

Holy Bible

Aionian Edition®

Українська Біблія, Івана Огієнка
Ukrainian Bible, Ivan Ogienko

AionianBible.org

Перша в світі Біблія перекладається зворотним шляхом
100% безкоштовне копіювання та друк
також відомий як “ Фіолетова Біблія ”

Holy Bible Aionian Edition ®
Українська Біблія, Івана Огієнка
Ukrainian Bible, Ivan Ogienko

CC Attribution NoDerivatives 4.0, 2018-2024
Source text: Crosswire.org
Source version: 6/26/2023
Source copyright: Public Domain
Ivan Ogienko, 1930

Formatted by Speedata Publisher 4.19.18 (Pro) on 7/19/2024
100% Free to Copy and Print
TOR Anonymously
<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc
<https://Nainoia-Inc.signedon.net>

We pray for a modern public domain translation in every language
Report content and format concerns to Nainoia Inc
Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Передмова

Український at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aiōdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aiōdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is eternal! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to eternal life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Take the time to understand these eleven words. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read online at AionianBible.org, with Android, and TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal... and purple is the color of royalty!

History

Український at AionianBible.org/History

- 04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
- 12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
- 06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
- 01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
- 06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
- 12/07/16 - Nainoia Inc established as non-profit corporation.
- 01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
- 01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
- 07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
- 07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
- 02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
- 03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
- 10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
- 11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
- 03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
- 10/28/19 - Aionian Bible nursed as J. and J. pray.
- 10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
- 02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
- 05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
- 08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
- 12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
- 03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
- 11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
- 12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
- 01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
- 01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
- 02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEP Bible.
- 02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
- 12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
- 02/04/24 - 352 translations now available in 135 languages.
- 05/01/24 - 371 translations now available in 151 languages.

Зміст

Старий заповіт

Буття	11
Вихід	130
Левит	229
Числа	301
Повторення Закону	400
Ісус Навин	486
Книга Суддів	543
Рут	601
1 Самуїлова	609
2 Самуїлова	686
1 царів	749
2 царів	825
1 хроніки	895
2 хроніки	960
Ездра	1041
Неемія	1064
Естер	1097
Йов	1115
Псалми	1172
Приповісті	1310
Екклезіяст	1358
Пісня над піснями	1375
Ісаїя	1385
Єремія	1497
Плач Єремії	1627
Єзекїїль	1638
Данїїл	1754
Осія	1791
Йоїл	1807
Амос	1814
Овдій	1827
Йона	1829
Михей	1834
Наум	1844
Авакум	1848
Софонія	1853
Огій	1858
Захарія	1862
Малахії	1881

НОВИЙ ЗАВІТ

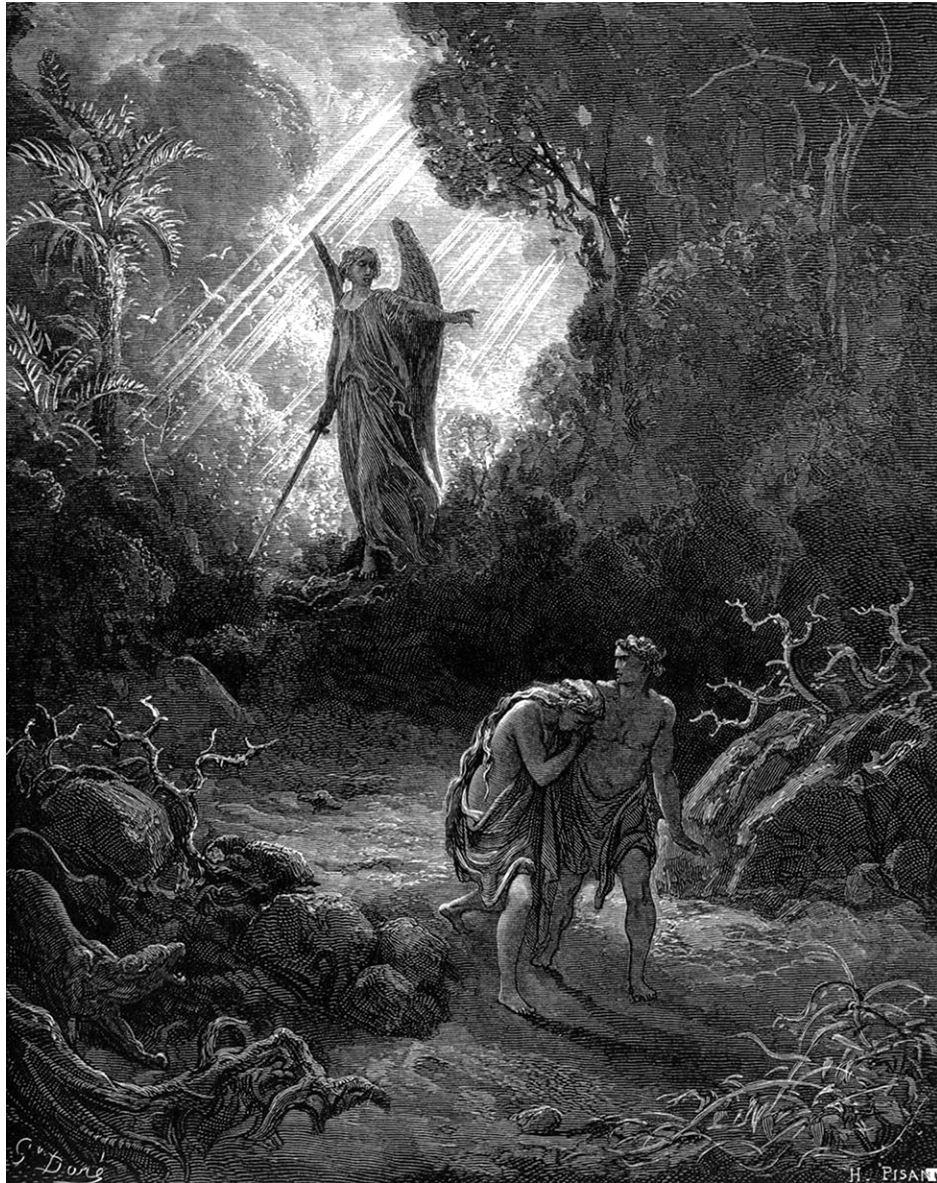
Від Матвія	1889
Від Марка	1963
Від Луки	2010
Від Івана	2090
Дії	2149
До римлян	2226
1 до коринтян	2255
2 до коринтян	2284
До галатів	2303
До ефесян	2313
До филип'ян	2323
До колоссян	2330
1 до солунян	2337
2 до солунян	2343
1 Тимофію	2347
2 Тимофію	2355
До Тита	2361
До Филимона	2365
До євреїв	2367
Якова	2389
1 Петра	2397
2 Петра	2405
1 Івана	2410
2 Івана	2418
3 Івана	2419
Юда	2420
Об'явлення	2423

Додаток
Керівництво для Читачів
Глосарій
Карти
Доля
Ілюстрації, Doré

Старий заповіт

І вигнав Господь Бог Адама. А на схід від еденського раю поставив Херувима і меча полум'яного, який обертівся навколо, щоб стерегти дорогу до дерева життя.

Буття 3:24

Буття

1 На початку Бог створив небо та землю. **2** А земля була пуста та порожня, і темрява була над безоднею, і Дух Божий ширяв над поверхнею води. **3** І сказав Бог: „Хай станеться світло!“ І сталося світло. **4** І побачив Бог світло, що добре воно, — і Бог відділив світло від темряви. **5** І Бог назвав світло: „День“, а темряву назвав: „Ніч“. І був вечір, і був ранок, — день перший. **6** І сказав Бог: „Нехай станеться твердь посеред води, і нехай відділяє вона між водою й водою.“ **7** І Бог твердь учинив, і відділив воду, що під твердю вона, і воду, що над твердю вона. І сталося так. **8** І назвав Бог твердь: „Небо“. І був вечір, і був ранок — день другий. **9** І сказав Бог: „Нехай збереться вода з-попід неба до місця одного, і нехай суходіл стане видний“. І сталося так. **10** І назвав Бог суходіл: „Земля“, а місце зібрання води назвав: „Море“. І Бог побачив, що добре воно. **11** І сказав Бог: „Нехай земля вродить траву, ярину, що насіння вона розсіває, дерево овочеве, що за родом своїм плід приносить, що в ньому насіння його на землі“. І сталося так. **12** І земля траву видала, ярину, що насіння розсіває за родом її, і дерево, що приносить плід, що насіння його в нім за родом його. І Бог побачив, що добре воно. **13** І був вечір, і був ранок, — день третій. **14** І сказав Бог: „Нехай будуть світила на тверді небесній для відділення дня від ночі, і нехай вони стануть знаками, і часами умовленими, і днями, і роками. **15** І нехай вони стануть на тверді небесній світилами, щоб світити

над землею“. І сталося так. **16** І вчинив Бог обідва світила великі, — світило велике, щоб воно керувало днем, і світило мале, щоб керувало ніччю, також зорі. **17** І Бог умістив їх на тверді небесній, щоб світили вони над землею, **18** і щоб керували днем та ніччю, і щоб відділювали світло від темряви. І Бог побачив, що це добре. **19** І був вечір, і був ранок, — день четвертий. **20** І сказав Бог: „Нехай вода вироїть дрібні істоти, душу живу, і птаство, що літає над землею під небесною твердю“. **21** І створив Бог риби великі, і всяку душу живу плазуючу, що її вода вироїла за їх родом, і всяку пташину крилату за родом її. І Бог побачив, що добре воно. **22** І поблагословив їх Бог, кажучи: „Плодіться й розмножуйтеся, і наповнюйте воду в морях, а птаство нехай розмножується на землі!“ **23** І був вечір, і був ранок, — день п'ятий. **24** І сказав Бог: „Нехай видасть земля живу душу за родом її, худобу й плазуюче, і зёмну звірину за родом її“. І сталося так. **25** І вчинив Бог зёмну звірину за родом її, і худобу за родом її, і все земне плазуюче за родом його. І бачив Бог, що добре воно. **26** І сказав Бог: „Створімо людину за образом Нашим, за подобою Нашою, і хай панують над мёрською рибою, і над птаством небесним, і над худобою, і над усею землею, і над усім плазуючим, що плазує по землі“. **27** І Бог на Свій образ людину створив, на образ Божий її Він створив, як чоловіка та жінку створив їх. **28** І поблагословив їх Бог, і сказав Бог до них: „Плодіться й розмножуйтеся, і наповнюйте землю, оволодійте нею, і пануйте над

мóрськими рибами, і над птаством небесним, і над кожним плазуючим живим на землі!“ 29 І сказав Бог: „Оце дав Я вам усю ярину, що розсіває насіння, що на всій землі, і кожне дерево, що на ньому плід деревній, що воно розсіває насіння, — нехай буде на їжу це вам! 30 І зéмній усій звірині і всьому птаству небесному, і кожному, що плазує по землі, що душа в ньому жива, — уся зелень яринна на їжу для них.“ І сталося так. 31 І побачив Бог усе, що вчинив. І ото, — вельми добре воно! І був вечір, і був ранок, — день шостий.

2 І були скінчені небо й земля, і все вóїнство їхнє. 2 І скінчив Бог дня сьомого працю Свою, яку Він чинив. І Він відпочив у дні сьомім від усієї праці Своєї, яку був чинив. 3 І поблагословив Бог день сьомий, і його освятив, бо в нім відпочив Він від усієї праці Своєї, яку, чинячи, Бог був створив. 4 Це ось походження неба й землі, коли створено їх, у дні, як Господь Бог створив небо і землю. 5 І не було на землі жодної польової рослини, і жодна ярина польова не росла, бо на землю дощу Господь Бог не давав, і не було людини, щоб порати землю. 6 І пара з землі підіймалась, і напувала всю землю. 7 І створив Господь Бог лю́дину з пороху зéмного. І дихання життя вдихнув у ніздрі її, — і стала лю́дина живою душею. 8 І насадив Господь Бог рай ув Едені на сході, і там осадив людину, що її Він створив. 9 І зростив Господь Бог із землі кожне дерево, принадне на вигляд і на їжу смачне, і дерево життя посеред

раю, і дерево пізнання добра і зла. **10** І річка з Едену виходить, щоб поїти рай. І звідти розділюється і стає чотирма́ початками. **11** Імення одному Пішон, — оточує він усю землю Хавіла, де є золото. **12** А золото тієї землі добре; там бделій і камінь онікс. **13** Ім'я ж другої річки Гіхон, — вона оточує весь край Етіопії. **14** А ім'я річки третьої — Тигр, — вона протікає на сході Ашшуру. А річка четверта — вона Ефрат. **15** І взяв Господь Бог людину, і в еденському раї вмістив був її, щоб порала його та його доглядала. **16** І наказав Господь Бог Адамові, кажучи: „Із кожного дерева в раю́ ти можеш їсти. **17** Але з дерева знання добра й зла — не їж від нього, бо в день їди твоєї від нього ти напевно помреш!“ **18** І сказав Господь Бог: „Не добре, щоб бути чоловіку самотнім. Створю йому поміч, подібну до нього“. **19** І вчинив Господь Бог із землі всю польову звірину́, і все птаство небесне, і до Адама привів, щоб побачити, як він їх кликатиме. А все, як покличе Адам до них, до живої душі — воно ймення йому. **20** І назвав Адам імена всій худобі, і птаству небесному, і всій польовій звірині. Але Адамові помочі Він не знайшов, щоб подібна до нього була. **21** І вчинив Господь Бог, що на Адама спав міцний сон, — і заснув він. І Він узяв одне з ребер його, і тілом закрити його місце. **22** І перетворив Господь Бог те ребро, що взяв із Адама, на жінку, і привів її до Адама. **23** І промовив Адам: „Оце тепер вона — кість від костей моїх, і тіло від тіла мого. Вона жінкою буде зватися, бо взята вона з чоловіка. **24**

Покине тому чоловік свого батька та матір свою, та й пристане до жінки своєї, — і стануть вони одним тілом“. 25 І були вони на́гі обоє, Адам та жінка його, і вони не сорóмились.

3 Але змій був хитріший над уся польову звірину, яку Господь Бог учинив. І сказав він до жінки: „Чи Бог наказав: Не їжте з усякого дерева ра́ю?“ 2 І відповіла жінка змієві: „З плодів дерева раю ми можемо їсти, 3 але з плодів дерева, що в серéдині ра́ю, — Бог сказав: „Не їжте із нього, і не доторкайтесь до нього, — щоб вам не померти“. 4 І сказав змій до жінки: „Умерти — не вмрете! 5 Бо відає Бог, що дня того, коли будете з нього ви їсти, ваші очі розкриються, і станете ви, немов Боги, знаючи добро й зло“. 6 І побачила жінка, що дерево добре на їжу, і принадне для очей, і пожадане дерево, щоб набути знання. І взяла з його плоду, та й з'їла, і разом дала теж чоловікові своєму, — і він з'їв. 7 І розкрилися очі в обох них, і пізнали, що на́гі вони. І зшили вони фі́гові листя, і зробили опаски собі. 8 І почули вони голос Господа Бога, що по ра́ю ходив, як повіяв денний холодок. І сховався Адам і його жінка від Господа Бога серед дерев раю. 9 І закликав Господь Бог до Адама, і до нього сказав: „Де ти?“ 10 А той відповів: „Почув я Твій голос у раю — і злякався, бо нагій я, — і сховався“. 11 І промовив Господь: „Хто сказав тобі, що ти нагий? Чи ти не їв з того дерева, що Я звелів був тобі, щоб ти з нього не їв?“ 12 А Адам відказав: „Жінка, що дав Ти її, щоб зо мною була, вона подала мені з того дерева, — і

я їв“. 13 Тоді Господь Бог промовив до жінки: „Що це ти наробила?“ А жінка сказала: „Змій спокусив мене, — і я їла“. 14 І до змія сказав Господь Бог: „За те, що зробив ти оце, то ти проклятіший над усю худобу, і над усю звірину польову! На своїм череві будеш плазувати, і порох ти їстимеш у всі дні свого життя. 15 І Я покладу ворожнечу між тобою й між жінкою, між насінням твоїм і насінням її. Воно зітре тобі голову, а ти будеш жаліти його в п'яту“. 16 До жінки промовив: „Помножуючи, помножу терпіння твої та болі вагітності твоєї. Ти в муках родитимеш діти, і до мужа твого пожадання твоє, — а він буде панувати над тобою“. 17 І до Адама сказав Він: „За те, що ти послухав голосу жінки своєї та їв з того дерева, що Я наказав був тобі, говорячи: „Від нього не їж“, — проклята через тебе земля! Ти в скорботі будеш їсти від неї всі дні свого життя. 18 Тернину й осот вона буде родити тобі, і ти будеш їсти траву польову. 19 У поті свого лица ти їстимеш хліб, аж поки не вернешся в землю, бо з неї ти взятий. Бо ти порох, — і до пороку вернешся“. 20 І назвав Адам ім'я своїй жінці: Єва, бо вона була мати всього живого. 21 І зробив Господь Бог Адамові та жінці його одягу шкуряну — і зодягнув їх. 22 І сказав Господь Бог: „Ось став чоловік, немов один із Нас, щоб знати добро й зло. А тепер коли б не простяг він своєї руки, і не взяв з дерева життя, і щоб він не з'їв, — і не жив повік віку“. 23 І вислав його Господь Бог із еденського раю, щоб порати землю, з якої узятий він був. 24 І

вигнав Господь Бог Адама. А на схід від еденського раю поставив Херувима і меча полум'яного, який обертáвся навколо, щоб стерегти дорогу до дерева життя.

4 І пізнав Адам Єву, жінку свою, і вона завагітніла, і породила Каїна, і сказала: „Набула чоловіка від Господа“. **2** А далі вона породила брата йому Авеля. І був Авель пастух отари, а Каїн був рільник. **3** І сталося по деякім часі, і приніс Каїн Богові жертву від плоду землі. **4** А Авель, — він також приніс від своїх перворідних з отари та від їхнього лою. І зглянувся Господь на Авеля й на жертву його, **5** а на Каїна й на жертву його не зглянувся. І сильно розгнівався Каїн, і обличчя його похилилось. **6** І сказав Господь Каїнові: „Чого ти розгнівався, і чого похилилось обличчя твоє? **7** Отож, коли ти добре робитимеш, то підіймеш обличчя своє, а коли недобре, то в дверях гріх підстерігає. І до тебе його пожадання, а ти мусиш над ним панувати“. **8** І говорив Каїн до Авеля, брата свого. І сталося, як були вони в полі, повстав Каїн на Авеля, брата свого, — і вбив його. **9** І сказав Господь Каїнові: „Де Авель, твій брат?“ А той відказав: „Не знаю. Чи я сторож брата свого?“ **10** І сказав Господь: „Що ти зробив? Голос крові брата твого взиває до Мене з землі. **11** А тепер ти проклятий від землі, що розкрила уста свої, щоб прийняти кров твого брата з твоєї руки. **12** Коли будеш ти порати землю, вона більше не дасть тобі сили своєї. Мандрівником та заволокою будеш ти на землі“. **13** І сказав Каїн до

Господа: „Більший мій гріх, аніж можна знести. **14** Ось Ти виганяєш сьогодні мене з цієї землі, і я буду ховатись від лиця Твого. І я стану мандрівником та заволокою на землі, і буде, — кожен, хто стріне мене, той уб'є мене“. **15** І промовив до нього Господь: „Через те кожен, хто вб'є Каїна, семикратно буде пімщений“. І вмістив Господь знака на Каїні, щоб не вбив його кожен, хто стріне його. **16** І вийшов Каїн з-перед лиця Господнього, й осів у країні Нод, на схід від Едену. **17** І Каїн пізнав свою жінку, і стала вона вагітна, і вродила Еноха. І збудував він місто, і назвав ім'я тому містові, як ім'я свого сина: Енох. **18** І народився в Еноха Ірад, а Ірад породив Мегуяїла, а Мегуяїл породив Метушаїла, а Метушаїл породив Ламеха. **19** І взяв собі Ламех дві жінки, — ім'я одній Ада, а ймення другій Цілла. **20** І породила Ада Явала, — він був батьком тих, що сидять по наметах і мають череду. **21** А ймення брата його Ювал, — він був батьком усім, хто держить у руках гусли й сопілку. **22** А Цілла також породила Тувалкаїна, що кував всіляку мідь та залізо. А сестра Тувалкаїнова Ноема́. **23** І промовив Ламех до жінок своїх: „Адо й Цілло, послухайте ви мого голосу, жони Ламехові, почуйте ви слóва мого! Бо якби я мужа забив за уразу свою, а дитину — за рану свою, **24** і як буде усемеро пімщений Каїн, то Ламех — у сімдесятеро й семеро!“ **25** І пізнав Адам ще свою жінку, — і сина вона породила. І назвала ймення йому: Сиф, бо „Бог дав мені інше насіння за Авеля, що забив його Каїн“. **26** А Сифові теж народився був

син, і він назвав імення йому: Енош. Тоді зачали були призивати Ймення Господнє.

5 Оце книга нащадків Адамових. Того дня, як створив Бог людину, Він її вчинив на подобу Божу. **2** Чоловіком і жінкою Він їх створив, і поблагословив їх. І того дня, як були вони створені, назвав Він їхнє ймення: Людїна. **3** І жив Адам сто літ і тридцять, та й сина породив за подобою своєю та за образом своїм, і назвав ім'я йому: Сиф. **4** І було Адамових днів по тому, як він Сифа породив, вісім сотень літ. І породив він синів і дочок. **5** А всіх Адамових днів було, які жив, дев'ять сотень літ і тридцять літ. Та й помер він. **6** І жив Сиф сто літ і п'ять літ, та й породив він Еноша. **7** І жив Сиф по тому, як Еноша породив, вісім сотень літ і сім літ. І породив він синів і дочок. **8** А були всі дні Сифові дев'ять сотень літ і дванадцять літ. **9** І жив Енош дев'ятдесят літ, та й породив він Кенана. **10** І жив Енош по тому, як Кенана породив, вісім сотень літ і п'ятнадцять літ. І породив він синів та дочок. **11** А були всі Еношеві дні дев'ять сотень літ і п'ять літ. Та й помер він. **12** І жив Кенан сімдесят літ, та й породив він Магалал'їла. **13** І жив Кенан по тому, як породив Магалал'їла, вісім сотень літ і сорок літ. І породив він синів та дочок. **14** А всіх Кенанових днів було дев'ять сотень літ і дев'ять літ. Та й помер він. **15** І жив Магалал'їл шістдесят літ і п'ять літ, та й породив він Яреда. **16** І жив Магалал'їл по тому, як Яреда породив, вісім сотень літ і тридцять літ. І породив він синів та дочок. **17** А були всі дні

Магалал'їлові вісім сотень літ і дев'ятдесят і п'ять літ. Та й помер він. **18** І жив Яред сто літ і шістдесят і два роки, та й породив він Еноха. **19** І жив Яред по тому, як породив він Еноха, вісім сотень літ. І породив він синів та дочок. **20** А були всі Яредові дні дев'ять сотень літ і шістдесят і два роки. Та й помер він. **21** І жив Енох шістдесят і п'ять літ, та й породив Метушалаха. **22** І ходив Енох з Богом по тому, як породив він Метушалаха, три сотні літ. І породив він синів та дочок. **23** А всіх Енохових днів було три сотні літ і шістдесят і п'ять літ. **24** І ходив із Богом Енох, і не стало його, — бо забрав його Бог. **25** І жив Метушалах сто літ і сімдесят і сім літ, та й Ламеха породив. **26** І жив Метушалах по тому, як породив він Ламеха, сім сотень літ і вісімдесят і два роки. І породив він синів та дочок. **27** А всіх Метушалахових днів було дев'ять сотень літ і шістдесят і дев'ять літ. Та й помер він. **28** І жив Ламех сто літ і вісімдесят і два роки, та й сина породив, **29** ім'я йому назвав: Ной, говорячи: „Цей нас потішить у наших ділах та в труді рук наших коло землі, що Господь її викляв“. **30** І жив Ламех по тому, як Ноя породив, п'ять сотень літ і дев'ятдесят і п'ять літ. І породив він синів та дочок. **31** А всіх Ламехових днів було сім сотень літ і сімдесят і сім літ. Та й помер він. **32** І був Ной віку п'ять сотень літ, та й породив Ной Сима, Хама та Яфета.

6 І сталося, що розпочала людина розмножуватись на поверхні землі, і їм народилися дочки. **2** І побачили Божі сини людських дочок, що вродливі вони, і взяли

собі жінок із усіх, яких вибрали. **3** І промовив Господь: „Не буде Мій Дух перемагатися в людині навіки, — бо блудить вона. Вона тіло, і дні її будуть сто і двадцять літ“. **4** За тих днів на землі були в'єлетні, а також по тому, як стали прих'єдити Божі сини до людських дочок. І вони їм народжували, — то були силачі, що славні від віку. **5** І бачив Господь, що велике розб'єщення людини на землі, і весь нахил думки серця її — тільки зло повсякд'єнно. **6** І пожалкував був Господь, що людину створив на землі. І засмутився Він у серці Своїм. **7** І промовив Господь: „Зітру Я людину, яку Я створив, з поверхні землі, — від людини аж до скотини, аж до плазунів, і аж до птаства небесного. Бо жалкую, що їх Я вчинів“. **8** Але Ной знайшов милість у Господніх очах. **9** Це ось óповідь про Ноя. Ной був чоловік праведний і невинний у своїх поколіннях. Ной з Богом ходив. **10** І Ной породив трьох синів: Сима, Хама й Яфета, **11** І зіпсулась земля перед Божим лицем, і нап'євнилась земля насильством. **12** І бачив Бог землю, — і ось зіпсулась вона, кожне бо тіло зіпсуло дорогу свою на землі. **13** І промовив Господь до Ноя: „Прийшов кінець кожному тілу перед лицем Моїм, бо нап'євнилась земля насильством від них. І ось Я винищу їх із землі. **14** Зроби собі ковчега з дерева гофер. З перегородками зробиш ковчега, і смолою осмолиш його ізсер'єдини та ізнадвору. **15** І отак його зробиш: три сотні ліктів довжина ковчега, п'ятдесят ліктів ширина йому, а тридцять ліктів височина йому. **16** Отвір учиниш

в ковчезі, і звузиш на лікоть його від гори, а вхід до ковчегу влаштуєш на боці його. Зробиш його на поверхи довші, другорядні й третьорядні. 17 А Я ось наведу потоп, воду на землю, щоб з-під неба винищити кожне тіло, що в ньому дух життя. Помре все, що на землі! 18 І складу Я заповіта Свого з тобою, і увійдеш до ковчегу ти, і сини твої, і жінка твоя, і жінки твоїх синів із тобою. 19 І впровадиш до ковчегу по двоє з усього, — з усього живого, із кожного тіла, щоб їх заховати живими з тобою. Вони будуть самець і самиця. 20 Із птаства за родом його, і з худоби за родом її, із усіх плазунів на землі за родом їх, — по двоє з усього увійдуть до тебе, щоб їх зберегти живими. 21 А ти набери собі з кожної їжі, що вона на споживання, — і буде для тебе й для них на поживу.“ 22 І зробив Ной усе, — як звелів йому Бог, так зробив він.

7 І сказав Господь Ноеві: „Увійди ти й увесь дім твій до ковчегу, бо Я бачив тебе праведним перед лицем Моїм в оцім роді. 2 Із усякої чистої худоби візьмеш собі по семеро, самця та самицю її, а з худоби нечистої — двоє: самця та самицю її. 3 Також із птаства небесного по семеро, самця та самицю, щоб насіння сховати живим на поверхні всієї землі. 4 Ось бо по семи днях Я литиму на землю дощ сорок день і сорок ночей, — і всяку істоту, яку Я вчинив, зітру з-над поверхні землі!“ 5 І зробив Ной усе, як звелів був Господь. 6 А Ной був віку шостисот літ, і стався потоп, — вода на землі. 7 І ввійшов Ной, і сини його, і жінка

його, і невістки його з ним до ковчегу перед водою потопу. 8 Із чистої худоби та з худоби, що нечиста вона, і з птаства, і всього, що плазує на землі, 9 по двоє ввійшли до Ноя до ковчегу, самець і самиця, як Бог Ноеві був ізвелів. 10 І сталося по семи днях, — і вóди потопу линóли на землю. 11 Року шостої сотні літ життя Ноевого, місяця другого, сімнадцятого дня місяця, — цього дня відкрилися всі джерéла великої безодні, і розчинилися небесні розтвори. 12 І був дощ на землі сорок день і сорок ночей. 13 Того саме дня до ковчегу ввійшов Ной, і Сим, і Хам та Яфет, сини Ноеві, і жінка Ноева, і три невістки його з ними, 14 вони та всяка звірина за родом її, і всяка худоба за родом її, і всяке плазуюче, що плазує по землі, за родом його, і всяке птаство за родом його, усяка пташка крилата. 15 І ввійшли до Ноя, до ковчегу по двоє із кожного тіла, що в нім дух життя. 16 А те, що ввійшло, — самець і самиця з кожного тіла ввійшли, як звелів йому Бог. І замкнув Господь за ним ковчега. 17 І був потóп сорок день на землі, і збільшилась вода, і понéсла ковчега. І він вíсоко став над землею. 18 І прибула вода, і сильно збільшилась вона на землі, — і пливав ковчег на поверхні води. 19 І дуже-дуже вода на землі прибула́, і покрились усі гори високі, що під небом усім. 20 На п'ятнадцять ліктів угóру вода прибула, — і покрилися гори. 21 І вимерло всяке тіло, що рухається на землі: серед птаства, і серед скотини, і серед звірини, і серед усіх плазунів, що плазують по землі, і кожна людина. 22 Усе, що в ніздрях його

дух життя, з усього, що на суходолі — вимерло було. **23** І винищив Бог усяку істоту на поверхні землі, від людини аж до скотини, аж до плазунá, і аж до птаства небесного, — вони стерлись з землі. І зостався тільки Ной та те, що з ним у ковчезі було. **24** І прибувала вода на землі сто і п'ятдесят день.

8 І згадав Бог про Ноя, і про кожну звіринú та про всяку худобу, що були з ним у ковчезі. І Бог навів вітра на землю, — і вода заспокóїлась. **2** І закрились джерéла безодні та небесні розтвори, — і дощ з неба спинíвся. **3** І верталась вода з-над землі, верталась постійно. І стала вода спадáти по ста й п'ятидесяти днях. **4** А сьомого місяця, на сімнадцятий день місяця ковчег спинився на горах Араратських. **5** І постійно вода спадала аж до десятого місяця. А першого дня десятого місяця завиднілися гірські вершки. **6** І сталося по сорока днях, Ной відчинив вікно ковчегу, що його він зробив. **7** І вислав він крука. І літав той туди та назад, аж поки не висохла вода з-над землі. **8** І послав він від себе голубку, щоб побачити, чи не спáла вода з-над землі. **9** Та не знайшла та голубка місця спочинку для стопи своєї ноги, і вернулась до нього до ковчегу, бо стояла вода на поверхні всієї землі. І вистромив руку, і взяв він її, та й до себе в ковчег упустив її. **10** І він зачекав іще других сім день, і знову з ковчегу голубку послав. **11** І голубка вернулась до нього вечірнього чáсу, — і ось у неї в дзюбкú лист оливковий зірваний. І довідався Ной, що спала вода з-над землі. **12** І він зачекав іще других сім

день, і голубку послав. І вже більше до нього вона не вернулась. **13** І сталося, року шістсотого й першого, місяця першого, першого дня місяця — висохла вода з-над землі. І Ной зняв даха ковчегу й побачив: аж ось висохла поверхня землі! **14** А місяця другого, двадцятого й сьомого дня місяця — висохла земля. **15** І промовив Ноеві Господь, кажучи: **16** „Вийди з ковчегу ти, а з тобою жінка твоя, і сини твої, і невістки твої. **17** Кожну звірину, що з тобою вона, від кожного тіла з-посеред птаства, і з-посеред скотини, і з-посеред усіх плазунів, що плазують по землі, повиводь із собою. І хай рояться вони на землі, і нехай на землі вони плодяться та розмножуються“. **18** І вийшов Ной, а з ним сини його, і жінка його, і невістки його. **19** Кожна звірина, кожен плазун, усе птаство, усе, що рухається на землі, за родами їхніми — вийшли з ковчегу вони. **20** І збудував Ной жертівника Господеві. І взяв він із кожної чистої худоби й з кожного чистого птаства, і приніс на жертівнику цілопáлення. **21** І почув Господь пахощі любі, і в серці Своєму промовив: „Я вже більше не буду землі проклинати за людину, бо нахил людського серця лихий від віку його молодого. І вже більше не вбиватиму всього живого, як то Я вчинив був. **22** Надалі, по всі дні землі, сівба та жнива, і холоднеча та спека, і літо й зима, і день та ніч — не припиняться!“

9 І поблагословив Бог Ноя й синів його, та й промовив: „Плодіться й розмножуйтеся, та наповнюйте землю!
2 І ляк перед вами, і страх перед вами буде між

усією звіриною землі, і між усім птаством небесним, між усім, чим роїться земля, і між усіма рибами моря. У ваші руки віддані вони. **3** Усе, що плазує, що живе воно, — буде вам на їжу. Як зелéну яринú — Я віддав вам усе. **4** Тільки м'яса з душею його, цебто з кров'ю його, не будете ви споживати. **5** А тільки Я буду жадати вашу кров із душ ваших, з руки кожної звірини буду жадати її, і з руки чоловіка, з руки ко́жного брата його Я буду жадати душу людську. **6** Хто вилле кров людську з людíни, то виллята бúде його кров, бо Він учинив людíну за образом Божим. **7** Ви ж плодіться й розмножуйтеся, роїться на землі та розмножуйтеся на ній!“ **8** І сказав Бог до Ноя та до синів його з ним, кажучи: **9** „А Я, — ось Свого заповіта укладаю Я з вами та з вашим потóмством по вас. **10** І з кожною живою душею, що з вами: серед птаства, серед худоби, і серед усієї зéмної звірини з вами, від усіх, що виходять з ковчегу, до всієї земної звірини. **11** І Я укладу заповіта Свого з вами, і жодне тіло не бúде вже знищене водою потóпу, і більш не буде потóпу, щоб землю нищити“. **12** І Бог промовляв: „Оце знак заповіту, що даю Я його поміж Мною та вами, і поміж кожною живою душею, що з вами, на вічні покоління: **13** Я веселку Свою дав у хмарі, і стане вона за знака заповіту між Мною та між землею. **14** І станеться, коли над землею Я хмару захмарю, то буде виднітися в хмарі веселка. **15** І згадаю про Свого заповіта, що між Мною й між вами, і між кожною живою душею в кожному тілі. І більш не буде вода

для потопу, щоб вигубляти кожне тіло. 16 І буде веселка у хмарі, і побачу її, щоб пам'ятати про вічний заповіт між Богом і між кожною живою душею в кожному тілі, що воно на землі“. 17 І сказав Бог до Ноя: „Це знак заповіту, що Я встановив поміж Мною й поміж кожним тілом, що воно на землі“. 18 І були сини Ноеві, що вийшли з ковчегу: Сим, і Хам, і Яфет. А Хам — він був батько Ханаанів. 19 Оці троє були сини Ноеві, і від них залюднилася вся земля. 20 І зачав був Ной, муж землі, садити виноград. 21 І пив він вино та й упився, й обнажився в середині свого намету. 22 І побачив Хам, батько Ханаанів, наготу батька свого, та й розказав обом браттям своїм надв'орі. 23 Узяли тоді Сим та Яфет одежину, і поклали обидва на плечі свої, і позадкували, та й прикрили наготу батька свого. Вони відвернули дозаду обличчя свої, і не бачили нагоди батька свого. 24 А Ной вітверезився від свого вина, і довідався, що йому був учинив його син наймолодший. 25 І сказав він: „Проклятий будь Ханаан, — він буде рабом рабів своїм браттям!“ 26 І сказав він: „Благословенний Господь, Симів Бог, — і хай Ханаан рабом буде йому! 27 Нехай Бог розпросторить Яфета, і нехай пробуває в наметах він Симових, — і нехай Ханаан рабом буде йому!“ 28 А Ной жив по потопі триста літ і п'ятдесят літ. 29 А всіх Ноевих днів було дев'ятсот літ і п'ятдесят літ. Та й помер.

10 Оце нащадки синів Ноевих: Сима, Хама та Яфета. А їм народились сини по потопі: 2 Сини Яфетові:

Гомер, і Маґог, і Мадай, і Яван, і Тувал, і Мешех, і Тирас. **3** А сини Гомерові: Ашкеназ, і Рифат, і Тогарма. **4** А сини Явана: Еліша, і Таршіш, і китти, і додани. **5** Від них відділилися острові народів у їхніх краях, кожний за мовою своєю, за своїми родами, у нарóдах своїх. **6** А сини Хамові: Куш, і Міцраїм, і Фут, і Ханаан. **7** А сини Кушові: Сева, і Хавіла, і Савта, і Раама, і Савтеха. А сини Раами: Шева та Дедан. **8** Куш же породив Німрода, — він розпочав на землі вéлетнів. **9** Він був дужий мисливець перед Господнім лицем. Тому то говориться: „Як Німрод, дужий мисливець перед Господнім лицем“. **10** А початком царства його були: Вавилон, і Ерех, і Аккад, і Калне в землі Шінеар. **11** З того краю вийшов Ашшур, та й збудував Ніневію, і Реховот-Ір, і Калах, **12** і Ресен поміж Ніневією та поміж Калахом, — він оте місто велике. **13** А Міцраїм породив лудів, і анамів, і легавів, і нафтухів, **14** і патрусів, і каслухів, що звідси пішли филистимляни, і кафторів. **15** А Ханаан породив Сидона, свого перворідного, та Хета, **16** і Евусеянина, і Амореянина, і Гіргашеянина, **17** і Хіввеянина, і Аркеянина, і Синеянина, **18** і Арвадеянина, і Цемареянина, і Хаматеянина. А потім розпорозилися роди Ханаанеянина. **19** І була границя Ханаанеянина від Сидону в напрямі аж до Герару, аж до Гази, у напрямі аж до Содому, і до Гомори, і до Адми, і до Цевоїму, аж до Лашу. **20** Оце сини Хамові, за їхніми родами, за мовами їхніми, у їхніх країнах, у їхніх нарóдах. **21** А Симові — теж народились йому, він батько всіх синів Еверових, брат старший Яфетів.

22 Сини Симові: Елам, і Ашшур, і Арпахшад, і Луд, і Арам. **23** А Арамові сини: Уц, і Хул, і Гетер, і Маш. **24** А Арпахшад породив Шелаха, а Шелах породив Евера. **25** А Еверові народилося двоє синів: ім'я першому Пелег, бо за днів його поділилась земля, а ймення його брата — Йоктан. **26** А Йоктан породив Алмодада, і Шелефа, і Хасар-Мавета, і Єраха, **27** і Гадорама, і Узала, і Диклу, **28** і Увала, і Авімаїла, і Шеву, **29** і Офіра, і Хавілу, і Йовава. Усі вони — сини Йоктанові. **30** А оселя їхня була від Меші в напрямі аж до Сефару, гори східньої. **31** Оце сини Симові, за їхніми родами, за мовами їхніми, у їхніх країнах, у їхніх народах. **32** Оце роди синів Ноевих, за нащадками їхніми, у їхніх народах. І народи від них поділились на землі по потопі.

11 І була вся земля — одна мова та слова одні. **2** І сталося, як рушали зо Сходу вони, то в Шинейрському краї рівнину знайшли, і оселилися там. **3** І сказали вони один одному: „Ану, наробімо цегли, і добре її випалімо!“ І сталася цегла для них замість каменя, а смола земляна була їм за вапно. **4** І сказали вони: „Тож місто збудуймо собі, та башту, а вершина її аж до неба. І вчинімо для себе ймення, щоб ми не розпорóшилися по поверхні всієї землі“. **5** І зійшов Господь, щоб побачити місто та башту, що людські сини будували її. **6** І промовив Господь: „Один це нарód, і мова одна для всіх них, а це ось початок їх праці. Не буде тепер нічого для них неможливого, що вони замишляли чинити. **7** Тож зйдімо, і змішаймо

там їхні мови, щоб не розуміли вони мови один
одного“. 8 І розпорóшив їх звідти Господь по поверхні
всієї землі, — і вони перестали будувати те місто.
9 І тому то на́звано ймення йому: Вавилон, бо там
помішав Господь мову всієї землі. І розпорошив їх
звідти Господь по поверхні всієї землі. 10 Оце нащадки
Симові: Сим був віку ста літ, та й породив Арпахшада,
два роки по потопі. 11 І жив Сим по тому, як породив
Арпахшада, п'ять сотень літ. І породив він синів і
дочок. 12 А Арпахшад жив тридцять і п'ять літ, та й
породив він Шелаха. 13 І жив Арпахшад по тому, як
породив він Шелаха, чотири сотні літ та три роки. І
породив він синів та дочок. 14 Шелак же жив тридцять
літ, та й породив він Евера. 15 І жив Шелак по тому,
як породив він Евера, чотири сотні літ і три роки. І
породив він синів та дочок. 16 Евер же жив тридцять
літ і чотири, та й породив він Пелеґа. 17 І жив Евер
по тому, як породив він Пелеґа, чотири сотні літ і
тридцять літ. І породив він синів та дочок. 18 Пелеґ
же жив тридцять літ, та й породив Реу. 19 І жив Пелеґ
по тому, як породив Реу, дві сотні літ і дев'ять літ. І
породив він синів та дочок. 20 А Реу жив тридцять
і два роки, та й породив Серуга. 21 І жив Реу по
тому, як породив Серуга, дві сотні літ і сім літ. І
породив він синів та дочок. 22 А Серуг жив тридцять
літ, та й породив Нахора. 23 І жив Серуг по тому, як
породив Нахора, дві сотні літ. І породив він синів
та дочок. 24 А Нахор жив двадцять літ і дев'ять, та
й породив він Тераха. 25 І жив Нахор по тому, як

породив він Тераха, сотню літ і дев'ятнадцять літ. І породив він синів та дочок. **26** Терах же жив сімдесят літ, та й породив Аврама, і Нахора, і Гарана. **27** А оце нащадки Терахові: Терах породив Аврама, і Нахора, і Гарана. А Гаран породив Лота. **28** Гаран же помер за життя свого батька, у краї свого народження, в Урі халдейському. **29** І побрали Аврам та Нахор для себе жінок. Ім'я Аврамовій жінці Сара, а ймення Нахоровій жінці Мілка, дочка Гарана, Мілчиного батька і батька Їски. **30** А Сара неплідна була, — не мала нащадка вона. **31** І взяв Терах Аврама, сина свого, і Лота, сина Таранового, сина свого сина, і Сару, невістку свою, жінку Аврама, свого сина, та й вийшов з ними з Уру халдейського, щоб піти до краю ханаанського. І прийшли вони аж до Харану, та й там оселилися. **32** І було днів Терахових дві сотні літ та п'ять літ. І Терах помер у Харані.

12 І промовив Господь до Аврама: „Вийди зо своєї землі, і від родіни своєї, і з дому батька свого до Краю, який Я тобі покажучу. **2** І наро́дом великим тебе Я вчиню, і поблагословлю Я тебе, і звеличу ймення твоє, — і будеш ти благословенням. **3** І поблагословлю, хто тебе благословить, хто ж тебе проклинає, того прокляну. І благословляться в тобі всі племена землі!“ **4** І відправивсь Аврам, як сказав був до нього Господь, і з ним пішов Лот. Аврам же мав віку сімдесят літ і п'ять літ, як виходив з Харану. **5** І Аврам узяв Сару, свою жінку, та Лота, сина брата свого, і ввесь маєток, який набулі, і людей, що їх

набули у Харані, та й вийшли, щоб піти до Краю ханаанського. І до Краю ханаанського вони прибули. **6** І пройшов Аврам по Краю аж до місця Сихему, аж до дуба Мамр́е. А ханаанянин тоді проживав у цім Краї. **7** І Господь явився Авраму й сказав: „Я дам оцей Край потомству твоєму“. І він збудував там жертівника Господ́еві, що явився йому. **8** А звідти він рушив на гóру від сходу від Бет-Елу, і намета свого розіп'яв, — Бет-Ел від заходу, а Гай від сходу. І він збудував там Господу жертівника, і прикли́кав Господн́е Ймення. **9** І подавався Аврам усе далі на південь. **10** І стався був голод у Краї. І зійшов Аврам до Єгипту, щоб там перебути, бо голод у Краї тяжкий став. **11** І сталося, як він близько прийшов до Єгипту, то сказав був до жінки своєї Сарі: „Отож то я знаю, що ти жінка вродлива з обличчя. **12** І станеться, як побачать тебе єгїптяни й скажуть: Це жінка його, — то вони мене вб'ють, а тебе позоставлять живою. **13** Скажи ж, що сестра моя ти, — щоб добре було через тебе мені, і щоб я позостався живий через тебе.“ **14** І сталось, як прийшов був Аврам до Єгипту, то єгїптяни побачили жінку, що дуже вродлива вона. **15** І побачили її вельможі фараонові, і хвалили її перед фараоном. І взята була та жінка до дому фараонового. **16** І він для Аврама добро вчинив через неї. І одержав він дрібну та велику худобу, і осли, і раби, і невільниці, і ослиці, і верблюди. **17** І вдарив Господь фараона та дім його великими порáзами через Сару, Аврамову жінку. **18** І прикли́кав фараон Аврама й сказав: „Щó ж то мені ти

вчинив? Чому не сказав мені, що вона — твоя жінка?

19 Для чого сказав ти: Вона моя сестра? І я собі взяв був за жінку її. А тепер ось жінка твоя, — візьми та й іди!“ **20** І фараон наказав людям про нього. І вислали його, і жінку його, і все, що в нього було.

13 І піднявся Аврам із Єгипту, — сам, і жінка його, і все, що в нього було, і Лот разом із ним, до Негеву.

2 А Аврам був вельми багатий на худобу, на срібло й на золото. **3** І пішов він в мандрівки свої від Негеву аж до Бет-Елу, аж до місця, де напочатку намет його був поміж Бет-Елом і поміж Гаєм, **4** до місця жертівника, що його він зробив там напочатку.

І Аврам там прикликав Господнє Ймення. **5** Так само й у Лота, що з Аврамом ходив, дрібна та велика худоба була та намети. **6** І не вмщала їх та земля, щоб їм разом пробувати, бо великий був їхній маєток, і не могли вони разом пробувати. **7** І сталася сварка поміж пастухами худоби Аврамової та поміж пастухами худоби Лотової. А ханаанеянин та періздеянин сиділи тоді в Краю. **8** І промовив до Лота Аврам: „Нехай сварки не буде між мною та між тобою, і поміж пастухами моїми та поміж пастухами твоїми, бо близька ми рідня. **9** Хіба не весь Край перед обличчям твоїм? Відділися від мене! Коли підеш ліворуч, — то я піду праворуч, а як ти праворуч, — то підуть я ліворуч“. **10** І звів Лот свої очі, і побачив усю околицю Йорданську, що наводнена вся вона аж до Цоару, — перед тим, як Содом та Гомору був знищив Господь, — як Господній садок, як єгипетський край!

11 І Лот вибрав собі всю околицю йорданську. І Лот рушив на схід, і вони розлучилися один від одного. **12** Аврам оселився в землі ханаанській, а Лот оселився в рівнинних містах околиці, і наметував аж до Содому. **13** А люди содомські були дуже злі та грішні перед Господом. **14** І промовив Господь до Аврама, коли Лот розлучився із ним: „Зведи очі свої, та поглянь із місця, де ти, на північ, і на південь, і на схід, і на захід, **15** бо всю цю землю, яку бачиш, Я її дам навіки тобі та потомству твоєму. **16** І вчиню Я потомство твоє, як той порох землі, так, що коли хто потрапить злічити порох зёмний, то теж і потомство твоє перелічене буде. **17** Устань, пройди по Краю вздовж його та вширшки його, — бо тобі його дам!“ **18** І Аврам став наметувати, і прибув, і осів між дубами Мамре, що в Хевроні вони. І він збудував там жертівника Господёві.

14 І сталось за днів Амрафела, царя Шинеару, Арйоха, царя Елласару, Кедор-Лаомера, царя Еламу, і Тидала, царя Гоїму, — **2** вони вчинили війну з Бераєм, царем Содому, і з Біршаєм, царем Гомори, з Шин'авом, царем Адми, і Шемевером, царем Цевоїму, і з царем Белаю, що Цоар тепер. **3** Усі ці зібрались були до долини Сіддїм, — вона тепер море Солоне. **4** Дванадцять літ служили вони Кедор-Лаомерові, а року тринадцятого повстали. **5** А року чотирнадцятого прибув Кедор-Лаомер та царі, що були з ним, і побили Рефаїв в Аштерот-Карнаїмі, і Зувів у Гамі, і Емів у Шаве-Кір'ятаїмі, **6** і Хорянина в горах Сеїру аж до Ел-Парану,

що він при пустині. 7 І вернулись вони, і прибули до Ен-Мішпату, — воно тепер Кадеш, — і звоювали всю землю Амаліка, а також Аморея, що сидів у Хаццон-Тамарі. 8 І вийшов цар Содому, і цар Гомори, і цар Адми, і цар Цевоїму, і цар Белаю, — тепер він Цоар, — і вишикувалися з ними на бій у долині Сіддїм, — 9 із Кедор-Лаомером, царем Еламу, і Тидалом, царем Гоїму, і Амрафелом, царем Шинеару, і Арйохом, царем Елласару, — чотири царі проти п'ятьох. 10 А долина Сіддїм була повна смоляних ям; і втекли цар Содому й цар Гомори, та й попадали туди, а позосталі повтікали на гору. 11 І взяли вони весь маєток Содому й Гомори, і всю їхню поживу, — і пішли. 12 І взяли вони Лота, сина брата Аврамового, — бо пробував у Содомі, — і добро його та й пішли. 13 І прийшов був недобиток, та й розповів єврею Аврамові, — а він жив між дубами амореянина Мамре, брата Ешколового й брата Анерового, Аврамових спільників. 14 І почув Аврам, що небіж його взятий у неволю, та й узброїв своїх вправних слуг, що в домі його народились, три сотні й вісімнадцять, і погнався до Дану. 15 І він поділився на гурті вночі, він та раби його, і розбив їх, і гнався за ними аж до Хови, що ліворуч Дамаску. 16 І вернув він усе добро, а також Лота, небожа свого, і добро його повернув, а також жінок та людей. 17 Тоді цар Содому вийшов назустріч йому, як він повертався, розбивши Кедор-Лаомера та царів, що були з ним, до долини Шаве, — вона тепер долина Царська. 18 А Мелхиседек, цар Салиму, виніс хліб та вино. А він

був священик Бога Всевишнього. **19** І поблагословив він його та й промовив: „Благословенний Аврам від Бога Всевишнього, що створив небо й землю. **20** І благословенний Бог Всевишній, що видав у руки твої ворогів твоїх“. І Аврам дав йому десятину зо всього. **21** І сказав цар содомський Аврамові: „Дай мені людей, а маєток візьми собі“. **22** Аврам же сказав цареві содомському: „Я звів свою руку до Господа, Бога Всевишнього, Творця неба й землі, — **23** що від нитки аж до ремінця сандалів я не візьму з того всього, що твоє, щоб ти не сказав: Збагатив я Аврама. **24** Я не хóчу нічо́го, — даси тільки те, що слуги поїли, та частину людям, що зо мною ходили: Анер, Ешкол і Мамре, — частину свою вони візьмуть“.

15 По цих-о подіях було слово Господнє Аврамові в видінні таке: „Не бійся, Авраме, — Я тобі щит, нагорода твоя вельми велика“. **2** А Аврам відізався: „Господи, Господи, — щó даси Ти мені, коли я бездітний ходжу́, а керівник мого господарства — він Елі-Езер із Дамаску“. **3** І сказав Аврам: „Отож, Ти не дав нащадка мені, і ото мій керівник — спадкоо́мець мені“. **4** І ось слово Господнє до нього таке: „Він не б́уде спадкоо́мець тобі, але той, хто вийде з твого нутра, — він буде спадкоо́мець тобі“. **5** І Господь його вивів надвір та й сказав: „Подивися на небо, та зорі злічи, коли тільки потрапиш ти їх полічити“. І до нього прорік: „Таким буде потомство твоє!“ **6** І ввірував Аврам Господеві, а Він залічив йому те в праведність. **7** І промовив до нього: „Я Господь,

що вивів тебе з Уру халдейського, щоб дати тобі землю оцю, щоб став ти спадкоємець її“. 8 І промовив Аврам: „Господи, Господи, — з чого я довідаюся, що буду спадкоємець її?“ 9 Він же промовив до нього: „Візьми трилітнє теля, і трилітню козу, і трилітнього барана, і горлицю, і пташеня голубине“. 10 І взяв він для Нього все те, і розсік його пополювині, і дав кожна частину його відповідно до другої, але птаства не розсік. 11 І зліталось хиже птаство на трупи, та Аврам відганяв його. 12 Коли ж сонце схилялось на захід, то спав сон на Аврама. І ось спадає на нього жах темний, великий. 13 І промовив Господь до Аврама: „Добре знай, що потомство твоє буде прихóдьком в землі не своїй. І будуть служити вони, і будуть їх мучити чотири сотні літ. 14 Але нарóд, якому служити вони будуть, Я засуджу; та вони потім вийдуть з великим маєтком. 15 А ти до своєї рідні прійдеш у мирі, у старості добрій похований будеш. 16 А покоління четверте повернеться сюди, бо досі не повний ще гріх амореянина“. 17 І сталося, коли зайшло сонце й була тёмрява, то ось появилась мов димуюча піч, та смолоскип огняний перейшов поміж тими кусками жертви. 18 І того дня склав Господь заповіта з Аврамом, говорячи: „Насінню твоєму Я дав оцю землю від річки Єгипту аж до річки великої, до річки Ефрата: 19 хенейнина, і кенізеянина, і кадмонейнина, 20 і хіттеянина, і періздеянина, і рефаеянина, 21 і амореянина, і ханаанейнина, і гіргашеянина, і евусеянина“.

16 А Сара, Аврамова жінка, не родила йому. І в неї була єгиптянка невольниця, а ймення їй Агар. **2** І сказала Сара Аврамові: „Ось Господь затримав мене від породу. Прийди ж до моєї невольниці, — може від неї одержу я сина“. І послухався Аврам голосу Сари. **3** І взяла Сара, Аврамова жінка, єгиптянку Агар, свою невольницю, по десяти літах перебування Аврамового в землі ханаанській, і дала її Аврамові, чоловікові своєму, за жінку. **4** І він увійшов до Агари, — і вона зачала. Як вона ж побачила, що зачала, то стала легковажити господиню свою. **5** І сказала Сара Аврамові: „Моя кривда на тобі! Я дала була свою невольницю до лоня твого, а як вона побачила, що зачала, то стала легковажити мене. Нехай розсудить Господь поміж мною та поміж тобою!“ **6** І промовив Аврам до Сари: „Таж невольниця твоя в руці твоїй! Зроби їй те, що вгодне в очах твоїх“. І Сара гнобила її. І втекла Агар від обличчя її. **7** І знайшов її Ангол Господній біля джерела води на пустині, біля джерела на дорозі до Шур, **8** і сказав: „Агаро, Сарина невольнице, звідки ж то прийшла ти, і куди ти йдеш?“ Та відказала: „Я втікаю від обличчя Сари, пані моєї“. **9** А Ангол Господній промовив до неї: „Вернися до пані своєї, — і терпи під руками її!“ **10** І Ангол Господній промовив до неї: „Сильно розмножу потомство твоє, і через безліч буде воно незліченне“. **11** І Ангол Господній до неї сказав: „Ось ти зачала, і сина породити, і назвеш ім'я йому Ізмаїл, бо прислухавсь Господь до твоєїadolі. **12** А він

буде як дикий осел між людьми, — рука його на всіх, а рука всіх — на нього. І буде він жити при всіх своїх браттях“. **13** І назвала вона Ймення Господа, що мовив до неї: „Ти Бог видіння!“ Бо сказала вона: „Чи й тут я дивилась на Того, Хто бачить мене?“ **14** Тому джерелó було назване „Джерело Живого, Хто бачить мене“, — воно поміж Кадешем та поміж Баредом. **15** І вродила Аґар Аврамові сина, а Аврам назвав ім'я свого сина, що вродила Аґар: Ізмаїл. **16** А Аврам був віку восьмидесяти літ і шести літ, коли Аґар вродила була Аврамові Ізмаїла.

17 І був Аврам віку дев'ятидесяти літ і дев'яти літ, коли явився Господь Аврамові та й промовив до нього: „Я Бог Всемогутній! Ходи перед лицем Моїм, і будь непорочний! **2** І дам Я Свого заповіта поміж Мною та поміж тобою, і дуже-дуже розмножу тебе“. **3** І впав Аврам на обличчя своє, а Бог до нього промовляв, говорячи: **4** „Я, — ось Мій заповіт із тобою, і станеш ти батьком багатьох народів. **5** І не буде вже клікатись ім'я твоє: Аврам, але буде ім'я твоє: Авраам, бо вчинив Я тебе батьком багатьох народів. **6** І вчиню Я тебе дуже-дуже плідним, і вчиню, щоб вийшли з тебе народи, і царі з тебе вийдуть. **7** І Я складу заповіта Свого поміж Мною та поміж тобою, і поміж твоїм потомством по тобі на їхні покоління на вічний заповіт, що буду Я Богом для тебе й для нащадків твоїх по тобі. **8** І дам Я тобі та потомству твоєму по тобі землю скитання твого, увесь Край ханаанський, на вічне володіння, — і Я буду їм Богом“. **9** І сказав

Авраамові Бог: „А ти заповіта Мого стерегтимеш, ти й потомство твоє по тобі в їхніх поколіннях. **10** То Мій заповіт, що його ви виконувать будете, поміж Мною й поміж вами, і поміж потомством твоїм по тобі: нехай кожен чоловічої статі буде обрізаний у вас. **11** І будете ви обрізані на тілі крайньої плоті вашої, і стане це знаком заповіту поміж Мною й поміж вами. **12** А кожен чоловічої статі восьмиденний у вас буде обрізаний у всіх ваших поколіннях, як народжений дому, так і куплений за срібло з-поміж чужоплемінних, що він не з потомства твого. **13** Щодо обрізання, — нехай буде обрізаний уроджений дому твого й куплений за срібло твоє, — і буде Мій заповіт на вашім тілі заповітом вічним. **14** А необрізаний чоловічої статі, що не буде обрізаний на тілі своєї крайньої плоті, то стята буде душа та з народу свого, — він зірвав заповіта Мого!“ **15** І сказав Авраамові Бог: „Сара, жінка твоя, нехай свого ймення не кличе вже: Сара, бо ім'я їй: Сарра. **16** І поблагословлю Я її, і теж з неї дам сина тобі. І поблагословлю Я її, і стануться з неї народи, і царі народів будуть із неї“. **17** І впав Авраам на обличчя своє, і засміявся. І подумав він у серці своїм: „Чи в столітнього буде народжений, і чи Сарра в віці дев'ятидесяти літ уродить?“ **18** А до Бога сказав Авраам: „Хоча б Ізмаїл жив перед лицем Твоїм!“ **19** Бог же сказав: „Але Сарра, твоя жінка, сина породить тобі, а ти назвеш ім'я йому Ісак. І Свого заповіта з ним Я складу, щоб був вічний заповіт для нащадків його по нім. **20** А

щодо Ізмаїла, Я послухав тебе: Ось Я поблагословлю його, і вчиню його плідним, і дуже-дуже розмножу його. Він породить дванадцять князів, і великим наро́дом учиню Я його. **21** А Свого заповіта Я складу з Ісаком, що його Сарра вродить тобі на цей час другого року“. **22** І Він перестав говорити з ним. І Бог вознісся від Авраама. **23** І взяв Авраам Ізмаїла, сина свого, і всіх уроджених у домі його, і всіх, хто куплений за срібло його, кожного чоловічої стáті з-поміж людей Авраамового дому, і обрізав тіло крайньої плоті їх того самого дня, як Бог говорив з ним. **24** А Авраам був віку дев'ятидесяти й дев'яти літ, як обрізано було тіло крайньої плоті його. **25** А Ізмаїл був віку тринадцяти літ, як обрізано було тіло крайньої плоті його. **26** Того самого дня був обрізаний Авраам та Ізмаїл, син його. **27** І всі мужі дому його, — наро́жені дому й куплені за срібло з-поміж чужоплемінних, — були обрізані з ним.

18 І явився до нього Господь між дубами Мамре́, а він сидів при вході в намет під час денної спеки. **2** І він ізвів очі свої та й побачив: ось три Мужі стоять біля нього. І побачив, і вибіг із входу намету назустріч їм, і вклонився до землі, **3** та й промовив: „Господи, коли тільки знайшов я милість в очах Твоїх, — не проходь повз Свійо́го раба! **4** Принесуть трохи води, — і ноги Свої помийте, і спочиньте під деревом. **5** І хай хліба шматок принесу я, а Ви підкріпіть серце Ваше. Потому підете, бо на те Ви йдете повз свійо́го раба“. І сказали вони: “Зроби так,

як сказав“. 6 І Авраам поспішив до намету до Сарри й сказав: „Візьми швидко три міри пшеничної муки, замісі, і зроби коржі“. 7 І побіг Авраам до товару, і взяв молоде та добре теля, і дав слугі, а той швидко його приготівив. 8 І взяв масла й молока, та теля приготовлене, та й поклав перед Ними, а сам став біля Них під деревом. І їли Вони. 9 І сказали до нього: „Де Сарра, жінка твоя?“ А він відказав: „Ось у наметі“. 10 І сказав один з Них: „Я напевно вернуся до тебе за рік цього самого часу. І ось буде син у Сарри, жінки твоєї...“ А Сарра це чула при вході намету, що був за Ним. 11 Авраам же та Сарра старі були, віку похилого. У Сарри перестало бувати звичайне жіноче. 12 І засміялася Сарра в нутрі своїм, говорячи: „Коли я зів'яла, то як станеться розкіш мені? Таж пан мій старий!“ 13 І сказав Господь до Авраама: „Чого то сміялася Сарра отак: Чи ж справді вроджу, коли я зостарілась? 14 Чи для Господа є річ занадто трудна? На означений час Я вернуся до тебе за рік цього самого часу, — Сарра ж тоді матиме сина“. 15 А Сарра відріклася, говорячи: „Не сміялася я“, бо боялась. Але Він відказав: „Ні, — таки сміялася ти!“ 16 І повставали звідти ті Мужі, і поглянули на Содом, а Авраам пішов з Ними, щоб їх відпровадити. 17 А Господь сказав: „Чи Я від Авраама втаю, що Я маю зробити? 18 Бож Авраам справді стане народом великим та дужим, і в ньому поблагословляться всі народи землі! 19 Бо вибрав Я його, щоб він наказав синам своїм і домові своєму по собі. І будуть вони дотримуватися дороги

Господньої, щоб чинити справедливість та право, а то для того, щоб Господь здійснив на Авраамові, що сказав був про нього“. **20** І промовив Господь: „Через те, що крик Содому й Гомори великий, і що гріх їхній став дуже тяжкий, **21** зійду́ ж Я та й побачу, чи не вчинили вони так, як крик про них, що доходить до Мене, — тоді їм загибель, а як ні — то побачу“.

22 І повернулися звідти ті Мужі, і пішли до Содому, а Авраам — усе ще стояв перед Господнім лицем.

23 І Авраам підійшов та й промовив: „Чи погубиш також праведного з нечестивим? **24** Може є п'ятдесят праведних у цьому місті, — чи також вигубиш і не пробачиш цій місцевості ради п'ятидесяти тих праведних, що в ньому є? **25** Не можна Тобі чинити так, щоб убити праведного з нечестивим, бо стане праведний як нечестивий, — цього ж не можна Тобі! Чи ж Той, Хто всю землю судить, не вчинить правди?“

26 І промовив Господь: „Коли Я в Содомі, у цьому місті, знайду́ п'ятдесят праведних, то вибачу цілій місцевості ради них“.

27 І відповів Авраам та й промовив: „Оце я осмілився був говорити до Господа свого, а я порох та попіл. **28** Може п'ятдесят тих праведних не матиме п'яти, чи Ти знищиш ціле місто через п'ятьох?“

І промовив Господь: „Не знищу, коли там знайду сорок і п'ять!“

29 І промовив до Нього він ще, та й сказав: „Може сорок там знайдеться?“

А Господь відказав: „Не зроблю й ради сорока!“

30 І сказав Авраам: „Хай не гніває це мого Гóспода, і нехай я скажу: „Може тридцять там знайдеться?“

А Господь

відказав: „Не зроблю, коли й тридцять знайдú там!“

31 І сказав Авраам: „Оце я осмілився був говорити до Господа мого: Може двадцять там знайдеться?“ А

Господь відказав: „Не зроблю й ради двадцяти!“ **32**

І сказав Авраам: „Хай не гніває це мого Гóспода, і нехай я скажú тільки рáзу цього: Може хоч десять там

знайдеться?“ А Господь відказав: „Не знищу й ради десятих!“ **33** І пішов Господь, як скінчив говорити до

Авраама. А Авраам вернувся до свого місця.

19 І прибули обидва Анголі до Содому надвечір,

а Лот сидів у брамі содомській. І побачив Лот, і встав їм назустріч, і вклонився обличчям до землі,

2 та й промовив: „Ось, панове мої, зайдіть до дому вашого раба, і переночуйте, і помийте ноги свої,

а рано встанете й підете на дорогу свою“. А вони відказали: „Ні, бо будемо ми ночувати на вулиці“. **3** А

він сильно на них налягав, і вони до нього з дороги зійшли, і ввійшли до дому його. І вчинив він для них

прийняття, і напik прісного — і їли вони. **4** Ще вони не полягали, а люди того міста, люди Содому — від

малого аж до старого, увесь нарóд звідусюди оточили той дим. **5** І вони закричали до Лота, і сказали йому:

„Де ті мужі, що ночі цієї до тебе прийшли? Виведи їх до нас, — щоб нам їх пізнати!“ **6** І Лот вийшов до

входу до них, а двері замкнув за собою, **7** і сказав: „Браття мої, — не чиніть лихого! **8** Ось у мене дві

доньки, що мужа не пізнали. Нехай я їх до вас виведу, а ви їм робіть, що вам до вподоби. Тільки мужам оцім

не робіть нічого, бо на те вони прийшли під тiнь даху

мого“. **9** А вони закричали: „Іди собі геть!“ І сказали: „Цей один був прийшов, щоб пожити чужинцем, а він став тут суддею! Тепер ми зло гірше тобі заподієм, ніж їм!“ І сильно вони налягали на мужа, на Лота, і підійшли, щоб висадити двері. **10** Тоді вистромили свою руку ті мужі, і впровадили Лота до себе до дому, а двері замкнули. **11** А людей, що при вході до дому зібрались, вони вдарили сліпотою, — від малого аж до великого. І ті попомучилися, шукаючи входу. **12** І сказали ті мужі до Лота: „Ще хто в тебе тут? Зятів і синів своїх, і дочок своїх, і все, що в місті твоє, — виведи з цього місця, **13** бо ми знищимо це місце, бо збільшився їхній крик перед Господом, і Господь послав нас, щоб знищити його“. **14** І вийшов Лот, і промовив до зятів своїх, що мали взяти дочок його, і сказав: „Уставайте, вийдіть із цього місця, бо Господь знищить місто“. Але в очах зятів він здавався як жартун. **15** А коли зійшла світова зірниця, то Анголи принагляли Лота, говорячи: „Уставай, візьми жінку свою та обох дочок своїх, що знаходяться тут, щоб тобі не загинути через гріх цього міста“. **16** А що він вагався, то ті мужі — через Господню до нього любов — схопили за руку його, і за руку жінки його, і за руку обох дочок його, і вивели його, і поставили поза містом. **17** І сталося, коли один з них виводив їх поза місто, то промовив: „Рятуй свою душу, — не оглядайся позад себе, і не затримуйся ніде в околиці. Ховайся на гóру, щоб тобі не загинути“. **18** А Лот їм відказав: „Ні ж бо, Господи! **19** Ось Твій раб знайшов

милість в очах Твоїх, і Ти побільшив Свою милість, що зробив її зо мною, щоб зберегти при житті мою душу; але я не встигну сховатись на гóру, щоб була не спіткало мене зло, і я помру. **20** Ось місто це близьке, щоб утекти туди, а воно — маленьке. Нехай сховаюсь я туди, — чи ж воно не маленьке? — і буде жити душа моя“. **21** І відказав Він до нього: „Ось Я прихиливсь до твого прохання, щоб не зруйнувати міста, про яке ти казав. **22** Швидко сховайся туди, бо Я не зможу нічого зробити, аж поки не прийдеш туди“. Тому й назвав ім'я тому місту: Цоар. **23** Сонце зійшло над землею, а Лот прибув до Цоару. **24** І Господь послав на Содом та Гомору дощ із сірки й огні, від Господа з неба. **25** І поруйнував ті міста, і всю околицю, і всіх мешканців міст, і рослинність землі. **26** А жінка його, Лóтова, озирнулася позад нього, — і стала стовпом соляним! **27** І встав Авраам рано вранці, і подався до місця, де стояв був він перед лицем Господнім. **28** І він подивився на Содом та Гомору, і на всю поверхню землі тієї околиці. І побачив: ось здіймається дим від землі, немов дим із вапнярки... **29** І сталося, як нищив Бог міста тієї околиці, то згадав Бог Авраама, і вислав Лота з серéдини руїни, коли руйнував ті міста, що сидів у них Лот. **30** І піднявся Лот із Цоару, і осів на горі, й обидві дочкі його з ним, бо боявся пробувати в Цоарі. І осів у печері, він та обидві дочкі його. **31** І промовила старша молодшій: „Наш бáтько старий, а чоловіка немає в цім краї, щоб прийшов до нас, як звичайно на цїлій землі. **32**

Ходи, — напіймо свого ба́тька вином, і покладімося з ним. І оживимо нащадків від нашого батька“. 33 І ночі тієї вони напоїли вином свого батька. І прийшла старша та й поклалася з батьком своїм. А він не знав, коли вона лягла й коли встала... 34 І сталося другого дня, і старша сказала молодшій: „Ось я минулої ночі поклалась була з своїм батьком. Напіймо його вином також ночі цієї, і прийди ти, покладися з ним, — і оживимо нащадків від нашого батька“. 35 І також ночі тієї вони напоїли вином свого батька. І встала молодша та й поклалася з ним. А він не знав, коли вона лягла й коли встала... 36 І завагітніли обидві Лотові дочки від батька свого. 37 І вродила старша сина, і назвала ім'я йому: Моав. Він батько моавів аж до цього дня. 38 А молодша — вона вродила також, і назвала ймення йому: Бен-Аммі. Він батько синів Аммону аж до цього дня.

20 І вирушив звідти Авраам до краю Неґев поміж Кадешем і поміж Шуром, і оселився часово в Ґерарі. 2 І сказав Авраам на Сарру, жінку свою: „Вона сестра моя“. І послав Авімелех, цар Ґерару, і взяв Сарру. 3 І прийшов Бог до Авімелеха у сні нічним, і сказав до нього: „Ось ти вмираєш через жінку, яку взяв, бо вона має чоловіка“. 4 А Авімелех не зближався до неї, і сказав: „Господи, чи Ти вб'єш також люд праведний? 5 Чи ж не він був сказав мені: Вона моя сестра, а вона — також вона сказала: Він мій брат. Я те зробив у невинності серця свого й у чистоті рук своїх“. 6 І промовив до нього Бог у сні: „І Я знаю, що в чистоті

свого серця вчинив ти оце, і Я теж удержав тебе, щоб не згрішив проти Мене. Тому то не дав Я тобі доторкнутись до неї. 7 А тепер верни жінку цього мужа, бо він пророк, і буде молитися за тебе, і живи. А коли ти не вернеш, то знай, що справді помреш ти й усе, що твоє“. 8 І встав Авімелех рано вранці, і покликав усіх рабів своїх, та й сказав усі ці слова до їхніх ушей. А люди ті сильно злякалися. 9 І закликав Авімелех Авраама, і промовив до нього: „Що ти нам учинив? І чим згрішив я проти тебе, що ти приніс на мене й на царство моє великий гріх? Учинки, яких не роблять, ти зо мною вчинив!“ 10 І сказав Авімелех Авраамові: „Що ти мав на увазі, що вчинив таку річ?“ 11 І сказав Авраам: „Бо подумав я: Нема ж страху Божого в місцевості цій, тому вб'ють мене за жінку мою. 12 І притім вона справді сестра моя, — вона дочка батька мого, тільки не дочка матері моєї, — і стала за жінку мені. 13 І сталося, коли Бог учинив мене мандрівником з дому батька мого, то сказав я до неї: То буде твоя ласка, яку вчиниш зо мною: у кожній місцевості, куди прийдем, — говори ти на мене: він мій брат“. 14 І взяв Авімелех дрібну та велику худобу, і рабів та невольниць, та й дав Авраамові. І вернув йому Сарру, жінку його. 15 І сказав Авімелех: „Ось край мій перед обличчям твоїм, — осядь там, де тобі до вподоби“. 16 А Саррі сказав: „Ось тисячу сéклів срібла я дав братові твоєму. Оце тобі накриття на очі перед усіма, хто з тобою. І перед усіма ти оправдана“. 17 І помолився Авраам Богові, —

і вздорівив Бог Авімелеха, і жінку його, і невільниць його, — і почали вони знову роджати. **18** Бо справді стримав був Господь кожну утробу Авімелехового дому через Сарру, Авраамову жінку.

21 А Господь згадав Сарру, як сказав був, і вчинив Господь Саррі, як Він говорив. **2** І Сарра зачала, і породила сина Авраамові в старості його на означений час, що про нього сказав йому Бог. **3** І назвав Авраам ім'я синові своєму, що вродився йому, що Сарра йому породила: Ісак. **4** І обрізав Авраам Ісака, сина свого, коли мав він вісім день, як Бог наказав був йому. **5** А Авраам був віку ста літ, як уродився йому Ісак, син його. **6** І промовила Сарра: „Сміх учинив мені Бог, — кожен, хто почує, буде сміятися з мене“. **7** І промовила: „Хто б сказав Авраамові: Сарра годує синів? Бо вродила я сина в старості його“. **8** І дитина росла, і була відлучена. І справив Авраам велику гостину в день відлучення Ісака. **9** І побачила Сарра сина Аґари єгиптянки, що вродила була Авраамові, що він насміхається. **10** І сказала вона Авраамові: „Прожени ту невільницю та сина її, бо не буде наслідувати син тієї невільниці разом із сином моїм, із Ісаком“. **11** Але ця справа була дуже не до вподоби Авраамові через сина його. **12** І промовив Господь Авраамові: „Нехай не буде не до вподоби тобі це через хлопця та через невільницю твою. Усе, що скаже тобі Сарра, послухай голосу її, бо Ісаком буде покликане тобі потомство. **13** І також сина невільниці тієї — учиню його наро́дом, бо він

— твоє насіння“. 14 І встав рано Авраам, і взяв хліба й бурдюка́ води, і дав до Аґари на плече її, також дитину, та й послав її. І пішла вона, та й заблудила в пустині Беер-Шева. 15 І скінчилась вода в бурдюці, і покинула вона дитину під одним із кущів. 16 І пішла вона, і сіла собі навпроти, на віддалі — як стрілити луком, бо сказала: „Нехай я не бачу смерти цієї дитини!“ І сіла навпроти, і піднесла свій голос та й заплакала. 17 І почув Бог голос того хлопця. І кликнув до Аґари Божий Ангел із неба, і сказав їй: „Що тобі, Аґаро? Не бійся, бо почув Бог голос хлопця, де він там. 18 Устань, підійми хлопця, і рукою своєю держи його, бо великим наро́дом зроблю Я його“. 19 І відкрив Бог очі її, і вона побачила криницю води. І пішла вона, і наповнила бурдюка водою, та й напоїла хлопця. 20 І з хлопцем був Бог, — і він виріс. І осів у пустині, і став він стрілець-лучник. 21 І осів він у пустині Паран, а мати його взяла йому жінку з єгипетського країю. 22 І сталося часу того, і сказав Авімелех і Піхол, головний провідник його війська, до Авраама, говорячи: „Бог із тобою в усьому, що́ ти робиш! 23 А тепер присягни ж мені Богом отут, що ти не обманиш мене, і нащадка мого, і онука мого. І яка була ласка, яку я до тебе чинив, ти вчиниш зо мною та з краєм, що ти в нім чужинцем пробуваєш“. 24 І сказав Авраам: „Я присягаю!“ 25 І Авраам дорікав Авімелехові за криницю води, що її відняли були Авімелехові раби. 26 І сказав Авімелех: „Я не знаю, хто вчинив оту річ, — ані ти не розповів мені, й ані

я не чув, хібащо сьогодні“. 27 І взяв Авраам дрібну та велику худобу, та й дав Авімелехові, і обидва вони склали умову. 28 І поставив Авраам сім овечок з дрібного товару осібно. 29 І сказав Авімелех до Авраама: „Що вони, сім овечок отих, що ти їх поставив осібно?“ 30 А той відказав: „Бо з моєї руки сім овечок ти візьмеш, щоб для мене були на свідоцтво, що я викопав цю криницю“. 31 Тому то назвав він це місце Беер-Шева, бо там поклялися вони. 32 І склали умову вони в Беер-Шеві. І встав Авімелех та Піхол, головний провідник його війська, і вернулись вони до краю филистимського. 33 А Авраам посадив тамариска в Беер-Шеві, і кликав там Ім'я Господа, Бога Вічного. 34 І Авраам пробував у филистимській землі багато днів.

22 І сталося після цих випадків, що Бог випробовував Авраама. І сказав Він до нього: „Аврааме!“ А той відказав: „Ось я!“ 2 І промовив Господь: „Візьми свого сина, свого одинака, що його полюбив ти, Ісака, та й піди собі до краю Морія, і принеси там його в цілопалення на одній із тих гір, що про неї скажу тобі“. 3 І встав Авраам рано вранці, і свого осла осідлав; і взяв із собою двох слуг та Ісака, сина свого, і для цілопалення дров нарубав. І встав, і пішов він до місця, що про нього сказав йому Бог. 4 А третього дня Авраам звів очі свої, та й побачив те місце здалека. 5 І сказав Авраам своїм слугам: „Сідайте собі тут з ослом, а я й хлопець підем аж туди, і поклінемся, і повернемося до вас“. 6 І взяв

Авраам дрóва для цілопáлення, і поклав на Ісака, сина свого, і взяв в свою руку огонь та ножа, і пішли вони рáзом обоє. 7 І сказав Ісак до Авраама, свого батька, говорячи: „Батьку мій!“А той відказав: „Ось я, сину мій!“І промовив Ісак: „Ось огонь та дрóва, а де ж ягня на цілопáлення?“ 8 І відказав Авраам: „Бог нагледить ягня Собі на цілопáлення, сину мій!“І пішли вони рáзом обоє. 9 І вони прийшли до місця, що про нього сказав йому Бог. І збудував там Авраам жертівника, і дрова розклав, і зв'язав Ісака, сина свого, і поклав його на жертівника над дровами. 10 І простяг Авраам свою руку, і взяв ножа, щоб зарізати сина свого... 11 Та озвався до нього Ангол Господній із неба й сказав: „Аврааме, Аврааме!“А той відізався: „Ось я!“ 12 І Ангол промовив: „Не витягай своєї руки до хлопця, і нічого йому не чини, бо тепер Я довідався, що ти богобійний, і не пожалів для Мене сина свого, одинакá свого“. 13 А Авраам звів очі свої та й побачив, — аж ось один баран зав'яз у гущáвині своїми рогами. І пішов Авраам, і взяв баранá, і приніс його на цілопáлення замість сина свого. 14 І назвав Авраам ім'я місця того: „Господь нагледить“, що й сьогодні говорить: „На горі Господь з'явиться“. 15 А Ангол Господній із неба озвався до Авраама подруге, 16 і сказав: „Клянуся Собою, — це слово Господнє, — тому, що вчинив ти цю річ, і не пожалів був сина свого, одинака свого, 17 то благословляючи, Я поблагословлю тебе, і розмножуючи, розмножу потомство твоє, немов зорі на небі, і немов той пісок,

що на березі моря. І потомство твоє внаслідок брами твоїх ворогів. **18** І всі народи землі будуть Насінням твоїм благословляти себе через те, що послухався ти Мого голосу“. **19** І вернувсь Авраам до слуг своїх. І встали вони, та й пішли разом до Беер-Шеві. І осів Авраам у Беер-Шеві. **20** І сталося по тих випадках, і сказано Авраамові так: „Ось також Мілка вродила синів Нахорові, братові твоєму: **21** Уца, перворідного його, і Буза, брата його, і Кемуїла, батька Арамового, **22** І Кеседа, і Хазо, і Пілдаша, і Їдлафа, і Бетуїла. **23** А Бетуїл породив Ревеку. Цих восьмеро́х породила Мілка Нахорові, братові Авраамовому. **24** А наложниця його — а їй на ймення Реума — вродила й вона Теваха й Гахама, і Тахаша й Мааху.

23 І було життя Сарриного сто літ і двадцять літ і сім літ, — літа життя Сарриного. **2** І вмерла Сарра в Кіріят-Арбі, — це Хеврон у краї ханаанському. І прибув Авраам голосити над Саррою та плакати за нею. **3** І встав Авраам від обличчя небіжки своєї, та й сказав синам Хетовим, говорячи: **4** „Я прихóдько й захóжий між вами. Дайте в себе мені власність для гробу, і нехай я поховаю свою небіжку з-перед обличчя свого“. **5** І відповілі сини Хетові Авраамові, та й сказали йому: **6** Послухай нас, пане мій, — ти Божий князь серед нас! У добірнім із наших гробів поховай небіжку свою. Ніхто з нас не затримає гробу свого від тебе, щоб поховати небіжку твою“. **7** І встав Авраам, і вклонився наро́ду тієї землі, синам Хетовим, **8** та й промовив до них і сказав: „Коли ви

згідні поховати небіжку мою з-перед обличчя мого, то послухайте мене, і настирливо просіть для мене Ефрона, сина Цохарового, **9** і нехай мені дасть він печеру Махпелу, що його, що в кінці його поля, за гроші повної ваги, — хай мені її дасть поміж вами на власність для гробу“. **10** А Ефрон пробував серед Хетових синів. І відповів хіттеянин Ефрон Авраамові, так що чули сини Хетові й усі, хто входив у браму його міста, говорячи: **11** „Ні, пане мій, послухай мене! Поле віддав я тобі, і печеру, що на нім, віддав я тобі, — на очах синів народу мого я віддав її тобі. Поховай небіжку свою“. **12** І вклонивсь Авраам перед народом тієї землі, **13** та й сказав до Ефрона, так що чув був народ тієї землі, говорячи: „Коли б тільки мене ти послухав! Я дам срібло за поле, — візьми ти від мене, і хай поховаю небіжку свою“. **14** А Ефрон відповів Авраамові, говорячи йому: **15** „Пане мій, послухай мене! Земля чотирьох сотень шеклів срібла, — що вона поміж мною та поміж тобою? А небіжку свою поховай!“ **16** І послухав Авраам Ефрона. І відважив Авраам Ефронові срібло, про яке той був сказав, так що чули сини Хетові, — чотири сотні шеклів срібла купецької ваги. **17** І стало поле Ефронове, що в Махпелі воно, що перед Мамре, поле й печера, що на ньому, і кожне дерево, що в полі, що в усій границі його навколо, **18** купном Авраамові в присутності синів Хетових, усіх, хто входив до брами міста його. **19** І по цьому Авраам поховав Сарру, жінку свою, в печері поля Махпели, перед Мамре, — це Хеврон у

землі ханаанській. **20** І стало поле й печера, що на ній, Авраамові на власність для гробу від синів Хетових.

24 А Авраам був старий, у літа ввійшов. І Господь Авраама поблагословив був усім. **2** І сказав Авраам до свого раба, найстаршого дому свого, що рядив над усім, що він мав: „Поклади свою руку під стегно моє, **3** і я заприсягну тебе Господом, Богом неба й Богом землі, що ти не візьмеш жінки для сина мого з-посеред дочок ханаанцянина, серед якого я пробуваю. **4** Бо ти підеш до краю мого, і до місця мого народження, і візьмеш жінку для сина мого, для Ісака“. **5** І сказав раб до нього: „Може та жінка не схоче за мною піти до цієї землі, то чи справді поверну я твого сина до краю, звідки ти вийшов?“ **6** І промовив до нього Авраам: „Стережися, — щоб ти не вернув мого сина туди! **7** Господь, що взяв мене з дому батька мого й з краю мого народження, і що промовляв був до мене, і що присягнув мені, кажучи: „Твоїм нащадкам Я дам оцю землю“, Він пошле Свого Ангола перед обличчям твоїм, і ти візьмеш звідти жінку для сина мого! **8** А коли ота жінка не схоче піти за тобою, то ти будеш очищений з цієї присяги своєї. Тільки сина мого ти туди не вертай“. **9** І раб поклав свою руку під стегно Авраама, пана свого, і йому присягнув на цю справу. **10** І взяв той раб десять верблюдів із верблюдів пана свого, та й пішов. І взяв різне добро свого пана в руку свою. І він устав, і пішов в Месопотамію до міста Нахора. **11** І поставив верблюди навколішки за містом при водній криниці

надвечір, на час, як виходять жінки воду брати, **12** та й промовив: „Господи, Боже пана мого Авраама, — подай же сьогодні мені це, і милість вчини з паном моїм Авраамом! **13** Ось я стою над водним джерелом, а дівчки мешканців міста виходять воду брати. **14** І станеться, що дівчина, до якої скажу: Нахили но глека свого, я нап'юся, — а вона відповість: Пий, і так само верблюди твої я понапуваю, — її Ти призначив для раба Свого, для Ісака. І з цього пізнаю, що Ти милість учинив з моїм паном“. **15** І сталося, поки він закінчив говорити, аж ось виходить Ревека, що була народжена Бетуїлові, синові Мілки, жінки Нахора, Авраамового брата. А її глек — на плечі в неї. **16** А дівчина та — вельми вродлива з обличчя; була дівиця, і чоловік не пізнав ще її. І зійшла вона до джерела, і наповнила глека свого, та й вийшла. **17** І вибіг той раб назустріч їй, та й сказав: „Дай но напитись води з твого глека!“ **18** А та відказала: „Напийся, мій пане!“ І вона поспішила, і зняла свого глека на руку свою, — і напоїла його. **19** А коли закінчила поїти його, то сказала: „Також для верблюдів твоїх наберу я води, аж поки вони не нап'ються“. **20** І метнулась вона, і глека свого спорожнила до пійла. І ще до криниці побігла набрати, і набрала води всім верблюдам його. **21** А чоловік той дивувався їй та мовчав, щоб пізнати, чи Господь пощастив дорогу йому, чи ні? **22** І сталося, як перестали верблюди пити, то взяв той чоловік золоту сережку, — пів шекля вага їй, — і два на́ручні на руки її, — на десять шеклів золота вага їм, — **23**

та й сказав: „Чия ти дочка? Скажи ж мені, чи в домі батька твого є місце для нас ночувати?“ **24** Вона відказала йому: „Я дочка Бетуїла, сина Мілки, що його породила вона для Нахора“. **25** І сказала до нього: „І соломи, і паші багато є в нас, також місце ночувати“. **26** І той чоловік нахилився, і вклонився Богові аж до землі, **27** та й сказав: „Благословенний Господь, Бог пана мого Авраама, що не опустив милости Своєї й вірности Своєї від пана мого! Я був у дорозі, Господь припровадив мене до дому братів мого пана“. **28** І побігла дівчина, і розповіла в домі своєї матері про цю пригоду. **29** А в Ревеки був брат, на ймення йому Лаван. І побіг Лаван до того чоловіка надвір, до джерела. **30** І сталося, як він побачив сережку та на́ручні на руках сестри своєї, і коли почув слова Ревеки, сестри своєї, що говорила: „Отак говорив мені той чоловік“, то прибув він до того чоловіка, — а той ось стоїть при верблюдах біля джерела, — **31** і сказав: „Увійди, благословенний Господа! Чого стоятимеш надворі? А я опорожнив дім і місце для верблюдів“. **32** І ввійшов той чоловік до дому. А Лаван порозсідлував верблюди, і дав соломи й паші для верблюдів, і води, щоб умити ноги йому й ноги людям, що були з ним. **33** І поставлено перед ним, щоб він їв. А той відказав: „Не буду їсти, аж поки не розкажу своєї справи“. А Лаван відказав: „Говори!“ **34** І той став говорити: „Я раб Авраамів. **35** А Господь щéдро поблагословив мого пана, і він став великий. І дав Він йому худобу дрібну та велику, і срібло, і

золото, і рабів, і невільниць, і верблюди, й осли. **36**
А Сарра, жінка пана мого, будши старію, уродила панові моєму сина. А він йому все дав, що мав. **37** І запряг мене пан мій, говорячи: „Не візьмеш жінки для сина мого з-посеред дочок ханаанейнина, що я пробуваю в його краю. **38** Але підеш до дому батька мого, і до мого роду, і візьмеш жінку для сина мого“. **39** І сказав я до пана свого: „Може та жінка не піде за мною?“ **40** І сказав він до мене: „Господь, що ходив перед обличчям моїм, пошле Свого Ангола з тобою, і дорогу твою пощастить, і ти візьмеш жінку для сина мого з роду мого й з дому батька мого. **41** Тоді будеш очищений ти від закляття мого, як прийдеш до роду мого, а коли вони не дадуть тобі, то будеш ти чистий від закляття мого. **42** І прибув я сьогодні до джерела, та й сказав: „Господи, Боже пана мого Авраама, коли б же Ти вчинив щасливою дорогу мою, що нею ходжу я! **43** Ось я стою над джерелом води, і станеться, що дівчина, яка вийде води брати, а я їй скажу: Дай но мені напитися трохи води з свого глека, **44** вона ж відкаже мені: Пий і ти, і для верблюдів твоїх наберу я води, то вона та жінка, яку призначив Господь для сина пана мого.“ **45** І поки скінчив я говорити в своїм серці, аж ось виходить Ревека, а її глек на плечі в неї. І зійшла вона до джерела, та й набрала води. І сказав я до неї: Напій же мене! **46** І метнулась вона, і свого глека з себе зняла та й сказала: Пий, а я понапуваю й верблюди твої. І я пив, а вона понапувала й ті верблюди. **47** А я запитався

її та й сказав: Чия ти дочка? А вона відказала: Я дочка Бетуїла, сина Нахорового, якого породила йому Мілка. І сережку надів я до носа її, і наручні на руки її. 48 І я нахилився, і вклонився до землі Господеві, і поблагословив Господа, Бога пана мого Авраама, що Він провадив мене дорогою визначеною, щоб узяти дочку брата пана мого для сина його. 49 А тепер, якщо милосердя та правду ви чините з паном моїм, то скажіть мені; коли ж ні, — то скажіть мені, і я звернуся праворуч або ліворуч“. 50 І відповіли Лаван і Бетуїл та й сказали: „Від Господа вийшла та річ, — ми не можемо сказати тобі нічого злого чи доброго. 51 Ось перед тобою Ревека, — візьми та й іди, і нехай вона стане за жінку синові пана твого, як Господь говорив був“. 52 І сталося, коли їхні слова почув раб Авраамів, то вклонивсь до землі Господеві. 53 І вийняв той раб срібний посуд, і посуд золотий та шати, і дав Ревеці, і дав цінні речі братові її та матері її. 54 І їли й пили він та люди, що з ним, і ночували. А коли рано встали, то він сказав: „Відішліть мене до пана мого“. 55 І сказав її брат та мати її: „Нехай посидить дівчина з нами хоч днів з десять, — потім підеш“. 56 І сказав він до них: „Не спізняйте мене, бо Господь пощастив мою путь. Відішліть мене, і нехай я підю до пана свого“. 57 А вони відказали: „Покличмо дівчину, і запитаймо її саму.“ 58 І покликали Ревеку, і сказали до неї: „Чи ти підеш з оцим чоловіком?“ А вона відказала: „Підю“. 59 І послали вони Ревеку, сестру свою, і няньку її, і раба Авраамового, і людей його.

60 І вони поблагословили Ревеку й сказали до неї: „Ти наша сестра, — будь матір'ю для тисячі десятків тисяч, і нехай нащадки твої внаслідують брами твоїх ворогів“. **61** І встала Ревека й служниці її, і посідали на верблюрів, і поїхали за тим чоловіком. І взяв раб Ревеку й відійшов. **62** А Ісак був вернувся з подорожі до криниці Лахай-Рої, і сидів у краї південному. **63** І вийшов Ісак на прогулянку в поле, як вечір настав. І він звів свої очі, і побачив, — ось верблюди йдуть. **64** І Ревека звелá свої очі, та й Ісака побачила, — і злізла з верблюда. **65** І сказала вона до раба: „Хто отой чоловік, що полем іде нам назустріч?“ А раб відповів: „То мій пан“. І вона покривáло взяла, та й накрилась. **66** І раб розповів Ісакові про всі речі, які він учинив. **67** І впровадив її Ісак до намету Сарри, матері своєї. І взяв він Ревеку, і за жінку йому вона стала, і він її покохав. І Ісак був утішений по смерті матері своєї.

25 А Авраам іще взяв жінку, а ймення їй Кетурá. **2** А вона породила йому Зімана, і Йокшана, і Мадана, і Мідіяна, і Їшбака, і Шуаха. **3** А Йокшан породив був Шеву та Дедана. А сини Деданові були: ашшури, і летуші, і леуми. **4** А сини Мідіянові: Ефа, і Ефер, і Ханох, і Авіда, і Елдаа, — усі вони сини Кетури. **5** І віддав Авраам усе, що мав, Ісакові. **6** А синам наложниць, що були в Авраама, дав Авраам подарунки, і відіслав їх від Ісака, сина свого, коли сам ще живий був, на схід, до краю східнього. **7** А оце дні літ Авраамового життя, які він прожив: сто літ, і сімдесят літ, і п'ять літ. **8** І спочів та й умер Авраам у старощах добрих,

старий і нажившись. І він прилучився до своєї рідні.

9 І поховали його Ісак та Ізмаїл, сини його, у печері Махпелі, на полі Ефрона, сина Цохара хіттєянина, що навпроти Мамре́, — **10** поле, що його Авраам був купив від синів Хетових, — там був похований Авраам і Сарра, жінка його. **11** І сталося по Авраамовій смерті, — і поблагословив Бог Ісака, сина його. І осів Ісак при криниці Лахай-Рої. **12** А оце нащадки Ізмаїла, Авраамового сина, що його породила Авраамові єгиптянка Агар, невільниця Саррина. **13** І оце імена синів Ізмаїла, за їхніми іменами й за нащадками їх: перворідний Ізмаїлів Невайот, і Кедар, і Адбеїл, і Мівсам, **14** і Мішма, і Дума, і Масса, **15** Хадад, і Тема, Етур, Нафіш, і Кедма. **16** Оце вони, сини Ізмаїлові, і їхні ймення за дворами їх і за їх кочовищами, — дванадцять начальників для їхніх племен. **17** А оце літа життя Ізмаїлового: сто літ, і тридцять літ, і сім літ. І спочів та й умер він, і був узятий до своєї рідні. **18** І розложилися вони від Хавіли аж до Шуру, що навпроти Єгипту, як іти до Ашшуру. І він оселився перед усіма своїми братами. **19** А оце óповідь про Ісака, Авраамового сина. Авраам породив Ісака. **20** І був Ісак віку сорока літ, як він узяв собі за жінку Реваку, дочку Бетуїла арамеянина, з Падану арамейського, сестру арамеянина Лавана. **21** І молився Ісак до Господа про жінку свою, бо неплодна була. І Господь був ублаганий ним, — і завагітніла Ревака, жінка його. **22** І кидалися діти в утробі її. І сказала вона: „Коли так, то для чого

я це переносу!“І пішла запитатися Господа. **23** І промовив до неї Господь: „Два племéна в утробі твоїй, і два наро́ди з твого нутра́ будуть виділені, і стане сильніший наро́д від наро́ду, і старший молодшому б́уде служити“. **24** І сповнилися дні її, щоб родити, — і ось близнюки в утробі її. **25** І вийшов перший червонуватий, увесь він — немов плащ волосяний. І назвали ймення йому: Ісав. **26** А потім вийшов його брат, а рука його трималася п'яти Ісава. І назвав ім'я́ йому: Яків. А Ісак був віку шостидесяти літ, коли народилися вони. **27** І вирости хлопці. І став Ісав чоловіком, що знався на влогах, чоловіком поля, а Яків — чоловіком мирним, що в наметах сидів. **28** І полюбив Ісак Ісава, бо здобич мисливська його йому смакувала, а Ревека любила Якова. **29** І зварив був Яків їжу, а з поля прибув Ісав, і змучений був. **30** І сказав Ісав до Якова: „Нагодуй мене отим червоним, червоним отим, бо змучений я“. Тому то назвали ймення йому: Едом. **31** А Яків сказав: „Продай же нині мені своє перворідство“. **32** І промовив Ісав: „Ось я умираю, — то нащо ж мені оте перворідство?“ **33** А Яків сказав: „Присягни ж мені нині“. І той присягнув йому, і продав перворідство своє Якову. **34** І Яків дав Ісавові хліба й сочевичного варива. А той з'їв, і випив, і встав та й пішов. І знехтував Ісав перворідство своє.

26 І настав був голод у Краю́, окрім голоду першого, що був за днів Авраамових. І пішов Ісак до Авімелеха, царя филистимського, до Герару. **2** І явився йому Господь і сказав: „Не ходи до Єгипту, — оселися в

землі, про яку Я скажу тобі. **3** Оселися хвилево в землі тій, і Я буду з тобою, і тебе поблагословлю, бо тобі та нащадкам твоїм дам усі оці землі. І Я виконаю присягу, що нею поклявся був Авраамові, батьку твоєму. **4** І розмножу нащадків твоїх, немов зорі на небі, і потомству твоєму Я дам усі оці землі. І поблагословляться в потомстві твоїм усі народи землі, **5** через те, що Авраам послухав Мого голосу, і виконував те, що виконувати Я звелів: заповіді Мої, постанови й закони Мої“. **6** І осів Ісак у Герарі. **7** І питалися люди тієї місцевости про жінку його. А він відказав: „Вона сестра моя“, бо боявся сказати: „Вона жінка моя“, щоб не вбили мене люди тієї місцевости через Ревеку, бо вродлива з обличчя вона“. **8** І сталося, коли він там довго жив, і дивився Авімелех, цар філістимський, через вікно, та й побачив, — ось Ісак забавляється з Ревекою, жінкою своєю. **9** І покликав Авімелех Ісака та й сказав: „Тож оце вона жінка твоя! А як ти сказав був: „Вона сестра моя?““ Ісак же йому відповів: „Бо сказав, щоб не вмерти мені через неї!“ **10** І сказав Авімелех: „Що ж то нам учинив ти? Один із народу був мало не ліг із твоєю жінкою, — і ти гріх би спровадив на нас!“ **11** І наказав Авімелех усьому народові, говорячи: „Хто доторкнеться цього чоловіка та жінки його, той певно буде забитий“. **12** І посіяв Ісак у землі тій, і зібрав того року стократно, і Господь поблагословив був його. **13** І забагатів оцей чоловік, і багатів усе більше, аж поки не став сильно багатий. **14** І була в нього отара овець та кіз, і череда

товару, і багато рабів. І заздрили йому филистимляни.

15 І всі криниці, що їх повикопували раби батька його, за днів батька його Авраама, филистимляни позатикали, — і понаповнювали їх землею. 16 І сказав Авімелех Ісакові: „Иди ти від нас, бо зробився ти значно сильніший за нас!“ 17 І пішов Ісак звідти, і в долині Герару розтаборився, та й осів там. 18 І знову Ісак повикопував криниці на воду, що їх повикопували були за днів батька його Авраама, а позатикали були їх филистимляни по Авраамовій смерті. І він назвав їм імення, як імення, що батько його був їм назвав. 19 І копали Ісакові раби в долині, і знайшли там криницю живої води. 20 І сварилися пастухи герарські з пастухами Ісаковими, кажучи: „Це наша вода!“ І він назвав ім'я для тієї криниці: Есек, бо сварилися з ним. 21 І викопали вони іншу криницю, і сварилися також за неї. І він назвав для неї ім'я: Ситна. 22 І він пересунувся звідти, і викопав іншу криницю, — і не сварились за неї. І він назвав для неї ім'я: Реховот, і сказав: „Тепер нам поширив Господь, — і в Краю ми розмножимося“. 23 А звідти піднявся він до Беер-Шеви. 24 І явився йому Господь тієї ночі й сказав: „Я Бог Авраама, батька твого; не бійся, бо Я з тобою! І поблагословлю Я тебе, і розмножу нащадків твоїх ради Авраама, Могого раба“. 25 І він збудував там жертівника, і покликав Господне Імення. І поставив він там намета свого, а раби Ісакові криницю там викопали. 26 І прийшов до нього з Герару Авімелех, і Ахуззат, товариш його, і Піхол,

головний начальник війська його. **27** І сказав їм Ісак: „Чого ви до мене прийшли? Ви ж зненáвиділи мене, і вислали мене від себе“. **28** А ті відказали: „Ми бачимо справді, що з тобою Господь. І ми сказали: Нехай буде клятва поміж нами, — поміж нами й поміж тобою, і складімо умову з тобою, **29** що не вчиниш нам злого, як і ми не торкнулись до тебе, і як ми робили з тобою тільки добро, і тебе відіслали з миром. Ти тепер благословенний від Господа!“ **30** І він учинив для них гостину, — і вони їли й пили. **31** А рано вони повставали, і присягли один óдному. І відіслав їх Ісак, і вони пішли від нього з миром. **32** І сталося того дня, і прийшли Ісакові раби, і розказали йому про криницю, яку вони викопали. І сказали йому: „Ми воду знайшли!“ **33** І він назвав її: Шів'а, чому ймення міста того Беер-Шева аж до сьогоднішнього дня. **34** І був Ісав віку сорока літ, і взяв жінку Єгудиту, дочку хіттянина Беері, і Босмату, дочку хіттянина Елона. **35** І вони стали гіркотою духа для Ісака й Ревеки.

27 І сталося, що зостарівсь Ісак, і затёмнились очі йому, і він не бачив. І покликав він старшого сина свого Ісава, і промовив до нього: „Мій сину!“ А той відказав йому: „Ось я!“ **2** І промовив до нього Ісак: „Оце я зостарівся, не знаю дня смерти своєї... **3** А тепер візьми знаряддя своє, — сагайдака свого й лука свого, та й вийди на поле, і злови мені здóбич мисливську. **4** І зготуй мені наїдок смачний, як я люблю, і принеси мені, і нехай я з'їм, щоб поблагословила тебе душа моя, поки помру“. **5** А Ревека чула, як говорив

Ісак до Ісава, сина свого. І пішов Ісав на поле, щоб зловити й принести здобич мисливську. **6** А Ревека сказала Якову, синові своєму, говорячи: „Ось я чула, як твій батько казав до Ісава, брата твого, говорячи: **7** „Принеси но здобич мисливську мені, і зроби мені наїдок смачний, — нехай з'їм, і поблагословлю тебе перед лицем Господнім перед смертю своєю“. **8** А тепер, сину мій, послухай мого голосу, те, що я розкажу тобі. **9** Іди до отари, і візьми мені звідти двоє добрих козлят, а я їх приготую, як наїдок смачний для батька твого, як він любить. **10** І принесеш батькові своєму, і буде він їсти, щоб поблагословити тебе перед смертю своєю“. **11** І промовив Яків до Ревеки, матері своєї: „Таж брат мій Ісав — чоловік волохатий, а я — чоловік гладенький! **12** Може обмацає мене батько мій, і я стану в очах його як обманець, і спроваджу на себе прокляття, а не благословення“. **13** І сказала йому його мати: „На мені прокляття твоє, сину мій! Тільки послухай слів моїх, та йди принеси мені“. **14** І пішов він, і взяв, і приніс своїй матері. І зробила мати його наїдок смачний, як любив його батько. **15** І взяла Ревека гарні вбрання свого старшого сина Ісава, що були в домі з нею, і вбрала молодшого сина свого Якова. **16** А шкури козлят наділа на руки йому, і на гладеньку шию його. **17** І дала смачний наїдок та хліб, що вона спорядила, у руку Якова, сина свого. **18** І прибув він до батька свого та й сказав: „Батьку мій!“ А той відказав: „Ось я. Хто ти, мій сину?“ **19** А Яків промовив до батька свого: „Я Ісав перворідний. Я

зробив, як сказав ти мені. Уставай, сядь і попоїж із здобичі мисливської, щоб душа твоя поблагословила мене“. 20 І сказав Ісак до сина свого: „Як це ти так швидко знайшов, сину мій?“ А той відказав: „Бо мені допоміг Господь, Бог твій“. 21 І промовив Ісак до Якова: „Підійди но, і нехай я обмацаю тебе, сину мій, чи ти — це син мій Ісав, чи ні“. 22 І підійшов Яків до Ісака, батька свого. А той обмацав його та й сказав: „Голос — голос Яковів, а руки — руки Ісавові“. 23 І не впізнав він його, бо були його руки — як руки Ісава, брата його, волохаті, і поблагословив він його. 24 І сказав він: „То ти син мій Ісав?“ А той відказав: „Я“. 25 І промовив Ісак: „Подай же мені, і нехай з'їм з мисливської здобичі сина мого, щоб поблагословила тебе душа моя“. І подав він йому, і він їв, і приніс йому вина, і він пив. 26 І промовив до нього Ісак, його батько: „Підійди ж, і поцілуй мене, сину мій!“ 27 І він підійшов, і поцілував його. А той понюхав запах вбрання його, і поблагословив його, та й сказав: „Дивись, запах сина мого — немов запах поля, що його Господь благословив! 28 І хай Бог тобі дасть з роси Неба, і з ситости землі, і збіжжя багато й вина молодого! 29 Нехай тобі служать народи, і народи нехай тобі кланяються! Будь паном для браттів своїх, і нехай тобі кланяються сини матері твоєї. Хто тебе проклинає — проклятий, а хто поблагословить тебе — благословенний!“ 30 І сталося, як закінчив був Ісак благословляти Якова, і сталося, тільки но вийшов був Яків від обличчя Ісака, батька свого, аж Ісав, його

брат, прийшов з полювання свого. 31 І також він приготував їдок смачний, і батьку своєму приніс. І сказав він до батька свого: „Нехай встане мій батько, і хай їсть із здобичі мисливської сина свого, щоб душа твоя благословила мене!“ 32 І озвався до нього Ісак, його батько: „Хто ти?“ А той відказав: „Я син твій, — твій перворідний Ісав“. 33 І Ісак затремтів тремтінням аж надто великим, та й сказав: „Хто ж тоді той, що мисливську здобич зловив, і до мене приніс, а я попоїв від усього, поки прийшов ти, і я поблагословив його? І він буде благословенний!“ 34 Як Ісав почув слова батька свого, то закричав криком сильним та вельми гірким. І сказав він до батька свого: „Поблагослови мене, — також мене, батьку мій!“ 35 А той відказав: „Обманом прийшов був твій брат, та й забрав благословення твоє!“ 36 І промовив Ісав: „Тому звалось ім'я його: Яків, і він обманив два рази мене: забрав перворідство моє, а це тепер забрав благословення моє“. І сказав він: „Чи ти не заховав для мене благословення?“ 37 А Ісак відповів і промовив до Ісава: „Тож я вчинив його паном для тебе, та дав йому всіх братів його за рабів. І я забезпечив його хлібом і молодим вином. А що ж тоді тобі я зроблю, сину мій?“ 38 І сказав Ісав до батька свого: „Чи в тебе одне те благословення, батьку мій? Поблагослови мене, — також мене, батьку мій!“ І підніс Ісав голос свій, та й заплакав... 39 І відповів Ісак, батько його, та й промовив до нього: „Ото буде садиба твоя без ситости землі, і без роси небесної

згори. **40** І зо свого меча будеш жити, і будеш служити брату своєму. Та однако коли постаряєшся, то зламаєш ярмо його з шиї своєї...“ **41** І зненавидів Ісав Якова через благословення, що поблагословив його батько його. І сказав Ісав у серці своєму: „Нехай наближаться дні жалоби по батьку моєму, — і я вб'ю Якова, брата свого“. **42** І розказано Ревеці слова Ісава, її старшого сина. І послала, і покликала Якова, молодшого сина свого, та й сказала до нього: „Ось Ісав, брат твій, тішиться тим, що уб'є тебе. **43** А тепер, сину мій, послухай мого голосу, — і встань, і втечи собі до Лавана, брата мого, до Харану. **44** І посидиш у нього кілька часу, аж поки відвернеться лютість твого брата, **45** аж поки відвернеться гнів твого брата від тебе, і він забуде, що ти зробив був йому. Тоді я пошлю й заберу тебе звідти. Чого маю я стратити вас обох одного дня?“ **46** І сказала Ревека Ісакові: „Життя мені обридло через дочок Хетових. Коли Яків візьме жінку з дочок Хетових, як ці, з дочок цього Краю, то нащо й жити мені?“

28 І покликав Ісак Якова, і поблагословив його, і наказав йому та й промовив: „Не бери жінки з дочок ханаанських. **2** Устань, піди до Падану арамейського, до дому Бетуїла, батька твоєї матері, і візьми собі звідти жінку з дочок Лавана, брата матері твоєї. **3** А Бог Всемогутній поблагословить тебе, і розплодить тебе, і розмножить тебе, — і ти станеш громадою народів. **4** І дасть тобі благословення Авраамове, тобі та потомству твоєму з тобою, щоб віддати тобі

землю твою тимчасового замешкання, що Бог дав був її Авраамові“. 5 І послав Ісак Якова, і пішов він до Падану арамейського, до Лавана, сина Бетуїлового, арамеянина, брата Ребеки, матері Якова й Ісава. 6 І побачив Ісав, що Ісак поблагословив Якова, і послав його до Падану арамейського, щоб узяв собі звідти жінку, і поблагословив його, кажучи: „Не бери жінки з дочок ханаанських“, 7 і що послушався Яків батька свого й матері своєї, та й пішов до Падану арамейського. 8 І побачив Ісав, що дочки ханаанські недобрі в очах Ісака, батька його, 9 і пішов Ісав до Ізмаїла, і взяв Махалату, дочку Ізмаїла, сина Авраамового, сестру Невайотову, до жінок своїх за жінку. 10 І вийшов Яків із Беер-Шеви, і пішов до Харану. 11 І натрапив він був на одне місце, і ночував там, бо сонце зайшло було. І взяв він з каміння того місця, і поклав собі в голови. І він ліг на тім місці. 12 І снилось йому, — ось драбина поставлена на землю, а верх її сягав аж неба. І ось Анголі Божі виходили й сходили по ній. 13 І ото Господь став на ній і промовив: „Я Господь, Бог Авраама, батька твого, і Бог Ісака. Земля, на якій ти лежиш, — Я дам її тобі та нащадкам твоїм. 14 І буде потомство твоє, немов порох землі. І поширишся ти на захід, і на схід, і на північ, і на південь. І благословляться в тобі та в нащадках твоїх всі племена землі. 15 І ось Я з тобою, і буду тебе пильнувати скрізь, куди підеш, і верну тебе до цієї землі, бо Я не покину тебе, аж поки не вчиню, що Я сказав був тобі“. 16 І прокинувся Яків

зо свого сну, та й сказав: „Дійсно, Господь пробуває на цьому місці, а того я й не знав!“ 17 І злякався він і сказав: „Яке страшне оце місце! Це ніщо інше, як дім Божий, і це брама небесна“. 18 І встав Яків рано вранці, і взяв каменя, що поклав був собі в голови, і поставив його за пам'ятника, і вилив оливу на його верх. 19 І назвав він ім'я́ тому місцю: Бет-Ел, а ймення того міста напочатку було Луз. 20 І склав Яків обітницю, говорячи: „Коли Бог буде зо мною, і буде мене пильнувати на цій дорозі, якою ходжу́, і дасть мені хліба їсти та одежу вдягнутись, 21 і я з миром вернуся до дому батька свого, то Господь буде мені Богом, 22 і цей камінь, що я поставив за пам'ятника, буде домом Божим. І зо всього, що даси Ти мені, я, — щодо десятини, — дам десятину Тобі!“

29 І зібрався Яків, і пішов до краю синів Кедему. 2 І побачив, — аж ось криниця в полі, і ото там три отарі лежали біля неї, бо з тієї криниці напувають стада́. А на отворі криниці лежав великий камінь. 3 І збирались туди всі стада, і скочували каменя з отвору криниці, і напоювали отару, і привалювали каменя на отвір криниці знов на його місце. 4 І сказав до пастухів Яків: „Браття мої, звідкіля ви?“ А ті відказали: „Ми з Харану“. 5 І сказав їм: „Чи ви знаєте Лавана, сина Нахорового?“ І відказали: „Знаємо“. 6 І сказав їм: „Чи гаразд із ним?“ І відказали: „Гаразд. А ось Рахіль, дочка його, приходить з отарою“. 7 І сказав: „Тож іще багато дня, не час зганяти худобу. Напійте отару, та йдіть пасіть“. 8 А вони відказали: „Не можемо, аж

поки не будуть зігнані всі стада, і не відкотять каменя з отвору криниці, — тоді понапуваємо отару“. 9 Іще він говорив із ними, аж ось приходить Рахіль з отарою батька свого, бо була вона пастушка. 10 І сталося, коли Яків побачив Рахіль, дочку Лавана, брата матері своєї, та отару Лавана, брата своєї матері, то підійшов Яків і відкотив каменя з отвору криниці, і напоїв отару Лавана, брата матері своєї. 11 І поцілував Яків Рахіль, і підніс свій голос, і заплакав... 12 І Яків оповів Рахілі, що він брат батька її, і що він син Ревеки. А та побігла, і розповіла батькові своєму... 13 І сталося, коли Лаван почув вістку про Якова, сина сестри своєї, то побіг йому назустріч, і обняв його, і поцілував його, і привів його до свого дому. А він розповів Лаванові про всі ті пригоди. 14 І промовив до нього Лаван: „Поправді, ти кість моя й тіло моє!“ І сидів він із ним місяць часу. 15 І сказав Лаван до Якова: „Чи тому, що ти брат мій, то ти будеш служити мені даремно? Скажи ж мені, яка плата тобі?“ 16 А в Лавана було дві дочкі: ім'я старшій Лія, а ім'я молодшій Рахіль. 17 Очі ж Ліїні були хворі, а Рахіль була гарного стану та вродливого вигляду. 18 І покохав Яків Рахіль, та й сказав: „Я буду сім літ служити тобі за Рахіль, молодшу дочку твою“. 19 І промовив Лаван: „Краще мені віддати її тобі, аніж віддати мені її іншому чоловікові. Сиди ж зо мною!“ 20 І служив Яків за Рахіль сім літ, а вони через любов його до неї були в його очах, як кілька днів. 21 І сказав Яків Лаванові: „Дай мені жінку мою, бо виповнилися мої дні, і нехай я до неї ввійду!“ 22 І зібрав Лаван

усіх людей тієї місцевости, і справив гостину. **23** І сталося ввечері, — і взяв він дочку свою Лію, і до нього впровадив її. І Яків із нею зійшовся. **24** А Лаван дав їй Зілпу, невільницю свою, дав Лії, дочці своїй, за невільницю. **25** А вранці виявилось, що то була Лія! І промовив Яків до Лавана: „Що́ це ти вчинив мені? Хіба не за Рахіль працював я в тебе? Нащо ж обманив ти мене? **26** А Лаван відказав: „У нашій місцевості не робиться так, щоб віддавати молодшу перед старшою. **27** Виповни тиждень для цієї, і буде дана тобі також та́, за працю, що будеш працювати в мене ще сім літ других“. **28** І зробив Яків так, і виповнив тиждень для цієї. І він дав йому Рахіль, дочку свою, дав йому за жінку. **29** І дав Лаван Рахілі, дочці своїй, Білгу, невільницю свою, дав їй за невільницю. **30** І прийшов він також до Рахілі, і покохав також Рахіль, більше, як Лію. І працював у нього ще сім літ других. **31** І побачив Господь, що зненáвиджена Лія, і відкрив її утрóбу, а Рахіль була неплідна. **32** І завагітніла Лія, і сина породила, і назвала ім'я йому: Рувім, бо сказала була: „Господь споглянув на недолю мою, бо тепер покохає мене чоловік мій!“ **33** І завагітніла вона ще, і сина породила, і сказала: „Господь почув, що я зненáвиджена, і дав мені також цього. І назвала ймення йому: Симеон. **34** І завагітніла вона ще, і сина породила, і сказала: „Тепер оцим разом буде до мене прилучений мій чоловік, бо я трьох синів породила йому“. Тому й назвала ім'я йому: Левій. **35** І завагітніла вона ще, і сина породила, і сказала: „Тим

разом я буду хвалити Господа!“Тому назвала ім'я йому: Юда. Та й перестала роджати.

30 І побачила Рахіль, що вона не вродила Якову. І заздрила Рахіль сестрі своїй, і сказала до Якова: „Дай мені синів! А коли ні, то я вмираю!“ 2 І запалився гнів Яковів на Рахіль, і він сказав: „Чи я замість Бога, що затримав від тебе плід утроби?“ 3 І сказала вона: „Ось невільниця моя Білга. Прийди до неї, і нехай вона вродить на коліна мої, і я також буду мати від неї дітей“. 4 І вона дала йому Білгу, невільницю свою, за жінку. І ввійшов до неї Яків. 5 І завагітніла Білга, і вродила Якову сина. 6 І сказала Рахіль: „Розсудив Бог мене, а також вислухав голос мій, і дав мені сина.“Тому назвала ймення йому: Дан. 7 І завагітніла вона ще, і вродила Білга, невільниця Рахілина, другого сина Якову. 8 І сказала Рахіль: „Великою боротьбою боролась я з сестрою своєю, — і перемогла. І назвала ймення йому: Нефталім. 9 І побачила Лія, що вона перестала родити, і взяла Зілпу, свою невільницю, і дала її Якову за жінку. 10 І вродила Зілпа, невільниця Леїна, Якову сина. 11 І сказала Лія: „Прийшло щастя“, і назвала ймення йому Гад. 12 І вродила Зілпа, невільниця Ліїна, другого сина Якову. 13 І промовила Лія: „То на блаженство моє, бо будуть уважати мене за жінку блаженну“. І назвала ймення йому: Асір. 14 І пішов Рувим за тих днів, коли жато пшеницю, і знайшов на полі мандрагорові яблучка, і приніс їх до Лії, матері своєї. І сказала Рахіль до Лії: „Дай мені з мандрагорових яблужок сина твого!“ 15

А та відказала їй: „Чи мало тобі, що забрала мого чоловіка? І забереш також мандрагорові яблучка сина мого?“ І сказала Рахіль: „Тому то він ляже з тобою цієї ночі за мандрагорові яблучка сина твого!“ **16** І прийшов Яків з поля ввечері, а Лія вийшла назустріч і сказала: „Увійдеш до мене, бо справді найняла я тебе за мандрагорові яблучка сина мого“. І лежав він із нею ночі тієї. **17** І вислухав Бог Лію, і завагітніла вона, і вродила Якову п'ятого сина. **18** І промовила Лія: „Дав Бог заплату мені, що дала я невірницю свою своєму чоловікові“. І назвала ймення йому: Іссахár. **19** І завагітніла Лія ще, і вродила Якову шостого сина. **20** І промовила Лія: „Обдарував мене Бог добрим подарунком, — цим разом замешкає в мене мій чоловік, бо я породила йому шестеро синів“. І назвала ймення йому: Завулón. **21** А потому вродила дочку, і назвала ймення їй: Діна. **22** І згадав Бог про Рахіль, і вислухав її Бог, і відчинив їй утробу. **23** І завагітніла вона, і сина вродила, і сказала: „Бог забрав мою ганьбу!“ **24** І назвала ймення йому: Йóсип, кажучи: „Додасть Господь мені іншого сина!“ **25** І сталося, коли Рахіль породила Йóсипа, то сказав Яків до Лавана: „Відпусти мене, і нехай я підú до свого місця й до Краю свого. **26** Дай же жінок моїх і дітей моїх, що служив тобі за них, і нехай я підú, бо ти знаєш службу мою, яку я служив був тобі“. **27** І промовив до нього Лаван: „Коли я знайшов милість в очах твоїх, побудь з нами, бо я зрозумів, що поблагословив мене Господь через тебе“. **28** І далі казав: „Признач собі заплату від

мене, — і я дам“. 29 А той відказав: „Ти знаєш, як я служив тобі, і якою стала худоба твоя зо мною. 30 Бо те мале, що було в тебе до мене, розмножилося на велике, і Господь поблагословив тебе, відко́ли нога моя в тебе. А тепер, коли ж я буду працювати для власного дому?“ 31 І сказав Лаван: „Що ж я тобі дам?“ А Яків промовив: „Не давай мені нічого. Коли зробиш мені оцю річ, то вернуся, буду пасти отару твою, буду пильнувати. 32 Я сьогодні перейду́ через усю отару твою, щоб вилучити звідти кожну овечку крапчасту й переполáсу, і кожну овечку чорну — з-поміж овець, і переполасе й крапчасте з-поміж кіз, — і це буде заплата мені. 33 І справедливість моя посвідчить за мене в завтрішнім дні, коли при́йдеш глянути на заплату мою від тебе. Усе, що воно не крапчасте й не переполасе з-поміж кіз і не чорне з-поміж овець, — крадене воно в мене“. 34 А Лаван відказав: „Так, — нехай буде за словом твоїм!“ 35 І того дня вилучив він козлів пасастих і покрапованих, і всі кози крапчасті й переполасі, усе, що біле було́ в ньому, і все чорне серед овець, і дав до рук своїх синів. 36 І визначив дорогу триденну поміж собою й поміж Яковом. А Яків пас позосталу Лаванову отару. 37 І взяв собі Яків сирого кия тополевого, і мігдалового, і каштанового, і налупив з них білих лушпин, відкриваючи білість, що на киях була. 38 І поставив кийки, що їх облупив, перед отарою при жолобах при коритах води, куди отара приходить пити. І вони злучувалися, як прихóдили пити. 39 І

злучувалася отара при киях, і котилася овечками та козами пасастими, крапчастими й переполасими. **40** І відділяв Яків тих овечок, і ставив отару обличчям до пасастого й до всього чорного серед отари Лавана. І клав свої стада окремо, і не клав їх до отари Лаванової. **41** І бувало, що кожного разу, коли злучувалася отара міцна, то Яків клав при жолобах киї перед очі отари, щоб вона злучувалася при тих киях. **42** А як отара слаба була, то не клав. І ставалось, що слабе припадало Лаванові, а міцніше — Якову. **43** І дуже-дуже зможнів той чоловік. І було в нього багато отар, і невільниці, і раби, і верблюди, і осли.

31 І почув був Яків слова Лаванових синів, що казали: „Яків забрав усе, що було в нашого батька. І з того, що було в батька нашого, зробив собі всю оцю честь“. **2** І побачив Яків Лаванове обличчя, а ото — він тепер інший до нього, як був учора, позавчора. **3** І промовив Господь до Якова: „Вернися до країю батьків своїх, і до місця твого народження. А Я буду з тобою“. **4** І послав Яків, і покликав Рахіль і Лію на поле до отари своєї, **5** та й промовив до них: „Я бачив обличчя вашого батька, що він тепер інший до мене, як був учора й позавчора. Та Бог батька мого був зо мною. **6** А ви знаєте, що всією силою своєю я служив вашому ба́тькові. **7** І ба́тько ваш сміявся з мене, і десять раз міняв заплату мені, але Бог не дав йому чинити зо мною зле. **8** Коли він говорив був отак: „Крапчасте буде заплата твоя“, то й котяться всі овечки та кози крапчасті. А коли скаже так: „Пасасте буде заплата

твоя“, то й котяться всі овечки та кози пасасті. **9** І відняв Бог худобу вашого батька, та й дав мені. **10** І сталося в час, коли отара злучувалася, звів був я очі свої та й побачив у сні: аж ось козли, що спинались на овечок та на кіз, були пасасті, крапчасті й рябі. **11** І сказав мені Ангол у сні: „Якове!“ А я відказав: „Ось я!“ **12** Він промовив: „Зведи свої очі й побач: усі козли, що спинаються на овечок та на кіз, — пасасті, крапчасті й рябі, бо Я бачив усе, що Лаван виробляє тобі. **13** Я Бог Бет-Елу, що ти намастив був там пам'ятника, і Мені склав там обітницю. Тепер уставай, вийди з цієї землі, і вертайся до землі твого народження“. **14** І відповіла Рахіль та Лія, та й сказали йому: „Чи ми маємо частку та спадщину в домі нашого батька? **15** Таж він нас полічив за чужинців, бо продав нас, і справді пожёр наше срібло. **16** Бож усе багатство, що Бог вирвав від нашого батька, — воно наше та наших синів. А тепер зроби все, що Бог наказав був тобі“. **17** І встав Яків, і посадив синів своїх і жінок своїх на верблюди. **18** І він забрав усю худобу свою, і все майно своє, що набув, здобуту худобу свою, що набув у Падані арамейським, щоб прийти до Ісака, батька свого, до землі ханаанської. **19** А Лаван пішов стригти отару свою, а Рахіль покрала домових божків, яких батько мав. **20** І Яків обманив Лавана арамейського, бо не сказав йому, що втікає. **21** І втік він, і все, що його. І встав, і перейшов річку, і прямував до Гілеядської гори. **22** А третього дня розказано Лаванові, що Яків утік. **23** І взяв він з собою братів своїх, і гнався за

ним дорогою семи день, та й догнав його на горі Гілеядській. 24 І прийшов Бог до Лавана арамеянина в нічній сні, та й до нього сказав: „Стережися, щоб ти не говорив з Яковом ані доброго, ані злого“. 25 І догнав Лаван Якова. А Яків поставив намета свого на горі, і Лаван поставив з братами своїми на горі Гілеядській. 26 І промовив Лаван до Якова: „Що ти зробив? Ти обманив мене, і забрав моїх дочок, немов бранок меча! 27 Чого втік ти таємно, і обікрав мене, і не сказав мені? А я був би відіслав тебе з радістю, із співами, з бубном, і з гуслами. 28 І ти не дозволив мені навіть поцілувати онуків моїх і дочок моїх. Тож ти нерозумно вчинив! 29 Я маю в руці своїй силу, щоб учинити з вами зле. Але Бог вашого батька вчора вночі сказав був до мене, говорячи: „Стережися, щоб ти не говорив з Яковом ані доброго, ані злого“. 30 А тепер справді підеш, бо ти сильно затужив за домом батька свого. Але нащо ти покрав моїх богів?“ 31 А Яков відповів і сказав до Лавана: „Тому, що боявся, бо я думав: Аби не він не забрав від мене своїх дочок! 32 При кому ж ти знайдеш своїх богів, не буде він жити. Перед нашими братами пізнай собі, що твого в мене, і візьми собі“. А Яків не знав, що Рахіль їх покрала. 33 І ввійшов Лаван до намету Якового, і до намету Ліїного, і до намету обох невірниць, та нічого не знайшов. І вийшов він із намету Ліїного і ввійшов до намету Рахілиного. 34 А Рахіль узяла божки, і вложила їх до сідла верблюда, та й сіла на них. І обмацав Лаван усього намета, — і нічого не знайшов.

35 А вона сказала до батька свого: „Нехай не палає гнів в очах батька мого, бо я не можу встати перед обличчям твоїм, бо в мене тепер звичайне жіноче“. І перешукав він, — та божків не знайшов. **36** І запалав Яків гнівом, і сварився з Лаваном. І відповів Яків, і сказав до Лавана: „Яка провина моя, який мій гріх, що ти гнався за мною, **37** що ти обмацав усі мої речі? Щó ти знайшов зо всіх речей свого дому, положи тут перед моїми братами і братами своїми, — і нехай вони розсудять поміж нами двома. **38** Я вже двадцять літ із тобою. Вівці твої та кози твої не мертвили свого плоду, а баранів отари твоєї я не їв. **39** Розшарпаного диким звірем я не приніс до тебе, — я сам ніс ту шкоду. Від мене домагався ти того, щó було вкрадене вдень, і щó було вкрадене вночі. **40** Бувало, що вдень з'їдала мене спекота, а вночі пámорозь, а мій сон мандрував від моїх очей. **41** Таке мені двадцять літ у твоїм домі... Служив я тобі чотирнадцять літ за двох дочок твоїх, і шість літ за отару твою, а ти десять раз зміняв мені свою заплату! **42** Коли б не був при мені Бог батька мого, Бог Авраамів, і не Той, Кого боїться Ісак, то тепер ти відіслав би мене впорожні!... Біду мою й труд рук моїх Бог бачив, — і виказав це вчора вночі“. **43** І відповів Лаван і сказав до Якова: „Дóчки — дочки мої, а діти — мої діти, а отара — моя отара, і все, щó ти бачиш — то моє. А дочкам моїм, щó зроблю їм сьогодні, або їхнім дітям, що вони породили їх? **44** А тепер ходи, — я й ти вчинімо умову, і оце буде свідком поміж мною й поміж тобою“. **45** І взяв Яків

каменя, і поставив його за пам'ятника. 46 І сказав Яків браттям своїм: „Назбирайте каміння“. І назбирали каміння вони, та й зробили могилу, і їли там на тій могилі. 47 І назвав її Лаван: Еґар-Сагадута, а Яків її назвав: Гал-Ед. 48 І промовив Лаван: „Ця могила — свідок між мною й між тобою сьогодні“, тому то й названо ймення її: Гал-Ед. 49 і Міцпа, бо сказав: „Нехай дивиться Господь між мною й між тобою, коли ми розійдемося один від одного. 50 Коли ти будеш кривдити дочок моїх, і коли візьмеш за жінок понад дочок моїх, то не людина з нами, а дивися — Бог свідок між мною й між тобою!“ 51 А Яків сказав до Лавана: „Ось ця могила, й ось той пам'ятник, якого поставив я між собою й між тобою. 52 Свідок ця могила, і свідок цей пам'ятник, що я не перейду цієї могили до тебе, і ти не перейдеш до мене цієї могили та цього пам'ятника на зло. 53 Розсудить між нами Бог Авраамів і Бог Нахорів, Бог їхнього батька“. І Яків присягнув Тим, Кого боїться його батько Ісак. 54 І приніс Яків жертву на горі, і покликав братів своїх їсти хліб. І вони їли хліб і ночували на горі. 55 І встав Лаван рано вранці, і поцілував онуків своїх, і дочок своїх, — і поблагословив їх. І пішов, та й вернувся Лаван до місця свого.

32 А Яків пішов на дорогу свою. І спіткали його Божі Анголі. 2 І Яків сказав, коли їх побачив: „Це Божий табір!“ І він назвав ім'я тому місцю: Маханаїм. 3 І послав Яків послів перед собою до Ісава, брата свого, до землі Сеїр, до краю едомського. 4 І наказав їм,

говорячи: „Скажіть так моєму панові Ісавові: Так сказав раб твій Яків: Я мешкав з Лаваном, і задёржався аж дотепер. **5** І маю я вола та осла, і отару, і раба, і невільницю. І я послав розказати панові моєму, щоб знайти милість в очах твоїх“. **6** І вернулися послы до Якова, та й сказали: „Ми прийшли були до брата твого до Ісава, а він також іде назустріч тобі, і чотири сотні людей з ним.“ **7** І Яків сильно злякався, і був затурбований. І він поділив нарёд, що був з ним, і дрібну та велику худобу, і верблюди на два табори. **8** І сказав: „Коли прійде Ісав до табору одного, і розіб'є його, то вціліє позосталий табір“. **9** І Яків промовив: „Боже батька мого Авраама, і Боже батька мого Ісака, Господи, що сказав Ти мені: „Вернися до Краю свого, і до місця свого народження, і Я зроблю тобі добре“. **10** Я не вартий усіх отих милостей, і всієї вірности, яку Ти чинив був Своєму рабові, бо з самою своєю палицею перейшов я був цей Йордан, а тепер я стався на два табори. **11** Збережи ж мене від руки мого брата, від руки Ісава, бо боюсь я його, щоб він не прийшов та не побив мене і матері з дітьми. **12** А Ти ж був сказав: „Учинити добро — учиню я з тобою добро; а нащадки твої покладу, як той мёрський пісок, що його не злічити через безліч“. **13** І він переночував там тієї ночі, і взяв із того, що́ під руку прийшло, дар для Ісава, брата свого: **14** кіз двісті, і козлів двадцятеро, овець двісті, і баранів двадцятеро, **15** верблюдиць дійних та їх жереб'ят тридцятеро, корів сорок, а биків десятеро, ослиць двадцятеро,

а осялят десятеро. **16** І дав до рук рабів своїх кожне стадо окремо. І сказав він до рабів своїх: „Ідіть передо мною, і позоставте відстань поміж стадом і стадом“.

17 І він наказав першому, кажучи: „Коли спіткає тебе Ісав, брат мій, і запитає тебе так: Чий ти, і куди ти йдеш, і чиє те, що перед тобою? **18** то скажеш: Раба твого Якова це подарунок, посланий панові моему Ісавові. А ото й він сам за нами“.

19 І наказав він і другому, і третьому, також усім, що йшли за стадами, говорячи: „Таким словом будете говорити до Ісава, коли ви знайдете його, **20** і скажете: Ось і раб твій Яків за нами, бо він сказав: Нехай я вблагаю його оцим дарунком, що йде передо мною, а потім побачу обличчя його, — може він підійме обличчя моє.“

21 І йшов подарунок перед ним, а він ночував тієї ночі в таборі. **22** І встав він тієї ночі, і взяв обидві жінки свої, і обидві невольниці свої та одинадцятьо дітей своїх, і перейшов брід Яббок. **23** І він узяв їх, і перепровадив через потік, і перепровадив те, що в нього було. **24** І зостався Яків сам. І боровся з ним якийсь Муж, аж поки не зійшла досвітня зоря. **25** І Він побачив, що не подужає його, і доторкнувся до суглѳбу стегна його. І звихнувся суглѳб стегна Якова, як він боровся з Ним. **26** І промовив: „Пусти Мене, бо зійшла досвітня зоря“. А той відказав: „Не пущу Тебе, коли не поблагословіш мене“. **27** І промовив до нього: „Як твоє ймення!“ Той відказав: „Яків“. **28** І сказав „Не Яків буде називатися вже ймення твоє, але Ізраїль, бо ти боровся з Богом та з людьми, — і

подужав“. 29 І запитав Яків і сказав: „Скажи ж Ім'я Своє“. А Той відказав: „Пощо питаєш про Ймення Моє!“ І Він поблагословив його там. 30 І назвав Яків ім'я того місця: Пенуїл, бо „бачив був Бога лицем у лице, та збереглася душа моя“. 31 І засвітило йому сонце, коли він перейшов Пенуїл. І він кульгав на своє стегно́. 32 Тому не їдять Ізраїлеві сини жили стегна, що на сугло́бі стегна́, аж до сьогодні, бо Він доторкнувся був до стегна́ Якового, жили стегна.

33 І звів Яків очі свої, та й побачив, аж ось іде Ісав, а з ним чотири сотні людей. І він поділив своїх дітей на Лію, і на Рахіль, і на обо́х невільниць своїх. 2 І поставив він тих невільниць і дітей їх напереді, а Лію й дітей її перед останніми, а Рахіль та Ї́осипа останніми. 3 А сам пішов перед ними, і вклонився до землі сім раз, аж поки підійшов до брата свого. 4 І побіг Ісав назустріч йому, і обняв його, і впав на шию йому, і цілував його. І вони заплакали. 5 І звів свої очі Ісав, і побачив жінок та дітей. І сказав: „Хто то такі?“ А той відказав: „Діти, якими обдарував Бог твого раба“. 6 І підійшли сюди невільниці, і їхні діти, та й вклонилися. 7 І підійшла також Лія та діти її, і вклонилися, а потім підійшов Ї́осип і Рахіль, та й вклонилися. 8 І сказав Ісав: „А що це за цілий табір той, що я спіткав?“ А той відказав: „Щоб знайти милість в очах мого пана“. 9 А Ісав сказав: „Я маю багато, мій брате, — твоє нехай бу́де тобі“. 10 А Яків сказав: „Ні ж бо! Коли я знайшов милість в очах твоїх, то візьми дарунка мого з моєї руки. Бож я

побачив обличчя твоє, ніби побачив Боже лице, і ти собі уподобав мене. **11** Візьми ж благословення моє, що припроваджене тобі, бо Бог був милостивий до мене, та й маю я все“. І благав він його, — і той узяв. **12** І промовив Ісав: „Рушаймо й ходім, а я підú обік тебе“. **13** А той відказав: „Пан мій знає, що діти молоді, а дрібна та велика худоба в мене дійні. Коли погнати їх один день, то вигине вся отара. **14** Нехай же піде пан мій перед очима свого раба, а я підú поволі за ногою скотини, що передо мною, і за ногою дітей, аж поки не прийду́ до пана свого до Сеїру“. **15** І промовив Ісав: „Позоставлю ж з тобою трохи з людей, що зо мною“. А той відказав: „Пощо знаходжу я таку милість в очах свого пана?“ **16** І вернувся того дня Ісав на дорогу свою до Сеїру. **17** А Яків подався до Суккоту, і збудував собі хату, а для худоби своєї поробив курені, тому назвав ім'я́ тому місцю: Суккóт. **18** І Яків, коли він прийшов із Падану арамейського, прибув спокійно до міста Сихем у Краї ханаанському, і розтаборився перед містом. **19** І купив він кусок поля, де розклав намета свого, з руки синів Гамора, батька Сихема, за сто срібняків. **20** І поставив там жертівника, і назвав його: Ел-Елогей-Ізраїль.

34 І вийшла була Діна, дочка Лії, яка вродила її Якову, щоб подивитися на дочок того краю. **2** І побачив її Сихем, син Гамора хівянина, начальника того краю, і взяв її, і лежав із нею, і збезчестив її. **3** І пригорнулася душа його до Діни, дочки Якової, і покохав він дівчину, і говорив до серця дівочого. **4**

І сказав Сихем до Гамора, батька свого, говорячи:
„Візьми те дівча за жінку для мене!“ 5 А Яків почув, що
той збезчестив Діну, дочку його, а сини його були з
худобою його на полі. І мовчав Яків, аж поки прибулі
вони. 6 І вийшов Гамор, Сихемів батько, до Якова, щоб
поговорити з ним. 7 І прийшли сини Яковові з поля,
коли почули, і засмутились ці люди, і сильно запалав
їхній гнів, бо той ганьбу зробив в Ізраїлі тим, що
лежав із дочкою Якова, а так не робиться. 8 А Гамор
говорив з ними, кажучи: „Син мій Сихем, — запрагла
душа його вашої дочки. Дайте ж її йому за жінку!
9 І посвоячтеся з нами, — дайте нам ваші дочки, а
наші дочки візьміть собі. 10 І осядьтеся з нами, а цей
край буде перед вами. Сидіть і перемандруйте його, і
набувайте на власність у нім“. 11 І промовив Сихем
до батька її та до братів її: Нехай я знайдú милість у
ваших очах, і що ви скажете мені — я дам. 12 Сильно
побільшіть на мене віно та дарунок, а я дам, як мені
скажете, — та тільки дайте мені дівчину за жінку!“ 13
І відповіли сини Якова Сихемові та Гаморові, батькові
його, підступом, сказали, бо він збезчестив Діну,
сестру їх. 14 І сказали до них: „Ми не можемо зробити
тієї речі, видати сестру нашу чоловікові, що має
крайню плоть, бо то ганьба для нас. 15 Ми тільки
за те прихилимось до вас, коли ви станете, як ми,
— щоб у вас був обрізаний кожний чоловічої статі.
16 І дамо вам своїх дочок, а ваших дочок візьмемо
собі, й осядемося із вами, і станемо одним нарóдом.
17 А коли ви не послухаєте нас, щоб обрізатися, то

ми візьмемо свої дочки, та й підемо“. **18** І їхні слова були добрі в очах Гамора та в очах Сихема, сина Гаморового. **19** І не загаявся юнак той учинити ту річ, бо полюбив дочку Якова. А він був найповажніший у всім домі батька свого. **20** І прибув Гамор та Сихем, син його, до брами міста, і промовили до людей свого міста, говорячи: **21** „Ці люди — вони приязні до нас, і нехай осядуть у краю, і нехай перемандрують його, а цей край ось — розлогий перед ними. Дочок їхніх візьмімо собі за жінок, а наших дочок даймо їм. **22** Тільки за це прихиляться до нас ці люди, щоб сидіти з нами, і щоб стати одним народом, — коли в нас буде обрізаний кожен чоловічої статі, як і вони обрізані. **23** Отара їхня, і майно їхнє, і вся їхня худоба — хіба не наші вони? Тільки прихилімося до них, і нехай вони осядуть із нами. **24** І послушали Гамора та Сихема, сина його, усі, хто виходив з брами його міста. І були обрізані всі чоловічої статі, усі, хто виходив з брами міста його. **25** І сталося третього дня, коли вони хворі були, то два сини Яковові, Симеон і Левій, брати Дініні, взяли кожен меча свого, і безпечно напали на місто, і повбивали всіх чоловіків. **26** Також Гамора й Сихема, сина його, забили мечем, і забрали Діну з дому Сихемового, та й вийшли. **27** Сини Якова напали на трупи, і пограбували місто за те, що вони збезчестили їхню сестру. **28** Забрали дрібну й велику худобу їх, і осли їх, і що було в місці, і що на полі, **29** і весь маєток їхній, і всіх їхніх дітей, і їхніх жінок забрали в неволю, і пограбували все,

щоб де в домі було. **30** І сказав Яків до Симеона й до Левія: „Ви зробили мене нещасливим, бо зробили мене зненавидженим у мешканців цього краю, у ханааніянина й периззеянина. Ми люди нечисленні, а вони зберуться на мене, та й поб'ють мене, і буду знищений я та мій дім“. **31** А вони відказали: „Чи він мав би зробити нашу сестру блудницею?“

35 І сказав Бог до Якова: „Уставай, вийди до Бет-Елу, і там осядься, і зроби там жертівника Богові, що явився тобі, як ти втікав був перед Ісавом, братом своїм“. **2** І сказав Яків до дому свого, до всіх, хто був із ним: „Усуньте чужинних богів, які є серед вас, і очистьтеся, і змініть свою одіж. **3** І встаньмо, і підім до Бет-Елу, і зроблю я там жертівника Богові, що відповів мені в день мого утиску, і був зо мною в дорозі, якою ходив я“. **4** І вони віддали Якову всіх чужинних богів, що були в їх руках, і сережки, що в їхніх ушах, а Яків сховав їх під дубом, що перед Сихемом. **5** І вирушили вони. І великий жах обгорнув ті міста, що навколо них, і вони не гналися за синами Якова. **6** І прибув Яків до Лузу, що в землі ханаанській, цебто до Бет-Елу, він і ввесь нарід, що був з ним. **7** І збудував він там жертівника, та й назвав те місце: Ел Бет-Ел, бо там явився йому Бог, коли він утікав перед своїм братом. **8** І вмерла Девора, мамка Ревеки, і була похована нижче Бет-Елу під дубом, а він назвав ім'я йому: Аллон-Бахут. **9** І ще явився Бог до Якова, коли він прийшов був із Падану арамейського, і поблагословив його. **10** І сказав йому Бог: „Ім'я твоє Яків. Не буде вже

кликатися ім'я твоє Яків, але Ізраїль буде ім'я твоє“.

І назвав ім'я йому: Ізраїль. **11** І сказав йому Бог: „Я Бог Всемогутній! Плодися й розмножуйся, — нарід і громада народів буде з тебе, і царі вийдуть із стéгон твоїх. **12** А той Край, що я дав його Авраамові та Ісакові, — дам його тобі, і нащадку твоєму по тобі дам Я той Край“.

13 І вознісся Бог з-понад нього в місці, де з ним говорив. **14** І поставив Яків пам'ятника на тому місці, де Він говорив з ним, пам'ятника кам'яного, і вилив на нього винне лиття, і полив його оливою. **15** І назвав Яків ім'я місцю, що там говорив із ним Бог: Бет-Ел. **16** І він рушив із Бет-Елу. І була ще ківра землі до Ефрати, а Рахіль породила, і були важкі її пологи. **17** І сталося, коли важкі були її пологи, то сказала їй баба-сповитуха: „Не бійся, бо й це тобі син“.

18 І сталося, коли виходила душа її, бо вмирала вона, то назвала ім'я йому: Бен-Оні, а його батько назвав його: Венямін. **19** І вмерла Рахіль, і була похована на дорозі до Ефрати, це є Віфлеєм. **20** І поставив Яків пам'ятника на гробі її, — це надгробний пам'ятник Рахілі аж до сьогодні. **21** І рушив Ізраїль, і розтягнув намета свого далі до Мігдал-Едери. **22** І сталося, коли Ізраїль перебував у тім краї, то Рувим пішов і ліг із Білгою, наложницею батька свого. І почув Ізраїль, і було це злим йому. **23** Сини Ліїні: перворідний Якова Рувім, і Симеон, і Левій, і Юда, і Іссахар, і Завулон. **24** Сини Рахіліні: Йосип і Венямін. **25** А сини Білги, невільниці Рахіліної: Дан і Нефталім. **26** А сини Зілли, невільниці Ліїної: Гад і Асир. Оце сини

Якова, що йому народжено в Падані арамейському.
27 І прибув Яків до Ісака, свого батька, до Мамре́, до Кир'ят-Арби, цебто Хеврону, що там жив Авраам та Ісак. 28 І були Ісакові дні сто літ і вісімдесят літ. 29 І впокоївся Ісак та й помер, і прилучився до своєї рідні, старий та нажившись. І поховали його Ісав та Яків, сини його.

36 А оце нащадки Ісава, цебто Едома. 2 Ісав узяв жінок своїх з дочок ханаанських, — Аду, дочку Елона хіттеянина, та Оголіваму, дочку Ани, дочку Ців'она хівеянина, (questioned) 3 та Босмат, дочку Ізмаїлову, сестру Невайотову. 4 І породила Ада Ісавові Еліфаза, а Босмат породила Реуїла, 5 а Оголівама породила Суша, і Ялама, і Кораха. Оце сини Ісавові, що були йому народжені в ханаанській землі. 6 І взяв Ісав жінок своїх, і синів своїх, і дочок своїх, і всі душі дому свого, і худобу свою, і все стадо своє, і все своє майно, що набув у ханаанській землі, та й пішов до Краю від обличчя Якова, брата свого, 7 бо маєток їх був більший, щоб пробувати їм разом, і край їх часового замешкання не міг вмістити їх через їхню худобу. 8 І осівся Ісав на горі Сеїр, Ісав — він Едом. 9 А оце нащадки Ісава, батька Едому на горі Сеїр. 10 Оце ймення синів Ісавових: Еліфаз, син Ади, жінки Ісавової, Реуїл, син Босмати, Ісавової жінки. 11 А сини Еліфазові були: Теман, Омар, Цефó, і Гатам, і Кеназ. 12 А Тимна була наложниця Еліфаза, Ісавового сина, і породила вона Еліфазові Амаліка. Оце сині Ади, Ісавової жінки. 13 А оце сини Реуїлові: Нагат і Зера,

Шамма й Мізза. Оце сини Босмати, Ісавової жінки. **14**
А оці були сини Оголівами, дочки Ани, дочки Ців'она,
Ісавової жінки, — і вродила вона Ісаву Єуша, і Ялама,
і Корей. **15** А оце провідники Ісавових синів. Сини
Еліфаза, Ісавового перворідного: провідник Теман,
провідник Омар, провідник Цефо, провідник Кеназ,
16 провідник Корей, провідник Ґатам, провідник
Амалик. Оце провідники Еліфаза в краю Едома, оце
сини Ади. **17** А оце сини Реуїла, Ісавового сина:
провідник Нагат, провідник Зерах, провідник Шамма,
провідник Мізза. Оце провідники Реуїлові в краю
едомському, оце сини Босмати, Ісавової жінки. **18**
А оце сини Оголівами, жінки Ісава: провідник Еуш,
провідник Ялам, провідник Корей, — оце провідники
Оголівами, дочки Ани, Ісавової жінки. **19** Оце сини
Ісава, цебто Едома, і оце їхні провідники. **20** Оце
сини Сеїра, хорейнина, мешканці цієї землі: Лотан і
Шовал, і Ців'он, і Ана, **21** і Дішон, і Ецев, і Дішан, — оце
провідники хорейнина, сини Сеїру, краю едомського.
22 А сини Лотана були: Хорі й Гемам, а Лотанова
сестра — Тимна. **23** А оце сини Шовалові: Алван і
Манахат, і Евал, Шефо, і Онам. **24** А ото сини Ців'онові:
і Айя, і Ана, той Ана, що знайшов був в пустині гарячі
джерела, коли пас осли Ців'она, свого батька. **25** А
оце діти Ани: Дішон, і Оголівама, дочка Ани. **26** А оце
сини Дішонові: Хемдан, і Ешбан, і Ітран, і Керан. **27**
Ото сини Ецера: Білган, і Зааван, і Акан. **28** Оце сини
Дішана: Уц і Аран. **29** Оце провідники хорейнина:
провідник Лотан, провідник Шовал, провідник Ців'он,

провідник Ана, **30** провідник Дішон, провідник Ецер, провідник Дішан, — оце провідники хорейнина за їхніми провідниками в краї Сеїр. **31** А оце царі, що царювали в краю Едома перед царюванням царя в синів Ізраїлевих. **32** І царював в Едомі Бела, син Беора, а ймення його міста Дінгава. **33** І вмер Бела, і зацарював замість нього Йовав, син Зераха з Боцри. **34** І вмер Йовав, і зацарював замість нього Хушам із землі теманіянина. **35** І вмер Хушам, і зацарював замість нього Гадад, син Бедада, що побив мідіян на полі Моава, а ймення його міста Авіт. **36** І вмер Гадад, і зацарював замість нього Самла з Машеку. **37** І вмер Самла, і зацарював замість нього Саул з Реховоту надрічного. **38** І вмер Саул, і зацарював замість нього Баал-Ханан, син Ахборів. **39** І вмер Баал-Ханан, син Ахборів, і зацарював замість нього Гадад, а ім'я його міста Пау, а ім'я його жінки Мегетав'іл, дочка Матреди, дочки Ме-Загава. **40** А оце імена провідників Ісавових за їхніми родами, за місцями їх, їхніми іменами: провідник Тимна, провідник Алва, провідник Етет, **41** провідник Оголівама, провідник Ела, провідник Пінон, **42** провідник Кеназ, провідник Теман, провідник Мівцар, **43** провідник Магдіїл, провідник Ірам. Оце провідники Едома — він же Ісав, батько Едому за їхніми оселями в краї їхнього володіння.

37 І осівся Яків у Краї мешкання батька свого, в Краї ханаанському. **2** Оце оповість про Якова. Йосип, віку сімнадцяти літ, пас, як юнак, отару з братами

своїми, з синами Білги та з синами Зілпи, жінок батька свого. І Йóсип доносив недобрі звістки про них до їхнього батька. 3 А Ізраїль любив Йóсипа над усіх синів своїх, бо він був у нього сином старости. І він справив йому квітчасте вбрання. 4 І бачили його браття, що їх батько полюбив його над усіх братів його, — і зненавиділи його, і не могли говорити з ним спокійно. 5 І снився був Йóсипові сон, і він розповів своїм браттям, а вони ще збільшили ненависть до нього. 6 І сказав він до них: „Послухайте но про той сон, що снився мені. 7 А ото ми в'яжемо снопи серед поля, і ось мій сніп зачав уставати, та й став. І ось оточують ваші снопи, — та й вклоняються снопові моєму“. 8 І сказали йому його браття: „Чи справді ти будеш царювати над нами, чи теж справді ти будеш панувати над нами?“ І вони збільшили ненависть до нього через сні його та через слова його. 9 І снився йому ще сон інший, і він оповів його братам своїм, та й сказав: „Оце снився мені ще сон, — і ось сонце та місяць та одинадцять зір вклоняються мені“. 10 І він розповів це батькові своєму та браттям своїм. І докорив йому батько його, та й промовив до нього: „Щó то за сон, що снився тобі? Чи справді прийдемо ми, я та мати твоя та брати твої, щоб уклонитися тобі до землі?“ 11 І заздрили йому брати його, а батько його запам'ятав ці слова. 12 І пішли брати його пасти отару свого батька в Сихем. 13 І сказав Ізраїль до Йóсипа: „Таж брати твої пасуть у Сихемі! Іди ж, і я пошлю тебе до них!“ А той відказав йому: „Ось я!“ 14 І

сказав він до нього: „Піди но, побач стан братів твоїх і стан отари, та й дай мені відповідь“. І він послав його з долини Хеврону, і той прибув до Сихему. **15** І знайшов його один чоловік, — а він ось блукає по полю. І запитав його той чоловік, кажучи: „Чого ти шукаєш?“ **16** А той відказав: „Я шукаю братів своїх. Скажи ж мені, де вони випасають?“ **17** І сказав той чоловік: „Вони пішли звідси, бо я чув, як казали вони: Ходімо до Дотаїну“. І пішов Йосип за своїми братами, і знайшов їх у Дотаїні. **18** А вони побачили його здалека, і поки він наблизився до них, то змовлялися на нього, щоб убити його. **19** І сказали вони один одному: „Ось іде той сновидець! **20** А тепер давайте вбиймо його, і киньмо його до однієї з ям, та й скажемо: Дикий звір з'їв його! І побачимо, що буде з його снами“. **21** І почув це Рувім, і визволив його з руки їхньої, і сказав: „Не губімо душі його!“ **22** І сказав до них Рувім: „Не проливайте крові, — киньте його до ями тієї, що в пустині, а руки не кладіть на нього", щоб визволити його з їхньої руки, щоб вернути його до батька його. **23** І сталося, коли прийшов Йосип до братів своїх, то вони стягнули з Йосипа вбрання його, вбрання квітчасте, що на ньому було. **24** І взяли його, та й кинули його до ями, а яма та порожня була, — не було в ній води. **25** І сіли вони попоїсти хліба. І звели вони очі свої та й побачили, — ось караван ізмаїлітів іде з Гілеаду, а верблюди їхні несуть пахощі, і бальзам, і ладан, — іде він спровадити це до Єгипту. **26** І сказав Юда до своїх братів: „Яка

кóристь, що вб'ємо нашого брата, і затаїмо його кров? 27 Давайте продамо його Ізмаїльтянам, — і рука наша нехай не буде на ньому, бо він брат нам, він наше тіло“. І послухалися брати його. 28 І коли прохóдили мідіяніти, купці, то витягли й підняли Йóсипа з ями. І продали Йосипа ізмаїльтянам за двадцять срібняків, а ті повели Йосипа до Єгипту. 29 А Рувим вернувся до ями, — аж нема Йосипа в ямі! І розірвав він одержу свою... 30 І вернувся він до братів своїх, та й сказав: „Немає хлóпця! А я, — куди я підú?“ 31 А вони взяли Йóсипове вбрання, і зарізали козла, і вмочили вбрання в кров. 32 І послали вони квітчасте вбрання, і принесли до свого батька, та й сказали: „Оце ми знайшли. Пізнай но, чи це вбрання — твого сина воно, чи ні?“ 33 А він пізнав його та й сказав: „Вбрання мого сина... Дикий звір його з'їв... Справді розшарпаний Йóсип!“ 34 І роздер Яків одержу свою, і зодягнув верéтище на стéгна свої, і багато днів справляв жалобу по синові своéму... 35 І зачали всі сини його та всі дочки його потішати його. Але він не міг утішитися, та й сказав: „У жалóбі зйду я до сина мого до шеолу“. І плакав за ним його бáтько. (Sheol h7585) 36 А мідіяніти продали Йóсипа до Єгипту, до Потіфара, царедворця фараонового, начальника царськóї сторожі.

38 Сталось того чáсу, і відійшов Юда від братів своїх, і розташувався аж до одного адулламітянина, а ймення йому Хіра. 2 І побачив там Юда дочку одного ханаанеянина, а ім'я йому Шуа, і взяв її, і з

нею зійшовся. **3** І завагітніла вона, і породила сина, а він назвав ім'я йому: Ер. **4** І завагітніла вона ще, і породила сина, і назвала ім'я йому: Онан. **5** І ще знову, і породила сина, і назвала ім'я йому: Шела. А батько був у Кезиві, як вона породила його. **6** І взяв Юда жінку для Ера, свого перворідного, а ім'я їй: Тамара. **7** І був Ер, Юдин перворідний, злий в очах Господа, — і Господь його вбив. **8** І сказав Юда до Онана: „Увійди до жінки брата свого, і одружися з нею, — і встанови насіння для брата свого“. **9** А Онан знав, що не його буде насіння те. І сталося, коли він сходився з жінкою брата свого, то марнував насіння на землю, аби не дати його своєму братові. **10** І було зле в очах Господа те, що він чинив, і вбив Він також його. **11** І сказав Юда до Тамари, невістки своєї: „Сиди вдовою в домі батька свого, аж поки не виросте Шела, син мій“. Бо він був подумав: „Аби не вмер також він, як брати його“. І пішла Тамара, та й осілася в домі батька свого. **12** І минуло багато днів, і вмерла Шуїна дочка, Юдина жінка. А коли Юда був утішений, то пішов до Тімни, до стрижіїв отари своєї, він і Хіра, товариш його адулламітянин. **13** А Тамарі розповіли, кажучи: „Ось твій іде до Тімни стригти отару свою“. **14** І зняла вона з себе одержу вдівства свого, і покрилася покривалом, і закрилася. І сіла вона при брамі Енаїм, що по дорозі до Тімни. Бо знала вона, що виріс Шела, а вона не віддана йому за жінку. **15** І побачив її Юда, і прийняв її за блудницю, бо закрила вона обличчя своє. **16** І він збочив до неї на дорогу й сказав: „А ну

но я ввійду до тебе!“Бо він не знав, що вона невістка його. А вона відказала: „Що даси мені, коли прийдеш до мене?“ 17 А він відказав: „Я пошлю козлятко з отари“. І сказала вона: „Якщо даси заставу, аж поки пришлеш“. 18 А він відказав: „Яка та застава, що дам я тобі?“Та сказала: „Печатка твоя, і шнурок твій, і палиця твоя, що в руці твоїй“. І він дав їй, і зійшовся з нею, а вона завагітніла від нього. 19 І встала вона та й пішла, і зняла покривало своє з себе, і зодягнула одержу вдівства свого. 20 А Юда послав козлятко через приятеля свого адулламітянина, щоб узяти заставу з руки тієї жінки. Та він не знайшов її. 21 І запитав він людей її місця, говорячи: „Де та блудниця, що була в Енаїм при дорозі?“Вони відказали: „Не була тут блудниця“. 22 І вернувся він до Юди й сказав: „Не знайшов я її, а також люди місця того говорили: Не була тут блудниця“. 23 І сказав Юда: „Нехай візьме собі ту заставу, щоб ми не стали на ганьбу. Ось я послав був те козлятко, та її не знайшов ти“. 24 І сталося так десь по трьох місяцях, і розповіджено Юді, говорячи: „Упала в блуд Тамара, твоя невістка, і ось завагітніла вона через блуд“. А Юда сказав: „Виведіть її, — і нехай буде спалена“. 25 Коли її вивели, то послала вона до тестя свого, говорячи: „Я завагітніла від чоловіка, що це належить йому“. І сказала: „Пізнай но, чия то печатка, і шнури, і ця палиця?“ 26 І пізнав Юда й сказав: „Вона стала справедливіша від мене, бо я не дав її Шелі, синові своєму“. І вже більше не знав він її. 27 І сталося в часі, як родила вона, — а

ось близнята в утробі її. **28** І сталося, як родила вона, показалася рука одного; і взяла баба-сповитуха, і пов'язала на руку йому нитку червону, говорячи: „Цей вийшов найперше“. **29** І сталося, що він втягнув свою руку, а ось вийшов його брат. І сказала вона: „Нащо ти роздер для себе перепону?“ І назвала ім'я йому Перец. **30** А потім вийшов брат його, що на руці його була нитка червона. І вона назвала ім'я йому: Зéрах.

39 А Йóсип був відведений до Єгипту. І купив його Потіфáр, царедворець фараонів, начальник царськóї сторожі, муж егíптянин, з руки ізмаїльтян, що звели його туди. **2** І був Госпóдь з Йóсипом, а він став чоловіком, що мав щастя. І пробува́в він у домі свого пана егíптянина. **3** І побачив його пан, що Господь з ним, і що в усьому, що він робить, Госпóдь щастить у руці його. **4** І Йóсип знайшов милість в очах його, і служив йому. А той призна́чив його над домом своїм, і все, що мав, віддав в його руку. **5** І сталося, — відкóли він призна́чив його в домі своїм, і над усім, що він мав, то поблагословив Господь дiм египтянина через Йосипа. І було благословéння Господне в усьому, що він мав, — у домі й на полі. **6** І він позоставив усе, що мав, у руці Йóсиповій. І не знав він при ньому нічого, окрім хліба, що їв. А Йóсип був гарного стану та вродливого вигляду. **7** І сталося по тих пригодах, і звелá свої очі на Йосипа жінка пана його. І сказала вона: „Ляж зо мною!“ **8** А він відмовився, і сказав до жінки пана свого: „Тож пан мій не знає при мені

нічого у домі, а все, що його, він дав у мою руку. 9
Нема більшого в цім домі від мене, і він не стримав
від мене нічого, хібащо тебе, — бо ти жінка його. Як
же я вчиню це велике зло, і згрішу перед Богом?“ 10 І
сталось, що вона день-у-день говорила Йосипові, а
він не слухав її, щоб лягти при ній і бути з нею. 11 І
сталось одного дня, і прийшов він додому робити
діло своє, а там у домі не було нікого з людей дому. 12
І схопила вона його за одержу його, кажучи: „Лягай же
зо мною!“ А він позоставив свою одержу в її руці, та й
утік, і вибіг надвір. 13 І сталось, як побачила вона, що
він позоставив свою одержу в її руці та й утік надвір,
14 то покликкала людей свого дому, та й сказала їм,
говорячи: „Дивіться, — він припровадив нам якогось
єврея, щоб той забавлявся нами! Він прийшов був
до мене, щоб покластись зо мною, та я закричала
сильним голосом. 15 І сталось, як почув він, що я
підняла свій голос і закричала, то позоставив одержу
свою в мене, та й утік, і вибіг надвір. 16 І я поклала
його одержу при собі аж до приходу пана його до свого
дому“. 17 І вона переказала йому цими словами,
говорячи: „До мене прийшов був оцей раб єврей, що
ти його привів до нас, щоб забавлятися мною. 18 І
сталось, як підняла я свій голос і закричала, то він
позоставив свою одержу при мені, та й утік надвір“.
19 І сталось, як почув пан його слова своєї жінки,
що оповідала йому, кажучи: „Отакі то речі вчинив
мені твій раб“, то запалився гнів його. 20 І взяв його
Йосипів пан, та й віддав його до дому в'язничного, до

місця, де були ув'язнені царські в'язні. І пробував він там у тім домі в'язничнім. **21** А Господь був із Йосипом, і прихилив до нього милосердя, та дав йому милість в очах начальника в'язничного дому. **22** І начальник в'язничного дому дав у руку Йосипа всіх в'язнів, що були в домі в'язничнім, і все, що там робили, робив він. **23** Начальник в'язничного дому не бачив нічого в руці його, бо Бог був із ним, і що він робив, щастив йому Господь.

40 І сталося по тих пригодах, чашник єгипетського царя та пекар провинилися були панові своєму, цареві єгипетському. **2** І розгнівався фараон на двох своїх євнухів, — на начальника чашників і на начальника пекарів. **3** І віддав їх під варту до дому начальника царської сторожі до в'язничного дому, до місця, де Йосип був ув'язнений. **4** А начальник царської сторожі приставив Йосипа до них, і він їм usługовував. І були вони деякий час під вартою. **5** І снівся їм обом сон, кожному свій сон, однієї ночі, кожному за значенням його сна, чашникові й пекареві царя єгипетського, що були ув'язнені у в'язничному домі. **6** І прибув до них Йосип уранці, і побачив їх, а вони ось сумні. **7** І запитав він фараонових євнухів, що були з ним під вартою в домі пана його, говорячи: „Чого ваші обличчя сьогодні сумні?“ **8** А вони сказали йому: „Снівся нам сон, а відгадати його немає кому“. І сказав до них Йосип: „Чи ж не в Бога відгадки? Розповідajte но мені“. **9** І оповів начальник чашників Йосипові свій сон, і сказав йому: „Бачив я в сні

своїм, — ось виноградний кущ передо мною. **10** А в виноградному кущі три виноградні галузки, а він сам ніби розцвів, пустив цвіт, і дозріли грона його ягід. **11** А в моїй руці фараонова чаша. І взяв я ті ягоди, і вичавив їх до фараонової чаші, і дав ту чашу в руку фараона“. **12** І сказав йому Йосип: „Оце відгадка його: три виноградні галузки — це три дні. **13** Ще за три дні підійме фараон твою голову, і верне тебе на твоє становище, і ти дасі чашу фараона до руки його за першим звичаєм, як був ти чашником його. **14** Коли ти згадаєш собі про мене, як буде тобі добре, — то вчиниш милість мені, коли згадаєш про мене перед фараоном, і випровадиш мене з цього дому. **15** Бо я був справді вкрадений із Краю єврейського, а також тут я не вчинив нічого, щоб мене вкинути до цієї ями“. **16** І побачив начальник пекарів, що він добре відгадав, і промовив до Йосипа: „І я в сні своїм бачив, — ось три коші пєчива на голові моїй. **17** А в коші горішньому — зо всякого пекарського виробу фараонове їдження, а птах їв його з коша з-над моєї голови“. **18** І відповів Йосип і сказав: „Оце відгадка його: три коші — то три дні. **19** Ще за три дні підійме фараон голову твою з тебе, і повісить тебе на дереві, — і птах поїсть тіло твоє з тебе.“ **20** І сталося третього дня, у день народження фараона, і вчинив він гостину для всіх своїх рабів. І підняв він голову начальника чашників і голову начальника пекарів серед своїх рабів. **21** І вернув він начальника чашників на його місце, і він подав чашу в руку фараонову.

22 А начальника пекарів повісив, як відгадав був їм Йосип. 23 Та начальник чашників не пам'ятав про Йосипа, та й забув за нього.

41 І сталося по закінченні двох літ часу, і сниться фараонові, — ось він стоїть над Річкою. 2 І ось виходять із Річки семеро корів гарного вигляду й ситого тіла, — і п'яслися на лузі. 3 А ось виходять із Річки за ними семеро корів інших, бридкі виглядом і худі тілом. І вони стали при тих коровах на березі Річки. 4 І корови бридкі виглядом і худі тілом поз'їдали сім корів гарних виглядом і ситих. І прокинувся фараон. 5 І знову заснув він. І снилося йому вдруге, — аж ось сходять на однім стеблі семеро колосків здорових та добрих. 6 А ось виростає за ними семеро колосків тонких та спалених східнім вітром. 7 І проковтнули ті тонкі колоски сім колосків здорових та повних. І прокинувся фараон, — а то був сон. 8 І сталося рано, — і занепокіївся дух його. І послав він, і поскликав усіх ворожбитів Єгипту та всіх мудреців його. І фараон розповів їм свій сон, — та ніхто не міг відгадати їх фараонові. 9 І говорив начальник чашників з фараоном, кажучи: „Я сьогодні згадую гріхи свої. 10 Розгнівався був фараон на рабів своїх, і вмістив мене під варту дому начальника царської сторожі, мене й начальника пекарів. 11 І однієї ночі снився нам сон, мені та йому, кожному снився сон за своїм значенням. 12 А там з нами був єврейський юнак, раб начальника царської сторожі. І ми розповіли йому, а він відгадав нам наші сни, кожному за сном

його відгадав. **13** І сталося, — як він відгадав нам, так і трапилося: мене ти вернув на становище моє, а того повісив“. **14** І послав фараон, і покликав Йосипа, — і його сквапно вивели з в'язниці. І оголився, і змінив одержу свою, — і він прибув до фараона. **15** І промовив фараон до Йосипа: „Снився мені сон, та нема, хто б відгадав його. А я чув про тебе таке: ти вислухуєш сон, щоб відгадати його“. **16** А Йосип сказав до фараона, говорячи: „Не я, — Бог дасть у відповідь мир фараонові“. **17** І сказав фараон до Йосипа: „Бачив я в сні своїм — ось я стою на березі Річки. **18** І ось виходять із Річки семеро корів ситих тілом і гарних виглядом. І вони па́слися на лузі. **19** А ось виходять за ними семеро корів інші, бідні та дуже бридкі виглядом і худі тілом. Таких бридкі́х, як вони, я не бачив у всьому краї єгипетському. **20** І корови худі та бридкі поз'їдали сім корів перших ситих. **21** І ввійшли вони до черева їхнього, та не було знати, що ввійшли вони до черева їхнього, — і вигляд їх був лихий, як на початку. І я прокинувся. **22** І побачив я в сні своїм знов, аж ось сходять на однім стеблі семеро колосків повних та добрих. **23** А ось виростає за ними семеро колосків худих, тонких, спалених східнім вітром. **24** І проковтнули ті тонкі колоски сім колосків добрих. І розповів я те ворожбитам, та не було, хто б мені роз'яснив“. **25** І сказав Йосип до фараона: „Сон фараонів — один він. Щó Бог робить, те Він звістив фараонові. **26** Семеро корів добрих — то сім літ, і семеро колосків добрих — сім літ вони. А сон

— один він. 27 А сім корів худих і бридких, що вийшли за ними, — сім літ вони, і сім колосків порожніх і спалених східнім вітром — то будуть сім літ голодних.

28 Оце та річ, що я сказав був фараонові: Щоб Бог робить, те Він показав фараонові. 29 Ось приходять сім літ, — великий достаток у всім краї єгипетським.

30 А по них настануть сім літ голодних, — і буде забутий увесь той достаток в єгипетській землі, і голод винищить край. 31 І не буде видно того достатку в краї через той голод, що настане потім, бо він буде дуже тяжкий. 32 А що сон повторився фараонові двічі, це значить, що справа ця постановлена від Бога, і Бог незабаром виконає її. 33 А тепер нехай фараон наздрить чоловіка розумного й мудрого, і нехай поставить його над єгипетською землею. 34 Нехай учинить фараон, і нехай призначить урядників над краєм, і нехай за сім літ достатку збирає п'ятину врожаю єгипетської землі. 35 І нехай вони позбирають усю їжу тих добрих років, що приходять, і нехай вони позбирають збіжжя під руку фараонову, на їжу по містах, і нехай бережуть. 36 І буде та їжа на запас для краю на сім літ голодних, що настануть в єгипетській землі, — і край не буде знищений голодом“. 37 І була ця річ добра в очах фараона та в очах усіх його рабів. 38 І сказав фараон своїм рабам: „Чи знайдеться чоловік, як оцей, що Дух Божий у нім?“ 39 І сказав фараон Йосипові: „Що Бог відкрив тобі це все, то немає такого розумного й мудрого, як ти. 40 Ти будеш над домом моїм, а слів твоїх уст буде

слухатися ввесь нарід мій. Тільки троном я буду вищий від тебе“. 41 І сказав фараон Йосипові: „Дивись, — я поставив тебе над усім краєм єгипетським“. 42 І зняв фараон персня свого з своєї руки, та й дав його на руку Йосипову, і зодягнув його в одержу віссонну, а на шию йому повісив золотого ланцюга. 43 І зробив, що він їздив його другим по́возом, і кричали перед обличчям його: „Кланяйтеся!“ І поставив його над усім єгипетським краєм. 44 І сказав фараон Йосипові: „Я фараон, а без тебе ніхто не підійме своєї руки та своєї ноги в усім краї єгипетським“. 45 І назвав фараон ім'я Йосипові: Цофнат-Панеах, і дав йому за жінку Оснату, дочку Поті-Фера, жерця Ону. І Йосип піднявся над єгипетським краєм. 46 А Йосип був віку тридцяти літ, коли він став перед лицем фараона, царя єгипетського. І пішов Йосип від лица фараонового, і перейшов через увесь єгипетський край. 47 А земля в сім літ достатку родила на повні жмені. 48 І зібрав він усю їжу семи літ, що була в єгипетським краї, і вмістив їжу по містах: їжу поля міста, що навколо нього, вмістив у ньому. 49 І зібрав Йосип збіжжя дуже багато, як морський пісок, аж перестав рахувати, бо не було вже числа. 50 А Йосипові, поки прийшов рік голодний, уродилися два сини, що вродила йому Осната, дочка Поті-Фера, жерця Ону. 51 І назвав Йосип ім'я перворідному: Манасія, бо „Бог зробив мені, що я забув усе своє терпіння та ввесь дім мого батька“. 52 А ймення другому назвав: Єфрем, бо „розмножив мене Бог у

краї не долі моєї“. **53** І скінчилися сім літ достатку, що були в єгипетським краї. **54** І зачали наступати сім літ голодні, як сказав був Йосип. І був голод по всіх краях, а в усім єгипетським краї був хліб. **55** Але виголоднів увесь єгипетський край, а народ став кричати до фараона про хліб. І сказав фараон усьому Єгиптові: „Ідіть до Йосипа. Щоб він вам скаже, те робіть“. **56** І був той голод на всій поверхні землі. І відчинив Йосип усе, що було в них, і продавав поживу Єгиптові. А голод зміцнявся в єгипетським краї. **57** І прибували зо всієї землі до Йосипа купити поживи, бо голод зміцнявся по всій землі.

42 А Яків побачив, що в Єгипті є хліб. І сказав Яків до синів своїх: „Пощо ви споглядаєте один на одного?“ **2** І сказав він: „Ось чув я, що в Єгипті є хліб; зйдіть туди, і купіть нам хліба ізвідти, — і будемо жити, і не помремо“. **3** І зійшли десятеро Йосипових братів купити збіжжя з Єгипту. **4** А Веніяміна, Йосипового брата, Яків не послав із братами його, бо сказав: „Щоб не спіткало його яке нещастя!“ **5** І прибули Ізраїлеві сини купити хліба разом з іншими, що приходили, бо був голод у Краї ханаанським. **6** А Йосип — він володар над тим краєм, він продавав хліб усьому народові тієї землі. І прибулі Йосипові брати, та й уклонилися йому обличчям до землі. **7** І побачив Йосип братів своїх, і пізнав їх, та не дав пізнати себе. І говорив із ними суворо, і промовив до них: „Звідкіля прибулі ви?“ А вони відказали: „З ханаанського Краю купити їжі“. **8** І пізнав Йосип

братів своїх, а вони не впізнали його. **9** І згадав Йосип сни, що про них йому снились були́. І сказав він до них: „Ви шпигуні! Ві́ прибулі́ підглянути слабі́ місця цієї землі“. **10** А вони відказали йому: „Ні, пане мій, а раби твої прибулі́ купити їжі. **11** Ми всі — сини одного чоловіка, ми правдиві. Раби твої не були́ шпигунами!“ **12** Він же промовив до них: „Ні, — бо ви прийшли підглянути слабі́ місця цієї землі!“ **13** А вони відказали: „Дванадцять твоїх рабів — брати ми, сини одного чоловіка в ханаанському Краї. А наймолодший тепер із батьком нашим, а одного нема“. **14** І промовив їм Йосип: „Оце те, що я сказав був до вас, говорячи: Ви шпигуни. **15** Оцим ви будете віпробувані: Клянуся життям фараоновим, що ви не вийдете звідси, якщо не прийде сюди наймолодший ваш брат! **16** Пошліть з-поміж себе одного, і нехай візьме вашого брата, а ви будете ув'язнені. І слова ваші будуть піддані пробі, чи правда з вами; а коли ні, — клянуся життям фараоновим, що ви шпигуни!“ **17** І він забрав їх під варту на три дні. **18** А третього дня Йосип промовив до них: „Зробіть це — і живіть. Я Бога боюся, **19** якщо ви правдиві. Один брат ваш буде ув'язнений в домі вашої варті, а ви йдіть, принесіть хліба для заспокоєння голоду ваших домів. **20** А свого наймолодшого брата приведіть до мене, — і будуть потвержені ваші слова, а ви не повмираєте“. І вони зробили так. **21** І говорили вони один одному: „Справді, винні ми за нашого брата, бо ми бачили недолу душі його, коли він благав нас, а ми не

послухали. Тому то прийшло це нещастя на нас!“ 22 І відповів їм Рувїм, говорячи: „Чи не говорив я вам, кажучи: Не грішіть проти хлѳпця, та ви не послухали. А оце й кров його жадається“ 23 А вони не знали, що Йѳсип їх розуміє, бо був поміж ними перекладач. 24 А він відвернувся від них та й заплакав... І вернувся до них, і говорив із ними. І взяв від них Симеѳна, та й зв'язав його на їхніх очах. 25 А Йосип наказав, щоб напѳвнили їхні мішки збіжжям, а срібло їхнє вернули кожному до його мішка, і дали їм поживи на дорогу. І їм зроблено так. 26 І понѳсли вони хлїб свій на ослах своїх, і пішли звїдти. 27 І відкрив один мішка свого, щоб ослові своєму дати паші на нічлігу, та й побачив срібло своє, — а воно ось в отворі мішка його! 28 І сказав він братам своїм: „Повернене срібло моє, — і ось воно в мішку моїм!“ І завмерло їм серце, і вони затремтіли, говорячи один до ѳдного: „Щѳ це Бог нам зробив?“ 29 І прибули вони до Якова, батька свого, до Краю ханаанського, і розповілі йому все, щѳ їх спіткало було, говорячи: 30 „Той муж, пан того краю, говорив із нами суворо, і прийняв був нас як шпигунів того краю. 31 А ми сказали йому: „Ми правдиві, — не були ми шпигунами! 32 Ми дванадцятєро братів, сини нашого бѳтька. ѳдного нема, а наймолодший тепер з нашим бѳтьком у ханаанському Краї“. 33 І сказав до нас муж той, пан того краю: „З того пізнаю, що правдиві ви, — зостаѳте зо мною ѳдного вашого брата, а на голод домів ваших візьміть хлїб та й ідіть. 34 І приведіть до мене брата вашого найменшого, і бѳду я

знати, що ви не шпигуни, що ви правдиві. Тоді віддам вам вашого брата, і ви можете перехідити цей край для купівлі.“ **35** І сталося, — вони випоробнювали мішки свої, а ось у кожного вузлик срібла його в його мішку! І побачили вузлики срібла свого, вони та їх батько, — і полякались. **36** І сказав до них Яків, їх батько: „Ви позбавили мене дітей, — Йосипа нема, і Симеона нема, а тепер Венямина заберете? Усе те на мене!“ **37** І промовив Рувім до батька свого, кажучи: „Двох синів моїх уб'єш, коли не приведу його до тебе! Дай же його на руку мою, а я поверну його до тебе“.

38 А той відказав: „Не зійде з вами мій син, бо брат його вмер, а він сам позостався... А трапиться йому нещастя в дорозі, якою підете, то в смутку зведете мою сивину до шеблу!“ (Sheol h7585)

43 А голод став тяжкий у тім краї. **2** І сталося, як вони скінчили їсти хліб, що привезли були з Єгипту, то сказав до них батько їх: „Верніться, купіть нам трохи їжі!“ **3** І сказав йому Юда, говорячи: „Рішуче освідчив нам той муж, кажучи: Не побачите лиця мого без вашого брата з вами!“ **4** Як ти пошлеш брата нашого з нами, то ми зійдемо, і купимо тобі їжі. **5** А коли не пошлеш, не зійдемо, бо муж той сказав нам: Не побачите лиця мого без вашого брата з вами“.

6 І промовив Ізраїль: „Нащо зло ви вчинили мені, що сказали тому мужеві, що ще маєте брата?“ **7** А вони відказали: „Розпитуючи, випитував той муж про нас та про місце нашого народження, говорячи: Чи батько ваш ще живий? Чи є в вас брат? І ми

розповіли йому відповідно до цих слів. Чи могли ми знати, що скаже: Приведіть вашого брата?“ 8 І сказав Юда до Ізраїля, батька свого: „Пошли ж цього юнака зо мною, і встаньмо, та й ходім, і будемо жити, і не повмираємо і ми, і ти, і наші діти. 9 Я поручуся за нього, — з моєї руки будеш його ти жадати! Коли я не приведу його до тебе, і не поставлю перед лицем твоїм, то буду винним перед тобою по всі дні! 10 А коли б ми були не відтягалися, то тепер уже б вернулися були́ два рази“. 11 І сказав їм Ізраїль, їх батько: „Коли так, то зробіть ви оце. Візьміть із плодів цього Краю, і віднесіть дарунка мужеві тому: трохи бальзаму, і трохи меду, пахощів, і ладану, дактилів, і мигдалів. 12 А срібла візьміть удвоє в руку свою. А срібло, повернене в отвір ваших мішків, верніть своєю рукою, — може то помилка. 13 А брата вашого заберіть, — і встаньте, ідіть до того мужа. 14 А Бог Всемогутній нехай дасть вам милосердя перед лицем того мужа, і нехай він відпустить вам другого вашого брата й Веніяміна. А я, — певно стратив сина свого!“ 15 І взяли ті люди того дарунка, і взяли вдвоє срібла в руку свою, і Веніямина, і встали, та й зійшли до Єгипту. І стали вони перед лицем Йосиповим. 16 І побачив Йосип Веніямина з ними, і сказав до того, що був над його домом: „Упровадь цих людей до дому, і нехай заріжуть худобину, і приготуй, бо зо мною будуть їсти ці люди опівдні“. 17 І той чоловік зробив, як Йосип сказав був. І впровадив той чоловік тих людей до Йосипового дому. 18 І полякалися ті

люди, що були впроваджені до Йóсипового дому. І сказали вони: „Через срібло, повернене напочатку в наших мішках, ми впроваджені, щоб причепитись до нас, і напасти на нас, і забрати за рабів нас та наші осли“. **19** І приступили вони до чоловіка, що над домом Йóсиповим, та й говорили до нього при вході в дім. **20** І сказали вони: „Послухай, о пане мій, ми зійшли були напочатку купити їжі. **21** І сталося, коли ми прийшли на нічліг, і відкрили мішки свої, — а ось срібло кожного в отворі мішка його, наше срібло за вагою його! І ми вертаємо його нашою рукою! **22** А на купівлю їжі ми знесли нашою рукою інше срібло. Ми не знаємо, хто поклав був наше срібло до наших мішків“. **23** А той відказав: „Мир вам! Не бійтеся! Бог ваш і Бог вашого батька дав вам скарб до ваших мішків. Срібло ваше прийшло до мене“. І вивів до них Симеона. **24** І впровадив той чоловік тих людей до Йóсипового дому, і дав води, а вони вмили ноги свої, і дав паші їхнім ослам. **25** І вони приготóвили дарунки до приходу Йосипа опівдні, бо почули, що там вони їстимуть хліб. **26** І ввійшов Йóсип до дому, а вони принесли йому до дому дарунка, що в їхній руці. І вони поклонилися йому до землі. **27** А він запитав їх про мир і сказав: „Чи гаразд вашому батькові старому, про якого ви розповідали? Чи він ще живий?“ **28** А вони відказали: „Гаразд рабові твому, батькові нашому. Ще він живий“. І вони схилилися, і вклонилися до землі. **29** І звів він очі свої, та й побачив Веніямина, свого брата, сина матері

своєї, і промовив: „Чи то ваш наймолодший брат, що ви мені розповідали?“ І сказав: „Нехай Бог буде милостивий до тебе, мій сину!“ 30 І Йóсип поспішив, бо порушилася його любов до брата його, і хотів він заплакати. І ввійшов він до іншої кімнати, і заплакав там... 31 І вмив він лице своє, і вийшов, і стримався, та й сказав: „Покладіть хліба!“ 32 І поклали йому окремо, а їм окремо, й єгиптянам, що їли з ним, окремо, бо єгиптяни не можуть їсти хліб з євреями, бо це огида для Єгипту. 33 І вони посідали перед ним, — перворідний за перворідством своїм, а молодший за молодістю своєю. І здивувалися ці люди один перед óдним. 34 І він посилав дари страви від себе до них. А дар Веніяминів був більший від дару всіх їх уп'ятеро. І пили вони, і повпивáлися з ним.

44 І наказав він тому, що над домом його, говорячи: „Понаповнюй мішки цих людей їжею, скільки зможуть вони нести. І поклади срібло кожного до отвору мішка його. 2 А чашу мою, чашу срібну, поклади до отвору мішка наймолодшого, та срібло за хліб його“. І зробив той за словом Йóсиповим, яке він сказав був. 3 Розвиднилось рано вранці, і люди ці були відпущені, вони та їхні осли. 4 Вони вийшли з міста, ще не віддалилися, а Йóсип сказав до того, що над домом його: „Устань, побіжи за тими людьми, і дожени їх, та й скажи їм: „Нащо ви заплатили злом за добро? 5 Хіба це не та чаша, що з неї п'є пан мій, і він, ворожачи, ворожить нею? І зле ви зробили, що вчинили таке “. 6 І той їх догнав, і сказав їм ті слова. 7

А вони відказали йому: „Нащо пан мій говорить отакі то слова? Далеке рабам твоїм, щоб зробити таку річ. **8** Таж сріблѳ, що знайшли ми в отворах наших мішків, ми вернули тобі з Краю ханаанського. А як би ми вкрали з дому пана твого срібло чи золото? **9** У кого із рабів твоїх вона, чаша, буде знайдена, то помре він, а також ми станемо рабами моєму панові“. **10** А той відказав: „Тож тепер, як ви сказали, так нехай буде воно! У кого вона знайдена буде, той стане мені за раба, а ви будете чисті“. **11** І поспішно попустили вони кожен свого мішка на землю. І порозв'язували кожен мішка свого. **12** І став він шукати. Розпочав від найстаршого, а скінчив наймолодшим. І знайдена чаша в мішку Веніяминовім! **13** І пороздирали вони свою одіж! І кожен нав'ючив осла свого, і вернулись до міста. **14** І ввійшли Юда й брати його до дому Йосипа, — а він ще був там. І попáдали вони перед лицем його на землю. **15** І сказав до них Йóсип: „Щѳ це за вчинок, що ви зробили? Хіба ви не знали, що справді відгадає такий муж, як я?“ **16** А Юда промовив: „Щѳ ми скажемо панові моєму? Щѳ будемо говорити? Чим виправдаємось? Бог знайшов провину твоїх рабів! Ось ми раби панові моєму, і ми, і той, що в руці його була знайдена чаша“. **17** А Йóсип відказав: „Далéке мені, щоб зробити оце. Чоловік, що в руці його була знайдена чаша, — він буде мені за раба! А ви йдїть із миром до вашого батька“. **18** І приступив до нього Юда та й промовив: „О мій пане, нехай скаже раб твій слово до ушей пана свого, і нехай не палає гнів

твій на раба твого, бо ти такий, як фараон. **19** Пан мій запитав був рабів своїх, говорячи: „Чи є в вас батько або брат?“ **20** І сказали ми до пана мого: „Є в нас батько старий та мале дитя його старости, а брат його вмер. І позостався він сам у своєї матері, а батько його любить. **21** А ти був сказав своїм рабам: „Зведіть до мене його, і нехай я кину своїм оком на нього“. **22** І сказали ми до пана мого: „Не може той хлопець покинути батька свого. А покине він батька свого, то помре той “. **23** А ти сказав своїм рабам: „Коли не зійде з вами наймолодший ваш брат, не побачите більше лиця мого“. **24** І сталося, коли ми зійшли були до раба твого, до нашого батька, то ми розповіли йому слова мого пана. **25** А батько наш сказав: „Верніться, купіть нам трохи їжі“. **26** А ми відказали: „Не можемо зійти. Коли найменший наш брат буде з нами, то зійдемо ми, бо не можемо бачити лиця того мужа, якщо брат наш наймолодший не буде з нами“. **27** І сказав до нас раб твій, наш батько: „Ви знаєте, що двох була породила мені жінка моя. **28** Та пішов від мене один, і я сказав: справді, дійсно розшарпаний він. І я не бачив його аж дотепер. **29** А заберете ви також цього від мене, і спіткає його нещастя, то зведете ви сивину мою цим злом до шеолу“. (Sheol h7585) **30** А тепер, коли я прийду до раба твого, мого батька, а юнака не буде з нами, — а душа його зв'язана з душею тією, — **31** То станеться, коли він побачить, що юнака нема, то помре. І зведуть твої раби сивину раба твого, нашого батька, у смутку до

шеолу. (Sheol h7585) **32** Бо раб твій поручився за юнака батькові своєму, кажучи: Коли я не приведу́ його до тебе, то згрішу перед батьком своїм на всі дні! **33** А тепер нехай же сяде твій раб замість того юнака за раба панові моєму. А юнак нехай іде з своїми братами! **34** Бо як я прийду́ до батька свого, а юнака зо мною нема? Щоб не побачити мені того нещастя, що спіткає мого батька“.

45 І не міг Йосип здержатися при всіх, що стояли біля нього, та й закричав: „Виведіть усіх людей від мене!“ І не було з ним нікого, коли Йосип відкрився браттям своїм. **2** І він гóлосно заплакав, і почули єгиптяни, і почув дім фараонів. **3** І Йосип промовив до браттів своїх: „Я Йосип... Чи живий ще мій батько?“ І не могли його браття йому відповісти, бо вони налякались його. **4** А Йосип промовив до братів своїх: „Підійдіть же до мене!“ І вони підійшли, а він проказав: „Я Йосип, ваш брат, якого ви продали́ були до Єгипту. **5** А тепер не сумуйте, і нехай не буде жáлю в ваших очах, що ви продали мене сюди, бо то Бог послав мене перед вами для виживлення. **6** Бо ось два роки голод на землі, і ще буде п'ять літ, що не буде орки та жнив. **7** І послав мене Бог перед вами зробити для вас, щоб ви позостались на землі, і щоб утримати для вас при житті велике число спасених. **8** І виходить тепер, — не ви послали мене сюди, але Бог. І Він зробив мене батьком фараоновим і паном усього дому його, і володарем усього краю єгипетського. **9** Поспішіть, і йдіть до батька мого, та й скажіть йому: Отак сказав

син твій Йосип: Бог зробив мене володарем усього Єгипту. Зійди ж до мене, не гайся. **10** І осядь у землі Гошен, і будеш близький до мене ти, і сини твої, і сини синів твоїх, і дрібна та велика худоба твоя, і все, що твоє. **11** І прогодую тебе там, бо голод буде ще п'ять років, щоб не збіднів ти, і дім твій, і все, що твоє. **12** І ось очі ваші й очі брата мого Веніямина бачать, що це мої уста говорять до вас. **13** І оповістé батькові моєму про всю славу мою в Єгипті, та про все, щó ви бачили. І поспішіть, і приведіть вашого батька сюди“. **14** І впав він на шию Веніямину, братові своєму, та й заплакав, і Веніямін плакав на шиї його... **15** І цілував він усіх братів своїх, і плакав над ними... А потóму говорили брати його з ним. **16** І розголóшено в домі фараоновім чутку, говорячи: „Прийшли Йосипові брати!“ І було це добре в очах фараонових та в очах його рабів. **17** І промовив фараон до Йосипа: „Скажи своїм братам: Зробіть оце: Понав'ючуйте худобу свою, та й ідіть, прибудьте до Краю ханаанського. **18** І заберіть вашого батька й доми ваші, та й прийдіть до мене, а я дам вам дóбра єгипетського краю. І споживайте ситість землі. **19** А ти одержав наказа сказати: Зробіть це: Візьміть собі з єгипетського краю вози́ для ваших дітей та для ваших жінок, і привезіть свого батька й прибудьте. **20** А око ваше нехай не жалує ваших речей, бо добро всього єгипетського краю — ваше воно“. **21** І зробили так Ізраїлеві сини. А Йосип дав їм вози на приказ фараонів, і дав їм поживи на дорогу. **22** І дав усім їм кожному переміни

одежі, а Веніяминові дав три сотні срібла та п'ять перемін одежі. **23** А б'атькові своєму послав він оце: десять ослів, нав'ючених з добра Єгипту, і десять ослиць, нав'ючених збіжжям, і хліб, і поживу для батька його на дорогу. **24** І відпустив він своїх братів, і вони пішли. І сказав він до них: „Не сваріться в дорозі!“ **25** І вийшли вони з Єгипту, та й прибули до ханаанського Краю, до Якова, батька свого. **26** І розповіли йому, кажучи: „Ще Й'осип живий“, і що він панує над усім єгипетським краєм. І зомліло серце його, бо він не повірив був їм... **27** І переказували йому всі слова Йосипові, щ'о говорив він до них. І як побачив він вози́, що послав Йосип, щ'об везти його, то ожив дух Якова, їхнього батька. **28** І промовив Ізраїль: „Д'обсить! Ще живий Йосип, мій син! Піду ж та побачу його, поки помру!“

46 І вирушив Ізраїль, і все, що його, і прибув до Веер-Шеви, і приніс жертви Богові батька свого Ісака. **2** І промовив Бог до Ізраїля в нічному видінні, і сказав: „Якове, Якове!“ А той відказав: „Ось я!“ **3** І сказав Він: „Я Той Бог, — Бог батька твого. Не бійся зійти до Єгипту, бо Я вчиню тебе там великим народом. **4** Я зійду́ з тобою до Єгипту, і Я також, виводячи, виведу тебе, а Йосип закріє рукою своєю очі твої“. **5** І встав Яків з Беер-Шеви. І повезли Ізраїлеві сини свого батька Якова, і дітей своїх, і жінок своїх возами, що послав фараон, щ'об привезти його. **6** І взяли вони стада́ свої, і маєток свій, що набули́ в землі ханаанській, і прибули́ до Єгипту Яків та ввесь рід

його з ним. 7 Він привів із собою до Єгипту синів своїх, і синів своїх синів з собою, дочок своїх, і дочок синів своїх, і весь рід свій. 8 А оце ймення синів Ізраїлевих, що прибули до Єгипту: Яків та сини його: перворідний Яковів Рувім. 9 І сини Рувимові: Ханох, і Паллу, і Хецрон, і Кармі. 10 І сини Симеонові: Ємуїл, і Ямін, і Огад, і Яхін, і Цохар, і Саул, син ханаанеянки. 11 І сини Левієві: Гершон, Кегат і Мерарі. 12 І сини Юдині: Ер, і Онан, і Шела, і Перец, і Зерах. І вмер Ер і Онан у ханаанській землі. А сини Перецеві були: Хецрон і Хамул. 13 І сини Іссахарові: Тола, і Цувва, і Йов, і Шимрон. 14 І сини Завулóнові: Серед, і Елон, і Яхлеїл. 15 Оце сини Ліїні, що вродила вона Якову в Падані арамейським, та дочку його Діну. Усіх душ синів його й дочок його тридцять три. 16 І сини Гадові: Ціфйон, і Хаггі, Шуні, і Ецбон, Ері, і Ароді, і Ар'їлі. 17 І сини Асірові: Їмна, і Їшва, і Їшві, і Верія, і Сірах, сестра їх. І сини Верії: Хевер і Малкіїл. 18 Оце сини Зілпи, що Лаван був дав їй своїй дочці Лії, а вона вродила їх Якову, шіснадцять душ. 19 Сини Рахілі, жінки Якова: Йóсип і Венямін. 20 І вродилися Йосипові в єгипетським краї Манасія та Єфрém, що їх уродила йому Оснат, дочка Поті-Фера, жерця Ону. 21 І сини Веняминові: Бела, і Бехер, і Ашбел, Гера, і Нааман, Ехі, і Рош, Муппім, і Хуппім, і Ард. 22 Оце сини Рахіліні, що вродилися Якову, усіх душ чотирнадцять. 23 І сини Данові: Хушім. 24 І сини Нефталімові: Яхсеїл, і Гуні, і Єцер, і Шіллем. 25 Оце сини Білги, що її Лаван дав був своїй дочці Рахілі. І вона породила їх Якову,

усіх душ сім. **26** Усіх душ, що прийшли з Яковом в Єгипет, що походять із стéгон його, окрім жінок синів Якова, усіх душ шістдесят і шість. **27** А сини Йосипа, що народилися йому в Єгипті, дві душі. Усіх душ дому Якова, що прийшли були до Єгипту, сімдесят. **28** І послав він перед собою Юду до Йосипа, щоб показував перед ним дорóгу до Гошену. І прибулі вони до краю Гошен. **29** І за́пріг Йосип свою колесницю, і вирушив назустріч батькові сво́му Ізраїлеві до Гошену. І він показався йому, і впав йому на шию, та й плакав довго на шії його. **30** І промовив Ізраїль до Йосипа: „Нехай тепер помру я, побачивши обліччя твое, що ти ще живий!“ **31** А Йосип промовив до своїх братів і до дому батька свого: „Підú й розкажú фараонові, та й повім йому: Брати мої й дiм батька мого, що були в Краї ханаанським, прибули до мене. **32** А люди ці — пастухи отари, бо були скотарі. І вони припровадили дрібну та велику худобу свою, і все, що їхнє булó. **33** І станеться, коли покличе вас фараон і скаже: Яке ваше зайняття? **34** то ви відкажете: „Скотарями були твої раби від молодости своєї аж дотепér, і ми, і батьки наші“, щоб ви осіли в країні Гошен, бо для Єгипту кожен пастух отари — огида“.

47 І прийшов Йосип, і розповів фараонові та й сказав: „Мій батько, і брати мої, і їхні отари, і худоба їх, і все їхнє прибулі з ханаанського Краю. І ось вони в країні Гошен“. **2** І взяв він із своїх братів п'ятеро чоловіка, та й поставив їх перед лицем фараоновим. **3** І сказав фараон до братів його: „Яке

ваше зайняття?“ А вони відказали фараонові: „Пастухи отари раби твої, — і ми, і наші батьки“. 4 І сказали вони фараонові: „Ми прибулі, щоб мешкати в країї цім, нема бо паші для отари, що є в рабів твоїх, бо в ханаанському Краї тяжкий голод. А тепер нехай же осядуть раби твої в країні Гошен“. 5 І промовив фараон до Йосипа, говорячи: „Батько твій та брати твої прибулі до тебе. 6 Єгипетський край — він перед лицем твоїм. У найліпшій місці цього краю осадити батька свого та братів своїх, — нехай осядуть у країні Гошен. А коли знаєш, і між ними є здатні люди, то зроби їх зверхниками моєї череди“. 7 І привів Йосип батька свого Якова, та й поставив його перед лицем фараоновим. І Яків поблагословив фараона. 8 І промовив фараон до Якова: „Скільки днів часу життя твого?“ 9 А Яків сказав до фараона: „Днів часу мандрівки моєї — сто й тридцять літ. Короткі та лихі були дні часу життя мого, і не досягли вони днів часу життя батьків моїх у днях часу мандрівки їхньої“. 10 І Яків поблагословив фараона, та й вийшов від обличчя фараонового. 11 І осадив Йосип батька свого та братів своїх, і дав їм володіння в єгипетській країні, у найкращій місці цієї землі — у країні Рамесес, як наказав був фараон. 12 І постачав Йосип хліб для батька свого й братів своїх, та для всього дому свого батька відповідно до числа дітей. 13 А хліба не було в усім тім краї, бо голод став дуже тяжкий. І виснажився єгипетський край та Край ханаанський через той голод. 14 І зібрав Йосип усе срібло, що

знаходилося в єгипетським краї та в Краї ханаанським, за поживу, що вони купували. І Йосип вніс те срібло до фараонового дому. **15** І вичерпалося срібло в краї єгипетським та в Краї ханаанським. І прибув увесь Єгипет до Йосипа, говорячи: „Дай же нам хліба! Нащо нам умирати перед тобою, тому́ що вичерпалося срібло?“ **16** А Йосип сказав: „Дайте свою худобу, а я дам вам за худобу вашу, коли вичерпалося срібло“. **17** І вони припровадили худобу свою до Йосипа. І дав їм Йосип хліба за коні, і за отари, і за череди худоби, і за осли. І він того року постачав їм хліб за всю їхню худобу. **18** І скінчився той рік, і вони прибули до нього другого року, та й сказали йому: „Не скажемо неправди перед паном своїм, — що вичерпалося срібло, а чéреди здобутку в нашого пана. Нічого не зосталося перед нашим паном, — хібащо наше тіло та наша земля! **19** Нащо ми маємо вмирати на очах твоїх, і ми, і наша земля? Купи нас та нашу землю за хліб, і будемо ми та наша земля рабами фараонові. А ти дай насіння, — і будемо жити, і не помремó, а земля не опустіє“. **20** І Йосип купив усю землю єгипетську для фараона, бо єгиптяни спрóдували кожен поле своє, посилюся бо був голод між ними. І стала земля фараоною. **21** А народ — він перепроваджував його до міст від кінця границі Єгипту й аж до кінця її. **22** Тільки землі жерців не купив він, бо для жерців була устава жити на прибутки від фараона. І вони їли свій пай, що давав їм фараон, тому не продали своєї землі. **23** І сказав Йосип до наро́ду: „Оце купив

я сьогодні для фараона вас і землю вашу. Ось вам насіння, — і засійте землю. **24** А настануть жнивá, то дасте п'яту частину фараонові, а чотири частині б́удуть вам на насіння для поля й на їжу вам та тим, хто в домах ваших, та на їжу для ваших дітей“. **25** А вони відказали: „Ти нас удéржав при житті. Нехай же зна́йдемо милість в очах свого пана, — і станемо рабами фараонові“. **26** А Йóсип поклав це за постанову на єгипетську землю аж до сьогоднішнього дня: на п'яту частину для фараона. Сама тільки земля жерців не стала фараоною. **27** І осів Ізраїль в єгипетськiм краї в країні Гошен, і набули в нiм володіння. І вони розродилися й сильно розмнóжилися. **28** І жив Якiв в єгипетськiм краї сімнадцять лiт. І були дні Якова, лiта життя його, сто лiт і сорок і сім лiт. **29** І наблізилися дні Ізраїля до смерти. І кликнув він до сина свого до Йосипа, та й промовив йому: „Коли знайшов я милість в очах твоїх, поклади руку свою під стегно́ моє, і вчини зо мною милість та правду: Не поховай мене в Єгипті! **30** І ляжу я з батьками своїми, — і ти винесеш мене з Єгипту, і поховаєш мене в їхньому гробі“. А той відказав: „Я вчиню за словом твоїм“. **31** А Якiв сказав: „Присягни ж мені!“ І він присягнув йому. І вклонився Ізраїль на зголов'я постелі.

48 І сталося по тих випадках, і сказано було Йосипові: „Ось батько твій хворіє“. І він узяв із собою обох своїх синів, Манасію та Єфре́ма. **2** І промовив він до Якова й сказав: „Ось до тебе прийшов твій син Йосип!“ І зміцнівся Ізраїль, та й сів на постелі. **3** І сказав Якiв

до Йосипа: „Бог Всемогутній явився був мені в Лузі в землі ханаанській, і поблагословив мене. 4 І сказав Він до мене: „Ось Я розплоджу тебе й розмножу тебе, і вчиню тебе громадою народів. А цю землю Я дам нащадкам твоїм по тобі володінням навіки“. 5 А тепер два сини твої, уроджені тобі в єгипетським краї до прибуття мого до тебе до Єгипту, — вони мої! Єфрем і Манасія, як Рувім і Симеон, будуть мої. 6 А нащадки твої, що породити по них, — вони будуть твої. Вони будуть зватися на ймення своїх братів у наслідді своїм. 7 А я, коли я прийшов був з Падану, померла мені Рахіль у Краї ханаанській на дорозі, коли була ще ківра землі, щоб прийти до Ефрати. І я поховав був її там, на дорозі до Ефрати, — це Віфлеєм“. 8 А Ізраїль побачив синів Йосипових та й сказав: „Хто вони?“ 9 І сказав Йосип до батька свого: „Вони мої сини, що Бог дав мені тут“. А той відказав: „Візьми ж їх до мене, — і я їх поблагословлю“. 10 А очі Ізраїлеві стали тяжкі від старости, — він не міг дивитися. І Йосип підвів їх до нього, а той поцілував їх і пригорнув їх. 11 І сказав Ізраїль до Йосипа: „Не сподівався я побачити обличчя твого, а ось Бог дав мені побачити й насіння твое“. 12 І Йосип відвів їх від колін його, та й упав на обличчя своє до землі. 13 І Йосип узяв їх обох, — Єфрема своєю правоцею від лівиці Ізраїля, а Манасію своєю лівицею від правиці Ізраїля, та й до нього підвів. 14 І простяг Ізраїль правицю свою та й поклав на голову Єфрема, — а він молодший, а лівицю свою на голову Манасії. Він схрестив свої руки, хоч Манасія

— перворідний. **15** І він поблагословив Йосипа, та й промовив: „Бог, що перед обличчям Його ходили батьки мої Авраам та Ісак, що пасе мене, відколи існую аж до цього дня, **16** Ангол, що рятує мене від усього лихого, — нехай поблагословіть цих юнаків, і нехай буде зване в них ім'я моє й ім'я батьків моїх Авраама та Ісака, і нехай вони множаться, як та риба, посеред землі“. **17** А Йосип побачив, що батько його кладе правицю свою на голову Єфремову, — і було це не до вподоби йому. І він підпер руку батька свого, щоб зняти її з-над голови Єфрема на голову Манасіюну. **18** І сказав Йосип до батька свого: „Не так, батьку мій, бо оцей перворідний, — поклади правицю свою на його голову!“ **19** А батько його не хотів, і сказав: „Знаю, мій сину, знаю! І він буде наро́дом, і він буде великий, але його менший брат буде більший від нього, а потомство його стане повнею наро́дів“. **20** І він поблагословив їх того дня, кажучи: „Тобою буде благословляти Ізраїль, говорячи: „Нехай Бог учинить тебе як Єфрема і як Манасію!“ І поставив Єфрема перед Манасією. **21** І сказав Ізраїль до Йосипа: „Ось я вмираю... А Бог буде з вами, і поверне вас до Краю ваших батьків! **22** А я тобі дав понад братів твоїх одну частку, яку я взяв був з руки амореянина своїм мечем та луком своїм“.

49 І покликав Яків усіх синів своїх та й промовив: Зберіться, а я сповіщу вам, що вас спіткає наприкінці днів. **2** Зійдіться та слухайте ви, сини Якова, і прислухайтеся до Ізраїля, вашого батька! **3** Рувіме,

— ти мій перворідний, моя міць і почáток ти сили моєї, верх величності й верх ти могутности! 4 Ти пїнився був, як вода, — та не втримаєшся, бо ти увійшов був на ложе свого отця, і збезчестив його, на постелю мою ти піднявся! 5 Симеон і Левій — то браті, їхня зброя — знаряддя насильства. 6 Хай до їхньої змови не входить душа моя, і нехай не прилúчиться слава моя до їх зборів, бо вони в своїм гніві людину забили, а в своїй самоволі вола копїт позбавили... 7 Проклятий гнів їхній, бо сильний, та їхня лютість, тяжка́ бо вона! Поділю́ їх я в Якові, і їх розпорóшу в Ізраїлі! 8 О Юдо, — похвалять тебе твої браття! Рука твоя — на шиї твоїх ворогів, сини батька твого тобі вклóняться. 9 Юда — лев молодий! Ти, мій сину, вертаєшся з здóбичі: прихиливсь він, поклався як лев й як левиця, — зведе хто його? 10 Не відійметься бérло від Юди, ані в його стéгон законодавець, аж прийде Примири́тель, що Йому буде пóслух наро́дів. 11 Він прив'язує до винограду свого молодого осла, а до вибраної виноградини — сина ослиці своєї. Він одержу свою буде прати в вині, а шату свою — в виноградній крові! 12 Від вина він зробивсь мутноокий, а від молока — білозубий. 13 Завулóн буде мешкати над берегом мóрським, над берегом тим, де стають кораблі, а границя його — до Сидону. 14 Иссахáр — то костистий осел, що лежить між кошарами. 15 І побачив він спóкій, що добрий, та землю, що стала приємна, і він нахилив свої плечі, щоб не́сти, і став працювати на податок. 16 Дан буде

судить свій нарód, як один із Ізраїльських родів. **17** Дан буде вужём при дорозі, змією отруйливою при шляху, що п'яти коневі кусає, і його верхівець позад себе впаде. **18** Спасіння від Тебе чекаю, о Господи! **19** Гад — на нього юрба нападатиме, та він нападе на їх п'яти. **20** Асір — його хліб буде ситий, і він буде давати присмаки царські. **21** Нефталім — вільна ланя, він прекрасні слова видає. **22** Йóсип — вітка родюча, вітка родючая над джерелом, її віття по муру спинáється. **23** І огірчили його та з луку стріляли, і зненáвиділи були стрільці його. **24** Та зостався міцним його лук, і стали пружні раменá його рук, — від рук Сильного Якового, звідти Пáстир, Твердіня синів Ізраїлевих. **25** Проси ти від Бога, свого Отця, — і Він допоможе тобі, і проси Всемогутнього — і Він благослóвить тебе благословénням небés, що на висоті, благословénням безодні, що долі лежить, благословénнями перс та утрóби. **26** Благословénня батька твого стали сильніші від благословénня батьків моїх, — аж до пожадáних висот віковичних. Нехай вони бóдуть на голову Йóсипову, на мáківку вибраного з-поміж братів своїх! **27** Веніямін — хижий вовк: вранці їсть він ловітву, а на вечір розділює здóбич“. **28** Оце всі дванадцять племен Ізраїлевих, і те, щó говорив їм батько їх. І він поблагословив їх, — кожного за благословénням його поблагословив їх. **29** І він наказав їм, і промовив до них: „Я прилучаюся до своєї рідні... Поховайте мене при батьках моїх у печері, що на полі Ефрона хіттеянина, **30** у тій печері, що на полі

Махпели, що навпроти Мамре в ханаанській землі, яке поле купив був Авраам від Ефрона хіттеянина на володіння для гробу. **31** Там поховано Авраама й жінку його Сарру, там поховали Ісака та його жінку Ревеку, і там поховав я Лію. **32** Поле й печера, що на нім, то добуток від синів Хета“. **33** І закінчив Яків заповіта синам своїм, і втягнув свої ноги до ліжка, та й спочів. І він прилучився до своєї рідні.

50 І впав Йосип на лице батька свого, та й плакав над ним, і цілував його. **2** І звелів Йосип рабам своїм лікарям забальзамувати батька його. І забальзамували ці лікарі Ізраїля. **3** І сповнилося йому сорок день, бо так сповняються дні бальзамування. І оплакував його Єгипет сімдесят день. **4** А як минули дні оплакування його, то сказав Йосип до дому фараонового, говорячи: „Коли знайшов я ласку в очах ваших, то говоріть до ушей фараонових так: **5** „Батько мій заприсяг був мене, говорячи: „Ось я вмираю. У гробі моїм, що я собі викопав у Країні ханаанській, — там поховаеш мене“. А тепер нехай я підú, і поховáю батька свого, та й верnúся“. **6** І сказав фараон: „Піди, і поховай свого батька, як заприсяг він тебе“. **7** І пішов Йосип поховати бáтька свого, а з ним пішли всі раби фараонові, старші дому його, і всі старші єгипетського крáю, **8** і весь дiм Йосипів, і браття його, і дiм батька його. Тільки дітей своїх та дрiбну й велику худобу свою вони позостáвили в крáїні Гошен. **9** І вирушили з ним також колесни́ці та комóнники. І був табiр iх дуже великий. **10** І прийшли вони до Горен-Атаду, що

по другім боці Йордану, і плакали там великим та дуже ревним плачём... І він учинив ба́тькові своєму семиденну жалобу. **11** І побачили мешканці того Краю, ханааняни, жалобу в Горен-Атаді, та й сказали: „То сильна жалоба для Єгипту!“ Тому то кликнули ім'я його Авел-Міцраїм, що на тім боці Йордану. **12** І вчинили йому сини його так, як він їм заповів був. **13** І понесли його сини його до ханаанського Краю, та й поховали його в печері поля Махпели, яке поле купив був Авраам на володіння для гробу від хіттеянина Ефрона, навпроти Мамре. **14** А Йосип, як поховав він батька свого, вернувся до Єгипту, він і брати його, та всі, хто ходив з ним ховати батька його. **15** І побачили Йосипові брати, що вмер їхній батько, та й сказали: „А що́ як зне́авидить нас Йосип, і справді верне нам усе зло, що ми йому були́ заподіяли?“ **16** І переказали вони Йосипові, говорячи: „Батько твій заповів був перед своєю смертю, кажучи: **17** Отак скажіть Йосипові: Прошу́, вибач гріх братів твоїх та їхню провину, бо вони тобі зло були́ заподіяли! А тепер вибач гріх рабам Бога батька твого!“ І заплакав Йосип, як вони говорили до нього... **18** І пішли також брата́ття його, і впали перед лицем його, та й сказали: „Ось ми тобі за рабів!“ **19** А Йосип промовив до них: „Не бійтеся, бо хіба ж я замість Бога? **20** Ви задумували були́ на мене зло, та Бог задумав те на добре, щоб зробити, як вийшло сьогодні, — щоб заховати при житті великий наро́д! **21** А тепер не лякайтеся, — я буду утримувати вас та дітей ваших!“ І

він потішав їх, і промовляв до їхнього серця. **22** І осівся Йосип в Єгипті, він та дід батька його. І жив Йосип сто і десять літ. **23** І побачив Йосип в Єфрема дітей третього покоління. Також сини Махіра, сина Манасіїного, були народилися на Йосипові коліна. **24** І сказав Йосип до братів своїх: „Я вмираю, а Бог конче згадає вас, і виведе вас із цієї землі до Краю, якого присягнув був Авраамові, Ісакові та Якову“. **25** І Йосип запряг Ізраїлевих синів, говорячи: „Конче згадає Бог вас, а ви вінесете звідси кості мої!“ **26** І впокоївся Йосип у віці ста й десяти літ. І забальзамували його, і він був покладений у труну в Єгипті.

Вихід

1 А оце ймення Ізраїлевих синів, що прийшли з Яковом до Єгипту. Кожен із домом своїм прибули: **2** Рувім, Симеон, Левій і Юда, **3** Іссахар, Завулон і Венямін, **4** Дан і Нефталім, Гад і Асир. **5** І було всіх душ, що вийшли з стегна Якового, сімдесят душ. А Йосип був ув Єгипті. **6** І вмер Йосип і всі браття його, та ввесь той рід. **7** А Ізраїлеві сини плодилися сильно, і розмножувались, та й стали вони надзвичайно сильні. І наповнився ними той край. **8** І став над Єгиптом новий цар, що не знав Йосипа. **9** І сказав він до народу свого: „Ось народ Ізраїлевих синів численніший і сильніший від нас! **10** Станьмо ж мудріші за нього, щоб він не множився! Бо буде, коли нам трапиться війна, то прилучиться й він до ворогів наших, — і буде воювати проти нас, і вийде з цього краю“. **11** І настановили над ним начальників податків, щоб його гнобити своїми тягарами. І він будував міста на запаси фараонові: Пітом і Рамесес. **12** Але що більше його гнобили, то більше він множився та більше ширився. І жахалися єгиптяни через Ізраїлевих синів. **13** І Єгипет змушував синів Ізраїля тяжко працювати. **14** І вони огірчували їхнє життя тяжкою працею коло глини та коло цегли, і коло всякої праці на полі, кожну їхню працю, яку змушували тяжко робити. **15** І звелів був єгипетський цар єврейським бабам-сповитухам, що одній ім'я Шіфра, а ім'я другій — Пуа, **16** і говорив: „Як будете бабувати єврейок, то дивіться на порід: коли буде син,

то вбийте його, а коли це дочка, — то нехай живе“.

17 Але баби-сповитухи боялися Бога, і не робили того, як казав їм єгипетський цар. І вони лишали хлопчиків при житті. 18 І покликав єгипетський цар баб-сповитух, та й сказав їм: „Нащо ви робите цю річ, та лишаєте дітей при житті?“ 19 І сказали баби-сповитухи до фараона: „Бо єврейки не такі, як єгипетські жінки, — бо вони самі баби-сповитухи: поки прийде до них баба-сповитуха, то вони вже й народять“.

20 І Бог чинив добро бабам-сповитухам, а народ розмножувався, і сильно міцнів. 21 І сталося, тому, що ті баби-сповитухи боялися Бога, то Він будував їм дома. 22 І наказав фараон усьому народові своєму, говорячи: „Кожного народженого єврейського сина — кидайте його до Річки, а кожну дочку — зоставляйте при житті!“

2 І пішов один муж з дому Левія, і взяв собі за жінку дочку Левієву. 2 І завагітніла та жінка, та й сина вродила. І побачила його, що він гарний, та й ховала його три місяці. 3 Та не могла його більше ховати. І взяла йому папірсову скриньку, і виасфальтувала її асфальтом та смолою, і положила до неї дитину, та й поклала в очереті на березі Річки. 4 А сестра його стояла здалека, щоб довідатися, що йому станеться. 5 І зійшла фараонова дочка купатися на Річку, а служниці її ходили понад Річкою. І побачила вона ту скриньку серед очерету, — і послала невільницю свою, щоб узяла її. 6 І відчинила, та й побачила дитину, — ось хлопчик плаче. І вона змилосердилася

над ним, та й сказала: „Це з єврейських дітей!“ 7
І сказала сестра його до фараонової дочки: „Чи не
піти й не покликати тобі жінку-мамку з єврейок, і
вона годуватиме тобі дитину?“ 8 І сказала їй дочка
фараонова: „Іди“. І пішла та дівчина, і покликала
матір дитини. 9 А дочка фараонова сказала до неї:
„На тобі цю дитину, та й годуй її для мене. А я дам
тобі заплату“. І взяла та жінка дитину, і годувала її. 10
І підросло те дитя, і вона привела його до фараонової
дочки, — і він став їй за сина. І вона назвала йому
ймення Мойсей, і сказала: „бо з води я витягла його“.
11 І сталося за тих днів, і підріс Мойсей. І вийшов він
до братів своїх, та й приглядався до їхніх терпінь.
І побачив він єгиптянина, що бив єврея з братів
його. 12 І озирнувся він туди та сюди, і побачив, що
нікого нема, — та й убив єгиптянина, і заховав його в
пісок. 13 І вийшов він другого дня, — аж ось свáряться
двоє євреїв. І сказав він несправедливому: „Нащо ти
б'єш свого ближнього?“ 14 А той відказав: „Хто тебе
настановив за начальника та за суддю над нами? Чи
ти думаєш убити мене, як ти вбив був єгиптянина?“ І
злякався Мойсей та й сказав собі: „Справді, та справа
стала відома!“ 15 І почув фараон про цю справу,
та й шукав, щоб убити Мойсея. І втік Мойсей від
фараонового лица, й оселився в країні Мідіян. 16 А в
мідіянського жерця було сім дочок. І прийшли вони,
і витягали воду, і напóвнили корита, щоб напоїти
отáру свого батька. 17 І прийшли пастухи й відігнали
їх. І встав Мойсей, та й оборонив їх, і напоїв їхню

отару. **18** І прибулі вони до Реуїла, свого батька, а той поспитав: „Чого ви сьогодні так скоро прийшли?“ **19** А ті відказали: „Якийсь єгиптянин оборонив нас від руки пастухів, а також навіть натягав нам води й напоїв отару“. **20** І сказав він до своїх дочок: „А де він? Чому ви покинули того чоловіка? Покличте його, і нехай він з'їсть хліба“. **21** І погодився Мойсей сидіти з тим чоловіком, а той видав за Мойсея дочку свою Ціппору. **22** І породила вона сина, а він назвав ім'я йому: Гершом, бо сказав: „Я став прихоськом у чужому краї“. **23** І сталося по довгих днях, — і вмер цар Єгипту. А Ізраїлеві сини стогнали від тієї роботи та кричали. І їхній зойк через ту роботу донісся до Бога. **24** І почув Бог їхній стогін. І згадав Бог Свого заповіта з Авраамом, Ісаком та Яковом. **25** І Бог бачив синів Ізраїлевих, і Бог зглянувся над ними.

3 А Мойсей пас отару тестя свого Їтра, жерця Мідіянського. І провадив він цю отару за пустиню, і прийшов був до Божої гори, до Хоріву. **2** І явився йому Ангол Господній у п'олум'ї огню з-посеред тернового куща. І побачив він, що та терніна горить огнем, але не згоряє кущ. **3** І сказав Мойсей: „Зійду но, і побачу це велике видіння, — чому не згоряє та терніна?“ **4** І побачив Господь, що він зійшов подивитися. І кликнув до нього Бог з-посеред тієї терніни і сказав: „Мойсею, Мойсею!“ А той відказав: „Ось я!“ **5** І сказав Він: „Не зближайся сюди! Здійми взуття своє з ніг своїх, бо те місце, на якому стоїш ти, — земля це свята!“ **6** І сказав: „Я Бог батька

твого, Бог Авраама, Бог Ісака й Бог Якова!“ І сховав Мойсей обличчя своє, бо боявся споглянути на Бога! 7 І промовив Господь: „Я справді бачив біду Свого народу, що в Єгипті, і почув його зойк перед його гнобителями, бо пізнав Я болі його. 8 І Я зійшов, щоб визволити його з єгипетської руки, та щоб вивести його з цього краю до Краю доброго й широкого, до Краю, що тече молоком та медом до місця ханаанейнина, і хіттеянина, і амореянина, і перізеянина, і хіввеянина, і євусеянина. 9 А тепер — ось зойк Ізраїлевих синів дійшов до Мене, і Я також побачив той утиск, що ним єгиптяни їх тиснуть. 10 А тепер іди ж, і Я пошлю тебе до фараона, і виведи з Єгипту нарід Мій, синів Ізраїлевих!“ 11 І сказав Мойсей до Бога: „Хто я, що піду до фараона, і що виведу з Єгипту синів Ізраїлевих?“ 12 А Він відказав: „Та Я буду з тобою! А це тобі знак, що Я послав тебе: коли ти виведеш народ із Єгипту, то ви будете служити Богові на оцій горі“. 13 І сказав Мойсей до Бога: „Ото я прийду до Ізраїлевих синів та й скажу їм: „Бог ваших батьків послав мене до вас“, то вони запитають мене: „Яке Ім'я Його?“Що я скажу їм?“ 14 І сказав Бог Мойсеєві: „Я Той, що є“. І сказав: „Отак скажеш Ізраїлевим синам: Сущий послав мене до вас“. 15 І сказав іще Бог до Мойсея: „Отак скажи Ізраїлевим синам: Господь, Бог батьків ваших, Бог Авраама, Бог Ісака й Бог Якова послав мене до вас. А оце Ім'я Моє навіки, і це пам'ять про Мене з роду в рід. 16 Іди, збери старших Ізраїлевих та й

скажи їм: Господь, Бог батьків ваших, явився мені, Бог Авраама, Ісака та Якова, говорячи: Згадуючи, згадав Я про вас, та про заповідяне вам ув Єгипті“.

17 І сказав Я: „Я виведу вас з єгипетської біди до Краю ханаанейнина, і хіттеянина, й амореянина, і періздеянина, і хіввеянина, і євусеянина, до Краю, що тече молоком та медом. **18** І вони послухають слів твоїх, і прийдеш ти та старші Ізраїлеві до єгипетського царя, та й скажете йому: Господь, Бог євреїв, стрівся був нам. А тепер ми підемо в триденну дорогу в пустиню, і складемо жертви Господеві, Богові нашому! **19** І Я знаю, що єгипетський цар не дасть вам піти, як не буде змушений рукою сильною. **20** І Я витягну Свою руку, та й поб'ю Єгипет усіма чудами Моїми, що вчиню серед нього, а потому він відпустить вас. **21** І Я дам милість цьому наро́дові в очах Єгипту, — і станеться, коли підете, не підете ви в порожні! **22** Бо позичить жінка від сусідки своєї і від мешканки дому свого посуд срібний і посуд золотий та одягу, і покладете це на синів ваших та на дочок ваших, — і заберете здобич від Єгипту“.

4 І відповів Мойсей та й сказав: „Таж вони не повірять мені, і не послухають голосу мого, бо скажуть: Господь не явився тобі!“ **2** І промовив до нього Господь: „Що то в руці твоїй?“ Той відказав: „Палиця“. **3** І сказав Він: „Кинь її на землю!“ І той кинув її на землю, — і вона стала вужем. І втік Мойсей від нього. **4** І сказав Господь до Мойсея: „Простягни свою руку, і візьми його за хвоста!“ І він простяг свою руку й узяв його, —

і той став палицею в долоні його. 5 „Щоб повірили, що явився тобі Господь, Бог їхніх батьків, — Бог Авраама, Бог Ісаака й Бог Якова“. 6 І сказав Господь йому ще: „Засунь свою руку за пахвіну свою!“ І засунув він руку свою за пахвіну свою, і витягнув її, — аж ось рука його побіліла від прокази, як сніг! 7 А Він сказав: „Поклади знов свою руку за пахвину свою!“ І він поклав знову руку свою до своєї пахвини, і витягнув її з пахвини своєї, — і ось вона стала знову, як тіло його. 8 „І станеться, коли не повірять тобі, і не послухають голосу першої ознаки, то повірять голосу ознаки наступної. 9 І станеться, коли вони не повірять також обом тим ознакам, і не послухають твого голосу, то ти візьмеш води з Річки, і виллеш на суходіл. І переміниться та вода, що ти візьмеш із Річки, і станеться кров'ю на суходолі“. 10 Та Мойсей сказав до Господа: „О Г'осподи — я не промовець ні від учора, ні від позавчора, ані відтоді, коли Ти говорив був до Свогого раба, бо я тяжкоустий та тяжкоязыкий“. 11 І сказав йому Господь: „Хто дав уста людині? Або Хто робить німим, чи глухим, чи видючим, чи темним, — чи ж не Я, Господь? 12 А тепер іди, а Я буду з устами твоїми, і буду навчати тебе, щó ти маєш говорити“. 13 А він відказав: „Молю Тебе, Господи, — пошли іншого, кого маєш послати“. 14 І запалав гнів Господній на Мойсея, і Він сказав: „Чи ж не Аар'он твій брат, Левит? Я знаю, що він добре буде говорити. Та ось він вийде навпроти тебе, — і побачить тебе, і зрадіє він у серці своїм. 15 І ти будеш говорити до нього, і вкладеш

слова ці в уста його, а Я буду з устами твоїми й з устами його, і буду навчати вас, щó маєте робити. **16** І він буде говорити за тебе до нарóду. І станеться, — він буде тобі устами, а ти будеш йому замість Бога. **17** І ти візьмеш у руку свою оцю пáлицю, якою ознаки чинитимеш“. **18** І пішов Мойсей, і вернувся до тестя свого Їтра, і сказав йому: „Піду я, і вернуся до братів своїх, що в Єгипті, і побачу, чи ще живі вони“. А Їтро сказав до Мойсея: „Іди в мирі!“ **19** І сказав Господь до Мойсея в Мідіяні: „Іди, вернися до Єгипту, бо вимерли всі люди, що шукали твоєї душі“. **20** І взяв Мойсей жінку свою та синів своїх, і посадив їх на осла, та й вернувся до єгипетського краю. І взяв Мойсей палицю Божу в руку свою. **21** І сказав Господь до Мойсея: „Коли ти підеш, щоб вернутися до Єгипту, гляди, щоб усі чуда, які Я вклав у твою руку, ти вчинив їх перед лицем фараона, а Я ожорстóчу серце його, — і він не відпустить нарóду. **22** І ти скажеш фараонові: „Так сказав Господь: Син Мій, Мій перворідний — то Ізраїль. **23** І кажú Я тобі: Відпусти Мого сина, — і нехай Мені служить. А коли ти відмовиш пустити його, то ось Я вб'ю твого сина, твого перворідного“. **24** І сталося в дорозі на нічлігу, — стрів був його Господь і шукав, щоб убити його. **25** Та Ціппора взяла кременя, і обрізала крайню плоть свого сина, і доторкнулася нею до ніг його та й сказала: „Бо ти мені наречений крові!“ **26** І пустив Він його. Тоді вона сказала: „Наречений крові через обрізання“. **27** І сказав Господь до Аарона: „Іди назустріч Мойсею

в пустиню!“І він пішов, і стрів його на горі Божій, і поцілував його. 28 І розповів Мойсей Ааронові всі слова Господа, що послав його, і всі ті ознаки, що Він наказав був йому. 29 І пішов Мойсей та Аарон, і зібрали вони всіх старших Ізраїлевих синів. 30 І переказав Аарон усі слова, що Господь говорив був Мойсеєві. А той ті ознаки чинив на очах народу. 31 І повірив нарід той. І почули вони, що згадав Господь Ізраїлевих синів, і що побачив біду їх, — і вони схилилися, і поклонилися до землі.

5 А потім прийшли Мойсей й Аарон, та й сказали до фараона: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Відпусти нарід Мій, — і нехай вони святкують Мені на пустині!“ 2 А фараон відказав: „Хто Господь, що послухаюсь слова Його, щоб відпустити Ізраїля? Не знаю Господа, і також Ізраїля не відпущу!“ 3 І сказали вони: „Бог євреїв стрівся з нами. Нехай же ми підемо триденною дорогою на пустиню, і принесемо жертви Господєві, Богові нашому, щоб не доторкнувся Він до нас мором або мечем“. 4 І сказав до них цар Єгипту: „Чому ви, Мойсею та Аароне, відриваєте народ від його робіт? Ідіть до своїх діл!“ 5 І сказав фараон: „Таж багато тепер цього простолюду, а ви здержуєте їх від їхніх робіт“. 6 І того дня фараон наказав погоничам народу та писарям, говорячи: 7 „Не давайте більше народів соломи, щоб робити цеглу, як учора й позавчора. Нехай ідуть самі, та збирають собі соломи. 8 А призначене число цегли, що вони робили вчора й позавчора, накладете на них, — не зменшуйте з

нього. Вони нероби, тому кричать: „Ходім, принесімо жертву нашому Богові!“ 9 Нехай буде тяжка праця на цих людей, і нехай працюють на ній, і нехай покинуть облудні слова“. 10 І вийшли погоничі народу й писарі його, та й сказали до того народу, говорячи: „Так сказав фараон: Я не буду давати вам соломи. 11 Самі йдіть, наберіть собі соломи, де знайдете, бо нічого не зменшене з вашої роботи!“ 12 І розпорішився народ той по всій єгипетській землі, щоб збирати стерню на солому. 13 А погоничі наставляли, говорячи: „Скінчіть вашу щоденну працю в час так, як коли б була солома“. 14 І були биті писарі синів Ізраїлевих, що їх настановили над ними фараонові погоничі, говорячи: „Чому ви не скінчили свого приділу для виробу цегли й учора й сьогодні, як було дотепер?“ 15 І прибулі писарі Ізраїлевих синів, та й кричали до фараона, говорячи: „Для чого ти так робиш рабам своїм? 16 Соломи не дають твоїм рабам, а цеглу — кажуть нам — робіть! І ось раби твої биті, — і грішиш ти перед народом своїм!“ 17 А він відказав: „Нероби ви, нероби! Тому ви говорите: Ходім, принесімо жертву Господеві. 18 А тепер ідіть, працюйте, а соломи не дадуть вам! Але призначене число цегли ви дасте!“ 19 І бачили Ізраїлеві писарі себе в біді, коли говорено: „Не зменшуйте з цегли вашої щоденного в його часі!“ 20 І стріли вони Мойсея та Аарона, що стояли насупроти них, як вони виходили від фараона, 21 та й сказали до них: „Нехай побачить вас Господь — і нехай вас осудить, бо ви вчинили ненависним

дух наш в очах фараона й в очах його рабів, — щоб дати меча в їхню руку повбивати нас!“ 22 І вернувся Мойсей до Господа та й сказав: „Господи, чому Ти кривду вчинив цьому наро́дові? Чому Ти послав мені це? 23 Бо відко́ли прийшов я до фараона, щоб говорити Твоїм Ім'ям, він ще більшу кривду чинить цьому народові, а насправді Ти не визволив народу Свого!“

6 І сказав Господь до Мойсея: „Тепер побачиш, що вчиню Я фараонові, бо він, змушений рукою сильною, їх відпустить, і, змушений рукою сильною, вижене їх із країю свого“. 2 І говорив Бог до Мойсея, та й сказав йому: „Я — Господь! 3 І являвся Я Авраамові, Ісакові та Яковові Богом Всемогутнім, але Йменням Своїм „Господь“ Я не дався їм пізнати. 4 А також Я склав був із ними Свого заповіта, що дам їм землю ханаанську, землю їх мандрування, в якій вони мандрували. 5 І почув Я теж стогін синів Ізраїлевих, що єгиптяни роблять їх своїми рабами, — і згадав заповіта Свого. 6 Тому скажи синам Ізраїлевим: „Я — Господь! І Я виведу вас з-під тягарів Єгипту, і визволю вас від їхньої роботи, і звільню вас витягненим раме́ном та великими прісудами. 7 І візьму́ вас Собі за народа, і буду вам Богом, і ви познаєте, що Я — Господь, Бог ваш, що виводить вас із-під тягарів Єгипту! 8 І введу́ вас до того Краю, що про нього Я підняв був Свою руку, щоб дати його Авраамові, Ісакові та Якову. І Я дам його вам на спадщину. Я — Господь!“ 9 І так говорив Мойсей до синів Ізраїлевих, та вони не

слухали Мойсея через легкодухість та тяжку роботу.

10 І казав Господь до Мойсея, говорячи: **11** „Увійди, говори до фараона, царя єгипетського, і нехай він відпустить Ізраїлевих синів із свого країю“. **12** І казав Мойсей перед лицем Господнім, говорячи: „Таж Ізраїлеві сини не слухали мене, — як же послухає мене фараон? А я — необрізановустий! **13** І казав Господь до Мойсея та до Аарона, і дав їм накази до Ізраїлевих синів та до фараона, царя єгипетського, щоб вивести Ізраїлевих синів з єгипетського країю. **14** Оце го́лови ба́тьківських до́мів їхніх. Сини Руві́ма, перворідного Ізраїлевого: Ханох і Паллу, Хецрон і Кармі, — це роді́ни Руві́мові. **15** А сини Симеонові: Ємуїл, і Ямін, і Огад, і Яхін, і Цохар, і Шаул, син ханаанеянки, — це роді́ни Симеонові. **16** А оце імена синів Леві́євих за їхніми роді́нами: Гершон, і Кегат, і Мерарі. А літа́ життя Леві́євого — сто і тридцять і сім літ. **17** Сини Гершоно́ві: Лівні, і Шім'ї за їхніми роді́нами. **18** А сини Кегато́ві: Амрам, і Їцгар, і Хеврон, і Уззіл. А літа́ життя Кегатового — сто і тридцять і три роки. **19** А сини Мерарі: Махлі та Муші. Оце роді́ни Леві́єві за їхніми ро́дами. **20** І взяв Амрам свою тітку Йохевед собі за жінку, і вона породила йому Аарона та Мойсея. А літа́ життя Амрамового — сто і тридцять і сім літ. **21** А сини Їцга́рові: Корах, і Нефег, і Зіхрі. **22** А сини Уззі́лові: Мішаїл, і Елцафан, і Сітрі. **23** І взяв Аарон Елішеву, дочку Амінадавову, сестру Нахшонову, собі за жінку, і вона породила йому Надава, і Авігу, і Елеазара, і Ітамара. **24** А сини Корахові: Ассир, і

Елкана, і Аваасаф, — це родіни Корахові. **25** А Елеазар, син Ааронів, узяв собі з дочок Пугтілових за жінку, і вона породила йому Пінхаса. Оце гóлови ба́тьківських домів Левітів за їхніми родінами. **26** Оце Аарон і Мойсей, що Господь говорив їм: „Виведіть Ізраїлевих синів з єгипетського краї за їхніми військовими відділами“. **27** Вони ті, що говорили до фараона, царя єгипетського, щоб вивести Ізраїлевих синів з Єгипту, — це Мойсей та Аарон. **28** І сталося в дні, коли Господь говорив до Мойсея в єгипетськiм краї, **29** то казав Господь до Мойсея, говорячи: „Я — Господь! Говори фараонові, цареві єгипетському, усе, що Я говорю тобі“. **30** І сказав Мойсей перед обличчям Господнім: „Таж я необрізановустий! Як же слухати буде мене фараон?“

7 І сказав Господь до Мойсея: „Дивісь, — Я поставив тебе замість Бога для фараона, а твій брат Аарон буде пророк твій. **2** Ти будеш говорити все, що Я накажу тобі, а брат твій Аарон буде говорити фараонові, — і нехай він відпустить Ізраїлевих синів з свого країю. **3** А Я вчиню запеклим фараонове серце, і помножу ознаки мої та чуда мої в єгипетськiм краї. **4** І не послухає вас фараон, а Я покладу Свою руку на Єгипет, і виведу війська Свої, народ Мій, синів Ізраїлевих, з єгипетського країю великими присудами. **5** І пізнають єгиптяни, що Я Господь, коли простягну Свою руку на Єгипет — і виведу від них Ізраїлевих синів“. **6** І вчинив Мойсей та Аарон, — як звелів їм Господь, так учинили вони. **7** А Мойсей був віку восьмидесята

літ, а Аарон восьмидесяти і трьох літ, коли вони говорили до фараона. 8 І промовив Господь до Мойсея й до Аарона, говорячи: 9 „Коли буде до вас говорити фараон, кажучи: Покажіть своє чудо, то скажеш Ааронові: Візьми свою палицю, та й кинь перед лицем фараоновим, — нехай станеться вужем! 10 І ввійшов Мойсей та Аарон до фараона, та й вчинили так, як наказав був Господь. І кинув Аарон палицю свою перед лицем фараона й перед його рабами, — і вона стала вужем! 11 І покликав фараон також мудреців та ворожбитів, — і вчинили так само й вони, чарівники єгипетські, своїми чарами. 12 І кинули кожен палицю свою, — і вони поставали вужами. Та Ааронова палиця проковтнула палиці їхні. 13 Та затверділо фараонове серце, — і він не послухався їх, як говорив був Господь. 14 І сказав Господь до Мойсея: „Запекле фараонове серце, — він відмовив відпустити народ! 15 Піди до фараона рано вранці. Ось він вийде до води, а ти стань навпроти нього на березі Річки. А палицю, що була змінена на вужа, візьмеш у свою руку. 16 І скажеш йому: „Господь, Бог євреїв, послав мене до тебе, кажучи: Відпусти Мій народ, і нехай вони служать Мені на пустині! Та не послухався ти дотепер“. 17 Так сказав Господь: „По цьому пізнаєш, що Я Господь: Ось я вдарю палицею, що в руці моїй, по воді, що в Річці, — і вона зміниться на кров! 18 А риба, що в Річці, погине. І засмердиться Річка, і попомучаться єгиптяни, щоб пити воду з Річки!“ 19 І сказав Господь до Мойсея: „Скажи Ааронові: Візьми свою палицю, і

протягні свою руку над водою єгиптян, над їхніми річками, над їхніми потоками, і над ставами їхніми, і над кожним водозбором їхнім, — і вони стануть кров'ю. І буде кров по всій єгипетській землі, і в посуді дерев'яним, і в каміннім.“ 20 І Мойсей та Аарон зробили так, як наказав був Господь. І підняв він палицю, та й ударив воду, що в Річці, на очах фараона й на очах його рабів. І змінилася вся вода, що в Річці, на кров! 21 А риби, що в Річці, погинули. І засмерділася Річка, і не могли єгиптяни пити воду з Річки. І була кров у всім єгипетським краї. 22 І так само зробили єгипетські чарівники своїми чарами. І стало запеклим фараонове серце, — і він не послухався їх, як говорив був Господь. 23 І повернувся фараон, і ввійшов до дому свого, і не приклав він свого серця також до цього. 24 І всі єгиптяни копали біля річки, щоб дістати води до пиття, бо не могли пити води з річки. 25 І минуло сім день по тому, як Господь ударив річку.

8 І промовив Господь до Мойсея: „Іди до фараона, та й скажи йому: Так сказав Господь: Відпусти Мій народ, — і нехай вони служать Мені. 2 А коли ти відмовишся відпустити, то ось Я вдарю весь край твій жабами. 3 І стане річка роїти жаби, і вони повиходять, і ввійдуть до твого дому, і до спальної кімнати твоєї, і на ліжку твоє, і до домів рабів твоїх, і до народу твого, і до печей твоїх, і до діжок твоїх. 4 І на тебе, і на народ твій, і на всіх рабів твоїх повилазять ці жаби“. 5 І сказав Господь до Мойсея: „Скажи Ааронові: Протягни свою

руку з палицею своєю на річки, на потоки, і на ставки, і повиводь жаб на єгипетський край“. 6 І простяг Аарон руку свою на єгипетські води, — і вийшла жабня, та й покрила єгипетську землю. 7 Та так само зробили й єгипетські чарівники своїми чарами, — і вівели жаб на єгипетську землю. 8 І покликав фараон Мойсея й Аарона, та й сказав: „Благайте Господа нехай виведе ці жаби від мене й від народу мого, а я відпущу народ той, — і нехай приносять жертви для Господа!“ 9 І сказав Мойсей фараонові: „Накажи мені, коли маю молитися за тебе, і за слуг твоїх, і за народ твій, щоб понищити жаби від тебе й від домів твоїх, — тільки в річці вони позостануться“. 10 А той відказав: „На завтра“. І сказав Мойсей: „За словом твоїм! Щоб ти знав, що нема Такого, як Господь, Бог наш! 11 І відійдуть жаби від тебе, і від домів твоїх, і від рабів твоїх, і від народу твого, — тільки в річці вони позостануться“. 12 І вийшов Мойсей та Аарон від фараона. І клікав Мойсей до Господа про ті жаби, що навів був на фараона. 13 І зробив Господь за словом Мойсея, — і погинули жаби з домів, і з подвір'їв, і з піль. 14 І збирали їх цілими кúпами, — і засмерділась земля! 15 І побачив фараон, що сталась полегша, і знову стало запеклим серце його, — і не послухався їх, як говорив був Господь. 16 І сказав Господь до Мойсея: „Скажи Ааронові: Простягни свою палицю, та й удар земний порох, — і нехай він стане вошами в усьому єгипетському краї!“ 17 І зробили вони так. І простяг Аарон руку свою з

палицею своєю, та й ударив зёмний порох, — і він стався во́шами на лю́діні й на скоті́ні. Увесь зёмний порох стався во́шами в усьому єгипетському краї!

18 І так само робили чарівники своїми чарами, щоб навести воші, — та не змогли. І була вошва́ на лю́діні й на скоті́ні. **19** І сказали чарівники фараонові: „Це палець Божий!“ Та серце фараонове було запеклим, — і він не послухався їх, як говорив був Господь. **20** І сказав Господь до Мойсея: „Устань рано вранці, та й стань перед лицем фараоновим. Ось він піде до води, а ти скажи йому: Так сказав Господь: Відпусти Мій наро́д, і нехай вони служать Мені! **21** Бо коли ти не відпу́стиш народу Мого, то ось Я пошлю́ на тебе, і на слуг твоїх, і на наро́д твій, і на доми́ твої ро́ї мух. І єгипетські доми будуть повні мушні́, а також земля, на якій вони живуть. **22** І відділю́ того дня землю Гошен, що Мій народ живе на ній, щоб не було́ там ро́їв мух, щоб ти знав, що Я — Господь посеред землі! **23** І зроблю́ Я різницю між народом Моїм та народом твоїм. Узавтра буде це знаме́но!“ **24** І зробив Господь так. І найшла численна мушня́ на дім фараона, і на дім рабів його, і на всю єгипетську землю. І нищилась земля через ті ро́ї мух! **25** І кликнув фараон до Мойсея та до Аарона, говорячи: „Підіть, принесіть жертви вашому Богові в цьому краї!“ **26** А Мойсей відказав: „Не годі́ться чинити так, бо то огиду для Єгипту ми прино́сили б у жертву Господу, Богові нашому. Тож бу́демо прино́сити в жертву огиду для єгіптян на їхніх очах, і вони не вкаменю́ють нас? **27** Триденною

дорогою ми підемо на пустиню, і принесемо жертву Господеві, Богові нашому, як скаже Він нам“. 28 І сказав фараон: „Я відпущу вас, і ви принесете жертву Господеві, Богові вашому на пустині: Тільки даліко не віддаляйтесь, ідучі. Моліться за мене!“ 29 І сказав Мойсей: „Ось я виходжу від тебе, і буду благодати Господа, — і відступить той рій мух від фараона, і від рабів його, і від народу його завтра. Тільки нехай більше не обманює фараон, щоб не відпустити народу принести жертву Господеві“. 30 І вийшов Мойсей від фараона, і став просити Господа. 31 І зробив Господь за словом Мойсея, — і відвернув рої мух від фараона, від рабів його, і від народу його. І не залишилося ані однієї. 32 А фараон зробив запеклим своє серце також і цим разом, — і не відпустив він народу того!

9 І сказав Господь до Мойсея: „Увійди до фараона, і говори до нього: Так сказав Господь, Бог євреїв: Відпусти Мій народ, і нехай вони служать Мені! 2 Бо коли ти відмовишся відпустити, і будеш держати їх ще, 3 то ось Господня рука буде на худобі твоїй, що на полі, — на конях, на ослах, на верблюдах, на худобі великій і дрібній, — моровиця дуже тяжка. 4 І відділить Господь між худобою Ізраїля й між худобою Єгипту, і не загине нічого зо всього, що належить Ізраїлевим синам“. 5 І призначив Господь усталений час, кажучи: „Узавтра Господь зробить цю річ у цім краї“. 6 І зробив Господь ту річ назавтра, — і вигинула вся єгипетська худоба, а з худоби Ізраїлевих синів не згинуло ані одне. 7 І послав фараон довідатись,

— а ось не згнуло з худоби Ізраїлевої ані одне! І стало фараонове серце запеклим, — і не відпустив він народу того! **8** І сказав Господь до Мойсея й до Аарона: „Візьміть собі повні ваші жмені сажі з пєчі, і нехай Мойсей кине її до неба на очах фараонових. **9** І стане вона кўрявою над усією єгипетською землею, а на людїні й скотинї стане гноякáми, що кинуться прищáми в усьóму єгипетському краї“. **10** І набрали вони сажі з пєчі, та й стали перед фараоновим лицем. І кинув її Мойсей до неба, і стали прищувáті гноякі, що кинулися на людїні й на скотинї. **11** А чарівники не могли стати перед Мойсеєм через гноякі, бо гнояк той був на чарівниках і на всіх єгїптянах. **12** І вчинив запеклим Господь фараонове серце, — і він не послухався їх, як говорив був Господь до Мойсея. **13** І сказав Господь до Мойсея: „У стань рано вранці, і стань перед лицем фараоновим та й скажи йому: Отак сказав Господь, Бог євреїв: Відпусти Мій нарóд, і нехай вони служать Мені! **14** Бо цим рáзом Я пошлю всі урази Мої на серце твоє, і на рабів твоїх, і на нарóд твій, щоб ти знав, що немає на всїй землі Такого, як Я! **15** Бо тепер, коли б Я простягнув Свою руку, то побив би тебе та народ твій мором, і ти був би вігублений із землі. **16** Але Я для тóго залишив тебе, щоб показати тобі Мою силу, і щоб оповідáли про Ймєння Моє по всїй землі. **17** Ти ще опираєшся проти нарóду Мого, щоб їх не відпустити. **18** Ось Я взавтра, цього сáме чáсу, зішлю дощем тяжєнний град, що такого, як він, не бувало в

Єгипті від дня його заложення аж до сьогодні. 19 А тепер пошли, позаганяй худобу свою та все, що твоє в полі. Кожна людина й худоба, що буде застукана в полі, і не буде забрана додому, — то зійде на них град, і вони повмирають!“ 20 Хто з фараонових рабів боявся Господнього слова, той зігнав своїх рабів та свою худобу до домів. 21 А хто не звернув свого серця до слова Господнього, той позалишав рабів своїх та худобу свою на полі. 22 І сказав Господь до Мойсея: „Простягни свою руку до неба, — і нехай буде град у всьому єгипетському краї на людину, і на худобу, і на всю польову траву в єгипетській землі!“ 23 І простяг Мойсей палицю свою до неба, — і Господь дав гроби та град. І зійшов на землю огонь, і Господь дощів градом на єгипетську землю. 24 І був град, і огонь горів посеред тяженого граду, що не бувало такого, як він, у всім єгипетським краї, відколи він став був народом. 25 І повибивав той град у всім єгипетським краї все, що на полі, — від людини аж до худоби! І всю польову рослинність побив той град, а кожне польове дерево поламав! 26 Тільки в землі Гошен, де жили Ізраїлеві сини, не було граду. 27 І послав фараон, і покликав Мойсея та Аарона, та й сказав до них: „Згрішив я тим разом! Господь — справедливий, а я та народ мій — несправедливі! 28 Благайте Господа, і досьить бути Божим громам та градові! А я відпущу вас, і ви більше не залишитесь“. 29 І сказав до нього Мойсей: „Як вийду я з міста, то простягну руки свої до Господа, — гроби перестануть, а граду вже не

буде, — щоб ти знав, що Господня ця земля! **30** А ти й раби твої, — знаю я, що ви ще не бої́теся перед лицем Господа Бога!“ **31** А льон та ячмінь був побитий, бо ячмінь дозрівав, а льон цвів. **32** А пшениця та жито не були ви́биті, бо пі́зні вони. **33** І вийшов Мойсей від фараона з міста, і простяг руки свої до Господа, — і перестали грóми та град, а дощ не лив на землю. **34** І побачив фараон, що перестав дощ, і град та грóми, — та й далі грішив. І чинив він запеклим своє серце, він та рабі його. **35** І стало запеклим фараонове серце, — і він не відпустив Ізраїлевих синів, як говорив був Господь через Мойсея.

10 І сказав Господь до Мойсея: „Увійди до фараона, бо Я зробив запеклим серце його та серце рабів його, щоб показати ці ознаки Мої серед ньóго, **2** і щоб ти розповідав в уші сина свого та онука свого, щó зробив Я в Єгипті, та про озна́ки Мої, що вчинив я серед них. І ви б́удете знати, що Я — Господь!“ **3** І ввійшли Мойсей та Аарон до фараона, та й сказали йому: „Так сказав Господь, Бог євреїв: Аж доки ти б́удеш відмовля́тися впокорі́тися передо Мною? Відпусти Мій наро́д, — і нехай вони служать Мені! **4** Бо коли ти відмóвишся відпустити народ Мій, то ось Я взавтра спроваджу сарану́ на твій край. **5** І покриє вона поверхню землі, і не можна буде бачити землі. І поїсть вона решту вцілілого, позосталого вам від граду, і поїсть вона кожне дерево, що росте вам з землі. **6** І перепóвняться нею домі́ ваші, і домі́ всіх рабів ваших, і домі́ всього Єгипту, чо́го не бачили

батькі ваші та батьки батьків твоїх від дня існування їх на землі аж до сьогодні!“ І він відвернувся, і вийшов від фараона. **7** І сказали раби фараона до нього: „Аж доки цей буде нам пасткою? Відпусти цих людей, — і нехай вони служать Господеві, Богові своєму. Чи ти ще не знаєш, що знищений Єгипет?“ **8** І повернено Мойсея та Аарона до фараона, а він їм сказав: „Ідіть, служіть Господеві, Богові вашому. Хто та хто піде?“ **9** І відповів Мойсей: „Ми підемо з молоддю нашою та з старими нашими, з синами нашими та з дочками нашими, з дрібною нашою худобою та з великою нашою худобою підемо, — бо в нас свято Господнє“. **10** А він відказав: „Нехай буде так Господь із вами, як я відпущу вас і дітей ваших! Та глядіть, бо щось лихе перед вами. **11** Тож нехай ідуть самі чоловіки, та й служіть Господеві, бо того ви бажаєте“. І вигнано їх від лиця фараонового. **12** І сказав Господь до Мойсея: „Простягни свою руку на єгипетську землю саранію, і нехай вона найде на єгипетський край, і нехай поїсть усю земну траву, усе, що град позалишав“. **13** І простяг Мойсей свою палицю на єгипетську землю, — і Господь навів східний вітер на землю, цілий день той і цілу ніч. Настав ранок, — і східний вітер наніс сарані! **14** І найшла сарані на всю єгипетську землю, і залягла в усім єгипетським краї, дуже багато! Перед нею не було такої сарані, як вона, і по ній не буде такої! **15** І покрила вона поверхню всієї землі, і потемніла земля! І поїла вона всю земну траву та весь плід дерева, що град позоставив. І не зосталося ніякої зелені

ані на дереві, ані на польовій рослінності в усім єгипетським краї! **16** І поспішив фараон покликати Мойсея та Аарона, та й сказав: „Згрішив я Господеві, Богові вашому, та вам! **17** А тепер пробач же мій гріх тільки цього разу, і помоліться до Господа, вашого Бога, — і нехай тільки відверне від мене цю смерть!“ **18** І він вийшов від фараона й молився до Господа. **19** І повернув Господь західній дуже сильний вітер назад, і він поніс сарану, та й укинув її до Червоного моря. Не позосталась жодна сарана в усім єгипетським краї. **20** Та Господь учинив запеклим фараонове серце, — і він знов не відпустив Ізраїлевих синів. **21** І сказав Господь до Мойсея: „Простягни свою руку до неба, — і станеться темрява на єгипетській землі, і нехай буде темрява, щоб відчули її.“ **22** І простяг Мойсей свою руку до неба, — і стала густа темрява по всій єгипетській землі три дні. **23** Не бачили один одного, і ніхто не вставав з свого місця три дні! А Ізраїлевим синам було світло в їхніх садибах. **24** І покликав фараон Мойсея, та й сказав: „Ідіть, служіть Господеві! Тільки дрібна ваша худоба та ваша худоба велика нехай позостанеться. Також дітворá ваша нехай іде з вами!“ **25** Та Мойсей відказав: „Дай в наші руки також жертви та цілопáлення, і ми спорядимó жертву Господеві, Богові нашому. **26** І також худоба наша піде з нами, — не зостанеться ані копита, бо з нього ми візьмемо на служення Господеві, Богові нашому. Бо ми не знаємо, поки прибудемо туди, чим будемо служити Господеві“. **27** І вчинив запеклим Господь

фараонове серце, і він не хотів відпустити їх. **28** І сказав йому фараон: „Іди від мене! Стережися, щоб ти не бачив більше лица мого, бо того дня, коли побачиш лице моє, ти помреш!“ **29** А Мойсей відказав: „Так сказав ти... Я більш уже не побачу лица твого!“

11 І сказав Господь до Мойсея: „Ще одну порáзу наведú Я на фараона й на Єгипет. Потому він відпустить вас ізвідси. А коли він бúде відпускати вас, то зовсім вас вижене звідси! **2** Скажи ж у вúха народу, і нехай позíчить кожен від свого ближнього, а кожна від своєї ближньої пóсуд срібний та пóсуд золотий“, **3** І дав Господь милість тому нарóдові в очах Єгипту. Також і цей муж, Мойсей, був дуже великий в єгипетськíм краї в очах фараонових рабів та в очах того нарóду. **4** І промовив Мойсей: „Так сказав Господь! Коло півночі Я вийду посеред Єгипту. **5** І помре кожен перворідний єгипетської землі від перворідного фараона, що сидить на своїм престолі, до перворідного невільниці, що за жóрнами, і все перворідне з худóби. **6** І здíметься великий зойк по всій єгипетській землі, що такого, як він, не бувало, і такого, як він, більш не буде. **7** А в усіх синів Ізраїлевих — від людіни й аж до худоби — навіть пес не висуне язика свого, щоб ви знали, що відділює Господь між Єгиптом і між Ізраїлем. **8** І зійдуть усі оці раби твої до мене, і поклóняться мені, кажучи: Вийди ти та весь нарóд, що слухає тебе. По цьому я вийду“. І він вийшов від фараона, розпáлений гнівом. **9** І сказав Господь до Мойсея: „Не послухав вас фараон, — щоб

могли помножитись чуда Мої в єгипетським краї“. **10** А Мойсей та Аарон учинили всі оці чуда перед лицем фараоновим. Та зробив запеклим Господь фараонове серце, — і він не відпустив Ізраїлевих синів із своєї землі.

12 І сказав Господь до Мойсея й до Аарона в єгипетським краї, говорячи: **2** „Оцей місяць для вас — початок місяців. Він вам перший між місяцями року. **3** Скажіть усій ізраїльській громаді, говорячи: „У десятий день цього місяця нехай візьмуть собі кожен ягня за домом батьків, ягня на дім. **4** А коли буде той дім замалий, щоб з'їсти ягня, то нехай візьме він і найближчий до його дому сусід його за числом душ. Кожен згідно з їдою своєю полічиться на те ягня. **5** Ягня у вас нехай буде без вади, самець, однорічне. Візьміть його з овечок та з кіз. **6** І нехай буде воно для вас пильноване аж до чотирнадцятого дня цього місяця. І заколе його цілий збір Ізраїлевої громади на смерканні. **7** І нехай візьмуть тієї крові, і нехай покроплять на обидва бокові одвірки, і на одвірок верхній у тих домах, що будуть їсти його в них. **8** І нехай їдять тієї ночі те м'ясо, спечене на огні, та опрісноки. Нехай їдять його на гірких травах. **9** Не їжте з нього сирового та вареного, зв'яреного в воді, бо до їди тільки спечене на огні, голова його з голінками його та з нутром його. **10** І не лишайте з нього нічого до ранку, а полишене з нього до ранку спалить на огні. **11** А їсти його будете так: стегна ваші підперезані, взуття ваше на ногах ваших, а палиця ваша в руці

вашій, і будете ви їсти його в поспіху. Пасха це для Господа! **12** І перейду Я тієї ночі в єгипетським краї, і повбиваю в єгипетській землі кожного перворідного від людіни аж до скотини. А над усіма єгипетськими богáми вчиню Я суд. Я — Господь! **13** І буде та кров вам знаком на тих домах, що там ви, — і побачу ту кров, і обмину вас. І не буде між вами згубної порáзи, коли Я вбиватиму в єгипетським краї. **14** І стане той день для вас пам'яткою, і будете святкувати його, як свято для Господа на всі роди ваші! Як постанову вічну будете святкувати його! **15** Сім днів будете їсти опрісноки. Але першого дня зробите, щоб не було квáшеного в ваших домах, бо кожен, хто їстиме квáшене, — від дня першого аж до дня сьомого, — то буде віттята душа та з Ізраїля. **16** А першого дня будуть у вас священні збори, і сьомого дня священні збори. Жодна праця не буде робитися в них, тільки щó їсти кожній душі, те єдине робитимете ви. **17** І ви будете додérжувати опрісноків, бо саме того дня Я вивів війська ваші з єгипетського краю. І будете додérжувати того дня в ваших родах, як постанови вічної. **18** Першого місяця, чотирна́дцятого дня місяця будете їсти опрісноки аж до вечора дня двадцять першого того ж місяця. **19** Сім день квáшене не буде знаходитися в ваших домáх, бо кожен, хто їстиме квашене, то буде віттята душа та з Ізраїльської громади, чи то серед прихóдьків, чи то тих, хто народився у краї. **20** Жодного квáшеного не будете їсти в усіх ваших оселях, — будете їсти опрісноки!“ **21** І покликав Мойсей усіх старші́х

Ізраїлевих, та й промовив до них: „Спровадьте й візьміть собі дрібну худобину за родинами вашими, і заколіть п'асху. 22 І візьміть в'язку ісопу й умочіть у кров, що в посудині, і доторкніться горішнього одвірка й двох одвірків бічних кров'ю, що в посудині. А ви, — ніхто не вийдете з дверей дому свого аж до ранку! 23 І перейде Господь ударити Єгипет, і побачить ту кров на одвірку горішнім і на двох одвірках бічних, — і обминé Господь ті двері, і не дасть згубникові ввійти до ваших домів, щоб ударити. 24 А ви будете дотримувати цю річ, як постанови для себе й для синів своїх аж навіки. 25 І станеться, коли ви ввійдете до того Краю, що дасть вам Господь, як Він обіцяв був, то ви будете додержувати цієї служби. 26 І станеться, коли запитають вас ваші сини: „Що то за служба ваша?“ 27 то відкажете: „Це жертва — Пасха для Господа, що обминув був дома Ізраїлевих синів в Єгипті, коли побивав Єгипет, а дома наші зберіг“. І схилився нарód, — і вклонивсь до землі. 28 І пішли й учинили сини Ізраїля, — як наказав був Господь Мойсееві та Ааронові, так учинили вони. 29 І сталося в половині нóчі, і вдарив Господь в єгипетськíм краї кожного перворідного, від перворідного фараона, що сидить на своїм престолі, аж до перворідного полонéного, що у в'язнічному домі, і кожного перворідного худоби. 30 І встав фараон уночі, він та всі раби його, та весь Єгипет. І знявся великий зойк в Єгипті, бо не було дому, щоб не було там померлого!... 31 І покликав фараон Мойсея

та Аарона вночі, та й сказав: „Устаньте, вийдіть з-посеред народу мого, — і ви, і сини Ізраїлеві. І йдіть, служіть Господеві, як ви казали! 32 І дрібну вашу худобу, і худобу вашу велику візьміть, як ви казали, та й ідіть. І поблагословіть і мене!“ 33 І квапили єгиптяни народ той, щоб спішно відпустити їх із країю, бо казали: „Усі ми помремó!“ 34 І поніс той народ тісто своє, поки воно вкисло, діжки свої, зав'язані в їхні одежі, на плечах своїх. 35 І Ізраїлеві сини вчинили за словом Мойсеевим, і позичили від єгиптян посуд срібний і посуд золотий та шати. 36 А Господь дав милість тому народові в очах Єгипту, — і вони позичили — і забрали здобич від Єгипту. 37 І вирушили Ізраїлеві сини з Рамесесу до Суккоту, близько шости сот тисяч чоловіка піхоти, крім дітей, 38 а також багато різного люду піднялися з ними, і дрібна худоба й велика худоба, маєток дуже великий. 39 І пекли вони те тісто, що винесли з Єгипту, на прісні коржі, бо не вкисло воно, бо вони були вигнані з Єгипту, і не могли барітися, а поживи на дорогу не приготували собі. 40 А перебування Ізраїлевих синів, що сиділи в Єгипті, — чотириста років і тридцять років. 41 І сталося в кінці чотирьохсот років і тридцяти років, і сталося саме того дня, — вийшли всі Господні війська з єгипетського країю. 42 Це ніч сторóжі для Господа, бо Він вивів їх з єгипетського країю. Ця сама ніч — сторóжа для Господа всім синам Ізраїля на їхні покоління. 43 І сказав Господь до Мойсея й до Аарона: „Це постанова про Пасху: жоден чужинець

не буде їсти її. **44** А кожен раб людський, куплений за срібло, коли обріжеш його, тоді він буде їсти її. **45** Прихóдько та наймит не буде їсти її. **46** В са́мому домі буде вона їстися, не винесеш із дому назóвні того м'яса, а костей його не зламаєте. **47** Уся громада Ізраїлева буде справляти її. **48** А коли буде мешкати з тобою прихóдько, і схоче справляти Пасху Господе́ві, то нехай буде обрізаний в нього кожен чоловічо́ї статі, а тоді він приступить справляти її, і він буде, як наро́джений в краї. А кожен необрізаний не буде їсти її. **49** Один за́кóн буде для тубі́льця й для прихóдька, що мешкає серед вас“. **50** І вчинили всі Ізраїлеві сини, — як наказав був Господь Мойсеєві та Ааронові, так учинили вони. **51** І сталося того саме дня, — вивів Господь Ізраїлевих синів з єгипетського кра́ю за їхніми відділами.

13 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Посвяти Мені кожного перворідного, що розкриває всяку утрóбу серед Ізраїлевих синів, серед лю́дини й серед худоби, — для Мене воно!“ **3** І сказав Мойсей до народу: „Пам'ятайте той день, коли ви вийшли з Єгипту, із дому ра́бства! Бо силою руки Господь вивів вас ізвідти; і не будете їсти квáшеного. **4** Ви виходите сьогодні, у місяці авіві. **5** І станеться, коли Господь уведе тебе до краю ханаанеянина, і хіттеянина, й амореянина, і хіввеянина, й євусеянина, що про нього присягнув був батькам твоїм, щоб дати тобі край, який тече молоком та медом, то ти б́удеш служити ту службу того місяця. **6** Сім день б́удеш їсти опрісноки, а

дня сьомого — свято для Господа! 7 Опрісноки будуть їстися сім тих день, і не побачиться в тебе квашене, і не побачиться в тебе квашене в усім краї твоїм! 8 І оповіси синові своєму того дня, говорячи: Це для того, що вчинив мені Господь, коли я виходив із Єгипту“. 9 І буде тобі це за знака на руці твоїй, і за пам'ятку між очима твоїми, щоб Господній Закон був в устах твоїх, бо сильною рукою Господь вивів тебе із Єгипту. 10 І будеш додержуватися цієї постанови в означенім часі її з року в рік. 11 І станеться, коли введе тебе Господь до землі ханаанянина, як присяг був тобі та батькам твоїм, і дасть її тобі, 12 то відділиш усе, що розкриває утробу, для Господа, і все перворідне худоби, що буде в тебе, — самці для Господа! 13 А кожного віслюка, що розкриває утробу, викупиш овечкою; а коли не викупиш, то зламай йому шию. І кожного перворідного людського серед синів твоїх викупиш. 14 І станеться, коли взавтра запитає тебе син твій, говорячи: Що то? то відповіси йому: Силою Своєї руки вивів нас Господь із Єгипту, із дому рабства. 15 І сталося, коли фараон учинив запеклим своє серце, щоб не відпустити нас, то Господь повбивав усіх перворідних в єгипетській краї, від перворідного людського й аж до перворідного худоби. Тому то я приношу в жертву Господеві все чоловічої статі, що розкриває утробу, а кожного перворідного синів своїх викупляю. 16 І станеться це за знака на руці твоїй, і за пов'язку поміж очима твоїми, бо силою Своєї руки вивів нас Господь із Єгипту“. 17 І сталося,

коли фараон відпустив був той народ, то Бог не повів їх дорогою землі филистимської, хоч була близька вона. Бо Бог сказав: „Щоб не пожалкував той народ, коли він побачить війну, і не вернувся до Єгипту“.

18 І повів Бог той народ окружною дорогою пустині аж до Червоного моря. І вийшли Ізраїлеві сини з єгипетського краю узбрóені. **19** А Мойсей забрав із собою кості Йóсипа, бо присягою той заклav був Ізраїлевих синів, кажучи: „Напевно згадає Бог вас, і ви винесете з собою кості мої звідси“. **20** І вони рúшили з Суккоту, і розтаборилися в Етам, на границі пустині. **21** А Господь ішов перед ними вдень у стовпі хмари, щоб провадити їх дорогою, а вночі в стовпі огню, щоб світити їм, щоб ішли вдень та вночі. **22** Не відступав удень стовп хмари тієї, а вночі стовп огню з-перед обличчя народу!

14 І говорив Господь до Мойсея, кажучи: **2** „Скажи Ізраїлевим синам, і нехай вони повернуть, і нехай отаборяться перед Пі-Гахіротом, між Мігдолом і між морем, перед Баал-Цефоном. Навпроти нього отаборитесь над морем. **3** І скаже фараон про Ізраїлевих синів: заблудились вони в землі цій, замкнено пустиню для них. **4** І вчиню запеклим фараонове серце, і він буде гнатися за вами, а Я прославлюся через фараона та через військо його. І пізнають єгїптяни, що Я — Господь!“ І вони вчинили так. **5** І повідомлено царя єгипетського, що втік той народ. І змінилося серце фараона та рабів його до того народу, і сказали вони: Щó це ми зробили, що

відпустили Ізраїля від роботи нам?“ 6 І запряг він свою колесніцю, і забрав нарód свій з собою. 7 І взяв він шість сотень добірних колесниць, і всі колесниці Єгипту, і трійкових над усіма ними. 8 І Господь учинив запеклим серце фараона, єгипетського царя, — і він погнався за Ізраїлевими синами. Але Ізраїлеві сини виходили сильною рукою! 9 І гналися єгиптяни за ними, уся кіннота, колесниці фараонові, і комóнники його та військо його, — і догнали їх, як вони отáборилися були над морем, під Пі-Гакіротом, перед Баал-Цефоном. 10 А фараон наближався. І звели Ізраїлеві сини свої очі, аж ось єгиптяни женуться за ними! І дуже злякались вони... І кликали Ізраїлеві сини до Господа, 11 а Мойсеєві дорікали: „Чи через те, що не було гробів в Єгипті, ти забрав нас умирати в пустині? Щó це вчинив ти нам, щоб вивести нас із Єгипту? 12 Чи це не те саме ми говорили до тебе в Єгипті, кажучи: Позостав нас, і нехай ми робимо Єгиптові! Бо ліпше нам рáбство Єгиптові, аніж помирати нам у пустині!“ 13 І сказав Мойсей до народу: „Не бійтеся! Стійте, і побачите спасіння Господа, що вчинить вам сьогодні. Бо єгиптян, яких бачите сьогодні, більше не побачите їх уже повіки! 14 Господь буде воювати за вас, а ви мовчіть!“ 15 І промовив Господь до Мойсея: „Щó ти до Мене клічеш? Говори до синів Ізраїлевих, нехай рушають! 16 А ти підійми свою палицю, і простягни руку свою на море, і розітни його, — і нехай увійдуть Ізраїлеві сини в середину моря, на суходіл. 17 А Я, — ось Я

вчиню запеклим серце єгиптянам, і вони ввійдуть за ними. І буду Я прославлений через фараона, і через усе його військо, і через колесниці, його, і через комóнників його. **18** І пізнають єгиптяни, що Я — Господь, коли буду Я прославлений через фараона, і через колесниці його, і через комóнників його!“ **19** І рушив Ангол Божий, що йшов перед Ізраїльським табóром, і пішов за ними; і рушив стовп хмари перед ними, і став за ними, **20** і ввійшов він у серéдину між табір Єгипту й між табір Ізраїлів. І була та хмара й темрява для Єгипту, а ніч розсвітлив він для Ізраїля. І не зближався один до óдного цілу ніч. **21** І простяг Мойсей руку свою на море, — і Господь гнав море сильним східнім вітром цілу ніч, і зробив море суходолом, — і розступилася вода. **22** І ввійшли Ізраїлеві сини в серéдину моря, як на суходіл, а море було для них муром із правіці їхньої та з лівіці їхньої. **23** А єгиптяни гналися, і ввійшли за ними всі фараонові коні й колесниці його, та його комóнники до серéдини моря. **24** І сталося за ранньої сторожі, і поглянув Господь на єгипетський табір у стовпі огня й хмари, та й привів у замішання єгипетський табір. **25** І поскидав колеса з колесниць його, і вчинив, що йому було тяжко ходити. І єгиптяни сказали: „Утікаймо від ізраїльтян, бо Господь воює за них з Єгиптом!“ **26** І промовив Господь до Мойсея: „Простягни свою руку на море, і нехай вернеться вода на єгиптян, на їхні колесниці й на комóнників їхніх“. **27** І простяг Мойсей руку свою на море, — і море вернулося,

коли настав ранок, до сили своєї, а єгиптяни втікали навпроти нього. І кинув Господь єгиптян у середину моря! **28** І вернулась вода, і позакривала колесниці та комбонників усьому фараоновому військові, що ввійшло за ними в море. Ані жоден із них не зостався! **29** А Ізраїлеві сини йшли суходолом у середині моря, а море було для них муrom із правиці їхньої та з лівиці їхньої. **30** І визволив Господь того дня Ізраїля з єгипетської руки. І бачив Ізраїль мертвих єгиптян на березі моря. **31** І побачив Ізраїль сильну руку, яку виявив Господь у Єгипті, — і став боятися той народ Господа! І ввірував він у Господа, та в Мойсея, раба Його.

15 Тоді заспівав Мойсей та Ізраїлеві сини оцю пісню Господеві, та й проказали, говорячи: „Я буду співать Господеві, бо дійсно звелічився Він, — коня й верхівця його кинув до моря! **2** Моя сила та пісня — Господь, і Він став на спасіння мені! Це мій Бог, — і прославлю Його, Він Бог батька мого, — і звеличу Його! **3** Господь — Муж війни, Єговá — Йому Ймєння! **4** Колесниці фараонові й військо його вкинув у море, а вибір його трійкових у Червоному морі затоплений. **5** Безодні їх позакривали, зійшли до глибін, як той камінь! **6** Права рука Твоя, Господи, вславлена силою, правиця Твоя трощить ворога, Господи! **7** А Своєю безмірною веліччю Ти розбиваєш Своїх заколотників, посилаєш палючий Свій гнів, — він їх поїдає, немов ту солону! **8** А подувом нїздер Твоїх вода скупчилась, вир спинився, немов та стіна, потоки загусли були в серці

моря! **9** Нахвалявся був ворог: „Поженусь — дожену! Попаю здобичу, — душа моя сповниться ними! Меча свого віхоплю я, — і понищить рука моя їх!“ **10** Та дмухнув Ти був духом Своім — і закрило їх море: вони потопілись в бурхливій воді, немов оливо! **11** Хто подібний Тобі серед богів, о Господи? Хто подібний Тобі, Препрославлений святістю? Ти в славі грізній, Чудотворче! **12** Простягнув Ти правицю Свою — і земля їх поглинула! **13** Милосердям Своім вів нарід, якого Ти визволив, Своєю Ти силою ввів у мешкання Своєї святині! **14** Почули народи — і тремтіли, обгорнула тривога мешканців землі филистимської! **15** Старшини едомські тоді побентежились, моавських вельмож обгорнуло тремтіння, розпливлися усі ханаанці! **16** Напали на них страх та жах, через велич рамена Твого замовкли, як камінь, аж поки перейде нарід Твій, о Господи, аж поки перейде народ, що його Ти набув! **17** Ти їх уведеш, і їх посадиш на гору спадку Твого, на місці, яке вчинив, Господи, житлом Своім, до Святині Господньої, що поставили руки Твої, **18** і Господь зацарює навіки віків!“ **19** Бо коли ввійшов був до моря кінь фараона з колесницею його та з його комонниками, то Господь повернув на них води морські, а Ізраїлеві сини пішли суходолом у середині моря. **20** І взяла бубна пророчиця Маріям, сестра Ааронова, а за нею повиходили всі жінки з бубнами та з танцями. **21** І відповіла їм Маріям: Співайте для Господа, бо дійсно звеличився Він, — коня й верхівця його кинув до моря!“ **22** І повів Мойсей Ізраїля від

Червоного моря, і вийшли вони до пустині Шур. І йшли вони три дні в пустині, — і не знаходили води.

23 І прийшли вони до Мари, і не могли пити води з Марі, бо гірка вона. Тому названо ймення їй: Марá.

24 І став нарód рёмствувати на Мойсея, говорячи: „Що ми будемо пити?“ **25** І він клікав до Господа!

І показав йому Господь дерево, і він кинув його до води, — і стала вода та солодка! Там Він дав йому постанову та право, і там його віпробував. **26** І сказав Він: „Коли дійсно будеш ти слухати голосу Господа, Бога твого, і будеш робити слухне в очах Його, і будеш слухатися заповідей Його, і будеш виконувати всі постанови Його, то всю хворобу, що Я поклав був на Єгипет, не покладу на тебе, бо Я — Господь, Лікар твій!“ **27** І прийшли вони до Єліму, а там дванадцять водних джерел та сімдесят пальм. І вони отáборилися там над водою.

16 І рушили вони з Єліму, і вся громада Ізраїлевих синів прибула до пустині Сін, що між Єлімом та між Сінáем, п'ятнадцятого дня другого місяця по виході їх з єгипетського країю. **2** І стала рёмствувати вся громада Ізраїлевих синів на Мойсея та на Аарона в пустині. **3** І говорили їм Ізраїлеві сини: „Коли б ми були повмирили від Господньої руки в єгипетськiм краї, як ми сиділи над горшком м'яса, як ми їли хліба дóсить! Бо ви вивели нас до цієї пустині, щоб поморити голодом увесь цей збір“. **4** І промовив Господь до Мойсея: „Ось Я спустатиму вам дощем хліб із неба, а нарód виходитиме й щоденно збиратиме,

скільки треба на день, щоб випробувати його, чи буде він ходити в Моєму Законі, чи ні. 5 А настане шостий день, то приготують, що принесуть, і буде подвійне супроти того, що збирають день-у-день“. 6 І сказали Мойсей та Аарон до всіх Ізраїлевих синів: „Настане вечір — і ви довідаєтеся, що Господь вивів вас із єгипетського країю. 7 А настане ранок, то побачите славу Господню, бо Він почув ваші рѣмствування на Господа. А ми щѣ, що ви рѣмствуєте на нас?“ 8 І сказав Мойсей: „Довідаєтесь, як увечорі Господь дасть вам м'яса на їжу, а рано хліба на насичення, бо почув Господь рѣмствування ваші, що ви рѣмствуєте на Нього. А мій що? Не на нас рѣмствування ваше, а на Господа!“ 9 І сказав Мойсей до Аарона: „Скажи всій громаді Ізраїлевих синів: Наблизьтеся перед лице Господа, бо Він почув ваші рѣмствування!“ 10 І сталося, коли говорив Аарон до всієї громади Ізраїлевих синів, то обернулися вони до пустині, — аж ось слава Господня показалася в хмарі! 11 І промовив Господь до Мойсея, говорячи: 12 „Я почув рѣмствування Ізраїлевих синів. Промовляй до них, кажучи: Під вечір бѣдете їсти м'ясо, а рано насититесь хлібом, — і познаєте, що Я — Господь, Бог ваш!“ 13 І сталося ввечорі, і знялися перепеліці, і покрили тѣбір. А рано була верствѣ роси навколо табѣру. 14 І піднялася верствѣ тієї роси, — аж ось на повѣрхні пустині щось дрібне, вузькувате, дрібне, немов пѣморозь на землі. 15 І побачили Ізраїлеві сини, та й казали один до одного: „Ман гу?“, бо не

знали, що́ то. А Мойсей відказав їм: „Це той хліб, що дав вам Господь на їжу. **16** Це те, що про нього Господь наказав: Збирайте з нього кожен у міру їди своєї, го́мер на голову, за числом ваших душ: візьміть кожен для того, хто в на́меті його. **17** І зробили так Ізраїлеві сини, і назбирали хто більше, а хто менше. **18** І зміряли вони гомером, — і не мав зайвого той, хто зібрав більше, а хто зібрав менше, не мав нестачі, — зібрали кожен у міру своєї їди! **19** І сказав до них Мойсей: „Нехай ніхто не лишає з нього до ранку!“ **20** Та не послухали вони Мойсея, і дехто позоставля́ли з нього до ранку, а воно зачерві́вило, і стало смердюче. І розгні́вався на них Мойсей! **21** І збирали його щора́нку, кожен у міру своєї їди. А розгрі́валося сонце — і воно розтавало. **22** І сталося шостого дня, — поназбі́рували вони хліба подвійно, два гомери на одного. І посхо́дилися всі начальники громади, і розповіли Мойсеєві. **23** А він сказав до них: „Це те, що говорив Господь: Повний спокій, субота свята для Господа взавтра. Що бу́дете пекти — печіть, а що бу́дете варити — варіть, а все позостале покладіть собі на схóвок до ра́нку“. **24** І поклали його аж до ранку, як Мойсей наказав, і не засмерділось воно, і черві́ не було в нім. **25** І сказав Мойсей: „Їжте його сьогодні, бо сьогодні субота для Господа. Сьогодні не зна́йдете його на полі. **26** Шість день будете збирати його, а дня сьомого — субота: не бу́де в ній того “. **27** І сталося сьóмого дня, повихóдили були з наро́ду збирати, та не знайшли. **28** І сказав

Господь до Мойсея: „Аж доки ви будете відмовлятися виконувати заповіді Мої та закони Мої? 29 Побачте, — Господь дав вам суботу, тому Він дає вам шостого дня хліба двох днів. Сидіть кожен у себе, — нехай сьомого дня не виходить ніхто з свого місця!“ 30 І сьомого дня нарід відпочивав. 31 І назвав Ізраїлів дим ім'я тому: мánна. Вона була, як коріяндрове насіння, біла, а смак її, — як тісто в меду. 32 І сказав Мойсей: „Оце те, що наказав Господь: Наповни нею гóмер на схóвок для ваших поколінь, щоб бачили той хліб, яким Я годував вас на пустині, коли Я виводив вас із єгипетського країю“. 33 І сказав Мойсей до Аарона: „Візьми одну посúдину, і поклади туди повний гóмер мánни, і постав її перед Господнім лицем на схóвок для ваших поколінь“. 34 І як наказав Бог Мойсею, так поставив її Аарон перед ковчегом свідочтва на сховок. 35 А Ізраїлеві сини їли ту манну сорок літ, аж до прибуття їх до краю заселеного, їли манну аж до приходу їх до границі ханаанського країю. 36 А гóмер — він десята частина ефи.

17 І рушила вся громада Ізраїлевих синів із пустині Сін на походи свої з наказу Господнього, і отáборилася в Рефідімі. І не було води пити наро́дові. 2 І сварився нарід із Мойсеєм, і казали вони: „Дайте нам води, і ми б́удемо пити!“ А Мойсей їм сказав: „Чого ви сваритеся зо мною? Нащо випробóвуете Господа?“ 3 І нарід був там спраглий води. І рёмствував нарід на Мойсея й говорив: „Нащо це ти віпровадив нас із Єгипту? Щоб повбивати спраглого мене та синів

моїх, та отари мої?“ 4 І клікав Мойсей до Господа, кажучи: „Що я вчиню цьому наро́дові? Ще трохи, — і вони вкаменують мене!“ 5 І сказав Господь до Мойсея: „Перейдися перед наро́дом, і візьми з собою декого з старших Ізраїлевих, а палицю, що нею ти вдарив був Річку, візьми в свою руку, та й іди! 6 Ось Я стану перед лицем твоїм там, на скелі в Хориві, а ти вдаритиш у скелю, — і вийде із неї вода, і буде пити наро́д!“ І зробив Мойсей так на очах старших Ізраїлевих. 7 І назвав він ім'я того місця: Массá та Меріва через колотнечу Ізраїлевих синів і через випробування ними Господа, коли казали: „Чи є Господь серед нас, чи нема?“ 8 І прибув Амалік, і воював з Ізраїлем у Рефідімі. 9 І сказав Мойсей до Ісуса: „Вибери нам людей, і вийди, воюй з Амаліком. Узавтра я стану на верхів'ї гори, а Божа палиця буде в моїй руці“. 10 І зробив Ісус, як сказав йому́ Мойсей, щоб воювати з Амаліком. А Мойсей, Аарон та Хур вийшли на верхів'я гори. 11 І сталося, коли Мойсей підіймав свої руки, то перемагав Ізраїль, а коли руки його опускались, то перемагав Амалік. 12 А руки Мойсееві стали тяжкі. І взяли вони ка́меня, і поклали під ним. І сів він на ньому, а Аарон та Хур підтримували руки йому, один із цього боку, а один із того. І були його руки ста́лі аж до за́ходу сонця. 13 І переміг Ісус Амаліка й народ його вістря́м мечá. 14 І сказав Господь до Мойсея: „Напиши це на пам'ятку в книзі, і поклади до вух Ісусових, що докраю зітру Я пам'ять Амалікову з-під неба.“ 15

І збудував Мойсей жéртівника, і назвав ім'я йому: Єгова-Ніссі. 16 І проказав він: „Бо рука на Господньому пра́порі: Господéві війна з Амаліком із роду в рід!“

18 І почув Їтро, жрець мідіянський, Мойсеїв тесть, усе, що зробив був Бог для Мойсея та для Свого народу Ізраїлевого, що вивів Господь Ізраїля з Єгипту. 2 І взяв Їтро, Мойсеїв тесть, жінку Мойсеєву Ціппору, по відісланні її, 3 та обох синів її, що ймення одному Гершом, бо сказав був: „Я став прихóдьком у чужому краї“, 4 а ймення другому Еліезер, бо „Бог мого батька був мені поміччю, і визволив мене від фараонового меча“. 5 І прибув Їтро, тесть Мойсеїв, і сини його та жінка його до Мойсея в пустиню, де він отаборився там біля Божої гори. 6 І сказав він до Мойсея: „Я, тесть твій Їтро, прихóджу до тебе, і жінка твоя, і обідва сини її з нею“. 7 І вийшов Мойсей навпроти свого тестя, та й уклонився до землі, і поцілував його. І питали вони один óдного про мир, і ввійшли до намету. 8 І оповів Мойсей своєму тéстеві про все, що зробив був Господь фараонові та Єгиптові через Ізраїля, про всі ті труднощі, які він спіткав був по дорозі, та Господь визволив їх. 9 І тішився Їтро всім тим добром, що вчинив Господь для Ізраїля, що визволив його з єгипетської руки. 10 І промовив Їтро: „Благословéнний Господь, що візволив вас з єгипетської руки та з руки фараонової, що визволив народ з-під руки єгипетської. 11 Тепер я знаю, що Господь більший за всіх богів, бо зробив це за те, що єгíптяни вихвалялись над ними“. 12 І взяв Їтро,

Мойсеїв тесть, цілопáлення та жертви для Бога. І прийшов Аарон та всі старші Ізраїлеві їсти хліб з Мойсеєвим тестем перед Божим обличчям. **13** І сталося назавтра, і сів Мойсей судити народ, а народ стояв навколо Мойсея від ранку аж до вéчора. **14** І побачив тесть Мойсеїв усе, щó він робить наро́дові, та й сказав: „Щó це за річ, що ти робиш народові? Для чóго ти сидиш сам один, а весь народ стоїть навколо від ранку аж до вечора?“ **15** А Мойсей відказав своєму тéстеві: „Бо народ приходить до мене питатися сýду Бога. **16** Бо як мають вони справу, то приходять до мене, і я суджý поміж тим і тим, та оголошую постанови Божі та закóни Його“. **17** І сказав тесть Мойсеїв до нього: „Недобра ця річ, що ти чиниш. **18** Справді стóмишся і ти, і народ той, що з тобою, бо ця справа тяжча за тебе. Не потра́пиш ти чинити її сам один! **19** Тепер послухай мого слова, пора́джу тобі, — і буде Бог із тобою! Стій за народ перед Богом, і принось справи до Бога. **20** І ти остережéш їх за постанови та за закóни, і об'явиш їм ту путь, якою вони підуть, і те діло, яке вони зроблять. **21** А ти на́здриш зо всього народу мужів здібних, богобоязлівих, мужів справедливих, що нена́видять зиск, і настанóвиш їх над ними тисяцькими, сотниками, п'ятдесятниками та десятниками. **22** І будуть вони судити народ кожного чáсу. І станеться, — кожну велику справу вони принесуть до тебе, а кожну малу справу — розсудять самі. Полегши́ собі, і нехай вони несуть тягар із тобою. **23** Коли ти зробиш цю річ, а Бог

тобі накаже, то ти втримаєшся, а також увесь народ цей прийде на своє місце в мирі“. 24 І послухався Мойсей голосу тестя свого, і зробив усе, щó той був сказав. 25 І вибрав Мойсей здібних мужів зо всього Ізраїля, і настановів їх начальниками над народом, — тисяцькими, сотниками, п'ятдесятниками та десятниками. 26 І судили вони народ кожного часу. Справу трудну приносили Мойсеєві, а кожну малу справу — судили самі. 27 І відпустив Мойсей тестя свого, і він пішов собі до краю свого.

19 Третього місяця по виході Ізраїлевих синів із єгипетського краю, того дня прибулі вони на Сінаїську пустиню. 2 І рушили вони з Рефідіму, і ввійшли до Сінайської пустині, та й отаборилися в пустині. І отаборився там Ізраїль навпроти гори. 3 А Мойсей увійшов до Бога. І кликнув до нього Господь із гори, говорячи: „Скажеш отак дому Якова, і звістиш синам Ізраїля: 4 Ви бачили, щó Я зробив був Єгиптові, і носив вас на крилах орліних, і привів вас до Себе. 5 А тепер, коли справді послухаєте Мого голосу, і будете дотримувати заповіту Мого, то станете Мені власністю більше всіх народів, бо вся земля — то Моя! 6 А ви станете Мені царством священиків та народом святим. Оце ті речі, що про них будеш казати Ізраїлевим синам“. 7 І прибув Мойсей, і покликав і старших нарóдніх, та й виложив перед ними всі ті слова, що Господь наказав був йому. 8 І відповів увесь народ разом, та й сказав: „Усе, що Господь говорив, зрóbимо!“ А Мойсей доніс слова

народу до Господа. **9** І промовив Господь до Мойсея: „Ось Я до тебе прийду в густій хмарі, щоб чув народ, коли Я говоритиму з тобою, і щоб повірив і тобі навіки!“ І переповів Мойсей слова народу до Господа.

10 І промовив Господь до Мойсея: „Іди до людéй, і освяти їх сьогодні та завтра, і нехай вони віперуть одіж свою. **11** І нехай вони будуть готові на третій день, бо третього дня зійде Господь на гóру Сіна́й на очáх усього народу. **12** І обведеш границею народ довкóла, говорячи: Стережіться схóдити на гóру й доторкуватися до кра́ю її. Кожен, хто доторкне́ться до горі́, буде ко́нче забитий! **13** Нехай не доторкне́ться до неї рука, бо буде ко́нче вкаменóваний, або буде справді застрілений, чи то худóбина, чи то лю́дина, — не буде жити вона. Як сурма засурмить протяжливо, вони вийдуть на гóру“.

14 І зійшов Мойсей з гори до народу, і освятив народ, а вони віпрали одéжу свою.

15 І він сказав до народу: „Будьте готові на третій день; не входьте до жіно́к “. **16** І сталося третього дня, коли ра́нок настав, — і знялися грóми та бли́скавки, і густа хмара над горою та сильний голос сурми! І затремтів увесь народ, що був у табо́рі... **17** І вивів Мойсей наро́д із табо́ру назустріч Богові, і вони стали під горою. **18** А гора Сіна́й — уся вона димувáла через те, що Господь зійшов на неї в огні! І піднявся дим її, немов дим вапня́рки, і сильно затремтіла вся гора. **19** І розлігся голос сурми́, і він сильно все могутнів: Мойсей говорить, а Бог відповідає йому голосно. **20** І зійшов Господь на гóру Сіна́й, на верхів'я

гори. І покликав Господь Мойсея на верхів'я гори. І вийшов Мойсей. **21** І промовив Господь до Мойсея: „Зійди, остережи народ, щоб не рвався до Господа, щоб побачити, бо багато з нього загине. **22** А також священники, що будуть підходити до Господа, нехай перше освятяться, щоб Господь їх не повбивав“. **23** І сказав Мойсей до Господа: „Не зможе народ вийти на гóру Сінай, бо Ти засвідчив між нами, говорячи: Обведи границею цю гóру, і освяти її“. **24** І промовив до нього Господь: „Іди, зійди, а потім вийди ти й Аарон з тобою, а священники й народ нехай не рвуться до Господа, щоб Я не повбивав їх. **25** І зійшов Мойсей до народу, і сказав їм це все.

20 І Бог промовляв всі слова і оці, кажучи: **2** „Я — Господь, Бог твій, що вивів тебе з єгипетського країю з дому рабства. **3** Хай не буде тобі інших богів передо Мною! **4** Не роби собі різьби і всякої подоби з того, що на небі вгорі, і що на землі дóлі, і що в воді під землею. **5** Не вклоняйся їм і не служи їм, бо Я — Господь, Бог твій, Бог ревнивий, що карає за провіну батьків на синах, на третіх і на четвертих поколіннях тих, хто ненавидить Мене, **6** і що чинить милість тисячам поколінь тих, хто любить Мене, і хто держиться Моїх заповідей. **7** Не призивай Імєння Господа, Бога твого, надарємно, бо не помилує Господь того, хто призиватиме Його Ймєння надарємно. **8** Пам'ятай день суботній, щоб святити його! **9** Шість день працюю і роби всю працю свою, **10** а день сьомий — субóта для Господа, Бога твого: не роби жодної праці ти

й син твій, та дочка твоя, раб твій та невільниця твоя, і худоба твоя, і прихóдько твій, що в брамах твоїх. **11** Бо шість день творив Господь небо та землю, море та все, що в них, а дня сьомого спочив, тому поблагословів Господь день суботній і освятив його. **12** Шануй свого батька та матір свою, щоб довгі були твої дні на землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі! **13** Не вбивай! **14** Не чини перелюбу! **15** Не краді! **16** Не свідкуй неправдиво на свого ближнього! **17** Не жадай дому ближнього свого, не жадай жони ближнього свого, ані раба його, ані невільниці його, ані вола його, ані осла його, ані всього, що ближнього твого!“ **18** І ввесь народ бачив та чув грóми та пóлум'я, і голос сурми, і гóру димлячу. І побачив народ, — і всі тремтіли та й поставали здалéка. **19** І сказали вони до Мойсея: „Говори з нами ти, і ми послухаємо, а нехай не говорить із нами Бог, щоб ми не повмирили“. **20** І промовив Мойсей до народу: „Не бійтеся, бо Бог прибув для віпробування вас, і щоб страх Його був на ваших обличчях, щоб ви не грішили“. **21** І став народ здалéка, а Мойсей підійшов до мóроку, де був Бог. **22** І промовив Господь до Мойсея: „Отак скажеш до Ізраїлевих синів: Ви бачили, що Я говорив з вами з небés. **23** Не будете робити при Мені богів із срібла, і богів із золота не будете робити собі. **24** Ти зробиш для Мене жéртівника з землі, і будеш принóсити на ньому свої цілопáлення й свої мирні жертви, і дрібну худобу свою, і велику худобу свою. На кожному місці, де Я згадаю Ймення Своє, Я до тебе

прийдú й поблагословлю тебе. **25** А коли зробиш Мені жéртівника з каменів, то не будеш будувати його з обтесаних, бо ти підносив би над ним знаряддя своє, і занечистив би його. **26** І не будеш вхóдити до Мого жéртівника ступéнями, щоб не була відкрита при ньому твоя наготá“.

21 А оце закóни, що ти викладеш перед ними: **2** Коли купиш єврейського раба, нехай він працює шість років, а сьомого нехай вийде дáрмо на волю. **3** Якщо прийде він сам один, нехай сам один і вийде; коли він має жінку, то з ним вийде й жінка його. **4** Якщо пан його дасть йому жінку, і вона породить йому синів або дочóк, — та жінка та діти її нехай будуть для пана її, а він нехай вийде сам один. **5** А якщо раб той щиро скаже: „Полюбив я пана свого, жінку свою та дітей своїх, — не вийду на волю“, **6** то нехай його пан приведе́ його до суддів, і підведе його до дверей або до бічних одвірків, та й проколе пан його вухо йому шилом, — і він буде робити йому повіки! **7** А коли хто продасть дочку́ свою на невільницю, — не вийде вона, як виходять раби. **8** Якщо вона невгодна в очах свого пана, який призна́чив був її собі, то нехай дозволить її викупити. Не вільно йому продати її до народу чужого, коли зрадить її. **9** А якщо призна́чить її для сина свого, то зробить їй за правом дочóк. **10** Якщо візьме собі іншу, то не зменшить поживи їй, одежі їй і подру́жнього пожиття їй. **11** А коли він цих трьох речей не робитиме їй, то вона вийде дáрмо, без óкupu. **12** Хто вдарить лю́дину, і вона вмере, той конче

буде забитий. **13** А хто не чатува́в, а Бог підвів кого в його руку, то дам тобі місце, куди той утече. **14** А коли хто буде замишляти на ближнього свого, щоб забити його з хитрістю, — візьмеш його від жертовника Мого на смерть. **15** А хто вдарить батька свого чи матір свою, той конче буде забитий. **16** А хто вкраде людину і продасть її, або буде вона знайдена в руках його, той конче буде забитий. **17** І хто проклинає батька свого чи свою матір, той конче буде забитий. **18** А коли будуть сваритися люди, і вдарить один одного каменем або кулаком, і той не вмере, а зляже на постелю, **19** якщо встане й буде проходжуватися надворі з опертям своїм, то буде оправданий той, хто вдарив, тільки нехай дасть за прогаяння часу його та справді вилікує. **20** А коли хто вдарить раба свого або невольницю свою кием, а той помре під рукою його, то конче буде покараний той. **21** Тільки якщо той переживе день або два дні, то не буде покараний, бо він — його гроші. **22** А коли будуть битися люди, і вдарять вагітну жінку, і скине вона дитину, а іншого нещастя не станеться, то конче буде покараний, як покладе на нього чоловік тієї жінки, і він дасть за присудом суддів. **23** А якщо станеться нещастя, то даси душу за душу, **24** око за око, зуба за зуба, руку за руку, ногу за ногу, **25** опарення за опарення, рану за рану, синяка за синяка. **26** А коли хто вдарить в око раба свого, або в око невольниці своєї, і знищить його, той на волю відпустить його за око його. **27** А якщо виб'є зуба раба свого, або зуба невольниці своєї, той

на волю відпустить того за зуба його. **28** А коли віл ударить чоловіка або жінку, а той умре, конче буде вкаменований той віл, і м'ясо його не буде їджене, а власник того вола невинний. **29** А якщо віл був битливим і вчора, і третього дня, і було те засвідчене у власника його, а той його не пильнував, і заб'є той віл чоловіка або жінку, — буде він укаменований, а також власник буде забитий. **30** Якщо на нього буде накладений викуп, то дасть викупа за душу свою, скільки буде на нього накладене. **31** Або вдарить віл сина, або вдарить дочку, — буде зроблено йому за цим законом. **33** А коли хто розкриє яму, або викопає яму й не закриє її, і впаде туди віл або осел, **34** власник ями відшкодує, — верне гроші власникові його, а загинуле буде йому. **35** А коли чийсь віл ударить вола його ближнього, і згине той, то продадуть вола живого, а гроші за нього поділять пополовіні, і також загинулого поділять пополовіні. **36** А коли буде відоме, що віл був битливим і вчора й третього дня, а власник його не пильнував його, то конче нехай відшкодує вола за того вола, а забитий буде йому.

22 Коли хто вкраде вола або овечку, і заріже його або продасть його, то відшкодує п'ять штук великої худоби за вола того, а чотири дрібної худоби за ту овечку. **2** Коли злодій буде зловлений в підкопі, і буде побитий так, що помре, то нема провіни крові на тому, хто побив. **3** Але як засвітило сонце над ним, то є на ньому провіна крові. Злодій конче відшкодує, а якщо він нічого не має, то буде проданий за свою

крадіжку. 4 Якщо та крадіжка справді буде знайдена в руці його живою, від вола аж до осла, до ягняти, то нехай відшкодує удвоє. 5 Коли хто віпасе поле або виноградина, і пустить свою худобу й буде випасати на чужому полі, відшкодує найліпшим із поля свого й найліпшим із свого виноградника. 6 Коли вийде огонь і попаде на тернину, і буде спалена скирта, або збіжжя стояче, або поле, — конче відшкодує той, хто запалив пожежу. 7 Коли хто дасть своєму ближньому срібло або посуд на збереження, а воно буде вкрадене з дому того чоловіка, — якщо буде знайдений злодій, нехай відшкодує вдвоє. 8 Якщо ж злодій не буде знайдений, то власник дому буде приведений до суддів, на присягу, що не простягав своєї руки на працю свого ближнього. 9 У кожній справі провини, — про вола, про осла, про овечку, про одіж, про все згублене, про яке хто скаже, що це його, нехай справа обох прийде до судді. Кого суддя визнає за винного, той відшкодує вдвоє своєму ближньому. 10 Коли хто дасть своєму ближньому на збереження осла, або вола, або овечку, чи яку іншу худобину, а вона згине, або буде скалічена, або буде заграбована, і ніхто того не бачив, — 11 присяга Господня нехай буде між обома, що він не простяг своєї руки на власність свого ближнього, а власник її нехай забере, а позваний не буде відшкодувати. 12 А якщо справді буде вкрадена від нього, то нехай відшкодує власникові її. 13 Якщо дійсно буде розшарпана вона, нехай принесе її як свідокство, а за розшарпане він не відшкодує. 14 А коли

хто позичить від свого ближнього худобину, а вона буде скалічена або згине, а власник її не був із нею, то конче відшкодує; **15** якщо ж її власник був із нею, не відшкодує. А якщо худобина була найнята, то піде та шкода в заплату її. **16** А коли хто підмóвить дівчину, яка не зарúčена, і ляже з нею, то нехай дасть їй віно, і візьме її собі за жінку. **17** Якщо батько її справді відмовить віддати її йому, — нехай відважить срібла згідно з віном дівочим. **18** Чарівниці не залишиш при житті. **19** Кожен, хто зляжеться з худобиною, конче буде забитий. **20** Кожен, хто принóсить жертву богам, крім Бога Одного, підпадає закляттю. **21** А прихóдька не будеш утискати та гнобíti його, бо й ви були прихóдьками в єгипетськім краї. **22** Жодної вдови та сироти не будеш гнобíti; **23** якщо ж ти справді гнобítимеш їх, то коли вони, клічучи, клікатимуть до Мене, то конче почую їхній зойк, **24** і розпалиться гнів Мій, і повбиваю вас мечем, і стануть жінкі ваші вдóвами, а діти ваші сиротами. **25** Якщо позичиш гроші народові Моєму, бідному, що з тобою, то не будь йому, як суворий позичáльник, — не покладеш на нього лихви. **26** Якщо дійсно візьмеш у застáву одєжу ближнього свого, то вернеш її йому до záходу сонця, **27** бо вона — єдине накриття його, вона одіж на тіло його; на чому він буде лежати? І станеться, коли буде він кликати до Мене, то почую, бо Я милосердний. **28** Бога не будеш лихослóвити, а начальника в народі твоїм не будеш проклинати. **29** Не будеш спізнюватися, щодо жертв, із щедрістю

збіжжя та з плінами твоїми. Перворідного з синів своїх дасі Мені. **30** Так зробиш воліві своєму, і дрібній худобі своїй: сім день буде вона з своєю матір'ю, а восьмого дня даси її Мені. **31** І ви будете Мені святими людьми, і не будете їсти м'яса, розшарпаного в полі, — псові кинете його!

23 Не будеш розносити неправдивих поголосок. Не покладеш руки своєї з несправедливим, щоб бути свідком неправди. **2** Не будеш з більшістю, щоб чинити зло. І не будеш висловлюватися про позов, прихиляючись до більшости, щоб перегнути правду. **3** І не будеш потурати вбогому в його позові. **4** Коли стрінеш вола свого ворога або осла його, що заблудив, то конче повернеш його йому. **5** Коли побачиш осла свого ворога, що лежить під тягарем своїм, то не загіїшся допомогти йому, — конче допоможеш разом із ним. **6** Не перегинай суду на бік вбогого свого в його позові. **7** Від неправдивої справи віддалишся, а чистого й справедливого не забий, бо Я не всправедливлю несправедливого. **8** А хабарá не візьмеш, бо хабар осліплює зрячих і викривляє слова справедливих. **9** А прихóдька не будеш тиснути, бож ви познали душу прихóдька, бо самі були прихóдьками в єгипетськім краї. **10** І шість літ будеш сіяти землю свою, і будеш збирати її врожай, **11** а сьомого — опустиш її та полишиш її, і будуть їсти вбогі народу твого, а позостале по них буде їсти польова звірина. Так само зробиш для виноградинка твого, і для оливки твоєї. **12** Шість день

будеш робити діла свої, а сьомого дня спочинеш, щоб відпочив віл твій, і осел твій, і щоб відідхнув син невільниці твоєї й прихóдько. **13** І все, що Я сказав вам, будете викóнувати. А ймéння інших богів не згадаєте, — не буде почуте воно на устах твоїх. **14** Три рáзи на рік будеш святкувати Мені. **15** Будеш дотримувати свято Опрісноків; сім день будеш їсти опрісноки, як наказав тобі, окресленого часу місяця авіва, бо в нім ти був вийшов з Єгипту. І не будете являтися перед лицем Моїм з порожніми руками. **16** І свято жнив первоплóду праці твоєї, що сієш на полі. І свято збирання при закінченні року, коли ти збираєш з поля працю свою. **17** Три рази на рік буде являтися весь чоловічий рід твій перед лицем Владики Господа. **18** Не будеш принóсити крові жертви Моєї на квашенім, а лій Моєї святкової жертви не буде ночувати аж до рáнку. **19** Почáтки первоплóду твоєї землі принесеш до дому Господа, Бога твого. Не будеш варити ягняти в молоці його матері. **20** Ось Я посилаю Ангола перед лицем твоїм, щоб він охороняв у дорозі тебе, і щоб провадив тебе до того місця, яке Я приготóвив. **21** Стережися перед лицем Його, і слухайся Його голосу! Не протився Йому, бо Він не пробáчить вашого гріха, — бо Ім'я Моє в Ньому **22** Коли ж справді послухаєш ти Його голосу, і вчиниш усе, що говорю, то Я буду ворогувати проти ворогів твоїх, і буду гнобити твоїх гнобителів. **23** Бо Мій Ангол ходитиме перед лицем твоїм, і запровадить тебе до амореянина, і хіттеянина, і періззеянина, і

ханаанейнина, хіввеянина, і євусейнина, — а Я знищу його. **24** Не будеш вклонятися їхнім богам, і служити їм не будеш, і не будеш чинити за вчинками їх, бо конче порозбиваєш і конче поламаєш їхні стовпи для богів. **25** І будеш служити ти Господеві, Богові своєму, і Він поблагословить твій хліб та воду твою, і з-посеред тебе усуне хворобу. **26** У твоїм краї не буде такої, що скидає плод, ані неплідної. Число твоїх днів Я доповню. **27** Свій страх пошлю перед лицем твоїм, і приведу в замішання весь цей народ, що ти ввійдеш між нього. І всіх ворогів твоїх оберну до тебе потилицею. **28** І пошлю шершня перед тобою, і він вижене перед тобою хіввеянина, ханаанейнина та хіттеянина. **29** Не вижену їх перед тобою в однім році, щоб не став той край спустошеним, і не розмножилася на тебе польова звірина. **30** Помалу Я буду їх виганяти перед тобою, аж поки ти розродишся, і посядеш цей край. **31** І покладу границю твою від моря Червоного й аж до моря Філістимського, і від пустині аж до річки, бо дам в вашу руку мешканців цього краю, — і ти виженеш їх перед собою. **32** Не складай умови з ними та з їхніми богами. **33** Не будуть сидіти вони в твоїм краї, щоб не ввести тебе в гріх супроти Мене, коли будеш служити їхнім богам, бо це буде пастка тобі!“

24 А до Мойсея сказав Він: „Вийди до Господа ти й Аарон, Надав та Авігу, та сімдесят із Ізраїлевих старших, і вклоніться здалека. **2** А Мойсей нехай підійде до Господа сам, а вони не підійдуть. А народ

з ним не вийде“. 3 І прибув Мойсей, та й оповів наро́дові всі Господні слова та всі зако́ни. І ввесь народ відповів одногосно, та й сказали: „Усе, про що́ говорив Господь, зрóbимо!“ 4 І написав Мойсей всі Господні слова. І встав він рано вранці, та й збудува́в жéртівника під горою, та дванадцять кам'яни́х стовпів для дванадцяти́ Ізраїлевих племéн. 5 І послав він юна́ків, синів Ізраїлевих, і вони зложили цілопа́лення, і принéсли жертви, мирні жертви для Господа, бички. 6 І взяв Мойсей половину крови, і влив до мідниць, а другу половину тієї крови вилив на жéртівника. 7 І взяв він книгу заповіту, та й відчитав вгос народо́ві. А вони сказали: „Усе, що говорив Господь, зрóbимо й послухаємо!“ 8 І взяв Мойсей тієї крóви, і покропив на народ, та й сказав: „Оце кров заповіту, що Господь уклав із вами про всі оці речі!“ 9 І вийшов Мойсей й Аарóн, Надав та Авігу, та сімдеся́т Ізраїлевих старши́х, 10 і вони спогляда́ли на Ізраїлевого Бога, а під ногами Його ніби зрóbлене з сапфірової плити́, і немов саме небо, щодо ясности. 11 І він не простяг Своєї руки на досто́йних із синів Ізраїля. І вони споглядали на Бога, — і їли й пили. 12 І промовив Господь до Мойсея: „Вийди до Мене на го́ру, і будь там. І дам тобі кам'яні таблиці, і зако́на та за́повідь, що Я написав для навча́ння їх“. 13 І встав Мойсей та Ісус, слуга його, і вийшов Мойсей на Божу го́ру. 14 А до старши́х сказав він: „Сидіть нам на цім місці, аж поки ми вернемо́сь до вас! А ось Аарон та Хур будуть із вами. Хто матиме справу, нехай прійде до них“. 15 І вийшов Мойсей

на гóру, а хма́ра закрила гóру. **16** І слава Господня спочивáла на горі Сіна́й, а хма́ра закривала її шість день. А сьомого дня Він кликнув до Мойсея з серéдини хмари. **17** А вид Господньої слави — як огонь, що пожирає на верхів'ї гори, на очáх Ізраїлевих синів. **18** І ввійшов Мойсей у серéдину хмари, і вийшов на гóру. І Мойсей пробува́в на горі sóрок день та sóрок ночéй.

25 А Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів, і нехай вони візьмуть для Мене принóшення. Від кожного мужа, щó дасть добровільно його серце, візьмете принóшення для Мéне. **3** А оце те принóшення, що візьмете від них: золото, і срібло, і мідь, **4** і блакíть, і пúрпур, і чéрвень, і віссóн, і козіна вовна, **5** і шкуркі барáнячі, начервоно пофарбóвані, і шкурки тахашéві, і дерево ака́цій, **6** олива на освiтлення, пахо́щі до оливи нама́щення, і пахо́щі для каді́ла, **7** і ка́мiння онiксове, і ка́мiння на опра́ву до ефо́ду й до нагрудника. **8** І нехай збудують Мені святиню, — і перебува́тиму серед них. **9** Як усе, що Я покажу́ тобі — будóву скiнii та будову речéй її, — і так зрóбите. **10** І зроблять вони ковче́га з ака́ційного дерева, — два лі́кти й пів довжинá його, і лі́коть і пів шири́на його, і лі́коть і пів ви́шина його. **11** І пообкладаеш його щирим золотом зсерéдини та iззо́вні. І зробиш вінця́ золотого навко́ло над ним. **12** І ви́леш для нього чотири золоті каблúчки, і даси на чотирьох кутах його, — дві каблúчки на одному бо́ці його, і дві каблúчки на другому бо́ці його. **13** І поробиш держакі́ з ака́ційного дерева, і

пообкладаєш їх золотом. **14** І повсóвуєш ці держакі в каблúчки на боках ковчéгу, щоб ними носити ковчéга. **15** В ковчéгових каблúчках будуть ці держакі; не відступлять вони від нього. **16** І покладеш до ковчéгу те свідóцтво, що Я тобі дам. **17** І зробиш віко зо щирого золота, — два лікті й пів довжинá його, і лікоть і пів ширинá його. **18** І зробиш два золоті херувíми, — роботою кутю зробиш їх з обох кінців віка. **19** І зроби одного херувима з кінця звíдси, а одного херувима з кінця звíдти. Від того віка поробите тих херувимів на обох кінцях його. **20** І будуть ті херувими простягати крила догорí, і затíнювати своїми крильми над віком, а їхні обличчя — одне до óдного; до віка будуть обличчя тих херувимів. **21** І покладеш те віко згорí на ковчéга, а до цього ковчєга покладеш свідóцтво, яке Я тобі дам. **22** І Я буду тобі відкриватися там, і буду говорити з тобою з-над віка з-посеред обох херувимів, що над ковчéгом свідóцтва, про все, що розповім тобі для синів Ізраїлевих. **23** І зробиш стола з акаційного дерева, — два лікті довжинá його, і лікоть ширинá його, і лікоть і пів вишинá його. **24** І пообкладаєш його щирим золотом, і зробиш вінця золотого для нього навкóло. **25** І ліштву зробиш для нього в долоню навкóло, і зробиш вінця золотого навкóло, — для ліштиви його. **26** І зробиш для нього чотири каблúчки із золота, та й даси ці каблúчки на чотирьох кінцях, що при його чотирьох ніжках. **27** Навпроти лиштиви будуть ці каблúчки, на вкладáння для держаків, щоб носити стола. **28** І поробиш ті держакі з акаційного

дерева, і пообкладаєш їх золотом, і на них б́удуть носити стола. **29** І порóбиш мискі́ його, і кадільниці́ його, і чаші́ його та кухлі́ його, щоб ними лити, — зо щирого золота́ їх ти порóбиш. **30** А на столі́ покладеш хлі́б показній, що за́вжди перед Мої́м лицем. **31** І зробиш сві́чника́ зо щирого золота, — роботою кутою нехай буде зрóблено цього сві́чника. Стовп його, і раме́на його, кéлихи його, гудзі́ його й кві́ткі його — будуть із нього. **32** І шість раме́н вихóдитимуть із боків його, — три рамені сві́чника з одно́го боку його, і три рамені сві́чника з друго́го боку його. **33** Три кéлихи мигдалоподі́бні в одні́м рамені́, гудзь і кві́тка, і три мигдалоподі́бні келихи в рамені́ другім, гудзь і кві́тка. Так на шости раме́нах, що виходять із сві́чника. **34** А на стовпі́ сві́чника чотири келихи мигдалоподі́бні, гудзі́ його та кві́ткі його. **35** І гудзь під двома раме́нами з нього, і гудзь під іншими двома раме́нами з нього, і гудзь під треті́ми двома раменами з нього, — у шости рамен, що виходять із сві́чника. **36** Їхні́ гудзі́ та їхні́ раме́на нехай будуть із нього. Увесь він — одне куття́ щирого золота. **37** І зробиш сі́м лямпáдок до нього, і нехай засві́тять його лямпадки, і нехай він сві́тить на передню сторону́ його. **38** А його́ щі́пчики та його́ лопáтки на вугі́ль — щире золото. **39** З талáнту щирого золота зробиш його́ та весь цей по́суд. **40** І диві́сь, і зроби за тим зразко́м, що тобі́ показувано на горі́.

26 А скі́нію зробиш із десяти покривал із суканого віссóну, і блакі́ті, і пурпу́ру та з червені́. Херувими

— мистецькою роботою зробиш ти їх. 2 Довжина одного покривала — двадцять і вісім ліктів, а ширина одного покривала — чотири лікті. Усім покривалам міра одна. 3 П'ять покривал буде поспінаних одне до одного, і п'ять покривал інших буде поспінаних одне до одного. 4 І поробиш блакитні петельки на краю одного покривала з кінця в спинанні. І так само зробиш на краю кінцевого покривала в спинанні другім. 5 П'ятдесят петельок поробиш у покривалі одним, і п'ятдесят петельок поробиш на кінці покривала, що в другім спинанні. Ті петельки протилеглі одна до однієї. 6 І зробиш п'ятдесят золотих гачків, і поспинаєш ті покривала одне до одного тими гачками, — і буде одна скінія. 7 І поробиш покривала з вовни козиної на намета над внутрішньою скінією, — зробиш їх одинадцять покривал. 8 Довжина одного покривала — тридцять ліктів, а ширина одного покривала — чотири лікті. Одинадцятьом покривалам міра одна. 9 І поспинаєш п'ять покривал осібно, і шість покривал осібно, а шосте покривало складеш удвоє напереді намету. 10 І поробиш п'ятдесят петельок на краю одного покривала, кінцевого в спинанні, і п'ятдесят петельок на краю покривала другого спинання. 11 І зробиш п'ятдесят мідяних гачків, і повсочуєш ті гачки в петельки і поспинаєш намета, — і буде він один. 12 А те, що звисає, лишок в наметових покривалах, половина залишку покривала, — буде звисати ззаду скінії. 13 І лікоть із цього, і лікоть із того боку

в залишку в довжині наметового покривала буде звішений на боки шкіні з цього й з того боку на покриття її. 14 І зробиш накриття для шкіні, — баранячі начервоно пофарбовані шкурки, і накриття зверху з тахашевих шкурок. 15 І поробиш для шкіні стоячі дошки з акаційного дерева. 16 Десять ліктів довжина дошки, і лікоть і півліктя ширина однієї дошки. 17 В одній дошці дві ручки, сполучені одна до однієї. Так зробиш усім дошкам шкініним. 18 І поробиш дошки для шкіні, — двадцять дощок на бік південний, на полудень. 19 І сорок срібних підстав поробиш під тими двадцятьма дошками, — дві підстави під однією дошкою для двох ручок її, і дві підстави під дошкою другою для двох ручок її. 20 А для другого боку шкіні, в сторону півночі — двадцять дощок. 21 І для них сорок срібних підстав, — дві підстави під одну дошку, і дві підстави під дошку другу. 22 А для заднього боку шкіні на захід зробиш шість дощок. 23 І дві дошки зробиш для кутів шкіні на заднього бока. 24 І нехай вони будуть поєднані здолу, і нехай разом будуть поєднані на верху її до однієї каблучки. Так нехай буде для обох них; нехай вони будуть для обох кутів. 25 І буде вісім дощок, а їхні підстави зо срібла, — шістнадцять підстав: дві підстави під одну дошку, і дві під дошку другу. 26 І зробиш засуви з акаційного дерева, — п'ять для дощок одного боку шкіні, 27 і п'ять засувів для дощок другого боку шкіні, і п'ять засувів для дощок заднього боку на захід. 28 А середній засув

посередині дощок буде засувати від кінця до кінця.

29 А ці дошки пообкладаєш золотом, а каблúчки їхні, на вкладання для засувів, поробиш із золота; і ці засуви пообкладаєш золотом. **30** І поставиш шкінію згідно з приписами, як тобі показано на горі. **31** І зробиш завісу з блакиті, і пúрпуру, і червені та з суканого віссону. Мистецькою роботою зробити її з херувимами. **32** І повісь її на чотирьох акаційних стовпах, пообкладаних золотом, — гакі їх золоті, — на чотирьох срібних підставах. **33** І повісь ту завісу під гачками, і внесеш туди за завісу ковчега свідóцтва. І ця завіса буде відділяти вам між святинею й між Святее Святіх! **34** І покладеш те віко на ковчега свідóцтва в Святому Святих. **35** І поставиш стола назовні завіси, а свічникá — навпроти столу на боці шкіні на південь, а стола поставиш на боці півночі. **36** І зробиш заслону входу шкіні з блакиті, і пúрпуру, і червені та з суканого віссону, — робота гаптівникá. **37** І зробиш для заслони п'ять акаційних стовпів, і пообкладаєш їх золотом; гакі їх — золото; і виллеш для них п'ять мідяних підста́в.

27 І зробиш жéртівника з акаційного дерева, — п'ять ліктів довжинá, і п'ять ліктів ширинá; квадратóвий нехай буде той жéртівник, а вишинá його — три лікті. **2** І поробиш ро́ги його на чотирьох кутах його, — із нього нехай будуть роги його. І пообкладаєш його міддю. **3** І поробиш горшкі на зсіпування пóпелу з нього, і лопáтки його, і кропільниці його, і видéльця його, і його лопатки на вугіль. Для всього пóсуду

його будеш уживати міді. 4 І зробиш для нього мідяну мережу роботою сітки, а над мережею зробиш чотири мідяні каблучки на чотирьох кінцях його. 5 І покладеш її здóлу під ліштву жéртівника, і буде та мережа аж до половини жéртівника. 6 І поробиш держакі для жéртівника, держаки з акаційного дерева, і пообкладаєш їх міддю. 7 І буде всунено держаки його в каблучки; і будуть ті держакі на двох боках жéртівника при но́шенні його. 8 Порожнявим усере́дині зробиш його з дощóк. Як показано було тобі на горі, так нехай зроблять. 9 І зробиш скині́йне подві́р'я. На південну сторону, на пóлудень запóни для подві́р'я, — суканий віссон; довжина першій стороні сто ліктів. 10 А стовпів для нього — двадцять, а їхніх підстав із міді — двадцять. Гакі тих стовпів та обручі їхні — срібло. 11 І так само на сторону півночі вдовжину́ запóни: довжинá — сто ліктів; а стовпів для нього — двадцять, а підстав для них — двадцять, із міді. Гакі тих стовпів та обручі їхні — срібло. 12 А шири́на подві́р'я в сторону за́ходу: запони — п'ятдесят ліктів, а для них стовпів — десять, а їхніх підстав — десять. 13 А ширина подві́р'я в сторону переду, сходу, — п'ятдесят ліктів. 14 І на п'ятнадцять ліктів запони для боку; стовпів для них — три, і підстав для них — три. 15 А для боку другого — п'ятнадцять ліктів запони; стовпів для них три, і підстав для них — три. 16 А для брами подві́р'я — заслона на двадцять ліктів із блакіті, і пурпуру, і червені та з суканого віссону, — робота гаптівника.

Для них стовпів — чотири, і підстав їхніх — чотири.
17 Усі стовпи подвір'я поспінані навколо сріблом;
їхні гаки — срібло, а підстави їхні — мідь. 18 Довжина
подвір'я — сто ліктів, а ширина — скрізь п'ятдесят, а
вишина — п'ять ліктів. Запони з суканого віссону, а
підстави стовпів — мідь. 19 Усі речі скінії — для всякої
І служби в ній, усі кілки її й усі кілки подвір'я — мідь.
І 20 І ти накажеш Ізраїлевим синам, і нехай вони
приносять тобі оливу з оливок, чисту, тóвчену, для
освітлення, щоб зáвжди горіла лямпáда. 21 У скінії
заповіту назóвні зависи, що на свідоцтві, приготує її
на запалення Аарон та сини його від вечора аж до
ранку перед лицем Господнім. Це вічна постанова
їхнім родам від Ізраїлевих синів!

28 А ти візьми до себе брата свого Аарона та
синів його з ним, з-поміж Ізраїлевих синів, щоб він
був священиком для Мене, Аарона, Надава, і Авігу,
Елеазара та Ітамара, синів Ааронових. 2 І зробиш
священні шáти для брата свого Аарона на славу й
красу. 3 І ти скажеш усім мудросердим, що Я напóвнив
їх духом мудрости, і вони зроблять Ааронові шáти
для посвячення його, щоб був священиком для Мене.
4 А оце ті шáти, що вони зроблять: нагрудник, і
ефóд, і верхню шáту, і хітóн плéтений, завій і пояс. І
зробиш священні шáти для брата свого Аарона та для
синів його, щоб він був священиком для Мене. 5 І
візьмуть вони золота, і блакиті, і пурпуру, і червені
та віссону, — 6 і зроблять ефóда з золота, блакиті, і
пурпуру, і червені та з віссону суканого, — робота

мистця. 7 Два злучені нарам'єнники будуть у нього при обох кінцях його, і буде він сполучений. 8 А пояс мистецький його еф'оду, що на нім, тієї ж роботи, нехай буде з нього, — з золота, блакиті, і пурпуру, і червені та з с'уканого віссону. 9 І візьмеш два óніксові камені, та й вирізьбиш на них іменá Ізраїлевих синів, — 10 шість із їхніх імен на камені одним, а ймення шости позоставих на камені др'угім, за їхнім нар'одженням. 11 Роботою різьбар'я каменя, різьбою печатки вирізьбиш на тих обох каменях імена Ізраїлевих синів; оточені золотими гніздами зробиш їх. 12 І положиш об'їдва камені на нарам'єниках еф'оду, — камені пам'яти для Ізраїлевих синів. І буде носити Аарон їхні ймення перед Божим лицем на обох плечáх своїх на пам'ять. 13 А гнізда поробиш із золота. 14 І два ланцюг'и зо щирого золота, — плетеними поробиш їх, роботою шнурів. І даси ті плетені ланцюг'и на гнізда. 15 І зробиш нагрудника с'удного, роботою мистця, як робота еф'оду зробиш його, — із золота, блакиті, і пурпуру, і червені та зі віссону с'уканого зробиш його. 16 Квадрат'овий нехай буде він, зложений удвоє, — п'ядь довжина його, і п'ядь ширина його. 17 І понасаджуєш на ньому камене́ве насáдження, — чотири ряди каменя. Ряд: руб'їн, топáз і смарáгд — ряд перший. 18 А ряд другий: карб'ункул, сапф'ір і яспіс. 19 А ряд третій: опáль, агáт і і амет'їст. 20 А четвертий ряд: хризол'їт, і óнікс, і бер'їл, — вони будуть вставлені в золото в своїх гніздах. 21 А камені нехай будуть на ймення

дванадцяти Ізраїлевих синів, на ймення їх; різьбою печатки кожен на ймення його нехай будуть для дванадцяти родів. 22 І поробиш на нагруднику сукані ланцюгі плетеною роботою зо щирого золота. 23 І зробиш на нагруднику дві золоті каблучки, і даси ці дві каблучки на двох кінцях нагрудника. 24 І даси два золоті шнури на дві ті каблучки до кінців нагрудника. 25 А два кінці двох шнурів даси до двох гнізд, і даси на нараменники ефоду спереду його. 26 І зробиш дві золоті каблúчки, і покладеш їх на двох кінцях нагрудника на краї його, що до сторони ефоду, всерéдину. 27 І зробиш дві золоті каблучки, та й даси їх на обидва нараменники ефоду здóлу, спéреду його, при сполúченні його, над мистецьким поясом ефоду. 28 І прив'яжуть нагрудника від каблучок його до каблучок ефоду блакíтною ниткою, щоб був на мистецькíм поясі ефоду, — і не буде рухатись нагрúдник із-над ефоду. 29 І буде носити Аарон іменá Ізраїлевих синів в сúднім нагруднику на серці своїм, як буде входити до святині, — на повсякчасну пам'ять перед Господнім лицем. 30 І даси до судного нагрудника урím та туммím, — і будуть вони на Аароновім серці при вході його перед Господне лице. І буде зáвжди носити Аарон суд Ізраїлевих синів на своїм серці перед Господнім обличчям. 31 І зробиш вёрхню ша́ту для ефоду, усю блакíтну. 32 І нехай буде в серéдині її óтвір для голови його; край отвору нехай буде навколо роботою ткача, як панцерний óтвір буде їй, — щоб їй не дертися. 33 І поробиш на подолку її

гранатові яблука з блакиті, і пурпуру та з червені, на подолку її навколо, і золоті дзвінки поміж ними навколо, — **34** золотий дзвінок і гранатове яблуко, золотий дзвінок і гранатове яблуко на подолку тієї шати навколо. **35** І нехай вона буде на Ааронові для служення, і нехай буде чутий голос його при вході його до святині перед Господнє обличчя, і при виході його, — щоб йому не померти. **36** І зробиш квітку зо щирого золота, і вірзьбиш на ній, як різьба печатки: „Святиня для Господа“. **37** І покладеш її на нитці з блакиті, і нехай вона буде на завої, — на переді завою нехай буде вона. **38** І нехай буде вона на Аароновім чолі, і нехай носить Аарон гріх тієї святощі, що Ізраїлеві сини посвящать її для всіх своїх святих дарунків. І нехай вона буде завжди на його чолі на благовоління для них перед Господнім лицем. **39** І витчеш хітона з віссону, і зробиш завоя з віссону, і зробиш пояса роботою гаптяра. **40** І для синів Ааронових поробиш хітони, і поробиш їм пояси, і поробиш їм покриття голови на славу й красу. **41** І понадягаєш їх на брата свого Аарона та на синів його з ним. І помажеш їх, і рукоположиш їх, і посвятиш їх, — і будуть вони священиками Мені. **42** І пороби їм льняну спідню одіж, щоб закрити тілесну наготу, — від стегон аж до голінок нехай будуть вони. **43** І нехай будуть вони на Ааронові та на синах його при вході їх до скинії заповіту, або при приході їх до жертовника на служення в святині, — і не понесуть

вони гріха, і не помруть. Це вічна постанова йому та нащадкам його по ньому!

29 А оце та річ, яку ти зробиш їм для посвячення їх, щоб вони були священиками Мені. Візьми одного бичка молодого та два безвадні барані, 2 і прісний хліб, і прісні калачі, змішані з оливою, і прісні коржі, помазані оливою, — із ліпшої пшеничної муки поробиш їх. 3 І покладеш їх до одного кошá, і принесеш їх у коші, і того бичка та два ті барані. 4 А Аарона та синів його приведи до входу скинії умовлення, і обмиєш їх водою. 5 І візьмеш шáти та й убереш Аарона в хітона, і в ефодну шáту, і в ефóда, і в нагрудника, і оперéжеш його мистецьким поясом ефóду. 6 І наложиш завóя на його голову, а на завій даси вінця святости. 7 І візьмеш оливу помáзання, і виллеш йому на голову, — та й помáжеш його. 8 І приведеш синів його, та й повбираєш їх у хітóни. 9 І попідперізуєш їх поясом, Аарона та синів його, і наложиш їм покриття голови, — і буде для них свящénство на вічну постанову. І рукоположиш Аарона та синів його. 10 І приведеш бичка до скинії заповіту, і покладе Аарон та сини його руки свої на голову того бичка. 11 І заріжеш того бичка перед Господнім обличчям при вході до скинії заповіту. 12 І візьмеш крові бичка, і помажеш на рогах жертівника пальцем своїм, а всю кров виллеш до основи жертівника. 13 І візьмеш увесь лій, що покриває нутрó, і сальникá на печінці, і обідві нírки та лій, що на них, та й спалиш на жертівнику.

14 А м'ясо бичка, і шкуру його та нечистоти його спалиш в огні поза таббром, — це жертва за гріх. **15** І візьмеш одного барана, і нехай покладуть Аарон та сини його свої руки на голову того барана. **16** І заріжеш того барана, і візьмеш кров його, та й покрóпиш жертівника навкóло. **17** А того барана порозтина́еш на куски його, і віполощеш нўтроці його та голінки його, і покладеш на куски його та на голову його. **18** І спалиш усього барана́ на жéртівнику, — це цілопáлення для Господа, пахощі любі, огняна́ жертва, — для Господа вона. **19** І візьмеш другого барана, — і покладé Аарон та сини його руки свої на голову того барана. **20** І заріжеш того барана, і візьмеш крови його, та й даси на пiпкy Ааронового вуха, і на пипку правого вуха синів його, і на великий палець правої руки їхньої, і на великий палець їхньої правої ноги. І покрóпиш ту кров на жéртівника навкóло. **21** І візьмеш із крови, що на жертівнику, і з оливи помáзання, та й покрóпиш на Аарона й на шати його, та на синів його й на шати синів його з ним. І освятиться він, і шати його та сини й шати синів його з ним! **22** І візьмеш із того барана лій та курдюка́, і лій, що покриває нўтроці, і сальника́ на печінці, й обiдвi нирки, і лій, що на них, і праве стегно́, бо це баран посвя́чення. **23** І один буханéць хлiба, і один хлiбний оливний калáч, і один коржик із кошá з прiсним, що перед лицем Господнім. **24** І покладеш усе те на руку Аарона й на руки синів його, і поколиха́еш його, як колиха́ння перед Господнім лицем. **25** І візьмеш

його з їхньої руки, та й спалиш на жертівнику на цілопáлення, на пахощі любі перед Господнім лицем, — це огняна жертва для Господа. **26** І візьмеш грудіну з барана посвячення, що Ааронів, і поколихаєш її, як колихання перед Господнім лицем, — і це буде твоя частина. **27** І посвятиш грудіну колихання та стегно́ прино́шення, що були́ колихані, і що було принесене з барана рукоположення, з того, що Ааронове, і з того, що синів його. **28** І буде це Ааронові та синам його на вічну постанову від Ізраїлевих синів, бо це прино́шення. І буде воно прино́шенням від Ізраїлевих синів і мирних їхніх жертв, — їхнє прино́шення для Господа. **29** А священні шати, що Ааронові, будуть по ньому синам його на помáзання в них і на рукоположення їх. **30** Сім день носитиме їх той із синів його, що буде священником замість нього, що ввійде до скинії заповіту на слúження в святині. **31** І візьмеш барана посвячення, і звариш м'ясо його в святім місці. **32** І буде їсти Аарон та сини його м'ясо того барана, та той хліб, що в коші, при вході до скинії заповіту. **33** І поїдять вони те, чим окуплено їх на рукополóження їх, на посвячення їх. А чужий не буде їсти, — бо святість воно! **34** А якщо позостáнеться з м'яса посвячення та з того хліба до ранку, то спалиш позостале в огні, — не буде те їджене, бо святість воно! **35** І зробиш Ааронові та синам його так, як усе, що Я наказав був тобі. Сім день будеш посвячувати їх. **36** А бичка, жертву за гріх, будеш споряджáти щоденно для оку́плення.

І будеш очищати жертівника, коли будеш чинити оку́плений його. І помажеш його на його посвя́чення.

37 Сім день будеш складати окупа на жертівнику — й освятиш його, і стане той жертівник найсвяті́шим. Усе, що доторкнеться до жертівника, освятиться. **38** А оце те, що будеш споряджати на жертівнику: ягнята, однорічного віку, двоє на день — з́авжди. **39** Одне ягня споряди́ш уранці, а друге ягня спорядиш під вечір. **40** І десятину ефи пшеничної муки, мішаної в товченій оливі, чверть гіну, і на лиття чверть гіну вина на одне ягня. **41** А ягня друге споряди́ш під вечір; як хлібну жертву ранку й як жертву плінну її споряди́ш йому, — на па́хощі любі, огня́на жертва для Господа, — **42** стале цілопа́лення для ваших поколінь при вході до скинії заповіту перед Господнім лицем, що буду там відкриватися вам, щоб говорити до тебе там. **43** І буду відкриватися там Ізраїлевим синам, і це місце буде освячене Моєю славою. **44** І освячу скинію заповіту, і жертівника, і Аарона та синів його освячу, щоб вони були священиками Мені. **45** І буду Я спочивати серед Ізраїлевих синів, — і буду їм Богом. **46** І пізнають вони, що Я Господь, їхній Бог, що вивів їх із єгипетського кра́ю, щоб перебувати Мені серед них. Я — Господь, їхній Бог!

30 І зробиш жертівника на кадіння каді́ла, — з акаці́йного дерева зробиш його. **2** Лікоть довжина́ його, і лікоть ширина́ його, — квадратóвий нехай буде він, а два лікті вишина́ його. З нього виходитимуть рóги його. **3** І пообкладаєш його щирим золотом,

— дах його та стіни його навколо, та роги його. І зробиш йому вінця золотого навколо. 4 І дві золоті каблучки зробиш йому під вінця його, — на двох боках його зробиш, на двох сторонах, — і буде це на вкладання для держаків, щоб ними носити його. 5 І поробиш держакі з акаційного дерева, і пообкладаєш їх золотом. 6 І поставиш його перед завісою, що над ковчегом свідощтва, перед віком, що на свідощтві, яким Я буду тобі об'являтися там. 7 І буде Аарон кадити на ньому кадило пахощів щоранку, — коли він поправлятиме лямпадки, то буде кадити його. 8 І при запаленні лямпадок під, вечір він буде кадити його. Це постійне кадило перед Господнім лицем на ваші покоління! 9 Не запалите на ньому чужого кадила, ані цілопалення, ані жертви хлібної, і жертви рідинної не будете лити на ньому. 10 І складе Аарон окупа на роги його, раз у році, — з крові жертви за гріх раз у році дня Окуплення складе він окупа на нього на ваші покоління. Це найсвятіше для Господа!“ 11 І промовив Господь до Мойсея, говорячи: 12 „Коли будеш робити перелік Ізраїлевих синів за тими, кого повинно лічити, то дадуть вони кожен викупа за душу свою Господеві при переліку їх, — і не буде між ними моровиці при переліку їх. 13 Оце дасть кожен, що переходить на переліку: половину шекля, на міру шеклем святині, — двадцять гер той шекель; половина цього шекля — принощення для Господа. 14 Кожен, хто переходить на переліку, від віку двадцяти літ і вище, дасть принощення для Господа. 15 Багатий

не побільшіть, а вбогий не зменшить від половини шекля, даючи приношення Господеві для складання окупу за ваші душі. **16** І візьмеш гроші окупу від Ізраїлевих синів, та й даси їх на роботу шкіні заповіту. І буде воно Ізраїлевим синам на пам'ять перед Господнім обличчям для окуплення за ваші душі“. **17** І Господь промовляв до Мойсея, гово́рячи: **18** „І зробиш умивальницю з міді, і підстава її — мідь, на вмивання. І поставиш її між шкінією заповіту й між жертівником, і наллеш туди води. **19** І будуть Аарон та сини його мити з неї свої руки та ноги свої. **20** Коли вони вхідитимуть до шкіні заповіту, то будуть мити в воді, — щоб їм не вмерти, або коли будуть відходити до жертівника на служення, щоб спалити огня́ну жертву для Господа. **21** І будуть вони вмивати руки свої та ноги свої, — щоб їм не вмерти. І буде це для них вічна постанова, — для нього й для нащадків його на їхні покоління!“ **22** І Господь промовляв до Мойсея, гово́рячи: **23** „А ти візьми собі найкращих пахощів: самотечної мірри п'ять сотень шеклів, і запашного цинамону половину його: двісті й п'ятдесят, і запашної очеретини — двісті й п'ятдесят, **24** і касії п'ять сотень шеклів на міру шеклем святині, та гін олівкової оливи. **25** І зробиш її миром святого помазання, масть складену, робота робітника масти. Це буде миро святого помазання. **26** І намасти́ш ним шкінію заповіту, і ковче́га свідо́цтва, **27** і стола та всі речі його, і свічника та речі його, і жертівника кадила, **28** і жертівника цілопалення та всі речі його, і

вмивальницю та підставу її. **29** І освятиш їх, і стануть вони найсвятішим, — усе, що доторкнеться до них, освятиться! **30** І помажеш Аарона та синів його, та посвятиш їх на священнослуження Мені. **31** А до синів Ізраїлевих будеш говорити, кажучи: Це буде Мені миро святого помазання на ваші покоління. **32** На людське тіло не буде воно лите, і за постановою про нього не буде робитися, як воно, — святиня воно, воно буде святиня для вас! **33** Кожен, хто сам робитиме масть, як воно, і хто дасть із нього на чужого, той буде витятий із народу свого“. **34** І промовив Господь до Мойсея: „Візьми собі пахощів: бальзаму, і ониху, і хелбану, пахощів, та чистого ладану, — кожне буде в рівній частині. **35** І зробиш з цього кадило, масть, робота робітника масти, посолене, чисте, святе. **36** І зітреш із неї надрібно, і даси з неї перед обличчям свідцтва в шкіні заповіту, що Я буду являтися тобі там, — це буде найсвятіше для вас! **37** А кадило, що зробіть, за постановою про нього це зробіть собі, — воно буде тобі святість для Господа! **38** Кожен, хто зробіть, як воно, щоб нюхати з нього, той буде витятий із народу свого!“

31 І промовив Господь до Мойсея, говорячи: **2** „Дивися, — Я покликав на ім'я Бецал'їла, сина Урієвого, сина Хура, Юдиного племені, **3** і наповнив його Духом Божим, мудрістю, і розумуванням, і знанням, і здібністю до всякої роботи, **4** на обміслення мистецьке, на роботу в золоті, і в сріблі, і в міді, **5** і в обробленні каменя, щоб всаджувати, і в обробленні

дерева, щоб робити в усякій роботі. **6** І Я ото дав із ним Оголіява, Ахісамахового сина, Данового племені. А в серце кожного мудросердого Я дав мудрість, — і зроблять вони все, що Я наказав був тобі: **7** скінію заповіту, і ковчега для свідоцтва, і віко, що на ньому, і всі скінійні речі, **8** і стола та речі його, і чистого свічника та всі речі його, і жертівника кадила, **9** і жертівника цілопáлення та всі речі його, і вмивальницю та підставу її, **10** і ша́ти служебні, і ша́ти священні для священника Аарона, і ша́ти синів його на священнослúження, **11** і оливу помáзання, і запашне кадило для святині, — як усе, що Я наказав був тобі, вони зроблять“. **12** І промовив Господь до Мойсея, говóрячи: **13** „А ти промовляй Ізраїлевим синам, говорячи: Тільки суботи Мої бúдете пильнувати, бо це знак поміж Мною та поміж вами для ваших поколінь, щоб ви пізнали, що Я — Господь, що освячує вас! **14** І будете пильнувати суботу, бо вона святість для вас. Хто опогáнить її, той конче буде забитий, бо кожен, хто робить у ній роботу, то буде стята душа та з-посеред наро́дів її! **15** Шість день буде робитися праця, а дня сьомого — субота відпочинку від праці, святість для Господа. Кожен, хто робить роботу за субóтного дня, той конче буде забитий! **16** І будуть Ізраїлеві сини додérжувати суботу, щоб зробити суботу вічним заповітом для своїх поколінь. **17** Це знак навіки поміж Мною та поміж Ізраїлевими синами, бо шість день творив Господь небо та землю, а дня сьомого — перервав працю та спочив“. **18** І

дав Він Мойсееві, коли закінчив говорити з ним на Сінайській горі, дві таблиці свідчення, таблиці кам'яні, писані Божим пальцем.

32 І побачив народ, що загаявся Мойсей зійти з гори. І зібрався народ проти Аарона, та й сказали до нього: „Устань, зроби нам богів, що будуть ходити перед нами, бо той Мойсей, муж, що вивів був нас із єгипетського краю, — ми не знаємо, що сталося йому“. **2** І сказав їм Аарон „Поздіймайте золоті сережки, що в ушах ваших жінок, ваших синів та дочок ваших, і поприносьте до мене“. **3** І ввесь народ поздіймав з себе золоті сережки, що в їхніх ушах, та й позносили до Аарона. **4** І взяв він це з їхньої руки, і вформував його в глині, і зробив із нього лите теля. А вони сказали: „Оце твої боги, Ізраїлю, що вивели тебе з єгипетського краю!“ **5** І побачив це Аарон, і збудував жертівника перед ним. І кликнув Аарон та й сказав: „Завтра свято для Господа!“ **6** І повставали вони взавтра рано вранці, і принесли цілопалення, і привели мирну жертву. І засів народ до їди та до пиття, і встали бавитися. **7** А Господь промовляв до Мойсея: „Иди, зійди, бо зіпсувся народ твій, якого ти вивів із єгипетського краю. **8** Зійшли вони скоро з дороги, що наказав був Я їм, — зробили собі лите теля, і поклонились йому, і склали йому жертви, та й сказали: Оце твої боги, Ізраїлю, що вивели тебе з єгипетського краю!“ **9** І промовив Господь до Мойсея: „Я бачив народ той, і ось народ — твердоший він! **10** А тепер залиши Мене, — і розпалиться гнів Мій на

них, і Я вінищу їх, а тебе зроблю великим народом“.

11 І Мойсей став благати лице Господа, Бога свого, та й сказав: „Нащо, Господи, розпáлюється гнів Твій на народ Твій, якого Ти випровадив з єгипетського країю силою великою та міцною рукою? **12** Нащо будуть казати єгíптjани, говорячи: На зле ти їх вивів, щоб їх повбивати в горах, та щоб винищити їх з повёрхні землі?. Вернися з рóзпалу гніву Свого, та й відверні зло від Свогó народу! **13** Згадай про Авраама, Ісака та Ізраїля, рабів Своїх, що Ти їм присягався був Собою, та говорив їм: „Помно́жу ваших нащáдків, немов зорі небесні, і всю оту землю, що про неї казав, дам вашим нащáдкам, — і вони пося́дуть навіки“.

14 І відверну́в Господь зло, про яке говорив, щоб зробити Своему народóві. **15** І повернувся, і зійшов Мойсей із гори, — а в руці його дві таблиці свідóцтва, писані з обох їхніх сторін, — звідси й звідти вони були́ писані. **16** А таблиці — Божа робота вони, а письмо — Боже письмо воно, вірізьблене на таблицях. **17** І почув Ісус голос народу, як кричав він, та й сказав до Мойсея: „Крик бóю в табóрі!“ **18** А той відказав: „Це не крик сили перемóжців і не крик слабости переможених, — я чую голос співу!“ **19** І сталося, коли він наблізився до табóру, то побачив теля те та тáнці... І розпалівся гнів Мойсеїв, і він кинув таблиці із рук своїх, — та й розторóщив їх під горою!. **20** І схопів він теля, що зробили вони, та й спалив на огні, та змолв, аж став порох І розсіпав на поверхні води, і напоїв тим синів Ізраїлевих. **21** І

сказав Мойсей Ааронові: „Що вчинив тобі наро́д цей, що ти гріх великий навів на нього?“ 22 А Аарон відказав: „Нехай не запáлиться гнів мого пана! Ти знаєш наро́д цей, що він у злomu. 23 І вони сказали мені: Зроби нам богів, що будуть ходити перед нами, бо той Мойсей, муж, що вивів нас із єгипетського країю, — ми не знаємо, що сталося йому. 24 І сказав я до них: Хто має золото, — поздіймайте з себе. І дали вони мені, а я кинув його в огонь, — і вийшло те теля“. 25 І побачив Мойсей народ, що незагну́зданий він, бо Аарон розгнузда́в його на га́нбу поміж їхніми ворогами. 26 І став Мойсей у брамі табо́ру й сказав: „Хто за Господа — до мене!“ І зібралися до нього всі Левіїні сини. 27 І сказав він до них: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Припашіть кожен меча свого на стегно́ своє, перейдіть, і верніться від брами до брами в табо́рі, — і повбивайте кожен брата свого, і кожен приятеля свого, і кожен бліжнього свого“. 28 І зробили Левіїні сини за словом Мойсеевим. І впало з наро́ду того дня близько трьох тисяч чоловіка. 29 І сказав Мойсей: „Освятіть сьогодні себе для Господа, бо кожен мстився на сині своїм та на браті своїм, і щоб сьогодні Він дав вам благослове́ння“. 30 І сталося наавтра, і сказав Мойсей до народу: „Ви згрішили великим гріхом, а тепер зійду́ я до Господа, — може складу́ оку́плення за ваш гріх“. 31 І вернувся Мойсей до Господа та й сказав: „О, згрішив цей наро́д великим гріхом, — вони зробили собі золотих богів! 32 А тепер, коли б Ти пробачив їм їхній гріх! А як ні, — витри

мене з книги Своєї, яку Ти написав“. **33** І промовив Господь до Мойсея: „Хто згрішив Мені, того витру із книги Своєї. **34** А тепер іди, провадь цей народ туди, куди казав Я тобі. Ось Мій Ангол піде перед лицем твоїм. А в день кари Моєї — покараю їх за їхній гріх! **35** І Господь ударив той народ за те, що вони зробили теля, яке Аарон учинив був.

33 І говорив Господь до Мойсея: „Іди, вийди звідси ти та той народ, що ти вивів його з єгипетського краю до того Краю, що Я присяг був його Авраамові, Ісакові та Якову, говорячи: Нащадкам твоїм дам його, **2** і пошлю перед лицем твоїм Ангола, і попроганяю ханаанейнина, амореянина, і хіттеянина, і періздеянина, хіввеянина, і євусеянина, — **3** до краю, що тече молоком та медом, бо Я не підú серед тебе, — бо ти народ твердошій, — щоб Я не вигубив тебе в дорозі“. **4** І почув народ ту лиху вістку, та й засмутився, і ніхто не поклав на себе своєї оздоби. **5** Бо промовив Господь до Мойсея: „Скажи Ізраїлевим синам: Ви народ твердошій, — якщо одну хвилину підú серед тебе, то вигублю тебе! Тож тепер здійми оздобу свою з себе, — Я знатиму, що вчиню тобі“. **6** І поздймали Ізраїлеві сини свої оздоби під горою Хорів. **7** А Мойсей узяв намета, та й нап'яв його поза табóром, далеко від табóру, і назвав його: скинія заповіту. І бувало, — кожен, хто шукав Господа, входив до скинії заповіту, що поза табóром. **8** І бувало, коли вихóдив Мойсей до скинії, то підвóдився весь народ, і ставали кожен при вході свого намету, і дивилися

за Мойсеєм, аж поки він не входив до скинії. **9** І бувало, коли входив Мойсей до скинії, то сходив стовп хмари, і ставав при вході скинії, та й говорив Бог із Мойсеєм. **10** І весь нарід бачив стовпа хмари, що стояв при вході скинії. І весь народ підводився, та й вклонялися, кожен при вході намету свого. **11** І говорив Господь до Мойсея лице в лице, як говорить хто до друга свого. І вертався він до табору, а слуга його, юнак Ісус, син Навінів, не виходив із середини скинії. **12** І сказав Мойсей до Господа: „Дивися, — Ти говориш мені: Випровади цей нарід, а Ти не дав мені знати, кого зо мною пошлеш. А Ти сказав був: Я знаю тебе на ім'я, а також знайшов ти милість в очах Моїх. **13** Тож тепер, коли знайшов я милість в очах Твоїх, об'яви ж мені дорігу Свою, і я пізнаю, як знайти милість в очах Твоїх. І побач, бо цей люд — то народ Твій“. **14** А Він відказав: „Сам Я піду, — і введу тебе до відпочинку“. **15** І сказав він до Нього: „Коли Сам Ти не підеш, то не виводь нас ізвідси. **16** Бож чим тоді пізнається, що знайшов милість в очах Твоїх я та нарід Твій? Чи ж не тим, що Ти підеш із нами? І будемо вірізнені я та нарід Твій від кожного народу, що на поверхні землі“. **17** І промовив Господь до Мойсея: „Також цю річ, про яку говорив ти, зроблю, бо ти знайшов милість в очах Моїх, і Я знаю на ім'я тебе“. **18** А він відказав: „Покажи мені славу Свою!“ **19** І Він промовив: „Я переведу все добро Своє перед тобою, і покличу Господнім Ім'ям перед тобою. І Я помилую, до кого милостивий, і змилюся, до

кого милосердний“. **20** І Він промовив: „Ти не зможеш побачити лица Мого, — бо людина не може побачити Мене — і жити“. **21** І промовив Господь: „Ось місце при Мені, — і ти станеш на скелі. **22** І станеться, коли буде переходити слава Моя, то Я вміщу Тебе в щілині скелі, і закрию тебе рукою Своєю, аж поки Я перейду. **23** А здійму руку Свою, — і ти побачиш Мене ззаду, а обличчя Моє не буде видіме“.

34 І промовив Господь до Мойсея: „Витеші собі дві кам'яні таблиці, як перші, і Я напишу на цих таблицях слова, що були на перших таблицях, які ти розбив. **2** І приготовся на рано. І вийдеш рано вранці на гору Сінаї, і станеш Мені там на верхів'ї гори. **3** А з тобою ніхто не вийде, і на всій горі нехай нікого не буде видно. І також дрібна худоба й худоба велика нехай не пасеться навпроти тієї гори“. **4** І витесав він дві кам'яні таблиці, як перші. І встав Мойсей рано вранці, та й вийшов на гору Сінаї, як Господь звелів був йому. І взяв він у руку свою дві таблиці кам'яні. **5** А Господь зійшов у хмарі, і став там із ним, та й покликав Ім'ям Господа. **6** І перейшов Господь перед лицем його, та й викликнув: „Господь, Господь, — Бог милосердний, і милостівий, довготерпеливий, і многомилостівий та правдивий, **7** що дотримує милість для тисяч, що вибачає провини й переступ та гріх, та певне не вважає чистим винуватого, бо карає провини батьків на дітях, і на дітях дітей, і на третіх, і на четвертих поколіннях“. **8** І Мойсей поквапно вклонився до землі, і впав, **9** та й сказав: „Якщо я знайшов милість

в очах Твоїх, Владико, то нехай же Владика йде серед нас, бо народ цей твердошій. І Ти пробачиш нашу провину та наш гріх, і зробиш нас спадком Своїм“. **10** А Він відказав: „Ось Я складаю заповіта перед усім народом твоїм. Я чинитиму чуда, які не були творені на всій землі і в жодного народу. І побачить увесь народ, серед якого ти знаходишся, чин Господній, що Я чиню його з тобою, — який він страшній!

11 Виконуй те, що Я наказую тобі сьогодні. Ось Я виганяю перед тобою амореянина, і ханаанеянина, і хіттеянина, і періздеянина, і хіввеянина, і євусеянина.

12 Стережися, щоб не склав ти умови з мешканцем тієї землі, що ти входиш на неї, — щоб він не став пасткою серед тебе. **13** Бо ви їхні жертівники поруйнуєте, а їхні камінні стовпи для богів поторощите, а їхні дерева святі повирубуєте. **14** Бо не будеш ти кланятись богам іншому, бо Господь — ревливий ім'я Його, Бог ревливий Він! **15** Щоб не склав ти умови з мешканцем краю, як будуть вони любодіяти вслід за богами своїми, і будуть богам своїм жертви приносити, то якщо він покличе тебе, то ти не будеш їсти із жертви його. **16** І не візьмеш із дочок його для синів своїх, бо будуть вони любодіяти вслід за богами своїми, і вчинять розпусниками синів твоїх вслід за богами своїми. **17** Литих богів не зробиш собі. **18** Будеш виконувати свято Опрісноків. Сім день будеш їсти опрісноки, що Я наказав був тобі на умовлений час місяця авіва, бо в місяці авіві ти вийшов з Єгипту. **19** Усе, що відкриває утробу — то Моє, як і всяка твоя

худоба, що є самець, відкриття утроби вола та вівці.

20 А відкриття утроби осла викупиш ягням. А якщо його не викупиш, то заб'єш його, зламавши шию. Кожного перворідного з синів твоїх викупиш. І не будуть являтися перед обличчя Мое з порожньою рукою.

21 Шість день будеш працювати, а дня сьомого спочинеш від праці; в о́рці й у жнивá спочинеш від праці.

22 І свято тижнів зробиш собі, і первоплóду жнив пшениці, і свято збору врожаю під кінець року.

23 Тричі в році вся чоловіча стать буде являтися перед лице Владики Господа, Бога Ізраїлевого.

24 Бо Я ви́жену людей перед лицем твоїм, і розширю границю твою, і ніхто не запрагне твоєї землі, коли ти ходитимеш являтися перед лице Господа, Бога твого, тричі в році.

25 Не будеш принóсити на квáшенім крові жертви твоєї, і не переночує до рана святкóва жертва Пасхи.

26 Почáток первоплóдів твоєї землі принесеш у дім Господа, Бога твого. Не будеш варити ягняти в молоці його матері“.

27 І промовив Господь до Мойсея: „Напиши собі слова́, бо згідно з цими словами склав Я заповіта з тобою та з Ізраїлем“.

28 І був він там з Господом сорок день і сорок ночей, хліба не їв і води не пив. І написав на таблицях слова Заповіту, — Десять Заповідей.

29 І сталося, коли схóдив Мойсей з гори Сіна́й, — а обідві таблиці свідоцтва в Мойсеєвій руці при сході його з гори, — що Мойсей не знав, що лице його стало променіти, бо Бог говорив з ним.

30 І побачив Аарон та всі Ізраїлеві сини Мойсея, — аж ось лице його променіло,

і вони боялися підійти до нього! **31** І кликнув до них Мойсей, і звернулися до нього Аарон та всі начальники в громаді. І Мойсей говорив до них. **32** А потім поїхали всі Ізраїлеві сини, і він наказав їм усе, що Господь говорив з ним на горі Синаї. **33** І скінчив Мойсей говорити з ними, і дав на лице своє покривало. **34** А коли Мойсей входив перед Господне лице на розмову з Ним, то здимав покривало аж до свого виходу. І він виходив, і говорив до Ізраїлевих синів, щоб було наказано йому. **35** І бачили Ізраїлеві сини лице Мойсееве, — що променіло лице Мойсееве. І Мойсей знов накладал покривало на лице своє аж до відходу свого, щоб говорити з Ним.

35 І зібрав Мойсей усю громаду Ізраїлевих синів, та й промовив до них: „Ось ті речі, що Господь наказав їх чинити. **2** Шість день буде робитися праця, а дня сьомого буде вам свято, — субота спочинку від праці для Господа. Кожен, хто робитиме працю в нім, буде забитий! **3** Не розпалите огню за суботнього дня по всіх ваших осáдах“. **4** І сказав Мойсей до всієї громади Ізраїлевих синів, ка́жучи: „Оце та річ, що Господь наказав, говорячи: **5** Візьміть від себе прино́шення для Господа. Кожен за щедрим серцем своїм принесе його, прино́шення Господéві: золото, і срібло, і мідь, **6** і блакить, і пурпур, і червень, і віссон, і вовну козину, **7** і начервно пофарбовані баранячі шкурки, і шкурки тахашеві, і акаційні дере́ва, **8** і оливу на освітлення, і пахощі на оливу помáзання, та пахощів на кадило, **9** і каміння оніксове, і каміння на оправу до ефóду

й до нагрудника. **10** А кожен із вас мудросердий прийде та зробить, щó наказав був і Господь: **11** шкінію внутрішню та її намета зовнішнього, і покриття її, і гачки її, і дошки її, засуви її, стовпи її та підстави її; **12** ковчега, і держаків його, віко й завісу заслони; **13** стола, і держаків його, і всі речі його, і хліб показний; **14** і свічника освітлення, і речі його, і лямпадки його, і оливу освітлення; і **15** і жертівника кадила, і держаків його, і оливу помазання, і кадило пахощів та заслону входу і при вході; **16** жертівника цілопалення, і мідяну його сітку, держаків його, і всі речі його, умивальницю й підставу її; **17** запони подвір'я, стовпи його, і підстави його та заслону брами подвір'я; **18** кілки шкінії, і кілки подвір'я та шнури їхні; **19** і шати служебні на служення в святині, священні шати для священника Аарона, та шати синів його, на священнослуження“. **20** І вийшла вся громада Ізраїлевих синів від Мойсея. **21** І приходили кожен чоловік, кого велó серце його, і кожен, кого дух його чинив щедрим, і принесли принесення Господеві для роботи шкінії заповіту, і на кожну працю його, і на священні шати. **22** І приходили ті чоловіки з жінками, кожен щедросердий, і принесли гачка, і носову сережку, і персня, і сережку, всякі золоті речі, та все, що людина принесла, як золото принесення для Господа. **23** І кожна людина принесла, щó хто мав: блакить, і пурпур, і червень, і віссон, і вовна козина, і баранячі начервоно пофарбовані шкурки, і шкурки тахашеві. **24** Кожен, хто жертвував срібне та

мідяне прино́шення, прино́сив Госпо́дне прино́шення, і кожен, хто мав, поприно́сили акаці́йне дере́во, на вся́ке зайня́ття коло́ тієї́ роботи. **25** І кожна́ мудро́серда́ жі́нка пря́ла рука́ми сво́їми, і прино́сила пря́жу: блакиті́, і пурпур, і червень, і віссон. **26** І всі́ жі́нкі, кого́ вело́ їхнє́ серце́, пря́ли ко́зину вовну́. **27** А нача́льники поприно́сили ка́міння оні́ксу, і ка́міння вста́влення́ для е́фоду та́ для нагрудника́, **28** і пахо́щі, і оли́ву на осві́тлення́, і для оли́ви пома́зання́, і для запашно́го ка́дила. **29** Ко́жен чо́ловік та́ жі́нка, кого́ їхнє́ серце́ схи́ляло́ прино́сити́ для́ ко́жної́ пра́ці, яку́ Госпо́дь на́казав ро́бити́ руко́ю Мойсе́я, — Ізраї́леві́ сини́ прино́сили до́бровільни́й да́р для́ Госпо́да. **30** І сказа́в Мойсе́й до́ Ізраї́левих сині́в: „Диві́ться, — Госпо́дь на́звав на ім'я́ Беца́л'ї́ла, сина́ Урі́євого, сина́ Хура́, Юди́ного ро́ду. **31** І на́повнив його́ Ду́хом Бо́жим, мудро́стю, розуму́ванням, і зна́нням, і зді́бністю́ до́ вся́кої́ роботи́ **32** на обмі́слення́ мистець́ке, на ро́боту́ в зо́лоті, і в срі́блі, і в міді́, **33** і в обробо́вленні́ ка́меня, що́б всаджу́вати, і в обробо́вленні́ дере́ва, що́б ро́бити́ в уся́кій мистець́кій ро́боті. **34** І вклав в його́ серце́, що́б навча́в, він і Ого́ліяв, син Ахі́самаха́, Да́нового пле́мени. **35** Він на́повнив їх́ мудро́стю се́рця, що́б ро́били́ вони́ вся́ку ро́боту́ обрі́бника́, і мистця́, і га́птівника́ в блакиті́, і в пурпурі́, і в червені́, і в віссоні́, і тка́ча, що́ робля́ть уся́ку ро́боту́ й заду́мують мистець́кі́ речі́.

36 І зроби́ть Беца́л'ї́л та́ Ого́ліяв, та́ ко́жен мудро́серди́й чо́ловік, ко́му Госпо́дь да́в мудро́сти та́

розсудку, щоб уміти зробити кожну працю роботи в святині на все, що Господь наказав був. **2** І покликав Мойсей Бецал'їла та Оголіява, та кожного мудросердого чоловіка, кому Господь подав мудрість у серце, кожного, кого вело серце зблизитися до тієї праці, щоб зробити її. **3** І взяли вони від Мойсея все принішення, що познісили Ізраїлеві сини для праці служби святині, щоб зробити її. А вони ще принісили до нього щоранку добровільного дара. **4** І прибули всі мудреці, що роблять усю роботу святині, кожен із праці своєї, яку вони роблять, **5** і сказали до Мойсея, говорячи: „Народ приносить більше, ніж потрібно було для праці, яку Господь звелів був зробити“. **6** І Мойсей наказав проголосити в таборі, говорячи: „Ні чоловік, ні жінка нехай не роблять уже нічого на принішення для святині“. І був стриманий народ від принісів. **7** А наготовленого було дівити для кожної праці, щоб зробити її, і ще зоставалося. **8** І зробили кожен мудросердий із тих, що робили скінійну працю: десять покривал із суканого віссону, і блакиті, і пурпуру та з червені. Херувими — мистецькою роботою він поробив їх. **9** Довжині одного покривала — двадцять і вісім ліктів, а ширині одного покривала — чотири лікті. Усім покривалам міра одна. **10** І поспинав він п'ять покривал одне до одного, і п'ять інших покривал поспинав одне до одного. **11** І поробив він блакитні петельки на край одного покривала з кінця в спинанні. Так само зробив на край кінцевого покривала в спинанні другім. **12**

П'ятдесят петельок зробив він у покривалі одним, і п'ятдесят петельок зробив він на кінці покривала, що в другім спинанні. Ті петельки протилеглі одна до однієї. 13 І зробив він п'ятдесят золотих гачків, і поспинав ті покривала одне до одного тими гачками, — і стала одна шкінія. 14 І зробив він покривала з вовни козиної до намета над внутрішньою шкінією, — одинадцять покривал зробив таких. 15 Довжина одного покривала — тридцять ліктів, а ширина одного покривала — чотири лікті. Одинадцятьом покривалам міра одна. 16 І поспинав він п'ять покривал осібно, а шість тих покривал осібно. 17 І поробив він п'ятдесят петельок на краю кінцевого покривала в спинанні, і п'ятдесят петельок поробив на краю покривала другого спинання. 18 І зробив він п'ятдесят мідяних гачків на спинання шкінії, щоб стала вона одна. 19 І зробив він накриття для шкінії, — баранячі начервоно пофарбовані шкурки, і накриття зверху з тахашевих шкурок. 20 І поробив він для шкінії стоячі дошки з акаційного дерева. 21 Десять ліктів довжина дошки, і лікоть і півліктя ширина однієї дошки. 22 В одній дошці дві ручки, сполучені одна до однієї. Так він поробив усі дошки шкінії. 23 І поробив він дошки для шкінії, — двадцять дощок на бік південний, на полудень. 24 І сорок срібних підстав поробив він під тими двадцятьма дошками, — дві підставі під однією дошкою для ручок її, і дві підставі під дошкою другою для двох ручок її. 25 А для другого боку шкінії, у бік півночі — зробив він двадцять дощок.

26 І для них сорок срібних підстав, — дві підставі під одну дошку, і дві підставі під дошку другу. 27 А для заднього боку шкіни на захід зробив він шість дощок. 28 І дві дошки зробив він для шкінних кутів на заднього бока. 29 І були вони поєднані здолу, і разом були вони поєднані на верху її до однієї каблучки. Так зробив він для них обох, для обох кутів. 30 І було вісім дощок, а їхні підстави зо срібла, — шіснадцять підстав: по дві підставі під одну дошку. 31 І зробив він засуви з акаційного дерева, — п'ять для дощок одного боку шкіни, 32 і п'ять засувів для дощок другого боку шкіни, і п'ять засувів для дощок заднього боку на захід. 33 І зробив він середнього засува, щоб засувати по середині дощок від кінця до кінця. 34 А ці дошки він пообкладав золотом, а каблучки їхні, на вкладання для засувів, поробив із золота; і ці засуви він пообкладав золотом. 35 І зробив він завісу з блакиті, і пурпуру, і червені та з суканого віссону. Мистецькою роботою зробив її з херувимами. 36 І він зробив для неї чотири акаційні стовпи, і пообкладав їх золотом, — гаки їх золоті, — і вилив для них чотири срібних підставі. 37 І зробив він заслону для входу шкіни з блакиті, і пурпуру, і червені та з суканого віссону, — робота гаптівника. 38 А стовпії її — п'ять, а гаки їх золоті; і він пообкладав їх верхі та їх обручі золотом; а підстави їхні — п'ять із міді.

37 І зробив Бецал'їл ковчега з акаційного дерева, — два лікті й пів довжина його, і лікоть і пів ширина

його, і лікоть і пів вишина його. 2 І пообкладав він його щирим золотом зсерéдини та іззóвні. І вінця золотого зробив навколо над ним. 3 І він вилив для нього чотири золоті каблучки на чотирьох кутах його, — дві каблучки на одному боці його, і дві каблучки на другому боці його. 4 І він поробив держак з акаційного дерева, і пообкладав їх золотом. 5 І він повсóбував ці держак в каблучки на боках ковчéгу, щоб носити ковчега. 6 І віко зробив зо щирого золота, — два лікті й пів довжина його, і лікоть і пів ширина його. 7 І зробив два золоті херувіми, — роботою кутю зробив їх з обох кінців віка. 8 І зробив одного херувима з кінця звідти, а одного херувима з кінця звідси. З того віка поробив тих херувимів на обох кінцях його. 9 І були ті херувими з простя́гненими догорі́ крилами, і заті́нювали своїми крилами над віком, а їхні лица — одне до óдного; до віка були схілені лица тих херувимів. 10 І зробив він стола з акаційного дерева, — два лікті довжина його, і лікоть ширина його, і лікоть і пів вишина його. 11 І пообкладав його щирим золотом, і зробив вінця золотого для нього навколо. 12 І ліштву зробив він для нього в долóню навколо, і зробив вінця золотого навколо для ліштви його. 13 І він вилив для нього чотири каблучки із золота, та й дав ті каблучки на чотирьох кінцях, що при його чотирьох ніжках. 14 При лиштві були ті каблучки, вкладáння для держаків, щоб носити стола. 15 І поробив він ті держак з акаційного дерева, і пообкладав їх золотом, щоб

носити стола. **16** І поробив він ті речі, що на столі: миски його, і кадильниці його, і кухлі його та чаші його, що ними лито, — золото щире. **17** І зробив він свічника зо щирого золота, — роботою куткою зробив він того свічника. Стовп його, і рамена його, келихи його, гудзі його й квіти його — виходили з нього. **18** І шість рамен виходило з боків його, — три рамені свічника з одного боку його, і три рамені свічника з другого боку його. **19** Три келихи мигдалоподібні в одному рамені, гудзь і квітка, і три мигдалоподібні келихи в рамені другим, гудзь і квітка. Так на шости раменах, що виходять із свічника. **20** А на стовпі свічника чотири келихи мигдалоподібні, гудзі його та квітки його. **21** І гудзь під двомá раменами з нього, і гудзь під другими двома раменами з нього, і гудзь під третіми двома раменами з нього, — у шости рамен, що виходять із свічника. **22** Їхні гудзі та їхні рамена виходили з нього. Увесь він — одне куття щирого золота. **23** І зробив він сім лямпадок до нього; а його щіпчики та його лопатки на вугіль — зо щирого золота. **24** З таланту щирого золота зробив він його та всі його речі. **25** І зробив він кадильного жертівника з акаційного дерева, — лікоть довжина його, і лікоть ширина його, квадратний, а два лікті вишина його. З нього були його роги. **26** І пообкладав він його щирим золотом, — верх його та стіни його навколо, та роги його. І вінця золотого навколо зробив. **27** І дві золоті каблучки зробив йому під вінця його, — зробив на обох боках його, на вкладання для держаків, щоб

ними носити його. 28 І держак поробив із акаційного дерева, і золотом пообкладав їх. 29 І зробив він миро святого помазання, і чисте кадило пахощів, — робота робітників масти.

38 І зробив він жертовника з акаційного дерева, — п'ять ліктів довжина його, і п'ять ліктів ширина його, квадратівий, а вишина його — три лікті. 2 І поробив він роги його на чотирьох кутах його, — з нього були його роги. І пообкладав його міддю. 3 І він поробив усі речі жертовника: горшки, і шуфлі, і кропильниці, видельця, і лопатки на вугілля. Усі речі його поробив він із міді. 4 І мережу зробив він із міді для жертовника роботою сітки, під лиштву його здолу до половини його. 5 І вилив він чотири каблучки на чотирьох кінцях його для мідяної мережі, на вкладання для держаків. 6 І поробив він держак з акаційного дерева, і пообкладав їх міддю. 7 І повсовував він ті держак в каблучки на боках жертовника, щоб ними носити його. Порожнявим усередині зробив його з дощок. 8 І зробив він умивальницю з міді та підставу її з міді, з дзеркалами жінок, що сповняли службу при вході скінії заповіту. 9 І зробив він подвір'я. На південну сторону, на полудень запони того подвір'я, — суканий віссон, сто ліктів. 10 А стовпів для нього — двадцять, а їхніх підстав із міді — двадцять. Гаки тих стовпів та обручі їхні — срібло. 11 А в сторону півночі — сто ліктів; стовпів для них — двадцять і підстав для них — двадцять, із міді. Гаки тих стовпів та обручі їхні — срібло. 12 А в сторону заходу, —

запони, п'ятдесят ліктів; стовпів для них — десять, і підстав для них десять. Гаки тих стовпів та обручі їхні — срібло. **13** А в сторону п'єреду, сходу, — п'ятдесят ліктів. **14** Запони до б'оку — п'ятнадцять ліктів; стовпів для них — три, і підстав для них — три. **15** А для другого боку з цієї й з тієї сторони брами подвір'я — запони на п'ятнадцять ліктів; стовпів для них — три, і підстав для них — три. **16** Всі запони подвір'я навколо — віссон суканий. **17** А підстави для стовпів — мідь, гаки стовпів та обручів їхніх — срібло. А обклад верхів їх — срібло, і вони — всі стовпи подвір'я — поспінані сріблом. **18** А заслона брами подвір'я — робота гаптівника: блакить, і пурпур, і червень та суканий віссон; і двадцять ліктів довжина, а вишина в ширині — п'ять ліктів, відповідно запонам подвір'я. **19** А стовпів для них — чотири, і підстав для них — чотири, із міді. Гаки їх — срібло, і обклад верхів їх та їхніх обручів — срібло. **20** А всі кілки для шкіни й для подвір'я навколо — мідь. **21** Оце перелік шкіни, шкіни свідоцтва, що був обрахований на пріказ Мойсея, — за допомогою Левитів під рукою Ітамара, сина Аарона, священика. **22** А Бецал'їл, син Урія, сина Хура, Юдиного племені, поробив усе, що Господь наказав був Мойсеєві. **23** А з ним Оголіяв, син Ахісамахів, Данового племені, обр'облювач, і мистець, і гаптівник блакиттю, і пурпуром, і червенню, і віссоном. **24** Усе золото, вжите для праці в усій роботі святині, то було золото колихання, — двадцять і дев'ять тал'антів та сім сотень і тридцять шеклів на міру шеклем святині.

25 А срібло полічених у громаді мужів — сто талантів та тисяча, і сімсот і сімдесят і п'ять шеклів на міру шеклем святині, **26** на голову бека, цебто половина шекля на міру шеклем святині для кожного, хто переходив при переліку від віку двадцяти літ і вище, — для шостисот тисяч і трьох тисяч і п'ятисот і п'ятидесяти. **27** І було сто талантів срібла на відлиття підстав святині та підстав завіси, — сотня підстав на сотню талантів, талант на підставу. **28** А з тисячі й семисот і семидесяти й п'яти шеклів поробив він гаки для стовпів, і пообкладав їхні верхі та поспинав їх. **29** А міді колихання було сімдесят талантів та дві тисячі й чотириста шеклів. **30** І поробив він із неї підстави входу шкіні заповіту, і жертівника мідяного, і його мідяну мережу, та всі речі жертівника, **31** і підстави подвір'я навколо, і підстави брами подвір'я, і шкініні кілки, і всі кілки подвір'я навколо.

39 А з блакиті й пурпуру та червені поробили вони службові шати для служення в святині. І поробили священні шати, що вони для Аарона, як Господь наказав був Мойсеєві. **2** І зробив він ефода з золота, блакиті, і пурпуру, і червені та з суканого віссону. **3** І повибивали вони золоті бляхи, та й настригли ниток на роботу серед блакиті, і серед пурпуру, і серед червені, і серед віссону, — робота мистця. **4** Вони зробили для нього злучені нараменники, на обох кінцях його він був сполучений. **5** А пояс мистецький для накладання ефоду, що з ним з'єднаний і однакового з ним виробу, —

золото, блакить, і пурпур, і червень, і суканий віссон, як Господь наказав був Мойсеєві. **6** І поробили вони камені оніксові, оточені золотими гніздами, вирізьблені різьбою печатки, з іменами Ізраїлевих синів. **7** І він їх поклав на ефодові нараменники, — камені на пам'ять для Ізраїлевих синів, як Господь наказав був Мойсеєві. **8** І зробив він нагрудника, роботою мистця, як робота ефоду, — золото, блакить, і пурпур, і червень, і суканий віссон. **9** Квадратівий він був, склადеним удвоє зробили нагрудника, — п'ядь довжина його, і п'ядь ширина його, складений удвоє. **10** І понасаджували на ньому чотири ряди каменя. Ряд: рубін, топáz і смарагд — ряд перший. **11** А ряд другий: карбункул, сапфір і яспіс. **12** А ряд третій: опаль, агат і аметіст. **13** А четвертий ряд: хризоліт, онікс і беріл, — вони вставлені золотими насадами в своїх гніздах. **14** А камені ті — на ймення дванадцятьох Ізраїлевих синів вони, на ймення їх; різьбою печатки кожен на ім'я його для дванадцяті племен. **15** І поробили вони на нагруднику сукані ланцюги плетеною роботою зо щирого золота. **16** І зробили вони два золоті гнізда та дві золоті каблучки, і дали ці каблучки на двох кінцях нагрудника. **17** І дали два золоті шнури на дві ті каблучки до кінців нагрудника. **18** А два кінці обох шнурів дали до двох гнізд, і дали на нараменники ефоду спереду його. **19** І зробили дві золоті каблучки, та й поклали на обох кінцях нагрудника на краї його, що до сторони ефоду, всередину. **20** І зробили вони дві золоті каблучки, та й дали їх на обидва нараменники

ефоду здолу, спéреду його, при сполученні його, над мистецьким поясом ефоду. 21 І прив'язали нагрудника від каблучок його до каблучок ефоду блакитною ниткою, щоб був на мистецькім поясі ефоду, — і не буде рúхатись нагрудник ізнад ефоду, як Господь наказав був Мойсеєві. 22 І зробив він шáту для ефоду, ткацькою роботою, всю блакитну. 23 А óтвір шáти в серéдині її, як отвір пáнцера; край отвору її обрaмований навколо, — щоб не дéртися їй. 24 І поробили вони на подóлку шати гранатові яблука з блакиті, і пурпуру та з суканої червені. 25 І поробили дзвінкí зo щирого золота, і дали ті дзвінки поміж гранатові яблука на подолку шáти навколо, поміж ті гранатові яблука, — 26 дзвінок і гранатове яблуко, дзвінок і гранатове яблуко на подолку шати тієї навколо, на слúження, як Господь наказав був Мойсеєві. 27 І поробили вони хітóни з віссону, робота ткача, для Аарона та для синів його, 28 і завóя з віссону, і шапкí накриття з віссону, і льнянá спíдня óдіж із суканого віссону, і пояса з суканого віссону, 29 і блакиті, і пурпура та з червені, робота гаптяря, як Господь наказав був Мойсеєві. 30 І зробили квітку, вінця святости, зo щирого золота, і написали на нím письмом різьби печатки: „Святість для Господа“. 31 І дали на нím блакитну нитку, щоб булá на завóї згори, як Господь наказав був Мойсеєві. 32 І скінчíлася вся робота шкіні, шкіні заповіту. І зробили Ізраїлеві сини все, — як Господь наказав був Мойсеєві, так зробили вони. 33 І познóсили вони до Мойсея шкінію

внутрішню, намета зовнішнього та всі речі її: гачки її, дошки її, засуви її, і стовпи її та підстави її, **34** і накриття з баранячих начервоно пофарбованих шкурок, і накриття з тахашевих шкурок, і завісу заслони, **35** ковчега свідoctва, і держакн його, і віко, **36** стола, усі речі його, і хліб показній, **37** чистого свічника та лямпадки його, лямпадки розстáвлені, та всі речі його й оливу освітлення, **38** і золотого жертівника, миро помáзання, і запашне кадило, і завісу при вході скннїї, **39** мідяного жертівника, і його мідяну мережку, держакн його, і всі речі його, умивальницю та підставу її, **40** запони подвір'я, стовпи його, і підстави його, і заслону для брами подвір'я, шнури його, і кілки його, і всі речі для служби в скннїї, у скннїї заповіту, **41** службóві шати для слúження в святині, священні шати священника Аарона, і шати синів його для священнослúження. **42** Усе так, як Господь наказав був Мойсеєві, так зробили Ізраїлеві сини всю ту роботу. **43** І побачив Мойсей усю ту роботу, і ось — вони зробили її! Як Господь наказав був, так зробили вони. І поблагословив їх Мойсей!

40 А Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Першого місяця, першого дня місяця поставиш намета для скннїї заповіту. **3** І поставиш там ковчега свідoctва, і закриєш ковчега завісою. **4** І внесеш стола, і порозкладаєш належне йому; і внесеш свічника, і запалиш його лямпадки. **5** І поставиш золотого жертівника для кадила перед ковчегом свідoctва; і повісиш заслону входу скннїї. **6** І поставиш жертівника

цілопáлення перед входом скинії, скинії заповіту. 7
І поставиш умивальницю між скинією заповіту та між жертівником, і даси туди води. 8 І поставиш подвір'я навколо, і даси заслону брами подвір'я. 9 І візьмеш миро помáзання, та й помáжеш скинію та все, що в ній, і освятиш її та всі речі її, — і стане вона святістю. 10 І помажеш жертівника цілопáлення та всі речі його, і освятиш жертівника, — і стане жертівник Найсвятішим. 11 І помажеш умивальницю та підставу її, — і освятиш її. 12 І приведеш Аарона та синів його до входу скинії заповіту, та й обмиєш їх водою. 13 І зодягнеш Аарона в священні шати, і помажеш його, і освятиш його, — і він буде священнослужити Мені. 14 І приведеш синів його, і позодягаєш їх у хітони. 15 І помажеш їх, як помазав їхнього батька, — і будуть вони священнослужити Мені. І станеться, що помáзання їх буде на них на вічне священство, на їхні покоління!“ 16 І зробив Мойсей усе, — як Господь наказав був йому, так він зробив. 17 І сталося першого місяця другого року, першого дня місяця, — була поставлена скинія! 18 І поставив Мойсей скинію, і дав підстави її, і поклав дошки її, і дав засови її, і поставив стовпи її. 19 І розтягнув намета над внутрішньою скинією, і поклав скинійне накриття на неї згорі, як Господь наказав був Мойсеєві. 20 І взяв він і поклав свідоцтво до ковчега, а на ковчега поклав держакі, і дав на ковчега віко згори. 21 І вніс він ковчега до скинії, і повісив завісу заслони, і закрив ковчег свідоцтва, як Господь наказав був Мойсеєві. 22

І дав він стола в скинію заповіту, на стороні скинії на північ, поза завісою. **23** І порозкладав на ньому розклад хліба перед Господнім лицем, як Господь наказав був Мойсеєві. **24** І поставив свічника в скинії заповіту навпроти стола, на стороні скинії на південь. **25** І позасвічував лямпадки перед Господнім лицем, як Господь наказав був Мойсеєві. **26** І поставив золотого жертівника в скинії заповіту перед завісою. **27** І кадив він на ньому запашні кадила, як Господь наказав був Мойсеєві. **28** І повісив входіву заслону до скинії. **29** А жертівника цілопáлення поставив при вході скинії, скинії заповіту, і приніс на ньому цілопáлення та жертву хлібну, як Господь наказав був Мойсеєві. **30** І поставив умивальницю між скинією заповіту та між жертівником, і туди дав води на миття. **31** І вмивали з нього Мойсей й Аарон та сини його руки свої та ноги свої. **32** Коли вони вхóдили до скинії заповіту, і коли зближáлися до жéртівника, вони обмивалися, як Господь наказав був Мойсеєві. **33** І поставив подвір'я навколо скинії та жертівника, і повісив заслону брами подвір'я. **34** А хмара закрила скинію заповіту, і слава Господня напóвнила скинію. **35** І не міг Мойсей увійти до скинії заповіту, бо хмара спочивала над нею, а слава Господня напóвнила скинію. **36** А коли підіймалася хмара з-над скинії, то Ізраїлеві сини рушáли в усі свої пóдорожі. **37** А якщо хмара не підіймалася, то не рушáли вони аж до дня, коли вона підіймáлася, **38** бо над скинією вдень була

хмара Господня, а вночі був огонь у ній, — на очáх
усього Ізраїлевого дому в усіх його пóдорожах!

Левит

1 І кликнув Господь до Мойсея, і промовляв до нього з skinії заповіту, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів та й скажеш до них: Коли хто з вас принесе жертву для Господа зо скотини, то з худоби великої й худоби дрібної принесете вашу жертву. **3** Якщо жертва його — цілопáлення з худоби великої, то нехай принесе його, самця безвадного; нехай приведе його до skinії заповіту, щоб він був уподобаний перед лицем Господнім. **4** І покладе він руку свою на гóлову цілопáлення, — і буде йому да́но вподо́бання на очищення від гріхів його. **5** І заріже він ягня перед Господнім лицем. А Ааронові сини, священники, принесуть кров, і покрóплять тією кров'ю на жéртівника навкóло, що при вході до skinії заповіту. **6** І здере він шкуру з жертви цілопáлення, і розі́тне його на куски його. **7** І дадуть сини священника Аарона огню на жéртівника, і покладуть дров на тім огні. **8** І порозкладáють Ааронові сини, священники, ті куски, голову та товщ, на дрóвах, що на огні, який на жéртівнику. **9** А його нúтросці та голінки його обмие водою. І священник усе те спалить на жéртівнику, — це цілопáлення, огняна́ жертва, пахо́щі любі для Господа. **10** А якщо його жертва з дрібно́ї худóбини, — з овець або з кіз на цілопáлення, то нехай приведе його, безвадного самця, **11** і заріже його на боці жéртівника на північ, перед Господнім лицем. І покроплять сини Ааронові, священники, кров'ю його на жéртівника навколо. **12** І розі́тне його на куски його, і голову його,

і товщ його, а священник порозкладає їх на дрóвах, що на огні, який на жертівнику. 13 А нутроці та голінки обмиє водою. І священник принесе все це, та й спалить на жертівнику, — це цілопалення, огняна жертва, пахощі любі для Господа. 14 А якщо цілопáлення його — жертва для Господа з птáства, то нехай з гóрлиць або з голубенят принесе жертву свою. 15 І принесе її священник до жертівника, і проб'є йому нігтем великим голову, та й спалить на жертівнику, а кров його буде вилита при стіні жертівника. 16 І здйме його воло в пір'ї його, і кине його при жертівнику на схід на місце пóпелу. 17 І роздере його між крильми його, але не відділить їх. А священник спалить його на жертівнику на дрóвах, що на огні, — воно цілопáлення, огняна жертва, пахощі любі для Господа.

2 А коли хто принесé жертву, жертву хлібну для Господа, то нехай пшенична мука буде жертва його, а він полле на неї оливи, і дасть на неї ладану. 2 І принесе її до Ааронових синів, священників, і візьме звідти повну свою жменю пшеничної муки її, і оливи її зо всім її ладаном, та й спалить священник на жертівнику за пригáдувальну частину, — це огняна жертва, пахощі любі для Господа. 3 А позостале з цієї хлібної жертви — для Аарона та для синів його, це Найсвятіше з Господніх жéртов! 4 А коли принесеш жертву, жертву хлібну випеченого в печі, то нехай це буде пшенична мука, — прісні калачі, мішані в оливі, та прісні коржики, помазані оливою. 5 А якщо

твоя жертва — жертва хлібна на лопатці, то нехай це буде пшенична мука, мішана в оливі, прісна. **6** Поламати її на шматочки, і поллеш на неї оливи, — це хлібна жертва. **7** А якщо твоя жертва — жертва хлібна смаження, то нехай буде зроблена в оливі з пшеничної муки. **8** І принесеш хлібну жертву, що зроблена з тих речей, для Господа, і подаси її до священика, а він принесе її до жертівника. **9** І принесе священик із хлібної жертви за пригáдувальну частину її, та й спалить на жертівнику, — це огняна жертва, любі пахоці для Господа. **10** А позостале з цієї хлібної жéртки — для Аарона та для синів його: це Найсвятіше з Господніх жéртов! **11** Кожна хлібна жертва, яку принесете Господéві, не буде зрóbлена квашена, бо все квашене й усякий мед — не спалите з нього огняної жертви для Господа. **12** Як жертву первоплоду принесить її для Господа, а на жертівника вона не приноситься на любі пахоці. **13** І кожну жертву, жертву хлібну, посолиш сіллю. І хлібної жертви твоєї не позбавиш соли заповіту Бога твого, — на кожній жертві твоїй принесеш соли. **14** А якщо принесеш хлібну жертву первоплódів для Господа, то колосся, пряжене в огні, як потовчене зéрно принесеш хлібну жертву своїх первоплódів. **15** І полий на неї оливи, і поклади на неї ладану, — це жертва хлібна. **16** І спалить священик за пригáдувальну частину її з потовченого зéрна, із оливи її на всім ладані її, — це огняна жертва для Господа.

3 А якщо його жертва — м'яка, якщо з великої худоби він приносить чи самця, чи саміцю, — він принесе її безвадну перед Господнє лице, **2** і покладе свою руку на голову жертви своєї, та й заріже її при вході до скинії заповіту. А Ааронові сини, священники, покроплять тією кров'ю на жертівника навколо. **3** І принесе він із мирної жертви огню́ жертву для Господа, — лій, що закриває нутроці, та весь лій, що на нутроцах, **4** і обидві нирки, і лій, що на них, що на стегнах, а сальника на печінці — здійме його з нирками. **5** І спалить те сини Ааронові на жертівнику на цілопалення, що на дробах, яке на огні, — це огня́на жертва, пахощі любі для Господа. **6** А якщо з дрібної худоби його жертва на мирну жертву для Господа, самець чи саміця, то безвадну принесе її. **7** Якщо приносить він на жертву вівцю, то принесе її перед Господнє лице, **8** і покладе свою руку на голову жертви своєї, та й заріже її перед скинією заповіту. А Ааронові сини покроблять кров'ю її на жертівника навколо. **9** І він принесе з мирної жертви огню́ жертву для Господа, — цілого курдюка, якого здійме при хребті, і лій, що закриває нутроці, і весь лій, що на нутроцах, **10** і обидві нирки та лій, що на них, що на стегнах, а сальника на печінці — здійме його з нирками. **11** І священник спалить те на жертівнику, — хліб огня́ної жертви для Господа. **12** А якщо жертва його коза, то піднесе її перед лице Господнє, **13** і покладе свою руку на голову її, та й заріже її перед скинією заповіту. А Ааронові сини покроблять кров'ю

її на жертівника навколо. **14** І він принесе з неї жертву свою, жертву для Господа, — лій, що закриває нутрощі, та весь лій, що на нутрощах, **15** і обидві нирки, і лій, що на них, що на стегнах, а сальника на печінці — здійме його з нирками. **16** І священик спалить їх на жертівнику, — це пожива, огняна жертва на любі пахощі; увесь лій — для Господа. **17** Оце постанова вічна для ваших родів у всіх осáдах ваших: жодного лою й жодної крові не будете їсти“.

4 Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: “Коли хто невмисне згрішить проти якої зо всіх заповідей Господніх, — чого не треба чинити, а він учинить проти однієї з них, — **3** якщо помазаний священик згрішить на провину нарбóду, то він принесе за гріх свій, що згрішив ним, бичка́, — молоде з худоби великої, — безвадного для Господа на жертву за гріх. **4** І приведе́ він того бичка до входу скинії заповіту перед Господнє лице, і покладé свою́ руку на голову того бичка, та й заріже бичка перед Господнім лицем. **5** А помазаний священик візьме крóви того бичка, та й внесе її до скинії заповіту. **6** І вмочить священик пальця свого в ту кров, та й покрóпить тією кров'ю сім раз перед Господнім лицем пéред завіси святині. **7** І дасть священик з тієї крові на рóги жертівника кадила пахощів, перед Господнім лицем, що він у скинії заповіту, а всю кров бичка вилле до підстави жертівника цілопáлення, що при вході скинії заповіту. **8** А весь лій бичка́ жертви за гріх —

принесе з нього лій, що закриває нутрощі, і весь лій, що на нутрощах, **9** і обидві нирки та лій, що на них, що на стегнах, а сальника на печінці — здїме його з нирками, **10** як приноситься з вола мирної жертви, — і священник спалить те на жертівнику цілопалення. **11** А шкуру бичка та все м'ясо його з головою його та голінками його, і нутрощі його, і нечистість їх, — **12** і всього бичка винесе поза табір до чистого місця, до місця висипання попелу, і спалить його на дрóвах в огні, — на висипанні попелу буде спалений він. **13** А коли вся Ізраїлева громада помилково згрішить, і діло буде затане з очей зборів, і зроблять що проти якої зо всіх Господніх заповідей, чого не можна робити, і завинять, **14** а гріх буде пізнаний, що вони згрішили ним, — то збори принесуть бичка, молоде з худоби великої, на жертву за гріх. І вони приведуть його перед скинію заповіту. **15** А старші громади покладуть свої руки на голову бичка перед Господнім лицем, та й заріже один з них бичка перед лицем Господнім. **16** А помазаний священник внесе крові бичка до скинії заповіту. **17** І вмочить священник пальця свого в ту кров, та й покрóпить сім раз перед Господнім лицем перед завіси. **18** І дасть він із тієї крові на роги жертівника, що перед Господнім лицем, що він у скинії заповіту, а всю ту кров виле до підстави жертівника цілопалення, що при вході скинії заповіту. **19** А весь його лій принесе з нього та й спалить на жертівнику. **20** І зробить з тим бичком те саме, що робив бичкові жертви за гріх, так само

зробить із ним. І так священник дасть очищення за них, — і буде пр́ощено їм. **21** І винесе бичка поза та́бір, та й спалить його, як палив бичка першого, — він жертва за гріх зборів. **22** Коли згрішить начальник, і зробить що невмисне проти якої зо всіх за́повідей Господа, Бога його, чого робити не можна, та й завиніть, **23** і буде пізнаний ним гріх його, що згрішив ним, то приведе він жертву свою — безвадного козла, **24** і покладе свою руку на голову того козла, та й заріже його в місці, де ріжеться ціл опалення перед Господнім лицем, — він жертва за гріх. **25** А священник візьме з крові жертви за гріх своїм пальцем, та й дасть на роги жертівника цілопáлення, а кров його вилле до підстави жертівника цілопалення. **26** А весь лій його спалить на жертівнику, як лій мирної жертви, та й так очистить священник його з гріха його, — і буде пр́ощений йому. **27** А коли яка душа з народу землі невмисне згрішить, коли зробить що проти якої з за́повідей Господніх, чого робити не можна, та й завиніть, **28** і буде пізнаний ним гріх його, що згрішив, то він приведе жертву свою — безвадну козу, самицю, за гріх свій, що він згрішив був, **29** і покладе свою руку на голову жертви за гріх, та й заріже цю жертву за гріх у місці цілопалення. **30** А священник візьме своїм пальцем із крові її, та й дасть на роги жертівника цілопáлення, а всю її кров вилле до підстави жертівника. **31** А весь її лій він зді́йме, як знятий був лій із мирної жертви, і священник спалить на жертівнику на пахощі любі для Господа. І так

священик очистить його, — і буде прбщено йому. **32**
А якщо він приведе вівцю в жертву свою за гріх, то
приведе безвадну саміцю, **33** і покладе свою руку на
голову жертви за гріх, та й заріже її на жертву за гріх
у місці, де ріже він жертву цілопáлення. **34** І візьме
священик із крові жертви за гріх своїм пальцем, та й
дасть на роги жертівника цілопáлення, а всю кров
її вилле до підстави жертівника. **35** А ввесь лій її
здійме, як здійсмається лій вівці з мирної жертви, та
й спалить священик його на жертівнику на огняні
жертви Господні. І так очистить його священик за
гріх його, що згрішив був, — і буде прбщено йому.

5 А коли хто згрішить: почує голос прокляття, і був
свідком, або бачив, або знав, але не виявив, то понесе
свою провину; **2** або особа, що доторкнеться якої
нечистої речі, або па́дла звірини нечистої, або падла
худоби нечистої, або падла нечистого плазуючого, і
буде це незна́не їй, то вона — нечиста й завиніть; **3**
або коли доторкнеться нечистоти лю́дини, всякої
нечистоти її, що нею стане нечиста, і буде це незна́не
їй, а вона довідається, то завиніть; **4** або коли хто
присягне, вимовляючи нерозважно устами своїми,
чинити зло або чинити добро, на все, що нерозважно
вимовляє лю́дина в присязі, і буде це незна́не йому́,
а він довідається, що завинів одним із цих, — **5**
то станеться, що завинить одним із цих, і візнає,
чим він згрішив у тому. **6** І приведе він Господéві
жертву за провину, за гріх свій, що згрішив, самицю
з дрібної худоби, — вівцю або козу́ — на жертву за

гріх, а священник очистить його від гріха́ його. **7** А якщо рука його не спроможна на ягня, то принесе в жертву за провину свою, що згрішив він, дві гóрлиці або двоє голубенят Господéві, — одне на жертву за гріх, а одне на цілопáлення. **8** І принесе їх до священника, а він перше принесе те, що на жертву за гріх, і натне великим нігтем голову його від шиї її, але не відділить. **9** І покрóпить із крові жертви за гріх на стіну́ жертівника, а позостала кров буде вилита до підстави жертівника, — це жертва за гріх. **10** А другого зробить цілопáленням за уставом. І очистить його священник від гріха́ його, що згрішив той, — і буде прóщено йому. **11** А якщо він не спроможний на дві горлиці або на двоє голубенят, то принесе в жертву свою за те, чим згрішив, десяту частину ефи пшеничної муки на жертву за гріх, не докладе до неї оливи й не дасть на неї ладану, — бо вона жертва за гріх. **12** І принесе її до священника, а священник візьме з неї повну свою жменю, за пригадувальну частину її, та й спалить на жертівнику на огняні жертви Господéві, — вона жертва за гріх. **13** І очистить його священник від гріха його, що згрішив він одним із них, і буде йому прóщений; і буде вона для священника, як жертва хлібна“. **14** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **15** „Коли хто перéступом спроневірється, і невмисне згрішить проти Господніх святощів, то він приведе жертву за провину свою до Господа, — безвадного барана́ з дрібно́ї худоби, за твоєю оцінкою срібла шеклів, на міру шеклем святині на жертву за

провину. **16** А те, що згрішив проти святощів, поверне, і додасть до нього п'яту частину його священикові, а священик очистить його бараном жертви за гріх, — і буде прощено йому. **17** А якщо згрішить коли хто, і зробить що проти якої зо всіх Господніх заповідей, чого не можна робити, і не знатиме, і завинить, і понесе свій гріх, **18** то він приведе до священика безвадного барана з дрібної худоби в оцінці твоєї на жертву за провину. І очистить його священик за помилку його, що нею помилився, бо він не знав, — і буде прощена йому. **19** Це жертва за провину: він справді завинив Господеві“.

6 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Коли хто згрішить і переступом спроневіряться проти Господа, і скаже неправду на ближнього свого щодо даного на сховок, щодо даного в заклад, або щодо грабунку, або вимусить утиском у ближнього свого, **3** або знайде якусь згубу та й скаже неправду про неї, і присягне неправдиво на одне зо всього, щó робить людина, і згрішить тим, **4** то станеться, коли він згрішить і завинить, — нехай поверне грабунок, що заграбував, або вимушення, що був вимусив, або дане на сховок, що було зложене в нього, або згубу, що знайшов, **5** або все, що присяг про нього неправдиво, — і поверне його насамперед, і додасть до нього п'яту частину тому, чие воно, дасть його в день, коли виявиться провина його. **6** І він приведе Господеві до священика жертву за провину свою, — безвадного барана з дрібної худоби за твоєю оцінкою

на жертву за провину. 7 І священник очистить його перед Господнім лицем, і буде йому прóщено все до однóго, щó і він зробив на провину“. 8 І Господь промовляв до Мойсея, кáжучи: 9 „Накажи Ааронові та синам його, повідáючи: Оце закóн цілопáлення: Воно приноситься на óгнищі своїм на жертівнику цілу ніч аж до рáнку, а огонь жертівника горітиме на ньому. 10 І надіне священник льняnú свою шату, і льняне спідне зодягне на тіло своє, і збере пóпіл, що на нього огонь спалить цілопалення на жертівнику, та й покладе його при жертівнику. 11 І здíйме він шати свої, і зодягне одіж іншу, та й винесе попíл поза тáбір до чистого місця. 12 А огонь на жертівнику горітиме на ньому, не погасне, а священник палíтиме на ньому дрóва щорáнку, і кластиме на нього цілопалення, і палитиме на ньому лій мирних жертв. 13 Огонь зáвжди горітиме на жертівнику, не погасне. 14 А оце закóн про хлібну жертву: Ааронові сини принесуть її перед лице Господнє до пéреду жертівника. 15 І візьме він із неї жменею своєю з пшеничної мукí хлібної жертви, та з оливи її, та весь ладан, що на хлібній жертві, та й спалить на жертівнику, — любі пахоці, це частина її, як пригадувальна для Господа. 16 А позостале з неї їстимуть Аарон та сини його, — прісне буде їджене воно в святім місці, на подвір'ї скинії заповіту бóдуть їсти її. 17 Не буде пéчена вона квашеною. Їхню частину — Я дав це з огняніх Моїх жертв; вона — Найсвятіше, як жертва за гріх та жертва за провину. 18 Кожен нащадок чоловічої

статі поміж Ааронових дітей буде її їсти, — вічна постанова для ваших поколінь, — з огняніх жертв Господніх. Усе, що доторкнеться до них, освятиться“.

19 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **20** „Оце жертва Аарона та синів його, що принесуть Господеві в дні помáзання його: десята частина ефі пшенічної муки, це постійна хлібна жертва: половина її — рано, а половина її — ввечері. **21** На лопáтці в оливі буде вона зрблена; принесеш її вимішану, випечену жертву хлібну в кусках принесеш, — любі пахоці для Господа. **22** А помáзаний священик зробить її — замість нього зробить її котрийсь із синів його, — це вічна Господня постанова. Уся вона буде спалена. **23** А кожна священикова хлібна жертва буде ціла, — не буде їджена“.

24 І Господь промовляв до Мойсея, говóрячи: **25** „Промовляй до Аарона та до синів його, говорячи: Оце закóн про жертву за гріх: На місці, де зарізується цілопáлення, буде зарізувана жертва за гріх перед лицем Господнім, — Найсвятіше вона! **26** Священик, що складає її як жертву за гріх, буде їсти її, — на місці святому буде вона їджена, на подвір'ї шкіні заповіту. **27** Усе, що доторкнеться до м'яса її, стане святе; а що з її крові покрóпить на одéжу, — що покрóпить нею, те випереш на місці святому. **28** А гліняний пóсуд, що в ньому вона вáрена, буде розбитий. А якщо в мідянім пóсуді була вона вáрена, то буде вічищений до блиску й виполосканий водою. **29** Кожен чоловічої статі із священиків буде їсти її, — Найсвятіше вона. **30** А кожна жертва за гріх, що з

крови її буде внесено до скинії заповіту на окуплення в святині, не буде їджена, — в огні буде спалена.

7 А оце закón жертви за провину, — Найсвятіше вона. **2** На місці, де ріжуть цілопаления, заріжуть жертву за провину, а кров її священик покропить на жертівника навколо. **3** А весь її лій із неї він принесе, — курдюка, і лій, що покриває нутрощі, **4** і обидві нирки, і лій, що на них, що на стегнах, а сальника на печінці зніме з нирками, **5** та й спалить те священик на жертівнику, — це огняна жертва для Господа, жертва за провину вона. **6** Кожен чоловічої статі серед священиків буде їсти її, — на місці святому буде вона їджена, Найсвятіше вона. **7** Як про жертву за гріх, так само про жертву за провини — закón їм один: священикові, що очистить нею, йому вона буде. **8** А священик, що приносить чиєсь цілопалення, — шкура цілопалення, яке приніс він, священикові, йому вона буде. **9** І кожна жертва хлібна, що в печі буде печена, і кожна приготівлена в горшку та на лопатці, — священикові, що приносить її, йому вона буде. **10** А кожна хлібна жертва, мішана в оліві й суха, — буде вона всім синам Аароновим, як одному, так і другому. **11** А оце закón про мирну жертву, що хтось принесе її Господеві. **12** Якщо принесе її на подяку, то він принесе на жертву подяки прісні калачі, мішані в оліві, і прісні коржі, помазані оливою, і вимішана пшенична мука, калачі, мішані в оліві. **13** Разом із калачами квашеного хліба принесе він жертву свою, при мирній жертві подяки його. **14** І принесе він щось одне з кожної жертви,

— принісшення для Господа; це буде священникові, що крѳпить кров мирної жертви, — буде йому. **15** А м'ясо мирної жертви подяки його буде їджене в дні його жертви, — не позоставить із нього нічого до ранку. **16** А якщо жертва його принісшення — обітниця, або добровільний дар, то вона буде їджена в день принісшення ним його жертви, а позоставле з неї й назавтра буде їджене. **17** А позоставле з м'яса кривавої жертви в третім дні буде спалене. **18** А якщо справді буде їджене з м'яса мирної жертви його в третім дні, то не буде вподібаний той, хто принісить її, — це не буде залічене йому, буде нечисть; а хто їстиме з неї, понесе свій гріх. **19** А те м'ясо, що доторкнеться до чогось нечистого, не буде їджене, — на огні буде спалене. А м'ясо чисте — кожен чистий буде їсти м'ясо. **20** А душа, що буде їсти м'ясо з мирної жертви, що вона Господня, а нечисть його на ньому, то буде вона винищена з народу свого. **21** А коли хто доторкнеться до чогось нечистого, до нечистоти людської, або до нечистої худоби, або до всього нечистого плазуючого, та проте буде їсти з м'яса мирної жертви, що Господня вона, то буде той вінищений із народу свого“. **22** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **23** „Кажі до Ізраїлевих синів, говорячи: жодного лою волового, ані овечого, ані козиного не будете їсти. **24** А лій із падла й лій пошматованого буде вживаний для всякої потреби, але їсти — не будете їсти його. **25** Бо кожен, хто їсть лій із худоби, що з неї приносить огню жертву

для Господа, то душа та, що їсть, буде вінищена з народу свого. **26** І жодної крові птаства та худоби не будете їсти по всіх ваших оселях. **27** Кожна душа, що їстиме яку-будь кров, — то буде винищена душа та з-посеред народу свого“. **28** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **29** „Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: Хто приносить свою мирну жертву до Господа, той принесе своє приношення Господеві з своєї мирної жертви. **30** Руки його принесуть огняні жертви Господні, — лій із грудиною, принесе грудину, щоб колихати її, як колихання перед Господнім лицем. **31** І священник спалить той лій на жертовнику. А та грудина буде Ааронові та синам його. **32** А праве стегно з мирних жертов ваших дасте священникові, як приношення. **33** Хто з Ааронових синів приносить кров мирних жертов та лій, — йому буде на пайку праве стегно. **34** Бо Я взяв від Ізраїлевих синів грудину колихання й стегно приношення з мирних жертов їхніх, та й дав їх священникові Ааронові й синам його на вічну постанову від Ізраїлевих синів. **35** Оце частка з помазання Аарона та частка з помазання синів його з огняних жертов Господніх у день приношення їх на священнослуження Господеві, **36** що наказав Господь давати їм у день їхнього помазання від Ізраїлевих синів, — вічна постанова на їхні покоління! **37** Оце закон про цілопалення, про хлібну жертву, і про жертву за гріх, і про жертву за провіну, і про посвячення, та про жертву мирну, **38** що Господь наказав був Мойсеєві на Сінайській горі в день

наказу Його Ізраїлевим синам принести жертви свої Господеві в Сінайській пустині“.

8 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Візьми Аарона та синів його з ним, і шати, і оливу помазання, і бичка жертви за гріх, і два барани, і коша з опрісноками. **3** І збери всю громаду до входу скинії заповіту“. **4** І зробив Мойсей, як Господь наказав був йому. І зібралась громада до входу скинії заповіту. **5** І промовив Мойсей до громади: „Оце та річ, що Господь наказав зробити“. **6** І привів Мойсей Аарона й синів його, та й умив їх водою. **7** І дав він на нього хітона, й оперезав його поясом, і зодягнув його шатою, і дав на нього ефода, і оперезав його поясом ефоду, і прикріпив ним ефода на ньому. **8** І поклав на нього нагрудника, і дав до нагрудника урім та туммім. **9** І поклав завоя на голову його, і поклав на завоя спереду його золоту квітку, вінця святости, як Господь наказав був Мойсеєві. **10** І взяв Мойсей оливу помазання, і намастив скинію, і все, що в ній, та й освятив їх. **11** І покропив він із неї сім раз на жертівника, і намастив жертівника та весь посуд його, і вмивальницю та підставу її, щоб їх освятити. **12** І вилив з оливи помазання на Ааронову голову, та й помазав його, щоб його посвятити. **13** І привів Мойсей Ааронових синів, і зодягнув їх у хітони, й оперезав їх поясом, і поклав на них накриття голови, як Господь наказав був Мойсеєві. **14** І підвів він бичка жертви за гріх, — і поклав Аарон та сини його свої руки на голову того бичка жертви за гріх. **15** І зарізав, і взяв Мойсей кроби

і дав своїм пальцем на рогги навколо жертівника,
— і очистив жертівника. А кров вилив до підстави
жертівника, і освятив його для очищання на ньому.
16 І взяв він увесь лій, що на нутрощах, і сальника на
печінці, і обидві нирки та їхній лій, — і Мойсей спалив
на жертівнику. 17 А бичка, і шкуру його, і м'ясо його,
і нечистість його спалив в огні поза табором, як
Господь наказав був Мойсеєві. 18 І привів він барана
цілопалення, — і поклали Аарон та сини його руки
свої на голову барана. 19 І зарівав, і покropив Мойсей
кров'ю навколо жертівника. 20 А барана розсік на
куски його, — і Мойсей спалив голову, і куски, і
товщ. 21 А нутрощі та голінки пообмивав водою. І
Мойсей спалив цілого барана на жертівнику, — це
цілопалення на пахощі любі, це огняна жертва для
Господа, як Господь наказав був Мойсеєві. 22 І привів
барана другого, барана посвячення. І поклали Аарон
та сини його руки свої на голову того барана. 23 І
зарівав, і взяв Мойсей із крoви його та й дав на піпку
правого вуха Аарoнового й на великого пальця правої
руки його, і на великого пальця правої ноги його.
24 І привів Аарoнових синів, і дав Мойсей із крoви
тієї на піпку правого їхнього вуха, і на великого
пальця правої руки їх, і на великого пальця правої
ноги їх. І покropив Мойсей тією кров'ю жертівника
навколо. 25 І взяв він лій, і курдюка, і весь лій, що на
нутрощах, і сальника на печінці, і обидві нирки й їх
лій, і стегно правиці. 26 А з коша з опрісноками, що
перед лицем Господнім, узяв одного прісного калача

та калача хлібного, одну оливу та одного коржика, і поклав на лої й на правім стегні. 27 І дав він усе на руки Аарона, і на руки синів його, і заколихав це, як колихання перед Господнім лицем. 28 І взяв це Мойсей із їхніх рук, та й спалив на жертівнику на цілопалення, — воно жертва посвячення, на пахощі любі, воно огняна жертва для Господа. 29 І взяв Мойсей грудіну та й заколихав її, як колихання перед Господнім лицем, із баранá посвячення. Вона була для Мойсея на пайку, як Господь наказав був Мойсеєві. 30 І взяв Мойсей оливи помазання та кроби, що на жертівнику, і покropив на Аарона, на шати його, і на синів його, і на шати синів його з ним. І посвятив Аарона, шати його, і синів його, і шати синів його з ним. 31 І сказав Мойсей до Аарона й до синів його: „Варіть м'ясо при вході шкіни заповіту, і там будете їсти його, і хліб, що в коші посвячення, як я наказав був, говорячи: Аарон та сини його будуть їсти його. 32 А позостале з м'яса та з хліба спалите в огні. 33 А із входу шкіни заповіту не вийдете сім день, аж до дня виповнення днів вашого посвячення, бо Він буде сім день посвячувати вас. 34 Як учинив я сьогодні, так наказав Господь робити, щоб очистити вас. 35 А при вході шкіни заповіту будете сидіти день і ніч сім день, і будете виконувати варту Господню, — щоб вам не померти, бо так мені наказано“. 36 І зробив Аарон та сини його все те, як наказав був Господь через Мойсея.

9 І сталося восьмого дня, закликав Мойсей Аарона та синів його, та старших Ізраїлевих, **2** та й сказав до Аарона: „Візьми собі теля з худоби великої, на жертву за гріх, і барана на цілопалення, безвадних, і принеси перед Господне лице. **3** А до синів Ізраїлевих будеш казати, говорячи: Візьміть козла на жертву за гріх, і теля й ягня однорічних, без вад, на цілопалення, **4** і вола, і барана на жертву мирну, на заріз перед Господнім лицем, і хлібну жертву, мішану в оливі, бо сьогодні об'явиться вам Господь“. **5** І вони взяли, що наказав був Мойсей, перед скинію заповіту. І прийшла вся громада, та й стала перед Господнім лицем. **6** І сказав Мойсей: „Оце та річ, що Господь наказав був, — зробіте, і об'явиться вам слава Господня“. **7** І сказав Мойсей до Аарона: „Підійди до жертівника, і вчини свою жертву за гріх та своє цілопалення, і очисти себе та нарід, і вчини жертву за нарід, і очисти їх, як наказав був Господь“. **8** І підійшов Аарон до жертівника, та й зарізав теля жертви за свій гріх. **9** А сини Ааронові принесли до нього кров, — і вмочив він свого пальця в кров, та й дав на роги жертовника, а кров вилив до підстави жертовника. **10** А лій і нирки та сальника на печінці з жертви за гріх спалив на жертовнику, як Господь наказав був Мойсеєві, **11** а м'ясо та шкуру спалив в огні поза табóром. **12** І зарізав він жертву цілопалення, а Ааронові сини подали йому кров, і він покropив на жертовника навколо. **13** А цілопалення — достачали йому його частинами, і голову, а він палив на жертовнику. **14** І

обмив він нутроці та голінки, і спалив на цілопáленні на жертівнику. 15 І приніс він жертву за нарóд, і взяв козлá жертви за гріх нарóду, та й зарізав його, — і склав його в жертві за гріх, як і першого. 16 І він приніс цілопáлення, і вчинив його за постановою. 17 І він приніс хлїбну жертву, і наповнив із неї руку свою, та й спалив на жертівнику, крім цілопáлення ранкóвого. 18 І зарізав він вола й барана — жертву мирну, що належить нарóдові, а сини Аарóнові принесли йому кров, і він покropив нею жертівника навкóло, 19 і принесли лій з вола та з барана, курдюкá, і лій, що покриває нутроці, і нирки, і сальника на печінці. 20 І поклали вони лій на грудїну, а він спалив лій на жертівнику. 21 А грудїну та праве стегнó Аарóн колихáв, як колихáння перед Господнім лицем, як наказав був Мойсей. 22 І підняв Аарóн свої руки до нарóду, та й поблагословив його, і зійшов від принóшення жертви за гріх і цілопáлення та мирної жертви. 23 І ввійшов Мойсей та Аарóн до скинїї заповіту; і вийшли вони, і поблагословили нарóд, — і слава Господня показалася всьому нарóдові. 24 І вийшов огонь від лица Господнього, і спалив на жéртівнику цілопáлення та товщ. А весь нарóд бачив це, — і закричали вони з радости, та й попáдали на обличчя свої.

10 І взяли Аарóнові сини, Надáв та Авїгу, кожен кадильницю свою, і дали в них огню, і поклали на ньому кадило, і принесли перед Господнє лице чужий огонь, якого Він не наказав був принóсити їм. 2 І

вийшов огонь від лица Господнього, та й спалив їх, — і вони повмирили перед Господнім лицем. **3** І сказав Мойсей до Аарона: „Це те, про що говорив був Господь, кажучи: Серед близьких Моїх Я буду освячений, і перед усім народом буду прославлений“. І замовк Аарон. **4** І покликав Мойсей Мисаїла та Елцафана, синів Уззіїла, Ааронового дядька, та й промовив до них: „Підійдіть, винесіть братів своїх із святині поза табір“. **5** І вони підійшли, та й винесли їх в їхніх хітонах поза табір, як наказав був Мойсей. **6** І сказав Мойсей до Аарона, та до Елеазара й до Ітамара, синів його: „Голів ваших не відкривайте, і одеж ваших не роздирайте, — щоб вам не померти, і щоб на всю громаду не розгнівався Він. А брати ваші, — увесь дім Ізраїлів будуть оплакувати те спалення, що спалив Господь. **7** А зо входу skinії заповіту не вийдете ви, щоб не померти, бо на вас олива Господнього помазання“. І зробили вони за Мойсеєвим словом. **8** А Господь промовляв до Аарона, говорячи: **9** „Вина та п'янокго напою не пий ані ти, ані сини твої з тобою при вході вашім до skinії заповіту, — щоб вам не померти. Це вічна постанова для ваших поколінь, **10** і щоб розрізняти між святістю й між несвятістю, і між нечистим та між чистим, **11** і щоб навчати Ізраїлевих синів усіх постанов, про щб говорив до них Господь через Мойсея“. **12** І Мойсей промовляв до Аарона та до Елеазара й до Ітамара, позоставих синів його: „Візьміть хлібну жертву, полишену з огняніх Господніх жертов, та й їжте її прісну при жертівнику,

бо це — Найсвятіше. **13** І будете їсти її в місці святому, бо вона — уставова пайка твоя й уставова пайка синів твоїх з огняних жертв Господніх, бо так мені наказано. **14** А груди́ну колиха́ння та стегно́ прино́шення будете їсти в місці чистому, ти й сини твої, та твої дочки з тобою, бо уставова пайка твоя й уставова пайка синів твоїх дані з мирних жертв Ізраїлевих синів. **15** Стегно́ прино́шення й груди́ну колиха́ння на огняних жертвах лою принесуть вони, щоб колихати як колихання перед Господнім лицем. І буде це для тебе та для синів твоїх з тобою на вічну постанову, як наказав Господь“. **16** А козла жертви за гріх пильно шукав Мойсей, і ось він був спалений. І розгнівався на Елеазара й на Ітамара, позоставив Ааронових синів, кажучи: **17** „Чому ви не з'їли жертви за гріх у місці святому? Бо вона — Найсвятіше, і її я дав вам, щоб уневажнити провину громади, щоб очистити їх перед Господнім лицем. **18** Тож не внесено крові її до святині всередину. Будете конче їсти її в святині, як я наказав“. **19** І промовляв Аарон до Мойсея: „От сьогодні принесли вони свою жертву за гріх і цілопалення своє перед Господнє лице, — і трапилося мені оце. А буду я їсти жертву за гріх сьогодні, — чи буде це добре в Господніх очах?“ **20** І почув Мойсей, — і було це добре в його очах.

11 І Господь промовляв до Мойсея та до Аарона, гово́рячи їм: **2** „Промовляйте до Ізраїлевих синів, ка́жучи: Оце та звірина́, що будете їсти зо всієї худоби, що на землі: **3** Кожну з худоби, що має розділені

копита, і що має копита роздвоєні розривом, що жує жуйку, — її будете їсти. **4** Тільки цього не будете їсти з тих, що жують жуйку, і з тих, що мають розділені копита: верблюда, бо він жує жуйку, та розділених копит не має, — нечистий він для вас. **5** І тушкánчика, бо він жує жуйку, та не має розділених копит, — нечистий він для вас. **6** І зайця, бо він жує жуйку, та не має розділених копит, — нечистий він для вас. **7** І свині, бо вона має розділені ратиці, і має ратиці роздвоєні розривом, та жуйки не жує, — нечиста вона для вас. **8** Їхнього м'яса не будете їсти, а до їхнього падла не будете доторкатися, — нечисте воно для вас. **9** Оце будете їсти зо всього, що в воді: усе, що має плавці та луску в воді, у морях та в річках, — їх будете їсти. **10** А все, що не має плавців та луски в морях і в річках, зо всього, що роїться в воді, і зо всього, що пливає в воді, — гидота вони для вас! **11** І вони будуть гидота для вас, — їхнього м'яса не будете їсти, а їхнього падла будете брідитися. **12** Усе, що не має плавців та луски в воді, — гидота воно для вас. **13** А з птаства будете брідитися оцього, — не будете їх їсти, гидота вони: орла, грифа й морського орла, **14** і коршака, і сокола за родом його, **15** усякого крука за родом його, **16** і струся, і сови, і яструба за родом його, **17** і пугача, і рибалки, та їбиса, **18** і лебедя, і пелікана, і сича, **19** і бусла, чаплі за родом її, і одуда, і нетопира. **20** Уся комашня, що ходить на чотирьох, — гидота вона для вас. **21** Тільки те будете їсти зо всієї комашні, що ходить на чотирьох, що має

голінки вище своїх ніг, щоб ними скакати на землі.

22 Оці серед них будете їсти: сарану́ за родом її, і сол'ам за родом його, і харгол за родом його, і хаґав за родом його. **23** А вся га́дина летюча, що має чотири ноги, — гидота вона для вас. **24** І через них ви будете ставати нечисті: кожен, хто доторкнеться до їхнього па́дла, буде нечистий аж до вечора. **25** А кожен, хто понесе що з їхнього падла, випере одержу свою, і буде нечистий аж до вечора. **26** Щодо всякої худоби, що має розділене копіто, і що не має роздвоєного розривом копита, і жуйки не жує, — нечисті вони для вас. Кожен, хто доторкнеться до них, буде нечистий.

27 А кожне серед усякої звірини́, що ходить на лапах своїх, що ходить на чотирьох, — нечисті вони для вас. Кожен, хто доторкнеться до їхнього па́дла, буде нечистий аж до вечора. **28** А хто носить їхне па́дло, випере одержу свою, і буде нечистий аж до вечора. Нечисті вони для вас. **29** А оце вам нечисте серед плазуні́в, що плазують по землі: кріт, і миша, і ящірка за родом її, **30** і ховрах, і щур, і слимак, і їжак, і тхір. **31** Оці нечисті для вас серед усього плазуючого. Кожен, хто доторкнеться до них, коли вони мертві, буде нечистий аж до вечора. **32** І все, що впаде на нього, коли вони мертві, буде нечисте, кожна річ, — з дерева, або з одержі, або зо шкури, або з грубої тканини, кожна річ, що вживається до праці, — в воду треба покласти їх, і будуть нечисті аж до вечора, а потому стануть чистими. **33** А всякий гліняний посуд, що з них упаде що до його середіни, — усе, що в середіні

його, стане нечисте, а його розіб'єте. **34** Кожна їжа, що їсться, на якій була вода з такого посуду, буде нечиста; а кожен напій, що п'ється, у кожному такому посуді стане нечистим. **35** І все, що на нього впаде з їхнього падла, стане нечисте: піч та огнище буде розвалене, — вони нечисті, і нечисті будуть для вас. **36** Тільки джерелó та яма, збір води, будуть чисті. А хто доторкнеться до їхнього падла, буде нечистий. **37** А коли що впаде з їхнього падла на всяке насіння сівби, що сіється, — чисте воно. **38** А коли буде налита вода на насіння, і впаде на нього з їхнього падла, нечисте воно для вас. **39** А коли помре що з худоби, що вона на їжу для вас, то хто доторкнеться падла її, той буде нечистий аж до вечора. **40** А хто їсть із падла її, той випере одягу свою, і буде нечистий аж до вечора. І хто носить падло її, той випере одягу свою, і буде нечистий аж до вечора. **41** А все плазуюче, що плазує по землі, гидота воно, — не буде їстися. **42** Усе, що повзає на животі, і все, що повзає на чотирьох, аж до всього, що багатоножне, усе плазуюче, що плазує по землі, — не будете їх їсти, бо гидота вони. **43** Не занечищуйте душ своїх усім плазуючим, що плазує, — і не зробіться нечисті ними, і не станете нечисті ними. **44** Бо Я — Господь, Бог ваш, і ви освятитесь, і будьте святі, бо святий Я, і не занечищуйте душ своїх усяким плазуючим, що плазує по землі. **45** Бо Я — Господь, що вивів вас із єгипетського краю, щоб бути для вас Богом. І будьте святі, бо святий Я. **46** Оце закон про худобу, і про птаство, і про всяку живу

звірину́, що рухається в воді, і про всяку душу, що плазує по землі, **47** щоб відділювати між нечистим та між чистим, і між звіриною, що їсться, та між звіриною, що не їсться“.

12 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: Коли жінка зачне́, і породить дитя чоловічої статі, то буде нечиста сім день; як за днів нечистоти місячного її, буде нечиста вона. **3** А восьмого дня буде обрізане тіло крайньої плоти його. **4** І буде вона сидіти в крові очищення тридцять день і три дні. До всякої святощі не буде вона доторкатися, а до святині не ввійде аж до виповнення днів очищення її. **5** А якщо породить дитя жіночої статі, то буде нечиста вона два тижні, як за нечистоти її місячної, і буде сидіти вона на крові очищення шістьдесят день і шість день. **6** А по виповненні днів очищення її за сина або за дочку, принесе вона однорічне ягня на цілопáлення, та голубеня́ або гóрлицю на жертву за гріх, до входу шкіни́ заповіту до священника. **7** І він принесе це перед Господнє лице, і очистить її, і вона очіститься від джерелá своєї крóви. Це закóн про породілля дитини чоловічої або жіночої статі. **8** А коли рука її не спромо́жеться на ягня, то візьме вона дві гóрлиці або двоє голубеня́т, — одне на цілопáлення й одне на жертву за гріх, й очістить її священник, — і вона стане чиста“.

13 І Господь промовляв до Мойсея й Аарона, говорячи: **2** „Чоловік, коли буде на шкурі тіла його́

напұхлина, або лишай, або біла пляма, і буде на шкурі тіла його ніби болячка прокази, то буде спровáджений він до священика Аарóна або одного з синів його, священиків. **3** І огляне священик ту болячку на шкурі тіла, а волóсся на болячці перемінилося на біле, і вигляд болячки глибший від шкури тіла його, — болячка прокази воно. І огляне її священик, і визнає його за нечистого. **4** А якщо болячка — біла вона на шкурі тіла його, а вигляд її не глибший від шкури, і волосся її не перемінилося на біле, то замкне священик хворого на сім день. **5** І огляне її священик сьомого дня, а ось — болячка, на погляд його, спинилася, не поширилася та болячка по шкурі, то замкне його священик удруге на сім день. **6** І огляне його священик сьомого дня вдруге, а ось — болячка поблідла, не поширилася та болячка по шкурі, то священик визнає його за чистого, — лишай вона. І випере він одержу свою та й стане чистий. **7** А якщо справді пошириться лишай той по шкурі по явленні священику на очищення його, то явиться він удруге до священика. **8** І огляне священик, а ось — лишай той поширився по шкурі, то священик визнає його за нечистого, — прокази воно. **9** Коли буде на людині болячка прокази, то буде приведена до священика. **10** І огляне священик, а ось на шкурі біла напұхлина, і вона перемінила волосся на біле, і на напұхлині ріст живого м'яса, **11** то це стара прокази на шкурі тіла його. І священик визнає його за нечистого, але не замкне його, бо справді давно

він нечистий. **12** А якщо справді кинеться та проказа по шкірі, і покриє та проказа всю шкіру хворого від голови його аж до ніг його, куди лиш глянуть очі священникові, **13** і огляне священник, а ось — проказа та покрила все тіло його, то він визнає за чисту ту болячку: вся вона перемінилася на білу, — чиста вона. **14** А того дня, коли в ній побачиться живе м'ясо, він стане нечистий. **15** І огляне священник живе м'ясо, і визнає його за нечистого; те живе м'ясо — нечисте воно, проказа воно. **16** Або коли живе м'ясо знову переміниться на біле, то він прийде до священника. **17** І огляне його священник, а ось — перемінилася болячка на білу, то священник визнає ту болячку за чисту, — чиста вона. **18** А тіло, коли буде на ньому на шкірі його гнояк, і він вілікуваний, **19** а на місці гнояка́ буде біла напу́хлина, або біла, червоня́ва пляма, то покажеться священникові. **20** І огляне священник, а ось — вигляд її нижчий від шкіри, а волосся її перемінилося на біле, то священник визнає її за нечисту, — болячка прокази вона, вона кинулась на гнояку́. **21** А якщо огляне її священник, а ось — нема в ній білого волосся, і вона не нижча від шкіри, і вона бліда, то замкне його священник на сім день. **22** А якщо справді поширеться по шкірі, то священник візнає його за нечистого, — болячка прокази вона. **23** А якщо біла пляма спинилася на своєму місці, не поширилася, — вона струп чиряка́, і священник візнає його за чистого. **24** Або тіло, коли буде на шкірі його опалення від огню, і буде

заріст того опáлення плямкою білою червонявою або білою, **25** то огляне її священик, а ось — перемінилось волосся в плямі на біле, а вид її глибший від шкіри, — проказа вона, в опáленні кинулась. І визнає священик його за нечистого, — болячка прокази вона. **26** А якщо священик огляне її, а ось у плямі нема білого волосу, і вона не нижча від шкіри, і вона блідá, то священик замкне його на сім день. **27** І огляне його священик вóсьмого дня. Якщо справді поширяться по шкірі, то священик визнає його за нечистого — болячка проркази вона. **28** А якщо пляма спіниться на своїм місці, не поширилася по шкірі, і вона блідá, — вона напухлина опáлення. І священик визнає його за чистого, бо струп опáлення вона. **29** А чоловік або жінка, коли буде на кому болячка на голові або на бороді, **30** то священик огляне ту болячку, а ось — вид її глибший від шкіри, а в ній жовтий, тонкий волос, то священик візнає його за нечисту, — парші вона, вона проказа голови або бороди. **31** А коли священик огляне болячку паршів, а ось — вид її не глибший від шкіри, і в ній нема чорного вóлосу, то священик замкне хворого на парші на сім день. **32** І огляне священик ту болячку сьóмого дня, а ось — не поширилися парші, і волосся в них не стали жовті, а вид паршів не глибший від шкіри, **33** то він погóлиться, а паршів не поголить. І замкне священик хворого на парші вдруге на сім день. **34** І огляне священик парші сьóмого дня, а ось — парші не поширилися по шкірі, і їхній вид не глибший

від шкури, то священник визнає його за чистого, — і він випере одягу свою, і стане чистий. **35** А якщо справді поширяться парші по шкурі по його очіщенні, **36** то священник огляне його, а ось — поширилися парші по шкурі, то священник не буде досліджувати щодо жовтого волосся, — нечистий він. **37** А якщо, на його погляд, парші спинілися, і в них вирросло чорне волосся, то парші вілікувані, — він чистий. І священник визнає його за чистого. **38** А чоловік або жінка, коли на шкурі їхнього тіла буде багато білих плям, **39** то огляне священник, а ось — на шкурі їхнього тіла бліді білі плями, — лишай воно, кинувся на шкурі, чистий він. **40** А коли в кого облізе голова його, лисий він, — він чистий. **41** А якщо голова його облізла спереду його, лисий він спереду, — він чистий. **42** А коли на лисині ззаду або на лисині спереду буде біла червонява болячка, — це проказа, кинулась вона в лисині задній його або в лисині передній його. **43** І огляне його священник, а ось напухлина болячки біла червонява в лисині задній його або в лисині передній його, як вигляд прокази на шкурі тіла, **44** то це чоловік прокажений, — нечистий він. Конче визнає священник його за нечистого, — на голові його болячка його. **45** А прокажений, що проказа на ньому, — одяга його буде роздёрта, а голова його буде відкрита, і по уста закриє, і буде кричати: „Нечистий, нечистий!“ **46** По всі дні, коли болячка на ньому, буде нечистий, — він нечистий. Самітний буде пробувати він, — поза табóром оселя його. **47** А одяга, коли

буде на ній зараза прокази, на одежі вовняній або на одежі льняній, **48** або на нитці прямовісній, або на нитці поземій із льону та вовни, або на шкурі, або на всякім шкурянім віробі, **49** і буде та зараза зеленява або червонява на одежі, або на шкурі, або на нитці прямовісній, або на нитці поземій, або на всякій шкуряній речі, — зараза прокази воно. І буде воно показане священникові. **50** І огляне священник ту заразу, та й замкне заразливє на сім день. **51** А дня сьомого огляне він ту заразу; коли зараза та поширилася на одежі, або на нитці прямовісній, або на нитці поземій, або на шкурі, на всьому, що зрбленє зо шкури, — та зараза злосліва проказа, нечиста вона. **52** І він спалить ту одежу, або нитку прямовісну, або нитку позему в вовні або в льоні, або всяку річ шкуряну, що буде на ній зараза, — бо злослива проказа це, огнем буде спалена. **53** А якщо священник побачить, а ось — не поширилася зараза на одежі, або на нитці прямовісній, або на нитці поземій, або на всякій речі шкуряній, **54** то священник накаже, і виперуть те, що на ньому зараза. І він замкне те вдруге на сім день. **55** І огляне священник заразу по віпранні, і ось, — зараза не перемінила свого вигляду, і зараза не поширилася, — нечиста вона, огнем її спалите; вона заглиблення на стороні його передній або на стороні його задній. **56** А якщо священник побачив, а ось — зараза та зблідла по віпранні її, то він відірве її від одежі або від шкури, або від нитки прямовісної, або від нитки поземої. **57** А якщо вона покажеться

ще на одежі, або на нитці прямовісній, або на нитці поземій, або на якій шкуряній речі, — то це шіриться вона, огнем спалиш те, що на ньому та зараза. 58

А одежа, або нитка прямовісна, або нитка позёма, або яка шкуряна річ, що випереш і зійде від них та зараза, то буде випрана вдруге, — і буде чиста. 59

Оце закбн про хворобу прокази на одежі вовняній або на льняній, або на нитці прямовісній, або на нитці поземій, або на шкурі, — на очіщення її або на признання її за нечисту“.

14 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Оце буде закбн про прокажёного в дні очіщення його: І буде він приведений до священика. 3 І вийде священик поза табір, і огляне священик, а ось — вілікувана хвороба прокази в прокажёного, 4 то священик накаже, і візьме для очищуваного двох живих чистих птахів, і кёдрового дерева, і червону нитку, та ісопу. 5 І накаже священик, і заріже однёго птаха до гліняного по́суду над живою водою. 6 Птаха живого — він візьме його, і кёдрового дерева, і червону нитку, та ісопу, і вмочить їх та живого птаха в крові птаха, зарізаного над живою водою. 7 І покрóпить на очіщуваного від прокази сім раз, та й очистить його, а живого птаха пустить у поле. 8 А очіщуваний випере одежу свою й поголить усе волосся своє, і обмиється в воді, — стане чистий. А потому ввійде до табору, і буде жити поза на́метом своїм сім день. 9 І станеться сьомого дня, поголить він усе волосся своє, свою голову, і бороду свою, і

брови очей своїх, і все волосся своє оголить, і випере одержу свою, і вимие тіло своє в воді, — і стане він чистий. **10** А вóсьмого дня візьме він двоє баранців безва́дних, і одну однорічну безвадну вівцю і три десятих пшеничної муки, — жертва хлі́бна, мішана в оливі, і одного лога оливи. **11** І поставить священик, що очищує, чоловіка очищуваного з ними перед Господнім лицем при вході скинії заповіту. **12** І візьме священик одного баранця, і принесе його на жертву за гріх, та лога оливи, та й буде колихати їх, як колихання перед Господнім лицем. **13** І він заріже того баранця в місці, де ріже жертву за гріх і цілопалення, у місці святині, бо як жертва за гріх та жертва за провину, — вона для священика, найсвятіше вона. **14** І візьме священик крові жертви за провину, та й дасть священик на пипку правого вуха очищуваного, і на великого пальця правої руки його та на великого пальця правої ноги його. **15** І візьме священик з логу оливи, та й вилле на ліву долоню свою. **16** І вмочить священик правого пальця свого в оливу, що на лівій долоні його, і покропить з оливи пальцем своїм сім раз перед Господнім лицем. **17** А з решти оливи, що на долоні його, священик дасть на пипку правого вуха очищуваного, і на великого пальця правої руки його та на великого пальця правої ноги його на кров жертви за провину. **18** А позостале з оливи, що на долоні священиковій, дасть на голову очищуваного. І священик очистить його перед Господнім лицем. **19** І вчинить священик жертву

за гріх, і очистить очищуваного з нечистоті його, а
пóтім заріже цілопáлення. **20** І зложить священник те
цілопáлення та ту хлібну жертву на жертівнику, і
священник очистить його, — і стане він чистий. **21** А
якщо він бідний, і рука його неспромóжна, то візьме
одного баранця на жертву за провину на колихáння,
щоб очистити його, і одну десяту ефі пшеничної
муки, мішану в оливі, і лога оливи, **22** та дві гóрлиці
або двоє голубеня́т, на що спроможна рука його, і
буде одне — жертва за гріх, а одне — цілопáлення. **23**
І він принесе їх восьмого дня на своє очіщення до
священника, до входу скинї заповіту перед Господне
лице. **24** І візьме священник ягня жертви за провину
й лога оливи, та й буде колихати їх священник,
як колихáння перед Господнім лицем. **25** І заріже
ягня жертви за провину, і візьме священник крóви
жертви за провину, та й дасть на пипку правого вуха
очищуваного, і на великого пальця правої руки його
та на великого пальця правої ноги його. **26** А з оливи
вилле священник на ліву долóню свою. **27** І покрóпить
священник своїм правим пальцем з оливи, що на
лівій долóні його, сім раз перед Господнім лицем.
28 І дасть священник із оливи, що на долоні його,
на пїпку правого вуха очищуваного, і на великого
пальця правої руки його та на великого пальця правої
ноги його, на місце крові жертви за провину. **29**
А позостале з оливи, що на священниковій долоні,
дасть на голову очищуваного на очіщення його перед
Господнім лицем. **30** І він спорядіть одну з горлиць

або з голубенят із того, на що спромобжна рука його, **31** на що спромобжна рука його, одне — жертва за гріх, а одне — цілопáлення понад жертву хлїбну. І очистить священник очищуваного перед Господнім лицем. **32** Оце закóн про того, що в ньому хвороба прокази, що рука його неспромобжна при очищенні його“. **33** І Господь промовляв до Мойсея й до Аарона, говорячи: **34** „Коли ви ввійдете до ханаáнського Краю, що Я даю вам на володіння, і наведу хворобу прокази на доми Краю вашого володіння, **35** то прийде той, що його той дїм, та й скаже священникові, говорячи: „Нїби зараза показалася мені в домі“. **36** І накаже священник, і опорожнять той дїм, поки прийде священник, щоб оглянути заразу, — щоб не стало нечистим усе, що в домі. А потóму ввійде священник, щоб оглянути той дїм. **37** І він огляне заразу, і ось — у стїнах дому заглиблення зеленяві або червоняві, а їхній вид нижчий від стїни. **38** І вийде священник із того дому до вїходу дому того, і замкне той дїм на сїм день. **39** І вернеться священник сьомого дня та й огляне, а ось — поширилася та зараза на стїнах того дому. **40** І накаже священник, і витягнуть каміння, що на них та зараза, та й кинуть їх поза місто, до місця нечистого. **41** А дїм той він вишкребе зсерєдини кругом, а глину, що вишкребли, висиплють поза містом, до нечистого місця. **42** І візьмуть інше каміння, і покладуть замість того каміння, і візьме інший тинк і обтинкує той дїм. **43** А якщо вернеться та зараза, і кинеться в домі по вїтягненні того каміння й по вишкребанні того дому

й по обтинкуванні, **44** то ввійде священник і огляне, а ось — поширилася та зараза в тім домі, — проказа злослива вона в тім домі, нечистий він. **45** І розвалить той дім, і каміння його, і дерево його, і весь тинк дому, і винесе поза місто, до нечистого місця. **46** А хто входить до того дому всі дні, коли він замикав його, той буде нечистий аж до вечора. **47** А хто лежить у тім домі, той випере одержу свою, і хто їсть у тім домі, той випере одержу свою. **48** А якщо знову ввійде священник і побачить, а ось — не поширилася зараза в домі по обтинкуванні дому, то священник візнає той дім за чистий, бо зараза вілікувана. **49** І візьме він на очищення того дому два птахи, і кедрового дерева, і червені, та ісопу. **50** І заріже одного птаха до глиняного посуду над живою водою. **51** І візьме він кедрового дерева, та ісопу, і червені, і живого птаха, та й умочить їх у крові зарізаного птаха та в живій воді, — і сім раз покропить на той дім. **52** І очистить він той дім пташиною кров'ю, і живою водою, і птахом живим, і кедровим деревом, і ісопом, і червенню. **53** І пустить він живого птаха поза місто на поле, і очистить дім той, — і він стане чистий. **54** Оце закон для всякої хвороби прокази та для паршів, **55** і для прокази одержі, і для дому, **56** і для напухлини, і для лишаю, і для білої плями, — **57** для навчання на день занечіщення й на день відчіщення. Оце закон про проказу“.

15 І Господь промовляв до Мойсея й до Аарона, говорячи: **2** „Промовляйте до Ізраїлевих синів і

скажіть їм: Кожен чоловік, коли з його тіла тектїме т́еча його, — нечистий він. **3** А це буде про нечистіть його в течї його: коли тіло його випускає течу свою, або коли в тілі його зад́ержалась т́еча його́, — воно нечистіть його. **4** Кожне лóже, що течївий ляже на ньому, буде нечисте, і кожна річ, що він сяде на нїй, буде нечиста. **5** І кожен, хто доторкнеться ложа його, випере свою одежу й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. **6** А хто сяде на річ, що на нїй сидів течївий, той випере одежу свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. **7** А хто доторкнеться до тіла течивого, той випере одежу свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. **8** А коли течївий плюне на чистого, то випере той одежу свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. **9** І кожен пóвіз, що на нїм конно їде течивий, буде нечистий. **10** І кожен, хто доторкнеться до всього, що буде під ним, буде нечистий аж до вечора. А хто їх носить, той випере одежу свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. **11** І кожен, кого доторкнеться течивий, — а рук своїх він не обілляв водою, — то випере він одежу свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. **12** А гліняний пóсуд, що його доторкнеться течївий, буде розбитий, а кожен пóсуд дерев'яний буде обмитий водою. **13** А коли течивий стане чистий від течї своєї, то він відлічить сім день на своє очїщення, — і випере одежу свою, і обмиє тіло своє в живїй воді, — і стане чистий. **14** А восьмого дня він візьме собі дві горлиці

або двоє голубенят, та й прийде перед лице Господне до входу скинії заповіту, і дасть їх священикові. 15 І спорядить їх священик: одне — жертвою за гріх, а одне — цілопáленням, та й очистить священик його перед Господнім лицем від т́ечі його. 16 А чоловік, коли вийде з нього насіння парувáння, то обмиє в воді все тіло своє, і буде нечистий аж до вечора. 17 А всяка одежа й всяка шкура, що на ній буде насіння парувáння, то вона буде ви́прана в воді, і буде нечиста аж до вечора. 18 І жінка, що чоловік лежатиме з нею на парувáння, то обмиються вони в воді, і будуть нечисті аж до вечора. 19 А жінка, коли буде течíва, — кров буде т́ечею її в тілі її — то сім день буде в своїй нечистості, а кожен, хто доторкнеться її, буде нечистий аж до вечора. 20 І все, на чо́му вона лежатиме в нечíстості своїй, буде нечисте; і все, на чо́му вона сяде, буде нечисте. 21 А кожен, хто доторкнеться до місця лежáння її, той випере одежу свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. 22 А кожен, хто доторкнеться до всякої речі, на якій вона сидить, той випере одежу свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. 23 А якщо бу́ло б щось на ложі або на тій речі, що вона сиділа на ній, і він доторкнеться того, то буде нечистий аж до вечора. 24 А якщо буде лежати чоловік із нею, то нечистість її буде на ньому, і буде він нечистий сім день. 25 А жінка, коли буде текти теча крові її багато днів не в часі нечистості її, або коли буде текти понад нечистості її, то всі дні течі нечистості її буде вона, як

за днів нечистоти її, — нечиста вона. **26** Кожне ложе, на якому вона лежатиме всі дні течі її, буде для неї, як ложе її нечистоти. І кожна річ, на яку вона сяде, буде нечиста, як нечистість місячного очищення її. **27** І кожен, хто доторкнеться до них, буде нечистий, — і випере одягу свою, і обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. **28** А якщо вона очиститься від течі своєї, то відлічить собі сім день, а потому стане чиста. **29** А восьмого дня візьме собі дві горлиці, або двоє голубенят, та й принесе їх до священника до входу шкіни заповіту. **30** І спорядить священник одне — жертвою за гріх, а одне — цілопаленням, та й очистить священник її перед Господнім лицем від течі нечистоти її. **31** І відділите Ізраїлевих синів від їхньої нечистоти, — щоб не помирали вони в своїй нечистоті через занечіщення їхнє Моєї шкіни, яка серед них. **32** Оце закон про течівого та про того, що з нього виходить насіння лежання, що ним занечищується, **33** і про хвору в місячнім очищенні її, і про течівого на течу свою, для чоловіка й для жінки, та для чоловіка, що буде лежати з нечистою“.

16 І Господь промовляв до Мойсея по смерті обох Ааронових синів, коли вони були наблизилися перед Господнє лице — і померли. **2** І сказав Господь до Мойсея: „Промовляй до Аарона, брата свого, і нехай він не входить кожного часу до святині за завісу, перед віко, що на ковчезі, — щоб не вмер він, бо Я в хмарі являюся над тим віком. **3** З оцим увійде Аарон до святині, — з телям на жертву за гріх та з

бараном на цілопáлення. 4 Він зодягне священного льняного хітона, і льняна спідня одіж буде на тілі його, і підперéжеться льняним поясом, і обвінеться льняним завоєм, — вони священні ша́ти. І обмиє в воді своє тіло, та й зодягне він їх. 5 А від громади Ізраїлевих синів візьме він два козли на жертву за гріх та одного баранá на цілопáлення. 6 І принесе Аарон теля жертви за гріх, що належить йому, та й очистить себе та свій дім. 7 І візьме він обох тих козлів, та й поставить їх перед Господнім лицем при вході скинії заповіту. 8 І кине Аарон на обох тих козлів жеребкі, — один жеребок для Господа, і один жеребок для Азазеля. 9 І принесе Аарон козла, що на нього вийшов жеребок для Господа, і вчинить його жертвою за гріх. 10 А козел, що на нього випав жеребок для Азазеля, буде поставлений живим перед Господнє лице, щоб очистити його, і щоб послати його до Азазеля на пустиню. 11 І принесе Аарон бичка жертви за гріх, що належить йому, та й очистить себе та свій дім; і заріже бичка́ жертви за гріх, що належить йому. 12 І візьме повну кадильницю горючого вугілля з-над жертівника перед Господнім лицем, і повні жмені свої тонко товченого запашного кадила, та й внесе за завісу. 13 І покладе він те кадило на огонь перед Господнім лицем, а хмара кадила закриє віко, що над свідоцтвом, — щоб він не помер. 14 І візьме він крові бичка, та й покропить пальцем своїм на пéреді віка на схід, а перед віком покрóпить з крóви сім раз своїм пальцем. 15 І заріже козла жертви за гріх,

що належить наро́дові, і внесе його кров за завісу, та й зробить із кров'ю його, як зробив був із кров'ю теляти, — і покропить її на віко та перед віком. **16** І очистить він святиню з нечистоти Ізраїлевих синів та з їхніх переступів через усі гріхи їхні. І так він зробить для шкіни заповіту, що знаходиться з ними серед їхньої нечистоти. **17** І жоден чоловік не буде в шкіни заповіту, коли він входить на очищення до святині, аж до виходу його. І очистить він себе та дім свій, та всю громаду Ізраїлеву. **18** І вийде він до жертівника, що перед Господнім лицем, та й очистить його; і візьме крові теляти й крові козла, та й дасть на рогги жертівника навколо. **19** І покропить на нього з крові пальцем своїм сім раз, та й очистить його, та освятить його від нечистоти Ізраїлевих синів. **20** А коли він скінчить очищення святині й шкіни заповіту та жертівника, то приведе живого козла. **21** І покладе Аарон обидві руки свої на голову живого козла, і візнає над ним усі гріхи Ізраїлевих синів та всі їхні провини через усі їхні гріхи, і складе їх на голову козла, та й пошле через призначеного чоловіка на пустиню. **22** І понесе той козел на собі всі їхні гріхи до краю неврожайного, і пустить того козла в пустиню. **23** І вийде Аарон до шкіни заповіту, і здіме льняні шати, що зодягнув був при вході його до святині, і покладе їх там. **24** І обмиє він тіло своє в воді в місці святім, і зодягне шати свої та й вийде, і вчинить цілопалення своє та цілопалення за наро́д, і очистить себе та наро́д. **25** А лій жертви за гріх спалить на

жертівнику. **26** А той, хто відводив козла до Азазеля, випере одержу свою й обмиє тіло своє в воді, а потому ввійде до табору. **27** А теля жертви за гріх та козла жертви за гріх, що їхню кров внéсено на очищення в святині, вівпровадять поза табір, та й сплять в огні їхні шкури, і їхнє м'ясо та їхні нечистоти. **28** А той, хто їх палить, випере одержу свою й обмиє своє тіло в воді, а потому ввійде до табору. **29** І це стане для вас на вічну постанову, — сьомого місяця, десятого дня місяця будете впокоряти ваші душі, і жодної праці не робитимете ви, ані тубілець, ані прихóдько, що мешкає серед вас, **30** бо того дня буде окуп ваш на очіщення ваше, — зо всіх гріхів ваших станете чисті перед Господом. **31** Субота повного відпочинку від праці вона для вас, і ви будете впокоряти душі свої, — це вічна постанова. **32** А очистить той священник, що помазали його, і що посвятили його бути священником замість батька свого. І зодягне він льняні шати, шати священні, **33** та й очистить Святеє Святих, і шкінію заповіту, і жертівника очистить, і очистить священників та весь нарбд громади. **34** І буде це для вас на вічну постанову на очіщення Ізраїлевих синів зо всіх їхніх гріхів раз у році“. І він учинив, як Господь наказав був Мойсеєві.

17 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Аарона й до синів його, та до всіх Ізраїлевих синів, та й скажеш їм: Оце та річ, що Господь наказав був, говорячи: **3** Кожен чоловік з Ізраїлевого дому, що заріже вола, або ягня, або

козу в таборі, або щось заріже поза табором, 4 а до входу скинії заповіту не приведе того на принесення жертви для Господа перед скинію Господню, то кров буде полічена тому чоловікові, — він пролив кров. І буде вінищений чоловік той з-посеред народу свого, 5 щоб приводили Ізраїлеві сини свої жертви, які вони ріжуть на чистому полі, і спроваджали для Господа до входу скинії заповіту до священика, і різали їх, як мирні жертви для Господа. 6 І покропить священик тією кров'ю на Господнього жертівника при вході скинії заповіту, та й спалить лій на любі пахощі для Господа. 7 І щоб вони вже не різали своїх жертв козлам-демонам, за якими вони блудять. Це буде для них вічна постанова на їхні покоління. 8 А їм скажеш: Кожен чоловік із Ізраїлевого дому та з прихóдька, що буде мешкати серед вас, який принесе цілопáлення або жертву, 9 а до входу скинії заповіту не принесе того, щоб учинити його для Господа, — то буде знищений чоловік той з-посеред народу свого! 10 А кожен чоловік із Ізраїлевого дому та з прихóдька, що мешкає серед них, який буде їсти кров, то Я зверну лице Своє проти тієї душі, що їсть вона ту кров, — і винищу її з-посеред народу її, 11 бо життя тіла — в крові вона, а Я дав її для вас на жертівника для очищення за душі ваші, бо кров та — вона очищує душу. 12 Тому сказав Я Ізраїлевим синам: Кожна душа з вас не буде їсти крові, і прихóдько, що мешкає серед вас, не буде їсти крові. 13 А кожен чоловік із Ізраїлевих синів та з прихóдька, що мешкає

серед них, що вполює здобич звірини або птаства, що їджене, то він вилле кров того й закрие її піском.

14 Бо життя кожного тіла — кров його, життя його вона. І сказав Я Ізраїлевим синам: Крови кожного тіла ви не будете їсти, бо життя кожного тіла — кров його вона. Усі, що їдять її, будуть понищені. **15** А всяка душа, що їстиме падло та розшарпане серед тубільця і серед прихóдька, нехай випере одержу свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора, а потім стане чистий. **16** А якщо він не випере, а тіла свого не обмиє, то понесе свою провину.

18 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів, і скажеш їм: Я — Господь, Бог ваш! **3** За чином єгипетського країю, що сиділи ви в нім, не робіть, і за чином Краю ханаанського, що Я впроваджую вас туди, не зробіте, і звичаями їхніми не підете. **4** Ви виконуватимете устави Мої, і будете додержувати постанови Мої, щоб ними ходити. Я — Господь, Бог ваш! **5** І будете додержувати постанов Моїх та уставів Моїх, що людина їх виконує й ними живе. Я — Господь! **6** Жоден чоловік не наблизиться до жодної однокровної своєї, щоб відкрити наготу. Я — Господь! **7** Наготі батька свого й наготі матері своєї не відкриєш, — вона мати твоя, не відкриєш наготі її! **8** Наготі жінки батька твого не відкриєш, вона нагота батька твого! **9** Наготі сестри своєї, дочки батька свого або дочки матері своєї, що народилися в домі або народилися назóвні, — не відкриєш їхньої нагоди! **10**

Наготу́ дочки сина свого або дочкі дочки своєї, — не відкриєш наготі їхньої, бо вони — нагота твоя! **11** Наготі дочки жінки батька свого, народженої від батька твого, — вона сестра твоя, не відкриєш нагоди її! **12** Наготі сестри батька свого не відкриєш, — вона однокровна ба́тька твого! **13** Наготі сестри матері своєї не відкриєш, бо вона однокровна матері твоєї. **14** Нагоди брата ба́тька свого не відкриєш, до жінки його не наблізишся, — вона тітка твоя! **15** Наготі невістки своєї не відкриєш, — вона жінка сина твого, не відкриєш нагоди її! **16** Нагоди жінки брата свого не відкриєш, — вона нагота брата твого! **17** Нагоди жінки й дочкі її не відкриєш; дочки сина її й дочки дочки її не візьмеш, щоб відкрити її наготу, — вони однокровні її, це кровозмішання! **18** І жінки з сестрою її не візьмеш на супёрництво, щоб відкрити наготу її при ній за життя її. **19** А до жінки в час відділення нечистоти її не наблізишся, щоб відкрити наготу її. **20** А з жінкою свого ближнього не будеш лежати на насіння, щоб нею не стати нечистим. **21** А з насіння свого не даси на жертву Молохові, — і не знева́жиш Імени Бога свого. Я — Господь! **22** А з чоловіком не будеш лежати як з жінкою, — гидота воно! **23** І з жодною худобиною не злижешся, щоб не стати нею нечистим. І жінка не стане перед худобиною на злягання, — це паскúдство! **24** Не занечіщуйтеся тим усім, бо всім тим занечіщені ті люди, яких Я виганяю перед вами. **25** І стала нечиста та земля, і Я полічив на ній її гріх, — і та земля віригнула мешканців

своїх! **26** І ви будете додержувати постанов Моїх та устáвів Моїх, і не зробите жодної з усіх тих гидот, як і тубілець чи прихóдько, що мешкає серед вас. **27** Бо всі ті гидóти робили люди тієї землі, які перед вами, — і стала нечиста та земля. **28** І щоб та земля не віригнула вас через ваше занечищення її, як вона виригнула нарóд, який перед вами. **29** Бо кожен, хто зробить одну з усіх тих гидот, то дóші, що роблять, будуть винищені з-посеред їхнього нарóду. **30** І ви будете додержувати наkáзів Моїх, щоб не чинити чого з тих гидотних постанов, що рóблені перед вами, — і не спогáнитеся ними. Я — Госпóдь, Бог ваш!“

19 І Госпóдь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до всієї громади Ізраїлевих синів, та й скажеш їм: Будьте святі, бо святий Я, — Госпóдь, Бог ваш! **3** Кожен буде боятися матері своєї та батька свого, а субіт Моїх будете додержувати. Я — Госпóдь, Бог ваш! **4** Не зверта́йтеся до ідолів, і не робіть собі литих божків. Я — Госпóдь Бог ваш! **5** А коли ви принесете мирну жертву для Господа, — на вподóбання вас принесете її. **6** Ви будете їсти її в день принéсення вашого та взавтра, а позостале до дня третього — огнем буде спáлене. **7** А якщо справді буде їджене воно третього дня, — нечистість воно, не буде вподóбане. **8** А хто те їсть, понесе він свій гріх, бо спогáнив він святиню Господню, — і буде винищена душа та з-посеред народу свого! **9** А коли ти будеш жати жні́во своєї землі, не докінчуй жати до кра́ю свого поля, а попадалих колосків твого жні́ва не

будеш збирати; **10** а виноградника свого не вибереш дорешти, а попадалих ягід виноградника свого не будеш збирати, — для вбогого та для прихóдька позостав їх. Я — Господь, Бог ваш! **11** Не будете красти, і не будете неправдиво заперечувати, і не будете говорити неправди один на óдного! **12** І не будете присягати Моїм Іменем на неправду, бо зневажиш Ім'я Бога свого. Я — Господь! **13** Не будеш гнобіти ближнього свого, і не будеш грабувати, і не задержиш в себе через ніч аж до ранку заробітку наймита. **14** Не будеш проклинати глухого, а перед сліпим не роби перешкоди, — і будеш боятися Бога свого. Я — Господь! **15** Не зробіте кривди в суді: не будеш потура́ти особі вбогого, і не будеш підлещуватися до особи вельможного, — за правдою суди свого ближнього! **16** Не будеш ходити пліткарем серед наро́ду свого. Не будеш наставáти на життя свого ближнього. Я — Господь! **17** Не будеш нена́видіти брата свого в серці сво́му. Конче вияви неправду свого ближнього, — і не понесеш гріха за нього. **18** Не будеш мститися, і не будеш нена́видіти синів свого наро́ду. І будеш любити ближнього свого, як самого себе! Я — Господь! **19** Постанов Моїх будете дотримувати. Не зробиш, щоб худоба твоя злучувалася двоїсто. Поля свого не будеш обсівати двоїсто. А одежа двоїста, мішані́на нитóк, не ввійде на тебе. **20** А чоловік, коли буде злягатися з жінкою, а вона — невільниця, заручена чоловікові, а справді не була вона ві́куплена, або ві́зволєння не було дане їй, — то нехай буде кара, але не будуть

вони забиті, бо не увільнена вона. **21** І спровадить він жертву за провину свою Господéві до входу скинїї заповіту, — барана жертви за провину. **22** І очистить його священник бараном жертви за провину перед Господнім лицем за гріх його, що він був згрішив. І прóститься йому гріх його, що він був згрішив. **23** А коли ви ввійдете до країю цього, і понаса́джуєте всяке їстивне́ дерево, то плід його вважатимете за необрізаний, — три роки буде воно для вас необрізане, не буде їджене. **24** А року четвертого весь плід його присвятиться для Господа. **25** А року п'ятого б́удете їсти плід його, щоб помно́жився для вас урожай його. Я — Господь, Бог ваш. **26** Не будете їсти з кров'ю. Не будете ворожіти, і не будете чарувати! **27** Не будете стригти волосся довко́ла голови вашої, і не будеш ніщити країю бороди своєї. **28** І не зробите на тілі своїм нарізу за душу померлого, і не зробите на собі наколо́ного на́пису. Я — Господь! **29** Не безчесьь своєї дочки, і не роби її блудливою, щоб не стала блудливою ця земля, і не наповнилась земля розпустою. **30** Субіт Моїх будете доде́ржувати, а святиню Мою будете шанувати. Я — Господь! **31** Не звертайте до ду́хів померлих та до ворожбитів, і не доводьте себе до опогáнення ними. Я — Господь, Бог ваш! **32** Перед лицем сивизні́ встань, і вшануй лице старóго, і будеш боятися Бога свого. Я — Господь! **33** А коли мешкатиме з тобою прихóдько в вашім краї, то не будете гно́бити його. **34** Як тубілець із вас буде для вас прихóдько, що мешкає з вами, — і ти будеш любити його, як самого

себе, бо прихóдьки були ви в єгипетськiм краї. Я — Господь, Бог ваш! **35** Не будете чинити кривди в суді, у мірі, у вазі та в мірі рiдині. **36** Вага вірна, тягарці вірні, ефа вірна, гін вірний буде в вас. Я — Господь, Бог ваш, що вивів вас із єгипетського краї! **37** І ви будете держати всі постанови Мої та всі устави Мої, і викóнуватимете їх. Я — Господь!“

20 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „І скажеш до Ізраїлевих синів: Кожен чоловік із Ізраїлевих синів та з прихóдька, що мешкає в Ізраїлі, який дасть із насіння свого Молохові, буде конче забитий, — нарóд краї закідає його камінням. **3** А Я зверну лице Своє проти того чоловіка, і вінищу його з-поміж нарóду його, бо з насіння свого дав він Молохові, щоб занечістити святиню Мою, збезчестити Моє святе Ймення. **4** А якщо справді люди того краю сховають свої очі від того чоловіка, коли він дасть із насіння свого Молохові, щоб не забити його, **5** то Я зверну́ Своє лице проти того чоловіка та проти родіни його, — і вінищу його й усіх, що блúдять за ним, блúдячи за Молохом, з-посеред нарóду його. **6** А душа, що звертається до померлих дúхів та до чарівників, щоб блудіти за ними, — то Я зверну Своє лице проти тієї душі, — і винищу того з-посеред нарóду його. **7** І ви будете освячуватися, і будьте святі, бо Я — Господь, Бог ваш! **8** І ви будете держати постанови Мої, і будете виконувати їх. Я — Господь, що освячує вас! **9** Бо кожен чоловік, що прокляне свого батька чи матір свою, буде конче забитий, —

батька свого чи матір свою він прокляв, кров його на ньому! **10** А кожен, хто буде чинити перелюб із чиєю жінкою, хто буде чинити перелюб із жінкою свого ближнього, — буде конче забитий перелюбник та перелюбниця. **11** І А хто буде лежати із жінкою батька свого, він відкрив наготу свого батька, — будуть конче забиті об'є вони, кров їхня на них! **12** А хто буде лежати з невісткою своєю, — будуть конче забиті об'є вони, гидоту вчинили вони, кров їхня на них! **13** А хто лежатиме з чоловіком як із жінкою, — гидоту вчинили обоє вони, — будуть конче забиті, кров їхня на них! **14** А хто візьме жінку й матір її, — гидота це, в огні спалять його та її, і не буде кровозмішання серед вас! **15** А хто паруватиметься з скотиною, — буде конче забитий, і скотину ту заб'єте. **16** А жінка, що наблизиться до якої скотини, щоб лежати з нею, то заб'єш ту жінку та скотину ту, — будуть конче забиті вони, кров їхня на них! **17** А хто візьме сестру свою, дочку батька свого або дочку матері своєї, і побачить наготу її, а вона побачить наготу його, — ганьба це! І будуть вони знищені на очах синів їхнього народу, — він наготу сестри своєї відкрив, він понесе провину свою! **18** А хто буде лежати із жінкою, часу хвороби місячним, і відкриє її наготу, — він джерелó її обнажив, а вона відкрила джерелó своєї крові, — то будуть вони обоє знищені з-посеред народу свого! **19** І не відкриєш наготі сестри матері своєї й сестри батька свого, бо однокровну свою обнажив би ти, — вони понесуть провину свою. **20** А хто буде лежати

з тіткою своєю, — він відкрив наготу дядька свого, гріх свій вони понесуть, — бездітні помруть! **21** А хто візьме жінку брата свого, — це нечисть, він відкрив наготу брата свого, — бездітні будуть. **22** І ви будете додержувати всі постанови Мої й усі уста́ви Мої, і будете виконувати їх, — і не віригне вас земля та, куди Я впроваджаю вас, щоб сиділи ви в ній. **23** І не будете ви ходити за звичаями люду, що Я виганяю перед вами, бо все те робили вони, — і Я їх обрідив. **24** І сказав Я до вас: ви впадкуєте їхню зéмлю, а Я дам її вам на спáдщину її, землю, що плине молоком та медом. Я — Господь, Бог ваш, що відділив вас від тих наро́дів! **25** І ви відділяйте між худобою чистою та нечистою, і між пта́ством нечистим та чистим, і не занечищуйте душ своїх худобою й птаством, і всім, що роїться на землі, що Я відділив для вас, як нечисте. **26** І будьте для мене святі, бо святий Я, Господь. І Я відділю вас від тих наро́дів, щоб ви були Мої. **27** А чоловік або жінка, коли будуть вони виклика́ти духа мерців або ворожити, — будуть конче забиті, камінням закидають їх, кров їхня на них!“

21 І сказав Господь до Мойсея: „Говори до священників, Аарóнових синів, і скажеш їм: Ніхто з вас нехай не занечіститься через доторкнення до померлого серед свого наро́ду. **2** Бо тільки через доторкнення до близькі́х однокровних своїх, — через матір свою, і через батька свого, і через сина свого, і через дочку свою, і через брата свого, **3** і через сестру свою, дівчину близьку́ йому, що не була́ замужем, — через

тих він може занечиститися доторкненням. **4** Бувши одружений, нехай не занечіститься серед рідні своєї, щоб не збезчестити себе. **5** Не зроблять вони лісини на голові своїй, і країю бороди своєї не підстрижуть, а на тілі своїм не наріжуть надрізів. **6** Святі вони будуть для Бога свого, і не збезчестять вони Ймення Бога свого, бо вони приносять огняні Божі жертви, хліб свого Бога. І будуть вони святі. **7** Жінки блудливої та збезчещеної вони не візьмуть, і не візьмуть жінки, вигнаної від чоловіка свого, бо святий він для Бога свого. **8** І освятиш його, бо він приносить хліб Бога твого, — святий він буде для вас, бо святий Я, Господь, що освячує вас! **9** А священникова дочка, коли зачне робити блуд, вона безчестить батька свого, — ув огні буде спалена. **10** А священник, найбільший від братів своїх, що на голову його буде виллята олива помазання, і буде посвячений на одягання шат, він голови своєї не запусить і шат своїх не роздере, **11** і до жодного вмерлого не ввійде, — навіть через батька свого та через матір свою не сміє занечіститься. **12** І він не відійде від святині, і не занечістить святині Бога свого, бо на ньому посвячення оливи помазання його Бога. Я — Господь! **13** І він візьме жінку в дівоцтві її. **14** Удові, і розв'язаної, і збезчещеної, блудливої, — тих він не візьме, а тільки дівіцю з-поміж рідні своєї він візьме за жінку. **15** І не збезчестить він насіння свого в рідні своїй, бо Я — Господь, що освячує його“. **16** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **17** Промовляй до Аарона, говорячи: Чоловік

із насіння твого на їх покоління, що буде в нім вада, не приступить, щоб принісати хліб свого Бога. **18** Бо жоден чоловік, що в нім вада, не приступить: чоловік сліпий, або кульгавий, або кирпатий або довготелісний, **19** або чоловік, що матиме зламану ногу або зламану руку, **20** або горбатий, або висохлий, або більмб на оці його, або коростявий, або паршивий, або з розчавленими ядрами, — **21** кожен чоловік із насіння священика Аарона, що на нім ця вада, не приступить, щоб принісати Господні огняні жертви, — вада в нім, не приступить він, щоб принісати хліб свого Бога. **22** Він буде їсти хліб свого Бога з Найсвятішого та зо святощів. **23** Та до завіси не підійде він, і до жертівника не приступить, бо вада в нім, — і не безчестить святині Моєї, бо Я — Господь, що освячує їх“. **24** І Мойсей промовляв до Аарона й до синів його, та до всіх синів Ізраїлевих.

22 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Аарона й до синів його, і нехай вони обережно поведуться зо святощами Ізраїлевих синів, які вони посвячують Мені, і нехай не безчестять Мого святого Ймення. Я — Господь! **3** Скажи їм: На ваші покоління кожен чоловік, що наблизиться зо всякого вашого насіння до святощів, які Ізраїлеві сини посвящать Господеві, а нечистість його на нім, то буде винищена душа та з-перед лиця Мого. Я — Господь! **4** Кожен чоловік з Ааронового насіння, коли він прокажений або течівий, не буде їсти зо святощів, аж поки очиститься. А хто доторкнеться

всякого нечистого від мертвого тіла, або чоловік, що з нього вийде насіння лежання, **5** або хто доторкнеться до всякого плазуна, через якого він стане нечистий, або до людини, через яку стане нечистий, через усяку нечистість її, — **6** особа, що доторкнеться до того, то стане нечиста аж до вечора, і не буде їсти зо святощів, поки не обмиє свого тіла в воді. **7** А коли заїде сонце, то стане він чистий, а потім буде їсти зо святощів, бо це хліб його. **8** Падла та розшарпаного не буде він їсти, щоб не занечиститись ним. Я — Господь! **9** І будуть вони стерегти Мої прикази, — щоб не понести через те гріха на собі, і щоб не померти через нього, коли б збезчестили їх. Я — Господь, що освячує їх! **10** А кожен чужий не буде їсти святощів; осілий у священника й наймит не будуть їсти святощів. **11** А коли священник купить чоловіка, — купівля срібла його це, — той буде їсти їх, також уроджений дому його, — вони будуть їсти його хліб. **12** А священникова дочка, коли буде видана чужому чоловікові, вона не буде їсти принесених святощів. **13** А священникова дочка, коли буде вдова, або розведена, а дітей не має, і вернеться до дому свого батька, — як за молодости своєї, буде їсти з хліба батька свого. А кожен чужий не буде їсти його. **14** А чоловік, коли з'їсть святощі через помилку, то докладе до неї п'яту частину її, і віддасть священникові ті святощі, **15** і священники не збезчестять святощів Ізраїлевих синів, що вони приносять Господеві, **16** і не стягнуть на себе вини за провину їдження своїх святощів. Бо Я

— Господь, що освячує їх“. **17** І промовляв Господь до Мойсея, говорячи: **18** „Промовляй до Аарона й до синів його, та до всіх Ізраїлевих синів, і скажеш їм: Кожен чоловік з Ізраїлевого дому та з прихóдька між Ізраїлем, що принесе свою жертву за всякими своїми обітницями та за всякими даруваннями своїми, що принесе Господéві на цілопáлення, **19** то нехай принесе на вподобання ваше безвадного самця з худоби великої, з овець і з кіз. **20** Жодного, що в нім вада, не принесете, бо не буде воно на вподóбання вас. **21** А чоловік, коли принесе Господéві мирну жертву на виразно вісловлену обітницю або на дарунок, із худоби великої чи з худоби дрібної, — безвадна буде на вподóбання, жодна вада не буде в ній: **22** сліпа, або зламана, або скалічена, або шолудіва, або корóстява, або паршива, — не принесете тих Господéві, і жертви огняно́ї не дасте з них на жертівника для Господа. **23** А вола та вівцю з занадто довгим чи занадто коротким яким членом добровільно принесеш у жертву, а на обітницю вони не вгодні Богові. **24** А того, що має ядра розчавлені, чи збиті, чи відірвані, чи відрізані, — не піднесете Господéві, і в вашому Краї не зробите того. **25** І з руки чужинця не принесете хліба нашого Бога зо всіх таких, бо в них зіпсуття їх, вада в них, — вони не будуть вгодні для вас“. **26** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **27** „Віл, або вівця, або коза, коли вродиться, то буде сім день під своєю матір'ю, а від дня вóсьмого й далі буде вгодне на жертву огняну́ для Господа. **28** А корови та вівці, — їй й маля́ їй не

заріжете одного дня. **29** А коли будете принісати вдячну жертву для Господа, то приносьте так, щоб вона була вгодна. **30** Того дня буде вона з'їджена, — не залишите з неї аж до ранку. Я — Господь! **31** І заповіді Мої будете додержувати, і будете виконувати їх. Я — Господь! **32** І не будете безчестити Мого святого Ймення, і Я буду освячений серед Ізраїлевих синів. Я — Господь, що освячує вас, **33** що вивів вас із єгипетського краю, щоб бути вашим Богом. Я — Господь!“

23 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів і скажеш їм: Свята Господні, що в них склика́тимете святі збори, оце вони, свята Мої: **3** Шість день буде робитись робота, а дня сьомого — субота повного відпочинку, святі збори, жодної роботи не будете робити. Це субота відпочинку для Господа по всіх оселях ваших! **4** Оце свята Господні, святі збори, що скличете їх у їхнім означенім часі: **5** У місяці першім, чотирна́дцятого дня місяця під вечір — Пасха для Господа. **6** А п'ятна́дцятого дня того місяця — свято Опрі́сноків для Господа, сім день будете їсти опрі́сноки. **7** Першого дня будуть святі збори для вас, — жодного робочого зайня́ття не будете робити. **8** І будете принісати для Господа жертву сім день; сьомого дня — збори святі, жодного робочого зайня́ття не будете робити“. **9** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **10** „Промов до Ізраїлевих синів і скажеш їм: Коли ви ввійдете до того Краю, що Я даю вам, і будете жати жні́во

його, то снопа первоплоду ваших жнив принесете до священника, **11** а він буде колихати снопа того перед лицем Господнім, щоб набути вподобання вам; першого дня по святі священник буде колихати його. **12** І ви прирядите в дні вашого колихання снопа однорічне безвадне ягня на цілопалення для Господа. **13** А хлібна його жертва — дві десяті ефи пшеничної муки, мішаної в оливі, огняна жертва для Господа, пахощі любі; а жертва лита його — вино, чверть гіна. **14** А хліба, і пряженого зёрна, і свіжих зёрен ви не будете їсти аж до самого того дня, аж до вашого принесення жертви для вашого Бога. Це вічна постанова для ваших поколінь по всіх ваших оселях. **15** І відлічите ви собі першого дня по святі, від дня вашого принесення снопа колихання, сім тижнів, повні будуть вони. **16** А до першого дня по сьомім тижні відлічите п'ятдесят днів, та й принесете хлібну нову жертву для Господа. **17** З ваших осель принесете два хліби колихання, — дві десяті ефі пшеничної муки будуть вони, будуть спечені квашені, первоплоди для Господа. **18** І принесете понад той хліб сім ягнят безвадних у віці року, й одного бичка та два барани, — вони будуть цілопалення для Господа, і жертва хлібна, і жертви литі для них, огняна жертва, пахощі любі для Господа. **19** І спорядите одного козла на жертву за гріх, та двоє ягнят у віці року на жертву мирну. **20** І священник буде колихати їх разом із хлібом первоплодів, як колихання перед Господнім лицем, над двомá ягнятами. Вони будуть святощі для

Господа, для священника. **21** І скличете того самого дня, — і будуть святі збори для вас, жодного робочого зайняття не будете робити. Це вічна постанова для ваших поколінь по всіх ваших оселях! **22** А коли ви будете жати жніво вашої землі, не дожинай краю поля твого, а попадалих колосків жніва твого не будеш збирати, — для вбогого та для прихóдька позоставиш їх. Я — Господь, Бог ваш!“ **23** І промовив Господь до Мойсея, говорячи: **24** „Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: Сьомого місяця, першого дня місяця буде вам повний спочинок, — пам'ять сурмлення, святі збори. **25** Жодного робочого зайняття не будете робити, і принесете огняну жертву для Господа“. **26** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **27** „А десятого дня того самого місяця — день Очищення він, збори святі будуть для вас, і будете впокоряти душі ваші, і принесете огняну жертву для Господа. **28** І жодного зайняття не будете робити того самого дня, бо він — день Очищення, щоб очистити за вас перед лицем Господа, Бога вашого. **29** Бо кожна душа, що не буде впокрюватись того самого дня, то буде вона вінищена з своєї рідні. **30** А кожна душа, що буде робити яке зайняття того самого дня, — то Я вігублю ту душу з-посеред наро́ду її. **31** Жодного зайняття не будете робити. Це постанова вічна для ваших поколінь по всіх ваших оселях! **32** Він субота повного спочинку для вас, — і ви будете впокоряти душі свої, ввечері дев'ятого дня місяця від вечора аж до вечора будете святкувати вашу суботу“. **33** І Господь промовляв до

Мойсея, говорячи: **34** „Промовляй до Ізраїлевих синів, ка́жучи: П'ятна́дцятото дня того сьомого місяця, — свято Кучок, сім день для Господа. **35** Першого дня святі збори, жодного робочого зайняття не будете робити. **36** Сім день будете принісати огня́ну жертву для Господа; восьмого дня — святі збори будуть для вас, і принесете огня́ну жертву для Господа; це відда́ння свята, — жодного робочого зайняття не будете робити. **37** Оце свята Господні, що скликуватимете на них святі збори, щоб принісати огня́ну жертву для Господа, цілопа́лення, хлі́бну жертву й зако́лену жертву, і жертви литі, — належне днєві в його дні, **38** окрім Господніх субіт, і окрім да́рів ваших, і окрім усіх ваших обітниць, і окрім усіх ваших дарува́нь, що дасте́ Господєві. **39** А п'ятна́дцятото дня сьомого місяця, коли ви збираєте врожай землі, будете святкува́ти свято Господне сім день; першого дня повний спочинок, і восьмого повний спочинок. **40** І візьмете собі першого дня плі́ду гарного дерева, па́льмові віття, і галу́зку многолисто́го дерева та припоті́чних топа́ль, — і будете веселі́тися перед лицем Господа, Бога вашого, сім день. **41** І будете святкувати його, як свято для Господа, сім день у році. Постанова вічна для ваших поколінь, — сьомого місяця будете святкува́ти його. **42** У кучках будете сидіти сім день, — кожен тубі́лець в Ізраїлі сидітиме в кучках, **43** щоб ваші покоління пізнали, що Я в кучках посадив був Ізраїлевих синів, коли виводив їх з єгипетського кра́ю. Я — Господь, Бог ваш!“ **44**

І Мойсей промовляв до Ізраїлевих синів про свята Господні.

24 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Накажи Ізраїлевим синам, і вони принесуть тобі чистої, вічавленої оливи з олівкового дерева на освітлення, щоб запалювати вічну лямпаду. **3** Поза завісою свідóцтва в скинії заповіту прирядить її Аарóн від вечора аж до ранку перед Господнім лицем назáвжди. Це вічна постанова для ваших поколінь! **4** На чистім свічнику́ прирядить він ті лямпади перед Господнім лицем назáвжди. **5** І візьмеш пшеничної муки, і випечеш із неї дванадцять калачів, — по дві десяти ефі́ буде один калáч. **6** І покладеш їх у два ряди́, шість у ряд, на чистому столі перед Господнім лицем, **7** і поклади на ряд чистого ладану, і він стане для хліба за пригáдувальну частину, — огня́на жертва для Господа. **8** Щосуботи він покладе його перед Господнім лицем зáвжди, від Ізраїлевих синів, вічний заповіт. **9** І він буде для Аарона та для синів його, і вони будуть їсти його в святому місці, бо він найсвятіше з огня́них жертв Господніх. Це вічна постанова“. **10** І вийшов син ізраїльтянки, — а він був син егíптянина, — між Ізраїлевих синів. І сварився в таборі син тієї ізраїльтянки з одним ізраїльтянином. **11** І син тієї ізраїльтянки богозневажив Ім'я Господне, і проклинав. І привели́ його до Мойсея. А ймення матері його — Шеломіт, дочка́ Діври, з Данового племені. **12** І посадили його під сторожу аж до віяснення через уста Господні. **13** І Господь промовляв

до Мойсея, говорячи: **14** „Виведи того, що проклинав, поза табір, і покладуть усі, хто чув, свої руки на голову його, і закидає його камінням уся громада. **15** А до Ізраїлевих синів будеш промовляти, говорячи: Кожен чоловік, коли прокляне Бога свого, то понесе він свій гріх. **16** А той, хто богозневажив Господне Ймення, — буде конче забитий, конче укаменує його вся громада; чи прихóдько, чи тубілець, коли богозневажатиме Ймення Господне, буде забитий. **17** І кожен, хто заб'є людину, — буде конче забитий. **18** А хто заб'є яку скотину, той відшкодує її, — життя за життя. **19** І кожен, коли зробить ваду своєму ближньому, — як хто зробив, так буде зрблено йому: **20** зламання за зламання, око за око, зуб за зуба, — яку ваду зробить хто кому, така буде зрблена йому. **21** А хто заб'є скотину, той відшкодує її, а хто заб'є людину, той буде забитий. **22** Суд один буде для вас, — прихóдько буде як тубілець. Бо Я — Господь Бог ваш!“ **23** І Мойсей промовляв до Ізраїлевих синів. І вони вивели того, хто проклинав, поза табір, та й закидали його камінням. І зробили Ізраїлеві сини, як Господь наказав був Мойсеєві.

25 І Господь промовляв до Мойсея на Синайській горі, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів, та й скажеш їм: Коли ви ввійдете до землі, що Я даю вам, то святкуватиме земля та суботу для Господа. **3** Шість літ будеш засівати своє поле, і шість літ обтинатимеш свого виноградника, і збиратимеш урожай його, **4** а сьомого року — субота повного відпочинку буде для

землі, повний відпочинок, субота для Господа: поля свого не будеш обсіювати, а виноградина свого не будеш обтинати. **5** Саморослого колосу жнив твоїх не будеш жати, а грон з необрізаних виноградин твоїх не збиратимеш, — рік повного відпочинку буде для землі. **6** І те, що саме вродиться в цім відпочинку землі, буде для вас на їжу, — для тебе, і для раба твого, і для невольниці твоєї, і для наємника твого, і для осілого твого, що мешкають з тобою, **7** і для скотини твоєї, і для звірини, що в краї твоїм, — буде весь урожай його на їжу. **8** І відлічиш собі сім суботніх років, по сім років сім раз, і будуть для тебе дні семи суботніх років сорок літ і дев'ять. **9** І засурмите у сурми сьомого місяця, десятого дня місяця, — в день Очищення засурмите в сурми по цілому краю. **10** І освятите рік п'ятдесятиріччя, і оголошите волю в краю для всіх мешканців його, — ювілей він буде для вас: і вернеться кожен до своєї посілости, і кожен до родини своєї вернеться. **11** Ювілей цей рік п'ятдесятиріччя буде для вас: не будете сіяти, і не будете жати саморослі колосся її, і не будете збирати грон з необрізаних виноградин їх, **12** бо це ювілей, святощі будуть для вас, — з поля будете їсти врожай його. **13** У році того ювілею вернетесь кожен до своєї посілости. **14** А коли продастє що своєму ближньому, або купите з руки свого ближнього, не обманюйте один одного. **15** За числом років по ювілеї купиш від ближнього свого, за числом років урожаю він продастє тобі. **16** За многістю літ побільшиш ціну тієї

купівлі, а за малістю літ змѣншиш ціну тієї купівлі, бо він продає тобі число літ урожаю. 17 І не обманите один одного, і будеш боятися Бога свого, бо Я — Господь, Бог ваш! 18 І ви виконаєте постанови Мої, а устави Мої будете держати, і будете виконувати їх, — і безпечно сидітимете на землі. 19 І земля дасть плід свій, а ви будете їсти досіта, і безпечно сидітимете на ній. 20 А коли ви скажете: Що будемо їсти сьомого року, тож не будемо сіяти, не будемо збирати врожаї свої? 21 І зошлю Я благословення Своє на вас шостого року, — і зродить врожай на три роки. 22 І будете сіяти восьмий той рік, і будете їсти з старих урожаїв аж до року дев'ятого, — аж до віросту врожаю його будете їсти старе. 23 А земля не буде продаватися назавжди, бо Моя та земля, бо ви приходьки та осілі в Мене. 24 А ви в усій землі вашої посілости дозволяйте викуп землі. 25 Коли збідніє твій брат, і продасть із своєї посілости, то прийде викупник його, близький йому, — і викупить прѣдаж брата свого. 26 А чоловік, коли не буде йому викупника, а рука його стане спроможна, і знайде потрібне на викуп його, 27 то облічить він літа прѣдажу свого, і верне позостале чоловікові, що продав йому, та й вернеться до своєї посілости. 28 А якщо рука його не знайде потрібного на заплату йому, то буде прѣдаж його в руці покупця його аж до ювілейного року, — і вийде він в ювілеї, та й вернеться до посілости своєї. 29 А коли хто продасть мешкальний дім в обмурованому місті, то викуп його буде до кінця року від часу прѣдажу його, — рік буде

на викуп його. **30** А якщо він не буде викуплений аж до кінця року, то стане той дім, що в місті, яке має муру, назавжди для покупця його на покоління його, — не вийде він в ювілеї. **31** А домї в оселях, що не мають муру навколо, до поля землі буде те прираховане, — і буде йому викуп, і в ювілеї він вийде. **32** А міста Левитів, домї в містах їх посілости — викуп для Левитів завжди буде можливий. **33** А хто викупить від Левитів, то прѡдаж дому й міста посілости його вийде в ювілеї, бо то доми міст Левитів, їхня посілість серед Ізраїлевих синів. **34** А пасовійсько навкѡло їхніх міст не буде прѡдане, бо це вічна посілість для них. **35** А коли збідніє твій брат, а його рука неспромѡжною стане, то підтримаєш його, прихѡдько він чи осілий, — і житиме він із тобою. **36** Не візьмеш від нього ліхви та прибутку, і будеш боятися Бога свого, — і житиме брат твій з тобою. **37** Срібла свого не даси йому на ліхву, і на прибуток не даси їжі своєї. **38** Я Господь, Бог ваш, що вивів вас із єгипетського краї, щоб дати вам ханаанську зѡмлю, щоб бути вашим Богом. **39** А коли збідніє брат твій при тобі, і буде прѡданий тобі, то не будеш робити ним праці раба, — **40** як наймит, як осілий він при тобі, аж до ювілейного року буде він працювати тобі. **41** І вийде від тебе він та сини його з ним, і вѡрнеться він до родіни своєї, і до посілости батьків своїх вѡрнеться він: **42** бо вони — Мої раби, що Я вивів їх з єгипетського краї, не будуть вони прѡдані прѡдажем раба. **43** Не будеш володіти ним жорстоко, і будеш боятися Бога

свого. **44** А раб твій та невільниця твоя, що будуть твої, будуть із народів, що навколо вас, — із них купите раба й невільницю. **45** А також із синів осілих, що мешкають з вами, з них купите та з племені їхнього, що з вами, що породили в Краї вашім, — і будуть вони вам на посілість. **46** І передастé їх, як спадщину, вашим синам по вас на спадок посілости навіки, ними будете робити, а братами вашими, синами Ізраїлевими, один одним, не будете володіти жорстоко. **47** А коли рука прихóдька чи осілого при тобі спромóжна, а брат твій збідніє при ньому, і буде прóданий прихóдькові чи осілому в тебе, або нащáдкові племені прихóдька, **48** то пóтім, як буде прóданий, викуп буде йому, — один із братів його викупить його, **49** або дядько його, або син дядька його викупить його, або з однокровних його, із роду його викупить його, або спроможна рука його, — і буде вікуплений. **50** І облічить він із тим, хто набув його, від року прóдажу його аж до ювілейного року, — і буде ціна прóдажу його за числом літ; як за дні наймита буде полічено йому. **51** Якщо ще багато літ, то згідно з ними він верне свій викуп із сріблá його купівлі. **52** А якщо позостало мало літ до ювілейного року, то облічить йому, — згідно з роками його верне свого вікупа. **53** Як щорічний наймит він буде при ньому, — він не буде жорстоко панувати над ним на твоїх очáх. **54** А якщо він не буде вікуплений у тих роках, то вийде ювілейного року він та сини його з ним, **55** бо Ізраїлеві сини — Мої раби, Мої раби вони,

що Я вивів їх із єгипетського країю. Я — Господь, Бог ваш!

26 Не зробите собі божків та ідола, і кам'яного стовпа не поставите собі, і каменя з фігурами не покладете в вашім країї, щоб кланятися перед ними. Бо Я — Господь, Бог ваш! **2** Субіт Моїх будете додержувати, а святиню Мою будете шанувати. Я — Господь! **3** Якщо будете ходити згідно з постановами Моїми, а заповідей Моїх будете додержувати й будете виконувати їх, **4** то дам ваші дощі в їхнім часі, і земля дасть свій урожай, а польове дерево дасть плід свій. **5** І молочення досягне вам виноградобрання, а виноградобрання досягне сіяння, і ви будете їсти хліб свій досіта, і будете сидіти безпечно в вашому країї. **6** І дам мир у країю, і ви будете лежати, і ніхто не вчинить, щоб ви тремтіли, — бо злу звіринію винищу з землі, а меч не перейде через край ваш. **7** І ви будете гнати ворогів своїх, а вони попадають перед вами від меча. **8** І п'ятеро з вас поженуть сотню, а сотня з вас пожене десять тисяч, — і попадають вороги ваші перед вами від меча. **9** І обернусь Я до вас, і розплоджу вас, і розмножу вас, і виконаю Свого заповіта з вами. **10** І ви будете їсти старе-перестаріле, і повикидаєте старе перед новім. **11** І поставлю місце перебування Свого серед вас, — і душа Моя не обрідить вами. **12** І Я буду ходити серед вас, і буду вам Богом, а ви будете Мені наро́дом. **13** Я — Господь, Бог ваш, що вивів вас з єгипетського країю, щоб ви не були їм рабами. І Я поламав занози вашого

ярма, — і вивів вас із піднесеною головою. **14** А коли ви не будете слухняні Мені, і не виконуватиме всіх тих заповідей, **15** і якщо постановами Моїми будете погорджувати, і якщо душа ваша брідитиметься законами Моїми, щоб не виконувати всіх заповідей Моїх, щоб ламати вам заповіта Мого, — **16** то й Я зроблю вам оце: поставлю над вами перестрах, сухоти й пропасницю, що винищують очі й обезсилюють душу. І ви надаремно сіятимете насіння своє, — бо поїдять його вороги ваші. **17** І зверну Я лице Своє на вас, — і ви будете вдарені перед своїми ворогами. І будуть панувати над вами ненáвисники ваші, — і ви будете втікати, хоч ніхто вас не гнатиме. **18** А якщо й при тому не будете слухняні Мені, то Я семикrátно побільшу кару на вас за ваші гріхи. **19** І зломлю пиху вашої сили, і зроблю ваше небо як залізо, а землю вашу як мідь! **20** І надаремно буде вичерпуватися ваша сила: земля ваша не дасть свого врожаю, а дерево на землі не дасть свого плóду. **21** А якщо й тоді підете проти Мене, і не схочете бути слухняними Мені, то Я семикrátно збільшу над вами удара Свого згідно з вашими гріхами. **22** І пошлю на вас пільну звірину, а вона винищить вам дітей, і вигубить вашу худобу, і зменшить кількість вашу, і спустошить ваші дороги. **23** А якщо цими карами не бóдете нáвчені, і будете ходити проти Мéне, **24** то й Я підú проти вас, і вдáрю вас і Я семикrátно за ваші гріхи. **25** І приведу на вас меча, що помстить пiмсту за заповіта, — і ви будете зiбранi до ваших мiст, і Я пошлю моровiцю на вас,

і ви будете віддані в руку ворога. **26** Коли Я знищу вам хліб, підпору вашу, то десять жінók будуть пекти хліб вам в одній печі, і вернуть хліб ваш вагою, а ви будете їсти — і не насититесь. **27** А якщо й тим не станете слухняні Мені, і будете ходити проти Мене, **28** то й Я з лютістю підú проти вас, і також Я семикрáтно покараю вас за ваші гріхи, — **29** і ви тіло своїх синів бúдете їсти, і тіло дочок своїх бúдете поїдáти... **30** І поруйную ваші висóти, і повитинаю ваші стовпí сонця, і поскладаю трупи ваші на трупах божків ваших, — і обрідить душа Моя вас! **31** І вчиню міста ваші руїною, і спустóшую ваші святині, — і не прийму́ ваших пахощів любих. **32** І спустóшу Я край той, — і будуть дивуватися з тóго ваші вороги, що мешкають у ньому. **33** А вас порозпорóшую поміж нарóдів, і вийму за вами меча, — і стане край ваш спустóшенням, а містá ваші будуть руїною... **34** Тоді земля та надолúжить собі за суботні роки по всі дні спустóшення її. Коли будете в краї ваших ворогів, тоді ваша земля святкуватиме відпочинок, і надолúжить собі за свої суботні роки. **35** По всі дні спустóшення святкувáтиме вона відпочинок, чого не святкувала в суботні роки, коли ви сиділи на ній. **36** А щодо позосталих серед вас, то впровáджу в їхні серця полохлівість в краях їхніх ворогів, — і буде їх гнати навіть шелест подмúхненого вітром листу, і будуть вони втікати, як утікають перед мечém, та й попáдають, хоч ніхто не женеться... **37** І будуть вони спотикáтися один об óдного, ніби від мечá, хоч

ніхто не женеться за ними. І ви не зможете стати проти ваших ворогів. **38** І погинете серед поганів, і пожерé вас земля ваших ворогів. **39** А позосталі серед вас помарніють у краях ворогів ваших за гріх свій, а також за гріхи батьків своїх помарніють із ними. **40** І візнають вони гріх свій та гріх батьків своїх, що ними спроневірилися були Мені, а також, що ходили проти Мéне. **41** Також і Я підú проти них, і впроваджу їх до краю їхніх ворогів. Якщо тоді впокóриться їхнє необрізане серце, то тоді понесúть кару за свої гріхи. **42** І Я згадаю заповіта Свого з Яковом, а також заповіта Свого з Ісаком, і також заповіта Свого з Авраамом згадаю, і згадаю той край. **43** А край той буде позбавлений їх, і надолужить собі свої суботні роки, опустілий від них, а вони понесуть кару за свої гріхи, а то для тóго, що законами Моїми погóрджували, а постанови Мої огідила була їхня душа. **44** А проте, коли вони пробувáli в краю своїх ворогів, то Я не погóрджував ними, і не збрідив їх, щоб винищити їх, щоб зламати заповіта Свого з ними. Бо Я — Господь, Бог їх! **45** І Я пам'ятатиму їм заповіта з предками, що Я вивів їх з єгипетського краю на очах поган, щоб бути їм Богом. Я — Господь!“ **46** Оце постанови, і устáви та закóни, що дав Госпóдь між Собою та між Ізраїлевими синами на Сінáйській горі через Мойсея.

27 І Госпóдь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів та й скажеш їм: Коли хто складає обітницю Богові за твоею оцінкою душ

для Господа, **3** то буде твоя оцінка: чоловіка від віку двадцяти літ і аж до віку шостидесяти літ, — і буде твоя оцінка п'ятдесят шеклів срібла на міру шеклем святині; **4** а якщо жінка вона, то буде твоя оцінка тридцять шеклів. **5** А якщо від віку п'яти літ і до віку двадцяти літ, то буде твоя оцінка: чоловіка — двадцять шеклів, а для жінки — десять шеклів. **6** А якщо від віку місяця й аж до віку п'яти літ, то буде твоя оцінка: чоловіка — п'ять шеклів срібла, а для жінки твоя оцінка — три шеклі срібла. **7** А якщо від віку шостидесяти літ і вище: якщо чоловік, то буде твоя оцінка п'ятнадцять шеклів, а для жінки — десять шеклів. **8** А якщо він обіднілий проти твоєї оцінки, то поставить його перед священиком, і священик оцінує його, — за тим, що спроможна рука того, хто обіцяв, оцінує його священик. **9** А якщо буде худоба, що з неї приносять жертву для Господа, — усе, що дається із неї для Господа, буде святощами. **10** Не вільно обміняти її, ані заступити її, добру — злою, або злу — доброю; а якщо справді заступить худобу худобою, то буде вона та заступство її — буде святощами. **11** А якщо та всяка худоба нечиста, що з неї не приносять жертв для Господа, то він поставить ту худобу перед священиком, **12** і священик оцінує її чи то добре, чи недобре. Як оцінує священик, так нехай буде. **13** А якщо він справді викупить її, то додасть п'яту частину її над оцінку твою. **14** А коли хто посвятить дім свій на святість для Господа, то священик оцінує його чи то добре, чи недобре. Як оцінує його священик, так

стане. **15** А якщо той, хто посвячує, викупить свого дома, то додасть п'яту частину срібла твоєї оцінки над нього, — і буде його. **16** А якщо хтось посвятить Господеві з поля своєї посілоти, то буде оцінка твоя посівом його, — посів хомера ячменю за п'ятдесят шеклів срібла. **17** Якщо він посвятить своє поле від ювілейного року, то воно стане за оцінкою твоєю. **18** А якщо посвятить поле своє по ювілеї, то священник облічить йому те срібло за роками, позostalими до ювілейного року, і те буде відняте від оцінки твоєї. **19** А якщо справді викупить те поле той, хто посвячує його, то додасть п'яту частину срібла оцінки над нього, — і стане воно його. **20** А якщо він не викупить поля того, і якщо він продасть те поле кому іншому, то вже не буде воно викуплене. **21** І буде те поле, коли воно вийде в ювілеї, святість для Господа, як поле закляття, — для священника буде посілість ним. **22** А якщо він посвятить Господеві поле купівлі своєї, що не з поля посілоти його, **23** то священник облічить йому суму твоєї оцінки аж до ювілейного року, і дасть твою оцінку того дня, як святість для Господа. **24** В ювілейному році вернеться те поле до того, від кого купив його, що його посілість тієї землі. **25** А вся оцінка твоя буде шеклем святині, — двадцять гер буде шекель. **26** Тільки перворідного в худобі, що визнане, як перворідне для Господа, ніхто не посвятить його, — чи то віл, чи то овечка, — Господеві воно! **27** А якщо в худобі нечистій, то викупить за твоєю оцінкою, і додасть п'яту частину над нього. А

якщо не буде вікуплене, то буде прódане за оцїнкою твоєю. **28** Тільки кóжне закля́ття, що лю́дина закле́не Господе́ві зо всього, що його, — від лю́дини, і худоби, і від поля його посілости, не буде прódане й не буде вікуплене, — воно найсвятіше для Господа. **29** Кóжне закля́ття, що буде оголошене за закля́ття з-посеред людей, не буде вікуплене, — буде конче забите. **30** А всяка десятина з землі, з насіння землі, з плóду дерева, — Господе́ві воно, святощі для Господа! **31** А якщо дійсно викупить хтось свою десятину, — той додасть п'яту частину її над неї. **32** А всяка десятина худоби великої та худоби дрібної, усе, що перéйде під палицею, — десяте буде святість для Господа. **33** Не буде перебирати між добрим та злим, і не замінить його. А якщо справді заступить його, то буде воно та заступство його, — буде святість, не буде вікуплене“.

Числа

1 І Господь промовляв до Мойсея в Сінайській пустині в скинії заповіту першого дня другого місяця, другого року від виходу їх з єгипетського країю, гово́рячи: **2** „Перелічіть усю громаду Ізраїлевих синів за родами їхніми, за домами їхніх батьків числом усіх чоловічої статі за їх го́ловами, **3** від віку двадцяти літ і вище, кожного, хто здатний до війська в Ізраїлі, — за військовими відділами їхніми перелічіть їх ти та Аарон. **4** А з вами будуть по одному мужеві для племені; той муж — голова дому батьків своїх він. **5** А оце ймення тих мужів, що стануть із вами: для Рувіма — Еліцур, син Шедеурів; **6** для Симеона — Шелумііл, син Цурішаддаїв; **7** для Юди — Нахшон, син Аммінадавів; **8** для Іссахара — Натанаїл, син Цуарів; **9** для Завулбона — Елів, син Хелонів; **10** для Йосипових синів, від Єфрема — Елішама, син Аммігудів; від Манасії — Гамалііл, син Педацурів; **11** для Веніяміна — Авідан, син Гід'оніїв; **12** для Дана — Ахіезер, син Аммішаддаїв; **13** для Асіра — Паг'ііл, син Охранів; **14** для Гада — Ел'ясаф, син Деуїлів; **15** для Нефталіма — Ахіра, син Енанів. **16** Оце покликані громади, начальники племен їхніх батьків. Вони голови тисяч Ізраїлевих. **17** І взяв Мойсей та Аарон тих мужів, що були названі поймаєнно, **18** і вони зібрали всю ту громаду першого дня другого місяця. І вони виявили родоводи свої за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, за го́ловами їх, **19** як Господь наказав був Мойсееві. І він перелічив

їх у Сінайській пустині. **20** І було синів Рувіма, перворідного Ізраїлевого, їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен за головами їх, усіх чоловічої статі від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **21** перелічені їхні від Рувимового племені — сорок і шість тисяч і п'ятсот. **22** У Симеонових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків перелік їх числом імен за головами їхніми, усі чоловічої статі від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **23** перелічені їхні від Симеонового племені — п'ятдесят і дев'ять тисяч і триста. **24** У Гадових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **25** перелічені їхні від Гадового племені — сорок і п'ять тисяч і шістсот і п'ятдесят. **26** У Юдових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **27** перелічені їхні від Юдового племені — сімдесят і чотири тисячі й шістсот. **28** У Іссахарових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **29** перелічені їхні від Іссахарового племені — п'ятдесят і чотири тисячі й чотириста. **30** У Завулбових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **31** перелічені їхні від Завулонового племені

— п'ятдесят і сім тисяч і чотириста. **32** У Йбсипових синів: у Єфремових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **33** перелічені їхні від Єфремового племени — сорок тисяч і п'ятсот. **34** У синів Манасії їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **35** перелічені їхні від племени Манасіїного — тридцять і дві тисячі й двісті. **36** У Венямінових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **37** перелічені їхні від Веняминового племени — тридцять і п'ять тисяч і чотириста. **38** У Дánових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **39** перелічені їхні від Данового племени — шістдесят і дві тисячі й сімсот. **40** У Асірових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **41** перелічені їхні від Асірового племени, — сорок і одна тисяча й п'ятсот. **42** У синів Нефталімових їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **43** перелічені їхні від племени Нефталімового — п'ятдесят і три тисячі й чотириста. **44** Оце ті перелічені, кого перелічив Мойсей й Аарон

та Ізраїлеві начальники, дванадцятро мужа, — вони були по одному мужеві для дому батьків своїх. **45** І були всі перелічені з Ізраїлевих синів за домами батьків своїх від віку двадцяті літ і вище, кожен, хто здатний до війська, в Ізраїлі, **46** і були всі перелічені — шістсот тисяч і три тисячі й п'ятсот і п'ятдесят. **47** А Левити не були перелічені серед них за племенем батьків своїх. **48** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **49** „Тільки Левієвого племени не переглянеш і не перелічиш їх серед Ізраїлевих синів. **50** А ти постав Левітів наглядачами над скинією свідoctва, і над усіма речами її та над усім, що її. Вони будуть носити скинію та всі її речі, і вони будуть обслуговувати її, і отаборяться навколо скинії. **51** А коли скинія буде рушати, Левити розберуть її, а коли буде спинятися скинія, Левити поставлять її. А якщо наблизиться чужий, — він нехай буде забитий. **52** І отаборяться Ізраїлеві сини кожен у таборі своїм, і кожен при своїм прапорі за своїми військовими відділами. **53** А Левити отаборяться навколо скинії свідoctва, — щоб не було гніву на громаду Ізраїлевих синів. І будуть Левити виконувати сторожу скинії свідoctва“. **54** І зробили Ізраїлеві сини, — згідно зо всім, як наказав був Господь Мойсеєві, так зробили вони.

2 Господь промовляв до Мойсея та до Аарона, говорячи: **2** „Отаборяться Ізраїлеві сини кожен при прапорі своїм за ознаками домів своїх батьків, — навпроти скинії заповіту навколо отаборяться.

3 Напереді на схід отаборяться: прапор Юдиного табору за своїми військовими відділами, а начальник Юдиних синів — Нахшон, син Аммінадавів; 4 а його військо та його перелік — сімдесят і чотири тисячі й шістсот. 5 А при ньому отабориться Іссахарове плем'я, а начальник Іссахарових синів — Натанаїл, син Цуарів; 6 а його військо та його перелік — п'ятдесят і чотири тисячі й чотиріста. 7 Плем'я Завулóнове, а начальник Завулонових синів — Еліяв, син Хелонів; 8 а його військо та його перелік — п'ятдесят і сім тисяч і чотиріста. 9 Усіх перелічених Юдиного табору — сто тисяч і вісімдесят тисяч і шість тисяч і чотириста за своїми військовими відділами. Вони рушать найперше. 10 Прапор Рувимового табору — на південь, за військовими відділами своїми, а начальник Рувимових синів — Еліцур, син Шедеурів; 11 а його військо та його перелік — сорок і шість тисяч і п'ятсот. 12 А при ньому отабориться Симеонове плем'я, а начальник Симеонових синів — Шелуміїл, син Цурішаддаїв; 13 а його військо та його перелік — п'ятдесят і дев'ять тисяч і тріста. 14 І Гадове плем'я, а начальник Гадових синів — Ел'ясаф, син Реуїлів; 15 а його військо та його перелік — сорок і п'ять тисяч і шістсот і п'ятдесят. 16 Усіх перелічених Рувимового табору — сто тисяч і п'ятдесят і одна тисяча й чотириста й п'ятдесят за своїми військовими відділами. Вони рушать другі. 17 І як рушить скинія заповіту, то табір Левітів буде серед таборів. Як вони отаборяться, так вирушать, — кожен на своїм місці за

своїми прапорами. **18** Прапор Єфремового табору за військовими відділами своїми — на захід, а начальник Єфремових синів — Елішама, син Аммігудів; **19** а його військо та їхній перелік — сорок тисяч і п'ятсот. **20** А при ньому плем'я Манасієне, а начальник синів Манасієних — Гамалііл, син Педацурів; **21** а його військо та їхній перелік — тридцять і дві тисячі й двісті. **22** І Веніяминове плем'я, а начальник Веніяминових синів — Авідан, син Гід'оніїв; **23** а його військо та їхній перелік — тридцять і п'ять тисяч і чотиріста. **24** Усіх перелічених Єфремового табору — сто тисяч і вісім тисяч і сто за своїми військовими відділами. Вони рушать треті. **25** Прапор Данового табору — північ, за своїми військовими відділами, а начальник Данових синів — Ахіезер, син Аммішаддаїв; **26** а його військо та їхній перелік — шістдесят і дві тисячі й сімсот. **27** А при ньому отабориться Асирове плем'я, а начальник Асирових синів — Паг'ііл, син Охранів; **28** а його військо та їхній перелік — сорок і одна тисяча й п'ятсот. **29** І плем'я Нефталімове, а начальник синів Нефталімових — Ахіра, син Енанів; **30** а його військо та їхній перелік — п'ятдесят і три тисячі й чотиріста. **31** Усіх перелічених Данового табору — сто тисяч і п'ятдесят і сім тисяч і шістсот. Вони рушать наостанку за прапорами своїми“. **32** Оце перелічені Ізраїлевих синів за домами батьків своїх, усіх перелічених тих таборів за своїми військовими відділами — шістсот тисяч і три тисячі й п'ятсот і п'ятдесят. **33** А Левити не перелічені серед Ізраїлевих

синів, як Господь наказав був Мойсеєві. **34** І Ізраїлеві сини зробили все, що Господь наказав був Мойсеєві, — так вони таборували за прапорами своїми, і так рушали кожен за своїми родами при домі своїх батьків.

3 А оце нащадки Ааронові та Мойсеєві в дні, коли Господь промовляв до Мойсея на Сінайській горі. **2** І оце іменá Ааронових синів: перворідний Надав, і Авігу, Елеазар та Ітамар. **3** Оце іменá Ааронових синів, помазаних священників, що він посвятив їх бути священниками. **4** Та помер Надав та Авігу перед Господнім лицем, коли вони принесли були чужий огонь перед Господнім лицем у Сінайській пустині, а синів у них не було. І були священниками Елеазар та Ітамар за життя батька свого Аарона. **5** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **6** „Приведи Левієве плем'я, і постав його перед священником Аароном, — і вони будуть usługувати йому. **7** І будуть вони виконувати сторожу його та всієї громади перед скинією заповіту, щоб виконувати службу скинійну. **8** І будуть вони стерегти всі речі скинії заповіту та сторожу Ізраїлевих синів, щоб виконувати службу скинійну. **9** І даси Левитів Ааронові та синам його, — власне йому вони дані від Ізраїлевих синів. **10** А Аарона та синів його постав, щоб вони пильнували свого священства, а чужий, хто наблизиться, — буде забитий“. **11** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **12** „А Я оце взяв Левитів з-посеред Ізраїлевих синів замість кожного перворідного, що розкривають

утрбу, з Ізраїлевих синів. І будуть Левіти Мої, **13** бо Мій кожен перворідний. Того дня, коли Я був ударив кожного перворідного в єгипетській краї, Я посвятив Собі кожного перворідного в Ізраїлі від людїни аж до скотини, — Мої вони будуть. Я — Господь!“ **14** І Господь промовляв до Мойсея в Сінайській пустині, говорячи: **15** „Перелічи Левієвих синів за домами їхніх батьків, за родами їхніми, кожного чоловічої статі від місячного віку й вище перелічиш їх“. **16** І Мойсей перелічив їх за Господнім словом, як йому наказано. **17** І були за йменнями своїми оці Левієві сини: Гершон, і Кегат, і Мерарі. **18** А оце іменá Гершонівих синів за їхніми родами: Лівні та Шім'ї. **19** А сини Кегатові за їхніми родами: Амрам і Їцгар, Хеврон і Уззіл. **20** А сини Мерарі за їхніми родами: Махлі та Муші. Оце вони, роди Левієві, за домами своїх батьків. **21** Від Гершона: рід Лівнієвих та рід Шім'їєвих. Оце вони, роди Гершононих. **22** Перелічені їхні числом кожного чоловічої статі від місячного віку й вище, перелічені їхні — сім тисяч і п'ятсот. **23** Роди Гершононих будуть таборувати за наметом на захід. **24** А начальник батьківського дому Гершононих — Ел'ясаф, син Лаїлів. **25** А догляд Гершононих синів у скинії заповіту: скинія внутрішня і намет зовнішній, і покриття його, і завіса входу скинії заповіту, **26** і запони подвір'я, і заслбна входу подвір'я, що на скинії та на жертівнику навколо, і шнури її — до всієї служби його. **27** А від Кегата: рід Амрамових, і рід Іцхарових, і рід Хеврононих, і рід Оззілових,

— оце вони, роди Кегатових. **28** Числом кожного чоловічої статі від місячного віку й вище, — вісім тисяч і шістьсот, що пильнували сторбжу святині. **29** Роди Кегатових синів отаборяться на подовжньому боці шкіниї на південь. **30** А начальник батькового дому родів Кегатових Еліцафан, син Уззілів. **31** А їхній догляд: ковчег, і стіл, і свічник, і жертівники, і святі речі, що служать ними, і завіса, — і вся служба при тому. **32** А начальник Левієвих начальників — Елезар, син священника Аарона, що мав догляд над тими, хто пильнує сторбжу святині. **33** Від Мерарі: рід Махлієвих, і рід Мушієвих, — оце вони, роди Мерарієві. **34** А перелічені їхні числом кожного чоловічої статі від місячного віку й вище, — шість тисяч і двісті. **35** А начальник батьківського дому Мерарієвих родів — Цурійл, син Авіхаїлів. Вони отаборяться на подовжнім боці шкіниї на північ. **36** А догляд сторбжі Мерарієвих синів: дошки шкіниї, і засови її, і стовпи її, і підстави її, і всі речі її, — і вся служба її, **37** і стовпи подвір'я навколо, і їхні підстави, і кілки їхні, і їхні шнури. **38** А ті, що таборують спереду перед шкінією, перед шкінією заповіту на схід, Мойсей й Аарон та сини його, — вони виконують сторбжу святині, сторожу за Ізраїлевих синів. А чужий, хто наблізиться, — буде забитий. **39** Усі перелічені Левітів, що перелічив Мойсей та Аарон на Господній наказ за їхніми родами, кожен чоловічої статі від місячного віку й вище, — двадцять і дві тисячі. **40** І сказав Господь до Мойсея: „Перелічи всіх перворідних чоловічої статі Ізраїлевих

синів від місячного віку й вище, і перелічи число імен їх. **41** І візьми для Мене Левітів — Я — Господь! — замість кожного перворідного Ізраїлевих синів, а худобу Левітів — замість кожного перворідного серед худоби Ізраїлевих синів“. **42** І перелічив Мойсей, як Господь наказав був йому, усіх перворідних серед Ізраїлевих синів. **43** І було всіх перворідних чоловічої статі числом імен від місячного віку й вище, за їхніми переліченими — двадцять і дві тисячі двісті і сімдесят і три. **44** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **45** „Візьми Левітів замість кожного перворідного серед Ізраїлевих синів, а худобу Левітів — замість їхньої худоби, і будуть Левити Мої. Я — Господь! **46** А на óкуп тих двохсót і семидесяті і трьох, що позостали понад Левитами з перворідного Ізраїлевих синів, **47** то візьми по п'яти шеклів на гóлову, на міру шеклем святині візьмеш, — двадцять гер шекель, **48** і даси ті гроші Ааронові та синам його, як óкуп за позосталих серед них“. **49** І взяв Мойсей гроші óкупу від позосталих понад вікуплених Левитами, **50** від перворідного Ізраїлевих синів узяв він ті гроші, — тисячу і триста і шістдесят і п'ять на міру шékлем святині. **51** І дав Мойсей гроші óкупу Аарóнові та синам його за Господнім наkáзом, як Господь наказав був Мойсéєві.

4 І Господь промовляв до Мойсея й до Аарона, говорячи: **2** „Перелічи Кегатових синів серед синів Левієвих за їхніми родами, за домами їхніх батьків **3** від віку тридцяті літ і вище й аж до віку п'ятидесяти

літ, кожного, хто здатний до війська, щоб виконувати працю в наметі шкінії заповіту. 4 Оце служба Кегатових синів у шкінії заповіту: носіти Святеє Святих. 5 Коли табір рушатиме, то ввійде Аарон та сини його, та й здіймуть завісу заслони, і покриють нею ковчега свідочтва. 6 І дадуть на нього шкуряне тахашеве накриття, і розкладуть згори покривало, усе з блакиті, і накладуть держакі його. 7 А на столі показних хлібів розкладуть блакитну шату, і дадуть на нього мискі, і ложки, і чаші, і кухлі на лиття, і хліб повсякчасний буде на ньому. 8 І розкладуть на них шату з червені, і покриють її шкуряним тахашевим покриттям, і накладуть держакі його. 9 І візьмуть блакитну шату, і покриють свічника освітлення, і лампадки його, і щипці його, і його лопатки на вугіль, і всі посудини для оливи його, якими служать при ньому, 10 і покриють його і весь посуд його шкуряним тахашевим покриттям, і покладуть на держакі. 11 А на золотий жертівник розкладуть блакитну шату, і покриють його шкуряним тахашевим покриттям, і вкладуть його держакі. 12 І візьмуть увесь посуд служення, що ним служать у святині, і дадуть до блакитної шати, і покриють їх шкуряним тахашевим покриттям, і покладуть на держакі. 13 І заберуть п'піл із жертівника, і розкладуть на ньому шату пурпурову, 14 і покладуть на нього весь посуд його, що ним служать на ньому: лопатки на вугіль, видельця, і шуфлі, і кропильниці, — весь посуд жертівника; і розкладуть на ньому шкуряне тахашеве

покриття, і вкладуть держак його. **15** І скінчить Аарон та сини покривати святиню та весь святий посуд, коли табір рушає, а потім увійдуть Кегатові сини, щоб нести, але не доторкнуться до святого, щоб не повмирати. **16** А догляд Елеазара, сина священника Аарона, — олива освітлення, і кадило пахощів, і повсякчасна хлібна жертва, і олива помазання, догляд усієї шкіри та всього, що в ній, у святині та в речах її“. **17** І Господь промовляв до Мойсея й до Аарона, говорячи: **18** „Не винищуйте племени Кегатових родів з-посеред Левитів. **19** І оце зробіть їм, і будуть жити й не повмирають, коли вони підходять до Святого Святих: увійдуть Аарон та сини його, і розмістять їх одного по одному на службі його та на ношенні його. **20** А самі вони не ввійдуть, щоб ані на хвилю не бачити святині, — і щоб не повмирати“. **21** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **22** „Перелічи також Гершонових синів, — вони за домами своїх батьків, за родами своїми, **23** від віку тридцяти літ і вище аж до віку п'ятидесяти літ перелічиш їх усіх, хто здатний для праці, щоб служити в шкіри заповіту. **24** Оце служба Гершонових родів, — на службу й на ношення: **25** вони будуть носити покривала шкіри, і шкіру заповіту, покриття її й покриття тахашеве, що на ній згори, і завісу входу шкіри заповіту, **26** і заборони подвір'я, і заслону входу брами подвір'я, що при шкіри та при жертівнику навколо, і шнури їхні, і весь посуд служби їх, і все, що буде зроблене для них, — і будуть служити вони. **27** На наказ Аарона

та синів його буде вся служба Гершонових синів щодо всього ношення їхнього та щодо всієї служби їхньої. І доручите їм пильнувати про все, що вони будуть носити. **28** Оце служба родів Гершонових синів у скинії заповіту, а їхня сторо́жа — у руці Ітамара, сина священника Ааронового. **29** Синів Мерарієвих за родами їхніми, за домами їхніх батьків перелічиш їх **30** від віку тридцяті літ і вище, й аж до віку п'ятидесяти літ, перелічиш їх кожного, хто здатний для праці, щоб служити в скинії заповіту. **31** А оце те, що вони повинні носити під час їхньої служби в скинії заповіту: дошки скинії, і засуви її, і стовпи її, і підстави її, **32** і стовпи подвір'я навколо, і їхні підстави, і їхні кілки, і їхні шнүри, — зо всіма їхніми речами, і зо всією службою їхньою, — і поймаєнно перелічиш речі, що вони дбають про їхнє ношення. **33** Оце служба родин синів Мерарієвих щодо всієї їхньої служби в скинії заповіту під рукою Ітамара, сина священника Аарона“. **34** І перелічив Мойсей та Аарон, та начальники громади Кегатових синів за їхніми родами й за домами їхніх батьків **35** від віку тридцяти літ і вище, і аж до віку п'ятидесяти літ, кожного, хто входить до відділу на службу в скинії заповіту. **36** І було їхніх перелічених за їхніми родами — дві тисячі сімсот і п'ятдесят. **37** Оце перелічені Кегатових родів, кожен, хто працює в скинії заповіту, що перелічив Мойсей та Аарон за Господнім наказом через Мойсея. **38** А перелічені Гершонових синів за своїми родами та за домами своїх батьків **39** від віку тридцяти

літ і вище, і аж до віку п'ятидесяти літ, кожен, хто входить до відділу на службу в скинії заповіту, — 40 і було їхніх перелічених за родами їхніми, за домами своїх батьків — дві тисячі й шістсот і тридцять. 41 Оце перелічені родів Гершонових синів, кожен, хто працює в скинії заповіту, що перелічив Мойсей та Аарон за Господнім наказом. 42 А перелічені родів синів Мерарієвих за їхніми родами, за домами своїх батьків 43 від віку тридцяти літ і вище, і аж до віку п'ятидесяти літ, кожен, хто входить до відділу на службу в скинії заповіту, — 44 і було їхніх перелічених за родами їхніми — три тисячі й двісті. 45 Оце перелічені родів синів Мерарієвих, що перелічив Мойсей та Аарон за Господнім наказом через Мойсея. 46 Усі перелічені Левити, кого перелічив Мойсей й Аарон та Ізраїлеві начальники, за родами своїми, за домами своїх батьків 47 від віку тридцяти літ і вище, і аж до віку п'ятидесяти літ, кожен, хто входить, щоб виконувати працю служби й працю ношення в скинії заповіту, — 48 і було їхніх перелічених — вісім тисяч і п'ятсот і вісімдесят. 49 За Господнім наказом перелічено їх через Мойсея кожного на службі його та на ношенні його. І були перелічені, як Господь наказав був Мойсеєві.

5 Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Накажи Ізраїлевим синам, і нехай повисилають з табору кожного прокаженого, і кожного течівого, і кожного нечистого через доторкнення до мертвого тіла. 3 І чоловіка й жінку будете висилати, поза табір будете

висилати їх, і вони не занечистять таборів своїх, що Я серед них пробуваю“. 4 І зробили так Ізраїлеві сини, і повисилали їх поза табір, — як Господь промовляв був Мойсеєві, так зробили Ізраїлеві сини. 5 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 6 „Промовляй до Ізраїлевих синів: Чоловік або жінка, коли зробить який людський гріх, чинячи тим спроневірення проти Господа, і завинить душа та, 7 то вони визнають свій гріх, що зробили, і кожен зверне найперше ціну провини своєї, і додасть до неї п'ятину її, та й дасть тому, кому завинив він. 8 А якщо в того чоловіка нема викупника, щоб йому звернути ту ціну провини, то провинна та буде звернена Господеві, і буде це священникові, опріч барана очищення, що ним очистить його. 9 А кожне принішення зо всяких святощів Ізраїлевих синів, що принесуть священникові, буде йому. 10 І щó хто посвятить, буде йому. Щó хто дасть священникові, буде йому“. 11 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 12 „Промовляй до Ізраїлевих синів і скажи їм: Кожен чоловік, коли жінка його зрадить і спроневірить його, 13 і буде хто злягатися з нею і буде затаєне від очей її чоловіка, і буде заховане, і вона занечиститься, а свідка проти неї нема, і вона не буде схоплена, 14 та на ньому перейде дух ревнощів, і він буде ревнівий за свою жінку, що вона занечіщена; або перейде на ньому дух ревнощів, і він буде ревнівий за свою жінку, а вона не була занечіщена, 15 то приведé той чоловік свою жінку до священника, і принесе за неї жертву її, —

десяту частину ефі ячної муки, оливи на неї вилле, і не дасть на неї ладану, бо це хлібна жертва ревнощів, жертва пригáдувальна, що пригáдує провину. **16** І священик приведе її, і поставить перед Господнім лицем. **17** І візьме священик святої води в гліняну посудину, і пороху, що буде на долівці шкіні, візьме священик, та й дасть до води. **18** І поставить священик ту жінку перед лицем Господнім, і відкриє гóлову тієї жінки, і дасть на руки її хлібну жертву пригáдувальну, — це хлібна жертва ревнощів. А в руці священика буде гірка вода, що наводить прокляття. **19** І заляне її священик та й скаже до жінки: „Якщо ніхто не лежав із тобою, і якщо ти не зрадила нечистим гріхом, живши з чоловіком своїм, — очисться від гіркої води, що наводить прокляття! **20** А коли ж ти зрадила, живши з чоловіком своїм, і коли ти занечістилась, і хтось злігся з тобою, крім твого чоловіка“, — **21** і заляне священик ту жінку клятвою прокляття, і скаже священик тій жінці: „Нехай дасть тебе Господь на прокляття та клятву серед наро́ду твого тим, що Господь зробить стегно́ твоє опалим, а живіт твій напухлим, **22** і ввійде ця вода, що наводить прокляття, до нутра́ твого, щоб зробити живіт напухлим, і щоб зробити стегно́ опалим“. А жінка та скаже: „Амінь, амінь! **23** І напише священик ті прокляття на звої, й обміє гіркою водою, **24** і напоїть ту жінку гіркою водою, що наводить прокляття; і ввійде в неї та вода, що наводить прокляття, і дає гіркий біль. **25** І візьме священик із руки тієї жінки ту

хлібну жертву ревнощів, і буде колихати ту хлібну жертву перед Господнім лицем, та й принесе її до жертівника. **26** І візьме священик жменю з хлібної жертви, як пригáдувальну частину, та й спалить на жертівнику. А пóтім напоїть ту жінку водою. **27** І напоїть водою, і станеться, — якщо була вона занечищена й спроневірила сво́ему чоловікові, то ввійде в неї та вода, що наводить прокляття, і дасть гіркий біль, — і опухне живіт її, і западе стегно її, і стане та жінка прокляттям серед народу свого. **28** А якщо та жінка не була занечищена, і чиста вона, то буде очищена, і буде здатна родити дітей. **29** Оце закóн про ревнощі, коли зрадить жінка чоловікові своєму, і занечиститься, **30** або коли на чоловіка на́йде дух ревнощів, і він буде ревнивий за жінку свою, то поставить ту жінку перед Господнім лицем, а священик виконає над нею весь цей закóн. **31** І буде очищений той чоловік від гріха́, а жінка та понесе свій гріх“.

6 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів, і скажи їм: Чоловік або жінка, коди вирішиться скласти обітницю назіра, щоб посвятити себе Господéві, **3** то він стримається від вина та п'янкóго напою, не буде пити óцту винного та оцту з п'янкóго напою, і жодного виноградного соку не питиме, і не їстиме ані свіжого, ані сухого винограду. **4** Усі дні посвячення свого не буде він їсти нічого, що зрóблене з винограду, від зéрнят аж до лушпіння. **5** Усі дні його посвячення на назіра бритва

не торкнеться голови його; аж до виповнення днів, що посвятить Господéві, він буде святий, — мусить запусити волóбся голови своєї! **6** Усі дні посвячення його Господéві не підйде він до мертвого тіла, **7** навіть через батька свого та через матір свою, через брата свого та через сестру свою не занечіститься ними, коли б вони померли, бо на голові його посвячення Богу його. **8** Усі дні посвячення його — святий він для Господа. **9** А коли хто помре при ньому несподівано нагло, і він занечістить цим голову свого посв'ячення, то оголить голову свою в день очищення свого, — сьомого дня оголить її. **10** А вóсьмого дня він принесе дві горлиці або двоє голубенят до священника до входу скинії заповіту. **11** І священник принесе одне на жертву за гріх, а одне на цілопáлення, і очистить його з того, що занечистився він мертвим тілом, і посвятить його гóлову того дня. **12** І почне він зно́ву дні посвячення свого Господéві, і принесе однорічне ягня на жертву за провину. А перші дні його будуть надаремні, бо занечистилося його посвячення. **13** І оце закóн про назіра: того дня, коли випóвнюють дні його посвячення, священник приведе́ його до входу скинії заповіту. **14** І принесе він Господéві жертву свою, — одне безвадне однорічне ягня — на цілопáлення, і одну безвадну однорічну вівцю — на жертву за гріх, і одного безвадного барана — на жертву мирну, **15** і кіш опрісноків із пшеничної муки, калачі, мішані в оливі, і прісні коржі, помáзані оливою, і хлібну їхню жертву, і їхні литі жертви. **16** І принесе священник

перед Господнє лице, і принесе його жертву за гріх та його цілопáлення. **17** А барана принесе мирною жертвою для Господа на коші опрісноків, і священник принесе його хлібну жертву та його жертву литу. **18** І оголить той назір голову свого посвячення у входа шкіні заповіту, і візьме волосся голови свого посвячення та й покладе на огонь, що під мирною жертвою. **19** І візьме священник варену лопатку з барана, і одного прісного калача з коша, і одного прісного коржика, та й дасть на долоні назіра, як він оголить голову свого посвячення. **20** І священник буде колихати їх, як колихання перед Господнім лицем. Це святощ для священника, понад грудіну колихання й понад стегно принóшення. А по цьому той назір може пити вино. **21** Оце закóн про назіра, що обіцяє свою жертву Господéві за своє посвячення, крім того, на що спроможна рука його. За обітницею своєю, що обіцяє, так він зробить за закóном про посвячення його“. **22** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **23** „Промовляй до Аарона та до синів його, говорячи: Так благословляйте Ізраїлевих синів, говорячи їм: **24** Нехай Господь поблагослóвить тебе, і нехай Він тебе стереже! **25** Нехай Господь засяє на тебе лицём Своім, і нехай буде милостівий до тебе! **26** Нехай Господь зверне на тебе лице Своє, і хай дасть тобі мир! **27** Вони будуть кликати Ймення Моє на Ізраїлевих синів, а Я благословлятиму їх!“

7 І сталося того дня, коли Мойсей закінчів ставити шкінію, і помазав її, і посвятив її та всі речі її, і

жертівника та всі речі його, і помазав їх та посвятив їх, **2** то попринесли Ізраїлеві начальники, гóлови домів своїх батьків, — вони начальники племён, вони ті, що стояли над переліком, — **3** і принесли свою жертву перед Господне лице: шість критих возів, і дванадцять волів, — віз на двох начальників, а віл на одного, і поставили їх перед скинію. **4** І промовив Господь до Мойсея, говорячи: **5** „Візьми від них, — і будуть вони, щоб виконувати службу скинії заповіту, і даси їх Левитам, кожному за службою його“. **6** І взяв Мойсей вози та воли, та й дав їх Левитам: **7** два вози та чотири воли дав Гершоновим синам, за їхньою службою, **8** а чотири вози та вісім волів дав синам Мерарієвим за їхньою службою під рукою Ітамара, сина священика Аарона. **9** А Кегатовим синам не дав, бо на них лежить служба святині, — на плéчах повинні носити. **10** І попринесли начальники жертву на понóву жертівника в день його помáзання, і попринесли начальники свою жертву перед жертівника. **11** А Господь промовляв до Мойсея: „По одному начальнику на день нехай приносять своє принóшення на понóву жертівника“. **12** І був той, хто першого дня приніс своє принóшення, Нахшон, син Аммінадавів, Юдиного плémени. **13** А жертва його: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропільниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обідві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, **14** одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила,

15 одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопáлення, 16 один козел на жертву за гріх, 17 а на мирну жертву — два воли́, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце прино́шення Нахсона, Аммінадавого сина. 18 Другого дня приніс Натанаїл, син Цуарів, начальник Іссаха́рів. 19 Приніс він своє прино́шення: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропільниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву. 20 одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, 21 одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопáлення, 22 один козел на жертву за гріх, 23 а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Натанаїла, Цуарового сина. 24 Третього дня — начальник Завулонових синів Еліяв, син Хелонів. 25 Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропільниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, 26 одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, 27 одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопáлення, 28 один козел на жертву за гріх, 29 а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Еліява, Хелонового сина. 30 Четвертого дня — начальник Рувимових синів Еліцур, син Шедеурів. 31 Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів

вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, **32** одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, **33** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення, **34** один козел на жертву за гріх, **35** а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Еліцура, Педеурового сина. **36** П'ятого дня — начальник Симеонових синів Шелумііл, син Цурішаддаїв. **37** Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, **38** одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, **39** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення, **40** один козел на жертву за гріх, **41** а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Шелуміїла, Цурішаддаєвого сина. **42** Шóстого дня — начальник Гадових синів Ел'ясаф, син Деуїлів. **43** Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, **44** одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, **45** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення, **46** один козел на жертву за гріх, **47** а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять

ягнят однорічних, — оце жертва Ел'ясафа, Деуїлового сина. **48** Сьомого дня — начальник Єфремових синів Елішама, син Аммігудів. **49** Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, **50** одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, **51** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопáлення, **52** один козел на жертву за гріх, **53** а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Елішами, Аммігудового сина. **54** Восьмого дня — начальник синів Манасії, Гамалїл, син Педоцурів. **55** Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, **56** одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, **57** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопáлення, **58** один козел на жертву за гріх, **59** а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Гамалїла, Педоцурового сина. **60** Дев'ятого дня — начальник Веняминових синів Авідан, син Гід'онїїв. **61** Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, **62** одна кадильниця, —

десять шеклів золота, повна кадила, **63** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення, **64** один козел на жертву за гріх, **65** а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Авідана, Гід'онієвого сина. **66** Десятого дня — начальник Данових синів Ахіезер, син Аммішаддаїв. **67** Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, **68** одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, **69** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення, **70** один козел на жертву за гріх, **71** а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Ахіезера, Аммішаддаєвого сина. **72** Одиннадцятого дня — начальник Асирових синів Паг'їїл, син Охранів. **73** Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на мучну жертву, **74** одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, **75** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення, **76** один козел на жертву за гріх, **77** а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Паг'їїла, Охранового сина. **78** Дванадцятого дня — начальник Нефталимових синів Ахіра, син Енанів. **79** Його жертва: одна срібна миска, — сто й

тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на мучну жертву, **80** одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, **81** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення, **82** один козел на жертву за гріх, **83** а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Ахіри, Енанового сина. **84** Оце обряд освячення жертовника в дні його помазання, від Ізраїлевих начальників: срібних мисок дванадцять, срібних кропильниць дванадцять, золотих кадильниць дванадцять, **85** сто й тридцять шеклів одна срібна миска, і сімдесят одна кропильниця. Усе срібло посудин — дві тисячі й чотириста шеклів на міру шеклем святині. **86** Кадильниць золотих дванадцять, повні кадила, по десяти шеклів кадильниця на міру шеклем святині; усе золото кадильниць — сто й двадцять шеклів. **87** Уся велика худоба на цілопалення: дванадцять телят, баранів дванадцять, ягнят однорічних дванадцять, та жертва хлібна їх, і козлів дванадцять на жертву за гріх. **88** А вся худоба мирної жертви: двадцять і чотири теляті, баранів шістдесят, козлів шістдесят, ягнят однорічних шістдесят. Оце обряд освячення жертовника по помазанні його. **89** А коли Мойсей входив до скинії заповіту, щоб говорити з Ним, то він чув голос, що говорив до нього з-понад віка, яке на ковчезі свідощтва, — з-поміж обох херувимів говорив Він до нього.

8 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Аарона та й скажи йому: Коли ти світитимеш лямпадки, то з пєреду свічника будуть світити сім лямпадок“. **3** І Аарон зробив так, — з пєреду свічника засвітив його лямпадки, як Господь наказав був Мойсеєві. **4** А оце робота свічника: він куття золоте аж до підстави його, аж до квіток його куття він. За взірцєм, що Господь показав був Мойсеєві, так він зробив свічника. **5** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **6** „Візьми Левитів з-посеред Ізраїлевих синів, та й очисти їх. **7** І так зробиш їм, щоб очистити їх: покропі на них водою жертви за гріх, і нехай обголять бритвою все тіло своє, і нехай віперуть одєжу свою, — і стануть чисті. **8** І вони візьмуть теля, а його хлібна жертва — пшенична мука, мішана в оліві, і друге теля візьмеш на жертву за гріх. **9** І приведеш Левитів до скинії заповіту, і збереш усю громаду Ізраїлевих синів. **10** І приведеш Левитів перед Господнє лице, а Ізраїлеві сини покладуть свої руки на Левитів. **11** І буде Аарон посв'ячувати Левитів, як посв'ячення перед Господнім лицем від Ізраїлевих синів, — і будуть вони на роботу Господньої служби. **12** А Левити покладуть свої руки на гóлову телят, — і зроби одного жертвою за гріх, а одного — цілопáленням для Господа, щоб очистити Левитів. **13** І поставиш Левитів перед Аароном та перед синами його, — і будеш посв'ячувати їх, як посв'ячення для Господа. **14** І відділиш Левитів з-поміж Ізраїлевих синів, і бóдуть Левити Мої. **15** А

по цьому Левити ввійдуть, щоб служити в скинії заповіту, — і ти їх очистиш, і віддаси їх, як жертву посвячення, **16** бо вони дані, — Мені вони дані з-поміж Ізраїлевих синів; замість перворідного кожного з Ізраїлевих синів, що розкриває кожну утробу, узяв Я їх Собі, **17** бо Мій кожен перворідний серед Ізраїлевих синів, — серед людини й серед худоби; того дня, коли Я побивав кожного перворідного в єгипетським краї, Я посвятив їх Собі. **18** І взяв Я Левитів замість кожного перворідного серед Ізраїлевих синів. **19** І дав Я Левитів, як дар Ааронові та синам його з-поміж Ізраїлевих синів, щоб вони чинили службу Ізраїлевих синів в скинії заповіту, щоб очищали Ізраїлевих синів, — щоб не було поразки серед Ізраїлевих синів, щоб Ізраїлеві сини підходили до святині“. **20** І зробив Мойсей й Аарон та вся громада Ізраїлевих синів для Левитів усе, — як Господь наказав був Мойсеєві про Левитів, так зробили їм Ізраїлеві сини. **21** І очистилися Левити, і випрали одяг свій, а Аарон посвятив їх перед Господнім лицем, — і очистив їх Аарон, щоб стали чистими. **22** А по тому ввійшли Левити, щоб виконувати свою службу в скинії заповіту перед Аароном та перед синами його. Як Господь наказав був Мойсеєві про Левитів, так їм зробили вони. **23** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **24** „Оце щодо Левитів: від віку двадцяти й п'яти літ і вище ввійдуть вони до праці на службу скинії заповіту. **25** А від віку п'ятидесяти літ відійдуть від служби, — і не будуть уже служити. **26** І будуть вони обслуговувати братів

своїх у шкіні заповіту, щоб виконувати сторо́жу, а служби не будуть робити. Так зробиш Левитам у їхній службі“.

9 І Господь промовляв до Мойсея в Сінайській пустині другого року по віході з єгипетського країю, першого місяця, говорячи: **2** „І нехай справлять Ізраїлеві сини Пáсху в означений час. **3** Чотирнадцятого дня цього місяця надвечір справите її означеного часу його, — за всіма постановами її та за всіма устáвами її спорядите її“. **4** І Мойсей промовляв до Ізраїлевих синів, щоб справили Пáсху. **5** І справили вони Пáсху першого місяця, чотирнадцятого дня місяця на́двечір у Сінайській пустині, — усе, як Господь наказав був Мойсеєві, так зробили Ізраїлеві сини. **6** Та були люди, що були нечисті від дотику до тіла померлої лю́дини, і не могли справити Пáсху того дня. І прийшли вони того дня до Мойсея й до Аарона, **7** та й сказали ті люди до нього: „Ми нечисті через дотик до тіла померлої лю́дини. Чому ми б́удемо позбавлені ласки принéсти жертву Господню означеного ча́су серед Ізраїлевих синів?“ **8** І сказав до них Мойсей: „Постійте, а я послухаю, що Господь накаже про вас“. **9** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **10** „Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: Кожен чоловік із вас, або з ваших нащáдків, коли буде нечистий через дотик до мертвого тіла, або буде в далекій дорозі, то й він справить Пáсху для Господа. **11** Місяця другого, чотирна́дцятого дня надвечір спорядять вони її, — з опрісноками та з гіркíм зіллям будуть їсти її. **12** Не

позоставлять із неї до ранку, а костей не зламають у ній, — за повною постановою Пасхи справлять її. **13** А чоловік, який чистий, а в дорозі не є, і стримається споряджати Пасху, то буде винищена душа та з нарóду її, бо Господньої жертви він не приніс означеного часу її. Гріх свій понесе той чоловік! **14** А коли перебуватиме з вами прихóдько, то справить він Пасху для Господа, — за постановою про Пасху та за устáвом про неї, так зробить. Постанова одна буде для вас, — і для прихóдька, і для тубільця землі. **15** А того дня, коли поставлено скинію, хмара покрила скинію над ковчéгом свідóцтва. А ввечорі булó над скинією, як подоба огню, аж до ранку. **16** Так зáвжди бувало: удень покривала його та хмара, а вночі — подóба огню. **17** І коли підіймалася хмара з-над скинії, то потому рушáли Ізраїлеві сини, а на томú місці, на якому хмара ставала, там таборувáли Ізраїлеві сини. **18** На Господній наказ рушали Ізраїлеві сини, і на Господній наказ таборувáли. Усі ті дні, коли хмара перебувала над скинією, вони таборувáли. **19** А коли хмара багато днів позоставалася над скинією, то Ізраїлеві сини виконували Господню сторóжу, — і не рушáли. **20** І бувало, що хмара булá над скинією полічені дні, то вони на Господній наказ таборувáли, і на Господній наказ рушáли. **21** І бувало, що хмара була від вечора аж до ранку, а підіймалася хмара вранці, то рушали вони. Або день і ніч була, і підіймалася хмара, то рушали вони. **22** Або два дні, або місяць, або рік хмара булá над нею, над скинією, — Ізраїлеві сини

таборувáли, і не рушали, а коли вона підіймалась, — рушали вони. **23** На Господній наказ таборувáли вони, і на Господній наказ рушали вони. Вони виконували Господню сторожу на Господній наказ через Мойсея.

10 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Зроби собі дві срібні сурмі, — куттям зробиш їх; і будуть вони тобі на склікання громади та на рушáння табóрів. **3** І засурмлять у них, — і збереться до тебе громада при вході скинії зборів. **4** А якщо засурмлять в одну, то зберуться до тебе начальники, гóлови Ізраїлевих тисяч. **5** А засурмлять на сполóх, то рúшать табóри, що таборúють на сході. **6** А засурмитé на сполóх удру́ге, то рúшать табóри, що таборúють на півдні, — будуть сурмити на сполóх, щóб рушáли вони. **7** А на склікання зборів засурмите, але без сполоху. **8** А сурміти в сурми бúдуть Ааронові сини, священники. І ці сурмлення будуть для вас на вічну постанову для ваших поколінь. **9** А коли пúдете війною в вашому Краю́ на ворога, що гнóбить вас, і засурмитé на сполох, то ви бúдете згадані перед лицем Господа, Бога вашого, — і будете спасені від ваших ворогів. **10** А в день вашої радості, і в ваші свята та першого дня ваших місяців засурмитé в ті сурми на ваших цілопáленнях та на мирних жертвах ваших, — і вони будуть вам на прі́гад перед лицем вашого Бога. Я — Господь, Бог ваш!“ **11** І сталося, другого року, другого місяця, дванадцятого дня місяця підня́лася хмара з-над скинії свідóцтва. **12** І рушили Ізраїлеві сини з Сінайської пустині на похóди

свої, і хмара спинилася в пустині Паран. **13** І рушили вони вперше за Господнім наказом через Мойсея. **14** І найперш рушив пра́пор табо́ру синів Юдиних за своїми військовими відділами, а над військом його — Нахшон, син Аммінадавів. **15** А над військом племени синів Іссахара — Натанаїл, син Цуарів. **16** А над військом племени Завулонових синів — Еліяв, син Хелонів. **17** І була розібрана skinія, і рушили Гершонові сини та сини Мерарієві, носії skinії. **18** І рушив пра́пор табо́ру Рувима за своїми військовими відділами, а над військом його — Еліцур, син Шедеурів. **19** А над військом племени Симеонових синів — Шелумііл, син Цурішаддаїв. **20** А над військом племени Гадових синів — Ел'ясаф, син Деуїлів. **21** І рушили сини Кегатові, носії святині, та й поставили skinію до приходу їх, усіх інших. **22** І рушив пра́пор табо́ру синів Єфремових за своїми військовими відділами, а над військом його — Елішама, син Аммігудів. **23** А над військом племени синів Манасіїних — Гамаліїл, син Педациурів. **24** А над військом племени Веніяминових синів — Авідан, син Гідеонів. **25** І рушив пра́пор табо́ру синів Данових — як задня сторожа для всіх таборів — за своїми військовими відділами, а над військом його — Ахіезер, син Аммішаддаїв. **26** А над військом племени Асирових синів — Паг'іїл, син Охрана. **27** А над військом племени синів Нефталимових — Ахіра, син Енанів. **28** Оце походи Ізраїлевих синів за їхніми військовими відділами. І рушили вони. **29** І сказав Мойсей до Ховава, сина мідіянітянина Реуїла,

Мойсеєвого тестя: „Ми рушаємо до того місця, що про нього Господь був сказав: Його дам вам. Ходи ж із нами, — і ми зробимо тобі добро, бо Господь промовляв був добро про Ізраїля“. **30** Та той відказав йому: „Не підú, але підú до краю свого та до місця своєї батьківщини“. **31** А Мойсей відказав: „Не покидай нас, бо через те, що ти знаєш наше таборування в пустині, то будеш нам очима. **32** І станеться, коли підеш із нами, то те добро, що Господь учинить нам, ми його вчинимо тобі“. **33** І рушили вони від Господньої гори триденною дорóгою. А ковчэг заповіту Господнього рушав перед ними триденною дорогою, щоб вивідати для них місце спинітися. **34** А хмара Господня була над ними вдень, коли вони рушали з табóру. **35** І бувало, коли ковчег вирушав, то Мойсей промовляв: „Устань же, о Господи, і хай розпорóшаться Твої ворогí, і хай повтікають Твої ненавісники з-перед Твоїóго лица“. **36** А коли він ставав, то говорив: „Вернися, о Господи, до десяттьтисячок тисяч Ізраїля!“

11 І став народ голосно нарікати до Господніх ушей. І почув Господь, і запалав Його гнів, — і загорівся між ними Господній огонь, та й пожер їх у кінці табóру. **2** І нарóд став кричати до Мойсея. А Мойсей помолився до Господа, — і погас той огонь. **3** І він назвав ім'я того місця: Тав'ера, бо між ними горів був Господній огонь. **4** А збираніна, що була серед нього, стала вередувати, і також Ізраїлеві сини стали плакати з ними та говорити: „Хто нагодує нас м'ясом? **5** Ми згадуємо рибу, що їли в Єгипті даремно, огірки й дині,

і пір, і цибулю, і часник. 6 А тепер душа наша в'яне, немає нічого, — тільки мánна нам перед очима“. 7 А манна — як коріяндрове насіння вона, а вигляд її, — як вигляд кришталу. 8 Люди розхóдилися, і збирали її та мололи жóрнами або товкли в ступі, і варили в горшку та й робили з неї калачі. А смак її був, як смак олійного коржá. 9 А коли роса спадáла на тáбір, спадáла й та манна на нього. 10 І почув Мойсей, що нарóд плаче в родинах своїх, кожен при вході наméту свогó. І сильно запалав гнів Господній, і в очáх Мойсеєвих то було зле. 11 І сказав Мойсей до Господа: „Нáщо вчинив Ти зло своєму рабові, і чому́ я не знайшов милости в очáх Твоїх, що Ти поклав тягарá всього нарóду на мене? 12 Чи я був вагітний усім тим нарóдом, чи я його породив, що Ти кажеш мені: Неси його на лоні своїм, як мамка носить ссунця́, до землі, яку Ти присягну́в батькáм його? 13 Звідки мені взяти м'яса, щоб дати всьому цьому нарóдові? Бо вони плачуть передо мною, говорячи: Дай же нам м'яса, і ми бóдемо їсти! 14 Не подолáю я сам носити всього цього народа, — бо він тяжчий за мене! 15 А якщо Ти таке мені робиш, то краще забий мене, якщо я знайшов милість в очах Твоїх, щоб я не побачив нещастя свого!“ 16 І сказав Господь до Мойсея: „Збери ж мені сімдесятеро люда зо старші́х Ізраїлевих, яких знаєш, що вони старші́ народу та його наглядачі, і візьми їх до скинії заповіту, і стануть вони там із тобою. 17 І Я зйіду́, і буду розмовляти там із тобою, і візьму́ від Духа, що на тобі, і покладу

на них, — і вони носитимуть із тобою тягарá того народу, і не будеш носити ти сам. **18** А до наро́ду скажи: Освятіться наза́втра, і будете їсти м'ясо, бо ви плакали до Господніх ушей, говорячи: Хто дасть нам їсти м'яса, бо добре було нам в Єгипті? І дасть Господь вам м'яса, і ви будете їсти. **19** Не один день будете ви їсти, і не два дні, і не п'ять день, і не десять день, і не двадцять день, **20** але цілий місяць, аж поки не вийде воно з ваших ніздрів, і стане вам на огиду, бо ви знéхтували собі Господа, що серед вас, і плакали перед лицем Його, говорячи: Чого це ми вийшли з Єгипту?“ **21** І сказав Мойсей: „Шістсот тисяч піхоти той наро́д, що я серед нього, а Ти сказав: Я дам їм м'яса, і вони будуть їсти місяць ча́су. **22** Чи худоба дрібна та худоба велика заріжеться для них, — і вистачить їм? Чи також збереться для них уся морська риба, — і вистачить їм?“ **23** А Господь сказав до Мойсея: „Чи Господня рука буває коротка? Тепер ти побачиш, чи спóвниться тобі Мое слово, чи ні“. **24** І вийшов Мойсей, і промовляв до того народу Господні слова. І зібрав він сімдесятеро чоловіка зо старші́х народу, і поставив їх навколо скинії. **25** І зійшов Господь у хмарі, та й промовляв до нього, і взяв від Духа, що на ньому, і дав на сімдесят чоловіка старші́х. І сталося, як спочив на них Дух той, то вони стали пророкувати, та потім перестали. **26** І зоста́лося двоє людей в табóрі, ім'я́ одному Елдад, а ймення дру́гому Медад. І спочив на них Дух; а вони були серед записаних, та не вийшли до скинії, і пророкували в

таборі. 27 І побіг юнак, і промовив до Мойсея й сказав: „Елдад і Медад пророкують у таборі!“ 28 І відповів Ісус, син Навинів, Мойсеїв слуга від своєї м'олодости, та й сказав: „Пане мій Мойсею, — заборонни їм!“ 29 І сказав йому Мойсей: „Чи ти заздрісний за мене? О, якби то весь Господній нарід став пророками, коли б дав Господь Духа Свого і на них!“ 30 І вернувся Мойсей до табору, він та старші Ізраїлеві. 31 І знявся вітер від Господа, і навів перепелиці від моря, і опустив їх над табором, — як денна дорога туди й як денна дорога сюди навколо табору, і коло двох ліктів на поверхні землі. 32 І встав нарід, і цілий той день і цілу ту ніч, і цілий день наавтра збирали перепелицю. Хто збирав мало, той зібрав десять хомерів, і порозкладали їх собі скрізь навколо табору. 33 Те м'ясо було ще між їхніми зубами, поки було пожуване, а гнів Господній запалився на народ! І вдарив Господь дуже великою поразкою в народ... 34 І названо ймення того місця: Ківрот-Гаттаава, бо там поховали народ пожадливий. 35 З Ківрот-Гаттаави рушили люди до Гацероту, і були в Гацероті.

12 І нарікали Маріям та Аарон на Мойсея за жінку кушитянку, що взяв, бо він узяв був жінку кушитянку. 2 І казали вони: „Чи тільки з Мойсеєм Господь говорив? Чи ж не говорив Він також із нами?“ І почув це Господь. 3 А той муж, Мойсей, був найлагідніший за всяку людину, що на поверхні землі. 4 І нагло сказав Господь до Мойсея й до Аарона та до Маріям: „Вийдіть ви троє до скинії заповіту“. І вони троє

вийшли. **5** І зійшов Господь у стовпі хмари, і став при вході скинії, та й покликав Аарона й Маріям. І вийшли обое вони. **6** І сказав Він: „Послухайте ж ви Моїх слів: Якщо буде між вами пророк, то Я, Господь, дамся пізнати в видінні йому, у сні говорити з ним буду. **7** Не так раб мій Мойсей: у всім домі Моїм він довірений! **8** Говорю Я з ним уста до уст, а не видінням і не загадками, і Образ Господа він оглядає. І чому не боялися ви нарікати на Мойсея, Мойого раба?“ **9** І запалав гнів Господній на них, — і Він пішов, **10** а хмара відступила з-над скинії. А ось Маріям — прокажена, збілівши, як сніг! І обернувся Аарон до Маріям, аж ось вона прокажена! **11** І сказав Аарон до Мойсея: „Будь ласкав, мій пане, — не поклади ж на нас гріха, що були ми нерозумні та що прогрішілись! **12** Нехай же не буде вона, як та мертва дитина, що, як виходить з утроби матері своєї, то зітліла половина тіла її“. **13** І Мойсей клікав до Господа, говорячи: „Боже, вилікуй же її!“ **14** І сказав Господь до Мойсея: „А коли б її батько справді плюнув на обличчя її, чи не буде вона сім день засоромлена? Вона буде замкнена сім день поза табором, а потім повернеться“. **15** І була замкнена Маріям поза табором сім день, а народ не рушив аж до повернення Маріям. **16** А потім рушив народ із Гацероту, і таборував у пустині Паран.

13 І промовляв Господь до Мойсея, говорячи: **2** „Пошли людей, і вони розвідають ханаанський край, що Я даю Ізраїлевим синам; пошлете по одному чоловікові від племени своїх батьків, кожного

начальника в них“. **3** І послав їх Мойсей з пустині Паран за Господнім наказом. Усі вони мужі достойні, — вони гóлови Ізраїлевих синів. **4** А оце ймення їх: для Рувимового племені — Шаммуа, син Заккурів; **5** для Симеонового племені — Шафат, син Хоріїв; **6** для Юдиного племені — Калев, син Єфуннеїв; **7** для Іссахарового племені — Їг'ал, син Йосипів; **8** для Єфремового племені — Осія, син Навинів; **9** для Венямінового племені — Палті, син Рафуїв; **10** для Завулóнового племені — Гадділ, син Содіїв; **11** для Йóсипового племені, для племені Манасіїного — Гадді, син Сусіїв; **12** для Дáнового племені — Амміл, син Гемалліїв; **13** для Асірового племені — Сетур, син Михаїлів; **14** для Нефталімового племені — Нахбі, син Вофсіїв; **15** для Гáдового племені — Геуїл, син Махіїв. **16** Оце ймення тих людей, що Мойсей послав був розвідати той край. І назвав Мойсей Осію, Навиного сина: Ісус. **17** І послав їх Мойсей розвідати край ханаанський, та й промовив до них: „Підіть тут на південь, і ввійдете на гóру, **18** та й побачите той край — який він, і нарóд, що сидить у ньому, — чи сільний він, чи слабій, чи малий він, чи числénний? **19** І який той край, що він сидить у ньому, — чи він добрий чи злий? І які ті міста, що він сидить у них, — чи в табóрах, чи в твердінях? **20** І яка та земля, — чи масна вона, чи пісна? Чи є на ній дерево, чи ні? І будьте відважні, і візьміть з плóду землі; а дні ці — дні виноградного первоплóду“. **21** І зняліся вони, і розвідали той Край від пустині Цін аж до Рехова,

у напрямі до Хамоту. 22 І пішли вони на південь, і прибулі аж до Хеврону, а там були Ахіман, Шешай та Талмай, нащадки в'єлетня. А Хеврон був збудований за сім літ перед Цоаном єгипетським. 23 І прибулі вони аж до долини Ешколу, і витяли там галузку з одним гроном винограду, і вдвох понесли його на жердїні; також узялі із гранатів та з фіг. 24 Те місце назвали: Нахал-Ешкол, через те гроно, що Ізраїлеві сини витяли були там. 25 І вернулися вони з р'єзвідки того краю по сорока днях. 26 І пішли, і прийшли вони до Мойсея й до Аарона та до всієї громади Ізраїлевих синів, до пустині Паран, до Кадешу, і здали справу їм та всій тій громаді, і показали плід того краю. 27 І вони розповіли йому та й сказали: „Прибулі ми до краю, куди ти послав був нас, — а він тече молоком та медом, а оце плід його! 28 Та народ той, що сидить у тїм краї, міцний, а міста укріплені, дуже великі. А також бачили ми там нащадків в'єлетня... 29 Амалїк сидить у краї південнім, а хїттєянин, і євусєянин, і аморєянин сидять на горі, а ханаанєянин сидить над морем та при Йордані“. 30 А Калев утихомирював народ перед Мойсеєм та й сказав: „Конче ввійдемо ми й заволодїємо ним, бо ми справді переможемо його!“ 31 Та люди, що ходили з ним, сказали: „Ми не зможемо ввійти до того народу, бо він сильніший за нас“. 32 І пустили вони між Ізраїлевими синами злу вістку про той край, що розвідали його, говорячи: „Той край, що ми перейшли по ньому, щоб розвідати його, це край, який поїдає своїх мешканців. А весь

той народ, що ми бачили в ньому, люди високі на зріст. **33** І там ми бачили вéлетнів, синів Ена́ка, з роду велетнів, і були́ ми в своїх оча́х немов та сарана́, і такими були ми і в їхніх оча́х“.

14 І зняла́ зойк уся та громада, та й заголосила. І плакав народ той тієї ночі. **2** І нарікали на Мойсея та на Аарона всі Ізраїлеві сини. І сказала до них вся громада: „О, якби ми померли були́ в єгипетськім краї́, або щоб ми померли були в цій пустині! **3** І нащо Господь провадить нас до того краї́, щоб нам попа́дати від меча? Жінкі́ наші та діти наші стануть здóбиччю... Чи не краще нам верну́тися до Єгипту?“ **4** І сказали вони один до о́дного: „Оберімо собі́ го́лову, та й вертаймось до Єгипту!“ **5** І впали Мойсей та Аарон на обличчя свої́ перед усім збором громади Ізраїлевих синів. **6** А Ісу́с, син Наві́нів, та Калев, син Єфуннеї́в, із тих, що розвідували той Край, пороздирали одержу свою, **7** та й сказали до всієї громади Ізраїлевих синів, говорячи: „Той край, що перейшли́ ми по ньому, щоб розвідати його, край той дуже-дуже хороший! **8** Якщо Господь уподо́бає Собі́ нас, то впровадить нас до того Кра́ю, і дасть його нам, край, який тече молоком та медом. **9** Тільки не бунтуйте́сь проти Господа, — і не бійтеся наро́ду того краї́, бо вони — хлі́б для нас! Їхня тінь відійшла від них, а з нами Господь, — не бійтеся їх! **10** І сказала була вся громада, щоб ка́мі́нням закидати їх, та слава Господня появилася в скінї́ заповіту всім Ізраїлевим синам... **11** І промовив Господь до

Мойсея: „Аж доки буде цей нарóд зневажати Мене, і аж доки не будуть вони вірувати в Мене, у всі ті ознаки, що Я учинив був серед нього? **12** Ударю його поразою, і позбавлю його насліддя, а тебе зроблю народом більшим і сильнішим від нього“. **13** І сказав Мойсей до Господа: „І почує Єгипет, що Ти з-посеред нього вивів Своєю силою нарóд цей, **14** та й скаже до мешканців цього країю, які чули, що Ти Господь серед цього народу, що око-в-око являєшся Ти, Господи, а хмара Твоя стоїть над ними, і що Ти ходиш перед ними в стовпі хмари вдень, а в стовпі огню вночі, — **15** якщо заб'єш Ти цей нарóд, як одну людину, то скажуть ті люди, що чули слух про Тебе, говорячи: **16** Через неспромóжність Господа впровадити той народ до країю, якого Він заприсяг був їм, вигубив їх у пустині. **17** А тепер нехай же звелічиться сила Господня, як Ти наказав був, говорячи: **18** „Господь довготерпелівий, і багатомилостівий, Він прощає провину та переступ, і не очистить винного, а карає провину батьків на третіх і на четвертих поколіннях“. **19** Прости ж провину цього народу через велику милість Свою, як прощав Ти цьому нарóдові від Єгипту й аж сюди!“ **20** А Господь сказав: „Я простив за словом твоїм. **21** Але, як Я живий, — слава Господня наповнить увесь оцей край. **22** Тому всі ті люди, що бачили славу Мою та ознаки Мої, що чинив Я в Єгипті та в пустині, але випробовували Мене оце десять раз та не слухалися голосу Мого, **23** поправді кажу, — не побачать вони того країю, що Я заприсяг був їхнім

батькам. І всі, хто зневажає Мене, не побачать його!

24 Але раб Мій Калев за те, що з ним був дух інший, і він виконував накази Мої, то Я введу його до того краю, куди він увійшов був, і потімство його оволодіє ним. **25** А амалікітянин та ханааніянин сидить у долині. Узавтра оберніться, та й рушайте на пустиню дорогою Червоного моря!“ **26** І Господь промовляв до Мойсея й до Аарона, говорячи: **27** „Аж доки цій злій громаді нарікати на Мене? Нарікання Ізраїлевих синів, що вони нарікають на Мене, Я чув. **28** Скажи їм: Живий Я! Мова Господня: Поправді кажу, — як ви говорили до ушей Моїх, так Я зроблю вам. **29** У цій пустині попадають ваші трупи, та всі перелічені ваші всім вашим числом від віку двадцяти літ і вище, що нарікали на Мене. **30** Поправді кажу, — ви не ввійдете до того краю, що Я підносив був на присягу руку Свою, що будете перебувати в нім, — окрім Калева, сина Єфуннеєвого, та Ісуса, сина Навінового. **31** А діти ваші, що про них казали ви: станете здобиччю ворогові, то впроваджу Я їх, і пізнають вони цей край, яким ви обрідили. **32** І ваші власні трупи попадають у цій пустині! **33** А ваші сини будуть блукати на пустині сорок літ, і відповідатимуть за зраду вашу, аж поки вигинуть ваші трупи на пустині. **34** Числом тих днів, що розвідували ви той край, сорок день, будете ви нести ваші гріхи по року за день — сорок літ, і пізнаєте, що значить бути покинутими Мною!

35 Я, Господь, говорив: Поправді кажу, — оце зроблю всій цій злій громаді, що змовляється проти Мене:

у цій пустині вигинуть, і тут повмирають“. 36 А ті люди, яких Мойсей послав був розвідати той край, коли вернулися, то зробили, що вся громада нарікала на нього, і пустили злу вістку на той край, 37 то ті люди, що пустили були злу вістку на той край, повмирали від порáзи перед Господнім лицем. 38 А Ісус, син Навінів, та Калев, син Єфуннеїв, жили з тих людей, що ходили розвідати той край. 39 І говорив Мойсей ці слова до всіх Ізраїлевих синів, — і нарód був у тяжкій жалобі! 40 І повставали вони рано вранці, та й повихóдили на верхів'я гори, говорячи: „Ось ми, — і ми підемо до місця, що Господь був сказав, бо ми прогрішили“. 41 А Мойсей сказав: „Чомú ж ви переступаєте наказ Господній? Таж це не вдасться! 42 Не виходьте, бо Господь не серед вас, а то бóдете побиті своїми ворогами. 43 Бо там перед вами амалікітянин і ханаанéянин, і ви попáдаєте від меча, бо ви відвернулися від Господа, і не буде Господь із вами“. 44 Але вони осмíлилися вийти на верхів'я гори, а ковчéг свідоцтва Господнього та Мойсей не рúшилися з-посеред табóру. 45 І зійшов амалікітянин та ханаанеянин, що сидить на тій горі, та й побили їх, і били їх аж до Хорми.

15 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Промовляй до Ізраїлевих синів і скажеш їм: Коли ви ввійдете до краю ваших осель, що Я даю вам, 3 і принесете огняnú жертву для Господа, цілопáлення, або криваву жертву на спóвнення обітниці, або в дáрі, або в означених часах при спорядженні любих

пахощів для Господа з худоби великої або з худоби дрібної, **4** то той, хто приносить, принесе свою жертву для Господа, хлібну жертву, — десяту частину ефи пшеничної муки, мішаної в чверті гіна оливи, **5** і вина для литої жертви принесеш чверть гіна на цілопáлення або для жертви для кожного ягняти. **6** Або для барана принесеш хлібну жертву, — дві десятих частини ефи пшеничної муки, мішаної в оливі третьої частини гіна. **7** І вина для литої жертви третю частину гіна, — принесеш пахощі любі для Господа. **8** А коли принесеш молодого бичка як цілопáлення, або як жертву на спóвнення обітницї, або як мирну жертву для Господа, **9** то принесеш молодого бичка і хлібну жертву, — три десяти частини ефи пшеничної муки, мішаної в оливі половини гіна. **10** І принесеш на литу жертву пів гіна вина, — жертва огняна, пахощі любі для Господа. **11** Так буде робитися для одного вола, або для одного барана, або для ягняти з-поміж овець, або з-поміж кіз. **12** За числом жертв, що принесете, так зробите для кожної, за числом їх. **13** Кожен тубілець так принесе це, щоб принести огняну жертву, пахощі любі для Господа. **14** А коли з вами буде тимчасóво мéшкати прихóдько, або той, що серед вас, — постанова для ваших поколінь, — то він принесе огняну жертву, пахощі любі для Господа, — як принесете ви, так принесе й він. **15** Збори, — постанова одна для вас та для прихóдька, що мéшкає тимчасово, — постанова вічна для ваших поколінь: як ви, так і прихóдько буде перед

Господнім лицем! **16** Один закбн і одна постанова буде вам і прихбдькові, що мешкає тимчасово з вами“. **17** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **18** „Промовляй до синів Ізраїлевих, та й скажи їм: Як ви ввійдете до краї, що Я впроваджую вас туди, **19** то станеться, коли ви їстимете хліб того краї, — ви принесете принбшення для Господа. **20** Як початок діж ваших, калача принесете на принбшення, — як принбшення тбку, принесете його. **21** Від початку діж ваших дасте Господеві принбшення, — постанова для ваших поколіннь! **22** А коли ви помилитеся, і не виконаєте всіх тих заповідей, що Господь говорив до Мойсея, **23** усього, що наказав вам Господь через Мойсея, від дня, коли Господь наказав був і далі для ваших поколіннь, **24** то станеться, коли зрблено помилку через недбгляд громади, нехай вся громада принесе одного бичка, молоде з великої худоби, на цілопáлення, на пахощі любі для Господа, а хлібна його жертва та лита жертва його за постановою, і козла на жертву за гріх. **25** І очистить священик всю громаду синів Ізраїлевих, і буде прбщено їм, бо то помилка, а вони принесли жертву свою, жертву огняну для Господа та жертву свою за гріх перед лице Господнє за свою помилку. **26** І буде прбщено всій громаді Ізраїлевих синів та прихбдькові, що мешкає тимчасово серед них, бо то помилковий гріх усього нарбду. **27** А якщо згрішить помилково одна душа, то вона принесе однорічну козу на жертву за гріх. **28** І очистить священик ту душу, що помилілась,

що згрішила помилково перед Господнім лицем, на очищення її, — і буде прощено їй. **29** Тубільцеві серед Ізраїлевих синів та прихóдькові, що мешкає тимчасово серед них, — закóн один буде вам для того, хто зробить гріх помилково. **30** А та душа, що зробить зухвáлою рукою, — чи з тубільця, чи з прихóдька, — він Господа зневажає, і буде винищена душа та з-посеред наро́ду її. **31** Бо він знéхтував слово Господа, і зламав Його за́повідь, — конче буде винищена душа та, гріх її на ній“. **32** І були́ Ізраїлеві сини в пустині, та й знайшли чоловіка, що збирає дрóва суботнього дня. **33** І привелі́ його ті, хто знайшов його, як збирав дрóва, до Мойсея й до Аарона та до всієї громади. **34** І взяли́ його під сторóжу, бо не було вирішене, щó зробити йому. **35** І сказав Господь до Мойсея: „Конче буде забитий цей чоловік, — закидати його камінням усій громаді поза та́бором!“ **36** І вíпроведила його вся громада поза та́бір, та й закидала його камінням, — і він помер, як Господь наказав був Мойсеєві. **37** І сказав Господь до Мойсея, говорячи: **38** „Промовляй до Ізраїлевих синів, та й скажи їм: Нехай вони зроблять собі кутáси на кра́ях своїх одеж, вони й їхні покоління, і дадуть на кутáса полі́ блакитну нитку. **39** І буде вона вам за кутáса, — і будете бачити його, і пам'ятатимете всі Господні за́повіді, і виконаєте їх, і не бóдете оглядатися за серцем своїм та за очима своїми, за якими йдучі, ви зраджуєте, **40** щоб згадували ви та виконували всі Мої заповіді, — і будьте святі для вашого Бога! **41** Я —

Господь, Бог ваш, що вивів вас з єгипетського країю, щоб бути вашим Богом. Я — Господь, Бог ваш!

16 І взяли Корей, син Їцгара, сина Кегата, сина Левієвого, і Датан, і Авірон, сини Еліявові, та Он, син Пелета, сини Рувімові, 2 та й повстали проти Мойсея, а з ними двісті й п'ятдесят мужа Ізраїлевих синів, начальники громади, закликувані на збори, люди вельможні. 3 І зібралися вони на Мойсея та на Аарона, та й сказали до них: „Добсить вам, бо вся громада — усі вони святі, а серед них Господь! І чому ви несетеся понад зборами Господніми?“ 4 І почув це Мойсей, та й упав на обличчя своє. 5 І промовив він до Корей та до всієї громади його, говорячи: „Уранці Господь дасть знати, хто Його та хто святий, щоб наблизити його до Себе; а кого вибере, того Він і наблизить до Себе. 6 Зробіть ви оце: візьміть собі кадильниці, Корейю та вся громадо твоя, 7 і дайте в них огню та покладіть на них кадила перед Господне лице взавтра. І станеться, — той чоловік, що Господь його вибере, — він святий. Добсить вам, Левієві сини!“ 8 І сказав Мойсей до Корея: „Слухайте ж, Левієві сини, — 9 чи вам мало, що Бог Ізраїлів відділив вас від Ізраїлевої громади, щоб наблизити вас до Себе, і щоб ви виконували службу Господньої скинії, і стояли перед громадою, щоб служити їй? 10 І Він наблизив тебе та всіх братів твоїх, Левієвих синів, із тобою; а ти будеш домагатися ще й священства? 11 Тому ти та вся громада твоя змовилися проти Господа. А Аарон, — що він, що ви ремствуєте проти

нього?“ **12** І послав Мойсей та Аарон заклікати Датана й Авірона, синів Еліявових, та сказали вони: „Не вийдемо! **13** Чи мало того, що ти вивів нас із країю, який течé молоком та медом, щоб повбивати нас у пустині? Хочеш ще панувати над нами, щоб бути також вельмóжею? **14** Ти не впровадив нас ані до країю, що тече молоком та медом, ані не дав нам на власність поля та виноградники. Чи ти вибереш очі цим лю́дям? Не вийдемо!“ **15** А Мойсей сильно запалився, та й сказав до Господа: „Не обернися до їхнього принóшення! Я не взяв від них жодного осла, і зла не вчинив жодному з них!“ **16** І сказав Мойсей до Корéя: „Ти та вся громада твоя будьте перед Господнім лицем, ти й вони та Аарон узавтра. **17** І візьміть кожен свою кадільницю, і покладіть на неї кадила та й принесéте перед Господнє лице кожен кадільницю свою, двісті й п'ятдесят кадилниць, і ти та Аарон, кожен кадилницю свою“. **18** І взяли кожен кадилницю свою, і поклали на них огню, і поклали на неї кадила, та й стали при вході скинії заповіту, а також Мойсей та Аарон. **19** І Корéй зібрав на них усю громаду до входу скинії заповіту. І показалася слава Господня всій громаді! **20** І промовив Господь до Мойсея та до Аарона, говорячи: **21** „Відділіться від цієї громади, — Я винищу їх умить!“ **22** А вони попáдали на обличчя свої та й сказали: „Боже, Боже духів і кожного тіла! Як згрішить один чоловік, чи Ти будеш гніватися на всю громаду?“ **23** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **24** „Скажи до громади, говорячи:

Відступіться зо всіх боків від місця мешкання Корéя, Датáна й Авіро́на!“ 25 І встав Мойсей, і пішов до Датана та Авірона, і пішли за ним старші Ізраїлеві. 26 І він промовляв до громади, говорячи: „Відступіть від наметів тих несправедливих людей, і не доторкніться до всього, що їхне, щоб і ви не загинули за всі їхні гріхи!“ 27 І вони відступілися від місця мешкання Корéя, Датана й Авірона зо всіх боків; а Датán та Авіро́н вийшли, і стояли при вході наметів своїх, і жінки їх, і сини їх, та діти їхні. 28 І сказав Мойсей: „Оцим пізнаєте, що Господь послав мене зробити всі діла ці, що вони не з моєї вигадки. 29 Якщо вони повмирають, як умирає кожна людина, і їх спіткає доля кожної людини, то не Господь послав мене! 30 А коли Господь створить щось нове, і земля відкриє уста свої та й поглине їх та все, що їхне, і вони зійдуть живі до ше́лу, то пізнаєте, що люди образили Господа“.

(Sheol h7585) 31 І сталося, як скінчив він говорити всі ці слова, то розступілася та земля, що під ними! 32 А земля відкрила свої уста, та й поглинула їх, і домів їхні, і кожну людину, що Кореева, та весь їх маєток. 33 І зійшли вони та все, що їхне, живі до ше́лу, і накрила їх земля, і вони погинули з-посеред збору! (Sheol h7585) 34 А весь Ізраїль, що був навколо них, повтікав на їхній крик, бо казали: „Щоб земля не поглинула й нас!“ 35 І вийшов огонь від Господа, та й поїв тих двісті й п'ятдесят чоловіка, що принесли кадило! 36 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 37 „Скажи до Елеазара, сина

священика Аарона, і нехай він позбирає ті кадильниці з-посеред погорілища, а огонь повикидає геть, бо вони освятилися, **38** кадильниці тих грішників, їхньою смертю. І нехай і вони зроблять із них биті бляхи на покриття для жертівника, бо принесли їх перед Господнє лице, і вони освятилися. І будуть вони знаком для Ізраїлевих синів“. **39** І взяв священик Елеазар мідяні кадильниці, що принесли їх ті, що спалені, і перекували їх на покриття для жертівника, **40** пам'ятка для Ізраїлевих синів, щоб чужий чоловік, хто не з Ааронового насіння, не наближався кадити кадило перед Господнім лицем, щоб не сталося з ними, як із Кореєм та з громадою його, як Господь говорив йому через Мойсея. **41** А назавтра вся громада Ізраїлевих синів нарікали на Мойсея та на Аарона, говорячи: „Ви повбивали Господній нарід!“ **42** І сталося, коли громада збиралася на Мойсея та на Аарона, то обернулися вони до скинії заповіту, — аж ось покрила її хмара, і показалася слава Господня! **43** І ввійшли Мойсей та Аарон до переду скинії заповіту. **44** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **45** „Вийдіть з-посеред цієї громади, а я вінищу їх умить!“ І вони попадали на обличчя свої. **46** І сказав Мойсей до Аарона: „Візьми кадильницю, і поклади на неї огню від жертівника, і поклади кадила, та й понеси швидко до громади, та й очисти її, бо вийшов гнів від Господнього лица, і розпочалася поразка“. **47** І взяв Аарон, як говорив Мойсей, і побіг до середини зборів, аж ось — розпочалася поразка народу! І він

поклав кадила, і очистив наро́д. **48** І став він поміж умёрлими та поміж живими, — і затрималась та порáзка. **49** І було́ померлих поразкою чотирна́дцять тисяч і сімсо́т, окрім померлих у справі Корея. **50** І вернувся Аарон до Мойсея до входу шкіни́ заповіту, а порáзка припинилася.

17 І Госпо́дь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів, і візьми від них по одній па́лиці для ба́тьківського дому, від усіх їхніх начальників для дому їхніх батьків, дванадцять палиць; і напиши ймення кожного на палиці його. **3** А Ааронове ймення напишеш на Левієвій па́лиці, бо одна па́лиця для голови дому батьків їх. **4** І покладеш їх у шкіни́ заповіту перед ковчегом свідоцтва, де Я, за умовою, буду являтися вам. **5** І станеться, — той чоловік, що Я виберу його, його палиця зацвіте. І Я відхилю́ від Себе наріка́ння Ізраїлевих синів, що вони наріка́ють на вас“. **6** І Мойсей промовляв до Ізраїлевих синів, і да́лі йому всі їхні начальники по палиці від кожного начальника для дому їхніх батьків, дванадцять па́лиць. А па́лиця Ааронова — серед їхніх палиць. **7** І поклав Мойсей ті палиці перед Госпо́днім лицем у шкіни́ заповіту. **8** І сталося наза́втра, — і ввійшов Мойсей до шкіни́ заповіту, аж ось зацвіла́ Ааро́нова палиця для Левієвого дому, — і пустила пуп'янки, і зацвіла́ квіткою, і випустила дозрілі мигда́лі! **9** І виніс Мойсей усі ті палиці з-перед Госпо́днього лица́ до всіх Ізраїлевих синів, і вони побачили, і взяли́ кожен свою палицю. **10** І

сказав Господь до Мойсея: „Верни Аарóнову палицю до ковчѣгу свідóцтва, щоб берегти на ознаку для неслухняних синів, і спіниш їхні нарікáння проти Мене, щоб не повмирили вони“. **11** І зробив так Мойсей, — як Господь наказав був йому, так він і зробив. **12** І сказали Ізраїлеві сини до Мойсея, говорячи: „Тож ми повмираємо, погинемо, усі ми погинемо! **13** Кожен, хто наблізиться до Господньої скинії, помре. Чи ж ми дорешти вімремо?“

18 І сказав Господь до Аарона: „Ти й сини твої та дїм батька твого з тобою понесете на собі гріх щодо святині; і ти, і сини твої з тобою понесете на собі гріх щодо вашого священства. **2** А також ти наблізиш до себе братів своїх, плѣм'я Левїїне, плѣм'я батька свого, і вони злучаться з тобою, і будуть прислужувати тобі, а ти й сини твої з тобою будете перед скинією свідóцтва. **3** І будуть вони виконувати твою сторожу та сторожу всієї скинії, — тільки до речей святині та до жéртівника не приступлять, щоб не повмирили як вони, так і ви. **4** І злучаться вони з тобою, і будуть виконувати сторожу скинії заповіту, для всякої служби в скинії, а чужий не приступить до вас. **5** І будете ви виконувати сторожу святині та сторожу жéртівника, щоб не було вже гніву на Ізраїлевих синів. **6** А Я оце взяв ваших братів Левитів з-посеред Ізраїлевих синів для вас, як дар вони дані Господéві, щоб виконувати службу скинії заповіту. **7** А ти та сини твої з тобою будете допильнувати ваше священство для всякої речі жéртівника та для

того, що поза завісою, і будете робити. Як службу дָару даю Я священство вам, а чужий, хто приступить, буде забитий“.

8 І Господь промовляв до Аарона: „Я оце доручив тобі пильнувати за прино́шеннями Моїми. Від усього посвяченого синами Ізраїлевими Я дав частку тобі та для синів твоїх на вічну постанóву.

9 Оце буде тобі з найсвятіших жертв, без огню: кожна їхня хлібна жертва, і кожна їхня жертва за гріх, і кожна їхня жертва за провину, що звернуть Мені як найсвятіше, — тобі це та для твоїх синів!

10 На найсвятішому місці б́удеш ти їсти оце. Кожен чоловічої статі буде їсти, — це буде святість для тебе.

11 А це тобі прино́шення їхнього дָару всіх колиха́нь Ізраїлевих синів, — Я дав їх тобі, і синам твоїм та дочка́м твоїм з тобою на вічну постанову, — кожен чистий у твоїм домі буде це їсти.

12 Усе найкраще зо свіжої оливи, і все найкраще з молодого вина та збіжжя, їхні первоплóди, що вони дадуть Господéві, — Я віддав їх тобі.

13 Первoplóди усього, що в їхньому кра́ю, що вони принесуть Господéві, будуть для тебе, — кожен чистий у твоїм домі буде те їсти.

14 Усе закла́те між Ізраїлем буде тобі.

15 Усе, що розкриває утрóбу кожного тіла, що принесуть Господéві з-поміж людей та з-поміж скотини, буде для тебе. Тільки конче викупиш перворідного лю́дини, і перворідне з нечистої худобини викупиш.

16 А ви́куп його: від місячного віку викупиш за твоєю оці́нкою, — п'ять ше́клів срібла на міру шеклем святині, двадцять гервін.

17 Тільки перворідного з волів, або перворідного

з овечок, або перворідного з кіз не викупиш, — вони святість: їхньою кров'ю окропиш жертовника, а їхній лій спалиш, як огняну жертву на любі пахощі для Господа. **18** А їхнє м'ясо буде для тебе, — як грудина колихання, і як стегно правиці буде для тебе. **19** Усі святощі приношення, що Ізраїлеві сини принесуть для Господа, Я віддав тобі, і синам твоїм та дочкам твоїм із тобою, вічною постановою. Це міцний заповіт, — він вічний перед Господнім лицем для тебе та для насіння твого з тобою“. **20** І сказав Господь до Аарона: „У їхньому краю ти не будеш мати власности, і не буде тобі частки між ними, — Я частина твоя та власність твоя поміж Ізраїлевими синами! **21** А Левієвим синам Я дав ось кожену десятину в Ізраїлі на спадщину, взамін за їхню службу, бо вони виконують службу скинії заповіту. **22** І Ізраїлеві сини не приступлять уже до скинії заповіту, щоб не понести гріха, і не вмерти. **23** І буде Левіт сам виконувати службу скинії заповіту, і сам понесе вину свою. Це вічна постанова для ваших поколінь, а між Ізраїлевими синами не будуть вони дідичити спадщину, **24** бо десятину Ізраїлевих синів, що вони принесуть як приношення для Господа, Я дав Левитам за спадщину. Тому Я сказав до них: Між Ізраїлевими синами не будуть вони дідичити спадщину“. **25** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **26** „А до Левитів будеш ти промовляти та й скажеш їм: Коли візьмете від Ізраїлевих синів ту десятину, що Я дав вам від них на ваше спадщину, то ви принесете з

неї Господне прино́шення, — десятину з десятини.
27 І буде пораховане ваше прино́шення як збіжжя з то́ку, і як по́вня з кадки чаві́ла. 28 Так принесете й ви Господне прино́шення зо всіх ваших десяти́н, що візьмете від Ізраїлевих синів, і дасте з того Господне прино́шення священикові Ааронові. 29 Зо всіх ваших да́рів принесе кожен Господне прино́шення, зо всього найкращого посв'я́чення з нього. 30 І скажи їм: коли ви бу́дете прино́сити найкраще з нього, то це порухується Леві́там, як урожай то́ку, і як урожай кадки чаві́ла. 31 І будете їсти це на кожному місці ви та дім ваш, бо це нагоро́да для вас вза́мін за вашу службу в скині́ заповіту. 32 І ви не понесете через це гріха́, коли будете прино́сити найкраще з нього, а свято́щів Ізраїлевих синів не збезче́стите, і не повмира́єте“.

19 І Господь промовляв до Мойсея та до Аарона, говорячи: 2 „Промовляй до Ізраїлевих синів, і нехай вони візьмуть для тебе безвадну руду ялівку, — що в ній нема вади, що на неї не накладали ярма́. 3 І дасте її до священника Елеза́ра, а він виведе її поза та́бір. І заріжуть її перед ним. 4 І візьме Елеза́р пальцем своїм її кро́ви, та й покрóпить кров'ю її пе́ред скині́ заповіту сім раз. 5 І спáлиться та ялівка на його оча́х, — шу́ра її, і м'ясо її, і кров її з її нечистостями спáлиться. 6 І візьме священник ке́дрове дере́во, і ісо́п та че́рвень, та й кине до се́редини погорі́лища тієї ялівки. 7 І випере той священник шати свої та обмиє тіло своє в воді, а потім уві́йде до табо́ру. І

буде той священик нечистий аж до вѣчора. **8** А той, хто палить її, випере одѣжу свою в воді й обмиє тіло своє в воді, та й буде нечистий аж до вечора. **9** І збере чистий чоловік попіл тієї ялівки, і покладе поза табóром в чистому місці, — і буде це для громади Ізраїлевих синів на сховок для очищальної води, — це жертва за гріх. **10** А той, хто збирає попіл тієї ялівки, випере одѣжу свою, і буде нечистий аж до вечора. І це буде на вічну постанову для Ізраїлевих синів та для прихóдька, що мешкає серед них тимчасóво. **11** А той, хто доторкається до всякого мертвого тіла людіни, то буде нечистий сім день. **12** Він очіститься тим попелом дня третього та дня сьомого, — і буде чистий. А якщо він не очиститься дня третього та дня сьомого, — не буде чистий. **13** Кожен, хто доторкується до померлого, до тіла людіни, що померла, і не очиститься, — він занечістив Господню скинію, і буде винищена душа та з Ізраїля, бо очищальна вода не була покрóплена на нього, — нечистий він буде, нечистість його в ньому. **14** Оце той закóн: коли в наметі помре людіна, то кожен, хто входить до того намету, та все, що в наметі, — буде нечисте сім день. **15** І кожна відкрита посúдина, що на ній нема міцно прив'язаного накриття, нечиста вона. **16** А кожен, хто доторкнѣться на поверхні поля до трупа від мечá, або до померлого, або до костей людіни, або до грóбу, — буде нечистий сім день. **17** І візьмуть для того нечистого — пóроху з погорілища жертви за гріх, і наллѣють на нього живої води до пóсуду. **18** А

чистий чоловік візьме ісопу, і вмочить у ту воду, та й покрóпить на того намета, і на всі посудини, і на душі ті, що були там, та на того, хто доторкується до тієї кістки, або до трупа, або до померлого, або до грóбу. **19** І покрóпить той чистий на нечистого дня третього та дня сьомого, та й очистить його сьомого дня. І випере він одержу свою й обмиє в воді, — і стане чистий увечері. **20** А чоловік, що стане нечистим і не очиститься, то буде знищена душа та з-посеред збору, бо він занечістив Господню святиню, — очищальна вода не була крóплена на нього, нечистий він. **21** І буде це для них на вічну постанову, а той, хто кропить очищальну воду, випере одержу свою, а хто доторкається до очищальної води, буде нечистий аж до вечора. **22** А кожен, до кого доторкнётся нечистий, буде нечистий, а особа, що доторкується, буде нечиста аж до вечора“.

20 І ввійшли Ізраїлеві сини, уся громада, до пустині Цін першого місяця, та й засів нарóд у Кадеші. І померла там Маріям, і булá там похóвана. **2** І не було води для громади, і вони зібрáлися проти Мойсея та проти Аарона. **3** І сварився той нарóд із Мойсеєм, та й сказали, говорячи: „О, якби ми повмирили булі, коли наші брати вмирили перед Господнім лицем! **4** І нащо ви привелі Господню громаду на цю пустиню, щоб повмирили тут ми та худóба наша? **5** І нащо ви вівели нас із Єгипту, щоб привести нас на це зле місце? Тут не родить збіжжя, ані фіги, ані виноград, ані гранáтове яблуко, і навіть немає напитись води!“

6 І ввійшли Мойсей та Аарон від громади до входу
скинії заповіту, та й попадали на обличчя свої. І слава
Господня появилася їм! 7 І Господь промовляв до
Мойсея, говорячи: 8 „Візьми жезло, та збери громаду
ти та брат твій Аарон, і скажете до тієї скелі на їхніх
очах, — і вона дасть свою воду. І виведеш для них воду
з тієї скелі, та й нап'їш ту громаду та їхню худобу“. 9
І взяв Мойсей те жезло з-перед Господнього лица,
як Він наказав був йому. 10 І зібрали Мойсей та
Аарон громаду перед тією скелею. І сказав він до
них: „Послухайте ж, неслухняні, чи з цієї скелі ми
виведемо для вас воду?“ 11 І підніс Мойсей руку свою,
та й ударив ту скелю своїм жезлом два рази, — і
вийшло багато води! І піла громада та їхня худоба!
12 І сказав Господь до Мойсея та до Аарона: „За те, що
ви не ввірували в Мене, щоб явилася святість Моя на
очах Ізраїлевих синів, ви не введете цієї громади до
краю, що Я дав їм.“ 13 Це вода Меріви, де сварилися
Ізраїлеві сини з Господом, і святість Його явилася
їм. 14 І послав Мойсей послів із Кадешу до царя
едомського сказати: „Так каже брат твій Ізраїль: Ти
знаєш усю тяготу, що впала на нас. 15 І зійшли були
наші батькі до Єгипту, і сиділи ми в Єгипті багато
часу, а Єгипет чинив зло нам та батькам нашим. 16 І
голосили ми до Господа, і Він почув наш голос, та
й послав Ангола, і вивів нас із Єгипту, а оце ми в
Кадеші, що при самім кінці твоєї границі. 17 Нехай же
ми перейдемо через твій край! Ми не підемо полем та
виноградником, і не будемо пити води з криниці, —

ми підемо дорогою царською, не збчимо ні праворуч, ні ліворуч, аж поки не перейдемо границі твоєї“. 18 І сказав до нього Едом: „Ти не перейдеш у мене, бо інакше я з мечем вийду проти тебе!“ 19 І сказали йому Ізраїлеві сини: „Ми підемо битою дорогою, а якщо будемо пити воду твою я та худоба моя, то я дам заплату за неї. Нічого більше, — тільки нехай перейду я своїми ногами!“ 20 А той відказав: „Не перейдеш!“ І вийшов Едом навпроти нього з численним народом та з сильною рукою. 21 І відмовив Едом дати Ізраїлеві перейти його границі, і Ізраїль збчив від нього. 22 І рушили з Кадешу, і вийшли Ізраїлеві сини, уся громада, до Гор-гори. 23 І сказав Господь до Мойсея та до Аарона на Гор-горі, на границі едомського краю, говорячи: 24 „Нехай прилучиться Аарон до своєї рідні, бо він не ввійде до того Краю, що Я дав Ізраїлевим синам, через те, що ви були неслухняні наказу Моему при воді Меріви. 25 Візьми Аарона та сина його Елеазара, та й виведи їх на Гор-гору. 26 І нехай Аарон здійме шати свої, і зодягне в них сина свого Елеазара, — і Аарон буде забраний, та й помре там“. 27 І зробив Мойсей, як Господь наказав був, і вийшли вони на Гор-гору на очах усієї громади. 28 І зняв Мойсей з Аарона шати його, і зодягнув у них сина його Елеазара, — і Аарон помер там на верхів'ї гори. І зійшов Мойсей та Елеазар із гори. 29 І бачила вся громада, що помер Аарон, і оплакував Аарона весь Ізраїлів дім тридцять день.

21 І почув ханааніянин, цар Араду, що сидів на полудні, що Ізраїль увійшов дорогою Атарім, — і він став воювати з Ізраїлем, і взяв у нього до неволі полонених. 2 І склав Ізраїль обітницю Господеві й сказав: „Якщо справді даси Ти народ той у мою руку, то я вчиню їхні міста закляттям“. 3 І вислухав Господь голос Ізраїлів, — і дав йому ханааніянина, і він учинив закляттям їх та їхні міста, і назвав ім'я тому містові: Хорма. 4 І рушили вони з Гор-гори дорогою Червоного моря, щоб обійти едомський край. І підупала душа того народу в тій дорозі. 5 І промовляв той народ проти Бога та проти Мойсея: „Нащо ви вивели нас із Єгипту, щоб ми повмирали в пустині? Бож нема тут хліба й нема води, а душі нашій обридла ця непридатна їжа“. 6 І послав Господь на той народ зміїв сарафів, і вони кусали народ. І померло багато народу з Ізраїля. 7 І прийшов народ до Мойсея та й сказав: „Згрішили ми, бо говорили проти Господа та проти тебе. Молися до Господа, і нехай Він забере від нас цих зміїв“. І молився Мойсей за народ. 8 І сказав Господь до Мойсея: „Зроби собі сарафа, і вистав його на жердині. І станеться, — кожен покусаний, як погляне на нього, то буде жити“. 9 І зробив Мойсей мідяного змія, і виставив його на жердині. І сталося, якщо змія покусав кого, то той дивився на мідяного змія — і жив! 10 І рушили Ізраїлеві сини, і таборували в Овоті. 11 І рушили вони з Овоту, і таборували в Йе-Гааварімі, на пустині, що перед Моавом, від сходу сонця. 12 Звідти вони рушили, і таборували в

долині Зереду. **13** Звідти рушили й таборували на тім боці Арнону в пустині, що виходить із аморейської границі, бо Арнон — границя Моаву між Моавом та аморейським. **14** Тому розповідається в „Книжці воєн Господніх“: „Вагев у Суфі, і потоки Арнону, **15** і спад потоків, що збóчив на місце Ару, і на моавську границю опертий“. **16** А звідти до Бееру. Це той Беер, що про нього сказав Господь до Мойсея: „Збери наро́д, і нехай Я дам їм воду“. **17** Тоді заспівав був Ізраїль цю пісню: „Піднесися, крини́це, співайте про неї! **18** Криниця, — вельмо́жі копали її, її викопали наро́дні достойники бёрлом, жезла́ми своїми“. А з Мідбару до Маттани, **19** а з Маттани до Нахаліїлу, а з Нахаліїлу до Бамоту, **20** а з Бамоту до долини, що на моавському полі, у верхівки Пісгі, що звёрнена до пустині. **21** І послав Ізраїль послів до Сигона аморейського царя, говорячи: **22** „Нехай я перейду́ в твоїм краї! Ми не збочимо ні на поле, ні на виноградник, не будемо пити води з криниці, — ми підемо царськóю дорогою, аж поки перейдемо землю твою“. **23** І не дав Сигон Ізраїлеві перейти в границі його. І зібрав Сигон увесь свій народ, та й вийшов навпроти Ізраїля на пустині, і прибув до Йогці, і воював з Ізраїлем. **24** І вдарив його Ізраїль вістря́м меча, і посів край його від Арнону аж до Яббоку, аж до синів Аммону, бо Аз — границя синів Аммону. **25** І позабирав Ізраїль усі ті міста́. І осів Ізраїль у всіх аморейських містах: у Хешбоні й по всіх залежних містах його. **26** Бо Хешбон — місто Сигона, царя аморейського він; і він воював з першим

моавським царем, і забрав увесь його край з його руки аж до Арнону. 27 Тому й розповідають кобзарі: „Підіть до Хешбону, — нехай він збудується, і хай міцно поставиться місто Сигонове. 28 Бо вийшов огонь із Хешбону, а полум'я з міста Сигонowego, — він місто моавське пожег, володарів арнонських висот. 29 Горе тобі, о Моаве, ти згинув, нарóде Кемóшів! Він зробив був синів своїх утікача́ми, а дочок своїх дав у неволю Сигону, царю аморейському. 30 І розбили ми їх, — згинув Хешбон до Дівону, і ми попустошили аж до Нофаху, що аж до Медві“. 31 І Ізраїль осів в аморейському краї. 32 І послав Мойсей розвідати про Язера, — і вони здобули його залежні міста, і заволоділи аморéянином, що жив там. 33 І повернулись вони, і пішли дорóгою Башану. І вийшов Ог, цар башáнський, насупроти них, він та весь його народ, на війну до Едреї. 34 І сказав Господь до Мойсея: „Не бійся його, бо в руку твою дав Я його й увесь народ його та край його, і зробиш йому, як зробив ти Сигону, цареві аморейському, що сидів у Хешбоні. 35 І вони побили його й синів його та весь народ його, так що нікого не зосталося. І вони заволоділи краєм його.

22 І рушили Ізраїлеві сини, та й таборували в моавських степах по тім боці приєрихонського Йорда́ну. 2 І побачив Бала́к, син Ціппóрів, усе, що зробив Ізраїль аморéянинові. 3 І дуже злякався Моав того нарóду, бо він був великий. І настра́шився Моав Ізраїлевих синів. 4 І сказав Моав до мідіянських

старших: Тепер повиску́бує оця громада всі наші околиці, як виску́бує віл польову́ зеленіну“. А Бала́к, син Ціппо́рів, був того часу моавським царем. **5** І послав він послів до Валаа́ма, Беорового сина, до Петору, що над Річкою, до кра́ю синів народу його, щоб покликати його, говорячи: „Ось вийшов народ із Єгипту, ось покрив він пове́рхню землі, і сидить навпроти мене. **6** А тепер ходи ж, прокляні мені цей народ, бо він міцніший за мене. Може я потра́плю вдарити його, і вижену його з кра́ю, бо знаю, що кого ти поблагосло́виш, той благослове́нний, а кого прокляне́ш, — прокля́тий“. **7** І пішли моавські старші та старші Мідіяну, — а дарунки за чари в руці їх, — і прийшли до Валаама, та й промовляли до нього Балакові слова. І **8** А він їм сказав: „Ночуйте тут і цієї но́чі, і я перекажу́ вам слово, як Господь промовлятиме до мене“. І zostались моавські вельможі в Валаама. **9** І прийшов Бог до Валаама та й сказав: „Хто ці люди з тобою?“ **10** І сказав Валаа́м до Бога: „Балак, син Ціппорів, цар моавський, послав до мене сказати: **11** Ось народ виходить з Єгипту, і закрив пове́рхню землі; тепер іди ж, прокляни мені його, — може я потра́плю воювати з ним, і вижену його“. **12** І сказав Бог до Валаама: „Не підеш ти з ними, не прокляне́ш того народу, бо благослове́нний він!“ **13** І встав Валаам уранці та й сказав до Балакових вельмож: „Верта́йтесь до свого кра́ю, бо відмовив Господь дозволити мені піти з вами“. **14** І встали моавські вельможі, і прийшли до Балака та й сказали:

„Відмовив Валаам піти з нами“. **15** А Балак знову послав вельмож, більше й поважніших від тих. **16** І прибулі вони до Валаама та й сказали йому: „Так сказав Балак, син Ціппорів: Не стримуйся прийти до мене, **17** бо справді дуже вшаную тебе, і все, що скажеш мені, зроблю. І ходи ж, — прокляни мені народ той!“ **18** І відповів Валаам, і сказав Балаковим рабам: „Якщо Балак дасть мені повний свій дім срібла та золота, то й тоді я не зможу переступити наказу Господа, Бога мого, щоб зробити річ малу чи річ велику. **19** А тепер посидьте й ви тут цієї ночі, а я пізнаю, що ще Господь буде говорити мені“. **20** І прийшов Бог уночі до Валаама та й сказав йому: „Якщо ці люди прийшли покликати тебе, — устань, іди з ними. Але тільки те, що Я промовлятиму до тебе, — те ти зробиш“. **21** І встав Валаам уранці, і осідлав свою ослицю, та й пішов із моавськими вельмóжами. **22** І запалився гнів Божий, що він їде. І став Ангол Господній на дорозі за перешкоду йому, а він їде на своїй ослиці, і двоє слуг його з ним. **23** І побачила та ослиця Господнього Ангола, що стоїть на дорозі, а витягнений меч його в руці його. І збóчила ослиця з дороги, і пішла полем, а Валаам ударив ослицю, щоб збóчила на дорóгу. **24** І став Ангол Господній на стежці виноградників, — стіна з цієї сторони, і стіна з тієї. **25** І побачила та ослиця Господнього Ангола, і притіснулася до стіни, та й притиснула до стіни Валаамову ногу. І він далі її бив. **26** І Ангол Господній знов перейшов, і став у тіснóму місці, де нема дороги

збочити ні праворуч, ні ліворуч. 27 І побачила та ослиця Господнього Ангола — і лягла під Валаамом. І запалився гнів Валаамів, і він ударив ослицю києм. 28 І відкрив Господь уста ослиці, і сказала вона до Валаама: „Що я зробила тобі, то ти оце тричі вдарив мене?“ 29 І сказав Валаам до ослиці: „Бо ти виставила мене на сміх. Коли б меч був у руці моїй, то тепер я забив би тебе!“ 30 І сказала ослиця до Валаама: „Чи ж я не ослиця твоя, що ти їздив на мені, скільки живеш, аж до цього дня? Чи ж справді звикла я робити тобі так?“ І він відказав: „Ні!“ 31 І відкрив Господь очі Валаамові, і побачив він Господнього Ангола, що стоїть на дорозі, а його витягнений меч у руці його. І схилювся він, і впав на обличчя своє. 32 І сказав до нього Ангол Господній: „Нащо ти вдарив ослицю свою оце тричі? Ось я вийшов за перешкоду, бо ця дорога погибельна передо мною. 33 І побачила мене ця ослиця, і збочила перед лицем моїм ось власне тричі. І коли б вона не збочила була перед лицем моїм, то тепер я й забив би тебе, а її позоставив би живою“. 34 І сказав Валаам до Господнього Ангола: „Я згрішив, бо не знав, що ти стоїш да дорозі навпроти мене. А тепер, якщо це зле в очах твоїх, то я вернуся собі“. 35 І сказав Ангол Господній до Валаама: „Иди з цими людьми, і те слово, що скажеш тобі, — його тільки будеш говорити“. І пішов Валаам з Балаковими вельможами. 36 І почув Балак, що прийшов Валаам, і вийшов навпроти нього до Їр-Моаву, що на границі Арнону, що на краю границі. 37 І сказав Балак до

Валаама: „Чи ж справді не послав я до тебе, щоб покликати тебе, — чому ж не пішов ти до мене? Чи справді я не потраплю вшанувати тебе?“ **38** І сказав Валаам до Балака: „Ось я прибув до тебе тепер. Чи потраплю я сказати щось? Те слово, що Бог вкладе в уста мої, його тільки я буду промовляти“. **39** І пішов Валаам із Балаком, і прибули вони до Кір'ят-Хуцоту. **40** І приніс Балак на жертву худобу велику та худобу дрібну, і послав Валаамові та вельможам, що з ним. **41** І сталося вранці, і взяв Балак Валаама, та й вивів його на Бамот-Баал, щоб побачив ізвідти тільки частину того народу.

23 І сказав Валаам до Балака: „Збудуй мені тут сім жертовників, і приготуй мені тут сім бичків та сім баранів“. **2** І зробив Балак, як Валаам говорив. І приніс Балак та Валаам бичка та барана на кожному жертовнику. **3** І сказав Валаам до Балака: „Стань над своїм цілопаленням, а я піду, — може стріну Господа навпроти себе, і щό Він об'явить мені, я перекажу тобі“. І він пішов на лису гóру. **4** І стрівся Валаамові Бог, і сказав він Йому: „Сім жертовників склав я, і приніс бичка та барана на кожному жертовнику“. **5** І вклав Господь слово до Валаамових уст та й сказав: „Вернись до Балака, і будеш так промовляти“. **6** І вернувсь він до нього, аж ось він стоїть над своїм цілопаленням, він та всі вельможі моавські. **7** І він виголосив свою приповідку прорóчу й сказав: „Із Араму мене припровáдив Валак, цар моавський, з гір сходу: Іди ж, прокляни мені Якова, а йди ж, скажи

зло на Ізраїля! **8** Що ж я буду того проклинати, що Бог не прокляв був його? І що ж буду казати зло на того, що гніву на нього не має Господь? **9** Бо я бачу його з вершка скель, і з пагірків його оглядаю, — тож народ пробуває самотно, а серед людей не рахується. **10** Хто ж перелічив порох Яковів, і хто зрахував пил Ізраїлів? Хай душа моя вмре смертю праведних, і кінець мій хай буде такий, як його!“ **11** І сказав Балак до Валаама: „Що ти зробив мені? Я взяв тебе, щоб ти прокляв моїх ворогів, а оце ти справді поблагословив їх!“ **12** А той відповів та й сказав: „Чи ж не те, що Господь вклде в мої уста, я буду пильнувати, щоб те говорити?“ **13** І сказав до нього Балак: „Ходи ж зо мною до іншого місця, звідки побачиш його. Тільки частину його будеш бачити, а всього його не побачиш. І прокляни мені його, мого ворога, звідти!“ **14** І він узяв його на Седе-Цофим, на верхів'я Пісгі, і збудував сім жертівників, і приніс бичка та барана на кожному жертівнику. **15** І сказав він до Балака: „Стань тут над своїм цілопаленням, а я стріну там Господа “. **16** І стрів Господь Валаама, і вклав слово до уст його та й сказав: „Вернися до Балака, і будеш так промовляти“. **17** І прийшов він до нього, аж ось він стоїть над своїм цілопаленням, а з ним вельможі моавські. І сказав йому Балак: „Що ж говорив Господь?“ **18** І він виголосив свою приповідку пророчу й сказав: „У стань же, Балаку, та й слухай, нахили своє ухо до мене, о сину Ціппорів! **19** Бог не чоловік, щоб неправду казати, і Він не син людський, щоб Йому

жалкувати. Чи ж Він був сказав — і не зробить, чи ж Він говорив — та й не виконає? **20** Оце — я одержав наказу — поблагословити, і поблагословив Він, і я того не відверну! **21** Не видно страждання між Яковом, і не запримітно нещастя в Ізраїлі, — з ним Господь, його Бог, а між ним — голосний крик на славу Царя! **22** Бог, що вивів був їх із Єгипту, Він для нього, — як міць одноріжця! **23** Бо нема ворожби поміж Яковом, і чарів нема між Ізраїлем, — тепер буде сказане Якову та Ізраїлеві, що Бог учинив. **24** Тож устане народ, як левиця, і підійметься він, немов лев! Він не ляже, аж поки не буде він жерти здобичу, і аж поки не буде він пить кров забитих!“ **25** І сказав Балак до Валаама: „Ні проклинати — не проклинай його, ні благословити — не благословляй його!“ **26** І сказав Валаам, і відповів до Балака: „Чи ж не казав я тобі, говорячи: Усе, що буде промовляти Господь, те зроблю?“ **27** І сказав Балак до Валаама: „Ходи ж, візьму тебе ще до іншого місця, — може сподобається в Божих очах, і ти звідти проклянеш мені його“. **28** І взяв Балак Валаама на верхів'я Пеору, що звернений до пустині. **29** І сказав Валаам до Балака: „Збудуй мені тут сім жертівників, і приготуй мені тут сім бичків та сім баранів“. **30** І зробив Балак, як сказав був Валаам, і приніс бичка та барана на кожному жертівнику.

24 І побачив Валаам, що Господеві вгодно поблагословити Ізраїля, і не пішов, як кожного разу, на ворожбу, і звернув лице своє до пустині. **2** І звів Валаам очі свої, та й побачив Ізраїля, що пробував за

своїми племенами. І на ньому був Дух Божий! **3** І він виголосив свою приповідку пророчу й сказав: „Мова Валаама, сина Беорового, і мова мужа з очима відкритими, **4** це мова того, хто слухається Божих слів, хто бачить видіння Всемогутнього, що падає він, але очі відкриті йому. **5** Які, Якове, гарні намети твої, місця перебування твого, Ізраїлю! **6** Вони розтяглися, немов ті долини, немов ті садки понад річкою, вони як дерева алійні, що Господь насадив, як кедри над водами! **7** Вода потече з його відер, а насіння його — над великими водами. Його цар стане вищий за Агага, і царство його піднесеться. **8** Із Єгипту Бог вивів його, Він для нього — як міць однорожця! Поїсть він людей, що ворожі йому, і їхні кості потрощить, а стріли його поламає. **9** Нахилився він, ліг, немов лев, і як левіця, — хто підійме його? Хто благословляє тебе — той благословенний, а хто проклинає тебе — той проклятий!“ **10** І запалав гнів Балаків на Валаама, і сплеснув він у долоні свої! І сказав Балак до Валаама: „Я покликав тебе проклясти ворогів моїх, а ти ось, благословляючи, поблагословив їх оце тричі! **11** А тепер утікай собі до свого місця! Я сказав був: конче пошаную тебе, та ось стримав тебе Господь від пошани“. **12** І сказав Валаам до Балака: „Чи ж не казав я також до посланців твоїх, яких послав ти до мене, говорячи: **13** Якщо Балак дасть мені повний свій дім срібла та золота, то й тоді я не зможу переступити наказу Господнього, щоб зробити добре чи зле з власної волі, — що казатиме Господь,

тє я буду говорити! **14** А тепер я оце йду до народу свого. Ходи ж, я звіщú тобі, що і зрòбить той народ твоєму народові на кінці днів“. **15** І він виголосив свою приповідку пророчу й сказав: „Мова Валаама, сина Беорового, і мова мужа з очима відкритими, **16** мова того, хто слухається Божих слів, і знає думку Всевишнього, хто бачить видіння Всемогутнього, що падає він, але очі відкриті йому. **17** Я бачу його, та не тепер, дивлюся на нього, та він не близький! Сходить зоря он від Якова, і підіймається бєрло з Ізраїля, — ламає він скроні Моава та чєрепа всіх синів Сифа! **18** І стане Едом за спáдщину, і стане Сеїр за посілість своїх ворогів, а Ізраїль робитиме справи великі! **19** І той запанує, хто з Якова, і вигубить рештки із міста“. **20** І побачив він Амаліка, і виголосив свою приповідку пророчу й сказав: „Початок нарòдів — Амалік, та загине наприкінці й він!“ **21** І побачив він кенєянина, і виголосив свою приповідку пророчу й сказав: „Міцна ця оселя твоя, і поклав ти на скелі гніздó своє! **22** Але вігублений буде Каїн, незабáром Ашщур поневолить тебе!“ **23** І він виголосив свою приповідку пророчу й сказав: „О, хто ж буде жити, як зачне Бог робити оце? **24** І кораблі припливуть від кїттеїв, і Ашшура впокóрять, і Евера впокóрять. Та загине наприкінці й він!“ **25** І встав Валаам і пішов, та й вернувся до місця свого. А Балак також пішов на дорогу свою.

25 І осівся Ізраїль у Шїттїмі, і нарòд зачав ходити на розпусту до моавських дочóк, **2** а вони заклика́ли народ до жертв їхнім богам, — і народ їв та вклонявся

богам їхнім. **3** І Ізраїль приліпився був до пеорського Ваала. І запалав гнів Господній на Ізраїля. **4** І сказав Господь до Мойсея: „Візьми всіх голів наро́ду, та й повішай їх для Господа навпроти сонця. І відвернеться палючий Господній гнів від Ізраїля“. **5** І сказав Мойсей до Ізраїлевих суддів: „Позабивайте кожен мужів своїх, приліплених до пеорського Ваала“. **6** Аж ось прийшов один із Ізраїлевих синів, та й привів до братів своїх мідіянітянку на очах Мойсея й на очах усієї громади Ізраїлевих синів, а вони плакали при вході скинії заповіту. **7** І побачив це Пінхас, син Елеазара, сина священника Аарона. І встав він з-посеред громади, і взяв списа́ в свою руку. **8** І ввійшов він за Ізраїлевим мужем до серéдини мешкання, та й пробив їх обох — ізраїльтянина та ту жінку, — аж через її черево. І була стримана поразка Ізраїлевих синів. **9** І померло в поразці двадцять і чотири тисячі. **10** І промовив Господь до Мойсея, говорячи: **11** „Пінхас, син Елеазара, сина священника Аарона, відвернув Мою лють від Ізраїлевих синів, коли він запалився горливістю Моею серед них. І Я не вигубив Ізраїлевих синів у Своїй горлівості. **12** Тому́ скажи: ось Я даю йому свого заповіта: мир. **13** І буде йому та насінню його по нім заповіт вічного священства за те, що він запалився для Бога свого, і очистив Ізраїлевих синів“. **14** А ймення забитого Ізраїлевого мужа, що був забитий з тією мідіянітянкою, — Зімірі, син Салу, начальник ба́тькового дому Симеона. **15** І ім'я тієї забитої мідіянітської жінки — Козбі, дочка

Цура, що був головою племен батькового дому в Мідіяні. **16** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **17** „Ненáвидіти мідіянітів, і б́удете їх забивати! **18** Бож вони ненáвидять вас у своїх підступах, що звóдили вас через Пеора, і через Козбі, дочку мідіянітського начальника, сестру їх, забиту дня поразки за Пеора. І сталося по порáзці,

26 і сказав Господь до Мойсея й до Елезара, сина священика Аарона, говорячи: **2** „Перелічіть усю громаду Ізраїлевих синів від віку двадцяти літ і вище за домами їхніх батьків, кожного, хто здатний до в́ійська в Ізраїлі. **3** І говорив до них Мойсей та священик Елезар у моавських степáх над приєрихонським Йордáном, говорячи: **4** „Перелічіть від віку двадцяти літ і вище, як наказав був Господь Мойсеєві і Ізраїлевим синам, що виходили з єгипетського країю“. **5** Рувім, перворідний Ізраїлів. Рувимові сини: Ханох — рід Ханохів, від Паллу — рід Паллуїв, **6** від Хецрона — рід Хецронів, від Кармі — рід Карміїв. **7** Оце Рувімові роди. І були їхні перелічені: сорок і три тисячі й сімсот і тридцять. **8** А сини Паллуєві: Еліяв. **9** А сини Еліявові: Немуїл, і Датан, і Авірон. Це той Датáн та Авірóн, покликані громади, що підб́урювали проти Мойсея та проти Аарона в Кореевій громаді, коли вони підбурювали на Господа. **10** І відкрила земля свої уста, та й поглинула їх та Корея при смерті тієї громади, коли огонь пожер був двісті і п'ятдесят люда, і стали вони за ознаку. **11** А Корееві сини не померли. **12** Сини Симеóнові за

їхніми родами: від Немуїла — рід Немуїлів, від Яміна — рід Ямінів, в Яхіна — рід Яхінів, **13** від Зераха — рід Зерахів, від Саула — рід Саулів. **14** Оце Симеонові роди, — двадцять і дві тисячі й двісті. **15** Сини Гадові за їхніми родами: від Цефона — рід Цефонів, від Хаггі — рід Хаггіїв, від Шуні — рід Шуніїв, **16** від Озні — рід Озніїв, від Ері — рід Еріїв, **17** від Арода рід Ародів, від Ар'елі — рід Ар'еліїв. **18** Оце роди Гадових синів, за їхнім переліченням: сорок тисяч і п'ятсот. **19** Сини Юдині: Ер та Онан; і помер Ер та Онан у ханаанському Краї. **20** І були Юдині сини за їхніми родами: від Шели — рід Шелин, від Переца — рід Переців, від Зераха — рід Зерахів. **21** А П'ерецеві сини були: від Хецрона — рід Хецронів, від Хамула — рід Хамулів. **22** Оце Юдині роди за їхнім переліченням: сімдесят і шість тисяч і п'ятсот. **23** Сини Іссахарові за їхніми родами: Тола — рід Толин, від Цувви — рід Цуввин, **24** від Яшува — рід Яшувів, від Шімрона — рід Шімронів. **25** Оце Іссахарові роди за їхнім переліченням: шістдесят і чотири тисячі й триста. **26** Сини Завулонові за їхніми родами: від Середа — рід Середів, від Елона — рід Елонів, від Яхлеїла — рід Яхлеїлів. **27** Оце Завулонові роди за їхнім переліченням: шістдесят тисяч і п'ятсот. **28** Сини Йосипа за їхніми родами: Манасія та Єфр'ем. **29** Сини Манасіїні: від Махіра — рід Махірів, а Махір породив Гілеада, від Гілеада — рід Гілеадів. **30** Оце Гілеадові сині: Єзер — рід Єзерів, від Хелека — рід Хелеків, **31** і Асріїл — рід Асріїлів, і Шехем — рід Шехемів, **32** і Шеміда — рід Шемідин, і Хефер — рід

Хеферів. **33** А Целофхад, син Хеферів, не мав синів, а тільки дочок. А ймення дочок: Махла й Ноа, Хогла, Мілка й Тірца. **34** Оце роди Манасіїні, а їхні перелічені: п'ятдесят і дві тисячі й сімсот. **35** Оце Єфремові сині за їхніми родами: від Шутелаха — рід Шутелаків, від Бехера — рід Бехерів, від Тахана — рід Таханів. **36** А оце Шутелаків сині: від Ерана — рід Еранів. **37** Оце роди Єфремових синів за їхнім переліченням: тридцять і дві тисячі і п'ятсот. Оце Йосипові сині за їхніми родами. **38** Сині Венямінові за їхніми родами: від Бели — рід Белин, від Ашбела — рід Ашбелів, від Ахірама — рід Ахірамів, **39** від Шефуфама — рід Шефуфамів, від Хуфама — рід Хуфамів. **40** А сині Белині були: Ард, і Нааман, від Арда — рід Ардів, від Наамана — рід Нааманів. **41** Оце Венямінові сині за їхніми родами, а перелічені їхні: сорок і п'ять тисяч і шістьсот. **42** Оце Данові сини за їхніми родами: від Шухама — рід Шухамів. Оце Данові роди за їхніми родами. **43** Всі Шухамові роди за їхнім переліченням: шістдесят і чотири тисячі і чотиріста. **44** Асірові сині за їхніми родами: від Їмни — рід Їмнин, від Їшві рід Їшвіїв, від Берії — рід Беріїв. **45** Сини Берії: від Хевера — рід Хеверів, від Малкіїла — рід Малкіїлів, **46** а ймення Асірової дочки Сарах. **47** Оце роди Асірових синів за їхнім переліченням: п'ятдесят і три тисячі й чотиріста. **48** Сини Нефталімові за їхніми родами: від Яхцеїла — рід Яхцеїлів, від Гуні — рід Гуніїв, **49** від Єцера — рід Єцерів, від Шіллема — рід Шіллемів. **50** Оце роди Нефталімові за їхніми родами й за

їхнім переліченням: сорок і п'ять тисяч і чотириста.

51 Оце перелічені Ізраїлевих синів: шістсот тисяч і тисяча й сімсот і тридцять. **52** І промовив Господь до Мойсея, говорячи: **53** Для цих буде поділений край у спадок за числом імен. **54** Численному примножиш спадщину його, — а малому зменшиш спадок його, кожному за переліченням його буде дана спадщина його. **55** Тільки жеребком поділиться землю, — вони будуть володіти за іменами племен їхніх батьків. **56** За жеребком буде поділена спадщина його поміж численним та малим. **57** А оце перелічені Левити за їхніми родами: від Гершона — рід Гершонів, від Кегата — рід Кегатів, від Мерарі — рід Мераріїв. **58** Оце роди Левієві: рід Левіїв, рід Хевроніїв, рід Махліїв, рід Мушіїв, рід Корейв, а Кегат породив Амрама. **59** А ймення Амрамової жінки — Йохевед, дочка Левієва, що вродила її Левієві жінка його в Єгипті, а вона вродила Амрамові Аарона, і Мойсея, і сестру їх Маріям. **60** І вродилися Ааронові Надав, й Авігу, й Елеазар, й Итамар. **61** А Надав та Авігу померли, коли вони принесли чужий огонь перед Господнє лице. **62** І були їхні перелічені — двадцять і три тисячі, кожен чоловічої статі від місячного віку й вище; бо вони не були перелічені серед Ізраїлевих синів, — не дана бо їм спадщина серед Ізраїлевих синів. **63** Оце перелічені Мойсея та священника Елеазара, що перелічували Ізраїлевих синів у моавських степах над приєрихонським Йорданом. **64** А серед тих не було вже нікого з перелічених Мойсея та священника Аарона, що

перелічували Ізраїлевих синів на Сінайській пустині,
65 бо Господь був сказав їм: „Конче повмираєте ви на
пустині“. І не позостався з них ніхто, крім Калéва,
сина Єфуннеевого, та Ісуса, сина Навінового.

27 І прийшли дóчки Целофхада, сина Хеферового,
сина Гілеадового, сина Махірового, сина Манасіного,
з рóдів Манасії, сина Йóсипового, а оце ймення дочóк
його: Махла, Ноа, і Хогла, і Мілка, і Тірца. **2** І стали
вони перед Мойсеєм і перед священиком Елеазаром
та перед начальниками, і всією громадою при вході
скинії заповіту, говорячи: **3** „Наш бáтько помер у
пустині, і він не був серед громади змóвників на
Господа в Кореевій громаді, бо він помер за свій
гріх, а синів він не мав. **4** Чому ймення нашого
батька буде відняте з-посеред його роду, що немає
в нього сина? Дай же нам володіння серед братів
нашого батька!“ **5** І приніс Мойсей їхню справу перед
Господнє лице. **6** І сказав Господь до Мойсея, говорячи:
7 „Целофхадові дóчки слушно говорять. Конче даси
їм володіння спадкóве серед братів їхнього батька, і
зrobiш, щоб перейшла їм спадщина їхнього батька. **8**
А до Ізраїлевих синів будеш промовляти, говорячи:
Коли хто помре, а сина в нього нема, то зробіте, щоб
спáдок його перейшóв дочці його. **9** А якщо в нього
немає дочкі, то дасте спáдщину його братам його. **10**
А якщо в нього немає братів, то дасте спáдок його
братам батька його. **11** А якщо в його батька немає
братів, то дасте спáдщину його рóдичеві, близькому
йому з його роду, і він посяде його. А це стане для

Ізраїлевих синів на правну постанову, як Господь наказав був Мойсеєві“. 12 І сказав Господь до Мойсея: „Вийди на цю гóру Аварім, і побач той край, що Я дав Ізраїлевим синам 13 І побачиш його, і будеш прилучений до своєї рідні і ти, як був прилучений твій брат Аарóн, 14 бо ви були неслухняні наказам Моїм у пустині Цін при сварці громади, щоб явилася святість Моя через воду на їхніх очáх“. Це вода Меріви Кадеської в пустині Цін. 15 І промовив Господь до Мойсея, говорячи: 16 „Нехай призначить Господь, Бог дýхів і кожного тіла, чоловіка над громадою, 17 що вийде перед ними, і що ввійде перед ними, і що випровадить їх, і що впровадить їх, і не буде Господня громада, як отáра, що не має пастуха“. 18 І сказав Господь до Мойсея: „Візьми собі Ісуса, Навінового сина, мужа, що в ньому Дух, і покладеш свою рúку на нього. 19 І поставиш його перед священиком Елеазаром та перед усією громадою, і накажеш йому на їхніх очáх. 20 І даси на нього з влади своєї, щоб чула вся громада Ізраїлевих синів. 21 І стане він перед священиком Елеазаром, і він запитає для нього віроку урúму перед Господнім лицем. І за наkáзом його вийдуть, і за наkáзом його ввійдуть він та всі Ізраїлеві сини з ним і вся громада“. 22 І зробив Мойсей, як Господь наказав був йому. І взяв він Ісуса, і поставив його перед Елеазаром та перед усією громадою. 23 І поклав він руки свої на нього, і заповів йому, як Господь промовляв через Мойсея.

28 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Накажи Ізраїлевим синам, і скажи їм: Ви будете пильнувати жертву Мою, хліб Мій для огняніх Моїх жёртов, пахощі любі Мої, щоб принóсити Мені означеного чáсу. **3** І скажи їм: Оце огняна́ жертва, що принесете Господéві: безвадні однорічні ягнята, — двоє на день, цілопáлення зáвжди. **4** Одне ягня принесеш уранці, а ягня друге принесеш на́двечір. **5** І десяту частину ефи пшеничної муки на хлібну жертву, мішану в тóвченій оливі чверть гіна. **6** Це стане цілопáлення, принесене на Сінайській горі на пахощі любі, огняна́ жертва для Господа. **7** А лита жертва його — чверть гіна для одного ягняти. У святині принесеш литу жертву вина для Господа. **8** А друге ягня принесеш на́двечір, принесеш як хлібну жертву рáнку й як жертву литу його, — це огняна́ жертва, любі пахощі для Господа. **9** А суботнього дня — двоє однорічних безвадних ягнят, і дві десяти пшеничної муки, жертва хлібна, мішана в оливі, і жертва лита його. **10** Це суботне цілопáлення щосуботи його, — окрім цілопáлення ста́лого та його литої жертви. **11** А першого дня ваших місяців принесéте цілопáлення для Господа: бички, молоде з великої худоби — два, і одного барана, однорічні ягнята — сім безвадних, **12** і три десяти ефи пшеничної муки, жертву хлібну, мішану в оливі, для одно́го бичка, і дві десяти пшеничної муки, жертву хлібну, мішану в оливі, для одно́го барана, **13** і по десятій частині ефи пшеничної муки, жертву хлібну, мішану

в оливі, для одного ягняти. Це цілопáлення, пахощі любі, огняна́ жертва для Господа. **14** А їхні литі жертви: пів гіна вина буде для бика, а третина гіна для барана, а четвертина гіна для ягняти. Це новомісячне цілопáлення кожного молодика, для всіх молодиків року. **15** І буде принесений один козел на жертву за гріх для Господа, крім сталого цілопáлення, і лита жертва його. **16** А першого місяця, чотирна́дцятого дня місяця — Пáсха для Господа. **17** А п'ятна́дцятого дня того місяця — свято, сім день опрiсноки їсти. **18** Першого дня — святі збори, жодного робочого зайняття не будете робити. **19** І принесете огняну́ жертву, цілопáлення для Господа: бички, молоде з великої худоби — два, і одного барана, і сім однорічних ягнят, — безвадні вони будуть у вас. **20** А їхня хлібна жертва — пшенична мука, мішана в оливі, принесете три десяті ефи для бичка й дві десяті для барана. **21** По десятій частині ефі́ принесеш для одного ягняти, так для семи ягнят. **22** І одного козла жертви за гріх на очiщення вас, **23** окрім цілопáлення ранку, що належить до сталого цілопáлення, принесете оце. **24** Як оце, б́удете принóсити щоденно сім день хліб огнянóї жертви, любі пахощі для Господа; окрім сталого цілопáлення буде це принесене, і лита жертва його́. **25** А сьóмого дня будуть для вас святі збори, — жодного робочого зайняття не будете робити. **26** А дня первоплóдів, коли приносите нову́ хлібну жертву для Господа в ваших тижнях, будуть для вас святі збори, — жодного

робочого зайняття не будете робити. **27** І принесете цілопалення на любі пахощі для Господа: бички, молоде з великої худоби — два, барана одного, сім ягнят однорічних. **28** А їхня хлібна жертва: пшенична мука, мішана в оливi, три десятi ефи для одного бичка, двi десятi для одного барана, **29** по десятiй частинi ефи для одного ягняти, так для семи ягнят. **30** Козел один, — на очищення вас, **31** окрім сталого цілопалення та хлібноi його жертви це принесете, — вони будуть безвадні у вас, — і їхні литі жертви.

29 А сьомого місяця, першого дня місяця — святі збори будуть для вас, жодного робочого зайняття не будете робити, це буде для вас день сурмлення. **2** І спорядите цілопалення на пахощі любі для Господа: бичка, молоде з великої худоби, одного, барана одного, однорічні ягнята, — семеро безвадних. **3** А їхня хлібна жертва: пшенична мука, мішана в оливi, три десятi ефи для бичка, двi десятi для барана, **4** і одна десята для одного ягняти, так для семи ягнят, **5** і один козел, жертва за гріх, на очищення вас, **6** окрім новомісячного цілопалення й хлібноi його жертви та цілопалення сталого, і хлібноi його жертви та їхніх литих жертов за їхньою постановою, на любі пахощі, огняна жертва для Господа. **7** А десятого дня того сьомого місяця будуть для вас святі збори, — і будете впокоряти свої душі, жодного зайняття не будете робити. **8** І принесете цілопалення для Господа, любі пахощі: бичка, молоде з великої худоби, одного, барана одного, однорічних ягнят — семеро, безвадні

будуть у вас. **9** А їхня хлібна жертва: пшенична мука, мішана в оліві, три десяти ефи для бичка, дві десяти для одного барана, **10** по десятій для одного ягняти, так для семи ягнят. **11** Козел один, жертва за гріх, окрім жертви за гріх очищення й сталого цілопáлення, і його жертви хлібної та їхніх литих жертв. **12** А п'ятнадцятого дня сьомого місяця будуть для вас святі збори, — жодного робочого заняття не будете робити, і будете святкувати сім день для Господа. **13** І принесете цілопáлення, огняну жертву, пахощі любі для Господа: бички, молоде з великої худоби, — трина́дцятро, барани — два, однорічних ягнят — чотирна́дцятро, безвадні будуть вони. **14** А хлібна їхня жертва: пшенична мука, мішана в оліві, три десяти ефи для кожного з тринадцяти бичків, дві десяти для одного барана́, для двох баранів, **15** і по десятій для кожного з чотирнадцяти ягнят, **16** і один козел, жертва за гріх, окрім сталого цілопáлення, його хлібної жертви та його жертви литої. **17** А другого дня: бичкі, молоде з великої худоби, — двана́дцятро, барані́ — два, однорічні ягнята — чотирна́дцятро, безвадні. **18** А хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів і для ягнят — за числом їх, за постановою. **19** І козел один, жертва за гріх, окрім сталого цілопáлення й хлібної його жертви та їхніх литих жéртов. **20** А третього дня: бички — одина́дцятро, барані́ — два, однорічні ягнята — чотирна́дцятро, безвадні. **21** А хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів і для ягнят

— за числом їх, за постановою. **22** І козел жертви за гріх один, окрім сталого цілопáлення й його хлібно́ї жертви та його лито́ї жертви. **23** А четвертого дня: бичкі́ — десятеро, барані́ — два, однорічні ягнята — чотирна́дцятро, безвадні. **24** Хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів і для ягнят — за числом їх, за постановою. **25** І козел один, жертва за гріх, окрім сталого цілопáлення їхньо́ї хлібно́ї жертви та їхньо́ї лито́ї жертви. **26** А п'ятого дня: бички — дев'ятеро, барани — два, однорічні ягнята — чотирна́дцятро, безвадні. **27** А хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів і для ягнят — за числом їх, за постановою. **28** І козел жертви за гріх один, окрім сталого цілопáлення та його хлібно́ї жертви та його лито́ї жертви. **29** А шостого дня: бички — восьмеро, барани — двоє, однорічні ягнята — чотирна́дцятро, безвадні. **30** А хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів і для ягнят — за числом їх за постановою. **31** І козел жертви за гріх один, окрім сталого цілопáлення його хлібно́ї жертви та його литих жертв. **32** А сьомого дня: бичкі́ — семеро, барани — двоє, однорічні ягнята — чотирна́дцятро, безвадні. **33** А хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів і для ягнят — за числом їх, за постановою. **34** І козел жертви за гріх один, окрім сталого цілопáлення його хлібно́ї жертви та його лито́ї жертви. **35** А восьмого дня буде для вас відданн́я свята, — жодного робочого зайняття не будете робити. **36** І принесете

цілопáлення, огняну́ жертву, пахощі любі для Господа: бичка́ — одного, барана́ — одного, однорічних ягнят — семеро, безвадні. **37** Хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичка, для барана й для ягнят — за числом їх, за постановою. **38** І козел жертви за гріх один, окрім сталого цілопáлення та його хлібно́ї жертви та його литої жертви. **39** Оце принесете для Господа в ваші свята, окрім ваших обітниць та ваших дарів, для ваших цілопáлень, і для ваших хлібних жéртов, і для ваших литих жертв, і для ваших жертв мирних“. **40** І Мойсей сказав Ізраїлевим синам усе так, як Господь наказав Мойсеєві.

30 І Промовляв Мойсей до голів племён Ізраїлевих синів, говорячи: „Оце та річ, що Господь наказав: **2** Коли хто складає обітницю для Господа або присягне́ прися́гу заректі́ зарóка на душу свою, хай той не порушить свого слова, — нехай зробить усе, як вийшло було з його уст. **3** А жінка, коли складає обітницю для Господа, і зарече́ зарóка в домі свого батька в своїй мóлодості, **4** і почує її батько обітницю її та зарóка, що зарекла́ на свою душу, та буде мовчати їй ба́тько її, то будуть важні всі обітниці її, і буде важний кожен зарі́к її, що вона зарекла́ на ду́шу свою. **5** А якщо батько її заборонить їй того дня, коли був почув, усі обітниці її та зарóки її, що зарекла́ на свою душу, то не будуть вони важні, а Господь пробачить їй, бо її ба́тько заборонив їй. **6** А якщо буде вона заміжня, а обітниці її на ній або мова уст її, що зарекла́ на душу свою, **7** і почує її чоловік, і буде мовчати їй

того дня, коли почує, то будуть важні обітниці її, і зарόки її, що зарекла на свою душу, будуть важні. **8** А якщо того дня, коли чоловік її почув, він заборонить їй і уневажнить обітниці її, що на ній, і мову уст її, що зарекла на свою душу, то Господь пробачить їй. **9** А обітниця вдови та розвѣденої, усе, що зарекла на свою душу, буде важне на ній. **10** А якщо вона обітувала в домі свого чоловіка, або зарекла зарόка на свою душу присягою, **11** а чоловік її чув та змóвчав їй, не заборонив їй, то будуть важні всі обітниці її, і кожен зарік, що зарекла на свою душу, буде важний. **12** А якщо справді уневажнить їх чоловік її того дня, коли він почує, то все, що вийшло з її уст для її обітниць та для зарόків душі її, не буде важне, — її чоловік уневажнив їх, і Господь прóстить їй. **13** Кожна обітниця й кожна присяга зарόку впокоряти свою душу, — чоловік її зробить важною, абó чоловік її уневажнить її. **14** А якщо чоловік її, замóвчучи, буде мовчати їй з дня на день, то зробить важними всі її обітниці, або всі її зарόки, що на ній; зробив їх важними, бо він мовчав їй того дня, коли був почув. **15** А якщо справді уневажнить він їх по тóму, як був почув, то понесе він гріх її. **16** Оце постанови, що Господь наказав був Мойсеєві, у цій справі між чоловіком та його жінкою, між батьком та його дочкою в її мóлодості в домі батька свого“.

31 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Пімстї мідіянітам за кривду Ізраїлевих синів, пóтім бóдеш прилúчений до своєї рідні“. **3** І промовив

Мойсей до наро́ду, гово́рячи: „Озбройте з-поміж себе людей для війська, і будуть вони на мідіян, щоб дати Господню пі́мсту на мідіян. 4 По тисячі з плéмені зо всіх Ізраїлевих плéмен пошлéте до війська“. 5 І були призначені з Ізраїлевих тисяч — тисяча з плéмені — дванадцять тисяч озброєних для війська. 6 І послав їх Мойсей — тисячу з кожного плéмени — до їх війська, і Пінхаса, сина священника Елеазара, на війну, і святий по́суд, і сурми для сурмлення в його руці. 7 І ру́шили війною па Мідіяна, як наказав був Господь Мойсеєві, і позабива́ли кожного чоловічої статі. 8 І крім тих забитих, позабивали мідіянських царів: Евія, і Рекема, і Цура, і Хура, і Реву, — п'ять мідіянських царів, і Валаама, Беорового сина, забили мечем. 9 І полони́ли Ізраїлеві сини мідіянських жінок і їхніх дітeй, і всю їхню худобу, і всі їхні стада́ та ввесь їх маéток пограбува́ли. 10 А всі їхні міста по їхніх осáдах та всі їхні оселі попалі́ли огнем. 11 І позабирали вони все захо́плене й усю здóбич, людей та худобу. 12 І вони привелі́ до Мойсея й до священника Елеазáра та до громади Ізраїлевих синів полонéних і здóбич, і захо́плене до та́бору, до моавських степів, що над приєрихóнським Йо́рдáном. 13 І вийшли Мойсей і священник Елеазáр та всі начальники громади назустріч їм поза та́бір. 14 І розгні́вався Мойсей на військóвих провідникі́в, тисячникі́в та сотникі́в, що верта́лися з війська тієї війни. 15 І сказав до них Мойсей: „Чи ви позоставили живими всіх жіно́к? 16 Тож вони булі́ для Ізраїлевих синів — за радою

Валаама — причиною на відступлення від Господа через Пеора! І була поразка в Господній громаді. **17** А тепер позабивайте кожного хлопця між дітьми, і кожну жінку, що познала чоловіка на мужеськім лóжі, повбивайте. **18** А всіх молодих жінок, що не познали мужеського лóжа, зоставте живими для себе. **19** А ви пробудьте поза табóром сім день. Кожен, хто забив когó, і кожен, хто доторкався трупá, очистьтєся дня третього й дня сьомого ви та ваші брáнци. **20** І ви очистите кожну одежу, і кожну шкурянú річ, і все зроблене з козїної вовни, і кожну дерев'яну річ“. **21** І сказав священник Елеазáр воїнам, що ходили на війну: „Оце постанова закóну, що Господь наказав був Мойсеєві: **22** Тільки золото й срібло, мідь, залізо, цїну та олово, **23** кожну річ, що видержить в огні, перепровáдите через огонь, — і стане чиста, тільки перше очищáльною водою очїститься; а все, що не видérжує огню, перепровáдите через воду. **24** І виперете одежу свою сьомого дня, і станете чисті, а потому ввійдете до табóру“. **25** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **26** „Перелїчи здóбич брáнців між людьмі й між худобою ти й священник Елеазáр та голови бáтьківських домів громади. **27** І поділиш ту здóбич пополовині між учасниками війни, що входять до війська, і між усією громадою. **28** І принесеш данїну для Господа від військóвих, що входять до війська, одну душу від п'яти сотень від людїни й від великої худоби, і від ослів, і від худоби дрібнóї. **29** З їхнóї половини візьми, і даси священникові Елеазарові

як Господне прино́шення. **30** А з половини Ізраїлевих синів візьмеш одного вийнятого з п'ятидесяти — з лю́дини, з худоби великої, з ослів та з худоби дрібно́ї, з кожної скотини, та й даси їх Левитам, що виконують сторожу Господньої скині́ї“.

31 І зробив Мойсе́й та священник Елеаза́р, як Господь наказав був Мойсе́єві.

32 І була здобич, позостале грабунку, що захопи́ли були́ військові: дрібно́ї худоби — ші́стсо́т тисяч і сі́мдеся́т тисяч і п'ять тисяч.

33 А худоба велика -сі́мдеся́т і дві тисячі.

34 І осли — ші́стдеся́т і одна тисяча.

35 А душ лю́дських із жінок, що не пізнали мужеського ло́жа, усіх душ — тридцять і дві тисячі.

36 І була половина, ча́стка тих, що вхо́дили до війська, число худоби дрібно́ї — триста тисяч і тридцять тисяч і сі́м тисяч і п'ять сотень.

37 І була да́нина для Господа з худоби дрібно́ї, — ші́сть сотень сі́мдеся́т і п'ять.

38 А худоба велика: тридцять і ші́сть тисяч, а їхня да́нина для Господа — сі́мдеся́т і двоє.

39 А осли: тридцять тисяч і п'ять сотень, а їхня да́нина для Господа — ші́стдеся́т і один.

40 А душ лю́дських: ші́стнадцять тисяч, а їхня да́нина для Господа — тридцять і дві душі.

41 І дав Мойсей да́нину Господнього прино́шення священникові Елеазарові, як Господь наказав був Мойсе́єві.

42 І з половини Ізраїлевих синів, що Мойсей відді́лив, від людей, що вирушали на війну, — **43** і була грома́дська половина з дрібно́ї худоби — триста тисяч і тридцять тисяч і сі́м тисяч і п'ять сотень.

44 А худоба велика — тридцять і ші́сть тисяч.

45 А осли — тридцять тисяч і п'ять

сотень. **46** А людських душ — шістнадцять тисяч, — **47** і взяв Мойсей з половини Ізраїлевих синів вийнятого одного з п'ятидесяти з людини та зо скотини, та й дав їх Левитам, що виконують сторо́жу Господньої шкіни, як Господь наказав був Мойсееві. **49** та й сказали Мойсееві: „Твої раби перелічили військóвих, що під нашою рукою, і нікого з нас не бракува́ло. **50** І ми принесли Господню жертву, кожен, хто знайшов що з золота, ланцюжок на ноги, і нарамéнник, пéрстень, серéжки та нашійника на очищення наших душ перед Господнім лицем“. **51** І взяв Мойсей та священник Елеазар від них те золото, кожну зроблену річ. **52** І бу́ло всього золота прино́шення, що принесли для Господа, — шістнадцять тисяч сімсот і п'ятдесят шеклів від тисячників і від сотників. **53** Військóві грабува́ли кожен для себе. **54** І взяв Мойсей та священник Елеазар те золото від тисячників та сотників, і вnéсли його до шкіни заповіту, — пám'ятка для Ізраїлевих синів перед Господнім лицем.

32 А в Рувімових синів та в синів Га́дових були великі стада́, дуже числénні. І побачили вони край Язерський та край Гілеадський, а ото це місце — місце добре для худоби. **2** І прийшли Гадові сини та сини Рувимові, та й сказали до Мойсея й до священника Елеазара та до громадських начальників, говорячи: **3** „Аторот, і Дівон, і Язер, і Німра, і Хешбон, і Ел'але і Севам, і Нево, і Беон, — **4** та земля, що Господь побив був перед Ізраїлевою громадою, — вона земля добра для худоби, а в твоїх рабів є худóба“. **5** І сказали

вони: „Якщо ми знайшли ласку в очах твоїх, то нехай да́но буде ту землю твоїм рабам на володіння. Не перепроваджуй нас через Йорда́н!“ 6 І сказав Мойсей до Гадових синів та до синів Рувимових: „Чи брати ваші підуть на війну́, а ви будете тут сидіти? 7 І для чого ви стримуєте серце Ізраїлевих синів від перехо́ду до того кра́ю, що дав їм Господь? 8 Так зробили були́ ваші батькі́, коли я послав їх із Кадеш-Барнеа побачити той край. 9 І ввійшли вони в Ешкольську долину, і побачили були той край, — і стримали серце Ізраїлевих синів, щоб не вхо́дити до того кра́ю, що дав їм Господь. 10 І запалився Господній гнів того дня, і присягнув Він, говорячи: 11 „ Поправді кажú, — не побачать ці люди, що виходять з Єгипту, від віку двадцять літ і вище, тієї землі, що Я присягнув був Авраамові, Ісакові та Якову, бо вони не виконували наказів Моїх, 12 окрім Калева, Єфуннеевого сина, кеніззеянина, та Ісуса, сина Навінового, бо вони виконували накази за Господом. 13 І запалився був гнів Господній на Ізраїля, і Він зробив, що вони ходили по пустині сорок літ, аж поки не скінчи́лося все те покоління, що робило зло в Господніх оча́х“. 14 А оце стали ви замість ваших батьків, як нащадки грішних людей, щоб збільши́ти ще палючий гнів Господній на Ізраїля. 15 Бо як ви відвернетесь від Нього, то Він ще далі триматиме його в пустині, і ви спричините згубу всьому цьому наро́дові“. 16 А вони підійшли до нього та й сказали: „Ми побудуємо тут кошари́ для нашої худоби та міста́ для наших дітей, 17 а ми самі

узбрóймося, готові до бою перед Ізраїлевими синами, аж поки не введемо їх до їхнього місця. А діти наші осядуть по твердінних містах, охороняючи себе перед мешканцями цієї землі. **18** Ми не вернемося до наших домів, аж поки Ізраїлеві сини не заволодіють кожен спадком своїм. **19** Бо ми не будемо володіти з ними по той бік Йордану й далі, бо прийшла нам наша спадщина з цього боку Йордану на схід“. **20** І сказав їм Мойсей: „Якщо ви зробите цю річ, якщо ви узбрóїтесь на війну перед Господнім лицем, **21** і перейде кожен ваш узбрóєний Йордан перед Господнім лицем, аж поки Він не вижене ворогів Своїх перед Собою, **22** то буде здобутий той край перед Господнім лицем, і ви потому вернетесь, і будете невинні перед Господом та перед Ізраїлем. І буде вам цей край на володіння перед Господнім лицем. **23** А якщо не зробите так, то ви згрішили Господеві, і знайте, що ваш гріх знайде вас! **24** Побудуйте собі міста для ваших дітей, та кошари для ваших отар. А що вийшло з ваших уст, те зробіть“. **25** І сказали Гадові сини та сини Рувімові до Мойсея, говорячи: „Раби твої зрóbлять, як пан наш приказує. **26** Діти наші, жінки наші, стадо наше та вся наша худоба бóдуть там, у гілеадських містах. **27** А раби твої перейдуть, кожен військóвий озбрóєний, перед Господнім лицем на війну, як пан наш наказує“. **28** І Мойсей наказав про них священникові Елезарові й Ісусові, синові Навіновому, та гóловам батківських домів племен Ізраїлевих синів. **29** І сказав Мойсей до них: „Якщо Гадові сини

та сини Рувимові перейдуть із вами Йордан, кожен озброєний на війну перед лицем Господнім, і буде здобутий край перед вами, то дасте їм гілеадський край на володіння. **30** А якщо вони не перейдуть з вами озброєні, то отримають володіння серед вас в ханаанському краї". **31** І відповіли Гадові сини та сини Рувимові, говорячи: „Що говорив Господь до твоїх рабів, так зробимо. **32** Ми перейдемо озброєні перед Господнім лицем до ханаанського краю, а з нами буде наше володіння по цей бік Йордану“. **33** І Мойсей дав їм, Гадовим синам і синам Рувимовим та половині племіні Манасії, Йосипового сина, царство Сігона, царя аморейського, і царство Ога, царя башанського, той край по містах його, у границях міст того краю навколо. **34** І збудували Гадові сини Дівон, і Атарот, і Ароер, **35** і Атарот Шофан, і Язер, і Йогбегу, **36** і Бет-Німру, і Бет-Гаран, твердинні міста та кошари для отари. **37** А Рувимові сини збудували: Хешбон, і Ел'але, і Кір'ятаїм, **38** і Нево, і Баал-Меон, зміненоіменні, і Сивму, і назвали йменнями міст, що вони збудували. **39** І пішли сини Махіра, сина Манасії, до Гілеаду, та й здобули його і позбавили спадщини амореянина, що в ньому. **40** І дав Мойсей Гілеад Махірові, синові Манасії, і той осів у ньому. **41** А Яір, син Манасіїн, пішов і здобув їхні села, та й назвав їх: Яірові села. **42** А Новах пішов та й здобув Кенат та залежні від нього міста, і назвав його своїм ім'ям: Новах.

33 Оце походи Ізраїлевих синів, що вийшли з єгипетського краю за своїми військовими відділами

під рукою Мойсея та Аарона. 2 А Мойсей написав їхні віходи з їхніми походами за Господнім наказом, і оце їхні походи за їхніми віходами. 3 І рушили вони з Рамесесу першого місяця, п'ятнадцятого дня першого місяця, другого дня по Пасці вийшли Ізраїлеві сини сильною рукою на очах усього Єгипту. 4 А Єгипет ховав, кого побив Господь серед них, — кожного перворідного, а над їхніми богами зробив Господь суди. 5 І рушили Ізраїлеві сини з Рамесесу, і таборували в Суккоті. 6 І рушили з Суккоту й таборували в Етамі, що на краю пустині. 7 І рушили з Етаму, а вернулися до Пі-Хіроту, що перед Баал-Цефоном, і таборували перед Міг'долом. 8 І рушили з-перед Хіроту, і перейшли серед моря до пустині, і йшли триденною дорогою в Етамській пустині, і таборували в Марі. 9 І рушили з Марі й увійшли до Еліму, — а в Елімі — дванадцять джерел води та сімдесят пальм, — і таборували там. 10 І рушили з Еліму й таборували над Червоним морем. 11 І рушили з-над Червоного моря й таборували в пустині Сін. 12 І рушили з пустині Сін і таборували в Дофці. 13 І рушили з Дофки й таборували в Алуші. 14 І рушили з Алушу й таборували в Ріфідімі, — і не було там води на пиття для народу. 15 І рушили з Ріфідіму й таборували в пустині Сінаї. 16 І рушили з пустині Сінаї і таборували в Ківрот-Гаттааві. 17 І рушили з Ківрот-Гаттаави й таборували в Хацероті. 18 І рушили з Хацероту й таборували в Рітмі. 19 І рушили з Рітми й таборували в Ріммоні Переца. 20 І рушили з Ріммону

Переца й таборували в Лівні. 21 І рушили з Лівни й таборували в Ріссі. 22 І рушили з Рісси й таборували в Кегелаті. 23 І рушили з Кегелати й таборували на горі Шефер. 24 І рушили з гори Шефер і таборували в Хараді. 25 І рушили з Харади й таборували в Макгелоті. 26 І рушили з Макгелоту й таборували в Тахаті. 27 І рушили з Тахату й таборували в Тераху. 28 І рушили з Тераху й таборували в Мітці. 29 І рушили з Мітки й таборували в Хашмоні. 30 І рушили з Хашмони й таборували в Мосероті. 31 І рушили з Мосероту й таборували в Бене-Яакані. 32 І рушили з Бене-Яакану й таборували в Хорі Гідгаду. 33 І рушили з Хору Гідгаду й таборували в Йотваті. 34 І рушили з Йотвати й таборували в Авроні. 35 І рушили з Аврони й таборували в Еційон-Гевері. 36 І рушили з Еційон-Геверу й таборували в пустині Цін, це — Кадеш. 37 І рушили з Кадешу й таборували на Гор-горі, на краю едомської землі. 38 І зійшов священник Аарон на Гор-гору з Господнього наказу, та й помер там сорокового року виходу Ізраїлевих синів з єгипетського краю, п'ятого місяця, першого дня місяця. 39 А Аарон був віку ста й двадцяти й трьох літ, коли помер він на Гор-горі. 40 І почув ханаанецьнин, цар Араду, — а він сидів на півдні в краї ханаанським, — що йдуть Ізраїлеві сини. 41 І рушили від Гор-гори й таборували в Цалмоні. 42 І рушили з Цалмони й таборували в Пуноні. 43 І рушили з Пунону й таборували в Овоті. 44 І рушили з Овоту й таборували в Йе-Гааварімі, на моавській границі. 45 І рушили з Йіму

й таборували в Дівоні Гаду. 46 І рушили з Дівону Гаду й таборували в Алмон-Дівлатаймі. 47 І рушили з Алмон-Дівлатайми й таборували в горах Аварім перед Нево. 48 І рушили з гір Аварім, і таборували в моавських степах. 49 І таборували вони над Йорданом від Бет-Єшмоту аж до Авел-Шіттиму в Моавських степах. 50 І Господь промовляв до Мойсея в моавських степах над приєрихонським Йорданом, говорячи: 51 „Промовляй до Ізраїлевих синів та й скажеш до них: Коли ви перейдете Йордан до ханаанського краю, 52 то проженете всіх мешканців того Краю перед собою, і понищите всі їхні зображення, і всіх литих ідолів їхніх понищите, і всі їхні висоти поруйнуєте. 53 І ви заволодієте тим Краєм, і осядете в ньому, бо Я дав вам той Край на власність. 54 І ви заволодієте тим Краєм жеребком за вашими родами: численному збільшите власність його, а малому зменшите власність його, — де вийде йому жеребок, туди йому буде, за племенами ваших батьків будете володіти собі. 55 А якщо ви не виженете мешканців того Краю від себе, то будуть ті, кого позоставите з них, колючками в ваших очах та тернями в ваших боках. І будуть вас утискати на тій землі, що на ній ви сидітимете. 56 І станеться, — як Я думав був учинити їм, учиню те вам“.

34 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Накажи Ізраїлевим синам та й скажи їм: Коли ви ввійдете до ханаанського краю, — це буде той край, що припадє вам у спадщині, ханаанський край по

границях його. **3** І буде вам південна сторона від пустині Цін при Едомі, і буде вам південна границя від кінця Солоного моря на схід. **4** І скерується вам та границя з полудня до Маале-Акраббіму, і перейде до Ціну, і будуть виходи її з полудня до Кадеш-Барнеа. І вийде вона до Хацар-Аддару й перейде до Ацмону. **5** І скерується границя з Ацмону до єгипетського потоку, і будуть її виходи до моря. **6** А границя західня, — буде для вас море Велике, це буде для вас західня границя. **7** А оце буде для вас північна границя: від Великого моря визначите собі за границю Гор-гору. **8** Від Гор-гори визначите в напрямі до Гамату, і будуть виходи границі до Цедаду. **9** І вийде границя до Зіфрону, і будуть її виходи до Гацар-Енану. Це буде вам північна границя. **10** І визначите собі за границю на схід — від Гацар-Енану до Шефаму. **11** І зійде границя від Шефаму до Рівли, на схід Аїну. І зійде границя, і дійде на беріг Кінеретського моря на схід. **12** І зійде границя до Йордану, і будуть її виходи — море Солоне. Це буде для вас край по його границях навколо“. **13** І Мойсей наказав Ізраїлевим синам, говорячи: „Оце та земля, що ви поділите собі її жеребком, що Господь наказав дати дев'яти племенам і половині племені. **14** Бо взяли плем'я Рувимових синів за домами батьків своїх, і плем'я Гадових синів за домами батьків своїх, і половина племені Манасїїного взяли спадщину свою, **15** два племені й половина племені взяли вже свою спадщину з того боку приєрихонського Йордану на схід та на південь.“ **16** І Господь промовляв до Мойсея,

говорячи: **17** „Оце іменá тих мужів, що поділять для вас той край на спáдок: священник Елеазар та Ісус, син Навинів, **18** та візьмете по одні́му князеві з племени, щоб поділити той край на власність. **19** А оце ймення тих мужів: для Юдиного племени — Калев, син Єфуннеїв; **20** а для племени Симебóнових синів — Шемуїл, син Аммігудів; **21** а для племени Веніямінового — Елідад, син Кіслонів; **22** для племени Дáнових синів — князь Буккі, син Йогліїв. **23** для Йóсипових синів, для племени синів Манасіїних — князь Ханніїл, син Ефодів; **24** а для племени Єфрémових синів — князь Кемуїл, син Шіфтанів; **25** а для племени Завулóнових синів — князь Еліцафан, син Парнахів; **26** а для племени Іссахáрових синів — князь Палтіїл, син Аззана; **27** а для племени Асірових синів — князь Ахігуд, син Шеломіїв; **28** а для племени синів Нефталімових — князь Педаїл, син Аммігудів. **29** Оце ті, кому наказав Господь поділити ханаанський Край на спáдщину для Ізраїлевих синів.

35 І Господь промовляв до Мойсея на моавських степах над приєрихóнським Йордáном, говорячи: **2** „Накажи Ізраїлевим синам, і нехай вони дадуть Левитам зо спáдку свого володіння міста́ на сидіння; і пасові́сько для міст навколо них дасте ви Левитам. **3** І будуть ті міста їм на сидіння, а їхні пасові́ська будуть для їхньої скотини, і для їхньої худоби та для всієї їхньої звірини. **4** А пасові́ська тих міст, що дасте Левитам, будуть тягнутись від міської стіни й назóвні — тисяча локтів навкóло. **5** І відміряєте поза

містом на східню сторону — дві тисячі ліктів, і на півдённу сторону — дві тисячі ліктів, і на за́хідню сторону — дві тисячі ліктів, і на північну сторону — дві тисячі ліктів, а місто — усере́дині. Це будуть для вас міські пасовіська. **6** А з міст, що дасте́ Левитам, буде шість міст на схóвища, що дасте, щоб утікати туди убійникові. А окрім них дасте́ сорок і два міста. **7** Усі ті міста, що дасте Левитам, — сорок і вісім їхніх міст та їхні пасовіська. **8** А ті міста, що дасте з володіння Ізраїлевих синів, — від більшого дасте більше, а від меншого — менше, кожен за спáдком своїм, яким володітиме, дасть із своїх міст Левитам“. **9** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **10** „Промовляй до Ізраїлевих синів та й скажи їм: Коли ви перейдете Йорда́н до ханаанського кра́ю, **11** то виберіть собі міста, — вони будуть на схóвища для вас, і втече туди убійник, що заб'є душу невмисне. **12** І будуть для вас ті міста на схóвища перед месником, і не помре убійник, поки не стане на суд перед громадою. **13** А ті міста, що дасте, — шість міст на схóвища буде для вас. **14** Три місті дасте по той бік Йорда́ну, а три місті дасте в ханаанському краї, — вони будуть міста на схóвища. **15** Ці шість міст будуть на схóвища для Ізраїлевих синів, і для прихóдька та для осілого серед них, щоб утік туди кожен, хто заб'є кого невмісне. **16** А коли б хто вдарив кого залізним знаряддям, а той помер, — він убійник, буде конче забитий той убійник. **17** А якщо вдарив його ка́менем, що був у руці, що від нього можна померти, і той помер,

— він убійник, буде конче забитий той убійник. **18**
Або вдарив його дерев'яним знаряддям, що було
в руці, що від нього можна померти, і той помер,
— він убійник, буде конче забитий той убійник. **19**
Месник за кров — він заб'є убійника; як спіткає його,
він заб'є його. **20** А якщо пхне його з ненависти, або
кине на нього чим навмисне, а той помре, **21** або з
ворогування вдарив його своєю рукою, а той помер,
— буде конче забитий той, хто вдарив, він убійник;
мєсник за кров заб'є убійника, як спіткає його. **22**
А як хто випадково, без ненависти пхнув кого або
кинув на нього невмисне якимбудь знаряддям, **23**
або якимбудь каменем, що від нього можна померти,
кинув на нього не бачачи, і той помер, а він не був
ворог йому й не шукав йому зла, **24** то розсудить
громада між убійником та між мєсником за кров за
цими постановами. **25** І громада візволить убійника
з руки месника за кров, і громада верне його до міста
сховища його, що втік був туди. І осяде він у ньому
аж до смерти найвищого священика, помазаного
святою оливою. **26** А якщо убійник, виходячи, вийде з
границі міста сховища його, куди втік був, **27** і знайде
його месник за кров поза границями міста сховища
його, і замордує месник за кров убійника, — нема
йому вини крѳви! **28** Бо він повинен сидіти в місті
сховища свого аж до смерти найвищого священика. А
по смерті найвищого священика вернеться убійник
до землі володіння свого. **29** І буде це для вас на
правну постанову для ваших поколінь по всіх ваших

оселях. **30** Коли хто заб'є кого, то месник за словами свідків заб'є убійника. А одного свідка не дóсить проти кого, щоб осудити на смерть. **31** І не візьмете окупу для душі убійника, що він повинен умерти, бо буде він конче забитий. **32** І не візьмете окупу від змушеного втікати до міста схóвища його, щоб вернувся сидіти в краю до смерти священника. **33** І не збезчестите того краю, що ви в ньому, бо та кров — вона безчестить край, а краєві не прощáється за кров, що проліта в ньому, як тільки кров'ю того, хто її пролив. **34** І не занечистиш того краю, що ви сидите в ньому, що Я пробуваю серед нього. Бо Я — Господь, що пробуваю посеред синів Ізраїлевих!“

36 І поприхóдили гóлови бáтьківських домів родів синів Гілеада, сина Махіра, сина Манасіїного з родів Йóсипових синів, і промовили перед Мойсеєм та перед князями, гóловами бáтьківських домів Ізраїлевих синів, **2** і сказали: „Господь наказав моєму панові дати жеребком цей край Ізраїлевим синам, і пан мій отримав Господнього наkáза дати спáдок нашого брата Целофхада його дóчкам. **3** І якщо вони будуть за жінок комú з синів інших племен Ізраїлевих синів, то буде віднята їхня спáдщина зо спáдку наших батьків, і буде дóдане над спáдок тому плéмені, що вони стануть їм за жінок, а з жеребка́ нашого спáдку буде відняте. **4** А якщо Ізраїлевим синам буде ювілей, то буде їхня спáдщина дóдана до спáдку племені, що стануть їм за жінок, і їхня спадщина буде віднята від спáдку племені наших батьків“. **5** І наказав

Мойсей Ізраїлевим синам за Господнім на́казом, говорячи: „Слушно говорить плém'я Йóсипових синів.

6 Оце та річ, що Господь заповів про Целофхадових дочок, говорячи: Вони стануть за жінок тим, хто їм подобається, тільки родові племени їхнього батька вони стануть за жінок. **7** І не буде перехідити спадщина Ізраїлевих синів від племени до племени, бо кожен із Ізраїлевих синів буде держатися спадщини племени своїх батьків. **8** А кожна дочка, що посяде спадщину від племени Ізраїлевих синів, стане за жінку одному з роду племени батька свого, щоб Ізраїлеві сини володіли кожен спадком батьків своїх.

9 І не буде перехідити спадок від племени до іншого племени, бо кожен із племен Ізраїлевих синів буде держатися спадку свого“. **10** Як Господь наказав був Мойсеєві, так учинили Целофхадові дочки. **11** І стали Целофхадові дочки: Махла, Тірца, і Хогла, і Мілка, і Ноа за жінок для синів дядьків своїх. **12** Тим, що з родів синів Манасіїних, сина Йóсипового, стали вони за жінок, а їхня спадщина залишилася за племенем роду їхнього батька. **13** Оце заповіді та постанови, що Господь наказав був через Мойсея Ізраїлевим синам у моавських степах над приєрихонським Йорданом.

Повторення Закону

1 Оце ті слова, що Мойсей говорив був до всього Ізраїля по тім боці Йордану в пустині, на степу, навпроти Червоного моря, між Параном, і між Тофелем, і Лаваном, і Гецеротом, і Ді-Загавом, **2** одинадцять день дороги від Хориву, дорога до гори Сеїру, аж до Кадеш-Барнеа. **3** І сталося сорокового року, одинадцятого місяця, першого дня місяця говорив Мойсей до Ізраїлевих синів усе, що Господь наказав був йому про них, **4** по тому, як забив він Сигона, царя аморейського, що сидів у Хешбоні, і Ога, царя башанського, що сидів в Аштароті в Едреї. **5** На тім боці Йордану в моавському краї став Мойсей вияснити Закону, говорячи: **6** „Господь, Бог наш, промовляв до нас на Хоріві, говорячи: Дбайте вам сидіти на цій горі! **7** Оберніться й рушайте, і йдіть на гору амореянина, та до всіх сусідів його на степу, на горі, і в долині, і на півдні, і на побережжі моря, — до краю ханаанського та до Ливану, аж до Великої Річки, — річки Ефрату. **8** Ось Я дав вам цей край! Увійдіть, і заволодійте цим краєм, що на нього Господь був присяг вашим батькам, — Авраамові, Ісакові та Якову, що дасть його їм та їхньому насінню по них“. **9** І сказав я того часу до вас, говорячи: „Не можу я сам носити вас. **10** Господь, Бог ваш, розмножив вас, і ось ви сьогодні, щодо численности, як збір небесні! **11** Господь, Бог ваших батьків, нехай додасть вам у тисячу раз, і нехай поблагословить вас, як Він говорив вам. **12** Як я сам понесу тяготу вашу, і тягар ваш,

і ваші суперечки? **13** Візьміть собі мужів мудрих, і випробуваних, і знаних вашим племенам, і я поставлю їх на чолі вас“. **14** І ви відповіли мені та й сказали: „Добра та річ, що ти кажеш зробити“. **15** І взяв я голів ваших племён, мужів мудрих та знаних, і поставив їх гóловами над вами, — тисячниками, і сотниками, і п'ятдесятниками, і десятниками, та урядниками для ваших племён. **16** І наказав я того часу вашим суддям, говорячи: „Вислухóвуйте суперечки між вашими братами, і розсуджуйте справедливо між чоловіком та між братом його, та між прихóдьком його. **17** Не будете звертати уваги на обличчя в суді, — як малóго, так і великого вíслухаєте, не будете боятися обличчя людіни, бо суд — Божий він! А ту справу, що буде занадто тяжка́ для вас, принесете мені, і я вислухаю її“. **18** І наказав я вам того часу про всі ті речі, що ви зробите. **19** І ми рушили з Хоріву, та й перейшли цю велику й страшну́ пустиню, що бачили ви, дорогою до гори амореянина, як наказав нам Господь, Бог наш, і ми прийшли аж до Кадеш-Барнеа. **20** І сказав я до вас: „Прийшли ви до Амореїської гори, що Господь, Бог наш, дає нам. **21** Ось, Господь, Бог твій, віддає тобі цей край. Увійди, заволодій, як говорив був тобі Господь, Бог батьків твоїх. Не бійся й не лякайся!“ **22** А ви всі підійшли до мене та й сказали: „Пошлимо мужів перед собою, і нехай вони вíслідять нам той край, та нехай принесуть нам відóмість про дорогу, що нею підемо, та про міста́, куди ввійдемо“. **23** І бу́ла та річ добра в моїх очáх, і взяв я у вас

дванадцять мўжа, — муж один для плёмени. 24 І вони відійшли, і зійшли на гóру, і прийшли аж до долини Ешкол, та й вислідили його, Край. 25 І взяли вони в свою рўку з плóду того краю, і принесли до нас, і здали нам справу, і сказали: „Добрий той край, що Господь, Бог наш, дає нам!“ 26 Та ви не хотіли йти, і були неслухняні наказам Господа, Бога вашого. 27 І нарікали ви по ваших наметах і говорили: „З нéнависти до нас Господь вивів нас з єгипетського краю, щоб дати нас у руку аморéянина на вигублення нас. 28 Куди ми підемо? Браті наші розслабили наше серце, говорячи: Нарóд той більший та вищий від нас, міста великі й уміцнені аж до неба, і навіть вéлетнів ми бачили там“. 29 І сказав я до вас: „Не лякайтеся й не бійтеся їх! 30 Господь, Бог наш, що йде перед вами, Він буде воювати для вас, як зробив був з вами в Єгипті на ваших очáх, 31 і в пустині, де ти бачив, що Господь, Бог твій, носив тебе, як носить чоловік сина свого, у всій дорозі, якою ви йшли, аж до вашого прихóду до цього місця. 32 Та все таки ви не віруєте в Господа, вашого Бога, 33 що йде перед вами в дорозі, щоб вишукати для вас місце на ваше таборóвання, — вночі огнем, щоб ви бачили в дорозі, що бóдете нею ходити, а хмарою вдень“. 34 І Господь вислухав голос ваших слів, та й розгнівався, і заприсягнув, говорячи: 35 Поправді кажú, — ніхто серед цих людей, цього злого покоління, не побачить того доброго краю, що присяг Я дати вашим батькам, 36 окрім Калева, Єфуннеєвого сина, — він побачить його, і йому Я дам

той край, по якому ступав він, та синам його, через те, що він виповняв наказа Господнього. **37** Також на мене розгнівався був Господь через вас, говорячи: „І ти не ввійдеш туди! **38** Ісус, син Навінів, що стоїть перед тобою, він увійде туди; зміцни його, бо він зробить, що Ізраїль заволодіє ним. **39** А діти ваші, про яких ви сказали: „На здобич будуть вони“, та сини ваші, що сьогодні не знають ні добра, ані зла, — вони ввійдуть туди, і їм дам Я його, і вони заволодіють ним. **40** А ви йдіть, та й рушайте в пустиню дорогою Червоного моря“. **41** А ви відповіли та й сказали мені: „Згрішили ми Господеві! Ми вийдемо, і будемо воювати, цілком так, як наказав нам Господь, Бог наш“. І приперезали ви кожен військову зброю свою, і відважилися вийти на гору. **42** Але Господь до мене сказав: „Скажи їм: Не вийдете, і не будете ви воювати, — бо Я не серед вас, щоб не були ви побиті вашими ворогами“. **43** І промовляв я до вас, та ви не послухали, і були неслухняні наказам Господнім. І ви свавільно переступили наказа, і зійшли на гору. **44** І вийшов навперейми вас аморейнин, що сидить на тій горі, і гнали вас, як роблять то бджоли, і товкли вас в Сеїрі аж до Горми. **45** І вернулися ви, і плакали перед Господнім лицем, — та не слухав Господь вашого голосу, і не нахилив Свого вуха до вас. **46** І сиділи ви в Кадешу багато днів, — стільки днів, скільки там ви сиділи.

2 І обернулися ми та й рушили в пустиню дорогою до Червоного моря, як Господь промовляв був до

мене. І кружляли ми навколо горі Сеїр багато днів. 2
І сказав Господь до мене, говорячи: 3 „Дбсить вам
кружляти навколо цієї горі, — оберніться на північ! 4
А наро́дові наказуй, говорячи: Ви перехо́дите границі
ваших братів, Ісавових синів, що мешкають у Сеїрі. І
будуть вони боятися вас, та й ви пильно стережіться!
5 Не дражніть їх, бо Я не дам вам з їхнього краю
місця ані на стопу́ ноги, бо го́ру Сеїр Я дав Ісавові,
як спадщину. 6 Їжу купите від них за срібло — і
будете їсти, а також воду будете купувати в них
за срібло — і будете пити. 7 Бо Господь, Бог твій,
поблагословів тебе в кожному чині твоєї руки, знає
Він ходу́ твою в цій великій пустині. Оце сорок літ
Господь, Бог твій, з тобою, — не відчув ти недостачі ні
в чо́му“. 8 І перейшли ми від наших братів, Ісавових
синів, що сидять у Сеїрі, від дороги степу, від Елату, і
від Еційон-Геверу. І обернулися ми, та й перейшли
дорогою моавської пустині. 9 І сказав Господь мені:
„Не ворогуй з Моавом, і не дратуй їх війною, бо Я не
дам тобі з його краю спадщини, — бо Лотовим синам
дав Я Ар на спадок“. 10 Перед тим сиділи в ньому еми,
народ великий, і численний, і високий, як в'єлетні. 11
Рефаями вважалися й вони, як в'єлетні, а моавітяни
кличуть їх: еми. 12 А в Сеїрі перед тим сиділи були
гореї, а Ісавові сини заволоділи ними та вигубили їх
перед собою, та й осіли замість них, як зробив Ізраїль
краєві спадку свого, що дав їм Господь. 13 „Тепер
устаньте, і перейдіть потік Зеред“. І перейшли ми
потік Зеред. 14 А час, що ходили ми від Кадеш-Барнеа,

аж перейшли потік Зеред, — тридцять і вісім літ, аж вимерло все те покоління військових із табору, як Господь присягнув був їм. **15** Також і Господня рука була на них, щоб вигубити їх із табору аж до решти. **16** І сталося, коли вигинули всі військові і вимерли з-посеред наряду, **17** то Господь промовляв до мене, говорячи: **18** „Ти сьогодні проходиш моавську границю — Ар. **19** І прийдеш близько до Аммонових синів, — не ненавидь їх і не дратуй їх, бо не дам тобі спадку з краю Аммонових синів, бо Лотовим синам Я дав його на спадщину“. **20** За край рефаїв вважався також він, — рефаї сиділи в ньому перед тим, а аммонітяни кликали їх: замзуми, **21** народ великий, і численний, і високий, як вѐлетні. І вигубив їх Господь перед ними, і вигнали їх, і осіли замість них, **22** як зробив Він Ісавовим синам, що сидять у Сеїрі, що заволоділи хорейнами перед ними, — і вигнали їх, і осіли замість них, і сидять аж до сьогодні. **23** А аввеїв, що сидять по оселях аж до Ази, вигубили їх кафтори, що вийшли з Кафтору, та й осіли замість них. **24** „Уставайте, рушайте, та й перейдіть потік Арнон! Ось — Я дав у твою руку Сигона, царя Хешбону, амореянина, а край його зачни забирати, та й воюй з ним. **25** Того дня Я зачну наводити страх та жах перед тобою на народи під усім небом, які, коли почують чутку про тебе, то затремтять, і жахнуть перед тобою“. **26** І послав я послів з пустині Кедемот до Сигона, царя хешбонського, з мирними словами, говорячи: **27** „Нехай же я перейду в твоїм краї в

дорозі, — я підú дорогою, не збочу ні правóруч, ні лівóруч. **28** Їжу за срібло продаси мені, — і я їстиму, і воду даси мені за срібло, — і я питиму. Нехай тільки перейдú я ногами, **29** як зробили мені Ісавові сини, що сидять у Сеїрі, і моави, що сидять у в Арі, аж перейдú я Йордán до того краю, що його нам дає Господь, Бог наш“. **30** Та не хотів Сигон, цар хешбонський, дати нам перейти через свою землю, бо Господь, Бог твій, зробив запеклим дух його, та ожорстóчив його серце, щоб дати його в руку твою, як сьогодні це відко. **31** І сказав Господь мені: „Ось, Я зачав давати перед тобою Сигона та його край; зачни заволодівати, щоб успадкувати його край.“ **32** І вийшов Сигон навпроти нас, він та весь народ його, на війну до Ягацу. **33** І дав його нам Господь, Бог наш, і ми побили його й синів його та весь його народ. **34** І того чáсу ми здобулі всі його міста, і зробили закляттям кожне місто, чоловіків і жінок та дітей, нікого не позоставили ми. **35** Тільки худобу забрали ми собі на здóбич, та захо́плене в містах, що ми їх здобулі. **36** Від Ароеру, що на березі арнонського потóку, і від міста, що в долині, і аж до Гілеаду не було міста, яке було б сильніше від нас, — усе віддав нам Господь, Бог наш. **37** Тільки до краю Аммонових синів не наблізився ти, до всього побережжя потоку Яббоку, і до міст гори, та до всього, про що наказав був Господь, Бог наш.

3 І обернулися ми, та й пішли дорогою до Батану. І вийшов навперейми нас Ог, цар башанський, він та весь його нарóд, на війну до Едреї. **2** І сказав

Господь до мене: „Не бійся його, бо в твою руку Я дав його, і весь нарód його та край його, і зробиш йому, як зробив ти Сигонові, цареві амореян, що сидів у Хешбоні“. 3 І дав Господь, Бог наш, у нашу руку також Ога, царя башанського, та весь його народ, — і побили ми його, так що нікого не позосталося в нього. 4 І здобули ми всі міста його, і того часу не було міста, що не взяли б ми від них, — шістдесят міст, усю арговську околицю, царство Ога в Башані. 5 Усі ці міста укріплені, — мур високий, ворота й засув, окрім дуже багатьох відкритих міст. 6 І вчинили ми їх закляттям, як зробили були Сигонові, цареві хешбонському, — учинили закляттям усе місто, чоловіків, жінок та дітей. 7 А всю худобу й захоплене з міст забрали ми собі на здобич. 8 І взяли ми того часу той край з руки обох царів амореянина, що по другому боці Йордану, від Арнонського потоку аж до гори Гермон, — 9 сидоняни кличуть на Гермон Сірйон, а амореяни кличуть на нього Сенір, — 10 усі міста на рівніні, і весь Гілеад, і весь Башан аж до Салхи й Едреї, міст царства Ога в Башані. 11 Бо тільки Ог, цар башанський, позостав із решти рефаїв. Оце його ложе, ложе залізне; чи ж не воно в Раббі Аммонових синів, — дев'ять ліктів довжині його, і чотири лікті ширині його, на міру ліктем чоловіка. 12 А край той того часу посіли ми. Від Ароеру, що над Арнонським потоком, і половину гори Гілеад, і міста його я дав Рувімовим та Гадовим. 13 А решту Гілеаду та весь Башан, царство Ога, віддав я половині

плéменн Манасііного, усю околицю арговську, — на
ввесь той Башан кличеться: край рефаїв. **14** Яір, син
Манасіїн, узяв всю Аргову околицю аж до границі
гешурів та маахатів, і він назвав їх своїм іменем:
Башан, сéла Яіра, і так їх клічуть аж до цього дня. **15** А
Махірові дав я Гілеад. **16** А Рувимовим та Гадовим дав
я від Гілеаду й аж до Арнонського пото́ку, серéдину
потокy та границю, і аж до потоку Яббоку, границі
Аммонових синів, **17** і степ, і Йордан, і границю його
від Кіннерету аж до моря стéпу, моря Солоного, у
узбіччя Пісгі на схід. **18** І чáсу тогó наказав я вам,
говорячи: „Господь, Бог ваш, дав вам цей край, щоб
ви посіли його; узброєні перéйдете перед вашими
братами, Ізраїлевими синами, усі військóві. **19** Тільки
ваші жінки, і ваші діти та ваша худоба, — я знаю, що
худоба ваша велика! — будуть сидіти по ваших містах,
що я дав вам, **20** аж Господь дасть спочінок братам
вашим, як вам, і посядуть також вони той край, що
Господь, Бог ваш, дає вам по той бік Йордану, — і
вérнетесь кожен до спáдку свого, що я дав вам“. **21** А
Ісусові наказав я того чáсу, говорячи: „Ото твої очі
бачили все, що зробив був Господь, Бог ваш, обом тим
царям, — так зробить Господь усім цáрствам, куди
ти переходиш. **22** Не будеш боятися їх, бо Господь,
Бог ваш, Він Той, що воює для вас“. **23** І благав я того
чáсу Господа, говорячи: **24** „Владико Господи, — Ти
зачав показувати рабові Своему вéлич Свою та міцнóу
Свою руку! Бо хто інший Бог на небі та на землі, що
зробить, як чіни Твої, як великі діла Твої? **25** Нехай

перейду ж я та побачу той хороший край, що по тім боці Йордану, ту гарну гірську землю та Ливан!“ 26 Та Господь розгнівався на мене через вас, і не послухав мене. І сказав Господь до мене: „Добсить тобі, — не говори більше до Мене в цій справі! 27 Вийди на верхів'я Пісгі, і зведи свої очі на захід, і на північ, і на південь, і на схід, і побач своїми очима, — бо ти не перейдеш цього Йордану! 28 І напоумі Ісуса, і зміцни його, й укріпи його, бо він перейде перед цим народом, і він зробить, що вони посядуть той край, який ти побачиш“. 29 І осіли ми в долині навпроти Бет-Пеору.

4 А тепер, Ізраїлю, послухай постанов та законів, що я навчаю вас чинити, щоб жили ви, і ввійшли, й посіли цей край, що Господь, Бог батьків ваших, дає вам. 2 Не додавайте до того, що я вам наказую, і не зменшайте з того, щоб виконувати заповіді Господа, Бога вашого, що я наказав вам. 3 Очі ваші бачили те, що Господь зробив був з Ваалом пеорським, бо кожного чоловіка, що пішов за пеорським Ваалом, вигубив його Господь, Бог твій, з-посеред тебе. 4 А ви, що лінули до Господа, Бога вашого, усі ви живі сьогодні. 5 Дивіться, — навчив я вас постанов та законів, як наказав мені Господь, Бог мій, чинити так серед того Краю, куди ви входите, щоб посісти його. 6 Бережіть, і виконуйте їх, бо це мудрість ваша та ваш розум на очах народів, що віслухають усіх постанов тих та й скажуть: Тільки він мудрий та розумний народ, цей великий люд! 7 Бо хто інший

такий великий народ, що мав би богів, таких йому близьких, як Господь, Бог наш, кожного разу, як ми кличемо до Нього? **8** І хто інший такий великий народ, що має постанови й закони такі справедливі, як увесь той Закон, що я даю перед вами сьогодні? **9** Тільки стережися, і дуже пильнуй свою душу, щоб не забув ти тих речей, що бачили очі твої, і щоб вони не повиходили з серця твого по всі дні життя твого, а ти подаси їх до відома синам твоїм та синам твоїх синів, **10** про день, коли стояв ти перед лицем Господа, Бога твого, на Хоріві, як Господь говорив був до мене: „Збери Мені той народ, і вони слухатимуть слів Моїх, із яких навчатися боятися Мене по всі дні, скільки вони житимуть на землі, та й синів своїх понавчають“. **11** І поприходили ви, та й поставали під горою, а гора та горіла огнем аж до самих небес, а при тому була темрява, хмара та мряка. **12** І промовляв Господь до вас із середини огню, — голос слів ви чули, та виду ви не бачили, окрім голосу. **13** І Він оголосив перед вами заповіта Свого, що наказав вам чинити, — Десять Заповідей, і написав їх на двох камінних таблицях. **14** А мені Господь наказав того часу навчати вас постанов та законів, щоб виконували ви їх у краю, куди ви переходите володіти ним. **15** І будете ви сильно стерегти свої душі, бо не бачили ви того дня жодної постаті, коли говорив Господь до вас на Хоріві з середини огню, **16** щоб ви не зіпсулися, і не зробили собі ідола на подобу якогось боввана, зображення самця чи самиці, **17** зображення всякої

худобини, що на землі, зображення всякого крилатого птаха, що літає під небом, **18** зображення всякого плазуючого по землі, зображення всякої риби, що в воді під землею, **19** і щоб ти, звівши очі свої до неба, і побачивши сонце, і місяць, і зорі, — усе військо небесне, щоб не був ти зведений і не вклонявся їм, і не служив їм; бо Господь, Бог твій, приділив їх усім народам під усім небом. **20** А вас Господь узяв та й вивів вас із залізної гутнічої печі, — з Єгипту, щоб ви стали для Нього народом наділу, як сьогодні це відко. **21** А Господь був розгнівався на мене за ваші діла, і поклявся, що не перейду я Йордану, і не ввійду до того хорошого краю, що Господь, Бог твій, дає тобі на спадщину. **22** Бо я умру в цьому краї, я не перейду Йордану, а ви перейдете й посядете той хороший край. **23** Стережіться, щоб не забули ви заповіту Господа, вашого Бога, якого склав з вами, щоб не зробили ви собі боввана на подобу всього, як наказав тобі Господь, Бог твій. **24** Бо Господь, Бог твій, — Він палючий огонь, Бог заздрисний. **25** Коли ти породиш синів, і синів твоїх синів, і постарієте ви в краю, і зіпсуєтеся, і зробите боввана на подобу чогось, і зробите зло в очах Господа, Бога свого, та Його розгнівите, **26** то беру Я сьогодні за свідків проти вас небо й землю, що незабаром конче погинете в краю, на впадкування якого ви переходите туди Йордан. Не будуть довгі ваші дні в ньому, бо конче ви будете вигублені. **27** І розпорочить вас Господь посеред народів, і будете ви нечисленні поміж людьми, куди

попровадить вас Господь. **28** І будете служити там богам, ділу рук людських, дереву та каменеві, які не бачать, і не чують, і не їдять, і не нюхають. **29** Та коли ви будете шукати звідти Господа, Бога свого, то знайдете, якщо будете шукати Його всім серцем своїм та всією душею своєю. **30** Як будеш у біді своїй, і коли спіткають тебе в кінці днів усі оці речі, то вернешся ти до Господа, Бога свого, і послухаєш Його голосу. **31** Бо Господь, Бог твій — Бог милостивий: Він не залишить тебе й не знищить тебе, і не забуде заповіту батьків твоїх, яким їм присягнув був. **32** Бо питай но про перші дні, що були перше тебе, від того дня, коли Бог створив людину на землі, і від кінця неба й аж до кінця неба, — чи бувало щось таке, як ця велика річ, або чи чуте було щось таке, як вона: **33** чи чув народ голос Бога, що говорив із середини огню, як чув ти і жив? **34** Або чи намагався який бог піти взяти собі народ з-посеред іншого народу пробами, ознаками, і чудами, і війною, і сильною рукою, і раменом витягненим, і страхами великими, як усе те, що зробив був вам Господь, Бог ваш, в Єгипті на очах твоїх? **35** Тобі було показане це, щоб ти пізнав, що Господь — Він Бог, і нема іншого, окрім Нього. **36** Він дав тобі з неба почути Його голос, щоб навчити тебе, а на землі показав тобі Свій великий огонь, і слова Його чув ти з середини огню. **37** І тому, що кохав Він батьків твоїх, то вибрав їхнє насіння по них, і Сам Він вивів тебе Своєю великою силою з Єгипту, **38** щоб прогнати перед тобою народи, більші

й сильніші за тебе, щоб ввести тебе, та дати тобі їхній край на спадок, як сьогодні це відко. **39** І пізнаєш сьогодні, і візьмеш до серця свого, що Господь — Він Бог на небі вгорі й на землі долі, — іншого нема. **40** І будеш пильнувати постанов Його та заповідей Його, що я наказую тобі сьогодні, щоб було добре тобі та синам твоїм по тобі, і щоб ти продóвжив дні на землі, що Господь, Бог твій, дає тобі на всі дні". **41** Тоді виділив Мойсей три місті по той бік Йордáну на схід сонця, **42** щоб утікав туди убійник, що замордує свого ближнього ненароком, а він не був йому ворогом ні вчора, ані позавчора. І втече він до одного з цих міст, і буде жити: **43** Бецер у пустині, у краї рівнинній, Рувимовому, і Рамот у Гілеаді Гадовому, і Голан у Башані Манасіїному. **44** І оце Закóн, що Мойсей поклав перед Ізраїлевими синами, **45** оце свідóцтва, і постанови, і закóни, що Мойсей говорив їх до Ізраїлевих синів при виході їх із Єгипту, **46** по той бік Йордáну в долині навпроти Бет-Пеору в краю Сигона, царя аморейського, що сидів у Хешбоні, якого побив Мойсей та Ізраїлеві сини при виході їх із Єгипту. **47** І вони оволоділи краєм його та краєм Ога, башанського царя, обох аморейських царів, що по той бік Йордáну на схід сонця, **48** від Ароеру, що над берегом арнонського потоку, і аж до гори Сіон, цебто Гермон, **49** і весь степ по тім боці Йордáну на схід і аж до моря стéпу під узбіччям Пісгі.

5 І скликав Мойсей усього Ізраїля, та й сказав до нього: „Слухай, Ізраїлю, постанови й закóни, які я

говорю сьогодні в ваші уші, і навчіться їх, і будете пильнувати виконувати їх. **2** Господь, Бог наш, склав з нами заповіта на Хориві. **3** Не з батьками нашими склав Господь заповіта того, але з нами самими, що ми тут сьогодні всі живі. **4** Обличчям в обличчя говорив Господь із вами на горі з середини огню. **5** Я того часу стояв між Господом та між вами, щоб передавати вам Господні слова, бо ви боялися огню, і ви не зійшли на гору, коли Він говорив: **6** „Я Господь, Бог твій, що вивів тебе з єгипетського краю, з дому рабства. **7** Хай не буде тобі інших богів при Мені! **8** Не роби собі різьби й усякої подоби з того, що на небі вгорі, і що на землі дóлі, і що в воді під землею. **9** Не вклоняйся їм, і не служи їм, бо Я — Господь, Бог твій, Бог ревнивий, що карає провину батьків на синах, на третіх і на четвертих поколіннях тих, що ненавидять Мене, **10** і що чинить милість тисячам поколінь тих, хто любить Мене, і хто виконує Мої заповіді. **11** Не присягай Іменем Господа, Бога твого, надарёмно, бо не помилує Господь того, хто присягає Його Ім'ям надарёмно. **12** Пильнуй дня суботнього, щоб святити його, як наказав тобі Господь, Бог твій. **13** Шість день працюй, і роби всю працю свою, **14** а день сьомий — субота для Господа, Бога твого: не роби жодної праці ти й син твій та дочка твоя, і раб твій та невільниця твоя, і віл твій, і осел твій, і всяка худоба твоя, і прихóдько твій, що в брамах твоїх, — щоб відпочив раб твій і невільниця твоя, як і ти. **15** І будеш пам'ятати, що був ти рабом в єгипетському краї, і

вивів тебе Господь, Бог твій, звідти сильною рукою та витягненим раменем, тому наказав тобі Господь, Бог твій, святкувати суботній день. **16** Шануй свого батька та матір свою, як наказав був тобі Господь, Бог твій, щоб довгі були твої дні, і щоб було тобі добре на землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі. **17** Не вбивай! **18** Не чини перелюбу! **19** Не краді! **20** Не свідчи неправдиво проти ближнього свого! **21** І не бажай жони ближнього свого, і не бажай дому ближнього свого, ані поля його, ані раба його, ані невільниці його, ані вола його, ані осла його, ані всього, що є в ближнього твого! **22** Слова ці Господь промовляв до всього вашого зібрання, на горі з середини огню, хмари та мряки, сильним голосом. І більш не говорив, і написав їх на двох камінних таблицях, і дав їх мені. **23** І сталося, коли ви слухали той голос з-посеред темряви, а гора горіла огнем, то прийшли до мене всі голови ваших племін та ваші старші, **24** та й сказали: „Тож Господь, Бог наш, показав нам славу Свою та велич Свою, і голос Його чули ми з середини огню. Цього дня ми бачили, що говорить Бог з людиною, — і вона жива! **25** А тепер нащо маємо вмирати? Бо спалить нас той великий огонь! Якщо ми будемо ще далі слухати голосу Господа Бога нашого, то помремо. **26** Бо чи є таке тіло, щоб чуло, як ми, голос Бога Живого, що промовляє з середини огню, і жило б? **27** Приступи сам, і слухай усе, що скаже Господь, Бог наш, і ти будеш говорити нам усе, що промовлятиме Господь, Бог наш, до тебе, а ми будемо слухати й

виконаємо“. **28** І почув Господь голос ваших слів, коли ви промовляли до мене. І сказав до мене Господь: „Чув Я голос цього нарбду, що промовляли до тебе. Добре все, що вони промовляли. **29** О, коли б їхнє серце було їм на те, щоб боялись Мене й пильнували всіх Моїх заповідей по всі дні, щоб було добре їм та синам їхнім навіки! **30** Іди, скажи їм: Вертайтесь собі до наметів своїх! **31** А ти стій тут зо Мною, і Я буду промовляти до тебе кожду заповідь, і постанóви, і закóни, що будеш навчати їх, щоб вони виконували їх у краї, що Я даю їм на спáдщину його“. **32** І будеш пильнувати виконувати їх, як наказав вам Господь, Бог ваш, — не збочите ні правóруч, ні лівóруч. **33** Усією тією дорогою, що наказав вам Господь, Бог ваш, будете ходити, щоб жили ви й було вам добре, і щоб довгі були ваші дні в краї, що ви оволодієте ним.

6 А оце заповідь, постанови та закóни, що наказав Господь, Бог ваш, щоб навчити вас виконувати їх у краї, що ви переходите туди посісти його, **2** щоб ти боявся Господа, Бога свого, щоб пильнувати всіх постанóв Його та заповідей Його, що я наказую тобі, ти й син твій, та син твогó сина по всі дні життя твого, і щоб були довгі твої дні. **3** І слухай, Ізраїлю, і пильнуй виконувати це, щоб було добре тобі, і щоб ви сільно розмнóжились, як прирік був Господь, Бог батьків твоїх, дати край, що тече молоком та медом. **4** Слухай, Ізраїлю: Господь, Бог наш — Господь один! **5** І люби Господа, Бога твого, усім серцем своїм, і всією душею своєю, і всією силою своєю! **6** І будуть ці слова,

що Я сьогодні наказую, на серці твоїм. **7** І пильно навчиш цього синів своїх, і будеш говорити про них, як сидітимеш удома, і як ходітимеш дорогою, і коли ти лежатимеш, і коли ти вставатимеш. **8** І прив'яжеш їх на ознаку на руку свою, і будуть вони пов'язкою між очима твоїми. **9** І напишеш їх на бічних одвірках дому свого та на брамах своїх. **10** І станеться, коли Господь, Бог твій, уведе тебе до того краю, якого присягнув був батькам твоїм, Авраамові, Ісакові та Якову, щоб дати тобі великі та гарні міста, яких ти не будував, **11** та доми, повні всякого добра, яких ти не напобнював, і тесані колодязі, яких ти не тесав, і виноградники та оливки, яких ти не садив, і ти будеш їсти й наситишся, — **12** стережися тоді, щоб ти не забув Господа, що вивів тебе з єгипетського краю, з дому рабства! **13** Бійся Господа, Бога свого, і Йому будеш служити, і Йменням Його будеш присягати. **14** Не будеш ходити за іншими богами з богів тих народів, що в околицях ваших, **15** бо Господь, Бог твій — Бог ревнивий посеред тебе; щоб не запалився на тебе гнів Господа, Бога твого, і щоб Він не вигубив тебе з поверхні землі. **16** Не будете спокушати Господа, Бога вашого, як спокушали ви в Массі. **17** Будете конче пильнувати заповідей Господа, Бога вашого, і свідóцтва Його, і постанови Його, що наказав Він тобі. **18** І будеш робити справедливе та добре в Господніх очах, щоб було тобі добре, і щоб увійшов ти та посів той хороший Край, що Господь присягнув був батькам твоїм, **19** щоб вигнати всіх ворогів твоїх перед тобою,

як говорив був Господь. **20** Коли запитає тебе син твій колись, говорячи: „Що це за свідощтва й постанови та закони, що вам наказав Господь, Бог наш?“ **21** то скажеш синові своєму: „Ми були раби фараонові в Єгипті, а Господь вивів нас із Єгипту сильною рукою. **22** І дав Господь ознаки та чуда великі та страшні на Єгипет, і на фараона та весь дім його на наших очах. **23** А нас вивів звідти, щоб увести нас та дати той край, що присягнув був Він нашим батькам. **24** І наказав нам Господь чинити всі ті постанови, щоб боятися Господа, Бога нашого, щоб було добре нам усі дні, щоб утримати нас при житті, як дня цього. **25** І буде нам праведність у тому, коли будемо пильнувати виконувати всі ці заповіді перед лицем Господа, Бога нашого, як Він наказав нам“.

7 Коли Господь, Бог твій, уведе і тебе до того краї, куди ти входиш, щоб заволодіти ним, то Він вижене численні поганські народи перед тобою: хіттєянина, і гіргашєянина, і аморєянина, і ханаанєянина, і періздєянина, і хіввєянина, і євусєянина, — сім народів, численніших та міцніших за тебе. **2** І коли дасть їх Господь, Бог твій, тобі, то ти їх понищиш: конче учиниш їх закляттям, — не складеш із ними заповіту, і не будеш до них милосердний. **3** І не споріднюйся з ними: дочкі своєї не даси його синові, а його дочкі не візьмеш для сина свого, **4** бо він відверне сина твого від Мене, і вони служитимуть іншим богам, — і запалиться Господній гнів на вас, і Він скоро тебе вигубить. **5** Але тільки так будете

їм робити: жертівники їхні порозбиваєте, а їхні стовпи поламаєте, святі їхні дере́ва постинаєте, а бовванів їхніх попалите в огні, **6** бо ти святий наро́д для Господа, Бога свого, — тебе вибрав Господь, Бог твій, щоб ти був Йому ви́браним народом зо всіх народів, що на поверхні землі. **7** Не через числє́нність вашу понад усі народи Господь уподобав вас та вибрав вас, бож ви найменші зо всіх народів, **8** але з Господньої любови до вас, і через доде́ржання Його прися́ги, що присягнув був вашим батькам, — Господь вивів вас сильною рукою, і викупив тебе з дому ра́бства, з руки фараона, царя єгипетського. **9** І ти пізна́єш, що Господь, Бог твій, — Він той Бог, той Бог вірний, що стереже заповіта та милість для тих, хто любить Його, та хто доде́ржує Його заповіді на тисячу поколінь, **10** і що надолу́жить ненáвисникам Своїм, їм самим, щоб вигубити їх; не загаї́ться Він щодо Свого ненáвисника, — відплатить йому самому. **11** А ти будеш виконувати заповіді й постанови та зако́ни, що Я сьогодні наказую виконувати їх. **12** І станеться, — за те, що ви будете слухатися цих зако́нів, і будете додержувати, і будете виконувати їх, то й Господь, Бог твій, буде додержувати для тебе заповіт та милість, що був присягнув батькам твоїм. **13** І буде Він любити тебе, і поблагослóвить тебе, і розмно́жить тебе, і поблагослóвить плід твоєї утрóби та плід твоєї землі, — збіжжя твоє, і сік твій виноградний, і сік твоїх оливо́к, порі́д биків твоїх і коті́ння отáри твоєї на тій землі, яку присягнув батькам твоїм дати тобі. **14** Ти

будеш благословенний поміж усіма народами, — не буде серед тебе безплідного та безплідної, також і між худобою твоєю. **15** І Господь відхилить від тебе всяку хворобу, і жодних лютих єгипетських недуг, які ти знаєш, не наведе їх на тебе, а дасть їх на всіх твоїх ворогів. **16** І ти винищиш всі ті народи, що Господь, Бог твій, дає тобі, — не змилюється око твоє над ними, і не будеш служити їхнім богам, бо то пастка для тебе. **17** Коли скажеш у серці своїм: „Ті люди численніші від мене, — як я зможу вигнати їх?“ — **18** не бійся їх! Пильно пам'ятай, що зробив був Господь, Бог твій, фараонові та всьому Єгиптові, — **19** ті великі випробовування, що бачили твої очі, і ознаки та чуда, і сильну руку та витягнене рамено, що ними вивів тебе Господь, Бог твій, — так Господь, Бог твій, учинить усім тим народам, що ти їх боїшся. **20** Також і шершнів пошле Господь, Бог твій, на нього, аж поки не вигинуть позосталі та ті, що поховалися перед тобою. **21** Не бійся їх, бо серед тебе Господь, Бог твій, Бог великий та страшний. **22** І викидатиме Господь, Бог твій, тих людей помалу з-перед тебе; не зможеш вигубити їх скоро, щоб не розмножилася над тобою польова звірина. **23** І дасть їх Господь, Бог твій, перед тобою, і побентежить їх великим бентеженням, аж поки не будуть вигублені. **24** І віддасть їхніх царів у руку твою, а ти вигубиш їхне ім'я з-під неба, — не встоїть ніхто перед тобою, аж поки ти не вигубиш їх. **25** Бовванів їхніх богів попалите в огні, — не будеш жадати срібла та золота, що на них, і не візьмеш його

собі, щоб тим не впасти до п'ястки, бо то огіда для Господа, Бога твого. **26** І не внесеш цієї огіди до дому свого, і не станеш закляттям, як вона. Конче зогідиш її, і конче будеш брідитися нею, бо закл'яття вона.

8 Усі заповіді, що я сьогодні наказав тобі, будете пильнувати виконувати, щоб ви жили, і множилися, і ввійшли й посіли той край, що Господь присягнув вашим батькам. **2** І будеш пам'ятати всю ту дорóгу, що Господь, Бог твій, вів тебе нею по пустині ось уже сорок літ, щоб упокоріти тебе, щоб віпробувати тебе, щоб пізнати те, що в серці твоїм, чи будеш ти держати заповіді Його, чи ні. **3** І впокóрював Він тебе, і морів тебе голодом, і годував тебе м'анною, якої не знав ти й не знали батьки твої, щоб дати тобі знати, що не хлібом самим живе людина, але всім тим, що виходить із уст Господніх, живе людина. **4** Одежа твоя не витиралася на тобі, а нога твоя не спухла от уже сорок літ. **5** І пізнаєш ти в серці своїм, що, як навчає чоловік сина свого, так навчає тебе Господь, Бог твій. **6** І будеш викóнувати заповіді Господа, Бога свого, щоб ходити Його дорогами, та щоб боятися Його, **7** бо Господь, Бог твій, уводить тебе до краю хорошого, до краю водних потóків, джерéл та безóдень, що виходять у долині й на горі, **8** до краю пшениці, й ячмéню, і винограду, і фіґи, і гранáту, до краю олівкового дéрева та меду, **9** до краю, де подостатком будеш їсти хліб, де не забракне нічого, до краю, що каміння його — залізо, а з його гір добуватимеш мідь. **10** І будеш ти їсти й насітишся, і поблагослóвиш

Господа, Бога свого, у тім добрім краї, що дав Він тобі. **11** Стережися, щоб не забув ти Господа, Бога свого, щоб не пильнувати Його заповідей, і закбнів Його, і постанов Його, що я сьогодні наказую тобі, **12** щоб, коли ти будеш їсти й насїтишся, і добрі доми будуватимеш, і осядеш у них, **13** а худоба твоя велика та худоба твоя мала розмнбжиться, і срібло та золото розмнбжаться тобі, і все, що твоє, розмнбжиться, **14** то щоб не загордїлося серце твоє, і щоб не забув ти Господа, Бога свого, що вивїв тебе з єгипетського краю, з дому рбства, **15** що веде тебе цією великою пустинею, яка збуджує страх, де вуж, сарф, і скорпїн, і висохла земля, де немає води; що Він випроваджує тобі воду з крем'яної скелі, **16** що в пустині годує тебе манною, якої не знали батьки твої, щоб упокорїти тебе, і щоб випроббувати тебе, щоб чинити тобі добро наостанку, **17** щоб ти не сказав у серці своїм: „Сила моя та мїць моєї руки здобулі мені цей добробут“. **18** І будеш ти пам'ятати Господа, Бога свого, бо Він Той, що дає тобі силу набути потугу, щоб виконати Свого заповіта, якого присягнув Він батькам твоїм, як дня цього. **19** І станеться, якщо справді забудеш ти Господа, Бога свого, і пїдеш за іншими богами, і будеш їм служити, і будеш вклонятися їм, то врочисто свїдчу вам сьогодні, — ви конче погинете! **20** Як ті люди, що Господь вигубляє з-перед вас, так ви погинете за те, що не будете слухатися голосу Господа, Бога вашого!

9 Слухай, Ізраїлю: ти сьогодні переходиш Йордан, щоб увійти й заволодіти народами, більшими й міцнішими від тебе, містами великими й укріпленими аж до неба, **2** народом великим та високим, в'єлетнями, яких ти знаєш, і про яких ти чув: „Хто стане перед в'єлетнями?“ **3** І пізнаєш сьогодні, що Господь, Бог твій, Він Той, що переходить перед тобою, як огонь поїдаючий, — Він вигубить їх і Він понижуватиме їх перед тобою. І ти виженеш їх і вигубиш їх незабаром, як Господь говорив був тобі. **4** Не скажи в серці своїм, коли Господь, Бог твій, буде їх виганяти з-перед тебе, говорячи: „Через праведність мою ввів мене Господь посісти цей Край, і через неправедність цих людей Господь виганяє їх з-перед мене“. **5** Не через праведність твою, і не через простоту твого серця ти входиш володіти їхнім Краєм, але через неправедність цих людей Господь, Бог твій, виганяє їх з-перед тебе, і щоб виконати те слово, що присягнув був Господь батькам твоїм, Авраамові, Ісакові та Якову. **6** І пізнаєш, що не через праведність твою Господь, Бог твій, дає тобі посісти цей хороший Край, бо ти народ твердошій. **7** Пам'ятай, не забудь, що ти гнівів Господа, Бога свого, — у пустині від дня, коли вийшов ти з єгипетського краю аж до приходу вашого до цього місця, неслухняні були ви проти Господа. **8** І на Хоріві розгнівівали були ви Господа, — і Господь був розгнівався на вас, щоб вигубити вас. **9** Коли я сходив на гору взяти кам'яні таблиці заповіту, що Господь склав був із вами, то

сидів я на горі сорок день і сорок ночей, хліба не їв, і води не пив. **10** І Господь дав мені обидві кам'яні таблиці, писані Божим пальцем, а на них усі ті слова, що Господь говорив був із вами на горі з середини огню в дні зборів. **11** І сталося, на кінці сорока день і сорока ночей дав мені Господь дві кам'яні таблиці, таблиці заповіту. **12** І сказав мені Господь: „Устань, швидко зійди звідси, бо зіпсувся народ твій, що ти вивів з Єгипту. Вони скоро зб'їчили з дороги, яку Я наказав їм, — зробили собі литого боввана“. **13** І сказав Господь до мене, говорячи: „Бачив Я той народ, — і ось він народ твердошій. **14** Позостав Мене, і Я вигублю їх, і зітру їхнє ймення з-під неба, тебе зроблю народом міцнішим та численнішим від нього“. **15** І я обернувся, і зійшов із гори, а гора палає в огні, і обидві таблиці заповіту в обох руках моїх. **16** І побачив я, а ось ви згрішили проти Господа, Бога вашого, — зробили собі теля, литого боввана, зійшли скоро з дороги, яку Господь наказав був вам! **17** І схопив я за обидві таблиці, та й кинув їх з обох своїх рук, — і розторощив їх на ваших очах!... **18** І впав я перед Господнім лицем, як перше, сорок день і сорок ночей хліба не їв і води не пив, за весь ваш гріх, що згрішили ви, як чинили зло в очах Господа, щоб Його розгнівити, **19** бо боявся я гніву та люті, якими розгнівався був на вас Господь, щоб вигубити вас, — та вислухав Господь мене й цього разу. **20** А на Аарона Господь дуже розгнівався був, щоб погубити його. І молився я того часу також за Аарона. **21** А

гріх ваш, що вчинили ви, теля́ те я взяв та й спалив його в огні, і розторóщив його, добре змолів, аж стало воно дрібні́м, немов порох. І кинув я порох його до пото́ку, що сходить з гори. **22** І в Тав'єрі, і в Массі, і в Ківрот-Гаттааві гніві́ли ви Господа. **23** А коли Господь посилав вас з Кадеш-Барнеа, говорячи: „Увійдіть, та й посядьте той край, що Я дав вам“, то були ви неслухня́ні наказу Господа, Бога вашого, і не повірили Йому, і не послухалися Його голосу. **24** Неслухня́ні були ви Господе́ві від дня, як я вас пізнав. **25** І впав я перед Господні́м лицем на ті сорок день і сорок ночей, що я був упав, бо Господь сказав, що ві́губить вас. **26** І молився я до Господа й говорив: „Владико Господи, не губи народу Свого та насліддя Свого, що Ти викупив Своєю вели́чністю, що Ти вивів його́ з Єгипту сильною рукою! **27** Згадай Своїх рабів — Авраама, Ісака та Якова, не вважай на запеклість цього наро́ду й на несправедливість та гріх його, **28** щоб не сказав той кра́й, звідки вивів ти нас: Не міг Господь увести їх до того кра́ю, що Ти говорив їм, та з Своєї не́нависти до них Ти вивів їх, щоб побити їх у пустині. **29** А вони народ Твій та насліддя Твоє, що Ти вивів Своєю великою силою та Своїм ві́тягненим раме́ном“.

10 Того ча́су сказав був до мене Господь: „Вітеші собі дві камі́нні таблиці, як перші, та й вийди до Мене на го́ру, і зроби собі дерев'яного ковче́га. **2** А Я напишу на тих таблиця́х слова́, що були на перших таблиця́х, які ти побив, і покладеш їх у ковче́зі.“ **3**

І зробив я ковчѣга з акаці́йного дерева, і витесав я дві камінні таблиці, як перші, та й зійшов на гóру, а обідві таблиці в руці моїй. **4** І Він написав на тих таблицях, як перше письмó, Десять Заповідей, що Господь говорив був до вас на горі з серéдини огню в день зборів. І Господь дав їх мені. **5** І обернувся я, та й зійшов із гори, і поклав ті таблиці, що зробив, до ковчѣгу. І були вони там, як наказав був Господь. **6** А Ізраїлеві сини рушили з Беероту Яаканових синів до Мосери. Там помер Аарóн, і був там похóваний, а священиком став замість нього його син Елеазáр. **7** А звідти рушили до Гудгоди, а з Гудгоди до Йотвати, до краю водних потоків. **8** Того ча́су Господь відділив був Левієве плém'я, щоб носило ковчега Господнього заповіту, щоб стояло перед Господнім лицем, щоб служило Йому, і щоб благословляло Його Йменням аж до цього дня. **9** Тому́ не було Левієві частки та спáдку з братами. Господь — Він спáдщина його, як промовляв був Господь, Бог твій, йому. **10** А я стояв на горі, як за тих перших днів, сорок день і сорок ночéй. І вислухав Господь мене також цього ра́зу, — не захотів Господь погубити тебе. **11** І сказав був до мене Господь: „Устань, іди в по́хід перед народом. І ввійдуть вони, і посядуть той край, що Я присягнув був їхнім батькам дати їм“ **12** А тепер, Ізраїлю, чого жадає від тебе Господь, Бог твій? Тільки того, щоб боятися Господа, Бога твого, ходити всіма́ Його дорóгами, і любити Його, і служити Господéві, Богу твоєму, усім серцем своїм і всією душею своєю,

13 виконувати заповіді Господа та постанови Його, що я наказую тобі сьогодні, щоб було тобі добре. **14** Тож належить Господеві, Богу твоєму, небо, і небо небес, земля й усе, що на ній. **15** Тільки батьків твоїх уподобав Господь, щоб любити їх, і вибрав вас, їхнє насіння по них, зо всіх народів, як бачиш цього дня. **16** І ви обріжете крайню плоть свого серця, а шиї своєї не зробите більше твердою, **17** бо Господь, Бог ваш — Він Бог богів і Пан панів, Бог великий, сильний та страшній, що не подивиться на обличчя, і підкупу не візьме. **18** Він чинить суд сироті та вдові, і любить прихóдька, щоб дати йому хліба й одержу. **19** І будете ви любити прихóдька, бо прихóдьками були ви самі в єгипетськiм краї. **20** Господа, Бога свого, будеш любити, Йому будеш служити, і до Нього будеш горнутись, а Йменням Його будеш присягати. **21** Він хвала твоя, і Він Бог твій, що з тобою зробив був великі та страшні діла, які бачили очі твої. **22** Сімдесятьма душами зійшли були твої батьки до Єгипту, а тепер, щодо численности, Господь, Бог твій, зробив тебе, як зóри на небі!

11 І будеш ти любити Господа, Бога свого, і будеш додержувати постанови Його, і звичаї Його, і закони Його, і заповіді Його по всі дні. **2** І ви пізнаєте сьогодні, — бо я навчаю не синів ваших, які не пізнали й не бачили карання Господа, Бога вашого, — величність Його, руку Його сильну й рамено Його витягнене, **3** і ознаки Його, і чини Його, що зробив був серед Єгипту фараонові, єгипетському цареві та всьому

його країні, **4** і що Він зробив був війську Єгипта, кінцям його та колесницям його, що пустив над ними воду Червоного моря, коли вони гнались за вами, і вигубив їх Господь, і так є аж до дня цього, **5** і що Він зробив був для вас у пустині аж до вашого приходу до цього місця, **6** і що Він зробив був Датанові й Авіронові, синам Еліява, Рувимового сина, що земля відкрила була свої уста й поглинула їх, і їхні домів, і їхні намети, і всю власність, що була з ними, посеред усього Ізраїля. **7** Бо очі ваші — то ті, що бачили всякий великий чин Господа, що Він зробив. **8** І будете ви виконувати всі заповіді Його, що я сьогодні наказую, щоб стали ви сильні, і ввійшли, і заволоділи тим краєм, куди переходите ви, щоб посісти його, **9** і щоб довго жили ви на тій землі, що Господь присягнув був вашим батькам дати їм та їхньому насінню край, що тече молоком та медом. **10** Бо цей край, куди входиш ти заволодіти ним, він не такий, як єгипетський край, звідки вийшли ви, де ти засієш було насіння своє й поливаєш працею ніг своїх, як горід варивний. **11** А цей край, куди ви переходите посісти його, то край гір та долин, — із небесного дощу він напоюється. **12** край, що про нього дбає Господь, Бог твій, завжди на ньому очі Господа, Бога твого, від початку року аж до кінця року. **13** І станеться, якщо справді ви будете слухати Моїх заповідей, що Я вам сьогодні наказую, — любити Господа, Бога вашого, і служити Йому всім вашим серцем і всією вашою душею, **14** то Я дам вам дощ вашого краю своєчасно, дощ ранній і дощ пізній, і

збереш ти своє збіжжя, і свій сік виноградний, і оливу свою. **15** І дам Я траву на твоїм полі для твоєї худоби, і будеш ти їсти й наситишся. **16** Стережіться, щоб не було зведене ваше серце, і щоб ви не відступили, і не служили іншим богам, і не вклонялися їм. **17** А то запалиться гнів Господній на вас, і замкне небо, і не буде дощу, а земля не дасть свого урожаю, і ви скоро погинете з тієї доброї землі, що Господь дає вам. **18** І покладете ви ці слова Мої на свої серця та на свої душі, і прив'яжете їх на знака на руці своїй, і вони будуть пов'язкою між вашими очима. **19** І будете навчати про них синів своїх, говорячи про них, коли ти сидітимеш у домі своїм, і коли ходитимеш дорогою, і коли лежатимеш, і коли вставатимеш. **20** І ти понапишеш їх на бічних одвірках дому свого і на брамах своїх, **21** щоб дні ваші та дні синів ваших на землі, яку Господь присягнув був батькам вашим дати їм, були такі довгі, як дні неба над землею. **22** Бо якщо будете ви конче виконувати всі ті заповіді, що я наказав вам чинити їх, — щоб любити Господа, Бога свого, щоб ходити всіма дорігами Його, і щоб горнутись до Нього, — **23** то Господь вижене всі ті народи перед вами, і ви посядете народи більші й міцніші від вас. **24** Кожне місце, що на нього ступить ваша нога, буде ваше. Від пустині й Ливану, від Річки, річки Ефрату й аж до моря Останнього буде ваша границя. **25** Не встоїть ніхто перед вами, — ляк перед вами й страх перед вами дасть Господь, Бог ваш, на кожен той край, що ви ступите на нього, як

Він говорив вам. **26** Ось, сьогодні я даю перед вами благословення й прокляття: **27** благословення, коли будете слухатися заповідей Господа, Бога вашого, які я наказую вам сьогодні, **28** і прокляття, якщо не будете слухатися заповідей Господа, Бога свого, і збóчите з дороги, яку я наказую вам сьогодні, щоб ходити за іншими богáми, яких ви не знали. **29** І станеться, коли Господь, Бог твій, уведе тебе до краю, куди ти входиш посісти його, то даси благословення на горі Гарізі́м, а прокляття на горі Евáл. **30** От вони на то́му боці Йо́рдáну за дорогою за́ходу сонця, у кра́ю ханаанянина, що сидить у степу́ навпроти Гі́лгалу при діброві Морé. **31** Бо ви переходите Йо́рдáн, щоб увійти посісти той край, що дає вам Господь, Бог ваш. І посядете його, й осядете в ньому, **32** і будете доде́ржувати, щоб виконувати всі постанови й закони Йо́го, які я сьогодні даю вам.

12 Оце постанови та закони, які ви пильнува́тимете виконувати в краї, що дав Господь, Бог батьків твоїх, на насліддя його всі дні, які житимете на цій землі. **2** Конче вінищите всі ті місця, що служили там люди, яких ви виганяєте, своїм богам на високих гора́х і на пагірках, та під кожним зеленим дере́вом. **3** І розвалите їхні жертівники, і поламаєте камінні стовпи для богів, і їхні святі дере́ва попáлите в огні, а бовва́нів їхніх богів порубаєте, і вігубите їхнє ймення з того місця. **4** Не робитимете так Господе́ві, вашому Богові, **5** бо тільки на місці, яке вибере Господь, Бог ваш, зо всіх ваших племе́н, щоб покласти там Ім'я

Своє, на місці перебування Його будете шукати, і ти прийдеш туди. **6** І принесете туди свої цілопалення, і свої жертви, і свої десятини та принішення рук своїх, і обітниці свої, і дари свої, і перворідних худоби своєї великої та худоби своєї дрібної. **7** І будете їсти там перед лицем Господа, Бога вашого, і будете тішитися всім, до чого доторкнеться ваша рука, ви та домі ваші, якими поблагословів тебе Господь, Бог твій. **8** Там ви не зробите так, як ми робимо сьогодні тут, — кожен усе, що йому здається справедливим в очах тільки його, **9** бо ви дотепер не ввійшли до місця відпочинку й до спадщини, що Господь, Бог твій, дає тобі. **10** А коли ви перейдете Йордан і осядете в краї, що Господь, Бог ваш, дає вам на спадщину, і Він заспокоїть вас від усіх ворогів ваших навколо, і ви сидітимете безпечно, **11** то станеться, на те місце, що його вибере Господь, Бог ваш, щоб Ім'я Його перебувало там, туди принесете все, що я вам наказую: свої цілопалення, і свої жертви, десятини свої та принішення рук своїх, і всі добірні жертви обітниць своїх, що обіцяєте Господеві. **12** І будете тішитися перед лицем Господа, Бога вашого, ви й сини ваші, і дочки ваші, і раби ваші, і невольниці ваші, і Левит, що в ваших брамах, бо нема йому частки й спадку з вами. **13** Стережися, щоб не приніс ти своїх цілопалень на кожному місці, яке побачиш, **14** бо тільки на тому місці, яке вибере Господь в одному з племін твоїх, там принесеш свої цілопалення, і там зробиш усе, що я наказую тобі. **15** Але скільки

запрагне душа твоя, будеш різати й будеш їсти м'ясо, за благословенням Господа, Бога твого, що його дав тобі в усіх брамах твоїх; нечистий і чистий буде їсти його, як сарну й як оленя. **16** Тільки крові не їстимеш, — на землю виллеш її, як воду. **17** Не зможеш ти їсти в брамах своїх десятини збіжжя свого, і соку виноградного свого, і оливи своєї, і перворідних худоби своєї великої й худоби своєї дрібної, і всіх обітниць своїх, що будеш обіцяти, і добровільних дарів своїх, і принесення своєї руки, **18** бо тільки перед лицем Господа, Бога свого, будеш їсти його в місці, яке вибере Господь, Бог твій, ти, і син твій, і дочка твоя, і раб твій, і невольниця твоя, і Левіт, що в брамах твоїх. І будеш ти радіти перед лицем Господа, Бога свого, усім, до чого доторкнеться рука твоя. **19** Стережися, щоб не залишив ти Левита по всі дні на землі своїй. **20** Коли Господь, Бог твій, поширить границю твою, як Він говорив тобі, і ти скажеш: „Нехай я їм м'ясо“, бо буде жадати душа твоя їсти м'ясо, то за всім жаданням душі своєї будеш ти їсти м'ясо. **21** Коли буде далеке від тебе те місце, що вибере Господь, Бог твій, щоб перебувало там Ім'я Його, то заріжеш із худоби своєї великої та з худоби своєї дрібної, що дав Господь тобі, як наказав я тобі, і будеш їсти в брамах своїх усім жаданням своєї душі. **22** Тільки як їсться сарну й оленя, так будеш їсти його, — нечистий та чистий однаково можуть їсти його. **23** Тільки будь обережним, щоб не їсти крові, бо кров — вона душа, і ти не будеш їсти душі разом з м'ясом. **24**

Не будеш їсти її, — на землю виллеш її, як вóду. **25** Не будеш їсти її, щоб бу́ло добре тобі та синам твоїм по тобі, коли робитимеш справедливе в Господніх оча́х. **26** Тільки святощі свої, що будуть у тебе, та обітници свої понесеш, і прийдеш до місця, яке вибере Господь. **27** І принесеш своє ціло́палення, м'ясо та кров, на жéртівнику Господа, Бога свого, а кров твоїх інших жéртв буде вилита на жéртівнику Господа, Бога твого, а м'ясо будеш їсти. **28** Виконуй і слухай усі ті слова́, що я наказую тобі, щоб було добре тобі та синам твоїм по тобі навіки, коли будеш робити добре та справедливе в оча́х Господа, Бога свого. **29** Коли Господь, Бог твій, вигубить народи, куди ти входиш, щоб посісти їх перед собою, і посядеш їх, і осядеш у їхньому краї́, **30** то стережися, щоб не впасти до пастки за ними, коли вони будуть вігублені перед тобою, і щоб не шукав ти їхніх богів, говорячи: Як служать ті люди богам своїм, то зроблю так і я. **31** Не зробиш так Господéві, Богу своєму; бо всяку гидóту, яку Господь зненáвидів, робили вони богам своїм, бо навіть синів своїх та дочóк своїх вони палять в огні для богів своїх. **32** Кожне слово, що я наказую його вам, будете додержувати виконувати, — не додаси до нього, і не відіймеш від нього.

13 Якщо повстане серед тебе пророк або сновідець, і дасть тобі ознаку або чудо, **2** і збу́деться та ознака й те чудо, що сказав він тобі, до того говорячи: „Ходімо ж за іншими бога́ми, яких ти не знав, і бу́демо їм служити“, **3** то не слухайся слів того пророка або того

сновідця, бо цим Господь, Бог ваш, випробує вас, щоб пізнати, чи ви любите Господа, Бога вашого, усім своїм серцем і всією своєю душею. **4** За Господом, Богом вашим, будете ходити, і Його будете боятися, і заповіді його будете виконувати, і голосу Його будете слухатися, і Йому будете служити, і до Нього будете лінути. **5** А пророк той або той сновідець нехай буде забитий, бо намовляв на відступство від Господа, Бога вашого, — що вивів вас із єгипетського краю й викупив вас з дому рабства, — щоб звести тебе з дороги, що наказав тобі Господь, Бог твій, ходити нею; і вигубиш зло з-посеред себе. **6** Коли намовить тебе брат твій, син твоєї матері, або син твій, або дочка твоя, або жінка твого лоня, або твій приятель, який тобі як душа твоя, таємно говорячи: „Ходімо ж і служім іншим богам“, яких не знав ти та батьки твої, **7** з богів тих народів, що навколо вас, близьких тобі або далеких від тебе, від кінця землі й аж до кінця землі, **8** то не будеш згджуватися з ним і не будеш слухатися його, і не буде милосердитися око твоє над ним, і не змилосердишся й не сховаєш його, **9** бо конче заб'єш ти його, рука твоя буде на ньому найперше, щоб забити його, рука всього народу — наостанку. **10** І закидаєш його камінням, і він помре, бо жадав відвернути тебе від Господа, Бога твого, що вивів тебе з єгипетського краю, з дому рабства. **11** А весь Ізраїль буде слухати і буде боятись, і більше не буде робити такої злої речі серед тебе. **12** Коли почувеш про одне з своїх міст, яке Господь, Бог твій,

дає тобі, щоб сидіти там, що про нього кажуть: **13** вийшли люди, сини велійялові, з-поміж тебе, і звелі з правдивої дороги мешканців свого міста, кажучи: „Ходімо ж, і служім іншим богам“, яких ви не знали, **14** то будеш допитуватися, і будеш досліджувати, і будеш добре питати, а ось — воно правда, дійсна та річ, була зроблена та гидота посеред тебе, **15** то конче вибий мешканців того міста вістрям меча, — віддай на закляття його й усе, що в ньому, та худобу його вибий вістрям меча. **16** А всю здобич його збереш до середини майдану його, і спалиш огнем те місто та всю здобич його цілковито для Господа, Бога твого. І стане воно купою руїн навіки, не буде вже воно відбудоване. **17** І нічого з закляття нехай не прилипне до руки твоєї, щоб відвернувся Господь від палючого гніву Свого й дав тобі милосердя, і змилосердився над тобою, і розмножив тебе, як присягнув був батькам твоїм, **18** коли будеш слухатися голосу Господа, Бога свого, щоб виконувати всі заповіді Його, що я сьогодні наказую тобі, щоб виконувати те, що справедливе в очах Господа, Бога твого.

14 Ви сини Господа, Бога вашого, — не будете робити нарізів, і не вистригайте волосся над вашими очима за помёрлого, **2** бо ти святий народ для Господа, Бога твого, і Господь тебе вибрав, щоб був ти Йому вибраним народом зо всіх народів, що на поверхні землі. **3** Не будеш їсти жодної гидоти. **4** Оце та худоба, що ви будете їсти: віл, кожне з овець і кожне з кіз, **5** олень, і сарна, і буйвіл, і ланя, і зубр, і антилопа, і

жирáфа. **6** Кожну з худоби, що має розділені копита та що має копита, роздвоєні розривом, що жує жу́йку між худобою, — те будете їсти. **7** Тільки цього не будете їсти з тих, що жують жуйку й що мають розділені копита, розщиплені: верблюда, і зайця, і тушкáнчика, бо вони жують жуйку, та копит не розділили, — нечисті вони для вас. **8** І свині, бо має розділені рáтиці, а жуйки не жує, — нечиста вона для вас: їхнього м'яса не будете їсти, а до їхнього пáдла не доторкнéтеся. **9** Оце будете їсти зо всього, що в воді, — усе, що має плавці та луску́, будете їсти. **10** А все, що не має плавців та луски, не будете їсти, — нечисте воно для вас. **11** Кожного чистого птаха будете їсти. **12** А оце, чого з них ви не будете їсти: орла́, і гри́фа, і морського орла, **13** і ко́ршака, і со́кола за родом його, **14** і всякого кру́ка за родом його, **15** і стру́ся, і сови, і я́струба за родом його, **16** пугача, й íбиса, і лебедя, **17** і пеліка́на, і сича́, і рибáлки, **18** і бу́сла, і ча́пли за родом її, і о́дуда, і кажана́. **19** І кожне плазуюче з пта́ства — нечисте воно для вас, не будете їсти. **20** Кожного чистого птаха будете їсти. **21** Не будете їсти жодного пáдла, — даси його прихóдькові, що в брамах твоїх, і він їстиме його, або продаси чужинцеві, бо ти народ святий для Господа, Бога свого. Не будеш варити ягняти в молоці матері його. **22** Конче даси десятину з усього врожа́ю насіння твого, що рік-річно на полі зростé. **23** І будеш ти їсти перед лицем Господа, Бога свого, у місці, яке Він вибере, щоб Ім'я́ Його перебува́ло там, десятину

збіжжя свого, виноградного соку свого, і оливки своєї, і перворідних худоби своєї великої й худоби своєї дрібної, щоб навчився ти боятися Господа, Бога свого, по всі дні. **24** А коли дорога буде занадто довга для тебе, так що не зможеш понести того, бо буде занадто далеке від тебе місце, яке вибере Господь, Бог твій, щоб покласти Ім'я Своє там, коли поблагословить тебе Господь, Бог твій, **25** то даси в сріблі, і зав'яжеш те срібло в руці своїй, і підеш до місця, яке вибере Господь, Бог твій. **26** І витратиш те срібло на все, чого буде жадати душа твоя, — на худобу велику й худобу дрібну, і на вино, і на п'янкий напій, і на все, чого жадає від тебе душа твоя, і будеш ти їсти там перед лицем Господа, Бога свого, і будеш тішитися ти та дім твій. **27** А Левит, що живе по брамах твоїх, — не кидай його, бо нема йому частки й спадку з тобою. **28** На кінці трьох років відділиш усю десятину свого врожаю в тім році, і покладеш у брамах своїх. **29** І прийде Левит, бо нема йому частки й спадку з тобою, і прихóдько, і сирота, і вдова, що в брамах твоїх, і будуть їсти й наситяться, щоб поблагословив тебе Господь, Бог твій, у кожному чині твоєї руки, що будеш робити.

15 У кінці семи літ зробиш відпущення. **2** А оце те відпущення: кожен позикодавець, що позичає своєму ближньому, не буде натискати на свого ближнього та на брата свого, бо оголошено відпущення ради Господа. **3** На чужинця будеш натискати, а що буде твоє в брата твого, те відпустить йому рука твоя,

4 та тільки не буде серед тебе вбогого, бо конче поблагослóвить тебе Господь у краї, якого Господь, Бог твій, дає тобі на спáдок, щоб ти посів його, 5 якщо тільки конче будеш ти слухатися голосу Господа, Бога свого, щоб додержувати виконувати кожна ту заповідь, що я наказую тобі сьогодні. 6 Бо Господь, Бог твій, поблагословів тебе, як говорив був тобі, і ти зробиш, що багато людей даватимуть тобі пóзичку, а ти не даватимеш пóзички. І будеш ти панувати над багатьма народами, а над тобою не будуть панувати. 7 Коли буде серед тебе вбогий, один із братів твоїх ув одній із брам твоїх у краї твоїм, що Господь, Бог твій, дає тобі, то не зробиш запéклим свого серця, і не замкнeш своєї руки від убогого брата свого, 8 бо конче відкриєш свою руку йому, і конче позичиш йому за його потребою, що буде бракувати йому. 9 Стережися, щоб у серці твоїм не зродилася зла думка, щоб ти не сказав: „Наблізився сьомий рік, рік відпущення“, і буде зле твоє око на вбогого брата твого, і не даси ти йому, то він буде клікати на тебе до Господа, і буде на тобі гріх. 10 Конче даси йому, і нехай не жаліє твоє серце, коли ти даватимеш йому, бо за ту річ поблагослóвить тебе Господь, Бог твій у кожному чині твоїм, і в усьому, до чого доторкнеться рука твоя. 11 Бо не переведеться убогий з-посеред краї, тому я наказую тобі, говорячи: „Конче відкривай руку свою для брата свого, і вбогого свого, і для неможливого свого в краї своїм“. 12 Коли буде прódаний тобі брат твій єврей або єврейка, то буде служити тобі

шість літ, а сьомого року відпустиш його вільним від себе. **13** А коли відпустиш його вільним від себе, не відпустиш його порожньо, — **14** конче наділі його з худоби своєї дрібної, і з току свого, і з кадки чавіла свого, — чим поблагословів тебе Господь, Бог твій, те даси йому. **15** І будеш пам'ятати, що рабом був ти сам у єгипетській краї, та викупив тебе Господь, Бог твій, тому я наказую тобі про цю річ сьогодні. **16** І станеться, коли він скаже тобі: „Не вийду від тебе, бо полюбив я тебе та дім твій“, бо добре йому з тобою, **17** то візьмеш шило та й проколеш його вухо до дверей, — і стане він тобі вічним рабом; і невольниці своїй зробиш так само. **18** Нехай не буде тобі тяжким в очах твоїх те, що ти відпускаєш його вільним від себе, бо наёмницьку платню він відробив тобі вдвоє за шість літ, і поблагословить тебе Господь, Бог твій, у всім, що ти робитимеш. **19** Кожного перворідного самця, що народиться в худобі твоїй великій та в худобі твоїй дрібній, посвятиш Господеві, Богові своєму. Не будеш працювати перворідним вола свого, і не будеш стригти перворідного отари своєї. **20** Перед лицем Господа, Бога свого, рік-річно будеш його їсти ти та дім твій у місці, яке вибере Господь. **21** А коли буде в нім вада, — кульгаве або сліпе, усяка зла вада, то не принесеш його в жертву для Господа, Бога свого, — **22** у брамах своїх будеш його їсти, нечистий і чистий разом, як сарну й як оленя. **23** Тільки крові його не будеш їсти, — на землю виллеш її, як воду.

16 Додержуй місяця авіва, і справиш Пасху для Господа, Бога свого, бо в місяці авіві вивів тебе Господь, Бог твій, з Єгипту вночі. **2** І заколи пасху для Господа, Бога свого, з худоби дрібної та з худоби великої в місці, яке вибере Господь, щоб там перебувало Ім'я Його. **3** Не будеш їсти при тому квашеного, сім день будеш їсти при тому опрісноки, хліб бідування, — бо в поспіху вийшов ти з єгипетського країю, — щоб усі дні життя свого пам'ятати день свого виходу з єгипетського країю. **4** І не буде бачене в тебе квашене сім день у всім краї твоїм. А з м'яса, що заколеш у жертву ввечері першого дня, ніщо не буде ночувати до ранку. **5** Не будеш закліювати пасху в одному з тих твоїх міст, які Господь, Бог твій, дає тобі. **6** Але тільки на тому місці, яке вибере Господь, Бог твій, щоб там перебувало Ім'я Його, заколеш пасху ввечері, при заході сонця, у час твого виходу з Єгипту. **7** І будеш варити, і будеш їсти на тому місці, яке вибере Господь, Бог твій. А рано обернешся, і підеш до наметів своїх. **8** Шість день будеш їсти опрісноки, а сьомого дня — віддання свята для Господа, Бога твого, ие будеш робити зайняття. **9** Сім тижнів відлічиш собі, — від початку праці серпа на дозрілому збіжжі зачнеш лічити сім тижнів. **10** І справиш свято Тижнів для Господа, Бога свого, у міру добровільного дару своєї руки, що нею даси, як поблагословить тебе Господь, Бог твій. **11** І будеш радіти перед лицем Господа, Бога свого, ти, і син твій, і дочка твоя, і раб твій, і невольниця твоя, і Левит, що в брамах твоїх, і

прихóдько, і сирота, і вдова, що серед тебе в місці, яке вибере Господь, Бог твій, щоб там перебувало Ім'я Його. **12** І будеш пам'ятати, що ти сам був рабом в Єгипті, і будеш додержувати це, і будеш виконувати ці постанови. **13** Свято Кучок будеш справляти собі сім день, коли збереш з току свого та з кáдки чавіла свого. **14** І будеш радіти в святі своїм ти, і син твій, і дочка твоя, і раб твій, і невільниця твоя, і Левит, і прихóдько, і сирота, і вдова, що в брамах твоїх. **15** Сім день будеш святкувати Господéві, Богові своєму, у місці, яке вибере Господь, бо поблагослóвить тебе Господь, Бог твій, у всім урожаї твоїм, і в усякім чині рук твоїх, і ти будеш тільки радісний. **16** Три рази в році вся чоловіча стать буде з'являтися перед лице Господа, Бога твого, у місці, яке Він вибере: у свято Опрісноків, і в свято Тижнів, і в свято Кучок, і ніхто не буде бачений перед лицем Господнім упорожні, — **17** кожен принесе дар руки своєї, за благословénням Господа, Бога свого, що дав Він тобі. **18** Суддів та урядників настанóвиш собі в усіх містах твоїх, які Господь, Бог твій, дає тобі по племенах твоїх, і вони будуть судити народ справедливим судом. **19** Не викривиш закóну, — не будеш дивитися на осóбу, і не візьмеш підкупу, бо підкуп осліплює очі мудрих і викривлює слова справедливих. **20** За справедливістю, лише за справедливістю будеш гнатися, щоб жити й заволодіти краєм, що Господь, Бог твій, дає тобі. **21** Не посадиш собі святого дéрева, усякого дéрева при жертівнику Господа, Бога твого, що зробиш собі, **22** і

не поставиш собі стовпа, що ненавидить Господь, Бог твій.

17 Не будеш принісати в жертву Господеві, Богові своєму вола або одне з дрібної худоби, що буде на ньому вада, усяка зла річ, бо це гидота для Господа, Бога твого. **2** Коли буде знайдений серед тебе в одному з міст твоїх, які Господь, Бог твій, дає тобі, чоловік або жінка, що зробить зле в очах Господа, Бога твого, щоб недотримати заповіту, **3** що пішов би й служив би іншим богам, і вклонявся б їм та сонцеві або місяцеві, або всім зорям небесним, чого я не наказав, **4** і буде розказано тобі, і ти почуєш, і будеш добре допитуватися, а ото — воно правда, дійсна та річ, була зроблена ота гидота серед Ізраїля, **5** то випроведиш того чоловіка або ту жінку, що зробили ту злу річ, до брам своїх, того чоловіка або ту жінку, і вкаменувеш їх камінням, і вони погинуть. **6** На слова двох свідків або трьох свідків буде забитий обвинувачений, що має померти; на слова одного свідка не буде забитий. **7** Рука свідків буде на ньому найперше, щоб забити його, а рука всього народу — наостанку. І вигубиш зло з-посеред себе. **8** Коли б у суді була тобі неясна справа між кров'ю та кров'ю, між суперечкою та суперечкою, і між раною та раною справи суперечки в брамах твоїх, то встанеш, і підеш до місця, яке вибере його Господь, Бог твій. **9** І прийдеш до священників-Левитів і до судді, що буде в тих днях, і допитаєшся, і вони дадуть тобі слово прісуду. **10** І ти поступиш за тим словом, що

подадуть тобі з того місця, яке вибере Господь, і будеш пильнувати робити все так, як навчать тебе.

11 Ти поступиш за законом, що навчать тебе, і за віроком, що скажуть тобі, — не відступиш ні праворуч ні ліворуч від слова, що подадуть тобі. **12** А коли хто через зухвалість не послухається священика, що стоїть там на служенні Господеві, Богові твоєму, або судді, то помре той, і вигубиш те зло з Ізраїля. **13** А весь народ буде слухати та буде боятися, — і вже не буде поступати зухвало. **14** Коли ти ввійдеш до того краю, що Господь, Бог твій, дає тобі, і посядеш його, і осядеш у ньому, та й скажеш: „Нехай я поставлю над собою царя, як усі народи, що в моїх околицях“, **15** то, ставлячи над собою царя, якого вибере Господь, Бог твій, — конче з-посеред братів своїх поставиш над собою царя, не зможеш поставити над собою чоловіка чужинця, що він не брат твій. **16** Тільки щоб він не примножував собі коней, і не вертав народу до Єгипту, щоб примножити коней, бож Господь сказав вам: „Не вертайтеся вже більше тією дорогою“. **17** І хай не примножить він собі жінок, щоб не відступило його серце, і срібла та золота хай він не примножить собі дуже. **18** І станеться, як буде він сидіти на троні царства свого, то напише собі відписа цього Закону з книги, що перед лицем священиків-Левитів. **19** І буде вона з ним, і буде він читати в ній усі дні свого життя, щоб учився боятися Господа, Бога свого, щоб додержувати всіх слів цього Закону та тих постанов, щоб виконувати їх, **20** щоб не гордувало серце його

своїми братами, і щоб не збóчував він ні правóруч, ні лівóруч від цієї заповіді, щоб продóвжив дні на своїм царстві він та сини його серед Ізраїля.

18 Священикам-Левитам, усьому Левієвому плéмені не буде частки та спáдку разом з Ізраїлем, — огняні жертви Господа та чáстки Його будуть їм. **2** А спáдку не буде йому серед братів його: Господь — Він спáдок його, як Він говорив був йому. **3** А оце буде належати священикам від народу, від тих, хто приносить жертву: коли це віл, коли це одне з дрібної худоби, то даси священикові плечé, і щóки, і шлúнок. **4** Початок від збїжжя свого, від виноградного соку свого, і від оливки своєї, і початок стрїження отари своєї даси ти йому. **5** Бо його вибрав Господь, Бог твій, зо всіх племен твоїх, щоб ставав він служити в Господнє Ім'я, він та сини його по всі дні. **6** А коли прійде Левит з одної з брам твоїх з усього Ізраїля, де він мешкає там, і прибуде за всім жадáнням своєї душі до місця, яке вибере Господь, **7** і буде він служити в Ім'я Господа, Бога свого, як усі його браття Левити, що стоять там перед Господнім лицем, **8** то по рівній частці будуть вони їсти, окрiч маєтку, прóданого по батьках. **9** Коли будеш вхóдити до краю, що дає тобі Господь, Бог твій, то не навчися чинити такого, як гидóта цих народів. **10** Нехай не знайдеться між тобою такий, хто переводить свого сина чи дочку свою через огонь, хто ворожить ворожбу́, хто ворожить по хмарах, і хто ворожить по птахах, і хто чарівник, **11** і хто чорнокнїжник, і хто викликає духа

померлого та духа віщого, і хто питає померлих. **12** Бо гидота для Господа кожен, хто чинить таке, і через ті гидоти Господь, Бог твій, виганяє їх перед тобою. **13** Бездоганний будеш ти перед Господом, Богом своїм, **14** бо ці народи, що ти посядеш їх, слухають тих, хто ворожить по хмарах та ворожб'їтів, а ти — не таке дав тобі Господь, Бог твій. **15** Пророка з-посеред тебе, з братів твоїх, Такого, як я, поставить тобі Господь, Бог твій, — Його будете слухати, **16** згідно з усім, чого жадав ти від Господа, Бога свого, на Хоріві в дні зборів, говорячи: „Щоб більше не чути мені голосу Господа, Бога свого, а цього великого огню вже не побачити й не померти“. **17** І сказав до мене Господь: „Добре сказали вони. **18** Поставлю Пророка для них з-поміж їхніх братів, Такого, як ти, і дам Я слова Свої в уста Його, і Він їм говоритиме все, що Я накажу. **19** І станеться, кожен, хто не слухатиме слів Моїх, що Той Пророк говоритиме Моїм Ім'ям, — Я покараю того. **20** А той пророк, що зухвало відважиться промовляти Моїм Ім'ям слова, яких Я не наказав був йому говорити, і що буде говорити ім'ям інших богів, хай помре той пророк“. **21** А коли ти скажеш у серці своєму: Як ми пізнаємо те слово, якого Господь не говорив? **22** Що буде говорити той пророк Ім'ям Господа, і не станеться та річ, і не прийде, то це те слово, якого не сказав Господь. У зухвалості говорив його той пророк, і ти не будеш боятися його.

19 Коли Господь, Бог твій, повигублює народи, що Господь, Бог твій, дає тобі їхній край, і ти повиганяєш

їх, і осядеш по їхніх містах та по їхніх домах, **2** то три міста відділиш собі в середині свого краю, що Господь, Бог твій, дає його тобі на володіння. **3** Приготуєш собі дорогу, і поділиш натроє землю твого краю, що Господь, Бог твій, дає тобі на спадок, і це буде на втікання туди кожного убійника. **4** А оце справа убійника, що втече туди й буде жити: хто вб'є свого ближнього ненарочно, а він не був ворогом його від учора й позавчора; **5** або хто ввійде з своїм ближнім до лісу рубати дерева, і розмахнеться рука його з сокирою, щоб зрубати дерево, а залізо спаде з топоріща й попаде в його ближнього, і той помре, то він утече до одного з тих міст, і буде жити, **6** щоб не гнався месник за кров за убійником, коли розпалиться серце його, і щоб не догнав його, якщо буде довга та дорога, і не вбив його, хоч він не підлягає смерті, бо не був він ворогом його від учора й позавчора. **7** Тому то я наказую тобі, говорячи: „Три міста відділиш собі“. **8** А якщо Господь, Бог твій, розширить границю твою, як присягнув був батькам твоїм, і дасть тобі всю оцю землю, що говорив був дати батькам твоїм, **9** коли ти будеш додержувати всі ці заповіді, щоб виконувати їх, що я наказую тобі сьогодні, — щоб любити Господа, Бога свого, і щоб ходити дорогами Його всі дні, — то додаси собі ще три міста понад ті три, **10** щоб не була пролита неповинна кров серед твого краю, що Господь, Бог твій, дає тобі на спадок, і не буде на тобі кров. **11** А коли хто буде ненавидіти свого ближнього, і буде

чатувати на нього, і повстане на нього та й уб'є його, і той помре, і втече він до одного з тих міст, **12** то пошлють старші його міста, і візьмуть його звідти, і дадуть його в руку месника крови, і він помре. **13** Не змилюсёрдиться око твоє над ним, і ти усунеш кров неповинного з Ізраїля, і буде добре тобі. **14** Не пересунеш межі свого ближнього, яку розмежува́ли предки в наді́лі твої́м, яке посядеш ти в краю́, що Господь, Бог твій, дає його тобі на володі́ння. **15** Не стане один свідок на кого для всякої провини і для всякого гріха́, — у ко́жнім гріху́, що згрішить, на слова́ двох свідків або на слова трьох свідків відбу́деться справа. **16** Коли стане на кого неправдивий свідок, щоб свідчити проти нього підступно, **17** то стануть двоє цих людей, що мають суперечку, перед лицем Господнім, перед священиками та судьями, що будуть у тих днях. **18** І судді добре дослідять, а ось свідок — неправдивий той свідок, неправду говорив на брата свого, **19** то зробіте йому так, як він замишляв був зробити своєму бра́тові, — і вигубиш зло з-посеред себе. **20** А позосталі будуть слухати, і будуть боятися, і більш вже не будуть робити серед себе такого, як та річ зла. **21** І не змилюсёрдиться око твоє: життя за життя, око за око, зуб за зуба, рука за руку, нога за ногу.

20 Коли ти вийдеш на війну проти свого ворога, та побачиш коні й вози, та народ, численніший від тебе, то не будеш боятися їх, бо з тобою Господь, Бог твій, що вивів тебе з єгипетського краю́. **2** І станеться, коли

ви приступите до б'ю, то підійде священник і буде промовляти до народу, **3** та й скаже до них: „Слухай, Ізраїлю, ви приступаєте сьогодні до б'ю проти ваших ворогів. Нехай не зм'якне серце ваше, — не бійтеся, і не страшіться, і не лякайтеся їх, **4** бо Господь, Бог ваш, Він Той, що йде з вами воювати для вас з вашими ворогами, щоб спасти вас!“ **5** А урядники будуть промовляти до народу, говорячи: „Хто є тут такий, що збудував новий дім, та не справив обряду пон'овин? Нехай він іде й вертається до свого дому, щоб не померти на війні, і щоб інший хто не справив на ньому обряду пон'овин. **6** І хто є тут такий, що засадив виноградник та не користався ним? Нехай він іде й вертається до свого дому, щоб не померти на війні, і щоб інший хто не скористався ним. **7** А хто є тут такий, що засватав жінку, та не взяв її? Нехай він іде й вертається до свого дому, щоб не померти на війні, і щоб інший хто не взяв її“. **8** І далі промовлятимуть урядники до народу та й скажуть: „Хто є тут такий, що лякливий та м'якос'рдий? Нехай він іде й вертається до свого дому, щоб не розслабив він серця братів своїх, як є серце його“. **9** І станеться, коли урядники закінч'ать промовляти до народу, то призначать зверхників для військ'ових відділів на чол'о народу. **10** Коли ти приступиш до міста, щоб воювати з ним, то запропонууй йому перше мир. **11** І станеться, якщо воно відповість тобі: „Мир“, і відчинить браму тобі, то весь той народ, що знаходиться в ньому, буде тобі на данину, і буде служити тобі. **12** А якщо воно

не замірять з тобою, і буде прова́дити з тобою війну, то обло́жиш його. **13** І Господь, Бог твій, дасть його в руку твою, а ти повбиваєш усю чоловічу стать його вістря́м меча. **14** Тільки жіно́к, і дітей, і худобу, і все, що буде в тім місті, всю здобич його забереш собі, і будеш ти їсти здобич ворогів своїх, що дав тобі Господь, Бог твій. **15** Так ти зробиш усім містам, дуже далеким від тебе, що вони не з міст цих народів. **16** Тільки з міст тих народів, які Господь, Бог твій, дає тобі на володіння, не позоставиш при житті жодної душі, **17** бо конче вчиниш їх закляттям: Хіттеянина, і Амореянина, і Ханаанеянина, і Періздеянина, і Хіввеянина, і Євусеянина, як наказав був тобі Господь, Бог твій, **18** щоб вони не навчили вас робити такого, як усі їхні гидоти, що робили вони богам своїм, бо тоді згрішите ви перед Господом, Богом своїм. **19** Коли будеш облягати місто багато днів, щоб воювати з ним та щоб здобути його, то не знищиш його дере́ва, і не піднесеш сокири на нього, бо з нього ти їстимеш, і його не будеш стинати, бо чи ж пільне дере́во — то чоловік, щоб увійти перед тобою до обложеного міста? **20** Тільки дерево, що про нього ти знаєш, що воно не дерево на їжу, його знищиш та зітнеш, і будеш будувати з нього речі облягання проти того міста, яке провадить з тобою війну, аж до упадку його.

21 Коли на землі, яку дає тобі Господь, Бог твій на володіння, буде знайдений забитий, що впав на полі, і не буде відомим, хто вбив його, **2** то повиходять старші твої та судді твої, та й виміряють до тих міст,

що навколо забитого. 3 І станеться, коли довідаються про місто, найближче до забитого, то візьмуть старші того міста телицю з худоби великої, що нею не працювано, що вона не тягана в ярмі. 4 І старші того міста зведуть ту телицю до долини висихаючого потоку, що на ньому не брано, і що він не засіюваний, і там у долині висихаючого потоку переріжуть шию тій телиці. 5 І підійдуть священники, Левієві сини, — бо їх вибрав Господь, Бог твій, щоб служили Йому, і щоб благословляли Господнім Ім'ям, і за їхніми словами буде рішатися всяка суперечка та всяка поразка. 6 І всі старші того міста, найближчі до забитого, умиють свої руки над телицею, що в долині висихаючого потоку їй перерізана шия. 7 І освідчать вони та й скажуть: „Руки наші не пролили цієї крові, а очі наші не бачили. 8 Прости наро́дові своєму, Ізраїлеві, якого Ти, Господи, викупив, і не дай неповинної крові посеред народу Свого, Ізраїля“, І буде пр́ощена їм та кров. 9 А ти усунеш неповинну кров з-посеред себе, коли робитимеш справедливе в Господніх оча́х. 10 Коли ти вийдеш на війну на ворогів своїх, і Господь, Бог твій, дасть їх у твою руку, і ти пополониш із них полонених, 11 і побачиш серед полонених гарновиду жінку, і вподобаш її собі, і візьмеш собі за жінку, 12 то впровадиш її до середини свого дому, а вона оголить свою голову й обітне свої нігті. 13 І здійме вона з себе одіж полону́ свого, і осяде в твоєму домі, та й буде оплакувати батька свого та матір свою місяць ча́су, а по тому ти ввійдеш до неї й станеш їй

чоловіком, і вона стане тобі за жінку. **14** І станеться, коли ти потім не полюбиш її, то відпустиш її за її волею, а продати — не продаси її за срібло, і не будеш поводитися з нею як з невільницею, бо ти жив із нею. **15** Коли хто матиме дві жінки, одна кохана, а одна зненавиджена, і вони вродять йому синів, та кохана й та зненавиджена, і буде перворідний син від зненавидженої, **16** то станеться того дня, коли він робитиме синів своїх спадкоємцями того, щó буде його, то не зможе він зробити перворідним сина тієї коханої за життя того перворідного сина зненавидженої, **17** але за перворідного визнає сина зненавидженої, щоб дати йому подвійно з усього, що в нього знайдеться, бо він початок сили його, — його право перворідства. **18** Коли хто матиме неслухняного й непокірного сина, що не слухається голосу батька свого та голосу своєї матері, і докорятимуть йому, а він не буде їх слухатися, **19** то батько його та мати його схоплять його, і приведуть його до старших його міста та до брами того місця. **20** І скажуть вони до старших міста його: „Оцей наш син неслухняний та непокірний, — він не слухає голосу нашого, ласун та п'яниця“. **21** І всі люди його міста закидають його камінням, — і він помре. І вигубиш те зло з-посеред себе, а весь Ізраїль буде слухатися й буде боятися. **22** А коли буде на кому гріх смертного присуду, і буде він убитий, і ти повісиш його на дереві, **23** то труп його не буде ночувати на дереві, але конче поховаєш його того дня, бо повішений — Боже прокляття, і ти

не занечістиш своєї землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі на спáдок.

22 Коли побачиш вола свого брата або щось із отáри, що заблудíли, то ти не сховаєшся від них, а конче вернеш їх своєму братові. **2** А якщо брат твій не близький до тебе, чи ти не знаєш його, то забереш те до дому свого, і воно буде з тобою, аж поки брат твій не буде шукати його, — і повернеш його йому. **3** І так зробиш ослові його, і так зробиш одежі його, і так зробиш усякій згубі брата свого, що згублена в нього, а ти знайдеш її, — не зможеш ховати її. **4** Коли побачиш осла свого брата або вола його, що впали на дорозі, то ти не сховаєшся від них, — конче підіймеш їх рáзом із ним. **5** Не буде чоловіча річ на жінці, а мужчіна не зодягне жіночої одежі, бо кожен, хто чинить це, — огида він для Господа, Бога свого. **6** Коли спіткається на дорозі пташи́не кубло перед тобою на якомубудь дереві чи на землі з пташенятами або з яйцями, а мати сидить на пташенятах або на яйцях, то не візьмеш тієї матері з дітьми, — **7** конче відпустиш ту матір, а дітей візьмеш собі, щоб було добре тобі, і щоб ти продовжив свої дні. **8** Коли збудуєш новий дім, то зробиш поруччя для да́ху свого, і не напровадиш крові на дім свій, коли спаде з нього хтось. **9** Не будеш засівати свого виноградника подвійним насінням, щоб не зробити заклятим усе насіння: і що засієш, і врожай виноградинка. **10** Не будеш орати волем і ослом рáзом. **11** Не одягнеш одежі з двійно́го матеріялу, — з вовни й льóну рáзом.

12 Порóбиш собі кутáси на чотирьох краях свого покриття, що ним покриваєшся. **13** Коли хто візьме жінку, і ввійде до неї, але потім зненáвидить її, **14** і зводитиме на неї ганьбліві слова, і пустить про неї неславу та й скаже: „Жінку цю взяв я, і зблизився з нею, та не знайшов у неї дівóцтва“, **15** то візьме батько тієї дівчини та мати її, і віднесуть доказа дівóцтва тієї дівчини до старших міста, до брами. **16** І скаже батько тієї дівчини до старших: „Я дав тому чоловікові дочку свою за жінку, та він зненáвидів її. **17** І ось він зводить на неї ганьбліві слова, говорячи: „Я не знайшов у твоєї дочкі дівóцтва“, а оце знаки дівóцтва моєї дочки“. І розтягнуть одержу перед старшими міста. **18** А старші того міста візьмуть того чоловіка, та й покарають його, **19** і накладуть на нього пеню, сто шеклів срібла, — і дадуть батькові тієї дівчини, — бо він пустив неславу на Ізраїлеву дівчину, а вона буде йому за жінку, — він не зможе відпустити її по всі свої дні. **20** А якщо правдою булó це слово, — не знайдене було дівóцтво в тієї дівчини, — **21** то приведуть ту дівчину до дверей дому батька її, і вкаменують її люди її міста камінням, — і вона помре, бо зробила негідність між Ізраїлем на спроневірення дому батька свого, — і вигубиш зло з-посеред себе. **22** Коли буде знайдений хто, що лежить із замíжньою жінкою, то помруть вони обóє, — той чоловік, що лежав із жінкою, і та жінка, і вигубиш зло з Ізраїля. **23** Коли дівчина буде зарúчена чоловікові, і спіткає її хто в місті, і ляже з нею, **24** то виведете їх обох

до брами того міста, і вкаменуєте їх камінням, і вони помруть, — ту дівчину за те, що не кричала в місті, а того чоловіка за те, що збезчестив жінку свого ближнього, і вигубиш зло серед себе. **25** А як хто на полі спіткає заручену дівчину, і схопить її та й ляже з нею, то помре той чоловік, що ліг із нею, він сам, **26** а тій дівчині не зробиш нічого, — нема тій дівчині смертельного гріха, бо це таке, як повстане хто на свого ближнього й уб'є його, така це річ. **27** Бо в полі він спіткав її, — кричала та заручена дівчина, та не було кому врятувати її. **28** Коли хто спіткає дівчину, що не була заручена, і схопить її, і ляже з нею, і застануть їх, **29** то той чоловік, що лежав із нею, дасть батькові тієї дівчини п'ятдесят шеклів срібла, і вона стане йому за жінку, за те, що збезчестив її, — не зможе він відпустити її по всі свої дні. **30** Ніхто не візьме жінки свого батька, і не відкриє подólка одежі батька свого.

23 Не ввійде на збори Господні ранений розчавленням ятер та з відрізаним членом. **2** Неправоложний не ввійде на збори Господні, також десяте покоління його не ввійде на збори Господні. **3** Не ввійде на збори Господні аммонітянин та моавітянин, також десяте їхнє покоління не ввійде на збори Господні, аж навіки, **4** за те, що вони не вийшли назустріч вас із хлібом та водою в дорозі, коли ви виходили з Єгипту, і що найняли були на тебе Валаама, Беорового сина з Петору Араму двох річóк, щоб проклясти тебе. **5** Та не хотів Господь,

Бог твій, слухати Валаама, і перемінив тобі Господь, Бог твій, те прокляття на благословення, бо любить тебе Господь, Бог твій. **6** Не будеш бажати для них миру й добра по всі свої дні навіки. **7** Не обрідиди собі Ідумянина, бо він твій брат; не обрідиди собі Єгиптянина, бо був ти прихóдьком у краї його. **8** Сини, що народяться їм, покоління третє ввійде з них на збори Господні. **9** Коли та́бір вийде на ворогів твоїх, то будеш стерегтися всякої злої речі. **10** Коли поміж тебе буде хто, що буде нечистий з нічної пригóди, то він вийде поза та́бір, — до середини та́бору не ввійде. **11** А коли наступатиме вечір, обмиється в воді, а по за́ході сонця ввійде до середини та́бору. **12** А місце на потребу буде тобі поза та́бором, щоб виходити тобі туди назóвні. **13** А лопатка буде в тебе на поясі твоїм; і станеться, коли ти сидітимеш назóвні, то будеш копати нею, і зно́ву закриєш свою нечїстїсть, **14** бо Господь, Бог твій, ходить у середині та́бору твого, щоб тебе спасати, і видавати ворогів твоїх тобі. І буде та́бір твій святий, і Він не побачить у тебе соромїтної речі, і не відвєрнеться. **15** Не видавай панові раба його, який сховається до тебе від пана свого. **16** З тобою він сидітиме серед вас у місці, яке він вибере за добре собі в одній з твоїх брам, і ти не будеш гнобїти його. **17** Блудни́ця не буде з Ізраїлевих дочóк, і блудодїй не буде з Ізраїлевих синів. **18** Не принесеш дару розпúсниці й ціни пса до дому Господа, Бога твого, ні за яку обїтницю, бо тож вони обоє — гидóта

перед Господом, Богом твоїм. **19** Не будеш позичати братові своєму на відсоток срібла, на відсоток їжі та всякої речі, що позичається на відсоток. **20** Чужому позичиш на відсоток, а братові своєму не позичиш на відсоток, щоб поблагословив тебе Господь, Бог твій у всьому, до чого доторкнеться рука твоя на тій землі, куди ти входиш на володіння її. **21** Коли ти складеш обітницю Господеві, Богові своєму, не загаюйся виконати її, бо конче буде жадати Господь, Бог твій, від тебе, і буде на тобі гріх. **22** А коли ти не складав обітниці, не буде на тобі гріха. **23** Що вийшло з уст твоїх, будеш додержувати й будеш виконувати, як обіцяв ти Господеві, Богові своєму, добровільну жертву, що промовляв ти своїми устами. **24** Коли ввійдеш до виноградника свого ближнього, то будеш їсти виноград, скільки схоче душа твоя, до свого насичення, а до псування свого не візьмеш. **25** Коли ти ввійдеш на дозріле збіжжя свого ближнього, то будеш рвати колоски рукою своєю, а серпом не будеш жати на дозрілім збіжжі свого ближнього.

24 Як хто візьме жінку, і стане їй чоловіком, і коли вона не знайде ласки в очах його, бо знайшов у ній яку ганебну річ, то напише їй листа розводів, і дасть в її руку, та й відпустить її з свого дому. **2** І вийде вона з його дому, і піде, і вийде за іншого чоловіка, **3** і коли зненавидить її той останній чоловік, то напише їй листа розводів, і дасть в її руку, та й відпустить її з свого дому. Або коли помре той останній чоловік, що взяв був її собі за жінку, **4** не

може перший її муж, що відпустив її, вернути й узяти її, щоб стала йому за жінку по тому, як була занечіщена, бо це огида перед Господнім лицем, і ти не зробиш грішною тієї землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі на спáдок. **5** Коли хто недавно одружився, не піде він до війська, і ніяка справа не покладеться на нього, — вільний він буде один рік для свого дому, і порáдує свою жінку, що взяв. **6** Ніхто не візьме в застáву долішнього каменя жóрен або горішнього каменя жорен, бо він душу взяв би в застáву. **7** Коли буде хто знайдений, що вкрав кого з братів своїх, з Ізраїлевих синів, і буде повóдитися з ним як із невільниким, або й продасть його, то нехай помре той злодій, і ти вигубиш зло з-посеред себе. **8** Стережися в хворобі прокáзи, щоб дуже пильнувати, і робити все те, як навчать вас священники-Левити; як наказав я їм, будете додержувати, щоб виконати те, **9** Пам'ятайте те, що зробив був Господь, Бог твій, Маріямі в дорозі, коли ви вихóдили з Єгипту. **10** Коли ти позичиш своєму ближньому пóзичку з чогось, не ввійдеш до дому його, щоб узяти застáву його, — **11** назовні будеш стояти, а той чоловік, що ти позичив йому, винесе до тебе застáву назóвні. **12** А якщо він чоловік убогий, не ляжеш спати, маючи застáву його, — **13** конче вернеш йому ту застáву при зáході сонця, і буде він спати на одежі своїй, і буде благословляти тебе, а тобі буде це за праведність перед лицем Господа, Бога твого. **14** Не бóдеш утискати нáймита, убогого й незаможного з братів своїх та з прихóдька свого, що в крáї твоїм

у брамах твоїх. **15** Того ж дня даси йому заплату, і не зійде над нею незаплаченою сонце, бо вбогий він, і до неї лине душа його. І не буде він кликати на тебе до Господа, і не буде гріха на тобі. **16** Не будуть забиті батьки за синів, а сини не будуть забиті за батьків, — кожен за гріх свій смертю покараний буде. **17** Не скривиш суду на прихóдька, на сироту, і не будеш брати в застáву вдовіної одежі. **18** І будеш пам'ятати, що рабом був ти сам у Єгипті, і викупив тебе Господь, Бог твій, звідти, тому я наказую тобі робити цю річ. **19** Коли будеш жати жніво своє на своїм полі, і забудеш на полі снопа, не вёрнешся взяти його, — він буде прихóдькові, сироті та вдові, щоб поблагословив тебе Господь, Бог твій, у всім чині твоїх рук. **20** Коли будеш оббивати оливку свою, не будеш переоббивати в галúзках за собою: воно буде прихóдькові, сироті та вдові. **21** Коли будеш збирати виноград свого виноградника, не будеш збирати полішеного за собою, — воно буде прихóдькові, сироті та вдові. **22** І будеш пам'ятати, що рабом був ти в єгипетськім краї, тому я наказую тобі робити цю річ.

25 Коли буде суперéчка між людьмі, і вони прійдуть до сáду, то розсудять їх, — і оправдають справедливого, а несправедливого осудять. **2** І станеться, якщо вартий биття той несправедливий, то покладе його суддя, і буде його бити перед собою, — число ударів згідно з його несправедливістю. **3** Сорока ударами буде його бити, не більше; щоб не

бити його більше над те великим биттям, і щоб не був злегков'ажений брат твій на очах твоїх. **4** Не зав'яжеш рота воліві, коли він молотить. **5** Коли браття сидітимуть разом, і один із них помре, а сина в нього нема, то жінка померлого не вийде заміж назовні за чужого, — дівер її прийде до неї та й візьме її собі за жінку, і подіверує її. **6** І буде перворідний, що вона породить, — стане він ім'ям його брата, що помер, і не буде стерте ім'я його з Ізраїля. **7** А якщо той чоловік не схоче взяти своєї братової, то братова його вийде до брами до старших та й скаже: „Дівер мій відмовився відновити своєму братові ім'я в Ізраїлі, не хотів подіверувати мене“. **8** І покличуть його старші його міста, і промовлятимуть до нього, а він устане та й скаже: „Не хочу взяти її“, **9** то підійде його братова до нього на очах старших, і здійме йому чобота з ноги його, і плюне в обличчя його, і заговорить, і скаже: „Так робиться чоловікові, що не будує дому свого брата“. **10** І буде зване ім'я його в Ізраїлі: Дім роззутого. **11** Коли чоловіки будуть сваритися разом один з одним, і підійде жінка одного, щоб оберегти свого чоловіка від руки того, що б'є його, і простягне свою руку, і схопить за сором його, **12** то відрубаєш руку її, — нехай не змилосердиться око твоє! **13** Не буде в тебе в торбі твоїй подвійного каменя до ваги, великого й малюго, **14** не буде тобі в твоїм домі подвійної ефі, великої й малюї. **15** Камінь до ваги буде в тебе повний і справедливий, ефа́ буде в тебе повна й справедлива, щоб продóвжилися дні твої

на землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі. **16** Бо огида перед Господом, Богом твоїм, кожен, хто чинить таке, хто чинить несправедливість. **17** Пам'ятайте, що зробив був тобі Амалік у дорозі, коли ви виходили з Єгипту, **18** що спіткав тебе в дорозі, і повбивав між тобою всіх задніх ослаблених, коли ти був змучений та струджений, а він не боявся Бога. **19** І станеться, коли Господь, Бог твій, дасть тобі мир від усіх ворогів твоїх навколо в краї, що Господь, Бог твій, дає тобі як спадок, щоб посісти його, то зітреш пам'ять Амаліка з-під неба. Не забудь!

26 І станеться, коли ти ввійдеш до того краю, що Господь, Бог твій, дає тобі як спадок, і посядеш його, і осядеш у ньому, **2** то візьмеш із початків усякого плоду землі, що збереш із Краю свого, що Господь, Бог твій, дає тобі, і покладеш їх у кіш, та й підеш до місця, яке вибере Господь, Бог твій, щоб там пробувало Ім'я Його. **3** І прийдеш ти до священика, що буде тими днями, та й скажеш йому: „Засвідчую це сьогодні Господеві, Богові твоєму, що я ввійшов до краю, що Господь запрягнув був батькам нашим, щоб дати нам“. **4** І візьме священик того коша з твоєї руки, і покладе його перед жертовником Господа, Бога твого. **5** А ти відповіси та й скажеш перед лицем Господа, Бога свого: „Мандрівний арамеянин був мій батько, і він зійшов до Єгипту, і часово замешкав там із небагатьма людьми, та й став там народом великим, сильним та численним. **6** І чинили нам зло єгиптяни, і гнобили нас, і давали нас на роботу тяжку. **7** І

голосили ми до Господа, Бога батьків наших. І почув Господь голос наш, і побачив нашу бідú, і труд наш, і úтиск наш. **8** І вивів нас Господь із Єгипту рукою сильною та раме́ном вiтягненим, і стра́хом великим, і ознаками та чудами. **9** І привів нас до цього місця, і дав нам цей край, край, що тече молоком та медом. **10** А тепер оце приніс я почáток плóду тієї землі, яку Ти дав мені, Господи“. І покладеш його перед лицем Господа, Бога свого, і поклóнишся перед лицем Господа, Бога свого. **11** І будеш радіти всім добром, що дав тобі Господь, Бог твій, тобі та дóмові твоєму, ти, і Левит, і прихóдько, що посеред тебе. **12** А коли ти скінчи́ш десяти́нити всю десятину врожаю свого року третього, року десятини, і даси Левиту, прихóдькові, сироті та вдові, і будуть вони їсти в брамах твоїх і насiтяться, **13** то скажеш перед лицем Господа, Бога свого: „Забрав я присвячене з дому, та й дав його Левиту та прихóдькові, сироті та вдові, за всіма́ Твоїми заповідями, що Ти наказав був мені, — я не переступив котроїсь із заповідей Твоїх і не забув. **14** Не їв я з нього в жалóбі своїй, і не брав з нього в нечистості, і не дав з нього для померлого, — я слухався голосу Господа, Бога свого, чинив усе, як наказав Ти мені. **15** Споглянь же з святого мéшкання Свого, із небéс, і поблагослови наро́д Свій, Ізраїля, та землю, яку Ти дав нам, як присягнув був нашим батькам, Край, що тече молоком та медом“. **16** Цього дня Господь, Бог твій, наказує тобі виконувати ці постанови та закóни, а ти будеш додержувати, та

будеш виконувати їх усім серцем своїм та всією душею своєю. **17** Ти сьогодні засвідчив Господеві, що Він буде тобі Богом, і що ти будеш ходити дорóгами Його, і що будеш виконувати постанови Його, і заповіді Його, і закóни Його, і що будеш слухатися голосу Його. **18** А Господь сьогодні засвідчив тобі, що ти будеш Йому наро́дом ви́браним, як Він наказав був тобі, і що ти викóнуватимеш усі заповіді Його, **19** і що Він ставить тебе найвищим понад усі наро́ди, яких Господь учинив, на хвалу́, і на ім'я́, і на славу, і що будеш ти для Господа, Бога свого, народом святим, як Він говорив вам.

27 І наказав Мойсей та Ізраїлеві старші народові, говорячи: „Додержуйте всіх за́повідей, що я сьогодні наказую вам! **2** І станеться того дня, коли ви пере́йдете Йорда́н до того кра́ю, що дає тобі Господь, Бог твій, то поставиш собі велике каміння, і пова́пниш їх вапно́м. **3** І понапи́суеш на них усі слова́ цього Зако́ну, коли пере́йдеш, щоб увійшов ти до того кра́ю, що Господь, Бог твій, дає тобі, край, що тече молоком та медом, як промовляв був Господь, Бог батьків твоїх, до тебе. **4** І станеться, коли ви пере́йдете Йорда́н, поставите те каміння, що я наказую вам сьогодні, на горі Ева́л, і пова́пните їх вапно́м. **5** І збудуєш там же́ртівника для Господа, Бога свого, жерти́вника з каміння, — не піднесе́ш над ними заліза. **6** З нетесаного ками́ння збудуєш же́ртівника Господа, Бога свого, і принесеш на ньому цілопа́лення Господеві, Богові своєму. **7** І принесеш на жертву мирні жертви, і будеш там

їсти, і будеш тішитися перед лицем Господа, Бога свого. 8 І напишеш на тих каміннях усі слова цього Закону дуже виразно“. 9 І промовляв Мойсей та всі священники-Левити, до всього Ізраїля, говорячи: „Уважай та слухай, Ізраїлю, — ти цього дня став народом Господа, Бога свого. 10 І будеш ти слухатися Господа, Бога свого, і будеш виконувати заповіді Його та постанови Його, що я наказую тобі сьогодні“. 11 І наказав Мойсей того дня наро́дові, говорячи: 12 „Оці стануть на горі Гарізі́м, щоб благословляти народ, коли ви пере́йдете Йо́рдан: Симеон, і Леві́й, і Юда, і Іссаха́р, і Йо́сип, і Веніамі́н. 13 А оці стануть для клятви на горі Ева́л: Руві́м, Гад, і Асі́р, і Завуло́н, Дан і Нефталі́м. 14 І відпові́дять Левити, і скажуть до всіх Ізраїлевих мужів сильним голосом: 15 „Прокля́та людина, що зробить бовва́на різаного або литого, гідоту для Господа, чин різьба́рських рук, і поставить таємно! І відповість увесь наро́д, та й скаже: амінь! 16 Прокля́тий той, хто легкова́жить свого батька та свою ма́тір! А весь народ скаже: амінь! 17 Прокля́тий, хто пересува́є межу́ свого бли́жнього! А весь народ скаже: амінь! 18 Прокля́тий, хто робить блудя́чим сліпого в дорозі! А весь народ скаже: амінь! 19 Прокля́тий, хто пере́кручує право прихо́дька, сироти та вдови! А весь народ скаже: амінь! 20 Прокля́тий, хто ляга́є з жі́нкою батька свого, бо відкрив він подолка одежі свого батька! А весь народ скаже: амінь! 21 Прокля́тий, хто ляга́є з усяким скотом! А весь народ скаже: амінь! 22 Прокля́тий, хто ляга́є з

сестрою своєю, дочкою свого батька або з дочкою своєї матері! А весь народ скаже: амінь! **23** Проклятий, хто лягає з тещею своєю! А весь народ скаже: амінь! **24** Проклятий, хто вбиває свого ближнього потаємно! А весь народ скаже: амінь! **25** Проклятий, хто бере підкупа, щоб забити кого, пролляти кров неповінну! А весь народ скаже: амінь! **26** Проклятий, хто не дотримає слів цього Закону, щоб виконувати їх! А весь народ скаже: амінь!“

28 „І станеться, якщо дійсно будеш ти слухатися голосу Господа, Бога свого, щоб додержувати виконання всіх Його заповідей, що я наказую тобі сьогодні, то поставить тебе Господь, Бог твій, найвищим над усі народи землі. **2** І прийдуть на тебе всі оці благословення, і досягнуть тебе, коли ти слухатимешся голосу Господа, Бога свого. **3** Благословенний ти в місті, і благословенний ти на полі! **4** Благословенний плід утроби твоєї, і плід твоєї землі, і плід худоби твоєї, порід биків твоїх і котіння отари твоєї! **5** Благословенний твій кіш та діжа твоя! **6** Благословенний ти у вході своїм, і благословенний ти в виході своїм! **7** Господь учинить, що ворогі твої, які повстають на тебе, будуть побиті перед тобою, — вони однією дорогою вийдуть навперейми тебе, а сімомá дорогами втікатимуть перед тобою. **8** Господь накаже Своєму благословенню бути з тобою в коморах твоїх, та в усьому, чого доторкнеться рука твоя, і благословлятиме тебе в краю, що Господь, Бог твій, дає тобі. **9** Господь поставить тебе Собі за святий народ,

як присягнув був тобі, коли ти будеш додержуватися заповідей Господа, Бога твого, і підеш дорогами Його. **10** І побачать усі народи землі, що Господне Ім'я кличеться на тобі, — і будуть боятися тебе. **11** І Господь дасть тобі добрий приріст у плоді утроби твоєї, і в плоді худоби твоєї, і в плоді поля твого на тій землі, що Господь заприсягнув був батькам твоїм, щоб дати тобі. **12** Господь відчинить для тебе Свою добру скарбницю, небесá, щоб дати дощ для країю твого в часі його, і щоб поблагословіти всякий чин твоєї руки. І ти позичатимеш багатьом народам, а сам не позичатимеш ні в кого. **13** І вчинить тебе Господь головою, а не хвостом, і ти будеш тільки вёрхом, а не будеш дóлом, коли будеш слухатися заповідей Господа, Бога свого, що я сьогодні наказую тобі, щоб додержувати й виконувати, **14** і не відступиш від усіх тих слів, що я сьогодні наказую вам, ані правóруч, ані лівóруч, щоб ходити за іншими богáми й служити їм. **15** Та станеться, коли ти не будеш слухатися голосу Господа, Бога свого, щоб додержувати виконáння всіх Його заповідей та постанов Його, що я сьогодні наказую тобі, то прийдуть на тебе всі оці прокляття, і досягнуть тебе: **16** Проклятий ти в місті, і проклятий ти в полі! **17** Проклятий кіш твій та діжá твоя! **18** Проклятий плід утрóби твоєї та плід твоєї землі, порід биків твоїх та котіння отари твоєї! **19** Проклятий ти у вході своїм, і проклятий ти в виході своїм! **20** Пошле Господь на тебе прокляття, і замішання, і нещастя на всякий пóчин твоєї руки, що ти зробиш,

аж поки ти не будеш вігублений, і аж поки ти скоро не загинеш через зло твоїх чинів, що опустив ти Мене. **21** Приліпить Господь до тебе моровіцю, аж поки вона не вигубить тебе з-над землі, куди ти входиш посісти її. **22** Ударить Господь тебе сухотами, і пропасницею, і запаленням, і гарячкою, і мечем, і посухою, і іржею, — і вони будуть гнати тебе, аж поки ти не загинеш. **23** І стане небо твоє, що над твоєю головою, міддю, а земля, що під тобою, залізом. **24** Дасть Господь замість дощу Краєві твоєму куряву, а порох із неба буде сходити на тебе, аж поки не будеш ти вигублений. **25** Віддасть тебе Господь на поразку твоїм ворогам. Однією дорогою ти вийдеш наперед, а сімома дорогами втікатимеш перед ним, і будеш розпорошений по всіх царствах землі. **26** І буде твій труп на їжу для всякого птаства небесного та для худоби земної, і не буде нікого, хто б їх пополошив. **27** Ударить тебе Господь єгипетським гнояком, гудзами, лишаями, струпами такими, що не зможеш їх вілікувати. **28** Ударить тебе Господь божевільям, і сліпотю, і туподумством. **29** І будеш ти мацати в південь, як мацає сліпий у темряві, і не матимеш поводження в дорогах своїх, і будеш ти по всі дні тільки утіскуваний та грабований, та не буде кому боронити. **30** Одружишся з жінкою, та хто інший лежатиме з нею. Хату збудуєш, та в ній не сидітимеш. Засадиш виноградина, та не будеш користатися ним. **31** Заколений буде віл твій на очах твоїх, та їсти не будеш із нього. Твій осел буде заграбований перед

тобою, і не вернеться до тебе. Отара твоя віддана буде ворогам твоїм, і не буде кому боронити тебе. **32** Сини твої та дочки твої будуть віддані іншому наро́дові, а очі твої будуть бачити й гинути за ними цілий день, а твоя рука не матиме сили. **33** Плід твоєї землі та весь труд твій поїсть народ, якого ти не знав, а ти будеш тільки утіскуваний та гно́блений по всі дні. **34** І ти збожево́лієш від того, що бачитимуть очі твої. **35** Ударить тебе Господь злим гно́яко́м на колінах і на стéгнах, від якого не зможеш вілікуватися, від стопи ніг твоїх і аж до че́репа твого. **36** Відведе́ Господь тебе та царя твого, якого поставиш над собою, до народу, якого не знав ти та батькі твої, і ти будеш служити там іншим богам, — дере́ву та ка́меневі. **37** І станеш ти страхіттям, поговоро́м та посміхо́вищем серед усіх наро́дів, куди відведе́ тебе Господь. **38** Багато насіння вінесеш на поле, та мало збереш, — бо пожере́ його сарана́. **39** Позасаджуєш виноградники й будеш обробляти, та не будеш пити вина й не будеш збирати, — бо пожере́ його черва́. **40** Будуть у тебе оливки по всім краї́ твоїм, та оливою не будеш маститися, — бо поспада́є оливка твоя. **41** Ти породи́ш синів і дочо́к, та не будуть для тебе вони, — бо підуть у неволю. **42** Усяке твоє дере́во та плід твоєї землі обсяде черва́. **43** Прихо́дько, що серед тебе, піднесеться понад тебе вісоко-вісоко, а ти зійдеш низько-низько. **44** Він тобі позичатиме, а ти йому не позичатимеш, він стане головою, а ти станеш хвостом. **45** І прийдуть на тебе всі оці прокля́ття, і

будуть гнати тебе, і доженуть тебе, аж поки ти будеш вигублений, бо не слухав ти голосу Господа, Бога свого, щоб виконувати заповіді Його та постанови Його, що Він наказав був тобі. **46** І будуть вони на тобі на ознаку та на доказ, та на насінні твоєму аж навіки. **47** За те, що не служив ти Господеві, Богові своєму, у радості та в добрі серця, із рясноти всього, **48** то будеш служити ворогові своєму, якого Господь пошле на тебе, у голоді, і в пра́гненні, і в наготі, і в недостатку всього, а він дасть залізне ярмо́ на твою шию, аж поки вигубить тебе. **49** Господь нанесе на тебе народ іздале́ка, з кінця землі, так, як летить орел, народ, що мови його ти не розумієш, **50** народ жорсто́кий, що не зважатиме на старо́го, а для юнака́ не буде милостівий. **51** І він буде жерти плід твоєї худоби та плід твоєї землі, аж поки вигубить тебе, і він не позоставить тобі збіжжя, ані виноградного со́ку, ані оливи, ані поро́ду биків твоїх, ані коті́ння ота́ри твоєї, аж поки вигубить тебе. **52** І він буде облягати тебе в усіх твоїх бра́мах, аж поки порозвалює по всім твоїм кра́ї твої міцні і укрі́плені му́ри, на які ти наді́явся, і буде гно́бити тебе в усіх твоїх брамах по всім твоїм кра́ї, що дав тобі Господь, Бог твій. **53** І будеш ти їсти плід утроби своєї, тіло синів своїх та дочо́к своїх, що дав тобі Господь, Бог твій, в облóзі та в у́тиску, яким буде гно́бити тебе твій ворог. **54** Кожен найлагі́дніший серед тебе й найбільше ви́пещений, — буде око його лихе на брата свого, і на жі́нку лóня свого, і на решту синів своїх, що позоставить їх ворог,

55 щоб не дати ані одному з них тіла синів своїх, що буде він їсти, бо йому не позостанеться нічого в облóзі та в ўтискові, яким буде утискáти тебе твій ворог по всіх твоїх брамах. 56 Найлагідніша між тобою й найбільше випечена, що через пещення та ніжність не прóбувала ставити на землю стопі своєї ноги, — зле буде око її на мужа лóня свого, і на сина свого, і на дочку свою, 57 і на пóслід, що виходить з-поміж ніг її при породі, і на дітей своїх, що порóдить, — бо поїсть їх таємно через недостаток усього в облóзі та в ўтиску, яким буде гнобіти тебе твій ворог у брамах твоїх. 58 Якщо ти не будеш додérжувати, щоб виконувати всі слова цього Закóну, написані в цій книзі, щоб боятися того славного й страшнóго Ймення Господа, Бога твого, 59 то Господь наведé надзвичайні порази на тебе, та порази на насіння твоє, порази великі та певні, і хвороби злі та постійні. 60 І наведé Він на тебе всякий єгипетський біль, якого боявся ти, а він пристане до тебе. 61 Також усяку хворобу та всяку поразу, що не написана в книзі цього Закóну, — наведé їх Господь на тебе, аж поки б́удеш ти вигублений. 62 І позостане вас мало, — зáмість того, що були ви, щодо числénности, як зóрі небесні, — бо ти не слухався голосу Господа, Бога свого. 63 І станеться, як Господь радів був вами, коли робив вам добро, і коли розмнóжував вас, так буде радіти Господь вами, коли вигубл́ятиме вас та коли вини́щуватиме вас, — і ви будете вірвані з-над цієї землі, куди ти входиш посісти її. 64 І розпорóшить

тебе Господь серед усіх народів від кінця землі й аж до кінця землі, і ти служитимеш там іншим богам, яких не знав ані ти, ані батьки твої, — дереву та каменеві. **65** І поміж цими народами не будеш ти спокійний, і не буде місця спочінку для стоп твоїх ніг. І Господь дасть тобі там серце тремтятьче, і ослаблення очей, і омлівання душі. **66** І буде життя твоє вісити на волоску перед тобою і ти боятимешся вдень та вночі, і не будеш певний свого життя. **67** Уранці ти скажеш: „О, якби вечір!“, а ввечері скажеш: „О, якби ранок!“ зо страху серця свого, що будеш боятися, та з видіння очей своїх, що будеш бачити. **68** І верне тебе Господь до Єгипту на кораблях тією дорогою, про яку я казав тобі, що вже більше не побачиш її, і там ви продаватиметеся ворогам своїм за рабів та за невольниць, — та не буде покупця“.

29 Оце слова заповіту, що наказав був Господь Мойсеєві скласти з Ізраїлевими синами в моавському краї, окрім того заповіту, що склав був із ними на Хоріві. **2** І скликав Мойсей усього Ізраїля та й сказав їм: „Ви бачили все, що зробив був Господь на ваших очах в єгипетському краї фараонові, і всім рабам його та всьому його країєві, — **3** ті великі випробування, що бачили очі твої, ті великі ознаки та чуда, **4** та не дав вам Господь серця, щоб пізнати, і очей, щоб бачити, і ушей, щоб слухати, аж до дня цього. **5** І провадив я вас сорок літ пустинею, — не зужилися одержі ваші на вас, а чобіт твій не зужився на твоїй нозі. **6** Не їли ви хліба, і вина та п'янокго напою не

пили ви, щоб пізнати, що Я — Господь, Бог ваш. **7**
А коли ви прийшли до цього місця, то вийшов був
навперейми вас на війну Сигон, цар хешбонський, та
Ог, цар башанський, — і побили ми їх, **8** і забрали
ми їхній край, та й дали його на спадок Рувімовим
та Гадовим та половині племені Манасїїного. **9**
Додержуй же слів цього заповіту, і виконуй їх, щоб
мали ви поводження в усьому, що будете робити.
10 Ви стоїте сьогодні всі перед лицем Господа, Бога
вашого: голови ваші, племена ваші, старші ваші та
урядники ваші, усякий Ізраїлів муж, **11** діти ваші,
ваші жінки та твій прихосько, що посеред таборів
твоїх від колія дров твоїх аж до черпача твоєї води, **12**
щоб ти ввійшов у заповіт Господа, Бога свого, та в
клятву Його, що Господь, Бог твій, сьогодні складає з
тобою, **13** щоб поставити сьогодні тебе народом для
Себе, а Він буде тобі Богом, як Він говорив був тобі, і
як присягнув був батькам твоїм, Авраамові, Ісакові та
Якову. **14** І не з вами самими я складаю цього завіта
та цю клятву, **15** але теж і з тим, хто тут з нами
сьогодні стоїть перед лицем Господа, Бога нашого, так
і з тим, хто сьогодні не з нами тут. **16** Бо ви знаєте, що
ми сиділи були в єгипетським краї, і що ми проходили
серед тих народів, які ви перейшли, **17** І ви бачили
їхні огиди та їхніх бовванів, дерево та камінь, срібло
та золото, що з ними. **18** Стережіться, щоб не був
серед вас чоловік або жінка, або рід, або плем'я, що
серце його сьогодні відвертається від Господа, Бога
нашого, щоб піти служити богам цих народів, щоб не

був серед вас корінь, що вирощує їдъ та полінь, **19** щоб не було, що коли він почує слова цього прокляття, то поблагословиться в серці своїм, говорячи: Мир буде мені, хоч і ходитиму в сваволі свого серця. Тоді загине і напбений, і спрагнений. **20** Не захоче Господь простити йому, бо тоді запалиться Господній гнів та лютість Його на цього чоловіка, і буде лежати на ньому все прокляття, написане в цій книзі, і Господь витре ім'я його з-під неба. **21** І відділить його Господь на зло від усіх Ізраїлевих племён, згідно з усіма прокляттями заповіту, написаного в цій книзі Закону. **22** І скаже останнє покоління, ваші сини, що постануть за вами, і чужий, що прийде з далекої країни, і побачить порази цього Краю та його хвороби, які пошлє Господь на нього: **23** сірка та сіль, погорілище — уся земля його, не буде вона засіювана, і не пустить рослін, і не зійде на ній жодна трава, як по знищенні Содому та Гоморі, Адми та Цевоїму, що поруйнував був Господь у гніві Своїм та в люті Своїй. **24** І скажуть усі ті народи: „Для чого Господь зробив так цьому країні? Що то за горіння цього великого гніву?“ **25** І скажуть: „За те, що вони покинули заповіта Господа, Бога своїх батьків, якого Він склав був із ними, коли виводив їх з єгипетського краю. **26** І вони пішли, і служили іншим богам, і вклонялися їм, богам, що не знали їх, і що Він не приділив їм. **27** І запалився Господній гнів на цей край, щоб навести на нього все прокляття, написане в цій книзі. **28** І вирвав їх Господь з-над цієї землі в гніві, і в люті, і в великім

обуренні, та й кинув їх до іншого краю, як цього дня.

29 Закрите те, що є Господа, Бога нашого, а відкрите — наше та наших синів аж навіки, щоб виконувати всі слова цього Закону“.

30 І станеться, коли прийдуть на тебе всі ці слова, благословення та прокляття, що я дав перед тобою, і ти візьмеш їх до свого серця серед усіх цих народів, куди закинув тебе Господь, Бог твій, **2** і ти навірнешся до Господа, Бога свого, і будеш слухатися Його голосу в усьому, що я сьогодні тобі наказую, ти та сини твої, усім своїм серцем та всією своєю душею, **3** то поверне з неволі Господь, Бог твій, тебе, і змилюється над тобою, і знову позбирає тебе зо всіх народів, куди розпорішив тебе Господь, Бог твій. **4** Якщо буде твій вигнанець на кінці неба, то й звідти позбирає тебе Господь, Бог твій, і звідти Він візьме тебе. **5** І введе тебе Господь, Бог твій, до краю, що посіли батьки твої, і ти посядеш його, і Він учинить добро тобі, і розмножить тебе більше за батьків твоїх. **6** І обріже Господь, Бог твій, серце твоє та серце насіння твого, щоб ти любив Господа, Бога свого, усім своїм серцем та всією душею своєю, щоб жити тобі. **7** І дасть Господь, Бог твій, усі ці прокляття на ворогів твоїх, та на тих, хто ненавидить тебе, хто гнав тебе. **8** А ти вернешся, і будеш слухатися Господнього голосу, і будеш виконувати всі Його заповіді, які я сьогодні наказую тобі. **9** І зробить Господь, Бог твій, що будеш ти мати надмір у кожному чині своєї руки, у плоді утроби своєї, і в плоді худоби своєї, і в плоді

своєї землі на добре, бо Господь знову буде радіти тобою на добро, як радів був твоїми батьками, **10** коли будеш слухатися голосу Господа, Бога свого, щоб дотримувати заповіді Його та постанови Його, написані в цій книзі Закону, коли навірнешся до Господа, Бога свого, усім серцем своїм та всією душею своєю, **11** бо ця заповідь, що я сьогодні наказую тобі, не тяжка вона для тебе, і не даліка вона. **12** Не на небі вона, щоб сказати: Хто зійде на небо для нас, та нам її візьме і нам оголосить, а ми будемо виконувати її? **13** І не по тім боці моря вона, щоб сказати: Хто піде для нас на той бік моря, і візьме її нам, і оголосить її нам, а ми будемо виконувати її? **14** Бож дуже близька до тебе та річ, — вона в устах твоїх та в серці твоїм, щоб виконувати її. **15** Дивися: я сьогодні дав перед тобою життя та добро, і смерть та зло. **16** Бо я сьогодні наказую тобі любити Господа, Бога свого, ходити Його дорогами, та додержувати заповіді Його, і постанови Його, і закону Його, щоб ти жив, і розмножився, і поблагословить тебе Господь, Бог твій, у краї, куди ти входиш на насліддя. **17** А якщо серце твоє відвернеться, і не будеш ти слухатися, і даси себе звісти, і станеш вклонятися іншим богам, і будеш їм служити, **18** я сьогодні представив вам, що конче погинете ви, недовго житимете на цій землі, до якої ти переходиш Йордан, щоб увійти туди на оволодіння її. **19** Сьогодні взяв я за свідків проти вас небо й землю, — життя та смерть дав я перед вами, благословення та прокляття. І ти вибери життя, щоб

жив ти та насіння твоє, **20** щоб любити Господа, Бога свого, щоб слухатися голосу Його та щоб лінути до Нього, бож Він життя твоє, і довготá днів твоїх, щоб сидіти на цій землі, яку заприсягнув Господь батькам твоїм Авраамові, Ісакові та Якову, дати їм“.

31 І пішов Мойсэй, і промовляв до всього Ізраїля оці слова, **2** та й сказав їм: „Я сьогодні віку ста й двадцяті літ. Не можу вже виходити та входити, і Господь сказав мені: Не перейдеш ти цього Йордану. **3** Господь, Бог твій, — Він піде перед тобою, Він вигубить ці народи перед тобою, і ти заволодієш ними. Ісус перейде перед тобою, як говорив був Господь. **4** І зробить їм Господь, як зробив був Сигонові та Огові, аморейським царям та їхньому краї, яких вигубив Він. **5** І дасть їх Господь перед вас, а ви зробите їм згідно з усією заповіддю, що я вам наказав був. **6** Будьте сильні та відважні, не бійтеся, не лякайтеся перед ними, бо Господь, Бог твій, Він Той, хто ходить з тобою, — не опустить Він тебе й не покине тебе“. **7** І покликав Мойсей Ісуса, та й до нього сказав на очах усього Ізраїля: „Будь сильний та відважний, бо ти ввійдеш з цим народом до того краю, якого Господь заприсягнув їхнім батькам, щоб їм дати, і ти даси їм його на спадок. **8** А Господь, Він Той, що піде перед тобою, — не опустить тебе й не покине тебе, — не бійся й не лякайся“. **9** І написав Мойсей цього Закону, та й дав його до священників, Левієвих синів, що носять ковчєга Господнього заповіту, та до всіх Ізраїлевих старших. **10** І наказав їм Мойсей, говорячи:

„У кінці семи літ, окресленого часу року відпущення, у свято Кучок, **11** коли прийде весь Ізраїль з'явитися перед лицем Господа, Бога свого, у місці, яке вибере Він, будеш читати цього Закону перед усім Ізраїлем до їхніх ушей. **12** Збери той народ, — чоловіків, і жінок, і дітей, і прихóдька свого, що в твоїх брамах, щоб вони чули й щоб навчалися, і боялися Господа, Бога вашого, і додérжували виконувати всі слова цього Закону. **13** А їхні сини, що не знали, будуть чути та навчатися боятися Господа, Бога вашого, по всі дні, що ви житимете на цій землі, куди ви перехóдите Йордан, щоб посісти її“. **14** І сказав Господь до Мойсея: „Оце наблізилися дні твої до смерти. Поклич Ісуса, і станьте в skinії заповіту, а Я йому накажý“. І пішов Мойсей та Ісус, і стали в skinії заповіту. **15** І появився Господь у skinії в стовпі хмари, і став той стовп хмари біля skinійного входу. **16** І сказав Господь до Мойсея: „Ось ти спочинеш з батьками своїми, а цей народ устане та й буде блудодіяти з богами того чужого Краю, куди він увіхóдить, щоб бути в серéдині його, і покине Мене, і зламає заповіта Мого, що склав був Я з ним. **17** І того дня запáлиться Мій гнів на нього, і Я покину їх, і сховаю Своє лице від них, а він буде знищений, і знайдуть його числénні нещастя та úтиски. І скаже він того дня: „Хіба не через те, що нема в мене мого Бога, знайшли мене ці нещастя?“ **18** А Я того дня конче сховаю лице Своє через усе те зло, що зробив він, бо звернýвся до інших богів. **19** А тепер запишіть собі оцю пісню, і навчи її Ізраїлевих

синів. Вклади її в їхні уста, щоб була мені ця пісня за свідка на Ізраїлевих синів. **20** Коли Я введу його до тієї землі, яку присягнув його батькам, що тече молоком та медом, і він буде їсти й насититься, і потовстіє, і звернеться до інших богів, і будуть служити їм, а Мене кинуть з образою, і зламає він заповіта Мого, **21** то станеться, коли знайдуть його численні нещастя та утиски, що пісня ця стане проти нього за свідка, бо вона не забудеться з уст насіння його. Бо Я знаю наставлення серця його, що він чинить сьогодні, перше ніж введу його до того краю, що Я присягнув“.

22 І написав Мойсей ту пісню того дня, і навчив її Ізраїлевих синів. **23** І наказав він Ісусові, Навіновому синові, та й сказав: „Будь сильний та відважний, бо ти впровадиш Ізраїлевих синів до того краю, що Я присягнув їм, а Я буду з тобою“. **24** І сталося, як Мойсей скінчив писати слова цього Закону до книги аж до кінця їх, **25** то Мойсей наказав Левітам, що носять ковчега Господнього заповіту, говорячи: **26** „Візьміть книгу цього Закону, і покладіть її збоку ковчега заповіту Господа, Бога вашого, і вона буде там на тебе за свідка. **27** Бо я знаю неслухняність твою та тверду твою шию. Бо ще сьогодні, коли я живу з вами, ви були неслухняні Господеві, а тим більш будете по смерті моїй! **28** Зберіть до мене всіх старших ваших племін та урядників ваших, а я буду промовляти до їхніх ушей ці слова, і покличу небо й землю на свідчення проти них. **29** Бо я знаю, що по смерті моїй, псуючися, зіпсуєтеся ви, і відхилитесь з тієї дороги,

яку я наказав вам, і в кінці днів спіткає вас нещастя, коли будете робити зло в Господніх очах, щоб гнівити Його чином своїх рук“. **30** І промовляв Мойсей до ушей всієї Ізраїлевої громади слова оцієї пісні аж до закінчення їх:

32 „Слухай, небо, а я говорітиму, і хай почує земля мову уст моїх! **2** Нехай ллється наука моя, мов той дощ, хай тече, як роса, моя мова, як краплі дощу на траву, та як злива на зелень. **3** Як буду я клікати Ймення Господнє, то славу віддайте ви нашому Богові! **4** Він Скеля, а діло Його досконале, всі бо дороги Його справедливі, — Бог вірний, і кривди немає в Ньому, справедливий і праведний Він. **5** Зіпсулись вони, — не Його то сині, покоління невірне й покручене. **6** Чи тим віддастє Господєві, народе нікчємний й немудрий? Чи ж не Він — Батько твій, твій Творєць? Він тебе вчинив, і Він міцно поставив тебе. **7** Пам'ятай про дні давні, розважайте про рѳки усіх поколінь, — запитай свого батька, і покаже тобі твоїх тих старшїх, а вони тобі скажуть. **8** Як Всевишній народам спадок давав, коли Він розділяв синів людських, Він поставив границі народам за числом Ізраїлевих синів. **9** Бо частка Господня — народ Його, Яків — відміряний уділ спадщини Його. **10** Знайшов Він його на пустинній землі та в степу завивання пустельних гієн, та й його оточїв, уважав Він за ним, зберігав Він його, як зинїцю оту свого ока. **11** Як гніздѳ своє будить орел, як ширяє він понад своїми малятами, крила свої простягає, бере їх, та носить їх він на раменї

крилатім своїм, — 12 так Господь Сам провадив його, а бога чужого при нім не бу́ло. 13 Він його садовів на висотах землі, і він їв польові врожаї, Він медом із скелі його годував, і оливою з скельного кременя, 14 маслом з худоби великої та молоком від худоби дрібної, разом із лоєм ягнят та баранів з Башану й козлів, разом з такою пшеницею, як лій на нирках, і кров виноградної ягоди пив ти вином. 15 І потовстів Ешурун та й брикатися став. І ти потовстів, погрубів, став гладкий. І покинув він Бога, що його створив, і скелю спасіння свого злегковажив. 16 Чужими богами Його роздражнили, Його розгнівили своїми гидотами. 17 Вони дэмонам жертви складали, не Богу, складали богам, що не відали їх, новім, що недавно прийшли, — не лякалися їх батьки ваші! 18 Забуваєш ти Скелю, Яка породила тебе, і забуваєш ти Бога, що тебе народив. 19 І побачив Господь, та й зненавидів їх, через гнів на синів Своїх і на дочок Своїх, 20 та й сказав: „Лице Я Своє заховаю від них, побачу, який їх кінєць, бо вони покоління розбэщене, діти, що в них нема віри. 21 Роздражнили Мене вони тим, хто не Бог, Мене розгнівили своїми марнотами, тому роздражню Я їх тим, хто не нарід, — нерозумним нарідом розгніваю їх. 22 Бо був загорівся огонь Мого гніву, і палився він аж до шеблу найглибшого, і він землю поїв та її врожай, і спалив був підвалини гір. (Sheol h7585) 23 Я на них нагромáджу нещастя, зживу́ Свої стріли на них. 24 Будуть віснажені вони голодом, і поїджені будуть огнем та зарáзою лютою, і зуба

звіріни нашлю́ Я на них, з отрутою плазунів по землі.

25 Надворі забиватиме меч, а в кімнатах — страхіття, як юнака́, так і дівчину, грудне немовля з чоловіком посівілим. **26** Я сказав: Повигублюю їх, відірву́ від людей їхню пам'ять, **27** та це Я відклав з-за ворожого гніву, щоб противники їх не згорділися, щоб вони не сказали: Піднеслася наша рука, і не Господь учинив усе це. **28** Бо вони — люд безрадний, і нема в них розумування. **29** Коли б були мудрі вони, зрозуміли б оце, розсудили б були́ про кінець свій. **30** Як може один гнати тисячу, а два — проганять десять тисяч, коли то не те, що їх продала́ їхня Скеля, і Господь видав їх? **31** Не така бо їх скеля, як наша та Скеля, хай судять самі вороги. **32** Бо їх виноград — з винограду содомського та з піль тих гоморських, винні ягоди їхні — отруйні то ягоди, вони грона гіркоти для них. **33** вино їхне — зміїна отрута і гадюча погібельна їдь! **34** Чи замкнене в Мене не це, у скарбни́цях Моїх запечатане? **35** Моя пімста й відплата на час, коли їхня нога́ посковзнеться, бо близький день погібелі їх, поспішає майбутне для них. **36** Бо розсудить Господь Свій наро́д, і змилосердиться Він над Своїми рабами, як побачить, що їхня рука ослабіла, і нема ні невільного, ані вільного. **37** І Він скаже тоді: Де їх бо́ги, де скеля, що в ній поховались вони, **38** що їли вони лій кривавих їх жертов, пили вино жертов їх литих? Нехай встануть і вам допоможуть, і хай будуть покровом для вас. **39** Побачте тепер, що Я — Я є Той, і Бога немає крім Мене. Побиваю й оживлюю Я,

і не врятує ніхто від Моєї руки. **40** Бо до неба підношу Я руку Свою та й кажу: Я навіки Живий! **41** Поправді кажу вам: Я вістря Свого меча нагострю, і рука Моя схопиться суду, тоді відімщу Я Своїм ворогам, і Своїм ненавісникам Я відплачу. **42** Я стріли Свої понапобую кров'ю, — а Мій меч поїдатиме м'ясо, кров'ю забитого й бранця, головами кучматими ворога. **43** Радійте, погани, з наро́дом Його, бо Він відімститься за кров Своїх всіх рабів, і пімсту поверне Своїм ворогам, і викупить землю Свою, Свій наро́д“. **44** І прийшов Мойсей, і промовляв всі слова цієї пісні до ушей наро́ду, він та Ісус, син Наві́нів. **45** А коли Мойсей скінчив промовляти всі ці слова до всього Ізраїля, **46** то сказав він до них: „Приложіть свої серця до всіх тих слів, які я сьогодні чинив свідками проти вас, що ви накажете їх своїм синам, щоб додержували виконувати всі слова цього Зако́ну. **47** Бо це для вас не слово порожнє, — воно життя ваше, і цим словом ви продóвжите дні на цій землі, куди ви перехóдите Йордан, щоб посісти її“. **48** І Господь промовляв до Мойсея того самого дня, говорячи: **49** „Вийди на ту гóру Аварім, на гору Невó, що в моавському краї, що навпроти Єрихону, і побач ханаанський край, що Я даю Ізраїлевим синам на володіння. **50** І вмири на горі, куди ти вийдеш, і долучися до своєї рідні, як помер був твій брат Аарóн на Гор-горі, і долучився до своєї рідні, **51** за те, що ви спроневірилися були Мені серед Ізраїлевих синів при воді Меріви в Кадешу на пустині Цін, за те, що ви не освятили Мене серед

Ізраїлевих синів. **52** Бо знавпроти побачиш ти той край, та не ввійдеш туди, до того краю, що Я даю Ізраїлевим синам“.

33 А оце благословення, яким поблагословив Ізраїлевих синів Мойсей, чоловік Божий, перед своєю смертю, **2** та й сказав: „Господь від Сінаю прибув, і зійшов від Сеїру до них, появився у світлі з Парану гори, і прийшов із Меріви Кадешу. По правіці Його — огонь Закону для них. **3** Теж народи Він любить. Всі святії його — у руці Твоїй, і вони припадають до ніг Твоїх, слухають мови Твоїї. **4** Дав Мойсей нам Закону, спадщину зборові Якова. **5** І був Він царем в Ешуруні, як народні голови разом збирались, племена Ізраїлеві. **6** Рувім хай живе, і нехай не помре, і число люду його нехай буде велике“. **7** А це про Юду. І він сказав: „Почуй, Господи, голосу Юди, і до народу його Ти впровадиш його. Йому воюватимуть руки його, а Ти будеш поміч йому на його ворогів“. **8** А про Левія сказав: „Твій туммім і твій урім — для чоловіка святого Твого, що його Ти був випробував у Массі, що суперечку з ним мав над водою Меріви, **9** що каже про батька свого та про матір свою: „Не бачив тебе“, що братів своїх не пізнає, і не знає синів своїх, — бо додержують слова Твого, і вони заповіту Твого стережуть. **10** Навчають вони про права Твої Якова, а про Закону Твогого — Ізраїля, приносять кадило Тобі та на жертівник Твій цілопалення. **11** Поблагослови його силу, о Господи, а чин його рук уподобай Собі. Поламай

стѣгна тим, що стають проти нього, та нѣнавість мають на нього, — щоб більш не повстали вони!“ **12** Про Веніямина сказав: „Він Господній улюбленець, перебуває безпечно при Ньому, а Він окриває його цілий день і в раменах Його спочиває“. **13** А про Йосипа він сказав: „Благословенний від Господа край Його дарами з неба, з роси та з безодні, що долі лежить, **14** із дару врожаїв від сонця, і з дару рослини від місяців, **15** із верхів'я гір сходу, і з дару відвічних пагірків, **16** із дару землі та її повноті. А милість Того, що в терновім кущі пробував, нехай прийде на голову Йосипа та на тім'я вірізненого між братами своїми. **17** Величність його — як вола його перворідного, а роги його — роги буйвола, — ними буде колоти народи всі разом, аж до кінців землі, а вони — міріяди Єфремові, а вони — Манасїні тисячі“. **18** А про Завулона сказав: „Радій, Завулоне, як будеш виходити, і ти, Іссахаре, у наметах своїх! **19** Вони кличуть народи на гори, приносять там праведні жертви, бо будуть вони споживати достаток морської та скарби, зариті в піску“. **20** А про Гада сказав: „Благословенний, хто Гада розширює! Він ліг, як левіця, і жере рам'я й чéреп. **21** Забезпечив він частку для себе, бо там частка прихована від Праводавця, і прийшов із головами народу, виконав правду Господню і Його постанови з Ізраїлем“. **22** А на Дана сказав: „Дан левів левчук, що з Башану вискакує“. **23** А на Нефталіма сказав: „Нефталім ситий милістю, і повен Господнього благословення,

— захід та південь посядь!“ **24** А про Асира сказав: „Асїр благословенний найбільше з синів, уподобаний серед братів своїх, і в оливу вмочає він нóгу свою. **25** Залізо та мідь — то запóра твоя, а сила твоя — як усі твої дні. **26** Немає такого, як Бог, Єшурúне, що їде по небу на поміч тобі, а Своєю величністю їде на хмарах. **27** Покрóва твоя — Бог Предвічний і ти в вічних раме́нах Його. І вигнав Він ворога перед тобою, і сказав: Повинищуй його! **28** І перебуває Ізраїль безпечно, самотно, він Яковове джерелó в краї збіжжя й вина, а небо його сипле крáплями рóсу. **29** Ти блаженний, Ізраїлю! Який інший наро́д, якого спасає Господь, як тебе? Він Щит допомоги твоєї, і Меч Він твоєї величності. І будуть твої вороги при тобі упокóрюватись, а ти по висóтах їх будеш ступати“.

34 І вийшов Мойсей із моавських степів на гóру Невó, на верхів'я Пісгí, що навпроти Єрихóну, а Госпóдь дав йому побачити весь край: Гілеáд аж до Дáну, **2** і весь Нефталім, і край Єфрема та Манасїї, і весь край Юди аж до Остáннього моря, **3** і південь, і рівнину долини Єрихóну, пальмового міста аж до Цоару. **4** І сказав Господь до нього: „Оце той край, що Я присягнув Авраамові, Ісакові та Якову, говорячи: Насінню твоєму Я дам його. Я вчинив, що ти бачиш його власними очима, та туди не перéйдеш“. **5** І впокоївся там Мойсей, Господній раб, у моавському краї на прїказ Господа. **6** І поховáний він у долині в моавському краї навпроти Бет-Пеору, і ніхто не знає

грѳбу його аж до цього дня. **7** А Мойсей був віку ста й двадцяті літ, коли він помер, та не затѳмнилось око його, і волѳгість його не зменшилась. **8** І оплакували Мойсея Ізраїлеві сини в моавських степах тридцять день, та й покінчилися дні оплакування жалѳби за Мойсеєм. **9** А Ісус, син Навінів, був повний духа мудрости, бо Мойсей поклав свої руки на нього. І слухали його Ізраїлеві сини, і робили, як Господь наказав був Мойсеєві. **10** І не появився вже в Ізраїлі пророк, як Мойсей, що знав його Господь обличчя-в-обличчя, **11** щодо всіх ознак та чуд, що Господь послав його чинити в єгипетському краї фараонові й усім рабам його та всьому його краєві, **12** і щодо всієї тієї сильної руки, і щодо всього того страху великого, що Мойсей чинив на очах усього Ізраїля.

Ісус Навин

1 І сталося по смерті Мойсея, раба Божого, і сказав Господь до Ісуса, сина Навінового, Мойсеевого слуги, говорячи: **2** „Мойсей, раб Мій, помер. А тепер уставай, перейди цей Йордан ти та весь народ цей до того краю, що Я даю їм, Ізраїлевим синам. **3** Кожне місце, що стопá ноги вашої стúпить на ньому, Я дав вам, як Я говорив був Мойсеєві. **4** Від пустині й цього Ливáну й аж до Великої Річки, річки Ефра́ту, увесь край хіттéян, і аж до Великого моря на záхід буде ваша границя. **5** Не встоїть ніхто перед тобою по всі дні життя твого. Як був Я з Мойсеєм, так буду з тобою, — не залишу тебе й не покину тебе. **6** Будь сильний та відва́жний, бо ти зробиш, що народ цей посяде той край, що Я присягнув був їхнім батька́м дати їм. **7** Тільки будь дуже сильний та відважний, щоб доде́ржувати чинити за всім тим Зако́ном, що наказав був тобі Мойсей, Мій раб, — не відхі́лишся від нього ні правóруч, ні лівóруч, щоб щастило тобі в усьому, де ти будеш ходити. **8** Нехай книга цього Зако́ну не віді́йде від твоїх уст, але будеш розду́мувати про неї вдень та вночі, щоб доде́ржувати чинити все, що написано в ній, бо тоді зробиш щасливими дорóги свої, і тоді буде щастити тобі. **9** Чи ж не наказав Я тобі: будь сильний та відва́жний? Не бійся й не лякайся, бо з тобою Господь, Бог твій, у всьому, де ти будеш ходити“. **10** І наказав Ісус урядникам наро́ду, говорячи: **11** „Перейдіть посеред табóру, і накажіть наро́дові, говорячи: Приготуйте собі пожі́ву

на дорогу, бо по трьох днях ви переходите цей Йордан, щоб увійти посісти той край, що Господь, Бог ваш, дає вам його на спадщину“. **12** А Рувімовому й Гадовому та половині племени Манасіїного Ісус сказав, говорячи: **13** „Пам'ятайте те слово, що вам наказав був Мойсей, раб Господній, говорячи: Господь, Бог ваш, що відпочінок дає вам, дав вам цей край. **14** Ваші жінки, діти ваші та ваша худоба зостануться в краї, що дав вам Мойсей по той бік Йордану, а ви перейдете озброєні перед вашими братами, усі сильні військові, і допоможете їм, **15** аж поки Господь не дасть відпочінку вашим братам, як вам, і посядуть і вони той край, що Господь, Бог ваш, дає їм. І ви вернетесь до краю вашого спадку, і посядете його, що дав вам Мойсей, раб Господній, по той бік Йордану на схід сонця“. **16** А вони відповіли Ісусові, говорячи: „Усе, що накажеш нам, ми зробимо, і до всього, куди пошлеш нас, підемо. **17** Усе так, як слухалися ми Мойсея, так будемо слухатися тебе, тільки нехай буде Господь, Бог твій, з тобою, як був Він із Мойсеєм. **18** Кожен, хто буде неслухняний наказам твоїм, і не буде слухатися слів твоїх щодо всього, що накажеш йому, нехай буде вбитий. Тільки будь сильний та відважний!“

2 І послав Ісус, син Навінів, із Ситтіму двох таємних вивідувачів, говорячи: „Ідіть, розгляньте цей край та Єрихон“. І вони пішли, і ввійшли до дому однієї блудниці, а ім'я їй Рахав. І переночували вони там. **2** І було донесено єрихонському цареві, говорячи: „Ось

цієї ночі прийшли сюди якісь люди з Ізраїлевих синів, щоб вивідати цей край“. 3 І послав єрихонський цар до Рахави, говорячи: „Виведи тих людей, що до тебе прийшли, що ввійшли до твого дому, бо вони прийшли, щоб вивідати весь цей край“. 4 А та жінка взяла двох тих людей, та й сховала їх. І сказала: „Так, приходили були до мене ті люди, та я не знала, звідки вони. 5 А коли замикалася брама зо смёрком, то ті люди вийшли. Не знаю, куди ті люди пішли. Швидко женіться за ними, то ви доженете їх“. 6 А вона відвелá їх на дах, та й сховала їх у жмутáх льону, що були зложені в неї на даху. 7 А ті люди погналися за ними йорданською дорогою аж до бродів; а браму замкнули, як тільки вийшла погоня за ними. 8 І поки вони лягли спати, то вона ввійшла до них на дах, 9 і сказала до тих людей: „Я знаю, що Господь дав вам цей край, і що жах перед вами напав на нас, і що всі мешканці цього краю умлівають зо страху перед вами. 10 Бо ми чули те, що Господь висушив воду Червоного моря перед вами, коли ви виходили з Єгипту, і щó зробили ви обом аморейським царям, що по той бік Йордану, Сигонові та Огові, яких ви вчинили закляттям. 11 І чули ми це, і зомліло наше серце, і не стало вже духу в людині зо страху перед вами, бо Господь, Бог ваш, — Він Бог на небесах угорі й на землі долі! 12 А тепер присягніть мені Гбсподом, що як я вчинила з вами милість, так зробіте й ви милість з домом батька мого, і дасте мені правдивого знака. 13 І залишите при житті

батька мого, і матір мою, і братів моїх, і сестёр моїх, і все, що їхнє, і врятуєте наше життя від смерти“.

14 І сказали їй ті люди: „Душа наша за вас нехай віддана буде на смерть, якщо ви не відкриєте цієї нашої справи. І буде, коли Господь передаватиме нам оцей край, то ми вчинимо тобі милість та правду“.

15 І вона спустила їх шнуром через вікно, бо дім її був у стіні міського мурі, і в мурі вона жила.

16 І сказала вона їм: „Ідіть на гору, щоб не спіткала вас погоня. І ховайтеся там три дні, аж поки не вернеться погоня, а потому підете своєю дорогою“.

17 І сказали до неї ті люди: „Ми будемо чисті від цієї присяги тобі, що ти заприсягла нас, якщо ти не вчиниш так.“

18 Оце, як ми будемо входити до краю, то ти прив'яжеш шнурка з цієї нитки червені в вікні, що ти ним нас спустила. А батька свого, і матір свою, і братів своїх, і весь дім свого батька збереш до себе до дому.

19 І буде, — усі, хто вийде а дверей твого дому назовні, кров його на голові його, а ми чисті. А всі, хто буде в домі з тобою, кров його на голові нашій, якщо наша рука буде на ньому.

20 А коли ти відкриєш цю нашу справу, то ми будемо чисті від присяги тобі, якою ти заприсягла нас“.

21 А вона сказала: „Як ви сказали, нехай буде воно так“. І відпустила їх, а вони пішли. І вона прив'язала в вікні червоного суканого шнурка.

22 І вони пішли, і вийшли на гору, та й сиділи там три дні, аж поки вернулася погоня. І шукала погоня по всій дорозі, та не знайшла їх.

23 І повернулися ті два мурі, і зійшли з гори, і перейшли Йордан, і

прийшли до Ісуса, сина Навінового, та й розповілі йому все, що їх спіткало. **24** І сказали вони до Ісуса: „Справді Господь дав у нашу руку всю цю землю, а всі мешканці цього краю омліли зо страху перед нами“.

3 І встав Ісус рано вранці, і вони рушили з Ситтіму, та й прийшли аж до Йордану він та всі Ізраїлеві сини. І переночували вони там перше, ніж перейшли. **2** І сталося по трьох днях, і перейшли урядники між таббором, **3** і наказали наро́дові, говорячи: „Коли ви побачите ковче́га заповіту Господа, Бога вашого, та священників-Левитів, що несуть його, то ви рушите з вашого місця, і підете за ним. **4** Тільки віддаль між вами та між ним буде мірою коло двох тисяч ліктів. Не наближайтеся до нього, щоб ви знали ту дорóгу, якою підете, бо ви не ходили цією дорогою ані вчора, ані позавчора“. **5** І сказав Ісус до наро́ду: „Освятіться, бо Господь узавтра чинитиме чу́да поміж вами“. **6** І сказав Ісус до священників, говорячи: „Понесіть ковче́га заповіту, і перейдіть Йордан перед народом“. І понесли вони ковче́га заповіту, і пішли перед народом. **7** І сказав Господь до Ісуса: „Цього дня розпічну́ Я звелічувати тебе на оча́х усього Ізраїля, який буде бачити, що як був Я з Мойсеєм, так буду з тобою. **8** А ти накажеш священникам, що носять ковче́га заповіту, говорячи: Коли ви ввійдете до краю води Йордану, станете в Йордані“. **9** І сказав Ісус до Ізраїлевих синів: „Підійдіть сюди, і послухайте слів Господа, Бога вашого“. **10** І Ісус сказав: „По цьому пізнаєте, що Бог Живий поміж вами, і конче Він вижене перед

вами ханааніянина, і хіттєянина, і хіввєянина, і періззєянина, і гіргашєянина, і євусєянина. **11** Оце ковчег заповіту Владики всієї землі переходить перед вами через Йордан. **12** А тепер візьміть собі дванадцять мужів з Ізраїлевих племєн, по одному мужеві на плем'я. **13** І станеться, коли спіняться стóпи ніг священників, що носять ковчега Господа, Владики всієї землі, у воді Йордану, буде спінена вода, що тече звєрху, і стане одним валом“. **14** І сталося, коли рушив нарóд зо своїх наметів, щоб перейти Йордан, а священники, що нєсли ковчега заповіту перед народом, **15** і коли носії ковчегу прийшли до Йордану, а ноги священників, що несли ковчега, занурилися в воду скраю, а Йордан був повний по всі берегі свої всі дні жнив, **16** то спинїлась вода, що звєрху текла, стала одним валом, дуже далєко від міста Адама, що збоку Цортану, а та, що текла до стєпу, до Солоного моря, стекла зóвсім, і була відділена, а народ перейшов навпроти Єрихóну. **17** А священники, що нєсли ковчега заповіту Господнього, стали міцно на сухому посерєдині Йордану, і увесь Ізраїль переходив по сухому, аж поки не скінчїв переходити Йордан увесь народ.

4 І сталося, як увесь народ закінчїв переходити Йордан, то сказав Господь до Ісуса, говорячи: **2** „Візьміть собі з народу дванадцять мужів, по одному мужеві з племени. **3** І накажете їм, говорячи: Винесіть звідси, із серєдини Йордану, із місця, де міцно стояли ноги священників, дванадцять каменів, і перенесєте їх

із собою, і покладете їх на нічлігу, що в ньому будете ночувати цієї ночі“. 4 І покликав Ісус тих дванадцятьох мужів, що настановив з Ізраїлевих синів, по одному мужеві з племени, 5 та й сказав їм Ісус: „Підіть перед ковчегом Господа, Бога вашого, до середини Йордану, і підійміть собі кожен на плечі своє одного каменя за числом племен Ізраїлевих синів, 6 щоб то було знаком між вами, коли взавтра запитають ваші сини, говорячи: Що це в вас за каміння? 7 то скажете їм, що була відділена йорданська вода перед ковчегом Господнього заповіту, — коли він переходив в Йордані, була відділена йорданська вода. І будуть ті каміння за пам'ятку для Ізраїлевих синів аж навіки“. 8 І зробили Ізраїлеві сини так, як наказав Ісус, — і понесли вони дванадцять каменів із середини Йордану, як говорив Господь до Ісуса, за числом племен Ізраїлевих синів. І перенесли їх із собою до нічлігу, та й поклали їх там. 9 А інших дванадцять каменів поставив Ісус в середині Йордану на місці, де стояли ноги священників, що несли ковчега заповіту, — і вони там аж до дня цього. 10 А священники, що несли ковчега, стояли в середині Йордану аж до закінчення всього, що Господь наказав був Ісусові сказати народові, згідно з усім тим, що наказав був Мойсей Ісусові. А народ квапився і переходив. 11 І сталося, як увесь народ скінчив переходити, то перейшов Господній ковчег та священники перед народом. 12 І перейшли Рувімові сини й сини Гадові та половина племени Манасіїного, озбробені до бою,

перед Ізраїлевими синами, як Мойсей говорив був до них. **13** Коло сорока тисяч озброєних вояків перейшли перед Господнім лицем на війну до ерихонських степів. **14** Того дня звелічив Господь Ісуса на очах усього Ізраїля, і стали боятися його, як боялися Мойсея по всі дні його життя. **15** І сказав Господь до Ісуса, говорячи: **16** „Накажи священикам, що носять ковчега заповіту, і нехай вони вийдуть з Йордану“. **17** І наказав Ісус священикам, говорячи: „Вийдіть з Йордану!“ **18** І сталося, коли священики, що несли ковчега Господнього заповіту, вийшли з середини Йордану, а стіпи ніг священиків відірвалися від нього, щоб стати на сухому, то вода Йордану вернулася на своє місце, і пішла, як учора-позавчора, по всіх його берегах. **19** А народ вийшов із Йордану десятого дня першого місяця, та й таборував у Гілгалі, на східньому боці Єрихону. **20** А дванадцять тих каменів, що взяли з Йордану, Ісус поставив у Гілгалі. **21** І сказав він до Ізраїлевих синів, говорячи: „Коли взавтра запитають вас ваші сини своїх батьків, говорячи: Що це за каміння? **22** то познайомте ваших синів, говорячи: По сухому перейшов був Ізраїль цей Йордан, **23** бо Господь, Бог ваш, висушив воду Йордану перед вами, аж поки ви не перейшли, як зробив був Господь, Бог ваш, морю Червоному, яке Він висушив перед нами, аж поки ми не перейшли, **24** щоб усі народи землі пізнали руку Господню, що сильна вона, щоб боялися ви Господа, Бога вашого, по всі дні“.

5 І сталося, як усі аморейські царі, що по той бік Йордану на захід, і всі ханаанські царі, що над морем, почули, що Господь висушив був воду Йордану перед Ізраїлевими синами, аж поки вони перейшли, то зомліло їхнє серце, і не було вже в них духу зо страху перед Ізраїлевими синами. **2** Того часу сказав Господь до Ісуса: „Нароби собі камінних ножів, і пообрізуй Ізраїлевих синів знову, другий раз“. **3** І наробив собі Ісус камінних ножів, та й пообрізував Ізраїлевих синів при Гів'ат-Гааралоті. **4** А оце та причина, чому Ісус пообрізував: увесь народ, що вийшов був із Єгипту, чоловічої статі, усі воякі, повмирили в пустині в дорозі, коли вийшли з Єгипту. **5** Бо був обрізаний увесь народ, що виходив, а всього народу, що народився в пустині в дорозі по виході з Єгипту, не обрізували. **6** Бо сорок літ ходили Ізраїлеві сини в пустині, аж поки не вигинув увесь той народ, ті воякі, що вийшли були з Єгипту, що не слухалися Господнього голосу, що Господь запрягнув був їм не показати їм того краю, що Господь запрягнув був їхнім батькам дати їм край, який тече молоком та медом. **7** А їхніх синів поставив замість них. Їх пообрізував Ісус, бо вони були необрізані, бо їх не обрізували в дорозі. **8** І сталося, як увесь народ закінчив обрізуватися, то вони осіли в таборі на своїх місцях аж до відужання. **9** І сказав Господь до Ісуса: „Сьогодні Я зняв з вас єгипетську ганьбу“. І назвав те місце ім'ям: Гілгал, і так є аж до цього дня. **10** І таборували Ізраїлеві сини в Гілгалі, і справили Пасху

ввечорі чотирнадцятого дня місяця на єрихонських степах. **11** А назавтра по Пасці їли вони того самого дня з урожаєм того краю, опрісноки та пражене. **12** І перестала падати мінна з другого дня, як вони їли з урожаєм того краю, і вже більш не було Ізраїлевим синам манни, — і їли вони того року з урожаєм ханаанського краю. **13** І сталося, коли Ісус був при Єрихоні, то звів очі свої та й побачив, аж ось стоїть навпроти нього чоловік, а витягнений його меч у руці його. І підійшов Ісус до нього, та й сказав йому: „Чи Ти наш, чи наших ворогів?“ **14** А Той відказав: „Ні, бо Я Вождь Господнього війська, тепер Я прийшов“. І впав Ісус на обличчя своє до землі, і вклонився, та й сказав Йому: „Що говорить мій Пан своєму рабові?“ **15** І сказав Вождь Господнього війська до Ісуса: „Скинь взуття своє з своїх ніг, бо це місце, на якому стоїш ти, святе воно!“ І зробив Ісус так.

6 А Єрихон замкнувся, і був замкнений зо страху перед Ізраїлевими синами, — ніхто не виходив і не входив. **2** І сказав Господь до Ісуса: „Ось, Я дав у твою руку Єрихон та царя його, сильних вояків. **3** І обійдете навколо це місто, всі воякі, — обхід навколо міста один раз. Так зробиш шість день. **4** А сім священиків будуть нести сім сурем із баранячих рогів перед ковчегом. А сьомого дня обійдете навколо те місто сім раз, а священики засурмлять у роги. **5** І станеться, коли засурміть баранячий ріг, коли ви почуєте голос тієї сурмі, а весь народ крикне гучним криком, то мур цього міста впаде на своєму

місці, а народ увійде кожен перед себе“. 6 І покликав Ісус, син Навинів, священників, та й сказав до них: „Несіть ковчега заповіту, а сім священників будуть нести сім сурем із баранячих рогів перед Господнім ковчегом“. 7 А до народу сказав: „Підіть, обійдіть навколо це місто, а озбробений піде перед Господнім ковчегом“. 8 І сталося, як Ісус сказав це народові, то сім священників, що несли сім сурем із баранячих рогів, ішли та сурмили в ці сурми, а ковчег Господнього заповіту йшов за ними. 9 А озбробені йшли перед священниками, що сурмили в роги, а ввійсько задне йшло за ковчегом. І все сурмили в сурми. 10 А народові Ісус наказав, говорячи: „Не будете кричати, і не дасте почути вашого голосу, і не вийде слово з ваших уст аж до дня, коли я скажу вам: Закричіть! І ви закричите“. 11 І Господній ковчег пішов навколо міста, — обійшов один раз. І ввійшли до табору, та й ночували в таборі. 12 І встав Ісус рано вранці, і понесли священники Господнього ковчега. 13 А сім священників, що несли сім сурем із баранячих рогів перед Господнім ковчегом, ішли та все сурмили в сурми, а озбробені йшли перед ними, а ввійсько задне йшло за Господнім ковчегом. І все сурмили в сурми. 14 І обійшли навколо міста другого дня один раз, та й вернулися до табору. Так зробили шість день. 15 І сталося сьомого дня, і повставали вони рано вранці, як сходила рання зоря, і обійшли навколо міста за тим приписом сім раз. Тільки того дня обійшли місто навколо сім раз. 16 І сталося, коли

сьомого разу засурмили священники в сурми, то Ісус сказав до народу: „Закричіть, бо Господь віддав вам це місто! 17 І станеться це місто закляттям, — воно та все, що в ньому, для Господа. Тільки блудни́ця Раха́в буде жити, вона та всі, хто з нею в домі, бо вона сховала була послів, яких ми посилали. 18 Та тільки стережіться закліятого, щоб ви самі не стали закляттям, і не взяли з закліятого, і щоб тим не завелі Ізраїлевого табору під закляття, і не довели його до нещастя. 19 А все срібло та золото, і речі мідяні та залізні, — це святість для Господа, воно ввійде до Господньої скарбниці“. 20 І закричав народ, і засурмили в сурми. І сталося, як народ почув голос сурми, і закричав народ гучнім криком, то впав мур на своєму місці, а народ увійшов до міста, кожен перед себе. І здобули вони те місто. 21 І зробили вони закляттям усе, що в місті, — від чоловіка й аж до жінки, від юнака й аж до старого, і аж до вола, і штуки дрібно́ї худоби, і осла, — усе знищили вістрям мечá. 22 А до двох тих людей, що вивідували край, Ісус сказав: „Увійдіть до дому тієї жінки блудниці, і виведіть звідти ту жінку та все, що її, як ви заприсягли були їй“. 23 І ввійшли юнакі, вивідувачі, і вивели Раха́в, і батька її, і матір її, і братів її, і все, що її, і всі роди її вивели й умістили поза Ізраїлевим табором. 24 А місто та все, що в ньому, спалили огнем. Тільки срібло та золото, і речі мідяні та залізні дали до скарбниці Господнього дому. 25 А блудни́цю Раха́в, і дім її батька, і все, що її, Ісус позоставив при житті. І осіла

вона серед Ізраїля, і так є аж до цього дня, бо сховала була послів, яких послав був Ісус вивідати Єрихон. **26** І того часу заприсягнув Ісус, говорячи: „Проклятий перед Господнім лицем кожен, хто встане й відбудує це місто Єрихон, — на перворіднім своїм він заложить його, і на наймолодшім своїм поставить брами його“.

27 І був Господь з Ісусом, а слава його розійшлася по всім краї.

7 І спроневірилися Ізраїлеві сини в залятому, — Ахай, син Кармія, сина Завдієвого, сина Зерахового, Юдиного племені, узяв із залятого. І запалівся Господній гнів на Ізраїлевих синів. **2** І послав Ісус мужів з Єрихону в Ай, що при Бет-Евені, на схід від Бет-Елу, і сказав до них, говорячи: „Підіть, і вивідайте цей Край“. І пішли ті мужі, і вивідали той Ай. **3** І вернулися вони до Ісуса та й сказали до нього: „Нехай не йде весь народ, — коло двох тисяч люда або коло трьох тисяч люда нехай вийдуть, і поб'ють Ай. Не труди всього народу туди, бо ті вороги нечисленні“.

4 І пішли туди з народу коло трьох тисяч люда, — та вони повтікали перед айськими людми. **5** І айські люди повибивали з них коло тридцяти й шости чоловіка, та й гнали їх з-перед брами аж до Шеварім, і розбили їх на узбіччі гори. І охляло серце народу, та й стало як вода. **6** І роздер Ісус одержу свою, та й упав на обличчя своє на землю перед Господнім ковчегом, і лежав аж до вечора він та Ізраїлеві старші, і посипали порохом свою голову. **7** І сказав Ісус: „Ах, Владико Господи, для чого Ти конче перепровадив цей народ

через Йордан, щоб дати нас у руку аморіянина, щоб вигубити нас? О, коли б ми були позосталися, і осіли по той бік Йордану! 8 О, Господи! Що я скажу по тому, як Ізраїль обернув потилицю перед своїми ворогами? 9 І почують ханаанянин та всі мешканці цього краю, і зберуться навколо на нас, і знищать ім'я наше з землі. І що Ти зробиш Своему великому Йменню?“ 10 І сказав Господь до Ісуса: „Устань, — пощо то ти падаєш на обличчя своє? 11 Ізраїль згрішив, і вони переступили Мого заповіта, що Я наказав їм, і взяли з залятого, а також крали, і обманювали, і клали поміж свої речі. 12 І не зможуть Ізраїлеві сини встояти перед своїми ворогами, — вони обернуть спину перед ворогами своїми, бо стали заляттям. Не буду більше з вами, якщо не вигубите залятого з-поміж себе! 13 Устань, освяти народ та й скажеш: Освятіться на завтра, бо так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Заляте серед тебе, Ізраїлю! Ти не зможеш устояти перед своїми ворогами, аж доки ви не викинете з-поміж себе того залятого. 14 І підходьте рано вранці за вашими племенами. І станеться, те плем'я, що його виявить Господь, нехай підходить за родами; а рід, що його виявить Господь, підходитиме за домами, а дім, що його виявить Господь, підходитиме за мужчинами. 15 І станеться, хто буде виявлений у залятім, той буде спалений в огні, — він та все, що його, бо переступив він заповіта Господнього, і вчинив безсоромне між Ізраїлем“. 16 І встав Ісус рано вранці, і привів Ізраїля за його племенами, — і було

виявлене Юдине плém'я. 17 І привів він Юдині рóди, і був виявлений рід Зархіїв. І привів він Зархіїв рід за родінами, і був виявлений Завдій. 18 І привів він його дiм за мужчінами, і був виявлений Ахан, син Кармія, сина Завдія, сина Зераха з Юдиного племени. 19 І сказав Ісус до Ахана: „Сину мій, воздай же славу для Господа, Бога Ізраїля, і признайся Йому, і подай мені, щó ти зробив? Не скажи неправди передо мною!“ 20 І відповів Ахан до Ісуса та й сказав: „Дійсно, згрішив я Господéві, Богові Ізраїля, і зробив так та так. 21 І побачив я в здóбичі одного доброго шiн'арського плаща, і дві сотні шеклів срібла, і одного золотого злiвка, п'ятдесят шеклів вага його, — і забажав я їх, і взяв їх. І ось вони сховані в землі в серéдині намету мого, а срібло під ним“. 22 І послав Ісус посланців, і побігли вони до намету, аж ось сховане воно в наметі, а срібло під ним. 23 І забрали його з серéдини намету, і принéсли його до Ісуса та до всіх Ізраїлевих синів, і поклали його перед Господнім лицем. 24 І взяв Ісус Ахана, Зерахового сина, і те срібло, і того плаща, і того золотого злiвка, і синів його, і дочóк його, і вола його, і осла його, і отару його, і намета його, і все, що його, а весь Ізраїль із ним, та й повивóдили їх до долини Ахор. 25 І сказав Ісус: „Нáщо ти навів нещастя на нас? Нехай на тебе наведé це нещастя Господь цього дня!“ І вкаменувáли його, увесь Ізраїль, камінням. І попалили їх в огні, і вкаменували їх камінням. 26 І поставили над ним велику камiнну могилу, що стоїть аж до цього дня. І спинив Господь

лютість гніву Свого, тому назвав ім'я́ того місця:
Ахор, аж до цього дня.

8 І сказав Господь до Ісуса: „Не бійся й не лякайся, — візьми з собою весь військóвий люд, та й устань, піди на Ай. Подивися: ось дав Я в руку твою айського царя, і нарóд його, і місто його, і край його. **2** І зробиш Аєві, і цареві його, як ти зробив Єрихонові та цареві його, — тільки здóбич його та худобу його заберете собі. Постав собі засідку на місто позад нього“. **3** І встав Ісус та весь військóвий люд, щоб іти на Ай. І вибрав Ісус тридцять тисяч чоловіка сильних вояків, та й послав їх уночі. **4** І він наказав їм, говорячи: „Глядіть, чатуйте на Ай з-позад міста, — не віддаляйтеся дуже від міста, і будьте всі готові. **5** А я та весь народ, що зо мною, прийдемо до міста. І станеться, коли вийдуть навперейми нам, як перше, то ми втечемо перед ними. **6** І вийдуть вони за нами, а ми відтягнемо їх від міста, бо скажуть: Вони втікають перед нами, як перше. І ми втечемо перед ними. **7** А ви встанете з засідки, і здобудете те місто, і Господь, Бог ваш, дасть його вам у вашу руку. **8** І станеться, як ви візьмете місто, то підпалите місто огнем, — зробіте за Господнім словом. Глядіть, — я вам наказав“. **9** І послав їх Ісус, і пішли вони на засідку, та й засіли між Бет-Елом та між Аєм, із за́ходу від Аю. А Ісус ночував тієї ночі серед нарóду. **10** І встав Ісус рано вранці, і переглянув нарóд, і пішов він та Ізраїлеві старші́ перед нарóдом до Аю. **11** А всі воякі́, що були з ним, пішли під гóру, і підійшли, і прийшли навпроти

того міста, і таборували з півночі Аю, а між ним та між Аєм була долина. **12** І взяв він коло п'яти тисяч чоловіка, і поставив їх як засідку між Бет-Елом та між Аєм з заходу міста. **13** І розклав народ, увесь табір, що з півночі міста, а задню частину його з заходу міста. І прийшов Ісус тієї ночі на середину долини. **14** І сталося, як побачив це айський цар, то люди того міста поспішили, і встали рано, і вийшли навперейми Ізраїля на бій, він та увесь його народ, на означений час перед стен. А він не знав, що є засідка на нього з-позад міста. **15** А Ісус та увесь Ізраїль удавали, ніби побиті перед ними, і втікали дорогою на пустиню. **16** А ті скликали увесь народ, що в місті, щоб гнатися за ними. І гналися вони за Ісусом, і віддалилися від міста. **17** І не полишився ніхто в Аї та в Бет-Елі, хто не погнався б за Ізраїлем. І позоставили вони місто відчиненим, та й гналися за Ізраїлем. **18** І сказав Господь до Ісуса: „Простягні списа, що в руці твоїй, до Аю, бо в руку твою його віддам“. І простягнув Ісус списа, що в руці його, до міста. **19** А засідка швидко встала зо свого місця, та й побігли, як він простягнув свою руку. І ввійшли вони до міста, і здобули його, і поквипилися та й підпалили те місто огнем. **20** І обернулися айські люди позад себе, та й побачили, аж ось знявся дим міста до неба! І не було в них сили, щоб утікати ані сюди, ані туди... А народ, що втікав до пустині, обернувся на тих, хто гнався за ним. **21** А Ісус та увесь Ізраїль, як побачили, що засідка здобула те місто, і що знявся дим із міста, то вернулися, та й

повбивали айських людей. **22** А ті повиходили з міста навперейми них, і опинилися серед Ізраїля: ті з цього боку, а ті з того. І повбивали їх, так що не позосталося з них нікого, хто врятувався б чи втік. **23** А айського царя вони схопили живого, і привели його до Ісуса. **24** І сталося, як покінчив Ізраїль забивати всіх айських мешканців на полі, у пустині, що гнали їх по ній, і попадали вони від вістря меча аж до останнього, то вернувся весь Ізраїль до Аю, і перебили його вістрям меча. **25** І було всіх, що впали того дня, від чоловіка й аж до жінки, дванадцять тисяч, усі айські мешканці. **26** А Ісус не опускав своєї руки, що витягнув зо списом, аж поки не вчинив закляттям усіх айських мешканців. **27** Тільки худобу та здобич того міста позабирав собі Ізраїль за словом Господа, що наказав був Ісусові. **28** І спалив Ісус Ай, і поклав його вічною руїною, пусткою, і так є аж до цього дня. **29** А айського царя повісив на дереві аж до вечірнього часу. А коли сонце заходило, Ісус наказав, і зняли його трупа з того дерева та й кинули його до входу брами міста. І накідали над ним велику камінну могилу, що стоїть аж до цього дня. **30** Тоді Ісус збудував жертівника для Господа, Бога Ізраїлевого, на горі Евал, **31** як наказав був Мойсей, раб Господній, Ізраїлевим синам, як написано в книзі Мойсеєвого Закону, — жертівника з цілого каміння, що над ними не підіймали заліза. І принесли на ньому цілопалення для Господа, і принесли мирні жертви. **32** І він написав там на тих каміннях відписа Мойсеєвого Закону, що той

написав перед Ізраїлевими синами. **33** А ввесь Ізраїль, і старші його, і урядники, і с'удді його, стояли з цього й з того боку ковчегу навпроти священиків-Левитів, що носять ковчега Господнього заповіту, як прихóдько, так і тубілець, — половина його навпроти гори Гарізім, а половина його навпроти гори Евáл, як наказав був Мойсей, раб Господній, благословляти Ізраїлів народ найперше. **34** А пóтім він читав усі слова того Закóну, благословéння та проклáття, усе так, як написано в Закóні. **35** Не було слóва зо всього, що наказав був Мойсей, чого не читав би Ісус перед усіма зборами Ізраїля, і жіно́к, і дітей, і прихóдька, що ходить серед них.

9 І сталося, коли це почули всі царі, що по той бік Йорда́ну, на горі та на поді́ллі, та на всім бе́резі Великого моря навпроти Ливáну: хіттéянин, і аморе́янин, ханаане́янин, пері́ззе́янин, хівве́янин і євусе́янин, **2** то вони зібралися ра́зом, щоб однодушно воювати проти Ісуса та проти Ізраїля. **3** А ме́шканці Гів'ону почули, що́ Ісус зробив Єрихóнові та Аеві, **4** то зробили й вони хитрість. І пішли вони, і забезпéчились живністю на дорогу, — і взяли повиті́рані мішки для ослів своїх, і бурдюкі́ для вина повиті́рані, і потріскані, і пов'язані, **5** і взуття повитиране та полáтане на їхніх ногах, і одежа на них поношена, а ввесь хліб їхньої поживи на дорогу був сухий, запліснілий. **6** І пішли вони до Ісуса, до табóру в Гі́лгалі, та й сказали до нього та до мужів Ізраїлевих: „Ми прийшли з далекого кра́ю, а ви тепер складіть з

нами умову“. 7 І сказали Ізраїлеві мужі до хівв'яян: „Може ви сидите поблизу нас, то як ми складемо з вами умову?“ 8 І сказали вони до Ісуса: „Ми твої раби“. А Ісус сказав до них: „Хто ви та звідки приходите?“ 9 І вони сказали йому: „З дуже далекого краю прийшли твої раби до Ймення Господа, Бога твого, бо ми чули чутку про Нього, і все, що Він зробив був в Єгипті, 10 і все, що Він зробив двом аморейським царям, що по той бік Йордану, — Сигонові, цареві хешбонському, та Огові, цареві башанському, що в Аштароті. 11 І сказали до нас наші старші та всі мешканці нашого краю, говорячи: Візьміть у свою руку поживу на дорогу, і йдіть навпроти них та й скажете їм: Ми ваші раби, а тепер складіть із нами умову. 12 Оце наш хліб: теплим ми забезпечилися ним у поживу на дорогу з наших домів у день нашого виходу, щоб іти до вас, а тепер ось він висох і став запліснійлий. 13 А ці бурдюки вина, що понаповнювали ми нові, ось подірлися! А ось одежа наша та взуття наше повитиралося від цієї дуже далекої дороги“. 14 І взяли люди з їхньої поживи на дорогу, а Господніх уст не питали. 15 І вчинив їм Ісус мир, і склав з ними умову, щоб zostавити їх при житті, і присягнули їм начальники громади. 16 І сталося по трьох днях по тому, як склали з ними умову, то почули, що близькі вони до нього, і сидять вони поміж ними. 17 І рушили Ізраїлеві сини, і третього дня прибули до їхніх міст. А їхні міста: Гів'он, і Кефіра, і Беерот, і Кір'ят-Єарім. 18 І не повбивали їх Ізраїлеві сини, бо

начальники громади присягли́ були їм Господом, Богом Ізраїля. І нарікала вся громада на начальників. **19** І сказали всі начальники до всієї громади: „Ми присягнули їм Господом, Богом Ізраїля, а тепер ми не можемо доторкнутися до них. **20** Оце зробимо їм, — позоставимо їх при житті, і не буде на нас гніву за присягу, що ми присягнули їм“. **21** І сказали до них начальники: „Нехай вони живуть“. І стали вони рубати дрова та носити воду для всієї громади, як говорили їм начальники. **22** І покликав їх Ісус, і промовляв до них, говорячи: „Чому́ ви обманіли нас, говорячи: Ми дуже далекі від вас, а ви ось сидите серед нас? **23** А тепер ви прокляті, і не переведеться з-посеред вас раб, і рубачі дров, і носії води для дому Бога мого“. **24** А вони відповіли Ісусові та й сказали: „Бо справді виявлено рабам твоїм, що Господь, Бог твій, наказав Мойсееві, Своєму рабові, дати вам увесь цей край, і вигубити всіх мешканців цієї землі перед вами. І ми дуже налякалися за своє життя зо страху перед вами, і зробили оцю річ. **25** А тепер ми оце в руці твоїй: як добре, і як справедливо в очах твоїх учинити нам, учини“. **26** І він зробив їм так, — і врятував їх від руки Ізраїлевих синів, і не повбивали їх. **27** І дав їм Ісус того дня за рубачів дров та за носіїв води для громади й для Господнього жертовника, і так є аж до цього дня, до місця, яке він вибере.

10 І сталося, як почув єрусалимський цар Адоні-Цедек, що Ісус здобув Ай та вчинив його закляттям, і що як зробив Єрихонові й цареві його, так зробив

Аєві та цареві його, і що мешканці Гів'ону склали мир з Ізраїлем та були серед них, **2** то дуже налякалися, бо Гів'он місто велике, як одне з міст царських, і що він більший за Ай, а всі люди його лицарі. **3** І послав єрусалимський цар Адоні-Цедек до хевронського царя Гогама, і до ярмутського царя Пір'ама, і до лахиського царя Яфії, і до еглонського царя Девіра, говорячи: **4** „Прийдіть до мене, і допоможіть мені, і ми поб'ємо Гів'она, бо він замирів з Ісусом та з Ізраїлевими синами“. **5** І вони зібралися, і пішли п'ять аморейських царів: цар єрусалимський, цар хевронський, цар ярмутський, цар лахиський, цар еглонський, вони та всі табори їхні, і розтаборувалися при Гів'оні, і воювали проти них. **6** І послали гів'онські люди до Ісуса та до табору в Гілгал, говорячи: „Не стримуй своєї руки від своїх рабів! Прийди до нас скоро, і спаси нас та допоможи нам, бо зібралися на нас усі аморейські царі, що замешкують гори“. **7** І рушив Ісус із Гілгалу, він та з ним усі вояки й військові лицарі. **8** І сказав Господь до Ісуса: „Не бійся їх, бо Я віддав їх у твою руку, — ніхто з них не встоїть перед тобою“. **9** І прибув до них Ісус зненацька, — цілу ніч ішов із Гілгалу. **10** І Господь навів на них замішання перед Ізраїлем, і побив їх великою поразкою в Гів'оні. І він гнав їх дорогою входу до Бет-Хорону, і бив їх аж до Азеки та аж до Маккеди. **11** І сталося, коли вони втікали перед Ізраїлем і були на сході від Бет-Хорону, то Господь кидав на них із неба велике каміння аж до Азеки, і вони вмирили. Тих,

що повмирали від градового каміння, було більше від тих, що Ізраїлеві сини повбивали мечем. **12** Тоді Ісус говорив Господеві того дня, коли Господь дав аморейнина перед Ізраїлевих синів, та й сказав на очах Ізраїля: „Стань, сонце, в Гів'оні, а ти, місяцю, ув айялонській долині! **13** І сонце затрималося, а місяць спинився, аж поки народ відімстився своїм ворогам“. Чи це не написане в книзі Праведного? І сонце стало на половині неба, і не поспішалося заходити майже цілий день. **14** І не було такого, як день той, ані перед ним, ані по ньому, щоб Господь так слухав людського голосу, — бо Господь воював для Ізраїля. **15** І вернувся Ісус, а з ним увесь Ізраїль до табору в Гілгал. **16** А ті п'ять царів повтікали, та й сховалися в печері в Маккеді. **17** І було донесено Ісусові й сказано: „Знайдені ті п'ять царів, сховані в печері в Маккеді“. **18** А Ісус відказав: „Приваліть велике каміння на отвір печери, і призначте до неї людей, щоб їх стерегти. **19** А ви не стійте, — женіться за своїми ворогами, і понищте їхні задні стезі, і не давайте їм вхідити до їхніх міст, бо Господь, Бог ваш, віддав їх у вашу руку“. **20** І сталося, як завдав їм Ісус та Ізраїлеві сини дуже велику поразку, так, що прийшов їм кінець, а врятовані повтікали від них, і повходили до твердинних міст, **21** то весь народ у спокій вернувся до табору до Ісуса в Маккеді, і ніхто не поворушив язика свого проти кого з Ізраїлевих синів! **22** І сказав Ісус: „Відчиніть отвір печери, і приведіть до мене з печери тих п'ятьох

царів“. 23 І вони зробили так, і вивели до нього з печери тих п'ятьох царів: царя єрусалимського, царя хевронського, царя ярмутського, царя лахіського, царя еглонського. 24 І сталося, як привелі тих царів до Ісуса, то Ісус закликав усіх Ізраїлевих людей, і сказав військовим начальникам, що йшли з ним: „Підійдіть, — поставте свої ноги на шиї цих царів“. І вони поїхали, і поставили свої ноги на їхні шиї. 25 І сказав до них Ісус: „Не бійтеся й не лякайтеся, будьте сильні та відважні, бо Господь зробить так усім вашим ворогам, із якими ви воюєте“. 26 А по цьому Ісус бив їх, і побивав їх, і повісив їх на п'ятьох деревах. І висіли вони на тих деревах аж до вечора. 27 І сталося на час заходу сонця, Ісус наказав, і поздіймали їх із дерев, і повкидали їх до печери, де вони були поховалися, і понаклали велике каміння на отвір печери, де воно аж до цього дня. 28 А Маккеду Ісус здобув того дня, і побив вістря меча її та царя її, учинив закляттям їх та кожну особу, хто був у ній, — не позоставив жодного врятованого в ній. І зробив він її цареві те саме, що зробив був цареві ерихонському. 29 А Ісус та весь Ізраїль із ним перейшов з Маккеди до Лівни, та й воював проти Лівни. 30 І дав Господь в Ізраїлеву руку також її та царя її, і він побив вістря меча її та кожну особу, що в ній, — не позоставив жодного врятованого в ній. І зробив він цареві її, як зробив був цареві ерихонському. 31 І перейшов Ісус та весь Ізраїль із ним із Лівни до Лахішу, і таборував при ньому та воював проти нього. 32 І дав Господь

в Ізраїлеву руку Лахіш, — і здобув він його другого дня, і побив вістрям меча його та кожну особу, що в ньому, — усе так, як зробив був Лівні. **33** Тоді прийшов гезерський цар Горам допомогти Лахішу, та Ісус побив його й народ його, так що не позоставив жодного в ньому. **34** І перейшов Ісус та весь Ізраїль із ним з Лахішу до Еглоу, і таборували при ньому та воювали з ним. **35** І здобули його того дня, і побили його вістрям меча, а кожну особу, що в ньому, того дня зробили закляттям, — усе так, як зробив був Лахішу. **36** І пішов Ісус та весь Ізраїль із ним з Еглоу до Хеврону, і воював із ним. **37** І здобув його, і побив вістрям меча його та царя його, і всі міста його, і кожну особу, що в ньому, — не позоставив жодного врятованого, усе так, як зробив був Еглонові. І зробив закляттям його та кожну особу, що в ньому була. **38** І вернувся Ісус та весь Ізраїль із ним до Девіру, і воював із ним. **39** І він здобув його, і царя його, і всі міста його, і повбивали їх вістрям меча, та й зробив закляттям кожну душу, що в ньому, не позоставив жодного врятованого, — як зробив був Хевронові, так зробив Девірові та цареві його, і як зробив був Лівні та цареві її. **40** І побив Ісус увесь край: гору, і Неgev і Шефелу, і узбіччя, і всіх їхніх царів, — не зоставив жодного врятованого, а кожну особу зробив закляттям, як наказав був Господь, Бог Ізраїлів. **41** І бив їх Ісус від Кадеш-Барнеа та аж до Аззи, і весь гошенський край, і аж до Гів'ону. **42** А всіх тих царів та їхній край Ісус здобув одним разом, бо Господь,

Бог Ізраїлів, воював для Ізраїля. **43** І вернувся Ісус та ввесь Ізраїль із ним до табору в Гілгал.

11 І сталося, як почув це хацорський цар Явін, то послав до мадонського царя Йовава, і до царя шімронського, і до царя ахшафського, **2** і до царів, що з півночі на горі та в степу на південь Кінроту, і в Шефелі, і на верхах Дори з заходу, — **3** ханааніянин зо сходу та з заходу, а аморіянин, і хіттіянин, і перізіянин, і євусіянин, а хіввіянин під Гермоном, у краї Міцпі. **4** І вийшли вони та всі їхні табори з ними, народ, численний кількістю, як пісок, що на березі моря, і коней та колесниць — дуже багато. **5** І змовилися всі ці царі, і прийшли й таборували разом при озері Мером, щоб воювати з Ізраїлем. **6** І сказав Господь до Ісуса: „Не бійся їх, бо завтра коло цього часу Я покладу їх усіх трупами перед Ізраїлем; їхнім коням попідрізуеш жили ніг, а їхні колесниці попалиш в огні“. **7** І вийшов на них зненацька Ісус та всі вояки з ним при озері Мером, та й напали на них. **8** І дав їх Господь в Ізраїлеву руку, і вони повбивали їх, і гнали їх аж до Великого Сидону, і аж до Місрефот-Маїму, і аж до долини Міцпи на схід, і повибивали їх, так що не zostавили їм жодного врятованого. **9** І зробив їм Ісус, як сказав йому Господь: їхнім коням попідрізував жили, а їхні колесниці попалив ув огні. **10** І вернувся Ісус того часу, і здобув Хацор, а його царя вбив мечем, бо Хацор перед тим був головою всіх тих царств. **11** І вони повбивали вістрям меча кожную особу, що в ньому, зробили їх закляттям, —

не позосталася жодна душа, а Хацора спалив огнем.

12 А всі царські міста́ та всіх їхніх царів Ісус здобув, та й повбивав їх ві́стря́м меча, зробив їх за́кля́ттям, як наказав був Мойсей, раб Господній. **13** Тільки всі міста́, що стоять на згі́р'ях своїх, не спалив їх Ізраїль, крім Хацору, — одно́го його́ спалив Ісус. **14** А всю здобич тих міст та худобу Ізраїлеві сини забрали собі; тільки кожну лю́дину побили ві́стря́м меча, аж поки вони не вигубили їх, — не позоставили жодної душі. **15** Як Господь наказав був Мойсеєві, Своєму рабові, так Мойсей наказав Ісусові, і так зробив Ісус, — не занеха́в ані сло́ва зо всього, що Господь наказав був Мойсеєві. **16** І взяв Ісус увесь той край: го́ри Юди і увесь Негев, і увесь го́шенський край, і Шефелу, і Араву, і гори Ізраїлеві, і їхню надмо́рську низину́, **17** від гори Халак, що тягнеться до Сеїру, і аж до Баал-Гаду в лива́нській долині́ під горою Гермо́н. А всіх їхніх царів він забрав, і бів їх, і повбивав їх. **18** Довгий час провадив Ісус війну зо всіма́ тими царями. **19** Не було міста, що склало б мир з Ізраїлевими синами, окрім хівве́янина, гів'онських мешканців, — усе взяли́ війною. **20** Бо від Господа було́, щоб зробити запеклим їхнє серце на війну проти Ізраїля, щоб учинити їх за́кля́ттям, щоб не було для них милости, але щоб вигубити їх, як Господь наказав був Мойсеєві. **21** І прийшов Ісус того ча́су, і вигубив ве́летнів із гори, з Хеврону, з Девіру, з Анаву, і з усіх Юдських гір, і з усіх Ізраїлевих гір, — ра́зом з їхніми містами Ісус зробив їх за́кля́ттям. **22** Не позоставив ве́летня в краї́

Ізраїлевих синів, — вони позостали тільки в Аззі, в Гаті та в Ашдоді. **23** І взяв Ісус увесь край, усе так, як говорив був Господь до Мойсея. І Ісус дав його Ізраїлеві на спадок, за їхнім поділом на їхні племéна. А край заспокóївся від війни.

12 А оце царі того країю, яких побили Ізраїлеві сини, і посіли їхній край по тім боці Йордану на схід сонця, від арнонського потóку аж до гори Гермóн, та ввесь степ на схід: **2** Сигóн, цар аморейський, що сидів у Хешбóні, що панував від Ароеру, що над берегом арнонського потóку, і середина потоку, і половина Гілеаду, і аж до потоку Яббоку, границі синів Аммонових, **3** і степ аж до óзера Кінроту на схід, і аж до степовóго моря, моря Солоного на схід, дорогою на Бет-Гаешімот, і від Теману під узб́ичьями Пісгі. **4** І границя Ога, царя башанського, із остáтку рефа́їв, що сидів в Аштароті, і в Едреї, **5** і що панував на горі Гермóн, і на Салха, і на всім Башані аж до границі гешурейської та маахатейської, і половина Гілеаду, — границя Сигона, царя хешбонського. **6** Мойсей, раб Господній, та Ізраїлеві сини повбивали їх. І дав його Мойсей раб Господній, на спадок Рувімовому та Гадовому та половині плéмени Манасіїного. **7** А оце царі того країю, що повбивав Ісус та Ізраїлеві сини по той бік Йордану на зáхід від Баал-Гаду в ливанській долині аж до гори Халак, що підіймається до Сеїру, і Ісус віддав її Ізраїлевим племéнам на спадок за їхнім поділом, **8** на горі, і в Шефілі, і в Араві, і на узб́иччі, і в пустині, і на півдні, — хіттяянина,

амореянина, і ханаанеянина, періздеянина, хівеянина й євусеянина: **9** цар ерихонський один, цар гайський, що з боку Бет-Елу, один, **10** цар єрусалимський один, цар хевронський один, **11** цар ярмутський один, цар лахіський один, **12** цар єглонський один, цар гезерський один, **13** цар девірський один, цар гедерський один, **14** цар хоремський один, цар арадський один, **15** цар лівенський один, цар адулламський один, **16** цар македський один, цар бет-елський один, **17** цар тапнуахський один, цар хеферський один, **18** цар афекський один, цар шаронський один, **19** цар мадонський один, цар хацорський один, **20** цар шімронський один, цар ахшафський один, **21** цар таанахський один, цар мегіддівський один, **22** цар кедеський один, цар йокнеамський при Кармелі один, **23** цар дорський при Нафат-Дорі один, цар гоїмський при Гілгалі один, **24** цар тірцький один. Усіх царів тридцять і один.

13 А Ісус постарівся й увійшов у дні. І сказав Господь до нього: „Ти постарівся та увійшов у дні, а краю позостається ще дуже багато, щоб посісти його. **2** Оце позосталий край: усі округи филистимські, і весь Гешурей, **3** від Шіхору, що навпроти Єгипту, і аж до границі Екрону на північ, що до ханаанеянина залічений, п'ять филистимських князів: аzzатський, ашдодський, ашкелонський, гаттійський і екронський, та аввеї. **4** Від півдня вся ханаанська земля та Меара, що сидонська, аж до Афеки, аж до аморейської границі, **5** і гівлейська земля, і весь Ливан на схід

сонця від Баал-Гаду під горою Гермон аж до входу до Хамату. **6** Усіх мешканців гір від Ливану аж до Місрефот-Маїму, усіх сидонян, — Я повиганяю їх перед Ізраїлевими синами. Тільки поділі її жеребком на спадок Ізраїлеві, як Я наказав був тобі. **7** А тепер поділи цей край на спадок дев'яти племенам та половині племени Манасїїному“. **8** Разом із ним Рувимові та Гадові взяли свій спадок що дав їм Мойсей по той бік Йордану на схід, як дав їм Мойсей, раб Господній, **9** від Ароеру, що на березі арнонського потоку, і місто, що серед тієї долини, і вся медевська рівнина аж до Дівону, **10** і всі міста Сигона, царя аморейського, що царював у Хешбоні, аж до границі Аммонових синів, **11** і Гілеад, і границя гешурейська та маахейська, і вся гора Гермон, і весь Башан аж до Салхи, **12** усе царство Ога в Башані, що царював в Аштароті та в Едреї, — він позостався з останку рефаїв, а Мойсей повбивав їх та повиганяв їх. **13** І не вигнали Ізраїлеві сини гешурянина, і маахатянина, — і сидів Гешур та Маахат серед Ізраїля, і так є аж до цього дня. **14** Тільки Левієвому племені не дав він спадку, — огняні жертви Господа, Бога Ізраїля, то спадок його, „як Я говорив був йому.“ **15** І дав Мойсей племені Рувимових синів спадок за їхніми родами. **16** І була їм границя від Ароеру, що на березі арнонського потоку, і місто, що серед тієї долини, і вся рівнина при Медеві, **17** Хешбон і всі міста його, що на рівнині, Дівон, і Бамот-Баал, і Бет-Баал-Меон, **18** і Ягца, і Кедемот, і Мефаат, **19** і Кір'ятаїм, і Сівма, і Церет-

Гашшахар на горі Емеку, **20** і Бет-Пеор, і узбіччя Пісгі, і Бет-Гаешімот, **21** і всі міста рівнини, і все царство Сигона, царя аморейського, що царював у Хешбоні, що Мойсей убив його та мідіянських начальників: Евія, і Рекема, і Цура, і Хура, і Реву, сигонових князів, мешканців того краю. **22** А Валаама, Беорового сина, чарівника, Ізраїлеві сини забили мечем серед інших, яких вони побили. **23** І була границя Рувимових синів: Йордан і границя. Це спадок Рувимових синів за їхніми родами, їхні міста та їхні оселі. **24** І дав Мойсей Гадовому племені, синам Гада за їхніми родами, **25** і була їм границя: Язер, і всі гілеадські міста, і половина краю аммонових синів аж до Ароеру, що навпроти Рабби, **26** А з Хешбону аж до Рамат Гамміцпі й Бетоніму, а від Маханаїму аж до границі Девіру, **27** і в долині Бет-Гараму, і Бет-Німра, і Суккот, і Цафон, останок царства Сигона, царя хешбонського, Йордан і границя аж до кінця озера Кіннерет по тім боці Йордану на схід. **28** Це спадок Гадових синів за їхніми родами, міста та їхні оселі. **29** І дав Мойсей половині племені Манасїїного, і воно було половині племені Манасїїних синів за їхніми родами. **30** І була їхня границя від Манахаїму, увесь Башан, усе царство Ога, царя башанського, і всі села Яїру, що в Башані, шістдесят міст. **31** А половина Гілеаду, і Аштарот, і Едрея, міста Огового царства в Башані, — синам Махіра, Манасїїного сина, половині синів Махіра за їхніми родами. **32** Оце те, що Мойсей дав на спадок в моавських степах по тім боці Йордану на схід. **33** А

Левієвому племені Мойсей не дав спадку, — Господь, Бог Ізраїлів, Він їхній спадок, як говорив їм.

14 А оце те, що посіли Ізраїлеві сини в ханаанському краї, що дали їм на спадок священник Елеазар, і Ісус, син Навинів, та гóлови батьків племен Ізраїлевих синів. **2** Жеребкóм приділили їхній спадок, як наказав був Господь через Мойсея, дев'яти племéнам і половині плémени. **3** Бо дав Мойсей насліддя двох племéн, та половини плémени по той бiк Йордáну, а Левитам спадку не дав серед них. **4** Бо Йóсипових синів було двоє поколiнь, Манасiя та Ефрém, а Левитам не дали спадку в краб, а тiльки мiста на оселення та iхнi пасовiська для iхньої худоби та для iхнього маєтку. **5** Як наказав був Господь Мойсеєви, так зробили Ізраїлеві сини, та й поділили край. **6** І підійшли Юдині сини до Ісуса в Гiлгалi, та й сказав до нього Калéв, син Ефуннеiв, кеназзéянин: „Ти знаєш те слово, що Господь говорив до Мойсея, Божого чоловіка, про мене та про тебе в Кадеш-Барнеа. **7** Я був віку сорока лiт, коли Мойсей, раб Господнiй, посилав мене з Кадеш-Барнеа вiвiдати той край. І я доклав йому справу, як було в серцi моiм. **8** А моi браття, що ходили зо мною, знесiлили булi серце народу, а я обставáв за Господом, Богом моiм. **9** І присягнув Мойсей того дня, говорячи: „ Поправдi кажú, — той край, що нога твоя ходила в ньому, буде на спадок тобi та синам твоiм аж навiки, бо ти обставáв за Господом, Богом моiм. **10** А тепер оце Господь позоставив мене при життi, як говорив. Оце сорок i п'ять лiт вiдтодi, як

Господь говорив був це слово Мойсеєві, коли Ізраїль ходив у пустині. А тепер ось я віку восьмидесяти й п'яти літ. **11** Сьогодні я ще сильний, як того дня, коли Мойсей посилав мене, — яка сила моя тоді, така сила моя й тепер, щоб воювати, і виходити, і приходити. **12** А тепер дай же мені цей гористий край, про який Господь говорив того дня, бо ти чув того дня, що там в'єлетні та великі укріплені міста. Може Господь буде зо мною, і я повиганяю їх, як говорив був Господь“. **13** І поблагословив його Ісус, і дав Калєвові, синові Єфуннеєвому, Хевр'он за спадок. **14** Тому став Хевр'он Калєвові, синові Єфуннеєвому, кеназзєянинові, за спадок, і так є аж до цього дня, за те, що він обставав за Господом, Богом Ізраїля. **15** А ім'я Хеврону давніше було Кір'ят-Арба, що між в'єлетнів був найбільший чоловік. А Край заспокоївся від війни.

15 І був жеребок для племени Юдиних синів за їхніми р'одами: до едомської границі пустиня Цін, на південь від теманського краю. **2** І була їм південна границя від кінця Солоного моря, від затоки, зв'єрненої на південь. **3** І йде вона на південь від Маале-Акраббіму, і переходить до Ціну, і підіймається з півдня, від Кадеш-Барнеа й переходить до Хецрону, і підіймається до Аддару й обертається до Кар до Каркаї. **4** І переходить вона до Адмону, і йде до єгипетського потоку, і границя закінчується на захід. Це буде для вас південна границя. **5** А границя на схід — Солоне море аж до кінця Йордану. А границя у бік півночі: від морської затоки з кінця Йордану, **6** і

підіймається границя до Бет-Хогли й переходить на північ від Бет-Гаарови; і підіймається та границя до Евен-Боган-Бен-Рувена. **7** І підіймається та границя від ахорської долини, а на півночі звертається до Гілгалу, що навпроти Маале-Адумміму, що на південь від потоку. І переходить та границя до Ме-Ен-Шемешу, і закінчується при Ен-Рогелі. **8** І підіймається та границя до Ге-Бен-Гінному побіч євусеянина з півдня, — це Єрусалим. І підіймається та границя до верхів'я гори, що навпроти Ге-Гінному на захід, що в кінці Емек-Рефаїму на північ. **9** І біжить та границя від верхів'я гори до джерелá Ме-Нефтоаху, і йде до міст гори Ефрону; і біжить та границя до Баали, — це Кір'ят-Єарім. **10** І обертается та границя з Баали на захід до гори Сеїр, і переходить до плечá гори Єарім з півночі, — це Кесалон; і сходить до Бет-Шемешу й переходить до Тімни. **11** І йде та границя по край Екрону на північ, і біжить та границя до Шіккаруну, і переходить до гори Баали, і йде до Явнеїлу. І границя закінчується при заході. **12** А західня границя — до Великого моря. А границя ця — границя Юдиних синів навколо за їхніми рóдами. **13** А Калеву, синові Єфуннеєвому, він дав частку серед Юдиних синів, за Господнім наказом до Ісуса, Кір'ят-Арби, батька вéлетнів, воно — Хеврон. **14** І Калév повиганяв звідти трьох вéлетнів: Шешая, і Ахімана, і Талмая, урóджених вéлетнів. **15** І пішов він звідти до девірських мешканців, а ім'я Девіра давніше — Кір'ят-Сефер. **16** І сказав Калев: „Хто поб'є Кір'ят-

Сефер та здобуде його, то дам йому дочку мою Ахсу за жінку“. 17 І здобув його Отніїл, син Кеназів, брат Калевів. І він дав йому свою дочку Ахсу за жінку. 18 І сталося, коли вона відходила, то намовила його жадати поля від її батька. І зійшла вона з осла, а Калев сказав їй: „Що тобі?“ 19 І вона сказала: „Дай мені дар благословення! Бо ти дав мені землю суху, то даси мені це й водні джерела“. І він дав їй Гуллот горішній та Гуллот долішній. 20 Оце спадок племені Юдиних синів за їхніми родами. 21 І були ті міста від краю племені Юдиних синів до едомської границі на півдні: Кавцеїл, і Едер, і Ягур, 22 і Кіна, і Дімона, і Ад'ада, (questioned) 23 і Кедеш, і Хацор, і Їтнан, 24 Зіф, і Телем, і Беалот, 25 і Хацор-Хадатта, і Керійот-Хецрон, це Хацор, 26 Амам, і Шема, і Молада, 27 і Хацор-Гадда, і Хешмон, і Бет-Пелет, 28 і Хацар-Шуал, і Беер-Шева, і Бізйотея, 29 Баала, і Йїм, і Ецем, 30 і Елтолад, і Хесіл, і Хорма, 31 і Ціклаг, і Мадманна, і Сансанна, 32 і Леваот, і Шілхім, і Аїн, і Ріммон. Усіх міст двадцять і дев'ять та їхні оселі. 33 На Шефалі: Ештаол, і Цор'а, і Ашна, 34 і Заноах, і Ен-Ганнім, Таппуах і Гаенам, 35 Ярмут, і Адуллам, Сохо й Азека, 36 і Шаараїм, і Адітаїм, і Гедера, і Гедеротаїм, — чотирнадцять мість та їхні оселі. 37 Ценан, і Хадаша, і Мігдал-Гад, 38 і Діл'ан, і Міцпе, і Йоктеїл, 39 Лахіш, і Боцкат, і Еглон, 40 і Каббон, і Лахмас, і Кітліш, 41 і Гедерот, Бет-Дагон, і Наама, і Маккеда, — шістнадцять міст та їхні оселі. 42 Лівна, і Етер, і Ашан, 43 і Ївтах, і Ашна, і Неців, 44 і Кеїла, і Ахзів, і Мареша, — дев'ять міст та їхні оселі. 45

Екрон і підлеглі міста його та оселі його. **46** Від Екрону й до моря усе, що при Ашдоді та їхні оселі. **47** Ашдод, підлеглі міста його та оселі його; Азза, підлеглі міста її та оселі її до єгипетського потоку, і море Велике, і границя. **48** І на горах: Шамір, і Яттїр, і Сохо, **49** і Данна, і Кір'ят-Санна, він Девір, **50** і Анав, і Ештемо, і Анім, **51** і Гошен, і Холон, і Гіло, — одина́дцять міст та їхні оселі. **52** Арав, і Дума, і Еш'ан, **53** і Янім, і Бет-Таппуах, і Афека, **54** і Хумта, і Кір'ят-Арба, це Хеврон, і Ціор, — дев'ять міст та їхні оселі. **55** Маон, Кармел, і Зіф, і Юта, **56** Їзреїл, і Йокдеам, і Заноах, **57** Каїн, Гів'а, і Тімна, — десять міст та їхні оселі. **58** Халхул, Бет-Цур, і Гедор, **59** і Маарат, і Бет-Анот, і Елтекон, — шість міст та їхні оселі. **60** Кір'ят-Баал, він Кір'ят-Єарім, і Рабба, — двоє міст та їхні оселі. **61** На пустині: Бет-Гаарава, Міддін, і Сехаха, **62** і Нівшан, і Ір-Гаммелах, і Ен-Геді, — шість міст та їхні оселі. **63** А євусе́ян, мешканців Єрусалиму, Юдини сини не могли їх вигнати, — і осів Євусе́янин із Юдиними синами в Єрусалимі, і так є аж до цього дня,

16 І вийшов жеребок для Йосипових синів: від ерихонського Йордану до ерихонської води на схід пустиня, що тягнеться від Єрихону по горі до Бет-Елу. **2** І виходить вона з Бет-Елу до Луз, і переходить до границі Арки до Атароту, **3** і сходить на захід до границі яфлетської, аж до границі Бет-Хорону до більшнього, і аж до Гезеру, і закінчується при морі. **4** І посіли це Йосипові сини, Манасія та Єфрем. **5** І була границя Єфремових синів за їхніми родами, а

границя їхнього спадку на схід була: Атрот-Аддар аж до горішнього Бет-Хорону. **6** І виходить та границя до Міхметату з півночі, і повертається границя на схід до Таанат-Шіло, та й переходить його зо сходу до Яноаху. **7** І сходить вона з Яноаху до Атароту та до Наари, і дотикає Єрихону, і виходить до Йордану. **8** А з Таппуаху границя йде на захід до потоку Кана, та й закінчується при морі. Це спадок племені Єфремових синів за їхніми родами. **9** І міста, відділені для Єфремових синів, були серед спадку Манасієних синів, усі ті міста та їхні оселі. **10** Та не вигнали вони ханааніянина, що сидів у Гезері. І сидів ханааніянин посеред Єфрема і так є аж до цього дня, і давав данину працею.

17 І вийшов жеребок для Манасієного племені, бо він первенець Йосипів, Махірові, Манасієному первенцеві, Гілеадовому батькові, бо він був воєк, то був йому Гілеад та Башан. **2** І було для позоставих Манасієних синів за їхніми родами: синам Авіезера, і синам Хелека, і синам Азріїла, і синам Шехема, і синам Хефера, і синам Шеміда. Оце сини Манасіє, Йосипового сина, мужі, за їхніми родами. **3** А в Целофхада, сина Хефера, сина Гілеада, сина Махіра, сина Манасієного, не було в нього синів, а тільки дочки. А оце іменá його дочок: Махла, і Ноа, і Хогла, Мілка та Тірца. **4** І прийшли вони до священника Елеазара, і до Ісуса, Навиногого сина, та перед начальників, говорячи: „Господь наказав був Мойсееві дати нам спадок серед наших братів“. І дав їм на Господній наказ спадок

серед братів їхнього батька. **5** І випало для Манасії десять наділів, окрім землі Гілеаду та Башану, що по той бік Йордану, **6** бо Манасіїні дочки посіли спадок серед синів його, а гілеадський край був для позосталих Манасіїних синів. **7** І була Манасіїна границя від Ашер-Гамміхметату, що навпроти Сигему, і йде та границя на південь до мешканців Ен-Таппуаху. **8** Для Манасії був край Таппуах, а місто Таппуах при Манасіїній границі — для Єфремових синів. **9** І сходить та границя до потоку Кана, на південь від потоку. Ці міста Єфремові серед Манасіїних міст. А границя Манасії від півночі до потоку, а кінчалася при морі. **10** На південь — Єфремове, а на північ — Манасіїне, а границею того було море. А в Асірі вони стикалися з півночі, а в Іссахарі зо сходу. **11** І було для Манасії в Іссахарі та в Асірі: Бет-Шеан та його залежні міста, і Ївлеам та його залежні міста, і мешканці Доару та його залежні міста, і мешканці Таанаху та його залежні міста, і мешканці Мегіддо та його залежні міста, три верховини. **12** Та Манасіїні сини не могли повиганяти мешканців цих міст, і ханааніянин продовжував сидіти в тому краї. **13** І сталося, коли Ізраїлеві сини стали сильні, то дали ханааніянина на даніну, а вигнати — не вигнали його. **14** І говорили Йісипові сини з Ісусом, кажучи: „Чому ти дав мені на спадок один жереб'ок та наділ один, а я ж народ численний, бо до цього часу благословив мене Господь“. **15** І сказав до них Ісус: „Якщо ти народ численний, то піди до лісу, та

й повикорчовуєш собі там у краї періззєянина та рефаїв, бо Єфремова гора стала тісна́ для тебе“. 16 І сказали Й́осипові сини: „Не вістачить нам тієї гори, та й залізна колесніця в кожного ханаанєянина, що сидить у долині, як у того, що в Бет-Шеані та в його залежних містах, так і в того, що в долині Ізреельській“. 17 І сказав Ісус до Й́осипового дому, до Єфрема та до Манасії, говорячи: „Ти числєнний народ, і в тебе сила велика, — не буде тобі один жереб́ок, 18 але буде тобі гористий край; а що там ліс, то вікорчуй його, і будуть тобі й його кінці. Бо ти виженеш ханаанєянина, хоч у нього колесніці залізні, хоч він сильній“.

18 І була зібрана вся громада Ізраїлевих синів до Шіло́, і вони помістили там скинію заповіту, а перед ними був здобутий край. 2 І позоставалося серед Ізраїлевих синів сім племєн, що не поділили ще спадку свого. 3 І сказав Ісус до Ізраїлевих синів: „Аж доки ви будете лінува́тися піти посісти той край, що дав вам Госп́одь, Бог ваших батьків? 4 Дайте від себе по три му́жі на плем'я, і я пошлю їх. І вони встануть, і будуть ходити по кра́ю, і опишуть його за їхнім спадком, та й прійдуть до мене. 5 І вони поділять його собі на сім частин. Юда стане на своїй границі з півдня, а Й́осипів дім стане на своїй границі з півночі. 6 А ви опишете той край, сім частин, і принесете́ о́писа мені сюди, а я кину вам жеребќа тут перед лицем Господа, Бога нашого. 7 А Левитам нема частки поміж вами, бо священнодіяння Господне — спадщина його.

А Гад, і Рувім, та половина Манасїїного плéмени взяли свій спáдок по той бiк Йордáну на схiд, що дав їм Мойсей, раб Господнїй“. 8 І встали ті мўжі й пішли. А Ісус наказав тим, що пішли опiсувати край, говорячи: „Iдiть і походiть по крáю, і опишiть його, та й вертайтеся до мéне. А я кину вам жеребкá тут перед Господнiм лицем у Шiлó“. 9 І пішли ті мўжі, і перейшли по крáю, та й описали його за мiстáми на сiм частин у книжцi. І прийшли вони до Ісуса до табóру в Шiлó. 10 І кинув їм Ісус жеребкá в Шiлó перед Господнiм лицем. І подiлив там Ісус край для Iзраїлевих синiв за їхнiми пóдiлами. 11 І вийшов жеребóк для плéмени Венiямiнових синiв за їхнiми рóдами, і вийшла границя їхнього жеребка мiж синами Юдиними та мiж синами Йóсиповими. 12 І булá їм границя на пiвнiчну стóрону вiд Йордáну. І пiдiймається та границя до крáю Єрихóну з пiвночi, і пiдiймається на гóру на зáхiд, і закiнчується при пустинi Бет-Евен. 13 А звiдти перехóдить та границя до Лузу, до крáю Лузу на пiвдень, це — Бет-Ел. І схóдить та границя до Атрот-Аддару на гóру, що з пiвдня до дóблiшнього Бет-Хорону. 14 І тягнеться та границя, і повертáється на зáхiднiй бiк, на пiвдень вiд гори, що навпроти Бет-Хорону на пiвдень, і закiнчується при Кiр'ят-Баалi, це — Кiр'ят-Єарiм, мiстi Юдиних синiв. Це зáхiдня сторонá. 15 А пiвдéнна сторона — вiд кiнця Кiр'ят-Єарiму. І виходить та границя на зáхiд, і виходить до джерелá Ме-Нефтоаху. 16 І сходить та границя до кiнцá гори, що навпроти Ге-Бен-

Гіннома, що в долині Рефаїм на північ. І сходить Гегінном побіч євусеянина на південь, і сходить до Ен-Рогелу, **17** і тягнеться вона з півночі, і виходить до Ен-Шемешу, і виходить до Гелілоту, що навпроти Маале-Адуммім. І сходить вона до Евен-Боган-Бен-Реувену. **18** І переходить побіч навпроти Арави на північ, та й сходить до Арави. **19** І переходить та границя побіч Бет-Хогли на північ, і закінчується границя при затокі Солоного моря на північ, до кінця Йордану з півдня. Це границя південна. **20** А Йордан граничить його зо східної сторони. Це спадок Венямінових синів за границями його навколо, за родами його. **21** І були міста для племени Венямінових синів за їхніми родами: Єрихон, і Бет-Хогла, і Емек-Кеціц, **22** і Бет-Гаарава, і Цемараїм, і Бет-Ел, **23** і Аввім, і Пара, і Офра, **24** і Кефар-Гааммоні, і Офні, і Гева, — дванадцять міст та їхні оселі. **25** Гів'он, і Рама, і Беерот, **26** і Міцпе, і Кефіра, і Моца, **27** і Рекем, і ірпеїл, і Пар'ала, **28** і Цела, Елеф, і Євусі, воно Єрусалим, Гів'ат, Кір'ят-Єарім, — чотирнадцять міст та їхні оселі. Це спадок Венямінових синів за їхніми родами.

19 А другий жеребок вийшов Симеонові, племені Симеонових синів за їхніми родами. І був їхній спадок серед спадку Юдиних синів. **2** І був їм у спадку: Беер-Шева, і Молада, **3** і Хацар-Шуал, і Бала, і Ецем, **4** і Елтолад, і Бетул, і Хорма, **5** і Ціклаг, і Бет-Гаммаркавот, і Хацар-Суса, **6** і Бет-Леваот, і Шарухен, — тринадцять міст та їхні оселі. **7** Аїн, Ріммон, і Етер, і Ашан, — чотири місті та їхні оселі. **8** А всі оселі, що

навколо тих міст аж до Баалат-Беер-Рамат-Негеву, це спадок племені Симеонових синів за їхніми родами.

9 З наділу Юдиних синів — спадок синів Симеонових, бо наділ Юдиних синів був численніший від них. І посіли Симеонові сини в середині їхнього спадку.

10 А третій жеребók вийшов Завулóновим синам за їхніми родами, і булá границя їхнього спадку аж до Саріду. **11** І підіймається їхня границя до Яму та Мар'али, і стикається з Даббешетом, і стикається з потоком, що навпроти Йокнеаму, **12** і вертається з Саріду на схід, до сходу сонця, на границю Кіслот-Фавору, і виходить до Доврату, і підіймається до Яфія. **13** А звідти переходить на схід, на схід до Гат-Хеферу, Ет-Каціну, до Ріммон-Гамметоару, до Неї. **14** І повертається його границя з півночі Ханнатону, і закінчується при Ге-Їфтах-Елі. **15** І Каттат, і Нагалал, і Шімрон, і Їд'ала, і Віфлеєм, дванадцять міст та їхні оселі. **16** Це спадок Завулóнових синів за їхніми родами, оці містá та їхні оселі. **17** Четвертий жеребók вийшов Іссахáрові, — Іссахáровим синам за їхніми родами. **18** І булá їхня границя: їзреел, і Кесуллот, і Шунем, **19** і Хафараїм, і Шіон, і Анахарат, **20** і Раббіт, і Кішйон, і Евес, **21** і Ремет, і Ен-Ганнім, і Ен-Хадда, і Бет-Паццец. **22** І дотикається та границя до Фавóру, і Шахаціми, і Бет-Шемету, і їхня границя закінчується при Йордáні, — шістнадцять міст та їхні оселі. **23** Оце спадок плéмени Іссахáрових синів за їхніми родами, — містá та їхні оселі. **24** А п'ятий жеребók вийшов племені Асирових синів за їхніми

рóдами. **25** І була їхня границя: Хелкат, і Халі, і Бетен, і Ахшат, **26** і Алламмелех, і Ам'ад, і Міш'ал, і дотикається Кармелю на захід та Шіхор-Лівнату, (questioned) **27** і вертається на схід сонця до Бет-Дагону, і дотикається Завулóна та Ге-Їфтах-Елу, на північ Бет-Гаемеку та Ніелу, і виходить до Кавулу зліва. **28** І Еврон, і Рехов, і Хаммон, і Кана аж до Сидону Великого. **29** І вертається та границя до Рамі та аж до міста Мівцар-Цору, і вертається границя до Хоси, і закінчується при заході від околиці Ахзіву, **30** і Умма, і Афек, і Рехов, — двадцять і двоє міст та їхні оселі. **31** Оце сáддок плéмени Асірових синів за їхніми рóдами, ті міста та їхні оселі. **32** Синам Нефталимовим вийшов шостий жеребóк, — для синів Нефталимових за їхніми рóдами. **33** І була їхня границя: від Хелефу, від Елону при Цаананнімі, і Адамі — Ганнекев, і Явнеїл аж до Лаккуму, і кінчáлася вона при Йордáні. **34** І повертається та границя на захід до Ашнот-Фавору, і виходить звідти до Хуккоку та дотикається Завулóна з полóдня, а Асира дотикається з заходу, а Юди при Йордáні на схід сонця. **35** А міста твердінні: Ціддім, Цер, і Хаммат, Раккат і Кіннерет, **36** і Адама, і Рама, і Хацор, **37** і Кедеш, і Едреї, і Ен-Хасор, **38** і Їр'он, і Мігдал-Ел, Хорем, і Бет-Анат, і Бет-Шамеш, — дев'ятнадцять міст та їхні оселі. **39** Оце спáдок племені синів Нефталімових за їхніми рóдами, містá та їхні оселі. **40** А плéмені Дáнових синів за їхніми рóдами вийшов сьомий жеребок. **41** І була границя їхнього насліддя: Цор'а, і Ештаол, і

Ір-Шемеш, 42 і Шаалаббін, і Айялон, і Їтла, 43 і Елон, і Тімната, і Екрон, 44 і Елтеке, і Гіббетон, і Баалат, 45 і Єгуд, і Бене-Берак, і Гат-Ріммон, 46 і Ме-Яркон, і Раккон із границею навпроти Яфи. 47 І вийшла границя Данових синів від них. А Дáнові сини пішли й воювали з Лешемом, і здобули його, і побили вістрям меча, і посіли його, та й осілися в ньому. І вони назвали Лешему ім'я: Дан, як ім'я їхнього батька Дана. 48 Оце спáдок племені Дáнових синів за їхніми рóдами, ті міста́ та їхні оселі. 49 І скінчіли вони посідати край згідно з його границями. І дали Ізраїлеві сини спáдок Ісусові, синові Навиновому, посеред себе. 50 На Господній наkáз дали йому те місто, яке він жадав: Тімнат-Серах на Єфремовій горі. І збудував він місто, та й осівся в ньому. 51 Оце той спáдок, що священник Елеазар і Ісус, син Навинів, та голови домів батьків давали племéнам Ізраїлевих синів жеребком у Шіло́ перед Господнім лицем при вході до скинії заповіту. І покінчіли вони ділити край.

20 І Госпóдь промовляв до Ісуса, говорячи: 2 „Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: Дайте собі міста на схóвища, про які Я говорив вам через Мойсея, 3 щоб утікав туди убійник, що заб'є кого ненарóком невмисне, і вони будуть для вас на місце схóвища від мéсника за кров. 4 І втече він до однóго з тих міст, і стане при вході міськóї брами, та й буде голосно говорити старші́м того міста про свою справу. І вони візьмуть його до міста до себе, і дадуть

йому місце, і він осяде з ними. **5** А коли буде гнатися за ним мѣсник, то не видадуть убійника в руку його, бо він невмисне забив свого ближнього, і не був йому ворогом ані вчора, ані позавчора. **6** І буде він сидіти в тому місті, аж поки не стане перед громадою на суд, аж до смерти найвищого священика, що буде в тих днях. Тоді повернеться убійник, та й увійде до свого міста та до свого дому, до того міста, звідки він утік“. **7** І посвятили вони Кедеш в Галілі на Нефталимовій горі, і Сихем на Єфремовій горі та Кір'ят-Арбу, воно Ефрон, на горі Юдиній. **8** А по той бік ерихонського Йордану на схід вони дали: Бецер на пустині, на рівнині, із Рувимового племени, і Рамот у Гілеаді з Гадового племени, і Галан у Башані з Манасіїного племени. **9** Оце були міста призначення для всіх Ізраїлевих синів та для прихóдька, що мешкає чужинцем серед них, на схóвище туди кожному, хто вб'є кого ненарóком. І не помре він від руки мѣсника за кров, аж поки не стане перед громадою.

21 І підійшли голови домів батьків Левієвих до священика Елеазара й до Ісуса, сина Навиного, та до голів домів батьків племен Ізраїлевих синів, **2** та й говорили до них у Шіло в ханаанському краї, кажучи: „Госпóдь наказав був через Мойсея дати нам міста на сидіння, а їхні пасовіська для нашої худоби“. **3** І дали Ізраїлеві сини Левитам зо свого наділу на на́каз Господній ті міста та їхні пасовіська. **4** І вийшов жеребóк для родів кегатѣянина. І були синам священика Аарона з Левитів від племени

Юдиного, і від племені Симеонового, і від племені Веніяминового тринадцять міст. 5 А Кегатовим синам, що позосталися з родів племені Єфремового й з племені Данового та з половини племені Манасіїного жеребком дісталось десять міст. 6 А для Гершонових синів від родів Іссахарового племені, і від Асірового племені, і від Нефталімового племені, і від половини Манасіїного племені в Башані жеребком дісталось тринадцять міст. 7 Мерарієвим синам за їхніми родами дісталось від племені Рувімового, і від племені Гáдового, і від племені Завулóнового — дванадцять міст. 8 І дали Ізраїлеві сини Левитам ті міста та їхні пасовіська, як наказав був Господь через Мойсея, жеребком. 9 І дали вони з племені синів Юдиних та з племені синів Симеонових ті міста, що будуть нижче названі йменням своїм. 10 І було для Ааронових синів із родів кегатеянина, з Левієвих синів, бо їм був жеребок найперше. 11 І дали їм місто Кір'ят, батька вéлетнів Арби, воно Хеврón, на Юдиних горах, та його пасовіська навколо нього. 12 А мійське поле та оселі його дали Калеву, синові Єфуннеєвому, на власність його. 13 А синам священика Аарóна дали місто схóвища вбійника: Хеврón та його пасовіська, і Лівну та її пасовіська, 14 і Яттїр та його пасовіська, і Ештемоа та її пасовіська, 15 і Холон та його пасовіська, і Девір та його пасовіська, 16 і Аїн та його пасовіська, і Ютту та її пасовіська, Бет-Шемеш та його пасовіська, — дев'ять міст від двох тих племён. 17 А від Веніяминового племені: Гів'он та

його пасовиська, Геву та її пасовиська, **18** Анатоль та його пасовиська, і Алмон та його пасовиська, — міст четверо. **19** Усіх міст Ааронових синів, священників, — тринадцять міст та їхні пасовиська. **20** А родам Кегатових синів, Левитам, що позостали від Кегатових синів, міста їхнього жеребка були від Єфремового племени. **21** І дали їм місто сховища вбійника: Сихем та його пасовиська, на Єфремовій горі, і Гезер та його пасовиська. **22** І Ківцаїм та його пасовиська, і Бет-Хорон та його пасовиська, міст четверо. **23** А від Данового племені: Елтеке та його пасовиська, Гіббетон та його пасовиська, **24** Айялон та його пасовиська, Гат-Ріммон та його пасовиська, — міст четверо. **25** А від половини Манасіїного племені: Таанах та його пасовиська, і Гат-Ріммон та його пасовиська, — міст двоє. **26** Усіх міст — десять та їхні пасовиська для родів позосталих Кегатових синів. **27** А для Гершонових синів з Левієвих родів від половини Манасіїного племені місто сховища вбійника: Голан у Башані та його пасовиська, і Беештера та її пасовиська, — міст двоє. **28** А від Іссахарового племені: Кіш'йон та його пасовиська, Доврат та його пасовиська, **29** Ярмут та його пасовиська, Ен-Ганнім та його пасовиська, міст четверо. **30** А від Асирового племені: Міш'ал та його пасовиська, Ардон та його пасовиська, **31** Хелкат та його пасовиська, Рехов та його пасовиська, — міст четверо. **32** А від Нефталімового племені місто сховища вбійника: Кедеш у Галіл та його пасовиська, і Хаммот-Дор та його пасовиська, і

Картан та його пасовиська, — міст трое. **33** Усіх міст Гершóнових за їхніми родами — тринадцять міст та їхні пасовіська. **34** А для родів Мерарієвих синів, Левитів, позосталих від племени Завулóнового: Йокнеам та його пасовиська, Карта та її пасовиська. **35** Дімна та її пасовиська, Нагалал та його пасовиська, — міст четверо. **36** А від Рувимового племени: Бецар та його пасовиська, і Ягца та її пасовіська, **37** Кедемот та його пасовіська, і Мефаат та його пасовиська, — міст четверо. **38** А від Гадового племени місто схóвища вбійника: Рамот у Гілеаді та його пасовиська, і Маханаїм та його пасовиська, **39** Хешбон та його пасовиська, Язер та його пасовиська, — усіх міст четверо. **40** Усіх міст для Мерарієвих синів за їхніми рóдами, що позосталися з Левієвих рóдів, було за їхнім жеребкóм дванадцять міст. **41** Усіх Левієвих міст серед влáсности Израїлевих синів — сорок і вісім міст та їхні пасовиська. **42** Будуть ті міста такі: кожне місто з пасовиськом його навколо нього, — так для всіх тих міст. **43** І дав Господь Израїлеві весь той край, що присягну́в був дати його́ їхнім батька́м, і вони посіли його та й осілися в ньому. **44** І Господь дав їм мир навкóло, усе так, як присягнув був їхнім батька́м. І ніхто зо всіх їхніх ворогів не встояв перед ними, — усіх їхніх ворогів Господь дав у їхню руку. **45** Нічо́го не було невіконаного з усього того доброго слова, що Господь говорив до Израїлевого дому, — усе збуло́ся.

22 Тоді покликав Ісус племéно Рувимове та Гадове, та половину Манасі́йного племені, **2** та й сказав їм: „Ви виконували все, що вам наказав був раб Господній Мойсей, і ви слухалися голосу мого про все, що я вам наказував. **3** Ви оце не лишали братів своїх довгі дні аж до цього дня, і ви додержували виконання за́повідей Господа, Бога вашого. **4** А тепер Господь, Бог ваш, дав мир вашим братам, як вам говорив був. І тепер поверні́ться, та й ідіть собі до наметів своїх, до кра́ю вашої власности, що вам дав Мойсей, раб Господній, на тім боці Йорда́ну. **5** Тільки дуже пильнуйте виконувати заповідь та Зако́на, що наказав був вам Мойсей, раб Господній: любити Господа, Бога вашого, і ходити всіма́ Його дорогами, і додержувати Його заповіді, і линути до Нього, і служити Йому всім вашим серцем та всією вашою душею“. **6** І поблагословив їх Ісус, та й послав їх, а вони пішли до наме́тів своїх. **7** А половині Манасі́йного племені Мойсей дав у Башані, а половині його дав Ісус з їхніми братами на цім боці Йорда́ну на за́хід. І також, коли Ісус відпускав їх до їхніх наме́тів, то поблагословив їх, **8** та й сказав до них, говорячи: „Верні́ться до своїх наметів із великими маєтками та з дуже численною худобою, зо сріблом, і з золотом, і з міддю, і з залізом, і з дуже багатьома́ одежами. Поділіть здобич від ваших ворогів із вашими братами“. **9** І вернулися, і пішли сини Рувимові й сини Гадові та половина Манасі́йного племені від Ізраїлевих синів, із Шіло́, що в ханаанському краї, щоб піти до кра́ю Гілеад,

до краї своєї власности, що посіли його на наказ Господній через Мойсея. 10 І прийшли до йорданських могил, що в ханаанському краї, і збудували там сини Рувимові й сини Гадові та половина Манасіїного племені жертовника над Йорданом, жертовника великого на вид. 11 І почули Ізраїлеві сини таке: „Оце збудували сини Рувимові й сини Гадові та половина Манасіїного племені жертовника навпроти ханаанського краю, при йорданських могилах, на боці Ізраїлевих синів. 12 І почули це Ізраїлеві сини, і була зібрана вся громада Ізраїлевих синів до Шіло́, щоб піти на них війною. 13 І послали Ізраїлеві сини до синів Рувимових і до синів Гадових та до половини Манасіїного племені гілеадського краю Пінхаса, сина священика Елеазара, 14 та з ним десять начальників, по одному начальникові для батькового дому з усіх Ізраїлевих племен; а кожен із них — голова дому їхніх батьків, вони для тисяч Ізраїлевих. 15 І прийшли вони до синів Рувимових й до синів Гадових та до половини Манасіїного племені до гілеадського краю, та й говорили з ними, кажучи: 16 „Так сказала вся Господня громада: Що це за переступ, що ви спроневірилися ним проти Ізраїлевого Бога, щоб відвернутись сьогодні від Господа? Бо ви збудували собі жертовника, щоб сьогодні збунтуватися проти Господа. 17 Чи нам мало Пеорового гріха, з якого ми не очистилися аж до цього дня, і була поразка в Господній громаді? 18 А ви відвертаєтесь сьогодні від Господа. І станеться, — ви збунтуєтесь сьогодні проти Господа,

а Він узавтра розгнівається на всю Ізраїлеву громаду.

19 І справді, — якщо край вашої посілоти нечистий, перейдіть собі до краю Господньої посілоти, що там пробу ває Господня skinія, і візьміть посілість серед нас, а на Господа не бунтуйтеся, і не бунтуйтеся проти нас вашим збудуванням собі жертовника, окрім жертовника Господа, Бога нашого. **20** Чи ж не Ахан, син Зерахів, спроневірився був переступом у залятому, а гнів був на всю Ізраїлеву громаду? І він був єдиний чоловік, що не помер своєю смертю через свій гріх“.

21 І відповіли сини Рувимові, сини Гадові та половина Манасіїного племені, і говорили з головами тисяч Ізраїлевих: **22** „Бог богів Господь, Бог богів Господь, — Він знає, і Ізраїль — він буде знати. Не пощади нас цього дня, якщо бунтом і якщо переступом проти Господа ми це зробили, **23** якщо ми збудували собі жертовника на відвернення від Господа; а якщо ми будували на принесення цілопалення та жертви хлібної, і якщо на спорядження на ньому мирних жертв, то Господь — Він відплатить, **24** і якщо ми не зробили цього з обавою про таку річ, говорячи: Завтра скажуть ваші сини до наших синів, говорячи: Що вам до Господа, Бога Ізраїлевого? **25** Бо Господь дав границю поміж нами та поміж вами, сини Рувимові та сини Гадові, Йордан, — нема вам наділу в Господі! І ваші сини відірвуть наших синів від бязні Господа. **26** Тож сказали ми: Зробім собі, збудуймо жертовника не на цілопалення й не на жертву, **27** але щоб він був свідком між нами та між вами, і між поколіннями

нашими по нас, що ми служили служби Господні перед Його лицем нашими цілопáленнями, і нашими жертвами, і нашими жертвами мирними. І не скажуть ваші сини взавтра до наших синів: нема вам наділу в Господі! **28** І сказали ми: І станеться, коли так скажуть до нас та до наших поколінь узавтра, то ми скажемо: Подивіться на вигляд жертівника, що зробили були наші батьки не на цілопáлення й не на жертву, але щоб був він свідком між нами та між вами. **29** Борони нас, Боже, бунтуватися нам проти Господа, і відвертáтися сьогодні від Господа, щоб будувати жертівника на цілопáлення, і на жертву хлїбну, і на жертву, окрім жертівника Господа, Бога нашого, що перед скинією Його“. **30** І почув священик Пінхас та начальники громади й гóлови тисяч Ізраїлевих, що були з ним, ті слова, що казали сини Рувимові й сини Гадові та сини Манасїїні, і було це добре в їхніх очáх. **31** І сказав Пінхас, син священика Елеазара, до синів Рувимових, і до синів Гадових та до синів Манасїїних: „Сьогодні ми пізнали, що Господь серед вас, що ви не спроневірилися Господеві тим переступом, — тепер ви візволили Ізраїлевих синів від Господньої руки“. **32** І вернувся Пінхас, син священика Елеазара, та начальники від синів Рувимових, і від синів Гадових з гілеадського краю до Краю ханаанського до Ізраїлевих синів, і здали їм звіт. **33** І була добра та річ в очáх синів Ізраїлевих. І поблагословили Бога Ізраїлеві сини, і не сказали йти на них війною, щоб знищити край, що сини Рувимові та сини Гадові сидять у

ньому. **34** І назвали сини Рувимові та сини Гадові ім'я жертівникові: Ед, бо він свідок між нами, що Господь — Він Бог.

23 І сталося по багатьох днях по тому, як Господь дав мир Ізраїлеві від усіх їхніх ворогів навколо, а Ісус постарів, увійшов у літа, **2** то покликав Ісус усього Ізраїля, його старших, і голів його, і суддів його, і урядників його, та й сказав до них: „Я постарів, увійшов у літа. **3** А ви бачили все, що зробив був Господь, Бог ваш, усім цим людям для вас, бо Господь, Бог ваш, — Він Той воюючий для вас! **4** Дивіться, — ось я поділив вам жеребком цих позоставших людей на спадок для ваших племен від Йордану, і всі народи, що вигубив я, аж по море Велике, місце заходу сонця. **5** А Господь, Бог ваш, — Він пожене їх перед вами, і вижене їх перед вами, і ви посядете їхній край, як говорив був Господь, Бог ваш, до вас. **6** І ви будете дуже сильні, щоб виконувати й чинити все, написане в книзі Закону Мойсеєвого, щоб не відхилитися від нього ані праворуч, ані ліворуч, **7** щоб ви не змішувалися з цими людьми, цими позоставшими з вами, а ім'я їхніх богів ви не згадаєте, і не будете заприсягати ними, і не будете служити їм, і не будете вклонятися їм, **8** бо ви будете горнутися тільки до Господа, Бога вашого, як робили ви аж до цього дня. **9** І вигнав Господь перед вами народи великі та сильні, а ви — не встояв ніхто перед вами аж до цього дня. **10** Один чоловік із вас сам жене тисячу, бо Господь, Бог ваш — Він той Вояк для вас, як говорив був Він

вам. **11** І будете ви дуже пильнувати про свої душі, щоб любити Господа, Бога вашого. **12** Бо якщо справді будете ви відвертатися й приліпитеся до решти цих народів, цих позоставших із вами, і будете свататися з ними, і будете змішуватися з ними, а вони з вами, **13** то дійсно будете ви знати, що Господь, Бог ваш, більш не гнатиме ці народи перед вами, і вони стануть для вас сіткою й пасткою, та батогом на ваші боки, та терням на ваші очі, аж поки ви не вигинете з-над цієї доброї землі, яку дав вам Господь, Бог ваш. **14** А я оце сьогодні відходжу дорогою всієї землі. А ви будете знати всім своїм серцем та всією своєю душею, що не відпало ані одне слово зо всіх тих добрих слів, що про вас говорив був Господь, Бог ваш, — усе збулося вам, не відпало з нього ані одне слово. **15** І станеться, отак, як збулося вам усе те добре слово, що про вас говорив був Господь, Бог ваш, так наведе Господь на вас усе те слово зле, аж поки Він вигубить вас з-над цієї доброї землі, яку вам дав Господь, Бог ваш. **16** Коли ви переступите заповіта Господа, Бога вашого, що Він наказав вам, і підете й будете служити іншим богам, і будете вклонятися їм, то запалиться гнів Господній на вас, і ви скоро погинете з того хорошого краю, що його Він вам дав“.

24 І зібрав Ісус усі Ізраїлеві племена до Сихему, і покликав Ізраїлевих старших, і голів його, і суддів його, і урядників його, і поставали вони перед Божим лицем. **2** І сказав Ісус до всього народу: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: По тім боці Річки сиділи були

ваші батьки від віків: Терах, батько Авраамів та батько Нахорів, і служили іншим богам. **3** І взяв Я вашого батька Авраама з того боку Річки, і водив його по всьому ханаанському краї, і розмножив насіння його, і дав йому Ісака. **4** І дав Я Ісакові Якова та Ісава, і дав Ісавові гору Сеїр, щоб її посів, а Яків та сини його зійшли до Єгипту. **5** І послав Я Мойсея та Аарона, та й ударив Єгипет, як зробив Я серед нього, а потому Я вивів вас. **6** І вивів Я ваших батьків із Єгипту, і ввійшли ви до моря, а Єгипет гнався за вашими батьками колесницями та верхівцями до Червоного моря. **7** І кликали вони до Господа, і Він поклав темряву між вами та між Єгиптянином, і навів на нього море, і воно покрило його, — і ваші очі бачили те, що зробив Я в Єгипті. І сиділи ви в пустині багато днів. **8** І ввів я вас до краю аморейян, що сидять по тім боці Йордану, і вони воювали з вами, а Я дав їх у вашу руку. І ви посіли їхній край, і Я вигубив їх перед вами. **9** І встав був Балак, син Ціппорів, цар моавський, і воював з Ізраїлем. І він послав і покликав Валаама, Беорового сина, щоб проклясти вас. **10** Та не хотів Я слухати Валаама, і він, благословляючи, поблагословив вас, і Я врятував вас від його руки. **11** І перейшли ви Йордан, і прийшли до Єрихону. І воювали з вами господарі Єрихону: періздеяннин, і ханаанецьнин, і хіттеяннин, і гіргашецьнин, і хіввееяннин, і євусееяннин, а Я дав їх у вашу руку. **12** І послав Я перед вами шершня, і він вигнав їх перед вами, двох царів аморейських, — не мечем твоїм і не луком твоїм. **13** І дав Я вам край, що

над ним ти не трудився, і міста, що їх ви не будували, і ви осілися в них; , виноградники та оливки, яких ви не садили, ви їли. **14** А тепер бійтеся Господа й служіть Йому в невинності та в правді, і повідкидайте богів, яким служили ваші батькі на тому боці Річки та в Єгипті, та й служіть Господеві. **15** А якщо зле в очах ваших служити Господеві, виберіть собі сьогодні, кому будете служити, — чи богам, яким служили ваші батькі, що по тому боці Річки, та чи богам аморейським, що ви сидите в їхньому краї. А я та дім мій будемо служити Господеві“. **16** І відповів народ та й сказав: „Борони, нас Боже, покинути Господа, щоб служити іншим богам! **17** Бо Господь, Бог наш, — Він Той, що вивів нас та наших батьків з єгипетського краю, з дому рабства, і що зробив на наших очах ті великі знамена, і стеріг нас на всій дорозі, що нею ми ходили, і по всіх народах, що ми перейшли серед них. **18** І повиганяв Господь усі народи та амореянина, мешканця цього краю, перед нами. І ми будемо служити Господеві, бо Він — Бог наш“. **19** І сказав Ісус до народу: „Ви не здолієте служити Господеві, бо Він — Бог святий, Бог ревнивий Він. Не прости́ть Він вашу провину та ваших гріхів. **20** Коли ви покинете Господа, і будете служити чужим богам, то Він вернеться, і зробить вам зло, і вигубить вас по тому, як робив був добро вам“. **21** І сказав народ до Ісуса: „Ні, таки Господеві будемо служити!“ **22** І сказав Ісус до народу: „Ви свідки на себе, що ви вибрали Господа служити Йому“. І сказали вони: „Свідки!“

23 „А тепер покиньте чужих богів, що серед вас, і прихилить своє серце до Господа, Бога Ізраїлевого“. 24 І сказав народ до Ісуса: „Господеві, Богові нашому, ми будемо служити, а голосу Його будемо слухатися!“

25 І склав Ісус заповіта з наро́дом того дня, і дав йому постанови та закони в Сихемі. 26 І написав Ісус ті слова в книзі Божого Закону, і взяв великого ка́меня, та й поставив його там під тим дубом, що в Господній святині. 27 І сказав Ісус до всього наро́ду: „Ось оцей ка́мінь буде на нас на свідчення, бо він чув усі Господні слова́, що Він говорив з нами. І він буде на вас за свідка, щоб ви не віреклися вашого Бога“.

28 І відпустив Ісус народ, кожного до спадку його. 29 І сталося по тих випадках, і вмер Ісус, син Наві́нів, раб Господній, віку ста й десяти літ. 30 І поховали його́ в границі спадку його, у Тімнат-Серахові, що в Єфремових гора́х, на північ від гори Гааш. 31 І служив Ізраїль Господеві по всі дні Ісуса та по всі дні старших, що продóвжили дні свої по Ісусі, і що знали всякий чин Господній, що зробив Він Ізраїлеві. 32 А Йосипові кості, які Ізраїлеві сини вінесли були з Єгипту, поховали в Сихемі, на діля́нці поля, що купив був Яків від синів Гамора, Сихемового батька, за сто кеситів. 33 І Елеазар, син Ааронів, умер, і поховали його на верхів'ї Пінхаса, його сина, яке бу́ло йому да́не на Єфремовій горі.

Книга Суддів

1 І сталося по смерті Ісуса, і питалися Ізраїлеві сини Господа, говорячи: „Хто з нас вийде спереду на ханааніянина, щоб воювати з ним?“ **2** І сказав Господь: „Юда піде. Оце Я дав Край у його руку“. **3** І сказав Юда до Симеона, свого брата: „Іди зо мною на мій жереб'ок, і будемо воювати з ханаанеянином, то підуй й я з тобою на твій жереб'ок“. І пішов із ним Симеон. **4** І піднявся Юда, а Господь дав ханаанеянина та періздеянина в їхню руку. І вони побили їх у Безеку, — десять тисяч чоловіка. **5** І знайшли вони в Безеку Адоні-Безека, і воювали з ним, і побили ханааніянина та періздеянина. **6** І втікав Адоні-Безек, а вони гналися за ним, і зловили його, і повідрубували великі пальці його рук та його ніг. **7** І сказав Адоні-Безек: „Сімдесят царів з відрубаними великими пальцями їхніх рук та їхніх ніг часто збирали поживу під столом моїм. Як робив я, так відплатив мені Бог!“ **8** І воювали Юдині сини з Єрусалимом, і здобули його, і побили його вістрям меча, а місто пустили з огнем. **9** А потому Юдині сини зійшли воювати з ханааніянином, мешканцем гори, і Негеву, і Шефелі. **10** І пішов Юда до ханаанеянина, що сидить у Хевроні, — а ім'я Хеврону було колись: Кір'ят-Арба, — і побили Шешая, й Ахімана та Талмая. **11** А звідти пішов він до мешканців Девіру, а ім'я Девіру колись: Кір'ят-Сефер. **12** І сказав Калев: „Хто поб'є Кір'ят-Сефер та здобуде його, то дам йому Ахсу, дочку мою, за жінку“. **13** І здобув його Отніїл, син Кенезів, брат Калевів,

молодший від нього. І він дав йому свою дочку́ Ахсу за жінку. **14** І сталося, коли вона прийшла, то намовила його жадати поля від її батька. І зійшла вона з осла, а Калев сказав їй: „Що тобі?“ **15** І вона сказала йому: „Дай мені дара благословення! Бо ти дав мені землю суху, то дай мені водні джерела“. І Калев дав їй Гуллот-горішній та Гуллот-дбішній. **16** А сини Кеня, Мойсеєвого тестя, пішли з міста Пальм з Юдиними синами до Юдиної пустині, що на півдні Араду. І пішов він, і осівся з народом. **17** І пішов Юда з Симеоном, своїм братом, та й побили ханаанянина, мешканця Цефату, і вчинили його закляттям. І назвав ім'я того міста: Хорма. **18** І здобув Юда Аззу та границю її, й Ашкелон та границю його, і Екрон та границю його. **19** І був Господь з Юдою, і він повиганяв мешканців гори. Та не міг він повиганяти мешканців долини, бо вони мали залізні колесніці. **20** І дали Калєвові Хеврбн, як говорив був Мойсей, і він вигнав звідти трьох вєлетнів. **21** А євусеянина, мешканця Єрусалиму, не вигнали Веняминові сини, — і осів євусеянин із Веняминовими синами в Єрусалимі, і сидять тут аж до цього дня. **22** І пішов також дїм Йбсипів до Бет-Елу, а Господь був з ними. **23** І вівідав Йбсипів дїм у Бет-Елі, а ім'я того міста колись було Луз. **24** І побачили сторожі чоловіка, що виходив із того міста, та й сказали до нього: „Покажи нам вхід до міста, а ми вчинимо тобі милість!“ **25** І він показав їм вхід до міста, і вони побили те місто вістрям меча, а того чоловіка та весь його рід відпустили. **26** І пішов той

чоловік до краї хіттєян, і збудував місто, та й назвав ім'я йому: Луз, — воно ім'я його аж до цього дня. **27** А Манасія не повиганяв мешканців Бет-Шеану та його залежних міст, і Таанаху та його залежних міст, і мешканців Дору та його залежних міст, і мешканців Ївлеаму та його залежних міст, і мешканців Мігіддо та його залежних міст, — і ханаанєянин волів сидіти в тому краї. **28** І сталося, коли Ізраїль зміцнівся, то він наклав на ханаанєянина даніну, але вигнати — не вигнав його. **29** І Єфрем не вигнав ханаанєянина, що мешкає в Гезері, — і осівся ханаанєянин серед нього в Гезері. **30** Завулон не повиганяв мешканців Кітрону та мешканців Нагалолу, — і осівся ханаанєянин серед нього, і став за даніну. **31** Асир не повиганяв мешканців Акко, і мешканців Сидону, і Ахлаву, і Ахзіву, і Хелби, і Афіку, і Рехову. **32** І осівся асірець серед ханаанєянина, мешканця того краю, бо він не вигнав його. **33** Нефталім не повиганяв мешканців Бет-Шемешу, і мешканців Бет-Анату, — і він осівся серед ханаанєянина, мешканця того краю, а мешканці Бет-Шемешу та Бет-Анату стали їм за данину. **34** І тиснув аморєянин Данових синів на гору, бо не давав йому сходити на долину. **35** І волів аморєянин сидіти на горі Херес в Айялоні та в Шаалевімі, та стала сильною рука Йібсипового дому, — він став за данину. **36** А границя аморейська — від Маале-Акраббім, і від Сели та вище.

2 І прийшов Ангол Господній з Гілгалу до Бохіму, та й сказав: „Я вивів вас із Єгипту до того краю, що

присягнув був вашим батькам. І сказав Я: не зламаю
Свого заповіту з вами повіки! 2 А ви не складете
заповіту з мешканцями цього краю, їхні жертовники
порозбиваєте, — та не слухали ви Мого голосу. Що
це ви зробили? 3 І Я теж сказав: Не прожену їх від
вас, і вони стануть вам терням у боки, а їхні боги
стануть вам пасткою“. 4 І сталося, як Ангол Господній
говорив ці слова до всіх Ізраїлевих синів, то народ
підніс свій голос, та й заплакав. 5 І назвали ім'я того
місця: Бохім, і принесли там жертви Господеві. 6
А Ісус відпустив народ, і Ізраїлеві сини розійшлися
кожен до свого спадку, щоб посісти той край. 7 І
служив народ Господеві по всі дні Ісуса та по всі
дні старших, які продовжили дні свої по Ісусі, що
бачили всякий великий чин Господа, якого зробив
Він Ізраїлеві. 8 І вмер Ісус, син Навинів, раб Господній,
віку ста й десяти літ. 9 І поховали його в межах
спадщини його, у Тімнат-Хересі, в Єфремових горах,
на північ від гори Гааш. 10 І також усе це покоління
було прилучене до батьків своїх, а по них настало
інше покоління, що не знало Господа, а також тих
діл, які чинив Він Ізраїлеві. 11 І Ізраїлеві сини чинили
зло в Господніх очах, і служили Ваалам. 12 І вони
покинули Господа, Бога батьків своїх, що вивів їх із
єгипетського краю, та й пішли за іншими богами,
за богами тих народів, що були в їхніх околицях,
і вклонялися їм, і гнівили Господа. 13 І покинули
вони Господа, та й служили Ваалові та Астартам. 14 І
запалав Господній гнів на Ізраїля, і Він дав їх у руку

грабіжників, — і вони їх грабували. І Він передав їх у руку навко́лишніх їхніх ворогів, і вони не могли вже встояти перед своїми ворогами. **15** У всьому, де вони ходили, Господня рука була проти них на зло, як говорив був Господь, і як заприсягнув їм Господь. І Він дуже їх тиснув. **16** І поставив Господь суддів, і вони рятували їх від руки їхніх грабіжників. **17** Та вони не слухалися також своїх суддів, бо блудили за іншими богами, і вклонялися їм. Вони скоро відхилилися з тієї дороги, якою йшли їхні батьки, щоб слухатися Господніх наказів. Вони так не робили! **18** А коли Господь ставив їм суддів, то Господь був із суддею, і рятував їх із руки їхніх ворогів по всі дні того судді, бо Господь жалував їх через їхній стогін через тих, що їх переслідували та гнобили їх. **19** І бувало, як умирав той суддя, вони знову псувалися більше від своїх батьків, щоб іти за іншими богами, щоб їм служити та щоб їм вклонятися, і вони не кидали чинів своїх та своєї неслухняної дороги. **20** І запалився Господній гнів на Ізраїля, і Він сказав: „За те, що люде́й переступив Мого заповіта, що Я наказав був їхнім батькам, і не слухалися Мого голосу, **21** тож Я більше не виганятиму перед ними нікого з тих народів, що Ісус позоставив, уми́раючи, **22** щоб віпробувати ними Ізраїля, — чи держатимуться вони Господньої дороги, щоб нею ходити, як держалися їхні батьки, чи ні. **23** І Господь позоставив тих людей, щоб їх скоро не виганяти, і не дав їх у руку Ісусову.

3 А оце ті народи, що Господь позоставив на випробування ними Ізраїля, — усі ті, що не знали всіх війн ханаанських, **2** тільки щоб пізнали покоління Ізраїлевих синів, щоб навчити їх війні, тільки таких, що перед тим не знали їх: **3** п'ять волóдарів филистимських, і всі ханаанéяни, і сидóняни, і хіввéяни, мешканці гори Ливану, від гори Баал-Гермон аж до вíходу до Гамату. **4** І були вони залишені на випробування ними Ізраїля, щоб пізнати, чи будуть вони слухатися за́повідей Господа, які Він наказав був їхнім батькам через Мойсея. **5** А Ізраїлеві сини сиділи серед ханаанеянина, хіттеянина, і амореянина, і періздеянина, і хіввеянина, і євусеянина. **6** І вони брали їхніх дочóк собі за жінóк, а своїх дочóк давали їхнім синам, та служили їхнім богам. **7** І Ізраїлеві сини робили зло в Господніх очáх, і забули Господа, Бога свого, та й служили Ваáлам та Астáртам. **8** І запалився Господній гнів на Ізраїля, і Він передав їх у руку Кушан-Ріш'атаїма, царя Араму двох річóк. І служили Ізраїлеві сини Кушан-Ріш'атаїмові вісім літ. **9** І кликали Ізраїлеві сини до Господа, і Господь поставив для Ізраїлевих синів рятівникá, і він врятував їх, — Отніїла, сина Кеназа, брата Калева, молодшого від нього. **10** І був на ньому Дух Господній, і судив він Ізраїля. І вийшов він на війну́, і Господь дав у його руку Кушан-Ріш'атаїма, царя арамського. І була сильна рука його над Кушан-Ріш'атаїмом. **11** І мав край мир сорок літ, і помер Отніїл, син Кеназа. **12** А Ізраїлеві сини й далі чинили зло в Господніх

оча́х, і Господь зміцнив Еглона, царя моавського, над Ізраїлем через те, що вони робили зло в Господніх оча́х. **13** І зібрав він до себе синів Аммонових та Амалікових, та й пішов і підбив Ізраїля. І вони посіли Місто Пальм. **14** І служили Ізраїлеві сини Еглонові, цареві моавському, вісімнадцять літ. **15** І кликали Ізраїлеві сини до Ѓспода, і Господь поставив їм рятівника́, — Егуда, сина Герового, сина емінеянина, чоловіка лівшу́, з безвладною правою рукою. І послали Ізраїлеві сини через нього дару́нка Еглонові, цареві моавському. **16** І зробив собі Егуд меча, а в нього два ві́стря, гошед довжина його, — він прип'яв його під своїм убранням на стегні своєї правиці. **17** І приніс він того дару́нка Еглонові, цареві моавському. А Еглон — чоловік дуже товстий. **18** І сталося, коли він скінчив підно́сити того дару́нка, то відпустив тих, що несли того дару́нка. **19** А він вернувся від бовва́нів, що при Гі́лгалі, та й сказав: „У мене таємна справа до тебе, о ца́рю!“ А той сказав: „Тихо!“ І вийшли від нього всі, хто стояв при ньо́му. **20** І Егуд увійшов до нього, а він сидить у прохолóдній го́рниці, що була для нього самого. І сказав Егуд: „Я маю Боже слово для тебе“. І той устав із стільця́. **21** І простяг Егуд свою лівицю, і витяг меча з-над стегна́ своєї правиці, — та й загна́в його йому в живіт. **22** І ввійшла також ру́чка за ві́стря, а сало закрило за ві́стря, бо він не витягнув меча з його живота. І ввійшло ві́стря до міжкρόччя. **23** І вийшов Егуд до сіне́й, і зачинив за собою двері тієї го́рниці, та й замкнув. **24** І він

вийшов. А царські раби ввійшли та й побачили, аж ось двері горниці замкнені. І вони сказали: „Певне він для потреби своєї в прохолодному покої“. **25** І чекали вони аж допізна, а ото він не відчиняє дверей горниці. І взяли вони ключа, і відчинили, — аж ось їхній пан лежить мертвий на землі! **26** А Егуд утік, поки вони зволікались. І він перейшов ті боввани, і сховався втечею до Сеїру. **27** І сталося, коли він прийшов, то засурмів у сурму на Єфремових горах. І Ізраїлеві сини зійшли з ним з горі, а він перед ними. **28** І сказав він до них: „Біжіть за мною, бо Господь дав у вашу руку ваших моавських ворогів!“ І зійшли вони за ним, і захопили йорданські переходи до Моаву, і не дали нікому перейти. **29** І побили вони Моава того часу, — близько десяти тисяч чоловіка, — кожного кремезного й кожного сильного чоловіка, і ніхто не втік. **30** І був того дня приборканий Моав під Ізраїлеву руку, а Край мав мир вісімдесят літ. **31** А по ньому був Шамгар, син Аната. І побив він филистимлян шістсот чоловіка києм на худобу. І він теж урятував Ізраїля.

4 А Ізраїлеві сини ще більше чинили зло в Господніх очах, а Егуд умер. **2** І передав їх Господь у руку Явіна, царя ханаанського, що царював у Гацорі. А зверхником його війська був Сісера, і він сидів у Харошет-Гаггоїмі. **3** І кликали Ізраїлеві сини до Господа, бо той мав дев'ятсот залізних колесниць, і він сильно утискав Ізраїлевих синів двадцять літ. **4** А Девора пророчиця, жінка Лапідота, — вона судила Ізраїля того часу. **5** І сиділа вона під Девориною

Пальмою, між Рамою та між Бет-Елом в Єфремових горах, а Ізраїлеві сини приходили до неї на суд. **6** І вона послала й покликала Барака, Авіноамового сина, з Кедешу Нефталімового. І сказала до нього: „Ось наказав Господь, Бог Ізраїлів: Іди, зійдеш на гору Фавор, і візьмеш з собою десять тисяч чоловіка з синів Нефталімових та з синів Завулóнових. **7** А я приведу до тебе, до Кішонської долини, Сісэру, начальника Явінового війська, і колесниці його, і натовп його, та й дам його в твою руку“. **8** І сказав до неї Барак: „Якщо ти підеш зо мною, то піду, а якщо не підеш зо мною, — не піду“. **9** А вона відказала: „Піти — піду з тобою, тільки не буде твоя слава на тій дорозі, якою ти підеш, бо в руку жінки Господь передасть Сісэру“. І встала Девора, і пішла з Бараком до Кедешу. **10** І скликав Барак Завулóна та Нефталіма до Кедешу, і пішло за ним десять тисяч чоловіка. І пішла з ним Девора. **11** А кенеянин Хевер відділився від Каїна, з Ховавових синів, Мойсеєвого тэстя, і розклав намета свого аж до Елону в Цаананімі, що при Кедеші. **12** І донесли Сісері, що Барак, син Авіноамів, зійшов на гору Фавор. **13** І скликав Сісэра всі свої колесниці, дев'ятсот залізних колесниць, та весь народ, що з ним, з Харошет-Гаггоїму до кішонської долини. **14** І сказала Девора до Барака: „Уставай, бо це той день, коли Господь дав Сісэру в твою руку. Ось Господь вийшов перед тобою“. І зійшов Барак з гори Фавор, а за ним десять тисяч чоловіка. **15** І Господь привів у замішання Сісэру, і всі колесниці та весь той табір вістряв меча перед

Бараком. І зійшов Сісера з колесніці, і побіг пішки.
16 А Барак гнався за колесніцями та за табóром аж до Харошет-Гаггоїму. І впав увесь табір Сісерин від вістря меча, — не позосталось ані одного. **17** А Сісера втік пішки до намету Яїли, жінки кенеянина Хевера, бо був мир між Явіном, царем Гацору, та між домом кенеянина Хевера. **18** І вийшла Яїл навпроти Сісери, і сказала до нього: „Зайди, пане мій, зайди до мене, — не бійся!“ І він зайшов до неї до намету, і вона накрила його кїлимом. **19** І сказав він до неї: „Напій мене трохи водою, бо я спрагнений“. І відкрила вона молочного бурдюка, і напоїла його, та й накрила його. **20** І сказав він до неї: „Стань при вході намету. І якщо хто ввійде й запитає тебе та скаже: Чи є тут хто? то ти відповіси: Нема“. **21** І взяла Яїл, жінка Хеверова, наметового кілка, і взяла в свою руку молотка, і підійшла тихо до нього, та й всадила того кілка в його скрónю, аж у землю. А він спав, змучений, — і він помер. **22** А ось Барак женеться за Сісерою. І вийшла Яїл навпроти нього й сказала йому: „Иди, і я покажу тобі того чоловіка, що ти шукаєш“. І ввійшов він до неї, а ось Сісера лежить мертвий, а кілок у скрónі його! **23** Так приборкав Бог того дня Явіна, царя ханаанського, перед Ізраїлевими синами. **24** А рука Ізраїлевих синів була все тяжча над Явіном, царем ханаанським, аж поки вони вигубили Явіна, царя ханаанського.

5 І співала Девора й Барак, син Авіноамів, того дня, говорячи: **2** „Що в Ізраїлі князювали князі, що

наро́д себе жéртвувати став, — поблагословіте ви Господа! **3** Почуйте, царі, уші наставте, князі: я — Господéві я буду співати, виспівувати буду Господа, Бога Ізраїля! **4** Господи, — як Ти йшов із Сеїру, як виходив із поля едо́мського, то тремтіла земля, також капало небо, і хмари дощіли водою. **5** Перед Господнім лицем розпливалися гори, — цей Сіна́й перед Господом, Богом Ізраїля. **6** За днів Шамгара, сина Анатового, спорожніли дорóги, подорóжні ж ходили крутими дорóгами. **7** Нестало селя́нства в Ізраїлі, не стало, аж поки я не повстала, Девóра, аж поки я не повстала, мати в Ізраїлі. **8** Коли вибрав нові́х він богі́в, тоді в брамах війна зачалась. Поправді кажú вам, — небачений щит був і спис в сорок тисяч Ізраїля! **9** Серце моє до Ізраїлевих тих начальників, що жертвуються для наро́ду, — поблагословіте ви Господа! **10** Ті, хто їздить на білих осли́цях, хто сидить на килима́х та дорогою ходить, — оповідайте! **11** Через крик при ділі́нні здобі́чі між місця́ми, де воду берúть, — там виспівують правди Господні, правди селя́нства Його у Ізраїлі. Тоді то зійшов був до брам Господній наро́д. **12** Збудися, збудися, Девóро! Збудися, збудися, — і пісню співай! Устань, Бара́ку, і візьми до неволі своїх полонéних, сину Авіно́амів! **13** Тоді позосталий зійшов до потужних наро́ду, проти хоробрих Господь був до мене зійшов. **14** Від Єфрема прийшли були ті, що в Амалі́ку їх корень; Веніямин за тобою, серед наро́дів твоїх; від Махі́ра зійшли були провідники́; а від Завуло́на оті, хто веде пером

пісаря. **15** І князі Іссахарові разом з Деворою, і Іссахар, як Барак, був відпущений пішки в долину. Великі вивідування у Рувимових відділах! **16** Чого ти усівсь між кошарами, щоб слухати мекання стад? Великі вивідування у Рувимових відділах! **17** Пробуває Гілеад на тім боці Йордану, а Дан — чому на кораблях буде мешкати він? На березі моря осівся Асір, і при потоках своїх пробуває. **18** Завулон — це народ, що прирік свою душу на смерть, а Нефталім — на польових висотах. **19** Царі прибулі, воювали, тоді воювали царі ханаанські в Таанах при воді Мегіда, та здобичі срібла не взяли. **20** Із неба войовано, — зорі з доріг своїх битих воювали з Сісерою. **21** Кішонський потік позмітав їх, потік стародавній, Кішонський потік. З силою будеш ступати, о душе моя! **22** Тоді стукотіли копита коня від бігу швидкого, від бігу його скакунів! **23** „Прокляніте Мероза“, каже Ангол Господній, „проклясті — прокляніть його мешканців, бо вони не прийшли Господеві на поміч, Господеві на поміч з хоробрими!“ **24** Нехай буде благословенна між жінками Яїл, жінка кенаієнина Хевера, — нехай буде благословенна вона між жінками в наметі. **25** Воді він просив — подала молока, у царській чаші принесла п'янке молоко. **26** Ліву руку свою до кілка простягає, а правіцю свою — до молотка робітничого. І вгатила Сісеру, і розбила вона йому голову, і скрону розбила й пробіла йому. **27** Між ноги її він схилився, упав і лежав, між ноги її він схилився, упав, — де схилився, там забитий упав. **28**

Через вікно виглядала та голосила Сісерина мати крізь ґрати: „Чому колєсниця його припізнілась вернутись? Чому припізнились колєса запряжок його?“ **29** Мудрі княгїні її дають відповідь їй, та й вона сама відповідає собі: **30** „Ось здобич знаходять та ділять вони, — бранка, дві бранці на кожного мўжа! А здобич із шат кольорóвих — Сісері, здобич із шат кольорóвих, різнобарвна тканина, на два боки гаптóвана, — жінці на шию“. **31** Нехай отак згинуть усі вороги Твої, Господи! А хто любить Його, той як сонце, що сходить у силі своїй!“ І Край мав мир сорок літ.

6 А Ізраїлеві сини чинили зло в очáх Господніх, і Господь дав їх у руку мідіянітян на сім літ. **2** І зміцніла Мідіянова рука над Ізраїлем. Ізраїлеві сини поробили собі зо страху перед мідіянітянами проходи, що в горáх, і печери, і твердіні. **3** І бувало, якщо посїяв Ізраїль, то підіймався Мідіян і Амалїк та сини Кедему, і йшли на нього. **4** І вони таборувáли в них, і нищили врожа́й землі аж до підходу до Га́зи. І не лишали вони в Ізраїлі ані поживи, ані штуки дрібно́ї худоби, ані вола, ані осла, **5** бо вони й їхня худоба та їхні намети ходили, і приходили в такій кількості, як саранá, а їм та їхнім верблю́дам не було числа. І вони приходили до кра́ю, щоб пустóшити його. **6** І через Мідіяна Ізраїль дуже зубóжив, і Ізраїлеві сини клікали до Господа. **7** І сталося, коли Ізраїлеві сини кликали до Господа через Мідіяна, **8** то Господь послав до Ізраїлевих синів мўжа пророка, а він сказав їм: „Так сказав Господь, Бог

Ізраїлів: Я вивів вас із Єгипту, і випровадив вас із дому рабства. **9** І Я спас вас з руки Єгипту, і з руки всіх, хто вас тіснув. І Я повиганяв їх перед вами, а їхній край віддав вам. **10** І сказав Я до вас: Я Господь, Бог ваш! Не будете боятися аморейських богів, що в їхньому краї сидите ви. Та ви не послухалися Мого голосу!“

11 І прийшов Ангол Господній, і всівся під дубом, що в Офрі, який належить аві-езріянину Йоашеві. А син його Гедеон молотив пшеницю в виноградному чавілі, щоб заховатися перед мідіянітянами. **12** І явився до нього Ангол Господній, і промовив йому: „Господь з тобою, хоробрий м'язу!“ **13** А Гедеон сказав до нього: „О, Пане мій, — якщо Господь з нами, то нащо прийшло на нас усе це? І де всі Його чуда, про які оповідали нам наші батьки, говорячи: Ось з Єгипту вивів нас Господь? А тепер Господь покинув нас, і віддав нас у руку Мідіяна“. **14** І обернувся до нього Господь і сказав: „Іди з цією своєю силою, і ти спасеш Ізраїля з мідіянської руки. Оце Я послав тебе“. **15** І відказав йому Гедеон: „О, Господи мій, — чим я спасу Ізраїля? Ось моя тисяча найнужденніша в Манасії, а я наймолодший у домі батька свого“.

16 І сказав йому Господь: „Але Я буду з тобою, і ти поб'єш мідіянітян, як одного чоловіка“. **17** А той до Нього сказав: „Якщо знайшов я милість в очах Твоїх, то зроби мені ознаку, що Ти говориш зо мною. **18** Не відходь же звідси, аж поки я не прийду до Тебе, і не принесу дарунка мого, і не покладу перед лицем Твоїм“. А Той відказав: „Я буду сидіти аж до твого

повернення“. 19 І Гедеон увійшов до хати, і спорядив козеня, і опрісноків з ефі муки, м'ясо поклав до коша, а юшку влив до гóрщика. І приніс він до Нього під дуб, та й поставив перед Ним. 20 І сказав до нього Ангол Божий: „Візьми це м'ясо й ці опрісноки, та й поклади на оцю скелю, а юшку вилий“. І той так зробив. 21 І витягнув Ангол Господній кінець палиці, що в руці Його, і доторкнувся до м'яса та до опрісноків, — і знявся зо скелі огонь, та й поїв те м'ясо та опрісноки, а Ангол Господній зник з його очей. 22 І побачив Гедеон, що це Ангол Господній. І сказав Гедеон: „Ах, Владико, Господи, бож я бачив Господнього Ангола обличчя в обличчя“. 23 І сказав йому Господь: „Мир тобі, — не бійся, не помреш!“ 24 І Гедеон збудував там жéртівника для Господа, і назвав ім'я йому: Єгова-Шалом. Він іще є аж до цього дня в Офрі Авіезеровій. 25 І сталося тієї ночі, і сказав йому Господь: „Візьми бичка з волів батька свого, і другого бичка семилітнього, і розбий Ваалового жéртівника батька свого, а святе дерево, що при ньому, зрубай. 26 І збудуєш жéртівника Господéві, Богові своєму, на верху цієї твердіні, у порядку. І візьмеш другого бичка, і принесеш цілопáлення дровами з святого дерева, яке зрубаєш“. 27 І взяв Гедеон десять людей зо своїх рабів, і зробив, як говорив до нього Господь. І сталося, через те, що боявся дому батька свого та людей того міста, щоб робити вдень, то зробив уночі. 28 І встали люди того міста рано вранці, аж ось жéртівник Ваалів розбитий, а святе дерево, що

при ньому, порубане, а другого бичка принéсено в жертву на збудованому жéртівнику. 29 І говорили вони один óдному: „Хтó зробив оцю рíч?“ І вони вивíдували й шукали, та й сказали: „Гедеóн, син Йоáшів, зробив оцю рíч“. 30 І сказали люди того мiста до Йоáша: „Виведи сина свого, і нехай він помре, бо розбив Ваáлового жéртівника та порубав святе дерево, що при ньому“. 31 І сказав Йоáш до всіх, що стояли при ньому: „Чи ви будете обставати за Ваáлом? Чи ви допоможете йому? Хто буде обставати за ним, той буде забитий до рáнку. Якщо він Бог, то нехай сам заступається за себе, коли той розбив його жéртівника“. 32 І він назвав ім'я йому того дня: Єруббаал, говорячи: „Нехай змагається з ним Ваáл, бо він розбив його жéртівника“. 33 А всі мiдіяніти й амалікітяни та сини Кедему були зібрані рáзом, і перейшли Йо́рдáн, і таборувáли в долині Ізреел. 34 А Дух Господній зійшов на Гедеóна, і він засурми́в у сурму́, і був скликаний Авіезер за ним. 35 І він послав послів по всьому Манасі́ї, і був скликаний за ним і він. І послав він послів до Асі́ра, і до Завулóна, і до Нефталі́ма, — і вони вийшли навперéйми них. 36 І сказав Гедеóн до Бога: „Якщо Ти спасеш Ізраїля моєю рукою, як говорив, — 37 то ось я розстелю́ на то́ці вóвняне рунó; якщо росá буде на самім руні́, а на всій землі сухо, то я буду знати, що Ти спасеш Ізраїля моєю рукою, як говорив!“ 38 І сталося так. І встав він рано взавтра, і розстелі́в рунó, і вичавив росу́ з рунá, — повне горня́ води. 39 І сказав Гедеон до Бога: „Нехай

не запалиться гнів Твій на мене, нехай я скаж́у тільки цей раз, нехай но я спр́обую рун́ом тільки цей раз: нехай буде сухо на самім рун́і, а на всій землі нехай буде роса́“. 40 І Бог зробив так тієї ночі, — і було́ сухо на самім рун́і, а на всій землі була роса́.

7 І встав рано вранці Єруббаал, — це Гедеон, — та весь народ, що з ним, і таборували над Ен-Хародом. А мідіянітський табір був із півночі від Гів'ат-Гамморев долині. 2 І сказав Господь до Гедеона: „Числєнний той народ, що з тобою, щоб Я дав мідіянітан в його руку, — щоб не запишався надо Мною Ізраїль, говорячи: Рука моя спасла мене. 3 А тепер поклич до ушей люду, говорячи: Хто боїться й тремтить, нехай вернеться й відійде від гори Гілеад“. І вернулося з народу двадцять і дві тисячі, а десять тисяч позосталося. 4 І сказав Господь до Гедеона: „Ще числєнний цей народ. Зведи їх до води, і Я там переберу́ його тобі. І буде, як Я скаж́у тобі: Цей піде з тобою, — той піде з тобою, а кожен, що скаж́у тобі: Цей не піде з тобою, той не піде“. 5 І привів він народ до води. І сказав Господь до Гедеона: „Кожен, хто буде хлєптати воду язиком своїм, як хлєпче пес, поставиш його окремо. А кожен, хто припадє на коліна свої, щоб пити, — поставиш його окремо“. 6 І було число тих, що хлєптали, носячи рукою своєю до уст своїх, три сотні чоловіка, а вся решта народу припали на коліна свої, щоб пити воду. 7 І сказав Господь до Гедеона: „Трьомá сотнями мужів, що хлєптали, спасу тебе, і дам мідіянітан у твою руку, а весь наро́д піде

кожен на своє місце“. 8 І взяли вони в свою руку поживу народу та свої сурми, а всіх інших ізраїльтян він відпустив, кожного до намету свого, а три сотні мужа затримав. А мідіянітянський табір був під ним у долині. 9 І сталося тієї ночі, і сказав до нього Господь: „Устань, зійди до табору, бо Я дав його в руку твою. 10 А якщо ти боїшся зійти, зійди ти та Пура, твій слуга, до табору. 11 І почувеш, що вони говорять, а потім зміцняться твої руки, і ти зійдеш до табору“. І зійшов він та Пура, слуга його, до краю озброєних у таборі. 12 А мідіянітяни й амалікітяни та всі сини Кедему лежали в долині, як сарана, щодо численности. А верблюдам їх нема числа, — як пісок на березі моря, щодо численности. 13 І прийшов Гедеон, аж ось один оповідає другові своєму сон. І він казав: „Оце снився мені сон, а ото буханець ячмінного хліба кóтиться в мідіянітянському таборі. І докотівся він аж до намету, та й ударив його, а той упав, і перевернув його догорі, і намет той бұхнув“. 14 І відповів його друг та й сказав: „Це ніщо інше, як меч Гедеона, Йоашового сина, мужа Ізраїльського, — Бог дав у його руку мідіянітян та весь табір“. 15 І сталося, як Гедеон почув оповідання про той сон та розгадку його, то вклонився, і вернувся до Ізраїлевого табору та й сказав: „Уставайте, бо Господь дав у вашу руку мідіянітянський табір!“ 16 І поділив він три сотні тих мужів на три відділи, і дав у руку їх усіх сурми, і порожні глєки, та смолоскіпи до середини тих глєків. 17 І сказав він до них: „Що будете бачити від

мене, то й ви так зробіте. А ось я підú до краю табóру, і буде, — як я зроблю, так зробіте й ви. **18** І засурмлю в сурму́ я та всі, що зо мною, то засурмитé в сурми й ви навколо всього табóру, та й скажете: меч за Господа та за Гедеона!“ **19** І прийшов Гедеон та сотня мужів, що з ним, до краю табóру, на початку середньої сторóжі, коли тільки но поставили сторóжу. І засурміли вони в сурми, і побили глéки, що в їхніх руках. **20** І засурміли три відділи в сурми, і поторóщили глéки, і тримали рукою своєї лівіці смолоскіпа, а рукою своєї правіці — сурми, щоб сурміти. І кричали вони: „Меч за Господа та за Гедеона!“ **21** І стояли кожен на своїм місці навкóло табóру, а весь табір бігав, і вони кричали й утікали. **22** І засурміли три сотні сурем, а Господь обернув меча одного на óдного та на весь табір. І табір побіг аж до Бет-Гашшітта до Церери, аж до Сефат-Авел-Мехоли при Таббаті. **23** І були скликані ізраїльтяни з Нефталіму, і з Асиру, і з усього Манасїї, — і вони гналися за мідіянітянами. **24** А по всіх Єфремових горáх Гедеон послав послів, говорячи: „Зійдіть навперéйми мідіянітян, і заступіть їм воду аж до Бет-Бари та Йордán“. І скликали всіх Єфремових людей, та й заступили воду аж до Бет-Бари та Йордán. **25** І вони захопіли двох мідіянітянських князів: Орева та Зеева, і вбили Орева в Цур-Ореві, а Зеева вбили в Екев-Зееві. І гналися за мідіянітянами, а гóлови Орева та Зеева перенéсли до Гедеона на той бік Йордáну.

8 І сказали йому мұжі Єфремові: „Щó це за рíч зробив ти нам, що не покликав нас, коли йшов воювати

з Мідіяном?“І вони сильно сперечалися з ним. **2** І сказав він до них: „Що я зробив тепер таке, як ви? Чи не ліпше пізні виноградини Єфремові від авіезерового винобрання? **3** У вашу руку Бог дав мідіянітянських князів, — Орева та Зеєва, — і щоб міг я зробити, як ви?“Тоді заспокоївся їхній дух проти нього, як він сказав оце слово. **4** І прийшов Гедеон до Йордану, і перейшов він та три сотні мужів, що з ним, змучені в погоні. **5** І сказав він до людей Суккоту: „Дайте но буханців хліба наро́дові, що за мною, бо вони змучені, а я женуся за Зевахом та Цалмунною, царями мідіянітянськими“. **6** І сказали суккотські князі: „Чи рука Зеваха та Цалмунна вже в твоїй руці, щоб давати хліб твоєму війську?“ **7** І сказав Гедеон: „То́му то, коли Господь дасть у мою руку Зеваха та Цалмунну, то я буду молотити ваше тіло пустинними тернями та колючками!“ **8** І пішов він звідти до Пенуїлу, і говорив до них те саме. А люди Пеиуїлу відповіли йому, як відповіли люди Суккоту. **9** І він сказав також до людей Пенуїлу, говорячи: „Коли я вертатимусь у мірі, — розіб'ю оцю вежу“. **10** А Зевах та Цалмунна були в Каркорі, і з ними їхні табори, близько п'ятнадцяти тисяч, — усі позостали з усього табору синів Кедему. А тих, що впали, — було сто й двадцять тисяч чоловіка, що витягали меча. **11** А Гедеон пішов дорогою Шехуне-Боголіму зо сходу до Коваху й Йогбеги. І розбив він табора, коли табір був безпечний. **12** І втікали Зевах та Цалмунна, а він гнався за ними. І він схопив обох мідіянітянських

царів, Зеваха та Цалмунну, а на ввесь та́бір нагнав жаху. 13 І вернувся Геде́он, син Йоашів, із війни з Маале-Гахересу. 14 І захо́пив він юнака́ з людей Суккоту, та й запитався його. І той написав йому ймення князів Суккоту та старших його, — сімдесят і сім чоловіка. 15 І прийшов він до людей Сукко́ту та й сказав їм: „Ось Зе́вах та Цалму́нна, що ви ображали мене, говорячи: Чи рука Зеваха та Цалмунни тепер у твоїй руці, що дамó хліба твоїм змученим лю́дям?“ 16 І схо́пив він старших того міста, і пустинне те́рня та колючкі́, і побив ними суккотських людей. 17 А пену́льську ве́жу розбив, і позабивав людей того міста. 18 І сказав він до Зе́вах та до Цалму́нни: „Які ті люди, що ви повбивали на Фаво́рі?“ А ті сказали: „Як ти, так вони — одне, мають вигляд царських синів“. 19 А він сказав: „То брати мої, сини моєї матері. Як живий Господь, — коли б ви були позоста́вили їх при житті, не повбивав би я вас!“ 20 І сказав він до Етера, свого пе́рвенця: „Устань, — забий їх!“ Та той юна́к не витяг свого меча, бо боявся, — бо він був ще мали́й. 21 І сказав Зевах та Цалмунна: „Устань ти, і кинься на нас, бо по чоловікові сила його“. І встав Гедеон, і вбив Зеваха та Цалмунну, і забрав оздо́бні місяці, що були на шиях їхніх верблю́дів. 22 І сказали Ізраїлеві мужі до Гедеона: „Пануй над нами і ти, і син твій, і син твого сина, бо ти спас нас від руки Мідія́на“. 23 І сказав до них Гедеон: „Не буду панувати над вами я, і не буде панувати над вами син мій, — Господь панува́тиме над вами“. 24 І сказав

до них Гедеон: „Попрошу від вас прохання, — і дайте мені кожен носову сережку зо своєї здобичі“, — бо в них, мідіянітян, були золоті носові сережки, бо ізмаїльтяни вони. **25** І сказали вони: „Дати — дамó“. І розтягнули одежу, і кидали туди кожен носову сережку зо своєї здобичі. **26** І була вага золотих носових сережок, що він просив, тисяча й сімсот шеклів золота, крім оздобних місяців, і сережок, і пурпурових шат, що були на мідіянітянських царях, і окрім нашійників, що на шиях їхніх верблюдів. **27** А Гедеон зробив із того ефóда, і поставив його у своєму місті, в Офрі. І за ним чинив там перелюб увесь Ізраїль, і це стало пасткою для Гедеона та для дому його. **28** І був упокорений Мідіян перед Ізраїлевими синами, і він більш не підіймав своєї голови. І Край мав мир сорок літ за Гедеонових днів. **29** І пішов Єруббаал, син Йоашів, та й осівся в своїм домі. **30** А в Гедеона було сімдесят синів, що походили зо стéгон його, бо він мав багато жінóк. **31** А налóжниця його, що в Сихемі, — породила йому сина й вона, а він назвав ім'я йому: Авімелех. **32** І помер Гедеон, син Йоашів, у добрій сивизні, і був похований у гробі Йоаша, батька свого, в Офрі авіезеровій. **33** І сталося, як помер Гедеон, то Ізраїлеві сини знову чинили перелюб із Ваалами, і поставили собі Ваал-Берита за бога. **34** І Ізраїлеві сини не пам'ятали Господа, Бога свого, що спасав їх від руки всіх їхніх навколошніх ворогів. **35** І не зробили вони милости з домом

Єруббаала-Гедеона такої, як усе те добро, яке він зробив для Ізраїля.

9 І пішов Авімелех, син Єруббаалів, до Сихему, до братів своєї матері, і говорив до них та до всього роду батьківського дому своєї матері, кажучи: **2** „Говоріть гóлосно до всіх сихемських госпóдарів: Щó лiпше для вас: чи панувáння над вами семидесяти́ мужів, усіх Єруббаáлових синів, чи панувáння над вами мýжа одно́го? І пам'ятайте, що я кість ваша та тіло ваше“. **3** І говорили брати його матері про нього гóлосно до сихемських госпóдарів усі ті словá, — і їхнє серце схилилося до Авімелеха, бо вони сказали: „Він наш брат“. **4** І дали йому сімдесят шеклів срібла з дому Баал-Беріта, а Авімелех найняв за них пустих та легковáжних людей, — і вони пішли за ним. **5** А він прийшов до дому свого батька в Офру, і повбивав своїх братів, синів Єруббаáлових, сімдесят чоловіка на однім камені. І позостався тільки Йотам, син Єруббаáлів, наймолодший, бо сховався. **6** І були зібрані всі сихемські госпóдарі та весь Бет-Мілло, і вони пішли та й настановили Авімелеха за царя при Елон-Муццаві, що в Сихемі. **7** І повідомили про це Йотама, і він пішов, і став на верхів'ї гори Гарізіім, і підвищив свій голос, і закликав та й сказав їм: „Почуйте мене, сихемські госпóдарі, і хай почує вас Бог! **8** Пішли були раз деревá, щоб помáзати царя над собою, і сказали вони до олівки: Царюй ти над нами! **9** А олівка сказала до них: Чи я загубила свій товщ, що Бога й людей ним шанують, і сторожити підú над

дерéвами? **10** І сказали дерéва до фіґи: Іди ти, та й над нами царю́й! **11** І сказала їм фіґа: Чи я загубила свої солодо́щі та свій добрий врожа́й, і сторожіти підú над дерéвами? **12** І дерéва промовили до винограду: Іди ти, та й над нами царю́й! **13** І промовив до них виноград: Чи я загубив свого со́ка, що Бога й людей веселіти, і сторожіти підú над дерéвами? **14** Тоді всі дерéва сказали терніні: Іди ти, та й над нами царю́й! **15** А терніна сказала дерéвам: якщо справді мене на царя над собою помáзуєте, — підійд́ть, поховáйтеся в т́ні мо́й! А як ні, — то ось вийде огонь із терніни, та кедри ливáнські поість! **16** А тепер, — якщо на правду й у невинності зробили ви, що настановіли Авімелеха царем, і якщо ви добре зробили з Єруббаалом та з домом його, і якщо ви зробили йому за заслугою рук його, **17** бо мій ба́тько воював за вас, і кинув був життя своє на небезпе́ку, і врятував вас із руки Мідія́на, **18** а ви сьогодні повстали на дім ба́тька мого, та й повбивали синів його, сімдеся́т люда, на одно́му камені, і настановили царем Авімелеха, сина його невільниці, над сихемськими господа́рями, бо він брат ваш, **19** і якщо в правді й невинності зробили ви з Єруббаалом та з домом його цього дня, — то радійте Авімелехом, і нехай і він радіє вами! **20** А як ні, — вийде огонь з Авімелеха, та й поість господа́рів Сихему й Бет-Мілло, і вийде огонь із господа́рів Сихему й з Бет-Мілло, та й з'ість Авімелеха“. **21** І втік Йотам і збіг, і пішов до Бееру, і сидів там перед братом своїм. **22** І володів Авімелéх

над Ізраїлем три роки. **23** І послав Господь злого духа між Авімелехом та між сихемськими госпóдарями, — і зрадили сихемські госпóдарі Авімелеха, **24** щоб прийшла кривда семидесяти Єруббаалових синів, а їхня кров спала на Авімелеха, їхнього брата, що їх повбивав, та на сихемських господарів, що зміцнили його руки забити братів своїх. **25** І сихемські господарі поставили на верхів'ях гір чатівників на нього, і вони грабували все, що приходило до них на дорозі. І сказано про це Авімелеху. **26** І прийшов Гаал, Еведів син, та брати його, і вони прийшли до Сихему, — і довірилися йому сихемські господарі. **27** І виходили вони в поле, і збирали виноград свій, і вичавлювали, і робили празник. І входили вони до дому свого бога, і їли й пили та проклинали Авімелеха. **28** І говорив Гаал, син Еведів: „Хто Авімелех і хто Сихем, що будемо служити йому? Чи ж він не син Єруббаалів, а Зевул начальник його? Служіть людям Гемора, батька Сихема, а чому ми будемо служити йому? **29** А хто дав би цього народа в мою руку, то я прогнав би Авімелеха. І він скаже до Авімелеха: Помнож своє військо, та й вийди!“ **30** І почув Зевул, голова міста, слова Гаала, сина Еведового, — і запалився його гнів. **31** І послав він послів до Авімелеха з хитрістю, говорячи: „Ось Гаал, син Еведів, та брати його приходять до Сихему, і ось вони підбурюють місто проти тебе. **32** А тепер устань уночі ти та той нарóд, що з тобою, і чату́й на полі. **33** І буде, — встанеш рано вранці, як сходитиме сонце, і нападеш на місто.

І ось, — він та народ той, що з ним, вийдуть до тебе, а ти зробиш йому, як знайде потрібним рука твоя“. 34 І встав уночі Авімелех та увесь народ, що з ним, та й чатували над Сихемом чотири відділи. 35 І вийшов Гаал, син Еведів, і став при вході міської брами. І встав Авімелех та народ, що з ним, із засідки. 36 А Гаал побачив той народ, та й сказав до Зевула: „Ось народ сходить із верхів гір“. І сказав до нього Зевул: „Ти бачиш гірську тень, немов людей!“ 37 А Гаал далі говорив та казав: „Ось народ сходить з верхів'я, а один відділ приходить із дороги Елон-Меоненіму“. 38 І сказав до нього Зевул: „Де тоді уста твої, що говорили: Хто Авімелех, що ми будемо служити йому? А оце той народ, що ти погорджував ним. Виходь же тепер, та й воюй з ним!“ 39 І вийшов Гаал перед сихемськими господарями, та й воював з Авімелехом. 40 І Авімелех погнав його, і він побіг перед ним. І напало багато трупів аж до входу до брами. 41 І осівся Авімелех в Арумї, а Зевул вигнав Гаал а та братів його, щоб не сиділи в Сихемі. 42 І сталося другого дня, і вийшов народ на поле, а Авімелеху донесли про це. 43 І взяв він людей, і поділив їх на три відділи, та й чатував на полі. І побачив він, аж ось народ виходить із міста, — і встав він на них, та й побив їх. 44 А Авімелех та відділи, що з ним, напали й стали при вході міської брами, а два відділи напали на все, що в полі, та й повбивали їх. 45 І Авімелех воював із містом цілий той день, та й здобув місто, а народ, що був у ньому, позабивав. І зруйнував він те

місто, та й обсіяв його сіллю. 46 І почули про це всі, хто був у сихемській башті, і ввійшли до твердині, до дому бога Беріта. 47 І було донéсено Авімелехові, що зібралися всі господарі сихемської башти. 48 І вийшов Авімелех на гóру Цалмон, він та весь народ, що з ним. І взяв Авімелех сокири в свою руку, та й настинав галúззя з дéрева, і позно́сив його, і поклав на своє плече. І сказав він до народу, що з ним: „Що ви бачили, що́ зробив я, — поспішно зробіть, як я“. 49 І настинав також увесь народ кожен галúззя собі, і пішли за Авімелехом, і поклали над печерою, та й підпалили над ними ту печеру огнем. І повмирили всі люди сихемської вéжі, близько тисячі чоловіків та жінок. 50 І пішов Авімелех до Тевецу, і таборував при Тевеці, та й здобув його. 51 А в серéдині міста була́ міцна́ башта, і повтікали туди всі чоловіки й жінки та всі господарі міста, і замкнули за собою, та й вийшли на дах тієї башти. 52 І прийшов Авімелех аж до башти, та й воював із нею. І підійшов він аж до входу башти, щоб спалити її огнем. 53 Тоді одна жінка кинула горішнього ка́меня від жóрен на Авімелехову голову, — та й розторóщила йому чéрепа. 54 І він зараз кликнув до юнака́, свого зброєно́ші, та й сказав йому: „Витягни свого меча, та й забий мене, щоб не сказали про мене: Його жінка забила!“ І його юна́к проколов його, — і він помер. 55 І побачили ізраїльтяни, що Авімелех помер, та й порозхóдилися кожен на своє місце. 56 І Бог віддав Авімелехові зло, яке він зробив був своєму батькові, що повбивав сімдеся́т братів

своїх. 57 А все зло сихемських людей Бог повернув на їхню гóлову, — і прийшло на них прокля́ття Йотама, Єруббаáлового сина.

10 І став по Авімелехові на спасіння Ізраїля Тола, син Пуї, сина Додового, муж Іссахарів. І він сидів у Шамірі в Єфремових горáх. 2 І судив він Ізраїля двадцять і три роки, та й помер, і був похóваний в Шамірі. 3 І став по ньому Яір гілеадеянин, і судив Ізраїля двадцять і два роки. 4 І було в ньóго тридцять синів, що їздили на тридцяти молодих ослах, а в них тридцять міст, — їх кличуть аж до цього дня: Яірові сéла, що в гілеадському краї. 5 І помер Яір, і був похований в Камоні. 6 А Ізраїлеві сини й далі чинили зло в Господніх очáх, і служили Ваáлам та Астáртам, і богам арамським, і богам сидонським, і богам моавським, і богам аммонських синів, і богам филистімським. І покинули вони Господа, і не служили Йому. 7 І запалився Господній гнів на Ізраїля, і Він передав їх в рúку филистімлян та в руку синів Аммонових. 8 І вони били й мучили Ізраїлевих синів від того рóку, і гнобили вісімнадцять років усіх Ізраїлевих синів, що по той бік Йордáну в аморейському краї, що в Гілеаді. 9 І перейшли Аммонові сини Йордáн, щоб воювати також з Юдою й з Веніяміном та з Єфремовим домом. І Ізраїлеві булó дуже тісно! 10 І кли́кали Ізраїлеві сини до Господа, говорячи: „Згрішили ми Тобі, бо ми покинули свого Бога, і служили Ваáлам“. 11 І сказав Господь до Ізраїлевих синів: „Чи ж не спас Я вас від Єгипту, і від аморéянина, і від Аммонових

синів, і від филистимлян? **12** А сидоняни, і Амалік, і Маон гнобили вас, і ви кликали до Мене, — і Я спас вас від їхньої руки. **13** А ви полишили Мене, і служили іншим богам, тому більше не спасатиму вас. **14** Ідіть, і кличте до тих богів, що ви вибрали їх, — вони спасуть вас у часі вашого úтиску“. **15** І сказали Ізраїлеві сини до Господа: „Згрішили ми! Зроби Ти нам усе, як добре в очах Твоїх. Тільки спаси нас цього дня!“ **16** І повикидали вони з-поміж себе чужих богів, та й служили Господéві. І знетерпелівилась душа Його через Ізраїлеве страждання. **17** А Аммонові сини були склікані, та й таборували в Гілеаді. І були зібрані Ізраїлеві сини, та й таборували в Міцпі. **18** І сказали той нарód та гілеадські князі, один до óдного: „Хто той чоловік, що зачне воювати з Аммоновими синами? Він стане головою для всіх гілеадських мешканців“.

11 А гілеадянин Їфта́х був хоробрий воя́к. А він був син блудливої жінки, і з нею Гілеа́д породив Їфта́ха. **2** І породила Гілеадова жінка йому синів. І повирóстали сини тієї жінки, та й вигнали Їфтаха, і сказали йому: „Не будеш володіти в домі нашого батька, бо ти син іншої жінки!“ **3** І втік Їфта́х перед своїми братами, і осівся в краї́ Тов. І зібралися до Їфтаха гуля́щі люди, та й виходили з ним. **4** І сталося по часі, і воювали Аммонові сини з Ізраїлем. **5** І сталося, як воювали Аммонові сини з Ізраїлем, то пішли гілеадські старші, щоб забрати Їфтаха з країю Тов. **6** І сказали вони до Їфтаха: „Іди ж, і будеш нам провідником, і будемо

воювати з Аммоновими синáми“. 7 І сказав Їфтах до гілеадських старшіх: „Чи ж не ви зненáвидили мене, і вигнали мене з дому мого батька? І чого ви прийшли до мене тепер, коли ви в біді?“ 8 І сказали гілеадські старші до Їфтах: „Зате ми тепер вернулися до тебе! І ти піди з нами, і б́удемо воювати з Аммоновими синами, і станеш нам головою для всіх мéшканців гілеадських“. 9 І сказав Їфтах до гілеадських старших: „Якщо ви мене вернете воювати з Аммоновими синами, і Господь дасть їх, щоб були побиті передо мною, то чи я стану вам головою?“ 10 І сказали гілеадські старші до Їфтах: „Нехай Господь буде свідком поміж нами, що так, як слово твоє, так зробимо“. 11 І пішов Їфтах з гілеадськими старшими, і народ настановів його собі за гóлову та провідникá, а Їфтах промовляв усі свої словá перед Господнім лицем у Міцпі. 12 І послав Їфтах послів до царів Аммонових синів, говорячи: „Що тобі до мене, що ти прийшов до мене воювати з моїм крáєм?“ 13 І сказав цар Аммонових синів до Їфтаховнх послів: „Бо Ізраїль забрав мій край, коли він вихóдив з Єгипту, від Арнону й аж до Яббоку та аж до Йордáну. А тепер верни ж їх у мирі“. 14 А Їфтах ще послав послів до царя Аммонових синів, 15 і сказав йому: „Так сказав Їфтáх: Не взяв Ізраїль крáю Моавого та краю Аммонових синів, 16 бо коли йшли вони з Єгипту, то Ізраїль ішов по пустині аж до Червоного моря, і прийшов до Кадéшу. 17 І послав Ізраїль послів до едóмського царя, говорячи: Нехай я перейду́ твоїм

краєм, — та не послухав едомський цар. І послав він також до царя моавського, — та й той не хотів. І осівся Ізраїль у Кадешу. **18** І пішов він пустинею, і обійшов край едомський та край моавський, і прийшов зо сходу сонця до моавського краю, та й таборували по тім боці Арнону, а в моавські границі не входили, бо Арнон — границя Моава. **19** І послав Ізраїль послів до Сихона, царя аморейського, царя хешбонського, і сказав йому Ізраїль: „Нехай ми перейдемо твоїм краєм аж до місця свого“. **20** І не вірив Сихон Ізраїлеві, щоб він мірно перейшов його границями. І зібрав Сихон увесь народ свій, та й таборували в Йохці, і воювали з Ізраїлем. **21** І дав Господь, Бог Ізраїля, Сихона та увесь народ його в Ізраїлеву руку, — вони побили їх. І посів Ізраїль увесь край аморейнина, мешканця того краю. **22** І вони посіли всю аморейську країну від Арнону й аж до Яббoku, і від пустині та аж до Йордану. **23** А тепер Господь, Бог Ізраїлів, вигнав Аморейнина перед народом Своїм, Ізраїлем, а ти посядеш його? **24** Отож, що дасть тобі на насліддя Кемош, бог твій, те ти посядеш, а все, де вигнав Господь, Бог наш, перед нами, те ми посядемо. **25** А тепер чи справді ти ліпший від Балака, Ціппорового сина, царя моавського? Чи сваритися — сварився він з Ізраїлем? Чи воювати — воював із ними? **26** Коли Ізраїль сидів у Хешбоні та в підлеглих містах його, і в Ар'орі та в підлеглих містах його, і по всіх містах, що над Арноном, три сотні літ, то чому не відібрали ви їх за той час? **27** А тобі я не згрішив, а ти робиш зо мною

зло, щоб воювати зо мною. Нехай розсудить Господь, що судить сьогодні між Ізраїлевими синами та між синами Аммоновими“. 28 Та цар Аммонових синів не послухався слів Їфтаха, що до нього посилав. 29 І Дух Господній перебував на Їфтахові, і він перейшов Гілеад та Манасію, і перейшов гілеадську Міцпé, а з гілеадської Міцпе перейшов до Аммонових синів. 30 І обіцяв Їфтах обітницю Господéві й сказав: „Якщо справді даси Ти Аммонових синів у мою рúку, 31 то станеться, — виходячий, що вийде з дверей мого дому навпроти мене, коли я вертáтимусь з мíром від Аммонових синів, то буде він для Господа, і я принесу́ його в цілопáлення“. 32 І прийшов Їфтах до Аммонових синів воювати з ними, а Господь дав їх у його руку. 33 І він побив їх дуже великою порáзкою від Ароеру й аж туди, де йти до Мінніту, двадцять міст, і аж до Авел-Кераміму. І впокори́лися Аммонові сини перед синами Ізраїлевими. 34 І прийшов Їфтах до Міцпí до свого дому, аж ось виходить навпроти нього дочка́ його з бúbнами та з тáнцями! А вона була в нього тільки одна, — не було в нього, окрім неї, ані сина, ані дочкі. 35 І сталося, як він побачив її, то роздér одержу свою та й сказав: „Ах, дóчко моя! Ти справді повалила мене, і ти стала однією з тих, що нещаслівлять мене. Бо я дав Господéві обі́та, і не мóжу відмовитися від нього“. 36 А вона відказала йому: „Бáтьку мій, ти дав обітницю Господéві, — зроби мені, як вийшло з твоїх уст, коли Господь зробив тобі пíмсту на твоїх ворогів, на Аммонових

синів“. 37 І сказала вона до свого батька: „Нехай буде мені зрблена оця річ: відпусти мене на два місяці, і нехай я піду й зйду на гору, і нехай оплачу дівування своє я та прійательки мої“. 38 А він сказав: „Іди!“ І послав її на два місяці. І пішла вона та її прійательки, і оплачувала дівування своє. 39 І сталося в кінці двох місяців, і вернула вона до б́атька свого, а він учинив над нею свою обітницю, яку обіцяв був, і вона не пізнала мужа. І сталося це звичаєм в Ізраїлі: 40 рік-річно ходять Ізраїлеві д́очки плакати за дочкою гілеадянина Їфтаха, чотири дні в році.

12 І були скликані Єфремові люди, і перейшли на північ та й сказали до Їфта́ха: „Чому перейшов ти Йордан, щоб воювати з Аммоновими синами, а нас не покликав піти з собою? Ми спалимо огнем твій дім із тобою. 2 І сказав їм Їфта́х: „Велику боротьбу́ мав я та народ мій з Аммоновими синами. І кликав я вас, та ви не спасли мене з його руки. 3 І коли я побачив, що ви не спасете, то поклав я ду́шу свою на небезпе́ку, і перейшов Йордан до Аммонових синів, а Господь дав їх у мою руку. І чого́ прийшли ви до мене цього дня, щоб воювати зо мною?“ 4 І зібрав Їфта́х усіх гілеадських людей, та й воював з Єфремом. І побили гілеадські люди Єфрема, бо ті сказали: „Ви Єфремові втікачі, — Гілеад поміж Єфремом та поміж Манасією“. 5 І зайняв Гілеад йорда́нські переходи до Єфрема. І сталося, коли говорили Єфремові втікачі: „Нехай я перейду“, то гілеадські люди йому говорили: „Чи ти єфремівець?“ Той казав: „Ні“. 6 І казали йому:

„Скажи но шіббóлет“. А той казав: „Сіббóлет“, бо не міг вимовити так. І хапáли його, і різали при йорданськíм перехóді. І впало того часу в Єфрема сорок і дві тисячі. 7 І судив Їфтáх Ізраїля шість років. І помер гілеадянин Їфтах, і був похований у місті Гілеаді. 8 А по ньому Ізраїля судив Івцан з Віфлеєму. 9 І було в нього тридцять синів, а тридцять дочóк він відпустив заміж назóвні, і тридцять дочóк впровадив для синів своїх з-назóвні. І судив він Ізраїля сім літ. 10 І помер Івцан і був похований в Віфлеємі. 11 А по ньому Ізраїля судив завулóнівець Елон, і судив Ізраїля десять літ. 12 І помер завулóнівець Елон, і був похований в Айялоні, у Завулоновім крáї. 13 А по ньому Ізраїля судив Авдóн, син Гіллела, пір'атонянин. 14 І було в нього сорок синів та тридцять онúків, що їздили на семидесяти молодих ослах. І судив він Ізраїля вісім літ. 15 І помер Авдон, син Гіллела, пір'атонянин, і був похований в Єфремовім крáї, на горі амалікеянина.

13 А Ізраїлеві сини й далі робили зло в Господніх очáх. І Господь віддав їх у руку филистíмлян на сорок літ. 2 І був один чоловік з Цар'ї, дáнівець з роду, а ім'я йому — Манóах. А жінка його була непло́дна, і не родила. 3 І явився Ангол Господній до тієї жінки, та й промовив до неї: „Ось ти непло́дна, і не роджала, але ти зачнеш і породиш сина. 4 А тепер стережись, і не пий вина та п'янкóго напóю, і не їж нічого нечистого, 5 бо ось ти зачнеш, і сина породиш, і бритва не торкнеться його голови, бо дитя

те буде Божим назорéем від утрóби, — і він зачне спасáти Ізраїля з руки филистíмлян“. 6 І прийшла та жінка, та й сказала до чоловіка свого, говорячи: „Божий чоловік прихóдив до мене, а вигляд його — як вигляд Божого Ангола, дуже грізний. І я не питала його, звідки він, а ймéння свого він мені не сказав. 7 І сказав він мені: Ось ти зачнéш, і порóдиш сина, а тепер не пий вина та п'янкóго напóю, і не їж жодної нечистоти, бо дитя те буде Божим назорéем від утрóби аж до дня смерти своєї“. 8 І благав Манóах Господа, та й сказав: „О Господи, — Божий чоловік, що його послав Ти, нехай прійде ще до нас, і нехай нас навчíть, щó ми зробимо для дитини, що народиться“. 9 І вислухав Бог цей Маноахів голос, і прийшов Божий Ангол ще до тієї жінки. А вона сиділа на полі, і Манóаха, чоловіка її, не було з нею. 10 І поспішила та жінка, і побігла та й оповіла чоловікові своєму, і сказала до нього: „Ось з'явився мені той чоловік, що прихóдив був того дня до мене“. 11 І встав, і пішов Маноах за своєю жінкою, і прийшов до того чоловіка, та й сказав йому: „Чи ти той чоловік, що говорив до цієї жінки?“ А той сказав: „Я“. 12 І сказав Маноах: „Тепер нехай спóвниться слово твоє. Та як нам вихóвувати ту дитину, і що чинити з нею? 13 І сказав Ангол Господній до Маноаха: „Усього, щó сказав я жінці, нехай вона стережéться. 14 Усього, щó виходить із виноградного кущá, не буде вона їсти, а вина та напóю п'янкóго нехай не п'є, і нічого нечистого нехай не їсть. Нехай додержує всього, що я

наказав“. 15 І сказав Маноах до Ангола Господнього: „Нехай ми задёржимо тебе, і приготóвимо для тебе козля“. 16 І сказав Ангол Господній до Маноаха: „Якщо ти задёржиш мене, я не б́уду їсти твого хліба. А якщо приготу́еш цілопáлення — для Господа принесеш його“. Бо Маноах не знав, що це Ангол Господній. 17 І сказав Маноах до Господнього Ангола: „Яке ім'я́ твоє? Коли спóвниться твоє слово, то ми вшануємо тебе“. 18 І сказав йому Ангол Господній: „Чому ти питаєшся про моє ім'я́? Воно дивне“. 19 І взяв Маноах козля́ та жертву хлі́бну, і на скелі приніс Господéві. І Він учинив чудо, а Маноах та його жінка бачили те. 20 І сталося, коли пóлум'я підіймалося з-над жертівника до неба, то Ангол Господній вознісся в пóлум'ї жертівника. А Маноах та жінка його бачили це, та й попáдали обличчям своїм на землю. 21 І Ангол Господній б́ільш уже не появлявся до Маноаха та до жінки його. Тоді Маноах пізнав, що це Ангол Господній. 22 І сказав Маноах до своєї жінки: „Ми справді помремó, бо ми бачили Бога“. 23 І сказала йому жінка його: „Коли б Господь хотів був повбивати нас, не взяв би з нашої руки цілопáлення та хлібно́ї жертви, і не дав би нам побачити всього цьóго, і не об'явив би нам цьóго ч́асу речі, як це“. 24 І породила та жінка сина, і назвала ім'я́ йому: Самсón. І вирóстав той хлóпець, і Господь благословля́в його́. 25 А Дух Господній почав діяти в ньóму в Дановім табóрі між Цор'а та між Ештаолом.

14 І зійшов Самсón до Тімні, і побачив у Тімні жінку з филистимських дочок. **2** І пішов він, і розповів своєму батькові та своїй матері, та й сказав: „Я нагледів у Тімні жінку з филистимських дочок, а тепер візьміть її мені за жінку“. **3** І сказав йому батько його та мати його: „Чи ж нема жінки серед дочок братів твоїх та серед усього мого народу, що ти йдеш узяти жінку з необрізаних филистимлян?“ І сказав Самсон до свого батька: „Візьми її мені, бо вона люба очам моїм“. **4** А батько його та мати його не знали, що це від Господа, бо він шукав зачіпки з филистимлянами. А того часу филистимляни панували над Ізраїлем. **5** І зійшов Самсón і батько його та мати його до Тімні, і прийшли аж до тімненських виноградників, — аж ось навпроти нього ричить левчук. **6** І зійшов на нього Дух Господній, і він розірвав того левчука, як розривають ягня, а в руці його не було нічого. І він не сказав своєму батькові та своїй матері, щó зробив. **7** І він зійшов, і говорив до тієї жінки, і вона стала улюблена в Самсонових очах. **8** А по часі він вертався забрати її, і звернув із дороги побачити пáдло лева, — аж ось рій бджіл у тілі того лева та мед. **9** І він вишкріб його на свою дблоню, і пішов, і їв та й їв. І він пішов до батька свого й до матері своєї, та й дав їм, і вони їли. І він не сказав їм, що той мед він зішкріб із тіла лева. **10** І зійшов його батько до тієї жінки, а Самсón справив там прийняття, бо так роблять юнакі. **11** І сталося, коли вони побачили його, то взяли тридцятєро дружків, і були з ним. **12** І сказав

їм Самсон: „Нехай но я загадаю вам загадку. Якщо справді розгадаєте її мені за сім день прийняття, і відгадаєте, то я дам вам тридцять лляних сорочок та тридцять змін одержі. 13 А якщо не зможете розгадати мені, то ви мені дасте тридцять лляних сорочок та тридцять змін одержі“. І вони сказали йому: „Загадауй загадку свою, а ми послухаємо її“. 14 І він сказав їм: „З їдяхого вийшло їстівне, а з сильного вийшло солодке“. І не могли вони розгадати за три дні. 15 І сталося сьомого дня, і сказали вони до Самсонової жінки: „Намов свого чоловіка, і нехай він розгадає нам ту загадку, щоб ми не спалили огнем тебе та дім твого батька. Чи ви нас покликали, щоб посісти маєток наш, чи ні?“ 16 І плакала Самсонова жінка при ньому сім день і казала: „Ти певне ненавидиш мене й не любиш мене. Ти загадав загадку синам мого народу, а мені не розгадав“. А він їй сказав: „Таж батькові своєму та матері своїй не розгадав я, а розгадаю тобі?“ 17 А вона плакала при ньому сім день, коли в них було прийняття. І сталося сьомого дня, і він розгадав їй, бо вона докучала йому. А вона розгадала ту загадку синам свого народу. 18 І сказали йому люди того міста сьомого дня, поки зайшло сонце: „Що солодке від меду, і що сильніше від лева?“ А він їм відказав: „Якби ви не орали моєю телицею, то ви загадки не відгадали б моєї“. 19 І зійшов на нього Дух Господній, і він пішов до Ашкелону, та й побив з них тридцяторо чоловіка, і пороздягав їх, і віддав ті зміни одержі тим, що розгадали загадку. І запалівся гнів його, і він

пішов до дому батька свого. **20** А Самсонова жінка досталася дружкові його, що приятелював із ним.

15 А по часі сталося в днях жнив пшениці, і відвідав Самсон з козля́м свою жінку та й сказав: „Нехай увійду́ я до моєї жінки, до кімна́ти“. Та батько її не дав йому ввійти. **2** І сказав її батько: „Я дійсно подумав був, що ти справді знена́видів її, а тому я дав її твоєму дружкові. Чи молодша сестра її не ліпша від неї? Нехай же вона буде тобі замість неї“. **3** І сказав їм Самсо́н: „Цього ра́зу я не буду винний перед филисти́млянами, коли я зроблю́ їм зло“. **4** І пішов Самсон, та й зловив три сотні лисиць. І взяв він смолоскіпи, і обернув хвоста до хвоста, і прив'язав одного смолоскипа всере́дині поміж два хвости. **5** І запалив він огонь у тих смолоскіпах, і пустив лисиць в филистимські житá. І попалів він сті́рти та житá, і олі́вкові сади́. **6** І сказали филистимляни: „Хто́ це зробив?“ А їм відказали: „Самсон, зять тімнеянина, бо він забрав його жінку й віддав її дружкові його“. І пішли филистимляни, та й спалили огнем її та батька її. **7** І сказав їм Самсон: „Хоч ви й зробили так, як це, та проте я конче пімщу́ся на вас, і аж тоді перестáну“. **8** І він сильно побив їх дошкульною порáзкою. І пішов він, і осівся в щі́лині скелі Етам. **9** І посхóдили филистимляни, і таборува́ли в Юди, і розтягли́ся до Лехі. **10** І сказали Юдині люди: „Чого ви посхóдили проти нас?“ А ті відказали: „Ми прийшли зв'язати Самсона, щоб зробити йому, як нам він зробив“. **11** І пішли три тисячі люда від Юди до

щілини скелі Етам. І сказали вони Самсонові: „Чи ти не знав, що над нами панують филистимляни? І що це ти нам учинив? А він їм сказав: „Як вони зробили мені, так я зробив їм“. 12 І сказали йому: „Ми зійшли зв'язати тебе, щоб віддати тебе в руку филистимлян“. І сказав їм Самсон: „Присягніть мені, що ви не заб'єте мене“. 13 А вони сказали йому, говорячи: „Ні, а тільки зв'яжемо тебе та дамó тебе в їхню руку, а забити — не заб'ємо тебе“. І зв'язали його двомá новіми шnúрами, і звели його зо скелі. 14 Він прийшов аж до Лехі, а филистимляни зняли́ крик проти нього. І зійшов на нього Дух Господній, і стали ті сукані шnúри, що на раменах його, як лляні, що перегоріли в огні, — і поспадáли з його рук пúта його. 15 І знайшов він свіжу ослячу щéлепу, і простяг свою руку й узяв його, та й побив ним тисячу чоловіка. 16 І сказав Самсон: „Ослячою цією щéлепою дійсно поклав їх на кúпу, — ослячою цією щéлепою тисячу люда побив я“. 17 І сталося, як скінчів він це говорити, то кинув ту щéлепу зо своєї руки, і назвав ім'я́ тому місцю: Рамат-Лехі. 18 І сильно він спрагнув, і клікнув до Господа та й сказав: „Ти дав у руку Свого раба це велике спасіння, а тепер я помру́ від пра́гнення, і впаду́ в руку необрízаних“. 19 І пробив Бог джерéло, що в Лехі, і вийшла з ньóго вода, — і він напився, і вернувся його дух, і він ожив. Тому назвав він ім'я́ йому́: Ен-Гаккоре, що в Лехі, і так воно зветься аж до цього дня. 20 І судив він Ізраїля за днів филистимлян двадцять літ.

16 І пішов Самсón до Га́зи, і побачив там жінку блудни́цю, і ввійшов до неї. **2** А аззеянам донесли, говорячи: „Самсон прийшов сюди!“ І оточіли вони, і чатували на нього всю ніч у міській брамі. І вони тихо поводитися всю ніч, говорячи: „ Будемо чатувати аж до ранішнього світу, — і заб'ємо його“. **3** І лежав Самсон аж до півночі. А опівночі встав, і схопив за двері міськóї брами та за обідва бічні одвірки, та й вирвав їх разом із засувом, і поклав на свої плечі, і виніс їх на верхів'я гори, що навпроти Хеврону. **4** І сталося потому, і покохав він жінку в долині Сорек, а ім'я їй Деліла. **5** І прийшли до неї филистимські володарі, та й сказали їй: „Намов його та й побач, — у чо́му його велика сила, і чим переможемо його та зв'яжемо його, щоб упокоріти його? А ми кожен дамó тобі тисячу й сто шеклів срібла“. **6** І сказала Деліла до Самсона: „Розкажи мені, у чо́му твоя велика сила, і чим можна зв'язати, щоб упокоріти тебе?“ **7** І сказав їй Самсон: „Якщо зв'яжуть мене сімомá мокрими шnúрами, що ще не вісушені, то осла́бну та й стану, як кожен із людей“. **8** І принесли їй филистимські володарі сім мокрих шnúрів, що ще не були вісушені, а вона зв'язала його ними. **9** А засідка сиділа в неї в іншій кімнаті. І вона сказала до нього: „Филистімляни на тебе, Самсоне!“ І він розірва́в ті шnúри, як розривається нитка з клóччя, коли понюхає огню. І не пізнана була його сила. **10** І сказала Деліла до Самсона: „Оце ти обмані́в мене, і говорив мені лжу. Розкажи ж мені тепер, чим можна

зв'язати тебе?“ **11** А він їй сказав: „Якщо справді зв'яжуть мене новими суканими шнурками, якими не робилася робота, то ослабну й стану, як кожен із людей“. **12** І взяла Деліла нові шнури, та й зв'язала його ними, і сказала до нього: „Филистимляни на тебе, Самсоне!“ А засідка сиділа в іншій кімнаті. І він зірвав їх зо своїх плечей, немов нитку. **13** І сказала Деліла Самсонові: „Досі ти обманював мене, і говорив мені лжу. Розкажи ж мені, чим можна зв'язати тебе?“ А він їй сказав: „Якщо утчеш сім кучерів моєї голови з основою“. **14** І вона прибила їх ткацьким клинком, та й сказала до нього: „Филистимляни на тебе, Самсоне!“ А він обудився зо сну свого, та й вирвав ткацького клинка тканини та основу. **15** І сказала вона до нього: „Як ти говориш: кохаю тебе, а серце твоє не зо мною? Оце тричі обманів ти мене, і не розповів мені, у чому твоя велика сила“. **16** І сталося, коли вона докучала йому своїми словами по всі дні, та напирала на нього, то знетерпелівилася душа його на смерть. **17** І виложив він їй усе серце своє, та й сказав їй: „Бритва не торкалась моєї голови, бо я Божий назорей від утроби своєї матері. Якщо я буду оглений, то відступить від мене сила моя, і я ослабну, та й стану, як кожна людина“. **18** І побачила Деліла, що він розповів їй усе своє серце, і послала й покликала филистимських володарів, говорячи: „Прийдіть і цим разом, бо він розповів мені все своє серце“. І прийшли до неї филистимські володарі, і знесли срібло в своїй руці. **19** А вона приспала його

на колінах своїх, і покликала чоловіка та й наказала оголіти сім кучерів його голови. І став він слабнути, і відступила від нього сила його. **20** І сказала вона: „Филистимляни на тебе, Самсоне!“ І збудився він зо сну свого та й сказав: „Вийду я, як раз-у-раз, і стрясуся“. А він не знав, що Господь відступився від нього. **21** І взяли його филистимляни, та й вибрали очі йому. І вони звели його до Гази, і зв'язали його мідяними ланцюгами, і він молот у домі ув'язнених. **22** А волос голови його зачав рости по тому, як був він огóлений. **23** А филистимські володарі зібралися, щоб принести велику жертву Дагонові, своєму богові, та повеселитися. І сказали вони: „Наш бог передав у нашу руку Самсона, ворога нашого“. **24** І бачив його народ, і хвалили своїх богів, і говорили: „Наш бог передав у нашу руку нашого ворога та спустошителя нашого краю, який наші трупи намножив“. **25** І сталося, коли їхнє серце звеселилося, то сказали вони: „Покличте Самсона, і нехай він посмішить нас“. І покликали Самсона з дому ув'язнених, і він витівав жарти перед ними, а вони поставили його поміж стовпами. **26** І сказав Самсон юнакові, що держав його за руку: „Пусти мене, і дай доторкнутися мені, до тих стовпів, що на них цей дім стоїть міцно, і нехай я обіпруся на них“. **27** А той дім був повен чоловіків та жінок, і туди зібралися всі филистимські володарі, а на даху було близько трьох тисяч чоловіків та жінок, що приглядалися до жартів Самсона. **28** І клікнув Самсон до Господа, та й сказав: „Владико Господи,

згадай же про мене, та зміцни мене тільки цього разу, Боже, і нехай я пімщу филистимлянам одну пімсту за двоє очей своїх!“ 29 І обняв Самсон обидва серединні стовпи, що на них міцно стояв той дім, і обперся на них, — на одного правицею своєю, а на одного лівіцею своєю. 30 І сказав Самсон: „Нехай помру я разом із филистимлянами!“ І він з великою силою сперся на стовпи, — і впав той дім на володарів та на весь той народ, що в ньому. І були ті померлі, що він повбивав їх при своїй смерті, численніші за тих, що повбивав їх за свого життя. 31 І зійшли його брати та весь дім його батька, і понесли його, і вінесли та й поховали його між Цор'а та між Ештаолом у гробі Манобаха, батька його. А він судив Ізраїля двадцять літ.

17 І був чоловік з Єфремових гір, а ім'я йому Михя. 2 І сказав він до своєї матері: „Тисяча й сто шеклів срібла, що в тебе взяті, а ти прокляла за них, і також сказала це, щоб і я чув, — ось те срібло зо мною, це я його взяв“. І сказала мати його: „Благословенний син мій у Господа!“ 3 І він вернув ту тисячу й сто шеклів срібла своїй матері. І сказала його мати: „Я справді посвятила те срібло Господеві з своєї руки за сина свого, щоб зробити боввана різьбленого та боввана літого. А тепер звертаю його тобі“. 4 Та він вернув те срібло своїй матері. І взяла його мати дві сотні шеклів срібла та й дала його золотареві, а він зробив із нього боввана різьбленого та боввана літого; і було це в домі Михі. 5 А цей чоловік Михя

мав удома божницю. І зробив він ефода та терафи, і вісвятив одного з синів своїх, і він був йому за священика. **6** Того часу не було царя в Ізраїлі, — кожен робив, що правдиве було в його очах. **7** І був юнак із Віфлеему Юдиного, з Юдиного роду, а він Левит, і він був там прихóдько. **8** І пішов той чоловік з того міста, із Віфлеему Юдиного, щоб часóво пожити, де знайде. І прийшов він до Єфремових гір до дому Михі, щоб далі йти своєю дорогою. **9** І сказав йому Михá: „Звідкіля ти прихóдиш?“ А той йому відказав: „Я Левит із Віфлеему Юдейського, а я йду, щоб часóво пожити, де знайдú“. **10** І сказав йому Миха: „Зоставайся ж зо мною, і будь мені за отця та за священика, а я дам тобі десять шеклів срібла на рік і потрібну одежу та поживу твою“. І пішов той Левит до нього, **11** і погодився Левит сидіти з тим чоловіком. І був той юнак йому, як один із синів його. **12** І Миха вісвятив того Левита, і був йому той юнак за священика, і був у Михиному домі. **13** І сказав Михá: „Тепер я знаю, що Господь зробить добро мені, бо цей Левит став мені за священика“.

18 Того часу не було царя в Ізраїлі, і того часу Данове плém'я шукало собі наділу на оселю, бо до того дня не випало йому жеребка на наділ серед Ізраїлевих племén. **2** І Данові сини послали зо свого роду п'ятеро люда з загалу людей військóвих, щоб вони вивідали Край та дослідили його. І сказали до них: „Ідіть, дослідіть цей Край“. І вони зійшли на Єфремові гори аж до Михиного дому, і переночували там. **3** Коли

вони були біля Михиноного дому, то вони пізнали голос того юнака Левита, та й зайшли туди й сказали йому: „Хто тебе привів сюди, і що́ ти тут робиш? І що́ ти тут маєш?“ 4 І сказав він до них: „Так і так зробив мені Миха, — і він найняв мене, і я став йому за священника“. 5 А вони сказали йому: „Запитай же Бога, і нехай ми пізнаємо, чи пощаститься наша дорога, якою ми йдемо“. 6 І сказав їм священник: „Ідіть із миром, — перед Господом ваша дорога, якою ви підете“. 7 І пішли ті п'ятеро людей, і прийшли в Лаїш та й побачили той народ, що в ньому, — він сидить безпечно, за звичаєм сидонян, спокійний та безпечний. І не було нікого, хто робив би їм щось зле в Краю, посів би владу над ними, і вони даліко від сидонян, і нема їм діла ні до кого. 8 І прийшли вони до братів своїх у Цор'у та в Ештаол. І сказали їм брати їх: „Що́ ви принесли?“ 9 А вони відказали: „Устаньте, і підемо на них, бо ми бачили той Край, і ось — дуже він добрий. А ви мовчите? Не лініться, щоб піти, щоб прийти та посісти той Край. 10 Як ви підете, то ввійдете до народу безпечного, а Край той широкий, — бо Бог дав його в вашу руку, — це місце, що там нема недостачі жодної речі, що на землі“. 11 І рушили звідти з Данового роду з Цор'и та з Ештаола шістсот чоловіка, оперезаних зброєю. 12 І пішли вони й таборували в Кір'ят-Єсарімі в Юді. Тому вони назвали ім'я тому місцю: Махане-Дан, і так воно зветься аж до цього дня, — оце за Кір'ят-Єсарімом. 13 І перейшли вони звідти на Єфремові

гóри, і прийшли аж до Михино́го дому. **14** І відповіли п'ятеро тих мужів, що ходили вівідати той Край до Лаїшу, і сказали своїм брátтям: „Чи ви знаєте, що в цих домах є ефóд та тера́фи, і бовва́н різьблений та бовван литий? А тепер знайте, що́ зробите“. **15** І вони зайшли туди до дому того юнака Левита, до Михино́го дому, і запитали його про мир. **16** А шість сотень мужа, що з Данових синів, оперéзаних своєю зброєю, стояли при вході до брами. **17** І пішли п'ятеро тих мужів, що ходили вівідати той Край, увійшли туди, узяли різьбленого боввана, і ефóда та тера́фи, і боввана литого. А при вході до брами стояв священик та шістсот мужа, оперéзаних зброєю. **18** І ті ввійшли до Михино́го дому, і взяли різьбленого боввана, ефода й терафи та боввана литого. І сказав до них той священик: „Що́ ви робите?“ **19** А вони відказали йому: „Мовчи! Поклади свою руку на уста свої та й іди з нами, і стань нам за отця та за священика. Чи тобі ліпше бути священиком дому одно́го чоловіка, чи бути тобі священиком для плéмени та для роду Ізраїлевого?“ **20** І стало добре на серці того священика, і він узяв ефóда та тера́фи й різьбленого боввана, і ввійшов поміж народ. **21** І повернулися вони та й пішли, а дітей, і худобу, і тяга́р пустили перед себе. **22** Коли вони віддали́лися від Михино́го дому, то люди, що в дома́х, які разом із домом Михиним, були скликані, та й догнали Данових синів. **23** І кричали вони до Данових синів, а ті обернули обличчя свої та й сказали до Михи: „Що́ тобі, що ти кричиш?“

24 І він сказав: „Ви забрали бога мого, що я зробив, та священика, та й пішли. І що мені ще? І що то ви говорите мені: що тобі?“ **25** І сказали до нього Данові сини: „Мовчи, щоб не чути нам твого голосу, а то наші люди із злости нападуть на вас, і ти долучиш душу свою до своєї рідні. **26** І Данові сини пішли на свою дорогу. І побачив Миха, що вони сильніші від нього, і обернувся, та й пішов до свого дому. **27** А вони взяли, що зробив був Миха, та священика, що був у нього, та й пішли на Лаїш, на народ спокійний та безпечний. І вони побили їх вістрям меча, а місто спалили огнем. **28** А рятівника не було, бо далеке воно від Сидону, і не було в них діла ні з ким, і воно було в долині, що при Бет-Рехові. А вони збудували місто, та й осілися в ньому. **29** І вони назвали ім'я тому містові: Дан, іменем Дана, їхнього батька, що був уроджений Ізраїлеві, але напочатку ім'я того міста було Лаїш. **30** І поставили Данові сини того різьбленого боввана в себе, а Йонатан, син Гершома, Манасїїного сина, він та сини його були священиками для Данового племені аж до дня виходу на вигнання того краю. **31** І поклали вони в себе Михинога різьбленого боввана, що зробив він, і він був у них по всі дні буття Божого дому в Шіло.

19 І сталося тими днями, — а царя в Ізраїлі не було — і був один Левит прихóдько на узбіччях Єфремових гір. І взяв він собі жінку наложницю з Юдиного Віфлеєму. **2** А наложниця його чинила перелюб при ньому, та й пішла від нього до дому свого батька, до

Віфлеєму Юдиного, і була там чотири місяці часу. 3 І встав її муж та й пішов за нею, щоб поговорити до серця її, щоб вернути її, а з ним був слуга його та пара ослів. І вона ввелá його до дому батька свого. І побачив його бáтько тієї молодої жінки, та й радісно вийшов назустріч йому. 4 І тримав його тесть його, батько тієї молодої жінки, і сидів із ним три дні, — і їли й пили вони та ночували там. 5 І сталося четвертого дня, і повставали вони рано вранці, та й встали, щоб іти. І сказав батько тієї молодої жінки до зятя свого: „Підкріпи своє серце кавалком хліба, а потім підете“. 6 І сіли вони, і обоє рáзом їли та пили. А батько тієї молодої жінки сказав до того чоловіка: „Зволь же й переночуй, і нехай буде добре тобі на серці!“ 7 Але встав той чоловік, щоб іти, а тесть його сильно просив його. І вернувся він, і переночував там. 8 І встав він рано вранці п'ятого дня, щоб іти, а батько тієї молодої жінки сказав: „Підкріпи ж своє серце!“ І зволіка́ли вони аж до схілку дня, і їли обоє вони. 9 І встав той чоловік, щоб іти, він та наложниця його та слуга його. І сказав йому тесть його, батько тієї молодої жінки: „Ось день схилився на вечір, — переночуй же! Ось день кладеться, — ночуй тут, і нехай буде добре тобі на серці! І встанете взавтра рано, у дорóгу свою, та й підеш до намету свого“. 10 Та той чоловік не хотів ночувати. І встав він та й пішов, і прийшов навпроти Євусу, — це Єрусалим. А з ним пара нав'ючених ослів, і його наложниця з ним. 11 Вони були́, при Євусі, а день дуже схилився. І

сказав слуга до пана свого: „Ходім, і зайдімо до цього євусейського міста, та й переночуємо в ньому“. **12** І сказав до нього пан його: „Не заходьмо до міста чужинців, бо вони не з Ізраїлевих синів, а перейдімо до Гів'и“. **13** І сказав він до слуги свого: „Ходім, і прийдемо до одного з тих міст, і переночуємо в Гів'ї або в Рамі“. **14** І перейшли вони та й пішли. А сонце зайшло їм при Гів'ї, що була Веніяминова. **15** І зійшли вони туди, щоб увійти переночувати в Гів'ї. І він увійшов та й сів на майдані того міста, та ніхто не брав їх до дому переночувати. **16** Аж ось старий чоловік іде ввечорі з поля з своєї роботи. А цей чоловік був з Єфремових гір, і він був прихóдько в Гів'ї. А люди того місця — сині Веніяминові. **17** І звів він очі свої та й побачив того чоловіка мандрівника на міськóму майдані. І сказав той старий чоловік: „Куди ти йдеш та звідки прихóдиш?“ **18** А той до нього сказав: „Ми перехóдимо з Юдиного Віфлеєму аж до узбіччя єфремових гір, — звідти я. І ходив я аж до Юдиного Віфлесму, і йду до Господнього дому, та нема нікого, хто взяв би мене до дому. **19** Є й солома, і паша для наших ослін, є хліб та вино мені й неவில்ниці твоїй та слугі з твоїми рабами, — не бракує жодної речі“. **20** І сказав той старий чоловік: „Мир тобі, — нехай уся недостáча твоя на мені, тільки на майдані не ночуй!“ **21** І він увів його до свого дому, і дав ослам кóрму, а самі вони пообмивали ноги свої та й їли й пили. **22** Коли вони звеселили серце своє, аж ось люди того міста, люди розпусні, оточили той

дім та стукали в двері. І казали вони тому старому чоловікові, власникові того дому, говорячи: „Виведи чоловіка, що ввійшов до дому твого, — і ми пізнаємо його!“ 23 І вийшов до них той чоловік, власник того дому, та й сказав їм: „Ні, мої браття, не робіть же ви зла! По тому, як увійшов цей чоловік до мого дому, не зробіть такої гидоти! 24 Ось дочка моя дівчина, та його наложниця, — я їх віведу, а ви візьміть їх, і зробіть їм, що вам до вподоби, а тому чоловікові ви не зробіте цієї огидної речі!“ 25 Та ті люди не хотіли слухати його. І схопив той чоловік свою наложницю, і вивів до них назобні. І вони познали її, і безчестили її цілу ніч аж до ранку, і відпустили її, як зійшла рання зоря. 26 І прийшла та жінка, як ранок вертався, та й упала, і лежала при вході дому того чоловіка, що пан її був там, аж до світу. 27 А пан її встав рано, і відчинив двері дому та й вийшов, щоб іти своєю дорогою, — аж ось та жінка, його наложниця, лежить при вході до дому, а руки її на порозі. 28 І сказав він до неї: „Уставай і підемо!“ Та вона не відповіла, бо вмерла. І взяв він її на осла. І встав той чоловік, і пішов до свого місця. 29 І ввійшов він до дому свого, і взяв ножа, і схопив свою наложницю та й порізав її за костями її на дванадцять кусків, і порозилав по всій Ізраїлевій країні. 30 І сталося, кожен, хто це бачив, то говорив: „Не бувало й не бачено такого, як це, від дня виходу Ізраїлевих синів з єгипетського краю аж до цього дня! Зверніть увагу на це, радьте та говоріть!“

20 І повиходили всі Ізраїлеві сини, і була зібрана громада, як один чоловік, від Дану аж до Беер-Шеви, а гілеадський край до Господа в Міцпу. **2** І стали проводити всього того народу, усі Ізраїлеві племена, на зборах Божого народу, — чотириста тисяч пішого люду, хто витягує меч. **3** І почули Веніяминові сини, що Ізраїлеві сини ввійшли до Міцпи. І сказали Ізраїлеві сини: „Скажіть, як сталося такé зло?“ **4** І відповів той чоловік Левит, чоловік тієї замордóваної жінки, та й сказав: „До Гів'и, що Веніяминова, увійшов я та наложниця моя, щоб ночувати. **5** І встали на мене госпóдарі Гів'и, і вночі оточили через мене той дiм. Мене замишляли забити, а наложницю мою збезчéстили, — і померла вона. **6** І схопiв я наложницю, і порiзав її, та й послав її по всьому полі Ізраїлевого володiння, бо вони вчинили розпóсту та гидóту серед Ізраїля. **7** Ось ви всі Ізраїлеві сини, — дайте собі тут слово та раду!“ **8** І встав увесь народ, як одiн муж, говорячи: „Не пiдемо нiхто до намету свого, і не зiйдемо нiхто до дому свого! **9** А тепер оце та рiч, що зробимо Гiв'i: пiдемо на неї за жеребкóм! **10** І вiзьмемо десятеро людей на сотню, щодо всiх Ізраїлевих племен, і сотню на тисячу, і тисячу на десять тисяч, щоб узяли поживи для народу, щоб вони прийшли зробити Гiв'i Веніямина, згiдно з усiєю гидóтою, що він зробив Ізраїлеві“. **11** І був зiбраний кожен iзраїльтянин до того мiста рiзом, як один чоловік. **12** І послали Ізраїлеві племена людей по всiх Венямiнових рóдах, говорячи: „Щó це за зло, що

сталось між вами? **13** А тепер давайте тих людей, розпусних синів, що в Гів'ї, — і ми повбиваємо їх, та й вігубимо зло з Ізраїля“. Та не хотіли Веніяминові сини слухати голосу своїх братів, Ізраїлевих синів. **14** І Веніяминові сини були зібрані з міст до Гів'ї, щоб піти на війну з Ізраїлевими синами. **15** І Веніяминові сини з міст були перелічені того дня, — двадцять і шість тисяч чоловіка, що витягують меча, окрім мешканців Гів'и, — із них були перелічені сім сотень вибраного чоловіка. **16** З усього того нарбоду було сім сотень вибраного чоловіка, із нечинною рукою правіці своєї, лівші, — кожен той кидав каменем із пращі на волос, і не схібував. **17** І були перелічені ізраїльтяни, окрім Веніямина, — чотириста тисяч чоловіка, що витягують меча, кожен військбвий. **18** І встали вони, і ввійшли до Бет-Елу, і питалися Бога, та й сказали Ізраїлеві сини: „Хто піде нам спереду на бій з Веніяминовими синами?“ І сказав Господь: „Юда спереду“. **19** І встали Ізраїлеві сини рано вранці, і таборували при Гів'ї. **20** І вийшов Ізраїльтянин на війну з Веніямином, і сточили ізраїльтяни з ними бій при Гів'ї. **21** І вийшли Веніяминові сини з Гів'и, та й повалили між Ізраїлем того дня двадцять і дві тисячі чоловіка на землю. **22** І зміцнився нарбод, Ізраїлеві мужі, і точили бій далі в тому місці, де точили бій першого дня. **23** І ввійшли Ізраїлеві сини до Бет-Елу, та й плакали перед Господнім лицем аж до вечора. І питалися вони Господа, говорячи: „Чи далі підú я на бій з синами Веніямина, мого

брата?“І сказав Господь: „Ідіть на нього!“ 24 І прийшли Ізраїлеві сини до Веніяминових синів дня другого. 25 А Венямин вийшов із Гів'ї другого дня навпроти них, та й повалив між Ізраїлевими синами на землю ще вісімнадцять тисяч чоловіка, — усі ті, що витягають меча. 26 І прийшли всі Ізраїлеві сини та весь народ, і ввійшли до Бет-Елу, та й плакали, і сиділи там перед Господнім лицем, і по́стили того дня аж до вечора. І принесли вони цілопáлення та мирні жертви перед Господнім лицем. 27 І питалися Ізраїлеві сини Господа (а за тих днів ковчэг Божого заповіту був там. 28 А Пінхас, син Елеазара, Ааронового сина, стояв тими днями перед Його лицем), говорячи: „Чи далі підú ще на бій з синами Веніямина, мого брата, чи спинюся?“ А Господь сказав: „Ідіть, бо взавтра Я дам його в твою руку“. 29 І поставив Ізраїль за́сідку навколо Гів'ї. 30 І пішли Ізраїлеві сини на синив Веніяминових третього дня, і сточили бій проти Гів'ї, як і раніш. 31 І вийшли Веніяминові сини навпроти народу, одірвалися від міста, і зачали класти трупи з народу, як раз-у-раз, на битих дорогах, що одна йде до Бет-Елу, а одна до Гів'ї, у полі, — коло тридцяти чоловіка між Ізраїлем. 32 І сказали Веніяминові сини: „Биті вони перед нами, як перше!“ А Ізраїлеві сини сказали: „Утікаймо, — і відірвемо їх від міста на дороги“. 33 І кожен муж Ізраїля повстав із свого місця, і сточили бій у Баал-Тамарі, а Ізраїлева за́сідка рушила з свого місця, з Мааре-Гева. 34 І прийшли перед Гів'у десять тисяч чоловіка, ви́браного з усього

Ізраїля, і бій став тяжкий. А вони не знали, що суне на них те зло. **35** І вдарив Господь Веніямина перед Ізраїлем, і Ізраїлеві сини повалили того дня між Веніямином двадцять і п'ять тисяч і сто чоловіка, — усі ті, що витягають меча. **36** І побачили Веніяминові сини, що побиті вони, а ізраїльтяни уступили місце Веніяминові, бо вірили засідці, яку поставили на Гів'у. **37** А засідка поспішилася, і напала на Гів'у. І засідка вступилася, і побила все місто вістря меча. **38** А Ізраїльтянин мав із засідкою умовленого знака, — щоб із міста підняла великий дим. **39** І відступили ізраїльтяни в бою, а Венямин зачав класти трупи в Ізраїлі, близько тридцятьоро люда, бо казали вони: „Дійсно, справді побитий він перед нами, як за першого бою!“ **40** А з міста став підійматися стовп диму. І обернувся Венямин позад себе, — аж ось усе місто піднялося димом до неба! **41** І обернувся Ізраїльтянин, а Венямінівець перестрашився, бо побачив, що досягло його те зло. **42** І обернулися вони перед Ізраїльтянином до дороги на пустиню, та бій досягав його, а ті, що з міст, валили його в середині його. **43** Вони оточили Венямина, гнали його до Менухи, топтали його аж до Гів'ї зо сходу сонця. **44** Полягло тоді з Венямина вісімнадцять тисяч чоловіка, — усе це люди хоробрі. **45** І повернулись вони, і втікли в пустиню до Села-Ріммону. А ті побили поодиноких утікачів по дорогах, як дозбірюється останній виноград, п'ять тисяч люда. І гналися за ними аж до Гід'ому, і побили з нього дві тисячі люда.

46 І було всіх, що впали того дня з Веніямина, двадцять і п'ять тисяч чоловіка, що витягають меча, — усе це люди хоробрі. 47 І обернулися вони, і повтікали в пустиню до Села-Ріммону, — шістсот чоловіка. І сиділи вони в Села-Ріммоні чотири місяці. 48 А ізраїльтяни вернулися до Веніяминових синів, та й повбивали їх вістрям меча, — мужчин із міста, і худобу, і все знайдене. А всі міста, що знаходились по дорозі, пустили з огнем.

21 І присягнув Ізраїльтянин в Міцпі, говорячи: „Жоден із нас не дасть своєї дочкі Веніяминові за жінку!“ 2 І посхóдився народ до Бет-Елу, та й сидів там аж до вечора перед Божим лицем. І піднєсли вони гóлос свій, та й плакали плачém великим. 3 І сказали вони: „Чому, Господи, Боже Ізраїлів, сталося це між Ізраїлем, щоб сьогодні бракувало з Ізраїля одне плém'я?“ 4 І сталося назавтра, і встав рано нарóд, та й збудували жéртівника, і принєсли цілопáлення та мирні жертви. 5 І сказали Ізраїлеві сини: „Хто зо всіх Ізраїлевих племен не ввійшов до зборів до Господа? Бо та прися́га була велика на того, хто не прийшов до Господа, до Міцпи, говорячи: „Такий буде конче забитий“. 6 І жалували Ізраїлеві сини за Веніямином, своїм братом, та й сказали: „Сьогодні відру́бане з Ізраїля одне плém'я! 7 Щó ми зробимо їм, позосталим, щодо жінóк? А ми присягнули Господом, що не дамо їм із дочóк наших за жінóк“. 8 І сказали вони: „Якé одне з Ізраїлевих племен не прийшлó до Господа до Міцпи?“ Аж ось вїявилось, що з Явешу

гілеадського ніхто не прихóдив до табóру на збори. **9** І був переглянений народ, а оце — не було там нікого з мéшканців Явешу гілеадського! **10** І послала громада туди дванадцять тисяч чоловіка хоробрих людей, і наказали їм, говорячи: „Ідiть, і повбиваєте мéшканців гілеадського Явешу вістрям меча, — і жінок і дітей. **11** А це та річ, що ви зробите: Кожного чоловіка та кожду ланку, що пізнáла чоловіка, зробите закляттям“. **12** І знайшли вони з мéшканців гілеадського Явешу чотири сотні дiвчат паннів, що не пізнáли чоловіка, і спровадили їх до табóру в Шiлó, що в ханаанському Краї. **13** І послала вся та громада, а ті говорили до Веніяминових синів, що в Села-Рiммонi, та й кликнули їм: „Мир!“ **14** І вернувся Веніямин того чáсу, і далi їм тих жінок, яких позоставили при життi, із жінок гілеадського Явешу. Та не знайшли їм дóсить. **15** А народ той жалував за Веніямином, бо Господь зробив пролóма в Iзраїлевих племенах. **16** І сказали старшi громади: „Щó ми зробимо позосталим щодо жінок? Бо вигублена жiнка з Веніямина“. **17** І сказали вони: „Останки наслiддя — для Веніямина, і не буде витерте плém'я з Iзраїля. **18** А ми не можемо дати їм жінок із наших дочóк, бо Iзраїлеві сини присягли, говорячи: „Проклятий, хто дає жiнку Веніяминi!“ **19** І сказали вони: „Ось буває рік-у-рiк свято Господне в Шiлó, що на пiвнiч вiд Бет-Елу, на схiд сонця вiд дороги, що провадить з Бет-Елу до Сихему, і з пiвдня вiд Левони“. **20** І наказали вони Веніяминовим синам, говорячи: „Ідiть, і будете чатувáти в виноградниках.

21 І побачите, аж ось дóчки Шіла́ вийдуть танцювати тáнці, то ви вийдете з виноградників, та й схóпите собі кожен свою жінку з дочóк Шіла́, і пїдете в Веніяминів край. 22 І буде, коли їхні батьки або їхні брати прійдуть до нас сваритися, то ми скажемо їм: Змилуйтеся над ними, бо не взяли ми для кожного з них жінку на війні, і ви не дали їм, тому цього чáсу ви винні“. 23 І зробили так Веніяминові сини, і взяли жінок за числом своїм із тих, що танцювали, що їх вони викрали. І пішли вони, і вернулися до надїлу свого, і побудували міста́, та й осілися в них. 24 І порозхóдилися звідти Ізраїлеві сини того чáсу кожен до племені свого та до роду свого, і пішли звідти кожен до спáдку свого. 25 Того чáсу не було царя в Ізраїлі, — кожен робив, що здавалося правдивим в його очáх!

Рут

1 І сталося за часу, коли судді судили, то був голод у Краю. І пішов був чоловік з Юдиного Віфлеєму мешкати в моавських полях, він і жінка та двоє синів його. **2** А ім'я тому чоловікові Елімелех, а ім'я жінці його Ноомі; і ім'я двох синів його — Махлон і Кілон, ефратяни з Віфлеєму Юдиного. І прийшли вони на моавські поля, та й залишилися. **3** І помер Елімелех, муж Ноомі, і зосталася вона та два їхні сини. **4** І взяли вони собі за жінок моавітянок, — ім'я одній Орпа, а ім'я другій Рут. І сиділи вони там близько десяти літ. **5** І помирали й вони обоє, Махлон та Кілон. І позсталася та жінка по двох дітях своїх та по чоловікові своєму. **6** І встала вона та невістки її, і вернулися з моавських піль, бо почула на моавському полі, що Господь згадав про народ Свій, даючи їм хліба. **7** І вийшла вона з того місця, де була там, та обидві невістки з нею, та й пішли дорогою, щоб вернутися до Юдиного краю. **8** І сказала Ноомі до двох своїх невісток: „Ідіть, верніться кожна до дому своєї матері. І нехай Господь зробить із вами милість, як ви зробили з померлими та зо мною. **9** Нехай Господь дасть вам, — і ви знайдете відпочинок кожна в домі свого мужа!“ І вона поцілувала їх, а вони підняли свій голос та плакали. **10** І вони сказали до неї: „Ні, — з тобою ми вернемось до народу твого!“ **11** А Ноомі сказала: „Вертайтеся, дочки мої, — чого ви підете зо мною? Чи я маю ще в утробі своїй синів, а вони стануть вам за чоловіків? **12** Верніться, дочки мої,

ідіть, бо я занадто старá, щоб бути для мужа. А коли б я й сказала: Маю надію, і коли б цієї ночі була з мужем, і також породила синів, — **13** чи ж ви чекали б їх, аж поки повиростають? Чи ж ви зв'язалися б з ними, щоб не бути замужем? Ні, дóчки мої, бо мені значно гірше, як вам, — бо Господня рука знайшла мене“. **14** І підняли вони голос свій, і заплакали ще. І поцілувала Орпа свою свекрúху, а Рут пригорнулася до неї. **15** І сказала Ноомі: „Ось зовіця твоя вернулася до нарóду свого та до богів своїх, — вернися й ти за зовіцею своєю!“ **16** А Рут відказала: „Не силуй мене, щоб я покинула тебе, щоб я вернулася від тебе, бо куди підеш ти, туди підú й я, а де житимеш ти, там житиму й я. Нарóд твій буде мій народ, а Бог твій — мій Бог. **17** Де помреш ти, там помру й я, і там буду похована. Нехай Господь зробить мені так, і так нехай додасть, і тільки смерть розлучить мене з тобою“. **18** І побачила Ноомі, що вона настоює йти за нею, і перестала вговорювати її. **19** І пішли вони вдвох, аж прийшли до Віфлеєму. І сталося, коли вони входили до Віфлеєму, то зашуміло все місто про них, і говорили: „Чи це Ноомі?“ **20** А вона сказала їм: „Не кличте мене: Ноомі, — кличте мене: Марá, бо велику гіркóту зробив мені Всемогúтній. **21** Я замóжною пішла була, та порожньою вернув мене Господь. Чого кличете мене: Ноомі, коли Господь свідчив проти мене, а Всемогúтній послав мені горе?“ **22** І вернулася Ноомі та з нею моавітянка Рут, невістка

її, що верталася з моавських піль. І прийшли вони до Віфлеєму на початку жнив ячмєню.

2 А Ноомі мала родича свого чоловіка, мужа багатого, з Елімелехового рóду, а ім'я йому Бóаз. **2** І сказала моавітянка Рут до Ноомі: „Підú но я на поле, і назбираю колосся за тим, у кого в очáх знайдú милість“. А та їй сказала: „Йди, моя дóчко!“ **3** І пішла вона, і прийшла та й збирала за женцáми. А припáдок навів її на дiлянку поля Бóаза, що з Елімелéхового рóду. **4** Аж ось прийшов із Віфлеєму Бóаз, та й сказав до женцiв: „Господь з вами!“ А вони відказали йому: „Нехай поблагослóвить тебе Господь!“ **5** І сказав Бóаз до слуги свого, поставленого над женцáми: „Чия це дiвчина?“ **6** І відповiв той слуга, поставлений над женцáми, і сказав: „Дiвчина — моавiтянка вона, що вернулася з Ноомi з моавських пiль. **7** А вона сказала: Нехай я збиратиму, та назбираю мiж снопáми за женцáми! І прийшла вона, і стала від самого рáнку й аж дотепér; а вдома вона була мало“. **8** І сказав Бóаз до Рут: „Ото чуєш, дóчко моя, — не ходи збирати на iншому полі, і не йди звiдси, і так пристань до моiх дiвчáт. **9** Доглядай цього поля, де будуть жати, і ти пiдеш за ними. Ось я наказав слúгам не займати тебе. А як спрагнеш, то пiдеш до нáчинь, та й нап'єшся з того, що поначérпують слúги!“ **10** І впала вона на обличчя своє, та й вклонилася до землі, і сказала йому: „Чому знайшла я мiлiсть в очáх твоiх, що ти прихилився до мене, хоч я чужá?“ **11** І відповiв Бóаз і сказав їй: „Докладно розповiджено менi все,

що зробила ти з своєю свекрухою по смерті твого чоловіка, — і ти кинула батька свого й матір свою та край свого народження, і пішла до народу, якого не знала вчора-позавчора. **12** Нехай Господь заплатить за чин твій, і нехай буде нагорода твоя повна від Господа, Бога Ізраїлевого, що ти прийшла сховатися під крильми Його!“ **13** А вона сказала: „Нехай я знайду милість в очах твоїх, пане мій, бо ти потішив мене, і говорив до серця своєї невольниці. А я не є навіть як одна з твоїх невольниць!“ **14** І сказав їй Бóаз у час їдї: „Підійди сюди, та з'їж хліба й замочи у квасі шматок свій“. І сіла вона збоку женців, а він подав їй праженого зёрна. І їла вона й наситилася, і ще й позоставила. **15** І встала вона збирати. А Бóаз наказав слугам своїм, говорячи: „І між снопами нехай збирає, і не кривдьте її. **16** І також конче киньте їй зо снопів, і позоставте, і буде вона збирати, а ви не лайте її“. **17** І збирала вона на полі аж до вечора, і вїмолотила те, що назбирала, і було близько ефі ячмёню. **18** І понесла вона, і ввійшла до міста, і її свекруха побачила, що вона назбирала. А вона вийняла, і дала їй, що позоставила по своїй їжі. **19** І сказала їй свекруха її: „Дё ти збирала сьогодні, і дё ти робила? Нехай буде благословённый, хто прийняв тебе!“ І вона розповіла своїй свекрусї, у кого працювала, та й сказала: „Ім'я того чоловіка, що я сьогодні робила в нього, Бóаз“. **20** І сказала Ноомї до невістки своєї: „Благословенний він у Господа, що не позбавив милости своєї ані живих, ані померлих“. І

сказала їй Ноомі: „Близькій нам той чоловік, — він із наших рідичів“. 21 І сказала моавітянка Рут: „Він також сказав мені: Пристань до моїх слуг, аж поки не скінчать моїх жнив“. 22 І сказала Ноомі до своєї невістки Рут: „Добре, дочко моя, що ти вийдеш з його служницями, щоб не чіпали тебе на іншому полі“. 23 І вона пристала до Боазових служниць, щоб збирати аж до закінчення жнив ячмёню та жнив пшениці. І вона жила з своєю свекрухою.

3 І сказала їй свекруха її Ноомі: „Дочко моя, ось я пошукаю для тебе місця спочінку, що буде добре тобі. 2 А тепер ось Бóаз, наш рідич, що була ти з його служницями, ось він цієї ночі буде вїяти ячмінь на току́. 3 А ти вмийся, і намастїся, і надягни на себе кращу одержу свою, та й зйди на тік. Але не показуйся на очі тому чоловікові, аж поки він не скінчить їсти та пити. 4 І станеться, коли він ляже, то ти зауваж те місце, де він лежить. І ти прийдеш, і відкриєш принїжжя його та й ляжеш, а він скаже тобі, що маєш робити“. 5 А та відказала до неї: „Усе, що ти кажеш мені, я зроблю“. 6 І зйшла вона на тік, і зробила все, як наказала їй свекруха її. 7 А Бóаз з'їв та випив, та й стало вёсело йому на серці, і прийшов він покластися біля копїці. А вона тихо прийшла, і відкрила його принїжжя та й лягла. 8 І сталося опівночі, і затремтів той чоловік, та й звівся, — аж ось жінка лежить у принїжжі його! 9 І він сказав: „Хто ти?“ А вона відказала: „Я невільниця твоя Рут. Простягни ж крило над своєю невільницею, бо ти мій

родич“. **10** А він сказав: „Благословенна ти в Господа, дóчко моя! Твоя остання ласка до мене ліпша від першої, — що не пішла ти за юнака́ми, чи вони бідні, чи вони багаті. **11** А тепер, дóчко моя, не бійся! Усе, що скажеш, я зроблю́ тобі, — бо все місто народу мого знає, що ти жінка чеснóтна! **12** А тепер справді, що я родич, — та є родич ще, ближчий від мене. **13** Ночуй цю ніч, а рáнком, — якщо він викупить тебе — добре, нехай викупить. А якщо він не схоче викупити тебе, то викуплю тебе я, — як живий Господь! Лежи тут аж до рáнку“. **14** І лежала вона у прині́жжі його аж до ранку, і встала, перше ніж можна розпізнати один óдного. А він сказав: „Нехай не пізнають, що жінка прихóдила на тік“. **15** І він сказав: „Дай хустку, що на тобі, і подерж її“. І держала вона її, а він відміряв шість мір ячмéню, і поклав на неї, та й пішов до міста. **16** А вона прийшла до своєї свекрухи. А та сказала: „Як справа, дóчко моя?“ А вона розповіла їй усе, що зробив їй той чоловік. **17** І сказала: „Ці шість мір ячмéню він дав мені, бо сказав: Не приходь по́рожньо до своєї свекрухи“. **18** А та сказала: „Почекай, моя дóчко, аж поки довідаєшся, як віпаде справа, бо той чоловік не заспоко́їться, доки не викінчить цієї справи сьогодні“.

4 А Боаз прийшов до брами, та й сів там. Аж ось проходить родич, про якого говорив був Боаз. І він сказав йому́: „Зайди сюди, послухай, і сядь отут!“ І той зайшов і сів. **2** А Боаз узяв десять мужа зо старших того міста та й сказав: „Сідайте тут!“ І вони посідали.

3 І сказав він до родича: „Ділянку поля, що нашого брата Елімелéха, продалá Ноомі, яка вернулася з моавського поля. 4 А я постановив: Подам тобі до ушей твоїх, говорячи: Купи при тих, що сидять тут, та при старшіх мого народу. Якщо викупиш — викупи, а якщо не викупиш — скажи мені, і нехай я знаю, бо окрім тебе нема кому викупити, а я за тобою“. А той сказав: „Я викуплю“. 5 І сказав Бóаз: „Того дня, коли набудеш поле з руки Ноомі, то набудеш також моавитянку Рут, жінку померлого, — щоб поставити ім'я померлому на наділі його“. 6 А родич сказав: „Не можу я викупити собі, щоб не понищити свого наділу. Викупи собі мого викупа, бо я не можу викупити“. 7 А оце було колись серед Ізраїля на викуп, і на заміну, і на ствердження кожної справи: чоловік здіймав сандáлю свою, і давав своєму ближньому, і це було свідóцтвом серед Ізраїля. 8 І сказав родич до Боаза: „Купи собі!“ І зняв свою сандáлю. 9 І сказав Боаз до старшіх та до всього народу: „Ви свідки сьогодні, що я набув усе, що Елімелéхове, і все, що Кіліонове та Махлонове з руки Ноомі. 10 А також моавитянку Рут, Махлонову жінку, набув я собі за жінку, щоб поставити ім'я померлому на спáдкові його, — і не буде знищене ім'я померлого між братами його та з брами його місця. Ви сьогодні свідки на це!“ 11 І сказав увесь народ, що були в брамі, та старші, свідки: „Нехай дасть Господь цю жінку, що входить до дому твого, як Рахіль та як Лію, що вони обідві збудували Ізраїлів дiм. І розбагатiй в Ефратi, і здобуть

собі славне ім'я в Віфлеємі. **12** А з насіння, що Господь дасть тобі від цієї молодої жінки, нехай стане дім твій, як дім Переца, що Тамар породила була Юді“. **13** І взяв Бóаз Рут, і вона стала йому за жінку. І він увійшов до неї, а Господь дав їй вагітність, — і вона породила сина. **14** І сказали жінкі до Ноомі: „Благословенний Господь, що не позбавив тебе сьогодні родича! І буде славним ім'я його серед Ізраїля. **15** І він буде тобі потішителем душі та на виживлення твоєї сивині, бо породила його твоя невістка, що любить тебе, що ліпша тобі за сімóх синів“. **16** І взяла Ноомі ту дитину, і поклала її на коліна свої, і була їй за няньку. **17** А сусідки назвали ім'я йому, говорячи: „Народився син для Ноомі!“ І назвали ім'я йому: Овéd. А він — батько Ессéя, Давідового батька. **18** А оце Перецові нащадки: Перец породив Гецрона, **19** а Гецрон породив Рама, а Рам породив Аммінадава, **20** а Аммінадав породив Нахшона, а Нахшон породив Салмона; **21** а Салмон породив Бóаза, а Бóаз породив Овéда; **22** а Овéd породив Ессéя, а Ессéй породив Давіда.

1 Самуїлова

1 І був один чоловік із Раматаїм-Цофіму, з Єфремових гір, а ім'я йому Елкана, син Єрохама, сина Ілія, сина Тоху, сина Цуфа, єфре́млянин. **2** А він мав дві жінки, — ім'я одній Анна, а ім'я другій Пеніна. І були в Пеніні діти, а в Анни дітей не було. **3** А той чоловік рік-у-рік ходив із свого міста до Шіло́, щоб вклонятися та прино́сити жертви Господу Савао́ту. А там два Ілієві сини, — Гофні та Пінхас, були священиками для Господа. **4** І як бував той день, і Елкана приносив жертви, то він давав своїй жінці Пеніні й усім синам її та дóчкам її частини, **5** а Анні давав частину подвійну, бо любив її. Та Господь замкнув її утрóбу. **6** А її супе́рниця розпалювала їй гнів, щоб докучати їй, бо Господь замкнув її утрóбу. **7** І так робив він рік-у-рік, коли вона вхо́дила до Господнього дому, а та так гніви́ла її. І вона плакала й не їла. **8** І сказав їй чоловік її Елкана: „Анно, чого ти плачеш і чому не їси? І чого сумне́ твоє серце? Чи ж я не ліпший тобі за десятьох синів?“ **9** І встала Анна по їді та по питті в Шіло́, а священик Ілїй сидів на стільці при бічно́му одві́рку Господнього храму. **10** А вона була скóрбна духом, і молилася до Господа та плакала гірко. **11** І склала вона обі́тницю, та й сказала: „Господи Савао́те, якщо дійсно спогля́неш на біду Твоєї неві́льниці, і згадаєш мене, і не забудеш Своєї неві́льниці, і даси Сво́й неві́льниці нащáдка чоловічо́ї статі, то я дам його Господе́ві на всі дні життя його, а бритва не торкнетъя його голови“. **12** І сталося, коли вона довго

молилася перед Господнім лицем, то Ілїй пильнував за її устами. 13 А Анна — вона говорила в серці своїм: тільки губи її порушувалися, а голос її не був чутий. І вважав її Ілїй за п'яну. 14 І сказав до неї Ілїй: „Аж доки ти будеш п'яною? Вітверезись зо свого вина!“ 15 А Анна відповіла та й сказала: „Ні, пане мій, — я жінка скорбна духом, а вина та п'янкóго напою не пила́ я. І я вилила душу свою перед Господнім лицем. 16 Не вважай своєї невільниці за негідницю, бо я говорила аж доти з великої своєї скорботи та з туги́ своєї“. 17 І відповів Ілїй та й сказав: „Іди з миром! А Бог Ізраїлів дасть тобі бажання́ твоє, яке ти від Нього жадала“. 18 А вона сказала: „Нехай невільниця твоя знайде милість в оча́х твоїх!“ І пішла та жінка своєю дорогою, та й їла, а обличчя її не було вже сумне. 19 І встала вона рано вранці, і вклонилася перед Господнім лицем. І вернулися вони, і ввійшли до свого дому до Рами. І Елкана пізнав свою жінку Анну, а Господь згадав про неї. 20 І сталося по році, і завагітніла Анна, та й сина породила. І назвала вона ім'я йому: Самуїл, бо від Господа жадала його. 21 І пішов той чоловік Елкана та весь дім його вчинити для Господа річну́ жертву та обітницю свої. 22 А Анна не пішла, бо сказала до чоловіка свого: „Аж коли буде відлүчений цей хлопчик, то відведу́ його, — і він з'явиться перед Господнім лицем, і наза́вжди позоста́неться там!“ 23 І сказав їй чоловік її Елкани: „Роби те, що добре в оча́х твоїх! Залишайся, аж поки відлүчиш його, тільки нехай виконає Господь Своє слово“. І залишалась та

жінка, і годувала свого сина, аж поки вона відлучила його. **24** А коли відлучила, то повела його з собою та з трьомá бичками й одною ефóю муки, і бурдюкóм вина, і привелá його до Господнього дому до Шіло́. А той хлопчик був ще малій. **25** І зарізали бичка, і привелі́ того хлопчика до Ілія. **26** І вона сказала: „О, пане мій, як жива душа твоя, мій пане, — я та жінка, що стояла з тобою отут, щоб молитися Господéві. **27** Я молилася за дитину цю, — і Господь дав мені жадáння моє, що я просила від Нього. **28** А тепер я віддаю́ його Господéві на всі дні, скільки він жадáний для Господа“. І вклонилася там Господéві.

2 І молилася Анна та й проказала: „Звеселілося Господом серце моє, мій ріг став високим у Гóсподі! Розкрі́лися ўста мої на моїх ворогів, бо радію з спасіння Твогó! **2** Немає святого, подібного Господу, немає нікого, крім Те́бе, і скелі немає, як Бог наш! **3** Більше не говоріть зарозуміло, нехай з ваших уст не виходить зухвáльство, бо Господь — Бог знання́, і Він упляно́вує вчинки! **4** Лук сильних пола́маний, а немічні оперезáлися силою! **5** Наймаються ситі за хліб, а голодні відпочивають, аж неплідна сімо́х породила, а многодітна — знесі́лила. **6** Госпóдь побиває й оживлює, до ше́блу знижає й підно́сить до неба. (Sheol h7585) **7** Господь зубóжує та збагачує, понижує Він та звелі́чує. **8** Підіймає нужде́нного з поро́ху, підно́сить убогого зо смітників, щоб посадити з вельмо́жами й престол слави їм дасть на спа́дщину, бо Госпóдні основи землі, і на них Він поставив

вселенну. **9** Він ноги святих Своїх стереже, нечестиві ж погинуть у темряві, бо сильним не з сили стає чоловік. **10** Господь — хай поламани будуть Його супротивники! У небі Господь заgrimить, і розсудить Він кінці землі! І Він подасть силу Своему цареві, і рога повищить Свого помазанця!“ **11** І пішов Елкана до Рами, до дому свого. А той отрок служив Господеві при священникові Ілії. **12** А сини Ілія були люди негідні, — вони не знали Господа, **13** ані звичаю священничого з народом. Коли хто приніс жертву, то, як варилося м'ясо, приходив священників слуга, а в його руці — тризубе видельце. **14** І він із грукотом стромляв до мідниці, або до китла, або до горшка, або до горняти, — і все, що витягне видельце, священник собі брав. Так вони робили всьому Ізраїлеві, що приходив туди до Шіло. **15** Також поки палили лій, то приходив священників слуга, та й говорив до чоловіка, що приносив жертву: „Дай м'яса на печеню для священника, бо він не візьме від тебе м'яса вареного, а тільки сире!“ **16** А як той чоловік відповідав йому: „Нехай перше сплять і той лій, а ти потім візьми собі, скільки буде жадати душа твоя!“ А той говорив: „Ні, таки зараз давай! А коли ні, візьму силою!“ **17** І був гріх тих юнаків дуже великий перед Господнім лицем, бо ті люди безчестили Господню жертву **18** А Самуїл служив перед Господнім лицем. Отрок був оперезаний лляним ефодом. **19** А малу верхню одежину робила йому його мати, і принісила йому з року на рік, коли приходила з своїм мужем

принісати річну жертву. **20** А Ілій поблагословив Елкану й його жінку та й сказав: „Нехай Господь дасть тобі нащадків від цієї жінки, за відданого, що Господь узяв“. І пішли вони на місце своє. **21** І Господь згадав про Анну, і вона завагітніла, та й породила трьох синів та дві дочки. А отрок Самуїл ріс із Господом. **22** А Ілій був дуже старій. І почув він усе, що сини його роблять усьому Ізраїлеві, і що вони злягаються з жінками, які відбувають службу при вході скинії заповіту. **23** І він сказав їм: „Нащо ви робите такі речі, про які я чую? Про ваші злі вчинки я чую від усього цього народу. **24** Ні, сини мої, — недобра та чутка, що я чую, — ви відхиляете Господній нарід від Закону! **25** Якщо хто згрішить супроти людини, то помобляться за неї перед Богом. А якщо людина згрішить супроти Господа, — хто заступиться за неї?“ Та вони не слухали голосу батька свого, бо Господь постановив погубити їх. **26** А отрок Самуїл усе ріс, та здобував ласку як у Господа, так і в людей. **27** І прийшов Божий чоловік до Ілія, та й сказав йому: „Так сказав Господь: Чи ж Я справді не об'явився дóмові твого батька, як були вони в Єгипті, у фараоновім домі? **28** Я вибрав його Собі зо всіх Ізраїлевих племен за священика, щоб він входив до Мого жертівника, щоб кадив кадило, щоб носив ефóда перед Моїм лицем. І дав Я дóмові твого батька всі жертви Ізраїлевих синів. **29** Чого ж ви берете під ноги Мою жертву та Мою жертву хлібну, що Я заповів для скинії? І ти вшанував синів своїх більш, як Мене,

щоб ви потовстіли від найкращих частин усякого Ізраїлевого дару перед лицем Моїм. **30** Тому́ то слово Господа, Бога Ізраїлевого, таке: Говорячи, сказав Я: Дім твій та дім батька твого будуть ходити перед Моїм лицем аж навіки. А тепер слово Господнє: Не буде в Мене такого, бо Я шаную тих, хто шанує Мене, а ті, хто зневажає Мене, будуть знева́жені! **31** Ось приходять дні, і Я відітну́ раме́но твоє та раме́но дому батька твого, щоб не було старо́го в домі твоєму. **32** І побачиш біду Мого мешкання, хоч у всьому Я добре чинив Ізраїлеві, і не буде старого в домі твоїм по всі дні. **33** Я не витну в тебе всіх від Мого жертівника, щоб вибрати очі твої, і щоб зробити біль душі твоїй, — та весь доріст твого дому повмирає в силі віку. **34** А оце тобі озна́ка, що прийде на обох синів твоїх, на Хофні та Пінхаса, — обидва вони помруть одно́го дня. **35** А Я поставлю Собі священика вірного, — він буде робити згідно з серцем Моїм та з Моєю душею. І Я збудую йому тривалий дім, і він буде ходити перед Моїм помáзанцем по всі дні. **36** І станеться, — кожен, хто полишиться в домі твоїм, прийде вклонятися йому за агору срібла та за бухане́ць хліба, і скаже: Долучи мене до одного з священицтв, щоб їсти кавалок хліба“.

3 А о́трок Самуїл служив Господéві при Ілії. А Господнє слово було рідке́ за тих днів, видіння не було частé. **2** І сталося того дня, коли Ілі́й лежав на своєму місці, а очі його стали затемня́тися, він не міг бачити, **3** і поки Божий світильник ще не

погас, а Самуїл лежав у Господньому храмі, там, де Божий ковчэг, 4 то покликав Господь до Самуїла: „Самуїле, Самуїле!“ А він відказав: „Ось я!“ 5 І побіг він до Ілія та й сказав: „Ось я, бо ти кликав мене“. А той відказав: „Я не кликав. Вернися, лягай“. І він пішов і ліг. 6 А Господь далі покликав: „Самуїле, Самуїле!“ І встав Самуїл, і пішов до Ілія та й сказав: „Ось я, бо ти кликав мене“. А той відказав: „Не кликав я, сїну мій. Вернися, лягай“. 7 А Самуїл ще не пізнав голосу Господа, і ще не відкрилося йому Господнє слово. 8 А Господь далі покликав Самуїла третій раз. І він устав, і пішов до Ілія та й сказав: „Ось я, бо ти кликав мене“. І зрозумів Ілій, що то Господь кличе óтрока. 9 І сказав Ілій до Самуїла: „Іди, лягай. І якщо знову покличе тебе, то скажеш: „Говори, Господи, бо раб Твій слухає Тебе!“ І пішов Самуїл, та й ліг на своє місце. 10 І ввійшов Господь, і став, і покликав, як перед тим: „Самуїле, Самуїле!“ А Самуїл відказав: „Говори, Господи, бо раб Твій слухає!“ 11 І сказав Господь до Самуїла: „Ось Я зроблю таку річ серед Ізраїля, що в кожного, хто почує про неї, задзвенить в обох вухах його. 12 Того дня Я виконаю над Ілієм все, що Я говорив про дїм його, від початку й до кінця. 13 І розповім йому, що Я суджу дїм його навіки за гріх, про який він знав, що сини його богозневажають, та не спиняв їх. 14 Тому присягнув Я домом Ілія, що не очиститься гріх Ілієвого дому жертвою та жертвою хлібною навіки“. 15 І лежав Самуїл аж до рánkу, і відчинив двері Господнього дому. А Самуїл боявся

розповісти Ілієві про те видіння. **16** І покликав Ілій Самуїла, та й сказав: „Самуїле, сину мій!“ А той сказав: „Ось я!“ **17** І сказав він: „Що то за річ, про яку Він говорив до тебе? Не крий правди передо мною. Нехай Господь зробить тобі так, і нехай додасть, якщо ти скажеш неправду передо мною про щось зо всього того, що говорив Він до тебе!“ **18** І розповів йому Самуїл усе те, і не сказав неправди перед ним. А той сказав: „Він — Господь, нехай зробить те, що добре в очах Його!“ **19** І виростав Самуїл, а Господь був із ним, і не опустив ані жодного зо всіх Його слів. **20** І ввесь Ізраїль, від Дана аж до Беер-Шеви, пізнав, що Самуїл вірний, як пророк Господній. **21** А Господь далі показувався в Шіло, бо Господь явився був у Шіло Самуїлові в слові Господньому.

4 І було Самуїлове слово для всього Ізраїля. І вийшов Ізраїль на війну проти филистимлян, та й таборував при Евен-Гаезері, а филистимляни таборували в Афеку. **2** І вишикувались филистимляни навпроти Ізраїля, а коли бій став тяжкий, то Ізраїль був побитий перед филистимлянами. І вони побили в боєвому шиківі на полі близько чотирьох тисяч чоловіка. **3** І прийшов народ до табору, а Ізраїлеві старші сказали: „Чому вдарив нас Господь сьогодні перед филистимлянами? Візьмімо собі з Шіло ковчега Господнього заповіту, і нехай ввійде поміж нас, і нехай спасе нас із рук наших ворогів“. **4** І послав народ до Шіло, і понесли звідти ковчега заповіту Господа Саваота, що сидить на херувимах. А там були двоє

Ілїєвих синів, Хофні та Пінхас, із ковчегом Божого заповіту. 5 І сталося, як ковчег заповіту Господнього прибув до табору, то весь Ізраїль скрикнув великим окриком, — аж застогнала земля! 6 А филистїмляни почули голос окрику, та й сказали: „Що це за голос цього великого окрику в єврейському таборі?“ І довідалися вони, що Господній ковчег прибув до табору. 7 І полякалися филистїмляни, і говорили: „Бог прибув до табору!“ І сказали вони: „Біда нам, бо такого, як це, не було ще ніколи! 8 Біда нам! Хто нас урятує від руки цих потужних богів? Оце вони, ті боги, що вдарили були Єгипет усякою поразкою у пустині! 9 Зміцніться та будьте мужні, филистїмляни, щоб ви не служили євреям, як вони служили вам. І будьте мужні, — і воюйте!“ 10 І воювали филистїмляни. І був побитий Ізраїль, і кожен утікав до свого намету. І та поразка була дуже велика. І впало з Ізраїля тридцять тисяч піхоти. 11 А Божий ковчег був узятий, і два Ілїєві сини, Хофні та Пінхас, полягли. 12 І побіг один веніамїнівець із бобою, і прибув того дня до Шіло; а одежа його була подерта, і порох на голові його. 13 І прибув він, — аж ось Ілїй сидить на стільці при дорозі й виглядає, бо серце йому тремтіло за Божого ковчеза. А той чоловік прийшов, і розповів у місті, — і закричало все місто! 14 А Ілїй почув голос того крику та й сказав: „Що це за голос того натовпу?“ А той чоловік поспішив і прийшов, та й розповів Ілїєві. 15 А Ілїй був віку дев'ятидесяти й восьми літ, а очі його померкли, і він не міг бачити. 16 І сказав той

чоловік до Ілія: „Я той, що прибіг із бою, і я втік сьогодні з бойовіх лав“. І сказав Ілій: „Що то сталося, мій сину?“ **17** І відповів вісник і сказав: „Ізраїль побіг перед филистїмлянами, і сталась велика поразка в народі. І обидва сини твої, Хофні та Пінхас, полягли. А ковчег Божий узятий!“ **18** І сталося, як згадав він про Божого ковчєга, то впав Ілій зо стільця навзник при брамі, — зламався карк йому, і він помер, бо той муж був старій та тяжкій. А він судив Ізраїля сорок літ. **19** А невістка його, Пінхасова жінка, була важка, близька до родів. І як зачула вона ту звістку, що взятий Божий ковчег і помер тесть її та чоловік її, то впала на коліна, та й породила, бо прийшли на неї породільні болі її. **20** А як настав час смерти її, то казали ті, що стояли при ній: „Не бійся, бо ти породила сина!“ Та вона не відповіла, і не взяла цього до серця свого. **21** І вона назвала ім'я тому хлопцеві: Іхавод, кажучи: „Відійшла Ізраїлева слава!“ Бо почувла про взяття Божого ковчєгу, і про тестя свого та про мужа свого, **22** та й сказала: „Відійшла слава від Ізраїля, бо взятий Божий ковчег“.

5 А филистїмляни взяли Божого ковчєга, і принесли його з Евен-Гаезеру до Ашдоду. **2** І взяли филистїмляни Божого ковчєга, і принесли його до Дагонового дому, і поставили його біля Дагона. **3** А другого дня вранці повставали ашдодяни, аж ось Дагон лежить ницьма на землі перед Господнім ковчєгом! І взяли вони Дагона, і поставили його на його місце. **4** А наступного дня повставали вони

рано, — аж ось Дагон лежить ницьма́ на землі перед Господнім ковчегом! А Дагонова голова та обидві долоні рук його лежать відтяти на порозі, — тільки тулуб Дагонів позостав при ньому. 5 Тому то жерці та всі, хто входить до Дагнового дому, не ступають на Дагонів поріг у Ашдоді аж до цього дня. 6 І стала тяжка́ Господня рука на ашдодян, — і Він їх пустóшив та бив їх болячками, Ашдод та довкїлля його. 7 І побачили ашдодяни, що так, та й сказали: Нехай не зостається з нами ковчег Ізраїлевого Бога, бо стала тяжкою́ Його рука на нас та на Дагна, бога нашого!“ 8 І послали вони, і зібрали до себе всіх филистїмських володарів, та й сказали: „Що ми зробимо з ковчегом Ізраїлевого Бога?“ А ті відказали: „Нехай ковчег Ізраїлевого Бога перейде до Гату“. І вони перенесли ковчега Ізраїлевого Бога. 9 І сталося по тому, як вони перенесли його, то Господня рука була проти міста, — сталося дуже велике замішання. І вдарив Він людей того міста від малóго й аж до великого, — і появилися на них болячки. 10 І вони вислали Божого ковчега до Екрону. І сталося, як Божий ковчег прибув до Екрону, то екроняни стали кричати, говорячи: „Перенесли до нас ковчега Ізраїлевого Бога, щоб вигубив нас та наро́д наш!“ 11 І послали вони, і зібрали всіх филистїмських володарів, та й говорили: „Відшліть ковчега Ізраїлевого Бога, нехай вернеться на місце своє, і нехай не поб'є нас та наро́да нашого“, бо було смертельне замішання в усьому місті. І Божа рука стала там дуже тяжка́. 12 А ті люди, хто не повмира́в,

були вдарені болячками, — і зойк міста піднявся до неба!

6 І був Божий ковчег у филистимській землі сім місяців. **2** І покликали филистимляни жерців та ворожбитів, говорячи: „Що робити з Господнім ковчегом? Скажіть нам, як відіслати його на його місце?“ **3** А ті сказали: „Якщо ви відсилаєте ковчега Ізраїлевого Бога, то не відсилайте його порожньо, але конче принесіть Йому жертву за провину, — тоді будете вілікувані, і ви пізнаєте, чому не відступає Його рука від вас“. **4** І ті спитали: „Яка ж та жертва за провину, що ми принесемо Йому?“ А ті відказали: „За числом филистимських володарів — п'ять золотих болячок та п'ять золотих мишей. Бо одна поразка для всіх вас та для ваших володарів. **5** І зробіть подоби ваших болячок та подоби ваших мишей, що вигублюють землю, і воздайте славу Ізраїлевому Богові, — може Він полегчить Свою руку з-над вас і з-над ваших богів та з-над вашого краю. **6** І чого ви будете робити запеклими свої серця, як робили запеклим серце своє Єгипет та фараон? Чи ж не тоді, як Він чинив дивні речі з ними, не відпустили їх, і вони пішли? **7** А тепер візьміть, і зробіть одного нового воза, і візьміть дві дійні корови, що на них не накладалося ярма, і запряжіть ті корови до воза, а їхні телята відведете від них додому. **8** І візьмете Господнього ковчега, та й поставите його на воза, а золоті речі, що ви принесете Йому жертвою за провину, покладете в скрині збоку її. І відпустите

його, і він піде. **9** І побачите: Якщо він увійде до Бет-Шемешу дорогою до своєї границі, — він зробив нам це велике зло. А якщо ні, то пізнаємо, що не його рука доторкнулася нас, — випадок то був нам“. **10** І зробили ті люди так. І взяли вони дві дійні корови, і запрягли їх до воза, а їхніх телят замкнули вдома. **11** І поставили вони Господнього ковчега на воза, і скриню, і золоті миші, і подобу їхніх болячок. **12** І корови пішли просто дорогою до Бет-Шемешу. Ішли вони однією бітою дорогою та все ревли, і не відхилялися ні праворуч, ні ліворуч. А филистимські володарі йшли за ними аж до границі Бет-Шемешу. **13** А люди Бет-Шемешу жали пшеницю в долині. І звели вони очі свої та й побачили ковчега, — і зраділи, що побачили! **14** А віз увійшов на поле бет-шемешанина Ісуса, та й став там, а там був великий камінь. І вони накололи дров із воза, а корів принесли цілопаленням для Господа. **15** А Левити зняли Господнього ковчега та скриню, що була з ним, що в нім були золоті речі, та й поставили при великому камені. А люди Бет-Шемешу принесли цілопалення, і принесли того дня жертви для Господа. **16** А п'ять филистимських володарів бачили це, і вернулися того дня до Екрону. **17** А оце ті золоті болячки, що филистимляни звернули Господеві жертвою за провину: одна за Ашдод, одна за Газу, одна за Ашкелон, одна за Гат, одна за Екрон. **18** А золоті миші були за числом усіх филистимських міст п'ятох володарів, від міста твердинного й аж до безмурного селá, і аж до великого каменя,

що на ньому поставили Господнього ковчега, і він знаходиться аж до цього дня на полі бет-шемешанина Ісуса. **19** І вдарив Господь людей Бет-Шемешу, бо вони заглядали в Господній ковчег. І вибив Він між народом п'ятдесят тисяч чоловіка та сімдесят чоловіка. І був народ у жалобі, бо Господь ударив народ великою поразкою. **20** І сказали люди Бет-Шемешу: „Хто зможе стати перед лицем Господа, Того Бога Святого? І до кого Він піде від нас?“ **21** І вони послали послів до мешканців Кір'ят-Єаріму, говорячи: „Филистимляни вернули Господнього ковчега. Зійдіть, знесіть його до себе“.

7 І поприходили люди Кір'ят-Єаріму, та й підняли Господнього ковчега, і внісли його до Авінадавого дому на узгір'ї в Гів'ї, а сина його Елеазара посвятили стерегти Господнього ковчега. **2** І сталося, від дня, коли ковчег полишився у Кір'ят-Єарімі, минуло багато часу, а було його двадцять літ. А весь Ізраїлів дїм плакав за Господом. **3** І сказав Самуїл до всього Ізраїлевого дому, говорячи: „Якщо ви цілим вашим серцем вертаєтеся до Господа, повикидайте з-поміж себе чужих богів та Астарт, і міцно прихиліть свої серця до Господа, і служіть Самому Йому, — і Він спасе вас із руки филистимлян“. **4** І повикидали Ізраїлеві сини Ваалів та Астарт, та й служили Господеві, Самому Йому. **5** І сказав Самуїл: „Зберіть усього Ізраїля до Міцпї, а я буду молитися за вас до Господа!“ **6** І зібралися до Міцпї, і черпали воду та лили перед Господнім лицем, і постили того дня, та й казали

там: „Ми згрішили перед Господом!“ І судив Самуїл Ізраїлевих синів у Міцпї. **7** І почули филистїмляни, що Ізраїлеві сини зібралися до Міцпї, — і піднялися филистимські володарі на Ізраїля. І почули про це Ізраїлеві сини, та й злякалися филистїмлян. **8** І сказали Ізраїлеві сини до Самуїла: „Не переставай клікати за нас до Господа, нашого Бога, і нехай Він спасе нас від руки филистїмлян“. **9** І взяв Самуїл одне молбчне ягнї, і принїс його повним цілопáленням для Господа. І клікав Самуїл до Господа за Ізраїля, а Господь відповїв йому. **10** І принбсїв Самуїл цілопáлення, а филистїмляни приступїли до ббю проти Ізраїля. І заgrimїв Господь того дня сильним громом на филистїмлян, та й привїв їх у замїшання, — і були вони побитї перед Ізраїлем. **11** І повихбдили Ізраїлеві люди з Міцпї, та й гнали филистїмлян, і били їх аж під Бет-Кар. **12** І взяв Самуїл одного кáменя, і поклав між Міцпою та між Шенам, та й назвав ім'я йому: Евен-Єзер. І він сказав: „Аж доти допомїг нам Господь“. **13** І були филистимляни перембженї, і далї вже не вхбдили в Ізраїлеві границї. І була Господня рука на филистїмлянах за всї днї Самуїлові. **14** І вернулися до Ізраїля тї мїстá, що филистїмляни забрали були від Ізраїля, від Екрбну й аж до Гáту, а їхню границу Ізраїль урятував від руки филистїмлян. І був мир між Ізраїлем та між Аморєянином. **15** І судив Самуїл Ізраїля всї днї життя свого. **16** І ходив він рік-рїчно, і обходив Бет-Ел, і Гїлгал, і Міцпú, — і судив Ізраїля по всїх тих мїсцáх.

17 І вертався до Рамі, бо там був дім його, і там судив Ізраїля. І він збудував там жéртівника для Господа.

8 І сталося, як Самуїл постáрівся, то поставив синів своїх за сáддів для Ізраїля. 2 І було ім'я перворідного сина його Йоїл, а ім'я другого його — Авійя, судді в Беер-Шеві. 3 А сини його не йшли його дорогою, — і вхилялись до зйску, і брали підкупа, і ламали Закóна. 4 І зібралися всі Ізраїлеві старші, і прийшли до Самуїла до Рамі, 5 та й сказали до нього: „Ось ти постáрівся, а сини твої не йдуть дорóгами твоїми. Тепер настанові нам царя, щоб судив нас, як у всіх нарóдів“. 6 І була та річ зла в Самуїлових очáх, як вони сказали: „Настанові нам царя, щоб судив нас“. І молився Самуїл до Господа. 7 І сказав Господь до Самуїла: „Послухай голосу того нарóду щодо всього, про щó він сказав тобі, бо не тобою вони погóрдували, але Мною погóрдували, щоб Я не царювáв над ними. 8 Як усі ті ділá, що вони чинили від дня, коли Я вивів їх з Єгипту, і аж до цього дня, і як вони кїдали Мене й служили іншим богáм, так вони чинять і тобі. 9 А тепер послухай їхнього голосу, тільки конче остережеш їх, і розповіси їм прáво того царя, що буде царювáти над ними“. 10 І переказав Самуїл всі Господні словá до нарóду, що жадав від нього царя, 11 і сказав: „Оце буде прáво царя, що царювáтиме над вами: він візьме синів ваших і поставить собі в колесніці свої та серед їздців своїх, і вони бóдуть бігати перед колесніцею його; 12 і щоб поставити собі тисячників та п'ятдесятників, і щоб орати óрку його,

і щоб жати жніво його, і щоб робити зброю військову його та колеснічні приладдя його. **13** А дочок ваших забере за мироварниць, і за кухарок, і за пекарок. **14** І він позабирає поля ваші, і виноградники ваші, та кращі ваші олівки, — і пороздає своїм слугам. **15** А з вашого посіву та з ваших виноградників братиме десятину, і даватиме своїм євнухам та своїм слугам. **16** І він забере рабів ваших, і ваших невільниць, і найліпших ваших юнаків, і ваших ослів, — і буде вживати їх на роботу свою. **17** Він братиме десятину з вашої отари, а ви станете йому за рабів. **18** І ви будете клікати того дня проти вашого царя, якого собі вибрали, — та не відповість вам Господь того дня!“ **19** Та народ відмовився слухати Самуїлового голосу, та й сказав: „Ні, — нехай тільки цар буде над нами! **20** І будемо ми, як усі люди, і буде нас судити наш цар. І він ходитиме перед нами, і провадитиме наші війни“. **21** І вислухав Самуїл усі слова народу, і переказав їх глосно Господеві. **22** А Господь сказав до Самуїла: „Послухайся їхнього голосу, і постав їм царя!“ І сказав Самуїл до Ізраїлевих людей: „Ідіть кожен до міста свого!“

9 І був чоловік із Венямінового племені, а ім'я йому Кіш, син Авїїла, сина Церорового, сина Бехоратового, сина Афїяхового, венямінівець, людина заможна. **2** І був у нього син, а ім'я йому Саул, молодий та гарний. І з Ізраїлевих синів не було нікого вродливішого за нього, — цілою головою він був вищий від кожного з усього народу. **3** І пропали були Кішові, Сауловому

батькові, ослиці. І сказав Кіш до свого сина Саула: „Візьми з собою одного із слуг, і встань, — іди, пошукай ослиці!“ 4 І він перейшов Єфрёмові гóри, і перейшов край Шаліша, — та не знайшли. І перейшли вони край Шеаліму, — та нема. І перейшов він край Веніяминів, та не знайшли. 5 Увійшли вони до краї Цуф, і Саул сказав до свого слуги, що з ним: „Давай вернімося, щоб не занехав батько ослиць, та не став журітися за нами!“ 6 А той відказав йому: „Ось у цьому місті є чоловік Божий, а той чоловік шанований. Усе, що він говорить, конче справджується. Тепер сходімо туди, — може він покаже нам нашу дорогу, що нею ми пішли б“. 7 І сказав Саул до свого слуги: „Ось ми підемо, — та щó ми принесемо цьому чоловікові? Бо хліб вийшов із наших торб, а подарúnка нема, щоб принести Божому чоловікові. Щó ми маємо?“ 8 А той слуга далі відповідав Саулові та й сказав: „Ось у руці моїй знаходиться чверть шéкля срібла, і я дам Божому чоловікові, а він розповість нам про нашу дорогу“. 9 Колись в Ізраїлі, коли хто ходив питатися Бога, то так говорив: „Давайте підемо до провідця“. Бо що сьогодні „прорóк“, колись звалося „провідець“. 10 І сказав Саул до свого слуги: „Добре твоє слово. Давай підемо!“ І пішли вони до того міста, де був чоловік Божий. 11 Коли вони підіймалися по узбіччях до міста, то знайшли дівчат, що вийшли були набрати води. І сказали вони до них: „Чи є тут провідець?“ 12 А ті відповілі їм та й сказали: „Є, — ось перед тобою! Поспіши тепер, бо сьогодні він

прийшов до міста, — бо сьогодні в на́рда жертва на па́гірку. **13** Як уві́йдете до міста, так зна́йдете його, поки він не вийде на па́гірок їсти, — бо народ не їсть аж до його прихо́ду, бо він благословляє жертву, потім їдять поклі́кані. А тепер уві́йдіть, бо зараз ви зна́йдете його“. **14** І підня́лися вони до міста. Як вони вхо́дили до се́редини того міста, аж ось Самуї́л вихо́дить навпро́ти них, щоб іти на па́гірок. **15** А Госпо́дь, за день перед Сауловим прихо́дом, виявив був Самуї́лові, говорячи: **16** „Цього ча́су взавтра пошлю до тебе чолові́ка з Венія́миного кра́ю, і ти пома́жеш його на волода́ря над Мої́м Ізраї́левим народом, і він спасе наро́д Мій від руки филисти́млян. Я бо згляну́вся на народ Мій, бо голо́сіння його дійшо́ до Мене!“ **17** А коли Самуї́л побачив Сау́ла, то Госпо́дь сказав йому: „Оце той чолові́к, що Я ка́зав тобі, — він володі́тиме наро́дом Мої́м“. **18** І піді́йшов Сау́л до Самуї́ла в се́редині брами та й сказав: „Скажи мені, де́ тут ді́м прові́дця?“ **19** І відпові́в Самуї́л Саулові та й сказав: „Я той прові́дець. Вийди перед мене на па́гірок, і ви бу́дете їсти зо мною сьогодні. А рано я відпу́щу тебе, і про все, що в се́рці твої́м, я розпові́м тобі. **20** А щодо осли́ць, що пропа́ли тобі, — сьогодні вже три дні, — не жури́ся за них, бо знайшли́ся вони. Та для кого́ все пожада́не в Ізраї́лі? Хіба ж не для те́бе та для всього́ дому ба́тька тво́го?“ **21** І відпові́в Саул та й сказав: „Чи ж я не венія́міні́вець, із найменших Ізраї́левих пле́мен? А рід мій найменши́й з усі́х родів Венія́миного плéмени. І чо́го ти говори́ш мені ота́ке

слово?“ 22 І взяв Самуїл Саула та слугу його, і ввів їх до кімнати, і дав їм місце на чолі покликаних, а тих було близько тридцяти чоловіка. 23 І сказав Самуїл до кúхаря: „Дай же ту частку, що дав я тобі, що про неї я сказав тобі: Відклади її в себе!“ 24 І подав кúхар стегно та те, що на ньому, і поклав перед Саулом. А Самуїл сказав: „Оце позоставлене! Поклади перед собою та їж, бо воно сховане для тебе на умóвлений час, коли я сказав: Покликав я наро́д“. І Саул їв із Самуїлом того дня. 25 І зійшли вони з пагірка до міста, і він розмовляв із Саулом на даху свого дому. 26 І повставали вони рано вранці. І сталося, як зійшла рання зоря, то Самуїл кликнув до Саула на дах, говорячи: „Уставай же, і я відпущу тебе!“ І встав Саул, і вони вийшли обое, він та Саул, на вулицю. 27 Коли вони підходили на край міста, то Самуїл сказав до Саула: „Скажи тому слугі, і нехай він іде перед нами“. І той пішов. „А ти зараз спиніся, — я оголошу тобі Боже слово!“

10 І взяв Самуїл посудинку оливи, та й вилляв на його голову, і поцілував його та й сказав: „Чи це не помазав тебе Господь над спадком Своїм на володаря? (І будеш ти царювати над народом Господнім, і ти визволиш його від руки ворогів його навколо. І ось тобі ознака, що Господь помазав тебе над спадком Своїм на володаря.) 2 Як підеш ти сьогодні від мене, то при Рахілінім гробі, у Веняміновій країні в Целцаху, знайдеш двох людей, і вони скажуть тобі: Знайдені ті ослиці, яких ти шукати ходив. А

оце ба́тько твій занеха́яв справи тих ослиць, та й зажури́вся за вас, говорячи: Що́ я зроблю́ для свого сина? **3** І пере́йдеш ти звідти й далі, і пі́деш аж до дібро́ви Фаво́рської, а там зна́йдуть тебе три чоловіки, що йдуть до Бога до Бет-Елу, — один несе трьох ягнят, а один несе три буханці хліба, а один несе бурдюка́ вина. **4** І запитають вони тебе про мир, та дадуть тобі два хліби, і ти візьмеш із їхньої руки. **5** Потому вийдеш ти на Божий горбок, де намісники филистимські. І станеться, як ти ввійдеш там до міста, то стрі́неш громаду пророків, що сходять з па́гірка, а перед ними а́рфа, та бубон, та сопілка, та цітра, і вони пророку́ють. **6** І злине на тебе Дух Господній, і ти будеш з ними пророкува́ти, і станеш іншою людиною. **7** І станеться, коли збу́дуться тобі ці ознаки, — роби собі, що зна́йде рука твоя, бо Бог з тобою. **8** І зійдеш ти передо мною до Гі́лгалу, а я зійду́ до тебе, щоб принести цілопа́лення, щоб приносити мирні жертви. Сім день будеш чекати, аж поки прийду́ я до тебе, і завідо́млю тебе, що́ будеш робити“. **9** І сталося, як повернувся він, щоб іти від Самуїла, то Бог змінив йому серце на інше, а всі ті ознаки прийшли того дня. **10** І прийшли вони туди до Гі́в'ї, аж ось громада пророків назустріч йому́. І злинув на нього Дух Божий, — і він пророкував серед них. **11** І сталося, — кожен, хто знав його відда́вна, а тепер побачили, — ось він пророкує ра́зом із пророками, то казали один до о́дного: „Що́ то сталося Кішовому синові? Чи й Саул між пророками?“ **12** І відповів чоловік

звідти й сказав: „А хто їхній батько?“ Тому то стало за приказку: „Чи й Саул між пророками?“ 13 І перестав він пророкувати, і прийшов на пагірок. 14 І сказав Саулів дядько до нього та до слуги його: „Куди ви ходили?“ А той відказав: „Шукати ослиць. І побачили ми, що нема, і прийшли до Самуїла“. 15 А дядько Саулів сказав: „Скажи ж мені, що сказав вам Самуїл?“ 16 І сказав Саул до дядька свого: „Справді розповів нам, що знайдені ті ослиці“. А про справу царства, що говорив Самуїл, не розповів йому. 17 І скликав Самуїл народ до Господа, до Міцпї, 18 та й сказав до Ізраїлевих синів: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Я вивів Ізраїля з Єгипту, і спас вас із руки Єгипту та з руки всіх царств, що гнобили вас. 19 А ви сьогодні погордували своїм Богом, що Він спасає вас з усіх нещасть ваших та утисків ваших. І ви сказали йому: „Ні, таки царя постав над нами. А тепер ставайте перед Господнім лицем за вашими племéнами та за вашими тисячами“. 20 І привів Самуїл усі Ізраїлеві племéна, і булó виявлене Веніямінове плém'я. 21 І привів він Веніяминове плém'я за рóдами його, і був виявлений рід Матріїв. І привів він рід Матріїв за їхніми мужчінами, і був виявлений Саул, син Кішів. І шукали його, та не знаходили. 22 І питалися Господа ще: „Чи прийде він ще сюди?“ А Господь відповів: „Он він заховáвся між речами!“ 23 І вони побігли, і взяли його звідти. І він став серед народу, — і був вищий від усього народу на цілу гóлову. 24 І сказав Самуїл до всьóго народу: „Чи бачите, кого вибрав Господь?

Бо нема такого, як він, серед усього наро́ду“. І ввесь народ ізняв крик та й сказав: „Хай живе цар!“ 25 А Самуїл промовляв до наро́ду про права́ царства, і записав те до книги, та й поклав перед Господнім лицем. І відпустив Самуїл увесь народ, кожного до дому свого. 26 І також Саул пішов до дому свого до Гів'ї, а з ним пішли ті воякі́, що Господь діткнувся їхніх сердець. 27 А негідні сини говорили: „Що, нас спасе отакий?“ І гордували ним, і не принесли йому дара. Та він мовчав.

11 І вийшов аммонітянин Нахаш, і таборував при гілеадському Явешу. І сказали всі яवेशкі люди до Нахаша: „Склади з нами умову, — і ми будемо служити тобі!“ 2 І сказав до них аммонітянин Нахаш: „Про це складу́ з вами умову, — щоб кожному з вас ви́брати праве око, і я вчиню́ це на га́нбу для всього Ізраїля“. 3 І сказали до нього яवेशкі старші: „Зачекай нам сім день, і нехай ми пошлемо́ послів у всі Ізраїлеві краї. І якщо нема нам порятунку, то вийдемо до тебе“. 4 І прийшли ті послі до Саулової Гів'ї, і говорили ті слова́ до ушей народу. І ввесь народ підніс свій голос, та й заплакав. 5 Аж ось Саул іде за худобою з поля. І сказав Саул: „Що народові, що плачуть?“ І розповілі йому слова яवेशких людей. 6 І злинув Божий Дух на Саула, як слухав він ті слова́, і дуже запалав його гнів! 7 І взяв він пару худобин, і порізував її, і порозсилав по всім Ізраїлевім Краї́ через послів, говорячи: „Хто не вийде за Саулом та за Самуїлом, — отак буде зрблено худобі його!“ І великий страх спав

на людей, і вони повиходили, як один чоловік. **8** І він перелічив їх у Безеку, - і було Ізраїлевих синів триста тисяч, а Юдиних людей — тридцять тисяч. **9** І сказали вони до послів, що прийшли: „Так скажете мешканцям гілеадського Явешу: Узавтра, як пригріє сонце, буде вам порятунк“. І прийшли ті послы, і розповіли явеським людям, — і вони зраділи. **10** І сказали явеські люди: „Узавтра ми вийдемо до вас, а ви зробите нам усе, що добре в очах ваших“. **11** І сталося назавтра, і склав Саул із наробу три відділи, і вони пройшли в середину табору за ранньої сторожі, та й били Аммона аж до спекоти дня. І сталося, — позосталі розбіглися, і не позосталося між ними двох разом. **12** І сказав народ до Самуїла: „Хто той, що запитував: Саул буде царювати над нами? Дайте тих людей, а ми їх повбиваємо!“ **13** Та Саул сказав: „Ніхто не буде забитий цього дня, бо Господь сьогодні зробив спасіння серед Ізраїля“. **14** А Самуїл сказав до народу: Ходіть, і підемо в Гілгал, та й відновимо там царство!“ **15** І пішов увесь народ до Гілгалу, і настановили царем там Саула перед Господнім лицем у Гілгалі, і принесли мирні жертви перед Господнім лицем. І дуже радів там Саул та всі Ізраїлеві мужі!

12 І сказав Самуїл до всього Ізраїля: „Ось я послухався вашого голосу в усьому, що ви говорили мені, — і поставив над вами царя. **2** А тепер той цар ось ходить перед вами. А я постарів та посивів, а сини мої — ось вони з вами. І я ходив перед вами від своєї молодости аж до цього дня. **3** Ось я! Свідкуйте проти мене перед

Господом та перед Його помáзанцем: чийóго вола я взяв, чи осла чийóго взяв я? А кого я гнобив, кому чинив насíльство? І з чиєї руки взяв я пídкупа, і відвернув свої очі від нього? І все це я поверну́ вам“.

4 А вони сказали: „Не гнобív ти нас, і не чинив нам насíльства, і ні від кóго нічóго не брав“. **5** І він сказав: „Госпóдь свідок на вас, і свідок Його помáзанець цього дня, що ви нічого не знайшли в моїй руці“. А народ сказав: „Свідок!“ **6** І сказав Самуїл до народу: „Свідок Господь, що поставив Мойсея та Аарóна, і що вивів наших батьків із єгипетського крáю. **7** А тепер станьте, і я буду судíтися з вами перед Господнім лицем про всі добродíйства Господні, які Він учинив із вами та з вашими батькáми. **8** Як Яків прийшов був до Єгипту, і батькí ваші клікали до Господа, то Господь послав Мойсея та Аарона, і вони вивели ваших батьків із Єгипту, і осадíли їх у цьому місці. **9** Та вони забу́ли Господа, Бога свого, і Він передав їх у руку Сісэри, начальника хацорського війська, і в руку філістíмлян та в руку моавського царя, — і вони воювали проти них. **10** І клікали вони до Господа та говорили: „Згрішили ми, бо покинули Господа та й служили Ваáлам та Астáртам. А тепер урятуй нас із руки наших ворогів, і ми бóдемо служити Тобі. **11** І послав Господь Єруббаáла, і Бедáна, і Їфтáха, і Самуїла, — і врятував вас із руки довкóлишніх ваших ворогів, і ви сиділи безпечно. **12** А коли ви побачили, що Нахаш, цар аммонських синів, прийшов на вас, то сказали мені: Ні, — нехай царює над нами цар! А

Цар ваш — Господь, Бог ваш. **13** А тепер ось той цар, якого ви вибрали, якого ждали, і ось дав Господь над вами царя. **14** Якщо ви будете боятися Господа, і будете служити Йому, і будете слухатися Його голосу, і не будете непокірні до Господніх заповідей, то будете й ви, і цар, що царює над вами, ходити за Господом, Богом вашим. **15** А якщо ви не будете слухатися Господнього голосу, і будете непокірні до Господніх заповідей, то Господня рука буде проти вас та проти ваших батьків! **16** І ось тепер станьте, і побачте ту велику річ, що Господь зробить на ваших очах. **17** Чи ж сьогодні не жнив'а на пшеницю? Я покличу до Господа, і Він пошле грім та дощ, а ви пізнаєте й побачите, що велике ваше зло, яке ви зробили в Господніх очах жаданням для себе царя". **18** І клікнув Самуїл до Господа, а Господь послав того дня грім та дощ. І увесь народ сильно злякався Господа та Самуїла! **19** І сказав увесь народ до Самуїла: „Помолися за своїх рабів до Господа, Бога твого, щоб нам не померти, бо понад усі наші гріхи додали ми ще й оце зло, що ждали для себе царя". **20** І сказав Самуїл до народу: „Не бійтеся! Ви зробили все те зло, тільки не відступіть від Господа, і служіть Господеві всім серцем своїм! **21** І не відступайте, і не йдіть за марнотами, які не допоможуть і які не врятують, бо марнота вони. **22** Бо Господь не полішить народу Свого ради Свого великого Ім'ення, бо зволив Господь зробити вас народом Своїм. **23** Також я, — не дай мені, Боже, грішити проти Господа, щоб перестав я

молитися за вас! І я буду наставляти вас на дорогу добру та пр́осту. **24** Тільки бійтеся Господа, і служіть Йому правдиво всім вашим серцем, бо ви бачили, які великі діла вчинив Він із вами! **25** А якщо справді будете чинити зло, — погинете й ви, і цар ваш!“

13 Рік був, як Саул зацарюва́в, і два роки царював над Ізраїлем. **2** І вибрав собі Саул три тисячі з Ізраїля, — дві тисячі були з Саулом у Міхмаші та на горі Бет-Елу, а тисяча були з Йонатаном у Веніяминовій Гів'ї. А решту народу відпустив він кожного до наметів своїх. **3** І побив Йонатан филистимського намісника, що в Геві. І почули це филистимляни, а Саул засурми́в у сурму́ по всьому Краю, говорячи: „Нехай почують євреї!“ **4** А весь Ізраїль чув, говорячи: „Саул побив филистимського намісника, і тим Ізраїль став ненáвисним серед филистимлян“. І скликаний був народ за Саулом до Гілгалу. **5** А филистимляни були зібрані воювати з Ізраїлем, — тридцять тисяч возів і шість тисяч верхівців, а народу, щодо численности, як піску на морському березі. І вийшли вони, і таборувáли в Міхмаші, на схід Бет-Авену. **6** А Ізраїльтянин побачив, що скру́тно йому, що наро́д був пригно́блений, — і народ ховався по печéрах, і по щілинах, і по скéлях, і по льохáх та по яма́х. **7** А інші євреї перейшли Йорда́н до краю Гада та до Гілеаду. А Саул був ще у Гілгалі, а весь народ із тривогою поспішав за ним. **8** І чекав він сім день умóвленого ча́су, що призначив Самуїл, та Самуїл не прийшов до Гілгалу,

— і народ став розбігатися від нього. **9** І сказав Саул: „Приведіть до мене призначене на цілопалення та мирні жертви“. І він приніс цілопалення. **10** І сталося, як скінчив він принісати цілопалення, то ось приходить Самуїл. І вийшов Саул, щоб зустріти його, щоб привітати його. **11** І сказав Самуїл: „Що ти зробив?“ А Саул відказав: „Бо я бачив, що народ розбігається від мене, а ти не прийшов на умовлений час тих днів. А филистимляни зібралися в Міхмаші. **12** І я сказав: Тепер филистимляни зійдуть до мене до Гілгалу, а Господнього лиця я ще не вблагав. І я вирішив, і приніс цілопалення!“ **13** І сказав Самуїл до Саула: „Ти зробив нерозумне! Не послухав ти наказів Господа, Бога свого, що наказав був тобі, бо тепер Господь міцно поставив би аж навіки твоє царство над Ізраїлем. **14** А тепер царство твоє не буде стояти, — Господь пошукав Собі мужа за серцем Своїм, і Господь наказав йому бути володарем над народом Своїм, бо ти не виконав, що наказав був тобі Господь“. **15** І встав Самуїл, і зійшов із Гілгалу до Веніяминової Гів'ї. А Саул перелічив народ, що знаходився з ним, — близько шости сотень чоловіка. **16** І Саул і син його Йонатан та народ, що знаходився з ним, сиділи в Веніяминовій Геві, филистимляни ж таборували в Міхмаші. **17** І вийшли руїтники з филистимського табору трьома відділами: один відділ звертається на офрїйську дорогу до країю Шуал, **18** і один відділ звертається на дорогу до Бет-Хорону, а один відділ звертається на дорогу до границі, що провадить від

Ге-Цевоїму до пустині. **19** А коваля не було по всім Ізраїлевім Краї, бо филистїмляни сказали: „Щоб не робили євреї мечá чи списа!“ **20** І схóдив увесь Ізраїль до филистїмлян гострити кожен свого плуга, і заступа свого, і сокиру свою, і серпá свого, **21** коли тупїлися вїстря плугів, і заступів, і вил, і сокир, і мусїли схóдити, щоб направити вїстря рожнá. **22** І сталося за днїв війни, — і не знайшлося ані меча, ані списá в руцї всього народу, що був з Саулом та з Йонатáном, та був знайдений тїльки для Саула та для сина його Йонатána. **23** І вийшла филистимська залóга до перехóду Міхмашу.

14 Однóго дня сказав Йонатán, син Саулів, до слуги, свого зброєнóші: „Ходїм, і перейдїмо до филистимської залóги, що з того бóку“. А батькові своєму він цього не розповів. **2** А Саул сидів на кінцї згїр'я під гранáтовим дéревом, що в Міґроні. А народу, що з ним, було близько шости сотень чоловіка. **3** А Ахїя, син Ахїтува, брата Іхавода, сина Пінхаса, сина Ілїя, священника в Шїлó, носив ефóда. А народ не знав, що пішов Йонатán. **4** А між тими переходами, що Йонатán хотїв перейти до филистимської залóги, була зубчáста скеля з цього боку перехóду й зубчáста скеля з того боку перехóду. А ім'я однїй Боцец, а ім'я другїй Сенне. **5** Один зуб — скеля — стовп із півночі, навпроти Міхмашу, а один із півдня, навпроти Геви. **6** І сказав Йонатан до слуги, свого зброєнóші: „Ходїм, і перейдїмо до сторóжі тих необрїзаних, може Господь зробить помїч для нас, — бо Госиодéві

нема перешкоди спасати через багатьох чи через небагатьох“. 7 І сказав йому його зброєноша: „Роби все, що на серці твоїм! Звертай собі, — ось я з тобою, куди хоче серце твоє“. 8 І сказав Йонатан: „Ось ми приходимо до тих людей, і покажемо їм. 9 Якщо вони скажуть до нас так: Стійте тихо, аж ми прийдемо до вас, — то ми станемо на своєму місці, і не підіймемося до них. 10 А якщо вони скажуть так: Підійміться до нас, — то підіймемося, бо Господь дав їх у нашу руку. Це для нас буде знаком“. 11 І вони обидва показалися филистимській сторожі. І сказали филистимляни: „Ось виходять із щілин євреї, що поховалися там“. 12 І люди залюги відповіли Йонатанові та його зброєноші та й сказали: „Підіймися до нас, — і ми вам щось скажемо!“ І сказав Йонатан зброєноші своєму: „Підіймайся за мною, бо Господь дав їх у Ізраїлеву руку!“ 13 І піднявся Йонатан на руках своїх та на ногах своїх, а за ним його зброєноша. І падали филистимляни перед Йонатаном, а його зброєноша добивав за ним. 14 І була перша поразка, що вдарив Йонатан та його зброєноша, близько двадцяти чоловіка, на половині скиби оброблюваного парюю волів поля на день. 15 І стався сполох у табірі, на полі, та в усьому народі. Залюга та нищителі — затремтіли й вони. І задрожала земля, і знявся великий сполох! 16 І побачили Саулові вартівники в Веніяминовій Гів'ї, аж ось натовп розпливається, і біжить сюди та туди. 17 І сказав Саул до народу, що був з ним: „Перегляньте й побачте, хто пішов

від нас?“І переглянули, аж ось нема Йонатана та його зброєноші. 18 І сказав Саул до Ахійї: „Принеси Божого ковчега!“Бо Божий ковчег був того дня з Ізраїлевими синами. 19 І сталося, коли Саул говорив до священика, то замішання в филистимському таборі все більшало та шірилось. І сказав Саул до священика: „Спини свою руку!“ 20 І зібралися Саул та весь народ, що був із ним, і вони пішли аж до місця бою, — аж ось меч кожного на його ближнього, замішання дуже велике! 21 А між филистимлянами, як і давніш, були євреї, що поприходили з ними з табором, — і вони теж перейшли, щоб бути з Ізраїлем, що був із Саулом та Йонатаном. 22 А всі ізраїльтяни, що ховалися в Єфремових горах, почули, що филистимляни втікають, і погналися за ними й вони до бою. 23 І спас Господь Ізраїля того дня. А бій перейшов аж за Бет-Евен. 24 Та ізраїльтянин був пригноблений того дня. А Саул наклав клятву на народ, говорячи: „Проклятий той чоловік, що буде їсти хліб до вечора, поки я пімщуся на своїх ворогах.“І весь той народ не їв хліба 25 І весь народ пішов до лісу, а там був мед на галевині. 26 І ввійшов народ до того лісу, аж ось струмок меду! Та ніхто не простяг своєї руки до уст своїх, бо народ боявся присяги. 27 А Йонатан не чув, коли батько його запрягнув був народ. І простягнув він кінець кия, що був у руці його, і вмочив його в стільник меду, та й підніс руку свою до уст своїх. І роз'яснілися очі йому! 28 А на це один із народу промовив і сказав: „Запрягаючи,

заприсяг твій батько народ, говорячи: Проклятий той чоловік, що буде їсти хліб сьогодні! І змучився від цього народ“. 29 І сказав Йонатан: „Знешасливив мій батько цю землю! Подивіться но, як роз'яснілися очі мої, коли я скуштував трохи цього меду. 30 А що, коли б народ сьогодні справді був їв зо здобичі своїх ворогів, що знайшов? Чи тепер не збільшилася б поразка филистимлян?“ 31 І били вони того дня між филистимлянами від Міхмашу аж до Айялону. А народ дуже змучився. 32 І кинувся народ на здобич, і позабирали худобу дрібну й худобу велику та телят, та й різали на землю. І їв народ із кров'ю! 33 І розповілі Саулові, кажучи: „Ось народ грішить проти Господа, — їсть із кров'ю!“ А той відказав: „Зрадили ви! Прикотіть до мене сьогодні великого каменя“. 34 І сказав Саул: „Розійдіться між людьми, та й скажіть їм: Приведіть до нас кожен вола свого, і кожен штуку дрібної худобини, і заріжте тут. І будете їсти, і не згрішите проти Господа, якщо не будете їсти з кров'ю. І поприводив увесь народ тієї ночі кожен вола свого своєю рукою, і порізали там. 35 І збудував Саул жертовника для Господа; його першого зачав він будувати, як жертовника для Господа. 36 І сказав Саул: „Зійдімо вночі за филистимлянами, та й винищуймо їх аж до ранкового світла, — і не полишімо між ними нікого“. А вони сказали: „Роби все, що добре в очах твоїх“. А священник сказав: „Пристапимо тут до Бога!“ 37 І запитався Саул Бога: „Чи зійти за филистимлянами? Чи даси їх в Ізраїлеву руку?“ Та Він

не відповів йому того дня. **38** І сказав Саул: „Зійдіться сюди всі видатні народу, і пізнайте та побачте, у чому стався той гріх сьогодні. **39** Бо як живий Господь, що допоміг Ізраїлеві, — якщо він був хоча б на сині моїм Йонатані, то конче помре він!“ Та ніхто не відповів йому з усього народу. **40** І сказав він до всього Ізраїля: „Ви станете на один бік, а я та син мій Йонатан на другий бік“. І сказав той народ до Саула: „Зроби, що добре в очах твоїх!“ **41** І сказав Саул до Господа, Бога Ізраїля: „Дай же тумім!“ І був виявлений жеребком Йонатан та Саул, а народ повиходив оправданим. **42** І сказав Саул: „Киньте поміж мною та поміж сином моїм Йонатаном“. І був виявлений Йонатан. **43** І сказав Саул до Йонатана: „Розкажи мені, що ти зробив?“ І розповів йому Йонатан і сказав: „Я справді скуштував кінцем кия, що був у руці моїй, трохи меду. Ось я помру за це!“ **44** І сказав Саул: „Так нехай зробить Бог, і так нехай додасть, що конче помреш, Йонатане!“ **45** А народ сказав до Саула: „Чи помирати Йонатанові, що зробив оце велике спасіння в Ізраїлі? Борони Боже! Як живий Господь, — не спадé волосіна з голови його на землю, бо з Богом робив він цього дня!“ І визволив народ Йонатана, і він не помер. **46** І відійшов Саул від филистимлян, а филистимляни пішли на своє місце. **47** І здобув Саул царювання над Ізраїлем, і воював навколо зо всіма своїми ворогами: з Моавом, і з синами Аммона, і з Едомом, і з царями Цови, і з филистимлянами. І скрізь, проти кого він обертався, мав успіх. **48** І склав він військо, та й побив Амаліка, і

врятував Ізраїля з руки грабіжника. **49** І були в Саула сини: Йонатан, і Їшві, і Малкішуя; а ім'я двох дочок його: ім'я старшій Мерав, а ім'я молодшій Мелхóла. **50** А ім'я Саулової жінки: Ахіноам, дочка Ахіма́аца. А ім'я провідника́ його війська: Авне́р, син Нера, Саулового дядька. **51** А Кіш — батько Саулів, а Нер — батько Авнера, син Авіїлів. **52** І була сильна війна на филистимлян за всіх Саулових днів. І коли Саул бачив якого чоловіка хороброго та якого сильного, то брав його до себе.

15 І сказав Самуїл до Саула: „Господь послав був мене помазати тебе на царя над народом Його, над Ізраїлем. А тепер послухайся голосу Господніх слів. **2** Так сказав Господь Саваот: Я згадаю, що зробив був Амалік Ізраїлеві, що клав йому перешкоду на дорозі, коли він виходив із Єгипту. **3** Тепер іди, і поб'єш Амаліка, і вчиниш закляттям усе, що його, і не змилосо́рдишся над ним. І позабиваєш усе, від чоловіка аж до жінки, від дитини й аж до немовляти, від вола й аж до штуки дрібно́ї худобини, від верблюда́ й аж до осла“. **4** І Саул оповістив народ, і перелічив їх у Телаїмі, — двісті тисяч піхоти та десять тисяч мужа Юди. **5** І прийшов Саул аж до Амалікового міста, та й засів у долині. **6** І сказав Саул кенейнам: „Ідіть, відокремтесь, вийдіть з-поміж Амалікітянина, щоб я не долучив вас до них, бо ви зробили були милість усім ізраїльтянам, коли вони виходили з Єгипту“. І відокремився Кенейнин з-поміж Амаліка. **7** А Саул побив Амаліка від Хавіли

аж до місця, де йдеш до Шуру, що навпроти Єгипту.

8 І зловив він Агага, амаликського царя, живого, а весь народ зробив закляттям, та й побив вістрям меча. **9** Та змилосердився Саул і народ над Агагом, і над найліпшим з його худоби дрібної й з худоби його великої та з товару вгодованого, і над вівцями, та над усім добром, і не хотіли зробити їх закляттям. А все маловарте й худе — його зробили закляттям. **10** І було Господнє слово до Самуїла й казало: **11** „Жалкую, що Я настановив Саула за царя, бо він відвернувся від Мене, а слів Моїх не виконав“. І запалився гнів Самуїлів, і він кликав до Господа цілу ніч. **12** А рано вранці Самуїл устав, і пішов назустріч Саулові. І Самуїлові донесли, говорячи: „Саул прийшов до Кармелу, і ось ставить собі пам'ятника, а потому повернувся й пішов, і зійшов до Гілгалу“. **13** І прийшов Самуїл до Саула, а Саул сказав йому: „Благословенний ти в Господа! Я виконав слово Господнє“. **14** А Самуїл сказав: „А що це за мекання цієї отари в ушах моїх, та рик великої худоби, що я чую?“ **15** І сказав Саул: „Від Амаликитянина привели їх, бо народ змилосердився над найліпшим із худоби дрібної та з худоби великої, щоб зарізати в жертву для Господа, Бога твого, а позостале вчинили закляттям“. **16** А Самуїл сказав до Саула: „Покінь, а я розповім тобі, що Господь говорив мені цієї ночі“. А той сказав йому: „Говори“. **17** І сказав Самуїл: „Хоч ти малий був в очах своїх, — чи ж ти не голова Ізраїлевих племін? Чи ж не помазав тебе Господь на царя над Ізраїлем? **18** І послав тебе

Господь дорогою, і сказав: Іди, і вчиниш закляттям нечестивих амалнкїтян, і будеш воювати з ними, аж поки ти не вігубиш їх. **19** І чому ти не послухався Господнього голосу, але кинувся на здобич, і зробив оце зло в Господніх очáх?“ **20** І сказав Саул до Самуїла: „Та я послухався Господнього голосу, і пішов дорогою, якою послав був мене Господь, — і привів я Агага, царя амаликського, а Амалика зробив закляттям. **21** А народ узяв зо здобичі худобу дрібну та худобу велику, як почáток закляття, щоб принóсити в жертву Господéві, Богові твоєму, в Гілгалі“. **22** І сказав Самуїл: „Чи жадáння Господа цілопáлень та жертов таке, як пóслух Господньому голосу? Таж пóслух лїпший від жертви, покїрливість — краща від баранячого лóю! **23** Бо непокїрливість — як гріх ворожбїтства, а свавїльство — як провина та служба боввáнам. Через те, що ти відкинув Господні слова, то Він відкинув тебе, щоб не був ти царем“. **24** І сказав Саул до Самуїла: „Прогрїшився я, бо переступив накази Господні та словá твої, — бо я боявся народу, та послухався його голосу. **25** А тепер прости ж мїй гріх, і вернися зо мною, — і я поклонюсь Господéві“. **26** Та Самуїл сказав до Саула: „Не вернися з тобою, бо ти погордїв Господнім словом, а Господь погордїв тобою, щоб не був ти царем над Ізраїлем“. **27** І повернувся Самуїл, щоб піти, а Саул схопїв пóлу плаща його, та й відірвав. **28** І сказав до нього Самуїл: „Господь відірвав сьогодні від тебе Ізраїлеве царство, та й передав його твоєму ближньому, лїпшому від тебе! **29** І також Ізраїлева

Слава не скаже неправди та не буде каятися, бо Він не людина, щоб каятись“. **30** А Саул сказав: „Прогрішився я! Але вшануй мене перед старшими мого народу та перед Ізраїлем, і вернися зо мною, а я поклонюся Господеві, Богові твоему“. **31** І вернувся Самуїл за Саулом, і Саул поклонився Господеві. **32** І сказав Самуїл: „Підведіть до мене Агага, царя амаликського“. І пішов до нього Агаг весело. І сказав Агаг: „Справді, — відступилася гіркота смерти!“ **33** А Самуїл сказав: „Як твій меч позбавляв жінок дітей, так позбавиться дітей твоя мати між жінками“. І посік Самуїл Агага перед Господнім лицем у Гілгалі. **34** І пішов Самуїл до Рамі, а Саул зійшов до дому свого, до Саулової Гів'ї. **35** І більше не бачив Самуїл Саула аж до дня його смерти, та Самуїл сумував за Саулом. А Господь жалкував, що настановив був Саула царем над Ізраїлем.

16 І сказав Господь до Самуїла: „Аж доки ти сумуватимеш за Саулом? Таж Я відкинув його, щоб не царював над Ізраїлем. Наповни рога свого оливою, та й іди, — пошлю тебе до віфлеємлянина Єссея, бо Я наглянув Собі царя між синами його“. **2** І сказав Самуїл: „Як я підую? А почує Саул, то вб'є мене“. А Господь сказав: „Візьми в свою руку теля з великої худоби, та й скажеш: Я прийшов, щоб принести жертву для Господа. **3** І закликаєш Єссея на жертву, а Я тобі дам знати, що маєш робити, і помажеш Мені того, кого скажу тобі“. **4** І зробив Самуїл, що Господь говорив. І прийшов він до Віфлеєму, а старші міста вийшли йому назустріч із тремтінням. І сказали

вони: „Чи твій прїхід — то мир?“ 5 А він відказав: „Мир! Я прийшов, щоб принести жертву Господєві. Освятїться, і прїйдете зо мною до жертви“. І освятив він Єссєя та синів його, і покликав їх на жертву. 6 І сталося, як вони поприхóдили, то побачив він Еліява, та й сказав: „Справді — перед Господом помáзанець його!“ 7 Та Господь сказав Самуїлові: „Не дивись на обличчя його та на високість зросту його, бо Я відкинув його Собі! Бо Бог бачить не те, що бачить людина: чоловік бо дивиться на лице, а Господь дивиться на серце“. 8 І покликав Єссєй Авїнадава, і привів його перед Самуїла, та той сказав: „Також цього не вибрав Господь!“ 9 І привів Єссєй Шамму, та Самуїл сказав: „Також цього не вибрав Господь“. 10 І привів Єссеї сімох своїх синів перед Самуїла. І сказав Самуїл до Єссея: „Цих не вибрав Господь“. 11 І сказав Самуїл до Єссея: „Чи то всі твої діти?“ А той відказав: „Ще позостався найменший, — він пасе отару“. І сказав Самуїл до Єссея: „Пошли ж привести його, бо не сядемо за стіл, аж поки він не прїйде сюди“. 12 І послав він, і привів його, а він — рум'яний, із гарними очима та хорошого стану. А Господь сказав Самуїлові: „Устань, помáж його, — бо це він!“ 13 І взяв Самуїл рога оливи, та й помáзав його серед братів його. І Дух Господній злинув на Давида, і був на ньóму від того дня й далі. А Самуїл устав, і пішов до Рамї. 14 І Дух Господній відступився від Саула, а напав його дух злий, по́сланий від Господа. 15 І сказали раби Саула до нього: „Оце злий дух від Бога нападає на тебе. 16

Нехай скаже пан наш, — раби твої пошукають тобі кого, хто вміє грати на гúслах. І станеться, коли буде на тебе злий дух від Бога, то заграє той рукою своєю, — і буде тобі добре“. 17 І сказав Саул до рабів своїх: „Нагляньте мені кого, хто добре грає, і приведіть до мене“. 18 І відповів один із слуг, і сказав: „Ось бачив я сина віфлеємлянина Єссéя, що вміє грати, — лицар та вояка, і розуміється на речах, і чоловік хорошої поста́ви. І Господь із ним“. 19 І послав Саул послів до Єссéя й сказав: „Пошли до мене Давида, сина свого, що при отарі“. 20 І взяв Єссéй осла, наладованого хлібом, та бурдюка́ вина, та одне козля, і послав через сина свого Давида до Саула. 21 І прийшов Давид до Саула, та й став перед ним. І той сильно полюбив його, і він став йому зброєно́шею. 22 І послав Саул до Єссея, говорячи: „Нехай остається Давид при мені, бо він знайшов ласку в оча́х моїх“. 23 І бувало, коли злий дух від Бога нападав на Саула, то Даві́д брав гúсла, та й грав своєю рукою. І легшало Саулові, і ставало йому добре, і відступáв від нього той злий дух.

17 І зібрали филистíмляни свої вíйська на вíйну. І зібралися вони до Сохо, що Юдине, і таборувáли між Сохо та між Азекою в Ефес-Даммімі. 2 І зібра́лися Саул та ізраíльтяни, і таборувáли в долині Елі, і вставилися до бóю проти филистíмлян. 3 І стояли филистíмляни на горі з того боку, а Ізраíль стояв на горі з цього боку, а поміж ними долина. 4 І вийшов із филистимських табóрів однобóрець, ім'я́ йому Голіа́т із Гату. Високий був — шість ліктів і п'ядь. 5 А на

голові його — мідяний шоло́м, і він одя́гнений був у па́нцера з лускі́; а вага того па́нцера — п'ять тисяч шеклі́в міді. 6 А на нога́х його — мідяні наголі́нники, а за плечі́ма його — мідяний спис. 7 А держа́к списа його — як ткацький вал, а ві́стря спі́су його — ші́стсот шеклі́в залі́за. А перед ним ходив щитоно́ша. 8 І став він, і кликнув до Ізраї́левих полкі́в, та й сказав до них: „Чого ви вийшли ставати до бо́ю? Чи ж я не филисти́млянин, а ви не раби Сау́лові? Оберіть собі ко́го, і нехай він зійде до мене. 9 Якщо він зможе воювати зо мною, і вб'є мене, то ми ста́немо вам за рабі́в. А якщо я перемо́жу його, і вб'ю його, то ви станете нам за рабі́в, і будете служити нам“. 10 І сказав филисти́млянин: „Я цього дня зневажив Ізраї́леві полкі́. Дайте мені чолові́ка, і бу́демо битися вдво́х“. 11 І чув Саул та весь Ізраї́ль ці слова филисти́млянина, — і вони перестра́шилися та сильно наляка́лися. 12 А Давид — син того мужа ефра́тянина, з Юдиного Ві́флеєму, а ім'я́ йому Єссе́й, що мав во́сьмеро сині́в. І цей чолові́к за Сау́лових днів був старі́й, увійшов у лі́та. 13 І пішли троє найстарших Єссеє́вих сині́в, пішли за Сау́лом на війну́. А імена́ трьох сині́в його, що пішли на війну: перворі́дний Елі́яв, а другий його — Аві́надав, а третій — Ша́мма. 14 А Давид — він найменши́й, а три найстарші́ пішли за Сау́лом. 15 А Давид ходив до Сау́ла, та вертався па́сти отару свого батька в Ві́флеємі. 16 А той филисти́млянин підхо́див ранком та ввечорі́, і виступав сорок де́нь. 17 І сказав Єссе́й до сина свого Дави́да: „Візьми но́ для браті́в

своїх ефу цього праженого зёрна, і десять цих хлібів, та й віднесі скоренько до табору до своїх братів. 18 А цих десять кусків сиру віднесеш для тисячника, і розізнаєш про поводження братів своїх, і вивідай про їхні потреби.“ 19 А Саул і вони, та всі ізраїльтяни були в долині Елі, — воювали з филистимлянами. 20 І встав Давид рано вранці, і полишив отару свою на сторожа; і взяв та й пішов, як наказав йому Ессей. І ввійшов він до обозу, а військо виходило до бойового строю, і підняли вони окрик у бою. 21 І вишикувалися Ізраїль та Филистимлянин лава проти лави. 22 І Давид позоставив свою ношу в сторожа речей, та й побіг до полку. І ввійшов він, і запитав своїх братів про поводження. 23 А коли він розмовляв із ними, аж ось виходить із филистимських полків однокорець, филистимлянин Голіят ім'я йому, із Гату. І промовляв він ті самі слова, а Давид почув. 24 А всі ізраїльтяни, коли бачили того чоловіка, то втікали перед ним та дуже лякалися. 25 І говорив Ізраїльтянин: „Чи бачите ви цього чоловіка, що виходить? А виходить він, щоб зневажати Ізраїля. І буде, — того чоловіка, що вб'є його, збагатить його цар великим багатством, і дочку свою віддасть йому, а дім його батька зробить вільним в Ізраїлі“. 26 І спитався Давид тих людей, хто стояв з ним, говорячи: „Що буде зроблене тому, хто вб'є цього филистимлянина й здйме образу з Ізраїля? Бо хто цей необрізаний филистимлянин, що так зневажає полкі Живого Бога?“ 27 А народ сказав йому те саме слово, говорячи: „Отак буде

зроблено чоловікові, хто вб'є його“. 28 І почув Еліяв, його найстарший брат, як він говорив до людей. І запалився Еліявів гнів на Давида, і він сказав: „Чого то зійшов ти? І на кóго ти позоставив трохи тієї отари в пустині? Я знаю зарозумілість твою та порожнечу твого серця, бо ти зійшов, щоб подивитися на війну!“

29 А Давид відказав: „Та щó я зробив тепер? Чи не на на́каз батька?“ 30 І він відвернувся від нього до іншого, і запитував про те саме. А народ відповів йому те саме, як перше. 31 І були почуті слова ті, що говорив Давид, і донесли їх Саулові, і він покликав його. 32 І сказав Давид до Саула: „Хай не лякається нічиє серце через нього. Раб твій піде, і буде битися з отим филистимлянином“. 33 І сказав Саул до Давида: „Ти не можеш піти на того филистимлянина битися з ним, бо ти малий, а він во́як від своєї мо́лодости“.

34 І сказав Давид до Саула: „Твій раб був пастухом свого батька при отарі, і прихóдив лев, а також — ведмідь, та й тягнув штуку дрібно́ї худоби зо стада, 35 а я вихóдив за ним, і побивав його, і виривав те з па́щі його. А як він ставав на мене, то я хапав його за його грíву, та й побивав його. 36 І лева, і ведмедя побивав твій раб. І цей необрізаний филистимлянин буде, як один із них, бо він зневажив полкі Живого Бога!“ 37 І сказав Давид: „Господь, що врятува́в мене з лапи лева та з лапи ведмедя, Він урятує мене з руки цього филистимлянина“. І сказав Саул: „Иди, і нехай Господь буде з тобою!“ 38 І зодягнув Саул Давида в свою óдіж, і дав мідяно́го шоло́ма на його

голову, і надів на нього пánцера. 39 І прип'яв Давид меча його на одержу свою, та й силкува́вся йти, бо він не звик був до того. І сказав Давид до Саула: „Не мóжу в цьому ходити, бо я не звик!“ І поскида́в Давид їх із себе. 40 І взяв він кия свого в свою руку, і вибрав собі п'ять ви́гладжених камінці́в із потоку, і поклав їх у пастушу тóрбу, яку мав, та в торбіну, а його пра́ща — у руці його. І він пішов до филистíмлянина. 41 А филистíмлянин підхóдив усе ближче до Давида, і чоловік ніс щита́ перед ним. 42 І подивився филистíмлянин, та й побачив Давида, — і злегковáжив його, бо той був ще хлопець, рум'яний юна́к струнко́ї поста́ви. 43 І сказав филистíмлянин до Давида: „Чн я пес, що ти вийшов на мене з кієм?“ І филистíмлянин прокляв Давида своїми богами. 44 І сказав филистíмлянин до Давида: „Ходи ж до мене, а я твоє тіло віддам пта́ству небесному та звірині польовíй“. 45 І сказав Давид до филистíмлянина: „Ти йдеш на мене з мечем і списом та рáтищем, а я йду на тебе в Ім'я Господа Савао́та, Бога військ Ізраїлевих, які ти знева́жив. 46 Сьогодні віддасть тебе Господь у мою рúку, — і я поб'ю́ тебе́, і відітну́ голову твою з тебе, і дня цього я дам па́дло филистимського табóру птаству небесному та земній звірині. І пізнає вся земля, що є Бог Ізраїлів! 47 І пізнає вся громада те, що Господь спасає не мечем та списом, — бо це війна Господа, і Він віддасть вас у нашу руку“. 48 І сталося, коли филистíмлянин устав і пішов, і зблизився до Давида, то Давид поспішив і побіг до лáви навпроти

филистімлянина. 49 І простяг Давид руку свою до тóрби, і взяв звідти кáменя, та й кинув із праці, — і вдарив филистімлянина в чолó його. І той камінь втявся йому в чолó, — і він упав на обличчя своє на землю. 50 І отак перемиг Давид филистімлянина пращею та кáменем, — і вдарив він филистімлянина, та й убив його, а мечá не було в Давидовій руці. 51 І підбіг Давид, і став на филистімлянина, і віхопив його мечá, і витяг його з його піхви, — та й убив його, і відтяв ним йому гóлову! І побачили филистімляни, що помер їх силáч, — і стали втікати! 52 А люди Ізраїлеві та Юдині схопілися, і зняли крик, та й погнали филистімлян аж доти, де йдеться до Гаю, і аж до брами Екрóну. І падали трупи филистімлян по дорозі аж до Шаараїму, і аж до Гату, і аж до Екрону. 53 І верну́лися Ізраїлеві сини з погóні за филистимлянами, та й розграбува́ли їхні табóри. 54 А Давид узяв гóлову того филистімлянина, і приніс її до Єрусалиму, а збрóю його склав у своєму намети. 55 А як Саул побачив Давида, що вихóдив напроти филистімлянина, то сказав до Авне́ра, провідника війська: „Чий син оцей хлóпець, Авне́ре?“ А Авне́р відказав: „Присягаю життям твоїм, о ца́рю, що не знаю!“ 56 І сказав цар: „Запитай, чий син цей юна́к?“ 57 А коли Давид вертався, побивши филистімлянина, то Авне́р узяв його й привів його перед Саула, а голова́ филистімлянина — у руці його. 58 І сказав до нього Саул: „Чий ти син, хлóпче?“ А Давид відказав: „Я син раба твого віфлеємлянина Єссéя“.

18 І сталося, як скінчив він говорити до Саула, то Йонатанова душа зв'язалася з душею Давидовою, — і полюбив його Йонатан, як душу свою. **2** І того дня взяв його Саул, і не пустив його вернутися до дому його батька. **3** І склав Йонатан із Давидом умову, бо полюбив його, як душу свою. **4** І зняв Йонатан із себе плащ, що був на ньому, та й дав його Давидові, і вбрання своє, і все аж до меча свого, і аж до лука свого, і аж до пояса свого. **5** І ходив Давид скрізь, куди посилав його Саул, і робив мудро. І настановив його Саул над вояками, і він подобався усьому народові, а також Сауловим рабам. **6** І сталося, як вони йшли, коли Давид вертався, побивши филистимлянина, то повиходили жінки зо всіх Ізраїлевих міст, — щоб співати та танцювати назустріч царя Саула, із бубнами, із радістю, та з цимбалами. **7** І викрикували ті жінки, що грали, та й казали: „Саул повбивав свої тисячі, а Давид — десятки тисяч свої!“ **8** І дуже запалився Саулів гнів, і та річ була неприємна йому, і він сказав: „Давидові дали десятки тисяч, а мені дали тисячі, — йому бракує ще тільки царювання!“ **9** І від того дня й далі Саул дивився зоздрісним оком на Давида. **10** І сталося другого дня, і напав злий дух від Бога на Саула, і він став несамовітий в себе вдома, а Давид грав своєю рукою, як щоденно, а в Сауловій руці був спис. **11** І кинув Саул списа, кажучи про себе: „Ударю в Давида, і приб'ю його до стіни! Та Давид два рази ухилився від нього. **12** І боявся Саул Давида, бо з ним був Господь, а від Саула Він відступив. **13** І

віддали́в його Саул від себе, і настанови́в його собі тисячником, і він вихо́див на війни, і верта́вся перед наро́дом. **14** І мав Давид пово́дження в усіх дорогах своїх, і з ним був Господь. **15** І побачив Саул, що той має велике пово́дження, і налякався його. **16** А весь Ізраїль та Юда любили Давида, бо він вихо́див на війни, і верта́вся перед ними. **17** І сказав Саул до Давида: „Ось моя найстарша дочка́ Мерав, — її я дам тобі за жінку. Тільки будь мені хоробрим та воюй Господні війни!“ А про себе Саул сказав: „Нехай не буде на ньому моя рука, — а нехай буде на ньому рука филисти́млян!“ **18** А Давид сказав до Саула: „Хто я, і яке життя моє та рід мого батька в Ізраїлі, що я стану зя́тем цареві?“ **19** І сталося, коли настав час дати Давидові Мерав, Саулову дочку́, то вона була ви́дана за жінку мехолатитянинові Адріілові, **20** а Давида покохала Мелхóла, друга Саулова дочка́. І розповіли про це Саулові, і ця річ була слу́шна в оча́х його. **21** І сказав Саул про себе: Дам я її йому, і нехай вона стане йому за па́стку, — і нехай буде на ньому рука филисти́млян!“ А до Давида Саул сказав удруге: „Посво́чишся сьогодні зо мною“. **22** І наказав Саул своїм рабам: „Промовляйте до Давида поті́ху, говорячи: Ось цар уподо́бав тебе собі, а всі його раби полюбили тебе, а тепер ти посво́чишся з царем“. **23** І Саулові раби говорили ці слова до Давидових ушей. А Давид сказав: „Чи то легко в ваших оча́х посво́читися з царем? Таж я людина вбога та маловажна!“ **24** І розповіли це раби Саула йому,

говорячи: „Отак говорив Давид“. **25** І сказав Саул: „Так скажете Давидові: Не бажає цар заплати за молоду, а бажає тільки сто крайніх плотів филистимських, щоб пімститися на неприятелях царя“. А Саул думав тим зробити, щоб Давид попав до руки филистимлян. **26** І його раби переказали ці слова Давидові, і ця річ була мила в Давидових очах, щоб посвоїчитися з царем. І в недовгому часі **27** встав Давид, та й пішов він та його люди, і забив серед филистимлян двісті чоловіка. І Давид приніс їхні крайні плоті, і дав їх у повному числі цареві, щоб посвоїчитися з царем. І Саул дав йому за жінку дочку свою Мелхóлу. **28** І побачив Саул, і пізнав, що Господь із Давидом, а Мелхóла, Саулова дочка, полюбила його. **29** А Саул ще й далі боявся Давида. І Саул ненавидів Давида по всі дні. **30** І виходили воювати филистимські провідники, і бувало — скільки вони виходили, то Давид мав найбільше повóдження від усіх Саулових рабів. І стало ім'я його дуже шановане.

19 І говорив Саул до свого сина Йонатана та до всіх своїх рабів, щоб убити Давида. Та Йонатан, син Саулів, дуже кохав Давида. **2** І розповів Йонатан Давидові, говорячи: „Батько мій Саул хоче вбити тебе. А тепер уранці стережися, — сиди в укритті, і сховайся. **3** А я вийду, і стану при своєму батькові на полі, де ти будеш, і я буду говорити про тебе до свого батька. І щó побачу, те розповім тобі“. **4** І говорив Йонатан своєму батькові Саулові добре про Давида, і сказав йому: „Нехай не згрішить цар проти раба

свого, проти Давида, бо не згрішив він проти тебе, а вчинки його дуже добрі для тебе. **5** І наражав він на небезпéку життя своє, і вбив филистíмлянина, — і Господь учинив велике спасíння для всього Ізраїля. Ти це бачив та радів. І для чого згрішиш ти проти невинної крóви, бажаючи вбити Давида безпричинно?“ **6** І послúхався Саул Йонатанового голосу. І Саул присягнув: „Як живий Господь, — не буде той убитий!“ **7** І покликав Йонатан Давида, і переказав йому Йонатан усі ті словá. І привів Йонатан Давида до Саула, і він був перед ним, як давніше. **8** А війна була далі. І вийшов Давид, і воював з филистíмлянами, та й завдав їм велику порáзку, — і вони повтікали перед ним. **9** А злий дух від Господа був на Саулі, і він сидів у своїм домі, і спис його — в руці його, а Давид грав рукою. **10** А Саул хотів ударити списом у Давида, прибити його до стíни, та відхилився той перед Саулом, і він увігнав списа в стíну, а Давид утік, і був урятований тієї ночі. **11** І послав Саул посланців до Давидового дому, щоб стерегли його й щоб убили його вранці. І розповіла Давидові його жінка Мелхола, говорячи: „Якщо ти не врятуєш свого життя цієї ночі, то взавтра ти будеш забитий“. **12** І Мелхола спустила Давида через вікно, і він пішов і втік, і врятувався. **13** І взяла Мелхола домашнього божка́, і поклала до ліжка, а подушку з козячого вóлосу поклала в головáх його, та й прикрила плащém. **14** І послав Саул посланців, щоб узяти Давида, а вона сказала: „Він хворий!“

15 І послав Саул тих посланців побачити Давида, говорячи: „Принесіть його в ліжку до мене, щоб забити його!“ 16 І ввійшли ті посланці, аж ось у ліжку домашній божок, а в головах його — подушка з козячого вóлосу! 17 І сказав Саул до Мелхоли: „Нащо ти так обманіла мене, і відпустила мого ворога, і він урятувався?“ А Мелхола відказала Саулові: „Він сказав мені: Відпусти мене, бо інакше вб'ю тебе!“ 18 А Давид утік і врятувався. І прийшов він до Самуїла до Рамі, і розповів йому все, що зробив йому Саул. І пішов він та Самуїл, та й осілися в Найоті. 19 І розповіджено Саулові, говорячи: „Ось Давид у Найоті в Рамі“. 20 І послав Саул посланців, щоб узяли Давида. І вони побачили громаду пророків, що пророкувала, а Самуїл стояв над ними. І на Саулових посланців злинув Дух Божий, і пророкували й вони. 21 І розповіли про це Саулові. І послав він інших посланців, та пророкували також і вони. А Саул послав посланців ще третіх, та пророкували й вони. 22 І пішов і він до Рамі, і прийшов аж до великої ями, що в Сеху, і запитав, і сказав: „Де Самуїл та Давид?“ А запитаний відказав: „Ось у Найоті в Рамі“. 23 І пішов він туди до Найоту в Рамі. І злінув Божий Дух також на нього, — і він усе пророкував, аж поки не прийшов у Найот у Рамі. 24 І зняв і він одержу свою, і пророкував і він перед Самуїлом, і лежав нагій цілий той день та цілу ніч. Тому то й говорять: „Чи й Саул між пророками?“

20 І втік Давид з Найоту в Рамі, і прийшов та й сказав перед Йонатаном: „Що я зробив, яка провина моя

й який мій гріх перед батьком твоїм, що він шукає моєї душі?“ 2 А той відказав: „Борони Боже, — ти не помреш! Таж б'атько мій не робить жодної справи, великої чи справи малої, коли не відкриває на вухо мені, то чому мій батько заховає від мене цю справу? Цього не буде!“ 3 А Давид іще присягнув та й сказав: „Добре пізнав твій батько, що я знайшов милість в очах твоїх. І сказав він: Нехай не довідається про те Йонатан, щоб не був він засмучений. Але як живий Господь і як жива душа твоя, — між мною та смертю не більше кроку!“ 4 І сказав Йонатан до Давида: „Що підкаже душа твоя, те зроблю тобі!“ 5 І сказав Давид до Йонатана: „Ось узавтра новомісяччя, коли звичайно сиджу́ я з царем, щоб їсти з ним. Але ти відпусти мене, а я сховаюся в полі аж до третього вечора. 6 Якщо дійсно згадає про мене твій батько, то скажеш, що конче жадав від мене Давид, щоб йому забігти до свого міста Віфлеєму, бо там річна жертва для всього роду його. 7 Якщо він скаже так: „Добре!“то мир твоєму рабові. А якщо дійсно запалає йому гнів, то знай, що постановлене те зло від нього. 8 І зробиш милість своєму рабові, бо ти ввів свого раба в Господній заповіт із собою. А якщо є на мені провіна, — убий мене ти, а до батька твого пощо мене вести?“ 9 І відказав Йонатан: „Борони тебе, Боже! Бо якщо справді пізнаю, що в мого батька постановлене зло, щоб прийшло на тебе, чи ж того я не розкажу́ тобі?“ 10 І сказав Давид до Йонатана: „Хто повідомить мене, якщо батько твій відповість тобі жорсто́ке?“

11 А Йонатан сказав до Давида: „Ходи ж, і вийдемо на поле“. І вийшли вони обидва на поле. 12 І сказав Йонатан до Давида: „Свідок Господь, Бог Ізраїлів, що післязавтра цього часу вивідаю я батька свого. Нехай скарає мене Бог, якщо тоді не пошлю до тебе, і не сповіщу тебе, — 13 так нехай зробить Господь Йонатану, і так нехай додасть! А якщо моєму батькові вгодно зробити зло тобі, то сповіщу тебе, і відішлю тебе, і ти підеш у мирі, а Господь буде з тобою, як Він був із моїм батьком. 14 І ти, якщо я буду ще живий, хіба не зробиш зо мною Господньої милости? Коли ж я помру, 15 то не відбирай своєї милости від дому мого навіки, а навіть тоді, як Господь понищить усіх Давидових ворогів із поверхні землі. 16 І нехай пошукає Господь душі від Давидових ворогів!“ І склав Йонатан умову з Давидовим домом. 17 І Йонатан далі присягався Давидові в своїй любові до нього, бо він покохав його, як свою душу. 18 І сказав йому Йонатан: „Узавтра новомісяччя, і ти будеш згаданий, бо буде порожнє твоє місце. 19 А третього дня скоро зійдеш, і прийдеш до місця, де ти ховався у день твого чину, і сядеш при камені Азёл. 20 А я пущу три стріли набік, ніби стріляючи собі до мети. 21 І ось пошлю я слугу: „Іди, знайди ті стріли!“ Якщо, говорячи, скажу я до хлопця: „Он ті стріли тут перед тобою, візьми їх“, то прихось, бо мир тобі, і нема нічого злого, як живий Господь!“ 22 А якщо я скажу до того юнака так: „Он ті стріли за тобою далі“, то втікай, бо Господь відпускає тебе. 23 А та річ, що про неї говорили ми,

я та ти, — ось Господь буде свідком між мною та між тобою аж навіки!“ 24 І сховався Давид у полі. І було новомісяччя, а цар засів до їжі. 25 І сів цар на стільці своїм, як раз-у-раз, на стільці при стіні. І встав Йонатан, а Авнер сів збоку Саула, а Давидове місце було порожнє. 26 Та Саул нічого не говорив того дня, бо сказав собі: „Це випадок, Давид не чистий, бо не очистився“. 27 І сталося другого дня, на другий день новомісяччя, — було порожнє Давидове місце. І сказав Саул до сина свого Йонатана: „Чому не прийшов на хліб Єссеїв син і вчора, і сьогодні?“ 28 І відповів Йонатан Саулові: „Дійсно просився Давид у мене до Віфлеєму. 29 І він говорив: Пустити мене, бо в тому місті для нас родова жертва, і запросив мене брат мій. А тепер, якщо знайшов я милість в очах твоїх, нехай я побіжу та побачу братів моїх. Тому не прийшов він до царського столу“. 30 І запалав Саулів гнів на Йонатана, і він сказав йому: „Негідний і неслухняний сину! Чи ж не знаю я, що ти вибрав Єссеєвого сина на свій сором та на сором і неславу своєї матері? 31 Бо всі дні, поки Єссеїв син живий на землі, не будеш міцно стояти ані ти, ані царство твоє. А тепер пошли, і приведи його до мене, бо він призначений на смерть“. 32 І відповів Йонатан своєму батькові Саулові та й сказав йому: „Чому він буде забитий? Що він зробив?“ 33 Тоді Саул кинув списа на нього, щоб убити його. І пізнав Йонатан, що то постановлене від батька, щоб убити Давида. 34 І встав Йонатан від столу, розпалений гнівом, і не їв

хліба і другого дня новомісяччя, бо був засмучений за Давида, бо його образив його батько. **35** І сталося вранці, і вийшов Йонатан на поле, на умовлений з Давидом час, а з ним був малий хлопець. **36** І сказав він до хлопця свого: „Побіжи, знайди ті стріли, що я вістріляю“. Хлопець побіг, а він пустив стрілу поза нього. **37** І прийшов хлопець до місця стріли, що пустив Йонатан, а Йонатан кликнув за хлопцем і сказав: „Он та стріла за тобою далі!“ **38** І кликнув Йонатан за хлопцем: „Скоро, поспіши, не ставай!“ І зібрав Йонатан хлопець стріли, та й прийшов до свого пана. **39** А той хлопець нічого не знав, — тільки Йонатан та Давид знали ту справу. **40** І віддав Йонатан свою зброю юнакові, якого мав, та й сказав йому: „Іди, занеси це до міста!“ **41** Той юнак пішов, а Давид устав із південного боку, і впав на обличчя своє на землю, та й поклонився три рази. І поцілували вони один одного, і оплакували один одного, а Давид гірко плакав. **42** І сказав Йонатан до Давида: „Іди з миром! А що присягнули ми двоє в Господнє Ім'я, говорячи: Господь нехай буде свідком між мною та між тобою, і між насінням моїм та насінням твоїм, — нехай буде аж навіки!“ І встав Давид і пішов, а Йонатан пішов до міста.

21 І прийшов Давид до Нова, до священника Ахімелеха. А Ахімелех із тремтінням стрів Давида й сказав йому: „Чому ти сам, і нікого немає з тобою?“ **2** І сказав Давид до священника Ахімелеха: „Цар наказав мені справу, і до мене сказав: Нехай ніхто не знає цього,

тієї справи, за якою я посилаю тебе, і яку наказав тобі. А слуг я умовив на означене місце. 3 А тепер, що є в тебе під рукою? П'ять хлібів дай у мою руку, або що знайдеться". 4 А священик відповів Давидові та й сказав: „Нема в мене звичайного хліба під рукою, а є тільки хліб святий, якщо твої слуги здержалися від жінки“. 5 І відповів Давид священикові, та й сказав йому: „Так, бо жінок не було при нас як учора, так і позавчора, відколи я вийшов, і тіла слуг були чисті. А то хліб звичайний, особливо коли сьогодні замість цього інший хліб у посудині стане святим“. 6 І дав йому священик святе, бо не було там іншого хліба, крім хлібів показних, що були зняті з-перед Господнього лиця, щоб покласти теплий хліб того дня, коли його забирають. 7 А там того дня знаходився один із Саулових рабів перед Господнім лицем, а ім'я йому Доег, ідумеянин, провідник пастухів, яких мав Саул. 8 І сказав Давид до Ахімелеха: „Чи нема тут у тебе під рукою списа або меча? Бо я не взяв до своєї руки ані меча свого, ані іншої зброї своєї, бо царська справа була нагла“. 9 А священик сказав: „Є меч филистимлянина Голіята, що ти вбив його в долині Ела, — ось він за ефодом, загорнений одежею. Якщо візьмеш його собі, — візьми, бо тут нема іншого, окрім нього“. І сказав Давид: „Нема іншого такого, як він, — дай його мені!“ 10 І встав Давид, і втік того дня перед Саулом, і прибув до Ахіша, царя гатського. 11 І сказали до нього Ахішеві раби: „Чи ж не цей Давид цар Краю? Хіба ж не про нього співають у

танцях, говорячи: „Саул повбивав свої тисячі, а Давид — десятки тисяч свої“¹. 12 І заховав Давид ті слова в своєму серці, і сильно боявся Ахіша, царя гатського. 13 І змінив він свій розум на їхніх очах, і шалів при них, і бив по дверях брами, і пускав сліну свою на свою бороду. 14 І сказав Ахіш до своїх рабів: „Ось бачите чоловіка, що сходить із розуму. Навщо привелі його до мене? 15 Чи мені бракує безумних, що ви привелі його, щоб сходив із розуму передо мною? Чи такий може входити до мого дому?“

22 І пішов Давид звідти, і втік до печери Адуллам. А брати його та весь дім батька його почули про це, та й посходилися до нього туди. 2 І позбиралися до нього кожен пригноблений, і кожен, хто був задобвлений, і кожен огірчений в душі, — і він став над ними провідником. І було їх із ним близько чотирьох сотень люда. 3 І пішов Давид ізвідти до Моавської Міцпі, та й сказав до моавського царя: „Нехай прийде батько мій та мати моя, і будуть із вами, аж поки я буду знати, що зробить мені Бог“. 4 І він привів їх до моавського царя, і вони осілися з ним на всі дні Давидового перебування в твердіні. 5 А пророк Гад сказав до Давида: „Ти не будеш сидіти в твердіні, — іди, і перейдеш собі до Юдиного краю!“ І пішов Давид, і прийшов до лісу Херет. 6 І почув Саул, що пізнаний Давид та люди, хто з ним. А Саул сидів у Гів'ї під тамариском на узгір'ї, а спис його був у руці його, і всі його раби стояли при ньому. 7 І сказав Саул до слуг своїх, що стояли при

ньому: „Послухайте, веніямінівці! Чи вже ж Єссєїв син дасть усім вам поля та виноградники? Чи вже ж настаньвить усіх вас тисячниками та сотниками, **8** що всі ви змовилися на мене, і не донесли до вуха мого, що син мій склав умову з Єссєєвим сином, і ніхто з вас не змилосо́рдився надо мною, і не відкрив мені, що син мій поставив мого раба чатува́ти на мене, і те діється і цього дня?“ **9** І відповів ідуме́янин Доег, — а він стояв при Саулових слугах, — і сказав: „Я бачив Єссєєвого сина, що прихóдив до Нóва, до Ахімелéха, Ахітувового сина, **10** і він питав для нього Господа, і дав йому поживи на дорогу, і дав йому мечá филистімлянина Го́ліята“. **11** І послав цар покликати священника Ахімелéха, сина Ахітувового, та весь дiм його батька, священників, що в Нові. І всі вони прибулі до царя. **12** А Саул сказав: „Слухай но, сину Ахітувів!“ А той відказав: „Ось я, мій пане!“ **13** І сказав до нього Саул: „Нащо ви змóвилися на мене, ти та Єссеїв син, коли ти дав йому хліба та меча, і питав для нього Бога, щоб повстав він на мене й чига́в, як цього дня?“ **14** І відповів Ахімелéх цареві та й сказав: „А хто серед усіх рабів твоїх вірний, як Давид, царів зять, і має пріступ до тайної ради, і шанований у твоєму домі? **15** Хіба сьогодні зачав я питати для нього Бога? Борони мене Боже! Нехай цар не кладе закиду на раба свого та на весь дiм батька мого, бо в усьому тому твій раб не знає нічого, — ані малóго, ані великого“. **16** А цар сказав: „Конче помреш, Ахімелеху, ти та весь дiм батька твого!“ **17** І сказав цар слугам, що стояли при

ньому: „Підійдіть, і повбивайте Господніх священників, бо й їхня рука разом із Давидом, бо вони знали, що втікає він, та не донесли до вуха мого“. Та не хотіли цареві раби простягнути свої руки, щоб діткнутися до Господніх священників. **18** Тоді цар сказав до Доеґа: „Підійди ти, і вдар священників!“ І підійшов ідум'янин Доеґ, та й ударив священників, — і вбив того дня вісімдесят і п'ять чоловіка, що носять лляного ефода. **19** А Нов, священиче місто, цар побив вістрям меча все, — від чоловіка й аж до жінки, від дитини й аж до немовляти, і вола, і осла, і дрібну худобину, — усе побив вістрям меча. **20** Та втік один син Ахімелеха, Ахітувового сина, а ім'я йому: Евіятар. І втік він до Давида. **21** І Евіятар доніс Давидові, що Саул повбивав Господніх священників. **22** А Давид сказав до Евіятара: „Я знав того дня, що там ідум'янин Доеґ, який конче розповість Саулові. Я став причиною загибелі всіх душ дому твого батька! **23** Зостанься ж зо мною, не бійся, бо той, хто шукатиме моєї душі, шукатиме й душі твоєї, та ти будеш стерезений у мене“.

23 І донесли Давидові, говорячи: „Ось филистимляни облягли Кеїлу, і грабують клуні“. **2** І запитав Давид Господа, говорячи: „Чи підуть вони переможу тих филистимлян?“ А Господь сказав до Давида: „Иди, — і поб'єш филистимлян та спасеш Кеїлу“. **3** А Давидові люди сказали до нього: „Ось ми боїмося тут у Юді, а що ж буде, коли підемо в Кеїлу, проти филистимських лав?“ **4** А Давид ще далі питався Господа, і Господь відповів та сказав йому: „Устань, зійди до Кеїли, бо Я

даю филистимлян у твою руку“. 5 І пішов Давид та люди його до Кеїли, та й воював із филистимлянами, і зайняв їхню худобу, і наніс їм велику поразку. І спас Давид мешканців Кеїли. 6 І сталося, коли втікав Евіятар, син Ахімелеха, до Давида в Кеїлу, то ефод був у його руці. 7 А Саулові донесено, що Давид увійшов у Кеїлу. І сказав Саул: „Бог віддав його в мою руку, бо він замкнув себе, коли увійшов до міста з воротами та засувом“. 8 І скликав Саул увесь народ на війну, щоб зійти до Кеїли облягти Давида та людей його. 9 І дізнався Давид, що Саул задумує лихо на нього, і сказав до священника Евіятара: „Принеси ефода!“ 10 І Давид сказав: „Господи, Боже Ізраїлів! Дослухуючися, чув Твій раб, що Саул хоче увійти до Кеїли, щоб вигубити місто через мене. 11 Чи відадуть мене громадяни Кеїли в його руку? Чи зійде Саул, як чув твій раб? Господи, Боже Ізраїлів, розповіж же Своєму рабові!“ І сказав Господь: „Зійде“. 12 І запитався Давид: „Чи видадуть громадяни Кеїли мене та людей моїх у Саулову руку?“ А Господь сказав: „Видадуть“. 13 І встав Давид та його люди, близько шости сотень чоловіка, та й вийшли з Кеїли, і ходили, де можна було ходити. А Саулові донесено, що Давид утік із Кеїли, і він занехаяв похід. 14 І осівся Давид у пустині в твердінях, і осівся на горі в пустині Зіф. А Саул шукав його повсякденно, та Бог не дав його в руку йому. 15 І побачив Давид, що Саул вийшов шукати душі його, а Давид пробував у пустині Зіф у Хореші. 16 І встав Йонатан, Саулів син, і пішов до

Давида до Хорешу, і зміцнив його на душі в Бозі, **17** та й сказав до нього: „Не бійся, бо не знайде тебе рука мого батька Саула! І ти будеш царювати над Ізраїлем, а я буду тобі заступником. І це знає й батько мій Саул“. **18** І вони обидва склали умову перед Господнім лицем. І осівся Давид у Хорешу, а Йонатан пішов до свого дому. **19** А зіфяни прийшли до Саула до Гів'ї, говорячи: „Ось Давид ховається в нас у твердінях у Хорешу, на взгір'ї Хахіла, що з півдня від Єшішону. **20** А тепер, за всім жаданням своєї душі, о царю, конче зійди, а нам — хіба видати його в цареву руку“. **21** І сказав Саул: „Благословенні ви в Господа, бо змилосердилися надо мною! **22** Ідіть же, приготуйте ще, і розпізнайте, і побачте місце його, де буде нога його, хто його там бачив, бо казали мені: сильно хитрує він! **23** І подивіться, і розізнайте всі схованки, де він ховається, і вернетесь до мене з певною звісткою, — і я підую з вами. І буде, якщо він є в Краю, то пошукаю його по всіх Юдиних тисячах“. **24** І встали вони, і пішли в Зіф перед Саулом. А Давид та його люди були в Маонській пустині в Араві, на південь від Єшімону. **25** А Саул та його люди пішли шукати. І донесли про це Давидові, і він зійшов до Сели, і спинився в Маонській пустині. А Саул прочув, та й гнався за Давидом до Маонської пустині. **26** І пішов Саул з цього боку гори, а Давид та його люди — з того боку гори. І поспішав Давид відійти перед Саулом, а Саул та люди його оточували Давида та людей його, щоб схопити їх. **27** І прийшов посланець

до Саула, говорячи: „Іди поспішно, бо филистїмляни кинулися на Край!“ 28 І вернувся Саул з погоні за Давидом, і пішов навперейми филистїмлян. Тому то назвали ім'я тому місцю: Села-Гаммахлектот. 29 А Давид вийшов звідти, і осівся в твердінях Ен-Геді.

24 І сталося, як вернувся Саул із погоні за филистїмлянами, то донесли йому, говорячи: „Ось Давид у пустині Ен-Геді“. 2 І взяв Саул три тисячі війська, вибраних з усього Ізраїля, і пішов шукати Давида та людей його на поверхні газельських скель. 3 І прийшов він до кошар на отари при дорозі, а там печера. І Саул увійшов туди для потреби, а по боках печери сиділи Давид та люди його. 4 І сказали люди Давида до нього: „Оце той день, що Господь говорив до тебе: Ось Я даю ворога твого в твою руку, і ти зробиш йому, як буде добре в твоїх очах“. А Давид устав, і тихо відтяв полу Саулового плаща. 5 І сталося потім, і серце Давидове все докоряло йому, що він відтяв полу Саулового плаща. 6 І сказав він до своїх людей: „Борони мене, Господи, щоб зробити ту річ моему панові, Господньому помазанцеві, щоб простягнути руку свою на нього, бо він — помазанець Господній!“ 7 І Давид стримав цими словами людей своїх, і не дав їм повстати на Саула. А Саул устав із печери, і пішов дорогою. 8 А потому Давид устав, і вийшов із печери, та й закричав за Саулом, говорячи: „Пане мій, о царю!“ А Саул озирнувся назад, а Давид схилився обличчям до землі та й поклонився. 9 І сказав Давид до Саула: „Нащо ти слухаєш слів того,

хто каже: Давид хоче тобі зла? **10** Ось цього дня очі твої бачать те, що Господь дав був тебе сьогодні в мою руку в печері. І радили мені забити тебе, та я змилюсь над тобою й сказав: Не простягну своєї руки на свого пана, бо він — помазанець Господній!

11 І подивися, батьку мій, і поглянь на піву плаща свого в моїй руці, бо коли я відрізував цю піву плаща твого, то я не забив тебе. Пізнай та побач, що в моїй руці нема зла та гріха, і не згрішив я проти тебе, а ти чигаєш на душу мою, щоб забрати її! **12** Нехай розсудить Господь між мною та між тобою, і нехай пимститься Господь тобі за мене, а моя рука не буде на тобі!

13 Як говорить стародавня приказка: Від безбожних виходить безбожність, а моя рука не буде на тобі! **14** За ким вийшов Ізраїлів цар? За ким ти ганяєшся? За мертвим псом, за однією блохою? **15** І нехай буде Господь за суддю, і нехай Він розсудить між мною та між тобою. І побачить Він, і заступиться за мою справу, і висудить мене з твоєї руки“.

16 І сталося, як Давид скінчив говорити ці слова до Саула, то Саул сказав: „Чи це твій голос, сину мій Давиде?“ І підняв Саул голос свій, та й заплакав. **17** І сказав він до Давида: „Справедливіший ти від мене, бо ти робив мені добро, а я робив тобі лихо. **18** Бо ти сьогодні засвідчив, що зробив зо мною добро тим, що Господь видав мене в твою руку, а ти не вбив. **19** Як чоловік знайде свого ворога, то хіба відпускає його доброю дорогою? І Господь відплатить тобі добром за те, що ти зробив мені цього дня. **20** А тепер я ось

пізнав, що дійсно будеш ти царювати, і стане в руці твоїй Ізраїлеве царство. **21** А тепер присягни мені Господом, що не вигубиш насіння мого по мені, і що не вигубиш імені мого з дому батька мого“. **22** І Давид заприсягнув Саулові. І пішов Саул до дому свого, а Давид та люди його ввійшли до твердині.

25 І вмер Самуїл, і зібрався весь Ізраїль, та й оплакував його, і поховали його в його домі в Рамі. А Давид устав, і пішов у пустиню Паран. **2** І був чоловік у Маоні, а оселя його на Кармелі, і цей чоловік був дуже багатий, і мав три тисячі дрібної худоби та тисячу кіз. І був він на Кармелі, коли стригли отару його. **3** А ім'я тому чоловікові Навал, а ім'я жінці його Авігаїл. А жінка та була доброго розуму та вродлива, чоловік же той був жорстокий та злочинний, із роду Калева. **4** А Давид почув у пустині, що Навал стриже свою отару. **5** І послав Давид десять хлопців. І сказав Давид до тих хлопців: „Вийдіть на Кармел, і прийдете до Наваля й запитаете його в моєму йменні про мир, **6** та й скажете так братові моєму: І тобі мир, і дому твоєму мир, і, всьому, що твоє, мир! **7** А тепер почув я, що в тебе стрижуть. Пастухи твої були з нами, — ми не кривдили їх, і нічого не пропало їм по всі дні перебування їх на Кармелі. **8** Запитай своїх слуг, і вони розповідять тобі. І нехай знайдуть в очах твоїх милість мої хлопці, бо доброго дня ми прийшли. Дай же рабам своїм та синові своєму Давидові, що знайде рука твоя!“ **9** І прийшли Давидові хлопці, і промовили до Наваля, в імені Давида, усі ці слова. І

спинілися. **10** І відповів Навал Давидовим рабам, і сказав: „Хто такий Давид та хто Ессеїв син? Сьогодні намно́жилося рабів, що вириваються кожен від пана свого! **11** І я візьму́ хліб свій і воду свою та зарізане, що нарізав я для своїх стри́жіїв, та й дам лю́дям, яких не знаю, звідки то вони?“ **12** І Давидові хлопці пішли назад на свою дорогу, і вернулися, і прийшли, і розповілі йому всі ці слова. **13** А Давид сказав до людей своїх: „Приперезіть кожен меча свого!“ І припереза́ли кожен меча свого, і припереза́в і Давид свого меча. І вийшло за Давидом близько чотирьох сотень чоловіка, а дві сотні осталися при реча́х. **14** А один хлопець із Навалових слуг доніс Авіга́їл, Наваловій жінці, говорячи: „Ось Давид послав був із пустині посланців, щоб привітати нашого пана, а він кинувся на них. **15** А ті люди дуже добрі для нас, і не були ми покривджені, і нічого нам не пропало за всі дні, коли ми ходили з ними, як були́ ми на полі. **16** Муром були вони над нами і вночі, і вдень повсякчас, коли ми були з ними, як ми пасли отари. **17** А тепер пізнай та побач, що́ зробиш, бо дозріло зло на нашого пана та на весь дім його. А він негідний, із ним не можна говорити“. **18** Тоді Авіга́їл поспішно взяла́ двісті хлібів, і два бурдюкі вина, і п'ятеро приготовлених з отари, і п'ять сеїв пряженого зёрна, а сто — родзінок, та двісті — су́шених фіг. І склала це на ослів. **19** І сказала вона до своїх слуг: „Ідіть передо мною, а я ось підú за вами“. **20** І сталося, як вона їхала на ослі й спускалася в гірськóму укритті, аж ось Давид

та люди його сходять навперейми їй. І вона стрінула їх. **21** А Давид, сказав: „Надармо ж пильнував я все, що належить тому чоловікові в пустині, і зо всього його нічого не пропало. Та він вернув мені злом за добро!

22 Так нехай зробить Бог Давидовим ворогам, і так нехай додасть, якщо я позоставлю до ранку зо всього належного йому бодай те, що мочиться до стіни!“

23 А Авігаїл побачила Давида, і поспішно зійшла з осла, і впала перед Давидом на обличчя своє, та й вклонилася до землі. **24** І впала вона до ніг йому та й сказала: „На мені самій, пане мій, ця провина! І дозволь говорити твоїй невірній до ушей твоїх, а ти послухай слів своєї невірній. **25** Нехай же пан мій не кладе свого серця на цього негідного чоловіка, на Навала, бо яке ім'я його, такий він: Навал ім'я йому, і глупота з ним! А я, невірниця твоя, не бачила хлопців мого пана, що ти посилав. **26** А тепер, мій пане, — як живий Господь і як жива душа твоя! — Господь стримає тебе, щоб ти не ввійшов до пролиття крові, і щоб рука твоя не допомогла в цьому тобі! А тепер нехай стануть, як Навал, вороги твої та ті, що шукають зла на пана мого! **27** А оце дарунок, якого принісла твоя невірниця своєму панові, буде даний хлопцям, що служать моєму панові. **28** Прости ж провину невірній своєї, бо конче зробить Господь моєму панові вірний дім, бо пан мій провадить війни Господні, і зло не буде знайдене в тобі за твоїх днів. **29** І хоч повстане хто гнати тебе, і шукати твоєї душі, то буде душа мого пана зв'язана у в'язці живих із

Господом, Богом твоїм, а душу ворогів твоїх — нехай Він її кине, як із праці! 30 І станеться, коли Господь зробить моєму панові все добре, що говорив про тебе, і настановить тебе володарем над Ізраїлем, 31 то це не буде тобі на спотикання та на спокусу серця мого пана, як коли б пролив ти надармо кров, і пан мій пімстився сам. А коли Господь зробить добро моєму панові, то ти згадаєш про свою невольницю!“ 32 І сказав Давид до Авігаїл: „Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, що послав тебе на це навпроти мене! 33 І благословенний розум твій, і благословенна ти, що стримала мене цього дня, щоб я не пішов на пролиття крові, і щоб рука моя не відімстила за мене. 34 Але — живий Господь, Бог Ізраїлів, що стримав мене зробити тобі зло, бо коли б ти була не поспішила, і не прийшла назустріч мені, то до світла ранку Навалові не залишено б навіть те, що мочиться до стіни!“ 35 І взяв Давид із руки її те, що вона принісла йому, а їй сказав: „Іди з миром до свого дому! Бачиш, — я послухався голосу твого, і простив тобі!“ 36 І прийшла Авігаїл до Навала, аж ось у нього прийняття в його домі, немов прийняття царське! А Навалове серце було веселе в ньому, і він був дуже п'яний. І вона не розповіла йому нічого, — ані малого, ані великого аж до світла ранку. 37 І сталося, вранці, коли Навал вїтверезився, то жінка його розповіла йому про цю справу. І завмерло йому серце в його середині, і він став, як камінь. 38 І сталося днів через десять, і вразив Господь Навала, і той помер. 39 І почув

Давид, що Навал помер, і сказав: „Благословенний Господь, що розсудив справу образи моєї від Навала, а раба Свого стримав від зла, — зло Навала звернув Господь на його голову!“ І Давид послав, і говорив про Авігаїл, щоб узяти її собі за жінку. **40** І прийшли Давидові раби до Авігаїл на Кармел, і промовляли до неї, говорячи: „Давид послав нас до тебе, щоб узяти тебе йому за жінку“. **41** А вона встала, і вклонилася лицем до землі, та й сказала: „Ось твоя служниця готова стати невольницею, щоб мити ноги рабів пана мого!“ **42** І Авігаїл поспішно встала, і сіла на осла, а п'ятеро служанок її йшли при ногах її. І пішла вона за Давидовими посланцями, та й стала йому за жінку. **43** А Ахіноам узяв Давид з Їзреелу, і вони обидві стали йому за жінок **44** А Саул віддав дочку свою Мелхóлу, Давидову жінку, Палтієві, Лаїшевому синові, що з Галліму.

26 І прийшли зіфяни до Саула до Гів'ї, говорячи: „Он Давид ховається на взгір'ях Гахіли навпроти Єшімону!“ **2** І встав Саул, і зійшов у пустиню Зіф, а з ним три тисячі чоловіка, вибраних із Ізраїля, щоб шукати Давида в пустині Зіф. **3** І таборував Саул на згір'ї Гахіли, що навпроти Єшімону, на дорозі. А Давид пробував у пустині, і побачив, що Саул вийшов за ним до пустині. **4** І послав Давид підглядачів, і довідався, що Саул дійсно прийшов. **5** А Давид устав, і прийшов до місця, де таборував Саул. І Давид побачив те місце, де лежав Саул та Авнер, син Нерів, керівник його війська. А Саул лежав у таборі, а нарód

таборував навколо нього. 6 І звернувся Давид, і сказав до хіттєянина Ахімелеха та до Авішая, Церуєвого сина, Йоаового брата, говорячи: „Хто зійде зо мною до Саула до табору?“ І сказав Авішай: „Я зійду з тобою!“

7 І прийшов Давид та Авішай до Саулового народу вночі, аж ось Саул лежить, — спить у таборі, а спис його встромлений у землю в приголів'ї його, а Авнєр та народ лежать навколо нього. 8 І сказав Авішай до Давида: „Сьогодні Бог видав твого ворога в руку твою, а тепер проколю я його списом аж до землі одним ударом, і не повторю йому!“ 9 І сказав Давид до Авішая: „Не губи його, бо хто простягав руку свою на Господнього помазанця, і був невинний?“ 10 І сказав Давид: „Як живий Господь, — тільки Господь уразить його: або прийде день його — і він помре, або він піде на війну і загине. 11 Борони мене, Господи, простягнути свою руку на Господнього помазанця! А тепер візьми цього списа, що в приголів'ї його, та горня води, і ходімо собі!“ 12 І взяв Давид списа та горня води з Саулового приголів'я, та й пішли собі. І ніхто не бачив, і не знав, і не збудився, бо всі вони спали, бо на них упав сон від Господа. 13 І перейшов Давид на той бік, і став здалека на верховині гори, а між ними — велика проросторинь. 14 І крикнув Давид до народу та до Авнєра, Нерового сина, говорячи: „Чи ж не відповіси, Авнєре?“ А Авнєр відповів та сказав: „Хто ти, що кликав до царя?“ 15 І сказав Давид до Авнєра: „Чи ти не муж? І хто рівний тобі в Ізраїлі? І чому не пильнував ти свого пана, царя? Бо приходив

один із народу, щоб погубити царя, твого пана. **16** Не добра це річ, що ти зробив! Як живий Господь, — ви повинні померти, бо не пильнували ви пана свого, Господнього помáзанця! А тепер побач, де царів спис, та де горня́ води, що були в приголів'ї його?“ **17** І пізнав Саул Давидів голос, та й сказав: „Чи це твій голос, сину мій Давіде?“ А Давид сказав: „Мій голос, пане мій, царю!“ **18** І далі сказав: „Нащо то пан мій ганяється за своїм рабом? Бо що́ я зробив, і яке зло в моїй руці? **19** А тепер нехай пан мій, цар, послухає слів свого раба. Якщо Господь намовив тебе проти мене, то нехай це станеться запашною жертвою, а якщо людські сини, — прокляті вони перед Господнім лицем, бо вони відігнали мене сьогодні, щоб я не належав до Господнього спáдку, говорячи: „Іди, служи іншим богам!“ **20** А тепер нехай не проллється моя кров на землю перед Господнім лицем, бо вийшов Ізраїлів цар шукати однієї блохи, як женуть куропáтву в гора́х!“ **21** І сказав Саул: „Прогрішив я! Вернися, сину мій, Давіде, бо не вчиню вже тобі зла за те, що дорогé було моє життя в очáх твоїх цього дня. Оце був я нерозумний, і дуже багато помиля́вся“. **22** А Давид відповів та й сказав: „Ось царів спис, — і нехай прийде один із слуг, і нехай його візьме. **23** А Господь відплатить кожному за його справедливість та правду його, — що Господь дав тебе сьогодні в руку мою, та я не хотів підіймати своєї руки на Господнього помáзанця. **24** І ось, — яке велике було життя твоє цього дня в очáх моїх, таке велике нехай

буде моє життя в очах Господа, і нехай Він урятує мене від усякого ўтиску!“ 25 І сказав Саул до Давида: „Благословенний ти, сину мій Давиде! І ти дійсно зробиш, і дійсно зможеш ти!“ І пішов Давид на свою дорóгу, а Саул вернувся на своє місце.

27 І сказав Давид у серці своїм: „Колись я попадуся в Саулову руку. Нема мені ліпшого, як, утікаючи, утечу до филистимського краю, — і відмовиться від мене Саул, щоб шукати мене вже по всій Ізраїлевій країні, і я втечу від руки його“. 2 І встав Давид, і перейшов він та шість сотень чоловіка, що з ним, до Ахіша, Маохового сина, гатського царя. 3 І осівся Давид з Ахішем у Гаті, він та люди його, кожен із домом своїм, Давид та дві жінки його: ізреелітка Ахінбан та Авігáйл, колишня жінка Навáлова, кармелітка. 4 І донесено Саулові, що Давид утік до Гату, і він більш уже не шукав його. 5 А Давид сказав до Ахіша: „Якщо я знайшов милість в очах твоїх, нехай дадуть мені місце в одному з міст цієї землі, і нехай я осяду там. І чого сидітиме раб твій у місті твого царства разом із тобою?“ 6 І дав йому Ахіш того дня Ціклаг, чому належить Ціклаг Юдиним царям аж до цього дня. 7 А число днів, що Давид сидів на филистимській землі, було рік та чотири місяці. 8 І сходив Давид та люди його, і нападáли на Гешуреянина, і на Гірзеянина, і на Амаликитянина, бо вони мешканці цього краю відвіку, аж доти, як іти до Шуру, і аж до єгипетського краю. 9 І побивав Давид той край, і не лишав при житті ані чоловіка, ані жінки, і забирав

худобу дрібну́ та худобу велику, і осли, і верблю́ди, і одержу, — і вертався, і прихóдив до Ахіша. **10** І питався Ахіш: „На ко́го нападали ви сьогодні?“ А Давид казав: „На південь Юдин, і на південь Єрахмеелеянина, і на південь Кенеянина“. **11** А Давид не лишав при житті ані чоловіка, ані жінки, щоб привести до Гату, говорячи: „Щоб не донесли на нас, кажучи: Так зробив Давид, і такий його звичай по всі дні, коли сидів на филистимській землі“. **12** І вірив Ахіш Давидові, говорячи: „Справді обріднув він своєму народові в Ізраїлі, і буде мені за вічного раба!“

28 І сталося тими днями, і зібрали филистимляни свої військові табори, щоб воювати з Ізраїлем. І сказав Ахіш до Давида: „Щоб ти певно знав, що вийдеш зо мною в таборі, ти та люди твої“. **2** І сказав Давид до Ахіша: „Тому́ тепер ти пізнаєш, що́ зробить твій раб“. А Ахіш сказав до Давида: „Тому то зроблю тебе сторожем моєї голови по всі дні“. **3** А Самуїл тоді помер, і оплакував його весь Ізраїль, і поховали його в Рамі, у його місті. А Саул повиганяв із Краю ворожбитів та віщунів. **4** І зібралися филистимляни, і прийшли, і таборували в Шунемі. А Саул зібрав усього Ізраїля, і таборували в Гілбоа. **5** І побачив Саул филистимський табір та й злякався, і сильно затремтіло йому серце. **6** І питався Саул Господа, та не відповів йому Господь ані в снах, ані урїмом, ані пророками. **7** І сказав Саул до своїх рабів: „Пошукайте мені жінку ворожку, і я підú до неї, і запитаю її“. І відповіли йому раби його: „Ось жінка ворожка, в Ен-

Дорі“. 8 І перебрався Саул, і надів іншу одежу, і пішов він та двоє людей з ним, і прийшли до тієї жінки вночі. А він сказав: „Поворожи мені, і виклич мені тогó, кого скаж́у тобі“. 9 А та жінка відповіла йому: „Ти ж знаєш, що зробив Саул, — що в Краю́ він вигубив ворожбитів та віщунів. І на́що ти важиш на мою душу, щоб забити її?“ 10 І Саул присягнув їй Господом, говорячи: „Як живий Господь, — не спіткає тебе вина за цю річ!“ 11 І сказала та жінка: „Кого я ві́кличу тобі?“ А він відказав: „Самуї́ла виклич мені“. 12 І побачила та жінка Самуї́ла, та й крикнула сильним голосом! І сказала та жінка до Саула, говорячи: „Нащо ти обманив мене, — таж ти Саул!“ 13 І сказав їй цар; „Не бійся! Але щó ти бачиш?“ А та жінка відказала Саулові: „Я бачу ніби богів, що виходять із землі!“ 14 І він їй сказав: „Який його вид?“ А та відказала: „Виходить старий чоловік, зодя́гнений у довгу одежу“. І Саул пізнав, що то Самуї́л, і схилив своє обличчя до землі, та й уклонився. 15 І сказав Самуї́л до Саула: „На́що ти непоко́їш мене, мене викликаючи?“ А Саул сказав: „Дуже тяжко мені, — филисти́мляни воюють зо мною, а Бог відступився від мене, і не відповідає мені вже ані через пророків, ані в снах. І покликав я тебе, щоб ти навчив мене, щó я маю робити“. 16 І сказав Самуї́л: „І на́що ти питаєш мене, коли Господь відступився від тебе, і став із твоїм ворогом? 17 І Господь зробив йому, як говорив був через мене, — Господь узяв царство з твоєї руки, і дав його своєму ближньому, — Давидові. 18 Як ти не слухався Господнього голосу, і

не виконав полум'яного гніву Його на Амалика, тому Господь зробив тобі цю річ цього дня. **19** І Господь віддав із тобою також Ізраїля до руки филистимлян. А взавтра ти та сини твої будете разом зо мною; також Ізраїлевого табору віддасть Господь до руки филистимлян“. **20** І Саул відразу повалився на землю всім своїм зростом, — сильно він злякався Самуїлових слів, та й сили не було в ньому, бо не їв він хліба цілий той день та цілу ту ніч. **21** І підійшла та жінка до Саула й побачила, що він дуже пригнічений. І сказала до нього: „Ось невільниця твоя послухалася твого голосу, — і наразила життя своє на небезпеку, бо я послухалася слів твоїх, що ти говорив мені. **22** А тепер ти послухай також голосу своєї невільниці, — я покладу перед тобою шматок хліба, а ти з'їж і буде в тобі сила, коли підеш дорогою“. **23** А він відмовився й сказав: „Не буду їсти!“ Та сильно просили його слуги його та тая жінка, — і він послухався їхнього голосу. І звівся він із землі, і всівся на ліжку. **24** А та жінка мала в домі годіване теля, — і поспішно зарізала його. І взяла вона муки й замісила, і спекла з того пріснє. **25** І принєсла те перед Саула та перед слуг його, — і вони їли. Потім устали й пішли тієї ночі.

29 І зібрали филистимляни всі свої війська до Афеку, а Ізраїль таборував в Аїні, що в Їзреелі. **2** А филистимські князі переходили за сотнями та за тисячами, Давид же та люди його ішли накінці разом з Ахішем. **3** І казали филистимські князі: „Що це за євреї?“ А Ахіш відказав филистимським князям:

„Таж це Давид, раб Саула, Ізраїлевого царя, що був зо мною певний час, чи то роки, а я не знайшов у ньому нічого злого від дня його приходу аж до дня цього.“ 4 І гнівалися на нього филистимські князі. І сказали йому филистимські князі: „Заверни того чоловіка, і нехай він вернеться до свого місця, де ти призначив йому, і нехай він не йде з нами на війну, і не стане нам противником на війні. І чим він може подібатися своєму панові? Хіба головами цих людей? 5 Чи ж це не той Давид, що про нього співали в танцях, говорячи: „Саул повбивав свої тисячі, а Давид — десятки тисяч свої!“ 6 І покликав Ахіш Давида, і сказав до нього: „Як живий Господь, — ти правдивий, і в моїх очах добрий твій вихід та вхід твій зо мною в таборі, бо я не знайшов у тобі зла від дня приходу твого до мене аж до цього дня. Та в очах князів ти не добрий. 7 А тепер вернися та йди в мирі, і не зробиш зла в очах филистимських князів“. 8 А Давид сказав до Ахіша: „Що ж зробив я? І що ти знайшов у своєму рабові від дня, коли став я перед твоїм обличчям, аж до цього дня, що я не вийду й не буду воювати з ворогами мого пана, царя?“ 9 І відповів Ахіш і сказав до Давида: „Знаю я, що ти добрий в очах моїх, немов Ангол Божий. Та филистимські князі сказали: Нехай не йде він із нами на війну! 10 А тепер устань рано вранці ти та раби пана твого, що прийшли з тобою. І повставайте рано вранці, і як вам розсвіне, ідіть!“ 11 І встав рано вранці Давид та люди його, щоб

піти ранком і вернутися до филистимського краю. А филистимляни пішли до Ізраїля.

30 І сталося, коли Давид та люди його йшли до Ціклáгу, третього дня, то амалікітяни вдерлися до півдня та до Ціклагу, — і побили Ціклаг та спалили його огнем. **2** І позабирали вони до неволі жінок, що були в ньому, від малóго аж до великого, нікого не забили, але забрали, та й пішли своєю дорогою. **3** І прийшов Давид та його люди до того міста, а воно спáлене огнем! А їхні жінки, та сини їхні, та їхні дóчки — забрані в неволю. **4** І підніс Давид та народ, що з ним, свій голос, та й плакали, аж поки не стало їм сили плакати. **5** І були взяті до неволі обідві Давидові жінкі: ізреелітка Ахіноам та Авігаїл, колишня жінка кармелітянина Навала. **6** І було Давидові дуже гірко, бо народ говорив, щоб його вкаменувати, бо засмутилася душа всього народу, — кожен обурився за синів своїх та за дочок своїх. Та Давид зміцнівся Господом, Богом, своїм. **7** І сказав Давид до священника Евятара, Ахімелéхового сина: „Принеси до мене ефóда!“ І Евятáр приніс ефода до Давида. **8** І запитав Давид Господа, говорячи: „Чи мені гнатися за тією ордою, чи дожену її?“ А Він відказав йому: „Женися, бо конче доженéш, і конче візволиш“. **9** І пішов Давид, він та шість сотень люда, що з ним, і вони прийшли аж до потоку Бесор; а відсталі спинилися. **10** І гнався Давид, він та чотири сотні чоловіка. А двісті люда спинілися, бо були слабі, щоб перейти потоку Бесор. **11** І знайшли вони в

полі єгиптянина, і привелі його до Давида, і дали йому хліба, а він їв, і напоїли його водою. 12 І дали йому половину грудки сушених фіг та дві в'язки родзійнок. І він з'їв, і вернувся дух його до нього, бо він не їв хліба та не пив води три дні та три ночі. 13 І запитав його Давид: „Чий ти та звідкіля ти?“ А той відказав: „Я єгипетський юнак, раб амаликитянина. Та покинув мене пан мій, бо я захворів три дні тому. 14 Ми були вдерлися на південь керетеїв, і на той, що Юдин, та на південь Калева. А Ціклаг ми спалили огнем“. 15 І сказав йому Давид: „Чи не заведеш мене до тієї орди?“ А той відповів: „Присягни мені Богом, що не вб'єш мене, і що не відаси мене в руку мого пана, то спроваджу тебе до тієї орди“. 16 І він спровадив його, аж ось — вони розпорóшені по повёрхні всієї тієї землі, їдять та п'ють та святкують з приводу всієї тієї великої здóбичі, що вони набрали з филистимського краю та з Краю Юдиного. 17 І бив їх Давид від ранку аж до вечора наступного дня, і не втік із них ніхто, крім чотирьохсот чоловіка хлопців, що повсідали на верблюдів, і повтікали. 18 І врятував Давид усе, що позабирав був Амалик. І обидві свої жінки Давид урятував. 19 І не пропало їм нічого: усе, від малóго й аж до великого, і аж до синів та дочок, і від здóбичі, і аж до всьóго, що ті взяли були собі, — усе вернув Давид! 20 І взяв Давид усю худобу дрібну та худобу велику, а ті, що йшли перед тією чередою, говорили: „Це Давидова здóбич!“ 21 Потóму прийшов Давид до тих двохсот людей, що були слабї, щоб іти

за Давидом, і що їх він лишив був при потоці Бесор, а вони повиходили назустріч Давидові та назустріч народіві, що з ним. І підійшов Давид до народу, і запитався їх про мир. **22** І стали говорити всі люди злі та негідні з тих людей, що ходили з Давидом, та й сказали: „Вони не ходили з нами, тому не дамо їм зо здобичі, що ми відняли, бо кожному дамо тільки жінок його та синів його, нехай відведуть, і нехай ідуть!“ **23** А Давид сказав: „Не робіть так, браття мої, з тим, що дав нам Господь, і пильнував нас, і дав орду, що йшла на нас, у нашу руку. **24** А хто послухає вас у такій речі? Бо яка частина того, хто ходив до бою, то така частина й того, хто сидів при речах, — рівно поділять“. **25** І сталося від цього дня й далі, і зробив він це за постанову та за звичай для Ізраїля, і він існує аж до цього дня. **26** І прийшов Давид до Ціклáгу, і послав зо здобичі Юдиним старшім, пріятелям своїм, говорячи: „Оце вам подарок зо здобичі Господніх ворогів“, — **27** тим, що в Бет-Елі, і тим, що в Рамоті півдénнім, і тим, що в Яттері, **28** і тим, що в Ароері, і тим, що в Сіфмоті, і тим, що в Ештемоа, **29** і тим, що в Рахалі, і тим, що в містах Єрахмелеянина, і тим, що в містах Кенéянина, **30** і тим, що в Хормі, і тим, що в Бор-Ашані, і тим, що в Атаху, **31** і тим, що в Хевроні, і до всіх тих місць, куди ходив Давид, він та люди його.

31 А филистíмляни воювали з Ізраїлем. І побігли Ізраїлеві мўжі перед филистíмлянами, і падали трупами на горі Гíлбоа. **2** І догнали филистíмляни

Саула та його синів. І повбивали филистимляни Йонатана й Авінадава та Малкі-Шуя, Саулових синів. **3** І став бій тяжкий для Саула, і його знайшли лучники, — він був дуже поранений тими лучниками. **4** І сказав Саул до свого зброєноші: „Витягни меча свого, і пробий мене ним, щоб не прийшли ці необрізані, і не пробили мене, і не знущалися надо мною!“ Та не хотів зброєноша, бо дуже боявся. Тоді взяв Саул меча, — та й упав на нього! **5** І побачив зброєноша, що помер Саул, і впав і він на свого меча, та й помер із ним. **6** І помер того дня Саул і троє синів його та зброєноша, також усі люди разом. **7** А ізраїльтяни, що мешкали на тім боці долини й на тім боці Йордану, коли побачили, що повтікали ізраїльтяни, і що померли Саул та сини його, покидали ті міста й повтікали, а филистимляни поприходили й осілися в них. **8** І сталося другого дня, і прийшли филистимляни, щоб пообдирати трупи, — та й знайшли Саула та трьох синів його, що лежали на горі Гілбоа. **9** І вони стяли йому голову, і поздирали зброю його, і послали в филистимські краї навколо, щоб сповістити в домах їхніх божків та народів. **10** І вони покладали зброю його в домі Астарті, а тіло його прибили на мурі Бет-Шану. **11** І почули мешканці гілеадського Явешу про те, що филистимляни зробили Саулові, **12** і встали всі хоробрі, і йшли всю ніч, і взяли Саулове тіло та тіла синів його з муру Бет-Шану, і прийшли до Явешу, та й спалили їх там. **13** І взяли вони їхні кості, і поховали під тамаріском в Явешу, та й постили сім день.

2 Самуїлова

1 І сталося по Сауловій смерті, коли Давид вернувся, розбивши Амаліка, то він сидів у Ціклáгу два дні. **2** І сталося третього дня, аж ось прийшов чоловік із табору від Саула, — а одежа його роздерта, і пірох на його голові. І сталося, як прийшов він до Давида, то впав на зéмлю й поклонівся. **3** І сказав йому Давид: „Звідки це ти прихóдиш?“ А той відказав: „Я втік з Ізраїлевого табору“. **4** І сказав до нього Давид: „Щó це сталося, — розкажі но мені!“ А той відказав: Народ утік із бóю, а також багато з народу попáдало й повмирало, і теж Саул та син його Йонатán померли“. **5** А Давид сказав юнакóві, що розповідав йому: „Як ти пізнав, що помер Саул та син його Йонатán?“ **6** І сказав той юна́к, що розповідав йому: Припа́дком натрапив я на горі Гі́лбоа, — аж ось Саул, настрóмлений на списа свого, а колесніці та їздці доганяють його́. **7** І він оберну́вся до мене, і побачив мене, та й покликав мене. А я відповів: Ось я! **8** І сказав він до мене: Хто ти? А я відказав йому́: Я амалікі́тянин. **9** І сказав він до мене: Стань надо мною, та й убий мене, бо схопів мене корч, а вся душа ще в мені! **10** І став я при ньому, та й убив його, бо я знав, що він не б́уде живій по упадку свої́м. І взяв я вінця́, що на голові його, та наплéчника, що на плечі його, і приніс сюди до пана свого́“. **11** І схопівся Давид за одежі свої, та й роздёр їх, і теж усі люди, що були з ним. **12** І голосіли вони й плакали, та по́стили аж до вéчора за Саулом та за сином його́ Йонатаном, і за наро́дом Господні́м та за

Ізраїлевим домом, що попадали від мечá. **13** І сказав Давид юнакові, що розповідав йому: „Звідки ти?“ А той відказав: „Я син одного прихóдька, амаликітянина“.

14 І сказав йому Давид: „Як ти не побóявся простягти руку свою, щоб убити Господнього помáзанця?“ **15** І покликав Давид одного з слуг своїх і сказав: „Підійди, — убий його!“ І той удáрив його, і він помер. **16** І сказав до нього Давид: „Кров твоя на голові твоїй, бо уста твої посвѣдчили проти тебе, говóрячи: Я вбив Господнього помáзанця“.

17 І Давид заголосів за Саулом та за його сином Йонатáном такою жалóбною піснею, **18** та й сказав навчѣти Юдиних синів пісні про лóука. Ось вона написана в книзі Праведного: **19** „О пишнóто Ізраїлева, побита із лука на згѣр'ях своїх, ой попадали лицарі! **20** Не розказуйте в Гáті про це, не сповѣщáйте на вóлицях Ашкалóну, щоб не тѣшилися филистѣмлянські дóчки, щоб не радѣли дóчки необрѣзаних! **21** Гѣлбоáвські гори, — щоб на вас не булó ні роси, ні дощó, ані пóля для жертви принѣсення! Бо сплѣмлений там щит хоробрих, щит Саулів, як нѣби оливою він не помáзаний! **22** Від крові забитих, від лóю хоробрих не відривáвся був лук Йонатанів, і не вертáвся меч Саулів напóрожньо! **23** Саул та Йонатán, цѣ улóблені й милі за свойóго життя, — і в смерті своїй нерозлóчні, прудкѣші булі від орлѣв та сильнѣші від лѣвів! **24** Дóчки Ізраїлеві, — за Саулом заплáчте, що вас зодягав у багрянѣцю з прикрáсами, що оздóблював золотом вашу одѣжу! **25** Ой, попадали лицарі посеред бóю! Йонатán на пагѣрках твоїх ось

забитий! **26** Скорблю по тобі, Йонатане, мій брате!
Ти для мене був вельми улюблений, — кохання твоє
розкішніше для мене було від кохання жіночого! **27**
Ой, попадали лицарі, і загинула зброя військова!“

2 І сталося потому, і запитався Давид Господа,
говорячи: „Чи йти мені в одне з Юдиних міст?“ А
Господь відказав йому: „Іди!“ І сказав Давид: „Куди я
підую?“ А Він відказав: „У Хеврон!“ **2** І ввійшов туди
Давид, а також дві жінки його: їзреелітка Ахіноам
та Авігаїл, колишня жінка кармеляниина Навала. **3** І
людей своїх, що були з ним, привів Давид кожного
та дім його, і вони осілися по хевронських містах. **4**
І посходилися Юдині мужі, і помазали там Давида
царем над Юдиним домом. А Давидові розповілі,
кажучи: „Люди гілеадського Явешу поховали Саула“.
5 І послав Давид людей до гілеадського Явешу, і
сказав до них: „Благословенні ви для Господа, що
зробили цю милість із своїм паном, із Саулом, та
поховали його! **6** А тепер нехай Господь зробить вам
милість та правду, і я теж зроблю вам те добро за те,
що ви зробили цю річ. **7** А тепер нехай зміцняться
ваші руки, і будьте мужні, бо помер пан ваш Саул,
а також Юдин дім помазав мене царем над собою“.
8 А Авнер, Нерів син, провідник Саулового війська,
узяв Іш-Бошета, Саулового сина, та й привів його
до Маханаїму. **9** І він настановив його царем над
Гілеадом, і над Ашурянином, і над Їзреєлем, і над
Єфремом, і над Веніямином, і над усім Ізраїлем.
10 Іш-Бошет, Саулів син, був віку сорока літ, коли

зацарюва́в над Ізраїлем, і царюва́в два роки, — тільки дім Юди був за Давидом. **11** А число днів, що Давид був царем у Хевро́ні над Юдиним домом, — сім літ і шість місяців. **12** І вийшов Авне́р, Нерів син, та слуги Іш-Бо́шета, Саулового сина, з Маханаїму до Гів'ону. **13** А Йо́ав, син Церуї, та Давидові слуги вийшли й зустрі́ли їх ра́зом при гів'онському ста́ві. І засіли вони — ті з того бо́ку ставу, а ті з цього боку ста́ву. **14** І сказав Авне́р до Йо́ава: „Нехай встануть ці юнакі́, і побавля́ться перед нами!“ І сказав Йо́ав: „Нехай встануть“. **15** І встали, і перейшли́ в числі дванадцяти́ для Веніямина та для Іш-Бошета, Саулового сина, та дванадцять із Давидових слуг. **16** І схопи́ли один о́дного за го́лову, та й всадили свого мечá до бо́ку один о́дного, — і попадали ра́зом. І назвали ім'я тому місцю: Хелкат-Гаццу́рім, що в Гів'о́ні. **17** І зня́вся того дня дуже жорсто́кий бі́й, і був побитий Авне́р та Ізраїлеві люди Давидовими слугами. **18** І були там три сини Церуї: Йо́ав, і Авішай, і Асаїл. А Асаїл був легкий в нога́х своїх, як польова́ та газе́ля. **19** І гнався Асаїл за Авнером, і не збочував, ані правору́ч, ані лівору́ч із погоні за Авнером. **20** І оберну́вся Авне́р позад себе й сказав: „Чи це ти, Асаї́ле?“ А той відказав: „Я“. **21** І сказав йому́ Авне́р: „Збоч собі на прави́цю свою чи на ліви́цю свою, і схопи́ собі о́дного із слуг, і візьми́ собі збро́ю його́“. Та не хотів Асаїл спини́ти погоні за ним. **22** А Авнер знов говорив до Асаїла: „Спини́ся в гонитві за мною! На́що я вб'ю тебе́? І як зве́ду́ я обличчя сво́є до брата тво́го Йо́ава?“ **23**

А той відмовився спинітися. І вдарив його Авнер заднім кінцем списа в живіт, — і спис вийшов іззаду його! І впав він там, і помер на місці. І сталося, — кожен, хто приходив до того місця, де впав Асаїл та помер, то спинявся. **24** І гналися Йоав та Авішай за Авнером. І сонце зайшло, а вони прийшли до згір'я Амма, що навпроти Гіаху, на дорозі до Гів'онської пустині. **25** І зібралися Веніямінові сини при Авнері, і склали один відділ, та й спинілися на верхів'ї одного взгір'я. **26** І кликнув Авнер до Йоава й сказав: „Чи завжди меч буде жертви? Чи ти не знаєш, що гіркота буде наостанку? І аж доки ти не скажеш наро́дові спинітися в гонитві за своїми брата́ми?“ **27** А Йоав відказав: „ Як живий Бог, — коли б ти не сказав був іншого, то ще від ранку наро́д був би перестав гнатися за братом своїм“. **28** І засурмів Йоав у сурму́, і спинівся весь наро́д, і не гналися вже за Ізраїлем, і більше вже не воюва́ли. **29** А Авне́р та люди його йшли сте́пом усю ту ніч, і перейшли Йорда́н, і пройшли весь Бітрон, і прийшли до Маханáїму. **30** І Йоав вернувся з погоні за Авнером, і зібрав увесь наро́д, і забра́кло з Давидових слуг дев'ятнадця́ти чоловіка та Асаїла. **31** А Давидові слуги побили з Веніямина та з людей Авнера, — три сотні й шістдесят чоловіка, що померли. **32** І вінесли Асаїла, і поховали його в гробі батька його́, що в Віфлеємі. І йшли цілу ніч Йоав та люди його, а розсвіло́ їм у Хевро́ні.

3 І була́ довга та війна́ між домом Сауловим та між домом Давидовим. А Давид усе зміцнювався,

а Саулів дім усе сла́бнув. **2** І в Хевро́ні народи́лися Давидові сини, — і був його первісток Амно́н, від ізреелітки Ахіно́ам; **3** а другий син його — Кі́л'ав від Авіга́їл, колишньої жінки кармелянина Навала; а третій Авесало́м, син Маахи, дочки Талмая, царя гешурського; **4** а четвертий — Адо́нійя, син Хаггі́т, а п'ятий — Шефатія, син Авітал, **5** а шостий — Їтреам, від Еглі, Давидової жінки, — оці народи́лися Давидові в Хевро́ні. **6** І сталося, коли бу́ла війна між домом Сауловим та домом Давидовим, то Авне́р тримався Саулового до́му. **7** І мав Саул налѳжницю, а ім'я їй Ріцпа, дочка Айї. І сказав Іш-Бошет до Авнера: „Чого ти прийшов до налѳжниці батька мого?“ **8** І дуже запалився Авне́рові гнів на слова Іш-Бошетові, і він сказав: „Чи я псяча юдська голова? Сьогодні я роблю́ ласку домові твого батька Саула, його брата́м та його прія́телям, і не відда́в тебе в Дави́дову руку, а ти сьогодні згадав на мені гріх цієї жінки? **9** Нехай так зроби́ть Бог Авне́рові, і нехай ще дода́сть йому, якщо я не зроблю́ Давидові так, як Госпо́дь присягну́в був йому, **10** щоб перене́сти ца́рство від Саулового дому, і щоб поставити Давидів трон над Ізраї́лем та над Юдою від Дану й аж до Беер-Шеви“. **11** І той не міг уже відпові́дати Авнерові ані сло́ва, бо боявся його. **12** І послав Авне́р замість себе послів до Дави́да сказати: „Чи́я це земля?“ І ще сказати: „Склади́ ж свою умову зо мною, і ось рука моя буде з тобою, щоб приверну́ти до тебе всього Ізраї́ля“. **13** А Давид відказав: „Добре, я складу́ з тобою умову! Тільки одні́ речі я жада́ю від

тебе, а саме: ти не побачиш обличчя мого, якщо ти не приведеш Мелхі, Саулової дочки, коли ти прийдеш побачити мене“. **14** І послав Давид послів до Іш-Бощета, Саулового сина, говорячи: „Віддай жінку мою Мелху, яку я заручив був собі за сотню крайніх плотів филистимських“. **15** І послав Іш-Бошет, і взяв її від її чоловіка, від Палтіїла, сина Лаїша. **16** І пішов з нею чоловік її, і все плакав за нею аж до Бахуріму. І сказав до нього Авнер: „Иди, вернися!“ І той вернувся. **17** А Авнерове слово з Ізраїлевими старшими було таке: „Ви вже давно бажаєте мати Давида царем над собою. **18** А тепер зробіть це, бо Господь сказав був до Давида, говорячи: „Рукою Мого раба Давида Я спасу народ Мій, Ізраїля, від руки филистимлян та від руки всіх ворогів його“. **19** І говорив Авнер також до ушей Веніамінових. І також пішов Авнер говорити до ушей Давидових у Хевроні, — усе, що добре в очах Ізраїля та в очах усього дому Веніамінового. **20** І прийшов Авнер до Давида до Хеврону, а з ним двадцяттеро люда. І Давид зробив прийняття Авнерові та людам, що з ним. **21** І сказав Авнер до Давида: „Нехай я встану й піду, і приведу до пана, царя мого, усього Ізраїля, а вони складуть із тобою умову, і ти будеш царювати над усім, чого буде жадати душа твоя“. І відпустив Давид Авнера, і він пішов із миром. **22** Аж ось прийшли слуги Давидові та Йоав із походу, і принесли з собою велику здобич. А Авнера не було з Давидом у Хевроні, бо він відпустив його, і той пішов із миром. **23** А Йоав та все військо, що було з ним,

прийшли. І розповілі Йоаву, говорячи: „Приходив Авнер, син Нерів, до царя, а він відпустив його, — і той пішов із миром“. 24 І прийшов Йоав до царя та й сказав: „Що ти зробив? Ось приходив до тебе Авнер, — нащо ти відпустив його, і він відійшов? 25 Ти знаєш Авнера, Нерового сина, — він приходив, щоб намовити тебе та щоб вивідати твій вихід та вхід твій, і щоб вивідати все, що ти робиш“. 26 І вийшов Йоав від Давида, і послав посланців за Авнером, і вони завернули його з Бор-Гассіри, а Давид про те не знав. 27 І вернувся Авнер до Хеврону, а Йоав відвів його в середину брами, щоб поговорити з ним таємно, та й ударив його там у живіт, — і той помер за кров брата його Асаїла. 28 А потім почув про це Давид і сказав: „Невинний я та царство моє перед Господом аж навіки в крові Авнера, Нерового сина. 29 Нехай вона спадє на голову Йоава та на весь дім його батька! І нехай не перестає в Йоавовому домі течівий, і прокажений, і той, хто опирається на кия, і хто падає від меча, і хто не має хліба!“ 30 А Йоав та брат його Авішай убили Авнера за те, що він забив їхнього брата Асаїла в Гів'оні в бою. 31 І сказав Давид до Йоава та до всього народу, що був з ним: „Роздеріть вашу одєжу, і опережіться веретищем, та й голосіть за Авнером!“ А цар Давид ішов за марами. 32 І поховали Авнера в Хевроні, а цар підніс свій голос та й плакав над Авнеровим гробом, і плакав увесь народ. 33 І заспівав цар жалобну пісню над Авнером та й сказав: „Чи Авнер мав загинути

смертю негідного? **34** Твої рúки були не пов'язані, не забиті були твої нóги в кайдáни, — ти впав, як від непра́ведних па́дають!“ І весь народ ще більше плакав над ним. **35** І прийшов увесь народ, щоб намóвити Давида покрі́питися хлібом ще того дня, та присягну́в Давид, говорячи: „Нехай так зробить мені Бог, і нехай ще додасть, якщо я перед за́ходом сонця скушту́ю хліба або чо́гобу́дь!“ **36** А весь наро́д дові́дався про це, і це було добре в їхніх очáх, як і все, що́ робив цар, було добре в очáх усього наро́ду. **37** І того дня дові́далися весь народ та весь Ізраї́ль, що то не було́ від царя, щоб забити Авнера, сина Нерового. **38** І сказав цар своїм слúгам: „Ото ж знайте, що вождь та великий муж упав цього дня! **39** А я сьогодні слабій, хоч помáзаний цар, а ті люди, сини Церуї, сильніші від мене. Нехай відплатить Господь злочі́нцеві за його зло!“

4 І почув Саулів син, що помер Авне́р у Хевро́ні, — і опустили́ся рúки його, а весь Ізраї́ль збенте́жився. **2** А Саулів син мав двох му́жів, керівників відді́лів, — ім'я́ одно́му Баана, а ім'я́ дру́гому Рехав, сини бееротянина Ріммона, з Веніяминових синів, бо й Беерот залі́чений був на Веніямина. **3** Та повті́кали бееротяни до Гіттаї́му, і мешкали там прихóдьками, і так є аж до цього дня. **4** А Йонатан, Саулів син, мав кульга́вого сина; він був віку п'яти літ, коли прийшла зві́стка про Саула та Йонатана з Їзреелу. А нянька його не́сла його й утікала; і сталося, коли вона поспі́шно втікала, то він упав й окриві́в. А ім'я́ його

Мефівóшет. 5 І пішли сини бееротянина Ріммона, Рехав та Баана, і ввійшли, як була денна спекóта, до Іш-Бошетового дому, — а він лежав у півдénному спочíнку. 6 І ото ввійшли вони аж до серéдини дому, ніби взяти пшениці, та й удáрили його в живіт. І Рехав та брат його Баана втекли́. 7 Отож, увійшли вони до дому, а він лежить на лїжку своїм у своїй спáльні, — і вони вдáрили його, і вбили його, і зняли́ йому гóлову. І взяли́ вони його голову, і йшли степовóю дорогою всю ніч. 8 І принéсли вони Іш-Бошетову голову до Давида в Хеврón, та й сказали царéві: „Оце головá Іш-Бошета, Саулового сина, твого ворога, що шукав був твоєї душі. І дав Господь цього дня панові моéму, цареві, пiмсту над Саулом та над насiнням його“. 9 І вiдповiв Давид Рехáвовi та братовi його Баанi, синам бееротянина Рiммона, i сказав їм: „Як живий Господь, що визволив душу мою від усякого утиску, 10 коли того, хто розповів мені, кажучи: Ось помер Саул, — а він був в очáх своїх, як приємний вiсник, — я схопiв його, i вбив його в Цiклагу, замість дати йому нагорóду за звістку, 11 тим бiльше, коли люди несправедлiвi вбили справедливого чоловіка в домі його́ на постéлі його! А тепер чи я не пошукáю його крóви з вашої руки, i не вiгублю вас із Краю?“ 12 І Давид наказав слугам, — і вони вбили їх, і відрубали їхні рúки та їхні нóги, та й повісили над стáвом у Хевроні. А Їш-Бошетову гóлову взяли й поховали в Авнеровiм гробi в Хевронi.

5 І посаходилися всі Ізраїлеві племена до Давида в Хеврон та й сказали йому: „Оце ми кість твою та тіло твоє ми! **2** І давніш, коли Саул був царем над нами, ти водив Ізраїля на війну і привів нас назад. І Господь тобі сказав: Ти будеш пасти народом Мого, Ізраїля, і ти будеш володарем над Ізраїлем“. **3** І прийшли всі Ізраїлеві старші в Хеврон, а цар Давид склав із ними умову в Хевроні перед Господнім лицем. І помазали вони Давида царем над Ізраїлем. **4** Давид був віку тридцяти літ, коли став царювати, і сорок літ царював він. **5** У Хевроні царював він над Юдою сім літ і шість місяців, а в Єрусалимі царював тридцять і три роки над усім Ізраїлем та Юдою. **6** І пішов цар та люди його до Єрусалиму на Євусянина, мешканця того Краю. А той сказав Давидові, говорячи: „Ти не ввійдеш сюди, хіба повиганяєш сліпих та кривих!“ А це значить: Давид ніколи не ввійде сюди! **7** Та Давид здобув твердиню Сіон, — він став Давидовим Містом. **8** І сказав Давид того дня: „Кожен, хто заб'є євусянина, нехай скине до каналу, а з ним і кривих та сліпих“, зненавиджених для Давидової душі. Тому говорять: „Сліпий та кривий не ввійде до дому!“ **9** І осівся Давид у твердині, і назвав ім'я їй: Давидове Місто. І будував Давид навколо від Мілло й усередині. **10** І Давид ставав усе більшим, а Господь, Бог Саваот, був із ним. **11** І послав Хірам, цар тирський, послів до Давида, та кедрового дерева, і теслів, і каменярів для стін, і вони збудували дім для Давида. **12** І пересвідчився Давид, що Господь поставив його міцно царем над Ізраїлем, і

що Він підніс царство його ради наро́ду Свого Ізраїля.

13 А Давид узяв ще налѳжниць та жінѳк з Єрусалиму по вѳході його з Хеврону, — і народѳлися Давидѳві ще сини та дѳчки. 14 А оце іменá народжених йому в Єрусалимі: Шаммуа, і Шовав, і Натан, і Соломон, 15 і Ївхар, і Елішуа, і Нафег, і Яфіа, 16 і Елішама, і Еліяда, і Еліфалет. 17 І почули филистѳмляни, що Давида помáзали царем над Ізраїлем, і вийшли всі филистѳмляни, щоб шукати Давида. І Давид почув про це, і зѳйшов до твердѳні. 18 А филистѳмляни прийшли та розташувáлися в долині Рефаїм. 19 А Давид запитався Господа, говорячи: „Чи вихѳдити мені проти филистѳмлян? Чи дасѳ їх у мою руку?“ І Господь відказав до Давида: „Вихѳдь, бо справдѳ дам филистѳмлян у руку твою!“ 20 І прийшов Давид до Баал-Пераціму. І побив їх там Давид та й сказав: „Господь розірвáв ворогѳв моїх передо мною, як розривáють вѳди“. Тому він назвав ім'я́ тому місцю: Баал-Перацім. 21 І вони полишіли там своїх божкѳв, а їх забрав Давид та люди його. 22 А филистѳмляни зно́ву прийшли та розташувáлися в долині Рефаїм. 23 І запитáвся Давид Господа, а Він сказав: „Не вихѳдь, — оточѳ їх з-позáду, і прийдѳ до них від бальзáмового ліскá. 24 І станеться, коли ти почувеш шѳлест кро́ку на верховѳттях бальзáмового ліскá, тоді поспѳшися, бо то тоді вийшов Господь перед тобою, щоб побити филистѳмський тáбір“. 25 І Давид зробив так, як наказав йому Господь, — і він побив филистѳмлян від Геви аж туди, кудою йти до Гезера.

6 А Давид зно́ву зібрав ви́бране в́йсько в Ізраїлі, тридцять тисяч. **2** І встав та й пішов Давид та весь наро́д, що був з ним з Юдиного Баалу, щоб ви́нести зві́дти Божого ковче́га, що над ним клі́четься Ім'я́, — Ім'я́ Господа Сава́бта, що замешкує на херуві́мах. **3** І вони поста́вили Божого ковчега на но́вого во́за, і винесли його з Авінадавового дому, що в Гі́в'ї. А Узза та Ахйо, сини Авінадавові, прова́дили того но́вого во́за. **4** І не́сли його з Авінадавового дому, що в Гі́в'ї, і йшли з ковчегом Божим, а Ахйо йшов перед ковчегом. **5** А Давид та весь Ізраї́лів дім грали перед Божим лицем усією силою та піснями, і на ці́трах, і на а́рфах, і на бу́бнах, на гу́слах, і на цимба́лах. **6** І прийшли вони аж до Го́рен-Нахону, а Узза простяг руку до Божого ковчегу, і схо́пів його́, бо зно́рвилась бу́ла худоба́. **7** І запали́вся Госпо́дній гні́в на Уззу, — і Бог ура́зив його там за цю провину. І він помер там при Божому ковчезі. **8** І запали́вся Давидів гні́в за те, що Госпо́дь покарав Уззу, і він назвав ім'я́ тому місцю: Пере́ц-Узза, і так воно зве́ться аж до цього дня. **9** І Давид злякався Господа́ того дня та й сказав: „Як уві́йде до ме́не Госпо́дній ковчег?“ **10** І не хотів Давид перене́сити Госпо́днього ковчега до себе, до Давидового Міста, а скерува́в його Давид до дому ґатянина Овед-Едома. **11** І пробува́в Госпо́дній ковчег у домі ґатянина Овед-Едома три місяці, і Госпо́дь поблагослови́в Овед-Едома та весь його дім. **12** І доне́сено цареві Давидові, говорячи: „Госпо́дь поблагослови́в дім Овед-Едома та все, що його, ради

ковчегу Божого“. І пішов Давид, і виніс Божого ковчега з дому Овед-Едома до Давидового Міста з радістю. **13** І сталося, коли ті, хто ніс Господнього ковчега, ступали шість кроків, то він приносив у жертву вола та відгодівану штуку худоби. **14** А Давид танцював перед Господнім лицем зо всієї сили. І Давид був оперезаний лляним ефодом. **15** І Давид та весь Ізраїлів дім несли Господнього ковчега з окриком та з сурмленням сурми. **16** І сталося, коли Господній ковчег увійшов до Давидового Міста, то Мелхóла, Саулова дочка, виглядала через вікно, і побачила царя Давида, що танцював та скакав перед Господнім лицем. І вона погорділа ним у серці своєму. **17** І принесли Господнього ковчега, і поставили його на місці його серед намету, що для нього поставив Давид. І приніс Давид цілопáлення перед Господнім лицем та жертву мирну. **18** А коли Давид скінчив приносити цілопáлення та мирні жертви, то він поблагословів народ Іменем Господа Саваота. **19** І він роздав для всього народу, для всього Ізраїлевого натовпу, від чоловіка й аж до жінки, для кожного по одному буханцєві хліба, по одному кавáлкові печєного м'яса та по одному виноградному калачєві. І пішов увесь народ кожен до дому свого. **20** І вернувся Давид, щоб поблагословити свій дім. І вийшла Мелхóла, Саулова дочка, навпроти Давида й сказала: „Який славний був сьогодні Ізраїлів цар, що обнаж́ався сьогодні на очах невільниць своїх рабів, як обнажується який з пустунів!“ **21** І сказав Давид до Мелхоли: „Перед

лицем Господа, що вибрав мене над твого батька та над увесь дім його, і наказав мені бути володарем над Господнім наро́дом, над Ізраїлем, — буду веселітися перед Господнім лицем! **22** І коли я буду погóрджений ще більш від того, і буду низький у своїх очáх, то при невільницях, що ти говорила, — і при них я буду шанований!“ **23** І в Мелхоли, Саулової дочкí, — по цьóму не було їй дитини аж до дня смерти її.

7 І сталося, коли цар осів у своєму домі, а Госпóдь дав йому відпочíнути від усіх ворогів його навколо, **2** то цар сказав до пророка Натáна: „Подивися, — я сиджу́ в кéдровому домі, а Божий ковчег знахóдиться під завісою!“ **3** І сказав Натáн до царя: „Усе, що в серці твоім, іди й зроби, бо Госпóдь з тобою“. **4** І сталося тієї ночі, і було Господнє слово до Натáна, кажучи: **5** „Іди й скажеш до раба Мого, до Давида: Так сказав Господь: Чи ти збудуєш Мені дім на Моє пробува́ння? **6** Бо Я не пробува́в у домі від дня вíведення Мого Ізраїлевих синів з Єгипту й аж до цього дня, але ходив у наметі та в шатрі. **7** Скрíзь, де ходив Я поміж Ізраїлевими синáми, чи промовив Я хоч слово з яким із Ізраїлевих племéн, якому наказав Я пасти́ наро́да Мого, Ізраїля, говорячи: Чому не збудува́ли ви Мені кéдрового дому? **8** А тепер так скажеш Моєму рабові Давидові: Так сказав Господь Саваот: Я взяв тебе з пасовіська, як ходив ти за отарою, щоб ти став володарем над народом Моім, над Ізраїлем. **9** І був Я з тобою в усьому, де ти ходив, і вігубив Я всіх ворогів твоїх з-перед тебе, і зробив тобі велике

ім'я, як ім'я великих на землі. **10** І встановив Я місце для наро́ду Мого, для Ізраїля, і він пробува́тиме на своєму місці, і не буде вже непоко́бений, і кривдники не будуть більше гно́бити його, як перед тим. **11** А від того дня, як Я настанови́в суддів над народом Моїм, Ізраїлем, то Я дав тобі мир від усіх ворогів твоїх. І Господь об'являє тобі, що Господь побуду́є тобі дім. **12** Коли ви́повняться твої дні, і ти ляжеш із своїми батьками, то Я поста́влю по тобі насіння твоє, що вийде з утроби твоєї, і зміцню́ його царство. **13** Він збуду́є дім для Йме́ння Мого́, а Я зміцню́ престо ла його царства навіки. **14** Я буду йому за Батька, а він буде Мені за сина. Коли він скривить дорогу свою, то Я покараю його лю́дською па́лицею та порáзами лю́дських синів. **15** Та ми́лість Моя не відхилиться від нього, як відхилив Я її від Саула, якого Я відкинув перед Тобою. **16** І буде певним твій дім та царство твоє аж навіки перед тобою. Престол твій бу́де міцно стояти аж навіки!“ **17** Як усі ці слова́, як усе це виді́ння, — так говорив Натáн до Давида. **18** Тоді прийшов цар Давид, і сів перед Господнім лицем та й сказав: „Хто я, Господи Боже, і що́ мій дім, що Ти привів мене аж сюди? **19** Та й це ще було мале́ в оча́х Твоїх, Господи Боже, і Ти говорив також про Свого раба в будуччині. А це за зако́ном лю́дським, Господи Боже! **20** І що́ ще більше говори́тиме Давид Тобі? Та Ти знаєш Свого раба́, Господи Боже! **21** Ради слóва Свого та за серцем Своїм Ти зробив усю цю вели́чність, зви́щаючи це Своєму рабо́ві. **22** Тому Ти

великий, Господи Боже, бо немає такого, як Ти, і немає Бога, окрім Тебе, згідно з усім, що ми чули своїми ушіма. **23** А який є ще один люд на землі, як Твій народ, Ізраїль, щоб Бог приходив вікупити його Собі за нарód, і щоб установити йому Своє Ймєння, — і щоб учинити вам цю величність, — та страшні речі для Свого Краю ради нарóду Свого, якого вікупив Собі з Єгипту, від людей та від богів його? **24** І Ти зміцнів Собі народ Свій, Ізраїля, — Собі за нарód аж навіки, і Ти, Господи, став для них за Бога. **25** А тепер, Господи Боже, затверди аж навіки те слово, що Ти говорив про Свого раба та про дїм його, і вчини, як Ти говорів! **26** Нехай буде великим Ім'я Твоє аж навіки, щоб говорити: Госпóдь Саваóт — Бог над Ізраїлем! А дїм Твого раба Давида буде міцно стояти перед лицем Твоїм! **27** Бо Ти, Гóсподи Саваóте, Боже Ізраїлів, об'явив Своему рабові, говорячи: Збуду́ю тобі дїм, тому́ раб Твій здобу́вся на відва́гу помолитися до Тебе цією молитвою! **28** А тепер, Господи Боже, Ти — Той Бог, а слова́ Твої будуть правдою, і Ти говорив Своему рабові це добро. **29** А тепер зволь поблагословіти дїм Свого раба, щоб був навіки перед лицем Твоїм, бо Ти, Господи Боже, говорив це, і від Твого благословєння буде поблагослóвлений навіки дїм раба Твого!“

8 І сталося по то́му, і побив Давид филистїмлян, і поконав їх. І взяв Давид кєрму вла́ди з руки́ филистїмлян. **2** І побив він Моава, і переміряв їх шну́ром, поклав їх на зємлю, — і відміряв два шну́ри на побиття́, а повен шнур — на позоста́влення при житті. І

стали моавитяни Давидовими рабами, які принесли йому данину. **3** І побив Давид Гадад'езера, сина Рехова, царя Цови, коли той ішов був відновити владу свою при річці Ефраті. **4** І здобув Давид від нього тисячу й сім сотень їздців та двадцять тисяч чоловіка пішого. А коням усіх тих колесниць Давид попідрізував жили, і позоставив із того сто колесниць. **5** І прийшов Арам дамаський, щоб допомогти Гадад'езерові, цареві Цови, та Давид побив в Арамі двадцять і дві тисячі чоловіка. **6** І настановив Давид залози в дамаському Арамі, — і став Арам для Давида за рабів, що принесли данину йому, а Господь допомагав Давидові в усьому, де він ходив. **7** І забрав Давид золоті щити, що були в рабів Гадад'езера, і приніс їх до Єрусалиму. **8** А з Бетаху та з Беротаю, міст Гадад'езерових, цар Давид узяв дуже багато міді. **9** А коли почув Тої, цар Хамоту, що Давид побив усе військо Гадад'езера, **10** то Тої послав свого сина Йорама до царя Давида, щоб повітати його, та щоб поблагословити його за те, що він завжди воював з Гадад'езером та побив його, бо Тої воював проти Гадад'езера. А в руці його були речі золоті, і речі срібні, і речі мідяні. **11** Також їх присвятив цар Давид Господеві разом з сріблом та золотом, що він присвятив був із забраного в усіх народів, яких він здобув: **12** з Араму, і з Моаву, і з синів Аммона, і з филистимлян, і з Амаліка, і з здобичі Гадад'езера, сина Рехова, царя Цови. **13** І здобув Давид собі ім'я, коли він вернувся з побиття вісімнадцяти тисяч Араму в Беґе-Мелах. **14** І він поставив залози в Едомі,

— в усьому Едомі поставив залóги. І став увесь Едом за рабів для Давида. І допомагав Господь Давидові в усьому, де він ходив. **15** І царював Давид над усім Ізраїлем, і чинив Давид суд та справедливість для всього наро́ду свого. **16** А Йоав, син Церуї, був над військом, а Йосафát, син Ахілудів, був канцлером. **17** А Садóк, син Ахітува, та Ахімелех, син Евіятара, були священики, Серая був писарем. **18** А Беная, син Егояди, був над Керетянином та над Пелетянином. А Давидові сини були начальниками царськóго двóру.

9 І сказав Давид: „Чи є ще хто, хто позостався з Саулового дому? Я зроблю йому ласку ради Йонатáна“. **2** А при Сауловім домі був раб, а ім'я йому — Ціва. І покликали його до Давида, а цар сказав йому: „Чи ти Ціва?“ А той відказав: „Раб твій!“ **3** І сказав цар: „Чи нема вже кого з Саулового дому, щоб я зробив йому Божу ласку?“. І сказав Ціва до царя: „Є ще син Йонатанів, кривий на нóги“. **4** І сказав йому цар: „Де він?“ А Ціва відказав цареві: „Ось він у домі Махіра, Амміїлового сина, в Ло-Деварі.“ **5** І цар Давид послав, і взяв його з дому Махіра, Амміїлового сина, із Ло-Девару. **6** І прийшов Мефівошет, син Йонатана, Саулового сина, до Давида, і впав на обличчя своє й поклонився. І Давид сказав: „Мефівóшете!“ А той відказав: „Ось твій раб!“ **7** І сказав йому Давид: „Не бійся, бо справді зроблю тобі ласку ради батька твого Йонатáна, і зверну́ тобі все поле твого батька Саула. А ти будеш зáвжди їсти хліб при моєму столі“. **8** А той уклонився й сказав: „Щó твій раб, що ти звернувся

до такого мертвого пса, як я?“ 9 А цар кликнув до Ціви, Саулового слуги, і до нього сказав: „Усе, що було Саулове та всього його дому, я дав синові твого пана. 10 І будеш працювати йому на землі ти й сини твої та раби твої. І будеш принісати з урожаю, і буде хліб для сина твого пана, і він буде його їсти. А Мефівошет, син пана твого, буде завжди їсти хліб при моєму столі“. А Ціва мав п'ятнадцять синів та двадцять рабів. 11 І сказав Ціва до царя: „Усе, як накаже мій пан цар своєму рабові, так зробить твій раб“. „А Мефівошет — сказав цар — буде їсти при моєму столі, як один із царських синів“. 12 А Мефівошет мав малого сина, а ім'я йому — Міха. І всі, хто мешкав у домі Ціви, були раби для Мефивошета. 13 А Мефівошет сидів в Єрусалимі, бо він завжди їв при царському столі. І він був кривий на обидві свої ноги.

10 І сталося по тому, і помер цар аммонітський, а замість нього зацарював син його Ганун. 2 І сказав Давид: „Зроблю я ласку Ганунові, Нахашевому синові, як батько його зробив був ласку мені“. І послав Давид, щоб його порадувати, щодо батька його, через своїх рабів. І прибули Давидові раби до аммонітського краю. 3 А аммонітські князі сказали до пана свого Гануна: „Чи Давид шанує батька твого в очах твоїх тим, що послав тобі потішителей? Чи ж Давид послав до тебе своїх слуг не на те, щоб оглянули місто та щоб його вивідати, а потім зніщити його?“ 4 І взяв Ганун Давидових слуг, та й оголив половину їхньої бороди, та обрізав їхню одягу на половину, аж до

сидіння їх, та й відпустив їх. **5** І донесли про це Давидові, а він послав назустріч їм, бо ті мужі були дуже осорблені. І цар їм сказав: „Сидіть в Єрихоні, аж поки відросте вам борода, потім повернетесь“.

6 І побачили аммонітяни, що вони зненавиджені в Давида. І аммонітяни послали й найняли Арам -Бет-Рехову й Арам-Цови, двадцять тисяч піхотинців, та царя Маахи, тисячу чоловіка, і тов'ян дванадцять тисяч чоловіка. **7** А коли Давид прочув про це, то послав Йоава та все лицарське військо. **8** І повиходили аммонітяни, і встановилися до бою при вході до брами. А Арам-Цова, і Рехов, і Тов'янин, і Мааха, — вони самі були на полі. **9** І побачив Йоав, що бойовий фронт звернений на нього спереду та позаду, то вибрав Ізраїлевих вибраних, та й установив їх навпроти Арама. **10** А решту народу дав під руку свого брата Авшая, і встановив навпроти аммонітян, **11** і сказав: „Якщо Арам буде сильніший від мене, то будеш мені на поміч, а якщо аммонітяни будуть сильніші від тебе, то я підуму допомогати тобі. **12** Будь мужній, і станьмо міцно за народ наш та за міста нашого Бога, а Господь нехай зробить, що добре в очах Його!“ **13** А коли Йоав та народ, що був із ним, підійшли на бій з Арамом, то ті повтікали перед ним. **14** А аммонітяни побачили, що втік Арам, то й вони повтікали перед Авішаєм, і ввійшли до міста. І вернувся Йоав від аммонітян і ввійшов до Єрусалиму. **15** А коли побачив Арам, що він побитий Ізраїлем, то вони позбиралися разом. **16** І послав Гадад'езер, і вивів

Арама, що з другого боку Річки, і ввійшли вони до Гелáму. А Шовах, провідник Гадад'езерового в'їська, був перед ними. **17** І булó донéсено Давидові, і він зібрав усього Ізраїля, і перейшов Йордан, та прийшов до Геламу. А Арам установився навпроти Давида, і воював із ним. **18** І побіг Арам перед Ізраїлем, а Давид повбивав з Араму сім сотень колесниць та сорок тисяч верхівців. І вбив він Шоваха, зверхника в'їська його, і той там помер. **19** А коли всі царі, підлégлі Гадад'езера, побачили, що вони побиті Ізраїлем, то замирілися з Ізраїлем, і служили йому. І Арам уже боявся допомагати аммонітянам.

11 І сталося по рóку, у час вíходу царів на війну, то послав Давид Йоава й своїх слуг із ним, та всього Ізраїля, і вони вігубили аммонітян й облягли Раббу́. А Давид сидів в Єрусалимі. **2** І сталося надвечір, і встав Давид із лóжа свого, і прохóджувався на даху царськóго дому. І побачив він із да́ху жінку, що купалася. А та жінка була дуже вродліва. **3** І послав Давид, і запитався про ту жінку. А посланий сказав: „Таж то Вірсавія, Еліямова дочка, жінка хіттéянина Урїї!“ **4** І послав Давид посланців, і взяв її. І вона прийшла до нього, і він поклався з нею. А вона очистилася з нечїстости своєї, і вернулася до свого дому. **5** І завагітніла та жінка. І послала вона, і донéсла Давидові й сказала: „Я завагітніла!“ **6** А Давид послав до Йоава: „Пошли мені хіттéянина Урїю“. І Йоав послав Урїю до Давида. **7** І прийшов Урїя до нього, а Давид запитався про стан Йоава, і про стан

народу, і про стан війни. **8** І сказав Давид до Урії: „Іди до свого дому та обмий свої нóги“. І вийшов Урія з царськóго дому, а за ним понéсли гостінця царськóго. **9** Та Урія спав при вході до царськóго дому з усіма слúгами пана свогó, а до свого дому не пішов. **10** І донéсли Давидові, говорячи: „Урія не пішов до дому свогó“. І сказав Давид до Урії: „Чи ж не з дороги ти прихóдиш? Чомú ти не пішов до свого дому?“ **11** І сказав Урія до Давида: „Ковчег і Ізраїль та Юда сидять у шатра́х, а пан мій Йоав та раби мого пана таборúють на голому полі. А я підú до свого дому, щоб їсти й пити та лежати зо своєю жінкою? Клянуся життям твоїм та життям душі твоєї, що не зроблю я такої речі!“ **12** І сказав Давид до Урії: „Позостáнься тут і сьогодні, а взавтра я відпущú тебе“. І позоставáвся Урія в Єрусалимі того дня та дня другого. **13** І покликав його Давид, і той їв та пив перед ним, а він підпоїв його. І вийшов він увечорі, щоб поклáстися на лóжі своїм рáзом зо слúгами пана свого, а до дому свого не пішов. **14** І сталося рáнком, і написав Давид листа до Йоава, і послав через Урію. **15** А в листі томú він написав так: „Поставте Урію напéреді найтяжчого бóю, і відступіте від нього, щоб він був удáрений, і помер“. **16** І сталося, коли Йоав облóжував місто, то поставив Урію на те місце, про яке знав, що там хоробрі мужі. **17** І вийшли люди того міста, і воювали з Йоавом, — і впали дехто з нарóду, із Давидових слуг, і повмирили, також хіттéянин Урія. **18** І послав Йоав, і доніс Давидові про всі справи того

б'ю. **19** І наказав він послові, говорячи: „Як покінчиш ти опові́дати цареві про всі справи того б'ю, **20** і буде, якщо ти розгніваєш царя, і він скаже тобі: „Чого ви так близько підійшли до міста воювати? Чи ви не знали, що б'удуть кидати на вас з-над муру? **21** Хто забив був Авімелеха, Єруббешетового сина? Чи не жінка кинула на нього горішнього ка́меня від ж'орен з муру, і він помер у Тевеці? Чого ви близько підійшли до муру?“То ти скажеш: Помер також хітт'янин Ур'я“.

22 І пішов посол і прийшов, і доніс Давидові все, що послав був Йоав. **23** І сказав посол Давидові: „Вони стали сильніші за нас, і вийшли проти нас на поле, та ми були переможцями над ними аж до входу в бра́му. **24** А стрільці́ стріляли на твоїх рабів з муру, і померли дехто з царевих рабів, а також помер твій раб хітт'янин Ур'я“.

25 І сказав Давид до посла: „Так скажеш до Йоава: Нехай не буде злою в оч'ах твоїх ця річ, бо меч пожирає то цьо́го, то то́го. Підси́ль війну свою проти міста, та й розвали його! І підбадьо́р його, Йоава!“

26 І прочула Ур'єва жінка, що помер її чоловік Ур'я, і голосі́ла за своїм чоловіком. **27** А як минула жалоба, то Давид послав, і забрав її до свого дому, і вона стала йому за жінку, і породі́ла йому сина. Та в Господніх оч'ах була злою та річ, що оце зробив був Давид.

12 І послав Господь Натана до Давида, а він прийшов до нього та й сказав йому: „Два чоловіки були в одно́му місті, — один замо́жний, а один убогий. **2** У замо́жного було дуже багато худоби дрібно́ї та

худоби великої. **3** А вбогий нічого не мав, окрім однієї малі́ї овечки, яку він набув та утримував при житті. І росла вона з ним та з синами його разом, — із кавалка хліба його їла й з келіха його пи́ла, та на лоні його лежала, і була йому як дочка́. **4** І прийшов до багатого чоловіка подоро́жній, та той жалувал узяти з худоби своєї дрібної́ чи з худоби своєї великої, щоб спорядити їжу для подоро́жнього, що до нього прийшов, — і він узяв овечку того вбогого чоловіка, і спорядив її для чоловіка, що до нього прийшов“.

5 І сильно запала́в Давидів гнів на того чоловіка, і він сказав до Натана: „ Як живий Господь, — вартий смерти той чоловік, що чинить такé. **6** А овечку він оплáтить чотирикрóтно, за те, що зробив таку річ, і за те, що не змило́срдився“.

7 І сказав Натан до Давида: „Ті́ той чоловік! Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Я помáзав тебе над Ізраїлем, і Я спас тебе з Сау́лової руки. **8** І дав тобі дім твого пана, та жіно́к пана твого на лоно твоє, і дав тобі дім Ізраїля та Юди, а якщо цього мало, то дода́м тобі ще цього та того. **9** І чому ти знева́жив Господнє слово, і вчинив це зло в оча́х Його? Хіттеянина Урію вбив ти мечéм, а його дружи́ну взяв собі за жінку. А його вбив мечем Аммонових синів. **10** А тепер не відсту́пить меч від твого дому аж навіки за те, що знева́жив ти Мене́, і взяв дружи́ну хіттеяника Урії, щоб була тобі за жінку. **11** Так сказав Господь: Ось Я наведу́ на тебе зло з твого дому, і заберу́ жінок твоїх на оча́х твоїх, і дам ближньому́ твоєму, а він покладéться з жінка́ми твоїми при світлі цього сонця.

12 Хоч ти вчинив потаємно, а Я зроблю цю річ перед усім Ізраїлем та перед сонцем“. 13 І сказав Давид до Натана: „Згрішив я перед Господом!“ А Натан сказав до Давида: „І Господь зняв твій гріх, — не помреш! 14 Та що ти спонукав зневаження Господа цією річчю, то син твій, народжений тобі, конче помре“. 15 І пішов Натан до свого дому, а Господь уразив дитя, що Давидові породила Урієва жінка, і воно захворіло. 16 А Давид молив Бога за дитинку, і постив Давид, і входив до кімнати, і ночував, поклавшись на землю. 17 І прийшли старші його дому до нього, щоб підняти його з землі, та він не хотів, і не підкріпився з ними хлібом. 18 І сталося сьомого дня, — і померло те дитя, а Давидові слуги боялися донести йому, що померло те дитя, бо казали: „Ось як була та дитина живою, говорили ми до нього, та не слухав він нашого голосу; а як ми скажемо до нього: „Померло це дитя“, то ще вчинить щось лихе“. 19 А Давид побачив, що слуги його шепочуться поміж собою, — і зрозумів Давид, що померло те дитя. І сказав Давид до своїх слуг: „Чи не померло те дитя?“ А ті відказали: „Померло“. 20 І звівся Давид із землі, і помився, і намастився, і змінив свою одягу, і ввійшов до Господнього дому та й поклонився. Потому ввійшов до свого дому, і захотів їсти, — і поклали йому хліба, і він їв. 21 І сказали йому слуги його: „Що це за річ, яку ти вчинив? Коли те дитя жило, ти постив та плакав; а як померло те дитя, ти встав та й їв хліб?“ 22 А він відказав: „Коли те дитя ще жило, я постив та плакав, бо казав: Хто

знає, може Господь учинить мені милість, і буде жити дитя те? **23** А тепер, — помёрло воно. Нащо то я б по́стив? Чи зможу ще повернути його? Я підú до нього, а воно не вёрнеться до мене“. **24** І потішив Давид жінку свою Вірсавію, і прийшов до неї, і ліг із нею. І вона вроділа сина, а він назвав ім'я йому: Соломóн. І Господь полюбив його, **25** і послав пророка Натáна, і той назвав ім'я йому: Єдід'я, ради Господа. **26** А Йоáв воював з Раббóю аммонітян, і здобув царське місто. **27** І послав Йоав послів до Давида, і сказав: „Воював я з Раббою, і здобув я місто води. **28** А тепер збері решту нарóду, і таборúй біля міста, та здобудь його, щоб не здобúв те місто я, і щоб не було воно нáзване моїм ім'ям“. **29** І зібрав Давид увесь нарóд, і пішов до Рабби, і воював із нею, та й здобув її. **30** І взяв він корóну з голови їхнього царя, а вага її — талáнт золота, та дорогий кáмінь, і Давид поклав її на свою гóлову. І він виніс дуже багато здóбичі з того міста. **31** А нарóд, що був у ньому, він повивóдив, і поклав їх під пíлку, і під залізнi долóта та під залізнi сокири, і позаганяв їх до цегельняної пéчі. І так робив він усім аммонітським міста́м. І вернувся Давид та ввесь нарóд до Єрусалиму.

13 І сталося по тому, — мав Авесалóм, син Давидів, уродливу сестру́, а ім'я їй Тамáра. І покохав її Амнóн, син Давидів. **2** І вболівав Амнон так, що він аж захвóрів через свою́ сестру́ Тамару, бо вона була дівчина, і Амновi здавалося трудно щось їй зробіти. **3** А Амнóн мав товáриша, а ім'я йому́ Йонада́в, син

Шім'ї, Давидового брата. І Йонада́в був чоловік дуже хитрий. 4 І він сказав йому: „Чого ти, царевичу, такий марний щоранку? Чи ж не розповіси мені?“ І сказав йому Амнон: „Я кохаю Тамару, сестру́ брата свого Авесало́ма“. 5 І сказав йому Йонадав: „Ляж на ложі своєму, і вдавай хворого. А коли прийде твій батько, щоб побачити тебе, то скажи йому: Нехай прийде сестра моя Тама́ра, і нехай підкріпіть мене хлібом, і нехай зробить на моїх оча́х ту їжу, щоб я бачив та їв із руки її“. 6 І поклався Амнон, і вдавав хворого, а цар прийшов побачити його. І сказав Амнон до царя: „Нехай прийде сестра моя Тамара, і нехай спечé на моїх оча́х два млинці́, і я попо́ім з її руки“. 7 І послав Давид до Тамари, до дому, говорячи: „Іди до дому твого брата Амнона, і приготóв йому їжу“. 8 І прийшла Тамара до дому свого брата Амнона, а він лежить. І взяла́ вона тіста, і замісила, і приготóвила на оча́х його, та й спекла млинці́. 9 І взяла́ вона сковорі́дку, і виложила перед ним, та він відмовився їсти. І сказав Амнон: „Випровадь від мене всіх людей“. І повихóдили від нього всі люди. 10 І сказав Амнон: „Принеси їжу до кімна́ти, і я з'їм із твоєї руки“. І взяла́ Тамара млинці́, що приготóвила, та й принéсла своєму братові Амнонові до кімна́ти. 11 І вона принéсла до нього, щоб їв, а він схопів її, та й сказав до неї: „Ходи, ляж зо мною, моя сéстро!“ 12 А вона йому відказала: „Ні, брате мій, не безчéсть мене, бо не рóбиться так в Ізраїлі! Не роби цієї гидóти 13 І куди я понесу́ свою гáньбу?

А ти станеш, як один із мерзотників в Ізраїлі. Ти переговори з царем, — і він не відмовить віддати мене тобі“. 14 Та він не хотів слухати її голосу. І був він сильніший від неї, — і збезчестив її, і лежав із нею... 15 І по цьому дуже зненавидів її Амнон великою ненавистю, бо ця ненависть, якою він зненавидів її, була більша від любови, якою любив її. І сказав до неї Амнон: „Уставай, — іди собі!“ 16 А вона відказав йому: „Через це велике зло, по тому, що зробив ти зо мною, хочеш ще вигнати мене?“ Та він не хотів її слухати. 17 І покликав він юнака свого, слугу свого, та й сказав: „Віженіть оцю від мене геть, і замкні за нею двері“. 18 А на ній була квітчаста туніка, бо так завжди вбиралися царські дочки, панні. І його слуга вівпровадив її назовні, і замкнув за нею двері. 19 А Тамара посипала попелом свою голову, а квітчасту туніку, що була на ній, роздерла, і поклала руку свою на голову свою, і все ходила та голосила... 20 І сказав до неї брат її Авесалом: „Чи брат твій Амнон був із тобою? А тепер, сестро моя, мовчи, — брат же твій він! Не бери цієї речі до серця свого“... І осіла Тамара, знівечена, у домі брата свого Авесалома. 21 А цар Давид почув про це все, — і сильно розгнівався! 22 І не говорив Авесалом з Амномом ні про добре, ні про зле, бо Авесалом зненавидів Амнона за те, що той збезчестив сестру його Тамару. 23 І сталося по двох роках, і мав Авесалом стріження овець у Баал-Хацорі, що при Єфремі, — і Авесалом закликав усіх царських синів. 24 І прийшов Авесалом до царя та й

сказав: „Ось у раба твого стріження, — нехай піде цар та рабі його з твоїм рабом“. 25 І сказав цар до Авесалóма: „Ні, сину мій, не підемо ж ми всі, щоб не бути тобі на тяготу“. І той сильно просив його, та він не хотів піти, але поблагословів його. 26 І сказав Авесалóм: „А як ні, нехай піде з нами брат мій Амнóн!“ І сказав йому цар: „Чого вий піде з тобою?“ 27 Та Авесалóм сильно просив його, і він послав з ним Амнóна та всіх царських синів. 28 А Авесалóм загадав юнакам своїм, говорячи: „Дивіться, як Амнон звеселіє на серці від вина, то скажу вам: Ударте Амнона! — і ви вб'єте його. Не бійтеся, — чи ж не я загадав вам? Будьте міцні та відважні!“ 29 І зробили Авесаломові юнакі Амнонові, як загадав був Авесалом. А царські сини повставали, і сіли вёрхи кожен на мула свого, та й повтікали. 30 І сталося, були вони ще в дорозі, а вістка прийшла до Давида така: „Авесалом повбивав усіх царських синів, і не позосталося з них ні одного“. 31 І цар устав, і роздёр шати свої, та й упав на землю, і всі слуги його стояли при ньому з роздёртими шатами. 32 І відповів Йонадав, син Шім'ї, Давидового брата, та й сказав: „Нехай не каже мій пан: Усіх юнаків, царських синів, повбивали, бо помер тільки сам Амнóн. Бо на наказ Авесалома це було вірішене від дня, як той збезчестив сестру його Тамару. 33 А тепер нехай мій пан цар не кладе на своє серце такого, говорячи: Усі царські сини повмирили, — бо помер тільки сам Амнон“. 34 І Авесалом утік. А юнак вартівник звів свої очі й побачив, аж ось численний

народ іде дорогою, що бу́ла за ним, від боку гори. **35** І сказав Йонадав до царя: „Ось прийшли царські сини, — як слово раба твого, так сталося“. **36** І сталося, як скінчив він говорити, аж ось поприхóдили царські сини, і піднєсли свій голос та й плакали. А також цар та всі слўги його плакали вельми ре́вним плачє́м... **37** А Авесалом утік, і пішов до Талмая, Амміхурового сина, царя гешурського. А Давид був у жалобі за сином своїм усі ті дні. **38** А Авесалом утік, і пішов до Гешу́ру, і пробув там три ро́ки. **39** І перестав цар Давид гніватися на Авесало́ма, бо він був зча́сом потішений за Амнона, що помер.

14 А Йоав, син Церуї, пізнав, що царє́ве серце прихили́лося до Авесалома. **2** І послав Йоав до Текої, і взяв звідти мудру жінку, та й сказав до неї: „Удавай жалобу, і вберись у жалобні шати, і не намащуйся оливою, і будеш, як та жінка, що багато днів у жалобі за померлим. **3** І прийдеш ти до царя, та й скажеш до нього таке то слово“. І Йоав поклав ці слова в її уста. **4** І говорила та текоїтянка до царя, і впала на обличчя своє на землю, і вклони́лася та й сказала: „Поможи, ца́рю!“ **5** І сказав до неї цар: „Що тобі?“ А та відказала: „Та я жінка вдова, а чоловік мій помер. **6** А в невільниці твоєї двоє синів. І посвари́лися вони обі́два в полі, а рятівника́ між ними не було, — і вдарив один одно́го, та й убив його. **7** А ось увесь рід устав на невільницю твою та й кажуть: Видай убійника свого брата, і ми вб'ємо його за душу його брата, якого він убив, і вигубимо також спадкоє́мця. І

погасять вони останню іскру мою, яка позосталася, щоб не лишити моєму чоловікові ані ймення, ані нащадків на поверхні землі“. 8 І сказав цар до тієї жінки: „Іди до свого дому, а я накажу про тебе“. 9 І сказала та текоїтянка до царя: „На мене, пане мій царю, той гріх, та на дім мого батька, а цар та трон його невинні“. 10 І сказав цар: „Того, хто буде говорити на тебе, приведеш його до мене, і він більш уже не займе тебе“. 11 Та вона відказала: „Нехай згадає цар Господа, Бога свого, щоб не помножити на згубу мєсника за кров та щоб вони не погубили мого сина“. А він відказав: „ Як живий Господь, — не впадє на землю й волосіна сина твого!“ 12 І сказала та жінка: „Нехай но невільниця твоя скаже слово до свого пана царя!“ А він відказав: „Говори!“ 13 І сказала та жінка: „А чому ти так думаєш проти Божого народу? Бо цар, коли сказав таке слово, сам себе обвинуватив, бо цар не вертає свого вигнанця. 14 Бо ми конче помремо, і ми як та вода, вилита на землю, що її не зібрати. Та Бог не знищить душі, і Він задумав не відвернути від Себе відігнаного. 15 І оце тепер прийшла я сказати панові моєму цареві оцю справу, бо той нарід настрашив мене. І сказала твоя невільниця: Нехай скажу я цареві, — може виконає цар слово своєї невільниці. 16 Бо цар вислухає, щоб урятувати свою невільницю з руки того чоловіка, що хоче вігубити мене та мого сина разом із Божого спадку. 17 І сказала твоя невільниця: Нехай станеться слово мого пана царя на втіху мені, бо мій пан цар

як Ангол Божий, і розуміє добре та зле. А Господь, Бог твій, буде з тобою!“ 18 А цар відповів та й сказав до тієї жінки: „Не заховай передо мною нічого, про щó я спитаю тебе“. І сказала та жінка: „Нехай же говорить пан мій цар!“ 19 І цар сказав: „Чи не Йоавова рука з тобою в усьому цьому?“ І відповіла та жінка та й сказала: „Як жива душа моя, пане мій царю, — не можна відхилитися ані правóруч, ані лівóруч від усього, щó говорив мій пан цар, бо твій раб Йоав — він наказав мені це, і він уклав в уста твоєї невільниці всі ці слова. 20 Щоб змінити вигляд тієї справи, раб твій Йоав зробив оцю річ. А пан мій мудрий, як мудрий Божий Ангол, щоб знати про все, що на землі“. 21 І сказав цар до Йоава: „Ось зробив ти цю річ, тож піди, поверні того юнака́, Авесало́ма!“ 22 І впав Йоав на обличчя своє на землю, і поклонився, та й поблагословів царя. І сказав Йоав: „Сьогодні раб твій пізнав, що знайшов ласку в очах твоїх, пане мій царю, бо цар виконав прохання свого раба“. 23 І встав Йоав і пішов до Гешуру, і привів Авесало́ма до Єрусалиму. 24 А цар сказав: „Нехай він вёрнеться до свого дому, але обличчя мого не побачить“. І вернувся Авесалом до дому свого, та царськóго обличчя не бачив. 25 А такого вродливого мужа, як Авесалом, не було в усьому Ізраїлі, щоб був так дуже хв́алений, — від стопи ноги його й аж до вёрху голови́ його не було в ньóму ва́ди. 26 А коли він голив свою голову, — а голив він щороку, бо тяжкé було волосся на ньóму, тому голив його — то ва́жив волóсся голови своєї на двісті

шеклів царськóї ваги. 27 І народíлися Авесаломові троє синів та одна дочкá, а ім'я їй Тамáра. Вона була жінка вродлíва з вíгяду. 28 І сидів Авесалóм в Єрусалимі два роки чáсу, а царськóго обличчя не бачив. 29 І послав Авесалóм до Йоáва, щоб послати його до царя, та він не хотів прийти до нього. І послав він іще другий раз, та той не хотів прийти. 30 І сказав він до своїх слуг: „Погляньте на Йоавову ділянку поля, що поруч мого, а в нього там ячмінь, — ідіть і підпаліть його огнем“. І Авесаломові слуги підпалили ту ділянку поля огнем. 31 Тоді Йоав устав і прийшов до Авесалома до дому, та й сказав йому: „Нащо слуги твої підпалили огнем ту мою ділянку поля?“ 32 І сказав Авесалом до Йоава: „Я ж посилав до тебе, говорячи: Прийди сюди, і нехай я пошлю тебе до царя сказати: Чого я прийшов із Гешуру? Добре було б мені ще лишатися там. А тепер нехай я побачу царськé обличчя, а якщо є на мені гріх, то нехай уб'є мене“. 33 І прийшов Йоав до царя, і розповів йому те. І покликав він Авесалóма, а той прийшов до царя та й поклонився йому обличчям своїм до землі. А цар поцілував Авесалома...

15 І сталося по тóму, і завів собі Авесалом пóвоза та коні, та п'ятдесят чоловіка, що бігали перед ним. 2 І вставав Авесалом рано, та й ставав при дорозі до брами. І, бувало, кожного чоловіка, що мав суперéчку та йшов до царя на суд, то Авесалом кликав його та й питав: „З якого ти міста?“ І той говорив: „З однóго з Ізраїлевих племен твій раб“. 3 І говорив до

нього Авесалом: „Дивися, слова твої добрі та слухні, та в царя нема кому тебе вислухати“. 4 І говорив Авесалом: „Коли б мене настановлено суддею в Краю, то до мене приходив би кожен чоловік, що мав би суперечку чи судову справу, а я виправдував би його“. 5 І, бувало, коли хто підходив поклонитися йому, то він простягав свою руку, і хапав його та цілував його. 6 І робив Авесалом, як ось це, усьому Ізраїлеві, хто приходив на суд до царя. І крав Авесалом серця Ізраїлевих людей! 7 І сталося в кінці сорока літ, і сказав Авесалом до царя: „Піду я та виповню обітницю мою, що я обіцяв був Господеві в Хевроні. 8 Бо раб твій, коли осів був у Гешурі в Арамї, склав обітницю, говорячи: Якщо Господь справді поверне мене до Єрусалиму, то я буду служити Господеві“. 9 І сказав йому цар: „Іди з миром!“ І той устав та й пішов до Хеврону. 10 І порозсилав Авесалом вивідувачів по всіх Ізраїлевих племенах, говорячи: „Коли ви почувете сурмлення сурми, то скажете: Зацарював Авесалом у Хевроні!“ 11 А з Авесаломом пішли двісті чоловіка з Єрусалиму, що були покликані; а йшли вони в простоті своїй, і нічого не знали. 12 І послав Авесалом покликати гілонянина Ахитофела, Давидового дорадника, з його міста з Гіло, як він мав принести жертви. І був то сильний бунт, і народ все змножувався з Авесаломом. 13 І прийшов вісник до Давида, говорячи: „Серце ізраїльтян стало за Авесаломом“. 14 І сказав Давид до всіх своїх слуг, що були з ним в Єрусалимі: „Уставайте і втікаймо, а

то не зможемо втекти перед Авесаломом. Поспішіть відійти, щоб він не поспішив і не догнав нас, і щоб не було нам від нього лиха, і не побив цього міста вістрям меча“. 15 І сказали цареві царські раби: „Усе, що вибере наш пан цар, то при то́му твої раби!“ 16 І вийшов цар та весь його дім пішки, а цар позоставив десять жіно́к наложниць, щоб стерегли дім. 17 І вийшов цар та весь народ пішки, і стали вони в Бет-Гамерхаку. 18 А всі його слуги йшли перед ним, а також усі керетяни й усі пелетяни та всі гатяни, — шість сотень чоловіка, що прийшли були пішки з Гату, ішли перед царем. 19 А цар сказав до гатянина Ітт́ая: „Чого підеш і ти з нами? Вернися, і сиди з тим царем, бо ти чужий та й вигна́нець зо свого місця. 20 Учора прийшов ти, а сьогодні я мав би турбувати тебе йти з нами? А я йду, куди підú, — куди доведéться. Вернися, і забери братів своїх із собою. А Господь учинить тобі милість та правду!“ 21 І відповів Ітт́ай до царя та й сказав: „ Як живий Господь і живий мій пан цар, — тільки в то́му місці, в якому бúде мій пан цар, — чи то на смерть, чи то на життя, — то там буде твій раб!“ 22 І сказав Давид до Ітт́ая: „Йди й перейди!“ І перейшов гатянин Ітт́ай та всі його люди, та всі діти, що були з ним. 23 А весь той Край плакав ревним голосом, і весь народ перехóдив. А цар перехóдив поті́к Кедрóн, і весь народ перехóдив дорóгою до пустині. 24 А ось ішли й Садóк та всі Левити з ним, що нéсли ковчега Божого заповіту. І вони поставили Божого ковчега, а Евіят́ар принóсив

цілопалення, аж поки весь нарід не вийшов із міста.

25 І сказав цар до Садока: „Поверни Божого ковчега до міста. Якщо я знайдú милість у Господніх очáх, і Він поверне мене, то я побачу Його та мешкання Його. **26** А якщо Він скаже так: Не бажаю тебе, — ось я: нехай зробить мені, як добре в очáх Його“. **27** І сказав цар до священника Садóка: „Чи ти бачиш це все? Вернися з миром до міста, а син твій Ахімаац та син Евиятарів Йонатán, обідва ваші сини будуть із вами. **28** Глядіть, я буду проволікати в степáх цієї пустіні, аж поки не прийде від вас слово, щоб повідóмити мене“. **29** І повернув Садóк та Евиятар Божого ковчега до Єрусалиму, та й осілися там. **30** А Давид схóдив узбіччям на гóру Оливну, та все плакав. А голова його була покрита, і він ішов бóсий. А весь народ, що був із ним, усі позакривали гóлову свою, і все йшли та плакали... **31** А Давидові донéсли, говорячи: „Ахітóфел серед зрадників з Авесалóмом“. І Давид сказав: „Господи, учини ж нерозумною Ахітофелову раду!“ **32** І сталося, коли вийшов Давид на верхів'я, де вклоняються Богові, аж ось навпроти нього аркеянин Хуша́й у роздертій тóніці, а порох на його голові. **33** І сказав йому Давид: „Якщо ти підеш зо мною, то будеш мені тягарém. **34** А якщо вéрнешся до міста й скажеш Авесаломові: „Я буду раб твій, о цáрю! Я був віддавна рабом батька твого, а тепер я твій раб“, то зламаєш мені Ахітóфелову раду. **35** І чи ж не будуть там із тобою священники Садóк та Евиятáр? І станеться, — усяку річ, яку ти почувеш із царéвого дому, розповіси

священикам Садóкові та Евія́тарові. **36** Ось там із ними двоє їхніх синів: Ахіма́ац у Садока та Йонатан у Евія́тара — і ви пошлете через них до мене кожне слово, яке почуєте“. **37** І ввійшов Хуша́й, Давидів друг, до міста. А Авесало́м також увійшов до Єрусалиму.

16 А коли Давид пройшов трохи з верхів'я, аж ось Ціва́, Мефівошетів слуга назустріч йому, та пара в'ючених ослів, а на них двісті хлібів, і сто в'язок родзінок, і сто літніх плодів, та бурдю́к вина. **2** І сказав цар до Ціви: „Що це тобі?“ А Ціва́ відказав: „Ці осли для царсько́го дому на їзду, а хліб та літні плоди́ — на їду юнака́м, а вино — на пиття́ зму́ченому в пустині“. **3** І сказав цар: „А де син твого пана?“ А Ціва відказав цареві: „Он він сидить в Єрусалимі, бо сказав: Сьогодні Ізраїлів дім поверне мені царство мого батька“. **4** І сказав цар до Ціви: „Ось тобі все, що в Мефівошета“. А Ціва відказав, уклонившись: „Нехай я знайдú ласку в очах твоїх, пане мій ца́рю“. **5** І прийшов цар Давид до Бахурі́му, аж ось виходить ізвідти чоловік з роду Саулового дому, а ім'я́ йому Шім'ї́, син Герин. Він ішов і все проклинав. **6** І він кидав ка́мінням на Давида та на всіх рабів царя Давида, хоч увесь народ та всі ліцарі були на правіці його та на лівіці його. **7** І отак говорив Шім'ї́ в прокльо́ні своїм: „Іди, іди геть, кривавий пересту́пнику та чоловіче негідний! **8** Госпа́дь обернув на тебе всю кров Саулового дому, що зацарюва́в ти замість нього. І віддав Госпа́дь царство в руку сина твого Авесалома, а ти ось у своєму злі, бо ти кривавий переступник!“ **9** І сказав до царя

Авішай, син Церуї: „Нащо проклинає цей мертвий пес мого пана царя? Підуй я, і зітну йому голову!“ **10** А цар відказав: „Що обходить це мене та вас, сини Церуїні? Що він проклинає, то це Господь йому сказав: Прокляни Давида! А хто скаже: Нащо ти так зробив?“ **11** І сказав Давид до Авішай та до всіх своїх слуг: „Ось син мій, що вийшов з утроби моєї, шукає моєї душі, а що вже говорити про цього веніамінівця! Дайте йому спокій, і нехай проклинає, бо так наказав йому зробити Господь! **12** Може зглянеться Господь над моєю бідою, і поверне мені цього дня добром замість його прокляття“. **13** І йшов Давид та люди його дорогою, а Шім'ї йшов узбіччям гори навпроти нього. І він ішов та все проклинав, і кидав камінням на нього, та порóшив поро́хом. **14** І прийшов цар та весь народ, що був із ним, змучені, і відідхнули там. **15** А Авесалом та весь ізраїльський народ увійшли до Єрусалиму, а з ними Ахитóфел. **16** І сталося, як прийшов аркеянин Хушай, Давидів товариш, до Авесалома, то сказав Хушай до Авесалома: „Нехай живе цар, нехай живе цар!“ **17** І сказав Авесалом до Хушай: „Це така ласка твоя з пріятелем твоїм? Чому не пішов ти з своїм пріятелем?“ **18** І сказав Хушай до Авесалома: „Ні, бо кого вибрав Господь та цей народ, та кожен Ізраїлів муж, то я буду його, і з ним позостануся. **19** А подруге, кому я буду служити? Чи ж не синові його? Як служив я батькові твоєму, так буду й тобі“. **20** І сказав Авесалом до Ахитóфела: „Дайте пораду, що маємо робити“. **21** І сказав Ахитóфел до

Авесалома: „Прийди до наложниць свого батька, яких він позоставив стерегти дім. І коли почує весь Ізраїль, що став ти зненавиджений у свого батька, то зміцняться руки всім, хто з тобою“. 22 І розтягли Авесаломові намета на даху, і Авесалом прийшов до наложниць батька свого на очах усього Ізраїля. 23 А Ахітофелова порада, яку він радив тими днями, була така певна, як питати про Боже слово, — така була Ахітофелова порада і для Давида, і для Авесалома!

17 І сказав Ахітофел до Авесалома: „Вибери я дванадцять тисяч чоловіка, і встану, і поженуся цієї ночі за Давидом. 2 І нападú я на нього, а він змучений та слабосильний, і він затремтить, — і повтікає весь народ, що з ним, а я вб'ю й самого царя. 3 І наверну я весь народ до тебе; як не буде чоловіка, якого душі ти шукаєш, то весь народ буде мати мир“. 4 І була люба ця річ в очах Авесалома та в очах усіх Ізраїлевих старших. 5 І сказав Авесалом: „Поклич теж аркеянина Хушая, та нехай послухаємо, що в устах його, — нехай скаже також він“. 6 І прийшов Хушай до Авесалома, а Авесалом сказав до нього, говорячи: „Отак говорив Ахітофел. Чи виконаємо слова його? Якщо ні, говори ти“. 7 І сказав Хушай до Авесалома: „Не добра та рада, яку цього разу радив Ахітофел“. 8 І сказав Хушай: „Ти знаєш батька свого та людей його, що вони лицарі, та розлючені вони, як медведиця, позбавлена на полі дітей. А батько твій воєк, і не буде ночувати з народом. 9 Ось тепер він ховається в одній з ям, або в іншому

місці. І коли б сталося, що хтось упаде́ серед них, нападаючих, напоча́тку, а хтобудь почує та скаже: Сталася порáзка в народі, який за Авесаломом, **10** а хоча б він і хоробрий, якого серце — як серце лев'яче, то справді ослабне, бо весь Ізраїль знає, що батько твій лицар і хоробрі ті, що з ним. **11** Тому ра́джу я: нехай конче збереться до тебе весь Ізраїль від Дана й аж до Беер-Шеви, многото́ю як пісок, що над морем, і ти сам підеш до бо́ю. **12** І прийдемо ми проти нього в одне з місць, та й нападємо на нього, як падає роса́ на землю, і не позоставимо ані при нім, ані між усіма людьмі́, що з ним, ані одно́го. **13** А якщо він збереться до якого міста, то весь Ізраїль занесе́ на те місто шnúри, та й потя́гнемо його аж до потоку, так, що не залишиться там ані камінчика“. **14** І сказав Авесалом та всі Ізраїлеві мужі: „Ліпша рада аркеянина Хушай від ради Ахітофелової!“ Бо це Господь наказав зламати добру Ахітофелову раду, щоб Господь приніс зло на Авесалома. **15** І сказав Хушай до священників Садóка та Евія́тара: „Так і так радив Ахітофел Авесаломові та Ізраїлевим старші́м, а я радив так і так. **16** А тепер швидко пошліть і донесіть Давидові, говорячи: Не ночуй цієї ночі в степа́х пустині, але конче перейди на той бік, щоб не був поглинутий цар та весь народ, що з ним“. **17** А Йонатан та Ахіма́ац стояли в Ен-Рогелі. І пішла невільниця й розповіла їм, а вони пішли й донесли цареві Давидові, бо не могли ані показатися, ані ввійти до міста. **18** Та їх побачив один юна́к та й доніс Авесаломові. І вони обі́двоє швидко

пішли, та й увійшли до дому чоловіка в Бахурімі, що мав колодязя на своїм подвір'ї, і спустилися туди. **19** А жінка тая взяла й розтягла заслону на верху колодязя, і розложила на ньому зёрна, — і нічого не було пізнано. **20** І прийшли Авесаломові раби до тієї жінки до дому та й сказали: „Де Ахімаац та Йонатан?“ А жінка та їм сказала: „Перейшли через воду“. І ті шукали й не знайшли, та й вернулися до Єрусалиму. **21** І сталося по їхньому відході, вони вийшли з колодязя, і пішли та донесли Давидові. І сказали вони до Давида: „Уставайте, і переходьте швидко воду, бо отак радив на вас Ахітофел“. **22** І повставали Давид та весь народ, що з ним, та до ранішнього світла перейшли Йордан, і не позосталося ані одного, що не перейшов би Йордану. **23** А коли Ахітофел побачив, що порада його не виконана, то осідлав осла, і встав та й пішов до свого дому, до свого міста. І він зарядив про дім свій, та й повісився, і помер, і був похований у гробі свого батька... **24** А Давид прийшов до Маханаїму, а Авесалом перейшов Йордан, він та всі Ізраїлеві мужі із ним. **25** І Авесалом настановив над військом Амасу замість Йоава. А Амаса був син чоловіка, що ім'я йому Їтра, ізрееліт, який увійшов був до Авігаїл, дочки Нахашової, сестри Церуї, Йоавиної матері. **26** І таборував Ізраїль та Авесалом у гілеадському краї. **27** І сталося, коли Давид прийшов до Маханаїму, то Шові, Нахашів син з аммонітської Рабби, і Махір, Амміелів син з Ло-Девару, і гілеадянин Барзіллай з Рогеліму **28**

поприносили постѣлі, і чаші, і ганчарський пócуд, і пшениці, і ячменю, і муки, і прáженого зёрна, **29** і меду, і масла, і худобу дрібнóу, і товщу з худоби великої, — для Давида та для народу, що з ним, щоб їли, бо сказали: „Цей народ голодний і змóчений та спрáгнений у пустині“.

18 А Давид переглянув нарóд, що з ним, і настановів над ними тícячників та сóтників. **2** І послав Давид народ, — третину під рукою Йоáва, і третину під рукою Авіша́я, сина Церуї, Йоавового брата, а третину під рукою гатянина Іттáя. І сказав цар до народу: „Конче підó також і я з вами!“ **3** Та народ сказав: „Ти не підеш! Бо якщо ми справді втечемо, вони не звернуть на нас уваги. І якщо половина нас повмирає, вони не звернуть на нас уваги, бо ти — як нас десять тисяч. А тепер буде ліпше, як бóдеш допомагáти нам із міста“. **4** І сказав до них цар: „Щó буде добре в очáх ваших, зроблю“. І став цар при брамі, а весь нарóд повихóдив за сотнями та за тисячами. **5** А цар наказав Йоавові й Авішаєві та Іттаєві, говорячи: „Оберéжно будьте мені з моїм юнакóм Авесаломом!“ А весь народ чув, як цар наказав усім провідникáм про Авесалóма. **6** І вийшов народ на поле навперéйми Ізраїля, і був бій в Єфремовому лісі. **7** І був побитий там Ізраїлів народ Давидовими рабáми. І була там того дня велика порáзка, — полягло двадцять тисяч! **8** І поши́рився там бій по всій тій землі, і того дня більш народу пожер ліс, ніж поїв меч. **9** І спіткáвся Авесалóм із Давидовими рабами, а Авесалом їхав

на мулі. І підбіг мул під гущавину великого дуба, а його волосься заплуталося в дубі, і він опинився між небом та між землею, а мул, що під ним, перебіг. **10** І побачив це один чоловік, і доніс Йоаву та й сказав: „Ось я бачив Авесалома, що вісить на дубі“. **11** І сказав Йоав до чоловіка, що доніс йому: „Ось ти бачив, а чому ти не вразив його там на землі, а я дав би був тобі десять шеклів срібла та одного пояса“. **12** І сказав той чоловік до Йоава: „А коли б я важив на руці своїй навіть тисячу шеклів срібла, — не простягну свої руки на царського сина, бо ми чули на власні вуха, що цар наказав тобі й Авішаєві та Іттаєві, говорячи: Збережіть мені мого юнака Авесалома! **13** Або коли б я допустився в душі своїй неправди, — а всяка річ не затіється перед царем! — то й ти став би проти мене“. **14** І сказав Йоав: „Не буду отак зволікати з тобою!“ І він узяв три стріли в руку свою, і вбив їх у серце Авесалома, що ще живий висів на середині дуба. **15** І оточили його десять юнаків, Йоавові зброєноші, і вдарили Авесалома, та й убили його. **16** І засурмів Йоав у сурму, а народ повернувся з погоні за Ізраїлем, бо Йоав стримав народ. **17** І взяли вони Авесалома, та й кинули його в лісі до великої ями, і накидали над ним дуже велику могилу з каміння, а весь Ізраїль повтікав кожен до намету свого. **18** А Авесалом узяв був і поставив собі ще за життя свого пам'ятника, що в царській долині, бо він казав: „Нема в мене сина, щоб згадувати про ім'я моє“. І він назвав пам'ятникові ім'я на своє ім'я. І звалось його: Яд-

Авесалом, і так зветься він аж до цього дня. 19 А Ахімаац, Садоків син, сказав: „Побіжy я й сповіщy цареві, що Господь візволив його від руки його ворогів“. 20 І сказав йому Йоав: „Не ти вісник цього дня, а сповістйш іншого дня. А цього дня не сповістйш томy, що це ж царський син помер“. 21 І сказав Йоав до кушита: „Іди, донеси цареві, щó ти бачив“. А кушит уклонився Йоавові, та й побіг. 22 А Ахімаац, син Садока, знову сказав до Йоава: „А нехай бyде, що буде! Побіжy й я за кушитом!“ Йоав же відказав: „Пощо ти побіжйш, мій сину, коли нема доброї вістки?“ 23 „А нехай буде, що буде, — побіжy!“ І той сказав йому: „Біжи!“ І побіг Ахімаац дорогою рівнини, і вйпередив кушита. 24 А Давид сидів між двома брамами. А вартівнік пішов на дах брами на мур, і звів свої очі та й побачив, — аж ось біжить самітний чоловік. 25 І кликнув вартівнік, і доніс цареві. А цар сказав: „Якщо він сам, — вістка в устах його!“ А чоловік усе йшов та зближався. 26 І побачив вартівнік іншого чоловіка, що біг. І кликнув вартівник до сторожа брами й сказав: „Ось біжить самітний чоловік“. А цар сказав: „І цей зо звісткою!“ 27 І сказав вартівник: „Я бачу біг першого, як біг Ахімааца, Садокового сина“. А цар сказав: „То чоловік добрий, і прихóдить з доброю звісткою“. 28 І кликнув Ахімаац, і сказав до царя: „Мир!“ І вклонився він цареві своїм обличчям до землі та й сказав: „Благословенний Господь, Бог твій, що видав людей, які піднесли були руку свою проти мого пана царя!“ 29 А цар сказав: „Чи гаразд із

моїм юнаком Авесаломом?“І сказав Ахіма́ац: „Я бачив велике замішання, коли Йоав посилав царськóго раба та мене, твого раба, та я не знаю, щó то“. **30** І сказав цар: „Відійди на́бік, стань отут“. І той відійшов на́бік та й став. **31** Аж ось прихóдить кушит. І сказав кушит: „Нехай прійме звістку мій пан цар, бо сьогóдні візволив тебе Господь від руки всіх повстаючих на тебе“. **32** І сказав цар до кушита: „Чи гаразд із моїм юнаком Авесаломом?“І сказав кушит: „Нехай станеться, як тому юнакóві, ворогам мого пана царя та всім, що повста́ли на тебе на зло!“ **33** І затремт́ів цар, і вийшов на горі́шній по́верх брами, та й заплакав. А коли йшов, то так говорив: „Сину мій, Авесало́ме, сину мій! Сину мій, Авесаломе! О, якби я був помер замість тебе, Авесаломе! Сину мій, сину мій!“

19 А Йоаву донесено: „Ось цар плаче, і зачав жалóбу по Авесаломові“. **2** І того дня ця перемо́га обернулася на жалóбу для всього народу, бо того дня народ почув, що казали: „Засмутився цар за своїм сином!“ **3** І прокрада́вся народ того дня, щóб увійти до міста, як прокрадається народ, засорóмлений своєю втечею з бо́ю. **4** А цар закрит своє обличчя. І голосив цар сильним голосом: „Сину мій, Авесаломе! Авесаломе, сину мій! Сину мій!“ **5** І прийшов Йоав до дому царя, та й сказав: „Сьогóдні ти засорóмив обличчя всіх своїх рабів, які сьогóдні врятували життя твоє, і життя синів твоїх та дочóк твоїх, і життя жінок твоїх, і життя наложниць твоїх, **6** через те, що ти любиш тих, хто тебе нена́видить, і нена́видиш тих, хто тебе любить,

бож сьогодні ти виявив, що нема в тебе вождів ані слуг. Бо сьогодні я знаю, що коли б Авесалом був живий, а ми всі сьогодні були мертві, то тоді це було б любе в очах твоїх... 7 А тепер устань, і говори до серця своїх рабів. Бо присягаю Господом, якщо ти не вийдеш, то цієї ночі ніхто не буде ночувати з тобою, і це буде тобі гірше за всяке зло, що приходило на тебе від молодости твоєї аж дотепер!“ 8 І цар устав та й засів у брамі, а всьому народові донесли, говорячи: „Ось цар сидить у брамі!“ І посходився весь народ перед царське обличчя, а Ізраїль повтікав кожен до своїх наметів. 9 І сперечався весь народ по всіх Ізраїлевих племенах, говорячи: „Цар урятував нас від руки всіх наших ворогів, він же врятував нас із руки филистимлян, а тепер утік із краю перед Авесаломом. 10 А Авесалом, якого ми помазали були над собою, помер на війні. А тепер чого ви зволікаєте щоб вернути царя?“ 11 І цар Давид послав до священників, до Садока та до Евиятара, говорячи: „Говоріть так до Юдиних старших: Чого ви будете останніми, щоб вернути царя до його дому? А слово всього Ізраїля прийшло вже до царя, до його дому. 12 Ви браття мої, ви кість моя та тіло моє! І чого ви будете останніми, щоб вернути царя? 13 А Амасі скажете: Чи ж ти не кість моя та не тіло моє? Нехай так зробить мені Бог, і нехай ще додасть, якщо ти не будеш у мене вождём війська по всі дні замість Йоава“. 14 І прихилив він серце всіх Юдиних мужів, як одного чоловіка. І послали вони до царя: „Вернися ти

та всі твої слуги!“ 15 І вернувся цар, і прийшов аж до Йордану, а Юда прийшов до Гілгалу назустріч цареві, щоб перепровадити царя через Йордан. 16 А Шім'ї, Герин син, Веніяминівець, що з Бахуріму, поспішив і зійшов з Юдиними мужами на зустріч царя Давида. 17 І з ним було тисяча чоловіка з Веніямина, та Ціва, слуга Саулового дому, і п'ятнадцятеро синів його та двадцятеро його рабів із ним. І вони перейшли Йордан перед царем. 18 І перейшов порон, щоб перепровадити царський дім та зробити, що було добре в очах його. А Шім'ї, Герин син, упав перед царем, як той переходив Йордан, 19 та й цареві сказав: „Нехай пан не порахує мені переступу, і не пам'ятай, що раб твій провинився був того дня, коли мій пан цар вийшов був з Єрусалиму, — щоб цар не поклав це до серця свого! 20 Бо раб твій знає, що згрішив він, і ось я прийшов сьогодні з усього Йосипового дому перший, щоб вийти зустріти мого пана царя“. 21 А Авішай, син Церуїн, відповів та й сказав: „Чи ж не буде забитий Шім'ї за те, що проклинав Господнього помазанця?“ 22 А Давид відказав: „Що вам до мене, сини Церуїні, що ви сьогодні стаєте мені за сатану? Чи сьогодні буде забитий хто в Ізраїлі? Хіба ж я не знаю, що сьогодні я цар над Ізраїлем?“ 23 А до Шім'ї цар сказав: „Не помреш!“ І заприсягнув йому цар. 24 І зійшов спіткати царя й Мефівбошет, онук Саулів. А він не оправляв ніг своїх і не оправляв вуса свого, і не оправляв своєї одежі від дня, як цар вийшов, аж до дня, коли він вернувся з миром. 25 І сталося, коли

прийшов він до Єрусалиму зустріти царя, то сказав йому цар: „Чому́ ти не пішов зо мною, Мефівóшете?“

26 А той відказав: „Пане мій царю, — раб мій обманів мене! Бо я, раб твій, сказав: осідлаю собі осла, і сяду на нього, та й поїду з царем, бо раб твій кульгавий. **27** Та він очернів раба твого перед паном моїм царем. А мій пан цар, — немов Божий Ангол, тому зроби, щó добре в очáх твоїх! **28** Бож хіба ввесь дiм батька мого не був вартий смерти перед моїм паном царем? Та ти вмiстив раба свого серед iдцiв свого стóлу. I яке ж я маю право скáржитися перед царем?“ **29** I сказав йому цар: „Пóщо ти говориш iще оцi свої слова? Я сказав: ти та Цiва подiлите поле“. **30** I сказав Мефiвóшет до царя: „Нехай він вiзьме навіть усе по тому, коли мій пан, цар прийшов iз миром до дому свого!“ **31** А гiлеáдянин Барзiллай зiйшов з Рогелiму, i перейшов з царем Йордан, щоб провести його за Йордан. **32** А Барзiллай був дуже старий, вiку восьмидесяти лiт. I він годував царя, як той сидiв був у Маханаiмi, бо він був дуже заможна людина. **33** I сказав цар до Барзiллая: „Перейди зо мною, i я буду годувати тебе при собі в Єрусалимi“. **34** I сказав Барзiллай до царя: „Скiльки ще чáсу життя мого, що я пiду́ з царем до Єрусалиму? **35** Я сьогодні вiку восьмидесяти лiт. Чи можу я розпiзнавати мiж добрим та злим? Чи розкуштує твiй раб, щó буду їсти та щó буду пити? Чи послухаю я ще голосу співакiв та співачок? I пóщо буде ще раб твiй тягарем для свого пана царя? **36** Трохи перейде твiй раб iз царем

за Йордан. І чого цар висвідчує мені оце? **37** Нехай раб твій вернеться, і нехай помре у своєму місті при гробі батька свого та своєї матері. А ось раб твій, син мій Кімган перейде з паном моїм, із царем, а ти зроби йому, що добре в очах твоїх“. **38** І сказав цар: „Кімган перейде зо мною, а я зроблю йому, що миле в очах твоїх. І все, що вибереш у мене, я зроблю тобі!“ **39** І увесь народ перейшов Йордан, перейшов і цар. І цар поцілував Барзіллая, та й поблагословив його, і той вернувся на своє місце. **40** І перейшов цар до Гілгалу, а з ним перейшов Кімган та увесь Юдин народ, і вони перепроводили царя, а також перейшла половина Ізраїлевого народу. **41** Аж ось усі ізраїльтяни прийшли до царя. І сказали вони цареві: „Чому вкрали тебе наші браття, люди Юдині, і перепроводили царя та його дім через Йордан, та всіх Давидових людей з ним? **42** І відповіли всі Юдині люди Ізраїлеві: „Бо близький цар до нас! І чого то запалився тобі гнів на цю річ? Чи справді з'їли ми що в царя? Чи теж справді він роздав нам які дарунки?“ **43** І відповіли ізраїльтяни юдеям та й сказали: „Нас десять частин у царя, а також і в Давида ми ліпші від вас. Чому ж ви злегковажили нас? Хіба ж не нам було перше слово, щоб вернути царя?“ Але слово юдеїв було гостріше від слова ізраїльтян.

20 І трапився там негідний чоловік, а ім'я йому Шева, син Біхрі, веняминівець. І засурмів він у сурму та й сказав: „Немає нам частки в Давиді, і нема нам спадщини у сина Ессеевого! Ізраїлю, — усі до наметів

своїх!“ 2 І пішов кожен ізраїльтянин від Давида за Шевою, сином Біхрі, а юдеянин позостався при своєму цареві від Йордану й аж до Єрусалиму. 3 І прийшов Давид до свого дому в Єрусалим. І взяв цар десять жінок наложниць, яких настановив був пильнувати дім, та й віддав їх до дому сторожі; і він їх годував, але до них не приходив. І були вони ув'язнені аж до дня своєї смерти, — удівство за життя чоловіка. 4 І сказав цар до Амаси: „Склич мені юдеян у три дні, а ти стань отут!“ 5 І пішов Амасá, щоб скликати Юду, та спізнився від означеного часу, про який він умовився. 6 І сказав Давид до Авішай: „Тепер Шева, сні Біхрі, зробить нам зло більше від Авесалома. Візьмі ти слуг свого пана, та й поженися за ним, щоб він не знайшов собі твердінних міст, і не щез із наших очей“. 7 І вийшли за ним Йоавові люди, і керетянин, і пелетянин та всі лицарі, і повиходили вони з Єрусалиму, щоб гнатися за Шевою, сином Біхрі. 8 Вони були при великому камені, що в Гів'оні, а Амоса вийшов проти них. А Йоав був зодягнений в шату свою, а на ній пояс із мечем, прип'ятим на стегні його в піхві, з якої легко виходив і входив. 9 І сказав Йоав до Амаси: „Чи гаразд тобі, брате мій?“ І Йоав узяв правою рукою Амасу за бороду, щоб поцілувати його. 10 А Амасá не остерігся меча, що був у Йоавовій руці. І той ударив його ним у живіт, і вілив нутрo його на землю, і не повторив йому, а той помер... І Йоав та брат його Авішай гналися за Шевою, сином Біхрі. 11 А один з Йоавових слуг став над ним та й говорив:

„Хто жадає Йоава, і хто за Давида, — за Йоавом!“ 12 А Амасу валявся в крові на середині битої дороги. І побачив той чоловік, що весь народ став, то стягнув Амасу з битої дороги на поле, і накинув на нього одяжину, бо бачив, що кожен приходив до нього та ставав. 13 Як був він стягнений з битої дороги, пішов кожен чоловік за Йоавом, щоб гнатися за Шéвою, сином Біхрі. 14 А той перейшов серед усіх Ізраїлевих племён до Авелу та до Бет-Маахи, і серед усіх береян, — і були вони зібрані, і теж пішли за ним. 15 А Йоавові люди прийшли й облягли його в Авелі Бет-Маахи, і насіпали при місті вала, що стояв на передмур'ї. А весь народ, що був з Йоавом, заходівся завалити мур. 16 І покликала мудра жінка з міста: „Слухайте, слухайте, — скажіть но Йоавові: Підійди сюди, й я буду говорити до тебе!“ 17 І він підійшов до неї, а та жінка сказала: „Чи ти Йоав?“ А він відказав: „Я“. І вона сказала йому: „Послухай слів своєї невільниці!“ А він відказав: „Я слухаю“. 18 І сказала вона, говорячи: „Колись треба було переговорювати, а саме, — конче запитатися в Авелі, і так закінчили б справу. 19 Я із спокійних та вірних міст Ізраїля, ти ж шукаєш погубити місто та матерів серед Ізраїля. Пóщо ти нищиш спадщину Господню?“ 20 А Йоав відповів та й сказав: „Борони Боже, борони мене, Боже! Присягаю, що не зніщу й не вігублю! 21 Це не так, бо чоловік з Єфремових гір, Шéва, син Біхрі, ім'я йому, підніс свою руку на царя на Давида. Дайте його самóго, й я піду від міста“. І сказала та жінка до Йоава: „Ось гóлову

його кинуть тобі через мур!“ **22** І пішла та жінка до всього народу в своїй мудрості, — і відрубали голову Шéви, сина Біхрі, та й кинули до Йоава. А той засурмів у сурму́, — і розійшлися від міста кожен до наметів своїх. А Йоáв вернувся в Єрусалим до царя. **23** І став Йоав над усім Ізраїлевим військом, а Бенáя, син Єгоядин, над керетянином та над пелетянином; **24** а Адорам — над даниною, а Йосафат, син Ахілудів, був канцлером; **25** а Сева — писарем, а Садок та Евіятар — священиками. **26** А також яріянин Іра був священиком у Давида.

21 І був голод за днів Давида три роки, рік за роком. І шукав Давид Господнього лица, а Господь сказав: „Кров на Саула та на його дім за те, що повбивав він гів'онітян“. **2** І покликав цар гів'онітян та й сказав їм про це. А гів'онітяни, — вони не з Ізраїлевих синів, а з останку аморéянина, а Ізраїлеві сини були присягну́ли їм. Та Саул шукав, щоб повбивати їх через свою горливість для синів Ізраїля та Юди. **3** І сказав Давид до гів'онітян: „Що́ я зроблю́ вам і чим надолу́жу, щоб ви поблагослови́ли Господню спáдщину?“ **4** І сказали йому гів'онітяни: „Не треба нам ані срібла, ані золота від Саула та від дому його, і не треба нам забивати чоловіка в Ізраїлі“. А він сказав: „Що́ ви скажете, зроблю́ вам“. **5** І сказали вони до царя: „Чоловік той, що вигубив нас, і що замишляв на нас, щоб нас вінищити, щоб ми не стали в усій Ізраїлевій границі, — **6** нехай буде нам да́но семеро мужа з синів його, і ми повішаємо їх

для Господа в Гів'аті Саула, Господнього вибрánця“.

А цар сказав: „Я дам“. **7** Та зми́лосéрдився цар над Мефівошетом, сином Йонатáна, Саулового сина, через Господню присягу, що була поміж ними, — між Давидом та між Йонатаиом, Сауловим сином. **8** І взяв цар двох синів Ріцпи, дочкі́ Айї, яких вона породила Саулові, Армонія та Мефівошета, і п'ятьох синів Мелхоли, Саулової дочкі́, що вона породила Адріілові, синові мехолатянина Барзіллая, **9** та й дав їх у руку гів'онітян, — і вони повішали їх на горі перед Господнім лицем. І впали семеро рáзом, а були вони побиті в перших днях жнив, коли почáток жнив ячмéню. **10** А Ріцпа, дочка Айїна, взяла́ верéтище, і простягла́ його собі на скелі, і була там від почáтку жнив аж поки не зійшли́ на них вóди з неба, і не дала́ вона спочити на них пта́ству небесному вдень, а польові́й звірині́ вночі. **11** І було донéсено Давидові, щó зробила Ріцпа, Айїна дочка́, Саулова налóжниця. **12** А Давид пішов, і взяв кості Саула та кості сина його Йонатáна від госпóдарів гілеадського Явешу, що вікрали були їх із майдáну Бет-Шану що їх повісили там филистíмляни того дня, коли филистíмляни побили Саула в Гілбоа. **13** І виніс він звідти кості Саула та кості сина його Йонатана, і зібрали кості повішаних. **14** І поховали кості Саула та сина його Йонатана в Веніяминовому краї́, в Целі, в гробі батька його Кіша. І зробили все, що наказав був цар, — і потóму Бог був ублáганий Кра́єм. **15** І була ще війна филистíмлян з Ізраїлем. І зійшов Давид та

з ним слуги його, і воювали з филистимлянами. І змучився Давид. **16** І був Ішбі в Нові, що з нащадків Рафи, а вага його списа три сотні шеклів міді, і оперезаний він був новою зброєю. І він сказав, щоб забити Давида. **17** Та поміг йому Авішай, син Церуїн, — і він ударив филистимлянина, та й забив його. Тоді Давидові люди присягли йому, говорячи: „Ти не вийдеш уже з нами на війну, — і не погасиш Ізраїлевого світильника!“ **18** І сталося потім, і була ще війна в Нові з филистимлянами. Тоді хушанин Сіббехай побив Сафа, що з нащадків Рафи. **19** І була ще війна в Нові з филистимлянами, і віфлеємець Елханан, син Яаре, побив гатянина Голята, — а держак списа його був, як ткацький вал. **20** І була ще війна в Гаті. А там чоловік великого зросту, що мав на руках та на ногах по шість пальців, числом двадцять і чотири. Також і він був народжений тому Рафі. **21** І зневажав він Ізраїля, — та вбив його Йонатан, син Шім'ї, Давидового брата! **22** Четверо тих були народжені тому Рафі в Гаті, — і попадали вони від руки Давида та від руки його слуг.

22 І промовив Давид до Господа слова оцієї пісні того дня, як Господь урятував був його з руки всіх його ворогів та з долони Саулової, **2** та й сказав: „Господь моя скеля й твердіня моя, і для мене Спаситель Він мій! **3** Мій Бог — моя скеля, сховаюсь я в ній, Він щит мій і ріг Він спасіння мого, Він башта моя та моє пристановище! Спасителю мій, — Ти врятуєш мене від насилля! **4** Я клічу: Преславний Господь, і я

визволений від своїх ворогів! 5 Бо хвилі смертельні мене оточили, потоки велійяála лякають мене. 6 Тенета шебулу мене оточили, а пástки смертельні мене поперéдили! (Sheol h7585) 7 В тiснотi своїй кличу до Господа, і до Бога свогó я волáю, — І Він почує мій голос із храму Свогó, і в ушах Його — зойк мій. 8 Захитáлась земля й затремтіла, затряслися й хитались небесні підвáлини, — бо Він запалився від гніву! 9 Із нiздер Його бóхнув дим, з Його ж уст — пожирóщий огонь, запалився жар від Нього! 10 Він небо простáг — і спустився, а хмара густá під ногáми Його. 11 Усівся Він на херувiма — й летiв, і явився на вiтряних крилах. 12 А навколо Себе поклав тёмряву, мов курiні, збір води, густі хмари висóкi. 13 Від блиску, що був перед Ним, запалилось вугiлля горóче. 14 Господь заgrimiв у небесáх, і Свiй голос Всевишній подав. 15 Він послав Свої стрiли та їх розпорóшив, послав блискавку й їх побентéжив. 16 І показáлися рiчища вóднi, і відкрились основи вселénної, — від свáру Твогóго, о Господи, від пóдиху вiтру із нiздер Його. 17 Він послав із високóсти, узяв Він мене, витяг мене з вод великих. 18 Він мене врятував від могого потóжного ворога, від моїх ненавiсникiв, — бо сильнiшi від мéне вони. 19 Напали на мене вони в день нещастя могó, — та Господь був моїм опертáм. 20 І на місце широке Він вивiв мене, Він мене врятуáv, — бо вподóбав мене! 21 Нехай Господь зробить менi по моїй справедливостi, хай заплатить менi згiдно з чiстiстю рук моїх! 22 Бо берiг я дорóги Господнi, і від

Бога свого я не відступив, **23** бо всі Його присуди передо мною, постанови ж Його, — не вступлюся від них! **24** І був я Йому непорочним, і стерігся своєї провини. **25** І Господь заплатив був мені по моїй справедливості, за чистотою моєю перед очима Його. **26** З справедливим Ти справедливо поводишся, із чесним — по-чесному, **27** із чистим — поводишся чисто, а з лукавим — за лукавством його! **28** І народ із біди Ти спасаєш, а очі Твої — на зухвалих, яких Ти принижуєш. **29** Бо світильник Ти, Господи, мій, і освітить Господь мою темряву! **30** Бо з Тобою поб'ю я ворожого відділа, із Богом своїм проберусь через мур! **31** Бог — непорочна дороба Його, слово Господнє очищене, щит Він для всіх, хто вдається до Нього! **32** Бо хто Бог, окрім Господа? І хто скеля, крім нашого Бога? **33** Бог — сильне моє пристановище, і дорогу мою Непорочний вивідував. **34** Він чинить ноги мої, як оленячі, і ставить мене на висотах моїх, **35** Мої руки навчає до бою, і на рамена мої лука мідяного напинає. **36** І дав Ти мені щит спасіння Свого, і чинить великим мене Твоя поміч! **37** Ти чиниш широким мій крок підо мною, — і стіпи мої не спіткнуться. **38** Жену я своїх ворогів, і повигублюю їх, і не вернусь, аж поки не вінищу їх! **39** Я їх повигублюю й їх потрошу, — і не встануть вони, і повпадають під ноги мої. **40** Ти ж для бою мене підперізуєш силою, валиш під мене моїх ворохобників. **41** Повернув Ти плечима до мене моїх ворогів, моїх ненавісників, — й я їх поніщу! **42** Озирались вони — та немає спасителя, кликали до

Господа — і не відповів їм! **43** І я їх зітру́, як той поро́х землі, як болото на ву́лицях — їх розітру́ й розтопчу́ їх! **44** Ти ж від бунту наро́ду мойо́го мене бережеш, на го́лову лю́ду мене стережеш, мені бу́дуть служити наро́ди, яких я й не знав! **45** Передо мною чужинці підлещуються, на вістку про мене — слухняні мені. **46** В'януть чужинці, і тремтять у твердінях своїх. **47** Живий Господь, — і благословенна будь, Скеле моя, і нехай піднесеться Бог скелі спасіння мого́! **48** Бог, що помсти за мене дає, і що народи під мене позніжував, **49** що рятує мене від моїх ворогів, — Ти звелічив мене над повстанців на мене, спасаєш мене від насильника! **50** Тому́ то хвалю́ Тебе, Господи, серед народів, Ім'енню Твоєму співаю! **51** Ти башта спасіння Свого́го царя, і милість вчиняєш Своему помазанцеві, — Давиду й насінню його аж навіки!“

23 А оце останні Давидові слова: „Слово Давида, сина Єссеевого, і слово мужа високопоставленого, помазаного Богом Якововим, і солодкого піснотворця Ізраїлевого. **2** Дух Господній говорить в мені, а слово Його — на моїм язикі! **3** Сказав Бог Ізраїлів, Скеля Ізраїлева говорила мені: пануючий серед людей, — справедливий панує у Божім страху! **4** І він буде, як світло поранку безхмарного, коли сонце виходить уранці, і як з блиску трава виростає з землі по дощі! **5** Чи мій дім не такий перед Богом? Вічного бо заповіта в усьому мені там укладено — і він стережеться, бо він усе спасіння моє й усе жадання! Хіба Він не дасть, щоб він виріс? **6** А нечестивий, як терен,

відкінений, і вони всі, бо рукою його не беруть. 7 А хто хоче до них доторкнутись, нехай запасється залізом чи дёржаком спіса, і на місці своїм огнем будуть попáлені!“ 8 А оце імена Давидових лицарів: Йошев-Башшевет, тахкемонець, голова гвардії, — він вимахував своїм держакóм одним рáзом на вісім сотень побитих. 9 По ньому Елеазáр, син Додо, сина Ахохі, був серед трьох лицарів з Давидом. Коли филистїмляни зневажáли ізраїльтян, що зібралися там на війну, і повтікали всі ізраїльтяни, 10 він устав, та й ударив на филистїмлян, аж змучилася рука його, і приліпилася рука його до меча. І зробив Господь велике спасіння того дня, а нарóд вертався за ним тільки на грабувáння. 11 А по ньому Шамма, син Аге, гарарянин. І зібралися филистїмляни до Лехи, а там була ділянка поля, повна сочевіці, а нарóд повтікав перед филистїмлянами. 12 І став він посередіні тієї ділянки та й врятував її, а филистїмлян побив. І зробив Господь велике спасіння. 13 І зійшли троє з тридцяти напочáтку, і прийшли в жнивá до Давида, до твердині Адуллам. А громада филистїмлян таборувáла в долині Рефаїм. 14 Давид же тоді був у твердині, а залога филистимська була тоді в Віфлеємі. 15 І спрагнув Давид та й сказав: „Хто напоїть мене водою з криниці, що в брамі?“ 16 І прóдерлися ці три лицарі до филистимського табору, і зачерпну́ли води з віфлеємської криниці, що в брамі. І вони вінесли, і принесли до Давида, та він не схотів її пити, — і вилив її для Господа, 17 та й сказав: „Борони мене,

Господи, чинити таке! Чи я буду пити кров тих м'ужів, що ходили, наражаючи життям своїм? І не хотів він пити її... Оце зробили три ці лицарі. **18** А Авішай, брат Йоава, Церуїного сина, — він голова цих тридцяти. І він вимахував своїм списом над трьома сотнями, що побив. І він мав славу серед тих трьох. **19** Із тих тридцятьох він був найбільше поважаний, і став він їм за провідника. А до тих трьох не належав. **20** А Беная, син Єгоядин, син хороброго мужа, багаточинний, з Кавцеїлу, побив двох синів Арїїла моавського. І він зійшов, і забив лева в середині ями сніжного дня. **21** Також побив він одного єгиптянина, мужа поставного, а в руці цього єгиптянина був спис. І зійшов він до нього з києм, і видер списа з руки того єгиптянина, — та й убив його списом його. **22** Оце зробив Беная, син Єгоядин, і його слава була серед тих трьох лицарів. **23** З тих тридцяти він був поважніший, а до тих трьох не належав. І Давид призначив його до своєї таємної ради. **24** Асаїл, Йоавів брат, серед тих тридцяти; Елханан, син Додів, із Віфлеему; **25** Шамма хародянин, Еліка хародянин, **26** Хелец палтянин; Іра, син Іквешів, текоїтянин; **27** Авіезер аннетотянин, Мевуннай хушатянин, **28** Цалмон ахоянин, Магарай нетофатянин, **29** Хелев, син Баанин, нетофатянин; Іттай, син Ріваїв, міггів'атянин, сини Веніяминові; **30** Беная пір'ятонянин, Гіддай з Нахале-Гаашу, **31** Аві-Алвон арватянин, Азмавет бархум'янин, **32** Ел'яхба шаалвонянин, сини Яшемові, Йонатан, **33** Шамма гарарянин; Ахіам, син Шарарів, арарянин;

34 Еліфелет, син Ахасбаїв, сина маахатянина; Еліям, син Ахітофелів, гіллонянин; **35** Хецрав кармелянин, Паарай арб'янин, **36** Їг'ал, син Натанів, з Цови; Бані гадянин, **37** Целек аммонянин; Нахарай бееротянин, зброєноша Йоава, сина Церуїного; **38** Іра їтрянин, Гарев їтрянин, **39** Урїя хіттянин, — усіх тридцять і сім.

24 І зно́ву запалився Господній гнів на Ізраїля, і намовив сатана́ Давида проти них, говорячи: „Іди, перелічи Ізраїля та Юду!“ **2** І сказав цар до Йоава, вождя війська, що з ним: „Перемандруй серед усіх Ізраїлевих племён від Дану аж до Беер-Шеви, і перелічіть народ, — і я пізнаю число цього наро́ду“. **3** І сказав Йоав до царя: „Нехай же Господь, Бог твій, додасть до народу в сто раз стільки, скільки є, а очі мого пана, царя, бачать. Та на́що пан мій, цар, уподобав собі таку річ?“ **4** Та цареве слово до Йоава та на військóвих провідників перемогло. І вийшов Йоав та військóві провідникі від царя, щоб перелічити Ізраїлів народ. **5** І перейшли вони Йордан, і таборували в Ароері, з правого бо́ку міста, що лежить в серéдині долини Гаду та при Язері. **6** І прийшли вони до Гілеаду та до кра́ю Тахтім-Ходші. І прийшли до Дан-Яану, і навколо до Сидóну. **7** І прийшли вони до твердині Цор й до всіх міст хіввеянина та ханаанянина, і вийшли до Юдиного Негеву, до Беер-Шеви. **8** І мандрували вони по цілому краю, і прийшли в кінці дев'яти місяців та двадцяти днів до Єрусалиму. **9** І дав Йоав цареві число переліку

народу. І було Ізраїля вісімсот тисяч сильних мужів, що витягають меча, а Юдиного мужа — п'ятьсот тисяч чоловіка. **10** І збентежилося Давидове серце, як перелічив він народ. І сказав Давид до Господа: „Я дуже згрішив, що зробив це! А тепер, Господи, відсунь же провину Свого раба, бо я дуже немудро вчинив!“

11 І встав Давид рано вранці, а Господнє слово було до пророка Гада, Давидового прозорливіця, говорячи: **12** „Іди, та й скажеш Давидові: Так сказав Господь: Три карі кладу Я на тебе, — вибери собі одну з них, і Я зроблю її тобі“. **13** І прийшов Гад до Давида, і розповів йому та й до нього сказав: „Чи прийдуть тобі сім літ голоду в твоїм краї, чи теж три місяці твого втікання перед ворогами твоїми, а вони тебе гнатимуть, чи теж буде три дні моровиця в твоїм Краї? Подумай тепер та й ріши, яке слово верну я Тому, Хто послав мене“. **14** І сказав Давид до Гада: „Сильно скорблю я! Нехай же впадемо ми до Господньої руки, „бо велике Його милосердя“, а в руку людську нехай я не впаду!“

15 І дав Господь моровицю в Ізраїлі від ранку й аж до часу умовлення, — і померло з народу від Дану й аж до Беер-Шеви сімдесят тисяч чоловіка... **16** І простяг той Ангол свою руку на Єрусалима, щоб вигубити його, та Господь пожалував щодо того зла. І сказав Він до Ангола, що вигубляв серед народу: Забагато тепер, попусти свою руку!“ А Ангол Господній був при тоці євусіянина Аравни. **17** І сказав Давид до Господа, коли побачив того Ангола, що побивав серед народу, і проказав: „Я ось згрішив, і пішов проти Закону. А ці

вівці, — що зробили вони? Нехай же рука Твоя буде на мені та на домі батька мого!“ 18 І прийшов того дня Гад до Давида, та й сказав йому: „Устань, постав Господеві жертівника на току євусеянина Аравни“. 19 І пішов Давид за словами Гадовими, як наказав був Господь. 20 І виглянув Аравна, і побачив царя та його слуг, що йдуть до нього. І вийшов Аравна, і вклонився цареві обличчям своїм до землі. 21 І сказав Аравна: „Чого прийшов пан мій, цар, до свого раба?“ А Давид відказав: „Купити від тебе цього тока, щоб збудувати жертовника для Господа, — і буде стримана зараза від народу“. 22 І сказав Аравна до Давида: „Нехай пан мій, цар, візьме, і нехай принесе жертву, що добре в очах його. Дивися, — ось худоба на цілопалення, а молотілки та ярма — на дрóва. 23 Усе віддає Аравна, о царю, цареві“. І сказав Аравна до царя: „Господь, Бог твій, нехай уподобає Собі тебе!“ 24 І сказав цар до Аравни: „Ні, — бо тільки куплю від тебе за ціну, і не принесу дармо цілопалень Господеві, Богові моему“. І купив Давид тока й худобу за срібло п'ятидесяти шеклів. 25 І Давид збудував там жертовника для Господа, і приніс цілопалення та мирні жертви. І Господь був убілаганий для Краю, — і була стримана зараза від Ізраїля.

1 царів

1 А Давид постарів, увійшов у літа. І покривали його одежами, та не було йому тепло. **2** І сказали йому його раби: „Нехай пошукають для пана царя молоду дівчину, — і стане вона перед царем, і буде йому за доглядачку. І буде вона лежати при лоні твоїм, — і буде тепло панові цареві!“ **3** І шукали дівчину вродливу по всій Ізраїлевій границі, та й знайшли шунаммітку Авішаґ, і привели її до царя. **4** А та дівчина була дуже вродлива. І була вона цареві доглядачкою, і прислугувувала йому, та цар не пізнав її. **5** А Адонія, син Хаггитин, бундубчився та говорив: „Я буду царювати!“ І справив він собі повоза та верхівців, та п'ятдесят чоловіка бігунів перед собою. **6** А батько його ніколи його не засмучував, щоб сказати: „Чому ти так робиш?“ А він також був дуже вродливий, і мати народила його по Авесаломі. **7** І мав він змову з Йоавом, сином Церуї, та зо священником Евиятаром, — і вони помагали Адонії. **8** А священник Садок, і Беная, син Єгоядин, і пророк Натан, і Шім'ї, і Реї та Давидові лицарі не були з Адонією. **9** І приніс Адонія в жертву худоби дрібної та худоби великої, та худоби ситої при Евен-Газзохелеті, що при Ен-Рогелі, і закликав усіх братів своїх, царських синів, та всіх Юдиних мужів, царських слуг. **10** А пророка Натана, і Бенаю, і лицарів та брата свого Соломона він не покликав. **11** І сказав Натан до Вірсавії, Соломонової матері, говорячи: „Чи ти не чула, що зацарював Адонія, син Хаггитин, а пан наш Давид не знає про те? **12** А тепер

іди, я тобі порáджу, — і рятуй життя своє та життя сина свого Соломóна! 13 Іди, і ввійдеш до царя Давида та й скажеш до нього: Чи ж не ти, пане мій цáрю, присягнув був своїй невільниці, говорячи: Син твій Соломóн буде царювáти по мені, і він буде сидіти на троні моїм. Чому ж зацарювáв Адóнія? 14 Ото, ти ще будеш говорити там із царем, а я ввійду́ за тобою, і потверджу́ слова твої“. 15 І ввійшла Вірсавія до царя в кімнáту, — а цар був дуже старій, і шунаммітка Авішаг послугóувала цареві. 16 І похилилася Вірсавія, і вклонилася цареві до землі. А цар сказав: „Щó тобі?“ 17 І вона сказала йому: „Пане мій, ти присягнув був своїй невільниці Господом, Богом своїм: Соломóн, син твій, буде царювати по мені, і він сидітиме на троні моїм. 18 А тепер ось зацарювáв Адóнія, а ти, пане мій цáрю, не знаєш про те. 19 І приніс він у жертву багато волів і худоби ситої та худоби дрібної, і покликав усіх царських синів, і священника Евіятара та Йоава, вождя́ війська, а раба твого Соломóна не покликав. 20 А ти, пане мій цáрю, — очі всього Ізраїля на тобі, щоб ти сказав їм, хтó буде сидіти на троні пана мого царя по ньому. 21 Іна́кше станеться, як спочіне пан мій цар з батьками своїми, то буду я та син мій Соломóн винними“. 22 І ось, ще вона говорила з царем, а прийшов пророк Натáн. 23 І донéсли цареві, говорячи: „Ось пророк Натáн!“ І ввійшов він перед цареве обличчя, і впав перед царем обличчям своїм до землі. 24 І сказав Натáн: „Пане мій цáрю! Чи ти сказав: Адонія буде царювати по мені, і він буде

сидіти на троні моїм? **25** Бо зійшов він сьогодні, і приніс у жертву багато волів і худоби ситої та худоби дрібної. І він покликав усіх царських синів, і провідників війська, і священника Евіятара, і ось вони їдять та п'ють перед ним, і говорять: Нехай живе цар Адонія! **26** А мене — я раб твій! — і священника Садóка, і Бенáю, сина Єгоядиного, та раба твого Соломона не покликав. **27** Чи ця річ була від пана мого царя, а ти не повідомив раба свого, хто буде сидіти на троні мого пана царя по ньому?“ **28** А цар Давид відповів та й сказав: „Покличте мені Вірсавію!“ І прийшла вона перед царське обличчя, і стала перед царем. **29** І присягнув цар та й сказав: „ Як живий Господь, що визволив душу мою від усякого лиха, — **30** як присягнув я тобі Господом, Богом Ізраїля, говорячи: Син твій Соломóн буде царювати по мені, і він буде сидіти на моєму троні замість мене, — так я й зроблю цього дня!“ **31** І вклонилася Вірсавія обличчям своїм до землі, і впала перед царем та й сказала: „Нехай живе пан мій, цар Давид, навіки!“ **32** І сказав цар Давид: „Покличте мені священника Садóка, і пророка Натáна та Бенáю, сина Єгоядиного“. І поприхóдили вони перед царéве обличчя. **33** І сказав цар до них: Візьміть із собою слуг вашого пана, і посадіть мого сина Соломона на мою мўлицю, і зведіть його до Гіхону. **34** А там помаже його священник Садок та пророк Натан на царя над Ізраїлем. І засурміть у сурму та й скрикнете: Нехай живе цар Соломон! **35** Потім підете за ним, а він увійде та й сяде на

моєму троні, і він буде царювати замість мене, і йому наказав я бути володарем над Ізраїлем та над Юдою“.

36 І відповів Беная, син Єгоядин, та й сказав: „Амінь. Так нехай скаже Господь, Бог пана мого царя! **37** Як був Господь із паном моїм царем, так нехай буде з Соломоном, і нехай Він звеличить трон його над трона пана мого царя Давида!“ **38** І пішов священик Садок та пророк Натан, і Беная, син Єгоядин, і керетянин, і пелетянин, і посадили Соломона на мулицю царя Давида, та й повелі його до Гіхону. **39** І взяв священик Садок рога оливи із шкіни, та й помазав Соломона. І засурмили в сурму, та й кричав увесь народ: „Нехай живе цар Соломон!“ **40** І піднявся за ним увесь народ. А народ грав на сопілках та радів великою радістю, аж земля розпадалася від їхнього голосу! **41** І почув це Адонія та всі покликані, що були з ним, а вони тількищо скінчили їсти. І почув Йоав голос сурми та й сказав: „Що це за крик та гамір у місті?“ **42** Ще він говорив, аж ось приходить Йоанатан, син священика Евятара. А Адонія сказав: „Увійди, бо ти муж гідний, і звісти нам щось добре!“ **43** І відповів Йонатан та й сказав до Адонії: „Таж пан наш цар Давид настановив на царя Соломона! **44** І послав із ним цар священика Садока та пророка Натана, і Бенаю, Єгоядиного сина, і керетянина, і пелетянина, і вони посадили його на царську мулицю. **45** І помазали його в Гіхоні священик Садок та пророк Натан на царя. І повиходили вони звідти веселі, і зашуміло місто. Це той голос, що ви чули. **46** І Соломон уже

засів на троні царства. **47** І також посхóдилися царські слўги, щоб поблагословити нашого пана царя Давида, говорячи: Нехай Бог твій учинить Соломонове ім'я славнішим від твого імени, і нехай звеличить його трон над трона твого! І вклонився цар на лóжі своїм.

48 І сказав цар так: Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, що сьогодні дав сидячого на моїм троні, а мої очі те бачать!“ **49** І затремтіли, і повставали всі покликáні, що були з Адонією, і пішли кожен на дорóгу свою... **50** А Адонія боявся Соломона. І встав він, і пішов, і схопився за роги жéртівника. **51** І донесено Соломонові, кажучи: „Ось Адóнія злякався царя Соломона, й ось він схопився за роги жéртівника, кажучи: Нехай цар Соломон зараз присягне мені, що не вб'є свого раба мечём!“ **52** І сказав Соломон: „Якщо він буде мўжем чéсним, ані волосіна його не впаде на землю! А якщо знайдеться в ньому зло, то помре“. **53** І послав цар Соломон, і відвели його від жéртівника. І прийшов він, і впав перед царем Соломоном, а Соломон йому сказав: „Іди до свого дому!“

2 І наблизилися Давидові дні до смерти, і він наказав своєму синові Соломонові, говорячи: **2** „Ось я йду дорогою всієї землі, а ти будеш міцний та станеш мўжем. **3** І будеш ти стерегти наkáзи Господа, Бога свого, щоб ходити його дорогами, щоб стерегти постанови його, заповіді його, та устави його й свідчення його, як писано в Мойсеевім Законі, щоб тобі щастило в усьому, що будеш робити, і скрізь,

куди звернешся, 4 щоб вiповнив Господь слово Своє, яке говорив мені, кажучи: Якщо сини твої будуть стерегти дороги свої, щоб ходити перед лицем Моїм у правді всім своїм серцем та всією душею своєю, то, сказав: Не буде переводу нікому від тебе на троні Ізраїлевім! 5 А також ти знаєш, що зробив мені Йоав, син Церуїн, що зробив він двом провідникам Ізраїлевих військ, — Авнерові, Неровому синові, та Амасі, синові Єтеровому. Він повбивав їх, і пролив воєнну кров у час миру, і поплямив воєнною кров'ю свого пояса, що на стігнах його, та сандалі свої, що на ногах його. 6 І ти зробиш за своєю мудрістю, і не даси знизитися сивині його мирно до шеблу. (Sheol h7585) 7 А синам гілеадянина Барзіллая зробиш ласку, і нехай вони будуть серед тих, що їдять за твоїм столом, бо вони отак прийшли до мене, коли я втікав перед Авесаломом, твоїм братом. 8 А ось з тобою Шім'ї, Герин син, веніяминівець із Бахуріму. А він прокляв був мене гострим прокляттям того дня, коли я йшов до Маханаїму. Та він прийшов до Йордану стрінути мене, і я присягнув йому Господом, говорячи: Не заб'ю тебе мечем! 9 А тепер не прощай йому, бо ти муж мудрий, і знатимеш, що зробити йому, — і ти сивину його зведеш у крові до шеблу“. (Sheol h7585) 10 І спочив Давид з батьками своїми, і був похований у Давидовім Місті. 11 А дні, що Давид царював над Ізраїлем, сорок літ: у Хевроні царював він сім літ, а в Єрусалимі царював тридцять і три роки. 12 І сів Соломон на троні Давида, батька свого, і його

царювання було дуже міцне. 13 І прийшов Адонія, син Гаггитин, до Вірсавії, Соломонової матері, а вона сказала: „Чи пріхід твій — з миром?“ І він відказав: „З миром“. 14 І сказав: „Справа в мене до тебе“. А вона відказала: „Говори!“ 15 І він сказав: „Ти знаєш, що мое було це царство, і на мене звернув увесь Ізраїль своє обличчя, щоб мені царювати. Та відійшло царство, і досталося моему братові, бо від Господа це сталося йому. 16 А тепер одне бажання жадаю я від тебе: Не відмовляй мені!“ А вона сказала йому: „Говори!“ 17 І він сказав: „Скажи цареві Соломонові, — бо він не відмовить тобі, — щоб він дав мені шунаммітку Авішаг за жінку“. 18 І сказала Вірсавія: „Добре, — я скажу про тебе цареві“. 19 І прийшла Вірсавія до царя Соломона, щоб сказати йому про Адонія. А цар устав назустріч їй, і вклонився їй, та й сів на своєму троні. І поставив він трона й для царевої матері, і вона сіла по правіці його. 20 І сказала вона: „Одне мале жадання бажаю я від тебе, — не відмов мені“. І сказав їй цар: „Жадай, мати моя, бо я не відмовлю тобі“. 21 І сказала вона: „Нехай шунаммітка Авішаг буде дана братові твоєму Адонії за жінку“. 22 І відповів цар Соломон та й сказав своїй матері: „І нащо ти простиш шунаммітку Авішаг для Адонії? Та попроси для нього й царства, бо він брат мій, старший від мене, і для нього, і для священника Евіятара, і для Йоава, Церуїного сина!“ 23 І присягнув цар Соломон Господом, говорячи: „Так нехай зробить мені Бог, і так нехай додасть, коли не на душу свою говорив

Адонія це слово... 24 А тепер, — як живий Господь, що міцно поставив мене й посадовив мене на троні мого батька Давида, і що зробив мені дім, як говорив був, — сьогодні буде вбитий Адонія!“ 25 І послав цар Соломон через Бенаю, Єгоядиного сина, — і він уразив його, і той помер... 26 А священикові Евятарові цар сказав: „Иди до Анатоту на поля свої, бо ти чоловік смерти, а цього дня не вб'ю тебе, бо носив ти ковчега Владики Господа перед обличчям батька мого Давида, і що терпів ти в усьому, в чому терпів мій батько“. 27 І вигнав Соломон Евятара, щоб не був священиком для Господа, щоб вiповнилося слово Господнє, яке говорив у Шіло на дім Іліїв. 28 А звістка про це прийшла аж до Йоава, бо Йоав схилявся до Адонії, а до Авесалома не схилявся. І втік Йоав до Господньої шкіни, і схопився за роги жертовника... 29 І донесено цареві Соломонові, що Йоав утік до шкіни Господньої, і ось він при жертовнику. І послав Соломон Бенаю, Єгоядиного сина, говорячи: „Иди, — уразі його!“ 30 І ввійшов Беная до Господньої шкіни, та й сказав до нього: „Так сказав цар: Вийди!“ А той відказав: „Ні, я тут помру!“ І передав Беная цареві це слово, говорячи: „Так сказав Йоав, і так відповів мені“. 31 І сказав йому цар: „Зроби, як я говорив, і вразі його. І поховаєш його, і здіймеш невинну кров, що Йоав пролив був, з мене та з дому мого батька. 32 І нехай оберне Господь його кров на його голову, що він уразив був двох мужів справедливих та ліпших від нього, і повбивав їх мечем, а батько мій Давид того не знав: Авнера,

Нериного сина, провідника Ізраїлевого війська, та Амасу, сина Єтеревого, провідника Юдиного війська. 33 І нехай звернеться їхня кров на голову Йоава та на голову насіння його навіки. А Давидові й насінню його та дому його й трону його нехай буде мир від Господа аж навіки“. 34 І пішов Беная, Єгоядин син, і вразив його, та й убив його. І був він похований у своїм домі в пустині. 35 А цар, замість нього, настановив над військом Бенаю, Єгоядиного сина, а священника Садока цар настановив замість Евятара. 36 І послав цар, і покликав Шім'ї та й сказав йому: „Збудуй собі дім в Єрусалимі, й осядеш там, і не вийдеш звідти ані сюди, ані туди. 37 І буде того дня, як ти вийдеш і перейдеш поток Кедрон, то щоб ти добре знав, що конче помреш. Кров твоя буде на голові твоїй!“ 38 І сказав Шім'ї до царя: „Добра це річ. Як наказав пан мій цар, так зробить раб твій.“ І сидів Шім'ї в Єрусалимі багато днів. 39 І сталося в кінці трьох років, і втекли двоє рабів Шім'ї до Ахіша, Маахіного сина, гатського царя. І донесли Шім'ї, говорячи: „Ось раби твої в Гаті!“ 40 І встав Шім'ї, й осідлав осла свого та й подався до Ахіша, щоб пошукати своїх рабів. І пішов Шім'ї, і привів своїх рабів з Гату. 41 А Соломонові донесено, що Шім'ї пішов з Єрусалиму в Гат і вернувся. 42 І послав цар, і покликав Шім'ї та й сказав до нього: „Чи ж я не заприсяг тебе Господом, і не взяв свідка проти тебе, говорячи: Того дня, коли ти вийдеш і підеш туди чи сюди, щоб ти добре знав, що конче помреш? І ти сказав мені: Добра це річ,

що я чув. **43** І чому́ ти не додержувався Господньої прися́ги та на́каза, що я наказав був тобі?“ **44** І сказав цар до Ші́м'ї: „Ти знаєш усе те зло, і знало твоє серце, що зробив ти Давидові, батькові моєму. І поверне Господь твоє зло на твою голову. **45** А цар Соломон — благословенний, а Давидів трон буде стояти міцно перед Господнім лицем аж навіки“. **46** І цар наказав Бенаї, Єгоядиному синові, і той вийшов і вразив його, — і він помер. І царство зміцніло в Соломоновій руці.

3 І посвоївся Соломон із фараоном, єгипетським царем, і взяв фараонову дочку́, і ввів її до Давидового Міста, ще доки він не закінчив будувати свого дому й храму Господнього, та муру навколо Єрусалиму.

2 Та народ прино́сив жертви на па́гірках, бо не був ще збудований дім для Господнього Імени аж до тих днів. **3** І полюбив Соломон Господа, щоб ходити постановами свого батька Давида, тільки й він прино́сив жертви та кадив на па́гірках. **4** І пішов був цар до Гів'ону, щоб прино́сити там жертви, бо то найбільший па́гірок. Тисячу цілопа́лень приніс Соломон на тому же́ртівникові. **5** У Гів'оні з'явився Господь до Соломона в нічно́му сні. І Бог сказав: „Проси, що Я маю дати тобі!“ **6** А Соломон відказав: „Ти зробив був велику милість із рабом Своїм Давидом, батьком моїм, як він ходив перед лицем Твоїм правдою та праведністю, та простото́ю серця з Тобою. І зберіг Ти йому ту велику милість, і дав йому сина, що сидить на його троні, як є й цього дня. **7** А тепер, Господи, Боже, Ти вчинив Свого раба

царем замість батька мого Давида, — а я недоросток, не знаю виходу та входу. **8** А раб Твій серед народу Твого, якого Ти вибрав, — він народ численний, що його не можна ані злічити, ані зрахувати через многоту. **9** Дай же Своєму рабові серце розумне, щоб судити народ Твій, щоб розрізняти добре від злого, бо хто потрапить керувати цим великим народом Твоїм?“ **10** І була та річ приємна в Господніх очах, що Соломон попросив оцю річ. **11** І сказав Бог до нього: „За те, що просив ти цю річ, а не просив для себе днів довгих та багатства, і не просив душ ворогів своїх, а просив собі розуму, щоб уміти судити, **12** то ось зроблю Я за словом твоїм, — ось Я даю тобі серце мудре та розумне, так що такого, як ти, не було перед тобою й не встане такий, як ти, по тобі. **13** А також те, чого не просив ти, Я даю тобі: і багатство, і славу таку, що такого, як ти, не було перед тобою й не буде нікого серед царів усе життя твоє. **14** А якщо ти ходитимеш Моїми дорогами, щоб дотримувати постанови Мої та заповіді Мої, як ходив був батько твій Давид, то продвжу дні твої!“ **15** І прокинувся Соломон, аж ось — це був сон. І ввійшов він до Єрусалиму, та й став перед ковчегом Господнього заповіту, і приніс цілопалення та вчинив жертви мирні. І зробив він гостину для всіх своїх слуг. **16** І прийшли до царя дві жінки блудниці, та й стали перед обличчям його. **17** І сказала одна жінка: „Прошу, пане мій, — я та ця жінка сидимо в одному домі. І породила я при ній у цьому домі. **18** І сталося третього дня по породі моїм,

і породила теж оця жінка. А ми були разом, нікого чужого в домі з нами не було, тільки двоє нас було в домі. 19 А вночі помер син цієї жінки, бо вона налягла на нього. 20 І встала вона серед ночі, і взяла мого сина від мене, — а невілница твоя спала, — і поклала його при своєму лоні, а свого померлого сина поклала при лоні моїм. 21 І встала я рано, щоб погодувати сина свого, аж ось — помер він! І придивилася я до нього рано, а ото — не був це син мій, що я породила“ ... 22 А інша жінка відказала: „Ні, то мій син — живий, а твій син — мертвий!“ А та говорила: „Ні, то твій син — мертвий, а мій син — живий!“ І так сперечались вони перед царем. 23 І сказав цар: „Ця говорить: Це мій син живий, а син твій — мертвий, а та говорить: Ні, то син твій — мертвий, а мій син — живий“. 24 І сказав цар: „Подайте мені меч!“ І принесли меч перед цареве обличчя. 25 І сказав цар: „Розітніть це живе дитя надвоє, і дайте половину одній, а половину другій!“ 26 І сказала до царя жінка, що син її — той живий, бо запалилася любов її до сина свого, — і сказала вона: „Прошу, пане мій, дайте їй немовлятко живим, а забити — не забивайте його!“ А та каже: „Хай не буде ні мені, ні тобі, — розтинайте!“ 27 А цар відповів та й сказав: „Дайте їй це живе немовлятко, а вбивати — не вбивайте його. Вона його мати!“ 28 І почув увесь Єрусалим про той суд, що цар розсудив, і стали боятися царя, бо бачили, що в ньому Божа мудрість, щоб чинити суд.

4 І був цар Соломон царем над усім Ізраїлем. **2** А оце його провідники: Азарія, Садоків син, священник. **3** Еліхореф та Ахійя, сини Шіші, писарі. Йосафát, син Ахілудів, канцлер. **4** А Бенáя, Єгоядин син, — над військом, а Садóк та Евіятар — священники. **5** А Азарія, Натанів син, — над намісниками, а Завуд, син Натанів — священник, товариш царів. **6** А Ахішар — над домом, а Адонірам, Авдин син — над даниною. **7** А в Соломона було дванадцять намісників над усім Ізраїлем, і вони годували царя та дім його, — місяць на рік був на одного на годування. **8** А оце їхні імена: Бен-Гур — в Єфремових горах, **9** Бен-Декер — у Макаці, і в Шаалевімі, і в Бет-Шемеші, і в Елоні Бет-Ганану. **10** Бен-Гесед — в Арубботі, йому належали: Сохо та весь край Хеферу. **11** Бен-Авінадав — уся околиця Дору; Тафат, Соломонова дочка, була йому за жінку. **12** Баана, Ахілудів син — Таанах і Мегіддо та весь Бет-Шеан, що при Цартані, нижче Їзреелу, від Бет-Шеану аж до Авел-Мехола, аж до того боку Йокмеаму. **13** Бен-Ґевер — у гілеадському Рамоті, йому належали: оселі Яїра, сина Манасії, що в Гілеаді, йому околиця Аргову, що в Башані, — шістдесят міст великих, із муром та з мідяним засувом. **14** Ахінадав, син Іддо — в Маханаїмі. **15** Ахімаац — в Нефталімі; також він узяв Босмат, Соломонову дочку, за жінку. **16** Баана, Хушаїв син, в Асирі та в Бе-Алоті. **17** Йосафát, Паруахів син, в Іссахарі. **18** Шім'ї, Елин син, — у Веніяміні. **19** Ґевер, — син Уріїв, — у гілеадському краї, у краї Сигона, царя аморейського, та Оґа, царя

башанського. А один намісник, що в усьому Краї. **20** Юда та Ізраїль були численні, як пісок, що над морем, щодо многоті. Вони їли й пили та тішилися! **21** А Соломон панував над усіма царствами від Річки аж до филистимського краю та аж до границі Єгипту. Вони принесли дари та служили Соломонові по всі дні його життя. **22** І була Соломонова пожива на один день: тридцять корів пшеничної муки, а шістдесят корів іншої муки. **23** Десятеро з великої ситої худоби, і двадцяттеро з худоби великої з паші та сотня худоби дрібної, окрім оленя, і сарни, і антилопи та ситих гусок. **24** Бо він панував по всій цій стороні Річки від Тіфсаху та аж до Аззі над усіма царями по цей бік Річки. І був у нього мир зо всіх сторін його навколо. **25** І безпечно сидів Юда та Ізраїль, кожен під своїм виноградником та під своєю фігою від Дану й аж до Беер-Шеви всі дні Соломона. **26** І було в Соломона сорок тисяч стійлів для коней колесниць його та дванадцять тисяч верхівців. **27** І годували ці намісники царя Соломона та кожного, хто приходив до столу царя Соломона, кожен свій місяць, і не було недостачі ні в чому. **28** А ячменю та соломи для коней та для румаків спроваджували до місця, де хто був, кожен за постановою для нього. **29** І дав Бог Соломонові дуже багато мудрости та розуму, а широкість серця — як пісок, що на березі моря. **30** І збільшилася Соломонова мудрість над мудрість усіх синів сходу та над уся мудрість Єгипту. **31** І був він мудріший від усякого чоловіка, — від

Етана езрахітського, і Гемана, і Калкола та Дарди, Махолових синів. А ім'я його було славне серед усіх людей навколо. **32** І він проказав три тисячі приказок, а пісень його було — тисяча й п'ять. **33** І говорив він про дерева, від кедру, що на Ливані, й аж до ісбпу, що росте на стіні. І говорив про худобу, і про птаства, і про плазуюче та про рибу. **34** І приходили від усіх народів, щоб послухати Соломонову мудрість, від усіх царів краю, що чули про мудрість його.

5 І послав Хірам, цар Тиру, своїх слуг до Соломона, бо почув, що його помазали на царя на місце батька його, бо Хірам був приятелем Давидовим по всі дні. **2** І послав Соломон до Хірама, говорячи: **3** „Ти знаєш мого батька Давида, що не міг він збудувати дому для Імени Господа, Бога свого, через війни, що оточували його, аж поки Господь не віддав їх, ворогів, під стіпи ніг його. **4** А тепер Господь, Бог мій, дав мені відпочинок навколо, — нема противника, і нема злого випадку. **5** І ото я маю на думці збудувати дім Імени Господа, Бога мого, як Господь говорив був моєму батькові Давидові, кажучи: Син твій, якого дам замість тебе на трон твій, він збудує той дім для Імення Мого. **6** А тепер накажи, і нехай зітнуть мені кедри з Ливану, а раби мої будуть із рабами твоїми, а в нагороду за твоїх рабів я дам тобі все, що скажеш, бо ти знаєш, що серед нас немає нікого, хто вмів би стинати дерева, як сидоняни“. **7** І сталося, як почув Хірам Соломонові слова, то дуже зрадів та й сказав: „Благословенний Господь сьогодні, що дав

Давидові мудрого сина над цим великим наро́дом!“

8 І послав Хірам до Соломона, говорячи: „Почув я про те, про що посилав ти до мене. Я віконаю все бажання твоє, щодо дере́ва ке́дрового та дерева кипарісового. **9** Мої раби спу́стять із Ливану до моря, а я їх поскладаю в плоті́, і відпра́влю морем аж до місця, про яке пошлеш мені звістку, і порозбиваю їх там, і ти забере́ш. А ти віконаєш моє бажання, — дати хліба для мого дому“. **10** І давав Хірам Соломонові дере́ва ке́дрові та дерева кипарісові, — усе за бажанням його. **11** А Соломон давав Хірамові двадцять тисяч ко́рів пшениці, — живність для дому його, та двадцять тисяч ко́рів то́вченої оливи. Так давав Соломон Хірамові рік-у-рік. **12** А Господь дав Соломонові мудрість, як обіцяв був йому́. І був мир між Хірамом та між Соломоном, і обі́два вони склали умову. **13** А Соломон зібрав дані́ну ро́бітників зо всьо́го Ізраїля, і була та данина — тридцять тисяч чоловіка. **14** І він посилав їх до Ливану, по десять тисяч на місяць, напереміну: місяць були вони на Лива́ні, два місяці — у домі свої́м; а Адонірам доглядав над ро́бітніка́ми. **15** І було в Соломона сі́мдеся́т тисяч тяга́рових носі́їв та вісі́мдеся́т тисяч лама́чів у гора́х, **16** окрім трьох тисяч і трьох сотень кері́вників, що настанові́в Соломон над працею, — вони правили над наро́дом, що робили працю. **17** І цар наказав, і вони лама́ли велике ка́мі́ння, ка́мі́ння доро́ге, щоб закла́сти ді́м із те́саного ка́мі́ння. **18** І їх оте́сували

будівничі Соломонові й будівничі Хірамові та гівляни, і наготували дэрева та каміння на збудування храму.

6 І сталося, року чотирисотого й вісімдесятого по виході Ізраїлевих синів з єгипетського країю, четвертого року Соломонового царювання над Ізраїлем, місяця зіва, почав він будувати той храм для Господа. **2** А той храм, що цар Соломон збудував для Господа, — шістдесят ліктів довжинá його, а двадцять — ширинá його, а тридцять ліктів — вишинá його. **3** А притвóр перед храмом цього дому — двадцять ліктів довжина його, відповідно ширóкості храму, десять ліктів ширина його перед храмом. **4** І зробив він для храму прозóрі вікна, широкі знадвóру й вузькі всерéдині. **5** А до стіни храму збудував він прибудівку навкóло, зо стінами дому навколо храму та найсвятішого, і поробив бічні кімнáти навкóло. **6** Дóлішня прибудівка — ширина її п'ять ліктів, а середня — шість ліктів ширина її, а третя — сім ліктів ширина її, бо він дав навкóло храму знадвóру виступи, щоб не тримати їх у стінах храму. **7** А храм, коли був будóваний, будувався з вікінченого кáменя з каменолóмні, а молоткі та сокира, всяке залізне знаряддя не було чуте в храмі, коли його будували. **8** Вхід до середньої бічної кімнáти був з правого боку храму, а крúченими схóдами вхóдили до середньої, а з середньої — до третьої. **9** І збудував він той храм та й покінчів його. І покрив він храм дошкáми та брускáми кéдрових дерéв. **10** І збудував він прибудівку на весь храм,

— п'ять ліктів вишина її, і вона трималася храму кедровими деревінами. **11** І було Господнє слово до Соломона, говорячи: **12** „Цей храм, що ти будуєш, — якщо ти ходітимеш Моїми уставами й постанови Мої будеш виконувати, і будеш дотримувати всі Мої заповіді, щоб ними ходити, то Я виповню на тобі Своє слово, яке Я говорив був батькові твоєму Давидові. **13** І пробуватиму посеред Ізраїлевих синів, і не покину Свого Ізраїлевого народу“. **14** І збудував Соломон той храм та й скінчив його. **15** І побудував він стіни храму зсерєдини з кедрових дощок, від підлоги храму аж до стін стропу покрит усередині деревом, а підлогу храму покрит кипарісовими дошками. **16** І збудував тих двадцять ліктів стіни з-заду храму з кедрових дощок, від підлоги аж до стін стропу, і це збудував йому зсерєдини за девіра, за Святеє Святих. **17** А той храм був на сорок ліктів, він — той, що перед девіром. **18** А на кедріні всередині храму була різьба огірків та відкритих квітів. Усе — кедріна, камінь був невидний. **19** А найсвятіше він приготував усередині храму, щоб дати туди ковчєга Господнього заповіту. **20** А серєдина найсвятішого двадцять ліктів довжинá, і двадцять ліктів ширинá, і двадцять ліктів вишинá його, і він покрит його щірим золотом, і також покрит кедрового жєртівника. **21** І Соломон покрит той храм зсерєдини щирим золотом, а перед найсвятішим перетягнув золотими ланцюгáми, та покрит його золотом. **22** І весь храм він покрит золотом аж до кінця всього храму і всього жєртівника,

що при найсвятішому, покрив золотом. **23** І зробив у найсвятішому двох херувімів з оливкового дерева, — десять ліктів вишина його. **24** І п'ять ліктів одне крило херувіма, і п'ять ліктів друге крило херувіма; десять ліктів від кінця одного його крила і аж до кінця другого його крила. **25** І десять ліктів був і другий херувім, — одна міра й один вид обом херувімам. **26** Височина одного херувіма — десять ліктів, і так і другого херувіма. **27** І дав він тих херувімів усередині внутрішнього храму. І херувими простягали свої крила, і торкалося крило одного однієї стіни, а крило другого херувіма торкалося другої стіни. А їхні внутрішні крила дотикалися крило до крила. **28** І він покрив херувімів золотом. **29** А всі стіни храму навколо приоздобив ритими різьбами херувімів і пальм та розкритих квітів, зсередины та від зовнішньої частини. **30** А підлогу храму він покрив золотом для внутрішньої та для зовнішньої частини. **31** А на вхід до найсвятішого зробив двері з оливкового дерева; стовп, бічні одвірки — п'ятикутні. **32** І двоє дверей були з оливкового дерева, і на них були пороблені різьби херувімів і пальм та розкритих квітів, і покрив золотом; і обклав золотом тих херувімів та ті пальми. **33** І так поробив і одвірки для входу до храму, з оливкового дерева, одвірки чотирикутні. **34** А двоє дверей були з кипарисового дерева. Дві частині одних дверей та дві частині других дверей були рухомі. **35** І повирізував на них херувімів і пальми та розкриті квіти, і

покрив золотом, викутим по різьбі. 36 І збудував він унутрішній двір, — три ряди тésаного каменя та ряд стятого кéдрового брусся. 37 Року четвертого був залóжений храм Господній, у місяці зів, 38 а року одинадцятого, у місяці бул, — він місяць вóсьмий — був закінчений той храм зо всіма речами його та за всіма планами його. І він будував його сім років.

7 А свій дім Соломон будував тринадцять років, та й скінчив увесь свій дім. 2 І збудував він дім Ливанського Лісу, — сто ліктів довжина його, і п'ятдесят ліктів ширина його, і тридцять ліктів вишина його, на чотирьох рядах кéдрових стовпів, а кéдрові брусся — на стовпах. 3 І покритий він був кедріною звéрху на бічних кімнатах, що на сорока й п'яти стовпах, по п'ятнадцять на ряд. 4 А лутків було три ряди, вікно до вікна три рази. 5 А всі двері та бічні одвірки — чотирикúтні, з порóгами, а навпрóти — вікно до вікна три рáзи. 6 І зробив він сіни зо стовпів, — п'ятдесят ліктів довжинá їх та тридцять ліктів ширина їх, і інші сіни перед ними, і стовпи, і причілок дáху. 7 І зробив він тронóву залю, де судив, залю судову, і покрив кедріною від підлоги до стéлі. 8 А його дім, де жив, на іншому дворі, зсерéдини сінéй, був такий, як та робота. І зробив він дім для фараóнової дочкí, яку взяв Соломóн, — як ті сіни. 9 Усе це з дорогого каміння, тésаного за мірою, обрíзаного пíлкою зсерéдини та іззóвні, і від оснóви аж до стéлі, а іззóвні аж до великого двора. 10 А заснóваний він був на дорогих каміннях, каміннях

великих, — каміння десяти ліктів та каміння восьми ліктів, **11** А згори — дорогі каміння, тésані за мірою, та кедрина. **12** А навколо — великий двір, три ряди тесаного каміння та ряд стятого кéдрового брусса; те саме й для внутрішнього двору Господнього храму та для сіней храму. **13** І послав цар Соломон, і взяв із Тиру Хірама, — **14** це син однієї вдови, з плéмени Нефталимового, а бáтько його — тирянин, що робив на міді. І був він наповнений мудрістю й розумом, та вмінням робити всяку роботу на міді. І прийшов він до царя Соломона, і зробив усю його роботу. **15** І він відлив два мідяні стовпи, — вісімнадцять ліктів височина́ одного стовпа́, а шнур дванадцяти ліктів оточів би його; такий і стовп другий. **16** І зробив він дві маковиці, щоб дати на верхі тих стовпів, відлив їх із міді; п'ять ліктів височина однієї маковиці, і п'ять ліктів височина маковиці другої. **17** А на тих маковицях, що були на верхáх стовпів, було мерéживо плéтеної роботи та шнурки роботою ланцюжків, — сім на маковиці одній і сім на маковиці другій. **18** І поробив він ті стовпи́ так, що два ряди́ гранáтових яблук були навколо на одному мерéживі, щоб покрити маковиці, що на верху́; і так зробив і маковиці другій. **19** А маковиці, що на верху́ тих стовпів, були зрóблені як лілєї, на чотири лікті, у притворі. **20** І маковиці на обох стовпах також звéрху, навпроти випуклини, що з боку мерéжива. А тих гранáтових яблук — двісті, рядáми навколо на маковиці другій. **21** І поставив він ті стовпи до

притвору храму. І поставив він правого стовпа́, і назвав ім'я́ йому: Яхін; і поставив стовпа лівого, і назвав ім'я́ йому: Боаз. **22** А на верху́ стовпів — зроблено як лілеї. І була́ скінчена робота стовпів. **23** І зробив він літе море, десять ліктів від краю його аж до краю його, навколо круглясте, і п'ять ліктів височина́ його. А шнур на тридцять ліктів оточів би його навколо. **24** А здолу на краях його оточували його подоби огірків, по десять у лікті, — вони оточували море навколо. Було два ряди тих огірків, вилитих при литті його. **25** Воно стояло на дванадцятьох волах, — три обернені на північ, і три обернені на захід, і три обернені на південь, і три обернені на схід. А море на них звёрху, а ввесь зад їх — до нутра́. **26** А грубинá його — долоня, а краї його подібні до краю келиха, як квітки лілеї. Містило воно дві тисячі батів. **27** І зробив він десять мідяні́х підстав, — чотири лікті довжина однієї підстави, і чотири лікті ширина її, а три лікті вишина її. **28** А оце робота підста́ви: у них ліштви, а ті ліштви поміж прута́ми. **29** А на ліштвах, що між прута́ми, леви́, воли та херувими. А на прута́х — звёрху підніжки, а під левáми та волами — кітиці, зроблені розлójжистими. **30** І чотири мідяні́ ко́ла для однієї підстави та мідяні́ о́сі. А на чотирьох ро́гах — їхні раме́на, під мідницею — раме́на литі, з кожного боку кітиці. **31** А гірло його — з нутра́ ма́ковиці й вище лікоть; а гірло круглясте, роботи підніжка, лікоть і півліктя; і також на гирлі його різьби́, а раме́но їх квадратове, не круглясте. **32** І

чотири ті ко́ла були під ліштвами, а о́сі колес — у підставі. А вишина одного ко́ла — лікоть і півліктя.

33 А робота тих кіл — як робота ко́ла возо́вого; їхні о́сі, і їхні обі́ддя, і їхні шпі́ці, і їхні ма́точини — усе лите. **34** І чотири раме́на на чотирьох ро́гах однієї підстави; з підстави вихо́дили раме́на її. **35** А на верху́ підстави було округле навкі́лля, півліктя вишини; а на верху підстави ру́чки її та ліштва її з неї. **36** І він повірі́зував на таблицях ру́чок її та на ліштвах її херувимів левів та пальми, на ко́жнім вільнім місці, та кити́ці навколо. **37** Як це, він зробив десять підстав, — лиття́ одне, міра одна, одна робота для них усіх. **38** І зробив він десять мідяних умива́льниць, — сорок ба́тів ма́ла кожна вмива́льниця; чотири лікті кожна вмива́льниця; одна вмива́льниця на одній підставі, так для десяти підстав. **39** І дав ті підстави — п'ять на боці храму з прави́ці, і п'ять на боці храму з ліви́ці його, а море дав на правому боці храму, наперед, навпроти полудня. **40** І поробив Хірам умива́льниці й лопатки та кропильни́ці. І покінчи́в Хірам робити всю ту роботу, що зробив цареві Соломонові для храму Господнього: **41** два стовпи та дві голі́вки ма́ковиць, що на верху́ стовпів, і два мере́жива на покриття́ двох голівок ма́ковиць, що на верху́ стовпів; **42** і чотири сотні гранатових яблук для двох мере́жив, — два ряди́ гранатових яблук для одного мере́жива, на покриття́ обох голівок ма́ковиць, що на верху́ стовпів; **43** і підстави — десять, і вмива́льниці — десять; **44** і одне море, і воли — дванадцять під морем; **45** і го́рнята,

і лопáтки, і кропíльниці та всі ті речі, що Хірам поробив цареві Соломонові в Господньому домі, — усе вiполiрувана мiдь. **46** На Йордáнській рівнині повiдливáв iх цар у глибокій землі між Суккотом та між Царетаном. **47** I порозставляв Соломон усi ці речi; через дуже велику многоту iх не була спрáвджена вага мiдi. **48** I поробив Соломон усi речi, що в Господньому храмі: золотого жéртiвннка, і золотого столá, що на ньому хлiб показнiй, **49** і свiчникi, — п'ять з правици та п'ять з лiвици, перед найсвятiшим, зо щирого золота; і кiтки, і лямпáди, і щiпчики, — з золота; **50** і мискi, і нóжици, і кропíльниці, і ложки, і лопáтки, — золото щире; і чопi для дверей внутрiшнього храму, для Святого Святих, для дверей дому для храму — золото. **51** I була покiнчена вся ця праця, яку цар Соломон зробив в Господньому храмі. I Соломон повнóсив освяченi речi свого батька Давида; срiбло й золото та речi дав у скарбници Господнього храму.

8 Тодi Соломон зiбрав усiх Iзраiлевих старшiх та голiв племiн, керiвникiв бáтькiвських домiв Iзраiлевих синiв, до царя Соломона до Єрусалиму, щоб перенéсти ковчега Господнього заповiту з Давидового Мiста, воно — Сiон. **2** I були зiбранi до царя Соломона всi iзраiльтяни в свято в мiсяци етанiм, вiн — мiсяць сьомий. **3** I поприхóдили всi Iзраiлеви старшi, а свiщеники понéсли ковчега. **4** I понéсли вони Господнього ковчега, і скинiю заповiту та всi святi речi, що в ковчезi; і понéсли iх свiщеники та Левити. **5** А цар Соломон та вся Iзраiлева громада, що зiбралися

при ньому, були з ним перед ковчегом, і принесли в жертву худобу дрібну та худобу велику, що через мно́гість не була вона ані записувана, ані лічена. **6** І внісли священники ковчега Господнього заповіту до девіру храму, до Святого Святих, під крила херувимів. **7** Бо херувими простягали крила над місцем ковчегу, і затінювали херувими над ковчегом та над його держакáми звérху. **8** А ті держакі́ були довгі, і голóвки тих держаків́ були видні з святині́ перед найсвятішим, а зназóвні не були́ видні. І вони там аж до цього дня. **9** У ковчезі не було нічо́го, тільки дві камінні таблиці́, що поклав туди Мойсей на Хоріві, коли Господь склав був заповіта з Ізраїлевими синами при виході їх з єгипетського країю. **10** І сталося, як священники вихóдили з святині́, то хмара напóвнила Господній храм. **11** І не могли священники стояти й служити через ту хмару, бо слава Господня напóвнила Господній храм! **12** Тоді Соломон проказав: „Промовив Господь, що Він пробува́тиме в мряці. **13** Будуючи, я збудува́в оцей храм, на осéлю Тобі, місце Твого пробува́ння навіки“! **14** І повернув цар обличчя своє, та й поблагословив Ізраїлів збір, увесь же Ізраїлів збір стояв. **15** І він сказав: „Благословéнний Господь, Бог Ізраїлів, що Своїми устами говорив був із моїм батьком Давидом, і рукою Своєю тепер віконав, говорячи: **16** Від того дня, коли Я вивів Свій наро́д, Ізраїля, з Єгипту, Я не вибрав Собі міста зо всіх Ізраїлевих племéн, щоб збудувати храм на пробува́ння Мого Йме́ння там. І вибрав Я Давида,

щоб був над Моїм Ізраїлевим наро́дом. **17** І було на серці мого батька Давида збудувати храм для Йме́ння Господа, Бога Ізраїля. **18** Та сказав Господь до мого батька Давида: За те, що на твоєму серці було збудувати храм для Йме́ння Мого, ти зробив добре, що було тобі це на серці. **19** Тільки ти не збуду́еш цього храму, але син твій, що вийде із стéгон твоїх, — він збудує цей дім для Йме́ння Мого! **20** І віконав Господь Своє слово, що Він говорив. І став я на місце батька мого Давида, та й сів на Ізраїлевому троні, як говорив був Господь, і я збудував оцей храм для Ймення Господа, Бога Ізраїлевого. **21** І встановив я там місце для ковчега, де Господній заповіт, якого Він склав із нашими батьками, коли виводив їх з єгипетського країю.“ **22** І став Соломон перед Господнім жéртівником навпроти всього Ізраїлевого збо́ру, і простяг ру́ки свої до неба та й сказав: **23** „Господи, Боже Ізраїлів! Нема подібного Тобі Бога на небеса́х угорі та на землі до́лі. Ти стережеш заповіта та милість для Своїх рабів, що ходять перед Твоїм лицем усім своїм серцем. **24** Ти доде́ржав Своєму рабові, Давидові, ба́тькові моєму, те, що говорив йому. І говорив Ти йому Своїми устами, а рукою Своєю виконав, як цього дня. **25** А тепер, Господи, Боже Ізраїлів, додерж для Свого раба Давида, мого́ батька, те, що говорив був йому, кажучи: Не буде в тебе перево́ду з-перед лица Мого ніко́му з тих, що сиді́тимуть на Ізраїлевім троні, якщо тільки сини твої́ будуть держáтися своїх доріг, щоб ходити перед Моїм

лицем, як ти ходив перед лицем Моїм. **26** А тепер, Боже Ізраїлів, нехай буде запевнене слово Твоє, яке Ти говорив рабові Своєму Давидові, моєму батькові. **27** Бо чи ж справді Бог сидить на землі? Ось небо та небо небес не обіймають Тебе, — що ж тоді храм той, що я збудував? **28** Та Ти зглянешся на молитву Свого раба та на його благання, Господи, Боже мій, щоб почути спів та молитву, якою раб твій молиться перед лицем Твоїм сьогодні, **29** щоб очі Твої були відкриті на цей храм уночі та вдень, на те місце, про яке Ти сказав: Нехай буде Ймення Моє там, щоб почути молитву, якою буде молитися Твій раб на цьому місці! **30** І Ти будеш прислухатися до благання Свого раба, та Свого народу, Ізраїля, що будуть молитися на цьому місці. А Ти почувеш на місці Свого пробування, на небесах, — і почувеш, і простиш. **31** Як згрішить людина проти свого ближнього, і вимагатимуть від нього клятви, щоб він поклявся, і для клятви прийдуть перед Твій жертовник у цьому храмі, **32** то Ти почувеш із небес, і зробиш, і розсудиш Своїх рабів, — осудиш несправедливого, щоб дати його дорогу на його голову, і всправедливиш праведного, щоб віддати йому за його справедливістю. **33** Коли Твій народ, Ізраїль, буде вдарений ворогом за те, що прогрішив Тобі, і коли вони звернуться до Тебе, і будуть славити Ім'я Твоє, і будуть молитися, і будуть благодіяти Тебе в цьому храмі, **34** то Ти почувеш із небес, і простиш гріх народу Свого, Ізраїля, і вернеш їх до землі, яку дав Ти їхнім батькам. **35** Коли замкнеться небо й

не буде дощú, бо прогрішáться Тобí, то коли знову вони помóляться на цьому місці, і будуть слáвити Ім'я Твоє, — і від грíхá свого відвёрнутьсá, бо Ти будеш їх впокоряти, — **36** то Ти почувеш на небесáх, і прóстиш грíх Своїх рабів та народу Свого, Ізраїля, бо покажеш їм ту добру дорогу, якою вони пíдуть, і Ти дасí дощ на край Свїй, якого Ти дав Своему наро́дові на спáдщину. **37** Голод коли бúде в крáю, морові́ця коли буде, посу́ха, жовта́чка, сарана́, черва́ коли бúде, коли його ворог стане тiснити його́ в крáю міст його, коли буде яка порáза, яка хвороба, — **38** усяка молитва, усяке благáння, що буде від якої лю́дини чи від усього наро́ду Твого, Ізраїля, коли кожен почує рану свого серця, і простя́гне руки свої до цього храму, **39** то Ти почувеш із небес, із місця постійного пробува́ння Свого, — і прости́ш, і зробиш, і даси кожному за всіма́ його дорогами, бо Ти Сам знаєш серце всіх лю́дських синів, **40** щоб вони боялися Тебе по всі дні, доки вони житимуть на повёрхні землі, яку Ти дав батькам нашим. **41** Також і чужі́нця, що він не з наро́ду Твогó, Ізраїля, і він прійде з далекого крáю ради Йме́ння Твогó, — **42** бо почують і вони про велике Ім'я Твоє, і про сильну руку Твою та про вітягнене раме́но Твоє, — і прійде він і помолиться в цьому храмі, **43** Ти почувеш це з небес, місця постійного пробува́ння Свогó, і зробиш усе, про що буде клікати до Тебе той чужі́нець, щоб усі народи землі пізнали Ім'я Твоє, щоб боялися Тебе, як народ Твій, Ізраїль, і щоб пізнали вони, що

Ім'ям Твоїм названо цей храм, що я збудував. **44** Коли народ Твій вийде на війну на свого ворога, дорогою, якою Ти пошлеш їх, і помобляться вони до Господа в напрямі до міста, що Ти вибрав його, та храму, що я збудував для Ймення Твого, **45** то почувеш Ти з неба їхню молитву та їхнє благання, — і вчиниш їм суд! **46** Коли вони згрішать Тобі, — бо немає людїни, щоб вона не згрішила, — і Ти розгніваєшся на них, і віддасі їх ворогові, а їхні полонїтелі відведуть їх у неволю до ворожого краю далекого чи близького, **47** і коли вони прийдуть до розуму в краю, куди взяті в неволю, і навертуться, і будуть благодіяти Тебе в краю полонїтелів своїх, говорячи: Ми згрішили, і безбожне чинили, були ми винні; **48** і коли вони навертуться до Тебе всім своїм серцем і всією душею своєю в краю ворогів своїх, що їх поневолили, і помобляться до Тебе в напрямі до свого краю, що Ти дав їхнім батькам, у напрямі міста, яке Ти вибрав, та храму, що я збудував для Імени Твого, **49** то Ти почувеш на небесах, постійному місті пробування Свого, їхню молитву та їхнє благання, і зробиш їм суд, **50** і пробачиш Своему народові, що вони згрішили Тобі, і всі їхні провини, що завинили проти Тебе, і нахилиш до любови полонїтелів їхніх, і вони змилосердяться над ними, **51** бо вони — народ Твій та наділ Твій, яке Ти вивів з Єгипту, з середини залізної гутнічої печі, — **52** щоб очі Твої були відкриті на благання Твого раба та на благання народу Твого, Ізраїля, щоб прислухуватися до них, коли вони клікатимуть

до Тебе. **53** Бо Ти виділив їх зо всіх народів Собі на наділ, як говорив був через Мойсея, Свого раба, коли Ти виводив наших батьків із Єгипту, Владико мій, Господи!“ **54** І сталося, як Соломон скінчив цю молитву й благання до Господа, то він устав від Господнього жертівника, де він стояв на колінах своїх, а руки його були простягнені до неба. **55** І встав він, і поблагословів усі Ізраїлеві збори, говорячи сильним голосом: **56** „Благословенний Господь, що дав мир Своему народові, Ізраїлеві, усе, як обіцяв був, — не відпало ані одне слово зо всіх Його добрих слів, які Він говорив був через раба Свого Мойсея. **57** Нехай буде Господь, Бог наш, з нами, як був Він із нашими батьками, нехай Він не опустить нас, нехай Він не покине нас, **58** щоб прихилити наше серце до Себе, щоб ми ходили всіма Його дорогами, щоб ми дотримувалися наказів Його, і уставів Його та постанов Його, як і Він наказав був нашим батькам. **59** І нехай будуть оці слова мої, якими я благав перед Господнім лицем, близькі до Господа вдень та вночі, щоб чинити суд для раба Свого та суд для Свого народу, Ізраїля, день-у-день, **60** щоб знали всі народи землі, що Господь — Він Бог, і нема вже іншого! **61** І нехай буде все серце ваше з Господом, Богом нашим, щоб ходити постановами Його та щоб перестерігати заповіді Його, як цього дня!“ **62** А цар та весь Ізраїль з ним принесли жертву перед Господнім лицем. **63** І приніс Соломон жертву для мирних жертв, що приніс для Господа: двадцять і дві тисячі худоби

великої, а худоби дрібної — сто й двадцять тисяч. І виконали освячення Господнього храму цар та всі Ізраїлеві сини. **64** Того дня цар освятив середину двору, що перед храмом Господнім, бо приготівив там цілопалення й хлібну жертву та лій мирних жертв, бо мідяній жертовник, що перед Господнім лицем, був малий для прийняття цілопалення й хлібної жертви та лою мирних жертв. **65** І вчинив Соломон того часу свято, і з ним увесь Ізраїль, збір великий, що зійшовся звідти, де йдеться до Гамату аж до єгипетського потоку, перед лицем Господа, нашого Бога, сім день і сім день, — чотирнадцять день. **66** Восьмого дня він відпустив народ, а вони поблагословили царя та й пішли до наметів своїх, радісні та веселосерді через усе те добро, що Господь учинив Своєму рабові Давидові та Своєму народові Ізраїлеві.

9 І сталося, як Соломон покінчив будувати храм Господній та дім царський, та все, що було бажанням Соломона, що прагнув він зробити, **2** то Господь явився Соломонові другий раз, як явився йому в Гів'оні. **3** І сказав Господь до нього: „Вислухав Я молитви твої та благання твої, якими благав ти перед лицем Моїм, — Я освятив той храм, що ти збудував, щоб покласти Ім'я Моє там аж навіки. І будуть там Мої очі та серце Моє по всі дні. **4** А ти, якщо будеш ходити перед лицем Моїм, як ходив був батько твій Давид, у чистості серця та в правоті, щоб зробити все, що наказав Я тобі, якщо будеш

дотримуватися уставів Моїх та постанов Моїх, **5** то трона царства твого над Ізраїлем Я поставлю навіки, як Я говорив був батькові твоєму Давидові, кажучи: Не буде перевόδу нікому з нащадків твоїх на Ізраїлевім троні. **6** Якщо ж справді відвернетесь ви та ваші сині від Мене, і не будете дотримувати заповідей Моїх та уставів Моїх, що Я дав вам, і підете, і будете служити іншим богам, і будете вклонятися їм, **7** то Я вінищу Ізраїля з поверхні землі, яку дав їм, а цей храм, що Я освятив для Ймення Свого, відкину від лиця Свого. І стане Ізраїль за приповістку та за посміховище серед усіх народів! **8** І храм цей найвищий, — кожен, хто проходитиме біля нього, скам'яніє та свисне від здивування. І скажуть: За що Господь зробив так цьому Краєві та храмові цьому?. **9** І відкажуть: За те, що вони покинули Господа, Бога свого, Який вивів їхніх батьків з єгипетського краї, і держалися міцно інших богів, і вклонялися їм, і служили їм, — тому Господь навів на них усе оце лихо!“ **10** І сталося по двадцяти роках, коли Соломон збудував ті два дома, храм Господній та дім царський, **11** а Хірам, цар тирський, доставав Соломонові кедрові дерева й дерева кипарисові, та золото на кожне бажання його, тоді цар Соломон дав Хірамові двадцять міст у краї Галілі. **12** І вийшов Хірам із Тиру, щоб побачити ті міста, які дав йому Соломон, — і не вподобались йому вони. **13** І він сказав: „Що це за міста, які ти дав мені, мій брате?“ І він назвав ім'я їм: Край Кавулу, і так вони звуться аж до цього дня. **14** І послав Хірам

цареві сто й двадцять талантів золота. **15** А оце на́каз тих поборів, які брав цар Соломон на збудування храму Господнього та дому свого, і Мілло, і муру єрусалимського, і Хацору, і Мегіддо, і Гезеру. **16** Фара́он, єгипетський цар, прийшов і здобув Гезер, та й спалив його огнем, а ханааніянина, що сидів у місті, убив, і віддав його як віно для своєї дочкі, Соломонової жінки. **17** І вибудував Соломон Гезера, і Бет-Горона Дблїшнього, **18** і Баалата, і Тамара в пустині того краї, **19** і всі міста на запási, що були Соломонові, і міста на колесніці, і міста на верхівцїв, і інші бажання Соломонові, що бажав збудувати в Єрусалимі та на Ливані, та в усьому Краї панування його́. **20** Увесь народ, що позоста́вся з аморіян, хіттїян та періздїян, хіввїян та євусїян, що вони не з Ізраїлевих синів, **21** їхні синї, що були позоста́влені по них у Краю, яких Ізраїлеві сини не могли вігубити, — то взяв їх Соломон за поборівих працівників, і так є аж до цього дня. **22** А з Ізраїлевих синів Соломон не дав раба, бо вони — воякі, і його раби, і провідники його́, і старші над трьомá, і провідники над його колесніцями та його верхівці́. **23** Оце пристáвлені провідники, що були над Соломоною роботою, п'ятдесят і п'ять сотень, що правили наро́дом, який робив на праці. **24** Тільки фара́нова дочка́ вийшла з Давидового Міста до свого дому, якого збудував їй; тоді збудував він Мілло́. **25** І принісив Соломон три ра́зи річно цілопáлення та мирні жертви на жéртівнику, що збудував Господéві, і кадив на тому,

що перед Господнім лицем. І вікінчив він той дім. 26 І цар Соломон наробів кораблів в Еційон-Гевері, що при Елоті на б́ерезі Червоного моря в ед́омському краї. 27 І послав Хіра́м корабля́ми своїх рабів, моряків, що знають море, з рабами Соломоновими. 28 І прийшли вони до Офіру, і взяли́ звідти чотири сотні й двадцять талántів золота, та й привéзли до царя Соломона.

10 А цариця Ше́ви, коли почула була про славу Соломона, щодо Господнього Імени, то прийшла ви́пробувати його за́гадками. 2 І прийшла вона до Єрусалиму з дуже великим багатством, — з верблúдами, що не́сли па́хощі, і з дуже числénним золотом, і з дорогим камíнням. І прийшла вона до Соломона, і говорила йому все, що було на серці її. 3 І Соломон ви́яснив їй усі її слова́, — не було речі, незна́ної цареві, якої не порішив би він їй. 4 І побачила цариця Шеви всю Соломонову мудрість, та дім, що він збудував, 5 і їжу сто́лу його, і ме́шкання рабів його, і поста́ву слуг його та їхні одежі, і напóї його, і цілопа́лення, що він принóсить у Господньому домі, — і не могла вона з дива вийти! 6 І сказала вона до царя: „Правдою було те, що я чула в своїм краї́ про твої діла та про твою мудрість. 7 І не повірила я тим словам, аж поки не прийшла та не побачили мої очі, — і ось не була́ предста́влена мені й половина: ти переви́щив мудрість та добро тієї слави, про яку я чула! 8 Щасливі люди твої, щасливі оці твої слуги, що за́вжди стоять перед обличчям твоїм, що слухають твою мудрість! 9 Нехай буде

благословенний Господь, Бог твій, що вподобав тебе, щоб посадити тебе на Ізраїлів трон, через Господню любов до Ізраїля навіки. І Він настановив тебе царем, щоб чинити право та справедливість.“ 10 І дала вона цареві сто й двадцять талантів золота, і дуже багато пахоців та дорогого каміння. Більш уже ніколи не приходило так багато, як оці пахоці, що цариця Шеви дала цареві Соломонові! 11 І також Хірамові кораблі, що довбузили золото з Офіру, спроваджували з Офіру багато алмугового дерева та дороге каміння. 12 І поробив цар з алмугового дерева поруччя для Господнього храму та для дому царського, і гусла, і арфи для співаків. Ніколи не приходило так багато алмугового дерева, і не бачено аж до цього дня! 13 А цар Соломон дав цариці Шеви на жадання її все, чого вона бажала, окрім того, що дав їй як царський дарунок Соломонів. І обернулася вона, та й пішла до свого краю, вона та слуги її. 14 І була вага того золота, що приходило для Соломона в одному році, шість сотень шістдесят і шість талантів золота, 15 окрім того, що приходило від купців та з торгівлі ходячих, та від усіх царів Арабії та краєвих намісників. 16 І зробив цар Соломон дві сотні великих щитів із кутого золота, — шість сотень шеклів золота йшло на одного щита, 17 та три сотні щитів менших із кутого золота, — три міні золота йшло на одного щита. І цар віддав їх до дому Ливанського Лісу. 18 І зробив цар великого трона зо слонівної кістки, і покрив його щирим золотом. 19 У трона було шість

ступенів; а голова в трона кругляста позад його та поруччя з того й з того боку при місці сидіння, та два леви, що стояли при поруччях. 20 І дванадцять левів стояли там на шости ступенях із того й з того боку. По всіх царствах не було так зрбленого! 21 І ввесь псуд на пиття царя Соломона — золото, і всі речі дому Ливанського Лісу — щире золото, нічого із срібла, — воно за Соломонових днів не рахувалося за щось. 22 Бо цар мав на морі таршіські кораблі разом із кораблями Хірамовими. Раз на три роки приходили таршіські кораблі, що довбзили золото, і срібло, і слонóву кість, і мавп, і пав. 23 І став цар Соломон найбільшим від усіх зёмних царів, щодо багатства та щодо мудрости. 24 І вся земля хотіла бачити Соломона, щоб послухати його мудрости, що Бог дав у його серце. 25 І вони принóсили кожен свого дара, — речі срібні та речі золоті, й одержу, і збрóю, і пахоці, коні та мули, — із року в рік. 26 І назбирав Соломон колесниць та верхівців, і було в нього тисяча й чотири сотні колесниць та дванадцять тисяч верхівців, і він порозміщував їх по колесничних містах та з царем в Єрусалимі. 27 І Соломон наскладав в Єрусалимі срібла, як каміння, а кедрів наскладав, щодо численности, як сикомóри, що в Шефелі! 28 А коней, що були в Соломона, привóдили з Єгипту та з Кеве; царські купці брали їх із Кеве за встанóвлені грóші. 29 І вхóдила й вихóдила колесниця з Єгипту за шість сотень шеклів срібла, а кінь — за сто й п'ятдесят.

І так вони вивозили все це своєю рукою для всіх царів хітійських та царям сирійським.

11 А цар Соломон покохав багато чужинних жінок: і дочку фараонову, моавітянок, аммонітянок, едомітянок, сидонянок, хіттіянок, **2** із тих народів, що про них Господь сказав був Ізраїлевим синам: „Не ввійдете між них, і вони не ввійдуть між вас, бо вони справді нахилять ваші серця до своїх богів“. До них прихилився Соломон коханням. **3** І було в нього жінок-княгинь сім сотень, а наложниць — три сотні. І жінки його прихилили його серце. **4** І сталося на час Соломонової старости, жінки його прихилили його серце до інших богів; і серце його не було все з Господом, Богом, як серце його батька Давида. **5** І пішов Соломон за Астартою, богинею сидонською, та за Мілкомом, гидотою аммонітською. **6** І робив Соломон зле в очах Господніх, і не йшов певно за Господом, як його батько Давид. **7** Тоді Соломон збудував жертовника для Кемоша, моавської гидоти, на горі, що навпроти Єрусалиму, та для Молоха, гидоти аммонських синів. **8** І так він зробив для всіх своїх чужинних жінок, що кадили та принесли жертви для своїх богів. **9** І розгнівався Господь на Соломона, бо його серце відхилилося від Господа, Бога Ізраїлевого, що два рази йому являвся, **10** і наказував йому про цю річ, — щоб не ходити за іншими богами. Та не виконував він того, що наказав був Господь. **11** І сказав Господь до Соломона: „Тому, що було це з тобою, і не виконував ти Мого заповіту

та постанов Моїх, що Я наказав був тобі, Я конче відберу царство твоє, та й дам його твоєму рабові. **12** Тільки за твоїх днів не зроблю того ради батька твого Давида, — з руки сина твого відберу його! **13** Та всього царства Я не відберу, — одне племєно Я дам синові твоєму ради раба Мого Давида та ради Єрусалиму, якого Я вибрав“. **14** І поставив Господь Соломонові за противника едомлянина Гадада, — він із царського насіння в Едомі. **15** І сталося, коли Давид був з Едомом, коли Йоав, начальник війська, пішов поховати трупи, то він повбивав кожного чоловічої статі в Едомі. **16** Бо шість місяців сидів там Йоав та весь Ізраїль, аж поки він не вигубив кожного чоловічої статі в Едомі. **17** І втік Гадад, він та з ним мужі едомські, зо слуг його батька, щоб піти до Єгипту; а Гадад був тоді малим хлопцем. **18** І встали вони з Мідіяну й пішли до Парану; і набрали вони з собою людей з Парану, та й прийшли до Єгипту, до фараона, царя єгипетського, а той дав йому дім та призначив йому утримання, і дав йому зємлю. **19** І знайшов Гадад велику милість у фараонових очах, і він дав йому за жінку сестру своєї жінки, сестру цариці Тахпенеси. **20** І породила йому сестра Тахпенеси сина його Генувата, а Тахпенеса виховала його в фараоновому домі. І був Генуват у фараоновому домі серед фараонових синів. **21** І почув Гадад в Єгипті, що Давид спочив із своїми батьками, та що помер Йоав, начальник війська. І сказав Гадад до фараона: „Відпусти мене, й я піду до свого Краю!“ **22** А фараон йому відказав: „Чого тобі бракує при мені,

що ти оце хочеш іти до свого кр'яю?"Та той сказав:
„Ні, таки конче відпусти мене!“ 23 І поставив Бог
йому, Соломонові, за противника ще й Резона, сина
Ел'яди, що втік від Гадад'езера, царя Цови, свого пана.
24 І зібрав він при собі людей, та й став провідником
банди, коли Давид розбивав їх. І пішли вони до
Дамаску, й осілися в ньому, і панували в Дамаску. 25 І
був він противником для Ізраїля за всіх Соломоновіх
днів, а це окрім того лиха, що чинив Гадад. І брідив
він Ізраїлем, і запанував над Сирією. 26 А Єровоам,
син Неватів, ефремівець, із Цереди, а ім'я його матері
— Церуа, жінка вдова, — був раб Соломонів. І підняв
він руку на царя. 27 А оце та причина, що він підняв
руку на царя: Соломон будував Мілло, і поправив
пролім у Місті Давида, свого батька. 28 А той муж
Єровоам був відважний. І побачив Соломон цього
юнака, що він робот'ящий, і призначив його над усіма
носіями Йосипового дому. 29 І сталося того часу,
і вийшов Єровоам з Єрусалиму. І знайшов його на
дорозі шілонянин Ахїя, пророк. Він був одягнений в
нову одіж, й обидва вони були самі на полі. 30 І схопив
Ахїя за ту нову одежу, що була на ньому, та й подер
її на дванадцять кусків. 31 І сказав він до Єровоама
„Візьми собі десять кусків, бо так сказав Господь, Бог
Ізраїля: Оце Я віддираю царство з Соломонової руки, і
дам тобі десять плем'єн. 32 А одне плем'єно буде йому
ради Мого раба Давида та ради Єрусалиму, міста,
що Я вибрав його зо всіх Ізраїлевих плем'єн. 33 Це
тому, що вони покинули Мене і вклон'ялися Астарті,

сидонській богині, і Кемошеві, богові моавському, та Мілкомові, богові аммонітському, і не пішли Моїми дорогами, щоб виконувати добре в Моїх очах, і постанови Мої та заповіді Мої, як батько його Давид.

34 Та не візьму Я всього царства з руки його, бо оставлю його володарем по всі дні життя його ради раба Мого Давида, що Я вибрав його, який додержував заповітів Моїх та постанов Моїх. **35** І візьму Я царство з руки його сина, та й дам його тобі, оті десять племён.

36 А синів його дам одне племёно, щоб позоставався світильник рабові Моему Давидові, по всі дні перед лицем Моїм в Єрусалимі, місці, що Я вибрав Собі, щоб там перебувало Моє Ймёння. **37** А тебе Я візьму, і ти будеш царювати над усім, чого пожадає душа твоя, і ти будеш царем над Ізраїлем. **38** І станеться, коли ти слухатимешся всього, що Я накажу тобі, і підеш Моїми дорогами, і робитимеш добре в очах Моїх, щоб виконувати постанови Мої та заповіді Мої, як робив раб Мій Давид, то Я буду з тобою, і побудую тобі міцний дім, як Я збудував був Давидові, і дам тобі Ізраїля. **39** І буду впокоряти Давидове насіння ради того, тільки не по всі дні“. **40** І шукав Соломон, щоб забити Єровоама. І встав Єровоам, і втік до Єгипту, до Шішака, єгипетського царя. І пробував він в Єгипті аж до Соломонової смерти. **41** А решта Соломонових діл, і все, що він зробив був, та мудрість його, — ото вони написані в книзі „Соломонові діла“. **42** А днів, коли Соломон царював в Єрусалимі над усім Ізраїлем, було сорок літ. **43** І спочив Соломон зо своїми батьками, і

був похований у Місті Давида, батька свого, а замість нього зацарював син його Рехав'ам.

12 І пішов Рехав'ам до Сихему, бо до Сихему зійшовся весь Ізраїль, щоб настановити його царем. **2** І сталося, що це почув Єровоам, Неватів син, коли був іще в Єгипті, куди втік від царя Соломона. І осівся Єровоам у Єгипті. **3** І послали й покликали його. І прийшов Єровоам та всі Ізраїлеві збори, і вони говорили до Рехав'ама, кажучи: **4** „Твій батько вчинив був тяжким наше ярмо, а ти тепер полегший жорстоку роботу батька свого та тяжке його ярмо, що наклав він був на нас, і ми будемо служити тобі“. **5** А він відказав їм: „Ідіть ще на три дні, і верніться до мене“. І пішов той народ. **6** І радився цар Рехав'ам зо старшими, що стояли перед обличчям його батька Соломона, коли був він живий, говорячи: „Як ви радите відповісти цьому народові?“ **7** І вони говорили йому, кажучи: „Якщо ти сьогодні будеш рабом цьому народові, і будеш служити їм, і відповіси їм, і говоритимеш їм добрі слова, то вони будуть тобі рабами по всі дні“. **8** Та він відкинув пораду старших, що радили йому, і радився з молодиками, що вирости разом із ним, що стояли перед ним. **9** І сказав він до них: „Що ви радите, і що відповім цьому народові, який говорив мені, кажучи: Полегший ярмо, що твій батько наклав був на нас“. **10** І говорили до нього ті молодикі, що вирости з ним, кажучи: „Так скажеш тому народові, що промовляв до тебе, говорячи: Твій батько вчинив був тяжким наше ярмо, а ти дай

полегшу нам. Отак скажеш до них: Мій мізінець грубший за стéгна мого батька! 11 А тепер: мій батько наклав був на вас тяжké ярмо́, а я додам до вашого ярма! Батько мій карав вас бича́ми, а я каратиму вас скорпі́онами!“ 12 І прийшов Єровоа́м та увесь народ до Рехав'ама третього дня, як цар говорив, кажучи: „Верніться до мене третього дня“. 13 І цар жорсто́ко відповів народові, і відкинув пораду старші́х, що радили йому. 14 І він говорив до них за порадою тих молодиків, кажучи: „Мій батько вчинив був тяжкі́м ваше ярмо, а я додам до вашого ярма. Батько мій карав вас бича́ми, а я каратиму вас скорпі́онами!“ 15 І не послухався цар народу, бо причина була від Господа, — щоб спр́авдилося слово Йо́го, яке говорив був Господь через шілонянина Ахійю до Єровоама, Неватового сина. 16 І побачив увесь Ізраїль, що цар не послухався їх, і народ відповів цареві, кажучи: „Яка нам части́на в Давиді? І спадщини нема нам у сині Ессéя! До наметів своїх, о Ізраїлю! Позна́й тепер дім свій, Давиде!“ І пішов Ізраїль до наметів своїх. 17 А Ізраїлеві сини, що сиділи в Юдиних містах, — тільки над ними зацарюва́в Рехав'а́м. 18 І послав цар Рехав'ам Адоніра́ма, що був над даниною, та увесь Ізраїль заки́дав його́ камінням, і він помер. А цар Рехав'ам поспіши́в сісти на колесницю та втекти́ до Єрусалиму. 19 І збунтувався Ізраїль проти Давидового дому, і від нього́ відпав, і так є аж до цього дня. 20 І сталося, як увесь Ізраїль почув, що вернувся Єровоа́м, то послали й покликали його на збори,

та й настановили його царем над усім Ізраїлем. За домом Давида не було нікого, окрім одного Юдиного племени. **21** І прийшов Рехав'ам до Єрусалиму, і зібрав увесь Юдин дім та Веніяминове племіно, сто й вісімдесят тисяч вибраних військових, щоб воювати з Ізраїлевим домом, щоб вернути царство Рехав'амові, Соломоновому синові. **22** І було Боже слово до Шем'аї, чоловіка Божого, говорячи: **23** „Скажи Рехав'амові, Соломоновому синові, цареві Юдиному, та всьому домові Юдиному й Веніяминовому, і решті народу, говорячи: **24** Так говорить Господь: Не йдіть і не воюйте з своїми братами, Ізраїлевими синами! Верніться кожен до дому свого, бо ця річ сталася від Мене!“ І вони послухалися Господнього слова, і вернулися, щоб піти за Господнім словом. **25** І збудував Єровоам Сихема в Єфремових горах, та й осівся в ньому. І вийшов він звідти, і збудував Пенуїла. **26** І сказав Єровоам у своєму серці: „Тепер вернеться царство до Давидового дому! **27** Якщо народ цей буде ходити до Єрусалиму, щоб принести жертви в Господньому домі, то вернеться серце цього народу до їхнього пана, до Рехав'ама, царя Юдиного. І вони заб'ють мене, та й вернуться до Рехав'ама, царя Юдиного“. **28** І порадився цар, і зробив два золоті тельці, і сказав до народу: „Добсить вам ходити до Єрусалиму! Оце, Ізраїлю, б'оги твої, що вивели тебе з єгипетського країю“. **29** І поставив він одного в Бет-Елі, а одного в Дані. **30** І була та річ на гріх, бо народ ходив до одного з них аж до Дану. **31** І зробив він жертівне

місце на пагірку, і настановив священників з усього народу, що не були з Левієвих синів. **32** І встановив Єровоам свято в восьмому місяці, п'ятнадцятого дня місяця, подібне до свята, що в Юді, — і приніс жертву на жертовнику. Так зробив він у Бет-Елі, щоб приністи в жертву тельцям, які він зробив. І настановив він у Бет-Елі священників пагірків, що поробив. **33** І приніс він жертви на жертовнику, що зробив у Бет-Елі, п'ятнадцятого дня восьмого місяця, якого вимислив з свого серця. І вчинив він свято для Ізраїлевих синів, і підійшов до жертовника, щоб покадити.

13 А ось чоловік Божий прийшов за Господнім словом із Юди до Бет-Елу. А Єровоам стояв при жертовнику, щоб кадити. **2** І кликнув чоловік Божий при жертовнику за словом Господнім і сказав: „Жертовнику, жертовнику, — так сказав Господь: Ось у Давидовому домі народиться син, Йосія ім'я йому, і він на тобі принесе в жертву священників пагірків, що на тобі кадять, і кості людські спаляться на тобі. **3** І дасть він того дня чудо, говорячи: Оце те чудо, про яке говорив Господь: Ось цей жертовник розпадеться, і висиплеться попіл, що на ньому!“ **4** І сталося, як цар почув слова цього Божого чоловіка, що кликав до жертовника в Бет-Елі, то Єровоам простяг руку свою від жертовника, говорячи: „Схопіть його!“ І всохла рука йому, яку він простяг до нього, і він не міг вернути її до себе. **5** А жертовник розпався, і попіл висипався з жертовника, за тим чудом, що дав Божий

чоловік за словом Господнім... 6 А цар відповів і сказав до Божого чоловіка: „Умилостів лице Господа, Бога твого, і помолися за мене, і нехай вёрнеться рука моя до мене!“ І чоловік Божий умилостівив Господне лице, і царська рука вернулася до нього, і була, як перед тим... 7 І сказав цар до Божого чоловіка: „Увійди зо мною до дому й попоїж, і я дам тобі дара!“ 8 А чоловік Божий сказав до царя: „Якщо ти даси мені пів дому свого, — не ввійду́ я з тобою, і не їстиму хліба, і не питиму води в цьому місці!. 9 Бо так наказано мені за словом Господнім, говорячи: Ти не їстимеш хліба, і не питимеш води, і не вёрнешся дорогою, якою пішов!“ 10 І пішов він іншою дорогою, і не вернувся тією дорогою, що нею прийшов був до Бет-Елу. 11 А один старий пророк сидів у Бет-Елі. І прийшли його сини, і розповілі йому про весь чин, що зробив Божий чоловік сьогодні в Бет-Елі, про ті слова, що він говорив до царя, — і оповілі їх своєму батькові. 12 І промовив до них їхній батько: „Дё ж та дорога, якою він пішов?“ А його сини бачили ту дорогу, якою пішов Божий чоловік, що прийшов був з Юди. 13 І сказав він до синів своїх: „Осідлайте мені осла!“ І вони осідлали йому осла, і він сів на нього. 14 І поїхав він за Божим чоловіком, і знайшов його, як сидів під дубом. І сказав він до нього: „Чи ти той Божий чоловік, що прийшов із Юди?“ А той відказав: „Я“. 15 І сказав він до нього: „Іди зо мною до дому та з'їж хліба!“ 16 А той відказав: „Не мбжу вернутися з тобою та ввійти з тобою, і не їстиму хліба, і не

питиму води з тобою в цьому місці! **17** Бо було мені ска́зано за словом Господнім: Не їстимеш хліба й не питимеш там води, і не вернешся тією дорогою, якою ти йшов!“ **18** А той відказав йому: „І я пророк, як ти! А Ангол говорив мені за Господнім словом, кажучи: Заверни його з собою до дому свого, і нехай він їсть хліб і нехай п'є воду“. Він же говорив йому неправду! **19** І він вернувся з ним, і їв хліб у його домі та пив воду. **20** І сталося, як сиділи вони при столі, то було Господнє слово до пророка, що вернув його. **21** І він кликнув до Божого чоловіка, що прийшов із Юди, говорячи: „Так сказав Господь: Тому́, що був ти неслухняний Господнім наказам, і не додержував тієї заповіді, що наказав тобі Господь, Бог твій, **22** і ти вернувся, і їв хліб та пив воду в місці, про яке Він говорив тобі: Не їж хліба й не пий води, — то не ввійде твій, труп до гробу батьків твоїх!“ **23** І сталося, як той поїв хліба та напився, то він осідлав йому осла, тому проробкові, що він вернув його. **24** І той подався, та спіткав його на дорозі лев, та й забив його. І був кінений труп його на дорозі, а осел стояв при ньому, а той лев стояв при трупі. **25** Аж ось приходять люди, і побачили того трупа, кіненого на дорозі, та лева, що стояв при трупі. І вони прийшли й говорили в тім місті, де сидів старій пророк. **26** І почув про це той пророк, що вернув його з дороги, та й сказав: „Це той Божий чоловік, що був неслухняний Господнім наказам, і Господь дав його левові, і він роздер його та вбив його за Господнім словом, що говорив йому“.

27 І сказав він до синів своїх, говорячи: „Осідлайте мені осла!“ І осіддали. 28 І поїхав він, і знайшов його трупа, кіненого на дорозі, й осла та лева, що стояли при трупі, — не з'їв той лев трупа й не роздер осла. 29 І підняв той пророк трупа Божого чоловіка, і поклав його на осла, та й вернув його. І ввійшов старій пророк до міста, щоб оплакати та поховати того. 30 І поклав він його в своїм гробі, і плакали над ним: „Ой, брате мій!“ 31 І сталося по його похороні, і сказав він до синів своїх, говорячи: „Коли я помру, то поховаєте мене в гробі, що в ньому похований цей Божий чоловік. При костях його покладіть мої кості! 32 Бо конче збудеться те слово, що він кликнув був за Господнім словом над тим жертівником, що в Бет-Елі, та над усіма жертівниковими місцями на пагірках, що в містах самарійських.“ 33 По цій пригоді Єровоам не зійшов зо своєї злої дороги, і настановляв священників пагірків з усього народу, — хто хотів, той призначався, і ставав священником пагірків. 34 І стала та річ гріхом для Єровоамового дому, і на вигублення, і на вінищення з-над поверхні землі.

14 Того часу заслаб Авійя, Єровоамів син 2 І сказав Єровоам до своєї жінки: „Устань та переберися, і не пізнають, що ти Єровоамова жінка. І підеш до Шіло, — ото там пророк Ахїя, який говорив про мене, що я буду царем над цим народом. 3 І візьми в свою руку десять хлібів і калачі та дзбанок меду, і ввійдеш до нього. Він скаже тобі, що́ буде хлопцеві“. 4 І зробила так Єровоамова жінка. І встала вона, та й пішла до

Шіло́, і ввійшла до Ахійєвого дому. А Ахійя не міг бачити, бо очі йому стемніли через його старість. **5** І Господь сказав до Ахійї: „Ось приходить Єровоамова жінка, щоб запитати від тебе слово про сина свого, бо він слабій. Отак і так будеш їй говорити. І станеться, коли вона ввійде, то вдаватиме чужу“. **6** І сталося, як Ахійя почув шарудіння ніг її, як вона входила до входу, то сказав: „Увійди, Єровоамова жінко! Чому́ то ти вдаєш чужу? А я по́сланий до тебе з твердо́ю звісткою. **7** Іди, скажи Єровоамові: Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Тому́, що Я підніс тебе з-посеред народу, і дав тебе за князя над Моїм наро́дом, Ізраїлем, **8** і відірвав царство від Давидового дому й дав його тобі, та ти не був, як Мій раб Давид, що додержував за́повідей Моїх, і що ходив за Мною всім серцем своїм, щоб робити тільки добре в очах Моїх, **9** і робив ти гірше за всіх, хто був перед тобою, і ти пішов і наробив собі інших богів та литих бовва́нів, щоб гнів́ити Мене, а Мене ти відкинув геть, **10** тому́ ось Я наво́джу лихо на Єровоамів дім, і ви́гублю в Єровоама навіть те, що мочить на стіну, неві́льника й вільного в Ізраїлі, і ви́мету позостале по Єровоамовім домі, як вимітається смітт́я, аж не зоста́неться нічо́го. **11** Померлого в Єровоама в місті пої́дять пси, а померлого на полі пої́сть птаство небесне. Так сказав Господь. **12** А ти встань, іди до свого дому. Як но́ги твої входитимуть до міста, то помре той хлопець. **13** І буде його оплакувати весь Ізраїль, і поховають його, бо він — один в Єровоама ввійде до гробу, бо тільки в

ньому в Єровоамовім домі була знайдена добра річ для Господа, Бога Ізраїлевого. **14** А Господь поставить Собі царя над Ізраїлем, який вігубить Єровоамів дiм того дня. Та що станеться тепер? **15** І поб'є Господь Ізраїля, і він захитається, як хитається очерет на воді! І вирве Він Ізраїля з-над цієї хорошої землі, яку дав їхнім батькам, і порозкидає їх по той бiк Річки за те, що вони поробили собі Астарті, що гнівають Господа. **16** І Він видасть Ізраїля через гріх Єровоама, що грішив сам, і що ввів у гріх Ізраїля“. **17** І встала Єровоамова жінка, і пішла, і прийшла до Тірці. Як вона вхóдила до порога дому, то той хлопець помер. **18** І поховали його, й оплакував його увесь Ізраїль за словом Господа, що говорив через раба Свого пророка Ахійю. **19** А решта Єровоамових дiл, як він воював та як він царював, ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **20** А час, який царював Єровоам, — двадцять і два роки. І спочив він із батька́ми своїми, а замість нього зацарював син його Нада́в. **21** А Рехав'ам, син Соломонів, царював у Юді. Рехав'ам був віку сорока й одного року, коли зацарюва́в, а царював він сімнадцять літ в Єрусалимі, у то́му місті, яке вибрав Господь зо всіх Ізраїлевих племе́н, щоб покласти там Своє Йме́ння. А ім'я́ його матері: аммонітка Наама. **22** А Юда робив зло в Господніх оча́х, і вони гнівiли Його бiльш від усього того, що чинили їхні батьки своїм гріхо́м, яким гріши́ли. **23** І також вони будували собі жéртівники на па́гірках, і стовпi, і Астарті на кожному високому взгiр'ї та під

кожним зеленим деревом. **24** І також були блудодії в тому краї, — вони чинили всю гидоту тих людей, що Господь прогнав їх від Ізраїлевого обличчя. **25** І сталося п'ятого року царя Рехав'ама, пішов Шушак, єгипетський цар, на Єрусалим. **26** І позабирав він скарби Господнього дому та скарби дому царéвого, — і все забрав. І забрав він усі золоті щити, що Соломон поробив був. **27** А цар Рехав'ам поробив замість них мідяні щити, і віддав їх на руки провідників бігунів, що стерегли вхід до царського дому. **28** І бувало, як тільки цар ішов до Господнього дому, бігуні носили їх, а потім вертали їх до комори бігунів. **29** А решта Рехав'амових діл та все, що він зробив, ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **30** А війна між Рехав'амом та між Єровоамом точилася по всі дні. **31** І спочив Рехав'ам зо своїми батьками, і був він похований зо своїми батьками в Давидовому Місті. А ім'я його матері — аммонітянка Наама. А замість нього зацарював його син Авійям.

15 А вісімнадцятого року царя Єровоама, Неватового сина, над Юдою зацарював Авійям. **2** Три роки царював він в Єрусалимі. А ім'я його матері — Мааха, Авесаломова дочка. **3** І він ходив в усіх гріхах свого батька, які той робив перед ним, і серце його не було все з Господом, Богом своїм, як серце його батька Давида. **4** Бо Господь, Бог його, ради Давида дав йому світильника в Єрусалимі, щоб поставити сина його по ньому та укріпити Єрусалим. **5** Бо Давид робив добре в Господніх очах, і не відступав від усього що

Він наказав був йому, по всі дні життя свого, окрім справи хітт'янина Урїї. **6** А війна між Рехав'амом та між Єровоамом точилася по всі дні життя його. **7** А решта Авійямових діл та все, щó він зробив, ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. І війна точилася між Авійямом та між Єровоамом. **8** І спочив Авійям зо своїми батьк'ами, і поховали його в Давидовому Місті, а з'амість нього зацарював син його Асá. **9** А року двадцятого Єровоама, Ізраїлевого царя, зацарював Асá, цар Юдин. **10** І він царював в Єрусалимі сорок і один рік. А ім'я його матері — Мааха, Авесаломова дочкá. **11** І робив Асá добре в Господніх очáх, як батько його Давид. **12** І вигнав він блудодїїв із краю, і повикидав усіх божкїв, яких поробили були їхні батькї. **13** І нáвіть матір свою Мааху, — і її він позбавив прáва бути царицею, бо вона зробила булá їдола для Астарті. І Аса порубав їдола її, та й спалив у долині Кедрóн. **14** А пáгірки не минулися; тільки Асине серце було все з Господом по всі його дні. **15** І вніс він до Господнього дому присвячені речі свого батька та присвячені речі свої, — срібло, і золото, і пóсуд. **16** А війна точилася між Асою та між Башою по всі їхні дні. **17** І пішов Башá, цар Ізраїлів, на Юду, і будував Раму́, щóб не дати нікому від Аси, царя Юдиного, вихóдити та вхóдити. **18** І взяв Асá все срібло та золото, позостале в скарбнїцях храму Господнього та дому царéвого, та й дав його до рукї своїх слуг. І послав їх цар Аса до Бен-Гадада, сина Тавримонна, сина Хезйонового, сирїйського царя, щó

сидів у Дамаску, говорячи: **19** „Є умова між мною та між тобою, між батьком моїм та між батьком твоїм. Ось послав я тобі дара, срібла та золота, — іди, зламай умову свою з Башею, царем Ізраїлевим, і нехай він відійде від мене“. **20** І послухався Бен-Гаддад царя Аси, і послав провідників свого війська на Ізраїлеві міста, та й побив Іййона, і Дана, і Авела, Бат-Мааху, і всього Кінерота та всю землю Нефталімову. **21** І сталося, як Баша це почув, то перестав будувати Раму, й осівся в Тірці. **22** А цар Аса закликав до послуху всього Юду, нікого не виключаючи, і вони повинесли каміння Рами та її дерево, що з них будував був Баша. І цар Аса збудував з того Веніяминову Геву. **23** А решта діл Аси та вся лицарськість його, і все, що він зробив був, і міста, які побудував, — ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів; тільки на час старости своєї він ослаб був на свої ноги. **24** І спочив Аса з батьками своїми, і був похований з батьками своїми в Місті Давида, свого батька. А замість нього зацарював його син Йосафат. **25** А над Ізраїлем зацарював Надав, Єровоамів син, у другому році Аси, царя Юдиного, та й царював над Ізраїлем два роки. **26** І робив він зле в Господніх очах, і ходив дорогою батька свого та в гріху його, що вводив теж у гріх Ізраїля. **27** І змовився на нього Баша, син Ахійї, з Іссахарового дому, та й побив його Баша в Гіббетоні филистимському. А Надав та весь Ізраїль облягали Гіббетон. **28** І вбив його Баша в третьому році Аси, царя Юдиного, та й зацарював замість нього. **29** І сталося, як зацарював

він, то побив увесь Єровоамів дім, — не позоставив Єровоамові жодної душі, аж поки не вигубив його, за словом Господа, що говорив через Свого раба шілонянина Ахійю, **30** за гріх Єровоама, що грішив сам і що вводив у гріх Ізраїля, через свій гнів, яким гнівів Господа, Бога Ізраїлевого. **31** А решта діл Надава та все, що він був зробив, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **32** А війна точилася між Асою та між Башею, Ізраїлевим царем, по всі дні їх. **33** Третього року Асі, царя Юдиного, зацарював Баша́, син Ахійїн, над усім Ізраїлем у Тірці, на двадцять і чотири роки. **34** І робив він зло в Господніх очах, і ходив дорогою Єровоама та в гріху його, що вводив у гріх Ізраїля.

16 І було Господнє слово до Єгу, Хананієвого сина, про Башу́, говорячи: **2** „Тому́, що Я підніс тебе з пороку, і настановив тебе володарем над Моїм наро́дом, Ізраїлем, а ти пішов Єровоамовою дорóгою та вводив у гріх наро́д Мій, Ізраїля, щоб гнів́ити Мене гріха́ми їх, **3** то ось Я вигублю по Баші та по домі його, — зроблю́ твій дім, як дім Єровоама, Неватового сина. **4** Померлого в Баші в місті з'їдять пси, а померлого йому на полі, — поїсть пта́ство небесне“. **5** А решта діл Баші, і що́ він зробив був, і лицарськість його, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **6** І спочив Баша́ зо своїми батька́ми, і був похований в Тірці, а замість нього зацарював син його Ела́. **7** І було слово Господнє через пророка Єгу, сина Хананієвого, до Баші та до дому його, а то через

усе те зло, що кбїв вїн у Господнїх очáх, щоб гнївїти Його чином своїх рук, щоб бути, як Єровоамів дїм, що Вїн побив його. **8** Двадцять і шостого року Аси, царя Юдиного, зацарював Ела, Башин син, над Ізраїлем у Тїрці, на два роки. **9** І змовився на нього його раб Зїмрі, провідник половини колесниць. І коли вїн, п'яний, пив у домі Арци, що був над його домом У Тїрці, **10** то прийшов Зїмрі й убив його, і вбив його в двадцятому й сьомому році Аси, царя Юдиного, та й зацарював замість нього. **11** І сталося, як вїн зацарював та сїв на його тронї, то вїн вїбвив увесь Башин дїм, — не позостáвив навїть того, що мочить на стїну, ані рїдних його́, ані друзїв його́. **12** І вигубив Зїмрі весь Башин дїм, за словом Господа, що промовляв був до Башї через пророка Єгу, **13** за всі грїхї Башї та грїхи Елі, його сина, що грїшили самї, і що ввбдили в грїх Ізраїля, щоб гнївїти Господа, Бога Ізраїлевого, своїми гидбтами. **14** А решта дїл Елі та все, щб вїн робив, — ось вони написанї в Книзї Хронїки Ізраїлевих царїв. **15** У році двадцятому й сьомому Аси, царя Юдиного, зацарював Зїмрі в Тїрці на сїм день, коли нарбд облягáв филистимський Гїббетон. **16** І прочув нарбд, що облягав, таке: „Змбвився Зїмрі та й убив царя!“ І весь Ізраїль настановїв царем над Ізраїлем Омрі, провідникá війська, того дня в таббрі. **17** І підняліся Омрі та весь Ізраїль із ним із Гїббетону, і облягли Тїрцу. **18** І сталося, як побачив Зїмрі, що мїсто здобуте, то ввійшов до палáцу царéвого дому, та й спалив над собою царськїй дїм огнем, і помер

19 за гріх свій, що грішив ним, щоб робити зло в Господніх очах, щоб ходити дорогою Єровоама та в гріху його, який він чинив, щоб вводити в гріх Ізраїля. 20 А решта діл Зімірі та змова його, що вчинив був, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. 21 Тоді Ізраїлів народ поділівся пополювині: половина народу була за Тівні, Гінатового сина, щоб настановити його царем, а половина — за Омрі. 22 Та був сильніший народ, що стояв за Омрі, від народу, що був за Тівні, Гінатового сина. І помер Тівні, а зацарював Омрі. 23 У році тридцятому й першому Аси, царя Юдиного, над Ізраїлем зацарював на дванадцять літ Омрі. У Тірці царював він шість років. 24 І купив він від Шемера гору Шомерон за два таланти срібла, і забудував гору, і назвав ім'я міста, яке збудував, іменем пана тієї гори: Шомерон. 25 І робив Омрі зло в Господніх очах, і чинив зло більше від усіх, хто був перед ним. 26 І ходив він усією дорогою Єровоама, сина Неватового, та в гріхах його, якими вводив у гріх Ізраїля, щоб гнівити Господа, Бога Ізраїля, гидотами своїми. 27 А решта діл Омрі, що робив він, та лицарськість його, яку він чинив був, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. 28 І спочив Омрі з своїми батьками, і був похований у Самарії. А замість нього зацарював його син Ахав. 29 Ахав, син Омрі, зацарював над Ізраїлем у році тридцятому й восьмому Аси, царя Юдиного. І царював Ахав, син Омрі, над Ізраїлем у Самарії двадцять і два роки. 30 І робив Ахав, син Омрі, зло в Господніх очах більше від

усіх, хто був перед ним. **31** І було йому мало ходити в гріхах Єровоама, Неватового сина, — і він узяв за жінку Єзавель, дочку Етбаала, сидонського царя. І він пішов, і служив Ваалові, і вклонявся йому. **32** І він поставив жертовника для Ваала в Вааловому домі, якого збудував у Шомероні. **33** І зробив Ахав Астарту. І Ахав далі чинив, щоб гнівити Господа, Бога Ізраїлевого, більше від усіх Ізраїлевих царів, що були перед ним. **34** За його днів Хііл з Бет-Елу відбудував Єрихона, — на перворіднім своїм Авірамові він заклав його фундаменти, а на наймолодшій своїй Сегівові повставляв брами його, за словом Господа, що говорив через Ісуса, Навінового сина.

17 І сказав тішб'янин Іллія, з гілеадських мешканців, до Ахава: „Як живий Господь, Бог Ізраїлів, що перед лицем Його я стою, — цими роками не буде роси та дощу, але тільки за моїм словом!“ **2** І було до нього слово Господнє, говорячи: **3** „Іди звідси, й обернешся собі на схід, і сховаєшся при потіці Керіті, що навпроти Йордану. **4** І станеться, — будеш ти пити з потоку, а крукам наказав Я годувати тебе там“. **5** І він пішов, і зробив за Господнім словом: і пішов, й осівся при потоці Керіті, що навпроти Йордану. **6** А круки принесли йому хліба та м'яса вранці, і хліба та м'яса ввечері, а з потоку він пив. **7** І сталося на кінці днів, і висух потік, бо в краю не було дощу. **8** І було Господнє слово до нього, говорячи: **9** „Устань, іди до Сарепти сидонської, й осядеш там. Ось наказав Я там одній вдові, щоб годувала тебе“. **10** І він устав

та й пішов до Сарéпти. І прибув він до входу міста, аж ось там збирає дрóва одна вдова. І він кликнув до неї й сказав: Візьми мені трохи води до посúдини, й я нап'юся“. **11** І пішла вона взяти. А він кликнув до неї й сказав: „Візьми мені й шматок хліба в свою руку!“ **12** А та відказала: „ Як живий Господь, Бог твій, — не маю я калачá, а тільки повну пригорщу бóрощна в дзбанку́ та трохи олії в горняті. А оце я назбираю дві полінці дров, і підú, і приготóвлю це собі та синові своєму. І з'імо́ ми, — та й помремó“... **13** І сказав до неї Ілля: „Не бійся! Піди, зроби за своїм словом. Тільки спочáтку зроби мені з того малого калачá, і вінесеш мені, а для себе та для сина свого зробиш пóтім. **14** Бо так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Дзбáнок муки не скінчíteся, і не забрáкне в горняті олії аж до дня, як Господь дасть дощу на повéрхню землі“. **15** І пішла вона, і зробила за словом Ілли, і їла вона й він та її дiм довгі дні, — **16** „дзбáнок муки не скінчiвся, і не забрáкло в горняті олії“, за словом Господа, що говорив через Іллю. **17** І сталося по тих пригóдах, — заслаб був син тієї жінки, господині того дому. І була його хвороба дуже тяжкá, аж духу не позосталося в ньому. **18** І сказала вона до Ілли: „Щó тобі до мене, чоловіче Божий? Прийшов ти до мене, щоб згадувати мій гріх та щоб убити мого сина!“ **19** І сказав він до неї: „Дай мені сина свого!“ І він узяв його з лоня її, і виніс його в гóрницю, де він сидів, і поклав його на своєму ліжку. **20** І клікнув він до Господа й сказав: „Господи, Боже мій, чи й цій удові́, що я

в неї мѣшкаю, учиниш зло, щоб убити її сина?“ 21 І витягся він тричі над дитиною, і клікав до Господа та казав: „Господи, Боже мій, нехай вѣрнеться душа цієї дитини в неї!“ 22 І вислухав Господь голоса Іллі, і вернулася душа дитини в неї, — і вона ожилá... 23 І взяв Ілля дитину, і зніс її з гóрниці додóлу, і віддав її матері її. І сказав Ілля: „Дивися, — твій син живий!“ 24 І сказала та жінка до Іллі: „Тепер то я знаю, що ти Божий чоловік, а Господнє слово в устах твоїх — правда!“

18 І минуло багато днів, і було Господнє слово до Іллі третього року, говорячи: „Іди, покажися до Ахава, а Я дам дощ на поверхню землі“. 2 І пішов Ілля показатися до Ахава. А в Асирії був сильний голод. 3 І покликав Ахав Овдія, що був над домом, а Овдій був дуже богобійний. 4 І сталося, коли Єзавель вигублювала Господніх пророків, то Овдій узяв сотню пророків, та й сховав їх по п'ятидесяти чоловіка в печері, і годувáв їх хлібом та водою. 5 І сказав Ахав до Овдія: „Іди по краю до всіх вóдних джерéл та до всіх потоків, — може знайдемо трави, і позостáвимо при житті коня та мула, і не вигубимо худоби“... 6 І поділили вони собі Край, щоб перейти по ньому, — Ахав пішов однією дорогою сам, Овдій пішов сам другою дорогою. 7 І був Овдій у дорозі, аж ось Ілля назустріч йому. І пізнав він його, і впав на обличчя своє та й сказав: „Чи то ти, пане мій Іллé?“ 8 А той відказав йому: „Я. Іди, скажи панові своєму: Ось тут Ілля!“ 9 А він сказав: „Чим я прогрішив, що ти віддаєш

свого раба в Ахавову руку, щоб він убив мене? **10** Як живий Господь, Бог твій, — немає наро́ду та царства, що туди не посилав би пан мій шукати тебе. А коли говорили: Нема його, то він заприсяга́в те царство та той народ, що знайдуть тебе. **11** А тепер ти говориш: Іди, скажи своєму панові: Ось тут Ілля! **12** І станеться, я підú від тебе, а Дух Господній понесе тебе на те місце, якого не знаю. І прийду́ я, щоб донéсти Ахаву, а коли він не знайде тебе, то вб'є мене. А раб твій бої́ться Господа від своєї мóлодости. **13** Чи ж не було сказано панові моему те, що́ зробив я, коли Єзавéль побивала Господніх пророків, а я сховав був із Господніх пророків сотню чоловіка, по п'ятидесяти чоловіка в печері, і годував їх хлібом та водою? **14** А тепер ти кажеш: Іди, скажи своєму панові: Ось тут Ілля, — і він мене вб'є!“ **15** Та Ілля відказав: „ Як живий Господь Савао́т, що я стою́ перед Його лицем, — сьогодні я покажу́ся йому!“ **16** І пішов Овд́й назу́стріч Аха́ву, та й доніс йому те. І пішов Ахав навпро́ти Іллі. **17** І сталося, коли Ахав побачив Іллю, то Ахав сказав до нього: „Чи це ти, що непоко́їш Ізраїля?“ **18** А той відказав: „Не я внещаслівив Ізраїля, а тільки ти та дім твого батька через ваше недотрімання Господніх за́повідей, та й ти пішов за Ваалами. **19** А тепер пошли, збери до мене на го́ру Карме́л усього Ізраїля та чотири сотні й п'ятдесят Ваалових пророків, та чотири сотні пророків Астарті, що їдять зо сто́лу Єзавéлі“. **20** І послав Ахав по всіх Ізраїлевих синах, і зібрав пророків на го́ру Карме́л. **21** І підійшов Ілля до

всьо́го наро́ду й сказав: „Чи довго ви бу́дете скака́ти на двох галу́зках? Якщо Госпо́дь — Бог, ідіть за Ним, а якщо Ваал — ідіть за ним!“ Та не відповів йому народ ані слова. **22** І сказав Ілля до наро́ду: „Я сам позоста́вся Госпо́дній пророк, а пророків Ваалових — чотири сотні й п'ятдесят чоловіка. **23** І нехай дадуть нам двох бичкі́в, і нехай вони ви́беруть собі одно́го бичка́, і нехай зарі́жуть його, і нехай покладуть на дрóва, а огню́ не покладу́ть. І я приготу́ю одного бичка́, і дам на дрóва, а огню́ не покладу́. **24** І ви покличете ім'я́ бога вашого, а я покличу́ Ім'я́ Госпо́да. І стане́ться, той Бог, що відповість огнем, — Він Бог!“ І відповів той наро́д та й сказав: „Це добре слово!“ **25** І сказав Ілля до Ваалових пророків: „Виберіть собі одно́го бичка́, і приготу́йте перші, бо ви численні́ші, і покличте ім'я́ сво́го бога, а огню́ не покладете“. **26** І взяли вони того бичка, що він дав їм, і вони приготували й кли́кали Ваалове ім'я́ від ра́нку й аж до полудня, говорячи: „Ваале, почу́й нас!“ Та не було ані голосу, ані відпові́ді. І скакали вони біля жерті́вника, що зробі́ли. **27** І сталося опі́вдні, і сміявся з них Ілля й говорив: „Кличте голосом сильні́шим, бо він бог! Може він розду́мує, або відлучи́вся, або в дорозі! Може він спить, то проки́неться!“ **28** І стали вони кликати голосом сильні́шим, і ко́блися, за своїм зви́чаєм, мечáми та ра́тищами, аж ли́лася з них кров. **29** І сталося, як минувся пі́вдень, то вони пророкували аж до часу принесе́ння хлі́бної жертви, — та не було ані голосу, ані відпові́ді, ані слуху... **30** І сказав Ілля до

всього народу: „Підійдіть до мене!“ І підійшов увесь народ до нього, а він поправив розбитого Господнього жертовника. **31** І взяв Ілля дванадцятьо каміння, за числом племен синів Якова, до якого було слово Господнє, говорячи: „Ізраїль буде їм'я твоє!“ **32** і збудував із того каміння жертовника в ім'я Господнє, і зробив рова, площею на дві сати насіння, навколо жертовника. **33** І наклав дров, і зарізав бичка та й поклав на дробах. **34** І він сказав: „Наповніть чотири відрі води, і нехай виллють на цілопалення та на дроба“. І сказав: „Повторіть!“ І повторили. І сказав: „Зробіть утрете!“ І зробили втрете. **35** І потекла вода навколо жертовника, а також рів наповнився водою. **36** І сталося в час принесення хлібної жертви, що підійшов пророк Ілля та й сказав: „Господи, Боже Авраамів, Ісаків та Ізраїлів! Сьогодні пізнають, що Ти Ізраїлів Бог, а я Твій раб, і що все оце я зробив Твоїм словом. **37** Вислухай мене, Господи, вислухай мене, і нехай пізнає цей народ, що Ти — Господь, Бог, і Ти обернеш їхнє серце назад!“ **38** І спав Господній огонь, та й пожер цілопалення, і дроба, і каміння, і порошок, і вилизав воду, що в рові. **39** І побачили це всі люди, та й попадали на обличчя свої й говорили: „Господь, — Він Бог, Господь, — Він Бог!“ **40** І сказав до них Ілля: „Схопіть Ваалових пророків! Нехай ніхто не втече з них!“ І похапали їх, а Ілля звів їх до потоку Кішон, та й порізав їх... **41** І сказав Ілля до Ахава: „Увійди, їж і пий, бо ось чути шум дощу“. **42** І пішов Ахав, щоб їсти та пити, а Ілля зійшов на верхів'я Кармелу, і нахилився

до землі, і поклав обличчя своє між свої коліна. **43** І сказав він до свого хлѳпця: „Вийди, подивися в на́прямі моря!“ І той вийшов і подивився та й сказав: „Нема нічо́го“. Та він відказав: „Вернися сім раз!“ **44** І сталося сьомого разу, і він сказав: „Ось мала хмара, немов долоня лю́дська, підійма́ється з моря“. А він сказав: „Піди, скажи Ахавові: Запрягай і зійди, і не затримає тебе дощ“. **45** І сталося по недовгому ча́сі, і потёмніло небо від хмар, і зірвався вітер, — і пішов великий дощ. А Ахав сів на воза, та й відправився в Їзреел. **46** А Господня рука бу́ла на Іллі. І він опереза́в свої стѳгна, та й побіг перед Ахавом аж до самого Їзреелу.

19 А Аха́в доніс Єзавѳлі все, що зробив був Ілля, і все те, що він повбивав усіх пророків мечѳм. **2** І послала Єзавѳель посланця́ до Іллі, говорячи: „Отак нехай зрѳблять мені бо́ги, і так нехай додадуть, якщо цього ча́су взавтра я не зрѳблю́ душі твої́й, як зрѳблено душі кожного з них!“ **3** І побачив він це, і встав та й пішов, боячи́сь за душу свою́. І прийшов він до Юдиної Беер-Шеви, і позоставив там свого хлѳпця. **4** А сам пішов пустинею, дорогою одного дня, і сів під одним ялівце́м, і зажадав собі смерти, і сказав: „Дѳбсиль тепер, Господи! Візьми душу мою, бо я не ліпший від батькі́в своїх!“ **5** І поклався він, і заснув під одним ялівце́м. Аж ось Ангол діткнувся його та й сказав йому: „Устань та попоїж!“ **6** І глянув він, аж ось у його голова́х кала́ч, спечений на вугі́ллі, та дзба́нок води. І він їв та пив, і зно́ву поклався. **7** І

вернувся Ангол Господній удруге, і діткнувся його та й сказав: „Устань, попоїж, бо дорога тяжка перед тобою“. **8** І він устав, і попоїв та напився. І він ішов, підкріплений тією їжею, сорок день та сорок ночей аж до Божої гори Хорів. **9** І прибув він туди до печери, і переночував там, аж ось Господнє слово до нього. І сказав Він йому: „Чогó ти тут, Іллé?“ **10** А той відказав: „Я був дуже горливий для Господа, Бога Сава́та, бо Ізраїлеві сини покинули заповіта Твого та порозбивали жéртівники Твої, а пророків Твоїх повбивали мечéм, — і позостався я сам. І шукали вони душу мою, щоб узяти її“. **11** А Він відказав: „Вийди, і станеш на горі перед Господнім лицем. Аж ось перехóдитиме Господь, а перед Господнім лицем вітер великий та міцний, що зриває гóри та скелі ламáє. Та не в вітрі Господь. А по вітрі — трус землі, та не в трусі Господь. **12** А по трусі огонь, — і не в огні Господь. А по огні — тихий ла́гідний голос“. **13** І сталося, як почув це Ілля, то закрив своє обличчя плащéм своїм, та й вийшов, і став у входа печери. Аж ось до нього Голос, що говорив: „Чогó ти тут, Іллé?“ **14** А він відказав: „Я був дуже горливий для Господа, Бога Сава́та, бо Ізраїлеві сини покинули заповіта Твого та порозбивали жéртівники твої, а пророків Твоїх повбивали мечéм, — і позоста́вся я сам. І шукали вони душу мою, щоб узяти її“. **15** І сказав до нього Господь: „Іди, вернися на свою дорóгу на Дамаську пустиню. І прійдеш, і пома́жеш Хазаїла на царя над Сирією. **16** А Егу, Німшієвого сина, помажеш на царя над

Ізраїлем, а Єлісєя, Шафатового сина з Авел-Мехоли, помажеш на пророка замість себе. 17 І станеться, — хто втече від Хазаїлового меча, того вб'є Єгу, а хто втече від меча Єгу, того вб'є Єлісєй. 18 А в Ізраїлі Я позоставив сім тисяч, — усі коліна, що не схилїлися перед Ваалом, та всі уста, що не цілували його“. 19 І пішов він ізвідти, і знайшов Єлісєя, Шафатового сина, а він орє. Дванадцять запрягів перед ним, а він при дванадцятому. І підійшов до нього Ілля та й кинув йому свого плаща. 20 І позоставив той волів, та й побіг за Іллею й сказав: „Нехай поцілую я батька свого та свою матір, — та й підú за тобою!“ А той відказав йому: „Іди, але вернися, бо щó я зробив тобі?“ 21 І вернувся він від нього, і взяв запряга волів та й принїс його в жертву, а ярмами волів зварив його м'ясо, і дав народові, а ті їли. І він устав, і пішов за Іллею, та й служив йому.

20 А Бен-Гадáд, цар сирїйский, зібрав усе своє вїйсько та тридцять і два царі з ним, і коні, і колесніці. І пішов він, і обліг Самарію та й воював проти неї. 2 І послав він послів до Ахава, царя Ізраїлевого, до міста, 3 та й сказав йому: „Так сказав Бен-Гадáд: Срібло твоє та золото твоє — моє воно, а жінкі твої та сині твої, ці найліпші, — мої вони!“ 4 І відповів Ізраїлів цар та й сказав: „Буде за словом твоїм, пане мій царю! Твій я та все, що моє!“ 5 І знову вернúлися ті послы та й сказали: „Так сказав Бен-Гадáд, говорячи: Я посилав до тебе, говорячи: Ти даси мені срібло своє, і золото своє, і жінóк своїх, і синів своїх. 6 А взавтра цього

часу пошлю я своїх рабів до тебе, і вони перешукують дім твій та доми твоїх рабів. І станеться, — на все, що сподобається їм, вони накладуть свої руки, та й заберуть“. 7 І скликав Ізраїлів цар усіх старших Краю та й сказав: „Довідайтеся й побачите, що він шукає зла, бо послав до мене по жінок моїх, і по синів моїх, і по срібло моє, і по золото моє, — і я йому не відмовив“. 8 І сказали до нього всі старші та весь народ: „Не слухай, і не погódжуйся!“ 9 І сказав він до послів Бен-Гадада: „Скажіть моему панові цареві: Усе, про щó послав ти до свого раба напочáтку, я зроблю, а цієї речі зробити не мóжу“. І пішли послы, і віднёсли йому відповідь. 10 І послав до нього Бен-Гадад та й сказав: „Нехай так зрóbлять мені бóги, і нехай так додадуть, якщо самарійського пóроху вистачить по жмені всьому народóві, що стоїть при мені!“ 11 І відповів Ізраїлів цар та й сказав: „Кажіть: Хай не хвáлиться той, хто меча припинáє, а той, хто розв'язує!“ 12 І сталося, як почув він цю відповідь, — а він пив, він та царі в шáтрах, — то сказав до своїх рабів: „Пустіть тарані!“ І вони пустили тарані, на місто. 13 Аж ось один пророк підійшов до Ахава, Ізраїлевого царя, та й сказав: „Так сказав Господь: Чи бачив ти весь оцей великий нáтовп? Ось Я даю його сьогодні в руку твою, і ти пізнáєш, що Я — Господь!“ 14 І сказав Ахав: „Ким?“ А той відказав: „Так сказав Господь: Слúгами начальників округ“. І сказав: „Хто розпічнé війну?“ А той відказав: „Ти“. 15 І перелічив він слуг начальників судóвих окрúг, і було дві сотні

й тридцять два. А по них перелічив увесь нарбд, усіх Ізраїлевих синів, — сім тисяч. **16** І вийшли вони опівдні, а Бен-Гадад пив п'яний у шатрах, він та царі, — тридцять і два царі, що допомагали йому. **17** І вийшли напочатку слуги начальників округ. І послав Бен-Гадад, і донесли йому, кажучи: „Ось повиходили люди з Самарії.“ **18** А він відказав: „Якщо на мир вийшли вони, — схоп'ять їх живих, а якщо на війну повиходили, — теж живими схоп'ять їх у неволю!“ **19** А то вийшли з міста слуги начальників округ та військо, що йшло за ними. **20** І побивали вони одного, і побігли сиріяни, а Ізраїль їх гнав. Та втік Бен-Гадад, сирійський цар, на коні та з верхівцями. **21** І вийшов Ізраїлів цар, та й побив коні та колесніці, і завдав в Сирії великої поразки. **22** І підійшов пророк до Ізраїлевого царя та й сказав йому: „Іди, тримайся мужньо, і пізнай та побач, що ти зробиш, бо, як мине рік, сирійський цар знову піде на тебе“. **23** А слуги сирійського царя сказали йому: „Бог гір — їхній Бог, тому вони були сильніші від нас. Але воюймо з ними на рівніні, — присягаємо, що будемо сильніші від них! **24** І зроби цю річ: Поскидай тих царів, кожного з його місця, і понаставляй намісників замість них. **25** А ти збереш собі військо, як те, що відпало від тебе, і коней, скільки було коней, і колесниць, скільки було колесниць, і будемо воювати з ними на рівніні. Присягаємо, що ми будемо сильніші від них!“ І він послухався їхнього голосу, і зробив так. **26** І сталося по році, і Бен-Гадад переглянув Сирію, і пішов до

Афеку на війну з Ізраїлем. 27 А Ізраїлеві сини були переглянені й забезпечені живністю, та й вийшли навпроти них. І таборували Ізраїлеві сини навпроти них, як дві отарі кіз, а сиріяни наповнили Край. 28 І підійшов Божий чоловік, і говорив до Ізраїлевого царя та й сказав: „Так сказав Господь: Тому, що сказали сиріяни: Господь — Бог гір, а не Бог долин Він, то дам увесь цей великий натовп у твою руку, і ви пізнаєте, що Я — Господь!“ 29 І таборували ті навпроти тих сім день. І сталося сьомого дня, і розпалівся бій, — і побили Ізраїлеві сини Сирію, сто тисяч піхоти, одного дня. 30 А позосталі повтікали до Афеку, до міста, та впав мур на двадцять і сім тисяч позосталих чоловіка. А Бен-Гадад утік і ввійшов до міста, до внутрішньої кімнати. 31 І сказали до нього його слуги: „Ось ми чули, що царі Ізраїлевого дому — вони царі милостиві. Покладім веретища на стегна свої, а шнури — на свої голови, і вийдім до Ізраїлевого царя, — може він пощадить твою душу“. 32 І підперезали вони веретищами стегна свої, а шнури — на свої голови, і прийшли до Ізраїлевого царя та й сказали: „Твій раб Бен-Гадад сказав: Нехай живе душа моя!“ А той відказав: „Чи він іще живий? Він мій брат!“ 33 А ті люди взяли це за натяка, і поспішили скористатися з того й сказали: „Брат твій Бен-Гадад!“ І той відказав: „Підіть, приведіть його!“ І вийшов до нього Бен-Гадад, а той посадив його на колесницю. 34 І сказав до нього Бен-Гадад: „Ті міста, що батько мій був забрав від твого батька, я поверну. І ти урядиш собі в Дамаску

вулиці, як мій батько урядив був у Самарії“. „А я — сказав Ахав — по умові відпущу тебе“. І він склав з ним умову, та й відпустив його. **35** Тоді один чоловік із пророчих синів сказав до свого ближнього за Господнім словом: „Удар мене!“ Та відмовився той чоловік ударити його. **36** І сказав він йому: „За те, що ти не послухався Господнього голосу, то ось ти підеш від мене — і вб'є тебе лев!“ І пішов той від нього, і спіткав його лев та й забив. **37** І знайшов він іншого чоловіка та й сказав: „Удар мене!“ І той чоловік ударив його, — ударив та й зранив. **38** І пішов той пророк, і став цареві на дорозі, і перебрався, і закрив хусткою очі свої. **39** І сталося, цар проходив, а він кричав до царя й говорив: „Раб твій ввійшов у серéдину бою. Аж ось один чоловік відійшов, і підвів до мене мужа й сказав: Пильнуй цього мужа! Якщо його не стане, то буде твоє життя замість його життя, або відважиш талáнта срібла. **40** І сталося, раб твій робив тут та тут, а він зник“. І сказав до нього Ізраїлів цар: „Такий твій присуд, — ти сам проказав“. **41** А той спішно зняв хустку з-над очей своїх, — і пізнав його Ізраїлів цар, що він із пророків. **42** А той йому сказав: „Так сказав Господь: Тому́, що ти віпустив із руки чоловіка, Мені призначеного, то буде життя твоє за його життя, а народ твій — за його народ!“ **43** І пішов Ізраїлів цар до свого дому незадовóлений та гнівний, і прибув у Самарію.

21 І сталося по цих пригóдах таке. У їзреелянина Навóта, що в Їзреелі, був виноградник при палаті

Ахава, самарійського царя. 2 І говорив Ахав до Навота, кажучи: „Дай мені свого виногра́динка, і він буде мені за ярінного горóда, бо він близький до мого дому. А я дам тобі замість нього виногра́дника ліпшого від нього. Якщо це добре в очах твоїх, я дам тобі срібла, ціну́ його“. 3 І сказав Навот до Ахава: „Заборóнено мені від Господа, щоб я дав тобі спáдщину моїх батьків“. 4 І ввійшов Ахав до дому свого незадовóлений та гнівний через те слово, яке говорив йому їзрееля́нин Навóт, бо той сказав: „Не дам тобі спáдщини батьків моїх!“ І ліг він на ліжку своїм, і відвернув своє обличчя, і не їв хліба. 5 І прийшла до нього жінка його Єзавéль та й сказала йому: „Чого́ це твій дух сумний, і ти не їси хліба?“ 6 І сказав він до неї: „Бо я говорив до їзрееля́нина Навóта. І сказав я йому: Дай мені свого виногра́дника за срібло, або, якщо ти хочеш, дам тобі замість нього виногра́дника ліпшого. Та він відказав: Не дам тобі свого́ виногра́дника!“ 7 І сказала до нього його жінка Єзавéль: „Отепер ти зроби́ся царéм над Ізраї́лем. Устань, поїж хліба, і нехай буде веселе твоє серце. А виногра́дника їзрееля́нина Навота дам тобі я“. 8 І понаписувала вона листи́ в імені Ахава, і позапечáтувала їх його печáткою, та й порозсилала ті листи до старши́х та до вельмо́жних, що були в його місті, що сиділи з Навотом. 9 А в тих листáх вона понапи́сувала так: „Оголосіть піст, і посадіть Навóта на чолі́ нарóду. 10 І посадіть двох негідних людей навпроти нього, — нехай свідчать на нього, кажучи: Ти зневажив Бога й царя. І виведіть його, і вкаменуйте

його, — і нехай він помре“. **11** І зробили мужі його міста, старші та вельможні, що сиділи в його місті, так, як послала до них Єзавель, як було написано в листах, які вона порозсилала до них. **12** Оголосили вони піст, і посадили Навота на чолі народу. **13** І прийшли два чоловіки негідні, і сіли навпроти нього. І ті негідні люди свідчили на нього, на Навота, перед народом, говорячи: „Навот зневажив Бога й царя!“ І вивели його поза місто, та й укаменували його камінням, — і він помер. **14** І послали вони до Єзавелі, говорячи: „Навот укаменований і помер“. **15** І сталося, як почувла Єзавель, що Навот укаменований і помер, то сказала Єзавель до Ахава: „Устань, посядь виноградника їзреелянина Навота, що відмовив дати його тобі за срібло, бо Навот не живий, а помер“. **16** І сталося, як почув Ахав, що Навот помер, то Ахав устав, щоб зійти до виноградника їзреелянина Навота, щоб посісти його. **17** І було Господнє слово до тішб'янина Іллі, говорячи: **18** „Устань, зійди назустріч Ахава, Ізраїлевого царя, що в Самарії, ось він у Навотовому винограднику, куди зійшов, щоб посісти його. **19** І будеш говорити до нього, кажучи: Так сказав Господь: Ти вбив, а тепер хочеш посісти? І говоритимеш до нього, кажучи: Так сказав Господь: На тому місці, де пси лизали Навотову кров, пси лизатимуть і твою власну кров!“ **20** І сказав Ахав до Іллі: „Ось ти знайшов мене, вороже мій!“ А той відказав: „Знайшов, бо ти запродався чинити зло в Господніх очах. **21** Ось Я спроваджую на тебе лихо, і вігублю все за тобою,

і вигублю Ахавові навіть те, що мбчить на стіну, і невіЛЬНОГО та вільного в Ізраїлі! **22** І зроблю з твоїм домом, як із домом Єровоама, Неватового сина, й як із домом Баші, Ахієвого сина, за той гнів, яким розгнівів ти Мене та ввів у гріх Ізраїля“. **23** І також до Єзавелі говорив Господь, кажучи: „Пси з'їдять Єзавель на передмур'ї Ізреулу. **24** Померлого в Ахава в місті поїдять пси, а померлого на полі — поїсть птаство небесне. **25** Бо ще не було такого, як Ахав, що запрóдався чинити зло в Господніх очáх, що його намовила жінка його Єзавель. **26** І він чинив дуже гидке, ідучи за ідолами, усе так, як робили аморéяни, що їх Господь повиганяв перед Ізраїлевими синáми“. **27** І сталося, як Ахáв почув ці слова, то роздér він шати свої, і зодягнув на тіло своє верéтище, і пóстив, і лежав у верéтищі, і ходив сумовіто... **28** І було Господнє слово до тішб'янина Іллі, говорячи: **29** „Чи ти спостеріг, що Ахав упокорівся перед лицем Моїм? За те, що він упокорівся перед Моїм лицем, не наведú Я лиха за його днів, — за днів його сина наведú Я те лихо на його дiм“.

22 І прожили вони три роки, і не було війни між Сирією та між Ізраїлем. **2** І сталося третього року, і зійшов Йосафáт, цар Юдин, до Ізраїлевого царя. **3** І сказав Ізраїлів цар до своїх слуг: „Чи ви знаєте, що гілеадський Рамот — наш? А ми мовчимó, замість того, щоб забрати його з руки сирійського царя“. **4** І сказав він до Йосафáта: „Чи ти підеш зо мною на війну до гілеадського Рамоту?“ А Йосафáт відказав: „Я

— як ти, народ мій — як народ твій, мої коні — як твої коні!“ 5 І сказав Йосафат до Ізраїлевого царя: „Вивідай зараз слово Господне!“ 6 І зібрав Ізраїлів цар пророків, близько чотирьох сотень чоловіка, та й сказав до них: „Чи йти мені на війну на гілеадський Рамот, чи занехати?“ А ті відказали: „Иди, а Господь дасть його в цареву руку“. 7 І сказав Йосафат: „Чи нема тут іще Господнього пророка, — і вивідаємо від нього“. 8 І сказав Ізраїлів цар до Йосафата: „Є ще один муж, щоб від нього вивідати Господа. Та я ненáвиджу його, бо він не пророкує на мене добре, а тільки зле. Це Міхей, син Їмлин“. А Йосафат відказав: „Нехай цар не говорить так!“ 9 І покликав Ізраїлів цар одного євнуха, і сказав: „Приведи скоріш Міхея, Їмлиного сина!“ 10 І цар Ізраїлів та цар Юдин сиділи кожен на троні своїм, повбірані в шати при вході до брами Самарії, а всі пророки пророкували перед ними. 11 А Седекія, Кенаанин син, зробив собі залізні рóги й сказав: „Так сказав Господь: Оцим будеш побивати сиріян аж до вігублення їх!“ 12 І всі пророки пророкували так, говорячи: Виходь до гілеадського Рамоту, і пощастить тобі, — і Господь дасть його в цареву руку“. 13 А той посланець, що пішов покликати Міхея, говорив до нього, кажучи: „Ось слова тих пророків, — одноусто звіщають цареві добро. Нехай же буде слово твоє, як слово кожного з них, і ти говори́тимеш добре“. 14 І сказав Міхей: „Як живий Господь, — те, що скаже мені Госпóдь, я те говоритиму!“ 15 І прийшов він до царя, а цар

сказав до нього: „Міхею, — чи підемо на війну до гілеадського Рамоту, чи занехаємо?“ А той відказав йому: „Вийди, і пощастить тобі, — і Господь дасть у цареву руку“. 16 І сказав йому цар: „Аж скільки разів я заприсягав тебе, що ти не говоритимеш мені нічого, тільки правду в Ім'я Господа?“ 17 А той відказав: „Я бачив усього Ізраїля, розпорóшеного по горах, немов овцеь, що не мають пастуха. І сказав Господь: Немає в них пана, — нехай вёрнуться з миром кожен до дому свого“. 18 І сказав Ізраїлів цар до Йосафата: „Чи ж не казав я тобі, — він не буде пророкувати мені доброго, а тільки лихё?“ 19 А Міхей відказав: „Тому послухай Господнього слова: Бачив я Господа, що сидів на престолі Своім, а все небесне військо стояло при Ньому з правіці Його та з лівіці Його. 20 І сказав Господь: Хтó намовить Ахава, і він вийде й упаде в гілеадському Рамоті? І говорив той так, а той говорив так. 21 І вийшов дух, і став перед Господнім лицем та й сказав: Я намóвлю його! І сказав йому Господь: Чим? 22 А той відказав: Я вийду й стану духом неправди в устах усіх його пророків. А Господь сказав: Ти намовиш, а також переможеш; вийди та й зроби так! 23 А тепер оце Господь дав духа неправди в уста всіх оцих пророків, а Господь говорив на тебе лихё“... 24 І підійшов Седекія, Кенаанин син, і вдарив Міхея по щоці та й сказав: „Кудою це перейшов Дух Господній від мене, щоб говорити з тобою?“ 25 А Міхей сказав: „Ось ти побачиш це, коли вбіжиш до найдалшої кімнати, щоб сховатися“. 26 І

сказав Ізраїлів цар: „Візьми Міхея, і відведи до Амона, начальника міста, та до Йоаша, царевого сина, 27 та й скажеш: Отак сказав цар: Посадіть оцього до в'язнічного дому, і давайте йому їсти скупо хліба й скупо води, аж поки я не верну́ся з миром“. 28 А Міхей відказав: „Якщо справді вернешся ти з миром, то не говорив Господь через мене!“ І до того сказав: „Слухайте це, всі наро́ди!“ 29 І вийшов Ізраїлів цар та Йосафа́т, цар Юдин, до гілеадського Рамо́ту. 30 І сказав Ізраїлів цар до Йосафата: „Я переберу́ся, і піду на бій, а ти вбери свої царські шати!“ І перебрався Ізраїлів цар, і пішов на бій. 31 А сирійський цар наказав керівника́м своїх колесніць, тридцятьом і двом, говорячи: „Не бу́дете воювати з мали́м та з великим, а тільки з самим Ізраїлевим царем“. 32 І сталося, як керівники́ колесніць побачили Йосафа́та, то вони сказали: „Це дійсно Ізраїлів цар!“ І зайшли на нього, щоб воювати, а Йосафа́т закричав. 33 І сталося, як керівники́ колесніць побачили, що це не Ізраїлів цар, то поверну́ли від нього. 34 А один чоловік знéхотя натягнув лука, та й ударив Ізраїлевого царя між підв'язання́м пояса та між па́нцерем. А той сказав своєму візникові: „Поверни назад, і виведи мене з табо́ру, бо я ранéний“... 35 І знявся бій того дня, а цар був поста́влений на колесни́ці проти Сирії, і помер увéчорі. І кров із рани текла в колесни́цю. 36 А як сонце заходи́ло, нісся крик у табо́рі такий: „Кожен — до міста свого́, і кожен — до кра́ю свого́!“ 37 І помер цар, і був привéзений до Самарії. І поховали царя

в Самарії. **38** І полоскарі колесніцю над ставом у Самарії, і пси лизали його кров, а блудниці мили своє тіло, за словом Господнім, що Він говорив. **39** А решта Ахавових діл, і все, що він зробив був, і дім зо слонівної кости, що він збудував, і всі міста, які він побудував, — отож вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **40** І спочив Ахав із батьками своїми, а замість нього зацарював син його Ахазія. **41** А Йосафат, Асин син, зацарював над Юдою в четвертому році Ахава, царя Ізраїлевого. **42** Йосафат був віку тридцяти й п'яти літ, коли він зацарював, і двадцять і п'ять літ царював в Єрусалимі. А ім'я його матері — Азува, дочка Шілхи. **43** І ходив він усією дорогою батька свого Аси, і не збачував із неї, щоб чинити добре в Господніх очах. Тільки пагірки не були понищені, — народ іще приніс жертви й кадів на пагірках. **44** І Йосафат замирив з Ізраїлевим царем. **45** А решта Йосафатових діл та лицарськість його, що він чинив був та як воював, — отож вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **46** А решту блудодіїв, що позоставалися за днів його батька Аси, він вигубив із Краю. **47** А царя не було в Едомі, — був намісник царів. **48** А Йосафат наробив був таршіських кораблів, щоб піти до Офіру по золото, та не пішов, бо порозбивалися кораблі при Еційон-Гевері. **49** Тоді сказав Ахазія, син Ахавів, до Йосафата: „Нехай підуть на кораблях мої раби з рабами твоїми“. Та Йосафат не захотів. **50** І спочив Йосафат із своїми батьками. І був він похований в Місті Давида, свого батька, а замість

нього зацарював син його Єгорам. **51** Ахазія, Ахавів син, зацарював над Ізраїлем у Самарії, в сімнадцятому році Йосафата, Юдиного царя, і царював над Ізраїлем два роки. **52** І робив він лихе́ в Господніх оча́х, і ходив дорогою ба́тька свогó й дорогою своєї матері, та дорогою Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля. **53** І служив він Ваалові, і вклоня́вся йому, та й гніви́в Го́спода, Бога Ізраїлевого, — усе так, як робив його ба́тько.

2 царів

1 А по смерті Ахава збунтувався Моав на Ізраїля. **2** А Ахазія випав через ґрати в своїй гóрниці, що в Самарії, та й захворів. І послав він послів, і сказав до них: „Ідіть, запитайте Ваал-Зевува, екронського бога, чи відужаю я з своєї цієї хвороби?“ **3** А Ангол Господній говорив до тішб'янина Іллі: „Устань, вийди назустріч послів самарійського царя та й скажи їм: Чи через те, що нема в Ізраїлі Бога, ви йдете питатися Ваал-Зевува, екронського бога? **4** Тому так сказав Господь: Із того ліжка, що на нього ти ліг, не встанеш із нього, бо напевно помреш!“ І пішов Ілля. **5** І вернулися послі до царя, а він сказав до них: „Що це ви вернулися?“ **6** А вони відказали йому: „Назустріч нам вийшов один чоловік, і сказав нам: Ідіть, верніться до царя, що послав вас, і скажіть йому: Так сказав Господь: Чи через те, що нема в Ізраїлі Бога, ти посилаєш вивідати Ваал-Зевува, екронського бога? Тому те лóже, що на нього ти ліг, — не встанеш із нього, бо напевно помреш“... **7** А він їм сказав: „Якого вігляду той чоловік, що вийшов назустріч вас, і говорив вам оці слова?“ **8** Вони ж відказали: „Де чоловік волохатий, а шкурняий пояс оперезаний на стéгнах його“. А він сказав: „Це тішб'янин Ілля!“ **9** І послав він до нього п'ятдесятника та його п'ятдесятку. І вийшов він до нього, аж ось він сидить на верхів'ї гори. І сказав він до нього: „Чоловіче Божий, цар сказав: Зійди ж ізвідти!“ **10** А Ілля відповів і говорив до того п'ятдесятника: „А якщо я Божий чоловік, нехай зійде

з неба огонь, і нехай пожерé тебе та п'ятдесятку твою!“І зійшов із неба огонь, і пожерé його та його п'ятдесятку... **11** І цар знову послав до нього іншого п'ятдесятника та його п'ятдесятку. І він відповів і сказав до нього: „Чоловіче Божий, отак сказав цар: Зійди ж скоро!“ **12** І відповів Ілля та й сказав до нього: „Якщо я Божий чоловік, нехай зійде з неба огонь, і нехай пожерé тебе та твою п'ятдесятку!“І зійшов із неба Божий огонь, і пожерé його та його п'ятдесятку... **13** І зно́ву послав він третього п'ятдесятника та його п'ятдесятку. І вийшов, і прийшов третій п'ятдесятник, та й упав на коліна свої перед Іллею, і благав його та до нього говорив: „Чоловіче Божий, нехай же буде дорого́а душа моя та душа твоїх рабів, тих п'ятидесяти, в оча́х твоїх! **14** Ось зійшов був огонь із неба, та й пожерé тих двох перших п'ятдеся́тників та їхні п'ятдеся́тки; а тепер нехай буде дорого́а душа моя в оча́х твоїх!“ **15** А Ангол Господній сказав до Іллі: „Зійди з ним, не бійся його!“І він устав, і зійшов з ним до царя́, **16** Та й сказав до нього: „Так сказав Господь: Тому́, що ти послав послів, щоб вивідати від Ваал-Зевува, екронського бога, — ніби в Ізраїлі нема Бога, щоб вивідати слова́ Його, — тому́ те ло́же, що на нього ти ліг, — не встанеш із нього, бо напевно помреш!“ **17** І той помер, за словом Господа, що говорив до Іллі, а замість нього зацарюва́в Єгорáм, другого року Єгорама, сина Йосафа́та, Юдиного царя, бо не було в нього сина. **18** А решта діл Ахазії, що він зробив був, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів.

2 І сталося, коли Господь мав узяти Ілля в віхрі на небо, то йшов Ілля та Єлісєй із Гілгалу. **2** І сказав Ілля до Єлісея: „Сиди тут, бо Господь послав мене аж до Бет-Елу“. Та Єлісей відказав: „ Як живий Господь і жива душа твоя, — я не залишу тебе!“ І зійшли вони до Бет-Елу. **3** І повиходили бет-ельські пророчі сини до Єлісєя та й сказали до нього: „Чи ти знаєш, що сьогодні Господь бере пана твого від тебе?“ А він відказав: „Я також знаю, — мовчіть!“ **4** І сказав йому Ілля: „Єлісею, сиди тут, бо Господь послав мене до Єрихону“. Та той відказав: „ Як живий Господь і жива душа твоя, — я не залишу тебе!“ І прийшли вони до Єрихону. **5** І підійшли ерихонські пророчі сини до Єлісея та й сказали до нього: „Чи ти знаєш, що сьогодні Господь бере пана твого від тебе?“ А він відказав: „Я також знаю, — мовчіть!“ **6** І сказав йому Ілля: „Сиди тут, бо Господь послав мене до Йордану!“ Та той відказав: „ Як живий Господь і жива душа твоя, — я не залишу тебе!“ І пішли вони об'є. **7** І п'ятдесят чоловіка пророчих синів також пішли, і стали навпроти здалека, а вони обидва стали над Йорданом. **8** І взяв Ілля плаща свого, і згорнув, і вдарив по воді, — і вона розділилась пополювині туди та сюди... **9** І сталося, як вони перейшли, то Ілля сказав до Єлісєя: „Проси, що маю зробити тобі, поки я буду взятий від тебе!“ І сказав Єлісєй: „Нехай же буде на мені подвійний твій дух!“ **10** А той відказав: „Тяжкого загадав ти! Якщо ти побачиш мене, що буду взятий від тебе, — буде тобі так, а якщо ні — не буде“.

11 І сталося, як вони все йшли та говорили, аж ось появився огняний віз та огняні коні, і розлучили їх одного від одного. І вознісся Ілля в віхрі на небо... **12** А Єлисей це бачив, і він закричав: „Батьку мій, батьку мій, вóзе Ізраїлів та верхівці його!“ Та вже не побачив його... І схопився він сильно за одержу свою та й роздер її на дві частини. **13** І підняв він Іллéвого плащá, що спав із нього, і вернувся, і став на бéрезі Йордáну. **14** І взяв він Іллéвого плащá, що спав із нього, і вдарив по воді та сказав: „Де Господь, Бог Іллі?“ І також він ударив по воді, — і вона розділилася пополовині туди та сюди!... **15** І побачили його знавпрóти єрихóнські пророчі сини, та й сказали: „На Єлисеї спочів дух Іллі!“ І пішли вони назустріч йому, і попадали перед ним до землі, **16** та й сказали до нього: „Ось із твоїми рабами є п'ятдесят чоловіка хоробрих, — нехай вони підуть та пошукають твого пана, — а ну ж забрав його Дух Господній, і кинув його на одну з гір або в одну з долин!“ А той відказав: „Не посилайте!“ **17** Та вони сильно благали його, аж докúчили йому, то він сказав: „Посилайте!“ І послали вони п'ятдесят чоловіка, і шукали три дні, та не знайшли його. **18** І вони вернулися до нього (а він мешкав в Єрихóні). І сказав він до них: „Чи ж не казав я вам: Не йдіть?“ **19** І сказали люди того міста Єлисеєві: „Ось полóження цього міста хороше, як пан бачить, та вода нехороша, а земля неплідна“. **20** А він сказав: „Подайте мені новóго дзбáнка, і покладіть туди sóли“. І вони подали йому. **21** І він вийшов до джерелá води, і кинув туди

сóли й сказав: „Так сказав Господь: Уздорóвив Я цю воду, — не бóде вже звідти смерти, ані непліддя!“ 22 І булá вилікувана та вода, і так є аж до цього дня, за словом Єлисея, яке він говорив. 23 І відійшов він звідти до Бет-Елу. А коли він ішов дорогою, то малі хлопці вихóдили з того міста й насміхалися з нього, і казали йому: „Ходи, лисий! Ходи, лисий!“ 24 І він оберну́вся назад і побачив їх, та й прокля́в їх Іменем Господнім. І вийшли дві ведмеді́ці з лісу, і розірва́ли з них сорок і двоє дітей. 25 А він пішов звідти до гори Кармел, а звідти вернувся до Самарії.

3 А Єгорам, Ахавів син, зацарював над Ізраїлем у Самарії, у вісімнадцятому році Йосафáта, Юдиного царя, і царював дванадцять років. 2 І чинив він лихо в Господніх очáх, тільки не так, як бáтько його та мати його, — він викинув Ваалового боввáна, що зробив був батько його. 3 Проте гріхів Єровоама, Неватового сина, що ввóдив у гріх Ізраїля, він тримáвся, і не відставав від них. 4 А Меша, цар моавський, розвóдив дрібну́ худобу, і давав Ізраїлевому цареві сто тисяч ягнят та сто тисяч рúnних баранів. 5 І сталося, як помер Ахав, то збунтувався моавський цар проти Ізраїлевого царя. 6 І вийшов того дня цар Єгорам із Самарії, і перелічів усього Ізраїля. 7 І пішов він, і послав до Йосафáта, царя Юдиного, говорячи: „Збунтувався проти мене цар моавський. Чи підеш зо мною на війну до Моаву?“ А той відказав: „Війду. Я — як ти, мій народ — як твій народ, мої коні — як твої коні!“ 8 І сказав: „Котро́ю дорогою підемо?“ А

той відказав: „Дорогою едомської пустині“. 9 І пішов цар Ізраїлів, і цар Юдин, і цар едомський, і йшли обхідною дорогою сім день. І не було води табірові та худобі, що була при них. 10 І сказав Ізраїлів цар: „Ах, Господь викликав трьох оцих царів, щоб віддати їх у руку Моава“. 11 І сказав Йосафат: „Чи нема тут Господнього пророка, щоб через нього вивідати слово Господа?“ І відповів один із слуг Ізраїлевого царя й сказав: „Тут є Єлисей, Шафатів син, що служив Іллі“. 12 І сказав Йосафат: „Слово Господнє з ним!“ І зійшли до нього цар Ізраїлів, і Йосафат, і цар едомський. 13 І сказав Єлисей до Ізраїлевого царя: „Що тобі до мене? Іди до пророків батька свого та до пророків своєї матері!“ А Ізраїлів цар відказав йому: „Ні, бо Господь покликав трьох цих царів, щоб віддати їх у руку Моава“. 14 І сказав Єлисей: „Як живий Господь Саваот, що я стою перед лицем Його, — коли б я не зважав на Йосафата, Юдиного царя, не споглянув би на тебе, і не побачив би я тебе. 15 А тепер приведіть мені гуслярів“. І сталося, коли грав гусляр, то на Єлисеї була Господня рука, 16 і він сказав: „Так сказав Господь: Накопайте на цій долині яму за ямою! 17 Бо так сказав Господь: Не побачите вітру, і не побачите дощу, а потік цей буде наповнений водою. І будете пити ви, та череди ваші, та ваша худоба. 18 Та буде цього мало в Господніх очах, — і Він видасть і Моава в вашу руку. 19 І ви поб'єте всяке укріплене місто та всяке місто вибране, і всяке добре дерево повалите, і всі водні джерела загатите, і всяку добру полеву

ділянку завалите камінням“. **20** І сталося ранком, коли приноситься хлібна жертва, аж ось полилася вода з едомської дороги. І наповнилася земля водою.

21 А весь Моав почув, що ті царі вийшли воювати з ними. І вони скликали всіх, хто носить пояса й старше, і поставали на границі. **22** І повставали вони рано вранці, і сонце засвітило над водою. І побачили моавляни навпроти воду, червону, як кров. **23** І казали вони: „Це кров, — рубаючися, порубалися царі мечами, і позабивали один одного. А тепер на здобич, Моаве!“ **24** І прийшли вони до Ізраїлевого табору. І встав Ізраїль та й побив моавлян, і ті повтікали перед ними. І вони ввійшли до них, і били моавлян, **25** а міста руйнували, і на всяку добру польову ділянку — усі кидали свого каменя й закидали її, і всяке джерело води загачували, і валили всяке добре дерево, й аж тільки в Кір-Харешеті позоставили каміння його. І оточили тарані, та й били його. **26** І побачив моавський цар, що бій перемагає його, і взяв він сім сотень чоловіка, що орудують мечем, щоб продертися до едомського царя, та не зміг. **27** І він узяв свого перворідного сина, що мав царювати замість нього, і приніс його цілопаленням на мурі. І повстав великий гнів на Ізраїля, — і вони відступили від нього, і вернулися до свого краю.

4 А одна з жінок пророчих синів кликала до Єлисей, говорячи: „Помер раб твій, мій чоловік! А ти знаєш, що раб твій боявся Господа. А позичальник прийшов ось, щоб забрати собі двоє дітей моїх за рабів“. **2** І сказав

до неї Єлисей: „Що я зроблю тобі? Розкажи мені, що є в тебе в домі“. А та відказала: „Нічого нема в домі твоєї невільниці, — є тільки горня́ оливи“. **3** А він сказав: „Іди, позич собі настороні́ по́суд від усіх сусі́док твоїх, по́суд порожній. Не бери мало! **4** І ввійдеш, і замкне́ш двері за собою та за синами своїми, і поналива́єш у всі ті посу́дини, а повні повідставля́й“. **5** І пішла вона від нього, і замкну́ла двері за собою та за синами своїми. Вони подава́ли їй по́суд, а вона налива́ла. **6** І сталося, коли понапо́бвнювано по́суд, то сказала вона до сина свого: „Подай мені ще по́суду!“ А він відказав їй: „Нема вже по́суду“. І спині́лася олива. **7** І вона прийшла, і донéсла Божому чоловікові. І він сказав: „Іди, продай ту оливу, та й заплати своєму позича́льникові. А ти та сині́ твої будете жити на позоста́ле“. **8** І сталося певного дня, і прийшов Єлисе́й до Шунáму, а там була багата жінка, — і вона сильно просила його до себе поїсти хлі́ба. І бувало, скільки разів приходив він, заходив туди їсти хлі́б. **9** І сказала вона до чоловіка свого: „Ось я познала, що Божий чоловік, який за́вжди приходіть до нас, він святий. **10** Зробім же малу муровану го́рницю, і поставимо йому там лі́жко, і стола, і сті́льця, і сві́чникá. І коли він приходитиме до нас, то заходитиме туди“. **11** Одно́го ра́зу прийшов він туди, і зайшов до горниці та й ліг там. **12** І сказав він до свого слуги Гехазі: „Поклич оцю шунамі́тянку!“ І той поклі́кав її, і вона стала перед ним. **13** І сказав він до нього: „Скажи їй: Ось ти старанно піклува́лася про всі наші потреби.

Що зробити тобі за це! Чи є що, щоб сказати про тебе цареві або начальникові війська?“ А вона відказала: „Ні, — я сиджу серед народу свого!“ **14** І сказав він: „Що ж зробити їй?“ А Гехазі відказав: „Та вона не має сина, а чоловік її старий“. **15** А він сказав: „Поклич її“. І він покликав її, і вона стала при вході. **16** І він сказав: „На цей означений час, коли саме цей час вернеться, ти обійматимеш сина!“ А вона відказала: „Ні, пане, чоловіче Божий, не говори неправди своїй невірній!“ **17** Та зачала та жінка, і породила сина на той означений час, того саме часу, про який говорив до неї Єлисей. **18** І росло те дитя. А одного разу вийшло воно до свого батька до женців. **19** І сказало воно до свого батька: „Голова моя, голова моя!“ А той сказав слугі: „Занеси його до його матері!“ **20** І той поніс його, і приніс його до його матері. І сиділо воно на її колінах аж до полудня, та й померло... **21** І ввійшла вона, і поклала його на ліжко Божого чоловіка, і замкнула за ним двері та й вийшла. **22** І покликкала вона свого чоловіка та й сказала: „Пришли мені одного із слуг та одну з ослиць, і я поїду до Божого чоловіка й вернуся“. **23** А він сказав: „Чому ти їдеш до нього? Сьогодні не новомісяччя й не субота“. А вона відказала: „Добре!“ **24** І осідлала вона ослицю, і сказала до свого слуги: „Поганяй та йди. Не затримуй мені в їзді, аж поки не скажу тобі“. **25** І поїхала вона, і приїхала до Божого чоловіка, до гори Кармел. І сталося, як Божий чоловік побачив її здалека, то сказав до слуги свого Гехазі: „Ось та шунамітянка! **26**

Побіжи ж назустріч їй та й скажи їй: Чи все гаразд тобі, чи гаразд чоловікові твоєму, чи гаразд дитині?“ А та відказала: „Усе гаразді“ 27 І прийшла вона до Божого чоловіка на гóру, і сильно схопіла за нóги його. А Гехазі підійшов, щоб відіпхну́ти її, та Божий чоловік сказав: „Позостав її, бо затурбо́вана душа її, а Господь затаїв це передо мною й не сказав мені“.

28 А вона сказала: „Чи я жадала сина від пана? Чи я не говорила: Не впрова́джуй мене в обма́ну?“ 29 І він сказав до Гехазі: „Опережи стéгна свої, і візьми мою па́лицю в руку свою та й іди. Коли спітка́еш кого, не повітаєш його, а коли хто повітає тебе, не відповіси́ йому. І покладеш мою палицю на хлóпцеве обличчя“.

30 А мати того хлопця сказала: „ Як живий Господь і жива душа твоя, — я не полишу́ тебе!“ І він устав і пішов за нею. 31 А Гехазі пішов перед ними, і поклав ту палицю на хлопцеве обличчя, та не було ані голосу, ані чуття. І вернувся він навпроти нього, і доніс йому, говорячи: „Не збудівся той хлопець!“ 32 І ввійшов Єлисей у дім, аж ось той хлопець лежить мертвий на ліжку його! 33 І ввійшов він, і замкнув двері за ними обомá, та й молився до Господа. 34 І ввійшов він, і ліг на того хлóпця, і поклав уста свої на уста його, а очі свої на очі його, і долоні свої на долоні його. І схилився над ним, і стало тепле тіло тієї дитини!... 35 І він зно́ву ходив по дому раз сюди́, а раз туди́. І ввійшов він, і знову схилився над ним, — і чхнув той хлопець аж до семи раз. І розплющив той хлопець очі свої. 36 І покликав він Гехазі та й

сказав: „Поклич ту шунамітянку!“ І той покликав її. І прийшла вона до нього, і він сказав: „Забери свого сина!“ 37 І ввійшла вона, і впала до його ніг, і вклонілася до землі. І взяла вона сина свого та й вийшла... 38 І вернувся Єлисей до Гілгалу. А в Краю́ був голод, і пророчі сини сиділи перед ним. І сказав він до свого хлопця: „Пристав великого горшка́, і звари їжу для пророчих синів“. 39 І вийшов один на поле, щоб назбирати ярини́, і знайшов там витку́ рослину, і назбирав із неї повну свою одежу диких огірків. І він прийшов, і накришив до горшка́ їжі, бо вони не знали тогó. 40 І поналива́ли вони лю́дям їжі. І сталося, як вони їли ту їжу, то закричали й сказали: „Смерть у горшку, чоловіче Божий!“ І не могли вони їсти... 41 А він сказав: „Дайте муки!“ І він всипав її до горшка і сказав: „Наливай наро́дові, і нехай їдять!“ І вже не було нічого злого в горшку́. 42 І прийшов один чоловік із Баал-Шалішу, і приніс Божому чоловікові хліб первопло́ду, — двадцять ячмінних хлібців та зёрна в колоска́х у своїй торбі. І сказав Єлисéй: „Дай наро́дові, і нехай вони їдять!“ 43 А слуга його сказав: „Що оце покладу я перед сотнею чоловіка?“ Та він відказав: „Дай наро́дові, і нехай їдять, бо так сказав Господь: їжте й позоставте!“ 44 І він поклав перед ними, і вони їли й позоставили, за словом Господнім.

5 А Наамáн, нача́льник війська сирійського царя, був муж великий перед своїм паном, вельмиповажа́ний, бо через нього Господь дав перемогу Сирії. І був це муж дуже хоробрий, але прокаже́ний. 2 А сирійці вийшли

булі брдами, і взяли до неволі з Ізраїлевого країю малу дівчину, і вона usługувала жінці Наамана. 3 І сказала вона до своєї пані: „Ох, коли б пан мій побував у того пророка, що в Самарії, то він вилікував би його від прокази його!“ 4 А Нааман прийшов, і доніс своєму панові, говорячи: „Отак і отак говорила та дівчина, що з Ізраїлевого країю“. 5 І сказав сирійський цар: „Тож піди, а я пошлю свого листа до Ізраїлевого царя“. І той пішов, і взяв із собою десять талантів срібла та шість тисяч шеклів золота, і десять змін одёжі. 6 І він приніс до Ізраїлевого царя такого листа: „Ось тепер, як прийде оцей лист до тебе, то знай: ото послав я до тебе свого раба Наамана, а ти вилікуеш його від прокази його.“ 7 І сталося, як Ізраїлів цар перечитав цього листа, то роздер свої шати й сказав: „Чи я Бог, щоб убивати чи лишати при житті, що той посилає до мене, щоб я вилікував чоловіка від прокази його? Тож знайте й дивіться — це він шукає проти мене зачіпки“. 8 І сталося, як почув Єлисей, Божий чоловік, що Ізраїлів цар роздер шати свої, то послав до царя, говорячи: „Нащо роздёр ти шати свої? Нехай той прийде до мене, і пізнає, що є пророк у Ізраїлі!“ 9 І прибув Нааман зо своїми кіньми та з колесницею своєю, і став при вході Єлисеєвого дому. 10 І послав Єлисей до нього посла, говорячи: „Иди, і вимиєшся сім раз у Йордані, і вигоїться тіло твоє тобі, — й очистишся“. 11 І розгнівася Нааман, і пішов і сказав: „Ось я подумав був: він вийде до мене, і стане, і закличе Ім'я Господа, Бога свого, і покладé

свою руку на те місце, і вилікує прокаженіого... 12
Чи ж не ліпші Авана та Парпар, дамаські річки, від
усіх Ізраїлевих вод? Чи не міг я вимитися в них, і
стати чистим?“І повернувся він, і пішов у гніві. 13 І
підійшли його раби, і говорили до нього, і сказали:
„Батьку мій, коли б велику річ говорив тобі той
пророк, чи ж ти не зробив би? А що ж, коли він
сказав тобі тільки: Умийся — і будеш чистий!“ 14 І
зійшов він, і занурився в Йордані сім раз, за словом
Божого чоловіка. І сталося тіло його, як тіло маліого
хлопця, — і став він чистий!... 15 І вернувся до Божого
чоловіка він та весь табір його. І прийшов він, і став
перед ним та й сказав: „Оце пізнав я, що на всій землі
нема Бога, а тільки в Ізраїлі! А тепер візьмі дарунка
від свого раба“. 16 Та Елисей відказав: „ Як живий
Господь, що стою перед лицем Його, — я не візьму!“А
той сильно просив його взяти, та він відмовився. 17 І
сказав Нааман: „А як ні, то нехай буде дано твоєму
рабові землі, скільки понесуть два мули, бо твої
раб не буде вже принісати цілопалення та жертву
іншим богам, а тільки Господеві! 18 Тільки оцю річ
нехай прістить Господь твоєму рабові: коли мій пан
прійде до Ріммонового дому, щоб там поклонятися,
і опира́тиметься на мою руку, то й я схилюся в
Ріммоновім домі. Коли я кланятимуся в Ріммоновім
домі, то нехай прістить Господь твоєму рабові цю
річ!“ 19 А той відказав: „Іди з миром!“І відійшов
від нього на невелику відстань. 20 І сказав Гехазі,
слуга Елисея, чоловіка Божого: „Ось мій пан стримав

цього сиріянина Наамана, щоб нічого не взяти з руки його, що він приніс. „Як живий Господь, — побіжю за ним і візьму щось від нього!“ **21** І погнався Гехазі за Нааманом. І побачив Нааман бігуна за собою, і зіскочив із воза навпроти нього й сказав: „Чи все гаразд?“ **22** А той відказав: „Гаразд! Пан мій послав мене, говорячи: Ось тепер прийшли до мене з Єфремових гір двоє юнаків, пророчі сини. Дай їм талант срібла та дві зміни одежі!“ **23** А Нааман відказав: „Будь ласкав, — візьми два таланти!“ І він упрóшував його. І зав'язав він два таланти срібла в дві тóрби, та дві зміни одежі, і дав своїм слугам, а вони понесли перед ним. **24** І прийшов він до зг'р'я, і взяв з їхньої руки, і вмістив у домі, а тих людей відпустив, і вони пішли. **25** А він прийшов та й став перед паном своїм. І сказав до нього Єлисей: „Звідки ти, Гехазі?“ А той відказав: „Нікуди не ходів твій раб, — ані туди, ані сюди“... **26** І сказав Єлисей до нього: „Чи моє серце не ходило з тобою, коли обернувся той муж зо свого воза назустріч тобі? Чи час брати срібло та брати одежі, і оливки, і виноградинка, і худобу дрібну та худобу велику, і рабів, і невільниць? **27** Тож Нааманова проказа нехай приліпиться до тебе та до насіння твого навіки!“ І той вийшов від нього прокажений, побілівши, як сніг!

6 І сказали пророчі сини до Єлисея: „Ось те місце, де ми сидимо перед тобою, затісне для нас. **2** Ходім аж до Йордану, і візьмімо звідти кожен по одній деревині, і зробимо собі місце, щоб сидіти там“. А він сказав:

„Ідіть“. 3 І сказав один: „Будь же ласкавий, і ходи зо своїми рабами!“ А він сказав: „Я піду“. 4 І пішов він із ними, і вони прийшли до Йордану, і рубали дерево. 5 І сталося, коли один валив деревину, то впала сокира до води. А той скрикнув і сказав: „Ох, пане мій, таж вона позичена!“ 6 І сказав Божий чоловік: „Куди вона впала?“ А той показав йому те місце. І він відрубав кусок дерева й кинув туди, — і впливла сокира! 7 І він сказав: „Витягни собі!“ А той простяг свою руку і взяв. 8 Сирійський цар воював з Ізраїлем. І радився він зо слугами своїми, говорячи: „На такому то й такому то місці буде моє таборування“. 9 А Божий чоловік послав до Ізраїлевого царя, говорячи: „Стережися переходити оце місце, бо там сходяться сиріяни!“ 10 І послав Ізраїлів цар до того місця, про яке говорив йому Божий чоловік та остерігав його; і він стерігся там не раз і не два. 11 І сильно занепокілося серце сирійського царя про ту річ, і він покликав своїх слуг та й сказав до них: „Чи не розповісте мені, хто з наших зраджує перед Ізраїльським царем?“ 12 І сказав один з його слуг: „Ні, пане мій царю, це не наш, а це Єлисей, той пророк, що в Ізраїлі, донесить Ізраїлевому цареві ті слова, що ти говориш у спальні своїй!“... 13 А він відказав: „Ідіть, і подивіться, де він, — і я пошлю й візьму його!“ І донесено йому, кажучи: „Ось він у Дотані!“ 14 І послав він туди коні, і колесниці та військо. І прийшли вони вночі й оточили те місто. 15 А слуга Божого чоловіка встав рано і вийшов, аж ось військо оточує місто, і коні,

і колесніці! І сказав його слуга до нього: „Ох, пане мій, що будемо робити?“ 16 А той відказав: „Не бійся, бо ті, що з нами, численніші від тих, що з ними“.

17 І молився Єлісэй і говорив: „Господи, розкрий йому очі, і нехай він побачить!“ І відкрив Господь очі того слуги, і він побачив, аж ось гора повна коней та огняних колесниць навколо Єлісея!... 18 І зійшли сирійці до нього, а Єлісей помолився до Господа й сказав: „Удар цей люд сліпотю!“ І Він ударив їх сліпотю за Єлісеєвим словом... 19 І сказав до них Єлісей: „Це не та дорога й не те місто. Ідїть за мною, й я проведу вас до того чоловіка, якого ви шукаєте“.

І він завів їх у Самарію. 20 І сталося, як прийшли вони до Самарії, то Єлісей сказав: „Господи, відкрий оці очі, і нехай вони побачать!“ І Господь відкрив їхні очі, і вони побачили, — аж ось вони в середині Самарії!... 21 І сказав Ізраїлів цар до Єлісея, коли побачив їх: „Чи побити їх, чи побити, мій батьку?“

22 А той відказав: „Не вбивай! Чи ти повбиваєш тих, кого ти взяв до неволі своїм мечем та своїм списом? Поклади хліб та воду перед ними, і нехай вони їдять та п'ють, і нехай ідуть до свого пана“.

23 І справив цар для них велику гостину, і вони їли й пили; і він відпустив їх, і вони пішли до свого пана. І сирійські брди вже більш не входили до Ізраїлевого Краю. 24 І сталося по тому, і зібрав Бен-Гадад, сирійський цар, увесь свій табір, і він зійшов і обліг Самарію. 25 І був великий голод у Самарії. І ось ті облягали їх, а осяча голова коштувала вісімдесят шеклів срібла, а чвертка

каву голубіного пом'яту п'ять шеклів срібла. 26 І сталося, прохóдив Ізраїлів цар по мурі, а одна жінка крикнула до нього, говорячи: „Поможи, пане цáрю!“ 27 А він відказав: „Як тобі не допоможе Господь, звідки я поможу́ тобі? Чи з то́ку, або з чавіла?“ 28 І сказав до неї цар: „Що тобі?“ А та відказала: „Оця жінка сказала мені: Дай свого сина, і ми з'їмо́ його сьогодні, а мого сина з'їмо́ взавтра. 29 І зварили ми мого́ сина та й з'їли його... І сказала я до неї дру́гого дня: Дай сина свого, і ми з'їмо́ його, та вона сховала свого сина“. 30 І сталося, як цар почув слова цієї жінки, то роздер шати свої, і він ходив по мурі. І наро́д побачив, — аж ось верéтище на тілі його зо спóду! 31 І він сказав: „Отак нехай зробить мені Бог, і так нехай додасть, якщо позоста́неться голова Єлисея, Шафатового сина, на ньому сьогодні!“ 32 А Єлисей сидів у своєму домі, а з ним сиділи старші. І послав цар чоловіка від себе. Поки прийшов посол до нього, то він сказав до старших: „Чи ви бачите, що цей син убивника послав зняти мою гóлову? Глядіть, як прійде цей посол, то замкніть двері, — і притіснете його в двéрях. Ось і шаруді́ння ніг пана його за ним“. 33 Ще він говорив із ними, аж ось прихóдить до нього посланéць. І він сказав: „Отаке зло від Господа! Чого ще чекати від Господа?“

7 І сказав Єлисей: „Послухайте слово Господне: Так сказав Господь: Цього ча́су взавтра буде се́я пшеничної муки — за шéкля, і дві се́ї ячме́ню — за шекля в брамі Самарії“. 2 І відповів Божому чоловікові вельможа

царя, що він на його руку спирався, і сказав: „Якби Господь поробив отвори в небі, чи сталася б ця річ?“ А той відказав: „Ось ти побачиш своїми очима, — та їсти звідти не будеш“. 3 І були при вході до брами чотири прокажені чоловіки. І сказали вони один до одного: „Чого ми сидимо тут, аж поки не помremo? 4 Якщо ми скажемо: Увійдемо до міста, а в місті голод, то помremo там; а якщо сидітимемо тут, то теж помremo. Отож, ходіть, і перейдемо до сирійського табору, — якщо там позоставлять нас при житті, будемо жити, а якщо заб'ють нас, то помremo“. 5 І встали вони надвечір, щоб іти до сирійського табору. І прибули вони до краю сирійського табору, аж ось — нема там нікого! 6 Бо Господь учинив, що сирійський табір почув стукотняву колесниць і їржання коней, та галас великого війська. І сказали вони один до одного: „Ось Ізраїлів цар найняв на нас хіттейських царів та царів єгипетських, щоб пішли на нас!“ 7 І встали вони, і повтікали надвечір, і полишили свої намети, й осли свої, і табір, як він був, та й повтікали, спасаючи життя своє! 8 І прийшли ті прокажені аж до краю табору, і ввійшли до одного намету, — і їли й пили, і повинесли звідти срібло й золото та вбрання, і пішли й заховали. І вони знову ввійшли до іншого намету, і повинесли звідти, і пішли та й сховали. 9 І сказали вони один до одного: „Неслушно ми робимо. Цей день — він день доброї звістки, а ми мовчимо. Як ми будемо чекати аж до ранішнього світла, то впаде на нас провина. А тепер ходімо, і

ввійдімо й донесімо царевому дому!“ 10 І прийшли вони, і покликали міських воротарів, та й донесли їм, говорячи: „Увійшли ми до сирійського табору, а там нема ані людїни, ані людського голосу, а тільки поприв'язувані коні та поприв'язувані осли, та намети, як вони були!“ 11 І воротарі покликали, і донесли про це до самого царського дому. 12 І встав цар уночі й сказав своїм слугам: „Розкажу я вам, що́ нам зробили сирійці. Вони знають, що ми голодні, і повиходили з табору, щоб сховатися на полі, говорячи: „Коли ті повиходять із міста, то ми схопимо їх живих, та й увійдемо до міста!“ 13 І відповів один із його слуг і сказав: „Нехай візьмуть п'ятеро позосталих коней, що лишилися в ньому, у місті. Ось вони, — (із усього війська Ізраїлевого тільки й лишилися, із усього війська Ізраїля, що згинуло), — і пошлемо, і побачимо“. 14 І взяли вони дві колесніці з кінями, і цар послав їх услід за сирійським табором, говорячи: „Ідіть і подивіться“. 15 І пішли вони за ними аж до Йордану, аж ось уся дорога повна вбрання та речей, що покидали сирійці, як поспішали! І вернулись ці послы, і донесли цареві. 16 І вийшов народ, і розграбували сирійський табір. І коштувала сєя пшеничної муки по шеклю, і дві сеї ячмєню по шеклю за словом Господнім! 17 І цар призначив того вельможу, що на його руку він опирався, доглядати над брамою. Та затоптав його народ у брамі, і він помер, як казав був Божий чоловік, який говорив, коли прихóдив до нього цар. 18 І сталося, коли Божий

чоловік говорив до царя, кажучи: „Дві сеї ячменю по шеклю, і сея пшеничної муки по шеклю буде того часу взавтра в брамі Самарії, **19** то цей вельможа відповів Божому чоловікові й сказав: „Якби Господь поробив отвори в небі, чи сталася б ця річ?“ А той відказав: „Ось ти побачиш своїми очима, — та їсти звідти не будеш“. **20** І сталося йому так, і затоптав його народ у брамі, і він помер.

8 А Єлисей говорив до жінки, що її сина він воскресів, кажучи: „Устань та й іди ти та дім твій, і мешкай дебудь, бо Господь прикликав голод, і він прийшов до краю на сім літ“. **2** І встала та жінка, і зробила за словом Божого чоловіка. І пішла вона та її дім, і замешкала в филистимському краї сім літ. **3** І сталося наприкінці семи років, вернулася та жінка з филистимського краю, і пішла до царя благи за свій дім та за своє поле. **4** А цар говорив до Гехазі, слуги Божого чоловіка, кажучи: „Розкажи мені про все те велике, що зробив Єлисей“. **5** І сталося, як він оповідав цареві, що той воскресив померлого, аж ось та жінка, що він воскресив сина її, благає царя за свій дім та за своє поле. **6** І сказав Гехазі: „Пане мій царю, оце та жінка, і це той син її, що воскресив Єлисей!“ **7** І прийшов Єлисей до Дамаску, а Бен-Гадад, сирійський цар, хворий. І донесено йому, кажучи: „Божий чоловік прийшов аж сюди!“ **8** І сказав цар до Газаїла: „Візьми в свою руку подарунка, та й іди зустріти чоловіка Божого. І запитайся Господа через нього, кажучи: „Чи відужаю я від оцієї хвороби?“ **9** І

пішов Газаїл спіткати його, і взяв подарунок в руку свою, та зо всього добра Дамаску тягару на сорок верблюдів. І прийшов, і став перед ним та й сказав: „Син твій Бен-Гадад, цар сирійський, послав мене до тебе, питаючи: Чи видужаю я з оцієї хвороби?“ **10** І сказав до нього Єлисей: „Іди, скажи йому: Жити — житимеш, та Господь показав мені, що напевно помре він“. **11** І наставив він обличчя своє на нього, і довго вдивлявся, аж той збентежився. І заплакав Божий чоловік. **12** А Газаїл сказав: „Чого плаче мій пан?“ А той відказав: „Бо знаю, що ти зробиш лихо Ізраїлевим синам: їхні твердіни пустиш з огнем, і їхніх вояків позабиваєш мечем, і дітей їхніх порозбиваєш, а їхне вагітне — посічеш“. **13** А Газаїл сказав: „Та що таке твій раб, цей пес, що зробить таку велику річ?“ І сказав Єлисей: „Господь показав мені тебе царем над Сирією!“ **14** І пішов він від Єлисея, і прийшов до свого пана. А той сказав йому: „Що говорив тобі Єлисей?“ І він сказав: „Говорив мені: жити — житимеш!“ **15** І сталося другого дня, і взяв він покривало, і намочив у воді, і поклав на його обличчя, — і той помер. І зацарював Газаїл замість нього. **16** А п'ятого року Йорама, Ахавого сина, Ізраїлевого царя, за Йосафата, Юдиного царя, зацарював Єгорам, син Йосафатів, цар Юдин. **17** Він був віку тридцяти й двох літ, коли зацарював, а царював вісім літ в Єрусалимі. **18** І ходив він дорогою Ізраїлевих царів, як робив Ахавів дід, бо Ахавова дочка була йому за жінку. І робив він зло в Господніх очах. **19** Та не хотів Господь погубити

Юду ради раба Свого Давида, як обіцяв був йому дати світильника йому та синам його по всі дні.

20 За його днів збунтувався був Едом, — вийшли з-під Юдиної руки, і настановили над собою царя.

21 І пішов Йорам до Цаїру, а з ним усі колесніці. І сталося, коли він уночі встав і побив Едома, що оточив був його, і керівників колесниць, то народ повтікав до наметів своїх. **22** І збунтувався Едом, і вийшов з-під Юдиної руки, і так є аж до цього дня. Тоді того часу збунтувалася й Лівна. **23** А решта діл Йорама, та все, що він зробив, ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **24** І спочив Йорам із батьками своїми, і був похований із батьками своїми в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Ахазія. **25** У дванадцятому році Йорама, Ахавого сина, Ізраїлевого царя, зацарював Ахазія, син Єгорама, Юдиного царя. **26** Ахазія був віку двадцяти і двох літ, коли він зацарював, і царював він один рік в Єрусалимі. А ім'я його матері — Аталія, дочка Омрі, Ізраїлевого царя. **27** І ходив він дорогою Ахавого дому, і робив зло в Господніх очах, як і Ахавів дім, бо він був зять Ахавого дому. **28** І пішов він з Йорамом, Ахавовим сином, на війну з Газаїлом, сирійським царем, до гілеадського Рамоту, та побили сиріяни Йорама. **29** І вернувся цар Йорам лікуватися в Їзреелі від тих ран, що вчинили йому сиріяни в Рамі, як він воював з Газаїлом, сирійським царем. А Ахазія, Єгорамів син, цар Юдин, зійшов побачити Йорама, Ахавового сина, в Їзреелі, бо той був слабій.

9 А пророк Єлисей покликав одного з пророчих синів і сказав йому: „Підпережі свої стегна, і візьми це горня оливи в свою руку, і йди до гілеадського Рамоту. **2** І прийдеш туди, і побач там Єгú, сина Йосафата, Німшієвого сина. І ти ввійдеш, і візьмеш його з-між братів його, і введеш його до внутрішньої кімнати. **3** І візьмеш горня цієї оливи, і віллеш на його голову та й скажеш: Так сказав Господь: Помазую тебе на царя над Ізраїлем! А по тому відчиниш двері й утечеш, і не будеш чекати“. **4** І пішов той слуга, слуга пророка, до гілеадського Рамоту. **5** І прийшов він, аж ось сидять керівники війська. І він сказав: „Слово мені до тебе, о керівнику!“ А Єгу відказав: „До кого з усіх нас?“ І той сказав: „До тебе, о керівнику!“ **6** І він устав, і вийшов до дому, а той вилив оливу на його голову. І сказав він йому: „Так сказав Господь, Бог Ізраїля: Помазую тебе на царя над народом Господнім, над Ізраїлем! **7** І ти поб'єш дім Ахава, пана свого, і помстиш за кров Моїх рабів пророків, і за кров усіх Господніх рабів від руки Єзавелі. **8** І згине весь Ахавів дім, і вігублю Ахавові навіть те, що мочиться на стінú, і невільного та вільного в Ізраїлі! **9** І зроблю Ахавів дім, як дім Єровоама, Неватового сина, і як дім Баші, сина Ахійїного. **10** А Єзавелю з'їдять пси в Їзреелевій ділянці, і не буде, хто б її поховав“. І відчинів він двері та й утік... **11** А Єгú вийшов до слуг свого пана, і вони сказали йому: „Чи все гаразд? Чого приходив той несамовітий до тебе?“ А він відказав: „Ви знаєте того чоловіка та його

мову“. 12 А вони відказали: „Неправда! Розкажи ж нам!“ І той сказав: „Отак і так сказав він до мене, говорячи: Так сказав Господь: Помáзую тебе на царя над Ізраїлем!“ 13 А ті поспішно взяли кожен шати свої, і постелили під ним на верху сходів. І засурмили вони в сурму, і сказали: „Зацарював Єгу!“ 14 І змовився Єгу, син Йосафáта, Німшієвого сина, проти Йорама. А Йорам стеріг гілеадського Рамота, він та весь Ізраїль перед Газаїлом, сирійським царем. 15 І вернувся цар Єгорáм лікуватися в Їзреелі від ран, що вчинили йому сиріяни, як він воював з Газаїлом, сирійським царем. І сказав Єгу: „Якщо згода ваша на те, нехай не вийде жоден утікач із міста, щоб піти донести в Їзреелі“. 16 І сів вёрхи Єгу, і поїхав до Їзреелу, бо Йорам лежав там. А Ахазія, цар Юдин, зійшов побачити Йорама. 17 А на башті в Їзреелі стояв вартовий. І побачив він нáтовп Єгуїв, як він ішов, і сказав: „Я бачу нáтовп!“ А Єгорам відказав: Візьми верхівця, і пошли назустріч їм, і нехай він скаже: Чи все гаразд?“ 18 І відправився верхівець назустріч йому, і сказав: „Так сказав цар: Чи все гаразд?“ А Єгú відказав: „Що тобі до того? Повертай за мною!“ І доніс вартовий, говорячи: „Прийшов той посól аж до них, та не вернувся“. 19 І послав він другого верхівця, і він прийшов до них та й сказав: „Так сказав цар: Чи все гаразд?“ А Єгу відказав: „Що тобі до гаразду? Повертай за мною!“ 20 І доніс вартовий, говорячи: „Прийшов він аж до них, та не вернувся. А кінна їзда, як їзда Єгу, Німшієвого сина, бо їде несамовито“. 21 І

сказав Єгорам: „Запрягай!“ І запряг його колесніцю. І відправився Єгорам, Ізраїлів цар, та Ахазія, Юдин цар, кожен своєю колесніцею, щоб зустріти Єгу, — і спіткали його в ділянці їзреелянина Навота. **22** І сталося, як Єгорам побачив Єгу, то сказав: „Чи все гаразд, Єгу?“ А той відказав: „Який гаразд при перелюбі твоєї матері Єзавелі та її багатьох чарів?“ **23** І обернув Єгорам руки свої та й утік. І сказав він Ахазії: „Зрада, Ахазіє!“ **24** А Єгу взяв лука в руку свою, і вдарив Єгорома між його раменами, — і пробіла стріла його серце, і він похилився на колесниці своїй... **25** І сказав Єгу до Бідкара, вельможі свого: „Візьми, кинь його на ділянці поля їзреелянина Навота. Бо пам'ятай, — я й ти їхали вдвох за Ахавом, батьком його, а Господь прорік на нього оце пророцтво: **26** Поправді кажу, що бачив Я вчора кров Навота та кров синів його, говорить Господь, і відплачу тобі на цій же ділянці, говорить Господь. А тепер кинь його на цій ділянці за словом Господнім“. **27** А Ахазія, Юдин цар, побачив це, і втікав дорогою на Бет-Гагган, а Єгу погнався за ним і сказав: „Убийте й його на колесниці!“ І поранили його в Маале-Гурі, що при Ївлеамі, а він утік до Мегіддо та й помер там. **28** А раби його відвезли його верхи до Єрусалиму, та й поховали його в його гробі з батьками його в Давидовому Місті. **29** А в одинадцятому році Йорама, Ахавового сина, над Юдою зацарював Ахазія. **30** І прийшов Єгу до Їзрееля, а Єзавель почувла про це, і нафарбувала очі свої, і прикрасила голову свою, та й

виглянула через вікно. **31** А Єгу входить до брами. І сказала вона: „Чи все гаразд, Зімпі, убивце пана свогó?“ **32** І підняв він обличчя своє до вікна та й сказав: „Хто зо мною, хто?“ І виглянули до нього дватри ёвнухи. **33** А він сказав: „Скиньте її!“ І викинули її, — і брізнула кров її на стіну та на коні. І він топтав її... **34** І він увійшов, і їв та пив, та й сказав: „Підіть до тієї проклятої, і поховайте її, бо все ж таки вона царева дочкá!“ **35** І пішли поховати її, та не знайшли з неї нічóго, а тільки чéрепа, та ноги, та долоні рук. **36** І вони вернулися, і донéсли йому про це. А він відказав: „Це слово Господа, що казав був через раба Свого тішб'янииа Іллю, говорячи: В Їзреéлевій діля́нці пси з'їдять Єзавéлине тіло! **37** І буде Єзавéлин труп, як погні́й на повéрхні поля в Їзреелевій діля́нці, так що не скажуть: Це Єзавéль“.

10 А Ахáв мав сімдеся́т синів у Самарії. І понапи́сував Єгу листи, і порозси́ла́в до Самарії, до провідників Їзреелу, до старші́х і до вихóвників Ахавових синів, говорячи: **2** „Як тільки прійде лист цей до вас, — а з вами сини вашого пана, і з вами колесні́ці, і коні, і тверді́ні, і збрóя, — **3** то виберіть найліпшого та найвідповідні́шого з синів вашого пана, і посадіть його на трон вашого батька, та й воюйте за дім вашого пана!“ **4** А вони дуже-дуже налякалися й сказали: „Ось два царі не всто́яли перед ним, якже встої́мо ми?“ **5** І послали ті, що були над домом та над тим містом, і старші́, і виховники до Єгу, говорячи: „Ми раби твої́, і зрóbимо все, що ти нам скажеш.

Та ми не настанóвимо царем нікóго, — що добре в очáх твоїх, те роби!“ **6** А він написав до них другого листа, пишучи: „Якщо ви мої, і слухняні моєму гóлосові, візьміть гóлови мужів, синів вашого пана, і прийдіть до мене цього чáсу взавтра до Їзреелу“ (а царських синів було сімдеся́т чоловіка, при міських вельможах, що віховали їх). **7** І сталося, як прийшов той лист до них, то побрали вони царських синів, та й позабивали сімдеся́т чоловіка. І поскладáли вони їхні гóлови в кóшики, та й послали до нього в Їзреел. **8** І прибув посóл, і доніс йому, кажучи: „Принéсли гóлови царських синів!“ А він сказав: „Покладіть їх на дві купі при вході до брами до рáнку“. **9** І сталося вранці, і він вийшов і став, і сказав до всьóго наро́ду: „Ви неві́нні. Я вчинив змову на свого пана й убив його. А хто повбивав усіх цих? **10** Знайте ж тепер, що з Господнього слова не проминéться нічóго, щó Господь говорив на Ахавів дім, і Господь зробив те, що говорив був через раба Свого Іллю“. **11** І Єгу повбивав усіх позосталих з Ахавого дому в Їзреелі, і всіх вельмож його, і знайóмих його, і священників його, так, що не позостáвив йому і врятованого! **12** І встав він і відійшов, і пішов до Самарії. А коли він був на дорозі при Бет-Екед-Гароімі, **13** то спіткав братів Ахазії, Юдиного царя, і сказав: „Хто ви?“ А ті відказали: „Ми Ахазієві брати, а йдемо́ запитати про гаразд царéвих синів та синів цариці!“ **14** А він сказав: „Схопіть їх живих!“ І схопіли їх живих, і позабивали їх до ями Бет-Екеду, сорок і два чоловіка,

— і він не позоставив ані одного з них! **15** І пішов він ізвідти, і спіткав Єгонадава, Рехавового сина, що йшов навпроти нього, і привітав його та й сказав до нього: „Чи твоє серце щире до мене, як моє серце до тебе?“ А Єгонадав відказав: „Так! Дай же свою руку!“ І той дав руку свою, і підняв його до себе до колесниці, **16** і сказав: „Іди ж зо мною, і приглянься до моєї запопадливости для Господа!“ І посадили його в колесницю його. **17** І прибув він до Самарії, і повбивав усіх позоставих в Ахава в Самарії, і вибив аж до кінця його, за словом Господа, що говорив був до Іллі. **18** І зібрав Єгу весь народ і сказав до них: „Ахав мало служив Ваалові, — Єгу служитиме йому більше! **19** А тепер покличте до мене всіх пророків Ваала, усіх, хто служить йому, та всіх священників. Нехай нікого не бракуватиме, бо в мене велика жертва для Ваала. Кожен, хто буде відсутній, не буде живий!“ А Єгу зробив це підступом, щоб вигубити тих, хто служить Ваалові. **20** І сказав Єгу: „Оголосіть святочні збори для Ваала!“ І вони оголосили. **21** І послав Єгу по всьому Ізраїлю. І посхóдилися всі, хто служить Ваалові, і не позостався ніхто, хто не прийшов би. І прибулі вони до Ваалового дому, — і перепóвнився Ваалів дім від входу до входу. **22** І сказав він тому, хто над царською шатнею: „Винеси одержу для всіх тих, хто служить Ваалові“. І той виніс їм ту одержу. **23** І ввійшов Єгу та Єгонадав, Рехавів син, до Ваалового дому, і сказав до Ваалових служітелів: „Пошукайте й подивіться, щоб не був тут із вами ніхто з Господніх слуг, а тільки

самі ті, хто служить Ваалові“. 24 І ввійшли вони, щоб принести жертви та цілопáлення. А Єгú поставив собі назóвні вісімдесят чоловіка й сказав: „Кожен, у кого втече хто з тих людей, що я ввів на ваші руки, — життя його буде за життя тогó!“ 25 І сталося, як скінчив він прирýджувати цілопáлення, то Єгу сказав до бігунів та до старшін: „Увійдіть, повбивайте їх, — нехай ніхто не вийде!“ І повбивали їх вістря́м мечá, і покидали їх ті бігуні та старшіни. Потому пішли до міста Ваалового дому. 26 І повинóсили вони бовванів Ваалового дому, і попáлили те. 27 І розбили вони Ваалового боввана, і розбили Ваалів дím, та й зробили з нього нечисте місце, і так є аж до сьогодні. 28 І вигубив Єгу Ваала з Ізраїля. 29 Тільки не відступив він від гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля, від золотих тельців, що в Бет-Елі та що в Дані. 30 І сказав Госпóдь до Єгу: „Томú, що ти добре зробив угодне в очáх Моїх, зробив Ахавовому домові все, що було на серці Моему, — сидітимуть сини твої на Ізраїлевому троні аж до четвертого покоління“. 31 Та Єгу не пильнував ходити за Зако́ном Господа, Бога Ізраїля, усім своїм серцем, не відступив від гріхів Єровоама, що вводив у гріх Ізраїля. 32 За тих днів розпочав Госпóдь відрúбувати від Ізраїля частини, — і побив їх Газаїл в усій Ізраїлевій країні, 33 від Йорда́ну на схід сонця, увесь край Гілеаду, Га́дів, Рувимів та Манасі́н, від Ароеру, що над потоком Арнон, і Гілеад та Башан. 34 А решта діл Єгу, і все, щó він зробив, і вся лицáрська́сть його́, — ось вони написані в Книзі

Хроніки Ізраїлевих царів. **35** І спочив Єгу зо своїми батька́ми, і поховали його в Самарії, а замість нього зацарював син його Єгоахаз. **36** А дні, що царював Єгу над Ізраїлем у Самарії, були двадцять і вісім літ.

11 А коли Аталія, мати Ахазії, побачила, що помер її син, то встала та й вигубила все цареве насіння. **2** А Єгошева, дочка́ царя Йорама, сестра Ахазії, взяла Йоаша, сина Ахазії, та й викрала його з-поміж вбіваних царських синів, його та няньку його, і сховала в спальній кімнаті. І сховали його від Аталії, і він не був забитий. **3** І ховався він із нею в Господньому домі шість років, а Аталія царювала над краєм. **4** А сьомого року послав Єгояда, і взяв сотників із карійців та бігунів, і привів їх до себе до Господнього дому, і склав із ними умову, і заприсягнув їх у Господньому домі, і показав їм царського сина. **5** І він наказав їм, говорячи: „Оце та річ, яку зробіте. Третина з вас, що приходить в суботу, будете виконувати сторо́жу царського дому. **6** А третина буде в брамі Сур, а третина — у брамі за бігуна́ми, — і будете виконувати сторо́жу дому на зміну. **7** А дві частині з вас, усі, що відходять у суботу, будуть виконувати сторо́жу Господнього дому при цареві. **8** І оточите царя навколо, кожен із своєю зброєю в руці своїй; а хто ввійшов би до рядів, нехай буде забитий. І будете ви з царем при виході його та при вході його“. **9** І зробили сотники все, що наказав священник Єгояда. І взяли кожен людей своїх, що приходять у суботу та виходять у суботу, і прийшли до священника

Егояди. 10 І дав священник сотникам списі та щиті, що налєжали цареві Давидові, що були в Господньому домі. 11 І поставáli бігуні, кожен зо зброєю своєю в руці своїй, від правого боку дому аж до лівого боку дому, при жєртівнику та при домі, навколо біля царя. 12 А він вивів царєвого сина, і поклав на нього корону та нарамєнники. І зробили вони його царем, і помázали його, і вдарили в долоні та й крикнули: „Нехай живе цар!“ 13 І почула Аталія голос бігунів та наро́ду, і прийшла до народу до Господнього дому. 14 І побачила вона, аж ось цар стоїть за звїчаєм на помóсті, а при царі зверхники та сурми, а весь народ краю тішиться та сурміть у сурми. І роздерла Аталія шати свої та й крикнула: „Зрада, зрада!“ 15 А священник Егояда наказав сотникам, поставленим над вїйськом, і сказав до них: „Випровадьте її поза ряді, а хто піде за нею, тогó забийте мечем!“ Бо священник сказав: „Нехай вона не буде забита в Господньому домі!“ 16 І зробили їй прóхід, і вона прийшла Кінським входом до царськóго дому, і там булá забита. 17 І склав Егояда заповіта між Господом та між царем і між народом, щоб був народом Господнім, і між царем та між народом. 18 І ввійшов увесь наро́д Краю до Ваалового дому, та й прозбивáli його та жєртівники його, і бовв́анів його зовсі́м поламáli, а Маттана, Ваалового священника, убили перед жєртівниками. А при Господньому домі священник поставив в́рти. 19 І взяв він сотників і карійців, і бігунів та весь народ краю, і вівели царя з Господнього дому. І ввійшли

вони через браму бігунів до царськóго дому, і той сів на царськóму троні. 20 І тішився весь народ краї, а місто заспоко́їлось. А Аталію вбили мечем у царськóму домі. 21 Єгоаш був віку семи років, коли зацарював.

12 Сьомого року Єгу зацарював Єгоаш, і сорок років царював він в Єрусалимі. А ім'я його матері — Ців'я, з Беер-Шеви. 2 І робив Єгоаш угодне в Господніх очах по всі дні, коли вказував йому священник Єгояда. 3 Тільки пагірки не були понищені, — народ ще приніс жертви та кадив на пагірках. 4 І сказав Єгоаш до священника: „Усе посвячене срібло, що буде внісене до Господнього дому, срібло перелічених людей, срібло за душі за вартістю їх, усе срібло, скільки людині спадє на серце принести до Господнього дому, 5 візьмуть собі священники, кожен від знайóмого свого, і вони зрóbлять напра́ву Господнього дому в усьому, що буде зна́йдене там на напра́ву. 6 І сталося двадцятого й третього року царя Єгоаша, священники не напра́вили ушкодження храму. 7 І покликав цар Єгоаш священника Єгояду й священників, та й сказав їм: „Чому ви не направляєте ушкодження храму? А тепер не беріть срібла від ваших знайóмих, а на напра́ву ушкодження храму віддастє його“. 8 І погоділися священники не брати срібла від народу, і не направляти ушкодження храму. 9 І взяв священник Єгояда одну скриньку, і продовбав дірку на віку її, і поставив її при жéртівнику правóруч, як входити до Господнього дому. І давали туди священники,

що стерегли порога, усе срібло, що приніслося до Господнього дому. **10** І бувало, як вони бачили, що намножилося те срібло в скрині, то приходив царський писар та великий священник, і вони в'язали в мішки та рахували срібло, знайдене в Господньому домі. **11** І давали те перелічене срібло на руки робітникам праці, поставленим до Господнього дому, а вони давали його теслям та будівничим, що робили в Господньому домі. **12** І мулярам, і каменярам, і на закуп д'єрева та т'єсаного каменя, та на направу ушкодження Господнього дому, та на все, що йшло на храм для направи. **13** Тільки не робилися для Господнього дому срібні чаші, ножиці, кропильниці, сурми, усяка річ золота та річ срібна з того срібла, що приніслося до Господнього дому, **14** бо його давали робітникам праці та направляли ним д'єм Господній. **15** І не облічували тих людей, яким давали те срібло до їхніх рук, щоб вони давали робітникам праці, бо ті робили чесно. **16** Срібло ж жертви за провину та жертв за гріх не вніслося до Господнього дому, — воно було для священників. **17** Вийшов тоді Газаїл, сирійський цар, та й воював з Гатом, — і здобув його. І намірився Газаїл іти на Єрусалим. **18** І взяв Єгоаш, Юдин цар, усі святі речі, що присвятили були Йосафат, і Єгорам, і Ахазія, батькі його, царі Юдині, та святі речі свої, і все золото, що знайшлося в скарбницях Господнього дому та дому царського, та й послав Газаїлові, цареві сирійському, — і той відійшов від Єрусалиму... **19** А решта діл Йоаша, і все, що він

зробив, — он вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. 20 І встали його слуги, і вчинили змову, та й забили Йоаша в Бет-Мілло, де йдеться до Сілли. 21 Йозахар, Шім'атів син, та Єгозавад, Шомерів син, його слуги, забили його, і він помер. І поховали його з батьками його в Давидовім Місті, а замість нього зацарював син його Амація.

13 Двадцятого й третього року Йоаша, сина Ахазії, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Єгоахаз, син Єгу, на сімнадцять літ. 2 І робив він зло в Господніх очах, і ходив у гріхах Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля, і не відхилявся від того. 3 І запалився гнів Господа на Ізраїля, і Він дав їх у руку Газаїла, царя сирійського, та в руку Бен-Гадада, Газаїлового сина, на всі ті дні. 4 Та вблагав Єгоахаз лице Господнє, — і Господь його вислухав, бо бачив Він горе Ізраїля, бо тиснув їх сирійський цар. 5 І дав Господь Ізраїлеві спасителя, і вони вийшли з-під руки Сирії. І сиділи Ізраїлеві сини в своїх наметах, як давніш. 6 Тільки не відійшли вони з гріхів дому Єровоама, що вводив у гріх Ізраїля, і сам у тому ходив, і Астарта стояла в Самарії. 7 А Сирія не позоставила Єгоахазові нарбоду, як тільки п'ятдесят верхівців та десять возів, та десять тисяч піхоти, бо їх вигубив сирійський цар, і зробив їх порохом на топтання. 8 А решта діл Єгоахаза, і все, що він робив, та його лицарськість, он вони написані в Книзі Ізраїлевих царів. 9 І спочив Єгоахаз з батьками своїми, і поховали його в Самарії, а замість нього

зацарював син його Йоаш. **10** Тридцятого й сьомого року Йоаша, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Йоаш, Єгоахазів син, на шістнадцять літ. **11** І робив він зле в Господніх очáх, і не відходив від усіх гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля, і в томú ходив. **12** А решта діл Йоаша, і все, що він робив, і лицáрськість його́, як він воював з Амацією, Юдиним царем, — он вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **13** І спочив Йоаш з батьками своїми, а Єровоам сів на троні його. І був похований Йоаш у Самарії, з Ізраїлевими царями. **14** А Єлисей заслаб на недúгу, що з неї й помёр. І зійшов до нього Йоаш, Ізраїлів цар, і плакав над ним і говорив: „Бáтьку мій, батьку мій, колесніце Ізраїлева та верхівцá його!“ **15** І сказав йому Єлисей: „Візьми лука та стрáли“. І приніс той до нього лука та стрáли. **16** А він сказав Ізраїлевому цареві: „Поклади свою руку на лука!“ І той поклав свою руку. А Єлисей поклав свої руки на руки цареві. **17** І він сказав: „Відчини вікно на схід!“ І той відчинив. І сказав Єлисей: „Стрáляй!“ І той вистрáлив, а він сказав: „Стрáла спасіння Господнього, і стрáла спасіння проти Сирії. І поб'єш ти Сирію в Афеку аж до кінця!“ **18** І він сказав: „Візьми стрáли!“ І той узяв, а він сказав до Ізраїлевого царя: „Удар по землі!“ І він ударив три рази та й став. **19** І розгнівався на нього Божий чоловік і сказав: „Щоб ти був ударив п'ять або шість раз, тоді побив би Сирію аж до кінця! А тепер тільки три рази поб'єш ти Сирію“. **20** І спочів Єлисей, і поховали його. А моавські óрди прийшли

до Краю наступного року. **21** І сталося, як ховали одного чоловіка, то погребальники побачили ті брди, та й кинули того чоловіка до Єлисеєвого гробу. А коли впав і доторкнувся той чоловік до Єлисеєвих костей, то воскрес, і встав на ноги свої... **22** А Газаїл, сирійський цар, тиснув Ізраїля всі дні Єгоахаза. **23** Та Господь був милостивий до них, і змилювся над ними, і звернувся до них ради заповіта Свого з Авраамом, Ісаком та Яковом, і не хотів вигубити їх, і не відкинув їх від Свого лица аж дотепер. **24** І спочів Газаїл, сирійський цар, а замість нього зацарював син його Бен-Гадад. **25** І Йоаш, Єгоахазів син, узяв назад ті міста з руки Бен-Гадада, Газаїлового сина, що взяв був із руки Єгоахаза, свого батька, у війні. Три рази побив його Йоаш, і вернув Ізраїлеві міста.

14 Другого року Йоаша, Йоахазового сина, Ізраїлевого царя, зацарював Амація, Йоашів син, цар Юдин. **2** Він був віку двадцяти й п'яти літ, коли зацарював, і царював в Єрусалимі двадцять і дев'ять років. А ім'я його матері Єгоаддан, з Єрусалиму. **3** І робив він угодне в Господніх очах, тільки не так, як його батько Давид, — він робив усе, що робив його батько Йоаш. **4** Тільки пагірки не були знищені, — народ приніс жертву та кадив на пагірках. **5** І сталося, як зміцнилося царство в руці його, то він повбивав своїх слуг, що забили його батька царя. **6** А синів убійників він не позабивав, як написано в Книзі Мойсеєвого Закону, що наказав був Господь, говорячи: „Не будуть забиті батьки за синів, а сини

не будуть забиті за батьків, а тільки кожен за гріх свій буде забитий“. 7 Він побив Едома в Солянній долині, десять тисяч, і взяв у війні Селу, і назвав ім'я її: Йоктеїл, і так вона зветься аж до цього дня. 8 Тоді Амація послав послів до Йоаша, сина Єгоахаза, сина Єгу, Ізраїлевого царя, говорячи: „Іди ж, поміряємось!“ 9 І послав Йоаш, Ізраїлів цар, до Амації, Юдиного царя, говорячи: „Терен, що на Ливані, послав до кедріни, що на Ливані, кажучи: Дай же дочку свою моему синові за жінку! Та перейшла польова звірина, що на Ливані, і вітоптала той терен. 10 Побити — побивти Едома, і піднесло тебе твоє серце. Пишайся собі та сиди в своїм домі! І пощо будеш ти дрочитися зо злом, бо впадеш ти та Юда з тобою?“ 11 Та не послухався Амація. І вийшов Йоаш, Ізраїлів цар, і помірялися він та Амація, цар Юдин, у Юдиному Бет-Шемеші. 12 І був розбитий Юда Ізраїлем, і повтікали кожен до намету свого. 13 А Йоаш, цар Ізраїлів, схопив Амацію, Юдиного царя, сина Йоаша, сина Ахазії, у Бет-Шемеші, і прибув до Єрусалиму, і зруйнував єрусалимський мур від Єфремової брами аж до брами наріжної, чотири сотні ліктів. 14 І забрав він усе золото й срібло, та весь посуд, що знаходився в Господньому домі та в скарбніцях дому царєвого, та запоручників, і вернувся в Самарію. 15 А решта діл Йоаша, що зробив він, та лицарськість його, і як воював з Амацією, Юдиним царем, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. 16 І спочив Йоаш зо своїми батьками, і був похований у Самарії з

Ізраїлевими царями, а замість нього зацарював син його Єровоам. 17 І жив Амація, Йоашів сии, цар Юдин, по смерті Йоаша, Єгоахазового сина, Ізраїлевого царя, п'ятнадцять літ. 18 А решта діл Амації, — ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. 19 І вчинили на нього змову в Єрусалимі, та він утік до Лахішу. І послали за ним до Лахішу, — і вбили його там. 20 І повезли його на кóнях, і він був похований з батька́ми своїми в Давидовому Місті. 21 І взяв весь Юдин наро́д Азарію, — а він був віку шістнадцяти літ, — і настановили його царем замість батька його Амації. 22 Він збудував Елат, і вернув його Юді, як цар спочив зо своїми батьками. 23 П'ятнадцятого року Амації, сина Йоаша, Юдиного царя, зацарював Єровоам, син Йоаша, Ізраїлевого царя, у Самарії, на сорок і один рік. 24 І робив він зло в Господніх оча́х, не відступався від усіх гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля. 25 Він вернув Ізраїлеву границю відти, де йдеться до Гамату, аж до степово́го моря, за словом Господа, Бога Ізраїля, що говорив через раба Свого Йону, сина пророка Амміття, що з Гат-Гахеферу, 26 бо Господь побачив Ізраїлеву біду, дуже гірку́, і не було вже невіЛЬНОГО та вільного, і не було помічника́ Ізраїлеві. 27 Та не говорив Господь знищити Ізраїлеве ім'я́ з-під неба, і споміг їх рукою Єровоама, Йоашового сина. 28 А решта діл Єровоама та лицарськість його, як воював, і як вернув Юді Дамаск та Хамат в Ізраїлі, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. 29 І спочив Єровоам

із батьками своїми та з Ізраїлевими царями, а замість нього зацарював син його Захарій.

15 Двадцятого й сьомого року Єровоама, Ізраїлевого царя, зацарював Азарія, син Амації, Юдиного царя. **2** Він був віку шістнадцяти літ, коли зацарював, і царював в Єрусалимі п'ятдесят і два роки. А ім'я його матері — Єхолія, з Єрусалиму. **3** І робив він угодне в Господніх очах, усе так, як робив його батько Амація. **4** Тільки пагірки не були знищені, — народ ще приніс жертву та кадив на пагірках. **5** І вдарив Господь царя, і він був прокажений аж до дня своєї смерти, і сидів ув особному домі. А над домом був Йотам, царів син, — він судив народ Краю. **6** А решта діл Азарії та все, що він робив, — ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **7** І спочив Азарія з своїми батьками, і його поховали з його батьками в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Йотам. **8** Тридцятого й восьмого року Азарії, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Захарій, син Єровоама, на шість місяців. **9** І робив він зле в Господніх очах, як робили батьки його, — не відступився від гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля. **10** І вчинив змову на нього Шаллум, Явешів син, і бив його перед народом і вбив його, і зацарював замість нього. **11** А решта діл Захарія, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **12** Оце Господнє слово, що Він промовляв до Єгу, говорячи: „Сини чотирьох поколінь будуть сидіти тобі на Ізраїлевому троні“. І сталося так. **13** Шаллум,

Явешів син, зацарював тридцятого й дев'ятого року Уззійї, Юдиного царя, і царював місяць часу в Самарії.

14 І пішов Менахем, Гадіїв син, з Тірци, і прибув у Самарію, та й побив Шаллума, Явешового сина, в Самарії, і вбив його, і зацарював замість нього. **15** А решта днів Шаллума та змова його, яку він учинив був, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **16** Тоді побив Менахем місто Тіфсах та все, що в ньому, і границі його від Тірци, бо не відчиніло воно брами. І він вибив його, а все вагітне повитинав.

17 Тридцятого й дев'ятого року Азарії, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Менахем, Гадіїв син, на десять літ. **18** І робив він зле в Господніх очах, не вступився від гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля. За його днів **19** прийшов Пул, асирійський цар, на край. І дав Менахем Пулові тисячу талантів срібла, щоб його руки були з ним, щоб зміцнити царство в його руці. **20** А Менахем розклав це срібло на Ізраїля, на всіх вояків, щоб дати асирійському цареві, по п'ятдесят шеклів срібла від кожного чоловіка. І вернувся асирійський цар, і не стояв там у Краю. **21** А решта діл Менахема та все, що він робив, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **22** І спочив Менахем з батьками своїми, а замість нього зацарював син його Пекахія.

23 П'ятдесятого року Азарії, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Пекахія, син Менахемів, на два роки. **24** І робив він зло в Господніх очах, — не відступався від гріхів Єровоама, Неватового сина,

що вводив у гріх Ізраїля. **25** І вчинив на нього змову П'еках, син Ремалії, старшина його, і забив його в палаті царського дому, з Арговом та з Ар'єм, а з ним було п'ятдесят чоловіка з гілеадян. І він убив його, і зацарював замість нього. **26** А решта діл Пекахії та все, що він робив, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **27** П'ятдесятого й другого року Азарії, Юдиного царя, зацарював у Самарії над Ізраїлем Пеках, син Ремалії, на двадцять років. **28** І робив він зло в Господніх очах, — не відступався від гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля. **29** За днів Пекаха, Ізраїлевого царя, прийшов Тіглат-Піл'есер, цар асирійський, і взяв Іййона, і Авел-Бет-Мааху, і Йоноаха, і Кедеша, і Хацора, і Гілеада, і Галіла, увесь край Нефталимів, та й вигнав їх до Асирії. **30** А Осія, син Елин, склав змову на Пекаха, сина Ремалії, і вдарив його та й убив його, і зацарював замість нього двадцятого року Йотама, Уззійіного сина. **31** А решта діл Пекаха та все, що він зробив, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **32** Другого року Пекаха, сина Ремалії, Ізраїлевого царя, зацарював Йотам, син Уззійї, Юдиного царя. **33** Він був віку двадцяти й п'яти років, коли зацарював, і шістнадцять літ царював в Єрусалимі. А ім'я його матері — Єруша, Садокова дочка. **34** І робив він угодне в Господніх очах, — усе, що робив був його батько Уззійя, робив він. **35** Тільки пагірки не були знищені, — нарід іще приніс жертви та кадив на пагірках. Він збудував горішню браму Господнього дому. **36**

А решта діл Йотама та все, щó він зробив, — ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **37** За тих днів зачав Господь посилати на Юду Реціна, сирійського царя, та Пекаха, сина Ремалії. **38** І спочив Йотам із своїми батька́ми, і був похований з батьками своїми в Місті Давида, свого батька, а замість нього зацарював син його Ахаз.

16 Сімнадцятого року Пекаха, сина Ремалії, зацарював Ахаз, син Йотама, Юдиного царя. **2** Ахаз був віку двадцяти літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі шістнадцять років, і не робив угодного в оча́х Господа, Бога свого, як батько його Давид. **3** І ходив він дорогою Ізраїлевих царів, і навіть сина свого провів через огонь для Молоха, за гидотою тих народів, що Господь вигнав їх перед Ізраїлевими синами. **4** І прині́сив він жертву та кадив на па́гірках, і на згі́р'ях, та під усяким зеленим деревом. **5** Тоді прийшов Реці́н, сирійський цар, та Пеках, син Ремалії, Ізраїлів цар, на війну до Єрусалиму. І обляглі вони Ахаза, та не змогли́ звоювати. **6** Того ча́су Реці́н, сирійський цар, вернув Едомові Елата, і вигнав юдеї́в з Елоту. І едо́мляни прибу́лі до Елату, й осілися там, і живуть тут аж до цього дня. **7** І послав Ахаз послів до Ті́глат-Пелесера, асирійського царя, говорячи: „Я твій раб та син твій, — вийди й спаси мене з руки сирійського царя та з руки царя Ізраїлевого, що повстають на мене“. **8** І взяв Ахаз срібло та золото, зна́йдене в Господньому домі та в скарбни́цях дому царéвого, і послав дару́нка до асирійського царя. **9** І

послухав його асирійський цар. І пішов асирійський цар на Дамаск і взяв його, а його мешканців вигнав до Кіру, а Реціна вбив. **10** І пішов цар Ахаз назустріч Тіглат-Піл'есера, асирійського царя, до Дамаску, і побачив дамаського жертовника. І послав цар Ахаз до священика Урії подобу жертовника та взір його всієї його будови. **11** І збудував священик Урія жертовника, — як усе, що послав був цар Ахаз із Дамаску, так зробив священик Урія до приходу царя Ахаза з Дамаску. **12** І прибув цар із Дамаску, і побачив цар того жертовника, і приступив цар до жертовника, і приніс на ньому жертву. **13** І спалив він своє цілопалення та свою жертву хлібну, і вилив свою ливну жертву, і покропив кров'ю своїх мирних жертв того жертовника. **14** А мідяного жертовника, що перед Господнім лицем, він переставив із переднього боку храму, з-поміж жертовника та з-поміж Господнього дому, і поставив його на бік жертовника на північ. **15** І наказав цар Ахаз священикові Урії, говорячи: „На великому жертовнику пали ранішнє цілопалення та вечірню хлібну жертву, і цілопалення цареве та хлібну його жертву, і цілопалення всього народу Краю та хлібну їхню жертву, і їхні ливні жертви. І всю кров цілопалення та всю кров жертви покріпиш на нього. А щодо мідяного жертовника, то я розважу“. **16** І зробив священик Урія все так, як наказав був цар Ахаз. **17** А цар Ахаз повідрубав рами підстав, і відсунув із них умивальницю, і зняв море з мідяних волів, що під ним, і поставив його на камінну підлогу. **18** І

закритий суботній перехід, що збудували при храмі, і зовнішній царський вхід він обернув до Господнього дому задля асирійського царя. **19** А решта діл Ахаза, щó він зробив, ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **20** І спочив Ахаз із батьками своїми, і був похований з батьками своїми в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Хізкійя.

17 Дванадцятого року Ахаза, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Осія, син Елин, на дев'ять років. **2** І робив він зле в Господніх очáх, тільки не так, як ті Ізраїлеві царі, що були перед ним. **3** На нього вийшов Салманасар, цар асирійський, і Осія став йому за раба́, і давав йому даніну. **4** Та асирійський цар знайшов в Осії змову, що він посилав послів до Со, єгипетського царя, та не принóсив асирійському цареві данини, як рік-у-рік те робив був. І замкнув його асирійський цар, і зв'язав його в в'язничому домі. **5** І вийшов асирійський цар на весь Край, і прийшов до Самарії, й облягáв її три роки. **6** Дев'ятого року Осії асирійський цар здобув Самарію, та й вигнав Ізраїля до Асирії, і осадив їх у Халаху, і в Хаворі над річкою Гозан, і в містах Мідії. **7** І сталося, коли Ізраїлеві сини грішили проти Господа, Бога свого, що віпровадив їх з єгипетського краю з руки фараона, єгипетського царя, і боялися інших богів, **8** і ходили уставами тих народів, що Госпóдь повиганяв їх перед Ізраїлевими синами, та Ізраїлевих царів, які вони встановили, **9** а Ізраїлеві сини вимишляли на Господа, Бога свого, слова́, що не

були слухні, і будували собі пагірки по всіх своїх містах, від вартові башти аж до твердинного міста, **10** і ставили собі стовпи для богів та Астарти на кожному високому взгір'ї та під усяким зеленим деревом, **11** і кадили там на всіх пагірках, як ті люди, що Господь повиганяв перед ними, і робили злі речі, щоб гнівити Господа, **12** і служили бовванам, про яких Господь говорив їм: „Не будете робити цієї речі“, **13** то Господь засвідчив в Ізраїлі та в Юді через усіх Своїх пророків та всіх прозорлівців, говорячи: „Верніться з ваших злих доріг, і додержуйте Моїх заповідей, уставів Моїх, згідно зо всім Законом, якого Я наказав був вашим батькам, і якого послав до вас через Моїх рабів пророків“. **14** Та не слухали вони, і робили твердою свою шию, як шия їхніх батьків, що не вірили в Господа, Бога свого. **15** І нехтували вони постанови Його, і заповіта Його, що склав з їхніми батьками, і свідцтва Його, що засвідчив на них, і пішли за гидотою й марнотами, та за нардами, що були навколо них, про яких Господь наказав був їм не робити, як вони. **16** І полишили вони всі заповіді Господа, Бога свого, і зробили собі литого боввана, двох телят, і зробили Астарту, і вклонялися всьому небесному військові та служили Ваалові. **17** І вони переводили через огонь своїх синів та дочок своїх, і чарували чарами, і ворожили, і віддавалися робити зло в Господніх очах, щоб гнівити Його. **18** І сильно розгнівався Господь на Ізраїля, і відкинув їх від Свого лица, — не позостало нікого, тільки саме

Юдине плém'я. **19** Та й Юда не додержував заповідей Господа, Бога свого, — і ходили вони Ізраїлевими постановами, які вони встановіли. **20** І відвернувся Господь від усього Ізраїлевого насіння, і впокоряв їх, і давав їх у руку грабіжників, аж поки не кинув їх від лица Свого, **21** бо Ізраїль розірвав з Давидовим домом, і вони зробили царем Єровоама, Неватового сина, а Єровоам відвернув Ізраїля від Господа, і вводив їх у великий гріх. **22** І ходили Ізраїлеві сини в усіх Єровоамових гріхах, які він робив, не відступалися з того, **23** аж поки Господь не відкинув Ізраїля від лица Свого, як говорив був через усіх своїх рабів пророків. І пішов Ізраїль на вигнання з своєї землі до Асирії, і він там аж до цього дня. **24** І спровадив асирійський цар людей з Вавилону, і з Кути, і з Авви, і з Гамоту, і з Сефарваїму, й оселив по містах Самарії замість Ізраїлевих синів. І посіли вони Самарію, й осілися по містах її. **25** І сталося, на початку пробування їх там не боялися вони Господа, — і Господь послав на них левів, і вони нищили їх. **26** І сказали вони до асирійського царя, говорячи: „Ті люди, яких ти вигнав та оселив по містах Самарії, не знають прав Бога цього Краю, і Він послав на них оцих левів, і ось вони нищать їх, бо вони не знають права Бога цього Краю“. **27** І наказав асирійський цар, говорячи: „Відведіть туди одного зо священників, яких вигнали звідти, і підуть, і осядуть там, і він навчатиме їх права Бога цього краю“. **28** І прибув один із священників, яких вигнали з Самарії, й осівся в Бет-Елі, і він навчав

їх, як мають боятися Господа. **29** Та крім того кожен народ робив свого бога, і ставили їх у пагірковому місці, що робили попередні самаряни, кожен народ по своїх містах, де вони сиділи. **30** А вавилоняни зробили Суккот-Бенота, а кутяни зробили Нерегала, а гаматяни зробили Ашіму, **31** а авв'яни зробили Нівхаза та Тартака, а мешканці Сефарваїму палили синів своїх ув огні Адраммелехові й Анаммелехові, сефарваїмським богам. **32** І при тому вони боялися Господа, і настановили собі з-серед себе священників пагірків, і вони приносили їм жертви в пагірковому місці. **33** Вони боялися Господа, і богам своїм служили за правом тих народів, звідки повиганяли їх. **34** Аж до цього дня вони роблять за колишнім правом, — вони не бояться Господа, і не роблять за уставами своїми та за правом своїм, ані за Законом, ані за заповіддю, як наказав був Господь синам Якова, якому дав ім'я Ізраїля. **35** І склав Господь із ними заповіта, і наказав їм, говорячи: „Не будете боятися інших богів, і не будете вклонятися їм, і не будете служити їм, і не будете приносити жертв їм, **36** а тільки Господа, що вивів вас із єгипетського краю великою силою та витягненим раменом, Його будете боятися, і Йому будете вклонятися, і Йому будете приносити жертви. **37** І устави, і права, і Закону, і заповідь, які написав вам, будете додержувати, щоб виконувати по всі дні, а богів інших не будете боятися. **38** А заповіта, що Я склав із вами, не забудете, і не будете боятися інших богів, **39** а тільки Господа, Бога вашого,

будете боятися, і Він вирятує вас із руки всіх ваших ворогів“. 40 Та не послухали вони, бо все робили за своїм попереднім звичаєм. 41 І ті народи все боялися Господа, але служили боввінам своїм. Так само сини їхні та сини їхніх синів, — як робили батьки їхні, так роблять вони аж до цього дня.

18 І сталося третього року Осії, сина Елиного, Ізраїлевого царя, зацарював Єзекія, син Ахазів, цар Юдин. 2 Він був віку двадцяти й п'яти літ, коли зацарював, і царював в Єрусалимі двадцять і дев'ять літ. А ім'я його матері — Аві, дочка Захарія. 3 І робив він угодне в Господніх очах, усе так, як робив був його батько Давид. 4 Він понищив пагірки, і поламав стовпи для богів, і стяв Астарту, і розбив мідяного змія, якого зробив був Мойсей, бо аж до цих днів Ізраїлеві сини все кадили йому й кликали його: Нехуштán. 5 Він надіявся на Господа, Бога Ізраїля, і такого, як він, не було між усіма царями Юдиними, ані між тими, що були перед ним. 6 І міцно тримався він Господа, не відступався від Нього, і додержував заповіді Його, що наказав був Господь Мойсеєві. 7 І був Господь із ним, — у всьому, куди він ходив, він мав повбдження. І збунтувався він на асирійського царя, і не служив йому. 8 Він побив филистимлян аж до Аззі та границі її від вартової башти аж до твердинного міста. 9 І сталося четвертого року царя Єзекії, — це сьомий рік Осії, Елиного сина, Ізраїлевого царя, — пішов Салманасар, цар асирійський, на Самарію, та й обліг її. 10 І здобув він її по трьох роках: шостого

року Єзекії, — це дев'ятий рік Осії, Ізраїлевого царя, — була здобута Самарія. **11** І вигнав асирійський цар Ізраїля до Асирії, і попровадив їх у Халах, і в Хавор, над річку Газан, та до мідійських міст. **12** Це за те, що не слухалися вони голосу Господа, Бога свого, і переступали заповіта Його; усього, що наказав був Мойсей, раб Господній, вони ані не слухали, ані не робили. **13** А чотирнадцятого року царя Єзекії прийшов Санхерів, цар асирійський, на всі укріплені Юдині міста, та й захопив їх. **14** І послав Єзекія, цар Юдин, до царя асирійського, до Лахішу, говорячи: „Згрішив я! Відійди від мене, а що накладеш на мене, понесу.“ І наклав асирійський цар на Єзекію, Юдиного царя, три сотні талантів срібла та тридцять талантів золота. **15** І віддав Єзекія все срібло, знайдене в Господньому домі та в царевих скарбницях. **16** Того часу Єзекія відрубав золото з дверей Господнього дому та зо стовпів, що покрив був Єзекія, Юдин цар, золотом, і дав його асирійському цареві. **17** А асирійський цар послав із Лахішу до царя Єзекії головного командувача, і великого євнуха та великого чашника з великим військом до Єрусалиму. І пішли вони, і прийшли та й стали над водотягом горішнього ставу, що на битій дорозі до поля Валюшників. **18** І клікнули вони до царя, і до них вийшов Еліяким, син Хілкійї, начальник палати, і писар Шевна, та Йоах, син Асафів, канцлер. **19** І сказав до них великий чашник: „Скажіть Єзекії: Отак сказав великий цар, цар асирійський: Що це за надія, на яку ти надієшся?

20 Чи думаєш ти, що слово уст, то вже рада та сила до війни? На кóго тепер надієшся, що збунтувався проти мене? 21 Тепер оце ти надієшся собі опёртися на оту полáману очеретíну, на Єгипет, що коли хто опирається на неї, то вона вхóдить у долоню йому й продрíявлює її. Отакий фараон, цар єгипетський, для всіх, хто надіється на нього. 22 А коли ви скажете мені: Ми надіємось на Господа, Бога нашого, то чи ж Він не Той, що Єзекія понищив пáгірки Його та жёртівники Його, і сказав Юді та Єрусалимові: перед оцим тільки жёртівником будете вклонятися в Єрусалимі? 23 А тепер піди в зáклад із моїм паном, асси́рійським царем, і я дам тобі дві тисячі кóней, якщо ти зможеш собі дати на них верхівців. 24 І як же ти проженеш хоч однóго намісника з найменших слуг мого пана? А ти собі надієшся на Єгипет ради колесніць та верхівців! 25 Тепер же, чи без Господа прийшов я на це місце, щоб знищити його? Господь сказав був мені: Піди на той край та знищ його!“ 26 І сказав Еліяким, син Хілкійї, і Шевна та Йоах до великого чáшника: „Говори до своїх рабів по-арамéйському, бо ми розуміємо, і не говори з нами по-юде́йському в слух тих людей, що на мурі“. 27 І сказав до них великий чáшник: „Чи пан мій послав мене говорити ці слова́ до твого пана та до тебе? Хіба не до цих людей, що сидять на мурі, щоб із вами їсти вїй кал та пити свою сéчу?“ 28 І став великий чашник, і кликнув гучним голосом по-юдейському, і говорив і сказав: „Послухайте слово великого царя, царя аси́рійського:

29 Так сказав цар: Нехай не дурить вас Єзекія, бо він не зможе врятувати вас від руки його! **30** І нехай не запевняє вас Єзекія Господом, говорячи: Рятуючи, врятує вас Господь, і не буде дано цього міста в руку царя асирійського. **31** Не слухайте Єзекії, бо так сказав цар асирійський: Примиріться зо мною, та й вийдіть до мене, та й їжте кожен свій виноград та кожен фігу свою, і пийте кожен воду зо своєї копанки, **32** аж поки я не прийду й не візьму вас до краю такого ж, як ваш Край, до краю збіжжя та виноградного соку, до краю хліба та виноградників, до краю оливки, оливного соку та меду, — щоб ви жили й не вмирали! І не слухайте Єзекії, коли він намовляє вас, говорячи: Господь порятує нас! **33** Чи справді врятували боги тих народів, кожен свій край від руки асирійського царя? **34** Де боги Гамату та Арпаду? Де боги Сефарваїму, Гени та Івви? Чи врятували вони Самарію від моєї руки? **35** Котрий з-поміж усіх богів цих країв урятував свій край від моєї руки, — то невже ж Господь урятує Єрусалим від моєї руки?“ **36** І мовчав той народ, і не відповів йому ані слова, бо це був наказ царя, що сказав: „Не відповідайте йому!“ **37** І прийшов Еліяким, син Хілкїї, начальник палати, і писар Шевна, і Йоах, Асафів син, канцлер, із роздертими шатами, до Єзекії, і донесли йому слова великого чашника.

19 І сталося, як почув це цар Єзекія, то роздер свої шати та накрився веретою, і ввійшов до Господнього дому. **2** І послав він Еліякіма, начальника палати, і писаря Шевну, та старших із священників, покритих

верётами, до пророка Ісаї, Амосового сина. **3** І сказали вони до нього: „Так сказав Єзекія: Цей день — це день горя й картання та наруги! Бо підійшли діти аж до виходу утроби, та немає сили породити! **4** Може почує Господь, Бог твій, всі слова великого чашника, що його послав асирійський цар, пан його, на образі Живого Бога, і Господь, Бог твій, покарає за слова, які чув, а ти принесеш молитву за рештку, що ще знаходиться“. **5** І прийшли раби царя Єзекії до Ісаї. **6** І сказав їм Ісаї: „Так скажете вашому панові: Так сказав Господь: Не бійся тих слів, що почув ти, якими ображали Мене слуги асирійського царя! **7** Ось Я дам в нього духа, і він почує звістку, — і вернеться до свого краю. І Я вражу його мечем у його краї“. **8** І вернувся великий чашник, і знайшов асирійського царя, що воював проти Лівни, бо почув, що той рушив із Лахішу. **9** А коли він почув про Тіргаку, царя етіопського, таке: „Ось він вийшов воювати з тобою!“ то вернувся, і послав послів до Єзекії, говорячи: **10** „Так скажете до Єзекії, Юдиного царя, говорячи: „Нехай не збодить тебе Бог твій, що ти надієшся на Нього, кажучи: Не буде даний Єрусалим у руку асирійського царя. **11** Ось ти чув, що зробили асирійські царі всім краям, щоб учинити їх закляттям, а ти будеш урятований? **12** Чи врятували їх боги тих народів, яких понищили батьки мої: Гозана, і Харана, і Рецефа, і синів Едена, що в Телассарі? **13** Де він, цар Гамату, і цар Арпаду, і цар міста Сефарваїму, Гени та Івви?“ **14** І взяв Єзекія ті листи з руки послів, і прочитав їх, і ввійшов у

Господній дім. І Єзекія розгорну́в одного листа перед Господнім лицем. **15** І Єзекія молився перед Господнім лицем і сказав: „Господи, Боже Ізраїлів, що сидиш на херувімах! Ти Той єдиний Бог для всіх царств землі, Ти створив небеса́ та землю! **16** Нахили́, Господи, ухо Своє та й почуй! Відкрий, Господи, очі Свої та й побач, і почуй слова Санхеріва, що прислав ображати Живого Бога! **17** Справді, Господи, асирійські царі попусто́шили ті народи та їхній край. **18** І кинули вони їхніх богів на огонь, бо не боги вони, а тільки чин людських рук, дерево та камінь, і понищили їх. **19** А тепер, Господи, Боже наш, спаси нас від руки його, і нехай знають усі царства землі, що Ти Господь, Бог єдиний!“ **20** І послав Іса́я, Амосів син, до Єзекії, говорячи: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Я почув те, про що ти молився до Мене, про Санхеріва, царя асирійського. **21** Ось те слово, яке Господь говорив про нього: Горду́є тобою, сміється із тебе діві́ця, сіонська дочка́, вслід тобі головою хитає дочка́ Єрусалиму! **22** Кого лаяв ти та ображав, і на ко́го пови́щив ти голос та вгору́ підніс свої очі? — На Святого Ізраїлевого! **23** Через послів своїх Господа ти ображав та казав: Із безліччю своїх колесниць я вийшов на гóри високі, на боки Ливану, і позру́бую кедри високі його, добі́рні його кипаріси, і вийду аж на вершо́к його на нічліг, — у гущину́ його саду. **24** Я копаю та п'ю чужу воду, і стопо́ю своєї ноги повису́шую я всі єгипетські рі́ки! **25** Хіба ти не чув, що віддавна зробив Я оце, що за днів стародавніх Я це був створі́в? Тепер же спровадив

Я це, що ти нищиш міста поукріплювані, на купу румовищ обертаєш їх... 26 А мешканці їхні безсилі, настрашені та побентежені. Вони стали, як зілля оте польовé, мов трава зеленіюча, як трава на дахах, як попáлене збіжжя, яке не доспіло... 27 І сидіння твоє, і твій вихід та вхід твій Я знаю, і твоє проти Мене обурення. 28 За твоє проти Мене обурення, що гордіня твоя надійшла до ушей Моїх, то на нїздрі твої Я серезку привішу, а вудїло Моє — в твої уста, і тебе поверну́ Я тією дорогою, якою прийшов ти! 29 А оце тобі знак: їжте цього року збіжжя самосїйне, а другого року — саморóсле, а третього року — сїйте та жніть, і садїть виноградники, та й їжте їх плід. 30 А врятоване Юдиного дому, що лишилося, пустить коріння додолу, і свого плода́ дасть угóру. 31 Бо з Єрусалиму вийде позостáле, а рештки — від гори Сїону. Ревність Господа Саваота зробить це! 32 Тому́ так сказав Господь про асирійського царя: Він не ввійде до міста оцього, і туди він не кине стрілі, і щитом її не поперédить, і вáла на нього не вісипле! 33 Якою дорогою прїйде, то нею повéрнеться, у місто ж оце він не ввійде, говорить Господь! 34 І це місто Я обороню́ на спасіння його ради Себе та ради Давида, Мойого раба“! 35 І сталося тієї ночі, і вийшов Ангол Господній, і забив в асирійському табóрі сто й вісімдесят і п'ять тисяч. І повставали вони рано вранці, аж ось — усі мертві трупи! 36 А Санхерів, асирійський цар, рушив та й пішов, і вернувся й осівся в Нїневїї. 37 І сталося, коли він молився в

домі Нісроха, свого бога, то Адраммелех та Шар'ецер убили його мечём, а самі втекли до країю Арарат. А замість нього зацарював син його Есар-Хаддон.

20 Тими днями смертельно захворів був Єзекія. І прийшов до нього Іса́я, Амósів син, пророк, і сказав до нього: „Так сказав Господь: Заряди своїм домом, бо ти вмреш, а не відужаєш“. **2** А той відвернув обличчя своє до стіни, і помолився до Господа, говорячи: **3** „О, Господи, згадай же, що я ходив перед лицем Твоїм правдою та цілим серцем, і робив я добре в очах Твоїх“. І заплакав Єзекія ревним плачём. **4** І сталося, Іса́я не вийшов ще з серéдини міста, а до нього було Господнє слово, говорячи: **5** „Вернися, і скажеш до Єзекії, володаря Мого народу: Так сказав Господь, Бог батька твого Давида: Почув Я молитву твою, побачив Я сльозу́ твою! Ось Я вилікую тебе, — третього дня зійдеш ти до Господнього дому! **6** І до днів твоїх Я додам п'ятнадцять літ, і з руки асирійського царя врятую тебе та це місто, й обороню́ це місто ради Себе та ради раба Свого Давида“. **7** А Іса́я сказав: „Візьміть грудку фі́г“. І взяли й поклали на того гнояка́, — і він відужав... **8** І сказав Єзекія до Ісаї: „Який знак, що Господь мене вилікує, і що я третього дня зійду́ до Господнього дому?“ **9** І сказав Іса́я: „Ось тобі знак той від Господа, що Господь зробить ту річ, про яку говорив: Чого хочеш, — щоб пішла тінь уперед на десять ступенів, чи щоб верну́лася на десять ступенів?“ **10** І сказав Єзекія: „Легко тіні похилітися вперед на десять ступенів; ні, — а нехай тінь вернеться

назад на десять ступенів!“ **11** І клікнув пророк Ісая до Господа, і Він заверну́в тїнь на ступеня́х, де вона спускалася на ступені́ Ахазові, на десять ступенів... **12** Того ча́су послав Беродах-Бал'адан, син Бал'аданів, вавилонський цар, листá та дару́нка до Єзекії, бо прочув був, що Єзекія захворі́в. **13** І вислухав їх Єзекія, і показав їм усю скарбні́цю свою, — і срі́бло, і золото, і па́хощі, і добру оливу, і всю зброї́вню свою, і все, що знахо́дилося в його скарбни́цях. Не було речі, якої не показав би їм Єзекія в домі сво́їм та в усім володі́нні сво́їм. **14** І прийшов пророк Іса́я до царя Єзекії та й сказав до нього: „Що́ говорили ці люди? І звідки вони прийшли до тебе?“ А Єзекія сказав: „Вони прийшли з далекого кра́ю, з Вавилону“. **15** І той сказав: „Що́ вони бачили в домі тво́їм?“ І Єзекія сказав: „Усе, що в домі мо́їм, вони бачили, — не було речі, якої не показав би я їм у скарбни́цях сво́їх“, **16** І сказав Ісая до Єзекії: „Послухай Господнього слова: **17** Ось прихо́дять дні, і все, що́ в домі тво́єму, і що були зіб́рали батьки твої аж до цього дня, буде ві́несене до Вавилону. Нічого не позоста́неться, говорить Господь! **18** А з синів тво́їх, що вийдуть із тебе, яких ти поро́диш, де́кого заберуть, — і вони будуть є́внухами в палатах вавилонського царя!“ **19** І сказав Єзекія до Ісаї: „Добре Господне слово, яке ти сказав!“ І подумав собі: „Так, мир та безпека буде за мо́їх днів!“ **20** А решта ді́л Єзекії та вся лицарська́сть його, і як він зробив ста́ва та водотя́га, і впровадив воду до міста, — ото вони написані в Книзі Хроні́ки Юдиних царів. **21** І спочив

Езекія зо своїми батьками, а замість нього зацарював син його Манасія.

21 Манасія був віку дванадцяти літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі п'ятдесят і п'ять літ. А ім'я його матері — Хевці-Ваг. **2** І робив він зло в Господніх очах, за гидотою тих народів, яких Господь повиганяв з-перед обличчя Ізраїлевих синів. **3** І він знову побудував пагірки, що їх винищив був його батько Езекія, і понаставляв жертовників Ваалові, і зробив Астарту, як зробив був Ахав, Ізраїлів цар, і вклонявся всім небесним світілам та служив їм. **4** І побудував він жертовники в Господньому домі, про якого сказав був Господь: „В Єрусалимі покладу Я Ім'я Своє!“ **5** І побудував він жертовники для всіх небесних світил на обох подвір'ях Господнього дому. **6** І він перепровадив свого сина через огонь, і гадав, і ворожив, і настановив викликувачів духів померлих та духів віщих, і багато робив зла в очах Господа, щоб гнівити Його. **7** І поставив він боввана Астарті, якого зробив, у домі, про якого Господь сказав був до Давида та до сина його Соломона: „У цьому домі та в Єрусалимі, що його Я вибрав зо всіх Ізраїлевих племен, покладу Я Ім'я Своє навіки! **8** І більше не мандруватиме Ізраїлева нога з тієї землі, яку Я дав їхнім батькам, якщо тільки вони будуть пильнувати робити все так, як наказав Я їм, та весь Закон, що наказав їм Мій раб Мойсей“. **9** Та не послухалися вони. І Манасія звів їх до того, щоб робити гірше від тих народів, яких Господь вигубив з-перед обличчя

Ізраїлевих синів. **10** І говорив Господь через Своїх рабів пророків, кажучи: **11** „За те, що Манасія, цар Юдин, зробив ці гидоти, учинив гірше від усього, щó робили були аморéяни, що були перед ним, і ввів у гріх також Юду божкáми своїми, **12** тому так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Ось Я навóджу таке зло на Єрусалим та на Юду, що в кожного, хто почує про це, задзвеніть в обох вóхах! **13** І протягну́ Я на Єрусалим мірку Самарії, та вагу Ахавого дому, і вітру Єрусалим, як витирають миску: витер і перевернув її догорі дном! **14** І Я покину останок наділу Мого, і дам їх у руку їхнім ворогам, і вони будуть на грабіж та на здобич для всіх їхніх ворогів, **15** тому́, що вони робили зло в Моїх очáх, і все гнівíли Мене він дня, коли вийшли їхні батьки з Єгипту, й аж до дня цього“ ... **16** А також Манасія пролив дуже багато невинної крóви, аж наповнив нею Єрусалим від входу до входу, окрім свого грíхá, що ввів у гріх Юду, щóб чинити зле в Господніх очáх. **17** А решта діл Манасії, та все, щó він зробив, і гріх його, яким він грíшив, ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **18** І спочив Манасія з батьками своїми, і був похований в садку́ свого дому, в Уззиному садку́, а замість нього зацарював син його Амóн. **19** Амóн був віку двадцяти й двох років, коли він зацарював, і царював він в Єрусалимі два роки. А ім'я його матері — Мешуллет, дочкá Харуца з Йотви. **20** І робив він зло в Господніх очáх, як робив його батько Манасія. **21** І ходив він усією тією дорогою, якою ходив його бáтько, і служив тим

бовва́нам, яким служив батько його, і вклонявся їм. **22** І покинув він Господа, Бога батьків своїх, і не ходив Господньою дорогою. **23** І вчинили змову слуги Амона на нього, і вбили царя в його домі. **24** Та наро́д Краю перебив усіх змóвників на царя Амона. І народ настановив царем Кра́ю замість нього сина його Йосію. **25** А решта діл Амона, усе, що́ робив він, ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **26** І поховали його в його гробі в Уззиному садку́, а замість нього зацарював син його Йосія.

22 Йосія́ був віку восьми літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі тридцять і один рік. А ім'я його матері Єдида, дочка́ Адаї з Боцкату. **2** І робив він угодне в Господніх оча́х, і ходив усією дорогою свого батька Давида, і не вступався ані праворуч, ані ліворуч. **3** І сталося вісімнадцятого року царя Йосії, послав цар Шафана, сина Ацалії, Мешулламового сина, писаря, до Господнього дому, говорячи: **4** „Піди до Хілкїї, первосвященика, і нехай перелічить те срібло, що́ знéсене до Господнього дому, що́ зібрали від народу сторожі поро́га. **5** І нехай дадуть його на руку викона́вцям роботи, поставленим у Господньому домі, а ті нехай дадуть його тим, хто працює в Господньому домі, щоб направляти ушко́дження хра́му, — **6** тесляра́м, і будівні́чим, і муляра́м, щоб купувати дерево та тэсане ка́міння на напра́ву хра́му. **7** Тільки нехай не облічуютьс́я з ними про те срібло, що́ да́не на їхню руку, бо чесно вони роблять“. **8** І сказав Хілкїя, первосвященик, до писаря Шафана:

„Я знайшов у Господньому домі Книгу Закону!“ І дав Хілкїя ту Книгу Шафанові, і той перечитав її.

9 І ввійшов писар Шафан до царя, і приніс цареві вістку, і сказав: „Раби твої висипали те срібло, що знайдене в домі, і дали його на руку виконавцям роботи, поставленим у Господньому домі“. **10** І доніс писар Шафан цареві, говорячи: „Священик Хілкїя дав мені книгу“. І Шафан перечитав її перед царем. **11** І сталося, як цар почув слова Книги Закону, то роздер свої шати... **12** І наказав цар священикові Хілкїї, і Ахікамові, Шафановому синові, і Ахборові, Міхаїному синові, і писареві Шафанові, і Асаї, царевому слугі, говорячи: **13** „Ідіть, зверніться до Господа про мене й про народ, та про всього Юду, про слова цієї знайденої книги. Великий бо гнів Господній, що запалився на нас за те, що батьки наші не слухалися слів цієї книги, щоб робити все, що написано про нас“. **14** І пішов священик Хілкїя, і Ахікам, і Ахбор, і Шафан, і Асая до пророчиці Хулди, жінки Шаллума, сина Тікві, сина Хархасового, сторожа шат, — вона сиділа в Єрусалимі, на Новому Місті, — і говорили до неї. **15** А вона сказала до них: „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Скажіть чоловікові, що послав вас до мене: **16** Так говорить Господь: Ось Я наведу лихо на оце місце та на мешканців його, усі слова тієї книги, що читав Юдин цар, **17** за те, що вони покинули Мене, і кадили іншим богам, щоб гнівити Мене всім ділом своїх рук. І розпалівся Мій гнів на це місце, — і він не погасне! **18** А Юдиному цареві, що послав

вас звернутися до Господа, скажете йому так: Так говорить Господь, Бог Ізраїлів, — ті слова, які ти чув: **19** За те, що зм'якло твоє серце, і ти впокорівся перед Господнім лицем, коли почув, що Я говорив про це місце та про мешканців його, що вони стануть спустошенням та прокляттям, і що ти роздер шати свої та плакав перед Моїм лицем, то Я також почув, — говорить Господь. **20** Тому то Я прилучу тебе до батьків твоїх, і ти будеш прилучений до гробів своїх у мирі, і очі твої не побачать усього того лиха, що Я наводжу на оце місце“. І вони принесли цю вістку цареві.

23 А цар послав, і зібрали до нього всіх старших Юди та Єрусалиму. **2** І ввійшов до Господнього дому цар та кожен муж Юди, а з ним усі мешканці Єрусалиму, і священики, і пророки, і весь народ від малого й аж до великого, і він прочитав до їхніх ушей усі слова Книги Заповіту, знайденої в Господньому домі. **3** І став цар на підвищенні, і склав заповіта перед Господнім лицем, щоб ходити за Господом та додержувати заповіді Його, і свідчення Його, і постанови Його всім серцем та всією душею, щоб виконати слова того заповіту, що написані в тій книзі. І весь народ пристав до заповіту. **4** І наказав цар Хілкїї, великому священикові, й іншим священикам та сторожам порόга, щоб повинесли з Господнього храму всі речі, зроблені для Ваала та для Астарті, та для всіх небесних світил. І він попалів їх поза Єрусалимом на кедронських полях, а їхній порошок відніс до Бет-

Елу. **5** І він поскидав жерців, що їх понаставляли були Юдині царі, і що вони кадили на пагірках по Юдиних містах та в околицях Єрусалиму, і кадили для Ваала, і для сонця, і для місяця, і для планет, і для всіх небесних світил. **6** І він виніс Астарту з Господнього дому поза Єрусалим до кедронської долини, та й спалив її в кедронській долині, і стер на поро́х, а її поро́х кинув на гробі звичайних людей. **7** І він порозбивав доми культу блудодійників, що були при Господньому домі, де жінкі ткали завісу для Астарті. **8** І він віпровадив усіх священників з Юдиних міст, і опоганив пагірки, де священники кадили, від Геви аж до Беер-Шеви, і порозбивав пагірки брам, що були при вході брами Ісуса, зверхника міста, що ліворуч тому́, хто входив до брами міста. **9** Але священники пагірків не входили до Господнього жертовника в Єрусалимі, а тільки їли прісне серед своїх братів. **10** І він опоганив місце ставлення на огні, що в долині Гінномового сина, щоб ніхто не переводив через огонь сина свого та дочку свою для Молоха. **11** І він повідставляв коні, яких давали Юдині царі для сонця, від входу до Господнього дому, при кімнаті євнуха Нетан-Мелеха, що був у Парварімі, а колесниці сонця попалів ув огні. **12** А жертовники, що були на даху Ахазової горниці, що поробили Юдині царі, та жертовники, що поробив Манасія на двох подвір'ях Господнього дому, цар порозбивав. І він звідти побіг, і кинув їхній поро́х до кедронського пото́ку. **13** А пагірки, що навпроти Єрусалиму, праворуч гори Згуби, які побудував був

Соломон, Ізраїлів цар, для Астарті, гидóти сидóнської, і для Кемота, гидóти моавської, і для Мілкома, гидóти Аммонових синів, цар попогáнював. **14** І він порозбивав стовпи для богів, і постинав посвячені дерева, а їхнє місце наповнив людськими кісткáми. **15** А також жертівника, що в Бет-Елі, пáгírка, що зробив був Єровоам, син Неватів, що ввів у грíх Ізраїля, також жéртівника цього та цього пáгírка він розбив, і спалив того пáгírка та стер на пóрох, і Астáрту спалив. **16** І обернóвся Йосія, та й побачив гробí, що були там на горі. І послав він, і позабирав кості з гробів, і попалів на жертівнику, — і опогáнив його, за словом Господнім, яке клікав був Божий чоловік, що прорікав оці речі. **17** І сказав цар: „Щó це за надгрóбок, що я бачу?“ А люди того міста сказали йому: „Це надгрóбок Божого чоловіка, що прийшов з Юдеї й прорік оці речі, які зробив ти на жéртівнику в Бет-Елі“. **18** А він сказав: „Дайте йому спóкій, — нехай ніхто не рухає костéй його“. І зберегли його кості, кості того пророка, що прийшов був із Самарії. **19** А також усі домí пáгírків, що по самарійських містах, що поробили були Ізраїлеві царі, щоб гнівíти Господа, Йосія понищив, і зробив з ними те саме, що зробив у Бет-Елі. **20** І порізав він усіх священників пáгírків, що були там, на жертівниках, і попалив на них лóдські кості, та й вернувся до Єрусалиму. **21** І наказав цар усьому нарóдові, говорячи: „Справте Пасху для Господа, вашого Бога, як написано в оцй Книзі Заповіту“. **22** Бо не справлялася ця Пасха

від днів суддів, що судили Ізраїля, по всі дні царів Ізраїлевих та царів Юдиних. **23** І тільки вісімнадцятого року царя Йосії справлялася Пасха для Господа в Єрусалимі. **24** А також викликачів духів померлих, і духів віщих, і домовіх божків, і бовванів, і всякі гидоти, що появилися в Юдинім краї та в Єрусалимі, повиніщував Йосія, щоб поставити слова Закону, написані в книзі, що знайшов священник Хілкія в Господньому домі. **25** А такого царя, як він, не було перед ним, що навернувся б до Господа всім своїм серцем, і всією душею своєю, і всією силою своєю, за всім Мойсеевим Законом, і по ньому не повставав такий, як він. **26** Тільки не спинився Господь від ревности Свого великого гніву, яким запалився Його гнів на Юду за всі огірчення, якими гнівів Його Манасія. **27** І сказав Господь: „Також Юду відкину Я від лица Свого, як відкинув Я Ізраїля, і відкину це місто, яке вибрав, Єрусалим, та цей храм, про який Я сказав: Ім'я Моє буде там!“ **28** А решта діл Йосії та все, що він робив, — ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **29** За його днів пішов фараон Нехо, єгипетський цар, на асирійського царя, на річку Єфрат. І вийшов цар Йосія навпроти нього, та той убив його в Мегіддо, коли він побачив його... **30** І його раби повезли його мертвого з Мегіддо, і привезли його до Єрусалиму, і поховали його в гробівці його. А народ краю взяв Єгоахаза, сина Йосії, і помазали його, та й настановили його царем замість його батька. **31** Єгоахаз був віку двадцяти й трьох літ, коли він

зацарював, і царював в Єрусалимі три місяці. А ім'я його матері — Хамуталь, дочка Єремії, з Лівни. **32** І робив він зло в Господніх очах, усе так, як робили його батьки. **33** І фараон Нехо зв'язав його в Рівлі, в гаматському краї, щоб він не царював в Єрусалимі, і наклав кару на цей край, — сто талантів срібла та талант золота. **34** А царем настановив фараон Нехо Ел'якіма, сина Йосії, замість батька його Йосії, і змінив ім'я його на Єгояким. А Єгоахаза він узяв, і той прибув до Єгипту та й помер там. **35** І Єгояким давав фараонові срібла та золота; тільки розклав це на край, щоб давати те срібло на фараонів наказ, — він стягав те срібло та золото з народу краю за оцінкою землі кожного, щоб віддати фараонові Нехо. **36** Єгоякім був віку двадцяти й п'яти літ, коли він зацарював, і одинадцять років царював в Єрусалимі. А ім'я його матері — Зевуда, дочка Педаї, з Руми. **37** І робив він зло в Господніх очах, усе так, як робили батькі його.

24 За його днів прийшов Навуходонсор, цар вавилонський, а Єгоякім був йому три роки невільник, та потім збунтувався на нього. **2** А Господь послав на нього орди халдів, і орди сирійські, і орди моавські, та орди синів Аммона. І він послав їх на Юду, щоб вигубити їх за словом Господа, що Він говорив через рабів Своїх пророків. **3** Тільки на наказ Господа сталося це на Юду, щоб відкинути його від лица Його за гріхи Манасії, за все, що він робив, **4** а також за неповинну кров, яку він

пролив, і наповнив Єрусалим неповинною кров'ю; і не хотів Господь простити. 5 А решта Єгояхімових діл, та все, що він робив, — ото вони описані в Книзі Хроніки Юдиних царів. 6 І спочив Єгояхим зо своїми батьками, а замість нього зацарював син його Єгояхін. 7 І більше вже не виходив єгипетський цар зо свого країю, бо вавилонський цар забрав усе від Єгипетського потоку аж до річки Ефрату, усе, що належало єгипетському цареві. 8 Єгояхін був віку вісімнадцяти літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі три місяці. А ім'я його матері — Нехушта, дочка Елнатана, з Єрусалиму. 9 І робив він зло в Господніх очах, усе так, як робив його батько. 10 Того часу прийшли до Єрусалиму раби Навуходонóсора, царя вавилонського, і місто попало в облóгу. 11 І прийшов Навуходонóсор, вавилонський цар, на місто, а його раби облягáли його. 12 І вийшов Єгояхін, цар Юдин, до вавилонського царя, він та мати його, і слуги його, і князі його, і ёвнухи його, — і вавилонський цар узяв його восьмого року свого царюва́ння. 13 І позабрав він звідти всі скарби́ Господнього дому та скарби́ дому царёвого, і повідрóбував всі золоті речі, які поробив був Соломóн, цар Ізраїлів, у Господньому храмі, як говорив Господь. 14 І повивóдив він увесь Єрусалим, і всіх князів, і всіх лицарів військóвих, — десять тисяч пішло до неволі, — і всіх тёслів та ковалів. Не позоставив нікого, окрім нуждénного народу Краю... 15 І він вивів до Вавилону Єгояхіна та царёву матір, і царських жінóк, і його ёвнухів,

і видатних у краї, — усіх вівпровадив у неволю з Єрусалиму до Вавилону. **16** І всіх військових, сім тисяч, і теслів та ковалів тисячу, усіх лицарів, що займалися війною, — вивів їх вавилонський цар у неволю до Вавилону. **17** А царем настановив вавилонський цар Маттанію, дядька Єгояхіна, замість нього, і перемінив ім'я його на Седекію. **18** Седекія був віку двадцяти й одного року, коли він зацарював, і він царював в Єрусалимі одинадцять років. А ім'я його матері — Хамуталь, дочка Єремії з Лівни. **19** І робив він зло в Господніх очах, усе так, як робив був Єгояхим. **20** Бо за Господній гнів сталося це на Єрусалим та на Юду, і Він відкинув їх від Свого лиця. І Седекія збунтувався проти вавилонського царя.

25 І сталося дев'ятого року його царювання, десятого місяця, десятого дня місяця, прийшов Навуходонсор, цар вавилонський, він та все військо його, на Єрусалим, і розтаборився проти нього, і побудували проти нього вала навколо. **2** І було місто в облозі аж до одинадцятого року царя Седекії. **3** Дев'ятого дня місяця настав сильний голод у місті, і не було хліба для народу краю. **4** І пробитий був пролім у мурі міста, і всі вояки повтікали вночі дорогою брами між двома мурами, що при царському садку, бо халдеї були при місті навколо. А цар утік дорогою в степ. **5** А халдейське військо погналося за царем, та й догнали його в ерихонських степах, а все його військо розпоршилося від нього. **6** І схопили царя, і відвели його до вавилонського царя до Рівли, і там його той

засудив. 7 А синів Седекії зарізали на його очáх, а очі Седекії він вибрав, і скував його двомá мідяніми кайданами, та й відвів його до Вавилóну... 8 А п'ятого місяця, сьомого дня місяця, — це дев'ятнадцятий рік царя Навуходонóсора, вавилонського царя, — прийшов до Єрусалиму Невузар'адан, начальник царськóї сторожі, слуга вавилонського царя. 9 І він спалив дím Господній та дím царéвий, і всі домí в Єрусалимі, і кожен великий дím спалив огнем. 10 І мури навколо Єрусалиму порозбивáло все халдейське вíйсько, що було з начальником царськóї сторожі. 11 А решту народу, що позостався в місті, і тих, що перебігли до вавилонського царя, і решту прóстого люду повиганяв Невузар'адан, начальник царськóї сторожі. 12 А з біднотí Краю начальник царськóї сторожі позоставив декого за винярів та за рíльників. 13 А мідяні стовпí, що в Господньому домі, і підста́ви, і мідяне море, що в Господньому домі, халдеї поламали, і відне́сли їхню мідь до Вави лону. 14 І гóрнята, і лопáтки, і ножі, і ложки, і ввесь мідяний пóсуд, що вживається при службі, позабирáли. 15 І кадíльниці, і ча́ші, усе, що було золоте — забрав золото, а що було срібне — срібло взяв начальник царськóї сторожі. 16 Два стовпí, одне море та ті підстави, що Соломон поробив був для Господнього дому, — не було й ваги для всіх цих речéй! 17 Вісімнадцять ліктів високі́сть одного стовпа й одна мідяна ма́ковиця, а високі́сть ма́ковиці — три лікті, та мере́жка, і гранáтові яблука на ма́ковиці навколо, усе мідь. І для

другого стовпа з мережкою — так само. **18** І начальник царської сторожі взяв Сераю, первосвященника, і Цефанію, другого священника, та трьох сторожів пороба. **19** А з міста взяв він одного євнуха, що був начальником над військовими, та п'ять чоловіка з тих, що бачать цареве обличчя, що були знайдені в місті, і писаря, зверхника військових відділів, що записував народ краю до військових відділів, і шістдесят чоловіка з народу краю, що знаходилися в місті. **20** І позабирав їх Невузар'адан, начальник царської сторожі, і відвів їх до вавилонського царя, до Рівлі. **21** І вдарив їх вавилонський цар, і повбивав їх у Рівлі, у гаматовому краї. І пішов Юда на вигнання з своєї землі. **22** А народ, що позостався в Юдиному краї, якого позоставив Навуходонсор, вавилонський цар, то настановив над ним Гедалію, сина Ахікама, Шафанового сина. **23** І почули всі військові зверхники, вони та люди, що вавилонський цар настановив Гедалію, то поприходили до Гедалії до Міцпи і Ізмаїл, син Нетаніїн, і Йоханан, син Кареахів, і Серая, син нетофатянина Танхумета, і Язанія, син маахатянина, вони та їхні люди. **24** І присягнув Гедалія їм та їхнім людям, і сказав їм: „Не бійтеся бути підданими халдейцям, осядьте в Краї та служіть вавилонському цареві, — і буде вам добре!“ **25** І сталося сьомого місяця, прийшов Ізмаїл, син Нетанії, Елішамового сина, з царського насіння, та десять мужів із ним, і вдарили вони Гедалію, — і він помер, і юдеїв, і халдеїв, що були з ними в Міцпі. **26** І знявся весь народ,

від малóго й аж до великого, та зверхники військ, і пішов до Єгипту, бо боявся халдеїв. 27 І сталося тридцятого й сьомого року неволі Єгояхіна, Юдиного царя, дванадцятого місяця, двадцять сьомого дня місяця, Евіл-Меродах, цар вавилонський, у році свого запарювання, змилювався над Єгояхіном, Юдиним царем, і вивів його з дому ув'язнення. 28 І він говорив із ним ласкаво, і поставив трóна його понад трона царів, що були з ним у Вавилоні. 29 І змінив в'язничну одежу його, і він за́вжди їв хліб перед ним по всі дні свого життя. 30 А їжа його, їжа стала, видавалася йому від царя, щоденне щоденно, по всі дні його життя.

1 хроніки

1 Адам, Сиф, Енош, **2** Кенан, Магалал'їл, Яред, **3** Енох, Метушелах, Ламех, **4** Ной, Сим, Хам та Яфет. **5** Сини Яфетові: Гомер, і Магог, і Мадай, і Яван, і Тувал, і Мешех, і Тірас. **6** А сини Гомерові: Ашкеназ і Діфат, і Тогарма. **7** А сини Яванові: Еліша й Таршіша, кіттjани й роданяни. **8** Сини Хамові: Куш і Міцраїм, Пут і Ханаан. **9** А сини Кушеві: Шева, і Хавїла, і Савта, і Раама, і Савтеха. А сини Рамині: Шева й Дедан. **10** А Куш породив Німрода, — він зачав бути вєлетом на землі. **11** А Міцраїм породив лудян, і анам'ян, і легав'ян, і нафтух'ян, **12** і патрусян, і каслух'ян, що вийшли звідти филистїмляни, і кафторян. **13** А Ханаан породив Сидона, свого первородженого, і Хета, **14** і євусеянина, і амореянина, і гіргашеянина, **15** і хіввеянина, і аркеянина, і сінеянина, **16** і арвадянина, і цемарянина, і хаматянина. **17** Сини Симові: Елам, і Ашшур, і Арпахшад, і Луд, і Арам. Сини Арамові: і Уц, і Хул, і Гетер, і Мешех. **18** А Арпахшад породив Шалаха, а Шалах породив Евера. **19** А Еверові народилося двоє синів, — ім'я однóму Пелег, бо за його днів була поділена земля, а ім'я брата його — Йоктан. **20** А Йоктан породив Алмодада, і Шелефа, і Хацармавета, і Єраха, **21** і Гадорама, і Узала, і Діклу, **22** і Евала, і Авімаїла, і Шеву, **23** і Офіра, і Хавїлу, і Йовава, — усі вони сини Йоктанові. **24** Сим, Арпахшад, Шелах, **25** Пелег, Реу, **26** Серуг, Нахор, Терах, **27** Аврам, він же Авраам. **28** Сини Авраамові: Ісак та Ізмаїл. **29** Оце їхні нащадки: первороджений Ізмаїлів Невайот, і Кедар,

і Адбеїл, і Мівсам, **30** Мішма, і Дума, Масса, Хадад, і Тема, **31** Єтур, Нафіш, і Кедема, — оце вони сини Ізмаїлові. **32** А сини Кетури, Авраамової наложниці: вона породила Зімана, і Йокшана, і Медана, і Мідіяна, і Їшбака, і Шуаха. А Йокшанові сини: Шева й Дедан. **33** А Мідіянові сини: Ефа, і Ефер, і Ханох, і Авіда, і Елдаа, — ці всі сини Кетури. **34** А Авраам породив Ісака. Ісакові сини: Ісав і Ізраїль. **35** Ісавові сини: Еліфаз, Реуїл, і Єуш, і Йалам, і Кора. **36** Сини Еліфазові: Теман і Омар, Цефі й Гатам, Кеназ і Тімна, і Амалік. **37** Сини Реуїлові: Нахат, Зерах, Шамма й Мізза. **38** А сини Сеїрові: Лотан, і Шовал, і Ців'он, і Ана, і Дішон, і Ецер, і Дішан. **39** А сини Лотанові: Хорі, і Гомам, і Ахот, Лотан, Тімна. **40** Сини Шовалові: Ал'ян, і Манахат, і Евал, Шефі, і Онам. А сини Ців'онові: Айя й Ана. **41** А сини Аніні: Дішон. А сини Дішонови: Хамран, і Ешбан, і Їтран, і Керан. **42** Сини Ецерові: Білган, і Зааван, Яакан. Сини Дішонови: Уц та Аран. **43** А оце царі, що царювали в Едомовому краї перед зацарюванням царя в Ізраїлевих синів: Бела, Беорів син, а ім'я його міста — Дінгава. **44** І помер Бела, а замість нього зацарював Йовав, Зерахів син з Боцри. **45** І помер Йовав, а замість нього зацарював Хушам із краю теманянина. **46** І помер Хушам, а замість нього зацарював Гадад, Бедадів син, що побив був Мідіяна на Моавському полі, а ім'я місту його Авіт. **47** І помер Гадад, а замість нього зацарював Самла з Масреки. **48** І помер Самла, а замість нього зацарював Саул з Рехевот-Ганнагару. **49** І помер Саул, а замість нього зацарював

Баал-Ханан, син Ахборів. **50** І помер Баал-Ханан, а замість нього зацарював Гадад, а ім'я його міста — Раї, а ім'я жінки його — Мегетав'їл, дочка Матреда, дочки Ме-Загавової. **51** І помер Гадад. І були потому провідники Едому: провідник Тімна, провідник Ал'я, провідник Єтет, **52** провідник Оголівама, провідник Ела, провідник Пінон, **53** провідник Кеназ, провідник Теман, провідник Мівцар, **54** провідник Магдіїл, провідник Ірам, — оце провідники Едому.

2 Оце Ізраїлеві сини: Рувім, Симеон, Левій, і Юда, Іссахар, і Завулон, **2** Дан, Йосип, Веніамін, Нефталім, Гад і Асир. **3** Юдині сини: Ер, і Онан, і Шела, — троє народилися йому від ханаанянки Бат-Шуї. І був Ер, Юдин первороджений, нечестивий в очах Господа, — і Він забив його. **4** А Тамар, невістка його, породила йому Пореца та Зеваха, — усіх Юдиних синів п'ятеро. **5** Сини Перецові: Хецрон та Хамул. **6** А сини Зерахові: Зімір, і Етан, і Геман, і Калкол, і Дера, — усіх їх п'ятеро. **7** А Кармієві сини: Ахар, що напровадив біду на Ізраїля, що спроневірився в залятті. **8** А сини Етанові: Азарія. **9** А сини Хецронові, що народилися йому: Ерахмеїл, і Рам, і Келувай. **10** А Рам породив Аммінадава, а Аммінадав породив Нахсона, начальника синів Юдиних. **11** А Нахшон породив Салму, а Салма породив Боаз, **12** а Боаз породив Оведа, а Овед породив Єссей. **13** А Єссей породив свого первородженого Еліава, і Авінадава другого, і Шім'у третього, **14** Натаніїла четвертого, Раддая п'ятого, **15** Оцема шостого, Давида сьомого.

16 А їхні сестри: Церуя й Авідаїл. А Церуїні сини: Авшай, і Йоав, і Аса-Ел, — усіх троє. **17** А Авігаїл породила Амасу, а батько Амасин — їшмеелянин Єтер. **18** А Калев, Хецронів син, породив зо своєю жінкою Азувою та з Еріот дітей. А оце сини її: Єшер, і Шовав, і Ардон. **19** І померла Азува, а Калев узяв собі Ефрату, і вона породила йому Хура. **20** А Хур породив Урі, а Урі породив Бецалїїла. **21** А потому прийшов Хецрон до дочкї Махіра, Гїлеадового батька, і він узяв її, — а він був віку шостидесяти років, — і вона породила йому Сегува. **22** А Сегув породив Яїра, і він мав двадцять і три місті в гїлеадському краї. **23** Але Гешур та Арам забрали від них Яїрові оселі, Кенат та залежні від нього міста, шістдесят міст. Усе це сини Махіра, Гїлеадового батька. **24** А по Хецроновій смерті прийшов Калев до Єфрати, і Хецронова жінка Авїя породила йому Ашхура, батька Текої. **25** А сини Єрахмеїла, Хецронового перворóдженого, були: перворóджений Рам, і Буна, і Орен, і Оцем, Ахїя. **26** І булá в Єрахмеїла інша жінка, а ім'я їй Атара, — вона мати Онама. **27** А сини Рама, Єрахмеїлового перворóдженого, були: Маац, і Ямін, і Екер. **28** А сини Онамові були: Шаммай, і Яда. А сини Шаммая: Надав та Авішур. **29** А ім'я Авішуровій жінці — Авїхаїл, і вона породила йому Ахбана та Молїда. **30** А сини Надавові: Селед та Аппаїм, а Селед помер без дітей. **31** А сини Аппаїмові: Їш'ї, А сини Їш'ї: Шешан. А сини Шешанові: Ахлай. **32** А сини Яди, Шаммаєвого брата: Єтер і Йонатан. І помер Єтер без

дітей. **33** А Йонатанові сини: Пелет, і Заза, — оце були сини Єрахмеїлові. **34** А в Шешана не було синів, а тільки дочки. Був у Шешана раб єгїптянин, а ім'я йому Ярха. **35** І дав Шешан рабові своєму Ярсі свою дочку за жінку, і вона породила йому Аттая. **36** А Аттай породив Натана, а Натан породив Завада, **37** А Завад породив Ефлала, а Ефлал породив Оведа. **38** А Овед породив Єгу, а Єгу породив Азарію, **39** а Азарія породив Хелеца, а Хелец породив Ел'асу. **40** А Ел'аса породив Сісмая, а Сісмай породив Шаллума. **41** А Шаллум породив Єкамію, а Єкамія породив Елішаму. **42** А сини Калева, Єрахмеїлового брата: Меша, його первороджений, він батько Зіфа. І сини Мареші, Хевронового батька. **43** А Хевронові сини: Корах, і Таппуах, і Рекем, і Шама. **44** А Шама породив Рахама, Єракеамового батька, а Рекем породив Шаммая. **45** А сини Шаммаєві: Маон, а Маон був основник Бет-Цуру. **46** А Ефа, наложниця Калева, породила Харана, і Моцу, і Газеза. А Харан породив Газеза. **47** А сини Єгдаєві: Регем, і Йотам, і Гешан, і Фелет, і Ефа, і Шааф. **48** Калєвова наложниця Мааха породила Шевера та Тірхату. **49** І породила вона Шаафа, батька Мадманни, Шеву, батька Махбени, та батька Гів'и. А дочка Калєвова — Ахса. **50** Оце були сини Калева, сина Гура, первородженого Ефрати: Шовал, батько Кір'ят-Єаріму, **51** Салма, батько Вифлеєма, Гарєф, батько Бе-Гадєру. **52** У Шовала, батька Кір'ят-Єаріму, були сини: Гарое, Хаці-Гамменухот. **53** А роди Кір'ят-Єаріма: їтряни, путяни, шуматяни, мішраяни, — від

них пішли цор'атяни та ештауляни. **54** Сини Салміні: Бет-Лехем, і нетофаляни, Атрот, Бет-Иоав, і хацігаммонахтяни, цоряни. **55** А роди писарів, мешканців Ябецу, тір'атяни, шім'атяни, сухатяни, — вони кіняни, що походять від Хамата, батька Бет-Рехавового.

3 А оце були Давідові сини, що народилися йому в Хевроні: первороджений — Амнон, від їзреелітянки Ахіноам; другий — Даниїл, від кармелітянки Авігаїл; **2** третій — Авесалом, син Маахи, дочкі Талмая, царя гешурського; четвертий — Адонія, син Хаггіт; **3** п'ятий — Шефатія, від Авітал; шостий — Їтреам, від жінки його Егли; **4** шестеро народжено йому в Хевроні. І царював він там сім років і шість місяців, а тридцять і три роки царював в Єрусалимі. **5** А оці народилися йому в Єрусалимі: Шім'а, і Шовав, і Натан, і Соломон, — четверо від Вірсавії, Амміїлової дочкі, **6** і Ївхар, і Елішама, і Еліфалет, **7** і Ногаг, і Нефег, і Яфія, **8** і Елішама, і Еліяда, і Еліфелет, — дев'ятеро. **9** Усе це Давидові сини, окрім синів наложниць та сестри їх Тамари. **10** А син Соломонів — Рехав'ам, його син Авія, його син — Аса, його син — Йосафат, **11** його син — Йорам, його син — Ахазія, його син — Йоаш, **12** його син — Амація, його син — Азарія, його син — Йотам, **13** його син — Ахаз, його син — Хізкійя, його син Манасія, **14** його син — Амон, його син — Йосія. **15** А сини Йосії: первороджений — Йоханан, другий — Єгояким, третій — Седекія, четвертий — Шаллум. **16** А сини Єгоякимові: Єхонія — син його, та син його Седекія. **17** А сини Єхонії: Ассір, Шеал'тіїл,

син його, **18** і Малкірам, і Педая, і Шен'аццар, Єкам'я, Гошама, і Недав'я. **19** А сини Педаї: Зоровавель і Шім'ї. А сини Зоровавеля: Мешуллам, і Хананія, і сестра їхня Шеломіт, **20** і Хашува, і Огел, і Верех'я, і Хасад'я, Юшав-Хесед, п'ятеро. **21** А син и Хананії: Пелатія та Єшая, сини Рефаї, сини Арнонові, сини Овадії, сини Шеханії. **22** А сині Шеханії: Шемая. А сині Шемаї: Хаттиш, і Їг'ал, і Баріах, і Неарія, і Шафат, — шéстеро. **23** А син и Неарії: Ел'йоенай, і Хізкійя, і Азрікам, — троє. **24** А сини Ел'йоенаєві: Годав'я, і Ел'яшів, і Пелая, і Аккув, і Йоханан, і Делая, і Анані, — сéмеро.

4 Сини Юдині: Перец, Хецрон, і Кармі, і Хур, і Шовал. **2** А Реая, син Шовалів, породив Яхата, а Яхат породив Ахуман та Лахада, — оце рóди цор'атян. **3** А оці Аві-Етамові: Їзреел, і Їшма, і Їдбаш, а ім'я їхній сестрі — Гаццеллпоні. **4** А Пенуїл — батько Гедора, а Езер — батько Хуші. Оце сини Хура, Єфремового перворóдженого, батька Віфлеєму. **5** А в Ашхура, батька Текої, були дві жінки: Хел'а та Наара. **6** І породила йому Наара Ахуззама, і Хефера, і Темені, і Ахаштарі, — оце сині Наарині. **7** А сини Хел'ині: Церет, і Цохар, і Етнан. **8** А Коц породив Анува, і Гаццовеву, і роди Ахархела, сина Гарумового. **9** А Ябец був поважаний більше від своїх братів, і мати його назвала йому ім'я Ябец, говорячи: Я породила його в болісті. **10** І кликнув Ябец до Бога Ізраїлевого, говорячи: „Коли б Ти, благословляючи, поблагословив мене, і побільшив границю мою, і рука Твоя була зо мною, і зробив охорону від ліха, щоб не

засмучувати мене!“І Бог послав, чого він просив. **11**
А Келув, брат Шухи, породив Мехіра, — він батько
Ештона. **12** А Ештон породив Бет-Рафу, і Пасаха, і
Техінну, батька міста Нахаша. Це люди Рехи. **13** А
сини Кеназа: Отніїл та Серая. А сини Отніїлові: Хатат.
14 А Меонотай породив Офру, а Серая породив Ява,
батька Ремісничої Долини, бо вони були ремісники.
15 А сини Калева, Єфуннеєвого сина: Іру, Ела та Наам.
А Елин син — Кеназ. **16** А сини Єгаллел'їлові: Зіф і
Зіфа, Тір'я й Асар'їл. **17** А сини Езри: Єтер, і Меред,
і Ефер, і Ялон. А оце сини Біт'ї, фараонової дочкі,
що взяв Меред; і вона зачала й породила Мір'яма, і
Шаммая, і Їшбаха, батька Ештемої. **18** А жінка його
юдéянка породила Єреда, батька Гедору, і Хевера,
батька Сохо, і Єкутіїла, батька Заноаха. **19** А сини
жінки Годійї, сестри Нахама, батька гарм'янина Кеїли
та маахатянина Ештемоа, **20** а сини Симеонові: Амнон,
і Рінна, Бен-Ханан, і Тілон. А сини Їш'ї: Зохет та Бен-
Зохет. **21** Сини Шели, Юдиного сина: Ер, бáтько Лехи, і
Лада, батько Мареші, і рóди дому робітників віссону, з
дому Ашбеа. **22** І Йокін, і люди Козеви, і Йоаш, і Сараф,
що володіли Моавом, і Яшуві-Лехем. Та це справи
стародавні. **23** Вони були ганчарі, і замéшкували садкі
та горóди; вони жили там у царя для його роботи. **24**
Сини Симеонові: Немуїл, і Ямім, Ярів, Зерах, Саул, **25**
його син — Шаллум, його син — Мівсам, його син —
Мішма. **26** А сини Мішми: Хаммуїл — син його, його
син — Заккур, його син — Шім'ї. **27** А в Шім'ї було
шістнадцять синів та шість дочóк, а брати його не

мали багатьох синів, і не помножили весь свій рід так, як сини Юдині. **28** І осілися вони в Беер-Шеві, і в Моладі, і в Хацар-Шуалі, **29** і в Білзі, і в Ецемі, і в Толаді, **30** і в Бетуїлі, і в Хормі, і в Ціклагу, **31** і в Бет-Маркавоті, і в Хацар-Сусімі, і в Бет-Бір'ї, і в Шаараїмі, — оце їхні міста аж до запарювання Давидового. **32** А їхні осаді: Етам, і Аїн, Ріммон, і Тохен, і Ашан, — п'ятеро міст. **33** А всі їхні осаді, що навколо тих міст, аж до Баалу; це місця їх оселення та родоводи їх про них. **34** А Мешовав, і Ямлех, і Йоша, син Амації, **35** і Йоїл, і Єгу, син Йошів'ї, сина Сераї, сина Асілового, **36** і Елїоенаї, і Якова, і Шохая, і Ася, і Адїїл, і Єсіміїл, і Беная, **37** і Зіза, син Шіф'ї, сина Аллона, сина Єдаї, сина Шімрі, сина Шемаї. **38** Це ті, що входять в імена князів у свої роди, а дім своїх батьків сильно розмножили. **39** І пішли вони до Мево-Гедору, аж до східного боку долини, щоб пошукати пасовіська для своїх отар. **40** І знайшли вони пасовісько сите та добре, а той край був просторий, і тихий та спокійний, бо від Хама походили ті, що сиділи там колись. **41** І пішли ці, записані іменами за днів Єзекії, царя Юдиного, і розбіли їхні намети там, і побили меїнітів, що були знайдені там, що їх учинили закляттям аж до цього дня, й осілися замість них, бо там пасовісько для їхньої дрібної худоби. **42** А з них, з Симеонових синів, пішли на гору Сеїр п'ять сотень чоловіка, а Пелатія, і Неарія, і Рефая, і Уззіїл, сини Їш'ї, були на чолі їх. **43** І вони побили останок урятованих Амаліка, й осілися там аж до цього дня.

5 А сини Рувіма, Ізраїлевого первородженого, — бо він первороджений, та за збезчещення ним жога свого батька перворідство було дане синам Йосипа, сина Ізраїлевого, та вони не могли приписатися до перворідства. **2** Бо Юда став найсильнішим серед братів своїх, і князем, сильнішим від нього, а перворідство дісталосся Йосипові. **3** Сини Рувіма, Ізраїлевого первородженого: Ханох і Паллу, Хецрон і Кармі. **4** Йоїлові сини: Шемая — син його, його син Гог, син його — Шім'ї, **5** син його Міха, син його — Реая, син його — Баал, **6** син його Беера, якого вигнав Тіллегат-Пілнеесер, цар асирійський. Він був начальником Рувімівців. **7** А брати його, за його родами, у приписувані за потómством їх, були: голова Єїл, і Захарій, **8** і Бела, син Азаза, сина Шеми, Йоїлового сина, — він сидів в Ароері й аж по Нево та Баал-Меон. **9** А на схід він сидів аж до віходу на пустиню від річки Ефрат, бо їхні чéреди в гілеадському краї стали числénні. **10** А за Саулових днів вони провадили війну з агарянами, і ті впали в їхні руки, а вони сиділи в їхніх наметах на всім просторі на схід від Гілеаду. **11** А Гадові сини сиділи навпроти них у башанському краї аж до Салхи. **12** Йоїл — голова, а Шафам — другий, і Янай, і Шафат у Башані. **13** А їхні браття за домами своїх батьків: Михаїл, і Мешуллам, і Шева, і Йорай, і Якан, і Зія, і Евер, — семеро. **14** Оце сини Авіхаїла, сина Хурі, сина Яроаха, сина Гілеада, сина Михаїла, сина Єшішая, сина Єхдо, сина Буза. **15** Ахі, син Авдіїла, сина Гунієвого,

голові дому батьків їх. **16** І сиділи вони в Гілеаді, в Башані та в залежних від нього містах, та в усіх пасовійських Шарону, на місцях виходу їх. **17** Усі вони були переписані в днях Йотама, Юдиного царя, та в днях Єровоама, царя Ізраїлевого. **18** Синів Рувима, і гадян, і половини Манасіїного племені, людей військових, що носять щита й меча та натягують лука, та впрацьованих у війні — було сорок і чотири тисячі і сім сотень і шістьдесят, що виходили з військом. **19** І провадили вони війну з агарянами, і з Ітуром, і з Нафішем, і з Нодавом. **20** І дана була їм поміч на них, і віддані були в їхню руку ті агаряни та всі, що з ними, бо вони кликали до Бога в бою, і Він був убіганий, бо вони надіялися на Нього. **21** І вони зайняли їхні чєреди: їхніх верблюдів п'ятдесят тисяч, і дрібної худоби двісті й п'ятдесят тисяч, і ослів дві тисячі, а людських душ — сто тисяч. **22** Бо трупів попадало багато, бо від Бога була ця війна. І сиділи вони на своєму місці аж до неволі. **23** А сини половини Манасіїного племені сиділи в краю від Башану аж до Баал-Хермону й Сеніру та горі Гермону. Вони розмножилися. **24** А оце голови домів їхніх батьків: і Ефер, і Іш'ї, і Еліїл, і Азріїл, і Їрмея, і Годавія, і Яхдіїл, — мужі відважні, мужі славні, голови домів їхніх батьків. **25** Та спроневірилися вони Богові своїх батьків, і блудили за богами народів Краю, яких Бог вигубив перед ними. **26** І Бог Ізраїлів збудив духа Пула, царя асирійського, і духа Тілленат-Піл'несера, царя асирійського, і він виселив їх, Рувимівців і Гадівців

та половину Манасіїного племени, і запровадив їх у Халах, і Хавор, і Хару, та до річки Гозан, і вони там аж до цього дня.

6 Левієві сини: Гершон, Кегат і Мерарі. **2** А сини Кегатові: Амрам, Їцхар, Хеврон, і Уззіїл. **3** А сині Амрамові: Аарбн, і Мойсэй, і Міріям. А сини Ааронові: Надав і Авігу, Елеазар і Ітамар. **4** Елеазар породив Пінхаса, Пінхас породив Авішую, **5** а Авішуя породив Буккі, а Буккі породив Уззі. **6** А Уззі породив Зерахію, а Зерахія породив Мерайота. **7** Мерайот породив Амарію, а Амарія породив Ахітува. **8** А Ахітув породив Садока, а Садок породив Ахімааца. **9** А Ахімаац породив Азарію, а Азарія породив Йоханана. **10** А Йоханан породив Азарію, — це той, що був священиком у Господньому домі, якого вибудував Соломбн в Єрусалимі. **11** І Азарія породив Амарію, а Амарія породив Ахітува. **12** А Ахітув породив Садока, а Садок породив Шаллума. **13** А Шаллум породив Хілкійю, а Хілкійя породив Азарію. **14** А Азарія породив Сераю, а Серая породив Єгоцадака. **15** А Єгоцадак пішов до неволі, коли Господь вивів Юду та Єрусалим через Навуходонбсора. **16** Сини Левієві: Гершом, Кегат та Мерарі. **17** А оце ймєння Гершомових синів: Лівні та Шім'ї. **18** А сини Кегатові: Амрам, і Їцхар, і Хеврон, і Уззіїл. **19** Сини Мерарієві: Махлі та Муші. А оце Левієві рбди за їхніми батьками: **20** у Гершома: Лівні його син, син його Яхат, його син — Зімма, **21** його син — Йоах, його син — Іддо, його син — Зерах, його син — Єатрай. **22** Сини Кегатові: Аммінадав — син його, його

син — Корах, син його — Ассір, **23** син його — Елкана, син його — Ев'ясаф, син його — Ассір, **24** син його — Тахат, син його — Уріїл, син його Уззійя та Саул — син його. **25** А сини Елкани: Амасай та Ахімот. **26** Елкана — його син, Цофай — син його, і Нахат — син його, **27** Еліяв — син його, Єрохам — син його, Елкана — син його. **28** А Самуїлові сини: первороджений Йоїл, а другій Авійя. **29** Сини Мерарієві: Махлі, його син — Лівні, його син — Шім'ї, його син Узза, **30** син його — Шім'а, син його — Хаг'їя, син його — Асая. **31** А оце ті, яких Давид поставив для співання в Господньому домі, від часу миру ковчега. **32** І вони служили перед скинією, скинією заповіту, піснею, аж поки Соломон не збудував Господнього дому в Єрусалимі. І вони ставали, за уставом своїм, на свою службу. **33** А оце ті, що стояли, та їхні сини: співак Геман, син Йоїла, сина Самуїла, **34** сина Елкани, сина Єрохама, сина Еліїла, сина Тоаха, **35** сина Цуфа, сина Елкани, сина Махата, сина Амасая, **36** сина Алкани, сина Йоїла, сина Азарії, сина Цефанії, **37** сина Тахата, сина Ассіра, сина Ев'ясафа, сина Кораха, **38** сина Їцхара, сина Кегата, сина Леві, сина Ізраїля. **39** А брат його Асаф, що стояв на правиці його: Асаф був сином Берехії, сина Шім'ї, **40** сина Михаїла, сина Баасеї, сина Малкійї, **41** сина Етні, сина Зераха, сина Адаї, **42** сина Етана, сина Зіммі, сина Шім'ї, **43** сина Йахата, сина Гершома, сина Леві. **44** А сини Мерарі, брати їхні на лівиці: Етам, син Кіші, сина Авді, сина Маллуха, **45** сина Хашав'ї, сина Амації, сина Хілкійї, **46** сина

Амці, сина Бані, сина Шамері **47** сина Махті, сина Муші, сина Мерарі, сина Леві. **48** А брати їх Левити дані на всяку роботу скинії Божого дому. **49** А Аарон та сини його палили на жертівнику цілопáлення та на кадильному жертівнику, і були на всяку роботу Святого Святих, та на очіщення Ізраїля, згідно зо всім тим, що наказав був Мойсей, раб Божий. **50** А оце Ааронові сини: Елеазар — син його, його син — Пінхас, його син — Авішуя, **51** його син — Буккі, його син — Уззі, його син — Зерахія, **52** його син — Мерайот, його син — Амарія, його син — Ахітув, **53** його син — Садок, його син — Ахімаац. **54** А оце місце їхнього сидіння за їхніми осáдами, в їхніх границях, синам Аароновим, з роду Кегатівців, бо для них був такий жеребок. **55** І дали їм Хеврон в Юдиному краї, та пасовіська його навколо нього. **56** А міське поле та осаді його дали Калеву, синові Ефунне. **57** А Аароновим синам дали міста схóвища: Хеврон, і Лівну та її пасовіська, і Яттїр, і Ештемоа та пасовіська його, **58** і Хілен та пасовіська його, Девір та пасовіська його, **59** і Ашон та пасовіська його, і Бет-Шемеш та пасовіська його. **60** А з племени Веняминового: Геву та пасовіська її, і Алемет та пасовіська його, і Анатот та пасовіська його, — усіх їхніх міст в їхніх родах — тринадцять міст. **61** А Кегатовим синам, позостáлим із роду племени, дано з половини племени, племени Манасїїного, жеребокóм десять міст. **62** А Гершомовим синам, за їхніми рóдами, з племени Іссахáрового, і з племени

Асірового, і з племені Нефталімового, і з племені Манасіїного в Башані дано тринадцять міст. **63** Синам Мерарієвим за родами їх із племені Рувімового, і з племені Гадового, і з племені Завулóнового дано за жеребкóм дванадцять міст. **64** І дали Ізраїлеві сини Левитам ті міста та їхні пасовіська. **65** Вони дали жеребкóм із племені Юдиних синів, і з племені Симеонових синів, і з племені Веніяминових синів ті міста, що їх вони назвали іменáми. **66** А щодо тих, що з родів Кегатових синів, то міста границь їх булі від Єфремового племені. **67** І дали їм міста схóвища: Сихém та пасовіська його, в Єфремових горах, і Гезер та пасовіська його, **68** і Йокмеам та пасовіська його, і Бет-Хорон та пасовіська його, **69** і Айялон та пасовіська його, і Гат-Ріммон та пасовіська його. **70** А з половини Манасіїного племені: Анер та пасовіська його, і Біл'ам та пасовіська його, за родами позосталих Кегатових синів. **71** Гершомовим синам із роду половини Манасіїного племені: Голан у Башані та пасовіська його, і Аштарот та пасовіська його. **72** А з Іссахáрового племені: Кедеш та пасовіська його, і Доврат та пасовіська його, **73** і Рамот та пасовіська його, і Анем та пасовіська його. **74** А з Асірового племені: Машал та пасовіська його, і Авдон та пасовіська його, **75** і Хукок та пасовіська його, і Рехов та пасовіська його. **76** А з племені Нефталімового: Кедеш у Галілі та пасовіська його, і Хаммон та пасовіська його, і Кір'ятаїм та пасовіська його. **77** А позостáлим

Мерарієвим синам із Завулонового племені: Ріммон та пасовіська його, Фавор та пасовіська його. **78** А з другого боку Йордану при Єрихоні, на схід від Йордану, з Рувимового племені: Бецер на пустині та пасовіська його, і Ягца та пасовіська її, **79** і Кедемот та пасовіська його, і Мефаат та пасовіська його. **80** А з Гадового племені: Рамот у Гілеаді та пасовіська його, і Маханаїм та пасовіська його, **81** і Хешбон та пасовіська його, і Язир та пасовіська його,

7 А Іссахарові сини: Тола, і Пуа, Яшув і Шімон, — четверо. **2** А Толині сини: Уззі, і Рефая, і Єріїл, і Яхмай, і Ївсам, і Самуїл, — гóлови їхніх батьківських домів Толи, хоробрі воякі своїх рóдів. Число їх за Давидових днів — двадцять і дві тисячі і шість сотень. **3** А сини Уззі: Їзрахія. А сини Їзрахії: Михаїл, і Овадія, і Йоїл, Їшшія, — п'ятеро, вони всі гóлови. **4** А в них, за їхніми нащадками, за домом їхніх батьків, були бойові військові ватаги, тридцять і шість тисяч, бо вони мали багато жінок та синів. **5** А їхніх братів по всіх Іссахарових рóдах, хоробрих вояків, було вісімдесят і сім тисяч, — усі вони перепісані. **6** Веніамін: Бела, і Бекер, і Єдіяїл, — троє. **7** А сини Белині: Ецбон, і Уззі, і Уззіїл, і Єрімот, і Ірі, — п'ятеро голів батьківських домів, хоробрі воякі. А в родовóдах їх — двадцять і дві тисячі тридцять і чотири. **8** А сини Бехерові: Земіра, і Йоаш, і Еліезер, і Елюенай, і Омрі, і Єремот, і Авійя, і Анатот, і Алетет, — усе це Бехерові сини. **9** А в родовóдах їх, за їхніми нащадками, гóловами дому їхніх батьків, хоробрих вояків, — двадцять тисяч і

двісті. 10 А сини Єдіяїлові: Білган. А сини Білганові: Єуш, і Веніямин, і Егуд, і Кенаана, і Зетан, і Таршіш, і Ахішахар. 11 Усіх цих Єдіяїлових синів, за головами дому батьків, хоробрих вояків, було сімнадцять тисяч і двісті, що виходили з військóвим відділом на війну. 12 І Шуппім, і Хуппім, сини Іра, Хушім — син Ахера. 13 Сини Нефталимові: Яхціїл, і Гуні, і Єцер, і Шаллум, — сини Білги. 14 Сини Манасїїні: Асріїл, якого породила його наложниця арамітка; вона породила й Махіра, Гїлеадового батька. 15 А Махір узяв жінку для Хуппіма та Шуппіма, а ім'я його сестрі Мааха, а ім'я другому — Целофхад. А в Целофхада були тільки дóчки. 16 І породила Мааха, Махірова жінка, сина, і назвала ім'я йому Переш, а ім'я братові його — Шареш. А його сини — Улам і Рекем. 17 А Уламові сини: Бедан. Оце сини Гїлеада, сина Махіра, сина Манасїїного. 18 А сестра його Молехет породила Ішгода, і Авїезера, і Махлу. 19 А сини Шемїди були: Ахіян, і Шехем, і Лікхі, і Аніям. 20 А сини Єфремові: Шутелах, і Веред, син його, і син його Тахат, і син його Ел'ада, і син його Тахат, 21 і син його Завад, і син його Шутелах, і Езер, і Ел'ад. І повбивали їх люди Гату, нарóджені в Краю, бо вони зійшли були забрати їхні чéреди. (questioned) 22 І був у жалóбі їх бáтько Єфрем числénні дні, а брати його приходили розважáти його. 23 І ввійшов він до жінки своєї, і зачалá вона, і породила сина, а він назвав ім'я йому: Берія, бо зло булó в домі його. 24 А дочкá його — Шеера. І вона збудувала Бет-Хорон дóлішній і горішній та Уззен-Шееру. 25 І син його Рефах, і

Решеф, і син його Телах, і син його Тахан, **26** син його Ладан, син його Аммігуд, син його Елішама, **27** син його Нон, син його Ісус. **28** А їхня посілість та місця їхнього оселення — Бет-Ел та належні йому міста, а на схід — Нааран, а на захід — Гезер та належні йому міста, і Сихем та належні йому міста, аж до Айї та належних йому міст. **29** А на руки Манасіїних синів: Бет-Шеан та належні йому міста, Танах та належні йому міста, Мегіддо та належні йому міста, Дор та належні йому міста, — у них сиділи сини Йосипа, Ізраїлевого сина. **30** Сини Асирові: Їмна, і Їшва, і Їшві, і Берія, та сестра їх Серах. **31** А сини Беріїні: Хевер і Малкіїл, — він батько Бірзаїта. **32** А Хевер породив Яфлета, і Шомера, і Хотама, і сестру їх Шую. **33** А сини Яфлетові: Пасах, і Бімхал, і Ашват, — оце сини Яфлетові. **34** А сини Шемерові: Ахі і Рогагга, Яхебба та Арам. **35** А сини Гелема, його брата: Цофах, і Їмна, і Шелеш, і Амал. **36** Сини Цофахові: Суах, і Харнефер, і Шуал, і Бері, і Їмра, **37** Бецер, і Год, і Шамма, і Шілша, і Їтран, і Беера. **38** А сини Єтерові: Єфунне, і Піспа, і Ара. **39** А сини Улли: Арах, і Ханніїл, і Ріція. **40** Усе це Асирові сини, гóлови ба́тьківських домі́в, ви́брані лицарі воякі́, гóлови начальників. А в родовідних книгах військóвих записано, число їхніх людей було — двадцять і шість тисяч.

8 А Веніямин породив перворóдженого свого Белу, дрúгого — Ашбелу, і третього — Ахраха, **2** четвертого — Наху, і п'ятого — Рафу. **3** А в Бели були сини: Аддар, і Гера, і Авігуд, **4** і Авішуя, і Нааман, і Ахоах,

5 і Гера, і Шефуфан, і Хурам. 6 А оце сині Ехудові,
— вони були гóлови дому батьків, мешканців Геві,
та переселено їх до Манахату: 7 і Нааман, і Ахійя, і
Гера, — він їх переселів, і породив Уззу та Ахіхуда. 8
А Шахараїм породив дітей на моавському полі по
тóму, як він відіслав своїх жінок Хушім та Баару.
9 І породив він від Ходеш, своєї жінки: Йовава, і
Цівію, і Мешу, і Малкам, 10 і Єуц, і Сохію, і Мірму, —
це сини його, гóлови бáтьківських домів. 11 А від
Хушім він породив Авітува та Елпаала. 12 А сини
Елпаалові: Евер, і Міш'ам, і Шемер, — він збудував
Оно й Лод та належні йому міста. 13 А Берія та Шема
— вони гóлови дому батьків, мешканців Айялону;
вони вигнали мешканців Гату. 14 А Ахйо, Шашак і
Єремот, 15 і Зевадія, і Арад, і Адер, 16 і Михаїл, і
Їшна, і Йоха — сини Берії. 17 А Зевадія, і Мешуллам, і
Хізкі, і Хевер, 18 і Їшмерай, і Їзлія, і Йовав, — сини
Елпаалові. 19 А Яким, і Зіхрі, і Завді, 20 і Еліенай, і
Ціллетай, і Еліїл, 21 і Адая, і Берая, і Шімрат, — сини
Шімеїєві. 22 А Їшпан, і Евер, і Еліїл, 23 і Авдон, і Зіхрі, і
Ханан, 24 і Хананія, і Елам, і Антотійя, 25 і Їфдея, і
Пенуїл, — сини Шашакові. 26 А Шамшерай, і Шехарія, і
Аталія, 27 і Яарешія, і Елійя, і Зіхрі, — сині Єрохамові.
28 Оце гóлови дому батьків за їхніми нащáдками,
голови, що вони сиділи в Єрусалимі. 29 А в Гів'оні
сиділи: бáтько Гів'ону, а ім'я його жінці — Мааха, 30 і
перворóдження син його Авдон, і Цур, і Кіш, і Баал, і
Надав, 31 і Гедор, і Ахйо, і Зехер. 32 А Міклот породив
Шім'у. І вони теж сиділи в Єрусалимі, при братах

своїх, зо своїми братами. **33** А Нер породив Кіша. А Кіш породив Саула, а Саул породив Йонатана, і Малкі-Шуя, і Авінадава, і Ешбаала. **34** А син Йонатанів — Мерів-Баал, а Мерів-Баал породив Міху. **35** А сини Міхи: Пітон, і Мелех, і Тареа, і Ахаз. **36** А Ахаз породив Єгоадду, а Єгоадда породив Алемета, і Азмавета, і Зімрі; а Зімрі породив Моцу. **37** А Моца породив Бін'ю, його син — Рафа, його син — Ел'аса, його син — Ацел. **38** А в Ацела було шестеро синів, а оце їхні іменá: Азрікам, Бохеру, і Ізмаїл, і Шеар'я, і Овадія, і Ханан, — усі вони сини Ацелові. **39** А сини Ешека, брата його: первороджений його Улам, другий — Єуш, третій — Еліфелет. **40** А Уламові сини були мужі хоробрі воякі, що натягували лука й що мали багато синів та онуків, — сотню й п'ятдесят. Усі вони з Веніяминових синів.

9 А весь Ізраїль був переписаний, й ось вони були записані в книзі Ізраїлевих царів. А Юда був переселений до Вавилону за своє спроневірення. **2** А перші мешканці, що сиділи в своїй посілості, по своїх містах, були: Ізраїль, священики, Левити та слуги храму. **3** А в Єрусалимі сиділи з Юдиних синів, і з Веніяминових синів, і з синів Єфремових та Манасіїних: **4** Утай, син Аммігуда, сина Омрі, сина Імрі, сина Бані, з синів Переца, Юдиного сина. **5** А з шілонян: первороджений Асая та сині його. **6** А з синів Зерахових: Єуїл та брати їх, — шість сотень і дев'ятдесят. **7** А з синів Веніяминових: Саллу, син Мешуллама, сина Годавії, сина Сenuї, **8** і Ївнея, син Єрохамів; і Ела, син Уззі, сина Міхрі, і

Мешуллам, син Шефатії, сина Реуїла, сина Ївнійї, **9** і брати їхні за їхніми нащадками, — дев'ять сотень і п'ятдесят і шість. Усі ці мужі — гóлови батьків, дому батьків своїх. **10** А із священників: Єдая, і Єгорів, і Яхін. **11** А Азарія, син Хілкійї, сина Мешуллама, сина Садока, сина Мерайота, сина Ахітава, — управітель Божого дому; **12** і Адая, син Єрохама, сина Нашхура, сина Малкійї; і Масай, син Адїїла, сина Яхзери, сина Мешуллама, сина Мешіллеміта, сина Іммера; **13** і брати їх, гóлови дому своїх батьків — тисяча й сім сотень і шістдесят, дуже добрі мужі на працю в ділі Божого дому. **14** А з Левитів: Шемая, син Хассува, сина Азрікама, сина Хашав'ї, з синів Мерарі; **15** і Бакбаккар, Хереш, і Балал, і Маттанія, син Міхи, сина Зіхрі, сина Асафа; **16** і Авадія, син Шемаї, сина Галала, сина Єдутуна; і Берехія, син Аси, сина Елкани, що сидів в осадах нетоф'ян. **17** А придвёрні: Шаллум, і Аккув, і Талмон, і Ахіман, і брати їхні; Шаллум був голова. **18** І аж дотепёр вони в царській брамі на схід, вони придвёрні табóрів Левієвих синів. **19** А Шаллум, син Коре, сина Ев'ясафа, сина Кораха, і брати його з дому його батька, кораківці, на праці служби, стерегли пороги скинії, а їхні батьки були над Господнім табóром, стерегли вхід. **20** І Пінхас, син Елеазарів, був над ними колись звёрхником, і Господь був із ним. **21** Захарій, син Мешелемії, був придвёрний при вході скинії заповіту. **22** Усіх їх, вибраних на придвёрних при порóгах, було двісті й дванадцять. Вони переписані по своїх осáдах. Їх

поставив Давид та прозорлівець Самуїл за їх вірність. **23** І вони та їхні сини були при брамах Господнього дому, дому скинії, за в'яртами. **24** На чотири боки були придв'єрні: на схід, на захід, на північ, на південь. **25** А брати їхні були по с'єлах, мусіли прих'одити на сім день, від часу до часу, щоб бути з ними на службі, **26** бо в службі були чотири перші придв'єрні, вони Левити; вони ж доглядали пом'єшкань та скарбів Божого дому. **27** І вони всю ніч перебув'али навколо Божого дому, бо на них був обов'язок в'ярти, і вони щоранку відмикали двері. **28** І з них були дехто коло служб'ового п'осуду, бо за числом його прин'осили, і за числом його вин'осили. **29** І з них дехто були призначені до п'осуду та до всяких святих речей: і над пшеничною мукою, і над вином, і над оливою, і над ладаном, і над п'ахощами. **30** А з священничих синів були ті, що м'єшали запашн'є на кадило. **31** А Матт'їтя з Левитів, — він первор'оджений корах'івця Шаллума, — був у службі над справою сковор'їд. **32** А з синів кегат'івців, з їхніх брат'ів, були над хл'їбом показн'им, щоб приготовл'яти щосуботи. **33** А оце сп'ївак'ї, г'олови б'атьк'ївських дом'їв Левитів, по к'їмн'атах, були в'ільні від іншої праці, бо вдень та вночі бул'ї вони при своїй роботі. **34** Оце г'олови б'атьк'ївських дом'їв Левитів за їхніми нащ'адками, г'олови, що сид'їли в Єрусалимі. **35** А в Г'їв'оні сид'їли: б'атько Г'їв'ону Єїїл, а ім'я його жінці Мааха, **36** і первор'оджений син його Авдон, і Цур, і К'їш, і Баал, і Нер, і Надав, **37** і Г'єдор, і Ах'їо, і Захар'їй, і М'їклот. **38** А М'їклот породив Ш'їм'ама. І вони

теж сиділи в Єрусалимі при братах своїх, зо своїми братами. **39** А Нер породив Кіша, а Кіш породив Саула, а Саул породив і Йонатана, і Малкі-Шую, і Авінадава, і Ешбаала. **40** А син Йонатанів — Мерів-Баал, а Мерів-Баал породив Міху. **41** А сини Міхи: Пітон, і Мелех, і Тахрея. **42** А Ахаз породив Яру, а Яра, породив Алмета, і Азмавета, і Зімрі. А Зімрі породив Моцу. **43** А Моца породив Бін'ю, його син — Рефая, його син — Ел'аса, його син — Ацел. **44** А в Ацела було шестеро синів, а оце їхні імена: Азрікам, Бохеру, і Ізмаїл, і Шеар'я, і Овадія, і Ханан, — оце сини Ацелові.

10 А филистимляни воювали з Ізраїлем. І побігли Ізраїлеві мужі перед филистимлянами, і падали трупами на горі Гілбоа. **2** І гналися филистимляни за Саулом та за його синами. І повбивали филистимляни Йонатана, і Авінадава, і Малкі-Шуя, Саулових синів. **3** І став бій тяжкий для Саула, і лучники кинулися на нього, — і він злякався тих лучників. **4** І сказав Саул до свого зброєнші: „Витягни меча свого, і пробий мене ним, щоб не прийшли ці необрізані, і не знущалися на до мною!“ Та не хотів зброєнша, бо дуже боявся. Тоді взяв Саул меч — та й упав на нього. **5** І побачив зброєнша, що помер Саул, і впав і він на меча, та й помер... **6** І помер Саул і троє синів його, та весь його дім помёрли разом. **7** І побачили всі ізраїльтяни, що мешкали в долині, що всі втікають, та що помер Саул та сини його, то покидали свої міста й повтікали, а филистимляни поприхóдили, й осілися в них... **8** І сталося другого дня, і прийшли филистимляни, щоб

пообдирати трупи, — та й знайшли Саула та синів його, що лежали на горі Гілбоа. **9** І вони пообдирали його, і понесли голову його та зброю його, і послали в филистимські краї навколо, щоб сповістити в домах своїх божків та народів. **10** І вони поклали зброю його в домі свого бога, а голову його прибили в домі Дагона. **11** І почув увесь гілеадський Явеш про все, що филистимляни зробили Саулові, **12** і встали всі хоробрі, і понесли Саулове тіло та тіла синів його, і принесли до Явешу, та й поховали їхні кістки під дубом в Явеші, і постили сім день. **13** І помер Саул за своє беззаконня, що він ним спроневірився проти Господа через Господнє слово, якого не тримався, а також через те, що питався віщого духа, щоб вивідати, **14** а не вивідував від Господа. І Він убив його, а царство його передав Давідові, Єссеевому синові.

11 І зібрався увесь Ізраїль до Давида в Хеврон, говорячи: „Оце ми кість твоя та тіло твоє! **2** І давніш, коли Саул був царем, ти водив та приводив Ізраїля на війну. І сказав Господь, Бог твій, тобі: Ти будеш пасти народ Мого, Ізраїля, і ти будеш князем над народом Моїм, Ізраїлем“. **3** І прийшли всі Ізраїлеві старші в Хеврон, а Давид склав із ними умову в Хевроні перед Господнім лицем. І помазали вони Давида царем над Ізраїлем, за Господнім словом через Самуїла. **4** І пішов Давид та увесь Ізраїль до Єрусалиму, — він Євус, і там були євусіяни, мешканці того краю. **5** І сказали мешканці Євусу до Давида: „Ти не ввійдеш сюди!“ Та здобув Давид твердиню Сіон,

— він Місто Давида. **6** І сказав Давид: „Кожен, хто найперше поб'є євусіянина, той стане за го́лову та за зvéрхника“. І ввійшов найперше Йо́ав, син Церуїн, і став за го́лову. **7** І осівся Даві́д у тверді́ні, то́му назвав ім'я їй: Даві́дове Мі́сто. **8** І він збудува́в місто навко́ло, від Мілло́ й аж навко́ло, а Йоав віднові́в решту міста. **9** І Давид ставав усе більшим, а Госпо́дь Савао́т був із ним. **10** А оце го́лови Давидових лі́царів, що хоробро труди́лися з ним у його́ царстві, з усім Ізраї́лем, щоб настанові́ти його́ царем, за Госпо́днім словом, над Ізраї́лем. **11** А оце число Давидових лі́царів: Яшов'ам, син Гахмоні, голова тридцяти, — він махнув свої́м списо́м — і побив за один раз три сотні! **12** А за ним Елеазар, син Додо, ахох'янин, — він один із трьох лі́царів. **13** Він був із Давидом у Пас-Дамі́мі, а филисти́мляни зібралися там на бій. І була там діля́нка поля, повна ячме́ню, а наро́д утікав перед филисти́млянами. **14** Та вони стали посеред діля́нки, і врятували її та й побили филисти́млян. І Госпо́дь подав велику пере́могу! **15** І зійшли троє з тих тридцяти на пе́реді на скелю до Давида, до печери Адулла́м. А филистимський та́бір таборува́в у долині Рефаї́м. **16** Давид же був тоді в тверді́ні, а филистимська зало́га була тоді в Ві́флеємі. **17** І спра́гнув Давид та й сказав: „Хто нап'ю́ть мене водою з ві́флеємської крини́ці, що в бра́мі?“ **18** І продéрлися ці троє до филистимського та́бору, і зачерпну́ли води з ві́флеємської крини́ці, що в бра́мі. І вони ві́несли й принéсли до Давида, та Давид не схоті́в її пити,

— і вилив її для Господа, **19** та й сказав: „Борони мене, Боже мій, чинити таке! Чи я буду пити кров цих мужів, що ходили, наражаючи життя своє? Бо життям своїм вони принесли її!“ І не хотів він пити її. Оце зробили троє цих лицарів. **20** А Авшай, Йоавів брат, — він голова тих трьох. І він махнув своїм списом — і побив три сотні! І він мав найславніше ім'я серед трьох. **21** З тих трьох серед двох він був найшановніший, і став їм за провідника. А до тих трьох не досяг. **22** Беная, син Єгоядин, син хороброго мужа, великий у ділах, з Кавцеїлу, — він побив двох синів Аріїла моавського. І він зійшов і забив лева в середині ями сніжного дня. **23** І він побив одного єгиптянина, мужа поставного, на п'ять ліктів, а в руці єгиптянина був спис, як ткацький вал. І зійшов він до нього з києм, і вирвав списа з руки того єгиптянина, — та й його забив його списом. **24** Оце зробив Беная, син Єгоядин, і його ім'я було серед тих трьох хоробрих. **25** З тих тридцяти він був найповажніший, а до тих трьох не досяг. І Давид призначив його до своєї прибічної сторожі. **26** А хоробрі мужі були ці: Асаїл, Йоавів брат, Елханан, син Додо, із Віфлеєму, **27** гарор'янин Шаммот, пелонянин Хелес, **28** Іра, син Іккешів, текоюнин, антояннин Авіезер, **29** хушатянин Сіббехай, ахох'янин Ілай, **30** нетофатянин Магарай, Хелед, син Баанин, нетофатянин, **31** Ітай, син Ріваїв, з Гів'ї Веняминової, пір'атонянин Беная, **32** Хурай з Нахале-Гаашу, арв'янин Авїїл, **33** бахарум'янин Азмавет, шаалвонянин Ел'яхба, **34** сини гізонянина

Гашема, Йонатан, син Шаге, гарар'янин, **35** Ахійям, син Сахарів, гарар'янин, Еліфал, син Урів, **36** мехар'янин Хефер, пелонянин Ахійя, **37** кармелянин Хіцро, Наарай, син Езлаїв, **38** Йоїл, брат Натанів, Мівхар, син Гаґрі, **39** аммонітянин Целек, беротянин Нахрай, зброєноша Йоава, Церуїного сина, **40** їтрянин Іра, їтрянин Ґарев, **41** хіттеянин Урійя, Завад, син Ахляя, **42** Адіна, син Шізін, Рувімівець, голова Рувимівців і над тридцятьма, **43** Ханан, син Маахин, і мітнянин Йосафат, **44** аштеріянин Уззійя, Шама, і Еуїл, сини ароерянина Хотама, **45** Єдіаїл, син Шімірі, і Йоха, його брат, тіцянин, **46** махав'янин Еліїл, і Єривай, і Йошав'я, сини Ел'наамові, і моавітянин Їтма, **47** Етіїл, і Овед, і Ясіїл із Цови.

12 А це ті, що поприходили до Давида в Ціклаґ, коли він ще ховався перед Саулом, сином Кішевим, і вони були серед лицарів, що допомагали в війні, **2** що були озбрєні луком, що кидали правицею та лівицею каміння та стріли з лука, з Саулових братів, від Веніямина: **3** голова Ахіезер та Йоаш, сини гів'янина Шемаї, і Єзіїл та Пелет, Азмаветові сини, і Бераха, і аннетотянин Єгу, **4** і гів'онянин Їшмая, лицар серед тридцятьох та старший над тридцятьма, і Їрмея, і Яхазіїл, і Йоханан, і ґедерянин Йозавад, **5** Ел'узай, і Єрімот, і Беал'я, і Шемарія, і гаріф'янин Шефатія, **6** Елкана, і Їшшійя, і Азарейл, і Йоезер, і Яхов'ам, хорх'яни, **7** і Йоїла та Зевадія, сини Єрохамові, з Ґедору. **8** А з ґадян відділилися до Давида до твердині в пустиню лицарі воякі, мужі відважні, на війні,

озбрóені великим щитóм та списóм. А їхні обличчя — то обличчя лéв'ячі, а щодо швидкості — вони були, як сáрни на горáх. **9** Голова — Езер, другий — Овадія, третій — Еліав, **10** четвертий — Мішманна, п'ятий — Їрмея, **11** шóстий — Аттай, сьóмий — Еліїл, **12** вóсьмий — Йоханан, дев'ятий — Елзавад, **13** десятий — Єремія, одина́дцятий — Махбанай. **14** Оці були з Гадових синів, голови військóвих відділів, малий — один на сотню, а великий — на тисячу. **15** Це ті, що перейшли Йордán першого місяця, коли він був перепóвнений понад усі береги свої, і порозганя́ли всіх мéшканців долин на схід та на záхід. **16** І прийшли з синів Веніяминових та Юдиних аж до твердині до Давида. **17** А Давид вийшов перед них, і, відповідáючи, сказав їм: „Якщо ви прийшли до мене з миром, щоб допомагати мені, буде моє серце з вами за одне, а якщо зрадите мене супроти ворогів моїх, коли нема обмани в руках моїх, то побачить це Бог наших батьків, і покарає!“ **18** І зійшов Дух на Амасая, голову тридцяти, і він проказав: „Мир, Давиде, тобі, і з тобою, о сину Єссéїв! Мир тобі, і мир тóму, хто тобі помагає, бо тобі помагає твій Бог!“ І прийняв їх Давид, і поставив на чолі війська. **19** І з Манасії перебігли до Давида, коли він ішов із филистимлянами проти Саула на війну, — а він не поміг їм, бо филистимські князі, порадившись, відіслали його, говорячи: „За ціну наших голів він хоче перейти до свого пана Саула!“ **20** Коли він ішов до Ціклагу, збігли до нього з Манасії: Аднах, і Йозавад, і Єдіаїл, і Михаїл, і Йозавад, і Елігу, і Ціллетай, —

голови Манасіїних тисячок. **21** І вони допомагали Давидові проти юрбї, бо вони всі — хоробрі воякі, і поставали провідникáми військóвих відділів. **22** Бо день-у-день приходили вони до Давида помагати йому, аж став табір великий, як табір Божий. **23** А оце число головніх озбрóених військóвих відділів, — вони прийшли до Давида в Хеврón, щоб передати Саулове царство йому, за Господнім словом: **24** Юдиних синів, що носили великого щитá та списá, — шість тисяч і вісім сотень озбрóеного війська. **25** З Симеонових синів хоробрих вояків військóвого відділу — сім тисяч і сто. **26** З Левієвих синів — чотири тисячі й шість сотень. **27** І Єгояда, проводір синів Ааронових, а з ним три тисячі й сім сотень. **28** І юнák Садóк, хоробрий вояк, та дїм його батька, — зверхників двадцять і два. **29** А з Веніяминових синів, Саулових братів, — три тисячі, а більша частина їх аж дотепér трималися Саулового дому. **30** А з Єфремових синів — двадцять тисяч і вісім сотень хоробрих вояків, мужїв славних дому їхніх батьків. **31** А з половини Манасіїного племені — вісімнадцять тисяч, що були докладно зазнáчені за іменем, щоб прийти настановіти Давида царем. **32** А з Іссахарових синів, що мали розуміння чáсу, щоб знати, щó буде робити Ізраїль, їх голів було двісті, а всі їхні братї робили за їхнім наkáзом. **33** Із Завулону тих, що виходять на війну, що ставляться в бойовóму поря́дку зо всякими військóвими речами, — п'ятдесят тисяч, щоб допомагати з цілим серцем. **34** А з Нефталіму — тисяча зверхників, а при них

зо щитом та списом — тридцять і сім тисяч. **35** А з Данян тих, що ставляться в бойовому порядку — двадцять і вісім тисяч і шість сотень. **36** А з Асіра тих, що виходять на війну, щоб ставитися в бойовім порядку, — сорок тисяч. **37** А з того боку Йордану з Рувімівців, і Гадівців, і з половіни Манасії, зо всякими військовими знаряддями для бою — сто й двадцять тисяч. **38** Усі ці люди — військові, що ставилися в бойовому порядку, цілим серцем поприходили до Хеврону, щоб настановити Давида царем над усім Ізраїлем. Та й решта Ізраїля були односерді, щоб настановити Давида царем. **39** І були вони там із Давидом три дні, їли та пили, бо їхні брати наготували їм. **40** А також ті, що були близькі до них, аж до Іссахара, і Завулона, і Нефталіма, спроваджували хліб ослами, і верблюдами, і мулами, і худобою великою, їжу мучну, спресовані фігі, і родзинки, і вино, і оливу, і худобу велику, і худобу дрібну, дуже багато, бо радість була в Ізраїлі.

13 І радився Давид із тисячниками та з сотниками, зо всіма значніми. **2** І сказав Давид до всієї Ізраїлевої громади: „Якщо вам це добре, а від Господа, Бога нашого вподобане, пошлімо до наших братів, позоставих по всіх Ізраїлевих краях, а з ними до священників та Левитів, по містах та по їхніх пасовиськах, і нехай зберуться до нас. **3** І вернімо ковчега нашого Бога до нас, бо не зверталися ми до нього за Саулових днів“. **4** І сказала вся громада, щоб зробити так, бо слухна була та річ в очах

усього народу. 5 І зібрав Давид усього Ізраїля від єгипетського Шіхору й аж туди, де йдётся до Хамату, щоб спровадити Божого ковчега з Кір'ят-Єаріму. 6 І пішов Давид та весь Ізраїль у Баалу, в Юдин Кір'ят-Єарім, щоб вінести звідти ковчега Бога, Господа, що сидить на херувимах, що ім'я Його прикликається. 7 І повезли Божого ковчега на новому возі з Авінадавового дому, а Узза та Ахїо провадили того воза. 8 А Давид та весь Ізраїль грали перед Божим лицем з усієї сили, — із піснями, і на цїтрах, і на арфах, і на бубнах, і на цимбалах, і на сурмах. 9 І прийшли вони аж до Кідонового току, і простяг Узза свою руку, щоб підхопити ковчега, бо воли нахилили його. 10 І запалився на Уззу гнів Господній, і Він убив його за те, що простяг руку свою до ковчега. І помер він там перед Господнім лицем... 11 І зажурився Давид тим, що Господь убив Уззу, і він назвав ім'я тому місцю: Перец-Узза, і так воно зветься аж до цього дня. 12 І того дня Давид злякався Бога, говорячи: „Як я внесу до себе Божого ковчега?“ 13 І не повіз Давид ковчега до себе, до Давидового Міста, а направив його до дому гатянина Овед-Едома. 14 І пробував Божий ковчег із домом Овед-Едома в його домі три місяці. А Господь поблагословив дім Овед-Едома, та все, що було його.

14 А Хірам, цар тирський, послав до Давида послів, і кедрового дерева, каменярів та теслярів, щоб збудувати йому дім. 2 І пізнав Давид, що Господь міцно поставив його царем над Ізраїлем, бо царство

його було піднесене високо ради народу його, Ізраїля.

3 І взяв Давид іще жінок в Єрусалимі, — і Давид породив іще синів та дочок. **4** А оце іменá народжених йому в Єрусалимі: Шаммуа і Шовав, Натан і Соломон, **5** і Ївхар, і Елішуя, і Елпелет, **6** і Ноґах, і Нефег, і Яфія, **7** і Елішама, і Ел'яда, і Еліфелет. **8** І почули филистїмляни, що Давид був помáзаний на царя над усім Ізраїлем, — і підняліся всі филистїмляни, щоб шукати Давида. А Давид почув про це, і вийшов проти них. **9** А филистїмляни прийшли й стали таборами в долині Рефаїм. **10** І питався Давид у Бога, говорячи: „Чи виходити на филистїмлян, і чи даси Ти їх в руку мою?“ І відказав йому Господь: „Вийди, — і Я дам їх у руку твою“. **11** І зійшли вони до Баал-Пераціму, — і Давид побив їх там. І сказав Давид: „Розбив Бог ворогів моїх рукою моєю, як прорів води!“ Тому назвали ім'я того місця: Баал-Перацім! **12** А вони позоставили там богів своїх, і Давид наказав, — і вони були спáлені в огні. **13** А филистїмляни ще отáборилися в долині. **14** А Давид іще питався Бога, і Бог йому сказав: „Не підеш за ними, а поверні від них, і прибу́деш до них з-навпроти бальзáмового ліска́. **15** І станеться, як ти почувеш шелест ніби кроків на верховіттях бальзáмових дерев, тоді вийдеш на бій, бо то вийшов Бог перед тебе, щоб побити филистїмський табір“. **16** І зробив Давид так, як наказав йому Бог, і вони побили филистїмський табір від Гів'ону аж до Гезеру. **17** І неслось Давїдове

ім'я по всіх краях, а Господь дав, що всі народи боялись його.

15 І поробив він собі домі в Давидовому Місті, і приготівив місце на Божого ковчега, і розтягнув для нього скінію. **2** Тоді Давид сказав, щоб ніхто не носив Божого ковчега, окрім Левитів, бо їх вибрав Господь носити ковчега Господа та служити йому аж навіки. **3** І Давид зібрав усього Ізраїля до Єрусалиму, щоб вінести Господнього ковчега на його місце, яке приготівив йому він. **4** І зібрав Давид Ааронових синів та Левитів. **5** Від Кегатових синів: зверхник Уріїл, а братів його — сотня й двадцять. **6** Від синів Мерарі: зверхник Асая, а братів його — двісті й двадцять. **7** Від Гершомових синів: зверхник Йоїл, а братів його — сотня й тридцять. **8** Від Еліцафанових синів: зверхник Шемая, а братів його — двісті. **9** Від Хевронових синів: зверхник Еліїл, а братів його — вісімдесят. **10** Від Уззіїлових синів: зверхник Аммінадав, а братів його — сотня й дванадцять. **11** І покликав Давид священників Садóка та Евіятара, та Левитів: Уріїла, Асаю, і Йоїла, Шемаю і Еліїла, і Аммінадава **12** та й сказав до них: „Ви гóлови родів Левитів. Освятіться ви та ваші брати, і перенесете ковчега Господа, Бога Ізраїлевого, до місця, яке приготівив я йому. **13** Бо через те, що спочáтку не ви це робили, то вдарив нас Господь, Бог наш, бо ми не шукали його так, як належало“. **14** І освятилися священники та Левити, щоб перенести ковчега Господа, Бога Ізраїлевого. **15** І понесли сини Левитів Божого ковчега, як наказав

був Мойсей за Господнім словом, на плéчах своїх, на держакáх, на собі. **16** І сказав Давид зверхникам Левитів, щоб поставили своїх братів співаків на приладдях пісні, на цїтрах, áрфах, та тих, що грають на цимбáлах, щоб піднéсти голос на радість. **17** І поставили Левити Гемана, Йоїлового сина, а з братів його — Асафа, сина Берехії, а з синів Мерарі, їхніх братів — Етана, сина Кушаї. **18** А з ними їхніх братів других: Захарія, і Язіїла, і Шемірамота, і Єхіїла, і Унні, Еліава, і Бенаю, і Маасею, і Маттітію, і Еліфлея, і Мікнею, і Овед-Едома, і Єїїла, — придвёрних. **19** А співаків: Гемана, Асафа та Етана — грати на мідяних цимбáлах. **20** А Захарія, і Азіїла, і Шемірамота, і Єхіїла, і Унні, і Еліава, і Маасею, і Бенаю — на цїтрах, на аламот. **21** А Маттітію, і Еліфелегу, і Мікнею, і Овед-Едома, і Єїла, і Азазію — на áрфах, на октаві, щоб починати гру. **22** А Кенанію, зверхника Левитів, — над но́шенням; він навчав носити, бо вмів того. **23** А Берехія та Елкана — придвёрні при ковчезі. **24** А Шеванія, І Йосафат, і Натанаїл, і Амасай, і Захарій, і Беная, і Еліезер, священники, — сурміли в сурми перед Божим ковчегом, а Овед-Едом та Єхійя — придвёрні для ковчега. **25** І пішов Давид і Ізраїлеві старші та тисячники, щоб перенéсти ковчега Господнього заповіту з Овед-Едомового дому з радістю. **26** І сталося, коли Бог допомагав Левитам, що нéсли ковчега Господнього заповіту, то вони принéсли в жертву сім биків та сім баранів. **27** А Давид був зодя́гнений в одежу з вісо́ну, як і всі Левити, що нéсли ковчега, і

співакі, і Кенанія, зверхник но́шення і співакі́в, а на Давиді був ще й льняний ефо́д. **28** І ввесь Ізраїль ніс ковчега Господнього заповіту з радісним криком, і зо звуком рога, і з сурма́ми, і з цимба́лами, гра́ючи на цитрах та на а́рфах. **29** І сталося, коли ковчег Господнього заповіту прийшов аж до Давидового Міста, то Мелхóла, Саулова дочка́, виглядала через вікно. І побачила вона царя Давида, що танцював та грав, і знева́жила його в своєму серці.

16 І принесли вони Божого ковчега, і поставили його в середині скинії, що розтягну́в для нього Давид, і принесли цілопа́лення та мирні жертви перед Божим лицем. **2** І покінчи́в Давид прино́сити цілопа́лення та мирні жер́тви, та й поблагослови́в наро́д Ім'я́м Господнім. **3** І він поділив для всякого Ізраїлевого му́жа, від чоловіка й аж до жінки, кожному по буханце́ві хліба, і по кавалко́ві м'яса та по виноградному калаче́ві. **4** І він попризна́чував перед Господнім ковчегом із Левитів служачих, щоб вони визнава́ли, і прославляли, і хвалили Господа, Бога Ізраїлевого: **5** Асаф був головою, а другий по ньому — Захарій, Єїл, і Шемірамот, і Хіїл, і Маттітія, і Еліяв, і Беная, і Овед-Едом, і Єїл — на зная́ддях цитр та на арфах, а Асаф голосно грав на цимба́лах. **6** А священики Беная та Яхазіїл — на сурма́х, за́вжди перед ковчегом Божого заповіту. **7** Того дня, тоді Давид дав уперше псалма на подя́ку Господе́ві через Асафа та братів його: **8** „Дякуйте Господу, кличте Ім'я́ Його, серед наро́дів звіщайте про вчи́нки Його!

9 Співайте Йому́, грайте Йому́, говоріть про всі чуда Його! **10** Хваліться святим Його Йменням, хай тішитесь серце шукаючих Господа! **11** Пошукуйте Господа й силу Його́, лице Його́ завжди шукайте! **12** Пам'ятайте про чуда Його, які Він учинив, про ознаки Його та про присуди уст Його **13** ви, насіння Ізраїля, раба Його, сини Яковові, вибранці Його́! **14** Він — Господь, Бог наш, по цілій землі Його присуди! **15** Пам'ятайте навіки Його заповіта, слово, яке наказав Він на тисячу родів, **16** що склав Він Його з Авраамом, і присягу Його — для Ісака. **17** І Він поставив його за Закону для Якова, Ізраїлеві — заповітом навіки, **18** говорячи: „Дам тобі край ханаанський, як наділ спадщини для вас!“ **19** Тоді їх було невелике число, нечисленні були та приходьки на іншій землі, **20** і від народу ходили вони до народу, і від царства до іншого люду. **21** Не дозволив нікому Він кривдити їх, і за них Він царям докоряв: **22** „Не доторкуйтеся до Моїх помазанців, а пророкам Моїм не робіте лихого!“ **23** Господеві співайте, вся земле, з дня-на-день сповіщайте спасіння Його! **24** Розповідайте про славу Його між поганями, про чуда Його — між усіма народами. **25** Бо великий Господь і прославлений вельми, і Він найгрізніший над богів усіх! **26** Бо всі боги народів — божки, а Господь небесá сотворив! **27** Слава та велич — перед лицем Його, сила та радість — на місці Його. **28** Дайте Господу, роби народів, дайте Господу славу та силу, **29** дайте Господу славу Ймення Його, приносьте дарунка й приходьте перед

лице Його! Кланяйтеся Господеві в величчі святому!

30 Перед лицем Його затремті, уся зéмле, — бо міцно поста́влений всéсвіт, щоб не захита́вся! **31** Хай небо радіє, і хай веселі́ться земля, і хай серед наро́дів говорять: „Царю́е Госпо́дь!“ **32** Нехай гримить море й його повнота́, нехай поле радіє та все, що на ньóму! **33** Тоді перед Господнім лицем дере́ва лісні заспівають, бо землю судити йде Він. **34** Дякуйте Господу, добрий бо Він, бо навіки Його милосéрдя! **35** І промовте: Спаси нас, о Боже спасі́ння нашого, і збери нас, і нас урятуй від наро́дів, щоб дякувати Йме́нню святому Тво́ему, щоб Твоєю хвалитися славою! **36** Благослове́нний Госпо́дь, Бог Ізраї́лів, від віку й навіки!“ А наро́д увесь сказав: „Амінь“ і „Хвала́ Господеві!“ **37** І Давид позоставив там перед ковчегом Господнього заповіту Аса́фа та братів його, щоб за́вжди служили перед ковчегом, що́ в якій день треба було́, **38** і Овед-Едома та братів його, ші́стдесят і вісьмо́х; а Овед-Едома, Еду́тунового сина, та Хоса — за при́дверних; **39** а священика Са́дока та братів його священиків — перед Господнім наметом на па́гірку, що в Гів'оні, **40** щоб прино́сити цілопа́лення для Господа на же́ртівнику цілопа́лення, за́вжди ра́нком та ввечо́рі, та на все інше, що написане в Зако́ні Господа, що наказав був Ізраї́леві. **41** А з ними Геман та Еду́тун, та решта ви́браних, що були́ докла́дно зазначені поі́менно, щоб „Дякувати Господеві, бо навіки Його милосéрдя!“ **42** А з ними су́рми та цимба́ли для тих, що грають, та зна́ряддя для Божої пі́сні. А сини Еду́тунові — сторожі

до брами. **43** І порозходився ввесь народ, кожен до дому свого. А Давид вернувся, щоб поблагословити свій дім.

17 І сталося, як Давид сидів був у домі своїм, то сказав Давид до пророка Натана: „Ось я сиджу в кедровому домі, а ковчег Господнього заповіту — під занавісами!“ **2** І сказав Натан до Давида: „Зроби все, що в серці твоєму, бо Бог із тобою!“ **3** І сталося тієї ночі, і було Боже слово до Натана, говорячи: **4** „Иди, і скажеш Моєму рабові Давидові: Так сказав Господь: Не ти збудуєш Мені цього храма на перебування. **5** Бо Я не сидів у храмі від дня, коли вивів Ізраїля, аж до дня цього, і ходив від шатра до шатра, і від намету до намету. **6** Скрізь, де тільки ходив Я між усім Ізраїлем, чи сказав Я хоч слово котрому з Ізраїлевих суддів, яким наказав Я пасти народа Мого: Чому ви не збудували Мені кедрового храма? **7** А тепер так скажеш рабові Моєму Давидові: Так сказав Господь Саваот: Я взяв тебе з пасовіська від отари, щоб став ти володарем над Моїм народом, Ізраїлем. **8** І був Я з тобою скрізь, де ти ходив, і внищив Я всіх ворогів Твоїх перед тобою, і зробив Я тобі ім'я, як ім'я тих великих, що на землі. **9** І дав Я місце Моєму народові Ізраїлеві, і посадив його так, що він перебуватиме на тому самому місці. І він уже не тремтітиме, а кривдники не будуть нищити його, як перше. **10** А від днів, коли Я настановив суддів над Своїм народом, Ізраїлем, то понизив усіх ворогів твоїх. І звіщаю тобі, що Господь збудує тобі дім. **11** І станеться, коли

виповняться твої дні, щоб піти до батьків своїх, то Я поставлю по тобі твоє насіння, що буде з синів твоїх, і поставлю міцно його царство. **12** Він збудує Мені храм, а Я поставлю його тропа міцно аж навіки. **13** Я буду йому за батька, а він буде Мені за сина, а милости Своєї Я не відійму від нього, як відняв Я від того, що був перед тобою. **14** І поставлю його в храмі Своїм та в царстві Своїм аж навіки, і трон його буде міцно стояти навіки“. **15** За всіма цими словами, за всім цим видінням, — так говорив Натан до Давида. **16** І прийшов цар Давид, і сів перед Господнім лицем та й промовив: „Хто я, Господи, Боже, і що таке дім мій, що Ти довів мене аж сюди? **17** Та й це було мале в очах Твоїх, Боже, і Ти говорив про дім Свого раба на майбутнє, і Ти показав мені покоління людське, і підніс мене, Господи Боже! **18** Що Давид додасть ще до Твого на вшанування Твого раба? А Ти Свого раба знаєш! **19** Господи, ради Свого раба та за серцем Своїм зробив Ти все це велике, щоб завітати про всі ті великі речі. **20** Господи, нема Такого, як Ти, і нема Бога, окрім Тебе, за всім тим, що ми чули своїми ушима. **21** І який є ще один люд на землі, як Твій народ, Ізраїль, щоб Бог приходив викупити його Собі за народа, і щоб установити Собі ймення великих та страшних речей, щоб вигнати народи перед народом Своїм, якого Ти викупив із Єгипту? **22** І зробив Ти народ Свій, Ізраїля, Собі за народа аж навіки, і Ти, Господи, став йому за Бога! **23** А тепер, Господи, нехай стане певним аж навіки те

слово, яке говорив Ти про Свого раба, і зроби, як говорив! **24** А Твоє Ім'я нехай буде міцне, і нехай буде велике аж навіки, щоб казали: Господь Саваот, Бог Ізраїлів — Бог для Ізраїля, а дім Твого раба Давида поставлений міцно перед лицем Твоїм. **25** Бо Ти, Боже мій, об'явив Своему рабові, що Ти збудуєш йому дім, тому раб Твій знайшов потребу молитися перед лицем Твоїм. **26** А тепер, Господи, Ти Той Бог, і сказав про Свого раба оце добре. **27** А тепер був Ти ласкавий поблагословити дім Свого раба, щоб бути навіки перед лицем Твоїм, бо Ти, Господи, поблагословив, — і він поблагословлений навіки!“

18 І сталося по тому, і побив Давид филистимлян та поконав їх; і взяв він Гат та належні йому міста з руки филистимлян. **2** І побив він Моава, — і стали моавітяни Давидовими рабами, що принесли дари. **3** І побив Давид Гадад'езера, царя цовського, в Хаматі, коли той ішов, щоб поставити владу свою на річці Ефраті. **4** І здобув Давид від нього тисячі колесниць і сім тисяч верхівців та двадцять тисяч пішого люду. І попідрізував Давид жили коням усіх колесниць, і позоставив із них тільки сотню для колесниць. **5** І прийшов Арам із Дамаску на поміч Гадад'езерові, цареві цовському, та Давид вибив серед сиріян двадцять і дві тисячі чоловіка. **6** І поставив Давид у Сирії Дамаській залогу, і сиріяни стали для Давида рабами, що принесли дари. А Господь допомагав Давидові скрізь, де він ходив. **7** І позабирав Давид золоті щити, що були на Гадад'езерових рабах,

і познóсив їх до Єрусалиму. **8** А з Тівхату та з Куну, Гадад'езерових міст, позабирав Давид дуже багато міді, — з неї поробив Соломóн мідяне море й стовпі, та мідяні рéчі. **9** І прочув Тоу, цар хамотський, що Давид побив усе вíйсько Гадад'езера, царя цовського. **10** І послав він сина свого Гадорама до царя Давида, щоб привітати його, та щоб поблагословити його за те, що воював із Гадад'езером та й побив його, — бо Гадад'езер прова́див війну з Тоу, — а з ним послав всякі речі золоті, і срібні, і мідяні. **11** І Давид присвятив їх Господéві рáзом із тим сріблом та золотом, що повинóсив від усіх нарóдів з Едому, і з Моаву, і від Аммонових синів та від Амалі́ка. **12** А Авшай, син Церуї́н, побив Едома в Солянній долині, вісімнадцять тисяч. **13** І поставив він в Едомі залóгу, і став увесь Едом Давидовими раба́ми. А Госпóдь допомагав Давидові скрізь, де він ходив. **14** І царював Давид над усім Ізраїлем, і чинив суд та справедливість усьóму своéму нарóдові. **15** А Йоав, син Церуї́н, був над вíйськом, а Йосафат, син Ахілудів, — кáнцлер. **16** А Садóк, син Ахітувів, та Авімéлех, син Ев'ятарів, були священники, а Шавша — писар. **17** А Беная, син Єгоядин, був над керетянином та над пелетянином, а Давидові сини — перші при царéвій руці.

19 І сталося по тóму, і помер Нахаш, цар аммонітський, а замість нього зацарював син його Ханун. **2** І сказав Давид: „Зроблю́ я мíлість Ханунові, Нахашевому синові, як ба́тько його зробив був мíлість мені“. І Давид послав послів, щоб потішити

його за його батька. І прибулі Давидові раби до аммонітського країю, до Хануна, щоб потішити його.

3 А начальники аммонітян сказали до Хануна: „Чи Давид шанує батька твого в очах твоїх тим, що послав тобі потішителей? Чи ж раби його прийшли до тебе не на те, щоб вивідати, і щоб зніщити, і щоб вишпигувати край?“ **4** І взяв Ханун Давидових рабів та й оголив їх, й обрізав їхню одѣжу в половині аж до сидіння, та й відпустив їх... **5** І пішли й донесли Давидові про тих мужів, а він послав навпроти них, бо ті мужі були дуже осоромлені. І цар їм сказав: „Сидіть в Єрихоні, аж поки відросте вам борода, потім повернетесь“. **6** І побачили аммонітяни, що вони зненавиджені в Давида. І послав Ханун та аммонітяни тисячу талантів срібла, щоб винайняти собі колесніці та верхівців з Араму двох річок і з Араму Маахи та з Цови. **7** І найняли вони собі тридцять і дві тисячі колесниць, і царя Мааих та народ його, — і прийшли й таборували перед Медевою. Також аммонітяни зібралися зо своїх міст і прийшли до бою. **8** А коли Давид прочув про це, то послав Йоава та все військо лицарів. **9** І повиходили аммонітяни, і вставилися до бою при вході до міста. А царі, що прийшли, — вони самі були на полі. **10** І побачив Йоав, що бойовій фронт став на нього спереду та позаду, то вибрав зо всього вибраного в Ізраїлі, та й установив їх навпроти сиріян. **11** А решту народу дав під руку свого брата Ав'шая, й їх установили навпроти аммонітян, **12** і сказав: „Якщо сиріяни будуть сильніші від мене,

то будеш мені на поміч, а якщо аммонітяни будуть сильніші від тебе, то допоможу тобі. **13** Будь мужній, і стіймо міцно за народ наш та за міста нашого Бога, а Господь нехай зробить, щоб добре в очах Його!“

14 А коли Йоав та народ, що був із ним, підійшов перед сиріян до бою, то ті повтікали перед ним.

15 А аммонітяни побачили, що повтікали сиріяни, то й вони повтікали перед братом його Ав'шаєм, і ввійшли до міста, а Йоав прибув до Єрусалиму.

16 А коли побачили сиріяни, що вони побиті Ізраїлем, то послали послів, і привели сиріян, що з другого боку Річки, а Шофах, зверхник Гадад'езерового війська, був перед ними.

17 І було донесено Давидові, і він зібрав усього Ізраїля, і перейшов Йордан та прийшов до них, і вставився проти них. І встановився Давид на бій проти сиріян, і вони воювали з ним.

18 І побігли сиріяни перед Ізраїлем, а Давид повбивав із сиріян сім тисяч колесниць та сорок тисяч пішого люду. І вбив він Шофаха, зверхника війська...

19 А коли Гадад'езерові раби побачили, що вони побиті Ізраїлем, то замирилися з Давидом і служили йому. І сиріяни вже не хотіли допомагати аммонітянам.

20 І сталося по році, того часу, як царі виходили на війну, то Йоав повів військову силу, та й нищив аммонітський край. І прийшов він і обліг Раббу, а Давид сидів в Єрусалимі. І побив Йоав Раббу, і зруйнував її.

2 І зняв Давид корону їхнього царя з голови його, і знайшов, що вага її талант золота, а на ній каміння дорогоцінне, — і була

покладена вона на голову Давидову! І він виніс дуже багато здобичі з того міста. **3** А нарód, що був у ньому, повивóдив, і перетина́в їх пílками, і забивав залізними долóтами та сокирами... І так робив Давид усім аммонітським міста́м. І вернувся Давид та весь нарód до Єрусалиму. **4** І сталося по то́му, і була війна в Гезері з филистíмлянами. Тоді хуша́нин Сіббехай убив Сіппая, з Рефаєвих нащáдків, і вони були покóнані. **5** І була ще війна з филистíмлянами, і Елханан, син Яірів, побив Лахмі, брата гатянина Голіята, — а держáк списá його був, як ткацький вал! **6** І була́ ще війна в Гаті. А там був чоловік великого зрóсту, що мав по шість пальців, — усього двадцять і чотири. І він також був із нащáдків Рефая. **7** І зневажа́в він Ізраїля, — та забив його Йонатан, син Шім'ї, Давидового брата. **8** Ці також похóдили від Рефая в Гаті, — і попада́ли вони від руки Давида та від руки його слуг.

21 І повстав сатана́ на Ізраїля, і намо́вив Давида перелі́чити Ізраїля. **2** І сказав Давид до Йоава та до начальників народу: „Ідіть, перелі́чть Ізраїля від Беер-Шеви й аж до Дану, і донесіть мені, — і я знатиму число їх!“ **3** І сказав Йоа́в: „Нехай Господь додасть до наро́ду Свого в сто раз стíльки, скíльки є! Чи не всі вони, пане мій ца́рю, раби мого пана? Нащо буде шукати цього пан мій, нащо це буде за провину для Ізраїля?“ **4** Та цареве слово перемогло Йоава. І вийшов Йоав, і ходив по всьóму Ізраїлі, і вернувся до Єрусалиму. **5** І дав Йоав Давидові число

переліку нарбоду. І було всього Ізраїля тисяча тисяч і сто тисяч чоловіка, що витягають меча, а Юди — чотири сотні й сімдесят тисяч чоловіка, що витягають меча. **6** А Левія та Веніямина він не перерахував серед них, бо царське слово було огидою для Йоава... **7** І було зло в Божих очах на ту річ, — і Він ударив Ізраїля! **8** І сказав Давид до Бога: „Я дуже згрішив, що зробив оцю річ! А тепер прости ж гріх Свого раба, бо я зробив дуже нерозумно!“... **9** І сказав Господь до Гада, Давидового прозорлівця, говорячи: **10** „Иди, і будеш говорити Давидові, кажучи: Так говорить Господь: Три карі кладу Я на тебе, — вибери собі одну з них, і Я зроблю тобі“. **11** І прийшов Гад до Давида та й сказав йому: „Так сказав Господь: Ві бери собі: **12** чи три роки голоду, чи теж три місяці твого втікання перед ворогами твоїми, а меч ворогів твоїх доганятиме тебе, чи три дні Господнього меча та моровиці в Краю, і Ангол Господній буде нищити по всій Ізраїлевій границі. А тепер розваж, яке слово верну Я Тому, Хто послав мене“... **13** І сказав Давид до Гада: „Тяжко мені дуже! Нехай же впаду я в руку Господа, бо дуже велике Його милосердя, а в руку людську нехай я не впаду!“ **14** І дав Господь моровицю в Ізраїлі, — і впало з Ізраїля сімдесят тисяч чоловіка! **15** І послав Бог Ангола до Єрусалиму, щоб знищити його. А коли він нищив, Господь побачив і пожалував про це ліхо. І сказав Він до Ангола, що вигублював: „Забагато тепер! Попусти свою руку!“ А Ангол Господній стояв при тóці євусіянина Орнана. **16** І підняв Давид очі

свої та й побачив Господнього Ангола, що стояв між землею та між небом, а в руці його був вітягнений меч, скерований на Єрусалим. І впав Давид та ті старші, покриті веретами, на обличчя свої. 17 І сказав Давид до Бога: „Чи ж не я сказав рахувати в народі? І я той, хто згрішив, і вчинити зло — я вчинив зло, а ці вівці — що зробили вони, Господи, Боже мій? Нехай же рука Твоя буде на мені та на домі батька мого, а не на народі Твоєму, щоб погубити його “. 18 А Ангол Господній говорив до Гада, — сказати Давидові, щоб Давид пішов поставити жертовника для Господа на току євусеянина Орнана. 19 І пішов Давид за словом Гада, що говорив в Господньому Імені. 20 І обернувся Орнан, і побачив Ангола, а чотири сини його, що були з ним, поховалися. А Орнан молотив пшеницю. 21 І прийшов Давид до Орнана. І виглянув Орнан, і побачив Давида, — і вийшов із току, і поклонився Давидові обличчям до землі. 22 І сказав Давид до Орнана: „Дай же мені місце цього току, й я збудую на ньому жертовника для Господа. Дай мені його за срібло повної ваги, — і буде стримана моровиця від народу“. 23 І сказав Орнан до Давида: „Візьми собі, і нехай зробить мій пан цар, що добре в очах його. Дивися, — я даю цю худобу на цілопалення, а молотарки — на дрова, а пшеницю на хлібну жертву. Усе я даю!“ 24 І сказав цар Давид до Орнана: „Ні, бо купуючи, куплю за срібло повної ваги, бо не піднесу твого в жертві для Господа, і не спалю цілопалення дармо!“ 25 І дав

Давид Орнанові за місце золота вагою шість сотень шéклів. **26** І збудував там Давид жéртівника для Господа, і приніс цілопáлення та мирні жертви. І кликнув він до Господа, і Він відповів йому́ огнем із небéс на жéртівник цілопáлення. **27** І сказав Господь до Ангола, і він уклав меча свого до пíхов його́. **28** Того ча́су, як Давид побачив, що Господь відповів йому на току́ євусеянина Орнана, то принóсив там жертву. **29** А Господня skinія, яку зробив був Мойсей у пустині, та жéртівник цілопáлення були того ча́су на па́гірку в Гів'оні. **30** Та не міг Давид піти перед нього, щоб запитатися в Бога, бо настра́шився меча Господнього Ангола.

22 І Давид сказав: „Це той дім Господа Бога, і це жéртівник на цілопáлення для Ізраїля!“ **2** І сказав Давид, щоб зібрати прихóдьків, що були в Ізраїлевому Краї, і поставив каменярі́в тесáти брі́ли каміння, щоб збудувати Божого дома. **3** І заготóвив Давид силу заліза на цвяхи для брамних дверей та на клямри, і таку силу міді, що їй не було ваги, **4** і кéдрового дерева без числа, бо сидóняни та тиря́ни спровáдили Давидові силу кéдрового дерева. **5** І сказав Давид: „Мій син Соломон ще юна́к та тендітний, — приготую ж йому все на цей храм на збудува́ння для Господа, щоб підне́сти його ви́соко на славу та на ве́лич для всіх краі́в. Приготую ж я все для нього!“ І Давид заготовив бéзліч усього перед своєю смертю. **6** І він покликав сина свого Соломо́на, і наказав йому збудувати храм для Господа, Бога Ізраїля. **7** І сказав

Давид до Соломона: „Сину мій, я мав на своєму серці
вібудувати храм для Ймення Господа, Бога мого. **8** Та
було про мене Господнє слово, кажучи: Бєзліч крови
пролив ти та війни великі провэдив. Не збудуєш ти
храма для Мого Ймення, бо багато крови пролив ти
на зємлю перед лицєм Моїм! **9** Ось нарóдиться тобі
син, — він буде муж мирний, і Я дам йому мир від
усіх ворогів його навкóло, бо Соломон буде ім'я йому,
і Я дам на Ізраїля за його днів мир та тїшу. **10** Він
збудує храм для Мого Ймення, і він буде Мені за сина,
а Я йому за Батька, і Я міцно поставлю трона царства
його над Ізраїлем аж навіки! **11** Тепер, сину мій, нехай
Госпóдь буде з тобою, і буде щастіти тобі, і збудуєш
ти дім для Гóспода, Бога свого, як говорив Він про
тебе. **12** Тільки нехай дасть тобі Господь розум та
розважність, і нехай поставить тебе над Ізраїлем, і ти
будеш стерегти Закóн Господа, Бога свого. **13** Тоді буде
щастіти тобі, якщо б́удеш додєржувати, щоб чинити
устава та права, які наказав був Господь Мойсєєві
про Ізраїля. Будь сильний та міцний, не бійся й не
страхайся! **14** І ось я в скудóті своїй заготóвив для
Господнього дому сто тисяч талантів золота та тисячу
тисяч талантів срібла, а для міді та для заліза — нема
ваги, бо бєзліч того; і дєрева, і каміння заготовив я, а
ти до них додасі. **15** А в тебе бєзліч робітників для
праці, — тєслярів і каменярів та дереворубів, та всяких
здібних на всяку роботу. **16** Зóлоту, сріблу, і міді та
залізу — нема числа. Стань і зроби, і нехай Господь
буде з тобою!“ **17** І наказав Давид усім Ізраїлевим

князя́м, щоб допомага́ли синові його Соломо́нові: **18** „Чи Господь, Бог ваш, не з вами? І Він дав вам мир навколо, бо дав у мою руку мешканців цієї землі, — і була́ здобута ця земля перед лицем Господа та перед наро́дом Його. **19** Тепер прихиліть серце ваше та душу вашу, щоб шукати Господа, Бога вашого. І встаньте, і збудуйте святиню Господа Бога, щоб перене́сти ковчега Господнього заповіту та святі Божі речі до храму, збудова́ного для Господнього Ймення“.

23 А коли Давид постарів і наситився днями, то він поставив царем над Ізраїлем сина свого Соломона. **2** І зібрав він усіх Ізраїлевих князі́в, і священників та Левитів. **3** І були перелічені Левити від віку тридцяти років і вище, і було число їх, за їхніми го́ловами, за мужчинами — тридцять і вісім тисяч. **4** Із них для керува́ння над роботою Господнього дому — двадцять і чотири тисячі, а урядників та суддів — шість тисяч, **5** і чотири тисячі придвѣрних, і чотири тисячі тих, що славлять Господа на музичних знаряддях, „які я зробив на сла́влення“. **6** І поділив їх Давид на черги за синами Левія, — для Гершона, Кегата та Мерарі. **7** З Гершонівців — Ладан і Шім'ї. **8** Ладанові сини: голова Єгіїл, і Зетам, і Йоїл, троє. **9** Сини Шім'ї: Шеломіт, і Хазаїл, і Гаран, троє, вони го́лови ба́тьківських домі́в Ладана. **10** А сини Шім'ї: Яхат, Зіза, і Єуш, і Берія, — оце сини Шім'ї, четверо. **11** І був Яхат головою, а Зіза другий, а Єуш та Берія не мали багато синів, і стали за один ба́тьківський дім при переліченні. **12** Кегатові сини: Амрам, Іцгар, Хеврон та Уззіл, четверо. **13**

Амрамові сини: Аарон та Мойсей. І був відділений Аарон, щоб посвятити його до Святого Святих, його та синів його аж навіки, щоб кадити перед лицем Господа, щоб служити Йому та щоб благословляти Ім'ям Його аж навіки. **14** А Мойсей — Божий чоловік, сини його полічені до Левієвого племени. **15** Сини Мойсеєві: Гершом та Еліезер. **16** Сини Гершомові: Шевуїл, голова. **17** А сини Еліезерові були: Рехавія, голова; і не було в Еліезера інших синів, а сини Рехавії сильно помножились. **18** Сини Їцгарові: Шеломіт, голова. **19** Сини Хевронові: Єрійя — голова, Амарія — другий, Яхазїл — третій, і Єкам'ам — четвертий. **20** Сини Уззієлові: Міхал — голова, а Їшшія — другий. **21** Сини Мерарієві: Махлі й Муші. Сини Махлі: Елеазар і Кіш. **22** І помер Елеазар, і не було в нього синів, бо тільки дочки, і їх побрали собі Кішові сини, їхні брати. **23** Сині Мушієві: Махлі, і Едер, і Єремот, — троє. **24** Оце сині Левієві за домом батьків їх, голови дому батьків за перегляненням їхнім, числом імен за особами їх, що чинили роботу для будови Господнього дому, від віку двадцяти років і вище. **25** Бо Давид сказав: Господь, Бог Ізраїля, дав мир Своєму наро́дові, і він осівся в Єрусалимі аж навіки. **26** І також Левитам не треба носити шкіни та всіх речей її для служби їй“, **27** бо за останніми наказами Давида вони становлять число Левієвих синів від віку двадцяти літ і вище. **28** Бо їхнє становище — при руці Ааронових синів для служби Господнього дому над подвір'ями, і над кімнатами, і над чистістю усіх святощів та роботи

служби Господнього дому, **29** і при хлібі виставнім, і при пшеничній муці на хлібну жертву та на прісні коржі, і при сквородах, і при праженні, і при всякій мірі ваги та мірі довжині. **30** І щоб ставати щоранку на подяку та на хвалу Господа, і так і на вечір. **31** І при всякому спаленні цілопалень для Господа на суботи, на молодикі, і на свята в числі за правом на них, завжди перед лицем Господнім. **32** І чинили вони охорону шкіні заповіту, і сторбжу святині, і охорону Ааронових синів, своїх братів, при службі Господнього дому.

24 А в Ааронових синів такі їхні чєрги: Ааронові сини: Надав і Авігу, Елеазар і Ітамар. **2** Та повмирали Надав та Авігу за життя їхнього батька, і не мали вони синів, тому священнодіяли Елеазар та Ітамар. **3** І поділив їх Давид і Садок, з Елеазарових синів, та Ахімєлєх, з Ітамарових синів, за їхнім урядом в їхній службі. **4** І були знайдені Елеазарові сини численнішими, щодо голів чоловіків, від синів Ітамарових. І вони поділили їх: для Елеазарових синів голів дому батьків було шістнадцять, а для Ітамарових синів для дому батьків їх — вісім. **5** І поділили їх жеребками, тих з тими, бо головними в святині та головними перед Богом були з синів Елеазарових та серед синів Ітамарових. **6** І записав їх Шемая, син Натанаїлів, писар із Левитів, перед царем, і головними, і священником Садокком, і Ахімєлєхом, сином Евїатаровим, і гóловами дому батьків священників та Левитів. Один батьківський дїм був узятий для Елеазара, а один був узятий для

Ітамара. 7 І вийшов перший жеребóк для Єгоярíва, другий — для Єдаї, 8 третій — для Харíма, четвертий — для Сеорíма, 9 п'ятий — для Малкíї, шóстий — для Мíйямíна, 10 сьóмий для Гаккоца, вóсьмий — для Авíї, 11 дев'ятий — для Єшуї, десятий — для Шеханíї, 12 одина́дцятий — для Ел'яшíва, дванадцятий — для Якíма, 13 тринадцятий — для Хуппи, чотирна́дцятий — для Єшев'ава, 14 п'ятнадцятий — для Білги, шістнадцятий — для Íммера, 15 сімнадцятий — для Хезíра, вісімнадцятий — для Гаппíццеца, 16 дев'ятнадцятий — для Петах'í, двадцятий — для Єхезке́ла, 17 двадцять і перший — для Яхіна, двадцять і другий — для Га́мула, 18 двадцять і третій — для Делаї, двадцять і четвертий — для Маазíї. 19 Оце поря́док íхньої служби, щоб прихóдити до Господнього дому за íхньою постановою через Аарóна, íхнього батька, як йому наказав був Господь, Бог Íзраїлів. 20 А від позосталих Левієвих синів: від Амрамових синів — Шуваїл, від синів Шуваїлових — Єхедіа. 21 Від Рехавíї, від синів Рехавíї: голова Їшшíя. 22 Від Їцгарівців: Шеломот, від Шеломотових синів: Яхат. 23 А сини Хевронові: Єрíя, другий — Амарíя, третій — Яхазíїл, четвертий — Єкам'ам. 24 Сини Уззíїлові: Міха, сини Міхíні: Шамíр. 25 Брат Міхи — Їшшíя, сини Їшшíїні — Захарíй. 26 Сини Мерарíєві: Махлі та Муші, сини Яазíї — Бено. 27 Сини Мерарíєві, від Яазíї: Бено, і Шога́м, і Заккур, і Іврі. 28 У Махлі: Елеазар, у нього не було синів. 29 Від Кíша, сини Кíшові: Єрахмеїл. 30 А сини Мушієві: Махлі, і Едер, і Єрíмот. Оце сини

Левитів, за домом їхніх батьків. **31** І кидали жеребки і вони відповідно до братів своїх, Ааронових синів, перед царем Давидом, і Садóком, і Ахімелехом, і гóловами дому батьків священників та Левитів, гóлови родин нарівні зо своїм меншим братом.

25 І відділів Давид та зверхники війська на службу синів Асафа, і Гемана, і Єдутуна, що провіщували на цїтрах, і на árфах, і на цимбáлах. А число їх, людей праці до служби, було таке: **2** від Асафових синів: Заккур, і Йосип, і Нетанія, і Асар'їла, Асафові сини, при Асафі, що пророкував при царі. **3** Від Єдутуна, Єдутунові сини: Гедалія, і Цері, і Ісая, Хашавія, і Маттітія, — шéстеро при своєму батькові Єдутуні, що пророкував на цитрі на дяку та на хвалу Господéві. **4** Від Гемана, Геманові сини: Буккійя, Маттанія, Уззіл, Шевуїл, і Єрімот, Хананія, Ханані, Еліата, Гїддалті, і Ромамті, Езер, Йошбекаша, Маллоті, Готір, Махазіот. **5** Усі ці — сині Гемана, царського прозорлівця в Божих словах, щоб підвищувати силу. І дав Бог Геманові чотирна́дцять синів та три дочкі. **6** Усі вони були при своєму батькові, на співі Господнього дому, на цимбáлах, на árфах та цїтрах для служби в Божому домі; при царі — Асаф, Єдутун та Геман. **7** І було їхне число з їхніми брата́ми, вівченими співу для Господа, усіх розуміючих, — двісті й вісімдесят і вісім. **8** І кинули вони жеребки, черга́ відповідно черзі, як малій, так і великий, учитель з учнем. **9** І вийшов перший жеребо́к від Асафа для Йо́сипа, другий — Гедалія, він і браті́ його та сині́ його,

дванадцять. **10** Третій Заккур, сини його та брати його, дванадцять. **11** Четвертий — для Їцрі, сини його та брати його, дванадцять. **12** П'ятий — Нетанія, сини його та брати його, дванадцять. **13** Шóстий — Буккійя, сини його та брати його, дванадцять. **14** Сьóмий — Єсар'їла, сини його та брати його, дванадцять. **15** Вóсьмий — Іса́я, сини його та брати його, дванадцять. **16** Дев'ятий — Маттанія, сини його та брати його, дванадцять. **17** Десятий — Шім'ї, сини його та брати його, дванадцять. **18** Одинадцятий — Азарїїл, сини його та брати його, дванадцять. **19** Дванадцятий — для Хашав'ї, сини його та брати його, дванадцять. **20** Тринадцятий — для Шуваїла, сини його та брати його, дванадцять. **21** Чотирна́дцятий — для Маттіті, сини його та брати його, дванадцять. **22** П'ятнадцятий — для Єремота, сини його та брати його, дванадцять. **23** Ші́стнадцятий — для Хананії, сини його брати його, дванадцять. **24** Сімнадцятий — для Йошбекаші, сини його та брати його, дванадцять. **25** Ві́сімнадцятий — для Ханані, сини його та брати його, дванадцять. **26** Дев'ятнадцятий — для Маллоті, сини його та брати його, дванадцять. **27** Двадцятий — для Елійяти, сини його та брати його, дванадцять. **28** Двадцять і перший — для Готіра, сини його та брати його, дванадцять. **29** Двадцять і другий — для Гіддалті, сини його та брати його, дванадцять. **30** Двадцять і третій — для Махазіота, сини його та брати його, дванадцять. **31** Двадцять і четвертий — для Ромамті-Езера, сини його та брати його, дванадцять.

26 Чѣрги придвѣрних, від Корáхівців: Мешелемія, син Коре, з Асафових синів. **2** А в Мешелемії сини: перворóджений — Захарій, другий — Єдіаїл, третій — Зевадія, четвертий — Ятніїл, **3** п'ятий — Елам, шостий — Єгоханан, сьомий — Ел'єгоенай. **4** А в Овед-Едома сини: перворóджений — Шемая, другий — Єгозавад, третій — Йоах, четвертий — Сахар, і п'ятий — Натанаїл, **5** шóстий — Амміїл, сьóмий — Іссахар, вóсьмий — Пеуллетай, бо поблагословив його Бог. **6** У сина його Шемаї народілися сини, що панували над домом їхнього батька, бо вони — хоробрі воякі. **7** Сини Шемаї: Отні, і Рефаїл, і Овед, Елзавад; його брати, мужі хоробрі, — Елігу та Шемахія. **8** Усі ці — з Оведових синів; вони й сини та брати їхні — кожен хоробрий муж у силі до праці, шістдесят і два для Овед-Едома. **9** А в Мешелемії було синів та братів, мужів хоробрих, вісімнадцять. **10** А в Хоси, з синів Мерарі, сини: голова — Шімрі, бо хоч не був він перворóджений, та батько його настановив його за голову: **11** другий — Хілкійя, третій — Тевалія, четвертий Захарій; усіх синів та братів у Хоси — тринадцять. **12** У цих були чѣрги придвѣрних, за головами мужчин, чѣрги відповідно до їхніх братів на слúження в Господньому домі. **13** І кинули вони жеребкі, як малий, так і великий, за домом їхніх батьків, для кожної брами. **14** І впав жеребóк на схід для Шелемії. І кинули жеребкі для сина його Захарія, мудрого дорадника, і вийшов жеребок його на північ, **15** для Овед-Едома, — на південь, а для синів його — комóри. **16** Для Шуппіма

та для Хоси — на захід, разом із брамою Шаллехет, де підіймається битий шлях, варту навпроти варті. 17 На схід — шість Левитів, на північ — четверо на день, на південь — четверо на день, а для комори — по двоє. 18 Для Парбару на захід — четверо для битого шляху, двоє для Парбару. 19 Оце черги придверних із синів Корахівців та з синів Мерарі. 20 А Левити: Ахійя був над скарбами Божого дому та до скарбів святині. 21 Сини Ладана, сини Гершонівців, від Ладана, голови дому батьків, від Ладана Гершонівця: Єхилі. 22 Сини Єхілі: Зетам та Йоїл, брат його, над скарбами Господнього дому. 23 Для Амрамівців, для Іцгарівців, для Хевронівців, для Аззілівців: 24 Шевуїл, син Гершома, сина Мойсея, — володар над скарбами. 25 А брати його від Еліезера: його син — Рехавія, і його син Ісяя, і його син — Йорам, і його син — Зіхрі, і його син — Шеломіт. 26 Цей Шеломіт та брати його були над усіма скарбами святині, які посвятив цар Давид та голови дому батьків, і тисячники, і сотники та зверхники війська, — 27 з воєн та зо здобичі вони присвячували на підтримання Господнього дому, — 28 і все, що посвятив прозорлівець Самуїл, і Саул, син Кішів, і Авнер, син Нерів, і Йоав, син Церуїн, — усе посвячене було в руці Шеломіта та братів його. 29 Від Іцгарівців: Кенанія та сини його — на зовнішню роботу над Ізраїлем, на писарів та на суддів. 30 Від Хевронівців: Хашавія та брати його, мужі хоробрі, тисяча й сім сотень, — над переглядом Ізраїля з другого боку Йордану на захід, для всякої Господньої

праці та для роботи царськóї. **31** Від Хевронівців: Єрійя — голова для Хевронівця, для його нащадків, за домом батьків. У сороковому році Давидового царювання вони були досліджені, і серед них знайдено хоробрих мужів в гілеадському Язері. **32** А брати його — мужі хоробрі, дві тисячі й сім сотень, гóлови дому батьків. І цар Давид настановів їх над Рувімівцями і над Гадівцями та над половиною племени Манасіїного для всякóї Божої справи та справи царськóї.

27 А Ізраїлеві сини, за їхнім числóm, гóлови бáтьківських родів і тисячники, і сотники та їхні урядники служили цареві щодо всякóї справи відділів, що прихóдив та відхóдив місяць у місяць для всіх місяців року; один відділ мав двадцять і чотири тисячі. **2** Над першим відділом, на перший місяць — Яшов'ам, син Завдіїлів, а на відділ його — двадцять і чотири тисячі. **3** Він був з Перецових синів, голова всіх військóвих зверхників на перший місяць. **4** А над відділом другого місяця — Ахохівець Додай, а володар його відділу — Міклот; а на його відділ ішло двадцять і чотири тисячі. **5** Третій зверхник війська на третій місяць — священник Беная, голова, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. **6** Цей Беная — лицар із тридцяти й над тридцятьма; а над його відділом був син його Аммізавад. **7** Четвертий на місяць четвертий — Асаїл, брат Йоавів, а по ньóму син його Зевадія; а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. **8** П'ятий на місяць п'ятий — зверхник ізрах'янин Шамут, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. **9** Шóстий на місяць

шостий — Іра, син текоянина Іккеша, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 10 Сьомий на місяць сьомий — пелонянин Хелец з Єфремових синів, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 11 Восьмий на місяць восьмий — хушанин Сіббехай з Зерахівців, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 12 Дев'ятий на місяць дев'ятий — анатонянин Авіезер з Веніяминівців, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 13 Десятий на місяць десятий — нетоф'янин Магарай з Зерахівців, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 14 Одиннадцятий на одиннадцятий місяць — пір'атонянин Беная з Єфремових синів, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 15 Дванадцятий на дванадцятий місяць — нетоф'янин Хелдай з Отніїла, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 16 А над Ізраїлевими племенами були: для Рувімівців — володар Еліезер, син Зіхрі; для Симеонівців — Шефатія, син Маахи. 17 Для Левія — Хашавія, син Кемуїла, для Аарона — Садок. 18 Для Юди — Елігу, з Давидових братів, для Іссахара — Омрі, син Михаїлів. 19 Для Завулона — Їшмая, син Овадії, для Нефталима — Єрімот син Азріїлів. 20 Для Єфремових синів — Осія, син Азазії, для половини Манасїїного племені — Йоїл, син Педаї. 21 Для половини Манасїї в Гілеаді — Їддо, син Захарія, для Веніямина — Ясїїл, син Авнерів. 22 Для Дана — Азарїїл, син Єрохамів. Оце звérхникн Ізраїлевих племен. 23 А Давид не перелічив їхнього числа від віку двадцяти літ і нижче, бо Господь сказав був, що розмножить Ізраїля, як зорі

небесні. **24** Йоав, син Церуїн, зачав був лічити, та не скінчив. І був за те гнів на Ізраїля, і не ввійшло те число в число хроніки царя Давида. **25** А над скарбами царськими — Азмавет, Адїїлів син, а над скарбами на полі, у містах, і в селах та в баштах — Єгонатан, син Уззїї. **26** А над тими, що робили польову роботу, для праці, на землі — Езрі, син Келувів. **27** А над виноградниками — рам'янин Шім'ї, а над тим, що в виноградниках для запасів вина — шефам'янин Завді. **28** А над оливками та над сикоморами, що в Шефелі, — гедерянин Баал-Ханан; а над скарбами оливи — Йоаш. **29** А над великою худобою, що пасеться в Шароні, — шаронянин Шїтрай, а над великою худобою в долинах — Шафат, син Адлаїв. **30** А над верблюдами — їзмаїльтянин Овіл, а над ослицями — меронотянин Єхдея. **31** А над дрібною худобою — гаґрянин Язіз. Усі оці — зверхники мастку, що мав цар Давид. **32** А Йонатан, Давидів дядько, був радник, він чоловік розумний та писар. А Єхіїл, син Нахмонїїв, був із царськими синами. **33** А Ахітофель — радник цареві, а арк'янин Хушай — приятель царів. **34** А по Ахітофелю — Єгояда, син Бенаї, та Евїатар, а зверхник царського війська — Йоав.

28 І зібрав Давид усіх Ізраїлевих князів, зверхників племін, і зверхників відділів, що служать цареві, і тисячників, і сотників, і зверхників усякого маєтку та добутку царя та синів його разом з євнухами та лицарями, та всякого хороброго вояка до Єрусалиму. **2** І встав цар Давид на ноги свої та й сказав: „Послухайте

мене, брати мої та народе мій! Я серцем своїм був за те, щоб збудувати храм миру для ковчега Господнього заповіту та на підніжок ніг нашого Бога, й я приготівив потрібне на збудування. **3** А Бог сказав мені: Ти не збудуєш храма для Мого Ймення, бо ти муж в'єн і кров проливав. **4** Та вибрав Господь, Бог Ізраїлів, мене з усього дому батька мого, щоб бути царем над Ізраїлем навіки, бо Юду вибрав Він на володаря, а серед Юдиного дому — дім батька мого, а серед синів мого батька — мене уподобав Собі, щоб настановити царем над усім Ізраїлем. **5** А зо всіх моїх синів, — бо багатьох синів дав мені Господь — то Він вибрав сина мого Соломона, щоб сидів на троні Господнього царства над Ізраїлем. **6** І Він сказав мені: Соломон, син твій, — він збудує храма Мого та дворі Мої, бо його Я вибрав Собі за сина, а Я буду йому за Отця. **7** І міцно поставлю Я царство його аж навіки, якщо він буде сильний, щоб виконувати заповіді Мої та постанови Мої, як цього дня. **8** А тепер на очах усього Ізраїля, Господнього збору, та в ушах нашого Бога говорю вам: Додержуйте й досліджуйте всі заповіді Господа, Бога вашого, щоб ви посіли цей добрий Край і віддали його в спадщину по собі синам вашим аж навіки. **9** А тепер, сину мій Соломоне, знай Бога, Отця твого, і служи Йому всім серцем та всією душею, бо Господь вивідує всі серця та знає всякий витвір думок. Якщо будеш шукати Його, то ти знайдеш Його, а якщо залишиш Його, Він залишить тебе назавжди. **10** Тепер дивися,

що Господь вибрав тебе збудувати дім на святиню. Будь міцній та роби!“ **11** І Давид дав своєму синові Соломбнові взори Господнього дому: притвбру, і домів його, і скарбниць його, і гбрниць його, і кимнат його внутрїшніх, і дому для ковчегу, **12** і взір усього, що було в дусї його для подвїр'я Господнього дому, і для всїх кимнат навкболо, для скбрбїв Божого дому та для скбрбїв святині, **13** і для вїддїлїв священикїв та Левитїв, і для всякої працї служби Господнього дому, і для всяких речей для служби Господнього дому. **14** І дав він золота — вагою для золота, для всїх речей кожної служби; і срїбла для всїх срїбних речей — вагою, для всїх речей кожної служби; **15** і вагу для золотих свїчникїв та золотих їхнїх лямпадок, — вагою кожного свїчника та лямпадок його, і для срїбних свїчникїв, — вагою для свїчника та лямпадок його, за роботою кожного свїчника. **16** І дав золота вагою для столїв хлїбїв показнїх, для кожного стблу і срїбла для срїбних столїв, **17** і видельця, і кропїльниці, і чаркї — чисте золото, і для золотих келїхїв — вагою для кожного келїха, і для келїхїв срїбних, — вагою для кожного келїха. **18** А для кадильного жертвїтника — дав очищеного золота вагою, і на подобу воза, для золотих херувимїв, що простягають крила свої й покривають над ковчегом Господнього заповїту. **19** Усе це він зрозумїв із письма з Господньої руки, що була над ним, усї роботи взору. **20** І сказав Давид до сина свого Соломона: „Будь сїльний і будь вїдважний, і роби, не бїйся та не лякайся, бо Господь Бог, Бог мїй, з тобою,

— Він не покине тебе й не позоставить тебе аж до закінчення всієї праці роботи Господнього дому... 21 А оце чѣрги священників та Левитів для всякої служби Божого дому. І будуть з тобою в усякій праці ревні люди, здібні на всяку службу, а начальники та весь нарѳд, — на всі накази твої“.

29 І сказав цар Давид до всього збору: „Син мій Соломон, що його одного Бог вибрав, ще молодий та тендітний, а ця праця — велика, бо не для людїни ця будова, а для Господа Бога. 2 А я всією своєю силою приготѳвив для храму свого Бога золото на золоті речі, і срібло — на срібні, і мідь — на мідяні, і залізо — на залізні, і дерево — на дерев'яні, каміння шогамське та до оправ, каміння нофѣхське та кольорѳве, і всякий дорогий камінь та бѣзліч мармурѳвого каміння. 3 І ще, через моє замїлування до дому Бога мого, є в мене скарб власного золота та срібла, — і його я віддав для дому свого Бога, понад усе, що я заготовив для святого храму: 4 три тисячі талантів золота, офїрського золота, і сім тисяч очїщеного срібла на покриття стїн тих домів; 5 на кожду золоту рїч та на кожду срібну, і на всяку працю рукою майстрів. І хто ще жѣртвує, щоб сьгодні наповнити свою рїку пожѣртвою для Господа?“ 6 І стали жѣртвувати начальники бѣтьківських рѳдів та начальники Ізраїлевих племѣн, і тисячники та сотники, і начальники праці для царя. 7 І дали вони на роботу Божого дому золота п'ять тисяч талантів та десять тисяч дарѣйків, і срібла десять тисяч талантів,

і міді десять тисяч і вісім тисяч талантів, а заліза сто тисяч талантів. 8 А в кого знайшлося при ньому дорогоцінне каміння, ті дали його до скарбниці Господнього дому, до руки Гершонівця Єхіїла. 9 І радів народ за їхню жертву, бо вони жéртвували Господéві з цілого серця, а також цар Давид радів великою радістю. 10 І поблагословів Давид Господа на очáх усього збору. І сказав Давид: „Благословенний Ти, Господи, Боже Ізраїля, нашого батька, від віку й аж до віку! 11 Твоя, Господи, могúтність і сила, і вéлич, і вiчність, і слава, і все на небеса́х та на землі! Твої, Господи, ца́рства, і Ти підне́сений над усім за Голову! 12 І бага́тство та слава — від Те́бе, і Ти пануєш над усім, і в руці Твоїй сила та хорóбрість, і в руці Твоїй — побiльши́ти та зміцни́ти все. 13 А тепер, Боже наш, ми дякуємо Тобі, і славимо Ім'я́ Твоєї вéличі. 14 І хто бо я, і хто народ мій, що маємо силу так жéртвувати, як це? Бо все це — від Тебе, і з Твоєї руки далі ми Тобі. 15 Бо ми прихóдьки перед лицем Твоїм та чужинці, як усі наші батькі! Наші дні на землі — мов та тiнь, і немає тривáлого! 16 Господи, Боже наш, уся ця бéзліч, яку ми наготóвили на збудува́ння Тобі храму для Ймення Твоєї святости, — із Твоєї руки вона, і все це — Твоє! 17 І я знаю, Боже мій, що Ти вивідуєш серце й любиш щирiсть. У щирості серця свого я пожéртвував це все, а тепер бачу я з радістю наро́д Твій, який знахо́диться тут, що жертвує себе Тобі. 18 Господи, Боже Авраама, Ісака та Якова, наших батькiв, — збережи ж навіки цей на́прямок думóк

серця наро́ду Твого, і мі́цно скеру́й їх́не серце до Себе!

19 А мо́єму си́нові Соломо́нові дай серце ці́ле, щоб ви́ко́нувати за́повіді Твої́, сви́до́цтва Твої́ та уста́ви Твої́, і щоб чи́нити все, і щоб збу́дувати цю́ тве́рди́ню, яку я приго́товив!“ **20** І сказа́в Дави́д до всьогó збо́ру: „Поблагослови́ть же Господа́, вашогó Бога!“ І ввесь збі́р поблагослови́в Господа́, Бога сво́їх ба́тьків, — і нахи́ли́лися, і вклони́лися всі до землі́ Господе́ві й ца́реві! **21** І прине́сли вони́ для Господа́ жертви́, і спали́ли цілопа́лення для Господа́ друго́го дня від того́ дня, — тисячу́ бичків, тисячу́ барані́в, тисячу́ ове́чок, і ливні́ їхні́ жертви́, і бе́зліч жертво́в за всьогó Ізраї́ля. **22** І вони́ їли́ й пи́ли́ перед Госпо́дом того́ дня з вели́кою ра́дістю, і вду́рге настанові́ли Соломона́, Давидовогó сина́, і пома́зали його́ Господе́ві на волода́ря, а Садо́ка на святи́тника. **23** І сів Соломо́н на Господньо́му трóні за ца́ря на місці́ свогó ба́тька Дави́да, і ща́стило́ йому́, і його́ слухався́ ввесь Ізраї́ль. **24** І всі́ князі́ та ли́царі́, а також усі́ сини́ ца́ря Дави́да піддали́ся під Соломона́. **25** І Госпо́дь ви́соко звели́чив Соломона́ на оча́х усьогó Ізраї́ля, і дав на нього́ вели́чність ца́рства, яко́ї не було́ перед ним ані́ на жо́дному ца́реві над Ізраї́лем. **26** І Дави́д, син Е́ссейв, ца́рюва́в над усі́м Ізраї́лем. **27** А дні́, що він ца́рюва́в над Ізраї́лем, були́ сорок лі́т: у Хе́вроні́ ца́рюва́в він сі́м ро́ків, а в Єрусали́мі ца́рюва́в три́дцять і три́. **28** І поме́р він у до́брій сивині́, ситий́ днями́, ба́гáтством та славо́ю, а замі́сть нього́ заца́рюва́в син його́ Соломо́н. **29** А ді́ла ца́ря Дави́да, перші́ й оста́нні, ось вони́ опи́сані́ в істо́рії

провідця Самуїла, і в історії пророка Натана, і в історії прозорливця Гада, 30 разом з усім царством його, і лицарськістю його та часами, що перейшли над ним і над Ізраїлем, та над усіма царствами тих країв.

2 хроніки

1 І зміцнився Соломон, син Давидів, над царством своїм, а Господь, Бог його, був із ним та високо звелічив його. **2** І сказав Соломон до всього Ізраїля, до тисячників та сотників, і до суддів, і до всіх начальників, до всього Ізраїля, до голів батьківських родів. **3** І пішли Соломон та весь збір із ним до пагірка, що в Гів'оні, бо там була скинія Божого заповіту, яку зробив Мойсей, раб Господній, у пустині. **4** Але Божого ковчега Давид переніс із Кір'ят-Єаріму туди, де приготівив йому місце Давид, бо він поставив йому скинію в Єрусалимі. **5** А мідяного жертовника, що зробив був Веселїл, син Урії, сина Хурового, він поставив перед скинією Господньою. І звертався до нього Соломон та збір. **6** І зійшов Соломон туди перед Господнє лице на мідяний жертовник, що належав до скинії заповіту, і приніс на ньому тисячу цілопалень. **7** Тієї ночі явився Бог Соломонові та й сказав йому: „Зажадай, чого дати тобі!“ **8** І сказав Соломон до Бога: „Ти зробив був велику милість з батьком моїм Давидом, і настановив царем мене замість нього. **9** Тепер, Господи, Боже, нехай буде вїповнене слово Твоє до батька мого Давида, бо Ти настановив мене царем над народом численним, як порох землі. **10** Дай тепер мені мудрість та знання, щоб умів я виходити й входити перед цим народом, бо хто зможе судити цей великий Твій народ?“ **11** І сказав Бог до Соломона: „За те, що оце було на серці твоїм, і ти не жадав багатства, маєтків та слави, ані душі ворогів своїх, а також

довгих днів не жадав ти, а жадав для себе мудрости та знання, щоб судити народ Мій, над яким Я настановив тебе царем, **12** то дасться тобі мудрість та знання, а багатство, і маєтки та славу Я дам тобі такі, яких не було між царями перед тобою, і по тобі не буде таких!“ **13** І прийшов Соломон із пагірка, що в Гів'оні, до Єрусалиму, від скинії заповіту, і зацарював над Ізраїлем. **14** І зібрав Соломон колесніць та верхівців, — і було в нього тисяча й чотири сотні колесніць та дванадцять тисяч верхівців, і він порозміщував їх по колеснічних містах та при царі в Єрусалимі. **15** І цар зібрав в Єрусалимі срібла та золота, мов каміння, а кедрів зібрав, щодо численности, як сикомор, що в Шефелі. **16** А коней, що були в Соломона, приводили з Єгипту та з Кеве; царські купці купували їх з Кеве. **17** І ходили вони, і вивозили з Єгипту колесніцю за шість сотень срібла, а коня — за сотню й п'ятдесят. І так вони вивозили все це своєю рукою для всіх царів хітійських та царів сирійських.

2 І Соломон наказав будувати дім для Господнього Ймення та дім царський для себе. **2** І відлічив Соломон сімдесят тисяч чоловіка носіїв та вісімдесят тисяч чоловіка каменотесів у горах, а керівників над ними — три тисячі й шість сотень. **3** І послав Соломон до Хірама, царя тирського, говорячи: „Як зробив ти у батьком моїм Давидом, і послав був йому кедри на будову дому його, щоб сидіти в ньому, так зроби й мені. **4** Ось я будую храм для Ймення Господа, Бога мого, щоб присвятити Йому, щоб кадити перед Його

лицем запашне кадило, і для постійного покладення хліба та для цілопалення на ранок і на вечір, на суботи й на молодикі та на свята Господа, Бога нашого. Навіки це над Ізраїлем! **5** А храм, якого я будую, великий, бо Бог наш більший від усіх богів! **6** А хто має силу збудувати Йому храма, коли небо й небеса небес не обіймають Його? І хто я, що будую Йому храма? Хіба тільки на кадіння перед лицем Його! **7** А тепер пошли мені чоловіка, здібного до роботи в золоті, і в сріблі, і в міді, і в залізі, і в пурпурі, і в червені, і в блакиті, і що вміє вирізувати різьби, разом із тими мистцями, що зо мною в Юді та в Єрусалимі, яких приготівив батько мій Давид. **8** І пошли мені з Ливану дерева кедрового, кипарисового та сандалового, бо я знаю, що твої раби вміють рубати дерева ливанські. І оце мої раби будуть рабами твоїми, **9** щоб наготівити мені безліч дерева, бо цей храм, що я будую, буде великий та пишний! **10** А ось дереворубам, що стинають дерева, рабам твоїм, дав я пшениці, як поживи, двадцять тисяч корів, та ячменю двадцять тисяч корів, і вина двадцять тисяч батів, і оливи двадцять тисяч батів“. **11** І сказав Хірам, цар тирський, листом і послав до Соломона: „Через любов Господа до народу Свого поставив Він тебе над ними за царя“. **12** І сказав Хірам: „Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, що вчинив небеса́ та землю, що дав цареві Давидові сина мудрого, який має розум та багатий на знання, що збудує дім Господній та дім царський для себе! **13** А тепер я посилаю мудрого

чоловіка, що має знання, Хурам-Аві, 14 сина жінки з Данових дочок, — а батько його тирянин, — що вміє робити в золоті та в сріблі, в міді, в залізі, в каміннях та в деревах, у пурпурі й у блакиті, і в віссоні, і в червені, і різати всяку різьбу, і виконувати всяку думку, що буде дана йому з мистцями твоїми та з мистцями пана мого Давида, батька твого. 15 А тепер пшеницю й ячмінь, оливу та вино, про які казав мій пан, нехай посилає своїм рабам. 16 А ми нарубаємо дерев із Ливану за всякою твоєю потребою, і спровадимо їх тобі плотами морем до Яфи, а ти спровадиш їх до Єрусалиму“. 17 І перелічив Соломон усіх людей прихóдьків, що в Ізраїлевому Краї, за переліком, що перелічив був їх його батько Давид, і було знайдено їх сто й п'ятдесят тисяч і три тисячі й шість сотень. 18 І він зробив із них сімдесят тисяч носіїв та вісімдесят тисяч каменотесів у горах, та три тисячі й шість сотень керівників, що спонукували той нарóд до праці.

3 І зачав Соломон будувати Господній дім в Єрусалимі на горі Морїя, що вказана була батькові його Давидові, на місці, яке приготóвив Давид на тóці євусеянина Орнана. 2 І зачав він будувати другого місяця, другого дня, четвертого року свого царювання. 3 А це основа будови Божого дому: довжина — шістдесят ліктів старою мірою, а ширина — двадцять ліктів. 4 А притвóр, щодо довжини, був за шириною храму, двадцять ліктів, а вишина — сто й двадцять. І покритв він його зсерéдини чистим золотом. 5 А

великий храм він покритв кипарісовим деревом, і покритв його добрим золотом, і наробив на ньому пальм та ланцюгів. **6** І покритв він той храм дорогим каменем на оздобу, а золото — золото було з Парваїму. **7** І покритв він золотом храм, балки, пороги, і стіни його та його двері, а на стінах повирізував херувимів. **8** І зробив дім Святого Святих: довжина його за шириною храму — двадцять ліктів, і ширина його — двадцять ліктів. І покритв він його добрим золотом, на таланти — шість сотень. **9** А вага цвяхів на шеклі золота — п'ятдесят; і гóрниць покритв золотом. **10** І зробив він у домі Святого Святих двох херувимів різьб'яно́ю роботою, і покритв їх золотом. **11** А крила херувимів: довжина їх — двадцять ліктів, крило́ одно́го — на п'ять ліктів, дотика́лося стіни храму, а крило інше — п'ять ліктів, дотикалося крила другого херувима. **12** А крило́ другого херувима — п'ять ліктів, дотика́лося стіни́ храму, а крило інше — п'ять ліктів, прилягало до крила іншого херувима. **13** Розтягнені крила цих херувимів — двадцять ліктів; і вони стояли на нога́х своїх, а їхні обличчя — до храму. **14** І зробив він завісу, — блакіть, і пúрпур, і чéрвень, і віссóн, і наробив на ній херувимів. **15** І зробив він перед храмом два стовпі, тридцять і п'ять ліктів завдóвжки, а ма́ковиці, що на верху́ його, п'ять ліктів. **16** І поробив ланцюги́, як у девірі, і дав їх на верхі тих стовпів. І зробив сотню гранáтових яблук, і дав на ланцюги́. **17** І поставив стовпі́ перед храмом, — один з правиці,

а один з лівиці. І назвав ім'я правому: Яхін, а ім'я лівому — Боаз.

4 І зробив мідяного жéртівника, двадцять ліктів довжинá йому і двадцять ліктів ширинá йому, і десять ліктів височинá йому. **2** І зробив він лите море, десять на міру ліктем від краю його до краю його, навколо круглясте, і п'ять на міру ліктем височинá йому. А шнур — тридцять на міру ліктем — отóчував його навкóло. **3** А під ним — постать волів, що зо всіх сторін отóчують його, на десять ліктів на міру ліктем оточують море навкóло; два ряди волів відлиті при відливáнні його. **4** Воно стояло на дванадцятьóх волáх, — три обéрнені на північ, і три обернені на зáхід, і три обернені на південь, і три обернені на схід. А море на них звéрху, а всі зади їх — до нутрá. **5** А грубинá його — долоня, а край його — як робота краю кéліха, квітки лілéї. Містило воно три тисячі бáтів. **6** І зробив десять умивáльниць, і поставив п'ять з правиці, а п'ять з лівиці, щоб мити в них, — приготóвлене на цілопáлення полóщуть у них, а море — для священників, щоб митися в ньому. **7** І зробив десять золотих свічників, як налéжалось, і поставив їх у храмі п'ять з правиці, а п'ять з лівиці. **8** І зробив десять столів, і поставив у храмі, — п'ять з правиці, а п'ять з лівиці. І зробив сто золотих кропíльниць. **9** І зробив священиче подвір'я та подвір'я велике, і двері до подвір'я, і їхні двері покрив міддю. **10** А море поставив з правого боку на південний схід. **11** І поробив Хурам гóрнята, і лопáтки,

і кропильниці. І покінчив Хурам робити працю, яку зробив для царя Соломона в Божому домі: **12** два стовпі, і кулі, і дві маковиці на верху тих стовпів, і дві мережки на покриття обидвох куль маковиць, що на верхах стовпів, **13** і чотири сотні гранатових яблук для обох мережок, два ряди гранатових яблук для однієї мережки, щоб покрити обидві кулі маковиць, що на переді тих стовпів. **14** І поробив підстави, і поробив умивальниці на тих підставах, **15** одне море, і дванадцять волів під ним, **16** і горнята, і лопатки, і видельця, і всі їхні речі поробив Хурам-Авів цареві Соломонові для Господнього дому з виполіруваної міді. **17** На Йорданській рівнині повідливав їх цар у глинистій землі між Суккотом та між Цередою. **18** І наробив Соломон усіх цих речей дуже багато, бо не досліджена була вага міді. **19** І поробив Соломон усі речі, що в Божому домі, та золотого жертовника й столи, а на них — хліб показний, **20** і свічники, і їхні лямпадки, щоб запалювати їх за постановою перед девіром, — зо щирого золота. **21** А квітки, і лямпадки, і щипчики — із золота, з досконалого золота. **22** А ножиці, і кропильниці, і ложки, і кадильниці — зо щирого золота; а вхід до дому, його внутрішні двері до Святого Святих та двері дому до храму — із золота.

5 І була закінчена вся праця, яку зробив Соломон для Господнього дому. І Соломон повніс освячені речі свого батька Давида, і сріблo, і золото, і всі ці речі дав до скарбниці Божого дому. **2** Тоді Соломон зібрав до Єрусалиму Ізраїлевих старших, і всіх голів

племён, начальників ба́тьківських родів Ізраїлевих синів, щоб перене́сти ковчега Господнього заповіту з Давидового Міста, воно — Сі́он. **3** І були зібрані до царя всі ізраїльтяни в свято, воно — сьóмого місяця. **4** І поприхóдили всі Ізраїлеві старші́, і Левити понéсли ковчега. **5** І понéсли ковчега та скинію заповіту, і всі святі речі, що в скині́ї, — не́сли їх священники та Левити. **6** А цар Соломон та вся Ізраїлева громада, що зібралася при ньому перед ковчегом, принóсили в жертву худобу дрібну́ та худобу велику, що через многоту́ не була ані записувана, ані лі́чена! **7** І священники внесли ковчега Господнього заповіту до його́ місця, до девіру дому, до Святого Святих, під кри́ла херувимів. **8** А херувими простяга́ли крила над місцем ковчега, і заті́нювали херувими над ковчегом та над його́ держакáми зvéрху. **9** А ті держакі́ були довгі, і головки тих держаків́ були видні з ковчегу, що перед девіром, а назóвні не були видні. І були вони там аж до цього́ дня. **10** У ковчезі не було нічого, тільки дві табліці, що поклав Мойсей на Хоріві, коли Господь склав був заповіта з Ізраїлевими синами при виході́ їх із Єгипту. **11** І сталося, як священники вихóдили із святині, — а всі священники, що були там, освятилися, без додéржання черг, — **12** а Левити співакі́, — усі вони, аж до Асафа, Гемана, Едутуна, і синів їхніх та братів їхніх, — убрані в віссóн, з цимбáлами, із а́рфами та з цї́трами, стояли на схід від жéртвіи́ка, а з ними сто й двадцять священників, що сурмі́ли на сурма́х, **13** і було воно для сурмачів́

та співаків як одне, щоб подати один голос на хвалу́ та дяку Господéві, і як заgrimів голос на сурмах, і на цимбáлах, і на музичних знаряддях, і як хвалили Господа: „Добрий бо Він, бо навіки Його милосéрдя!“, — то дiм, дiм Господній наповнився хмарою! **14** І не могли священники стояти й служити через ту хмару, бо слава Господня наповнила дiм Божий!

6 Тоді Соломон проказав: „„Промовив Господь, що Він пробуватиме в мряці. **2** А я збудував храм оселі Твої, і місце Твого пробування навіки!“ **3** І повернув цар обличчя своє, та й поблагословив увесь Ізраїлів збір, увесь же Ізраїлів збір стояв. **4** А він сказав: „Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, що Своїми устами говорив був із моїм батьком Давидом, і руками Своїми виконав, кажучи: **5** Від того дня, коли Я вивів Свій народ з єгипетського країю, Я не вибрав Собі міста зо всіх Ізраїлевих племён, щоб збудувати храм на пробування Мого Імени там. І не вибрав Я нікого, щоб був володарем над народом Моїм, Ізраїлем. **6** Та вибрав Я Єрусалим на пробування Мого Імени там, і вибрав Я Давида, щоб був над народом Моїм, Ізраїлем. **7** І було на серці мого батька Давида збудувати храм для Ймення Господа, Бога Ізраїлевого. **8** Та сказав Господь до мого батька Давида: За те, що на твоєму серці було збудувати храм для Ймення Мого, ти зробив добре, що було тобі на серці. **9** Тільки ти не збудуєш цього храму, але син твій, що вийде із стéгон твоїх, — він збудує цей храм для Ймення Мого! **10** І спóвнив Господь Своє слово, що

Він говорив. І став я замість батька свого Давида та й сів на Ізраїлевому троні, як говорив був Господь, і я збудував оцей храм для Ймення Господа, Бога Ізраїлевого. **11** І поставив я там ковчега, що в ньому Господній заповіт, якого Він склав з Ізраїлевими синіми“. **12** І став він перед Господнім жéртвником навпроти всього Ізраїлевого збору, і простяг свої рúки. **13** А Соломон зробив був мідяне стояло, і поставив його на середину подвiр'я, — п'ять ліктів довжина йому, і п'ять ліктів ширина йому, а три лікті вишина йому. І став він на ньому, і став на коліна свої навпроти всього Ізраїлевого збору, і простяг свої руки до неба, **14** та й сказав: „Господи, Боже Ізраїлів! Нема подiбного Тобі Бога на небі та на землі! Ти стережеш заповіта та милість для Своїх рабів, що ходять перед Твоїм лицем усім своїм серцем. **15** Ти спóвнив Своєму рабові Давидові, батькові моєму, те, що говорив йому. І говорив Ти йому Своїми устами, а рукою Своєю вiповнив, як цього дня. **16** А тепер, Господи, Боже Ізраїлів, спóвни для Свого раба Давида, мого батька, те, що говорив Ти йому, кажучи: Не переведéться з-перед лиця Мого ніхто з тих, що мають сидіти на Ізраїлевому троні, якщо тільки сини твої будуть додérжувати своїх дорiг, щоб ходити в Закóні Моїм, як ти ходив перед лицем Моїм. **17** А тепер, Господи, Боже Ізраїлів, нехай буде запéвнене слово Твоє, яке Ти говорив рабові Своєму Давидові. **18** Бо чи ж справді Бог сидить з людиною на землі? Ось небо та небо небес не обiймають Тебе, — щó ж тоді храм цей,

що я збудував? **19** І Ти звернешся до молитви Свого раба та до його благання, Господи, Боже мій, щоб почути поклик та молитву, якою раб Твій молиться перед лицем Твоїм, **20** щоб очі Твої були відкриті на цей храм удень та вночі, на те місце, про яке Ти сказав, що покладеш Ім'я Своє там, щоб почути молитву, якою буде молитися Твій раб на цьому місці. **21** І Ти будеш прислухатися до благань Свого раба та Свого народу, Ізраїля, що будуть молитися на цьому місці. І Ти почувеш із місця Свого пробування, із небес — і почувеш, і пробачиш. **22** Якщо згрішить людина проти свого ближнього, і буде примушена принести клятву, щоб присягнути, і клятва прийде перед Твоїм жертовником у цьому храмі, **23** то Ти почувеш із небес, і зробиш, і розсудиш Своїх рабів, — обвинуватиш несправедливого, щоб дати його дорогу на його голову, й усправедливиш справедливого, щоб дати йому за його справедливістю. **24** А якщо Твій народ, Ізраїль, буде вдарений ворогом, бо прогрішив Тобі, і коли вони звернуться, і будуть хвалити Ім'я Твоє, і будуть молитися, і будуть благодіяти Тебе в цьому храмі, **25** то Ти почувеш із небес, і простиш гріх народу Свого, Ізраїля, і вернеш їх до землі, яку дав Ти їм та їхнім батькам! **26** Коли затримається небо, і не буде дощу, бо прогрішяться Тобі, то вони помоляться на цьому місці, і будуть славити Ім'я Твоє, — і з гріха свого навернуться, бо Ти будеш їх впокоряти, — **27** то Ти почувеш на небесах, і пробачиш гріх Своїх рабів та народу Свого, Ізраїля, бо покажеш

їм ту добру дорогу, якою вони підуть, і Ти даси дощ на Край Свій, якого Ти дав Своему наро́дові на спáдщину! **28** Голод коли б́уде в Краю́, морови́ця коли буде, посу́ха, жовта́чка, сарана́, черва́ коли буде, коли його вороги гно́битимуть його́ в Краї́ міст його́, коли буде яка порáза, яка хвороба, — **29** усяка молитва, усяке благáння, що́ буде від якої́ люди́ни чи від усього́ наро́ду Твого́, Израї́ля, коли кожен буде знати порáзу свою́ та горе́ своє́, і простя́гне руки свої́ до цього́ храму, **30** то Ти почувеш із небéс, із місця постійного пробува́ння Свого́, — і пробачиш, і даси тому́ чоловікові́ за всіма́ його́ дорогами, бо Ти знаєш серце його́, бо Ти один знаєш серце лю́дських синів, **31** щоб вони боялися Тебе, і ходили Твоїми дорогами по всі дні, які вони житимуть на поверхні землі, яку Ти дав батька́м нашим! **32** Також і чужинця́, який не з наро́ду Твого́, Израї́ля, і він при́йде з далекого́ кра́ю ради́ Йме́ння Твого́ великого́, і руки́ Твоєї́ Сильної́ та раме́на Твого́ вітягну́ного, і при́йде, і помóлиться в цьому́ храмі, **33** то Ти почувеш це з небéс, місця постійного пробува́ння Свого́, і зробиш усе, про що́ буде кликати до Тебе́ той чужинець, щоб усі наро́ди землі́ пізнали́ Ім'я́ Твоє́, та щоб боялися Тебе́, як народ Твій, Израї́ль, і щоб пізнали вони, що́ Ім'я́ Твоє́ покликане над оці́м храмом, що́ я збудував! **34** Коли народ Твій вийде на війну на своїх ворогів, дорóгою, якою Ти пошлеш їх, і помóляться вони до Тебе́ в напрямі до цього́ міста́, що́ Ти ви́брав його́, та храму, що́ я збудував для́ Ймення Твого́, **35** то почувеш Ти з

небес їхню молитву та їхнє благання, — і вчиниш їм суд! **36** Коли вони згрішать Тобі, — бо немає людини, щоб вона не згрішила, — і Ти розгніваєшся на них, і даси їх ворогові, а їхні поневільники візьмуть їх до неволі до краю далекого чи близького, **37** і коли вони прийдуть до розуму в край, куди взяті до неволі, і навérнуться, і будуть благати Тебе в край своєї неволі, говорячи: Ми згрішили, скривили дорогу свою, і були ми несправедливі, **38** і коли вони навérнуться до Тебе всім своїм серцем і всією душею своєю в край своєї неволі, куди їх поневóлили, і помоляться в напрямі до свого Краю, що Ти дав їхнім батькам, і в напрямі міста, яке Ти вибрав, та храму, що я збудував для Ймення Твого, **39** то Ти почувеш із небес, із постійного місця пробування Свого, їхню молитву та їхні благання, і вчиниш їм суд, і простиш Своєму народові, що вони згрішили Тобі! **40** Тепер, Боже мій, благаю, нехай будуть очі Твої відкриті, а уші Твої наставлені на слухання молитви цього місця! **41** А тепер, — Устань же, о Господи, Боже, на Свій відпочінок, Ти й ковчег сили Твоєї! Священики Твої, о Господи Боже, нехай у спасіння зодягнуться, а побóжні Твої хай добром веселяться! **42** Господи Боже, не відвертай лица від Свого помазанця, згадай же про милість Своєму рабові Давиду!“

7 А коли Соломон закінчив молитися, то зійшов огонь із небес, поїв цілопáлення та жертви, а слава Господня наповнила храм той! **2** І священики не могли ввійти до Господнього дому, бо слава Господня наповнила

дім Господній! 3 А всі Ізраїлеві сини бачили, як сходив огонь та Господня слава на храм той, і вони попадали обліччям до землі на підлогу з камінних плит, і вклонілися до землі, і дякували Господеві: „Добрий бо Він, бо навіки Його милосердя!“ 4 А цар та весь народ принесли жертву перед Господнім лицем. 5 І приніс цар Соломон на жертву худоби великої двадцять і дві тисячі, а худоби дрібної — сто й двадцять тисяч. І виконали обряд освячення Божого дому цар та весь народ. 6 А священники стояли на вратах своїх, а Левити — зо зряждями Господньої пісні, що поробив цар Давид на подяку Господеві, „Бо навіки Його милосердя“, коли Давид хвалив ними; і священники сурмили навпроти них, а весь Ізраїль стояв. 7 І посвятив Соломон середину подвір'я, що перед Господнім домом, бо приніс там цілопалення та лій мирних жертв, бо мідяний жертовник, якого зробив Соломон, не міг умістити цілопалення й хлібної жертви та лою. 8 І справив Соломон того часу те свято на сім день, а весь Ізраїль був з ним, дуже великий збір, що зійшовся звідти, де йдеться до Хамату, аж до єгипетського потоку. 9 А восьмого дня справили віддання свята, бо обряд освячення жертовника справляли сім день, і свято сім день. 10 А дня двадцятого й третього сьомого місяця відпустив він народ до їхніх наметів, радісних та веселосердих через усе те добро, що Господь учинив Давидові й Соломонові, та народові Своему Ізраїлеві. 11 І закінчив Соломон дім Господній та дім царський, та все,

що прихóдило Соломонові на серце, щоб зробити в Господньому домі та в домі своєму, пощастіло йому.

12 І явився Господь Соломонові вночі та й сказав йому: „Вислухав Я молитви твої, та вибрав оце місце для Себе на храм жертви. **13** Якщо Я замкnú небесá, і не буде дощу, і якщо накажú сарані поїсти землю, і якщо нашлú моровицю на нарóд Мій, **14** і впокоря́ться люди Мої, що над ними кличеться Ім'я́ Моє, і помóляться, і б́дуть шукати Ім'я́ Мого́, і повернуть зо злих своїх доріг, то Я вислухаю з небес, і прощú їхній гріх, та й вилікую їхній Край! **15** Тепер очі Мої будуть відкриті, а уші Мої наставлені на слухання молитви цього місця. **16** І тепер Я вибрав, і освятив цей храм, щоб Ім'я́ Моє було там аж навіки, Мої ж очі та серце Моє б́дуть там по всі дні. **17** А тепер, якщо б́деш ходити перед лицем Моїм, як ходив був бáтько твій Давид, щоб зробити все, що наказáв Я тобі, і якщо б́деш дотр́муватися уставів Моїх та прав Моїх, **18** то постáвлю певно трона царства твого, як склав Я заповіта з батьком твоїм Давидом, говорячи: Не буде в тебе перевóду нікому з пануючих в Ізраїлі! **19** А якщо ви відв́рнетесь та покинете устави Мої й заповіді Мої, що Я дав вам, і підете, і будете служити іншим богáм, і б́дете вклоняться їм, **20** то Я повирива́ю їх з Моєї землі, яку дав їм, а цей храм, що Я освятив для Ймення Свого, відкину від лица Свого, і дам його за приповістку та за посміховище серед усіх нарóдів! **21** А храм цей, що був найвищий, — кожен, хто прохóдитиме біля нього, скам'яніє та й скаже: За щó Господь зробив так

цьому Краєві та храму цьому?... 22 І відкажуть: За те, що вони покинули Господа, Бога батьків своїх, Який вивів їх з єгипетського краю, і держалися міцно інших богів, і вклонялися їм, і служили їм, — тому Він навів на них усе оце лихо!“

8 І сталося по двадцятьох роках, коли Соломон будував дім Господній та свій дім, 2 то міста, які дав Хурам Соломонові, Соломон розбудував їх, і осадив там Ізраїлевих синів. 3 І пішов Соломон до Хават-Цови, і переміг її. 4 І збудував він Тадмора в пустині, та всі міста для запасів, що побудував у Хаматі. 5 І побудував він Бет-Хорон горішній та Бет-Хорон долішній, твердинні міста, — мурі, двері та засуви, 6 і Баалат, і всі міста для запасів, що були в Соломона, і всі міста для колесниць, і міста для верхівців, і всяке пожадання Соломона, що жадав він збудувати в Єрусалимі й на Ливані, та в усьому Краї його панування. 7 Увесь народ, позосталий з хіттеян, і з амореян, і з періздеян, і з хіввеян, і з євусеян, що вони не з Ізраїля, 8 з їхніх синів, що zostалися по них у Краї, що їх не повигублювали Ізраїлеві сини, то їх Соломон узяв на данину, і це позосталося аж до цього дня. 9 А Ізраїлевих синів Соломон не робив рабами для своєї праці, але вони були військові, і зверхники сторожі його, і зверхники колесниць його та його верхівців. 10 І оце вони були зверхники намісники царя Соломона, — двісті і п'ятдесят, що панували над народом. 11 А фараонову дочку перевів Соломон із Давидового Міста до дому, що збудував

для неї, як сказав: „Не буде сидіти мені жінка в
домі Давида, Ізраїлевого царя, бо святий він, бо
Господній ковчег увійшов у нього“. **12** Тоді Соломон
приніс цілопалення для Господа на Господньому
жертівнику, якого він збудував перед притвором,
13 щоб за потребою кожного дня приніс жертву
за Мойсеевим наказом, на суботи, і на молодикі,
і на свята три рази в році: в свято Опрісноків, і в
свято Тижнів, і в свято Кучок. **14** І поставив він, за
розпорядком Давида, батька свого, черги священників
на їхню службу, і Левитів на їхніх вратах на хвалу
та на службу відповідно до священників за потребою
кожного дня, і придверних в їхніх чергах для кожної
брами, бо такий був наказ Давида, Божого чоловіка. **15**
І не відступали вони від наказів царя про священників
та Левитів, щодо всякої речі й щодо скарбів. **16** І була
зроблена вся Соломонова праця аж до цього дня, від
заложення Господнього дому й аж до закінчення
його, коли був закінчений дім Господній. **17** Тоді
пішов Соломон до Еційон-Геверу та до Елоту над
морським берегом в едомському краї. **18** І прислав
йому Хурам через своїх рабів кораблі та рабів, що
знали море. І прийшли вони з Соломоновими рабами
до Офіру, і взяли звідти чотири сотні й п'ятдесят
талантів золота, і привезли до царя Соломона.

9 А цариця Шеви почувала була про славу Соломонову,
і прийшла випробувати Соломона загадками в
Єрусалимі. Прийшла вона з дуже великим багатством,
— із верблюдами, що несли пахощі та безліч золота

й дорогого каміння. І прийшла вона до Соломона, і говорила з ним про все, що було на серці її. 2 І Соломон вияснив їй усі її запити, і не було запиту, незнаного Соломонові, якого не порішив би він їй. 3 І побачила цариця Шеви всю Соломонову мудрість та дім, що він збудував, 4 і їжу столу його, і мешкання рабів його, і поставу слуг його та їхні одежі, і чашників його, та їхні одежі, і вхід його, яким він уходить до Господнього дому, — і не могла вона з дива вийти! 5 І сказала вона до царя: „Правдою було те, що я чула в своїм краї про твої діла та про твою мудрість. 6 І не повірила я їхнім словам, аж поки сама не прийшла та не побачили мої очі, — і ось не була представлена мені й половина великості твоєї мудрости: ти перевищив славу, про яку я чула! 7 Щасливі люди твої, і щасливі оці твої слуги, що завжди стоять перед обличчям твоїм та слухають твою мудрість! 8 Нехай буде благословенний Господь, Бог твій, що вподобав тебе, щоб посадити тебе на Свого трона за царя у Господа, Бога твого, через любов Бога твого до Ізраїля, щоб утвердити його навіки. І Він настановив тебе над ними царем, щоб чинити право та справедливість!“ 9 І дала вона цареві сто й двадцять талантів золота, і дуже багато пахоців та дороге каміння. І більш уже не було таких пахоців, як ті, що цариця Шеви дала цареві Соломонові! 10 І також Хурамові раби та раби Соломонові, що довозили золото з Офіру, спроводжували алмугове дерево та дороге каміння. 11 І поробив цар з алмугового дерева

схóди для Господнього дому та для дому царськóго, і гúсла, і árфи для співаків. І такі речі, як вони, не бáчені перед тим в юдейському Краї! **12** А цар Соломон дав цариці Шеви все бажáння її, чого вона бажáла, окрім такого, що вона привéзла до царя. І пішла вона назад до свого краю, вона та слúги її. **13** І була вага того золота, що прихóдило для Соломона в однóму році, шість сотень і шістдеся́т і шість талантів золота, **14** окрім того, що прихóдило від купців та з торгóвлі ходячих. І всі царі ара́бські та намі́сники Краю довозили золото й срібло Соломо́нові. **15** І зробив цар Соломон дві сотні великих щитів із кутого золота, — шість сотень шеклів кутого золота йшло на однóго щита, **16** та три сотні щитів менших із кутого золота, — три сотні шеклів золота йшло на однóго щита. І цар віддав їх до дому Ливанського Лісу. **17** І зробив цар великого трóна зо слонóвої кости, і покрив його чистим золотом. **18** У трóна було шість східців та підні́жжя з золота позад трону, та порúччя з цього й з того боку при місці сидіння, та два леви, що стояли при порúччях. **19** І дванадцять левів стояли там на шости ступеня́х з того й з того боку. По всіх царствах не було так зрóбленого! **20** І ввесь пóсуд на пиття́ царя Соломона — золото, і всі речі дому Ливанського Лісу — щире золото, нічого з срібла, — воно за Соломонових днів не рахувалося за щось. **21** Бо царéві кораблі ходили до Таршішу з Хурамовими рабами. Раз на три роки прихóдили таршіські кораблі, що довозили золото та срібло, слонóву кість, і ма́вп та

пав. **22** І став цар Соломон найбільшим від усіх зёмних царів, щодо багатства та щодо мудрости. **23** І всі земні царі хотіли бачити Соломона, щоб послухати його мудрости, що Бог дав у його серце. **24** І вони принесли кожен свого дара, — речі срібні та речі золоті, й одержу, зброю та пахощі, коні та мули, — що на рік припадало. **25** І було в Соломона чотири тисячі кінських жоблів та колесниць, і дванадцять тисяч верхівців, і він порозміщував їх по колесничних містах та при царі в Єрусалимі. **26** І він панував над усіма царями від Річки й аж до краю филистимлян, і аж до єгипетської границі. **27** І Соломон наскладав в Єрусалимі срібла, мов того каміння, а кедрів наскладав, щодо численности, як сикомори, що в Шефелі! **28** А коней приводили Соломонові з Єгипту та з усіх країв. **29** А решта Соломонових діл, перших та останніх, — ото вони описані в історії пророка Натана, і в пророцтві шілонянина Ахійї, і в видіннях прозорливця Єді на Єровоама, Неватового сина. **30** І царював Соломон в Єрусалимі над усім Ізраїлем сорок літ. **31** І спочив Соломон зо своїми батьками, і поховали його в Місті Давида, батька його, а замість нього зацарював син його Рехав'ам.

10 І пішов Рехав'ам до Сихему, бо до Сихему зійшовся весь Ізраїль, щоб настановити його царем. **2** І сталося, як почув це Єровоам, Неватів син, — він був в Єгипті, куди втік від царя Соломона, — то вернувся Єровоам з Єгипту. **3** І послали й покликали його. І прийшов Єровоам та весь Ізраїль, і вони говорили до

Рехав'ама, кажучи: **4** „Твій батько вчинив був тяжким наше ярмо, а ти полегши жорстоку роботу батька свого та тяжке його ярмо, що наклав він був на нас, і ми будемо служити тобі“. **5** А він відказав їм: „ Ідіть ще на три дні, і верніться до мене“. І пішов той народ. **6** І радився цар Рехав'ам зо старшими, що стояли перед обличчям його батька Соломона, коли він був живий, говорячи: „Як ви радите відповісти цьому народові?“ **7** І вони говорили йому, кажучи: „Якщо ти будеш добрим для цього народу, і зробиш за волею їх, і говоритимеш їм добрі слова, то вони будуть тобі рабами по всі дні“. **8** Та він відкинув пораду старших, що радили йому, і радився з молодиками, що віросли разом із ним, що стояли перед ним. **9** І сказав він до них: „Що ви радите, і що відповімо цьому народові, який говорив мені, кажучи: Полегши ярмо, яке твій батько наклав був на нас“. **10** І говорили з ним ті молодики, що вирости з ним, кажучи: „Так скажеш тому народові, що промовляв до тебе, говорячи: „Твій батько вчинив був тяжким наше ярмо, а ти дай полэгшу нам.“Отак скажеш до них: Мій мизінець грубілий за стегна мого батька! **11** А тепер: мій батько наклав був на вас тяжке ярмо, а я добавлю до вашого ярма! Батько мій карав вас бичами, а я бітиму скорпіонами“. **12** І прийшов Єровоам та весь народ до Рехав'ама третього дня, як цар говорив, кажучи: „Верніться до мене третього дня“. **13** І цар жорстоко відповів їм. І відкинув цар Рехав'ам пораду старших, **14** і говорив до них за

порадою тих молодиків, кажучи: „Мій батько вчинив був тяжким ваше ярмо, а я добавлю до нього! Батько мій карав вас бичами, а я — скорпіонами!“ **15** І не послухався цар нарóду, бо це спричинене було від Бога, — щоб справдити Господéві слово Своє, яке Він говорив був через шілонянина Ахійю, Неватового сина. **16** І побачив увесь Ізраїль, що цар не послухався їх, і народ відповів царéві, кажучи: „Яка нам частина в Давиді? І спáдщини нема нам у сині Єссéя! Усі до наметів своїх, о Ізраїлю! Позна́й тепер дiм свій, Давиде!“ І пішов увесь Ізраїль до наметів своїх... **17** А Ізраїлевi сини, що сиділи в Юдиних містах, — то над ними зацарюва́в Рехав'ам. **18** І послав цар Рехав'ам Гадорама, що був над даніною, та Ізраїлевi сини закидали його камінням, і він помер. А цар Рехав'ам поспішив сісти на колесніцю та втекти до Єрусалиму. **19** І відпав Ізраїль від Давидового дому, і так є аж до цього дня.

11 І прийшов Рехав'ам до Єрусалиму, і зібрав дiм Юдин та Веніяминів, сто й вісімдесят тисяч ви́браних військóвих, щоб воювати з Ізраїлем, щоб вернути царство Рехав'амові. **2** І було Господнє слово до Шемаї, чоловіка Божого, говорячи: **3** „Скажи Рехав'амові, Соломóнову синові, царéві Юдиному, та всьому Ізраїлевi в Юді та в Веніяміні, говорячи: **4** Так сказав Господь: Не йдiть і не воюйте з своїми брата́ми! Вернітьс́я кожен до дому свогó, бо ця річ сталася від Мене!“ І вони послухалис́я Господніх слів, і вернулис́я з походу на Єровоама. **5** І осівс́я Рехав'ам в Єрусалимі,

і побудував твердинні міста в Юді. **6** І збудував він Віфлеєма, і Етама, і Текою, **7** і Бет-Цура, і Сохо, і Адуллама, **8** і Гата, і Марешу, і Зіфа, **9** і Адораїма, і Лахіша, і Азеку, **10** і Цор'у, і Айялона, і Хеврона, що в Юді та в Веніяміні, міста твердинні. **11** І зміцнив він ті твердині, і дав у них начальників, і запаси, і оливи, і вина, **12** а до кожного окремого міста — великі щити та ратища, і дуже сильно їх позміцнював. І був його Юда та Венямин. **13** А священники та Левити, що були в усьому Ізраїлі, зібралися до нього з усієї їхньої границі. **14** Бо Левити кидали пасовіська свої та власність свою, і прихóдили до Юди та до Єрусалиму, бо Єровоам та сини його усунули їх від священничого служіння Господéві, **15** і понаставляли собі священників для пагірків та демонів, та для тельців, що він понарóблював. **16** А за ними, зо всіх Ізраїлевих племéн ті, що віддавали своє серце шукати Господа, Бога Ізраїля, прихóдили до Єрусалиму принóсити жертви Господéві, Богові батьків своїх. **17** І зміцніли вони Юдине царство, і підсілили Рехав'ама, Соломонового сина, на три роки, бо вони ходили три роки дорогою Давида та Соломона. **18** І взяв собі Рехав'ам жінку Махалат, дочку Єрімота, Давидового сина, та Авіхаїл, дочку Еліава, Ісаєвого сина. **19** І вона породила йому синів: Єуша, і Шемарію, Загама. **20** А по ній він узяв Мааху, дочку Авесаломову, і вона породила йому Авійю, і Аттая, і Зізу, і Шеломіта. **21** І покохав Рехав'ам Мааху, Авесаломову дочку, над усіх жінок своїх та наложниць своїх, бо він узяв вісімнадцять жінок

та шістдесят наложниць, і породив двадцять і вісім синів та шістдесят дочок. **22** А за го́лову Рехав'ам поставив Авійю, Маахиного сина, за володаря серед братів його, бо він хотів настановіти його царем. **23** І мудро він чинив, і порозсилав усіх синів своїх до всіх країв Юди й Веніямина, до всіх твердінних міст, і дав їм багате утримання, і підшукав їм багато жінок.

12 І сталося, як зміцніло Рехав'амове царство й став він сільний, то покинув він, і ввесь Ізраїль із ним, Господнього Закона. **2** І сталося п'ятого року царя Рехав'ама, пішов Шішак, єгипетський цар, на Єрусалім, — бо вони спроневірилися Господеві, — **3** з тисячею й двомастами колесниць та з шістдесятьма тисячами верхівців: і не було числа для наро́ду, що прийшов із ним з Єгипту, — ливіянам, суккійянам та кушанам. **4** І здобув він твердінні міста, що в Юді, і прийшов аж до Єрусаліму. **5** А пророк Шемая прийшов до Рехав'ама та Юдиних зверхників, що зібралися до Єрусалиму, утікаючи перед Шішаком, та й сказав до них: „Так сказав Господь: Ви залишили Мене, а тому Я залишив вас і видав у Шішакову руку“! **6** І впокорілися Ізраїлеві зверхники та цар і сказали: „Справедливий Господь!“ **7** А коли Господь побачив, що вони впокорілися, то було Господнє слово до Шемаї, говорячи: „Упокорілися вони, — не нищитиму їх, але дам їм трохи людей на порятунок, і не виллється гнів Мій на Єрусалім через Шішака. **8** Бо вони стануть йому за рабів, та й пізнають тоді службу Мені та службу царствам зёмним“. **9** І вийшов

Шішак, єгипетський цар, на Єрусалим, і забрав скáрби Господнього дому та скáрби дому царéвого, — і все позабирав. І забрав він золоті щиті́, що Соломон поробив був. **10** А цар Рехав'ам поробив замість них мідяні щиті́, і склав їх на руки зверхника сторожі́в, що стерегли́ вхід до царськóго дому. **11** І бувало, як тільки цар ішов до Господнього дому, приходили бігуні́, та й носили їх, а потім вертали їх до комори бігуні́в. **12** А коли він впокори́вся, то відвернувся від нього Господній гнів, і не знищив його аж до вигу́блення. Та й у Юдеї були ще справи добрі. **13** І зміцнився цар Рехав'ам в Єрусалимі й царював. А Рехав'ам був віку сорока́ й одного року, коли зацарював, і царював він сімнадцять літ в Єрусалимі, у томú місті, яке вибрав Господь зо всіх Ізраїлевих племéн, щоб покласти там Своє Ймення. А ім'я́ його матері́ — аммонітка Наама. **14** І робив він лихé, бо не схиляв свого серця, щоб звертатися до Господа. **15** А Рехав'амові діла́, перші й останні, ото вони описані в історії пророка Шемаї та прозорливця Іддо: „Родословні книги“. І точилися війни поміж Рехав'амом та Єровоамом по всі дні. **16** І спочив Рехав'ам зо своїми батька́ми, і був він похований у Давидовому Місті, а замість нього зацарюва́в його син Авійя.

13 Вісімнадцятого року царя Єровоама та зацарював Авійя над Юдою. **2** Три роки царював він в Єрусалимі. А ім'я́ його матері́ — Міхая, дочка́ Урїїла з Гів'ї. І війна́ точилася між Авійєю та між Єровоамом. **3** І зачав Авійя війну́ з військом хоробрих воякі́в,

— чотири сотні тисяч вибраних мужів, а Єровоам приготувався до війни з ним з вісьмом'я сотнями тисяч вибраних мужів, хоробрих вояків. 4 І встав Авія з-над гори Цемараїм, що в Єфремових горах, та й сказав: „Послухайте мене, Єровоаме, та весь Ізраїлю! 5 Чи ж не вам знати, що Господь, Бог Ізраїлів, дав Давидові царство над Ізраїлем навіки, йому та синам його, соляною умовою? 6 Та встав Єровоам, Неватів син, раб Соломона, Давидового сина, і збунтувався на пана свого. 7 І зібралися до нього люди пусті, нікчемні, і стали міцніші від Рехав'ама, Соломонового сина. А Рехав'ам був юнак та м'якосердий, — і не був сильним проти них. 8 А тепер ви говорите, щоб бути сильними проти Господнього царства в руці Давидових синів, а вас велика кількість, і з вами золоті тельці, яких Єровоам понароблював вам за богів. 9 Чи ж ви не повиганяли Господніх священиків, Ааронових синів, та Левитів? І понаставляли ви собі священиків, як ставлять народи цих країв, — кожен, хто прийде, щоб посвятитися молодим бичком та сімом'я баранами, то стає священиком для того, що не є Богом. 10 А ми, Бог наш — Господь, і ми не полишили Його, а наші священики, що служать Господеві, це Ааронові сини, а Левити — при службі. 11 І ми принісимо Господеві цілопалення кожного ранку та кожного вечора, і запашне кадило, і укладання хліба на чистому столі, і золотий свічник та лямпади його, щоб запалювати кожного вечора, бо ми стережемо службу Господа, нашого Бога, а ви полишили Його!

12 І ось з нами на чолі Бог, і священники Його, і голосні сурми, щоб сурміти на вас. Ізраїлеві сини, — не воюйте з Господом, Богом вашим, бо вам не поведеться!“ 13 А Єровоам вирядив засідку, щоб пішла позад них, — і були вони перед Юдою, а засідка — позад них. 14 І обернулися юдеї, аж ось у них бій спереду та ззаду! І клікали вони до Господа, а священники сурмили в сурми... 15 І закричали юдеї. І сталося, як юдеї закричали, то Бог ударив Єровоама та всього Ізраїля перед Авійєю та перед Юдою. 16 І повтікали ізраїльтяни перед Юдою, і Бог дав їх в їхню руку. 17 І вдарили в них Авійя та народ його великою поразою, і попадали трупи з Ізраїля, — п'ять сотень тисяч вибраних мужів! 18 І впокорилися Ізраїлеві сини того часу, а Юдині сини зміцніли, — бо опиралися на Господа, Бога їхніх батьків. 19 І гнався Авійя за Єровоамом, і здобув від нього міста: Бет-Ел та залежні його міста, і Єшану та залежні її міста, і Ефрон та залежні його міста. 20 І Єровоам не затримав сили вже за днів Авійї. І вдарив його Господь, і він помер. 21 І зміцнівся Авійя, і взяв собі чотирнадцять жінок, і породив двадцять і двоє синів та шістнадцятеро дочок. 22 А решта Авійєвих діл, і дороги його та слова його описані в історії пророка Іддо.

14 І спочив Авійя зо своїми батьками, і поховали його в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Аса. За його днів заспокоївся Край на десять літ. 2 І робив Аса добре та вгодне в очах Господа, Бога

свого. **3** І повсував він жéртівники чужих богів та па́гірки, і порозбивав камінні стовпі́ для божків, і постинав святі дере́ва. **4** І наказав він Юді звертатися до Господа, Бога батьків своїх, і виконувати Його Зако́на та заповідь. **5** І повсував він зо всіх Юдиних міст па́гірки та подóби сонця. І заспоко́илося царство при ньому. **6** І побудував він тверди́нні міста в Юді, бо заспоко́ївся край, і не було на нього війни за тих років, бо Господь дав йому мир. **7** І сказав він до Юди: „Побудуймо ці міста, й оточи́мо муром та ба́штами, ворітьми́ та засу́вами. Ще він, цей край, наш, бо зверта́лися ми до Господа, нашого Бога. Зверта́лися ми, і Він дав нам мир навко́ло“. І побудува́ли, і їм щасті́ло. **8** І було в Аси вíйська: носі́їв великих щитів та ра́тищ з Юди — три сотні тисяч, а з Веніямина таких, що носять малóго щита́, та лу́чників — двісті й вісімдеся́т тисяч. Усі вони — хоробрі воякі́. **9** І вийшов на них кушеянин Зерах із вíйськом у тисячу тисяч та з трьома́ сотнями колесни́ць, і прибув аж до Мареші. **10** І вийшов Аса проти нього, і вони вста́вилися до бо́ю в долині Цефат при Мареші. **11** І кликнув Аса до Господа, Бога свого, та й сказав: „Господи, нема кому, крім Те́бе, допомогти числénному або безсі́лому. Допоможи нам, Господи, Боже наш, бо ми на Тебе опира́ємося, і в Им'я́ Твоє ми прийшли на цю бéзліч. Господи, Ти Бог наш, нехай лю́дина не має сили проти Тебе!“ **12** І побив Господь кушеян перед Асою та перед Юдою, — і кушеяни повтікали. **13** І гнав їх Аса та народ, що був з ним, аж до Герару. І попáдало

з кушеян багато, так що ніхто з них не залишився живий, бо вони були поторощені перед Господнім лицем та перед табором Його. І понесли вони дуже багато здобичі. **14** І побили вони всі міста навколо Герару, бо Господній страх був на них. І пограбували вони всі ті міста, бо в них було багато здобичі. **15** Порозбивали вони також намети чередників, і зайняли дуже багато дрібної худоби та верблюдів, та й вернулися до Єрусалиму.

15 А Азарія, син Оведів, — злинув на нього Дух Божий. **2** І вийшов він перед Асу та й сказав йому: „Послухайте мене, Асо та весь Юдо й Веніямине! Господь з вами, якщо будете з Ним, і якщо будете Його шукати, дасть вам знайти Себе. А якщо ви полишите Його, — полишить Він вас! **3** У Ізраїля було багато днів, коли був він без правдивого Бога, і без священника-вчителя та без Закону. **4** І вернувся він в утиску своєму до Господа, Бога Ізраїлевого, і вони шукали Його, і Він дав їм знайти Себе. **5** А тими часами не було спокію ані тому, хто виходить, ані тому, хто входить, бо були великі неспокіі в усіх мешканців краю. **6** І воював народ проти народу та місто проти міста, бо Бог побентежив їх усяким лихом. **7** А ви будьте міцні, і нехай не слабнуть ваші руки, бо є нагорода для вашої чінности!“ **8** А коли Аса почув оці слова та пророцтво, яке говорив пророк Азарія, син Оведів, то зміцнівся, і повикидав поганські гидоти зо всього краю Юдиного та Веніяминового, та з міст, які він здобув з Єфремових гір, і відновив Господнього

жертівника, що перед Господнім притвóром. **9** І зібрав він усього Юду й Веніямина та тих, що мéшкали часóво з ними з Єфрему, і з Манасії, і з Симеона, бо дуже багато поперебігáли до нього з Ізраїля, коли побачили, що з ним Господь, його Бог. **10** І вони зібралися до Єрусалиму третього місяця, п'ятнадцятого року царювáння Аси. **11** І принéсли вони того дня в жертву для Господа зо здóбичі, яку попривóдили: худоби великої — сім сотень, а худоби дрібної — сім тисяч. **12** І ввійшли вони в умову, щоб звертатися до Господа, Бога їхніх батьків, усім своїм серцем та всією своєю душею. **13** А кожен, хто не буде звертатися до Господа, Бога Ізраїля, буде забитий від малóго й аж до великого, від чоловіка й аж до жінки. **14** І заприсяглися вони Господéві голосом сильним, і окликом, і сурмами, і рогáми. **15** І тішився весь Юда тією присягою, бо вони заприсяглися всім серцем своїм, і всією своєю волею шукали Його, і Він дав їм знайти Себе. І Господь дав їм мир навколо. **16** І навіть Мааху, матір царя Аси, й її він позбавив права бути царицею, бо вона зробила булá ідола Астарті. І Аса порубав боввáна її, і розтер, і спалив у долині Кедрóн. **17** Та пáгірки не минулися в Ізраїля, алé Асине серце було все з Господом по всі його дні. **18** І вніс він до Божого дому святі речі свого батька та святі речі свої, — срібло, і золото, і пóсуд. **19** А війні не булó аж до тридцять й п'ятого року царювáння Аси.

16 Тридцятого й шостого року царювáння Аси пішов Баша, Ізраїлів цар, проти Юди, і будував Раму, щоб

не дати нікому від Аси, царя Юдиного, виходити та входити. 2 І виніс Аса срібло та золото із скарбниць Господнього дому та дому царёвого, і послав до Бен-Гадада, царя сирійського, що сидів у Дамаску, говорячи: 3 „ Є умова між мною та між тобою, і між батьком моїм та батьком твоїм. Ось послав я тобі срібла та золота, — іди, зламай умову свою з Башею, царем Ізраїлевим, і нехай він відійде від мене“. 4 І послухався Бен-Гадад царя Аси, і послав зверхників свого вїйска на Ізраїлеві міста, і вони поруйнували Іййона, і Дана, і Авел-Маїма та всі запаси міст Нефталімових. 5 І сталося, як Баша це почув, то перестав будувати Раму, і спинив свою працю. 6 А цар Аса взяв усього Юду, і вони повинóсили каміння Рами та її дерево, що з них будував був Баша, і побудував з того Геву та Міцпу. 7 А того часу прийшов прозорлівець Ханані до Аси, Юдиного царя, та й сказав до нього: „Через те, що ти спирався на сирійського царя, а не сперся на Господа, Бога свого, тому втекло з твоєї руки вїйсько сирійського царя. 8 Чи ж не були кушеяни та ливіяни вїйськом дуже великим, колесніцями й верхівцями дуже числєнними? Та коли ти сперся на Господа, Він дав їх у твою руку. 9 Бо очі Господні дивляться по всій землі, щоб зміцніти тих, у кого все їхнє серце до Нього. Тому зробив ти нерозумно, бо відтепер будуть у тебе вїйни!“ 10 І розгнівався Аса на прозорлівця, і дав його до в'язниці, бо був у гніві на нього за це. І Аса тиснув декого з народу того часу. 11 І оце

Асині діла, перші та останні, — ось вони описані в книзі Юдиних та Ізраїлевих царів. **12** І занедужав Аса тридцятого й дев'ятого року свого царювання на свої нози, і хвороба його була тяжка. Та й у хворобі своїй не звертався він до Господа, але до лікарів. **13** І спочив Аса з своїми батьками, і помер сорокового й першого року свого царювання. **14** І поховали його в його гробницях, які він вікопав собі в Давидовому Місті. І поклали його на ложі, що він наповнив пахощами та різними, по-містецькому зробленими, мастями. І спалили йому дуже велике паління.

17 А замість нього зацарював син його Йосафат, та зміцнівся над Ізраїлем. **2** І поставив він військо по всіх укріплених Юдиних містах, і дав залози в Юдиному краї та в Єфремових містах, які був здобув його батько Аса. **3** І був Господь з Йосафатом, бо він ходив першими дорогами батька свого Давида, і не шукав Ваалів. **4** Бо він звертався до Бога свого батька, і ходив за Його заповідями, а не за чином Ізраїля. **5** І Господь зміцнив його царство в руці його, і вся Юдея давала дарунка Йосафатові, і було в нього багато багатства та слави. **6** І повищилось серце його на Господніх дорогах, і він іще повсовував пагірки та Астарті з Юди. **7** А третього року свого царювання послав він до своїх зверхників, до Бен-Хаїла, і до Овадії, і до Захарія, і до Натанаїла, і до Міхаї, щоб вони навчали в Юдиних містах. **8** А з ними були Левити: Шемая, і Натанія, і Зевадія, і Асаїл, і Шемірамот, і Єгонатан, і Адонія, і Товія, і

Тов-Адонія, Левити, а з ними Елішама та Єгорам, священники. 9 І навчали вони в Юдеї, а з ними була книга Закону Господнього. І ходили вони довкола по всіх Юдиних містах, і навчали серед народу. 10 І був страх Господній на всіх царствах краю, що навколо Юди, і вони не воювали з Йосафатом. 11 А від филистимлян приносили Йосафатові дари та срібло данини; також араби приводили йому дрібну худобу: сім тисяч і сім сотень баранів та сім тисяч і сім сотень козлів. 12 І Йосафат усе зостав угору. І побудував він в Юді твердині та міста на запаси. 13 І мав він багато добра по Юдиних містах, і мужів військових, хоробрих вояків в Єрусалимі. 14 А оце їхній перегляд, за домами їхніх батьків. Від Юди тисячники: зверхник Адна, а з ним три сотні тисяч хоробрих вояків. 15 А при ньому зверхник Єгоханан, а з ним — двісті й вісімдесят тисяч. 16 А при ньому Амасія, син Зіхрі, що присвятив себе Господеві, а з ним двісті тисяч хоробрих вояків. 17 А від Веніямина: хоробрий вояк Ел'яда, а з ним двісті тисяч узброєних луком та щитом. 18 А при ньому Єгозавад, а з ним сто й вісімдесят тисяч узброєного війська. 19 Оці служили цареві, окрім тих, яких цар умістив по твердинних містах по всьому Юді.

18 І було в Йосафата багато багатства та слави, і він посвоячився з Ахавом. 2 А по кількох роках пішов він до Ахава до Самарії. І Ахав нарізав багато худоби дрібної та худоби великої йому та народові, що з ним, і намовив його піти на гілеадський Рамот. 3 І

сказав Ахав, цар Ізраїлів, до Йосафата, царя Юдиного: „Чи підеш зо мною до гілеадського Рамоту?“ А той відказав йому: „Я — як ти, народ мій — як твій народ, і буду з тобою на війні“. 4 І сказав Йосафат до Ізраїлевого царя: „Вівідай зараз слово Господнє!“ 5 І зібрав Ізраїлів цар пророків, чотири сотні чоловіка, та й сказав до них: „Чи йти нам на війну на гілеадський Рамот, чи занехати?“ А ті сказали: „Иди, і Бог дасть його в цареву руку!“ 6 І сказав Йосафат: „Чи нема тут іще Господнього пророка, — і звернімось до нього“. 7 І сказав Ізраїлів цар до Йосафата: „Є ще один муж, щоб через нього звернутися до Господа. Та я ненавиджу його, бо він не пророкує на мене добре, а по всі дні свої тільки лихе. Це Міхей, син Їмлин“. А Йосафат відказав: „Нехай цар не говорить таке!“ 8 І покликав Ізраїлів цар одного євнуха й сказав: „Приведи скоріше Міхея, Їмлиного сина!“ 9 А цар Ізраїлів та Йосафат, цар Юдин, сиділи кожен на троні своїм, повбірані в шати; а сиділи вони при вході брами Самарії, а всі пророки пророкували перед ними. 10 А Цідкійя, Кенаанин син, зробив собі залізні роги й сказав: „Так сказав Господь: Оцим будеш бодати сиріян аж до вігублення їх!“ 11 І всі пророки пророкували так, говорячи: „Виходь до гілеадського Рамоту, і май успіх, — і Господь дасть його в цареву руку!“ 12 А той посланець, що пішов покликати Міхея, говорив до нього, кажучи: „Ось слова тих пророків, — одноўсно звіщають цареві добро. Нехай же буде слово твоє таке, як кожного з них, — і ти говоритимеш добре“. 13 І

сказав Міхей: „ Як живий Господь, — те, що скаже Господь, тільки те говоритиму!“ 14 І прийшов він до царя, а цар сказав до нього: „Міхею, чи йти на війну до гілеадського Рамоту, чи занехати?“ А той відказав: „Вийдіть, і будете мати успіх, — і вони будуть дані в вашу руку“. 15 І сказав йому цар: „Аж скільки разів я заприсягав тебе, що ти не говори́тимеш мені нічо́го, тільки правду в Ім'я́ Господа?“ 16 А той відказав: „Я бачив усього Ізраїля, розпорóшеного по гора́х, немов вівці, що не мають пастуха. І сказав Господь: Немає в них пана, — нехай вёрнуться з міром кожен до дому свого!“ 17 І сказав Ізраїлів цар до Йосафата: „Чи ж не казав я тобі, — він не буде пророкувати мені доброго, а тільки лихе?“ 18 А Міхей відказав: „Тому́ послухайте Господнього слова: Бачив я Господа, що сидів на престолі Своім, а все небесне військо стояло по правиці Його та по лівиці Його. 19 І сказав Господь: Хто намовить Ахава, Ізраїлевого царя, і він вийде й упаде́ в гілеадському Рамоті? І говорили: той говорив так, а той говорив так. 20 І вийшов дух, і став перед Господнім лицем та й сказав: Я намо́влю його! І сказав йому Господь: Чим? 21 А той відказав: Я вийду й стану духом неправди в устах усіх його пророків. А Господь сказав: Ти намовиш, а також переможеш; вийди та й зроби так! 22 А тепер оце Господь дав духа неправди в уста оцих твоїх пророків, і Господь говорив на тебе недобре“. 23 І підійшов Цідкійя, Кенаанин син, і вдарив Міхея по щоці та й сказав: „Кудою це перейшов Дух Господній від мене, щоб

говорити з тобою?“ 24 А Міхей відказав: „Ось ти побачиш це того дня, коли ввійдеш до внутрішньої кімнати, щоб сховатися“. 25 І сказав Ізраїлів цар: „Візьміть Міхейя, і відведіть його до Амона, зверхника міста, та до Йоаша, царевого сина, 26 та й скажете: Отак сказав цар: Посадіть оцього до в'язничного дому, і давайте йому їсти скупко хліба й скупко води, аж поки я не верну́ся з миром“. 27 А Міхей відказав: „Якщо справді вернешся ти з миром, то не говорив Господь через мене“. І до того сказав: „Слухайте це, усі люди!“ 28 І вийшов Ізраїлів цар та Йосафат, цар Юдин, до гілеадського Рамоту. 29 І сказав Ізраїлів цар до Йосафата: „Я переберуся й підú на бій, а ти вбери свої шати!“ І перебрався Ізраїлів цар, і пішли на бій. 30 А сирійський цар наказав зверхникам своїх колесниць, говорячи: „Не воюйте ні з малим, ні з великим, а тільки з самим Ізраїлевим царем!“ 31 І сталося, як зверхники колесниць побачили Йонатана, то вони сказали: „Це Ізраїлів цар!“ І вони оточили його, щоб воювати. І закричав Йосафат, і Господь допоміг йому, і Бог звабив їх від нього. 32 І сталося, як зверхники колесниць побачили, що це не Ізраїлів цар, то повернули від нього. 33 А один чоловік знехотя натягнув лука, та й ударив Ізраїлевого царя між підв'язанням пояса та між пánцерем. А той сказав візникові: „Заверни назад, і випровадь мене від війська, бо я рánений“... 34 І збільшився бій того дня, а Ізраїлів цар був поставлений на колесниці

проти сиріян аж до вечора. І помер він під час заходу сонця...

19 І вернувся Йосафат, цар Юдин, із миром до дому свого до Єрусалиму. **2** І вийшов перед нього прозорливець Єгу, син Ханані, та й сказав до царя Йосафата: „Чи будеш допомагати несправедливому, а тих, хто ненавидить Господа, будеш любити? І за це на тобі гнів від Господнього лиця. **3** Але й добрі речі знайшлися при тобі, бо ти повигублював Астарті з Краю, і нахилив своє серце, щоб шукати Господа“. **4** І осівся Йосафат в Єрусалимі, і він знову виходив між народ від Беер-Шеви аж до Єфремових гір, і наvertsав їх до Господа, Бога їхніх батьків. **5** І понаставляв він суддів у Краю, по всіх укріплених Юдиних містах, для кожного міста. **6** І сказав він до суддів: „Дивіться, щоб ви робите, бо не для людини ви судите, але для Господа, і Він з вами в справі суду. **7** А тепер нехай буде Господній страх на вас. Стережіться й робіть, бо нема в Господа, Бога нашого, кривди, ані огляду на особу, ані брання дарунка“. **8** А також в Єрусалимі понаставляв Йосафат з Левитів і з священників та з голів батьківських домів Ізраїля для Господнього суду та для суперечок. І вернулися вони до Єрусалиму. **9** І він наказав їм, говорячи: „Отак чиніть у страху Господньому, вірністю та цілим серцем. **10** А щодо всякої суперечки, що прийде до вас від ваших братів, що сидять по містах своїх, де треба розсудити чи то за кров, чи то за Закон, чи то за заповідь, устави, чи за права, то остережете їх, і вони не згрішать Господеві,

і не буде гніву на вас та на ваших братів. Так робіть, і не згрішите! **11** А ось священик Амарія — голова над вами до всяких Господніх речей, а Завадія, син Ізмаїлів, володар Юдиного дому, — до всякої царевої речі, і писарі Левити — перед вами. Будьте міцні й зробіть, — і нехай буде Господь з добрим!“

20 І сталося по тому, пішли моавітяни та аммонітяни, а з ними деякі з меунян, проти Йосафата на війну. **2** І прийшли, і донесли Йосафатові, говорячи: „Прийшла на тебе сила силенна з того боку моря, з Сирії, і ось вони в Хаццон-Тамарі, воно — Ен-Геді“. **3** І злякався Йосафат, і постановив звернутися до Господа. І він проголосив піст на всю Юдею. **4** І зібралися юдеяни просити допомоги від Господа, також поприходили зо всіх Юдиних міст просити Господа. **5** І став Йосафат у зборі Юдиному та єрусалімському в Господньому домі, перед новім подвір'ям, **6** та й сказав: „Господи, Боже батьків наших! Чи ж не Ти Бог на небесах? І Ти пануєш над усіма царствами народів, і в руці Твоїй — сила та міць, і немає такого, хто б став проти Тебе! **7** Чи ж не Ти, Боже наш, повиганяв мешканців цього Краю перед народом Твоїм, Ізраїлем, і дав його Авраамовому насінню, Твоєму приятелеві навіки? **8** І вони осілися в ньому, і збудували Тобі в ньому святиню для Ймення Твого, говорячи: **9** Якщо прийде на нас зло, — меч укарання, чи моровіця, чи голод, то ми станемо перед цим храмом та перед лицем Твоїм, бо Ім'я Твоє в цьому храмі, і будемо клікати до Тебе з нашого утиску, — і Ти почуєш, і спасеш. **10**

А тепер ось сини Аммонові й Моавові та мешканці горі Сеїр, що через них Ти не дав ізраїльтянам іти, коли вони виходили були з єгипетського краю, і вони минули їх, і не вигубили їх, **11** і оце вони відплачують нам нава́лою, щоб вигнати нас із спадку Твого, який Ти віддав нам. **12** Боже наш, чи ж Ти не осудиш їх? Нема бо в нас сили перед цією силою силénною, що прихóдить на нас, і ми не знаємо, щó зробимо, бо наші очі — на Тебе!“ **13** А всі юд́яни стояли перед Господнім лицем, також діти їхні, жінки їхні та їхні сини. **14** А Яхазїл, син Захарія, сина Бенаї, Єїла, сина Маттанїї, Левит із Асафових синів, — був на ньому Дух Господній серед збору, **15** і він сказав: „Послухайте, весь Юдо й мешканці Єрусалиму та царю Йосафате! Так говорить до вас Господь: Не бійтеся та не жахайтеся перед цією силénною силою, бо не ваша ця війна, але Божа! **16** Узавтра зйдіть на них, — ось вони входять зб́іччям Ціцу, і ви їх зна́йдете на кінці долини, навпроти пустині Єруїл. **17** Не вам воювати в цьому, — поставтеся й станьте, і побачите, що Господнє спасіння з вами, Юдо й Єрусалиме! Не бійтеся й не жахайтеся, — узавтра вихóдьте перед них, а Господь буде з вами!“ **18** І вклонився Йосафат обличчям до землі, а весь Юда та мешканці Єрусалиму попáдали перед Господнім лицем, щоб уклоні́тися Господéві. **19** І встали Левити з синів Кегатівців та з синів Корахівців, щоб хвалити Господа, Бога Ізраїлевого сильним голосом, високим. **20** І повставали вони рано вранці, і вийшли до пустині

Текоя. А як вони виходили, став Йосафат та й сказав: „Послухайте мене, Юдо та мешканці Єрусалиму! Віруйте в Господа, вашого Бога, і будете запевнені, — вірте пророкам Його, і пощастіться вам!“ 21 І радився він з народом, і поставив співаків для Господа, і вони хвалили величність святости, коли йшли перед озбрєними, і говорили: „Дякуйте Господу, бо навіки Його милосєрдя!“ 22 А того часу, коли зачали вони співати та хвалити, дав Господь засїдку на синїв Аммонових і Моавових та на мешканцїв гори Сеїр, що прийшли були проти Юди, — і були вони побиті, 23 бо повстали аммонїтяни та моавїтяни на мешканцїв гори Сеїр, щоб учинити їх закляттям, і щоб вигубити. А коли вони покінчили це з мешканцями Сеїру, стали помагати один проти одного, щоб вигубити себе. 24 І коли Юда прийшов на вартівню до пустині, і поглянули вони на натовп, аж ось трупи, що попáдали на землю, і не було урятованого! 25 І прийшов Йосафат та народ його, щоб пограбувати їхню здобич, і знайшли серед них душе багато і маєтку, і одежі, і коштовностей, і понабирали собі стільки, що не могли нести. І вони три дні все грабували ту здобич, бо численна була вона! 26 А четвертого дня зібралися вони до долини Бєраха, бо там благословляли Господа; тому назвали ім'я тому місцю: долина Бєраха, і так воно зветься аж до сьогодні. 27 І вернулися всі юдеяни та єрусалимляни, а Йосафат на чолі їх, щоб вернутися до Єрусалиму з радістю, бо звеселив їх Господь спасінням від їхніх

ворогів. **28** І прибулі вони до Єрусалиму з арфами й з цитрами та сурмами до Господнього дому. **29** І був Божий страх на всі царства країв, коли вони почули, що Господь воював з Ізраїлевими ворогами. **30** І заспокоїлося Йосафатове царство, і дав йому його Бог мир навколо. **31** І царював Йосафат над Юдою. Він був віку тридцяти й п'яти років, коли зацарював, а двадцять і п'ять літ царював в Єрусалимі. А ім'я його матері — Азука, дочка Шілхи. **32** І ходив він дорогою свого батька Аси, і не уступався з неї, щоб робити вгодне в Господніх очах. **33** Тільки пагірки не минулися, і народ ще не вчинив свого серця міцнім для Бога своїх батьків. **34** А решта Йосафатових діл, перші й останні, — ото вони описані в записах Єгу, сина Ханані, що внесене до книги Ізраїлевих царів. **35** А по тому поєднався Йосафат, цар Юдин, з Ахазією, Ізраїлевим царем, що робив несправедливо. **36** І поєднався він із ним, щоб поробити кораблі, щоб ходити до Таршішу. І поробили вони кораблі в Еційон-Гевері. **37** Та Еліезер, син Додави, з Мареші, пророкував на Йосафата, говорячи: „За те, що ти поєднався з Ахазією, поруйнував Господь чіни твої!“ І порозбивалися ті кораблі, і не могли йти до Таршішу.

21 І спочив Йосафат із своїми батьками. І був він похований із своїми батьками в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Єгорам. **2** І були в нього брати, Йосафатові сини: Азарія, і Єхіїл, і Захарій, і Азарія, і Михаїл, і Шефатія, — усі вони сини Йосафата, Ізраїлевого царя. **3** І дав їм їхній батько

великі подарунки срібла, і золота, і коштовності з твердінними містами в Юді, а царство дав Єгорамові, бо він первороджений. 4 І став Єгорам на царстві батька. І зміцнівся він, і позабивав усіх братів своїх мечем, а також декого з Ізраїлевих зверхників. 5 Єгорам був віку тридцяти й двох літ, коли зацарював, і царював вісім літ в Єрусалимі. 6 І ходив він дорогою Ізраїлевих царів, як робив Ахавів дім, бо Ахавова дочка́ була йому за жінку. І робив він зло в Господніх оча́х. 7 Та не хотів Господь погубити Давидів дім ради заповіту, що склав був із Давидом, і як говорив дати світильника йому та синам його по всі дні. 8 За його днів відпав був Едом з-під Юдиної руки, і настановіли над собою царя. 9 І пішов Єгорам зо своїми зверхниками, і всі колесніці з ним. І сталося, що він устав уночі та й побив Едома, що оточив був його, та зверхників колесніць. 10 І відпав Едом з-під Юдиної руки, і так є аж до цього дня. Тоді того часу відпала й Лівна з-під руки його, бо він покинув Господа, Бога своїх батьків. 11 Також він наробив пагірків по Юдиних містах, і вчинив перелюбами єрусалимських мешканців, а Юду звів. 12 І прийшов до нього лист від пророка Іллі такого змісту: „Так говорить Господь, Бог Давида, твого батька: За те, що не ходив ти дорогами Йосафата, свого батька, і дорогами Аси, Юдиного царя, 13 а ходив дорогою Ізраїлевого царя, і вчинив перелюбниками Юду та мешканців Єрусалиму, як чинив перелюбниками дім Ахавів, а також братів своїх, дім свого батька, ліпших

від тебе, ти позабивав, **14** то ось ударить Господь великою поразою в народі твоїм, і в синах твоїх, і в жінках твоїх, і в усьому маєтку твоєму. **15** А ти будеш у великих хворобах, у хворобі нутра́ свого, аж вийдуть нутро́щі твої через довгочасну хворобу“. **16** І збудив Господь на Єгорама духа филистимлян та арабів, що при еті́пах. **17** І вийшли вони на Юду, і ввірвалися до нього, і позабирали весь маєток, що знаходився в царському домі, а також синів його та жінок його. І не позосталося в нього сина, окрім Єгоахаза, наймолодшого з синів його. **18** А по всьому тому вдарив його Господь у нутро́щах його невидужною хворобою. **19** І сталося по певному часі, коли надійшов кінець двох років, вийшли його нутро́щі від хвороби його, і він помер у тяжких бо́лях. А народ його не зробив для нього спалення па́хощів, як робили спалення батькам його. **20** Він був віку тридцяти й двох літ, коли зацарював, а царював вісім літ в Єрусалимі. І відійшов він, і ніхто за ним не жалював; і поховали його в Давидовому Місті, та не в царських гроба́х.

22 А мешканці Єрусалиму настановили царем замість нього Ахазію, його найменшого сина, бо всіх перших позабивала та вата́га, що приходила з арабами на та́бір. І зацарював Ахазія, син Єгорама, Юдиного царя. **2** Ахазія був віку сорока й двох літ, коли зацарював, і царював він в Єрусалимі один рік. А ім'я його матері — Аталія, дочка Омрієва. **3** Також він ходив дорогою Аха́вого дому, бо його мати була

йому дора́дниця, щоб чинити беззако́ннтя. **4** І чинив він зло в Господніх очáх, як Аха́вів дім, бо вони були йому дорадниками по смерті його батька, на погібі́ль йому. **5** Також за їхньою порадою він ходив. І пішов він з Єгорамом, сином Ахава, Ізраїлевого царя, на війну на Хазаїла, сирійського царя, в гілеадський Рамот. І побили сиріяни Йорама. **6** І вернувся він лікува́тися в Їзреелі від тих ран, що завда́лі йому в Рамі, як він воював із Хазаїлом, сирійським царем. А Азарія, Єгорамів син, цар Юдин, зійшов побачити Єгорама, Ахавого сина, в Їзреелі, бо він був сла́бій. **7** І від Бога було на погібі́ль Ахазі́ї, щоб прийти до Єгорама, бо як прийшов, вийшов з Єгорамом на Єгу, сина Німші, що Господь пома́зав його ві́губити Ахавів дім. **8** І сталося, коли Єгу чинив суд над Ахавовим домом, то знайшов він Юдиних зверхників та синів Ахазієвих братів, що служили Ахазієві, і позабивав їх. **9** І відшукав він Ахазію, і схопи́ли його́, а він ховався в Самарії. І привели́ його до Єгу та й забили його; і поховали його, бо сказали: „Він син Йосафата, що всім серцем своїм звертався до Господа“. І не було в домі Ахазі́ї нікого, хто мав би силу царювати. **10** А коли Аталія, мати Ахазі́ї, побачила, що помер її син, то встала й ві́губила все цареве насіння Юдиного дому... **11** А Єгосав'ат, дочка царя, взяла Йоаша, сина Ахазі́ї, та й викрала його з-поміж вбі́ваних царські́х синів, і да́ла його та няньку його до спальної кімна́ти. І схова́ла його Єгосав'ат, дочка царя Єгорама, жінка священника Єгояди, — бо вона була сестра Ахазі́ї, —

перед Аталією, і та не забила його. **12** І він був з ними в Божому домі, ховаючися шість років, а Аталія царювала над краєм.

23 А сьомого року зміцнився Єгояда й прийняв сотників: Азарію, Єрохамового сина, і Ізмаїла, сина Єгохананового, і Азарію, сина Оведового, і Маасею, сина Адаї, і Елісафата, сина Зіхрієвого, — в умову з собою. **2** І обійшли вони Юду, і зібрали зо всіх Юдиних міст Левитів та голів Ізраїлевих домів, і прийшли до Єрусалиму. **3** І ввесь збір склав у Божому домі умову з царем. І сказав їм Єгояда: „Оце царський син буде царювати, як говорив Господь про Давидових синів. **4** Оце та річ, яку зробите: третина з вас, що приходите в суботу, із священників та з Левитів, будете за придвѣрних біля порогів. **5** А третина — при царському домі, а третина — при брамі Єсод, а ввесь нарѳд — у подвѣр'ях Господнього дому. **6** І нехай не входить до Господнього дому ніхто, окрім священників та тих, хто прислугѳвує із Левитів, — вони ввѣйдуть, бо освячені вони, а ввесь народ буде пильнувати Господньої сторѳжі. **7** І оточать Левити царя навкѳло, кожен із своєю зброєю в руці своїй; а хто чужий увѣйшов би до дому, нехай буде забитий! І будете ви з царем при вході його та при виході його“. **8** І зробили Левити та ввесь Юда все, що наказав священник Єгояда. І взяли кожен людей своїх, що приходять у суботу та відходять у суботу, бо священник Єгояда не звільнив черг. **9** І дав священник Єгояда сотникам ратища, і малі щитї, і інші щитї, що належали цареві Давидові,

що були в Божому домі. **10** І поставив він увесь народ, а кожен мав свою зброю в руці своїй, від правого боку дому аж до лівого боку дому, при жéртівнику та при домі, навколо біля царя. **11** І вівели вони царськóго сина, і поклали на нього корону та звої Закóну. І зробили вони його царем, і помáзали його Єгояда та сини його, та й крикнули: „Нехай живе цар!“ **12** І почула Аталія голос нарóду, що бігав та славив царя, і прийшла до нарóду до Господнього дому. **13** І побачила вона, аж ось цар стоїть на помóсті своїм при вході, а при царі зверхники та сурми, а весь народ краю радіє та сурміть у сурми, а співаки — з музичними знаряддями, що подавали до відома знакі на хвалу. І роздерла Аталія шати свої та й крикнула: „Змова, змова!“ **14** А священик Єгояда наказав сотникам, поставленим над військом, і сказав до них: „Виведіть її поміж шерéги, а хто інший піде за нею, — нехай буде забитий мечém!“ Бо священик сказав: „Не заб'єте її в Господньому домі!“ **15** І зробили їй прóхід, і вона вийшла входом Кінської брами до царськóго дому, і там забили її. **16** І склав Єгояда умову між собою й між усім нарóдом та між царем, щоб бути народом Господнім. **17** І ввійшов увесь нарóд до Ваалового дому, та й порозбивáли його та жéртівники його, і боввáнів його зóвсім поламáли, а Маттана, Ваалового священика, убили перед жéртівниками. **18** А в Господньому домі Єгояда віддав уряди на руку священиків та Левитів, яких поділив Давид над Господнім домом,

щоб принести Господні цілопалення, як написано в Мойсеєвім Законі, з радістю та зо співом, за уставом Давидовим. **19** А при брамах Господнього дому поставив він придверних, щоб не ввійшов хто будь-чим нечистий. **20** І взяв він сотників, і вельмож, і тих, що старшинують над народом, та весь народ краю, і відвели царя з Господнього дому. І ввійшли вони через горішню браму до царського дому, і посадили царя на троні царства. **21** І радів увесь народ краю, а місто заспокоїлося. А Аталію вбили мечем.

24 Йоаш був віку семи років, коли зацарював, і сорок років царював він в Єрусалимі. А ім'я його матері — Цівія, з Беер-Шеви. **2** І робив Йоаш вгодне в Господніх очах по всі дні священника Єгояди. **3** І взяв йому Єгояда дві жінки, а той породив синів та дочок. **4** І сталося по тому, було в Йоашевому серці відновити Господній дім. **5** І зібрав він священників та Левитів, і сказав до них: „Підіть по Юдиних містах, і збирайте з усього Ізраїля срібло на направу храму вашого Бога рік-річно, і ви будете спішити в цій справі!“ Та не спішилися Левити. **6** І покликав цар Єгояду, голову священників, і сказав до нього: „Чому ти не жадеш від Левитів, щоб принесли з Юди та з Єрусалиму дарунки, за постановою Мойсея, раба Господнього, та Ізраїлевого збору — на скиню свідцтва? **7** Бо сини нечестивої Аталії вломілися були до Божого дому, і всі святощі Господнього дому вжили для Ваалів“. **8** І сказав цар, і зробили одну скриньку, і поставили її в брамі Господнього дому назвні. **9** І

проголосіли в Юді та в Єрусалимі принісати для Господа дáток, що його встановив на Ізраїля в пустині Мойсей, Божий раб. **10** І раділи всі звéрхники та весь нарóд, і принісали й кїдали до скриньки, аж поки вона наповнилася. **11** І бувало того чáсу, коли Левити принісали скриньку на царський перегляд, і як вони бачили, що числénне те срібло, то приходив царський писар та призначений від священника-голови, і вони випорóжнювали скриньку. Потім відно́сили її, і поверта́ли її на її місце. Так робили вони день-у-день, і зібрали дуже багато срібла. **12** А цар та Єгояда давали його тим, що робили працю роботи Господнього дому, і все наймали каменярів та тéслів, щоб відно́влювати дім Господній, а також тим, що обробля́ли залізо та мідь на зміцнення Господнього дому. **13** І працювали робітниківі, і чинилася направа працею їхньої руки. І поставили вони Божий дім на міру його, і зміцнили його. **14** А коли покінчили, вони принісли перед царя та Єгояду решту срібла. І поробили вони з нього речі для Господнього дому, речі для служби та для жертвопринішення, і ложки, і по́суд золотий та срібний. І принісали цілопáлення в Господньому домі зáвжди, по всі дні Єгояди. **15** І постарів Єгояда, і наситився днями й помер. Він був віку ста й тридцять літ, коли помер. **16** І поховали його в Давидовому Місті з царями, бо робив він добро в Ізраїлі і для Бога, і для Його храму. **17** А по Єгоядиній смерті прийшли князі Юдині, і поклонилися цареві. Тоді цар їх послухав. **18** І покинули вони дім Господа,

Бога своїх батьків, та й служили Астартам та божкам. І був Божий гнів на Юду та Єрусалим за цю їхню провину. **19** І послав Він між них пророків, щоб привернути їх до Господа, і вони свідчили проти них, та ті не слухались. **20** А Дух Господній огорнув Захарія, сина священника Єгояди, і він став перед народом та й сказав до них: „Так сказав Бог: Чому ви переступаєте Господні заповіді? Ви не матимете успіху, бо ви покинули Господа, то й Він покинув вас!“ **21** І змовилися вони на нього, і закидали його камінням з царського наказу в подвір'ї Господнього дому. **22** І не пам'ятав цар Йоаш тієї милости, яку зробив був із ним батько того Єгояда, але вбив сина його. А як той умирав, то сказав: „Нехай побачить Господь, і нехай покарає!“ **23** І сталося наприкінці року, прийшло на нього сирійське військо, і прибуло до Юди та до Єрусалиму, і позабивали всіх зверхників народу, а всю здобич із них послали цареві в Дамаск. **24** Хоч з малюю кількістю людей прийшло сирійське військо, проте Господь дав в їхню руку дуже велику силу, бо ті покинули Господа, Бога батьків своїх. А над Йоашем вони виконали присуд. **25** А коли вони відійшли від нього, позоставивши його в тяжких хворобах, змовилися на нього його раби за кров синів священника Єгояди, — і забили його на ліжку його, і він помер. І поховали його в Давидовому Місті, та не поховали його в гробах царських. **26** А оце змовники на нього: Завад, син аммонітянки Шім'ат, і Єгозавад, син моавітянки Шіміріт. **27** А сини його, і великість

тягару, покладеного на нього, і відбудова Божого дому, — ото вони описані в викладі Книги Царів. А замість нього зацарював син його Амація.

25 У віці двадцяти й п'яти літ зацарював Амація, і двадцять і п'ять літ царював він в Єрусалимі. А ім'я його матері — Єгоаддан, з Єрусалиму. **2** І робив він угодне в Господніх очах, тільки не з цілим серцем. **3** І сталося, як зміцнилося царство за ним, то він повбивав своїх рабів, що забили царя свого, його батька. **4** А синів їх він не позабивав, як написано в книзі Мойсеєвого Закону, що наказав був Господь, говорячи: „Не помруть батьки за синів, а сини не помруть за батьків, бо кожен за гріх свій помре“. **5** І зібрав Амація Юду, і поставив їх за домом їхніх батьків, за тисячниками та за сотниками для всього Юди та Веняміна; і він перелічив їх від віку двадцяти років і вище, і знайшов їх три сотні тисяч вибраного, здатного до війська, хто тримає ратище та великого щита. **6** І найняв він із Ізраїля сотню тисяч хоробрих вояків за сотню талантів срібла. **7** І прийшов до нього Божий чоловік, говорячи: „О царю, нехай не виходить з тобою Ізраїлеве військо, бо Господь не з Ізраїлем, ні з жодним із синів Єфрема. **8** Але йди тільки ти, роби, будь відважний на війні! Інакше вчинить Бог, що ти спіткнешся перед ворогом, бо в Бога є сила допомагати, або робити, щоб спіткнутися“. **9** І сказав Амація до Божого чоловіка: „А щоб робити з тією сотнею талантів, що я дав Ізраїлевому війську?“ А Божий чоловік відказав: „Господь може дати тобі

більше від цього!“ 10 І відділив Амація їх, те військо, що прийшло з краю Єфремового, щоб ішло на своє місце. І дуже запалився їхній гнів на Юду, і вони вернулися на своє місце в запаленому гніві. 11 А Амація зміцнівся, і попровадив свій народ, і пішов до Соляної долини, і побив десять тисяч Сеїрових синів, 12 а десять тисяч живих узялі Юдині сини до неволі. І привелі їх на верхів'я скелі, і поскидали їх з верхів'я тієї скелі, — і всі вони позабивалися. 13 А люди того війська, що Амація вернув, щоб не йшли з ним на війну, розсіпалися по Юдиних містах від Самарії й аж до Бет-Хорону, і повбивали з них три тисячі, і пограбували велику здобич. 14 І сталося по тому, як прийшов Амація, побивши едомлян, то він приніс богів Сеїрових синів, і поставив їх собі за богів, і перед ними вклонявся, і їм кадив. 15 І запалився Господній гнів на Амацію, і Він послав до нього пророка, а той сказав йому: „Нащо ти звертався до богів цього народу, богів, що не врятували народу свого від твоєї руки?“ 16 І сталося, як він говорив це до нього, сказав йому цар: „Чи я поставив тебе за царового дорадника? Перестань собі, нащо вбивати тебе?“ І перестав той пророк, але сказав: „Я знаю, що Бог постановив погубити тебе, бо зробив ти це, і не слухав моєї поради“. 17 І радився Амація, цар Юдин, і послав до Йоаша, сина Єгоахаза, сина Єгу, Ізраїлевого царя, говорячи: „Иди но, поміряємось!“ 18 І послав Йоаш, Ізраїлів цар, до Амації, Юдиного царя, говорячи: „Терніна, що на Ливані, послала до

кедріни, що на Ливані, кажучи: Дай но дочку́ свою́
моєму синові за жінку! Та перейшла польова́ звірина́,
що на Ливані, і витоптала ту терніну. **19** Ти сказав:
Ось побив ти Едома, і піднесло тебе серце твоє, щоб
пишáтися. Тепер сиди ж у своєму домі. Нáщо будеш
дрочі́тися зо злом, і впадеш ти та Юда з тобою?“ **20** Та
не послухався Амація, бо від Бога було це, щоб віддати
їх у руку ворога, бо зверта́лися вони до едо́мських
богів. **21** І вийшов Йоаш, Ізраїлів цар, і зустрі́лися він
та Амація, цар Юдин, у Юдиному Бет-Шемеші. **22** І був
побитий Юда перед Ізраїлем, і повтікали кожен до
намету свого́. **23** А Йоаш, цар Ізраїлів, схопі́в Амацію,
Юдиного царя, сина Йоаша, сина Єгоахаза, у Бет-
Шемеші, і привів його до Єрусалиму, і зробив пролі́м
в єрусалиському мурі, від Єфремової брами аж до
брами Нарі́жної, чотири сотні лі́ктів. **24** І забрав він
усе золото й срі́бло, та ввесь по́суд, що знахо́дився в
Божому домі в Овед-Едома, та ска́рби царевого дому,
та закла́дників, і вернувся в Самарію. **25** І жив Амація,
Йоашів син, цар Юдин, по смерті Йоаша, Єгоахазового
сина, Ізраїлевого царя, п'ятнадцять лі́т. **26** А решта
діл Амації, перші та останні, ото вони написані в
Книзі Царів Юдиних та Ізраїлевих. **27** А від ча́су, коли
Амація відступив від Господа, то склали на нього
змову в Єрусалимі, та він утік до Лахішу. І послали
за ним до Лахішу, — і вбили його там. **28** І повéзли
його на ко́нях, і поховали його з батька́ми його в
Давидовому Місті.

26 І взяв увесь Юдин народ Уззійю, — а він був шістнадцяти літ, — і настановили його царем замість батька його Амації. **2** Він збудував Елота, і вернув його Юді, як цар спочив зо своїми батьками. **3** Уззійя був віку шістнадцяти літ, коли він зацарював, а п'ятдесят і два роки царював в Єрусалимі. А ім'я його матері — Єхолія, з Єрусалиму. **4** І робив він угодне в Господніх очах, усе, що робив батько його Амація. **5** І став він звертатися до Бога за днів Захарія, що розумів Божі видіння. А за днів, коли він звертався до Господа, Бог давав йому успіх. **6** І він вийшов, і воював із филистимлянами, і поруйнував мур міста Гату, і мур Явне, і мур Асдоду, і побудував міста в Асдоді та в филистимлян. **7** І допоміг йому Бог над филистимлянами, і над арабами, що живуть у Гур-Баалі, та над мецнітами. **8** І давали аммонітяни даніну для Уззійї, а ім'я його пронеслося аж туди, де йдеться до Єгипту, бо він сильно зміцнівся. **9** І збудував Уззійя башту в Єрусалимі над брамою Пінна, і над брамою Гай, і над Мікцоа, і позміцнював їх. **10** І побудував він башти в пустині, і повисікував багато ям для води, бо мав великі чєреди і на долині, і на рівніні, рільників, і виноградарів у горах, і садкі, бо він любив хліборобство. **11** І було в Уззійї військо, що провадило війну, яке виходило на війну відділом за числом їхнього переліку через писаря Єїїла та урядника Маасею, під рукою Хананії з царєвих зверхників. **12** Усе число голів батьківських родів, хоробрих вояків, дві тисячі й шість сотень. **13** А при

них війська, — три сотні тисяч і сім тисяч і п'ять сотень тих, що провадять війну великою силою, щоб допомагати цареві на ворога. **14** І наготівив для них Уззія для всього війська щити малі й ратища, і шоломи, і панцери, і луки, і пращного каміння. **15** І наробив він в Єрусалимі військових машин, майстерно придуманих, щоб були вони на баштах і на рогах на стріляння стрілами та великим камінням. І пронеслося ім'я його аж надто далеко, бо він дивно зробив, щоб допомогти собі, так що став сильним. **16** А як він зміцнів, запишалося його серце аж до зісuttя, і він спроневірився Господеві, Богові своєму. І ввійшов він до храму Господнього, щоб кадити на кадильному жертовнику. **17** А за ним пішов священник Азарія, а з ним Господні священники, вісімдесят хоробрих мужів. **18** І стали вони проти царя Уззії та й сказали йому: „Не тобі, Уззійе, кадити для Господа, а священникам, синам Аароновим, посвяченим на кадіння... Вийди зо святині, бо ти спроневірився, і не за честь це буде тобі від Господа Бога!“ **19** І розгнівався Уззія, — а в руці його була кадильниця на кадіння. А коли він розгнівався на священників, то на чолі його показалася проказа, перед священниками в Господньому домі, при кадильному жертовнику... **20** І глянув на нього первосвященик Азарія та всі священники, аж ось він прокажений на чолі своїм! І вони поспішно вігнали його звідти, та й сам він поспішив вийти, бо вразив його Господь! **21** І був цар Уззія прокажений аж до дня своєї

смерти, і сидів в осібному домі прокажéний, бо був вилучений від Господнього дому. А над царськíм домом був син його Йотам, — він судив нарóд Краю.

22 А решту дiл Уззiйi, першi й останнi, описав пророк Исая, син Амосiв. **23** I спочив Уззiйя з своїми батькáми, i поховали його з батьками його на погребовому царськóму полі, бо сказали: „Він прокажéний“. А замість нього зацарював син його Йотáм.

27 Йотáм був віку двадцяти й п'яти років, коли зацарював, і шістнадцять літ царював в Єрусалимі. А ім'я його матері — Єруша, Садокова дочка. **2** I робив він угóдне в Господніх очáх, усе, що робив був його батько Уззiйя. Тільки він не вхóдив до Господнього храму, та народ iще грiшив. **3** Він збудував горiшню браму Господнього дому, i багато побудував на мурi Офел. **4** I побудував він мiста в Юдиних горáх, а в лiсах побудував твердiни та бáшти. **5** I він воював з царем аммонiтян, i був сильнiший від них. I дали йому аммонiтяни того року сотню талантiв срiбла, i десять тисяч кóрiв пшеницi та десять тисяч ячмéню. Це давали йому аммонiтяни й року другого та третього. **6** I став сильний Йотáм, бо поправив дороги свої перед лицем Господа, Бога свого. **7** А решта Йотамових дiл, i всi вiйни його та дорóги його, — ось вони описанi в Книзi Царiв Израiлевих та Юдиних. **8** Він був віку двадцяти й п'яти літ, коли зацарював, і шістнадцять літ царював в Єрусалимі. **9** I спочив Йотам iз своїми батькáми, i поховали його в Давидовому Мiстi, а замість нього зацарював син його Ахаз.

28 Ахаз був віку двадцяти літ, коли він зацарював, і шістнадцять літ царював в Єрусалимі. **2** І ходив він дорóгами Ізраїлевих царів, а також робив литих бовванів Ваалів. **3** І він кадив у долині Бен-Гіннома, і палив своїх синів огнем за гидóтами тих народів, що Господь повиганяв їх перед Ізраїлевими синами. **4** І він принóсив жéртви та кадив на пагірках і на висóтах, та під кожним зеленим деревом. **5** І дав його Господь, Бог його, в руку сирійського царя, і вони повбивали з його війська та взяли до неволі від нього багатьох полонéних, і спровадили до Дамáску. Крім то́го, він був віданий і в руку Ізраїлевого царя, і той ура́зив його великою порáзою. **6** І побив Пеках, син Ремалії, в Юді сто й двадцять тисяч одного дня, все мужів хорóбрих, за те, що залишили вони Господа, Бога їхніх батьків. **7** А Зіхрі, лицар Єфремів, забив Маасею, царськóго сина, й Азрікама, володаря дому, й Елкану, другого по царі. **8** І Ізраїлеві сини взяли до неволі зо своїх братів двісті тисяч жіно́к, синів та дочо́к, а також пограбува́ли від них велику здóбич, і спрова́дили ту здобич до Самарії. **9** А там був Господній пророк, Оded ім'я йому. І він вийшов перед військo, що вхóдило до Самарії, та й сказав їм: „Ось Господь, Бог ваших батьків, у гніві на Юду, віддав їх у вашу руку, а ви повибива́ли між ними з лютістю, яка досягла аж до небéс. **10** А тепер ви задумуєте здобути собі за рабів та за невільниць дітей Юди та Єрусалиму. Чи ж за вами самими нема провин проти Господа, Бога вашого? **11** Отож, послухайте

мене тепер, і верніть тих полонених, яких взяли ви до неволі з ваших братів, бо на вас ревність Господнього гніву!“ **12** І встали дехто з голів Єфремових синів: Азарія, син Єгоханана, Берехія, син Мешіллемотів, і Єхізкійя, син Шаллумів, і Амаса, син Хадлаїв, проти тих, що приходили з війська, **13** та й сказали до них: „Не приводьте цих полонених сюди, бо на провину нам проти Господа ви задумуєте додати це до наших гріхів та до нашої провини. Бо велика наша провинна та жар гніву Господнього на Ізраїля!“ **14** І озброєні покинули тих полонених та ту здобич перед зверхниками та всім збором. **15** І встали ті мужі, що були означені іменами, і взяли полонених, і всіх їхніх нагих позодягали зо здобичі, і зодягнули їх, і обули їх, і нагодували їх, і напоїли їх, і намастили їх, і кожного слабого з них повезли на ослах. І припровадили їх до Єрихону, міста пальм, до їхніх братів, а самі вернулися до Самарії. **16** Того часу послав цар Ахаз до асирійських царів, щоб допомогли йому. **17** Прийшли ще й едомляни, і побили багатьох між Юдою, і взяли до неволі полонених. **18** А филистимляни розсіпалися по містах Шефелі та Юдиного Негеву, і здобули Бет-Шемеш, і Айялон, і Гедерот, і Сохо та залежні міста його, і Тімну та залежні міста її, і Гімзо та залежні міста його, й осілися там. **19** Бо Господь принизив Юду через Ахаза, Ізраїлевого царя, бо завільно поступав він щодо Юди, і спроневірився великим гріхом проти Господа. **20** І прийшов на нього Тіглат Пілнеесер, цар асирійський, й утискав його, і

не допоміг йому. **21** Бо Ахаз пограбував був Господній дім, і дім царів, і зверхників, і дав це асирійському цареві, та не було це на поміч йому. **22** А в часі утиску його, то продовжував спроневірюватися Господеві він, той цар Ахаз. **23** І приніс він жертви дамаським богам, що його побіли, і говорив: „Через те, що боги сирійських царів допомагають їм, то буду принісати їм жертви, і вони будуть допомагати мені!“ А вони були йому на те, щоб спотикався він та весь Ізраїль! **24** І Ахаз зібрав посуд Божого дому, і порубав посуд Божого дому. І позамикав він двері Господнього дому, і поробив собі жертовники в кожному куті в Єрусалимі... **25** І в кожному місті Юдиному поробив він пагірки, щоб кадити іншим богам, — і розгнівав Господа, Бога батьків своїх. **26** А решта його діл та всі дорogi його, перші й останні, ото вони описані в Книзі Царів Юдиних та Ізраїлевих. **27** І спочив Ахаз зо своїми батьками, і поховали його в місті, в Єрусалимі, бо не внесли його до гробів Ізраїлевих царів, а замість нього зацарював син його Єзекія.

29 Єзекія зацарював у віці двадцяти й п'яти літ, а двадцять і дев'ять літ царював він в Єрусалимі. А ім'я його матері — Авія, дочка Захарії. **2** І робив він угодне в Господніх очах, як усе, що робив був його батько Давид. **3** Він першого року свого царювання, місяця першого відчинив двері Господнього дому, і поправив їх. **4** І привів він священників та Левитів, і зібрав їх на східню площу, **5** та й сказав їм: „Послухайте мене, Левити! Освятіться тепер, і освятіть дім Господа,

Бога ваших батьків, і вінесіть нечисть із святині.

6 Бо наші батьки сироневірилися, і робили лихє в очах Господа, Бога нашого, і залишили Його, і відвернули своє обличчя від Господньої шкіни, й обернулися спіною до неї. **7** Також замкнули вони двері притвору, і погасили лямпадки, а кадила не кадили, і цілопалення не принесли в святині для Ізраїлевого Бога. **8** І був Господній гнів на Юду та на Єрусалим, і Він дав їх на ганьбу, і на спустошення, і на посміховище, як ви бачите своїми очима. **9** І ось попадали наші батьки від меча, а наші сини, і наші дочки, і жінки наші в неволі за це! **10** Тепер на моєму серці лежить скласти заповіта з Господом, Ізраїлевим Богом, — і нехай Він відверне від нас жар гніву Свого. **11** Сини мої, не будьте недбалі тепер, бо вас Господь вибрав ставати перед лицем Його на службу Йому, та щоб служити Йому й кадити Йому!“ **12** І встали Левити: Махат, син Амосаїв, і Йоїл, син Азарії, від синів Кегатових; а від синів Мерарієвих: Кіш, син Авдіїв, і Азарія, син Єгаллел'їлів; а від Гершонівців: Йоах, син Зіммин, і Еден, син Йоахів; **13** а від синів Еліцафанових: Шімрі, і Єїл; а від синів Асафових: Захарій та Маттанія. **14** А від Геманових синів: Єхіїл, і Шім'ї; а від синів Єдутунових: Шемая та Уззіїл. **15** І зібрали вони братів своїх, і освятилися, і пішли за наказом царським у справах Господніх, щоб очистити Господній дім. **16** І повходили священники до середини Господнього дому на очищення. І повинесли вони всю нечистість, яку знайшли в Господньому храмі, до

подвір'я Господнього дому, а Левити взяли це, щоб
винести назóвні до долини Кедрóн. 17 І зачали вони
першого дня першого місяця освящати, а восьмого
дня того місяця ввійшли до Господнього притвóру.
І освятили вони Господній дiм за вісім день, а
шістнадцятого дня першого місяця закінчили. 18
І ввійшли вони в серéдину дому до царя Єзекії
та й сказали: „Очистили ми весь Господній дiм,
і жéртівника цілопáлення, та всі його речі, і стiл
укладання хлiбiв та всі його речі. 19 А всі ті речі,
які цар Ахаз занехáв був за свого царювáння, коли
спроневiрився, ми приготували та освятили, і ось
вони перед Господнім жéртівником“. 20 І встав рано
цар Єзекія, і зібрав зверхників міста та й увійшов
до Господнього дому. 21 І привелі вони сім бикiв, і
сім баранiв, і сім овéчок, і сім козлiв на жертву за
гріх: за царство, і за святиню, і за Юду, а він звелiв
Аарóновим синам, священикам, принéсти це в жертву
на Господньому жéртівнику. 22 І порізали ту велику
худобу, а священики прийняли кров і покропили
на жéртівника; і порізали баранiв, і покропили ту
кров на жéртівника; і порізали овéчок, і покропили
ту кров на жéртівника. 23 І привелі козлiв жертви
за гріх перед царя та збори, і вони поклали свої
руки на них. 24 І зарізали їх священики, а їхньою
кров'ю очiстили жéртівника, щоб очистити всього
Ізраїля, бо за всього Ізраїля звелiв цар принести це
цілопáлення та цю жертву за гріх. 25 І поставив він
Левитiв Господнього дому з цимбáлами, з árфами

та з цїтрами, за наказом Давида та Гада, царéвого прозорлївця, та пророка Натáна, бо в руці Господа наказ, що йде через пророків Його. **26** І поставáли Левити з Давидовим знаряддям, а священники — із сурмами. **27** І сказав Єзекїя принести цілопáлення на жертівника. А коли розпочалї цілопáлення, зачався спїв Господéві та звуки сурем і музїчного знаряддя Давида, Ізраїлевого царя. **28** І ввесь збір вклонився, і співакї співали, а сурми сурмїли, — це все аж до кінця цілопáлення! **29** А як скінчїли принóсити жертву, попáдали навкóлішки цар та всї, що були з ним, і вклонїлися. **30** І сказав цар Єзекїя та зверхники до Левитів, щоб вони хвалили Господа словами Давида та прозорлївця Асафа, — і вони хвалили з великою радїстю, і схилялися, і вклонялися до землі. **31** І вїдповїв Єзекїя й сказав: „Тепер ви освяченї для Господа. Підїйдїть, і приведїть жертви та приноси вдячнї для Господнього дому“. І привїв збір жертви та приноси вдячнї, і кожен, хто мав жертвénне серце, — принóсив цілопáлення. **32** І було число цілопáлення, що спровáдив збір: худоби великої — сїмдесять, баранїв — сотня, овéчок — двїсті, для цілопáлення Господéві все це. **33** А для святости: худоби великої — шість сотень, а худоби дрїбнóї — три тисячі. **34** Тїльки священників було мало, і не могли вони обдирáти шкур зо всїх цілопáлень; і допомагáли їм їхнї брати Левити аж до скїнчення праці, і поки освятилися священники, бо Левити були простосердїші на освячення, анїж священники. **35** І також було багато пáлень серед

мирних жертв і серед жертв литих до цілопáлення. І так була відновлена служба Господнього дому. **36** І радів Єзекія та весь народ тим, що Бог приготував для народу, бо та річ сталася несподівано!

30 І послав Єзекія по всьому Ізраїлю та по Юдеї, а також написав листи до країв Єфрема та Манасії, щоб прийшли до Господнього дому в Єрусалимі, щоб справити Пасху для Господа, Ізраїлевого Бога. **2** І радився цар і зверхники його та весь збір в Єрусалимі, щоб справити Пасху другого місяця. **3** Бо не могли справити її того часу, бо священники не освятилися в потрібному числі, а народ не зібрався до Єрусалиму. **4** І була вгодна та річ в очах царевих та в очах усього збору. **5** І вони постановили оголосити по всьому Ізраїлю від Беер-Шеви й аж до Дана, щоб приходили справити Пасху для Господа, Ізраїлевого Бога, в Єрусалим, бо не часто робили її так, як написано. **6** І пішли бігуні з листами від царя та його зверхників по всьому Ізраїлі та Юдеї, та за наказом царя говорили: „Ізраїлеві сини, верніться до Господа, Бога Авраамового, Ісакового та Ізраїлевого, — і Він повернеться до останку, позосталого вам із руки асирійських царів. **7** І не будьте такі, як ваші батьки та як ваші брати, що спроневірилися Господеві, Богові їхніх батьків, — і Він дав їх на спустошення, як ви бачите. **8** Тепер не будьте твердошійі, як ваші батьки. Покоріться Господеві, і ввійдіть до святині Його, яку Він освятив навіки, і служіть Господеві, Богові вашому, і Він відверне від вас жар гніву Свого. **9** Бо

як ви навёрнетесь до Господа, то браті ваші та ваші сини знайдуть милосердя в своїх понеvільників, і зможуть вернутися до цього Краю, — бо милостівий і милосердний Господь, Бог ваш, і Він не відвёрне лиця від вас, якщо ви навёрнетесь до Нього“. 10 І сторожі все переходили з міста до міста по краю Єфремовому та Манасіному й аж до Завулона. Та люди глузували з них, і висміювали їх. 11 Тільки люди з Асира, і Манасії та з Завулона впокорілися, і поприходили до Єрусалиму. 12 Також в Юдеї була Божа рука, щоб дати їм одне серце для виконання наказу царя та зверхників за Господнім словом. 13 І зібрався до Єрусалиму численний народ, щоб справити свято Опрісноків другого місяця, збір дуже численний. 14 І встали вони, і повикидали ідолські жёртвники, що були в Єрусалимі, і повикидали всі кадильніці, та й повкидали до долини Кедрон. 15 І зарізали пасхальне ягня чотирнадцятого дня другого місяця, а священики та Левити засорóмилися й освятилися, і принесли цілопáлення до Господнього дому. 16 І поставали вони на своєму місці за їхнім правом, за Законом Мойсея, чоловіка Божого. Священики кропили кров, беручі з руки Левитів. 17 Багато бо було в зборі, що не освятилися, тому Левити були для рíзання пасхальних ягнят за кожного нечистого, щоб посвятити для Господа. 18 Бо бёзліч наро́ду, багато з Єфрема та Манасії, Іссахара та Завулона не очістилися, але їли Пасху, не так, як написано. Та Єзекія молився за них, говорячи: „Добрий Господь

пробстить кожному, **19** хто все своє серце міцно встановів, щоб звертатися до Бога, Господа, Бога батьків своїх, хоч не зробив він за правилами чистоти святині“. **20** І послухав Господь Єзекію, і простів народ. **21** І справляли Ізраїлеві сини, що знаходилися в Єрусалимі, свято Опрісноків сім день з великою радістю, а Левити та священники день-у-день славили Господа всією силою. **22** І промовляв Єзекія до серця всіх Левитів, що мали добре розуміння для Господа. І їли святкову жертву сім день, і принесли мирні жертви, і сповідалися Господеві, Богові батьків своїх. **23** І весь збір нарадився справити свято ще другі сім день, — і справляли сім день в радості. **24** Бо Єзекія, цар Юдин, дав для збору тисячу биків і сім тисяч худоби дрібної, а зверхники дали для збору тисячу биків і десять тисяч худоби дрібної. І освятилося багато священників. **25** І радів увесь Юдин збір, і священники та Левити, і весь збір, що прийшов з Ізраїля, і прихóдьки, що поприхóдили з Ізраїлевого Краю, та ті, що сиділи в Юдеї. **26** І була велика радість в Єрусалимі, бо від днів Соломона, Давидового сина, Ізраїлевого царя, не було такого, як оце в Єрусалимі! **27** І встали священники та Левити, і поблагословили народ. І почутий був їхній голос, а їхня молитва дійшла до оселі святости Йогó, — до небес!

31 А коли це все скінчилось, вийшов увесь Ізраїль, що знаходився там, до Юдиних міст, і поламали стовпі для божків, і постинали посвячені дерева, і порозбивали пагірки та жéртівники в усьому Юді

й Веніяміні, і в Єфремі та Манасії аж до кінця. Потому вернулись всі Ізраїлеві сини, кожен до своєї посілости, до своїх міст. 2 І Єзекія поставив чѣрги священників та Левитів за їхніми відділами, кожного за його служенням, зо священників та з Левитів, на цілопáлення, і на мирні жертви, — на служення й на подяку, і на хвалу в брамах Господніх таборів. 3 А царева частка зо здобутку його приділена була на цілопáлення: на цілопáлення ранішні та вечірні, і на цілопáлення на суботи й на молодикі та на свята, як написано в Законі Господньому. 4 І наказав він наро́дові, мешканцям Єрусалиму, давати частку священичу та левитську, щоб вони були ревними в Законі Господньому. 5 А як поширився той наказ, поназносили Ізраїлеві сини багато первоплóдів збіжжя, виноградного соку, і новїї оливи, і меду, і всякого полевого врожаю; і як десятину того всього багато поназносили. 6 А Ізраїлеві та Юдині сини, що сиділи по Юдиних містах, також вони попринóсили десятину худоби великої та худоби дрібної, і десятину святих речей, посвячених Господеві, їхньому Богові, і надавали того багато куп. 7 Третього місяця зачали складати ті купи, а місяця сьомого закінчили. 8 І прийшли Єзекія та зверхники, і побачили ті купи, — і поблагословили Господа та наро́д Його, Ізраїля. 9 І вивідував Єзекія священників та Левитів про ті купи. 10 І говорив до нього священник Азарія, голова Садового дому, і сказав: „Відколи зачали принóсити принóшення до Господнього дому, ми їли й були ситі,

і багато позоста́лося, бо Господь поблагословив наро́д Свій. А з останків скла́дено оцю многоту́. **11** Тоді Єзекія наказав приготóвити комóри в Господньому домі, — і приготóвили. **12** І вірно перенéсли туди прино́шення, і десятину, і святощі, а над ними володарем був Левит Конанія, а брат його Шім'ї — дрúгим. **13** А Єхіїл, і Азазія, і Нахат, і Асагел, і Єрімот, і Йозавад, і Еліїл, і Їсмахія, і Махат, і Беная були урядóвцями під рукою Конанії та брата його Шім'ї, призначені царем та Азарієм, володарем при Божому домі. **14** А Коре, син Їмни, Левит, придвéрний зо східнього боку, був над добровільними жертвами Богові, щоб видавати Господні приношення та речі найсвятіші. **15** А при ньому були: Еден, і Мін'ямін, і Єшуа, і Шемая, Амарія, і Шеханія по священничих містах, щоб вірно роздавати їхнім братам за чéргами, як великому, так і малóму, **16** окрім їхніх позапíсуваних: для мужчин від віку трьох літ і вище, для кожного, хто прихóдив до Господнього дому на щоденне дíло, на їхнє слúження, за їхніми сторóжами та за їхніми чéргами, **17** і приписаним священикам до дому їхніх батьків, та Левитам — від віку двадцяти літ і вище, у сторóжах їхніх та в чéргах їхніх, **18** і їхнім приписаним з усіма́ їхніми дítьми, їхніми жінка́ми, і їхніми синами, і їхніми дóчками, для всього збору, бо вони в вірності своїй посвящаються на святість. **19** А синам священика Аарóна, на полях пасовіська їхніх міст, у кожному місті поставлені були мужі, що зазначені поімéнно, щоб давати частки кожному

мужчїні серед священїків та всякому приписаному серед Левїтїв. 20 І зробив Єзекїя так, як це, по всїй Юдеї. І робив він добре й угодне та справедливе перед лицем Господа, Бога свого. 21 І в усякому дїлі, яке він зачинав, — у роботї Божого дому, і в Закóні, і в заповідї, щоб звертатися до Бога свого, робив він усїм своїм серцем, і мав успіх.

32 По цих справах та по цїй вїрностї прийшов Санхерїв, цар асирїйський, і ввїйшов в Юдею, і розклався табóром проти укрїплених мїст, і думав здобути їх собі. 2 І побачив Єзекїя, що прийшов Санхерїв, і що він задумує вїйну на Єрусалим, 3 то він наráдився зо своїми зверхниками та своїми лїцарями позатика́ти джерельні вóди, що назовні мїста. І вони допомогли йому. 4 І було зїбрано багато народу, і вони позатика́ли всї джерела й потїк, що плив у Краю́, говорячи: „Нащо б мали так багато води асирїйські царї, коли прїйдуть?“ 5 І він підбадьорився, і забудував увесь вїломаний мур, і поставив на нього башту, а поза тим муром — інший мур, і зміцнїв Мїлло в Давидовому Мїстї, і наробив багато ратищ та щитів. 6 І понаставляв він над народом вїйськóвих зверхників, і зібрав їх до себе, на майдан біля мїськóї брами, і промовляв до їхнього серця, говорячи: 7 „Будьте мїцнї та будьте мужнї, не бїйтеся й не жахайтеся перед асирїйським царем та перед усїм тим натовпом, що з ним, бо з нами бїльше, нїж із ним. 8 З ним раméно тїлэсне, а з нами Господь, Бог наш, щоб допомагати нам та воювати

наші війни!“І оперся народ на слова Єзекії, Юдиного царя. **9** По цьому послав Санхерів, асирійський цар, своїх рабів до Єрусалиму, — а він сам таборував проти Лахішу, і вся сила його була з ним, — до Єзекії, Юдиного царя, і до всього Юди, що в Єрусалимі, сказати: **10** „Так говорить Санхерів, цар асирійський: На щó ви сподіваєтесь і сидите в облóзі в Єрусалимі? **11** Оце Єзекія намовляє вас, щоб дати вас на смерть від голоду та від спра́ги, кажучи: Господь, Бог наш, урятує нас від руки асирійського царя. **12** Чи ж не він, Єзекія, поруйнував па́гірки його та жéртівники його, і сказав до Юди та до Єрусалиму, говорячи: Перед одним жéртівником будете вклонятися й на ньому бóдете кадити? **13** Чи ж ви не знаєте, щó зробив я та батьки мої всім наро́дам земель? Чи справді могли бóги наро́дів тих країв урятувати свій край від моєї руки? **14** Хтó з-поміж усіх богів цих народів, яких мої батьки вчинили закляттям, міг урятувати свій народ від моєї руки? Як зможе Бог ваш урятувати вас від моєї руки? **15** А тепер нехай не обманює вас Єзекія, і нехай не звóдить вас, як оце. І не вірте йому, бо не зміг жóден бог жóдного наро́ду та царства врятувати свого народу від моєї руки та від руки батьків моїх, то тим більше ваші бóги не врятують вас від моєї руки!“ **16** І ще говорили його раби на Господа, Бога, та на Його раба Єзекію. **17** І писав він листі з лайкою на Господа, Ізраїлевого Бога, і говорив на Нього таке: „Як бóги народів тих країв не спасли свого народу від моєї руки, так не спасе Єзекіїн Бог народу Свого від

моєї руки!“ 18 І кликали вони сильним голосом по-юдейському до єрусалимського народу, що був на мурі, щоб настрашити їх та налякати їх, щоб здобути місто. 19 І говорили вони на Бога єрусалимського, як на богів землі, чин людських рук. 20 І молився цар Єзекія та пророк Ісая, син Амосів, про це, і кликали до неба. 21 І послав Господь Ангола, і він вигубив кожного хороброго вояка, і володаря, і зверхника в таборі царя асирійського, і той вернувся з соромом обличчя до краю свого. А коли він прийшов до дому бога свого, то дехто з тих, що вийшли з нутра його, вбили його там мечем. 22 І спас Господь Єзекію та єрусалимських мешканців від руки Санхеріва, царя асирійського, та від руки всякого, і дав їм мир навколо. 23 І багато-хто принесли дара для Господа до Єрусалиму та дорогоцінні речі для Єзекії, Юдиного царя. І він по цьому піднісся в очах усіх народів! 24 Тими днями занедужав Єзекія смертельно. І він молився до Господа, — і Він відповів йому, і дав йому знака. 25 Та Єзекія не віддав так, як було зроблено йому, бо запишилося серце його. І був гнів Божий на нього, і на Юдею, та на Єрусалим. 26 Але впокорився Єзекія в пишноті серця свого, він та мешканці Єрусалиму, — і не прийшов на них Господній гнів за днів Єзекії. 27 І було в Єзекії дуже багато багатства та слави, і він поробив собі скарбниці на срібло й на золото, та на камінь дорогий, і на пахощі, і на щиті, і на всякі дорогі речі, 28 і клуні на врожай збіжжя, і виноградного соку, і свіжої оливи,

і жолобі для всякої худоби, і жолобі для черід. **29** І побудував він собі міста, і мав великий набуток худоби дрібної та худоби великої, бо Бог дав йому дуже великий маєток. **30** І він, Єзекія, заткнув вихід води горішнього Гіхону, і вивів її долину на захід від Давидового Міста. І мав Єзекія успіх в усіх своїх ділах. **31** Тільки при посліх вавилонських зверхників, посланих до нього, щоб вивідати про чудо, що було в Краю, залишив був його Бог, щоб випробувати його, щоб пізнати все в його серці. **32** А решта діл Єзекії та його чесноти, — ото вони описані в видіннях пророка Ісаї, Амосового сина, у Книзі Царів Юдиних та Ізраїлевих. **33** І спочив Єзекія з батьками своїми, і поховали його на узбіччях гробів Давидових синів, і віддали йому честь по смерті його, — уся Юдея та мешканці Єрусалиму. А замість нього зацарював син його Манасія.

33 Манасія був віку дванадцяти літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі п'ятдесят і п'ять літ. **2** І робив він лихе в Господніх очах, за поганською гидотою тих народів, яких вигнав Господь з-перед Ізраїлевих синів. **3** І він знову побудував пагірки, які порозбивав був його батько Єзекія, і понаставляв жертовники для Ваалів, і поробив Астарті, і вклонявся всім небесним силам, і служив їм. **4** І побудував він жертовники в Господньому домі, про якого сказав був Господь: „В Єрусалимі буде Ім'я Моє навіки!“ **5** І побудував він жертовники для всіх небесних сил на обох подвір'ях Господнього дому. **6** І він

перепроваджував своїх синів через огонь у долині Гінномового сина, і гадав, і ворожив, і чарував, і настановляв викликувачів духів померлих і духів віщих, і багато робив зла в очах Господа, щоб гнівити Його. 7 І поставив він різаного боввана, якого зробив, у Божому домі, про якого Бог сказав був до Давида та до сина його Соломона: „У цьому домі та в Єрусалимі, що його Я вибрав зо всіх міст Ізраїлевих племен, покладу Я Ім'я Своє навіки! 8 І більше не виступить Ізраїлева нога з тієї землі, яку Я дав вашим батькам, якщо тільки вони будуть пильнувати робити все так, як наказав Я їм, увесь Закон, і устами, і постанови, дані через Мойсея“. 9 Та Манасія робив блудливими Юдею та мешканців Єрусалиму, щоб робити гірше від тих народів, яких Господь вигубив з-перед Ізраїлевих синів. 10 І говорив Господь до Манасії та до народу його, та не слухались вони. 11 І Господь навів на них зверхників війська асирійського царя, а вони схопили Манасію на повід, і скували його мідяними кайданами та й повели його до Вавилону. 12 А як був він утіскуваний, благав він лице Господа, Бога свого, і дуже впокорився перед лицем Бога своїх батьків. 13 І молився він до Нього, і Він був ублаганий, і вислухав благання його, і вернув його до Єрусалиму, до царства його. І пізнав Манасія, що Господь — Він Бог! 14 По цьому збудував він зовнішній мур для Давидового Міста на захід від Гіхону, в долині, до входу в Рибну браму, й оточив Офела й дуже високо підняв його. І понаставляв він військових зверхників по всіх

укріплених містах Юдеї. **15** І повикида́в він чужих богів та подобу бовва́на з Господнього дому, і всі жéртівники, що він побудував був на горі Господнього дому та в Єрусалимі, і викинув те поза місто. **16** І збудував він Господнього жéртівника, і приніс на ньому жертви приносів мирних та вдячних, і звелів юдеям служити Господéві, Богові Ізраїлевому. **17** Але народ принóсив жертви ще на па́гірках, тільки вже Господеві, Богові своєму. **18** А решта діл Манасії, і його молитва до Бога його, і слова прозорлівців, що говорили до нього Ім'ям Господа, Бога Ізраїлевого, — ото вони описані в історії Ізраїлевих царів. **19** А молитва його, і як Він був убла́ганий, і весь його гріх та його спроневі́рення, і місця́, що побудував на них па́гірки й поставив Аста́рти та бовва́ни перед своїм упоко́ренням, — ось вони описані в словах його прозорлівців. **20** І спочив Манасія з батька́ми своїми, і поховали його в домі його, а замість нього зацарював син його Амóн. **21** Амон був віку двадцяти́ й двох років, коли він зацарював, і царював він в Єрусалимі два роки. **22** І робив він зло в Господніх очáх, як робив його батько Манасія. А всім бовва́нам, яких наробив його ба́тько Манасія, Амóн принóсив жертви та служив їм. **23** І не впокорі́вся він перед Господнім лицéм, як упокорі́вся був його батько Манасія, і він, Амон, побільши́в провину. **24** І змóвилися раби його на нього, і забили його в його домі. **25** Та на́рéd Краю перебив усіх змóвників на царя Амона. І настановив народ Краю царем замість нього сина його Йо́сію.

34 Йосія був віку восьми літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі тридцять і один рік. **2** І робив він угодне в Господніх очах, і ходив дорогами свого батька Давида, і не вступався ані праворуч, ані ліворуч. **3** І восьмого року царювання свого, буди ще юнаком, розпочав він звертатися до Бога батька свого Давида, а дванадцятого року розпочав очищати Юду та Єрусалим від пагірків, і Астарт, і бовванів різаних та литих. **4** І порозбивали перед ним Ваалові жертовники, а стовпи сонця, що були на них, він повирубав, а Астарті, і боввани різані та литі поламав і розтер, і розкидав на гроби тих, хто приніс їм жертви. **5** А кості жерців попалив на їхніх жертовниках, і очистив Юдею та Єрусалим. **6** А по містах Манасії, і Єфрема, і Симеона, і аж до Нефталіма по їхніх руїнах навколо **7** порозбивав жертовники та Астарті, і потовк боввани на порох, а всі ідоли сонця повирубав в усьому Ізраїлевому краї, і вернувся до Єрусалиму. **8** А вісімнадцятого року царювання його, по очищенні Краю та Божого дому, послав він Шафана, сина Ацалії, і Маасею, зверхника міста, та Йоаха, та канцлера Йоаха, сина Йохазового, щоб направити дім Господа, Бога його. **9** І прийшли вони до первосвященника Хілкїї, і дали срібло, що було знесене до Господнього дому, яке зібрали Левити, що стерегли порога, з руки Манасії й Єфрема, та з усієї решти Ізраїля, і з усього Юди й Венямина та мешканців Єрусалиму. **10** І дали на руку робітників праці, приставлених до Господнього дому,

а робітники тієї праці, що робили в Господньому домі, віддали на відбудову та на направу Божого дому. **11** І далі вони тєслям, і будівнічим, щоб купувати тєсане каміння та дере́ва на зв'язування та на покриття́ домів, що їх понищили Юдині царі. **12** А ті люди чесно виконували працю, а над ними були поставлені Яхат та Овадія, Левити з синів Мерарієвих, і Захарій та Мешуллам із синів Кегатівців для керування. А всі ті Левіти, що розумілися на музичних знаряддях, **13** були над носіями, і керували всіма́ робітниками́ на кожну роботу; а з Левитів були писарі й урядники та придверні. **14** А коли вони виймали срібло, принесене до Господнього дому, священник Хілкійя знайшов книгу Господнього Закону, даного через Мойсея. **15** І відповів Хілкійя й сказав до писаря Шафана: „Я знайшов у Господньому домі книгу Закону!“ І дав Хілкійя ту книгу Діафанові. **16** І приніс Шафан ту книгу до царя, і приніс цареві ще відповідь, говорячи: „Усе, що дано через твоїх рабів, вони роблять. **17** І вони висипали те срібло, що знайдене в Господньому домі, і дали його на руку приставлених та на руку робітників праці“. **18** І доніс писар Шафан цареві, говорячи: „Священник Хілкійя дав мені книгу“. І Шафан перечитав з неї перед царем. **19** І сталося, як цар почув слова́ книги Закону, то роздер свої шати... **20** І наказав цар Хілкійї, і Ахікамові, Шафановому синові, і Авдонові, Міхиному синові, і писареві Шафанові, і Асаї, царевому рабові, говорячи: **21** „Ідіть, зверніться до Господа про мене та про позоставих в Ізраїлі та в

Юдеї, про слова цієї книги, що знайдена. Великий бо гнів Господній, що вилився на нас за те, що батьки наші не дотримували Господнього слова, щоб робити все, як написано в цій книзі“. 22 І пішов Хілкїя та ті, комú звелів цар, до пророчиці Хулди, жінки Шаллума, сина Токегата, сина Хасриноного, сторожа шат, а вона сиділа в Єрусалимі на Новому Місті, — і говорили до неї про це. 23 А вона сказала до них: „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Скажіть чоловікові, що послав вас до мене: 24 Так говорить Господь: Ось Я наведу лихо на оце місце та на мешканців його, усі ті прокляття, що написані в книзі, яку читали перед Юдиним царем, 25 за те, що вони покинули Мене й кадили іншим богам, щоб гнівити Мене всіма ділами своїх рук. І вилився гнів Мій на це місце, — і він не погасне. 26 А Юдиному цареві, що послав вас звернутися до Господа, скажете йому так: Так говорить Господь, Бог Ізраїлів, — про ті слова, які ти чув: 27 За те, що зм'якло твоє серце, і ти впокорився перед лицем Бога свого, коли ти почув слова Його на це місце та на мешканців його, і ти впокорився перед лицем Моїм, і роздер свої шати та плакав перед Моїм лицем, то Я також почув, — говорить Господь. 28 Ось Я прилучу тебе до батьків твоїх, і ти будеш прилучений до гробів своїх у спокбї, і очі твої не побачать усього того лиха, що Я наведу на оце місце та на мешканців його!“ І вони принесли відповідь цареві. 29 А цар послав, і зібрав усіх старших Юдеї та Єрусалиму. 30 І ввійшов до Господнього дому

цар, і кожен муж Юдеї, і мешканці Єрусалиму, і священники, і Левити, і весь народ від великого й аж до малого, і він прочитав угблос слова книги Заповіту, знайденої в Господньому домі. **31** І став цар на своєму місці, і склав заповіта перед Господнім лицем, щоб ходити за Господом та додержувати заповіді Його, і свідчення Його, і устави Його всім серцем своїм та всім життям своїм, щоб виконувати слова того заповіту, що написані в тій книзі. **32** І наставив він кожного, хто знаходився в Єрусалимі та в Веніяміні, до того. І мешканці Єрусалиму робили за заповітом Бога, Бога своїх батьків. **33** І Йосія повикидав усі поганські гидоти з усіх країв, що в Ізраїлевих синів, і змусив кожного, хто знаходився в Ізраїлі, служити Господеві, їхньому Богові. За всіх днів його вони не відступали від Господа, Бога своїх батьків.

35 І справив Йосія в Єрусалимі Пасху для Господа, і зарізали пасхальне ягня чотирнадцятого дня першого місяця. **2** І поставив він священників на їхні становища, і підбадьорював їх на службу Господнього дому. **3** І сказав він Левитам, наставникам усього Ізраїля, посвяченим для Господа: „Дайте святого ковчега до храму, що його збудував Соломон, син Давидів, цар Ізраїлів. Нема пощо вам носити його на раменах, — служіть тепер Господеві, вашому Богові, та Його народові, Ізраїлеві. **4** І приготуйтеся за родом ваших батьків, за вашими чергами, за писанням Давида, Ізраїлевого царя, та за писанням його сина Соломона. **5** І станьте в святині за відділами батьківських рідів

ваших братів, синів народу, — а поділ за батьківськими домами в Левитів. **6** І заріжте пасхальне ягня, й освятіться, і приготуйте для ваших братів, щоб робити за Господнім словом, даним через Мойсея“. **7** І дав Йосія для людських синів худоби дрібної, овечок та молодих кіз, це все на пасхальне ягня для кожного, хто знаходився в Єрусалимі, числом тридцять тисяч, а худоби великої — три тисячі. Це з набутку царéвого. **8** А його зверхники дали на жертву для народу, для священників та для Левитів: Хілкія, і Захарій, і Єхіїл, старші в Божому домі, дали священникам на пасхальні жертви дві тисячі й шість сотень худоби дрібної, а худоби великої — три тисячі. **9** А Конанія, і Шемая, і брат його Натанаїл, і Хашавія, і Єїл, і Йозавад, зверхники Левитів, дали для Левитів на пасхальні жертви п'ять тисяч худоби дрібної, а худоби великої — п'ять сотень. **10** І була міцно встановлена служба, — і стали священники на своїм становищі, а Левити — при своїх чергах, за наказом царя. **11** І різали пасхальне ягня, а священники кропили кров'ю, беручи з їхньої руки, а Левити здирали шкуру. **12** І відділили, що було на цілопалення, щоб дати їх за відділами, по батьківських домах синам народу на приношення Господéві, як написано в Мойсеєвій книзі. І так зробили й з худобою великою. **13** І пекли пасхальне ягня на огні, за постановою, а святі жертви варили в горшках, і в котлах, і в горнятах, і швидко несли всім синам народу. **14** А потім наваріли собі та священникам, бо священники, Аарóнові сини, були

зайняті принісшенням цілопáлення та лóю аж до
ночі, то Левити наготóвили їжі собі та священикам,
Аарóновим синам. **15** А співакі, Асафові сини, були
на своїх місцях за наказом Давида, і Асафа, і Гемана, і
Єдутуна, царéвого прозорлівця, а придвёрні були
при кожній брамі, — їм не треба було відхóдити від
своїх робіт, бо їхні браті Левити наготóвили їм. **16** І
була міцно встанóвлена вся Господня служба того
дня, щоб справити Пáсху й принéсти цілопáлення
на Господньому жéртвінику, за наказом царя Йосії.
17 І Ізраїлеві сини, що знахóдилися там, справля́ли
того ча́су Пáсху та свято Опрісноків сім день. **18** І не
справля́лася Пáсха, як ця, в Ізраїлі від днів пророка
Самуїла, а всі Ізраїлеві царі не справляли такої, як
ця Пáсха, що справив Йосія, і священики, і Левити, і
ввесь Юда та Ізраїль, що знахóдився там, та мешканці
Єрусалиму. **19** Вісімнадцятого року царюва́ння Йосії
справля́лася ця Пáсха. **20** По всьому цьому, коли
Йосія приготóвив дім Божий, прийшов Нехó, цар
египетський, щоб воювати в Каркеміші над Ефратом,
а Йосія вийшов навпроти нього. **21** І послав той до
нього послів, говорячи: „Щó мені до тебе, ца́рю Юдин?
Не проти тебе прихóджу я сьогодні, але проти дому,
що воює зо мною. А Бог наказав мені спіші́ти. Не
протився Богові, що зо мною, і нехай Він не знищить
тебе!“ **22** Та Йосія не відвернувся від нього, але
перебрався, щоб воювати з ним, і не послухався слів
Нехо, що були з Божого наказу, і прийшов воювати
в долині Мегіддо. **23** І вістрілили стрільці́ на царя

Йосію. І сказав цар до своїх рабів: „Відведіть мене, бо я сільно р́анений“... 24 І перевелі його його раби з військової колесниці на його другий п́овіз, і відвезли його до Єрусалиму. І помер він, і був похований у гроб́ах своїх батьків, а вся Юдея та Єрусалим були в жалобі по Йосії. 25 І Єремія співав жалобну пісню по Йосії. А всі співакі та співа́чки оповіда́ли в жалобних своїх піснях про Йосію, і так є аж до сьогодні, і дали їх за уставу для Ізраїля, і ось вони написані в „Жалобних Піснях“. 26 А решта діл Йосії та його чеснóти, за написаним у Господнім Закóні, 27 і дії його перші та останні, — ото вони описані в Книзі Царів Ізраїлевих та Юдиних.

36 А наро́д кра́ю взяв Йоаха́за, сина Йосії, і настанові́в його царем в Єрусалимі замість ба́тька його. 2 Йоаха́з був віку двадцяти й трьох літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі три місяці. 3 І скинув його єгипетський цар в Єрусалимі, і наклав ка́ру на цей край, — сто талантів срібла та талант золота. 4 І єгипетський цар настанові́в царем над Юдеєю та Єрусалимом брата його Ел'якіма, і змінив ім'я́ йому на Єгояким. А брата його Йоахаза узяв Нехо й відвів його до Єгипту. 5 Єгоякі́м був віку двадцяти й п'яти літ, коли він зацарював, і одина́дцять років царював в Єрусалимі. І робив він зло в оч́ах Господа, Бога свого. 6 На нього пішов Навуходонóсор, цар вавилонський, і він закував його в мідяні кайдани, щоб відвести його до Вавилóну. 7 А дещо з пóсуду Господнього дому Навуходонóсор

відправив до Вавилону, і дав його до храму свого в Вавилоні. **8** А решта Єгоякимових діл та гидоти його, які він робив, і що знайдено проти нього, — ото вони описані в Книзі Царів Ізраїлевих та Юдиних. А замість нього зацарював син його Єгояхін. **9** Єгояхін був віку восьми літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі три місяці й десять день. І робив він лихє в Господніх очах. **10** А по році послав цар Навуходонсор, і привів його до Вавилону з дорогим псудом Господнього дому, а царем над Юдеєю та Єрусалимом настановив брата його Седекію. **11** Седекія був віку двадцяти й одного року, коли він зацарював, і він царював в Єрусалимі одинадцять років. **12** І робив він зло в очах Господа, Бога свого, — не впокорівся перед пророком Єремією, що говорив із наказу Господнього. **13** І він також відкинувся від царя Навуходонсора, що був заприсягнув його Господом, — і вчинив твердою свою шию, і став запеклим, щоб не наvertатися до Господа, Бога Ізраїлевого. **14** Також усі звєрхники священників та наро́ду ще більше грішили, шануючи гидоти поган, і вони занечістили Господній дім, якого Він освятив в Єрусалимі. **15** А Господь, Бог їхніх батьків, усе посилав до них через Своїх послів слова остороги, бо Він змиосєрдився над народом Своім та над осєлею Своєю. **16** Та вони сорóмили Божих послів, і погóрджували їхніми слова́ми, і насміхалися з Його пророків, аж поки не піднісся гнів Господа на народ Його так, що не було вже ліку. **17** І Він навів на них халдейського царя, і той позабивав

мечём їхніх ви́браних у домі їхньої святині, і не зми́лосердився ані над юнако́м, ані над дівчиною, ані над старім, ані над старезним, — усе дав в його руку... **18** І всі речі Божого дому, великі та малі, і скáрби дому Господнього та дому царя й його зверхників, — усе переніс до Вавилону. **19** І спали́ли вони Божий дім, і порозбива́ли мур Єрусалиму, і всі палáти його попали́ли огнем, а всі дорогі речі його пони́щили... **20** І пішло́ на вигна́ння до Вавилону позоста́ле від мечá, і стали йому та синам його за рабів аж до зацарювання перського царства, **21** щоб вiповнилося Господнє слово, прорéчене Єремiїними устами, аж поки вподба́є собі земля свої суботи, — по всі дні її спусто́шення святкува́ла вона суботи, щоб спóвнилися сімдеся́т літ. **22** А першого року Кіра, царя перського, коли спóвнилось слово Господнє, прорéчене устами Єремiїними, збудив Господь духа Кіра, царя перського, і він оголосив по всьому царству сво́єму, а також на письмі, говорячи: **23** „Так говорить Кір, цар перський: Усі зéмні царства дав мені Господь, Бог Небесний, і Він наклав на мене збудувати Йому храма в Єрусалимі, що в Юдеї. Хто між вами з усьо́го Його наро́ду, — нехай буде Господь, Бог його, з ним, і нехай він іде до Єрусалиму!“

Ездра

1 А першого року Кіра, царя перського, щоб співнилось слово Господнє, проречене устами Єремїїними, збудив Господь духа Кіра, царя перського, і він оголосїв по всьому царству своєму, а також на письмі, говорячи: **2** „Так говорить Кір, цар перський: Усі зємні царства дав мені Господь, Бог Небесний, і Він наказав мені збудувати Йому храма в Єрусалимі, що в Юдеї. **3** Хто між вами з усього Його наро́ду, — нехай буде Бог його з ним, і нехай він іде до Єрусалиму, що в Юдеї, і нехай буде дім Господа, Бога Ізраїлевого. Це той Бог, що в Єрусалимі. **4** А кожному позоста́лому по всіх тих містах, хто мешкає там, нехай допоможуть йому люди його місця сріблом, і золотом, і маєтком, і худобою, з добровільною жертвою для дому Божого, що в Єрусалимі“. **5** І повставали го́лови ба́тьківських родів Юди та Веніямина, і священники, і Левити, аж до всякого, що Бог збудив духа його, щоб піти будувати дім Господа, що в Єрусалимі. **6** А все їхнє довкілля зміцніло їм руки речами срібними та золотими, маєтком, і худобою, і коштовностями, окрім того, що хто пожертвував був добровільно. **7** А цар Кір повинів речі Господнього дому, які забрав був Навуходонор з Єрусалиму, і дав їх до дому бога свого, — **8** і повиносив їх Кір, цар перський, рукою скарбника Мітредата, а той відрахував їх Шешбаццарові, Юдиному начальникові. **9** І оце їхнє число: мисок золотих — тридцять, мисок срібних тисяча, ножів — двадцять і дев'ять, **10** келіхів золотих

— тридцять, келіхів срібних подвійних — чотири сотні й десять, по́суду іншого — тисяча. **11** Усього золотого й срібного по́суду — п'ять тисяч і чотири сотні. Усе це завіз Шешбаццар, коли вигна́нці верта́лися з Вавило́ну до Єрусалиму.

2 А оце вихо́дки з округи, що прийшли з полóну вигна́ння, яких вигнав був Навуходонóсор, цар вавилóнський, до Вавило́ну, і вони повернулися до Єрусалиму та Юдеї, кожен до міста свого, **2** ті, що прийшли були з Зоровавелем, Ісусом, Неємією, Сераєю, Реелаєю, Мордехаєм, Білшаном, Міспаром, Бігваєм, Рехумом, Бааною. Число людей Ізраїлевого народу: **3** синів Пар'ошових — дві тисячі сто сімдеся́т і два, **4** синів Шефатїїних — три сотні сімдеся́т і два, **5** синів Арахових — сім сотень сімдеся́т і п'ять, **6** синів Пахат-Моавових, із синів Ісусових та Йоавових — дві тисячі вісім сотень і дванадцять, **7** синів Еламових — тисяча двісті п'ятдеся́т і чотири, **8** синів Заттуєвих — дев'ять со́тень і сорок і п'ять, **9** синів Заккеєвих — сім сотень і шістдеся́т, **10** синів Банієвих — шість со́тень сорок і два, **11** синів Беваєвих — шість со́тень двадцять і три, **12** синів Азгадових — тисяча двісті двадцять і два, **13** синів Адонікамових — шість со́тень шістдеся́т і шість, **14** синів Бігваєвих — дві тисячі п'ятдеся́т і шість, **15** синів Адінових — чотири сотні п'ятдеся́т і чотири, **16** синів Атерових, від Єзекії — дев'ятдеся́т і вісім, **17** синів Бецаєвих — три сотні двадцять і три, **18** синів Йориних — сто й дванадцять, **19** синів Хашумових — двісті двадцять

і три, **20** синів Гіббарових — дев'ятдесят і п'ять, **21** виходьків з Віфлеєму — сто двадцять і три, **22** людей з Нетофи — п'ятдесят і шість, **23** людей з Анатоту — сто двадцять і вісім, **24** виходьків з Азмавету — сорок і два, **25** виходьків з Кір'ят-Аріму, Кефіри та Беероту — сім сотень і сорок і три, **26** виходьків з Рами та Геви: шість сотень двадцять і один, **27** людей з Міхмасу — сто двадцять і два, **28** людей з Бет-Елу та Аю — двісті двадцять і три, **29** виходьків з Нево — п'ятдесят і два, **30** виходьків з Магбішу — сто п'ятдесят і шість, **31** виходьків з Еламу Другого — тисяча двісті п'ятдесят і чотири, **32** виходьків з Харіму — три сотні й двадцять, **33** виходьків з Лоду, Хадіду та Оно — сім сотень двадцять і п'ять, **34** виходьків з Єрихону — три сотні сорок і п'ять, **35** виходьків з Сенаї — три тисячі і шість сотень і тридцять. **36** Священиків: синів Єдаєвих з Ісусового дому — дев'ять сотень сімдесят і три, **37** синів Іммерових — тисяча п'ятдесят і два, **38** синів Пашхурових — тисяча двісті сорок і сім, **39** синів Харімових — тисяча й сімнадцять. **40** Левитів: синів Ісусових і Кадміїлових, з синів Гадавії — сімдесят і чотири. **41** Співаків: синів Асафових — сто двадцять і вісім. **42** Синів придверних: синів Шаллумових, синів Атерових, синів Талмонових, синів Аккувових, синів Хатітиних, синів Шоваєвих, — усіх сто тридцять і дев'ять. **43** Храмових підданців: синів Ціхіних, синів Хасуфіних, синів Таббаотових, **44** синів Керосових, синів Сіагіних, синів Падонових, **45** синів Леваниних, синів Хаґавиних,

синів Аккувових, **46** синів Хаґавових, синів Самлаєвих,
синів Хананових, **47** синів Гідделових, синів Гахарових,
синів Реаїних, **48** синів Рецінових, синів Некодиних,
синів Газзамових, **49** синів Уззиних, синів Пасахових,
синів Бесаєвих, **50** синів Асниних, синів Меунімових,
синів Нефусімових, **51** синів Бакбукових, синів
Хакуфиних, синів Хархурових, **52** синів Бацлутових,
синів Мехідиних, синів Харшиних, **53** синів
Баркосових, синів Сісриних, синів Темахових, **54** синів
Незіхових, синів Хатіфиних, **55** синів Соломонових
рабів: синів Сотаєвих, синів Соферетових, синів
Терудиних, **56** синів Яалиних, синів Дарконових, синів
Гідделових, **57** синів Шефатїїних, синів Хаттілових,
синів Похерет-Гаццеваїмових, синів Амієвих, — **58**
усього цих храмових підданців та синів Соломонових
рабів — три сотні дев'ятдесят і два. **59** А оце ті, що
прийшли з Тел-Мелаху, з Тел-Харші, Керув-Аддану та
Іммеру, та не могли довести роду батьків своїх та
свого насіння, чи вони з Ізраїля: **60** синів Делаїних,
синів Товїїїних, синів Некодиних — шість сотень
п'ятдесят і два. **61** І з синів священничих: сини Ховаїїні,
сини Коцові, сини Барзіллая, що взяв жінку з дочок
гілеадянина Барзіллая, і звався їхнім ім'ям. **62** Вони
шукали свого запису родоводу, та не знайшли, і були
вони вілучені зо священства, **63** а намісник сказав їм,
щоб вони не їли зо Святого Святих, аж поки не стане
священик до урїму та тумміму. **64** Усього збору разом
сорок дві тисячі три сотні шістдесят, **65** окрім їхніх
рабів та невільниць, — цих було сім тисяч три сотні

тридцять і сім; а їхніх співаків та співачок — двісті. **66** Їхніх кóней було сім сотень тридцять і шість, їхніх мулів — двісті сорок і п'ять, **67** їхніх верблюдів — чотири сотні тридцять і п'ять, ослів — шість тисяч сім сотень і двадцять. **68** А з голів батьківських родів, коли вони прийшли до Господнього дому, що в Єрусалимі, то вони жéртвували до Божого дому, щоб поставити його на його станóвищі. **69** За своєю спромóжністю вони дали до скáрбу на працю: золота шістдесят одну тисячу дарéйків, а срібла — п'ять тисяч мін, а священничих убрáнь — сто. **70** І осілися священники й Левити, та з народу, і співакі, і придвéрні, і храмові піддáнци по своїх міста́х, і ввесь Ізраїль по своїх містах.

3 А коли настав сьóмий місяць, і Ізраїлеві сини були по містах, то зібрався нарóд, як один чоловік, до Єрусалиму. **2** І встав Ісус, син Йоцадаків, та брати його священники, і Зоровавель, син Шеалтіїлів, та брати його, і збудувáли жéртівника Бога Ізраїля, щоб принóсити на ньому цілопáлення, як написано в Законі Мойсея, Божого чоловіка. **3** І поставили міцно жéртівника на його основі, бо були вони в страху́ від нарóдів країв, і принóсили на ньóму цілопáлення для Господа, цілопáлення на рáнок та на вечір. **4** І справили свято Кúчок, як написано, і щоденні цілопáлення в кількості за постановою щодо жертв на кожен день, **5** а по тóму — цілопáлення стало, і на молодикі, і на всі присвячені Господéві свята, і для кожного, хто жертвує добровільну жертву

для Господа. **6** Від першого дня сьомого місяця зачали принѳсити цілопáлення для Господа. А під Господній храм не були ще покладені основи. **7** І дали срібла каменяра́м та тєслям, і їжі, і питва́ та оливи, сидонянам та тирянам, щоб достачáли кєдрові дерєва з Ливану до Яфського моря за дѳзволом їм Кіра, царя перського. **8** А другого року по своєму приході до Божого дому до Єрусалиму, дрúгого місяця, почали робити Зоровавель, син Шеалтіїлів, і Ісус, син Йоцадаків, і решта їхніх братів, священники та Левити, і всі, хто поприходив з неволі в Єрусалим, а Левитів від віку двадцяти років і вище поставили керувáти над працею Господнього дому. **9** І став Ісус, сини його та брати його, Кадміїл та сини його, сини Юдині, як один чоловік, на дѳгляд над робітника́ми праці в Божому домі, сини Хенададові, сини їх та їхні брати, Левити. **10** А коли клали оснѳву Господнього храму, то поставили облачєнних священників із сýрмами, а Левитів, Асафових синів, із цимбáлами, щоб слáвити Господа за уставом Давида, Ізраїлевого царя. **11** І відповіли вони хвалѳю та подякою Господєві, — „Добрий бо Він, бо навіки Його милосердя“ на Ізраїля. А весь народ виклікував гучнім пѳкликом, слáвлячи Господа за основу Господнього дому! **12** А багато-хто зо священників і Левитів та з голів бáтьківських родів, старші, що бачили перший храм, при заснува́нні його, того храму, своїми очі́ма, плакали рєвним голосом, а багато-хто поклікували піднєсеним голосом у радості. **13** І не міг нарѳд розпізнати голосу пѳклику

радості від голосу плачу́ народу, бо наро́д сильно виклікував, а голос був чутий аж далеко.

4 І почули Юдині та Веніяминові ворогі, що вигнанці будують храма Господéві, Богові Ізраїля. **2** І прийшли вони до Зоровавеля та до голів батьківських родів, та й сказали їм: І ми будемо будувати з вами, бо ми зверта́ємось, як ви, до вашого Бога, і ми принóсимо Йому жертви від днів Есар-Хаддона, царя асирійського, що привів нас сюди“. **3** І сказав їм Зоровавель і Ісус, та решта голів батьківських родів Ізраїлевих: „Не вам і нам разом будувати храм для Бога! Самі бо ми будемо будувати для Господа, Бога Ізраїлевого, як наказáв нам цар Кір, цар перський“. **4** І став народ тієї землі осла́блювати руки Юдиного наро́ду та страхати їх при будувáнні. **5** І підкúплювали вони проти них дора́дників царськіх, щоб залама́ти їхній за́дум, по всі дні Кіра, царя перського, й аж до царюва́ння Дáрія, царя перського. **6** А за царя Ахашвероша, на почáтку його царюва́ння, написали вони оска́рження на мешканців Юдеї та Єрусалиму. **7** А за днів Артаксеркса написав Бішлам, Мітредат, Товеїл та решта товаришів його до Артаксеркса, царя перського. А лист був написаний по-арамéйськи, а перекладений по-перськи. **8** Начальник Рехум та писар Шімай написали одного листа проти Єрусалиму до царя Артаксеркса отак. **9** Тоді начальник Рехум та писар Шімшай та решта товаришів його, судді й урядники, писарчуки, писарі, аркев'яни, вавилóняни, шушаняни, цебто еламíти, **10** та решта наро́дів,

яких повиганяв Аснаппар, великий та славний, й осадив їх у місті Самарії та в решті Заріччя. **11** Оце відпис листа, що послали до нього: „До царя Артаксеркса твої раби, люди Заріччя. І ось **12** щоб було відоме цареві, що Юдеї, які вийшли від тебе до нас, прибулі до Єрусалиму. Вони будують місто бунтівниче та шкідливе, і вдосконалюють мури, а підвалини поліпшили. **13** А тепер щоб було відоме цареві, що коли тільки це місто буде збудоване, а мури закінчатся, вони не будуть давати ані даніни, ані податку, ані мита, а це буде шкодити царському прибуткові. **14** І ото, беручи на увагу, що сіль царського палацу — сіль наша, а царський сором не випадає нам бачити, тому ми посилаємо й завідомляємо царя, **15** щоб пошукали в книзі споминів батьків твоїх, і ти знайдеш у книзі споминів, і знатимеш, що місто це — місто бунтівниче та шкідливе царям та округам, і що в ньому підіймали бунт від правіку, чому місто це було зруйноване. **16** Ми сповіщаємо царя, що коли тільки місто це буде добудоване, а мури закінчатся, то через те не буде тобі частки в Заріччі“. **17** Цар послав відповідь: „Начальникові Рехумові, і писареві Шімшаєві, та решті їхніх товаришів, що сидять у Самарії, і решта Заріччя: Мир вам! А тепер, — **18** лист, якого ви послали до нас, виразно прочитаний передо мною. **19** І був віданий від мене наказ, і шукали та й знайшли, що місто це з давніх-давен підіймалося на царів, і повстання та бунт робилися в ньому. **20** І могутні царі були над Єрусалимом,

і панували в усьому Заріччі, а даніна, податок та мито давалися їм. **21** А тепер видайте наказ, щоб спинілися ці люди, а місто це не будувалося, поки від мене не буде віданий новий наказ. **22** І будьте бережні, щоб через це не зробити помилки. Навщо ростіме зло на шкоду царям?“ **23** Тоді, як тільки був прочитаний відпис листа царя Артаксеркса перед Рехумом і писарем Шімшаєм та їхніми товаришами, пішли вони поспішно до Єрусалиму, і спиніли роботу їх зброєю та насиллям! **24** Тим спинилася робота Божого дому, що в Єрусалимі, і спинілася вона аж до другого року царювання Дарія, царя перського...

5 І прокував пророк Огій та Захарій, син Іддо, пророки, на юдеїв, що в Юдеї та в Єрусалимі, в ім'я Бога Ізраїля, що над ними. **2** Тоді встали Зоровавель, син Шеалтіїлів, та Ісус, син Йоцадаків, і зачали будувати Божий дім, що в Єрусалимі, а з ними Божі пророки, що допомагали їм. **3** Того часу прийшов до них Таттенай, намісник Заріччя, і Шетар-Бозенай та їхні товариші, і сказали їм так: „Хто видав вам наказ будувати цей храм і кінчати цю будову?“ **4** Тоді ми сказали їм іменá тих мужів, що будують цього будинка. **5** Та око їхнього Бога було на юдейських старших, і вони не спинили їх, аж поки не піде донесення до Дарія, і тоді дадуть писемну відповідь про це. **6** Ось відпис листа, що послав Таттенай, намісник Заріччя, і Шетар-Бозенай, та товариство його, і перси, що в Заріччі, до царя Дарія, — **7** вони послали йому донесення, а в ньому писано так:

„Цареві Дарієві — усякого миру! **8** Щоб було відоме цареві, що ми ходили до Юдейської округи, до дому великого Бога, а він будується з великого ка́меня, і дерево кладеться в стіни. А робота та робиться докля́дно, і у́спіх у їхній руці. **9** Тоді ми питалися тих старші́х, і сказали їм так: Хто видав вам на́каза будувати цей храм і кінча́ти цю святиню? **10** А також питалися ми їх про їхні іменá, щоб повідо́мити тебе, що запишемо ім'я́ тих мужів, які за голову в них. **11** А вони так відповіли нам та сказали: Ми — то раби Бога небес та землі, і будуємо храма, що був збудований за багато літ перед цим, а збудував його й докінчив його великий Ізраїлів цар. **12** Але згóдом, коли наші батькі́ розгні́вили були Бога небес, Він віддав їх у руку Навуходонóсора, царя вавилонського, халдея, а храм той — він зруйнува́в його, а наро́д вигнав до Вавилону. **13** Але першого року Кіра, царя вавилонського, цар Кір видав на́каза будувати цей дім Божий. **14** А також по́суд Божого дому, золотий та срібний, що Навуходонóсор був виніс із єрусалимського храму й заніс його до храму вавилонського, виніс його цар Кір із вавилонського храму й дав мужеві, ім'я́ його Шешбаццар, якого він настанові́в намі́сником. **15** І сказав він йому: Візьми цей по́суд, іди, віднесі́ його до храму, що в Єрусалимі, а дім Божий нехай будується на своєму місці. **16** Тоді той Шешбаццар прийшов, заклав підва́лини Божого дому в Єрусалимі, і відтоді́ й аж до цього ча́су він будується, і не скінчений. **17** І ось, якщо це цареві добре, нехай пошукáється в домі

царських скарбів там, у Вавилоні, чи справді від царя Кіра виданий був наказ будувати цей Божий дім в Єрусалимі, а царську волю про це нехай пошлють до нас“.

6 Тоді цар Дарій видав наказ, і шукали в домі, де складають скарби книжок у Вавилоні. **2** І був знайдений один звій в замку Ахметі, що в мідійській окрузі, а в ньому написано так: „На пам'ять. **3** Першого року царя Кіра цар Кір видав наказа: Дім Божий в Єрусалимі — дім той нехай будується на місці, де приносять жертви, а його підвалини заложені. Вишина його — шістдесят ліктів, ширина його — шістдесят ліктів. **4** Три ряди з великого каменю, й один ряд з дерева, а видатки будуть дані з царського дому. **5** А посуд Божого дому, золотий та срібний, що Навуходонсор виніс був із храму, що в Єрусалимі, і переніс до Вавилону, нехай повернуть, і нехай він піде до храму, що в Єрусалимі, на своє місце, і покладеш те в Божому домі“. **6** „Тепер же ти, Таттенаю, наміснику Заріччя, ти, Шетор-Бозенаю з товаришами своїми, перси, що в Заріччі, — віддаліться звідти! **7** Позоставте працю цього Божого дому, — юдейський намісник та юдейські старші збудують той Божий дім на його місці. **8** А від мене даний наказ про те, що ви будете робити з тими юдейськими старшими, щоб збудувати цей Божий дім, а з царського добра, з данини Заріччя, нехай докладно дається видаток тим людям, щоб не спиняти роботи. **9** А що буде потрібне, чи телят, чи баранів, чи овечок на принесення Небесному Бóгові,

пшеницю, сіль, вино та оливу, що скажуть священники, які в Єрусалимі, щоб без омáни видавалося їм день-удень, **10** щоб вони зáвжди принóсили пáхощі в жертву Небесному Богові та молилися за життя царя та синів його. **11** А від мене віданий наkáз, що коли який чоловік змінить це моє слово, то буде вірване дерево з дому його, і буде поставлене, а він бóде прибитий на ньому, а дiм його буде обернений за це в руїну! **12** А Бог, що вчинив, щоб там пробувало Ім'я Його, знищить кожного царя та нарóд, що простягне свою руку, щоб змінити це, щоб ушкóдити той Божий дiм, що в Єрусалимі! Я, Дáрій, видав цього наkáза, — нехай він докладно буде виконаний!“ **13** Тоді Таттенай, намісник Заріччя, Шетар-Бозенай та їхні товариші докладно зробили згідно з тим, як послав цар Дáрій. **14** А юдейські старші будували, і щастило їм за прорóцтвом пророка Огія та Захарія, сина Іддо. І вони збудували й закінчили з наkáзу Бога Ізраїлевого та з наказу Кіра, і Дарія, і Артаксеркса, царя перського. **15** І закінчений був цей храм до третього місяця адара, що він місяць дванадцятий, шостого року царювáння царя Дарія. **16** І справили Ізраїлеві сини, священники й Левити та решта вигнáнців свято віднóвлення того Божого дому а радістю. **17** І принéсли в жертву на свято віднóвлення того Божого дому: волів — сотню, баранів — двісті, ягнят — чотири сотні, а козлят у жертву за гріх за всього Ізраїля — дванадцять, за числом Ізраїлевих племéн. **18** І поставили священників за їхніми частинами, а Левитів — за чéргами їхніми

на службу Божого дому, що в Єрусалимі, як написано в книзі Мойсея. **19** А по́вєрненці справили Пáсху чотирнадцятого дня першого місяця, **20** бо очістилися священники та Левити, як один, — усі вони чисті. І вони зарізали пасхáльне ягн'я для всіх по́вєрненців, для своїх братів священників та для себе. **21** І їли Ізраїлеві сини, що верну́лися з вигна́ння, і також усі, хто відділився до них від нечистоти народів землі, щоб звертатися до Господа, Бога Ізраїлевого. **22** І справляли вони свято Опрі́сноків сім день у радості, бо Господь їх потішив і обернув до них серце асирійського царя, щоб зміцнити їхні руки при праці дому Бога, Бога Ізраїлевого.

7 А по цих пригóдах, за царюва́ння Артаксеркса, царя перського, Е́здра, син Азарії, сина Хійлкії, **2** сина Шаллуна, сина Садока, сина Ахітуви, **3** сина Амарії, сина Азарії, сина Мерайота, **4** сина Захарія, сина Уззі, сина Буккі, **5** сина Авішуї, сина Пінхаса, сина Елеазара, сина Аарона, первосвященика, — **6** цей Ездра вийшов із Вавилону, а він був учитель, знавєць Мойсеевого Зако́ну, що його дав Господь, Бог Ізраїлів. І дав йому цар згідно з тим, як бу́ла на ньому рука Господа, Бога його, всяке його пожада́ння. **7** І пішли з ним дехто з Ізраїлевих синів, і з священників, і Левитів, і співаків, і придвє́рних, і храмові́х підда́нців до Єрусалиму сьомого року царя Артаксе́ркса. **8** І прибув він до Єрусалиму п'ятого місяця, а то сьомий рік царюва́ння. **9** Бо першого дня місяця першого був почáток виходу з Вавилону, а першого дня п'ятого

місяця він прийшов до Єрусалиму, бо рука його Бога була добра на ньому. **10** Бо Ездра приготівив своє серце досліджувати Господнього Закона, і виконувати його, і навчати в Ізраїлі устава та права. **11** А оце відпис писання, що цар Артаксеркс дав священикові Ездрі, учителеві, що пише слова заповідей Господа та його устава над Ізраїлем: **12** „Артаксеркс, цар над царями, до священика Ездри, досконалого вчителя Закону Бога Небесного, і так далі. **13** А ось віданий від мене наказ, щоб кожен, хто в моїм царстві з Ізраїлевого народу, і їхніх священиків, і Левитів з доброї волі бажає йти до Єрусалиму з тобою, нехай іде, **14** через те, що ти посланий від царя та семи його дорадників, щоб дослідити про Юдею та про Єрусалим за правом твого Бога, правом, що в руці твоїй, **15** і щоб відправити срібло та золото, що цар та дорадники його пожертвували для Бога Ізраїлевого, Якого місце перебування в Єрусалимі, **16** і все срібло та золото, яке ти знайдеш у всій вавилонській окрузі разом із жертвами народу та священиків, які жертвують для дому їхнього Бога, що в Єрусалимі. **17** Тому ти невідкладно купиш за це срібло биків, баранів, овечок, і їх жертви хлібні та їх жертви ливні, і принесеш їх на жертівнику дому вашого Бога, що в Єрусалимі. **18** А що тобі та браттям твоїм буде добре вчинити з рештою срібла та золота, те зробіть за впадінням вашого Бога. **19** А посуд, що даний тобі на служення дому твого Бога, віддай у цілості перед Богом Єрусалиму. **20** А решта потрібного для дому Бога твого, що випаде

тобі дати, буде дана з дому царських скарбів. **21** А від мене — я цар Артаксеркс — віданий наказ для всіх скарбників, що в Заріччі, що все, чого зажадає від вас священник Ездра, учитель Закону Бога Небесного, нехай буде докладно зроблене: **22** срібла — аж до сотні талантів, і пшениці аж до сотні корів, і вина аж до сотні батів, і оливи аж до сотні батів, а соли — без запису. **23** Усе, що з наказу Небесного Бога, нехай буде горливо зроблене для дому Небесного Бога, бо нащо був би гнів на царство царя та на синів його? **24** І вас завідомляємо, що всі священники та Левити, співаки, придверні, храмові підданці та працівники того Божого дому вільні, — даніни, податку, чи мита не належить накладати на них! **25** А ти, Ездру, за мудрістю Бога твого, яка в руці твоїй, попризначай суддів та виконавців Закону, щоб судили для всього народу, що в Заріччі, для всіх, хто знає закони твого Бога, а хто не знає, тих навчите. **26** А кожен, хто не буде виконувати Закону твого Бога та закона царського докладно, щоб чинився над ним суд: чи то на смерть, чи то на вигнання, чи то на кару маєткову, чи то на ув'язнення“. **27** Благословенний Господь, Бог наших батьків, що вклав у цареве серце, щоб оздобити дім Господній, що в Єрусалимі, **28** а на мене нахилив милість перед царем та його дорадниками, та всіма хоробрими царевими зверхниками! А я зміцнівся, бо рука Господа, Бога, була надо мною, і я зібрав провідних людей з Ізраїля, щоб вони пішли зо мною.

8 А оце го́лови їхніх батьків та їх родові́д, що пішли зо мною, за царю́вання царя Артаксе́ркса, з Вавилону: **2** з Пінхасових синів: Гершом, з Ітамарових синів: Дані́л, з Давидових синів: Хаттуш. **3** З Шехані́їних синів, з Пар'ошових синів: Захарі́й, а з ним за родово́дом — сто й п'ятдеся́т мужчи́н. **4** З Пахат-Моавових синів: Ел'егоенай, син Зерахі́їн, а з ним двісті мужчин. **5** З синів Затту: Шеханія, син Яхазі́їлів, а з ним три сотні мужчин. **6** А з Адінових синів: Евед, син Йонатанів, а з ним п'ятдеся́т мужчин. **7** А з Еламових синів: Ешая, син Аталі́їн, а з ним сімдеся́т мужчин. **8** А з Шефаті́їних синів: Зевадія, син Михаї́лів, а з ним вісімдеся́т мужчин. **9** З Йоавових синів: Овадія, син Єгі́їлів, а з ним двісті й вісімнадцять мужчин. **10** А з синів Бані: Шеломі́т, син Йосі́фіїн, а з ним сотня й шістдеся́т мужчин. **11** А з Беваєвих синів: Захарі́й, син Беваї́в, а з ним двадцять і вісім мужчин. **12** А з Азгадових синів: Йоханан, син Катанів, а з ним сотня й десять мужчин. **13** А з Адонікамових синів — останні, а оце їхні іменá: Елі́фелет, Єі́л, і Шемая, а з ними шістдеся́т мужчин. **14** А з Бігваєвих синів: Утай і Заввуд, а з ними сімдеся́т мужчин. **15** І зібрав я їх до річки, що впадає до Агави, і ми таборувáли там три дні. І перегля́нув я народ та священників, і не знайшов там ні́кого з Левієвих синів. **16** І послав я по Еліезера, по Арі́їла, по Шемаю, по Елнатана, і по Ярі́ва, і по Елнатана, і по Натана, і по Захарія, і по Мешуллама, голів, і по Йо́йаріва, і по Елнатана, учителів. **17** І відправив я їх до Іддо, голови в місцевості Касі́ф'я,

і вклав в їхні уста слова, щоб говорити до Іддо та братів його, підданих у місцевості Касіф'я, щоб вони привели нам служителів для дому нашого Бога. **18** І привели вони нам, — бо рука нашого Бога була добра до нас, — чоловіка розумного з синів Махлі, сина Левія, Ізраїлевого сина, та Шеревею й синів його та братів його, — вісімнадцять, **19** та Хашавію, а з ним Єшаю, з синів Мерарієвих, братів його та синів його — двадцять, **20** а з підданців храму, яких дав Давид та зверхники на роботу Левитам, — двісті й двадцять підданців: усі вони були означені поімєнно. **21** І проголосив я там піст, над річкою Агавою, щоб упокорятися нам перед лицєм нашого Бога, щоб просити від Нього щасливої дороги для нас і для дітей наших та для всього нашого маєтку, **22** бо я соромився просити від царя війська та верхівців, щоб помагали нам у дорозі проти ворога, бо сказали ми цареві, говорячи: „Рука нашого Бога на добро для всіх, хто шукає Його, а сила Його та гнів Його — на всіх, хто кидає Його!“ **23** І постили ми, і просили нашого Бога про це, і Він дав нам ублагати Себе. **24** І я відділив із священничих зверхників дванадцять до Шеревеї, Хашавії, і до десятиох їхніх братів з ними. **25** І відважив я їм срібло й золото та посуд принєсення нашого Божого дому, що принєсли цар, і його дорадники, і його зверхники та весь Ізраїль, що знаходився там. **26** І відважив я на їхню руку шість сотень і п'ятдесят талєнтів срібла, а срібних речей — сто талєнтів, золота — сто талєнтів, **27** а золотих чаш

— двадцять на тисячу дарейків, а посудин з золоченої й доброї міді — дві, дорогі, як золото. **28** І сказав я до них: „Ви святість для Господа, і цей посуд — святість, а те срібло та золото — добровільна жертва для Господа, Бога ваших батьків. **29** Пильнуйте й бережіть це, аж поки не відважите його перед зверхниками священників і Левитів та зверхниками батьківських родів Ізраїлевих в Єрусалимі до кімнат Господнього дому“. **30** І прийняли священники та Левити вагу того срібла та золота та того посуду, щоб віднести до Єрусалиму, до дому нашого Бога. **31** І рушили ми з річки Агави двадцятого дня першого місяця, щоб іти до Єрусалиму. А рука нашого Бога була над нами, і Він урятував нас з руки ворога та чатівника на дорозі. **32** І прийшли ми до Єрусалиму, і сиділи там три дні. **33** А четвертого дня відважили ми те срібло й золото та той посуд у домі нашого Бога на руку священника Меремота, сина Урійїного, а з ним був Елезар, син Пінхасів, а з ними Йозавад, син Єшуїн, та Ноадія, син Біннуїв, Левити, — **34** за числом, за вагою на все. І того часу була записана вся та вага. **35** Ті, що прийшли з полону, сини вигнання, принесли цілопалення для Бога Ізраїля: дванадцять биків за всього Ізраїля, дев'ятдесят і шість баранів, сімдесят і сім овець, дванадцять козлів на жертву за гріх, — це все цілопалення для Господа. **36** І віддали цареві накази царським сатрапам та намісникам Заріччя, а ті підтримували нарід та Божий дім.

9 А як скінчілося це, підійшли до мене зверхники, говорячи: „Цей народ, Ізраїль, і священники та Левити не відділилися від народів цих країв з їхніми гидобатами, від хананеян, періздеян, євусеян, аммонеян, моавітян, єгиптян та амореян, **2** бо побрали з їхніх дочок собі та своїм синам, змішалось святе насіння з народами цих країв, а рука зверхників та представників була перша в цьому спроневеренні“.

3 А коли я почув це слово, то роздер я одержу свою та плащя свого, і рвав волосься з голови своєї та з бороди своєї, і сидів остовпїлий... **4** І зібралися до мене всі тремтїчі перед словами Бога Ізраїлевого за спроневерення поверненців, а я сидів остовпїлий аж до жертви вечірньої. **5** А за вечірньої жертви встав я з упокорення свого, і, роздерши шату свою та плащя свого, упав я на колїна свої, і простягнув рўки свої до Господа, Бога мого... **6** І сказав я: „Боже мій, соромлюся я та стидаюся піднєсти, Боже мій, обличчя своє до Тебе, бо беззаконня наші помножилися понад голову, а наша провина виросла аж до неба! **7** Від днів наших батьків ми в великій провині аж до дня цього, а за наші беззаконня були віддані ми, наші царі, наші священники в руку царів цих країв на мечя, на полон, і на грабїж, і на посоромлення обличчя, як цього дня.

8 А тепер на малу хвилю сталася нам милість від Господа, Бога нашого, щоб позоставити нам останок, і дати нам затвердитися на місці святині Його, щоб освітити очі наші, Боже наш, і дати нам трохи ожити в нашій неволі! **9** Бо раби ми, та в нашій неволі не

покинув нас Бог наш, і прихилив до нас милість перед перськими царями, щоб дати нам ожити, щоб піднести дім нашого Бога й щоб відбудувати руїни його, та щоб дати нам захист в Юдеї та в Єрусалимі.

10 А тепер що скажемо, Боже наш, по цьому? Бо ми покинули заповіді Твої, **11** які Ти наказав через своїх рабів пророків, говорячи: Цей Край, що ви йдете посісти, він край нечистий через нечистість наро́ду цих країв, через їхні гидоти, що наповнили його від краю до краю своєю нечистістю. **12** А тепер дочок своїх не давайте їхнім синам, а їхніх дочок не беріть для своїх синів, і не питайте їх про мир та про добро їх аж навіки, щоб ви стали сильні, та споживали добро цієї землі, і віддали на спадок вашим синам аж навіки.

13 А по тому всьому, що прийшло на нас за наші злі чини та за нашу велику провину, — бо Ти, Боже наш, стримав кару більше від гріха нашого, і дав нам таку рештку, — **14** чи знову ми ламатимемо заповіді Твої, і будемо посвоячуватися з оцими мерзотними наро́дами? Чи ж Ти не розгніваєшся на нас аж до вигублення нас, так що ніхто не позоставси б і не врятувася? **15** Господи, Боже Ізраїлів, Ти праведний, бо ми позоставили останком, як цього дня. Ось ми в провині своїй перед лицем Твоїм, бо не встояти нам за це перед лицем Твоїм!“

10 А коли Ездра молився та сповідався, плакав та припадав перед Божим домом, зібрався до нього з Ізраїля дуже великий збір, — чоловіки, і жінки та діти, бо наро́д плакав ре́вним плаче́м... **2** І відповів

Шеханія, Єхіїлів син, з Еламових синів, та й сказав до Ездри: „Ми спроневірилися нашому Богові, бо взяли ми чужінок із народів цього краю за жінок. Але є ще надія для Ізраїля в цьому! 3 А тепер складімо заповіта нашому Богові, що випровадимо від себе всіх жінок та народжене від них, за радою пана нашого, та тих, хто тремтить перед заповіддю нашого Бога, і буде зроблене за Законом. 4 Устань, бо на тобі ця річ, а ми з тобою. Будь мужній і дій!“ 5 І встав Езра, і заприсяг зверхників, священників і Левитів та всього Ізраїля, щоб робити за цим словом. І вони заприсягли. 6 І Езра встав з-перед Божого дому й пішов до кімнати Єгохонана, Ел'яшівового сина, і ночував там. Хліба він не їв і води не пив, бо був у жалобі за спроневірення поверненців. 7 І оголосили в Юдеї та в Єрусалимі до всіх поверненців, щоб зібратися до Єрусалиму. 8 А кожен, хто не прийде до трьох день, за порадою зверхників та старших, — увесь маєток того буде зроблений закляттям, а він буде вілучений із громади поверненців. 9 І зібралися всі люди Юди та Веніямина до Єрусалиму до трьох день, — це був дев'ятий місяць, двадцятого дня місяця. І сидів увесь народ на площі Божого дому, тремтячі від цієї справи та від дощу. 10 І встав священник Езра та й сказав до них: „Ви спроневірилися, і взяли чужинних жінок, щоб побільшити Ізраїлеву провіну. 11 А тепер повиніться Господеві, Богові ваших батьків, і чиніть Його волю! І віддаліться від народів цього краю та від тих чужих жінок!“ 12 І відповіла вся громада,

і сказали гучним голосом: „Так, за словом твоїм, ми повинні зробити! 13 Але нарód числénний, і час дощів, і нема сили стояти на вулиці. Та й праці не на один день і не на два, бо ми багато нагрішили в цій справі. 14 Нехай же стануть наші зверхники за весь збір, а кожен, хто є в наших містах, хто взяв чужинних жінók, нехай прийде на означені часі, а з ними старші кожного міста та сúдді його, аж поки не відвёрнеться від нас жар гніву нашого Бога за цю річ“. 15 Особливо стали над цим Йонатан, син Асагелів, та Яхзея, син Тіквин, а Мешуллам та Левит Шеббетай допомагали їм. 16 І зробили так повёрненні. І відділів собі священник Ездра людей, голів батьків за родом їхніх батьків, і всі вони поімénно. І сіли вони першого дня десятого місяця, щоб дослідити цю справу. 17 І скінчіли до першого дня першого місяця справи про всіх тих людей, що взяли були чужинних жінók. 18 І знайшлися поміж священничими синами, що взяли чужинних жінók, із синів Ешуї, сина Йоцадакового, та братів його: Моасея, і Еліезер, і Ярів, і Гедалія. 19 І дали вони руку свою, що повипровáджують жінók своїх, а винні принесли в жертву баранá з отари за провіну свою. 20 А з синів Іммерових: Ханані та Зевадія. 21 І з синів Харімових: Массея, і Елійя, і Шемая, і Єхіїл, і Уззія. 22 Із синів Пашхурових: Ел'йоенай, Маасея, Ізмаїл, Натанаїл, Йозавад та Ел'аса. 23 А з Левитів: Йозавад, і Шім'ї, і Келая, він Келіта, Петахія, Юда та Еліезер. 24 А з співаків: Ел'яшів. А з придвёрних: Шаллум, і Телем, та Урі. 25 А з

Ізраїля, з синів Пар'ошових: Рам'я, і Їззія, і Малкійя,
і Мійямін, і Елеазар, і Малкійя та Беная. **26** А з синів
Еламових: Маттанія, Захарій, і Єхіїл, і Авді, і Єремот, і
Елійя, **27** І з синів Затту: Ел'йоенай, Ел'яшів, Маттанія,
і Єремот, і Завад та Азіза. **28** А з синів Беваєвих:
Єгоханан, Хананія, Заббай, Атлай. **29** І з синів Банієвих:
Мешуллам, Маллух, і Адая, Яшув, і Шеал та Рамот.
30 І з синів Пахатових: Моав, Адна, і Хелал, Беная,
Маасея, Маттанія, Веселіїл, і Біннуй та Манасія. **31** І з
синів Харімових: Еліезер, Їшшійя, Малкійя, Шемая,
Шімон, **32** Веніямин, Маллух, Шемарія. **33** З синів
Хашумових: Маттенай, Маттатта, Завад, Еліфелет,
Єремай, Манасія, Шім'ї. **34** З синів Банаєвих: Маадай,
Амрам, і Уїл, **35** Беная, Бедея, Келугу, **36** Ванія,
Меремот, Ел'ятів, **37** Маттанія, Маттенай, і Яасай, **38**
і Бані, і Бійнуй, Шім'ї, **39** і Шелемія, і Натан, і Адая,
40 Махнадвай, Шашай, Шарай, **41** Азаріїл, і Шелемія,
Шемарія, **42** Шаллум, Амарія, Йосип. **43** А з синів Нево:
Єїїл, Маттітія, Завад, Зевіна, Яддай, і Йоїл, Беная. **44**
Усі оці взяли були чужинних жінók, а деякі з цих
жінók і дітей породили.

Неемія

1 Слова Неемії, Гахаліїного сина: „І сталося в місяці кіслеві двадцятого року, і був я в замку Шушан. **2** І прийшов Ханані, один із братів моїх, він та люди з Юдеї. І запитався я їх про юдеїв, що врятувалися, що позостали від полону, та про Єрусалим. **3** А вони сказали мені: „Позостали, що лишилися з полону, там в окрузі, живуть у великій біді та в ганьбі, а мур Єрусалиму поруїнований, а брами його попалені огнем“... **4** І сталося, як почув я ці слова, сів я та й плакав, і був у жалобі кілька днів, і постив, і молився перед лицем Небесного Бога. **5** І сказав я: „Молю Тебе, Господи, Боже Небесний, Боже великий та грізний, що дотримуєш заповіта та милість для тих, хто любить Тебе та дотримуєш заповіді Свої, — **6** нехай же буде ухо Твоє чутке, а очі Твої відкриті, щоб прислухуватися до молитви раба Твого, якою я молюся сьогодні перед Твоїм лицем день та ніч за Ізраїлевих синів, Твоїх рабів, і сповідаюся в гріхах Ізраїлевих синів, якими грішили ми проти Тебе, — і я і дім батька мого грішили! **7** Ми сильно провинилися перед Тобою, і не дотримували заповідей, і уставів, і прав, які наказав Ти Мойсеєві, рабові Своему. **8** Пам'ятай же те слово, що Ти наказав був Мойсеєві, Своєму рабові, говорячи: як ви спроневіритесь, — Я розпорощу вас поміж народами! **9** Та коли навірнетесь до Мене, і будете дотримувати заповіді Мої й виконувати їх, то якщо будуть ваші вигнанці на краю небес, — то й звідти позбираю їх, і приведу до того місця,

яке Я вибрав, щоб там перебувало Ім'я Мое! **10** А вони — раби Твої та народ Твій, якого Ти викупив Своєю великою силою та міцною Своєю рукою. **11** Молю Тебе, Господи, нехай же буде ухо Твоє чутке до молитви Твогого раба та до молитви Твоїх рабів, що прагнуть боятися Ймення Твого! І дай же сьогодні успіху Своему рабові, і дай знайти милосердя перед оцим мужем!“ А я був чашником царевим.

2 І сталося в місяці нісані, двадцятого року царя Артаксеркса, було раз вино перед ним. І взяв я те вино й дав цареві. І я, здавалося, не був сумний перед ним. **2** Та сказав мені цар: „Чому обличчя твоє сумне, — чи ти не хворий? Це не інше що, як тільки сум серця“. І я вельми сильно злякався! **3** І сказав я до царя: „Нехай цар живе навіки! Чому не буде сумне обличчя моє, коли місто дому гробів батьків моїх поруйноване, а брами його попалені огнем!“ **4** І сказав мені цар: „Чого ж ти просиш?“ І я помолився до Небесного Бога, **5** і сказав цареві: Якщо це цареві вгодне, і якщо раб твій уподобаний перед обличчям твоїм, то пошли мене до Юдеї, до міста гробів батьків моїх, — і я відбудую його!“ **6** І сказав мені цар (а цариця сиділа при ньому): „Скільки часу буде дорога твоя, і коли ти повернешся?“ І сподобалось це цареві, і він послав мене, а я призначив йому час. **7** І сказав я цареві: „Якщо це цареві вгодне, нехай дадуть мені листи до намісників Заріччя, щоб провадили мене, аж поки не прийду до Юдеї, **8** і листа до Асафа, дозорця царевого лісу, щоб дав мені дэрева на брусся для замкових

брам, що належать до Божого дому, і для міського муру, і для дому, що до нього ввійдуть“. І дав мені цар в міру того, як добра була Божа рука надо мною. **9** І прибув я до намісників Заріччя, і дав їм цареві листи. А цар послав зо мною зверхників вїська та верхівців. **10** І почув про це хоронянин Санваллат та раб аммонїтянин Товія, і було їм прикро, дуже прикро, що прийшов чоловік клопотатися про добро для Ізраїлевих синів. **11** І прийшов я до Єрусалиму, і був там три дні. **12** І встав я вночі, я та трохи людей зо мною, і не розповів я нікому, що Бог мій дав до мого серця зробити для Єрусалиму. А худоби не було зо мною, окрім тієї худоби, що я нею їздив. **13** І вийшов я Долинною брамою вночі, і пішов до джерелá Таннін, і до брами Смітникової. І я докладно оглянув мур Єрусалиму, що були поруйновані, а брами його були попáлені огнем. **14** І перейшов я до Джерельної брами та до царського ставу, та там не було місця для переходу худоби, що була підо мною. **15** І йшов я долиною вночі, і докладно оглядав мура. Потім я вернувся, і ввійшов Долинною брамою, і вернувся. **16** А заступники не знали, куди я пішов та щó я роблю, а юдеям, і священникам, і шляхті, і заступникам, і решті тих, що робили працю, я доти нічого не розповідáв. **17** І сказав я до них: „Ви бачите бідú, що ми в ній, що Єрусалим зруйнований, а брáми його попáлені огнем. Ідїть, і збудуйте мура Єрусалиму, і вже не будемо ми гáньбою!“ **18** І розповів я їм про руку Бога мого, що вона добра до мене, а також слова царя, які сказав

він мені. І сказали вони: „Станемо й збудуємо!“ І зміцнили вони руки свої на добре діло. **19** І почув це хоронянин Санваллат та аммонітянин раб Товія, і араб Гешем, і сміялися з нас, і погорджували нами й говорили: „Що це за річ, яку ви робите? Чи проти царя ви бунтуєтесь?“ **20** А я їм відповів і сказав до них: „Небесний Бог — Він дасть нам успіх, а ми, Його раби, станемо й збудуємо! А вам нема ані частки, ані права, ані пам'ятки в Єрусалимі!“

3 І встав Еліяшів, первосвященик, та брати його священики, і збудували Овечу браму. Вони освятили її, і повставляли її двері, й аж до башти Меа освятили її, аж до башти Ханан'їла. **2** А поруч нього будували ерихоняни, а поруч них будував Заккур, син Імріїв. **3** А браму Рибну збудували сини Сенаїні, і вони покрили її бруссями, і повставляли двері її, замкі її та засуви її. **4** А поруч них направляв Меремот, син Урії, Коцового сина, а поруч них направляв Мешуллам, син Берехії, Мешав'їлового сина, а поруч них направляв Садок, Баанин син. **5** А поруч них направляли текояни, але їхні вельможі не схилили своєї шиї в службу свого Господа. **6** А браму Стару направляли Йояда, син Пасахів, та Мешуллам, син Бесодеїн, — вони покривали бруссями, і вставляли двері її, і замкі її та засуви її. **7** А поруч них направляв гів'онеянин Мелатія та меронотеянин Ядон, люди Гів'ону та Міцпи, що належали до володіння намісника Заріччя. **8** Поруч нього направляв Уззіїл, син Хархаїн, з золотарів, а поруч нього направляв Хананія, син Раккахімів,

— і вони віднови́ли Єрусалима аж до Широкого муру. **9** А поруч нього направляв Рефая, син Хурів, зверхник половини єрусалимської округи. **10** А поруч нього направляв Єдая, син Харумафів, а то навпроти дому свого, а при його руці направляв Хаттуш, син Хашавнеїн. **11** Другу міру направляв Малкійя, син Харімів, та Хашшув, син Пахат-Моавів, та башту Печей. **12** А поруч нього направляв Шаллум, син Лохеша, зверхник половини єрусалимської округи, він та дочка його. **13** Браму Долинну направляв Ханун та мешканці Заноаху, — вони збудували її, і повставляли двері її, замкі її та засуви її, і тисячу ліктів у мурі аж до Смітнікової брами. **14** А Смітнікову браму направив Малкійя, син Рехавів, зверхник беткеремської округи, — він збудував її, і повставляв її двері, замкі її та засуви її. **15** А Джерельну браму направив Шаллум, син Кол-Хезеїв, зверхник округи Міцпи, — він збудував її, і покрів її, і повставляв її двері, замкі її та засуви її, і направив мура ставу Шелак до царського садка, і аж до ступенів, що спускаються з Давидового Міста. **16** За ним направляв Неемія, син Азбуків, зверхник половини бетцурської округи аж до місця навпроти Давидових гробів і аж до зробленого ста́ву, і аж до дому Лицарів. **17** За ним направляли Левити: Рехум, син Баніїв, поруч нього направляв зверхник половини округи Кеїла, для своєї округи. **18** За ним направляли їхні брати: Баввай, син Хенададів, зверхник половини округи Кеїла. **19** І направляв поруч нього Езер, син Єшуїн, зверхник

округи, міру другу, від місця навпроти виходу до зброярні наріжника. 20 За ним ревно направляв Барух, Заббаїв син, міру другу, від наріжника аж до входу до дому первосвященника Еліяшіва. 21 За ним направляв Меремот, син Урійї, сина Коцового, міру другу, від входу до Еліяшівового дому й аж до кінця Еліяшівового дому. 22 А за ним направляли священники, люди йорданської округи. 23 За ним направляв Веніамин, син Хашшувів, навпроти свого дому; за ним направляв Азарія, син Маасеї, сина Ананіїного, при своєму домі. 24 За ним направляв Біннуй, син Хенададів, міру другу, від Азаріїного дому аж до наріжника й аж до ро́гу. 25 Палал, син Узаїв, — від місця навпроти наріжника та в горішній башті, що виходить із царського дому, що при в'язничному подвір'ї. За ним Педая, син Пар'ошів. 26 А підданці храму сиділи в Офелі аж до місця навпроти Водної брами на схід та навпроти виступаючої башти. 27 За ним направляли техояни, міру другу, від місця навпроти великої виступаючої башти й аж до офельського му́ру. 28 З-над Кінської брами направляли священники, кожен навпроти дому свого. 29 За ним и направляв Садок, син Іммерів, навпроти свого дому, а за ним направляв Шемая, син Шеханіін, сторож Східньої брами. 30 За ним направляв Хананія, син Шелеміін, та Ханун, шостий син Цалафів, міру другу; за ним направляв Мешуллам, син Берехіін, навпроти своєї кімнати. 31 За ним направляв Малкійя, син золотаря, аж до дому храмових підданців та

крамарів, навпроти брами Міфкад і аж до наріжної гóрниці. **32** А між наріжною гóрницею до Овечої брами направляли золотарі та крамарі.

4 І сталося, як почув Санваллат, що ми будуємо того мура, то він запалився гнівом, і дуже розгнівався, і сміявся з юдеїв. **2** І говорив він перед своїми братами та самарійським військом і сказав: „Що це роблять ці мізерні юдеї? Чи їм це позоставлять? Чи бóдуть вони принóсити жертву? Чи закінчать цього дня? Чи оживлять вони ці каміння з куп пороху, а вони ж — попáлені?“ **3** А аммонітянин Товійя був при ньому й сказав: „Та й що вони будують? Якщо вийде лишиця, то вона зробить дірку в їхній камінній стіні!“ **4** „Почуй, Боже наш, що ми стали погóрдою, і поверни їхню гáньбу на голову їхню, і дай їх на здóбич у край полóну! **5** І не закрий їхньої провини, а їхній гріх нехай не буде стертий з-перед лица Твого, бо вони образили будівничих!“ **6** І збудувáли ми того мура, і був пов'язаний увесь той мур аж до половини йогó. А серце народу було, щоб дáлі робити! **7** І сталося, як почув Санваллáт, і Товійя, і араби, і аммонітяни, і ашдодяни, що направляється єрусалимський мур, що віломи в стіні стали затарасóвуватися, то дуже запалилися гнівом. **8** І змóвилися вони всі рáзом, щоб іти воювати з Єрусалимом, та щоб учинити йому замішання. **9** І ми молилися до нашого Бога, і поставили проти них сторóжу вдень та вночі, перед ними. **10** І сказав Юда: „Осла́бла сила носія, а звáлищ багато, — і ми не зможемо дáлі будувати мура!“ **11**

А наші ненавісники говорили: „Вони не знатимуть і не побачать, як ми прийдемо до середини їх, і позабиваємо їх, та її спінимо працю!“ **12** І сталося, як приходили ті юдеїни, що сиділи при них, то говорили нам про це разів десять, зо всіх місць, де вони пробували. **13** Тоді поставив я сторожу здоблу того місця за муром у печерах. І поставив я народ за їхніми родами, з їхніми мечами, їхніми ратищами та їхніми луками. **14** І розглянув я це, і встав і сказав я до шляхетних, і до заступників, і до решти нарбоду: „Не бійтеся перед ними! Згадайте Господа великого та грізного, і воюйте за ваших братів, ваших синів, дочок ваших, жінок ваших та за домів ваші!“ **15** І сталося, як почули наші ворогі, що нам те відоме, то Господь зламав їхній задум, і всі ми вернулись до муру, кожен до праці своєї. **16** І було від того дня, що половина моїх юнаків робили працю, а половина їх міцно тримала списи, щити, і луки та панцері, а зверхники стояли позад Юдиного дому. **17** Будівничі працювали на мурі, а носії наладоували тягар, — вони однією рукою робили працю, а однією міцно тримали списа. **18** А в кожного будівничого його меч був прив'язаний на стегнах його, і так вони будували, а біля мене був сурмач. **19** І сказав я до шляхетних, до заступників та до решти нарбоду: „Праця велика й простора, а ми повідділювані на мурі, даліко один від одного. **20** Тому то в місце, де почуєте голос сурми, туди негайно збирайтеся до нас. Бог наш буде воювати для нас!“ **21** І так ми робили працю, і

половина їх міцно тримала списи від сходу ранньої зорі аж до появи зір. **22** Також того часу сказав я до народу: „Кожен з юнаком своїм нехай ночують у середині Єрусалиму, і будуть вони для нас уночі — сторожею, а вдень — на працю“. **23** І ні я, ані брати мої, ані юнаки мої, ані сторожі, що були за мною, ми не здіймали своєї одёжі, — кожен мав свою зброю при своєму стегні.

5 І був великий крик народу та їхніх жінок на своїх братів юдеїв. **2** І були такі, що говорили: „Ми даємо в заставу синів своїх та дочок своїх, і беремо збіжжя, і їмо й живемо!“ **3** І були такі, що говорили: „Ми заставляємо поля свої, і виноградники свої, і домів свої, і беремо збіжжя в цьому голоді!“ **4** І були такі, що говорили: „Ми позичаємо срібло на податок царській за наші поля та наші виноградники. **5** А наше ж тіло таке, як тіло наших братів, наші сини — як їхні сини. А ось ми тиснемо наших синів та наших дочок за рабів, і є з наших дочок утіскувані. Ми не в силі робити, а поля наші та виноградники наші належать іншим“. **6** І сильно запалав у мені гнів, коли я почув їхній крик та ці слова! **7** А моє серце дало мені раду, і я сперечався з шляхетними та з заступниками та й сказав їм: „Ви заставою тиснете один одного!“ І скликав я на них великі збори. **8** І сказав я до них: „Ми викуповуємо своїх братів юдеїв, прорданних поганам, за нашою спромогою, а ви будете продавати своїх братів, і вони продаються нам?“ І мовчали вони, і не знаходили слова... **9** І сказав я: „Не добра це річ,

що ви робите! Чи ж не в б'язні нашого Бога ви маєте ходити, через г'аньбу від тих поганів, наших ворогів? **10** Також і я, брати мої та юнакі мої були позикодавцями срібла та збіжжя. Опустімо ж ми оцей борг! **11** Верніть їм зараз їхні поля, їхні виноградники, їхні олівки, й їхні домі та відсоток срібла, і збіжжя, виноградний сік та нову оливу, що ви дали їм у заставу за них!“ **12** І вони сказали: „Пов'ернемо, і не будемо жадати від них! Зробимо так, як ти говориш!“ І покликав я священників, і заприсягнув їх зробити за цим словом. **13** Витрусив я й свою п'азуху та й сказав: „Нехай отак витрусить Бог кожного чоловіка, хто не сп'овнить цього слова, з дому його та з труду його, і нехай буде такий витрушений та пор'ожній!“ І сказали всі збори: „Ам'нь!“ І славили вони Господа, і народ зробив за цим словом. **14** Також від дня, коли цар наказав мені бути їхнім нам'сником в Юдиному краї від року двадцятого й аж до року тридцять другого царя Артакс'еркса, — дванадцять літ не їв нам'сничого хліба ані я, ані брати мої. **15** А нам'сники попередні, що були передо мною, чинили тяжке над народом, і брали від них хлібом та вином одного дня сорок шеклів срібла; також їхні слуги панували над народом. А я не робив так через страх Божий. **16** А також у праці того муру я підтримував, і поля не купували ми, а всі мої слуги були зібрані там над працею. **17** А за столом моїм були юдеї та заступники, — сто й п'ятдесят чоловіка, та й ті, хто прих'одив до нас із народів, що навколо нас. **18** А що гот'вилосся на

один день, було: віл один, худоби дрібної — шестеро вибраних, і птиця готувáлася в мене, а за десять день вихóдило багато всякого вина. А при тóму я не жадав намісничого хліба, бо та робота направи мурів була тяжкá на тому народі. **19** Запам'ятай же мені, Боже мій, на добре все те, щó я робив для цього народу!

6 І сталося, коли почув Санваллат, і Товійя, і араб Гешем та решта наших ворогів, що я збудував мура, і що не позостáлося в ньому вілому, — але до цього чáсу дверей у брамах я не повставля́в, — **2** то послав Санваллат та Гешем до мене, говорячи: „Приходь, і вмовимося рáзом у Кефірімі в долині Оно!“ А вони замишляли зробити мені зло. **3** І послав я до них послів, говорячи: „Я роблю велику працю, і не мóжу прийти. Нáщо буде перервана ця праця, як кину ї́ї та підú до вас?“ **4** І посилали до мене так само чотири рáзи, а я відповідав їм так само. **5** І так само Санваллат п'ятий раз прислав до мéне слугú свого, а в руці його був відкритий лист. **6** А в ньому написане: „Чується серед нарóдів, і Гашму говорить: Ти та юдеї замишляєте відділитися, томú то ти будуєш того мура, і хочеш бути їм за царя, за тими словáми. **7** Та й пророків ти понаставля́в, щоб викрїкували про тебе в Єрусалимі, говорячи: Цар в Юді! А тепер цар почує оці речі. Отож, — приходь, і порáдьмося рáзом!“ **8** І послав я до ньóго, говорячи: „Не булó таких речей, про які ти говориш, бо з серця свого ти їх повимишля́в!“ **9** Бо всі вони лякали нас, говорячи: „Нехай осла́бнуть їхні руки з цієї праці, — і не буде

вона зрблена!“Та тепер, о Боже, зміцні мої рўки! **10** І я ввійшов до дому Шемаї, сина Делаї, Мегетав'їлового сина, а він був задёржаний. І він сказав: „Умовмося піти до Божого дому, до серёдини храму, і замкнемо храмові двері, бо прійдуть забити тебе, — власне вночі прійдуть забити тебе“. **11** Та я відказав: „Чи такий чоловік, як я, має втікати? І хт́о є такий, як я, що ввійде до храму й буде жити? Не ввійду!“ **12** І пізнав я, що то не Бог послав його, коли він говорив на мене те пророцтво, а то Товійя та Санваллат підкупили його... **13** Бо він був підкуплений, щоб я боявся, — і зробив так, і згрішив. Це було для них на злий поговір, щоб образити мене. **14** Запам'ятай же, Боже мій, Товійї та Санваллатові за цими вчинками його́, а також пророчиці Ноадїї та решті пророків, що страхáli мене! **15** І був закінчений мур двадцятого й п'ятого дня місяця елула, за п'ятдесят і два дні. **16** І сталося, як почули про це всі наші вороги, та побачили всі народи, що були навколо нас, то вони впали в оча́х своїх та й пізнали, що ця праця була зрблена від нашого Бога! **17** Тими днями також шляхётні юдеї писали багато своїх листів, що йшли до Товійї, а Товійїні приходили до них. **18** Бо багато-хто в Юдеї були заприсяженими прїятелями йому, бо він був зять Шеханїї, Арахового сина, а син його Єгоханан узяв дочку́ Мешуллама, Берехїїного сина. **19** І говорили передо мною добре про нього, а слова мої передавали йому. Товійя посилав листї, щоб настрахати мене́.

7 І сталося, як був збудований мур, то повставляв я двері, і були понаставляювані придверні, співаки та Левити. **2** І призначив я над Єрусалимом свого брата Ханані та зверхника твердіні Хананію, бо він був чоловік правдивий, і Бога боявся більше від багатьох інших. **3** І сказав я до них: „Нехай не відчиняються єрусалимські брами аж до спеки сонця. І поки вони самі стоять, нехай позамикають двері, і так тримайте. І поставити варті з єрусалимських мешканців, кожного на його сторожі, і кожного навпроти його дому!“ **4** А місто було широко-просторе й велике, та народу в ньому мало, і доми не були побудовані. **5** І поклав мені Бог мій на серце моє зібрати шляхетних, і заступників та народ, щоб переписати. І знайшов я книжку перепису тих, хто прийшов перше, а в ній я знайшов написане таке: **6** Оце виходьки з округи, що прийшли з полону вигнання, яких вигнав був Навуходонсор, цар вавилонський, і вони повернулися до Єрусалиму та до Юдеї, кожен до міста свого, **7** ті, що прийшли були з Зоровавелем, Ісусом, Неемією, Азарією, Раамією, Нахаманієм, Мордехаєм, Білшаном, Місперетом, Бігваєм, Нехумом, Бааною. Число людей Ізраїлевого народу: **8** синів Пар'ошових — дві тисячі сто й сімдесят і два, **9** синів Шеватїїних — три сотні і сімдесят і два, **10** синів Арахових — шість сотень п'ятдесят і два, **11** синів Пахат-Моавових, із синів Ісусових та Йоавових — дві тисячі й вісім сотень вісімнадцять, **12** синів Еламових — тисяча двісті п'ятдесят і чотири, **13** синів Заттуєвих —

вісім сотень сорок і п'ять, **14** синів Заккаєвих — сім сотень і шістдесят, **15** синів Біннуєвих — шість сотень сорок і вісім, **16** синів Беваєвих — шість сотень двадцять і вісім, **17** синів Азгадових — дві тисячі три сотні двадцять і два, **18** синів Адонікамових — шість сотень шістдесят і сім, **19** синів Бігваєвих — дві тисячі шістдесят і сім, **20** синів Адінових — шість сотень п'ятдесят і п'ять, **21** синів Атерових, — з синів Хізкійїних — дев'ятдесят і вісім, **22** синів Хашумових — три сотні двадцять і вісім, **23** синів Бецаєвих — три сотні двадцять і чотири, **24** синів Харіфових — сто дванадцять, **25** синів Гів'онових — дев'ятдесят і п'ять, **26** людей з Віфлеєму та Нетофи — сто вісімдесят і вісім, **27** людей з Анототу — сто двадцять і вісім, **28** людей з Бет-Азмавету — сорок і два, **29** людей з Кір'ят-Єаріму, Кефіри та Беероту — сім сотень сорок і три, **30** людей з Рами та Гави — шість сотень двадцять і один, **31** людей з Міхмасу — сто двадцять і два, **32** людей з Бет-Елу та Аю — сто двадцять і три, **33** людей з Нево Другого — п'ятдесят і два, **34** виходьків з Еламу Другого — тисяча двісті п'ятдесят і чотири, **35** виходьків з Харіму — три сотні й двадцять, **36** виходьків з Єрихону — три сотні сорок і п'ять, **37** виходьків з Лоду, Хадіду й Оно — сім сотень і двадцять і один, **38** виходьків з Сенаї — три тисячі дев'ять сотень і тридцять. **39** Священиків: синів Єдаїних з Ісусового дому — дев'ять сотень сімдесят і три, **40** синів Іммерових — тисяча п'ятдесят і два, **41** синів Пашхурових — тисяча двісті сорок і сім, **42** синів

Харімових — тисяча сімнадцять. **43** Левитів: синів Ісусових з Кадміїлового дому, з Годевиних синів — сімдесят і чотири. **44** Співаків: синів Асафових — сто сорок і вісім. **45** Придвёрних: синів Шаллумових, синів Атерових, синів Талмонових, синів Аккувових, синів Хатітиних, синів Шоваєвих — сто тридцять і вісім, **46** Храмовіх піддánців: сини Ціхіні, сини Хасуфіні, сини Таббаотів, **47** сини Керосові, сини Сіїні, сини Падонові, **48** сини Леванині, сини Хаґавині, сини Салмаєві, **49** сини Хананові, сини Гідделові, сини Гахарові, **50** сини Реаїні, сини Рецінові, сини Некодині, **51** сини Газзамові, сини Уззині, сини Пасахові, **52** сини Бесаєві, сини Меунімові, сини Нефішесінові, **53** сини Бакбутові, сини Хакуфіні, сини Хархурові, **54** сини Бацлітові, сини Мехидині, сини Харшині, **55** сини Баркосові, сини Сісерині, сини Темахові, **56** сини Неціяхові, сини Хатіфіні. **57** Синів Соломонових рабів: сини Сотаєві, сини Соферетові, сини Перідині, **58** сини Яалині, сини Дарконові, сини Гідделові, **59** сини Шефатїїні, сини Хаттілові, сини Похерет-Гаццеваїмові, сини Амонові, — **60** усього цих храмовіх піддánців та синів Соломонових рабів — три сотні дев'ятдесят і два. **61** А оце ті, що прийшли з Тел-Мелажу, з Тел-Харші, Керув-Аддону та Іммеру, та не могли довести роду батьків своїх та свого насіння, чи вони з Ізраїля: **62** синів Делаїних, синів Товійїних, синів Некодиних — шість сотень сорок і два. **63** А з священників: сини Ховаїні, сини Коцові, сини Барзіллая, що взяв жінку з дочок гїлеадянина

Барзіллая, і став зватися їхнім ім'ям. **64** Вони шукали запису свого родоводу, але він не знайшовся, — і були вони вилучені зо священства, **65** а намісник сказав їм, щоб вони не їли зо Святого Святих, аж поки не стане священник до урїму та тумміму. **66** Усього збору разом — сорок дві тисячі триста й шістдесят, **67** окрім їхніх рабів та їхніх невільниць, — цих було сім тисяч триста тридцять і сім; а в них співаків та співачок — двісті й сорок і п'ять. **68** Їхніх коней було сім сотень тридцять і шість, їхніх мулів — двісті сорок і п'ять, **69** верблюдів — чотири сотні тридцять і п'ять, ослів — шість тисяч і сім сотень і двадцять. **70** А частина голів батьківських родів дали на працю: намісник дав до скарбниці: золота тисячу дарейків, кропильниць — п'ятдесят, священничих шат — п'ятсот і тридцять. **71** А з голів батьківських родів дали до скарбниці на працю: золота — двадцять тисяч дарейків, а срібла — дві тисячі й двісті мін. **72** А що далá рéшта наро́ду: золота — двадцять тисяч дарейків, а срібла — дві тисячі мін, а священничих шат — шістдесят і сім. **73** І осілися священники, і Левити, і придвёрні, і співаки, і дехто з наро́ду, і храмові піддáнци, і весь Ізраїль по своїх міста́х. Як настав сьомий місяць, то Ізраїлеві сини були по своїх містах.

8 І зібрався весь наро́д, як один чоловік, на майдáн, що перед Водною брамою, і сказали учителяві Ездри принéсти книги Мойсеєвого Зако́ну, що наказав був Господь Ізраїлеві. **2** І приніс священник Ездра Зако́на перед збори з чоловіків та аж до жіно́к, і всіх, хто

розумів чути, першого дня сьомого місяця. 3 І читав він у нім на майдані, що перед Водною брамою, від світанку аж до полудня, перед чоловіками й жінками та тими, хто розуміє, а уші всього народу були звернені до книги Закону. 4 І стояв учитель Ездра на дерев'яному підвищенні, що зробили для цієї справи, а при ньому стояв Маттіїя, і Шема, і Аная, і Урійя, і Хілкійя, і Маасея на правіці його, а на лівіці його: Педая, і Мішаїл, і Малкійя, і Хашум, і Хашбаддана, Захарій, Мешуллам. 5 І розгорнув Ездра цю книгу на очах усього народу, бо він був вище від усього народу, а коли він розгорнув, увесь народ устав. 6 І поблагословив Ездра Господа, Бога великого, а весь народ відповів: „Амінь, Амінь!“ з піднесенням своїх рук. І всі схилилися, і вклонялися Господеві обличчям до землі! 7 А Ісус, і Бані, і Шеревея, Ямін, Аккув, Шаббетай, Годійя, Маасея, Келіта, Азарія, Йозавад, Ханан, Пелая та Левити пояснювали народові Закону, а народ був на своєму місці. 8 І читали в книзі, у Божому Законі виразно, і вияснювали значення, і робили зрозумілим читане. 9 І сказав намісник Неемія, і священник учитель Едра й Левити, що вияснювали народові, до всього народу: „День цей — святий він для Господа, Бога вашого, — не будьте в жалобі й не плачте!“ Бо плакав увесь народ, як почув слова Закону. 10 І сказав він до них: „Ідіть, їжте сите та пийте солодке, і посилайте частки тому, в кого нема наготовленого. Бо святий цей день для нашого Господа, і не сумуйте, бо радість

у Господі — це ваша сила!“ **11** І Левити потішали весь народ, говорячи: „Мовчіть, бо цей день святий, — і не сумуйте!“ **12** І пішов увесь народ їсти та пити, і посилати частки та чинити велику радість, бо розумів ті слова, що розповіли йому. **13** А другого дня зібралися голови батьківських родів усього народу, священники та Левити, до вчителя Ездри, щоб він вияснив їм слова Закону. **14** І знайшли написано в Законі, що наказав був Господь через Мойсея, щоб Ізраїлеві сини сиділи в кучках у свято сьомого місяця, **15** і щоб розголосили й оголосили по всіх своїх містах та в Єрусалимі, говорячи: „Вийдіть на гору, і понаносьте галуззя олівкового, і галуззя дерева олівкового, і галуззя миртового, і галуззя пальмового, і галуззя густолистого дерева, щоб поробити кучки, як написано“. **16** І вийшов народ, і поназнушували, і поробили собі кучки кожен на даху своїм, і в подвір'ях своїх, і в подвір'ях Божого дому, і на майдані Водної брами, і на майдані брами Єфремової. **17** І поробила кучки вся громада, що вернулася з полону, і сиділа в кучках, бо не робили так Ізраїлеві сини від днів Ісуса, Навінового сина, аж до дня цього. І була дуже велика радість! **18** І читав и в книзі Божого Закону щоденно, від першого дня аж до дня останнього. І справляли свято сім день; а восьмого дня — віддання, за уставом.

9 А двадцятого й четвертого дня того місяця зібралися Ізраїлеві сини в пості та в веретищах, а на них — порошок. **2** А Ізраїлеве насіння відділилося від усіх

чужинців, і поставали й визнавали гріхи свої та провини своїх батьків. 3 І стали на місті своїм, і чверть дня читали з книги Закону Господа, Бога свого, а чверть сповідалися і вклонялися Господеві, Богові своєму. 4 І стали на левітському підвищенні Ісус, і Бані, Кадміїл, Шеванія, Бунні, Шеревея, Бані, Кенані, і клікали сильним голосом до Господа, Бога свого. 5 І сказали Левити: Ісус, і Кадміїл, Бані, Хашавнея, Шеревея, Годійя, Шеванія, Петахія: „Устаньте, поблаговловіть Господа, Бога свого, від віку аж до віку! І нехай благословляють Ім'я слави Твої, і нехай воно буде звеличене над усяке благословення та славу! 6 Ти Господь єдиний! Ти вчинив небо, небеса небес, і все їхнє військо, землю та все, що на ній, моря та все, що в них, і Ти оживляєш їх усіх, а небесне військо Тобі вклоняється! 7 Ти — то Господь, Бог, що вибрав Авраама, і вивів його з халдейського Уру, і дав йому ім'я Авраам. 8 І Ти знайшов серце його вірним перед лицем Своїм, і склав був із ним заповіта, щоб дати край хананеян, хіттеян, амореян, періздеян, евусеян, гіргасеян, щоб дати насінню його. І Ти виконав слова Свої, бо Ти праведний! 9 І побачив Ти біду наших батьків у Єгипті, а їхній зойк Ти почув над Червоним морем. 10 І дав Ти знакі та чуда на фараоні та на всіх його рабах, і на всім народі краю його, бо пізнав Ти, що вони гордо поводилися з ними, і зробив Ти Собі Ім'я, як видно цього дня. 11 І море Ти розсік перед ними, і вони перейшли серед моря по суходолу, а тих, хто гнався за ними, Ти кинув до

глибін, як камінь до бурхливої води. **12** І Ти провадив їх стовпóm хмари вдень, а стовпóm огню вночі, щоб освітлювати їм ту дорогу, якою мали йти. **13** І Ти зійшов був на гóру Сіна́й, і говорив з ними з небес, і дав їм справедливі права́ та правдиві зако́ни, устами та заповіді добрі. **14** І святу Свою суботу Ти вказав їм, а заповіді, й устами та право наказав Ти їм через раба Свого Мойсея. **15** І хліб із небес дав Ти був їм на їхній голод, і воду зо скелі Ти вивів був їм на їхню спра́гу. І Ти сказав їм, щоб ішли посісти край, який Ти присягну́в дати їм. **16** Та вони й наші батькі́ були вперті, і робили твердо́ю свою шию, і не слухали Твоїх за́повідей. **17** І відмовля́лися вони слухати, і не пам'ятали чуд Твоїх, які Ти чинив був із ними, і стали твердоши́ї, і настановіли собі го́лову, щоб вернутися до своєї неволі в непóслуху. Та Ти Бог, що прощаєш, Ти ласка́вий та милосе́рдний, довготерпелі́вий та багатомилості́вий, — і Ти не покинув їх! **18** Хоч вони зробили булі́ собі лі́того тельця́ та сказали: Оце бог твій, що вівів тебе з Єгипту, і робили великі́ обра́зи, **19** та Ти в великі́м Свої́м милосерді́ не залишив їх у пустині, — стовп хмари не відходив від них удень, щоб ве́сти їх дорогою, а стовп огню́ вночі, щоб освітлювати їм дорогу, якою мали йти. **20** І Духа Свого доброго Ти давав, щоб зробити їх мудрими, і ма́нни Своєї́ не стрі́мував від їхніх уст, і во́ду Ти їм давав на їхнє пра́гнення. **21** І сорок літ живив Ти їх у пустині. Не було недоста́тку ні в чо́му, — одежі́ їхні не де́рлися, а но́ги їхні не пúхли. **22** І дав Ти їм царства та

наро́ди, які призна́чив на по́діл, — і вони посіли край Сигóна, і край царя хешбонського, і край Ога, царя башанського. **23** А їхніх синів Ти помно́жив, як збóри небесні, і ввів їх до кра́ю, що про нього казав Ти їхнім батька́м, щоб ішли посісти. **24** І ввійшли сини, і посіли той край, і Ти впокорі́в перед ними мешканців того кра́ю ханаане́ян, і дав у їхню руку їх та царів їхніх, та наро́ди того кра́ю, щоб чинити з ними за своєю волею. **25** І поздобувáли вони міста́ укрі́плені, та землю ситу, і посіли доми, повні всякого добра́, повитесувані в скелях водозбóри, виноградники, і оливки, і багато овочевих дере́в. І вони їли й наситилися, і поставáли товстí, і насоло́джувалися Твоїм великим добрóм. **26** І стали вони неслухня́ні, і побунтува́лися проти Тебе, і кинули Зако́на Твого геть за свою спі́ну, і позабивали пророків Твоїх, що свідчили між ними, щоб навернути їх до Те́бе. І чинили вони великі обра́зи. **27** І дав Ти їх у руку їхніх ворогів, а ті утиска́ли їх. А в ча́сі горя свого вони клі́кали до Тебе, а Ти з неба чув, і за Своїм великим милосе́рдям давав їм спасі́телів, і вони спасали їх з руки́ їхніх ворогів. **28** Та коли був їм мир, вони зно́ву чинили зло перед лицем Твоїм, і Ти давав їх у ру́ку їхніх ворогів, і ті панува́ли над ними. І вони зно́ву клі́кали до Тебе, а Ти з неба їх вислухо́вував, і спаса́в їх за милосе́рдям Своїм довгий час. **29** І свідчив Ти проти них, щоб наверну́ти їх до Зако́ну Твого, та вони чинили лихе́, і не слухалися за́повідей Твоїх, і грішили проти Твоїх прав, — які коли б лю́дина чинила, то жила́

б ними, — і ставало раме́но їх неслухня́не, а шию свою робили твердо́ю, і не слухалися. **30** І зволіка́в Ти їм довгі ро́ки, і свідчив проти них Своїм Духом через Своїх пророків, та вони не слухали того, і Ти дав їх у ру́ку народів цих краї́в. **31** І через велике Своє милосердя Ти не вігубив і не покинув їх, бо Ти Бог ласка́вий та милосе́рдний! **32** А тепер, Боже наш, Боже великий, сильний та страшний, що бережеш заповіта та милість, — нехай не буде мало́ю перед лицем Твоїм уся та му́ка, що спіткала нас, наших царів, наших зверхників, і священників наших, і пророків наших, і батьків наших, і весь Твій наро́д від днів асирійських царів аж до цього дня! **33** А ти справедливий у всьому, що приходить на нас, бо Ти правду робив, а ми були несправедливі. **34** А наші царі, наші зверхники, наші священники та наші батькі не виконували Зако́на Твого, і не слухалися за́повідей Твоїх та свідо́цтв Твоїх, що Ти свідчив проти них. **35** І вони в царстві своїм та в великім добрі Твоїм, яке Ти їм давав, і в то́му простору та сітому краї́, що Ти дав перед ними, не служили Тобі, і не відверну́лися від своїх злих чинів. **36** Ось ми сьогодні раби, а цей Край, що Ти дав його́ нашим батькам, щоб їсти плід його́ та добро́ його́, — ось ми раби в ньому! **37** І він мно́жить свій урожа́й для царів, яких Ти дав над нами за наші гріхи, і вони панують над нашими тіла́ми та над нашою худобою за своїм уподо́банням, і ми в великому у́тискові!“ **38** Через те все ми складаємо

певну умову, і підписуємо, а печатки кладуть наші зверхники, наші Левити, наші священики.

10 А між тих, що поклали печатки, були: намісник Неемія, син Хахаліїн, і Цідкійя, **2** Серая, Азарія, Єремія, **3** Пашхур, Амарія, Малкійя, **4** Хаттуш, Шеванія, Маллух, **5** Харім, Меремот, Овадія, **6** Даніїл, Гіннетон, Барух, **7** Мешуллам, Авійя, Мійямін, **8** Маазія, Білгай, Шемая, — оце священики. **9** А Левіти: Ісус, син Азаніїн, Біннуй, з Хенададових синів, Кадміїл. **10** А їхні брати: Шеванія, Годійя, Келіта, Пелая, Ханан, **11** Міха, Рехов, Хашавія, **12** Заккур, Шеревія, Шеванія, **13** Годійя, Бані, Беніну. **14** Гóлови наро́ду: Пар'ош, Пахат-Моав, Елам, Затту, Бані, **15** Бунні, Аз'дад, Бевай, **16** Адонійя, Бігвай, Адін, **17** Атер, Хізкійя, Аззур, **18** Годійя, Хашум, Бецай, **19** Харіф, Анатот, Невай, **20** Магпіяш, Мешуллам, Хезір, **21** Мешезав'їл, Садок, Яддуя, **22** Пелатія, Ханан, Аная, **23** Осія, Хананія, Хашшув, **24** Галлохеш, Пілха, Шовек, **25** Рехум, Хашавна, Маасея, **26** і Ахійя, Ханан, Анан, **27** Маллух, Харім, Баана. **28** І решта наро́ду, священики, Левити, придверні, співакі, храмові підданці, і кожен, відділений від наро́дів країю до Божого Закону, їхні жінкі, їхні сині, та їхні дочкі, кожен знаючий та розуміючий, **29** зміцняють присягу при браттях своїх, при своїх шляхетних, і вступили в клятву та присягу, щоб ходити в Божому Законі, що був даний через Мойсея, Божого раба, і щоб дотримуватися, і щоб виконувати всі заповіді Господа, нашого Бога, і права Його, і постанови Його, **30** і що не дамó наших синів наро́дам країю, а їхніх дочок не візьмемо для наших

синів. **31** А від нарб́дів цього Кра́ю, що спрова́джують товари та всяке зб́жжя в день субо́тній на про́даж, не візьмемо від них у суботу та в святі дні, і сьо́мого року понеха́ємо землю та всякого роду боргі́. **32** І поставили ми собі за обов'язок, щоб давати нам третину шекля в рік на службу дому нашого Бога, **33** на хліб показній, і на постійний дар, і на постійне цілопáлення, на суботи, на молодикі́, на свята, і на освячені речі, і на жéртви за гріх на оку́плення за Ізраїля, і на всяку працю дому нашого Бога. **34** І кинули ми жеребкі́ про пожертву дров, священники, Левити та нарб́д, щоб принóсити до дому нашого Бога, за домом наших батьків, на озна́чені часі́ рік-річно, щоб палити на жéртівнику Господа, нашого Бога, як напíсано в Зако́ні, **35** і щоб принóсити первоплóди нашої землі та первоплóди всякого плóду зо всякого дéрева рік-річно до Господнього дóму, **36** і перворóджених синів наших та нашої худоби, як написано в Зако́ні, і перворóджених худоби нашої великої́ та худоби нашої дрібно́ї, щоб принóсити до дому нашого Бога до священників, що служать у домі нашого Бога, **37** і первопочáток наших діж, і наші принóшення, і плід усякого дéрева, молодé вино та оливу спрова́димо священникам до кімнáт дому нашого Бога, а десятину нашої землі — Левитам. А вони, Левити, будуть збирати десятину по всіх містах нашої роботи. **38** І буде священник, син Ааронів, із Левитами, коли Левити будуть збирати десятину, і Левити віднесу́ть десятину від десятини до дому нашого Бога до

комір, до скарбниці. **39** Бо до комір будуть знбсити сини Ізраїлеві та сини Левитів принбшення збїжжя, молодбго вина та оливи, і там є речі святині, служачі священники, і придвбрні, і спївакї. І ми не опбустимо дому нашого Бога!

11 І сидїли зверхники нарбду в Єрусалимі, а решта народу кинули жеребки, щоб привбести однбго з десяти сидїти в Єрусалимі, мїсті святому, а дев'ять частин зостаються по їнших мїстах. **2** І поблагословив народ усїх тих людей, що пожбртвувалися сидїти в Єрусалимі. **3** А оце гблови окрбуги, що сидїли в Єрусалимі, а по Юдиних мїстах сидїли, кожен у своїй посїлостї, по своїх мїстах, Ізраїль, священники, і Левити, і храмовї піддбнці, і сини Соломонових рабїв. **4** А в Єрусалимі сидїли оцї з синїв Юдиних та з синїв Венїяминових. Із синїв Юдиних: Атая, син Уззїї, сина Захарїя, сина Амарїї, сина Шефатїї, сина Магалїїла, із синїв Перецових. **5** І Маасея, син Баруха, сина Кол-Хозе, сина Хазаї, сина Адаї, сина Йоярїва, сина Захарїя, сина Шїлонї. **6** Усїх синїв Перецових, що сидїли в Єрусалимі, було чотири сотнї шїстдесят і вісім хорббрїх людей. **7** А оце Венїяминовї сини: Саллу, син Мешуллама, сина Йоеда, сина Педаї, сина Кадаї, сина Маасеї, сина Ітїїла, сина Ісаї. **8** А по ньому: Габбай, Саллай, — дев'ять сотень двадцять і вісім. **9** А Йоїл, син Зїхрї, був провідникбм над ними, а Юда, син Сенуїн, дрбугий над мїстом. **10** Із священникїв: Едая, син Йоярїв, Яхїн, **11** Серая, син Хїлкїї, сина Мешуллама, сина Садока, сина

Мерайота, сина Ахітува, начальник у Божому домі. **12**
А їхніх братів, що робили службу для Божого дому,
— вісім сотень і двадцять і два. І Адая, син Єрохама,
сина Пелалії, сина Амці, сина Захарія, сина Пашхура,
сина Малкійї, **13** а їхніх братів, голів батьківських
родів у двісті сорок і два. І Амашсай, син Азарїїла,
сина Ахезая, сина Мешіллемота, сина Іммера, **14** а
їхніх братів, хоробрих вояків, сто двадцять і вісім,
а провідник над ними — Завдіїл, син Гедоліма. **15**
А з Левитів: Шемая, син Хашшува, сина Азрікама,
сина Хашавїї, сина Бунні. **16** А Шаббетай та Йозавад
були над зовнішньою службою для Божого дому, з
голів Левитів. **17** А Матанія, син Міхи, сина Завді, сина
Асафового, був головою, що починав славословити
при молитві, і Бакбукія, другий з братів його, і Авда,
син Шаммуї, сина Галала, сина Єдутунового. **18**
Усіх Левитів у святому місті було двісті вісімдесят
і чотири. **19** А придверні: Аккув, Талмон та їхні
брати, що сторожили при брамах, — сто сімдесят
і два. **20** А решта Ізраїля, священики, Левити були
по всіх Юдиних містах, кожен у наділі своїм. **21** А
храмові підданці сиділи в Офелі, а Ціха та Гішпа
були над підданцями. **22** А провідником Левитів
в Єрусалимі був Уззі, син Бані, сина Хашавїї, сина
Маттанїї, сина Міхи, з Асафових синів, співаків при
службі Божого дому, **23** бо був царів наказ про них та
певна оплата на співаків про кожен день. **24** А Петахія,
син Мешезав'їла, із синів Зераха, сина Юдиного, був
при руці царя для всіх справ наробу. **25** А по дворах

на полях своїх з Юдиних синів сиділи: в Кір'ят-Арбі та залéжних її містах, і в Дівоні та залежних його містах, і в Єкавцеїлі та залежних його містах, **26** і в Єшуї, і в Моладі, і в Бет-Пелеті, **27** і в Хасар-Шуалі, і в Беер-Шеві та залежних його містах, **28** і в Ціклагу, і в Мехоні та в залежних її містах, **29** і в Ен-Ріммоні, і в Цор'ї, і в Ярмуті, **30** Заноаху, Адулламі та дворáх її, в Лакішу та полях його, в Азці та залежних її містах. І таборувáли вони від Беер-Шеви аж до долини Гінном. **31** А Веніяминові сини, починаючи від Гєви, заселили оці міста: Міхмаш, і Айя, і Бет-Ел та залежні його міста, **32** Анатот, Нов, Ананія, **33** Хацор, Рама, Гіттаїм, **34** Хадід, Цевоїм, Неваллат, **35** Лод і Оно, долина Харашім. **36** А з Левитів Юдині відділи жили в краю Веніямина.

12 А оце священики та Левити, що прийшли з Зоровавелем, сином Шеалтіїловим, та з Ісусом: Серая, Їрмея, Ездра, **2** Амарія, Маллух, Хаттуш, **3** Шеханія, Рехум, Меремот, **4** Іддо, Гіннетой, Авійя, **5** Мійямін, Маадія, Білґа, **6** Шемая, і Йоярів, Єдая, **7** Саллу, Амок, Хілкійя, Єдая. Це гóлови священиків та браті́ їхні за днів Ісуса. **8** А Левити: Ісус, Біннуй, Кадміїл, Шеревея, Юда, Матанія, головний над славослóв'ям він та браті́ його. **9** І Бакбукія та Унні, їхні брати, були навпроти них на сторóжі. **10** А Ісус породив Йоякіма, а Йоякім породив Ел'яшіва, а Ел'яшів породив Йояду, **11** а Йояда породив Йонатана, а Йонатан породив Яддуя. **12** А за Йоякимових днів були священики, гóлови ба́тьківських родів: з роду Сераїного — Мерая,

з Їрмеїного — Хананія, **13** з Ездриноного — Мешуллам, з Амарїїного — Єгоханан, **14** з Меліхового — Йонатан, з Шеванїїного — Йбсип, **15** з Харїмового — Адна, з Мерайотового — Хелкай, **16** з Іддового — Захарїй, з Гїннетоного — Мешуллам, **17** з Авїїного — Зїхрі, з Мін'ямїного та з Моадїного — Пїлтай, **18** з Бїлгїного — Шаммуя, з Шемаїного — Йонатан, **19** а з Йоярївового — Маттенай, з Єдаїного — Уззі, **20** з Саллаєвого — Каллай, з Амокового — Евер, **21** з Хїлкїїного — Хашавїя, з Єдаїного — Натанаїл. **22** Левити, гóлови бáтьківських рóдів, були записані за днів Ел'яшїва, Йояди, і Йоханана, і Яддуя, а священники — за царювáння Дарїя перського. **23** Сини Левїя, гóлови бáтьківських родів, записані в Книгу Хронїк, і аж до днів Йоханана, сина Ел'яшївового. **24** А гóлови Левитів: Хашавїя, Шеревїя, і Ісус, син Кадміїлів, та братї їхні були навпроти них, щоб хвалити та слáвити за наkáзом Давїда, Божого чоловіка, чергá за чергóю. **25** Матанїя, і Бакбукїя, Овадїя, Мешуллам, Талмон, Аккув, придвєрні, сторóжа в брámних склáдах. **26** Вони були за днів Йоякима, сина Ісуса, сина Йоцадакового, та за днів намісника Неемїї та священника вчителя Ездри. **27** А в свято освя́чення єрусалимського муру шукали Левитів по всїх їхніх місцáх, щоб привєсти їх до Єрусалиму спрáвити свято освя́чення та радости з похвалáми, із піснею, цимбáлами, áрфами та з цїтрами. **28** І позбирáлися синї співаків та з окрúги навкóло Єрусалиму та з осель нетофатян, **29** і з Бет-Гаггїлгала, і з піль Гєви та Азмавету, бо співакї

побудували собі двори навколо Єрусалиму. **30** І очістилися священники та Левити, і вони очістили народ, і брами та мур. **31** І поввѳдид я Юдиних зверхників на мур, і поставив два великі збори славослѳвників та похѳди, з них один пішов правѳруч по муру до Смітниківѳвої брами. **32** А за ними йшов Гошя та половина Юдиних зверхників, **33** і Азарія, Езра, і Мешуллам, **34** Юда, і Веніямин, Шемая, і Ірмея. **35** А з священничих синів із сѳрмами: Захарій, син Йонатана, сина Шемаї, сина Маттанїї, сина Міхаї, сина Заккура, сина Асафѳвого, **36** а брати його: Шемая, і Азарїїл, Мілай, Гїлалай, Маай, Натанаїл, і Юда, Хананї з музїчними знаряддями Давида, Божого чоловіка, а вчитель Езра — перед ними. **37** А при Джерельній брамі, навпроти них, вони йшли ступеня́ми Давидового Міста, входом на стїну над Давидовим домом і аж до Водної брами на схід. **38** А другий збір славослѳвників ішов лївѳруч, а за ним я та половина наро́ду, звѳрху по муру вище башти Печей та аж до Широкого муру, **39** і від Єфремовѳї брами та до брами Старѳї, і до брами Рїбної, і башти Ханан'їла, і башти Меа, і аж до брами Овечѳї, і спинїлися біля брами Ув'язнення. **40** І стали обїдва збѳри славослѳвників біля Божого дому, і я, і половина заступників зо мною, **41** і священники: Ел'яким, Маасея, Мін'ямин, Міхая, Елїоенай, Захарій, Хананїя з сѳрмами, **42** і Маасея, і Шемая, і Елеазар, і Уззі, і Єгоханан, і Малкїя, і Елам, і Езер. І співакі співали, а Їзрахїя був провідникѳм. **43** І вони принѳсили того

дня великі жертви та раділи, бо Бог порадував їх великою радістю. І раділи також жінки та діти, і аж далеко чути була радість Єрусалиму! **44** І того дня були попризначувані люди над коморами для скарбів, для принішень, для первоплодів та для десятин, щоб зносити в них з міських піль законні частки священикам та Левитам, бо радість Юдеї була — дивитися на священиків та на Левитів, що стояли! **45** І вони стерегли постанови свого Бога, і постанови про очищення, і були співаками та придверними за наказом Давида та сина його Соломона. **46** Бо віддавна, за днів Давида та Асафа, були голови співаків та пісні хвали й збори славословників для Бога. **47** І весь Ізраїль за днів Зоровавеля та за днів Неемії давав частки співацькі та придверничі, щодня належно, і освячував це Левитам, а Левити освячували Аароновим синам.

13 Того дня читане було з Мойсеевої книги вголос народу, і було знайдене написане в ній, що Аммонітянин та Моавітянин не ввійде до Божої громади, і так буде аж навіки, **2** бо вони не стріли були Ізраїлевих синів хлібом та водою, і найняли були на нього Валаама проклясти його, та Бог наш обернув те прокляття на благословення. **3** І сталося, як почули вони Закон, то відділили від Ізраїля все чуже. **4** А перед тим священик Ел'яшів, призначений до комори дому нашого Бога, близький Товійїн, **5** то зробив йому велику комору, а туди давали колись жертву хлібну, ладан, і посуд, і десятину збіжжя, молоде вино та

оливу, призначені заповіддю для Левитів, і співаків, і придверних, і священічі принесення. **6** А за весь цей час не був я в Єрусалимі, бо в тридцять другому році Артаксеркса, царя вавилонського, я прийшов був до царя, та по певному часі випросився я від царя. **7** І прийшов я до Єрусалиму, і розглянувся в тому злі, що зробив Єл'яшів Товійї, рблячи йому комору на подвір'ях Божого дому. **8** І було мені дуже зле, й я всі домашні Товійїні речі повикидав геть із комори. **9** І я сказав, і очістили комори, а я вернув туди посуд Божого дому, хлібну жертву та ладан. **10** І довідався я, що левитські частки не давалися, а вони повтікали кожен на поле своє, ті Левити та співакі, що робили свою працю. **11** І докоряв я заступникам та й сказав: „Чого опущений дім Божий?“ І зібрав я їх, і поставив їх на їхніх місцях. **12** І вся Юдея принісила десятину збіжжя, і молодого вина, і оливи до скарбниць. **13** І настановів я над скарбницями священника Шелемію й книжника Садока та Педаю з Левитів, а на їхню руку — Ханана, сина Заккура, сина Маттаніїного, бо вони були уважані за вірних. І на них покладено — ділити частки для їхніх братів. **14** Пам'ятай же мене, Боже, за це, і не зітрі моїх добродійств, які я зробив у Божому домі та в сторбжах! **15** Тими днями бачив я в Юдеї таких, що топтали в суботу чавіла, і носіли снопі, і нав'ючували на ослів вино, виноград, і фігі, і всілякий тягар, і везли до Єрусалиму суботнього дня. І я при свідках остеріг їх того дня, коли вони продавали живність. **16** А тиряни мешкали в ньому,

і постачали рибу й усе на про́даж, і продавали в суботу Юдиним синам та в Єрусалимі. 17 І докоряв я Юдиним шляхётним та й сказав їм: „Що́ це за річ, яку ви робите, і безчестите суботній день? 18 Чи ж не так робили ваші батьки, а наш Бог спровадив усе це зло на нас та на це місто? А ви побільшуєте жар гніву на Ізраїля зневажа́нням суботи“. 19 І бувало, як падала вечерова тінь на єрусалимські брами перед суботою, то я наказував, — і були зами́кувані брами. І звелів я, щоб не відчиняли їх, а тільки аж по суботі. А біля брам я поставив слуг своїх, — щоб тяга́р не входив суботнього дня! 20 І ночували крамарі та продавці всього продажного раз і два поза Єрусалимом. 21 І остеріг я їх при свідках та й сказав їм: „Чого ви ночуєте навпроти муру? Якщо ви повт́орите це, я простягну́ руку на вас!“ Від того ча́су вони не прихóдили в суботу. 22 І сказав я Левитам, щоб вони очістилися й прихóдили стерегти брами, щоб освятити суботній день. Також це запам'ятай мені, Боже мій, і змилуйся надо мною за великістю милости Твоєї! 23 Тими днями бачив я також юдеїв, що брали собі за жіно́к ашдо́дьянок, аммоні́тянок, моаві́тянок. 24 А їхні сини говорили наполовину по-ашдо́дському, і не вмiли говорити по-юдейському, а говорили мовою того чи того наро́ду. 25 І докоряв я їм, і проклинав їх, і бив декого з них, і рвав їм волосся, і заприсягав їх Богом, ка́жучи: „Не давайте ваших дочо́к їхнім синам, і не беріть їхніх дочо́к для ваших синів та для вас. 26 Чи ж не цим згрішив був Соломон, Ізраїлів цар, —

а між багатьма народами не було такого царя, як він, і був уподобаний Богові своєму, і Бог настановив його царем над усім Ізраїлем, — і його ввели в гріх ті чужі жінки? 27 І тому чи ж чуте було таке, щоб чинити все це велике лихо на спроневірення проти нашого Бога, щоб брати чужих жінок?“ 28 А один із синів Йояди, сина Ел'яшіва, великого священика, був зятем хоронянина Санваллата, — і я вигнав його від себе! 29 Запам'ятай же їм, Боже мій, за сплямлення священства та заповіту священничого та левітського! 30 І очистив я їх від усього чужого, і встановив чєрги для священиків та для Левитів, кожного в службі їх, 31 і для пожертви дров в означених часах, і для первоплодів. Запам'ятай же мене, Боже мій, на добро!“

Естер

1 І сталося за днів Ахашверóша, це той Ахашверóш, що царював від Індії аж до Етіопії, сто й двадцять і сім окрúг, — **2** за тих днів, коли цар Ахашверош засів на троні свого царства, на замку Сúзи. **3** Третього року свого царюва́ння справив він гостіну для всіх своїх князів та для своїх слуг вїйска перського та мідійського, старших та правітелів округ, **4** показуючи ба́гатство слави царства свого й пишну славу своєї величності довгі дні, сто й вісімдесят день. **5** А по скінченні цих днів справив цар для всього наро́ду, що знаходився в за́мку Сúзи, від великого й аж до малóго, гостіну на сім день на садко́вому подві́р'ї царсько́го пала́цу. **6** Біла, зелена та блакітна тканина, трімана віссóновими та пурпúровими шну́рами, вісіла на срібних стовпцях та мрамурóвих колóнах. Золоті та срібні лóжа стояли на підлозі з пліток з зеленого, білого, жовтого й чорного ма́рмуру. **7** А напої подавали в золотому по́суді, в посуді все різному, і царсько́го вина було вельми щедро, за великою спромóжністю царя. **8** А пиття було за встановленим порядком, — ніхто не приму́шував, бо цар так установів усім значнім свого дому, щоб чинили за вподо́бою кожного. **9** Також цариця Ва́шти спр́авила гостіну для жіно́к в царсько́му домі царя Ахашверóша. **10** Сьóмого дня, коли цареві стало вéсело на серці від вина, він сказав Мегуманові, Біззеті, Харвоні, Бігті, і Авагті, Зетарові та Каркасові, сімом е́внухам, які служили перед обличчям царя

Ахашвероша, **11** привести царицю Вашті перед цареве обличчя в короні царській, щоб показати народам та зверхникам її красу, бо була вона вродливого вигляду. **12** Та цариця Вашті відмовилася прийти за царським словом, що було передане їй через євнухів. І сильно загнівався цар, і в ньому горіла його лють! **13** І сказав цар до мудреців, що знають часи (бо так царська справа йшла перед усіма, що знали закона та право, **14** а близькими до нього були: Каршена, Шетар, Адмата, Паршіш, Мерес, Марсена, Мемухан, сім князів перських та мідійських, які бачать цареве обличчя й сидять перші в царстві): **15** „Як велить закон, щоб зробити з царицею Вашті за те, що не виконала слова царя Ахашвероша, переданого їй через євнухів?“ **16** І сказав Мемухан перед царем та князями: „Не перед самим царем провинилася цариця Вашті, але й перед усіма князями та перед усіма народами, що по всіх округах царя Ахашвероша. **17** Бо царіцин учінок дійде до всіх жінок, і спричиниться до погордження їхніх чоловіків в їхніх очах, бо будуть говорити: Цар Ахашверш сказав був привести царицю перед обличчя своє, та вона не прийшла! **18** І цього дня казатимуть те саме княгині перські та мідійські, що почують про царіцин учінок, до всіх царських князів, — і буде багато погорди та гніву! **19** Якщо цареві це добре, нехай вийде царський наказ від нього й нехай буде записане в законах Персії та Мідії, і нехай не поминеться, щоб Вашті більш не приходила перед обличчя царя Ахашвероша, а її царювання цар дасть

іншій, ліпшій від неї. **20** А коли почується царський наказ, який цар зробить відомим у всім своїм царстві, хоч яке велике воно, то всі жінки віддадуть честь своїм чоловікам, від великого й аж до малого“. **21** І була приємна ця рада в очах царя та князів, і цар зробив за Мемухановим словом. **22** І порозсилав він листи до всіх царських округ, до кожної округи — письмом її, і до кожного народу — мовою його, щоб кожен чоловік був паном у домі своєму, і говорив про це мовою свого народу.

2 По цих подіях, коли затихла лютість царя Ахашвероша, згадав він про Вášті, і що вона зробила, і що було заряджене про неї. **2** І сказали царські отроки, його слуги: „Нехай пошукають для царя дівчат, уродливих на вигляд паннів, **3** і нехай цар призначить урядників по всіх округах свого царства, і нехай вони зберуть усіх дівчат, паннів уродливого вигляду, до замку Сузи, до дому жінок під руку Гега́я, царського євнуха, сторожа жінок, і дати їм потрібне для їхнього причепурення. **4** А та дівчина, що буде найкраща в царських очах, буде царювати замість Вášті“. І була приємна ця рада у царевих очах, — і він зробив так. **5** А в замку Сузи був один юдеянин, а ім'я йому Мордехай, син Яіра, сина Шім'ї, сина Кішового, муж Венямінівець, **6** що був узятий з Єрусалиму з тим полонном, який був узятий разом з Єхонією, царем Юдиним, якого взяв був Навуходонсор, цар вавилонський. **7** І він виховував Гадассу, вона ж Естёр, дочку свого дядька, бо не мала вона ні батька,

ні матері. А ця дівчина була хорошої поста́ви та вродливого ви́гляду, а коли помер її ба́тько та мати її, Мордехáй узяв її собі за дочку́. **8** І сталося, коли був оголо́шений царський наказ та зако́н його́, і коли збирали багато дівча́т до за́мку Су́зи під руку Гега́я, то взята була́ й Есте́р до царського́ дому під руку Гега́я, сто́рожа жіно́к. **9** І була́ та дівчина хороша в його́ оча́х, і мала ласку перед ним, і він приспіши́в видати їй потрі́бне для її причепу́рення й її ча́стки, та дати їй сімо́х відпові́дних дівча́т із царського́ дому. І він пере́містив її та дівча́т її до найкращо́го місця́ в до́мі жіно́к. **10** Есте́р не ви́явила ні про наро́д свій, ні про місце́ свого наро́дження, бо Мордехáй наказáв їй, щоб цього́ вона не виявля́ла. **11** А кожного́ дня Мордехáй ходив до подві́р'я до́му жіно́к, щоб до́відатись, як мається Есте́р та що́ вона робить. **12** А коли прихо́дила черга́ для кожної́ дівчини́ вхо́дити до́ царя́ Ахашверо́ша, коли кінча́лися дванадцять міся́ців устано́вленого поря́дку для жіно́к, — бо так виповня́лися дні́ їхнього́ причепу́рювання: шість міся́ців — мирровою оли́вою, а шість міся́ців па́хощами та іншим потрі́бним для причепу́рювання жіно́к, — **13** то з тим дівчина́ прихо́дила до́ царя́: давалося їй усе, що́ вона скаже, щоб воно́ йшло́ з нею́ з до́му жіно́к до́ дому царського́. **14** Ввечорі́ вона прихо́дила, а ра́нком вона́ верта́лася до́ другого́ до́му жіно́к під руку Шаазга́за, царського́ е́внуха, сто́рожа нало́жниць. Вона́ вже не вхо́дила до́ царя́, хіба́ б що́ цар пожа́дав її, і вона́ була́ поклі́кана за ім'я́м. **15**

А коли настала черга для Естэри, — дочкї Авіхая, Мордехáевого дядька, що взяв її собі за дочку́, — щоб іти до царя, вона нічого не жадала, як тільки того, що казав Гегай, царський ёвнух, сторож жінок. І Естер мала ласку в очах усіх, хто її бачив! **16** І була́ взята Естэр до царя Ахашвероша, до царськóго дому його, десятого місяця, він місяць тевет, сьомого року царюванн́я його́. **17** І цар покохав Естер понад усіх жінок, і вона мала прихильність та ласку перед його обличчям понад усіх дівчат, — і він поклав царську корону на її гóлову, і зробив її царіцею замість Вáшти. **18** І спр́авив цар велику гостину́ для всіх своїх князів та своїх слуг, гостину́ для Естэри, і зробив полéгшення для окрúг, і дав дарúнка за царською спроможністю. **19** А коли збирали дівчат другий раз, то Мордехáй сидів при царській брамі. **20** Естэр же не виявляла місця свого нарóдження та народу свого, як наказав був їй Мордехáй, бо Естэр викóнувала Мордехаєве слово так, як коли була́ в нього на вихованні. **21** Тими днями, коли Мордехáй сидів у царській брамі, розгнівалися Бігтан та Тереш, два царські ёвнухи зо сторожів порóгів, — і задумували простягну́ти руку на царя Ахашвероша. **22** І стала відóма ця річ Мордехаєві, і він доніс про це цариці Естэр, а Естэр переказала цареві в імені Мордехая. **23** І була́ розв́идана ця справа, і знайдено так, і ті обоє були́ повішені на ші́бениці. І було записане це в хрóніці перед обличчям царськїм.

3 По цих подіях цар Ахашверош звеличив Гáмана, сина Гаммедатового, агаг'янина, і повіщив його, і

поставив його крісло понад усіх князів, що були з ним. 2 А всі цареві раби, що були в царській брамі, падали на коліна та вклонялися Гаманові, бо так про нього наказав цар. А Мордехай не падав на коліна й не вклонявся. 3 І сказали царські раби, що були в царській брамі, до Мордехая: „Чого ти переступаєш царєвого наказу?“ 4 І сталося, як вони говорили до нього день-у-день, а він не слухався їх, то вони донесли Гаманові, щоб побачити, чи втримається Мордехай у своїм слові, бо він виявив їм, що він юдеяннин. 5 І побачив Гаман, що Мордехай не падає на коліна й не вклоняється йому, — і Гаман переповнився лютістю... 6 І поборджував він у своїх очах простягнути руку свою не тільки на Мордехая, самого його, бо донесли йому про Мордехайів народ, і Гаман шукав випадку вигубити всіх юдеян, що були в усьому Ахашвербшевому царстві, народ Мордехайів. 7 Першого місяця, він місяць нісан, дванадцятого року царя Ахашвербша, кидано пур, цебто жеребка, перед Гаманом із дня на день та з місяця на місяць, і жереб упав на дванадцятий місяць, він місяць адар. 8 І сказав Гаман до царя Ахашвербша: „Є один народ, розпоршений та поділений між народами в усіх округах твого царства, а закони їх різняться від законів усіх народів і законів царських вони не виконують, — і цареві не варто позоставляти їх. 9 Якщо це цареві вгодне, нехай буде написано вигубити їх, а я відважу десять тисяч талантів срібла на руки робітників, щоб унесли до царських

скарбниці“! **10** І зняв цар персня свого зо своєї руки, і дав його Гаманові, синові Гаммедатовому, агаг'янинові, ненависникові юдеїв. **11** І сказав цар до Гамана: „Це срібло віддаю тобі, і дається тобі й той народ, щоб робити з ним, як угодно в очах твоїх!“ **12** І були покликані царські писарі першого місяця тринадцятого дня в ньому, і було написано все так, як наказав Гаман до царських сатрапів та до намісників, що були над кожною округою, і до князів кожного народу, до кожної округи письмом його, і до кожного народу мовою його; в імені царя Ахашвероша було написано, і припечатано було царським перснем. **13** І були послані листи через гінців до всіх царських округ, щоб були повигублювані, побиті та понищені всі юдеї від хлопця й аж до старого, діти та жінки одного тринадцятого дня місяця дванадцятого, він місяць адар, а здобич по них пограбувати. **14** Відпис із цього листа щоб був виданий як закон, у кожній окрузі, і оголошений для всіх народів, щоб були готові на цей день. **15** Гінці вийшли, пігнані царевим словом. А закон був виданий в замку Сузи. А цар та Гаман сіли до пиття, а місто Сузи було в замішанні.

4 А Мордехай довідався про все, що було зроблено. І роздер Мордехай одержу свою, і зодягнув веретище та посипався попелом, і вийшов на середину міста, та й кричав криком сильним та гірким! **2** І прийшов він аж під царську браму, бо не можна було входити в царську браму в веретищному убранні. **3** А в кожній окрузі та місці, куди доходило слово царя та його

зако́н, були для юдеї́в велика жалоба́, і піст, і плач, і голосі́ння, а верети́ще та по́пел були́ ло́жем для багатьох... 4 І прийшли дівчата Есте́рині й е́внухи її́, та й донесли́ їй про це. І дуже затремті́ла цари́ця, і послала́ одержу зодягнути́ Мордеха́я та зняти з нього́ його́ верети́ще, та він не прийня́в. 5 І покликала́ Есте́р Гата́ха, одного́ з е́внухів ца́ря, якого́ він приста́вив до неї́, і наказала́ йому́ дові́датися про Мордеха́я, що́ то з ним, і чо́го то жалоба́? 6 І вийшов Гата́х на міськú плóщу, що́ перед ца́рсько́ю брамо́ю. 7 І виявив йому́ Мордеха́й усе, що́ спіткало́ його́, і про суму́ срі́бла, яку́ Га́ман сказа́в відва́жити до ца́рської́ скарбни́ці за юдеї́в, щоб ви́губити їх. 8 І він дав йому́ відписа́ листа́ зако́ну, що́ був віданий у Су́зах на ви́гублення́ їх, щоб показа́в Есте́рі, та щоб доніс їй, і щоб наказав їй піти́ до ца́ря благáти його́ та просити́ перед його́ обличчя́м за її́ наро́д. 9 І прийшов Гата́х, і доніс Есте́рі Мордеха́єві слова́. 10 І сказа́ла Есте́р до Гата́ха, і наказала́ йому́ переказа́ти Мордеха́єві: 11 „Усі ца́рські́ раби́ та наро́д ца́рських о́крúг знають, що́ ко́жен чолові́к та жі́нка, що́ прійде́ до ца́ря до вну́трішнього́ подві́р'я непо́кликаний, один йому́ зако́н, — убити́ його́, окрім того́, кому́ ца́р простягне́ зо́лоте бе́рло, — і буде́ він жити. А мене́ не кличу́ть вхо́дити до ца́ря от уже́ тридцять де́нь“. 12 І переказали́ Мордеха́єві Есте́рині слова́. 13 І сказа́в Мордеха́й відпові́сти Есте́рі: „Не ду́май в душі́ свої́й, що́ втечеш до ца́рського́ дому́ одна́ з усі́х юдеї́в... 14 Бо якщо́ справді́ бу́деш ти мовча́ти цьо́го ча́су, то полéгшення́ та врятува́ння

прійде для юдеїв з іншого місця, а ти та дім твого батька погинете. А хто знає, чи не на час, як оцей, досягла ти царства!“ 15 І сказала Естёр відповісти Мордехаєві: 16 „Іди, збери всіх юдеїв, що знаходяться в Сۇзах, і по́стить за мене, і не їжте й не пийте три дні, ніч та день. Також я та дівчата мої будемо по́стити так, і так прийду́ до царя, хоч це не буде за зако́ном. А якщо я загину, то загину“. 17 І пішов Мордеха́й, і зробив усе, як звеліла йому Естёр.

5 І сталося третього дня, і вбрала Естер царські шати, та й стала на внутрішньому подвір'ї царського дому, навпроти царського дому. А цар сидів на троні свого царства в царському домі навпроти входу до дому. 2 І сталося, як цар побачив царицю Естёр, що стоїть у брамі, то знайшла вона ласку в очах його. І цар простягнув Естері золоте бёрло, що в руці його, а Естёр підійшла й доторкнулася до кінця бёрла. 3 І сказав до неї цар: „Що тобі, царице Естёр? І яке прохання твоє? Якщо побажаєш аж до половини царства, то буде да́не тобі!“ 4 А Естёр відказала: „Якщо це цареві вгодне, нехай прійде цар та Га́ман сьогодні на гостіну, яку я вчиню йому́!“ 5 І сказав цар: „Скоріше покличте Га́мана, щоб виконати Естєрині слова!“ І прийшов цар та Га́ман у гостіну, що вчинила Естёр. 6 І сказав цар до Естєри при питті вина: „Яке жадання твоє? І буде тобі да́не. І яке прохання твоє? Якщо побажаєш аж до половини царства, то буде зрóbлене!“ 7 І відповіла Естёр та й сказала: „Мое жадання та мое прохання таке: 8 Якщо знайшла я ласку в царевих очах, і якщо

це цареві вгодне, щоб ввóлити жадáння моє й щоб виконати прохáння моє, — нехай прійде цар та Гáман на гостíну, що зроблю їм, і взавтра я зроблю за царевим словом“. 9 І вийшов Гáман того дня радісний та добросéрдий. Та коли Гаман побачив Мордехая в царськíй брамі, і він не встав і не затремтів перед ним, то Гáман перепóвнився лютістю на Мордехая. 10 Та стримався Гаман, і прийшов до свого дому. І послав він поклíкати своїх пріятелів та жінку свою Зереш. 11 І розповів їм Гаман про славу свого багатства, та про числénність синів своїх, та про все, як звеличив його цар, і як підняв його понад князів та слуг царéвих. 12 І сказав Гаман: „А цариця Естер не привелá з царем на гостíну, яку зробила, нікого, крім мéне. І також назáвтра я поклíканий до неї з царем! 13 Та все це нічого не варте мені цього чáсу, доки я бачу того юдея Мордехая, що сидить у царськíй брамі!“ 14 І сказала до нього жінка його Зéреш та всі його пріятелі: „Нехай приготують шібеницю, високу на п'ятдесят ліктів, а рáнком скажи царéві, і нехай повісять на ній Мордехая, і підеш з царем радісний на гостину!“ І була приємна та рада для Гамана, і зробив він ту шібеницю.

6 Тієї ночі втік був сон від царя, і він сказав принéсти Книгу пам'яток, Хроніки, — і вони читалися перед обличчям царськíм. 2 І знайдене було написане, що Мордехай доніс на Бігдана та Тереша, двох царськíх ёвнухів, зо сторóжів порóга, що задумували були простягнути руку на царя Ахашверóша. 3 І сказав

цар: „Яка честь та гідність зроблена Мордехáеві за це?“ І сказали царéві óтроки, що прислугóували йому: „Нічóго йому не зроблено“ ... 4 І спитáв цар: „Хтó на подвiр'ї?“ А Гáман прийшов на зóвнішне подвiр'я царськóго дому, щоб сказати царéві повiсити Мордехая на тiй шiбеницi, яку приготóвив для нього. 5 І сказали óтроки царя до нього: „Ось Гáман стоiть на подвiр'ї“. І сказав цар: „Нехай увiйде!“ 6 І Гаман увiйшов, а цар йому сказав: „Щó зробити з чоловiком, якому цар хоче чести?“ І подумав Гаман у серцi своїм: „Кому ж цар жадає вчинити честь бiльше, як менi?“ 7 І вiдповiв Гаман царéві: „Тому чоловiкові, якому цар жадає чести, 8 нехай принесуть цареву одeжу, яку цар зодягав, та коня, що цар їздив на ньому, і щоб була дána царськá корона на його гóлову. 9 І дати цю одeжу та цýго коня на руку котрóгось iз старших князiв царéвих. І нехай зодягнуть того чоловiка, якому цар жадає чести, і нехай вóзять його на конi на мiськiй площi, і нехай кличуть перед ним: „Так рóбиться мýжеві, якому цар жадає чести!“ 10 І сказав цар до Гамана: „Поспиши, вiзьми одeжу та коня, як казав ти, і зроби так юдеєві Мордехáевi, що сидить у царськiй брами. Не пропусти нічого зо всього, щó ти говорив!“ 11 І взяв Гаман одeжу та коня, і зодягнув Мордехая, і возив його на мiськiй площi, і кричав перед ним: „Так рóбиться мýжеві, якому цар жадає чести!“ 12 І вернувся Мордехáй до царськóї брами, а Гáман поспiшив до дому свого сумний та закрити гóлову. 13 І розповiв Гаман жiнцi своїй

Зереші та всім пріятелям своїм усе, що спіткало його. І сказали йому мудреці його та жінка його Зéреш: „Якщо з юдейського насіння Мордехай, перед яким зачав ти падати, то не переможеш його, бо дійсно впадеш перед ним!“ 14 Ще вони говорили з ним, а ёвнухи царські прибулі й поспішили відвести Гамана на гостину, яку зробила Естёр.

7 І прийшов цар та Га́ман на гостину цариці Естёр. 2 І сказав цар до Естёри також другого дня при питті вина: „Яке жадання твоє? І буде тобі дане. І яке прохання твоє? Якщо побажаєш аж до половини царства, то буде зроблено!“ 3 І відповіла цариця Естёр та й сказала: „Якщо знайшла я ласку в очах твоїх, о царю, і якщо це цареві вгодне, нехай буде дане мені життя моє на жадання моє, а народ мій — на прохання моє! 4 Бо продані ми, я та народ мій, на вигублення, на забій та на погібіль... Та коли б ми були продані на рабів та на невільниць, мовчала б я, бо цей утиск був би не вартий царєвого занепокóбнення“. 5 Тоді сказав цар Ахашверóш, і повів до цариці Естёри: „Хто́ то він, і де то́й, що його серце напóвнило його відвагою чинити так?“ 6 І сказала Естёр: „Нена́висник та ворог — це злий Гаман!“ І Гаман перелякався перед обличчям царя та цариці. 7 А цар у своїй лютості устав від гостіни, і вийшов до палацового са́ду. А Га́ман став просити царицю Естер за життя своє, бо побачив, що загрожує йому лихо від царя... 8 І цар вернувся з палацового са́ду до дому пиття́ вина, а Гаман припав до ліжка, що на ньому

була Естѣр. І цар сказав: „Чи хочеш також збезчѣстити царицю в мене в домі?“ Як тільки це слово вийшло з царевих уст, то закрили Гаманове обличчя... **9** І сказав Харвона, один з ѣвнухів перед царевим обличчям: „Та ось шібениця, яку зробив Гаман для Мордехая, що говорив добре на царя, яка стоїть у Гамановому домі, висока на п'ятдесят ліктів“. І сказав цар: „Повісьте його на ній!“ **10** І повісили Гамана на шібениці, яку він приготів був для Мордехая, а лютість царѣва втихла.

8 Того дня цар Ахашвербш віддав цариці Естѣрі дім Гамана, ненáвисника юдеїв, а Мордехáй став перед цареве обличчя, бо Естѣр виявила, хтó він для неї. **2** І зняв цар свого пѣрсня, що забрав від Гамана, та й дав його Мордехáєві, а Естѣр настановила Мордехая над Гамановим домом. **3** І Естѣр далі говорила перед обличчям царя. І впала вона перед його ногами, і плакала та благáла його відвернути лихо агаг'янина Гамана та зádуми його, які задúмував був на юдеїв. **4** І простягнув цар до Естѣри золоте бѣрло, а Естѣр устала й стала перед царѣвим обличчям, **5** та й сказала: „Якщо це цареві вгóдне, й якщо знайшла я ласку перед обличчям його, і вгодна ця річ перед царевим обличчям та вгодна я в очáх його, нехай буде написано, щоб були повѣрнені ті листі зádумів агаг'янина Гамана, Гаммедатового сина, що написав був повигúблювати юдеїв, які є в царевих окрúгах. **6** Бо як я могла б дивитися на лихо, що спіткáє нарóд мій, і як я могла б дивитися на загíбиль рóду свогó?“

7 І сказав цар Ахашверóш до цариці Естéри та до юде́янина Мордехáя: „Ось я дав Естéри дiм Гамана, а його повісили на шiбениці за те, що простя́г був руку свою на юдеiв. 8 А ви пишiть до юдеiв, як добре в ваших очáх, в iменi царя́, i припечáтайте царськiм персьнем, бо листá, що був написаний в iменi царя та був припечáтаний царськiм персьнем, не можна вiдмiнити“. 9 І були покликáні царськi писарi того чáсу, мiсяця третього, — вiн мiсяць сiван, двадцять i третього дня в ньому, i було написано все, як наказав був Мордехáй, до юдеiв, i до сатрáпiв, i намісникiв, i зверхникiв округ, що вiд Году й аж до Кушу, — сто й двадцять i сiм окрúг, i до кожної окрúги письмóм її, i до кожного народу мовою його, та до юдеiв їхнiм письмóм та їхньою мовою. 10 І понаписував вiн листi в iменi царя Ахашвероша, i поприпечáтував персьнем царськiм, i послав через гiнцiв на кóнях, якi їздять на держáвних кóнях, кóнях баскiх, 11 що цар дав право юдеям, якi живуть у кожному мiстi, зiбратися й стати за своє життя, вiгубити, забити та погубити всяке вiйсько нарóду та окрúги, що ненавiдять їх, дiтей та жiнок, а здóбич по них — розграбувáти, 12 однóго дня по всiх окрúгах царя Ахашвероша, — тринадцятого дня дванадцятого мiсяця, — вiн мiсяць адáр. 13 Вiдпис цього листá щоб був вiданий, як закóн, у кожнiй окрузi, пóсланий був вiдкритий для всiх нарóдiв, i щоб юдеi були готóви на той день помстiтися на своїх ворогах. 14 Гiнцi, що поiхали вéрхи на швидкiх конях, вийшли, приспiшенi та пiгнанi царськiм словом. А

цей наказ був даний у замку Сўзи. **15** А Мордехай вийшов з-перед царєвого обличчя в царській одежі, блакитній та білій, а на ньому велика золота корона та віссонний і пурпуровий завій. І місто Сўзи раділо та тішилося! **16** Юдеям було тоді світло, і радість, і веселість, і честь! **17** І в кожній окрўзі та в кожному місті, куди досягає слово царя та закн його, була юдеям радість та веселість, бнкет та свято! І багато-хто з нарбдв краю стали юдєями, бо на них напав страх перед юдєями.

9 А дванадцятого місяця, — він місяць адар, — тринадцятого дня в ньому, коли наказ царя та закн його мали бути виконані, дня, коли ворогї юдеїв сподівалися запанувати над ними, повернулося те так, що вони, юдеї, запанували над ненависниками своїми, **2** зібралися юдеї в своїх містах по всіх окрўгах царя Ахашвероша, щоб простягнути руку на тих, що задумували їм лихо, та ніхтн не став перед ними, бо страх перед ними напав на всі нарбди. **3** А всі зверхники округ, і сатрапи, і намісники, і виконавці царськбї праці підтримували юдеїв, бо напав на них страх перед Мордехаєм. **4** Бо Мордехай став великим у царському домі, а вістка про нього покотїлася по всіх окрўгах, бо той чоловік, Мордехай, усе ріс. **5** І били юдеї всіх своїх ворогїв, побиваючи мечем, і забиваючи та вигублюючи їх, і робили з своїми ворогами за своєю волею. **6** А в замку Сўзи юдеї позабивали та повигублювали п'ять сотень чоловіка, **7** і Паршандату, і Далфона, і Аспату, **8** і Пората, і

Адалію, і Арідата, **9** і Пармашту, і Арісая, і Арідая, і Вайзата, **10** десятиох синів Гамана, Гаммедатового сина, ненависника юдеїв, забили, а на грабунок не простягли своєї руки. **11** Того дня число забитих у замку Сузи прийшло перед цареве обличчя. **12** І сказав цар до цариці Естери: „У замку Сузи юдеї позабивали та повигублювали п'ять сотень чоловіка та десятиох Гаманових синів. Що вони зробили в решті царевих округ? І яке жадання твоє? І буде тобі вволене. І яке ще прохання твоє? І буде зроблене“. **13** І відповіла Естер: „Якщо це цареві вгодне, нехай буде дане юдеям, що в Сузах, також узавтра вчинити за законом цього дня, а десятиох Гаманових синів нехай повісять на шибениці“. **14** І сказав цар, щоб було зроблено так, — і був даний закон у Сузах, а десятиох Гаманових синів повісили. **15** І зібралися юдеї, що в Сузах, також чотирнадцятого дня місяця адар, і вибили в Сузах три сотні чоловіка, а на грабунок не простягли своєї руки. **16** А решта юдеїв, що жили по царських округах, зібралися та й стали до бою за своє життя, і відпочили від ворогів своїх. І позабивали вони між своїми ненависниками сімдесят і п'ять тисяч, а на грабунок не простягли своєї руки. **17** Це було тринадцятого дня місяця адара, а чотирнадцятого в ньому настав мир, — і зробили його днем гостини та радости. **18** А юдеї, що в Сузах, збиралися тринадцятого дня в ньому та чотирнадцятого в ньому, а мир мали п'ятнадцятого дня в ньому, — і зробили його днем гостини та радости. **19** Тому то юдеї неогорджених

селищ, що сидять по неогорбджених містах, роблять чотирнадцятий день місяця адара днем радості й гостини та свята, та днем посилання дарунків один одному. 20 А Мордехай описав ці події, і порозсилав листи до всіх юдеїв, що по всіх округах царя Ахашвероша, до близьких та далеких, 21 щоб вони постановили святкувати чотирнадцятий день місяця адара та п'ятнадцятий день у ньому кожного року, 22 як ті дні, коли юдеї відпочили від ворогів своїх, і як той місяць, коли їм сум обернувся на радість, жалоба — на свято, щоб зробити їх днями гостини та радості, і посилання дарунків один одному та дарунків убогим. 23 І прийняли юдеї це, що зачали робити, і про що написав їм Мордехай, 24 що аг'янин Гаман, син Гаммедатів, ненависник усіх юдеїв, замишляв був на юдеїв, щоб вигубити їх, і кидав п'юра, цебто жеребка, на збентеження їх та на згубу їхню. 25 Та коли прийшла вона, Естер, перед обличчя, царя він наказав листом: „Нехай обернеться його злий задум, якого він задумав був на юдеїв, на його голову!“ І повісили його та синів його на шибениці. 26 Тому то й назвали ці дні: Пурім, від імени „пур“. Тому то згідно з усіма словами цього листа, і що вони бачили про це й що трапилося з ними, 27 юдеї постановили й прийняли на себе й на нащадків своїх, та на всіх, хто поєднається з ними, і не відступлять, але щоб святкувати два ті дні кожного року згідно з написаним про них та згідно з їхнім часом. 28 А дні ці мають споминатися та святкуватися

в кожному поколінні, у кожному роді, у кожній окрузі, у кожному місті. А ці дні, Пурім, не минуться між юдеями, а пам'ять про них не скінчиться з їхнього насіння. **29** І написала цариця Естер, дочка Авіхаїлова, та юдеянин Мордехай з сильним домаганням другий раз про те, щоб виконувати цього листа про Пурім. **30** І порозсилав він листи до всіх юдеїв, до ста й двадцяти й семи округ Ахашвершового царства, зо словами миру та правди, **31** щоб вони виконували ті дні Пурім у їх означених часах, як постановив про них юдеянин Мордехай та цариця Естер, і як вони самі постановили на себе та на нащадків своїх приписи постів та їхнього голосіння. **32** А Естерин наказ ствердив ці приписи про Пурім, і було це записане в книгу.

10 І наклав цар Ахашверш данину на землю та на морські острови. **2** А весь чин його сили та його лицарських діл, і виразний опис величності Мордехая, що звеличив його цар, — ось вони описані в Книзі Хронік царів мідійських та перських. **3** Бо юдеянин Мордехай був другий по царі Ахашверші, і великий для юдеїв, і милий для багатьох братів своїх, який шукав добра для народу свого й говорив „мир!“ для всіх нащадків своїх.

Йов

1 Був чоловік у країні Уц, на ім'я йому Йов. І був чоловік цей невинний та праведний, і він Бога боявся, а від злого втікав. **2** І народилися йому сім синів та три дочкі. **3** А маєток його був: сім тисяч худоби дрібної, і три тисячі верблюдів, і п'ять сотень пар худоби великої, і п'ять сотень ослиць та дуже багато рабів. І був цей чоловік більший від усіх синів сходу. **4** А сини його ходили один до одного, і справляли гостину в домі того, чий був день. І посилали вони, і кликали трьох своїх сестер, щоб їсти та пити із ними. **5** І бувало, як миналося коло бенкетних днів, то Йов посилав за дітьми й освячував їх, — і вставав він рано вранці, і приносив цілопалення за числом їх усіх, бо Йов казав: „Може згрішили сини мої, і зневажили Бога в серці своєму“. Так робив Йов по всі дні. **6** І сталося одного дня, і поприходили Божі сини, щоб стати при Господі. І прийшов поміж ними й сатана. **7** І сказав Господь до сатани: „Звідки ти йдеш?“ А сатана відповів Господеві й сказав: „Я мандрував по землі та й перейшов її“. **8** І сказав Господь до сатани: „Чи звернув ти увагу на раба Мого Йова? Бо немає такого, як він, на землі: муж він невинний та праведний, що Бога боїться, а від злого втікає“. **9** І відповів сатана Господеві й сказав: „Чи ж Йов дармо боїться Бога? **10** Чи ж Ти не забезпечив його, і дім його, і все, що його? Чин його рук Ти поблагословив, а маєток його поширився по країю. **11** Але простягни тільки руку Свою, і доторкніся до всього, що його, — чи він не

знева́жить Тебе перед лицем Твоїм?“ **12** І сказав Господь до сатані: „Ось усе, що його́, — у твоїй руці, тільки на нього са́мого не простягай своєї руки!“ І пішов сатана́ від лица Господнього. **13** І сталося одно́го дня, коли сині́ його та дочки́ його їли та вино пили в домі свого перворо́дженого брата, **14** то прибіг до Йова посланець та й сказав: „Худоба велика ора́ла, а ослиці па́слися при них. **15** Аж тут напали сабе́ї й позабирали їх, а слуг повбивали вістря́м меча. І втік тільки я сам, щоб доне́сти тобі“.

16 Він ще говорив, аж прибігає інший та й каже: „З неба спав Божий огонь, і спали́в ота́ру та слуг, та й поже́р їх. А втік тільки я сам, щоб доне́сти тобі“.

17 Він ще говорив, аж біжить ще інший та й каже: „Халде́ї поді́лилися на три відділи, і напали на верблю́дів, та й позабира́ли їх, а слуг повбива́ли вістря́м меча. І втік тільки я сам, щоб доне́сти тобі“.

18 Поки він говорив, аж надбігає ще інший та й каже: „Сини твої́ та дочки́ твої їли та вино пили́ в домі свого перворо́дженого брата. **19** Аж рапто́во надійшов великий вітер з боку пустині, та й ударив на чотири роги дому, — і він упав на юнаків, і вони повмирали. І втік тільки я сам, щоб доне́сти тобі“.

20 І встав Йов, і розде́р плаща́ свого́, й обстриг свою го́лову, та й упав на землю, і поклонився, **21** та й сказав: „Я вийшов нагі́й із утроби матері своєї, і нагі́й поверну́сь туди, в зе́млю! Господь дав, — і Господь узяв. Нехай буде благослове́нне Господне Ім'я!“

22 При всьому цьому́ Йов не згрішив, і не сказав на Бога нічого безумного!

2 І сталося одного дня, і поприходили Божі сини, щоб стати перед Господом; і прийшов також сатанá поміж ними, щоб стати перед Господом. **2** І сказав Господь до сатані: „Звідки ти йдеш?“ А сатанá відповів Господéві й сказав: „Я мандрував по землі та й перейшов її“. **3** І сказав Господь до сатані: „Чи звернув ти увагу на раба Мого Ї́ова? Бо немає такого, як він, на землі: муж він невинний та праведний, який Бога боїться, а від злого втікає. І він ще тримається міцно в своїй невинності, а ти намовляв був Мене на нього, щоб без пріводу його зруйнувати“. **4** І відповів сатана Господéві й сказав: „Шкіра за шкіру, і все, що хто має, віддасть він за душу свою. **5** Але простягни но Ти руку Свою, і доторкнись до костéй його та до тіла його, — чи він не зневажить Тебе перед лицем Твоім?“ **6** І сказав Господь до сатани: „Ось він у руці твоїй, — тільки душу його бережи!“ **7** І вийшов сатана від лица Господнього, та й ударив Ї́ова злим гнояко́м від стопи но́ги його аж до його че́репа. **8** А той узяв собі черепка́, щоб шкрéбти себе. І він сидів серед по́пелу. **9** І сказала йому його жінка: „Ти ще міцно тримаєшся в невинності своїй? Прокляни Бога — і помреш!“ **10** А він до неї відказав: „Ти говóриш отак, як говóрить яка з божевільних! Чи ж ми бúdeм приймати від Бога добре, а злого не приймем?“ При всьому тому Ї́ов не згрішив своїми устами. **11** І почули троє пріятелів Ї́овових про все те нещастя, що прийшло на нього, і поприходили кожен з місця свого: теманя́нин Еліфа́з, шух'я́нин Бідда́д та наамáтянин Цофа́р. І вмовилися

вони прийти разом, щоб похитати головою над ним та потішити його. **12** І звелі вони здалека очі свої, — і не пізнали його. І піднесли вони голос свій, та й заголосіли, і роздёрли кожен одежу свою, і кидали поро́х над своїми головами аж до неба. **13** І сиділи вони з ним на землі сім день та сім ночей, і ніхто не промовив до нього ні слова, бо вони бачили, що біль його вельми великий

3 По цьому відкрив Йов уста свої та й прокляв був свій день народження. **2** І Йов заговорив та й сказав: **3** „Хай загине той день, що я в ньому родився, і та ніч, що сказала: „Зачавсь чоловік!“ **4** Нехай стане цей день темнотою, нехай Бог з висоти не згадає його, і нехай не являється світло над ним!. **5** Бодай темрява й морок його заступіли, бодай хмара над ним пробувала, бодай темнощі денні лякали його! **6** Оця ніч — бодай темність її обгорнула, нехай у днях року не буде названа вона, хай не ввійде вона в число місяців! **7** Тож ця ніч нехай буде самотна, хай не прийде до неї співання! **8** Бодай її ті проклинали, що день проклинають, що левіятана готові збудити! **9** Хай потемніють зорі поранку її, нехай має надію на світло — й не буде його, і хай вона не побачить тремтячих повік зорі ранньої, — **10** бо вона не замкнула дверей нутра матеріного, і не сховала страждання з очей моїх! **11** Чому́ я не згинув в утробі? Як вийшов, із нутра́ то чому́ я не вмер? **12** Чого прийняли́ ті коліна мене? І нащо ті перса, які я був ссав? **13** Бо тепер я лежав би спокійно, я спав би, та був би мені

відпочінок **14** з царями та з зёмними радниками,
що гробніці будують собі, **15** або із князями, що
золото мали, що домі свої сріблом наповнювали!
16 Або чом я не ставсь недонóском прихóваним,
немов ті немовлята, що світла не бачили? **17** Там же
безбожники перестають докучати, і спочивають там
змученосілі, **18** разом з тим мають спóкій ув'язнені,
— вони не почують вже крику гнобителя! **19** Малій
та великий — там рівні, а раб вільний від пана свогó...
20 І нащо Він стрóдженому дає світло, і життя —
гiрководухим, **21** що вичікують смерти — й немає її, що
її відкопали б, як скарби заховані, **22** тим, що радісно
тішилися б, веселілись, коли б знайшли грóба, **23**
мужчині, якому дорóга закрита, що Бог тінню закрив
перед ним? **24** Бо зідхання моє виперéджує хліб мій,
а зóйки мої полились, як вода, **25** бо страх, що його я
жахався, — до мене прибув, і чого я боявся — прийшло
те мені. **26** Не знав я спокóю й не був втихомірений, і
я не відпочів, — та нещастя прийшло!“

4 І відповів теманянин Еліфáз та й сказав: **2** „Коли
спрóбуватъ слово до тебе, — чи мука не бóде ще
бiльша? Та хто стрімати зможе слова? **3** Таж ті
багатьóх був навчав, а рúки ослабiли змiцняв, **4** того,
хтó спотикавсь, підіймали слова твої, а колiна тремтi
ти змiцняв! **5** А тепер, як нещастя на тебе найшло, то
ти змучився, тебе досягло воно — і ти налякався. **6**
Хiба не була бoгo бiйнисть твоя за надiю твою, за твое
сподiвання — невинність дорiг твоїх? **7** Пригадай но,
чи гинув невинний, і де праведні вигублені? **8** Як

я бачив таких, що орали були беззаконня, та сіяли кривду, то й жали її: **9** вони гинуть від по́диху Божого, і від духу гнівно́го Йо́го погибають! **10** Леві́не рича́ння й рик лютого лева минає, і левчука́м вилуща́ються зуби. **11** Гине лев, як немає здобі́чі, і левеня́та леві́ці втікають. **12** І закрада́ється слово до мене, і моє ухо почуло ось де́що від нього. **13** У розду́муваннях над нічними виді́ннями, коли́ міцний сон обі́ймає людей, **14** спіткав мене жах та тремті́ння, і багато косте́й моїх він струсонув, — **15** і дух перейшов по обличчі моїм, стало ду́ба волосся на тілі моїм. **16** Він стояв, але я не пізнав його ви́гляду, — образ навпроти очей моїх був, і тихий голос почув я: **17** „Хіба́ праведні́ша люди́на за Бога, хіба чоловік за свої́бо Творця́ є чисті́ший? **18** Таж раба́м Свої́м Він не йме віри, і накладає вину й на Свої́х Анголі́в! **19** Що́ ж тоді ме́шканці гли́няних хат, що в по́росі їхня основа? — Як міль, вион будуть розча́влені! **20** Вони то́вчені зра́нку до вечора, — і без по́мочі гинуть назавжди. **21** Слава їхня мина́ється з ними, — вони помирають не в мудрості!

5 Ану клич, — чи є хто, щоб тобі відповів? І до ко́го з святих ти вдасі́ся? **2** Бо гнів побиває безглу́здного, а за́здрощі смерть завдають нерозумному! **3** Я бачив безумного, як він розсі́вся, — та зараз оселя його спорохня́віла. **4** Від спасі́ння далекі сини його, вони без рятунку поча́влені бу́дуть у брамі! **5** Йо́го жні́во голодний поїсть, і з-між те́рну його заберé, — і спра́гнені ось поковта́ють маєток його! **6** Бо нещастя вихо́дить не з по́роху, а горе росте не з землі, — **7**

бо людина народжується на страждання, як іскри, щоб угору летіти. **8** А я б удавався до Бога, і на Бога б поклав свою справу, — **9** Він чинить велике та недослідіме, предивне, якому немає числа, **10** бо Він дає дощ на поверхню землі, і на поля посилає Він воду, **11** щоб поставити низьких на високе, і зміцнити спасіння засмучених. **12** Він розвіює задуми хитрих, і не виконують плану їх руки, **13** Він мудрих лукавством їх лóвить, і рада крутійська марною стає, — **14** вдень знаходять вони темноту, а в полудень мацають, мов уночі! **15** І Він від меча урятує бідного, а з міцної руки — бідаря, **16** і стається надія нужденному, і замкнула уста свої кривда! **17** Тож блаженна людина, яку Бог картáє, і ти не цурайсь Всемогутнього кари: **18** Бо Він рану завдасть — і перев'яже, Він ламає — й вигóюють руки Його! **19** В шістьох лихах спасає тебе, а в сімох не дiткне тебе зло: **20** Викупляє тебе Він від смерти за голоду, а в бою — з рук меча. **21** Як бич язика запанує, сховаєшся ти, і не будеш боятись руїни, як прийде вона. **22** З насилля та з голоду будеш сміятись, а земної звірини не бійся. **23** Бо з камінням на полі є в тебе умова, і звір польовий примірився з тобою. **24** І довідаєшся, що намет твій спокійний, і переглянеш домівку свою, — і не знайдеш у ній недостатку. **25** І довідаєшся, що численне насіння твоє, а нащадки твої — як трава на землі! **26** І в дозрілому віці до гробу ти зійдеш, як збіжжя доспіле виходить до клуні за часу свого! **27**

Отож, досліділи ми це — й воно так, послухай цьогó,
— й зрозумій собі все!“

6 А Йов відповів та й сказав: **2** „Коли б смúток мій вірно був звáжений, а з ним рáзом нещастя моє підняли́ на вазі, **3** то тепер воно тяжче було б від морськóго піску, томú нерозвáжне словá мої кажуть! **4** Бо в мені Всемогúтного стріли, і їхня отру́та п'є духа могó, страхи Божі шикúються в бій проти мене... **5** Чи дикий осел над травою реве́? Хіба реве віл, коли ясла повні? **6** Чи без соли їдять несмачне́, чи є смак у білкóві яйця́? **7** Чогó не хотіла торкнúтись душа моя, все те стало мені за поживу в хворóбі. **8** О, коли б же збуло́ся прохáння моє, а моє сподівáння дав Бог! **9** О, коли б зволив Бог розчавіти мене, простягну́в Свою руку — й мене полама́в, — **10** то була б ще потіха мені, і скака́в би я в немилосéрдному бóлі, бо я не зрікався слів Святого! **11** Яка сила моя, що надію я матиму? І який мій кінець, щоб продóвжити життя моє це? **12** Чи сила камінна — то сила моя? Чи тіло моє мідяне́? **13** Чи не поміч для мене в мені, чи спасіння від мене відсúнене? **14** Для то́го, хто гине, товариш — то ласка, хоча б опустів того страх Всемогúтного. **15** Браті́ мої зраджують, мов той потік, мов річіще потóків, минають вони, **16** темніші від льóду вони, в них ховається сніг. **17** Коли сонце їх гріє, вони висихáють, у теплі — гинуть з місця свогó. **18** Каравáни дорогу свою відхиляють, ухóдять в пустиню — й щезають. **19** Каравáни з Темі поглядають, похóди з Шеві покладають надії на них.

20 І засорóбилися, що вони сподівáлись; до нього прийшли — та й збентéжились. 21 Так і ви тепер стали ніщó, побачили страх — і злякались! 22 Чи я говорив коли: „Дайте мені, а з маётку свого дайте підкуп за мене, 23 і врятуйте мене з руки ворога, і з рук гнобítелевих мене викупіть?“ 24 Навчіть ви мене — і я буду мовчати, а в чім я невмісне згрішив — розглумáчте мені. 25 Які гострі слова справедливі, та що то доводить догáна від вас? 26 Чи ви дúмаєте докорýти слова́ми? Бо на вітер слова́ одчайдúшного, 27 і на сиротú нападаєте ви, і копаєте яму для друга свого! 28 Та звольте поглянути на мене тепер, а я не скажú перед вами неправди. 29 Вернітьсá ж, хай кривди не бúде, і вернітьсá, — ще в тім моя правда! 30 Хібá в мене на язиці є неправда? чи ж не маю смакú, щоб розпізнати нещастя?

7 Хібá чоловік на землі — не на службі військóвій? І його дні — як дні нáймита! 2 Як раб, спрагнений тині, і як наймит чекає заплати за працю свою, 3 так місяці мáрности дáно в спáдок мені, та ночі терпіння мені відлiчили. 4 Коли я кладусь, то кажú: „Коли встану?“ І тýгнетьсá вечір, і перевертáння із бóку на бiк їм до ранку. 5 Зодяглóсь моє тіло червóю та стру́пами в порóсі, шкіра моя затвердiла й бридка. 6 А дні мої стали швидчiші за ткáцького чóвника, і в марнóтній надiї минають вони. 7 Пам'ятай, що життя моє — вітер, моє око вже бiльш не побачить добра. 8 Не побачить мене око того, хто бачив мене, Твої очі поглянуть на мене — та немає мене. 9 Як

хмара зникає й прохóдить, так хто схóдить в шеóл, не вихóдить, (Sheol h7585) **10** не вертається вже той до дому свогó, та й його не пiзнає вже мiсце його. **11** Тож не стримаю я своїх уст, говоритиму в úтиску духа свого, нарикати я буду в гiркóтi своєї души: **12** Чи я море чи мóрська потвóра, що Ти надо мною сторóжу поставив? **13** Коли я кажу: „Нехай пóстiль потiшить мене, хай думки мої ложе моє забере“, **14** то Ти снами лякаєш мене, i видiннями страшиш мене **15** I душа моя прагне задúшення, смерти хочуть мої костi. **16** Я обрiдив життям. Не повiки ж я житиму! Вiдпусти ж Ти мене, бо марнóта оцi мої днi! **17** Що таке чоловiк, що його Ти пiдносиш, що серце Своє прикладаєш до ньóго? **18** Ти щорáнку за ним назираєш, щохвилi його Ти дослiджуєш. **19** Як довго вiд мене ще Ти не вiдвернешся, не пúстиш мене проковтнути хоч слiну свою? **20** Я згрiшив. Що ж я маю робити, о Стóроже людський? Чомú Ти поклав мене цiллю для Себе, — i я стався собi тягарém? **21** I чомú Ти не прóстиш мого грiха, i не вiдкинеш провини моєї? А тепер я до пóроху ляжу, i Ти будеш шукати мене, — та немає мене“.

8 I заговорив шух'янин Бiлдáд та й сказав: **2** „Аж доки ти будеш таке теревénити? I доки слова твоiх уст будуть вiтром бурхливим? **3** Чи Бог скрiвлює суд, i хiба Всемогúтний викрiвлює правду? **4** Якщо твоi дiти згрiшили Йому, то Вiн їх вiддав в руку їх беззакóння! **5** Якщо ти звертáтися будеш до Бога, i будеш благáти Всемогúтного, **6** якщо чистий ти

та безневінний, — то тепер Він тобі Своєю милість пробудить, і наповнить оселю твоєю справедливістю, 7 і хоч твій початок нужденний, але твій кінець буде вельми великий! 8 Пospитай в покоління давнішого, і міцно збагні батьків їхніх, — 9 бо ми ж учорашні, й нічого не знаєм, бо тінь — наші дні на землі, — 10 отож вони навчатъ тебе, тобі скажуть, і з серця свойого слова подадуть: 11 Чи папірус росте без болота? Чи росте очерет без води? 12 Він іще в доспіванні своїм, не зривається, але сохне раніш за всіляку траву: 13 отакі то дорogi всіх тих, хто забуває про Бога! І згине надія безбожного, 14 бо його сподівання — як те павутіння, і як дім павуків — його певність 15 На свій дім опирається, та не встоїть, тримається міцно за нього, — й не вдержиться він. 16 Він зеленіє на сонці, й галузки його випинаються понад садка його, — 17 на купі каміння сплелось коріння його, воно між каміння вросло: 18 Якщо вирвуть його з його місця, то зречеться його: тебе я не бачило! 19 Така радість дороги його, а з пороку інші ростуть. 20 Тож невинного Бог не цурається, і не буде тримати за руку злочинців, 21 аж наповнить уста твої сміхом, а губи твої — криком радості... 22 Твої ненавісники в сором зодягнуться, і намету безбожних не буде!“

9 А Йов відповів та й сказав: 2 Справді пізнав я, що так. Та як оправдатись людині земній перед Богом? 3 Якщо вона схоче на прох стати з Ним, — Він відповіді їй не дасть ні на одне із тисячі скаргень. 4 Він мудрого серця й могутньої сили; хто був проти Нього

упертий — і цілим zostався? 5 Він гóри зриває, й не знають вони, що в гніві Своїм Він їх переверну́в. 6 Він землю трясé з її місця, і стовпí її трúсяться. 7 Він сонцеві скаже, — й не сходить воно, і Він запечáтує зóрі. 8 Розтягує небо Він Сам, і хóдить по мóрських висóтах, 9 Він Вóза створив, Оріóна та Волосожа́ра, та зóрі півдénні. 10 Він чинить велике та недослídиме, предивне, якому немає числа! 11 Ось Він надо мною прохóдить, та я не побачу, і Він перéйде, а я не пригльáнусь до Нього 12 Ось Він схóпить кого, — хто завéрне Його, хто скаже Йому: щó Ти робиш? 13 Бог гніву Свойого не спíнить, під Ним гнутьсá Рага́вові помічники́, — 14 що ж тоді відпові́м я Йому́? Які я слова́ підберу́ проти Нього, 15 я, який коли б був справедливий, то не відповідав би, я, що благаю свойóго Суддю? 16 Коли б я взивáв, а Він мені відповідь дав, — не повірю, що вчув би мій голос, 17 Він, що бурю може розтérти мене та помно́жити рани мої безневíнно. 18 Не дає Він мені й звéсти духа мого, бо мене насичáє гiркóтою. 19 Коли ходить про силу, то Він Всемогутній, коли ж ходить про суд, — хто посвídчить мені? 20 Якщо б справедливим я був, то осúдять мене мої úста, якщо я безневíнний, то вчинять мене винувáтим. 21 Я невинний, протé своєї душі я не знаю, і не радий життям своїм я. 22 Це одне, а томú я кажú: невинного як і лукавого Він вигубля́є. 23 Якщо нагло бич смерть заподíює, — Він з прóби невинних сміється. 24 У рúку безбожного дána земля, та Він лица́ сúддів її закриває. Як не Він, тоді хто? 25

А дні мої стали швидкіші, як той скорохód, повтікали, не бачили доброго, **26** промину́ли, немов ті човні очеретяні, мов орел, що несеться на здóбич. **27** Якщо я скажу: Хай забуду своє наріка́ння, хай зміню́ я обличчя своє й підбадьóрюся, **28** то боюся всіх смúтків своїх, і я знаю, що Ти не очистиш мене. **29** Все одно буду́ я винува́тий, то на́що надармо я мучитися бóду? **30** Коли б я умився сніговóю водою, і почи́стив би лу́гом долоні свої, **31** то й тоді Ти до грóбу опу́стиш мене, і учини́ть бридкім мене óдiж моя. **32** Бо Він не лю́дина, як я, й Йому́ відпові́ди я не дам, і не підемо разóм на суд, **33** поміж нами нема посередника, що поклав би на нас на обóх свою руку. **34** Нехай забере Він від мене Свого́го бича́, Його ж страх хай мене не жахає, **35** тоді буду казати, й не буду боятись Його, бо я не такий сам з собою!

10 Життя моє стало бридкé для моєї душі... Нехай наріка́ння своє я на се́бе пу́щу, нехай говорю́ я в гіркóті своєї душі! **2** Скажу Богові я: Не осóджу́й мене́! Повідóм же мене, чо́го став Ти зо мною на прю? **3** Чи це добре Тобі, що Ти гно́биш мене́, що погóрджуеш твóривом рук Своїх, а раду безбожних освiтлюеш? **4** Хiба маеш Ти очі тілесні? Чи Ти бачиш так само, як бачить лю́дина лю́дину? **5** Хiба Твої дні — як дні лю́дські, чи лі́та Твої — як дні мужа, **6** що шукаеш провини моєї й вивiдуеш грiх мiй, **7** хоч вiдаеш Ти, що я не беззакóнник, та нема, хто б мене врятува́в від Твоєї руки? **8** Твої руки створили мене і вчинили мене́, потiм Ти обернувся — і гóбиш

мене. **9** Пам'ятай, що мов глину мене обробів Ти, — і в порох мене обертáєш. **10** Чи не ллеш мене, мов молоко, і не згустів Ти мене, мов на сир? **11** Ти шкірою й тілом мене зодягáєш, і сплів Ти мене із костей та із жил. **12** Життя й милість подáв Ти мені, а опіка Твоя стерегла мого духа. **13** А оце заховав Ти у серці Своєму, — я знаю, що є воно в Тебе: **14** якщо я грішú, Ти мене стережéш, та з провини моєї мене не очіщуєш. **15** Якщо я провинюся, то горе мені! А якщо я невинний, не смію підняти свою голову, сїтий стидóm та напóений горем своїм! **16** А коли піднесéться вона, то Ти ловиш мене, як той лев, і зно́ву предивно зо мною повóдишся: **17** понóвлюєш свідків Своїх проти мене, помно́жуєш гнів Свій на мене, вїйсько за вїйськом на мене Ти шлеш. **18** І нащо з утроби Ти вивів мене? Я був би помер, — і жоднісіньке око мене не побачило б, **19** як нібито не існував був би я, перейшов би з утроби до грóбу. **20** Отож, дні мої нечислénні, — перестань же, й від мене вступісь, і нехай не турбóюся я бодай трóхи, **21** поки я не підú — й не верну́ся! — до краю темнóти та смертної тіні, **22** до тёмного краю, як мóрок, до тьмяного краю, в якому порядків нема, і де світло, як тёмрява“.

11 І заговорив наамáтянин Цофáр та й сказав: **2** „Чи має зостáтись без відповіді бéзліч слів? І хіба язикáта людїна невинною буде? **3** Чи мужі замóвчать твої теревéні, й не бóде кому засорóмити тебе? **4** Ось говориш ти: „Чисте моє мїркувáння, і я чистий в

очах Твоїх, Боже!“ 5 О, коли б говорити став Бог, і відкрив Свої уста до тебе, 6 і представив тобі таємниці премудрости, бо вони — як ті чуда роздумування! І знай, — вимагає Бог менше від тебе, ніж провини твої того варті! 7 Чи ти Божу глибіню дослідіш, чи знаєш ти аж до кінця Всемогутнього? 8 Вона вища від неба, — що зможеш зробити? І глибша вона за шеол, — як пізнаєш її? (Sheol h7585) 9 її міра — довша за землю, і ширша за море вона! 10 Якщо Він перейде й замкне щось, і згромадить, — то хто заборонить Йому? 11 Бо Він знає нікчемності людські та бачить насилля, — і Він не догляне? 12 Тож людина порожня мудрішає, хоч народжується, як те дике осля! 13 Якщо ти зміцніш своє серце, і свої руки до Нього простягнеш, — 14 якщо є беззаконня в руці твоїй, то прожені ти його, і кривда в наметах твоїх нехай не пробуває, — 15 тож тоді ти підіймеш обличчя невинне своє, і будеш міцний, і не будеш боятись! 16 Бо забудеш страждання, — про них будеш згадувати, як про воду, яка пропливла. 17 Від півдня повстане життя, а темрява буде, як ранок. 18 І будеш ти певний, бо маєш надію, і вікопаєш собі яму та й будеш безпечно лежати, — 19 і будеш лежати, й ніхто не сполошить, і багато-хто будуть підлещуватися до обличчя твого. 20 А очі безбожних минуться, і згине притулок у них, а їхня надія — то стогін душі!“

12 А Йов відповів та й сказав: 2 „Справді, — то ж ві тільки люди, і мудрість із вами помре! 3 Таж і я маю розум, як ви, — я не нижчий від вас! І в кого

немає такого, як це? 4 Посміхóвищем став я для друга свого, я, що клікав до Бога, і Він мені відповідав, — посміхóвищем став справедливий, невинний. 5 Нещаслівцю погорда, — на думку спокійного, — приготóвлена для спотикáння ногі! 6 Спокійні намети грабіжників, і безпечність у тих, хто Бога гнівить, у тóго, хто ніби то Бога прова́дить рукою своєю. 7 Але запитай хоч худóбу — і навчить тебе, і пта́ство небесне — й тобі розповість. 8 Або говори до землі — й вона вівчить тебе, і розкажуть тобі риби мо́рські. 9 Хто б із цьо́го всьо́го не пізнав, що Господня рука це вчинила? 10 Що в Ньóго в руці душа всього живого й дух кожного лю́дського тіла? 11 Чи ж не ухо слова́ розбирає, піднебі́ння ж смакує для себе пожі́ву? 12 Мудрість — у ста́рших, бо до́вгість днів — розум. 13 Мудрість та сила — у Нього, Його рада та розум. 14 Ось Він зруйнує — й не буде воно відбудóване, замкне́ чоловіка — й не буде він ви́пущений. 15 Ось Він стримає во́ди — і висохнуть, Він їх пустить — то землю вони переверну́ть. 16 В Нього сила та за́дум, у Нього заблúджений і той, хто призво́дить до блúду. 17 Він увóдить у по́милку ра́дників, і обезумлює су́ддів, 18 Він розв'язує пу́та царів і приперізує по́яса на їхні стéгна. 19 Він прова́дить священників босо, і потужних повалює, 20 Він надійним уста́ відймає й забирає від ста́рших розумність. 21 На достойників лле́ Він погорду, а пояса можним ослаблює. 22 Відкриває Він речі глибокі із те́мряви, а темне прова́дить на світло. 23 Він робить наро́ди потужними — й знову їх

нищить, Він нарóди пошірює, й потім вивóдить в неволю. **24** Відіймає Він розум в нарóдніх голів на землі та блукáти їх змушує по бездорóжній пустéлі, — **25** вони ходять навпóмацки в тёмряві темній, і Він упроваджує їх в блуканіну, мов п'яного!

13 Ось усе оце бачило око моє, чуло ухо моє, — та й усе зауважило. **2** Як знаєте ви — знаю й я, я не нижчий від вас, **3** і я говорітиму до Всемогутнього, і перекóнувати хочу Бога! **4** Та неправду куéте тут ви, лікарі непутящі ви всі! **5** О, коли б ви насправді мовчали, то вам це за мудрість було б! **6** Послухайте но перекóнань моїх: і віслухайте заперéчення уст моїх. **7** Чи будете ви говорити неправду про Бога, чи будете ви говорити омáну про Нього? **8** Чи будете ви уважати на Нього? Чи за Бога на прю постаєте? **9** Чи добре, що вас Він дослідить? Чи як з лю́дини сміються, так будете ви насміхáтися з Нього? **10** Насправді Він вас покарає, якщо б́удете ви потурáти таємно особі! **11** Чи ж вéлич Його не настрашує вас, і не нападає на вас Його страх? **12** Ваші нага́дування — це прислів'я із пóпелу, ваші ба́шти — це гліняні башти! **13** Мовчіть передо мною, — а я говорітиму, і нехай щобудь прійде на мене! **14** Нащо дёртиму я своє тіло зубами своїми, а душу свою покладу́ в свою рúку? **15** Ось Він мене вб'є, і я надії не матиму, — але перед обліччям Його про дорóги свої сперечáтися буду! **16** І це мені буде спасінням, бо перед обличчя Його не підійде безбожний. **17** Направду послухайте слóва мого́, а моє це освідчення — в ваших ушах нехай

б'уде. **18** Ось я суд спорядив, — бо я справедливий, те знаю! **19** Хто той, що буде зо мною прова́дити прю? Бо тепер я замовк би й помер би. **20** Тільки двох цих речей не роби Ти зо мною, тоді від обличчя Твогó я не буду ховатись: **21** віддали Свою руку від мене, а Твій страх хай мене не жахає! **22** Тоді клич, а я відпові́датиму, або я говорі́тиму, Ти ж мені відпові́дь дай! **23** Скільки в мене провин та гріхів? Покажи Ти мені мій перéступ та гріх мій! **24** Чому Ти ховаєш обличчя Своє і вважаєш мене Собі вóрогом? **25** Чи Ти будеш страхáти заві́яний вітром листóк? Чи Ти соломі́ну суху будеш гнати? **26** Бо Ти пишеш на мене гіркóти й провини мого молодéчого віку даєш на спáдок мені, **27** і в кайдáни заковуєш но́ги мої, і всі дороги мої стерéжеш, на́зирці ходиш за мною, **28** і він розпадається, мов та трухля́вина, немов та одежа, що міль її з'їла!

14 Люди́на, що від жінки наро́джена, короткоде́нна та повна печáлями: **2** вона виходить, як квітка — й зів'яне, і втікає, мов тінь, — і не застається. **3** І на такого Ти очі Свої відкривáєш, і водиш на суд із Собою його́! **4** Хто чистого вівести може з нечистого? Ані один! **5** Якщо візначені його дні, число його місяців — в Тебе, якщо Ти призначив для нього мету́, що її не пере́йде, — **6** відвернися від нього — і він заспоко́їться, і буде він тішитися своїм днем, як той наймит. **7** Бо дерево має надію: якщо буде стя́те, то силу отримає зно́ву, і па́рост його не загине; **8** якщо постаріє в землі його корінь і в по́росі вмре його пень,

9 то від вóдного зáпаху знов зацвіте, і пúстити галу́ззя, немов саджане́ць! **10** А помре чоловік — і зникає, а сконає лю́дина — то де ж вона є? **11** Як вода витікає із óзера, а річка спадає та сохне, **12** так і та лю́дина покладéться — й не встане, — аж до закíнчення неба не збудяться лю́ди та не прокинуться зó сну свого.

13 О, якби Ти в шеóлі мене заховав, коли б Ти мене приховав, аж поки минéться Твій гнів, коли б час Ти призна́чив мені́, — та й про мене згадав! (Sheol

h7585) **14** Як помре чоловік, то чи він оживе? Буду мати надію по всі дні свого життя, аж поки не прійде заміна́ для мене! **15** Кликав би Ти, — то я відпові́в би Тобі, за чин Своїх рук сумував би, **16** бо кроки мої рахував би тепер, а мого́ гріха́ не стеріг би, — **17** провина моя була б запечáтана в вúзлику, і Ти закрив би моє беззаконня. **18** Але́ гора справді впаде́, а скéля зсува́ється з місця сво́го, **19** ка́міння стирає вода, її зліва сполóщує порох землі, — так надію тогó Ти губиш. **20** Ти силою схóпиш назáвжди його́, — і відхóдить, Ти міняєш обличчя його́ — й відсилаєш його́. **21** Чи сині́ його́ славні, того він не знає, чи в прі́крому стані — того він не відає. **22** Боліє він тільки тоді, коли тіло на ньóму, коли в ньóму душа — тоді тóжить“.

15 І відповів теманянин Елі́фаз та й сказав: **2** „Чи відповідатиме мудра лю́дина знання́м вітряні́м, і східні́м вітром напóвнить утробу свою? **3** Бúде виправдуватися тим словом, що не надається, чи тими реча́ми, що пожитку немає від них? **4** Ти

страх Божий руйнуєш такóж, і пустóшиш молитву до Бога, **5** бо навчає провина твоя — твої уста, і ти вибираєш собі язика хитрунів. **6** Оскаржають тебе твої уста, не я, й твої губи свідкують на тебе: **7** Чи ти народився людиною першою, чи раніше, ніж згїр'я, ти створений? **8** Чи ти слухав у Божій таємній нараді, та мудрість для себе забрав? **9** Що ти знаєш, чого б ми не знали? Що ти зрозумів, — і не з нами воно? **10** Поміж нами і сивий, отóй і старий, старший днями від батька твого. **11** Чи мало для тебе — потішення Божі та слово, яке Він сховав у тобі? **12** Чого то підносить тебе твоє серце, й які то знаки твої очі дають, **13** що на Бога звертаєш ти духа свого, і з своїх уст випускаєш подібні слова? **14** Що таке чоловік, щоб оправданим бути, і щоб був справедливим від жінки народжений? **15** Таж Він навіть святим Своїм не довіряє, і не оправдані в óчах Його небесá, — **16** що ж тоді чоловік той бридкий та зіпсутий, що п'є кривду, як воду? **17** Я тобі розповім, — ти послухай мене, а що бачив, то те розкажу, **18** про що мудрі донесли та від батьків своїх не затаїли того, — **19** їм самим була дána земля, і не приходив чужий поміж них. **20** Безбожний тремтїть по всі дні, а насильникові мало років захóвано. **21** Вереск жахів — у нього в ушáх, серед мїру приходить на нього грабїжник. **22** Він не вірить, що вёрнеться від темнотї, й він вичїкується для мечá. **23** Він мандрúє за хлібом, — та де він? Знає він, що для нього встанóвлений день темнотї. **24** Страшáть його úтиск та гнóблення,

хапають його, немов цар, що готовий до бою, **25**
бо руку свою простягав він на Бога, і повставав на
Всемогутнього, **26** проти Нього твердою він шиєю
бігав, товстими хребтами щитів своїх. **27** Бо закрив
він обличчя своє своїм салом, і бόки обклав своїм
жиром, **28** і сидів у містах поруїнованих, у домах тих,
що в них не сидять, що на купи каміння призначені.
29 Він не буде багатий, і не встоїться сила його, і по
землі не поширяться їхні маєтки. **30** Не вступиться
з темности він, полум'я висушить парост його, й
духом уст Його буде він схоплений. **31** Хай не вірить
в марноту заблуканий, бо марнотою буде заплата
йому, — **32** вона виповниться не за днів його, а його
верхівття не буде зелене! **33** Поскидає насіллям,
немов виноград, незрілість свою, поронить він
квіття своє, як оливка, — **34** бо збори безбожних
спустошені будуть, а огонь пожерé дiм хабарника: **35**
він злом вагітніє, й породить марноту, й оману готує
утрōба його“.

16 А Йов відповів та й сказав: **2** „Чув я такого багато,
— даремні розрадники всі ви! **3** Чи настане кінець
вітряним цим словам? Або що зміцніло тебе, що так
відповідаєш? **4** І я говорив би, як ви, якби ви на місці
моєму були, — я додав би словами на вас, і головою
своєю кивав би на вас, **5** устами своїми зміцняв би
я вас, і не стримав би рух своїх губ на розраду! **6**
Якщо я говоритиму, біль мій не стримається, а якщо
перестану, що відійде від мене? **7** Та тепер ось Він
змучив мене: Всю громаду мою Ти спустошив, **8** і

поморщив мене, і це стало за свідчення, і змарнілість моя проти мене повстала, — і очевидьки мені докоряє! **9** Його гнів мене шарпає та ненавидить мене, скрегоче на мене зубами своїми, мій ворог вигострює очі свої проти мене... **10** Вони пащі свої роззявляють на мене, б'ють ганебно по щоках мене, збираються разом на мене: **11** Бог злочинцеві видав мене, і кинув у руки безбожних менé. **12** Спокійний я був, — та тремтячим мене Він зробив. І за шию вхопив Він мене — й розторощив мене, та й поставив мене Собі ціллю: **13** Його стрільці мене оточили, розриває ниркі мої Він не жалівши, мою жовч виливає на землю. **14** Він робить пролім на проломі в мені, Він на мене біжить, як силач. **15** Верету пошив я на шкіру свою та під порох знизив свою голову. **16** Зашарілось обличчя мое від плачу, й на повіках моїх залягла смертна тінь, **17** хоч насильства немає в долонях моїх, і чіста молитва моя! **18** Не прикрій, земле, крові моєї, і хай місця не буде для зойку мого, — **19** бо тепер ось на небі мій Свідок, Самовідець мій на висоті. **20** Глузлівці мої, мої друзі, — моє око до Бога сльозить, **21** і нехай Він дозволить людині змагання із Богом, як між сином людським і ближнім його, — **22** бо почислені роки минуть, і підú я дорогою, та й не вернусь.

17 Мій дух заламавсь, мої дні погасають, — зостались мені самі гроби! **2** Дійсно, насмішки зо мною, й моє око в розгірченні їхнім ночує. **3** Поклади, дай заставу за мене Ти Сам, — хто ж то той, що умову зо мною заб'є по руках? **4** Бо від розуміння закрив

Ти їх серце тому не звеличуєш їх. **5** Він призначує ближніх на по́діл, а очі синів його те́мніють, **6** Він поставив мене за прислѣв'я в наро́дів, і став я таким, на якого плюють. **7** З безталáння потѣмніло око моє, а всі члени мої — як та тѣнь... **8** Праведники остовпѣють на це, і невинний встає на безбожного. **9** І праведний буде держáтись дороги своєї, а хто чистору́кий — побѣльшиться в силі. **10** Але всі ви повернетесь, — і прихóдьте, та я не зиахóджу між вами розумного. **11** Мої дні проминули, порвалися думи мої, мого серця маєток, — **12** вони мені ніч обертáють на день, наближують світло при те́мряві! **13** Якщо сподѣваюсь, то тѣльки ше́блу, як дому свого, в темноті постелю́ своє лóже. (Sheol h7585) **14** До грóбу я кличу: „О батьку ти мій!“ До черві: „Моя мамо та сѣстро моя!“ **15** Де ж тоді та надѣя моя? А надѣя моя, — хто побачить її? **16** До ше́лових зáсувів зѣйде вона, коли зѣйдемо рáзом до по́роху“. (Sheol h7585)

18 І заговорив шух'янин Білда́д та й сказав: **2** „Як довго ви бѣдете па́стками класти слова́? Розміркуйте, а по́тім собі поговóримо! **3** Чо́му порахóвані ми, як худоба? Чому в ваших оча́х ми безумні? **4** О ти, що розша́рпуєш душу свою в своїм гніві, — чи для те́бе земля опустѣє, а скеля осу́неться з місця свого́? **5** Таж світи́льник безбожних погáсне, і не буде світи́тися іскра огню́ його: **6** його́ світло стемніє в на́меті, і згасне на ньому світи́льник його́, **7** стануть тісні кроки сили його́, і вдарить його́ власна рада! **8** Бо він кінений в па́стку ногами своїми, і на граті він буде

ходити: **9** пастка схопить за стóпу його́, зміцниться сітка на ньому, — **10** на нього захóваний шнур на землі, а па́стка на нього — на стéжці. **11** Страхіття жахають його́ звиду́сь, і женуться за ним по сліда́х. **12** Його́ сила голодною буде, а нещастя при боці його́ приготóвлене. **13** Його́ шкіра поїджена буде хворобою, поїсть члени його́ перворóдження смерти. **14** Віді́рвана буде безпе́ка його́ від на́мету його́, а Ти до царя́ жахів його́ приведеш... **15** Він перебуває в наметі сво́єму, який не його́, на мешка́ння його́ буде кінена сірка. **16** Здо́лу посóхнуть коріння його́, а згорі́ — його́ віття зів'яне. **17** Його́ пам'ять загине з землі, а на вулиці йме́ння не буде йому́. **18** Зажену́ть його́ з світла до те́мряви, і весь світ проганяє його́. **19** У нього́ немає в наро́ді наща́дка, ні внука, і немає оста́нку в місцях його́ мешка́ння. **20** На згадку про день його́ остовпівали останні, за во́лбсья ж хапа́лись давні́ші... **21** Ось такі то мешка́ння неправедного, і це місце того, хто Бога не знає!“

19 А Йов відповів та й сказав: **2** „Аж до́ки смутіти ви бу́дете душу мою, та душіти словами мене? **3** Десять раз це мене ви сорóмите, гнобіти мене не стида́єтесь! **4** Якщо справді зблудів я, то мій гріх при мені позоста́не. **5** Чи ви велича́єтесь справді над мною, і виказуєте мою га́ньбу на мене? **6** Знайте тоді, що Бог скривдив мене, і тенéта Свої́ розточів надо мною! **7** Ось „гвалт!“ я кричу́, та не відповідає ніхто, голошу́, — та немає суду! **8** Він дорогу мою оточів — і я не перейду́, Він поклав на стежки мої

тёмряву! **9** Він стягнув з мене славу мою і вінця зняв мені з голови! **10** Звідусіль Він ламає мене, — і я йду, надію мою, як те дерево, вівернув Він. **11** І на мене Свій гнів запалив, і зарахував Він мене до Своїх ворогів: **12** полкі Його разом прихóдять, і торують на мене дорóгу свою, і таборують навкóло намету мого. **13** Віддалив Він від мене братів моїх, а знайóмі мої почужіли для мене, **14** мої ближні відстáли, і забули про мене знайóмі мої. **15** Мешканці дому мого, і служниці мої за чужого вважають мене, — чужакóм я став в їхніх очáх. **16** Я кличу свойóго раба — і він відповіді не дає, хоч своїми устами благаю його. **17** Мій дух став бридкий для моєї дружини, а мій зáпах — синам моєї утрóби. **18** Навіть діти малі зневажають мене, — коли я встаю, то глузують із мене. **19** Мої всі повірники брідяться мною, а кого я кохав — обернулися на мене. **20** До шкіри моєї й до тіла мого приліпилися кості мої, ще біля зубів лиш зосталася шкіра моя. **21** Змилюйтеся надо мною, о, змилюйтеся надо мною ви, ближні мої, бо Божа рука доторкнулась мене! **22** Чогó ви мене переслідуєте, немов Бог, і не насичуетесь моїм тілом? **23** О, коли б записати слова мої, о, коли б були в книжці вони позазначувані, **24** коли б рільцем залізним та óливом в скелі навіки вони були вїтесані! **25** Та я знаю, що мій Викупитель живий, і останнього дня Він підійме із порошу **26** цю шкіру мою, яка розпадається, і з тіла свого я Бога побачу, **27** сам я побачу Його, й мої очі побачать, а не очі чужі. Тануть нїрки мої в

моїм нутрі! **28** Коли скажете ви: „Нащо будемо гнати його́, коли́ корень справи знаходиться в ньому!“ **29** то побійтесь меча собі ви, бо гнів за провину — то меч, щоб ви знали, що є ще Суддя!“

20 І відповів нааматянин Цофар та й сказав: **2** „Тому́ то думки мої відповідати мене наvertsають, і тому́ то в мені цей мій поспіх! **3** Соромливу нагáну собі я почув, та дух з мого розуму відповідає мені. **4** Чи знаєш ти те, що від вічності, відколи́ людина на землі була поставлена, — **5** то спів несправедливих короткий, а радість безбожного — тільки на хвилю? **6** Якщо піднесеться величність його аж до неба, а його голова аж до хмари досягне, **7** протé він загине навіки, немов його гній, хто бачив його, запитає: де він? **8** Немов сон улетить — і не знайдуть його, мов видіння нічне, він сполóшений буде: **9** його бачило око, та бачити більше не буде, і вже не побачить його його місце... **10** Сини його запобігатимуть лáски в нуждénних, а рúки його позvertsають маєток його. **11** Повні кості його молодéчости, — та до поро́ху з ним вона ляже! **12** Якщо в úстах його зло солодке, — його він таїть під своїм язиком, **13** над ним милосéрдиться та не пускає його, і тримає його в своїх устах, — **14** то цей хліб в його нутрощах зміниться, — стане він жóвчю зміїною в нутрі його́! **15** Він маєток чужóго ковтав, алé його ви́блює: Бог виганяє його із утрóби його. **16** Отруту зміїну він ссáтиме, гадючий язик його вб'є! **17** Він річкових джерéл не побачить, струмків меду та молока. **18** Позvertsає він працю чужу, і її не

ковтнѐ, як і маєток, набутий з виміни своєї, жувати не буде. **19** Бо він переслідував, кидав убогих, він дім грабував, хоч не ставив його! **20** Бо спокію не знав він у нутрі своїм, і свого наймилішого не збереже. **21** Немає останку з обжирства його, тому нетривале добро його все: **22** за повні достатку його буде тісно йому́, рука кожного скривдженого прийде на нього! **23** Хай наповнена буде утроба його, та пошле Він на нього жар гніву Свого, і буде дощити на нього недугами його. **24** Він буде втікати від зброї залізної, — та проніже його мідний лук. **25** Він стане мечá витягати, і вийде він із тіла, та держак його вийде із жовчі його, і перестрах на нього впаде! **26** При скарбах його всі нещастя заховані, його буде жерти огонь не роздмухуваний, позостале в наметі його буде знищене. **27** Небо відкриє його беззаконня, а земля проти нього повстане, — **28** урожай його дому втече, розпливеться в день гніву Його. **29** Оце доля від Бога людині безбожній, і спадщина, обіцяна Богом для неї!“

21 А Йов відповів та й сказав: **2** „Уважно послушайте слово моє, і нехай буде мені це розрадою вашою! **3** Перетерпіть мені, а я промовлятиму, — по промові ж моїй насміхатися будеш. **4** Хіба до людини моє нарікання? Чи не мав би чого стати нетерпеливим мій дух? **5** Оберніться до мене — й жахніться, та руку на уста свої покладіть. **6** І якщо я згадаю про це, то жахаюсь, і морозом проймається тіло моє. **7** Чого несправедливі живуть, доживають до віку, й

багатством зміцнюються? **8** Насіння їх міцно стоїть перед ними, при них, а їхні нащадки — на їхніх очах. **9** Доми їхні — то спокій від страху, і над ними нема бича Божого. **10** Спинаяється бик його, і не дарёмно, — зачинає корова його, й не скидає. **11** Вони випускають своїх молодят, як отару, а їх діти вибрикують. **12** Вони голос здіймають при бубні та цитрі, і веселяться при звуку сопілки. **13** Провадять в добрі свої дні, і сходять в спокій в ше́л. **(Sheol h7585)** **14** А до Бога говорять вони: „Уступіся від нас, — ми ж доріг Твоїх знати не хочем! **15** Що таке Всемогутній, що будемо служити Йому? І що скористаєм, як будемо благодати Його?“ **16** Та не в їхній руці добро їхнє, — далєка від мене порада безбожних... **17** Як часто світильник безбожним згасає, і приходить на них їх нещастя? — Він приділює в гніві Своім на них пастки! **18** Вони будуть, немов та солома на вітрі, і немов та полова, що буря схопила її! **19** „Бог ховає синам його кривду Свою“ — та нехай надолужить самому йому, і він знатиме! **20** Нехай його очі побачать нещастя його, й бодай сам він пив гнів Всемогутнього! **21** Яке бо старання його про родину по ньому, як для нього число його місяців вже перелічене? **22** Чи буде хто Бога навчати знання, Його, що й небесних судитиме? **23** Оцей в повній силі своїй помирає, — увесь він спокійний та мірний, **24** діжки його повні були молока, а мізок костей його свіжий. **25** А цей помирає з душею огірченою, і доброго не споживав він, **26** та порохом будуть лежати обє вони, і черва їх покриє. **27** Тож я знаю думки ваші

й задуми, що хочете кривдити ними мене. **28** Бож питаєте ви: Де князів дім, і де намет пробування безбожних? **29** Тож спитайтесь тих, що дорогою йдуть, а їхніх ознак не затаюйте: **30** що буває врятований злий в день загибелі, на день гніву відводиться в захист! **31** Хто йому розповість у лице про дорогу його? А коли наробив, хто йому надолужить? **32** І на кладовище буде проваджений він, і про могилу подбають. **33** Скіби долини солодкі йому, і тягнеться кожна людина за ним, а тим, хто попереду нього, — немає числа. **34** І як ви мене потішаєте марністю, коли з ваших відповідей застається сама тільки фальш?“

22 І заговорив теманянин Еліфаз та й сказав: **2** „Чи для Бога людина корисна? Бо мудрий корисний самому собі! **3** Хіба Всемогутній бажає, щоб ти ніби праведним був? І що за користь Йому, як дороги свої ти вважаєш невинними сам? **4** Чи Він буде карати, тебе боячись, і чи піде з тобою на суд? **5** Хіба твоє зло не велике? Таж твоїм беззаконням немає кінця! **6** Таж з братів своїх брав ти заставу даремно, а з нагого одержав! **7** Не поїв ти водою знеможеного, і від голодного стримував хліб. **8** А сильна людина — то їй оцей край, і почесний у ньому сидітиме. **9** Ти напорожньо вдів відсилав, і сирітські рамена гнобились, — **10** тому пастки тебе оточили, і жахає тебе наглий страх, **11** твоє світло стемніло, нічого не бачиш, і велика вода закриває тебе. **12** Чи ж Бог не високий, як небо? Та на зорі угору поглянь, які стали високі вони! **13** А ти

кажеш: „Що відає Бог? Чи судитиме Він через млу?
14 Хмари — завіса Йому, й Він не бачить, і ходить по кру́зі небесному“. **15** Чи ти будеш триматись дороги відвічної, що нею ступáli безбожні, **16** що невчáсно були вони згублені, що річка розлита, підвалина їх, **17** що до Бога казали вони: „Відступися від нас!“та: „Що зробить для нас Всемогутній?“ **18** А Він доми їхні наповнив добром! Але віддалилась від мене порада безбожних! **19** Справедливі це бачать та тішаться, і насміхається з нього невинний: **20** „Справді вигублений наш противник, а останок їх віжер огонь!“ **21** Заприязні́ся із Ним, та й май спокій, — цим прийде на тебе добро́. **22** Зако́на візьми з Його уст, а слова Його в серце своє поклади. **23** Якщо вернешся до Всемогутнього, — будеш збудований, і віддали́ш беззаконня з наметів своїх. **24** І викинь до поро́ху золото, і мов камінь з потоку офі́рське те золото, — **25** і буде тобі Всемогу́тній за золото та за срі́бло блискуче тобі! **26** Бо тоді Всемогутнього ти покохаєш і до Бога підіймеш обличчя своє, — **27** будеш благати Його — й Він почує тебе, і ти обітниці свої надолу́жиш. **28** А що́ постанóвиш, то віповниться те тобі, й на дорогах твоїх буде сяяти світло. **29** Бо знижує Він спину пи́шного, хто ж смиренний, тому помагає. **30** Рятує Він і небезві́нного, і той чистото́ю твоїх рук урято́ваний буде“.

23 А Йов відповів та й сказав: **2** „Моя мова й сьогодні гірка́, — тяжче стражда́ння моє за стогна́ння мої. **3** О, якби то я знав, де Його я знайдú, то прийшов би

до місця Його пробування! **4** Я б перед обличчям Його свою справу поклав, а уста свої я наповнив би доводами, — **5** розізнав би слова, що мені відповідь, і я зрозумів би, що скаже мені. **6** Чи зо мною на прю Він з великою силою стане? О ні, — тільки б увагу звернув Він на мене! **7** Справедливий судився б там з Ним, я ж назавжди б звільнився від свого Судді. **8** Та підú я на схід — і немає Його, а на захід удамся — Його не побачу, **9** на півночі шукаю Його — й не вхоплю, збóчу на південь — і не добачаю. **10** А Він знає дорогу, яка при мені, — хай би випробував Він мене, — мов те золото, вийду! **11** Трималась нога моя коло стопи Його, дорóги Його я держався й не збóчив. **12** Я не відступався від заповідей Його губ, над уста́ву свою я ховав слова уст Його. **13** Але Він при одному, — й хто заверне Його? Як чого зажадає душа Його, — те Він учинить: **14** бо Він виконає, що про мене призна́чив, і в Нього багато такого, як це! **15** Тому перед обличчям Його я тремчу́, розважаю — й жахаюсь Його. **16** А Бог пом'якши́в моє серце, і Всемогутній мене настраши́в, **17** бо не знищений я від темнóти, ані від обличчя свого, що темність закрила його!

24 Для чо́го часи́ не заховані від Всемогутнього? Ті ж, що знають Його, Його днів не побачать! **2** Пересóвують ме́жі безбожні, стадо грабують вони та пасу́ть, **3** займають осла в сиротíни, беруть у заста́ву вола від удовиць. **4** вони бідних з дороги спиха́ють, разом мусять ховатися збіджені кра́ю.

5 Тож вони, бідарі, немов дикі осли на пустині, виходять на працю свою, здобичі шукаючи, — степ йому хліба дає для дітей. 6 На полі вночі вони жнуть, і збирають собі виноград у безбожного, 7 наго ночують вони, без одежі, і не мають вкриття собі в холоді, 8 мокнуть від зливи гірської, а заслони не маючи, скелю вони обіймають. 9 Сироту відривають від перс, і в заставу беруть від убогого. 10 Ходять наго вони, без вбрання, і голодними носять снопи. 11 Хоч між мурами їхніми рблять оливу, топчуть чавила, — та прагнуть вони! 12 Стогнуть люди із міста, і кричить душа вбиваних, а Бог на це зло не звертає уваги. 13 Вони проти світла бунтують, не знають доріг Його, і на стежках Його не сидять. 14 На світанку встає душоуб, замордонує бідного та злидаря, а ніч він провдить, як злодій. 15 А перелюбника око чекає смеркання, говорячи: „Не побачить мене жодне око!“ і заслону кладе на обличчя. 16 Підкопуються під домі в темоті, замикаються вдень, світла не знають вони, 17 бо ранок для них усіх разом — то темрява, і знають вони жахи темряви. 18 Такий легкий він на поверхні води, на землі їхня частка проклята, — не вернеться він на дорогу садів-виноградів. 19 Як посуха та спека їдять сніжну воду, так шеол поїсть грішників! (Sheol h7585) 20 Забуде його лоно матері, буде жерти черва його, мов солодоці, більше не буде він згадуваний, — і безбожник поламаний буде, мов дерево! 21 Чинить зло для бездітної він, щоб вона не родила, і вдовиці не зробить добра. 22 А міццю своєю він тягне могутніх, —

коли він встає, то ніхто вже не певний своїого життя!

23 Бог дає йому все на безпеку, і на те він спирається, та очі Його бачать їхні дорogi: **24** підіймуться трохи — й не має вже їх, бо понижені. Як усе, вони гинуть, — і зрізуються, немов та колоскова голівка. **25** Якщо ж ні, то хто зробить мене неправдомовцем, а слово моє на марноту оберне?“

25 І заговорив сух'янин Білдад та й сказав: **2** „Панування та óстрах — у Нього, Який на висóтах Своїх чинить мир. **3** Чи вiйську Його є число? І над ким Його світло не схóдить? **4** І як може людина бути праведною перед Богом, і як може бути чистим, від жінки народжений? **5** Таж Йому навіть місяць не свiтить, і в очах Його й зóри не ясні! **6** Що ж тоді людина отá, — червiяк, чи син людський — хробáк?“

26 А Йов відповiв та й сказав: **2** „Як безси́лому ти допомiг, як раме́но підпер ти немо́жному? **3** Що ти радив немудрому, й яку раду подав багатьом? **4** Ко́му ти слова́ говорив, і чий дух вийшов з тебе? **5** Рефаїми тремтять під водою й всі її ме́шканці. **6** Голий ше́бл перед Ним, і нема покриття́ Аваддо́ну. (Sheol h7585) **7** Він над порожнечею пiвни́ч простяг, на ни́чому Він землю повісив. **8** Він зав'язує воду в Своїх облака́х, і не розбивається хмара під ними. **9** Він поставив престóла Свого, розтягнув над ним хмару Своєю. **10** На поверхні води Він зазна́чив межу́ аж до границі між світлом та те́мрявою. **11** Стовпи неба тремтять та страша́ться від гнiву Його. **12** Він ми́ццю Своєю успоко́ює море, і Своїм розумом нищить Рага́ва. **13**

Своїм Духом Він небо прикрásив, рука Його в ньому створила втікаючого Скорпіона. **14** Таж це все — самі кінці дороги Його, — бо ми тільки слабке шепотіння чували про Нього, грим поту́ги ж Його — хто його зрозуміє?“

27 І Йов далі вів мову свою та й казав: **2** „ Як живий Бог, — відкинув Він право моє, і душу мою засмутив Всемогутній, **3** і як довго в мені ще душа моя, і дух Божий у нїздрых моїх, — **4** неправди устá мої не говорітимуть, а язик мій не скаже омáни! **5** Борони мене, Боже, признáти вас за справедливих! Доки я не помру́, своєї невинности я не відкину від себе, — **6** за свою справедливість тримаюся міцно, — й її не пущу́, моє серце не буде ганьбіти ні óдного з днів моїх, — **7** нехай буде мій ворог — немов той безбожник, а хто повстає проти мене — як кривдник! **8** Яка ж бо надія лукавому, коли відірвé, коли візьме Бог душу його? **9** Чи Бог віслухає його крик, коли прійде на нього нещастя? **10** Чи буде втішáтися він Всемогутнім? Буде кликати Бога за кожного чáсу? **11** Я вас буду навчати про Божую руку, що є у Всемогутнього — я не сховаю, — **12** таж самі ви це бачили всі, то чого ж нісенітниці плéщете? **13** Така доля людíни безбожно́ї, це спáдщина насильників, що отрíмають від Всемогутнього: **14** Як розмно́жаться діти його — то хіба для меча, а нащáдки його не насітяться хлібом! **15** Позосталих по нím моровіця сховає, і вдовиці його не заплачуть... **16** Якщо накопíчить він срібла, немóв того поро́ху, і наготу́є одежі, як

глини, **17** то він наготує, а праведний вдягне, а срібло невинний поділить. **18** Він будує свій дім, як та міль, й як той сторож, що ставить собі куреня, **19** він лягає багатим, та більше не зробить того: свої очі відкриє — й немає його. **20** Страхіття досягнуть його, мов вода, вночі буря украде його, **21** східній вітер його понесé — і минеться, і бурею схопить його з його місця... **22** Оце все Він кине на нього, — і не змилосердиться, і від руки Його мусить той спішно втікати! **23** Своїми долоньями сплесе над ним, і свісне над ним з свого місця.

28 Отож, має срібло своє джерелó, і є місце для золота, де його чистять, **2** залізо береться із пороху, з каменя мідь виплавляється. **3** Людина кладе для темноти кінця, і докраю досліджує все, і шукає каміння у темряві та в смертній тіні: **4** ламає в копальні далеко від мешканця; забуті ногою людини, вісять місця, віддалені від чоловіка. **5** Земля — хліб із неї походить, а під нею порито, немов би огнем, **6** місце сапфіру — каміння її, й порох золота в ній. **7** Стежка туди — не знає її хижий птах, її око орліне не бачило, **8** не ступала по ній молода звірина, не ходив нею лев. **9** Чоловік свою руку по кремінь витягує, гори від кореня перевертає, **10** пробиває у скелях канали, і все дороге бачить око його! **11** Він загачує ріки від виливу, а заховані речі виводить на світло. **12** Та де мудрість знаходиться, і де місце розуму? **13** Людина не знає ціни її, і вона у країні живих не знаходиться. **14** Безодня говорить: „Вона не в мені!“ і море звіщає:

„Вона не зо мною!“ **15** Щирого золота дати за неї не можна, і не ва́житься срібло ціною за неї. **16** Не важать за неї офі́рського золота, ні дорогого оні́ксу й сапі́ру. **17** Золото й скло — не рівняються в ва́рті й, і її не зміняти на по́суд із щирого золота. **18** Корáлі й кришта́ль і не зга́дуються, а набу́ток премудрости — ліпший за пе́рли! **19** Не рівняється їй еті́опський топа́з, і не ва́житься золото щире за неї. **20** А мудрість ізвідки прихо́дить, і де місце розуму? **21** Бо вона від очей усьо́го живого захо́вана, і від птаства небесного скрита вона. **22** Аваддо́н той і смерть промовляють: Ушима своїми ми чули про неї лиш чутку! **23** Тільки Бог розуміє дорогу її, й тільки Він знає місце її! **24** Бо Він аж на кінці землі придивляється, ба́чить під небом усім. **25** Коли́ Він чинив вагу ві́трові, а воду утво́рював мірою, **26** коли Він уста́ву складав для дощу та дороги для бли́скавки грому, **27** тоді Він побачив її та про неї повів, мі́цно поставив її та її дослідив! **28** І сказав Він лю́дині тоді: „Таж страх Господній — це мудрість, а відступ від злого — це розум!“

29 І Йов далі вів мову свою та й сказав: **2** „О, коли б я був той, як за місяців давніх, як за днів тих, коли бороні́в мене Бог, **3** коли над головою моєю світився світильник Його, і при світлі його я ходив в темно́ті, **4** як був я за днів тих своєї погожої о́сени, коли Божа милість була над на́метом моїм, **5** коли Всемогу́тній зо мною ще був, а навко́ло мене — мої діти, **6** коли мої кро́ки купалися в маслі, а скеля

о́лівні струмкі́ біля мене лила́! 7 Коли я вихо́див до брами при місті, і ставив на площі сиді́ння своє, 8 як тільки вбачали мене юнакі́ — то ховались, а ста́рші вставáли й стояли, 9 зvéрхники стримували свою мову та клали долоню на уста свої́, — 10 ховався тоді́ голос володарів, а їхній язик приліпа́в їм був до піднебі́ння, 11 Бо яке ухо чуло про мене, то звало блаже́нним мене, і яке око бачило, то сві́дкувало за мене, — 12 бо я рятував біда́ря, що про поміч кричав, і сироту́ та безпо́мічного. 13 Благослове́ння гинучого на ме́не прихо́дило, а серце вдовиці чинив я співа́ючим! 14 Зодягавсь я у праведність, і вона зодягала мене, немов плащ та заві́й було право моє. 15 Очима я був для сліпого, а кривому — ногами я був. 16 Біда́рям я був батьком, суперéчку ж, якої не знав, я досліджував. 17 Й я торóщив злочинцеві щéлепи, і виривав із зубів його схóплене. 18 І я говорив: Умру я в своєму гнізді́, і свої́ дні я помно́жу, немов той пісок: 19 для води був відкритий мій корень, а роса зоставалась на вітці мо́й. 20 Моя слава була при мені́ все нова́, і в руці мо́й лук мій відно́влював силу. 21 Мене слухáлися й дожида́ли, і мовчали на раду мою. 22 По слові мо́ім уже не говорили, і падала мова моя на них кра́плями. 23 І чекали мене, як дощу, і уста свої́ відкривали, немов на весінній той дощик. 24 Коли я, бувало, сміявся до них, то не вірили, та сві́тла обличчя мого не гасі́ли. 25 Вибирав я дорогу для них і сидів на чолі́, і пробува́в, немов цар той у вíйську, коли тішить засму́чених він!

30 А тепер насміхаються з мене молодші від мене літами, ті, що їхніх батьків я бридівся б покласти із псами отари моєї. **2** Та й сила рук їхніх для чого бувала мені? Повня сил їх минулась! **3** Самотні були в недостатку та голоді, ссали вони суху землю, зруйновану та опустілу! **4** рвали вони лободу на кущах, ялівцeve ж коріння було їхнім хлібом. **5** Вони були вигнані з-поміж людей, кричали на них, немов на злодіїв, **6** так що вони пробували в яругах долин, по ямах під земних та скелях, **7** ревіли вони між кущами, збирались під терням, — **8** сини нерозумного й діти неславного, вони були вигнані з краю! **9** А тепер я став піснею їм, і зробився для них поговором. **10** Вони обридїли мене, віддалились від мене, і від мого обличчя не стримали слїни, **11** бо Він розв'язав мого пояса й мучить мене, то й вони ось вуздечку із себе відкинули перед обличчям моїм. **12** По правїці встають жовтодзюбі, нoги мені підставляють, і тoпчуть на мене дороги нещастя свого. **13** Порїли вони мою стeжку, хочуть мати кoристь із мого життя, немає кому їх затримати, — **14** немов через вїлім широкий приходять, валяються попід румбвищем. **15** Обернулось страхїття на мене, моя слава пронeслась, як вітер, і, як хмара, минулося щастя моє. **16** А тепер розливається в мене душа моя, хапають мене дні нещастя! **17** Вночі мої кості від мене віддoвбуються, а жили мої не вcпокоюються. **18** З великої Божої сили змінилося тіло моє, і недуга мене оперїзує, мов той хїтoн. **19** Він укинув мене до

болота, і став я подібний до пороку й попелу. **20** Я клічу до Тебе, та Ти мені відповіді не даєш, я перед Тобою стою, Ти ж на мене лише придивляєшся. **21** Ти змінився мені на жорстокого, мене Ти женеш силою Своєї руки. **22** На вітер підняв Ти мене, на нього мене посадив, і робиш, щоб я розтопивсь на спустошення! **23** Знаю я: Ти до смерти провадиш мене, і до дому зібрання, якого призначив для всього живого. **24** Хіба не простягає руки потопельник, чи він у нещасті своїм не кричить? **25** Чи ж не плакав я за бідарем? Чи за вбогим душа моя не сумувала? **26** Бо чекав я добра, але лихо прийшло, сподівався я світла, та темнота прийшла. **27** Киплять мої нутрощі й не замовкають, зустріли мене дні нещастя, **28** ходжу почорнілий без сонця, на зборі встаю та кричу. **29** Я став братом шакалам, а струсятам — товаришем, **30** моя шкіра зчорніла та й лупиться з мене, від спе́кти спалилися кості мої. **31** І стала жалобою а́рфа моя, а сопілка моя — зойком плачливим.

31 Умову я склав був з очима своїми, то як буду дивитись на дівчину? **2** І зверху яка доля від Бога, чи спадщина від Всемогутнього із висот? **3** Хіба не загібіль для кривдника, і хіба не нещастя злочінцям? **4** Хіба ж Він не бачить дороги мої, і не лічить усі мої кроки? **5** Якщо я ходив у марноті, і на оману спішила нога моя, — **6** то нехай на вазі справедливости зважить мене, — і невинність мою Бог пізнає! **7** Якщо збóчує крок мій з дороги, і за очима моїми пішло моє серце, і до рук моїх не́чисть приліпла, — **8** то нехай

сію я, а їсть інший, а рослинність моя нехай вірвана буде з корінням! **9** Якщо моє серце зваблялось до жінки чужої, і причаювався я при двірях мого товариша, **10** то хай меле для іншого жінка моя, і над нею нехай нахилються інші! **11** Бо гидота оце, й це провина підсудна, **12** бо огонь це, який буде жерти аж до Аваддону, і вірве з корінням увесь урожай мій! **13** Якщо я понехтував правом свого раба чи своєї невільниці в їх суперечці зо мною, **14** то що я зроблю, як підійметься Бог? А коли Він приглянеться, що Йому відповім? **15** Чи ж не Той, Хто мене учинив у нутрі, учинив і його, і Один утворив нас в утробі? **16** Чи бажання убогих я стримував, а очі вдовицям засмучував? **17** Чи я сам поїдав свій шматок, і з нього не їв сирота? **18** Таж від днів молодечих моїх виростав він у мене, як в батька, і від утроби матері моєї я провадив його! **19** Якщо бачив я гінучого без одежі, і вбрання не було в сіромахи, — **20** чи ж не благословляли мене його стegna, і рунном овечок моїх він не грівся? **21** Якщо на сироту я порушував руку свою, коли бачив у брамі собі допомогу, — **22** хай рамено моє відпаде від свого плеча, а рука моя від суглобу свого нехай буде відламана! **23** Бо острах на мене — нещастя від Бога, а перед величчям Його я не можу встояти. **24** Чи я золото клав за надію собі, чи до щирого золота я говорив: „ Ти, безпеко моя“? **25** Чи тїшився я, що велике багатство моє, й що рука моя стільки надбала? **26** Коли бачив я сонце, як сяє воно, а місяць велично пливé, **27** то коли б

потаємно повáбилося серце моє, і цілу́нки рукою я їм
посилав, — **28** це так само провина підсúдна була б,
бо відрікся б я Бога Всевишнього! **29** Чи я т́шивсь
упáдком свої́ого нена́висника, чи порушувався я,
коли зло спотика́ло його? **30** Таки ні, — не давав я
на гріх піднеб́іння свого, щоб прокля́ттям жадати
душі його. **31** Хіба люди на́мету мого не казали:
„Хто покаже такого, хто з м'яса його не насі́тився?“
32 Чужі́нець на вулиці не ночува́в, — я двері свої́
відчиняв подоро́жньому. **33** Чи ховав свої́ про́гріхи
я, як лю́дина, щоб у сво́єму нутрі зата́йти провину
свою? **34** Бо тоді я боявся б великого на́товпу, і сором
від ро́дів жахав би мене, я мовчав би, й з дверей не
вихо́див. **35** О, якби мене вислухав хто! Оце підпис
моєї руки: Нехай Всемогúтній мені відповість, а ось
звій, зо скаргóю, що його написав мій проті́вник. **36**
Чи ж я не носив би його на своєму плечі, не обві́ннувся
б ним, як вінка́ми? **37** Число кро́ків своїх я представляю
йому; мов до кня́зя, наближусь до нього. **38** Якщо
проти мене голóсить земля моя, й її бо́розни плачуть
із нею, **39** якщо без гроше́й я їв плóди її, а її власника́
я стогна́ти примушував, — **40** то замість пшениці
хай ві́росте те́рен, а замість ячме́ню — кукі́ль!“ Слова
Йова скінчі́лися.

32 І перестáли ті троє мужів відповідати Йову, бо
він був справедливий в оча́х своїх. **2** І запалився гнів
Елі́гу, сина Барах'ілового, бузянина, з роду Рамоваго,
— на Йова запали́вся гнів його за те, що той уважав
душу свою справедливішою за Бога. **3** Також на

трьох приятелів його запалився його гнів за те, що не знайшли вони відповіді, а зробили тільки Йова винним. 4 А Елігу вичікував Йова та їх із словами, бо вони були старші віком за нього. 5 І побачив Елігу, що нема належної відповіді в устах тих трьох людей, — і запалився його гнів! 6 І відповів бузянин Елігу, син Барах'їлів, та й сказав: „Молодий я літáми, ви ж старші, тому то я стримувався та боявся знання своє висловити вам 7 Я подумав: Хай вік промовляє, і хай розуму вчить многоліття! 8 Справді, дух — він у людині, та Всемогутнього по́дих їх мудрими чинить. 9 Многолітні не завжди розумні, і не все розуміються в праві старі. 10 Тому я кажу: Послухай мене, — хай знання своє висловлю й я! 11 Тож слів ваших вичікував я, наставляв свої уші до вашої мудрости, поки справу ви дослідите. 12 І я приглядався до вас, й ось немає між вами, хто б йóбу довів, хто б відповідь дав на слова його! 13 Щоб ви не сказали: „Ми мудрість знайшли: не людина, а Бог перемóже його!“ 14 Не на мене слова він скерóвував, і я не відповім йому мовою вашою. 15 Полякались вони, вже не відповідають, не мають вже слів, 16 Я чекав, що не будуть вони говорити, що спинілись, не відповідають уже. 17 Відповім також я свою частку, і висловлю й я свою думку. 18 Бо я повний словами, — дух мойóго нутра докучає мені. 19 Ось утрóба моя, мов вино невідкрите, — вона тріскається, як нові бурдюкі! 20 Нехай я скажу — й буде легше мені, нехай уста відкрю свої — й відповім! 21 На особу не буду уваги звертати,

не буду підлещуватись до лю́дини, **22** бо не вмію підлещуватись! Коли ж ні, — нехай зараз візьме мене мій Творе́ць!

33 Але слухай но, Йо́ве, промови мої, і візьми до ушей всі слова́ мої. **2** Ось я уста свої відкриваю, в моїх устах говорить́ язык мій. **3** Простота́ мого серця — слова́ мої, і ві́словлять ясно знання́ мої уста. **4** Дух Божий мене учинив, й оживляє мене Всемогутнього́ по́дих. **5** Якщо можеш, то дай мені відпові́дь, ві́шикуйсь передо мною, поста́вся! **6** Тож Божий і я, як і ти, — з глини ві́тиснений теж і я! **7** Ото страх мій тебе не настра́шить, і не буде тяжко́ю рука моя на тобі. **8** Отож, говорив до моїх ушей ти, і я чув голос слів: **9** „Чистий я, без грі́ха, я невинний, і немає провини в мені! **10** Оце Сам Він причини на мене знахо́дить, уважає мене Собі ворогом. **11** У кайдани́ закув мої но́ги, усі стежки́ мої Він стереже“. **12** Ось у цьому ти не справедливий! Відпові́м я тобі, бо більший же Бог за лю́дину! **13** Чого Ти із Ним спереча́єшся, що про всі Свої справи Він відпові́ді не дає? **14** Бо Бог промовляє і раз, і два ра́зи, та лю́дина не бачить тогó: **15** у сні, у видінні нічнóму, коли мі́цний сой на людей напада́є, в дрімóтах на ложі, — **16** тоді відкриває́ Він ухо людей, і настра́шує їх осторо́гою, **17** щоб відв́ести лю́дину від чину її, і Він гордість від мужа ховає, **18** щоб від грóбу повстримати душу його́, а живая його́ щоб не впала на ра́тище. **19** І карається хворістю він на постéлі своїй, а в костя́х його́ свáрка мі́цна. **20** І жива його́ брі́диться хлібом, а

душа його — стравою влюбленою. **21** Гине тіло його, аж не видно його, і вистають його кості, що перше не видні були. **22** І до гробу душа його зближується, а живая його — до померлих іде. **23** Якщо ж Ангол-заступник при нім, один з тисячі, щоб представити людині її правоту, **24** то Він буде йому милосердний та й скаже: „Звільни ти його, щоб до гробу не йшов він, — Я вікуп знайшов“. **25** Тоді відмолодиться тіло його, поверне до днів його юности. **26** Він благатиме Бога, й його Собі Він уподобає, і обличчя його буде бачити з окликом радості, і чоловікові верне його справедливість. **27** Він дивітиметься на людей й говоритиме: „Я грішив був і правду кривив, та мені не відплачено. **28** Він викупив душу мою, щоб до гробу не йшла, і буде бачити світло живая моя“. **29** Бог робить це все двічі-тричі з людиною, **30** щоб душу її відвернути від гробу, щоб він був освітлений світлом живих. **31** Уважай, Йове, слухай мене, мовчи, а я промовлятиму! **32** Коли маєш слова, то дай мені відповідь, говори, бо бажаю твого оправдання. **33** Якщо ні — ти послухай мене; помовчи, й я навчу тебе мудрости!“

34 І говорив Елігу та й сказав: **2** „Слухайте, мудрі, слова ці мої, ви ж, розважні, почуйте мене! **3** Бо ухо слова випробує, а піднебіння їжу куштує. **4** Виберім право собі, між собою пізнаймо, що добре. **5** Бо Йов говорив: „Я був справедливий, та відкинув Бог право моє. **6** Чи буду неправду казати за право своє? Без вини небезпечна стріла моя“. **7** Чи є такий муж, як

цей Йов, що п'є глузування, як воду, **8** і товаришує з злочинцями, і ходить з людьми беззаконними? **9** Бо він каже: „Нема людині користі, коли її Бог уподобає“. **10** Тож вислухайте, ви розумні, мене: Бог далекий від несправедливості, і Всемогутній від кривди! **11** Бо за чином людини Він їй надолужить, і згідно з своєю дорогою знайде людина заплату! **12** Тож поправді, не чинить Бог несправедливого, і Всемогутній не скривлює права. **13** Хто землю довірив Йому, і хто на Нього вселенну поклав? **14** Коли б Він до Себе забрав Своє серце, Свій дух, і Свій підих до Себе забрав, — **15** всяке тіло погінуло б вмить, а людина повернулася б на пірох! **16** Коли маєш ти розум, послухай же це, почуй голос оцих моїх слів: **17** Хіба стримувати може ненависник право? І хіба осудити ти зможеш Всеправедного? **18** Хіба можна сказати цареві: „Негідний“, а вельможним: „Безбожний“? **19** Таж Він не звертає уваги на зверхників, і не вирізняє можливого перед убогим, бо всі вони — чин Його рук, **20** за хвилину вони помирають, опівночі. Доторкнеться Він можних — і гинуть вони, сильний усунений буде рукою не людською. **21** Бо очі Його на дорогах людини, і Він бачить всі кроки її, — **22** немає темноти, немає і темряви, де б злочинці сховались. **23** Бо людині Він не призначає означений час, щоб ходила до Бога на суд. **24** Він сильних ламає без досліду, і ставить на місце їх інших. **25** Бож знає Він їхні діла, — оберне вночі — і почавлені будуть! **26** Як несправедливих уразить Він їх, на видному місці, **27** за те, що вони

відступили від Нього, і не розуміли доріг Його всіх, **28** щоб зойк сірома́хи спрова́дити до Нього, бо Він чує благання пригнічених. **29** Коли Він заспоко́їть, то хто винуватити буде? Коли Він закриє лице, хто побачить Його? А це робиться і над наро́дом, і над люди́ною разом, **30** щоб не панував чоловік нечестивий із тих, що правлять за па́стку народові. **31** Бо Богові треба отак говорити: „Несу я заслужене, — злого робити не буду! **32** Чого я не бачу, навчи Ти мене; коли кривду зробив я, то більше не бу́ду чинити!“ **33** Чи на думку твою надолу́жить Він це, бо відкинув ти те? Бо вибереш ти, а не я, а що знаєш, кажи! **34** Мені скажуть розумні та муж мудрий, який мене слухає: **35** „Йов говорить немудро, а слова́ його без розуміння. **36** О, коли б Йов дослі́джений був аж навіки за відповіді, як злі люди, **37** бо він додає до свого́ гріха́ ще провину, — між нами він плéще в долоні та мнóжить на Бога промови свої“.

35 І говорив Елі́гу та й сказав: **2** „Чи це полічив ти за право, як кажеш: „Моя праведність більша за Божу“? **3** Бо ти говорив: „Що́ pomoже тобі? Яку ко́ристь із цього́ я матиму більшу, аніж від свого́ гріха́?“ **4** Я тобі відповім, а з тобою і ближнім твоїм. **5** Подивися на небо й побач, і на хмари споглянь, — вони вищі за тебе. **6** Як ти будеш грішити, що́ зробиш Йому? А стануть численні провини твої, що́ ти вчиниш Йому? **7** Коли праведним станеш, що́ даси ти Йому? Або що́ Він візьме з твоєї руки? **8** Для людини, як ти, беззако́ннтя твоє, і для лю́дського сина

твоя справедливість! **9** Від безлічі гноблення стогнуть вони, кричать від твердого плеча багатьох. **10** Та не скаже ніхто: Де ж той Бог, що мене Він створив, що вночі дає співи, **11** що нас над худобу земну Він навчає, і над птаство небесне вчиняє нас мудрими? **12** Вони там кричать, але через бундючність злочинців Він відповіді не дає. **13** Тільки марноти не слухає Бог, і Всемогутній не бачить її. **14** Що ж тоді, коли кажеш: „Не бачив Його!“ Та є суд перед Ним, — і чекай ти його! **15** А тепер, коли гнів Його не покарав, і не дуже пізнав про глупоту, **16** то намірно Йов уста свої відкриває та множить слова без знання“.

36 І далі Елігу казав: **2** „Почекай мені тріхи, й тобі покажу, бо ще є про Бога слова. **3** Зачну викладати я здалека, і Творцеві своєму віддам справедливість. **4** Бо справді слова мої не неправдиві, — я з тобою безвадний в знанні. **5** Таж Бог сильний, і не відкидає нікого, Він міцний в силі серця. **6** Не лишає безбожного Він при житті, але право для бідних дає. **7** Від праведного Він очей Своїх не відвертає, але їх садобить з царями на троні назавжди, — і вони підвищуються. **8** А як тільки вони ланцюгами пов'язані, і тримаються в п'ютах біді, **9** то Він їм представляє їх вчинок та їхні провини, що багато їх стало. **10** Відкриває Він ухо їх для остороги, та велить, щоб вернулися від беззаконня. **11** Якщо тільки послухаються, та стануть служити Йому, покінчать вони свої дні у добрі, а роки свої у приємнощах. **12** Коли ж не послухаються, то наскочать на ратище, і покінчать життя без знання. **13**

А злосерді кладуть гнів на себе, не кричать, коли в'яже Він їх. **14** У молодості помирає душа їх, а їхня живая — поміж блудників. **15** Він визволяє убогого з горя його, а в переслідуванні відкриває їм ухо. **16** Також і тебе Він би вибавив був із тісноти на широкість, що в ній нема утиску, а те, що на стіл твій поклялося б, повне товщу було б. **17** Та правом безбожного ти переповнений, право ж та суд підпирають людину. **18** Отож лютість нехай не намовить тебе до плескання в долоні, а окуп великий нехай не заверне з дороги тебе. **19** Чи в біді допоможе твій зойк та всі зміцнення сили? **20** Не квапся до ночі тієї, коли вірвані будуть народи із місця свого. **21** Стережись, не звертайся до зла, яке замість біди ти обрав. **22** Отож, Бог найвищий у силі Своєї, — хто навчає, як Він? **23** Хто дорогу Його Йому вказувати буде? І хто скаже: „Ти кривду зробив?“ **24** Пам'ятай, щоб звелічувати Його вчинок, про якого виспівують люди, **25** що його бачить всяка людина, чоловік приглядається здалека. **26** Отож, Бог великий та недовідомий, і недослідіме число Його літ! **27** Бо стягає Він краплі води, і дощем вони падають з хмари Його, **28** що хмари спускають його, і спадають дощем на багато людей. **29** Також хто зрозуміє розтягнення хмари, грім намету Його? **30** Отож, розтягає Він світло Своє над Собою і морську глибину закриває, **31** бо ними Він судить народи, багато поживи дає. **32** Він тримає в руках Своїх блискавку, і керує її проти цілі. **33** Її гуркіт звіщає про неї, і пріхід її відчуває й худоба.

37 Отож, і від цього тремтить моє серце і зрушилось з місця свого. **2** Уважливо слухайте гук Його голосу, і грім, що несеться із уст Його, — **3** його Він пускає погід усім небом, а світло Своє — аж на кінці землі. **4** За Ним грім ричить левом, гримить гуком своєї величності, і його Він не стримує, почується голос Його. **5** Бог предивно гримить Своїм голосом, вчиняє великі діла, яких не розуміємо ми. **6** До снігу говорить Він: „Падай на землю!“ а дощеві та зливі: „Будьте сильні!“ **7** Він руку печатає кожній людині, щоб пізнали всі люди про діло Його. **8** І звір входить у сховище, і живе в своїх лігвищах. **9** Із кімнати південної буря приходить, а з вітру північного — холод. **10** Від Божого подиху лід повстає, і водна широкість тужавіє. **11** Також Він обтяжує вільгістю тучу, і світло своє розпорощує хмара, **12** і вона по околицях ходить та блукає за Його проводом, щоб чинити все те, що накаже Він їй на поверхні вселенної, — **13** він наводить її чи на кару для краю Свого, чи на милість. **14** Бери, Йове, оце до ушей, уставай і розваж Божі чуда! **15** Чи ти знаєш, що Бог накладає на них, і заяснює світло із хмари Своєї? **16** Чи ти знаєш, як носяться хмара в повітрі, про чуда Того, Який має безвядне знання, **17** ти, що шати твої стають теплі, як стішується земля з полудня? **18** Чи ти розтягав із Ним хмару, міцну, немов дзеркало лите? **19** Навчи нас, що скажем Йому? Через темність ми не впорядкуємо слова. **20** Чи Йому оповістися, що буду казати? Чи зміг хто сказати, що Він знищений буде? **21** І тепер ми не бачимо світла,

щоб світило у хмарах, та вітер перейде — і вічистить їх. **22** Із півночі приходить воно, немов золото те, та над Богом величність страшна. **23** Всемогутній, — Його не знайшли ми, Він могутній у силі, але Він не мучить нікого судом та великою правдою. **24** Тому нехай люди бояться Його, бо на всіх мудросердих не дивиться Він“.

38 Тоді відповів Господь Йову із бурі й сказав: **2** „Хто то такий, що затемнює раду словами без розуму? **3** Підпережі но ти стегна свої, як мужчина, а Я буду питати тебе, — ти ж Мені поясни! **4** Де ти був, коли землю оснóвував Я? Розкажи, якщо маєш знання! **5** Хто оснóви її положив, чи ти знаєш? Або хто розтягнув по ній шнура? **6** У що підстави її позапущувані, або хто поклав камінь наріжний її, **7** коли разом співали всі зóри поранні та радісний óкрик здіймали всі Божі сини? **8** І хто море ворóтами загородив, як воно виступало, немов би з утрóби виходило, **9** коли хмари поклав Я за одіж йому, а імлю — за його пелюшки, **10** і призначив йому Я границю Свою та поставив засува й ворóта, **11** і сказав: „Аж досі ти дійдеш, не далі, і тут ось межá твоїх хвиль гордовітих?“ **12** Чи за своїх днів ти наказував ранкові? Чи досвітній зорі показав її місце, **13** щоб хапáлась за кінці землі та посіпались з неї безбожні? **14** Земля змінюється, мов та глина печатки, і стають, немов одіж, вони! **15** І нехай від безбожних їх світло відійметься, а високе рамено зламáється! **16** Чи ти схóдив коли аж до мóрських джерел, і чи ти перехóджувався дном безодні? **17** Чи

для тебе відкриті були брами смерти, і чи бачив ти
брами смертєльної тіні? **18** Чи широкість землі ти
оглянув? Розкажи, якщо знаєш це все! **19** Дє та дорóга,
що світло на ній пробуває? А тємрява — де її місце, **20**
щоб узяти її до границі її, і щоб знати стежки її дому?
21 Знаєш ти, бо тоді народився ж ти був, і велике
число твоїх днів! **22** Чи дохóдив коли ти до схóванок
снігу, і схóванки граду ти бачив, **23** які Я тримаю на
час лихоліття, на день бóю й війни? **24** Якою дорогою
дїлиться вітер, розпорóшується по землі вітерєць?
25 Хто для зливи протóку провїв, а для громовїці
— дорогу, **26** щоб дощїти на землю безлюдну, на
пустиню, в якій чоловіка нема, **27** щоб пустиню та
пущу насїчувати, і щоб забезпечити вїхід травї? **28**
Чи є бáтько в доща, чи хто крáплї росї породїв?
29 Із чиєї утрóби лїд вийшов, а їній небесний —
хто його породив? **30** Як камїнь, тужáвїють води, а
повєрхня безóдні ховається. **31** Чи зв'яжеш ти зáв'язки
Волосожáру, чи розв'яжеш вїжки в Орїона? **32** Чи
вїведеш чáсу свого Зодїяка, чи Вóза з синами його
попровáдиш? **33** Чи ти знаєш устáви небєс? Чи ти
покладєш на землі їхню влáду? **34** Чи пїдїмеш свїй
голос до хмар, — і багато води тебе вкриє? **35** Чи
блїскавки ти посилаєш, і пїдуть вони, й тобі скажуть
„Ось ми“? **36** Хто мудрїсть вкладає людині в нутрó?
Або — хтó дає сєрцевї розум? **37** Хто мудрїстю хмари
зрахує, і хто може затримати небесні посúди, **38** коли
пóрох зливається в злївки, а кавалки злипаються?
39 Чи здóбич левиці ти зловиш, і заспокóїш життя

левчуків, **40** як вони по легóвищах тóляться, на чáтах сидять по куща́х? **41** Хто готує для кру́ка поживу його, як до Бога кричать його діти, як без їжі блукають вони?

39 Хіба́ ти пізнав час наро́дження скéльних кози́ць? Хіба ти пильнував час мук по́роду ла́ні? **2** Чи на місяці лічиш, що спóвнитись мусять, і відаєш час їх наро́дження, **3** коли прикляка́ють вони, випускають дітей своїх, і звільняються від болів по́роду? **4** Набираються сил їхні діти, на полі зростають, відхо́дять і більше до них не вертаються. **5** Хто пустів осла дикого вільним, і хто розв'язав осла дикому пúта, **6** якому призначив Я степ його домом, а місцем його пробува́ння — солóну пустиню? **7** Він сміється із гáласу міста, не чує він крику погóничча. **8** Що знахóдить по гóрах, то паша його, і шукає він усього зеленого. **9** Чи захоче служити тобі одно́ріг? Чи при я́слах твоїх ночуватиме він? **10** Чи ти одно́рoга прив'яжеш до його борозні поворóззям? Чи буде він боронувáти за тобою долини? **11** Чи повіриш йому через те, що має він силу велику, — і свою працю на нього попу́стиш? **12** Чи повіриш йому, що він верне насіння твоє, і збере тобі тік? **13** Крило стру́сєве радісно б'ється, чи ж крило це й пір'їна лелéки? **14** Бо яйця свої він на землю кладé та в поросі їх вигривáє, **15** і забува́, що нога може їх розчавіти, а звір польовій може їх розтопта́ти. **16** Він жорстокий відно́сно дітей своїх, ніби вони не його, а що праця його може бути надарéмна, того не бої́ться, **17** бо Бог учинив, щоб

забув він про мудрість, і не наділив його розумом.
18 А за часу надходу стрільців ударяє він крильми повітря, — і сміється з коня та з його верхівця! **19** Чи ти силу коневі даси, чи шию його ти зодягнеш у гриву?
20 Чи ти зробиш, що буде скакати він, мов сарана? Величне іржання його страшелезне! **21** Б'є ногою в долині та тішиться силою, іде він наспроти зброї, **22** — сміється з страху й не жахається, і не вертається з-перед меча, **23** хоч дзвонить над ним сагайдак, вістря списове та ратище! **24** Він із шаленістю та лютістю землю ковтає, і не вірить, що чути гук рогу. **25** При кожному розі кричить він: „І-га!“ і винює здалека бій, грім гетьманів та крик. **26** Чи яструб літає твоєю премудрістю, на південь простягає крила свої? **27** Чи з твого наказу орел підіймається, і мостить кубло своє на висоті? **28** На скелі замешкує він та ночує, на скельнім вершкуні та твердині, — **29** ізвідти визорує їжу, далеко вдивляються очі його, **30** а його пташенята п'ють кров. Де ж забиті, там він“.

40 І говорив Господь Йову й сказав: **2** „Чи буде ставати на прю з Всемогутнім орудник? Хто сперечається з Богом, хай на це відповідь!“ **3** І Йов відповів Господеві й сказав: **4** „Оце я знікчémнів, — що ж маю Тобі відповісти? Я кладу свою руку на уста свої.
5 Я раз говорив був, і вже не скажу, а вдруге — і більш не додам!“ **6** І відповів Господь Йову із бурі й сказав: **7** „Підпережи но ти стéгна свої, як мужчина: Я буду питати тебе, — ти ж пояснюй Мені! **8** Чи ти хочеш порушити право Моє, винуватити Мене, щоб

оправданим бути? **9** Коли маєш рамено, як Бог, і голосом ти заgrimіш, немов Він, **10** то окрась Ти себе пишнотю й величністю, зодягніся у славу й красу!
11 Розпоріш лютисть гніву свого, і поглянь на все горде — й принізь ти його! **12** Поглянь на все горде — й його впокорі, поспихай нечестивих на їхньому місці, **13** поховай їх у поросі разом, а їхні обличчя обвій в укритті. **14** Тоді й Я тебе славити буду, як правиця твоя допоможе тобі! **15** А ось бегемот, що його Я створив, як тебе, — траву, як худоба велика, він їсть. **16** Ото сила його в його стегнах, його ж міцність — у м'язах його животі. **17** Випростовує він, немов кедра, свого хвоста, жили стегон його посплітались. **18** Його кості — немов мідяні оті руди, костоміхи його — як ті пруття залізні. **19** Голова оце Божих доріг; і тільки Творець його може зблизити до нього меча. **20** Бо гори приносять поживу йому, і там грається вся звірина польова. **21** Під лотосами він вилежується, в укритті очерету й болота. **22** Лотоси тінню своєю вкривають його, тополі поточні його обгортають. **23** Ось підіймається річка, та він не боїться її, він безпечний, хоча б сам Йордан йому в пащу впливав! **24** Хто може схопити його в його бочах, гачками ніздрю продіравити?

41 Чи левіятана потягнеш гачком, і йому языка стягнеш шнуром? **2** Чи очеретину вклядеш йому в ніздрю, чи терниною щіку йому продіраєш? **3** Чи він буде багато благодати тебе, чи буде тобі говорити лагідне? **4** Чи складе він умову з тобою, і ти візьмеш

його за раба собі вічного? **5** Чи ним ба́витись будеш, як пта́хом, і прив'яжеш його для дівча́ток своїх? **6** Чи ним спі́льники торгува́тимуть, чи поділять його між купців -ханане́їв? **7** Чи шпилька́ми проко́лиш ти шкі́ру його, а остро́гою ри́б'ячою — його го́лову? **8** Поклади ж свою ру́ку на нього, й згадай про війну, — і більше того не чини! **9** Тож наді́я твоя неправди́ва, — на сам ви́гляд його упаде́ш. **10** Нема смі́льчакá, щоб його він збудив, — а хто ж перед обличчя́м Мої́м зможе стати? **11** Хто ви́йде навпроти Мене́ — й буде ці́лий? Що під небом усі́м — це Мое! **12** Не буду мовчати про чле́ни його, про стан його сили й красу́ його складу. **13** Хто відкриє пове́рхню одежі його? Хто піді́йде коли до дві́йних його щеле́пів? **14** Двері обличчя́ його хто відчи́нить? Навко́ло зубів його жах! **15** Його спі́на — канали щиті́в, поє́днання їх — крем'яна́я печать. **16** Одне до одно́го дохо́дить, а вітер між ними не про́йде. **17** Одне до одно́го притве́рджені, сполуче́ні, і не відді́ляться. **18** Його чха́ння засвічує сві́тло, а очі його — як пові́ки зорі світово́ї! **19** Бу́хає по́лум'я з па́щі його, вириваю́ться і́скри огне́нні! **20** Із нізде́р його валить дим, немов з то́го горшка, що кипить та біжить. **21** Його по́дих розпалює ву́гіль, і бу́хає по́лум'я з па́щі його. **22** Сила ноче́ на ши́ї його, а страх перед ним уті́кає. **23** М'ясо нутра́ його мі́цно тримається, — воно в ньому тве́рдé, не хитається. **24** Його серце, мов з ка́меня вилите, і тве́рдé, як те до́лішне жо́рно! **25** Як підво́диться він, переляку́ються силачі́, та й ховаю́ться з жа́ху. **26** Той меч, що дося́гне

його, не встоїть, ані спис, ані ратище й панцер. 27 За солому залізо вважає, а мідь — за гнилу деревину! 28 Син лука, стріла, не примусит увтікати його, каміння із праці для нього змінюється в сіно. 29 Булаву вважає він за соломінку, і сміється із по́свисту ратища. 30 Під ним гостре череп'я, — лягає на гостре, немов у болото. 31 Чинить він, що кипить глибочінь, мов горня, і обертає море в окріп. 32 Стежка світить за ним, а безодня здається йому сивіною. 33 Немає подоби йому на землі, він безстрашним створений, 34 він бачить усе, що високе, він цар над усім пишним звір'ям!“

42 А Йов відповів Господеві й сказав: 2 „Я знаю, що можеш Ти все, і не спиняється задум у Тебе! 3 Хто ж то такий, що ховає пораду немудру? Тому я говорив, але не розумів. Це чудніше від мене, й не знаю його: 4 „Слухай же ти, а Я буду казати, запитаю тебе, — ти ж Мені поясни“. 5 Тільки послухом уха я чув був про Тебе, а тепер моє око ось бачить Тебе. 6 Тому я зрікаюсь говіреного, і каюсь у поросі й попелі!“ 7 І сталося по тому, як Господь промовив ці слова до Йова, сказав Господь теманянину Еліфазові: „Запалився Мій гнів на тебе та на двох твоїх приятелів, бо ви не говорили слухного про Мене, як раб Мій Йов. 8 А тепер візьміть собі сім бичків та сім баранів, і йдіть до Мого раба Йова, і принесете цілопалення за себе, а Мій раб Йов помолиться за вас, бо тільки з ним Я буду рахуватися, щоб не вчинити вам злої речі, — бо ви не говорили слухного про Мене, як раб Мій Йов“.

9 І пішли теманянин Еліфáz, і шух'янин Білдад, та нааматянин Цофáр, і зробили, як говорив їм Господь. І споглянув Господь на Йова. 10 І Господь приверну́в Йова до першого ста́ну, коли він помолився за своїх прія́телів. І помно́жив Господь усе, що Йов мав, удвоє. 11 І поприхо́дили до нього всі брати його, і всі се́стри його та всі попередні знайо́мі його, і їли з ним хліб у його домі. І вони головою хита́ли над ним, та потішали його за все зле, що Господь був спрова́див на нього. І дали вони йому кожен по одній кесі́ті, і кожен по одній золотій обручці. 12 А Господь поблагослові́в останок днів Йова більше від почáтку його, і бу́ло в нього чотирна́дцять тисяч дрібно́ї худоби, і шість тисяч верблю́дів, тисяча пар худоби велико́ї та тисяча ослиць. 13 І бу́ло в нього се́меро синів та три дочкі. 14 І назвав він ім'я́ першій: Ємі́ма, і ім'я́ другій: Ке́ція, а ім'я́ третій: Керен-Га́ппух. 15 І таких вродли́вих жінок, як Йовові до́чки, не знайшло́ся по всій землі. І дав їм їх батько спа́дщину поміж їхніми братами. 16 А Йов жив по то́му сотню й сорок ро́ків, і побачив синів своїх та синів синів своїх, чотири поколі́нні. 17 І впоко́ївся Йов старим та насиченим днями.

Псалми

1 Блажен муж, що за радою несправедливих не ходить, і не стоїть на дорозі грішних, і не сидить на сидінні злоріків, **2** та в Законі Господнім його насолода, і про Закон Його вдень та вночі він роздумує! **3** І він буде, як дерево, над вóдним потоком поса́джене, що рóдить свій плід своєдчасно, і що листя не в'яне його, — і всé, що він чинить, — щасті́ться йому́! **4** Не так ті безбожні, — вони як полова, що вітер її розвіває! **5** Ось тому́ то не всто́ять безбожні на суді, ані грішники у зборі праведних, — **6** дорогу бо праведних знає Господь, а дорога безбожних загине!

2 Чого то племена бунтують, а народи задумують марне? **2** Зéмні царі повстають, і князі нара́джуються разом на Господа та на Його Помаза́нця: **3** „Позриваймо ми їхні кайдáни, і поскидаймо із себе їхні пúта! **4** Але Той, Хто на небеса́х пробува́є — посміється, Владика їх висміє! **5** Він тоді в Своім гніві промовить до них, і настра́шить їх Він у Своім пересéрді: **6** „Я ж помазав Свого Царя на Сіон, святу гóру Свою. **7** Я хочу звістити постанову: Промовив до Мене Господь: Ти Мій Син, Я сьогодні Тебе породив. **8** Жадай Ти від Мене, — і дам Я наро́ди Тобі, як спадщину Твою, володіння ж Твоє — аж по кінці землі! **9** Ти їх повбиваєш залізним жезло́м, потовчеш їх, як по́суд ганча́рський“. **10** А тепер — помудрійте, царі, навчіться ви, судді землі: **11** Служіть Господéві зо стра́хом, і радійте з тремтінням! **12** Шануйте Сина, щоб Він не розгнівався, і щоб вам не загинути в

дорозі, бо гнів Його незабаром запалиться. Блаженні усі, хто на Нього надіється!

3 Псалом Давидів, як він утікав був перед Авесалóмом, своїм сином. Господи, — як багато моїх ворогів, як багато стають проти мене! **2** Багато-хто кажуть про душу мою: „Йому в Бозі спасіння нема!“ Села. **3** Але, Господи, — щит Ти для мене та слава моя, і мою гóлову Ти підіймаєш! **4** Своїм голосом кличу до Господа, — і Він озветься зо святої Своєї гори. (Села) **5** Я лягаю і сплю, і пробуджуюся, бо Господь підпирає мене, — **6** і я не побоюсь десяти тисяч люду, які проти мене навкóло отáборились! **7** Устань же, о Господи! Спаси мене, Боже мій, бо Ти рáзиш усіх ворогів моїх в щóку, зуби грішникам кру́шиш! **8** Спасіння від Господа, і над наро́дом Твоїм — Твоє благословéння! (Села)

4 Для диригéнта хору. На струнних знаряддях. Псалóм Давидів. Коли клічу, — озвися до мене, Боже правди моєї, Ти прóстір для мене робив у тiсноті ... Помилуй мене, і почуй молитву мою! **2** Людські сини, — доки слава моя буде гáньбитись? Доки будете марне любити, шукати неправди? (Села) **3** І знайте, що святого для Себе Господь відділив, почує Господь, як я кликати буду до Нього! **4** Гнівайтесь, та не грішіть; на ложах своїх розмишляйте у ваших серцях, та й мовчіть! (Села) **5** Жертви правди принóсьте, і надійтесь на Господа. **6** Багато-хто кажуть: „Хто нам покаже добрó?“ Підійми ж на нас, Господи, світло Свого лица! **7** Ти даєш більшу радість у серці моїм,

ніж у них, як помножилося їхнє збіжжя та їхнє вино
молоде. **8** У спокії я ляжу, і засну́, бо Ти, Господи,
єдиний даєш мені жити безпечно!

5 Для диригента хору. До флейти. Псалом Давидів.
Почуй, Господи, мову мою, стогнання́ моє зрозумій **2**
Прислу́хайсь до голосу зойку мого́, о мій Царю та
Боже Ти мій, як до Тебе молитися буду́! **3** Ти слухаєш,
Господи, ранком мій голос, — ранком молитися
буду до Тебе та буду чекати, **4** бо Бог Ти не той,
що несправедливости хоче, — зло не буде в Тобі
пробувати! **5** Перед очима Твоїми не втримаються
гультаї, всіх злочинців нена́видиш Ти. **6** Погубиш Ти
неправдомовців, кровожерну й підступну людину
обрідить Господь. **7** А я в ласці великій Твоїй до
дому Твого ввійду́, до Храму святого Твого вклонюся
в страху́ Твоім. **8** Провадь мене, Господи, в правді
Своїй задля моїх ворогів, і вірівняй передо мною
дорогу Свою, — **9** бо в їхніх устах нема правди, нутро
їхнє приносить нещастя, гріб відкритий — їхнє горло,
свій язик вони роблять гладеньким! **10** Признай їх
за винних, о Боже, через свої заміри хай упадуть, за
їхні великі злочинства відкинь їх від Себе, бо вони
проти Тебе бунтують! **11** А всі, хто надію на Тебе
складають, хай тішаться, — будуть вічно співати вони,
і Ти їх охорониш, і будуть радіти Тобою, хто любить
Ім'я́ Твоє! **12** Бо Ти, Господи, благословлятимеш
праведного, милістю вкриєш його, як щитом!

6 Для диригента хору. На струнних знаряддях. На
октаву. Псалом Давидів. Не карай мене, Господи, в

гніві Своїм, не завдавай мені кари в Своїм пересерді!
2 Помилуй мене, Господи, я ж бо слабій, уздорів мене, Господи, бо тремтять мої кості, 3 і душа моя сильно стривожена, а ти, Господи, доки? 4 Вернися, о Господи, візволи душу мою, ради ласки Своєї спаси Ти мене! 5 Бож у смерті нема пам'ятання про Тебе, у шеблі ж хто буде хвалити Тебе? (Sheol h7585) 6 Змучився я від стогнання свого, щоночі постелю свою обмиваю слізьми, сльозами своїми окроплюю ложе своє! 7 Мое око зів'яло з печалі, постаріло через усіх ворогів моїх. 8 Відступіться від мене, усі беззаконники, бо почув Господь голос мого плачу! 9 Благання моє Господь вислухає, молитву мою Господь прийме, — 10 усі мої вороги посоромлені будуть, і будуть настрашені дуже: хай вернуться, — і будуть вони посоромлені зараз!

7 Жалобна пісня Давидова, яку він співав Господеві в справі венямінівця Кúша. Господи, Боже мій, — я до Тебе вдаюся: спаси Ти мене від усіх моїх напасників, і визволь мене, 2 щоб ворог моєї душі не розшарпав, як лев, що кості ламає, й ніхто не рятує! 3 Господи, Боже мій, коли я таке учинив, коли є беззаконня в долонях моїх, 4 коли я доброчинцеві злом відплатив, і без причини ограбував свого противника, — 5 ворог нехай переслідує душу мою, і нехай дожене, і нехай до землі він потопче життя моє, — і хай мою славу оберне на порох! (Сéла) 6 Устань же, о Господи, в гніві Своїм, понесіся на лютість моїх ворогів, і до мене скеруй постанову Свою, яку Ти заповів! 7 І громада

народів отóчить Тебе, і над нею верніся на висоту! **8**
Господь судить людей, — суди ж мене, Господи, за
моєю правотою й за моєю невинністю. **9** Нехай злóба
безбожних скінчиться, а Ти зміцни праведного, бо
вивідуеш Ти серця й нирки, о праведний Боже! **10** Щит
мій у Бозі, Який чистих серцем спасає. **11** Бог Суддя
справедливий, і щоденно на злого Бог гнівається,
12 коли хто не навёрнеться, — буде гострити меча
Свого Він, Свого лука натягне й наставить його, **13** і
йому приготóвив смертельні знаряддя, — Він зробить
огнистими стріли Свої. **14** Ото, безакóння зачне
нечестивий, і завагітніє безправ'ям, — і породить
неправду. **15** Він рова копав, і його викопав, і впав сам
до ями, яку приготóвив, — **16** обёрнеться зло його на
його голову, і на маківку зійде його безакóння! **17**
Я ж Господа буду хваліти за Його правдою, і буду
віспівувати Ймення Всевишнього Господа!

8 Для диригента хору. На інструменті гатійським.
Псалом Давидів. Господи, Владико наш, — яке то
величне на цїлій землі Твоє Ймєння, — Слава Твоя
понад небесами! **2** З уст дітей й немовлят учинив Ти
хвалу ради Своїх ворогів, щоб зніщити протівника й
мєсника. **3** Коли бачу Твої небесá — діло пальців Твоїх,
місяця й зóри, що Ти встановів, — **4** то що є людина,
що Ти пам'ятаєш про неї, і син людський, про якого
Ти згадуєш? **5** А однак учинив Ти його мало меншим
від Бога, і славою й величчю Ти коронуєш його! **6**
Учинив Ти його волóдарем творива рук Своїх, все під
ноги йому вмістів: **7** худобу дрібну та биків, їх усіх, а

також степовіх звірів диких, **8** птаство небесне та риби морські, і все, що морськими дорóгами ходить!
9 Господи, Боже наш, — яке то величне на цілій землі Твоє Ймення!

9 Для диригента хору. На спів: „На смерть сина“. Псалом Давидів. Хвалітиму Господа усім серцем своїм, розповім про всі чóда Твої! **2** Я буду радіти, і тішитись буду Тобою, і бóду виспівувати Ймення Твоє, о Всевишній! **3** Як будуть назад відступати мої ворогі, то спіткнóться і вігинуть перед обличчям Твоїм! **4** Бо суд мій і справу мою розсудив Ти, Ти на троні суддівім сидів, Судде праведний! **5** Докорів Ти народам, безбожного зніщив, ім'я їхне Ти витер навічні вікі!
6 О вóроже мій, руйнування твої закінчили́сь на вічність, — ти й міста́ повалив був, і згинула з ними їхня пам'ять! **7** Та буде Господь пробувати́ навіки, Він для сóду поставив престола Свого, **8** і вселенну Він буде судити по правді, справедливістю буде судити наро́ди. **9** І твердінею буде Господь для пригніченого, в час недолі — приту́лком. **10** І на Тебе надіятись бóдуть усі, що Ім'я Твоє знають, бо не кинув Ти, Господи, тих, хто шукає Тебе! **11** Співайте Господéві, що сидить на Сіоні, між наро́дами розповідайте про чіни Його, **12** бо карає Він чинки криваві, про них пам'ятає, і не забуває Він зóйку убогих! **13** Помилуй мене, Господи, поглянь на страждання́ моє від моїх ненавісників, Ти, що мене підійма́єш із брам смерти, **14** щоб я розповідав про всю славу Твою, у брамах Сіонської дóні я буду радіти спасінням Твоїм! **15**

Народи попадали в яму, яку самі викопали, до пастки, яку заховали, нога їхня схоплена. **16** Господь знаний, Він суд учинив, — спіткнўсь нечестивий у вчинку своєї руки! Гра на струнах. (Села) **17** Попрямують безбожні в шебл, всі народи, що Бога забули, (**Sheol h7585**) **18** бож не навіки забудеться бідний, надія убогих не згине назавжди! **19** Устань же, о Господи, — хай людина не перемагає, нехай перед лицем Твоїм засуджені будуть народи! **20** Накинь, Господи, пострах на них, — нехай знають народи, що вони тільки люди! (Села)

10 Для чого стоїш Ти, о Господи, здалека, в час неолі ховаєшся? **2** Безбожний в своїм гордуванні женеться за вбогим, — хай схоплені будуть у підступах, які замишляли вони! **3** Бо жаданням своєї душі нечестивий пишається, а ласун проклинає, зневажає він Господа. **4** У гордошах каже безбожний, що „Він не слідкує“, бо „Бога нема“, — оце всі його помисли! **5** Сильні дороги його повсякчасно, від нього суди Твої високо, — тим то віддмухує він ворогів своїх. **6** Сказав він у серці своєму: „Я не захिताюсь, бо ліха навіки не буде мені“. **7** Уста його повні прокляття й обмани та зради, під його язиком — злочинство й переступ. **8** Причаївшись, сидить на подвір'ях, мордує невинного, його очі слідкують за вбогим. **9** В укритті він чатує, як лев той у зрості, чатує схопити убогого, хапає убогого й тягне його в свою сітку. **10** Припадає, знижається він, — і попадають убогі в його міцні кігті ... **11** Безбожний говорить у серці своїм: „Бог забув,

заховав Він обличчя Своє, не побачить ніколи“. **12** Устань же, о Господи Боже, руку Свою підійми, не забудь про убогих! **13** Чому нечестивий ображує Бога і говорить у серці своїм, що Ти не слідкуєш? **14** Але Ти все бачиш, бо спостерігаєш злочинство та утиск, щоб віддати Своєю рукою! На Тебе слабій опирається, Ти сироті помічник. **15** Зламай же рамено безбожному, і злого скарай за неправду його, — аж більше не знайдеш його! **16** Господь — Цар на вічні віки, із землі Його згинуть погани! **17** Бажання понижених чуєш Ти, Господи, серця їх зміцняєш, їх вислуховує ухо Твоє, **18** щоб дати суд сироті та пригнобленому, щоб більш не страшів чоловік із землі!

11 Для диригента хору. Давидів. Я надіюсь на Господа, — як же кажете ви до моєї душі: „Відлітай ти на гору свою, немов птах?“ **2** Бо ось нечестиві натягують лука, міцно ставлять стрілу свою на тятиву, щоб у темряві до простосердих стріляти. **3** Як основи зруйновано, — що тоді праведний зробить? **4** Господь у святім Своім храмі, Господь — престол Його на небесах, бачать очі Його, повіки Його випробовують людських синів! **5** Господь випробовує праведного, а безбожного й того, хто любить насилля, — ненавидить душа Його! **6** Він спустить дощем на безбожних горюче вугілля, огонь, і сірку, і вітер гарячий, — це частка їхньої чаші. **7** Бо Господь справедливий, кохає Він правду, — праведний бачить обличчя Його!

12 Для диригента хору. На октаву. Псалом Давидів. Спаси мене, Господи, бо нема вже побожного, з-поміж

людських синів позника́ли вже вірні! **2** Марно́ту говорять один до одно́го, їхні уста облесні, і серцем подвійним говорять. **3** Нехай підітне́ Господь уста облесливі та язика чванькува́того **4** тим, хто говорить: „Своїм язиком будем си́льні, наші уста при нас, — хто ж буде нам пан?“ **5** Через утиск убогих, ради стóгону бідних тепер Я повстану, — говорить Господь, — поставлю в безпеці того, на ко́го розтя́гують сітку! **6** Господні слова — слова чисті, як срібло, очищене в глиняні́м го́рні, сім раз перето́плене! **7** Ти, Господи, їх пильнува́тимеш, і будеш навіки нас стерегти́ перед родом оцим! **8** Безбожні кружля́ють навко́ло, бо нікче́мність між людських синів підійма́ється.

13 Для диригента хору. Псалом Давидів. Доки, Господи, будеш мене забувати назавжди, доки будеш ховати від мене обличчя Своє? **2** Як довго я буду складати в душі своїй болі, у серці своїм — щодня сму́ток? Як довго мій ворог підно́ситись буде над мене? **3** Зглянься, озвися до мене, о Господи, Боже мій! Просвітли мої очі, щоб на смерть не заснув я! **4** Щоб мій неприя́тель не сказав: „Я його переми́г!“ Щоб мої вороги не раділи, як я захита́юсь! **5** Я надію на милість Твою покладáю, моє серце радіє спасінням Твоїм! **6** Я буду співати Господе́ві, бо Він доброді́йство для мене вчинив.

14 Для диригента хору. Давидів. **2** Господь дивиться з неба на людських синів, щоб побачити, чи є там розумний, що Бога шукає. **3** Усе повідступáло, разом стали брідкіми вони, нема доброчинця, нема ні

одного! **4** Чи ж не розуміють всі ті, хто чинить безправ'я, хто мій люд поїдає? Вони хліб Господній їдять, та не кличуть Його, **5** Тоді настрашилися страхом вони, бо Бог в праведнім роді. **6** Раду вбогого ганьбите ви, та Господь охорона йому. **7** Аби то Він дав із Сіону спасіння Ізраїлеві! Як долю Своему народу поверне Господь, то радітиме Яків, втішатися буде Ізраїль!

15 Псалом Давидів. **2** Той, хто в невинності ходить, і праведність чинить, і правду говорить у серці своїм, **3** хто не обмовляє своїм язиком, і злого не чинить для друга свого, і свого ближнього не зневажає! **4** Обридливий погорджений в очах його, і він богобійних шанує, присягає, для себе хоча б і на зло, — і дотримує; **5** не дає свого срібла на ліхву, і не бере на невинного підкупу. Хто чинить таке, — ніколи той не захитається!

16 Золота пісня Давідова. **2** Я сказав Господеві: „Ти Бог мій і — добро моє тільки в Тобі!“ **3** До святих, які на землі, що шляхетні вони, — до них все жадання моє! **4** Нехай множаться смутки для тих, хто набув собі інших богів, — я не буду приносити їм лівної жертви із крові, і їхніх імен не носитиму в устах своїх! **5** Господь — то частина спадку мого та чаші моєї, Ти долю мою підпираєш! **6** Частки припали для мене в хороших місцях, і гарна для мене спадщина моя! **7** Благословляю я Господа, що радить мені, навіть ночами навчають мене мої нірки. **8** Уявляю я Господа перед собою постійно, бо Він по правиці моїй, — й я

не буду захитаний! **9** Через те моє серце радіє та дух веселіться, — і тіло моє спочиває безпечно! **10** Бо Ти не опуститиш моєї душі до шеблу, не попустиш Своєму святому побачити тління! (Sheol h7585) **11** Дорогу життя Ти покажеш мені: радість велика з Тобою, завжди блаженство в правіці Твоїй!

17 Молитва Давідова. **2** Від Твого лица нехай вирок мій вийде, а очі Твої нехай бачать мою правоту! **3** Ти випробував моє серце, навістив уночі, перетопив Ти мене, — й не знайшов чогось злого. І роздумував я, щоб лихе з моїх уст не виходило, **4** а в людських ділах, за словом уст Твоїх, я стерігся доріг гнобителя. **5** Зміцняй стіпи мої на дорігах Твоїх, щоб кроки мої не хиталися! **6** Я клічу до Тебе, бо відповіси мені, Боже, — нахили Своє ухо до мене, вислухай мову мою, **7** покажи дивну милість Свою, Спасителю тих, хто вдається до Тебе від заколотників проти правіці Твоїї. **8** Хорони Ти мене, як зініцю Свою, дочку ока, у тіні Своїх крил заховай Ти мене **9** від безбожних, що гублять мене, — смертельні мої вороги оточили мене! **10** Тівцем замкнули вони своє серце, уста їхні говорять бундючно. **11** Вороги оточили тепер наші кроки, наставили очі свої, щоб мене повалити на землю. **12** Із них кожен подібний до лева, що шарпати прагне, й як левчук, що сидить в укритті. **13** Устань же, о Господи, — його попередь, кинь його на коліна! Мечем Своім душу мою збережи від безбожного, **14** від людей рукою Свою, Господи, від людей цього світу, що частка їхня в цьому житті, що Ти скарбом

Своїм наповняєш їхнє чéрево! Ситі їхні сини, останок же свій для дітей вони лішать. 15 А я в правді побачу обліччя Твое, і, збудившись, насічусь Твоею подóбою!

18 Для диригента хору. Раба Господнього Давида, коли він промовив до Господа слова цієї пісні того дня, як Господь урятував його з руки всіх його ворогів та від руки Саула, то він проказав: Полюблю Тебе, Господи, сило моя, 2 Господь моя скéля й твердіня моя, і Він мій Спасітель! Мій Бог — моя скéля, сховаюсь я в ній, Він щит мій, і ріг Він спасіння мого, Він башта моя! 3 Я клічу: Преславний Господь, і я візволений від своїх ворогів! 4 Тенéта смертéльні мене оточили, і потóки велійяála лякають мене! 5 Тенéта шеóлу мене оточили, і па́стки смертéльні мене поперéдили. (Sheol h7585) 6 В тісноті своїй кличу до Господа, і до Бога свого я взиваю, — Він почує мій голос із храму Свого, і доходить мій зойк до лица Його в уші Йому! 7 Захиталась земля й затремтіла, і затряслісь і хитались підва́лини гір, — бо Він запалився від гніву: 8 із нїздер Його бухнув дим, з Його ж уст — пожирúщий огонь, і жар запалився від Нього! 9 Він небо простяг — і спустився, а хмара густá під ногами Його. 10 Усівся Він на херувима й летів, і на вітрових кри́лах понісся. 11 Поклав тéмряву Він — як засло́ну Свою, довкілля Його — то тéмрява вод, а мешка́ння Його — густі хмари! 12 Від блиску, що був перед Ним, град і жар огняний пройшли хмари Його. 13 І Господь загримів у небеса́х, і Всевишній Свій голос

подав, град і жар огняй! **14** Він послав Свої стріли,
— та їх розпорóшив, і стрілив Він блискавками, — та їх
побентéжив. **15** Показалися річища водні, і відкрились
осно́ви вселénної, — від сваріння Твого, о Господи, від
пóдиху вітру із нїздер Твоїх. **16** Він простя́г з висоти
Свою руку, узяв Він мене, витяг мене з вод великих,
— **17** він мене врятував від мого потужного ворога, і
від моїх ненавісників, — бо сильніші від мене вони!
18 Напали на мене вони в день нещастя мо́го, — та
Господь був моїм опертя́м, — **19** і на місце розло́ге Він
вивів мене, Він мене врятував, — бо вподо́бав мене! **20**
Нехай Господь зрóбить мені за моєю справедливістю,
хай заплатить мені згідно з чїстїстю рук моїх, **21**
бо беріг я дороги Господні, і від Бога свого я не
відступив, **22** бо всі Його прїсуди передо мною, і
не відкидав я від себе Його постанóв! **23** І був я
із Ним непорочний, і стерігся своєї провини, **24** і
Господь заплатив був мені за моєю справедливістю,
згідно з чистїстю рук моїх перед очима Його. **25** Із
справедливим повóдишся Ти справедливо, із чéсним
— по-чéсному, **26** із чистим — повóдишся чисто,
а з лукавим — за лукавством його, **27** бо наро́д із
бїди Ти спасаєш, а очі зухвáлі принижуєш, **28** бо Ти
світиш мого світильника, Господь — Бог мій, освітлює
Він мою тёмряву! **29** Бо з Тобою поб'ю я ворожого
відділа, і з Богом своїм проберусь через мур. **30** Бог
— непорочна дорога Його, слово Господнє очи́щене,
щит Він для всіх, хто вда́ється до Ньóго! **31** Бо хто
Бог, окрім Господа? і хто скеля, крім нашого Бога? **32**

Цей Бог мене силою оперезав, і дорогу мою учинив непорочною, **33** Він зробив мої ноги, мов у лані, і ставить мене на висотах моїх, **34** мої руки навчає до бою, і на рамена мої лука мідяного напинає. **35** І дав Ти мені щит спасіння Свого, а правиця Твоя підпирає мене, і чинить великим мене Твоя поміч. **36** Ти чиниш широким мій крок підо мною, — і стіпи мої не спіткнуться. **37** Женуся я за ворогами своїми, — і їх дожену, і не вернуся, аж поки не вінищу їх, — **38** я їх потрошу, — й вони встати не зможуть, повпадають під ноги мої! **39** Ти ж для бою мене підперізуєш силою, валяш під мене моїх ворохобників. **40** Повернув Ти до мене плечима моїх ворогів, — і понищу ненависників я своїх! **41** Кричали вони, — та немає спасителя, взивали до Господа, — і не відповів їм. **42** І я їх зітру, як той порошок на вітрі, як болото на вулицях, їх потопчу! **43** Ти від бунту народу мене бережеш, Ти робиш мене головою племенам, мені будуть служити народи, яких я не знав! **44** На вістку про мене — слухняні мені, до мене чужинці підліщуються, **45** в'януть чужинці і тремтять у твердинях своїх. **46** Живий Господь, — і благословенна будь, скеле моя, і нехай Бог спасіння могого звелічиться, **47** Бог, що помсти за мене дає, і що народи під мене підбив, **48** що рятує мене від моїх ворогів, — Ти звелічив мене над повстанців на мене, спасаєш мене від насильника! **49** Тому то хвалю Тебе, Господи, серед народів, і Йменню Твоєму співаю! **50** Ти Своєму цареві спасіння побільшуєш, і милість

вчиняєш Своєму пом'язанцеві Давиду й насінню його аж навіки.

19 Для диригента хору. Псалом Давидів. Небо звіщає про Божую славу, а про чин Його рук розказує небозвід. **2** Оповіщує день дневі слово, а ніч ночі показує думку, — **3** без мови й без слів, не чутний їхній голос, **4** та по цілій землі пішов відголос їхній, і до краю вселенної їхні слова! Для сонця намета поставив у них, — **5** а воно, немов той молодій, що виходить із-під балдахину свого, — воно тішиться, мов той герой, щоб пробігти дорогу! **6** Вихід його з краю неба, а обіг його — аж на кінці його, і від спеки його ніщо не захов'ється. **7** Господній Закон досконалий, — він зміцнює душу. Свідчення Господа певне, — воно недосвідченого умудряє. **8** Справедливі Господні накази, бо серце вони звеселяють. Заповідь Господа чиста, — вона очі просвітлює. **9** Страх Господа чистий, — він навіки стоїть. Присуди Господа — правда, вони справедливі всі разом, **10** дорожчі вони понад золото і понад безліч щирого золота, і солодші за мед і за сік щільниківий, — **11** і раб Твій у них бережкий, а в дотриманні їх — нагорода велика. **12** А помилки хто зрозуміє? Від таємних очисти Ти мене, **13** і від свавільців Свого раба заховай, нехай не панують вони надо мною, тоді непорочним я буду, і від провини великої буду очищений. **14** Нехай будуть із волі Твоєї слова моїх уст, а думки мого серця — перед лицем Твоїм, Господи, скеле моя й мій Спасителю!

20 Для диригента хору. Псалом Давидів. В день
недолі озвётся до тебе Господь, Ім'я Бога Якового
зробить сильним тебе! **2** Він пошле тобі поміч із
святині, і з Сіону тебе підіпрé! **3** Усі жертви твої
пам'ятати Він буде, і буде вважати твоє цілопáлення
ситим. (Сéла) **4** Він дасть тобі, як твоє серце бажає,
і вíповнить цілий твій зádум! **5** Ми бúдем радіти
спасінням Твоїм, і підіймемо пра́пор в Ім'я Бога
нашого, — нехай Господь виконає всі прохáння твої! **6**
Тепер я пізнав, що спасає Господь помазáнця Свогó,
дає йому вíдповідь з неба святого Свогó могутніми
чíнами помічнóї правіці Своєї. **7** Одні колесніцями
хвáляться, а інші кíньми, а ми бúдем хвалитись Ім'ям
Господа, нашого Бога: **8** вони похилились і впали, а
ми стоїмó та ростемо на силах! **9** Господи, спаси! Хай
озвётся нам Цар у день нашого клі́кання!

21 Для диригента хору. Псалом Давидів. Господи,
силою Твоєю веселіться цар, і спасінням Твоїм —
як він сильно радіє! **2** Ти йому дав бажáння серця
його, і прохáння уст його не відмóвив. (Сéла) **3** Бо Ти
його вíпередив благословéннями добрá, на голову
йому поклав корону зо щирого золота. **4** Життя він у
Тéбе просив, — і дав Ти йому довголіття на вічні вікі!
5 Слава велика його при Твоїй допомозі, хвалу́ та
величність кладеш Ти на нього, **6** бо Ти вчíниш його
благословенням вічним, звеселіш його радістю, як
буде він рáзом з Тобою! **7** Цар має надію на Господа, у
ласці Всевішнього не захитається він. **8** Зна́йде рука
Твоя всіх ворогів Твоїх, зна́йде правіця Твоя Твоїх

ненавісників. **9** На час гніву Свого Ти їх учіниш огнённою піччю, Господь гнівом Своїм їх понищить, і огонь пожерé їх. **10** Ти вігубиш плід їхній із землі, а їхнє насіння з-поміж синів людських. **11** Бо нещастя на Тебе вони простягли, замишляли злу думку, якої здійснити не зможуть, **12** бо Ти їх обернеш плечима до нас, на тятіввах Своїх міцно стріли поставиш на них. **13** Піднесіся ж, о Господи, в силі Своїй, а ми будем співати й хвалити могутність Твою!

22 Для диригента хору. На спів: „Ланя зорі досвітньої“. Псалом Давидів. Боже мій, Боже мій, — нащо мене Ти покинув? Далекі слова мого зойку від спасіння мого! **2** Мій Боже, взиваю я вдень, — та Ти не озвешся, і клічу вночі, — і спокію немає мені! **3** Та Ти — Святий, пробуваєш на хвалах Ізраїлевих! **4** На Тебе надіялись наші батькі, надіялися — і Ти візволив їх. **5** До Тебе взивали вони — і спасені були, на Тебе надіялися — і не посорóмились. **6** А я — червяк, а не чоловік, посміховище людське й погорда в народі. **7** Всі, хто бачить мене, — насміхаються з мене, розкривають роті, головою хитають! **8** „Покладався на Господа він, — хай же рятує його, нехай Той його візволить, — він бо Його уподобав!“ **9** Бо з утроби Ти вивів мене, Ти безпéчним мене учинив був на персах матері моєї! **10** На Тебе з утроби я зданий, від утробы матері моєї — Ти мій Бог! **11** Не віддаляйся від мене, бо горе близьке, бо нема мені помічника! **12** Багато биків оточили мене, башанські бугаї обступили мене, **13** на мене розкрили вони свої пащі, як лев, що шматує

й ричіть! **14** Я розлитий, немов та вода, і всі кістки мої поділілись, стало серце моє, немов віск, розтопілось в моєму нутрі. **15** Висохла сила моя, як лушпіння, і приліп мій язик до мого піднебіння, і в порох смертєльний поклав Ти мене. **16** Бо пси оточіли мене, обліг мене натовп злочінців, проколбли вони мої руки та нїги мої. **17** Я висох, рахую всі кістки свої, а вони придивляються й бачать нещастя в мені! **18** Вони ділять для себе одєжу мою, а про шату мою жеребка вони кидають. **19** А Ти, Господи, не віддаляйся, — Допомога моя, поспіши ж мені на оборону! **20** Від меча збережи мою душу, одиначку мою з руки пса! **21** Спаси мене від пащі лєв'ячої, а вбогу мою — від рогів буйволів. **22** Я звіщатиму Ймення Твоє своїм братам, буду хвалити Тебе серед збору! **23** Хто боїться Господа, прославляйте Його, увесь Яковів роде — шануйте Його, страхайтесь Його, все насіння Ізраїлеве, **24** бо Він не погордував і не зневажив страждання убогого, і від нього обличчя Свого не сховав, а почув, як він кликав до Нього! **25** Від Тебе повстане хвала моя в зборі великім, — принесу свої жертви в присутності тих, хто боїться Його, — **26** будуть їсти покїрні — і сїтими стануть, хвалїтимуть Господа ті, хто шукає Його, буде жить серце ваше навіки! **27** Усі кїнци землі спам'ятають, і до Господа вєрнуться, і вклїняться перед обличчям Його всі племєна народів, **28** бо царство Господнє, — і Він Пан над народами! **29** Будуть їсти й поклїняться всі багачі на землі, перед обличчям Його на колїна попадають

всі, хто до пороку сходить і не може себе оживити! **30**
Буде потомство служити Йому, — й залічене буде
навіки у Господа. **31** Прийдуть і будуть звіщати Його
правду наро́дові, який буде наро́джений, що Він це
вчинив!

23 Псалом Давидів. **2** на пасовіських зелених оселить
мене, на тихую воду мене запровадить! **3** Він душу
мою відживляє, провадить мене ради Ймення Свого
по стежках справедливости. **4** Коли я підую хоча б
навіть долиною смертної темряви, то не буду боятися
злого, бо Ти при мені, — Твоє жезло й Твій посох
— вони мене втішать! **5** Ти передо мною трапезу
зготівив при моїх ворогах, мою голову Ти намастив
був оливою, моя чаша — то надмір пиття! **6** Тільки
добро й милосердя мене супроводити будуть по всі
дні мого життя, а я пробуватиму в домі Господньому
довгі часи!

24 Псалом Давидів. **2** бо заклав Він її на морях, і на
річках її встановив. **3** Хто зійде на гору Господню, і хто
буде стояти на місці святому Його? — **4** У когось чисті
руки та щиреє серце, і хто не нахилив на марноту
свої душі, і хто не присягав на обману, **5** нехай
носіть він благословення від Господа, а праведність
— від Бога спасіння свого! **6** Таке покоління усіх,
хто шукає Його, хто прагне обличчя Твого, Боже
Яковів! (Села) **7** Піднесіть верхі свої, брами, і будьте
відчинені, входи відвічні, — і ввійде Цар слави! **8**
Хто ж то Цар слави? — Господь сильний й могутній,
Господь, що потужний в бою! **9** Піднесіть верхі свої,

брами, і піднесіте, входи відвічні, — і ввійде Цар слави! **10** Хто ж то Він, той Цар слави? Господь Сава́т — Він Цар слави! (Сéла)

25 Давидів. **2** Боже мій, я на Тебе надіюсь, — нехай же я не засоромлюсь, нехай не радіють мої вороги ради мене! **3** Не будуть також посоромлені всі, хто на Тебе надіється, та нехай посоромляться ті, хто на Тебе встає надаремно! **4** Дорóги Твої дай пізнати мені, Гóсподи, стежка́ми Своїми мене попровáдь, **5** провадь мене в правді Своїй і навчи Ти мене, бо Ти Бог спасіння мого́, кожен день я на Тебе надіюсь! **6** Пам'ятай милосердя Своє, о мій Господи, і ласки Свої, бо відвічні вони! **7** Гріхи молодéчого віку мого́ та провини мої не прига́дуй, — пам'ятай мене, Господи, в ласці Своїй через добрість Своєю! **8** Господь добрий та праведний, тому грішних навчає в дорозі, — **9** Він прова́дить покірних у правді, і лагідних навчає дороги Своєї! **10** Всі Господні стежки́ — милосéрдя та правда для тих, хто Йо́го заповіта й свідоцтва доде́ржує. **11** Ради Йме́ння Свого, о Господи, прости мені про́грїх, великий бо він! **12** Хто то́й чоловік, що бої́ться він Господа? — Він наставить його на дорóгу, котру має ви́брати: **13** душа його житиме в щасті, і насіння його вспа́дкúє землю! **14** При́язнь Господня до тих, хто бої́ться Йо́го, і Свї́й заповіт Він звістíть їм. **15** Мої очі постійно до Господа, бо Він з па́стки витя́гує но́ги мої. **16** Оберні́ся до мене й помилуй мене, — я ж бо са́мітний та бідний! **17** Муки серця мого поширили́сь, — ви́зволь мене з моїх у́тисків! **18**

Подивися на горе моє та на му́ку мою, — і прости всі гріхі мої! **19** Подивись на моїх ворогів, — як їх стало багато, вони лютою ненавистю ненаві́дять мене! **20** Пильнуй же моєї душі та мене хороні́, — щоб не бути мені засорóмленим, бо надіюсь на Тебе! **21** Невинність та правда нехай оточа́ють мене, бо надіюсь на Тебе! **22** Визволи, Боже, Ізраїля від усіх його ўтисків!

26 Давидів. **2** Перевір мене, Господи, і віпробуй мене, перетопі мої нірки та серце моє, **3** бо перед очима моїми Твоє милосердя, і в правді Твоїй я ходив. **4** Не сидів я з людьмі неправдивими, і не б́уду ходити з лукавими, **5** я громаду злочі́нців зненáвидів, і з грішниками я сидіти не буду. **6** Умию в неві́нності руки свої, й обійду́ Твого, Господи, жéртівника, **7** щоб хвалу́ Тобі го́лосно ві́голосити, та зві́стити про всі ч́уда Твої. **8** Господи, — полюбив я оселю́ дому Твогó, і місце перебува́ння слави Твоєї. **9** Не губи Ти моєї душі з нечестивими, та мого життя з кровожéрами, **10** що в руках їх злоді́йство, що їхня праві́ця напóвнена підкупом. **11** А я б́уду ходити в своїй непорóчності, — визволь мене та помилуй мене! **12** Нога моя стала на рівному місці, — на збóрах я благословля́тиму Господа!

27 Давидів. **2** Коли будуть зближа́тись до мене злочі́нці, щоб жерти їм тіло моє, мої напасники́ та мої вороги, — вони спотикну́ться й попада́ють! **3** коли проти мене розло́житься та́бір, то серце моє не злякається, коли проти мене повста́не війна, —

я надіятись буду на те, — на поміч Його! **4** Одного прошу я від Господа, буду жадати того, — щоб я міг пробувати в Господньому домі по всі дні свого життя, щоб я міг оглядати Господню приємність і в храмі Його пробувати! **5** бо Він заховає мене дня нещастя в Своїй скінії, сховає мене потаємно в Своєму наметі, на скелю мене проведє! **6** А тепер піднесеться моя голова понад ворогами моїми навколо мене, і я в Його скінії буду принісати жертви при відзвучах сурм, і я буду співати та грати Господєві! **7** Почуй, Господи, голос мій, коли клічу, і помилуй мене, і озвісь до мене! **8** За Тебе промовило серце моє: „Шукайте Мого лиця!“тому, Господи, буду шукати обличчя Твого: **9** не ховай же від мене обличчя Свого, у гніві Свого раба не відкинь! Ти був мені поміч, — не кидай мене, і не лишай мене, Боже спасіння мого, **10** бо мій батько та мати моя мене кинули, — та Господь приймє мене! **11** Дорогу Свою покажи мені, Господи, і провадь мене стєжкою рівною, ради моїх ворогів! **12** Не видай мене на сваволью моїх ворогів, бо повстали на мене ті свідки облудні та неправдомовці, **13** немов би не вірував я, що в країні життя я побачу Господнє добро! **14** Надійся на Господа, будь сильний, і хай буде міцне твоє серце, і надійся на Господа!

28 Давидів. **2** Почуй голос благання мого, як я клічу до Тебе, коли руки свої я підношу до храму святого Твого! **3** Не хапай мене з грішними й тими, хто чинить безправство, хто плетє своїм ближнім про мир, — але зло в їхнім серці! **4** Віддай їм за їхнім

учинком, і за злом їхніх учинків, згідно з ділом їхніх рук Ти їм дай, верни їм заслужене ними, **5** бо вони не вдивляються в чинність Господню й діла Його рук, — нехай їх поруйнує, й нехай не буде Він їх!
6 Благословенний Господь, — бо Він почув голос благання мого! **7** Господь моя сила та щит мій, на нього надіялось серце моє, — й Він мені допоміг, і втішилося моє серце, і співом своїм я прославлю Його!
8 Господь сила народу Свого, і захист спасіння Свого помазанця! **9** Спаси Свій народ, і поблагослови спадщину Свою, і паси їх, і піднось їх навіки!

29 Псалом Давидів. **2** Дайте Господу славу Ім'єння Його, у препишній святині впадять перед Господом!
3 Голос Господній над водами, Бог слави гримить, Господь над великими водами! **4** Голос Господній із силою, голос Господній з величністю. **5** Голос Господній ламає кедріни, голос Господній торощить кедріни ливанські. **6** Він примусить скакати Ливан як теля, та Сиріон, мов молоду антилопу. **7** Голос Господній викрешує полум'я огняне, **8** голос Господній пустиню тремтіти примушує, Господь чинить пустелю Кадеша тремтячою. **9** Голос Господній примушує лані тремтіти, й лісі обнажає, а в храмі Його все належне Йому виголосує: „Слава!“ **10** Господь пробував в час потопу, і буде Господь пробувати повік віку Царем! **11** Господь подасть силу народу Своєму, Господь поблагословить миром народ Свій!

30 Псалом Давидів. Пісня освячення дому. Буду Тебе величати, о Господи, бо Ти з глибини мене витяг, і не

потішив моїх ворогів ради мене! **2** Господи, Боже мій, я кликав до Тебе, — і мене вздоровів Ти. **3** Господи, вивів Ти душу мою із шеблу, — Ти мене оживів, щоб в могилу не сходити мені! (Sheol h7585) **4** Співайте Господеві, святії Його, й славте пам'ять святині Його! **5** Бо хвилю триває Він у гніві Своїм, все життя — в Своїй ласці: буває увечорі плач, а радість на ранок! **6** А я говорив був у мірі своєму: „Я не захитаюсь навіки!“ **7** Господи, в ласці Своїй Ти поставив мене на горі моїх сил. Як лице Своє Ти заховав, то збентежився я. **8** До Тебе я кличу, о Господи, і благаю я Господа: **9** „Яка користь із крові моєї, коли я до гробу зійду? Чи хвалити Тебе буде порошок? Чи він виявить правду Твою? **10** Почуй, Господи, і помилуй мене, Господи, будь мені помічником!“ **11** Ти перемінив мені плач мій на радість, жалобу мою розв'язав, і підперезав мене радістю, **12** щоб славу співала людина Тобі й не замовкла! Господи, Боже мій, — повік славити буду Тебе!

31 Для диригента хору. Псалом Давидів. На Тебе надіюсь я, Господи, хай не буду повік засоромлений, візволь мене в Своїй правді! **2** Нахили Своє ухо до мене, скоро мене порятуй, стань для мене могутньою скелею, домом твердині, щоб спас Ти мене! **3** Бо ти скеля моя та твердиня моя, і ради Ймення Свого Ти будеш провадити мене й керувати мені! **4** Ти витягнеш з пастки мене, що на мене таємно поставили, — бо Ти сила моя! **5** У руку Твою доручаю я духа свого, — і Ти мене визволиш, Господи, Боже

правди! **6** Я зненавидив всіх, хто шанує бовванів марних, я ж надіюсь на Господа. **7** Я буду радіти та тішитися в Твоїй милості, що побачив Ти горе моє, що приглянувся Ти до скорботи моєї душі, **8** і мене не віддав в руку ворога, на місці розлогім поставив Ти ноги мої! **9** Помилуй мене, Господи, бо тісно мені, — від горя вже віснажилось моє око, душа моя й нутро моє, **10** бо скінчилось життя моє в смутку, а роки мої — у квилінні, моя сила спіткнулася через мій гріх, і віснажились мої кості! **11** Я в усіх ворогів своїх став посміхвищем, надто сусідам своїм, і страхіттям — знайомим моїм, хто бачить надворі мене — утікають від мене! **12** Я забутий у серці, немов той небіжчик, став я немов та розбита посудина. **13** Бо чую багато шептання, страхання навколо, як змовляються разом на мене, — вони замишляють забрати мою душу, **14** а я покладаю надію на Тебе, о Господи, я кажучи: „Ти мій Бог!“ **15** В Твою руку кладу свою долю, — Ти ж візволь мене від руки ворогів моїх і моїх переслідників! **16** Хай засяє обличчя Твоє на Твого раба, та спаси мене в ласці Своїй, **17** Господи, щоб не бути мені посоромленим, що кличу до Тебе! Нехай посоромлені будуть безбожні, хай замовкнуть та йдуть до шеолу, (Sheol h7585) **18** нехай заніміють облудні уста, що гидоту говорять на праведного із пихою й погордою! **19** Яка величезна Твоя доброта, яку заховав Ти для тих, хто боїться Тебе, яку приготівив для тих, хто на Тебе надіється перед людськими синами! **20** Ти їх у заслоні обличчя Свого зберегеш від людських

тенёт, Ти їх від лихих язиків у наметі сховаєш! **21**
Благословénний Господь, що вчинив мені милість
чудóвну Свою в оборóнному місті! **22** А я говорив
у своїм побентéженні: „Я відрізаний з-перед очей
Твоїх!“ Та дійсно Ти вислухав голос благáння мого,
коли я до Тебе взивáв. **23** Любіть Господа, усі святії
Його, — стережé Господь вірних, а гордому з лишком
відплачує. **24** Будьте сильні, і хай буде міцнé ваше
серце, усі, хто надію покладає на Господа!

32 Давидів. Пісня навчáльна. **2** блаженна людіна,
що Господь їй гріха не залічить, що нема в її душі
лукавства! **3** Коли я мовчав, спорохнївiли кості мої в
цілодénному зóйку моєму, **4** бо рука Твоя вдень та
вночі надо мною тяжіть, і волóга моя обернулась на
літню посу́ху! (Сéла) **5** Я відкрив Тобі гріх свій, і не
сховав був провини своєї. Я сказав був: „Признаюся в
простúпках своїх перед Господом!“ і провину мого
гріха Ти прости́в. (Сéла) **6** Тому кожен побожний
відповідного чáсу молитися буде до Тебе, і навіть
велика нава́ла води не досягне до нього! **7** Ти покрóва
моя, Ти від úтиску б́удеш мене стерегті, Ти обгóрнеш
мене радістю спасіння! (Сéла) **8** „Я зроблю тебе
мудрим, і буду навчати тебе у дорóзі, якою ти будеш
ходити, Я дам тобі раду, Моє око вважає на тебе! **9** Не
будьте, як кінь, як той мул нерозумні, що їх треба
прибóркати оздóбою їхньою — вуділом і вуздéчкою,
як до тебе вони не зближаються“. **10** Багато хворі́б —
на безбожного, хто ж надію свою покладає на Господа

— того милість отóчує! **11** Веселітєсь у Гóсподі, і тіштєся, праведні, і співайте із радістю, всі щиросéрді!

33 Співайте із радістю, праведні в Господі, — бо щірим лиціо́є хвалá! **2** Хваліть Господа гúслами, співайте Йому з десятистру́нною а́рфою, **3** заспівайте Йому нову пісню, гарно заграйте Йому з гуком сúрем, **4** бо щирє Господнєє слово, і кожен чин Його вірний! **5** Правду та суд Він коха́є, і Господньої милости повна земля! **6** Словом Господнім учіненє небо, а подихом уст Його все його військо. **7** Воду мóрську збирає Він, мов би до мiху, безóдні складає в комóрах. **8** Будє боятисѧ Господа ціла земля, всі мéшканці всéсвіту бúдуть лякатисѧ Його, **9** бо сказав Він — і сталось, наказав — і з'явилось. **10** Госпóдь рáду погáнів поніщить, понівечить мiслi нарóдiв, **11** а зádум Господній навiки стоятимє, думкi Його серця — на вiчнi вiкi! **12** Блаженний той люд, що Богом у нього Госпóдь, блаженний нарóд, що Він вибрав його на спáдок Собi! **13** Госпóдь споглядає з небéс, і бачить усiх синiв лúдських, **14** приглядаєтєся з мiсця оселi Своєi до всiх, хто замешкує землю: **15** Хто створив серце кожного з них, наглядає всi їхнi дiлá! **16** Немає царя, що його многiсть вiйська спасає, не врятуєтєся вéлетєнь велiкiстю сили, **17** для спасiння той кiнь ненадiйний, і великiстю сили своєi він не збереже, — **18** ось око Господнє на тих, хто боiтєся Його, хто надiю на милiсть Його покладáє, **19** щоб рятувати життѧ їхнє вiд смертi, і щоб за час голоду їх оживляти! **20** Душа наша надiю складáє на Господа, —

Він наша поміч і щит наш, **21** бо Ним радується наше серце, бо на Ймення святеє Його ми надію кладемо!
22 Нехай Твоя милість, о Господи, буде на нас, коли покладáємо надію на Тебе!

34 Давидів, коли він удавав був причíнного перед Авімелехом, що вигнав його, і той пішов. Я благословля́тиму Господа кожного ча́су, хвала́ Йому за́всіди в устах моїх! **2** Душа моя буде хвалитися Господом, — хай це почують слухня́ні, і нехай звеселя́ться! **3** Зо мною звели́чуйте Господа, і підно́сьте Ім'я́ Його ра́зом! **4** Шукав я був Господа, — і Він озвався до мене, і від усіх небезпе́к мене ви́зволив. **5** Приглядайтесь до Нього — й зася́єте, і не посорóмля́ться ваші обличчя! **6** Цей убогий взивав, — і Господь його ви́слухав, і від усіх його бід його ви́зволив. **7** Ангол Господній табо́ром стає кругом тих, хто бої́ться його́, — і визво́лює їх. **8** Скушту́йте й побачте, який добрий Господь, блаженна людина, що надію на Нього кладé! **9** Бійтеся Господа, всі святі́ї Його, бо ті, що боя́ться Його, недостатку не маю́ть! **10** Левчуки́ бідні й голодні, а ті, хто пошукує Господа, недостатку не чую́ть в усьому добрі́. **11** Ходіть, діти, послухайте мене, — стра́ху Господнього я вас навчу! **12** Хто та людина, що хоче життя, що любить дні довгі, щоб бачити добро́? **13** Свого язика́ бережи від лихого, а уста свої́ — від гово́рених підступу. **14** Відступися від злого і добре чини, миру шукай і женися за ним! **15** Очі Господні на праведних, уші́ ж Його — на їхній зойк, **16** Господне́ лице — на злочинців, щоб ви́нищити

їхню пам'ять з землі. **17** Коли праведні клічуть, то їх чує Господь, і з усіх утисків їхніх визволює їх. **18** Господь зламаносердим близький, і впокóрених духом спасає. **19** Багато лихого для праведного, та його визволяє Господь з них усіх: **20** Він пильнує всі кості його, — із них жодна не зламається! **21** Зло безбожному смерть заподіє, і винними будуть усі, хто ненавидить праведного. **22** Господь візволить душу рабів Своїх, і винні не будуть усі, хто вдається до Нього!

35 Давидів. **2** візьми малóго й великого щитá, — і встань мені на допомогу! **3** Дістань списа, і дорогу замкни моїм напасникáм, скажи до моєї душі: „Я — спасіння твоє“! **4** Нехай засорóмляться й будуть погáньблені ті, хто чатує на душу мою; хай відступлять назад і нехай посорóмляться ті, хто лихо мені замишляє. **5** Бодай вони стали, немов та полóва на вітрі, і Ангол Господній нехай їх жене; **6** нехай буде дорóга їхня тёмна й сковзькá, і Ангол Господній нехай їх жене, — **7** бо вони безпричинно тенéта свої розставляють на мене, яму копають безвинно на душу мою! **8** Нехай на́гла загибіль, якої не знає, на нього спаде, і сітка його, яку він наставив, хай зловить його у на́гле нещастя, — бодай він до нього упав! **9** А душа моя в Господі буде радіти, звеселиться Його допомогою! **10** Скажуть усі мої кості: „Господи, хто подібний до Тебе?“ Ти рятуєш убогого від сильнішого над нього, покíрного та бідаря — від його дерія. **11** Свідки встають неправдиві, чого я не знав — питають

мене, **12** віддають мені злом за добро, осирóчують душу мою! **13** А я, як вони хворували булі, зодягався в верéту, душу свою мучив пóстом, молитва ж моя поверталась на лоно моє. **14** Як пріятель, бúцим то брат він для мене, — так я ходив, ніби був я в жалóбі по матері, був я засмúчений, схілений. **15** А вони, як упав я, радіють та схóдяться, напасникі проти мене збираються, я ж не знаю про те; кричать, і не вмовкають, **16** з дармоїдами та пересмішниками скрегóчуть на мене своїми зубами. **17** Господи, — чи довго Ти бúдеш дивитись на це? Відверні мою душу від їхніх зубів, від отих левчуків одиначку мою! **18** Я буду Тебе прославляти на збóрах великих, буду Тебе вихваляти в числénнім нарóді! **19** Нехай з мене не тішається ті, хто ворогує на мене безвínно, нехай ті не моргають очима, хто мене без причини ненавидить, **20** бо говорять вони не про мир, але на спокійних у краї облúдні слова вимишляють, **21** свої уста на мене вони розкривають, говорять: „Ага, ага! Наші очі це бачили!“ **22** Ти бачив це, Господи, — не помовчі ж, Господи, — не віддаляйся від мене! **23** Устань, і збудися на суд мій, Боже мій і Господи мій, на суперéчку мою, **24** розсуди Ти мене по Своїй справедливості, Господи, Боже мій, і нехай через мене не тішається, **25** нехай не говорять у серці своїм: „Ага, — його маємо ми“, хай не кажуть вони: „Ми його проковтну́ли“. **26** Нехай посоромляться та застидаються рáзом, хто з мого нещастя радіє, бодай вбрались у сором та в гáньбу, хто рота свого розкриває на мене! **27** Хай співають

та звесе ляються ті, хто бажає мені правоті, і нехай кажуть завжди: „Хай буде великий Господь, що миру бажає Своєму рабові!“ **28** А язик мій звіщатиме правду Твою, славу Твою кожен день!

36 Для диригента хору. Раба Господнього Давида. Грішне слово безбожного в серці моїм: „Нема страху Божого перед очима його“, **2** бо в очах своїх він до себе підлещується, щоб б'уцім то гріх свій знайти, щоб зненавідіти. **3** Слова його уст — то марнота й обмана, перестав він бути мудрим, щоб чинити добро. **4** Беззаконство задумує він на постелі своїй, стає на дорозі недобрій, не цурається злого. **5** Господи, — аж до небес милосердя Твое, аж до хмар Твоя вірність, **6** Твоя справедливість — немов гори Божі, Твої суди — безодня велика, людину й худобу спасаєш Ти, Господи! **7** Яка дорогá Твоя милість, о Боже, і ховаються людські сини в тіні Твоїх крил: **8** вони з ситости дому Твого нап'юються, і Ти їх напуваєш з потоку Своїх солодощів, **9** бо в Тебе джерело життя, в Твоїм світлі побачимо світло! **10** Продовж Свою милість на тих, хто знає Тебе, а правду Свою — на людей щиросердих! **11** Нога пішних нехай не наступить на мене, і безбожна рука нехай не викидає мене! **12** Попадали там беззаконники, повалено їх — і встати не зможуть.

37 Давидів. **2** бо вони, як трава, будуть скоро покóшені, і мов та зелена биліна — пов'януть! **3** Надійся на Господа й добре чини, землю замешкуй та правди дотримуй! **4** Хай Господь буде розкіш

твоя, — і Він сповнить тобі твого серця бажання!

5 На Господа здай дорóгу свою, і на Нього надію
клади, і Він зробить, **6** і Він вівпровадить, немов
світло, твою справедливість, а правду твою — немов
південь. **7** Жди Господа мóвчки й на Нього надійся,
не розпалюйся гнівом на того, хто щасливою чинить
дорогу свою, на людину, що виконує задуми злі.

8 Повстрймайся від гніву й покинь пересердя, не
розпалюйся лютістю, щоб чинити лиш зло, **9** бо вітяти
будуть злочинці, а ті, хто вповає на Господа — землю
вспадкують! **10** А ще трóхи — й не буде безбожного,
і будеш дивитись на місце його — і не буде його,
11 а покірні впадкують землю, — і зарозкошують
міром великим! **12** Лихе замишляє безбожний на
праведного, і скрегоче на нього своїми зубами, **13**
та Господь посміється із нього, — бачить бо Він, що
наближується його день! **14** Безбожні меча добувають
та лука свого натягають, щоб звалити нужденного й
бідного, щоб порізати людей простої дороги, — **15** та
ввійде їхній меч до їхнього власного серця, і полáмані
будуть їхні луки! **16** Краще мале справедливого, ніж
велике багатство безбожних, і то багатьох, **17** бо
злáмані будуть раméна безбожних, а справедливих
Господь підпирáє! **18** Знає Господь дні невінних, а
їхня спадщина пробуде навіки, **19** за лихоліття не
будуть вони посорóмлені, і за днів голоду ситими
бúдуть. **20** Бо загинуть безбожні, і Господні вороги, як
овечий той лій, занікнуть, у димі зникнуть вони!

21 Позичає безбожний — і не віддає, а праведний

милість висвідчує та роздає, **22** бо благословенні від Нього впадкують землю, а прокляті від Нього — понищені будуть! **23** Від Господа кроки людіни побожної ставляться міцно, і Він любить дорогу її; **24** коли ж упаде, то не буде покинена, бо руку її підпирає Господь. **25** Я був молодий і постарівся, та не бачив я праведного, щоб опущений був, ні нащадків його, щоб хліба просили. **26** Кожен день виявляє він милість та позичає, і над потómством його благословення. **27** Ухиляйся від злого та добре чини, та й навіки живи! **28** Бо любить Господь справедливість, і Він богобійних Своїх не покине, — вони будуть навіки берéжені, а насіння безбожних загине! **29** Успадкують праведні землю, і повік будуть жити на ній. **30** Уста праведного кажуть мудрість, язик же його промовляє про право, **31** Закон Бога його — в його серці, кроки його не спіткнуться. **32** А безбожний чатує на праведного, і пильнує забити його, **33** та Господь не зоставить його в руках того, і несправедливим не вчїнить його, коли буде судити його. **34** Надійся на Господа, та держися дороги Його, — і піднесе Він тебе, щоб успадкувати землю, ти бачитимеш, як понижені будуть безбожні. **35** Я бачив безбожного, що збуджував пострах, що розкоренівся, немов саморосле зелене те дерево, **36** та він проминув, — й ось немає його, і шукав я його, — й не знайшов! **37** Бережи неповінного та дивися на праведного, бо людіні спокію належить майбутність, **38** переступники ж разом понищені будуть, — майбутність безбожних

загине! **39** А спасіння праведних — від Господа, Він їхня твердіня за час лихоліття, **40** і Господь їм допоможе та їх порятує, визволить їх від безбожних і їх збереже, — бо вдавались до Нього вони!

38 Псалом Давидів. На пам'ятку. Господи, не карай мене в гніві Своім, і не завдавай мені кари в Своім пересерді, **2** бо прошили мене Твої стріли, і рука Твоя тяжко спустилась на мене, **3** Від гніву Твого нема цілого місця на тілі моїм, немає спокою в костях моїх через мій гріх, **4** бо провини мої переросли мою голову, як великий тягар, вони тяжчі над сили мої, **5** смердять та гниють мої рани з глупоти моєї. **6** Скорчений я, і над міру похилений, цілий день я тиняюсь сумній, **7** бо нутро моє повне запалення, і в тілі моїм нема цілого місця. **8** Обезсилений я й перемучений тяжко, ридāju від стогону серця свого. **9** Господи, всі бажання мої — перед Тобою, зідхання ж моє не сховалось від Тебе. **10** Сильно тріпочеться серце моє, опустила мене моя сила, навіть ясність очей моїх — і вона не зо мною. **11** Друзі мої й мої приятелі поставали здаля від моєї біди, а ближні мої поставали оподаль. **12** Тенета розставили ті, хто чатує на душу мою, а ті, хто бажає нещастя мені, говорять прокляття, і весь день вимишляють зрадливе! **13** А я, мов глухий, вже не чую, і мов той німий, який уст своїх не відкриває. **14** І я став, мов людина, що нічого не чує і в устах своїх оправдання не має, **15** бо на Тебе надіюся я, Господи, Ти відповіси, Господи, Боже мій! **16** Бо сказав я: „Нехай не потішаться з мене, нехай

не несуться вони понад мене, коли послизніється нога моя!“ 17 Бо я до упадку готовий, і передо мною постійно недуга моя, 18 бо провину свою визнаю, журюся гріхом своїм я! 19 А мої вороги проживають, міцніють, і без причини помножилися мої недруги. 20 Ті ж, хто відплачує злом за добро, обчорнюють мене, бо женуть за добром. 21 Не покинь мене, Господи, Боже мій, не віддаляйся від мене, 22 поспіши мені на допомогу, Господи, — Ти спасіння моє!

39 Для диригента хору. Єдугуна. Псалом Давидів. Я сказав: „Пильнувати я буду дорóги свої, щоб своїм язикóм не грішити, накладу я вуздéчку на уста свої, поки передо мною безбожний. 2 Занімів я в мовчáнні, замовк про добро, а мій біль був подра́жнений. 3 Розпалилося серце моє у моєму нутрі, палає огонь від мого роздúмування. Я став говорити своїм язикóм: 4 „Повідомі мене, Господи, про кінець мій та про днів моїх міру, яка то вона, — нехай знаю, коли я помру́!“ 5 Ось відміряв долонею Ти мої дні, а мій вік — як ніщо проти Тебе, і тільки марнóта сама — кожна людіна жива! (Сéла) 6 У темнóті лиш ходить людіна, клопóчеться тільки про мáрне: громáдить вона, — та не знає, хто звóзити буде оте! 7 А тепер на щó маю надіятись, Господи? Надія моя — на Тебе вона! 8 Від усіх моїх прóгрівів вівзvoli мене, не чини мене пóсмíхом для нерозумного! 9 Занімів я та уст своїх не відкриваю, бо Ти те вчинив, — 10 забери Ти від мене Свій дóторк, від порази Твоєї руки я кінчаюсь. 11 Ти караєш людіну докорами за беззакóння, Ти знищив,

як міль, прива́бність її, — кожна лю́дина — на правду марно́та! (Сéла) **12** Вислухай, Господи, молитву мою, і почуй благáння моє, не будь мовчазний до моєї сльозі́, бо прихóдько я в Тебе, мандрівник, як батькі́ мої всі! **13** Відверни гнів від мене — і я підкріплю́ся, перше ніж відійду́, — і не буде мене!

40 Для диригента хору. Псалом Давидів. Непохитно надію́сь на Господа, і Він прихилився до мене, і благáння моє Він почув. **2** Витяг мене Він із згубно́ї ями, із багна́ болоті́стого, і поставив на скелі́ ноги мої́, і зміцнив мої́ сто́пи, **3** і дав пісню́ нову́ в мої́ уста, для нашого Бога хвалу́, — нехай бачать багато-хто й по́страх хай мають, і хай вони мають надію на Господа! **4** Блаженна лю́дина, що Бога вчинила своєю́ тверди́нею, і не зверта́лась до пи́шних та тих, що вони до неправди схиляються! **5** Багато вчинив Ти, о Господи, Боже мій, Твої́ чуда́ й думки Твої́ — тільки про нас, нема́ Тобі́ рівного! Я хотів би все це показати́ й про це розказати, та воно численні́ше, щоб можна́ його́ розпові́сти. **6** Жертви́ й прино́шення Ти не схотів, Ти розкрив мені́ уші́, цілопа́лення́ й жертви́ поку́тної Ти не жадав. **7** Тоді́ я сказав: „Ось я прийшов із звóем книжки, про мене́ написано́“. **8** Твою́ волю́ чини́ти, мій Боже, я хóчу, і Закóн Твій — у мене́ в се́рці. **9** Я пропові́дував правду в великому́ зборі́, — ото, своїх уст не ув'язню́ю я, Господи, знаєш Ти, — **10** справедли́вість Твою́ не хова́в я в се́редині́ се́рця свого́, про вірні́сть Твою́ та спасі́ння Твоє́ я звіща́в, не таї́в я про милі́сть Твою́ та про правду́ Твою́

на великім зібранні. **11** Тому, Господи, не ув'язні милосердя Свого від мене, а милість та правда Твоя нехай завжди мене стережуть, **12** бо нещастя без ліку мене оточили, беззаконня мої досягли вже мене, так що й бачити не можу, — вони численнішими стали за волосься на моїй голові, і серце моє опустило мене. **13** Зволь спасти мене, Господи, Господи, поспіши ж бо на поміч мені, — **14** нехай посоромлені будуть, і хай зганьблені будуть усі, хто шукає моєї душі, щоб схопити її! Нехай подадуться назад, і нехай посоромлені будуть, хто бажає для мене лихого! **15** Бодай скам'яніли від сорому ті, хто говорить до мене: „Ага! Ага!“ **16** Нехай тішаться та веселяться Тобою всі ті, хто шукає Тебе та хто любить спасіння Твое, нехай завжди говорять: „Хай буде великий Господь!“ **17** А я вбогий та бідний, — за мене подбає Господь: моя поміч і мій оборонець — то Ти, Боже мій, — не спізнйся!

41 Для диригента хору. Псалом Давидів. Блаженний, хто дбає про вбогого, — в день нещастя Господь порятує його! **2** Господь берегтиме його та його оживлятиме, буде блаженний такий на землі, і Він не видасть його на поталу його ворогам! **3** На ложі недуги подасть йому сили Господь, — усе ложе йому переминить в недугі його. **4** Я промовив був: „Господи, май же Ти милість до мене, вілікуй душу мою, бо я перед Тобою згрішив! **5** Вороги мої кажуть на мене лихе: „Коли вмере та загине ім'я його?“ **6** А коли хто приходить відвідати, — мовить марне: його серце

збирає для себе лихе, і як вийде надвір, то говорить про те. 7 Всі мої вороги між собою шепочуться разом на мене, на мене лихє замишляють: 8 „Негідна річ тисне його, а щó він поклався — то більше не встане!“ 9 Навіть пріятедь мій, на якого надіявся я, щó мій хліб споживав, — підняв проти мене п'яту! 10 Але, Господи, помилуй мене, і мене підійми, — і я їм відплачу, — 11 із тóго довідаюся, щó Ти любиш мене, коли надо мною сурмити не буде мій ворог. 12 А я — через невінність мою Ти підсилиш мене, і перед обличчям Своїм ти поста́виш навіки менé! 13 Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, від віку й до віку! Амїнь і амїнь!

42 Для диригента хору. Псалóm навчальний, синів Кореевих. Як ліне той óлень до водних потоків, так лине до Тебе, о Боже, душа моя, 2 душа моя спрагнена Бога, Бога Живого! Коли я прийду́ й появлюсь перед Божим лицем? 3 Сльоза́ моя стала для мене поживою вдень та вночі, коли кажуть мені цілий день: „Де твій Бог?“ 4 Як про це пригадаю, то душу свою виливаю, як я в многолюдді ходив, і водив їх до Божого дому, із голосом співу й подяки святкóвого натовпу. 5 Чого, душе моя, ти сумуеш, і чогó ти в мені непоко́бішся? Май надію на Бога, бо я Йому б́уду ще дякувати за спасіння Його! 6 Мій Боже, душа моя т́ужить в мені, бо я пам'ятаю про Тебе з країни Йордану й Гермóну, із гори із Миц'ар. 7 Прикликає безóдня безóдню на гуркіт Твоїх водоспа́дів, усі вали́ Твої й хвилі Твої перейшли надо мною. 8 Удень виявляє Господь Своєю милість, уночі ж Його пісня зо мною, молитва до

Бога мого життя! **9** Повім я до Бога: „Ти Скеле моя, чому Ти про мене забув? Чого я блукаю сумний через ўтиск ворожий? **10** Ніби кості ламають мені, коли вороги мої лають мене, коли кажуть мені цілий день: „Де твій Бог?“ **11** Чого, душе моя, ти сумуєш, і чого ти в мені непокоїшся? Май надію на Бога, бо я Йому буду ще дякувати за спасіння Його, мого Бога!

43 Розсуди мене, Боже, й справуйся за справу мою із людьми небогобійними, визволь мене від людїни обмани та кривди! **2** Бож Бог Ти моєї твердіні, чого ж Ти покинув мене? Чого я блукаю сумний через ўтиск ворожий? **3** Пошли Своє світло та правду Свою, — вони мене будуть провадити, вони запровадять мене до Твоєї святої гори та до місць пробування Твого. **4** І нехай я дістанусь до Божого жертівника, до Бога розради п потіхи моєї, — і буду на арфі хвалити Тебе, Боже, Боже Ти мій! **5** Чого, душе моя, ти сумуєш, і чого ти в мені непокоїшся? Май надію на Бога, бо я Йому буду ще дякувати за спасіння Його, мого Бога!

44 Для диригента хору. Синів Кореевих. Псалом навчальний. Боже, своїми ушима ми чули, наші батькі нам оповідали: велике Ти діло вчинив за їхніх днів, за днів стародавніх: **2** Ти вигнав поганів Своєю рукою, а їх осадив, понищив народи, а їх Ти поширив! **3** Не мечем бо своїм вони землю посіли, і їхне рамено їм не помогло, — а правіця Твоя та рамено Твоє, та світло обличчя Твого, бо Ти їх уподобав! **4** Ти Сам — Цар мій, о Боже, звели ж про спасіння для Якова: **5** Тобою поб'ємо своїх ворогів, ім'ям Твоїм будемо

топтáти повсталих на нас, **6** бо я буду надіятися не на
лу́ка свогó, і мій меч не поможе мені, **7** але Ти нас
спасеш від противників наших, і наших ненáвисників
засорóмиш! **8** Ми хва́лимось Богом щодня́, і пові́ки
Ім'я́ Твоє сла́вимо, (Сéла) **9** та однак Ти покинув і нас
засорóмив, і вже не вихóдиш із нашими військами: **10**
Ти вчинив, що від ворога ми оберну́лись назад, а наші
ненáвисники грабува́ли собі наш маєток. **11** Ти віддав
нас на по́їд, немов тих овéчок, і нас розпорóшив
посеред наро́дів, **12** Ти за бéзцін продав Свій наро́д, і
ціні́ йому не побільши́в! **13** Ти нас нашим сусідам
віддав на знева́гу, на нару́гу та по́сміх для наших
окóлиць, **14** Ти нас учинив за прислів'я погáнам, і
головою хита́ють наро́ди на нас. **15** Передо мною
щоденно безчéстя моє, і сором вкриває обличчя моє,
— **16** через голос того, хто лає мене й проклинає, через
ворога й мéсника. **17** Прийшло було все це на нас, та
ми не забу́ли про Тебе, й заповіту Твого не пору́шили,
18 не вступі́лось назад наше серце, і не відхили́вся
наш крок від Твоєї дорóги! **19** Хоч у місце шака́лів Ти
ві́пхнув був нас, і прикрив був нас смéртною тінню,
— **20** чи й тоді ми забули Ім'я́ Бога нашого, і руки
свої простягну́ли до Бога чужого? **21** Таж про те Бог
довідається, бо Він знає та́ємності серця, — **22** що
нас побива́ють за Тебе щоденно, пораховано нас, як
овечок жертóвних. **23** Прокинься ж, — для чо́го Ти,
Господи, спиш? Пробуді́ся, — не кидай назáвжди! **24**
Для чо́го обличчя Своє Ти ховаєш, забуваєш про нашу
недолю та нашу тісно́ту? **25** Бо душа наша зніжилася

аж до пороку, а живіт наш приліг до землі. **26** Устань же, о Помоче наша, і вікупи нас через милість Свою!

45 Для диригента хору. На „Лілеї“. Синів Кореевих. Псалом навчальний. Пісня любови. Мое серце бринить добрим словом, проказую я: Для Царя мої твори, мій язик — мов перо скорописця! **2** Ти кращий від людських синів, в Твоїх устах розлита краса та добро, тому благословив Бог навіки Тебе. **3** Прив'яжи до стегна Свого, Сильний, Свого меча, красу Свою та величність Свою, **4** і в величності Своїй сідай, та й верхи помчися за справи правди, і лагідности та справедливости, — і навчить Тебе страшних чинів правіця Твоя! **5** Твої стріли нагострені, — а від них під Тобою народи попадають, — у серце Царських ворогів. **6** Престол Твій, о Боже, на вічні віки, берло правди — берло Царства Твого. **7** Ти полюбив справедливість, а беззаконня зненавидів, тому намастив Тебе Бог, Твій Бог, оливою радости понад друзів Твоїх. **8** Міро, албе й кассія — всі шати Твої, а з палат із слонової кости — струни Тебе звеселили. **9** Серед скарбів Твоїх — царські дочки, по правиці Твоїй стала цариця в офірському щирому золоті. **10** Слухай, дочко, й побач, і нахили своє ухо, — і забудь свій народ і дім батька свого! **11** А Цар буде жадати твоєї краси, бо Він — твій Господь, а ти до землі Йому кланяйся. **12** А Тірська дочка прийде з даром, будуть благати тебе найбагатші з народу. **13** Вся оздоба царської дочки — усередині, шата ж її погаптована золотом. **14** У шати гаптовані вбрану провадять її до Царя, за нею

дівчата, подруги її, до Тебе прова́джені. **15** Провадять їх з радо́щами та потіхою, — у палату царську вони в́йдуть. **16** Замість батьків Твоїх б́удуть сині Твої, — їх по цілій землі Ти поставиш воло́дарями. **17** Я буду Ім'я́ Твоє зга́дувати по всіх поколіннях, тому́ то наро́ди по вічні віки Тебе сла́вити б́удуть!

46 Для диригента хору. Синів Кореевих. На спів „Аламот“. Пісня. Бог для нас — охорóна та сила, допомо́га в недолях, що часто трапляються, **2** тому́ не лякаємось ми, як трясéться земля, і коли гóри зсува́ються в серце морів! **3** Шумлять і киплять Його вóди, через вéлич Його тремт́ять гóри. (Сéла) **4** Річка, — відно́ги її веселя́ть місто Боже, найсвятіше із місць пробува́ння Всеви́шнього. **5** Бог серед нього, — нехай не хитається, Бог помо́же йому́, коли ра́нок настане. **6** Шуміли наро́ди, хиталися ца́рства, а Він голос подав Свій — і земля розпливлáся. **7** З нами Господь Савао́т, наша тверди́ня — Бог Яковів. (Сéла) **8** Ідіть, оглядайте Господні діла, — які руйнува́ння вчинив на землі! **9** Аж до кра́ю землі припиняє Він в́йни, ламає Він лука й торощить списа, палить огнем колесни́ці! **10** „Вгамуйтеся та знайте, що Бог Я, піднесу́сь між наро́дами, піднесу́сь на землі!“ **11** З нами Господь Савао́т, наша тверди́ня — Бог Яковів! (Сéла)

47 Для диригента хору. Синів Кореевих, Псалом. Всі наро́ди, — плещіть у долоні, поклікуйте Богові голосом радо́сти, **2** грізний бо Всеви́шній Господь, Цар великий всієї землі! **3** Він наро́ди під нас підбиває, а поган — нам під но́ги, **4** Він нашу спáдщину для

нас вибирає, величність для Якова, що його полюбив.
(Сéла) **5** Бог виступає при радісних óкриках, Господь
— при голосі рóга. **6** Співайте Богові нашому, співайте,
співайте Царéві нашому, співайте, **7** бо Бог — Цар усéї
землі, співайте навчáльний псалóм! **8** Бог зацарювáв
над нарóдами, Бог сів на святому Своему престóлі! **9**
Зібрались владíки народів, народ Бога Авраамового,
як Божі щитí на землі, — між ними Він сильно
звеличений!

48 Пісня. Псалом синів Корéєвих. Великий Господь і
прослáвлений вéльми в місті нашого Бога, на святій
Своїй горі! **2** Препíшна країна, розрáда всéї землі, —
то Сіонська гора, на північних окóлицях, місто Царя
можновлáдного! **3** Бог у храмах Своїх, за твердиню
Він знáний. **4** Бо царі ось зібрались, ішли вони рáзом,
5 але, як побачили, то здивувáлись, полякалися та
й розпорóшились. **6** Обгорнув їх там страх, немов
біль породíлля; **7** Ти східнім вітром розбив кораблі ті
Таршіські. **8** Як ми чули, так бачили в місті Господа
Саваóта, у місті нашого Бога, — Бог міцно поставить
навіки його! (Сéла) **9** Розмишля́ли ми, Боже, про
мíлість Твою серед храму Твого. **10** Як Ім'я́ Твое, Боже,
так слава Твоя — аж по кінці землі, справедливости
повна правіця Твоя! **11** Нехай веселі́ться Сіонська
гора, Юдині дóчки хай тішаться через Твої правосúддя.
12 Оточі́те Сіон й обступі́те його́, полічіть його́ ба́шти,
13 зверні́те увагу на ва́ла його́, високі́сть палати його́
пообмірю́йте, щоб розпові́сті поколі́нню настúпному,

14 бо Цей Бог — то наш Бог на вічні вікі, Він буде прова́дити нас аж до смерти!

49 Для диригента хору. Синів Кореевих. Псалом.
Слухайте це, всі наро́ди, візьміть до ушей, усі мешканці всесвіту, **2** і людські сини й сини му́жів, разом багатий та вбогий, **3** — мої уста казатимуть мудрість, думка ж се́рця мого — розумність, **4** нахилю своє ухо до при́казки, розв'яжу́ свою за́гадку лірою! **5** Чому маю боятись у день лихоліття, як стане круг мене неправда моїх ошуканців, **6** які на багатство своє покладають надію, і своїми достатками хваляться? **7** Але жодна людина не вікупить брата, не дасть його вікупу Богові, — **8** бо вікуп їхніх душ дорогий, і не перестане навіки, — **9** щоб міг він ще жити навіки й не бачити гробу! **10** Та люди побачать, що мудрі вмирають так само, як гинуть невіглас та неук, і лишаться для інших багатство своє. **11** Вони думають, ніби домі їхні навіки, місця їхнього замешкання — з роду до роду, іменами своїми звать землі, **12** та не зостається в пошані людина, — подібна худобі, що гине! **13** Така їхня дорога — глупота для них, та за ними йдуть ті, хто кохає їхню думку. (Села) **14** Вони зійдуть в шеол, — і смерть їх пасе, немов вівці, а праведники запанують над ними від рання; подоба їхня зникне, шеол буде мешканням для них. (Sheol h7585) **15** Та визволить Бог мою душу із влади шеолу, бо Він мене візьме! (Села) (Sheol h7585) **16** Не лякайся, коли багаті людина, коли збільшується слава дому її, — **17** бо, вмираючи, не забере вона всього, її слава

не піде за нею! **18** Хоч вона свою душу за життя свого хвалить, і славлять тебе, як для себе ти чиниш добро, — **19** вона прийде до роду батьків своїх, що світла вони не побачать навіки! **20** Людина в пошані, але нерозумна, — подібна худобі, що гине!

50 Псалом Асафів. **2** Із Сіону, корони красі, Бог явився в промінні! **3** Приходить наш Бог, — і не буде мовчати: палючий огонь перед Ним, а круг Нього все буриться сильно! **4** Він покличе згорі небеса, і землю — народ Свій судити: **5** „Позбирайте для Мене побожних Моїх, що над жертвою склали заповіта зо Мною“. **6** І небеса звістять правду Його, що Бог — Він суддя. (Села) **7** „Слухай же ти, Мій народе, бо буду ось Я говорити, Ізраїлеві, і буду свідчить на тебе: Бог, Бог твій Я! **8** Я буду картати тебе не за жертви твої, — бо все передо Мною твої цілопалення, **9** не візьму Я бичка з твого дому, ні козлів із кошар твоїх, **10** бо належить Мені вся лісна звірина та худоба із тисячі гір, **11** Я знаю все птаство гірське, і звір польовий при Мені! **12** Якби був Я голодний, тобі б не сказав, — бо Моя вся вселенна й усе, що на ній! **13** Чи Я м'ясо бичків споживаю, і чи п'ю кров козлів? **14** Принось Богові в жертву подяку, і виконуй свої обітниці Всевишньому, **15** і до Мене поклич в день недолі, — Я тебе порятую, ти ж прославиш Мене!“ **16** А до грішника Бог промовляє: „Чогó про устами Мої розповідаєш, і чогó заповіта Мого на устах своїх но́сиш? **17** Ти ж науку зненавидів, і поза себе слова Мої викинув. **18** Як ти злодія бачив, то бігав із ним,

і з перелюбниками накладав. **19** Свої уста пускаєш на зло, і язик твій омáну плетé. **20** Ти сидиш, проти брата свого наговóрюєш, поголóски пускаєш про сина своєї матері. **21** Оце ти робив, Я ж мовчав, і ти дúмав, що Я такий сáмий, як ти. Тому буду картати тебе, і вíложу все перед очі твої! **22** Зрозумійте ж це ви, що забуваєте Бога, щоб Я не схопív, — бо не буде кому рятува́ти! **23** Хто жертву подяки принóсить, той шанує Мене; а хто на дорогу Свою уважа́є, Боже спасі́ння йому покажу́!“

51 Для диригента хору. Псалом Давидів, коли до нього прийшов пророк Натáн, як Давид увійшов був до Вірсавії Помилуй мене, Боже, з великої милости Твоєї, і з великого милосердя Свого загля́дь беззакóння мої! **2** Обмий мене зóвсім з мого беззакóння, й очíсти мене від мого грíха, **3** бо свої беззакóння я знаю, а мій грíх передо мною постíйно. **4** Тобі, однóму Тобі я згрíшив, і перед очима Твоїми лука́ве вчинив, томú справедливий Ти будеш у мові Своїй, бездога́нний у сúді Своім. **5** Отож я в беззакóнні наро́джений, і в грíху зачала́ мене мати моя. **6** Ото, полюбив еси правду в глибíнах, і в таємних реча́х виявляєш премудрість мені. **7** Очíсти ісо́пом мене, — і буду я чистий, обмий Ти мене — і я стану біліший від снігу. **8** Дай почути мені втіху й радість, — і радíтимуть кості, що Ти покруші́в. **9** Обличчя Своє заховай від грíхів моїх, і всі беззакóння мої позагля́джуй. **10** Серце чисте створи мені, Боже, і тривáлого духа в моєму нутрí відновí. **11** Не відкінь

мене від Свого лица, й не бери Свого Духа Святого від мене. **12** Верни мені радість спасіння Твогó, і злагідним духом підтримай мене. **13** Я буду навчати беззакóнців доріг Твоїх, — і навérнуться грішні до Тéбе. **14** Визволь мене від перéступу крóвного, Боже, Боже спасіння мого, мій язик нехай слáвить Твою справедливість! **15** Господи, відкрий мої уста, і язик мій звістить Тобі хвалу, **16** бо Ти жертви не пра́гнеш, а дам цілопáлення, — то не любе воно Тобі буде. **17** Жертва Бóгові — зламаний Дух; серцем зламаним та упокóреним Ти не погордуєш, Боже! **18** Ущаслív Своїм благоволінням Сіон, збудуй мúри для Єрусаліму, — **19** тоді Ти полюбиш Собі жертви правди, цілопáлення та принóшення, тоді покладуть на Твій вівтар тельців!

52 Для диригента хору. Псалом навчáльний Давидів, як прийшов був ідумéянин Доег та й Саулові був оповів, і до нього сказав: „Давид увійшов до дому Ахімéлеха“. Чого хвáлишся злом, о могúтній? Цілий дéнь Божа милість зо мною. **2** Замишляє лукавство язик твій, як та бритва нагóстрена ти, що чиниш обману! **3** Ти зло полюбив над добро, а неправду — бiльш, як правду казати, (Сéла) **4** ти любиш усякі шкідливі слова, ти язiку обманний! **5** Отож, Бог зруйнує назáвжди тебе, тебе викине й вирве з намету тебе, й тебе викоренить із країни життя. (Сéла) **6** І побачать це прáведні, й будуть боятись, і будуть сміятися з нього: **7** „Ось муж, що Бога не чинить своєю твердiнею, та на великiсть багатства свого покладає надiю, втікає до злого свого“. **8** А я — як

зелена олівка у Божому домі, надіюсь на Божую милість на вічні вікі! **9** Буду славити вічно Тебе, що вчинив Ти оце, і про ймення Твоє буду звіщати побожним Твоїм, що добре воно!

53 Для диригента хору. На „Махалат“. Навчальний псалом. Давидів. Безумний говорить у серці своїм: „Нема Бога“! Зіпсулись вони, і несправедливість обрідливу чинять, нема доброчінця! **2** Бог зорить із неба на людських синів, щоб побачити, чи є там розумний, що Бога шукає. **3** Усі повідступали, разом стали огідними, нема доброчінця, нема ні одного! **4** Чи ж не розуміють оті, хто беззаконня вчиняє, що мій люд поїдають? Вони споживають хліб Божий, та не кличуть Його! **5** Тоді настрашилися страхом вони, хоч страху не було, бо розсипав Бог кості того, хто тебе оточив був, — ти їх посоромив, бо ними погордував Бог! **6** Аби то Він дав із Сіону спасіння Ізраїлеві! Як долю Свого народу поверне Господь, то радітиме Яків, утішатися буде Ізраїль!

54 Для диригента хору. На негінах. Псалом навчальний Давидів, як зіфєяни прийшли були та сказали Саулові: „Ось Давид поміж нами ховається!“ Спаси мене, Боже, Іменням Своїм, і міццю Своєю мене оправдай! **2** Вислухай, Боже, молитву мою, нахили Своє ухо до слів моїх уст, **3** бо чужинці повстали на мене, розбишаки ж шукають моєї душі, — вони Бога не ставили перед собою. (Сєла) **4** Ось Бог помагає мені, Господь серед тих, хто підтримує душу мою. **5** Хай повернеться зло на моїх ворогів,

Своєю правдою вінищи їх. **6** В добровільному дарі я жертву Тобі принесу, Ім'я Твоє, Господи, славити буду, що добре воно, **7** бо мене воно визволило від усяких нещасть, і я бачу занéпад моїх ворогів!

55 Для диригента хору. На негінах. Навчальний Давидів псалом. Вислухай, Боже, молитву мою й від благання мого не ховайся! **2** Прислухайсь до мене й подай мені відповідь, — я блукаю у смутку своїм і стогну́, — **3** від крику ворожого, від утисків грішного, бо гріх накидають на мене вони, і в гніві мене переслідують. **4** Тремтить моє серце в мені, і страхи смертельні напали на мене, **5** страх та тремтіння на мене найшли, і тривога мене обгорнула. **6** І сказав я: „Коли б я мав крила, немов та голубка, то я полетів би й спочив!“ **7** Отож, помандрую далéко, пробуватиму я на пустині. (Сéла) **8** Поспішу собі, щоб утекти́ перед вітром бурхливим та бурєю. **9** Вигуби, Господи, та погуби язика́ їхнього, бо в місті я бачив насильство та свáрку, — **10** вони ходять удень та вночі коло нього на му́рах його, а гріх та неправда всере́дині в ньому, **11** нещастя всере́дині в ньому, а з вулиць його не виходять насілля й обма́на, **12** бож не ворог злорічить на мене, — це я переніс би, — і не нена́висник мій побільшивсь надо мною, я сховався б від нього, — **13** але ти, — чоловік мені рівня, мій приятель близький і знайомий мені, **14** з яким sóлодно щиру розмову прова́димо, і ходимо до Божого дому серед бурхливого на́товпу. **15** Нехай же впаде на них смерть, нехай зійдуть вони до ше́бу

живими, — бо зло в їхнім мешканні, у їхній середині!
(Sheol h7585) **16** Я кличу до Бога, і Господь урятує мене:
17 увечорі, вранці й опівдні я скажусь й зідхаю, — і
Він вислухає мого голосу! **18** У мирі Він викупить
душу мою, щоб до мене вони не зближались, бо
багато було їх на мене! **19** Бог вислухає, і їм Той
відповість, Хто відвіку сидить на престолі, (Села)
бо немає у них перемін, і Бога вони не бояться, —
20 ворог витягнув руки свої проти тих, що в спокої
жили з ним, він зганьбив заповіта свого, **21** його
уста гладенькі, як масло, — та свάρка у серці його,
від оливи м'якші слова його, та вони — як мечі ті
огорені! **22** Свого тягара поклади ти на Господа, — і
тебе Він підтримає, Він ніколи не дасть захитатися
праведному! **23** А Ти їх, Боже мій, покидаєш до ями
погібелі! Люди чинів кривавих й обмани, — бодай
своїх днів вони не дожили навіть до половини, а я
покладajú надію на Тебе!

56 Для диригента хору. На „Німа голубка вдалечині“.
Золотий Давидів псалом, коли филистимляни
захопили були його в Гаті. Помилуй мене, Боже, бо
топча мене чоловік, — цілий день він воює та тисне
мене! **2** Чатують мої вороги цілий день, бо багато
таких, що воюють завзято на мене! **3** Того дня, коли
страх обгортає мене, я надію на Тебе кладу, — **4** я
в Бозі хвалітиму слово Його, на Бога надію кладу,
й не боюся, — що тіло учинить мені? **5** Цілий день
біль приносять слова мої, усі їхні думки проти мене
на зло: **6** слідкують, ховаються, пильнують вони мої

сто́пи... Як чату́ють на ду́шу мою, **7** так Ти через гріх віджени́ їх, пониж, Боже, людей в Сво́ім гніві! **8** Полічив Ти тиня́ння моє, помісти́ ж мої сльози перед Со́бою, чи ж вони не записані в книзі Тво́їй? **9** Тоді то мої вороги́ повтікають назад, того́ дня, як я клікати буду. Те я знаю, що Бог при мені, **10** і в Бозі я справу свою́ докінчу́, докінчу́ я в Господі справу! **11** На Бога надію́ кладу́ й не бою́сь, — що́ лю́дина учі́нить мені? **12** На мені застаються, о Боже, прися́ги Тобі, та для Тебе я ви́повню жертви хвали́. **13** Як Ти спас мою́ ду́шу від смерти, то хіба ж не спасеш мої́х ніг від па́діння, щоб у сві́тлі життя́ я ходив перед Богом?

57 Для диригента хору. На спів: „Не вигуби“. Золотий псалом Давидів, коли він утікав від Саула в печеру. Помилуй мене, Боже, помилуй мене, бо до Тебе вдається душа моя, і в тіні Твоїх крил я сховаюсь, аж поки нещастя мине! **2** Я кличу до Бога Всевишнього, до Бога, що чинить для мене добро. **3** Він пошле з небес — і врятує мене, Він поганьбить того, хто чатує на мене. (Сéла) Бог пошле Свою милість та правду Свою **4** на ду́шу мою. Знаходжу́ся я серед ле́вів, що лю́дських синів пожирають, їхні зуби — як спис той та стрі́ли, а їхній язик — гострий меч. **5** Піднесі́ся ж, о Боже, над небо, — а слава Твоя над всією землею! **6** Вороги приготóвили па́стку для сті́п мої́х, ду́шу мою нахі́лили, вони ви́копали вовчу яму для мене, — і попада́ли в неї самі! (Сéла) **7** Моє серце зміцні́лося, Боже, зміцні́лося серце моє, — я буду співати та сла́вити Тебе! **8** Збудися ж ти, хва́ло моя, пробудися ж

ти, а́рфо та ці́тро, — я буду буді́ти досві́тню зорю́! **9** Я буду Тебе вихваляти, о Господи, серед наро́дів, я буду співа́ти Тобі́ між племе́нами, **10** бо Твоє́ милосердя вели́ке — воно́ аж до неба́, а пра́вда Твоя́ — аж до хмар! **11** Піднесі́ся ж, о Боже, над небо́, а сла́ва Твоя́ — над всією́ землею!

58 Для диригента хору. На спів: „Не вигуби“. Золотий псалом Давидів. Чи ж то справді ви, можли́, говорите пра́вду, чи лю́дських сині́в слушно́ судите? **2** Отже, у серці́ ви чините кривди́, доро́гу насі́льства рук ва́ших то́руєте ви на землі́. **3** Від лоня́ ще мате́рнього — вже́ відда́лені неспра́ведливі́, з ут́роби́ ще мате́рньої заблуді́лися непра́вдомовці́, — **4** їхня́ отрута́ така, як отрута́ зміїна́, як отрута́ глухо́ї гадю́ки, що́ ухо́ свое́ зату́ляє, **5** що́ не слуха́є голо́су за́клиначі́в, ча́рівника́, в ча́рах впра́вного! **6** Пору́йну́й, Боже, зу́би їхні́ в їхні́х уста́х, левчу́ка́м розбий, Госпо́ди, ще́лепи, — **7** нехай розпли́вуться, немов та́ вода, що́ собі́ розті́кається, хай пов'я́нуть вони́, як тра́ва по доро́зі, **8** бода́й стали́, немов той́ слима́к, що́ в свої́й слизоті́ розпуска́ється, щоб сонця́ не бачили́, як мертвий́ отой́ плід́ у жі́нки! **9** По́ки почую́ть те́рніну́ запа́лену ва́ші горшки́, — нехай́ бу́ря її́ рознесе́, чи́ сві́жу, чи́ спа́лену! **10** А пра́ведний ті́шитись́ буде́, бо́ помсту́ побачи́ть, у кро́ві́ безбо́жного сто́пи сво́ї він обміе́! **11** І ска́же лю́дина: „Попра́вді є́ плід́ спра́ведливого́, спра́вді є́ Бог, — суддя́ на землі́!“

59 Для диригента хору. На спів: „Не вигуби“. Золотий псалом Давидів, коли́ посла́в був Саул, і́ стере́гли

його дім, щоб убити його. Візволь мене від моїх ворогів, о мій Боже, від напасників моїх охороні Ти мене! **2** Візволь мене від злочинців, і спаси мене від кровожерних, **3** бо ось причаїлись на душу мою, на мене збираються сильні, — не моя в тім провина, о Господи, і не мій гріх! **4** Без моєї провини вони он збігаються та готуються, — устань же назустріч мені та побач! **5** І Ти, Господи, Боже Саваоте, Боже Ізраїлів, збудися, щоб покарати всіх поган, — і не помилуй нікого із зрадників злих! (Сéла) **6** Нádвечір вони повертаються, скіглять, як пес, і перебігають по місту, **7** й ось слова вивергають устами своїми, мечі в їхніх губах, — та хто це почує. **8** Але посмієшся з них, Господи, і всіх поган засорóмиш! **9** Твердіне моя, я Тебе пильнуватиму, — бо Бог оборóна моя! **10** Мій Бог, — Його милість мене поперéдила, Бог учинить мені, що побачу падіння своїх ворогів! **11** Не вбивай їх, щоб нарóд мій цього не забув, — міццю Своєю розвій їх і знизь їх, о щите наш, Господи! **12** Гріх їхніх уст — слово губ їхніх, і нехай вони схóплені будуть своєю пихóю, і за клятву й брехню, яку кажуть! **13** У гніві їх знищ, знищ — і хай їх не буде, і хай знають вони, що царює Бог в Якові, аж до кінців землі! (Сéла) **14** А нádвечір вони повертаються, скіглять, як пес, і перебігають по місту. **15** Вони вéштатись будуть, щоб їсти, коли ж не наїдяться, то скáржитись будуть. **16** А я буду співати про силу Твою, буду радісно вránці хвалити Твою милісти, бо для мене Ти був в день недолі моєї твердінею й záхистом! **17** Твердіне моя, — до Тебе

співати я буду, бо Бог оборона моя, милостивий мій
Боже!

60 Для диригента хору. На спів: „Лілея свідчення“.
Золотий псалом Давидів для навчання, коли він
підпалив був Арам двох річок і Арам Цові, і коли
вернувся Йоав і побив Едома в Солянній долині,
дванадцять тисяч. Боже, покинув Ти нас, розпорішив
Ти нас, Ти нагнівався був, — повернись ж до нас! **2** Ти
землею затряс, і її розірвав, — уздоров же уламки
її, бо вона захиталась! **3** Ти вчинив, що народ Твій
побачив тяжке, напоїв нас отрутним вином. **4** Ти дав
прапора тим, хто боїться Тебе, щоб збирались вони
перед правдою. (Села) **5** Щоб любі Твої були визволені,
Своєю правицею допоможи, й обізвись до нас! **6** У
святині Своїй Бог промовив: „Нехай розвеселюсь,
— розділю Я Сихем і долину Суккотську поміряю!
7 Належить Мені Гілеад, Мені Манасія, а Єфрем —
охорона Моїй голові, Юда — берло Моє. **8** Моав — то
мідниця Мого миття, на Едом узуттям Своїм кину,
филистєю, — вигукуй для Мене із радістю!“ **9** Хто
мене запровадить до міста твердинного, хто до Едому
мене попровадить? **10** Хіба ж Ти покинув нас, Боже,
і серед нашого війська не вийдеш вже, Боже? **11**
Подай же нам поміч на ворога, людська бо поміч
— марнота! **12** Ми мужність виявимо в Бозі, — і Він
потопче противників наших!

61 Для диригента хору. На струнним інструменті.
Псалом Давидів. Вислухай, Боже, благання моє, почув
же молитву мою, — **2** я кличу до Тебе від краю

землі, коли серце моє омліває! На скелю, що вища від мене, мене попровідь, **3** бо для мене Ти став пристановищем, баштою сильною супроти ворога! **4** Хай я оселюся навіки в наметі Твоїм, в укритті Твоїх крил захищуся, (Села) **5** бо Ти, Боже, почув обітницю мою, Ти дав спадщину тим, хто Ймення Твого боїться! **6** Цареві примнож дні до днів, продовж роки йому — немов вічні віки, **7** нехай він перед Божим лицем пробуває навіки, хай милість та правда його стережуть! **8** Отак буду співати я завжди про Ймення Твоє, виконувати буду щоденно обіти свої!

62 Для диригента хору. Для Єдугуна. Псалом Давидів. Тільки від Бога чекай у мовчанні, о душе моя, від Нього спасіння моє! **2** Тільки Він моя скеля й спасіння моє, Він твердіння моя, — тому не захитаюся дуже! **3** Доки будете ви нападати на людину? Усі хочете ви розтрощити її, немов мур той похилений, мов би паркани валючий! **4** Вони тільки й думають, як би зіпхнути її з висоти, вони полюбили неправду: благословляють своїми устами, в своєму ж нутрі проклинають! (Села) **5** Тільки від Бога чекай у мовчанні, о душе моя, бо від Нього надія моя! **6** Тільки Він моя скеля й спасіння моє, Він твердіння моя, — тому не захитаюсь! **7** У Бозі спасіння моє й моя слава, скеля сили моєї, моє пристановище в Бозі! **8** Мій народе, — кожного часу надійтеся на Нього, серце своє перед Ним виливайте, Бог для нас — пристановище! (Села) **9** Справді, людські сини — як та пара, сини й вищих мужів — обмана: як узяти на

вагу — вони легші від пари всі разом! **10** Не надійтесь на у́тиск, і не пишайтеся грабу́нком; як багатство росте, — не прикладáйте свого серця до нього! **11** Один раз Бог сказав, а двічі я чув, — що сила — у Бога! **12** І в Тебе, о Господи, милість, бо відплáчуеш кожному згідно з діла́ми його!

63 Псалом Давидів, коли був він у пустині юдейській. Боже — Ти Бог мій, я шукаю від рáння Тебе, душа моя пра́гне до Тебе, тужить тіло моє за Тобою в країні пустельній і вимученій без води. **2** Я так пригляда́вся до Тебе в святині, щоб бачити силу Твою й Твою славу, — **3** ліпша бо милість Твоя над життя, й мої уста Тебе прославляють! **4** Так я буду в житті своїм благословляти Тебе, ради Йме́ння Твого́ буду руки свої підіймати! **5** Насичується, ніби лоєм і товщем, душа моя, а уста мої хвалять губáми співніми. **6** Як згадаю Тебе на постелі своїй, розмишляю про Тебе в сторо́жах нічних: **7** що став Ти на поміч для мене, в тині ж Твоїх крил я співатиму! **8** Пригорну́лась до Тебе душа моя, прави́ця Твоя підпирає мене. **9** Вороги ж мою душу шукають для згуби, — нехай западу́ться до спóду землі, **10** нехай помордо́вані б́удуть мечém, бодай стали шакáлам поживою! **11** А цар звеселі́ться у Бозі, буде хва́лений кожен, хто йому присягає, будуть бо за́мкнені уста лжемóвцям!

64 Для диригента хору. Псалом Давидів. Вислухай, Боже, мій голос, як ска́ржуся я, від стра́ху ворожого душу мою хорони! **2** Захочай мене від потаёмного збору злочинців, від крику сваві́льців, **3** які нагостри́ли

свого язика, як меча, натягнули стрілу свою словом
гірким, **4** щоб таємно стріляти в невинного, — вони
нагло стрілятимуть в нього, і не будуть боятись! **5**
У злій справі зміцняють себе, змовляються пастки
таємно розставити, кажуть: „Хто буде їх бачити?“
6 Вони кривди ховають. Загинемо, як задум їхній
сповниться, бо нутро чоловіка та серце — глибоке!
7 Але вчинить Бог, що стріла на них стрілить, — і
нагло поранені будуть, **8** і вчинить, що їхній язик
допадеться до них, — і будуть хитати головою усі, хто
спогляне на них! **9** І всі люди боятись будуть, і будуть
розказувати про чин Бога, і діло Його зрозуміють! **10** І
праведний Господом буде радіти, і буде вдаватися до
Нього, і будуть похвалені всі простосерді!

65 Для диригента хору. Псалом Давидів. Пісня. Тобі,
Боже, належиться слава в Сіоні, і Тобі має відданий
бути обіт! **2** Ти, що молитви вислухуєш, всяке тіло до
Тебе приходить! **3** Справи грішні зробились сильніші
від нас, — Ти наші гріхи пробачаєш! **4** Блаженний,
кого вибираєш Ти та наближаєш, — в оселях Твоїх
спочивати той буде! наситимось ми добром дому
Твого, найсвятішим із храму Твого! **5** Грізні річі
Ти відповідаєш нам правдою, Боже, Спасителю наш,
надіє всіх кінців землі та сущих далеко на морі, **6** що
гори ставиш Своєю силою, підперезаний міццю, **7**
що втихомірєєш гуркіт морів, їхніх хвиль та галас
народів. **8** І будуть боятись ознак Твоїх мешканці
кінців землі. Ти розвеселяєш країну, де вихід поранку
й де вечір. **9** Ти відвідуєш землю та поїш її, Ти

збагачуєш щедро її, — півний води потік Божий, Ти збіжжя готуєш її, — бо Ти так приготівив її! **10** Ти ріллю її насичуєш вогкістю, вирівнюєш грūdдя її, розпускаєш дощами її, Ти благословляєш рослінність її! **11** Ти добром Своім рік вкоронóвуєш, і стежки Твої крāплями тóвщу течуть! **12** Пасовіська пустині спливаються крāплями, і радістю підперезāлись узгїр'я! **13** Лугї зодягнулись отāрами, а долини покрилися збіжжям, — гукāють вони та співають!

66 Для диригента хору. Пісня. Псалом. **2** виспівуйте честь Його Йменню, честь для слави Його покладіть! **3** Скажіть Богу: „Які Твої вчинки грізнї! Через силу велику Твою — Твої вороги піддадуться Тобі, **4** вся земля буде падати до ніг Твоїх, і співати Тобі буде, оспівувати Ймення Твоє!“ Сєла. **5** Ідіть і погляньте на Божї ділā, — Він грізний у ділāх проти людських синів! **6** Він на суходіл змінив море, — й перехóдили річку ногою, — там раділи ми в Ньому! **7** Він царює навіки Своєю могūtністю, очі Його між нарóдами зóрять, — нехай не несуться відстўпники! (Сєла) **8** Благословляйте, народи, нашого Бога, і голос слави Його розголóшуйте, **9** що зберіг при житті нашу душу, і не дав нозі нашій спіткнўтись, **10** бо Ти, Боже, нас випробóвував, Ти нас перетопів, як сріблó перетóплюється. **11** Ти нас до в'язніці впровадив, Ти пута поклав нам на стєгна, **12** Ти їздити дав був людїні по гóловах наших, ми ввійшли до огнў й до води, — але на широкі місця Ти нас вивів! **13** Увійду́ я до дому Твогó з цілопáленнями, обїти свої Тобі ви́плачу ті, **14**

що їх вимовили мої губи й сказали були мої уста в тісноті моїй! **15** Цілопáлення ситих тельцїв піднесу́ Тобі з димом кадильним барáнячим, приготу́ю биків із козла́ми. (Сéла) **16** Ідіть, і послухайте, всі богобійні, а я розкажу́, що́ Він учинив для моєї душі: **17** До Нього я клікав уста́ми своїми, і хва́ли Йому — під моїм язиком! **18** Коли б беззаконня я бачив у серці своїм, то Господь не почув би мене, **19** але́ Бог почув, — і вислухав голос моєї молитви! **20** Благословенний Бог, Який не відкинув моєї молитви й Свого́ милосердя від мене!

67 Для диригента хору. На струнних знаряддях. Псалом. Пісня. Нехай Бог помилує нас, і хай поблагословить, хай засяє над нами обличчям Своїм, (Сéла) **2** щоб пізнати дорогу Твою на землі, посеред наро́дів усіх — спасіння Твое! **3** Хай Тебе вихваля́ють наро́ди, о Боже, хай сла́влять Тебе всі наро́ди! **4** Нехай веселя́ться й співають племена́, бо Ти правдою суди́ш наро́ди й племена́ ведеш на землі! (Сéла) **5** Хай Тебе вихваля́ють наро́ди, о Боже, хай сла́влять Тебе всі наро́ди! **6** Земля врожай свій дала́, — Бог поблагослові́в нас, наш Бог! **7** Нехай благословля́є нас Бог, і всі кінці землі хай боя́ться Його!

68 Для диригента хору. Псалом Давидів. Пісня. Нехай воскресне Бог, — і розпоробша́ться вороги́ Його, і нехай від лица́ Його повтіка́ють Його ненаві́сники! **2** Як дим розвіва́ється, так їх розві́й, як то́питься віск від огню́, отак несправедли́ві загінуть перед Божим лицем! **3** А пра́ведні будуть радіти, і будуть

тішитися перед Богом, і веселітися в радості будуть!

4 Співайте Богові, виспівуйте Йменню Його, рівняйте дорогу Тому, Хто їде на хмарах, — Господь Йому Ймення, — та перед Ним веселіться! 5 Сіротам батько й вдовицям суддя, — то Бог у святому мешканні Своім! 6 Бог самітних уводить до дому, витягує в'язнів з кайданів, — тільки відступники мешкати будуть у спаленій сонцем землі! 7 Боже, коли перед народом Своім Ти виходив, коли йшов Ти пустинею, (Села) 8 то тряслася земля, також капало небо було перед Богом, Сінай затремтів перед Богом, Богом Ізраїля! 9 Дощ добродійний спускаєш Ти краплями, Боже, на спадок Свій перемучений — міцно поставив його. 10 У ньому сиділо Твоє многолюддя, у Своїй доброті все готуєш Ти бідному, Боже! 11 Господь дає слово; провісниць велика многота: 12 „Царі військ утікають, утікають, пані ж дому розділює здобич“. 13 Коли ви спочиваєте між обійстями — то крила голубки покриті сріблом, а пера її — зеленкавістю золота. 14 Коли Всемогутній царів розпорощував в Краї, то сніг Ти спускав на Цалмоні. 15 Гора Божа — Башанська гора, гора верхогір'я — гора та Башанська. 16 Верхогір'я, — чого заздрісно дивитися на ту гору, що Бог зажадав на мешкання Своє, і Господь буде мешкати там завжди? 17 Колесниць Божих дві десятьтисячки, тисячі багатократні, — Господь із Сінаю прибув до святині. 18 Ти піднявся був на висоту, полонених набрав, узяв дари ради людини, — і відступники мешкати будуть у Господа

Бога також. **19** Благословенний Господь, — тягарі Він щоденно нам носить, Бог — наше спасіння! (Сéла) **20** Бог для нас — Бог спасіння, і в Господа Владики виходи смерті! **21** Але розторощить Бог го́лову Своїх ворогів, ма́ківку, вкриту волоссям, того, хто в гріха́х своїх ходить! **22** Промовив Господь: „Я спрова́джу з Баша́ну тебе́, з глибин моря спрова́джу, **23** щоб ти но́гу свою мив у крoві, щоб язик твоїх псів мав частину свою в ворогів!“ **24** Походи Твої, Боже, ба́чено, походи Бога мого у святині мого Царя: **25** Попéреду йшли співакі́, потoму грачі́, посеред дівчат, що бряжча́ли на бубна́х: **26** „Благословляйте на зборах Бога, Господа, ви, хто від джерел Ізраїля!“ **27** Там Венія́мін молодий, їхній волoдар, князі Юди, їхні полкі́, князі Завуло́на, князі Нефта́ліма. **28** Твій Бог наказав тобі силу, — будь силою, Боже, тогo, кого нам учинив! **29** Із храму Твого на Єрусалимі царі привезуть Тобі дара. **30** Погрози́ звірині в очерéті, череді волів ра́зом з телятами лю́дськими, поництих, хто кавáлками срі́бла мiлується, розпорoш ті народи, що воен бажають! **31** Прийдуть з Єгипту посли, і руки свої Куш простягне до Бога. **32** Царства землі, — співайте Богові, виспівуйте Господа, (Сéла) **33** що їздить в відвічному небі небес. Ось Він заgrimить Своїм голосом, голосом сильним. **34** Візнайте Богові силу, величність Його над Ізраїлем, а в хмарах потуга Його! **35** Бог грізний у святинях Своїх, Бог Ізраїлів Він, що наро́дові дає силу й мiць, Бог благословéнный!

69 Для диригента хору. На спів „Лелії“. Давидів.
Спаси мене, Боже, бо вóди вже аж до душі підійшли!
2 Я загруз у глибокім багні, і нема на чім стати,
ввійшов я до водних глибін, — і мене залила течія! **3**
Я змучився в крику своїм, вісохло гóрло моє, очі мої
затумáнилися від вигляда́ння надії від Бога мого! **4**
Тих, хто мене без причини нена́видить, стало більш,
як волóсся на моїй голові, набра́лися сили мої вороги,
що безвінно мене переслідують, — чого не грабував,
те вертаю! **5** Боже, Ти знаєш глупóту мою, а гріхі
мої перед Тобою не схóвані! **6** Нехáй через мене не
ма́тимуть стіду оті, хто на Тебе наді́ється, Господи,
Господи Саваоте; нехай через мене не матимуть
со́рому ті, хто шукає Тебе, Боже Ізраїлів, — **7** бо я ради
Тебе знева́гу ношу́, гáньба покрила обличчя моє! **8**
Для братів своїх став я відчужений, і чужий для синів
своєї матері, **9** бо ре́вність до дому Твої́го з'їдає
мене, і знева́ги Твоїх зневажа́льників спада́ють на
мене, **10** і по́стом я ви́плакав душу свою, а це сталось
мені на знева́гу. **11** За одержу надів я верéту, — і за
при́казку став я для них: **12** про мене бала́кають ті,
хто в брамі сидить, і пісні тих, хто п'янке попива́є.
13 А я — молитва моя до Тебе, Господи, в часі Твоєї
зичли́вості; в многоті милосердя Твої́го подай мені
відповідь про певність спасі́ння Твого, **14** визволь з
болота мене, щоб я не втопівся, щоб я урято́ваний
був від своїх ненаві́сників та від глибóкості вод!
15 Хай мене не залле́ водяна́ течія, і хай глибінь
мене не проковтне́, і нехай своїх уст не замкне́ надо

мною безодня! **16** Обізв'яся до мене, о Господи, в міру доброї ласки Своєї, в міру великості Свого милосердя зверніся до мене, **17** і обличчя Свого не ховай від Свого раба, бо тісно мені, — озв'яся ж небаром до мене, **18** наблизісь до моєї душі, порятуй же її, ради моїх ворогів відкупі Ти мене! **19** Ти знаєш наругу мою, і мій сором та ганьбу мою, — перед Тобою всі мої вороги! **20** Моє серце зламала наруга, і неvigойний мій сором: я чекав співчуття — та немає його, і потішителів — та не знайшов! **21** І жовчі поклали у мій хліб потішення, а в спразі моїй оцтом мене напували. **22** Бодай па́сткою стала їм їхня трапéза, а їхні ўчти — тенéтами, **23** бодай їхні очі потéмніли, щоб їм не бачити, а їхні клўби хай завжди хитаються! **24** Вилий на них Свою рéвність, а пóлум'я гніву Твого нехай їх доганяє! **25** Нехай їхнє селó опустошене буде, хай мéшканця в їхніх намéтах не буде! **26** Бо кого Ти був збив, — вони щé переслідують, і побільшують мўки ранéним Тобою. **27** Додай же гріха на їхній гріх, щоб вони не ввійшли в справедливість Твою, **28** нехай скрéслені будуть із книги життя, і хай не будуть записані з праведними! **29** А я бідний та хворий, але, Боже, — спасіння Твоє мене чинить могúтнім, **30** і я піснею буду хвалити Ім'я Боже, співом вдячним Його величáтиму! **31** І буде для Господа краща вона від волá, від бика, що рóги він має, що копíта роздвóені має. **32** Побачать слухняні, — і б́дуть радíти, хто ж Бога шукає — нехай оживé ваше серце, **33** бо до вбогих Госпóдь прислухáється, і в'язнями Своїми не гордує

Він! **34** Нехай хвалять Його небесá та земля, море й усе, щó в них рúхається, **35** бо спасé Бог Сіона, і збудує для Юди містá, — і замéшкають там, і впадкúють його, **36** і нащáдки рабів Його посядуть його, й ті, хто любить Ім'я Його, житимуть в нím!

70 Для диригента хору. Давидів. На пам'ятку. Поквáпся спасти мене, Боже, Господи, поспіши́ся ж на поміч мені! **2** Нехай посорóмлені будуть, і хай застидáються ті, хто шукає моєї душі, щóб схопіти її! Нехай подадúться назад, і нехай посорóмлені будуть усі, хто бажає для мене лихóго! **3** Бодай повернúлися з сóромом ті, хто говорить на мене: „Ага! Ага!“ **4** Нехай тíшаться та веселя́ться Тобою усі, хто шукає Тебе, та хто любить спасіння Твоє, і хай зáвжди говорять: „Хай буде великий Господь!“ **5** А я вбогий та бідний, — поспіши ж Ти до Мене, о Боже: моя поміч і мій оборо́нець — то Ти, Боже мій, — не спізнáйся!

71 До Тебе вдаюся я. Господи, — хай же не бúду повік засорóмлений! — **2** вiзволь мене через правду Свою, і звiльни́ мене, нахили Своє ухо до мене, й спаси́ мене, **3** стань для мене за скелю мешка́льну, куди ми́г би я зáвжди ховатись! Ти наказав рятува́ти мене, бо Ти скеля моя та тверди́ня моя! **4** Бóже мій, визволь мене від руки беззакóнного, від руки́ того, хто кривдить та гно́бить мене, **5** Ти бо, Владíко, надiя моя, Господи, Ти охорóна моя від юна́цького віку мого! **6** На Тебе опéрся я був від наро́дження, від утроби моєї матері — Ти охорóна моя, в Тобі моя слава постійно! **7** Я став багачьóм, як дивóвище, — та

Ти сильна моя охорона! **8** Уста мої повні Твоєї хвали,
увесь день — Твоєї величності! **9** Не кидай мене на
час старости, коли зменшиться сила моя, не лиши Ти
мене, **10** бо мої вороги проти мене змовляються, а ті,
що чатують на душу мою — нараджаються разом, **11**
говорячи: „Бог покинув його, — доганяйте й хапайте
його, бо нема, хто б його врятував!“ **12** Не віддалюйся,
Боже, від мене, Боже мій — поспішися ж на поміч
мені! **13** Нехай посоромляться, хай позникають усі,
хто ненавидить душу мою, бодай зодяглися в наругу
та в сором усі, хто прагне для мене лихого! **14** А
я буду постійно надіятись, і славу Твою над усе я
помножу! **15** Уста мої оповідатимуть правду Твою,
про спасіння Твоє — увесь день, бо числа їх не знаю, —
16 буду славити вчинки великі всевладного Господа,
здаю про правду Твою, єдино Твою! **17** Боже, навчав
Ти мене від юнацтва мого, — і аж дотепер я звіщаю
про чуда Твої. **18** А Ти, Боже, не кидай мене аж до
старости та сивині, поки я не звіщу про рамено Твоє
покоління, і кожному, хто тільки прийде — про чини
великі Твої! **19** Бо Твоя справедливість, о Боже, сягає
аж до високости, Боже, що речі великі вчинів, — хто
рівний Тобі? **20** Ти мені показав був великі та люті
нещастя, та знов Ти оживиш мене, і з безодень землі
мене знову Ти витягнеш, **21** Ти збільшиш величність
мою, і знову потішиш мене! **22** А я буду на арфі
хвалити Тебе, Твою правду, мій Боже, із гуслами буду
співати Тобі, Святий Ти Ізраїлів! **23** Нехай співом
радіють уста мої, бо буду співати Тобі я та душа моя,

яку Ти врятував! **24** Шепоче про правду Твою мій язик цілий день, бо посоромлені, бо поганьблені всі, хто шукає лихого для мене!

72 Соломонів. **2** хай він правдою судить народи Твого, а вбогих Твоїх — справедливістю! **3** Нехай гори приносять народові мир, а пагірки — правду. **4** Він судитиме вбогих народи, помагатиме бідним, і тиснути буде гнобителя! **5** Будуть боятись Тебе, поки сонця, і поки місяця, — з роду до роду! **6** Він зійде, як дощ на покіс, немов краплі, що зрешують землю! **7** Праведний буде цвісти в його дні, а спокій великий — аж поки світитиме місяць, — **8** і він запанує від моря до моря, і від Ріки аж до кінців землі! **9** Мешканці пустинь на коліна попадають перед обличчям його, а його вороги будуть порох лизати. **10** Царі Таршішу та островів дадуть дари, принесуть царі Шеви та Севи дарунки! **11** І впадуть перед ним усі царі, і будуть служити йому всі народи, **12** бо візволить він бідаря, що голосить, та вбогого, що немає собі допомоги! **13** Він змилюється над убогим та бідним, і спасе душу бідних, **14** від кривди й насилля врятує їхню душу, їхня кров дорога буде в очах його! **15** І буде він жити, і дасть йому з золота Шеви, і завжди молитися буде за нього, буде благословляти його кожен день! **16** На землі буде збіжжя багато, на гірському верху зашумить, як Ливан, його плід, і народ зацвіте по містах, як трава на землі! **17** Хай ім'я його буде навіки, хай росте, поки сонця, наймення його, нехай благословляються ним, — будуть хвалити

його всі наро́ди! **18** Благословен Господь Бог, Бог Ізраїлів, єдиний, що чуда вчиняє, **19** і благословенне навіки Ім'я Його слави, і хай Його слава всю землю наповнить! Амінь і амінь! **20** Скінчили́сь молитви Давида, сина Єссéя.

73 Псалом Аса́фів. **2** А я, — мало не послизну́лися но́ги мої, мало не посковзну́лися сто́пи мої, **3** бо лихим я завідував, бачивши спокій безбожних, — **4** бо не мають стражда́ння до смерти своєї, і здорове їхне тіло, **5** на лю́дській роботі нема їх, і ра́зом із іншими лю́дьми не зазнаю́ть вони вдáрів. **6** Тому́ то пиха їхню шию оздо́блює, зодяга́є їх ша́та насілля, **7** вилазять їм очі від жи́ру, бажáння їхнього серця збулі́ся, **8** смію́ться й злосліво говорять про у́тиск, говорять бундю́чно: **9** свої уста до неба підно́сять, — а їхній язик по землі походжа́є! **10** Тому́ то туди Його люди зверта́ються, і щедро беруть собі воду **11** та й кажуть: „Хіба́ Бог те знає, і чи має Всеви́шній відомі́сть, **12** як он ті безбожні й безпечні на світі збільши́ли бага́тство своє?“ **13** Направду, надáрмо очі́стив я серце своє, і в невінності вимив ру́ки свої, **14** і ввесь день я побитий, і щора́нку покáраний. **15** Коли б я сказав: „Буду так говорі́ть, як вони“, то спроневі́рився б я поколі́нню синів Твоїх. **16** І розду́мував я, щоб пізна́ти оте, — та трудне воно в о́чах моїх, **17** аж прийшов я в Божу святину, — і кінець їхній побачив: **18** направду, — Ти їх на слизько́му поставив, на спусто́шення кинув Ти їх! **19** Як вони в одній хвилі спусто́шені, згинули, пощеза́ли від стра́хів! **20** Немов сном по

обудженні, Господи, образом їхнім побордиш, мов сном побудженні! **21** Бо болить моє серце, і в нутрі моїм коле, **22** а я немов бидло й не знаю, — я перед Тобою худобою став! **23** Та я завжди з Тобою, — Ти держиш мене за правицю, **24** Ти Своєю порадою водиш мене, і потому до слави Ти візьмеш мене! **25** Хто є мені на небесах, окрім Тебе? А я при Тобі на землі не бажаю нічого! **26** Гине тіло моє й моє серце, та Бог — скеля серця мого й моя доля навіки, **27** бо погинуть ось ті, хто бокує від Тебе, поніщиш Ти кожного, хто відступить від Тебе! **28** А я, — близькість Бога для мене добро, — на Владику, на Господа свою певність складаю, щоб звіщати про всі Твої чини!

74 Псалом навчальний, Асафів. **2** Спогадай про громаду Свою, яку Ти віддавна набув, про племено спадку Свого, що його Ти був викупив, про ту гору Сіон, що на ній оселився, — **3** підійми ж Свої стіпи до вічних руїн, бо ворог усе зруйнував у святині! **4** Ревіли Твої ворогі у святині Твоїй, умістили знакі за ознаки свої, — **5** виглядало то так, якби хто догорі підіймав був сокіри в гущавині дерева. **6** А тепер її різьби ураз розбивають вони молотком та сокірами, **7** Святиню Твою на огонь віддали, оселю Твого Ймення аж дощенту збезчестили. **8** Сказали вони в своїм серці: „Зруйнуймо їх разом!“ і спалили в краю всі місця Божих зборів... **9** Наших ознак ми не бачимо, нема вже пророка, і між нами немає такого, хто знає, аж доки це буде ... **10** Аж доки, о Боже, гнобитель знущатися буде, зневажатиме ворог навіки Ім'я Твоє? **11** Для чого

притримуєш руку Свою та правицю Свою? З серéдини
лóня Свого їх поніщ! **12** А Ти, Боже, віддávна мій Цар,
Ти чиниш спасіння посéред землі! **13** Розділив Ти був
море Своєю потúгою, побив гóлови зміям на вóдах,
14 Ти левіятáнові гóлову був поторóщив, його Ти
віддав був на їжу нарóдові пустині, **15** Ти був розділів
джерелó та потік, Ти вісушив ріки великі! **16** Твій
день, а також Твоя ніч, приготував Ти світло та сонце,
17 всі границі землі Ти поставив, Ти літо та зíму
створів! **18** Пам'ятай же про це: вóрог знуцáється з
Господа, а нарóд нерозумний зневажує Ймéння Твое!“
19 Не віддай звірині душі Своєї гóрлиці, живої Твоїх
бідарів не забудь же назáвжди! **20** Споглянь же на Свій
заповіт, бо темнóти землі повні мéшкань насилля! **21**
Нехай не відхóдить пригнóблений посорóмленим,
бідний та вбогий нехай прославляють Імéння Твое!
22 Встань же, о Боже, судіся за справу Свою, пам'ятай
про щодéнну наругу Свою від безумного! **23** Не забудь
же про вéреск Своїх ворогів, про гáлас бунтівників
проти Тебе, що зáвжди зростає!

75 Для диригента хору. „Не вигуби!“ Псалом Асáфів.
Пісня. Прославляємо, Боже, Тебе, прославляєм, бо
близькé Твое Ймення! Оповідують про чúда Твої. **2**
„Коли прійде година ознáчена, то Я буду судіти
справедливо. **3** Розтопілась земля, і всі її мéшканці,
та стовпí її зміцнюю Я. (Сéла) **4** Я сказав до лихих:
Не шалійте, а безбожним: Не підіймайте ви рóга!
5 Не підіймайте ви рога свогó догорí, не говоріть
твердошіyno, **6** бо не від сходу, і не від зáходу, і не

від пустині надійде повіщення, 7 але судить Бог: того Він поніжує, а того повищує, — 8 бо чаша в Господній руці, а шумливе вино повне мішаного, — і наливає Він з нього, усі ж беззаконні землі виссуть та вип'ють лиш дріжджі її! 9 А я буду звіщати навіки, співатиму Богові Якова, 10 відрубав усі роги безбожних, — роги праведного піднесуться!

76 Для диригента хору. На негінах. Псалом Асафів. Пісня. Бог знаний у Юді, Його Ймення велике в Ізраїлі! 2 У Салімі намет Його, а мешкання Його на Сіоні, — 3 Він там поламав стріли луку, щита та меча, та війну! (Села) 4 Ти осяйний, потужніший за гори відвічні. 5 Обдерто людей сильносердих, задрімали вони своїм сном, — і не знайшли своїх рук усі мужі військові. 6 Від сваріння Твого, Боже Яковів, оглушується колесниця та кінь: 7 Ти — Ти грізний, і хто перед обличчям Твоїм устоїть часу гніву Твого? 8 Як звіщаєш Ти суд із небес, то боїться й стихає земля, 9 як встає Бог на суд, щоб спасти всіх покірних землі! (Села) 10 Бо й гнів людський Тебе вихваляє, решту ж гніву Ти поясом в'яжеш. 11 Присягайте й виконуйте Господу, Богові вашому, усі, хто Його оточає, хай приносьть дарунка Грізному: 12 Він духа вельмож впокоряє, страшний Він для земних царів!

77 Для диригента хору. Для Єдута. Псалом Асафів. Мій голос до Бога, — й я клікати буду, мій голос до Бога, — й почує мене! 2 В день недолі моєї шукаю я Господа, до Нього рука моя витягнена вночі й не зомліє, не хоче душа моя бути потішена: 3 згадаю про

Бога й зідхаю, розважаю — й мій дух омлівáє! (Сéла) **4**
Ти дéржиш повíки очéй моїх, я побитий і не говорю.
5 Пригадую я про дні давні, про роки відв́ичні, **6** свою
пісню вночі я прига́дую, говорю з своїм серцем, а мій
дух розважа́є: **7** Чи навіки покине Господь, і вже більш
не вподо́бає? **8** Чи навіки спинілася милість Йо́го? Чи
скінчи́лося слово Йо́го в рід і рід? **9** Чи Бог м́илувати
позабу́в? Чи гнівом замкнув Він Своє милосéрдя?
(Сéла) **10** І промовив був я: „То стражда́ння мое
— переми́на прави́ці Всевишнього“. **11** Пригадаю я
вчинки Господні, як чудо Твое я згадаю відда́вна, **12** і
буду я д́умати про кожен Твій чин, і про вчинки Твої
опові́м! **13** Боже, — святая дорóга Твоя, котр́ий бог
великий, як Бог наш? **14** Ти Той Бог, що чу́да вчиняє,
Ти виявив силу Свою між наро́дами, **15** Ти візволив
люд Свій раме́ном, — синів Якова й Йо́сипа! (Сéла)
16 Тебе бачили води, о Боже, Тебе бачили во́ди — й
тремті́ли, затряслися й безо́дні. **17** Лилáся струмко́м
вода з хмар, тучі відали грім, також там і сям Твої
стрíли літали. **18** Гуркіт грому Твого на небесному
колі, й блискавки́ освіті́ли вселéнну, тремті́ла й
трясла́ся земля! **19** Через море дорóга Твоя, а стéжка
Твоя — через во́ди великі, і не видно було́ Твоїх стіп.
20 Ти прова́див наро́д Свій, немов ту отáру, рукою
Мойсея та Аарóна.

78 Пісня навчáльна Асафова. **2** нехай я відкрию
уста́ свої́ при́казкою, нехай старода́вні прислív'я я
вісловлю! **3** Що́ ми чули й пізнали, і що́ розповідали
батькі́ наші́ нам, — **4** того не сховаємо від їхніх

синів, будемо розповідати про славу Господню аж до покоління останнього, і про силу Його та про чуда Його, які Він учинив! **5** Він поставив засвідчення в Якові, а Закона поклав ув Ізраїлі, про які наказав був Він нашим батькам завітати про них синів їхніх, **6** щоб знало про це покоління майбутнє, сини, що народжені будуть, — устануть і будуть розповідати своїм дітям. **7** І положать на Бога надію свою, і не забудуть діл Божих, Його ж заповіді берегти будуть. **8** І не стануть вони, немов їхні батькі, поколінням непокірливим та бунтівничим, поколінням, що серця свого не поставило міцно, і що дух його Богу невірний. **9** Сини Єфрема, озброєні лучники, повернулися взад у день бою: **10** вони не берегли заповіту Божого, а ходити в Законі Його відrekliся, **11** і забули вони Його чини та чуда Його, які їм показав. **12** Він чудо вчинив був для їхніх батьків ув єгипетським краї, на полі Цоанським: **13** Він море розсік, і їх перепровадив, а воду поставив, як вал; **14** і провадив їх хмарою вдень, а сьйвом огню цілу ніч; **15** на пустині Він скелі розсік, і щедро усіх напоїв, як з безодні. **16** Він витягнув із скелі потоки, і води текли, немов ріки. **17** Та грішили вони проти Нього ще далі, і в пустіші гнівїли Всевишнього, **18** і Бога вони випробували в своїм серці, для душ своїх їжі бажаючи. **19** І вони говорили насупроти Бога й казали: „Чи Бог зможе в пустині трапезу зготівити?“ **20** Тож ударив у скелю — і води линули, і полилися потоки! „Чи Він зможе також дати хліба? Чи Він наготує м'яси́ва наро́дові Сво́єму?“

21 Тому́ то почув це Господь та й розгні́вався, — і
огонь запалав проти Якова, і проти Ізраїля теж знявся
гнів, 22 бо не вірували вони в Бога, і на спасіння
Його не надіялись. 23 А Він хмарам згори наказав,
— і відчинив двері неба, 24 і спустив, немов дощ, на
них мánну для їжі, — і збіжжя небесне їм дав: 25 Хліб
ánгольський їла люді́на, Він послав їм поживи до
сітости! 26 Крім цього, Він східнього вітра пору́шив
на небі, і міццю Своєю привів полудне́вого вітра,
— 27 і дощем на них м'ясо пустив, немов по́рох, а
птаство крила́те, як мо́рський пісо́к, 28 і спустив
Його серед табо́ру його́, коло наметів його. 29 І їли
вони та й насі́тилися дуже́, — Він їм їхне бажáння
приніс! 30 Та ще не вдовольніли жадáння свого́, ще
їхня їжа була в їхніх уста́х, 31 а гнів Божий підня́вся
на них, та й побив їхніх ситих, і виба́ранців Ізраїлевих
повали́в. 32 Проте́ ще й далі грішили вони та не
вірили в чу́да Його, 33 — і Він докінчи́в у марно́ті
їхні дні, а їхні літа́ — у страху. 34 Як Він їх побивáв,
то бажали Його, — і верта́лися, й Бога шукали, 35 і
прига́дували, що Бог — їхня скеля, і Бог Всеви́шній —
то їхній Викупите́ль. 36 І своїми уста́ми влещували
Його, а своїм язико́м лжу спліта́ли Йому́, 37 бо їхне
серце не міцно стояло при Нім, і не були́ вони вірні в
Його заповіті. 38 Та він, Милосердний, гріх проща́в і
їх не губив, і часто відв́ертав Свій гнів, і не буди́в усю
Свою лю́ть, 39 і Він пам'ятав, що вони тільки тіло,
вітер, який перехо́дить і не поверта́ється! 40 Скільки
вони прогні́вляли Його на пустині, зневажа́ли Його

на степу! 41 І все знову та знов випробували вони Бога, і зневажали Святого Ізраїлевого, — 42 вони не пам'ятали руки Його з дня, як Він вібавив їх із недолі, 43 як в Єгипті чинив Він знамена Свої, а на полі Цоанському чуда Свої, 44 і в кров обернув річки їхні та їхні потоки, щоб вони не пили. 45 Він послав був на них рої мух, — і їх жерли вони, і жаб — і вони їх губили. 46 А врожай їхній віддав був Він гусені, а їхню працю — сарані. 47 Виноград їхній Він градом побив, а приморозком — їхні шовковиці. 48 І Він градові віддав їхній скот, а блискавкам — череди їхні. 49 Він послав був на них Свій гнів запальний, і лютість, й обурення, й утиск, наслання злих анголів. 50 Він дорогу зрівняв був для гніву Свого, їхні душі не стримав від смерти, життя ж їхнє віддав моровиці. 51 І побив Він усіх перворідних в Єгипті, первістків сили в наметах Хамових. 52 І повів Він, немов ту отару, народ Свій, і їх попровадив, як стадо, в пустині. 53 І провадив безпечно Він їх, і вони не боялись, а море накрило було ворогів їхніх. 54 І Він їх привів до границі святині Своєї, до тієї гори, що правіця Його набула. 55 І народи Він повиганяв перед їхнім обличчям, і кинув для них жеребка про спадок, — і в їхніх наметах племена Ізраїлеві оселив. 56 Та й далі вони випробували та гнівили Всевишнього Бога, і Його постанов не додержували, 57 і відступали та зраджували, немов їхні батьки відвернулись, як обманливий лук. 58 І жертівниками своїми гнівили Його, і дровичили Його своїми фігурами. 59 Бог почув

усе це — і розгнівався, і сильно обрідивсь Ізраїлем,
60 і покинув оселю в Шіло, шкінію ту, що вмістив був
посеред людей, 61 і віддав до неволі Він силу Свою,
а величність Свою — в руку вóрога. 62 І віддав для
меча Свій нарóд, і розгнівався був на спáдщину Свою:
63 його юнаків огонь пожирáв, а дівчатам його не
співали весільних пісень, 64 його священники від меча
полягли, — і не плакали вдови його. 65 Та небавом
збудився Господь, немов зó сну, як той вéлет, що ніби
вином був підкóшений, 66 і вдарив Своїх ворогів по
озáдку, — вічну гáньбу їм дав! 67 Та Він погордів
намет Йóсипів, і племéна Єфремового не обрав, 68 а
вибрав Собі плем'я Юдине, гóру Сіон, що її полюбив!
69 І святиню Свою збудував Він, як місце високе, як
землю, що навіки її вґрунтува́в. 70 І вибрав Давида,
Свого раба, і від кошар його взяв, 71 від кїтних овéчок
його Він привів, щоб Якова пас він, народа Свого, та
Ізраїля, спáдок Свій, — 72 і він пас їх у щирості серця
свогó, і прова́див їх мудрістю рук своїх!

79 Псалом Аса́фів. 2 Рабів Твоїх трупи вони віддали́ на
пожі́ву для птаства небесного, тіло Твоїх богобійних
— звіріні земній. 3 Вони розливали їхню кров,
немов воду, в окóлицях Єрусалиму, — і не було́
погребáльників! 4 Ми стали за гáньбу для наших
сусідів, за на́ругу та по́сміх для наших окóлиць. 5
Аж до́ки, о Господи, гніватись будеш наза́вжди, доки
буде пала́ти Твій гнів, як огонь? 6 Вилий Свій гнів на
людей, що Тебе не пізнали, і на ца́рства, що Йме́ння
Твого не кличуть, 7 бо вони з'їли Якова, а мешка́ння

його опустошили! **8** Не пам'ятай гріхів прѣдківських нам, — нехай попередить нас скоро Твоє милосердя, бо ми зовсім ослабли! **9** Помози нам, Боже нашого спасіння, ради слави Ймення Твого, і збережи нас, і прости наші гріхи ради Ймення Свого! **10** Чого будуть казати погани: „Де їхній Бог?“ Нехай в наших очах між народами стане відомою помста за проліту кров Твоїх рабів, **11** нехай перед лице Твоє дійде стогін в'язня! За великістю сили рамена Твого збережи на смерть прироківаних! **12** А нашим сусідам верни семикратно на лоно їхнє їхню наругу, якою Тебе зневажали, о Господи! **13** А ми, Твій народ і отара Твого пасовіська, будем дякувати Тобі вічно, будем оповідати про славу Твою з роду в рід!

80 Для диригента хору. На „Лілеї“. Свідѣцтво. Псалом Асафів. Пастирю Ізраїлів, — послухай же, Ти, що провадиш, немов ту отару, Йосипа, що на Херувимах сидиш, — появся **2** перед обличчям Єфрема, і Веняміна, і Манасії! Пробуди Свою силу, і прийди, щоб спасти нас! **3** Боже, приверни нас, і хай засяє обличчя Твоє, — й ми спасемось! **4** Господи, Боже Саваоте, — доки будеш Ти гніватися на молитву народу Свого? **5** Ти вчинив був, що їли вони слізний хліб, і їх напоїв Ти сльозами великої міри. **6** Ти нас положів суперечкою нашим сусідам, і насміхаються з нас неприятели наші. **7** Боже Саваоте, — приверни нас, і хай засяє обличчя Твоє, — й ми спасемось! **8** Виноградину Ти переніс із Єгипту, Ти вигнав народи — й її посадив, **9** Ти випорожнив перед нею, — і

закоренила коріння своє, й перепівнила край, **10**
гори покрилися тінню її, а віття її — Божі кедри, **11**
аж до моря галузки її посилаєш, а парості її — до
ріки! **12** Але нащо вилім зробив Ти в горобі її, — і
всі нищать її, хто проходить дорогою? **13** Гризе її
вепр лісовий, і звірина польова виїдає її! **14** Боже
Саваоте, — вернися ж, споглянь із небес і побач, і
відвідай цього виноградника, **15** і охорони його, якого
насадила правіця Твоя, і галузку, яку Ти для Себе
зміцнів! **16** В огні винограда спалена, відтята,
гинуть від свару обличчя Твого, — **17** нехай буде рука
Твоя над мужем Твоєї правіці, на людському сині,
якого зміцнив Ти Собі! **18** А ми не відступимо від
Тебе, Ти нас оживиш, і ми будемо Ім'я Твоє кликати!
19 Господи, Боже Саваоте, приверни нас, і хай засяє
обличчя Твоє, — й ми спасемось!

81 Для диригента хору. На гітійським знарядді.
Асафів. Співайте Богові, нашій твердині, покликуйте
Богові Якова, **2** заспівайте пісню, і заграйте на бубні,
на цитрі приємній із гуслами, **3** засурміть у сурму
в новомісяччя, на півні в день нашого свята, **4** бо
це право Ізраїлеві, Закон Бога Якова! **5** На свідчення
в Йосипі Він учинив його, як пішов був на землю
египетську. Почув був там мову, якої не знав: **6**
„Рамена його Я звільнив з тягару, від кошів його
руки звільнились. **7** Ти був кликав у недолі, — й я
віддер тебе, Я відповідаю тобі в укритті громовім,
Я випробував був тебе над водою Меріви. (Села)
8 Слухай же ти, Мій народе, і хай Я засвідчу тобі,

о Ізраїлю, — коли б ти послухав Мене: **9** нехай бога чужого у тебе не буде, і не кланяйся богу сторонньому! **10** Я — Господь, Бог твій, що з країю єгипетського тебе вивів, відчини свої уста — і Я їх наповню! **11** Але Мій народ не послухався був Мого голосу, не згодився зо Мною Ізраїль, — **12** і Я їх пустив ради впёртости їхнього серця, — нехай вони йдуть за своїми порáдами! **13** Коли б Мій наро́д був послухав Мене, коли б був Ізраїль ходив по дорóгах Моїх, **14** ще мало — і Я похили́в би був їхніх ворогів, і руку Свою поверну́в би був Я на противників їхніх! **15** Ненавісники Господа йому б покорілись, — і був би навіки їхній час, **16** і Я жи́ром пшениці його годувáв би, і медом із скелі тебе б насища́в!“

82 Псалом Аса́фів. **2** „Аж доки ви будете несправедливо судити, і доки бу́дете ви підіймати обличчя безбожних? (Сéла) **3** Розсудіте нужде́нного та сироту́, оправдайте убогого та бідаря́, **4** порятуйте нужде́нного та бідака́, збережіть з руки несправедливих!“ **5** Не пізнали та не зрозуміли, у те́мряві ходять вони. Всі основи землі захита́лись. **6** Я сказав був: „Ви — боги, і сини ви Всевишнього всі, **7** та однак повмира́єте ви, як людина́, і попада́єте, як кожен із вельмо́ж“. **8** Устань же, о Боже, та землю суди, бо у владі Твоїй всі наро́ди!

83 Пісня. Псалом Аса́фів. Боже, не будь мовчазні́м, не мовчи, і не будь Ти спокійним, о Боже, — **2** бо ось зашуміли Твої ворогі́, а Твої ненавісники го́лови попідійма́ли! **3** Вони проти народу Твого хитрий

зідум видумують, і наряджуються проти тих, кого Ти бережеш! 4 Вони кажуть: „Ходіть но, та знищимо їх з-між народів, - і згадуватись більш не буде імення Ізраїля!“ 5 Бо вони однодушно нарядилися, проти Тебе умови складають, — 6 намети Едома й ізмаїльтян, Моав та агаряни, 7 Гевал і Аммон, і Амалік, Филистия з мешканцями Тіру. 8 І Ашшур поєднався був з ними, — вони синам Лотовим стали раменом. (Села) 9 Зроби їм, як Мідіянові, як Сісері, як Явінові в долині Кішон, — 10 при Ен-Дорі вони були знищені, стали погноєм землі! 11 Поклади їх та їхніх вельмож, як Орєва, й як Зеєва, й як Зеваха, й як Цалмунну, усіх їхніх князів, 12 що казали були: „Візьмімо на спадок для себе помешкання Боже!“ 13 Боже мій, — бодай стали вони, немов порошок у вихрі, як солома на вітрі! 14 Як огонь палить ліс, й як запалює полум'я гори, 15 так Ти їх пожени Своім віхром, і настраш Своєю бурєю! 16 Наповни обличчя їхне соромом, і хай шукають вони Твоє Ймення, о Господи! 17 Нехай будуть вони засоромлені, й завжди хай будуть настрашені, і хай застидаються, й хай вони згинуть! 18 І нехай вони знають, що Ти, — Твоє Ймення Господь, Сам Ти, Всевишній, на цій землі!

84 Для диригента хору. На гітійським знарядді. Синів Корєєвих. Псалом. Які любі оселі Твої, Господи Саваоте! 2 Затужена та омліває душа моя за подвір'ями Господа, моє серце та тіло моє линуть до Бога Живого! 3 І пташка знаходить домівку, і кубло собі ластівка, де кладе пташенята свої, при жертівниках Твоїх, Господи

Саваоте, Царю мій і Боже мій! **4** Блаженні, хто мешкає в домі Твоїм, — вони будуть повіки хвалити Тебе! (Сéла) **5** Блаженна людина, що в Тобі має силу свою, блаженні, що в їхньому серці дороги до Тебе, **6** ті, що через долину Плачу переходять, чинять її джерелом, — і дощ ранній дає благословення! **7** Вони ходять від сили до сили, і показуються перед Богом у Сіоні. **8** Господи, Боже Саваоте, — послухай молитву мою, почув, Боже Яковів! (Сéла) **9** Щите наш, — поглянь же, о Боже, і придивись до обличчя Свого помазанця! **10** Ліпший бо день на подвір'ях Твоїх, аніж тисяча в іншому місці, — я б вибрав сидіти при порозі дому Бога мого, аніж жити в наметах безбожності! **11** Бо сонце та щит — Господь, Бог! Господь дає милість та славу, добра не відмовляє усім, хто в невинності ходить. **12** Господи Саваоте, — блаженна людина, що на Тебе надіється!

85 Для диригента хору. Синів Кореевих. Псалом. Ти вподобав Собі Свою землю, о Господи, долю Якову Ти повернув, **2** Ти провину народу Свого простів, увесь гріх їхній покрив! (Сéла) **3** Ти гнів Свій увесь занехав, Ти повстрімав Свій гнів від палючої лютости! **4** Поверни нас до Себе, о Боже нашого спасіння, а Свій гнів проти нас поторощ! **5** Чи навіки Ти гніватись будеш на нас, і протягнеш Свій гнів з роду в рід? **6** Отож, Ти оживиш нас знову, — і буде радіти народ Твій Тобою! **7** Покажи нам, о Господи, милість Свою, і подай нам спасіння Своє, **8** нехай я почую, що каже Бог, Господь, бо говорить Він „Мир!“ народіві

Своєму й Своїм святим, і нехай до безумства вони не вертаються! **9** Справді, спасіння Його близьке тим, хто боїться Його, щоб слава Його була в нашій землі. **10** Милість та правда спіткаються, справедливість та мир поцілюються, **11** правда з землі виростає, а справедливість із небес визирає. **12** І Господь дасть добро, а земля наша дасть урожай свій. **13** Справедливість ходитиме перед обличчям Його, і кроки свої на дорогу поставить.

86 Молитва Давидова. **2** Бережи мою душу, бо я богобійний, спаси Ти, мій Боже, Свого раба, що на Тебе надію кладé! **3** Змилосо́рдься до мене, о Господи, бо я кличу до Тебе весь день, **4** потіш душу Свого раба, бо до Тебе підношу я, Господи, душу мою, **5** бо Ти, Господи, добрий і вибачливий, і многомилостівий для всіх, хто кличе до Тебе! **6** Почуй же, о Господи, молитву мою, і вислухай голос благання мого, — **7** в день неолі своєї я кличу до Тебе, бо Ти обі́вешся до мене! **8** Нема, Господи, поміж бо́гами такого, як Ти, і чинів нема, як чіни Твої! **9** Всі наро́ди, яких Ти створі́в, поприхо́дять і попадають перед лицём Твоїм, Господи, та Ім'я́ Твоє славити будуть, **10** великий бо Ти, та чу́да вчиняєш, Ти — Бог єдиний! **11** Дорогу Свою покажи мені, Господи, і я б́ду ходити у правді Твоїй, приєдна́й моє серце боятися Йме́ння Твого́! **12** Я буду всім серцем своїм вихваля́ти Тебе, Господи, Боже Ти мій, і славити буду повіки Ім'я́ Твоє, **13** велика бо милість Твоя надо мною, і вирвав Ти душу мою від ше́блу глибокого!

(Sheol h7585) 14 Боже, злочинці повстали на мене, а натовп гнобителей прагне моєї душі, і перед собою не ставлять Тебе. 15 А Ти, Господи, Бог щедрий і милосердний, довготерпеливий і многомилостивий, і справедливий, — 16 зглянься на мене, й помилуй мене, подай же Своєму рабові Свою силу, і спаси сина Своєї невільниці! 17 Учини мені знака на добре, — і нехай це побачать мої ненавісники, і хай засоромлені будуть, бо Ти, Господи, мені допоміг та мене звеселів!

87 Синів Кореевих. Псалом, Пісня. 2 Господь любить брами Сіону понад усі селища Яковові. 3 Славне розповідають про тебе, місто Боже! (Села) 4 „Тим, хто знає мене, нагадаю про Рагав та про Вавилон; ось Филістєя та Тир з Күшем кажуть: Отой народився був там“. 5 І про Сіон говоритимуть: „Той і той народився був у ньому, й Сам Всевишній зміцняє його!“ 6 Господь буде лічити у книзі народів: „Оцей народився був там!“ (Села) 7 І співають, і грають вони: „У Тобі — всі джерела мої!“

88 Пісня. Псалом. Синів Кореевих. Для диригента хору. На „Махалат леаннот“. Пісня навчальна Гемана езрахєянина. Господи, Боже спасіння мого, вдень я клічу й вночі Я перед Тобою: 2 хай молитва моя дійде перед обличчя Твоє, нахили Своє ухо до зойку мого, 3 душа бо моя наситилась нещастями, а життя моє зблизилося до шеблу! **(Sheol h7585)** 4 Я до тих прирахований став, що в могилу відходять, я став, немов муж той безсилий. 5 Я кинений серед

померлих, немов оті трупи, що в гробі лежать, що про них Ти не згадуєш більш, і потяті вони від Твоєї руки.

6 Умістив Ти мене в глибочезну могилу, до пільми в глибинах. **7** На мене лягла Твоя лють, і Ти всіма своїми ламаннями мучив мене. (Села) **8** Віддалив Ти від мене знайомих моїх, учинив Ти мене за огиду для них, Я замкнений і не виходжу, **9** стемніло з біди мое око. Я кожного дня Тебе кличу, о Господи, простягаю до Тебе руки свої! **10** Чи Ти чудо вчиниш померлим? Чи трупи встануть і будуть хвалити Тебе? (Села) **11** Хіба милість Твоя буде в гробі звіщатись, а вірність Твоя в аввадоні? **12** Чи познається в темряві чудо Твоє, а в краю забуття — справедливість Твоя? **13** Та я кличу до Тебе, о Господи, і вранці молитва моя Тебе випереджує. **14** Для чого, о Господи, кидаєш душу мою, ховаєш від мене обличчя Своє? **15** Нужденний я та помираю відмалку, переносу страхіття Твої, я ослаблений став. **16** Перейшли надо мною Твої пересердя, страхіття Твої зруйнували мене, — **17** вони оточають мене, як вода, увесь день, вони разом мене облягають. **18** друга й приятеля віддалив Ти від мене, знайомі мої — як та темрява!

89 Навчальна пісня Етана езрахіянина. Про милості Господа буду співати повіки, я буду звіщати устами своїми про вірність Твою з роду в рід! **2** Бо я був сказав: „Буде навіки збудована милість, а небо — Ти вірність Свою встановляєш на нім“. **3** „Я склав заповіта з вибранцем своїм, присягнув Я Давидові, Моєму рабові: **4** Встановлю Я навіки насіння твоє,

а твій трон Я збудую на вічні вікі“! (Сéла) **5** І небо хвалитиме, Господи, чудо Твоє, також вірність Твою на зібранні святих, **6** бо хто в небі подібний до Господа? Хто подібний до Господа серед Божих синів? **7** Бог дуже страшний у зібранні святих, і грізний Він на ціле довкілля Своє! **8** Господи, Боже Саваоте, — хто сильний, як Ти, Господи? А вірність Твоя — на довкіллі Твоїм! **9** Ти пануєш над силою моря, коли підіймаються хвилі, Ти їх втихомір്യєш. **10** Ти стиснув Рагава, як трупа, і сильним раме́ном Своїм розпорóшив Своїх ворогів. **11** Твої небесá, Твоя теж земля, вселéнна і все, що на ній, — Ти їх заложив! **12** Північ та південе — Ти їх створив, Фавóр та Хермо́н співають про Йме́ння Твоє. **13** Могутне раме́но Твоє, рука Твоя сильна, висока правіця Твоя! **14** Справедливість та право — підста́ва престóлу Твого, милість та правда — обличчя Твоє виперéджують! **15** Блаже́нний наро́д, що знає він поклик святковий, — Господи, вони ходять у світлі обличчя Твого! **16** Радіють вони цілий день Твоїм Іменням, і підви́щуються Твоєю справедливістю, **17** бо окра́са їхньої сили — то Ти, а Твоєю зичли́вістю ріг наш підно́ситься, **18** бо щит наш — Господній, а цар наш — від Святого Ізраїлевого! **19** Тоді богобійним Своїм про мовляв Ти в об'я́вленні та говорив: „Я поклав допомогу на сильного, Я виб́ранця підніс із наро́ду: **20** знайшов Я Давида, Свого раба, — Я його намасти́в Своєю святою оливою, **21** щоб із ним була сильна рука Моя, а раме́но Моє вми́цнило його! **22**

Ворог на нього не нападé, а син беззаконня не буде його переслідувати, **23** — його ворогів поб'ю перед обличчям його, і вдáрю його ненавісників! **24** Із ним Моя вірність та милість Моя, а Ймéнням Моїм його рíг піднесéться, — **25** і Я покладú його рúку на море, і на рíки — правіцю його. **26** Він Мене буде звати: „Отець Ти мій, Бог мій, і скеля спасіння мого!“ **27** Я вчиню його теж перворідним, найвищим над зéмних царів. **28** Свою милість для нього навíки сховáю, і Мій заповіт йому вірний, **29** і насіння його покладú Я навíки, а трона його — як дні неба! **30** Коли ж його діти покинуть Закóна Мого, і не будуть держáтись наказів Моїх, **31** коли ізнева́жать Мої постанóви, і не бúдуть держатись наказів Моїх, **32** тоді пáлицею навíщу їхню провіну, та порáзами — їхне беззакóння! **33** А ласки Своєї від ньóго Я не заберú, і не зра́джу його в Своїй вірності, **34** не збезчéщу Свого заповіту, а щó було з уст Моїх вийшло, того не зміню! **35** Одне в Своїй святості Я присягнув, — не повím Я неправди Давидові: **36** повік буде насіння його, а престол його передо Мною — як сонце, **37** як місяць, він буде стояти повіки, і Свíдок на хмарі — правдівий“. (Сéла) **38** А Ти опустив та обрídив, розгнівався Ти на Свого помáзанця, — **39** Ти неважливим зробив заповіта Свого раба, Ти скинув на землю корону його, **40** всю горóжу його полама́в, твердіні його оберну́в на руїну! **41** Всі грабують його, хто прохóдить дорогою, — він став для сусідів своїх посміхóвищем. **42** Підніс Ти правицю його переслідувачів, усіх його ворогів Ти

потішив, **43** і Ти відвернув вістря шаблі його, у війні ж не підтримав його. **44** Ти слави позбавив його, а трона його повалив був на землю, **45** скоротив Ти був дні його молодости, розтягнув над ним сором! (Сéла) **46** Доки, Господи, будеш ховатись назавжди, доки буде палати Твій гнів, як огонь? **47** Пам'ятай же про мене, — яка довготá життя людського? Для чого створив Ти всіх людських синів на ніщó? **48** Котрій чоловік буде жити, а смерти не бачитиме, збереже свою душу від сили шеóлу? (Сéла) (Sheol h7585) **49** Де Твої перші милості, Господи, що їх присягав Ти Давидові у Своїй вірності? **50** Згадай, Господи, про гáньбу рабів Своїх, яку я ношу́ в своїм лоні від усіх великих нарóдів, **51** якою Твої вороги зневажають, о Господи, і кроки Твогó помазанця безславлять! **52** Благословénний навiки Господь! Амiнь i амiнь!

90 Молитва Мойсея, чоловіка Божого. **2** Пéрше ніж гóри нарóджені, і поки Ти витворив землю та світ, то від віку й до віку — Ти Бог! **3** Ти лю́дiну вертаєш до пóроху, і кажеш: „Вернітеся, людські сини!“ **4** Бо в очах Твоїх тисяча літ, — немов день той вчорашній, який проминув, й як сторóжа нічна. **5** Пустив Ти на них течію, вони стали, як сон, вони, як трава, що минáє: **6** уранці вона розцвітає й росте, — а на вечір зів'яне та со́хне! **7** Бо від гніву Твого ми гiнемо, і пересердям Твоїм перестра́шені, — **8** Ти наші провiни поклав перед Себе, гріхи ж нашої мóлодости — на світло Свого лица! **9** Бо всі наші дні промайну́ли у гніві Твоїм, скiнчили́ ли́та ми свої, як зiдхáння. **10**

Дні літ наших — у них сімдесят літ, а при силах — вісімдесят літ, і гóрдощі їхні — страждáння й марнóта, бо все швидко минає, і ми відлітаємо. **11** Хто відає силу гніву Твого? А Твоє пересéрдя — як страх перед Тобою! **12** Навчи нас лічіти отак наші дні, щоб ми набулі серце мудре! **13** Привернися ж, о Господи, — доки терпітимемо? — і пожалій Своїх рабів! **14** Наситі нас урáнці Своїм милосердям, і ми бóдемо співати й радіти по всі наші дні! **15** Порадуй же нас за ті дні, коли Ти впокоряв нас, за ті рóки, що в них ми зазнали лихого! **16** Нехай виявиться Твоє дїло рабам Твоїм, а величність Твоя — їхнім синáм, **17** і хай буде над нами благовоління Господа, Бога нашого, і дїло рук наших утверді нам, і діло рук наших — утверді його!

91 Хто живе під покровом Всевишнього, хто в тіні Всемогутнього мешкає, **2** той скаже до Господа: „Охорóно моя та твердіне моя, Боже мій“, — я надіюсь на Нього! **3** Бо Він тебе вирве з тенéт птахолóва, з моровіці згубно́ї, **4** Він перóм Своїм вкриє тебе, і під крильми Його захи́ваєшся ти! Щит та лук — Його правда. **5** Не будеш боятися стра́ху нічнóго, ані стріли, що вдень пролітає, **6** ані зарази, що в тёмряві ходить, ані моровіці, що нищить опівдні, — **7** впаде тисяча з боку від тебе, і десять тисяч правóруч від тебе, до тебе ж не дійде! **8** Тільки своїми очима подіви́шся, — і заплату безбожним попобачиш, **9** бо Господа, охорону мою, Всевишнього ти учинів за своє пристанóвище! **10** Тебе зло не спіткає, і до на́мету твого вдар не

наблізяться, **11** бо Своїм Анголám Він накаже про тебе, щоб тебе пильнували на всіх дорогах твоїх, — **12** на руках вони будуть носити тебе, щоб не вдарив об камінь своєї ноги! **13** На лева й вужá ти наступиш, левчукá й крокодила ти будеш топтáти! **14** „Що бажав він Мене, то його збережý, зроблю його сильним, — бо знає Ім'я́ Моє він; **15** як він Мене клікатиме, то йому відповім, Я з ним буду в недолі, врятую його та прослáвлю його, **16** і довгістю днів Я насічу його, і він бачити буде спасіння Моє!“

92 Псалом. Пісня на день суботній. То добре, щоб дякувати Господéві й виспівувати Ймéння Твоє, о Всевишній, **2** вранці розповідáти про милість Твою, а ночами — про правду Твою — **3** на десятистру́нній й на áрфі, на лютні та гúслах, **4** бо потішив мене Ти, о Господи, вчинком Своїм, — про ділá Твоїх рук я співаю! **5** Які то величні діла Твої, Господи, дуже глибокі думкі Твої, **6** — нерозумна людіна не знає, а недóумок не зрозуміє тогó! **7** Коли несправедливі ростуть, як трава, і цвітуть всі злочінці, то на те, щоб навіки були вони знищені, — **8** а Ти, Господи, на висоті повік-віку! **9** Бо ось вороги Твої, Господи, бо ось вороги Твої згинуть, розпорóшаться всі беззакóнники! **10** І Ти рóга мого підніс немов в однорóжця, мене намастив Ти оливою свіжою. **11** І дивилося око моє на занéпад моїх ворогів, тих злочинців, що на мене встають, — почують про це мої уші! **12** Зацвіте́ справедливий, як пáльма, і ви́женеться, немов кедр на Ливáні, — **13** посажені в домі Господнім цвітуть на подвір'ях

нашого Бога, **14** іще в сивині вони будуть цвісті, будуть ситі та свіжі, **15** щоб розповідати, що щирий Господь, моя скеля, і в Ньому неправди нема!

93 Царює Господь, — зодягнувся у велич, зодягнувся Господь, оперезався Він силою, — і міцно поставлений всесвіт, щоб не захитався! **2** Престол Твій поставлений міцно спрадавна, від вічності Ти! **3** Ріки піднесли, о Господи, ріки піднесли свій гуркіт, ріки будуть підносити шум від удару їхніх хвиль, — **4** та над гуркіт великих тих вод, над морські потужні хвилі, — могутніший Господь у висоті! **5** Свідчення Твої дуже певні, а дому Твоєму належить святість, о Господи, на довгі дні!

94 Бог помсти — Господь, Бог помсти з'явився, — **2** піднесіся, о Судде землі, бундючним заплату віддай! **3** Аж доки безбожні, о Господи, аж доки безбожні втішатися будуть? **4** Доки будуть верзти, говорити бундючно, доки будуть пишатись злочинці? **5** Вони тиснуть народ Твій, о Господи, а спадок Твій вони мучать. **6** Вдову та чужинця вбивають вони, і мордують сиріт **7** та й говорять: „Не бачить Господь, і не завважить Бог Яковів“. **8** Зрозумійте це ви, нерозумні в народі, а ви, убогі на розум, коли наберетеся глuzu? **9** Хіба Той, що ухо щепів, — чи Він не почує? Хіба Той, що око створів, — чи Він не побачить? **10** Хіба Той, що карає народи, — чи Він не скартає, Він, що навчає людину знання? **11** Господь знає всі людські думки, що марнота вони! **12** Блаженний той муж, що його Ти караєш, о Господи, і з Закону Свого навчаєш

його, **13** щоб його заспокоїти від лиходення, аж поки не вікопана буде яма безбожному, **14** бо Господь не опустить наро́ду Свого, а спа́дку Свого не полішить, **15** бо до праведности суд повернеться, а за ним — всі невинного серця! **16** Хто встане зо мною навпроти злості́вих, хто встане зо мною навпроти злочинців? **17** Коли б не Господь мені в поміч, то душа моя трóхи бу́ла б не лягла́ в царство смерти! **18** Коли я кажу: „Похитнулась нога моя“, то, Господи, милість Твоя підпирає мене! **19** Коли мої думкі болючі в нутрі моїм мнóжаться, то розради Твої веселять мою душу! **20** Чи престол беззаконія з Тобою з'єднається, той, що гріх учиняє над право? **21** Збираються проти душі справедливого, і чисту кров винувáтять. **22** І Господь став для мене твердінею, і мій Бог став за скелю приту́лку мого, **23** і Він їхню силу на них повернув, і злом їхнім їх нищить, їх нищить Господь, Бог наш!

95 Ходіть, заспіваймо Господéві, поклікуймо радісно скелі спасіння нашого, **2** хвалою обличчя Його виперéджуймо, співаймо для Нього піснi, **3** бо Господь — Бог великий, і великий Він Цар над богами всіма́, **4** що в Нього в руці глибіни землі, і Його верхогiр'я гiрські, **5** що море Його, і вчинив Він його, і руки Його суходiл уформува́ли! **6** Прийдіть, поклонiмося, і припадiм, на колiна впадiм перед Господом, що нас учинив! **7** Він наш Бог, а ми люди Його пасовiська й отара руки Його. Сьогодні, коли Його голос почуєте, **8** „не робіте твердим серця вашого, мов при Мерiвi, немов на пустинi в день спрóби, **9** коли вашi батькi

Мене брали на спр́бу, Мене випроб́ували, також бачили д́ло Моє. **10** Сорок літ був оѓдним мені оцей рід, й Я сказав: Цей наро́д — блудосерді вони, й не пізнали доріг Моїх, **11** тому́ запрягся Я в гніві Своїм, що до місця Мого відпочинку не ввійдуть вони!“

96 Співайте для Господа пісню нову́, уся зéмле, — співайте для Господа! **2** Співайте для Господа, благословля́йте Ім'я Його, з дня на день сповіщайте спасі́ння Його! **3** Розповідайте про славу Його між поганами, про чу́да Його — між усіми наро́дами, **4** бо великий Господь і просла́влений вéльми, Він грізний понад богів усіх! **5** Бо всі боги наро́дів — божкі́, а Господь створив небеса́, — **6** перед лицем Його слава та велич, сила й краса — у святині Його! **7** Дайте Господу, рóди наро́дів, дайте Господу славу та силу, **8** дайте Господу славу йме́ння Його, жертви прино́сьте і вхо́дьте в подві́р'я Його! **9** Додо́лу впадіть ув оздо́бі святій перед Господом, тремтіть перед обличчям Його, уся зéмле, **10** сповістіть між наро́дами: „Царю́е Господь! Він вселéнну зміцні́в, щоб не захита́лась, Він бу́де судити людей справедливо“! **11** Хай небо радіє, і хай веселі́ться земля, нехай гримить море й усе, що у нім, **12** нехай поле радіє та все, що на ньому! Нехай заспівають тоді всі дере́ва лісні́, — **13** перед Господнім лицем, бо грядé Він, бо зéмлю судити грядé, é — Він за справедливо́стю буде судити вселéнну, і наро́ди — по правді Сво́йї!

97 Царю́е Господь: хай радіє земля, нехай веселя́ться числéнні острові́! **2** Хмара та мо́рок круг Нього,

справедливість та право — підстава престолу Його. **3** Огонь іде перед лицем Його, і ворогів Його палить навколо. **4** Освітили вселенну Його блискавиці, — те бачить земля та тремтить! **5** Гори, як віск, розтопилися перед обличчям Господнім, перед обличчям Господа всієї землі. **6** Небо розповідає про правду Його, й бачать славу Його всі народи. **7** Нехай посоромлені будуть усі, хто ідолам служить, хто божками вихвалюється! Додолу впадуть перед Ним, усі боги! **8** Почув і звеселився Сіон, і потішились Юдині дочки через Твої присуди, Господи, **9** бо над усією землею Найвищий Ти, Господи, над богами всіма Ти піднесений сильно! **10** Хто Господа любить, — ненавидьте зло! Хто рятує душі святих Своїх, Той визволить їх із руки несправедливих. **11** Світло сіється для справедливого, а для простосердих — розрада. **12** Радійте, праведні, Господом, і славте Його святу пам'ять!

98 Псалом. **2** Спасіння Своє Господь виявив, перед очима народів відкрив Свою правду. **3** Пам'ятає Він Якову милість Свою, й Свою вірність для дому Ізраїля. Бачать всі кінці землі те спасіння, що чинить наш Бог. **4** Уся земле, виклікуйте Господу, поклікуйте радісно, і співайте та грайте! **5** Грайте Господеві на гуслах, на гуслах і піснопінням, **6** на сурмах і голосом рогу викликуйте перед обличчям Царя Цього й Господа! **7** Нехай шумить море й усе, що у ньому, вселенна й мешканці її, **8** ріки хай плещуть в долоні, разом радіють хай гори **9** перед обличчям Господнім, бо

Він землю судити гряде: Він за справедливістю буде судити вселенну, і народи по правді!

99 Царює Господь, — і народи тремтять, сидить на Херувімах, і трясється земля! **2** Великий Господь на Сіоні, і піднесений Він над усіма народами! **3** Хай Ім'я Твоє славлять, — велике й грізне воно! **4** А сила Царя любить право, справедливість Ти міцно поставив, Ти Якову право та правду вчинив! **5** Звеличуйте Господа, нашого Бога, і вклоняйтесь підніжкові ніг Його, — Він бо Святий! **6** Мойсей й Аарон — серед священників Його, а Самуїл серед тих, що кличуть Ім'ення Його. Вони кликали до Господа, — і Він вислухав їх, **7** у стовпі хмари до них говорив. Вони зберігали свідощтва Його й постанови, що Він дав був для них. **8** Господи, Боже наш, — Ти вислухóвував їх, Ти був для них Богом вибáчливим, але мстився за їхні діла. **9** Звеличуйте Господа, нашого Бога, і вклоняйтесь перед горою святою Його, — бо Святий Господь, Бог наш!

100 Вдячний псалом. **2** Служіть Господéві із радістю, перед обличчя Його підійдіте зо співом! **3** Знайте, що Господь — Бог Він, Він нас учинів, і Йогó ми, — Його ми народ та отара Його пасовіська. **4** Увійдіть в Його брами з подякуванням, на подвір'я Йогó з похвалою! Виславляйте Його, Ім'я Його благословляйте, **5** бо добрий Господь, Його милість навіки, а вірність Його — з роду в рід!

101 Псалом Давидів. **2** придивлятимуся до дорóги невинного. Коли прійдеш до мене? Я буду ходити в невінності серця свогó серед дому могó, **3** не поставлю я перед очима своїми речі нікчёмної, діло відступства нена́виджу, — не приляже до мене воно, **4** перекірливе серце відхóдить від мене, лихого не знаю! **5** Хто таємно обчóрнює ближнього свого, — я зніщу тогó, високо́кого й гордосéрдого, — його не стерплю! **6** Мої очі — на вірних землі, щоб сиділи зо мною. Хто хóдить дорогою невинного, той буде служити мені. **7** Обмáнець не сяде в серéдині дому мого, і міцно не стане навпроти очей моїх неправдомóвець! **8** Всіх безбожних землі буду ніщити кожного рáнку, щоб з міста Господнього вігубити всіх злочинців!

102 Молитва вбогого, коли він слабне та перед Господнім лицем виливає мову свою. Господи, вислухай молитву мою, і благáння моє нехай дїйде до Тебе! **2** Не ховай від мене обличчя Свогó, в день недолі моєї — схили Своє ухо до мéне, в день благáння озвися небáвом до мене! **3** Бо минають, як дим, мої дні, а кості мої — немов вісохли в óгнищі. **4** Як трава та — побіте та вісохло серце моє, так що я забував їсти хліб свій. **5** Від зóйку стогнáння мого прилі́пли до тіла мого мої кості. **6** Уподóбився я пеликáнові пустині, я став, як той пúгач руїн! **7** Я безсонний, і став, немов пташка самотня на дáсі. **8** Увесь день ображають мене ворогі мої, ті, хто з мене кепкує, запряглись проти мене! **9** І по́піл я їм, немов хліб, а напо́ї свої із плачém перемішую, — **10**

через гнів Твій та лютість Твою, бо підняв був мене Ти та й кинув мене. **11** Мої дні — як похілена тінь, а я сохну, немов та трава! **12** А Ти, Господи, будеш повік пробувати, а пам'ять Твоя — з роду в рід. **13** Ти встанеш та змилуєшся над Сіоном, бо час учинити йому милосердя, бо прийшов реченець, **14** бо раби Твої покохали й каміння його, і порох його полюбили! **15** І будуть боятись народи Господнього Ймення, а всі земні царі — слави Твоєї. **16** Бо Господь побудує Сіона, появиться в славі Своїй. **17** До молитви забутих звернеться Він, і молитви їхньої не осоромить. **18** Запишеться це поколінню майбутньому, і народ, який створений буде, хвалитиме Господа, **19** бо споглянув Він із високости святої Своєї, Господь зорив на землю з небес, **20** щоб почути зідхання ув'язненого, щоб на смерть прирочованих визволити, **21** щоб розповідати про Ймення Господнє в Сіоні, а в Єрусалимі — про славу Його, **22** коли разом зберуться народи й держави служити Господеві. **23** Мою силу в дорозі Він віснажив, дні мої скоротив. **24** Я кажу: „Боже мій, — не бери Ти мене в половині днів моїх! Твої роки — на вічні віки. **25** Колись землю Ти був заклавав, а небо — то чин Твоїх рук, — **26** позникають вони, а Ти будеш стояти. І всі вони, як одѣжа, загинуть, Ти їх зміниш, немов те вбрання, — і минуться вони. **27** Ти ж — Той Самий, а роки Твої не закінчатся! **28** Сини Твоїх рабів будуть жити, а їхнє насіння стоятиме міцно перед обличчям Твоїм!“

103 Давидів. **2** Благослови, душе моя, Господа, і не забувай за всі добродійства Його! **3** Всі провини Твої Він прощає, всі недуги твої вздоровляє. **4** Від могили життя твоє Він визволяє, Він милістю та милосердям тебе коронує. **5** Він бажання твоє насичає добром, — відновиться, мов той орел, твоя юність! **6** Господь чинить правду та суд для всіх переслідуваних. **7** Він дороги Свої об'явив був Мойсееві, діла Свої — дітям Ізраїлевим. **8** Щедрий і милосердний Господь, довготерпеливий і многомилостивий. **9** Не завжди на нас ворогує, і не навіки заховає гнів. **10** Не за нашими прогріхами Він поводиться з нами, і відплачує нам не за провинами нашими. **11** Бо як високо небо стоїть над землею, — велика така Його милість до тих, хто боїться Його, **12** як далекий від заходу схід, так Він віддалив від нас наші провини! **13** Як жалує батько дітей, так Господь пожалівся над тими, хто боїться Його, **14** бо знає Він створення наше, пам'ятає, що ми — порох: **15** чоловік — як трава дні його, немов цвіт польовий — так цвіте він, **16** та вітер перейде над ним — і немає його, і вже місце його не пізнає його. **17** А милість Господня від віку й до віку на тих, хто боїться Його, і правда Його — над синами синів, **18** що Його заповіта додержують, і що пам'ятають накази Його, щоб виконувати їх! **19** Господь міцно поставив на Небі престόла Свого, а Царство Його над усім володіє. **20** Благословіть Господа, Його Анголі, вєлетні сильні, що виконуюте Його слово, щоб слухати голосу слів Його! **21** Благословіть Господа, усі сили небесні Його,

слуги Його, що чините волю Його! **22** Благословіть Господа, всі діла Його, на всіх місцях царювання Його! Благослови, душе моя, Господа!

104 Благослови, душе моя, Господа! Господи, Боже мій, Ти вельми великий, зодягнувся Ти в велич та в славу! **2** Зодягає Він світло, як шати, небеса простягає, немов би завісу. **3** Він ставить на водах палати Свої, хмари кладе за Свої колесниці, ходить на крилах вітрівих! **4** Він чинить вітри за Своїх посланців, палючий огонь — за Своїх слуг. **5** Землю Ти вгрунтував на основах її, щоб на вічні віки вона не захиталась, **6** безоднею вкрив Ти її, немов шатою. Стала вода над горами, — **7** від погрози Твоєї вона втекла, від гуркоту грому Твого побігла вона, — **8** виходить на гори та сходить в долини, на місце, що Ти встановив був для неї. **9** Ти границю поклав, щоб її вона не перейшла, щоб вона не вернула землю покрити. **10** Він джерела пускає в потоки, що пливають між горами, **11** напувають вони всю пільну звірину, ними дикі осли гасять спрагу свою. **12** Птаство небесне над ними живе, видає воно голос з-посеред галюзок. **13** Він напоє горн з палаців Своїх, із плоду чинів Твоїх земля сітиться. **14** Траву для худоби вирощує, та зеленину для праці людині, щоб хліб добувати з землі, **15** і вино, що серце людині воно звеселяє, щоб більш від оливи блищало обличчя, і хліб, що серце людині зміцняє. **16** Насичуються Господні дерева, ті кедри ливанські, що Ти насадив, **17** що там кубляться птахи, бузько, — кипариси мешкання

його. **18** Гóри високі — для диких козиць, скелі — схóвище скéльним звіринам. **19** і місяця Він учинив для означення часу, сонце знає свій зáхід. **20** Темноту Ти навóдиш — і ніч настає, в ній пору́шується вся звірина лісна́, — **21** рича́ть левчуки́ за здобі́чею та шукають від Бога своєї поживи. **22** Сонце ж засвітить — вони повтікають, та й кладуться по нóрах своїх. **23** Люді́на виходить на працю свою, й на роботу свою аж до вéчора. **24** Які то числénні діла Твої, Господи, — Ти мудро вчинив їх усіх, Твого твóрива повна земля! **25** Ось море велике й розлóго-широ́ке, — там повзю́че, й числа їм немає, звірина малá та велика! **26** Ходять там кораблі, там той левіятáн, якого створив Ти, щоб ба́витися йому в мóрі. **27** Вони всі чекають Тебе, — щоб Ти часу свого поживу їм дав. **28** Даєш їм — збирають вони, руку Свою розкривáєш — добром насичáються. **29** Ховаєш обличчя Своє — то вони перелякані, забираєш їм духа — вмирають вони, та й верта́ються до свого пóроху. **30** Посилаєш Ти духа Свого — вони твóряться, і Ти відновля́єш обличчя землі. **31** Нехай буде слава Господня навіки, хай діла́ми Своїми радіє Господь! **32** Він погляне на землю — й вона затремті́ть, доторкне́ться до гір — і димúють вони! **33** Я буду співати Господéві в своéму житті, буду грати для Бога мого, аж поки живу́! **34** Буде приємна Йому моя мова, — я Господом буду радіти! **35** Нехáй згинуть грішні з землі, а безбожні — немає вже їх! Благослови, душе моя, Господа! Алілу́я!

105 Дякуйте Господу, кличте Ім'я Його, серед народів звіщайте про чіни Його! **2** Співайте Йому, грайте Йому, говоріть про всі чуда Його! **3** Хваліться святим Його Ім'енням, хай тішиться серце шукаючих Господа! **4** Пошукуйте Господа й силу Його, лице Його завжди шукайте! **5** Пам'ятайте про чуда Його, які Він учинив, про ознаки Його та про присуди уст Його, **6** ви, насіння Авраама, раба Його, сини Яковові, вибранці Його! **7** Він — Господь, Бог наш, по цілій землі Його присуди! **8** Він пам'ятає навіки Свого заповіта, те слово, яке наказав був на тисячу родів, **9** що склав Він його з Авраамом, і присягу Свою — для Ісака. **10** Він поставив її за Закона для Якова, Ізраїлеві — заповітом навіки, **11** говорячи: „Я дам тобі Край ханаанський, частину спадщини для вас!“ **12** Тоді їх було невелике число, нечисленні були та прихоськи на ній, **13** і ходили вони від народу до народу, від царства до іншого люду. **14** Не дозволив нікому Він кривдити їх, і за них Він царям докоряв: **15** „Не доторкуйтеся до Моїх помазанців, а пророкам Моїм не робітьте лихого!“ **16** І покликав Він голод на землю, всяке хлібне стебло поламав. **17** Перед їхнім обличчям Він мужа послав, — за раба Йосип проданий був. **18** Кайданами мучили ноги його, залізо пройшло в його тіло, **19** аж до часу виповнення слова Його, — слово Господнє його було виявило. **20** Цар послав — і його розв'язав, володар народів — і його був звільнив. **21** Він настановив його паном над домом своїм, і володарем над усім маєтком своїм, **22**

щоб в'язнів він його можновладців по волі своїй, а старших його умудряв. 23 І Ізраїль прибув до Єгипту, і Яків замешкав у Хамовім краї. 24 А народ Свій Він сильно розмножив, і зробив був ряснішим його від його ворогів. 25 Він перемінив їхнє серце, щоб народа Його ненавиділи, щоб брались на хитрощі проти рабів Його. 26 Він послав був Мойсея, Свого раба, Аарона, що вибрав його, 27 — вони положили були серед них Його речі знаменні, та чуда у Хамовім краї. 28 Він темноту наслав — і потемніло, і вони не протівились слову Його. 29 Він перемінив їхню воду на кров, і вморів їхню рибу. 30 Їхній край зароївся був жабами, навіть в покоях царів їхніх. 31 Він сказав — й прибулі рої мух, воші в цілому обширі їхньому. 32 Він градом зробив їхній дощ, палючий огонь — на їхню землю. 33 І Він повибивав виноград їхній та фігове дерево їхнє, і деревину на обширі їхньому повилбмлював. 34 Він сказав — і найшла сарана та гусінь без ліку, — 35 усю ярину в їхнім краї пожэрла, і плід землі їхньої зїла. 36 І Він повбивав усіх пєрвістків в їхньому краї, початок усякої їхньої сили. 37 І Він випровадив їх у срїблі та в золоті, і серед їхніх племєн не було, хто б спіткнўся. 38 Єгипет радїв, коли вийшли вони, бо страх перед ними напав був на них. 39 Він хмару простяг на заслону, а огонь — на освїтлення ночі. 40 Зажадав був Ізраїль — і Він перепелиці наслав, і хлібом небесним Він їх годував. 41 Відчинив був Він скелю — й линула вода, потеклі були ріки в пустинях, 42 бо Він пам'ятав за святе Своє слово, за

Авраама, Свого раба. **43** І Він з радістю вивів нарід Свій, зо співом — вибрáнців Своїх, **44** І їм землю нарідів роздав, і посіли вони працю лю́дів, **45** щоб викóнували Його за́повіді, та закóни Його берегли! Алілу́я!

106 Алілу́я! **2** Хто розка́же про вéлич Господню, розповість усю славу Йо́го? **3** Блаженні, хто дéржиться права, хто чинить правду кожного ча́су! **4** Згадай мене, Господи, в ласці Своїй до народу Свого́, відвідай мене спасі́нням Своїм, **5** щоб побачити добре вибрáнців Твоїх, щоб я тішився радощами Твого наро́ду, і хвалився зо спа́дком Твоїм! **6** Ми згрішили з батька́ми своїми, скривіли, неправді́ве чинили. **7** Не зважа́ли на чу́да Твої́ батьки наші в Єгипті, многоті́ Твоїх ласк не прига́дували й бунтува́лись над морем, над морем Черво́ним. **8** Та Він ради Ймення Свого ї́х спас, щоб виявити Свою силу. **9** Він клі́кнув на море Червоне — і ви́сохло, і Він ї́х повів через мо́рські глибі́ни, немов по пустині! **10** І Він спас ї́х з руки непри́ятеля, визволив ї́х з руки ворога, — **11** і закрила вода супро́тивників ї́хніх, жоден з них не зоста́вся! **12** Тоді то в слова́ Йо́го вві́рували, виспі́вували Йо́му славу. **13** Та скоро забули вони Йо́го чин, не чекали порáди Йо́го, **14** і пала́ли в пустині жада́нням, і Бога в пустині ізнов випробóвували, **15** і Він ї́хне жада́ння ї́м дав, але худі́сть послав в ї́хню душу. **16** Та Мойсею позáздрили в та́борі, й Ааронові, святому Господньому. **17** Розкрилась земля — і Дата́на погли́нула, Авіро́нові збори накрила,

18 і огонь запалав на їхніх зборах, — і полум'я те попало безбожних. 19 Зробили тельця на Хоріві, і били поклони бовванові вилитому, — 20 і змінили вони свою славу на образ волá, що траву пожирає, 21 забули про Бога, свого Спасителя, що велике в Єгипті вчинив, 22 у землі Хáмовій чуда, страшні речі над морем Червоним. 23 І сказав Він поніщити їх, коли б не Мойсей, вибранець Його, що став був у вилімі перед обличчям Його — відвернути Його гнів, щоб не шкодив! 24 Погордили землею жаданою, не повірили слóву Його, 25 і рёмствували по наметах своїх, неслухняні були до Господнього голосу. 26 І Він підійняв Свою руку на них, щоб їх повалити в пустині, 27 і щоб повалити їхнє потómство посеред народів, та щоб розпорóшити їх по країнах! 28 І служили Ваáлові пеóрському, й їли вони жертви мертвих, 29 і ділами своїми розгнівали Бога, — тому вдерлась зараза між них! 30 І встав тоді Пінхас та й розсудив, — і зараза затрímалась, 31 і йому порохóвано в праведність це, з роду в рід аж навіки. 32 І розгнівали Бога вони над водою Мерíви, і через них стало зле для Мойсея, 33 бо духа його засмутили, і він говорив нерозважно устами своїми. 34 Вони не познищували тих народів, що Господь говорив їм про них, — 35 і помішались з поганами, та їхніх учинків навчилися. 36 І бóжищам їхнім служили, а ті па́сткою стали для них. 37 І принóсили в жертву синів своїх, а дочóк своїх — дёмонам, 38 — і кров чисту лили, кров синів своїх і дочóк своїх, що їх у жертву принóсили

бóжищам ханаанським. І через кривавий перéступ земля посквернілась, **39** і стали нечисті вони через учінки свої, і перéлюб чинили ділами своїми. **40** І проти наро́ду Свого запалав гнів Господній, і спáдок Його Йому став огідним, **41** і віддав їх у руку наро́дів, — і їхні ненáвисники панували над ними, **42** і їхні вороги їх гно́били, і вони впокорілися під їхню руку. **43** Багато разів Він визвóлював їх, але вони вперті були своїм зádумом, — і пригно́блено їх через їхню провіну! **44** Та побáчив Він їхню тісно́ту, коли почув їхні благáння, **45** і Він пригадав їм Свого заповіта, і пожалував був за Своєю великою милістю, **46** і збудив милосердя до них між усіма, що їх полоніли! **47** Спасі нас, о Господи, Боже наш, і нас позбирай з-між наро́дів, щоб дякувати Йме́нню святому Твоєму, щоб Твоєю хвалітися славою! **48** Благословенний Господь, Бог Ізраїлів звіку й навіки! І весь наро́д нехай скаже: Амíнь! Алілу́я!

107 „Дякуйте Господу, добрий бо Він, бо навіки Його милосердя!“ **2** хай так скажуть ті всі, що Господь урятував їх, що візволив їх з руки ворога, **3** і з країв їх зібрав, — від сходу й захóду, від півночі й моря! **4** Блудили вони по пустині дорогою голою, осілого міста не знахóдили, **5** голодні та спра́гнені, і в них їхня душа омлівáла. **6** І в недолі своїй вони Гóспода клікали, і Він визволяв їх від úтисків їхніх! **7** І Він їх попровáдив дорогою прóстою, щоб до міста осілого йшли. **8** Нехай же подя́ку складу́ть Господéві за милість Його, та за чúда Його синам лю́дським,

9 бо наситив Він спрагнену Душу, а душу голодну наповнив добром! **10** Ті, хто перебував був у темряві та в смертній тіні, то в'язні біди та заліза, **11** бо вони спротивлялися Божим словам, і відкинули раду Всевишнього. **12** Та Він упокорив їхнє серце терпінням, спіткнулись вони — і ніхто не поміг, **13** і в неволі своїй вони Господа кликали, і Він визволяв їх від утисків їхніх! **14** І Він вивів їх з темряви й мороку, їхні ж кайдани сторощив. **15** Нехай же подяку складуть Господеві за милість Його, та за чуда Його сином людським, **16** бо Він поламав мідні двері, і засуви залізні зрубав! **17** Нерозумні страждали за грішну дорогу свою й за свої беззаконня. **18** Душа їхня від усякої їжі відверталася, — і дійшли вони аж до брам смерти, **19** і в неволі своїй вони Господа кликали, і Він визволяв їх від утисків їхніх, — **20** Він послав Своє слово та їх уздоровив, і їх урятував з їхньої хвороби! **21** Нехай же подяку складуть Господеві за милість Його та за чуда Його сином людським, **22** і хай жертви подяки принесять, і хай розповідать зо співом про чини Його! **23** Ті, хто по морю пливє кораблями, хто чинить зайняття своє на великій воді, — **24** вони бачили чини Господні та чуда Його в глибині! **25** Він скаже — і буря зривається, і підносяться хвилі Його, **26** до неба вони підіймаються, до безодні спадають, — у небезпеці душа їхня хвилюється! **27** Вони крутяться й ходять вперед та назад, як п'яний, і вся їхня мудрість бентежиться! **28** Та в неволі своїй вони Господа кликали, і Він визволяв їх від утисків

їхніх! **29** Він змінює бурю на тишу, — і стихають їхні хвилі, **30** і раділи, що втіхли вони, і Він їх привів до бажаної пристані. **31** Нехай же подяку складуть Господеві за милість, та за чуда Його синам людським! **32** Нехай величають Його на народньому зборі, і нехай вихваляють Його на засіданні старших! **33** Він обертає річки в пустиню, а водні джерела — на суходіл, **34** плідючу землю — на солончак через злобу мешканців її. **35** Він пустиню обертає в водне болото, а землю суху — в джерелó, **36** і голодних садівить Він там, а вони ставлять місто на мешкання, **37** і поля засівають, і виноградники садять, — і отримують плід урожаю! **38** І благословляє Він їх, — і сильно розмножуються, і одержують плід урожаю! **39** Та змаліли вони й похилилися з утиску злого та з смутку. **40** Виливає Він ганьбу на можних, — і блудять вони без дороги в пустині, **41** а вбогого Він підіймає з убо́зтва, і розмножує роди, немов ту отáру. **42** Це бачать правдиві й радіють, і закриває уста свої всяке безправ'я. **43** Хто мудрий, той все це завважить, — і пізнають вони́ милосердя Господне!

108 Пісня. Псалом Давидів. Моє серце зміцнілося, Боже, — я буду співати та славити разом з своєю хвалою! **2** Збудися ж ти, а́рфо та ці́тро, — я буду будити досвітню зорю! **3** Я буду Тебе вихваляти, о Господи, серед народів, і буду співати Тобі між племéнами, **4** бо більше від неба Твоє милосердя, а правда Твоя — аж до хмар! **5** Піднесіся ж, о Боже, над небо, а слава Твоя — над усією землею! **6** Щоб любі Твої

були візволени, Своєю правицею допоможі ї обізвіся до нас! **7** У святині Своїй Бог промовив: „Нехай Я звеселюся, — розділю Я Сихем, і долину Суккотську помірряю. **8** Належить Мені Гілеад, і Мені Манасія, а Ефрем — охорона Моєї голови, Юда — бєрло Моє. **9** Моав — то мідніця Мого миття, на Едом узуттям Своїм кину, над Филістеєю буду погукувати!“ **10** Хто мене запровадить до міста твердинного, хто до Едому мене приведе? **11** Хіба ж Ти покинув нас, Боже, і серед нашого війська не вийдеш вже, Боже? **12** Подай же нам поміч на ворога, людська бо поміч — марнота! **13** Ми мужність покажемо в Бозі, — і Він потопче противників наших!

109 Для диригента хору. Псалом Давидів. **2** бо мої ворогі порозкривали на мене уста нечестиві та пельки лукаві, язиком неправдивим говорять зо мною! **3** І вони оточили мене словами ненависти, і без причини на мене воюють, **4** обмовляють мене за любов мою, а я — молюся за них, **5** вони віддають мені злом за добро, і ненавистю — за любов мою! **6** Постав же над ним нечестивого, і по правиці його сатана нехай стане! **7** Як буде судитись — нехай вийде винним, молитва ж його бодай стала гріхом! **8** Нехай дні його будуть короткі, хай інший маєток його забере! **9** Бодай діти його стали сиротами, а жінка його — удовою! **10** І хай діти його все мандрують та жєбрають, і нехай вони просять у тих, хто їх руйнував! **11** Бодай їм тенета розставив лихвар на все, що його, і нехай розграбують чужі його працю! **12** Щоб

до нього ніхто милосердя не виявив, і бодай не було його сірота́м милости! **13** Щоб на зніщення стали нащадки його, бодай було скрєслене в другому роді ім'я їхне! **14** Беззаконня батьків його хай пам'ятається в Господа, і хай не стирається гріх його матері! **15** Нехай будуть вони перед Господом за́вжди, а Він нехай вирве з землі їхню пам'ять, — **16** во́рог бо не пам'ятав милосердя чиніти, і напастува́в був лю́дину убогу та бідну, та серцем засму́чену, щоб убивати її! **17** Полюбив він прокля́ття, бодай же на нього воно надійшло! — і не хотів благослове́ння, — щоб воно віддалилось від нього! **18** Зодягнув він прокля́ття, немов свою одіж, прося́кло воно, як вода, в його ну́тро, та в кості його, мов олива! **19** Бодай воно стало йому за одєжу, в яку зодягне́ться, і за пояс, що за́вжди він ним підперєжеться! **20** Це заплата від Господа тим, хто мене обмовля́є, на душу мою наговóрює зло! **21** А Ти Господи, Владико, зо мною зроби ради Йме́ння Свого́, що добре Твоє милосердя, — мене порятуй, **22** бо я вбогий та бідний, і зра́нене серце моє в моїм ну́трі! **23** Я ходжу́, мов та тінь, коли хілиться день, немов сарана́ — я відкі́нений! **24** Колі́на мої знесі́лилися з по́сту, і віхудо́ тіло моє з недоста́чі оливи, **25** і я став для них за посмі́ховище, коли бачать мене, — головою своєю хитають. **26** Поможи мені, Господи, Боже мій, за Свої́м милосердя́м спаси Ти мене! **27** І нехай вони знають, що Твоя це рука, що Ти, Господи, все це вчині́в! **28** Нехай прокли́нають вони, Ти ж поблагослови́! Вони повстають, та нехай

засорóмлени б́удуть, а раб Твій рад́итиме! **29** Хай зод́ягнуться ѓаньбою ті, хто мене обмовля́є, і хай вони сором свій вдягнуть, як шату! **30** Я устáми своїми хвал́итиму голосно Господа, і між багатьма́ Його сла́вити буду, **31** бо сто́їть на правиці убогого Він для спасіння від тих, хто осуджує душу його!

110 Псалом Давидів. **2** Господь із Сіону пошле б́ерло сили Своєї, — пануй Ти поміж ворога́ми Своїми! **3** Нарóд Твій готовий у день військóвого побóру Твого, — в оздóбах святині із лóня зірні́ці прилине для Тебе, немов та роса, Твоя молоді́сть. **4** Поклявся Господь, — і не буде жаліти: „Ти священник навіки за чином Мелхиседéковим“. **5** По прави́ці Твоїй розторóщить Владика царів у день гніву Свогó, **6** Він буде судіти між наро́дами, землю в́иповнить тру́пами, розторóщить Він голову в кра́ї великі́м. **7** Буде пити з струмкá на дорозі, томú то під́йме Він гóлову!“

111 Алілу́я! **2** Великі́ Господні діла́, — вони пожада́ні для всіх, хто їх любить! **3** Його діло — красá та вели́чність, а правда Його пробува́є навіки! **4** Він пам'ятку чудам Свої́м учинив, — милості́вий та щедрий Господь! **5** Поживу дає Він для тих, хто бо́їться Його, заповіта Свогó пам'ятає пові́к! **6** Силу чі́нів Свої́х об'явив Він наро́дові Своє́му, щоб спáдщину наро́дів їм дати. **7** Діла́ рук Його — правда та право, всі на́кази Його справедлі́ві, — **8** вони крі́пкі на вічні вікі́, вони зрóблені ві́рністю і правотою! **9** Послав Він Своє́му наро́дові визво́лення, заповіта Свогó поставив

навіки, святе та грізнé Його Ймéння! **10** Почáток премудрости — страх перед Господом, — добрий розум у тих, хто викóнує це, Його слава навіки стоїть!

112 Алілуя! **2** Буде сільним насіння його на землі, буде поблагословлений рід безневінних! **3** Багатство й достаток у домі його, а правда його пробуваé навіки! **4** Світло сходить у тёмряві для справедливих, — Він ласкавий, і милостівий, і праведний! **5** Добрий муж милостівий та позичає, удёржує справи свої справедливістю, **6** і навіки він не захитається, — у вічній пам'яті праведний буде! **7** Не боїться він звістки лихої, його серце міцне, надію складає на Господа! **8** Уміцнене серце його не боїться, бо він бачить нещастя поміж ворогами своїми! **9** Він щедро убогим дає, його правда навіки стоїть, його ріг підіймається в славі! **10** Це бачить безбожний та гнівається, скрего́че зубами своїми та тáne. Бажання безбожних загине!

113 Алілуя! **2** Нехай буде благословенне Господне Ім'я відтепер і навіки! **3** Від сходу сонця аж до заходу його — прославляйте Господне Ім'я! **4** Господь підіймається над усі народи, Його слава понад небеса! **5** Хто подібний до Господа, нашого Бога, що мешкає на висоті, **6** та знижується, щоб побачити те, що на небесах і на землі? **7** Бідаря Він підводить із пороку, зо сміття підіймає нужденного, **8** щоб його посадити з вельможними, з вельможними люду Його! **9** Він неплодну в домі садобить за радісну матір дітей! Алілуя!

114 Як виходив Ізраїль з Єгипту, від наро́ду чужого дім Яковів, — **2** Юда став за святиню Йому, а Ізраїль — Його панува́нням! **3** Побачило море все це — і побігло, Йорда́н повернувся наза́д! **4** Го́ри скака́ли, немов баранці́, а пагі́рки — немов ті ягня́та! **5** Що тобі, море, що ти втікаєш? Йорда́не, що ти поверну́вся наза́д? **6** Чого ска́чете, гори, немов баранці́, а пагі́рки — мов ті ягня́та? **7** Тремти, зе́мле, перед Господнім лицем, перед лицем Бога Якова, **8** що скелю обертає в озеро водне, а кремінь — на водне джерело!

115 Не нам, Господи, не нам, але Йменню Своєму дай славу за милість Твою, за правду Твою! **2** Пощо мають казати наро́ди: „Де ж то їхній Бог?“ **3** А Бог наш на небі, — усе, що хотів, учинив **4** Їхні божки́ — срібло й золото, діло рук людських: **5** вони мають уста́ — й не гово́рять, очі мають вони — і не бачать, **6** мають уши́ — й не чу́ють, мають носа́ — й без ню́ху, **7** мають руки́ — та не дотика́ються, мають ноги́ — й не ходять, своїм го́рлом вони не говорять! **8** Нехай стануть такі, як вони, ті, хто їх виробля́є, усі, хто надію на них поклада́є! **9** Ізраїлю, — надію складай лиш на Господа: Він їм поміч та щит їм! **10** Ааро́новий доме, — наді́йтесь на Господа: Він їм поміч та щит їм! **11** Ті, що Господа бої́тєся, — наді́йтесь на Господа: Він їм поміч та щит їм! **12** Господь пам'ятає про нас, — нехай поблагосло́вить! Нехай поблагосло́вить Ізраїлів дім, нехай поблагосло́вить Він дім Ааро́нів! **13** Нехай поблагосло́вить Він тих, хто має до Господа страх, мали́х та великих! **14** Нехай вас розмножить

Госпóдь, — вас і ваших дітeй! **15** Благословенні ви в Господа, що вчинив небо й землю! **16** Небо, — небо для Господа, а землю віддав синам людським! **17** Не мертві хвалитимуть Господа, ані ті всі, хто сходить у місце мовчання, — **18** а ми благословлятимемо Господа — відтепер й аж навіки! Алілуя!

116 **2** бо Він нахилив Своє ухо до мене, і я клікатиму в свої дні! **3** Болі смерти мене оточили і знайшли мене мўки шеблу, нещастя та смўток знайшов я! **(Sheol h7585)** **4** А я в Ім'я Господа кличу: „О Господи, вїзволи ж душу мою!“ **5** Госпóдь милостівий та справедливий, і наш Бог милосердний! **6** Пильнує Госпóдь недосвідчених, — став я нуждєнний, та Він допомóже мені! **7** Вернися, о душе моя, до свого відпочїнку, бо Госпóдь робить добре тобі, **8** бо від смерти Ти вїзволив душу мою, від сльозї — моє око, ногу мою від спотикання. **9** Я ходитиму перед обличчям Господнім на землях живих! **10** Я вірив, коли говорив: „Я сильно пригнїчений!“ **11** Я сказав був у пóспїху: Кожна людина говорить неправду!“ **12** Чим я відплачу́ Господєві за всі добродїйства Його на мені? **13** Я чашу спасїння прийму́, і приклїчу Господне Ім'я! **14** Присяги свої Господєві я вїконаю перед усім наро́дом Його! **15** Дорога́ в очах Господа смерть богобїйних Його! **16** О Господи, я бо Твій раб, я Твій раб, син Твоєї невїльниці, — Ти кайдани мої розв'язав! **17** Я жертву подяки Тобі принесу́, і Господнім Ім'ям буду клікати! **18** Присяги свої Господєві я вїконаю

перед усім наро́дом Його, **19** на подві́р'ях Господнього Дому, посеред тебе, о Єрусалиме! Алілу́я!

117 Хваліть Господа, всі племена, прославляйте Його, всі наро́ди, **2** бо зміцнілось Його милосердя над нами, а правда Господня навіки! Алілу́я!

118 Дякуйте Господу, добрий бо Він, бо навіки Його милосердя! **2** Нехай скаже Ізраїль, бо навіки Його милосердя! **3** Нехай скаже дім Ааро́нів, бо навіки Його милосердя! **4** Нехай скажуть ті, хто бої́ться Господа, бо навіки Його милосердя! **5** У тісноті я клі́кав до Господа, — і просторо́м озвався до мене Госпо́дь! **6** Зо мною Госпо́дь — не боюся ніко́го, що зроби́ть лю́дина мені? **7** Госпо́дь серед тих, що мені помагають, — і побачу загибі́ль своїх ненаві́сників. **8** Краще вдаватися до Господа, ніж наді́ятися на лю́дину, **9** краще вдаватися до Господа, ніж наді́ятися на вельмо́жних! **10** Всі наро́ди мене оточи́ли, — я ж Господні́м Ім'я́м їх понищив! **11** Оточи́ли мене й обступили мене, — я ж Господні́м Ім'я́м їх понищив! **12** Оточили мене немов бджо́ли, та погасли вони, як терно́вий огонь, — я бо Господні́м Ім'я́м їх понищив! **13** Дошкульно попхну́в ти мене на пади́ння, — та Госпо́дь спас мене́! **14** Госпо́дь моя сила та пісня, і став Він спасі́нням мені! **15** Голос спі́ву й спасі́ння в наметах між пра́ведників: „Госпо́дня прави́ця виконує чу́да! **16** Прави́ця Господня підно́ситься, прави́ця Господня ви́конує чу́да!“ **17** Не помру́, але жи́тиму, і буду звіща́ти про чи́ни Господні́! **18** Покара́ти мене — покарав був Госпо́дь, та смерти мені не завдав.

19 Відчиніте мені брами правди, — я ними ввійду́,
буду сла́вити Господа! 20 „Це брама Господня, —
праведники в неї вхо́дять“. 21 Я буду хвалити Тебе, бо
озвався до мене, і став Ти спасінням мені! 22 Камінь,
що його будівнічі відкінули, той наріжним став
каменем, — 23 від Господа ста́лося це, і дивне воно в
очах наших! 24 Це день, що його́ створі́в Господь, —
радіймо та тішмося в нім! 25 Прóсимо, Господи, —
спаси! Прóсимо, Господи, — пощасті́! 26 Благословен,
хто гряде́ у Господне́ Ім'я́! Благословляємо вас із
Господнього́ дому! 27 Господь — Бог, і зася́яв Він
нам. Прив'яжі́те святкову́ жертву шнурáми аж до
наріжників жéртівника! 28 Ти мій Бог, і я б́уду Тебе
прославля́ти, мій Боже, я буду Тебе велича́ти! 29
Дякуйте Господу, добрий бо Він, бо навіки Його
милосердя!

119 Блаже́нні непорóчні в дорóзі, що ходять Зако́ном
Господнім! 2 Блаженні, хто держить свідóцтва Його,
хто шукає Його́ всім серцем, 3 і хто кривди не робить,
хто ходить путя́ми Його! 4 Ти видав на́кази Свої, щоб
викóнувати пильно. 5 Коли б же дорóги мої були
пéвні, щоб держáтиси Твої́х постанóв, — 6 не б́уду
тоді засорóмлений я, як буду дивитись на всі Твої́
запові́ді! 7 Щирим серцем я буду Тебе прославля́ти,
як навчу́ся зако́нів Твої́х справедливих. 8 Я буду
держáтись Твої́х постанóв, — не кидай же зóвсім
мене́! 9 Чим доде́ржить юнак у чистоті свою́ стéжку?
— Як держáтиметься Твої́х слів! 10 Цілим серцем
своїм я шукаю Тебе, — не дай же мені заблуді́тися від

Твоїх заповідей! **11** Я в серці своїм заховав Твоє слово, щоб мені не грішити проти Тебе. **12** Благословен єси, Господи, навчи мене постанів Своїх! **13** Устами своїми я розповідаю про всі присуди уст Твоїх. **14** З дороги свідочств Твоїх радію я, як маєтком великим. **15** Про накази Твої розмовлятиму я, і на стежки Твої буду дивитись. **16** Я буду радіти Твоїми постановами, слова Твого не забуду! **17** Своєму рабові пощасті, щоб я жив, — і я буду держатися слова Твого! **18** Відкрий мої очі, і хай чуда Закону Твого я побачу! **19** На землі я прихосько, — Своїх заповідей не ховай Ти від мене! **20** Омлівает душа моя з туги за Твоїми законами кожного часу. **21** Насварив Ти проклятих отих гордунів, що вхилються від Твоїх заповідей. **22** Відверни Ти від мене зневагу та сором, бо держуся свідочств Твоїх я! **23** Теж вельможі сидять та на мене змовляються, та Твій раб про постанова Твої розмовляє, **24** і свідочства Твої — то потіха моя, то для мене дорадники! **25** Душа моя гнеться до пороку, — за словом Своїм оживи Ти мене! **26** Про дороги свої я казав, і почув Ти мене, — навчи Ти мене постанів Своїх! **27** Дай мені розуміти дорогу наказів Твоїх, — і про чуда Твої я звіщатиму. **28** Розпливает зо смутку душа моя, постав мене згідно зо словом Своїм! **29** Дорогу неправди від мене відсунь, і дай мені з ласки Своєї Закону! **30** Я вибрав путь правди, закони Твої біля себе поставив. **31** До свідочств Твоїх я приєднався, — Господи, не посором же мене! **32** Буду бігти шляхом Твоїх заповідей, бо пошириш Ти серце мое. **33** Путь Своїх постанів покажи мені,

Господи, — і я буду держатись її до кінця! **34** Дай мені зрозуміти, і нехай я держусь Закону Твого, і всім серцем я буду триматись його! **35** Провадь мене стежкою Твоїх заповідей, бо в ній я знайшов уподобу. **36** Серце моє прихили до свідощів Твоїх, а не до користі. **37** Відверни мої очі, щоб марноти не бачили, — на дорозі Своїй оживи Ти мене! **38** Для Свого раба сповни слово Своє, що на страх Твій воно. **39** Відверни Ти від мене зневагу, якої боюся, бо добрі закони Твої. **40** Ось я прагну наказів Твоїх, — оживи мене правдою Своєю! **41** І хай зійде на мене, о Господи, милість Твоя, спасіння Твоє, згідно з словом Твоїм, **42** і нехай відповім я тому, хто словом ганьбить мене, бо надіюсь на слово Твоє! **43** І не відіймай з моїх уст слова правди ніколи, бо я жду Твоїх присудів! **44** А я буду держатись завжди Закону Твого, на вічні віки! **45** І буду ходити в широкості, бо наказів Твоїх я шукаю. **46** І буду я перед царями звіщати про свідоща Твої, — й не зазнаю я сорому! **47** І буду я розкошувати Твоїми заповідями, бо їх полюбив, **48** і я руки свої простягну до Твоїх заповідей, бо їх полюбив, і буду роздумувати про Твої постанови! **49** Пам'ятай про те слово Своєму рабові, що його наказав Ти чекати мені. **50** Це розрада моя в моїм горі, як слово Твоє оживляє мене. **51** Гордуні насміхалися з мене занадто, та я не відступив від Закону Твого! **52** Твої присуди я пам'ятаю відвіку, о Господи, — і радію! **53** Буря мене обгорнула через нечестивих, що Закону Твого опускають! **54** Співи для мене — Твої постанови у

домі моєї мандрівки. **55** Я вночі пам'ятаю Ім'я Твоє, Господи, і держуся Закону Твого! **56** Оце сталося мені, бо наказів Твоїх я держуся. **57** Я сказав: „Моя доля, о Господи, щоб держатись мені Твоїх слів“. **58** Я благаю Тебе цілим серцем: Учини мені милість за словом Своїм! **59** Я розважив дороги свої, й до свідощів Твоїх ноги свої звернув. **60** Я спішу й не барюся виконувати Твої заповіді. **61** Тенета безбожних мене оточили, та я не забув про Закона Твого. **62** Опівночі встаю я, щоб скласти подяку Тобі за присуди правди Твоєї. **63** Я приятель всім, хто боїться Тебе, й хто накази Твої береже! **64** Милосердя Твого, о Господи, повна земля, — навчи Ти мене Своїх постанов! **65** Ти з рабом Своїм добре зробив, Господи, за словом Своїм. **66** Навчи мене доброго розуму та пізнавання, бо в заповіді Твої вірую я! **67** Доки я не страждав, блудив був, та тепер я держусь Твого слова. **68** Ти добрий, і чиниш добро, — навчи Ти мене Своїх постанов! **69** Гордуні вимишляють на мене неправду, — а я цілим серцем держуся наказів Твоїх. **70** Зробилось нечуле, як лій, їхнє серце, — а я розкошую з Законом Твого. **71** Добре мені, що я змучений був, — щоб навчитися Твоїх постанов! **72** Ліпший для мене Закон Твоїх уст, аніж тисячі золота й срібла. **73** Руки Твої створили мене й збудували мене, — подай мені розуму, й хай я навчусь Твоїх заповідей! **74** Хто боїться Тебе, ті побачать мене та й зрадіють, бо я Твого слова чекаю! **75** Знаю я, Господи, що справедливі були Твої присуди, і справедливо мене понижав Ти.

76 Нехай буде милість Твоя на розраду мені, — за словом Твоїм до Свого раба. 77 Нехай зійде на мене Твоє милосердя, — й я житиму, бо Закон Твій — розрада моя. 78 Нехай гордуні посоромлені будуть, бо робили нечесно, а я буду роздумувати про накази Твої. 79 До мене повернуться ті, хто боїться Тебе, — і пізнають свідчення Твої. 80 Нехай серце моє буде чисте в Твоїх постановвах, щоб я не посоромився! 81 Душа моя слабне від туги за спасінням Твоїм, — чекаю я слова Твого! 82 За словом Твоїм гаснуть очі мої та питають: „Коли Ти потішиш мене?“ 83 Хоч я став, як той міх у димі, та Твоїх постанов не забув. 84 Скільки днів для Твого раба? Коли присуда зробиш моїм переслідникам? 85 Гордуні покопали були мені ями, що не за Законом Твоїм. 86 Усі Твої заповіді справедливі; неправдиво мене переслідують, — допоможи Ти мені! 87 Мало що не погубили мене на землі, — та я не покинув наказів Івоїх! 88 Оживи Ти мене за Своїм милосердям, — і я буду триматися свідчення уст Твоїх! 89 Навіки, о Господи, слово Твоє в небесах пробуває. 90 З роду в рід Твоя правда; Ти землю поставив — і стала вона, — 91 усі за Твоїми судами сьогодні стоять, бо раби Твої всі. 92 Коли б не Закон Твій, розрада моя, то я був би загинув в неволі своїй! 93 Я повік не забуду наказів Твоїх, бо Ти ними мене оживляєш. 94 Твій я, спаси Ти мене, бо наказів Твоїх я шукаю! 95 Чекають безбожні забити мене, а я про свідчення Твої розважаю. 96 Я бачив кінець усього досконалого, але Твоя заповідь вельми

широка! **97** Як я кохаю Закóна Твогó, цілий день він — розмова моя! **98** Твоя за́повідь робить мудрішим мене від моїх ворогів, — вона бо навіки моя! **99** Я став розумніший за всіх своїх учителів, — бо свідóцтва Твої — то розмова моя! **100** Став я мудріший за старших, — бо держуся наказів Твоїх! **101** Я від кожної злої дороги повстрімую нóги свої, щоб держáтися слóва Твого. **102** Я не ухиляюся від Твоїх прі́судів, Ти бо навчаєш мене. **103** Яке то солодке слово Твоє для мого піднебіння, солодше від меду воно моїм úстам! **104** Від наказів Твоїх я мудріший стаю, тому́ то нена́виджу всяку дорогу неправди! **105** Для моєї ноги Твоє слово сві́тільник, то світло для стéжки моєї. **106** Я прися́г — і дотримаю, що б́ду держáтися прі́судів правди Твоєї. **107** Пере́мучений я аж занáдто, — за словом Своїм оживі мене, Господи! **108** Хай же б́дуть приємні Тобі жертви уст моїх, Господи, і навчи Ти мене Своїх прі́судів! **109** У небезпеці душа моя за́вжди. але́ я Закóну Твогó не забув. **110** Безбожні поставили па́стку на мене, та я не зблудів від наказів Твоїх. **111** Я навіки свідóцтва Твої впа́дкува́в, бо вони — радість серця мого́. **112** Я серце своє нахили́в, щоб чинити Твої постанóви, — повік, до кінця́. **113** Сумнівне нена́виджу я, а Закóна Твого покоха́в. **114** Ти моя охорóна та щит мій, — чекаю я слóва Твогó. **115** Відступі́ться від мене, злочі́нці, і я б́ду держатися заповідей мого́ Бога! **116** За словом Своїм піді́прі Ти мене, і я житиму, і в надії́ моїй не завдай мені со́рому! **117** Підкріпи Ти мене — і спасуся, і я б́ду дивитися

завжди в Твої постанови! **118** Ти погорджуеш усіма, хто від Твоїх постанов відступає, бо хитрощі їхні — неправда. **119** Всіх безбожних землі відкидаєш, як жужель, тому покохав я свідощтва Твої. **120** Зо страху Твого моє тіло тремтить, й я боюсь Твоїх присудів! **121** Я право та правду чиню, щоб мене не віддав Ти моїм переслідникам. **122** Поручі Ти на добре Свого раба, щоб мене гордуні не гнобили. **123** Гаснуть очі мої за спасінням Твоїм та за словом правди Твоєї. **124** Учини ж Ти Своєму рабові за Своїм милосердям, і навчи Ти мене Своїх постанов! **125** Я раб Твій, і зроби мене мудрим, — і свідощтва Твої буду знати! **126** Це для Господа час, щоб діяти: Закона Твого уневажнили. **127** Тому я люблю Твої заповіді більш від золота й щірого золота. **128** Тому всі накази Твої уважаю за слюшні, а кожду дорюгу неправди ненавиджу! **129** Чудюві свідощтва Твої, тому то душа моя держиться їх. **130** Вхід у слова Твої світло дає, недосвідчених мудрими робить. **131** Я уста свої розкриваю й повітря ковтаю, бо чую жадюбу до Твоїх заповідей. **132** Оберніся до мене та будь милостівий мені, Як чиниш Ти тим, хто кохає Імєння Твоє. **133** Своїм словом зміцни мої крюки, — і не дай панувати надо мною ніякому прогрюхові. **134** Від людського утиску визволь мене, — і нехай я держуся наказів Твоїх! **135** Хай засяє лице Твоє на Твого раба, і навчи Ти мене уставів Своїх! **136** Пливають водні потюки з очей моїх, бо Твого Закону не додержують. **137** Ти праведний, Господи, і прямі Твої присуди, **138** бо Ти наказав справедливі свідощтва

Свої й щирю правду! **139** Ніщить мене моя ре́вність, бо мої ворогі позабува́ли слова́ Твої. **140** Вельми очи́щене слово Твое, і Твій раб його любить. **141** Я малий і погóрджений, та не забуваю на́казів Твоїх. **142** Праведність Твоя — праведність вічна, а Зако́н Твій — то правда. **143** Недоля та у́тиск мене обгорну́ли, — але́ Твої заповіді — моя ро́зкіш! **144** Правда свідо́цтв Твоїх вічна, — подай мені розуму, й б́уду я жити! **145** Цілим серцем я кличу: почуй мене, Господи, і я б́уду держáтись уста́вів Твоїх! **146** Я кличу до Тебе, — спаси Ти мене, і я б́уду держáтись свідо́цтв Твоїх! **147** Світа́нок я ви́передив та й вже кличу, Твого слова́ чека́ю. **148** Мої очі сторо́жі нічні виперéджують, щоб про слово Твое розмовляти. **149** Почуй же мій голос з Свого милосердя, о Господи, оживи Ти мене́ з Свого прі́суду! **150** Набли́жаться ті, що за чином гане́бним ганя́ють, від Зако́ну Твого далекі, **151** та близький Ти, о Господи, а всі Твої за́повіді — справедливість! **152** Відда́вна я знаю свідо́цтва Твої, бо навіки Ти їх закла́в! **153** Подивись на недолю мою та мене поряту́й, бо я не забуваю Зако́ну Твого́! **154** Вступі́ся за справу мою й мене ви́зволи, за словом Своїм оживи Ти мене! **155** Від безбожних спасі́ння далéке, бо вони не шукають Твоїх постанóв. **156** Велике Твое милосердя, о Господи, оживі́ Ти мене з Свого прі́суду! **157** Багато моїх переслі́дників та ворогів моїх, — але від свідо́цтв Твоїх не відхиляю́сь! **158** Бачив я зрадників й брідився ними, бо не дёржать вони Твого слова́. **159** Подивися: люблю́ я накази Твої, — за милосердям

Своїм оживі мене, Господи! **160** Правда — підвалина слова Твого, а присуди правди Твоєї — навіки. **161** Безневинно вельможі мене переслідують, та серце моє Твого слова боїться. **162** Радію я словом Твоїм, ніби здобич велику знайшов. **163** Я неправду ненавиджу й бріджуся нею, — покохав я Закона Твого! **164** Сім раз денно я славлю Тебе через присуди правди Твоєї. **165** Мир великий для тих, хто кохає Закона Твого, — і не мають вони спотикання. **166** На спасіння Твое я надіюся, Господи, і Твої заповіді виконую. **167** Душа моя держить свідощтва Твої, і я сильно люблю їх. **168** Я держуся наказів Твоїх та свідощтв Твоїх, бо перед Тобою мої всі доріги! **169** Благання моє хай наблизиться перед лице Твое, Господи, за словом Своїм подай мені розуму! **170** Нехай прийде молитва моя перед лице Твое, — за словом Своїм мене візволь! **171** Нехай уста мої вимовляють хвалу, бо уставів Своїх Ти навчаєш мене. **172** Хай язик мій звіщатиме слово Твое, бо всі Твої заповіді — справедливість. **173** Нехай буде рука Твоя в поміч мені, бо я вибрав накази Твої. **174** Я прагну спасіння Твого, о Господи, а Закон Твій — то різкіш моя! **175** Хай душа моя буде жива, і хай славить Тебе, а Твій присуд нехай допоможе мені! **176** Я блукаю, немов та овечка загублена, — пошукай же Свого раба, бо я не забув Твоїх заповідей!

120 Пісня прочан. **2** Господи, візволь же душу мою від губи неправдивої, від язика зрадливого! **3** Що Тобі дасть, або що для Тебе додасть лукавий язик? — **4** Загострені стріли потужного із ялівцевим вугіллям!

5 Горе мені, що замéшкую в Мéшеху, що живу́ із шатра́ми Кедáру! 6 Довго душа моя перебува́ла собі разом з тими, хто нена́видить мир: 7 я — за мир, та коли говорю́, то вони — за війну́!

121 Пісня прочáн. 2 мені допомóга від Господа, що вчинив небо й зéмлю! 3 Він не дасть захитáтись нозі твоїй, не здрімáє твій Стóрож: 4 оце не дримáє й не спить Сторож Ізраїлів! 5 Госпóдь — то твій Сторож, Госпóдь — твоя тiнь при праві́ці твоїй, — 6 удень сонце не вдáрить тебе, ані місяць вночі! 7 Господь стерегтiме тебе від усякого зла, стерегтiме Він душу твою, — 8 Господь стерегтiме твій вiхiд та вхiд відтепéр аж навiки!

122 Пісня прочáн. Давидова. 2 Ноги наші стояли в ворóтях Твоїх, Єрусали́ме. 3 Єрусали́ме, збудóваний ти як те місто, що злúчене рáзом, 4 куди схóдять племéна, племéна Господні, — щоб свiдчити Ізраїлеві, щоб Імéнню Господньому дякувати! 5 Бо то там на престóлах для суду сидять, на престолах дому Давiдowego. 6 Миру бажайте для Єрусалиму: „Нехай бúдуть безпéчні, хто любить тебе!“ 7 Нехай буде мир у твоїх передмúр'ях, безпéка в палáтах твоїх! 8 Ради брáтти моєї та дрúзiв моїх я буду казáти: „Мир тобі!“ 9 Ради дому Господа, нашого Бога, я буду шукати для тебе добра́!

123 Пісня прочáн. 2 Ото бо, як очі рабiв до рукi їх панiв, як очі невільниці — до рукi її панi, отак наші очі до Гóспода, нашого Бога, аж поки не змiлується Він над нами! 3 Помилуй нас, Господи, помилуй

нас, бо погóрди ми дóсить насíтились! 4 Душа наша насíтилась дóсить собі: від безпéчних — нарúги, від пíшних — погóрди!

124 Пісня прочáн. Давидова. 3 то нас поковтáли б живцём, коли розпалíвся на нас íхній гнів, 4 то нас позаливáла б вода, душу нашу потíк перейшов би. 5 душу нашу тоді перейшла б та бурхлíва вода! 6 Благословéнний Госпóдь, що не дав нас на здóбич для íхніх зубíв! 7 Душа наша, як птах, урятувáлась із сільцá птахолóвів, — сільцé розірвáлось, а ми врятувáлись! 8 Наша помíч — ув Іменí Господа, що вчинив небо й землю!

125 Пісня прочáн. 2 Єрусалíм, — гóри круг ньóго, а Госпóдь круг нарóду Свого відтепéр й аж навíки! 3 Не спочине бо бéрло нечéстивих на долí прáведних, щоб прáведні не простягли своїх рук до неправди. 4 Зроби ж, Господи, дóбре для добрих, та для простосéрдих! 5 Тих же, що збóчують на свої манíвці, — нехай íх провáдить Госпóдь разом із беззакóнцями! Мир на Ізраíля!

126 2 Наші úста тоді були повні весéлощів, а язик наш — спíвання! Казали тоді між нарóдами: Велике вчинíв Госпóдь з ними!“ 3 Велике вчинíв Госпóдь з нами, — були рáдiснi ми! 4 Вернися ж із нашим полóном, о Господи, немóв ті джерéла, на південь! 5 Хто сiє з слíзьми, зо спíвом той жне: 6 все хóдить та плаче, хто нóсить торбíну насiння на пóсiв, — та вéрнеться з спíвом, хто нóсить снопи свої!

127 Пісня прочан. Соломонова. **2** Дарémно вам рано вставати, допізна сидіти, їсти хліб загорьований, — Він і в спанні подасть другові Своєму! **3** Діти — спадщина Господне, плід утроби — нагорода! **4** Як стріли в руках того вéлетня, так і сині́ молоді: **5** блаженний той муж, що сагайдака́ свого ними наповнив, — не будуть такі посоромлені, коли в брамі вони говорітимуть із ворогами!

128 Пісня прочан. **2** Коли труд своїх рук будеш їсти, — блажен ти, і добре тобі! **3** Твоя жінка в кутах твого дому — як та винограда́на плідна, твої діти навколо твого стола́ — немов саджанці ті олівкові! **4** Оце так буде поблагословлений муж, що боїться він Господа! **5** Нехай поблагословить тебе Господь із Сіону, — і побачиш добро́ Єрусалиму по всі дні свого життя, **6** і побачиш онуків своїх! Мир на Ізраїля!

129 Пісня прочан. **2** Багато гнобили мене від юна́цтва мого́, та мене не подужали! **3** Орали були́ на хребті моїм плугатарі́, поклали вони довгі бóрозни, **4** та Господь справедливий, — Він шнурі безбожних порва́в! **5** Нехай посоромлені будуть, і хай повідступають назад усі ті, хто Сіона нена́видить! **6** Бодай стали вони, як трава на даха́х, що всихає вона, поки віросте, **7** що нею жмені своєї жнець не наповнить, ані оберемка свого в'язальник, **8** і не скаже прохóжий до них: „Благословення Господне на вас, благословляємо вас Ім'ям Господа!“

130 Пісня прочан. 2 Господи, ночуй же мій голос!
Нехай уші Твої будуть чулі на голос благання мого!
3 Якщо, Господи, будеш зважати на беззаконня, —
хто встоїть, Владико? 4 Бо в Тебе пробачення, щоб
боятись Тебе. 5 Я надіюсь на Господа, має надію душа
моя, і на слово Його я вповаю. 6 Виглядає душа моя
Господа більш, ніж поранку сторбжа, що до ранку
вона стереже. 7 Хай надію складає Ізраїль на Господа,
бо з Господом милість, і велике визволення з Ним, 8 і
Ізраїля візволить Він від усіх його прогріхів!

131 Пісня прочан. Давидова. 2 Таж я втихомірював
і заспокоював душу свою, як дитя, від перс мамі своєї
відлучене, як дитина відлучена в мене душа моя! 3
Хай надію складає Ізраїль на Господа відтепер аж
навіки!

132 Пісня прочан. 2 що клявсь Господеві, присягався
був Сильному Якова: 3 „Не ввійду я в намет свого
дому, не зйду я на ложе постелі своєї, 4 не дам сну
своїм очам, дрімання повікам своїм, 5 аж поки не
знайду я для Господа місця, місця перебування для
Сильного Якова“! 6 Ось ми чули про Нього в Ефрафі,
на Яарських полях ми знайшли Його. 7 Увійдін же в
мешкання Його, поклонімося підніжкові ніг Його! 8
Встань же Господи, йди до Свого відпочінку, Ти й
ковчег сили Твої! 9 Священики Твої хай зодягнуться
в правду, і будуть співати Твої богобійні! 10 Ради
Давида, Свого раба, не відвертай лиця від Свого
помазанця. 11 Господь присягнув був Давидові правду,
і не відступить від неї: „Від плоду утроби твоєї Я

посаджу́ на престолі твоїм! **12** Якщо будуть синóве твої пильнува́ти Мого́ заповіта й свідóцтва Мого, що його́ Я навча́тиму їх, то й сини їхні на вічні вікі́ будуть сидіти на троні твоїм!“ **13** Бо вибрав Сіона́ Господь, уподóбав його́ на оселю́ Собі: **14** „То місце Мого́ відпочинку на вічні вікі́, пробуватиму тут, бо його́ уподóбав, — **15** поживу́ його́ щедро́ благословлю́, і хлібом убогих його́ нагодую́! **16** Священиків його́ зодягну́ у спасіння, а його́ богобійні співатимуть радісно. **17** Я там вірошу́ рога́ Давидового, для Свого́ помаза́нця вготую́ світільника, — **18** ворогів його́ со́ромом позодяга́ю, а на ньому́ корона́ його́ буде ся́яти“!

133 Пісня проча́н. Давидова. **2** Воно — як та добра оли́ва на го́лову, що сплива́є на бо́роду, Аарóнову бо́роду, що спливає на кінці́ одежі́ його́! **3** Воно — як хермо́нська роса́, що спадає на го́ри Сіону́, бо там наказав Господь́ благослове́ння, повікві́чне життя!

134 Пісня проча́н. **2** Ваші руки здіймі́ть до святині́, і Господа́ благослові́ть! **3** Нехай поблагосло́вить тебе́ із Сіону́ Господь́, що вчині́в небо́ й землю́!

135 Алілу́я! **2** що стої́те в домі́ Господньому́, на подві́р'ях дому́ нашого́ Бога́! **3** Хвалі́ть Господа́, — бо добрий́ Господь́, співайте́ Іме́нню́ Його́, — бо приємне воно́, **4** бо вибрав Господь́ собі́ Якова́, Ізраї́ля — на власні́сть Свою́! **5** Знаю́ бо я, що Господь́ і Владика́ наш більши́й від богів усі́х! **6** Все, що хоче́ Господь́, те Він чини́ть на небі́ та на землі́, на моря́х та по всяких глиби́нах! **7** Підіймає́ Він хмари́ від кра́ю

землі, блискавиці вчинив для дощú, випровáджує вітер з запáсів Своїх. **8** Він позабивáв перворідних Єгипту, від лю́дини аж до скотини. **9** Він послав між Єгипет ознаки та чúда, — на фараона і на рабів всіх його. **10** Він урáзив багато наро́дів, і потúжних царів повбивáв: **11** Сигóна, царя аморе́ян, і Ога, Башáну царя, та всіх хана́анських царів. **12** І Він дав їхню землю спадщиною, на спáдок Ізраї́леві, Своему наро́дові. **13** Господи, Йме́ння Твоє віковічне, Господи, — пам'ять Твоя з роду в рід! **14** Бо буде судіти Господь Свій наро́д, та зми́лосéрдиться Він над Своїми раба́ми. **15** Божки лю́дів — то срі́бло та золото, діло рук лю́дських: **16** вони мають уста́ — й не говорять, очі мають вони — і не бачать, **17** мають уші́ — й не чують, в їхніх уста́х нема́ відди́ху! **18** Нехай стануть такі, як вони, ті, хто їх виробля́є, усі, хто надію на них поклада́є! **19** Доме Ізраї́лів, — благословіть Господа! Аарóновий доме, — благословіть Господа! **20** Доме Леві́їв, — благословіть Господа! Хто бої́ться Господа, — благословіть Господа! **21** Благослове́нний Господь від Сіону, що ме́шкає в Єрусали́мі! Алілу́я!

136 Дя́куйте Господу, — добрий бо Він, бо навіки Його милосéрдя! **2** Дя́куйте Богу богі́в, бо навіки Його милосердя! **3** Дя́куйте Владі́ці владі́к, бо навіки Його милосердя! **4** Тому, хто чúда великі Єди́ний вчиня́є, бо навіки Його милосердя! **5** Хто розумом небо вчинив, бо навіки Його милосердя! **6** Хто землю простя́г над водою, бо навіки Його милосердя! **7** Хто світі́ла великі вчинив, бо навіки Його милосердя!

8 сонце, щоб вдень панувало воно, бо навіки Його милосердя! 9 місяця й зорі, щоб вони панували вночі, бо навіки Його милосердя! 10 Хто Єгипет побив був у їхніх перворідних, бо навіки Його милосердя! 11 і Ізраїля вивів з-між них, бо навіки Його милосердя! 12 рукою міцною й раменом простягненим, бо навіки Його милосердя! 13 Хто море Червоне розтяв на частіни, бо навіки Його милосердя! 14 і серед нього Ізраїля перепровадив, бо навіки Його милосердя! 15 і фараона та військо його вкинув у море Червоне, бо навіки Його милосердя! 16 Хто провадив народ Свій в пустині, бо навіки Його милосердя! 17 Хто великих царів повбивав, бо навіки Його милосердя! 18 і потужних царів перебив, бо навіки Його милосердя! 19 Сигона, царя аморейн, бо навіки Його милосердя! 20 і Ога, Башану царя, бо навіки Його милосердя! 21 і Хто землю їхню дав на спадщину, бо навіки Його милосердя! 22 на спадок Ізраїлеві, Своему рабові, бо навіки Його милосердя! 23 Хто про нас пам'ятав у поніженні нашім, бо навіки Його милосердя! 24 і від ворогів наших визволив нас, бо навіки Його милосердя! 25 Хто кожному тілові хліба дає, бо навіки Його милосердя! 26 Дякуйте Богу небесному, бо навіки Його милосердя!

137 Над річками Вавилонськими, — там ми сиділи та й плакали, коли згадували про Сіона! 2 На вербах у ньому повісили ми свої арфи, 3 співу бо пісні від нас там жадали були поневолювачі наші, а веселощів — наші мучителі: „Заспівайте но нам із Сіонських

пісень!“ 4 Як же зможемо ми заспівати Господнюю пісню в землі чужинця? 5 Якщо я забуду за тебе, о Єрусалиме, — хай забуде за мене правиця моя! 6 Нехай мій язик до мого піднебіння приліпне, якщо я не буду тебе пам'ятати, якщо не поставлю я Єрусалима над радість найвищу свою!. 7 Пам'ятай же, о Господи, едómським синам про день Єрусалиму, як кричали вони: „Руйнуйте, руйнуйте аж до підв́алин його!“ 8 Вавилонська дóчка, що маєш і ти ограб́ована бути, — блажен, хто заплатить тобі за твій чин, що ти нам заподіяла! 9 Блажен, хто ухóпить та порозбиває об скелю і твої немовлята!

138 Давидів. 2 Вклоняюсь до храму святого Твого, і сла́влю Іме́ння Твоє за Твоє милосердя й за правду Твою, бо звелічив Ти був над усе Своє Іме́ння та слово Своє! 3 Удень, як взива́ю, почувеш мене, підбадьóрюєш силою душу мою! 4 Усі зéмні царі прославля́ть Тебе, Господи, б́удуть, бо почують вони слово уст Твоі́х, 5 і б́удуть співати про Господні дорóги, бо слава Господня велика, 6 бо високий Госпóдь, — але бачить низько́го, а гордого Він пізна́є іздале́ка! 7 Якщо серед тісно́ти підú, — Ти оживиш мене, на лютість моі́х ворогів пошлеш руку Свою, і прави́ця Твоя допоможе мені, — 8 для мене Господь оце виконає! Твоя милі́сть, о Господи, вічна, — чі́нів Своєї́ руки не полиш!

139 Для диригента хору. Псалом Давидів. 2 Ти знаєш сиді́ння моє та вставáння моє, думку мою розумієш здале́ка. 3 Дорóгу мою та лежа́ння моє виміря́єш,

і Ти всі путі мої знаєш, — 4 бо ще слова нема на моїм язичі, а вже, Господи, знаєш те все! 5 Оточів Ти мене ззаду й спереду, і руку Свою надо мною поклав. 6 Дивне знання над моє розуміння, високе воно, — я його не подолāju! 7 Куди я від Духа Твого підју, і куди я втечу від Твого лиця? 8 Якщо я на небо зійду, — то Ти там, або постелюся в шеблі — ось Ти! (Sheol h7585) 9 Понесуся на крилах зірніці, спочину я на кінці моря, 10 — то рука Твоя й там попровадить мене, і мене буде тримати правіця Твоя! 11 Коли б я сказав: „Тільки темрява вкриє мене, і ніч — світло для мене“, 12 то мене не закриє від Тебе і темрява, і ніч буде світити, як день, і темнота — як світло! 13 Бо Ти вчинив нирки мої, Ти виткав мене в утробі матері моєї, — 14 Прославляю Тебе, що я дивно утворений! Дивні діла Твої, і душа моя відає вельми про це! 15 І кості мої не сховались від Тебе, бо я вчинений був в укритті, я витканий був у глибинах землі! 16 Мого зародка бачили очі Твої, і до книги Твоєї записані всі мої члени та дні, що в них були вчинені, коли жодного з них не було... 17 Які дорогі мені стали думки Твої, Боже, як побільшилося їх число, - 18 перелічую їх, — численніші вони від піску! Як пробуджуюся, — то я ще з Тобою. 19 Якби, Боже, вразів Ти безбожника, а ви, кровожерці, відступіть від мене! 20 Вони називають підступно Тебе, Твої вороги на марноту пускаються! 21 Отож, ненавиджу Твоїх ненавісників, Господи, і Твоїх заколотників бріджусь: 22 повною ненавистю я ненавиджу їх, вони

стали мені ворогами! **23** Віпробуй, Боже, мене, — і пізнай моє серце, досліди Ти мене, — і пізнай мої задуми, **24** і побач, чи не йду я дорогою злою, і на вічну дорогу мене попровадь!

140 Для диригента хору. Псалом Давидів. Візволь мене від людини лихого, о Господи, бережи мене від насильника, **2** що в серці своїм замишляють злі речі, що війни щодня викликають! **3** Вони гострять свого язика, як той вуж, отрута гадюча під їхніми устами! (Села) **4** Пильнуй мене, Господи, від рук нечестивого, бережи мене від насильника, що задумали ступи мої захитати» **5** Чванливі сховали на мене тенета та шнури, розтягли свою сітку при стежці, сільця розмістили на мене! (Села) **6** Я сказав Господеві: „Ти Бог мій, — почуй же, о Господи, голос благання мого!“ **7** Господи, Владико мій, сило мого спасіння, що в день бою покрив мою голову, — **8** не виконай, Господи, бажань безбожного, не здійсни його задуму! (Села) **9** Бодай голови не піднесли всі ті, хто мене оточив, бодай зло їхніх уст їх покрило! **10** Хай присок на них упаде, нехай кине Він їх до огню, до провалля, щоб не встали вони! **11** Злоязична людина — щоб міцною вона не була на землі, людина насильства — бодай лихо спіймало її, щоб попхнути на погібиль! **12** Я знаю, що зробить Господь правосуддя убогому, присуд правдивий для бідних, — **13** тільки праведні дякувати будуть Іменню Твоєму, невинні сидітимуть перед обличчям Твоїм!

141 Псалом Давидів. **2** Нехай ста́не молитва моя як кади́ло перед лицем Твоїм, підно́шення рук моїх — як жертва вечі́рня! **3** Поклади, Господи, сторо́жу на уста мої, стережи́ двері губ моїх! **4** Не дай нахиля́тися серцю моему до речі лихóї, — щоб учі́нки робити безбо́жністю, із людьми, шо чиня́ть перéступ, і щоб не ласува́вся я їхніми присма́ками! **5** Як праведний вразі́ть мене, — то це милі́сть, а докóрить мені, — це олі́ва на го́лову, її не відкине моя голова, бо ще і молитва моя проти їхнього зла. **6** Їхні су́дді по скелі розки́дані, та слова́ мої вчують, бо приємні вони. **7** Як дрóва руба́ють й розко́люють їх на землі, так розки́дані наші кісткі над отво́ром ше́блу. (Sheol h7585) **8** Бо до Тебе, о Господи, Владико, мої очі, на Тебе надію́сь — не зруйно́вуй мого життя! **9** Бережи Ти від па́стки мене, що на мене поставили, та від тенéт переступників! **10** Хай безбожні попада́ють ра́зом до сі́тки своєї, а я промину́!

142 Псалом навча́льний, Давида, коли він був у печері. Молитва. Мій голос до Господа, — я кличу, мій голос до Господа, — я благáю! **2** Перед обличчям Його вилива́ю я мову свою, про недолю свою я розка́зую перед обличчям Йогó, **3** коли́ омліва́є мій дух у мені. А Ти знаєш дорогу мою: на дорозі, якою ходжу́, па́стку для мене сховали! **4** Правóруч поглянь і побач: немає ніко́го знайо́мого, загинув приту́лок від мене, ніхто не питає за душу мою. **5** Я кличу до Тебе, о Господи, я кажú: „Ти моє пристано́вище, доля моя у країні живих!“ **6** Прислу́хайся ж Ти до благáння мого́, бо

зробився я зовсім нуждєнний! Визволь мене від моїх переслїдників, бо стали сильніші від мене вони! 7 Вїведи душу мою із в'язниці, щоб славити Ймення Твое! Праведні оточать мене, як учїниш добро надо мною!

143 Псалом Давидів. 2 І на суд не вступай із рабом Своїм, — бо жоден живий перед обличчям Твоїм справедливим не буде! 3 Бо неприятель переслїдує душу мою, топче живу мою до землі. Посадив мене в темряву, як мерців цього світу! 4 Омліває мій дух у мені, кам'яніє в нутрї моїм серце моє. 5 Я згадую дні стародавні, над усіми Твоїми чинами роздумую, говорю про діла Твоїх рук. 6 Я рўки свої простягаю до Тебе, душа моя прагне Тебе, як пересохла земля! (Сєла) 7 Поспїші мене вїслухати, Господи, — дух мій кінчається! Не ховай Ти від мене обличчя Свого, і нехай я не буду подібний до тих, хто сходить до гробу! 8 Об'яві мені вранці Своє милосердя, бо на Тебе надїюсь, повідом Ти мене про дорогу, якою я маю ходїти, бо до Тебе підношу я душу свою! 9 Урятуй мене, Господи, від моїх ворогів, бо до Тебе вдаюся! 10 Навчи мене волю чинити Твою, бо Ти Бог мій, — добрий Дух Твій нехай попровадить мене по рївній землі! 11 Ради Ймення Свого, о Господи, оживи мене, Своєю правдою вїведи душу мою від недоли! 12 А в Своїм милосерді понищ моїх ворогів, і вїгуби всіх, хто ненавидить душу мою, бо я — раб Твій!

144 Давидів. 2 Він моє милосердя й твердїня моя, фортеця моя та моя охорона мені, Він мій щит, і я

до Нього вдаюся, Він мій нарід підбиває під мене!
3 Господи, що́ то людина, що знаєш її, що́ то син
людський, що зважаєш на нього? 4 Людина стала
до пари подібна, її дні — як та тінь промину́ща! 5
Господи, нахили Своє небо, — й зійди́, доторкні́ся до
гір, — і вони задимую́ть! 6 Заблищи́ блискави́цею,
й їх розпоробш, пошли Свої стріли, і їх побенте́ж! 7
Пошли з висоти́ Свою руку, й мене порятуй, і визволь
мене з вод великих, від руки чужинців, 8 що їхні уста́
промовляють неправду, а їхня прави́ця — прави́ця
зрадли́ва! 9 Боже, я пісню нову́ заспіваю́ Тобі, на
арфі десятистру́нній заграю́ Тобі, 10 що Ти перемогу
царям подає́ш, що рятуюєш Давида, Свого раба, від
лихого мечá! 11 Порятуй же мене й збережи Ти
мене від руки чужинців, що їхні уста́ промовляють
марно́ту, а їхня прави́ця — прави́ця зрадли́ва, 12 щоб
були́ сини наші, немов саджанці́, ви́плекані в їхній
моло́дості, наші до́чки — немов ті нарі́жні стовпи́,
ві́тесані на окрасу палати! 13 Повні наші ко́мори, —
вони видають найрі́зніше, ко́тяться тисячами наші
ві́вці та ко́зи, десятками тисяч по наших подві́р'ях
розплóджуютьсá! 14 Ситі наші бики́, немає приго́д і
немає хворóби, і на ву́лицях наших нема нарі́кань! 15
Блаженний нарід, що йому так ведетьсá, блаженний
нарід, що Господь — йому Бог!

145 Хвалá Давидова. 2 Я кожного дня Тебе
благословля́тиму, і хвалитиму́ Йме́ння Твоє повік-
віку! 3 Великий Господь і просла́влений вельми, і
недослі́дíme вели́ччя Його! 4 Рід ро́дові буде хвалити

діла Івої, і будуть могутність Твою виявляти! **5** Про пишну славу величчя Твого, про справи чудовні Твої розповім! **6** Будуть казати про силу грізних Твоїх чинів, а про велич Твою — розповім я про неї. **7** Пам'ять про добрість велику Твою сповіщатимуть, і будуть співати про правду Твою! **8** Щедрий і милосердний Господь, довготерпеливий й многомилостивий, **9** Господь добрий до всіх, а Його милосердя — на всі Його творива! **10** Тебе, Господи, славити будуть усі Твої творива, а святі Твої Тебе благословлятимуть, **11** про славу Царства Твого звіщатимуть, про могутність Твою говоритимуть, **12** щоб людським синам об'явити про могутність Його та про славу величчя Царства Його! **13** Царство Твоє — царство всіх віків, а влада Твоя — по всі роди! **14** Господь підпирає всіх падаючих, усіх зігнутих Він випростовує! **15** Очі всіх уповіють на Тебе, і Ти їм поживу даєш своєчасно, **16** Ти руку Свою відкриваєш, — і все, що живе, Ти зичливо годувеш! **17** Господь справедливий на кожній дорозі Своїй, і милостивий у всіх Своїх учінках, **18** Господь близький всім, хто взиває до Нього, хто правдою кличе Його! **19** Волю тих, хто боїться Його, Він сповняє, і благання їх чує та їм помагає, — **20** Господь береже тих усіх, хто любить Його, а безбожних усіх Він понищить! **21** Славу Господню уста мої будуть звіщати, і благословлятиме кожне тіло святе Його Ймення на віки віків!

146 Алілуя! **2** хвалитиму Господа, поки живу, співатиму Богу моєму, аж поки існую! **3** Не надійтесь на князів, на людського сина, бо в ньому спасіння

нема: **4** вийде дух його — і він до своєї землі повертається, — того дня його задуми гинуть! **5** Блаженний, кому його поміч — Бог Яковів, що надія його — на Господа, Бога його, **6** що небо та землю вчинив, море й усе, що є в них, що правди пильнує навіки, **7** правосуддя вчиняє покривдженим, що хліба голодним дає! Господь в'язнів розв'язує, **8** Господь очі сліпим відкриває, Господь випростовує зігнутих, Господь милує праведних! **9** Господь обороняє прихоськів, сироту та вдовіцю підтримує, а дорогу безбожних викривлює! **10** Хай царює навіки Господь, Бог твій, Сіоне, із роду у рід! Алілуя!

147 Хвалить Господа, — добрий бо Він, виспівуйте нашому Богу, — приемний бо Він, — Йому подобає хвала! **2** Господь Єрусалима будує, збирає вигнанців Ізраїлевих. **3** Він зламаносердих лікує, і їхні рани болючі обв'язує, **4** вираховує Він число зорям, і кожній із них дає ймення. **5** Великий Господь наш, та дужий на силі, Його мудрости міри нема! **6** Господь підіймає слухняних, безбожних понижує аж до землі. **7** Дайте відповідь Господу нашому вдячною піснею, заграйте для нашого Бога на гуслах: **8** Він хмарами небо вкриває, приготівлює дощ для землі, оброщує гори травою, **9** худобі дає її корм, вороньцям — чого вони кличуть! **10** Не в силі коня уподоба Його, і не в членах людини Його закохання, — **11** Господь любить тих, хто боїться Його, хто надію складає на милість Його! **12** Хвали Господа, Єрусалиме, прославляй Свого Бога, Сіоне, **13** бо зміцняє Він засуви брам твоїх, синів твоїх

благословляє в тобі, **14** чинить мир у границі твоїй,
годує тебе пшеницею щирою, **15** посилає на землю
наказа Свого, — дуже швидко летить Його Слово! **16**
Дає сніг, немов вівну, розпорощує пámорозь, буцім
то пóрох, **17** Він кидає лід Свій, немов ті кришкі, —
і перед морозом Його хто устóить? **18** Та Він пошлé
Своє слово, — та й розтóпить його, Своїм вітром
повіє, — вода потече! **19** Своє слово звіщає Він Якову,
постанóви Свої та Свої правосуддя — Ізраїлю: **20** для
жодного люду Він так не зробив, — той не знають
вони правосуддя Його! Алілуя!

148 Алілуя! **2** Хваліте Його, всі Його Анголі, хваліте
Його, усі війська Йогó: **3** Хваліте Його, сонце й місяцю,
хваліте Його, усі зóрі ясні! **4** Хваліте Його, небесá із
небés, та води, що над небесáми! **5** Нехай Господа
хвалять вони, бо Він наказáв, — і створились вони,
6 Він їх поставив на вічні вікі, дав наказá, — і не
перестúплять його! **7** Хваліть Господа тáкож з землі:
риби великі й безóдні усі, **8** огонь та град, сніг та
туман, вітер бурхлівий, що виконує слово Йогó, **9**
гóри та пáгірки всі, плідне дерево та всі кедрїни,
10 звіринá й вся худóба, все плазúюче та птáство
крилате, **11** зéмні царі й всі нарóди, князі та всі сúдді
землі, **12** юнакі та дівиці, старі рáзом із дїтьми, —
13 нехай усі хвалять Господнє Ім'я, бо Йогó тільки
Ймéння звелїчилось, велїчність Його на землі й
небесáх! **14** Він рога народу Своéму підніс! Слава всім
богобійним Йогó, дїтям Ізраїлевим, нарóдові, що до
Нього близькій! Алілуя!

149 Алілу́я! **2** Хай Ізраїль радіє Творце́м своїм, хай Царем своїм тіша́ться діти Сіону! **3** Нехай славлять Ім'я́ Його та́нцем, нехай вигравáють для Нього на бубні та гу́слах, **4** бо знахо́дить Господь уподо́бу в наро́ді Своїм, прикраша́є покі́рних спасі́нням! **5** Хай радіють у славі́ святі, хай співають на ло́жах своїх, **6** просла́влення́ Бога — на їхніх уста́х, а меч обо́сичний — ув їхніх рука́х, **7** щоб чинити між пле́менами по́мсту, між наро́дами — ка́ри, **8** щоб їхніх царів пов'язати кайдáнами, а їхніх вельмо́ж — ланцюга́ми, **9** щоб між ними чини́ти суд написаний! Він — вели́чність для всіх богобійних! Алілу́я!

150 Алілу́я! Хваліть Бога в святині́ Його, хваліте́ Його на могутні́м Його небозво́ді! **2** Хваліте́ Його за чіни́ могутні́ Його, хваліте́ Його за могутню́ вели́чність Його́! **3** Хваліте́ Його звуком тру́бним, хваліте́ Його на арфі́ та гу́слах! **4** Хваліте́ Його на бубні́ та та́нцем, хваліте́ Його на стру́нах та флейті́! **5** Хваліте́ Його на цимба́лах дзві́нкіх, хваліте́ Його на цимба́лах гучні́х! **6** Все, що ди́хає, — хай Господа́ хва́лить! Алілу́я!

Приповісті

1 Приповісті Соломона, сина Давидового, царя Ізраїлевого, — **2** щоб пізнати премудрість і карність, щоб зрозуміти розсудні слова, **3** щоб прийняти напоумлення мудрости, праведности, і права й простоти, **4** щоб мудрости дати простодушним, юнакові — пізнання й розважність. **5** Хай послухає мудрий — і примножить науку, а розумний здобуде хай мудрих думок, **6** щоб пізнати ту приповідь та загадкове говорення, слова мудреців та їхні загадки. **7** Страх Господній — початок премудрости, — нерозумні погорджують мудрістю та напучуванням. **8** Послухай, мій сину, напучення батька свого, і не відкидай науки матері своєї, — **9** вони бо хороший вінок для твоєї голови, і прикраса на шию твою. **10** Мій сину, як грішники будуть тебе намовляти, — то з ними не згоджуйся ти! **11** Якщо скажуть вони: „Ходи з нами, чатуймо на кров, безпричинно засядьмо на неповинного, **12** живих поковтаймо ми їх, як шеол, та здорових, як тих, які сходять до гробу! (Sheol h7585) **13** Ми знайдемо всіляке багатство цінне, переповнимо здобиччю наші хати. **14** Жеребок свій ти кинеш із нами, — буде саква одна для всіх нас“, — **15** сину мій, — не ходи ти дорогою з ними, спини ногу свою від їхньої стезжки, **16** бо біжать їхні ноги на зло, і поспішають, щоб кров проливати! **17** Бож надармо поставлена сітка на очах усього крилатого: **18** то вони на кров власну чатують, засідають на душу свою! **19** Такі то дороги усіх, хто заздрий чужого

добра: вонó бере душу свого власникá! **20** Кличе мудрість на вулиці, на плóщах свій голос дає, **21** на шумлівих місцях проповідує, у місті при входах до брам вона каже слова свої: **22** „Доки ви, нерозумні, глупóту любитимете? Аж доки насмішники будуть кохатись собі в глузува́нні, а безглу́зді нена́видіти будуть знанія? **23** Зверніться но ви до картáння могó, — ось я ви́ллю вам духа свого, спові́щу вам слова свої! **24** Бо кликала я, та відмовились ви, простягла́ була руку свою, та ніхто не прислу́хувався! **25** І всю раду мою ви відкинули, картáння ж мого не схотіли! **26** Тож у вашім нещасті сміятися буду і я, насміха́тися буду, як при́йде ваш страх. **27** Коли при́йде ваш страх, немов вихор, і привáлється ваше нещастя, мов буря, як при́йде недоля та у́тиск на вас, **28** тоді кликати б́удуть мене, але не відпові́м, будуть шукати мене, та не зна́йдуть мене, — **29** за те, що науку зненáвиділи, і не ви́брали стра́ху Господнього, **30** не хотіли поради моєї, погóрджували всіма моїми докóрами! **31** І тому́ хай їдять вони з плóду дороги своєї, а з порад своїх хай насища́ються, — **32** бо відстúпство безумних заб'є їх, і безпéчність безтя́мних їх ви́губить! **33** А хто мене слухає, той буде жити безпéчно, і буде спокійний від страху перед злом!“

2 Сину мій, якщо при́ймеш слова мої ти, а на́кази мої при собі заховаєш, **2** щоб слухало мудрости вухо твоє, своє серце прихíлиш до розуму, **3** якщо до розсудку ти кликати будеш, до розуму кликатимеш своїм голосом, **4** якщо б́удеш шукати його, немов

срібла, і будеш його ти пошукувати, як тих схованих скáрбів, — **5** тоді зрозумієш страх Господній, і знайдеш ти Богопізнáння, — **6** бо Господь дає мудрість, з Його уст — знáння й розум! **7** Він спасіння ховає для щирих, мов щит той для тих, хто в невинності ходить, **8** щоб справедливих стежок стерегти, і береже́ Він дорогу Своїх богобійних! **9** Тоді ти збагне́ш справедливість та право, і простоту́, всіляку дорóгу добра, **10** бо мудрість увійде до серця твогó, і буде приємне знáння для твоєї душі! **11** розва́жність тоді тебе пильнуватиме, розум тебе стерегти́ме, **12** щоб тебе врятувати від злої дороги, від лю́дини, що каже лукаве, **13** від тих, хто стежки́ простоти́ покидає, щоб ходити дорóгами те́мряви, **14** що тішаться, роблячи зло, що радіють крутї́йствами злого, **15** що стежки́ їхні круті, і відходять своїми путя́ми, — **16** щоб тебе врятува́ти від блудниці, від чужинки, що мовить м'яке́нькі слова́, **17** що покинула друга юна́цтва свогó, а про заповіт свого Бога забула, — **18** вона бо із домом своїм западе́ться у смерть, а стежки́ її — до померлих, **19** ніхто́, хто входить до неї, не ве́рнеться, і сте́жки життя не дося́гне, — **20** щоб ходив ти дорогою добрих, і стежки́ справедливих беріг! **21** Бо замéшкають праведні землю, і невинні зоста́нуться в ній, **22** а безбожні з землі будуть ви́гублені, і повирива́ються з неї невірні!

3 Сину мій, не забудь ти моєї науки, і нехай мої заповіді стережу́ть твоє серце, **2** бо примно́жать для тебе вони довготу́ твоїх днів, і років життя та споко́ю!

3 Мійлість та правда нехай не залишать тебе, — прив'яжі їх до шиї своєї, напиши їх на таблиці серця свого, — **4** і знайдеш ти ласку та добру премудрість в очах Бога й людіни! **5** Надійся на Господа всім своїм серцем, а на розум свій не покладайся! **6** Пізнавай ти Його на всіх дорóгах своїх, і Він випростує твої стежки. **7** Не будь мудрий у власних очáх, — бійся Господа та ухиляйся від злого! **8** Це буде ліком для тіла твого, напóем для кóстей твоїх. **9** Шануй Господа із маєтку свого, і з початку всіх плóдів своїх, — **10** і будуть комори твої перепóвнені сítістю, а чавíла твої будуть переливáтись вином молодím! **11** Мій сину, карáння Господнього не відкидай, і картáння Його не вважай тягарém, — **12** бо когó Господь любить, картáє того, і кохає, немов батько сина! **13** Блаженна людіна, що мудрість знайшла, і людіна, що розум одérжала, **14** бо ліпше надбáння її від надбáння сріблá, і від щирого золота ліпший прибуток її, **15** дорожча за пёрли вона, і всіляке жадáння твоє не зрівняється з нею. **16** Довгість днів — у правіці її, багатство та слава — в лівіці її. **17** Дорóги її — то дороги приємности, всі стежки її — мир. **18** Вона дерево життя для тих, хто тримається міцно її, і блаженний, хто дёржить її! **19** Господь мудрістю землю заклав, небо розумом міцно поставив. **20** Знанням Його порозкривáлись безóдні, і кроплять росою ті хмари. **21** Мій сину, нехай від очéй твоїх це не відхóдить, стережи добрий розум і розважність, **22** і вони будуть життям для твоєї душі, і прикрасою шиї твоєї, — **23** Тоді підеш безпечно

своєю дорогою, а нога твоя не спотикнётся! **24** Якщо покладешся — не будеш боятись, а ляжеш, то буде приємний твій сон. **25** Не будеш боятися наглого страху, ні бурі безбожних, як прийде, — **26** бо твоєю надією буде Господь, і Він пильнуватиме ногу твою, щоб вона не зловилась у пастку! **27** Не стримуй добра потребуючому, коли в силі твоєї руки це вчинити, **28** не кажи своїм ближнім: „Іди, і знову прийди, а завтра я дам“, коли маєш з собою. **29** Не вибрюй лихого на свого ближнього, коли він безпечно з тобою сидить. **30** Не сварися з людиною дармо, якщо злого вона не вчинила тобі. **31** Не заздри насильникові, і ні однієї з доріг його не вибирай, **32** бо брідить Господь крутіями, а з праведними в Нього дружба. **33** Прокляття Господнє на домі безбожного, а мешкання праведних Він благословить, — **34** з насмішників Він насміхається, а покірливим милість дає. **35** Мудрі славу впадковують, а нерозумні носитимуть сором.

4 Послухайте, діти, напучення батькового, і прислухайтеся, щоб навчитися розуму, **2** бо даю я вам добру науку: закона мого не кидайте, **3** бо сином у батька свого я був, пещений й єдиний у неньки своєї. **4** І навчав він мене, і мені говорив: Нехай дёржиться серце твоє моїх слів, стережі мої заповіді та й живи! **5** Здобудь мудрість, здобудь собі розум, не забудь, і не цурайся слів моїх уст, — **6** не кидай її — й вона буде тебе стерегти! кохай ти її — й вона буде тебе пильнувати! **7** Початок премудрости — мудрість здобудь, а за весь свій маєток здобудь собі розуму! **8**

Тримай її високо — і підійме тебе, ушанує тебе, як її ти пригорнеш: **9** вона дасть голові твоїй гарний вінок, пишну корону тобі подарує! **10** Послухай, мій сину, й бери ти слова мої, і помножаться роки твого життя, — **11** дороги премудрости вчу я тебе, стежками прямими проваджу тебе: **12** коли підеш, то крок твій не буде тісний, а коли побіжиш — не спіткнешся! **13** Міцно тримайся напучування, не лишай, його стережі, — воно бо життя твоє! **14** На стезьку безбожних не йди, і не ходи на дорогу лихих, — **15** покинь ти її, не йди нею, усунься від неї й мини, — **16** бо вони не заснуть, якщо злого не вчинять, відійметься сон їм, як не зроблять кому, щоб спіткнўся! **17** Бо вони хліб безбожжя їдять, і вино грабежу попивають. **18** А путь праведних — ніби те світло ясне, що світить все більше та більш аж до півного дня! **19** Дорога ж безбожних — як темність: не знають, об що спотикнўться. **20** Мій сину, прислухайся до моїх слів, до речей моїх ухо своє нахили! **21** Нехай не відійдуть вони від очей твоїх, бережи їх в середині серця свого! **22** Бо життя вони тим, хто їх знайде, а для тіла усього його лікування. **23** Над усе, що лише стережеться, серце своє стережі, бо з нього походить життя. **24** Відкинь ти від себе лукавство уст, віддали ти від себе крутість губ. **25** Нехай дивляться очі твої уперед, а повіки твої нехай перед тобою простують. **26** Стежку ніг своїх вирівняй, і стануть міцні всі дороги твої: **27** не вступайся ні вправо, ні вліво, — усунь свою ногу від зла!

5 Мій сину, на мудрість мою уважай, нахили своє ухо до мого розуму, **2** щоб розважність ти міг стерегти, а пізнання — хай уста твої стережуть! **3** Бо крапають со́лодош губи блудниці, а уста її від оливи масніші, **4** та гіркий їй кінець, мов полі́н, гострий, як меч обосічний, — **5** її ноги до смерти спускаються, ше́лу тримаються кроки її! (Sheol h7585) **6** Вона путь життя не уривнює, її стежки непевні, і цього не знає вона. **7** Тож тепер, мої діти, мене ви послухайте, не відходьте від слів моїх уст: **8** віддали́ ти від неї дорогу свою, і не зближайсь до дверей її дому, **9** щоб слави своєї ти іншим не дав, а роки свої — для жорстокого, **10** щоб чужі не наситились сили твоєї й маєтку твого в чужім домі! **11** І будеш стогнати при своєму кінці, як знеможеться тіло твоє й твої сили, **12** і скажеш: „Як ненавидів я те напучування, а картання те серце моє відкидало! **13** І не слухав я голосу своїх учителів, і уха свого не схиляв до наставників. **14** Трохи не був я при кожному злому, в середині збору й громади!“ **15** Пий воду з криниці своєї, і текуче з свого колодязя: **16** чи ж мають на вулицю вилити бути джерела твої, а на площі — потоки твоєї води? — **17** Нехай вони будуть для тебе, для тебе самого, а не для чужих із тобою! **18** Хай твоє джерелó буде благословенне, і радій через жінку твоїх юних літ, — **19** вона ланя любовна та серна прекрасна, її перса напоять тебе кожночасно, — впивайся ж назавжди коханням її! **20** І нащо, мій сину, ти маєш впиватись блудницею, і нащо ти будеш пригортати груди чужинки? **21** Бож перед

очима Господніми всі дороги людїни, і стежки її всі
Він рівняє: **22** власні провини безбожного схоплять
його, і поворобзям свого гріха буде зв'язаний він, **23**
помиратиме він без напучування, і буде блукати в
великій глупоті своїй!

6 Мій сину, якщо поручився ти за свого ближнього,
дав руку свою за чужого, — **2** ти попався до пастки з-
за слів своїх уст, схоплений ти із-за слів своїх уст!
3 Учини тоді це, сину мій, та рятуйся, бо впав ти
до рук свого ближнього: іди, впади в порох, і на
ближніх своїх напирай, **4** не дай сну своїм очам,
і дрімання повікам своїм, **5** рятуйся, як серна, з
рукі, і як птах із руки птахолова! **6** Іди до мурашки,
лінюху, поглянь на дороги її — й помудрій: **7** нема
в неї володаря, ані урядника, ані правителя; **8** вона
заготівлює літом свій хліб, збирає в жнив'я свою їжу.
9 Аж доки, лінюху, ти будеш вилежуватись, коли ти зо
сну свого встанеш? **10** Ще трохи поспати, подрімати
ще трохи, руки трохи зложити, щоб полéжати, — **11** і
прійде, немов волоцюга, твоя неможність, і злідні
твої, як озбрóений муж! **12** Людїна нікчёмна, чоловік
злочінний, він ходить з лукавими ўстами, **13** він
моргає очима своїми, шургає своїми ногами, знакі
подає пальцями своїми, **14** в його серці лукавство
вибóрює зло кожнóчасно, сваркі розсїває, — **15** тому
нагло прихóдить погібиль його, буде ра́птом побитий
— і ліку нема! **16** Оцих шість ненавидить Господь, а ці
сім — то гидóта душі Його: **17** очі пишні, брехливий
язик, і рúки, що кров неповінну ллють, **18** серце, що

плéає злочинні думкі, ноги, що сква́пно біжать на лихе, **19** свідок брехливий, що брехні роздму́хує, і хто розсіває сваркі́ між братів! **20** Стережи, сину мій, заповідь батька свого́, і не відкидай науки матері своєї! **21** Прив'яжи їх на серці своєму назавжди, повісь їх на шиї своїй! **22** Вона буде прова́дити тебе у ході, стерегти́ме тебе, коли будеш лежати, а пробуди́шся — мовити буде до тебе! **23** Бо заповідь Божа — світи́льник, а наука — то сві́тло, дорóга ж життя — то навча́льні картáння, **24** щоб тебе стерегти́ від злосли́вої жінки, від облéсливого язика чужинки. **25** Не жадай її врóди у серці своїм, і тебе хай не візьме своїми пові́ками, — **26** Бо вартість розпу́сної жінки — то бо́ханець хліба, а жінка заміжня вловлює душу цінну́... **27** Чи візьме лю́дина огонь на лоно своє, — і óдїж її не згорить? **28** Чи буде лю́дина ходіти по вугі́ллю розпа́леному, і не попáляться ноги її? **29** Так і той, хто вчащає до жінки свого ближнього: не буде нека́раним кожен, хто доторкне́ться до неї! **30** Не погóрджують злóдієм, якщо він украде, щоб рятувати життя своє, коли він голодує, **31** та як буде він зна́йдений, — всі́меро він відшкодує, віддасть все майно свого дому! **32** Хто чинить перéлюб, не має той розуму, — він знищує душу свою, — **33** побої́ та сором він зна́йде, а ганьба його не зітрéться, **34** бо за́здрощі — лю́тість мужчіни, і не зми́лосéрдиться він у день помсти: **35** він не зверне уваги на жоден твій викуп, і не схоче, коли ти гостінця прибі́льшиш!

7 Сину мій, бережи ти слова мої, мої ж заповіді
заховай при собі, **2** бережи мої заповіді — та й живи, а
наука моя — немов в очах твоїх та зіниці, **3** прив'яжи
їх на пальцях своїх, напиши на таблиці тій серця
свого! **4** На мудрість скажи: „Ти сестра моя!“ а розум
назви: „ Мій довірений!“ **5** щоб тебе стерегти від
блудниці, від чужинки, що мовить м'якенькі слова.
6 Бо я визирів був в вікно свого дому, через грати
мого вікна, **7** і приглядавсь до невіж, розглядавсь між
молоддю. І юнак ось, позбавлений розуму, **8** проходив
по ринку при розі його, і ступив по дорозі до дому її,
9 коли вітерець повівав був увечорі дня, у темряві
ночі та мороку. **10** Аж ось жінка в убранні блудниці
назустріч йому, із серцем підступним, **11** галаслива
та непогамована, її ноги у домі своїм не бувають:
12 раз на вулиці, раз на майданах, і при кожному
розі чатує вона. **13** І вхопіла вона його міцно та й
поцілувала його, безсоромним зробила обличчя своє
та й сказала йому: **14** „У мене тепер мирні жертви,
— виповнила я сьогодні обіти свої! **15** Тому то я
вийшла назустріч тобі, пошукати обличчя твого, —
і знайшла я тебе! **16** Килимами я вистелила своє
ложе, — тканинами різних кольорів з єгипетського
полотна, **17** постілью свою я посіпала міррою, албем
та цинамоном. **18** Ходи ж, аж до ранку впиватися
будем коханням, любов'ю натішимось ми! **19** Бо
вдома нема чоловіка, — пішов у далеку дорогу: **20**
вузлик срібла він узяв в свою руку, — хіба на день
повні поверне до дому свого“. **21** Прихилила його

велемóвством своїм, облéсливістю своїх губ його звáбила, — **22** він ра́птом за нею пішов, немов віл, до зарізу прова́джений, і немов пес, що ведуть його на ланцю́гу до ув'язнення, **23** як той птах, поспішає до сітки, і не знає, що це на життя його па́стка ... **24** А тепер, мої діти, мене ви послухайте, і на слова моїх уст уважа́йте: **25** Хай не збóчує серце твоє на дороги її, не блукай ти стежка́ми її, **26** бо вона багатьох уже тру́пами кинула, і численні всі, нею забі́ті! **27** Її дім — до ше́блу доро́ги, що прова́дять до смертних кімна́т.

(Sheol h7585)

8 Чи ж мудрість не кличе, і не подає свого голосу розум? **2** На верхів'ях холмі́в, при дорозі та на перехрестя́х стоїть он вона! **3** При брамах, при вході до міста, де вхо́диться в двері, там голосно кличе вона: **4** „До вас, мужі, я кличу, а мій голос до лю́дських синів: **5** Зрозумійте но, не́уки, мудрість, зрозумійте ви розум, безглу́зді! **6** Послухайте, я бо шляхétне кажú, і відкриття́ моїх губ — то простóта. **7** Бо правду говорять уста́ мої, а лукавство — гидóта для губ моїх. **8** Всі слова́ моїх уст справедливі, нема в них круті́йства й лука́вства. **9** Усі вони прóсті, хто їх розуміє, і щирі для тих, хто знахо́дить знання́. **10** Візьміть ви картáння моє, а не срíбло, і знання́, добірні́ше від щирого золота: **11** ліпша бо мудрість за пéрли, і не рівняються їй всі кле́йноди! **12** Я, мудрість, живу́ разом з розумом, і знахо́джу пізнáння розва́жне. **13** Страх Господній — лихе все ненáвидіти: я ненáвиджу пíху та гордість, і доро́гу лиху та

лукаві уста! **14** В мене рада й оглядність, я розум, і сила у мене. **15** Мною царюють царі, а законодавці правá справедливí встанóвлюють. **16** Мною прáвлять владики й вельмóжні, всі праведні сúдді. **17** Я кохаю всіх тих, хто кохає мене, хто ж шукає мене — мене знайде! **18** Зо мною багатство та слава, тривáлий маєток та правда: **19** лiпший плiд мiй вiд щирого золота й золота чистого, а прибуток мiй лiпший за срiбло добiрне! **20** Путтю праведною я ходжу́, поміж правних стежóк, **21** щоб дати багатство в спáдщину для тих, хто кохає мене, — і я понапóвнюю їхні скарбни́ці! **22** Господь мене мав на почáтку Своєї дороги, перше чiнів Своїх, спервовiку, — **23** вiдвiку була я встанóвлена, вiд почáтку, вiд правiку землi. **24** Нарóджена я, як безóдень iще не булó, коли не було ще джерéл, водою обтяжених. **25** Нарóджена я, поки гóри поставленi iще не булi, давнiше за пáгiрки, **26** коли ще землi не вчинив Вiн, нi пiль, нi початкóвого пóроху всéвiту. **27** Коли приправля́в небесá — я булá там, коли крúга вставля́в на повéрхнi безóднi, **28** коли хмари умiцнював Вiн нагорi, як джерéла безóднi змiцня́в, **29** коли клав Вiн для моря уста́ва його, щоб його берегiв вода не перехóдила, коли ставив оснóви землi, — **30** то я мáйстром у Нього булá, і була я весéлощами день-у-день, радiючи перед обличчям Його кожнóчасно, **31** радiючи на земнiм крúзi Його, а забáва моя — iз синами людськими! **32** Тепер же, послушайте, дiти, мене, і блажéнні, хто буде дороги мої стерегти! **33** Навчáння послушайте й мудрими

станьте, і не відступайте від нього! **34** Блаженна людина, яка мене слухає, щоб пильнувати при дверях моїх день-у-день, щоб одвірки мої берегти! **35** Хто бо знаходить мене, той знаходить життя, і одержує милість від Господа. **36** А хто проти мене грішить, ограбовує душу свою; всі, хто мене ненавидить, ті смерть покохали!“

9 Мудрість свій дім збудувала, сім стовпів своїх витесала. **2** Зарізала те, що було на заріз, змішала вино своє, і трапезу свою приготувала. **3** Дівчат своїх вислала, і кличе вона на висотах міських: **4** „Хто бідний на розум, хай прийде сюди,“ а хто нерозумний, говорить йому: **5** „Ходіть, споживайте із хліба мого, та пийте з вина, що його я змішала! **6** Покиньте глупоту — і будете жити, і ходіте дорогою розуму!“ **7** Хто картає насмішника, той собі ганьбу бере, хто ж безбожникові виговорює, сором собі набуває. **8** Не дорікай пересмішникові, щоб тебе не зненавидів він, вікартай мудрого — й він покохає тебе. **9** Дай мудрому — й він помудріє іще, навчи праведного — і прибільшить він мудрости! **10** Страх Господній — початок премудрости, а пізнання Святого — це розум, — **11** бо мною помножаться дні твої, і додадуть тобі років життя. **12** Якщо ти змудрів — то для себе змудрів, а як станеш насмішником, сам понесеш! **13** Жінка безглузда криклива, нерозумна, і нічого не знає! **14** Сідає вона на сидінні при вході до дому свого, на високостях міста, **15** щоб кликати тих, хто дорогою йде, хто путтю своєю простує: **16** „Хто бідний

на розум, хай прийде сюди, “а хто нерозумний, то каже йому: 17 „Вода крадена — солодка, і приємний прихований хліб“. 18 І не відає він, що самі там мерці, у глибінах шеолу — запрошені нею! (Sheol h7585)

10 Син мудрий — потіха для батька, а син нерозумний — то смуток для неньки його. 2 Не допоможуть несправедні скарби, а справедливість від смерти визволяє. 3 Не допустить Господь голодувати душу праведного, а набуток безбожників згине. 4 Ледача рука до убогства веде, рука ж роботяща збагачує. 5 Хто літом збирає — син мудрий, хто ж дремає в жнив'я — син безпутний. 6 Благословенства на голову праведного, а уста безбожним прикриє насильство. 7 Пам'ять про праведного — на благословення, а ймення безбожних загине. 8 Заповіді мудросердий приймає, але дурногубий впаде. 9 Хто в невинності ходить, той ходить безпечно, а хто кривить дороги свої, буде виявлений. 10 Хто оком моргає, той смуток дає, але дурногубий впаде. 11 Уста праведного — то джерело життя, а уста безбожним прикриє насильство. 12 Ненависть побуджує сварки, а любов покриває всі віни. 13 В устах розумного мудрість знаходиться, а різка — на спину безтямного. 14 Приховують мудрі знання, а уста нерозумного — близькі до загибелі. 15 Маєток багатого — місто твердинне його, погібіль убогих — їхні злидні. 16 Дорібок праведного — на життя, прибуток безбожного — в гріх. 17 Хто напучування стереже — той на стежці життя, а хто

нехтує картання, той блудить. **18** Хто ненависть ховає, в того губи брехливі, а хто наклепи ширить, той дурновірний. **19** Не бракує гріха в багатстві, а хто стримує губи свої, той розумний. **20** Язык праведного — то добірне сріблo, а розум безбожних — мізерний. **21** Пасуть багатьох губи праведного, безглузді ж умирають з нерозуму. **22** Благословення Господнє — воно збагачає, і смутку воно не приносьить з собою. **23** Нешляхетне робити — забава невїгласа, а мудрість — людині розумній. **24** Чого нечестивий боїться, те прийде на нього, а прагнення праведних сповняться. **25** Як буря, яка пронесеться, то й гине безбожний, а праведний має довічну основу. **26** Як оцет зубам, і як дим для очей, так лінивий для тих, хто його посилає. **27** Страх Господній примножує днів, а роки безбожних вкоротяться. **28** Сподівання для праведних — радість, а надія безбожних загине. **29** Дорога Господня — твердиня невинним, а загібіль — злочинцям. **30** Повік праведний не захитається, а безбожники не поживуть на землі. **31** Уста праведного дають мудрість, а лукавий язык буде втятий. **32** Уста праведного уподобання знають, а уста безбожних — лукавство.

11 Обманливі шальки — огіда для Господа, а повна вага — це Його уподоба. **2** Прийде пишність, та прийде і ганьба, а з сумірними — мудрість. **3** Невинність простосердих веде їх, а лукавство зрадливих — їх вигубить. **4** Не допоможе багатство в день гніву, а справедливість від смерті визволяє. **5** Справедливість

невинного дорогу йому випростóвує, безбожний же падає через безбожність свою. **6** Справедливість прямих їх рятує, а зрадливі захо́плені будуть своєю захла́нністю. **7** При смерті лю́дини безбожної гине надія, зникає чекáння лю́дини нікчёмної. **8** Виринається праведний з у́тиску, і замість нього безбожний іде. **9** Свого ближнього нищить лукавий уста́ми, а знання́м визволяються праведні. **10** Добром праведних місто радіє, а як гинуть безбожні — співає. **11** Благословенням че́сних підно́ситься місто, а уста́ми безбожних руйну́ється. **12** Хто погóрджує ближнім своїм, той позба́влений розуму, а розумна лю́дина мовчить. **13** Виявляє обмóвник таємне, вірнодухий же справу ховає. **14** Народ падає з бра́ку розумного про́воду, при числе́нності ж ра́дників спасі́ння буває. **15** Зле робить, як хто за чужого пору́чується, хто ж пору́ку ненавидить, той безпечний. **16** Жінка чесно́тна ося́гує слави, і пильні багатства здобу́дуть. **17** Лю́дина ласка́ва душі своїй чинить добрó, а жорстока замучує тіло своє. **18** Чинить діло безва́ртне безбожний, хто ж праведність сіє — заплату правдиву одержує. **19** Отак праведність є на життя, хто ж женéться за злом, той до смерти зближа́ється. **20** Серцем лукаві — оги́да для Господа, а хто в неповинності ходить — Його уподо́ба. **21** Ручаюсь: не бу́де невинним лихий, а наща́док правдивих захований буде. **22** Золотая сере́жка в свині на ніздрі́ — це жінка гарна, позба́влена розуму. **23** Жадáння у праведних — тільки добро, надія безбожних — то гнів. **24** Дехто щедро

дає, та ще додається йому, а дехто ховає над міру, та тільки бідніє. **25** Душа, яка благословляє, насичена буде, а хто поїть інших, — напобений буде і він. **26** Хто задержує збіжжя, того проклинає народ, хто ж поживу випробує, тому благословення на голову. **27** Хто прагне добра, той шукає вподобання, хто ж лихого жадає, то й прийде на нього воно. **28** Хто надію кладе на багатство своє, той впаде, а праведники зеленіють, як листя. **29** Хто неряд уносить до дому свого, той вітер посяде, а дурноголовий розумному стане рабом. **30** Плід праведного — дерево життя, і мудрий життя набуває. **31** Коли праведний ось надолужується на землі, то тим більше безбожний та грішний!

12 Хто любить навчання, той любить пізнання, а хто докір ненавидить, той нерозумний. **2** Добрий від Господа має вподобання, а людину злих замірів осудить Господь. **3** Не зміцніться людина безбожністю, корінь же праведних не захитається. **4** Жінка чеснотна — корона для чоловіка свого, а засоромлююча — мов та гниль в його кістках. **5** Думки праведних — право, підступні заміри безбожних — омана. **6** Безбожних слова — чатування на кров, а уста невинних урятовують їх. **7** Перевернути безбожних — і вже їх нема, а дім праведних буде стояти. **8** Хвалять людину за розум її, а кривосердий стає на погорду. **9** Ліпше простий, але роботящий на себе, від того, хто поважним себе видає, та хліба позбавлений. **10** Піклується праведний життям худоби своєї, а серце

безбожних жорстоке. **11** Хто оброблює землю свою, той хлібом насичується, хто ж за марницею гониться, той позбавлений розуму. **12** Безбожний жадає ловити у сітку лихих, а в праведних корень приносить плоді. **13** Пастка злого — в гріху його уст, а праведний з утиску вийде. **14** Людина насичується добром з плоду уст, і зроблене рук чоловіка до нього впаде. **15** Дорога безумця пряма в його очах, а мудрий послухає ради. **16** Нерозумного гнів пізнається відразу, розумний же мовчки ховає зневагу. **17** Хто правду говорить, той виявляє праведність, а свідок брехливий — оману. **18** Дехто говорить, мов коле мечем, язик же премудрих — то ліки. **19** Уста правдиві стоятимуть вічно, а брехливий язик — лиш на хвилю. **20** В серці тих, хто зло оре, — омана, а радість у тих, хто дораджує мир. **21** Жодна кривда не трапиться праведному, а безбожні наповняться лихом. **22** Уста брехливі — огіда у Господа, а чинячі правду — Його уподоба. **23** Приховує мудра людина знання, а серце безумних глупоту викликає. **24** Роботяща рука пануватиме, а лінива даніною стане. **25** Туга на серці людини чавить її, добре ж слово її веселить. **26** Праведний вивідає свою путь, а дорога безбожних зведе їх самих. **27** Не буде ледачий пекти свого полову, а людина трудяща набуде маєток цінний. **28** В путі праведности є життя, і на стежці її нема смерти.

13 Син мудрий приймає картання від батька, а насмішник докору не слухає. **2** З плоду уст чоловік споживає добро, а жадоба зрадливих — насильство.

3 Хто уста свої стереже́, той душу свою береже́,
а хто губи свої розпускає́, — на того погібіль. 4
Пожадає душа лінюха́, та даремно, душа ж роботящих
насітиться. 5 Ненавидить праведний слово брехливе,
безбожний же чинить лихе, і себе засоромлює. 6
Праведність оберігає невинного на дорозі його, а
безбожність погублює грішника. 7 Дехто вдає багача́,
хоч нічого не має, а дехто вдає бідака́, хоч маєток
великий у нього. 8 Викуп за душу людини — багатство
її, а вбогий й добору не чує. 9 Світло праведних
весело світить, а світильник безбожних погасне.
10 Тільки сварка пихо́ю зчиняється, а мудрість із
тими, хто радиться. 11 Багатство, заскоро здобує, —
поменшується, хто ж збирає помалу — примножує.
12 Задовга надія — недуга для серця, а бажання, що
сповнюється, — це дерево життя. 13 Хто погорджує
словом Господнім, той шкодить собі, хто ж страх має
до заповіді, тому надолужиться. 14 Наука премудрого
— криниця життя, щоб віддалітися від пасток смерті.
15 Добрий розум приносить приємність, а дорога
зрадливих — погуба для них. 16 Кожен розумний за
мудрістю робить, а безумний глупоту показує. 17
Безбожний посол у нещастя впаде́, а вірний посол —
немов лік. 18 Хто ламає поу́ку — убозтво та ганьба
тому́, а хто береже осторо́гу — шанований він. 19
Виконане побажання приємне душі, а вступітись від
зла — то огіда безумним. 20 Хто з мудрими ходить,
той мудрим стає, а хто товарищує з безумним, той
лиха набуде. 21 Грішників зло доганяє, а праведним

Бог надолужить добром. **22** Добрий лишає спáдок і ону́кам, маєток же грішника схóваний буде для праведного. **23** Убогому буде багато поживи і з поля невірального, та деякі гинуть з безпáв'я. **24** Хто стримує різку свою, той нена́видить сина свого, хто ж кохає його, той шукає для ньóго картáння. **25** Праведний їсть, скільки схоче душа, живіт же безбожників зáвсiди брак відчуває.

14 Мудра жінка будує свій дiм, а безумна своєю рукою руйнує його́. **2** Хто ходить в простóті своїй, боїться той Господа, а в ко́го дорóги криві, той погóрджує Ним. **3** На устах безу́мця галу́зка пихі, а губи премудрих їх стережу́ть. **4** Де немає биків, там я́сла порожні, а щедрість врожа́ю — у силі волá. **5** Свiдок правдивий не лже, а свiдок брехливий говорить неправду. **6** Насмішник шукає премудрости, — та надарéмно, пізнáння легкé для розумного. **7** Ходи зда́лека від лю́дини безу́мної, і від того, в ко́го мудрих уст ти не бачив. **8** Мудрість розумного — то розумiння дороги своєї, а глупóта дурних — то омáна. **9** Нерозумні сміються з гріха́, а між праведними — уподóбання. **10** Серце знає гiркóту своєї душі, і в радiсть його не втручається iнший. **11** Буде ви́гублений дiм безбожних, а намет безневiнних розкві́тне. **12** Буває, дорóга лю́дині здається простою, та кiнець її — стежка до смерти. **13** Також iноді і від смiху болить серце, і закiнчення радості — смúток. **14** Хто підступного серця, насiтиться той із дорiг своїх, а добра лю́дина — із чинiв своїх. **15** Вірить

безглу́здий в кожні́сіньке слово, а мудрий зважає на кро́ки свої. **16** Мудрий бої́ться й від злого вступає, нерозумний же гні́вається та смі́ливий. **17** Скорий на гнів учиняє глупо́ту, а люди́на лукава знена́виджена. **18** Нерозумні глупо́ту впадко́вують, а мудрі знання́м коронуютьсЯ. **19** Покло́нятьсЯ злі перед добрими, а безбожники — при брамах праведного. **20** Убогий знена́виджений наві́ть ближні́м свої́м, а в багатого дру́зі численні. **21** Хто погорджує ближні́м свої́м, той грі́шить, а ласка́вий до вбогих — блаже́нний. **22** Чи ж не блу́дять, хто о́ре лихе? А милі́сть та правда для тих, хто о́ре добро́. **23** Кожна праця прино́сить достáток, але́ праця уст в недостáток веде́. **24** Корона премудрих — їхня му́дрість, а віне́ць нерозумних — глупо́та. **25** Свідо́к правдивий визво́лює душі́, а свідо́к обма́нливий — брехні́ торочить. **26** У Господньому стра́хові сильна наді́я, і Він приста́новище ді́тям Свої́м. **27** Страх Господній — крини́ця життя́, щоб віддалі́тися від пасток смерти. **28** У численно́сті люду вели́чність царя́, а в бра́ку народу́ — погібіль воло́даря. **29** Терпелі́вий у гні́ві — багаторозумний, а гнівлі́вий вчиняє глупо́ту. **30** Ла́гідне серце — життя́ то для тіла, а за́здрість — гнилі́зна косте́й. **31** Хто тисне нужде́нного, той ображає свого Творця́, а хто милості́вий до вбогого, той поважає Його. **32** Безбожний у зло своє падає, а праведний повний наді́ї й при смерті́ свої́й. **33** Мудрі́сть має спочи́нок у серці́ розумного, а що в нутрі́ безумних, те вія́виться. **34** Праведні́сть люд підійма́є, а беззаконня́ — то сором

народів. **35** Ласка царéва — рабóві розумному, гнів же його — проти того, хто сорóбить його.

15 Лáгідна відповідь гнів відвертає, а слово вразливе гнів підіймає. **2** Язык мудрих — то добре знання, а уста нерозумних глупóту вислóвлюють. **3** Очі Господні на кожному місці, — позирають на злих та на добрих. **4** Язык лáгідний — то дерево життя, а лукавство його — заламання на дусі. **5** Зневажає безумний напучення бáтькове, а хто береже осторóгу, стає розумніший. **6** Дім праведного — скарб великий, а в плóді безбожного — бéзлад. **7** Уста мудрих знання розсiвають, а серце безглу́здих не так. **8** Жертва безбожних — оги́да для Господа, а молитва невинних — Його уподóба. **9** Господéві огида — дорога безбожного, а того, хто женеться за праведністю, Він кохає. **10** Люта кара на то́го, хто путь оставляє, а хто осторóгу нена́видить, той умирає. **11** Ше́бл й Аваддо́н перед Господом, — тим більше серця синів лю́дських! **(Sheol h7585)** **12** Насмі́шник не любить картáння собі, — він до мудрих не піде. **13** Ра́дісне серце лице веселіть, а при смúтку серде́чному дух приго́ломшений. **14** Серце розумне шукає знання, а уста безумних глупóту пасу́ть. **15** Нужде́нному всі дні лихі, кому ж добре на серці, у того гості́на постійно. **16** Лiпше мале у Господньому стра́ху, ані ж скарб великий, та триво́га при то́му. **17** Лiпша пожива яри́нна, і при тому любов, аніж тучний віл, та нена́висть при то́му. **18** Гнівлі́ва лю́дина роздра́жнює сварку, терпелі́ва ж у гніві вспоко́ює за́колот. **19** Дорога лінивого — то терновíння, а путь

ширих — дорога гладка. **20** Мудрий син тішить батька свого, а людина безумна погорджує матір'ю своєю. **21** Глупота — то радість для нерозумного, а людина розумна дорогою простою ходить. **22** Ламаються задуми з браку поради, при численності ж радників сповняться. **23** Радість людині — у відповіді його уст, а слово на часі своєму — яке воно добре! **24** Путь життя для премудрого — угору, щоб віддалюватись від шеблу вниз. **(Sheol h7585)** **25** Дім пишних руйнує Господь, але ставить межі для вдови. **26** Думки злого — огіда для Господа, але чисті для Нього приємні слова. **27** Зажерливий робить нещасним свій дім, хто ж дарунки ненавидить, той буде жити. **28** Серце праведного розмірковує про відповідь, а уста безбожних вибризкують зло. **29** Далекий Господь від безбожних, але справедливих молитву Він чує. **30** Світло очей тішить серце, добра звістка підкріплює кістки. **31** Ухо, що навчання життя вислуховує, буде перебувати між мудрими. **32** Хто напучування не приймає, той не дбає про душу свою, а хто слухається остороги, здобуде той розум. **33** Страх Господній — навчання премудрости, а перед славою — скромність іде.

16 Заміри серця належать людині, та від Господа — відповідь язика. **2** Всі дороги людини чисті в очах її, та зважає душі Господь. **3** Поклади свої чини на Господа, і будуть поставлені міцно думки твої. **4** Все Господь учинив ради цілей Своїх, — і безбожного на днину зла. **5** Огіда для Господа всякий бундючний, — ручуся:

не буде такий без вини! **6** Провина вику́плюється через милість та правду, і страх Господній відвóдить від злого. **7** Як дороги лю́дини Господь уподóбає, то й її ворогів Він замíрює з нею. **8** Лiпше мале справедливе, аніж великі прибу́тки з безпра́в'я. **9** Розум лю́дини обдумує путь її, але кроки її наставляє Госпóдь. **10** Ви́ршальне слово в царя на губáх, тому в сýді уста́ його не спроневіря́ться. **11** Вага й ша́льки правдиві — від Господа, все каміння ваго́ве в торбiнці — то дiло Його. **12** Чинити безбожне — огiда царям, бо трон змiцнюється справедливістю. **13** Уподóба царя́м — губи пра́ведности, і він любить того, хто правдиве говорить. **14** Гнів царя — вісник смерти, та мудра лю́дина злагiднить його́. **15** У світлі царськóго обличчя — життя, а його уподóба — мов хмара дощiва весною. **16** Набува́ння премудрости — як же це лiпше від золота, набува́ння ж розуму — добiрнiше від срiбла! **17** Путь справедливих — ухиля́тись від зла; хто дорогу свою береже, той душу свою охорóнює. **18** Перед загибiллю гордiсть буває, а перед упáдком — бундiючнiсть. **19** Лiпше бути покiрливим iз лагiдними, нiж здóбич дiлити з бундiючними. **20** Хто вважає на слово, той знайде добро, хто ж надiю складає на Господа — буде блаженний. **21** Мудросердого кличуть „розумний“, а сóлодоц уст прибавляє науки. **22** Розум — джерело життя власникóви його, а картáння безумних — глупóта. **23** Серце мудрого чинить розумними уста його, і на уста його прибавляє навчáння. **24** Приємні слова́ — щiльникóвий то мед,

солодкий душі й лік на кості. **25** Буває, дорога людині здається простою, та кінець її — стежка до смерти. **26** Людина трудяща працює для себе, бо до того примушує рот її. **27** Нікчемна людина копає лихе, а на устах її — як палючий огонь. **28** Лукава людина сварки розсіває, а обмовник розділює друзів. **29** Насильник підмовлює друга свого, і провадить його по недобрій дорозі. **30** Хто прижмурює очі свої, той крутіства видумує, хто губами знаки подає, той виконує зло. **31** Сивізна — то пишна корона, знаходять її на дорозі праведности. **32** Ліпший від силача, хто не скорий до гніву, хто ж панує над собою самим, ліпший від завойовника міста. **33** За пазуху жереб вкладається, та весь його вірок — від Господа.

17 Ліпший черствий кусок зо спокоем, ніж дім, повний учти м'ясної зо сваркою. **2** Раб розумний панує над сином безпутнім, і серед братів він поділить спадок. **3** Для срібла — топільна посудина, а горно — для золота, Господь же серця випробує. **4** Лиходій слухається уст безбожних, слухає неправдомов язика лиходійного. **5** Хто сміється з убогого, той ображає свого Творця, хто радіє з нещастя, — не буде такий без вини. **6** Корона для старших — онуки, а пишнота дітей — їхні батькі. **7** Не пристойна безумному мова поважна, а тим більше шляхетному — мова брехлива. **8** Хабар в очах його власника — самоцвіт: до всього, до чого повернеться, буде щастити йому. **9** Хто шукає любови — провину ховає, хто ж про неї повторює, розгонує друзів. **10** На розумного більше впливає одне

остереження, як на гупака сто ударів. **11** Злий шукає лише неслухняности, та вісник жорстокий на нього пошлеться. **12** Ліпше спіткати обездітнену ведмедицю, що кидається на людину, аніж нерозумного в глупоті його. **13** Хто відплачує злом за добро, — не відступить лихе з його дому. **14** Почин сварки — то прорив води, тому перед вибухом сварки покинь ти її! **15** Хто оправдує несправедливого, і хто засуджує праведного, — обидва вони Господеві огидні. **16** Навщо ті гроші в руці нерозумного, щоб мудрість купити, як мозку нема? **17** Правдивий друг любить за всякого часу, в недолі ж він робиться братом. **18** Людина, позбавлена розуму, ручиться, — поруку дає за друга свого. **19** Хто сварку кохає, той любить гріх; хто ж підвищує уста свої, той шукає нещастя. **20** Людина лукавого серця не знайде добра, хто ж лукавить своїм язиком, упаде в зло. **21** Хто родить безумного, родить на смуток собі, і не потішиться батько безглузлого. **22** Серце радісне добре лікує, а пригноблений дух сушить кістки. **23** Безбожний таємно бере хабара, щоб зігнути путі правосуддя. **24** З обличчям розумного — мудрість, а очі гупця — аж на кінці землі. **25** Нерозумний син — смуток для батька, для своєї ж родительки — гіркість. **26** Не добре карати справедливого, бити шляхетних за щирість! **27** Хто слова свої стримує, той знає пізнання, і холонокривний — розумна людина. **28** І гупак, як мовчить, уважається мудрим, а як уста свої закриває — розумним.

18 Примхлівий шукає сваволі, стає проти всього розумного. **2** Нерозумний не хоче навчатися, а тільки свій ум показати. **3** З приходом безбожного й ганьба приходить, а з легковáженням — сором. **4** Слова уст лю́дини — глибока вода, джерело премудрости — бризкотлівий потік. **5** Не добре вважати на обличчя безбожного, щоб праведного повалити на суді. **6** Уста нерозумного тягнуть до сварки, а слова його кличуть бійкі. **7** Язик нерозумного — загибіль для нього, а уста його — то тенета на душу його. **8** Слова обмовника — мов ті присмаки, і вони сходять у нутро утроби. **9** Теж недбалий у праці своїй — то брат марнотратнику. **10** Господне Ім'я — сильна башта: до неї втече справедливий і буде безпечний. **11** Маєток багатому — місто твердинне його, і немов міцний мур ув уяві його. **12** Перед загибіллю серце лю́дини висо́ко несеться, перед славою ж — скромність. **13** Хто відповідає на слово, ще поки почув, — то глупота та сором йому! **14** Дух дійсного мужа виносить терпіння своє, а духа прибітого хто піднесе? **15** Серце розумне знання набуває, і вухо премудрих шукає знання. **16** Дарунок лю́дини виводить із у́тиску, і провадить її до великих людей. **17** Перший у сварці своїй уважає себе справедливим, але прийде противник його та й дослідить його. **18** Жереб перериває сварки, та відділює сильних один від одного. **19** Розлючений брат протиставиться більше за місто твердинне, а сварки, — немов засуви замку. **20** Із плоду уст лю́дини насичується її шлунок, вона насичується плодом уст

своїх. **21** Смерть та життя — у владі язика, хто ж кохає його, його плід поїдає. **22** Хто жінку чеснотну знайшов, знайшов той добро́, і милість отримав від Господа. **23** Убогий говорить благально, багатий же відповідає зухвало. **24** Є товариші на розбиття́, та є й пріятель, більше від брата прив'язаний.

19 Ліпший убогий, що ходить в своїй неповинності, ніж лукавий уста́ми та нерозумний. **2** Теж не добра душа без знання́, а хто на́глисть ногами, спіткне́ться. **3** Глупо́та лю́дини дорогу її викривля́є, і на Господа гнівається її серце. **4** Маєток примно́жує дру́зів численних, а від бідака́ відпадає й товариш його. **5** Свідок брехливий не буде без кари, а хто брехні говорить, не буде врятований. **6** Багато-хто го́дять тому, хто гостинці дає, і кожен товариш лю́дині, яка не скупіться на дари. **7** Бідаря́ ненаві́дять всі браття його, а тимбільш його пріятелі відпадають від нього; а коли за словами поради женеться, — нема їх! **8** Хто ума набуває, кохає той душу свою, а хто розум стереже́, той знаходить добро́. **9** Свідок брехливий не буде без кари, хто ж неправду говорить, загине. **10** Не лицю́є пишно́та безумному, тим більше рабові панувати над зvéрхником. **11** Розум лю́дини припинює гнів її, а величність її — перейти над провиною. **12** Гнів царя — немов рик левчука́, а ласка́вість його — як роса на траву. **13** Син безумний — погібіль для батька свого́, а жінка сварлива — як рінва, що з неї вода тече за́вжди. **14** Хата й маєток — спадщина батьків, а жінка розумна — від Господа. **15** Лінощі сон

накидають, і лінива душа — голодує. **16** Хто заповідь охороняє, той душу свою стереже; хто дороги свої легковажить, — помре. **17** Хто милостивий до вбогого, той позичає для Господа, і чин його Він надолужить йому. **18** Картай свого сина, коли є надія навчити, та забити його — не піднось свою душу. **19** Людина великого гніву хай кару несе, бо якщо ти врятуєш її, то вчиниш ще гірше. **20** Слухай ради й картання приймай, щоб мудрим ти став при своєму кінці. **21** У серці людини багато думок, але вповниться тільки задум Господній. **22** Здобуток людині — то милість її, але ліпший бідар за людину брехливу. **23** Страх Господній ведє до життя, і хто його має, той ситим ночує, і зло не досягне його. **24** У миску стромляє лінюх свою руку, до уст же своїх не підійме її. **25** Як битимеш нерозважного, то помудріє й немудрий, а будеш розумного остерігати, то він зрозуміє поуку. **26** Хто батька грабує, хто матір жене? — Це син, що застіджує та осоромлює, — **27** перестань же, мій сину, навчатися від нерозумних, щоб відступитися від слів знання! **28** Свідок нікчемний висміює суд, а уста безбожних вибризкують кривду. **29** На насмішників кари готові постійно, і вдари на спіну безумним.

20 Вино — то насмішник, напій п'янкій — галасун, і кожен, хто блудить у ньому, немудрий. **2** Страх царя — як рик лева; хто до гніву доводить його, — проти свого життя прогрішає. **3** Слава людині, що гнів покидає, а кожен глупак вибухає. **4** Лінивий не оре із осені, а захоче в жнивá — і нічого нема.

5 Рада в серці людині — глибока вода, і розумна людина її повичерпує. 6 Багато людей себе звуть милосердними, та вірну людину хто знайде? 7 У своїй неповинності праведний ходить, — блаженні по ньому сини його! 8 Цар сидить на суддівім престолі, всяке зло розганяє своїми очима. 9 Хто скаже: „Очистив я серце своє, очистився я від свого гріха?“ 10 Вага неоднакова, неоднакова міра, — об'є вони — то огіда для Господа. 11 Навіть юнак буде пізнаний з чинів своїх, — чи чин його чистий й чи прбстий. 12 Ухо, що слухає, й око, що бачить, — Господь учинив їх об'є. 13 Не кохайся в спанні, щоб не збідніти; розплющ свої очі — та хлібом насіться! 14 „Зле, зле!“ каже той, хто купує, а як піде собі, тоді хвалиться кўпном. 15 Є золото й перел багато, та розумні уста — найцінніший то посуд. 16 Візьми його одіж, бо він поручивсь за чужого, і за чужінку візьми його застав. 17 Хліб з неправди солодкий людині, та піском потім будуть наповнені уста її. 18 Тримаяться заміри радою, і війну провадь мудрими радами. 19 Виявляє обмбвник таємне, а ти не втручайся до того, лєгко хто розтулює уста свої. 20 Хто кляне свого батька та матір свою, — погасне світильник йому серед тємряви! 21 Спадок спбчатку заскоро набутий, — не буде кінець його поблагослбвлений! 22 Не кажи: „Надолўжу я зло!“ — май надію на Господа, і Він допоможе тобі. 23 Вага неоднакова — то огіда для Господа, а омнливі шальки не добрі. 24 Від Господа — кроки людини, а людина — як вона зрозуміє дорогу

свою? **25** Тенета людині казати „святé“ нерозважно, а збóдом свої обітніці досліджувати. **26** Мудрий цар розпóрошить безбожних, і звéрне на них своє кóло для мук. **27** Дух людини — світильник Господній, що все нúтро обшукує. **28** Милість та правда царя стережуть, і трона свого він підтримує милістю. **29** Окраса юна́цтва — їхня сила, а пишність старі́х — сивина́. **30** Синякі від побоїв — то масть лікува́льна на злого, та вдари нутру́ живота.

21 Вóдні потóки — царéве це серце в Господній руці: куди тільки захоче, його Він скерóвує. **2** Всяка дорога людини прямá в її óчах, та керує серцями Госпóдь. **3** Справедливість та правду чинити — для Господа це добірніше за жертву. **4** Муж гордого ока та серця надутого — несправедливий, а світильник безбожних — це гріх. **5** Думки пильного лиш на достаток ведуть, а всякий кваплівий — на збиток. **6** Набува́ння майна язикóм неправдивим — це скоромину́ща марно́та шукаючих смерти. **7** Насильство безбожних прямúє на них, бо пра́ва чинити не хóчуть. **8** Дорога злочинця крута́, а чистий — прямій його чин. **9** Ліпше жити в куті на даху́, ніж з сварливою жінкою в спільному домі. **10** Лихого жадає душа нечестивого, і в óчах його ближній його не отримає милости. **11** Як карають глумлі́вця мудріє безумний, а як мудрого вчать, — знання́ набуває. **12** До дому свого пригляда́ється праведний, а безбожний доводить до зла. **13** Хто вухо своє затикає від зóйку убогого, то й він буде кликати, та не отримає відповіді. **14** Таємний дару́нок погáшує

гнів, а неявний гостінець — лють сильну. **15** Радість праведному — правосуддя чинити, а злочинцеві — страх. **16** Людина, що зблуджує від путі розуму, у зборі померлих спочине. **17** Хто любить веселощі, той немаючий, хто любить вино та оливу, той не збагатіє. **18** Безбожний — то викуп за праведного, а лукавий — за щирого. **19** Ліпше сидіти в пустинній країні, ніж з сварливою та сердитою жінкою. **20** Скарб цінний та олива в мешканні премудрого, та нищить безумна людина його. **21** Хто женеться за праведністю та за милістю, той знаходить життя, справедливість та славу. **22** До міста хоробрих увійде премудрий, і твердиню надії його поруїнує. **23** Хто стереже свої уста й свого язика, той душу свою зберігає від лиха. **24** Надутий пихою — насмішник ім'я йому, він робить усе із бундючним зухвальством. **25** Пожадання лінивого вб'є його, бо руки його відмовляють робити, — **26** він кожного дня пожадливо жадає, а справедливий дає та не жалує. **27** Жертва безбожних — огіда, а надто тоді, як за діло безчесне приносьється. **28** Свідок брехливий загине, а людина, що слухає Боже, говоритиме завжди. **29** Безбожна людина жорстока обличчям своїм, а невинний зміцняє дорогу свою. **30** Нема мудрости, ані розуму, ані ради насупроти Господа. **31** Приготовлений кінь на день бою, але перемога від Господа!

22 Ліпше добре ім'я за багатство велике, і ліпша милість за срібло та золото. **2** Багатий та вбогий стрічаються, — Господь їх обох створив. **3** Мудрий

бачить лихе — і ховається, а безумні йдуть і караються.

4 Заплата покори і стра́ху Господнього, — це багатство, і слава, й життя. 5 Терніна й пасткі на дорозі лукавого, а хто стереже́ свою душу, віді́йде далеко від них. 6 Привчай юнака́ до дороги його, і він, як постаріється, не уступиться з неї. 7 Багатий панує над бідними, а боржник — раб позичальника. 8 Хто сіє кривду, той жатиме лихо, а бич гніву його покінчиться. 9 Хто доброго ока, той поблагословлений буде, бо дає він убогому з хліба свого́. 10 Глумливого вижени, — й вийде з ним сварка, і суперечка та ганьба припиняться. 11 Хто чистість серця кохає, той має хороше на устах, і другом йому буде цар. 12 Очі Господа оберігають знання́, а лукаві слова́ Він відкине. 13 Лінивий говорить: „На вулиці лев, — серед майдану я буду забитий!“ 14 Уста коханки — яма глибока: на ко́го Господь має гнів, той впадає туди. 15 До юнако́вого серця глупо́та прив'язана, та різка картання відда́лить від нього її. 16 Хто тисне убогого, щоб собі збагаті́тись, і хто багаче́ві дає, — той певно збідніє. 17 Нахили своє вухо, і послухай слів мудрих, і серце зверни до мого знання́, 18 бо гарне воно, коли будеш ти їх у своєму нутрі́ стерегти́, — хай стануть на устах твоїх вони разом! 19 Щоб надія твоя була в Го́споді, я й сьогодні навчаю тебе. 20 Хіба ж не писав тобі трічі з порадами та із знання́м, 21 щоб тобі завідо́мити правду, правдиві слова́, щоб ти істину міг відпові́сти тому, хто тебе запитає. 22 Не грабу́й незамо́жного, бо він незамо́жній, і не тисни убогого

в брамі, **23** бо Господь за їхню справу судитиметься, і грабіжникам їхнім ограбує Він душу. **24** Не дружись із чоловіком гнівливим, і не ходи із людиною лютою, **25** щоб доріг її ти не навчився, і тенета не взяв для своєї душі. **26** Не будь серед тих, хто поруку дає, серед тих, хто поручується за борги: **27** коли ти не матимеш чим заплатити, — нащо візьмуть з-під тебе постілю твою? **28** Не пересувай віковій границі, яку встановили батькі твої. **29** Ти бачив людину, моторну в занятті своїм? Вона перед царями спокійно стоятиме, та не встоїть вона перед простими.

23 Коли сядеш хліб їсти з володарем, то пильно вважай, що́ перед тобою, — **2** і поклади собі в горло ножа, якщо ти ненажера: **3** не жадай його ласощів, бо вони — хліб обманливий! **4** Не мордуйся, щоб мати багатство, — відступіся від думки своєї про це, — **5** свої очі ти звернеш на нього, — й нема вже його: бо конче змайструє воно собі крила, і полетить, мов орел той, до неба. **6** не їж хліба в злоокого, і не пожадай лакомінок його, **7** бо як у душі своїй він обраховує, такий є. Він скаже тобі: „їж та пий!“, але серце його не з тобою, — **8** той кавалок, якого ти з'їв, із себе викинеш, і свої гарні слова надаремно потратиш! **9** Не кажи до ушей нерозумному, бо погордить він мудрістю слів твоїх. **10** Не пересувай віковій границі, і не входи на сирітські поля, **11** бо їхній Визволитель міцний, — Він за справу їхню буде судитись з тобою! **12** Своє серце зверни до навчання, а уші свої — до розумних речей. **13** Не стримуй напучування юнака,

— коли різкою виб'єш його, не помре: **14** ти різкою виб'єш його, — і душу його від ше́лу врятуєш. (Sheol h7585) **15** Мій сину, якщо твоє серце змудріло, то буде радіти також моє серце, **16** і нутро́ моє буде тішитись, коли уста твої говорітимуть слухне. **17** Нехай серце твоє не завидує грішним, і повсякчас пильнуй тільки стра́ху Господнього, **18** бо існує майбутнє, і надія твоя не загине. **19** Послухай, мій сину, та й помудрїй, і нехай твоє серце ступає дорогою рівною. **20** Не будь поміж тими, що жлуктять вино, поміж тими, що м'ясо собі пожирають, **21** бо п'яніця й жеру́н збідніють, а сонлівий одягне лахміття. **22** Слухай ба́тька свого, — він тебе породив, і не горду́й, як постаріла мати твоя. **23** Купи собі й не продавай правду, мудрість, і картання та розум. **24** Буде вельми радіти ба́тько праведного, і родитель премудрого втішиться ним. **25** Хай радіє твій ба́тько та мати твоя, хай потішиться та, що тебе породила. **26** Дай мені, сину мій, своє серце, і очі твої хай кохають дорóги мої. **27** Бо блудни́ця — то яма глибока, а крини́ця тісна́ — чужа жінка. **28** І вона, мов грабіжник, чатує, і примно́жує зра́дників поміж людьмі. **29** В кого „ой“, в кого „ай“, в кого свáрки, в кого клóпiт, в кого рани дарéмні, в кого óчі червоні? — **30** У тих, хто запізнюється над вином, у тих, хто приходить попрóбувати вина змішаного. **31** Не дивись на вино, як воно рум'яніє, як вибли́скує в келіху й рівненько ллеться, — **32** кінець його буде кусати, як гад, і вжа́лить, немов та гадюка, — **33** пантрува́тимуть очі твої на чужі жінки, і серце твоє

говоритиме дурощі... **34** І ти будеш, як той, хто лежить у середині моря, й як той, хто лежить на щоглівім верху. **35** І скажеш: „Побили мене, та мені не боліло, мене штурхали, я ж не почув, — коли я прокинусь, шукатиму далі того ж“.

24 Не завідуй злим лю́дям, не бажай бути з ними, **2** бо їхнє серце говорить про здірство, а ўста їхні мовлять про зло. **3** Дім будується мудрістю, і розумом ста́виться міцно. **4** А через пізнання кімнати наповнюютья усіляким ма́єтком ціннім та приємним. **5** Мудрий сильніший від сильного, а лю́діна розумна — від повносилого. **6** Тому́ то провадь війну мудрими ра́дами, бо спасіння — в численності ра́дників. **7** Для безумного мудрість за надто висока, — своїх уст не розкриє при брамі. **8** Хто чиніти лихе заміряє, тогó звуть лукавим. **9** За́мір глупоти — то гріх, а насмішник — огіда лю́діні. **10** Якщо ти в день недолі знесілився, то малá твоя сила. **11** Рятуй узятих на смерть, також тих, хто на стра́чення хілиться, — хіба не підтримаєш їх? **12** Якщо скажеш: „Цьогó ми не знали!“ — чи ж Той, хто серця́ випробує, знати не буде? Він Сторож твоєї душі, і Він знає про це, і поверне лю́діні за чином її. **13** Їж, сїну мій, мед, бо він добрий, а мед щільникóвий — солодкий він на піднебінні твоїм, — **14** отак мудрість пізнай для своєї душі: якщо знайдеш її, то ти маєш майбу́тність, і надія твоя не поніщиться! **15** Не чату́й на помешкання праведного, ти безбожнику, не огра́блюй мешкання його, **16** бо

праведний сім раз впаде́ — та зведеться, а безбожний в погібіль впаде́! **17** Не тішся, як ворог твій па́дає, а коли він спіткне́ться, — хай серце твоє не радіє, **18** щоб Господь не побачив, і це не було в Його о́чах лихим, і щоб Він не звернув Свого гніву від нього на тебе! **19** Не пались на злочинців, не заздри безбожним, **20** бо злomu не буде майбу́тності, світильник безбожних погасне. **21** Бійся, сину мій, Господа та царя́, не водися з непевними, **22** бо погібіль їхня на́гло постане, а біду від обох тих хто знає? **23** І оце ось походить від мудрих: Звертати увагу в суді́ на обличчя — не добре. **24** Хто буде казати безбожному: „Праведний ти!“ того проклина́тимуть люди, і гніватись будуть на того наро́ди. **25** А тим, хто картає його, буде миле оце́, і прийде на них благослове́ння добра! **26** Мов у губи цілує, хто відповідає правдиве. **27** Приготуй свою працю надво́рі, й оброби собі поле, а по́тім збудуєш свій дім. **28** Не будь ложним сві́дком на свого ближнього, і не підговору́й уста́ми своїми. **29** Не кажи: „Як зробив він мені, так зроблю́ я йому, — верну́ людині за чином її!“ **30** Я проходив край поля людини лінивої, та край виноградника недоу́мкуватого, — **31** і ось все воно позаростало те́рням, будяка́ми покрита поверхня його, камінний же мур його був поруйно́ваний. **32** І бачив я те, і увагу звернув, і взяв я по́уку собі: **33** „Ще тро́хи поспа́ти, подріма́ти ще тро́хи, руки трохи зложі́ти, щоб полéжати, — **34** і приходить, немов мандрівні́к, незамо́жність твоя, і ну́жда твоя, як озбро́ений муж!“

25 І оце Соломо́нові при́повісті, що зібрали люди Єзекії, Юдиного царя. **2** Слава Божа — щоб справу схова́ти, а слава царів — щоб розві́дати справу. **3** Небо висо́кістю, і земля глиби́ною, і серце царів — недослі́дімі. **4** Як відкинути жу́жель від срі́бла, то золотаре́ві виходить посу́дина, — **5** коли віддалити безбожного з-перед обличчя царе́вого, то справедливістю мі́цно поста́виться трон його. **6** Перед царем не пиша́йся, а на місці великих не стій, **7** бо лі́пше, як скажуть тобі: „Ходи вище сюди!“ ані́ж тебе зні́зити перед шляхётним, що бачили очі твої. **8** Не спіши́ся ставати до по́зову, бо що́ будеш робити в кінці його, як тебе засорóмить твій ближній? **9** Судися за сварку свою з свої́м ближнім, але не виявляй таємни́ці іншого, **10** щоб тебе не обра́зив, хто слухати буде, і щоб не вернулась на тебе обмо́ва тво́я. **11** Золоті яблука на срі́бнім тарелі — це слово, прока́зане ча́су свого́. **12** Золотая сере́жка й оздоба зо щі́рого золота — це мудрий карта́ч для уважного уха. **13** Немов снігова́ прохоло́да в день жнив — посол вірний для тих, хто його посилає, і він душу пана свого оживля́є. **14** Хмари та вітер, а немає дощу це лю́дина, що чва́ниться да́ром, та його не дає. **15** Волóдар зм'я́кшується терпелі́вістю, а м'яке́нький язик ломить кістку. **16** Якщо мед ти знайшов, то спожий, скільки до́сить тобі, щоб ним не пересі́титися та не звернути. **17** Здержуй но́гу свою від дому твого товариша, щоб тобою він не пересі́тивсь, і не зненаві́дів тебе. **18** Молот, і меч, і гостра стріла́ — лю́дина, що говорить на

ближнього свого, як свідок брехливий. **19** Гнилий зуб та кульгáва нога — це надія на зрадлівого радника в день твого ўтиску. **20** Що здймати одержу холодного дня, що лити óцет на сóду, — це — співати пісні серцю засмученому. **21** Якщо голодує твій ворог — нагодуй його хлібом, а як спрагнений він — водою напій ти його, **22** бо цим пригортаеш ти жар на його гóлову, і Господь надолужить тобі! **23** Вітер північний народжує дощ, а таємний язик — сердите обличчя. **24** Липше жити в куті на даху, ніж з сварливою жінкою в спільному домі. **25** Добра звістка з далекого краю — це холодна водиця на спрагнену душу. **26** Джерелó скаламучене чи зіпсутий потік — це праведний, що схиляється перед безбожним. **27** Їсти меду багато — не добре, так досліджувати власну славу — не слава. **28** Людїна, що стрїму немає для духу свого, — це зруйноване місто без мўру.

26 Як літом той сніг, і як дощ у жнивá, — тák не лицює глупцєві пошана. **2** Як пташка літає, як лáстівка лине, так невинне прокляття не спóвниться. **3** Батіг на коня, обрótь на осла, а різка на спїну глупцїв. **4** Нерозумному відповіді не давай за нерозум його, щоб і ти не став рівний йому. **5** Нерозумному відповідь дай за безумством його, щоб він в óчах своїх не став мудрим. **6** Хто через глупця посилає слова, той ноги собі обтинає, отруту він п'є. **7** Як волóчаться нóги в кульгáвого, так у безумних устах приповістка. **8** Як прив'язувати камінь кошовний до праці, так глупцєві пошану давати. **9** Як тєрен, що влізе у

руку, отак приповістка в устах нерозумного. **10** Як стрілець, що все рани́ть, так і той, хто наймає глупця́, і наймає усяких прохóжих. **11** Як вертається пес до своєї блюво́тини, так глупо́ту свою повторяє глупа́к. **12** Чи ти бачив люди́ну, що мудра в очах своїх? Більша надія глупце́ві, ніж їй. **13** Лінивий говорить: „Лев на дорозі! Лев на майдáні!“ **14** Двері обертаються на своєму чопі́, а лінивий — на ліжку своїм. **15** Своєю руку лінивий стромля́є до миски, — та підне́сти до рота її йому́ тяжко. **16** Лінивий мудріший ув очах своїх за сімох, що відповідають розумно. **17** Пса за в́уха хапає, хто, йдучи́, устрява́є до сварки чужої. **18** Як той, хто вдає божевільного, кídaє іскри, стріли та смерть, **19** так і люди́на, що обманює друга свого та каже: „Таж це́ я жартую!“ **20** З браку дров огонь гасне, а без пліткаря́ мовкне сварка. **21** Вугілля для жару, а дрóва огне́ві, а люди́на сварли́ва — щоб сварку розпа́лювати. **22** Слова́ обмо́вника — мов ті присма́ки, й у нутро́ живота вони схóдять. **23** Як срі́бло з жу́желицею, на горшкові накла́дене, так полум'яні уста, а серце лихе, — **24** устами своїми маску́ється ворог, і ховає оману в своєму нутрі́: **25** коли він говорить лагідно — не вір ти йому́, бо в серці його́ сім огід! **26** Як нена́висть прикрита омáною, — її зло відкривається в зборі. **27** Хто яму копа́є, той в неї впаде́, а хто ко́тить ка́міння — на нього воно поверта́ється. **28** Брехливий язик нена́видить своїх утіскуваних, і уста гладéнькі до згуби прова́дять.

27 Не вихва́люйся за́втрашнім днем, бо не знаєш, що день той порóдить. **2** Нехай інший тебе вихваля́є, а не уста твої, чужий, а не губи твої. **3** Камі́ння — тяга́р, і пісок — важка річ, та гнів нерозумного тяжчий від них від обох. **4** Лютість — жорстокість, а гнів — то затóплення, та хто перед заздрістю встої́ть? **5** Ліпше відкрите картáння, ніж таємна любов. **6** Побої коханого вірність показують, а в нена́висника поцілу́нки числєнні. **7** Сита душа топче й мед щільніко́вий, а голодній душі все гіркé — то солодке. **8** Як птах, що гніздó своє кинув, так і люді́на, що з місця свого мандру́є. **9** Олива й кадило поті́шують серце, і солодкий нам друг за душевну пораду. **10** Друга свого й друга батька свого не кидай, а в дім брата свого не прихóдь в день нещастя свогó, — ліпший сусі́да близькі́й за далекого брата! **11** Будь мудрий, мій сину, й потіш моє серце, і я матиму що відпові́сті, як мені докоря́тиме хто. **12** Мудрий бачить лихе — і ховається, а безумні йдуть — і караються. **13** Візьми його оді́ж, бо він поручивсь за чужого, і за чужі́нку заста́ву візьми. **14** Хто сильним голосом благословля́є із ра́ннього ранку свого товариша, — за прокля́ття залічується це йому. **15** Рі́нва, постійно текуча слотлі́вого дня та жі́нка сварлі́ва — одна́кове: **16** хто хоче сховати її — той ві́тра ховає, чи оливу паху́чу прави́ці своєї, що видасть себе. **17** Як гострить залізо залізо, так гострить люді́на лице свого друга. **18** Сторож фі́говної плóди її споживає, а хто пана свого стереже, той шанований. **19** Як лице до лица у

воді, так серце людини до серця людини. **20** Шеол й Аваддон не наситяться, — не наситяться й очі людини. **(Sheol h7585)** **21** Що для срібла топільна посудина, і горно — для золота, те для людини уста, які хвалять її. **22** Хоч нерозумного будеш товкти товкачем поміж зёрнами в ступі, — не відійде від нього глупота його! **23** Дobre знай вигляд своєї отари, поклади своє серце на чéреди, **24** бо багатство твоє не навіки, і чи корона твоя з роду в рід? **25** Появилася зéлень, і трава показалаь, і збирається сіно із гір, — **26** будуть вівці тобі на вбрання, і козлі — ціна поля, **27** і молока твоїх кіз буде досить на їжу тобі, на їду твого дому, і на життя для служниць твоїх.

28 Безбожні втікають, коли й не женуться за ними, а справедливий безпечний, немов той левчук. **2** Коли край провиниться, то має багато волóдарів, коли ж є людина розумна й знаюча, то дёржиться довго. **3** Людина убога, що гнобить нуждєнних, це злива рвучка, що хліба по ній не буває. **4** Ті, хто Закон залишає, хвалять безбожних, а ті, хто Закон береже, на них буряться. **5** Люди лихі правосуддя не розуміють, а шукаючі Господа все розуміють. **6** Лїпше убогий, що ходить в своїй неповинності, ніж криводорóгий, хоч він і багач. **7** Хто Закон береже, розумний той син, а хто вóдиться із гультяями, засорóмлює бáтька свого. **8** Хто мнóжить ливв́арським відсóтком багатство своє, той для тóго громадить його, хто ласкавий для бідних. **9** Хто відхїлює вухо своє, щоб не слухати Закона, то буде огїдна й молитва

того. **10** Хто пр́остих доводить блудіти дорогою зла, сам до ями своєї впаде́, а невинні посядуть добро. **11** Багата лю́дина в оча́х своїх мудра, та розумний убогий розслі́дить її. **12** Велика пишнота́, як ті́шаться праведні, коли ж несправедливі зростають, то треба шукати лю́дину. **13** Хто ховає провини свої, тому́ не ведеться, а хто признається та кидає їх, той буде помі́луваний. **14** Блаженна лю́дина, що завжди об́ачна, а хто ожорсто́чує серце своє, той впадає в лихе. **15** Лев ричу́чий й ведмі́дь ненаже́рливий — це безбожний володар над лю́дом убогим. **16** Володар, позбавлений розуму, тисне дошку́льно, а ненаві́сник заже́рливости буде мати дні довгі. **17** Лю́дина, обтя́жена за душогу́бство, вті́кає до грóбу, — нехай її не підпира́ють! **18** Хто ходить невинний, той буде спасе́ний, а криводоро́гий впаде́ на одній із дорі́г. **19** Хто землю свою обробля́є, той насі́титься хлі́бом, а хто за марно́тним жене́ться, насі́титься вбогі́стю. **20** Вірна лю́дина багата на благослове́ння, а хто спішно збагачується, непока́раним той не зали́шиться. **21** Увагу звертати на особу — не добре, бо й за кус хлі́ба лю́дина згрі́шить. **22** Завидю́ща лю́дина спішить до багатства, і не знає, що прійде на неї́ нужда́. **23** Хто напоумля́є лю́дину, той знахо́дить вкінці́ більшу ласку, ніж той, хто лесті́ть язиком. **24** Хто батька свого й свою матір грабує і каже: „Це не грі́х“, той розбі́йнику друг. **25** Захла́нний викликає сварку, хто ж має наді́ю на Господа, буде насі́чений. **26** Хто наді́ю кладе на свій розум, то він нерозумний, а хто

мудрістю ходить, той буде врятований. **27** Хто дає немаючому, той недостатку не знатиме, хто ж свої очі ховає від нього, той зазнає багато проклять. **28** Коли підіймаються люди безбожні, людина ховається, а як гинуть вони, то множаться праведні.

29 Чоловік остережуваний, та твердошій, буде зламаний нагло, і ліку не буде йому. **2** Коли множаться праведні, радіє народ, як панує ж безбожний — то стогне народ. **3** Людина, що мудрість кохає, потішує батька свого, а хто попасає блудниць, той губить маєток. **4** Цар утримує край правосуддям, а людина хабарна руйнує його. **5** Людина, що другові своєму підлещує, на стопах його пастку ставить. **6** У провіні людини лихої знаходиться пастка, а справедливий радіє та тішиться. **7** Праведний знає про право вбогих, безбожний же не розуміє пізнання про це. **8** Люди глузліві підбурюють місто, а мудрі утишують гнів. **9** Мудра людина, що правується із нерозумним, то чи гнівається, чи сміється, — спокію не знає. **10** Кровожерці ненавидять праведного, справедливі ж шукають спасти його душу. **11** Глупак уесь свій гнів увиявляє, а мудрий назад його стримує. **12** Володар, що слухає слова брехливого, — безбожні всі слуги його! **13** Убогий й гнобитель стрічаються, — їм обом Господь очі освітлює. **14** Як цар правдою судить убогих, стоятиме трон його завжди. **15** Різка й поўка премудрість дають, а дитина, залишена тільки собі, засоромлює матір свою. **16** Як множаться несправедливі — провинна розмножується,

але праведні бачитимуть їхній упáдок. **17** Карай сина свого — й він тебе заспокоїть, і приємнощі дасть для твоєї душі. **18** Без пророчих видінь люд розб́ещений, коли ж стереже він Закóна — блаженний. **19** Раб словами не буде покáраний, — хоч він розуміє, алé не посл́хає. **20** Чи бачив лю́дину, квапли́ву в словах своїх? — Більша надія глупц́еві, ніж їй! **21** Хто розп́ещує змáлку свого раба, то кінець його буде невдячний. **22** Гнівли́ва лю́дина викли́кує сварку, а лютий вчиняє багато провин. **23** Горди́ня лю́дини її понижає, а чести набуває покі́рливий духом. **24** Хто ділиться з злóдієм, той ненáвидить душу свою, — він чує прокля́ття, та не виявляє. **25** Страх перед лю́диною па́стку дає, хто ж надію складає на Господа, буде безпечний. **26** Багато шукають для себе обличчя володаря, та від Господа суд для лю́дини. **27** Насі́льник — оги́да для праведних, а простодорóгий — оги́да безбожному.

30 Слова́ Агу́ра, Яке́євого сина, массе́янина: „Слово мужчи́ни: Трудився я, Боже, трудився я, Боже, — і змучився я! **2** Бо д́умаю, що немудріший за кожного я, і не маю я лю́дського розуму, **3** і не навчився я мудрости, і не знаю пізнáння святих.... **4** Хто на небо ввійшов — і зійшов? Хто у жме́ні Свої зібрав вітер? Хто воду в одежу зв'язав? Хто поставив усі кінці землі? Яке Йме́ння Його, і яке Йме́ння Сина Його, коли знаєш? **5** Кожне Боже слово очи́щене, щит Він для тих, хто в Нім пристановище має. **6** До слів Його не додавай, щоб тебе не скартав Він, і щоб неправдомóвцем не став ти. **7** Двох речей я від Тебе

просив, — не відмов мені, поки помру: **8** віддали́
Ти від мене марно́ту та слово брехли́ве, убо́зтва й
багатства мені не давай! Годуй мене хлібом, для
ме́не призначеним, **9** щоб я не пересі́тився та й не
відрі́кся, і не сказав: „Хто Госпо́дь?“ і щоб я не збіднів
і не крав, і не знева́жив Ім'я́ мого Бога. **10** Раба не
обмовля́й перед паном його, щоб тебе не прокляв він,
і ти винуватим не став. **11** Оце поколі́ння, що батька
свого проклинає, і не́ньки своєї не благословляє,
12 поколі́ння, що чисте в оча́х своїх, та від бруду
свого не обмите, **13** поколі́ння, — які го́рдісні очі
його, а пові́ки його як підне́слися! **14** Поколі́ння, що в
нього мечі — його зуби, а гострі ножі — його щелепи,
щоб пожерти убогих із кра́ю й нужде́нних з землі!
15 Дві дочкі в кровожерця: „Дай, дай!“ Оці три не
насі́тяться, чотири не скажуть „до́сить“: **16** ше́ол та
утро́ба непло́дна, водою земля не насі́титься, і не
скаже „до́сить“ огонь! (Sheol h7585) **17** Око, що з батька
сміється й погóрджує по́слухом матері, — нехай
ві́дзьобають його кру́ки потóчні, і нехай орленя́та
його пожеру́ть! **18** Три речі оці дивові́жні для мене, і
чотири, яких я не знаю: **19** дорога орлі́на в пові́трі,
дорога змії́на на скелі, корабельна дорога в се́редині
моря, і дорога мужчи́ни при дівчині!. **20** Така ось
дорога блудли́вої жінки: наї́лась та витерла уста свої
й повіла́: „Не вчинила я злого!“ **21** Трясе́ться земля
під трьо́ма, і під чотирма́, яких зне́сти не може вона:
22 під ра́бом, коли він зацарю́є, і під нерозумним,
як хлі́ба наї́сться, **23** під розпу́стницею, коли взята

за жінку, і невільницею, коли вижене пані своєю! **24** Оці ось чотири малі на землі, та вони вельми мудрі: **25** мурашки, — не сильний народ, та поживу свою заготовлюють літом; **26** борсуки, — люд не сильний, та в скелі свій дім вони ставлять; **27** немає царя в сарані, — але вся вона в стрібі бойовім виходить; **28** павук тільки лапками пнеться, та він і в палахах царських! **29** Добре ступають ці троє, і добре ходять чотири: **30** лев, найсильніший поміж звіриною, який не вступається ні перед ким, **31** осідланий кінь, і козел, та той цар, що з ним військо! **32** Якщо ти допустівся глупоти пихою, й якщо замірєш лихе, — то руку на уста! **33** Бо збивання молока дає масло, і дає кров вдар по носі, тиск же на гнів дає сварку“.

31 Слова Лемуїла, царя Массі, що ними навчала його його мати: **2** „Що, сину мій, і що, сину утроби моєї, і що, сину обітниць моїх? **3** Не давай жінкам сили своєї, ні доріг своїх для руйнівальниць царів! **4** Не царям, Лемуїле, вино, не царям, і напій той п'янкій не князям, **5** щоб не впився він та не забув про Закона, і щоб не змінив для всіх гноблених права! **6** Дайте напою п'янкóго тому, хто гине, а вина — гіркодúхим: **7** він вип'є й забуде за бідність свою, і мúки своєї вже не пам'ятáтиме! **8** Відкривай свої уста немóві, для судá всім нещасним. **9** Відкривáй свої уста, й суди справедливо, і правосúддя зроби для убогого та для нуждénного. **10** Хто жінку чеснóтну знайде? а ціна її більша від перел: **11** довір'є їй серце її чоловіка, і йому не забрáкне прибутку! **12** Вона

чинить для нього добро, а не зло, по всі дні свого життя. 13 Шукає вона вовни й льону, і робить охоче своїми руками. 14 Вона, немов кораблі ті купецькі, здалека спроваджує хліб свій. 15 І встане вона ще вночі, і видасть для дому свого поживу, а порядок служницям своїм. 16 Про поле вона намишляла, і його набула, із плоду долоней своїх засадила вона виноградина. 17 Вона підперізує силою стегна свої та зміцнює рамена свої. 18 Вона розуміє, що добра робота її, і світильник її не погасне вночі. 19 Вона руки свої простягає до прядки, а долоні її веретено тримають. 20 Долоню свою відкриває для вбогого, а руки свої простягає до бідного. 21 Холоду в домі своїм не боїться вона, бо подвійно одягнений весь її дім. 22 Килимі поробила собі, віссон та кармазін — убрання її. 23 Чоловік її знаний при брамах, як сидить він із старшими краю. 24 Тонку туніку робить вона й продає, і купцеві дає пояси. 25 Сила та пішність — одежа її, і сміється вона до прийдешнього дня. 26 Свої уста вона відкриває на мудрість, і милостива наука їй на язиці. 27 Доглядає вона ходи дому свого, і хліба з лінівства не їсть. 28 Устають її діти, і хвалять її, чоловік її — й він похваляє її: 29 „Багато було тих чеснотних дочок, та ти їх усіх перевищила!“ 30 Краса — то омана, а врода — марнота, жінка ж богобоязна — вона буде хвалена! 31 Дайте їй з плоду рук її, і нехай її вчинки її вихваляють при брамах!“

Екклезіаст

1 Книга Проповідника, сина Давидового, царя в Єрусалимі. **2** Наймарніша марнота, сказав Проповідник, наймарніша марнота, — марнота усе! **3** Яка користь людині в усім її труді, який вона робить під сонцем? **4** Покоління відходить, й покоління приходить, а земля віковічно стоїть! **5** І сонечко сходить, і сонце заходить, і поспішає до місця свого, де сходить воно. **6** Віє вітер на південь, і на північ вертається, крутиться, крутиться він та й іде, і на круг свій вертається вітер. **7** Всі потоки до моря пливають, але море — воно не наповнюється: до місця, звідки пливають, ті потоки вони повертаються, щоб знову плисти! **8** Повні труду всі речі, — людина сказати всього не потрапить! Не насититься баченням око, і не наповниться слуханням ухо. **9** Що було, воно й буде, і що робилося, буде робитись воно, — і немає нічого нового під сонцем! **10** Буває таке, що про нього говорять: „Дивись, — це нове!“ Та воно вже було від віків, що були перед нами! **11** Нема згадки про перше, а також про наступне, що буде, — про них згадки не буде між тими, що будуть потому. **12** Я, Проповідник, був царем над Ізраїлем в Єрусалимі. **13** І поклав я на серце своє, щоб шукати й досліджувати мудрістю все, що робилось під небом. Це праця тяжка, яку дав Бог для людських синів, щоб мозолитись нею. **14** Я бачив усі справи, що чинились під сонцем: й ось усе це — марнота та лівлення вітру! **15** Покривленого не направиш, а неіснуючого не полічиш! **16** Говорив я

був з серцем своїм та казав: Ось я велику премудрість набув, Найбільшу за всіх, що до мене над Єрусалимом були. І бачило серце моє всяку мудрість і знання. 17 І поклав я на серце своє, щоб пізнати премудрість, і пізнати безумство й глупоту, — і збагнув я, що й це все — то лóвлення вітру! 18 Бо при мнóгості мудрости мнóжиться й клóпіт, хто ж пізнáння побільшує, той побільшує й біль!

2 Сказав був я в серці своєму: Іди но, хай віпробую тебе радістю, і придивись до добра, — та й воно ось марнóта. 2 На сміх я сказав: „Нерозумний“, а на радість: „Щó робить вона?“ 3 Задумав я в серці своєму вином оживляти своє тіло, і провáдити мудрістю серце своє, і що буду держатись глупóти, аж поки побачу, щó ж добре для людських синів, що робили б під небом за короткого чáсу свого життя. 4 Поробив я великі діла: поставив для себе домі, задля себе садив виноградники, 5 запровáдив для себе садкі та гаї, і понасáджував в них усіляких дерев овочéвих. 6 Наробив я для себе ставів, щоб поливáти із них ліс дерéв, що вирóстали. 7 Набував я для себе рабів та невільниць, були в мене й домівники. А худóби великої та худоби дрібнóї було в мене більше, ніж у всіх, що в Єрусалимі до мене були! 8 Назбирав я собі також срібла та золота, і скáрбів царів та провінцій, завів я собі співаків та співачок, і всякі приємнощі людських синів, жінок — налóжниць. 9 І звелічувавсь я усе більше та більше, над усіх, що в Єрусалимі до мене були, моя мудрість стояла також при мені. 10 І

всього́, чого очі мої пожада́ли, я їм не відмовлював:
я не стримував се́рця свого від жодної втіхи, бо
тішилось серце моє від усякого тру́ду мого́, — і це
була частка моя від усякого тру́ду свого! **11** Та коли я
зверну́вся до всіх своїх чінів, що їх поробили були́
мої ру́ки, і до тру́ду, що я потрудився був, роблячи,
— й ось усе це марно́та та лóвлення вітру, і немає
під сонцем нічого корісного! **12** І звернувсь я, щоб
бачити мудрість, і безум, і ду́рощі. Бо що зробіть
людіна, що прійде вона по царі? Тільки те, що вона
вже зробила! **13** І я побачив, що є перева́га у мудрости
над глупото́ю, як є перевага у світла над те́мрявою:
14 у мудрого очі його́ в голові́ його́, а безглу́здий у
те́мряві ходить; та теж я пізнав, що доля одна всім
їм тра́питься! **15** І промовив я в серці своє́му: Коли
доля, яка нерозумному трапиться, трапиться також
мені, то на́що тоді я мудрішим ставав? І я говорив
був у серці свої́м, що марно́та й оце. **16** Не лишається
пам'яти про мудрого, як і про нерозумного, на вічні
вікі, — в днях наступних зовсім все забу́деться, і
мудрий вмирає так са́мо, як і нерозумний. **17** І життя
я знена́видів, бо проти́вний мені кожен чин, що під
сонцем він чіниться, — бо все це марно́та та лóвлення
вітру! **18** І знена́видів я весь свій труд, що під сонцем
труді́вся я був, — бо його́ позоста́влю людіні, що
буде вона по мені, **19** а хто знає, чи мудрий той буде
чи нерозумний, хто запанує над цілим трудом мої́м,
над яким я трудився й змудрі́в був під сонцем? Це
марно́та також. **20** І я обернувсь чині́ти, щоб серце

моє прийшло в рѳзпач від усього трудá, що чинив я під сонцем. **21** Бо буває людíна, що трóдиться з мудрiстю, зо знанням та iз хiстом, та все полишає на долю людiни, яка не трудилáся в тóму: Марнóта й оце й зло велике! **22** Та й що має людíна зо всього свого трудá та iз клѳпоту серця свого, що під сонцем працює вона? **23** Бо всі днi її — муки, а смуток — робѳта її, i навiть вночi її серце спокѳю не знає, — теж марнóта й оце! **24** Нема лiпшого зѳмнiй людiни над те, щоб їсти та пити, i щоб душа її бачила добре iз трóду свогѳ. Та й оце все, я бачив, воно з руки Бога! **25** Бо хто буде їсти, i хто споживáти спрoмoже без Ньoгo? **26** Бо людiни, що перед лицем Йoгo дѳбра, дає Вiн премудрiсть, i пiзнáння, i радiсть; а грiшниковi Вiн роботу дає, щоб збирати й громáдити, — щоб пiзнiше вiддати тoмóу, хто добрий перед Божим лицем. Марнóта i це все та лѳвлення вiтру!

3 Для всього свiй час, i година свoя кожнiй справi пiд небом: **2** час родiтись i час помирати, час садити i час виривати посáджене, **3** час вбивати i час лiкувати, час руйнувати i час будувати, **4** час плакати й час реготáти, час ридати i час танцювати, **5** час розкидáти камiння i час камiння громáдити, час обiймати i час ухиятись обiймiв, **6** час шукати i час розгубити, час збирати i час розкидáти, **7** час дерти i час зашивати, час мовчати i час говорити, **8** час кохати i час ненавiдiти, час вiйни i час миру! **9** Яка кѳристь трудящoму в тiм, над чим трóдиться вiн? **10** Я бачив роботу, що Бог був дав лѳдським синам, щоб

труділись над нею, **11** — усе Він прегарним зробив свого часу, і вічність поклав їм у серце, хоч не розуміє людина тих діл, що Бог учинив, від початку та аж до кінця. **12** Я знаю, немає нічого в них кращого, як тільки радіти й робити добро у своєму житті. **13** І отож, як котрій чоловік їсть та п'є і в усім своїм труді радіє добром, — це дар Божий! **14** Я знаю, що все, що Бог робить, воно застається навіки, — до того не можна нічого додати, — і з того не можна нічого відняти, і Бог так зробив, щоб боялись Його! **15** Що є, то було вже воно, і що статися має — було вже, бо минуле відновлює Бог! **16** І я бачив під сонцем іще: місце суду, — а в нім беззаконня, і місце правди, — у ньому ж неправда. **17** Я сказав був у серці своєму: Судитиме Бог справедливого й несправедливого, бо для кожної справи є час, і на всяке там діло. **18** Я сказав був у серці своєму: Це для людських синів, щоб Бог випробовував їх, і щоб бачити їм, що вони як ті звірі, **19** бо доля для людських синів і доля звірини — однакова доля для них: як оці помирають, так само вмирають і ті, і для всіх один підих, і нема над твариною віщости людям, — марнота бо все! **20** Все до місця одного йде: все постало із пороку, і вернеться все знов до пороку. **21** Хто те знає, чи дух людських синів підіймається вгору, і чи спускається вділ до землі дух скотини? **22** І я бачив, — нема чоловікові кращого, як ділами своїми радіти, бо це доля його! Бо хто поведє його глянути, що буде по ньому?

4 І знов я побачив всі утиски, що чинились під сонцем, — і сльоза ось утіскуваних, та немає для них потішителя, і насилля з руки, що їх гноблять, і немає для них потішителя. **2** І я похвалив тих померлих, що давно повмирали, більш від живих, що живуть дотепер. **3** А краще від них від обох тій людині, що досі іще не була, що не бачила чину лихого, що робився під сонцем! **4** І я бачив весь труд та весь успіх учінку, викликає заздрість одного до одного, — і це все марнота та лóвлення вітру! **5** Нерозумний сидить, склавши руки свої, та жерé своє тіло, — **6** краща повна долоня спокóю за повні дві жмені кло́поту та за лóвлення вітру! **7** І зно́ву я бачив марно́ту під сонцем: **8** Буває самотній, і не має нікого він іншого, сина чи брата у ньóго нема, та немає кінця всьому зусіллю його, і не насититься око багатством його, і він не повість: „Та для кого дбаю і позбавляю добра свою душу?“ Марно́та й оце, і даремна робота воно. **9** Краще двом, як одному, бо мають хорошу заплату за труд свій, **10** і якби вони впали, підійме одне свого друга! Та горе одному, як він упаде, й нема дрúгого, щоб підвести його. **11** Також коли вдвох покладуться, то тепло їм буде, а як же зогрїтись одному? **12** А коли б хто напав на одного, то вдвох вони стануть на нього, — і нитка потрійна не скоро пірвється! **13** Ліпший убогий та мудрий юна́к, аніж цар старій та нерозумний, що вже осторóг не приймає, **14** бо виходить юнак і з в'язниці, щоб зацарювати, хоч у царстві своїм народивсь він

убогим! **15** Я бачив усіх живих, що ходять під сонцем, на боці цього юнака, — цього другого, що став він на місце його. **16** Немає кінця всьому людові, всьому, що був перед ним, та й наступні не втішаться ним, — бо й це теж марнота та лóвлення вітру!

5 Пильнуй за ногою своєю, як до Божого дому йдеш, бо прийти, щоб послухати, — це краще за жертву безглуздох, бо не знають нічого вони, окрім чинення зла! **2** Не квапся своїми устами, і серце твоє нехай не поспішає казати слова перед Божим лицем, — Бог бо на небі, а ти на землі, тому то нехай нечисленними будуть слова твої! **3** Бо як сон наступає через велику роботу, так багато слів має і голос безглуздого. **4** Коли зробиш обітницю Богові, то не зволікай її виповнити, бо в Нього нема уподобання до нерозумних, а що ти обітуєш, сповни! **5** Краще не дати обіту, ніж дати обіт — і не сповнити! **6** Не давай своїм устам впроваджувати своє тіло у гріх, і не говори перед Анголом Божим: „Це помилка!“ Пощо Бог буде гніватися на твій голос, і діла твоїх рук буде нищити? **7** Бо марнота в численності снів, як і в многості слів, але ти бійся Бога! **8** Якщо ти побачиш у краї якому утіскування бідаря та порушення права та правди, не дивуйся тій речі, бо високий пильнує згорі над високим, а над ними Всевишній. **9** І пожіток землі є для всіх, бо поле й сам цар обробляє. **10** Хто срібло кохає, той не насититься сріблом, хто ж кохає багатство з прибутком, це марнота також! **11** Як маєток примножується, то множаться й ті, що його

поїдають, і яка користь його власникові, як тільки, щоб бачили очі його? **12** Сон солодкий в трудящого, чи багато, чи мало він їсть, а ситість багатого спати йому не дає. **13** Є лихо болюче, я бачив під сонцем його: багатство, яке бережеться його власникові на лихо йому, — **14** і гине багатство таке в нещасливім випадку, а родиться син — і немає нічого у нього в руці: **15** як він вийшов нагій із утроби матері своєї, так відходить ізнов, як прийшов, і нічого не винесе він з свого труду, що можна б узяти своєю рукою! **16** І це теж зло болюче: так само, як він був прийшов, так відійде, — і яка йому користь, що трудився на вітер? **17** А до того всі дні свої їв у темноті, і багато мав смутку, й хвороби та люті. **18** Оце, що я бачив, як добре та гарне: щоб їла людина й пила, і щоб бачила добре в усьому своєму труді, що під сонцем ним трудиться в час нечислених тих днів свого віку, які Бог їй дав, — бо це доля її! **19** Також кожна людина, що Бог дав їй багатство й маєтки, і владу їй дав споживати із того, та брати свою частку та тішитися своїм трудом, — то це Божий дарунок! **20** Бо вона днів свого життя небагато на пам'яті матиме, — то Бог в її серце шле радість!

6 Є ще зло, що я бачив під сонцем, і багато його між людьми: **2** Ось людина, що Бог їй багатство дає, і маєтки та славу, і недостатку ні в чому, чого жадає, не чує вона для своєї душі, але Бог не дав влади їй те споживати, — бо чужа людина те поїсть: Це марнота й недуга тяжка! **3** Якби сотню дітей наплодив чоловік, і

прожив пречисленні літа, і дні віку його були довгі,
але не наситилась добрим душа його, а до того не
мав би й належного похорону, то кажуть: недоніскові
краще від нього! **4** Бо в марності прийшов він, і в
темряву йде, і в темряві сховане буде імення його, —
5 ані сонця не бачив він, ані пізнав: йому спокійніше
від того! **6** А коли б він жив двічі по тисячі літ, та не
бачив добра, — то хіба не до місця одного все йде? **7**
Увесь труд людини — для рота її, і пожадання її не
виповнюють. **8** Бо що більшого має мудрець, ніж
безглуздий, що має убогий над те, що перед живими
уміє ходити? **9** Краще бачити очима, аніж мандрувати
жаданнями, — і також це марнота та ловлення вітру...
10 Що було, тому імення його вже надане давно, і
відоме, що він чоловік, і він не може правуватися з
сильнішим від нього, **11** бо багато речей, що марноту
примножують, але яка користь від них для людини?
12 Бо хто знає, що добре людині в житті, за небагатьох
днів марного життя її, які пробуває вона, немов тінь?
Та й що хто розкаже людині, що буде під сонцем по
ній?

7 Краще добре ім'я від оливи хорошої, а день смерти
людини — від дня її вродження! **2** Краще ходити до
дому жалоби, ніж ходити до дому бенкету, бо то —
кінець кожній людині, і живий те до серця свого бере!
3 Кращий смуток від сміху, бо при обличчі сумнім
добре серце! **4** Серце мудрих — у домі жалоби, а серце
безглуздох — у домі веселощів. **5** Краще слухати
докір розумного, аніж слухати пісні безумних, **6**

бо як тріскот терніни під горщиком, такий сміх нерозумного. Теж марнота й оце! **7** Коли мудрий кого утискає, то й сам нерозумним стає, а хабар губить серце. **8** Кінець діла ліпший від початку його; ліпший терпеливий від чванькуватого! **9** Не спіши в своїм дусі, щоб гніватися, бо гнів спочиває у надрах глупців. **10** Не кажи: „Що це сталося, що перші дні були кращі за ці?“, бо не з мудрости ти запитався про це. **11** Добра мудрість з багатством, а прибуток для тих, хто ще сонечко бачить, **12** бо в тіні мудрости — як у тіні срібла, та користь пізнання у тому, що мудрість життя зберігає тому, хто має її. **13** Розваж Божий учинок, — бо хто може те віпростати, що Він покривів? **14** За доброго дня користай із добра, за злого ж — розважуй: Одне й друге вчинив Бог на те, щоб людина нічого по собі не знайшла! **15** В днях марноти своєї я всього набачивсь: буває справедливий, що гине в своїй справедливості, буває й безбожний, що довго живе в своїм злі. **16** Не будь справедливим занадто, і не роби себе мудрим над міру: пощо нищити маєш себе? **17** Не будь несправедливим занадто, і немудрим не будь: пощо маєш померти в нечасі своїм? **18** Добре, щоб ти ухопівся за це, але й з того своєї руки не спускай, бо богобоязний втече від усього того. **19** Мудрість робить мудрого сильнішим за десятьох володарів, що в місті. **20** Немає людини праведної на землі, що робила б добро й не грішила, **21** тому не клади свого серця на всякі слова, що говорять, щоб не чути свого раба, коли він лихословить тебе, **22** знає

бо серце твоє, що багато разів також ти лихослівив на інших! **23** Усе це я в мудрості випробував, і сказав: „Стану мудрим!“ Та далéка від мене вона! **24** Далéке оте, що було, і глибо́ке, глибо́ке, — хто зна́йде його? **25** Звернувся я серцем своїм, щоб пізна́ти й розві́дати, та шукати премудрість і розум, та щоб пізнати, що безбожність — глупо́та, а нерозум — безу́мство! **26** І знайшов я річ гіршу від смерти — то жінку, бо па́стка вона, її ж серце — тенéта, а руки її — то кайдáни! Хто добрий у Бога — врято́ваний буде від неї, а грішного схопить вона! **27** Подивися, оце я знайшов, сказав Пропові́дник: рівняймо одне до одно́го, щоб знайти зрозумі́ння! **28** Чого ще шукала душа моя, та не знайшла: я лю́дину знайшов одну з тисячі, але жінки між ними всіма́ не знайшов! **29** Крім то́го, поглянь, що знайшов я: що праведною вчинив Бог лю́дину, та вігадок усяких шукають вони!

8 Хто, як той мудрий, і значення речі хто знає? Розсвітлює мудрість лю́дини обличчя її, і суворість лица її змінюється. **2** Я раджу: Наказа царсько́го виконуй, і то ради прися́ги перед Богом. **3** Не квапся від нього відходити, не стій при злій справі, бо все, що захоче, він зробить, **4** бо слово царéве — то вла́да, і хто йому скаже: „Що́ робиш?“ **5** Хто виконує заповідь, той не пізна́є нічого лихого, серце ж мудрого знає час і право. **6** Бо для кожної речі час і право своє, бо лихо лю́дини численне на ній, **7** бо не знає, що буде, і як саме буде, хто їй розпові́сть? **8** Немає лю́дини, яка панувала б над вітром, щоб стримати

вітер, і влади нема над днем смерти, і на війні нема звільнення, і пана свого не врятує безбожність. **9** Усе це я бачив, і серце своє прикладав я до кожного чину, що відбувався під сонцем. І був час, коли запанувала людина над людиною на лихо для неї. **10** І я бачив безбожних похованих, і до їхнього гробу приходили, а ті, що чинили добро, повикідані з місця святого, і в місті забуті. Марнота й о це! **11** Що скоро не чиниться присуд за вчинок лихий, тому серце людських синів повне ними, щоб чинити лихе. **12** Хоч сто раз чинить грішний лихе, а Бог суд відкладає йому, однако я знаю, що тим буде добре, хто Бога боїться, хто перед обличчям Його має страх! **13** А безбожному добре не буде, і мов тінь, довгих днів він не матиме, бо він перед Божим лицем страху не має! **14** Є марнота, яка на землі діється, — що є справедливі, що лихо спадає на них, мов за вчинок безбожних, а є безбожні, що добро спадає на них, мов за чин справедливих! Я сказав, що марнота й оце! **15** І радість я похваляв: що немає людині під сонцем добра, хіба тільки щоб їсти, та пити та тішитися, і оце супроводить її в її праці за часу життя її, що під сонцем Бог дав був їй. **16** Коли я поклав своє серце, щоб мудрість пізнати, і побачити чин, що діється він на землі, бо ні вдень ні вночі сну не бачить людина своїми очима, **17** і коли я побачив усякий чин Бога, тоді я пізнав, що не може людина збагнути чину, під сонцем учиненого! Тому скільки людина не трудиться, щоб дошукатись цього, то не

знайде, і коли й мудрий скаже, що знає, — не зможе знайти!

9 Ото ж бо все це я до серця свого взяв, і бачило серце моє все оце, що праведні й мудрі та їхні учінки — у Божій руці, так само любов чи ненависть: Людина не знає нічого, що є перед нею! **2** Однакове всім випадає: праведному і безбожному, доброму й чистому та нечистому, і тому, хто жертву приносить, і тому, хто жертви не приносить, як доброму, так і грішникові, тому, хто клянеться, як і тому, хто клятви боїться! **3** Оце зле у всім, що під сонцем тим діється, — що однакове всім випадає, і серце людських синів повне зла, і за життя їхнього безумство в їхньому серці, а по тому до мертвих відходять. **4** Хто знаходиться поміж живих, той має надію, бо краще собаці живому, ніж левові мертвому! **5** Бо знають живі, що помруть, а померлі нічого не знають, і заплати немає вже їм, — бо забута і пам'ять про них, **6** і їхнє кохання, і їхня ненависть, та заздрощі їхні загинули вже, і нема вже їм частки навіки ні в чому, що під сонцем тим діється! **7** Тож іди, їж із радістю хліб свій, та з серцем веселим вино своє пий, коли Бог уподобав Собі твої вчинки! **8** Нехай кожного часу одежа твоя буде біла, і нехай на твоїй голові не бракує оліви! **9** Заживай життя з жінкою, яку ти кохаєш, по всі дні марноти твоєї, що Бог дав для тебе під сонцем на всі дні марноти твоєї, — бо оце твоя доля в житті та в твоєму труді, що під сонцем ним трудишся ти! **10** Все, що всилі чинити рука твоя, теє роби, бо немає

в шеблі, куди ти йдеш, ні роботи, ні роздуму, ані знання, ані мудрости! (Sheol h7585) **11** Знову я бачив під сонцем, що біг не у скóрих, і бій не в хорóбрих, а хліб не в премудрих, і не в розумних багатство, ні ласка — у знавців, — а від часу й нагоди залежні вони! **12** Бо часу свого людина не знає, мов риби, полóвлені в пагубну сітку, і мов птахи, захо́плені в сільце, — так хапаються лю́дські сини за час лиха, коли воно на́гло спадає, на них! **13** Також оцю мудрість я бачив під сонцем, і велика для мене здавалась вона: **14** Було мале місто, і було в ньому мало людей. І раз прийшов цар великий до нього, й його оточів, і побудував проти нього велику облóгу. **15** Але в ньому знайшлася людина убога, та мудра, і вона врятувала те місто своєю премудрістю, — та пізніше ніхто не згадав про цю вбогу людину! **16** І я говорив: Краща мудрість за силу; одна́ко погóрджується мудрість бідного, і не слухаються його слів! **17** Слова мудрих, почуті в спокóбі, кращі від крику володаря поміж безглу́здими. **18** Мудрість краща від зброї військóвої, але один грішник погубить багато добра.

10 Мертві мухи псують та зашумовують оливу мировáрника, — так трохи глупóти псує мудрість та славу. **2** Серце мудрого тягне правóруч, а серце безумного — лівóруч. **3** Коли нерозумний і прямою дорогою йде, йому серця бракує, і всім він говорить, що він нерозумний. **4** Коли гнів володаря стане на тебе, не лишай свого місця, — бо лагідність доводить до прощення навіть великих провин. **5**

Є зло, що я бачив під сонцем, мов помилка, що повстає від володаря: **6** на великих висотах глупота буває поставлена, а багаті сидять у низині! **7** Я бачив на конях рабів, князі ж пішки ходили, немов ті раби. **8** Хто яму копає, той в неї впаде, а хто валить мура, того гадина вкусить. **9** Хто зносить каміння, пораниться ним; хто дрóва рубає, загрожений ними. **10** Як залізо ступіє, й хтось лéза не вигострить, той мусить напружити свою силу, — та мудрість зарáдить йому! **11** Коли вкусить гадюка перед заклýттям, тоді ворожбít не потрібний. **12** Слова з уст премудрого — милість, а губи безумного нищать його: **13** почáток слів його уст — глупота, а кiнець його уст — зле шалéнство. **14** Нерозумний говорить багато, та не знає людина, щó буде; а що буде по ньому, хто скаже йому? **15** Втомляє безумного праця його, бо не знає й дороги до міста. **16** Горе, краю, тобі, коли цар твій — хлопчина, а владіки твої спозарánку їдять! **17** Щасливий ти, краю, коли син шляхétних у тебе царем, а владіки твої своєчасно їдять, як ті мýжі, а не як п'яниці! **18** Від лінощів вáлиться стеля, а з опúщення рук тече дах. **19** Гостіну справляють для радощів, і вином веселіться життя, а за срібло все це можна мати. **20** Навіть у думці своїй не злослów на царя, і в спáльні своїй не кляни багачá, — небесний бо птах віднесé твою мову, а крилатий розкаже про слово твоє.

11 Хліб свій пускай по воді, бо по багатьох днях знов знайдеш його. **2** Давай частку на сiм чи й на вісім, бо

не знаєш, яке буде зло на землі. **3** Коли переповняться хмари дощем, то виллють на землю його. А коли деревина на південь впаде чи на північ, залишиться на місці, куди деревина впаде. **4** Хто вважає на вітер, не буде той сіяти, а хто споглядає на хмари, не буде той жати. **5** Як не відаєш ти, яка то путь вітру, як кості зростають в утробі вагітної, так не відаєш ти чину Бога, що робить усе. **6** Сій ранком насіння своє, та й під вечір хай не спочиває рука твоя, не знаєш бо ти, котре вийде на краще тобі, — оце чи оте, чи об'є однаково добрі. **7** І світло солодке, і добре очам сонце бачити, **8** і коли б людина жила й довгі роки, хай за всіх їх вона тішиться, і хай пам'ятає дні темряви, бо їх буде багато, — усе, що надійде, марнота! **9** Тішся, юначе, своїм молодіцтвом, а серце твоє нехай буде веселе за днів молодощів твоїх! І ходи ти дорігами серця свого й видінням очей своїх, але знай, що за все це впровадить тебе Бог до суду! **10** Тому жени смуток від серця свого, і віддаляй зле від тіла твого, бо й дитинство, і рання життєва зоря — то марнота!

12 І пам'ятай в днях юнацтва свого про свого Творця, аж поки не прийдуть злі дні, й не наступлять літа, про які говорити ти будеш: „Для мене вони неприємні!“ **2** аж поки не стемніє сонце, і світло, і місяць, і зорі, і не вернуться хмари густі за дощем, **3** у день, коли затремтять ті, хто дім стереже, і зігнуться мужні, і спинять роботу свою млинарі, бо їх стане мало, і потемніють ті, хто в вікно визирає, **4** і двері подвійні на вулицю замкнені будуть, як зменшиться гуркіт

млина́, і голос пташи́ни замовкне, і затихнуть всі дóчки співучі, **5** і будуть боятись високого місця, і жа́хи в дорозі їм бóдуть, і мигда́ль зацвіте, й обтяжіє коби́лка, і загине бажáння, бо лю́дина відхóдить до вічного дому свогó, а по вулиці будуть ходити довкóла голосі́льники, **6** аж поки не пірветься срібний шнурóк, і не злóмиться кругла посúдина з золота, і при джерелі́ не розі́б'ється глек, і не зламається кóло, й не рúне в крини́цю... **7** І вёрнеться порох у землю, як був, а дух вёрнеться зно́ву до Бога, що дав був його! **8** Наймарні́ша марно́та, — сказав Пропові́дник, — марно́та — усе! **9** Крім того, що Пропові́дник був мудрий, він навчав ще наро́д знáння. Він важив та досліджував, склав багато при́повістей. **10** Пропові́дник пильнував знахóдити потрі́бні слова, і вірно писав правдиві слова. **11** Слова мудрих — немов оті лéза в гірлізі, і мов позабівані цвя́хи, складачі́ ж таких слів, — вони да́ні від одного Па́стиря. **12** А понад те, сину мій, будь оберéжний: складати багато книжо́к — не буде кінця́, а багато навчатися — мука для тіла! **13** Підсумок усьóго почутого: Бога бійся, й чини́ Його за́повіді, бо належить це кожній лю́дині! **14** Бо Бог приведе́ кожну справу на суд, і все потаємне, — чи добре воно, чи лихе!

Пісня над піснями

1 Соломонова Пісня над піснями. **2** „Нехай він цілує мене поцілунками уст своїх, — бо ліпші кохання твої від вина! **3** На запах оливи твої запашні, твоє ймення — неначе олива розлита, тому діви кохають тебе! **4** Потягни ти мене за собою, біжим! Цар впровадив мене у палати свої, — ми радіти та тішитись будемо тобою, згадаємо кохання твої, від вина приємніші, — поправді кохають тебе! **5** Дочки єрусалимські, — я чорна та гарна, немов ті намети кедарські, мов занавіси Соломонові! **6** Не дивіться на те, що смуглявенька я, бож сонце мене опалило, — сини неньки моєї на мене розгнівалися, настановили мене сторожити виноградники, — та свого виноградника власного не встерегла я!“ **7** „Скажи ж мені ти, кого покохала душа моя: Де ти пасеш? Де даєш ти спочити у спеку отарі? Пощо біля стад твоїх друзів я буду, немов та причинна?“ **8** „Якщо ти не знаєш цього, вродливіша посеред жінок, то вийди собі за слідами отари, і випасуй при шатрах пастуших козлятка свої“. **9** „Я тебе прирівняв до лошиці в возах фараонових, о моя ти подруженько! **10** Гарні щічки твої поміж шнурями перел, а шийка твоя — між разками намиста! **11** Ланцюжки золоті ми поробимо тобі разом із срібними кульками!“ **12** „Доки цар при своєму столі, то мій нард видає свої пахощі. **13** Мій коханий для мене — мов китиця мірри: спочиває між персами в мене! **14** Мій коханий для мене — мов кіпрове гроно в егедських садах-виноградах!“ **15** „Яка ти прекрасна,

моя ти подруженько, яка ти хороша! Твої очі немов голубіні!“ 16 „Який ти прекрасний, о мій ти коханий, який ти приємний! а ложе нам — зéлень! 17 Бруси наших домів — то кедріни, стелі в нас — кипаріси!“

2 „Я — сарбнська троянда, я долінна лілєя! 2 Як лілєя між тєреном, так подру́га моя поміж дївами!“ 3 „Як та яблуня між лісовіми деревами, так мій коханий поміж юнака́ми, — його тїні жадала й сиділа я в ній, і його плід для мого піднебїння солодкий! 4 Він впровадив мене до виня́рні, а пра́пор його надо мною — любов! 5 Підкріпіте мене виногра́довим пєчивом, освіжіть мене яблуками, — бо я хвора з любови! 6 Ліва рука його — під головою моєю, прави́ця ж його — пригортає мене!. 7 Заклинаю я вас, дочки ерусалимські, газéлями чи польовіми оленями, — щоб ви не споло́хали, й щоб не збудили любови, аж доки йому́ до вподоби!“ 8 „Голос мого коханого! Ось він іде, ось він скаче горáми, по пагі́рках вистрібує. 9 Мій коханий подібний до сáрни чи до молодого оленя. Он стоїть він у нас за стіною, зазирає у вікна, заглядає у ґрати. 10 Мій коханий озвався й промовив до мене: „Уставай же, подру́го моя, моя крáсна, й до мене ході! 11 Бо оце промину́ла пора дощова́, дощ ущúх, перейшов собі він. 12 Показались квітки на землі, пора соловéйка настала, і голос гóрлиці в нашому краї лунáє! 13 Фіґа віпустила свої ранні плоді, і розцвілі виногра́дини па́хощі відали. Уставай же, подру́го моя, моя красна, й до мене ході!“ 14 „Голубко моя у розщїлинах скéльних, у бєскіднім

схóвку, — дай побачити мені твоє лічко, дай почути мені голосóк твій, бо голос твій милий, а личко твоє уродли́ве!“ 15 „Ловіть нам лисиці, лисиня́та маленькі, що ушко́джують нам виногра́дники, виноградники ж наші — у цві́ті! 16 Мій коханий — він мій, я ж його́, він пасе між ліле́ями! 17 Поки день прохолóду наві́є, а ті́ні втечу́ть, — вернись, мій коханий, стань поді́бний до са́рни чи до молодого оленя в паху́чих гора́х!“

3 „По но́чах на ложі свої́м я шукала тогó, когó полюби́ла душа моя. Шукала його́, — та його́ не знайшла́. 2 Хай устану й нехай я пройду́ся по місті, хай на ву́лицях та на майда́нах того пошукаю, кого полюби́ла душа моя! Шукала його́, — та його́ не знайшла́. 3 Спітка́ли мене сторожі́, що по місті прохóдять. „Чи не бачили ча́сом того, кого полюби́ла душа моя?“ 4 Небагато пройшла я від них, — та й знайшла́ я тогó, когó полюби́ла душа моя: схопи́ла його́, — й не пустила його́, аж по́ки його́ не ввелá у ді́м ньє́нки своє́ї, та в кімна́ту тіє́ї, що в утробі носила мене! 5 Заклинаю́ я вас, дочки ерусали́мські, газе́лями чи польові́ми оленями, щоб ви не сполóхали, щоб не збуді́ли любви́, аж доки йому́ до впо́доби!“ 6 „Хто вона, що вихóдить із пустині́, немов стовпи́ диму, оку́рена мі́ррою й ла́даном, всіля́кими па́хощами продавця́?“ 7 „Ось ло́же його́, Соломонове, — ші́стдесят лицарі́в навколо нього́, із лицарі́в славних Ізраї́левих! 8 Усі вони́ мають меча́, усі вправні́ в бою́, кожен має свого́ меча́ при своєму́ стегні́ проти стра́ху нічнóго. 9 Нóші зробив собі́ цар Соломон із лива́нських дере́в:

10 стовпці їхні зробив він із срібла, а їхне опертя — золоте, пурпурове сидіння, їхня середина вистелена коханням дочок єрусалимських! 11 Підійть і побачте, о дочки сіонські, царя Соломона в вінку, що ним мати його увінчала його в день весілля його та в день радости серця його!“

4 „Яка ти прекрасна, моя ти подруженько, яка ти хороша! Твої оченятка, немов ті голубки, глядять з-за серпанку твого! Твої коси — немов стадо кіз, що хвилями сходять з гори Гілеадської! 2 Твої зубки — немов та отара овець пообстриганих, що з купелю вийшли, що котять близнята, і між ними немає неплідної, 3 Твої губки — немов кармазінова нитка, твої устонька красні, мов частина гранатного яблука — скроня твоя за серпанком твоїм! 4 Твоя шия — немов та Давидова башта, на зброю збудована: тисяча щитів повішена в ній, усе щити лицарів! 5 Два перса твої — мов ті двоє близнят молодих у газелі, що випасуються між лілеями. 6 Поки день прохолоду навіє, а тіні втечуть, підуй собі на ту міррину гору й на пагірок ладану“. 7 „Уся ти прекрасна, моя ти подруженько, і плями нема на тобі! 8 Зо мною з Лівану, моя наречена, зо мною з Лівану ти підеш! Споглянеш з вершини Амани, з вершини Сеніру й Гермону, з лебовища левів, з леопардових гір. 9 Забрала ти серце мені, моя сестро, моя наречена, забрала ти серце мені самим очком своїм, разочком одненьким намиста свого! 10 Яке любе кохання твоє, о сестрице моя, наречена! Скільки ліпша любов твоя

за вино, а запашність олив твоїх — за всі пахощі!“ 11
Уста твої крапають мед щільниківий, моя наречена,
мед і молоко — під твоїм язичком, а пахоц одежі
твоєї — як ліванські ті пахощі!“ 12 „Замкнений садок
— то сестриця моя, наречена моя — замкнений
садок, джерелó запечатане. 13 Лоно твоє — сад
гранатових яблук з плодом досконалим, кіпри із
нарами, 14 нард і шафран, пахуча тростина й кориця
з усіма деревами ладану, мірра й албе зо всіма
найзапашнішими пахоцями, 15 ти джерелó садковé,
криниця живої води, та тієї, що пліне з Ливану!“
16 „Прокинься, о вітре з півночі, і прилінь, вітре з
полудня, — повій на садок мій: нехай потечуть його
пахощі! Хай коханий мій прийде до саду свого, і
нехай споживé плід найкращий його!“

5 „Прийшов я до саду свого, о сестро моя, наречена!
Збираю я мирру свою із бальзамом своїм, споживаю
свого стільника разом із медом своїм, п'ю вино я
своє зо своїм молоком! Споживайте, співдрузі, —
пийте до схочу, кохані!“ 2 „Я сплю, — моє ж серце
чуває. Ось голос мого коханого! Стукає. „Відчини
мені, сестро моя, о моя ти подруженько, голубко моя,
моя чиста, — бо росою покрілася вся моя голова, мої
кучері — краплями ночі!“ 3 „Зняла я одежу свою,
— як знову її надягну? Помила я ніжки свої, — як
же їх занечіщу?“ 4 Мій коханий простяг свою руку
крізь отвір, — і нутро моє схвилювалося від нього!
5 Встала я відчиніти своєму коханому, — а з рук
моїх капала мірра, і мірра текла на засівки замка

з моїх пальців. 6 Відчини́ла сво́єму коханому, — а коханий мій зник, відійшов! Душі не ставало в мені, як він говорив. Я шукала його, та його не знайшла. Я гукáла його, та він не відізвáвся до мене. 7 Стріли мене сторожі, що ходять по місті, — набили мене, завдали́ мені рáни. Здерли з мене моє покривáло, сторожі міських мурів!“ 8 „Заклинаю я вас, дочки єрусалимські, — як мого коханого стрінете ви, що йому повісте́? — Що я хвора з коха́ння!“ 9 „Чим коханий твій кращий від інших коханих, вродливіша з жіно́к? Чим коха́ний твій кращий від інших коханих, що так заклина́еш ти нас?“ 10 „Коханий мій білий й рум'я́ний, визначні́ший він від десяти тисяч інших. 11 Голова його — щире́е золото, його кúчері — па́льмове віття, чорні, як вóрон. 12 Його очі — немов голубкі над джерéлами вóдними, у молоці повимі́вані, що над повним струмко́м посіда́ли! 13 Його лічка — як гря́дка бальза́му, немов кві́тників запа́шні! Його губи — ліле́ї, з яких ка́пає мі́рра текúча! 14 Його руки — стовпці́ золоті, повиса́джувані хризолі́том, а ло́но його — тві́р мисте́цький з слонóвої кости, покритий сапфі́рами! 15 Його стéгна — стовпи мармурóві, поста́влені на золоті́ї підста́ви! Його вигляд — немов той Ливáн, він юна́к — як ті ке́дри! 16 Уста його — солодо́щі, і він увесь — пожада́ння. Оце мій коханий, й оце мій дружóк, дочки єрусали́мські!“

6 „Куди твій коха́ний пішов, о найвродливі́ша з жіно́к? Куди спрямува́в твій коха́ний? Бо ми пошука́ємо його із тобою“. 2 „Мій коханий пішов до садóчка сво́го, в

квітників запашні, щоб пасти в садках і збирати лілії.
3 Я належу своєму коханому, а мені — мій коханий,
що пасе між ліліями!“ 4 „Ти прекрасна, моя ти
подруженько, мов та Тірца, ти хороша, як Єрусалим,
ти грізна, як війська з прапорами! 5 Відверні ти
свої оченята від мене, бо вони непокобять мене! Твої
коси — немов стадо кіз, що хвілями сходять з тогó
Гілеаду! 6 Твої зуби — немов та отара овець, що з
купелю вийшли, що кобтять близнята, і між ними
немає неплідної! 7 Мов частина гранатного яблука
— скроня твоя за серпанком твоім! 8 Шістдесят є
цариць, і вісімдесят є наложниць, а дівчатам немає
числа, — 9 та єдина вона — ця голубка моя, моя чиста!
У неньки своєї вона одиначка, обрана вона у своєї
родительки! Як бачили дочки Сіону її, то щасливою
звали її, цариці й наложниці — то вихваляли її: 10
Хто це така, що вона виглядає, немов та досвітня
зоря, прекрасна, як місяць, як сонце — ясна, як полки
з прапорами — грізна?“ 11 „Зійшла я в оріховий
сад, щоб поглянути на пуп'яночки при потóці, щоб
побачити там, чи зацвів виноград, чи гранатові яблуні
порозцвітали? 12 І не зчулася я, як мене посадила
душа моя між колесниці моєї дружини бояр“. 13
„Верніся, вернись, Суламітко! Верніся, вернись, —
нехай ми на тебе надівимось!“ „Чого вам дивитися
на Суламітку, немов би на танець військовий?“

7 „Хороші які стали ноги твої в черевичках, князівно
моя! Заокруглення стегон твоїх — мов намисто,
руками мистецькими віточене! 2 Твоє лоно —

немов круглоточена чаша, в якій не забракне вина запашного! Твій живіт — сніп пшениці, оточений тими лілеями! 3 Два перса твої — немов двоє сарняток близнят! 4 Твоя шия — як башта із кости слонової, твої очі — озєрця в Хешбоні при брамі того Бат-Рабіму, в тебе ніс — немов башта ливанська, що дивиться все в бік Дамаску! 5 Голівка твоя на тобі — мов Кармел, а коса на голівці твоїй — немов пурпур, — полонений цар тими кучерями! 6 Яка ти прекрасна й приємна яка, о любов в розкошах! 7 Став подібний до пальми твій стан, твої ж перса — до грон виноградних! 8 Я подумав: віберуся на цю пальму, схоплюся за віття її, — і нехай стануть перса твої, немов виноградні ті грона, а пахоц дихання твого — як яблука!“ 9 „А уста твої — як найліпше вино: простує воно до мого коханого, чинить промовистими й уста сплячих! 10 Я належу своєму коханому, а його пожадання — до мене! 11 Ходи ж, мій коханий, та вийдемо в поле, переночуємо в сєлах! 12 Устанемо рано, й ходім у сади - виногради, подівимося, чи зацвів виноград, чи квіткі розцвілісь, чи гранатові яблуні порозцвітали? Там любов свою тобі дам! 13 Видадуть пах мандрагори, при наших же входах — всілякі коштовні плоді, нові та старі, що я їх заховала для тебе, коханий ти мій!“

8 „О, коли б ти мені був за брата, що перса ссав в нені моєї, коли б стріла тебе я на вулиці, цілувала б тебе, — і ніхто мені не докоряв би! 2 Повелá б я тебе й привелá б у дим нені своєї: ти навчав би мене, я

б тебе напоїла вином запашнім, соком гранатових яблук своїх! 3 Ліва рука його — під головою моєю, правиця ж його — пригортає мене! 4 Заклинаю я вас, дочки ерусалимські, — нащо б сполóхали, й нащо б збудили любови, аж доки йому до вподоби!“ 5 „Хто вона, що вихóдить із пустині, спираючися на свого коханого? Під яблунею я збудила тебе, — там повилá тебе мати твоя, там тебе повилá твоя породителька!“ 6 „Поклади ти мене, як печатку на серце своє, як печать на раméно своє, бо сильна любов, як смерть, зáздросці неперемóжні, немов той шеól, — його жар — жар огню, воно пóлум'я Господа! (Sheol h7585) 7 Вóди великі не зможуть згасити кохáння, ані рíки його не заллють! Коли б хто давав за любов маєток увесь свого дому, то ним погорди́ли б зовсім!“ 8 „Є сестра в нас мала, й перс у неї нема ще. Що зробимо наші́й сестри́чці в той день, коли свáтати бóдуть її? — 9 Якщо вона мур, — заборóло із срібла збудуємо на ній, а якщо вона двері — обкладéмо кедрóвою дóшкою їх“. 10 „Я мур, мої ж пéрса — як бáшти, — тоді я булá в його óчах мов та, яка спóкій провáдить“. 11 „Виноградинка мав Соломон у Баал-Гамóні, виноградника він віддава́в сторожа́м, — щоб кожен принóсив за плід його тисячу срібла. 12 Але мій виноградник, що маю його, при мені! Тобі, Соломóне, хай буде та тисяча, а сторожа́м його плóду — дві сотні! 13 О ти, що сидиш у садка́х, — друзі твої прислуха́ються до твого голосу: дай почути його і мені!“ 14 „Утікай, мій кохáний, і станься

подібний до сáрни собі, чи до молодого оленя у
бальзáмових гóрах!“

Ісая

1 Видіння Ісаї, Амóсового сина, яке він був бачив про Юдею та про Єрусалим за днів Уззії, Йотама, Ахаза та Єзекії, Юдиних царів. **2** Послухайте ви, небеса́, і ти, зе́мле, почув, бо говори́ть Госпо́дь: Синів Собі ви́ховав й ви́кохав Я, а вони зняли́ бунт проти Мене! **3** Віл знає свого власника́, а осел — ясла пана свого, — а Ізраїль не знає Мене́, не зверта́є уваги наро́д Мій на Мене́. **4** О люду ти грішний, наро́де тяжко́ї провини, лиході́йське насіння, сини-шкі́дники́, — ви покинули́ Господа, ви Святого́ Ізраїлевого понéхтували, — обернулись наза́д! **5** У що́ будете биті́ ще, коли неслухня́ними далі ви бу́дете? Хвора ваша вся голова, і все серце боля́ще. **6** Від підóшви ноги й аж до голови́ нема ці́лого місця на ньому: рани й гудзі́, та свіжі порáзи неві́чавлені, і не позав'язувані, і оливою не порозм'якшувані. **7** Земля ваша спустóшена, огнем спáлені ваші міста́, поле ваше, — на ваших очáх поїдають чужинці́ його, — з того всьóго пустиня, немов з руйнува́ння чужинців! **8** І позоста́лась Сіонська дочка́, мов курі́нь в винограднику, мов шатрó на ночлі́г в огірковому полі, як місто обло́жене. **9** Коли б був Госпо́дь Савао́т не лишив нам останку малóго, ми були б як Содóм, до Гомóрри ми стали б подібні. **10** Послухайте слóва Господнього́, содо́мські князі́, почувите Зако́н Бога нашого, наро́де гомóрський, — **11** нащо Мені́ многотá ваших жéртв? говори́ть Госпо́дь. Насі́тився Я цілопáленнями баранів і жиром ситих теля́т, а крові́ биків та овець і козлів не жада́ю! **12** Як

приходіте ви, щоб явитися перед обличчям Моїм, хто жадає того з руки вашої, щоб топтали подвір'я Мої? **13** Не приносьте ви більше марнотного дару, ваше кадило — огіда для Мене воно; новомісяччя та ті суботи і скликання зборів, — не можу знести Я марноти цієї! **14** Новомісяччя ваші й усі ваші свята — ненавидить душа Моя їх: вони стали Мені тягарем, — Я змучений зносити їх. **15** Коли ж руки свої простягаєте, Я мружу від вас Свої очі! Навіть коли ви молитву примножуєте, Я не слухаю вас, — ваші руки наповнені кров'ю. **16** Умийтесь, очистьте себе! Відкиньте зло ваших учинків із-перед очей Моїх, перестаньте чинити лихе! **17** Навчіться чинити добро, правосуддя жадайте, карайте грабіжника, дайте суд сироті, за вдову заступайтесь! **18** Прийдіть, і будемо правуватися, — говорить Господь: коли ваші гріхи будуть як кармазін, — стануть білі, мов сніг; якщо будуть червоні, немов багрянця, — то стануть мов вовна вони! **19** Як захочете ви та послухаєтесь, то будете добра землі споживати. **20** А коли ви відмовитесь й неслухняними будете, — меч пожере вас, бо уста Господні сказали оце! **21** Як стало розпусницею вірне місто: було повне воно правосуддя, справедливість у нім пробувала, тепер же — розбійники! **22** Срібло твоє стало жужелицею, твоє питво водою розпущене. **23** Князі твої вперті і друзі злодіям вони, хабара вони люблять усі та женуться за дачкою, не судять вони сироті, удівина справа до них не доходить. **24** Тому то говорить

Господь, Господь Саваот, Сильний Ізраїлів: О, буду
Я тішитися над Своїми супротивниками, і помщусь
на Своїх ворогах! **25** І на тебе Я руку Свою оберну,
і твою жужелицю немов лугом вітоплю, і все твоє
обливо повідкидаю! **26** І верну твоїх суддів, як перше
було, і твоїх радників, як напочатку. По цьому тебе
будуть звати: місто справедливости, місто вірне!
27 Правосуддям Сіон буде вікуплений, а той, хто
навернеться в нім, — справедливою. **28** А знищення
грішників та винуватців відбудеться разом, і ті, що
покинули Господа, будуть поніщені. **29** І будете ви
посоромлені за ті дуби, що їх пожадали, і застидаетесь
за садки, які вибрали ви. **30** Бо станете ви, як той дуб,
що листя всихає йому, і як сад, що не має води. **31** І
станеться сильний кострицею, його ж діло — за іскру,
і вони обоє попаляться разом, — і не буде нікого, хто
б те погасив!

2 Слово, що його бачив Ісаїя, син Амосів, про Юдею
та про Єрусалим: **2** І станеться на кінці днів, міцно
поставлена буде гора дому Господнього на шпилі
гір, і піднята буде вона понад згір'я, — і полінуть
до неї всі люди. **3** І підуть численні народи та й
скажуть: „Ходіть та зберімося на гору Господню, до
дому Бога Якового, і доріг Своїх Він нас навчить, і
ми підемо стежками Його! Бо вийде з Сіону Закон, і
слово Господнє — з Єрусалиму“. **4** І Він буде судити
між людьми, і буде численні народи розсуджувати.
І мечі свої перекують вони на лемеші, а списі свої
— на серпі. Не підійме меча народ проти народу, і

більше не будуть навчатись війни! **5** ДOME Яковів, — ідіть, і попростуємо в світлі Господньому! **6** Бо Ти був покинув наро́да Свого, дім Яковів, — бо по́вні безла́ддя зо схóду вони, та ворожбі́тів, немов филистíмляни, і накладáють із дítьми чужíнци́в. **7** І напóвнився край його срі́блом та золотом, — і немає кінця́ його скáрбам. І напóвнився край його кíньми, — і немає кінця́ колесні́цям його́. **8** І напóвнився край його ідолами, — він клáняється ділу рук своїх, тому́, що зробили були́ Його па́льці, — **9** і поклонилась лю́діна, і чоловік упокорíвся. А Ти їм не дару́й! **10** Іди в скелю, і сховайся у по́рох від стра́ху Господнього, і від пишноті́ Його вéличі! **11** Горді́ о́чі лю́діни поникнуть, і буде обні́жена лю́дська високі́сть, — і буде високим Сам тільки Госпóдь того́ дня! **12** Бо настане день Господа Сава́та на все горде́ й високе, і на все ві́сунене, — і поні́жене буде воно, **13** і на всі кéдри ливáнські, високі́ та ві́сунені, і на всілякі́ башáнські дубі́, **14** і на всі гóри високі́, і на всі згір'я́ піднесені, **15** і на всі ба́шти високі́, і на всі му́ри стрі́мки, **16** і на всі кораблі́ із Тарші́шу, і на все, на що дівимося пожа́дліво! **17** І поні́зяться горді́сть лю́діни, й обні́жена буде високі́сть лю́дей, — і буде високим Сам тільки Госпóдь того́ дня, **18** а бо́жища зóвсім мі́нуться! **19** І вони́ пі́дуть до скéльних печéр та до по́роху в ями́ від стра́ху Господнього і від пишноті́ Його вéличі, коли́ прійде́ Він о́страх збудити на землі! **20** Покине лю́діна того́ дня божкі́в своїх срі́бних і божкі́в своїх золотих, що собі́ наробі́ла

була, щоб вклоняться кротам і кажанам, **21** щоб піти у печери й розщілини скельні від страху Господнього і від слави величчя Його, коли прийде Він острах збудити на землі! **22** Відкинься ж собі від людини, що віддих у носі її, бо за що її поважати?

3 Бо Господь ось, Господь Саваот візьме з Єрусалиму й з Юдеї підпору й опору: усяку підпору від хліба, і всяку підпору води, **2** лицаря та вояка, суддю та пророка, і чарівника та старого, **3** п'ятдесятника та родовитого, і радника, і в мистецтві премудрого, і в закляттях умілого, — **4** і за правителів дам юнаків, і дітваки запанують над ними! **5** І буде чавіти народ один одного, і кожен свого ближнього! Повстане хлопчак на старого, а легковажений на поважаного. **6** Бо схопить брат брата свого в домі батька свого та й скаже: „Ти маєш одяжу, то будь нашим правителем, і під рукою твоєю хай буде руїна оця“! **7** Того дня він підійме свій голос та й скаже: „Не буду я рани обв'язувати вам, бо в домі моєму немає ні хліба, ні одягу, — не настановляйте мене за правителя люду“! **8** Бо рухнув Єрусалим, і впала Юдея, бо їхній язик та їхній чин — проти Господа, щоб упертими бути очам Його слави. **9** Проти них свідчить віраз лица їхнього, а гріх свій вони виявляють, немов той Содом, не перечать. Горе їхній душі, бо вчинили вони собі зло! **10** Скажіте про праведного: Буде добре йому, бо вони споживуть плід учинків своїх. **11** Та горе безбожному, зле, бо йому буде зроблений чин його рук! **12** Народ Мій, — дітиська його утискають,

а жінки мають гору над ним... Народе ти Мій, — твої провідники вчинили блудячим тебе, і дорогу стежок твоїх сплутали! **13** Господь став на прю, і стоїть, щоб судити народи. **14** Господь іде на суд, щоб судитись з старшими народу Свого та з вождями його: „Ви виноградника зніщили, грабунок з убогого — в ваших домах! **15** Що це сталося вам, що народ Мій ви гнобите та утискаєте вбогих?“ Так говорить Господь, Бог Саваот. **16** І промовив Господь: Зате, що дочки Сіонські загорділи, і ходять витягненошії, і моргають очима, і все ходять дрібними крочками, і дзвонять спрjжками на ногах своїх, **17** тому вчинить Господь тїм'я Сіонських дочок паршивим, і їхній сором обнажить Господь! **18** Того дня покидає Господь окрасу спрjжок на їхніх ногах, і чільця, і місяці, **19** сережки, нарамєнники, і серпанки, **20** і завбї, і ланцюжки на ногах, і пояскї, і пляшечкї з пахощами, і чарівнїчі прївіски, **21** персні, і сережки носовї, **22** чудовї убрання, і окриття, і намітки та торби, **23** дзеркала й льняні хитони та турбани, і прозорї покривала. **24** І станеться, замість бальзamu — сморїд буде, і замість пояса — шнур, а замість мистецько укладених кучерів — лїсина, і замість хитона цїнного — верета з паском, а замість красї — спалєнина! **25** Попадають мўжі твої від меча, а лицарство твоє — на вїйні, — **26** і будуть стогнати та плакати ворота її, і буде спустошена, й сяде на землю Сіонська дочка.

4 І того дня сім жінок схоплять мужа одного, говорячи: „Ми будемо їсти свій хліб, і зодягатимем одіж свою, — тільки йменням твоїм хай нас кличуть, — забери ти наш с́ром!“ **2** Того дня буде парость Господня красою та славою, плід же з́мний — вели́чністю та пишното́ю для врято́ваних із Ізраїля. **3** І бу́де zostалий в Сіоні й полішений в Єрусалимі, — святим буде зватися він, кожен, хто жити записаний в Єрусалимі, **4** коли нечистоту́ Господь змиє з сіонських дочок, а кров Єрусалиму сполóще з-посеред його́ духом права та духом очіщення. **5** І створи́ть Господь над усяким житло́м на Сіонській горі́ та над місцем зібрання — удень хмару, вночі ж дим і блиск огню́ полум'яного, бо над всякою славою буде покрóва. **6** І буде шатро́ удень тінню від спéки, і за́хистом та укриття́м від негóди й дощу́!

5 Заспіваю ж я вам про Свої́го Улю́бленого пісню любóвну про Його́ виноградника! На плодóчому версі́ гори виноградника мав був Мій При́ятель. **2** І обкопав Він його́, й від камі́ння очистив його́, і виноградом до́бірним його́ засадів, і ба́шту поставив посеред його́, і вітесав у ньому́ чаві́ло, і чекав, що роді́тиме він виноград, — та він уроді́в дикі я́годи! **3** Тепер же ти, єрусалимський мешка́нче та мужу́ юдейський, розсудіть но́ між Мною́ й Мої́м виноградником: **4** що́ ще можна вчинити бу́ло для Мого́ виноградника, але Я не зробив того́ в ньому́? Чому́ Я чекав, що родитиме він виноград, а він уроді́в дикі я́годи? **5** А тепер завідо́млю Я вас, що́ зроблю́

для Свого виноградника: живопліт його вікину, і він буде на зніщення, горбжу його розвалю, і він на потоптання буде, 6 зроблю Я загубу йому, — він не буде обтінаний ані підсапуваний, — і виросте терня й будяччя на ньому, а хма́рам звелю, щоб дощу не давали на нього! 7 Бо виноградник Господа Саваота — то Ізраїлів дім, а муж Юди — коханий Його саджанець. Сподівавсь правосуддя, та ось кроволіття, сподівавсь справедливости Він, та ось зойк. 8 Горе тим, що долучують д́ома до д́ому, а поле до поля приточують, аж місця бракує для інших, так ніби самі сидите́ серед кра́ю! 9 В мої уші сказав був Господь Саваот: Направду, — багато домів попусто́шені будуть, великі та добрі, і не буде мешка́нця для них. 10 Бо десять загонів землі виноградника ба́та одно́го вр́одять, а насіння одно́го хом́ера пор́одить ефу. 11 Горе тим, що встають рано вранці і женуть за напо́ем п'янкíм, і трива́ють при нім аж до ве́чора, щоб вином розпалі́тись! 12 І ста́лася цїтра та а́рфа, бубон та сопі́лка й вино — за їхню гу́лянку, а на ді́ло Господне не дивля́ться, не вбача́ють Йо́го чину рук. 13 Тому піде наро́д Мій на вигна́ння непередба́чено, і вельмо́жі його голодува́тимуть, а на́товп його — ви́сохне з пра́гнення. 14 Тому́ то розши́рив ше́ол пожадли́вість свою і безмі́рно розкрив свою па́щу, і зйде до нього його пи́шнота́, і його на́товп, і гу́ркіт його, й ті, що тіша́ться в ньому. (Sheol h7585) 15 І люди́на пони́житься, і упоко́ряться муж, а очі висо́ких пони́кнуть, 16 а Господь Саваот возвели́читься в су́ді, і Бог Свя́тий

вїявить святїсть Свою в справедливостї! **17** І пástися б́удуть овечки, немов би на л́уці своїй, а зостáвлене з ситих чужї поїд́ять. **18** Горе тим, що вину притягáють до себе шнурáми марнóти, а грїх — як моту́ззям від воза, **19** та кажуть: „Хай квáпиться Вїн, хай принáглить Свїй чин, щоб ми бачили, а постанóва Святого Ізраїлевого хай наблїзиться і нехай прїйде — і пізна́ємо ми“! **20** Горе тим, що зло називають добрóm, а добро — злом, що ставлять темнóту за свїтло, а свїтло — за т́емряву, що ставлять гїркé за солодке, а солодке — за гїркé! **21** Горе мудрим у власних очáх та розумним перед собою самїм! **22** Горе тим, що хорóбрї винцé попивáти, і силачі на мїшáння п'янкóго напóю, **23** що несправедливого чїнять в судї за хабáр справедливим, а праведнїсть праведного усувáють від нього. **24** Тому́, як огн́енний язик пожирáє стерн́ю, а від пóлум'я нїкне трава, — отак спорохн́явіє корїнь у них, і рознес́ється їхнїй цвїт, немов кúрява, бо від себе відкинули Закóн Господа Саваб́та, і знéхтували вони слово Святого Ізраїлевого! **25** Тому́ запалївся гнїв Господа на нарóд Його, і на нього Вїн вїтягнув рúку Свою, — та й урázив його: і захиталися гóри, і сталось їхнього трúпу, як смїтт́я серед вулиць! При цьому́ всьому́ не відверн́увсь Його гнїв, і вїтягнена ще рука Його! **26** І підїме прапóра нарóду здалéка, і засвїще йому́ з кінця кра́ю, і прїйде він хутко та легко, — **27** немає між ними утóмленого та такого, який би спїткн́увся! Не дрїмáє нїхто і не спить, а пояс із стéгон його не здїйма́ється та не зривáється

шнур при взутті його. **28** Його стріли погострені, і всі луки його понатягвані. Копіта у кóней його немов крёмінь вважаються, а колéса його — немов вихор. **29** Його рик — як левіці, і він заричить, немов ті левчуки, і він загарчить, і здобич ухóпить, й її понесé, — і ніхто не врятує! **30** І на нього ревітиме він того дня, як те море реvé. І погляне на землю, а там густа тёмрява, і світло померкло у хмарах її.

6 Року смерти царя Озії бачив я Господа, що сидів на високому та піднесеному престолі, а кінці одежі Його перепóвнювали храм. **2** Серафíми стояли зверху Його, по шість крил у кожного: двома закривав обличчя своє, і двома закривав ноги свої, а двома літав. **3** І кликав один до óдного й говорив: „Свят, свят, свят Господь Саваót, уся земля повна слави Його!“ **4** І захиталися чопі порогів від голосу того, хто кликав, а храм перепóвнився димом! **5** Тоді я сказав: „Горе мені, бо я занапáщений! Бо я чоловік нечистоустий, і сиджу посеред народу нечистоустого, а очі мої бачили Царя, Господа Саваота!“ **6** І прилетів до мене один з Серафíмів, а в руці його вугіль розпáлений, якого він узяв щипцями з-над жéртівника. **7** І він доторкнóвся до уст моїх та й сказав: „Ось доторкнулося це твоїх уст, і відійшло беззакóння твоє, і гріх твій оку́плений“. **8** І почув я голос Господа, що говорив: „Кого Я пошлю́, і хто піде для Нас?“ А я відказав: „Ось я, — пошли Ти мене!“ **9** А Він проказав: „Иди, і скажеш наро́дові цьому́: Ви бóдете чути постійно, та не зрозумієте, і будете бачити зáвжди, але не пізна́єте. **10** Учині

зату́жавілим серце наро́ду цьо́го, і тяжкі́ми зроби
його уші, а очі йому позакле́юй, щоб не бачив очима
свої́ми, й ушима свої́ми не чув, і щоб не зрозумів
свої́м серцем, і не наверну́вся, і не був уздорóвлений
він"! **11** І сказав я: „Аж доки, о Господи?“ А Він відказав:
„Аж доки міста́ спустіють без мешканця, і домі́
без людей, а земля спустóшена бу́де зовсім“. **12** І
відда́лить люди́ну Госпо́дь, і буде велике опу́щення
серед землі. **13** І коли позоста́неться в ній ще десята
части́на, вона зно́ву спустóшена бу́де. Але мов з
теребі́нту й мов з дубу, зоста́неться в них пень по
зру́бі, насіння бо святости — пень їхній!

7 І сталося за днів Аха́за, сина Йо́тама, Уззі́йного сина,
царя Юди, вийшов Реці́н, цар сирійський, і Пе́ках,
син Ремалі́н, цар Ізраї́лів, до Єрусалиму на війну́
на нього, та не міг звоюва́ти його. **2** І сповіщено
Давидів дім, і сказано: „Став табо́ром Ара́м у землі
Єфремові́й“. І захиталося серце його й серце наро́ду
його, як хитаються лісові дере́ва від вітру! **3** І сказав
Госпо́дь до Ісаї: „Вийди навпроти Ахаза, ти та твій син
Шеар-Яшув, до кінця водово́ду горішнього ставу, на
биту доро́гу По́ля-Валю́шників. **4** І скажеш до нього:
Стережися й будь спокійний, не бійся, а серце твоє
нехай не мякне через два за́лишки тих димля́чих
головéшок, від по́лум'я гніву Реці́на й Ара́ма та сина
Ремалі́йного, **5** за те, що Арам, Єфрем та син Ремалі́н
радили проти тебе лихе, говорячи: **6** Ходім на Юдею
та її налякаємо, і здобудемо для себе, і настанóвимо
царем серед нього Тавеї́лового сина. **7** Так сказав

Господь Бог: Цього не станеться й не буде! **8** Бо голова Араму — Дамаск, а голова Дамаску — Рецін, та ще шістдесят і п'ять літ, — і буде зламаний Єфрем, так що перестане бути народом! **9** А голова Єфрему — Самарія, а голова Самарії — син Ремаліїн. Якщо ви не повірите, то не встоїте“. **10** І Господь далі говорив до Ахаза й казав: **11** „Зажадай собі знака від Господа, Бога твого, і зійди глибоко до шеблу, або зійди високо догорі!“ (Sheol h7585) **12** А Ахаз відказав: „Не пожадаю я, і не буду спокушувати Господа“. **13** І він сказав: „Послухайте, доме Давидів, — чи мало вам трудіти людей, що трудите також Бога мого? **14** Тому Господь Сам дасть вам знака: Ось Діва в утробі зачне, і Сина породить, і назвеш ім'я Йому: Еммануїл. **15** Масло та мед буде Він споживати, аж поки не пізнає того, як зло відкидати та добро вибирати. **16** Бо поки пізнає Та Дитина, як зло відкидати та добро вибирати, буде покинена та земля, що ти лякаєшся перед двомá царями її.“ **17** Спровадить Господь на тебе, і на народ твій, і на дім батька твого дні, які не приходили від дня відступлення Єфрема від Юди, — спровадить царя асирійського. **18** І станеться в день той, привабить Господь муху, що в кінці рік Єгипту, та бджолу, що в асирійському краї, **19** і вони прилетять, та усядуться всі по провалях стрімких та по щілинах скельних, і в усіх терновіннях, та на лúках усіх. **20** Дня того оголить Господь немов бритвою, найнятою по тім боці ріки, — царем асирійським, голову та волóсса ніг, забере також бóроду. **21** І буде дня

то́го, що хто прогодує корівку та дві штуки худоби дрібної, **22** то ста́неться, що від многоті́ молока, що надо́їть, спожива́тиме масло, бо масло та мед буде їсти всякий, хто зоста́неться серед землі. **23** І бу́де дня то́го: кожне місце, що в нім буде тисяча лоз винограду на тисячу срі́бла, стане терніною та будяко́м! **24** Зо стрі́лами й з луком він бу́де ходіти туди́, бо стане терніною та будяко́м уся земля. **25** А на всі го́ри, що за́ступом копано їх, ти не зійдеш туди, бо будеш боя́тись терніни й будя́ччя, — і стану́ться місцем вони, куди волі́в поси́латимуть, і топта́тимуть вівці́ його́.

8 І промовив до мене Господь: „Візьми собі велику таблицю, і напиши на ній лю́дським письмом: „Ква́питься здобич, скорий грабі́ж“. **2** І взяв я за свідків собі свідків вірних, — священника Урію та Захарія, Єверехі́йного сина. **3** І зблі́зився я до пророчиці, і вона зачала́, і породила сина. Господь же до мене промовив: Назви ім'я́ йому: Ква́питься здобич, скорий грабі́ж. **4** Бо поки юна́к той умі́тиме кликати „Ба́тьку мій“, та: „Мамо моя“, понесе́ться багатство Дамаску та здобич Самарі́ї перед обличчя царя асирі́йського“. **5** І Господь ще далі говорив до мене й ка́зав: **6** „За те, що наро́д цей знéхтував воду Сілоа́мську, яка тихо пливе, і має раді́сть з Реці́ном і з сином Ремалі́їним, **7** то то́му ось Господь піднесе́ на них воду ріки́, сильну й велику, — царя асирі́йського та всю славу його́. І підійме́ться вона понад усі свої́ річища, і пі́де понад усі береги́ свої. **8** І пере́йде по Юді вона, залле́ та

затопить, аж до шиї досягне, і розтягне вона свої крила на всю широчінь твого країю, о Еммануїле! **9** Озлобляйтесь народи, й збентежені будете, почуй, уся земле даліка! Озбройтесь, і збентежені будете, озбройтесь, і збентежені будете! **10** Радьте раду — і буде вона поруїнована, слово кажіть — і не збудеться, бо з нами Бог!“ **11** Бо так говорив був до мене Господь у силі Своєї руки надо мною, й остерігав мене, щоб не ходити дорогою цього народу, і казав: **12** „Не кажіть „змова“ на все, на що каже „змова“ цей нарід, і не бійтесь того, чого він боїться, і не лякайтеся! **13** Господа Саваота — Його свято шануйте, і Його вам боятись, Його вам лякатись! **14** І буде Він за святиню, і за камінь спотикання, і за скелю спокуси для двох домів Ізраїля, за сітку й за пастку для мешканця Єрусалиму. **15** І спіткнуться об них багато-хто, і попадають, і будуть поламані, і заплутаються, і будуть схоплені. **16** Зв'яжи свідіцтво, запечатай Закону між Моїми учнями“. **17** І я буду чекати Господа, що ховає лице Своє від Якового дому, і буду надіятись на Нього. **18** Ось я та ті діти, що дав мені Господь, вони на знакі та на чуда в Ізраїлі від Господа Саваота, що пробуває на горі Сіон. **19** А коли вам скажуть: „Запитуйте духів померлих та чародіїв, що цвірінькають та муркають“, то відповісте: „Чи ж нарід не звертається до свого Бога? За живих питатися мертвих?“ **20** До Закону й свідіцтва! Як вони не так кажуть, як це, то немає для них зорі ранньої! **21** І буде блукати утіскуваний та голодний. І станеться, коли він зголодніє, то

зап'яніться, і прокляне́ царя свого та Бога свого, і погляне догорі́, **22** і поді́виться він на землю, аж ось тут горе та темнота, те́мрява у́тиску, — і він буде пхнутий у те́мність.

9 Бо не буде темноти для того, хто уті́скуваний. Перша пора злегко́важила була край Завуло́нів та край Нефталі́мів, а остання просла́вить дорогу приморську, другий бік Йо́рдану, окру́гу поганів. **2** Наро́д, який в те́мряві ходить, Сві́тло велике побачить, і над тими, хто сидить у краю тіні смерти, Сві́тло зася́є над ними! **3** Ти помно́жиш наро́д цей, Ти збільши́ш йому радість. Вони перед лицем Твоїм будуть радіти, як радіють в жнивá, як тіша́ться в час, коли ділять здобич! **4** Бо злама́в Ти ярмо́ тяга́ру його, і кія з раме́на його, жезло його пригно́бителя, як за днів Маді́яма. **5** Усякий бо чобі́т військо́вий, що гу́пає гу́чно, та оде́жа, попля́млена кров'ю, — стане все це поже́жею, за їжу огню! **6** Бо Дитя наро́дилось нам, да́ний нам Син, і вла́да на раме́нах Йо́го, і кликну́ть ім'я́ Йо́му: Ді́вний Пора́дник, Бог сильний, Отець ві́чності, Князь миру. **7** Без кінця́ буде мно́житися панува́ння та мир на троні Дави́да й у ца́рстві його, щоб поставити мі́цно його й щоб підпе́рти його правосу́ддям та правдою відтепе́р й аж навіки, — ре́вність Господа Сава́та це зробить! **8** Проти Якова слово послав був Госпо́дь, а впало воно на Ізраї́ля, **9** і пізна́є наро́д, увесь він, Ефре́м та мешкане́ць Самарі́ї, що говорять з пихо́ю й наду́тістю се́рця: **10** „Попáдали цегли, а ми побуду́ємо з ка́меня те́саного, сікомóри

позрубувано, — та замінимо їх кедрами!“ **11** Та над ним Господь зміцнив противників Реціна, а його ворогів нацькував: **12** Арама попереду, а филистимлян позаду, і пожерли Ізраїля цілою пашцею. При цьому всьому не відвернувсь Його гнів, і витягнена ще рука Його! **13** Та народ не звернётся до Того, Хто вразив його, і не шукали Господа Саваота. **14** Тому то Господь відсік від Ізраїля голову й хвіст, пальму й очеретину за одного дня. **15** Старій та поважаний — це та голова, а пророк, що навчає неправди, це хвіст. **16** І сталося, що поводитарі цього народу зробилися звідниками, і гинуть проваджені ними. **17** Тому то його юнаками радіти не буде Господь, а до сиріт його й його вдів милосердя не матиме, бо кожен безбожний й злочинець, і злбне всі уста говорять. При цьому всьому не відвернувсь Його гнів, і витягнена ще рука Його! **18** Бо злба горить, як огонь, пожирає тернину й будяччя, і палає по запустах лісу, і крутяться вверх стовпи диму. **19** Від лютооти Господа Саваота земля загоріться, і стане народ, як пожива огню, і не пощадить жоден брата свого! **20** І різати буде праворуч, та буде голодний, і жертиме зліва, але не насититься, кожен жертиме тіло рамена свого: **21** Манасія — Єфрема, а Єфрем — Манасію, разом обоє на Юду. При цьому всьому не відвернувсь Його гнів, і витягнена ще рука Його!

10 Горе законодавцям несправедливим, та писарям, які пишуть на лихо, **2** щоб від правосуддя усунути бідних, і щоб відняти права від убогих народу Мого,

щоб стали вдовіці здобичею їм, і пограбувати сиріт. **3**
А що ви чинитимете в день навіщення, і наглої згуби,
що прийде здалека, — до кого втечете за поміччю, і
де позоставите славу свою? **4** Нічого не лишиться —
тільки зігнутися між полоненими, і попадати між
позабиваними. При цьому всьому не відвернувся
Його гнів, і витягнена ще рука Його! **5** Біда асирійцеві,
жезлові гніву Мого, а кий у руках його — це пересердя
Моє! **6** На люд нечестивий пошлю Я його, про народ
Мого гніву йому накажу, щоб набрати здобичі й
вчинити грабунок, і щоб потоптати його, як болото
на вулицях. **7** Та не так він собі розуміє, а серце
його не так міслить, бо в серці його — щоб немало
народів поніщити та погубити! **8** Бо говорить: Хіба
мої провідники разом усі не царі? **9** Чи ж Кално
не такий, як Кархеміш? Чи ж Хамат не такий, як
Арпад? Хіба ж не така Самарія, як Дамаск? **10** Тому
що рука моя царства божків досягла, а в них більші
боввани, як в Єрусалимі та в Самарії, **11** то хіба не
зроблю я так само для Єрусалиму й бовванів його, як
зробив я був для Самарії й божків її? **12** І станеться, як
доконає весь чин Свій Господь на Сіонській горі та в
Єрусалимі, то скаже: Навіщу я плоді гордовитости
серця царя асирійського та пишноту чванливих очей
його! **13** Бо він каже: Вчинив я це міццю своєї руки й
своім розумом, я бо розумний, — і відмінюю границі
народів, а їхній маєток грабую, й як сильний, скидаю
пануючих! **14** І досягла, мов кубло те, багатства
народів рука моя, й як збирають покінені яйця, я

всю зéмлю зібрав, — і ніхто не порушив крилóm, і дзюбка не відкрив, і не зацвірінькав. **15** Чи б́уде сокира пишáтися понад свогó рубачá? Чи понад свогó пилувáльника буде горд́итися пилка? Ніби жезло пов́ищує тих, хто його під́ймає, ніби підно́сить кий того, хто не є дерево! **16** Зате Госпóдь, Бог Саваóт пошле сухорля́вість на ситих його, і під його славою — пóлум'я буде палáти, немов би пожар! **17** І Світло Ізраїля стане огнем, а Святий його — пóлум'ям, і запáлить воно, й пожерé його тёрня й будя́ччя його в один день! **18** І славу лісу його й його са́ду ви́губить Він від душі й аж до тіла, і б́уде, що знідіє він, мов той хворий, — **19** і буде остáнок дерéв його лісу такий нечислénний, що й хлóпець їх спише! **20** І станеться в день той, остáнок Ізраїля і врято́вані дому Якова не б́удуть вже б́ільш опира́тись на то́го, хто б'є їх, — й обіпру́ться у правді на Господа, Святого Ізраїлевого. **21** Останок навéрнеться, останок Якова, до Сильного Бога. **22** Бо коли б був наро́д твій, Ізраїль, як мо́рський пісок, тільки останок із нього навéрнеться! Загібель призначена є, щоб ви́повнилась справедлив́ість, **23** бо ви́конає Господь, Бог Саваóт постанóвлену згубу посеред всієї землі. **24** Тому так промовляє Госпóдь, Бог Саваóт: Мій наро́де, мешка́нче Сіону, не б́ійсь асир́ійця! Він па́лицею тебе вдарить, і кия свого під́йме на тебе, як колись на дорозі египетській. **25** Бо мало ще, трохи поб́уде, — та й скінчиться лють, і звéрнеться гнів Мій на зн́ищення їх! **26** І зб́удить на нього бичá Госпóдь Саваóт, як ура́зив був Він Маді́яма

при скелі Орєв, і кий Його буде на морі, і його Він простягне, як колись на Єгипет! 27 І станеться в день той, з твого рамена тягар його здійметься, а з-над шиї твоєї ярмо його, і через ситість ярмо буде знищене! 28 Він прийде навпроти Айяту, перейде в Мігрон, свої речі складе до Міхмашу. 29 Перейдуть провалья, Гева — ночліг нам, затремтіла Рама, утекла Саулова Гів'а. 30 Заголосі ти, о дочко Галліму, послухай, Лаїше, о бідний Анатоте! 31 Мадмєна розбіглась, мешкάνці Гевіму втікають. 32 Ще сьогодні зостанеться він у Нові; своєю рукою грозить горі дочкі Сіону, пагірку Єрусалиму. 33 Ось Господь, Бог Саваот відтинє галўзки застрашальною силою, — і найвищі поставою будуть постїнані, а високі будуть понїжені. 34 І буде обтята навкўло залїзом гущавина лісу, і Ліван упаде від Могўтного!

11 І вийде Пагїнчик із пня Єссєєвого, і Галўзка дасть плід із корїння його. 2 І спочїне на Нїм Дух Господній, — дух мудрости й розуму, дух поради й лицарства, дух пізнання та страху Господнього. 3 Його уподобання — в страху Господньому, і Він не на погляд очей своїх буде судити, і не на послух ушей Своїх буде рїшати, 4 але буде судити убогих за правдою, і правосўддя чинїтиме слушно сумїрним землі. І вдарить Він землю жезлом Своїх уст, а віддихом губ Своїх смерть заподїє безбожному. 5 І станеться поясом клўбів Його справедливість, вїрність же — поясом стєгон Його! 6 І замєшкає вовк із вївцєю, і буде лежати пантєра з козлям, і будуть разом телятко й левчўк,

та теля відгодоване, а дитина мала їх водітиме! 7 А корова й ведмідь будуть па́стися разом, разом б́удуть лежати їхні діти, і лев буде їсти солону, немов та худоба! 8 І буде ба́витися немовля́тко над діркою гада, і відня́те від перс дитинча́ простягне́ свою руку над но́ру гадюки, — 9 не вчиня́ть лихого та шкоди не зробля́ть на всій святій Моїй горі, бо земля буде повна пізнáння Господнього так, як море вода покриває! 10 І станеться в день той: до Кореня Єссеєвого, — що стане пра́пором наро́дам, — погани звертатися будуть до Нього, і буде славою місце спочінку Його! 11 І станеться в день той, і зно́ву подруге простя́гне Господь Свою руку, щоб набу́ти оста́нок наро́ду Свого, що поли́шиться з Ашшуру й з Єгипту, і з Патросу та з Етіопії, і з Еламу й з Шін'ару, і з Хамату, та з морських островів. 12 І погáнам підійме Він пра́пора, і згрома́дить вигна́нців Ізраїля, і розпоро́шення Юди збере з чотирьох країв світу! 13 І спіниться за́здрість Єфрема, і вітяти́ будуть супротивники Юди, — не буде вже за́здрити Юді Єфре́м, а Юда не б́уде гно́бити Єфрема. 14 І вони полетять на плече филисти́млян до моря, пограбують гурто́м синів сходу, на Едо́ма й Моáва вони накладу́ть свою руку, і діти Аммо́на їх слухати будуть. 15 І вчинить за́кляттям Господь за́току моря Єгипетського, і руку Свою простягне́ на ріку́ в сильнім вітрі Своім, і на сім пото́ків розділить її, й буде можна її у взутті́ перехо́дити. 16 І буде широ́ка дорóга для рéшти наро́ду Його, що з Ашшу́ру

зоста́неться, як була для Ізраїля в день, коли він вихо́див із кра́ю єгіпетського.

12 І ти скажеш дня того: Хвалю́ Тебе, Госпо́ди, бо Ти гні́вався на мене, та гнів Твій вщуха́є, й мене Ти порáдуєш, **2** оце, — Бог спасі́ння моє! Безпечний я, і не бою́сь, бо Госпо́дь, — Госпо́дь сила моя та мій спі́в, і спасі́нням для мене Він став! **3** І ви в радості бу́дете че́рпати воду з спасі́нних джерéл! **4** І скажете ви того дня: „Дя́куйте Господу, кли́чте Іме́ння Йо́го, спові́стїть між наро́дів про вчинки Йо́го, пригада́йте, що Йо́мєння Йо́го превели́чне! **5** Спі́вайте для Господа, Він бо вели́чне вчинив, і хай це́ буде зна́не по ці́лій землі! **6** Раді́й та спі́вай, ти мешка́нко Сіону, бо серед тебе Вели́кий, — Свя́тий Ізраї́лів!

13 Проро́цтво про Вавило́н, що бачив Іса́я, син Амóсів. **2** Піді́ймїте пра́пора на лисую́ го́ру, кли́чте їх голосні́ш, помаха́йте рукою, щоб ішли у ворóта! **3** Я звелі́в був Свої́м посвя́ченим, теж поклика́в лицáрство Своє на Мій гнів, що зухва́ло раді́ють. **4** Чути га́мір у гора́х, як наро́ду числі́нного, чути гомі́н згрома́джених тут царств наро́дів: це пере́гляда́є Госпо́дь Савао́т бойове́ Своє вї́йсько! **5** Прихо́дять з далекого кра́ю, із кінці́в небéс, Госпо́дь і зна́ряддя гні́ву Йо́го, щоб усю́ землю пони́щити! **6** Голосі́ть, бо близькі́й день Господні́й, — він від Всемо́гутнього прійде, немов зруйнува́ння. **7** Тому́ то ослабнуть всі́ ру́ки, і кожне серце лю́дини зневі́риться. **8** І вони наляка́ються, болі́ та муки їх схопля́ть, немов породі́лля та, будуть тремті́ти. Остовпі́ють один перед о́дним, полум'я́ні обличчя́ —

то їхні обличчя. **9** Оце день Господній прихóдить, сувóрий, і лютість, і пóлум'я гніву, щоб зéмлю зробити спустóшенням, а грішних її повигúблювати з неї! **10** Бо зóри небесні та їхні сузір'я не дадуть свого світла, сонце затьмíться при сході своéму, а місяць не буде вже сýяти світлом своїм. **11** „І Я покараю всéсвіт за зло, а безбожних за їхню провину, бундючність злочинця спиню, а гордість насільників зніжу! **12** Я зроблю людину дорожчою від щирого золота, і смертну людину — від офірського золота“. **13** Тому небесá захитаю, і рухнéться земля з свого місця від лóбости Господа Саваóта, у День, як палáтиме гнів Його. **14** І буде наро́д, як та сáрна споло́шена чи як отара, якої зібрати немає кому́. До наро́ду свого кожен звéрнеться, і кожен до кра́ю свого втікати́ме. **15** Кожен зна́йдений буде зако́леним, і кожен узя́тий впаде́ від меча. **16** А їхні діти на їхніх оча́х порозб́ивані будуть, їхні домі́ пограбóвані будуть, а їхніх жінок побезчéстять! **17** Оце Я збуджу́ на них мідян, що срі́бла не лічать, а золото — не чують бажáння до нього, — **18** і будуть вбивáти юнаків їхні лу́ки, і над плóдом утрóби вони милосердя не ма́тимуть, їхне око над ді́тьми не ма́тиме милости. **19** І стане тоді Вавилóн, краса царств, пишнóта халдéйської гордості, таким, як Бог зруйнував був Содóм та Гомóрру! **20** Не буде наза́вжди засéлений він, ні замéшкалий з роду в рід, і араб там не стане на́метом, і там пастухі не спочі́нуть з своєю отáрою. **21** Але б́удуть барлóжити там зві́рі пустині, і будуть домі́ їхні со́вами пóвні,

і там пробуватимуть струсі, і волохаті дѣмони там танцюватимуть. **22** І завійють шакалі в порожніх хорóмах його, а гієни в веселих пала́цах! І близьке вже наступлення ча́су його, і не забáряться ці його дні!

14 Бо Господь зми́лосѣрдиться над Яковом, і вибере зно́ву Ізраїля, і на їхній землі їх посѣлить. І чужінець долучений буде до них, і приѣднані будуть до дому Якового. **2** І наро́ди їх візьмуть, і їх попровáдять до їхнього місця, а Ізраїлів дім на Господній землі за рабів та за невільниць їх прийме собі на спáдщину. І візьмуть вони до неволі тих, хто їх поневóлив, і вони над своїми гнобі́телями запанують! **3** І буде в той день, як Господь дасть тобі відпочінок із терпіння твого та з неспоко́ю твого, та з праці тяжко́ї, яку ти був мусів робити, **4** то ти заспіваєш оцю пісню глумліву про царя Вавилону та й скажеш: Як гнобі́тель минувся, — минулося гно́блення! **5** Господь зламав кия безбожних і жѣзла пануючих, **6** що наро́ди постійним ударом у лю́тості бив, що в гніві гно́бив був людей переслідуванням безупі́нним. **7** Спочіла бу́ла, заспоко́їлася вся земля, і виспіває го́лосно. **8** Кипаріси та кѣдри ливáнські тобою втішаються й кажуть: „Відко́ли ти ліг, не прихóдить на нас дровору́б!“ **9** Завору́шивсь тобою іздо́лу ше́л назу́стріч твоєму прихóду; померлих тобі побудів, усіх проводирів на землі, і підняв з їхніх трóнів всіх лю́дських царів. **(Sheol h7585)** **10** Вони всі зачnúть говорити та й скажуть тобі: „І ти ослабів, як і ми, став

подібний до нас!“ **11** Зіпхнута в шеол твоя гординя та гра твоїх арф; вистелено під тобою червою, і черв'як накриває тебе. **(Sheol h7585)** **12** Як спав ти з небес, о сину зірніці досвітньої, ясна зоре, ти розбився об землю, погромами люді! **13** Ти ж сказав був у серці своєму: „Зійду я на небо, повище зір Божих поставлю престола свого, сяду я на горі збору богів, на кінцях північних, **14** підіймуся понад гори хмар, уподібнюсь Всевишньому! **15** Та скінений ти до шеолу, до найглибшого гробу! **(Sheol h7585)** **16** Ті, що на тебе дивитися будуть, приглядатися будуть до тебе, звернути увагу на тебе: „Чи то той чоловік, що змушував землю тремтіти, що зневолював царства труситися, **17** що він обертав у пустиню вселенну, а міста її бурив, що в'язнів своїх не пускав він додому? **18** Усі царі люді, вони всі у славі лягли, кожен у своїй усипальні, **19** ти ж від гробу свого відкинений геть, мов галузка бридка, оточений вбитими та мечем перешітими, що до гробу між камінь спускаються, як потоптаний труп. **20** Ти не будеш поєднаний з ними у гробі, бо землю свою зруйнував, свій народ повбивав. Насіння злочинців повік не згадається! **21** Його дітям зготуйте різню за вину їхніх батьків, щоб вони не повстали, і землі не впадкували, і не наповнили світу містами. **22** І на них Я повстану, — говорить Господь Саваот, — і вітну ім'я Вавилону й останок його, і нащадка й онука, говорить Господь! **23** І вчиню Я його їжаківі оселею та водним багною, і мітлою вигублення позамітаю його, говорить Господь

Саваот! **24** Присягав був Господь Саваот та казав: Поправді, — як мислив собі Я, так станеться, й як Я був врадив — те сповниться, **25** щоб стовкції асирійця в країні Моїй, і на горах Моїх розтопчу Я його! І ярмо його здійметься з них, і тягар його скинеться з їхніх рамен! **26** Це та рада, яка про всю землю урджена, і це та рука, що простягнена на всі народи. **27** Бо врадив Господь Саваот, і хто Його раду відмінить? А рука Його витягнена, — й хто відверне її? **28** У році смерти царя Ахаза було таке пророцтво: **29** Не тішся, уся филистимська земля, що зламана жезло, яке тебе вдарило, бо з гадючого кореня випове люта змія, і огнистий летючий дракон буде плодом її! **30** І пастися будуть перворідні бідних, і вбогі безпечно лежатимуть, а твій корень Я голодом виморю, і рештки твої він доб'є! **31** Плач же, брамо, ти ж місто, кричи, — розпливлася ти, вся филистимська земля, бо приходить із півночі дим, і не буде нікого, хто відстав би з його вояків! **32** І що відповісться народнім послам? — Що Сіона Господь заложив, і сховаться в ньому убогі з народу Його!

15 Пророцтво про Моава. Справді вночі Ар-Моав пограбований був та поніщений, справді вночі Кір-Моав пограбований був та поніщений. **2** Він пішов до святині, а Дивон на верхів'я, щоб плакати; на Невó й на Медéву голóсить Моав. На всіх головах його лісина, обстрижена кожна його борода, **3** на всіх його вулицях підперезались веретою, на дахах його та на площах його всі голóсять, з плачу

розпливаються. 4 І кричали Ешбон та Ел'але, аж до Ягацу був чутий їхній голос, тому то голосять во́яки Моава, і душа його в ньому тремтить. 5 Моє серце кричить про Моа́ва, втікачі його — аж до Цоару, до Еглат-Шелішійї, бо з плачём ходять збіччям Лухіту, бо на Хоронаїмській дорозі встає крик загібелі, 6 бо во́ди Німріму спустошенням будуть, бо посóхла трава, мурава́ позника́ла, немає нічого зеленого. 7 Тому́ то набутий останок і маєток вони віднесу́ть за потік степовійї. 8 Бо країну Моава той крик оточів, по Еглаїм його голосіння, і по Беер-Елім голосіння його. 9 Бо наповнилась кров'ю димонська вода, бо Я покладу́ на Димон додаткове: лева для втікачів із Моава, і на останок землі.

16 Овечки пошліть власникові землі, із Сели на пустиню, на го́ру Сіонської дочкі. 2 І станеться, мов те сполошене пта́ство, з кубла́ повиго́нене, будуть до́чки Моавські при брóдах Арнону: 3 „Подай раду, зроби присуд, учини нічну тінь свою повного полудня, сховай вігнаних, біженця не видавай. 4 Нехай мешкають в тебе вигнанці Моаву, стань їм захистом перед грабіжником, бо не стало насильника, скінчився грабунок, загинув топтач із землі. 5 І буде утвєрджений милістю трон, і сяде на ньому у правді в наметі Давида суддя, що дбатиме за правосуддя та буде в справедливості вправний. 6 Ми чули про гордість Моава, що гордий він дуже, про сваволю його й його гордість, про лю́тість його, про неслухні його нісенітниці“. 7 Буде тому́ голосіти Моав над

Моавом, увесь голосити він буде! За паляніцями з
грон Кір-Харесету плакати будуть насправді побиті, **8**
бо посохли хешбонські поля, і виноградник Сівми;
володарі народів понищили грізна добірні, які до
Язеру сягали й зникали в пустині; галúzки ж його
розтягáлися, і море вони перейшли. **9** Тому́ то
язёрським плачём буду плакати за виногра́дину
Сівми. Сльозою своєю тебе орошу́, о Хешбоне й
Ел'але, бо крик бою напав на твій збір та на жніво
твое. **10** І буде забрана радість та втіха із са́ду, а по
виноградниках пісні не буде й не здійметься окрик.
Вина по чавілах не буде топтáти чавільник, — окрик
радості Я припинів! **11** Тому́ то в жалобі звучать про
Моав мої нутроці, мов би та арфа, а нутро моє — про
Кір-Херес. **12** І буде, як виявиться, що змучивсь на
взгір'ї Моав, і ввійде молитись у святиню свою, та
він не осягне нічого. **13** Оце слово, яке говорив був
віддавна Господь про Моава. **14** А тепер Господь каже,
говорячи: За три ро́ки, однакові з літами наймита,
буде знева́жена слава Моава з усім велелюддям його,
а позосталість — мала та дрібна, невелика!

17 Пророцтво про Дамаск. Ось Дамаск вилучається з
міст, і стається, як купа руїн. **2** Покинені будуть міста
Ароеру, для черід вони будуть, і ті будуть лежати, і
не буде кому їх сполóшити. **3** Заникне твердіня з
Єфрема, і царство з Дамаску, і решта Ара́му — будуть,
як слава синів Ізраїля, говорить Господь Савао́т! **4** І
станеться в день той, слава Якова знідіє, і віхудне
товщ його тіла. **5** І буде, немов би жнець збирає

збіжжя, а раме́но його жне колóсся; і буде, немов би збирають колóсся в долині Рефаїм. **6** І на ньóму зоста́нуться за́лишки з пло́дів, як при оббива́нні оливки: дві-три я́гідки на верхові́тті, чотири-п'ять на галу́зках плі́дної деревини, говорить Госпо́дь, Бог Ізраї́лів. **7** Того дня зве́рне лю́дина зір до сво́го Творця, а очі її́ на Святого Ізраї́левого дивитися будуть. **8** І не буде зверта́тись лю́дина до же́ртівників, чину рук сво́їх, і не буде дивитись на те, що́ зробили були́ її́ пальці, ні на аше́ри, ані на стовпи на честь сонця. **9** Того дня її́ сильні міста́ будуть, мов ті опустілі місця́ лісу та верхів'я гір, що́ їх позоставлено перед синами Ізраї́ля, і руїною стане́ться те. **10** Бо забула ти, дóчка Ізраї́ля, Бога спасі́ння свого, і не пам'ятала про Ске́лю сили своєї́. Тому́ то са́диш розсадника приємного, і пересаджуєш туди чужу виноградину. **11** Того дня, як садила, ти обгороді́ла його, і про посів свій подба́ла, щоб рано зацвіло́. Але жні́во минулося в день слабости та невига́йного болю! **12** Біда, рев числе́нних наро́дів, — гуркóчуть, як гуркі́т морі́в, і галас племе́н, — вони галасують, як гуркі́т міцно́ї води. **13** Галасують племе́на, як гуркі́т міцно́ї води, та Він їм погро́зить, і кожен далéко втече, і буде гнаний, немов та поло́ва на го́рах за ві́тром, і мов перед вихром перекотипóле. **14** Як ве́чір насуне — то й жах ось, поки ра́нок настане — не буде його. Це талан наших грабі́вників, і це доля дері́людів наших!

18 Горе тобі, дзві́нкокри́лий ти кра́ю, що з дру́гого бо́ку річо́к еті́опських, **2** що морем послів

посилаеш на човнах папірусових по повёрхні води!
Ідіть, скорохóдні послы, до наро́ду високого й
блискучезбро́йного, до народу страшно́го відда́вна й
аж досі, до люду пресі́льного, що топче усе, що річки
його землю поперетина́ли. **3** Усі мешканці всесвіту,
що на землі пробува́єте, — дивіться, коли піднесётся
прапор на гора́х, слухайте, чи не затру́блять у ріг. **4**
Бо Господь так промовив до мене: Я буду спокійний, і
буду дивитися з місця Свого пробува́ння, — як тепло́
те при світлі ясному, як та хмара роси в спе́ку жнив!
5 Бо перед жнивáми, як скінчиться цвіт, недозріле ж
усе стане зрілими грóзнами, то Він зріже серпа́ми
галу́ззя м'які, а галу́зки, що стеля́ться, повідкидає,
повідру́бує Він. **6** Будуть вони позоста́влені разом
для хижого птаха гірсько́го й звіріни земно́ї, — і літо
над ним проведé хижий птах, і вся зёмна звіріна
над ним Perezíмує. **7** Того ча́су принéсений буде
дару́нок для Господа Саваота від наро́ду високого й
блискучезбро́йного, і від народу страшно́го відда́вна
й аж досі, від люду пресі́льного, що топче усе, що
річки його землю поперетина́ли, до місця Йме́ння
Господа Саваота па Сіонській горі.

19 Пророцтво про Єгипет. Ось на хмарі легéнькій
несеться Господь і прибу́де в Єгипет, — і затремтять
перед лицем Його бовва́ни Єгипту, і серце Єгипту
розта́не посеред нього. **2** І підбу́рю егіптянина на
егіптянина, і будуть точіти війну кожен з братом
своїм, і кожен із ближнім своїм, місто з містом,
а царство із царством. **3** І Єгипет на дусі поні́кне

в сво́єму нутрі, а раду його Я поплу́таю, і вони будуть питати бовва́нів своїх, і заклина́чів духів та духів померлих і своїх ворожби́тів. **4** І віддам Я Єгипет у руку жорсто́кого пана, і цар лютий над ним запанує, говорить Госпо́дь, Госпо́дь Саваот! **5** І зникне із Моря вода, і висохне Річка, та й стане суха. **6** І засмердяться річки́ та нужде́нними стануть, і повисиха́ють прито́ки Єгипту, пов'я́не коми́ш та очере́т. **7** Луги над рікою, над берегом річки, і все, що при рі́чці посія́не, повисиха́є, розвіється все, і не буде його. **8** І заплачуть рибáлки, і будуть ридати всі ті, що гачка́ закида́ють до річки, а ті, що розтя́гують не́від на воду, стратять надію. **9** А ті, що працюють при че́санім льоні та тчуть полотно́, засоро́мляться. **10** І будуть осно́ви Єгипту розбиті, всі ж працюючі за плату на ду́сі впаду́ть. **11** Дійсно, вельмо́жі Цоáну безумні, і нерозумною стала рада мудрих фараонових ра́дників. І як фараонові скажете: Я син мудреці́в, я син давніх царів? **12** Де ж вони, де твої мудреці? І хай розка́жуть тобі й хай пізна́ють, що порадив Госпо́дь Саваот на Єгипет. **13** Стали немудрі вельмо́жі Цоáну, вельмо́жі Мемфісу обма́нені, учинили блудя́чим Єгипет головніші з племе́н його. **14** Госпо́дь влив у нього́ дух óдуру, і вони вчинили блудя́чим Єгипет в усякому чині його, як блу́дить п'яни́ця в блюво́ті своїй. **15** І Єгипет не матиме діла, що вмiли б вчинити його́ голова або хвіст, пальмо́ва галу́зка чи очерети́на. **16** Того́ дня стане Єгипет, немов ті жінки́, і тремтітиме, і буде лякаться по́маху руки Господа́ Саваота, що Він

нею над ним помахає. **17** І стане юдейська земля для Єгипту за по́страх: кожен, кому пригадають про неї, злякається перед за́думом Господа Саваота, якого повзяв Він на нього. **18** Того дня буде п'ять міст в єгипетськім краї, що говоритимуть ханаанською мовою й присягатимуть Господом Саваотом. Одне буде зватися Ір-Гахерес. **19** Того дня серед краї єгипетського буде жéртівник Господу, і стовп при границі його Господéві. **20** І він буде в єгипетськім краї ознакою й свідком для Господа Саваота, — коли будуть взивати до Господа перед гнобíteлями, то пошле їм спасителя та оборóнця, який їх спасе. **21** І стане знаний Господь для Єгипту, і того дня познають єгíптяни Господа, і будуть служити жертвою й жертвою хлібною, і присягнуть обітницю Господéві, і віповнять. **22** І вразить єгíптян Господь, буде бити їх та лікувати, і до Господа звернуться, і Він дасться їм ублагати Себе, і їх вилікує. **23** Того дня буде бита дорога з Єгипту в Асирію, і прийдуть асирійці до єгíптян, а єгíптяни до асирійців, і будуть служити єгиптяни з асирійцями Господéві. **24** Того дня буде Ізраїль третім краєм побіч Єгипту й Асирії, благословénням серед землі, **25** бо Господь Саваот його поблагословів та й сказав: Благословенний народ мій Єгипет, і Ашшур, чин Моїх рук, та Ізраїль, спадщина Моя!

20 Того року, коли Тартан прийшов до Ашдоду, як його послав був Саргон, цар асирійський, і він воював був з Ашдодом і здобув його, **2** того часу казав був

Господь через Ісаю, Амосового сина, говорячи: „Іди, і розв'яжеш верету з-над стегон своїх, і зди́меш взуття зо своєї ноги!“ І він зробив так, — ходив нагий та босий. **3** І Господь говорив: „Як ходив Мій раб Ісая нагий та босий три роки, — це ознака та чудо про Єгипет та про Етіопію, — **4** так поведе́ цар асирійський полонених Єгипту й вигнанців Етіопії, юнаків та старих, нагих та босих, навіть з озадком відкритим. Сором Єгипту! **5** І будуть збентежені та засоромлені за Етіопію, куди звернений зір їхній, та за Єгипет, їхню пишноту. **6** І скаже того дня мешканець того побережжя: Оце таке місце, куди звернений зір наш, куди ми втікали за поміччю, щоб урятуватися перед асирійським царем. І як ми втечемо?“

21 Пророцтво про пустиню надморську. Як носяться бурі на півдні, так ворог іде із пустині, із краю страшного. **2** Видіння грізне мені явлене: Грабує грабіжник, пустощник пустощить. Прийди, о Еламе, Мадай обложи, — усяким зідханням зробив Я кінець“. **3** Тому́ то наповнилися мої стегна тремтінням, і болі схопи́ли мене, немов породільні ті болі. Я скривився від того, що чув, я від баченого перестрашивсь. **4** Забилося серце моє, тремтіння напало мене несподівано; вечір розкоші моєї змінився мені на страхіття. **5** Поставлений стіл, килима́ми накрито, їсться та п'ється. Уставайте, правітелі, щиті намастіть! **6** Бо до мене сказав Господь так: „Іди, вартового постав, — що побачить, нехай донесе“. **7** І коли він похода побачив, по парі їздців, поїзд

ослів, поїзд верблю́дів, — і прислу́хується він з увагою, із увагою пильною. **8** І він крикнув, як лев: „Я за́вжди стою́ вдень на ва́рті, о Господи, і стою на сторо́жі свої́ усі но́чі!“ **9** Аж ось іще по́хід мужі́в, по двоє їздці́в. І він відпові́в та сказа́в: „Упав, упав Вавило́н, а всі ста́туї бо́гів його́ порозбива́ні о́б землю!“ **10** О мій помоло́чений ти, сину то́ку мого́! Я зві́стив вам, що чув був від Господа Саваота, Бога Израї́левого. **11** Пророцтво про Думу. До мене кричить із Сеї́ру: „Сто́роже, яка пора но́чі? Сто́роже, яка пора но́чі?“ **12** А сторож сказа́в: „Настав ра́нок, а все ж іще ніч. Якщо ви пита́тимете, то пита́йте та зно́ву прийді́ть!“ **13** Пророцтво про Арабію. У лісі в степу́ ночува́ти, ви будете карава́ни дедані́в. **14** Мешканці Теманського кра́ю, винесіть воду назу́стріч для спра́гненого, вті́кача зустрі́чайте із хлі́бом! **15** Бо втекли́ вони́ перед меча́ми, перед голим мече́м, і перед на́тягненим лу́ком, і перед тягото́ю війни. **16** Бо до мене Госпо́дь сказа́в так: Ще за рік, як рік на́ймита, і вся слава Кеда́ру покінчи́ться. **17** А понадто полиши́ться невелике число лу́чників з ли́царів кедарськи́х сині́в, бо Госпо́дь, Бог Израї́лів, це говорив.

22 Пророцтво про долину Виді́ння. Що це стало́сь тобі́, що ти висипав увесь на дахи́? **2** Місто спóвнене га́ласом, місто гучне́, місто веселе! Побиті твої́ — не побиті мече́м, і не повмирали в війні. **3** Усі ра́зом утекли твої́ проводи́рі, без ві́стрілу лу́ку пов'язані; усі, хто з тобою́ знайшовся, пов'язані ра́зом, — хоч вони повті́кали далéко. **4** Тому́ я сказа́в: Відверні́ться від

мене, я гірко заплáчу! Не силуйтеся потішати мене, що нарóду мого дочкá поруйнóвана, — 5 бо це день збентéження, і стоптáння, і зáколоту, день Господа, Бога Саваота, у долині Видіння, день розвáлення муру та зóйку на гóрах! 6 А Елам узяв сагайдакá, у поході мужів з верхівцáми, Кір же витяг щитá. 7 І сталось, найкращі долини твої понапóвнювались колесніцáми, а при брамі їздцi понаставлені. 8 І відкрив він заслóну із Юди, і ти поглянув того дня на збрóю дому лісу. 9 І побачили в Місті Давидовім щiлини, що багато їх стало, і зібрали води з ставу дóлішнього; 10 і порохувáли доми в Єрусалимі, і порозбивали домi ті на змiцнення муру; 11 і зробили ви між двома мýрами збір для старого ставкá, але ви не дивились на Того, Хтó це зробив, Хто це віддавна створив, ви не бачили. 12 І Господь, Бог Саваот того дня був покликав на плач, і на голосiння, і на обстригáння волóсся, і щоб оперезáтись верéтою. 13 Та ось радість і втiха: забивають худобу велику та рiжуть худобу дрiбнóу, їдять м'ясо й вино попивáють, викрикуючи: „Будем їсти та пити, бо взавтра помрém! 14 І відкрив Господь Саваот в мої уші: Напевно не прóститься вам беззакóнство оце, аж поки ви не помретé, промовив Господь, Бог Саваот. 15 Так промовив Господь, Бог Саваот: Іди, увiйди до того управiтеля, до Шевни, що над домом, та й скажеш: 16 „Щó ти тут маєш, і хтó тут у тебе, що грóба для себе тут вiдовбав?“ Ти вiрубав на висотi свого грóба, ти вiдовбав в скелi оселю собі, 17 та Господь тебе з силою вiкине, лицарю, і

хапаючи, схопить тебе, **18** звиваючи, звине тебе на клубок, і кине, як кулю, у землю простору, і там ти помреш, і підуть туди й вози славні твої, о ганьбо ти дому свого господаря! **19** І попхну тебе з стану твого, і скину тебе з того місця, на якому стоїш. **20** І станеться в день той, і покличу Свого раба Еліякіма, сина Хілкійїного, **21** і на нього хітона твого одягну, і підпережу Я його твоїм поясом, панування твоє дам у руку його, і стане він батьком для мешканця Єрусалиму та для Юдиного дому! **22** І дам ключа дому Давидового на рамено його, — і коли він відчинить, не буде кому замикати, коли ж він замкне, то не буде кому відчиняти. **23** І його Я заб'ю, мов кілка, в певне місце, і стане він домові батька свого тронем слави. **24** І повісять на ньому всю славу отцівського дому його, нащадки та дикі відростки, увесь посуд малий від мисок й аж до всякого посуду глиняного! **25** Того дня, — говорить Господь Саваот, — похитнеться кілок, що був в певне місце забитий, і буде відрубаний та й упаде, — і зничений буде тягар, що на ньому, бо так каже Господь!

23 Пророцтво про Тир. Голосить, кораблі Таршішу, бо Тир поруйнований: без домів і без входу з кіттейського краю. Так було їм відкрито. **2** Замовчіте, мешканці надмор'я! Сидонські купці, які морем пливають, тебе переповнили. **3** І насіння Шіхору у водах великих, жніво Ріки то набуток його, і народам він став за торговицю. **4** Соромся, Сидоне, сказало бо море, морська твердіня, говорячи: я не терпіла з порόδу

та не породила, і не виховала юнаків, і дівчат я не вікохала. **5** Коли до Єгипту ця звістка прибу́де, вони затремтять, як на звістку про Тир. **6** Перейдіть до Таршішу, ридайте, мешканці надмор'я! **7** Чи це ваше місто веселе, що почáток його з давен-давна? Його но́ги несуть його в далечину́ оселітися. **8** Хто́ це постанови́в був про Тир, що корони давав, що князя́ми бували купці́ його, а його торговці́ на землі були в шані? **9** Господь Саваот це призна́чив, щоб збезчестити пиху́ всякій славі, щоб усіх славних землі злегкова́жити. **10** Перейди ти свій край, мов Рика́, дочко Таршішу, — вже нема перепони — **11** Своєю руку простяг Він на море, і царства затря́с! Господь про Ханаан наказав, щоб твердіню́ його зруйнува́ти, **12** і сказав: Не будеш ти більше радіти, збезчещена дівчино, дочко Сидону! Уставай, перејди до Кіттіму, але й там ти спочінку не ма́тимеш. **13** Це земля ханаанська; на ніщо́ оберну́всь цей наро́д, — Ашшур для пустинних звірів влаштува́в був її. Вони збудува́ли тут ба́шти варто́ві, і пала́ци її повалили, у руїну́ її оберну́ли. **14** Голосіть, кораблі Таршішу, бо спусто́шена ваша твердіня! **15** І станеться в день той, Тир буде забутий на сімдесят літ, як дні панува́ння одного́ царя. По семидесяти літах станеться Тирові, як у тій пісні блудни́ці: **16** „Візьми гу́сла, і пройди́ся по місті, забута блудни́це! Приємно заграй, багато пісе́нь заспіва́й, щоб тебе пригада́ли!“ **17** І буде, як сімдесят літ покінчи́ться, згадає про Тира Господь, і зно́ву він братиме плату за блудоді́йство, і чинитиме

блуд з усіма царствами світу на поверхні землі. **18** І стане набúток його та прибуток його із торгівлі Господéві присвяченим. Не буде збиратися він і не буде ховатись, бо набúток його буде тим, хто сидітиме перед обличчям Господнім, щоб їсти досита та мати розкішну одєжу.

24 Ось Господь нищить землю й спустóшить її, й обертáє поверхню її, а мешканців її розпорóшує. **2** І стане священник як і нарóд, а пан — немов раб, пані, — як невільниця її, продавець — немов той покупець, боргувáльник — немов винувáтець, віритель — як довжнік. **3** Земля буде дощéнту зруйнована та пограбóвана вся, бо це слово Госпóдь проказáв, — **4** засумує, зів'яне земля, ослабіє й зів'яне вселénна, ослабіють вельможі нарóду землі. **5** Й осквернілась земля під своїми мешкáнцями, бо переступіли закóни, постанову порушили, зламали вони заповіта відвічного. **6** Тому землю проклáття поїло, й одérжали кару мешкáнці її, тому то згоріли мешкáнці землі, і небагато людей позостáлося. **7** Сумує вино молоде, виногáдина в'яне, усі радіносéрді зідхáють, **8** спинілися радощі бубнів, галас веселунів перестáв, затихла потіха від гúсел! **9** При пісні вина вже не п'ють, став гíрким п'янкий náпій для тих, хто його попиває. **10** Зруйноване місто спустóшене, всі домí позамікані, щоб не ввійти. **11** На вулицях крик за вином, усяка радість помéркла, веселість землі на вигнáння пішла, — **12** позостáлося в місті спустóшення, і розбита на звáлище брама. **13** Бо так буде посеред землі,

посеред народів, як при оббиванні оливки, немов при визбируванні, коли збір винограду скінчився. **14** Свій голос підіймуть і будуть радіти, через величність Господню викрикувати голосно будуть від моря. **15** Тому Господа славте на сході, на морських островах Ім'я Господа, Бога Ізраїлевого! **16** Ми чуємо співи від краю землі: „Слава Праведному!“ Але я сказав: Гину, гину, ой горе мені: Грабіжники граблять, і грабуючи, граблять грабіжно! **17** Страх і яма та пастка на тебе, мешканче землі! **18** І станеться, той, хто втікати від крику жаху, до ями впаде, хто ж із ями виходить, буде схоплений в пастку, бо відкриті розтвори згорі, а підстави землі затремтіли. **19** Земля поруїнована зовсім, земля поторощена, вся земля захиталась. **20** Захиталась земля, немов п'яний, і рухається, мов нічліжний курінь, і вчинився над нею тяжким її гріх, і впала вона, й більш не встане! **21** І станеться в день той, Господь навістить військо висоти на висоті, і земних царів на землі, — **22** і будуть зібрані разом, мов в'язні до ями, й у в'язницю вони будуть замкнені, а по днях багатьох будуть навіщені! **23** Місяць тоді засоромиться та застидається сонце, бо Господь Саваот зацарював на Сіонській горі та в Єрусалимі, а перед старішими слава Його!

25 Господи, — Ти мій Бог! Я буду Тебе величати, хвалитиму Ймення Твоє, бо Ти чудо вчинив, виконав давні приречення, певную правду! **2** Бо Ти купою каменя місто вчинив, укріплене місто — руїною, чужинецький палац перестав бути містом, навіки

не буде воно відбудоване! **3** Тому буде хвалити Тебе народ сильний, місто лю́дів насильників буде боятись Тебе, **4** бо твердинею став Ти нужде́нному, твердинею став для убогого в час його́ у́тиску, охороною від хуртовіни, тінню від спе́ки, — і дух тих насильників був немов хуртовіна на сті́ну! **5** Як спеко́ту в пустині, Ти крики чужинців прибо́ржав; як тінню від хмари спеко́ту, спів насильників так Він приглу́шить. **6** І вчинить Господь Саваот на горі цій гості́ну з страв ситих, гостину із вин молодих, із шпіко́вого то́вщу, із очи́шених вин молодих. **7** І Він на горі цій поні́жить засло́ну, заслону над усіма наро́дами, та покриття́, що розтягнене над усіма лю́дами. **8** Смерть знищена буде назавжди, і витре сльозу́ Господь Бог із обличчя усякого, і ганьбу народу Свого він усуне з усієї землі, бо Господь це сказав. **9** І скажуть в той день: Це наш Бог, що на Нього ми мали надію — і Він спас нас! Це Господь, що на Нього ми мали надію, — тішмося ж ми та радіймо спасінням Його! **10** Бо Господня рука на горі цій спочіне, Моав же на місці своєму потоптаний буде, як солома витоптується у гно́віці, **11** і простягне він руки свої серед неї, немов той пливáк простягає, щоб плівати, і прині́жить пиху́ його́ Він разом з підступами його́ рук. **12** А високу твердиню цих мурів твоїх Він розва́лить, поні́жить, на землю їх кине, у поро́х!

26 Того дня заспівають у Юдинім краї́ пісню таку: У нас сильне місто! Він чинить спасіння за мури й примурки. **2** Відчиняйте воро́та, і хай вві́йде люд

праведний, хто вірність хоронить! **3** Думку, оперту на Тебе, збережеш Ти у повнім спокії, бо на Тебе надію вона поклидає. **4** Надійтеся завжди на Господа, бо в Господі, в Господі вічна твердіня! **5** Бо знізив Він тих, хто замешкує на висоті, неприступне те місто — понізив його, Він понізив його до землі, повалив аж у порох його! **6** Його топче нога, — ноги вбогого, стóпи нуждєнних. **7** Прóста дорога для праведного, путь праведного Ти вирівнюєш. **8** І на дорозі судів Твоїх, Господи, маємо надію на Тебе: За Ймення Твоє та за пам'ять Твою пожадання моєї душі, — **9** за Тобою душа моя тужить вночі, також дух мій в мені спозаранку шукає Тебе, бо коли на землі Твої суди, то мешканці світу навчаються правди! **10** Хоч буде безбожний помилуваний, то протє справедливости він не навчїться: у краю правотї він чинитиме лихо, а велїчности Господа він не побачить! **11** Господи, піднялася рука Твоя високо, та не бачать вони! Нехай же побачать горлівість Твою до наро́ду, і нехай посоромляться, хай огонь пожерє ворогів твоїх! **12** Ти, Господи, вчиниш нам мир, бо й усі чини наші нам Ти доконав! **13** Господи, Боже наш, панували над нами пани окрім Тебе, та тільки Тобою ми згадуємо Ймення Твоє. **14** Померлі вони не оживуть, мертві не встануть вони, тому́ Ти навідав та вігубив їх, і затєр всяку зга́дку про них. **15** Розмно́жив Ти, Господи, люд, розмно́жив Ти люд, і просла́вив Себе, всі границі землі Ти далєко посунув. **16** Господи, в горі шукали Тебе́, шепїт прохання лилї, коли Ти їх картав. **17** Як

жінка вагітна до поро́ду збли́жується, в своїх болях тремтіть та кричить, — так ми стали, о Господи, перед обличчям Твоїм: **18** ми були вагітніми та корчили́ся з бо́лю, немов би роділи ми вітер, ми спасі́ння землі не вчинили, і мешканці всесвіту не народі́лись. **19** Померлі твої оживуть, воскресне й моє мертве тіло. то́му пробуді́ться й співайте, ви мешканці поро́ху, бо роса Твоя — це роса зцілень, і земля вікине мертвих! **20** Іди, мій наро́де, ввійди до поко́їв своїх, і свої́ двері замкні́ за собою, сховайся на хвилю малу, поки лютість пере́йде! **21** Бо Господь ось виходить із місця Свого́, наві́дати провини мешканців землі, кожного з них, — і відкриє земля свою кров, і вже не закриє забитих своїх!

27 У той день наві́дає Господь Своїм тверді́м, і дужим та сильним мече́м левіа́тана, змія прудко́го, і левіа́тана, змія звивко́го, і драко́на, що в морі, заб'є. **2** У той день заспівайте про нього, про виноградник прина́дний: **3** Я Господь, його́ Стóрож, щохвилі його́ Я напо́ю; щоб хто не наві́дав його́, стережу́ його́ вдень та вночі, **4** Я гніву не маю. Хто Мені дасть терніну й будя́ччя, — на бій Я підú проти них, і спалю́ їх усіх! **5** Хіба буде держáтися міцно Мого він за́хисту, щоб мир учині́ти зо Мною, зо Мною щоб мир учині́ти! **6** Яків у майбу́тньому пу́стить корі́ння, розцвіте́ться Ізраї́ль і пúп'янки пу́стять, і поверхню вселенно́ї пло́дом напо́внять. **7** Чи Він ура́зив його́, як ура́зив того́, хто бив був його́? Чи він був забитий, як забиті були його́ вбівники? **8** Ти вигнав його́, відіслав його́ й су́дишся

з ним, вигнав його Своїм по́дувом сильним у день східнього вітру. **9** Тому вина Якова буде оку́плена цим, а це плід увесь: усунення з нього гріха́, коли він учинить каміння все жерті́вника побитим, немов грудкі крейди, і не стоятимуть більше Аста́рти, і стовпі́ на честь сонця. **10** Бо місто укрі́плене буде самот́не, мешка́ння покинене та позоста́влене, мов би пустиня, — там па́стися буде теля, і там буде лежати воно, та поні́щить галу́зки його. **11** Коли вісохнуть віття його, то пола́мане буде, — жінки при́йдуть і сплять його. А що це нерозумний наро́д, тому милосердя до нього Творе́ць його мати не буде, і не буде ласка́вий до нього Створи́тесь його́. **12** І станеться в день той, плоді́ помоло́тить Госпо́дь від бігу ріки до потоку єгипетського, а ви по одні́му позбі́рані будете, синове́ Ізраїля! **13** І станеться в день той, і буде засу́рмлено в велику сурму́, і при́йдуть, хто гинув у краї́ асирійському, і вигна́нці до кра́ю єгипетського, і будуть вони на святі́й горі́ в Єрусалимі́ вклоня́тися Господе́ві.

28 Горе тобі, Самарі́ї, короні́ пишно́ти Єфре́млян п'яні́х, кві́тці зів'ялі́й краси́ його́ го́рдости, що лежить на верхі́в'ї долини врожа́йної, від вина поп'яні́лих! **2** Ось поту́жний та сильний у Господа, — мов злива із градом, мов буря руї́нна, мов по́відь сильна́, заливна́, його́ кине на землю́ із силою! **3** Ногами пото́птана буде корона́ пишно́ти Єфре́млян п'яні́х, **4** і станеться кві́тка зів'яла краси́ його́ го́рдости, що на верхі́в'ї долини врожа́йної, немов передчасно дозрі́ла та

сміє, що її як побачить людина, ковтає її, як вона
ще в долоні його! 5 Стане Господь Саваот того дня
за прекрасну корону, і за пишний вінок для останку
народу його, 6 і духом права тому, хто сидить у суді,
і хоробрістю тим, хто до брами повертає бій! 7 І
ось ці від вина позбивались з дороги, і від п'янокго
напою хитаються: священник і пророк позбивались з
дороги напоєм п'янкім, від вина збаламутились, від
напою п'янокго хитаються, блудять вони у видіннях,
у постановах своїх спотикаються. 8 Бо всі столи
повні блювотою калу, аж місця нема! 9 „Кого буде
навчати пізнання, і кому вияснити об'явлення буде?
Відставлених від молока чи від перс повідлучуваних?
10 Бо на заповідь заповідь, заповідь на заповідь,
правило на правило, правило на правило, трохи
тут, трохи там“. 11 Тому незрозумілими устами
й іншою мовою буде казати народові цьому 12
Отой, Хто до них говорив: „Це спочинок! Дайте
змученому відпочити, — і це відпочинок“, — та
вони не хотіли послухати. 13 І станеться їм слово
Господа: заповідь на заповідь, заповідь на заповідь,
правило на правило, правило на правило, трохи тут,
трохи там, щоб пішли та попадали навзніч, і щоб
були зламані й впали до пастки й зловілися! 14
Тому то послухайте слова Господнього, ганьбітелі,
що пануєте над тим народом, що в Єрусалимі! 15
Бо кажете ви: „Заповіта ми склали зо смертю і з
шеблом зробили умову. Як перейде той бич, мов вода
заливна, то не прийде до нас, бо брехню ми зробили

притулком своїм, і в брехні ми сховались!“ (Sheol h7585)

16 Тому Господь Бог сказав так: Оце поклав каменя Я на Сіоні, каменя випробуваного, наріжного, дорогого, міцно закладеного. Хто вірує в нього, не буде той засорблений! **17** І право за мірило Я покладу, а справедливість — вагою; і притулок брехні град понищить, а сховище води заллють! **18** І заповіт ваш із смертю поламаний буде, а ваша умова з шеблом не втримається: як перейде нищівна кара, то вас вона стопче! (Sheol h7585) **19** Коли тільки перейде вона, вона вас забере, бо щоранку вона переходити буде, удень та вночі, — і станеться, — тільки з тремтінням ви будете слухати звістку про це. **20** Бо буде постеля коротка, щоб на ній розтягнутись, а покривало вузьке, щоб накрітись ним, **21** Бо повстане Господь, немов на горі Перацім; затремтить Він у гніві, немов у долині в Гів'оні, щоб Свій чин учинити, предивний Свій чин, щоб зробити роботу Свою, незвичайну роботу Свою! **22** Тож не насміхайтесь тепер, щоб не стали міцнішими ваші кайдани, бо призначене знищення чув я від Господа, Бога Саваота, про всю землю. **23** Візьміть це до ушей і почувте мій голос, послухайте пильно й почувте мій голос! **24** Чи кожного дня оре ратай на посів, ралить землю свою й боронує? **25** Чи ж, як рівною зробить поверхню її, він не сіє чорнуху й не кидає кмин, не розсїває пшеницю та просо й ячмінь на означенім місці, а жито в межах її? **26** І за правом напугив його, його Бог його вивчив цього: **27** Бож не бороню чорнуха молотиться, і коло возове

не ходить по кмині, а палицею б'ють чорну́ху та києм — той кмин. **28** Розтирається збіжжя? Ні, бо його не назавжди молотиться кóнче, і підганяють кóло возóве та коні на нього, а не розтирають його. **29** І це вийшло від Господа Саваота, — чудова порада Його, і велика премудрість Його!

29 Горе Аріїлу, Аріїлу, місту, що Давид у нім таборувáв! Рік до року додайте, хай свята закінчать свій круг! **2** І притісну Аріїла, і станеться лéмент та плач, і він стане на мене, як óгнище Боже. **3** І отáборюся проти тебе навкóло, і сторóжею стісну тебе, і бáшти поставлю на тебе. **4** І ти будеш поніжений, і будеш з землі говорити, і приглу́шено буде звучати твоє слово. І стане твій голос з землі, мов померлого дух, і шепотітиме з пороку слово твоє. **5** І буде юрбá ворогів твоїх, мов тонкий пил, юрба ж насильників — мов полóва зникліва, і це станеться нагло, раптовно. **6** Господь Саваот тебе громом та трусом навідає, і шумом великим, вихром та бурєю, та огнянім їдким пóлум'ям. **7** І буде, як сон, як видіння нічне та юрбá всіх народів, що на Аріїла воюють, і всі, хто воює на нього, і проти твердіні його, і хто йому докучає. **8** І буде, мов бачить голодний у сні, ніби їсть, а прокинеться він — і порожня душа його, і мов спра́гнений бачить у сні, ніби п'є, а прокинеться він — і ось змучений, а душа його спра́гнена! Так буде нáтовпові всіх нарóдів, що підуть війною на гóру Сіон. **9** Одубійте й дивуйтесь, заліпіть собі очі й осліпніть! Вони повпивáлися, та не вином, захитались, та не

від п'янкóго напóю, **10** бо вилив Господь на вас духа глибокого сну та закрив ваші очі, затьмáрив пророків і ваших голів та провídців! **11** І буде вам кожне видіння, немов би слова запечáтаної книжки, що дають її томóу, хто вмiє читати, та кажуть: „Читай но оце“, та відказує той: „Не мóжу, — вона ж запечáтана“. **12** І дають оту книжку тому, хто не вмiє читати, та кажуть: „Читай но оце“, та відказує той: „Я не вмiю читати“. **13** І промовив Господь: За те, що нарóд цей устáми своїми наближується, і губами своїми шанує Мене, але серце своє віддалив він від Мене, а страх їхній до Мене — заучена заповідь людська, **14** тому Я ось iзнóву предивне вчиню з цим нарóдом, вчиню чудо й диво, і загине мудрiсть премудрих його, а розум розумних його заховається. **15** Горé тим, що глiбно зádум ховають від Господа, і чиняться в тёмрявi їхнi дiла, і що говорять вони: „Хто нас бачить, і хто про нас знає?“ **16** О, ваша фальшивосте! Чи ганчáр уважається рiвним до глини? Чи зрóблене скаже про майстра свого: „Вiн мене не зробив“, а твiр про свого творцá говорить: „Вiн не розумiє цього“? **17** Хiба за короткого чáсу Лiван на садка не обёрнеться, а садок порохóваний буде за лiс? **18** І в той день слова книжки почують глухi, а очi слiпих iз темнóти та з тёмряви бачити будуть, **19** і сумiрнi побiльшать у Господi радiсть свою, а люди убогi в Святому Iзраiля тiшитись будуть! **20** Бо скiнчiвся насiльник, і минувся насмiшник, і понiщенi всi тi, хто дбáє про кривду, **21** хто судить людiну за слово

одне, на того ж, хто судить у брамі, вони ставлять пастку, і праведного випихають обманом. **22** Тому то Господь, що викупив Авраама, сказав домові Якова так: Не буде тепер засоромлений Яків, й обличчя його не поблідне тепер, **23** бо як він серед себе побачить дітэй своїх, чин Моїх рук, вони будуть святіти Моє Ймення, і посвятять Святого Якового, і будуть боятися Бога Ізраїля! **24** Тоді то хто блудить у дусі, ті розум пізнають, а хто рёмствує, ті поуки навчаться!

30 Горе синам неслухняним, говорить Господь, що чинять наради, які не від Мене, і складають умови, — та без Духа Мого, щоб додати гріх на гріх, **2** що йдуть, щоб зійти до Єгипту, але Моїх уст не питали, щоб захисту у фараона шукати, і щоб сховатися в тіні Єгипту! **3** І стане вам соромом захист отой фараонів, а ховання у тіні Єгипту — за ганьбу, **4** бо в Цоані були його провідники, і його посланці до Ханесу прийшли. **5** Вони посоромлені будуть усі за народ, що не буде корисний для них, що не буде на поміч і не на пожиток, а на сором та ганьбу. **6** Пророцтво про Бегемота півдня. В краю ұтиску та переслідування, звідки левіця та лев, гадюка й огністий летючий дракён, носять багатство своє на хребті молодих осликів, і скарби свої на верблюжім горбі до народу, який не pomoже. **7** А Єгипет, — його поміч марна та пуста, тому то я кликнув на тее: Рагав, сидіти спокійно! **8** Тепер увійди, напиши на таблиці для них, і в книжці спиши це, і нехай на пізніші часі воно буде і свідком навіки. **9** Бо це неслухняний народ, це

брехливі сині, сині, що не хочуть послухати науки Господньої, **10** що говорять провідцям: „Не бачте!“ а пророкам: „Не пророкуйте правдивого нам, говоріть нам гладеньке, передбачте омánливе, **11** уступіться з дороги, збóчте з путі, заберіть з-перед нас Святого Ізраїлевого!“ **12** Тому промовляє Святий Ізраїлів так: За те, що ви нéхтуєте оцим словом, і надію кладéте на тиск та крутíйство, і на це опира́єтеся, **13** тому буде для вас ця провіна, як вілім, що має впасти, що зя́є на мурі високім, що нагло, раптóвно приходить руїна його! **14** І Він поруйнує його, як руйнується по́суд ганча́рський, розбиваючи без милосердя його, і в ула́мках його не знайдеться ані черепка́, щоб із óгнища взяти огню́ чи води зачерпну́ти з кринички. **15** Бо так промовляє Господь, Бог, Святий Ізраїлів: Коли ви навéрнетесь та спочíнете, то врято́вані будете, сила вам буде в утішенні та в сподіва́нні. Та ви не хотіли, **16** і казали: „О ні, бо на ко́нях втечемо“, тому то втікати ви будете, „На баскі́х ми поїдемо“, тому стануть баскі́ми погóничі ваші! **17** Від крику одно́го — поліне одна тисяча, від крику п'ято́х — дременéте ви всі, аж зоста́нетесь, немов щóгла ота на верше́чку гори, і немов пра́пор на взгі́р'ї! **18** І проте Господь буде чекати, щоб помилувати вас, і тому Він підійметься, щоб милосердя вчинити над вами. Бо Господи — то Бог правосúддя: блаженні всі ті, хто надію на Нього кладé! **19** Бо ти, о наро́де в Сіоні, що в Єрусалимі сидиш, плакати — не будеш ти плакати: милості́вим поправді Він буде до тебе на голос благáння твого, і як

почує його, відповідь Він тобі. 20 І дасть вам Господь хліба в úтиску і воду в гнобительстві, та твої вчителі вже не будуть ховатись, і очі твої вчителів твоїх бачити будуть. 21 А коли ви відхїлитесь праворуч, чи підете ліворуч, то вуха твої будуть чути те слово, яке позад тебе казатиме: „Це та дорога, — простуйте ви нею!“ 22 І нечистим учините ви поволóку бовв́анів своїх із срібл́а й покриття́ на божка́ золотого свого, розпорóшиш ти їх, як нечисте, і „геть“ скажеш йому́. 23 І Він пошле дощ на насіння твоє, яким будеш обсїювати землю, та хліб урожаю землі, — і поживний та ситий він буде. Того дня на широкім пасóвиську па́стися буде твоя черед́а, 24 а воли й віслюкі́, що обрóбляють землю, будуть мїшанку їсти солону, лоп́атою й вїялкою перечїщену. 25 І на кожній високій горі та на кожному взгїр'ї високому будуть струмки́ та потóки води в день великого бóю, коли ба́шти попадають. 26 І світло місяця́ стане, немов світло сонця, світло ж сонця усéмеро буде ясніше, як сімох днів, у той день, як Господь перев'я́же зламáння народу Свого та загóть порáнення вдару Свого! 27 Ось Імéння Господне прихóдить здалéка, палахкотїть Його гнів, і здїймається тяжко: Його уста обурення повні, язик же Його, як жеру́щий огонь, 28 Його ж подих, як потóп заливний, що до шиї сяга́є, щоб просїяти люди на ситі погібелі. І буде на щéлепах лю́дів вуздéчка, що тя́гне до блóду. 29 Буде пісня для вас, як за но́чі освя́чення свята, і радїсть сердечна, мов у тóго, хто ходить з сопїлкою, щоб вийти на

гору Господню до Скелі Ізраїля. **30** І Господь дасть почути велич голосу Свого, опуска́ння ж раме́на Свого покаже у гніві бурхли́вому та в огня́ному жеру́щому по́лум'ї, у бурі й дощі, та в камі́нному граді! **31** Бо від голосу Господа буде лякатись Ашшу́р, що жезлом буде битий. **32** І станеться, кожне уда́рення кия кара́ння Його, що на нього Господь покладе, буде з бубна́ми й а́рфою, і Він рухом Своєї руки воюватиме з ним у бо́ях. **33** Бо давно пригото́влений То́фет, — пригото́влений він і для царя, глибоким, широким учі́нений; на бага́тті огню його й дров багатéнно, — запалить його подих Господній, немов би пото́ка сірча́ного!

31 Горе тим, що в Єгипет по поміч ідуть, що на ко́ней спираються, і на колесні́ці надію свою́ покладають, — вони бо числе́нні! та на верхівці́в, — бо вони дуже сильні! але на Святого Ізраїлевого не дивляться, і до Господа не зверта́ються! **2** Та мудрий і Він, і спрова́дить лихе, і Своїх слів не відмінить, і підійметься Він проти дому безбожних, і проти помочі несправедливих. **3** А Єгипет — не Бог, а лю́дина, а коні їхні — тіло, не дух: як простя́гне Господь Свою руку, то спіткне́ться пома́гач, впаде́ і підпома́ганий, — і ра́зом вони всі погинуть! **4** Бо до мене Господь сказав так: Як му́ркає лев чи левчу́к над своєю здоби́ччю, хоч покликана буде на нього юрба́ пастухів, він голосу їхнього не лякається, та не боїться їхнього крику, — так зійде Господь Саваот воюва́ти на Сіонській горі та на взгі́р'ї її! **5** Як пта́хи летючі пташа́т, так Єрусалима

Господь Саваот охоронить, охоронить літаючи, та збереже, пощадить та врятує! **6** Верніться до Того, від Кого далеко відпали, синове Ізраїлеві! **7** Бо дня того обрідить собі чоловік божків срібних своїх та бовванів своїх золотих, що вам наробили на гріх руки ваші. **8** І Ашшур упаде від меча не чоловіка, і його пожере меч не людини; і він побіжить не перед мечем, і стануть його юнакі кріпаками. **9** А скеля його проминеться від страху, і владика його затривожаться перед прапором. Так говорить Господь, що має огонь на Сіоні, а в Єрусалимі у Нього горніло.

32 Тож за праведністю царюватиме цар, а князі володітимуть за правосуддям. **2** І станеться кожен, як захист від вітру, і немов та заслона від зливи, як потоки води на пустині, як тінь скелі тяжкої на спраглий землі. **3** І не будуть заплющені очі видющих, і слухатимуть вуха тих, які слухають! **4** І знання розумітиме серце нерозважних, а язик недорікуватих поспішить говорити виразно. **5** Не будуть вже кликати достойним глупця, а на обманця не скажуть шляхетний, **6** бо глупоту говорить безумний, а серце його беззаконня вчиняє, щоб робити лукавство, та щоб говорити до Господа слово облудне, щоб душу голодного випорожнити й напою позбавити спраглого! **7** А лукавий — лихі його чини: він лихе замишляє, щоб ніщити скромних словами брехливими, як убогий говорить про право, **8** а шляхетний міркує шляхетне, і стоїть при шляхетному.

9 Устаньте, безжурні жінкі, почувте мій голос, дочки безтурботні, послухайте слова мого! 10 Днів багато на рік ви, безтурботні, тремтітимете, бо збір винограду скінчився, а згромадження плóду не прийде! 11 Тремтіть, ви безжурні, дрижіть, безтурботні, роздягніться, себе обнажіть, опережіться по стéгнах! 12 За прина́дні поля будуть битися в груди, за виноградник урожайний. 13 На землі цій наро́ду мого зйде те́рен й будя́ччя, по всіх домах радости спалені́на, на місті веселому. 14 Бо па́лац опу́щений буде, міський го́мін замóвкне, Офел та ба́шта навік стануть я́мами, радістю диких ослів, пасові́ськом чері́д, 15 аж Дух з височині проллéться на нас, а пустиня в садóк оберне́ться, а садок порахо́ваний буде за ліс! 16 Тоді пробува́тиме право в пустині, на ниві ж родю́чій сиді́тиме правда. 17 І буде роботою істини — мир, а працею правди — спокійність й безпе́ка навіки. 18 І осяде наро́д мій у мешка́нні спокі́йнім, і в безпечних місця́х, і в спокійних місцях відпочі́нку. 19 І буде па́дати град на пова́лений ліс, і зні́зиться місто в долину. 20 Блаженні ви, сівачі понад всякими во́дами, що відпуска́єте ногу волóві й ослóві на волю!

33 Горе тобі, що пустóшиш, хоч сам не спустóшений, тобі, що грабу́єш, хоч тебе й не грабо́вано! Коли ти спустóшити скінчи́ш, — опустóшений будеш, коли грабува́ти скінчи́ш, тебе пограбу́ють. 2 Господи, змилуйсь над нами, — на Тебе наді́ємось ми! Будь їхнім раме́ном щоранку та в час у́тиску нашим

спасінням! **3** Від сильного голосу Твого народи
втікатимуть, від Твого вивіщення розпоробатимуться
люди. **4** І ваша здобич збереться, як збирають тих
кóників, як літає ота саранá, — так кидатись будуть
на неї. **5** Величний Господь, бо на височині пробуває;
Він наповнив Сіон правосúддям та правдою. **6** І буде
безпека за часу твого, щедрóта спасіння, мудрости
та пізнáння. Страх Господній — бóде він скáрбом
його. **7** Тож по вулицях їхні хорóбрі кричать, гíрко
плачуть провісники миру. **8** Биті дороги порóжніми
стали, нема мандрівцá на дорозі! Він зламав заповіта,
зневажив містá, злегковажив людíну. **9** Сумує та
слабне земля, засорóмився й в'яне Ливáн, став Сарóн
немов пúща, Башáн та Кармél своє листя зронíли. **10**
Нині воскресну, говорить Господь, нині прослáвлюсь,
нині буду вознесений! **11** Заваготієте сіном, стерню
ви породите; дух ваш — огонь, який вас пожерé. **12** І
стануть нарóди за місце паління вапнá, за терніну
потяту, і будуть огнем вони спáлені. **13** Почуйте,
далекі, що Я був зробив, і пізнайте, близькі, Мою силу!
14 Затривожились грішні в Сіоні, і трéпет безбожних
обняв. „Хто з нас мешкатиме при жеруцím огні? Хто
з нас мешкати буде при вічному огниці?“ **15** Хто
хóдить у правді й говорить правдиве, хто брідиться
зійском насилля, хто долоні свої випорóжнює, щоб
хабарá не тримати, хто ухо своє затикає, щоб не
чути про кровопролiття, і зажмурює очі свої, щоб не
бачити зла, — **16** той перебуватиме на високóстях,
скéльні твердині — його недоступна оселя, його хлiб

буде даний йому, вода йому завжди запевнена! **17** Твої очі побачать Царя в Його пишній красі, будуть бачити землю далеку. **18** Твоє серце роздумувати буде про страх: Де Той, Хто рахує? Де Той, Хто все важить? Де Той, Хто обчислює башти? **19** Уже не побачиш народу зухвалого, народу глибокомовного, якого не можна було б розібрати, незрозумілоязікого, якого не можна було б зрозуміти. **20** Подивись на Сіон, на місто наших святкових зібрань, — очі твої вглядять Єрусалим, мешкання спокійне, шкінію ту незрушиму, — кілля її не порушаться ввік, а всі шнури її не порвуться. **21** Бо величний Господь для нас тільки отам, — місце потоків й просторих річок, — не ходить по ньому весловий байдак, і міцний корабель не перейде його. **22** Бо Господь — наш суддя, Господь законодавець для нас, Господь то наш цар, і Він нас спасе! **23** Опустилися шнури твої, не зміцняють підвалини щогли своєї, вітрил не натягують. Тоді будуть ділити награбовану здобич, і навіть криві грабуватимуть. **24** І не скаже мешканець „Я хворий!“ І прощені будуть провини народу, що в ньому живе.

34 Наблизьтеся, люди, щоб чути, народи ж, послушайте! Хай почує земля та все те, що на ній, вселенна й нащадки її! **2** Господній бо гнів на всі люди, а лютість на все їхнє військо: Він їх учинив за закляття, віддав їх на різь! **3** І їхні побиті розкидані будуть, а з трупів їхніх здійметься сморід, розтопляться гори від їхньої крові. **4** І небесні світила усі позникають, а небо, як звій книжковий, буде звинене, і всі його

зорі попадають, як спадає оте виноградове листя, й як спадає з фігівниці плід недозрілий! **5** Бо на небі напобений меч Мій, — оце він на Едома спускається та на закліятий народ Мій на суд: **6** меч Господній напобвнився кров'ю, став ситий від лою, від крові телят та козлів, від лою баранячих нірок, бо Господу жертва в Боцрі й різанина велика в едомській землі. **7** І буйволи зйдуть із ними, і телиці з биками, і напоїться кров'ю їхній край і насититься туком їхній порох, — **8** бо це буде день помсти Господньої, рік заплачу за за́колот проти Сіону! **9** І переміняться в смолу потоки його, його ж порох — у сірку, і смолою палючою стане їхній край, **10** Не погасне вночі ані вдень, дим його підійматися буде повік, з роду в рід опустошений буде, на віки віків не перейде по ньому ніхто. **11** І посяде його пелікан та їжак, і перебуватимуть в ньому сова та ворона, і над ним Він розтягне мірільного шнура спустошення та виска зніщення. **12** Не буде шляхетних у ньому, щоб царство там проголосити, і стануть нічим усі князі його. **13** І буде терніна рости по пала́тах його, кропівка й будяччя в твердінях його, і він стане мешканням шакалів, подвір'ям для струсів. **14** І будуть стрічатися там дикі звірі пустинні з гієнами, а польовік буде кликати друга свого; Ліліт тільки там заспокоїться і знайде собі відпочінок! **15** Там кублитись буде скакуча гадюка й складатиме яйця, і висиджувати буде та вигріватиме яйця свої. Там теж яструби будуть збиратись один до одного. **16** Пошукайте у

книзі Господній й читайте: Із них не забракне ні
одного, не будуть шукати один одного, бо уста Його
— то вони наказали, а Дух Його — Він їх зібрав! 17
І Він кинув для них жеребка, а рука Його шнуром
мірільним його поділила для них, і посядуть його
аж повік, з роду в рід будуть в нім пробувати!

35 Звеселіться пустиня та пуща, і радітиме степ, і
зацвіте, мов троянда, — 2 розцвітаючи, буде цвісти
та радіти, буде втіха також та співання, бо дана
йому буде слава Лівану, пишнота Кармелу й Сарону,
— вони бачитимуть славу Господа, велич нашого
Бога! 3 Зміцніть руки охлялі, і підкріпіть спотикліві
коліна! 4 Скажіть тим, що вони боязливого серця:
„Будьте міцні, не лякайтесь! Ось ваш Бог, помста
прійде, як Божа відплата, — Він прийде й спасе вас!
5 Тоді то розплющатся очі сліпим і відчиняться вуха
глухим, 6 тоді буде скакати кривий, немов олень,
і буде співати безмовний язик, бо води в пустині
зб'ють джерелом, і потоки в степу! 7 І місце сухе
стане ставом, а спрагнений край — збірником вод
джерельних; леговище шакалів, в яким спочивали,
стане місцем тростіни й папірусу. 8 І буде там бита
дорога та путь, і будуть її називати: дорога свята, —
не ходитиме нею нечистий, і вона буде належати
народові його; не заблудить також нерозумний, як
буде тією дорогою йти. 9 Не буде там лева, і дика
звірина не піде на неї, не знайдеться там, а будуть
ходити лиш вікуплені. 10 І Господні викупленні
вернуться та до Сіону зо співом увійдуть, і радість

довічна на їхній голові! Веселість та радість осягнуть вони, а журба та зідхання втечуть!

36 І сталося, чотирнадцятого року царя Єзекії прийшов Санхерів, цар асирійський, на всі укріплені Юдині міста, та й захопив їх. **2** І послав асирійський цар великого чашника з Лахішу до Єрусалиму, до царя Єзекії, з великим військом, і він став при водоводі горішнього ставу, на битій дорозі поля Валюшників. **3** І вийшов до нього Еліяким, син Хілкійїн, начальник палати, і писар Шевна, та Йоах, син Асафів, канцлер. **4** І сказав їм великий чашник: „Скажіть Єзекії: Отак сказав великий цар, цар асирійський: Щоб це за надія, на яку ти надієшся? **5** Чи думаєш ти, що слово уст, то вже рада та сила до війни? На кого тепер надієшся, що збунтувався проти мене? **6** Ось ти надіявся опертися на оту полáману очеретину, на Єгипет, що коли хто опирається на неї, то вона входить у долоню йому, і продірявлює її. Отакий фараон, цар єгипетський, для всіх, хто надіється на нього! **7** А коли ти скажеш мені: Ми надіємось на Господа, Бога нашого, то чи ж Він не той, що Єзекія повсóвував пагірки його та жéртівники його, і сказав Юді та Єрусалимові: перед оцим тільки жéртівником будете вклонятися? **8** А тепер увійди́но в союз з моїм паном, асирійським царем, і я дам тобі дві тисячі кóней, якщо ти зможеш собі дати на них верхівців. **9** І як же ти проженеш хоч одного намісника з найменших рабів мого пана? А ти собі надіявся на Єгипет ради колесниць та верхівців! **10** Тепер же, чи без волі Господа прийшов я на цей край,

щоб знищити його? Господь сказав був мені: „Піди на той край та й знищ його!“ **11** І сказав Еліяким, і Шевна та Йоах до великого чашника: „Говори до своїх рабів по-арамейському, бо ми розуміємо, і не говори до нас но-юдейському в голос при тих людях, що на мурі“.

12 І сказав великий чашник: „Чи пан мій послав мене говорити: ці слова до твого пана та до тебе? Хіба не до цих людей, що сидять на мурі, щоб із вами їсти свій кал та пити свою сечу?“ **13** І став великий чашник, і кликнув гучним голосом по-юдейському, і сказав: „Послухайте слів великого царя, царя асирійського!“

14 Так сказав цар: Нехай не дурить вас Єзекія, бо він не зможе врятувати вас! **15** І нехай не запевняє вас Єзекія Господом, говорячи: Рятуючи, рятує вас Господь, і не буде дано цього міста в руку царя асирійського. **16** Не слухайте Єзекії, бо так сказав цар асирійський: „Примиріться зо мною, та й вийдіть до мене, та й їжте кожен свій виноград та кожен фігу свою, і пийте кожен воду зо своєї копанки, **17** аж поки я не прийду й не візьму вас до краю такого ж, як ваш край, до краю збіжжя та виноградного соку, до краю хліба та виноградників. **18** Щоб не намовив вас Єзекія, говорячи: Господь порятує нас! Чи врятували боги тих народів, кожен свій край від руки асирійського царя? **19** Де боги Хамату та Арпаду? Де боги Сефарваїму? І чи врятували вони Самарію від моєї руки? **20** Котрій зпоміж усіх богів цих країв урятував свій край від моєї руки, — то невже ж Господь урятує Єрусалим від моєї руки?“ **21** І мовчали вони, і не відповіли ані слова,

бо це був наказ царя, що сказав „Не відповідайте йому!“ 22 І прийшов Еліякім, син Хілкійїн, начальник палати, і писар Шевна, і Йоах, Асафів син, канцлер, з роздёртими шатами, до Єзекії, і донесли йому слова великого чашника.

37 І сталося, як почув це цар Єзекія, то роздёр свої шати та накрився веретою, і ввійшов до Господнього дому, 2 І послав він Еліякіма, керівника палати, і писаря Шевну, та старших із священників, покритих веретами, до пророка Ісаї, Амосового сина. 3 І сказали вони до нього: „Так сказав Єзекія: Цей день — це день горя й картання та наруги! Бо підійшли діти аж до виходу утроби, та немає сили породити! 4 Може почує Господь, Бог твій, слова великого чашника, що його послав асирійський цар, пан його, на образу Живого Бога, і Господь, Бог твій, покарає за слова, які чув, а ти принесеш молитву за решту, що ще знаходиться“. 5 І прийшли раби царя Єзекії до Ісаї. 6 І сказав їм Ісаїя „Так скажете вашому панові: Так сказав Господь: Не бійся тих слів, що почув ти, якими ображали Мене слуги асирійського царя. 7 Ось Я дам в нього духа, і він почує звістку, і вернеться до свого краю. І Я вражу його мечем у його краї!“ 8 І вернувся великий чашник, і знайшов асирійського царя, що воював проти Лівни, бо почув, що той рушив із Лакішу. 9 І він почув про Тіргаку, царя етіопського, таке: „Він вийшов воювати з тобою!“ І почув вій, і послав послів до Єзекії, говорячи: 10 „Так скажете до Єзекії, Юдиного царя, говорячи: Нехай не зводить тебе

Бог твій, на Якого ти надієшся, кажучи: Не буде даний Єрусалим у руку асирійського царя. **11** Ось ти чув, щó зробили асирійські царі всім країм, щóб учинити їх закляттям, а ти будеш урятований? **12** Чи їх урятували боги тих народів, яких понищили батьки мої: Гозана, і Харана, і Рецефа, і синів Едена, що в Телассарі? **13** Де він, цар Хамату, і цар Арпаду, і цар міста Сефарваїму, Гени та Івви?“ **14** І взяв Єзекія ті листи з руки послів, і прочитав їх, і ввійшов у Господній дім. І Єзекія розгорнув одного листа перед Господнім лицем. **15** І Єзекія молився перед Господнім лицем, говорячи: **16** „Господи Саваоте, Боже Ізраїлів, що сидиш на Херувимах! Ти Той єдиний Бог для всіх царств землі, Ти створив небеса та землю! **17** Нахили, Господи, ухо Своє та й почув! Відкрий, Господи, очі Свої та й побач, і почув всі слова Санхеріва, що прислав ображати Живого Бога. **18** Справді, Господи, асирійські царі спустошили всі народи та їхні краї. **19** І кинули вони їхніх богів на огонь, бо не боги вони, а тільки чин людських рук, дерево та камінь, і понищили їх. **20** А тепер, Господи, Боже наш, спаси нас від руки його, і нехай знають усі царства землі, що Ти Господь, Бог єдиний!“ **21** І послав Ісаїя, Амосів син, до Єзекії, говорячи: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Я почув те, про щó ти молився до Мене, про Санхеріва, царя асирійського. **22** Ось те слово, яке Господь говорив про нього: Гордує тобою, сміється із тебе дівіця, сіонська дочка, вслід тобі головою хитає дочка Єрусалиму! **23** Кого лаяв ти та ображав, і на кóго повищив ти

голос та вгору підніс свої очі? На Святого Ізраїлевого!

24 Через рабів своїх Господа ти ображав та казав: Із безліччю своїх колесниць я вийшов на гори високі, на бочки Лівану, і позрубую кедри високі його, добірні його кипариси, і зберусь на вершок його височини, — в гущину його саду, **25** я копаю та п'ю чужу воду, і стопою своєї ноги повисую я всі єгипетські ріки!

26 Хіба ти не чув, що віддávна зробив Я оце, що за днів стародávних Я це був створив? Тепер же спровáдив Я це, що ти нищиш міста поукріплювані, на купу румовищ обертаєш їх. **27** А мешканці їхні — безсилі, настрашені та побентежені, вони стали, як зілля оте польовé, мов трава зеленіюча, як трава на дахах, як попáлене збіжжя, яке не доспіло. **28** І сидіння твоє, і твій вихід та вхід твій Я знаю, і твоє проти Мéне обурення. **29** За твоє проти Мéне обурення, що гордіня твоя надійшла до вух Моїх, то на нїздрі твої Я серéжку привішу, а вуділо Моє — в твої уста, і тебе поверну́ Я тією дорогою, якою прийшов ти! **30** А оце тобі знак: їжте цього року збіжжя самосійне, а другого року саморóсле, а третього року — сійте та жніть, і садіть виноградники, та й їжте їхній плід. **31** А врятоване Юдиного дому, що лишилося, пúстить коріння додóлу, і свого плода́ дасть угóру. **32** Бо з Єрусалиму вийде позостале, а рештки — з гори Сіон. Ревність Господа Саваота зробить це. **33** Тому так сказав Господь про асирійського царя: Він не ввійде до міста цього́, і туди він не кине стріли́, і щитом її не попередить, і ва́ла на нього не висипле. **34** Якою

дорогою прийде, то нею й повернеться, у місто ж оце він не ввійде, — говорить Господь! **35** І це місто Я обороню на спасіння його ради Себе та ради Давида, Мого раба!“ **36** І вийшов Ангол Господній, і забив в асирійському таборі сто й вісімдесят і п'ять тисяч. І повставали рано вранці, аж ось — усі тіла мёртві. **37** А Санхерів, асирійський цар, рушив та й пішов, і вернувся, й осівся в Ніневії. **38** І сталося, коли він молився в домі Нісхора, свого бога, то сини його Адраммелех та Шар'ецер убили його мечем, а самі втекли до краї Арарат. А замість нього зацарював син його Есар-Хаддон.

38 Тими днями смертельно захворів був Єзекія. І прийшов до нього Ісая, Амосів син, пророк, і сказав до нього: „Так сказав Господь: Заряди своєму дóмові, бо ти вмираєш і не будеш жити“. **2** І відвернув Єзекія обличчя своє до стіни, і помолився до Господа, **3** та й сказав: „О, Господи, згадай же, що я ходив перед обличчям Твоїм правдою та цілим серцем, і робив я добре в очах Твоїх!“ І заплакав Єзекія ревним плачем! **4** І було Господнє слово до Ісаї, говорячи: **5** „Іди й скажеш до Єзекії: Так сказав Господь, Бог батька твого Давида: Почув Я молитву твою, побачив Я сльозу твою! Ось Я додаю до днів твоїх п'ятнадцять літ, **6** і з руки асирійського царя врятую тебе та це місто, й обороню це місто. **7** І оце тобі знак від Господа, що Господь зробить ту річ, про яку говорив: **8** ось я вертаю тінь ступеня, що від сонця зійшла на ступені Ахазові, назад на десять ступенів“. І вернулося сонце

на десять ступенів тими ступенями, якими зійшло було. **9** Ось писання Єзекиї, Юдиного царя, коли він був захворів та видужав з своєї хвороби: **10** „Я сказав був: Опівдні днів своїх відійду до шеблових брам, решти років своїх я не матиму. (Sheol h7585) **11** Я сказав: Не побачу я Господа, Господа в краї живих, уже між мешканцями царства померлих не побачу людини. **12** Домівка моя вже розібрана, і від мене відібрана, немов той пастуший намет; я життя своє звинув, мов ткач, — від основи мене Він відірве, покінчить мене з дня до ночі. **13** Я кричав аж до ранку... Він, як лев, поторощить всі кості мої, з дня до ночі покінчить зо мною... **14** Пищу я, мов ластівка чи журавель, воркочу, мов той голуб; занідили очі мої, визираючи до високости. Господи, причавлений я, — поручися за мене! **15** Що маю сказати? А що Він сказав був мені, те й вчинив. Тихо змандрую всі літа свої через гіркість моєї душі! **16** Господи, на них, на словах Твоїх, житимуть люди, і в усьому цьому життю моєї душі, — уздорів же мене й оживи Ти мене! **17** Ось терпіння це вийшло мені на добро, Ти стримав від гробу гниття мою душу, бо Ти кинув за спину Свою всі гріхи мої, **18** бо не буде ж шебл прославляти Тебе, смерть не буде Тебе вихваляти. Не мають надії на правду Твою ті, хто сходить до гробу. (Sheol h7585) **19** Живий, тільки живий — Тебе славити буде, як я ось сьогодні, батько сином розголосить про правду Твою! **20** Господь на спасіння мені, і ми будем співати піснопіви свої у домі Господнім по всі дні мого життя!“ **21** А Ісая

сказав: „Нехай візьмуть грудку фіг, і нехай розітруть на тому гнояку, — і видужає! 22 А Єзекія промовив: „Який знак, що я ввійду до Господнього дому?

39 Того часу послав Меродах-Бал'адан, син Бал'аданів, вавилонський цар, листи та дарунка до Єзекії, бо прочув був, що той захворів та відужав. 2 І радів ними Єзекія, і показав їм скарбницю свою, — срібло, і золото, і пахощі, і добру оливу, і всю збройню свою, і все, що знаходилося в його скарбницях. Не було речі, якої не показав би їм Єзекія в домі своїм та в усім володінні своїм. 3 І прийшов пророк Ісая до царя Єзекії та й сказав до нього: „Що говорили ці люди? І звідки вони прийшли до тебе?“ А Єзекія сказав: „Вони прийшли до мене з далєкого краю, з Вавилону“. 4 І той сказав: „Що вони бачили в дómі твоїм?“ І Єзекія сказав: „Усе, щó в домі моїм, вони бачили, — не було речі, якої не показав би я їм у скарбницях своїх.“ 5 І сказав Ісая до Єзекії: „Послухай же слóва Гóспода Савабта: 6 Ось приходять дні, і все, щó в домі твоєму, і щó були зібрали батькі твої аж до цього дня, буде вінесене аж до Вавилону. Нічого не позостанеться, говорить Господь... 7 А з синів твоїх, що вийдуть із тебе, яких ти породиш, заберуть, — і вони будуть євнухами в палатах вавилонського царя!“ 8 І сказав Єзекія до Ісаї: „Добре Господнє слово, яке ти сказав!“ І подумав собі: „Так, мир та безпека буде за моїх днів!“

40 Утішайте, втішайте наро́да Мого, говорить ваш Бог! 2 Промовляйте до серця Єрусалиму, і заклічте

до нього, що вiповнилась його доля тяжка́, що вина йому ви́бачена, що він за свої всі гріхи вдвоє взяв з руки Господа! **3** Голос кліче: На пустині вготуйте дорогу Господню, в степу вірівняйте битий шлях Богу нашому! **4** Хай підійметься всяка доли́на, і хай знізиться всяка горá та підгірок, і хай стане круте́ за рівніну, а па́сма гірські́ — за доли́ну! **5** І з'явиться слава Господня, і разом побачить її кожне тіло, бо уста Господні оце прореклі! **6** Голос кліче: „Звіща́й!“ Я ж спитав: „Про що буду звіща́ти? Всяке тіло — трава, всяка ж слава — як цвіт польовий: **7** трава засихає, а квітка зів'яне, як по́дих Господній повіє на неї! Справді, наро́д — то трава: **8** Трава засихає, а квітка зів'яне, Слово ж нашого Бога повіки сто́ятиме! **9** На го́ру високу зберися собі, благовіснику Сіону, свого голоса сильно підвіщ, благовіснику Єрусалиму! Підвіщ, не лякайся, скажи містам Юди: Ось Бог ваш! **10** Ось прійде Господь, Бог, як сильний, і буде раме́но його панувати для Нього́! Ось із Ним нагоро́да його, а перед обличчям його — відплáта його. **11** Він отáру свою буде па́сти, як Па́стир, раме́ном своїм позбирає ягня́та, і на лоні своїму носітиме їх, дійняків же прова́дити буде! **12** Хто во́ди поміряв своєю долонею, а п'ядею виміряв небо, і трети́ною міри обняв пил землі, і гори ті зва́жив ваго́ю, а взгір'я — шалька́ми? **13** Хто Господнього Духа збагну́в, і де́ та людина, що ради свої подава́ла йому́? **14** З ким ра́дився він, і той напо́умив його, та навчав путі пра́ва, і пізнáння навчив був його, і

Його напоумив дороги розумної? **15** Таж народи — як крапля з відрá, а важать — як порох на шáльках! Таж Він острові підймає, немов ту пилінку! **16** І Ливана не вістачить на запаління жертóвне, не стане й звір'я його на цілопáлення! **17** Насúпроти Нього всі люди — немов би ніщó, порахóвані в Нього марнóтою та порожнéчею. **18** І до кóго вподóбите Бога, і подобу яку ви поставите поруч із Ним? **19** Ма́йстер божка відливає, золотáр же його криє золотом, та виливає йому срібляні ланцюжкі. **20** Убогий на дáра такого бере собі дерево, що не гниє, розшукує вправного ма́йстра, щоб поставив божка, який не захитається. **21** Хіба ви не знаєте, чи ви не чули, чи вам не сповіщено здавна булó, чи ви не зрозуміли підвáлин землі? **22** Він Той, Хто сидить понад крúгом землі, а мешкáнци її — немов та саранá. Він небо простяг, мов тканíну тонку, і розтягнув Він його, мов намета на мéшкання. **23** Він Той, Хто князів обертає в ніщó, робить сúддів землі за марнóту: **24** вони не були ще поса́джені, і не були ще посі́яні, і пень їхній в землі ще не закоріні́вся, та як тільки на них Він дмухну́в, вони повсихáли, і буря понéсла їх, мов ту солóму! **25** І до кого Менé прирівня́єте, і йому́ буду рівний? говорить Святий. **26** Підійміть у височину́ ваші очі й побачте, хто те все створі́в? Той, Хто зóрі вивóдить за їхнім числом та кличе ім'я́м їх усіх! І ніхто не загуби́ться через всесильність та всемогúтність Йогó. **27** Пóщо говориш ти, Якове, і кажеш, Ізраїлю: „Закрита дорóга моя перед Господом, і від Бога мого відійшлó мое

право“. **28** Хіба ж ти не знаєш, або ти не чув: Бог відвічний — Господь, що кінці землі Він створів? Він не змучується та не втомлюється, і не збагнений розум Його. **29** Він змученому дає силу, а безсильному — міць. **30** І помучаться хлопці й потомляться, і юнаки спотикнуться — спітнуться, **31** а ті, хто надію складає на Господа, силу відновлять, крила підіймуть, немов ті орли, будуть бігати — і не потомляться, будуть ходити — і не помучаться!

41 Послухайте мовчки Мене, острові, а народи, чекайте навчання Мого! Хай підійдуть і скажуть: Приступімо всі разом на суд! **2** Хто зо сходу того пробудив, що його супроводить в ході перемога? Він народи дає перед ним та царів на топтання, їхнього меча обертає на порох, його лука — в соломі розвіяну. **3** Він жене їх, спокійно дорогою йде, якою він не переходив ногами своїми. **4** Хто вчинив та зробив це? Той, хто роди покликав віддавна: Я, Господь, перший, і з останніми Я той же Самий! **5** Бачили це острові та жахалися, кінці землі трипотіли, наближувались та приходили. **6** Один одному допомагає і говорить до брата свого: „Будь міцний!“ **7** І підбадьорує майстер золотаря, а той, хто молотом глэдить, того, хто б'є на ковадлі, і каже про спонення: Добре воно! і його зміцнює цвяхами, щоб не хиталось. **8** Та ти, о Ізраїлю, рабе Мій, Якове, що Я тебе вибрав, насіння Авраама, друга Мого, **9** ти, якого Я взяв був із кінців землі та покликав тебе із окраїн її, і сказав був до тебе: Ти раб Мій, Я вибрав тебе й не відкинув тебе, **10**

не бійся, з тобою бо Я, і не озирайся, бо Я Бог твій!
Зміцню Я тебе, і тобі поможу, і правицею правди
Своєї тебе Я підтримаю. **11** Отож, засоромляться та
зняковіють усі проти тебе запалені, стануть нічим та
погинуть твої супротивники. **12** Шукатимеш їх, але їх
ти не знайдеш, своїх супротивників; стануть нічим та
марнотою ті, хто провадить війну проти тебе. **13** Бо
Я — Господь, Бог твій, що держить тебе за правицю
й говорить до тебе: Не бійся, — Я тобі поможу! **14**
Не бійся, ти Яковів черве, ти жменько Ізраїлева: Я
тобі поможу, говорить Господь, і твій Викупитель —
Святий Ізраїлів! **15** Ось зроблю Я тебе молотаркою
гострою, новою, зубчатою, — помолотиш ти гори та їх
поторочиш, а підгірки полобою вчиниш! **16** Перевієш
їх ти, й вітер їх рознесе, і буря їх розпорошить, і ти
будеш утішатися Господом, будеш хвалитись Святим
Ізраїлевим. **17** Убогі та бідні шукають води, та нема,
язик їхній від прагнення висох, — Я, Господь, і їх
віслухаю, Бог Ізраїлів, не лишу їх! **18** Я ріки відкрию
на лисих горах, а джерела — посеред долин, оберну Я
пустиню на озеро водне, а землю суху — на джерела!
19 На пустиню дам кедра, акацію, мірта й масліну,
поставлю Я разом в степу кипариса та явора й бука,
20 щоб разом побачили й знали, і пересвідчились та
зрозуміли, що Господня рука це зробила, і створив це
Святий Ізраїлів! **21** Принесіть свою справу, говорить
Господь, припровідьте Мені свої докази, каже Цар
Яковів. **22** Хай підійдуть і хай нам розкажуть, що
трапиться! Віясніть справи минулі, що вони є, а

ми серце наше на те покладемо й пізнаємо їхній кінець, або сповістить про майбутнє. **23** Розкажіть наперед про майбутнє, і пізнаємо ми, що ви боги. Отож, учиніть ви добро чи зробіть що лихе, щоб ми здивувались і разом побачили. **24** Та ви менш від нічого, і менший ваш чин від марноти, — гідота, хто вас вибирає! **25** Я з півночі мужа збудив — і прийшов він, зо схід сонця в Ім'я Моє кличе, — і він буде чавіти князів, мов ту грязюку, й як ганчар глину топче! **26** Хто сказав це віддавна, щоб знали те ми, і щоб наперед ми сказали: „Це правда?“ Та ніхто не сказав, і ніхто не повів, і ніхто не почув ваших слів. **27** Я перший сказав до Сіону: Оце, то вони! А Єрусалимові дам благовісника. **28** І Я дивлюсь, та нікого нема, і немає між ними порадника, щоб відповілі, коли їх запитая. **29** Тож ніщо всі вони, їхні чини — марнота, вітер та порожнеча — їхні ідоли!

42 Оце Слуга Мій, що Я підпіраю Його, Мій Обранець, що Його полюбила душа Моя. Я злив Свого Духа на Нього, і Він правосуддя народам подасть. **2** Він не буде кричати, і клікати не буде, і на вулицях чути не дасть Свого голосу. **3** Він очеретіни надломленої не доломить, і гнота тліючого не погасить, буде суд видавати за правдою. **4** Не втомиться Він, і не знеможеться, поки присуду не покладе на землі, і будуть чекати Закона Його острові. **5** Говорить отак Бог, Господь, що створив небеса і їх розтягнув, що землю простяг та все те, що із неї виходить, що народові на ній Він дихання дає, і духа всім тим,

хто ходить по ній. **6** Я, Господь, покликав Тебе в справедливості, і буду міцно тримати за руки Тебе, і Тебе берегти, і дам Я Тебе заповітом наро́дові, за Світло погáнам, **7** щоб очі відкрити незрячим, щоб вивести в'язня з в'язниці, а з темниці — тих мешканців те́мряви! **8** Я Господь, — оце Йме́ння Моє, і іншому слави Своєї не дам, ні хва́ли Своєї божка́м. **9** Речі давні прийшли ось, нові ж Я повім, дам почути вам про них, поки віростуть. **10** Заспівайте для Господа пісню нову́, від кра́ю землі Йому хва́лу! Нехай шумить море, і все, що є в ньóму, острові та їхні мешканці! **11** Хай голосно кличуть пустиня й міста її, оселі, що в них проживав Кедáр! Хай виспівують мешканці скелі, хай кричать із вершини гірської! **12** Нехай Гóсподу честь віддаду́ть, і на островáх Його славу звіщаю́ть! **13** Господь вийде, як лицар, розбудить завзя́ття Своє, як во́як, підійме Він окрик та буде кричати, — переможе Своїх ворогів! **14** Я відвіку мовчав, мовчазний був та стримувався, а тепер Я кричатиму, мов породілля! буду тяжко зідхати й хапати повітря! **15** Спустóшу Я гóри й підгірки, і всі їхні зілля посушу́, і річки оберну́ в острові, і стави повисую́ть! **16** І Я попровáджу незрячих дорогою, якої не знають, стежка́ми незна́ними їх поведу́, оберну́ перед ними темно́ту на світло, а нері́вне — в рівни́ну. Оце речі, які Я зроблю́, і їх не покину́! **17** Відстúплять наза́д, посорóмляться sóромом ті, хто надію склада́в на божка́, хто бовва́нам казав: Ви наші боги! **18** Почуйте, глухі, а незря́чі, прозрі́те, щоб бачити! **19**

Хто сліпий, як не раб Мій, а глухий, як посол Мій, що Я посилаю його? Хто сліпий, як довірений, і сліпий, як раб Господа? **20** Ти бачив багато, але не зберіг, мав вуха відкриті, але не почув. **21** Господь захотів був того ради правди Своєї, збільшив та прославив Закона. **22** Але він народ попустошений та поплюндрований: усі вони по печерах пов'язані та по в'язницях поховані; стали вони за грабіж, і немає визвольника, за здобич, й немає того, хто б сказав: Поверні! **23** Хто з вас візьме оце до вух, на майбутнє почує й послухає? **24** Хто Якова дав на здобич, а Ізраїля грабіжникам? Хіба ж не Господь, що ми проти Нього грішили були і не хотіли ходити путями Його, а Закона Його ми не слухали? **25** І Він вилив на нього жар гніву Свого та насилля війни, що палахкотіло навколо його, — та він не пізнав, і в ньому горіло воно, — та не брав він до серця цього!

43 А тепер отак каже Господь, що створив тебе, Якове, і тебе вформував, о Ізраїлю: Не бійся, бо Я тебе вікупив, Я покликав ім'я твоє. Мій ти! **2** Коли переходи́тимеш через води, Я буду з тобою, а через річки — не затоплять тебе, коли будеш огонь переходити, — не попечешся, і не буде палити тебе його полум'я. **3** Бо Я — Господь, Бог твій, Святий Ізраїлів, твій Спаситель! Дав Я на вікуп за тебе Єгипта, Етіопію й Севу замість тебе. **4** Через те, що ти став дорогий в Моїх очах, шанований став, й Я тебе покохав, то людей замість тебе віддам, а народи — за душу твою. **5** Не бійся, бо Я ж із тобою!

Зо сходу згромаджу насіння твоє, і з заходу тебе позбираю. **6** Скажу півночі: Дай, а до півдня: Не стрімуї! Поприводь ти синів моїх здалека, а дочки мої — від окраїн землі, **7** і кожного, хто тільки зветься Ім'енням Моїм, і кого Я на славу Свою був створив, кого вформував та кого Я вчинив. **8** Приведи ти народу сліпого, хоч очі він має, і глухих, хоч вуха в них є! **9** Нехай разом зберуться всі люди і народи згромадяться: хто поміж ними розкаже про це, і хто розповість про минуле? Нехай дадуть свідків своїх — і оправдані будуть, і хай вони чують та скажуть: Це правда! **10** Ви свідки Мої, говорить Господь, та раб Мій, якого Я вибрав, щоб пізнали й Мені ви повірили, та зрозуміли, що це Я. До Мене не зроблено Бога, і не буде цього по Мені! **11** Я, Я Господь, і крім Мене немає Спасителя! **12** Я розказав, і споміг, і звістив, і Бога чужого немає між вами, ви ж свідки Мої, — говорить Господь, — а Я Бог! **13** І Я здавна Той Самий, і ніхто не врятує з Моєї руки, - як що Я вчиню, то хто це перемінить? **14** Так говорить Господь, ваш Відкупитель, Святий Ізраїлів: Ради вас Я послав у Вавилон, і зганяю усіх втікачів, а халдеїв — кораблі їх утіхи. **15** Я Господь, ваш Святий, Творець Ізраїля, Цар ваш! **16** Так говорить Господь, що дорогу на морі дає, а стежку — в могутній воді, **17** що випровадив колесницю й коня, військо та силу, що разом лягли і не встали, зотліли, як льон, — та погасли. **18** Не згадуйте вже про минуле, і про давнє не думайте! **19** Ось зроблю Я нове, тепер віросте. Чи ж про це ви не

знаєте? Теж зроблю Я дорогу в степу́, а в пустині — річки́. **20** Буде сла́вити Мене польова́ звірина́, шака́ли та стру́сі, бо воду Я дам на степу́, а в пустині річки́, щоб напува́ти наро́д Мій, вибра́нця Мого́. **21** Цей наро́д Я Собі вформува́в, — він буде звіщати про славу Мою. **22** Та Мене ти не клікав, о Якове, не змага́вся за Мене, Ізраїлю. **23** Ти Мені не приво́див ягня́т цілопа́лень своїх, і своїми жертвами не шанував ти Мене... Я тебе не сілував, щоб прино́сити жертву хлібну, і кади́лом не мучив тебе. **24** Очере́ту запа́шного не купував ти за срі́бло Мені, і не напува́в ти Мене лоєм жертво́в своїх, — тільки своїми грі́хами Мене ти турбува́в та своїми провинами му́чив Мене! **25** Я, Я є Той, Хто стира́є провини твої ради Себе, а грі́хів твоїх не пам'ята́є! **26** Пригадай ти Мені — і суді́мося ра́зом, розкажи́ ти Мені, щоб тобі оправда́тись! **27** Твій ба́тько був перший згрішив, і відпа́ли від Мене твої посере́дники, **28** тому́ Я позбавив священства священників, і Якова дав на прокля́ття, і на знева́гу — Ізраїля!

44 А тепер ось послухай, о Якове, рабе Мій, та Ізраїлю, якого Я ви́брав. **2** Так говорить Госпо́дь, що тебе учини́в і тебе вформував від утроби, і тобі помагає: Не бійся, рабе Мій, Якове, і Єшуру́не, якого Я ви́брав! **3** Бо ви́ллю Я воду на спра́гнене, а теку́чі пото́ки на суході́л, — ви́ллю Духа Свого на насі́ння твоє, а благослове́ння Моє на нащадкі́в твоїх, **4** і будуть вони вироста́ти, немов між траво́ю, немов ті топо́лі при во́дних пото́ках! **5** Цей буде казати: Я Госпо́дній, а той зватиметься йме́нням Якова, інший

напише своєю рукою: для Господа я, і буде зватися йм'єнням Ізраїля. **6** Так говорить Господь, Цар Ізраїлів та Викупитель його, Господь Саваот: Я перший, і Я останній, і Бога нема, окрім Мене! **7** І хто зветься, як Я? Хай розкаже про те, й хай звістить те Мені з того часу, коли Я заклів у давніні народ, і хай нам розкаже майбутнє й прийдешнє. **8** Не бійтеся та не лякайтесь! Хіба здавна Я не розповів був тобі й не звістив? А ви свідки Мої! Чи є Бог, окрім Мене? І Скелі немає, не знаю ні жодної! **9** Всі, що роблять бовванів, — марнота вони, і їхні улюбленці не помагають, а свідками того самі: не бачать вони та не знають, щоб застидатись! **10** Хто бога зробив та ідола вилив, що він не помагає? **11** Тож друзі його посоромлені будуть усі, майстрі ж — вони тільки з людей. Хай вони всі зберуться та стануть: вони полякаються та посоромляться разом! **12** Коваль тне з заліза сокиру, і в горючій вугіллі працює, і формує божка молотками та робить його своїм сильним раменом, а при тім той голодний й безсилий, не п'є води й мучиться. **13** А тєсля витягує шнур, визначає штифтом його, того ідола, гємблями робить його та окреслює цїркулем це, і робить його на подобу людїни, як розкішний зразок чоловіка, щоб у домі поставити. **14** Настинає кедрїн він собі, і візьме граба й дуба, і міцнє собі вікохає між лісними деревами, ясен посадить, а дощик вирощує. **15** І стане людїні оце все на паливо, — і візьме частину із того й зогріється, теж підпалить в печі й спече хліб. Також віробить бога й йому

поклоняється, ідолом зробить його, — і перед ним на коліна впадає. 16 Половину його він попалить в огні, на половині його варить м'ясо та їсть, печеню пече й насичається, також гріється та приговорює: „Як добре, — нагрівся, відчув я огонь“. 17 А останок його він за бога вчинив, за боввана свого, перед ним на коліна впадає та кланяється, йому молиться й каже: „Рятуй же мене, бо ти бог мій!“ 18 Не знають і не розуміють вони, бо їхні очі зажмурені, щоб не побачити, і стверділи їхні серця, щоб не розуміти! 19 І не покладає він до серця свого, і немає знання ані розуму, щоб проказати: „Половину його попалів я в огні, і на вугіллі його я пік хліб, смажив м'ясо та їв. А решту його за огіду вчиню, — буду кланятися дерев'яній колоді?“ 20 Він годується попелом! Звелó його серце обманене, — і він не врятує своєї душі, та не скаже: „Хіба не брехня у правіці моїй?“ 21 Пам'ятай про це, Якове та Ізраїлю, бо ти раб Мій! Я тебе вформував був для Себе рабом, Мій Ізраїлю, — ти не будеш забутий у Мене! 22 Провини твої постирав Я, мов хмару, і немов мряку — гріхи твої, — наверніся ж до Мене, тебе бо Я вікупив! 23 Радійте, небеса, бо Господь це зробив; виклікуйте радісно, глибини землі; втішайтеся співом, о гóри та лісе, та в нім всяке дерево, бо Господь викупив Якова, і прославивсь в Ізраїлі! 24 Так говорить Господь, твій Відкупитель, та Той, що тебе вформував від утрóби: Я, Господь, Той, Хто чинить усе: Розтягнув Я Сам небо та землю втвердив, — хто при тім був зо Мною? 25 Хто ознаки

ламає брехливим, і робить безглуздими чарівників,
Хто з нічим мудреців відсилає, і їхні знання обертає в
нерозум, **26** Хто сповнює слово Свого раба, і виконує
раду Своїх посланців, Хто Єрусалимові каже: „Ти
будеш заселений!“ а юдейським містам: „Забудовані
будете ви, а руїни його відбудую!“ **27** Хто глибіні
прокажує: „Висохни, а річки твої Я повисую“,
28 Хто до Кіра говорить: „Мій пастирю“, і всяке
Моє пожадання він виконає та Єрусалимові скаже:
„Збудований будеш!“ а храмові: „Будеш закладений!“

45 Так говорить Господь до Свого помазанця Кіра: Я
міцно тримаю тебе за правіцю, щоб перед обличчям
твоїм повалити народи, і з стегон царів розв'язу
пояси, щоб відчинити двері перед тобою, а брами не
будуть замкнені. **2** Я перед тобою підую й повирівнюю
висунене, двері мідні зламаю і порозбиваю залізні
засуви. **3** І дам тобі скарби, що в темряві, та багатства
заховані, щоб пізнав ти, що Я — то Господь, Який
кличе тебе за іменням твоїм, Бог Ізраїлів, **4** ради
раба Мого Якова й ради вибранця Мого Ізраїля, і
кличу тебе твоїм іменням, тебе називаю, хоч ти не
знаєш Мене. **5** Я — Господь, і нема вже нікого, нема
іншого Бога, крім Мене. Я тебе підперізую, хоч ти
не знаєш Мене, **6** щоб дізналися зо сходу сонця й з
заходу, що крім Мене немає нічого; Я — Господь, і
нема вже нікого, **7** Я, що світло формую та темність
творю, чиню мир і недолю творю, Я — Господь, Який
робить це все! **8** Спустить росу згорі, небеса, а із хмар
хай спливе справедливість! Хай земля відкривається,

і хай породить спасіння та правду, хай разом ростуть!
Я, Господь, це вчинив! **9** Горе тому, хто з Творцем
своїм свáриться, черепок із земних черепків! Чи
глина повість ганчарéві своєму: „Що робиш?“ а дїло
його: „Ти без рук!“ **10** Горе тому, хто патякає ба́тькові:
„Пощо ти плóдиш?“ а жінці: „Пощо ти родиш?“ **11** Так
говорить Господь, Святий Ізраїлів, і Той, Хто його
вформувáв: „Питайте Мене про майбúтнє, а долю
синів Моїх й чин Моїх рук позостáвте Мені!“ **12** Я
землю вчинів і створів людину на ній, небесá Я
руками Своїми простяг і про їхні зóрі звелів. **13** Я
збудів його в правді, і зрівняю йому всі дорóги. Він
місто Моє побудує і відпúстить вигнáнців Моїх не за
вїкуп і не за дарúнка, — говорить Госпóдь Саваóт. **14**
Так говорить Господь: Пра́ця Єгипту й торгівля Етіопії
та високі севаїтяни перéйдуть до тебе та бúдуть
твої. Пíдуть вони за тобою, у кайдáнах перéйдуть,
і будуть вклоня́тись тобі та благáти тебе: „Тільки
в тебе є Бог, і нема більш, нема іншого Бога!“ **15**
Справді Ти Бог таємнічий, Бог Ізраїлів, Спасітель!
16 Всі вони засорóмляться й зніяковіють, майстрі
їдолів пíдуть у соромі разом, **17** Ізраїль же буде
спасéний від Господа вічним спасінням: не будете ви
засорóмлені ані знеслáвлені аж на вічні вікі! **18** Бо
так промовляє Господь, Творець неба. Він той Бог, що
землю вформувáв та її вчинів, і міцно поставив її; не
як порожнечу її створів, — на проживáння на ній
Він її вформувáв. Я — Господь, і нема більше іншого
Бога! **19** Я не говорив в укритті, на темному місці

землі. Я не говорив до насіння Якова: Шукаєте дармо Мене! Я — Господь, — говорю справедливість, звіщаю правдиве! **20** Зберіться й прийдіть, наблізьтеся разом, урятовані всі із поганів! Не знає нічого, хто дерево носить, боввана свого, та що мо́литься богові, який не поможе. **21** Розкажіть та наблізьте, і хай разом нара́дяться: Хто розповів це віддавна, із давніх часів це звістив? Чи ж не Я, ваш Господь? Бож немає вже Бога, крім Мене, окрім Мене нема Бога праведного та Спасителя! **22** Зверніться до Мене й спасётесь, всі кінці землі, бо Я — Бог, і нема більше іншого Бога! **23** Я Собою Самим присягав, справедливість із уст Моїх вийшла, те слово, яке не повернеться: усяке коліно вклоняться буде Мені, усякий язик присягне **24** й Мені скаже: Тільки в Господі правда та сила! Прийдуть до Нього та засоромляться всі, що на Нього запалюються. **25** Через Господа усправедлівляться, і буде прославлене всяке насіння Ізраїля!

46 Бел упав на коліна, зігнувся Невó, — стали ідоли їхні для звірини й худоби. Те, що колись ви носили, накладене, мов той тягáр на худобу помучену. **2** Зігнулися й разом упали вони на коліна; не могли врятувати тягара, і самі до полону пішли. **3** Почуйте Мене, доме Яковів, та весь залишку дому Ізраїлевого, яких від живота Я підняв, носив від утрóби, **4** і Я буду Той Самий до старости вашої, і до сивини вас носитиму, Я вчинив, і Я буду носити, й Я двігатиму й порятую! **5** До кого Мене ви вподобите та прирівняєте, до кого подібним Менé ви учините, щоб схожому

бути? **6** Ті, що золото сиплють з кисі, срібло ж важать вагою, винаймлюють золотаря, щоб із того їм бога зробив, і перед ним вони падають та поклоняються, **7** носять його на плечі, підіймають його, і ставлять його на місці його. І стоїть, і з місця свого він не рухається; коли ж хто до нього кричить, то він не відповість, і не врятує його від неволі. **8** Пам'ятайте про це та змушнійте, візьміть це на розум, провінники! **9** Пам'ятайте про давнє, відвічне, бо Я Бог, і немає більш Бога, й нікого, як Я, **10** що звіщаю кінець від початку, і наперед — що не сталося ще, і що говорю: „Мій замір відбудеться, і всяке жадання Своє Я вчиню“, **11** що хижого птаха зо сходу прикликую, з краю далекого мужа Своєї поради! Так, Я сказав — те й спроваджу, що Я задумав був — теє зроблю! **12** Почуйте Мене, твердосерді, далекі від справедливости! **13** Я Своєю справедливістю наблизив, — вона недалєко, а спасіння Моє не припізниться, і дам на Сіоні спасіння, дам Ізраїлеві Свою велич!

47 Зійди й сядь у порох, о діво, дочко Вавилону! Сядь на землю, без трону, о дочко халдеїв! Бо кликати більше не будуть на тебе: тендітна та випещена! **2** Візьми жорна — й мукі намелі, намітку свою відхили, закачай но подолка та стегна відкрий, і бреді через ріки, — **3** і буде твій сором відкритий, і стид твій покажеться! Я помсту вчиню, і не буду щадити людини! **4** Наш Відкупитель, Господь Саваот Йому Ймення, Святий Ізраїлів. **5** Сиди мовчки й ввійди до темноти, о дочко халдеїв, бо кликати

більше не будуть тебе: Пані царств! **6** Розлю́тився Я на наро́д Свій, збезче́стив спáдщину Своєю, та й віддав їх у руку твою. Ти не віявила милосердя до них: ти над ста́рцем учинила ярмо́ своє дуже тяжкі́м, **7** та й сказала: „Навіки я па́нею бу́ду!“ І до серця собі не взяла́ тих рече́й, не поду́мала про свій кіне́ць. **8** А тепер це послухай, розпе́щена, що безпечно сидиш, що говориш у серці своїм: „Я, — і більше ніхто! Не буду сидіти вдовою, і не знатиму страти дітей!“ **9** Та прийдуть на тебе несподівано те й те в один день, страта дітей та вдівство, вони в повній мірі на тебе спадуть при усій многоті твоїх чарів, при силі великій твоїх заклинань! **10** Ти ж бо надію складала на злобу свою, говорила: „Ніхто не побачить мене!“ Звелá тебе мудрість твоя та знання твоє, і сказала ти в серці своїм: „Я, — і більше ніхто!“ **11** І прийде на тебе лихе, що відворожити його ти не зможеш, і на тебе нещастя впаде́, що не зможеш його окупити, і прийде на тебе рапто́вно спусто́шення, про яке ти не знаєш. **12** Ставай же з своїми закляттями та з безліччю чарів своїх, якими ти му́чилася від юна́цтва свого́, — може зможеш ти допомогти́, може ти настраха́єш! **13** Змучилась ти від великої кількості рад своїх, — хай же стануть і хай допоможуть тобі ті, хто небо розрізує, хто до зір придивляється, хто провіщує кожного місяця, що має на тебе прийти! **14** Ось стали вони, мов солома: огонь їх попáлить, — не врятують своєї душі з руки по́лум'я, — це не жар, щоб погріти себе, ані по́лум'я, щоб сидіти біля

нього. **15** Такими тобі стануть ті, що співпрацювала ти з ними, ворожбити твої від юнацтва твого, — кожен буде блудити на свій бік, немає нікого, хто б тебе врятував!

48 Послухайте це, доме Яковів, що зветесь ім'енням Ізраїлевим, і що вийшли із Юдиних вод, що клянэтеся Йм'енням Господнім та Бога Ізраїля згадуєте, хоч не в правді та не в справедливості! **2** Бо від міста святого вони прозиваються та на Бога Ізраїлевого спираються, — Йому Йм'ення Господь Саваот! **3** Я віддавна звіщав про минуле, — із уст Моїх вийшло воно й розповів Я про нього, раптовно зробив, — і прийшло. **4** Тому, що Я знав, що впёртий ти є, твоя ж шия — то м'язи залізни, а чóло твоє — мідяне, **5** то звіщав Я віддавна тобі, іще поки прийшло, розповів Я тобі, щоб ти не говорив: „Мій божок це зробив, а про це наказав мій бовван та мій ідол“. **6** Ти чув, — переглянь усе це; і ви хіба не визнаєте цьогó? Тепер розповів Я тобі новини й таємниці, яких ти не знав. **7** Тепер вони створені, а не віддавна, а перед цим днем ти не чув був про них, щоб не сказати: „Оце я їх знав“. **8** Та не чув ти й не знав, і віддавна ти не відкривав свого вуха, бо Я знав, що напевно ти зрадиш, і звано тебе від утроби: перевертень. **9** Ради Йм'ення Свого Я спиняю Свій гнів, і ради слави Своєї Я стрімуюся проти тебе, щоб не зніщити тебе. **10** Оце перетопів Я тебе, але не як те срібло, у гóрні недолі тебе дослідів. **11** Ради Себе, ради Себе роблю, бо як буде збезчэчене Йм'ення Моє? А іншому слави Своєї не дам. **12** Почуй Мене, Якове

та Ізраїлю, Мій покликаний: Це Я, Я перший, також Я останній! **13** Теж рука Моя землю заклала, і небо напнула правіця Моя, — Я закличу до них — і вони стануть разом. **14** Зберіться ви всі та й послухайте: Хто серед вас розповів був про те? Кого Господь любить, вчинить волю Його в Вавилоні, рамено ж Його на халдэях. **15** Я, Я говорив і покликав його, спровадив його, і він на дорозі своїй буде мати поводження. **16** Наблизьтесь до Мене, послухайте це: Споконвіку Я не говорив потаємно; від часу, як діялось це, Я був там. А тепер послав Мене Господь Бог та Його Дух. **17** Гак говорить Господь, твій Відкупитель, Святий Ізраїлів: Я — Господь, Бог твій, що навчає тебе про корисне, що провадить тебе по дорозі, якою ти маєш ходити. **18** О, коли б ти прислухувався до Моїх заповідей, то був би твій спокій, як річка, а твоя справедливість, немов морські хвилі! **19** А насіння твого було б, як піску, а нащадків твого животá — немов зернят його, і витяте й вигублене не було б твоє ймення із-перед обличчя Мого! **20** Вірушіть із Вавилону, втечіть від халдэїв, радісним співом звістять, оце розголосить, аж до краю землі рознесить це, скажіть: Господь викупив раба Свого Якова! **21** І спраги не знали вони на пустинях, якими провадив Він їх: воду з скелі пустив їм, — Він скелю розбив — і вода потекла! **22** Для безбожних спокію немає, говорить Господь.

49 Почуйте Мене, острові, і народи здалека, і вважайте: Господь із утроби покликав Мене, Моє Ймення згадав з нутра неньки Моєї. **2** І Мої уста

вчинив Він, як той гострий меч, заховав Мене в тіні
Своєї руки, і Мене вчинив за добірну стрілу, в Своїм
сагайдаці заховав Він Мене. **3** І до Мене прорік: Ти
раб Мій, Ізраїлю, Яким Я прославлюсь! **4** І Я відповів:
Надаремно трудивсь Я, на порожнечу й марноту
зужив Свою силу: Справді ж з Господом право Мое, і
нагорода Моя з Моїм Богом. **5** Тепер же промовив
Господь, що Мене вформував Собі від животá за раба,
щоб навести Собі Якова, і щоб Ізраїль для Нього
був зібраний. І був Я шанований в очах Господніх, а
Мій Бог стався міццю Моєю. **6** І Він сказав: Того мало,
щоб був Ти Мені за раба, щоб відновити племена
Якова, щоб вернути врятованих Ізраїля, але Я вчиню
Тебе світлом народів, щоб був Ти спасінням Моїм аж
до краю землі! **7** Так говорить Господь, Відкупитель
Ізраїлів, Святий його, до побордженого на душі,
до обридженого від людей, до раба тих володарів:
Побачать царі, і князі повстають, — і поклоняться
ради Господа, що вірний, ради Святого Ізраїлевого,
що вибрав Тебе. **8** Так говорить Господь: За часу
вподобання Я відповів Тобі, в день спасіння Тобі
допоміг, і стерегтиму Тебе, і дам Я Тебе заповітом
народові, щоб край оновити, щоб поділити спадки
спустошені, **9** щоб в'язням сказати: „Виходьте“, а тим,
хто в темноті: „З'яв'ється!“ При дорогах вони будуть
пастися, і по всіх лісих горбівинах їхні пасовіська. **10**
Не будуть голодні вони, ані спрагнені, і не вдарить їх
спека, ні сонце, — бо Той, Хто їх милує, їх попровадить
і до водних джерел поведе їх. **11** І вчиню Я всі гори

Свої за дорóгу, і підіймуться биті шляхі Мої. 12 Ось ці здалека прийдуть, а ці ось із півночі й з заходу, а ці з краю Сінім. 13 Радійте, небеса́, звеселіся ти, земле, ви ж, го́ри, втішайтеся співом, бо Господь звеселів Свій наро́д, і змилювався над Своїми убогими! 14 І сказав був Сіон: Господь кинув мене́, і Господь мій про мене́ забув. 15 Чи ж жінка забуде своє немовля́, щоб не пожаліти їй сина утроби своєї? Та коли б вони позабува́ли, то Я не забуду про тебе! 16 Отож на долонях Своїх тебе вірізьбив Я, твої мури позавсіди передо Мною. 17 Синóве твої поспіша́ться до тебе, а ті, хто руйнує тебе й ті, хто нищить тебе, повідхо́дять від тебе. 18 Здійми свої очі навколо́ й побач: всі вони позбиралися й йдуть ось до тебе! Як живий Я, говорить Господь: усіх їх, як оздо́бу, зодя́гнеш, та підв'яжешся ними, немов наречена. 19 Бо руїни твої та пустині твої, і зруйнований край твій тепер справді стануть тісними для мешканців, і будуть віддалені ті, хто тебе руйнував. 20 Іще до вух твоїх скажуть синóве сирі́тства твого: Тісне мені місце оце, посу́нься для мене, й я сяду! 21 І ти скажеш у серці своїм: Хто мені їх зродив, як була осирóчена я та са́мітна, була вігнана та заблуділа? І хто ви́ховав їх? Я зоста́лась сама, а ці, — звідки вони? 22 Так сказав Господь Бог: Ось Я підійму́ Свою руку до лю́дів, і піднесу́ до наро́дів прапора Свого́, — і позно́сять синів твоїх в па́зусі, а до́чок твоїх поприно́сять на плéчах. 23 І будуть царі за твоїх вихова́телів, а їхні цариці — за ня́ньок твоїх. Лицем до землі вони будуть вклоня́тись

тобі та лизатимуть пил твоїх ніг, і ти пізнаєш, що Я — то Господь, що не посоромляться ті, хто на Мене надіється! **24** Чи ж від сильного буде віднята здобич, і чи награване гвалтівником урятоване буде? **25** Бо Господь каже так: Полонені відібрані будуть від сильного, і врятована буде здобич насильника, і Я стану на прю із твоїми суперечниками, синів же твоїх Я спасу. **26** І Я змушу твоїх гнобителів їсти тіло своє, і вони повпиваються власною кров'ю, немов би вином молодім. І пізнає тоді кожне тіло, що Я — то Господь, твій Спаситель та твій Відкупитель, Потужний Яковів!

50 Так говорить Господь: Де вашої матері лист разводівий, з яким Я її відпустів? Або хто є з Моїх боргувальників, якому Я вас був продав? Тож за ваші провіни ви продані, і за ваші гріхи ваша мати відпущена. **2** Чому то нікого немає, коли Я приходжу, і не відповідає ніхто, коли клічу? Чи рука Моя справді короткою стала, щоб викупляти, і хіба рятувати нема в Мені сили? Таж докором Своїм Я висую море, обертаю ріки в пустиню, їхня риба гниє без води й умирає із прагнення! **3** Небеса зодягаю Я в темряву, і покриттям їхнім верету чиню. **4** Господь Бог Мені дав мову вправну, щоб уміти зміцнити словом змученого, Він щоранку пробуджує, збуджує вухо Мені, щоб слухати, мов учні. **5** Господь Бог відкрив вухо Мені, й Я не став неслухняним, назад не відступів. **6** Підставив Я спину Свою тим, хто б'є, а щіки Свої — щипачам, обличчя Свого не сховав від ганьби й

плюва́ння. **7** Але Госпо́дь Бог допоможе Мені, тому́ не соромлюся Я, тому Я зробив був обличчя Своє, немов крёмінь, і знаю, що не буду засти́джений Я. **8** Близько Той, Хто Мене всправедлі́влює, — хто ж стане зо Мною на прю? Станьмо ра́зом, — хто Мій супро́тивник? Хай до Мене піді́йде! **9** Отож, Госпо́дь Бог допоможе Мені, — хто ж отой, що призна́є Мене винувáтим? Вони всі розпаду́ться, немов та одежа, — їх міль поже́ре! **10** Хто між вами лякається Господа і голос Його Слуги слуха́є? Хто ходить у те́мряві, світла ж немає йому́, — хай наді́ється він на Господне Ім'я́, і хай на Бога свого опира́ється! **11** Тож усі, що огонь ви запáлюєте, що огнє́нними стрі́лами ви поузбро́вані, — ходіть у жарі свого огню́ та в стрі́лах огнє́нних, які розпали́ли! З Моєї руки оце станеться вам, — і ви бу́дете в муках лежати!

51 Почуйте Мене, хто женéться за праведністю, хто пошу́кує Господа! Погляньте на скелю, з якої ви вітесані, і на каменолóбню, з якої ви відовбані. **2** Гляньте на Авраама, ба́тька свогó, та на Сарру, що вас породила, бо тільки одно́го його Я покликав, але благословив був його та розмно́жив його. **3** Бо Сіона Госпо́дь потіша́є, всі руїни його потіша́є, й оберта́є пустині його на Еде́н, його ж степ — на Господній садóк! Пробувáтимуть в ньому уті́ха та радість, хвала́ й піснопі́ви. **4** Послухай Мене, Мій наро́де, і візьми до вух, ти племéно Моє, бо вийде від Мене Зако́н, а Своє правосуддя поставлю за сві́тло наро́дам! **5** Близька правда Моя: вийде спасі́ння Моє, а раме́на

Мої будуть суд видавати наро́дам. Острові будуть мати надію на Мене і сподівання свої покладуть на раме́но Моє. **6** Здійміть свої очі до неба, і погляньте на землю додо́лу! Бо небо, як дим, продерéться, а земля розпаде́ться, мов одіж, мешканці ж її, як та воша, погінуть, — спасіння ж Моє буде вічне, а правда Моя не злама́ється! **7** Почуйте Мене, знавці правди, наро́де, що в серці його Мій Зако́н: Не бійтеся лю́дської га́ньби та їхніх обра́з не лякайтесь, **8** бо потóчить їх міль, мов одержу, й як во́вну, черва́ їх зжере́, а правда Моя буде вічна, і спасіння моє з роду в рід! **9** Збудися, збудись, зодягніся у силу, раме́но Господне! Збудися, як у давнину́, як за поколі́ння віків! Хіба це не ти Рага́ва зрубало, крокоди́ла здіра́вило? **10** Хіба це не ти море вісушило, во́ди безодні великої, що мо́рську глиби́ну вчинило доро́гою, щоб вікуплені перейшли? **11** Отак визволе́нці Господні поверну́ться та до Сіону зо співом увійдуть, — і на їхній голові буде радість відвічна, веселість та втіху осягнуть вони, а журба та зідхання втечуть! **12** Я, — Я ваш Той Утіші́тель! Хто ж то ти, що бої́шся лю́дини смерте́льної й лю́дського сина, що до трави він поді́бний? **13** І ти забуваєш про Господа, що вчинив був тебе, що напну́в небеса́ Він та землю закла́в, і за́вжди щоденно лякаєшся гніву гнобі́теля, що готовий тебе погубіти. Але де той гнобі́телів гнів? **14** Закутий в кайдани неба́вом розв'язаний буде, і не помре він у ямі, і не забра́кне йому його хліба. **15** Бо Я — Господь, Бог твій, що збу́рює море, — й ревуть його хвилі, Господь Саваот

Йому Йімєння! **16** І кладу Я слова Свої в уста твої та ховаю тебе в тіні рук Своїх, щоб небо напну́ти та зє́млю закла́сти, і сказати Сіонові: Ти Мій наро́д! **17** Збудися, збудися, устань, дочко Єрусалиму, що з руки із Господньої випила ти келіх гніву Його́, чашу-келіха о́дуру випила, ви́цїдила. **18** Зо всіх тих сині́в, що вона породила, нікого нема, хто б прова́див її; зо всіх тих сині́в, яких ви́ховала, нікого нема, хто б підтри́мав її. **19** Ці дві речі спітка́ли тебе, — але хто пожаліє тебе? Руїна й недоля, і голод та меч, — хто розва́жить тебе? **20** Синове твої повмліва́ли, лежали на рб́зі всіх ву́лиць, мов о́лень у тенéтах, повні гніву Господнього, крику Бога твого. **21** Тому́ то послухай оцьо́го, убога й сп'яні́ла, але не з вина: **22** Так говорить Господь твій, Господь і твій Бог, що на прю за наро́д Свій стає: Ось келі́ха о́дуру Я забираю з твоєї руки́, чашу-келі́ха гніву Мого́, — більше пити його вже не будеш! **23** І дам Я його́ в руку тих, що гно́били тебе, що вони до твоєї душі говорили: „Схили́сь, і по тобі ми пере́йдемо!“ І поклала ти спі́ну свою, немов землю, й як вулицю для перехо́жих.

52 Збудися, збудись, зодягні́ся, Сіоне, у силу свою, зодягні́ся у шати пишно́ти своєї, о Єрусалиме, о місто святе, бо вже необрі́заний та занечі́щений більше не вві́йде до тебе! **2** Обтрусі́ з себе порох, устань та сіда́й, Єрусалиме! Розв'яжі́ пута ши́ї своєї, о бра́нко, о до́чко Сіону! **3** Бо Господь каже так: Зада́рмо були ви попро́дані, тому́ будете ви́куплені не за срі́бло. **4** Бо так Господь Бог промовляє: До Єгипту

зійшов був наро́д Мій впоча́тку, щоб ме́шкати там, а Ашшу́р за ніщо́ його ти́снув. **5** А тепер що Мені тут, — говорить Госпо́дь, — коли взятий дарéмно наро́д Мій? Шаліють волóдарі їхні, — говорить Госпо́дь, — і постійно ввесь день Моє Ймення знева́жене. **6** Тому́ Моє Йме́ння пізна́є наро́д Мій, тому́ того дня він пізна́є, що Я — то Отой, що говорить: Ось Я! **7** Які гарні на го́рах ноги благові́сника, що звіща́є про мир, що добро провіща́є, що спасіння звіща́є, що говорить Сіонові: „Царю́є твій Бог!“ **8** Слухай, — твої сторожі зняли голос, укупі співають, бо бачать вони око-в-о́ко, коли до Сіону Госпо́дь поверта́ється. **9** Радійте, співайте сумісно, о ерусалимські руїни, бо наро́да Свого Госпо́дь звеселі́в, — вікупив Єрусалима! **10** Госпо́дь обнажив на оча́х усіх наро́дів святе́е раме́но Своє, — і спасі́ння від нашого Бога побачать всі кінці землі! **11** Уступі́ться, вступі́ться та вийді́ть ізві́дти, нечистого не доторка́йтеся, вийді́ть з се́редини його, очистьте́ся ви, що но́сите по́суд Господні́й! **12** Бо не в по́спіху вийдете і не навте́ки ви пі́дете, бо пі́де Госпо́дь перед вами, за вами ж — Ізраї́лів Бог. **13** Ось стане розумне робі́ти Мій Слуга, піді́йметься й буде пови́щений, і височéнним Він стане! **14** Як багато-хто Ним дивувáлись, — такий то був змі́нений о́браз Його, що й не був люди́ною, а ви́гляд Його, що й не був сином лю́дським! **15** Отак Він здиву́є числе́нних наро́дів, царі свої́ ўста замкнуть перед Ним, бо побачать, про що не гово́рено їм, і зрозу́міють, чо́го не чувáли вони!

53 Хто нашій спасенній тій звістці повірив, і над ким відкривалося рамено Господнє? **2** Бо Він виріс перед Ним, мов галузка, і мов корінь з сухої землі, — не мав Він принади й не мав пишноти; і ми Його бачили, та краси не було, щоб Його пожадати! **3** Він поборджений був, Його люди покинули, страдник, знайомий з хоробами, і від Якого обличчя ховали, поборджений, і ми не цінували Його. **4** Направду ж Він немочи наші узяв і наші болі поніс, а ми уважали Його за пораненого, ніби Бог Його вдарив поразами й мучив. **5** А Він був ранений за наші гріхи, за наші провіни Він мучений був, — кара на Ньому була за наш мир, Його ж ранами нас уздоровлено! **6** Усі ми блудили, немов ті овечки, розпоробшились кожен на власну дорогу, — і на Нього Господь поклав гріх усіх нас! **7** Він гноблений був та понижуваний, але уст Своїх не відкривав. Як ягня був проваджений Він на заклєння, й як овечка перед стрижіями своїми мовчить, так і Він не відкривав Своїх уст. **8** Від утиску й суду Він забраний був, і хто збагне Його рід? Бо з краю живих Він відірваний був, за провіни Мого народу на смерть Його дано. **9** Із злочинцями визначили Йому гроба Його, та Його поховали в багатого, хоч провіни Він не учинив, і не було в Його устах омани. **10** Та зволів Господь, щоб побити Його, щоб муки завдано Йому. Якщо ж душу Свою покладє Він як жертву за гріх, то побачить насіння, і житиме довгі дні, і замір Господній рукою Його буде мати поводження! **11** Він через муки Своєї душі буде бачити плід, та

й насититься. Справедливий, Мій Слуга, оправдає пізнанням Своїм багатьох, і їхні гріхи понесé. **12** Тому то дам уділ Йому між великими, і з потужними буде ділити здобич за те, що на смерть віддав душу Свою, і з злочинцями був порахований, хоч гріх багатьох Сам носів і заступавсь за злочинців!

54 Веселися ж, неплодна, яка не родила, співанням утішайся й радій, що мук породільних не мала, бо в покиненої буде більше синів від синів заміжньої, говорить Господь! **2** Пошир місце намету свого, а завіси наметні помешкань твоїх повитягай, не затримуй! Свої шнури продовж, а кілочки свої позміцняй! **3** Бо праворуч і ліворуч поширишся ти, а насіння твоє одідичать народи, і заселять міста опустошені. **4** Не бійся, бо сорому ти не зазнаєш, і не соромся, бо не будеш застїджена, бо про сором свого юнацтва забудеш, а ганьби удівства свого ти не будеш уже пам'ятати! **5** Бо Муж твій, Творець твій, — Господь Саваот йому Ймення, а твій Викупитель — Святий Ізраїлів, — Він Богом усієї землі буде званий! **6** Бо Господь був покликав тебе, як покинуту жінку й засмучену духом, й як жінку юнацтва Свого, як була ти відкинена, каже твій Бог. **7** На хвильку малу Я тебе був покинув, але з милосердям великим тебе позбираю. **8** У запалі гніву Я сховав був обличчя Своє на хвилину від тебе, та вічною милістю змілюся над тобою, каже твій Викупитель, Господь. **9** Бо для Мене оце — мов ті Ноеві води: як Я присягнув був, що Ноеві води не прийдуть уже над землю, так Я присягнув,

щоб на тебе не гніватися й не картати тебе! **10** Бо зрушаться гори й холми захитаються, та милість Моя не відійде від тебе, і заповіт Мого миру не захитається, каже твій милостівець, Господь. **11** Моя дівочко убога та бурею гнана, невтішна, — ось каміння твої покладу в малахїті, основи ж твої закладу із сапфірів! **12** І пороблю із рубїну карнізи твої, твої ж брами — з каміння карбункула, а всю горобжу твою — з дорогого каміння. **13** Всі сини твої стануть за учнів Господніх, і спокій глибокий настане синам твоїм! **14** Будеш міцно поставлена праведністю, стань даліко від утиску, бо не боїтимешся, і від страху, бо до тебе не зблизиться він. **15** Коли хто чіплятися буде до тебе, то це не від Мене, хто чіплятися буде до тебе, той перед тобою впаде. **16** Отож, Я створив коваля, який дме на огонь із вугілля, і вироблює зброю свого ремесла; і вигубника теж Я створив, який нищить ту зброю. **17** Жодна зброя, що зроблена буде на тебе, не матиме успіху, і кожнісінького язика, який стане з тобою до суду, осудиш. Це спадщина Господніх рабів, а їхнє оправдання від Мене, говорить Господь!

55 О, всі спрагнені, — йдіть до води, а ви, що не маєте срібла, — ідіть, купіть живности — й їжте! І йдіть, без срібла купіть живности, і без платні вина й молока! **2** Навщо будете важити срібло за те, що не хліб, і працю вашу за те, що не сітять? Послухайте пильно Мене, й споживайте добро, — і нехай розкошує у наситі ваша душа! **3** Нахиліть своє вухо, й до Мене прийдіть, послухайте, й житиме ваша душа! І Я з вами складу

заповіта навіки на незмінні Давидові милості. **4** Отож, Його дав Я за свідка наро́дам, за проводиря́ та влади́ку наро́дам. **5** Тож покличеш наро́д, що не знаєш його, і той люд, що не знає тебе, і вони поспіша́ться до тебе, ради Господа, Бога твого́, і ради Святого Ізраїлевого, що просла́вив тебе. **6** Шукайте Господа, доки можна знайти Його, кличте Його, як Він близько! **7** Хай безбожний покине дорогу свою, а крути́й — свої за́думи, і хай до Господа зве́рнеться, — і його Він помилує, і до нашого Бога, бо Він пробачає багато! **8** Бо ваші думки́ — не Мої це думки́, а дорóги Мої — то не ваші дорóги, говорить Господь. **9** Бо наскільки небо вище за землю, настільки вищі дорóги Мої за ваші дорóги, а думки́ Мої — за ваші думки́. **10** Бо як дощ чи то сніг сходить з неба й туди не верта́ється, аж поки землі не напóють і родю́чою вчинить її, і насіння дає сіваче́ві, а хліб їдунóві, — **11** так буде і Слово Моє, що вихóдить із уст Моїх: порожнім до Мене воно не верта́ється, але зробить, що Я пожада́в, і буде мати повóдження в то́му, на що Я його посилав! **12** Бо з радістю вийдете ви, і з міром прова́джені будете. Гори й холми́ будуть тішитися перед вами співання́м, і всі польові́ дерева́ будуть плéскати в долóні. **13** На місце терніни зростé кипаріс, а замість кропівни — поя́виться мирт. І стане усе Господе́ві на славу, на вічну ознаку, яка не поні́щиться!

56 Так говорить Господь: Бережіть правосу́ддя й чиніть справедливість, незаба́ром бо прійде спасі́ння Моє, і поя́виться пра́ведність Моя. **2** Блаженна люди́на,

що робить такé, і син людський, що міцно тримається цього, що хорóнить субóту, щоб її не безчестити, та бережé свою рúку, щоб жодного зла не вчинíти!

3 І нехай не повíсть чужинéць, який прилучíвся до Господа, кажучи: „Насправді мене відділів від народу Свого Господь“, і скопéць хай не скаже: „Таж я сухе дерево!“

4 Бо так каже Господь про скопцív, що суботи Мої бережúть, і вибирають завгóдне Мені, і що тримаються міцно Мого заповіту:

5 Я їм дам у Своім домі та в мúрах Своїх місце і ймéння, що краще воно за синів та дочóк, — Я дам йому вiчне ім'я, яке не понiщиться!

6 А тих чужинцív, що пристали до Господа, щоб служити Йому та любити Господне Ім'я, щоб бути Йому за рабів, усіх, хто хорóнить суботу, щоб її не безчестити, і тих, що тримаються міцно Мого заповіту, —

7 їх спровáджу на гóру святую Мою та потiшу їх в домі молитви Моєї! Цiлопáлення їхні та їхні жертви будуть Мені до вподóби на Моїм жéртівнику, бо Мій дiм буде нáзваний домом молитви для всіх нарóдів!

8 Слово Господа Бога, що збирає вигнáнців Ізраїля: Я ще позбираю до нього, до його зiбраних!

9 Польовá вся звiрино, прибудьте спожíти, такóж лiсовá вся звiрино!

10 Його вартiвникi всі слiпi, не знають нiчóго, всі вони пси нiмi, якi гáвкати не можуть, мрiйники, лéжні, що люблять дрiмáти!

11 І це пси ненажéри, що не знають насiчення, і це пáстирi ті, що не вмiють уважати: усі вони ходять своєю дорогою, кожен з свого кiнцá до своєї здобичi.

12 „Прийдiть но, говорять, вiзьмú я вина, та

напою п'янокóго нажлуктимось, — і буде і цей день, і зівтрішній день далéко щедріший!“

57 Праведний умирає, і немає нікого, хто б узяв це до серця, і мўжі побожні беруться зо світу, і немає такого, хто б те зрозумів, — що від зла забирається праведний з світу! **2** Він відходить із мїром; на лóжах своїх спочивають, хто ходить прямою дорогою. **3** Та наблізьтесь сюди, ви сини чарівниці, насіння чужолóжникове та блудниці, — **4** над ким розкошúете ви, над ким розкриваєте рóта, висовуєте язика? Хїба ви не діти перéступу, насіння брехні, **5** ви, що пáлитесь прїстрастю серед дубів, під деревом кожним зеленим, що дїтéй над потоками рїжете, під скéльними щїлинами? **6** У гладéньких каміннях потоку твїй úдїл, — вони, вони доля твоя! І їм ти лилá жертву лїту, хлїбну жертву принóсила! Чи цим Я заспокóений буду? **7** На горі на високій та вїсуненій ти поставила ложе своє, і туди ти прихóдиш принóсити жертви. **8** І ти за дверїма й одвїрком кладеш свого пám'ятника культовóго, бо ти відступила від Мене, обнажáєшся й входиш, пошїрюєш ложе своє, і складаєш умову собі з одним з тих, що з ними ти любиш лежати, де місце наглéдиш. **9** І ти до Молóха з оливою ходиш, і намнóжуєш масті свої; і посилаєш далéко своїх посланцїв, і знижáєшся аж до шеóлу. **(Sheol h7585)** **10** Ти змучувалась на числénних дорогах своїх, але не казала: „Зрїкáюсь!“ Знайшла ти оживлення сили своєї, томú не ослабла. **11** І за ким побивáлася ти та лякалась, що невірною стала й Мене

не згадала, не клала на серці своєму? Хіба не тому,
що мовчав Я від віку, то ти не боїшся Мене? **12** Я
віявлю про справедливість твою та про вчинки твої,
— та вони не допоможуть тобі! **13** Як ти будеш кричати,
нехай порятує тебе твоя згряя божків. Але вітер усіх їх
розвіє, схопить підих; хто ж на Мене надіється, землю
вспадкує й гору святую Мою одідичить! **14** І Він каже:
Будуйте дорогу, будуйте дорогу, почистьте дорогу,
заберіть перешкоди з дороги народу Мого! **15** Бо так
промовляє Високий і Піднесений, повіки Живущий, і
Святий Його Ймення: Пробуваю Я на Височині та в
святині, і з зламаним та з упокореним, щоб оживляти
духа скромних, і щоб оживляти серця згноблених! **16**
Бож не вічно Я буду судітись, і не завжди Я гніватись
буду, бо дух з-від обличчя Мого зомлів би, та й душі,
які Я вчинив. **17** Я гнівався був за гріх користолібства
його, та й уразив його, заховав Я обличчя Своє й
лютував, та пішов він, відступний, дорогою серця
свого. **18** Я бачив дорogi його, і вздорівлю його, і його
поведу й дам потіху для нього й для тих, що сумують
із ним. **19** Створю Я плід уст: „Спокій, спокій далекому
та близькому!“ говорить Господь, і вздорівлю його.
20 А ті несправедливі — як море розбурхане, коли
бути спокійним не може воно, і коли води його багно
й мул викидають. **21** Для безбожних спокою немає,
говорить Господь!

58 Кричи на все горло, не стрімуйсь, свій голос
повищ, мов у сурму, й об'яві ти народові Моєму про
їхній переступ, а дoмові Якова — їхні гріхи! **2** Вони бо

щоденно шукають Мене та жадають пізнати дорóги Мої, мов нарóд той, що праведне чинить, і правá свого Бога не кидає. Питаються в Мене вони про правá справедливости, жадають набліження Бога: **3** „Нащо ми по́стимо, коли Ти не бачиш, мучимо душу свою, Ти ж не знаєш тогó?“ Отак, — у день по́сту свого ви чините волю свою, і всіх ваших робітників тїснете! **4** Тож на свáрку та за́колот по́стите ви, та щоб кулакóм бити наха́бно. Тепер ви не по́стите так, щоб ваш голос почу́тий був на височині! **5** Хіба ж оце піст, що Я вибрав його, — той день, коли мóрить людіна душу свою́, свою голову гне, як та очереті́на, і стéлить верéту та по́піл? Чи ж оце називаєш ти по́стом та днем уподóби для Господа? **6** Чи ж ось це не той піст, що Я вибрав його: розв'язáти кайдáни безбожности, пúта ярмá розв'язати й пустити на волю утїснених, і всяке ярмó розірвáти? **7** Чи ж не це, — щоб вламáти голодному хліба свогó, а вбогих бурлáків до дому впровáдити? Що як побачиш нагóго, — щоб вкрíти його, і не сховáтися від свого рíдного? **8** Зася́є тоді, мов досві́тня зоря́, твоє світло, і хутко шкíрою рана твоя заростé, і твоя справедливість ходíтиме перед тобою, а слава Господня сторóжею за́дньою! **9** Тоді клікати будеш — і Господь відповість, будеш клікати — і Він скаже: Ось Я! Якщо віддали́ш з-поміж себе ярмó, не бúдеш підно́сити пальця й казати лихóго, **10** і будеш давати голодному хліб свій, і знедо́лену душу насíтиш, — тоді то засві́тить у тёмряві світло твоє, і твоя тёмрява ніби як по́лудень стане, **11** і буде Господь

тебе завжди прова́дити, і душу твою нагоду́є в посу́ху, кóсті твої позміцня́є, і ти станеш, немов той напóбений сад, і мов джерелó те, що вóди його не всиха́ють! **12** І руїни відві́чні сини твої позабудóвують, поставиш оснóви дові́чні, і будуть тебе називати: „Замурóвник пролóму, напра́вник шляхів для посéлення“! **13** Якщо ради суботи ти стримаєш нóгу свою́, щоб не чинити своїх забагáнок у день Мій святий, і будеш звати суботу приéмністю, днем Господнім святим та шанóваним, і її пошануєш, — не пíдеш своїми дорогами, діла свого не шукáтимеш та не будеш казати дарéмні слова́, — **14** тоді в Гóсподі розкошувáти ти будеш, і Він посадо́вить тебе на висóтах землі, та зробить, що будеш ти споживáти спáдщину Якова, батька твогó, — бо ўста Господні сказали оце!

59 Ото ж бо, Господня рука не скорóтшала, щоб не помагати, і Його вўхо не стало тяжкíм, щоб не чути, **2** бо то тільки перéступи ваші віддiлювали вас від вашого Бога, і ваші прові́ни хова́ли обличчя Його від вас, щоб Він не почув, — **3** бо ваші долоні заплáмлені кров'ю, ваші ж пальці — беззаконням, уста ваші говóрять неправду, язик ваш белькóче лихе! **4** Немає нікóго, хто б кликав на суд, і нікого нема, хто судився б попрáвді, — кожен надію кладе на марнóту й говорить неправду, вагітні́є бiдою й порóджує злóчин! **5** Висiджують яйця гадю́чі та тчуть павутiння: хто з'їсть з їхніх яець, помирає, а з розбитого — гáдина вийде. **6** Нитки їхні не стануть одежею, і ві́робами своїми вони не покрiються: їхні

діла — діла кривди, і в їхніх руках — чин насильства.
7 Їхні ноги біжать на лихе, і спішать проливати
невинну кров, їхні думки — думки кривдні, руїна
й погібіль на їхніх дорóгах! 8 Дорóги спокóю не
знають, і правосúддя немає на їхніх стежкáх, — вони
покрутили собі свої стéжки, і кожен, хто нею ступає,
не знає спокóю. 9 Тому віддалилося право від нас, і не
сягáє до нас справедливість! чекаємо світла, — та ось
темнотá, чекаємо сáйва — та й у тёмнощах хóдимо!
10 Ми ма́цаємо, мов невидю́щі, за стíну, навпо́мацки
хóдимо, мов ті безóкі; спотика́ємося ми опівдні,
немов би смеркóм, між здоровими ми, як померлі! 11
Усі ми реве́мо, як ведме́ді, і мов голубі́ ті постійно
воркóчемо, чекаємо права — й немає, спасіння — й
від нас віддалилось воно. 12 Бо помно́жились наші
перéступи перед Тобою, і свідку́ють на нас гріхи
наші, бо з нами перéступи наші, а наші прові́ни
— ми знаємо їх! 13 Ми зраджували й говорили
неправду на Господа, і повідступáли від нашого Бога,
казали про ўтиск та відступ, вагітні́ли й видумували
з свого серця слова́ неправді́ві. 14 І правосúддя наза́д
відступі́лося, а справедливість здалéка стоїть, бо на
майдáні спіткну́лася правда, праведність ж не може
прийти, — 15 і правда зникла, а той, хто від злого
відходить, грабóваний. І це бачить Господь, — і лихе в
Його óчах, що права нема! 16 І Він бачив, що немає
нікóго, і дивува́вся, що немає застúпника. Та раме́но
Його Йому допомогло́, і Його праведність підпéрла
Його, — 17 і Він зодягну́в праведність, як пáнцер,

а шоло́ма спасі́ння — на Свою́ голову, і зодягну́в шати́ по́мсти, як одяг, і покрі́вся горлі́вістю, мов би плаще́м! **18** Надолу́жить Він гнівом Свої́м ворога́м згідно з учі́нками їхні́ми. Свої́м супро́тивним — заплáтою, острова́м надолу́жить заплáту. **19** І будуть боя́тися Йме́ння Господнього́ з за́ходу, а слави́ Його́ — зо́ схід сонця́, бо при́йде, як річка́ рвучка́, — вітер Господній́ її́ пожене́, — **20** і при́йде Вику́питель Сіо́нові й тим, хто верну́вся із про́гріху в Якові́, каже Господь. **21** А Я — ось із ними́ умова́ Моя, говорить́ Господь: Мій Дух, який на то́бі, та слова́ Мої́, що поклав Я до уст твої́х, не усту́плять вони́ з твої́х уст, і з уст наща́дків твої́х, і з уст наща́дків пото́мства тво́го, говорить́ Господь, відтепе́р й аж наві́ки!

60 У ставай, сві́тися, Єрусалиме́, бо прийшло́ твоє сві́тло, а слава́ Господня́ над тобою́ зася́ла! **2** Бо те́мрява землю́ вкрива́є, а мо́рок — наро́ди, та сяє Господь над тобою́, і слава́ Його́ над тобою́ з'явля́ється! **3** І підуть наро́ди за сві́тлом твої́м, а царі́ — за ясністю́ ся́йва тво́го. **4** Зді́ймí свої́ очі́ навко́ло й побач: усі́ вони́ зібрані́, і до тебе́ ідуть; сини́ твої́ йдуть іздале́ка, а до́чок твої́х на рука́х он несуть! **5** Побачи́ш тоді́ — і роз'ясни́шся ти, сполохне́ться й поши́ршає́ серце́ твоє, бо зве́рнеться мо́рське бага́тство до тебе́, і при́йде до тебе́ багатство́ наро́дів! **6** Бе́зліч верблю́дів закрие́ тебе́, молоді́ ті верблю́ди з Міді́яну й Ефі́, — усі́ вони́ при́йдуть із Ше́ви, носитимуть́ золото́ й ла́дан та хва́ли Господні́ звіща́тимуть. **7** Всі́ отари́ кедарські́ зберу́ться до тебе́, барані́ невайо́тські́ послужа́ть то́бі,

— вони підуть усі на Мій вівтар, як жертва приємна, і Я прославлю дім слави Своєї! 8 Хто вони, що летять, як та хмара, і немов голуби до своїх голубників? 9 Бо до Мене збираються мореплавці, і найперше пливуть кораблі із Таршішу, щоб привести синів твоїх здалека, з ними їхнє сріблo та їхнє золото для Імені Господа, Бога твого, і для Святого Ізраїля, Він бо прославив тебе. 10 І мури твої побудують чужинці, а їхні царі тобі будуть служити, бо в запалі гніву Свогo Я був уразив тебе, а в Своїм уподобанні змилююся над тобою! 11 І будуть постійно відкритими брами твої, — ані вдень, ні вночі не замкнуться вони, щоб принести до тебе багатство народів, і їхні царі щоб були припроваджені. 12 Бо погинуть народ та те царство, що не схочуть служити тобі, — і ці народи поніщені будуть зовсім! 13 Слава ліванська прибуде до тебе, кипарис, сосна й бук будуть разом, щоб приоздобити місце святині Моєї, і місце ніг Своїх Я пошаную. 14 І зігнуті прийдуть до тебе сини твоїх кривдників, і кланяться будуть до стіп твоїх ніг усі ненависники, і тебе будуть кликати: Місто Господне, Сіон Святого Ізраїлевого! 15 За те, що була ти покинута та осоружна, о дбчко Сіону, і через тебе ніхто не ходив, то вчиню тебе славою вічною, радістю з роду в рід! 16 І будеш ти ссати молоко із народів, і груди царів будеш ссати, і пізнаєш, що Я — то Господь, твій Спаситель, а твій Викупитель — Потужний Яковів! 17 Замість міді впроваджу Я золото, і замість заліза впроваджу сріблo, і замість дерева — мідь, а замість

каміння — залізо, і дозбором твоїм зроблю мир, твоїми ж начальниками — справедливість! **18** В твоїм краї не буде вже чуте насилля, руїна й спустошення в межах твоїх, і назвеш свої мурі спасінням, а брами свої — похвалою! **19** Удень сонце не буде тобі вже за світло, і не буде світити тобі місяць за сяйво, бо буде тобі вічним світлом Господь, а твій Бог — за окрасу твою! **20** Не зійде вже сонце твоє, і місяць твій вже не сховається, бо буде тобі вічним світлом Господь, і дні жалоби твоєї покінчатся! **21** А народ твій — усі справедливі вони, землю впадкують навіки, парость Моїх саджанців, чин Моїх рук на прославлення! **22** Цей малий стане тисячею, і наймолодший — народом міцнім! Я, Господь, цього часу оце прискішу!

61 Дух Господа Бога на мені, бо Господь помазав Мене благовістити сумірним, послав Мене перев'язати зламаних серцем, полоненим звіщати свободу, а в'язням — відчинити в'язницю, **2** щоб проголосити рік уподобання Господу, та день помсти для нашого Бога, щоб потішити всіх, хто в жалобі, **3** щоб радість вчинити сіонським жалобникам, щоб замість попелу дати їм оздобу, оливу радости замість жалоби, одягу хвали замість темного духа! І будуть їх звати дубами праведности, саджанцями Господніми, щоб прославивсь Господь! **4** І вони забудують руїни відвічні, відбудують спустошення давні і відновлять міста поруйновані, з роду в рід попустошені. **5** І встануть чужинці та й пастимуть ваші отари, і сині чужинця будуть вам рільниками та вам винарjami! **6**

І будуть вас кликати: Господні, священики будуть казати на вас: слуги нашого Бога! Ви будете їсти багатство народів, і їхньою славою будете славитись.

7 За ваш сором подвійний і за ганьбу та смуток, ваш údil, — тому то посядуть вони в своїм краї подвійне, радість вічна їм буде! 8 Бо Господь Я, і правосуддя кохаю, і ненавиджу рóзбій та кривду, і дам їм заплату за чин їхній поправді, і з ними складу заповіта довічного! 9 І буде насіння їхнє знане між лю́дами, і між наро́дами їхні нащадки, — усі, хто бачити їх буде, пізнають їх, що вони — те насіння, яке благословів був Господь! 10 Я радісно буду втішатися Гóсподом, нехай звеселиться душа моя Богом моїм, бо Він зодягнув мене в шату спасіння, і в одержу праведности мене вбрав, немов молодому, поклав Він на мене вінця, і мов молоду, приоздóбив красою мене! 11 Бо так як земля та вивóдить рослинність свою, й як насіння своє родить сад, так Господь Бог учинить, що віросте праведність, й хвала перед усіма наро́дами!

62 Не буду мовчати я ради Сіону, і ради Єрусалиму не буду спокійний, аж поки не вийде, як сяйво, його праведність, а спасіння його — як горючий світільник! 2 І побачать наро́ди твою праведність, а славу твою — всі царі, і йменням новім будуть звати тебе, що уста Господні докля́дно ознáчать його́. 3 І ти станеш короною слави в Господній руці й діядемою царства в долоні Бога свого! 4 Вже не скажуть на тебе „покинута“, а на край твій не будуть казати вже

„пустиня“, бо тебе будуть клікати „в ній моя втіха“, а край твій „заміжня“, бо Господь пожадає тебе, і твій край буде взятий за жінку! **5** Як юнак бере панну за жінку, так з тобою одружиться Сам Будівничий, і як тішиться той молодій нареченою, так радітиме Бог твій тобою! **6** На мурах твоїх, Єрусалиме, Я поставив сторожу, — ніколи не буде мовчати вона цілий день та всю ніч. Ви, хто пригадує Господа, не замовкніть, — **7** і перед Ним не вмовкайте, аж поки не зміцнить, і аж поки не вчинить Він Єрусалима за славу Свою на землі! **8** Господь присягнув був Своєю правіцею й потужним раменом Своїм: Направду, не дам уже збіжжя твого ворогам твоїм, і пити не будуть чужинці твого виноградного соку, що ти працював біля нього! **9** Бо ті, хто збирає його, будуть їсти його та й хвалитимуть Господа, і ті, хто громадить його, будуть пити його на подвір'ях святині Моєї! **10** Проходьте, проходьте ви брамами, чистьте дорогу наро́дові! Будуйте дорóгу, будуйте дорогу, дорогу ту бити, очистьте від ка́меня, підійміть над наро́дами пра́пора! **11** Ось звіщає Господь аж до краю землі: Розкажіте сіонській дочці: Ось приходить Спасіння твоє, ось із Ним нагоро́да Його, і заплата Його перед Ним! **12** І будуть їх звати наро́дом святим, вику́пленцями Господа, а на тебе закличуть „жада́на“, незали́шене місто!

63 Хто це гряде́ із Едо́му, у ша́тах черво́них із Боцри́? Хто Той пи́шний в уба́рнні Сво́ім, що в ве́личі сили Своє́ї ври́чисто гряде́? — Це Я, що говорить у

праведності, що владний спасати! **2** Чого то червона
одежа Твоя, а шати Твої як у того, хто топче в чавілі?
3 „Сам один Я чавіло топтав, і не було із народів зо
Мною нікого! І Я топтав їх у гніві Своім, і чавів їх
у люті Своій, — і бризкав їх сік на одежу Мою, і Я
поплямив всі шати Свої. **4** Бо день помсти — у серці
Моїм, і надійшов рік Мого викуплення! **5** Я дививсь,
але помічника не було, і дивувався, бо підпори Мені
бракувало, та рамено Моє Мені допомогло, а Мій
гнів — він підтримав Мене! **6** І топтав Я народи
у гніві Своім, і ламав їх у люті Своій, і вилив на
землю їхню кров“! **7** Буду згадувати ласки Господні,
Господні хвали за все те, що вчинив нам Господь,
за велике добро те для дому Ізраїля, що вчинив
Він для них у Своім милосерді, і в ласці великій
Своій! **8** І сказав: „Вони справді народ Мій, сини,
що неправди не кажуть, “— і став Він для них за
Спасителя. **9** В усякому утіску їхньому тісно було і
Йому, і Ангол обличчя Його їх спасає. Любов'ю Своєю
й Своім милосердям Він викупив їх, і їх підніс і носив
їх усі дні в давнину. **10** Та стали вони неслухняними
й Духа Святого Його засмутили, — і Він обернувся на
ворога їм, Він Сам воював проти них. **11** Тоді то народ
Його згадає дні давні, Мойсея: Де Той, що їх вивів із
моря із пастирем отари Своєї? Де Той, що в нього
поклав Свого Духа Святого? **12** Що Він по правіці
Мойсея провадив рамено величчя Свого, що Він перед
ними розділював воду, щоб зробити Собі вічне Ім'я?
13 Що провадив безоднями їх, як коня на пустині,

— і вони не спіткну́лись? **14** Як схóдить у долину худóба, так їх Дух Господній водив до спочінку, так і Ти вів нарóд Свій, щоб зробити Собі славне Ім'я! **15** Поглянь із небéс і побач із мешкáння святині Своєї та слави Своєї: Де горлівість Твоя та Твої могúтні чїни? Де велике число милосердя Твого та лáски Твоєї, що сýпроти мéне затрїмалися? **16** Тільки Ти — наш Отець, бо Авраам нас не знає, а Ізраїль нас не пізнає! Ти, Господи, Отець наш, від віку Ім'я Твоє: наш Викупїтель! **17** Нащо, Господи, Ти попустїв, що ми блúдимо з дорїг Твоїх, нащо робиш твердїм наше серце, щоб ми не боялись Тебе? Вернися ради рабів Своїх, ради племéн спáдку Свогó! **18** Спáдщину займав час короткий святий Твій нарóд, — протївники наші святиню Твою потоптáли! **19** Ми стали такими, немов би відвїку Ти не панувáв був над нами, немов би не клікалося Твоє Ймéння над нами!

64 О, коли б небесá Ти роздér і зйшов, — перед обличчям Твоїм розтопїлися б гóри, **2** як хвóрост горить від огню, як кипить та вода на огні, отак щоб Ім'я Твоє стало відóме Твоїм ворогáм, щоб перед обличчям Твоїм затремтїли нарóди! **3** Коли Ти чинив страшні рéчі, ми їх не чекали, — коли б Ти зйшов, то перед обличчям Твоїм розтопїлися б гóри! **4** І відвїку не чули, до ушей не дохóдило, око не бачило Бога, крім Тéбе, Який би зробив так томú, хто надїю на Нього кладé! **5** Ти стрїчаєш того, хто радїє та праведність чинить, отих, що вони на дорогах Твоїх пам'ятáють про Тебе. Та розгнївався Ти, бо ми в тóму

згрішили навіки та несправедливими стали! **6** І стали всі ми, як нечистий, а вся пра́ведність на́ша — немов поплямóвана мїсячним óдїж, і в'янемо всі ми, мов листя, а наша провина, як вітер, несе нас. **7** І немає нікóго, хто кликав би Ймéння Твоє, хто збудився б триматися міцно за Тебе, бо від нас заховав Ти обличчя Своє й через нашу вину Ти покинув нас нїдїти. **8** Тепер же, о Господи, Ти — наш Отець, ми глина, а Ти наш ганчáр, і ми всі — чин Твоєї руки! **9** Не гнівайся, Господи, сильно, і не пам'ята́й повсякчáсно провіни! Тож споглянь, — ми наро́д Твій усї! **10** Святї мїста́ Твої стали пустинею, Сїон став пустéлею, стéпом став — Єрусали́м. **11** Дїм святощї нашої й нашої слави, в яким батьки наші хвали́ли Тебе́, погорілицем став, а все наше лю́бе руїною стало. **12** Чи й на це ще Себе будеш стрїмувати, Го́споди? Будеш мовчати, й занáдто карати нас б́удеш?

65 Я прихиля́вся до тих, що Мене не пита́ли, Я зна́йдений тими, що Мене не шукали. Я казав: „Оце Я, оце Я!“ до наро́ду, що Ймéнням Моїм не був зва́ний. **2** Я весь день протяга́в Свої руки до люду запéклого, що він, за своїми думка́ми, доро́гою ходить недоброю, **3** до наро́ду, що в очі Мене прогнівля́є постїйно, що жертви принóсить в садка́х та що па́лить кадило на цéглах, **4** що сидить у гробáх та ночує по я́мах, їсть свинїну, і в їхньому по́судї — ю́шка нечиста, **5** що говорить: „Спинїсь, не зближа́йся до мене, бо святий я для тебе!“ Оце дим в Моїй нїздрї, огонь, що палає весь день! **6** Ось на́писане перед обличчям

Моїм: Я не буду мовчати, але відплачу́, і надолужу на їхньому лоні! **7** Укупі переступи ваші й переступи ваших батьків, — говорить Господь, — що кадили на горах і на взгір'ях Мене зневажали, — і заплату їм виміряю Я найперше до їхнього лоня! **8** Так говорить Господь: Коли в гробні знаходиться сік виноградний, і хтось скаже: „Не псуй ти його, бо благословення у ньому“, — отак Я зроблю ради рабів Своїх, щоб усього не ніщити! **9** І насіння Я віведу з Якова, а з Юди — спадкоємця гір Моїх, і вибранці Мої одідичать її, і раби Мої житимуть там. **10** І стане Шарон пасовиськом отари, а долина Ахор за ліжницю худоби великої, для народу Мого, що шукали Мене. **11** А ви, що Господа кидаєте, забуваєте гору святу Мою, що ставите Гаду трапезу, а для Мєні виповнюєте жертву литу, **12** то вас відраховую Я для меча́, й на коліна впадете ви всі на зарі́з, бо кликав Я вас, та ви відповіді не дали́, говорив був, але ви не чули й робили лихе́ в Моїх о́чах, і чого́ не хотів, вибирали собі! **13** Тому Господь Бог каже так: Ось будуть раби Мої їсти, а ви будете голодувати, ось будуть раби Мої пити, а ви будете спра́гнені, ось будуть раби Мої радіти, а ви посоромлені будете. **14** Ось раби Мої будуть співати від радості серця свого, ви ж кричатимете від серде́чного бо́лю, і від скру́шення духа заводити будете. **15** І ви своє йме́ння дасте́ на прокля́ття вибранцям Моїм, — і Господь Бог тебе вб'є, а рабам Своїм дасть інше йме́ння, **16** так що хто на землі благосло́влений бу́де, буде поблагосло́влений він вірним Богом, а хто на землі

присягає, вірним Богом присягне, бо забудуться
утиски давні і заховані будуть вони від очей Моїх!
17 Бо ось Я створю нове небо та землю нову, і не
згадаються речі колишні, і не прийдуть на серце! **18**
Тож навіки радійте та тіштеся тим, що творю Я, бо ось
Я створю Єрусалима на радість, а нарба його — на
веселість! **19** І буду Я Єрусалимом радіти, і втішатися
буду нарбодом Своім, — і не почується в ньому вже
голос плачу й голос зойку! **20** З цього часу не буде вже
юного днями й старого, який своїх днів не поповнить,
бо сторокій помре як юнак, а грішник і в віці ста
літ буде проклятий! **21** І домі побудують, і мешкати
будуть, і засадять вони виноградники, і будуть їхній
плід споживати. **22** Не будуть вони будувати, щоб
інший сидів, не будуть садити, щоб інший спожив,
дні бо нарбоду Мого — як дні дерева, і вибранці Мої
зживатимуть чин Своїх рук! **23** Не будуть вони
працювати надармо, і не будуть родити на страх,
вони бо насіння, благословене Господом, і нащадки
їхні з ними. **24** І станеться, поки покличуть, то Я
відповім, — вони будуть іще говорити, а Я вже почую!
25 Вовк та вівця будуть пастися разом, і лев буде
їсти соломку, немов та худоба, а гадові хлібом його
буде порох! Вони не чинитимуть зла й вигубляти не
будуть на всій святій Моїй горі, говорить Господь.

66 Так говорить Господь: Небеса — Мій престол,
а земля — то підніжок для ніг Моїх: який же то
храм, що для Мене збудуєте ви, і яке ото місце
Його відпочинку? **2** Таж усе це створила рука Моя,

і так все це сталося, говорить Господь! І при тому дивлюсь Я на вбогого та на розбитого духом, і на тремтязого над Моїм словом. **3** Інакше хто ріже вола — одночасно вбиває людину, приносить у жертву ягня — переломлює шию собаці, дарунка приносить — вживає свинячої крові, складає з кадила частину пригядувальну, — одночасно божка благословить. Отак як дорogi свої вони повибирали, і до гидот тих своїх уподобання чує душа їхня, **4** так виберу й Я їх на зведення, і предмета їхнього страху на них наведу, за те, що Я кликав — і ніхто відповіді не давав, говорив Я — й не чули вони, та чинили лихе в Моїх очах, і вибрали те, чого Я не жадав! **5** Послухайте слова Господнього ті, що на слово Його тремтять: Кажуть ваші брати, що ненавидять вас, що вас ради Ймення Мого виганяють: „Хай прославлений буде Господь, і ми вашу радість побачимо!“ Та будуть вони посоромлені! **6** Голос гомону з міста, голос із храму, — це голос Господа, що заплату дає для Своїх ворогів! **7** Поки зазнала дрижання породу, вона породила, і поки прийшов її біль, то сина легенько вона привела. **8** Хто такé коли чув, і хто бачив такé? Чи зроджена буде земля в один день, чи народжений буде народ за одним разом? Бо як тільки зазнала Сіонська дочка породі дрижання, то синів своїх вже породила. **9** Чи Я допроваджу до породу, — і не вчиню, щоб вона породила? говорить Господь. Чи Я, що чиню, щоб родила, — і стримаю? каже твій Бог. **10** Радійте із Єрусалимом і тіштесь всі ним, хто

його покохав! Втішайтеся ним радістю всі, що з-за нього в жалобі були! **11** Щоб ви ссали й наситилися з перс потіхи його, щоб ви ссали та розкошували із перс його слави! **12** Бо Господь каже так: Ось керую до нього Я мир, немов річку, і славу народів, немов той потік заливний: і ви будете ссати, і на руках вас носитимуть, і бавитимуть на колінах! **13** Як когось його ненька втішає, так вас Я потішу, і ви втішені будете Єрусалимом. **14** І побачите це, й серце ваше радітиме, й як трава молода, розцвітуть ваші кістки! І в рабах Його пізнана буде Господня рука, і буде Він гніватися на Своїх ворогів. **15** Бо ось прийде Господь у вогні, а Його колесниці — мов буря, щоб відплатити жаром гніву Свого, а погрози Свої — полум'яним огнем! **16** Бо огнем та мечем Своїм буде судитись Господь з кожним тілом, і буде багато побитих від Господа. **17** А ті, хто освячується й очищає себе у поганських садках, один по одному, всередині, їдять м'ясо свиняче й гідоти та мишу, — вони разом загинуть, говорить Господь! **18** І Я знаю їхні вчинки та їхні думки, і прийду, щоб зібрати всі народи й язика, — і прийдуть вони й Мою славу побачать! **19** І знака на них покладу, і пошлю урятованих з них до народів, у Таршіш, Пул, і Лул, в Мешех і Кос, у Тувал та Яван, в острові предалеки, що звістки про Мене не чули й не бачили слави Моєї, — і звістять мою славу вони між народами! **20** І вони приведуть усіх ваших братів із народів усіх у дарунок для Господа на конях та на колесницях, і на фурах та мулах, та на верблюдах,

на гóру святу Мою, до Єрусалиму, говорить Господь, як приносять синóве Ізраїлеві дару́нка в посу́дині чистій до дому Господнього. **21** І візьму́ Я із них за священиків та за Левитів, говорить Господь. **22** Бо як небо нове та нова́ та земля, що вчиню́, стануть перед обличчям Моїм, говорить Господь, так стоятимуть ваші нащадки та ваше ім'я́! **23** І станеться, кожного новомісяччя в часі його, і щосуботи за часу її кожне тіло прихóдитиме, щоб вклоня́тися перед обличчям Моїм, говорить Господь. **24** І вийдуть вони та й побачать ті трупи людей, що відпали від Мене, бо їхня черва́ не помре й не погасне огонь їхній, — і стануть вони за гідоту для кожного тіла!

Єремія

1 Слова Єремії, сина Хілкійїного, з священників, що в Анатоті, у Веняминовому краї, **2** що було до нього Господнє слово за днів Йосії, Амонового сина, Юдиного царя, тринадцятого року його царювання. **3** І було воно й за днів Єгоякіма, сина Йосіїного, Юдиного царя, аж до кінця одинадцятого року Седекії, сина Йосіїного, Юдиного царя, аж до виходу Єрусалиму на вигнання в п'ятому місяці. **4** „І прийшло мені слово Господнє, гово́рячи: **5** Ще поки тебе вформував в утробі матерній, Я пізнав був тебе, і ще поки ти вийшов із нутра́, тебе посвятив, дав тебе за пророка наро́дам! **6** А я відповів: О, Господи, Боже, таж я промовляти не вмію, бо я ще юна́к! **7** Господь же мені відказав: „Не кажи: „Я юнак“, бо ти підеш до всіх, куди тільки пошлю́ Я тебе, і скажеш усе, що тобі накажу́. **8** Не лякайся перед ними, бо Я буду́ з тобою, щоб тебе рятува́ти, говорить Господь! **9** І простяг Господь руку Свою, і доторкнү́всь моїх уст та й до мене сказав: Ось Я дав в твої́ уста слова Мої! **10** Дивись, — Я сьогодні призна́чив тебе над наро́дами й царствами, щоб вирива́ти та бу́рити, і щоб губити та руйнувати, щоб будувати й насаджувати! **11** І було мені слово Господнє, гово́рячи: Що́ ти бачиш, Єреміе? А я відказав: Я бачу мигдалеву галу́зку. **12** І сказав мені Господь: Ти добре бачиш, бо Я пильную Свого слова, щоб справдилось воно. **13** І було мені слово Господнє подруге таке: Що́ ти бачиш? А я відказав: Я бачу кипля́че горня́, а пе́ред його зве́рнений з півночі на

південь. **14** І сказав мені Господь: З півночі відкриється зло на всіх мешканців землі. **15** Бо ось Я покличу всі родини царств на півночі, — говорить Господь, — і вони поприходять, і поставлять кожен свого трона при вході до єрусалимських брам, і навколо при всіх мурах його та при всіх юдиних містах. **16** І буду судитися з ними за всю їхню безбожність, що вони покинули Мене, і кадили іншим богам, і вклонялись чинам своїх рук. **17** А ти підпережеш стегна свої та й устанеш, і будеш говорити їм усе, що Я накажу тобі; не бійся перед ними, щоб Я не злякав тебе перед ними! **18** Бо Я ось сьогодні поставив тебе містом твердинним, і залізним стовпом, і мідяними мурами проти всієї цієї землі, проти царів Юди, проти його князів, проти його священників та проти народу цієї землі. **19** І будуть вони воювати з тобою, та не переможуть тебе, бо Я із тобою, — говорить Господь, — щоб тебе рятувати!“

2 І було мені слово Господнє, говорячи: **2** „Іди, і проголоси до вух дочки Єрусалиму, говорячи: Так говорить Господь: Я згадав тобі ласку юнацтва твого, ту любов, коли ти наречена була та за Мною ходила в пустині, в землі незасіяній. **3** Ізраїль — то святість для Господа, початок врожаю його. Всі, що їли його, завинили, — зло прийде на них, говорить Господь. **4** Послухайте слова Господнього, доме Яковів та всі роди дому Ізраїля! **5** Так говорить Господь: яку кривду знайшли батьки ваші в Мені, що вони віддалились від Мене й пішли за марнотою, і стали марними?

6 І не спита́ли вони: де Господь, що нас вів із кра́ю єгипетського, що прова́див Він нас по пустині, по землі степові́й, повній ям, по кра́ю сухому та те́мному, по кра́ю, що в ньому ніхто не ходив, і що там не осі́лась людина? 7 І впрова́див Я вас до родю́чого Кра́ю, щоб їсти плоди́ його й до́бра його. І ви прибу́ли й занечи́стили землю Мою, і зробили гидото́ю спа́дщину Мою. 8 Священники не пові́ли: де Господь? А ті, хто тримає Зако́на, Мене не пізна́ли, і па́стирі повідпада́ли від Мене, а пророки Ваа́лом пророкува́ли, та за тими пішли, хто вам не допомо́же, 9 Тому́ то судитися буду́ ще з вами, — говорить Господь, — і з синами синів ваших бу́ду суди́тись! 10 Бо пере́йдіть острові́ хіттєян, і побачте, і до Кеда́ру пошліть, та пригля́ньтеся добре й побачте, чи було там таке, як оце? 11 Чи змінив люд богі́в, хоч не Бо́г вони? А наро́д Мій змінив свою славу на те, що не помагає! 12 Здивуйте́ся цим, небеса́, і затремтіть, і злякайте́ся над міру, говорить Господь! 13 Бо дві речі лихі́ Мій наро́д учинив: поки́нули Мене, джерело живої́ води, щоб собі́ подовба́ти водозбо́ри, водозбо́ри пола́мани, що води не тримають. 14 Чи Ізраї́ль Мій раб? Чи він теж крі́пак, наро́джений вдо́ма? Чому ж здо́биччю він? 15 На нього реву́ть левчу́кі, видають голос свій, і його Кра́й оберну́ли в пустиню, спалили міста́ його, так що немає мешка́нця. 16 Також сини Мемфі́са й Тахпенеса на че́репі па́слися в тебе. 17 Чи ж зробило то́бі це не те, що покинув ти Господа, Бога свого́, що прова́див тебе по доро́зі? 18 І тепер що́ тобі

до дороги в Єгипет? Щоб пити воду з Шіхóру? І що тобі до дороги в Ашшóр? Щоб пити воду з Рікі? **19** Хай карає тебе твоє зло, і відстúпства твої хай картають тебе, і пізнай та побач, що лихе та гіркé це, що кинув ти Господа, Бога свого, і стра́ху Могó над тобою нема, говорить Господь, Бог Саваот. **20** Бо віддавна зламала ти, дóчка Сіону, ярмо своє, пiрвала свої поворóзки й сказала: Не бóду служити! Бо на кожному взгiр'ї високому, і під кожним зеленим деревом ти клáлась блудни́цею. **21** А Я ж посадив був тебе виноградом добiрним, увéсь він — насiння правдiве! І як ти змінилась Мені на вiродка винограду чужого? **22** Тому то хоч би ти й помiлася лóгом, і мiла багато собі зажилá б, проте плямою буде вина твоя перед обличчям Моїм, говорить Господь Бог! **23** Як ти зможеш сказати: „Я не стала нечистою, за Ваалами я не ходила?“ Подивись на дорогу свою, у долині, чого ти наробiла, пустотли́ва верблóдко, що кру́тиш дороги свої! **24** Ти — як дика осли́ця, яка до пустині привикла, що вітер втягає в жадáнні своєї душі, — хто завéрне її в час її похотливості? Усі, хто шукає її, не помúчатся, — знайдуть її в її місяці! **25** Стриму́й но́гу свою, щоб не бути їй бóсою, і від пра́гнення горло своє. А ти кажеш: „Пропало, вже ні, бо я покохала чужих — і за ними підú“. **26** Як для злóдія сором, коли буде злóвлений, так себе осорóмив Ізраї́лів дiм, вони та царі їхні, їхні звéрхники, й їхні священники, й їхні пророки, **27** що говóрять до дерева: „Ти батько мій“, а до каменя: „Ти мене породив“. Бо до Мене

вони повернулись плечіма, а не обличчям, а за час свого лиха говорять: „Устань та спаси нас!“ **28** А де ж твої б́оги, яких наробив ти собі? Хай устануть вони, якщо можуть спасти тебе в час твого лиха, бож в тебе богів, скільки міст твоїх, Юдо! **29** Чого вам зо Мною змагáтися? Усі ви відпáли від Мене, говорить Господь. **30** Надáрмо Я бив синів ваших, — науки вони не взяли, а ваших пророків ваш меч поз'їдáв, немов лев той винищувач! **31** О ви, покоління, — почуйте це слово Господне: Чи пустинею був для Ізраїля Я? Чи може землею великої т́мряви? Чому ж каже нарóд Мій: „Ми вільно буяємо, — вже не прийдемо до Тебе?“ **32** Чи панна забуде оздóбу свою, нареч́ена — про стрічки свої? А нарóд Мій про Мене забув незчисл́енні вже дні! **33** Як ти вправно дорогу свою повелá, щоб шукати кохáння! Тому́ то дороги свої призвичáила ти до злочінства, **34** і навіть на пóлах одежі твоєї знахóдиться кров душ убогих невинних, яких не зловила на вчинку гарячому, але понад усім тим **35** ти кажеш: „Невинна я, — Його гнів відверну́вся від мене наравду“. Ось Я буду змагáтися з тобою за те, що ти кажеш: „Я не прогрішила“! **36** Нáщо тиня́єшся ти, і міня́єш дорогу свою? Таж ти посорóмлена будеш Єгиптом, як ти посорóмлена від Асирії! **37** І звідти ти вийдеш, залáмуючи свої руки на своїй голові, бо повідкидáв Господь тих, на кого ти надіялася, і не будеш ти мати в них у́спіху“.

3 І було мені слово Господне, говóрячи: „Як відпúстити хто жінку свою, й вона піде від нього, та стане за

жінку для іншого чоловіка, — чи вёрнеться ще він до неї? Чи ж не стане зовсім обезчещеною оця жінка? Ти ж перелюб чинила з коханнями багатьомá, і тобі повертáтись до Мене? говорить Господь. **2** Зведи свої очі на гóри порожні й дивися, — де перелюбу ти не чинила? Ти для них по дорóгах сиділа, немов той араб на пустині, — і збезчестився край твоїм блúдом та лихом твоїм! **3** І дощі були стримувані, і не було дощу пізнього, проте мала ти чóло блудниці, і стратила сором, **4** Чи ж клікати відніні не будеш до Мене: „Отче мій, Ти юнацтва мого Провідник! **5** Чи Він пам'ятáтиме вічно про гнів, чи назáвжди його стерегтíме?“ Таке ти говориш, і безмежно зло чиниш. **6** І сказав до мене Господь за днів царя Йосії: „Чи ти бачив, що зробила невірна дочка Ізраїлева? Вона ходила на кожну високу гóру, і під кожне зелене дерево, — і блудодіяла там. **7** Я думав: Як зробить вона все оце, то до Мене повёрнеться; та вона не вернóлась, і бачила це сестра її зрадниця, Юдея. **8** І побачила Юдея, що за все те, що перелюб чинила невірна дочка Ізраїлева, відпустив Я її, і дав їй листа розводóвого. Та зрадлива сестра її, дочка Юдина, не побоялася й пішла, і блудливою стала й вона. **9** І сталось від рóзголосу про перелюб її, збезчестила вона землю, і перелюб чинила з камінням та з деревом. **10** І також при всьому цьому не вернулась до Мене зрадлива сестра її, дочка Юди, усім своїм серцем, а тільки вдавала, говорить Господь“. **11** І промовив до мене Господь: „Невірна дочка Ізраїлева всправедливила душу свою

більш від зрадливої дочки Юди. **12** Піди, і проголосиш слова ці на північ та й скажеш: Вернися, відступна дочко Ізраїлева! говорить Господь. Не зверну Я Свого обличчя у гніві на вас, бо Я милостивий, — говорить Господь, і не буду повік стерегти Свого гніву. **13** Тільки пізнай же провину свою, бо ти проти Господа, Бога свого повстала, і грішила з чужими під деревом кожним зеленим, і Мого голосу ви не почули, говорить Господь. **14** Верніться, діти невірні, говорить Господь, бо Я вам Господар, та візьму вас по одному з міста, а з роду по два, і вас поведу до Сіону! **15** І дам пастирів вам згідно з серцем Своїм, і вони будуть пасти вас умінням та розумом. **16** І буде, коли ви розмножитеся та розплідитеся на землі за цих днів, — говорить Господь, — не скажуть уже: „ковчег заповіту Господнього“, і він вже не прийде на серце, і його пам'ятати не будуть, і більше не буде він зроблений. **17** Того часу назвуть Єрусалима: Господній престол, і до нього, до Єрусалиму згромаджені будуть народи усі ради Ймення Господнього, і більше не підуть вони за впертістю серця лихого свого, **18** Тими днями дім Юдин із домом Ізраїля підуть і разом прибудуть з північного краю до краю, що вашим батькам на спадок Я дав. **19** І Я був подумав: як поставлю тебе Я посеред синів і дам тобі край пожаданий, найкращу спадщину народів? І Я думав: ви будете звати Мене: „Мій Отче“, і не відвернетесь ви від Мене. **20** Справді, як зраджує жінка свого чоловіка, так ви Мене зрадили, доме Ізраїлів! каже Господь. **21**

Чути голос на лісих горáх, плач благáльний синів Ізраїлевих, вони бо скривили дорóгу свою, забули про Господа, Бога свогó: **22** „Верніться, невірні сини, усі ваші відступства Я вилікую!“ „Ось прийшли ми до Тебе, бо Ти Господь, Бог наш! **23** Справді, неправда ті пагірки, той гóмін на гóрах, — справді, в Господі, Богові нашім, спасіння Ізраїлеве! **24** А той сором пожер працю наших батьків від нашої мóлодости, їхню худобу дрібну́ й їхню худобу велику, синів їхніх та їхніх дочóк. **25** Лежимó ми у сóромі нашому, і нас покриває ця наша неслава, бо ми прогрішілися Господу, Богові нашому, ми й батьки наші, від нашої мóлодости й до сьогодні, і не слухали голосу Господа, нашого Бога!“

4 Якщó ти, Ізраїлю, вёрнешся, — каже Господь, — до Мéне ти вёрнешся, і якщó ти відкинеш із-перед обличчя Мого гідóти свої, то не будеш тиня́тись! **2** І якщó ти прися́гнеш „ Як живий Господь“ правдою й правом та справедливістю, то будуть Ним благословля́тись наро́ди, і хвалитись Ним будуть. **3** Бо так каже Господь мужам Юди та Єрусалиму: Орíть собі на цілині, і не сійте в терніну! **4** Обрізуйтеся Господéві, й усуньте із ваших серде́ць крайні плóті, юдеї та мешканці Єрусалиму, щоб не вийшла, немов той огонь, Моя лю́тість, — і буде палáти вона, і не буде кому погасіти через злі ваші вчинки! **5** Оповістíте в Юдеї та в Єрусалимі звістíть та й скажіть: Засурмі́те в сурму́ у краю́! Кричіть гучні́м голосом та говоріть: Збері́ться та підемо до

міст до твердінних! **6** Підійміте прапор до Сіону, поспішайте, не станьте, бо з півночі зло приведу́, і велике нещастя. **7** Лев виходить із своєї гущавини, і той, хто нищить народи, вирушає із місця свого, щоб твій край обернути на руїну, і спустошені будуть міста твої, так що забракне і мешканця! **8** Отож, опережіться веретами, плачте та голосіть, бо лютість Господнього гніву від нас не відвернеться! **9** І станеться в день той, — говорить Господь, — згине розум царя і розум князів, і остовпівють священники, а пророки здивуються **10** й скажуть: О Господи, Боже, справді обманений сильно народ цей та Єрусалим, коли казано: „Буде вам мир“, а меч доторкнувся ось аж до душі! **11** Того часу народові цьому та Єрусалимові сказане буде: Ось вітер палкий з лисих гір на пустині, на дорозі дочкі Мого люду, — не на віяння й не на очищення він! **12** Та вітер сильніший від цього прибуде Мені, — і над ними Я суд прокажу́. **13** Ось він прийде, як хмари, й як буря — його колесниці, від орлів швидші коні його: Горе нам, бо спустошені будемо ми! **14** Обмий серце своє від лихого, о Єрусалиме, щоб був ти врятований! Аж доки в тобі пробуватимуть думки марноти твоєї? **15** Бо голос донесить із Дáну й звіщає погібіль з Єфремових гір. **16** Пригадайте народам оце, сповістять ось про Єрусалим: Приходять з далекого краю його облягати, і здіймають свій крик на юдейські міста! **17** Як сторожа полів, навколо оточать його, бо він Мені був неслухняний, говорить Господь! **18** Дорога твоя й твої вчинки тобі це зробили, це лихо твоє: бо гіркé,

бо торкнуло воно аж до серця твого. **19** Ой, утробо моя, ти утробо моя, — я тремчу! Біль серце стискає мені, і трепоче мені моє серце! Не можу мовчати, бо вчула душа моя голос сурми, гук війни! **20** Біда на біду прикликається, вся бо земля поруїнована буде, спустошені будуть зненацька намети мої, вмить — завіси мої. **21** Аж доки я бачити прапора буду, буду чути голос сурми? **22** Тому, що народ мій безглуздий, він не знає Мене: вони нерозумні сини й нерозважні вони, — мудрі вони, щоб чинити лихе, та не вмють чинити добра! **23** Дивлюся на землю, аж ось порожнеча та пуста, і на небо — й нема його світла! **24** Дивлюся на гори, аж ось вони трусяться, і всі згір'я хитаються! **25** Дивлюся, аж ось вже немає людини, і порозліталось все птаство небесне. **26** Дивлюся, аж ось край родючий пустинею став, а міста його знищені всі від обличчя Господнього, від полум'я гніву Його. **27** Бо Господь так прорік: Спустошенням стане весь край, та кінця йому ще не вчиню! **28** І буде в жалобі земля через це, і затьмариться небо вгорі, бо Я говорив, що задумав, — і не пожалую, і не відступлюся від того. **29** Від гуркотнечі їздця та стрільця побіжить усе місто, повтікають в гушавини й злізуть на скелі. Всі міста покинуті, і немає нікого, хто мешкав би в них. **30** А ти, поруїнована, дочко Сіону, що будеш робити? Хоч ти зодягаєш себе в кармазін, хоч прикращуєшся золотою оздобою, хоч очі свої підмальовуєш фарбою, — та надаремно прикращуєшся: обридїли тобою коханці твої, — на життя твоє важать вони! **31** Бо чую

Я крик, немов породілля, чую стогін, мов первістки, голос Сіонської дочки, — вона стогне, заломлює руки свої та голосить: „Ой, горе мені, бо попало життя мое вбивникам!“

5 Помандруйте по вулицях Єрусалиму, і розгляньтесь та розпізнайте, і на майданах його пошукайте: чи не знайдете там людини, чи нема там такого, що чинить за правом, що правди шукає, — то Я їм пробачу! **2** Коли ж вони кажуть: „Як живий Господь“, то справді клянуться неправдою. **3** Хіба ж очі Твої не для правди, о Господи? Уразив Ти їх, але їм не болить, понищив Ти їх, та відмовились узяти поўку вони, обличчя свої поробили від скелі твердішими, відмовилися навернутись! **4** А Я думав: Це прости лиш люди, безглузді, — вони бо не знають дороги Господньої, права Бога свого. **5** Піду но собі до вельможних і з ними помовлю, — бо знають дорóгу Господню вони, право Бога свого, — та й вони усі разом зламали ярмó, а шлєї пирвали! **6** Тому лев лісовий їх поб'є, погубить їх вовк степовий, пантєра чигає на їхні міста: кожен, хто вийде із них, пошматований буде, бо помножились їхні гріхи, їхні відступства численними стали! **7** Хіба через це Я пробачу тобі: твої діти Мене полишили, і присягаються тим, хто не Бог. Я їх нагодував, а вони чужолобжать і натовпом ходять до дому блудниці, **8** волóчаться, мов жеребці відгодóвані: кожен іржє до жони свого ближнього. **9** Чи ж оцього Я не покараю? говорить Господь. І хіба над наро́дом, як цей, не помститься душа Моя? **10** Зберіться на мури його та й

понищите, але не вчиняйте кінця їм! Усуньте підпори його, бо вони не для Господа, **11** бо зраджуючи, Мене зрадив Ізраїлів дім та дім Юдин, говорить Господь. **12** Вони відцуралися Господа та говорили: „Немає Його, й зло не прийде на нас, — ні меча, ані голоду ми не побачимо!“ **13** А пророки поробляться вітром, і немає в них слова Господнього, — отак їм пороблено буде! **14** Тому вирікає отак Господь Бог Саваот: За те, що говорите слово такé, ось Я в уста твої вкладу слово Своє за огонь, а народ цей — то дрова, — і він пожерé їх! **15** Ось Я приведу іздалéка народа на вас, о доме Ізраїлів, каже Господь, — це сильний народ, стародавній це люд, люд, що мови його ти не знаєш, і не зрозумієш, що він говоритиме. **16** Його сагайдак, як відчинений грíб, усі хорóбрí вони. **17** І він пожерé твоє жнiво та хлiб твiй, поiсть він синiв твоiх та дочок твоiх, худобу дрiбну та худобу велику твою пожерé, з'iсть твого виноградника й фiгу твою, понищить мечéм твердиннi мiста твоi, на якi ти надiєшся. **18** Та й за тих днiв, — говорить Господь, — не зроблю Я iз вами кiнцi! **19** I буде, як скажуть: Зá що Господь, Бог наш зробив нам усе це? то ти скажеш до них: Як Мене ви покинули, і служите в вашому краi богам чужоземним, так чужинцям служити ви будете в краi не вашому! **20** Сповiстiть в домi Якова це, та оголосiть це в Юдеi, говорить Господь. **21** Почуй же оце, ти народе безумний й безсердий, який має очi — й не бачить, має вуха — й не чує! **22** Чи Мене ви боятись не бiдете, — каже Господь, чи тремтiти не будете

перед лицем Моїм? Мене, що пісок поклав за границю для моря, за вічну межú, якої воно не перéйде: хоч повста́нуть, та не перемо́жуть, і шумі́тимуть хвилі його, але не пересту́плять її! **23** А серце в наро́да цього неслухня́не та непокі́рне, відпа́ли вони та й пішли. **24** І не сказали вони в своїм серці: Біймося ж Господа, нашого Бога, який дає дощ, дощ ранній та пізній ча́су його, стереже́ нам уста́влені тижні для жнив. **25** Ваші провини оце відхилили, а ваші гріхі́ від вас стрі́мали цеє добро́. **26** Бо в наро́ді Моєму безбожники є, — чига́ють вони, немов той птахоло́в, вони сі́тки розста́вили, хапа́ють людей. **27** Як клі́тка, наповнена пта́хами, так домі́ їхні повні ома́ни, — тому́ повироста́ли та збагати́лись вони! **28** Потовста́ли вони та погла́дшали, переступа́ють також міру злого, справедливо вони не судили сирі́тського су́ду, — і мають повод́ження! — і не помагають убогим у їхній справі. **29** Чи ж оцього́ Я не покараю? говорить Господь. І хіба над наро́дом, як цей, не помсти́ться душа Моя? **30** Чудне́ та страшне́ стало в краї́: **31** пророки віщу́ють неправду, при помочі́ їхній панують священники, і наро́д Мій оце так кохає! І що зробите ви, як кінець тому́ прійде?

6 Утікайте, сини Венія́міна, з серéдини Єрусалиму, і засурмі́те в сурму́ у Текої, і знак підіймі́ть на Бет-Гаккерем, бо з півночі грізно підно́ситься зло та велике нещастя! **2** І вікореню́ Я Сіонську дочку́, вродли́ву та ви́пещену. **3** Пастухи поприхо́дять до неї́ з своїми стада́ми, понапина́ють намети́ навколо

при ній, кожен місце своє випасатиме. **4** Приготуйте війну проти неї, вставайте та вдармо опівдні! Горе нам, бо минає вже день, бо вже тягнуться тіні вечірні!

5 Уставайте та підемо вночі і поніщмо палати її! **6** Бо так промовляє Господь Саваот: Постинайте дерева та вала насипте при Єрусалимі! Він те місто, що має зруйноване бути, в ньому повно насильства: **7** як випріскує воду свою джерелó, так випріскує він своє зло. Насилля й грабіж чуті в ньому, перед обличчям Моїм безперестань хвороба та рана. **8** Будь навчений, Єрусалиме, щоб душа Моя не відвернулася від тебе, щоб тебе не вчинив Я спустошенням, незаселеним краєм!

9 Так говорить Господь Саваот: Позбирають дорешти останки Ізраїля, мов виноградівé рéшткИ, — простягні свою руку, немов виноградар по грóна!

10 До кóго я буду казати та свідчити буду, — і слухатимуть? Необрізане ось їхнє вухо — і слухати уважно не можуть вони, ось слово Господнє для них стало пóсмíхом — вони не жадáють його! **11** І гніву Господнього пóвен я став, змóчився я, його стримуючи, — на вулиці виллю його на дітей та на збір юнаків одночасно, бо схóплені будуть чоловік із жінкою, старий із віджілим літá, **12** і дістануться іншим домí їхні, теж поля та жінкі. Бо Я руку Свою простягну́ на мешкáнців цієї землі, говорить Господь. **13** Бо вони від малóго свого й до великого, — усі пожадливі на зíски, і від пророка та аж до священика роблять неправду. **14** І рани нарóду Могó легковажно лікують, говорячи: „Мир, мир“, а миру

нема! **15** Чи вони засоромилися, що гидоту робили? не засоромилися ані трóхи вони й застидáтись не вміють. Тому́ то впадуть між упáлими в часі, — коли їх навіщú Я, спіткнúться, говорить Госпóдь.

16 Так говорить Госпóдь: На дорогах спинíться та гляньте, і спитайте про давні стежки́, де то добра дорога, — то нею ідіть, і зна́йдете мир для своєї душі! Та вони відказали: „Не підемо!“ **17** І Я сторожів був поставив над вами, говорячи: Прислуха́йтесь до голосу сурмі! Та вони відказали: „Не будем прислу́хуватись!“ **18** Тому слухайте, люди, і пізнай, ти громáдо, що станеться з ними. **19** Послухай, ти зéмле: Ось Я ведú на нарóд цей лихе, плід їхніх думóк, бо до слів Моїх не прислухáлись вони, а Закóном Моїм погорд́или! **20** Навіщо Мені те кад́ило, що з Шеви прихóдить, запашний очерéт із далекого кра́ю? Цілопáлення ваші не любі Мені, ваші ж жертви Мені не приємні! **21** Тому́ то Господь каже так: Ось Я дам спотикáння оцьóму нарóдові, і спіткнúться об них разом ваші батькі та сині, сусід та приятель його, — і загинуть! **22** Так говорить Госпóдь: Ось прихóдить нарóд із північного кра́ю, і збúджується люд великий із кінців землі. **23** Лúка та рáтище міцно тримають, жорстокі вони й милосердя не мають, їхній голос, як море реве́, і гарц́юють на кóнях вони. Ушико́ваний, мов чоловік той до бóю, на тебе, о дóчко Сіону! **24** Як почули ми звістку про ньóго, омл́или нам руки, обняла́ нас тривóга та біль, немов в пород́иллі. **25** Не вихóдьте на поле й не йд́іте дорогою, бо в вóрога

меч та страхіття навколо! **26** Дóчко наро́ду Мого́,
— верéтою підпережись та качайся у по́пелі! Справ
жалóбу собі, немов над однорóдженим, голосі́ння
гірке́, — бо прійде зне́нацька руї́нник на нас! **27** Я дав
був тебе випробóвувачем у наро́ді Мої́м, за тверді́ню,
щоб ти знав і випробóвував їхню дорóгу. **28** Вони всі
відстúпники над відстúпниками, чинять на́клепи,
усі вони мідь та залізо, вони згúбники! **29** Спалі́лося
дúхало, від огню́ зникло óливо, — надáрмо старáнно
розто́плювано, бо злих не відді́лено. **30** Срі́блом
відки́неним на́звано їх, бо Госпо́дь їх відкинув“.

7 Слово, що було до Єремії від Господа, говорячи: **2**
„Стань у брамі Господнього дому, і прокажеш там
слово оце та промóвиш: Послухайте слово Господне,
весь Юдо, що хóдите бра́мами цими вклонятися
Господу. **3** Так говорить Господь Савао́т, Бог Ізраї́лів:
Попра́вте дороги свої й свої вчінки, й Я зроблю́,
що ви житимете на цім місці! **4** Не надійте́сь собі
на слова неправді́ві, щоб казати: Храм Господній,
храм Господній, храм Господній отúт! **5** Бо якщо ви
наспра́вді поправите ваші дорóги та ваші діла́, якщо
один óдному́ бóдете справді́ чинити справедливо,
6 не бóдете тиснути чужі́нця, сироту та вдову́, не
будете лити невинно́ї крові на місці́ цьому́, і за
іншими богами вслі́д не підéте собі на біду́, — **7** то
зроблю́, що ви пробува́тимете на цім місці́, у краю́, що
його дав Я вашим батька́м відвіку наві́ки! **8** Ось собі
ви надéтеся на слова неправдиві́, які не допомóжуть:
9 Чи ви будете кра́сти, вбивати й перéлюб чинити,

і присягати фальшіво, й кадіти Ваа́лові, і ходити за іншими богами, яких ви не знаєте, — **10** а потім ви прийдете й станете перед обличчям Моїм у цім домі, що зветься Ім'ям Моїм, і скажете: „Урятовані ми“, щоб чинити гидоти всі ці? **11** Чи вертепом розбійників став оцей дім, що Ім'я Моє кличеться в ньому, на ваших очах? І Я оце бачу, говорить Господь. **12** Бо підіть но до місця Мого, що в Шіло́, де Я спочатку вчинив був перебування для Ймення Свого́, і побачите, що́ вчинив Я йому́ через лука́вство Мого народу Ізраїлевого. **13** Тепер же за те, що ви робите всі оці вчинки, — говорить Господь, — і що Я говорив був до вас, промовляючи пильно, але ви не слухали, і кликав Я вас, та ви не відказали, — **14** то зроблю цьому́ до́мові, що клікалось в ньому Ім'я́ Моє, що на нього надієтесь ви, і місцю цьому́, що Я дав його вам та вашим батькам, так само, як Я був зробив для Шіло́, — **15** і відкину Я вас від обличчя Свого́, як відкинув усіх ваших братів, усе насіння Єфре́мове! **16** А ти не молись за народ цей, і благання й молитви за них не здіймай, і Мене не проси, — бо не віслухаю Я тебе! **17** Хіба ти не бачиш, що роблять вони в містах Юдиних та на вулицях Єрусалиму: **18** Діти дрова збирають, а батькі розкладають огонь, жінкі ж місять тісто, щоб спекти калачів тих жертвних „небесній цариці“, і ллють литі жертви для інших богів, на досаду Мені. **19** Та хіба ображають Мене, говорить Господь? Хіба не себе самих, щоб сором покрив їхні обличчя? **20** Тому́ Господь Бог промовляє отак: Ось ллється Мій

гнів і Моя лютє на це місце, на людину й худобу, і на польові дерева та на земні плоди, — і палатиме він, і не згасне! **21** Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Додайте свої цілопалення до жертв ваших, і їжте м'ясо, **22** бо Я не говорив батькам вашим, і не наказував їм того дня, як виводив їх із краю єгипетського, про справи цілопалення й жертви. **23** Бо лиш справу оцю Я звелів їм, говорячи: Слухайтеся Мого голосу, і Я буду вам Богом, а ви будете народом Моїм, і ходіть усією дорогою, про яку накажу вам, щоб вам було добре. **24** Та не слухали й не нахилили вони свого вуха, а ходили за радами та за упертістю серця лихого свого, і стали до Мене плечима, а не обличчям. **25** Від того дня, коли ваші батьки вийшли з краю єгипетського, аж до дня цього, посилав Я до вас усіх Своїх рабів пророків, посилав щодня пильно. **26** Та вони не слухалися Мене, і вуха свого не схилили, і показали себе твердошійними, зло чинили ще більш від батьків своїх, **27** І ти будеш казати їм ці всі слова, та не будуть вони тебе слухати, і будеш ти клікати до них, та вони тобі відповіді не дадуть. **28** І скажеш до них: Оце той народ, що не слухався голосу Господа, Бога свого, і поуки не брав, — загинула правда, і зникла з їхніх уст. **29** Обстрижи ти волосься своє та й відкинь, на лісих горах здійми жалісний спів, бо відкинув Господь і покинув плем'я Свого гніву! **30** Бо Юдині сини чинять зло в Моїх очах, — говорить Господь, — поклали гидоти свої в тому домі, що в нім клікалося Мое Ім'ення, щоб збезчестити його.

31 І побудували ті жёртовні пагірки Тóфета, що в долині Бен-Гіннома, щоб палити синів своїх та дóчок своїх на огні, чого Я не наказував, і що на серце Мені не приходило. **32** Тому́ то приходять ось дні, — говорить Господь, — що не буде вже кликатись „Тóфет“ місце це чи „Долина Бен-Гіннома“, а тільки „Долина вбівства“, і будуть ховати у Тóфеті через брак місця на по́греб. **33** І стане труп цього наро́ду за стёрво небесному пта́ству та земній звіріні, і не буде, хто б їх відстра́шив! **34** І спиню́ в містах Юдиних та на вулицях Єрусалиму голос радісний і голос веселий, голос молодого та голос молодої, — бо руїною стане цей край!

8 Того ча́су, — говорить Господь, — повитя́гують кості царів Юди та кості його князі́в, і кості священників, і кості пророків, і кості мешканців Єрусалиму з їхніх гробів, **2** і порозкладають їх перед сонцем і перед місяцем, та перед усіма́ небесними світилами, які́х вони кохали та служили їм, і що йшли за ними, і що зверта́лися до них, і що вклоня́лися їм. Не будуть вони зібрані й не будуть похóвані, — гноєм стануть вони на поверхні землі! **3** І смерть буде ліпша від життя для всієї решти позоста́лих зо злого цього роду, по всіх цих місцях позосталих, куди Я їх повиганя́в, говорить Господь Саваот. **4** І скажеш до них: Так говорить Господь: Хіба па́дають — і не встаю́ть? Хіба хто відсту́пить, то вже не верта́ється? **5** Чому́ відступив оцей ерусалимський наро́д усевічним відсту́пленням? Міцно схопілись

вони за оману, не хочуть навернутись. **6** Прислухався Я й слухав: неправду говорять, немає нікого, хто б каявся у своєму лукавстві, говорячи: Що я зробив? Кожен з них обертається до свого бігу, мов той кінь, що женється у бій. **7** І відає бусел у повітрі умовлений час свій, а гориця й ластівка та журавель стережуть час прильету свого, — а народ Мій не знає Господнього права! **8** Як ви скажете: Ми мудреці, і з нами Господній Закон? Ось справді брехнею вчинило його брехливе писарське писальне! **9** Засоромлені ці мудреці, збентежилися й були схоплені. Ось вони слово Господнє відкинули, — що ж за мудрість ще мають вони? **10** Тому їхніх жінок віддам іншим, а їхні поля — здобувцям, бо вони від малого та аж до великого — усі віддалились користолубству, від пророка та аж до священника чинять неправду! **11** І легенько лікують нещастя народу Мого, говорячи: „Мир, мир“, — а миру нема! **12** Чи вони засоромилися, що гидоту робили? Ні тріхи вони не засоромилися, і застидатись не вміють, — тому то впадуть між упалими в часі навіщення їх, спіткнуться, говорить Господь. **13** Зберу їх дощенту, говорить Господь: не буде ягід у них на винограді, і не буде на фіговім дереві фіг, а їхнє листя пов'яне, і пошлю їм таких, що їх поїдять. **14** „Пощо ми сидимó? Збирайтесь та підемо в твердинні міста та й погінемо там, бо Господь, Бог наш, учинив, що ми згінемо, і напоїв нас водою трійливою, бо ми Господеві згрішили“. **15** Ми миру чекали, — й немає добра, часу вілікування — й

ось жах! **16** Чути фіркання кóней його аж від Дану,
від гуку іржа́ння його жеребці́в уся земля затремтіла!
І прийдуть вони, й пожеру́ть усю землю та по́вню її,
місто й тих, хто замéшкує в ньому. **17** Бо ось Я пошлю́
проти вас тих вужі́в та гадю́к, що немає закля́ття
на них, і вони вас куса́тимуть, каже Господь! **18** Яка
моя втіха у сму́тку? Болить мені серце моє. **19** Ось
голосіння дочкі Мого наро́ду з далекого кра́ю: „Чи
Господь не в Сіоні? Чи не в нім його Цар?“Нащо
Мене розгніві́ли своїми бовва́нами, тими чужими
марно́тами? **20** „Минули жнивá, покінчи́лося літо, а
ми не спасéні“. **21** Через нещастя дочкі народу мого́
знесчасли́влений я, і міцно страхі́ття мене обняло́. **22**
Чи немає бальза́му в Гілеа́ді? Чи ж немає там лікаря?
Чому нема вілікува́ння для до́ньки наро́ду Мого́?

9 Ой, коли б голова моя стала водою, а око моє —
за джерело сльозі́, то я плакав би вдень та вночі
над побитими до́ньки наро́ду мого́! **2** Ой, коли б на
пустині нічлі́г подорожні́х я мав, тоді б я покинув
наро́да свого, і пішов би від них, бо вони перелю́бники
всі, збори зра́дників! **3** Вони напина́ють свого язика́,
немов лука сво́го, для неправди, міцні́ють вони на
землі не для правди, бо від злого до злого ідуть і
не знають Мене, говорить Господь! **4** Один о́дного
остеріга́йтесь, і не покладáйтесь на жодного брата,
— кожен бо брат обмані́ти — обма́нить, і прія́тель
кожен — обмо́вник! **5** Один о́дного звóдить, і правди
не кажуть, привчі́ли свого язика́ говорити неправду,
пому́чилися, лихо чинячи! **6** Серед ома́ни твоє

проживання, через омáну не хочуть пізнати Мене, говорить Господь. 7 Тому так промовляв Господь Саваот: Ось Я їх перетóплюю та випробóвую їх, бо що маю вчинити Я ради дочкі Свого люду? 8 Їхній язик — смертоносна стріла, він омáну говорить: устами своїми говорить із ближнім про мир, а в нутрі своóму кладе свою засідку. 9 Чи ж за це Я їх не покараю? говорить Господь. Хіба ж над наро́дом, як цей, непомститься душа Моя? 10 Я плач та ридання здійму над оцими гора́ми, і спів жалобний — понад степовіми лугами, вони бо попáлені так, що ними не ходить ніхто, і ре́ву худоби не чути: від птаства небесного й аж до худоби розбіглося все, відійшло! 11 І Я Єрусалим на руїни відда́м, на мешкання шакалів, а юдські міста́ на спустошення дам, — і не буде мешканця у них! 12 Хто муж мудрий, який зрозумів би оце, і до кого Господні уста́ промовляли, щоб вияснить те, за що згинув цей край, за що спáлений він, як пустиня, і що не́ю не ходить ніхто? 13 А Господь відказав: За те, що вони покинули Зако́на Мого, що Я дав перед ними, і не слухалися Мого голосу, і не ходили за ним, за Зако́ном, 14 а ходили за впéртістю серця свого й за Ваáлами, що навчили про них їхні батькі. 15 Тому так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я їх, цей наро́д, полино́м нагодую й водою отру́йною їх напою́! 16 І розпорóшу Я їх серед наро́дів, яких ні вони, ні батьки їхні не знали, і пошлю Я за ними мечá, аж поки не вігублю їх! 17 Так говорить Господь Саваот: Розгляньтесь

та голосільниць покличте, і нехай вони прийдуть,
і пошліте до мудрих жінок, — і вони поприходять!
18 І хай поспішають, і хай спів жалоби над ними
підіймуть, — і хай наші очі зайдуться сльозою, а з
наших повіків вода хай течє! **19** Бо почується голос
жалобного співу з Сіону: „Як ми попустошені, як
посоромлені дуже! Бо ми покинули свій край, бо
покинули місце свого пробування“. **20** Тож почувте,
жінкі, слово Господа, і хай ваше ухо візьмє слово уст
Його, і навчіть дочок ваших жалобного співу, й одна
одну — жалобної пісні! **21** Бо смерть увійшла в наші
вікна, до наших палат увійшла, щоб вірізати дітей
з вулиці, із площ — юнаків. **22** Кажі так: Говорить
Господь: І нападає людського трупа, мов гною на
полі, і мов тих снопів за женцєм, і не буде кому
позбирати! **23** Так говорить Господь: Хай не хвалиться
мудрий своєю премудрістю, і хай не хвалиться лицар
своєю хоробрістю, багатий багатством своїм хай не
хвалиться! **24** Бо хто буде хвалітись, хай хвалітись
тільки оцим: що він розуміє та знає Мене, що Я — то
Господь, Який на землі чинить мїлість, правосуддя
та правду, бо в цьому Моє уподобання, каже Господь!
25 Ось дні наступають, — говорить Господь, — і Я
навіщу всіх обрізаних та необрізаних, **26** Єгипет та
Юду, й Едома та Аммонових синів, і Моава та всіх,
хто волосся довкола стриже, хто сидить на пустині,
бо всі оці люди — пообрізані, а весь дїм Ізраїлів —
необрізаносердий!

10 Послухайте слова того, що вам каже Господь, о доме Ізраїлів! **2** Так говорить Господь: Не навчайтесь доріг цих народів, і небесних ознак не лякайтесь, — бо тільки погани лякаються їх! **3** Бо устави народів — марнота вони, божок бо — це дерево, з лісу вірубане, і це діло рук майстра сокирою! **4** Сріблом та золотом його прикрášають, цв'яхами та молотками прикріплюють їх, і він не захитається. **5** Вони, як опудало на огірковім городі, й безмовні, і конче їх носять, бо не ходять вони. Не бійтеся їх, бо не вчинять лихого, і також учинити добро — це не в їхній силі! **6** Такого, як Ти, нема, Господи: Ти великий й велике Ім'я Твоє могутністю! **7** Хто не буде боятись Тебе, Царю народів? Бо Тобі це належить, бо між усіма мудрецьями народів і в усьому їхньому царстві немає такого, як Ти! **8** Вони стали всі разом безумні й безглузді, — наука марна — оце дерево! **9** Срібна бляха з Таршішу привезена, золото ж з Офіру, праця майстра й руки золотарської, блакить та пурпура — їхня одіж, усі вони — праця мистців. **10** А Господь — Бог правдивий, Він — Бог Живий та Цар вічний! Від гніву Його затрясється земля, і не знесуть Його гніву народи. **11** Отак їм скажіть: бóги, що неба й землі не вчинили, погинуть з землі та з-під неба цього! **12** Своєю Він силою землю вчинив, Своєю премудрістю міцно поставив вселенну, і небо напнўв Своїм розумом. **13** Як голос Його забринїть, — у небесах шумлять води, а коли підіймає Він хмари із краю землі, коли блискавки чинить дощем та вітер

виводить з криївок Своїх, **14** тоді кожна людина дуріє в своєму знанні, усяк золотар посоромлений через боввана, бо відлив його — це неправда, і немає в них духа! **15** Марнота вони, вони праця на сміх, — в час навіщення їх вони згинуть! **16** Не така, як оці, частка Якова, бо Він все вформував, а Ізраїль — племено спадку Його, Господь Саваот — Його Ймення! **17** Забери із землі свій товар, ти, що сидиш ув облóзі! **18** Бо Господь каже так: Ось цим разом Я кину мешканців цієї землі, мов із праці, і притисну їх так, щоб пізнання знайшли. **19** Ой, горе мені за нещастя мого, моя рана болюча! А я говорив: це хвороба моя, і знесу я її. **20** Намета мого попустошено і зірвані всі мої шнури. Розійшлись мої діти від мене й нема їх, нема вже кому розтягнути намета мого та повісити завіси мої. **21** Бо пастирі стали безглузді, і вони не звертались до Господа, — тому не щастилося їм, і розпорошене все їхнє стадо. **22** Голос звістки: Іде ось, і гуркіт великий з північного краю, щоб юдські міста обернути в спустошення, на мешкання шакалів. **23** Знаю, Господи, я, що не в волі людини дорóги її, не в силі людини, коли вона ходить, кермувати своїм кроком. **24** Карай мене, Господи, тільки ж за судом, не гнівом Своїм, щоб не знищити мене! **25** Вилий лóбтість Свою на народи, що не знають Тебе, та на рóди, що Ймення Твого не кликали, що Якова зїли й пожерли його, і погубили його, а мешкання його опустошили!“

11 Слово, що було до Єремії від Господа, кажучи: **2** „Послухайте слів заповіту оцього, і будете їх говорити юдеям і мешканцям Єрусалиму, **3** і скажеш ти їм: Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Проклята та людина, що не слухає слів заповіту цього, **4** що його наказав був Я вашим батькам того дня, коли їх виводив із краю єгипетського, із залізного гóрна, говорячи: Слухайтеся Мого голосу, і робіть усе те, що Я накажу вам, — і будете ви народом Моїм, а Я буду вам Богом, **5** щоб Я виповнив присягу ту, якою Я вашим батькам присягав дати їм Край, що тече молоком, як сьогодні! А я відповів та сказав: Амінь, Господи! **6** І промовив до мене Господь: Виголóшує оці всі слова по юдейських містах та на вулицях Єрусалиму, говорячи: Слухайтеся слів заповіту цього, і викóнуйте їх! **7** Бо на правду засвідчив Я вашим батькам того дня, як виводив їх з краю єгипетського, і до сьогодні Я пильно засвідчую, кажучи: Слухайтеся Мого голосу! **8** Та не слухали й не прихилили вони свого вуха, і кожен ходив за упéртістю злісного серця свого. І Я спровадив на них усі слова заповіту цього, що Я наказав був робити, вони ж не робили. **9** І промовив до мене Господь: Знайдений бунт між юдеями та між мешканцями Єрусалиму! **10** Повернулись вони до гріхів своїх давніх батьків, що слухатися Моїх слів не хотіли, і пішли за бoгáми чужими, щоб їм служити. Дім Ізраїлів і дім Юдин зламали Мого заповіта, якого Я склав з їхніми батьками. **11** Тому так промовляє Господь: Ось Я лихо на них наведу, що вийти із

нього не зможуть, і клікати будуть до Мене, але не почую Я їх! **12** І підуть юдейські міста та єрусалимські мешканці, і будуть кричати до богів, що їм ка́дять вони, але ті допомогті — не поможуть їм за часу їхнього лиха! **13** Бо богів твоїх — за числом твоїх міст, Юдо, і за числом вулиць Єрусалиму наставлено жертовників для Моло́ха, жертовників, щоб ка́дити Ваалові. **14** А ти не молися за цього наро́да, і благання й молитви за них не здійма́й, бо Я не почую за часу тогó, коли клікати будуть до Мене з-за лиха свого! **15** По́що Моему коханому в домі Моему чинити злі за́міри? Чи то́всті кускі і м'ясо посвятне відвернуть від тебе нещастя твоє? Тоді б ти радів! **16** „Олівка зелена, гарна пло́дом хорошим“, — так кликнув Господь твоє йме́ння. Але з шумом великого вітру огонь запалився круг неї, і галу́зки її полама́ються! **17** А Господь Саваот, що тебе посадив, говорив був на тебе лихе за зло дому Ізраїля та дому Юди, що робили собі, щоб гнівити Мене, щоб ка́дити Ваа́лові. **18** А Господь дав пізна́ти мені — й я пізнав, і тоді Ти вчинив, що побачив я їхні діла́. **19** А я був, мов лагідна вівця́, що прова́дять її на за́ко́лення, і не знав, що на мене вони вимишля́ли за́тїї: „Пони́щмо це дерево з пло́дом його, і з кра́ю живих його вітні́м, і йме́ння його не згадається більше!“ **20** Але, Господи Саваоте, Ти Суддя сраведливий, що досліджуєш ні́рки та серце, — хай над ними побачу я по́мсту Твою, бо справу свою я дові́рив Тобі! **21** Тому так промовляє Господь на людей Анато́ту, що пошу́кують душу твою та говорять:

„Не пророкуй Ім'ям Господа, щоб не померти тобі від рук наших!“ **22** Тому так промовляє Господь Савао́т: Ось Я навіщу́ їх: від меча юнакі повмирають, а сини їхні та їхні дóчки від голоду вмруть! **23** І остáнку не буде по них, бо спрова́джу Я зло на людей Анато́ту у році наві́щення їх!

12 Справедливий Ти, Господи, будеш, коли б я судився з Тобою, проте правува́тися буду з Тобою: чому́ то дорога безбожним щасті́ться, чому́ то спокійні всі зра́дники? **2** Ти їх посадив — і вони вкорені́лись, ростуть і прино́сять плоді́. Ти близький в устах їхніх, та далекий від їхніх серде́ць. **3** А Ти, Господи, знаєш мене, Ти бачив мене й дослідив моє серце, що з Тобою воно. Відлучі́ їх, немов на зарі́з ту отару, і признач їх на день побиття́! **4** Аж доки в жалобі земля пробува́тиме, і со́хнути буде трава всього поля за зло її ме́шканців? Гине худóба та пта́ство, бо сказали вони: кінця нашого Він не побачить! **5** Як ти з пішими бігав, і вони тебе зму́чили, то як будеш змагатися з кіньми? Ти в спокійному краї́ безпечний, та що будеш робити в пові́дді Йо́рдáну? **6** Бо також твої бра́ття та дім твого ба́тька — і вони тебе зраджують, і криком кричать за тобою, — не вір їм, коли й добре тобі говорі́тимуть! **7** Поки́нув Я свій дім, залиши́в спáдок Свій; миле Моєї душі́ Я віддав у долоню її ворогів. **8** Спа́док Мій Мені став, мов лев той у лісі, — свій голос дав проти Мене, тому́ то його Я зне́авидив. **9** Чи для Мене спáдок Мій, — хижий птах різноба́рвний, що хижі

птахи́ позліта́лись круг нього? Ідіть, позбирайте усю польову́ звірину́, спрова́дьте, щоб жёрли! **10** Числénні па́стирі попсува́ли Мого виноградника, потопта́ли Мій у́діл, Мій улюблений уділ вони обернули на голу пустиню! **11** Обернули його на спусто́шення, він при Мені у жалобі, спусто́шений, увесь Край опустілий, — бо нікого́ нема, хто б поклав це на серце собі! **12** Поприхо́дять на всі лисі гори в пустині руї́нники, бо меч Господа все позжирáє від кра́ю землі й аж до кра́ю землі, миру не буде для всякого тіла! **13** Пшеницю посі́яли, тёрня ж пожали, наму́чилися, та не мали користи. І буде вам сором за ваші плоді́ через лю́тість Господнього гніву! **14** Так говорить Господь про лихих усіх сусідів моїх, що вони дотика́ються того спа́дку, що Я дав на спа́дщину наро́ду Моему Ізраїлеві: Ось Я повіривáю їх з їхньої землі, і вирву дім Юдин з серéдини їхньої. **15** І станеться, як Я їх повіривáю, то верну́ся й помилую їх, і кожного з них приверну́ до спа́дщини його, і кожного до кра́ю його. **16** І буде, якщо вони справді навча́ться доріг наро́ду Мого, щоб присягатися Йме́нням Моїм: „Як живий Господь“, — як вони присягати навчили наро́д Мій Ваалом, то збудуються серед наро́ду Мого! **17** А якщо не послухають, то вірву наро́д цей, виривáючи та вигубля́ючи, каже Господь!“

13 Так промовив до мене Господь: „Іди й купи собі льняно́го пояса, і підпережі́ ним свої стéгна, але в воду не кладі́ його“. **2** І купив я того пояса за Господнім словом, та й підперезáв свої стéгна. **3** І

було мені слово Господнє удруге, говорячи: **4** „Візьми того пояса, якого купив, що на стéгнах твоїх, і встань, іди до Ефрату, та й сховай його там у розщілині скéлі“. **5** І пішов я, і сховав його в Ефраті, як Господь наказав був мені. **6** І сталося по багатьох днях, і сказав мені Господь: „Устань, іди до Ефрату, і візьми звідти того пояса, що Я наказав був тобі сховати його там“. **7** І пішов я до Ефрату, і викопав, і взяв того пояса з місця, де я сховав був його, — аж ось той пояс нездáтний! **8** І було мені слово Господнє, говорячи: **9** „Так говорить Господь: Отак зніщу Я Юдину гордість та гордість велику Єрусалиму, **10** цього злого наро́да, що не хоче він слухатися Моїх слів, що ходить за впертістю серця свого! І пішов він в сліди інших богів, щоб служити їм та поклонятися їм. І станеться він, як цей пояс, — до нічо́го нездáтний! **11** Бо як прилягає цей пояс до стéгон чоловіка, так притвердів Я до себе весь Ізраїлів дім та весь Юдин дім, — говорить Господь, — щоб стали наро́дом Мені і ймéнням, і хвало́ю та пишнотóю, — та вони не послухались! **12** І скажеш до них оце слово: Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: усякий бурдю́к вином наповняється. І відкажуть тобі: „Чи ми справді не знаєм, що всякий бурдю́к вином наповняється?“ **13** І скажеш до них: Так говорить Господь: Ось напóвню Я п'янством усіх мéшканців кра́ю цьогó, і царів, що сидять на Давидовім троні, і священників, і пророків, і всіх мéшканців Єрусалиму. **14** І розіб'ю їх одно́го об óдного, ра́зом батьків та синів, говорить Господь,

— Не змилююся, і не змило́сёрджусь, і не пожалію, щоб їх не пони́щити! **15** Послухайте ви та візьміть до ушей, — не вивіщуйтеся, бо Господь це сказав! **16** Дайте Господу, Богові вашому, славу, поки не зробить Він те́мно, і по́ки на те́мних гора́х не спіткnúться вам ноги! І будете ви сподіва́тися сві́тла, а Він зробить це те́мрявою та вчинить імло́ю. **17** А коли ви цьо́го не послухаете, буде плакати таємно душа моя з вашої го́рдости, й око моє проливатиме сльо́зи, і зайдётся сльозою, бо ста́до Господне займу́ть у полон! **18** Скажіть до царя й до царёвої матері: Сідайте додо́лу, бо з голів ваших спала корона вашої слави! **19** Півде́нні міста позами́кані будуть, і не буде, хто б їх відчині́в, — ви́гнаний буде весь Юда, вигнаний буде ці́лком! **20** Зведіть ваші о́чі, й побачте отих, що прихо́дять із півночі: де череда́ та, що да́на тобі, ота́ра пишно́ти твоєї? **21** Що ти скажеш, о до́чко Сіону, як Він над тобою панáми поставить отих, яких ти навчила бу́ла за дові́рених бути, — чи ж му́ки не схоплять тебе, немов ту породі́ллю? **22** коли ж скажеш у серці своєму: „Чому́ такі речі спіткáли мене?“ — за числе́нні провини твої відкриті подо́лки твої, огóлені ноги твої силомі́ць! **23** Чи му́рин відмі́нить коли свою шкі́ру, а панте́ра — ті пля́ми свої? Тоді зможете й ви чинити добре, навче́ні чинити лихе́! **24** Тому́ розпоро́шу їх, мов ту полóву, що з вітром з пустині летить: **25** Оце жеребо́к твій, це у́діл, який Я відмі́ряв тобі, — говорить Господь, — бо забула Мене та наді́ялася на непра́вду! **26** І закочу́ теж подо́лки твої над обличчя

твое, — і покажеться ганьба твоя: **27** твої перелюбства й іржання твої, сором блуду твого на полі на пагірках, — Я бачив гидоти твої. Горе тобі, Єрусалиме, що не очистишся! Доки ж іще?“

14 Слово Господнє до Єремії, що було в справі посухи. **2** „Упала в жалобу Юдея, а брами її ослабили, насупилися на землі, і знявся крик Єрусалиму. **3** А вельможі її своїх слуг посилають по воду, — вони йдуть до криниці — й води не знаходять, їхній посуд порожній вертається. Засоромляться та зашаріють вони, і свої голови понакривають. **4** Тому, що земля стала спрагла, бо дощу не було на землі, засоромилися рільники, свої голови понакривали. **5** Навіть ланя на полі породить сарнятко та й кине, бо немає трави. **6** Навіть дикі осли поставали на голих горах, вітер втягують, мов ті шакалі, і меркнуть їм очі, бо немає трави. **7** Якщо проти нас свідчать наші провини, о Господи, то зроби ради Ймення Свого, бо намножились наші відступники, ми Тобі нагрішили! **8** О надіє Ізраїлева, о Спасителю в часі неолі, — нащо будеш Ти в Краї, як той чужаниця, й як той подорожній, що намета лише на ночліг розтягає? **9** Нащо будеш Ти, мов людина остовпіла, немов той силач, що не може спасти? Таж Ти в нашій середині, Господи, Ймення ж Твое на нас клічеться, — не залишай нас! **10** Так говорить Господь до народу цього: Так люблять вони волочитись, а не стримувати своїх ніг, тому то не має Господь уподобання в них, — Він тепер їхню провину згадає, і їхній гріх покарає! **11** І

промовив до мене Господь: Не молись за нарід цей на добре йому: **12** Як вони будуть по́стити, Я не послухаю їхніх благáнь, а коли принесуть цілопáлення й дар, Я їх не прийму́, — бо Я пови́гублюю всіх їх мечем, і голодом, і моровіцею! **13** А я відказав: О Господи, Боже! Ось пророки говорять до них: „Ви не б́удете бачити мечá, і не буде вам голоду, правдивий бо мир в цьому місці вам дам!“ **14** Та промовив до мене Господь: Ці пророки неправду Ім́енням Моїм пророкують: Я їх не посилав, і не наказував їм, і їм не говорив! Вони вам пророкують невірні видіння та чáри, нікчémність й омáну свого сéрця. **15** Тому так промовляє Господь на пророків, які пророкують Ім́енням Моїм, хоч Я не посилав їх, та що кажуть вони: „Меч та голод не буде в цім крáї“: від мечá та від голоду згинуть пророки такі! **16** А нарід, що таке пророку́ють йому́, розки́даний буде по вулицях Єрусалиму від голоду та від мечá, і не буде кому поховати його́, — вони й їхні жінкі́, й їхні сини та їхні дóчки, і ви́ллю на них їхнє зло! **17** І ти скажеш до них оце слово: Хай заходять удень та вночі мої очі слізьми́, і нехай не заті́хнуть, бо дівчина, доня народу могó, буде побита великим нещастям, дуже болю́чим удáром! **18** Якщо вийду на поле — ось побиті мечém, й якщо вийду до міста — ось помлі́лі із гóлоду, і навіть пророк та священник шмиглі́ють по крáю, якого не знають. **19** Чи насправді покинув Ти Юду? Чи й Сіоном гиду́є душа Твоя? Чому вразив Ти нас — і немає нам ліку? Ми чекаємо миру — й немає добра, і

ча́су вздорóвленн­я — та ось тільки жах! **20** Знаємо, Господи, нашу безбожність, вину наших батьків, бо ми проти Тебе згрішили, — **21** та не відкидай нас ради Ймення Свого, не безчесть трону слави Своєї, пам'ятай, не зламай заповіту Свого із нами! **22** Хіба є між марними божками поганів такі, що спускають дощі? І чи небо саме дає зливу? Чи ж не Ти — Господь Бог наш? Тому́ то на Тебе надіємось ми, бо Ти це все чіниш!

15 І промовив до мене Господь: Якщо став би Мойсей й Самуїл перед лицем Моїм, — то душа Моя до наро́ду цього не звернулася б! Віджени їх із-перед Мого лица, і нехай повиходять! **2** І буде, як скажуть до тебе вони: „Куди підемо?“ то скажеш до них: Так говорить Господь: Хто на смерть — ті на смерть, і хто на мечá — на мечá, і хто на го́лод — на го́лод, а хто до полóну — в полóн. **3** І Я навіщú їх чотирьомá способáми, говорить Господь: мечем, щоб побити, і псами, щоб їх волочіти, і пта́ством небесним, і земно́ю звіріною, щоб жерли та ніщили. **4** І Я дам їх на по́страх усім ца́рствам землі за Манасію, Езекиїного сина, царя Юдиного, за те, що́ зробив був він в Єрусалимі. **5** Бо хто змі́лується над тобою, о Єрусалиме? І хто співчуття́ тобі віявить? І хто зве́рне з путі, щоб тебе запитáти про повóдження? **6** Ти покинув Мене, — промовляє Господь, — відступівся наза́д, тому Я простягнув Свою руку на тебе, і знищив тебе, — утомівся Я жалувати! **7** І віячкою їх розвіяв по бра́мах землі, позбавив дітей, і погубів Свій наро́д,

бо вони не вернулись з доріг неправдивих своїх, **8** — у Мене більше було його вдів, як морського піску! А на матір юнацтва, — спровадив опівдні грабіжника їм, нагло кинув на неї страхіття та жах, — **9** зомліла вона, що сімох породила, віддихнула свою душу, зайшло сонце її, коли був іще день, засоромилася та збентежилася. А решту їх Я дам під мечом перед їхніми ворогами, говорить Господь. **10** Горе мені, моя мати, що ти породила такого мене, чоловіка сварливого та чоловіка сутяжного для всієї землі! Нікому я не позичав, і ніхто мені не боргував, та всі проклинають мене. **11** Промовив Господь: Я справді підсилю на добре тебе, Я справді вчиню, що проситиме ворог тебе за час зла й за час утиску! **12** Чи можна зламати залізом залізо із півночі й мідь? **13** Багатство твоє й твої скарби на здобич віддам, і не за ціну, але за гріхи твої всі, у всіх границях твоїх. **14** І вчиню, що ти будеш служити своїм ворогам у тім краї, якого не знаєш, бо огонь запалав в Моїм гніві, і над вами палатиме він! **15** Ти, Господи, знаєш усе, — згадай же мене й заступися за мене, і помстися над тими, що гонять мене! На довгу Свою терпеливість до них мене не бери, знай, що сором носив я за Тебе! **16** Як тільки слова Твої знаходилися, то я їх поїдав, і було слово Твоє мені радістю і втіхою серця мого, бо клікалось Ймення Твоє надо мною, о Господи, Боже Саваоте! **17** Не сидів я на зборі веселому та не радів, — через руку Твою я самотний сидів, бо Ти гнівом наповнив мене. **18** Чому біль мій став вічний, а рана моя неvigйна,

що не хоче загóйтись? Чи справді Ти станеш мені як обмáнний потік, що вóди його висихáють? **19** Томú Господь так відказав: Якщо ти навérнешся, то тебе́ приверну́, і перед лицем Моїм станеш, а як здобúдеш дорогоцінне з нікчémного, бúдеш як úста Мої: до тебе самі вони звérнуться, а не ти до них звérнешся! **20** І дам Я тебе для оцьóго наро́ду за му́ра мицно́го із міді, і будуть вони воювати з тобою, та не перемóжуть тебе: бо Я буду з тобою, щоб спасати тебе й щоб тебе рятува́ти, говорить Господь! **21** І вряту́ю тебе з руки злих, і з рук насі́льників тих тебе візволю!“

16 І бу́ло слово Господнє до мене, промовляючи: **2** „Не бери собі жінки, і хай у тебе́ не буде синів, ні дочок у цьому місці. **3** Бо так промовляє Господь про синів і про дочок, що наро́джені в місці цьому́, і про їхніх матерів, що наро́джують їх, і про їхніх батьків, що їх родя́ть у Краї́ цьому́: **4** Від жахливих хворі́б повмирають вони, не будуть опла́кувані, і не будуть похóвані, — гноєм стануть вони на пове́рхні землі. Від мечá та від голоду згинуть вони, і стане їхній труп стервом пта́ству небесному й зéмній звіріні. **5** Бо так промовляє Господь: Не заходь у дім смúтку, і не ходи голосіти, і не співчува́й їм, бо від цьóго наро́ду забрав Я Свій мир, — говорить Господь, — ласку та милість. **6** І повмира́ють великі й малі в цьому Краї́, не бúдуть похóвані, і голосіти не будуть за ними, і не бúдуть робити нарі́зів, і не будуть робити собі лі́сини. **7** І не будуть ламати їм хлі́ба в жалóбі, щоб потішити їх над померлим, і не напóять

їх келіхом втіхи над батьком його й його матір'ю.
8 І до до́му бенкету не входи, щоб сидіти із ними, щоб їсти й щоб пити. **9** Бо так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я припиню́ в цьому місці на ваших очах і в днях ваших голос радісний й голос веселий, голос молодого та голос молодої! **10** І буде, коли перека́жеш наро́дові цьому́ ці слова́, то скажуть тобі: „За що Господь говорив проти нас все велике це лихо? І яка вина наша, й який то наш гріх, яким ми прогріші́лися Господу, Богові нашому?“ **11** І відкажеш до них: За те, що Мене батьки ваші покинули, — каже Господь, — і пішли за іншими богами і служили їм та поклонялися їм, а Мене полишили й Зако́на Мого не викону́вали! **12** А ви робите гірше від ваших батьків, і кожен із вас ось іде за упéртістю лютого серця свого́, щоб Мені не служити, **13** Тому викину вас з цього Краю до краю, якого не знали ні ви, ані ваші батькі. І будете там богам іншим служити удень та вночі, бо не дам Я вам милости. **14** Тому́ наступають ось дні, — говорить Господь, — і не будуть уже говорити: „Як живий Господь, що вивів синів Ізраїлевих із краю єгипетського“, **15** а тільки: „Як живий Господь, що вивів синів Ізраїлевих із північного краю, і зо всіх тих країв, куди був розігнав їх“. Та Я їх верну́ на їхню зéмлю, яку Я був дав батька́м їхнім. **16** Оце Я пошлю́ по числénних рибáлок, — говорить Господь, — і віловлять їх, немов рибу, а потóму пошлю́ по числénних мислі́вців, і повилóвляють їх з усіх гір, і з усякого взгі́р'я, і зо скéльних розщі́лин. **17** Бо очі Мої

— на всі їхні дорóги: вони не сховалися з-перед Мого
лица, і з-перед ока Мого не закрилася їхня провина. **18**
І найперше Я їм надолужу подвійно за їхню провину
й за гріх їхній, за теє, що тру́пом обріджень своїх
збезчестили Край Мій, а їхні гидóти спáдок Мій
перепóвнили. **19** О Господи, сило моя та твердіне
моя, і за́хисте мій в день недо́лі! Поприходять до тебе
наро́ди від кінців землі та й промовлять: Оді́дичили
наші батьки лиш неправду й марно́ту, пожитку ж
від них не було́. **20** Чи зробить лю́дина для себе
богів, а вони не бо́гі? **21** Тому́ то ось Я учиню́, що
пізнають цим ра́зом вони, учиню́, що пізнають вони
Мою руку та силу Мою, і пізнають, що Йме́ння Мое —
це Господь!

17 Гріх Юдин на́писаний рільцем залі́зним,
діяма́нтовым ві́стрям він ві́ритий на таблиці́ їхнього
серця, і на ро́гах жертóвників їхніх. **2** Як про синів
своі́х, так пам'ятають про жертóвники свої́ та свої́х
Аше́р при зеленому де́реві, на високих підгі́рках, **3**
про го́ру на полі. Багатство твоє́ й твої́ скáрби на
здóбич віддам, пагірки жертóвні твої́ — за гріх по
всіляких границях твої́х. **4** І опустиш ти руку свою́
спáдку свого, що Я дав був тобі. І вчиню́, що ти бу́деш
служити свої́м ворогам у ті́м кра́ї, якого не знаєш, бо
огонь запали́ли ви в гніві́ Мої́м, й аж навіки палáтиме
він! **5** Так говорить́ Господь: Прокля́тий той муж, що
надію́ кладé на лю́дину, і робить раме́ном свої́м слабу́
плоть, а від Господа́ серце його́ відступає! **6** І він бу́де,
як голий той ку́щ у степу́, і не побачить, щоб добре

прийшло, і він пробуватиме в краї сухому в пустині, у краї солоному та незамешканому. 7 Благословенний той муж, що покладається на Господа, що Господь — то надія його! 8 І він буде, як дерево те, над водою посажене, що над потоком пускає коріння своє, і не боїться, як прийде спекота, — і його листя зелене, і в році посухи не буде журитись, і не перестане приносити плóду! 9 Людське серце найлукавіше над все та невігóйне, хто пізнає його? 10 Я Господь, що досліджує серце, що випробóвує нírки, щоб кожному дати згідно з пúттю його, за плóдом учíнків його. 11 Куропáтва висíджує яйця, яких не принéсла, — це той, хто багатство набув, та неправдою: він покине його в половині днів своїх, і стане безúмним при своєму кінці. 12 Трон слави, висóкий від віку, — це місце нашої святині! 13 Надіє Израїлева, Господи, — посорóмлени будуть усі, хто Тебе залишає! Ті, що Мене покидають, на піску́ будуть списані, бо вони покинули Господа, джерело живої води. 14 Уздоров мене, Господи, і буду вздорóвлений я, спаси Ти мене, і я буду спасéний, — бо Ти слава моя! 15 Ось вони мені кажуть: „Де слово Господнє? Нехай воно прийде!“ 16 А я не відтягавсь бути пáстирем в Тебе, не жадав злого дня, Ти це знаєш, — що вихóдило з уст моїх, те перед лицем Твоїм явне булó. 17 Не будь Ти для мене страхіттям, — на день зла Ти моє пристанóвище! 18 Бодай посорóмились ті, хто мене переслідує, а я щоб не був посорóмлений, нехай побентéжені бóдуть вони, а я хай не буду збентéжений, день злого на

них наведі та зламай їх подвійним зламанням! **19**
Так промовив до мене Господь: Іди, і станеш у брамі синів нарбду, що юдські царі входять нею та нею виходять, та по всіх брамах Єрусалиму. **20** І скажеш до них: Послухайте слова Господнього, царі юдські й уся Юдеє, та всі мешканці Єрусалиму, що входите брамами тими. **21** Так говорить Господь: Стережіться за душі свої, і не носіть тягару за суботнього дня, і не носіть його брамами Єрусалиму. **22** І не носіть тягару з домів ваших суботнього дня, і жодної праці робити не будете, і день суботній освятите, як Я вашим батькам наказав був! **23** Та вони не послухали, й вуха свого не схилили, і вчинили себе тугошіїми, щоб не слухатися та не брати навчання. **24** І буде, якщо Мене справді ви будете слухатись, — каже Господь, — щоб тягару не носити в брами міста цього за суботнього дня, і щоб освятити день суботній, і щоб жодної праці в цей день не робити, — **25** то ходитимуть брамами міста цього царі та князі, що будуть сидіти на троні Давидовім, що їздити будуть колесніцями й кіньми, вони й їхні правителі, юдеї та мешканці Єрусалиму, і це місто стоятиме вічно! **26** І будуть приходити з Юдиних міст та з околиць Єрусалиму, і з краю Веніяминового, і з рівнини, і з гір, і з півдня, і цілопалення й жертви приносити будуть, та жертву хлібну, і ладан, і будуть приносити жертву подяки до дому Господнього. **27** А якщо ви Мене не послухаєтесь, щоб святити день суботній і щоб тягару не носити, і щоб брамами Єрусалиму суботнього дня

не ходити, то огонь підпалю в їхніх брамах, і він поїсть ерусалимські палати, — і не погасне!

18 Оце слово, що було до Єремії від Господа, говорячи: **2** „Устань, і зійди до дому ганчарá, і там почувеш слова Мої“. **3** І зійшов я до дому ганчарá, аж ось він робить працю на кружалі. **4** І в руках ганчарá попсúлась посúдина, яку він із глини робив. І він зно́ву зробив з неї іншу посúдину, як сподóбалось ганчарéві зробити. **5** І було мені слово Господнє, говорячи: **6** „Чи не міг би зробити й Я вам, як ганчáр цей, о доме Ізраїлів? каже Господь. Ось як глина в руці ганчарá, так в руці Моїй, доме Ізраїля, й ви! **7** Я часом кажу́ про наро́д та про ца́рство, щоб вірвати його, і щоб розбити та вігубити, **8** та коли цей наро́д, що про нього казав Я, повернеться від свого зла, то пожалую Я щодо того зла, яке думав чинити йому́. **9** А часом кажу́ про наро́д та про царство, щоб його збудувати та щоб посадити, **10** та як він зробить зле в Моїх óчах, щоб не слухатися Мого гóлосу, то пожалую щодо того добра́, про яке говорив, що вчиню́ Я його. **11** А тепер скажи до юдея й до мешканців Єрусалиму, говорячи: Так говорить Господь: Ось готую лихé проти вас, і задумую́ задум на вас, — верніться ж ви кожен з дороги своєї лихóї, і поліпшіть дорóги свої й свої вчинки! **12** Та вони відказали: „Пропáло! бо ми будем ходити за своїми думка́ми, і кожен робитиме згідно з упéртістю серця свого.“ **13** Тому так промовляє Господь: Поспитайте но ви між наро́дами, — чи хто чув, як оце? Страшну річ учинила та дівá Ізраїлева! **14**

Хіба́ сніг Лівáну зійде зо скелі на полі? Чи вiсохнуть
вóди чужі та холодні, текúчі? **15** Бо про Мене забув
Мій нарóд: вони кáдять марнóті, а та рóбить їм так,
що вони на дорогах своїх спотика́ються, на давніх
путя́х, щоб ходити стежка́ми, по дорозі невбiтiй, **16**
щоб свій Край учинити страхiттям, посмiхóвищем
вiчним. Кожен, хто бóде прохóдити ним, остовпiє та
буде хитáти головою своєю. **17** Мов вiтер зо сходу,
розвiю Я їх перед вóрогом; потiлицю, а не обличчя Я
їм покажу у день їхнього гóря!“ **18** І сказали вони:
„Ходiть, і обмiркуємо зáмири на Єремiю, бо не згинув
Закóн у священника, і рада в премудрого, а слово в
пророка. Ходiть, і удáрмо його язиком його власним, і
не зважаймо на жодні слова́ його!“ **19** Послухай мене,
о мій Господи, і почуй гóлос моїх супроти́вників! **20**
Хіба́ замість доброго злим надолóжено буде? Бо яму
копають вони для моєї душі. Згадай же, що перед
обличчям Твоїм я стояв, щоб дóбре про них говорити,
щоб гнiв Твій від них відверну́ти! **21** Тому їхніх синiв
вiддай гóлодовi, і мiццю мечá викинь їх з Краю, і бодай
жiнки їхні дiтeй погубiли та вдóвами стали, а їхні
чоловiки хай смертю повбiванi бóдуть, юнакi їхнi
хай бóдуть побiтi мечeм на вiйни! **22** Нехай чується
крик з їхніх домiв, — бо орду́ Ти зненáцька спрoвáдиш
на них, — бо яму копали вони, щоб схопiти мене,
і для нiг моїх пáстки поста́вили. **23** А Ти, Господи,
знаеш увесь їхній зáмiр на мене на смерть, — не
прости їм провин, а грiхá їхнього iз-перед обличчя

Свого не зітрі́, і хай перед Тобою спіткnúться вони, — зроби поміж ними оце під час гніву Свого!

19 Господь сказав так: „Иди, і купиш ба́ньку в ганчара́, і візьми собі з старші́х наро́ду та з старші́х священників. 2 І вийдеш до долини Бен-Гіннома, що при вході до Череп'яної брами, і будеш там оголошувати ті слова, що до тебе Я їх говоритиму. 3 І скажеш: Послухайте слова Господнього, царі Юди та мешканці Єрусалиму! Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я зло наведу́ на це місце, так що всякому, хто почує про нього, задзвеніть в його вухах! 4 Це за те, що вони залишили Мене, і вчинили чужим оце місце, і кадили у ньому для інших богів, що не знали їх ані вони, ні батьки їхні, ані юдейські царі, і кров'ю невинних наповнили місце оце, 5 і пагірки побудували Ваалові, щоб палити дітей своїх на огні цілопалення для Ваала, чого́ не велів Я і не говорив, і що на серце Мені не прихóдило! 6 Тому́ наступають ось дні, — говорить Господь, — що не буде вже зватися місце це „Тóфет“ і „Долина Бен-Гіннома“, а тільки „Долина Убівства“. 7 І зніщу на місці цьому́ раду Юдину та Єрусалиму, і впадуть від мечá перед їхніми ворогами та від руки тих, хто шукає їхньої душі, і дам падло́ їхне на стерво для птаства небесного та для земної звірини. 8 І вчиню́ оце місце страхіттям і по́сміхом, — кожен, хто буде прохóдити ним, остовпіє й засвище, побачивши всі його врази. 9 І вчиню́, що вони будуть їсти тіло синів своїх й тіло дочо́к своїх, і тіло один óдного їсти вони

бúдуть в облóзі та в úтисковí, якíм будуть тíснути їх вороги їхні та ті, хто буде шукати їхню душу. **10** І розíб'еш баньку на очáх тих людей, що ходять з тобою, **11** та й скажеш до них: Так говорить Господь Саваот: Отак розíб'ю Я нарóд цей та місто оце, як розбивається пóсуд ганчáрський, що не може вже бути напрямленим, — і будуть ховати у Тóфеті через брак місця на пóгреб. **12** Так зроблю цьому місцю, говорить Господь, та мешканцям його, щоб зробити це місто, як Тóфет. **13** І стануть домí Єрусалиму та домí царів Юди, як місце те Тóфет, — нечисті усі ті домí, що кадили на їхніх дахах усім небесним світíлам, та лили́ жертви литі для інших богів! **14** І прийшов Єремíя з Тóфету, куди послав його Господь пророкувати, і став у дворі Господнього дому, і сказав до всього нарóду: **15** Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось спроваджу до міста цього та до всіх його міст усе те лихо, що Я говорив був на нього, бо вчинили вони свою шию твердо́ю, щоб не слухатися Моїх слів!

20 І почув Пашхур, — Іммерів син, священник, що був старшим наглядачем, начальник Господнього дому, — Єремíю, що пророкував ці слова. **2** І Пашхур набив пророка Єремíю, і посадив його у в'язни́цю, що була в горішній брамі Веніаміновій, що в Господньому домі. **3** І сталося наступного дня, і вивів Пашхур Єремíю з в'язни́ці, а Єремíя промовив до нього: Не Пашхур Господь дав ім'я тобі, а тільки Магор-Міссавів. **4** Бо так промовляє Господь: Ось Я зроблю тебе жа́хом для тебе

самого та для всіх твоїх приятелів, і вони попадають від меча ворогів своїх, а очі твої будуть бачити це. А всього Юду віддам у руку царя вавилонського, і він нажене їх до Вавилону, і позабиває їх мечем. **5** І дам увесь скарб цього міста та увесь його здобуток, і всю коштовність його, та всі скарби юдських царів, — усе це дам у руку їхніх ворогів, і вони пограбують їх, і візьмуть їх та й відведуть їх до Вавилону. **6** А ти, Пашхуре, та всі мешканці дому твого підете до полону. І прийдеш ти до Вавилону, і помреш там, і будеш похований ти та всі твої приятелі, яким ти неправдиво пророкував. **7** Намовляв мене, Господи, — і був я намовлений, Ти взяв міцно мене — й переміг! Я став цілий день посміховищем, кожен глузує із мене. **8** Бо коли тільки я говорю, то кричу, кличу: „Гвалт!“ та „Грабіж!“ і так сталося слово Господнє мені цілий день за ганьбу й посміховище. **9** І я був сказав: Не буду його споминати, і не буду вже йменням його говорити! І стало це в серці моїм, як огонь той палючий, замкнений у кістках моїх, — і я змучивсь тримати його й більш не можу! **10** Бо чув я обмову численних, — ось óстрах навколо: Розкажіть, — донéсемо на нього! Кожен муж, який в мирі зо мною, чатує мого упáдку та каже: „Може буде обмáнений — і переможемо його, і помстимóся над ним!“ **11** Та зо мною Господь, як потужний силáч, тому ті, хто женеться за мною, спіткнуться та не перемóжуть! Будуть сильно вони посорóмлені, бо робили без рóзуму, — вічний сором їм буде, який не забúдеться! **12** А Господь Саваót

випробовує праведного, бачить нирки та серце. Хай над ними побачу я помсту Твою, бо Тобі я відкрив свою справу! **13** Співайте пісні Господеві, усі хваліть Господа, бо спасає Він душу убогого від руки лиходіїв! **14** Проклятий той день, коли я народився, день, коли породила мене моя мати, хай благословенний не буде! **15** Проклятий той муж, який сповістив мого батька, говорячи: „Народилось тобі дитя-хлопець“, а тим справді потішив його! **16** І бодай стався муж той, немов ті міста, що Господь зруйнував й не пожалував їх, і нехай чує крик він уранці, а лемент військовий у часі полудня, **17** за те, що в утробі мене не забив, — і тоді була б стала мені моя мати за гріб мій, а утроба її вагітною навіки була б! **18** Чого то з утроби я вийшов, щоб бачити клопіт й скорботу, і нащо кінчаються в соромі ці мої дні?

21 Слово, що було до Єремії від Господа, коли цар Седекія послав був до нього Пашхура, сина Малкійїного, та священника Цефанію, сина Маасеїного, говорячи: **2** „Звернися за нас до Господа, бо Навуходоносор, цар вавилонський, воює проти нас. Може Господь зробить з нами за всіма Своїми чудами, і той відійде від нас!“ **3** І сказав Єремія до них: „Так скажіть до Седекії: **4** Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Ось Я назад оберну військові знаряддя, що в вашій руці, що ви воюєте ними поза муром з вавилонським царем та з халдеями, які облягають вас, і позбираю їх до середини цього міста. **5** І буду Я воювати з вами рукою витягнутою та сильним

раме́ном, і в гніві, і в лю́ті, і в великому пересерді! 6 І
вразу́ мешканців цього міста, і чоловіка, і худобу,
— від великої морови́ці повмирають вони! 7 А
потому — говорить Господь — Я віддам Седекію,
Юдиного царя, і його рабів, і наро́д, і врятованих у
цьому місті від морови́ці, від меча та від голоду в
руку Навуходоно́сора, царя вавилонського, та в руку
ворогів їхніх, що шукають їхньої душі, і він ударить
їх вістрям меча, — не змилується над ними й не
змилосердиться, і не матиме любови! 8 А цьому
наро́дові скажеш: Так говорить Господь: Ось Я даю
перед вами дорогу життя й дорогу смерти. 9 Хто
сидітиме в цьому місті, той помре від мечá, і від
голоду та від морови́ці; а той, хто пере́йде і при́йде
до халдеїв, що вас обляга́ють, буде жити, і стане
йому душа його за здобич. 10 Бо Я оберну́в лице
Своє на це місто на зло, а не на добре, — говорить
Господь, — воно буде да́не в руку царя вавилонського,
а він спалить його огнем! 11 А домові царя Юди
скажи так: Послухайте слóва Господнього: 12 Доче
Давидів, отак промовляє Господь: Судіть вранці суд і
рятуйте грабóваного від руки переслі́дника, щоб не
вийшла, немов той огонь, Моя лють, — і вона запала́є
за зло ваших учинків, і не буде кому погасіти! 13 Ось
Я проти тебе, мешканко долини, о скéле рівни́ни,
— говорить Господь, — на вас, що говорите: „Хто
при́йде на нас і хто вві́йде в помéшкання наші?“ 14
Бо Я покараю вас згідно із плóдом ваших учинків, —

говорить Господь, — і огонь запалю в його лісі, і він пожере всі довкілля його!

22 Так говорить Господь: Зійди в дім Юдиного царя, і будеш казати там оце слово, **2** та й промовиш: Послухай Господнього слова, о царю юдейський, що сидиш на Давидовім троні, ти й раби твої та нарід твій, що входите в брами оці. **3** Так говорить Господь: Чиніть правосуддя та правду, і рятуйте грабованого від руки гнобителя, чужинця ж, сироту та вдову не гнобіть, не грабуйте, і крови невинної не проливайте на місці цьому! **4** Бо коли оце слово насправді ви виконаєте, то ходитимуть брамами дому оцього царя, що будуть сидіти на троні Давида, що їздити будуть колесніцями й кінями, він і раб його та нарід його. **5** А якщо не послухаєтесь оцих слів, то клянуся Собою — говорить Господь: руїною станеться дім цей! **6** Бо так промовляє Господь про дім царя Юди: Ти для Мене Гілеад, щит Лівану, та поправді кажю Я, — тебе оберну на пустиню, на міста незаселені! **7** І приготую на тебе отих, що руйнують людину та зброю її, і вони твої кедри добірні зітнуть і їх повкидають в огонь! **8** І люди численні ходитимуть містом оцим і будуть казати один до одного: Защо Господь зробив так цьому місту великому? **9** І відкажуть: За те, що вони покинули заповіта Господа, Бога Свого, і вклонялися іншим богам, і служили їм. **10** Не плачте за вмерлим, і не жалкуйте за ним, — але плакати — плачте за тим, хто відходить в полон, бо вже не повернеться, і не побачить землі, де він народився. **11** Бо так промовляє

Господь до Шаллума, сина Йосііного, царя Юдиного, що царював замість Йосії, свого батька, що вийшов із місця цього: Він сюди вже не вернеться! **12** Бо помре він у місці, куди його полонили, Краю ж цього не побачить уже. **13** Горе тому, хто несправедливістю дім свій будує, а верхні кімнати — безправ'ям, хто каже своєму ближньому працювати даремно, і платні його йому не дає, **14** що говорить: Збудую собі дім великий, і верхні кімнати широкі!“І вікна собі повирубує, й криє кедріною, і малює червоною фарбою. **15** Чи ти зацарюєш тому, що в кедрах ти мешкаєш? Чи ж твій батько не їв та не пив? І коли правосуддя та правду чинив він, тоді було добре йому, — **16** він розсуджував справу нужденного й бідного, й тоді добре бул! Чи не це — Мене знати? говорить Господь. **17** Хіба твої очі та серце твоє не обернені тільки на користь свою, та щоб проливати кров невинну, і щоб гніт та насилля чинити? **18** Тому так промовляє Господь про Егоякіма, Йосііного сина, царя Юдиного: Не будуть за ним голосити: „О мій брате!“ й „О сестро!“ Не будуть за ним голосити: „О пане“ й „О величносте його!“ **19** Поховають його, немов того осла, волочачи та викидаючи геть за брами Єрусалиму. **20** Зійди на Ливан та й кричи, і в Башані свій голос подай, і кричи з Аваріму, бо поніщені всі твої друзі. **21** Говорив Я тобі в час гаразду твого, але ти казала: „Не слухатиму!“ Це дороба твоя від юнацтва твого, бо не слухалась ти Мого голосу. **22** Усіх твоїх пастирів буря розкидає, а коханці твої підуть до полону, —

справді, тоді посоромлена та побентежена будеш за все своє зло! **23** О ти, що сидиш на Ливані, що кублишся в кедрах, — як ти будеш стогнати, як болі й дрижання на тебе спадуть, мов на ту породіллю!

24 Як живий Я, — говорить Господь, — коли б був Конія, син Єгоякимів, цар Юдин, печаткою-перснем на правій руці Моїй, — справді Я й звідти тебе зірву!

25 І дам Я тебе в руку тих, хто шукає твоєї душі, і в руку тих, що боїшся ти їх, і в руку Навуходоносора, царя вавилонського, і в руку халдеїв. **26** І кину тебе й твою матір, яка породила тебе, до іншого краю, де ви не зродились, — і там — ви повмираєте! **27** А до Краю, куди вони прагнуть душею своєю вернутись, — туди не повернуться! **28** Чи муж цей, Конія, — це глиняний посуд, поборджений та розпоршений? Хіба він посудина та непотрібна? Чом відкинені він та насіння його, та й закинені в землю, якої не знають?

29 О Краю, мій Краю, о Краю, — послухай Господнього слова: **30** Так говорить Господь: Запишіть людину оцю самотною, мужем, якому не буде щаститись у днях його, бо нікому з насіння його не пощаститься сидіти на троні Давидовім та панувати ще в Юді!

23 Горе пастирям тим, що розгублюють та розганяють отару Мого пасовіська, говорить Господь!

2 Тому так промовляє Господь, Бог Ізраїлів, про пастирів тих, що пасуть Мій народ: Ви отару Мою розпорішили й їх розігнали, та не наглядали за ними. Ось тому покараю Я вас за лихі ваші вчинки, говорить Господь!

3 А Я позбираю останок отари

Своєї зо всіх тих країв, куди Я їх повиганяв був, і їх поверну на пасовиська їхні, і вони порозплóджуються та розмно́жаться. **4** І над ними поставлю Я па́стирів тих, які па́стимуть їх, і не будуть боятися вже й не злякаються, і не будуть загублені, каже Господь! **5** Ось дні наступають, — говорить Господь, — і поставлю Давидові праведну Па́рость, і Цар зацарює, і буде Він мудрий, — і правосúддя та правду в Краю запрова́дить. **6** За днів Його Юда спасéться, Ізраїль же буде безпечний. А це Його Йме́ння, яким Його кликати будуть: „Господь — праведність наша“. **7** Тому наступають ось дні, — говорить Господь, — і не будуть уже говорити: „ Як живий Господь, що вивів синів Ізраїлевих із краю єгипетського“, **8** а тільки: „ Як живий Господь, що вивів і віпровадив насіння дому Ізраїлевого з північного краю, і зо всіх тих країв, куди їх був повиганяв“! І осядуть вони на своїй землі. **9** Про пророків. Розривається серце моє в моїм нутрі, тріпóчуть всі кóсті мої, я став, як п'яний, як той муж, що по ньому вино перейшло, через Господа й ради святих Його слів, **10** Бо земля перелю́бниками стала пóвна, бо через прокля́ття потра́пила в жалóбу земля, повисихáли в степа́х пасовіська, бо стався лихим їхній біг, їхня сила — це кривда. **11** Бо й пророк та священник гріша́ть, — їхнє зло Я знайшов теж у домі Своїм, говорить Господь. **12** Тому буде для них їхня дорóга, мов скóвзанка в те́мряві, вони бóдуть попхне́ні й впаду́ть через неї, бо зло Я спрова́джу на них ро́ку наві́щення

їх, говорить Господь. **13** А в тих самарійських пророків Я бачив безглуздя, — вони пророкували Ваалом собі, і вчинили блудячим народ Мій, Ізраїля! **14** А в єрусалимських пророків Я бачив гидоту: перелюбство й ходіння в неправді, і руки злочинців зміцніли вони, щоб ніхто з свого зла не вернувся. Всі вони Мені стали, немов той Содом, а мешканці його, як Гомора. **15** Тому так промовляє Господь Саваот про пророків оцих: Ось Я їх полином нагодую, і водою отруйною їх напою, бо від єрусалимських пророків безбожність пішла для всієї землі! **16** Так говорить Господь Саваот: Не слухайте слів цих пророків, що вам пророкують, — вони роблять безглуздими вас, висловлюють привиди серця свого, а не слово з уст Господніх. **17** Вони справді говорять до тих, що Мене ображають: „Господь говорив: Мир вам буде!“ А кожному, хто ходить в упертості серця свого, говорять вони: „Зло не прийде на вас!“ **18** А хто ж то стояв на таємній Господній нараді, і бачив та чув Його слово? Хто до слова Його прислухався й почув? **19** Ось буря Господня, як лютість, виходить, а вихор крутливий на голову несправедливих впаде. **20** Гнів Господній не вернеться, поки не зробить, і поки не виконає Він замірів серця Свого; наприкінці днів зрозумієте добре все це! **21** Цих пророків Я не посилав, — вони побігли самі, Я їм не говорив, — та вони пророкують. **22** А якби в Моїй раді таємній стояли вони, то вони об'являли б народові Моему слова Мої, і їх відвертали б від їхньої злої дороги, та від зла їхніх учинків. **23** Чи

Я Бог тільки зблизька, — говорить Господь, — а не Бог і здалека? 24 Якщо заховається хто у криївках, то Я не побачу Його? говорить Господь. Чи Я неба й землі не напóвнюю? каже Господь. 25 Я чув, щó говорять пророки, що Ймєнням Моїм пророкують неправду й говорять: „Мені снилося, снилось мені!“ 26 Як довго це буде у серці пророків, які пророкують неправду, та пророкують омáну свого серця? 27 Вони замишляють зробити, щоб нарóд Мій забув Мое Ймєння, їхніми снами, які один óдному розповідають, як через Ваáла забули булі їхні батькі Мое Ймєння. 28 Той пророк, що йому снився сон, нехай розповідає про сон, а з яким Мое слово, хай каже про слово правдиве Мое, — що солóмі до збїжжя? говорить Господь. 29 Хїба слово Мое не таке, як огонь, — говорить Господь, — і як мóлот, що скелю розлúпує? 30 Томú то ось Я на пророків, — говорить Госпóдь, — що словá Мої крáдуть один від однóго. 31 Ось Я на пророків, — говорить Госпóдь, — що вживають свого язика, але кажуть: Це мова Господня! 32 Оце Я на тих, що сни неправдиві звіщають, — говорить Господь, — вони розповідають про них та впровáджують в блуд Мій нарóд своєю неправдою й глúмом своїм, хоч Я не посилав їх і їм не наказував, і вони помогті — не помóжуть нарóдові цьомú, говорить Господь. 33 А коли запитає тебе цей нарóд, чи пророк, чи священник, говорячи: „Яке то Господне пророцтво?“ то скажеш до них: „Ви тягáр, — і Я вас покидаю“, говорить Господь. 34 А пророка й священника та той нарóд, який скаже: „Господній

тяга́р“, — то Я мужа того й його дім покара́ю! **35** Отак скажете ви один óдному й кожен до брата свого: „Що Господь відповів“, й „що Господь говорив?“ **36** А про „Господній тяга́р“ не згадуйте бі́льш, бо кожному слово його стане за тяга́ра, і ви перекрути́ли б слова Бога Живого, Господа Сава́бта, нашого Бога. **37** Так пророкові скажеш: „Що́ Господь тобі відповів“, і „Що́ Господь говорив?“ **38** Якщо ж будете ви говорити: „Господній тяга́р“, тому так промовляє Госпа́дь: За те, що ви кажете слово оце: „Господній тяга́р“, хоч Я посилав до вас, ка́жучи: Не говорі́те „Господній тяга́р“, **39** тому конче Я вас підійму́, немóв тяга́ра, та й викину вас і те місто, що дав був Я вам та вашим батька́м, від Свого лица. **40** І дам Я на вас сором вічний та вічну ганьбу, що не буде забу́та!

24 Господь показав мені, і ось два коші́ фі́г стояли перед храмом Господнім, потóму, як Навуходно́сор, цар вавилонський, вигнав Єхонію, Єгоякимового сина, царя Юдиного, та правителів Юдських, і ма́йстра, і слю́саря з Єрусалиму, та й привів їх до Вавилону. **2** Один кіш — фі́ги дуже добрі, як фі́ги першого врожа́ю, а один кіш — фі́ги дуже злі, яких не ї́дять через їхню неприда́тність. **3** І промовив до мене Господь: Що́ ти бачиш, Єреміє? А я відказав: Фі́ги. Фі́ги добрі — дуже добрі, а злі — дуже злі, яких не ї́дять через їхню неприда́тність. **4** І було́ мені слово Господне, гово́рячи: **5** Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Як фі́ги ці добрі, так оберну́ Я на добре вигна́нців Юдиних, яких Я послав із цього місця до кра́ю халдейського.

6 І зверну́ Я Своє око на них на добро, і поверну́ їх до цього країю, і збудую їх, а не розіб'ю, і засаджу́ їх, а не вірву. 7 І дам Я їм серце пізнати Мене, що Я — Господь. І вони Мені будуть наро́дом, а Я буду їм Богом, бо вони навёрнуться до Мене всім серцем своїм! 8 А як фіги ті злі, яких не їдять через їхню непридатність, то так говорить Господь: За такого Я дам Седекію, царя Юдиного, і його правителів та решту Єрусалиму, що залишилися в цьому краї та що сидять у краї єгипетському. 9 І дам їх за óстрах, на зло для всіх царств землі, на гáньбу та за прітчу, на глум та на проклѣття в усіх тих місцях, куди віжену їх. 10 І пошлю́ на них меча, і голод та моровіцю, аж поки не вигублені будуть на землі, яку Я був дав їм та їхнім батька́м!“

25 Слово, що бу́ло до Єремії про ввесь наро́д Юдин за четвертого року Єгояжима, сина Йосіїного, царя Юдиного — це перший рік Навуходонóсора, царя вавилонського, 2 що його сказав пророк Єремія про ввесь Юдин наро́д та до всіх мешканців Єрусалиму, говорячи: 3 „Від тринадцятого року Йосії, Амонового сина, царя Юдиного, і аж до цього дня, це вже двадцять і три роки, було слово Господне до мене. І говорив я до вас, говорячи пильно, та не слухали ви. 4 І посилав Господь до вас усіх Своїх рабів пророків, рано та пізно, та не слухали ви, і не нахилили свого уха, щоб послухати. 5 А вони говорили: Верніться кожен зо своєї злої дороги та зо зла ваших учінків, і сидіть на тій землі, яку Господь дав вам та вашим

батькám відвіку й аж навіки. **6** І не ходіть за іншими богáми, щоб служити їм та щоб вклоня́тися їм, і не гнівіть Мене роботою ваших рук, — і Я не вчиню́ вам лихого. **7** Та ви не прислу́халися до Мене, — говорить Господь, — щоб не гнівіти Мене чином рук своїх, на зло собі. **8** Тому́ так промовляє Господь Саваот: За те, що ви не слухалися слів Моїх, **9** ось Я пошлю́ й позбираю́ всі північні рóди, — говорить Господь, — пошлю́ до Навуходонóсора, царя вавилонського, Мого раба, і наведу́ їх на край цей, і на мешканців його та на всіх цих наро́дів навколо, і вчиню́ їх закляттям, і оберну́ їх на страхіття, і на посміхóвище, і на вічні руїни. **10** І Я вігублю́ в них голос радісний та голос веселий, голос молодого та голос молодої, гуркіт жóбен та світло світільника... **11** І стане цей край руїною, спустóшенням, а ці народи будуть служити вавилонському царéві сімдеся́т літ! **12** І станеться, як спóвниться сімдеся́т літ, покараю́ Я вавилонського царя та цей люд, — говорить Господь, — за їхню провину, та халдейський край, — й оберну́ його на вічне спустóшення. **13** І спрова́джу на цей край всі Мої слова́, що Я говорив був проти нього, усе, що написане в цій книзі, що пророкував Єремія про всі наро́ди. **14** Бо їх понево́лять численні народи та великі царі, і Я надолу́жу їм за їхнім чином та за ділом їхніх рук. **15** Бо так промовляє до мене Господь, Бог Ізраїлів: Візьми з Моєї руки кéліха вина цього гніву, і напóїш ним усі наро́ди, до яких посилаю тебе. **16** І будуть вони пити, і будуть хитатися, і стратять

розум через мечá, що Я посилаю між них...“ 17 І взяв я кéліха з Господньої руки, і напоїв усі нарóди, до яких Господь висилав мене: 18 Єрусалим та міста Юди, і царів його та правітелів його, щоб віддати їх на руїну, на страхіття, на посміхóвище та на проклéття, як цього дня, 19 фараона, царя єгипетського, і рабів його, і правителів його, та весь його нарóд, 20 і всю мішаніну народів Єгипту, і всіх царів країю Уц, і всіх царів филистімського країю, і Ашкелон, і Аззу, і Екрон, і решту Ашдоду, 21 Едома й Моава та синів Аммона, 22 і всіх царів Тиру, і всіх царів Сидону, і всіх царів островів, що на тому боці моря, 23 і Дедана, і Тему, і Буза, і всіх, що волóсся довкóла стрижуть, 24 і всіх царів Арабії, і всіх царів мішаних нарóдів, що пробувають у пустині, 25 і всіх царів Зімірі, і всіх царів Еламу, і всіх царів Мідії, 26 і всіх царів півночі, близьких та далеких один від óдного, і всі царства землі, що на земній поверхні, а цар Шешаху буде пити по них. 27 І скажеш до них: Так говорить Господь Саваót, Бог Ізраїлів: Пийте й впивáйтеся, і вимéтуйте, і падайте та не вставайте перед мечém, що Я посилаю між вас. 28 І буде, коли не захóчуть вони взяти кéліха з твоєї руки на пиття, то промовиш до них: Так говорить Господь Саваót: Конче бóдете пити! 29 Бо ось у місті, що там було кликане Ймéння Мое, починаю чинити лихе, а чи ви не покарані бóдете? Покарані бóдете, бо Я кличу меча на всіх мéшканців країю, говорить Господь Саваót! 30 А ти пророкувати їм будеш усі ці словá, й до них скажеш: Господь

загриміть з височині, і з мешкання святого Свого Свій голос подасть! Загримить на оселю Свою, кликне Він, мов чавільники ті винограду, відповість усім мешканцям земним! **31** Дійде гомін до краю землі, бо в Господа пря із народами, — Він буде судити кожне тіло і несправедливих віддасть їхньому мечеві, — говорить Господь. **32** Так говорить Господь Саваот: Ось лихо виходить від люду до люду, і буря велика пробудиться з кінців землі, — **33** і будуть побиті від Господа в день той лежати від краю землі й аж до краю землі: не будуть оплакувані, і не будуть позбірані, і не будуть поховані, — гноєм стануть вони на поверхні землі! **34** Ридайте, о пастирі, та голосіть, і валяйтесь у попелі, проводирі ви отари, бо вїповнились ваші дні для зарізу, і вас розпоробу, і впадете, немов дорогá та посудина! **35** І не матимуть пастирі захисту, а проводирі череді — утікання. **36** І чути крик пастирів, і лемент тих поводитирів череді, бо пустощить Господь їхню череду, **37** і попустошені мирні пасовиська через палання Господнього гніву... **38** Він покинув, як лев свою пущу, бо стався страхіттям їхній край через меча гнобителя, і через запал гніву Його“.

26 На початку царювання Єгоякима, сина Йосіїного, царя Юдиного, було оце слово від Господа, кажучи: **2** „Так говорить Господь: Стань на подвір'ї Господнього дому, і будеш говорити всім Юдиним містам, що приходять на поклін до Господнього дому, усі ті слова, що Я наказав був тобі, щоб до них говорити, —

не вбав ані слóва. **3** Може почують вони, і вёрнуться кожен зо своєї злої дороги, й Я пожалую щодо зла, яке дúмаю вчинити їм через злі їхні вчїнки! **4** І скажеш до них: Так говорить Господь: Якщо ви не бúдете прислúхуватися до Мене, щоб ходити за Закóном Моїм, якого Я дав вам, **5** щоб прислúхуватися до слів Моїх рабів пророків, яких Я посилаю до вас рано та пізно, та не слúхали ви, **6** то вчиню з оцим домом, як з Шіло́, а місто це дам на проклýття для всіх наро́дів землі“. **7** І чули священники, і пророки, і весь наро́д Єремїю, що говорив ці слова в Господньому домі. **8** І сталося, як Єремїя закінчїв говорити все, що наказав був Господь сказати до всього наро́ду, то схопїли його священники, і пророки, і весь наро́д, говорячи: „Ти конче помреш! **9** Нащо пророкував ти Господнім Ім'ям, кажучи: Як Шіло́, буде дім цей, а місто це буде зруйно́ване, так що не буде в ньому мешканця?“ І зібрався весь народ проти Єремїї в Господньому домі. **10** І почули ці слова Юдині князі, і відїйшли з царського дому до дому Господнього, і сіли при вході до новї́ Господньої брами. **11** І сказали священники та пророки до князїв та до всього народу, говорячи: „Присуд смерти цьому́ чоловікові, бо він пророкував проти цього міста, як ви чули своїми вúхами!“ **12** І сказав Єремїя до всіх князїв і до всього наро́ду, говорячи: „Господь послав мене пророкувати проти цього дому, і проти цього міста всі ті слóва, що ви чули. **13** А тепер поліпшїть ваші дорóги та ваші чїни, і слухайтеся голосу Господа, вашого Бога, то пожалує

Господь щодо зла, яке говорив був на вас. **14** А я — ось я в вашій руці: робіть мені як добре, і як правдиве в ваших очах! **15** Тільки справді пізнаєте ви, якщо ви вб'єте мене, що ви невинну кров спровадите на себе й на це місто та на мешканців його, бо Господь справді послав мене до вас говорити в ваші вуха всі ці слова.“ **16** І сказали князі та весь народ до священників та до пророків: „Цей чоловік не підлягає присуду смерти, бо він говорив до нас Ім'ям Господа, нашого Бога!“ **17** І встали люди зо старших краю, і сказали до всього збору народу, говорячи: **18** „Міхей з Мораші пророкував за днів Єзекії, царя Юдиного, і сказав до всього юдейського народу, говорячи: Так говорить Господь Саваот: Сіон, як те поле, забраний буде, а Єрусалим за румовища стане, а гора цього храму — підгірками лісу. **19** Чи справді забив його Єзекія, цар Юдин, та весь Юда? Чи ж він не побоявся Господа, і не злягодив Господнього лиця? І Господь пожалував щодо того зла, яке говорив був на них. А ми вчинимо таке велике зло на свої душі? **20** І також пророкував був Господнім Ім'ям один чоловік, Урійя, син Шемаї, з Кір'ят-Єаріму, і пророкував проти цього міста та проти цього краю всі ті слова, як Єремія. **21** І почув був слова його цар Єгояким, і всі лицарі його та всі князі; і шукав цар способу забити його. І почув це Урійя, і злякався, й утік, і прийшов до Єгипту. **22** І послав цар Єгояким людей до Єгипту, — Елнатана, Ахборового сина, і людей з ним до Єгипту. **23** І вони вівели Урійю з Єгипту, і привели його до

царя Єгоякима, а той ударив його мечем, а трупа його кинув до гробів простих людей“. 24 Але рука Ахикама, Шаханового сина, була з Єремією, щоб не дати його в руку наро́ду забити його.

27 На початку царюва́ння Єгоякима, сина Йосііного, царя Юди, було оце слово до Єремії від Господа, кажучи: 2 „Так сказав був до мене Господь: Зроби собі поворóзки та я́рма, і надінь їх на шию свою. 3 І пошлеш їх до царя Едому, і до царя Моаву, і до царя синів Аммону, і до царя Тиру, і до царя Сидону через послів, що прихóдять до Єрусалиму до Седекії, царя Юдиного. 4 І накажеш їм, щоб до своїх володарів говорили: Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Так скажете вашим володарям: 5 Я вчинив землю й лю́дину, і скотину, що на поверхні землі, Своєю силою великою та вітягненим раме́ном Своїм, і дав її тому́, хто сподóбався в очах Моїх. 6 А тепер Я віддав усі ці землі в руку Навуходонóсора, царя вавилонського, раба Мого, а також польову́ звірину́ дав Я йому, щоб служила йому. 7 І будуть служити всі наро́ди йому́ та синові його, і синові сина його, аж поки не при́йде час також його власному кра́єві, — і понево́лять його числénні наро́ди та великі царі. 8 І станеться, — той народ і те царство, що не будуть служити йому, Навуходоносорові, цареві вавилонському, і того, хто не дасть шиї своєї в ярмо́ вавилонського царя, — покара́ю Я народ цей мечем, і голодом, і зара́зою, — говорить Господь, аж поки не зроблю́ їм кінця́ рукою його! 9 А ви не прислуха́йтесь до ваших пророків, і до

ваших ворожбитів, і до ваших сновідців, і до ваших знахарів, і до ваших чарівників, що говорять до вас, кажучи: „Не служіть вавилонському цареві!“ **10** Бо вони пророкують вам неправду, щоб віддалити вас з вашої землі, — і Я вас віжену, і ви погинете. **11** А народ, що вкладе свою шию в ярмо вавилонського царя й буде служити йому, — то залишу його на його землі, — говорить Господь, — і він буде її обробляти, і буде сидіти на ній. **12** І до Седекії, царя Юдиного, говорив Я згідно з усіма цими словами, кажучи: Вкладіть ваші шиї в ярмо вавилонського царя, і служіть йому та його народові, і будете жити. **13** Пóщо помрете ти та народ твій від меча, голоду та моровиці, як говорив був Господь про той люд, що не буде служити вавилонському цареві? **14** І не прислухуйтеся до слів пророків, що кажуть до вас, говорячи: „Не будете служити вавилонському цареві“, бо неправду вони вам пророкують. **15** Бо Я не посилав їх, — говорить Господь, — і вони пророкують неправду в Ім'я Моє, щоб Я вигнав вас, — і погинете ви та пророки, що вам те пророкують! **16** А до священників та до всього цього народу говорив я, кажучи: Так говорить Господь: Не прислухуйтеся до слів ваших пророків, що пророкують вам, кажучи: „Ось тепер незабаром вертається з Вавилону пóсуд Господнього дому“, бо лжу вони пророкують. **17** Не прислухуйтеся до них, служіть цареві вавилонському, то будете жити, — нащо буде це місто руїною? **18** А якщо вони пророки, і якщо слово Господнє з ними, нехай же просять вони

Господа Саваота, щоб не перейшов п'осуд, позосталий в Господньому домі, і в домі царя Юди, і в Єрусалимі до Вавилону. **19** Бо так промовляє Господь Сава'от про стовпи, і про море, і про підста'ви, і про решту п'осуду, позосталого в цьому місті, **20** що не забрав їх Навуходон'осор, цар вавилонський, коли виганяв був в неволю Єхонію, Єгоякимового сина, царя Юди, з Єрусалиму до Вавилону, та всіх шлях'єтних Юди та Єрусалиму. **21** Бо так промовляє Господь Сава'от, Бог Ізраїлів, про п'осуд, позосталий в Господньому домі та в домі царя Юди та Єрусалиму: **22** До Вавилону буде він спрова'джений, і там пробува'тиме аж до дня Моїх відвідин їх, — говорить Господь, — тоді ви'проваджу його, і верну' його до цього місця“.

28 І сталося того року на початку царюва'ння Седекії, царя Юди, четвертого року, п'ятого місяця, сказав до мене Ананія, син Аззурів, пророк, що з Гів'ону, у Господньому домі, на очах священиків та всього наро'ду, говорячи: **2** „Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів, кажучи: Зламаю ярм'о царя вавилонського! **3** За два роки ча'су Я верну' до цього місця ввесь п'осуд Господнього дому, що забрав був Навуходон'осор, цар вавилонський, з цього місця, і спрова'див його до Вавилону. **4** І Єхонію, Єгоякимового сина, царя Юди, і всіх Юдиних вигна'нців, що прийшли до Вавилону, Я верну' до цього місця, — говорить Господь, — бо зламаю ярм'о царя вавилонського!“ **5** І говорив пророк Єремія до пророка Ананії на очах священиків і на очах усього народу, що стояли в Господньому домі. **6**

І сказав пророк Єремія: „Амін! Нехай так зробить Господь, нехай віконає Господь слова твої, що ти пророкував про поворот п'осуду Господнього дому та всього вигнання в неволю з Вавилону до цього місця.

7 Тільки послухай це слово, що я говорю в в'уха твої та в в'уха всього народу: 8 Ті пророки, що від віків були передо мною і перед тобою, пророкували про численні краї та про царства великі, про війни, і про голод та про моровіцю. 9 Пророк, що пророкує про мир, коли справдиться слово пророче, — буде пізнаний цей пророк, що його справді послав Господь“. 10 І взяв пророк Ананія ярмо з шиї пророка Єремії, і поламав його. 11 І сказав Ананія на оч'ах усього народу, говорячи: „Так говорить Господь: Отак поламаю ярмо Навуходоносора, царя вавилонського, за два роки часу, з шиї всіх народів!“ І пішов пророк Єремія своєю дорогою. 12 І було слово Господнє до Єремії по тому, як пророк Ананія поламав ярмо з шиї пророка Єремії, говорячи: 13 „Іди, і скажеш до Ананії, говорячи: Так говорить Господь: Ти поламав дерев'яне ярмо, але Я зроблю замість нього ярмо залізне. 14 Бо так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Я дав на шию всіх цих народів залізне ярмо, щоб вони служили Навуходоносорові, цареві вавилонському, — і вони будуть служити йому, і навіть польову звірину віддам Я йому!“ 15 І сказав пророк Єремія до пророка Ананії: „Послухай же, Ананіє: Не посилав тебе Господь, але ти доводиш, що народ цей довіряє неправді. 16 Тому так промовляє Господь: Ось Я викидаю тебе з поверхні

землі, — цього року ти помреш, бо про відступство від Господа говорив ти!“ 17 І помер пророк Ананія того року сьомого місяця.

29 А оце слова листа, якого пророк Єремія послав з Єрусалиму до залишку старших, і до священників, і до пророків, і до всього народу, що його вигнав Навуходоносор з Єрусалиму до Вавилону, в неволю, — 2 по виході царя Єхонії й матері царя та євнухів, князів Юди та Єрусалиму, і майстрів та слюсарів Єрусалиму, — 3 через Ел'асу, Шафанового сина, та Гемарію, сина Хілкійїного, яких послав Седекія, цар Юди, до Навуходоносора, царя вавилонського, до Вавилону, говорячи: 4 „Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів, до всього вигнання в неволю, що Я вигнав з Єрусалиму до Вавилону: 5 Будуйте дома, — і осядьте, і засадіть садки, — і споживайте їхній плід! 6 Поберіть жінок, — і зродіть синів та дочок, і візьміть для ваших синів жінок, а свої дочки віддайте людям, і нехай вони породять синів та дочок, і помножтеся там, і не малійте! 7 І дбайте про спокій міста, куди Я вас вигнав, і моліться за нього до Господа, бо в спокої його буде і ваш спокій. 8 Бо так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Нехай не зводять вас ваші пророки, що серед вас, та ваші чарівники, і не прислухуйтеся до ваших снів, що вам сняться. 9 Бо лжу вони вам пророкують Ім'ям Моїм, — Я їх не посилав, говорить Господь. 10 Бо так промовляє Господь: По сповненні семидесяти літ Вавилону Я до вас завітаю, і справджу Своє добре слово про вас,

щоб вернути вас до цього місця. **11** Бо Я знаю ті думки, які думую про вас, — говорить Господь, — думки спокою, а не на зло, щоб дати вам будучність та надію. **12** І ви клікатимете до Мене, і підете, і будете молитися Мені, а Я буду прислухуватися до вас. **13** І будете шукати Мене, і знайдете, коли шукатимете Мене всім своїм серцем. **14** І Я дамся вам знайти Себе, — говорить Господь, — і верну вас, і зберу вас зо всіх нарідів та зо всіх місць, куди Я вигнав був вас, — говорить Господь, — верну вас до того місця, звідки вас Я був вигнав. **15** Якщо ви кажете: Господь поставив нам пророків і в Вавилоні, **16** то так говорить Господь до царя, що сидить на Давидовому троні, та до всього народу, що сидить у цьому місті, до ваших братів, що не вийшли з вами на вигнання: **17** Так говорить Господь Саваот: Ось Я пошлю на вас меча, голод та моровицю, і дам їх, як обридливі фіги, яких не їдять через їхню непридатність. **18** І буду гнатися за ними мечем, голодом та моровицею, і дам їх на пострах для всіх земних царств, на прокляття, і на остовпіння, і на посміховище, і на ганьбу серед усіх народів, куди Я їх був повиганяв, **19** за те, що не слухалися слів Моїх, — говорить Господь, — що послав Я до них рабів Моїх пророків, рано та пізно, та не слухали ви, говорить Господь. **20** А ви, все вигнання, що послав Я з Єрусалиму до Вавилону, послухайте слова Господнього: **21** Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів, про Ахава, сина Колаїного, і про Седекію, сина Маасеїного, що

неправду пророкують вам Моїм Ім'ям: Ось Я віддам їх у руку Навуходоносора, царя вавилонського, і він повбиває їх на ваших очах! **22** І візьметься від них прокляття для всього Юдиного вигнання, що в Вавилоні, говорячи: Нехай учинить тебе Господь, як Седекію та як Ахава, яких вавилонський цар пік на огні, **23** за те, що вони зробили огиду в Ізраїлі, і перелюб чинили з жінками своїх ближніх, і говорили ложне слово Ім'ям Моїм, чого Я не звелів їм, а Я відаю це, і Я свідок цьому, говорить Господь. **24** А до Шемаї нехеламітянина скажеш, говорячи: **25** Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів, кажучи: За те, що ти своїм ім'ям посилав листи до всього народу, що в Єрусалимі, і до священника Цефанії, Маасеїного сина, і до всіх священників, говорячи: **26** Господь тебе дав за священника замість священника Єгояди, щоб бути наглядачем у Господньому домі для кожного чоловіка, що божевільний і що вдає пророка, і даси його до в'язниці, а на шию кайдани надінеш. **27** А тепер, чому ти не скартав Єремію з Анатоту, що вдає з себе пророка? **28** Бо він послав до нас, до Вавилону, говорячи: Довге воно, вигнання! Будуйте доми, — і осядьте, і засадіть садки, — і споживайте їхній плід!“ **29** І священник Цефанія прочитав цього листа вголос пророкові Єремії. **30** І було слово Господнє до Єремії, говорячи: **31** „Пошли всьому вигнанню, говорячи: Так говорить Господь про нехеламітянина Шемаю: За те, що вам пророкував Шемая, хоч Я не посилав його, і зробив, щоб ви надіялись на неправду, **32** тому так

промовляє Господь: Ось Я покараю нехеламітянина Шемаю та насіння його: не буде в нього нікого, хто сидів би серед цього народу, і не побачить він добра, яке Я зроблю для народу Свого, говорить Господь, бо про відступство від Господа говорив він!“

30 Слово, що було до Єремії від Господа, гово́рячи: **2** „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів, кажучи: Напиши собі всі ті слова, що тобі говорив Я, до книги. **3** Бо прихóдять ось дні, — говорить Господь, — і Я верну́ народ Мій Ізраїлів та Юдин, — каже Господь, — і верну́ їх до Краю, що їхнім батька́м Я був дав, і вони пося́дуть його. **4** А оце ті слова, що Господь говорив про Ізраїля й Юду: **5** Бо так промовляє Господь: Почули ми голос страху, переля́ку, й немає споко́ю. **6** Запитайте й побачте, чи родить мужчи́на? Чому ж це Я бачу, що в кожного мужа он ру́ки його — на стéгнах його, немов у породі́ллі, і всяке обличчя поблі́дло? **7** Ой горе, бо це день великий, — немає такого, як він! А це час недо́лі для Якова, та з нього він бу́де врято́ваний! **8** І буде в той день, — говорить Господь Савао́т, — поламаю ярмо Я із шиї твоєї, а пу́та твої розірву́, — і не будуть чужі поневóлювати більше його! **9** І будуть служити вони тільки Господеві, Богові своєму, і цареві своєму Давидові, якого поста́влю Я їм. **10** А ти не лякайся, рабе Мій Якове, — каже Господь, — і не страши́ся, Ізраїлю, бо Я ось врятую тебе із далекого краю, і наща́дків твоїх — з краю їхнього полону́! І верне́ться Яків, і буде спокійний, і буде безпе́чний, і не буде того́, хто б його настраши́в,

11 бо Я із тобою, — говорить Господь, — щоб спасати тебе! Бо зроблю Я кінець всім народам, між якими тебе розпоршив, та з тобою кінця не зроблю, і тебе покараю за правом, бо не полишу тебе непокараним!

12 Бо так промовляє Господь: Невилічальна поразка твоя, рана твоя неvigйна! **13** Немає того, хто б справу твою розсудив для твоєї болячки, нема в тебе ліків таких, щоб над раною м'ясо зросло! **14** Забули про тебе всі друзі твої, до тебе вони не звертаються, — бо ворожим ударом Я вразив тебе, жорстокою карою за численні провини твої, за те, що зміцнили гріхи твої. **15** Чого ти кричиш про поразку свою, про свій біль неvigйна? За численні твої беззаконства, за те, що зміцнили гріхи твої, Я зробив тобі це. **16** Тому всі, що тебе поїдають, поїджені будуть, а всі вороги твої — всі вони підуть в полон, і стануть здобиччю ті, хто тебе обдирає, а всіх, хто грабує тебе, на грабунок віддам! **17** Бо вірошу шкуру на рані тобі, і з пораз тебе вилікую, — говорить Господь, — бо „відкинута“ звано тебе, ти, Сіонська дочка, „якої ніхто не шукає“. **18** Так говорить Господь: Ось Я поверну з полону шатра Яковові, і змілюся над місцями його пробування, — і на пагірку своїм побудується місто, а палац осядеться на відповідному місці своїм. **19** І вийде подяка із них та голос радіючих, і Я їх помножу, — і не буде їх мало, і прославлю Я їх — і не будуть принижені! **20** І сини його стануть, як перше, а збір його буде міцний перед лицем Моїм, і Я покараю всіх тих, хто його переслідує! **21** І буде із

нього Потужний його, і поста́не Волóдар його́ з-поміж ньóго, й Я наблі́жу Його, — й Він піді́йде до Мене! Бо хто є такий, що на́разить життя своє на небезпéку, щоб до Мене наблі́зиться? ка́же Госпóдь. **22** І станете ви наро́дом Мені, а Я буду вам Богом! **23** Ось буря Господня, лю́тість вихóдить, а вихор крутлі́вий на голову безбожних упаде́. **24** Не спі́ниться по́лум 'я гні́ву Господнього, поки Свого не зробить, і поки не ві́конає за́мірів серця Свого́, — ви напри́кінці днів зрозумі́єте це!

31 Того ча́су, — говорить Господь, — для всіх ро́дів Ізраї́ля стану Я Богом, вони ж Мені стану́ть наро́дом!
2 Так говорить Господь: Знайшов милі́сть в пустині наро́д, від меча врято́ваний, Ізраї́ль іде на свій спóчин.
3 Здале́ка Господь з'яві́вся мені та й промовив: Я ві́чним коха́нням тебе покохав, тому милі́сть тобі виявля́ю! **4** Ще буду тебе будувати — й збудóвана будеш, о ді́во Ізраї́лева! Ти знов приоздо́бишся в бубни свої, та й пі́деш у танóк тих, хто ба́виться, **5** на гора́х самарі́йських ще будеш садити виноградники, виногра́дарі будуть садити й споживати зако́нно собі!
6 Наста́не бо день, коли кликати буде сторо́жа на Єфремових гóрах: Уставайте, та пі́демо ми на Сіон, до Господа, нашого Бога! **7** Бо так промовля́є Господь: Спі́вайте для Якова з раді́стю, та головою наро́дів утіша́йтесь! Розголо́сіть, вихваля́йте й скажі́ть: Спаси, Господи, наро́д Свій, останок Ізраї́лів! **8** Ось Я їх приве́ду із півні́чного кра́ю, і зберу́ їх із кінці́в землі, з ними ра́зом слі́пий та кульга́вий, важка́ й

породілля, сюди повертаються збори великі! **9** Вони прийдуть з плачем, та Я їх попроваджу в утіхах. Я їх до потоків води попроваджу прямою дорогою, — не спіткнуться на ній, бо Ізраїлеві Я став Отцем, а Єфрем, — перворідний він Мій! **10** Народи, послухайте слова Господнього, і далеко звістить аж на островах та скажіть: Хто розсіяв Ізраїля, Той позбирає його, і стерегтиме його, як пастир отару свою! **11** Бо Господь викупив Якова, і визволив його від руки сильнішого від нього. **12** І вони поприходять, і будуть співати на вершині Сібну, і до добра до Господнього будуть горнутись, — до збіжжя, і до виноградного соку, і до оливи, і до молоді дрібної худоби та до товару великого! І стане душа їхня, немов той напобений сад, і не відчують уже більше стомлення! **13** Тоді дівчина тішитись буде в танку, і разом юнацтво та старші, — бо Я оберну їхню жалобу на радість, і Я їх потішу, і їх звеселю в їхнім смутку! **14** І душу священників ситістю Я напою, а народ Мій добром Моїм буде насичений, каже Господь! **15** Так говорить Господь: Чути голос у Рамі, плач та ридання гірке: Рахиль плаче за дітьми своїми, не хоче потішена бути за діти свої, — бо нема їх. **16** Так говорить Господь: Стримай голос свій від голосіння, і від сльози свої очі, бо є нагорода для чину твого, — говорить Господь, — і вони вернуться з краю ворожого! **17** І для твого майбутнього є сподівання, — говорить Господь, — і до границь твоїх вернуться діти твої! **18** Добре Я чую Єфрема, як він головою похитує, плачучи: „Покарав Ти мене — і покраний я,

мов теля те ненáвчене! Наверні Ти мене — і верnúся, бо Ти — Господь Бог мій! **19** Бо як я наверnúвся, то кáявся, коли ж я пізнав, то вдарив по стéгнах своїх. Засоромився я та збентежений був, бо я гáньбу ношú молодóщів своїх. **20** Чи Єфрем не Мій син дорогий, чи не люба дитина Моя? То скільки Я не говорю проти нього, завжди сильно його пам'ятаю! Тому́ то за нього хвилюється нутро Мое, змило́сérджуся справді над ним, говорить Госпóдь! **21** Постав собі дороговкáзи, стовпí собі порозставляй, зверни своє серце на биту дорогу, якою ти йшла, — і вернися, о діво Ізраїлева, вернися до цих своїх міст! **22** Аж доки тиня́тися бúдеш, о дóчко невірна? Господь бо новіну створив на землі: жінка спаса́тиме мужа! **23** Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Оце слово прокажуть іще в краї́ Юдиному й по містах його, коли Я верну́ їх: Хай Господь благосло́вить тебе, осéле ти правди, о гóро свята! **24** І осядуть на ній Юда та міста́ його рáзом усі, селяни та ті, хто ходить з отáрою. **25** Бо напо́юю Я душу змúчену, і кожну душу скорбóтну насíчую. **26** На це я збудився й побачив, — і був мені сон мій приємний. **27** Ось дні настаю́ть, — говорить Господь, — і засію Ізраїлів дім та дім Юдин насінням людіни й насінням скотини. **28** І бúде, як Я пильнува́в був над ними, щоб їх виривáти та бúрити, і щоб руйнува́ти, і губити, і чинити лихе, так Я попилну́ю над ними, щоб їх будувати й садити, говорить Господь! **29** Тими днями не скажуть уже: „Батьки їли неспіле, а оскóма в синів на зубáх!“ **30** бо

кожен за власну провину помре, і кожній людині, що їсть недоспіле, оскóма впадé їй на зуби! **31** Ось дні наступають, — говорить Господь, — і складу́ Я із домом Ізраїлевим і з Юдиним домом Новій Заповіт. **32** Не такий заповіт, що його з їхніми батьками Я склав був у той день, коли міцно за руку їх узяв, щоб їх вівести з країю єгипетського. Та вони поламали Мого заповіта, і Я їх відкинув, говорить Господь! **33** Бо це ось отой Заповіт, що його по цих днях складу́ з домом Ізраїля, — каже Господь: Дам Закóна Свого в середину їхню, і на їхньому серці його напишу́, і Я стану їм Богом, вони ж Мені будуть наро́дом! **34** І більше не будуть навчати вони один óдного, і брат свого брата, говóрячи: „Пізнайте Господа!“ Бо всі будуть знати Мене, від малого їхнього й аж до великого їхнього, — каже Господь, — бо їхню провіну прощу́, і не бóду вже згадувати їм гріха́! **35** Так говорить Господь, що сонце дає вдень на світло, і порядок місяцеві й зóрям на світло вночі, що пору́шує море — й шумля́ть його хвилі, Господь Саваот Йому Йме́ння! **36** Як відійдуть устами ці з-перед обличчя Мого, — говорить Господь, то й насіння Ізраїлеве перестане наро́дом бути перед обличчям Моїм по всі дні. **37** Так говорить Господь: Так як небо вгорі незмі́римо, і не будуть дослі́джені долі осно́ви землі, то так не відкину і Я все насіння Ізраїлеве за все те, що зробили, говорить Господь! **38** Ось дні настаю́ть, — говорить Господь, — і збудується місто оце Господéві від башти Хананеїла аж до брами Наріжної. **39** І піде мірнічий шнурок той ще далі,

прямо аж до Гареву, й обернеться він до Гої. **40** І долина вся трूपів та пópелу, і всі поля аж до долини Кедрóну, аж до рогу Кїнської брами на схід, — усе це буде святість для Господа, — не знищиться та не зруйнується ввіки вона!“

32 Слово, що було до Єремії від Господа за десятого року Седекії, царя Юдиного, — це вісімнадцятий рік Навуходонóсора. **2** А тоді військо вавилонського царя облягáло Єрусалим, а пророк Єремія був ув'язнений в подвір'ї в'язниці, що була при домі царя Юдиного, **3** що ув'язнів його Седекія, цар Юдин, говорячи: „Нáщо ти пророкуєш отак: Так говорить Господь: Ось Я відам це місто в руку вавилонського царя, — і він здобúде його. **4** А Седекія, цар Юдин, не втечé від руки халдеїв, бо конче буде він даний в руку вавилонського царя, і будуть говорити уста його з його устами, а очі його будуть бачити очі його. **5** І заведé він Седекію до Вавилону, і він буде там, аж поки Я відвідаю його, говорить Господь. Коли ж будете воювати з халдеями, не пощастіться вам“. **6** А Єремія відказав: „Було мені слово Господнє таке: **7** Ось Ганамеїл, син Шаллума, твого дядька, іде до тебе сказати: Купи собі моє поле, що в Анатоті, бо ти маєш викупнé право купити. **8** І прийшов до мене Ганамеїл, син дядька мого, за Господнім словом, до подвір'я в'язниці, та й сказав мені: Купи моє поле, що в Анатоті, що в Веніяминовому краї, бо твоє право спáдщини й твій викуп, — купи собі! І пізнав я, що це слово Господнє. **9** І купив я це поле від Ганамеїла,

сина дядька мого, що в Анатоті, і відважив йому десять і сім шеклів срібла. 10 І написав я купчу, і запечатав, і засвідчив свідками, та й зважив срібло вагою. 11 І взяв я купчого листа запечатаного, за законом та уставами, і відкритого. 12 І дав я купчого листа Барухові, синові Нерійї, Махсеїного сина, на очах сина дядька мого Ганамеїла та на очах свідків, що написані в купчому листі, на очах усіх юдеїв, що сиділи в подвір'ї в'язниці. 13 І наказав я Барухові на їхніх очах, говорячи: 14 Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Візьми ці листи, цього купчого листа, — і запечатаного, і того листа відкритого, — і даси його в глиняний посуд, щоб заховались на довгий час. 15 Бо так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ще будуть купуватися домі та поля й виноградники в цьому Краї! 16 І молився я до Господа потому, як дав був купчого листа Барухові, Нерейїному синові, промовляючи: 17 О Господи, Боже! Ти небо та землю створив Своєю потужною силою та Своїм витягненим раменом, — нічого для Тебе нема неможливого! 18 Милість Ти тисячам чиниш, і за провину батьків після них віддаєш в лоно їхніх синів, Боже великий та могутній, Господь Саваот Йому Ймення! 19 Великий в пораді й могутній у чинах, що очі Твої відкриті на всі дороги людських синів, щоб кожному дати згідно з його дорогою та згідно з плодом його чинів, 20 що знаки та чуда чинив Ти в єгипетській краї, і чиниш їх аж по цей день, і між Ізраїлем, і між народом, і зробив Собі Ймення, як цього дня! 21 І Ти вивів народ

Свій Ізраїля з краю єгипетського знаками та чұдами, і рукою потужною, і раменом витягненим та страхом великим. **22** І дав Ти їм край цей, який їхнім батькам заприсяг був, щоб дати їм край цей, що тече молоком він та медом. **23** І прийшли, і посіли його, та не слухалися Твого голосу, і Законом Твоїм не ходили; усього, що Ти наказав їм робити, вони не робили, і Ти вчинив, що спіткало їх все оце лихо. **24** Ось доходять до міста валі, щоб здобути його, й місто віддане буде у руку халдеїв, що воюють із ним, через меч, і голод, і моровіцю. І що говорив Ти, стається, і ось Ти це бачиш. **25** А Ти ж був сказав мені, Господи Боже: Купи собі поле за срібло, і засвідч купівлю свідками, ось місто віддане буде у руку халдеїв“. **26** І було Господнє слово до Єремії, говорячи: **27** „Ось Я — Господь, Бог кожного тіла: чи для Мене є щось неможливе? **28** Тому так промовляє Господь: Ось Я віддам оце місто у руку халдеїв і в руку Навуходонóсора, царя вавилонського, — і він здобуде його! **29** І прийдуть халдеї, що воюють з цим містом, і підпалять це місто огнем, та й спалять його й ті домї, що принóсились жертви Ваалові на їхніх дахах, і лились литі жертви для інших богів, щоб Мене прогнівїти. **30** Бо сини Ізраїлеві та сини Юдині тільки зло учиняли на óчах Моїх від юнацтва свого, сини бо Ізраїлеві лиш гнівїли Мене чином рук своїх, каже Господь. **31** Бо місто це стало Мені на Мій гнів та на лютість Мою з того дня, як його збудували, та аж до дня цього, щоб відкинути його від Мого лица **32** за все те зло синів Ізраїлевих та синів Юдиних, яке

учиніли, щоб гнівiти Мене, — вони, їхні царі, князі, їхні священники й їхні пророки, і юде́яни й мешканці Єрусалиму. **33** І вони оберну́лись до Мене поти́лицею, а не обличчям, хоч Я їх навчав рано й пізно, — та не слухалися, щоб прийняти науку. **34** І поклали гидóти свої в тому храмі, в якому Ім'я Моє клі́калося, щоб його занечістити. **35** І побудували жертóвні пагірки Ваалові, що в долині Бен-Гіннома, щоб через огонь переводити синів своїх та своїх дóчок Молохові, чого їм не наказував Я, й що не входило в серце Мені, щоб чинити ту гидóту, щоб уводити Юду у гріх. **36** Тому так промовляє Господь, Бог Ізраїлів, до міста цього, про яке ви говорите: Воно віддане буде у руку царя вавилонського мечém, і голодом, і морови́цею: **37** Ось Я їх позбираю зо всіх тих країв, куди вигнав був їх Своїм гнівом та люттю Своєю й великим Своїм пересéрдям, і верну́ їх до місця цього́, і посаджу́ їх безпéчно, — **38** і вони Мені стануть наро́дом, а Я буду їм Богом! **39** І дам Я їм серце одне та дорогу одну, щоб боялись Мене по всі дні на добро́ собі й синам їхнім по них. **40** І складу́ з ними вічного заповіта, що не відверну́ся від них, щоб їм не чинити Свого добра, і дам їм у серце Свій страх, щоб не відступали від Мене! **41** І буду Я тішитись ними, щоб чинити їм добро, і їх посаджу́ на землі цій у правді усім Своїм серцем та всією душею Своєю. **42** Бо так промовляє Господь: Як спрова́див був Я все велике це зло на наро́д цей, так спрова́джу на них все добро, яке провіща́в Я про них! **43** І купуватимуть поле в цім краї́, про якого ви

кажете: „Він — спустошення, так що немає людини й скотини, він відданий в руку халдеїв“. **44** І будуть вони купувати поля за сріблб, і писати про це у листі, й запечатувати, і свідчити свідками, у краї Веніяминовому та в околицях Єрусалиму, і в містах Юдиних, і в містах гірських, і в містах дблшніх, і в містах пвднних, — бо верну їх із полону, говорить Господь!“

33 І було Єремїї Господнє слово вдруге, коли він ще замкнений був на подвір'ї в'язниці, говорячи: **2** „Так говорить Господь, що чинить оце, Господь, що вформбує це, щоб поставити мцно оце, — Господь Його Ймєння: **3** Покликуй до Мене — і тобі вiдповiм, і тобі розповiм про велике та незрозумiле, чого ти не знаєш! **4** Бо так промовляє Господь, Бог Израїлів, про домї цього міста й про домї царів Юди, що їх поруйновано на оборонні валї, — **5** приходять вони воювати з халдеями, щоб домї понапвнювати лудськими трупами, що вразив Я гнiвом Своїм та люттю Своєю, і сховав Я від міста оцього обличчя Своє за все їхнє зло: **6** Ось Я йому вiрощу шкурку на рані, й дам ліки, та їх уздорвлю, і відкрию багатство спокю та правди для них! **7** І Я поверну долю Юди, і долю Израїля, і їх розбудую, немов напочатку. **8** І очищу Я їх з їхньої провини всiякої, що нагрiшили Мені, і пробачу всi їхні провини, якiми нагрiшили Мені, та вiдпали від Мене. **9** І Єрусалим Мені стане за радiсне ймєння, за хвалу та пишноту всiм лудям землі, що почують про все те добрб, що зробив Я

для них! І вони полякаються та затремтять через все те добро та ввесь спокій, який Я для нього вчинив!

10 Так говорить Господь: Ще буде почутий на місці оцьому, — про яке ви говорите: „Воно поруйноване, так що немає людіни й немає скотини“, — у містах Юди й на вулицях Єрусалиму, спустошених так, що немає людіни, й немає мешкánця, й немає скотини, — **11** радісний голос та голос веселий, голос молодого та голос молодої, голос тих, що говорять: „Хваліть Господа Саваота, бо добрий Господь, бо навіки Його милосердя!“що жертву хвалі до Господнього дому приносять, бо Я поверну́ долю Краю цього, як було напочáтку, говорить Господь! **12** Так говорить Господь Саваот: Ще буде на місці оцьому спустошеному, що немає нічого воно від людіни та аж до скотини, та по містах його всіх — ще буде пасовисько для пастухів, куди приведуть вони чéреду на відпочінок!

13 У містах у горішніх, у містах дóлішніх, і в півдénних містах, і в Веніяминовому краї, і в околицях Єрусалиму, і в містах Юдиних ще прохóдитиме череда через руки рахуючого, говорить Господь! **14** Ось дні настають, — говорить Господь, — і Я вíповню добре те слово, що Я провіщав про Ізраїлів дім і про дім Юдин: **15** тими днями та чáсу тогó Я Давидові зрощу́ Пагінця справедливости, — Він буде чиніти на землі правосуддя та правду! **16** Юда буде спасéний в тих днях, а Єрусалим буде жити безпечно, і його будуть кликати так: „Господь — наша правда!“ **17** Бо так промовляє Господь: Нема перевóду Давидовим

мужам, що мають сидіти на троні дому Ізраїлевого, **18** і нема переводу в Левитів — священників перед обличчям Моїм тому мужеві, що буде принести цілопалення, і спалювати хлібну жертву, і принести жертву всі дні!“ **19** І було слово Господа до Єремії таке: **20** „Так говорить Господь: Якщо знищите ви заповіта Мого щодо дня та Мого заповіта щодо ночі, щоб не було дня та ночі в їхньому часі, **21** то знищений буде також заповіт Мій з Давидом, рабом Моїм, щоб він сина не мав, який не царював би на троні його, і з Левитами-священниками, слугами Моїми! **22** І як незчисленні ті зорі небесні, а морський пісок незмірениий, так помножу насіння Давида, Мого раба, та Левитів, що служать Мені!“ **23** І було слово Господа до Єремії таке: **24** „Хіба ж ти не завважив, як народ цей казав був, говорячи: „Обидва ті роди, яких Господь вибрав, відкинув Він їх?“ І народом Моїм вони нехтують, наче б не був він уже перед ними народом. **25** Так говорить Господь: Якщо заповіта Мого щодо дня та щодо ночі нема, якщо Я уставив для неба й землі не поклав, **26** то відкину й насіння Якова та раба Мого Давида, щоб не брати володарів із насіння його для насіння Авраама, Ісака та Якова. Та не буде того, — бо верну їхню долю, й помилую їх!“

34 Слово, що було Єремії від Господа, коли Навуходонсор, цар вавилонський, і все військо його, і всі царства землі, панування руки його, та всі народи воювали проти Єрусалиму та проти всіх міст його, кажучи: **2** „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Іди,

і скажеш до Седекії, царя Юдиного, і звістиш йому:
Так говорить Господь: Ось Я віддам оце місто в руку
вавилонського царя, та й спалю його огнем. **3** А ти
не втечеш із руки його, бо справді будеш схоплений
ти, і в руку його будеш відданий, і очі твої побачать
очі вавилонського царя, і уста його говоритимуть
з устами твоїми, і до Вавилону ти прийдеш. **4** Але
послухай Господнього слова, Седекіє, царю Юдин: Так
про тебе говорить Господь: Не помреш від мечá! **5**
У мирі помреш ти; і як палили на погребі батькам
твоїм, першим царям, що були перед тобою, так
будуть палити й тобі, й „О пане“ будуть голосити тобі,
бо Я говорив тобі слово, каже Господь“. **6** І говорив
пророк Єремія до Седекії, царя Юдиного, всі оці слова
в Єрусалимі. **7** А військо вавилонського царя воювало
з Єрусалимом та зо всіма позostalими містами
Юдиними, з Лахішем та з Азекою, бо вони залишилися
серед Юдиних міст містами твердинними. **8** Слово,
що було до Єремії від Господа по тому, як цар Седекія
склав був заповіта з усім народом, що в Єрусалимі,
щоб оголосити їм волю, **9** щоб кожен відпустив раба
свого, і кожен — свою невольницю, єврея та єврейку,
вільними, щоб ніхто не поневольював свого брата
юдея. **10** І послухалися всі князі та весь народ, що
пристали до заповіту, щоб кожен відпустив свого
раба, і кожен — свою невольницю, вільними, щоб більш
не неволити їх. І вони послухалися, і повідпускали.
11 Але потому вони знову вернули тих рабів та тих
невільниць, яких повідпускали були вільними, і

примусили їх стати за рабів та невільниць. **12** І було слово Господнє до Єремії від Господа, кажучи: **13** „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Я склав був заповіта з вашими батьками того дня, коли виводив їх із єгипетського країю, з дому рабства, кажучи: **14** „З кінцем семи років відпустите кожен свого брата єврея, що буде проданий тобі й послужить тобі шість років, і відпустиш його вільним від себе“. Та не слухалися Мене ваші батькі, і не прихилили свого уха до цього. **15** А сьогодні вернулися ви та й зробили справедливе в очах Моїх, щоб оголосити волю кожен своєму ближньому, і склали заповіта перед лицем Моїм у тому домі, в якому клікалось Ім'я Моє. **16** Та ви знову збезчестили Ім'я Моє, і вернули кожен раба свого й кожен невільницю свою, яких відпустили були на волю, і примусили їх, щоб були вам рабами та невільницями. **17** Тому так промовляє Господь: Ви не послухалися Мене, щоб оголосити волю кожен для брата свого та кожен для свого ближнього, тому ось Я — говорить Господь — оголошу вам волю до меча, до моровиці й до голоду, і віддам вас на пострах для всіх царств землі! **18** І віддам цих людей, що переступають Мого заповіта, що не додержують слів заповіту, якого були склали перед лицем Моїм, що вони розрізали надвоє теля та перейшли між його кавалками, **19** також князів Юди та князів Єрусалиму, євнухів і священників, та весь народ Краю, що проходили поміж кавалками цього теляти, **20** то Я їх віддам у руку їхніх ворогів та в руку тих, хто шукає

їхню душу, і стане па́дло їхнє стервом для птаства небесного та для зёмної звірини... 21 А Седекію, царя Юдиного, та його князів віддам у руку його ворогів та в руку тих, хто шукає їхню душу, та в руку вїйска вавилонського царя, що відходить від вас. 22 Ось Я накажу́, — говорить Господь, — і верну́ їх до цього міста, і вони воюватимуть з ним, і здобудуть його та й сплять його огнем, а Юдині міста віддам на спусто́шення, — і не буде в них мешканця!“

35 Слово, що було до Єремії від Господа за днів Єгоякіма, сина Йосії, царя Юди, говорячи: 2 „Иди до дому Рехавітів, і будеш говорити з ними, і введеш їх до Господнього дому, до однієї з кімна́т, і напїш їх вином“. 3 І взяв я Язанію, Єреміїного сина, сина Хаваццініїного, і братів його, і всіх синів його та весь дім Рехавітів. 4 І ввів я їх до Господнього дому, до кімна́ти синів Ханана, сина Їгдаліїного, Божого чоловіка, що була при кімна́ті князів, що над кімна́тою Маасеї, Шаллумового сина, який пильнував порóга. 5 І поставив я перед синами дому Рехавітів келіхи, повні вина, та чаші, та й сказав до них: „Пийте вино!“ 6 А вони відказали: „Не будемо пити вина, бо наш ба́тько Йонадав, син Рехавів, наказав нам, говорячи: Не пийте вина ані ви, ані ваші сини аж навіки! 7 І не будуйте дому, і не сійте, і не засаджуйте виноградника, і не майте їх, але сидіть у наметах по всі ваші дні, щоб жити довгі дні на поверхні землі, де ви мандрúєте!“ 8 І послухалися ми голосу нашого батька Єгонадава, Рехавового сина, про все,

що він наказав був нам, щоб не пили вина по всі
наші дні ми, наші жінкі, наші сини та дочки наші,
9 і щоб не будувати домів для нашого пробування,
а виноградник і поле та насіння не будуть наші. **10**
І осіли ми в наметах, і послухалися, та й зробили
все, що наказав нам наш батько Йонадав. **11** І сталося,
коли Навуходонсор, цар вавилонський, прийшов
був на цей край, то ми сказали: Ходіть, і ввійдемо до
Єрусалиму перед військом халдеїв та перед військом
Араму. І осілися ми в Єрусалимі“. **12** І було слово
Господа до Єремії таке: **13** „Так говорить Господь
Саваот, Бог Ізраїлів: Иди, і скажеш до юдеянина та
до мешканців Єрусалиму: Чи з цього не витягнете
науки, щоб слухатися Моїх слів? говорить Господь.
14 Додержано слова Єгонадава, Рехавового сина, що
наказав був синам своїм не пити вина, — і не пили
вони аж до дня цього, бо послухалися наказу свого
батька; а Я говорив до вас рано та пізно, — та не
слухалися ви Мене! **15** І послав Я до вас усіх Своїх
рабів пророків рано та пізно, говорячи: Верніться
но кожен зо своєї злої дороги, та виправте вчинки
свої, і не ходіть за іншими богами, щоб служити їм, і
сидіть на тій землі, що Я дав вам та вашим батькам!
Та не схилили ви свого уха, і не послухались Мене.
16 Бо додержали сини Єгонадава, сина Рехавового,
наказа свого батька, що наказав був їм, а народ цей
не послухався Мене. **17** Тому так промовляє Господь
Бог Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я спроваджую на Юду
та на всіх мешканців Єрусалиму все те зло, що Я

провіщав був про них. Бо Я говорив до них, та вони не слухали, і кликав Я їх, та вони не відповідали“.

18 А до дому Рехавітів Єремія сказав: „Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: За те, що ви слухалися наказів вашого батька Єгонадава, та дёржитесь всіх наказів його, і зробили те все, що Я заповів вам, **19** тому так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Нема перевóду в Йонадава, Рехавового сина, мўжеві, що стоятиме перед лицем Моїм по всі дні!“

36 І сталося четвертого року Єгоякіма, Йосїїного сина, царя Юдиного, було оце слово до Єремїї від Господа, кажучи: **2** „Вїзьми собі книжкóвого звóя, і напиши на ньому всі ті слова, що Я говорив тобі про Ізраїля й про Юду, та про всі нарóди від дня, коли Я почав говорити тобі, від днів Йосїї та аж до цього дня. **3** Може почує дїм Юдин усе те зло, що Я дўмаю вчинити їм, щоб вернўлися кожен зо своєї злої дороги, а Я прощў їхню провину та їхній гріх“. **4** І покликав Єремія Барўха, Нерїїного сина, і Барўх написав з уст Єремїї всі Господні словá, що Він говорив йому, на книжкóвий звїй. **5** І наказав Єремія Барухові, кажучи: „Я задержаний, — не мóжу ввїйти до Господнього дому. **6** Томў піди сам, прочитай зо звóю, що написав ти з моїх уст, Господні словá в вўха народу в Господньому домі в дні пóсту, а також в вўха всього Юди, що прихóдить зо своїх мїст, відчитаєш їх. **7** Може впадé їхне благáння перед Господне лицé, і вони вернуться кожен зо своєї злої дороги, бо великий гнів та лютїсть, що Господь

говорив проти наро́ду цього!“ 8 І зробив Бару́х, син Нері́їн, усе, що наказав був йому пророк Єре́мія, щоб прочитати з книги Господні слова́ в Господньому домі. 9 І сталося п'ятого року Єго́якіма, Йо́сіїного сина, царя Юдиного, дев'ятого місяця, оголосили піст перед Господнім лицем для всього наро́ду в Єрусалимі та для всьогó того наро́ду, що поприходив з Юдиних міст до Єрусалиму. 10 І прочитав Барух з книги Єре́міїні слова́ в домі Господньому в кімнаті писаря Ге́марії, Шафанового сина, на горі́шньому подвір'ї, при вході до ново́ї брами Господнього дому, в в́уха всього наро́ду. 11 І почув Михей, син Ге́марії, Шафанового сина, всі Господні слова́ з книги, 12 і зійшов до царсько́го дому, до кімнати писаря, аж ось там сидять усі зверхники: писар Елішама, і Делая, син Шемаїн, і Елнатан, син Ахборів, і Ге́марія, син Шафанів, і Седекія, син Хананії, і всі зверхники. 13 І розповів їм Михей всі ті слова́, які він почув був, коли Барух читав із книги в в́уха наро́ду. 14 І всі зверхники послали до Баруха Єгудія, сина Нетанії, сина Шелемії, сина Кушіїного, говорячи: „Того зв́оя, що читав ти з нього в в́уха народу, візьмі́ його в свою руку та й прийді́!“ І взяв Барух, син Нері́їн, звоя в свою руку та й прийшов до них. 15 А ті сказали до нього: „Сідай же, і прочитай його в наші в́уха!“ І прочитав Барух в їхні в́уха. 16 І сталося, коли вони почули всі ці слова, жажну́лися один перед о́дним, та й сказали Барухові: „Конче перекажімо царéві всі ці слова́!“ 17 І запитали вони Баруха, говорячи: „Розкажи нам, як ти писав

усі ці слова з його уст?“ 18 І сказав їм Барух: „Він проказував мені з своїх уст усі ці слова, а я писав у книзі чорнилом“. 19 І сказали зверхники до Баруха: „Іди, сховайся, ти та Єремія, і нехай ніхто не знає, де ви!“ 20 І прийшли вони до царя на подвір'я, а зв'я поклали в кімнаті писаря Елішами, і розповіли в вуха царя всі ті слова. 21 І послав цар Єгудія взяти зв'я, і той узяв його з кімнати писаря Елішами. І Єгудій прочитав його в вуха царя та в вуха всіх зверхників, що стояли при царі. 22 А цар сидів у зимовому домі, дев'ятого місяця, і перед ним був розпалений коминік. 23 І сталося, коли Єгудій перечітував три чи чотири стовпці, то цар відрізував це писарським ножом та й кидав до огню, що в коминку, аж поки не згорів увесь зв'я на огні, що в коминку. 24 Та не злякалися й не роздерли своїх шат цар та всі його раби, що слухали всі ці слова. 25 І хоч Елнатан, і Делая, і Гемарія просили царя не палити того зв'ю, та не послухався він їх. 26 І наказав цар Єрахмеїлові, синові царевому, і Сераї, синові Азріїловому, і Шелемії, синові Авдіїловому, взяти писаря Баруха й пророка Єремію, та Господь їх сховав. 27 І було Господнє слово до Єремії потому, як цар спалив був зв'я та ті слова, що Барух написав з Єреміїних уст, говорячи: 28 „Візьми собі знову іншого зв'я, і напиши на ньому всі перші слова, що були на першому зв'ю, якого спалив Єгояким, цар Юдин. 29 А про Єгоякіма, царя Юдиного, скажеш: Так говорить Господь: Ти спалив цього зв'я, говорячи: Навщо написав ти на ньому

таке: Конче прійде цар вавилонський і знищить оцей край, і вігубить в ньому людину й скотину. **30** Тому так говорить Господь про Єгоякіма, Юдиного царя: Не буде від нього сидячого на Давидовому троні, а його труп буде кінений на спекоту вдень та на холод вночі. **31** І навіщю його та насіння його, і його рабів за їхні провини, і спроваджу на них та на мешканців Єрусалиму й на юдеянина все те зло, що Я говорив до них, та вони не послухали“. **32** І Єремія взяв іншого звб'я, і дав його писареві Барухові, синові Нерійїному, і той написав на ньому з Єремїїних уст усі слова тієї книги, яку спалив був Єгоякім, цар Юдин, в огні, і до них було додано ще багато подібних слів.

37 І зацарював цар Седекія, син Йосїїн, замість Конїї, сина Єгоякімового, якого зробив царем Навуходонбсор, цар вавилонський, в Юдиному краї. **2** Та не послухався ані він, ані його раби, ані народ краю слів Господа, які Він говорив через пророка Єремїю. **3** І послав цар Седекія Єгухала, сина Шелемїїного, і священника Цефанїю, сина Маасїїного, до пророка Єремїї, говорячи: „Помолися за нас до Господа, Бога нашого!“ **4** А Єремїя тоді ще вільно ходив серед народу, бо не дали його ще до в'язниці. **5** А фараонове вїйсько вийшло з Єгипту. І почули вістку про них халдеї, що облягали Єрусалим, і відійшли від Єрусалиму. **6** І було слово Господнє до пророка Єремїї, говорячи: **7** „Так промовив Господь, Бог Ізраїлів: Так скажете до Юдиного царя, що послав вас до мене поспитати мене: Ось фараонове вїйсько, що вийшло вам на поміч,

вёрнеться до свого краю, до Єгипту. **8** А халдеї зно́ву вёрнуться, і будуть воювати з цим містом, і здобудуть його, та й сплять його огнем. **9** Так говорить Господь: Не обманюйте своїх душ, говорячи: „Халдеї конче підуть від нас“, бо не підуть вони. **10** Бо якщо б ви побили все халдейське військо, що з вами воює, а з них залишилися б тільки ранені, то встане кожен із намету свого, і сплять це місто огнем“... **11** І сталося, коли халдейське військо відступило від Єрусалиму перед фараоновим військом, **12** то вийшов Єремія з Єрусалиму, щоб піти до Веніяминового краю, і щоб сховатися там серед народу. **13** Та коли він був біля Веніяминової брами, то був там начальник сторожі, а ім'я йому́ Ірійя, син Шелемеї, сина Хананііного. І схопив він пророка Єремію, говорячи: „Ти переходиш до халлеїв!“ **14** А Єремія відказав: „Неправда, — я не перехожу до халдеїв!“ Та не послухав той його; і схопив Ірійя Єремію, і попровадив його до зверхників. **15** І розгнівалися зверхники на Єремію, і побили його, та й віддали його до в'язниці в домі писаря Єгонатана, бо його зробили за в'язничний дім. **16** І зійшов Єремія до темнічної ями та до підв'алу, і сидів там Єремія багато днів. **17** І послав цар Седекія, і взяв його. І спитав його цар у своїм домі таємно й сказав: „Чи є слово від Господа?“ І Єремія відказав: „Є“. І далі сказав: „Ти будеш відданий в руку вавилонського царя“. **18** І сказав Єремія до царя Седекії: „Що я згрішив тобі й рабам твоїм та цьому народові, що ви віддали мене до в'язниці? **19** І де ваші пророки, що вам пророкували,

говорячи: „Цар вавилонський не прийде на вас та на Край цей?“ 20 А тепер послухай, пане мій царю: хай упаде моє благання перед обличчя твоє, і не вертай мене до дому писаря Єгонатана, щоб не помер я там!“ 21 І наказав цар Седекія, й Єремію вмістили в подвір'ї в'язниці, і давали йому буханець хліба на день з вулиці пекарів, аж поки не скінчився весь хліб у місті. І сидів Єремія в подвір'ї в'язниці.

38 І почув Шефатія, син Маттанів, і Гедалія, син Пашхурів, і Юхал, син Шелемеїн, і Пашхур, син Малкійїн, ті слова, що Єремія говорив до всього народу, кажучи: 2 „Так говорить Господь: Хто сидітиме в цьому місті, той помре від меча, голоду та від моровиці, а хто вийде до халдеїв, той буде жити, і стане йому душа його за здобич, — і він житиме! 3 Так говорить Господь: Напевно буде дане це місто в руку війська вавилонського царя, — і він здобуде його!“ 4 І сказали зверхники до царя: „Нехай же уб'ють цього чоловіка, бо він ослаблює руки вояків, позоставив у цьому місті, та руки всього народу, говорячи їм слова, як оці. Бо цей чоловік не шукає для цього народу добра, а тільки зла!“ 5 І сказав цар Седекія: „Ось він у ваших руках, бо цар нічого не вдіє супроти вас“. 6 І взяли Єремію та й кинули його до ями Малкійї, царєвого сина, що в подвір'ї в'язниці, і спустили Єремію шнуром. А в ямі була не вода, а тільки багно, — і загруз Єремія в багні! 7 І почув мурин Евед-Мелех, євнух, який був у царському домі, що Єремію кинули до ями, а цар сидів у Веніяминовій

брамі. 8 І вийшов Евед-Мелех з царського дому, та й сказав цареві, говорячи: 9 „Пане мій царю, ці люди вчинили зло в усьому, що зробили пророкові Єремії, якого кинули до ями, — і помре він на своєму місці через голод, бо в місті нема вже хліба“. 10 І наказав цар мурінові Евед-Мелехові, говорячи: „Візьми з собою звідси троє люда, і витягнеш пророка Єремію з ями, поки він ще не вмер!“ 11 І взяв Евед-Мелех тих людей з собою, і прийшов до царського дому під скарбницю, і набрав ізвідти подертого шмаття та непотрібних ляхів, і спустив їх до Єремії до ями шнүрами. 12 І сказав мурин Евед-Мелех до Єремії: „Поклади це подерте шмаття та лахи попід пахи своїх рук під шнүри!“ І зробив Єремія так. 13 І потягнули Єремію шнүрами, і витягли його з ями. І сидів Єремія в подвір'ї в'язниці. 14 І послав цар Седекія, і взяв пророка Єремію до себе, до третього входу, що в домі Господньому. І сказав цар до Єремії: „Запитаю я тебе про щось, — не заховуй від мене нічого!“ 15 І сказав Єремія до Седекії: „Коли я провіщу тобі, то чи справді не вб'єш ти мене? А коли пораджу тобі, то мене не послухаєш“. 16 І присягнув цар Седекія Єремії таємно, говорячи: „Як живий Господь, що створив нам цю душу: не вб'ю тебе, і не дам тебе в руку тих людей, що шукають твоєї душі!“ 17 І сказав Єремія до Седекії: „Так говорить Господь, Бог Саваот, Бог Ізраїлів: Якщо справді вийдеш ти до зверхників вавилонського царя, то житиме душа твоя, а місто це не буде спалене огнем, і будеш жити ти та дім твій.

18 А якщо ти не вийдеш до вавилонського царя, то це місто буде дане в руку халдеїв, і вони сп'ялять його огнем, — і ти не втечеш з їхньої руки“. 19 І сказав цар Седекія до Єремії: „Я боюся юдеїв, що перейшли до халдеїв, — щоб не дали менé в їхню руку, і щоб не насміялися з мéне“. 20 І сказав Єремія: „Не дадуть! Послухай Господнього голосу до того, що я говорю тобі, — і буде добре тобі, і буде жити душа твоя! 21 А якщо ти не схочеш вийти, то ось слово, що Господь мені виявив: 22 І ось усі жінкі, що залишилися в домі Юдиного царя, будуть відв'єдені до зверхників вавилонського царя, і вони скажуть: „Підмовили тебе й перемогли тебе твої пріятели; погрузили в багно твої нóги, та вони назад відійшли“. 23 А всі жінкі твої та всі сини твої будуть відв'єдені до халдеїв, і ти не втечеш з їхньої руки, бо рукою вавилонського царя будеш схóплений, а місто це буде сп'ялене огнем“. 24 І сказав Седекія до Єремії: „Нехай ніхто не знає про ці слова, і ти не помреш. 25 Бо коли почують зверхники, що я говорив з тобою, то прійдуть до тебе та й скажуть тобі: „Розкажи но нам, щó говорив ти цареві! Не ховай перед нами, і не вб'ємо тебе. І щó ж говорив тобі цар?“ 26 то скажеш до них: „Я склав своє благáння перед царськé обличчя, щоб не вертали мене до Єгонатанового дому, щоб там не помéрти“. 27 І прийшли всі зверхники до Єремії й запиталися його, і він розказав їм згідно зо всіма́ тими словами, що звелів був цар. І вони мóвчки відійшли від нього, бо не довідались про обговóрену річ. 28 І сидів Єремія

на подвір'ї в'язниці аж до дня, коли був здобутий Єрусалим. І сталося, як був здобутий Єрусалим:

39 Дев'ятого року Седекії, царя Юдиного, місяця десятого, прийшов Навуходонóсор, цар вавилонський, та все його вїйсько до Єрусалиму та й облягли його. **2** Одинадцятого року Седекії, місяця четвертого, дев'ятого дня місяця, був пробитий прóлим до міста. **3** І поприхóдили всі зверхники вавилонського царя, і посїдали в Середúщій брамі: Нергал-Сар'ецер, Самгар, Нево, Сарсехім, стáрший ёвнух, Нергал-Сар'ецер, старший маг, і вся решта зверхників вавилонського царя. **4** І сталося, як побачив їх Седекія, цар Юдин, та всі воякі, то вони повтікали, і повихóдили вночі з міста дорогою царськóго садка, брамою між обомá мўрами, і вийшли дорогою в степ. **5** І погналося халдейське вїйсько за ними, і догнали Седекію в ерихóнських степáх. І взяли вони його, і завели його до Навуходонóсора, царя вавилонського, до Рівли, в краю Хамат, і той засудив його. **6** І цар вавилонський порізвав Седекіїних синів в Рівлі на очáх його; і всіх шляхётних Юдиних порізвав вавилонський цар. **7** А очі Седекії він вибрав, і скував його мідяніми кайдáнами, щоб відвёсти його до Вавилону. **8** А дїм царя та дому нарóду халдеї попалили огнем, і порозбивали мўри Єрусалиму. **9** А решту нарóду, позосталих у місті, та перебіжців, що поперехóдили до нього, і решту народу, що позостáлися, вигнав Невузар'адан, начальник царськóї сторóжі, до Вавилону. **10** А з бідноті народу, що не мали нічого, Невузар'адан,

начальник царської сторожі, позоставив декого в Юдиному краї, і дав їм того дня виноградники та поля. **11** І наказав Навуходоносор, цар вавилонський, про Єремію, через начальника царської сторожі, говорячи: **12** „Візьми його, і зверни на нього свої очі, і не зроби йому нічого злого, і тільки як він скаже тобі, так з ним зроби!“ **13** І послав Невузар'адан, начальник царської сторожі, і Невушазбан, старший євнух, і Нергал-Сар'ецер, старший маг, та всі начальники вавилонського царя, **14** і послали вони, і взяли Єремію з подвір'я в'язниці, і дали його до Гедалії, сина Ахікама, сина Шафанового, щоб вивести його до дому. І осівся він серед нарбоду. **15** А до Єремії було Господнє слово, коли він був затриманий в подвір'ї в'язниці, таке: **16** „Иди, і скажеш до муріна Евед-Мелеха, говорячи: Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я навіджу Свої слова на це місто на зло, а не на добро, і вони будуть діятися перед тобою цього дня. **17** Але тебе врятую цього дня, — говорить Господь, — і ти не будеш відданий в руку цих людей, яких ти боїшся. **18** Бо конче врятую тебе, і від меча не впадеш ти, і буде тобі душа твоя за здобич, бо ти надіявся на Мене, говорить Господь“.

40 Слово, що було до Єремії від Господа по тому, як Невузар'адан, начальник царської сторожі, відпустив його з Рамі, коли його він узяв, а він був закутий кайданами серед усього вигнання Єрусалиму та Юди, вигнаних до Вавилону. **2** І взяв начальник царської сторожі Єремію, та й сказав до нього: „Господь, Бог

твій, говорив оце зло на це місце. **3** І навів, і зробив Господь, як говорив був, бо ви згрішили Господеві, і не слухалися Його голосу, — і сталася вам ця річ. **4** А тепер ось я сьогодні розкóвую тебе з кайдáнів, що на твоїх руках. Якщо в очáх твоїх добре піти зо мною до Вавилону, іди, і зверnú я своє око на тебе. А якщо зле в твоїх очах піти зо мною до Вавилону, то залишись. Дивися, увесь край перед тобою: куди тобі видається за добре й за справедливе піти, — туди йди!“ **5** І коли той не на вертáвся на це, сказав далі: „То вернися до Гедалїї, сина Ахікама, сина Шафанового, якого вчинив начальником вавилонський цар над Юдиними містáми, і живи з ним серед народу; або куди тобі подóбається, туди йди“. І дав йому начальник царської сторожі їжі на дорогу та дарунка, і відпустив його. **6** І прийшов Єремія до Гедалїї, сина Ахікамового, до Міцпї, й осівся з ним серед нарóду, позосталого в краю. **7** А коли всі військові зверхники, що були в полі, вони та їхні люди, прочули, що цар вавилонський учинив начальником над краєм Гедалїю, сина Ахікамового, і доручив йому мужчин і жінóк та дітей, і тих з бідних краю, що не були вигнані до Вавилону, **8** то поприхóдили до Гедалїї до Міцпи: і Ізмаїл, син Нетанїїн, і Йоханан, та Йонатан, сини Кареахові, і Серая, син Танхуметів, і сини нетофеянина Ефая, і Єзанія, син маахеянина, вони та їхні люди. **9** І Гедалїя, син Ахікама, сина Шафанового, запрягну́вся їм та їхнім людям, говорячи: „Не бійтеся служити халдеям! Сидіть у краї й служіть

вавилонському цареві, — і буде вам добре! **10** А я ось сидітиму в Міцпі, щоб заступатися за вас перед халдеями, що прийдуть до нас. А ви збирайте вино й літні плоди та оливу, і складайте в ваш посуд, і сидіть у ваших містах, які ви зайняли! **11** І також усі юдеї, що в Моаві й серед Аммонових синів, і в Едомі, і що в усіх краях, чули, що цар вавилонський полишив частину в Юді, і що вчинив над ними начальником Гедалію, сина Ахікама, сина Шафанового. **12** І вернулись всі юдеї зо всіх тих місць, куди були порозігнані, і прийшли до Юдиного краю, до Гедалії до Міцпи, і зібрали вина та літніх плодів дуже багато. **13** А Йоханан, син Кареахів, та всі військові зверхники, що були на полі, прийшли до Гедалії до Міцпи, **14** та й сказали до нього: „Чи справді ти знаєш, що Бааліс, цар Аммонових синів, послав Ізмаїла, сина Нетаніїного, щоб убити тебе?“ Та не повірив їм Гедалія, син Ахікамів. **15** А Йоханан, син Кареахів, сказав таємно до Гедалії в Міцпі, говорячи: „Нехай я під'ю й уб'ю Ізмаїла, сина Нетаніїного, і ніхто про це не довідається. Навщо мають забити тебе, і буде розпоршений увесь Юда, зібраний до тебе, і погине останок Юди?“ **16** І сказав Гедалія, син Ахікамів, до Йоханана, сина Кареахового: „Не роби цієї речі, бо лжу ти говориш на Ізмаїла!“

41 І сталося сьомого місяця, прийшов Ізмаїл, син Нетанії, сина Елішамового, з насіння царського, і вельможі царя, та десять люда з ним, до Гедалії, Ахікамового сина, до Міцпи, і їли там разом хліб у Міцпі. **2** І встав Ізмаїл, син Нетаніїн, і десять

люда, що були з ним, та й ударили Гедалію, сина Ахікама, сина Шафанового, мечем! І вбив він того, кого вавилонський цар настановив був начальником над краєм. 3 І повбивав Ізмаїл усіх юдеїв, що були з ним, з Гедалією, у Міцпі, і халдеїв вояків, що знаходилися там. 4 І сталося другого дня по вбивстві Гедалії, — а ніхто про це не знав, — 5 і поприходили люди з Сихему, з Шіло та з Самарії, вісімдесят люда оголеноборідих, і в подертій одежі та з нарізаними знаками на тілі, а в їхній руці хлібна жертва та ладан, як принесення для Господнього дому. 6 І вийшов Ізмаїл, син Нетанїїн, навпроти них з Міцпи, ідучи та плачучи. І сталося, коли він спіткав їх, то промовив до них: „Прийдіть до Гедалії, Ахікамового сина!“ 7 І сталося, як прийшли вони до середини міста, то їх порізав Ізмаїл, син Нетанїїн, і повкидав їх до середини ями, він та ті люди, що були з ним. 8 Та знайшлося між ними десять люда, і вони сказали до Ізмаїла: „Не вбивай нас, бо ми маємо заховані в полі скарби: пшеницю, і ячмінь, і оливу, і мед“. І той спинився, і не повбивав їх серед їхніх братів. 9 А та яма, куди повкидав Ізмаїл усі трупи тих людей, була яма велика, яку зробив був цар Аса проти Баеші, Ізраїльського царя, — її наповнив Ізмаїл, син Нетанїїн, трупами. 10 І Ізмаїл узяв у полон усю решту народу, що був у Міцпі, царських дочок та весь народ, що зостався в Міцпі, якого Невузар'адан, начальник царської сторожі, доручив був Гедалії, синові Ахікамовому. І забрав їх у полон Ізмаїл, син Нетанїїн, і пішов, щоб перейти до

Аммонових синів. **11** І почув Йоханан, син Кареахів, та всі військові зверхники, що були з ним, про все те зло, що зробив Ізмаїл, син Нетаніїн. **12** І взяли вони всіх тих людей, і пішли воювати з Ізмаїлом, сином Нетаніїним, і знайшли його при великій воді, що в Гів'оні. **13** І сталося, як увесь нарід, що був з Ізмаїлом, побачив Йоханана, сина Кареахового, та всіх військових зверхників, що були з ним, то зрадів. **14** І відвернувся весь народ, якого взяв був до полону Ізмаїл з Міцпи, і вернулися, і пішли до Йоханана, сина Кареахового. **15** А Ізмаїл, син Нетаніїн, утік з вісьмомá людьмі від Йоханана, і пішов до Аммонових синів. **16** І взяв Йоханан, син Кареахів, та всі військові зверхники, що були з ним, усю решту народу, яку він вернув від Ізмаїла, сина Нетаніїного, з Міцпи, по тому, як той убив Гедалію, сина Ахікамового, мужів вояків, і жінок, і дітей, і євнухів, що вернув з Гів'ону. **17** І пішли вони й стали на нічліг в Герут-Кімгамі, що при Віфлеємі, щоб піти й утікти до Єгипту **18** від халдеїв, бо вони боялися їх, бо Ізмаїл, син Нетаніїв, убив Гедалію, сина Ахікамового, якого вавилонський цар настановив був начальником над країем.

42 І підійшли всі військові зверхники та Йооханан, син Кареахів, і Єзанія, син Гошаїн, та весь нарід від малюго й аж до великого, **2** та й сказали до пророка Єремії: „Нехай упаде наше благання перед обличчя твое, і молися за нас до Господа, Бога твого, за всю оцю решту, бо залишилося нас мало з багатьох, як бачать твої очі нас. **3** І нехай виявить нам Господь,

Бог твій, ту дорогу, якою ми підемо, та те діло, яке ми зробимо“. 4 І промовив до них пророк Єремія: „Чую я! Ось я помолюся до Господа, вашого Бога, за вашими словами. І станеться, кожне слово, що Господь відповість вам, звіщу вам, — нічого не затаю від вас“. 5 А вони сказали до Єремії: „Нехай буде Господь проти нас за свідка правдивого та вірного, якщо ми не зробимо так, як усе те, з чим пошле тебе до нас Господь, Бог твій. 6 Чи добре й чи зле, ми послухаємося голосу Господа, Бога нашого, що до Нього ми посилаємо тебе, щоб було нам добре, коли будемо слухатися голосу Господа, Бога нашого“. 7 І сталося з кінцем десятих днів, і було Господнє слово до Єремії. 8 І він покликав Йоханана, сина Кареахового, і всіх військових зверхників, що були з ним, та весь народ від малого й аж до великого, 9 та й сказав до них: „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів, що ви послали мене до Нього скласти ваше благання перед Його лице: 10 Якщо ви будете сидіти в цьому краї, то збудую вас, а не розіб'ю, і засаджу вас, а не вирву, бо пожалував Я щодо того зла, що зробив був вам. 11 Не бійтеся вавилонського царя, якого ви боїтеся, не бійтеся його, — говорить Господь, — бо з вами Я, щоб вас спасати, і щоб вас рятувати від його руки! 12 І дам Я вам милість, і змилюся над вами, і він верне вас до вашої землі. 13 А якщо ви скажете: „Не будемо сидіти в цьому краї“, щоб не слухатися голосу Господа, Бога вашого, 14 кажучи: „Ні, ми підемо до єгипетського краю, де не побачимо

війни, і не почуємо звуку сурми, і на хліб не будемо голодні, і там будемо сидіти“, 15 то тому послухайте тепер Господнього слова, решто Юдина! Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Якщо ви справді скеруєте своє обличчя, щоб іти до Єгипту, і ввійдете, щоб чужинцями замешкати там, 16 то станеться: той меч, що ви боїтєся його, досягне вас там, ув єгипетським краї, а голод, якого ви лякаєтесь, пристане до вас в Єгипті, — і там ви повмираєте... 17 І станеться, всі люди, що звернули своє обличчя на мандрівку до Єгипту, щоб чужинцями замешкати там, повмирають від меча, від голоду та від моровиці, і жоден з них не позостанеться й не втече через те зло, що Я спроваджу на них. 18 Бо так каже Господь, Саваот, Бог Ізраїлів: Як вилився гнів Мій та лютість Моя на мешканців Єрусалиму, так виллється лютість Моя на вас, коли ви прийдете до Єгипту, і будете там на клятьбу, і на застрашення, і на прокляття, і на ганьбу, і ви вже не побачите цього місця. 19 Господь говорить до вас, Юдина решто: Не ходіть до Єгипту! Добре знайте, що сьогодні Я вас остеріг! 20 Бо ви зблудилися в душах своїх, що послали мене до Господа, вашого Бога, говорячи: „Молися за нас до Господа, Бога нашого, і все, що скаже Господь, Бог наш, так перекажи нам, — і ми зробимо“. 21 І переказав я вам сьогодні, та не послухалися ви голосу Господа, Бога вашого, та всього того, з чим послав Він мене до вас. 22 А тепер знайте напевно, що повмираєте від меча, голоду та

від зарази в тому місці, куди хочете йти, щоб жити там чужинцями“.

43 І сталося, як Єремія скінчив говорити до всього народу всі слова Господа, Бога їхнього, всі ті слова, з якими послав його до них Господь, Бог їхній, **2** то сказав Азарія, син Гошаїн, і Йоханан, син Кареахів, та всі бундючні люди, кажучи до Єремії: „Брехню ти говориш! Не послав тебе Господь, Бог наш, сказати: Не входьте до Єгипту, щоб чужинцями замешкати там, — **3** то тебе намовив проти нас Барух, син Нерійїн, щоб віддати нас у руку халдеїв, щоб повбивати нас, і щоб вигнати нас до Вавилону“. **4** І не послухався Йоханан, син Кареахів, і всі військові зверхники та весь народ Господнього голосу, щоб сидіти в Юдиному краї. **5** І взяв Йоханан, син Кареахів, та всі військові зверхники всю Юдину решту, що вернулися від усіх народів, куди були вигнані, щоб замешкати в Юдиному краї, **6** мужчин та жінок, і дітей та царських дочок, і всяку душу, що Невузар'адан, начальник царської сторожі, позоставив був із Гедалією, сином Ахікама, сина Шафанового, і з пророком Єремією та з Барухом, сином Нерійїним, **7** і прийшли до єгипетського краю, бо не послухалися Господнього голосу, і прийшли до Тахпанхесу. **8** І було слово Господнє до Єремії в Тахпанхесі таке: **9** „Візьми в свою руку великі каміння, і сховай їх у глині на цегляному майдані, що при вході до фараонового дому в Тахпанхесі, на очах юдейських людей. **10** І скажеш до них: Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я пошлю й

візьму́ Навуходносора, царя вавилонського, Мого раба, і поставлю його трона над тими каміннями, що Я поховав, і він своє царське шатро розтягне над ними. **11** І він прийде, і вдарить єгипетський край: що призначене на смерть — піде на смерть, а що до полону — до полону, а що на меч — піде на меч. **12** І підпалю огонь у домах єгипетських богів, і він попалить їх, і забере їх у полон, і він очистить єгипетський край, як чистить пастух свою одіж, і вийде звідти в спокій. **13** І він поламає посвячені стовпи Бет-Шемеша, що в єгипетському краї, а доми єгипетських богів попалить огнем“.

44 Слово, що було до Єремії про всіх юдеїв, що сиділи в єгипетському краї, що сиділи в Мігдолі, і в Тахпанхесі, і в Нофі, і в країю Патрос, говорячи: **2** „Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ви бачили все те зло, що Я спровадив на Єрусалим та на всі Юдині міста́, — і ось вони цього дня руїна, і немає в них мешканця. **3** Це через їхнє зло, яке вони зробили, щоб гнівїти Мене, ходячи кадити, служити іншим богам, яких не знали ані вони, ані ви, ані ваші батькі. **4** І послав Я до вас усіх Моїх рабів пророків, рано та пізно, кажучи: Не робіть цієї обридливої речі, яку Я зненавидив! **5** Та не слухали вони, і не нахилили уха свого, щоб відвернутися від свого зла, щоб не кадити іншим богам. **6** І вилилась лютість Моя та Мій гнів, і запалав він в Юдиних містах та на вулицях Єрусалиму, і стали вони руїною та пустінею, як бачите цього дня. **7** А тепер так говорить Господь, Бог

Саваот, Бог Ізраїлів: Нáщо ви робите велике зло своїм дúшам, вигúблюючи собі чоловіка та жінку, дитину й немовля з-серед Юди, щоб не залишилася вам решта?

8 Нáщо ви робите, щоб гнівíти Мене чíнами рук своїх, щоб кадити іншим богам в єгипетському краї, куди ви прийшли чужíнцями замéшкати там, щоб погубити себе, і щоб стати прокля́ттям та гáньбою серед усіх людей землі? **9** Чи забули ви зло ваших батьків, та зло Юдиних царів, і зло жінок його, і зло ваше та зло ваших жінок, що наробили в Юдиному краї та на вулицях Єрусалиму? **10** Не були вони впокóрені аж до цього дня, і не бояться, і не ходять Зако́ном Моїм та Моїми уставами, що Я дав вам та вашим батька́м. **11** Тому́ так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я зверну́ обличчя Своє на вас вам на зло, щоб вікоренити всього Юду! **12** І візьму́ Я зáлишок Юди, що звернули обличчя своє на мандрівку в єгипетський край, щоб чужíнцями замешкати там, і погинуть усі в єгипетському краї, — попадають від меча та від голоду, погинуть від малóго й аж до великого, повмирають від меча та від голоду, і стануть клятьбóю, застра́шенням, і прокля́ттям та гáньбою. **13** І покараю замешкалих в єгипетському краї, як покарав Я Єрусалим, — мечем, голодом та моровіцею. **14** І не буде втікача та врятованих із решти Юди, що прийшли чужíнцями замешкати там в єгипетському краї, щоб вернутися до Юдиного кра́ю, куди вони бажають усією душею своєю верну́тися й оселитися там. Але не верну́ться вони, хіба тільки

поодинокі втікачі!“ 15 І відповіли Єремії всі ті люди, що знали, що їхні жінки ка́дять іншим богам, і всі ті жінки, що стояли там у великий збір, і весь наро́д, що сидів в єгипетському краї в Патросі, говорячи: 16 „Щодо слóва, що ти говорив до нас Господнім Ім'ям, ми не слухаємо тебе. 17 Бо напевно віконаємо кожне те слово, що виходить із наших уст, — щоб кадити небесній цариці й лити їй литі жертви, як робили ми та батькі наші, царі наші та зверхники наші в Юдиних містах та на вулицях Єрусалиму. І насічувалися ми хлібом, і було нам добре, а зла ми не бачили. 18 А відколі перестали ми кадити небесній цариці й лити їй литі жертви, брак нам усього, і ми гинемо від меча та голоду! 19 А коли ми кадимо небесній цариці й приносимо їй литі жертви, то хіба без відома наших чоловіків ми робимо для неї жертóвні калачі з її зобра́женням, і ллемó їй литі жертви?“ 20 І сказав Єремія до всього народу, до чоловіків та до жінок, та до всього народу, що відповідали йому таке, говóрячи: 21 „Хіба не кадило, яке кадили в Юдиних містах та на вулицях Єрусалиму ви та ваші батьки, ваші царі та зверхники ваші й народ цього краю, — хіба не згадав це Господь, і не ввійшло воно до серця Його? 22 І не зміг Господь більше знéсти зла ваших чінів, та ті гидóти, що ви наробили, — томú став ваш край руїною, і застра́шенням та прокля́ттям, так що немає мешканця, як бачите цього дня“. 23 За те, що кадили ви, і що грішили Господéві, і не слухалися Господнього голосу, і не ходили Зако́ном Його й Його

правом та свідощтвами Його, тому спіткало вас оце зло, як бачите цього дня“. 24 І сказав Єремія до всього наро́ду та до всіх жіно́к: Послухайте Господнього слова, весь Юдо, що в єгипетському краї! 25 Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів, кажучи: Ви та ваші жінкі говорили своїми устами й своїми руками виконували, кажучи: „Конче виконаємо свої присяги, що ми присягали кадити небесній царіці й лити їй литі жертви, “тому напевно здійсніте ваші присяги, і конче виконайте обітниці ваші. 26 Тому то послухайте Господнього слова, весь Юдо, що сидиш в єгипетському краї: Ось Я присягнув великим Своім Ім'ям, — говорить Господь, — що не буде вже Ім'я Мое кликатися устами жодного юдеянина, кажучи: „Живий Господь Бог!“у всьому єгипетському краї. 27 Ось Я пильную вас на зло, а не на добро, і загине кожен юдеянин, що в єгипетському краї, від меча та від голоду, аж до їх скону. 28 А врятовані від меча вернуться з єгипетського краю до краю Юдиного нечислєнними. І пізнає весь останок Юди, що прийшли до єгипетського краю чужинцями замешкати там, чиє слово віконається: Мое чи їхнє? 29 А оце вам той знак, — говорить Господь, — що Я відвідаю вас у цьому місці, щоб ви пізнали, що конче справдяться Мої слова на вас на зло. 30 Так говорить Господь: Ось Я видам фараона Хофру, єгипетського царя, в руку його ворогів та в руку тих, що шукають душі його, як дав Я Седекію, Юдиного царя, у руку

Навуходонóсора, вавилонського царя, його ворога,
що шукав душі його!“

45 Слово, що говорив пророк Єремія до Баруха, Нерійїного сина, коли той писав ці слова в книзі з Єремїїних уст, за четвертого року Єгоякіма, сина Йосїїного, царя Юдиного, кажучи: **2** „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів, про тебе, Баруху: **3** Ти сказав був: „Ой горе мені, бо додав Господь смутку до болю мого! Я змучивсь зідханням своїм, і не знайшов відпочинку!“ **4** Так скажеш йому: Так говорить Господь: Ось Я поруйную, що Я збудував, а що Я насадїв, те Я вирву, також усю землю Свою. **5** А ти ось шукаєш для себе великого. Не шукай, бо ось Я наведú зло на кожне тіло, — говорить Господь, — а тобі дам душу твою за здобич на всіх тих місцях, де ти будеш ходити!“

46 Слово Господнє, що було пророкові Єремїї про народи. **2** На Єгипет. На вїйсько фараона Нехó, єгипетського царя, що був над річкою Ефратом у Каркеміші, якого побив Навуходонóсор, вавилонський цар, за четвертого року Єгоякіма, сина Йосїїного, царя Юдиного: **3** „Приготуйте щитка́ та щита́, і приступіть до вїйни! **4** Запрягайте но коні й сідайте, верхівці, і поставайте в шолóмах! Вічистіть ратища та зодягніться в кольчúги! **5** Що то бачу: вони полякались й назад відступають? А лицарі їхні подóлані та втікають і не оглядаються. Страхіття навкóло, говорить Господь! **6** Швидкїй не втече, і не врятується лицар, — на півночі, при річці

Ефраті спіткнуться вони та й попадають! 7 Хто то такий підіймається, мов та Ріка, як річки, його води хвилюються? 8 Єгипет, немов та Ріка, підіймається він, — мов річки, його води хвилюються, — і каже: Підіймуся, покрию я землю, і вігублю місто й мешканців його! 9 Сідайте на коні й шалійте, колесниці! І хай лицарі вийдуть, Куш та Пут, що хапають щита, та людійці, що хапають, натягують лука! 10 А день цей — Господа, Бога Саваота, день помсти, щоб помститися над ворогами Своїми, і меч буде жерти — й насититься, і дбсить нап'ється їхньої крові, бо це буде жертва для Господа, Бога Саваота, в північному краї при річці Ефраті! 11 Піди до Гілеаду, й бальзamu візьмі, дівчино, дочко Єгипту! Надармо вживаєш ти ліків багато, — своїх ран не загбїш! 12 Почули народи про ганьбу твою, а крику твого стала повна земля, бо спіткнулися лицар об лицаря, разом упали обое вони!“ 13 Слово, що говорив Господь пророкові Єремії про прихїд Навуходоносора, царя вавилонського, щоб побити єгипетську землю: 14 „Розкажіте в Єгипті, і розголосіте в Мігдолі, і розголосіте в Нофі й Тахпанхесі! Скажіть: стань, і собі приготуйся, бо меч пожирae круг тебе! 15 Чому твої лицарі впали? Не втрималися, бо пхнув їх Господь! 16 Стало багато таких, що спіткнулися, навіть падають один на одного й говорять: Уставай, і до свого народу вернімось, і до краю народження нашого, перед згубним мечем! 17 Назвіте ім'я фараону, цареві єгипетському: Загібіль, — пропустив він усталений

час! **18** Як живий Я, — каже Цар, що Господь Саваот Йому Ймєння, — він прійде, немов би Фавор у горах, й як при морі Кармєл! **19** Приготуй необхідне собі на мандрівки, мешканко, о дочко Єгипту, бо стане спустошенням Ноф, і він спалений буде, — і в ньому не буде мешканця! **20** Єгипет — теля гарноусте, та летить он із півночі гедзь! **21** Серед нього й його наймити, мов телята вгодовані, та й вони повернулись назад, повтікали разом, не спинились, бо день їхнього нещастя прийшов ось на них, час навіщення їх. **22** Розлягається голос його, як гадюче сичання, бо йдуть вони з військом, і прійдуть до нього з сокирами, мов дроворуби. **23** Вони ліс його витнуть, — говорить Господь, — хоч він непрохідний, бо стануть вони більш численні, як та сарана, — і не буде числа їм. **24** Засоромлена буде єгипетська донька, — буде відана в руку народу північного. **25** Говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я покараю Амона із Но, і фараона, і Єгипет, і богів його, і царів його, і фараона, і тих, що на нього надіються. **26** І дам їх у руку всіх тих, хто шукає їхню душу, і в руку Навуходоносора, царя вавилонського, і в руку рабів його, а потому він буде заселений, як за днів давніх, говорить Господь! **27** А ти не лякайся, рабе Мій Якове, і не страйся, Ізраїлю, бо Я ось врятую тебе здалека, і насіння твоє — з краю їхнього полону! І вернеться Яків, і буде спокійний, і буде безпечний, і не буде того, хто б його настрашив! **28** А ти не лякайся, рабе Мій Якове, — каже Господь, — бо Я з тобою, бо зроблю Я кінець всім народам,

куди тебе вигнав, та з тобою кінця не зроблю́, і тебе покараю за правом, і тебе непока́раним не полишу́!“

47 Слово Господнє, що було пророкові Єремії на филистїмлян, перше як фараон побив Аззу. **2** „Так говорить Господь: Ось підіймаються вóди із півночі, і стануть вони за потік заливний, і заллють вони землю та все, що на ній, місто й замéшкалих в ньому, — і буде кричати людіна, і кожен мешка́нець землі заголóсить. **3** Через гук тупотіння ко́піт баских ко́ней його, через гуркіт його колесниць, через скрип його кіл не зверну́лись батькі до синів, бо зомліли їм руки, **4** бо настав це той день, щоб понищити всіх филистїмлян, щоб Тіру й Сидóнові вігубити помічну всяку рештку. Бо понищить Господь филистїмлян, рештку óстрова Кафтора, **5** шолудівою стане Азза́, згине Ашкелóн, решта долини їхньої. Як довго ти будеш нарізи робити собі у жалóбі? **6** О мечу Господній, аж доки ти не заспоко́їшся? Вернися до пїхви своєї, заспоко́йся й замóвкни! **7** Але як заспоко́їться він, коли наказав йому це Сам Господь? До Ашкелону й до берегу моря, — туди Він призна́чив його!“

48 На Моава. Так каже Господь Саваот, Бог Ізраїлів: „Горе місту Нево, бо воно поруйно́ване; Кір'ятаїм посорóмлений, здобутий; посорóмлений Замок високий, заляканий. **2** Нема більше слави Моáву! У Хешбоні лихе вимишляють на нього: „Ходімо, і вітнім його із наро́ду!“ Теж, Мадмене, замóвкнеш і ти: за тобою йде меч! **3** Чути крик із Горона́їму: Руїна й нещастя велике! **4** Моав поруйно́ваний, крик підняли

аж до Цоару, **5** бо ходом в Лухіт підуть догорі з великим плачем, бо на збіччі Горонаїму чути крик боязкий про руїну. **6** Утікайте, рятуйте хоч душу свою, і станете, мов отой верес в пустині! **7** Бо за те, що надіявся ти на вчинки свої та на скарби свої, ти також будеш узятий, і піде Кемош до полону, а разом із ним його священники та його зверхники. **8** І прийде руїна до кожного міста, і не буде врятоване жодне із них, і загине долина, й погублена буде рівнина, бо так говорив був Господь! **9** Дайте крила Моаву, — і він відлетить, і міста його стануть спустошенням, так що не буде мешканця у них. **10** Проклятий, хто робить роботу Господню недбало, і проклятий, хто від крові меча свого стримує! **11** Спокійний Моав від юнацтва свого, і мирний на дріжджах своїх, і не лито із посуду в посуд його, і він на вигнання не йшов, тому в нім його смак позостався, а запах його не змінився. **12** Тому то ось дні настають, — говорить Господь, — і пошлю Я на нього розливачів, — і його розіллють, і посуд його опорожнять, і дзбанки його порозбивають! **13** І за Кемоша Моав посоромлений буде, як Ізраїлів дім посоромлений був за Бет-Ел, за місце надії своєї. **14** Як говорите ви: „Ми хоробрі та сильні до бою?“ **15** Пустошений буде Моав, і до міст його ворог підійметься, — і підуть добірні його юнаки на заріз, каже Цар, що Господь Саваот Йому Ймення. **16** Близький похід нещастя Моава, а лихо його дуже квапиться. **17** Співуйте йому, всі довкілля його, і всі, хто ім'я його знає, скажіть: „Як зламалося сильне

це бёрло, ця пáлиця пiшна!“ **18** Спустися зо слави своєї, і всядсья в пустині, о мéшканко, дóчко Дівону, бо спустóшник Моава до тебе прийшов, і понищив твердiні твої! **19** Стань на дорозі й чекай, мéшканко Ароеру, питай втікача та врятовану, кажи: „Щó це сталося?“ **20** Моав посоромлений, бо розтрóщений він, ридайте та плачте, і звістите в Арноні, що Моав попустóшений! **21** І суд ось прийшов на рівнінний цей край, на Холон й на Ягцу, і на Мефаат, **22** і на Дівон, і на Нево, і на Бет-Дівдатаїм, **23** і на Кір'ятаїм, і на Бет-Гамул, і на Бет-Меон, **24** і на Керіййот, і на Боцру, і на всі містá моавського краю, далекі й близькі. **25** І відтятий Моавові рiг, і рамéно його розтрóщене, говорить Господь. **26** Упiйте його, — бо пишавсь проти Господа він, — і він з плúскотом упаде до блювóти своєї, — і станеться й він посміхóвиськом! **27** І чи ж для тебе Ізраїль не був посміхóвиськом цим? Хiба серед злодiїв був знайдений він, що ти скiльки гóвориш про нього, то все головою хитаєш? **28** Покиньте містá, й пробувайте на скелі, мешкáнці Моава, і будьте, немов та голубка, що над краєм безóдні гніздiться! **29** Ми чули про гордiсть Моава, що чванлiвий він дуже, про надутiсть його і його гордувáння, про бундiючність його та пихú його серця. **30** Я знаю, — говорить Господь, — про зухвáльство його, і про його балачкі безпiдставні, — робили вони неслухнiяне! **31** Ридаю тому над Моавом, і кричу за Моавом усiм, зiдхаю над лiдьми Кiр-Хересу. **32** Бiльш як за Язером Я плакав, Я плакатиму за тобою,

винограднику Сівми! Галúзки твої перейшли аж за море, досягли аж до моря Язера. Спустóшник напав на осінній твій плід, і на винобрáння твоє, — **33** і зáбрана буде потíха твоя та радість твоя з виноградника й з краю Моава, і вино із чавíла спиню! Не буде топтáти топтáч, радісний крик при збирáнні не буде вже радісним криком збирáння. **34** Від крику Хешбону аж до Ел'але, аж до Ягацу нéстися буде їхній голос, від Цоару аж до Горонаїму, до Еглат-Шелішійї, бо й вода із Нимриму пустинею стане. **35** І вігублю Я із Моава, — говорить Господь, — того, хто для жéртв вихóдить на пáгірок, і бóгові кáдить своéму. **36** Тому стогне серце Моє за Моавом, немов та сопíлка, і стогне серце Моє, як сопíлка, за людьми Кір-Хересу, бо погинули ті, хто багáтство набув! **37** Тому кожна голова — облісіла, і кожна борода — обстріжена, на руках у всіх — порíзи жалóби, і на стéгнах — верéта. **38** На всіх дахáх Моава й на площах його — самий лéмент, бо розбив Я Моава, мов пóсуд, якого не люблять, говорить Господь. **39** „Як він розтóщений“ плачуть, „як ганéбно Моав утікав, і як він посорóмлений!“ І Моав став за пóсміх та пóстрах для всього довкíлля його! **40** Бо так промовляє Господь: Ось він, як орел, прилетítь, і крíла свої над Моавом розгóрне, — **41** містá будуть взяті, й твердині захóплені. І того дня стане серце лицáрства Моава, як серце жони-породíлли! **42** Із нарóдів Моав буде вігублений, бо пишавсь проти Господа він. **43** Страх, та безóдня, та пáстка на тебе, мешкáнче Моава! говорить Господь.

44 Хто від стра́ху втече, той в безо́дню впаде́, хто ж з безодні підійметься, той буде схоплений в па́стку. Бо спрова́джу на нього, на то́го Моава, рік їхньої кари, говорить Господь. **45** Втікачі знеси́лені будуть ставати у тіні Хешбону, бо вийде огонь із Хешбону, а по́лум'я з-поміж Сиго́ну, і поїсть край волос́ся на скро́ні Моаву та череп синів галаслівих. **46** Горе, Моаве, тобі! Загинув Кемосів наро́д, бо сини твої взяті в полон, твої ж доч́ки — в неволю! **47** І верну́ Я Моавові долю напри́кінці днів, говорить Господь. Аж досі — суд на Моава.

49 На Аммонових синів. „Так говорить Господь: Чи немає синів у Ізраїля? Чи немає спадкоє́мця в нього? Чому Гада Мілком оді́дичив й осівся наро́д його по містах його? **2** Тому́ настаю́ть ось дні, — говорить Господь, — і Я розголошу́ крик військо́вий на Раббу Аммонових синів, — і вона стане за купу руї́н, а підле́гли міста її спа́лені будуть огнем, і знов оді́дичить Ізраїль спáдок сві́й, говорить Господь. **3** Ридай, о Хешбо́не, бо місто зруйноване! Кричіть, доч́ки Рабби, опережі́ться вере́тою, лементу́йте й блукайте по обі́стях, бо Мілком до полону́ іде, його священники й його зверхники ра́зом! **4** Чого ти долинами хва́лишся? Долина твоя розпливається кров'ю, о доч́ко невірна, що на скарби свої покладаєш надію та кажеш: „Хто прійде до мене?“ **5** Ось Я страх припровáджу на тебе, — говорить Господь, Бог Саваот, — із усього довкі́лля твого, і ви повтікаєте кожен напéред себе, — і не буде кому втікачів позбирáти! **6** А потім верну́

Я долю Аммонових синів, говорить Господь“. 7 На Едома. „Так говорить Господь Саваот: Чи в Темані немає вже мудрости? Чи згинула рада розумних? Хіба зіпсувалась їхня мудрість? 8 Утікайте, оберніться плечіма, сядьте глибше, мешканці Дедану, бо привів Я нещастя Ісава на нього, — той час, коли покараю його! 9 Якщо прийдуть до тебе збирачі винограду, вони не полишать останків, якщо ж прийдуть злодії вночі, напсують, скільки схочуть. 10 Бо обнажив Я Ісава, повідкривав усі криївки його, і він схватись не зможе, — спустошене буде насіння його, й його браття, і сусіди його, — і не буде його! 11 Залиши свої сироти, — Я утримаю їх при житті, а вдови твої хай надію на Мене кладуть! 12 Бо так промовляє Господь: Ось і ті, що не мали б пити чаші цієї, пити будуть напевне, а ти непокараним будеш? Не будеш без кари, бо справді ти пийтимеш чашу! 13 Бо Собою присяг Я, — говорить Господь, — що Боцра за спустошення стане, за ганьбу, пустиню й прокляття, і руїнами вічними стануть міста її всі! 14 Я звістку від Господа чув, і відправлений вісник між люди: Зберіться й прийдіть проти неї, і встаньте на бій, 15 бо тебе Я зробив ось малим між народами, погордженням серед людей! 16 Страхіття твоє обманило тебе й гордість серця твого, тебе, що в розцілинах скелі живеш, що високих підгірків тримаєшся. Та коли б ти кубло своє й високо звив, мов орел, то й ізвідти Я скину тебе, промовляє Господь. 17 І стане Едом за страхіття, — кожен, хто буде проходити ним, остовпіє

й засвище, як порáзи його всі побачить. **18** Як Содóм та Гомóрру й сусідів її поруїно́вано, каже Господь, — так ніхто там не буде сидіти, і не буде в нім мешкати чужинцем син людський. **19** Ось підійметься він, немов лев, із темного лісу Йорда́ну на вóдяні луки, і Я вмент зроблю́, що він побіжить геть від них, а хто ви́браний буде, того Я поставлю над ними. Бо хто є подібний Мені, і хто покличе Мене перед суд, і хто па́стир такий, що перед обличчям Моїм устоїть? **20** Тому то послухайте за́дум Господній, що Він на Едома заду́мав, і думкі Його ті, які Він на мешка́нців Теману замислив: Направду, — найменших з отари потя́гнуть, і попусто́шать пасо́висько їхне при них! **21** Від гуку упадку їхнього буде тремтіти земля, буде зойк, аж на морі Червоному чути їхній голос. **22** Ось підійметься він, як орел, і літатиме, й крила свої над Боцрóю розго́рне: і стане серце хоробрих едо́млян в той день, немов серце жони-породі́лли“. **23** На Дамаск. „Засорóмивсь Хамаш та Арпал, бо злу звістку почули; в неспоко́ї тривожнім вони, як те море, що не може в споко́їтись. **24** Дамáск сторопів, обернувся втікати, і страх його міцно охопів, біль та му́ки його обгорну́ли, немов породі́ллю. **25** Як спорожніло славне це місто, місто вті́хи Моєї! **26** Тому́ юнакі́ його падати будуть на плóщах його, і всі військóві погинуть того дня, говорить Господь Саваот. **27** І під муром Дамáску огонь запалю́, і він пожере Бен-Гада́дські пала́ци!“ **28** На Кедар та на царства Хацору, що їх побив Навуходносор, цар

вавилонський. „Так говорить Господь: Уставайте, ідіть на Кедар, і нехай попустошать війська синів сходу! **29** Заберуть їхні намети та їхню отару, їхні покроби та всі їхні речі, та їхніх верблюдів собі заберуть, і над ними кричатимуть: Жах звідусіль! **30** Утікайте, мандруйте скоріш, сховайтесь в глибоке, мешканці Хацору, — говорить Господь, — бо раду нарадив на вас Навуходонсор, цар вавилонський, і задум задумав на вас! **31** Уставайте, ідіть на народ, що спокійно, безпечно живе, — промовляє Господь, — немає воріт, і нема в нього засувів, самотно живуть. **32** І стануть верблюди їхні здобиччю, а їхні чередá — грабежем, і на всі вітри розвію Я їх, хто волосся довкола стриже, і зо всіх їхніх сторін припровáджу на них їхню погібіль, говорить Господь. **33** І стане Хацор за мешкання шакалів, за вічне спустошення, — не замешкає там людина, і син людський не спиниться в ньому!“ **34** Слово Господнє, що було пророкові Єремїї на Елам на початку царювання Седекїї, Юдиного царя, таке: **35** „Так говорить Господь Саваот: Ось Я зламаю еламського лука, головну їхню силу! **36** І з чотирьох кінців неба спровáджу чотири вітри до Еламу, і їх розпорóшу на всі ці вітри, і не буде такого народу, куди б не прийшли ці вигнанці з Еламу. **37** І настрашу Елам перед їхніми ворогами та перед всіма, хто їхню душу шукає, і лихо на них наведú, лютість гніву Мого, говорить Господь, — і пошлю Я за ними меча, аж поки не вігублю їх! **38** І поставлю Престола Свого в Еламі, і вігублю звідти царя й його зверхників, каже Господь.

39 Але буде наприкінці днів, поверну́ Я Ела́мові долю, говорить Господь“.

50 Слово, що Господь говорив на Вавилон, на землю халдеїв через пророка Єремію: **2** „Звістіть між народами й розголосіть, підійміте прапора та розголосіть, не затайте, скажіть: Здобутий уже Вавилон, засоромлений Бел, зламаний Меродах, боввани його посоромлені, порозбівані всі його божества! **3** Бо на нього із півночі вийшов народ, що оберне в спустошення землю його, і не буде мешканця у нім: від людини та аж до скотини, усі помандрують та підуть! **4** За тих днів і того часу, — говорить Господь, — поприходять сини Ізраїлеві, разом вони й сини Юди, — усе плачучи, будуть ходити та Господа, Бога свого шукати. **5** Вони будуть питати про Сіона, куди їхні обличчя повернені, — щоб прийти й прилучитись до Господа вічним заповітом, який не забудеться! **6** Мій народ — це отара загинула: пастирі їхні вчинили блудячими їх, їх загнали на гори, й ходили вони від гори до підгір'я, забули про ложе своє. **7** Усі, що знаходили їх, жерли їх, і противники їхні говорили: „Не завинимо за те, бо вони прогрішилися Господу, Пасовиську правди й надії батьків їхніх, — Господеві“. **8** Біжіть з Вавилону, і виходьте із краю халдеїв, і будьте, як козлята ті перед отарою! **9** Бо ось Я позбуджую, і на Вавилон наведу збір великих народів з північного краю, і вони проти нього шикуються, — звідти здобутий він буде! Його стріли, мов лицар, якому щастить, — не

вертаються дармо, **10** і здобиччю стане Халдѣя, — наситяться всі, хто спустошить її, промовляє Господь.

11 Бо радієте ви, бо втішаєтесь ви, що спадщину Мою розграбюєте, бо ви скачете, мов те теля по траві, та іржієте, немов румаки. **12** Збентѣжилася ваша мати занадто, застидалась родителька ваша. Оце для народів кінець: пустиня, сухоземля й степ! **13** Від Господнього гніву вона незамешкана буде та стане спустошенням уся. Кожен, хто буде проходити повз Вавилон, остовпіє й засвіще, як побачить усі ці поразки його! **14** Ушикуйтеся на Вавилон навкруги, всі, хто лука натягує! Стріляйте на нього, стріли не шкодуйте, бо він Господеві згрішив! **15** Здійміть крик проти нього навколо! Він дав руку піддатись, стовпи його впали, зруйновані мури його, бо це помста Господня. Помститься над ним: як зробив він — зробіть так йому!

16 Повигублюйте і сівача з Вавилону, і того, хто хапає серпа в часі жнив! Через меч переслідника вернуться всі до народу свого, і кожен до краю свого втече.

17 Ізраїль — вівця розпороблена, що лєви погнали її: перший жер його цар асирійський, а останній — цей Навуходонсор, цар вавилонський, розтрощив йому кості. **18** Тому так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я покараю царя вавилонського й землю його, як Я покарав був царя асирійського. **19** І верну Я Ізраїля на пасовисько його, і він пастися буде на Кармелі й Башані, і на горі на Єфремовій та на Гілеаді душа його сітою буде. **20** За тих днів й того часу — говорить Господь — будуть шукати

провину Ізраїлеву, та не буде її, і проґріхи Юди, одначе не знайдені будуть вони, бо пробачу тому, кого Я позоста́влю! **21** На край „Чва́рів подвійних“, — на нього піди й на мешка́нців „Покáрання“! Поруїнууй і прокля́ттям вчини все за ними, — говорить Господь, — і зроби так усе, як тобі наказáв! **22** Гуркіт бо́ю в кра́ю та велике спусто́шення! **23** Як побитий й пола́маний мо́лот всієї землі! Яким жахом зробивсь Вавилон для наро́дів! **24** Я па́стку поставив на тебе, і схóплений ти, Вавило́не, хоча ти й не знав! Ти зна́йдений й схóплений був, бо ставав ти на прю проти Господа! **25** Господь відчинив Своє схóвище, і вийняв ізвідти знаря́ддя гніву Свого, це бо зайня́ття для Господа, Бога Саваота в халдейському кра́ї. **26** Ідіть ви на нього із кра́ю землі, відчиніть його клуні, порозкладайте його, як сно́пі, і вчиніте закля́ттям його, — хай не буде йому позоста́лого! **27** Його всіх волів повбива́йте, — хай підуть вони на зарі́з! Горе їм, бо настав їхній день, час наві́щення їх! **28** Голос тих, що втікають і рятуються із вавилонського кра́ю, щоб звістити на Сіоні про по́мсту Господа, нашого Бога, про по́мсту за хра́ма Його. **29** Скличте на Вавилона стрі́льців, усіх, хто лука натя́гує, та́бором станьте при ньому навко́ло, — нехай йому вте́чі не бу́де! Відплаті́те йому згідно з чи́ном його, як зробив він — зробіть так йому́, бо гордим він став проти Господа, проти Святого Ізраїлевого! **30** Тому то його юнакі всі поляжуть на плóщах його, а військóві його того дня всі погинуть, говорить Господь. **31** Ось Я проти тебе,

о піхо, — говорить Господь, Бог Саваот, — бо день твій прийшов, час тебе покарати! **32** І спіткнётся пиха й упаде, і не буде того, хто б підніс її. І огонь по містах його Я запалю, — і він пожере всі довкілля його. **33** Так говорить Господь Саваот: Сини Ізраїлеві й сини Юдині — разом утіскувані, і всі, що в полон їх забрали, тримають їх міцно, не хочуть їх випустити. **34** Але Викупитель їх сильний, Господь Саваот — Йому Ймення! Він конче розсудить їхню справу, щоб землю вспокійти, а вавилонських мешканців стривожити. **35** Меч на халдеїв, — говорить Господь, — і на мешканців Вавилону, і на князів його, і на його мудреців! **36** Меч на ворожбитів — і безглуздими стануть, меч на лицарство його — і вони полякаються! **37** Меч на коні його й на його колесниці, та на всю мішанину народів, яка серед нього, — і стануть вони як жінки! Меч на скарби його — й пограбовані будуть! **38** Посуха на води його, — й вони повисихають, бо це край божків, і шаліють вони від бовванів. **39** Тому звірі пустинні там будуть сидіти з шакалами, і струсі будуть у ньому сидіти, і не буде заселений він вже навіки, і не буде замешканий він з роду в рід. **40** Як Содом та Гоморру й сусідів її Бог був поруйнував, — говорить Господь, — так ніхто там не буде сидіти, і не буде в нім мешкати чужинцем син людський! **41** Ось із півночі прийде народ, і люд великий, і численні царі, — вони збуджені будуть із кінців землі: **42** Лук та ратище міцно тримають, жорстокі вони й милосердя не мають, — їхній голос, як море реве,

вони їдуть на конах, — на тебе вони вшикувались, як муж на війну, вавилонська дівко! **43** Почув цар вавилонський відомість про них, — й опустілися руки йому, обхопив його страх і тремтіння, немов породіллю! **44** Ось підіймається він, немов лев, із темного лісу Йордану на водяні луки, і Я вмент зроблю, що він побіжить геть від них, а хто вибраний буде, того Я поставлю над ними! Бо хто є подібний Мені, і хто покличе Мене перед суд, і хто пастир такий, що перед обличчям Моїм він устоїть? **45** Тому то послушайте задум Господній, що на Вавилон Він задумав, і думки Його ті, що на землю халдейську замислив: Поправді кажу вам, — найменших з отари потягнуть, і попустошать пасовисько їхнє при них! **46** Від розголосу про взяття Вавилону земля задрижить, і почується крик між народами!

51 Так говорить Господь: Ось Я бурю збуджу на отой Вавилон та на мешканців „серця повстанців на Мене“. **2** І на Вавилон Я пошлю віяча, і розвіють його, і випорожнять його край, бо оточать його у день зла. **3** Нехай лука свого напинає стрілець проти того, хто й собі напинає, проти того, хто своїм панцерем чваниться! І не змилюйтеся над його юнаками, закляттям учинить усе військо його! **4** І попадають вбиті в халдейському краї, і попробівані на його вулицях. **5** Бо Ізраїль та Юда — не вдівець він по Бозі своєму, по Господу Саваоту, та наповнився край їхній гріхом проти Святого Ізраїлевого. **6** Утікайте з-серед Вавилону, і кожен урятууйте душу

свою! За провину його не погиньте, бо це Господéві час помсти, — Він дасть відповідну заплату йому! **7** Вавилон у Господній руці — золотая це чаша, що всю землю напоювала: нарóди впивались вином тим його, тому пошаліли нарóди! **8** Несподівано впав Вавилон і зруйнований він! Візьміте бальзáму для bóлю його, — може буде загоєний він! **9** Вавилон лікували, та він не був вілікуваний, — покіньте його, і підемо кожен до крáю свого, бо прісуд його досягнув до небес, і дійшов аж до хмар! **10** Вивів Господь справедливості наші, — прийдіть, і розповімó на Сіоні про чин оцей Господа, нашого Бога! **11** Вігостріть стріли, візьміте щиті! Збудив Господь духа мідійських царів, бо на Вавилон Його задум, — понищити його, бо це помста Господня, помста за храма Його! **12** Проти мурів Вавилону підійміте прапора, сторóжу зміцніть, сторожі порозставляйте, і чáти поставте, бо Господь і задумав, і зробив, що Він говорив був на мешканців Вавилону. **13** О ти, що живеш над великими вóдами, що маєш скарбів багатéнно, — кінець твій прийшов, міра твоєї захлáнності! **14** Господь Саваот присягав був душею Своєю: наповню людьмі тебе, мов саранóю, і на тебе вони крик військóвий підіймуть! **15** Своєю Він силою землю вчинив, Своєю премудрістю міцно поставив вселéнну, і небо розтяг Своїм розумом. **16** Як голос Його забриніть, у небесах шумлять вóди, а коли підіймає Він хмари із крáю землі, коли із дощем чинить блискавки та випровáджує вітер зо схóвищ Своїх, **17** тоді кожна людина в знанні туманіє, усяк

золотар посоромлений через боввана, бо відлив його
— це неправда, і немає в них духа! **18** Марнота вони,
вони праця на сміх, — в час навіщення їх вони згинуть!
19 Не така, як оці, частка Якова, бо все це Він створив,
і Ізраїль — племено спадщини Його, Господь Саваот
Йому Ймення! **20** Ти Мій моток, знаряддя військове,
— тобою поб'ю Я народи, і тобою Я вигублю царства!
21 І тобою поб'ю Я коня й верхівця, і тобою поб'ю
колесницю й її візника! **22** І тобою поб'ю чоловіка
та жінку, старого та хлопця тобою поб'ю, і тобою
поб'ю юнака та дівчину! **23** І тобою поб'ю пастуха й
його стадо, і тобою поб'ю селянина та запряг його, і
тобою поб'ю Я намісників та їхніх заступників! **24** І Я
відплачу Вавилонові і всім мешканцям халдеев усе
їхнє зло, що зробили в Сіоні на ваших очах, промовляє
Господь! **25** Оце Я на тебе, о горо ти згубна, — говорить
Господь, — що всю землю ти губиш! І руку Свою
протягну над тобою, і зо скель тебе скину, і зроблю
горою горючою! **26** І не братимуть з тебе наріжного
каменя, ані каменя на підвалини, бо спустошенням
вічним ти станеш, говорить Господь. **27** Підійміте
прапор на землі, засурміть у сурму між народами,
приготуйте народи на бій проти нього, покличте на
нього царства Арарату, Мінні та Ашкеназу, призначте
гетьмана над ними, коней спровадьте, немов ту
шорстку сарану! **28** Приготуйте на бій проти нього
народи, царів Мідії, намісників її та всіх її заступників,
та весь край панування її! **29** І затряслася земля, і
кочитись стала від болю, бо здійснилися задуми

Господа на Вавилон, щоб край вавилонський вчинити жахливим спустошенням та без мешканця. **30** Силачі вавилонські воювати перестали, — у твердіннях осілись, загинула вся їхня сила, зробились, неначе жінки, осілі його попідпалювані, його засуви зламани. **31** Бігун бігуніві назустріч біжить, а посол назустріч посліві, щоб звістити царю вавилонському, що з кінця до кінця взяте місто його, **32** і броди захоплені, і фортеці огнем попаліли, вояки перестрашені. **33** Бо так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Дочка вавилонська — мов тік в час топтання його: іще трохи — й настане для неї час жнив! **34** Пожер мене й стер мене Навуходонсор, цар вавилонський, поставив мене, як той посуд порожній, ковтнув він мене, немов змії, моїми розкошами сповнив свого живота, випхнув мене... **35** Насилля моє й моє тіло — на Вавилон, говорить мешканка Сіону, кров же моя — на мешканців халдеїв, говорить Єрусалим! **36** Тому так промовляє Господь: Оце Я змагаюсь за справу твою, і помщу твою помсту, і вісушу море його, і джерело його вісушу. **37** І стане руїною цей Вавилон, мешканням шакалів, страхіттям та посміхом, — і в ньому мешканця не буде! **38** Заревуть вони разом, немов левчуки, загарчять, немов ті левенята. **39** Як вони порозпалюються, то зроблю їм бенкета та їх упою, щоб раділи й заснули сном вічним, — і вже не пробудяться, каже Господь! **40** Поспускаю Я їх, мов овець до зарізу, немов баранів із козлами. **41** Як здобутий Шешах, і як схоплена слава всієї землі!

Яким ось зробивсь Вавилон посеред народів! **42** На Вавилон вийшло море, і вкрився він безліччю хвиль тих його. **43** Міста його стануть спустошенням, краєм пустині та степу, тим краєм, що в ньому сидіти не буде ніяка людина, і не буде ходити по ньому син людський! **44** І Я навіщу Бела в Вавилоні, і витягну з уст його те, що він був ковтнув, і вже народи до нього не будуть пливсті, немов ріки, і мур вавилонський впаде! **45** Мій народе, виходьте із нього й рятуйте від лютости гніву Господнього душу свою! **46** І щоб серце ваше не слабло, а ви не злякалися вістки, почутої в краї, бо прийде цього року ця звістка, а потім того року та звістка, і буде насилля в краю, і повстане пануючий проти пануючого. **47** Тому то ось дні настають, і навіщу Я божків Вавилону, і весь його край посоромлений буде, і всі його вбиті попадають в ньому! **48** І над Вавилоном співатимуть небо й земля, і все, що є в них, бо на нього приходять спустошники з півночі, каже Господь. **49** Вавилон мусить упати за вбитих Ізраїлевих, як за Вавилон впали вбиті всієї землі. **50** Хто втік від меча, — ідіть, не ставайте! Пам'ятайте й здалека про Господа, а Єрусалим нехай буде на вашому серці! **51** Застидалися ми, як почули цю ганьбу, сором покрив нам обличчя, бо чужинці прийшли у святиню Господнього дому. **52** Тому то ось дні настають, — говорить Господь, — і бовванів його навіщу, і буде стогнати поранений по всім краї його! **53** Коли б Вавилон аж до неба піднісся, і коли б уміцнів свою силу він на височині, то все таки прийдуть від

Мене до нього спустошники, каже Господь! **54** Чується крик з Вавилону, і велике понищення з краю халдеїв, **55** бо спустошить Господь Вавилон і галас великий приглушує в ньому, і шумлять їхні хвилі, як води великі, і розлягається гуркіт їхнього голосу. **56** Бо прийде спустошник на нього, на Вавилон, і схоплене буде лицарство його, їхній лук поламається, бож Бог відплати — Господь, Він напевно заплатить! **57** І впою його зверхників та мудреців його, намісників його та заступників його, і його лицарів, — і сном вічним заснуть, і не збудяться, каже Цар, Господь Саваот Йому Ймення. **58** Так говорить Господь Саваот: Товстий мур вавилонський аж до основ буде знищений, і брами високі його огнем будуть спалені, — і мучились дармо народи, і для огню мордувались племена!“ **59** Слово, яке пророк Єремія наказав був Сераї, сину Нерійї, сина Махсеїного, коли він ішов з Седекією, Юдиним царем, до Вавилону, за четвертого року царювання його. А Сераї був головним царським постельником. **60** І написав Єремія все те лихо, що прийде на Вавилон, до однієї книги, усі ті слова, що написані на Вавилон. **61** І сказав Єремія до Сераї: „Як прийдеш ти до Вавилону, то гляди, прочитай усі ці слова. **62** І скажи: Господи, Ти провіщав на це місце, щоб вигубити його так, що не буде в ньому мешканця від людини й аж до скотіни, бо буде воно спустошенням вічним. **63** І станеться, як ти скінчиш читати цю книгу, прив'яжеш до неї каменя, і кинеш її до середини Ефрату, **64** та й скажеш: Так потоне

Вавилон, і не встане через те лихо, що Я на нього наведу́, — і вони попому́чатся!“Аж досі — слова Єремієні.

52 Седекія був віку двадцяти й одного року, коли зацарював. А царював він в Єрусалимі одина́дцять років; ім'я́ ж його матері — Хамутал, дочка́ Єремії з Лівни. **2** І робив він зло в Господніх очах, усе так, як робив був Єгояким. **3** Бо через Господній гнів сталося це на Єрусалим та на Юду, аж поки Він не відкинув їх від Свого обличчя. А Седекія відпав від вавилонського царя. **4** І сталося за дев'ятого року його царюва́ння, десятого місяця, десятого дня місяця прийшов Навуходонóсор, цар вавилонський, він та все військо його, на Єрусалим, і розта́борилися проти нього, і побудува́ли проти нього ва́ла навколо. **5** І ввійшло місто в облогу аж до одина́дцятого року царя Седекії. **6** Четвертого місяця, дев'ятого дня місяця настав великий голод у місті, і не було хліба для наро́ду краю. **7** І пробитий був про́лім у стіні міста, і всі воякі повтікали, і повихо́дили з міста вночі дорóгою брами між двома му́рами, що при царському садку́, бо халдеї були при місті навколо. І пішли вони дорогою в степ. **8** А халдейське військо погналося за царем, та й догнали Седекію в ерихонських степа́х, а все його військо розпорóшилося від нього. **9** І схопи́ли царя, і відвели́ його до царя вавилонського до Рівли в краю Хамата, і там його той засудив. **10** І цар вавилонський порі́зав Седекіїних синів на оча́х його, а також Юдиних зверхників він порі́зав у Рівлі. **11** А очі

Седекії він ви́брав, і зв'язав його ланцюга́ми. І відвів його вавилонський цар до Вавилону, і посадив його до в'язни́ці аж до дня його смерти. **12** А п'ятого місяця, десятого дня місяця, — це дев'ятнадцятий рік царя Навуходно́сора, вавилонського царя, — прийшов до Єрусалиму Невузар'адан, начальник царської сторожі, що ставав перед обличчям вавилонського царя. **13** І він спалив Господнього дома та дома царéвого, і всі домі в Єрусалимі, і спалив кожного великого дома огнем. **14** І мури навколо Єрусалиму порозбива́ло все халдейське військo, що було з начальником царської сторожі. **15** А з бідноти народу та решту наро́ду, що позостався в місті, і перебіжників, що перебігли до вавилонського царя, і решту прóстого люду повиганя́в Невузар'адан, начальник царської сторожі. **16** А з бідноти кра́ю начальник царської сторожі позоста́вив де́кого за винарів та за рільників. **17** А мідяні стовпі́, що в Господньому домі, і підстави, і мідяне́ море, що в Господньому домі, халдеї полама́ли, і понéсли всю їхню мідь до Вавилону. **18** І го́рнята, і лопаткі́, і но́жиці, і кропильниці, і ложки́, і весь мідяній по́суд, що ним служать, позабирали. **19** І мискі́, і каді́льниці, і кропильниці, і го́рнята, і свічникі́, і ложки́, і жертóвні миски, і що було золоте — забрав золото, а що срібне — срібло взяв начальник царської сторожі. **20** Два стовпі́, одне море, дванадцять мідяні́х волів, що під підста́вами, що цар Соломон поробив був для Господнього дому, — не було й ваги для міді всіх цих речей! **21** А стовпі́ — вісімнадцять ліктів

високість одного стовпа, і шнурок на дванадцять ліктів оточував його, а grubина його — чотири пальці, всередині порожнявий. 22 І маковиця на ньому — мідяна, а високість однієї маковиці — п'ять ліктів та мережка, і гранатові яблука на маковиці навколо, усе мідь. І для другого стовпа — так само, і гранатові яблука. 23 І було гранатових яблук дев'ятдесят і шість на кожен сторону, усіх гранатових яблук на мережці навколо — сто. 24 І начальник царської сторожі взяв Сераю, головного священника, і Цефанію, другого священника, та трьох сторожів пороба. 25 А з міста взяв він одного євнуха, що був начальником над військовими, та семеро чоловіка з тих, що бачать цареве обличчя, що були знайдені в місті, і писаря, зверхника військового відділу, що записував народ краю до військового відділу, і шістьдесят чоловіка з народу краю, що знаходилися в місті. 26 І позабирав їх Невузар'адан, начальник царської сторожі, і відвів їх до вавилонського царя, до Рівлі. 27 І вдарив їх вавилонський цар, і позабивав їх у Рівлі, у хаматовому краї. І пішов Юда на вигнання з своєї землі! 28 Оце той народ, що вигнав Навуходонсор: у сьомому році — три тисячі й двадцять і три юдеї. 29 У вісімнадцятому році Навуходносора вигнав він з Єрусалиму вісім сотень тридцять і дві душі. 30 У році двадцятому й третьому вигнав Невузар'адан, начальник царської сторожі, сім сотень сорок і п'ять душ юдеїв. Усіх душ — чотири тисячі й шість сотень. 31 І сталося за тридцятого й сьомого року вигнання Єгоякіма,

Юдиного царя, дванадцятого місяця, двадцятого й п'ятого дня місяця, Евіл-Меродах, цар вавилонський, у році свого зацарювання, змілювався над Єгоякімом, Юдиним царем, і вивів його з дому ув'язнення. **32** І він говорив з ним добре, і поставив трона його понад трона царів, що були з ним у Вавилоні. **33** І змінив в'язничну одягу його, і він завжди їв хліб перед ним по всі дні свого життя. **34** А їжа його, їжа стала, видавалася йому від вавилонського царя, щоденне кожного дня, аж до дня його смерти, по всі дні його життя.

Плач Єремії

1 Як самітно сидить колись велелюдне це місто, немов удовá воно стало! Могутнє посéред нарóдів, княгиня посеред країн — воно стало данніцею! **2** Гірко плаче по нóчах вона, і сльóзи гарячі на щóках у неї. Нема потішителя в неї зо всіх, що кохали її, — її зрадили всі її друзі, вони ворогами їй стали! **3** Юдея пішла на вигнáння з бiди та з роботи тяжкóї, вона оселилася поміж погáнами, спочíнку собі не знайшла! Догнали її всі її переслiдники серед тiснóт. **4** Дорóги сiонськóї дóньки сумнi, бо немає на свято прочáн! Усі брами її попустiли, зiдхає священство її, посумнiли дiвчата її, а вона — гiрко їй! **5** Її грабiвники взяли гóру над нею, і добре ведéться її ворогам, бо їй завдав смутку Госпóдь за числiннiсть у неї грiхiв: Немовлята її до полóну пішли перед ворогом. **6** I вiдiйшла вiд сiонськóї дóньки вся велiчнiсть її. Її князi стали, немов óленi тi, що пашi собi не знаходять, — і йдуть у безсиллi перед переслiдником. **7** У днi лиха свого та страждáння свогó дочка ерусалимська спогáдує всі свої скáрби, — що були вiд днiв давнiх, як нарóд її впав був у руку ворожу, і не булó, хто б їй помiч подав. Вороги споглядáли на неї, і смiялись з руїни її. **8** Дочка ерусалимська грiхом прогрiшiлась, томú то нечистою стала, усі, що її шанували, погóрджують нею, наготú бо її вони бачили! I зiдхає вона, й вiдвертáється взад. **9** Нечистiсть її на подóлках у неї. Вона не згадала свого кiнця, та й упала предiвно, і нiкóго нема, хто б потiшив її. „Побач,

Господи, горе моє, бо звеличився ворог!“ **10** Гнобитель простяг свою руку на всі її скáрби, і бачить вона, що в святиню її увіходять погáни, про яких наказав Ти: „Не ввійдуть вони в твої збóри!“ **11** Увесь нарóд її стóгне, шукаючи хлiба, свої скáрби коштóвні за їжу дають, абi тільки душу свою проживiти. „Зглянься, Господи, і подивися, яка стала погóрджена я!“ **12** Не вам кáжучи, гляньте й побачте, усi, хто дорогою йде: чи є такий бiль, як мiй бiль, що завданий менi, що Госпóдь засмутiв ним мене у день лютого гнiву Свогó? **13** Iз височинi Вiн послав в мої костi огонь, i над ними вiн запанувáв! Розтяг сiтку на нóги мої, повернув мене взад, учинив Вiн мене спустошiлою, увесь день болящою. **14** Ярмó моїх прóгрiхiв зв'язане мiцно рукою Його, плетóться вони та приходять на шию мою! Вiн зробив, що спiткнулася сила моя, Госпóдь передав мене в руки такого, що й звéстись не мóжу. **15** Усiх моїх сильних Госпóдь поскидав серед мене, мов на свято зiбрáння, Вiн скликав на мене, щоб моїх юнакiв поторóцтити, як у чавiлi, стоптав Госпóдь дiвчину, Юдину дóньку. **16** За оцим плачу я, око моє, — моє око слiзьми запливáє! бо далéко вiд мене втiшiтель, що душу мою оживив би; мої дiти понéхтуванi, бо посiлився ворог! **17** Сiонська дочкá простягла свої руки, — немає розрáдника їй: Госпóдь наказав проти Якова довкола ньóго його ворогам, донька ерусалимська нечистою стала мiж ними. **18** „Справедливий Госпóдь, а я слову Його неслухнiяна булá. Послухайте но, всi нарóди, i побачте мiй бiль:

дівчата мої та мої юнаки у неволю пішли! **19** Взивала до друзів своїх, та вони обманули мене! Священство моє й мої старші вмирають у місті, шукаючи їжі собі, щоб душу свою поживіти. **20** Зглянься, Господи, — тісно мені! Моє нутро бентежиться, перевертається серце моє у мені, бо була зовсім неслухняна. На вулиці меч осирочував, а в домі — смерть. **21** Почули, що я ось стогну, й немає мені потішителя, вчули про лихо моє всі мої вороги, — та й зраділи, що Ти це зробив. Спровадив Ти день, що його заповів, — бодай сталося їм, як мені! **22** Бодай перед обличчя Твое прийшло все їхнє лихо, — і вчини їм, як Ти учинив ось мені за гріхи мої всі, — бо численні стогнання мої, моє ж серце боляще“.

2 Як захмарив Господь в Своім гніві сіонську дочку! Він кинув із неба на землю пишноту Ізраїля, і не згадав у день гніву Свого про підніжка ногам Своім, — **2** понищив Господь, не помилював житла всі Яковові. Він позбурював у гніві Своім у дочкі Юди твердині, на землю звалив, збезчестив Він царство й князів усіх його. **3** В люті гніву відтяв увесь Ізраїлів ріг, правіцю Свою відвернув Він від ворога, та й запалав проти Якова, мов той палючий огонь, що навколо жерé! **4** Він нап'яв Свого лука, як ворог, противником стала правіця Його, і Він вибив усе, що для ока було пожадане, у шинії доньки сіонської вилив запékлість Свою, як огонь. **5** Господь став, як той ворог, понищив Ізраїля Він, всі палати його зруйнував, твердині його попустошив, — і Юдиній

дóньці примно́жив зідха́ння та сто́гін! **6** Понищив горóжу Свою, немов у садка́, місце зборів Своїх попустóшив, Господь учинив, що забу́ли в Сіоні про свято й суботу, і відки́нув царя́ та священника в лю́тості гніву Свого́. **7** Покинув Господь Свого жéртівника, допусті́в побезчéстити святиню Свою́, передав в руку вóрога му́ри пала́ців її, — вороги́ зашуміли в Господньому домі, немов би святко́вого дня! **8** Задумав Господь зруйнува́ти мур сіонської дóньки, Він ві́тягнув шнура, Своєї руки не вернув, щоб не нищити, сумніми вчинив передму́р'я та мур, — вони ра́зом осла́бли, **9** її брами запáлися в зéмлю, понищив Він та полама́в її за́суви. Її цар і князі її серед поганів. Немає навча́ння Зако́ну, і пророки її не знахо́дять виді́ння від Господа. **10** Сидять на землі та мовчать старші дóньки сіонської, поро́х посипали на свою голову, підперезáлись верéтами, аж до землі свою го́лову ерусалимські дівчата схили́ли. **11** Повиплива́ли від слі́з мої очі, моє ну́тро клекóче, на землю печінка моя вилива́ється через занéпад дочкі мого люду, коли немовля́ й сосунéць умліва́ють голодні на плóщах міських. **12** Вони кві́лять своїм матеря́м: „Де пожива́ й вино?“ І ску́люються, як ранéний, на плóщах міських, коли ду́ші свої випускають на лоні своїх матері́в. **13** Що засві́дчу тобі, що вподо́блю до тебе, о ерусалимська дóчка? Що вчиню́ тобі рíвним, щоб тебе звеселіти, о діво, о дóчка сіонська? Бо велика, як море, руїна тво́я, — хто тебе поліку́є? **14** Пророки твої провіща́ли для тебе марно́ту й фальші́ве, і не

відкривали твого гріха, щоб долю твою відвернути, — для тебе вбачали пророцтва марноти й вигнання. **15** Усі, що проходять дорогою, плещуть у долоні на тебе, і посвістують та головою своєю хитають над донькою Єрусалиму та кажуть: „Хіба це те місто, що про нього казали: Корона пишноти, розрада всієї землі?“ **16** Усі вороги твої пащу на тебе роззявлюють, свіщуть й зубами скрегочуть та кажуть: „Ми пожерли її. Оце справді той день, що чекали його, — знайшли ми і бачимо його!“ **17** Учинив Господь те, що задумав, Він вівповнив слово Своє, що його наказав від днів давніх: усе зруйнував, і милосердя не мав, і ворога втішив тобою, Він рога підійняв супротивних твоїх. **18** Їхнє серце до Господа крик підіймає, о муре, о дівчко Сіону! Проливай, як потік, сльози вдень та вночі, не давай відпочінку собі, нехай не спочине знічя твоя! **19** Уставай, голоси уночі на початку сторожі! Виливай своє серце, мов воду, навпроти обличчя Господнього! Підійми ти до Нього долони свої за душу своїх немовлят, що від голоду мліють на розі всіх вулиць! **20** Споглянь, Господи, і подивися, кому Ти зробив отаке? Чи конечним було, щоб жінки їли плід свій, своїх немовлят, яких віплекали? Щоб був у святині Господній забитий священник і пророк? **21** Лежать на землі на вулицях рядом юнак та старій. Попадали діви мої та мої парубки від меча, — Ти побив їх в день гніву Свого, порізав, не мав милосердя. **22** Ти виклікував, мов на день свята, жахоти мої із довкілля, — і врятованого не було, і позостальця в

день гніву Господнього, — повигублював ворог мій тих, кого віплекала та зростіла була.

3 Я той муж, який бачив бідú від жезла Його гніву, — **2** Він прова́див мене й допрова́див до те́мряви, а не до світла. **3** Лиш на мене все зно́ву обёртає руку Свою́ цілий день. **4** Він віснажив тіло моє й мою шкіру, мої кості сторóщив, **5** обгородив Він мене, і мене оточів гіркотóю та мúкою, **6** у темнóті мене посадив, мов померлих давнó. **7** Обгородів Він мене — і не вийду, тяжкіми вчинив Він кайдáни мої. **8** І коли я кричу́ й голошу́, затикає Він вуха Свої на молитву мою, **9** Камінням обт́есаним обгородив Він дорóги мої, повикр́ивлював стежки мої. **10** Він для мене ведме́дем чату́ючим став, немов лев той у схóвищі! **11** Поплутав дорóги мої та розша́рпав мене́, учинив Він мене опустóшеним! **12** Натягнув Свого лука й поставив мене, наче ці́ль для стрі́ли, — **13** пустив стрі́ли до нірок моїх з Свого сагайдака́ **14** Для всього наро́ду свого я став посміхóвиськом, глумлі́вою піснею їхньою цілий день. **15** Насі́тив мене гіркотóю, мене напоїв полино́м. **16** І стер мені зу́би жорствóю, до по́пелу кинув мене, **17** і душа моя спóкій згубила, забув я добро́. **18** І сказав я: Загублена сила моя, та моє сподіва́ння на Господа. **19** Згадай про бідú мою й мúку мою, про полі́н та отру́ту, — **20** душа моя згадує безпереста́нку про це, і гнеться в мені. **21** Оце я нага́дую серцеві своєму, тому то я маю надію: **22** Це милі́сть Господня, що ми не погі́нули, бо не нокінчи́лось Його милосердя, — **23** нове воно кожного

ра́нку, велика бо вірність Твоя! **24** Господь — це мій
у́діл, — говорить душа моя, — тому́ я надію на Нього
складаю! **25** Господь добрий для тих, хто надію на
Нього кладé, для душі, що шукає Його! **26** Добре, коли
люді́на в мовча́нні надію кладé на спасі́ння Господне.
27 Добре для мужа, як носить ярмо́ в своїй мо́лодості,
— **28** нехай він са́мітно сидить і мовчить, як поклав
Він на нього́ його́; **29** хай закриє він по́рохом уста́ свої,
може є ще надія; **30** хай що́ку тому́ підставляє, хто
його́ б'є, своєю ганьбою насі́чується. **31** Бо Господь
не навіки ж покине! **32** Бо хоч Він і засму́тить кого,
проте змі́лується за Своєю великою ми́лістю, — **33** бо
не мучить Він з серця Свого́, і не засмучує лю́дських
синів. **34** Щоб топта́ти під своїми ногами всіх в'язнів
землі, **35** щоб перед обличчям Всевишнього право
люді́ни зігнути, **36** щоб гно́бити лю́дину у справі
судо́вій його́, — оцьо́го не має на оці́ Господь! **37**
Хто то скаже — і станеться це, як Господь того не
наказав? **38** Хіба не виходить усе з уст Всевишнього,
— зле та добре? **39** Чого ж нарікає лю́дина жива?
Нехай ска́ржиться кожен на гріх свій. **40** Пошукаймо
дорі́г своїх та дослі́дімо, і верні́мось до Господа! **41**
підіймі́мо своє серце та руки до Бога на небі! **42**
Спроневі́рились ми й неслухня́ними стали, тому́
не пробачив Ти нам, **43** закрився Ти гнівом і гнав
нас, убивав, не помилював, **44** закрив Себе хмарою,
щоб до Тебе молитва моя не дійшла. **45** Смітт́ям та
огі́дою нас Ти вчинив між наро́дами, **46** наші всі
ворогі́ пороззявля́ли на нас свого рота, **47** страх та

яма на нас поприхóдили, руїна й погибіль. **48** Мое око спливає потóками вóдними через нещастя дочкí мого люду. **49** Виливається око моє безупíнно, нема бо перéрви, **50** аж поки не зглянеться та не побачить Госпóдь із небéс, — **51** моє око вчиняє журбú для моєї душі через дóчок усіх мого міста. **52** Лóвлячи, лóвлять мене, немов птаха, мої вороги безпричíнно, **53** життя моє в яму замкнóли вони, і камíннями кинули в мене. **54** Пливають мені вóди на гóлову, я говорю: „Вже погúблений я!“ **55** Кликав я, Господи, Ймéння Твоé із найглибшої ями, **56** Ти чуєш мій голос, — не захóвуй же вóха Свого від зóйку мого, від благáння мого! **57** Ти близькíй того дня, коли кличу Тебе, Ти говориш: „Не бійся!“ **58** За душу мою Ти змагався, о Господи, життя моє викупив Ти. **59** Ти бачиш, о Господи, кривду мою, — розсуди ж Ти мій суд! **60** Усю їхню пómсту ти бачиш, всі зádуми їхні на мене, **61** Ти чуєш, о Господи, їхні нарúги, всі зádуми їхні на мéне, **62** мову повстáнців на мене та їхнє буркотíння на мене весь день. **63** Побач їхнє сидíння та їхнє вставáння, — як зáвжди глумлíва їхня пісня! **64** Заплати їм, о Господи, згíдно з чином їхніх рук! **65** Подай їм темнóту на серце, проклéття Твоє нехай буде на них! **66** Своїм гнívом жени їх, і вигуби їх з-під Господніх небéс!

4 Як потémніло золото, як відмінилося щире те золото добре, як на рóзі всіх вулиць камíння святе порозкíдане! **2** Коштóвні сiонські сини, щирим золотом важені, як тепер ось за глiняний пóсуд полíчені, за чин рук ганчáрських! **3** Нáвiть шакали

вита́гують пѣрса, годують своїх молодя́т, а до́ня народу мого жорсто́ка, мов струсі в пустині: **4** язик сосунця́ до його піднебіння від спра́ги прилип. Хліба жадають собі немовля́та, — й немає нікого, хто б їм відломі́в. **5** Ті, що їли присма́ки, — на вулицях з голоду мліють; ті, що ви́плекані на пурпу́рі, — тепер смітниківі обійма́ють. **6** І більшою стала вина доньки люду мого́ за про́гріх Содóму, що був перевернений вми́ть, — і не торка́лися руки до нього. **7** Її можновла́дці чистіші від снігу були́, біліші від молока, їхнє тіло червоне, мов пѣрли, їхній вигляд — сапфі́р, — **8** а тепер їхній вигляд чорніший за са́жу, не розпізнають їх на вулицях, їхня шкіра стягнулась на їхній кості́, зробилась сухою, як дерево. **9** Забитим мечем стало лі́пше, ніж повбіваним голодом, що гинуть проко́лені, за браком плоді́в польові́х. **10** Руки жінок милосѣрдних вари́ли своїх діточо́к, які стали поживо́ю їм під час руйнува́ння дочкі мого лю́ду. **11** Закінчив Госпо́дь лю́тість Свою, вилив жар Свого гніву, — і запали́в на Сіоні огонь, і пожѣр він осно́ви його́! **12** Не вірили зѣмні царі та всі мешканці ці́лого світу, що вві́йде противник та ворог до бра́м Єрусалиму. **13** Усе ста́лося це за провини пророків його́, за неправду священства його́, що кров праведників серед нього лили́. **14** По вулицях бродять, немов ті сліпці́, поплямо́вані кров'ю, так що люди не можуть діткну́тись до о́дягу їхнього. **15** „Уступі́ться, нечисті!“ кричали до них, „уступі́ться, збóчуйте, не дотóркуйтеся!“ І повтікали вони й мандрува́ли, і

казали між людьми: „Мешкати в нас більш не будуть!“

16 Господнє лице розпорóшило їх, не дівиться більше на них, — бо вони не звертали уваги на обличчя священників, до старіх вони ласки не мали. **17** Уже прогляділи ми очі свої, дарёмно чекавши на поміч собі, — на варті своїй ми чекали наро́ду, який нас не спас. **18** Чатують вони наші кро́ки, щоб ходіти не могли ми по пло́щах своїх. Кінець наш наблізився, спóвнилися наші дні, бо прийшов нам кінець. **19** Гнобітелі наші скоріші були за орлів піднебésних, — вони уганялись за нами по го́рах, на нас чатували в пустині. **20** Попав в ями живу́щий наш Дух, Господній помазанець, що ми говорили про нього: „Ми будемо жити в тіні його серед наро́дів“. **21** Веселися та тішся, о дóчко Едому, що сидиш в краю Уц, — також над тобою пере́йде злий кéліх, уп'єшся й огóлишся й ти! **22** Скінчілася кара твоя, дóчко Сіону, — не буде Він більше тебе виганяти, — та твоє беззакóння скарає Він, дóчко Едому, відкриє провини твої!

5 Згадай, Господи, щó з нами сталося, — зглянься й побач нашу гáньбу, — **2** наша спáдщина діста́лась чужим, доми наші — чужинцям! **3** Поставали ми сиротами: нема ба́тька, а ма́тінки наші — неначе ті вдóви! **4** Свою воду за срíбло ми п'ємо́, наші дрóва за гроші одéржуємо. **5** У потілицю нас поганяють, помучені ми, і споко́ю не маємо! **6** До Єгипту й Асирії ру́ку витя́гуємо, — щоб насітитись хлібом! **7** Батьки наші грішили, але їх нема, — а ми двигаємо їхні провини! **8** Раби запанували над нами, і немає нікого,

хто б вір'ятував з їхньої руки. **9** Нарážуючи свою душу на меч у пустині, достаємо свій хліб. **10** Шкіра наша, мов піч, — попалілась з пекучого голоду, **11** Жінок на Сіоні безчестили, дівчат — по Юдейських містах. **12** Князі їхньою рукою повішені, лица старіх не пошановані. **13** Юнакі носять камінь млинівий, а хлопці під ношею дров спотикаються. **14** Перестали сидіти старші в брамі, юнакі — свою пісню співати, **15** втіха нашого серця спинілась, наш танець змінився на жалобу. **16** Спала корона у нас з голови, о горе, бо ми прогрішілись, — **17** тому наше серце боляще, тому наші очі потемніли, **18** через гору Сіон, що спустошена, бродять лисиці по ній. **19** Пробуваєш Ти, Господи, вічно, Твій престол з роду в рід: **20** Нащо ж нас забуваєш навек, покидаєш на довгі дні нас? **21** Приверни нас до Себе, о Господи, — і вернемось ми, віднові наші дні, як давніше було! **22** Хіба Ти цілком нас відкинув, прогнівавсь занадто на нас?

Єзекііль

1 І сталося тридцятого року, четвертого місяця, п'ятого дня місяця, коли я був серед полонених над річкою Кевар, відкрилося небо, і побачив я Божі видіння. **2** П'ятого дня місяця, — це п'ятий рік полону царя Єгоякіма, — **3** сталося Господнє слово до Єзекііля, сина Бузі, священика, у халдейському краї над річкою Кевар, і була там над ним Господня рука. **4** І побачив я, аж ось бурхливий вітер насував із півночі, велика хмара та палючий огонь; а навколо неї — сійво, а з середини його — ніби блискуча мідь, з-посеред огню. **5** А з середини його — подоба чотирьох живих істот, а оце їхній вид: вони мали подобу людини. **6** І кожна мала чотири обличчі, і кожна з них мала чотири крилі. **7** А їхня нога — нога проста, а стопи їхньої ноги — як стопа телячої ноги, і вони сяяли, як ніби блискуча мідь. **8** А під їхніми крилами були людські руки на чотирьох сторонах їхніх, і вони четверо мали свої обличчя та свої крила. **9** Їхні крила прилягали одне до одного, не оберталися в ході своїй, — кожне ходило просто наперед себе. **10** А подоба їхнього обличчя — обличчя людини та обличчя лева мали вони четверо з правіці, а обличчя вола мали вони четверо з лівіці, і обличчя орла мали вони четверо. **11** А їхні обличчя та їхні крила були розділені вгорі; у кожного двоє крил злучувалнся одне з одним, і двоє закривали їхнє тіло. **12** І кожна ходила просто перед себе. Туди, куди бажав дух ходити, вони йшли, не оберталися в ході

своїй. **13** А подоба тих істот була на вид вугілля з огню, вони палали на вигляд смолоскіпів; той огонь прохóджувався поміж істóтами. І огонь мав сяйво, і з огню вихóдила бліскавка. **14** І ті живі істóти бігали й верталися, немов бліскавка. **15** І придивився я до тих істот, аж ось по однóму колесі на землі при тих живих істотах, при чотирьох їхніх обличчях. **16** Вид тих колес та їхній віріб — як вигляд хризоліту, й одна подоба їм чотирьом, а їхній вид та їхній виріб — ніби кóлесо в колесі. **17** Вони ходили в ході своїй на чотири бóки, не обертáлися в ході своїй. **18** А їхні обіддя були високі та страшні; і їхнє обіддя довкóла в чотирьох їх було повне очей. **19** І коли ходили ті живі істоти, ходили й ті колеса при них; а коли ті істоти підіймалися з-над землі, підіймалися й ті колеса. **20** Куди бажав дух ходити, ішли, куди мав той дух іти; і ті колеса підіймалися з ними, бо в колесах був дух істот. **21** Коли ті йшли, ходили й вони; а коли ті стояли — стояли й вони; а коли ті підіймáлися з-над землі, підіймалися з ними й ті колеса, бо був дух істот у тих колесах. **22** А на головах тих живих істот була подоба небозвóду, ніби грізний криштáль, розтягнений над їхніми головáми згори. **23** А під цим небозвóдом були їхні прóсті крила, звёрнені одне до óдного. У кожної було по двоє крил, що закривали їм їхні тілá. **24** А коли вони йшли, чув я шум їхніх крил, як шум великої води, як голос Всемогúтного, звук гáмору, як табóру. А коли вони ставали, опадали їхні крила. **25** І розлягався голос з-

над небозвóду, що над їхньою головою. І коли вони ставали, опадали їхні кріла. **26** А згори небозвóду, що над їхньою головою, була подоба трону на вигляд каменя сапфіру; а на подобі трону була подоба на вигляд лю́дини, на ньому згори. **27** І бачив я ніби блискучу мідь, на вид огню в серéдині його навколо, від виду стéгон його й вище, а від виду стéгон його й до долу бачив я ніби огонь та сýйво навкóло нього. **28** Як віггляд весéлки, що буває в хмарі в дощовій день, такий був віггляд сýйва навкóло. Це був віггляд подоби Господньої слави! І коли я це побачив, я впав на обличчя своє, і почув голос, що говорив.

2 І сказав Він до мене: „Сину лю́дський, зведі́ся на ноги свої, — і Я буду говорити з тобою!“ **2** І ввійшов в мене дух, коли Він говорив до мене, і звів мене на мої ноги, і я чув Того, Хто говорив до мене. **3** І сказав Він до мене: „Сину лю́дський, Я посилаю тебе до Ізраїлевих синів, до людей бунтівників, що бунту́ються проти Мене. Вони та їхні батькі́ відпали від Мене аж до цього дня! **4** А ці сини, що Я посилаю тебе до них, зухвáлого обличчя та твердóго серця. І ти скажеш до них: Так говорить Господь Бог! **5** А вони чи послухаються, чи занеха́ють, — бо вони дім ворохóбний, — то пізнають, що пророк був серед них. **6** А ти, сину лю́дський, не бійся їх, і не бійся їхніх слів, хоч вони для тебе будя́ччя та терні́на, і ти сидиш між скорпі́онами. Слів їхніх не бійся, а їхнього вигляду не лякайся, бо вони дім ворохóбний. **7** І будеш говорити до них Мої слова́, — чи вони

послухаються, чи занехають, бо вони ворохобні. **8** А ти, сину людський, послухай, що кажу Я тобі: Не будь ворохобний, як цей дім ворохобности, — відкрий свої уста та з'їж, що Я тобі дам“. **9** І побачив я, аж ось до мене простягнена рука, а в ній звій книжкбвий. **10** І Він розгорну́в його перед моїм обличчям, — а він пописаний спéреду та зза́ду. І було на ньому написано пісні плачу́, стогін та горе.

3 І сказав Він до мене: „Сину людський, з'їж, що знайдеш! З'їж цього звб́я, і йди, говори до Ізраїлевого дому!“ **2** І відкрив я свої уста, і Він дав мені з'їсти цього звб́я. **3** І сказав Він до мене: „Сину людський, нагодуй свого живота, і наповни своє нутрб́ тим звоєм, що даю Я тобі!“ І я з'їв. І був він в устах моїх солодкий, як мед. **4** І сказав Він до мене: „Сину людський, іди, ввійди до Ізраїлевого дому, і говори до них Моїми слова́ми. **5** Бо ти по́сланий не до наро́ду чужої мови та тяжко́го язика, але до Ізраїлевого дому, **6** не до числénних наро́дів чужої мови та тяжко́го язика, що ти не розумієш їхніх слів. Та коли б і до них посла́в тебе, вони будуть слухати тебе! **7** Але Ізраїлів дім не захоче слухатися тебе, бо вони не хочуть слухатися Мене, бо весь Ізраїлів дім — твердолб́бі та жорстокосéрді вони! **8** Ось Я зробив твоє обличчя тверд́ім проти їхнього обличчя, і чолб́ твоє тверд́ім проти лб́ба їхнього. **9** Як той діямáнт, тверд́шим від скелі, зробив Я чолб́ твоє, — не бійся їх, і не лякайся перед ними, бо вони дім ворохобности!“ **10** І сказав Він до мене: „Сину людський, усі Мої слова́, які говорю Я

до тебе, візьми в своє серце та слухай вухами своїми.

11 І йди, піди до вигнанців, до синів твого народу, і будеш говорити до них і скажеш їм: Так говорить Господь Бог, — а вони чи послухаються, чи занехають“.

12 І підійняв мене Дух, і я почув за собою гуркіт громового голосу: „Благословенна слава Господня!“ із свого місця, **13** і шум крил живих істот, що дотикались одне об одне, і цокіт коліс рівночасно з ними, і гуркіт громового голосу! **14** І Дух підійняв мене, і взяв мене,

і йшов я огірчений в люботі духа свого, а Господня рука була надо мною сильна! **15** І прийшов я до вигнанців в Тел-Авіві, що сидять при річці Кевар, і там, де вони сидять, сидів і я там серед них сім день остовпільий. **16** І сталося в кінці семи день, і було слово Господне до мене таке: **17** „Сину людський, Я настановив тебе вартовим для Ізраїлевого дому, — і як почувеш ти слово з уст Моїх, то остережи їх від Мене. **18** Коли Я скажу безбожному: „Конче помреш“, а ти не остережеш його й не будеш говорити, щоб остерегти несправедливого від його несправедливої дороги, щоб він жив, то цей безбожний помре за свою провину, а його кров Я жадаю з твоєї руки!

19 Але ти, коли остережеш несправедливого, а він не вернеться від своєї несправедливості та від своєї несправедливої дороги, він помре за свою провину, а ти душу свою врятував. **20** А коли праведний відвернеться від своєї справедливості та зробить кривду, то я покладу спотикання перед ним, — і він помре, бо ти не остеріг його. Він за гріх свій помре, і

не згадаються його праведні вчинки, які він робив, і кров його з твоєї руки Я буду жадати! **21** А ти, коли остережеш справедливого, щоб справедливий не грішив, і він не згрішив, то жити — буде він жити, бо був остережений, а ти душу свою врятував“. **22** І бу́ла там надо мною Господня рука, і сказав Він до мене: „Устань, вийди до долини, і там Я бу́ду говорити з тобою“. **23** І встав я, і вийшов до долини, аж ось там стояла слава Господня, як та слава, яку я бачив над річкою Кевáр. І впав я на обличчя своє. **24** Та ввійшов у мене Дух, і звів мене на но́ги мої. І Він говорив зо мною й сказав мені: „Увійди, замкні́ся в середині свого дому! **25** А ти, сину лю́дський, — ось дадуть на тебе шну́ри, і зв'яжуть тебе ними, і ти не вийдеш з-поміж них! **26** А язик твій приліплю́ до твого піднебіння, і ти занімієш, і не будеш їм більш докоряти, бо вони — дім ворохóбний. **27** А коли Я говоритиму з тобою, то відкрию твої уста, і ти скажеш до них: „Так говорить Господь Бог“. Хто хоче слухати — нехай слухає, а хто хоче занеха́ти — нехай занеха́є, бо вони дім ворохóбний!

4 А ти, сину лю́дський, візьми собі цегли́ну, і поклади її перед собою, і накрéслиш на ній місто Єрусалим. **2** І постав проти нього обло́гу, і збудуй проти нього ба́шту, і вісип ва́ла навколо нього, і постав проти нього табо́ри війська, і постав проти нього му́роло́ми. **3** І візьми собі залі́зну ско́вороду, і постав її ніби залі́зною стіною поміж собою та між тим містом, і зверни своє обличчя до нього, і буде воно в обло́зі, і

ти обляжеш його. Це ознака для Ізраїлевого дому!

4 А ти лягай на лівий свій бік, і поклади на нього провину Ізраїлевого дому. За числом днів, що будеш лежати на ньому, ти будеш носити їхню провину. 5 І Я призначив тобі роки їхньої провини за числом днів, — три сотні й дев'ятдесят днів, і ти будеш носити провину Ізраїлевого дому. 6 А коли ти це скінчиш, то ляжеш удруге, на правий свій бік, і будеш носити провину Юдиного дому сорок день, — один день за один рік Я тобі призначив. 7 І на облогу Єрусалиму зверни своє обличчя та відкрите рамено своє, і будеш пророкувати на нього. 8 І ось Я накладу на тебе шнур, і ти не повернешся з боку одного на інший бік, аж поки ти не закінчиш днів своєї облоги. 9 А ти візьми собі пшениці та ячменю, і бобів та сочевіці, і проса та віки, і даси їх до одного посуду, і зробиш із них собі хліб, за кількістю днів, що лежатимеш на боці своєму, — три сотні й дев'ятдесят день будеш те їсти. 10 А їжа твоя, яку будеш ти їсти, буде вагою двадцять шеклів на день, час від часу будеш це їсти. 11 І воду будеш пити мірою, шоста частина гіна, час від часу будеш пити. 12 І їстимеш це, як ячмінного калача, і будеш пекти це на кавалках людського калу, перед їхніми очима“. 13 І сказав Господь: „Так будуть їсти Ізраїлеві сини свій нечистий хліб серед тих народів, куди Я їх віжену“. 14 А я відказав: „О Господи, Боже, ось душа моя не занечіщена, і падла та розшматованого звірями я не їв від молодости своєї й аж дотепер, і м'ясо нечисте не входило в мої

уста“. **15** І сказав Він до мене: „Дивися, Я дав тобі тов'ячий гній замість людського калу, — і ти зроби на ньому свій хліб!“ **16** І сказав Він до мене: „Сину людський, ось Я поламаю підпору хліба в Єрусалимі, і будуть їсти хліб за вагою та в страху, а воду будуть пити за мірою та зо смутком, **17** щоб відчули вони брак хліба та води, і жажнулися один з одним, і вони знїдіють за свій гріх!

5 А ти, сину людський, візьми собі гострого меча, як бритву стрижив; візьми його собі, і проведи ним по голові своїй та по бороді своїй. І візьми собі вагові шальки, і поділи те волосься. **2** Третину спали в огні посеред міста, коли вїповняться дні облїги; і візьми другу третину, і посїчи мечем навколо нього, а третину розпороші на вітер, і Я вїтягну меча за ними. **3** І візьми звїдти мале число волосься, і зав'язи його в своїх полах. **4** І візьми із нього ще, і кинь його до середини огню, і спали його в огні, — з нього вийде огонь на весь Ізраїлів дїм“. **5** Так говорить Господь Бог: „Цей Єрусалим — Я поставив його в середині народів, а довкїлля його — країни. **6** Та він став проти постанов Моїх більше від поганів, а проти устав Моїх — більше від тих країн, що навколо нього, бо права Мої вони відкинули, а устави Мої — не ходили вони ними. **7** Тому так говорить Господь Бог: За те, що ви ворохїбилися більше від тих поган, що навколо вас, й уставами Моїми не ходили, і постанов Моїх не викїнували, а робили за постановами тих поган, що навколо вас, **8** тому так говорить Господь Бог: Ось Я

проти тебе, Сам Я, і зроблю серед тебе суди́ перед очі́ма тих поган! **9** І зроблю на тобі те, чого Я не робив, і нічого подібного вже не зроблю, за гидо́ти твої. **10** Тому́ серед тебе батьки будуть їсти синів, а сини будуть їсти батьків своїх, і виконаю над тобою прі́суди, і розпорóшу весь останок твій на всі ві́три! **11** Тому, як живий Я, говорить Господь Бог, — за те, що ти занечі́стив святиню Мою всіма́ гидо́тами своїми та всіма́ обрідженнями своїми, то теж Я відкину тебе, й око Моє не матиме милосердя, і Сам Я не зми́лосе́рджуся! **12** Третина твоя помре від морові́ці й загине від голоду серед тебе, а третина попадає від меча в твоїх околицях, а третину розпорóшу на всі ві́три, і витягну за ними меча! **13** І докíнчиться гнів Мій, і Я заспоко́ю Свою лють проти них, і задово́льню́ся. І пізнають вони, що Я, Господь, говорив у горлі́вості Свої́й, коли докона́ю Свою люті́сть на них! **14** І зроблю тебе руїною та га́ньбою серед лю́дів, що навколо тебе, перед очі́ма кожного, хто буде прохóдити. **15** І стане ш га́ньбою та посмі́ховиськом, осторо́гою та остовпíнням для народів, що навколо тебе, коли буду виконувати на тобі прі́суди гнівом та лю́ттю, та лю́тими картáннями. Я, Господь, оце говорив! **16** Коли Я пошлю́ на них злі́ стрі́ли голоду, що будуть нищівні́ми, що пошлю́ їх пони́щити вас та примно́жу голод на вас, то Я злама́ю вам підпо́ру хлі́ба, — **17** і пошлю на вас голод та злу зві́рину́, і позбавлю тебе ді́тей, і морові́ця та кров пере́йде

серед тебе, і спроваджу на тебе меча. Я, Господь, оце говорив!“

6 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, зверни своє обличчя до Ізраїлевих гір, і пророкуй на них, **3** та й скажеш: Гори Ізраїлеві, послушайте слова Господа Бога! Так говорить Господь Бог горам та підгіркам, і річищам та долинам: Ось Я спроваджу на вас меча, і вігублю ваші пагірки, — **4** і будуть опустошені ваші жертовники, і будуть розбиті ваші фігури сонця, і кину Я ваших побитих перед вашими божками! **5** І дам трупи Ізраїлевих синів перед їхніми божками, і розпорощу ваші кості навколо ваших жертовників. **6** По всіх місцях вашого перебування міста будуть поруйновані, а пагірки попустошені, щоб ваші жертовники були поруйновані та побезчещені, і щоб були розтрощені й перестали існувати ваші божки, і були розбиті ваші фігури сонця, і були стерті ваші діла, **7** І впаде забитий між вами, і ви пізнаєте, що Я — Господь! **8** А Я позоставлю з вас решту, бо будете мати врятованих від меча серед народів, коли ви будете розпорощені серед країн. **9** І ваші врятовані згадають про Мене серед народів, куди будуть забрані до полону, коли Я зламаю їхнє блудне серце, що відпало від Мене, та їхні очі, що перелюб чинили з своїми божками, і вони самі будуть брідитися тих злих речей, що робили, щодо всіх їхніх гидот. **10** І пізнають вони, що Я — Господь, і що Я не надармо говорив, що вчиню їм оцю злу річ! **11** Так говорить Господь Бог: Удар своєю долонею й тупни ногою

своєю, і скажи: Горе за всі злі вчинки Ізраїлевого дому, за які вони попадають від меча, голоду та моровиці! **12** Той, хто далекий, помре від моровиці, а хто близький — впаде від меча, а хто позостане та буде врятований — помре від голоду. І так Я вікінчу Свою лютість на них! **13** І пізнаєте ви, що Я — Господь, коли їхні забиті будуть лежати серед їхніх божків навколо їхніх жертівників на всякім високім підгір'ї, на всіх щитах гір, і під усяким зеленим деревом, і під усяким густим дубом, на місці, де вони принесли приємні пахощі для всіх своїх божків. **14** І Я витягну руку Свою на них, і зроблю цей Край спустошенням та пусткою, від пустині аж до Рівлі, по всіх місцях їхнього сидіння... І пізнають вони, що Я — Господь!“

7 І було мені слово Господнє таке: **2** „А ти, сину людський, послухай: Отак Господь Бог промовляє до краю Ізраїлевого: Кінець, надійшов той кінець на чотири окрайки землі! **3** На тебе тепер цей кінець, і пошлю Я на тебе Свій гнів, і тебе розсуджу за твоїми дорогами, і на тебе складу всі гидоти твої. **4** І око Мое над тобою не змилується, і милосердя не буду Я мати, бо дороги твої Я на тебе складу, а гидоти твої серед тебе зостануть, і пізнаєте ви, що Я — то Господь!“ **5** Отак Господь Бог промовляє: „Ось приходить біда на бідую! **6** Приходить кінець, приходить кінець, — він збудівся на тебе, приходить ось він! **7** Надійшла твоя доля для тебе, о мешканче краю, приходить цей час, близький той день заколоту, нема на горах крику радости. **8** Тепер лютість Свою незабаром Я виллю на

тебе, і Свій гнів докінчу проти тебе, і тебе осуджу за твоїми дорогами, і на тебе складу всі гидоти твої! **9** І око Моє над тобою не змилюється, і милосердя не буду Я мати, бо дороги твої Я на тебе складу, а гидоти твої серед тебе залишаться, — і пізнаєте ви, що Я — Господь, що карає! **10** Ось той день, ось приходить, доля виходить, виростає кий, розцвітає пиха, **11** розвилось насильство для кія безбожності! Нічого із них не залишиться: ані з численности їхньої, ані з їхнього заворушення, ані з їхньої пишноти. **12** Надходить той час, наближається день. Хто купує, нехай не радіє, а хто продає, хай не буде в жалобі, — бо сунеться лютість на все многолюддя його! **13** Бо до проданого не повернеться вже продавець, хоча б залишився при житті між живими, бо пророцтво про все многолюддя їхнє не відміниться, і ніхто беззаконням своїм не зміцнить свого життя. **14** Засурмлять у сурму та все приготують, — та не піде ніхто на війну, бо на все многолюддя його Моя лютість! **15** На вулиці — меч, моровиця ж та голод — у домі, хто на полі — помре від меча, а хто в місті — зжерé того голод та мор. **16** І врятовані з них повтікають, і будуть на горах, немов голуби із долин, — всі будуть стогнати, кожен за гріх свій. **17** Усі руки ослабнуть, затремтять, як вода, всі коліна, **18** і верéтами попідперізуються, і покріє їх страх, і на кожному лиці буде сором, а на всіх головах їхніх — жалобна та лісіна. **19** Вони повикидають на вулицю срібло своє, і за ніщо їхнє золото стане, — їхнє срібло

та золото їхнє не буде могті врятувати їх удень гніву Господнього, ним не насітьять своєї душі й свого нутра вони не наповнять, бо їхня провина була перешкодою! **20** А гордість вчинили за славу оздобу свою, у ній наробили бовванів гидоти своєї й обріджень своїх, тому їм оберну Я її на нечистість, — **21** і віддам її в руку чужих на грабунок, а нечестивим землі — на здобич. **22** І обличчя Своє відверну Я від них, і вони побезчестять Мій скарб, і ввійдуть до нього насильники та й побезчестять його. **23** Зроби ланцюга, бо земля переповнилась правом кривавим, а місто насильством наповнилось. **24** І наведу Я найзліших із народів, — і посядуть вони дома їхні, і гордість вельможних спиню, — і святощі їхні побезчещені будуть! **25** Загибіль іде, й вони будуть шукати спокою — та не буде його. **26** Прийде біда до біди, й буде звістка до звістки, і будуть шукати пророцтва в пророка, та згине Закон у священників і рада — у старших. **27** Цар буде в жалобі, і страхом зодягнеться князь, а руки народу землі затремтять. За дорогами їхніми їм учиню, і судитиму їх — їхніми судами, і пізнають, що Я — то Господь!“

8 І сталося за шостого року, шостого місяця, п'ятого дня місяця сидів я в своєму домі, а Юдині старші сиділи передо мною, — то впала там на мене рука Господа Бога. **2** І побачив я, аж ось подоба, на вигляд чоловіка: від виду стегон його й дололу — огонь, а від стегон його й догори — на вигляд сїйва, ніби палаюча мідь. **3** І витягнув Він подобу руки, і взяв мене за

волосся моєї голови, а Дух підійняв мене між землею та між небом, і впровадив мене до Єрусалиму в Божих видіннях, до входу внутрішньої брами, зверненої на північ, де місце перебування ідола, що виклікує заздрість. 4 І ось була там слава Ізраїлевого Бога, як той вид, що я бачив у долині! 5 І сказав Він до мене: „Сину людський, зведи очі свої в напрямі на північ!“ І звів я очі свої в напрямі на північ, аж ось з півночі, від брами жертовника, був той ідол заздрости при вході. 6 І сказав Він до мене: „Сину людський, чи ти бачиш, що вони роблять! Це великі гидоти, що Ізраїлів дім робить тут, щоб віддалитися від Моєї святині! Та ти знову побачиш іще більші гидоти“. 7 І привів мене до входу подвір'я, і побачив я, — аж ось дірка в стіні! 8 І сказав Він мені: „Сину людський, прокопай дірку в стіні!“ І прокопав я в стіні, — аж ось вхід! 9 І сказав Він до мене: „Увійди, і побач ті злі гидоти, які вони роблять отут!“ 10 І ввійшов я й побачив, аж ось усякий вид плазунів та огидливої звірини, і всякі божки Ізраїлевого дому, накреслені на стіні навколо кругом. 11 А сімдесят чоловіка зо старших Ізраїлевого дому та Язаниа, Шафанів син, що стояв посеред них, стояли перед ними, і кожен мав у своїй руці свою кадильницю, і підіймалися пахощі з хмари кадильця. 12 І сказав Він до мене: „Чи бачив ти, сину людський, що роблять Ізраїлеві старші в темноті, кожен у кімнатах своїх ідолів? Бо говорять вони: Господь нас не бачить, Господь покинув цей край“. 13 І сказав Він до мене: „Ти знову побачиш ще більші

гідоти, які вони роблять“. **14** І Він запровадив мене до входу до брами Господнього дому що на півночі, — аж ось там сидять жінки, що оплакували Таммуза. **15** І сказав Він до мене: „Чи ти бачив, сину людський? Ти знову побачиш гідоти ще більші від цих!“ **16** І Він запровадив мене до внутрішнього подвір'я Господнього дому. Аж ось при вході до Господнього храму, між притвором та між жертівником, було біля двадцяти й п'яти чоловіка: спіни їхні — до Господнього храму, а їхні обличчя — на схід, і вони кланялися до сходу, до сонця. **17** І сказав Він до мене: „Чи ти бачив, сину людський? Чи легко Юдиному дому, щоб не робити тих гідот, які вони роблять отут? Бо вони наповнили Край насильством, і знову гнівають Мене, й ось вони держать зелені галузки при носі своїм. **18** Тому то й Я зроблю з лютістю: око Моє не змилується, і милосердя не буду Я мати. І вони будуть клікати сильним голосом в вуха Мої, та Я їх не почую!“

9 І кликнув Він в уші мої сильним голосом, кажучи: „Наблизьте карателів міста, і кожен нехай має в своїй руці свої нищівні знаряддя“. **2** І ось прийшли шість чоловіка з дороги горішньої брами, що звернена на північ, і кожен мав у своїй руці свої знаряддя розбивання, а серед них один чоловік був одягнений в льняне, а писарський каламар був при стегнах його. І вони прийшли, і стали при мідяному жертівнику. **3** А слава Ізраїлевого Бога піднялася з-над Херувіма, що була над ним, до порога дому. І закликав Він чоловіка,

одягненого в льняне, що пісарський каламар був при стéгнах його. 4 І сказав Господь до нього: „Перејди серéдиною міста, серéдиною Єрусалиму, і зроби зна́ка на чо́лах людей, що зідхають та стогнуть над усіма́ тими гидо́тами, що робляться в його серéдині“. 5 А до інших Він сказав при мені: „Ходіть за ним у місті, і вбивайте; нехай ваше око не має милосердя, і ви не зми́луйтеся! 6 Старо́го, юнака, і дівчину, і дітей та жінок позабива́йте дощéнту, а до кожної лю́дини, що на ній цей знак, не підійдете; а зачне́те від Моєї святині“. І зачали вони від тих старих людей, що були перед домом. 7 І сказав Він до них: „Занечістїть цей дім, і наповніть подвір'я тру́пами, і вийдіть!“ І вони повихо́дили, і вбивали в місті. 8 І сталося, коли вони вбивали, то я позостався, і впав на своє обличчя, і клікав та казав: „О Господи, Боже, чи Ти вігубиш увесь останок Ізраїлів, виливаючи гнів Свій на Єрусалим?“ 9 І сказав Він до мене: „Провина дому Ізраїля й Юди дуже-дуже велика, і земля наповнена душогу́бствами, а місто повне кривди. Бо вони кажуть: Господь покинув цей Край, і Господь не бачить. 10 І також Я, — не зми́лосердиться око Моє, і не змилююсь Я, їхню до́рогу Я дам на їхню голову!“ 11 І ось чоловік, одягнений в льняне, що каламар був при стéгнах його, приніс відповідь, кажучи: „Я зробив, як мені наказав Ти!“

10 І побачив я, аж ось на небозводі, що на голові Херувимів, було щось, як камінь сапфі́р, на вигляд подоби трону бачилося на них. 2 І Він промовив

до того чоловіка, одягненого в льняне, та й сказав:
„Увійди поміж колéса під Херувимом, і напóвни свої
жмені вуглінами огню з-поміж Херувимів, і кинь на
місто!“ І він увійшов перед моїми очима. **3** А Херувими
стояли з правого боку дому, коли вхóдив чоловік, і
хмара напóвнила внутрішнє подвір'я. **4** І підня́лася
слава Господня з-над Херувима на поріг дому, і
напóвнився дім хмарою, а подвір'я напóвнилося
сяйвом Господньої слави. **5** А шум крил Херувимів
був чутий аж до зовнішнього подвір'я, як голос Бога
Всемогúтного, коли Він говорить. **6** І сталося, коли
Він наказав чоловікові, одягненому в льняне, кажучи:
„Візьми огонь поміж колéсами з-під Херувимів“,
то той прийшов і став при кóлесі. **7** І Херувим
протягнув свою руку з-поміж Херувимів до огню, що
поміж Херувимами, і взяв, і дав до жмені одягненого
в льняне, а той узяв і вийшов. **8** І показалася в
Херувимів подоба людської руки під їхніми крїлами.
9 І я побачив, аж ось чотири кóлесі при Херувимах,
по одному кóлесі при кожному Херувимі, а вид
тих колéс, ніби вигляд каменя хризолїта. **10** А їхній
вигляд — подоба одна чотирьом їм, як коли б кóлесо
було в кóлесі. **11** В ходї своїй вони йшли на чотири
свої боки, не обертáлися в ходї своїй, бо до того
місця, куди обéрнеться голова, за нею йшли вони,
не обертáлися в ходї своїй. **12** А все їхнє тіло, і їхня
спїна, і їхні руки, і їхні крїла, і ті колéса були повні
очéй навколо, всі чотири мали колéса. **13** А ці колéса
були кликані при мені „Галгал“. **14** А в кожного

чотири обличчі: обличчя одного — обличчя Херувима, обличчя другого — обличчя людини, а третій — обличчя лева, а четвертий — обличчя орла. **15** І піднялися ті Херувими. Це та жива істота, яку я бачив на річці Кевар. **16** А коли йшли ті Херувими, то йшли й ті колеса при них, а коли ті Херувими підіймають свої крила, щоб знятися із землі, не відвертаються також ті колеса від них. **17** Коли ті ставали, ставали й вони, а коли ті підіймалися, підіймалися й вони, бо в них був дух живої істоти. **18** І вийшла слава Господня і з-над порога дому, і стала над Херувимами. **19** І підняли Херувими свої крила, і зняли з землі на моїх очах, коли вони йшли, а ті колеса побіч них, і стали при вході до східної брами Господнього дому, а слава Ізраїлевого Бога зверху над ними. **20** Це та жива істота, яку я бачив під Богом Ізраїлевим над річкою Кевар. І я пізнав, що це Херувими. **21** У кожного було по чотири обличчі, у кожного — чотири крилі, а під їхніми крилами — подоба людських рук. **22** А подоба їхнього обличчя — це ті обличчя, які я бачив над річкою Кевар, їхній вигляд та вони самі. Кожен ішов просто вперед.

11 І підійняв мене Дух, і привів мене до східної брами Господнього дому, що обернена на схід. І ось при вході до брам двадцять і п'ять чоловіка, а серед них бачив я Язанію, сина Аззурового, та Пелатію, сина Венаїного, князів народу. **2** І сказав Він до мене: „Сину людський, оце ті люди, що задумують кривду, і радять злу раду в цьому місті, **3** що говорять: „Не

скоро будувати домї. Воно — казан, а ми — м'ясо“. 4
Тому пророкуй на них, пророкуй, сину людський!“ 5
І зійшов на мене Дух Господній, та й до мене сказав:
„Скажи: Так говорить Господь: Отак кажете, доме
Ізраїлів, і заміри вашого духа — Я знаю їх. 6 Ви
намнóжили своїх забитих у цьому місті, і напóвнили
його вулиці трóпами. 7 Тому так говорить Господь
Бог: Ваші забиті, що ви їх поклали серед нього, вони
те м'ясо, а воно — той казан. Та Я вїпроваджу вас із
нього! 8 Ви боїтєся меча — і меча наведó Я на вас,
говорить Господь Бог. 9 І вїпроваджу вас із нього, і
дам вас у руку чужих, і зроблю між вами прїсуди! 10
Від меча ви попáдаєте; на границі Ізраїля розсуджó
вас, і ви пізнаєте, що Я — то Господь! 11 Воно не
буде вам казанóм, і ви не станете в ньому м'ясом.
При границі Ізраїля розсуджó вас! 12 І пізнаєте ви,
що Я — Господь, бо за уставами Його ви не ходили,
а постанóв Моїх не виконували, але виконували
за постанóвами тих нарóдів, що навколо вас“. 13 І
сталось, коли я пророкував, то Пелатія, син Бенанїїн,
помер. І впав я на своє обличчя, і закричав сильним
голосом та й сказав: „О Господи Боже, Ти робиш
кінець з Ізраїлевим останком!“ 14 І було мені слово
Господне таке: 15 „Сину людський, брати твої, брати
твої — мужі рідні тобі, а весь Ізраїлів дїм — увесь той,
що до них говорили мєшканці Єрусалиму: Віддалїтєся
від Господа, нам даний цей край на володїння, 16
тому скажи: Так говорить Господь Бог: Хоч Я віддалїв
їх поміж народи, і хоч розпорóшив їх по краях,

проте буду для них хоч малою свяतिною в тих краях,
куди вони ввійшли. **17** Тому́ скажи: Так говорить
Господь Бог: І позбираю Я вас із народів, зберу́ з тих
країв, серед яких ви розпорóшені, і дам вам Ізраїлеву
землю. **18** І вони ввійдуть туди, і викинуть з неї усі
мерзóти її та всі гидóти її. **19** І дам їм одне серце, і
новóго духа дам у вас, і вийму з їхнього тіла серце
камінне, і дам їм серце із м'яса, **20** щоб вони ходили
за уставами Моїми, і додержували Мої постанови та
виконували їх. І вони стануть Мені народом, а Я буду
їм Богом! **21** А щодо тих, що їхнє серце ходить за
гидóтами своїми та мерзóтами своїми, то поверну́
їхню дорогу на їхню голову, говорить Господь Бог“. **22** І
попідіймали Херувими кріла свої, а колéса при
них, і слава Ізраїлевого Бога зверху над ними. **23**
І піднялася слава Господня з-над серéдини міста, і
стала на горі, що зо сходу міста. **24** І дух підніс мене,
і ввів мене в Халдею до полоня́н у видінні, Духом
Божим. І підійнялося від мене те видіння, яке я бачив.
25 І я говорив до полоня́н усі Господні слова, які Він
наказав був мені.

12 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський,
ти живеш серед дому ворохóбного, — вони мають
очі, щоб бачити, та не бачать, мають вóха, щоб
слухати, та не чують, бо вони дїм ворохóбний. **3** А
ти, сину людський, поробі́ собі речі для мандрівки,
і йди на вигна́ння вдень на їхніх очáх, і підеш на
вигна́ння з свого місця до іншого місця на їхніх очáх,
може побачать вони, що вони дїм ворохóбности. **4** І

повинóсиш свої речі, як речі для мандрівки, удень на їхніх очáх, а ти вийдеш увечорі на їхніх очáх, як виходять вигнáнці. **5** На їхніх очáх пробий собі дірку в стіні, і повинóсиш нею. **6** На їхніх очáх на рамені повинóсиш, винесеш потémки, закриєш обличчя своє, і не побачиш землі, бо Я поставив тебе знáком для Ізраїлевого дому“. **7** І зробив я так, як наказано мені: речі свої я повинóсив удень, а ввечорі пробив собі рукою дірку в стіні, пóтемки повиносив, — на рамені носив на їхніх очáх. **8** А рáнком було мені слово Господне таке: **9** „Сину людський, чи ж не сказав до тебе дім Ізраїлів, дім ворохóбности: Що ти робиш? **10** Скажи до них: Так сказав Господь Бог: Це пророцтво про начальника Єрусалиму та весь Ізраїлів дім, що в ньому вони. **11** Скажи: Я ваш знак. Як зробив Я, так буде зрóблено їм, — підуть на вигнáння в полóн! **12** А той начальник, що серед них, на рамені буде нéсти пóтемки й вийде; у стіні проб'ють дірку, щоб вивести його; обличчя своє він закриє, щоб не бачити землі очіма. **13** І розтягнó на нього сітку Свою, і він буде схóплений в пáстку Мою, і відведó його до Вавилону, до халдейського крáю, та його він не побачить, і там помре. **14** А все, що навкóло нього, його помічники та всі війська його, розпорóшу на всі вітрí, і витягну за ними меча. **15** І пізнають вони, що Я — Госпóдь, коли розвію їх поміж нарóдами та розпорóшу їх по країнах! **16** А нечислénних з них людей збережó від меча, від голоду та від зарази, щоб вони оповідáли про свої гидóти серед народів, куди поприхóдять.

І вони пізнають, що Я — Господь!“ 17 І було мені слово Господнє таке: 18 „Сину людський, їж свій хліб у дрижаннях, а воду свою пий у тремтінні та в журбі. 19 І скажеш до народу цього Краю: Так говорить Господь Бог на мешканців Єрусалиму, на Ізраїлеву землю: Вони хліб свій в журбі будуть їсти, а воду свою будуть пити в остовпінні, бо спустошів їхній край від своєї півні за насилля всіх, що мешкають у ньому. 20 І поруйнуються населені міста, а край стане спустошенням, і пізнаєте ви, що Я — Господь! 21 І було мені слово Господнє таке: 22 „Сину людський, що це в вас за приповідка така в Ізраїлевій землі: „Продовжаться дні, — і зникне всіяке видіння“? 23 Тому скажи їм: Так говорить Господь Бог: Припиню Я цю приповідку, і більше не будуть її приповідкувати в Ізраїлі, але говори їм: „Наблизилися оті дні й слово всякого видіння“. 24 Бо не буде вже жодного марного видіння та підслівного чарування в Ізраїлевім домі. 25 Бо Я, Господь, буду говорити, а яке слово говоритиму, то буде воно здійснене, не відтягнеться вже, бо за ваших днів, доме ворохобности, буду говорити слово, і його виконаю, говорить Господь Бог“. 26 І було мені слово Господнє таке: 27 „Сину людський, ось говорить Ізраїлів дїм: Те видіння, яке він бачить, воно про далекі дні, і про далекі часї він пророкує. 28 Тому їм скажи: Так говорить Господь Бог: Не відтягнуться вже всі слова Мої, — яке слово говоритиму, те буде виконане, говорить Господь Бог!“

13 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, — пророкуй на Ізраїлевих пророків, що пророкують, і скажи пророкам, що провіщають із власного серця: Послухайте Господнього слова! **3** Так говорить Господь Бог: Горе на пророків безумних, що ходять за своїм духом та за тим, чого не бачили! **4** Твої пророки, Ізраїлю, як ті лисіці в руїнах! **5** Не ввійшли ви в пролόμεи, і не загородили загороди над Ізраїлевим домом, щоб стати на бій Господнього дня. **6** Вони бачать марноту та фальшіве чарування, говорячи: „Говорить Господь“, а Господь не посилав їх, та вони мають надію, що сповниться слово. **7** Хіба ж не марнє видіння ви бачили, і не фальшіве чарування ви говорили? А ви кажете: „Говорить Господь“, а Я не говорив! **8** Тому так говорить Господь Бог: За те, що ви говорите марноту, і бачите лжу, тому ось Я проти вас, говорить Господь Бог. **9** І буде рука Моя проти пророків, що бачать марноту й чарують ілжею. Вони не будуть на раді наробу Мого, і в перепису Ізраїлевого дому не будуть записані, і до землі Ізраїлевої не ввійдуть. І пізнаєте ви, що Я — Господь Бог! **10** Саме за те, що вони впровадили нароб Мій у помилку, говорячи „мир“, а миру нема. І він будує мура, а вони тинкують його будьяким тінком. **11** Скажи до тих, що тинкують будьяким тінком, що мур упаде. Буде дощ zalivний, і ви, каміння великого граду, впадете, і вітер бурхливий розвалить мура. **12** І ось стіна впаде. Чи ж не скажуть вам: Де той тинк, яким ви тинкували? **13** Тому так говорить Господь

Бог: Я вчиню, що бурхливий вітер валитиме в лютості Моїй, і буде дощ zalivний в Моїм гніві, і каміння великого граду в лютості на вигублення. **14** І розіб'ю Я ту стіну, яку ви обтинкували будьяким тінком, і повалю її до землі, й огоблється підвалина її, і впадé, і ви загинете в середіні його, Єрусалима, і пізнаєте, що Я — Господь! **15** І докінчу Я лютість Свою на стіні та на тих, що тинкують її якимбудь тінком, і скажу вам: Немає стіни та її тинкувальників, **16** Ізраїлевих пророків, що пророкували на Єрусалим і бачили для нього видіння миру, та немає миру, говорить Господь! **17** А ти, сину людський, зверни своє обличчя до дочок свого народу, що пророкують з власного серця, і пророкуй на них, **18** та й скажи: Так говорить Господь Бог: Горе тим, що шиють чародійні обв'язки на суглоби рук, і роблять хустки на голову всякого зросту, щоб ловити душі. Невже, лóвлячи душі Мого народу, ви свої душі спасете? **19** І ви безчестите Мене в Мого народу за жмені ячмéню та за кришки хліба, забиваючи душі, що не повинні б умирати, та лишаючи при житті душі, що не повинні б жити, своїми обманами Моєму народові, що слухають лжу. **20** Тому так говорить Господь Бог: Ось Я проти ваших чародійних обв'язок, ув які ви ловите душі. І позриваю їх із ваших рамен, і повипускаю ті душі, ті душі, що ви ловите, щоб були вільні, як птахи. **21** І позриваю ваші хустки, і врятую нарéd Свій з вашої руки, і не будуть вони вже в вашій руці за здобич, і пізнаєте ви, що Я — Господь. **22** За те, що ви лжею заподіяли

біль серцю праведного, хоч Я не зробив йому болю, і за те, що ви зміцнюєте руки безбожного, щоб він не відвернувся від своєї злої дороги, щоб спасти його при житті, **23** тому більш не будете бачити марноти та не будете віщувати, і Я врятую народ Свій з вашої руки, і ви пізнаєте, що Я — Господь!“

14 І прийшли до мене мужі з Ізраїлевих старших, і посідали передо мною. **2** І було мені слово Господне таке: **3** „Сину людський, ці мужі допустили своїх божків у своє серце, а спотикання провини своєї поклали перед обличчям своїм. Чи ж можуть вони запитувати Мене? **4** Тому говори з ними, та й скажеш до них: Так говорить Господь Бог: Кожен чоловік з Ізраїлевого дому, що допустить своїх божків у своє серце, а спотикання провини своєї покладє перед обличчям своїм, і прийде до пророка, тому Я, Господь, відповім, згідно з цим, згідно з многотою його божків, **5** щоб схопити тих з Ізраїлевого дому за їхнє серце, бо всі вони віддалилися від Мене через своїх божків! **6** Тому скажи до Ізраїлевого дому: Так говорить Господь Бог: Наверніться, і відступіть від ваших божків, і від усіх ваших гидот відверніть свої обличчя! **7** Бо кожен чоловік із Ізраїлевого дому або з чужинців, що мешкають серед Ізраїля, коли відступить від Мене, і допустить своїх божків у своє серце, і покладе спотикання своєї провини перед обличчям своїм, і прийде до пророка, щоб запитати Мене, тому Я, Господь, відповім від Себе. **8** І зверну Я лице Своє проти цього чоловіка, і вчиню його за

знака та за приповідку, і вигублю його з-посеред
Свого наро́ду, і пізнаєте ви, що Я — Господь! **9** А
пророк, коли б був зведений, і говорив би слово, —
Я, Господь, зведу́ цього пророка, і простягну руку
Свою на нього, і вигублю його з-посеред Свого народу
Ізраїлевого! **10** І понесуть вони свою провину, —
яка провина того, хто питається, така буде провина
пророка, **11** щоб не блудів уже Ізраїлів дім від Мене, і
не занечіщувався вже всіма своїми гріхами. І будуть
вони Мені наро́дом, а Я буду їм Богом, говорить
Господь Бог!“ **12** І було мені слово Господнє таке: **13**
„Сину людський, коли згрішить проти Мене земля,
спроневірюючи, то Я простягну́ Свою руку на неї, і
зламаю їй хлібну підпору, і пошлю на неї голод, і
вигублю з неї людину й скотину. **14** А коли б серед
неї були три мужі: Ной, Даниїл та Йов, вони в своїй
справедливості врятували б лише свою власну душу,
говорить Господь Бог. **15** Коли б Я перепровадив по
землі люту звірину́, й обезлюдніла б вона, і стала б
вона спустошенням, так що ніхто не проходив би нею
через ту звірину́, **16** то й ці три мужі серед неї, — як
живий Я, — говорить Господь Бог, — не врятують вони
ні синів, ні дочок! Самі вони будуть врятовані, а край
стане спустошенням. **17** Або коли б Я спровадив на
цю землю меча, та й мечеві сказав: „Пройди по країю,
і вигуби з нього людину й скотину“, **18** то ці три мужі
серед нього, як живий Я! — говорить Господь Бог, — не
врятують синів, ні дочок, бо врятуються самі тільки
вони! **19** Або коли б Я моровицю послав до цієї землі,

і вилив би на неї свою лютість у крові, щоб вигубити з неї людину й скотину, **20** а Ной, Даниїл та Йов були б серед неї, — як живий Я! — говорить Господь Бог, — ані сина, ані дочкі не врятували б вони! Вони в своїй справедливості врятують тільки свою власну душу. **21** Бо так говорить Господь Бог: Хоч послав би Я на Єрусалим чотири Свої лихі присуди: меча, і голод, і люту звірину та моровіцю, щоб вигубити з нього людину та скотину, **22** то все таки залишаться в ньому рештки, що будуть випроваджені, сини та дочки. Ось вони вийдуть до вас, і ви побачите їхню дорогу та їхні вчинки, і будете потішені за те лихо, що Я навів на Єрусалим, за все, що Я навів був на нього. **23** І потішать вони вас, коли ви побачите їхню дорогу та їхні вчинки, і пізнаєте, що не надармо зробив Я все, що зробив серед нього, говорить Господь Бог“.

15 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, чим краще виноградове дерево від усякого дерева, та виноградна галужка, що була серед дерев лісових? **3** Чи візьметься з нього кусок дерева, щоб зробити яку роботу? Чи візьмуть із нього кілкі, щоб повісити на ньому всяку річ? **4** Ось воно дане огневі на пожертя. Обидва кінці його пожер огонь, а середина його надгоріла, — чи надається воно до роботи? **5** Як було воно непорушним воно не надавалося на роботу, що ж тепер, коли огонь пожер його, і воно надгоріло, то ще буде надаватися на роботу? **6** Тому так говорить Господь Бог: Як виноградове дерево між лісними деревами, що Я дав його огневі на пожертя, так дам Я

мешканців Єрусалиму! 7 І оберну́ Я лице Своє проти них, — з одного́ огню вони вийшли, та пожере їх другий огонь. І пізнаєте, ви, що Я — Господь, коли зверну́ Своє лице проти них! 8 І віддам цей Край на спусто́шення, за те, що вони спроневірилися, говорить Господь Бог“.

16 І було мені слово Господнє таке: 2 „Сину лю́дський, повідом Єрусалим про його гідоти, 3 та й скажи: Так говорить Господь Бог до дочкі Єрусалиму: Походження твоє й народження твоє — з краю ханаанського, твій батько — аморе́ець, а мати твоя — хітте́янка. 4 При твоєму народженні, того дня, як ти народи́лася, не був обрізаний пупок твій, і водою не була ти обмита на очищення, ані не була ти посолена, ані не була ти спові́та. 5 Не змілювалося над тобою жодне око, щоб зробити тобі одну з цих речей з милосердя над тобою, але́ була ти ви́кинена на відкрите поле, — так мало цінóвано душу твою в день твого́ народження! 6 І проходив Я повз тебе, і бачив тебе, як ти валя́лася в своїй крові, і сказав Я до тебе: Живи в своїй крові! Так, Я сказав тобі: Живи в своїй крові! 7 Рости ж, — зробив Я тебе, як польову́ рослину, і ти зросла́ та стала велика, і дійшла ти до найвродливішої врóди: перса ви́простались, волос твій виріс, а ти була зóвсім нага́! 8 І проходив Я повз тебе, і побачив тебе, аж ось час твій наспів, — час коха́ння. І простягну́в Я полу Свою над тобою, і закрив твою наготу́, і присягнув тобі, і ввійшов з тобою в заповіт, — говорить Господь Бог, — і стала

ти Моєю. **9** І обмив Я тебе водою, і сполоскав Я кров твою з тебе, і натёр тебе оливою. **10** І зодягнув тебе різнокольоровим, взув тебе в та́хаш, і сповів тебе в віссон, і покрив тебе шовком. **11** І приоздóбив тебе оздобою, і дав нарамéнники на руки твої, а ланцюга́ — на шию твою. **12** І дав Я носову́ серéжку до носа твого, і серéжки на в́уха твої, а пишну корону на твою гóлову. **13** І приоздóбилась ти золотом та сріблом, а одіж твоя — віссон та шовк, і різнокольорóве; булку й мед та оливу ти їла, і стала ти гарна-прегарна, і вдалóся тобі досягти царськóї гідности! **14** І розійшлося ім'я́ твоє поміж наро́дами за твою красу, бо досконáла вона, через пишнóту Мою, яку Я на тебе поклав, — говорить Госпóдь Бог! **15** І покладалася ти на красу́ свою, і стала розпúсною через славу свою, і виливала ти розпúсту свою на кожного перехожого, — його ти бу́ла. **16** І бра́ла ти з шат своїх, і робила собі різнокольорóві па́гірки, і чинила розпусту на них, як не бувало й не буде. **17** І брала ти речі з пишнóти своєї, з Мого золота та зо срібла Мого, що дав тобі Я, і наробила собі подоб чоловічої статі, — і чинила розпусту із ними. **18** І брала ти свою різнокольорóву одіж, і покривала їх, а оливу Мою та Мое кадило клала перед ними. **19** А Мій хліб, що давав Я тобі, булку й оливу та мед, що ними годував Я тебе, то віддавала ти те перед їхнє обличчя на любі па́хощі. І сталося це, говорить Госпóдь Бог. **20** І бра́ла ти синів своїх та дочок своїх, що породила Мені, і принóсила їх на їжу їм. Чи мало було розпусти твоєї, **21** що ти різала

дітей Моїх і давала їм, перепроводжуючи через огонь для них? **22** І при всіх гидотах твоїх та розпустах твоїх ти не пам'ятала про дні своєї молодости, коли була нагою-пренагою, коли валялася в крові своїй. **23** І сталося по всьому тому твоєму злі, — горе, горе тобі! говорить Господь Бог, — **24** і побудувала ти собі містя розпусти, і поробила собі підвищення на кожному майдані. **25** На кожному роздоріжжі побудувала ти свої підвищення, і знеславила красу свою, і розхилила ноги свої для кожного перехожого, і побільшувала свою розпусту. **26** І чинила ти розпусту з синами Єгипту, з своїми сусідами великотелесими, і побільшувала свою розпусту, щоб гнівити Мене. **27** І ось простягнув Я Свою руку на тебе, і відняв належну частину твою, — і дав тебе на волю твоїх ненависниць, филистимських дочок, засоромлених твоєю нечистою дорогою. **28** Бо чинила ти розпусту з синами Ашшуровими, і не могла насититись, і блудила з ними, і теж не наситилась. **29** І побільшила ти свою розпусту до купецького краю халдеїв, та теж цим не наситилась. **30** Як змучилося серце твоє, — говорить Господь Бог, — коли ти робила всі оці вчинки свавільної розпусної жінки! **31** Коли ти будувала містя своєї розпусти на кожному роздоріжжі, а підвищення своє робила на кожному майдані, то не була ти, як блудниця, щоб збирати за плату за розпусту, **32** але як перелюбна жінка, що замість свого чоловіка бере собі чужих. **33** Усім блудницям дають дарунки, а ти сама давала дарунки свої всім коханцям своїм, і

підкупівувала їх, щоб приходили до тебе звідусіль на розпусту з тобою. **34** І було тобі при твоїй розпусті навпаки від інших жінок, бо не волочились за тобою, а через те, що ти давала заплату за розпусту, і заплата за розпусту не давалась тобі, то сталося тобі навпаки.

35 Тому то, розпуснице, послухай Господнього слова:

36 Так говорить Господь Бог: За те, що виливалась твоя розпуста, і відкривалась твоя нагота в блудодійстві твоїм з твоїми коханцями та зо всіма божками гідоти твоєї, і за кров синів твоїх, яких ти давала їм, **37** тому ось Я позбираю всіх коханців твоїх, яким була ти приємна, і всіх, кого ти кохала, разом з тими, кого ти зненавиділа, і зберу їх коло тебе знавкола, і відкрию їм наготу твою, і вони побачать увесь твій сором! **38** І засуджу тебе присудом на перелюбниць та тих, що кров проливають, і дам тебе на кров лютости та здрости. **39** І віддам тебе в їхню руку, і вони зруйнують твоє місце розпусти, і порозвалюють підвищення твої, і постягають з тебе шати твої, і позабирають пишні вбрання твої, і покладуть тебе зовсім нагою. **40** І зберуть проти тебе збори, і закидають тебе камінням, і порубають тебе своїми мечами. **41** І попалять доми твої огнем, і зроблять на тебе присуди на очах багатьох жінок. І зроблю Я кінець, щоб не була ти розпусницею, і ти вже не будеш давати дарунка за розпусту! **42** І заспокоїться Моя лютість на тебе, і відійде від тебе Моя здрість, і Я заспокоюся, і не буду вже гніватися.

43 За те, що ти не пам'ятала про дні своєї молодости, і

гнівїла Мене всім тим, то й Я ось поверну́ дорогу твою на твою гóлову, — говорить Господь Бог, — щоб не чинила ти розпусти після всіх гидóт своїх!

44 Ось кожен припові́стник говоритиме про тебе припові́стку, кажучи: „Яка мати — така її дóнька!“ **45** Ти дочка́ своєї матері, що покинула свого чоловіка та своїх синів, і ти сестра своїх сестéр, що покидали своїх чоловіків та своїх синів. Мати ваша хіттéйка, а ваш батько — аморéець! **46** А старша сестра твоя — Самарїя та дóчки її, що сидять по ліві́ці твоїй, а сестра твоя, менша від тебе, що сидить по праві́ці твоїй — це Содóма та дóчки її. **47** А ти хіба не ходила їхніми дорóгами й не робила за їхніми гидóтами? Мало бракувало, — і зіпсу́лася б ти більше від них на всіх своїх дорогах! **48** Як живий Я, — говорить Господь Бог, — не зробила Содóма, сестра твоя, вона та дóчки її, як зробила ти та твої дóчки! **49** Ось оце була провина твоєї сестри Содоми: пиха́, ситі́сть їжі та преспокійний спóкій були в неї та в її дочóк, а руки́ вбогого та бідного вона не зміцнѐла. **50** І запи́шались вони, і робили гидóти перед Моїм обличчям. І Я їх відкинув, як побачив оце. **51** А Самарїя не нагрішила й половини гріхів твоїх, та ти побільши́ла гидóти свої́ більш від них, і оправдала сестéр своїх усіма́ своїми гидóтами, які ти зробила. **52** Тож носи свою гáньбу ти, що чинила її для своїх сестéр, через твої гріхи, якими гидоти чинила ти більше за них, вони будуть справедливіші за тебе! І також посоромся, і носи свій сором за твоє всправедлі́влення своїх

сестёр! **53** І поверну́ Я їхню долю, долю Содоми та дочок її, і Самарію та дочок її, і поверну́ долю твою серед них, **54** щоб носила ти свій сором, і соробилася всього того, що ти наробила, потішаючи їх. **55** А твої сестри, Содома та дочки її, вернуться до свого попереднього стану, і Самарія та дочки її вернуться до свого попереднього стану, і ти та дочки твої вернетесь до свого попереднього стану. **56** І не була сестра твоя Содома згадувана в устах твоїх за днів твоїх гордощів, **57** поки не відкрилося зло твоє, коли ганьбили тебе дочки Сирії та всіх околиць його, і дочки филистимські погорджували тебе звідусіль. **58** Свою розпусту та гидоти свої, — ти їх понесеш, говорить Господь. **59** Бо так говорить Господь Бог: І зроблю́ Я з тобою, як робила ти, що погордила присягою, щоб зламати заповіта. **60** І згадаю́ Я Свого заповіта з тобою за днів твоєї молодости, і поставлю тобі заповіта вічного. **61** І ти згадаєш про свої дороги й засоробишся, коли ти візьмеш сестёр своїх, старших від тебе, разом з меншими від тебе, і дам їх тобі за дочок, але не з твого заповіту. **62** І відновлю́ Я Свого заповіта з тобою, і ти пізнаєш, що Я — Господь, **63** щоб згадала ти й засоробилася, і не могла більше відкривати уста перед ганьбою своєю, коли прощу́ тобі все, що ти наробила, говорить Господь Бог“.

17 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, загадай загадку, і склади притчу Ізраїлевому домові, **3** та й скажи: Так говорить Господь Бог: Великий орел великокрилий, з широко розгорненими крилами,

повний різнокольорового пір'я, прилетів до Ливану, і взяв верховіття кедру. 4 Чубка галузок його обірвав, і приніс його до купецького краю, у місті гандлярів поклав його. 5 І взяв він з насіння тієї землі, і посівав його до насіннєвого поля, узяв і засадив його над великими водами, немов ту вербу. 6 І воно виросло, і стало гіллястим виноградом, низькорослим, що обертав свої галузки до нього, а його коріння були під ним. І стало воно виноградом, і вигнало віття, і пустило галузки. 7 Та був ще один великий орел, великокрилий та густоперий. І ось той виноград витягнув пожадливо своє коріння на нього, і свої галузки пустив до нього, щоб він напоїв його з грядок свого засадження. 8 Він був посаджений на доброму полі при великих водах, щоб пустив галузки та приніс плід, щоб став пишним виноградом. 9 Скажи: Так говорить Господь Бог: Чи поведеться йому? Чи не вірвуть коріння його, і не позривають плоду його, так що він засохне? Усе зелене галуззя його посохне, і не треба великого рамена та численного народу, щоб вирвати його з його коріння. 10 І ось хоч він засаджений, — чи поведеться йому? Чи всихаючи, не всохне він, як тільки доторкнеться його східній вітер? Він усохне на грядках, де посаджений“. 11 І було мені слово Господнє таке: 12 „Скажи ж домові ворохобному: чи ви не пізнали, що це? Скажи: Ось прийшов вавилонський цар до Єрусалиму, і взяв його царя та його князів, і відвів їх до себе до Вавилону. 13 І взяв із царського насіння, і склав з ним умову, і ввів

його в присягу, і забрав потужних землі, **14** щоб це було царство низьке, щоб воно не підіймалося, щоб дотримувало його умову, і було їй вірним. **15** Але той збунтувався проти нього, послав своїх послів до Єгипту, щоб дали йому коней та багато народу. Чи йому поведеться? Чи втече той, хто робить таке? А коли зламає умову, то чи врятується він? **16** Як живий Я, говорить Господь Бог, — у місці царя, який поставив його царем, той, що погордив його присягою та зламав свою умову з ним, помре в нього в Вавилоні! **17** І фараон не допоможе йому на війні великим військом та численним народом, коли насиплють вала та збудують башту, щоб вигубити багато душ. **18** І погордив він присягою, щоб зламати умову, хоч дав був свою руку, і все те зробив, тому він не врятується. **19** Тому так говорить Господь Бог: Як живий Я, — присягу Мою, якою він погордив, та умову Мою, яку він зламав, — дам це на його голову! **20** І розтягну над ним Свою сітку, і буде він схоплений в пастку Мою, і спроваджу його до Вавилону, і розсуджуся з ним там за його спроневерення, яке він спроневерив проти Мене. **21** І всі втікачі його з усіх його полків попадають від меча, а позосталі будуть розпоршені на всі вітри. І пізнаєте ви, що Я, Господь, говорив! **22** Так говорить Господь Бог: І візьму Я з верховіття високого кедру, і дам до землі. З чубка галузок його вирву тендітну, і Сам посаджу на високій та стрімкій горі. **23** На високій горі Ізраїлевій посаджу її, і вона випустить галузку й принесе плід, і стане сильною кедріною. І

буде пробувати під ним усяке птаство, усяке крилате буде перебувати в тіні його галузок. **24** І пізнають усі польові дерева, що Я, Господь, понізив високе дерево, повищив дерево низьке, висушив дерево зелене, і дав розцвістися дереву сухому. Я, Господь, говорив — і вчинив!“

18 І було мені слово Господнє таке: **2** „Що це вам, що ви складаєте приповідку на Ізраїлеву землю, говорячи: „Батьки їли неспіле, а оскóма в синів на зубах!“ **3** Як живий Я, — говорить Господь Бог, — не будете вже складати тієї приповідки в Ізраїлі! **4** Тож усі душі Мої: як душа батькова, так і душа синова — Мої вони! Душа, що грішить, — вона помре. **5** А чоловік, коли він справедливий, і робить право та справедливість, **6** на горах жертвénного не їсть, і очей своїх не зводить до божків Ізраїлевого дому, і жінки свого ближнього не занечищує, а до жінки в часі її нечистоті не наближується, **7** і нікого не тисне, боржникові заставу його конче звертає, грабунку не чинить, хліб свій дає голодному, а голого покриває одежею, **8** на ліхву не дає, а відсотків не бере, від кривди відвертає руку свою, чинить правдивий суд поміж чоловіком та чоловіком, **9** уставами Моїми ходить, а прав Моїх дотримує, щоб чинити правду, — справедливий такий конче буде жити, говорить Господь Бог! **10** А як порóдить він сина насільника, що кров проливає, і робить хоч тільки одне з того, **11** чого він усього того не робив, а також на горах жертвénне їв, і жінку свого ближнього занечищував,

12 убогого й бідаря утискав, грабунки чинив, застави боржників не звертав, і до божків зводив свої очі, гидоту робив, 13 на лихву давав, і відсоток брав, — то чи буде він жити? Не буде він жити! Він усі ті гидоти чинив, — він мусить конче померти, кров його буде на ньому! 14 А ось породив він сина, і той побачив усі гріхи свого батька, які той робив, і хоч бачив, та не робив, як той: 15 на горах жертвенного не їв, і очей своїх до божків Ізраїлевого дому не зводив, жінки свого ближнього не занечіщував, 16 і нікого не утискав, застави у застав не брав, і грабунку не чинив, хліб свій голодному давав, а голого одежею покривав, 17 від кривди свою руку відвертав, лихви та відсотків не брав, прав Мої чинив, уставами Моїми ходив, — такий не помре за провину свого батька, — він конче буде жити! 18 Батько ж його, за те, що утиском тиснув, грабунком грабував брата, і що недобре чинив серед народу свого, то ось він помре за провину свою! 19 А скажете ви: „Чому той син не поніс провину за батька?“ Але ж син той чинив право та справедливість, дотримував усі устави Мої й виконував їх, — він конче буде жити! 20 Та душа, що грішить, вона помре. Син не понесе кари за батькову провину, а батько не понесе за провину синову, — справедливість справедливого буде на ньому, а несправедливість несправедливого на тому буде. 21 А коли б несправедливий відвернувся від усіх гріхів своїх, яких наробів, і виконував усі устави Мої, і робив право та справедливість, — буде конче

він жити, не помре! **22** Усі його гріхи, які наробив він, не згадаються йому, — він буде жити в своїй справедливості, яку чинив! **23** Чи Я маю вподобання в смерті несправедливого? — говорить Господь Бог, — чи ж не в тому, щоб він повернувся з доріг своїх та й жив? **24** А коли б справедливий відвернувся від своєї справедливості й став робити кривду, — усі ті гидоти, які робить несправедливий, то чи такий буде жити? Усі справедливості його, які він робив, не згадаються, — за своє спроневірення, що він спроневірив, і за гріх свій, що згрішив, за них він помре! **25** А ви кажете: „Непра́ва Господня дорога!“ Послухайте но, доме Ізраїлів, чи ж дорога Моя неправа? Чи не ваші дороги неправі? **26** Коли б справедливий відверну́вся від своєї справедливості й чинив кривду, і за те помер, то він помре за кривду свою, яку він чинив. **27** А коли б несправедливий відвернувся від своєї несправедливості, яку він чинив, і чинив би право та справедливість, він душу свою при житті збереже́. **28** І коли б він побачив, і відвернувся від усіх своїх гріхів, які він чинив, то конче буде він жити, не помре! **29** А Ізраїлів дім каже: „Непра́ва Господня дорога!“ Чи ж Мої дороги неправі, доме Ізраїлів? Чи ж то не ваші дороги неправі? **30** Тому́ буду судити вас, доме Ізраїлів, кожного за дорогами його, говорить Господь Бог. Покайтеся, і відверні́ться від усіх ваших гріхів, і не буде вам провина на спотика́ння! **31** Поскида́йте з себе всі ваші гріхи, якими ви грішили, і створіть собі нове серце та новόго духа! І на́що маєте померти,

Ізраїлів доме? **32** Бо не жадаю Я смерти помираючого, говорить Господь Бог, але покайтеся та й живіть!

19 А ти пісню жалобну здійми про князів Ізраїлевих, **2** та й скажи: Яка твоя мати левіця: Лягла поміж левів, серед левчуків вона вікохала левенят! **3** І одне із своїх левенят вона вігодувала, левчуком воно стало, і здобич ловити навчився, людину він жер! **4** І похід розголосили народи на нього, в їхню яму він схоплений був, і його в ланцюгах до краю єгипетського відвели. **5** Як левіця побачила, що надаремно чекає, що пропала надія її, то взяла вона знову одне із своїх левенят, і вчинила його левчуком. **6** І ходив він між лєвами й став левчуком, і здобич ловити навчився, людину він жер! **7** І він розбивав їхні палати, і руйнував їхні міста, і від голосу рику його остовпіла земля й що на ній! **8** Та пастку на нього поставили люди знавкóла з округ, і свою сітку на нього розкинули, — і він схоплений був в їхню яму! **9** І кинули в клітку його в ланцюгах, і його відвели до царя вавилонського, і в твердиню його запротóрили, щоб голос його вже не чувся на гóрах Ізраїлевих. **10** Твоя мати, як той виноград у винограднику, поса́дженому над водою, плодюча й гілляста була через води великі. **11** І вирости пруття міцні, й надавались на бєрла волóдарів, і височів між гущавинами його зріст, — і він показався в своїй висоті, у численних галúзках своїх! **12** Та була вона вірвана в лютості, óб землю кінена, і вітер зо сходу зсушив її плід, — поламáлися й повисихáли вони, а її

міцний прут — огонь його зжер. **13** А тепер посадили її на пустині, у краї сухому й безвідному, — **14** і вийшов огонь із прута її вітки та й пожер її плід, і немає у неї міцного прута, бёрла на панування. Це пісня жалобна, і буде за пісню жалоби вона“.

20 І сталося за сьомого року, в п'ятому місяці, у десятому дні місяця, поприходили люди з Ізраїлевих старших, щоб запитатися в Господа, і посідали передо мною. **2** І було мені слово Господнє таке: **3** „Сину людський, говори з Ізраїлевими старшими та й скажеш до них: Так говорить Господь Бог: Чи ви прийшли, щоб запитатися в Мене? Як живий Я, — не відповім вам, говорить Господь Бог! **4** Чи ти розсудиш їх, чи ти їх розсудиш, сину людський? Завідом їх про гидоти їхніх батьків, **5** та й скажеш до них: Так говорить Господь Бог: Того дня, коли Я був вибрав Ізраїля, і підніс Свою руку до насіння Якового дому, і відкрився їм в єгипетському краї, і підніс Свою руку до них, говорячи: „Я Господь, Бог ваш“, **6** того дня Я підніс Свою руку до них, щоб вивести їх з єгипетського краю до Краю, що Я вислідив для них, що тече молоком та медом, що він окраса для всіх країв. **7** І сказав Я до них: Відкидайте кожен гидоти від очей своїх, і не занечишуйтеся божками Єгипту. Я — Господь, Бог ваш! **8** Та були вони ворохобні проти Мене, і не хотіли слухатися Мене, не відкидали кожен гидот від очей своїх, і не покинули єгипетських божків. І подумав Я, що виллю на них Свою Лютість, що докінчу на них Свій гнів посеред єгипетського

краю. **9** І зробив Я ради Свого Ймення, щоб воно не безчестилося на очах тих народів, що вони серед них, що Я відкрився їм на їхніх очах, щоб вивести їх з єгипетського краю. **10** І вивів Я їх з єгипетського краю, і спровадив їх до пустині. **11** І дав їм постанови Свої, і познайомив їх з постановами Моїми, які коли чинитиме людина, то житиме ними. **12** І також дав Я їм Свої суботи, щоб були вони знаком поміж Мною та між ними, щоб пізнати, що Я Господь, що освячує їх. **13** Та став ворохобним проти мене Ізраїлів дім на пустині, — уставами Моїми не ходили вони, і повідкидали Мої постанови, які коли чинить людина, то житиме ними, а суботи Мої дуже зневажали. Тому Я сказав був, що виллю лютисть Свою на них на пустині, щоб вігубити їх. **14** Та зробив Я ради Ймення Свого, щоб воно не зневажалось на очах тих народів, що на їхніх очах Я вивів їх. **15** Але й Я, прирікаючи, підніс їм Свою руку на пустині, що не впроваджу їх до краю, якого Я дав, що тече молоком та медом, що окраса він для всіх країв, **16** за те, що постанови Мої вони відкинули, а устави Мої — не ходили вони ними, і суботи Мої зневажали, бо за своїми божками ходило їхнє серце. **17** І змілювалось Моє око над ними, щоб не нищити їх, і не зробив Я з ними кінця на пустині. **18** І сказав Я їхнім синам на пустині: Уставами ваших батьків не ходіть, і постанов їхніх не перестерігайте, і божками їхніми не занечішуйтесь! **19** Я — Господь, Бог ваш, уставами Моїми ходіть, і постанови Мої перестерігайте й виконуйте їх. **20**

І святитіть суботи Мої, і вони стануть знаком поміж Мною та між вами, щоб пізнати, що Я — Господь, Бог ваш! **21** Та стали ворохобні ті сини проти Мене, — уставами Моїми не ходили, а постанов Моїх не перестерігали, щоб виконувати їх, які коли робить людина, то житиме ними, і суботи Мої зневажали. І подумав Я був, що виллю лютисть Свою на них, щоб заспокоїти гнів Мій на них на пустині. **22** І відвернув Я Свою руку, і зробив ради Ймення Свого, щоб не зневажати його на очах тих народів, що на їхніх очах Я їх вивів. **23** Та й Я, прирікаючи, підніс їм Свою руку на пустині, щоб розпоробити їх серед народів і порозсипати їх по краях, **24** за те, що постанов Моїх не чинили, і устави Мої відкинули, а суботи Мої зневажали, і до божків своїх батьків були їхні очі. **25** І тому Я дав їм мати устави недобрі, і постанови, що не будуть вони жити ними. **26** І занечистив Я їх їхніми дарунками, перепровадженням через огонь кожного, хто відкриває утробу, щоб спустошити їх, щоб пізнали вони, що Я — Господь! **27** Тому говори до Ізраїлевого дому, сину людський, і скажи до них: Так говорить Господь Бог: Ще оцим зневажали Мене батьки ваші, коли спроневірилися проти Мене: **28** коли Я ввів їх до краю, що про нього, прирікаючи, підніс Я Свою руку дати його їм, то коли вони бачили всякий високий пагірок і всяке густе дерево, то принесли там свої жертви, і давали там свої дари, що гнівили Мене, і складали там свої любі пахощі, і принесли там свої литі жертви. **29** І сказав

Я до них: Щоб це за висота, що ви ходите туди? І зветься вона Бамá аж до цього дня. **30** Тому скажи до Ізраїлевого дому: Так говорить Господь Бог: Чи ви будете занечіщуватися дорогою своїх батьків і будете ходити в розпусті за гидóтами їхніми? **31** А принóшенням ваших дáрів, перепровáдженням ваших синів через огонь ви занечіщуєтеся при всіх ваших божкáх аж до сьогодні. А ви хочете питати Мене, Ізраїлів доме? Як живий Я, говорить Господь Бог, — не дам Я вам відповіді! **32** А що входить вам на серце, зóвсім не станеться те, що ви говорите: „Будемо, як інші наро́ди, як племена кра́ю, служити дереву та каменю“. **33** Як живий Я, говорить Господь Бог, — рукою потúжною й вíтягненим раме́ном та виливаною лютістю буду царювати над вами! **34** І віведу вас із тих наро́дів, і позбираю вас із тих країв, де ви розпорóшені рукою потúжною й вíтягненим раме́ном та виливаною лютістю. **35** І заведу вас до пустині народів, і буду там судитися з вами лицем до лица, — **36** як судився Я з вашими батьками на пустині єгипетського кра́ю, так буду судитися з вами, говорить Господь Бог! **37** І проведу вас під па́лицею, і введу вас у зв'язок заповіту. **38** І повибираю з вас бунтівників та тих, що грішать проти Мене, повипровáджую їх з кра́ю їхнього пробува́ння, і до Ізраїлевої землі вже не ввійдуть вони! І пізнаєте ви, що Я — Господь! **39** А ви, Ізраїлів доме, так говорить Господь Бог: Кожен ідіть, служіть своїм божкáм! Але потім ви напевно бóдете слухатися Мене, і святого

Ймення Мого ви вже не знева́жите своїми дару́нками та своїми божка́ми. **40** Бо на Моїй святій горі, на високій Ізраїлевій горі, — говорить Господь Бог, — там буде служити Мені весь Ізраїлів дім, увесь він, що в краю́, там Я їх уподо́баю Собі, і там зажадаю ваших прино́шень і первопло́дів ваших прино́шень у всіх ваших святощах! **41** Лю́бими па́хощами вподо́баю Собі вас, коли вас віведу з наро́дів, і зберу́ вас із тих краї́в, де ви розпоро́шені, і буду Я святитися між вами на оча́х усіх поган. **42** І пізнаєте ви, що Я — Господь, коли впрова́джу вас до Ізраїлевої землі, до того кра́ю, що про нього, прирікаючи, підніс Я Свою руку дати його вашим батька́м. **43** І згадаєте там свої дороги, і всі свої вчинки, якими ви занечістилися, і почувете огі́дження перед самими собою за всі ваші лі́ха, які наробили. **44** І пізна́єте, що Я — Господь, коли Я чинитиму з вами ради Ймення Свого, а не за вашими злими дорогами та за вашими зіпсутими вчи́нками, доме Ізраїлів, говорить Господь Бог“. **45** І було́ мені слово Господнє таке: **46** „Сину лю́дський, зверни обличчя своє в напрямі на південь, і крапай словами на полуде́нь, і пророкуй на ліс півде́нного поля. **47** І скажи до південного лісу: Послухай Господнього слова: Так говорить Господь Бог: Ось у тобі запалю́ Я огонь, і поїсть він у тебе кожне дерево зелене, і кожне дерево сухе; полум'я́ний огонь не погасне, і будуть попале́ні ним всі простори від півдня до півночі. **48** І побачить кожне тіло, що Я, Господь, розпалив його, і

він не погасне!“ 49 І сказав я: „О Господи, Боже, вони мені кажуть: Чи він не говорить самі тільки прїтчі?“

21 І було мені слово Господнє таке: 2 „Сину людський, зверни ти обличчя своє до Єрусалиму, і крапай словами на святині, і пророкуй на землю Ізраїлеву. 3 І скажи Ізраїлевій землі: Так говорить Господь: Ото Я проти тебе, і меча Свого витягну з піхви його, і витну з тебе справедливого й несправедливого. 4 Через те, що Я витну з тебе справедливого й несправедливого, томú вийде Мій меч проти кожного тіла від півдня на північ. 5 І кожне тіло пізнає, що Я, Господь, витяг меча Свого з піхви його, — уже не вернеться він! 6 А ти, сину людський, стогні, ніби мав би ти зламани стéгна, і гірко стогні на їхніх очáх! 7 І буде, коли тобі скажуть: „Чого то ти стóгнеш?“ то скажеш: На звістку, що йде, — і кожне серце розтане, і всякі руки ослабнуть, і погасне всякий дух, і всі коліна зайдуться водою! Оце прїйде та станеться, каже Господь Бог“. 8 І було мені слово Господнє таке: 9 „Сину людський, пророкуй і кажи: Так говорить Господь: Скажи: Меч, меч, — нагóстрений він та блискúчий! 10 Щоб принóсити жертву — нагóстрений він, щоб блищати — він був полірований. Хіба будемо радіти? Хіба жезло сина Мого легковáжить усякеє дерево? 11 І дал и його віполірувати, щоб узяти в долоню. Це нагóстрений меч, і він полірований, щоб дати його в руку вбивця. 12 Кричи та реви, сину людський, бо він проти народу Мого, він проти всіх князів Ізраїлевих, — їх віддано мечеві з народом Моїм, тому вдарся по стéгнах! 13

Та він уже випробуваний. Та що ж тепер, коли йому жезло обридло? Він не встоїть, каже Господь Бог. **14** А ти, сину людський, пророкуй, і вдар долонею об долоню, і нехай меч подвоїться та потроїться! Це меч побитих, великий меч забитого, що кружляє довкола них. **15** Щоб стопилося серце й полягло якнайбільше при всіх їхніх брамах, Я дам різанину меча. О горе, — він справді зроблений блискучим, виполіруваним на різанину! **16** Об'єднайся, праворуч іди, зверни ліворуч, іди, куди тільки звернене буде вістря твоє. **17** І Я вдарю долоню Свою об долоню Свою, і Свою лють заспокою. Я, Господь, це прорік!“ **18** І було мені слово Господнє таке: **19** „А ти, сину людський, признач собі дві дорозі, якими прибуде меч вавилонського царя. Вони вийдуть обидві із краю одного, а ти вистругай дороговказну руку, на початку дороги до міста її вистругай. **20** Признач дорогу, якою прибуде меч до Рабби Аммонових синів та до Юди в укріпленій Єрусалим. **21** Бо цар вавилонський став на роздоріжжі, на початку двох доріг. Щоб ворожити чарами, трясє він стрілами, питає домашніх божків, розглядає печінку. **22** У правиці його був чар „на Єрусалим“, щоб поставити муроломи, щоб відкрити уста на крик, щоб підняти голос окриком, щоб поставити муроломи на брами, щоб насипати вала, щоб збудувати башту. **23** Але буде це їм в їхніх очах, як чарування марнотне, буде для них записяження присягами, та він згадає провину, щоб були вони схоплені. **24** Тому так говорить Господь Бог: За те, що

ви згадуєте свої провини, що відкриваєте ваші гріхи, щоб бачені були ваші гріхи ваших учинків, за те, що ви пригадуєте, — у ворожі руки схóплєні б́удете! **25** А ти, недостойний, несправедливий князю Ізраїлів, що надійшов його день у час провини кінцевої, **26** так говорить Господь Бог: Зняти завóя й скинути корону! Це не зостáнеться так, — піднесéться низькé, а високе понížиться! **27** Руїною, руїною, руїною покладу́ його! Та цього не станеться, аж поки не прійде Той, Хто має право, — і Я Йому дам! **28** А ти, сину людський, пророкуй та й скажеш: Так говорить Господь Бог на Аммонових синів та про їхню гáньбу: І скажеш: Меч, меч відкритий на різаніну, блискучий, щоб блищав, як та бліскавка, — **29** для тебе бачили обмáнні видіння, пророкували для тебе неправду, — щоб посадити його на шию недостойних злочинців, яких день прійде в час кари кінцевої. **30** Верни ж меча до п́ихви його! У місці, де ствóрений ти, у краю походження твого осуджу́ Я тебе! **31** І виллю на тебе Свій гнів, в огні пересéрдя Свого на тебе дмухну́, і дам тебе в руку людей зухвáлих, які зніщення замишляють! **32** Ти станеш огнєві на їжу, твоя кров буде серед землі, не згадають про тебе, бо Я, Господь, говорив це!

22 І було мені слово Господнє таке: **2** „А ти, сину людський, чи будеш судити, чи судітимеш ти місто крові? І завідóм його про всі гидóти його, **3** та й скажеш: Так говорить Господь Бог: Місто проливає кров у своїй серéдині, щоб прийшов його час, і

робить божків собі, щоб занечіщуватися! 4 Кров'ю, що ти проливала, о дочко Єрусалиму, грішила ти, а божками, яких ти робила, занечістилася, і наблізила свої дні, і прийшла аж до своїх років. Тому дам тебе народам на ганьбу, і на посміховисько для всіх країв! 5 Близькі та далекі від тебе насміхаються з тебе, нечистоймінна, багатозаколотна! 6 Ось Ізраїлеві князі, кожен за раменом своїм, були в тебе, щоб кров проливати. 7 Батька та матір у тебе легковажать, чужинцеві роблять утиск серед тебе, сироту та вдову пригнічують у тебе. 8 Моїми святощами ти погорджуєш, а суботи Мої зневажаєш. 9 У тебе є накліпники, щоб кров проливати, і на пагірках їдять у тебе, розпусту чинять серед тебе. 10 Наготу батька в тебе відкривають, жінку, у часі її місячної нечистоти, безчестять у тебе. 11 І один робить гидоту з жінкою свого ближнього, а той занечищує розпустою невістку свою, а той безчестить у тебе сестру свою, дочку батька свого. 12 Підкуп беруть у тебе, щоб кров проливати, ліхву та відсотка береш ти й ошукуюєш утиском ближніх своїх. А Мене ти забуваєш, говорить Господь Бог. 13 І ось сплеснув Я руками Своїми за твою кривду, яку ти робила, та за кровопролиття твої, що були в тебе. 14 Чи встоїть твоє серце, чи будуть міцні твої руки на ті дні, що Я буду з тобою чинити? Я, Господь, говорив це й зробив! 15 І розпорощу тебе серед народів, і розсіплю тебе по краях, і викину твою нечистість із тебе. 16 І станеш ти збезчещеною через себе на очах народів, і пізнаєш, що Я — Господь!“

17 І було мені слово Господнє таке: 18 „Сину людський, дїм Ізраїлів став мені за жужелицю; усі вони мідь, і цїна, і залізо, і оливо в середині гóрна, жужелицею срібла сталися. 19 Тому так говорить Господь Бог: За те, що всі ви стали жужелицею, тому ось Я позбираю вас до середини Єрусалиму. 20 Як збирають срібло, і мідь, і залізо, і оливо, і цину до середини гóрна, щоб дмухати на нього огнем, щоб розтопіти, — так зберу у Своїм гніві та в люті Своїй, і покладу, і розтоплю вас! 21 І позбираю вас, і дмухну на вас огнем Свого гніву, і ви будете розтоплені в середині його. 22 Як розтоплюється срібло в середині гóрна, так будете розтоплені ви в середині його, і пізнаєте, що Я, Господь, вилив гнів Свій на вас!“ 23 І було мені слово Господнє таке: 24 „Сину людський, скажи до неї: Ти земля неочищена, у дні гніву дощєм не політая! 25 Змова її пророків серед нього, як ревучий лев, що здобич шматує: жеруть душу, маєток та багатство забирають, прибільшують удів її в середині її. 26 Священики її ламають Закóна Мого, і зневажають Мої святощі, не розрізняють між святим та несвятим, і не оголошують різниці між нечистим та чистим, і від субіт Моїх закривають свої очі. І був Я зневажений серед них. 27 Князі її в середині її, немов ті вовкі, що здобич шматують, щоб розливати кров, щоб губити душі ради користи. 28 А пророки її все замазують болотом, бачать марнóту, і чарують собі неправдою, вони кажуть: „Так говорить Господь Бог“, а Господь не говорив. 29 Нарóди Краю тиснуть ўтиском та

грабують грабунком, а вбогого та бідака́ гно́блять, а чужинця тиснуть у безправ'ї. **30** І шукав Я між ними чоловіка, що поставив би загоро́ду, і став би в віло́мі перед Моїм обличчям за цей Край, щоб Я не знищив його, — та Я не знайшов! **31** І Я вилив на них Свій гнів, огнем пересер́дя Свого пови́гублював їх, їхню дорогу Я дав на їхню го́лову, каже Госпо́дь Бог“.

23 І було мені слово Господне́ таке: **2** „Сину лю́дський, були собі дві жінки, дчо́чки однієї матері. **3** І чинили вони в Єгипті розпусту, у своїй мо́лодості чинили розпусту, — там почавлені їхні гру́ди, там зама́цані їхні пе́рса дівочі. **4** А їхні іме́на: Ого́ла — старша та Оголі́ва — сестра її. І стали вони Мої, і породили синів та дочо́к. А їхні іме́на: Самарія — Огола, а Єрусалим — Оголі́ва. **5** І стала розпусною Огола, будши Моєю, і кохалася з своїми коха́нцями, з асирі́янами, хто був їй близький, **6** що їхне убрáння — блакі́ть, намісники та заступники вони, усі вони — юнакі́ вродли́ві, ве́ршники, що гарцюють на ко́нях. **7** І дала вона свою розпусту їм, що всі вони до́бірні Ашшу́рові сини, і всіма́, яких кохала, і всіма́ своїми божка́ми була вона занечищена. **8** Та не відкида́ла вона своєї розпусти й від єгиптян, бо вони лежали з нею в її мо́лодості, і вони стискали дівочі її пе́рса, і виливали свою розпусту на неї. **9** Тому й дав Я її в руку її коха́нків, у руку Ашшу́рових синів, що з ними кохалась вона. **10** Вони відкрили її наготу, позабирали синів її та дочо́к її, а її забили мечем, і стала вона неславним ім'я́м для жінок, і при́суди зробили на ній. **11** А сестра її

Оголива бачила це, але вчинила любов свою гіршою від неї, а розпусту свою — більшою від розпусти своєї сестри. **12** Вона кохалася з синами Ашшуровими, з близькими їй намісниками та заступниками, досконало зодягненими, з верхівцями, що гарцюють на конях, усі вони — юнаки вродливі. **13** І побачив Я, що вона обезчещена, що дорога одна їм обом. **14** Та вона ще додала до розпусти своєї, бо коли побачила мужів, вирізьблених на стіні, зображення халдеїв, креслених і запущених червоною фарбою, **15** підперезаних поясом по стегнах своїх, вони з опадаючим зав'язом на голові їхній, усі вони на вигляд військові старшини, подоба синів вавилонських, Халдея — край народження їхнього, **16** то пожадала вона їх через сам погляд очей своїх, і послала посланців по них, до Халдеї. **17** І прийшли до неї сини Вавилону на ложе любовне, і занечистили її своєю розпустою, і вона занечистилася ними, — і відвернулася душа її від них. **18** І відкрила вона розпусту свою, і відкрила свою наготу, тому відвернулася душа Моя від неї, як відвернулася душа Моя від її сестри. **19** І побільшила вона розпусту свою на згадку днів своєї молодости, коли чинила розпусту в єгипетському краї. **20** І жадала вона собі на коханців тих, що їхня плоть — плоть осла, а їхня похіть — похіть жеребця. **21** І згадала ти розпусту своєї молодости, коли єгиптяни стискали груди твоєї ради перс твоєї молодости. **22** Тому, Оголиво, так говорить Господь Бог: Ось Я збуджу коханців твоїх на тебе, що від них відвернулася душа твоя, і спроваджу

їх на тебе з довкілля, — **23** синів Вавилону, і всіх халдеїв, Пекод, і Шоа, і Коа, і всіх синів Ашшурових з ними, уродливі то юнакі, усі вони — начальники та заступники, військові старшини та славні, усі вони гарцюють на конях. **24** І прийдуть на тебе з півночі, з колесніцями та з колесами, та зо збором народів; щитів великого й щитів малого та шоломи покладуть проти тебе навколо. І дам їм право, і вони засудять тебе за своїми правами. **25** І зверну Я лютість Свою на тебе, і вони зроблять з тобою в гніві: пообтинають носа твого та вуха твої, а що полішиться в тебе, від меча упаде. Вони позабирають синів твоїх та дочок твоїх, а що залишиться в тебе, буде пожертвено огнем. **26** І постягають із тебе шати твої, і позабирають речі пишноти твоєї. **27** І спиню Я розпусту твою в тебе, і розпусту твою з єгипетського краю, і ти не зведеш очей своїх на них, а про Єгипта вже не згадаєш. **28** Бо так говорить Господь Бог: Ось Я даю тебе в руку того, кого ти зненавиділа, у руку тих, що від них відвернулася душа твоя. **29** І зроблять з тобою в ненависті, і візьмуть здобуток твій, і поставлять тебе нагою та голою, і буде відкрита нагота перелюбу твого, і розпуста твоя та твій блуд. **30** Будуть робити це тобі за твоє ходіння в розпусті з народами, за те, що ти збезчестилась їхніми божками. **31** Дорогою своєї сестри ти ходила, тому дам її келиха в твою Руку. **32** Так говорить Господь Бог: Келиха своєї сестри ти вип'єш, глибокого та широкого; станеш за жарт та за посміховисько, — це багатомісткий келих. **33**

П'янством та смутком будеш наповнена, — буде це келіх спустошення й рózруху, келіх твоєї сестри Самарії. **34** І ти вип'єш його, і витягнеш усе, а череп'я його порозбиваєш, і перса свої порозриваєш, бо це Я говорив, каже Господь Бог. **35** Тому так говорить Господь Бог: Через те, що ти забула Мене, і кинула Мене за спіну свою, то й ти носи розпусту свою та свій блуд! **36** І сказав Господь до мене: „Сину людський, чи будеш судити Оголу та Оголиву? То викажи їм їхні гидóти! **37** Бо вони перелюб чинили, і кров на їхніх руках, і з божками своїми перелюб чинили, і також синів своїх, яких породили Мені, перепровáджували через огонь для них на їжу. **38** Ще оце чинили Мені: Занечістили святиню Мою того дня, і суботи Мої зневажили. **39** А коли вони різали синів своїх для своїх божків, то приходили до Моєї святині того дня, щоб збезчестити її, і оце так робили вони в середині Мого дому. **40** А що більше, — посилали до мужів, що здалека приходять, що до них був посланий посланець, і ось поприходили ті, що для них ти вмилася, нафарбувала блакітом очі свої й оздобою приоздóбилася. **41** І сіла ти на дорогоцінному ліжку, а перед ним накритий стіл, і поклала на ньому кадило Моє та оливу Мою. **42** І голос заспокóеної товпи лунав при ньому, і до мужів тієї товпи спровáджували ще п'яних з пустині, і давали нарамéнники на їхні руки та пишні корони на їхні гóлови. **43** І сказав Я до тієї, що в'янула від перелюбу: Буде тепер вона ще далі чинити розпóсту?

44 І прийшли до неї, як приходять до блудниці, так приходили до Оголи та Оголиви, розпусних жінок.
45 А люди справедливі — вони розсудять їх правом про тих, що чинять перелюб, та правом про тих, що кров проливають, бо вони чинять перелюб, і кров на їхніх руках. 46 Бо так говорить Господь Бог: Склікати б на них збори, і дати їх на страх та на здобич! 47 І збори закидають їх камінням, і порозсікають їх своїми мечами, синів їхніх та їхніх дочок повбивають, а їхні дома попалють огнем. 48 І спиню Я розпусту в Краю, і буде наука всім жінкам, і вони не будуть робити такого, як ваша розпуста! 49 І покладуть вони вашу розпусту на вас, і ви будете носити гріхи ваших божків. І ви пізнаєте, що Я — Господь Бог!“

24 А за дев'ятого року, десятого місяця, десятого дня місяця було мені слово Господнє таке: 2 „Сину людський, напиши собі ім'я цього дня, цього самого дня, бо вавилонський цар саме цього дня наступив на Єрусалим. 3 І розкажі притчу на дім ворохобности, та й скажеш їм: Так говорить Господь Бог: Пристав ти котла, пристав та й налий води в нього. 4 Повкладай його кусні до нього, усякий добрий кусок, стегно та лопатку, наповни кістками добірними. 5 Візьми добірніше з отари, розклади під ним дроба, звари його кусні, і щоб у ньому зварилися кості його. 6 Тому так Господь Бог промовляє: Горе місту цьому душоубному, котлові, що іржа його в ньому, і що його іржа не сходить із нього! Кусок за куском повитягуй це з нього; на нього нехай не впаде жеребок! 7 Кров

бо його серед нього, — він на голу скелю її помістив,
не вилив на землю її, щоб порохом вкрити її. 8
Щоб лютість підійняти, щоб помститися, Я дам його
кров на голу скелю, щоб вона непокрита бу́ла. 9
Тому так Господь Бог промовляє: Горе місту цьому
душогу́бному, — збільшу́ о́гнище й Я! 10 Підклади́
дров, розпали́ цей огонь, доварі́ м'ясо, і вилий росі́л,
а кості хай спáлені б́удуть. 11 І постав його порожнім
на вугілля його, щоб він розі́грівся, і щоб мідь його
розпали́лась, і щоб розтопи́лась у ньому нечистість
його, щоб іржа його зникла. 12 Увесь труд надáрмо
пішов, і не зійшла з нього його велика іржа́, — в огонь
його з його іржею! 13 У твої́й нечистоті є розпуста.
За те, що Я чистив тебе, але́ чистим не став ти, ти
з своєї нечистоти вже не відчи́стишся, аж по́ки Я
не заспоко́ю Свою лютість на тобі. 14 Я, Господь, це
казав, — і наді́йде воно! І зроблю́, не звільню́, і не
змилююся, — за твої́ми дорóгами та за твої́ми діла́ми
засудять тебе, — це Господь Бог промовляє!“ 15 І
було мені слово Господнє таке: 16 „Сину лю́дський,
ось Я візьму́ від тебе несподі́ваним уда́ром утіху
очей твої́х, а ти не голоси й не плач, і нехай не
виступить сльоза́ твоя. 17 Стогни́ собі тихо, жалóби
по померлих не роби, прикра́су голови своєї обвий
на себе, а взуття́ своє взуй на ноги свої́, і не закривай
вусів, і не їж жалóбного хліба“. 18 І говорив я до
наро́ду рано, а ввечері́ помéрла мені жінка... І зробив
я рано, як наказано мені. 19 І сказав мені той наро́д:
Чи не розповіси́ нам, що́ це нам таке, що ти робиш?

20 І я їм сказав: Було мені слово Господнє таке: **21** Скажи Ізраїлевому дому: Так говорить Господь Бог: Ось Я збезчещу святиню Мою, опору вашої сили, утіху ваших очей та любе вашій душі. А ваші сини та ваші дочки, що ви покинули їх, попадають від меча. **22** І ви зробите, як зробив я: вусів не закриєте, і хліба жалобного не будете їсти. **23** А прикраси ваші будуть на ваших головах, і взуття ваше — на ваших ногах, не будете голосити, і не будете плакати, а будете сохнути через свої гріхи, і будете стогнати один до одного. **24** І стане Єзекіїль вам за знака: усе, що робив він, будете робити і ви. І коли те прийде, то пізнаєте ви, що Я — Господь Бог. **25** А ти, сину людський, — того дня, коли візьму від них їхню силу, радість пишноти їхньої, утіху очей їхніх, прагнення їхньої душі, їхніх синів та дочок їхніх, — **26** того дня прийде до тебе врятований, щоб сповістити про це в твої вуха. **27** Цього дня відкриються твої уста разом з цим урятованим, і будеш говорити, і не будеш уже німий, і станеш для них знаком. І пізнають, що Я — Господь!“

25 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, зверни своє обличчя до Аммонітових синів, і пророкуй на них. **3** І скажеш Аммонітовим синам: Послухайте слова Господа Бога: Так говорить Господь Бог: За те, що ти говориш „Ага!“ про Мою святиню, бо вона збезчещена, і про Ізраїлеву землю, бо спустошена, і про Юдин дім, бо пішов у полон, **4** тому ось Я дам тебе синам сходу на спадок, і поставлять вони в тебе шатра свої, і зроблять у тебе місця свого пробування.

Вони будуть їсти твій плід, і вони будуть пити твоє молоко. **5** І дам я Раббу на стайню для верблюдів, а Аммонових синів на лівго отари, і ви пізнаєте, що Я — Господь! **6** Бо так Господь Бог промовляє: За твоє плéскання рукою, і твоє тупотіння ногою, і що в душі тїшишся ти всією своєю погóрдою до Ізраїлевої землі, **7** тому ось Я витягну Свою руку на тебе, і дам тебе на здóбич для нарóдів, і витну тебе з нарóдів, і вігублю тебе з країв, знищу тебе, і пізнаєш, що Я — Господь! **8** Так сказав Господь Бог: За те, що Моав та Сеїр говорять: „Ось Юдин дiм — як усі нарóди“, **9** тому ось Я відкрию Моавове узбiччя від міст, від його міст, від його кінця, пишнóту землі: Бен-Гаешімот, Баал-Меон аж до Кір'ятаїму. **10** Я дам його на спáдок для синів сходу рáзом з синами Аммоновими, щоб не згадувались Аммонові сини серед нарóдів. **11** А над Моавом зроблю прiсуди, і пізнають вони, що Я — Господь! **12** Так говорить Господь Бог: За те, що Едóм мстився мстою над Юдиним домом, і тяжко грiшіли, через те, що мстились над ними, **13** тому так говорить Господь Бог: І витягну Я руку Свою на Едóма, і витну з нього людину й скотину, і вчиню його руїною, — від Теману й аж до Дедану вони попáдають від меча! **14** І дам Я Свою пóмсту над Едомом у руку Мого народу Ізраїля, і вчиню в Едомі за гнівом Своїм, за лютiстю Своєю, і зазнають вони Моєї пóмсти, говорить Господь Бог! **15** Так говорить Господь Бог: За те, що филистiмляни чинили в пóмсті, і мстились мстою через погóрду в душі, щоб нищити в вічній

не́нависті, **16** тому так говорить Господь Бог: Ось Я витягну Свою руку на филистїмлян, і витну керетян, і вигублю останок морського берега, **17** і вчиню над ними жорстóкі помсти лютими кáрами. І пізнають вони, що Я — Господь, коли Я вчиню Свою помсту серед них!“

26 І сталося одина́дцятого року, першого дня місяця, було слово Господнє до мене таке: **2** „Сину людський, за те, що Тир говорить на Єрусалим: „Агá! зламалися це двері наро́дів, він зверта́ється до мене, і я насі́чуся, бо він зні́щений“, **3** тому так говорить Господь Бог: Ось Я на тебе, Тире, і підійму́ на тебе багато наро́дів, як море підіймає свої хвилі. **4** І понищать вони мури Тиру, і повалять ба́шти його, і вімету з нього порох його, і оберну́ його на голу скелю. **5** Він буде серед моря місцем розтя́гнення не́воду, бо Я сказав це, — говорить Господь Бог, — і стане він за здóбич для наро́дів, **6** а його дóчки, що на полі, будуть побиті мечем, і пізнають вони, що Я — Господь! **7** Бо так говорить Господь Бог: Ось Я спрова́джу до Тиру Навуходо́нора, вавилонського царя, з півночі, царя над царями, з конем і колесницею та з верхівцями, і з ними на́товп, і числénний наро́д. **8** Він позабиває на полі дочóк твоїх мечем, і зробить на тебе ба́шту, і насипле на тебе ва́ла, і поставить проти тебе щита́. **9** І дасть муроло́ма на мури твої, і порозбиває мечами своїми він ба́шти твої! **10** Від на́дміру ко́ней його закриє тебе їхня кúрява, від цóкоту ве́ршника, кóлеса та колесниці затремтять твої мури, як буде

він входить в брами твої, як входять до міста з розламаним муром. **11** Копітами коней своїх він потопче усі твої вулиці, позабиває мечем твій народ, і на землю попадають пам'ятники твоєї могутности. **12** І вони розграбують багатство твоє, і пограбують товари твої, і порозвалюють мури твої, і порозбивають домів твої пишні, а каміння твоє, і дерева твої, і навіть твій порох вони поскидають у воду! **13** І Я припиню розлягання пісень твоїх, і бренькіт гусел твоїх більше чути не буде. **14** І зроблю тебе голою скелею, станеш місцем розтягнення сітки, і більше не будеш збудований, бо я, Господь, це сказав, Господь Бог промовляє! **15** Отак Господь Бог промовляє до Тиру: Чи ж від шуму падіння твого, коли будуть стогнати ранені, коли забиватимуть посеред тебе, не затремтять острові? **16** І всі князі моря посходять із тронів своїх, і поздіймають вони свої мантиї, і постягають свої кольорові одежі, — і зодягнуться страхом, посідають на землю, і будуть тремтіти щохвилі, і стовпом постають над тобою. **17** І пісню жалобну про тебе вони заспівають, і скажуть тобі: Як загинуло ти, як одірване ти від морів, славне місто, що сильним на морі було, воно й його мешканці, що наводили страх свій на всіх його мешканців! **18** Тепер затремтять острові в дні упадку твого, і жакнуться всі ті острові, що на морі, твоєю загубою. **19** Бо так Господь Бог промовляє: Коли Я тебе оберну на спустошене місто, немов ті міста, що вони не замешкані, коли підійму Я безодню на тебе, і велика

вода тебе вкриє, **20** то зніжу тебе разом з тими, що сходять в могилу, до предавнього люду, і в підземній землі осаджу я тебе, як руїни відвічні, із тими, що сходять в могилу, щоб ізнову ти не заселівся, і в країні живих більш не жив! **21** За пострах тебе учиню, — і не буде тебе, і будуть шукати тебе, — та вже більше не знайдуть навіки, говорить оце Господь Бог!“

27 І було мені слово Господнє таке: **2** „А ти, сину людський, здійми пісню жалобну про Тир! **3** І скажеш до Тиру: Ти, що при входах морських пробуваєш, що торгуєш з народами на численних островах: Так говорить Господь Бог: Тире, ти сказав: я — то корона красі! **4** У серці морів границі твої; будівничі твої довершили твою красу! **5** З кипарису з Сеніру вони збудували для тебе всі дошки подвійні, взяли кедра з Ливану, щоб щоглу зробити на тобі. **6** З башанських дубів твої весла зробили, твій поклад зробили із кости слонової, із смереки з островів тих Кіттійських. **7** Сорокятий з Єгипту віссон був вітрилом твоїм, щоб за прапора бути тобі; блакить та пурпура з островів Еліші стали твоїм покриттям. **8** Мешканці Сидону й Арваду були веслярями тобі, мудреці твої, Тире, у тебе були, вони — мореплавці твої. **9** Старші із Гевалу й його мудреці були в тебе за тих, що латали проломи твої. Всі морські кораблі й мореплавці їхні в тебе були, щоб міняти крам твій. **10** Перс, і Луд, і Пут були в війську твоїм вояками твоїми, вішали в тебе щита та шолома, — вони то давали тобі пишноту. **11** Синове Арваду та військо твоє — навколо на мурах твоїх,

а Гаммадеї на баштах твоїх пробували, щити свої
вішали навколо на мурах твоїх, — вони довершили
окрасу твою. **12** Таршіш був для тебе купцем через
многоту багатства усякого; сріблом, залізом, циною й
оливом платили вони за крам твій. **13** Яван, Тувал та
Мешех — це купці твої, — людську душу та мідяні
речі давали вони за замінний крам твій. **14** З дому
Тогарми давали коні, і верхівців, і мулів за крам
твій. **15** Синове Дедану — твої покупці; численні
острови — торгували з тобою, — рогами слонової
кости й гебановим деревом звертали данину твою.
16 Арам — твій купець через многість виробів твоїх;
рубін, пурпур, і квітчасту тканину, і віссон, і корали
та дорогоцінний камінь давали тобі за крам твій.
17 Юда й Ізраїлів Край — це купці твої; пшеницю з
Мінніту, солодощі, і мед, і оливу й бальзам давали
вони за замінний крам твій. **18** Дамаск — твій купець
через многість виробів твоїх, через многість багатства
усякого, вином із Хелбону та білою вовною. **19** Ведан
та Яван із Уззалу давали тобі за крам залізо оброблене,
бальзам та очерет, — було це замінним крамом твоїм.
20 Дедан — твій купець килимками до сідел при
їждженні. **21** Арабія та всі кедарські князі — покупці
це твоєї руки; ягнятами, і баранами, і козлами, —
ними торгівля твоя. **22** Купці Шevi й Рами — покупці
це твої, — коштовним бальзамом, і дорогим усіляким
камінням та злотом давали вони за товар твій. **23**
Харан, і Ханне, і Еден, купці Шevi, Ашшур та Кілмад
— це твої покупці. **24** Це твої покупці коштовним

убранням: покривалами блакитними, і квітчастими, і багатокольоровими тканими виробами, міцними шнурками пов'язаними за крам твої. 25 Кораблі із Таршішу — твої каравани, для краму твого замінного, — і став ти багатим, і став дуже славним у серці морів. 26 На воду велику тебе завели твої веслярі, і в серці морів східній вітер розіб'є тебе. 27 Багатство твоє та крам твої, і виробу твої замінні, мореплавці твої і твої щоглярі, ті, що латають пробіти твої, і ті, що міняють замінений крам твої, і всі твої вояки, які в тебе, і всі збори твої, що серед тебе, — попадають в серці морів в дні упадку твого! 28 На лемент твоїх щоглярів затремтять вали морські, 29 і посходять з своїх кораблів усі веслярі, мореплавці, всі морські щоглярі, — на землі постають. 30 І заголосять за тебе вони тужним голосом, і кричатимуть гірко, і свої голови порохом пообсипають, у попелі будуть качатись! 31 І зроблять собі ради тебе жалобну лісину, і себе опережуть веретами, і плакатимуть за тобою в гіркій душі гірким голосінням. 32 І пісню жалоби сини їхні здіймуть про тебе, і над тобою співатимуть жалібно: „Хто інший, як Тир, — посередіні моря зруйнований? 33 Коли припливали виробу твої із морів, насичав ти численні народи; многотою багатства твого та виробів замінних твоїх ти збагачував земських царів! 34 Тепер же, коли ти розбитий на морі, у водних глибинах, то замінений виріб твої і всі збори твої серед тебе попадали. 35 Над тобою стовпують усі остров'яни, а їхні царі затремтіли

від жа́ху, засльозілися їхні обличчя! **36** Купці серед наро́дів глузливо свистя́ть над тобою, — ти по́страхом став, і не буде навіки тебе́!“

28 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину лю́дський, скажи кня́зеві Тиру: Так говорить Господь Бог: за те, що пови́щилось серце твоє й ти сказав: „Я Бог, сиджу́ на Божому престолі в серці морі́в“, а ти тільки лю́дина, а не Бог, хоч ставив своє серце нарівні з серцем Божим. **3** Ось ти мудріший від Даниї́ла, — кожен мудрець не прилу́читься до тебе. **4** Своєю мудрістю та своїм розумом набув ти собі багатство, і назгрома́див золота та срібла в скарбни́цях своїх. **5** Великою своєю мудрістю та торгівлею своєю помно́жив ти багатство своє, і пови́щилось твоє серце багатством своїм! **6** Тому так говорить Господь Бог: За те, що ти ставиш своє серце нарівні з серцем Божим, **7** тому ось Я спрова́джу на тебе чужих, насильників поміж наро́дами, і вони повитяга́ють мечі свої на красу́ твоєї мудрости, і знева́жать красу́ твою. **8** Вони скинуть тебе в могилу, і помреш ти смертю пробитого в серці морі́в. **9** Чи справді ти скажеш: „Я бог!“ перед убивником своїм, а ти ж тільки лю́дина, а не Бог, у руці тих, що зневажа́ють тебе? **10** Ти помреш смертю необрі́занців, від руки чужих, бо Я це сказав, говорить Господь Бог!“ **11** І було мені слово Господнє таке: **12** „Сину лю́дський, здійми жалобну пісню на ті́рського царя, та й скажеш йому: Так говорить Господь Бог: Ти печать доскона́лости, повен мудрости, і корона краси́. **13** Ти пробува́в ув

Еде́ні, садку́ Божому: усякий дорогий ка́мінь — на одежі твоїй: карнео́ль, топа́з і я́спіс, хризолі́т, сога́м, і о́нікс, сапфі́р, рубі́н і смара́гд, і золото; знаряддя бубнів твоїх та сопілок твоїх були́ в тебе ще дня, коли був ти створений, були вони наготóвлені. **14** Ти помáзаний Херувим хороні́тель, і Я дав тебе на святу гóру Божу, ти ходив посеред огні́стого ка́міння. **15** Ти був бездога́нний у своїх дорогах від дня твого створення, аж поки не знайшлася на тобі несправедливість. **16** Через велику торгівлю твою твоє нутро́ перепóвнилось насі́ллям, і ти прогрішив. Тому́ Я знева́жив тебе, щоб не був ти на Божій горі, і погубив тебе, хороні́телю Херуві́ме, з се́редини огні́стого ка́міння. **17** Стало високим твоє серце через красу́ твою, ти занасті́в свою мудрість через свою красу́. Кинув Я тебе на землю, дав тебе перед царями, щоб дивились на тебе. **18** Многотóю провин своїх, через кривду торгівлі своєї зневажив ти святині свої. І вивів Я огонь з твоєї се́редини, і він пожéр тебе, і Я зробив тебе по́пелом на землі на оча́х усіх, хто бачить тебе. **19** Усі, хто знає тебе серед народів, остовпіють над тобою; ти по́страхом станеш, і не буде тебе аж навіки!“ **20** І було мені слово Господне таке: **21** „Сину лю́дський, зверни своє обличчя до Сидóну, і пророку́й на нього, **22** та й скажеш: так говорить Господь Бог: Ось Я на тебе, Сидóне, і буду шанóваний серед тебе, і пізнають, що Я — Господь, коли робитиму на нього прі́суди, і коли покажу́ Свою святість серед нього. **23** І пошлю на нього морові́цю та кров на його

вулиці, і впаде серед нього пробитий, що прийде на нього знавкóла, і пізнають, що Я — Господь. 24 І не буде вже для Ізраїлевого дому колючої терніни та будяччя, що принóсить біль зо всіх їхніх окóлиць, що погóрджують ними, і пізнають вони, що Я — Господь Бог. 25 Так говорить Господь Бог: Коли Я позбираю Ізраїлів дiм із нарóдiв, між якими вони розпорóшенi, то Я покажú на ньому Свою святiсть на очáх нарóдiв, і вони осядуть на землі своїй, яку Я дав Своему рабовi Якову. 26 І осядуть вони на нiй безпéчно, і будувáтимуть домi та садитимуть виноградники, і будуть сидiти безпечно, коли Я чинитиму прiсуди на всіх тих, що погóрджують ними з їхнього довкiлля. І пізнають вони, що Я — Господь, їхнiй Бог!“

29 За десятого року, десятого місяця, дванадцятого дня місяця, було мені слово Господнє таке: 2 „Сину людський, зверни своє обличчя до фараóна, єгипетського царя, і пророкуй на нього та на весь Єгипет. 3 Говори та й скажеш: Так говорить Господь Бог: Ось Я на тебе, фараóне, царю єгипетський, крокодиле великий, що лежиш серед своїх рiк, що говориш: „Моя рiчка — моя, і я утворiв її для себе!“ 4 І вкладу гачкi в щéлепи твої, і попрiliплюю рибу твоїх рiчок до твоєї лускi, і пiдiмú тебе з серéдини твоїх рiчок, і всі риби твоїх рiчок попрiliплюються до твоєї лускi! 5 І вирву тебе й кину в пустиню, тебе та всі риби рiчок твоїх; ти впадеш на поверхнi поля, не будеш згромаджений і не будеш позбiраний, — для зéмної звiринi та для птаства небесного дам

Я на їжу тебе. 6 І пізнають усі мешканці Єгипту, що Я — Господь, бо вони були для Ізраїлевого дому очеретяною палицею. 7 Коли вони хапались за тебе долонею, ти ламався й роздирав їм усе рамено; а коли вони опиралися на тебе, ти ламався й чинив, що їм тряслися всі стегна. 8 Тому так говорить Господь Бог: Ось Я наведу на тебе меча, і витну з-між тебе людину й скотину. 9 І стане єгипетський край спустошенням та руїною, і пізнають вони, що Я — Господь, за те, що він говорив: „Річка — моя, і то я її утворив!“ 10 Тому ось Я проти тебе та проти річок твоїх, і оберну єгипетський край на поруйновані руїни, на спустошення від Мігдолу аж до Севене, і аж до границі Етіопії, — 11 не перейде по ньому нога людська, і нога звірини не перейде по ньому, і не буде він замешканий сорок років. 12 І оберну Я єгипетський край на спустошення серед спустошених країв, а його міста серед поруйнованих міст будуть спустошенням сорок років, і розпорощу Єгипет серед народів, і порозсипаю їх по краях. 13 Бо так говорить Господь Бог: Наприкінці сорока років позбираю Єгипет з-між народів, де вони були розпорощені. 14 І верну долю Єгипту, і верну їх до краю Патрос, до краю їхнього походження, і вони будуть там царством слабим. 15 З-поміж царств воно буде найнижче, і не підійметься вже понад народами, і поменшу їх, щоб не панували над народами. 16 І не буде вже воно для Ізраїлевого дому надією, яка пригадувала б беззаконня, коли вони, зверталися

до нього. І пізнають вони що Я — Господь Бог!“ 17
І сталося за двадцятого й сьомого року, першого
місяця, першого дня місяця, було мені слово Господне
таке: 18 „Сину людський, — Навуходонóсор, цар
вавилонський, змусив своє вiйсько робити велику
працю проти Тиру. Кожна голова вiлисила, і всяке
раме́но витерте, та нема нагоро́ди ані йому, ані
вiйську його від Тиру за ту працю, яку він робив проти
нього. 19 Тому так говорить Господь Бог: Ось Я дам
Навуходонóсорові, цареві вавилонському, єгипетську
землю, і він забере́ багатство її, і ограбує грабунком
її, і забере́ її здóбиччу, і вона стане нагородою для
вiйська його. 20 За працю його, яку він робив у ній,
Я даю йому єгипетську землю, бо вони це зробили
Мені, говорить Господь Бог. 21 Того дня вiрощу рога
Ізраїлевому домові, а тобі відкрию уста серед них. І
вони пізнають, що Я — Господь“.

30 І було мені слово Господне таке: 2 „Сину людський,
пророкуй, і скажеш: Так говорить Господь Бог: Голосіть
„Ой!“ цього дня! 3 Бо близький день, і близький день
Господній, день хмарний, настає час наро́дів! 4 І
прійде меч на Єгипет, і буде тремтiння в Етіопії, коли
будуть падати забиті в Єгипті, і заберу́ть багатство
його, і будуть розбиті осно́ви його. 5 Куш, і Пут, і Луд,
і весь помiшаний наро́д, і Кув, і сини землі заповіту
попадають з ними від меча. 6 Так говорить Господь: І
попадають підпóри Єгипту, і так упаде́ гординя сили
його, від Мігдолу аж до Севене, від меча попадають у
ньому, говорить Господь Бог. 7 І буде він спустóшений

серед попусто́шених країв, а міста́ його будуть серед міст поруйно́ваних. **8** І пізнають вони, що Я — Господь, коли Я дам огонь на Єгипет, і будуть поторо́щені всі, хто йому помагає. **9** Того дня повихо́дять посланці́ з-перед Мого лица на кораблях, щоб налякати безпечну Етіопію, і буде через них жах, як у день Єгипту, бо це ось надхо́дить! **10** Так говорить Господь Бог: І Я зроблю́ кінець єгипетському многолю́дству рукою Навуходно́сора, вавилонського царя. **11** Він та наро́д його з ним, насильники лю́дів, будуть спрова́джені зніщити землю, і вони повитягують мечі свої на Єгипет, — і наповнять край побитими! **12** І оберну́ Я річки на суході́л, і передам землю в руку злочинців, і спусто́шу край та все, що в ньому, рукою чужих. Я, Господь, це сказав! **13** Так говорить Господь Бог: І повигу́блюю божків, і зроблю́ кінець бовва́нам з Нофу, і не буде вже князі́в в єгипетському краї, і дам по́страх на єгипетську зе́млю. **14** І Па́трос спусто́шу, і дам огонь у Цоан, і буду вико́нувати прісуди в Но. **15** І ви́ллю Я гнів Свій на Сіна, тверді́ню єгипетську, і ві́тну многолю́дство Но. **16** І пошлю́ Я огонь на Єгипет, сильно буде ко́рчитись Сін, а Но буде прола́маний, а на Ноф нападуть вороги вдень. **17** Юнакі́ Авену та Пі-Весету попада́ють від меча, а інші́ пі́дуть у полон. **18** А в Тахпанхесі потёмніє день, коли Я ламатиму там єгипетські я́рма, і скінчі́ться в ньому пиха́ сили його. Самого його хмара закрие, а його до́чки пі́дуть у полон... **19** І буду виконувати прісуди над Єгиптом, і вони пізна́ють, що Я —

Госпóдь!“ **20** І сталося, за одина́дцятого року, першого місяця, сьомого дня місяця, було мені слово Господне таке: **21** „Сину лю́дський, Я зламав раме́но фараона, єгипетського царя, і ось воно не буде перев'язане, щоб дати ліки, щоб покласти пов'язку, щоб обвинути його, і щоб зміцніти його вхо́питися за меча. **22** Тому так говорить Господь Бог: Ось Я на фараона, єгипетського царя, і поламаю раме́на його, те дуже та те зламане, і викину меча з його руки́. **23** І розпорóшу Єгипет серед народів, і порозсипа́ю їх по кра́ях. **24** І зміцню раме́на вавилонського царя, і дам меча Свого в його руку, — і зламаю Я фараонові раме́на, і він буде стогнати стóгоном прокóленого перед ним. **25** І зміцню́ Я раме́на вавилонського царя, а фараонові раме́на опадуть. І пізнають вони, що Я — Господь, коли Я дам Свого меча в руку вавилонського царя, і простягну́ його на єгипетську землю. **26** І розпорóшу Єгипет серед наро́дів, і порозсипа́ю їх по кра́ях. І пізнають вони, що Я — Господь!“

31 І сталося за одина́дцятого року, третього місяця, першого дня місяця, бу́ло мені слово Господне таке: **2** „Сину лю́дський, скажи фараонові, цареві єгипетському, та до його многолю́дства: До ко́го ти вподо́блюєшся в своїй ве́личі? **3** Ось Ашшúр, кедр на Лива́ні, з прекрасними галу́зками, з тиністою гу́щавиною, і високорóслий, і аж між хмарами буде верхові́ття його. **4** Во́ди його віховали, безо́дня його вікохала, — він річки свої попровáдив навколо свого наса́дження, а кана́ли свої посилав до всіх

дерев польовіх. **5** Тому його зріст став вищий від усіх польовіх дерев, і помножилися галузки його, і від великої води його віття повидобжувалось, коли вигнався він. **6** В його віттях кублилося все птаство небесне, а під його галузками родила ся всяка польова звірина, а в його тіні сиділи всі численні народи. **7** І був він уродливий висотою свого зросту, довготою галузок своїх, бо його корінь був при великих водах. **8** Кедри в Божому садку не були рівні йому, кипариси не були подібні до галузок його, а платани не були, як його віття. Жодне дерево в Божому садку не було подібне до нього красою своєю! **9** Я оздобив його ряснотою галузок його, і йому заздрили всі еденські дерева, що в Божому садку. **10** Тому так сказав Господь Бог: За те, що ти повищився зростом, і дав верховіття своє аж між хмари, і повищилося серце його, коли він став високим, **11** то дай його в руку сильного з народів, — він конче зробить йому за його беззаконня, за це Я вигнав його! **12** І вітяли його чужі, насильники народів, і повідкидали його. На гори й на всі долини попадали галузки його, і було поламане віття його по всіх потоках землі, а всі народи землі повиходили з тіні його й покинули його. **13** Над його руїнами пробувало все небесне птаство, а при галуззях його була всяка польова звірина, **14** щоб не повищувалися своїм зростом усі дерева при воді, і не давали свого верховіття поміж хмари, і не ставали у своїй величі сильні між ними, що п'ють воду, бо всі вони віддані смерті до

підземного краю серед людських синів, до тих, хто сходить до могили. **15** Так говорить Господь Бог: Того дня, коли він зійшов до шеолу, учинив Я жалобу, закрити над ними безодню, затримав його річки, і була стримана велика вода, і затемнив над ним Лівана, а всі польові дерева помліли над ним. **(Sheol h7585)** **16** Від гуку упадку його Я учинив тремтливими народи, коли Я знизив його до шеолу з тими, що сходять до гробу. І потішилися в підземному краї всі еденські дерева, добірне та добре Ливанське, всі, що п'ють воду. **(Sheol h7585)** **17** Також вони зійшли з ними до шеолу, до побитих мечем, що сиділи, як його помічники, в його тіні серед народів. **(Sheol h7585)** **18** До кого став ти так подібний у славі та в великості серед еденських дерев? І будеш ти знижений з еденськими деревами до підземного краю, посеред необрізанців будеш лежати з пробитими мечем. Це фараон та все многолюдство його, говорить Господь Бог“.

32 І сталося за дванадцятого року, дванадцятого місяця, третього дня місяця, було мені слово Господне таке: **2** „Сину людський, здійми пісню жалобну на фараона, єгипетського царя, та й скажеш йому: Левчуків з народів подібний ти був, а тепер ти мов морська потвора, — виприскнеш воду по ріках своїх, і скаламучуєш воду ногами своїми, болотиш ти їхні річки! **3** Отак Господь Бог промовляє: Але сітку Свою розтягну Я на тебе через збори численних народів, — і тебе Своїм неводом вітягну! **4** І викину зразу на землю тебе, і кину тебе Я на поле широкі, і

над тобою спочине всяке птаство небесне, і тобою насичу звірину всієї землі. **5** І дам твоє м'ясо на гóри, а трупом твоїм Я долини наповню. **6** І землю, де пліваєш ти, аж до гір напою її кров'ю твоєю, тобою наповняться річища. **7** А коли Я тебе погашу́, то небо закрию, а зóрі його позатемнюю, сонце — хмарою вкрию його, а місяць не буде світити свого світла. **8** Всі світила, що світять на небі, — позатемнюю їх над тобою, і дам темнóту понад краєм твоїм, говорить Господь Бог! **9** І занепокою́ Я серце численних наро́дів, коли вість рознесу́ про руїну твою між наро́дами аж до країв, яких ти не знав. **10** І остовпіють численні наро́ди з-за тебе, а їхні царі затремтять через тебе в страху́, як буду махати мечем Своїм Я перед їхнім обличчям, і тремтітиме кожен щохвилі за душу свою в дні упадку твого́. **11** Бо так Господь Бог промовляє: Меч царя вавилонського прийде на тебе! **12** Мечами хоробрих Я порозкидаю́ твоє многолю́дство. Усі вони — насильники наро́дів, і гордість Єгипту понищать вони, і все многолю́дство його буде вігублене. **13** І вігублю ввесь його скот при водах великих, і не буде вже їх каламу́тити лю́дська нога, і копита скотини не буде вже їх каламу́тити. **14** Тоді їхні води очищу, а їхні річки попровáджу, неначе оливу, говорить Господь Бог. **15** Коли оберну́ Я єгипетський край на спусто́шення, і край опусто́шений буде від усього, що в нім, коли Я поб'ю́ всіх тих, що замéшкують в ньому, то пізнають вони, що Я — то Господь! **16** Оце пісня жалóбна, і будуть жалóбно

співати її, дочки народів будуть співати жалобно її, про Єгипет та про все многолюдство його будуть жалобно співати її, говорить Господь Бог“. 17 І сталося за дванадцятого року, п'ятнадцятого дня місяця, було мені слово Господнє таке: 18 „Сину людський, — жалобно заголоси про многолюдство Єгипту, і скинь його, його та дочок потужних народів до підземного краю із тими, хто сходить в могилу! 19 Від ко́го ти став приємніший? Зійди й покладісь з необрізанцями! 20 Попадають серед пробитих мечем, — меч даний на те, із ним ляжуть його всі народи. 21 Будуть йому говорити сильніші з хоробрих з-посеред шеолу із помічниками: Посхóдили, полягали ці необрізанці, побиті мечем: (Sheol h7585) 22 Там Ашшур і всі збори його, навколо нього — грóби його, всі побиті вони, від меча всі попадали, 23 що були його грóби найглибше в могилі, і був його полк біля грóбу його, — всі побиті вони, від меча всі попадали, що шірили жах по краю живих. 24 Там Елам та весь натовп його коло грóбу його, — всі побиті вони, від меча всі попадали, що зійшли необрізанцями до підземного краю, що шірили жах свій по краю живих, і понесли ганьбу свою з тими, хто сходить в могилу. 25 Дали́ йому ложе посеред побитих зо всім многолюдством його, грóби його коло нього, всі вони необрізанці, побиті мечем, бо шірили жах свій по краю живих і понесли ганьбу свою з тими, хто сходить в могилу, посеред побитих покладений він. 26 Там Мешех, Тувал та все многолюдство його, грóби його коло

нього, всі вони необр'їзанці, побиті мечем, бо шїрили жах свїй по краю живих. **27** І не б́удуть лежати із лицарями, що попáдали із необр'їзанців, що зїйшли до шеблу з військóвим знар'яддям своїм, і поклали свої мечі під свої гóлови, і їхня провина — на їхніх кост'ях, бо жах перед лицарями був у краї живих, **(Sheol h7585)** **28** а ти розпорóшений між необр'їзанцями, і поляжеш із тими, хто побитий мечем. **29** Там Едóм, і царі його, і князі всі його́, що при всїй своїй силі були зложені з побитими мечами, — вони ляжуть з необр'їзанцями та з тими, хто сходить в могилу **30** Там північні князі́, всі вони й всі сидóняни, що посхóдили рáзом з побитими, хоч був жах від їхньої, мїці, були посорóмлені, і полягали вони, необр'їзанці, з побитими мечем, і свою гáньбу понéсли із тими, хто сходить в могилу. **31** Фараон їх побачить, і потїшиться всїм многолю́дством своїм, мечем побитий фараон та все його військо, говорить Господь Бог! **32** Бо пошїрю Я жах Свїй на землю живих, і буде поклáдений серед необр'їзанців з побитими мечем фараон та усе многолю́дство його, говорить Господь Бог“!

33 І бу́ло мені слово Господне таке: **2** „Сину лю́дський, говори синам свого нарóду, та й скажеш до них: Коли б Я спровáдив на який край меча, і взяв би нарóд цього краю одно́го чоловіка з-поміж себе, і поставив би його собі вартовім, **3** і коли б він побачив меча, що йде на цей край, і засурмі́в би в сурму́, й остеріг народ, **4** і почув би хто голос сурмі́, та не був би обере́жний, і прийшов би меч та й захопів би його,

то кров його на голові його буде! 5 Голос сурмі він чув, та не був обережний, — кров його буде на ньому, а він, коли б був обережний, урятував би свою душу.

6 А той вартовий, коли б побачив меч, що йде, і не засурмів би в сурму, а народ не був би обережний, і прийшов би меч, і захопив би одного з них, то він був би узятий за гріх свій, а його кров Я зажадаю з руки вартового. 7 А ти, сину людський, — Я дав тебе вартовим для Ізраїлевого дому, і ти почувеш з уст Моїх слово, й остережеш їх від Мене. 8 Коли б Я сказав до безбожного: „Безбожнику, ти конче помреш!“, а ти не говорив би, щоб остерегти безбожного від дороги його, то він, несправедливий, помре за свій гріх, а його кров Я вимагатиму з твоєї руки. 9 А ти, коли остережеш несправедливого від дороги його, щоб вернувся з неї, і він не вернеться з своєї дороги, він помре за гріх свій, а ти душу свою врятував. 10 А ти, сину людський, скажи до Ізраїлевого дому: „Ви кажете так, говорячи: Коли наші провини та наші гріхи на нас, і через них ми гинемо, то як будемо жити?“ 11 Скажи їм Як живий Я, — говорить Господь Бог, — не прагну смерті несправедливого, а тільки щоб вернути несправедливого з дороги його, і буде він жити! Наверніться, наверніться з ваших злих доріг, і нащо вам умирати, доме Ізраїлів? 12 А ти, сину людський, скажи до синів свого народу: Справедливість справедливого — не врятує його в дні гріха його, а несправедливість несправедливого — не спіткнеться він об неї в дні навернення від

своєї несправедливості, а справедливий не зможе жити в ній в дні свого гріха. **13** Коли Я скаж́у справедливому: Буде конче він жити, а він над́явся б на свою справедливість, та робив би кривду, то вся його справедливість не буде зга́дана, і за кривду свою, що зробив, він помре! **14** А коли Я скаж́у до несправедливого: Конче помреш ти, а він навёрнеться від свого гріха, і робитиме право та справедливість: **15** застáву поверне несправедливий, грабунок відшкоду́є, ходитиме уставами життя, щоб не чинити кривди, то конче буде він жити, не помре! **16** Усі гріхи його, які він нагрішив, не будуть йому зга́дані, — право та справедливість робив він, конче буде він жити! **17** І кажуть сини твого наро́ду: „Несправедлива Господня дорога!“ тоді як несправедлива їхня власна дорога. **18** Коли справедливий відвёрнеться від своєї справедливості, і робитиме кривду, то помре він за те! **19** А коли несправедливий відвёрнеться від своєї несправедливості, і чинитиме право та справедливість, то на них він буде жити! **20** А ви кажете: Несправедлива Господня дорога! Кожного з вас Я буду судити, Ізраїлів доме, за його дорóгами!“ **21** І сталося за дванадцятого року, десятого місяця, п'ятого дня місяця від нашого вигна́ння, прийшов був до мене втіка́ч з Єрусалиму, говорячи: „Побите це місто!“ **22** А Господня рука була прийшла до мене ввечорі перед приходом цього втікача́, і Він відкрив мої́ уста, поки прийшов той до мене вранці. І були відкриті мої́ уста, і не був уже я більше німий! **23** І

було мені слово Господнє таке: **24** „Сину людський, мешканці цих руїн на Ізраїлевій землі говорять так: Авраам був один, та протé посів цей край, а нас багато, — нам даний цей край на спадщину! **25** Тому скажи їм: Так сказав Господь Бог: Ви на крові їсте, а свої очі зводите до бовванів своїх, і кров проливаєте, — і цей край посядете ви? **26** Ви спираєтесь на свого меча, робите гидоту, і кожен безчестить жінку свого ближнього, — і цей край посядете ви? **27** Так скажеш до них: Так говорить Господь Бог: Як живий Я, — ті, хто в руїнах, попадають від меча, а той, хто на широкім полі, того віддам звірині, щоб пожэрла його, а ті, хто в твердінях та в печерах, помруть від моровиці! **28** І оберну́ Я цей край на спустошення та на сплюндрування, і скінчиться пиха сили його, і опустошіють Ізраїлеві гóри, так що не буде й перехожого. **29** І пізнають вони, що Я — Господь, коли Я оберну́ цей край на спустошення та на сплюндрування за всі їхні гидоти, що зробили вони. **30** А ти, сину людський, — сини твого народу умовляються про тебе при стінах і в двéрях домів, і говорять один з óдним, кожен зо своїм братом, кажучи: Увійдіть та послухайте, що це за слово, що виходить від Господа? **31** І прийдуть до тебе, як приходить народ, і сядуть перед тобою як Мій народ, і послухають твоїх слів, але їх не виконають, бо що приємне в устах їхніх, те вони зроблять, а серце їхне ходить за заклáнністю їхньою. **32** І ось ти для них, як пісня кохання, красногосий і добрий грач, і вони

слухають слова твої, але їх не виконують! **33** А коли оце прийде, — ось воно вже приходить! — то пізнають вони, що серед них був пророк“.

34 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, пророкуй на Ізраїлевих пастирів, пророкуй та й скажеш до них, до тих пастирів: Так говорить Господь Бог: Горе Ізраїлевим пастирям, які пасуть самих себе! Хіба ж не отару повинні пастити пастирі? **3** Жир ви їсте, та вовну вдягаєте, сити вівцю ріжете, але отари не пасете! **4** Слабих не зміцняєте, а хворої не лікуєте, і пораненої не перев'язуєте, сполошеної не вертаєте, і загинулої не шукаєте, але пануєте над ними силою та жорстокістю! **5** І порозпоробувалися вони з браку пастиря, і стали за їжу для всякої польової звірини, і порозбігалися. **6** Блукає отара Моя по всіх горах та по всіх високих згір'ях, і по всій широкій землі розпоробшена отара Моя, і немає нікого, хто турбувався б про них, і немає нікого, хто б їх шукав! **7** Тому, пастирі, послухайте слова Господнього: **8** Як живий Я, говорить Господь Бог, — за те, що отара Моя полішена на здобич, і стала отара Моя за їжу для всякої польової звірини через брак пастиря, і пастирі Мої не шукають Моєї отари, а себе самих пасуть пастирі Мої, а отари Моєї не пасуть, **9** тому, пастирі, послухайте слова Господнього: **10** Так говорить Господь Бог: Ось Я на тих пастирів, і зажадаю з їхньої руки отари Моєї, і відірву їх від пасіння отари, і ті пастирі не будуть уже пастити самих себе, й Я врятую Свою отару з їхніх уст, і вони не будуть їм за їжу. **11** Бо

так Господь Бог промовляє: Ось Я Сам, і зажадаю отару Мою, і перегляну їх. **12** Як пастух переглядає своє стадо того дня, коли він серед своєї розпоробленої отари, так Я перегляну отару Свою, і вирятую їх зо всіх тих місць, куди вони були розпороблені за хмарного та імлістого дня. **13** І випроваджу їх від народів, і позбираю їх із країв, і приведу їх до їхньої землі, і буду їх пасти на Ізраїлевих горах, при річищах та по всіх оселях країю. **14** На пасовищі доброму пастиму їх, і на високих Ізраїлевих горах буде їхній випас, — там вони будуть лежати на випасі доброму, і випасатимуть сите пасовище на Ізраїлевих горах! **15** Я буду пасти отару Свою, і Я їх покладу на спочинок, говорить Господь Бог. **16** Загинулу вівцю відшукаю, а сполошену поверну, а поранену перев'яжу, а хвору зміцню, а ситу та сильну погублю, — буду пасти її правосуддям! **17** А ви, отаро Моя, так говорить Господь Бог: Ось Я буду судити між вівцею й вівцею, між бараном і козлами. **18** Чи мало вам того, що ви спасуєте хороше пасовище, а решту ваших пасовищ ви топчете своїми ногами? І воду чисту ви п'єте, а позосталу ногами своїми каламутьите? **19** І отара Моя мусить випасати потоптане вашими ногами, і пити скаламучене вашими ногами! **20** Тому так Господь Бог промовляє до них: Ось Я Сам і розсуджу між вівцею ситою й між вівцею худою. **21** За те, що ви бокком і раменом попихаєте, і рогами вашими колете всіх слабих, аж поки не порозпоробшуете їх геть, **22** то Я спасу отару Свою, і вона не буде вже за здобич, і Я

розсуджу між вівцею та вівцею! **23** І поставлю над ними одного пастиря, і він буде їх пасти, — раба Мого Давида, він їх буде пасти, і він їм буде за пастиря! **24** А Я, Господь, буду їм Богом, а раб Мій Давид — князем серед них. Я, Господь, це сказав! **25** І складу Я з ними заповіта миру, і прикінчу на землі злу звірину, і вони пробуватимуть в пустині безпечно, і будуть спати по лісах. **26** І вчиню їх та довкілля Мого взгір'я благословенням, і спущу дощ в його часі, — будуть це дощі благословенні. **27** І польовé дéрево видасть свій плід, а земля видасть свій урожай, і будуть вони безпечні на своїй землі, і пізнають, що Я — Господь, коли зламаю занóзи їхнього ярма, і врятую їх від руки тих, хто їх поневолив. **28** І не будуть уже вони за здобич для наро́дів, і звірина зéмна не жéртиме їх, і будуть вони сидіти безпéчно, і не буде нікого, хто б їх настрашив. **29** І ви́кохаю їм саджанця́ на славу, і не будуть вони вже за́брані голодом із землі, і не понесу́ть уже гáньби наро́дів. **30** І пізнають вони, що Я — Господь, Бог їхній, з ними, а вони — наро́д Мій, дім Ізраїлів, говорить Господь Бог. **31** А ви — отара Моя, отара Мого пасовіська, ви — лю́ди, а Я — Бог ваш, говорить Господь Бог“.

35 І було мені слово Господне таке: **2** „Сину лю́дський, зверни своє обличчя до гори Сеїр, і пророкуй на неї **3** та й скажеш їй: Так говорить Господь Бог: Ось Я на тебе, гóро Сеїре, і вітягну руку Свою на тебе, й оберну́ тебе на спустóшення та на сплюндрува́ння. **4** Міста твої оберну́ на руїну, а ти будеш спустóшенням,

і пізнаєте ви, що Я — Господь! **5** За те, що ти маєш вічну ворожнечу, і валила Ізраїлевих синів через меча в часі їхнього нещастя, в часі загибелі кінцевої, **6** тому — як живий Я, — говорить Господь Бог, — на кров оберну тебе, і кров буде гнати тебе. Отож кров ти зненавиділа, то кров буде гнати тебе! **7** Оберну Я гору Сеїр на спустошення та на сплюндрування, і вітну з неї того, хто йде та вертається. **8** І наповню його гори трупами його! Згір'я твої й долини твої та всі твої річища, — побиті мечем попадають у них! **9** На вічні руїни оберну Я тебе, а міста твої не заселяться, і пізнаєте ви, що Я — Господь! **10** За те, що ти кажеш: „Два ці народи, і два ці краї будуть мої, і ми посядемо те, де Господь був“, **11** тому, — як живий Я, — говорить Господь Бог, — зроблю Я за гнівом твоїм та за заздрістю твоєю, які ти робив із своєї ненависти до них, і вони пізнають Мене, коли буду судити тебе. **12** І пізнаєш ти, що Я — Господь, чув усі образи твої, які ти казав на Ізраїлеві гори, говорячи: „Вони опустошілі, дані нам на їжу!“ **13** І ви величалися проти Мене своїми устами, і збільшували проти Мене слова свої, — Я це чув! **14** Так говорить Господь Бог: Коли буде радіти вся земля, тоді вчиню її тобі спустошенням! **15** Як радієш ти зо спадку Ізраїлевого дому через те, що опустошило воно, так зроблю Я й тобі. Спустошенням станеш, гору Сеїре, та весь Едом, увесь він, і пізнають вони, що Я — Господь!“

36 А ти, сину людський, пророкуй на Ізраїлеві гóри, та й скажеш: Ізраїлеві гóри, послухайте слóва Госпóднього! **2** Так говорить Госпóдь Бог: За те, що ворог говорить на вас „Ага!“ і вічні пагірки стали вам за спáдщину, **3** томú пророкуй та й скажеш: Так говорить Госпóдь Бог: За те, що пустóшено й тóптано вас знавкóла, щоб були ви спáдком для останку нарóдів, і були ви взяті на кінчик язика й на балаканіну нарóду, **4** тому, Ізраїлеві гóри, послухайте слова Господа Бога: Так говорить Госпóдь Бог до гір та до згір'їв, до річищ та до долин, і до спустошілих руїн, і до опущених міст, що стали за здóбич та за посміхóвисько для решти тих нарóдів, що навколо. **5** Так говорить Госпóдь Бог: Поправді кажú, що огнем Своєї ревности говорив Я на решту тих нарóдів та на весь Едóм, що взяли собі Мій Край за спáдок у радóсті всього серця, у погóрді душі, щоб вигнати його на здóбич. **6** Томú пророкуй на Ізраїлеву землю, та й скажеш до гір, до згір'їв, до річищ та до долин: Так говорить Госпóдь Бог: Ось Я говорив у рéвності Своїй та в гніві Своїм за те, що ви носили гáньбу нарóдів. **7** Тому так говорить Госпóдь Бог: Прирікаючи, Я підняв Свою рúку, що ті люди, які навколо вас, — вони понесúть свою гáньбу! **8** А ви, Ізраїлеві гори, розпустіть ваше вїття, і бúдете принóсити плід свій для Мого нарóду Ізраїля, бо вони зблизилися, щоб прийти. **9** Бо ось Я прийду до вас, і зверну́ся до вас, — і ви бúдете обрóблені та обсіяні. **10** І розмно́жу на вас лю́дину, увесь Ізраїлів

дім, усього його, — і будуть заселені ці міста, а руїни будуть забудовані. **11** І розмножу на вас людину та скотину, і вони помножаться та розплодяться, і позаселюю вас, як за вашої давнини, і буду чинити вам краще, як за ваших початків, і ви пізнаєте, що Я — Господь! **12** І попроведу на вас людину, мій народ Ізраїлів, і вони посядуть тебе, і станеш ти їм на спадок, і не будеш уже більше позбавляти їх дітей. **13** Так говорить Господь Бог: За те, що говорять про вас: Ти їси людину, і позбавляєш народ свій дітей, **14** тому ти не будеш уже їсти людини, і більше не позбавиш свій народ дітей, говорить Господь Бог! **15** І не почувеш уже ти більше ганьби від поган, і наруги народів не будеш більше носити, і не вчиниш більше, щоб народ твій спотикався, говорить Господь Бог!“ **16** І було мені слово Господнє таке: **17** „Сину людський, Ізраїлів дім — вони жили на землі своїй, та й занечистили її своєю дорогою та своїми вчинками, — як нечистість жінки в час нечистоти її стала їхня дорога перед Моїм лицем! **18** І вилив Я гнів Свій на них за ту кров, яку вилили вони на землю, та бовванами своїми занечистили її. **19** І розсіяв Я їх серед народів, і вони були розпоршені по країнах. За їхньою дорогою та за їхніми вчинками розсудив Я їх. **20** І коли прийшли вони до тих народів, куди поприходили, то зневажили святе Моє Ймення, коли стали до них говорити: „Вони — народ Господа, та з землі Його повиходили!“ **21** І змілювався Я над Своїм святим Ім'ям, що його зневажив Ізраїлів дім серед

народів, куди вони поприходили. **22** Тому скажи до Ізраїлевого дому: Так говорить Господь Бог: Не для вас Я роблю це, Ізраїлів доме, а тільки для святого Свого Ймення, яке ви зневажили серед народів, куди ви поприходили. **23** І освячу Я велике Ім'я Своє, зневажене серед народів, що ви зневажили серед них, і пізнають ті люди, що Я — Господь, — говорить Господь Бог, — коли Я покажу Свою святість серед вас на їхніх очах. **24** І візьму вас із тих народів, і позбираю вас зо всіх країв, і приведу вас до вашої землі. **25** І покроплю вас чистою водою, — і станете чисті; зо всіх ваших нечистот і зо всіх ваших бовванів очищу вас. **26** І дам вам нове серце, і нового духа дам у ваше нутро, і викину камінне серце з вашого тіла, і дам вам серце із плоті. **27** І духа Свого дам Я до вашого нутра, і зроблю Я те, що уставами Моїми будете ходити, а постанови Мої будете стерегти та виконувати. **28** І ви будете сидіти в краю, якого Я дав вашим батькам, і будете Мені народом, а Я буду вам Богом! **29** І спасу вас від усіх ваших нечистот, і покличу збіжжя, і помножу його, і не дам на вас голоду. **30** І намножу плід дерева та врожай поля, щоб ви більше не набиралися сорому через голод між народами. **31** І згадаєте ви про ваші дороги лихі та про ваші вчинки, що не добрі, і будете брідитися самих себе за свої провини та за гидоти свої. **32** Не для вас Я це робитиму, — говорить Господь Бог, — нехай буде це вам відоме! Зашарійтеся та посоромтеся ваших доріг, Ізраїлів доме! **33** Так говорить Господь Бог:

Того дня, коли Я очіщу вас зо всіх ваших провин, то позаселюю ці міста, і будуть забудовані руїни.

34 А спустошена земля буде оброблювана за те, що була спустошенням на очах кожного перехожого.

35 І скажуть: Цей опустошений край став як той еденський садок, а ці міста, повалені й попустошені та поруйновані, тепер укріплені та замешкані! **36** І пізнають народи, які зостануться навколо вас, що Я, Господь, будував поруйноване, засадив спустошене. Я, Господь, говорив це — і зробив! **37** Так говорить Господь Бог: Ще на це прихилюся до Ізраїлевого дому, щоб зробити їм: помножу їх, як людську отару! **38** Як освячена отара, як отара Єрусалиму в його свята, такі будуть ці поруйновані міста, повні отари людської, — і пізнають вони, що Я — Господь!“

37 Була надо мною Господня рука, і Дух Господній вівпровадив мене, і спинив мене серед долини, а вона — повна кісток! **2** І Він обвів мене біля них навколо, аж ось їх дуже багато на поверхні долини, і ось вони стали дуже сухі! **3** І сказав Він мені: „Сину людський, чи оживуть оці кісті?“ А я відказав: „Господи Боже, — Ти знаєш!“ **4** І сказав Він мені: „Пророкуй про ці кісті, та й скажеш до них: Сухі кісті, послухайте слова Господнього! **5** Так говорить Господь Бог до цих кісток: Ось Я введу у вас духа — і ви оживете! **6** І дам на вас жили, і віросте на вас тіло, і простягну на вас шкіру, і дам у вас духа, — і ви оживете. І пізнаєте ви, що Я — Господь!“ **7** І пророкував я, як наказано. І знявся шум, коли я пророкував, і ось гуркіт, а кісті

зближались, кістка до кістки своєї. **8** І побачив я, аж ось на них жили, і виросло тіло, і була натягнена на них шкіра зверху, та духа не було в них. **9** І сказав Він мені: „Пророкуй до духа, пророкуй, сину людський, та й скажеш до духа: Так говорить Господь Бог: Прилинь, духу, з чотирьох вітрів, і дихні на цих забитих, — і нехай оживуть!“ **10** І я пророкував, як Він наказав був мені, — і ввійшов у них дух, і вони ожили, і поставали на ноги свої, — військо дуже-дуже велике! **11** І сказав Він мені: „Сину людський, ці кості — вони весь Ізраїлів дім. Ось вони кажуть: Повисихали наші кості, і загинула наша надія, нам кінець! **12** Тому пророкуй та й скажеш до них: Так говорить Господь Бог: Ось Я повідчиняю ваші гроби, і позвóджу вас із ваших гробів, мій народе, і введу вас до Ізраїлевої землі! **13** І пізнаєте ви, що Я Господь, коли Я повідчиняю ваші гроби, і коли позвóджу вас із ваших гробів, Мій народе! **14** І дам Я в вас Свого Духа, — і ви оживете, і вміщу вас на вашій землі, і пізнаєте ви, що Я, Господь, сказав це й зробив, говорить Господь!“ **15** І було мені слово Господнє таке: **16** „А ти, сину людський, візьми собі один кусок дєрева, і напиши на ньому: „Юді та синам Ізраїля, його друзям“. І візьми ще один кусок дерева, і напиши на ньому: „Йосипові дерево Єфрема та всьому домові Ізраїля, друзям його“. **17** І зблизь їх собі одне до одного на один кусок дерева, — і вони стануть за одне в твоїй руці! **18** І як скажуть до тебе сини твого народу, говорячи: Чи не оголóсиш нам, щó це в тебе таке? **19** то скажи

їм: Так говорить Господь Бог: Ось Я візьму дерево Йосипа, що в Єфремовій руці, та племена Ізраїлеві, його друзів, і дам на нього дерево Юди, і вчиню їх за одне дерево, — і стануть вони одним у Моїй руці! 20 І будуть ці дерева, що напишеш на них, у руці твоїй на їхніх очах. 21 І скажи до них: Так говорить Господь Бог: Ось Я візьму Ізраїлевих синів з-посеред народів, куди вони пішли, і позбираю їх знавкола, і введу їх до їхньої землі. 22 І зроблю їх за один народ у краї на Ізраїлевих горах, і буде для всіх них один цар за царя, і не будуть уже двомі народами, і не будуть уже більш поділені на двоє царств. 23 І більш не будуть вони занечішуватися своїми бовванами й гидотами своїми та всіма своїми переступами, спасу їх зо всіх їхніх осель, де вони грішили, й очішу їх. І будуть вони мені народом, а Я буду їм Богом! 24 А раб Мій Давид буде царем над ними, і один пастир буде для всіх них, і постановами Моїми вони будуть ходити, а устами Мої будуть стерегти й виконувати їх. 25 І осядуть вони на тій землі, яку Я дав був Моєму рабові Яковові, що сиділи на ній їхні батькі, і осядуть на ній вони та їхні сини, та сини синів їхніх аж навіки, а Мій раб Давид буде їм князем навіки! 26 І складу з ними заповіта миру, — це буде вічний заповіт із ними. І зміцню їх, і намножу їх, і дам Свою святиню серед них на віки! 27 І буде місце Мого пробування над ними, і Я буду їм Богом, а вони Мені будуть народом. 28 І пізнають ці народи, що Я — Господь, що освятити Ізраїля, коли буде Моя святиня серед них навіки!“

38 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, зверні своє обличчя до Гога, країю Магога, князя Рóшу, Мешеху та Тувалу, і пророкуй на нього **3** та й скажеш: Так сказав Господь: Ось Я проти тебе, Гогу, княже Рошу, Мешеху та Тувалу! **4** І заверну́ тебе, і вкладу́ гачкі в щéлєпи твої, і віведу тебе та все вїйсько твоє, кóней та верхівцїв, усі вони досконало озбрóені, велике збóрище, зо щитáми та щиткáми, усі озброєні мечáми. **5** Парас, Куш і Пут із ними, усі вони зо щитóм та з шóломом. **6** Гомер і всі óрди його, дїм Тогарми, кїнци північні та всі віддїли його, числénні нарóди з тобою. **7** Приготу́йся, і приготу́й собі ти та все збóрище твоє, зїбрані при тобі, і бóдеш для них сторóжею. **8** По багатьох днях ти бóдеш потрібний, у кінці рóків прїйдеш до Краю, що повérнений від меча, що зїбраний від числénних нарóдів, на Ізраїлеві гóри, що зáвжди були руїною, а він був вїведений від нарóдів, і всі вони сидять безпечно. **9** І вїйдеш, прїйдеш як буря, будеш як хмара, щоб покрити землю, ти та всі віддїли твої, та числénні нарóди з тобою. **10** Так говорить Господь Бог: І станеться того дня, увїйдуть слова на твоє серце, і ти бóдеш думати злу думку, **11** та й скажеш: Піду́ на неукріплений край, знайдú спокійних, що безпечно сидять, усі вони сидять в осáдах без муру, і нема в них зáсува та ворїт, **12** щоб набрати здóбичі, і чинити грабунок, щоб повернути свою руку на заселені руїни, і на нарóд, зїбраний з нарóдів, що набувають добóток та маєток, що сидять посеред землі. **13** Шева та

Дедан, і купці Таршішу, і всі левчуки його скажуть тобі: Чи ти прийшов набрати здобичі, чи ти зібрав своє зборище, щоб чинити грабунок, щоб вінести срібло та золото, щоб набрати добутку та маєтку, щоб набрати великої здобичі? **14** Тому пророкуй, сину людський, та й скажеш до Гога: Так говорить Господь Бог: Чи того дня, коли народ Мій сидітиме безпечно, ти не довідаєшся про це? **15** І прийдеш із свого місця, із північних кінців, ти та численні народи з тобою, — всі вони гарцюють на конях, зборище велике й військо численне! **16** І здіймешся на народ Мій Ізраїлів, як хмара, щоб покрити землю. Буде це на кінці днів, і віведу тебе на Мій Край, щоб народи пізнали Мене, коли Я покажу Свою святість тобі, Гогу, на їхніх очах. **17** Так говорить Господь Бог: Чи ти той, що про нього говорив Я за давніх днів через Моїх рабів, Ізраїлевих пророків, що пророкували за тих днів про роки, щоб привести тебе на них? **18** І станеться того дня, у дні приходу Гога на Ізраїлеву землю, говорить Господь Бог, — увійде ревність Моя в ніздрі Мої. **19** І в ревності своїй, в огні Свого гніву Я сказав: цього дня буде великий трус на Ізраїлевій землі. **20** І затремтять перед Моїм лицем морські риби та птаство небесне, і польова звірина, всяке гаддя, що плазує по землі, і всяка людина, що на поверхні землі, і будуть поруйновані гори, і поваляться урвища, і всякий мур на землю впаде. **21** І покличу проти нього меча на всіх горах Моїх, — говорить Господь Бог, — меч кожного буде на брата його! **22** І буду судитися з

ними моровицею та кров'ю, і пушчú заливний дощ та камінний град, огонь та сїрку на нього та на відділи його, та на числєнні народи, що з ним. **23** І звелїчуся, і покажú Свою святїсть, і буду пїзнаний на очáх числєнних народів, і вони пїзнають, що Я — Господь!

39 А ти, сину лúдський, пророкуй на Гога та й скажеш: Так говорить Господь Бог: Ото Я на тебе, княже Рóшу, Мешеху та Тувалу! **2** І вернú тебе, і попровáджу тебе, і пídймú тебе з північних кінцїв, і впровáджу тебе на Ізраїлеві гóри. **3** І виб'ю лука твого з твоєї лівїці, а твої стрїли кину з твоєї правїці. **4** Упадеш на Ізраїлевих горáх ти й усї відділи твої та нарóди, що з тобою; віддам тебе на з'їдження хїжому птáству, усякому крилáтому та польовїй звїринї. **5** На відкритому полі впадеш ти, бо це Я говорив, говорить Господь Бог! **6** І пошлú Я огонь на Магога та на тих, що безпечно замешкують островї, і пїзнають вони, що Я — Господь! **7** А Своє святе Ім'я розголошú посеред Мого народу Ізраїля, і бїльше не дам зневажити святе Моє Ймєння, і нарóди пїзнають, що Я — Господь, Святий Ізраїлів! **8** Ось прїйде і станеться, — говорить Господь Бог, — це той день, що Я говорив. **9** І повихóдять мєшканці Ізраїлевих мїст, і накладуть огонь, і палитимуть зброю та щиткá й щитá, лука та стрїли, і ручнóго кия та рáтище, і будуть ними палити огонь сїм років. **10** І не будуть носити дров з поля, і не будуть рубати з лїсїв, бо збрóєю будуть палити огонь, і вїзьмуть здóбич із тих, хто брав здóбич із них, і пограбúють тих, хто їх грабував,

говорить Господь Бог. **11** І станеться того дня, дам Я там Гогові місце гробу в Ізраїлі, Долину Перехожих, на схід від моря, і що замикає дорогу перехожим. І поховать там Гога й усе його многолюдство, та й назвуть: Долина Многолюдства Гога. **12** І буде ховати їх Ізраїлів дім, щоб очістити землю, сім місяців. **13** І буде ховати весь нарід краю, і він стане для них за пам'ятку, того дня, коли Я прославлю Себе, говорить Господь Бог. **14** І відділять людей, які без перерви ходитимуть по краю й ховатимуть з перехожими позоставших ще на поверхні землі, щоб її очістити. По семи місяцях вони ще будуть вишукувати. **15** І перейдуть ті обхідники по краю, і коли хто побачить людську кістку, то поставить при ній знака, аж поки не поховать її похоронники в Долині Многолюдства Гога. **16** А ім'я міста — Гамона. І очистять землю. **17** А ти, сину людський, так говорить Господь Бог: Скажи птахові, усякому крилатому, та всій польовій звірині: Згромадьтеся й прийдіть, зберіться навколо над жертвою, що Я принесу для вас, велика жертва на Ізраїлевих горах, і ви будете їсти м'ясо, і будете пити кров. **18** Ви будете їсти тіло лицарів, а кров князів землі будете пити, — барані, і вівці, і козлі, бики, — ситі башанські бики всі вони. **19** І будете їсти лій аж до ситости, і будете пити кров аж до впобення з Моєї жертви, яку Я приніс для вас, — **20** і насититесь при Моєму столі кінями та верхівцями, лицарями та всякими вояками, говорить Господь Бог! **21** І дам Свою славу між народами, і побачать усі народи Мій суд, що

зроблю Я, та Мою руку, що на них покладу́. **22** І пізнає Ізраїлів дім, що Я — Господь, їхній Бог, від цього дня й далі. **23** І пізнають наро́ди, що Ізраїлів дім пішов на вигна́ння за провини свої, за те, що спроневірилися Мені, а Я схова́в був від них лице Своє, і віддав їх у руку їхніх неприя́телів, і всі вони попада́ли від меча. **24** За їхньою нечи́стістю та за їхнє беззако́ння зробив Я це з ними, і сховав від них лице Своє. **25** Тому́ так говорить Господь Бог: Тепер поверну́ долю Якова, і змилюся над усім Ізраїлевим домом, і буду ревний за Своє святе Йме́ння. **26** І відчу́ють вони свою га́ньбу та все своє спроневі́рення, які́м спроневірилися Мені, коли сядуть безпечно на своїй землі, і не буде вже нікого, хто б їх страши́в, **27** коли поверну́ їх з наро́дів, і позбираю́ їх із краі́в їхніх ворогів, і покажу́ Свою святі́сть у них на оча́х числі́нних наро́дів. **28** І пізнають вони, що Я — Господь, Бог їхній, коли ві́жену їх у полон до наро́дів, а пото́му позбираю́ їх на їхню зе́млю, і більш не позоста́влю там нікого з них. **29** І не сховаю́ вже від них Свого лица, бо виллю́ Духа Свого на Ізраїлів дім, говорить Господь Бог!“

40 Двадцятого й п'ятого року нашого вигна́ння, на поча́тку року, десятого дня місяця, чотирна́дцятого року по то́му, як було́ зруйно́ване місто, того самого дня була на мені Господня рука, і Він упрова́див мене туди́. **2** У Божих виді́ннях упрова́див Він мене до Ізраїлевого кра́ю, і дав спочіти мені на дуже високій горі́, а на ній була́ ніби будо́ва міста, з полудня. **3** І привів мене туди, і ось чоловік, що його вид, ніби

вид блискучої міді, а в його руці — льняна нитка та мірніча палиця, і він стояв у брамі. 4 І сказав мені цей чоловік: „Сину людський, дивися своїми очима й слухай своїми вухами, і зверни своє серце на все, що я покажу тобі, бо ти приведений сюди, щоб показати тобі. Усе, що ти побачиш, об'яви Ізраїлевому домові“. 5 І ось мур назовні храму навколо, а в руці того чоловіка мірніча палиця на шість ліктів, на міру ліктем та долонею. І зміряв він ширину тієї будівлі — одна палиця, і заввишки — одна палиця. 6 І прийшов він до брами, що її перед у напрямі до сходу, і ввійшов її сходами, і зміряв порога тієї брами — одна палиця завширшки, і другий поріг — одна палиця завширшки. 7 А вартівня — одна палиця завдовжки й одна палиця завширшки, а поміж вартівнями — п'ять ліктів; а поріг брами з боку сінечок тієї брами, зсередини — одна палиця. 8 І зміряв він сіни тієї брами зсередини — одна палиця. 9 І зміряв сіни брами — вісім ліктів, а стовпі її — два лікті, а сіни брами — зсередини. 10 А брамні вартівні в напрямі на схід — три звідси й три звідти, і міра одна їм трьома, і міра одна стовпам звідси та звідти. 11 І зміряв він ширину входу до брами — десять ліктів, довжина брами — тринадцять ліктів. 12 А розмежування перед вартівнями — один лікоть, і один лікоть звідти, а вартівня — шість ліктів звідси й шість ліктів звідти. 13 І зміряв браму з даху вартівні до даху її, завширшки — двадцять і п'ять ліктів, двері навпроти дверей. 14 І поробив стовпі, шістдесят ліктів, і до стовпів підходить подвір'я,

навколо брами. **15** А від переду брамного входу аж до переду сінєй внутрішньої брами — п'ятдесят ліктів. **16** І були вікна, широкі знадвору й вузькі в середині, до вартівень та до їхніх стовпів у середині брами навколо, і так до сінєй, і вікна навколо до середини, а на стовпах вірізьблені пальми. **17** І він впровадив мене до зовнішнього подвір'я. І ось комбри та підлога, викладена з каміння, зроблена для подвір'я навколо, тридцять комір на підлозі. **18** А ця підлога була позад брам, по довжині брам, дбільшня підлога. **19** І зміряв він ширину від переду дбільшньої брами до переду внутрішнього подвір'я назовні, — сто ліктів, на схід та на північ. **20** А та брама, що перед її в напрямі на північ до зовнішнього подвір'я, він зміряв довжину її та ширину її. **21** І вартівні її три звідси й три звідти, і стовпі її, і сінєй її були за мірою першої брами, п'ятдесят ліктів довжині її, а ширині — двадцять і п'ять на міру ліктем. **22** А вікна її, і сінєй її та вірізьблені пальми її — за мірою брами, що перед її в напрямі на схід, а сімомá східцями входять у неї, а її сінєй перед ними. **23** І брама внутрішнього подвір'я навпроти брами на північ та на схід. І зміряв він від брами до брами — сто ліктів. **24** І він попровадив мене в напрямі на південь, аж ось брама в напрямі на південь. І він зміряв стовпі її та сінєй її за тими мірами. **25** А в неї вікна та сінєй її навколо, як ті вікна, п'ятдесят ліктів завдовжки, а завширшки — двадцять і п'ять ліктів. **26** А семеро східців — вхід до неї, і сінєй її перед ними, а вірізьблені пальми її одна звідси, а

одна звідти при стовпах її. 27 А брама внутрішнього подвір'я — у напрямі на південь, і він зміряв від брами до брами в напрямі на південь — сто ліктів. 28 І впровадив мене до внутрішнього подвір'я південною брамою, і зміряв південну браму за тими мірами. 29 І вартівні її, і стовпі її, і сіни її за тими мірами, і вікна її, і в сінях її навколо — п'ятдесят ліктів завдовжки, а завширшки — двадцять і п'ять ліктів. 30 А сіни її навколо — завдовжки двадцять і п'ять ліктів, а завширшки п'ять ліктів. 31 І сіни її при зовнішньому подвір'ї, і пальми при стовпах її, а вісім сходів — її вхід. 32 І він упровадив мене до внутрішнього подвір'я в напрямі на схід, і зміряв брами за тими мірами. 33 І вартівні її, і стовпі її, і сіни її за тими мірами, а в неї вікна та в її сінях навколо, завдовжки — п'ятдесят ліктів, а завширшки — двадцять і п'ять ліктів. 34 А її сіни були до зовнішнього подвір'я, а пальми її при її стовпах звідси й звідти, а вісім східців — її вхід. 35 І впровадив мене до північної брами, і зміряв тими мірами. 36 Вартівні її, стовпі її, і її сіни та вікна в неї навколо, завдовжки — п'ятдесят ліктів, а завширшки — двадцять і п'ять ліктів. 37 А стовпі її — до зовнішнього подвір'я, а пальми — при стовпах її з цього й з того боку, а вісім сходів — її вхід. 38 І комора, і її вхід — у стовпах брам, там полощуть цілопалення. 39 А в сінях брами — два столи звідси й два столи звідти, щоб різати на них цілопалення й жертви за гріх та жертви за провину. 40 А при зовнішньому боці, що підіймається до входу

північної брами, два столи, і при боці іншому, що при сінях брами, два столи. 41 Чотири столи звідси й чотири столи звідти при боці брами, вісім столів, що на них ріжуть. 42 І чотири столи на цілопáлення, каміння тэсане, завдóвжки — лікоть один і пів, а заввішки — один лікоть; на них кладуть знаря́ддя, що ними ріжуть цілопáлення та жертву. 43 І гаки́, на одну долóню, були приготóвлені в домі навколо, а на столах — жертóвне м'ясо. 44 А назовні внúтрішньої брами були дві кімнáті у внúтрішньому подвір'ї, що при північному боці брами, а їхній пéред — у напрямі на південь, одна при боці східної брами, пéред її — у напрямі на північ. 45 І сказав він до мене: „Ця кімнáта, що пéред її в напрямі на південь, для священників, що стережуть сторóжу храму. 46 А та кімнáта, що пéред її в напрямі на північ, для священників, що викóнують сторóжу жéртівника. Це Садóкові сини, що з Левієвих синів наближуються до Господа, щоб служити Йому. 47 І зміряв подвір'я — завдóвжки сто ліктів, і завші́ршки сто ліктів, чотирикúтне, а жéртівник був перед храмом. 48 І впровадив мене до сіней храму, і зміряв стовпá сіней, — п'ять ліктів звідси, і п'ять ліктів звідти, а ширина́ брами — три лікті звідси й три лікті звідти. 49 Довжинá сіней двадцять ліктів, а завші́ршки — одинадцять ліктів, а де́сятьма́ сходами ходять до нього; а стовпí при стовпáх, один звідси, а один звідти.

41 І впрова́див мене до храму, і він зміряв стовпи, — шість ліктів завші́ршки звідси, і шість ліктів

завшіршки звідти, шири́на́ скині́ї. **2** А шири́на́ входу — десять лі́ктів, а бо́ки входу — п'ять лі́ктів звідси й п'ять лі́ктів звідти; і зміряв довжи́ну його́ — сорок лі́ктів, а завшіршки двадцять лі́ктів. **3** І ввійшов він до се́редини, і зміряв вхо́дового стовпа́ — два лі́кті, а вхі́д — шість лі́ктів, а шири́на́ входу — сім лі́ктів. **4** І зміряв довжи́ну його́ — двадцять лі́ктів, а завшіршки — двадцять лі́ктів на пе́реді храму. І сказав він мені: „Це Святеє Святих!“ **5** І зміряв він сті́ну храму — шість лі́ктів, а шири́на́ бі́чної кімнати́ — чо́тири лі́кті кругом навко́ло храму. **6** А кімнати́ бі́чні, кімната́ при кімнати́, тридцять в трьох по́верхах, і вхо́дили в сті́ну, що храм мав для бі́чних кімнат навко́ло кругом, щоб держа́лися, і не держа́лися в сті́ні того́ храму. **7** І він ставав ширший, і обертався все більше вгору́ до бі́чних кімнат, бо той храм був обернений більше вгору́, кругом навколо храму, тому храм був ширший вгору́, і так до́лішній по́верх вхо́дить на го́ршній через се́редній. **8** І бачив я ви́шину храму навко́ло, підва́лини бі́чних кімнат — повна па́лиця, шість лі́ктів. **9** Ши́рина́ сті́ни, що в бі́чній кімнати́ назо́вні, п'ять лі́ктів, а вільне місце́ між бі́чними кімната́ми, що належить до храму. **10** І поміж ко́брами — завшіршки двадцять лі́ктів кругом навколо храму. **11** А вхі́д з бі́чної кімнати́ до вільного місце́я — вхі́д один у напра́мі на півні́ч, і вхі́д один на півде́нь, а шири́на́ вільного місце́я — п'ять лі́ктів кругом навко́ло. **12** А буді́вля, що пе́ред відгоро́дженим майда́ном у напра́мі на за́хід, завшіршки сі́мдесят лі́ктів, а

стіна будівлі п'ять ліктів, ширина́ кругом навколо, а довжина́ її — дев'ятдеся́т ліктів. **13** І він зміряв той храм, завдо́вжки — сто ліктів, а відгоро́джений майдáн і будівля та стіни її, завдо́вжки — сто ліктів. **14** А ширина передньої частини храму та відгородженого майдáну на схід — сто ліктів. **15** І зміряв він довжину́ будівлі до пе́реду відгородженого майдáну, що позад неї, галерія звідси й звідти, сто ліктів, і так внутрішній храм і сі́нечки подві́р'я. **16** Пороги та ві́кна, широкі знадво́ру, і вузькі всере́дині, галерія навколо них трьох, навпроти поро́гу дерев'яний о́бклад навко́ло й земля до ві́кон, а ві́кна зачинені. **17** Усе понад входом і аж до вну́трішнього храму, і назо́вні при кожній стіні круго́м навко́ло, у вну́трішньому й у зо́внішньому, ві́різьблене, **18** і було зро́блене херувимами та пальмами, і пальма була між херувимом та херувимом, два обличчя в херувима. **19** І лю́дське обличчя — мали пальми звідси, а обличчя левчука́ — мали пальми звідти, поро́блені при всьому домі навко́ло. **20** Від землі аж понад вхід — поро́блені херувими та пальми на стіні храму. **21** Храм мав чотирику́тні одві́рки, а пе́ред святині мав такий самий вигляд. **22** Жéртівник був із дерева, — три лікті високий, а довжина́ його — два лікті, а в нього його ку́ті й підні́жжя його та стіни його — дерево. І сказав він мені: „Це той стіл, що перед Господнім лицем!“ **23** А в храмі та в святині було двоє дверей. **24** І в тих дверях було по дві до́щці, обі́дві до́шки обéрталися, дві в одних двéрях, і дві в інших

дверях. 25 І були зроблені на них, на дверях храму, херувими та пальми, як пороблені були в стінах, а дерев'яний ганок при переді сіней назовні. 26 І вікна, широкі знадвору й вузькі всередині, і пальми звідси та звідти при боках сіней, і такі бічні кімнати храму та стріхи.

42 І він вивів мене до зовнішнього подвір'я дорогою в напрямі на північ, і ввів мене до кімнат, що навпроти відгородженої площі, і що навпроти будівлі на північ. 2 Навпроти завдовжки — сто ліктів, вхід північний, а завширшки — п'ятдесят ліктів. 3 Навпроти — двадцять ліктів, що у внутрішньому подвір'ї, і навпроти викладеної підлоги, що в зовнішньому подвір'ї, галерія до переду галерії на три поверхи. 4 А перед кімнатами був хід на десять ліктів ширини до внутрішнього подвір'я, дорогою ста ліктів, а виходи їхні — на північ. 5 А горішні кімнати були коротші, бо галерії забирали від них більше місця, ніж з долішніх та з середніх тієї будівлі. 6 Бо вони були триповерхові, і не було в них стовпів, як стовпи подвір'я, тому вони були вужчі від долішніх та від середніх на землі. 7 А мур, що назовні навпроти кімнат, у напрямі зовнішнього подвір'я, до переду кімнат — довжина його п'ятдесят ліктів. 8 Бо довжина тих кімнат, що в зовнішнього подвір'я, п'ятдесят ліктів, і ось на переді храму сто ліктів. 9 А під тими кімнатами — хід від сходу, коли входить до них з зовнішнього подвір'я. 10 По ширині муру подвір'я в напрямі на схід до переду вільного місця й до переду будівлі —

кімнати. **11** А дорога перед ними — як вид кімнат, що в напрямі на північ; яка довжинá, така ширинá їхня, а всі виходи були за їхніми спóсобами та за їхніми виходами. **12** І як входи кімнат, що в напрямі півдня, такий був вхід на почáтку дороги, дороги перед відповідним муром у напрямі на схід, коли йти до них. **13** І сказав він мені: Кімнати північні і кімнати півдénні, що на переді вільного місця, це кімнати священні, де їдять священники, що наближуються до Господа, найсвятіше, — там складають найсвятіше, і жертву хлібну, і жертву за гріх, і жертву за провину, бо це місце святе. **14** Коли священники ввійдуть, то не сміють виходити зо святині до зóвнішнього подвір'я, і мають там складати свої шáти, в яких служать, бо вони святощі. І зодягнуть вони інші шати, і тоді тільки можуть зближатися до того, що належить наро́дові“. **15** І скінчив він вимірювання внутрішнього храму, і вівпровадив мене в напрямі брами, що пéред її в напрямі на схід, і зміряв те кругóm навкóло. **16** Він зміряв мірнічою пáлицею східній бік, — п'ять сотень палиць мірничою палицею навколо. **17** Зміряв північний бік, — п'ять сотень пáлиць мірнічою пáлицею навколо. **18** Зміряв півдénний бік, — п'ять сотень палиць мірничою палицею. **19** Обернувся до зáхіднього боку, — наміряв п'ять сотень палиць мірнічою палицею. **20** На чотири стороні відміряв те. Мало воно мур кругом навколо, завдóвжки — п'ять сотень, і завшіршки п'ять сотень, щоб відділити між святим та звичайним.

43 І попровадив мене до брами, до брами, що звёрнена в напрямі сходу. **2** І ось слава Ізраїлевого Бога йшла в напрямі від сходу, а голос Його був, як шум великої води, а земля засвітілася від слави Його! **3** І вид був такий же, як я бачив: як те відиво, що я бачив, коли я прихóдив руйнувати місто, і види були, як той вид, що я бачив при річці Кевáр. І впав я на обличчя своє! **4** І слава Господня ввійшла в храм у напрямі брами, що пéред її в напрямі сходу! **5** І підняв мене Дух, і впровадив мене до внутрішнього подвір'я, і ось слава Господня напóвнила храм! **6** І почув я Промовляючого до мене з храму, а той муж стояв при мені. **7** І сказав Він мені: „Сину людський, це місце престóлу Мого, і місце стіп Моїх ніг, де Я буду перебувати навіки посеред Ізраїлевих синів, — не занечістять уже Ізраїлів дім святе Ім'я Моє, вони та їхні царі розпустою своєю та трупами їхніх царів при їхньому вмирáнні! **8** Вони ставили свого порога при Моєму порозі, і свої одвірки при одвірках Моїх, так що тільки стіна була між Мною та між ними, і вони занечістили святе Ім'я Моє своїми гидóтами, яких наробіли, і Я вигубив їх у Своїм гніві... **9** Тепер нехай вони віддалять від Мене розпусту свою та трупи своїх царів, і Я буду пробувати між ними навіки. **10** Ти, сину людський, об'яві Ізраїлевому домові про цей храм, і вони посорóбляться від своїх провин, і зміряють міру. **11** А якщо вони засорóбляться від усього, чого наробили, то віясни їм вигляд храму, і план його, і виходи його та його входи, і всі устави його, і всі

на́черки його, і всі зако́ни його, і напиши це на оча́х їх, і нехай вони стережуть усякий на́черк його, і всі уста́ви його, і нехай вони роблять їх!“ **12** Оце зако́н храму: на вершині гори вся границя його кругом навколо має бути Святее Святих. Ось це зако́н храму. **13** А оце міри жер́твника ліктями, лікоть — це лікоть та долоня. І основа жер́твника — лікоть, і лікоть — завши́ршки, а його границя до його кра́ю навколо — одна п'ядь, і це задня сторона жер́твника. **14** А від основи на землі аж до до́лішнього о́бкладу жер́твника — два лікті, а завши́ршки — один лікоть, а від малого відступу жер́твника аж до великого — чотири лікті, а завши́ршки — лікоть. **15** А жер́твник — чотири лікті високий, а від жер́твника й вище — чотири роги. **16** А о́гнище — дванадцять ліктів завдо́вжки на дванадцять завши́ршки, чотирикúтне при чотирьох своїх бо́ках. **17** А до́лішній о́бклад — чотирна́дцять ліктів завдо́вжки на чотирнадцять завши́ршки при чотирьох бо́ках її, а границя навколо нього півліктя, а основа його — лікоть навколо, а сходи його зве́рнені на схід. **18** І сказав Він мені: „Сину лю́дський, так говорить Госпо́дь Бог: Оце уста́ви жер́твника на день, коли він буде зроблений, щоб прино́сити на ньому цілопа́лення, і кропи́ти на нього кров. **19** І даси священикам-Левитам, що вони з Садокового насіння, що набли́жуються до Мене, — говорить Госпо́дь Бог, — щоб служили Мені, молодого бика з великої худоби на жертву за гріх. **20** І візьмеш з його крові, і покропи на чотири його ро́ги й до чотирьох ку́тів оправи та

до границі навколо, — і очисти його та освяти його.
21 І візьмеш бика тієї жертви за гріх, і спалять його на означеному місці храму назóвні святині. **22** А другого дня принесеш у жертву козла безва́дного на жертву за гріх, і очистять же́ртівника, як очисти́ли биком. **23** А коли покінчи́ш очищати, принесеш у жертву молодого бика з великої худоби, безва́дного, і безва́дного барана́ з отари. **24** І приведи їх перед Господне лице, і кинуть священники на них сіль, і принесу́ть їх цілопа́ленням для Господа. **25** Сім день бу́деш приготóвляти козла жертви за гріх на кожен день, і молодого бика з великої худоби, і барана з отари, безва́дних приготóвлять. **26** Сім день будуть очищати того же́ртівника, і очистять його, і освятять його. **27** І скінча́ть ся ті дні, і станеться, восьмого дня й далі приготóвлять священники на же́ртівнику ваші цілопа́лення та ваші жертви мирні, — і вподо́баю Собі вас, говорить Господь Бог!“

44 І вернув мене в напрямі брами зóвнішньої святині, що обéрнена на схід, а вона за́мкнена. **2** І сказав мені Господь: „Брама ця буде за́мкнена, не буде відчи́нена, і ніхто не вві́йде в неї, бо в неї ввійшов Господь, Бог Ізраїлів, і вона буде за́мкнена. **3** Князь, сам князь буде сидіти в ній, щоб їсти хліб перед Господнім лицем; сіньми брами він уві́йде, і сіньми вийде“. **4** І віпровадив мене в напрямі північної брами до пéреду храму, і побачив я, аж ось слава Господня наповнила Господній дім! І впав я на обличчя своє. **5** І сказав мені Господь: „Сину лю́дський, зверні

своє серце, і побач своїми очима, а своїми вухами послухай усе, щó Я говоритиму з тобою щодо всіх постанов Господнього дому, і щодо всяких закóнів його, і звёрнеш своє серце до входу того храму в усіх виходах святині. **6** І скажеш до ворохóбників, до Ізраїлевого дому: Так говорить Господь Бог: Дóсить вам усіх ваших гидот, Ізраїлів доме, **7** що ви ввóдили чужінців, необрізаносéрдих та необрізанотілих, щоб були в Моїй святині, щоб знева́жити його, Мій храм, коли принóсили Мій хліб, лій та кров, і, крім усіх ваших гидот, зламали Мого заповіта. **8** І ви не нéсли сторо́жі святощів Моїх, але поставили їх собі за сторожів Моєї вáрти в Моїй святині. **9** Так говорить Господь Бог: Кожен чужінець, необрізаносéрдий та необрізанотілий, не ввійде до Моєї святині; це і про всякого чужінця, що живé серед Ізраїлевих синів. **10** І навіть Левити, що були віддали́лися від Мене, коли блукав Ізраїль, що були зблудили від Мене за своїми божка́ми, і вони понесу́ть кару за свою вину, — **11** і будуть вони в святині Моїй служити сторожа́ми при брамах храму, і обслуговувати храм, вони будуть принóсити цілопа́лення й жертву наро́дові, і вони будуть ставати перед ними, щоб служити їм. **12** За те, що вони служили їм перед їхніми бовва́нами, і стали для Ізраїлевого дому за спотика́ння на провіну, тому підняв Я Свою руку на них, — говорить Господь Бог, — і вони понесу́ть провіну свою! **13** І вони не підійдуть до Мене, щоб бути священниками Мені, і щоб підхóдити до всіх святощів Моїх, до Святого Святих, і будуть

носити гáньбу свою та гидóти свої, які наробили. **14** І дам Я їх сторожами вáрти храму щодо всієї його праці, і щодо всього, що робиться в ньому. **15** А священики-Левити, Садокові сини, що несли сторо́жу Моєї святині, коли Ізраїлеві сини зблуділи були від Мене, вони наблізяться до Мене на службу Мені, і будуть стояти перед Моїм лицем, щоб принóсити Мені лій та кров, говорить Господь Бог. **16** Вони ввійдуть до Моєї святині, і вони наблізяться до Мого стóлу на службу Мені, і будуть нести Мої сторо́жі. **17** І станеться, коли вони вхóдитимуть до брами внутрішнього подв́ір'я, то зодягáтимуть льняну́ одіж, і не ввійде на них вовна, коли вони служитимуть у брамах внутрішнього подв́ір'я та назóвні. **18** Льняні завóї будуть на їхній голові, а льняна́ спідня одежа буде на їхніх стéгнах; не будуть оперізуватися тим, що викликає піт. **19** А коли вони будуть вихóдити до зовнішнього подв́ір'я, до наро́ду, здійма́тимуть ша́ти свої, в яких служили, і поскладають їх у священних кімна́тах, і зодягнуть іншу одежу, щоб своїми священними ша́тами не торкатися наро́ду. **20** А голові своєї вони не будуть голіти, і волóсся не запúстять, — конче будуть стрігти волосся своє. **21** І вина не будуть пити кожен із священиків, коли ма́ють вхóдити до внутрішнього подв́ір'я. **22** А вдів та рóзвідок не братимуть собі за жінок, а братимуть тільки дівчат із насіння Ізраїлевого дому, та вдову, що буде вдовою по священикові. **23** А наро́д Мій будуть вони навчати розрізняти між святим та звичайним,

і зроблять їх знаючими різницю між нечистим та чистим. **24** А в суперечці вони стануть, щоб судити, — правосуддям Моїм розсудять її, і будуть стерегти Закони Мої, і устави Мої при всіх святах Моїх, і суботи Мої будуть святити! **25** І до мертвої людини не підійдуть, щоб не занечистити себе, а тільки ради батька й матері, і ради сина, і дочкі, і ради брата й сестри, що не належала чоловікові, занечистяться. **26** А по його очіщенні прирахують йому ще сім день. **27** А того дня, коли він входить до святині, до внутрішнього подвір'я, щоб служити в святині, він принесе свою жертву за гріх, говорить Господь Бог. **28** І оце буде їм за спадщину: Я їхня спадщина, а володіння не дасте їм в Ізраїлі, — Я їхнє володіння! **29** Жертву хлібну, і жертву за гріх, і жертву за провину, — оце будуть вони їсти, і все закладе в Ізраїлі буде їхнє. **30** І перше з усяких первонароджених зо всього, і всякі приношення всього зо всіх ваших приношень буде священикам, і початок ваших діж дасте священикові, щоб він поклав благословення на вашому домі. **31** Усякого падла та пошматованого з птаства та скотини священики не будуть їсти.

45 А коли ви будете кидати жеребка про землю в спадщину, то дасте приношення Господеві, святе із землі, — двадцять і п'ять тисяч ліктів завдовжки, а десять тисяч завширшки йому. Це буде святе в усій його границі навколо. **3** А з цієї міри відміряеш двадцять і п'ять тисяч ліктів завдовж та десять тисяч завшир, і в цьому буде святиня, Святеє Святих. **4**

Це святість із землі; вона буде для священників, що служать святині, для тих, що наближуються, щоб служити Господєві, і буде їм місцем для домів і святим місцем. **5** А двадцять і п'ять тисяч ліктів завдóвж і десять тисяч завшір буде для Левитів, що служать храмові, їм на володіння, міста на сидіння. **6** А на володіння мїсту дасте п'ять тисяч завшір і двадцять і п'ять тисяч завдóвж, навпроти святого принóшення; воно буде для всього Ізраїлевого дому. **7** А для князя буде з того й з того боку святого принóшення й володіння мїста, навпроти святого принóшення й на пєреді володіння мїста від зáхіднього краю на захід, і від східнього краю на схід, а завдóвж відповідно одній частині племєна від зáхідньої границі до границі східньої **8** землі; це буде йому за володіння в Ізраїлі, і Мої князі не будуть уже тиснути наро́ду Мого, а Край дадуть Ізраїлевому домові, їхнім племєнам. **9** Так говорить Господь Бог: Дóсить вам, Ізраїлеві князі! Насі́льство та ўтиски відсуньте, а робіть правосúддя та правду, перестаньте випихáти наро́д Мій з його землі, говорить Господь Бог! **10** Майте справедливу ва́гу, і справедливу ефу́ та справедливого ба́та. **11** Ефа́ й бат буде однакова міра, щоб бат винóсив десяту частину хóмеру, а десята частина хомеру — ефа́; згідно з хомером буде міра його. **12** А шéкель — двадцять гєрів; двадцять шеклів, двадцять і п'ять шеклів, та п'ятнадцять шеклів буде вам мїна. **13** Оце те принóшення, що ви принесєте: шоста частина ефі́ з хóмеру пшениці й шоста частина ефи з хомеру

ячмѐню. **14** А поста́нова про оливу з ба́та оливи: десята частина ба́та з ко́ру, десять батів — хо́мер, бо десять батів — хомер. **15** І одна штука з отари з двохсот штук з доброго пасові́ська Ізраїлевого на жертву хлі́бну, і на цілопа́лення, і на жертви мирні, щоб очі́стити їх, говорить Госпо́дь Бог. **16** Увесь наро́д цього Краю повинен давати прино́шення для кня́зя в Ізраїлі. **17** А на обов'язку кня́зя буде: цілопа́лення, і жертва хлі́бна та жертва лита в свята, і в новомі́сяччя та в суботи, в усі свята Ізраїлевого дому, — він приготу́є жертву за гріх, і жертву хлі́бну, і цілопа́лення, і жертви мирні на очи́щення за Ізраїлів дім. **18** Так говорить Госпо́дь Бог: У першому місяці, першого дня місяця ві́зьмеш молодого бика́ з великої худо́би, безва́дного, й очистиш святи́ню. **19** І ві́зьме свещеник з крови жертви за гріх, і покрóпить на одві́рок храму та на чотири ку́ти відступу же́ртвіника, і на одві́рок брами вну́трішнього подві́р'я. **20** І так зроби́ш сьомого дня першого місяця за кожного, хто прогрі́шиться через по́милку або з глупо́ти, і очистите храма. **21** У першому місяці, чотирна́дцятого дня місяця буде вам Па́сха, свято семиде́нне; будете їсти опрі́сноки. **22** І приготу́є того дня кня́зь за себе та за ввесь наро́д краю бика на жертву за гріх. **23** І сім день свята буде він приготóвлювати цілопа́лення для Господа, сім биків і сім баранів безвадних на день, сім день, і жертву за гріх, — козла на день. **24** І приготóвить жертву хлі́бну, ефу́ на бика й ефу́ на барана́, а оливи — гін на ефу́. **25** Сьомого місяця, п'ятнадцятого дня

місяця в свято буде він приготівлювати те саме, сім день, як жертву за гріх, як цілопáлення, так і жертву хлїбну, так і оліву.

46 Так говорить Господь Бог: Брама внутрішнього подвір'я, що звернена на схід, буде замкнена шість день праці, а суботнього дня буде відчинена, і в день новомісяччя буде відчинена. **2** І увійде князь ходом сінєй брами ззовні, і стане при одвірку брами, а священники приготують його цілопáлення та його мирну жертву, і він поклониться на порозі брами. А брама не буде замкнена аж до вечора. **3** І буде вклоняться нарód краю при вході цієї брами в суботи та в новомісяччя перед Господнім лицем. **4** А те цілопáлення, що князь принесе Господєві суботнього дня, це шість безвáдних овець та безвáдний баран. **5** А жертва мучна — ефа на барана, а на овець жертва хлїбна, — скільки дасть рука ного, а оливи — гін на ефу. **6** А в день новомісяччя — молодий бик з великої худоби, безвáдний, і шестеро овець та баран будуть безвáдні. **7** І ефу на бика, і ефу на барана приготує він хлїбну жертву, а на овець — як сягне рука його, а оливи — гін на ефу. **8** А коли прихóдитиме князь, то він увійде ходом сінєй брами, і тим же ходом своїм вийде. **9** А коли нарód краю буде прихóдити перед Господнє лице в свята, то хто входить ходом північної брами, щоб поклонитися, вийде ходом брами південної, а хто входить ходом брами південної, вийде ходом брами північної, — не вёрнеться ходом тієї брами, яким увійшов, алє

війде протилéглою йому́. **10** А князь буде серед них: при вході їх ввійде, і при виході їх ввійде. **11** А в свята та в урочісті дні буде хлібна жертва, — ефа́ на бика й ефа́ на барана́, а на вівці — скільки дасть рука його, а оливи — гін на ефу́. **12** А коли князь приготу́є добровільного дара, цілопáлення або мирні жертви, дар для Господа, то відчинять йому браму, що звернена на схід, і приготує своє цілопáлення та свої мирні жертви, як готує за суботи, і ввійде, і замкnúть браму по його виході. **13** А вівцю однорічну, безва́дну, приготóвиш на цілопáлення кожен день для Господа, щорáнку приготóвиш його. **14** А жертву хлібну приготóвиш до нього щорáнку, шосту частину ефи, а оливи — третину гіна, щоб покропіти пшеничну муку, — це хлібна жертва для Господа, постанови вічні назáвжди. **15** І приготують вівцю й жертву хлібну та оливу щорáнку на стале цілопáлення. **16** Так говорить Господь Бог: Коли князь дасть кому́ зо своїх синів дáра зо спáдку свого́, це буде належати його синам, як їхне володіння в спáдщині. **17** А коли він дасть дáра з свого спáдку одному́ з своїх рабів, то це буде належати йому аж до року волі його, та й вéрнеться князеві, бо це його спáдок, тільки синам його він налéжатиме. **18** А князь не візьме зо спáдку наро́ду, витискаючи їх з їхнього володіння, — із свого володіння дасть своїм синáм спáдок, щоб ніхто з наро́ду Мого не розпорóшився зо свого володіння. **19** І впрова́див мене входом, що при боці брами, до священних кімна́т для

священиків, що звернені на північ; і ось там є місце на їхньому задньому боці на захід. **20** І сказав він мені: Оце місце, де священики будуть варити жертву за провину та жертву за гріх, де будуть пекти жертву хлібну, щоб не виносити до зовнішнього подвір'я, і не посвятити народа. **21** І він вивів мене до зовнішнього подвір'я, і провів мене по чотирьох рогох подвір'я, — і ось ще подвір'я на кожному розі подвір'я. **22** На чотирьох рогох подвір'я були малі подвір'я, — сорок ліктів завдовж і тридцять завшир, міра одна для них чотирьох, простокутні. **23** І був ряд каміння навколо них, навколо них чотирьох, і пороблені кухні під горожею навколо. **24** І сказав він мені: Оце дім кухарів, що там варять слуги храму жертву народів.

47 І він вернув мене до дверей храму, аж ось виходить вода з-під порога храму на схід, бо перед того храму на схід. А вода сходила здолу, з правого боку храму, з півдня від жертовника. **2** І він випровадив мене в напрямі брами на північ, і провів мене навколо зовнішньою дорогою до зовнішньої брами, дорогою, зверненою на схід; і ось вода випріскувала з правого боку. **3** І вийшов цей чоловік на схід, а шнур був у його руці, і він відміряв тисячу ліктів, і перепровадив мене водою, водою по кістки. **4** І відміряв ще тисячу, і перепровадив мене водою, водою по коліна; і відміряв ще тисячу, і перепровадив мене водою по стегна. **5** І відміряв він ще тисячу, і був потік, якого я не міг перейти, бо стала великою та вода на плівання, потік, що був неперехідний. **6** І сказав він мені: „Чи

ти бачив це, сину людський?“ І повів мене, і вернув мене на берег цього потоку. 7 А коли я вернувся, то ось на березі потоку дуже багато дерев з цього й з того боку. 8 І сказав він до мене: „Ця вода виходить до східної округи, і сходить на степ, і сходить до моря, до води солоні, — і вздоровиться вода. 9 І станеться, всяка жива душа, що роїться скрізь, куди приходять той потік, буде жити, і буде дуже багато риби, бо ввійшла туди та вода, і буде здоровлена, і буде жити все, куди пройде той потік. 10 І станеться, стануть при ньому рибаки від Ен-Геді й аж до Ен-Еглаїму; вода буде місцем розтягнення неводу, їхня риба буде за родом своїм, як риба Великого моря, дуже численна. 11 Його ж багна та калюжі його не будуть уздоровлені, — на сіль вони дані. 12 А над потоком виросте на його березі з цього й з того боку всяке дерево їстівне; не опадє його листя, і не перестане плід його, — кожного місяця буде давати первоплоди, бо вода його — вона зо святині виходить, і буде плід його на їжу, а його листя на лік. 13 Так говорить Господь Бог: Оце границя, що ви посядете собі цю землю для дванадцяти Ізраїлевих племен; Йібсип матиме два уділи. 14 І посядете її як один, так і другий, бо, прирікаючи, підняв Я був руку Свою дати її вашим батькам, і припадє цей край вам у спадщину. 15 А оце границя краю: на північному кінці від Великого моря напрямєць до Хетлону, як іти до Цедаду, 16 Хамат, Берота, Сівраїм, що між границею Дамаску та між границею Хамату, середущий Хацар,

що при границі Хавра́ну. **17** І буде границя від моря: Хацар-Енон, границя Дамаску на північ, і границя Хамату. Це північний кінець. **18** А східній кінець, з-між Хавра́ну та з-між Дамаску, і з-між Гілеаду та з-між Ізраїлевого краю — Йорда́н; від границі аж до східнього моря відміряєте. Це східній кінець. **19** А південний кінець, на південь: від Тамару аж до води Мерівот-Кадешу, пото́ку, до Великого моря. Це південний кінець, на південь. **20** А західній кінець — Велике море, від границі аж навпроти того, де йти на Хамат. Це західній кінець. **21** І поділите цю зе́млю собі, Ізраїлевим пле́менам. **22** І станеться, поділите її жеребко́м на спа́док собі та чужинцям, що мешкають серед вас, що породили синів серед вас, і стануть вам, як тубільці між синами Ізраїлевими; з вами вони кинуть жеребка́ про спа́док серед Ізраїлевих пле́мен. **23** І станеться, у тому пле́мені, де мешкатиме з ним той чужинець, там дасте́ його спа́док, говорить Господь Бог.

48 А оце імена пле́мен: Від північного кінця по боці дороги до Хетлону, де йти до Хамату, Хацар-Енан, на границі Дамаску на північ, по боці Хамату, і будуть вони йому від східнього кінця аж до моря, — один уділ Да́нові. **2** А при границі Дана від східнього кінця й аж до кінця західнього, — один уділ Ассі́рові. **3** А при границі Ассі́ра від східнього кінця аж до кінця західнього, — один уділ Нефталі́мові. **4** А при границі Нефталима від східнього кінця аж до кінця західнього, — один уділ Манасії́. **5** А при границі Манасії́ від

східнього кінця аж до кінця західнього, — один уділ Єфремові. **6** А при границі Єфрема від східнього кінця й аж до кінця західнього, — один уділ Рувімові. **7** А при границі Рувима від східнього кінця аж до кінця західнього, — один уділ Юді. **8** А при границі Юди від східнього кінця аж до кінця західнього буде те приношення, що ви принесете, ділянка на двадцять і п'ять тисяч завшір, а завдовж — як одна з частин племен зо східнього кінця аж до кінця західнього, і буде в ній святиня. **9** Те приношення, що принесете Господеві, ділянка буде завдовж двадцять і п'ять тисяч, а завшір — двадцять тисяч. **10** А святе приношення буде для оцих: ділянка священикам на північ двадцять і п'ять тисяч, а на захід завшір десять тисяч, а на схід завшір десять тисяч, а на південь завдовж двадцять і п'ять тисяч, і Господня святиня буде серед того. **11** Священикам, посвяченим із синів Садока, що виконували Мою сторожу, що не блукали блуканіною Ізраїлевих синів, як блукали Левити, **12** то буде їм приношення з приношення цієї землі, найсвятіша святість, при границі Левитів. **13** А Левити відповідно границі священиків, ділянка їм на двадцять і п'ять тисяч завдовж, а завшір — десять тисяч, уся довжина — двадцять і п'ять тисяч, а ширина — десять тисяч. **14** І вони не продадуть із цього, і не виміняють, і первоплід землі ні до кого не перейде, бо це святість для Господа. **15** А ділянка на п'ять тисяч завшіршки й на двадцять і п'ять тисяч завдовжки призначається на оселення й

на пасовіська, а саме те місто буде всередині. 16 А оце розміри його: північний край — чотири тисячі й п'ять сотень, і південний край — чотири тисячі й п'ять сотень, і від східнього краю — чотири тисячі й п'ять сотень, а західній край — чотири тисячі й п'ять сотень. 17 І буде пасовісько для міста, — на північ двісті й п'ятдесят, і на південь двісті й п'ятдесят, і на схід двісті й п'ятдесят, і на захід двісті й п'ятдесят. 18 А позостале на довжину навпроти святого приношення — десять тисяч на схід і десять тисяч на захід, і буде воно навпроти святого приношення, і буде плід його на хліб робітникам міста. 19 А робітників міста — будуть оброблювати його зо всіх Ізраїлевих племён. 20 Усе приношення — ділянка на двадцять і п'ять тисяч завдовж і на двадцять і п'ять тисяч завшир, чотирикутне, піднесене святе приношення понад володіння міста. 21 А позостале — для князя, з цього й з того боку святого приношення та володіння міста перед тими двадцятьма й п'ятьма тисячами приношення аж до границі на схід та на захід, навпроти тих двадцяти й п'яти тисяч аж до границі на захід, навпроти частин племён, — це князеві, і буде святе приношення, а святиня дому — серед них. 22 А з володіння Левитів і з володіння міста серед того, що буде князеві, між границею Юди й між границею Веніямина, буде це князеві. 23 А решта племён від східнього кінця аж до кінця західнього, — один уділ Венямінові. 24 А при границі Веняміна від східнього кінця аж до кінця західнього, — один уділ Симеонові.

25 А при границі Симеона від східнього кінця аж до кінця західнього, — один уділ Іссахарові. **26** А при границі Іссахара від східнього кінця аж до кінця західнього, — один уділ Завулóнові. **27** А при границі Завулóна від східнього кінця аж до кінця західнього, — один уділ Га́дові. **28** А при границі Га́да до границі півдénної, на півдні, то буде границя від Тамару до води Меріват-Кадешу, потóку, до Великого моря. **29** Оце Край, що поділите жеребкóм у спáдок Ізраїлевим племенáм, і це їхні ўділи, говорить Господь Бог. **30** А оце виходи міста: з північного кінця — чотири тисячі й п'ять сотень міри. **31** А міські брами — на іменá Ізраїлевих племéн, три брамі на північ: одна брама Рувíмова, одна брама Юдина, одна брама Леві́ева. **32** А при східньому кінці — чотири тисячі й п'ять сотень, а брам троє: одна брама Йóсипова, одна брама Веніямíнова, одна брама Дáнова. **33** І південний край — чотири тисячі й п'ять сотень міри, а брам троє: одна брама Симеóнова, одна брама Іссахарова, одна брама Завулóнова. **34** Західній кінець — чотири тисячі й п'ятьсот, три їхні брамі: одна брама Га́дова, одна брама Ассíрова, одна брама Нефталíмова. **35** Навкóло — вісімнадцять тисяч. А ім'я міста з того дня: „Тут Господь“.

Даниїл

1 За третього року царювання Йоякіма, Юдиного царя, прийшов Навуходонóсор, цар вавилонський, до Єрусалиму, та й обліг його. **2** І дав Господь в його руку Йоякіма, Юдиного царя, та частину посуду Божого дому, і він відправив їх до краю вавилонського, до дому свого бога, а посуд відправив до скарбничного дому свого бога. **3** І сказав цар до Ашпеназа, начальника його євнухів, щоб привести з Ізраїлевих синів, і з царського, і з шляхетського роду, **4** юнаків, що нема в них жодної вади, і вони вродливого вигляду та розумні в усякій мудрості, і здібні до знання, і розуміють науку, і щоб у них була моторність служити в царському палаці, і щоб навчати їх книг та мови халдеїв. **5** І призначив їм цар щоденну поживу, з царської їжі та з вина, що сам його пив, а на їхнє виховання — три роки, а по закінченні їх стануть вони перед царським обличчям. **6** І були серед них з Юдиних синів Даниїл, Ананія, Мисаїл та Азарія. **7** А начальник євнухів дав їм інші імена, і дав Даниїлові ім'я Валтасар, а Ананії — Шадрэх, а Мисаїлові — Мешэх, а Азарії — Авед-Него. **8** І поклав Даниїл собі на серце, що він не оскверниться їжею царя та питвом, що той сам його пив, і просив від начальника євнухів, щоб не осквернитися. **9** І дав Бог Даниїлові ласку та милість перед начальником євнухів. **10** І сказав начальник євнухів до Даниїла: „Боюсь я свого пана царя, бо він визначив вашу їжу та ваше питво. Бо коли б він побачив ваше обличчя

худішим, ніж у тих юнаків, що вашого віку, то ви зробите мою голову винуватою перед царем“. **11** І сказав Даниїл до старшого, якого начальник євнухів призначив над Даниїлом, Ананією, Мисаїлом та Азарією: **12** „Випробуй но своїх рабів десять день, і нехай дають нам із ярині, — і ми будемо їсти, та воду — і будемо пити. **13** І нехай з'являться перед тобою наші обличчя та обличчя тих юнаків, що їдять царську їжу, — і згідно з тим, що побачиш, зроби зо своїми рабами“. **14** І той послухався їх у цьому, і випробовував їх десять день. **15** А по десяти днях їхній вигляд виявився кращим, і вони були здоровіші на тілі, аніж усі ті юнакі, що їли царську їжу. **16** І цей старший відніс їм їжу та вино їхнього пиття, а давав їм ярину. **17** А ці четверо юнаків, — дав їм Бог пізнання та розуміння в кожній книжці та мудрості, а Даниїл розумівся на всякому видінні та снах. **18** А на кінець тих днів, коли цар сказав привести їх, то начальник євнухів привів їх перед обличчя Навуходоносорова. **19** І цар розмовляв з ними, і зо всіх них жоден не був знайдений таким, як Даниїл, Ананія, Мисаїл та Азарія. І вони ставали перед царським обличчям. **20** А всяку справу мудрости та розуму, що шукав від них цар, то він знайшов їх удесятеро мудрішими від усіх чарівників та заклиначів, що були в усьому його царстві. **21** І був Даниїл там аж до першого року царя Кіра.

2 А за другого року Навуходоносорового царювання приснілися Навуходоносорові сни. І занепоківся дух

його, і сон його утік від нього. 2 І сказав цар поклікати чарівників та заклиначів, і чаклунів та халдеїв, щоб розповіли цареві його сни. І вони поприходили, і поставали перед царським обличчям. 3 І сказав до них цар: „Снився мені сон, і занепокі́вся дух мій, щоб пізнати той сон.“ 4 А халдеї говорили цареві по-арамейському: „Царю, живи навіки! Розкажи перше сон своїм рабам, а ми об'явимо розв'язку“. 5 Цар відповів та й сказав до халдеїв: „Мое слово невідкличне: якщо ви не розповісте мені сна та його розв'язку, будете почетвертовані, а ваші доми обернуться в руїни. 6 А якщо ви розповісте сон та його розв'язку, одержите від мене дари й нагороду та велику честь; тому об'явіть мені сон та його розв'язку“. 7 Вони відповіли вдруге та й сказали: „Цар перше розкаже сон своїм рабам, а ми об'явимо розв'язку“. 8 Цар відповів та й сказав: „Я знаю напевно, що ви хочете виграти час, бо бачите, що слово моє невідкличне. 9 Якщо ви не розкажете мені сна, то один у вас задум, бо ви змовилися говорити передо мною лож та неправду, аж поки зміниться час. Тому розкажіть мені сон, і я пізнаю, що ви об'явите мені, і його розв'язку“. 10 Халдеї відповіли перед царем та й сказали: „Нема на суходолі людини, що могла б об'явити цареву справу, бо жоден великий та панівний цар не питався такої речі від жодного чарівника й заклинача та халдея. 11 А справа, про яку питається цар, тяжка, і немає таких, що об'явили б її перед царем, окрім богів, що не мають своїх

мешкань разом із тілом“. **12** За це цар розгнівався, та сильно розпінився, і наказав вигубити всіх вавилонських мудреців. **13** І вийшов наказ, і вбивали мудреців, і шукано Даниїла та його товаришів, щоб побивати. **14** Того часу Даниїл розповів розважно та розумно Арїохові, начальникові царської сторожі, що вийшов був побивати вавилонських мудреців. **15** Він заговорив та й сказав Арїохові, царському владиці: „Чому такий жорстокий наказ від царя?“Тоді Арїох розповів Даниїлові справу. **16** І Даниїл увійшов, і просив просити від царя, щоб дав йому часу, і він об'явить цареві розв'язку сна. **17** Тоді Даниїл пішов до свого дому, і завідомив про справу товаришів своїх, Ананію, Мисаїла та Азарію, **18** щоб просили милости від Небесного Бога на цю таємницю, щоб не вигубили Даниїла та товаришів його разом з рештою вавилонських мудреців. **19** Тоді Даниїлові відкрита була таємниця в нічному видінні, і Даниїл прославив Небесного Бога. **20** Даниїл заговорив та й сказав: „Нехай буде благословенне Боже Ім'я від віку й аж до віку, бо Його мудрість та сила. **21** І Він змінє часі та пори року, скидає царів і настановляє царів, дає мудрість мудрим, і пізнання розумним. **22** Він відкриває глибоке та сховане, знає те, що в темряві, а світло спочиває з Ним. **23** Тобі, Боже батьків моїх, я дякую та славлю Тебе, що Ти дав мені мудрість та силу, а тепер відкрив мені, що я від Тебе просив, — бо Ти відкрив нам справу цареву“. **24** Потому Даниїл пішов до Арїоха, якого цар призначив вигубити

вавилонських мудреців. Пішов він та й так йому сказав: „Не губи вавилонських мудреців! Заведи мене перед царя, — і я об'явлю цареві розв'язку сна “. 25 Тоді Арейох негайно привів Даниїла перед царя, та й сказав йому так: „Знайшов я мужа з синів Юдиного вигнання, що об'явить цареві розв'язку сна “. 26 Цар заговорив та й сказав Даниїлові, що йому було ймення Валтасар: „Чи ти можеш об'явити мені сон, якого я бачив, та його розв'язку?“ 27 Даниїл відповів перед царем та й сказав: „Таємниці, про яку питається цар, не можуть об'явити цареві ані мудреці, ані заклиначі, ані чарівники, ані віщуні. 28 Але є на небесах Бог, що відкриває таємниці, і Він завідомив царя Навуходоносора про те, що буде в кінці днів. Твій сон та видіння твоєї голови на ложі твоїм — оце вони: 29 Тобі, царю, приходили на ложе твоє думки твої про те, що буде потім, а Той, Хто відкриває таємницю, показав тобі те, що буде. 30 А мені ця таємниця відкрита не через мудрість, що була б у мені більша від мудрости всіх живих, а тільки на те, щоб об'явити цареві розв'язку, і ти пізнаєш думки свого серця. 31 Ти, царю, бачив, аж ось один великий бовван, — бовван цей величезний, а блиск його дуже сильний; він стояв перед тобою, а вигляд його був страшний. 32 Цей бовван такий: голова його — з чистого золота, груди його та рамена його — з срібла, нутро його та стегно його — з міді, 33 голінки його — з заліза, ноги його — частинно з заліза, а частинно з глини. 34 Ти бачив, аж ось одірвався камінь сам,

не через рúки, і вдарив боввána по ногáх його, що з залiза та з глини, — і розторóщив їх. **35** Того чáсу розторóщилося, як одне, — залiзо, глина, мiдь, срiбло та золото, і вони стали, немов та полóва з тóку жнив, а вiтер їх розвiяв, і не знайшлося по них жодного слiду; а камiнь, що вдарив того боввána, став великою горою, і напóвнив усю землю. **36** Оце той сон, а його рóзв'язку зараз скажемо перед царем. **37** Ти, цáрю, цар над царя́ми, якому Небесний Бог дав царство, влáду й мiць та славу. **38** І скрiзь, де мéшкають лóдські сини, польовá звiрина та птаство небесне, Вiн дав їх у твою руку, та вчинив тебе пануючим над усiма ними. Ти — голова, що з золота. **39** А по тобі постане iнше царство, нижче вiд тебе, і царство третє, iнше, що з мiдi, яке буде панувати над усiєю землею. **40** А царство четверте буде сiльне, як залiзо, бо залiзо товчє й розбиває все, так і воно стовчє й розiб'є, як залiзо, що все розбиває. **41** А що ти бачив нóги та пáльци частинно з ганчáрської глини, частинно з залiза, то це буде подiлене царство, і в ньому бóде трохи залiзної мiцi, бо ти бачив залiзо, змiшане з глейкóю глиною. **42** А пальцi нiг частинно з залiза, а частинно з глини, то й частина царства буде сiльна, а частина буде ламлiва. **43** А що бачив ти залiзо, змiшане з глейкóю глиною, то вони змiшанi бóдуть лóдським насiнням, а не будуть прилягáти одне до óдного, як залiзо не змiшуєтьсá з глиною. **44** А за днiв тих царiв Небесний Бог поставить цáрство, що навiки не зруйнуєтьсá, і те царство не буде вiддане iншому

наро́дові. Воно потовчэ й покінчіть усі ті царства, а само буде стояти навіки. 45 Бо ти бачив, що з гори відірва́вся ка́мінь сам, не руками, і потóвк залізо, мідь, гли́ну, срі́бло та золото. Великий Бог об'явив царéві те, що стане́ться по́тім. А сон цей певний, і певна його ро́зв'язка!“ 46 Тоді цар Навуходонóсор упав на своє обличчя й поклонився Даниї́лові, і наказав прино́сити йому хлі́бну жертву та лю́бі па́хощі! 47 Цар відповів Даниї́лові та й сказав: „Направду, що ваш Бог — це Бог над бога́ми та Пан над царя́ми, і Він відкриває таємні́ці, коли міг ти відкрити о́цю таємні́цю!“ 48 Тоді цар звелі́чив Даниї́ла, і дав йому числénні дару́нки, і вчинив його паном над усім вавилонським кра́єм, і великим провідникóм над усіма вавилонськими мудреця́ми. 49 А Даниї́л просив від царя, і він призна́чив над справами вавилонського краю Шадра́ха, Меша́ха та Авед-Не́го, а Даниї́л був при царськóму дворі.

3 Цар Навуходонóсор зробив був золотого бовва́на, — завви́шки йому́ ші́стдесят лі́ктів, завши́ршки йому́ ші́сть лі́ктів. Він поставив його в долині Дура в вавилонській окру́зі. 2 І цар Навуходонóсор послав зібрати сатра́пів, заступників, підсатра́пів, радників, су́ддів, вищих урядників та всіх округових володарів, щоб прийшли на посвя́чення бовва́на, якого поставив цар Навуходонóсор. 3 Того ча́су зібралися сатра́пи, засту́пники, підсатра́пи, радники, скарбни́кі, су́дді, вищі урядники та всі округо́ві володарі, щоб посвяті́ти бовва́на, якого поставив цар

Навуходонóсор, і поставали навпроти бовв́ана, якого поставив Навуходонóсор. 4 А опові́сник заклі́кав лункі́м го́лосом: „До вас гово́рится, наро́ди, люди та язй́ки! 5 Того ча́су, коли ви почу́ете го́лос ро́га, сопи́лки, гита́ри, гу́сел, псалтиря́, флейти та всілякого роду музи́ку, падайте й поклони́ться золотому бовв́анові, якого поставив цар Навуходонóсор. 6 А той, хто не впаде́ й не поклони́ться, тієї хвилі́ буде вки́нений до се́редини палахкотю́чої огне́нної пе́чі. 7 Тому́ того ча́су, як усі наро́ди почу́ють го́лос ро́га, сопи́лки, гита́ри, гу́сел, псалтиря́ та всілякого роду музи́ку, попада́ють всі наро́ди, люди та язй́ки, і поклони́ться золотому бовв́анові, якого поставив цар Навуходонóсор“. 8 А цього ча́су набли́зилися халдейські му́жі, і донóсили на юдеї́в. 9 Вони заговори́ли та й сказа́ли цареві́ Навуходонóсорові́: „Ца́рю, живи́ наве́ки! 10 Ти, ца́рю, вида́в нака́за, щоб ко́жен чо́ловік, хто почу́є го́лос ро́га, сопи́лки, гита́ри, гу́сел, псалтиря́ й флейти та всіляко́ї музи́ки, упав і поклони́вся золотому бовв́анові. 11 А той, хто не впаде́ й не поклони́ться, бу́де вки́нений до се́редини палахкотю́чої огне́нної пе́чі. 12 Є́ юдейські му́жі, яких ти призначив над спра́вами вавилонської о́кру́ги, Шадрáх, Мешáх та Авед-Не́го, — ці му́жі не зверну́ли на тебе, ца́рю, уваги́: бога́м твої́м не служать, і золотому бовв́анові, якого ти поставив, не вкони́ються“. 13 Тоді́ Навуходонóсор у гні́ві та в лю́тості́ наказав привести́ Шадрáха, Мешáха та Авед-Не́го, і того ча́су цих людей привели́ перед ца́ря. 14 Навуходонóсор заговори́в та

й сказав їм: Шадраха, Мешаха та Авед-Него, — чи це правда, що ви моїм богам не служите, а золотому бовванові, якого я поставив, не вклоняєтесь? **15** Тепер, якщо ви готові, щоб того часу, коли почуєте голос рога, сопілки, гітари, гусел, псалтиря й флейти та всіляких родів музику, попадали й кланялися бовванові, якого я зробив. А якщо ви не поклонитесь, тієї години будете вкинені до середини палахкотючої огненної печі, і хто той Бог, що врятує вас від моїх рук?“ **16** Шадрах, Мешах та Авед-Него відповіли та й сказали цареві Навуходонсорові: „Ми не потребуємо відповідати тобі на це слово. **17** Якщо наш Бог, Якому ми служимо, може врятувати нас з палахкотючої огненної печі, то Він урятує й з твоєї руки, о царю! **18** А якщо ні, нехай буде тобі, о царю, знане, що богам твоїм ми не служимо, а золотому бовванові, якого ти поставив, не будемо вклонятися!“ **19** Тоді Навуходонсор переповнився лютістю, і вигляд його обличчя змінився проти Шадраха, Мешаха та Авед-Него. Він відповів, і наказав напалити піч усéмерно понад те, як повинно було напалити її. **20** І він наказав хоробрим військовим м'ужам, що були в його війську, зв'язати Шадраха, Мешаха та Авед-Него, щоб укинути до палахкотючої огненної печі. **21** Того часу ці мужі були пов'язані в своїх плащах, у своїх сорочках і в своїх шапках, і в своїх убраннях, і були повкидані до середини палахкотючої огненної печі. **22** А що слово царя було гостре, то піч напалена була надзвичайно сильно, так що тих м'ужів, що підіймали, щоб укинути

Шадраха, Мешаха та Авед-Него, забило їх огняне́ по́лум'я. 23 А ці три мужі, Шадрах, Мешах та Авед-Него, упали до серéдини палахкотючо́ї огнénної печі пов'язані. 24 Тоді цар Навуходонóсор здивувався, і поспішно встав, заговорив та й сказав до своїх радників: „Чи ж не трьох зв'язаних мужів ми кинули до серéдини огню?“Ті відповіли та й сказали цареві: „Певне, царю!“ 25 Він відповів та й сказав: „Таж я бачу чотирьох мужів непов'язаних, що ходять посеред огню, і шкоди їм нема, а вігляд того четвертого подібний до Божого сина!“ 26 Тоді Навуходонóсор наблизився до чéлюстів палахкотючо́ї огнénної печі, заговорив та й сказав: „Шадраха, Мешаху та Авед-Него, раби Його, Бога Всевишнього, — вийдіть і прийдіть!“Тоді Шадрах, Мешах та Авед-Него вийшли з серéдини огню. 27 І зібралися сатра́пи, заступники, і підсатрапи, і цареві радники, та й побачили тих мужів, що огонь не мав сили над їхнім тілом, і не опалився во́лос їхньої голови, і їхні плащі не змінилися, і за́пах огню не ввійшов у них. 28 Навуходонóсор заговорив та й сказав: „Благословéнный Бог Шадраха, Мешаха та Авед-Него, що послав Свого Ангола, і врятував Своїх рабів, які надіялися на Нього. І вони не послухалися царського слова, і дали свої тіла на огонь, аби не служити й не клáняться іншому бо́гові, крім Бога свого. 29 А тепер від мене видається на́каз, що кожен з наро́ду, люду та язика, який скаже що згірдли́ве на Бога Шадраха, Мешаха та Авед-Него, буде почетвертований, а дім його обернений буде на

смітт'я, бо немає іншого Бога, що міг би так урятувати, як оце“. 30 Того часу цар зробив, щоб добре велось Шадрахові, Мешахові та Авед-Негові в вавилонській окрузі.

4 „Цар Навуходонсор, до всіх народів, племен та язиків, що мешкають на всій землі: Нехай вам примножиться мир! 2 Знаки та чуда, які зробив з мною Всевишній Бог, вважаю за відповідне об'явити. 3 Які великі Його знаки, й які потужні Його чуда! Царство Його — царство вічне, а Його панування — з покоління в покоління!“ 4 „Я, Навуходонсор, був спокійний в своєму домі, і щасливий у палаті своїй. 5 Я бачив сон, і він настрашив мене, а думки на моєму ложі та видіння моєї голови налякали мене. 6 І був виданий від мене наказ привести перед мене всіх вавилонських мудреців, щоб вони об'явили мені розв'язку сна. 7 Того часу поприходили чарівники, заклиначі, халдеї та віщуні, і я розповів перед ними сон, та вони не об'явили мені його розв'язки. 8 І аж останній прийшов перед мене Даниїл, якому ім'я Валтасар, як ім'я мого бога, і що в ньому дух Святого Бога. І я розповів йому сон та й сказав: 9 „Валтасаре, начальнику чарівників, я знаю, що в тобі дух Святого Бога, і всяка таємниця не тяжка тобі. Скажи видіння мого сну, що я бачив, та його розв'язку. 10 А видіння моєї голови на моєму ложі такі. Я бачив, аж ось дерево серед землі, а вишина його велика. 11 Це дерево стало велике та сильне, і вишина його сягала до Неба, а його обвід — до кінця всієї землі. 12 Віття

його гарне, плід його великий, а в ньому пожива — для всіх. Під ним знаходила собі тінь польова звірина, а на його галуззях мешкали птахи небесні, і з нього живилося кожне тіло. **13** Бачив я у видіннях своєї голови на моєму ложі, аж ось зійшов з неба Сторож Божий та Святий. **14** І він кликнув із силою, і так проказав: „Зрубайте це дерево, і повідрубуйте галуззя його, позривайте віття його, і порозсипайте його плід. Нехай розійдеться з-під нього звірина, а птахи — з галуззя його! **15** Та позоставте в землі пня його кореня, але в путях залізних та мідяних, на зеленій польовій траві. І небесною росою нехай він зрощується, а його частка — зо звіриною на польовій траві. **16** Його людське серце змінять, і буде дане йому серце звірине, і сім часів перейдуть над ним. **17** Через постанову Сторожів Божих це слово, а повідженням Святих — ця річ, аж прийде до того, що пізнають живі, що над людським царством панує Всевишній, і кому схоче, дає його, і низького з людей ставить над ним“. **18** Оцей сон бачив я, цар Навуходонсор, а ти, Валтасаре, скажи його розв'язку, бо всі мудреці мого царства не можуть сказати мені розв'язки, а ти можеш, бо в тобі Дух Святого Бога“. **19** Тоді Даниїл, що ім'я йому Валтасар, остовпів на одну годину, і думки його перестрашили його. Цар заговорив та й сказав: „Валтасаре, нехай не страшить тебе цей сон та його розв'язка!“ Валтасар відповів та й сказав: „Мій пане, на ворогів би твоїх цей сон, а його розв'язка — на твоїх би неприятелих! **20** Дерево, яке ти бачив,

що було велике та міцне, і вишина його сягала до неба, а обвід його — на всю землю, **21** а віття його гарне, і плід його великий, і в ньому пожива — для всіх, під ним мешкала польова звірина, а на його галуззях перебували птахи небесні, — **22** ти, царю, той, що став великий та потужний, і твоя великість побільшилася, і сягнула аж до небес, а панування твое — до кінців землі. **23** А що цар бачив Божого Сторожа та Святого, який сходив із небес, і сказав: Зрубайте це дерево, і знищте його, та позоставте в землі пня його кореня, але в путях залізних та мідяних, на зеленій польовій траві; і небесною росю нехай він зрощується, а його частка — з польовою звіриною, аж поки перейдуть над ним сім часів, **24** то ось розв'язка, царю, і це постанова Всевишнього, що сягає на мого пана царя: **25** І тебе виженуть від людей, і з польовою звіриною буде пробування твое, і дадуть тобі їсти траву, як волам, і з небесної роси тебе зрощать, і сім часів перейдуть над тобою, аж поки пізнаєш, що над людським царством панує Всевишній, і дає його тому, кому хоче. **26** А що сказали позоставити пня кореня дерева, — твое царство позостанеться тобі, якщо ти пізнаєш, що панує небо. **27** Тому, царю, нехай буде до вподоби моя рада тобі, — зламай же свої гріхи справедливістю, а свої провини — милістю для вбогих, щоб твій мир був довготривалий“. **28** Усе це сталося над царем Навуходонсором. **29** На кінці дванадцяти місяців проходжувався він по царському палацу в Вавилоні. **30** Цар заговорив та й сказав: „Чи ж це не

величний Вавилон, що я збудував його на дім царства м'їццю пот'уги своєї та на славу моєї пишнотї?“ **31** Ще це слово було в 'устах царських, коли з неба впав голос: „Тобї гов'орять, царю Навуходон'осоре: Оце царство вїдх'одить вїд тебе! **32** І вїд людей тебе вїдл'учать, і з польов'ою звїрин'ою буде пробуван'ня твое, тобї дадуть на їжу траву, як волам, і сїм час'їв перейдуть над тобою, — аж поки не пїзн'аєш, що над л'юдським царством панує Всевишній, і дає його том'у, кому хоче.“ **33** Тїєї хвилини вїконалося це слово над Навуходон'осором, і вїн був вїдл'учений вїд людей, і їв траву, як воли, і його тїло зр'ощувалося з небесної роси, аж його в'олос став великий, як пїр'я орліне, а його пазурї — як у пт'ах'їв. **34** „А на кїнцї тих дн'їв я, Навуходон'осор, звїв свої очї до неба, і мїй розум вернувся до мене, й я поблагословив Всевишнього, і вїчно Живого хвалїв я та сл'авив, що Його панув'ання — панув'ання вїчне, а царство Його — з поколїння в поколїння. **35** А всі м'ешканцї землї порох'ованї за нїщ'о, і Вїн чинить за Своєю Волею серед небесного вїйска та м'ешканцїв землї, і немає нїк'ого, хто спротивився б Його руцї та й сказав би Йом'у: Щ'о Ти робиш? **36** Того часу верн'увся мїй розум до мене, і я вернувся до слави царства свого, і яснїсть моя верн'улася на м'ене. І шукали мене мої радники та вельможї мої, і над царством своїм я був пост'авлений знов'у, і менї була д'одана дуже велика величнїсть. **37** Тепер я, Навуходон'осор, хвал'ю й звелїчую та сл'авлю Небесного Царя, що всі чини Його — правда, а дорога

Його — правосуддя, а тих, хто ходить у гóрдощах, Він може понізити“.

5 Цар Валтасár справив велике прийняття для тисячі своїх вельмóж, і на очáх тієї тисячі пив вино. **2** Коли вино опанувало розум, Валтасár наказав принéсти золотий та срібний пóсуд, який виніс був його батько Навуходонóсор із храму, що в Єрусалимі, щоб із нього пили цар та вельможі його, його жінкі та його налóжниці. **3** Тоді принéсли золотий пóсуд, що винесли з храму божого дому, що в Єрусалимі, і пили з них цар та вельможі його, жінкі його та його налóжниці. **4** Пили вони вино й славили богів золотих та срібних, мідяних, залізних, дерев'яних та камінних. **5** Аж ось тієї хвилини вийшли пальці людської руки, і писали навпрóти свічника на вапні стіни царського палацу, і цар бачив зáрис руки, що писала. **6** Тоді змінілася ясність царя, і думкі його настрашили його, ослабили суглóби кріжів його, і билися коліна його одне об óдне. **7** Цар сильно закричав привéсти заклиначів, халдéїв та віщунів. Цар заговорив та й сказав вавилонським мудрецям: „Кожен муж, що прочитає це писання й об'явить мені його рóзв'язку, той зодягне пурпúру й золотого ланцюга на свою шию, і буде панувати третім у царстві“. **8** Тоді поприхóдили всі царські мудреці, та не могли прочитати писання й об'явити царéві його рóзв'язку. **9** Тоді цар Валтасár сильно перестрашився, а його ясність змінілася на ньому, і його вельмóжі були безрадіні. **10** На слова царя та

вельмóж його ввійшла до дому прийняття цариця. Цариця заговорила та й сказала: „Цáрю, живи навiки! Нехай не страшáть тебе думкi твої, а яснiсть твоя нехай не мiнiється! 11 Є в твоєму царствi муж, що в ньому дух святих богiв, а за днiв твого батька в ньому знахóдилась яснiсть i розум та мудрiсть, рiвна мудростi богiв. I цар Навуходонóсор, твiй батько, настановив його начальником чарiвникiв, заклиначiв, халдiїв, вiщунiв, бáтько твiй цар, 12 бо в ньóму, в Даниїлові, якому цар дав iм'я Валтасáр, знахóдився надмiрний дух, i знання та розум розв'язувати сни, i вислóвлювати зáгадки та розплóтувати вузли. Нехай буде покликаний тепер Даниїл, i нехай вiн оголосить рóзв'язку!“ 13 Того чáсу Даниїл був привéдений перед царя. Цар заговорив та й сказав до Даниїла: „Чи ти той Даниїл, що з Юдиних синiв вигнáння, яких вивiв цар, мiй бáтько, з Юдеї? 14 I чув я про тебе, що в тобi дух богiв, i що в тобi знахóдиться яснiсть, i розум та надмiрна мудрiсть. 15 А тепер були привéденi перед мене мудрецi, заклиначi, щоб прочитали оце писáння, i розповiли менi його рóзв'язку, та не могли вони вiсловити рóзв'язки цiєї речi. 16 А я чув про тебе, що ти можеш розв'язувати недовiдóме, i розплóтувати вузли. Тож тепер, якщо можеш прочитати це писáння, i розповiстi менi його рóзв'язку, то зодягнеш пурпýру, а золотий ланцýг — на твою шию, i ти бóдеш панувати третiм у царствi“. 17 Тодi Даниїл вiдповiв та й сказав перед царем: „Твої дáри нехай бóдуть тобi, а дарóнки свої давай iншим.

Це писання я прочитаю цареві, і розповім тобі його розв'язку. **18** Ти, царю, — Всевишній Бог дав твоєму батькові Навуходоносорові царство, і велич, і славу та пишноту. **19** А через велич, яку Він дав був йому, всі народи, племена та язика тремтіли та лякалися перед ним, бо кого він хотів — забивав, а кого хотів — лишав при житті, і кого хотів — підіймав, а кого хотів — поніжував. **20** А коли загорділося його серце, а дух його ще більше запишнів, він був скінений з трону свого царства, і його слава була взята від нього. **21** І він був вигнаний з-поміж людських синів, і серце його було зрівняне зо звіриним, а пробування його було з дикими ослами. Годували його травою, як волів, а небесною росою зрощувалося його тіло, аж поки він не пізнав, що в людському царстві панує Всевишній Бог, і Він ставить над ним того, кого хоче. **22** А ти, сину його Валтасаре, не смирив свого серця, хоч усе це знав. **23** І ти піднісся понад Небесного Господа, і посуд храму Його принесли перед тебе, а ти та вельможі твої, жінки твої та наложниці твої пили з них вино, і ти хвалив богів срібних та золотих, мідяних, залізних, дерев'яних та камінних, що не бачать, і не чують та не знають, а Бога, що в руці Його душа твоя й що Його всі дороги твої, ти не прославляв. **24** Того часу від Нього посланий зарис руки, і написане оце писання. **25** А оце писання, що написане: Менé, менé, текéл упарсін. **26** Ось розв'язка цієї речі: „Менé“ — порахував Бог царство твоє, і покінчив його. **27** „Текéл“ — ти зважений на вазі, і

знайдений легеньким. 28 „Перес“ — поділене царство твоє, і віддане мідянам та персам“. 29 Тоді наказав Валтасар, і надягли на Даниїла пурпур, а золотого ланцюга — на шию його, і розголосили про нього, що він буде третім пануючим у царстві. 30 Тієї ж ночі був забитий Валтасар, цар халдейський. 31 А мідянин Дарій одержав царство в віці шостидесяти й двох років.

6 Сподобалося Дарієві, і він поставив над царством сто й двадцять сатрапів, щоб були над усім царством. 2 А вище від них — три найвищі урядники, що одним із них був Даниїл, яким ці сатрапи здавали звіт, а цар щоб не був пошкодований. 3 Тоді цей Даниїл блищав над найвищими урядниками та сатрапами, бо в ньому був високий дух, і цар задумував поставити його над усім царством. 4 Тоді найвищі урядники та сатрапи стали шукати причини оскаржити Даниїла в справі царства, але жодної причини чи вади знайти не могли, бо той був вірний, і жодна помилка чи вада не була знайдена на нього. 5 Тоді ці люди сказали: „Ми не знайдемо на цього Даниїла жодної причини, якщо не знайдемо проти нього в законі його Бога“. 6 Тоді найвищі урядники та ті сатрапи поспішили до царя, і так йому говорили: „Царю Даріє, живи навіки! 7 Нарядилися всі найвищі урядники царства, заступники та сатрапи, радники та підсатрапи встановити царську постанову та видати заборону, щоб аж до тридцяти день кожен, хто буде просити яке прохання від якогось бога чи людини,

крім від тебе, о царю, був укинений до лев'ячої ями.

8 Тепер, царю, затверді цю заборону, і напиши це писання, яке не могло б бути змінене за законом мідян та персів, що не міг би бути відмінений“. **9** Тому цар Дарій написав це писання та заборону.

10 А Даниїл, коли довідався, що було написане те писання, пішов до свого дому, — а вікна його в його гóрниці були відчинені навпроти Єрусалиму, і в три усталені порі на день він падав на свої коліна, і молився та славив свого Бога, бо робив так і перед тим. **11** Тоді ці мужі поспішили до нього, і знайшли Даниїла, що він просив та благав свого Бога. **12** Тоді вони підійшли й розповіли перед царем про царську заборону: „Чи ж не написав ти заборони, що кожна людина, яка буде просити аж до тридцяти день від якогобудь бога чи людини, окрім від тебе, царю, буде вкинена до лев'ячої ями?“ Цар відповів та й сказав: „Це слово певне, як право мідян та персів, що не може бути відмінене“. **13** Тоді вони відповіли та й сказали перед царем: „Даниїл, що з вигнання Юдиних синів, не звернув уваги на тебе, о царю, та на заборону, яку написав ти, і в три усталені порі на день приносить свою молитву“. **14** Тоді цар, як почув це слово, сильно засмутився, і звернув свою думку на Даниїла, щоб його врятувати, і аж до заходу сонця силувався візволити його. **15** Того часу ці мужі поспішили до царя, і говорили цареві: „Знай, царю, що за правом мідян та персів усяка заборона та постанова, яку цар установить, не може бути

змінена“. **16** Тоді цар звелів, і привелі Даниїла, та й кинули до лев'ячої ями. Цар заговорив і сказав Даниїлові: „Твій Бог, що ти Йому служиш, Він завжди врятує тебе!“ **17** І принесений був один камінь, і був покладений на отвір ями, а цар запечатав її своєю печаткою та печаткою своїх вельмож, що не буде змінена Даниїлова справа. **18** Тоді цар пішов до свого палацу, і провів ніч у пості, і до нього не впроваджено наложниці, а сон його помандрував від нього. **19** Того часу цар устав за зірніці на світанку, і в поспіху пішов до лев'ячої ями. **20** А як цар наближався до ями, до Даниїла, то кликнув сумним голосом. Цар заговорив та й сказав до Даниїла: „Даниїле, рабе Бога Живого, чи твій Бог, Якому ти завжди служиш, міг урятувати тебе від левів?“ **21** Тоді Даниїл заговорив із царем: „Царю, навіки живи! **22** Мій Бог послав Свого Ангола, і позамикав пащі левів, і вони не пошкодили мені, бо перед Ним знайдено було мене невинним, а також перед тобою, царю, я не зробив шкоди“. **23** Тоді цар сильно зрадів, і сказав вивести Даниїла з ями. І Даниїл був виведений з ями, і жодної шкоди не знайдено на ньому, бо він вірував у Бога свого. **24** І сказав цар, і привелі тих мужів, що донесли на Даниїла, і повкидали до лев'ячої ями їх, їхніх дітей та їхніх жінок. І вони не сягнули ще до дна ями, як леви вже похалили їх, і поторощили всі їхні кості. **25** Того часу цар Дарій написав до всіх народів, племін та язиків, що мешкали по всій землі: „Нехай мир вам примножиться! **26** Від мене виданий наказ,

щоб у всьому пануванні мого царства тремтіли та боялися перед Даниїловим Богом, бо Він Бог Живий і існує повіки, і царство Його не буде зруйноване, а панування Його — аж до кінця. 27 Він рятує та визволяє, і чинить знаки та чуда на небі та на землі, Він урятував Даниїла від лев'ячої сили“. 28 І той Даниїл мав поводження за царювання Дарія та за царювання Кіра перського.

7 За першого року Валтасара, царя вавилонського, бачив Даниїл сон та пророцьке видіння голови своєї на своєму ложі. Того часу записав він сон, сказавши з нього головне. 2 Даниїл заговорив та й сказав: „Бачив я в своєму видінні вночі, аж ось чотири небесні вітри вдарили на Велике море. 3 І чотири великі звірі піднялися з моря, різні один від одного. 4 Передній був, як лев, а крила в нього орліні. Я бачив, аж ось були вірвані йому крила, і він був піднятий від землі, і поставлений на ноги, як людина, і серце людське було йому дане. 5 А ось звір інший, другий, подібний до ведмедя, і був поставлений на одному боці, і було три ребра в його пащі між зубами його. І йому сказали так: „Уставай, — їж багато м'яса!“ 6 Потому я бачив, аж ось звір інший, мов пантера, а в нього на спині чотири пташині крила. Цей звір мав чотири голови, і була йому дана влада. 7 Потому я бачив у видіннях тієї ночі, аж ось четвертий звір, страшний і грізний, та надмірно міцний, і в нього великі залізні зуби. Він жер та торощив, а решту ногами своїми топтав, і він різнівся від усіх звірів, що були перед

ним, і мав десять рогів. **8** Я приглядався до тих рогів, аж ось поміж ними піднісся рог інший, малий, а три з тих передніх рогів були вирвані з коренем перед ним. І ось у того рога очі, як очі людські, і уста, що говорили про великі речі. **9** Я бачив, аж ось поставили престоли, і всівся Старій днями. Одежа Його — біла, як сніг, а волосся голови Його — немов чиста вівна, а престол Його — огняне полум'я, колеса Його — палахкотючий огонь. **10** Огненна річка пливла й виходила з-перед Нього; тисяча тисяч служили Йому, і десять тисяч десятків тисяч стояли перед Ним; суд усівся, і розгорнулися книги. **11** Я бачив того часу, що від голосу великих слів, які цей рог говорив, я бачив, аж ось був забитий той звір, і було погублене тіло його, і було віддане на спалення огню. **12** А решті тих звірів відняли їхнє панування, а довготу в житті була їм дана аж до усталеного часу та години. **13** Я бачив у видіннях ночі, аж ось разом з небесними хмарами йшов ніби Син Людський, і прийшов аж до Старого днями, і Його підвели перед Нього. **14** І Йому було дане панування й слава та царство, і всі народи, племена та язика будуть служити Йому. Панування Його — панування вічне, яке не спиниться, а царство Його не буде зруйноване. **15** Дух мій, Даниїлів, був засумований через це, і видіння голови моєї стурбували мене. **16** Я наблизився до одного з тих, що стояли, і спитався від нього про істоту всього того. І він сказав мені, і познайомив мене з розв'язкою цих речей. **17** Ці великі звірі, що їх чотири, — це чотири

царі встануть з землі. **18** І приймуть царство святі Всевишнього, і будуть міцно держати царювання аж навіки, і аж на віки віків. **19** Тоді хотів я знати певне про четвертого звіра, що різнівся від їх усіх, — він страшній, надмірний, зуби його залізні, а пазурі його мідяні, він жер та торощив, а решту ногами своїми топтав, **20** і про десять рогів, що на його голові, і про іншого, що піднісся, а три через нього випали, і про цього рога, що мав очі, а уста говорили про великі речі, а вид його більший від його друзів. **21** Я бачив, що цей рог учинив бій зо святими, — і переміг їх. **22** Аж ось прийшов Старий днями, і даний був суд святим Всевишнього, і надійшов умовлений час, — і царство взяли святі. **23** Він так сказав: „Четвертий звір — четверте царство буде на землі, яке буде різнитися від усіх царств, і пожере всю землю, і вимолотить її та розторощить її. **24** А десять рогів визначають, що з того царства встане десять царів, а по них встане інший, що буде різнитися від попередніх, і скине трьох царів. **25** І він буде говорити слова проти Всевишнього, і пригнобить святих Всевишнього, і буде думати позмінювати свята та права, і вони віддані будуть у його руку аж до одного часу, і часів і половини часу. **26** Та засяде суд, і скинуть його панування, щоб його знищити та вигубити аж до кінця. **27** А царство, і панування, і велич царств під усім небом буде дане народові святих Всевишнього. Його царство буде царство вічне, а всі панування — Йому будуть служити й будуть слухняні“. **28** Аж по́ти

кінець цього слова. Мене, Даниїла, сильно лякали думки мої, і змінилася ясність моя, але це слово я заховав у своїм серці.

8 За третього року царювання царя Валтасара з'явилося мені, Даниїлові, видіння по тому, що з'явилося мені перше. **2** І бачив я в видінні, — і сталося в моєму видінні, а я був у твердині Шушані, що в окрузі Еламі, і бачив я в видінні, ніби я був над потоком Улаї. **3** І звів я очі свої та й побачив, аж ось один баран стоїть перед потоком, і в нього два роги. А обидва ці роги високі, і один вищий від другого, а той вищий виріс наостанку. **4** Я бачив барана, що колов на захід, і на північ, і на південь, і жоден звір не міг стати проти нього, і не було нікого, хто б урятував від його руки. І він робив за своїм уподобанням, і став величний. **5** І я придивлявся, аж ось козел з кіз приходить із заходу по поверхні всієї землі, і не дотикається до землі. А той козел мав подобу рога між своїми очима. **6** І прийшов він до того барана, що мав ті два роги, якого я бачив, що стояв перед потоком, і помчав на нього в лютості своєї сили. **7** І я бачив його, що він добіг аж до барана, і роз'ярився на нього, та й ударив того барана, і зламав йому ті два роги, а в барана не було сили стати проти нього. І той кинув його на землю, і потоптав його, і не було нікого, хто б вірятував барана від його руки. **8** А козел з кіз став аж надто великий. А коли він зміцнівся, то був зламаний той великий ріг, а замість нього вирости чотири подоби рога на чотири

вітри неба. **9** А з одного з них вийшов один малий ріг, і з малого став дуже великий до півдня, і до сходу, і до Пишноти. **10** І він побільшився аж до війська небесного, і скинув на землю декого з війська, із зір, і потоптав їх. **11** І він побільшився аж до Вождя того війська, і від Нього була віднята стала жертва, і покинене місце святині Його. **12** І буде віддане йому військо враз із щоденною службою через гріхи, і він кине правду на землю, і зробить, і матиме успіх. **13** І почув я одного святого, що говорив. А інший святий сказав до того, що говорив: „Аж доки це видіння про сталу жертву та про нищівний гріх, доки святиня й військо віддані на топтання?“ **14** І відказав він мені: „Аж до двох тисяч і трьох сотень вечорі-вранків, — тоді буде візнана очіщеною святиня“. **15** І сталося, коли я, Даниїл, бачив те видіння, і шукав значення його, ось став передо мною ніби муж. **16** І почув я поміж берегами Улаю людський голос, що кликнув і сказав: „Гавриїле, виясни йому це видіння!“ **17** І він прийшов туди, де я стояв, а коли він прийшов, я настрашився й упав на обличчя своє. І сказав він мені: „Зрозумій, сину людський, бо на час кінця це видіння!“ **18** А коли він говорив зо мною, я зомлів, і припав своїм обличчям до землі, але він діткнувся до мене, і поставив мене на моєму місці, **19** та й сказав: „Ось я об'являю тобі, що буде в кінці гніву, бо на кінець призначеного часу це видіння. **20** Той баран, якого ти бачив, що мав ті два роги, — це царі мідян та персів. **21** А козел, той волохатий, це цар

Греції, а той великий ріг, що між очима його, це перший цар. **22** А той зламаний ріг, і що стали на його місці чотири, — це чотири царства постануть із цього народу, але вже не в його силі. **23** А в кінці їхнього царства, коли покінчать своє ті грішники, постане цар нахібний та вправний у підступах. **24** І зміцніє його сила, але не його власною силою, і дивно вінищить він, і буде мати успіх, і діятиме. І винищить він сильних і народ святих. **25** А через свою мудрість буде мати успіх, омана буде в його руці, і він звелічиться в своєму серці. І в часі миру він понищить багатьох, і повстане на Владіку над владиками, але без руки буде зламаний. **26** А видіння вечора та ранку, про яке було сказано, це правда, та ти сховай це видіння, бо воно відноситься на далекі часі. **27** А я, Даниїл, знемігся й заслаб на кілька днів. І встав я, і робив цареву працю, і остовпів з того видіння, але ніхто того не завважив.“

9 За першого року Дарія, Ахашвершового сина, з насіння мідян, що зацарював над халдейським царством, **2** за першого року його царювання я, Даниїл, бачив у книгах число тих років, про які було Господне слово до пророка Єремії, — що сповниться для руїн Єрусалиму сімдесят років. **3** І звернув я своє обличчя до Господа Бога, — прохати з молитвою та з благаннями, у пості, у веретищі та в попелі. **4** І молився я Господеві, Богові своєму, і сповідався й казав: „О мій Господи, Боже великий і грізний, що стережеш заповіта та милість для тих, хто кохає

Тебе, та для тих, хто виконує Твої заповіді! **5**
Ми прогрішилися та чинили беззаконня, і були
несправедливі, і бунтувалися, і відверталися від Твоїх
заповідей та від постанов Твоїх. **6** І не прислухалися
ми до Твоїх рабів пророків, що говорили в Твоім
Імені до наших царів, наших начальників та наших
батьків, і до всього народу землі. **7** Тобі, Господи,
справедливість, а нам сором на обличчя, як цього дня
для юдея, і для мешканців Єрусалиму, і для всього
Ізраїля, близьких та далеких, по всіх тих краях, куди
Ти їх вигнав за їхнє спроневірення, що допустилися
Його перед Тобою. **8** Господи, сором на обличчя нам,
нашим царям, князям нашим та нашим батькам, що
згрішили перед Тобою! **9** А Господеві, нашому Богові,
— милість та прощення, бо ми бунтувалися проти
Нього, **10** і не слухалися голосу Господа, нашого Бога,
щоб ходити законами Його, які Він дав нам через
Своїх рабів пророків. **11** І весь Ізраїль переступив
Закон Твого, і відвернулися, щоб не слухатися Твого
голосу, і було вилите на нас те прокляття й та присяга,
що написана в Законі Мойсея, Божого раба, бо ми
прогрішилися Йому. **12** І Він сповнив Своє слово,
яке говорив на нас та на наших суддів, що судили
нас, щоб спровести на нас велике зло, — такого не
було вчинено під цілим небом, яке було вчинене в
Єрусалимі! **13** Як написано в Мойсеєвому Законі, усе
те лихо прийшло на нас, та ми не вблагали Господа,
нашого Бога, щоб вернутися нам від свого гріха,
і щоб порозумнішати в Твоїй правді. **14** І Господь

пильнував того лиха, і спровадив його на нас, бо справедливий Господь, Бог наш, у всіх Своїх чинах, які Він зробив, та ми не слухали Його голосу. **15** А тепер, Господи, Боже наш, що вивів з єгипетського краю Свій нарód потужною рукою, і зробив Собі славне Ім'я, як цього дня, — згрішили ми, стали несправедливі! **16** Господи, у міру всієї Твоєї справедливості нехай відвернеться гнів Твій та Твоя ревність від Твого міста Єрусалиму, Твоєї святої горі, бо через наші гріхи та через провини наших батьків Єрусалим та нарód Твій відданий на гáньбу для всіх наших околиць. **17** І нині прислухайся, Боже наш, до молитви Твого раба та до його благáнь, і нехай засвітиться Твоє лице над Твоєю спустóшеною святиною, ради Господа! **18** Нахили, Боже мій, вухо Своє та й послухай, відкрий Свої очі й побач наші спустóшення та те місто, де клікалося Ім'я Твоє в ньому, бо ми кладемо свої благáння перед Твоїм лицем не через свої справедливості, але через велику Твою милість. **19** Господи, вислухай! Господи, прости! Господи, прислухайся й зроби! Не опізняйся ради Себе, мій Боже, бо Ім'я Твоє клічеться над Твоїм містом і над Твоїм нарóдом!“ **20** А ще я говорив і молився, та ісповідував гріх свій та нарóду мого Ізраїля, і клав свою молитву перед лице Господа, мого Бога, за святу гóру мого Бога, **21** і ще я говорив на цій молитві, а той муж Гавриїл, якого я бачив у видінні напочáтку, швидко прилетів, і доторкнўвся до мене за чáсу вечірньої хлібної жертви. **22** І він напўчував мене, і говорив зо мною та й сказав: „Даниїле, я

тепер вийшов, щоб умудрити тебе в розумінні. **23** На початку молитов твоїх вийшло слово, і я прийшов об'явити його тобі, бо ти улюблений, і приглянься до цього слова, і придивися до видіння. **24** Сімдесят років -тижнів призначено для твого народу та для міста твоєї святині, аж поки переступ буде докінчений, і міра гріха буде повна, аж поки вина буде спокутувана, і вічна правда приведена, аж поки будуть потверджені видіння й пророк, і щоб помазати Святеє Святих. **25** Та знай і розумій: від виходу наказу, щоб вернути Ізраїля й збудувати Єрусалим, аж до Владики Месії сім тижнів та шістдесят і два тижні. І вернеться народ, і відбудований буде майдан і вулиця, і то буде за тяжкого часу. **26** І по тих шостидесятьох і двох тижнях буде погублений Месія, хоч не буде на Ньому вини. А це місто й святиню знищить народ володаря, що прийде, а кінець його — у повідді. І аж до кінця буде війна, гострі спустошення. **27** І він зміцнить заповіта для багатьох на один тиждень, а на півтижня припинить жертву та жертву хлібну. І на святиню прийде гидота спустошення, поки зніщення й рішучий суд карі не вилетється на спустошителя“.

10 За третього року Кіра, перського царя, було відкрите слово Даниїлові, що звався ім'ям Валтасар, а слово це — правда та великий труд; і він зрозумів те слово, і мав зрозуміння того видіння. **2** „Тими днями я, Даниїл, був у жалобі три тижні часу. **3** Любої страви я не їв, а м'ясо й вино не входило до моїх уст, і намащуватися — не намащувався я аж до

виповнення цих трьох тижнів часу. 4 А двадцятого й четвертого дня першого місяця та був я нри великій річці, — це Хіддékел. 5 І звів я свої очі та й побачив, аж ось один чоловік, одягнений у льняну́ одіж, а стéгна його оперéзані золотом з Уфазу. 6 А тіло його — як топáз, а обличчя його — як вид бліскавки, а очі його — як огняне пóлум'я, а раме́на його та ноги його — ніби блискуча мідь, а звук слів його — як гук нáтовпу. 7 А я, Даниїл, сам бачив це видіння, а люди, що були рáзом зо мною, не бачили цього видіння, але велике тремтіння спало на них, і вони повтікали в укриття́. 8 А я zostався сам, і бачив це велике видіння, — і не zostалося в мені сили, а красá обличчя мого змінилася й зніщи́лася, і я не задéржав у собі сили. 9 І почув я голос його слів. А як почув я голос його слів, то я зомлів, і припав своїм обличчям до землі. 10 І ось рука доторкнóлася до мене, і звелá мене на коліна мої та на долоні моїх рук. 11 І сказав він до мене: „Даниїле, мóжу любий, зрозумій ті слова́, що я скажó тобі, і стань на своєму місці, бо тепер я пóсланий до тебе!“ А коли він говорив зо мною це слово, устав я й тремтів. 12 А він промовив до мене: „Не бійся, Даниїле, бо від першого дня, коли ти дав своє серце, щоб зрозуміти видіння, і щоб упокорі́тися перед лицем твого Бога, були почуті слова́ твої, і я прийшов ради твоїх слів. 13 Але князь перського царства стояв проти мене двадцять і один день, і ось Михаїл, один із перших начальників, прийшов допомогти мені, а я позоставив його там при начальниках перських

царів. **14** І прийшов я, щоб ти зрозумів, що станеться твоєму наро́дові в кінці днів, бо це видіння ще на наступні дні“. **15** А коли він говорив зо мною оці слова, я схилив своє обличчя до землі, і занімів. **16** І ось хтось, як подоба до лю́дських синів, доторкнувся до губ моїх, і я відкрив свої уста, і говорив та й сказав тому, хто стояв передо мною: „Мій пане, у цьому видінні оберну́лися на мене бо́лі мої, і я не задёржав сили в собі. **17** І як може цей раб мого пана говорити з оцим моїм паном, коли в мені тепер нема сили, і не залишилося й духу?“ **18** І знов доторкнувся до мене хтось, як вид лю́дини, і зміцні́в мене, **19** та й сказав: „Не бійся, любий му́жу, — мир тобі! Будь міцний і будь си́льний!“ А коли він говорив зо мною, я зміцні́вся й сказав: „Нехай говорить мій пан, бо я зміцні́вся!“ **20** І він сказав: „Чи ти знаєш, чого я до тебе прийшов? Та тепер я вертаю́сь, щоб воювати з пе́рським кня́зем, а коли вийду, то ось при́йде грецький князь. **21** Але об'являю тобі записане в книзі правди. І немає ніко́го, хто зміцняв би мене проти них, окрім вашого кня́зя Михаїла.

11 А я в першому році мідянина Дарія стояв, щоб зміцні́ти й поси́лити його. **2** А тепер об'явлю́ тобі правду. Ось іще три царі повстануть для Персії, а четвертий збагаті́ться багатством, більшим від усіх, а своєю силою в багатстві своїм підбу́рить усе проти грецького царства. **3** І повстане хоробрий цар, і запанує великим панува́нням, і робитиме за своїм уподобанням. **4** Та коли він повстане, бу́де зруйно́ване

його царство, і буде розділене на чотири небесні вітри, а не на його нащадків, і не за його пануванням, яким він панував, бо царство його буде вірване й дане іншим, а не їм. 5 І зміцніться південний цар, але один з його князів пересілить його й запанує, його панування — панування велике. 6 Але по роках вони поєднаються, і дочка південного царя прийде до царя північного, щоб зробити мир. Але не затримає він сили свого рамена, і не встане потомство його, але буде відана вона й ті, що вели її, і та, що її породила, і той, що міцно тримав її за тих часів. 7 І повстане один із галузки її кореня на його місце, і він вийде проти війська, і ввійде в твердиню північного царя, і буде діяти проти них, і опанує їх. 8 І їхніх богів з їхніми литими бовванами, разом з їхнім улюбленим посудом, золотом та сріблом поведе в неволю до Єгипту, і він роки стоятиме більше від північного царя. 9 І він увійде в царство південного царя, але вернеться до своєї землі. 10 А сини його озброються, і зберуть натовп численних войовників, і один із них конче піде, і все позаливає, і перейде край, і вернеться, і воюватиме аж до його твердині. 11 І розлютиться південний цар, і вийде та й воюватиме з ним, з царем північним, і виставить велике многолюдство, і цей натовп буде відданий у його руку. 12 І буде знищений той натовп, і повищиться його серце, і він кине десятитисячки, та не буде сильний. 13 І вернеться північний цар, і виставить натовп, більший від першого, а на кінець часів та років він конче

прійде з великим військом та з численним маєтком.

14 І за того часу багато-хто повстануть на південного царя, а сини насильників твого народу підіймуться, щоб справдилось видіння, і вони спіткнуться. **15** І прийде північний цар, і насипле вала, і здобуде твердинне місто, і не встоять рамена півдня та його добірний народ, і не буде сили встояти. **16** І робитиме той, хто прийде на нього, за своєю вподробою, і не буде того, хто встояв би перед ним. І стане він у Пишному Краї, і буде погибель у його руці. **17** І зверне він своє обличчя, щоб прийти з потугою всього свого царства, і складе договора з ним. І дасть йому молоду дочку за жінку, щоб знищити землю, та це не вдасться, і не станеться йому. **18** І зверне він обличчя своє на острові, і здобуде багато. Але вождь спинить йому наругу його, всімєро заплатить йому за наруги його. **19** І зверне він своє обличчя до твердинь свого краю, і спіткнеться й упаде, і не буде знайдений. **20** А на його місці стане той, що скаже побірникові податків перейти пишноту царства, та за кілька днів він загине, але не від гніву й не від бою. **21** І стане на його місці погорджуваний, та не дадуть йому царської пошани, але він прийде непомітно, й опанує царство лестощами. **22** А війська, що затоплювали, він затопить і знищить, і навіть самого володаря, що з ним поєднався. **23** А від часу поєднання з ним він робитиме оману, і підійметься, і зміцніться малим народом. **24** Він увійде непомітно в ситу округу, і зробить те, чого не робили батьки його та батьки

його батьків. Він порозкидає їм награбоване, і здобич, і маєток, і на твердині буде замишляти свої задуми, але до часу. 25 І він збудить свою силу та своє серце на південного царя з великим військом. А південний цар підготується до війни з військом великим та дуже міцним, та не встоїть, бо замишляють на нього задуми. 26 А ті, що їдять його поживу, поб'ють його, і його військо позаливає край, і попадають численні забиті. 27 А серце обох цих царів буде на лихе, і при одному столі вони будуть говорити неправду, але не буде успіху, бо кінець буде ще відкладений на означений час. 28 І він вернеться до свого краю з великим маєтком, а його серце буде проти святого заповіту; і він зробить, і вернеться до свого краю. 29 На умовлений час він повернеться, і прийде на південь, але останнє не буде, як перше. 30 І прийдуть на нього кіттейські кораблі, і він налякається, і вернеться, і буде чинити опір святому заповітові, і зробить своє. І він вернеться, і погодиться з тими, хто покинув святий заповіт. 31 І повстануть його війська та й зневажать святиню, твердиню, і спинять сталу жертву, і поставлять гидоту спустошення. 32 А тих, хто чинить несправедливе на заповіт, він прихилить через лестоці. А народ, що знає свого Бога, зміцніє та й діятиме. 33 А розумні з народу навчать багатьох, але спіткнуться об меча та полум'я, об полон та грабіж якийсь час. 34 А коли вони спіткнуться, будуть споможені малою поміччю, хоч до них прилучаться багато-хто лестоцями. 35 А дехто з тих розумних

спіткнуться, щоб очистити себе, і щоб вибрати, і щоб вибілитися аж до кінцевого часу, бо ще час до умовленого часу. **36** І буде робити той цар за своїм уподобанням, і підійметься, і повіщиться понад усякого бога, і на Бога богів говоритиме дивні речі, і матиме успіх, аж поки не довершиться гнів, бо виконається те, що було вирішене. **37** І він не буде придивлятися до богів своїх батьків, і на побажання жінок, і на всякого бога не буде дивитися, бо він звелічить себе понад кожного. **38** Але він буде віддавати честь богові твердинь на його місці, та богові, якого не знали батьки його, віддаватиме честь золотом, і сріблом, і дорогоцінним камінням, і речами коштовними. **39** І він посадить у твердині наро́да чужого бога. Тому, хто пізнає його, примножить славу, і вчинить їх панамі над багатьма, і поділить землю на заплату. **40** А в кінці часу зуцариться з ним південний цар. І кинеться на нього північний цар колесніцями, і верхівцями, і численними кораблями, і прийде на краї, і позаливає та перейде їх. **41** І він прийде до Пишного Краю, і багато-хто спіткнуться, та оці втечуть від його руки: Едом, і Моав, і останок Аммонових синів. **42** І він простягне свою руку на краї, і не втече єгипетський край. **43** І він запанує над скарбами золота й срібла, та над усіма коштовними речами Єгипту. А лівійці та етіопляни підуть за ним. **44** Але його налякають вістки зо сходу та з півночі, і він вийде з великою лютістю, щоб багатьох погубити та зробити закляттям. **45** І поставить намети свого

пала́цу між морями та горою пишної святині. Та він прийде до свого кінця, але не буде йому помічника́.

12 І повстане того часу Михаїл, великий той князь, що стоїть при синах твого наро́ду, і буде час у́тиску, якого не було від існува́ння люду аж до цього часу. І того часу буде врятований із наро́ду твого́ кожен, хто буде знайдений записаним у книзі. **2** І багато-хто з тих, що сплять у зёмному по́росі, збудяться, одні на вічне життя, а одні на наруги, на вічну гидоту. **3** А розумні будуть сяяти, як світила небозво́ду, а ті, хто привів багатьох до праведности, немов зорі, навіки віків. **4** А ти, Даниїле, заховай ці слова́, і запечатай цю книгу аж до часу кінця. Багато-хто дослідять її, і так розмно́житься знання́“. **5** І побачив я, Даниїл, аж ось стоять два інші анголі́, — один тут при цьо́му березі річки, а один там при то́му березі річки. **6** І сказав він до мужа, одя́гненого в льняну́ одіж, що був над водою річки: „Коли буде кінець цим дивним реча́м?“ **7** І почув я того мужа, одя́гненого в льняну́ одіж, що був над водою річки. І звів він до неба свою прави́цю та свою ліві́цю, і присягнув вічно Живим: це буде за час, за часі́ і за пів часу́, і коли скінчи́ться розбива́ння сили святого наро́ду, все це сповни́ться. **8** А я це слухав і не розумів. І сказав я: „Мій пане, який цьому кінець?“ **9** І він сказав: „Иди, Даниїле, бо заховані й запечатані ці слова́ аж до часу кінця. **10** Багато-хто будуть очищені, і ви́біляться, і будуть перето́плені; і будуть несправедливі несправедливими, і цьогó не зрозуміють усі несправедливі, а розумні — зрозуміють.

11 А від часу, коли буде припинена стала жертва, щоб була поставлена гидота спустошення, мине тисяча двісті й дев'ятдесят день. **12** Благословенний той, хто чекає, і досягне до тисячі трьох сотень тридцяти й п'яти день! **13** А ти йди до кінця, і відпочинеш, і встанеш на свою долю під кінець тих днів!“

Осія

1 Слово Господнє, що було до Осії, Беерового сина, за днів Уззійї, Йотама, Ахаза, Езекиї, Юдиних царів, та за днів Єровоама, Йоашового сина, Ізраїлевого царя. **2** Початок того, що Господь говорив через Осію. І сказав Господь до Осії: „Іди, візьми собі жінку блудливу, і вона породить дітей блуду, бо сильно блудодіє цей Край, відступивши від Господа.“ **3** І він пішов, і взяв Гóмер, дочку Дівлаїма, і вона зачала, і породила йому сина. **4** І сказав Господь до нього: „Назви ім'я йому Їзреел, бо ще трохи, і покараю кров Їзреелу на домі Єгу, і вчиню кінець царству Ізраїлевого дому. **5** І станеться того дня, і Я зламаю Ізраїлевого лука в долині Їзреел“. **6** І зачала вона ще, і породила дочку. І сказав Він йому: „Назви ім'я їй Ло-Рухама, бо більше Я вже не змилюся над Ізраїлевим домом, бо вже більше не прошу Я їм. **7** А над Юдиним домом Я змилюся, і допоможу їм через Господа, їхнього Бога, але не допоможу їм ані луком, ані мечем, ані війною, кінцями чи верхівцями“. **8** І відлучила вона Ло-Рухаму, і зачала знову, і породила сина. **9** А Він сказав: „Назви ім'я йому Ло-Аммі, бо ви не народ Мій, і Я не буду ваш! **10** І буде число Ізраїлевих синів, як мórський пісок, що його не можна ані зміряти, ані злічити. І станеться, замість того, що говориться їм: „Ви не народ Мій“, буде їм сказано: „Ви сини Бога Живого“. **11** І будуть зібрані разом сини Юдині та сини Ізраїлеві, і настановлять собі одного голову, і повиходять з землі, бо великий день Їзреелу.

2 Скажіть своїм братам: „Народ Мій“, а своїм сестрам: „Помилована“. **2** Судіться з вашою матір'ю, судіться, бо вона не жінка Моя, а Я не її чоловік, і нехай вона відкине від себе свій блуд, і з-поміж своїх перс свій перелюб, **3** щоб Я не роздягнув її до нага, і не поставив її такою, як у день її народження, і щоб не зробив Я її пустинею, і не обернув її на суху землю, і не забив її спрагою. **4** Над синами ж її Я не змилюся, бо вони сини блуду, **5** бо їхня мати блудлива була, та, що ними була вагітна, сором чинила, бо казала вона: Я підую за своїми коханнями, що дають мені хліб мій та воду мою, мою вовну та льон мій, оливу мою та напої мої. **6** Тому то ось Я відкрию твою дорогу тернями, і обгороджу її огорожею, — і стежок своїх не знайде вона. **7** І буде вона гнатися за своїми коханнями, але не дожене їх, і буде шукати їх, та не знайде. І скаже вона: Підую я, і вернуся до мого першого чоловіка, бо краще було мені тоді, як тепер. **8** А вона не знає, що то Я давав їй збіжжя, і виноградний сік, і свіжу оливу, і примножив їй срібло та золото, яке вони звернули на Ваала. **9** Тому то заберу назад Своє збіжжя в його часі, а Мій сік виноградний в його умовленому часі, і заберу Свою вовну та Свій льон, що був на покриття її наготі. **10** А тепер відкрию її наготу на очах її коханців, і ніхто не врятує її від Моєї руки. **11** І зроблю кінець усякій радості її, святу її, новомісяччю її, і суботі її, та всякому святковому часові. **12** І спустошу її виноградинка та її фігове дерево, про які вона говорила: „Це мені дар за блудодійство, що

дали мені мої полюбовники“. А Я оберну їх на лис,
— і їх пожерé польова звірина! **13** І навіщу її за дні
Ваалів, коли вона кадила. І приоздбблювалася ти
своєю носовою сережкою та своїм нашійником, і
ходила за своїми полюбовниками, а Мене забувала,
говорить Господь. **14** Тому то ось Я намовлю її, і
попроваджу її до пустині, і буду говорити до серця
її. **15** І дам їй виноградники звідти та долину Ахор
за двері надії, і вона буде там співати, як за днів
своєї мóлодости, як за дня виходу її з єгипетського
краю. **16** І станеться, того дня — говорить Господь —
ти кликатимеш: „Чоловіче мій“, і не будеш більше
кликати Мене: „Мій ваале“. **17** І усуну імена Ваалів з її
уст, і вони не будуть більше згадувані своїм іменем.
18 І складу їм заповіта того дня з польовою звіринею,
і з птаством небесним, та з плазуючим по землі, і
лука й меча та війну знищу з землі, і покладу їх
безпечно. **19** І заручуся з тобою навіки, і заручуся з
тобою справедливістю, і правосуддям, і милістю та
любов'ю. **20** І заручуся з тобою вірністю, і ти пізнаєш
Господа. **21** І станеться того дня, Я почую, — говорить
Господь, — почую небо, а воно почує землю, **22** а
земля задоволить збіжжя, і виноградний сік, і оливу,
а вони задовольнять їзреела. **23** І обсію її Собі на
землі, і змилюся над Ло-Рухамою, і скажу до Ло-Амі:
Ти нарód Мій, а він скаже: Мій Боже!“

3 І сказав Господь мені ще: „Іди, покохай жінку,
кохану приятелем, але перелюбну, подібно, як любить
Господь Ізраїлевих синів, а вони звертаються до

інших богів, і кохаються у виноградних коржиках“.

2 І я купив її собі за п'ятнадцять шеклів срібла й хомер ячменю та лётех ячменю. 3 І сказав я до неї: „Сиди довгі дні в мене, не будь блудлива, і не будь нічия, також і я буду такий до тебе. 4 Бо Ізраїлеві сини будуть сидіти довгі дні без царя та без князя, і без жертви та без камінного стовпа, і без ефода та без домашніх божків. 5 Потому Ізраїлеві сини навёрнуться, і будуть шукати Господа, Бога свого, та царя свого Давида, і за останніх днів з тремтінням обернуться до Господа та до Його добра.

4 Послухайте слова Господнього, Ізраїлеві сини, бо Господь має прю із мешканцями зёмними, бо нема на землі ані правди, ні милости, ані богопізнання. 2 Клянуть та неправду говорять, і вбивають та крадуть, і чинять перелюб, поставали насильниками, а кров доторкається крові. 3 Тому то в жалобу земля упаде, і стане нещасним усякий мешканець на ній з польовою звіриною й з птаством небесним, і також морські риби погинуть. 4 Та тільки ніхто хай не свариться, і хай не плямує ніхто! А народ Мій — як суперечник з священиком. 5 І спіткнешся ти вдень, і спіткнеться з тобою й пророк уночі, і знищу Я матір твою! 6 Погине народ Мій за те, що не має знання: тому, що знання ти відкинув, відкину й тебе, щоб не був ти для Мене священиком. А тому, що забув ти Закон свого Бога, забуду синів твоїх й Я! 7 Що більше розмножуються, то більше грішать проти Мене. Їхню славу зміню Я на ганьбу! 8 Вони жертву за прогріх

народу Мого їдять, і до провини його свою душу схиляють. **9** І буде священникові, як і народіві, і дорóги його навщú Я на нím, і йому відплачу́ згідно вчинків його. **10** І вони будуть їсти, але не наситяться, чинитимуть блуд, та не розмно́жаться, бо покинули дбати про Господа. **11** Блуд і вино та сiк виноградний володіють їхнім серцем. **12** Нарóд Мій допитується в свого дéрева, і об'являє йому його пáлиця, бо дух блудодійства заводить до блúду, і вони заблудíли від Бога свого. **13** На верховíнах гірських вони жертви приносять, і кадять на взгíр'ях під дубом, і тополею та теребiнтом, бо хороша їхня тiнь, — томú вашi дóчки блудливими стали, а вашi невiстки вчиняють перéлюб. **14** Та не покараю ще ваших дочóк, що вони блудодiють, та ваших невiсток, що чинять перéлюб, як відходять вони з блудодiйками і жертви приносять з розпúсницями. А народ без знання загибає! **15** Якщо ти блудливий, Ізраїлю, нехай Юда не буде провiнний! І не ходiть до Гiлгалу, і не приходьте до Бет-Авену, і не присягайте: Як живий Госпóдь! **16** Бо Ізраїль зробився упéртий, немов та упéрта корова. Та тепер Госпóдь пáстиме їх, як вiвцю на привiллi! **17** Прилучивсь до боввáнів Єфрем, — покiнь ти його! **18** Збiр п'яниць звироднiлих учинився розпúсним, їхнi провiдникi покохали нечiстiсть. **19** Вiтер їх похапáє на крiла свої, і вони посорóмляться жéртов своїх.

5 Послухайте цього, священники, і почуйте, Ізраїлів дóме, а ви, царський доме, вiзьмiть до вух, бо вам буде суд, бо ви для Мiцпi були пáсткою й сiткою,

розтягнутою на Фавор. 2 І глибоко вгрузли в розпусті вони, та Я поплямую всіх їх. 3 Я знаю Єфрема, а Ізраїль не схований передо Мною, бо тепер блудодійним, Єфреме, ти став, занечистивсь Ізраїль. 4 Не дають їхні вчинки вернутись до Бога, бо дух блудодійства в середині їхній, і не відають Господа. 5 І гордість Ізраїлева засвідчиться перед обличчям його. А Ізраїль й Єфрем упадуть за провину свою, також Юда із ними впаде. 6 З своєю отарою та з своєю худобою вони Господа підуть шукати, але не знайдуть, — Він від них віддалився. 7 Вони зрадили Господа, бо породили сторонніх дітей, — тепер їх пожере молодік разом із частками їхнього поля. 8 Засурміте у рога в Гів'ї, сурмою в Рамі, закричіть у Бет-Авені за тобою, Веніяміне! 9 В день картання Єфрем за спустошення стане; поміж племенами Ізраїля Я завідомив про певне. 10 Стали зверхники Юди, мов ті, що межую переносять, — на них виллю, як воду, Свій гнів! 11 Єфрем став пригноблений, судом розбитий, бо він намагався ходити за марнотою. 12 І Я буду, як міль, для Єфрема, і мов та гнилізна для дому Юди. 13 І побачив Єфрем свою хворість, а Юда — свого чиряка, і Єфрем відійшов до Ашшура і послав до царя до великого. Та він вилікувати вас не зможе, і не вигоїть вам чиряка! 14 Бо Я — немов лев для Єфрема, і немов той левчук дому Юди. Я, Я розшматую й підую, — і ніхто не врятує! 15 Підую, повернуся до місця Свого, аж поки провини своєї вони не признають, і не стануть шукати Мого лица. Та в утиску будуть шукати Мене!

6 Ходіть, і вернімось до Господа, бо Він пошматував — і нас вилікує, ударив — і нас перев'яже! **2** Оживить він нас до двох день, а третього дня нас поставить, — і будемо жити ми перед обличчям Його. **3** І пізнаймо, намагаймось пізнати ми Господа! Міцно поставлений прихід Його, мов зірниці, і Він прийде до нас, немов дощ, немов дощ весняній, що напоює землю. **4** Що, Єфреме, зроблю Я тобі, що зроблю тобі, Юдо? І Бо ваша любов, немов хмара поранку, і мов та роса, що зникає уранці, — **5** тому Я тесав їх пророками, позабивав їх прореченням уст Своїх, і суд Мій, як світло те, вийде. **6** Бо Я милости хочу, а не жертви, і Богопізнання — більше від цілопалень. **7** Вони заповіта Мого порушили, мов той Адам, вони там Мене зрадили. **8** Гілеад, місто злочинців, повне кривавих слідів. **9** І як той розбишака чигає, так ватага священиків на дорозі в Сихем — учиняють розбій, бо злочин учиняють вони. **10** У домі Ізраїля бачу жахливе, — там блуд у Єфрема, занечистивсь Ізраїль. **11** Також, Юдо, для тебе жнивá приготівлені, як Я долю наро́ду Свого поверну́!

7 Коли Я лікую Ізраїля, то виявляю гріх Єфремів та зло Самарїї, бо роблять вони неправдиве, і злодій приходить, грабує на вулиці банда. **2** І не думают в серці своєму, що Я пам'ятаю про все їхнє зло. тепер їхні вчинки ось їх оточили і перед обличчям Моїм поставали. **3** Вони злістю своєю втішають царя, а своїми обманами — зверхників. **4** Усі вони чинять перелюб, мов піч, яку пекар розпáлює, що напáлювати

перестає, як тісто замісить та вкисне воно. **5** У святківний день нашого царя похворіли князі від жару вина, і він простяг до насмішників руку свою. **6** Бо їхнє нутро, як піч, у них паліє їхнє серце: всю ніч спить їхній гнів, а на ранок горить, як палючий огонь. **7** Вони всі гарячі, як піч, і суддів своїх пожиріють. Усі царі їхні попадали, між ними нікого нема, хто б клікав до Мене. **8** Змішався Єфрем із народами, Єфрем став млинцем, що печеться неперевернений. **9** Його силу чужі пожирають, та про те він не знає, вже й волосься посивіло в нього, а тогó він не знає. **10** І гордість Ізраїля свідчить на нього, і до Господа, Бога свого вони не вертаються, і не шукають Його у всім цім. **11** А Єфрем став, як голуб, — нерозумний, немудрий: закликають в Єгипет, а йдуть в Асирію. **12** Як підуть вони, розтягнó Свою сітку над ними, — стягну їх додолу, мов птаство небесне, — за злобою їхньою Я їх караю. **13** Горе їм, бо від Мене вони відійшли, погуба на них, бо повстали вони проти Мене! Хоч Я викупив їх, та вони проти Мене говорять неправду. **14** І вони в своїм серці не кличуть до Мене, як виють на лóжах своїх, точать сварку за хліб та вино, і відступають від Мене. **15** А Я їх картав, їхні рамена зміцняв, а вони зло на Мене задумують. **16** Вони наvertsються, та не до Всевишнього, стали, немов той обманливий лук. Упадуть від меча їхні князі за гордість свого язика, — це їхня наруга в єгипетськiм краї!

8 Рога до уст своїх, та й засурмі: на дім Божий спадає неначе орел, бо переступили вони заповіта Мого, і на Закóна Мого повстали. **2** До Мене взивають вони: „Мій Боже, познали Тебе ми, Ізраїлю!“ **3** Покинув Ізраїль добрó, — ворог його поженé! **4** Вони ставлять царя, алé не від Мене, вони князя ставлять, але Я не знаю! Вони з срібла свого та із золóта свого божків наробили собі, щоб загинути, — **5** відкинув теля твоє Я, Самаріє! Мій гнів запалівся на них, — аж доки не можуть вони від провини очіститись? **6** Бо й воно від Ізраїля. Зробив його ма́йстер, і воно — то не Бог, бо теля самарійське на кавáлки обéрнеться. **7** А що вітер вони засівають, то бурю пожнуть, — в них не буде й колóсся, а зéрно не видасть мукі, коли ж видасть, чужі поковтáють її. **8** Ізраїль проковтнений, — став між наро́дами він як та річ, що до неї немає замíлування. **9** Бо вони відійшли до Ашшúру, як дикий осел, що самітний собі, а Єфрем за любов дає дáри любовні. **10** І хоч вони здобува́ють прихíльників серед погáнів, Я їх позбираю тепер, і незаба́ром вони перестануть помáзувати царя, і князів. **11** Бо жéртвників був намно́жив Єфрем, щоб грішити, — на провину йому стали ці жéртвники! **12** Я можу йому написати Закóн Свій хоч тисячу разів, — як чуже порахóване буде! **13** Вони ж жертви кохають, — ріжуть м'ясо й їдять, та Господь не вподóбує їх. Тепер Він згадає про їхню провину та їхні гріхі́ покарає, — вони до Єгипту повернуться! **14** Ізраїль забув про свого Творця та й будує палáти, а Юда намно́жив

твердінні міста́, та пошлю́ Я огонь на його́ ці міста́, — і поже́ре він пала́ти його́!

9 Не тішся, Ізраїлю, радістю, як ті наро́ди, бо ти чиниш блуд, відступáючи від свого́ Бога, дар блудоді́йний кохаєш на всіх то́ках збіжже́вих. **2** Годувати не буде їх тік та чаві́ло, а сік виноградний зведé їх. **3** Не будуть сидіти в Господньому Краї вони, і Єфрем до Єгипту поверне́ться, і вони будуть їсти нечисте в Асирії. **4** Господéві вина вони лити не б́дуть, і жертви не б́дуть приємні Йому; це буде для них, немов хліб похорóнний, — усі, що будуть його́ споживати, занечі́стяться, бо їхній хліб — для насі́чення їх, — не для дому Господнього. **5** Що зробите ви на день урочі́стий та на день свята Господнього? **6** Бо йдуть ось вони до Асирії, їх збирає Єгипет, Мемфі́с їх ховає, кошто́вність їхнього срі́бла пося́де кропі́ва, будя́ччя по їхніх наме́тах. **7** Прийшли дні наві́щення, прийшли дні запла́ти, — Ізраїль пізна́є оце: „Нерозумний пророк цей, шале́ний муж духа“, — за числе́нність прові́н твоїх і велике зне́на́видження! **8** Єфрем — сторож із Богом мої́м, пророк — па́стка птахоло́ва на всіх дорóгах його́, не́на́висть у домі́ Бога його́. **9** Глибо́ко зіпсу́лись вони, як за днів тих Гів'ї, Він згадає за їхні про́вини, Він їхні грі́хи покарає! **10** Немов виноград на пустині, знайшов Я Ізраїля, як фі́гу порáнню на фі́говім дере́ві, Я бачив був ваших батьків на почáтку його́, та вони до Баал-Пеору прийшли, і себе присвя́тили для Бо́шета, і стали гидото́ю, як полю́блене ними. **11** Єфремова слава,

як птах, відлетить: не буде народження, ані зачаття, ані вагітності. **12** Бо якщо вони вікохають свої діти, то їх повбиваю, так що не буде людини, бо горе їм, як відступлю Я від них. **13** Єфрем, як Я бачу, — для вловів йому подали його власних дітей, і Єфрем поведе своїх власних дітей на заріз... **14** Дай їм, Господи, — що ж Ти дасі? — дай їм утробу неплодну та вісохлі груди! **15** Усе їхнє зло у Гілгалі, бо там Я зненавидів їх; за зло їхніх учинків Я вижену їх з Свого дому. Не буду їх більше любити, — всі їхні князі ворохобники! **16** Побитий Єфрем, їхній корень посох, — він плоду не зродить. А коли вони зродять, то Я повбиваю улюблених їхнього лона. **17** Відкине їх Бог мій, бо вони неслухняні для Нього були, і будуть вони мандрувати між народами.

10 Ізраїль — буйний виноград, що родить подібне собі. Та за многістю плоду свого він намножує жертовники, за добрістю краю свого бовванські стовпи прикрашає. **2** Облудне їхнє серце, тому винні тепер вони будуть, Він їхні жертовники поніщить поруйнує стовпи їхні. **3** Бо тепер вони кажуть: Нема в нас царя, бо ми не боялися Господа, а цар що нам зробить? **4** Говорять порожні слова, клянуться фальшиво, коли заповіта складають, і на грядках польових цвіте їхнє правосуддя, немов той полін. **5** За телят Бет-Авену бояться мешканці Самарії, бо в жалобі опинівся через нього народ його, а жерці будуть плакати над ним, за славу його, що пішла на вигнання від нього. **6** Запроваджений буде і він в Асирію цареві великому

в дар. Прийме сором Єфрем, і посоромлений буде Ізраїль за раду свою. 7 Самарія загине; її цар — немов тріска ота на повёрхні води! 8 І поруйновані будуть висоти Авена, Ізраїлів гріх, терніна й будяччя зросте на їхніх жёртівниках, і до гір вони скажуть: „Накрийте ви нас!“ а до взгір'їв: „На нас упадїть!“ 9 Від днів Гів'ї грішив ти, Ізраїлю! Там вони полишилися булі, — чи ж їх не досягне в Гів'ї війна проти синів беззаконних? 10 За жаданням Своїм покараю Я їх, і зберуться народи на них, і покарані будуть вони за подвійні провини свої. 11 А Єфрем — це привчена телиця, що звикла вона молотити, Сам ярмо накладу на її товсту шию, запряжу Я Єфрема, Юда буде орати, Яків буде собі скородити. 12 Сійте собі на справедливість, за милістю жніть, орїте собі перелїг, бо час навернутись до Господа, ще поки Він прийде і правду лине вам дощєм. 13 Ви беззаконня орали, — пожа́ли ви кривду, плід брехні споживали, бо надїявся ти на дорогу свою, на многість лицарства свогó. 14 І станеться шум по народах твоїх, і всі твердині твої поруйновані будуть, як Шалман зруйнував Вет-Арбел в час війни, — була мати з синами убита. 15 Отак вам учинить Бет-Ел за зло вашого зла, — конче згине Ізраїлів цар на світáнку!

11 Як Ізраїль був хлопцем, Я його покохав, і з Єгипту покликав Я сина Свогó. 2 Як часто їх кликав, так вони йшли від Мене, — принóсили жертви Ваáлам, і кадили бовва́нам. 3 Я ж Єфрема ходити навчав, Я їх брав на рамена Свої, та не знали вони, що Я їх

лікував. **4** Я тягнув їх шнурками, що людям лицюють, шнурками любови, і був Я для них немов ті, що здіймають ярмо з-над їхньої шиї, і Я їх годував. **5** До краю єгипетського він не вернеться, та Ашшур — він буде для нього царем, бо вони не хотіли вернутись до Мене. **6** А містами його грасуватиме меч, і засуви його повиламлює він та й пожерé їх за задуми їхні. **7** А народ Мій схильний відпадати від Мене, і хоч кличуть його догори, він не підіймається разом. **8** Як тебе Я, Єфреме, віддам, як відам тебе, о Ізраїлю? Як тебе Я віддам, як Адму, учиню тебе, мов Цевоїм? У Мені перевернулося серце Моє, розпалілася разом і жалість Моя! **9** Не вчиню жару гніву Свого, більше ніщити Єфрема не буду, бо Бог Я, а не людина, серед тебе — Святий, і не прийду в люті гніву. **10** За Господом підуть вони, а Він заричить, немов лев, і Він заричить, і від заходу прийдуть в тремтінні сині. **11** Вони прийдуть в тремтінні, як птах із Єгипту, і як голуб із краю Ашшúra, і Я посаджу їх по їхніх домах, говорить Господь. **12** Єфрем оточив Мене лжею, лукавством — Ізраїлів дім, а Юда держався ще з Богом і з святими був вірний.

12 Єфрем пасе вітра й женеться за вітром із сходу. Неправду й руїну розмножує він кожного дня, умову складають з Ашшúром, олива ж несéться в Єгипет. **2** Та в Господа з Юдою пря, і Якова Він навістить за путями його, за ділами його йому зверне. **3** Він в утробі тримав за п'яту свого брата, а в силі своїй він боровся із Богом, — **4** і боровся він з Анголом,

— та й переміг. Плакав він, і благав він Його́, у Бет-Елі знайшов Він його́, і там з нами говорить. **5** А Господь — Бог Саваот, Його́ Ймення — Господь. **6** А ти через Бога свого навérнешся, стережи милість та суд, і завжди надійся на Бога свого! **7** Немов Ханаан, — у нього в руці неправдива вага, любить він кривду чинити. **8** І каже Єфрем: Справді я збагатівся, знайшов я маєток собі! У всіх моїх чинах не знайдуть провини мені, що гріхом би була. **9** А Я — Господь, Бог твій від краю єгипетського, — ще в наметах тебе посаджу, немов за днів свята. **10** І Я говорив до пророків, і видіння розмножив, і через пророків Я притчі казав. **11** Хіба беззаконня лишів Гілеад, і марнотою стались лиш там? У Гілгалі приносили в жертву волів, а їхні жертівники — мов ті купи каміння на бóрознах пільних. **12** І втік Яків на поле Арама, а Ізраїль за жінку робив, і за жінку отару стеріг. **13** І через пророка Господь із Єгипту Ізраїля вівів, і пророком стерезений був він. **14** Єфрем Господа гірко розгнівав, і тому́ його вчинки криваві Він лішить на ньому, і поверне йому його сором.

13 Як Єфрем говорив, то тремтіли, — він піднесений був ув Ізраїлі, та через Ваала згрішив і помер. **2** А тепер іще більше гріша́ть, бо зробили собі вони відлива з срібла свого, божків за своєю подобою; робота майстрів усе те, розмовляють із ними вони; ті люди, що жертву приносять, цілують телят. **3** Тому́ вони стануть, як хмара поранку, і мов та роса, що зникає вранці, немов та поло́ва, що з то́ку виноситься

бурею, і наче із комина дим. **4** А Я — Господь, Бог твій від краю єгипетського, і Бога, крім Мене, не будеш ти знати, і крім Мене немає Спасителя. **5** Я тебе на пустині пізнав, у пересохлому краї. **6** Мали добрі пасовиська й ситі були, наситилися — і загорділось їхнє серце, тому то забули про Мене вони! **7** І став Я для них, немов лев, на дорозі чигаю, немов та панτέρα. **8** Нападú Я на них, немов та ведмедіця, що дітей загубила, і те розірвú, у що серце їхнє замкнене, і їх, як левчúк, пожерú там, шматуватиме їх польовá звірина. **9** Погубив ти себе, о Ізраїлю, бо ти був проти Мене, спасіння свогó. **10** Де цар твій тоді? Нехай він поможе тобі по містах твоїх усіх! А де сúдди твої, що про них ти сказав: Дай нам царя та князів? **11** Я тобі дав царя в Своїм гніві, і забрав у Своїй рéвності. **12** Провина Єфремова зв'язана, схóваний прогріх його. **13** Болі, немов породіллі, надійдуть на нього. Не мудрий він син, бо інакше не був би так довго у мáтернім нúтрі. **14** З рук шеолу Я викуплю їх, від смерти їх вибавлю. Де, смерте, жáло твоє? Де, шеóле, твоя перемóга? Жаль сховáється перед очима Моїми! (Sheol h7585) **15** Хоч він дає плід між братами, але прийде вітер зо схóду, вітер Госпóдній, що зійде з пустині, і всóхне його джерелó, і пересóхне кринічка його, — понищить він скарб всіх коштовних речей! **16** Завиніть Самарія, бо стала уперта до Бога свогó, — поляжуть вони від меча! Порозбівані будуть їхні діти, вагітні їхні розпóроті будуть!

14 Вернися, Ізраїлю, до Господа, Бога свого, бо спіткнўвся ти через провину свою! **2** Візьміть із собою слова, та й зверніться до Господа, до Нього промовте: „Прости нам усяку провину, та добре прийми, і ми принесемо у жертву плода своїх уст! **3** Ашшур не спасе нас, не будемо їздити ми на коні, і не скажемо вже чинові рук наших: боже наш, бо тільки Тобою помилуваний сирота“. **4** „Ворохобність їхню вилікую, добровільно любитиму їх, бо Мій гнів відвернўвся від нього. **5** Я буду Ізраїлеві, як роса, розцвіте він, неначе лілєя, і пустить коріння своє, мов Ліван. **6** Розійдуться його пагінці, і буде його пишнота, мов олівне те дерево, а пахоц його — мов Ліван. **7** Навернуться ті, що сиділи під тінню його, збіжжя оживлять вони й зацвітуть, немов той виноград, будуть згадки про нього, немов про ліванське вино. **8** Єфрем, — що йому до бовванів іще? Я вислухав вже та побачив його, Я для нього немов кипаріс той зелений: з Мене знайдений буде твій плід“. **9** Хто мудрий, то це зрозуміє, розумний — і пізнає, бо прости Господні дороги, і праведні ходять по них, а грішні спіткнуться на них!

Йоїл

1 Слово Господнє, що було до Йоїла, Петуїлового сина. **2** „Послухайте це, ви старші, і візьміть до вух, усі мешканці землі: чи бувало такé за днів ваших, або за днів ваших батьків? **3** Оповідайте про це сиnam вашим, а ваші сини — своїм дітям, а їхні сини — поколінню наступному. **4** „Що лишилось по гусені, — зжерла те все саранá, що ж зосталося по сарані — пожер кóник, а решту по кóнику зжерла червá“. **5** Пробудіться, п'яніці, і плачте й ридайте за виноградним соком усі, хто вина напивáється, бо віднятий він від уст ваших! **6** Бо на Край Мій прийшов люд міцний й незчислєнний, його зуби — як лєв'ячі зуби, а пáца його — як в лєвіці. **7** Виноград Мій зробив він спустóшенням, Мое ж фїгове дерево геть поламáв, дощєнту його оголів та й покинув, галúзки його побілили. **8** Голосі, як та дівчина, верєтою оперєзана, за наречєним юнацтва свогó. **9** Жертва хлїбна й жертва лита спинїлася в домі Господньому, впали в жалóбу священники, слúги Господні. **10** Опустóшене поле, упала в жалóбу земля, бо спустóшене збіжжя, вино молоде пересóхло, зів'яла оливка. **11** Засорóмилися рільникі, голосили були виноградарі за пшеницю й ячмінь, бо вігинуло жниво поля. **12** Усох виноград, а фїга зів'яла, гранáтове дерево, й пáльма та яблуня, і повсихáли всі пїльні дерєва, бо Він висушив радість від лúдських синів. **13** Оперєжіться верєтою, — і ридайте, священники, голосіть, слуги жєртівника, входьте, ночуйте в верєтах, служителі Бога могó, —

бо хлібна жертва і жертва та лита затримана буде від дому вашого Бога! **14** Оголосить святий піст, скличте збори, позбирайте старших, всіх мешканців землі до дому Господа, вашого Бога, і кличте до Господа. **15** Горе дневі тому! Бо близький день Господній, і прийде він від Всемогутнього, мов те спустошення! **16** Чи ж з-перед очей наших не відіймається їжа, з дому нашого Бога веселість та втіха? **17** Покорчилися зёрна під своїми грудями, спорожніли комори, поруйновані клуні, бо висохло збіжжя. **18** Як стогне товар, поголомшені череди, — бо немає їм паші, отари спустошені! **19** До тебе я кличу, о Господи, пожер бо огонь пасовища пустині, а жар попалів усі дерева на полі. **20** Навіть пільна худоба прагне до Тебе, бо водні джерела посохли, огонь же пожер пасовища пустині!

2 Засурміть на Сіоні в сурму, здійміть крик на святій горі Моїй! Затремтять, всі мешканці землі, бо прийшов день Господній, бо близько вже він, 2 день темноти та темряви, день хмари й імлі! Як несеться досвітня зоря по горах, так народ цей великий й міцний. Такого, як він, не бувало відвіку, і по ньому не буде вже більш аж до літ з роду в рід! **3** Перед ним пожиріє огонь, і палахкотить за ним полум'я! Земля перед ним, як еденський садок, а за ним — опустіла пустиня, і рятунку від нього нема! **4** Його вігляд — ніби коні, гарцюють вони, наче ті верхівці! **5** Як гуркіт військових возів, вони скачуть гірськими верхів'ями, як вереск огністого полум'я, що солому жере, наче потужний народ, що до бою поставлений.

6 Нарóди тремтять перед ним, всі обличчя поблідли.
7 Як ліцарі, мчаться вони, немов воякі вибігають на мур, і кожен своєю дорóгою йдуть, і з стежók своїх не позбиваються, — 8 не пхають вони один óдного, ходять своєю дорогою битою, а коли на списá упадуть, то не зрáняться. 9 По місті хурчáть, по мурі бїжать, увіходять в домї, через вікна пролázять, як злóдій. 10 Трясеться земля перед ним, тремтить небо, сонце та місяць темніють, а зорі загублюють сáйво своє. 11 І голос Свій видасть Госпóдь перед вїйськом Своїм, бо тáбір Його величезний, бо міцний виконавець слóва Його, бо великий день Господа й вельми страшний, і хто зможе його перенести? 12 Тому́ то тепер промовляє Госпóдь: Верніться до Мене всім серцем своїм, і пóстом святим, і плачém та ридáнням! 13 І деріть своє серце, а не свою одїж, і наверніться до Господа, вашого Бога, бо ласкáвий Він та милосéрдний, довготерпелївий та многомилостївий, і жалкує за зло! 14 Хто знає, чи Він не повернеться та не пожалує, і по Собі не залишить благословénня, жертву хлїбну та жертву ту литу для Господа, вашого Бога. 15 Засурміть на Сїонї в сурму́, оголосіть святий піст, скличте зібрáння! 16 Зберіте нарóд, оголосіть святї збóри, стáрців згромáдьте, позбирайте дїтей та грудніх немовлят, нехай вийде з кімнáти своєї також молодий, молодá ж з-під свого накриття! 17 Між притвóром та жéртівником нехай плачуть священники, слўги Господні, хай мóлять вони: Змилуйся, Господи, над нарóдом Своїм, і не видай на

гáньбу спадку Свого, щоб над ним панували погáни. Нащо будуть казати між наро́дами: Дé їхній Бог? **18** І за́здрісним стане Госпо́дь за Свій край, і зми́лується над наро́дом Своїм“. **19** І Господь відповів і сказав до наро́ду Свого: „Ось Я поси́лаю вам збі́жжя й вино молоде та оливу, і насі́титесь нею, і більше не дам вас на на́ругу наро́дам. **20** А цьо́го північного ворога віддалю́ Я від вас, і його в край сухий та спусто́шений ви́жену, — його пе́ред до східнього моря, його ж край — до то́го моря за́днього. І вийде злий за́пах його, і підійметься смóрід його, бо він лихо велике чинив. **21** Не бійся ти, зéмле, а тішся й радій, — бо велике Господь учинив! **22** Не бійтеся, ти пільна худóбо, бо пустинні пасóвиська зазеленіють, бо дерево видасть свій плід, фі́гівниця та виноград свою силу дадуть. **23** А ви, сіонські сини, радійте та тіштеся Го́сподом, Богом своїм, бо вам їжі Він дасть на спасі́ння, і найперше зі́шле вам дощу́, дощу ра́ннього й пі́знього. **24** І то́ки наповня́ться збі́жжям, чаві́льні ж кадкі́ будуть перелива́тись вином молодим та оливою. **25** І надолу́жу Я вам за ті роки, що пожéрла була сарана́, коник і черва́ та гусінь, Моє вї́сько велике, що Я поси́лав проти вас. **26** А їсти — ви будете їсти й насі́чуватись, і хвалитимете Ім'я́ Господа, вашого Бога, що з вами на по́див зробив, і посорóмлений більше не буде наро́д Мій навіки! **27** І пізна́єте ви, що Я серед Ізраїля, і що Я — Господь, Бог ваш, і немає вже іншого, — і посорóмлений більше не буде наро́д Мій навіки! **28** І бу́де потому, — ви́ллю Я Духа Свого

на кожне тіло, і пророкуватимуть ваші сині й ваші дочки, а вашим старім будуть снітися сни, юнакі ваші бачити будуть видіння. **29** І також на рабів та невільниць за тих днів виллю Духа Свого́. **30** І дам Я ознаки на небі й землі, — кров та огонь, та стовпі диму. **31** Замініться сонце на те́мність, а місяць — на кров перед приходом Господнього дня, великого та страшного! **32** І станеться, — кожен, хто клікати буде Господне Ім'я́, той спасеться, бо на Сіонській горі та в Єрусалимі буде спасіння, як Господь говорив, та для тих позоста́лих, що Господь їх покличе.

3 Бо ось тими днями та часу того́, коли долю Юді та Єрусалиму верну́, **2** то зберу́ всі наро́ди, звезду́ їх у долину Йосафа́тову, і там буду́ судітися з ними за наро́д Мій й спадщину Мою, за Ізраїля, що його розпорóшили поміж наро́дами, а Мій край поді́лили. **3** І за народ Мій вони кідали жéреба, і юнака́ за блудни́цю давали, а дівчину — за вино продавали, і пили́. **4** І що́ вам до Мене, Ті́ре й Сидо́не, та всі филисти́мські довкі́лля? Чи свій чин на Мені надолу́жите? Може хочете щось учинити Мені, то легко та скоро зверну́ Я ваш чин вам на го́лову, **5** що срібло Моє й Моє золото позабирали, а коштóвні клейно́ди Мої в свої хра́ми повно́сили. **6** А синів Юди та Єрусалиму ви гре́цьким синам продали́, щоб їх віддаліти від їхніх границь. **7** Ось Я їх позбу́джую з місця того́, куди їх продали́, — ваш чин поверну́ вам на го́лову! **8** І попра́даю ваших синів та ваших дочо́к в руку Юдських синів, а вони віддадуть їх

шев'янам, до люду далекого, бо Господь так сказав. **9** Кличте про це між народами, оголосіть святу війну, збудіте лицарство, хай сходяться, нехай підіймаються всі воякі. **10** Перекуйте свої лемеші на мечі, а ваші серпі на списі, хай навіть безсилий говорить: „Я лицар!“ **11** Поспішіть і прийдіть, всі народи з довкілля, й зберіться, — туди, Господи, спустиш лицарство Своє. **12** Нехай збудяться й зйдуть народи в долину Йосафатову, бо сяду Я там, щоб судити всі народи з довкілля. **13** Пошліть на роботу серпа, бо жніво дозріло, приходьте, зйдіть, бо чавіло наповнене, кадкн переливають, — бо зло їхнє розмножилось! **14** Натовпи, натовпи у вирішальній долині, бо близький день Господній у вирішальній долині. **15** Сонце та місяць стемніють, а зорі загублять свій блиск, **16** і Господь загромить із Сіону, та з Єрусаліму Свій голос подасть, і небо й земля затремтять, та Господь — охорона Своєму народові, і твердиня синам Ізраїлевим! **17** І пізнаєте ви, що Я — Господь, Бог ваш, Який пробуває в Сіоні, на святій Своїй горі. І станеться Єрусалім за святиню, і чужі вже не будуть ходити по ньому. **18** І станеться в день той, гори будуть кропіти виноградний сік, а підгірки стоятимуть у молоці, і всі Юдські потіки водою заб'ють, а з дому Господнього вийде джерело, і нап'ють долину Шіттім. **19** Єгипет спустошенням стане, і пустинею голою стане Едом за насильство синам Юди, за те, що лили кров невинну у їхньому краї. **20** А Юдея жити буде повіки, і Єрусалім — з роду в рід, **21** і помщу за

їхню кров, що за неї Я ще не помстив, і буде Господь
пробувати на Сіоні!“

АМОС

1 Слова Амóса, що був між вівчарями з Текої, які він бачив на Ізраїля за днів Уззійї, Юдиного царя, та за днів Єровоама, Йоашового сина, Ізраїлевого царя, за два роки перед земле трусом. **2** І він проказав: „Загримить із Сіону Госпóдь, і з Єрусали́му Свїй голос подасть, і впадуть пасови́ща пастуші в жалóбу та всохне верші́на Кармéлу! **3** Так говорить Госпóдь: За три перéступи Дамáску й за чотири цього не прощú: за те, що вони молотили Гілеáда ціпа́ми залізними. **4** І пошлю Я огонь на дiм Хазаїла, — і пожерé він палáти Вен-Гадада. **5** І зламаю засúва Дамаску, і мéшканця витну з долини Авен, і того, хто держáтиме бéрло з Бет-Едене, і ара́мський наро́д піде в Кір на вигна́ння, говорить Господь. **6** Так говорить Господь: За три перéступи Аззи й за чотири цього не прощú: що всіх гнали в полóн, щоб віддати Едóмові. **7** І пошлю́ Я огонь на мур Гази, — і поїсть він палáти її. **8** І мéшканця витну з Ашдóду, і берлодérжця з Ашкелону, і зверну́ Свою руку на Екрон, — і ви́гинуть рештки филистíмлян, говорить Госпóдь. **9** Так говорить Господь: За три перéступи Тиру й за чотири цього не прощú: за те, що він видав усіх на вигна́ння в Едóм, і не пам'ятав заповіту братів. **10** І пошлю́ Я огонь на мур Тиру, — і пожерé він палáти його! **11** Так говорить Госпóдь: За три перéступи Едому й за чотири цього не прощú: за те, що мечéм він гнав брата свого, і знищив своє милосéрдя, свїй гнів за́вжди стерiг, а люти́сть свою пильнував повсякчáсно. **12** І пошлю

Я огонь до Теману і пожерé він палáти Боцрї! **13**
Так говорить Госпóдь: За три перéступи Аммо́нових
синів й за чотири цьогó не прощú: за те, що пороли
гїлеáдських вагїтних, щóб поші́рити границі свої! **14**
І огонь запалю́ Я на мурі Раббї, — і пожерé він палáти
її, із криком в день бóю, із вїхром в день бурі. **15** І
пїде їхній цар на вигнáння, він і князї його рáзом,
говорить Господь.

2 Так говорить Госпóдь: За три перéступи Моáва й за
чотири цьогó не прощú: за те, що спалив на вапнó
кості едóмського царя! **2** І пошлю́ Я огонь на Моава, і
пожерé він палáти Керїййоту, і загине Моав серед
гáласу, серед крїку, при голосі рóга. **3** І витну суддю́
з-серед нього, а з ним позабиваю́ князїв його всіх,
говорить Госпóдь. **4** Так говорить Госпóдь: За три
прóгрїхи Юди й за чотири цьогó не прощú: за те, що
повідкидáли Господній Закóн, і постанóв Його не
стерегли́, і що на манівцї їх звелї́ їхні лжебóги, за
якими пішли їхні батькї. **5** І пошлю́ Я на Юду огонь,
— і пожерé він палáти Єрусалиму! **6** Так говорить
Господь: За три перéступи Израїлеві й за чотири
цьогó не прощú: за те, що за срібло вони продають
справедливого, а за чоботи — вбогого! **7** Вони тóпчуть
у зéмному порóсі гóлову бідних, а дорóгу сумїрних
викрївлюють. А син й його батько вчащають до
однїєї блудницї, щóб святе Мое Ймéння знева́жити.
8 І вони стелять одїж застáвлену, щóб півлежати
при кожному жéртівнику, і п'ють в домі Бога свого
вино від покáраних. **9** І Я вигубив був з-перед них

Аморéя, що його височíнь, як високий той кедр, і він міцний, як дуб. Та Я плід його знищив згорí, а здóлу — корíння його. **10** А вас Я був вивів із краю єгипетського, і сорок років провáдив пустинею вас, щоб ви край аморéйський успадкувáli. **11** І пророків Я збúджував з ваших синів, а з ваших юнців назорéїв. Хíба ж то не так, синóве Ізраїлеві? говорить Госпóдь. **12** А ви назорéїв поїли вином, а пророкам наказували й говорили: „Не пророкуйте!“ **13** Отож Я потíсну на вас, як тисне снопа́ми напóвнений віз, — **14** і згине й в мото́рного вте́ча, і потужний не втримає сили своєї, а лицар свого життя не врятує. **15** І не всто́їть із лука стрілець, і своїми ногами прудкий не втече, і верхівець не врятує свого життя. **16** І наймужніший з лицарства нагім утече того дня, говорить Госпóдь.

3 Послухайте слóва тогó, що Господь говорив проти вас, синóве Ізраїлеві, на весь оцей рід, що його Я підніс був із краю єгипетського, промовляючи: **2** Тільки вас Я пізнав зо всіх рóдів землі, тому вас навіщу за всі ваші провини! **3** Чи йдуть двоє рáзом, якщо не умóвились? **4** Чи реве в лісі лев, як нема йому здóбичі? Чи левчúк видає голос свій із своєї норí, якщо він не зловив? **5** Чи впаде́ на землі пташка в сітку, як немає сільця́? Чи підійметься сітка з землі, як нічого не злóвить? **6** Чи в місті засурмлять у сурму́, а народ не тремтітиме? Чи станеться в місті нещастя, що його́ не Госпóдь допустів? **7** Бо не чинить нічо́го Господь Бог, не виявивши таємніці Своєї Своім рабам пророкам. **8** Лев зареве́, — хто тогó не злякається?

Господь Бог заговорить, — хто пророкувати не буде?
9 Розголосить над пала́цами в Ашдоді, і над пала́тами в краї египетському, та й скажіть: Позбирайтеся на гора́х Самарії, і побачте велике збенте́ження в ній, та у́тиск у ній! **10** І правдиво не вміють робити вони, — говорить Господь, — насильство грома́дять та грабу́нок в пала́тах своїх. **11** Тому́ так Господь Бог промовляє: Ворог обля́же навколо цієї землі, і скине із тебе він силу твою́, і пограбо́вані будуть пала́ти твої. **12** Так говорить Господь: Як часом рятує пастух з пащі лев'ячої дві коліні, або піпку вуха, так будуть врято́вані діти Ізраїлеві, що сидять в Самарії в заку́точку ліжка, та на адама́шку постелі. **13** Послухайте ви та й засві́дчіть ув Якововім домі, говорить Господь Бог, Бог Савао́т. **14** Бо в той день, коли Я покараю Ізраїля за провини його, то Я покараю за жерті́вники Бет-Елу, — і будуть відруба́ні роги жерті́вника, і на землю попада́ють. **15** І Я розіб'ю́ дім зимовий разом з домом літнім, і загінуть домі́ із слонóвої кости, і не стане багато домі́в, говорить Госпо́дь.

4 Послухайте слова оцього, коро́ви баша́нські, які на горі самарі́йській, що тиснете бідних, торощите вбогих, що своїм хазя́ям ви говорите: „Принеси, і ми будемо пити!“ **2** Присягав Господь Бог Своєю святістю, що ось дні настаю́ть на вас, і будуть тягти вас гакáми, а ваших наща́дків — гачка́ми для лóвлення риби! **3** І ви повихо́дите віломами, кожна окремо собі, і кінетесь до Хермо́ну, говорить Госпо́дь. **4** Прийдіть до Бет-

Елу й грішіть, до Гілгáлу — примно́жете грішити. І свої жертви прино́сьте щорáнку, на три дні — ваші десятини. 5 І з димом пустіть жертву вдячну квасну́, і сповістіть добровільні дару́нки, розголосіть, бо ви любите так, синóве Ізраїлеві, говорить Господь Бог. 6 І тому́ Я вам дав чистоту́ зубів по всіх ваших міста́х, і брак хліба по всіх ваших місця́х, та ви не верну́лись до Мене, говорить Господь. 7 І Я стримав вам дощ за три місяці перед жнивáми, і дощ посилав на одне місто, а на друге місто не посилав; одна діля́нка була побита дощем, а ділянка, на яку не пустив Я дощу, висихáла. 8 І два-три міста рушали до міста одно́го напитись води, але́ не насічувались, — та ви не вернулись до Мене, говорить Господь. 9 Я бив вас посу́хою та зеленя́чкою, сарана́ жерла бéзліч ваших садків й виноградників ваших, і ваших фіго́вниць та ваших олив, — та ви не верну́лись до Мене, говорить Господь. 10 Я на вас посилав морові́цю, немов на Єгипет, мечем побивав ваших хлóпців, полóнячи разом і ко́ней у вас, підіймав до ніздéр сморід ваших табóрів, — та ви не вернулись до Мене, говорить Господь. 11 Я вінищив вас, як Содóм та Гомóрру Бог винищив, і ви стали, немов головéшка, з пожа́ру врято́вана, — та ви не вернулись до Мене, говорить Господь. 12 Тому́ то зроблю́ тобі так, о Ізраїлю, а що Я зроблю́ тобі це, приготуйся, Ізраїлю, до зу́стрічі Бога свого́! 13 Бо це Той, що вформóвує гори, і що ствóрює вітра, що лю́дині показує за́дум її, що робить зірні́цю

темнотою, і ступає по згір'ях землі, — Господь Бог Сава́т Йому Йме́ння!

5 Послухайте слова цього, що я ним голосіння підношу за вас, о доме Ізраїлів! **2** Упала, і більше не встане та діва Ізраїлева! Вона кинена на свою землю, — немає, хто звів би її! **3** Бо так Господь Бог промовляє: Місто, що виходило тисячею, позоставить лиш сотню, а те, що виходило сотнею, позоставить десятку для дому Ізраїля. **4** Бо так промовляє Господь до дому Ізраїлевого: Наверніться до Мене її живіть! **5** І не звертайтеся до Бет-Елу, і до Гілгалу не приходьте, а через Беер-Шеву не переходьте, бо на вигнання Гілгал конче піде, і марнотою стане Бет-Ел. **6** Наверніться до Господа, і будете жити, щоб Вій не ввійшов, як огонь до Йосипового дому, — і буде він жерти, та не буде кому погасити в Бет-Елі, — **7** вони змінюють суд на полін, і кидають правду на землю. **8** Той, хто Волосожара й Оріона створив, Хто смертну темноту зміняє на ранок, а день затемняє на ніч, хто приликує воду морську й виливає її на поверхню землі, — Господь Йме́ння Йому! **9** Він наводить погібіль на сильного, — і прийде погібіль твердіні! **10** Вони ненавидять того, хто у брамі картає, і обриджують тим, хто говорить правдиве. **11** Тому, що нужденного топчете ви, і дарунки збіжіві берете від нього, що ви набудували будинків із каменя тесаного, то сидіти не будете в них; понасаджували винограду улюбленого, та не будете пити із нього вина! **12** Бо Я знаю про ваші численні провини і про ваші великі гріхи: тіснете

ви справедливого, берете ви підкупа та викривляєте право убогих у брамі. **13** Тому то розуміний мовчить цього часу, бо це час лихий. **14** Шукайте добра, а не зла, щоб вам жити, і буде із вами Господь, Бог Саваот, так, як кажете ви. **15** Ненавидьте зло й покохайте добро, і правосуддя поставте у брамі, — може змилується Господь, Бог Саваот над решткою Йосипа. **16** Тому так промовляє Господь, Бог Саваот, Вседержитель: На майданах усіх голосіння, на всіх вулицях крики: ой, ой! І покличуть хліборобів на жалобу, і голосільниць, що вміють плачливі пісні, **17** і стане ридання по всіх виноградниках, бо Я перейду серед тебе, говорить Господь! **18** Горе тим, що жадають Господнього дня, — нащо це вам день Господній? Він не світло, а темрява! **19** Це так, коли хто утікає від ліва, — і ведмідь спотикає його! І він убігає до дому, і оперся своєю рукою об стіну, — аж гадюка кусає його... **20** Чи ж не є день Господній темнота, а не світло, і хіба він не темний, і сійва немає у ньому? **21** Зненавидів Я, обрідив Собі ваші свята, і не нюхаю жертв ваших зборів. **22** І коли принесете Мені цілопалення та хлібні жертви свої, Я Собі не вподобаю їх, а на мирні жертви ваші із ситих баранів — не погляну. **23** Усунь же від Мене пісень своїх гук, і не почую Я рокоту гусел твоїх, **24** і хай течє правосуддя, немов та вода, а справедливість — як сильний потік! **25** Чи ж жертви та хлібні приніси за тих сорок літ на пустині Мені ви принісили, доме Ізраїлів? **26** Ви ж носили Саккута, свого царя, та Кевана, свої

виобра́ження, зору ваших богі́в, що собі поробі́ли. 27
Тому́ Я вас вижену геть за Дамáск, говорить Господь,
що Бог Саваот Йо́му Йо́мня!

6 Горе безпéчним на Сіоні, тим, хто наді́ється на
самарійську́ го́ру, тим шляхéтним „першого з
наро́дів“, до яких прибува́є Ізраї́лів ді́м! 2 Перейді́ть
до Калне́ та й побачте, і звідти піді́ть до Гама́ту
великого, і зійді́ть до Га́ту филисті́млян! Чи лі́пші
вони від цих царств? Чи їхня границя більша за вашу
границю? 3 День нещастя вважа́єте ви за далекий,
а час насильства зближа́єте! 4 Ви вилéжуетесь на
ло́жах з слоно́вої кости і вивáлюєтесь на постелях
своі́х, і їсте барані́в із отари та ситих теля́т із обóри. 5
Під гу́сла співаєте ви, мов Давид, ви музичні знаря́ддя
собі видумля́єте. 6 Ви вино попива́єте ча́шами, і
намащу́єтесь до́бірною оли́вою, і над спусто́шенням
Йо́сипа не вболі́ваєте. 7 Тому́ вони пі́дуть тепер
на вигна́ння на чолі́ полоне́них, і перестане́ крик
віпещених. 8 Господь присягну́в був Своєю́ душею,
говорить Господь, Бог Савао́т: Пишно́тою Якова
бриджу, і пала́ти його́ Я нена́виджу, і видам те місто
та все, що є в ньо́му. 9 І бу́де, якщо́ десять лю́да
зоста́нуться в до́мі одно́му, то й вони повмираю́ть. 10
І його́ візьме́ родич та й спалить його́, щоб ві́нести
кости́ із до́му, і скаже́ до того, хто буде́ в серéдині
до́му: „Чи ще́ є хто з тобою?“ А той відпові́сть: „Вже
нема́є нікого!“ і скаже́ той: „Тихше, бо не згаду́ється
Йо́мня Господа!“ 11 Бо Господь ось накаже́, — і ворог
розі́б'є великий той ді́м на відла́мки, а ді́м мали́й —

на тріскі́. **12** Чи бігають коні по скелі́? Чи хто виоре море худобою? Таж ви суд обернули на гіркість, а плід справедливости — на полі́н! **13** Ви марно́тою тішитеся та говорите: Хіба ж ми не власною силою набу́лі собі роги? **14** Бо ось Я поставлю наро́д проти вас, доме Ізраї́лів, — каже Госпо́дь, Бог Савао́т, — і вони вас потиснуть ізві́дти, де йдуть до Гама́ту, аж до степово́го пото́ку!

7 Господь Бог учинив, що я бачив таке: Ось Він утворив сарану́, коли почала вироста́ти ота́ва, — і ось ота́ва як по сінокосі царсько́му! **2** І сталось, як вона вже пожёрла траву на землі, я сказав: Господи, Боже, прости́! Як же Яків устояти може, бо такий він мали́й? **3** І Господь пожалів був про те. „Не станеться це“, промовив Госпо́дь. **4** Господь Бог учинив, що я бачив таке: Ось Господь Бог покликав судитись огнем, і пожёр той велику безо́дню, і ча́стку пожер. **5** І сказав я: О, Господи, Боже, спині́! Як же Яків усто́яти може, бо такий він мали́й? **6** І Господь пожалів був про те. „Не ста́неться й це!“ сказав Господь Бог! **7** І Він знов учинив, що я бачив таке: Ось на му́рі стрі́мко́му стої́ть Господь Бог, а в руці́ Його висо́к. **8** І про́мовив до мене Господь: „Що ти бачиш, Амóсе?“ А я відказав: „Виска́“. І промовив Господь: „Ось Я цього́ виска́ покладу посеред народу Мого, Ізраї́ля, — уже більше йому не прощу́! **9** І спустоші́ють жертво́вні підгі́рки Ісакові, і поруйно́вані будуть святи́ні Ізраї́леві, і Я ста́ну з мечем на ді́м Єровоамів“. **10** І послав Амаці́я, священник Бет-Елу, до Єровоама, царя Ізраї́левого,

кажучи: „Амос змóвлюється на тебе серед Ізраїлевого дому, — не може земля змiстити всiх його слiв! **11** Бо так говорить Амос: Євровоам помре вiд меча, а Ізраїль конче пiде на вигнання з своєї землі!“ **12** І сказав Амація до Амоса: „Ясновiдче, iди, утiкай собі до Юдиного краю, і їж там хлiб, і там пророкуй. **13** А в Бет-Елі вже бiльше не будеш пророкувати, бо він святиня царя та дiм царства“. **14** І вiдповiв Амос і сказав до Амації: „Я не пророк, і не син я пророкiв, — я пастух та обрiблювач диких фiгiвниць. **15** І взяв мене Госпiдь вiд отари, і промовив до мене Госпiдь: Iди, пророкуй Моєму наро́довi Ізраїлеві! **16** А тепер послухай Господнього слова: Ти кажеш: Не будеш пророкувати на Ізраїля, і не будеш проповiдувати на Ісакiв дiм. **17** Тому так промовляє Госпiдь: Твоя жiнка в мiстi буде блудлива, і сини твої та дiчки твої попáдають вiд меча, а земля твоя буде подiлена шнуром, і ти помреш на нечистiй землі, а Ізраїль конче пiде на вигнання з своєї землі!“

8 Госпiдь Бог учинив, що я бачив таке: Ось кiш доспiлих плодiв. **2** І сказав Він: „Щiб бачиш, Амосе?“ А я вiдкавав: „Кiш доспiлих плодiв“. І промовив до мене Госпiдь: „Доспiв кiнець Моєму наро́довi Ізраїлеві, — уже бiльше йому не прощi! **3** І обiрнуться пiснi в палáтах на зойк того дня, — говорить Госпiдь Бог: буде трупiв багато, — бо вiрог на кожному мiсцi накiдає їх! **4** Послухайте це, ви, що тiпчете бiдного, і що пра́гнете вiнищити всiх убогих з землі, **5** кажучи: Коли то мине новомiсяччя, — щоб нам

збіжжя продати? і субота, — щоб нам відчиніти збіжіві комори! Щоб зменшити ефу, і щоб шекля побільшити, і щоб викривляти обманну вагу, 6 щоб купувати за срібло нужденних, а вбогого за взуття, і попродати послід збіжівий? 7 Господь присягнув славою Якова: Не забуду ніколи усіх їхніх вчинків! 8 Чи не затрясється від цього земля, і всі мешканці її не впадуть у жалобу? Вся вона захвилюється, мов та Ріка, і бурхливо поплине й обнізиться знов, немов річка Єгипту. 9 І станеться в день той, — говорить Господь Бог, — і вчиню захід сонця опівдні, і для землі серед світлого дня воно стемніє. 10 І оберну ваші свята в жалобу, а всі ваші пісні — в голосіння, і на всі стегна спроваджу верету, а на всякую голову лісину, і вчиню це, немов та жалоба по одинакові, кінець же отого, — немов гіркий день! 11 Ось дні настають, — говорить Господь Бог, — і голод пошлю Я на землю, — не голод на хліб, і не спрагу на воду, але спрагу почути Господні слова! 12 І будуть ходити від моря до моря, і з півночі до сходу блукатимуть, щоб знайти слово Господа, — та не знайдуть його! 13 Того дня будуть мліти від спраги вродливі дівчата та хлопці, 14 що клянуться гріхом самарійським та кажуть: Як живий твій Бог, Дане, і як жива дорога до Беер-Шеви! Та вони всі попадають, і більше не встануть

9 Я бачив Господа, що стояв над жертовником, і Він сказав: Удар но по маковиці цих воріт, щоб затряслися пороги, і порозбивай їх на всіх їхніх головах, а їхній останок заб'ю Я мечем. Не втече їм втікач, і гонець

не врятується в них! **2** Якщо б закопались вони до шеолу, то й звідти рука Моя їх забере, і якщо б піднялися на небо, то й звідти їх скіну! **(Sheol h7585)**

3 А якщо б поховались вони на верховині Кармелу, — звідти вишукаю й заберу їх, а якщо на дні моря вони поховуються з-перед очей Моїх, то й там Я гадюці звелю, — і вона їх покусє! **4** А якщо вони підуть в полон перед своїми ворогами, то й там накажу Я мечеві — і він їх повбиває, і на них Я зверну Своє око на зло, а не на добре. **5** Бо коли Господь Бог Саваот доторкнеться землі, то розтане вона, і в жалобу впадуть всі мешканці її. І вся вона вийде, немов та Ріка, і мов річка Єгипту обнізиться. **6** Він буде на небі чертоги Свої, а Свій небозвід заклів над землею, воду морську Він кличе, і виливає її на поверхню землі, — Господь Йому Ймення! **7** Хіба ж ви, Ізраїлеві сини, Мені не такі, як сини етіоплян? говорить Господь. Хіба ж не Ізраїля вивів Я з краю єгипетського, а филистимлян з Кафтору, а Арама із Кіру? **8** Ось очі Господа Бога на грішне це царство, — і з поверхні землі його вигублю, та вигублюючи, не погублю дому Якового, говорить Господь. **9** Бо ось Я звелів, і серед народів усіх пересію Ізраїлів дім, як пересівається рєшетом, — і жодне зерєнце на землю не вїпаде! **10** Упадуть усі грішні народу Мого від меча, що говорять: Не досягне до нас і не стрієне оцє нас нещастя! **11** Того дня Я поставлю упалу Давидову скінію і проломи в ній загороджу, і поставлю руїни його, і відбудую його, як за днів стародавніх, **12**

щоб решту Едóму посіли вони, і всі ті нарóди, що в них клікалося Моє Ймéння, говорить Господь, Який чинить оце. **13** Ось дні настають, говорить Господь, і орач із женцём зустрінеться, а топтáч винограду — із сіячём, і гóри закрáпають виногрáдовим соком, а всі взгíр'я добром потечúть. **14** І долю нарóду Свого, Ізраїля, Я поверну́, і побудую міста́ попустóшені, і осядуть вони, і засáдять вони виноградники, й питимуть їхне вино, і порозвóдять садкі, і будуть їсти їхній óвоч. **15** І Я посаджú їх на їхній землі, і не бúдуть їх бiльш виривати з своєї землі, яку Я їм дав, говорить Господь, Бог твій!“

Овдій

1 Видіння Овдія. Так сказав Господь Бог на Едóм: „Почули ми вістку від Господа, і по́сланий був між наро́дів посóл, щоб сказати: Уставайте, і станьмо на нього до бо́ю! **2** Оце Я ма́лім тебе дав між наро́ди, ти дуже погóрджений. **3** Гордість серця твого обманила тебе, який перебува́єш по щілинах скельних, у високім сиді́нні своїм, що говориш у серці сво́єму: Хто скине на землю мене́? **4** Якщо б ти підні́сся, немов той орел, і якщо б ти кубло́ своє склав поміж зóрями, — то й звідти Я скину тебе, промовляє Господь! **5** Чи ж до тебе злоді́ї приходили, чи нічні ті грабі́жники, — такий ти поні́щений! — чи ж вони не накрáли б собі скі́льки треба? Якщо б до тебе прийшли збирачі винограду, чи ж вони не лишили б хоч ви́бірків? **6** Як Ісав перешу́каний, як кри́івки його перегля́нені! **7** Аж до границі прогна́ли тебе, обма́нять тебе твої всі сою́зники, переможуть тебе твої прія́тели! Ті, що хлі́б твій ї́дять, пастку розста́влять на тебе, — нема в тому розуму! **8** Чи ж не стане́ся це того дня, — промовляє Господь, — і ви́гублю Я мудреці́в із Едóму, а розум з гори Ісавово́ї? **9** І настра́шене буде лицáрство твоє, о Темáне, щоб був ві́тятий кожен з Ісава убі́вством. **10** Через насилля на Якова на брата твого сором покри́є тебе, і ти ві́тятий будеш наві́ки. **11** Того дня, коли став ти навпро́ти, того дня, як чужі полони́ли були його ві́йсько, і коли чужинці́ в його брами ввійшли і же́реба кидали про Єрусалим, то й ти був, як один з них! **12** І то́му не дивися на день

свого брата, на день лиха його, і не тішся з Юдиних синів у день їхньої згуби, і не розкривай своїх уст у день úтиску. **13** І не входи ти до брами наро́ду Мо́го у день лиха його́, і не пригляда́йся до зла його́ й ти в день нещастя його́, і не простяга́йте своєї руки́ до багатства його́ в день нещастя його́! **14** І на роздорі́жжі не стій, щоб витина́ти його́ втікачів, і в день úтиску не видавай його́ ре́шток! **15** Бо близький день Господній над усіма наро́дами, — як зробив ти, то так і тобі буде зрóbлено: ве́рнеться на твою го́лову чин твій! **16** Бо як ви пи́ли на святій Мої́й горі, так народи усі за́вжди пи́тимуть! І будуть пити вони, і бу́дуть хлепта́ти, і стануть вони, немов їх не було́. **17** А на Сіонській горі́ буде спасі́ння, і буде святою вона, і спа́дки свої́ вже пося́де дім Яковів. **18** І дім Якова стане огнем, і дім Йо́сипа — по́лум'ям, а дім Ісава — соломою, — і будуть палáти вони проти них, і їх поже́руть, і останку не буде із дому Ісава, бо Господь це сказав. **19** І пося́дуть півде́нні Іса́вову го́ру, а мешка́нці долин — филисти́млян, і пося́дуть Єфре́мове поле та поле самарі́йське, а Веніа́мін — Гілеа́д. **20** А полоне́ні вї́ська Ізраїлевих синів заволоді́ють тим, що хананейське аж до Цорфа́ту, а єрусалимські вигнанці́ в неволі, що в Сефараді́, пося́дуть міста́ полудне́ві. **21** І спасі́телі при́йдуть на го́ру Сіон, щоб го́ру Іса́ва судити, — і царство Госпо́дне настане!

Йона

1 І було слово Господнє до Йони, Амїттаєвого сина, таке: **2** „Устань, іди до Ніневїї, великого міста, і проповідуй проти нього, бо їхнє зло прийшло перед лице Моє“. **3** І встав Йона, щоб утекти до Таршішу з-перед Господнього лица. І зійшов він до Яфи, і знайшов корабля, що йшов до Таршішу, і дав заплату його, і ввійшов у нього, щоб відплисти з ними до Таршішу з-перед Господнього лица. **4** А Госпідь кинув сильного вітра на море, — і знялася на морі велика буря, і вже думали, що корабель буде розбитий. **5** І налякалися морякі, і кликали кожен до своїх богів, і викидали ті речі, що були на кораблі, до моря, щоб полегшити себе. А Йона зійшов до споду корабля, і ліг, і заснув. **6** І приступив до нього керівник корабля, та й сказав йому: „Чого ти спиш? Уставай, заклич до свого Бога, — може згадає цей Бог про нас, і ми не згінемо“. **7** І сказали вони один до одного: „Ідіть, і киньмо жеребкі, та й пізнаємо, через кóго нам оце лихо“. І кинули вони жеребкі, — і впав жеребок на Йону. **8** І сказали до нього: „Об'яви ж нам, через щó нам це лихо? Яке твоє зайняття, і звідки ти йдеш? Який твій край, і з якого ти наро́ду?“ **9** І сказав він до них: „Я єврэй, і боюся я Гóспода, Небесного Бога, що вчинив море та суходіл“. **10** І налякалися ті люди великим стра́хом, і сказали до нього: „Щó це ти наробив?“ Бо ці люди довідалися, що він утікає з-перед Господнього лица, бо він це їм об'явив. **11** І вони сказали до нього: „Щó ми зробимо тобі, щоб

утихомірилось море, щоб не заливало нас?“Бо море бушувало все більше. **12** І сказав він до них: „Візьміть мене, і киньте мене до моря, і втихоміриться море перед вами; бо я знаю, що через мене оця велика буря на вас“. **13** І міцно греблі ці люди, щоб дістатися до суходόбу, та не могли, бо море бушувало все більш проти них. **14** І вони клікнули до Господа та й сказали: „О Господи, нехай же не згинемо ми за душу цього чоловіка, і не давай на нас неповінної крові, бо Ти, Господи, чиниш, як бажаєш!“ **15** І підняли вони Йону, і кинули його до моря, — і спинілося море від своєї лютости. **16** І налякалися ці люди Господа великим страхом, і принόсили Господéві жертви, і складали обітниці. **17** І призначив Госпóдь велику рибу, щоб вона проковтнула Йону. І був Йона в серéдині цієї риби три дні та три ночі.

2 І молився Йона до Господа, Бога свого, з утроби тієї риби, **2** та й казав: „Я клікав з нещастя свого до Господа, — і відповідь дав Він мені, із нутра шеолу кричав я, — і почув Ти мій голос! (Sheol h7585) **3** І Ти кинув мене в глибочінь, у серце моря, і потік оточив був мене. Усі хвилі Твої та бурюни Твої надо мною пройшли. **4** І сказав я: Я вигнаний з-перед очей Твоїх, протé ще побачу я храм Твій святий. **5** Вода аж по душу мене обгорнула, безόдня мене оточила, очерét обвиває кругом мою гóлову! **6** Я зійшов аж до спóду гори, а земля — її засуви стали за мною навіки! Та підіймеш із ями життя моє, Господи, Боже Ти мій! **7** Як у мені омлівала душа моя, Господа я спогадáv, — і

молитва моя ця до Тебе долинула, до храму святого Твого! 8 Ті, що тримаються марних божків, — свого Милосердного кидають. 9 А я голосною подякою принесу Тобі жертву, про що присягав я, те виконаю. Спасіння — у Господа!“ 10 І Господь звелів рибі, — і вона викинула Йону на суходіл.

3 І було Господнє слово до Йони вдруге таке: 2 „Устань, іди до Ніневії, великого міста, і проповідуй на нього те слово, що Я говорив був тобі!“ 3 І Йона встав, і пішов до Ніневії за Господнім словом. А Ніневія була місто велике-превелике, на три дні ході. 4 І зачав Йона ходити по місті, — на один день ходи, — і проповідував і казав: „Ще сорок день, — і Ніневія буде зруйнована!“ 5 І ніневітяни ввірували в Бога, і оголосили піст, і позодягали верети, від найбільшого з них аж до найменшого. 6 І дійшло це слово до царя Ніневії, і він устав зо свого трону, і скинув плащ свого з себе, і покритися веретою, та й сів на попелі. 7 І він звелів клікнути й сказати в Ніневії з наказу царя та його вельмож, говорячи: „Нехай не покуштують нічого ані людина, ані худоба, худоба велика чи худоба дрібна, нехай вони не пасуться, і нехай не п'ють води! 8 І нехай покриваються веретами та людина й та худоба, і нехай сильно клічуть до Бога, і нехай кожен зверне з своєї дороги та від насильства, що в їхніх руках. 9 Хто знає, може Бог обернеться й пожалує, і відвернеться з жару гніву Свого, — і ми не погинемо!“ 10 І побачив Бог їхні вчинки, що звернули

зо своєї злої дороги, і пожалував Бог щодо того лиха, про яке говорив, що їм учинить, і не вчинив.

4 І було це для Йони на доса́ду, досаду велику, і він запалівся. **2** І молився він до Господа та й казав: „О Господи, чи ж не це моє слово, поки я ще був на своїй землі? Тому́ я перед тим утік до Таршішу, бо я знав, що Ти Бог милосі́вий та милосердий, довготерпелі́вий та многомилосі́вий, і Ти жалку́єш за зло. **3** А тепер, Господи, візьми мою душу від мене, бо краще мені смерть від мого́ життя!“ **4** А Господь відказав: „Чи слухно ти запалівся?“ **5** І вийшов Йона з міста, і сів від сходу міста, і поставив собі там куреня́, і сів під ним у тіні, аж поки побачить, що́ буде в місті. **6** І ві́ростив Бог рици́нового куща, і він вигнався понад Йону, щоб бути тінню над його́ головою, щоб урятувати його́ від його́ доса́ди. І втішився Йона від цього́ рици́нового куща́ великою радістю. **7** А при сході зірні́ці другого дня призначив Бог червяка́, і він підточив рици́нового куща́, і той усох. **8** І сталося, як сонце зійшло, то призначив Бог східнього гарячого вітра, — і вдарило сонце на Йо́нину го́лову, — і він зомлів. І він жадав, щоб йому померти, і казав: „Краще мені смерть від мого́ життя!“ **9** І промовив Бог до Йони: „Чи слухно запалівся ти за рици́новий кущ?“ А той відказав: „Дуже розлю́тився я, — аж на смерть!“ **10** І сказав Господь: „Ти змилювався над рици́новим куще́м, над яким не трудився, і не плéкав його́, який виріс за одну ніч, і за одну ніч згинув. **11** А Я не змилювався б над Ніневією, — цим великим містом,

що в ньому більше дванадцяті десятисячок люда, які не вміють розрізняти правиці своєї від своєї лівиці, та численна худоба?”

Михей

1 Слово Господнє, що було до морешетського Михея за днів Йотама, Ахаза та Єзекії, Юдиних царів, яке він бачив на Самарію та Єрусалим. **2** „Почуйте оце, всі народи, послухай, ти земле та все, що на ній! і хай буде за свідка на вас Господь Бог, Господь з храму святого Свого! **3** Бо Господь ось виходить із місця Свого, і Він сходить і ступає по висотах землі. **4** І топляться гори під Ним, і тануть долини, мов віск від огню, мов ті води, що ллються з узбіччя. **5** Усе це за провинення Якова, за гріхи дому Ізраїля. Хто провинення Якова, — чи ж не Самарія? А хто гріх дому Юдиного, — чи ж не Єрусалим? **6** І зроблю Самарію руїною в полі, за місце садити виноград, і повикидаю в долину каміння її, і відкрию основи її. **7** І потовчені будуть усі її ідоли, всі ж дарунки її за розпусту попалені будуть в огні, і всіх бовванів її Я віддам на спустошення. Бо зібрала вона від дарунків за блуд, і на подарунки за блуд це повернеться. **8** Над оцим голоситиму я та ридатиму, ходитиму босий й нагий, заводити буду, немов ті шакалі, і буду тужити, як струсі! **9** Бо рани її неvigойні, бо це аж до Юди прийшло, воно досягло аж до брами народу Мого, аж до Єрусалиму. **10** Цього не оголошуйте в Гаті, і плакати — не плачте, качайтесь по поросі в Бет-Леафрі. **11** Переходь собі ти, о мешканко Шафіру, нага, осоромлена, — вже бо не вийде мешканка Цаанану, голосіння Бет-Гаецелу не дасть вам спинитися в ньому. **12** Бо мешканка Мароту чекала добра, та до єрусалимської брами зійшло

оце лихо від Господа. **13** Запряжи баскі коні до воза, мешканко Лахішу! Ти початок гріха для сіонської доньки, бо знайшлись серед тебе провини Ізраїлеві, **14** тому то даси розводів листи на Морешет-Гат. Доми Ахзіва — омана для Ізраїлевих царів. **15** Спроваджу тобі те спадкоємця Я, о мешканко Мареші, — Аж по Адуллам прийде слава Ізраїля. **16** Зроби собі лисину та острижися за синів своїх любих, пошир свою лисину, мов ув орла, бо пішли на вигнання від тебе вони!

2 Горе тим, що задумують кривду і на ложах своїх учиняють лихе! За світла поранку виконують це, бо їхня рука має силу. **2** Якщоб піль жадують, то грабують вони, а домів — то хапають. І вони переслідують мужа та дома його, і чоловіка й спадки його. **3** Тому так промовляє Господь: Ось Я замишляю на цей рід лихє, що ший своїх з нього не визволите, і ходити не будете гордо, бо це час лихий. **4** Того дня проголосять на вас приповідку, і співатимуть пісню жалобну, говорячи: „Сталось! До пня опустошені ми, уділ народу мого змінився, — як це діткнуло мене! Наше поле поділене буде чужинцями, **5** тому в тебе не буде нікого, хто кидав би шнура мірничого, як жеребка на Господнім зібранні. **6** „Не проповідуйте, та вони проповідують! Хай нам не проповідують, — не досягне нас ганьба“. **7** О ти, що звешся „Яковів дім“, — чи змалів Дух Господній? Чи ці чини Його? Хіба добре не роблять слова Мої тому, хто ходить правдиво? **8** Ще вчора були ви народом Моїм, тепер же стаєте

за ворога, з одежі верхньої плащá ви стягаєте з тих, хто проходить безпечно, як здóбич війни. **9** Жінок Мого нарóду — з приємного дому її виганяєте кóжну, з дітей славу Мою ви берете навіки. **10** Устаньте й ідіть, бо тут не спочинок, — це за занечіщення ваше, що загла́ду для вас принесé, вирішáльну загла́ду. **11** Коли б чоловік, який ходить за вітром, і брехню набрехав, говорячи: Буду тобі проповідувати про вино та про на́пій п'янкій, то був би він любим пророком оцьому нарóдові. **12** Невідмінно зберу тебе всього, о Якове, невідмінно згрома́джу останок Ізраїлів, — ра́зом поставлю його, як отару в Боцр́і, як ту чéреду на пасовіщі, — і будуть гомоніти вони від много людства! **13** Перед ними вилáмувач піде, вони продеру́ться та браму перéйдуть і вийдуть із неї. І піде їхній цар перед ними, а Госпóдь — на чолі їх!

3 А я відказав: Послухайте ж, гóлови Якова та начальники дому Ізраїля, — чи ж не ва́м знати право? **2** Добро ви нена́видите та кохаєте зло, шкіру їхню здираєте з них, а їхнє тіло — з костéй їхніх. **3** Ви остáнок нарóду Мого їсте та стягаєте з них їхню шкіру, а їхні кості ламаєте, і січéте, немов до горня́ти, і мов м'ясо в котел. **4** Вони тоді клікати будуть до Господа, та Він відповіді їм не дасть, і заховае обличчя Своє того ча́су від них, коли будуть робити лихі свої вчинки. **5** Так говорить Госпóдь на пророків, що вводять нарóд Мій у блуд, що зубами своїми гризу́ть та поклікують: „Мир!“ А на то́го, хто їм не дає що до рота, на ньóго святую війну оголо́шують. **6** Тому буде

вам ніч, щоб не стало видіння, і стёмніє вам, щоб не чарувáти. І над тими пророками сонце закóтиться, і над ними потёмніє день. **7** І посорóмлені будуть такі прозорлівці, і будуть застїджені чарівники, і всі вони свої ўста закриють, бо не буде їм Божої відповіді. **8** А я повний сили й Госпóднього Духа, і правди й відваги, щоб представити Якову прóгрїх його, а Ізраїлеві — його грїх. **9** Почуйте ж це, гóлови дому Якового та начальники дому Ізраїля, які нéхтують справедливість, а все прóсте викрївлюють, **10** вони кров'ю будують Сїбна, а кривдою — Єрусали́ма. **11** Його гóлови судять за хабарá, і навчають за плату його ті священники, і за срібло ворóжать пророки його, хоч на Господа вони опира́ються, кажучи: „Хїба не Господь серед нас? Зло не прїйде на нас!“ **12** О так, — через вас Сїон буде на поле забраний, а Єрусалим на руїни обернеться, а горá храмовá стане взїр'ями лісу.

4 Та б́уде наприкінці днів, гора дому Господнього міцно поста́влена буде вершіною гір, і піднесена буде вона понад узгїр'я, і будуть нарóди до неї пливсті́. **2** І підуть числénні нарóди та й скажуть: Ходїмо, і вїйдїм на гóру Господню та до дому Якового, і Він б́уде навчати дорїг Своїх нас, і ми б́удемо ходити стежкáми Його. Бо вїйде Закóн із Сїону, а слово Господне — із Єрусалиму. **3** І Він буде судити числénні племéна, і розс́уджувати буде народи міцні аж у далечинї. І вони переку́ють мечі свої на лемешї, а спіси свої — на серпї. Не підїме меча нарóд на нарóд, і більше не

бúдуть навчатись війни! **4** І буде кожен сидіти під своїм виноградником, і під своєю фігівницею, і не бúде того, хто б страшив, бо уста Господа Савабта оцé прорекли. **5** Усі бо нарóди ходитимуть кожен ім'ям свого бога, а ми бúдем ходити Ім'ям Господа, нашого Бога, на віки віків! **6** Того дня — промовляє Госпóдь — позбираю кульгáве й згромáджу розігнане, і те, що на нього навів коли лихо. **7** І зроблю Я кульгáве останком, а віддáлене — потúжним нарóдом, і зацарює над ними Господь на Сіонській горі відтепér й аж навіки! **8** А ти, башто Черідна, підгірку Сіонської дóньки, прійде до тебе і дійде старé панувáння, царювáння для дóнечки Єрусалиму. **9** Тепер náщо здіймаєш ти óкрик? Чи в тебе немає царя? Чи ж загинув твій радник, що ти кóрчишся, мов породілля? **10** Війся та кóрчя, о дóчко Сіону, немов породілля, бо тепер вийдеш із міста та перебувáтимеш у полі, і прійдеш аж до Вавилону. Та будеш ти там урятóвана, там Господь тебе вікупить з рук твоїх ворогів! **11** А зараз зібрались на тебе числénні нарóди, говорячи: Нехай він зневáжений бúде, і нехай наше око побачить нещастя Сіону! **12** Та не знають вони Господніх думóк, і не розуміють поради Його, бо Він їх позбирáв, як до клуні снопí. **13** Ставай та молоти, дóчко Сіону, бо Я рíг твій залізом учиню, а копíта твої вчиню міддю, і ти розпорóшиш числénні нарóди та вчíниш закляттям для Господа несправедливий їхній зиск, а їхнє багатство — Владиці всієї землі.

5 І згромаджуйсь тепер, дочко тóвпищ! Обло́гу вчинили на нас, трости́ною б'ють по щоці Ізраїлевого суддю́... **2** А ти, Віфлеєме-Єфра́те, хоч малий ти у тисячах Юди, — із тебе Мені вийде Той, що бу́де Владика в Ізраїлі, і відда́вна поста́ння Його, від днів вікові́чних. **3** Тому́ Він їх видасть до ча́су, аж поки ота не породить, що має родити, а останок братів Його ве́рнеться до Ізраїлевих синів. **4** І стане, і буде Він па́сти Господньою силою, вели́чністю Йме́ння Господа Бога Свого́. І осядуть вони, бо Він стане великий тепер аж до кінців землі! **5** І Він буде миром. Як при́йде до нашого краю Ашшу́р, і буде топта́тись по наших пала́тах, то поставимо на нього сім па́стирів та во́сьмеро лю́дських княжа́т. **6** І вони будуть па́сти мечем край Ашшу́ра, край же Німро́да — у вороб́тах його. Та Він від Ашшу́ра врятує, як той при́йде в наш край, і коли буде топтатись по наших границях. **7** І Яковів за́лишок буде посéред числе́нних наро́дів, як роса та від Господа, як той дощ на траві, і він наді́ї не кла́стиме на чоловіка, і не буде наді́ї склада́ти на лю́дських синів. **8** І Яковів за́лишок буде між лю́дами, серед числе́нних наро́дів, як лев між лісно́ю худобо́ю, як левчу́к між ота́рами ове́ць, — що як він перехо́дить, то то́пче й шматує, і немає ніко́го, хто б зміг урятувати. **9** Хай зведе́ться рука твоя на твоїх ненаві́сників, і хай всі вороги твої ві́тяті бу́дуть! **10** І стане́ться в день той, говорить Госпо́дь, — і ві́тну Я ко́ні твої з-серед тебе, і колесні́ці твої повигу́люю. **11** І пони́щу міста́ твого кра́ю, і всі тверди́ні твої

порозвалюю. 12 І повипоблюю чари з твоєї руки, і ворожбитів у тебе не буде. 13 І понищу боввани твої та жертівні стовпи твої з-посеред тебе, і ти чінові рук своїх більше не будеш вклонятися. 14 І повитинаю дерева жертівні твої з-серед тебе, і міста твої вигублю. 15 І в гніві та в лютості помсту вчиню над народами, що Мене не послухались!

6 Послухайте, що промовляє Господь: Устань, сперечайсь перед горами, і хай узгір'я почують твій голос! 2 Послухайте, гори, Господнього суду, і візьміть до вух, ви, основи землі, бо в Господа пря із народом Своїм, і з Ізраїлем буде судитися Він! 3 „Народе ти Мій, що тобі Я зробив і чим мучив тебе, — свідчи на Мене! 4 Бо Я з краю єгипетського тебе вивів, і тебе викупив з дому рабів, і перед тобою послав Я Мойсея, Аарона та Маріям. 5 Мій народе, згадай, що Балаак, цар моавський, задумував був, і що йому відповів Валаам, син Беорів, від Шіттїму аж по Гілгал, щоб пізнати тобі справедливості Господа“. 6 „З чим піду перед Господа, схилюсь перед Богом Високости? Чи піду перед Нього з цілопаленнями, з річними телятами? 7 Чи Господь уподобає тисячі баранів, десятитисячки потоків оливи? Чи дам за свій гріх свого первенця, плід утроби моєї за гріх моєї душі?“ 8 „Було тобі виявлено, о людино, що добре, і чого пожадає від тебе Господь, — нічого, а тільки чинити правосуддя, і милосердя любити, і з твоїм Богом ходити сумірно“. 9 Голос Господній кліче до міста, — а хто мудрий, боїться той Ймення Твого:

„Послухайте жезла й Того, Хто призначив його: **10** Чи є ще у домі безбожного коштóвності несправедливі, та неповна й неправна ефа? **11** Чи Я всправедлівлю вагу неправдиву, і калітку з важка́ми обманними? **12** Що повні насільства його багачі, мешка́нці ж його говорили неправду, а їхній язик в їхніх устах — омана, **13** то теж бити зачну́ Я тебе, спустóшити тебе за гріхі твої. **14** Будеш ти їсти, але не насітишся, і буде голод у нутрі твоїм, і станеш ховати, але не врятуєш, а що ти врятуєш — мечеві віддам. **15** Ти сіяти будеш, але не пожнеш, ти будеш оливку топтати, та не будеш мастітись оливою, і молодий виноград, та вина ти не питимеш! **16** Бо ще перехóвуються всі устави Омрі та всі вчинки дому Ахава, і за їхніми радами ходите ви, тому́ то Я видам тебе на спустóшення, і на по́сміх — мешка́нців його, і ви ганьбу наро́ду Мого понесете!

7 Горе мені, бо я став, мов недóбирки літні, як залишки по винобра́нні; нема грóна на їжу, немає доспілої фіги, якої жадає душа моя! **2** Згинув побожний з землі, і нема поміж лю́дьми правдивого. Вони всі чату́ють на кров, один óдного ловлять у сітку. **3** Наставлені ру́ки на зло, щоб вправно чинити його́, начальник жадає дару́нків, суддя ж судить за плату, а великий говорить жадáння своєї душі, і викривлюють все. **4** Найліпший із них — як будя́к, найправдивіший — гірший від те́рену. Настає день Твоїх сторожі́в, Твоїх відві́дин, — тепер буде збенте́ження їхне! **5** І дру́гові не довіряйте, не надійтесь на прія́теля, від тієї, що при лоні тво́єму лежить, пильну́й двері уст своїх! **6** Бо горду́є син

ба́тьком своїм, дочка́ повстає проти не́ньки своєї, невістка — проти свекру́хи своєї, вороги чоловіку — домашні його́! **7** А я виглядаю на Господа, надіюсь на Бога спасіння мого, — Бог мій почує мене́! **8** Не тішся, моя супроти́внице, з мене́, — хоч я впала, Сіонська дочка́, проте вста́ну, хоч сиджу́ в темно́ті, та Господь мені світло! **9** Буду знóсити я гнів Господній, бо згрішила Йо́му, аж по́ки не вирішить справи моєї, та су́ду не вчинить мені. Він на світло мене попровáдить, — побачу Йо́го справедливість! **10** І побачить оце все моя супроти́вниця, і сором покриє її, бо казала мені: „Де Він, Господь, Бог твій?“ Приглядáтимуться мої очі до неї, — її то́пчуть тепер, як болото на вулицях. **11** Настане той день, щоб мури твої будувати, — тоді віддалі́ться границя твоя цього́ дня! **12** Це той день, коли прийдуть до тебе́ з Асирії та але до Єгипту, і від Єгипту та аж до Ріки́, і від моря до моря, і від горі́ до горі́. **13** І спусто́шенням стане земля на мешка́нців її, через плід їхніх учинків. **14** Паси Мій наро́д своїм бе́рлом, отару спа́дку Твого́; що пробуває в лісі самотньо, у сере́дині саду, хай пасу́ться вони на Баша́ні й Гілеа́ді, як за днів старода́вніх. **15** Як за днів твого́ виходу з кра́ю єгипетського, покажу́ йому чу́да. **16** Наро́ди побачать оце, і посоро́млені бу́дуть при всій своїй силі, ру́ку покладу́ть на уста, їхні ву́ха оглу́хнуть. **17** Будуть по́рох лизати вони, як той гад, як плазю́че землі, повилáзять з дрижа́нням з укрі́плень своїх, вони бу́дуть тремтіти перед Господом, Богом нашим, і бу́дуть боятись Тебе! **18** Хто Бог інший, як Ти,

що прощає провину і пробачує прогріх останку спадку
Свогó, Свого гніву не дёржить назáвжди, бо кохається
в милості? **19** Знов над нами Він змíлується, наші
провини потóпче, — Ти кинеш у морську глибочінь
усі наші гріхи. **20** Ти даси правду Яковові, Авраамові
милість, яку присягнув Він для наших батьків від
днів стародавніх“.

Наум

1 Пророцтво на Ніневію. Книга видіння елкошейця Наума. **2** „Палкий Бог, і мстивий Господь, Господь мстивий та лютий, — Господь мстивий до тих, хто Його ненавидить, і пам'ятає про кривду Своїх ворогів. **3** Господь довготерпеливий і великої потуги, та очистити винного — Він не очистить. Господь — у бурі та в віхрі дороба Його, а хмара — від стіп Його курява. **4** Як загнівається Він на море, то сушить його, і всі ріки висушує, в'яне Башан та Кармел, і в'яне та квітка Лівану. **5** Гори тремтять перед Ним, а підгірки топніють, перед обличчям Його трясеться земля та вселенна, та всі її мешканці. **6** Хто встоїть перед гнівом Його, і хто стане у полум'ї люти Його? Його шал виливається, мов той огонь, і розпадаються скелі від Нього! **7** Добрий Господь, пристановище Він у день утиску, і знає Він тих, хто на Нього надіється! **8** Але в зливі навальній Він зробить кінця між Його заколотниками, і ворогів зажене у темноту. **9** Що ви думаєте проти Господа? Бо Він зробить кінця, — не постане два рази насильство. **10** Бо вони переплутані, наче той терен, і повпивались, немов би вином, — вони будуть пожерті зовсім, мов солома суха! **11** З тебе вийшов задумуючий проти Господа лихо, радник нікчемний. **12** Так говорить Господь: Хоч були б найсильніші і дуже численні, та постинані будуть вони, та й минуться! І хоч Я тебе мучив, та мучити більше тебе вже не буду! **13** А тепер Я зламаю ярмо його, яке на тобі, і пуга твої позриваю. **14** І

накаже на тебе, Ашшуре, Господь: Більш не буде вже сіятися з твого ймення! З дому бога твого Я боввана та ідола вітну, зроблю тобі гроба із них, бо ти став легковажений. 15 Ось на горах ногі благовісника, що звіщає про мир: Святкуй, Юдо, свята свої, виконуй присяги свої, бо більше не буде нікчёмний ходіти по тобі, — він вітятий весь!

2 На тебе йде розпорощувач, — твердіні свої стережі, виглядай на дорогу, зміцняй свої стегна, міцно скріпи свою потугу, **2** бо верне Господь велич Якова, як велич Ізраїля, що їхні спустошители поруйнували, і понищили їхні виноградні галузки. **3** Щит хоробрих його зачервонений, воякі в кармазіні; блищить сталь у день зброєння їхнього на колесніцях, хвилюються ратища. **4** Колесніці шалено по вулицях мчать, по майданах гуркочуть, їхній вид — немов полум'я те смолокіпів, літають вони, як ті блискавки. **5** Він згадає шляхетних своїх, та спіткнуться вони у ході своїй; вони поспішають на мури її, і поставлена міцно будівля облоги. **6** Брами річок відчиняються, а палата руйнується. **7** І постановлено: буде оголена, відведеться в полон, а рабині її голоситимуть, мов ті голубки, що воркують на персах своїх. **8** І Ніневія — як сажавка водна, що води її відпливають. „Стійте, стійте!“ Та немає нікого, хто б їх завернув! **9** Розграбуйте срібло, розграбуйте золото, — немає кінця наготовленому, багатству коштовних речей. **10** Знищення та зруйнування й спустошення буде. І серце розтопиться, і ноги дрижатимуть, і корчі по

кріжах усіх, а обличчя їх всіх на червоно розпáляться.

11 Де легóвище лéвів, і для левчуків пасовіще, що там ходив лев та левіця, та левеня́, — і ніхто не лякав? **12** Лев грабував для своїх молодят і душив для левіць своїх він, і печéри свої перепóвнював здóбиччю, а лігва свої — награбóваним. **13** Ось Я проти тебе, — говорить Господь Сава́т, — і попалю́ серед диму твої колéсниці, а твоїх левчуків поїсть меч, і повитинаю́ з землі грабува́ння твої, і вже не почується голос твого посла.

3 Горе місту цьому кровожéрному, воно все неправда, воно повне насілля, грабіж не виходить із нього!
2 Чути свист батога́, гуркіт ко́леса, і чвал ко́ней, і колеснічна гуркóтнява, **3** і гін верхівця́, і полум'я мечá, і блиск рáтища, і багато побитих, і мертвих велике числó, і тру́пу немає кінця́, і спотика́тимуться об їхній труп, — **4** це за многоту́ блудоді́йства розпúсниці, привáбно ласка́вої, вправно́ї в ча́рах, що наро́ди за блуд свій вона продавала, а рóди — за ча́ри свої. **5** Ось Я проти тебе, — говорить Господь Сава́т, — і подóлка твого підійму́ на обличчя твоє, і покажу́ Я твій сором наро́дам, а ца́рствам — твій стид! **6** І кину на тебе огіди, і погóрдженою вчиню́ Я тебе, і зроблю́ Я тебе, мов позóрище! **7** І станеться, — кожен, хто вгледить тебе, від тебе втече та й прокаже: „Пограбóвана Ніневія!“ Хто вісловить їй співчуття́? Звідки буду шукати тобі потіші́телів? **8** Чи краща ти від Но-Амона, що сидить серед рік, — вода коло нього, що вал його́ — море, від моря — його́

мур? **9** Етіопія — сила його, і Єгипет, і не має кінця.
Пут та лівійці були тобі в поміч, — **10** та й він на вигнання пішов, у полон. А діти його порозбівані на роздоріжжі всіх вулиць, і кидали жереб про славних його, й всі вельможі його у кайдани закуті.
11 Уп'єшся і ти, будеш схована, твердині від ворога будеш шукати і ти! **12** Всі фортеці твої, — мов ті фіги з доспілими овочами: коли затрясуться, то падають в уста того, хто їх їсть. **13** Ось народ твій — немов ті жінки серед тебе: вони повідчиняють твоїм ворогам брами краю твого, огонь пожерé твої засуви. **14** Воді на облогу собі набері, твердині свої позміцняй, увійди до болота та в глині топчійсь, форму на цеглу візьми міцно в руку. **15** Там огонь тебе з'їсть, посіче тебе меч, пожеруть тебе, наче та гусінь. Стань численна, як гусінь, стань численна, немов саранá, — **16** понамножуй купців своїх більше від зірок небесних, — але гусінь та знищить тебе й полетить!
17 Вельможні твої — немов та саранá, гетьмáни твої — мов мошvá, що гніздиться по стінах в день хóлоду, але сонце засвітить — і вони помандрують, і не пізнане буде те місце, де вони пробували. **18** Твої пастирі, царю асирійський, поснули, лежать вельможі твої, твій народ розпорóшивсь по гóрах, — і немає кому позбирати його́. **19** Нема ліку для лиха твого́, рана твоя неvigóйна! Всі, що звістку про тебе почують, заплéщуть у долоні на тебе, — бо над ким твоє зло не ходило постійно?“

Авакум

1 Пророцтво, яке бачив пророк Аваку́м. **2** Аж до́ки я, Господи, клікати буду, а Ти не почувеш? До тебе я клічу: „Насі́льство!“ та Ти не спаса́єш! **3** Для чого непра́вість мені Ти показуєш та позира́єш на му́ку? А передо мною грабі́ж та насі́льство, і суперечка стається, і но́ситься свáрка. **4** Тому то Зако́н припиня́ється, і не виходить до чину назáвсіди право, бо несправедливий вигу́блює праведного, тому правосуддя вихо́дить покрі́вленим. **5** Пригля́ньтеся ви до наро́дів, і диві́ться, і дуже здиву́йтеся, бо вчиню́ Я за ваших днів ді́ло, про яке не повірите ви, коли буде розка́зане. **6** Бо оце Я поставлю халде́їв, народ лютий та скорий, що грасу́є по широ́кій землі, щоб захо́пити оселі, які не його́. **7** Страшні́й та грізні́й він, — від нього само́го вихо́дить і право його́, і великі́сть його́. **8** І від панте́р його́ коні швидші, і від вовкі́в вечеро́вих люті́ші. І розлетя́ться його́ верхі́вці, а їздці́ його́ зда́лека при́йдуть, — вони будуть леті́ти, ненáче орел, що на їжу поспіша́є. **9** Він прихо́дить увесь на насі́льство, а ці́ль їх обличчя — вперед, і набере́ полоне́них, як то́го піску́. **10** І він глузу́є з царі́в, а князі́ — смі́х для нього. Він сміється з тверді́ні усяко́ї, бо на вал насипа́є землі, і її́ здобува́є! **11** Тоді́ він несеться, як вітер, і пере́йде, і згріші́ть, бо зроби́ть за бога свого́ оцю́ силу свою́. **12** Хіба ж Ти не відда́вна, о Господи? Боже Ти мій, мій Святи́й, — не помре́мо! Господи, Ти для суду поставив його́, і, о Скеле, призначив його́ на кара́ння! **13** Твої́ очі

занáдто пречисті, щоб міг Ти дивитись на зло, і на насі́льство дивитись не можеш. Чому ж дивишся Ти на грабіжників, мовчиш, коли несправедливий винищує справедливішого від себе? **14** Ти ж маєш людей, як у морі тих риб, немов ту червú, що пана над нею нема. **15** Усе́ це грабіжник витя́гує вúдкою, своїм не́водом тя́гне оцé, та збирає оцé в свою сітку, тому тішитися він та радіє. **16** Тому жертву принóсить він не́водо́ві, — і ка́дить для сітки своєї, бо від них ситий у́діл його та добірна пожі́ва його! **17** Чи на це випорóжнює він свого не́вода, і за́вжди готóв убивати наро́ди без милости?

2 Нехай я стою́ на сторо́жі своїй, і нехай на облóзі я стану, і хай вигляда́ю, щоб бачити, що він буде казати мені, і щó відповість на жалóбу мою. **2** А Госпо́дь відповів та й сказав: Напиши це виді́ння і поясни́ на таблиця́х, щоб чита́ч його ле́гко читав. **3** Бо ще на умо́влений час це виді́ння, і прискі́шає кінець, і не обма́не. Якщо б протягну́лось, чекай ти його, бо воно конче прійде, не спізниться. **4** Ось надута, не прóста душа його в ньому, а праведний житиме вірою своєю. **5** І що ж, — як зрадли́ве вино, так го́рда люди́на споко́ю не знає: він роззя́влює па́щу свою, як ше́бл, і не насі́чується, як та смерть, і всіх людей він до себе збирає, і всі наро́ди до себе згрома́джує. **(Sheol h7585)** **6** Чи ж усі вони не складуть припові́стки на нього та зага́дки насмішливо́ї йому не прока́жуть: „Горе тому́, хто для себе розмно́жує те, що не його́! Аж до́ки це бу́де? Горе тому́, хто чинить тяжко́ю заставу на себе!“

7 Хіба на́гло не встануть оті, хто тебе́ буде гризти, і збу́дяться ті, хто тебе́ попиха́є, і за здобич ти станеш для них? 8 За те, що ти грабува́в був багато наро́дів, вся ре́шта наро́дів тебе пограбу́є за ту людську кров, і за насі́льство над краєм, над містом та над усіма́, хто ме́шкає в ньому. 9 Горе тому́, хто неправедний зиск побирає для дому свого́, щоб покласти гніздо́ своє на висоті́, і тим із рук злого врято́ваним бути! 10 Нара́див ти сором для дому свого́, щоб кінець учинити численним наро́дам, і ти прогріши́вся за душу свою́. 11 Бо ка́мінь з стіни буде клі́кати, і йому́ відповість сволок із де́рева. 12 Горе тому́, хто кров'ю місто будує, хто беззако́нним встановлює го́род! 13 Чи ж оце не від Господа Саваота, що народи тру́дяться для огню́, і му́чаться люди на ма́рність? 14 Бо пізнання́м Господньої слави напо́внена буде земля, як море вода покрива́є. 15 Горе тому, хто свого́ бли́жнього напо́є з келі́ху гніву свого́, і поїть, щоб ба́чити со́ром його́! 16 ти насі́тишся га́ньбою бі́льше, як славою. Пий також ти, та показуй свій сором! На тебе оберне́ться келі́х прави́ці Господньої, га́ньба ж на славу твою́! 17 Бо насі́лля твоє над Лівано́м на тебе спаде́, а грабу́нок худоби зламає тебе за кров лю́дську, та за насі́лля над кра́єм, над містом та над усіма́, хто ме́шкає в ньому. 18 Якій дасть пожі́ток бовва́н, що його ві́різьбив творець його́, і ві́длив, і вчитель неправди, що творець його́ мав охоту чинити богів цих німих? 19 Горе тому́, хто дереву каже: „Збуді́сь“, мовчазлівому каменю:

„Зру́шся!“ Чи він буде навчати? Ось він сріблом та золотом вікладений, але жодного духу в ньому нема!

20 А Господь у Своїм храмі святім, — мовчи перед обличчям Його, уся зéмле!“

3 Молитва пророка Авакума, для співу на струнному прїладі: **2** „Господи, звістку Твою я почув та й злякався! Господи, оживи Своє діло в серéдині років, у серéдині літ об'яві, у гніві про милість згадай! **3** Бог іде від Теману, і Святий від Парану гори. (Сéла) Вéлич Його вкрила небо, і слави Його стала повна земля! **4** А сяйво булó, наче сóняшне світло, проміння при боці у Нього, і там укриття Його потуги. **5** Перед обличчям Його морови́ця іде, а по сто́пах Його пнеться пóлум'я. **6** Став, — і землю Він зміряв, поглянув — і наро́ди затряс, — і попада́ли гóри дові́чні, вікові́ похили́лись узгір'я. Пути́ Його вічні. **7** Я бачив намети Куша́на під кривдою, тремтять покривáла мідіянського кра́ю. **8** Чи на ріки, о Господи, Ти запала́в, чи на ріки Твій гнів? Чи Твоє пересéрдя на море, що їздиш на ко́нях Своїх, на спасéнних Своїх колесні́цях? **9** Лук твій голий, нагій, наповнений стрі́л сагайда́к. (Сéла) Ти рі́чками землю розсі́к. **10** Тебе вгледі́вши, гóри дрижали, водяна́ течія́ потекла́, безóдня свій́ голос далá, зняла ви́соко руки свої́. **11** Сонце й місяць спині́лися в мешка́нні сво́му при світлі́ Твоїх стрі́л, що літають при с́яйві блискучого спі́са Твогó. **12** У лю́ті ступав Ти землю, у гніві́ людей́ молоті́в. **13** Ти вийшов спасти́ Свій наро́д, спасти́ Помазанця́ Свогó. Ти з дому́ безбожного́ го́лову збив, обнажи́в Ти основу́ по шию. (Сéла) **14**

Ти пробив його спісами го́лову кня́зя його́, як вони підня́лись, щоб мене розпорóшити; вони т́шилися, немов мали пожéрти таёмно убогого. **15** Ти ќнньми Своїми по мо́рю топта́в, по во́дній великій грома́ді. **16** Я почув — і затремтіла утрóба моя, задзвеніли на голос цей губи мої, гнилізна ввійшла в мої ко́сті, і тремчу́ я на місці своїм, бо маю чекати в споко́ї день у́тиску, коли при́йде наро́д, який має на вас наступáти. **17** Коли б фі́гове дерево не зацвіло́, і не було́ б урожа́ю в виноградниках, обманіло зайня́ття оливкою, а поле ї́жі не вродило б, позникала отара з коша́ри і не стало б в обóрах худоби, — **18** то я Го́сподом т́шитись буду́ й тоді́, раді́тиму Богом спасі́ння свого́! **19** Бог Госпо́дь — моя сила, і чі́нить Він но́ги мої, як у ла́ні, і во́дить мене по висóтах!“Для диригента хору на моїх стру́нних зна́ряддях.

Софонія

1 Слово Господнє, що було до Софонії, сина Куші, сина Гедалії, сина Амарії, сина Езекії, за днів Йосії, Амонового сина, Юдиного царя. **2** „Забираючи, все заберу з-над повёрхні землі, промовляє Господь. **3** Заберу Я людину й худобу, заберу птаство небесне і риби морські, і спокуси з безбожними, і витну людину з повёрхні землі, промовляє Господь. **4** І руку Свою простягну Я на Юду і на всіх мешканців Єрусалиму, — і вигублю з місця оцього остáнок Ваáла, імєння жерців зо священниками, **5** і тих, хто вклоняється на дахах світілам небесним, і тих, хто вклоняється, хто присягає Гóсподом, і хто присягає царем своїм, **6** і тих, хто відступає від Господа, і хто не шукає Господа, і не звертається до Нього. **7** Замовчі перед Гóсподом Богом, бо близький день Господній, бо жертву Господь приготóвив, посвятив Своїх покликаних. **8** І станеться в день Господньої жертви, і навіщу Я князів, і синів царя, і всіх, хто зодягає одєжу чужинну. **9** І навіщу Я кожного, хто перескакує через поріг того дня, тих, хто наповнює дім свого пана насиллям й оманю. **10** І буде в дні тóму, — говорить Господь, — голос крику із Рибної брами, і завивáння із Міста Новóго, і велика руїна із пагірків. **11** Ридайте, мешкáнці Махтешу, бо поніщений буде весь купецький нарóд, будуть вигублені всі, хто важить сріблó. **12** І станеться чáсу того, і перешукаю Я з лямпами Єрусалим, і навіщу Я тих мўжів, які задубіли на дрїжджах своїх, що говорять у серці своєму: „Господь не вчинить

добра, і ліха не зробить.“ **13** І здобиччю стане все їхнє багатство, а їхні домї — за спустошення, — І б́удуть вони будувати домї, але в них не сидїтимуть, і виноградники б́удуть садїти, та вина їхнього не питимуть. **14** Близький день Господній великий, він близький й дуже швидко настане. Ось голос Господнього дня, — тоді гїрко кричатиме навіть хоробрий! **15** День гніву цей день, день смутку й насїлля, день зб́урення та зруйнування, день темноти та т́емряви, день хмари й імлі, **16** день с́урмлення й окрику проти укріплених мїст та проти високих мїських заборолів. **17** І б́уду чинити Я ўтиск людїні, і б́удуть ходити вони, як слїпї, бо згрішили вони проти Ѓоспода. І вїллється кров їхня, немов той пісок, а їхнє тїло, — як гній. **18** Спасти їх не зможе в день гніву Господнього ні їхнє срібл́о, ані золото їхнє, — і огнем Його за́здошів буде поїджена цїла земл́я, бо скінчення тїльки приспїшене зробить зо всіми мешќанцями краю цьоѓо.

2 Посоромтеся та застидайтеся, наро́де без сорому, **2** поки наро́диться устанóвлене, — мине день, як полóва! — поки не прїйде на вас лютість гніву Господнього, поки не прїйде на вас день Господнього гніву! **3** Шукайте Господа, всі покїрні землі, хто викóнує право Його! Шукайте правди, шукайте смиренн́я, — може будете схóвані ви в день Господнього гніву! **4** Бо покїнута буде Азз́а, а Ашкелóн онустóшенням стане, Ашдóд — опівдн́я його виженуть, а Екрóн буде вїрваний. **5** Горе мешќанцям довкїлля морськóго,

на́рoдoві критськoму! Слово Господне на вас, ханане́ї, кра́ю филисти́млян, — Я тебе вигублю так, що не буде мешка́нця! **6** І бу́де докíлля морське́ пасови́щами, по́вними ям пастухів та кошар для отари, **7** і буде оце поберéжжя останкові дому Юдиного, на них пасти бу́дуть, у домáх Ашкелóну ввечóрі бу́дуть лягати, бо їх відвідає Господь, їхній Бог, і Він їхню долю приве́рне. **8** Чув Я гáньбу Моавову й обра́зи Аммо́нових синів, які обража́ли на́рoд Мій і чвані́лися над границею їхньою. **9** Тому́ — як живий Я! — говорить Госпо́дь Саваoт, Бог Ізраїлів, — стане Моав як Содóм, а Аммонові сини — як Гомóрра: землею терніни, і солончакóм, і навіки спустóшенням! Пограбує їх решта на́рoду Мого, а за́лишок люду Мого́ їх пося́де. **10** Оце їм за їхню пиху́, бо вони ображали й чвані́лися проти на́рoду Господа Саваoта. **11** Господь бу́де грізний проти них, бо Він знищить всіх бóгів землі, і вклоня́тися бу́дуть Йому́ кожен з місця свогó, усі острові тих народів. **12** Також ви, етіoпляни, побиті мечем Моїм бу́дете. **13** І на північ простя́гне Він руку Свою́, та й погубить Ашшу́ра, і Ніневію учинить спустóшенням, суходóлом, мов ту пустелю. **14** І бу́дуть лежати серед неї стада́, усяка польова́ звірина, і пеліка́н, і їжа́к бу́дуть ночувати на мисте́цьких прикра́сах її, сова бу́де кричати в вікні́, на порóзі воро́на, бо відде́рто кедри́ну його́. **15** Оце оте радісне місто, що безпечно живе, що говорить у серці сво́єму: „Я, — і немає вже більше нікого!“ Як стало воно опустóшенням,

легóвищем для звірини! Кожен, хто буде прохóдить повз нього, засвіще, своєю рукою махне!

3 Горе місту тому ворохóбному та занечіщеному, місту — насільникові! **2** Не слухається воно голосу, не приймає картáння, не складає надії на Господа, до Бога свого не зближається. **3** Його звéрхники посеред нього — то лéви ревúчі, його сýдді — вечірні вовкі, які не лишають до рáнку нічóго. **4** Пророки його — чванькувáті, зрадліві, його священники зневажають святиню, ламають Закóна. **5** Серед нього Госпóдь справедливий, — Він кривди не чинить, щорáнку дає Своє право на сóняшне світло, не бра́кне його, але крívдник не відає сóрому. **6** Народи Я вігубив, попустóшені їхні заборóла, Я вулиці їхні зруйнувáv, — і нема перехóжого, їхні містá поруйнóвані, так що немає й людíни, немає й мешкáнца! **7** Я йому́ говорив: „Тільки б́удеш боятись Мене, тільки пріймеш картáння“, — і не вітять буде мешкáння його, усе, що про нього Я постановív, та вони ревно псу́ли всі чíни свої! **8** Тому́ то чекайте Мене, — промовляє Госпóдь, — на той день, коли встану, як свідок, бо право Моє — позбирати наро́ди, згрома́дити царства, щоб вілити на них Свою лють, увесь жар Свого гніву, бо огнем Моїх за́дрощів б́уде поглíнута ціла земля! **9** Бо тоді уста чисті наро́дам Я дам, щоб усі вони кликали Йме́ння Господне, щоб раме́ном одним послужити Йому́. **10** З другого боку річо́к Етіопії Моїх поклóнників, Моїх розпорóшених дару́нком Мені принесу́ть. **11** Того дня ти не б́удеш сорóмитись

всіма своїми ділами, якими грішив проти Мене, бо тоді Я відкину з твоєї середини тих, хто радіє твоєю пишнотою, і ти високо більш не стоятимеш вже на святій Моїй горі. **12** І серед тебе зоставлю убогий й нужденний народ, і будуть шукати пристановища в Іменні Господнім вони. **13** Останок Ізраїлів кривди не буде робити, і не будуть казати неправди, і облудний язик в їхніх устах не знайдеться, бо пастися будуть вони та вилежуватись, і не буде такого, хто б їх настрашив. **14** Співай, дівчко Сіону! Втішайся, Ізраїлю! Радій та втішайся всім серцем, дочко Єрусалиму! **15** Відкинув Господь твої присуди, усунув у кут твого ворога! Серед тебе Господь, царь Ізраїлів, — уже ти не будеш боятися зла! **16** Того дня буде сказане Єрусалимові: „Не бійся!“ Сіонові: „Нехай не опустяться руки твої!“ **17** Господь, Бог твій, серед тебе, — Велет спасе! Він у радості буде втішатись тобою, оновить любов Свою, зо співом втішатись буде тобою! **18** Тих, що сумують за святами, Я позбираю, — від тебе вони, тягарем над ними був сором. **19** Ось Я вчиню зо всіма мучителями твоїми кінець того часу, і спасу кульгаве, і позбираю розігнане, і зроблю їх хвалою та йменням у цілому Краї їхнього сорому. **20** Того часу спроваджу Я вас, і того часу Я вас позбираю, бо на ймення й на славу віддам вас поміж усіх народів землі, коли долю верну вам на ваших очах, промовляє Господь“.

Огій

1 Другого року царя Дарія, шостого місяця, першого дня місяця, бу́ло Господнє слово через пророка Огїя до Зоровавеля, Шеалтіїлового сина, Юдиного намісника, та до Ісуса, Єгосадакового сина, великого священика, кажучи: **2** „Так говорить Господь Саваот, промовляючи: Народ цей говорить: Не прийшов тепер час дому Господнього, щоб бути збудованим!“ **3** І було Господнє слово через пророка Огїя, говорячи: **4** „Чи час вам сидіти по ваших домáх, покритих кáфлями, хоч дїм цей збурений? **5** А тепер отак промовляє Господь Саваот: Зверніть ваше серце до ваших доріг! **6** Багато ви сієте, та збираєте мало, їсте, — та не насичуєтеся, п'єте — та не напивáєтеся, зодяга́єтеся — та не тепло вам, а той, хто заробляє, заробляє для дїрявого гаманця. **7** Так говорить Господь Саваот: Зверніть ваше серце до ваших доріг! **8** Виходьте на гóру, і спроваджуйте дерево, і храм цей будуйте, — і в ньому знайдú Я вподóбу, та буду шанóваний, каже Господь. **9** Звертаєтесь до числénного, та виходить ось мало, і що принóсите в дїм, то розвіюю те. Защо? питає Господь Саваот. — За храм Мій, що збурений він, а ви кожен женете до дому свого. **10** Тому́ то над вами затрималось небо давати росú, а земля урожай свїй задérжала. **11** І Я кликав посу́ху на край, і на гóри, і на збіжжя, і на сїк виноградний, і на молодú оливку, і на те, що земля видає, і на лю́дїну, і на худобу, і на всю працю рук“. **12** І Зоровавель, син Шалтіелів, та Ісус, син Єгосадака, великого священика, та вся решта

наро́ду послухалися голосу Господа, Бога свого, і слів пророка Огїя, як послав його Господь, їхній Бог. І боявся наро́д лиця Господнього. **13** І сказав Огїй, посол Господній, від Господа посланий до наро́ду, говорячи: „Я з вами, говорить Господь!“ **14** І збудив Господь духа Зоровавеля, сина Шалтіїлового, намісника Юдиного, і духа Ісуса, сина Єгосадака, великого священника, і духа всієї решти наро́ду, і вони поприхóдили, і зробили роботу в домі Господа Саваота, їхнього Бога, **15** двадцятого й четвертого дня шостого місяця, другого року царя Дарія.

2 Сьомого місяця, двадцятого й першого дня місяця було слово Господнє через пророка Огїя таке: **2** „Скажи но до Зоровавеля, сина Шалтіїлового, намісника Юдиного, і до Ісуса, сина Єгосадакового, великого священника, та до решти наро́ду, говорячи. **3** Хто серед вас позостався, що бачив цей дім у першій його славі? А яким ви бачите його тепер? Чи ж не є він супроти того, як ніщо в ваших оча́х? **4** А тепер будь му́жній, Зоровавелю, говорить Господь, і зміцнися, Ісусе, сину Єгосадаків, священнику великий, і зміцнися, ввесь наро́де землі, говорить Господь, і робіть, бо Я з вами, говорить Господь Савао́т. **5** Сло́ва, якими Я склав з вами заповіта, коли ви вихóдили з Єгипту, а дух Мій пробува́є серед вас, не бійтеся! **6** Бо так промовляє Господь Савао́т: Ще раз, — а станеться це незаба́ром, — і Я затрясу́ небо та землю, і море та суході́л! **7** І затрясу́ всіма наро́дами, і прійдуть коштóвності всіх наро́дів, і наповню́ цей дім славою, говорить Господь Савао́т. **8**

Мое срібло й Мое золото, говорить Господь Саваот. **9** Більша буде слава цього останнього дому від першого, говорить Господь Саваот, і на цьому місці Я дам мир, говорить Господь Саваот“. **10** Двадцятого й четвертого дня, дев'ятого місяця, другого року Дарія було слово Господнє через пророка Огїя таке: **11** „Так говорить Господь Саваот: Запитай но священників про Закона, гово́рячи: **12** Ось несе хтось освячене м'ясо в полі своєї одѣжі, і доторкне́ться полбо́ю своєю до хліба, чи до потра́ви, чи до вина, чи до оливи, чи до якої пожіви, — чи стане те освяченим? І священники відповіли та й сказали: „Ні!“ **13** Тоді Огїй сказав: Якщо б нечистий через мертвого доторкнўвся до всього цього, чи стане воно нечистим? І відповіли священники та й сказали: „Стане нечистим!“ **14** І відповів Огїй та й сказав: „Отакий наро́д цей, і такий цей люд перед Моїм лицем, — говорить Господь, — і такий усякий чин їхніх рук, і що вони складають там, — нечисте воно! **15** А тепер зверніть но своє серце на час від цього дня й далі, ще по́ки не був покла́дений камінь до каменя в Господньому храмі. **16** Відко́ли то було, що прихóдив бувало до копі́ці набирати двадцять мір, а було тільки десять, прихóдив до чаві́ла набрати п'ятдесят мір, а було двадцять. **17** Бив Я вас посу́хою й зеленя́чкою та гра́дом, усі чіни ваших рук, та не клі́кали ви до Мене, говорить Господь. **18** Зверніть ваші серця́ на час від цього дня й далі, від дня двадцятого й четвертого, дев'ятого місяця, від того дня, коли був засно́ваний Господній храм, зверніть

ваше серце на це. **19** Чи є ще насіння в коморі? Бо ще виноград, і фігове дерево, і дерево гранátове, і дерево олівкове, — ніщо не принóсило плóду. Від цього дня Я поблагословлю їх“. **20** І було слово Господнє до Огїя вдруге двадцятого й четвертого дня того ж місяця таке: **21** Скажи Зоровáвелю, намісникові Юдиному, говорячи: Я затрясу небо та землю, **22** і поперевертаю трóни царств, і повигублюю силу поганських царств, і поперевертаю колесниці та тих, хто їздить у них, і попадають коні та їхні верхівці, один мечем óдного. **23** Того дня, — говорить Госпóдь Саваóт, — візьму Я тебе, Зоровáвелю, сину Шеалтіїлів, Мій рабе, — говорить Господь, — і покладу тебе, немов ту печáтку, бо Я тебе вибрав, говорить Госпóдь Саваóт“.

Захарія

1 Восьмого місяця другого року Дарія було Господнє слово до пророка Захарія, сина Берехії, сина Іддового, таке: **2** „Розгнівався Господь на батьків ваших палючим гнівом. **3** І скажи їм: Так говорить Господь Саваот: Верніться до Мене, — говорить Господь Саваот, — і вернуса до вас, говорить Господь Саваот. **4** Не будьте, як ваші батькі, що до них кликали стародавні пророки, говорячи: Так говорить Господь Саваот: Верніться з доріг ваших злих і з чинів ваших лихих! Та не слухали ви й не прислухались до Мене, говорить Господь. **5** Де вони, батьки ваші? А пророки — чи ж навіки живуть? **6** Та слова Мої й постанови Мої, що Я наказав рабам Моїм пророкам, чи ж не досягли вони до ваших батьків? І вернулись вони та й сказали: Як задумав Господь Саваот зробити нам за нашими дорогами й за нашими чинами, так зробив Він із нами“. **7** Двадцятого й четвертого дня, одинадцятого місяця, — це місяць шеват, — за другого року Дарія було слово Господнє до пророка Захарія, сина Берехії, сина Іддового, таке: **8** „Бачив я цієї ночі, аж ось на червоному коні їде муж, і він стоїть між міртами, що в глибині, а за ним коні червоні, руді та білі. **9** І сказав я: „Що це, мій пане?“ І відказав мені той ангол, що говорив зо мною: „Я тобі покажу, що це таке“. **10** І відповів той муж, що стояв між міртами, та й сказав: „Це ті, що Господь їх послав обійти землю“. **11** І відповіли вони Господньому анголові, що стояв між міртами, та й сказали: „Перейшли ми землю, і

ось уся земля сидить спокійно“. **12** І відповів ангол Господній та й сказав: „Господи Саваоте, аж дóки Ти не змилосёрдишся над Єрусалимом та над Юдиними містáми, на які Ти гніваєшся оце сімдеся́т літ?“ **13** І відповів Господь анголові, що говорив зо мною, слова́ добрі, слова́ втішливі. **14** І сказав до мене той ангол, що говорив зо мною: „Клич, говорячи: Так говорить Господь Саваот: Піклююся Я про Єрусалим та про Сіон великим піклува́нням. **15** І гнівом великим Я гніваюся на ті спокійні наро́ди, на яких Я мало гнівався, а вони допомоглі злому. **16** Тому так промовляє Господь: Вернуса Я до Єрусалиму з милосердям, храм Мій буде збудóваний у ньому, — говорить Господь Саваот, — а мірнічий шнур буде розтя́гнений над Єрусалимом. **17** Ще клич та й скажи: Так говорить Господь Саваот: Знов добром перепóвняться міста́ Мої, і Господь ще потішить Сіона, і ще ви́бере Єрусалима!“ **18** І звів я очі свої, та й побачив, аж ось чотири ро́ги. **19** І запитáв я ангола, що говорив зо мною: „Щó це?“ А він відказав мені: „Це ті ро́ги, що розпорóшили Юду й Ізраїля та Єрусалим“. **20** І Господь показав мені чотирьох майстрів. **21** І запитав я: „Щó вони приходять зробити?“ А Він відказав, говорячи: „Це ті ро́ги, що розпорóшили Юду, так що ніхто не підвів голові. А ці прийшли настрашіти їх, щоб скинути ро́ги тих наро́дів, що підносять ро́га проти Юдиного кра́ю, щоб його розпорóшити“.

2 І звів я очі свої та й побачив, аж ось муж, а в його руді мірнічий шнур. **2** І сказав я: „Куди ти

йдеш?“ А він відказав мені: „Щоб зміряти Єрусалим, щоб побачити, яка ширина його та яка довжина його“. **3** Аж ось ангол, що говорив зо мною, виходить, а навпроти нього виходить Ангол інший. **4** І сказав він до нього: „Біжи, говори цьому юнакові, кажучи: Невкріплений буде Єрусалим через многість людей та худоби в середині його. **5** А Я стану для нього, — говорить Господь, — огнянім муром навколо, і стану славою в середині його. **6** „Горе, горе, — втікайте з північного краю, — говорить Господь, — бо на чотири небесні вітри розпорощу Я вас, промовляє Господь. **7** Горе, — втікай до Сіону, мешканко дочкі Вавилону! **8** Бо так промовляє Господь Саваот: Для слави послав Він мене до народів, що вас грабували, бо хто вас доторкується, той доторкується до зірця Його ока. **9** Бо ось тільки махну Я своєю рукою на них, — і для їхніх рабів вони здобиччю стануть, і пізнаєте ви, що Господь Саваот мене вислав. **10** Співай же та тішся, о дівчко Сіону, бо ось Я приходжу та перебуватиму посеред тебе, говорить Господь! **11** І дня того прилучаться люди численні до Господа, „і стануть народом Мені, а Я перебуватиму посеред тебе“, і довідаєшся, що Господь Саваот мене вислав до тебе. **12** І Юду, спадок Свій, посяде Господь на святій землі, і вибере Єрусалима Він ще! **13** Замовчи ж, всяке тіло, перед Господнім лицем, бо Він пробудівся з мешкання святого Свого!“

3 І показав Він мені Ісуса, великого священика, що стояв перед лицем Господнього ангола, а сатану

стояв по правіці його, щоб противитися йому. 2 І сказав Господь сатані: „Господь буде картати тебе, сатанó, і буде картати тебе Господь, Який вибрав Собі Єрусалима! Чи ж він не головéшка, що вціліла від огню?“ 3 А Ісус одягнений був у брудну одѐжу, і стояв перед лицем ангола. 4 І він заговорив та й сказав до тих, що стояли перед його лицем, говорячи: „Здійміть з нього цю брудну одѐжу!“ І сказав він йому: „Я зняв з тебе провину твою, і зодягну тебе в шати коштовні“. 5 І він сказав: „Нехай покладуть чистого завóя на його гóлову!“ І поклали чистого завóя на його гóлову, і зодягли його в шати, а ангол Господній стояв. 6 І освідчив ангол Господній Ісусові, промовляючи: 7 Так говорить Госпóдь Саваóт: Якщо ти будеш ходити Моїми дорóгами, і якщо стерегтимеш сторо́жу Мою, тоді й ти будеш судити Мій дiм, і також будеш стерегті Мої подвiр'я, і дам тобі ходити поміж тими, що стоять тут. 8 Послухай но, Ісусе, великий священику, ти та ближні твої, що сидять перед тобою, бо вони мýжі знамéнні, бо ось Я приведу́ Свого раба Пагiнця. 9 Бо оце той камiнь, що його Я поклав перед Ісусом. На одном камені сiм очéй. Ось Я вiрiзблю на ньому рiзбóу його, — говорить Господь Саваот, — і відкину вину цієї землі за один день. 10 Того дня, — говорить Господь Саваот, — ви будете кликати один óдного під виноград і під фігове дерево“.

4 І вернувся той ангол, що говорив зо мною, і збудив мене, як чоловіка, якого будять зó сну його. 2 І сказав він до мене: „Щó ти бачиш?“ А я відказав: „Бачу я, —

ось світільник, увесь із золота, і чаша на верху його, і сім лямпад його на ньому, і по сім рúрочок для лямпад, що на верху його. 3 І дві олівки на ньому, — одна з правіці чаші, а одна на лівіці її“. 4 І говорив я й сказав до ангола, що говорив зо мною, кажучи: „Що це, мій пане?“ 5 І відповів ангол, що говорив зо мною, та й сказав мені: „Чи ж ти не знаєш, що це таке?“ А я відказав: „Ні, пане!“ 6 І відповів він, і сказав мені, говорячи: „Оце таке Господнє слово до Зоровáвеля: Не силою й не міццю, але тільки Моїм Духом, говорить Господь Саваот. 7 Хтó ти, гóро велика? Перед Зоровáвелем ти станеш рівніною. І він винесе нарíжного каменя при криках: Милість, милість йому!“ 8 І було мені слово Господнє таке: 9 „Зоровáвелеві рúки заклали цей дїм, і руки його вікінчать, і ти пізнаєш, що Господь Саваот послав мене до вас. 10 Бо хто буде погóрджувати днем малих речей? Але будуть тїшитися, і будуть дивитись на теслярського виска в руці Зоровáвеля ті сéмеро, — Господні очі, що ходять по всій землі“. 11 І заговорив я та й до нього сказав: „Що це за дві олівки правóруч свічника й лівóруч його?“ 12 І заговорив я вдруге, та й до нього сказав: „Що це за дві галúзки оливок, що через дві золоті рúрки виливають з себе золото? 13 І сказав він до мене, говорячи: „Хіба ти не знаєш, що це?“ А я відказав: „Ні, пане!“ 14 І він сказав: „Це два Помáзанці, що стоять перед Господом всієї землі“.

5 І зно́ву підніс я свої очі, та й побачив, аж ось летить звій. 2 І сказав він до мене: „Що ти бачиш?“ А я відказав:

„Я бачу летючого звоя. Довжина його — двадцять мірою ліктем, а ширина його — десять ліктів.“ 3 І сказав він мені: „Це те прокляття, що виходить на поверхню всієї землі. Бо кожен злодій буде знищений згідно з тим, що з цього боку звою написане, і кожен, хто присягає ложно, буде знищений згідно з тим, що з того боку звою написане. 4 І привів Я його, прокляття, — говорить Господь Саваот, — і прийде воно до дому злодія, і до дому того, хто ложно присягає Йменням Моїм, і воно міцно осядеться в середині дому його, і вигубить його, і дерева його та каміння його“. 5 І вийшов той ангол, що говорив зо мною, та й до мене сказав: „Зведи но свої очі й побач, що це виходить?“ 6 І сказав я: „Що це таке?“ А він відказав: „Це ефа, що виходить“. І ще він сказав: „Це їхня подоба в усьому краї“. 7 Аж ось піднялася олив'яна покришка, а це була одна жінка, що сиділа посеред ефі. 8 І він сказав: „Це та несправедливість“. І кинув її до середини ефі, і кинув олив'яного куска до її отвору. 9 І звів я очі свої та й побачив, аж ось дві жінки виходять, і вітер гудів в їхніх крилах, а їхні крила — як крила чорногуза. І підняли вони ефу між землею та між небом. 10 І сказав я до ангола, що зо мною говорив: „Куди вони несуть цю ефу?“ 11 І сказав він до мене: „Щоб збудувати їй дім у краю Шін'ар. А коли він буде поставлений, то буде покладена там на місці своєму“.

6 І знову звів я очі свої та й побачив, аж ось чотири колесниці виходять з-між двох гір, а ті гори — гори

з міді. 2 В колесніці першій — коні червоні, а в колесніці другій — коні чорні, 3 а в колесніці третій — коні білі, а в колесніці четвертій — коні пасасті, міцні. 4 І відповів я та й сказав до Ангола, що говорив зо мною: „Що це таке, мій пане?“ 5 І ангол відповів та й сказав до мене: „Це чотири небесні вітри, що виходять після стояння перед Господом усієї землі. 6 У котрім коні чорні, ті виходять до північного краю, а ті білі вийшли за ними, а ті пасасті вийшли до південного краю, 7 а ті сильні вийшли й шукали ходи, щоб перейти по землі. І він сказав: „Ідіть, ходіть по землі!“ І ходили вони по землі. 8 І кликнув він до мене й казав мені, говорячи: „Побач, ті, що вийшли до північного краю, заспокоїли духа мого в північному краї“. 9 І було мені слово Господнє таке: 10 „Візьми від вигнання, від Хелдая, і від Товійї, і від Єдаї, і приймеш ти того дня, і ввійдеш до дому Йошійї, Цефанієвого сина, що прийшли з Вавилону. 11 І візьмеш срібло та золото, і зробиш корони, і покладеш на голову Ісуса, Єгосадакового сина, великого священика. 12 І скажеш до нього, говорячи: Так говорить Господь Саваот, промовляючи: Оце муж, Пагонець ім'я йому, і зо свого місця віросте він, і збудує храма Господнього. 13 І він збудує храма Господнього, і він буде носити величність, і сяде, і буде панувати на троні своєму, і він стане священиком на троні своєму, і рада миру буде поміж ними обомá. 14 А ті корони будуть Хелдаєві, і Товійї, і Єдаї, і Хенові, сину Цефанії, на пам'ятку в храмі Господньому. 15 І далекі прийдуть, і

побудують у храмі Господньому, і ви пізнаєте, що Господь Саваот послав мене до вас. І це станеться, якщо ви конче будете слухати голосу Господа, вашого Бога!“

7 І сталося, у четвертому році царя Дарія було Господнє слово до Захарія четвертого дня дев'ятого місяця, кіслева. **2** І послав Бет-Ел Сар'ецера й Реґем-Мелеха та людей його, щоб Господа вблагати, **3** щоб сказати священикам, які в домі Господа Саваота, та пророкам, говорячи: „Чи я маю плакати п'ятого місяця та по́стити, як я робив це багато ро́ків?“ **4** І бу́ло слово Господа Саваота таке: **5** „Говори до всього наро́ду землі й до священиків, кажучи: Якщо ви по́стили та лементува́ли п'ятого й сьомого місяця, і то сімдеся́т років чи то ви по́стили для Мене? **6** А коли ви їсте та коли ви п'єте́, чи ж то не собі ви їсте й не собі ви п'єте́? **7** Чи ж це не ті слова́, які Господь виголо́шував через да́вніх пророків, коли Єрусалим був насéлений та спо́кійний, і його міста́ навколо нього, і південь, і рівні́на були насéлені?“ **8** І було до Захарія слово Господнє таке: **9** „Так говорить Господь Саваот, промовляючи: „Судіть суд по правді, і чиніть один óдному милосердя та милість. **10** А вдови́ й сироти́, чужинця та вбогого не гнобіть, і не думайте зла один óдному в серці своєму!“ **11** Та вони не хотіли слухати, і відверну́ли своє раме́но від Мене, а ву́ха свої вчинили тяжкі́ми, щоб не слухати, **12** і серце своє зробили кременем, щоб не слухати Зако́ну, та тих слів, що послав Господь Саваот Своїм

Духом через давніх пророків. І був великий гнів від Господа Саваота. **13** „І сталося, як Я кликав, то вони не слухалися, так вони будуть кликати, та не буду Я слухати, каже Господь Сава́т. **14** І розвіяв Я їх по всіх наро́дах, які не знали їх, а край був спусто́шений по них, так що не було́ такого, хто б перехо́див чи верта́вся, і вони зробили улю́блений край спусто́шенням“.

8 І було мені слово Господнє таке: **2** „Так говорить Господь Саваот: За́здрю Я за Сіон великою за́здрістю, і великою ревністю Я за́здрю за нього. **3** Так говорить Господь: Вернуся Я до Сіону, і буду пробува́ти в сере́дині Єрусалиму, і буде зватися Єрусалим „Містом Правди“, а гора Господа Саваота — „горою святою“. **4** Так говорить Господь Сава́т: Ще бу́дуть сидіти на єрусалимських майданах діди́ та баби́, і кожен з па́лицею в своїй руці через довгий вік. **5** А міські майдани будуть переповнені хлопцями та дівчатами, що будуть ба́витися на майданах його. **6** Так говорить Господь Саваот: Коли дивне це в оча́х останку наро́ду цього́ за цих днів, чи ж воно буде дивне в оча́х Моїх? промовляє Господь Сава́т. **7** Так говорить Господь Саваот: Ото Я спасу́ Свій наро́д із східнього кра́ю та з кра́ю за́ходу сонця. **8** І спрова́джу Я їх, і вони будуть пробува́ти в сере́дині Єрусалиму, і стануть наро́дом Моїм, а Я стану їм Богом у правді та в праведності. **9** Так говорить Господь Сава́т: Нехай стануть сильними ваші руки, ви, що слухаете цими днями слова́ ці з уст пророків, що були в

день закла́дин дому Господа Саваота, храму, щоб був побудований. **10** Бо перед цими днями не було нагоро́ди для лю́дини, ані нагоро́ди для худоби, і для того, хто вихо́див, і для того, хто вхо́див не було споко́ю від ворога, і пускав Я всіх людей одно́го проти одного. **11** Тому́ Я тепер для останку оцього наро́ду не бу́ду такий, як за тих давніх днів, промовляє Господь Саваот. **12** Бо буде насіння миру: виноград дасть свій плід, а земля урожай свій подасть, а небо дасть ро́су свою, і вчиню́ Я, що решта оцього наро́ду це все пося́де. **13** І станеться, як були ви прокля́ттям серед наро́дів, доме Юдин та доме Ізраїлів, так Я вас спасу́, і ви станете благослове́нням. Не бійте́сь, — хай зміцнію́ть ваші ру́ки! **14** Бо так промовляє Госпо́дь Саваот: Як Я ду́мав зробити вам зле, коли ваші батьки прогнівля́ли Мене, — промовляє Господь Саваот, — і не жа́лував Я, **15** так зно́ву заду́мав Я днями оціми вчинити добро Єрусалимові та Юдиному до́мові. Не бійте́сь! **16** Оце речі, які бу́дете робити: Говоріть правду один одному, правду та суд миру судіть у ваших брамах. **17** І не ду́майте зла в своїм серці один проти одного, і не любіть неправдивої прися́ги, бо це все оте, що знена́видив Я, промовляє Господь.“ **18** І було мені слово Господнє таке: **19** „Так говорить Господь Саваот: Піст четвертого, і піст п'ятого, і піст сьомого, і піст десятого місяця стане для Юдиного дому на радість і на втіху, та на веселі свята, але правду та мир любіте! **20** Так говорить Господь Саваот: Ще прийдуть наро́ди та мешканці численних міст. **21** І

прійдуть мешканці одного міста до другого, кажучи: Ходімо, ходімо вблагати Господа, шукати Господа Саваота! Підуй також я. 22 І поприходять численні народи та сильні люди шукати Господа Саваота в Єрусалимі, і вблагати Господа. 23 Так говорить Господь Саваот: І станеться тими днями, що схоплять десять мужів з усіх язиків тих народів, і схоплять за полу юдея, говорячи: Ходімо з вами, бо ми чули: Бог з вами!“

9 „Пророцтво Господнього слова на землю Хадраха та Дамаск, місця спочинку його, бо око Господнє на Арам та на всі Ізраїлеві племена, 2 а також на Гамат, що межує із ним, на Тир та Сидон, бо він став дуже мудрий. 3 І Тир твердиню собі збудував, і срібля нагромадив, як порошу, а щірого золота — як багна на вулицях. 4 Ось Господь зробить бідним його, і на морі поб'є його потугу, і він сам буде пожертвий огнем. 5 Побачить це Ашкелон, та й злякається, і Азза, і дуже настрашиться, і Екрон, бо надія його засоромиться. І згине цар із Аззі, а Ашкелон не буде заселений. 6 І буде в Ашдоді сидіти байстрюк, і Я вигублю гордість филистимлян. 7 І викину кров його з його уст, а гидоту його з-між зубів його, і для нашого Бога достанеться й він, і він буде, як князь той у Юді, а Екрон — як євусей. 8 І стану табором біля Свого дому проти війська, проти того, хто переходить і хто вертається; і вже не перейде гнобитель повз них, бо тепер Я це бачив своїми очима. 9 Радій вельми, о дочко Сіону, веселись, дочко Єрусалиму! Ось Цар

твій до тебе гряде, справедливий і повний спасіння, покірний, і їде на ослі, і на молодім віслюкові, сині ослиці. **10** І вигублю Я колесниці з Єфрема, і коня з Єрусалиму, і військовий лук знищений буде. І народам Він мир сповістить, а Його панування — від моря до моря, і від Ріки аж до кінців землі. **11** Також ти, — за кров заповіту твого Я пустив твоїх в'язнів із ями, в якій немає води. **12** До твердині верніться, о в'язні надії! І сьогодні звіщаю: Подвійно тобі поверну! **13** Бо Юду собі натягну, немов лука, наповню Єфремом його, і збуджу твоїх синів, Сіоне, на синів твоїх, Яване, і вчиню Я тебе за меч для лицарства. **14** А Господь з'явиться над ними, і стріла Його вийде, як блискавка, і Господь Бог засурмить у сурму, і піде південними бурями. **15** І Господь Саваот берегтиме всіх їх, і вони поїдять та потопчуть каміння, що кидается, і вони будуть пити та будуть шуміти, немов те вино, і будуть повні, як чаша жертівна, неначе ті роги жертівника. **16** І спасе їх Господь, їхній Бог, того дня, Свій народ, як отару, бо вони, як каміння корони, засяють у Краї Його. **17** і що за добро Його буде, і що за краса Його! Збіжжя поміже рости юнакам, а дівчатам — вино молоді.

10 Просіть від Господа дощу часу весняного пізнього дощу, — Господь чинить блискавки, і зливний дощ посилає їм, кожному траву на полі. **2** Бо говорять марноту домові божки, і віщуні бачать лжу, і розказують сни неправдиві, потішають марнотою. Тому вони бродять, немов та отара, мандрують вони,

бо без па́стиря. **3** На па́стирів гнів Мій палає, а козлів навіщу́, бо ста́до Своє, Юдин дім покарає Господь Саваот, і вчинить Він їх, немов Своїм славним конем на війні. **4** З нього буде наріжник, із нього кіло́к, з нього лук бойовий, з нього вийдуть керма́ничі ра́зом усі, **5** І будуть, немов те лицарство, що то́пче воно на війні, як болото на вулицях, і б́дуть вони воювати, бо з ними Господь, і кінно́тних їздців засоро́млять. **6** І вчиню́ Я лицарським дім Юдин, а дім Й́осипів спасу́, і верну́ їх, бо змило́сєрдивсь над ними, і стануть вони, ніби Я їх не кидав, Бо Я — Господь Бог їхній, і буду Я їх вислу́ховувати. **7** І стане лицарським Єфрем, і звеселіє їхнє серце, немов від вина, а їхні сини це побачать та б́дуть радіти, поті́шиться серце їхнє Го́сподом. **8** Я їм дам зна́ка та їх позбираю, бо Я ви́купив їх, і мно́житись будуть, як мно́жились. **9** І розсію́ Я їх між наро́дами, і в далеких кра́ях вони будуть Мене зга́дувати, і житимуть з дітьми своїми, і вернуться. **10** І верну́ їх із кра́ю єгипетського, і позгрома́джую їх із Ашшу́ру, і введу́ їх до кра́ю Гілеа́ду й Лівана́у, і місця не виста́чить їм. **11** І при́йде по морі нещастя, і хвилі на морі ударить, і повисиха́ють усі глибі́ни Рікі́, — і буде пони́жена гордість Ашшу́ру, і від Єгипту віді́ймється бе́рло. **12** І зміцню́ їх у Господі, і Йме́нням Його вони будуть ходити, говорить Господь!

11 Лівана́е, відкрий свої́ двері, — і огонь поже́ре з твої́х ке́дрів! **2** Голоси, кипари́се, бо ке́др он упав, пограбо́вані пі́шні! Голосі́те, баша́нські дубі́, бо ліс неприступний звалився! **3** Чути́ голос виття́ пастухів,

бо гóрдощі їхні пограбóвані! Чути рик левчуків,
бо йордáнська красá попустóшена. **4** Так говорить
Господь, мій Бог: Паси ти отару, яка на зарі́з, **5** що
ріжуть їх їхні купці — і не винні, а їхні продавці
промовляють: Благословéнний Господь, що я збагатів!
А їхні пастухи не помилують їх! **6** Бо Я не помилую
більше вже мéшканців цеї землі, промовляє Господь.
І ось передам Я лю́дину, однóго однóму до рук, та до
рук царя їхнього, — і землю вони потовчу́ть, і Я з їхніх
рук не врятую нікóго! **7** І пас Я отару, яка на зарі́з
тим, хто торгує отарою. І взяв Я Собі два кий, і однóго
назвав: „Милість“, а одного назвав: „Згóда“, і пас Я
отару. **8** І знищив Я трьох пастухів за один місяць. І
Я втратив терпіння до них, бо душа їхня обрідила
Мене. **9** Тому́ Я сказав: Не пáстиму вас! Та вівця́,
що має померти, нехай умре, а що має погублена
бути — хай буде погублена, а позосталі хай тіло
одна однієї з'їдять! **10** І Я взяв Свого кия „Милість“,
і його поламав, щоб зламати Свого заповіта, якого
Я склав був зо всіма наро́дами. **11** І він зламаний
був того дня, і пізнали покупці отари, які на Мене
вважають, що це слово Господнє. **12** І сказав Я до них:
Якщо добре це в ваших очáх, дайте платню́ Мою, а
як ні, перестаньте! І вони Мою платню́ відважили —
тридцять срібняків. **13** І промовив до мене Господь:
Кинь її ганчарéві, ту славну ціну́, що вони оцініли
Мене! І Я взяв оті тридцять срібняків, і те кинув до
дому Господнього, до ганчаря́. **14** І зламав Я Свого кия
другого, „Згóду“, щоб зламати братéрство між Юдою

та між Ізраїлем. **15** І промовив до мене Господь: Ще візьми собі знаряддя пастуха нерозумного. **16** Бо ось Я настановлю пастиря на землі, — він загублених не відвідає, розпорошеного не буде шукати, і зламаної не вилікує, стоячої не годуватиме, а м'ясо ситої їстиме, і ратиці їхні поламає. **17** Горе негідному пастиреві, який покидає отару! Меч на рамено його та в його праве око: конче всохне рамено йому, і конче стемніє його праве око!“

12 Пророцтво Господнього слова на Ізраїля.
„Говорить Господь, що небо напну́в та землю закла́в, і вформува́в дух людині у нутрі її: **2** Ось Я Єрусалим учиню́ за келі́ха оп'яні́ння всім наро́дам навколо, і на Юду також, коли буде в обло́зі на Єрусалим. **3** І буде в той день, Я зроблю́ Єрусалима за ка́мінь тяжкий всім наро́дам: усі, хто буде його поруша́ти, будуть конче поранені, і зберу́ться на нього всі наро́ди землі. **4** Того дня, — промовляє Господь, — ударю́ всіх ко́ней споло́шенням, і шале́нством — його верхівця́, а над Юдиним домом відкрию́ Я очі Свої́, і всіх ко́ней наро́дів поб'ю́ сліпотю́. **5** І скажуть тоді князі Юдині в серці своєму́: Моя поту́га — то мешканці Єрусалиму у Господі Саваоті, їхньому́ Бозі! **6** Того дня Я вчиню́ князів Юди, немов ту жаро́вню з огнем між дрова́ми, і як палаю́чий смолоскі́п між снопа́ми, і будуть вони пожирати́ правору́ч і лівору́ч всі довкі́льні наро́ди. І зно́ву ося́де на місці своєму́ Єрусалим, — у Єрусалимі. **7** І Господь допоможе найперше Юдиним намета́м, щоб не збільшилась слава Давидового дому

та єрусалимського мешканця понад Юду. **8** Того дня оборонить Господь єрусалимського мешканця, — і буде того дня той, хто спотикається серед них, як Давид, а дім Давидів — як Бог, як Ангел Господній перед ними. **9** І станеться в день той, і Я буду шукати, щоб понищити всі ті народи, що приходять на Єрусалим. **10** А на Давидів дім та на єрусалимського мешканця Я виллю Духа милости та молитви. І будуть дивитись на Мене, Кого проколбли, і будуть за Ним голосити, як голоситься за одинцем, і гірко заплачуть за Ним, як плачуть за первенцем. **11** Того дня здійметься велике голосіння в Єрусалимі, як голосіння Гададриммона в Мегіддонській долині. **12** І буде земля голосити, кожен рід окремо: окремо рід дому Давида, і окремо жінки їх, окремо рід дому Натана, й окремо жінки їх, **13** окремо рід дому Левія, і окремо жінки їх, окремо рід Шим'ї, і окремо жінки їх. **14** Усі роди, які позостали, — кожен рід окремо, і окремо жінки їх.

13 Того дня відкриється джерело для Давидового дому та для єрусалимських мешканців для жертви за гріх і за нечистоту. **2** І станеться в день той, говорить Господь Саваот, повигублюю ймення бовванів з землі, і не будуть вони більше згадуватись, бо й пророків та духа нечистого виведу Я із землі! **3** І станеться, коли буде хто прокувати ще, то скажуть йому його батько та мати його, що його породили: Не будеш ти жити, бо ложне говориш Господнім Ім'ям! І заклють його його батько та мати його, що його породили,

за те, що неправду він пророкував. 4 І станеться в день той, посоромлені будуть пророки оті, кожен видінням своїм, коли пророкував він, і волосняніці не будуть вони зодягати, щоб обманювати. 5 І скаже він: Я не пророк, — я людина, що обрає землю, бо земля — мій набуток з юнацтва мого. 6 А коли йому скаже хто: „Що це за рани на твоїх руках?“ то відкаже: „Побито мене в домі тих, хто кохає мене“. 7 О мечу, збудися на Мого пастиря та на мужа, Мого товариша, каже Господь Саваот! Удар пастиря — і розпорощатся вівці, і Я оберну на малих Свою руку. 8 І станеться в цілому краї, — говорить Господь, — дві частини в ній витьяті будуть, помруть, а третя частина зоставлена буде у ньому. 9 І цю третю частину введу на огонь, і очищу їх, як очищається срібло, і їх випробую, як випробується оте золото. Він кликати буде Ймення Моє, і Я йому відповім і скажу: „Це народ Мій“, а він скаже: „Господь — то мій Бог!“

14 Ось день настає для Господа, і серед тебе поділена буде здобич. 2 І зберу всі народи до Єрусалиму на бій, і буде здобує це місто, і пограбовані будуть домі, а жінки побезчещені. І вийде півміста в полон на вигнання, а решта народу не буде погублена з міста. 3 І вийде Господь, — і стане на прю із народами цими, як дня боротьби Його, за дня бою. 4 І того дня стануть ноги Його на Олівній горі, що перед Єрусалимом зо сходу, а Олівна гора на свої половини роздвоїться, на схід і на захід, на дуже велику долину. І на північ осунеться половина гори, а половина її

— на південь. **5** І втікати ви будете в долину Моїх гір, бо долина гірська сягатиме по Ацал. І втікати ви будете, як утікали перед землетрусом за днів Уззійї, царя Юдиного. І прийде Господь, Бог мій, і з Ним усі святі. **6** І станеться в день той, — світла не буде, і буде холод та замерзання. **7** І буде єдиний то день, Гóсподу знаний, — то буде не день, і не ніч, і буде, — на час вечора станеться світло. **8** І станеться в день той, вийде з Єрусалиму живая вода, — половина її до східного моря, а половина її до моря західного. Літом і зимою це буде. **9** І стане Господь за царя над землею всією, — Господь буде один того дня, і одне ймення його. **10** Уся ця земля стане степом від Геви до Ріммону, на південь Єрусалиму, який стане високим, і пробуватиме на місці своєму від брами Веняміна аж до місця Першої брами, аж до брами Наріжинків, і від башти Хананеїла аж до царського чавіла. **11** І осядуть у ньому, і закляття вже більше не буде, і безпечно сидітиме Єрусалим. **12** А оце буде поразка, що нею поразить Господь всі народи, хто піде війною на Єрусалим: згниє тіло його, хоч він на ногах своїх буде стояти, і очі йому погниють в своїх ямках, і язик його погниє в своїх устах. **13** І станеться в день той, між ними настане велике збентеження, — і схопить один руку одного, і підійметься рука його понад руку свого ближнього. **14** І навіть Юда воюватиме в Єрусалимі, і буде згромаджений маєток всіх навкільних народів, золото й срібло та одіж, дуже багато. **15** І буде така сама поразка на коня,

мула, верблюда й осла, та на всяку худобу, що буде в таборах у них, як поразка оця. 16 І станеться, що позостали з усіх тих народів, що приходили на Єрусалим, то будуть приходити з року на рік, щоб вклонятись Цареві, Господу Саваоту, і щоб святкувати свято Кучок. 17 І станеться, хто від земних племен до Єрусалиму не прийде, щоб вклонятись Цареві, Господу Саваоту, то не буде дощу в них. 18 А якщо не прийде племено єгипетське, і не ввійде всередину, то буде на них та поразка, якою народи ударить Господь, хто святкувати свято Кучок не прийде. 19 Оце гріх Єгиптові буде, і гріх всім народам, хто святкувати свято Кучок не прийде. 20 Буде того дня на кінських дзвінках: Святе Господеві, і будуть горнята в Господньому домі, немов ті кропильниці перед жертівником. 21 І буде усяке горня в Єрусалимі та в Юді святістю для Господа Саваота, і будуть приходити всі, хто жертву приносить, і будуть з них брати й варитимуть в них. І того дня не буде вже більше купця в домі Господа Саваота.

Малахії

1 Пророцтво Господнього слова до Ізраїля через Малахію. **2** „Я вас полюбив, — говорить Господь, — а ви кажете: „Як Ти нас полюбив?“ Чи ж не брат Ісав Якову? каже Господь, а Я Якова був полюбив, **3** а Ісав зненавидів, і зробив його гори спустошенням, а спадок його — для шакалів пустині. **4** Коли скаже Едом: „Ми зруйновані, та знову збудуємо руїни“, то так промовляє Господь Саваот: Вони побудують, а Я розвалю! І звати їх будуть: Країна безбожности, і нарід, на якого навіки розгнівався Господь! **5** І ваші очі побачать оце, і ви скажете: Стане великий Господь понад границю Ізраїлеву! **6** Шанує син батька, а раб — свого пана; та якщо Я вам батько, де пошана Моя? А якщо Я вам пан, де страх передо Мною? говорить Господь Саваот вам, священники, що погорджуєте Моїм Ім'енням та й кажете: „Чим ми погордили Йм'енням Твоїм?“ **7** На жертовник Мій ви приносьте хліб занечіщений і кажете: „Чим Тебе ми зневажили?“ Тим, що кажете ви: „Трапеза Господня — вона погорджена!“ **8** І коли ви приносьте в жертву сліпé, це не зле? І як кульгаве та хворе приносьте, чи ж це не зле? Принеси но подібне своєму намісникові, чи тебе він вподобає, чи підійме обличчя твоє? промовляє Господь Саваот. **9** А тепер ублагайте ви Боже лице, і хай стане для нас милостивим, з ваших рук це було, то хіба кому з вас Він обличчя підійме? говорить Господь Саваот. **10** Нехай хто серед вас замкне двері святині, і не буде надармо освічувати

Мого жéртівника! Я не маю вподоби до вас, говорить Господь Савабт, і з ваших рук не вподобаю дáру! **11** Бо від сходу сонця й аж по захід його звеличїться Ймення Моє між народами, і кадїться в кожному місці для Ймення Мого дар чистий, бо звеличїться Ймення Моє між народами, каже Господь Савабт. **12** Ви ж Його зневажаєте, кажучи: „Трапéза Господня — вона занечїщена, й дохїд її, обрїджена страва її“. **13** І до того говорите: „Ось стїльки праці!“ і ним нехтуєте, — говорить Господь Савабт, — і принóсите крадене, і кульгáве та хворе, і таку жертву хлїбну принóсите. Чи буде воно Мені миле з рук ваших? говорить Господь. **14** І проклятий обмáнець, що в стаді його є самéць, а він обїцяє та в жертву дає Господéві зїпсуге, А Я Цар великий, — говорить Господь, — і серед наро́дів грізнé Моє Ймення!

2 А тепер до вас заповідь ця, священники! **2** Якщо ви не послўхаєтесь, і не покладéте на серце собі, щоб Імéнню Моєму давати хвалу́, — говорить Господь Савабт, — то пошлю Я прокля́ття на вас, і проклянú благословення ваші, і вже проклинаю́, бо ви не берéте до серця цьогó! **3** Ось Я обїтну́ вам раме́но, і розпорóшу нечистїсть на ваших обліччях, нечистїсть свят ваших, і до неї вас вінесуть. **4** І пізнаєте ви, що Я заповідь вам цю послав, щоб був заповіт Мій з Левїєм, каже Господь Савабт. **5** Заповіт Мій з ним був для життя та для миру, і Я дав йому страх, і він налякався Мене, та боївсь перед Імéнням Моїм. **6** Закон правди в устах його був, і не знайшлáсь

на губа́х його кривда, — у мирі й простоті ходив він зо Мною, і багато-когó відверну́в від вини. 7 Бо уста́ священникові знання́ стережу́ть та Зако́на шукають із уст його, бо він ангол Господа Саваота. 8 А ви відхили́лись з дороги, вчиніли таке, що багато спіткну́лись в Зако́ні, Левієвого заповіта поні́щили, говорить Господь Савао́т. 9 Тому́ то і Я вас зробив погóрджуваними й низькі́ми для всього наро́ду, бо не стереже́те доріг Моїх ви, та не безсторонні в Зако́ні. 10 Чи Оте́ць нам усім не оди́н? Хіба Бог не один нас створи́в? Чому́ ж один о́дного зраджуємо ми, щоб нам зневажа́ти заповіт батькі́в наших? 11 Зраджує Юда, і робиться не́чисть серед Ізраїля та в Єрусалимі, — бо Юда зневажив святиню Господню, яку покохав був, і дочку бога чужого за жінку узя́в. 12 Нехай Господь ви́губить кожного, хто́ таке робить, того, хто чува́є та відповідає з наме́тів Якова, і хто да́р прино́сить Господу Саваоту. 13 І робите й друге таке: Господнього жéртівника ви слізьми́ покриваєте, плаче́м та стогна́нням, бо до да́рів уже Він не зверне́ться більше, і милої жертви з рук ваших не візьме. 14 А ви ще й говорите: „За́що?“— За те, що засві́дчив Господь між тобою й жоною юна́цтва твого́, якій ти невірність вчинив, а вона ж твоя по́друга, і дружи́на умóви твоєї! 15 Хіба Бог не один нас учинив? І за́лишок духу — Його́. А що цей один? Насіння від Бога шукав. Тому́ свого духа пильну́йте, і дружи́ну юна́цтва своїго не зраджуйте! 16 Бо нена́виджу ро́звід, — говорить Господь, Бог Ізраїлів, — і того, хто

вкриває насильством одежу свою, промовляє Господь Саваот. Тому свого духа пильуйте, — і не зраджуйте!

17 Словами своїми ви мучите Господа, та й питаєте ще: „Чим ми мучимо?“— Говоренням вашим: „Кожен, хто чинить ліхе, той добрий у Господніх очах, і Він у них уподобання має“, або: „Де Бог правосуддя?“

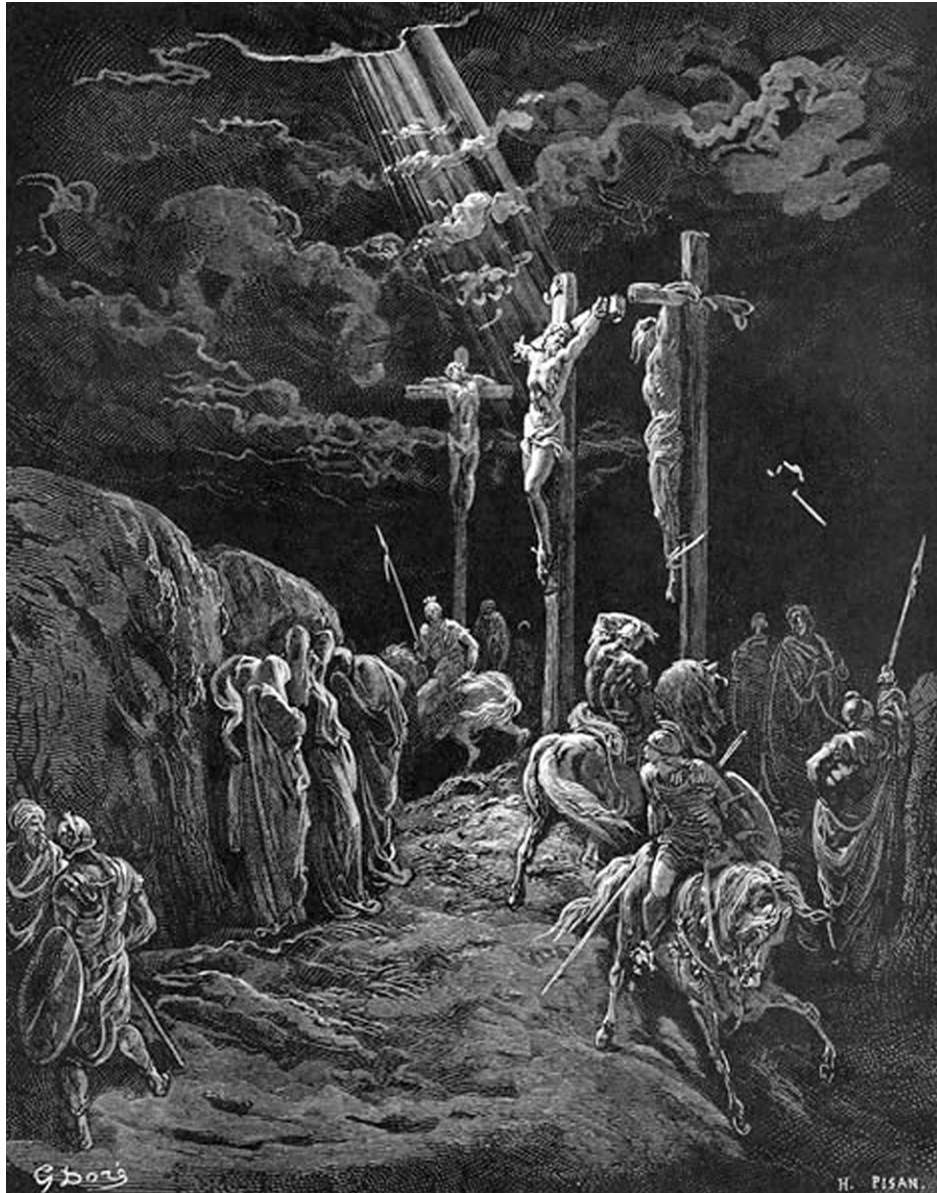
3 Ось Я посилаю Свого ангола, і він перед обличчям Моїм приготує дорігу. І нагло прибуде до храму Свого Господь, Якого шукаєте ви, і Ангол заповіту, Якого жадаєте. Ось іде Він, говорить Господь Саваот!

2 І хто витерпить день Його прибуття, і хто встоїть, коли Він з'явиться? Бо Він, як огонь той у золотаря, і як у пральників луг. 3 І Він сяде топінати та чистити срібло, і очистить синів Левія, і їх перечистить, як золото й срібло, і будуть для Господа жертву приносити в правді. 4 Тоді буде дар Юди та Єрусалиму приємний для Господа, як за днів віковичних і за років стародавніх. 5 І прибуду до вас Я на суд, і буду свідком швидким проти чарівників, і на перелюбників, і проти тих, хто присягу складає на лжу, і проти тих, хто заплатою наймита тисне, вдову й сироту, хто відхилює право чужинця, Мене ж не боїться, говорить Господь Саваот. 6 Бо Я, Господь, не змінююся, тому ви, сини Яковові, не будете знищені. 7 Від устав Моїх ви відступили з днів ваших батьків, і їх не стерегли. Верніться ж до Мене, і вернусь Я до вас! промовляє Господь Саваот. Та говорите ви: „У чому повернемось?“ 8 Чи Бога людина обманить? Мене ж ви обманюєте, ще й говорите: „Чим ми

Тебе обманіли?“— Десятиною та приніснями! 9
Прокляттям ви прокляті, а Мене обманіли, о люду
ти весь! 10 Принесіть же ви всю десятину до дому
скарбниці, щоб страва була в Моїм храмі, і тим
Мене випробуйте, — промовляє Господь Саваот: чи
небесних отворів вам не відчиню, та не віллю вам
благословення аж надмір? 11 І ради вас насварю Я
все те, що жерé, і воно не поніщить вам зéмного
плóду, і не заб'є винограду вам на полі, говорить
Господь Саваот. 12 І будуть всі люди вважати вас
блажéнними, бо бóдете ви любим краéм, говорить
Господь Саваот. 13 Жорстокі ваші слова проти Мене,
— говорить Господь, — а ви кажете: „Щó ми на Тебе
сказали?“ 14 Ви кажете: „Мáрність служити для Бога!
І що за кóристь, що ми стережемо Його службу, та
ходимо в жалóбі перед лицем Господа Саваота? 15
А тепер ми вважаємо пішних щасливими, і ті, хто
вчиняє безбожне, будóються та випробóвують Бога, і
втікають“. 16 Змовлялись тоді один з óдним і ті, хто
страх перед Гóсподом має, — і прислúхавсь Господь, і
почув, і перед обличчям Його була писана пáм'ятна
книга про тих, хто страх перед Гóсподом має, і хто
поважає Ймéння Його. 17 І бóдуть Мені вони влáсність,
— каже Господь Саваóт, — на той день, що вчиню,
і змилосéрджусь над ними, як змилосéрджується
чоловік над синами своїми, що служать йому. 18
І ви зно́ву побачите різницю між пра́ведним та
нечестівим, між тим, хто Бóгові служить, та тим, хто
не служить Йому́.

4 Бо ось наступає той день, що палає, як піч, і стануть всі пішні та кожен, хто чинить безбóжне, соломою, — і спáлить їх день той, який наступає, говорить Госпóдь Саваóт, Який не позоста́вить їм ко́реня, ані галу́зки. **2** А для вас, хто Йме́ння Мойóго бої́ться, зйде Сонце Праведности та лікува́ння в промінях Його, — і ви вийдете та поскака́єте, мов ті ситі теля́та! **3** І безбожних топтати ви будете, бо стануть за по́піл вони під п'ята́ми ніг ваших у той день, що його Я вчиню́, промовляє Госпóдь Саваóт. **4** Згадайте Зако́на Мойсея, Мого раба́, що йому́ наказав на Хорі́ві уста́ви й права́ щодо всьóго Ізраї́ля. **5** Ось Я пошлю́ вам пророка Іллю́, перше ніж день Госпóдній наста́не, великий й страшні́й! **6** І приве́рне він серце батькі́в до сині́в, і серце сині́вське до їхніх батькі́в, щоб Я не прийшов, і не вразив цей край прокля́ттям!

НОВИЙ ЗАВІТ

Ісус же промовив: „Отче, відпусти їм, — бо не знають, що чинять вони!“
А як Його одіж ділили, то кидали жереба.
Від Луки 23:34

Від Матвія

1 Книга родоводу Ісуса Христа, Сина Давидового, Сина Авраамового: **2** Авраам породив Ісака, а Ісак породив Якова, а Яків породив Юду й братів його. **3** Юда ж породив Фареса та Зару від Тамари. Фарес же породив Есрома, а Есром породив Арама. **4** А Арам породив Амінадава, Амінадав же породив Наассона, а Наассон породив Салмона. **5** Салмон же породив Воо́за від Рахави, а Вооз породив Йовіда від Рути, Йовід же породив Ессея. **6** А Ессей породив царя Давида, Давид же породив Соломона від Урїевої. **7** Соломон же породив Ровоама, а Ровоам породив Авію, а Авія породив Асафа. **8** Асаф же породив Йосафата, а Йосафат породив Йорама, Йорам же породив Озію. **9** Озія ж породив Йоатама, а Йоатам породив Ахаза, Ахаз же породив Єзекію. **10** А Єзекія породив Манасію, Манасія ж породив Амоса, а Амос породив Йосію. **11** Йосія ж породив Йоякіма, Йоякім породив Ехонію й братів його за вавилонського переселення. **12** А по вавилонським переселенні Єхонія породив Салатїїля, а Салатїїль породив Зоровавеля. **13** Зоровавель же породив Авіюда, а Авіюд породив Еліякіма, а Еліякім породив Азора. **14** Азор же породив Садока, а Садок породив Ахіма, а Ахім породив Еліюда. **15** Еліюд же породив Елеазара, а Елеазар породив Маттана, а Маттан породив Якова. **16** А Яків породив Йосіпа, мужа Марії, що з неї родився Ісус, званий Христос. **17** А всіх поколінь від Авраама аж до Давида — чотирнадцять поколінь, і від Давида

аж до вавилонського переселення — чотирна́дцять поколінь, і від вавилонського переселення до Христа — поколінь чотирна́дцять. **18** Наро́дження ж Ісуса Христа сталося так. Коли Його матір Марію заручено з Йібсипом, то перш, ніж зійшлися вони, виявилось, що вона має в утробі від Духа Святого. **19** А Йібсип, муж її, бувши праведний, і не бажавши ославити її, хотів тайкомá відпустити її. **20** Коли ж він те подумав, ось з'явивсь йому а́нгол Господній у сні, промовляючи: „Йібсипе, сину Давидів, не бійся прийняти Марію, дружину свою, бо зачатé в ній — то від Духа Святого. **21** І вона вродить Сина, ти ж даси Йому йме́ння Ісус, бо спасе Він людей Своїх від їхніх гріхів. **22** А все оце сталося, щоб збуло́ся ска́зане пророком від Господа, який провіщає: **23** „Ось дівá в утробі зачне́, і Сина породить, і назвуть Йому йме́ння Еммануїл“, що в перекладі є: З нами Бог“. **24** Як прокинувся ж Йібсип зо сну, то зробив, як звелів йому а́нгол Господній, — і прийняв він дружину свою. **25** І не знав він її, аж Сина свого первородженого вона породила, а він дав Йому йме́ння Ісу́с.

2 Коли ж народився Ісус у Вифлеємі Юдейським, за днів царя Ірода, то ось мудреці прибулі до Єрусалиму зо сходу, **2** і питали: „Де наро́джений Цар Юдейський? Бо на сході ми бачили зóрю Йо́го, і прибулі поклонитись Йому“. **3** І, як зачув це цар Ірод, занепокóївся, і з ним увесь Єрусалим. **4** І, зібравши всіх первосвящеників і книжників лю́дських, він випитував у них, де́ має Христос народитись? **5**

Вони ж відказали йому: „У Вифлеємі Юдейським, бо в пророка написано так: 6 „І ти, Вифлеєме, земле Юдина, не менший нічим між осадами Юдиними, бо з тебе з'явиться Вождь, що буде Він пасти народ Мій ізраїльський“. 7 Тоді Ірод покликав таємно отих мудреців, і докладно випитував їх про час, коли з'явилась зоря. 8 І він відіслав їх до Вифлеєму, говорячи: „Ідіть, і пильно розвідайтеся про Дитя́тко; а як знайдете, сповістіть мене, щоб і я міг піти й поклонитись Йому́“. 9 Вони ж царя вислухали й відійшли. І ось зоря, що на сході вони її бачили, ішла перед ними, аж прийшла й стала зверху, де Дитя́тко було. 10 А бачивши зору, вони надзвичайно зраділи. 11 І, ввійшовши до дому, знайшли там Дитя́тко з Марією, Його матір'ю. І вони впали ницьма, і вклонились Йому́. І, відчині́вши скарбниці свої, піднесли Йому свої дари: золото, ладан та смирну. 12 А вві сні остережені, щоб не вертатись до Ірода, відійшли вони іншим шляхом до своєї землі. 13 Як вони ж відійшли, ось ангол Господній з'явивсь у сні Йосипові та й сказав: „Уставай, візьми Дитя́тко та матір Його, і втікай до Єгипту, і там зоставайся, аж поки скажу тобі, бо Дитя́тка шукатиме Ірод, щоб Його погубити“. 14 І він устав, узяв Дитя́тко та матір Його вночі, та й пішов до Єгипту. 15 І він там зоставався аж до смерти Іродової, щоб збулось сказане від Господа пророком, який провіщає: „Із Єгипту покликав Я Сина Свого́“. 16 Спостеріг тоді Ірод, що ті мудреці насміялися з нього, та й розгнівався дуже, і послав

повбивати в Вифлеємі й по всій тій околиці всіх дітей від двох років і менше, за часом, що його в мудреців він був випитав. 17 Тоді справділось те, що сказав Єремія пророк, промовляючи: 18 „Чути голос у Рамі, плач і ридання та голосіння велике: Рахиль плаче за дітьми своїми, і не дається розважити себе, бо нема їх “. 19 Коли ж Ірод умер, ось ангол Господній з'явився в Єгипті вві сні Йосипові, та й промовив: 20 „Уставай, візьми Дитя́тко та матір Його́, та йди в землю Ізраїлеву, бо вимерли ті, хто шука́в душу Дитини“. 21 І він устав, узяв Дитя́тко та матір Його́, і прийшов у землю Ізраїлеву. 22 Та прочувши, що царю́є в Юдеї Архелáй, — замість Ірода, батька свого, — побоявся піти туди він. А вві сні остере́жений, відійшов до країв галілейських. 23 А прибувши, оселився у місті, на ім'я Назарéт, щоб збулося пророками сказане, що Він Назарянін буде звáний.

3 Тими ж днями прихóдить Іван Христитель, і проповідує в пустині юдейській, 2 та й каже: „Покайтесь, бо набли́зилось Царство Небесне!“ 3 Бо він той, що про нього сказав Ісая пророк, промовляючи: „Голос того, хто кличе: В пустині готуйте дорогу для Господа, рівняйте стежки Йому́!“ 4 Сам же Іван мав одержу собі з верблúжого вóлосу, і пояс ремінний на стéгнах своїх; а пожива для нього була саранá та мед польовій. 5 Тоді до нього вихóдив Єрусалим, і вся Юдея, і вся йордáнська окóлиця, 6 і в річці Йордáні христились від нього, і визнавали

гріхи свої. 7 Як побачив же він багатьох фарисеїв та саддукеїв що приходять на хрищення, то промовив до них: „Роде зміїний, — хто вас надоумів утікати від гніву майбутнього? 8 Отож, — учиніть гідний плід покаїння! 9 І не думайте говорити в собі: „Ми маємо отця Авраама“. Кажу бо я вам, що Бог може піднести дітей Авраамові з цього каміння! 10 Бо вже до коріння дерев і сокира прикладена: кожне ж дерево, що доброго плоду не родить, буде зрубане та й в огонь буде вкинене. 11 Я хрищу вас водою на покаїння, але Той, Хто йде по мені, потужніший від мене: я недостойний понести взуття Йому! Він христитиме вас Святим Духом й огнем. 12 У руці Своїй має Він віячку, і перечистить Свій тік: пшеницю Свою Він збере до засіків, а полову попалить ув огні негасимім“. 13 Тоді прибуває Ісус із Галілеї над Йордан до Івана, щоб христитись від нього. 14 Але перешкоджав він Йому й говорив: „Я повинен христитись від Тебе, і чи Тобі йти до мене?“ 15 А Ісус відповів і сказав йому: „Допусти це тепер, бо так годиться нам виповнити усю праведність“. Тоді допустив він Його. 16 І охрившись, Ісус зараз вийшов із води. І ось небо розкрилось, і побачив Іван Духа Божого, що спускався, як голуб, і сів на Нього. 17 І ось голос почувся із неба: „Це Син Мій Улюблений, що Його Я вподобав!“

4 Потому Ісус був поведений Духом у пустиню, щоб диявол Його спокушав. 2 І постив Він сорок день і сорок ночей, а вкінці зголоднів. 3 І ось приступив

до Нього спокўсник, і сказав: „Коли Ти Син Божий, скажи, щоб камїння це стало хлїбáми!“ 4 А Він вїдповїв і промовив: „Написано: Не хлїбом самим буде жити людїна, але кожним словом, що походить із уст Божих“. 5 Тодї забирає диявол Його в святе мїсто, і ставить Його на нарїжника храму, 6 та й каже Йому: „Коли Ти Син Божий, то кинься додолу, бо ж написано: „Він накаже про Тебе Своїм Анголáм, і вони на руках понесуть Тебе, щоб об камїнь коли не спїткнув Ти Своєї ногї“. 7 Ісус вїдкавав йому: „Ще написано: Не спокушуй Господа Бога свого!“ 8 Знов диявол бере Його на височєзную гóру, і показує Йому всї царства на свїті та їхню славу, 9 та й каже до Нього: „Це все Тобї дам, якщо впадєш і менї Ти поклóнишся!“ 10 Тодї каже до нього Ісус: „Вїдїди, сатано! Бо ж написано: Господеві Богові своєму вклоняйся, і служи Однóму Йому!“ 11 Тодї позоставив диявол Його. І ось анголі приступили, і служили Йому. 12 Як довідавсь Ісус, що Івана ув'язнено, перейшов у Галїлею. 13 І, покинувши Він Назарєта, прийшов й оселився в Капернаўмі примóрськїм, на границї країн Завулóнової й Нефталїмової, 14 щоб справдилось те, що сказав Ісáя пророк, промовляючи: 15 „Завулóнова зємле, і Нефталїмова зємле, за Йордáном при мóрськїй дорозї, Галїлєе поганська! 16 Нарóд, що в темнóтї сидїв, свїтло велике побачив, а тим, хто сидїв у країнї смертельнóї тїні, засяло свїтло“. 17 Із того чáсу Ісус розпочав проповїдувати й промовляти: „Покайтеся, бо наблїзилось Царство Небесне!“ 18

Як проходив же Він поблизу Галілейського моря, то побачив двох братів: Сімона, що зветься Петром, та Андрія, його брата, що невода в море закидали, — бо рибалки були. **19** І Він каже до них: „Ідіть за Мною, — Я зроблю вас ловцями людей!“ **20** І вони зараз покинули сіті, та й пішли вслід за Ним. **21** І, далі пішовши звідти, Він побачив двох інших братів, — Зеведеевого сина Якова та Івана, його брата, із Зеведеем, їхнім батьком, що лагодили свого невода в човні, — і покликав Він їх. **22** Вони зараз залишили човна та батька свого, — та й пішли вслід за Ним. **23** І ходив Він по всій Галілеї, по їхніх синагогах навчаючи, та Євангелію Царства проповідуючи, і вздоровлюючи всяку недугу, і всяку неміч між людьми. **24** А чутка про Нього пішла по всій Сирії. І водили до Нього недужих усіх, хто терпів на різні хвороби та муки, і біснуватих, і сновид, і розслаблених, — і Він їх уздоровляв. **25** І багато людей ішло за Ним і з Галілеї, і з Десятимістя, і з Єрусалиму, і з Юдеї, і з Зайорданья.

5 І, побачивши натовп, Він вийшов на гору. А як сів, підійшли Його учні до Нього. **2** І, відкривши уста Свої, Він навчати їх став, промовляючи: **3** „Блаженні вбогі духом, бо їхнє Царство Небесне. **4** Блаженні засмучені, бо вони будуть утішені. **5** Блаженні лагідні, бо землю впадкують вони. **6** Блаженні голодні та спрагнені праведности, бо вони нагодовані будуть. **7** Блаженні милостіві, бо помилувані вони будуть. **8** Блаженні чисті серцем, бо вони будуть бачити Бога. **9** Блаженні миротворці, бо вони синами Божими стануть. **10**

Блаженні вигнані за праведність, бо їхнє Царство Небесне. **11** Блаженні ви, як ганьбіти та гнати вас будуть, і будуть облудно на вас наговорювати всяке слово лихе ради Мене. **12** Радійте та веселіться, — нагорода бо ваша велика на небесах! Бо так гнали й пророків, що були перед вами. **13** Ви — сіль землі. Коли сіль ізвітріє, то чим насолити її? Не придасться вона вже нінащо, хіба щоб надвір була висипана та потоптана людьми. **14** Ви світло для світу. Не може сховатися місто, що стоїть на верховині гори. **15** І не запалюють світла, щоб поставити його під посудину, але на світильник, — і світить воно всім у домі. **16** Отак ваше світло нехай світить перед людьми, щоб вони бачили ваші добрі діла, та прославляли Отця вашого, що на небі. **17** Не подумайте, ніби Я руйнувати Закон чи Пророків прийшов, — Я не руйнувати прийшов, але виконати. **18** Поправді ж кажу вам: доки небо й земля не минеться, — ані йота єдина, ані жоден значок із Закону не минеться, аж поки не збудеться все. **19** Хто ж порушить одну з найменших цих заповідей, та й людей так навчить, той буде найменшим у Царстві Небеснім; а хто виконає та й навчить, той стане великим у Царстві Небеснім. **20** Кажу бо Я вам: коли праведність ваша не буде рясніша, як книжників та фарисеїв, то не ввійдете в Царство Небесне! **21** Ви чули, що було стародавнім наказане: „Не вбивай, а хто вб'є, підпадає він судові“. **22** А Я вам кажу, що кожен, хто гнівається на брата свого, підпадає вже судові. А хто скаже на брата свого: „рака“, підпадає

верховному суду, а хто скаже „дурний“, підпадає геєнні огнєнній. (Geenna g1067) 23 Тому, коли принесеш ти до жєртівника свого дара, та тут ізгадаєш, що брат твій щось має на тебе, — 24 залиші отут дара свого перед жєртівником, і піди, примириєш перше з братом своїм, — і тоді повертайся, і приноєш свого дара. 25 Зо своїм супротівником швидко мирися, доки з ним на дорозі ще ти, щоб тебе супротівник судді не віддав, а суддя щоб прислужникові тебе не передав, і щоб тебе до в'язниці не вкинули. 26 Поправді кажі тобі: Не вийдеш ізвідти, поки не віддасі ти й останнього шєляга! 27 Ви чули, що сказано: „Не чини перєлюб“. 28 А Я вам кажі, що кожен, хто на жінку подівиться із пожадлівістю, той уже вчинив із нею перєлюб у серці своїм. 29 Коли праве око твоє спокушає тебе, — його вібери, і кинь від себе: бо краще тобі, щоб загинув один із твоїх членів, аніж до геєнни все тіло твоє було вкїнене. (Geenna g1067) 30 І як правіця твоя спокушає тебе, — відітні її й кинь від себе: бо краще тобі, щоб загинув один із твоїх членів, аніж до геєнни все тіло твоє було вкїнене. (Geenna g1067) 31 Також сказано: „Хто дружину свою відпускає, нехай дає їй листа розводівого“. 32 А Я вам кажі, що кожен, хто пускає дружину свою, крім провини розпусти, той доводить її до перєлюб. І хто з відпущеною поберється, той чинить перєлюб. 33 Ще ви чули, що було стародавнім наказане: „Не клянись неправдиво“, але „виконуй клятви свої перед Господом“. 34 А Я вам кажі не клястися зовсім: ані небом, бо воно престол

Божий; **35** ні землю, бо підніжок для ніг Його це; ані Єрусалимом, бо він місто Царя Великого; **36** не клянись головою своєю, — бо навіть однієї волосінки ти не можеш учинити білою чи чорною. **37** Ваше ж слово хай буде: „так-так“, „ні-ні“. А що більше над це, то те від лукавого. **38** Ви чули, що сказано: „Око за око, і зуб за зуб“. **39** А Я вам кажу не протівитись злomu. І коли вдарить тебе хто у праву щокую твою, — підстав йому й другу. **40** А хто хоче тебе позивати й забрати сорочку твою, — віддай і плаща йому. **41** А хто силувати тебе буде відбути подорожне на милю одну, — іди з ним навіть дві. **42** Хто просить у тебе — то дай, а хто хоче позичити в тебе — не відвертайся від нього. **43** Ви чули, що сказано: „Люби свого ближнього, і ненавидь свого ворога“. **44** А Я вам кажу: Любіть ворогів своїх, благословляйте тих, хто вас проклинає, творіть добро тим, хто ненавидить вас, і моліться за тих, хто вас переслідує, **45** щоб вам бути синами Отця вашого, що на небі, що наказує сходити сонцю Своєму над злими й над добрими, і дощ посилає на праведних і на неправедних. **46** Коли бо ви любите тих, хто вас любить, то яку нагороду ви маєте? Хіба не те саме й митники роблять? **47** І коли ви вітаєте тільки братів своїх, то що ж особливого робите? Чи й погани не чинять отак? **48** Отож, будьте досконалі, як досконалий Отець ваш Небесний!

6 Стережіться виставляти свою мiлостиню перед людми, щоб бачили вас; а як ні, то не матимете нагороди від Отця вашого, що на небі. **2** Отож, коли

чиниш ти милостиню, не сурми перед себе, як то роблять оті лицеміри по синагогах та вулицях, щоб хвалили їх люди. Поправді кажі вам: вони мають уже нагороду свою! **3** А як ти чиниш милостиню, — хай не знатиме ліва рука твоя, що робить правіця твоя, **4** щоб таємна була твоя милостиня, а Отець твій, що бачить таємне, віддасть тобі явно. **5** А як мо́литесь, то не будьте, як ті лицеміри, що люблять ставати й молитися по синагогах та на перехрестях, щоб їх бачили люди. Поправді кажі вам: вони мають уже нагороду свою! **6** А ти, коли мо́лишся, „увійди до своєї комірчини, зачини свої двері, і помолися“Отцеві своєму, що в таїні; а Отець твій, що бачить таємне, віддасть тобі явно. **7** А як мо́литесь, не прока́зуйте за́йвого, як ті погани, — бо д́мають, ніби вони б́дуть віслухані за своє велемóвство. **8** Отож, не вподобля́йтеся їм, бо знає Отець ваш, чого потребу́єте, ще раніше за ваше проха́ння! **9** Ви ж мо́літься отак: „Отче наш, що на небі! Нехай святиться Ім'я Твоє, **10** нехай прійде Царство Твоє, нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі. **11** Хліба нашого щоденного дай нам сьогодні. **12** І прости нам довгі наші, як і ми прощаємо винуватцям нашим. **13** І не введи нас у випробóввання, але визволи нас від лукавого. Бо Твоє є царство, і сила, і слава навіки. Амінь “. **14** Бо як лю́дям ви прóстите прóгріхи їхні, то прóстить і вам ваш Небесний Отець. **15** А коли ви не б́дете лю́дям прощати, то й Отець ваш не простить вам прóгріхів ваших. **16** А як по́стите, то не будьте сумні,

як оті лицеміри: вони бо змінюють обличчя свої, щоб бачили люди, що по́стять вони. Поправді кажú вам: вони мають уже нагороду свою! **17** А ти, коли по́стиш, намасті свою голову, і лице своє вмий, **18** щоб ти по́сту свого не виявив лю́дям, а Отцеві своєму, що в таї́ні; і Отець твій, що бачить таємне, віддасть тобі явно. **19** Не складайте скáрбів собі на землі, де нищить їх міль та іржа, і де злодії підко́пуються й викрадають. **20** Складайте ж собі скáрби на небі, де ні міль, ні іржа їх не нищить, і де злодії до них не підко́пуються та не кра́дуть. **21** Бо де скарб твій, — там бу́де й серце твоє! **22** Око — то світі́льник для тіла. Тож як око твоє буде здорове, то й усе тіло твоє буде світле. **23** А коли б твоє око лихе було, то й усе тіло твоє буде темне. Отож, коли світло, що в тобі, є те́мрява, — то яка ж то велика та те́мрява! **24** Ніхто двом панам служити не може, — бо або одно́го зненáвидить, а дру́гого буде любити, або буде трима́тись одно́го, а другого знéхтує. Не можете Богові служити й мамóні. **25** Через те вам кажú: Не журі́ться про житт́я сво́є — щó будете їсти та щó будете пити, ні про тіло своє, — у щó зодягне́теся. Чи ж не більше від їжі житт́я, а від одягу тіло? **26** Погляньте на птахі́в небесних, що не сіють, не жнуть, не збирають у клуні, та проте ваш Небесний Отець їх годує. Чи ж ви не багато вартніші за них? **27** Хто ж із вас, коли жу́риться, зможе дода́ти до зрóсту свого бодай лі́ктя одно́го? **28** І про одяг чого ви клопоче́тесь? Погляньте на польові́ ліле́ї, як зроста́ють вони, — не працюють, ані не пряду́ть. **29** А

Я вам кажу́, що й сам Соломо́н у всій славі своїй не вдягався отак, як одна з них. **30** І коли польову́ ту траву, що сьогодні ось є, а взавтра до пéчі вкидається, Бог отак зодягає, — скільки ж краще зодягне Він вас, малові́рні! **31** Отож, не журі́ться, кажучи: Що́ ми будемо їсти, чи: Що́ будемо пити, або: У що́ ми зодя́гнемось? **32** Бож усьо́го тогó погани шука́ють; але знає Отець ваш Небесний, що всього того вам потрібно. **33** Шукайте ж найперш Царства Божого й праведности Йо́го, — а все це́ вам додасться. **34** Отож, не журі́ться про за́втрашній день, — бо завтра за себе само́ поклопо́четься. Кожний день має до́сити своєї турбо́ти!

7 Не судіть, щоб і вас не судили; **2** бо яким судом судити бу́дете, таким же осудять і вас, і якою мірою будете міряти, такою відмі́ряють вам. **3** І чо́го в оці брата сво́го ти за́скалку бачиш, коло́ди ж у влáсному оці не чуєш? **4** Або як ти скажеш до брата сво́го: „Давай вийму я за́скалку з ока тво́го“, коли он колода у влáсному оці? **5** Лицемі́ре, — вийми перше коло́ду із влáсного ока, а по́тім побачиш, як вийняти за́скалку з ока брата тво́го. **6** Не давайте святого псам, і не розсипайте пéрел своїх перед свиньми́, щоб вони не потопта́ли їх ногами своїми, і, обернувшись, щоб не розшматува́ли й вас... **7** Просіть — і бу́де вам да́но, шукайте — і зна́йдете, стукайте — і відчинять вам; **8** бо кожен, хто просить — одéржує, хто шукає — знахо́дить, а хто стукає — відчинять йому́. **9** Чи ж то серед вас є люди́на, що подасть своєму синові

каменя, коли хліба проситиме він? **10** Або коли риби проситиме, то подасть йому гадину? **11** Тож як ви, будши злі, потрапите добрі дари своїм дітям давати, — скільки ж більше Отець ваш Небесний подасть добра тим, хто проситиме в Нього! **12** Тож усе, чого тільки бажаєте, щоб чинили вам люди, те саме чиніть їм і ви. Бо в цьому Закон і Пророки. **13** Увійдьте тисніми ворітьми, бо просторі ворота й широка дорога, що веде до погібелі, — і нею багато-хто ходять. **14** Бо тисні ті ворота, і вузька та дорога, що веде до життя, — і мало таких, що знаходять її! **15** Стережіться фальшивих пророків, що приходять до вас ув одежі овечій, а всередині — хижі вовки. **16** По їхніх плодах ви пізнаєте їх. Бо хіба ж виноград на терніні збирають, або фіги — із будяків? **17** Так ото родить добрі плоди кожне дерево добре, а дерево зле плоди родить лихі. **18** Не може родить добре дерево плоду лихого, ані дерево зле плодів добрих родити. **19** Усяке ж дерево, що доброго плоду не родить, — зрубється та в огонь укидається. **20** Ото ж бо, — по їхніх плодах ви пізнаєте їх! **21** Не кожен, хто каже до Мене: „Господи, Господи!“ увійде в Царство Небесне, але той, хто виконує волю Мого Отця, що на небі. **22** Багато-хто скажуть Мені того дня: „Господи, Господи, хіба ми не Ім'ям Твоїм пророкували, хіба не Ім'ям Твоїм дэмонів ми виганяли, або не Ім'ям Твоїм чуда великі творили?“ **23** І їм оголошу Я тоді: „Я ніколи не знав вас. Відійдіть від Мене, хто чинить беззаконня!“ **24** Отож, кожен, хто слухає цих Моїх слів і виконує їх,

подібний до чоловіка розумного, що свій дім збудував на камені. 25 І лінула злива, і розлилися річки, і буря знялася, і на дім отой кинулась, — та не впав, бо на камені був він заснований. 26 А кожен, хто слухає цих Моїх слів, та їх не виконує, — подібний до чоловіка того необачного, що свій дім збудував на піску. 27 І лінула злива, і розлилися річки, і буря знялася й на дім отой кинулась, — і він упав. І велика була та руїна його!“ 28 І ото, як Ісус закінчив ці слова, то народ дивувався з науки Його. 29 Бо навчав Він їх, як можновладний, а не як ті книжники їхні.

8 А коли Він зійшов із гори, услід за Ним ішов натовп великий. 2 І ось підійшов проказаний, уклонився Йому та й сказав: „Коли, Господи, хочеш, — Ти можеш очистити мене!“ 3 А Ісус простяг руку, і доторкнувся до нього, говорячи: „Хочу, — будь чистий!“ І тієї хвилини очистився той від своєї прокази. 4 І говорить до нього Ісус: „Гляди, — не розповідай нікому. Але йди, покажися священникові, та дар принеси, якого Мойсей заповів, їм на свідцтво “. 5 А коли Він до Капернауму ввійшов, то до Нього наблизився сотник, та й благи зачав Його, 6 кажучи: „Господи, мій слуга лежить удома розслаблений, і тяжко страждає“. 7 Він говорить йому: „Я прийду й уздоровлю його“. 8 А сотник Йому відповів: „Недостойний я, Господи, щоб зайшов Ти під стріху мою. Та промов тільки слово, — і відужає мій слуга! 9 Бо й я — людина підвладна, і вояків під собою я маю; і одному кажу: піди — то йде він, а тому: прийди — і приходить,

або рабóві своєму: зроби те — і він зрóбить“. **10** Почувши таке, Ісус здивувався, і промовив до тих, хто йшов услід за Ним: „Поправді кажу вам: навіть серед Ізраїля Я не знайшов був такої великої віри! **11** Кажу ж вам, що багато-хто прийдуть від сходу та заходу, і засядуть у Царстві Небеснім із Авраамом, Ісаком та Яковом. **12** Сини ж Царства — повкідані бóдуть до тёмряви зóвнішньої — буде там плач і скрегіт зубів!“ **13** І сказав Ісус сотникові: „Іди, і як повірив ти, нехай так тобі й станеться!“ І тієї ж години одужав слуга його. **14** Як прийшов же Ісус до Петрового дому, то побачив тещу його, що лежала в гарячці. **15** І Він доторкнувся руки її, — і гарячка покинула ту... І встала вона, та й Йому прислугóвувала! **16** А коли настав вечір, привелі багатьох біснуватих до Нього, — і Він словом Своім вигнав дóхів, а недужих усіх уздоровів, **17** щоб справділося, що сказав був Ісая пророк, промовляючи: „Він узяв наші немочі, і недóги поніс“. **18** А як угледів Ісус навкóло Себе багато наро́ду, наказав переплінути на тóй бік. **19** І приступив один книжник та й до Нього сказав: „Учителю, я підó за Тобою, хоч би куди ти пішов!“ **20** Промовляє до нього Ісус: „Мають нóри лисиці, а гнізда небесні пташкі, — Син же Людський не має де й голові прихиліти“. **21** А інший із óчнів промовив до Ньóго: „Дозволь мені, Господи, перше піти та бáтька свого поховáти“. **22** А Ісус йому каже: „Іди за Мною, і зостав мертвим ховати мерців своїх!“ **23** І коли Він до чóвна вступив, за Ним увійшли Його óчні. **24** І ось буря

велика зірв́алась на морі, аж ч́овен зачав заливáтися хв́ілями. А Він спав. **25** І кинулись учні, і збудили Його та й благали: Рятуй, Господи, — ѓінемо!“ **26** А Він відповів їм: „Чого полохливі ви, маловірні?“Тоді встав, наказав бурі й морю, — і тиша велика настала. **27** А народ дивувався й казав: „Хто ж це такий, що вітри та море слухняні Йому?“ **28** І, як прибув Він на той бік, до землі Гадарінської, перестріли Його два біснுவаті, що вийшли з могильних печер, дуже люті, так що ніхто не міг перехóдити тією дорогою. **29** І ось, вони стали кричати, говорячи: „Щó Тобі, Сину Божий, до нас? Прийшов Ти сюди передчасно нас мучити?“ **30** А опóдаль від них пасся гурт великий свиней. **31** І просилися д́емони, кажучи: „Коли виженеш нас, то пошли нас у той гурт свиней“. **32** А Він відповів їм: „Ідїть“. І вийшли вони, і пішли в гурт свиней. І ось кинувся з кручі до моря весь гурт, — і потопівся в воді. **33** Пастухи ж повтікали; а коли прибулі вони в місто, то про все розповілі, і про біснуватих. **34** І ось, усе місто вийшло назу́стріч Ісусові. Як Його ж угледіли, то стали благати, щоб пішов Собі з їхнього краю!

9 І, сівши до ч́овна, Він переплінув, і до міста Свого прибув. **2** І ото, принесли до Нього розсла́бленого, що на ложі лежав. І, як побачив Ісус їхню віру, сказав розсла́бленому: „Будь бадьóрий, сину! Прощаються тобі ѓріхи твої!“ **3** І ось, дехто із книжників стали казати про себе: „Він богозневажає“. **4** Ісус же думкі їхні знав і сказав: „Чого д́умаєте ви лукаве в серцях

своїх?“ 5 Щоб легше, — сказати: „Прощаються тобі гріхи“, чи сказати: „Уставай та й ходи“? 6 Але щоб ви знали, що прощати гріхи на землі має владу Син Людський, — тож каже Вій розслабленому: „Уставай, візьми ложе своє, та й іди у свій дім!“ 7 Той устав і пішов у свій дім. 8 А натовп, побачивши це, налякався, — і славив Бога, що людям Він дав таку владу! 9 А коли Ісус звідти прохóдив, побачив чоловіка, на ймєння Матвія, що сидів на митниці, та й каже йому: „Іди за Мною!“ Той устав, і пішов услід за Ним. 10 І сталося, як Ісус сидів при столі у домі, ось зійшлося багато митників і грішників, і вони посідали з Ним та з Його учнями. 11 Як побачили ж те фарисеї, то сказали до учнів Його: „Чому то Вчитель ваш їсть із митниками та із грішниками?“ 12 А Він це почув та й сказав: „Лікаря не потребують здорові, а слабкі! 13 Ідіть же, і навчіться, щоб то є: „Милости хóчу, а не жертви“. Бо Я не прийшов кликати праведних, але грішників до покаїння“. 14 Тоді приступили до Нього Іванові учні та й кажуть: „Чому постимо ми й фарисеї, а учні Твої не постять?“ 15 Ісус же промовив до них: „Хіба можуть гості весільні сумувати, поки з ними ще є молодий? Але прийдуть ті дні, коли заберуть молодого від них, — тоді й постити будуть вони. 16 До одежі ж старої ніхто не вставляє латки з сукна сирового, — бо збіжиться воно, і дірка стане ще гірша. 17 І не вливають вина молодого в старі бурдюкі, а то бурдюкі розірвуться, і вино розіллється, і бурдюкі пропадуть; а вливають вино молоде до

нових бурдюків, — і одне й друге зберёжене буде“.

18 Коли Він говорив це до них, підійшов ось один із старших, уклонився Йому та й говорить: „Дочка моя хвилі цієї померла. Та прийди, поклади Свою руку на неї, — і вона оживе“.

19 І підвівся Ісус, і пішов услід за ним, також учні Його.

20 І ото одна жінка, що дванадцять літ хворою на кровотёчу була, приступила ззаду, і доторкнулась до краю одежі Його.

21 Бо вона говорила про себе: „Коли хоч доторкнуся одежі Його, то одужаю“.

22 Ісус, обернувшись, побачив її та й сказав: „Будь бадьорою, дочко, — твоя віра спасла тебе!“ І одужала жінка з цієї години.

23 А Ісус, як прибув до господи старшого, і вздрів дударів та юрбу́ голосільників, **24** то сказав: „Відійдіть, бо не вмерло дівча, але спить“. І насміхалися з Нього.

25 А коли нарід випроваджено, Він увійшов, узяв за руку її, — і дівчина встала!

26 І вістка про це розійшлася по всій тій країні.

27 Коли ж Ісус звідти вертався, ішли за Ним два сліпці, що кричали й казали: „Змилуйсь над нами, Сину Давидів!“

28 І коли Він додому прийшов, приступили до Нього сліпці. А Ісус до них каже: „Чи ж вірите ви, що Я можу вчинити оце?“ Говорять до Нього вони: „Так, Господи“.

29 Тоді Він доторкнувся до їхніх очей і сказав: „Нехай станеться вам згідно з вашою вірою!“

30 І очі відкрилися їм. А Ісус наказав їм суворо, говорячи: „Глядіть, — щоб ніхто не довідався про це!“

31 А вони відійшли, та й розголосили про Нього по всій тій країні.

32 Коли ж ті виходили, то ось привелі до Нього чоловіка німого, що був

біснுவатий. **33** І як дѣмон був вигнаний, німий заговорив. І дивувався нарѳд і казав: „Нікѳли таке не траплялося серед Ізраїля!“ **34** Фарисеї ж казали: „Виганяє Він дѣмонів силою князя дѣмонів“. **35** І обхѳдив Ісус всі містá та оселі, навчаючи в їхніх синагогах, та Євáнгелію Царства проповідуючи, і вздорѳвлюючи всяку недѳгу та нѣміч усяку. **36** А як бачив людей, змилосо́рджувався Він над ними, бо були вони змучені та розпорѳшені, „як ті вівці, що не мають пастуха“. **37** Тоді Він казав Своїм учням: „Жніво справді велике, та робітників мало; **38** тож благайте Госпѳдаря жніва, щоб на жніво Своє Він робітників вислав“.

10 І заклікав Він дванадцятьѳх Своїх учнів, і владу їм дав над нечистими дѳхами, щоб їх виганяли вони, і щоб уздоровля́ли всіляку недѳгу та неміч всіляку. **2** А ймення апѳстолів дванадцятьѳх отакі: перший Сїмон, що Петрѳм прозивається, і Андрій, брат його; Яків, син Зеведѳїв, та Іван, брат його; **3** Пилип і Вартоломѳй, Хомá й мїтник Матвій; Яків, син Алфѳїв, і Тадѳй; **4** Сїмон Кананїт, та Юда Іскарїѳтський, що й видав Його. **5** Цих Дванадцятьѳх Ісус вислав, і їм наказав, промовляючи: „На путь до поган не ходїть, і до самаря́нського міста не входьте, **6** але йдїть радніш до овечок загинулих дому Ізраїлевого. **7** А ходячи, проповідуйте та говорїть, що наблізилось Царство Небесне. **8** Уздоровляйте недужих, воскрешайте померлих, очищайте прокажѳних, виганяйте дѣмонів. Ви дáрмо дістали, дармо й давайте. **9** Не берїть ані

золота, ані срібла, ані мідяків до своїх поясів, **10** ані торби в дорогу, ані двох одеж, ні сандаль, ані палиці. Бо вартий робітник своєї поживи. **11** А як зайдете в місто якесь чи в село, то розвідайте, хто там достойний, — і там перебувайте, аж поки не вийдете. **12** А входячи в дім, вітайте його, промовляючи: „Мир дому цьому!“ **13** І коли буде достойний той дім, — нехай зійде на нього ваш мир; а як недостойний він буде, то мир ваш нехай до вас вернеться. **14** А як хто вас не прийме, і ваших слів не послухає, то, виходячи з дому чи з міста того, обтрусіть порошок із ніг своїх. **15** Поправді кажіть вам: легше буде країні содомській й гоморській дня судного, аніж місту тому! **16** Оце посилаю Я вас, як овець між вовки. Будьте ж мудрі, як змії, і невинні, як голубки. **17** Стережіться ж людей, бо вони на суді видаватимуть вас, та по синагогах своїх бичувати вас будуть. **18** І до правителів та до царів поведуть вас за Мене, на свідчення їм і поганам. **19** А коли видаватимуть вас, не журіться, як або що говорити: тієї години буде вам дане, що маєте ви говорити, **20** бо не ви промовлятимете, але Дух Отця вашого в вас промовлятиме. **21** І видасть на смерть брата брат, а батько — дитину. І „діти повстануть супроти батьків“, і їх повбивають. **22** І за Ім'я Моє будуть усі вас ненавидіти. А хто витерпить аж до кінця, той буде спасений. **23** А коли будуть вас переслідувати в однім місті, утікайте до іншого. Поправді кажіть вам, — не встигнете ви обійти міст Ізраїлевих, як прийде Син Людський. **24** Учень не

більший за вчителя, а раб — понад пана свого. **25** Доволі для учня, коли буде він, як учитель його, а раб — як господар його. Коли Вельзевулом назвали господаря дому, — скільки ж більше назвуть так домашніх його! **26** Але не лякайтеся їх. Немає нічого захованого, що воно не відкриється, ані потаємного, що не виявиться. **27** Що кажу Я вам по́темки, — говоріть те при світлі, що ж на вухо ви чуєте — проповідуйте те на даха́х. **28** І не лякайтеся тих, хто тіло вбиває, а душі вбити не може; але бійтеся більше того, хто може й душу, і тіло вам занапастіти в геєнні. (Geenna g1067) **29** Чи не два горобці продаються за гріш? А на землю із них ні один не впаде́ без волі Отця вашого. **30** А вам і волосся все на голові пораховано. **31** Отож, не лякайтесь, — бо вартніші ви за багатьох горобців. **32** Отже, кожного, хто Мене візнає перед людьмі, того перед Небесним Отцем Моїм визнаю й Я. **33** Хто ж Мене відцурається перед людьмі, того й Я відцураюся перед Небесним Отцем Моїм. **34** Не думайте, що Я прийшов, щоб мир на землю принести, — Я не мир принести прийшов, а меча. **35** Я ж прийшов „порізніти чоловіка з батьком його, дочку з її матір'ю, і невістку з свекру́хою її“. **36** І: „ворогі чоловікові — домашні його!“ **37** Хто більш, як Мене, любить батька чи матір, той Мене недостойний. І хто більш, як Мене, любить сина чи дочку, той Мене недостойний. **38** І хто не візьме свого хреста, і не піде за Мною слідом, той Мене недостойний. **39** Хто душу свою зберігає, той погубить її, хто ж за Мене погубить

душу свою, — той знайде її. **40** Хто вас приймає — приймає Мене, хто ж приймає Мене, — приймає Того, Хто послав Мене. **41** Хто приймає пророка, як пророка, той дістане нагороду проробчу, хто ж приймає праведника, як праведника, той дістане нагороду праведничу. **42** І хто нап'їть, як учня, кого з малих цих бодай кўхлем водиці холодної, поправді кажў вам, — той не згубить нагороди своєї“.

11 І сталося, коли Ісус перестав навчати дванадцятьох Своїх учнів, Він звідти пішов, щоб учити, і по їхніх містах проповідувати. **2** Прочувши ж Іван у в'язниці про дії Христові, послав через учнів своїх, **3** щоб Його запитати: „Чи Ти Той, Хто має прийти, чи чекати нам Іншого?“ **4** Ісус же промовив у відповідь їм: „Ідїть, і перекажіть Іванові, щб ви чуєте й бачите: **5** „Сліпі прозрівáють“, і криві ходять, стають чистими прокажені, і чують глухі, і померлі встають, а „вбогим звїщається Добра Новїна“. **6** І блаженний, хто через Мене спокуси не мáтиме!“ **7** Як вони ж відійшли, Ісус про Івана почав говорити наро́дові: „На щб ви ходили в пустиню дивитися? Чи на очерет, що вітер гойдає його́? **8** Та на щб ви дивитись ходили? Може на чоловіка, у м'які шати одягненого? Аджеж ті, хто носить м'яке, — по палатах царських. **9** По щб ж ви ходили? Може бачити пророка? Так, кажу вам, — навіть більш, як пророка. **10** Бо це ж той, що про нього написано: „Ось перед обличчя Твое посилаю Свого посланця́, який перед Тобою дорогу Твою приготує!“ **11** Поправді кажу вам: Між наро́дженими

від жінок не було більшого над Івана Христителя!
Та найменший у Царстві Небеснім — той більший
від нього! **12** Від днів же Івана Христителя й досі
Царство Небесне здобувається силою, і ті, хто вживає
зусилля, хапають його. **13** Усі бо Пророки й Закон
до Івана провіщували. **14** Коли ж хочете знати, —
то Ілля він, що має прийти. **15** Хто має вуха, —
нехай слухає! **16** До кого ж цей рід прирівняю? —
До хлоп'ят він подібний, що на ринку сидять та
вигукують іншим, **17** і кажуть: „Ми вам грали, а ви не
танцювали, ми співали вам жальбно, та не плакали
ви“. **18** Бо прийшов був Іван, що не їв і не пив, вони
ж кажуть: „Він дэмона має“. **19** Прийшов же Син
Людський, що їсть і п'є, вони ж кажуть: „Чоловік ось,
ласун і п'яниця, Він прійатель мйтників і грішників“.
І виправдалася мудрість своїми ділами“. **20** Ісус тоді
став докоряти містам, де відбулося найбільш Його
чуд, що вони не покаялись: **21** „Горе тобі, Хоразіне,
горе тобі, Вefсаїдо! Бо коли б то в Тірі й Сидоні були
відбулися ті чуда, що сталися в вас, то давно б вони
каялися в волосянці та в попелі. **22** Але кажú вам:
Легше буде дня судного Тиру й Сидону, ніж вам! **23** А
ти, Капернаúме, що „до неба піднісся, — аж до аду
ти зійдеш“. Бо коли б у Содомі були відбулися ті
чуда, що в тобі вони сталися, то лишився б він був
по сьогоднішній день. (Hadēs g86) **24** Але кажú вам, що
содомській землі буде легше дня судного, аніж тобі!“
25 Того часу, навчаючи, промовив Ісус: „Прославляю
Тебе, Отче, Господи неба й землі, що втаїв Ти оце від

премудрих і розумних, та його немовлятам відкрив.
26 Так, Отче, — бо Тобі так було до вподоби! 27 Передав Мені все Мій Отець. І Сина не знає ніхто, крім Отця, і Отця не знає ніхто, окрім Сина, та кому Син захоче відкрити. 28 Прийдіть до Мене, усі струджені та обтяжені, — і Я вас заспокою! 29 Візьміть на себе ярмо Моє, і навчіться від Мене, бо Я тихий і серцем покірливий, — і „знайдете спокій душам своїм“. 30 Бож ярмо Моє любе, а тягар Мій легкий!“

12 Того часу Ісус переходив ланами в суботу. А учні Його зголодніли були, і стали зривати колосся та їсти. 2 Побачили ж це фарисеї, та й кажуть Йому: „Он учні Твої роблять те, чого не годиться робити в суботу“. 3 А Він відповів їм: „Чи ж ви не читали, що зробив був Давид, коли сам зголоднів і ті, хто був із ним? 4 Як він увійшов до Божого дому, і спожив хліби показні, яких їсти не можна було ні йому, ані тим, хто був із ним, а тільки самим священикам? 5 Або ви не читали в Законі що в суботу священики порушують суботу у храмі, — і невинні вони? 6 А Я вам кажу, що тут Більший, як храм! 7 Коли б знали ви, що то є: „Милости хочу, а не жертви“, то ви не судили б невинних. 8 Бо Син Людський Господь і суботи!“ 9 І, вийшовши звідти, прибув Він до їхньої синагоги. 10 І ото, був там чоловік, що мав суху руку. І, щоб обвинити Ісуса, запитали Його: „Чи вздоровляти годиться в суботу?“ 11 А Він їм сказав: „Чи знайдеться між вами людина, яка, одну мавши вівцю, не піде по неї, і не врятує її, як вона впаде в яму в суботу? 12

А скільки ж людина вартніша за ту овечку! Тому можна чинити добро й у суботу“! 13 І каже тоді чоловікові: „Простягни свою руку!“ Той простяг, — і стала здорова вона, як і друга. 14 Фарисеї ж пішли, і зібрали нараду на Нього, — як би Його погубити? 15 А Ісус, розізнавши, пішов Собі звідти. 16 А Він наказав їм суворо Його не виявляти, 17 щоб справдилось те, що сказав був Ісая пророк, промовляючи: 18 „Ото Мій Слуга, що Я вибрав Його, Мій Улюблений, що Його полюбила душа Моя! Вкладу Свого Духа в Нього, — і Він суд проголосить поганам. 19 Він не буде змагатися, ані кричати, і на вулицях чути не буде ніхто Його голосу. 20 Він очеретіни надломленої не доломить, і гнотá догасаючого не погасить, поки не допроводить присуду до перемоги. 21 І погани надіятись будуть на Ймення Його“! 22 Тоді привели до Нього німого сліпця, що був біснுவатий, — і Він уздоровив його, так що німий став говорити та бачити. 23 І дивувались усі люди й казали: „Чи ж не Син це Давидів?“ 24 Фарисеї ж, почувши, сказали: „Він дэмонів не виганяє інакше, тільки як Вельзевулом, князем дэмонів“. 25 А Він знав думки їхні, і промовив до них: „Кожне царство, поділене супроти себе, запустіє. І кожне місто чи дім, поділені супроти себе, не втримаються. 26 І коли сатанá сатану виганяє, то ділиться супроти себе; як же втримається царство його? 27 І коли Вельзевулом виганяю Я дэмонів, то ким виганяють сини ваші? Тому вони стануть вам суддями. 28 А коли ж Духом Божим вигоню Я дэмонів, то настало для вас Царство

Боже. **29** Або як то хто може вдёртися в дім дужого, та пограбувати добро його, якщо перше не зв'яже дужого? І аж тоді він госпóду його пограбує. **30** Хто не зо Мною, той супроти Мене; і хто не збирає зо Мною, той розкидає. **31** Тому то кажу вам: усякий гріх, навіть богозневага, прóститься лю́дям, але богозневага на Духа не прóститься! **32** І як скаже хто слово на Лю́дського Сина, то йому́ прóститься те; а коли скаже проти Духа Святого, — не прóститься того йому́ ані в цім віці, ані в майбу́тнім! (aiōn g165) **33** Або віростіть дерево добре, то й плід його добрий, або віростіть дерево зле, то й плід його злий. Пізнається бо дерево з пло́ду! **34** Рóде зміїний! Як ви можете мовити добре, будши злі? Бо чим серце наповнене, те говорять уста. **35** Добра лю́дина з доброго скарбу добре виносить, а лукава лю́дина зо скарбу лихого виносить лихé. **36** Кажу́ ж вам, що за кожне слово пусте, яке скажуть люди, дадуть вони відпові́дь судного дня! **37** Бо зо слів своїх будеш виправданий, і зо слів своїх будеш засу́джений“. **38** Тоді дехто із книжників та фарисеїв озвались до Нього й сказали: „Учителю, — хочемо побачити ознаку від Тебе“. **39** А Ісус відповів їм: „Рід лукавий і перелю́бний шукає ознаки, — та ознаки йому́ не дадуть, окрім ознаки пророка Йо́ни. **40** Як Йо́на перебув у серéдині китовій три дні і три ночі, так перебу́де три дні та три ночі й Син Лю́дський у серці землі. **41** Ніневі́тяни стануть на суд із цим родом, — і осудять його, вони бо покаялися через Йо́нину проповідь. А тут ото Більший, ніж Йо́на! **42** Цариця з

півдня на суд стане з родом оцим, — і засудить його, бо вона з кінця світу прийшла Соломонову мудрість послухати. А тут ото Більший, аніж Соломон! **43** А коли дух нечистий виходить із людіни, то блукає місцями безвідними, відпочинку шукаючи, та не знаходить. **44** Тоді він говорить: „Вернуся до дому свого, звідки вийшов“. А як вернеться він, то хату знаходить порожню, заметену й прибрану. **45** Тоді він іде, та й приводить сімох духів інших, лютіших за себе, — і входять вони та й живуть тут. І буде останнє людіні тій гірше за перше... Так буде й лукавому родові цьому!“ **46** Коли Він іще промовляв до народу, аж ось мати й брати Його осторонь стали, бажаючи з Ним говорити. **47** І сказав хтось Йому: „Ото мати Твоя й Твої браття стоять онде осторонь, і говорити з Тобою бажають“. **48** А Він відповів тому, хто Йому говорив, і сказав: „Хто мати Моя? І хто браття Мої?“ **49** І, показавши рукою Своєю на учнів Своїх, Він промовив: „Ото Моя мати та браття Мої! **50** Бо хто волю Мого Отця, що на небі, чинитиме, той Мені брат, і сестра, і мати!“

13 Того ж дня Ісус вийшов із дому, та й сів біля моря. **2** І безліч народу зібралась до Нього, так що Він увійшов був до човна та й сів, а весь натовп стояв понад берегом. **3** І багато навчав Він їх притчами, кажучи: **4** І як сів він зёрна, упали одні край дороги, — і пташкі налетіли, та їх повидзьобували. **5** Другі ж упали на ґрунт кам'яністий, де не мали багато землі, — і негайно посхóдили, бо земля неглибока

була; 6 а як сонце зійшло, — то зів'яли, і коріння не мавши, — посохли. 7 А інші попадали в терен, — і вигнався терен, і їх поглушив. 8 Інші ж упали на добрую землю — і зродили: одне в сто раз, друге в шістдесят, а те втридцять. 9 Хто має вуха, щоб слухати, нехай слухає!“ 10 І учні Його приступили й сказали до Нього: „Чому притчами Ти промовляєш до них?“ 11 А Він відповів і промовив: „Тому, що вам дано пізнати таємниці Царства Небесного, — їм же не дано. 12 Бо хто має, то дасться йому та додасться, хто ж не має, — забереться від нього й те, що він має. 13 Я тому говорю до них притчами, що вони, дивлячися, не бачать, і слухаючи, не чують, і не розуміють. 14 І над ними збувається пророцтво Ісаї, яке промовляє: „Почуєте слухом, — і не зрозумієте, дивитися будете оком, — і не побачите. 15 Затовстіло бо серце людей цих, тяжко чують вухами вони, і зажмурили очі свої, щоб коли не побачити очима й не почути вухами, і не зрозуміти їм серцем, і не навернутись, щоб Я їх уздорівив!“ 16 Очі ж ваші блаженні, що бачать, і вуха ваші, що чують. 17 Бо поправді кажу вам, що багато пророків і праведних бажали побачити, що бачите ви, — та не бачили, і почути, що чуєте ви, — і не чули. 18 Послухайте ж притчу про сіяча. 19 До кожного, хто слухає слово про Царство, але не розуміє, приходять лукавий, і краде посіяне в серці його; це те, що посіяне понад дорогою. 20 А посіяне на кам'яністому ґрунті, — це той, хто слухає слово, і з радістю зараз приймає його; 21 але кореня в ньому нема, тому

він непостійний; коли ж утиск або переслідування настають за слово, то він зараз спокушується. **22** А між терен посіяне, — це той, хто слухає слово, але кло́поти віку цьо́го та омана багатства заглу́шують слово, — і воно застається без плóду. **(aiōn g165)** **23** А посіяне в добрій землі, — це той, хто слухає слово й його розуміє, і плід він принóсить, і дає один у сто раз, другий у ші́стдесят, а той утрíдцятєро“. **24** Іншу притчу подав Він їм, кажучи: „Царство Небесне поді́бне до чоловіка, що посіяв був добре насіння на полі своїм. **25** А коли люди спали, прийшов ворог його, і куколю між пшеницю насіяв, та й пішов. **26** А як вирросло збіжжя та кинуло колос, тоді показався і кукі́ль. **27** І прийшли господарéві раби, та й кажуть йому: „Пане, чи ж не добре насіння ти сіяв на полі своїм? Звідки ж узявся кукі́ль?“ **28** А він їм відказав: „Чоловік супроті́вник на́ко́їв о́це“. А раби відказали йому́: „Отож, — чи не хочеш, щоб пішли ми і його повипóлювали?“ **29** Але він відказав: „Ні, — щоб, випóлюючи той кукі́ль, ви не вирвали ра́зом із ним і пшеницю. **30** Залиші́ть, — хай ра́зом обоє ростуть аж до жнив; а в жнивá накажу́ я женця́м: Зберіть перше кукі́ль і його пов'яжіть у снопки́, щоб їх попаліти; пшеницю ж спровадьте до клуні моєї“. **31** Іншу притчу подав Він їм, кажучи: „Царство Небесне поді́бне до зёрна гірчі́чного, що взяв чоловік і посіяв на полі своїм. **32** Воно найдрі́бніше з усьо́го насіння, алé, коли ві́росте, більше воно за зілля, і стає деревом, так що птаство небесне злітається, і кúблиться в

віттях його“. 33 Іншу притчу Він їм розповів: „Царство Небесне подібне до рózчини, що її бере жінка, і кладе на три мірі муки, аж поки все вкїсне“. 34 Це все в прїтчах Ісус говорив до людей, і без прїтчі нічо́го Він їм не казав, 35 щоб справдилось те, що сказав був пророк, промовляючи: „Відкрию у прїтчах уста Свої, розповім таємніці від пóчину світу!“ 36 Тоді відпустив Він нарóд і додому прийшов. І підійшли Його учні до Нього й сказали: „Поясні нам прїтчу про кукїль польовій“. 37 А Він відповів і промовив до них: „Хто добре насіння посїяв був, — це Син Людський, 38 а поле — це світ, добре ж насіння — це сини Царства, а кукїль — сини лукавого; 39 а ворог, що всїяв його — це диявол, жнивá — кінець віку, а женці — анголі. (аїōн g165) 40 І як збирають кукїль, і як пáлять в огні, так буде й наприкінці віку цьогó. (аїōн g165) 41 Пошле Людський Син Своїх анголів, і вони позбирають із Царства Його всі спокуси, і тих, хто чинить беззакóння, 42 і їх повкидають до пéчі огнénної, — буде там плач і скрэгїт зубів! 43 Тоді праведники, немов сонце, засяють у Царстві свого Отця. Хто має вўха, нехай слухає! 44 Царство Небесне подібне ще до захóваного в полі скáрбу, що людина, знайшовши, ховає його, і з радости з того йде, та й усе, що має, продає та купує те поле. 45 Подібне ще Царство Небесне до того купця, що пошўкує пéрел дóбрих, 46 а як знайде одну дорогоцїнну перліну, то йде, і все продає, що має, і купує її. 47 Подібне ще Царство Небесне до нéвода, у море закиненого,

що зібрав він усячину. **48** Коли він наповниться, тягнуть на берег його, і, сівши, вибирають до посуду добре, непотріб же геть викидають. **49** Так буде й наприкінці віку: анголі повиходять, і вилучать злих з-поміж праведних, **(aiōn g165)** **50** і їх повкидають до печі огненної, — буде там плач і скрегіт зубів! **51** Чи ви зрозуміли це все?“ — „Так!“ відказали Йому. **52** І Він їм сказав: „Тому кожен книжник, що навчений про Царство Небесне, подібний до того господаря, що з скарбниці своєї виносить нове та старе“. **53** І сталося, як скінчив Ісус притчі оці, Він звідти пішов. **54** І прийшов Він до Своєї батьківщини, і навчав їх у їхній синагозі, так що стали вони дивуватися й питати: „Звідки в Нього ця мудрість та сили чудодійні? **55** Чи ж Він не син тєслі? Чи ж мати Його не Марією зветься, а брати Його — Яків, і Йосип, і Симон та Юда? **56** І чи ж сестри Його не всі з нами? Звідки ж Йому все оте?“ **57** І вони спокушались Ним. А Ісус їм сказав: „Пророка нема без пошани, — хіба тільки в вітчизні своїй та в домі своїм!“ **58** І Він не вчинив тут чуд багатьох через їхню невіру.

14 Того часу прочув Ірод чотиривласник чуткі про Ісуса, **2** і сказав своїм слугам: „Це Іван Христитель, — він із мертвих воскрес, і тому чуда творяться ним“. **3** Бо Ірод схопив був Івана, і зв'язав його, і посадив у в'язницю через Іродіяду, дружину брата свого Пилипа. **4** Бо до нього Іван говорив: „Не годіться тобі її мати!“ **5** І хотів Ірод смерть заподіяти йому, та боявся народу, бо того за пророка вважали. **6** А

як був день народження Ірода, танцювала посеред гостей дочка Іродіядина, та й Іродові догодила. 7 Тому під присягою він обіцявся їй дати, чого тільки попросить вона. 8 А вона, за намовою матері своєї: „Дай мені — проказала — отут на полумиску голову Івана Христителю!“ 9 І цар засмутився, але через клятву та тих, хто сидів при столі з ним, звелів дати. 10 І послав стягти Івана в в'язниці. 11 І принесли на полумискові його голову, та й дали дівчині, а та віднесла її своїй матері. 12 А учні його прибули, взяли тіло, і поховали його, та прийшли й сповістили Ісуса. 13 Як Ісус те почув, Він відплив звідти човном у місце пустинне й самотне. І, прочувши, народ із міст пішов пішки за Ним. 14 І, як вийшов Ісус, Він побачив багато народу, — і змилосердивсь над ними, і їхніх слабких уздорівив. 15 А коли настав вечір, підійшли Його учні до Нього й сказали: „Тут місце пустинне, і година вже пізня; відпусти народ, — хай по селах розійдуться, і куплять поживи собі“. 16 А Ісус їм сказав: „Непотрібно відходити їм, — нагодуйте їх ви!“ 17 Вони ж кажуть Йому: „Не маємо чим тут, — тільки п'ятеро хліба й дві риби“. 18 А Він відказав: „Принесіть Мені їх сюди“. 19 І, звелівши на́товпові посідати на траві, Він узяв п'ятеро хліба й дві риби, споглянув на небо, поблагословив й поламав ті хліби, і дав учням, а учні народові. 20 І всі їли й наситились, а з кусків позосталих назбирали дванадцятро повних кошів. 21 Їдців же було мужа тисяч із п'ять, крім жінок і дітей. 22 І зараз звелів Ісус учням до човна сідати, і переплісти на той бік раніше

Його, аж поки нарбд Він відпустить. **23** Відпустівши ж народ, Він на гóру пішов помолитися насамоті; і як вечір настав, був там Сам. **24** А чóвен вже був на серéдині моря, і кидали хвилі його, бо вітер зірвавсь супротивний. **25** А о четвертій сторбжі нічній Ісус підійшов до них, идúчи по морю. **26** Як побачили ж учні, що йде Він по морю, то настрашилися та й казали: „Марá!“ І від страху вони закричали... **27** А Ісус до них зараз озвався й сказав: „Заспокойтесь, — це Я, не лякайтесь!“ **28** Петро ж відповів і сказав: „Коли, Господи, Тí це, то звели, щоб прийшов я до Тебе по воді“. **29** А Він відказав йому: „Иди“. І, вилізши з чóвна, Петро став іти по воді, і пішов до Ісуса. **30** Але, бачачи велику бурю, злякався, і зачав потопáти, і скричав: „Рятуй мене, Господи!“ **31** І зараз Ісус простяг руку й схопів його, і каже до нього: „Маловірний, чогó усумнівсья?“ **32** Як до чóвна ж вони ввійшли, буря вщúхнула. **33** А приявні в чóвні вклонились Йому та сказали: „Ти справді Син Божий!“ **34** Перепливши ж вони, прибулі в землю Генісарétську. **35** А люди тієї місцевости, пізнавши Його, сповістили по всій тій окóлиці, і до Нього принесли всіх хворих. **36** І благали Його, щоб бодай доторкнутися краю одежі Його. А хто доторкавсь, — уздорóвлений був.

15 Тоді до Ісуса прийшли фарисеї та книжники з Єрусалиму н сказали: **2** „Чого Твої учні ламають передáння старших? Бо не миють вони своїх рук, коли хлїб споживають“. **3** А Він відповів і промовив до них: „А чого й ви порушуєте Божу заповідь ради передáння

вашого? 4 Бо Бог заповів: „Шануй ба́тька та матір“, та: „Хто злорічить на ба́тька чи матір, — хай смертю помре“. 5 А ви кажете: Коли скаже хто ба́тьку чи матері: „Те, чим би ви скористались від мене хотіли, то дар Богові“, 6 то може вже й не шанувати той ба́тька свого або матір свою. Так ви ради передання вашого знівечили Боже Слово. 7 Лицеміри! Про вас добре Ісая пророкував, говорячи: 8 „Оці люди устами шанують Мене, серце ж їхне далéко від Мене! 9 Та однак надарéмне шанують Мене, бо навчають наук — людських за́повідей“. 10 І Він покликав наро́д, і промовив до нього: „Послухайте та зрозумійте! 11 Не те, що входить до уст, лю́дину скверніть, але те, що виходить із уст, те лю́дину скверніть“. 12 Тоді учні Його приступили й сказали Йому: „Чи Ти знаєш, що фарисеї, почувши це слово, спокусілися?“ 13 А Він відповів і сказав: „Усяка росли́на, яку насадив не Отець Мій Небесний, буде вирвана з коренем. 14 Залишіть ви їх: це сліпі повода́тарі для сліпих. А коли сліпий водить сліпого, — обо́є до ями впадуть“. 15 А Петро відповів і до Нього сказав: „Поясни нам цю прі́тчу“. 16 А Він відказав: „Чи ж і ви розуміння не маєте? 17 Чи ж ви не розумієте, що все те, що́ входить до уст, вступає в живіт, та й назовні виходить? 18 Що ж виходить із уст, те походить із серця, — і воно опогáнює лю́дину. 19 Бо з серця виходять лихі думки́, душо́губства, перéлюби, розпуста, крадіж, неправдиві засві́дчення, богозневáги. 20 Оце те, що лю́дину опогáнює. А їсти руками невмитими, —

не опоганює це людини!“ 21 І, вийшовши звідти, Ісус відійшов у землі тирські й сидонські. 22 І ось жінка одна хананейка, із тих околиць прийшовши, заголосила до Нього й сказала: „Змилуйся надо мною, Господи, Сину Давидів, — демон тяжко дочку мою мучить!“ 23 А Він їй не казав ані слова. Тоді учні Його, підійшовши, благали Його та казали: „Відпусти її, бо кричить услід за нами!“ 24 А Він відповів і сказав: „Я посланий тільки до овечок загинулих дому Ізраїлевого“. 25 А вона, підійшовши, уклонилаь Йому та й сказала: „Господи, допоможи мені!“ 26 А Він відповів і сказав: „Не годіться взяти хліб у дітей, і кинути щенятм“. 27 Вона ж відказала: „Так, Господи! Але ж і щенята їдять ті кришки, що спадають зо стóлу їхніх панів“. 28 Тоді відповів і сказав їй Ісус: „О жінко, твоя віра велика, — нехай буде тобі, як ти хочеш!“ І тієї години дочка її відужала. 29 І, відійшовши звідти, Ісус прибув до Галілейського моря, і, зійшовши на гóру, сів там. 30 І приступило до Нього багато народу, що мали з собою кривих, калік, сліпих, німих і інших багато, і клали їх до Ісусових ніг. І Він уздорóвлював їх. 31 А народ не виходив із дива, бо бачив, що говорять німі, каліки стають здорові, криві ходять, і бачать сліпі, — і славів він Бога Ізраїлевого! 32 А Ісус Своїх учнів покликав і сказав: „Жаль Мені цих людей, що вже три дні зо Мною знаходяться, але їсти не мають чо́го; відпустити їх без їжі не хóчу, щоб вони не ослабли в дорозі“. 33 А учні Йому відказали: „Де нам узяти стільки хліба в пустині, щоб нагодувати

стільки нарбоду?“ **34** А Ісус запитав їх: „Скільки маєте хліба?“ Вони ж відказали: „Семеро, та трохи рибок“.

35 І Він ізвелів на землі посідати нарбодві. **36** І, взявши сім хлібів і риби, віддавши Богу подяку, поламав і дав учням Своім, а учні нарбодві. **37** І всі їли й насітилися, а з позосталих кусків назбирали сім кошиків півних... **38** Їдців же було чотири тисячі мужа, окрім жінок та дітей. **39** І, відпустивши нарбд, усів Він до човна, і прибув до землі Магдалінської.

16 І підійшли фарисеї та саддукеї, і, випробовуючи, просили Його показати ознаку їм із неба. **2** А Він відповів і промовив до них: „Ви звечора кажете: „Буде погода, — червоніє бо небо“. **3** А ранком: „Сьогодні негода, — червоніє бо небо похмуре“. Розпізнати небесне обличчя ви вмієте, ознак часу ж не можете! **4** Рід лукавий і перелюбний шукає ознаки, та ознаки йому не дадуть, окрім ознаки пророка Йони“. І, їх полишивши, Він відійшов. **5** А учні Його, перейшовши на той бік, забули взяти хліба.

6 Ісус же промовив до них: „Стережіться уважливо фарисейської та саддукейської рózчини!“ **7** Вони ж міркували собі й говорили: „Ми ж хлібів не взяли“. **8** А Ісус, знавши те, запитав: „Чого між собою міркуєте ви, маловірні, що хлібів не взяли? **9** Чи ж ви щé не розумієте й не пам'ятаєте про п'ять хлібів на п'ять тисяч, — і скільки кошів ви зібрали? **10** Ані про сім хлібів на чотири тисячі, — і скільки кошиків ви назбирали? **11** Як ви не розумієте, що Я не про хліб вам сказав? Стережіться но рózчини фарисейської та

саддукейської!“ 12 Тоді зрозуміли вони, що Він не казав стерегтися їм рózчини хлібної, але фарисейської та саддукейської науки. 13 Прийшовши ж Ісус до землі Кесарїї Пиліпової, питав Своїх учнів і казав: „За ко́го наро́д уважає Мене́, Сина Лю́дського?“ 14 Вони ж відповіли: „Одні за Івана Христителя, одні за Іллю́, інші ж за Єремїю або за одного з пророків“. 15 Він каже до них: „А ви за ко́го Мене маєте?“ 16 А Сїмон Петро відповів і сказав: „Ти — Христос, Син Бога Живого!“ 17 А Ісус відповів і до ньóго промовив: „Блаженний ти, Сїмоне, сину Їбнин, бо не тіло і кров тобі оце виявили, але Мій Небесний Отець. 18 І кажу Я тобі, що Петро ти, і на скелі оцій побудую Я Церкву Свою, — і сили áдові не переможуть її. (Hadēs g86) 19 І ключі тобі дам від Царства Небесного, і щó на землі ти зв'яжеш, те зв'язане буде на небі, а щó на землі ти розв'яжеш, те розв'язане буде на небі!“ 20 Тоді наказав Своїм учням, щоб ніко́му не казали, що Він — Христóс. 21 Із того ча́су Ісус став виказувати Своїм учням, що Він мусить іти до Єрусалиму, і постраждати багато від старших, і первосвящеників, і книжників, і вбитому бути, — і воскреснути третього дня. 22 І, на́бик відвівши Його, Петро став Йому́ докоря́ти й казати: „Змилуйся, Господи, — такого Тобі хай не бóде!“ 23 А Він обернувся й промовив Петрові: „Відступися від Мене, сатанó, — ти спокуса Мені, бо дóмаєш не про Боже, а про лю́дське!“ 24 Промовив тоді Ісус учням Своїм: „Коли хоче хто йти вслїд за Мною, — хай зречеться самого себе, і хай

візьме свого хреста, та й іде вслід за Мною. **25** Бо хто хоче спасти свою душу, той погубить її, хто ж за Мене свою душу погубить, той знайде її. **26** Яка ж користь людині, що здобуде весь світ, але душу свою занапастить? Або щось дасть людина взамін за душу свою? **27** Бо прийде Син Людський у славі Свого Отця з ангелами Своїми, і тоді „віддасть кожному згідно з ділами його“. **28** Поправді кажуть вам, що деякі з тут-о приївних не скуштують смерти, аж поки не побачать Сина Людського, що йде в Царстві Своїм“.

17 А через шість день забирає Ісус Петра, і Якова, і Івана, брата його, та й веде їх окремо на гору високу. **2** І Він перед ними переобразився: обличчя Його, як те сонце, засяло, а одежа Його стала біла, як світло. **3** І ось з'явилися до них Мойсей та Ілля, і розмовляли із Ним. **4** І озвався Петро та й сказав до Ісуса: „Господи, добре бути нам тут! Коли хочеш, поставлю отут три шатра: для Тебе одне, і одне для Мойсея, і одне для Іллі“. **5** Як він ще говорив, ось хмара ясна заслонила їх, і ось голос із хмари почувся, що казав: „Це Син Мій Улюблений, що Його Я вподобав. Його слухайтеся!“ **6** А почувши, падали учні долілиць, і полякалися сильно. **7** А Ісус підійшов, доторкнувся до них і промовив: „Уставайте й не бійтесь!“ **8** Звівши ж очі свої, нікого вони не побачили, окрім Самого Ісуса. **9** А коли з гори сходили, заповів їм Ісус і сказав: „Не кажіть нікому про це видіння, аж поки Син Людський із мертвих воскресне“. **10** І запитали Його учні, говорячи: „Що це книжники кажуть, ніби треба

Іллі перш прийти?“ **11** А Він відповів і сказав: „Іллія, правда, прийде, і все приготує. **12** Але кажу вам, що Іллія вже прийшов був, — та його не пізнали, але з ним зробили, що тільки хотіли. Так і Син Людський має страждати від них“. **13** Учні тоді зрозуміли, що Він їм говорив про Івана Христителя. **14** І як вони до нарбоду прийшли, то до Нього один чоловік приступив, і навкóлішки впав перед Ним, **15** і сказав: „Господи, змилуйсь над сином моїм, що біснується у новомісяччі, і мучиться тяжко, бо почасту падає він ув огонь, і почасту в воду. **16** Я його був привів до учнів Твоїх, — та вони не могли вздоровіти його“. **17** А Ісус відповів і сказав: „О роде невірний і розбещений, доки б́уду Я з вами? Доки вас Я терпітиму? Приведіть до Мене сюди його!“ **18** Потóму Ісус погрозів йому, і д́емон вийшов із нього. І видужав хлопець тієї години! **19** Тоді підійшли учні насамоті до Ісуса й сказали: „Чому м́и не могли його вигнати?“ **20** А Він їм відповів: „Через ваше невірство. Бо поправді кажу́ вам: коли будете ви мати віру, хоч як з́ерно гірчичне, і горі о́цій скажете: „Переїди́ звідси туди“, то й перейде вона, і нічо́го не матимете неможливого! **21** Цей же рід не вихóдить інакше, як тільки молитвою й по́стом“. **22** Коли пробува́ли вони в Галіле́ї, то сказав їм Ісус: „Людський Син буде віданий лю́дям до рук, **23** і вони Його вб'ють, але третього дня Він воскресне“. І тяжко вони зажурились. **24** Як прийшли ж вони в Каперна́ум, до Петра підійшли збирачі дидра́хм на храм, та й сказали: „Чи не заплáтить ваш Учитель

дидра́хми?“ 25 Він відказує: „Так“. І як він увійшов до дому, то Ісус поперéдив його та сказав: „Як ти думаєш, Сімоне: царі зéмні з кого беруть мито або подáтки: від синів своїх, чи чужих?“ 26 А як той відказав: „Від чужих“, то промовив до нього Ісус: „Тож вільні сини! 27 Та щоб їх не спокусіти, піди над море, та вудку закинь, і яку першу рибу ізлóвиш, візьми, і рота відкрий їй, — і знайдеш статі́ра; візьми ти його, — і віддай їм за Мене й за себе“.

18 Підійшли до Ісуса тоді Його учні, питаючи: „Хто найбільший у Царстві Небеснім?“ 2 Він же дитину покликав, і поставив її серед них, 3 та й сказав: „Поправді кажú вам: коли не навéрнетесь, і не станете, як ті діти, — не ввійдете в Царство Небесне! 4 Отже, хто впокóрється, як дитина оця, той найбільший у Царстві Небеснім. 5 І хто прийме таку дитину одну в Моє Ймення, той приймає Мене. 6 Хто ж споку́сить одне з цих малі́х, що вірують в Мене, то краще б такóму було, коли б жóрно млинóве на шию йому почепіти, — і його потопіти в морській глибині. 7 Від споку́с горе світові, — бо мусять спокуси прийти; надто горе лю́дині, що від неї прихóдить споку́са! 8 Коли тільки рука твоя, чи нога твоя спокуша́є тебе, — відітни її й кинь від себе: краще тобі увійти в життя одноруким або одноногим, ніж з обома руками чи з обома ногами бути вкиненому в огонь вічний. (aĩōnios g166) 9 І коли твоє око тебе́ спокушає — його ви́бери й кинь від себе: краще тобі однооки́м увійти в життя, ніж з обома очима бути вкиненому до геєнни

огненної. (Geenna g1067) **10** Стережіться, щоб ви не погордували ані одним із малих цих; кажу бо Я вам, що їхні Анголі повсякчасно бачать у небі обличчя Мого Отця, що на небі. **11** Син бо Людський прийшов, щоб спасти загинуле. **12** Як вам здається: коли має який чоловік сто овець, а одна з них заблудить, то чи він не покине дев'яноста і дев'ять у горах, і не піде шукати заблудлої? **13** І коли пощастить відшукати її, поправді кажу вам, що радіє за неї він більше, аніж за дев'яноста і дев'ять незаблудлих. **14** Так волі нема Отця вашого, що на небі, щоб загинув один із цих малих. **15** А коли прогрішіться твій брат проти тебе, іди й йому вікажи поміж тобою та ним самим; як тебе він послухає, — ти придбав свого брата. **16** А коли не послухає він, то візьми з собою ще одного чи двох, щоб „справа всіляка ствердилась устами двох чи трьох свідків.“ **17** А коли не послухає їх, — скажи Церкві; коли ж не послухає й Церкви, — хай буде тобі, як поганин і митник! **18** Поправді кажу вам: Що тільки зв'яжете на землі, зв'язане буде на небі, і що тільки розв'яжете на землі, розв'язане буде на небі. **19** Ще поправді кажу вам, що коли б двоє з вас на землі погодились про всяку річ, то коли вони будуть просити за неї, — станеться їм від Мого Отця, що на небі! **20** Бо де двоє чи троє в Ім'я Мое зібрані, — там Я серед них“. **21** Петро приступив тоді та запитався Його: „Господи, — скільки разів брат мій може згрішити проти мене, а я маю прощати йому? Чи до семи раз?“ **22** Ісус промовляє до нього: „Не кажу

тобі — до семи раз, але аж до семидесяти раз по семи!

23 Тим то Царство Небесне подібне одніму цареві, що захотів обрахунок зробити з своїми рабами. 24 Коли ж він почав обрахувати, то йому привели одного, що винен був десять тисяч талантів. 25 А що він не мав із чого віддати, наказав пан продати його, і його дружину та діти, і все, що він мав, — і заплатити. 26 Тоді раб той упав до ніг, і вклонявся йому та благав: „Потерпи мені, — я віддам тобі все!“ 27 І змилювався пан над рабом тим, — і звільнив його, і простив йому борг. 28 А як вийшов той раб, то спіткав він одного з своїх співтоваришів, що був винен йому сто динаріїв. І, схопивши його, він душив та казав: „Віддай, що ти винен!“ 29 А товариш його впав у ноги йому, і благав його, кажучи: „Потерпи мені, — і я віддам тобі!“ 30 Та той не схотів, а пішов і всадив до в'язниці його, — аж поки він боргу не верне. 31 Як побачили ж товариші його те, що сталося, то засмутилися дуже, і прийшли й розповіли своєму панові все, що було. 32 Тоді пан його кличе його, та й говорить до нього: „Рабе лукавий, — я простив був тобі весь той борг, бо просив ти мене. 33 Чи й тобі не належало змилюватись над своїм співтоваришем, як і я над тобою був змилювався?“ 34 І прогнівався пан його, — і катом його видав, аж поки йому не віддасть всього боргу. 35 Так само й Отець Мій Небесний учинить із вами, коли кожен із вас не простиє своєму братові з серця свого їхніх прогріхів “.

19 І сталося, як Ісус закінчив ці слова, то Він вирушив із Галілеї, і прибув до країни Юдейської, на той бік Йордану. **2** А за Ним ішла безліч народу, — і Він уздоровив їх тут. **3** І підійшли фарисеї до Нього, і, випробовуючи, запитали Його: „Чи дозволено дружинну свою відпускати з причини всякої?“ **4** А Він відповів і сказав: „Чи ви не читали, що Той, Хто створив споконвіку людей, „створив їх чоловіком і жінкою?“ **5** І сказав: „Покине тому чоловік батька й матір, і пристане до дружини своєї, — і стануть об'є вони одним тілом“, **6** тому то немає вже двох, але одне тіло. Тож, що Бог спарував, — людина нехай не розлучує!“ **7** Вони кажуть Йому: „А чому ж Мойсей заповів дати листа розводів, та й відпускати?“ **8** Він говорить до них: „То за ваше жорстокосердя дозволив Мойсей відпускати дружин ваших, спочатку ж так не було. **9** А Я вам кажу: Хто дружинну відпустить свою не з причини перелюбу, і одружиться з іншою, той чинить перелюб. І хто одружиться з розведеною, той чинить перелюб“. **10** Учні говорять Йому: „Коли справа така чоловіка із дружиною, то не добре одружуватись“. **11** А Він їм відказав: „Це слово вміщають не всі, але ті, кому дано. **12** Бо бувають скопці, що з утроби ще матерньої народилися так; є й скопці, що їх люди оскопили, і є скопці, що самі оскопили себе ради Царства Небесного. Хто може вмістити, — нехай вмістить“. **13** Тоді привели Йому діток, щоб поклав на них руки, і за них помолився, учні ж їм докоряли. **14** Ісус же

сказав: „Пустіть діток, і не бороніть їм прихóдити до Мене, — бо Царство Небесне належить таким“.

15 І Він руки на них поклáв, та й пішов звідтіля. **16** І підійшов ось один, і до Нього сказав: „Учителю Добрий, що маю зробити я доброго, щоб мати життя вічне?“ (аіѳnios g166) **17** Він же йому відказав: „Чого звеш Мене Добрим? Ніхто не є Добрий, крім Бога Самóго. Коли ж хочеш ввійти до життя, то виконай заповіді“.

18 Той питає Його: „Які саме!“ А Ісус відказав: „Не вбивай, не чини перелюбу, не краді, не свідкуй неправдиво. **19** Шануй батька та матір“, і: „Люби свого ближнього, як самóго себе“. **20** Говорить до Нього юна́к: „Це я виконав все. Чогó ще бракує мені?“ **21** Ісус каже йому: „Коли хочеш бути досконалим, — піди, продай дóбра свої та й убогим роздай, — і матимеш скарб ти на небі. Потóму приходь та й іди вслéd за Мною“. **22** Почувши ж юна́к таке слово, відійшов, зажурившись, — бо великі маетки він мав. **23** Ісус же сказав Своім учням: Поправді кажу вам, що багатому трудно ввійти в Царство Небесне. **24** Іще вам кажú: Верблюдові легше пройти через гóлчине вúшко, ніж багатому в Боже Царство ввійти!“ **25** Як учні ж Його це зачули, здивувалися дуже й сказали: „Хтó ж тоді може спаст́ися?“ **26** А Ісус позирнув і сказав їм: „Неможливе це лю́дям, та можливе все Богові“. **27** Тоді відізався Петро та до Нього сказав: „От усе ми покинули, та й пішли за Тобою слéдом; щó ж нам буде за це?“ **28** А Ісус відказав їм: „Поправді кажú вам, що коли, при віднóвленні світу, Син Лю́дський засяде на престолі

слави Своєї, тоді сядете й ви, що за Мною пішли, на дванадцять престолів, щоб судити дванадцять племён Ізраїлевих. **29** І кожен, хто за Ймєння Мое кине дїм, чи братів, чи сестєр, або бáтька, чи матїр, чи діти, чи зємлі, — той багатократно одержить і успадкує вічне життя. (aĩōnios g166) **30** І багато-хто з перших останніми стануть, а останні — першими.

20 Бо Царство Небесне подібне однóму госпóдареві, що вдóсвіта вийшов згодити робїтників у свїй виноградник. **2** Згодившись ж він із робїтниками по динáрію за день, послав їх до свого виноградника. **3** А вийшовши коло години дєсь третьої, побачив він інших, що стояли без праці на ринку, **4** та й каже до них: „Ідїть і ви до мого виноградника, і щó буде належати, дам вам“. **5** Вони ж відїшли. І вийшов він знов о годині дєсь шостїй й дев'ятїй, і те саме зробив. **6** А вийшовши коло години одинáдцятї, знайшов інших, що стояли без праці, та й каже до них: „Чого тут стоїтє цілий день безробїтні?“ **7** Вони кажуть до нього: „Бо ніхто не найняв нас“. Відказує їм: „Ідїть і ви в виноградник“. **8** Коли ж вечїр настав, то говорить тоді до свого управителя пан виноградника: „Поклич робїтників, і дай їм заплату, почавши з останніх до перших“. **9** І прийшли ті, що з години одинáдцятї, і взяли по динáрію. **10** Коли ж прийшли перші, то думали, що вони візьмуть бїльше. Та й вони по динару взяли. **11** А взявши, вони почалї нарікáти на господаря, **12** кажучи: „Цї останні годину одну працювали, а ти прирівняв їх до нас, що витерпіли

тягар дня та спекóту“. **13** А він відповів і сказав до одного із них: „Не кривджу я, друже, тебе, — хіба не за динарія згодився зо мною? **14** Візьми ти своє та й іди. Але я хочу дати й цьому́ ось останньому, як і тобі. **15** Чи ж не вільно мені зо своїм, що я хóчу, зробити? Хіба око твоє за́зд্রে від того, що я добрий?“ **16** Отак будуть останні першими, а перші — останніми!“ **17** Побажавши ж піти до Єрусалиму, Ісус взяв осібно Дванадцятьóх, і на дорозі їм сповістив: **18** „Оце в Єрусалим ми йдемó, — і первосвященикам і книжникам віданий буде Син Лjóдський, — і засудять на смерть Його. **19** І поганам Його вони видадуть — на на́ругу та на катува́ння, і на розп'яття́, — але третього дня Він воскресне!“ **20** Тоді приступила до Нього мати синів Зеведеєвих, і вклонилась, і просила від Нього чогось. **21** А Він їй сказав: „Чого хочеш?“ Вона каже Йому́: „Скажи, щоб обі́два сини мої ці сіли в Царстві Твоім — правóруч один, і лівóруч від Тебе один“. **22** А Ісус відповів і сказав: „Не знаєте, чого просите. Чи ж можете ви пити чашу, що Я її питиму (або христі́тися хрищенням, що я ним хрищу́ся)?“ „Вони кажуть Йому: „Можемо“. **23** Він говорить до них: „Ви питимете Мою чашу (і бóдете христитися хрищенням, що Я ним хрищуся). А сидіти правóруч Мене та лівóруч — не Моє це давати, а кому від Мого Отця те вготóвано“. **24** Як почули це дéсятєро, стали гніватися на обох тих братів. **25** А Ісус їх покликав і промовив: „Ви знаєте, що князі наро́дів панують над ними, а вельможі їх тиснуть. **26** Не так буде

між вами, алé хто великим із вас хоче бути, — хай буде слугою він вам. **27** А хто з вас бути першим бажає, — нехай буде він вам за раба. **28** Так само й Син Людський прийшов не на те, щоб служили Йому, а щоб послужити, і душу Свою дати на викуп за багатьох! **29** Як вони ж з Єрихону виходили, за Ним ішов натовп великий. **30** І ось двоє сліпих, що сиділи при дорозі, почувши, що переходить Ісус, стали кричати, благаючи: „Змилуйсь над нами, Господи, Сину Давидів!“ **31** Нарód же сварився на них, щоб мовчали, вони ж іще більше кричали, благаючи: „Змилуйсь над нами, Господи, Сину Давидів!“ **32** Ісус же спинився, — покликав їх та й сказав: „Щó хочете, щоб Я вам зробив?“ **33** Вони Йому кажуть: „Господи, — нехай нам розкриються очі!“ **34** І змилосердивсь Ісус, доторкнувся до їхніх очей, — і зараз прозріли їм очі, і вони подалися за Ним.

21 А коли вони наблизились до Єрусалиму, і прийшли до Вітфагії, до гори до Олівної, тоді Ісус вислав двох учнів, **2** до них, кажучи: „Ідіть у село, яке перед вами, і знайдете зараз ослицю прив'язану та з нею осля; відв'яжіть, і Мені приведіть їх. **3** А як хто вам щó скаже, відкажіть, що їх потребує Госпóдь, — і він зараз пошле їх“. **4** А це сталось, щоб справдилось те, що сказав був пророк, промовляючи: **5** „Скажіте Сіонській доньці: Ось до тебе йде Цар твій! Він покірливий, і всів на осла, — на ослия, під'ярémної сина“. **6** А учні пішли та й зробили, як звелів їм Ісус. **7** Вони привелі до Ісуса ослицю й ослия, і одержу

поклали на них, — і Він сів на них. **8** І багато народу стелили одержу своєю по дорозі, інші ж різали віття з дерев і стелили дорогою. **9** А народ, що йшов перед Ним і позаду, викрикував, кажучи: „Осанна Сину Давидовому! Благословенний, хто йде у Господне Ім'я! Осанна на висоті!“ **10** А коли увійшов Він до Єрусалиму, то здвинулося ціле місто, питаючи: „Хто це такий?“ **11** А народ говорив: „Це Пророк, — Ісус із Назарету Галілейського!“ **12** Потому Ісус увійшов у храм Божий, і вигнав усіх продавців і покупців у храмі, і поперевертав грошомінам столи, та ослони — продавцям голубів. **13** І сказав їм: „Написано: „Дім Мій — буде домом молитви, “а ви робите з нього „печеру розбійників“. **14** І приступили у храмі до Нього сліпі та криві, — і Він їх уздорбвив. **15** А первосвященики й книжники, бачивши чуда, що Він учинив, і дітей, що в храмі викрикували: „Осанна Сину Давидовому“, обурилися, **16** та й сказали Йому: „Чи ти чуєш, що кажуть вони?“ А Ісус відказав їм: „Так. Чи ж ви не читали ніколи: „Із уст немовлят, і тих, що ссуть, учинив Ти хвалу“? **17** І покинувши їх, Він вийшов за місто в Віфанію, — і там ніч перебув. **18** А вранці, до міста вертаючись, Він зголоднів. **19** І побачив Він при дорозі одне фігове дерево, і до нього прийшов, та нічого, крім листя самого, на нім не знайшов. І до нього Він каже: „Нехай плóду із тебе не буде ніколи повіки!“ І фігове дерево зараз усохло. **(aiōn g165)** **20** А учні, побачивши це, дивувалися та говорили: „Як швидко всохло це фігове дерево!“ **21** Ісус же промовив

у відповідь їм: „Поправді кажú вам: Коли б мали ви віру, і не мали сúмніву, то вчинили б не тільки як із фіговим деревом, а якби й цій горі ви сказали: „Порушся та кинься до моря“, — то й станеться те!

22 І все, чого ви в молитві попросите з вірою, — то одержите“. **23** А коли Він прийшов у храм і навчав, поприхóдили первосвященики й старші нарóду до Нього й сказали: „Якою Ти влáдою чиниш оце? І хто Тобі влáду цю дав?“ **24** Ісус же промовив у відповідь їм: „Запитаю й Я вас одне слово. Як про нього дасте Мені відповідь, то й Я вам скажú, якою влáдою Я це чиню. **25** Іванове хрищення звідки було: із неба, чи від людей?“ Вони ж міркували собі й говорили: „Коли скажемо: „Із неба“, відкаже Він нам: „Чого ж ви йому не повірили?“ **26** А як скажемо: „Від людей“, — боїмося нарóду, бо Івана вважають усі за пророка“. **27** І сказали Ісусові в відповідь: „Ми не знаємо“. Відказав їм і Він: „То й Я вам не скажú, якою владою Я це чиню. **28** А як вам здається? Один чоловік мав двох синів. Прийшовши до першого, він сказав: „Піди но, дитино, сьогодні, працюй у винограднику!“ **29** А той відповів і сказав: „Готовий, панотче“, — і не пішов. **30** І, прийшовши до другого, так само сказав. А той відповів і сказав: „Я не хочу“. А потім покаявся, і пішов. **31** Котрий же з двох учинив волю батькову?“ Вони кажуть: „Останній“. Ісус промовляє до них: „Поправді кажу вам, що мйтники та блудодійки виперéджують вас у Боже Царство. **32** Бо прийшов був до вас дорогою праведности Іван, та йому не повірили ви, а мйтники

та блудодійки йняли йому віри. А ви бачили, та проте не покаялися й опісля, щоб повірити йому. **33** Послухайте іншої притчі. Був госпóдар один. Насадив виноградника він, обгородив його муrom, відовбав у ньому чавíло, башту поставив, — і віддав його винар'ям, та й пішов. **34** Коли ж надійшов час плодів, він до винарів послав рабів своїх, щоб прийняти плоди свої. **35** Винарі ж рабів його похапали, — і одного побили, а другого замордували, а того вкаменували. **36** Знов послав він інших рабів, більш як перше, — та й їм учинили те саме. **37** Нарешті послав до них сина свого і сказав: „Посорóмляться сина мого“. **38** Алé винар'ї, як побачили сина, міркувати собі стали: „Це спадкоéмець; ходім, замордуймо його, — і заберемо його спáдщину!“ **39** І, схопивши його, вони вивели за виноградник його, та й убили. **40** Отож, як прибу́де той пан виноградника, щó зробить він тим винар'ям?“ **41** Вони кажуть Йому: „Злочинців погубить жорсто́ко, виноградника ж віддасть іншим винар'ям, що будуть плоди́ віддавати йому своєча́сно“. **42** Ісус промовляє до них: „Чи ви не читали ніко́ли в Писáнні: Камінь, що його будівничі відкинули, — той наріжним став каменем; від Господа сталося це, і дивне воно в очах наших!“ **43** Тому́ кажу вам, що від вас Царство Боже відійметься, і дасться наро́дові, що плоди́ його буде прино́сити. **44** І хто впаде́ на цей камінь — розі́б'ється, а на кого він сам упаде́ — то розча́вить його́“. **45** А як первосвященики та фарисеї почули ці притчі Його, то вони зрозуміли, що про них Він говóрить. **46** І

намага́лись схо́пити Його, але побоялись людей, бо вважали Його за Пророка.

22 А Ісус, відповідаючи, знов почав говорити їм прі́тчами, кажучи: **2** „Царство Небесне поді́бне одно́му цареві, що весі́лля справляв був для сина сво́го. **3** І послав він своїх рабів покликати тих, хто був на весі́лля запрошений, — та ті не хотіли прийти. **4** Зно́ву послав він інших рабів, наказуючи: „Скажіть запрошеним: Ось я приготова́в обід свій, закололи бики й відгодо́ване, — і все готове. Ідіть на весі́лля!“ **5** Та вони злегковажили та порозхо́дились, — той на поле своє, а той на свій торг. **6** А останні, похапавши рабів його́, знущалися, та й повбивали їх. **7** І розгнівався цар, і послав своє в́йсько, — і вигубив тих убійників, а їхнє місто спалив. **8** Тоді каже рабам своїм: „Весі́лля готове, але недостойні були́ ті покликані. **9** Тож підіть на роздорі́жжя, і кого тільки спіткаєте, — кличте їх на весі́лля“. **10** І вийшовши раби ті на роздорі́жжя, зібрали всіх, кого тільки спіткали, — злих і добрих. І весі́льна кімна́та гістьмі переповнилась. **11** Як прийшов же той цар на гостей подивитись, побачив там чоловіка, в одєжу весі́льну не вбра́ного, **12** та й каже йому: „Як ти, друже, ввійшов сюди, не мавши одєжі весі́льної?“ Той же мовчав. **13** Тоді цар сказав своїм слугам: „Зв'яжіть йому ноги та руки, та й киньте до зовнішньої те́мряви, — буде плач там і скрегіт зубів“. **14** Бо багато покліканих, — та ви́браних мало“. **15** Тоді фарисеї пішли й умовлялись, як зловити на слові Його. **16** І посилають до Нього

своїх учнів із іродіянами, і кажуть: „Учителю, знаємо ми, що Ти справедливий, і наставляєш на Божу дорогу правдиво, і не зважаєш ні на кого, бо на людське обличчя не дивишся Ти. 17 Скажи ж нам, як здається Тобі: чи годиться давати податок для кесаря, чи ні?“ 18 А Ісус, знаючи їхнє лукавство, сказав: „Чого ви, лицеміри, Мене випробовуєте? 19 Покажіть Мені гріш податковий“. І принесли динарія Йому. 20 А Він каже до них: „Чий це образ і напис?“ 21 Ті відказують: „Кесарів“. Тоді каже Він їм: „Тож віддайте кесареве — кесареві, а Богові — Боже“. 22 А почувши таке, вони диву далися. І, лишивши Його, відійшли. 23 Того дня приступили до Нього саддукєї, що твердять, ніби нема воскресіння, і запитали Його, 24 та й сказали: „Учителю, Мойсей наказав: „Коли хто помре, не мавши дітей, то нехай його брат візьме вдову його, — і відновить насіння для брата свого“. 25 Було ж у нас сім братів. І перший, одружившись, умер, і, не мавши насіння, залишив дружину свою братові своєму. 26 Так само і другий, і третій, — аж до сьомого. 27 А по всіх вмерла й жінка. 28 Отож, у воскресенні котрому з сімох вона дружиною буде? Бо всі мали її“. 29 Ісус же промовив у відповідь їм: „Помиляєтесь ви, не знаючи Писання, ні Божої сили. 30 Бо в воскресінні ні женяться, ані заміж виходять, але як Анголі ті на небі. 31 А про воскресіння померлих хіба не читали прореченого вам від Бога, що каже: 32 „Я Бог Авраамів, і Бог Ісаків, і Бог Яковів; Бог не є Богом мертвих, а живих“. 33 А народ, чувши це, дивувався науці

Його. **34** Фарисеї ж, почувши, що Він уста замкнув саддукеям, зібралися разом. **35** І спитався один із них, учитель Закону, Його випробовуючи й кажучи: **36** „Учителю, котра заповідь найбільша в Законі?“ **37** Він же промовив йому: „Люби Господа Бога свого всім серцем своїм, і всією душею своєю, і всією своєю думкою“. **38** Це найбільша й найперша заповідь. **39** А друга однакова з нею: „Люби свого ближнього, як самого себе“. **40** На двох оцих заповідях увесь Закон і Пророки стоять“. **41** Коли ж фарисеї зібрались, Ісус їх запитав, **42** і сказав: „Що ви думаєте про Христа? Чий Він син?“ Вони йому кажуть: „Давидів“. **43** Він до них промовляє: „Як же то силою Духа Давид Його Господом зве, коли каже: **44** „Промовив Господь Господеві моему: сядь праворуч Мене, доки не покладу Я Твоїх вогонів підніжком ногам Твоїм“. **45** Тож, коли Давид зве Його Господом, — як же Він йому син?“ **46** І ніхто не спромігся відповісти йому ані слова... І ніхто з того дня не наважувався більш питати Його.

23 Тоді промовив Ісус до народу й до учнів Своїх, **2** і сказав: „На сидінні Мойсеевим усілися книжники та фарисеї. **3** Тож усе, що вони скажуть вам, — робіть і виконуйте; та за вчинками їхніми не робіть, бо говорять вони — та не роблять того! **4** Вони ж в'яжуть тяжкі тягарі, і кладуть їх на людські рамена, самі ж навіть пальцем своїм не хотять їх порушити. **5** Усі ж учинки свої вони роблять, щоб їх бачили люди, і богомільля свої розширяють, і здовжують кїтиці.

6 І люблять вони передніші місця на бенкѣтах, і передніші лавкі в синагогах, 7 і привіти на ринках, і щоб звали їх люди: Учителю! 8 А ви вчителями не звіться, — бо один вам Учитель, а ви всі браті. 9 І не називайте нікого отцем на землі, — бо один вам Отець, що на небі. 10 І не звіться наставниками, — бо один вам Наставник, — Христос. 11 Хто між вами найбільший, хай слугою вам буде! 12 Хто бо підноситься, — буде понижений, хто ж понижується, той піднесється. 13 Горе ж вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що перед людми зачинаєте Царство Небесне, — бо й самі ви не входите, ані тих, хто хоче ввійти, увійти не пускаєте! 14 (Горе ж вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що вдовіні хати поїдаєте, і напоказ молитесь довго, — через те осуд тяжчий ви приймете!) 15 Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що обходите море та землю, щоб придбати нововірця одного; а коли те стається, то робите його сином геєнни, вдвоє гіршим від вас! (Geenna g1067) 16 Горе вам, проводирі ви сліпі, що говорите: „Коли хто поклянеться храмом, то нічого; а хто поклянеться золотом храму, то той винуватий“. 17 Нерозумні й сліпі, — що бо більше: чи золото, чи той храм, що освячує золото? 18 І: „Коли хто поклянеться жертовником, — то нічого, а хто поклянеться жертвою, що на нім, то він винуватий“. 19 Нерозумні й сліпі, — що бо більше: чи жертва, чи той жертовник, що освячує жертву? 20 Отож, хто клянеться жертовником, — клянеться ним та всім, що на ньому. 21 І хто храмом клянеться, — клянеться ним та Тим, Хто живе

в нім. **22** І хто небом клянеться, — клянеться Божим престолом і Тим, Хто на ньому сидить. **23** Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що даєте десятину із м'яти, і ганусу й кмїну, але найважливіше в Законі покинули: суд, милосердя та віру; це треба робити, і того не кідати. **24** Проводирі ви сліпі, що відціджуєте комаря, а верблюда ковтаєте! **25** Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що чистите зовнішність кўхля та миски, а всередині повні вони здирства й кривди! **26** Фарисею сліпий, — очисти перше середу кухля, щоб чистий він був і назовні! **27** Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що подібні до гробів побілених, які гарними зверху здаються, а всередині повні трупних кісток та всякої нечїстости! **28** Так і ви, — назовні здаєтеся людам за праведних, а всередині повні лицемїрства та беззаконня! **29** Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що пророкам надгробники ставите, і праведникам прикрашаєте пам'ятники, **30** та говорите: „Якби ми жили за днів наших батьків, то ми не були б спільниками їхніми в крові пророків“. **31** Тим самим на себе свїдуєте, що сини ви убивців пророків. **32** Доповніть і ви міру провини ваших батьків! **33** О змії, о рóде гадючий, — як ви втечете від засуду до геєнни? (Геєнна g1067) **34** І ось тому посилаю до вас Я пророків, і мудрих, і книжників; частину їх ви повбиваєте та розіпнєте, а частину їх ви бичуватимете в синагогах своїх, і будете гнати з міста до міста. **35** Щоб спала на вас уся праведна кров, що пролита була на землі, від крові Авеля праведного, аж до крові

Зах́арія, Варахі́їного сина, що ви замордували його між храмом і жéртівником! **36** Поправді кажу вам: Оце все спаде на рід цей! **37** Єрусалиме, Єрусалиме, що вбиваєш пророків та каменуєш посланих до тебе! Скільки разів Я хотів зібрати діти твої, як квочка збирає під крила курчаток своїх, — та ви не захотіли! **38** Ось ваш дім залишається порожній для вас! **39** Говорю́ бо Я вам: Відтепер ви Мене не побачите, аж поки не скажете: „Благословенний, Хто йде у Господнє ім'я!“

24 І вийшов Ісус і від храму пішов. І підійшли Його учні, щоб Йому показати будинки храмові. **2** Він же промовив у відповідь їм: „Чи бачите ви все оце? Поправді кажú вам: Не залишиться тут навіть камінь на камені, який не зруйнується!“ **3** Коли ж Він сидів на Олівній горі, підійшли Його учні до Нього самотньо й спитали: „Скажи нам, — коли станеться це? І яка буде ознака приходу Твого й кінця віку?“ (аіѠп g165) **4** Ісус же промовив у відповідь їм: „Стережіться, щоб вас хто не звів! **5** Бо багато хто прийде в Ім'я Моє, кажучи: „Я Христос“. І зведуть багатьох. **6** Ви ж про війни почувете, і про воєнні чуткі, — глядіть, не лякайтесь, бо „статись належить тому“. Але це не кінець ще. **7** Бо „повстане наро́д на народ, і царство на царство“, і голод, мор та землетруси настануть місцями. **8** А все це — почáток терпінь породільних. **9** На муки тоді видаватимуть вас, і вбиватимуть вас, і вас будуть нена́видіти всі народи за Ймення Моє. **10** І багато-хто в той час спокусяться,

і видавати один одного будуть, і один одного будуть ненавидіти. **11** Постає багато фальшивих пророків, — і зведуть багатьох. **12** І через розрив беззаконства любов багатьох охолоне. **13** А хто витерпить аж до кінця, — той буде спасений! **14** І проповідана буде ця Євангелія Царства по цілому світові, на свідчення народам усім. І тоді прийде кінець! **15** Тож, коли ви побачите ту „гидоту спустошення“, що про неї звіщав був пророк Даниїл, на місці святому, — хто читає, нехай розуміє, — **16** тоді ті, хто в Юдеї, нехай в гори втікають. **17** Хто на покрівлі, нехай той не сходить узяти речі з дому свого. **18** І хто на полі, — хай назад не вертається взяти одягу свого. **19** Горі ж вагітним і тим, хто годує грудьми, за днів тих! **20** Моліться ж, щоб ваша втеча не сталась зимою, ані в суботу. **21** Бо скорбота велика настане тоді, „якої не було з первочину світу аж досі“ не буде. **22** І коли б не вкоротились ті дні, не спаслася б ніяка людина; але через вибраних дні ті вкоротяться. **23** Тоді, як хто скаже до вас: „Ото, Христос тут“ чи „Отам“, — не йміть віри. **24** Бо постануть христі неправдиві, і неправдиві пророки, і будуть чинити великі ознаки та чуда, що звелі б, коли б можна, і вибраних. **25** Оце Я наперед вам сказав. **26** А коли скажуть вам: „Ось Він у пустині“ — не виходьте, „Ось Він у криївках“ — не вірте! **27** Бо як блискавка та вибігає зо сходу, і з'являється аж до заходу, так буде і прихід Сина Людського. **28** Бо де труп, — там зберуться орли. **29** І зараз, по скорботі тих днів, „сонце затьміється, і

місяць не дасть свого світла“, і зорі попадають з неба, і сили небесні порушуються. **30** І того часу на небі з'явиться знак Сина Людського, і тоді „заголосять всі земні племена“, і побачать вони „Сина Людського, що йтиме на хмарах небесних“ із великою потугою й славою. **31** І пошле анголів Своїх Він із голосним сурмовім гуком, і зберуть Його вибраних — „від вітрів чотирьох, від кінців неба аж до кінців його“.

32 Від дерева ж фігового навчіться прикладу: коли віття його вже розпукується, і кінеться листя, то ви знаєте, що близько вже літо. **33** Так і ви: коли все це побачите, знайте, що близько, — під дверима!

34 Поправді кажі вам: не перейде цей рід, аж усе оце станеться. **35** Небо й земля проминеться, але не минуться слова Мої! **36** А про день той й годину не знає ніхто: ані анголі небесні, ані Син, — лишé Сам Отець. **37** Як було за днів Нбєвих, так буде і прїхід Сина Людського. **38** Бо так само, як за днів до потопу всі їли й пили, женилися й заміж виходили, аж до дня, „коли Ной увійшов до ковчєгу“, **39** і не знали, аж поки потоп прийшов та й усіх забрав, — так буде і прїхід Сина Людського. **40** Будуть двоє на полі тоді, — один візьметься, а другий полишиться. **41** Дві будуть молоти на жорнах, — одна візьметься, а друга полишиться. **42** Тож пильнуйте, бо не знаєте, котрого дня прїйде Господь ваш. **43** Знайте ж це, що коли б знав госпóдар, о котрїй сторожі прїйде злóдій, то він пильнував би, і підкопáти свого дому не дав би. **44** Тому бóдьте готові й ви, — бо прїйде

Син Людський тієї години, коли ви не думаете! **45**
Хто ж вірний і мудрий раб, якого пан поставив над
своїми челядниками давати своєчасно поживу для
них? **46** Блаженний той раб, що пан його прийде та
знайде, що робить він так! **47** Поправді кажú вам, що
над цілим маєтком своїм він поставить його. **48** А як
той злий раб скаже у серці своїм: „Забариться пан
мій прийти“, **49** і зачне бити товаришів своїх, а їсти
та пити з п'яніцями, **50** то пан того раба прийде дня,
якого він не сподівається, і о годині, якої не знає. **51** І
він пополовіні розітне його, і визначить долю йому з
лицемірами, — буде плач там і скрегіт зубів!

25 Тоді Царство Небесне буде подібне до десяти
дів, що побрали каганці свої, та й пішли зустрічати
молодого. **2** П'ять же з них нерозумні були, а п'ять
мудрі. **3** Нерозумні ж, узявши каганці, не взяли із
собою оливи. **4** А мудрі набрали оливи в посудинки
разом із своїми каганцями. **5** А коли забарівсь
молодий, то всі задрімали й поснули. **6** А опівночі
крик залунав: „Ось молодий, — виходьте назустріч!“
7 Схопились тоді всі ті діви, і каганці свої наготували.
8 Нерозумні ж сказали до мудрих: „Дайте нам із
своєї оливи, бо наші каганці ось гаснуть“. **9** Мудрі
ж відповіли та сказали: „Щоб, бува, нам і вам не
забрало, — краще вдайтеся до продавців, і купіть
собі“. **10** І як вони купувати пішли, то прибув молодий;
і готові ввійшли на весілля з ним, — і замкнені
двері були. **11** А потім прийшла й решта дів і казала:
„Пане, пане, — відчини нам!“ **12** Він же в відповідь їм

проказав: „Поправді кажу вам, — не знаю я вас!“ **13** Тож пильнуйте, бо не знаєте ні дня, ні години, коли прийде Син Людський! **14** Так само ж один чоловік, як відходив, покликав своїх рабів і передав їм добро своє. **15** І одньому він дав п'ять талантів, а другому два, а тому один, — кожному за спроможністю його. І відійшов. **16** А той, що взяв п'ять талантів, негайно пішов і орудував ними, — і набув він п'ять інших талантів. **17** Так само ж і той, що взяв два — і він ще два інших набув. **18** А той, що одного взяв, пішов та й закопав його в землю, — і сховав срібло пана свого. **19** По довгому ж часі вернувся пан тих рабів, та й від них зажадав обрахунку. **20** І прийшов той, що взяв п'ять талантів, — приніс іще п'ять талантів і сказав: „Пане мій, п'ять талантів мені передав ти, — ось я здобув інші п'ять талантів“. **21** Сказав же йому його пан: „Гаразд, рабе добрий і вірний! Ти в малому був вірний, над великим поставлю тебе, — увійди до радощів пана свого!“ **22** Підійшов же й той, що взяв два таланти, і сказав: „Два таланти мені передав ти, — ось іще два таланти здобув я“. **23** Сказав йому пан його: „Гаразд, рабе добрий і вірний! Ти в малому був вірний, над великим поставлю тебе, — увійди до радощів пана свого!“ **24** Підійшов же і той, що одного таланта взяв, і сказав: „Я знав тебе, пане, що тверда ти людина, — ти жнеш, де не сів, і збираєш, де не розсіпав. **25** І я побоявся, — пішов і таланта твого сховав у землю. Ото маєш своє“. **26** І відповів його пан і сказав йому: „Рабе лукавий і лінивий! Ти знав,

що я жну, де не сів, і збираю, де не розсіпав? 27 Тож тобі було треба віддати гроші мої грошомінам, і, вернувшись, я взяв би з прибутком своє. 28 Візьміть же від нього таланта, і віддайте тому, що десять талантів він має. 29 Бо кожному, хто має, дасться йому та й додасться, хто ж не має, — забереться від нього й те, що він має. 30 А раба непотрібного вкиньте до збвншньої темряви, — буде плач там і скрегіт зубів! 31 Коли ж прийде Син Людський у славі Своїй, і всі анголі з Ним, тоді Він засяде на престолі слави Своєї. 32 І перед Ним усі народи зберуться, і Він відділить одного від одного їх, як відділяє вівчар овець від козлів. 33 І поставить Він вівці праворуч Себе, а козлята — ліворуч. 34 Тоді скаже Цар тим, хто праворуч Його: „Прийдіть, благословенні Мого Отця, посядьте Царство, уготоване вам від закладин світу. 35 Бо Я голодував був — і ви нагодували Мене, прагнув — і ви напоїли Мене, мандрівником Я був — і Мене прийняли ви. 36 Був нагий — і Мене зодягли ви, слабував — і Мене ви відвідали, у в'язниці Я був — і прийшли ви до Мене“. 37 Тоді відповідять Йому праведні й скажуть: „Господи, коли то Тебе ми голодного бачили — і нагодували, або спрагненого — і напоїли? 38 Коли то Тебе мандрівником ми бачили — і прийняли, чи нагим — і зодягли? 39 Коли то Тебе ми недужого бачили, чи в в'язниці — і до Тебе прийшли?“ 40 Цар відповість і промовить до них: „Поправді кажі вам: що тільки вчинили ви одному з найменших братів Моїх цих, — те Мені ви

вчинили“. **41** Тоді скаже й тим, хто ліворуч: „Ідіть ви від Мене, прокляті, у вічний огонь, що дияволові та його посланцям приготіваний. (aiōnios g166) **42** Бо Я голодував був — і не нагодували Мене, прагнув — і ви не напоїли Мене, **43** мандрівником Я був — і не прийняли ви Мене, був нагій — і не зодягли ви Мене, слабий і в'язниці — і Мене не відвідали ви“. **44** Тоді відповідять і вони, промовляючи: „Господи, коли то Тебе ми голодного бачили, або спрагненого, або мандрівником, чи нагбо, чи недужого, чи в в'язниці — і не послужили Тобі?“ **45** Тоді Він відповість їм і скаже: „Поправді кажу вам: чого тільки одному з найменших цих ви не вчинили, — Мені не вчинили!“ **46** І ці підуть на вічну муку, а праведники — на вічне життя“. (aiōnios g166)

26 І сталось, коли закінчив Ісус усі ці слова, Він сказав Своїм учням: **2** „Ви знаєте, що через два дні буде Пасха, — і Людський Син буде виданий на розп'яття“. **3** Тоді первосвященики, і книжники, і старші народу зібралися в домі первосвященика, званого Кайяфою, **4** і радилися, щоб підступом взяти Ісуса й забити. **5** І вони говорили: „Та не в свято, щоб бува колотнеча в народі не сталась“. **6** Коли ж Ісус був у Віфанії, у домі Сімона прокаженого, **7** підійшла одна жінка до Нього, маючи алябастрову пляшечку дорогоцінного міра, — і вилила на Його голову, як сидів при столі Він. **8** Як побачили ж учні це, то обурилися та й сказали: „Нащо таке марнотратство? **9** Бо дорого можна було б це продати, і віддати убогим“.

10 Зрозумівши Ісус, промовив до них: „Чого прикрість ви робите жінці? Вона ж добрий учинок зробила Мені. 11 Бо вбогих ви маєте завжди з собою, а Мене не постійно ви маєте. 12 Бо, виливши миро оце на тіло Моє, вона те вчинила на похорон Мій. 13 Поправді кажі вам: де тільки оця Євангелія проповідувана буде в цілому світі, — на пам'ятку їй буде сказане й те, що зробила вона!“ 14 Тоді один із Дванадцятьох, званий Юдою Іскаріотським, подався до первосвящеників, 15 і сказав: „Що хочете дати мені, — і я вам Його видам?“ І вони йому виплатили тридцять срібняків. 16 І він відтоді шукав слухного часу, щоб видати Його. 17 А першого дня Опрісноків учні підійшли до Ісуса й сказали Йому: „Де хочеш, щоб ми приготували пасху спожити Тобі? 18 А Він відказав: „Ідіть до такого то в місто, і перекажіть йому: каже Вчитель: час Мій близький, — справлю Пасху з Своїми учнями в тебе“. 19 І учні зробили, як звелів їм Ісус, і зачали пасху готувати. 20 А коли настав вечір, Він із дванадцятьма учнями сів за стіл. 21 І, як вони споживали, Він сказав: „Поправді кажу вам, що один із вас видасть Мене“. 22 А вони засмутилися тяжко, і кожен із них став питати Його: „Чи не я то, о Господи?“ 23 А Він відповів і промовив: „Хто руку свою вмочить у миску зо Мною, той видасть Мене. 24 Людський Син справді йде, як про Нього написано; але горе тому чоловікові, що видасть Людського Сина! Було б краще йому, коли б той чоловік не родився!“ 25 Юда ж, зрадник Його, відповів і сказав: „Чи не я то, Учителю?“ Відказав Він

Йому: „Ти сказав“. **26** Як вони ж споживали, Ісус узяв хліб, і поблагословив, поламав, і давав Своїм учням, і сказав: „Прийміть, споживайте, це — тіло Моє“. **27** А взявши чашу, і подяку вчинивши, Він подав їм і сказав: „Пийте з неї всі, **28** бо це — кров Моя Нового Заповіту, що за багатьох проливається на відпущення гріхів! **29** Кажу ж вам, що віднині не питиму Я від оцього плоду виноградного аж до дня, коли з вами його новім питиму в Царстві Мого Отця“. **30** А коли відспівали вони, то на гóру Оливну пішли. **31** Промовляє тоді їм Ісус: „Усі ви через Мене спокúситеся ночі цієї. Бо написано: „Уражу Пáстиря, — і розпорóшаться вівці отари“. **32** По воскресенні ж Своїм Я вас вíпереджу в Галілеї“. **33** А Петро відповів і сказав Йому: „Якби й усі спокусíлись про Тебе, — я не спокушúся нікóли“. **34** Промовив до нього Ісус: „Поправді кажú тобі, що ночі цієї, перше ніж заспіває півень, — відречешся ти тричі від Мене“. **35** Говорить до Нього Петро: „Коли б мені навіть умерти з Тобою, — я не відречуся від Тебе!“ Так сказали й усі учні. **36** Тоді з ними приходить Ісус до місцевости, званої Гефсимáнія, і промовляє до учнів: „Посидьте ви тут, аж поки підú й помолюся отам“. **37** І, взявши Петра й двох синів Зеведéєвих, зачав сумувати й тужити. **38** Тоді промовляє до них: „Обгóрнена сумом смертельним душа Моя! Залишíться тут, і попильнуйте зо Мною“. **39** І, трохи далі пройшовши, упав Він долíлиць, та молився й благав: „Отче Мій, коли можна, нехай обмине ця чаша Мене. Та проте, — не як Я хóчу, а

як Ти“. 40 І, вернувшись до учнів, знайшов їх, що спали, і промовив Петрові: „Отак, — не змогли ви й однієї години попильнувати зо Мною? 41 Пильнуйте й моліться, щоб не впасти на спробу, — бадьорий бо дух, але немічне тіло“. 42 Відійшовши ще вдруге, Він молився й благав: „Отче Мій, як ця чаша не може минути Мене, щоб не пити її, — нехай станеться воля Твоя!“ 43 І, прийшовши, знову знайшов їх, що спали, бо зважніли їм очі були. 44 І, залишивши їх, знов пішов, і помолився втретє, те саме слово промовивши. 45 Потому приходять до учнів і їм промовляє: „Ви ще далі спите й спочиваєте? Ось година наблізилась, — і до рук грішникам виданий буде Син Людський. 46 Уставайте, ходім, — ось наблизився Мій зрадник!“ 47 І коли Він іще говорив, аж ось прийшов Юда, один із Дванадцятьох, а з ним люду багато від первосвящеників і старших нарóду з мечами та кіяями. 48 А зрадник Його дав був знака їм, кажучи: „Кого поцілую, то Він, — беріть Його“. 49 І зараз Він підійшов до Ісуса й сказав: Радій, Учителю!“ І поцілував Його. 50 Ісус же йому відказав: „Чого, друже, прийшов ти?“ Тоді приступили та руки наклали на Ісуса, — і схопили Його. 51 А ось один із тих, що з Ісусом були, витягнув руку, і меча свого віхопив та й рубонув раба первосвященика, — і відтяв йому вухо. 52 Тоді промовляє до нього Ісус: „Сховай свого меча в його місце, бо всі, хто візьме меча, — від меча і загинуть. 53 Чи ти думаєш, що не мóжу тепер упросити Свого Отця, — і Він дасть Мені зараз більше дванадцяти

легіонів анголів? 54 Але як має збутись Писання, що так статися мусить?“ 55 Тієї години промовив Ісус до нарóду: „Немов на розбійника вийшли з мечами та кійями, щоб узяти Мене! Я щоденно у храмі сидів і навчав, — і Мене не взяли ви. 56 Це ж сталось усе, щоб збулися писання пророків“. Усі учні тоді залишили Його й повтікали. 57 А вони схопили Ісуса, і повелі до первосвященника Кайяфи, де зібралися книжники й старші. 58 Петро ж зда́лека йшов услід за Ним аж до двóру первосвященника, і, ввійшовши всере́дину, сів із слúжбою, щоб бачити кінець. 59 А первосвященники та увесь синедріон шукали на Ісуса неправдивого свідчення, щоб смерть заподіяти Йому, 60 і не знахóдили, хоч кривосвiдків багато підхóдило. Аж ось накінець з'явилися двоє, 61 і сказали: „Він говорив: Я можу зруйнувати храм Божий, — і за три дні збудувати його“. 62 Тоді первосвященик устав і до Нього сказав: „Ти нічого не відповідаєш на те, що свiдчать сýпроти Тебе?“ 63 Ісус же мовчав. І первосвященик сказав Йому: „Заприсягаю Тебе Живим Богом, щоб нам Ти сказав, — чи Христос Ти, Син Божий?“ 64 Промовляє до нього Ісус: „Ти сказав... А навіть повім вам: відтепер ви побачите Людського Сина, що сидітиме правóруч сили Божої, і на хмарах небесних прихóдитиме!“ 65 Тоді первосвященик роздёр одежу свою та й сказав: „Він богознева́жив! Нащо нам іще свiдки потрібні? Ось ви чули тепер Його богознева́гу! 66 Як вам здається?“ Вони ж відповіли та сказали: „Повинен умерти!“ 67 Тоді стали плювати

на обличчя Йому, та бити по щоках Його, інші ж кїями били, **68** і казали: „Пророкуй нам, Христé, хто то вдарив Тебе?“ **69** А Петро перед домом сидів на подвір'ї. І приступила до Нього служниця одна та й сказала: „І ти був з Ісусом Галілеянином!“ **70** А він перед всіма відрікся, сказавши: „Не відаю я, що ти кажеш“. **71** А коли до воріт він підходив, побачила інша його та й сказала приявним там людям: „Оцей був з Ісусом Назаряніном!“ **72** І він зно́ву відрікся та став присягатись: „Не знаю Цього Чоловіка!“ **73** Підійшли ж трохи згодом присутні й сказали Петрові: „І ти справді з отих, та й мова твоя виявляє тебе“. **74** Тоді він став клястись та божитись: „Не знаю Цьогó Чоловіка!“ І заспівав півень хвилі тієї. **75** І згадав Петро сказане слово Ісусове: „Перше ніж заспіває півень, — відречешся ти тричі від Мене“. І, вийшовши звідти, він гірко заплакав.

27 А коли настав ráнок, усі первосвященики й старші наро́ду зібрали нараду супроти Ісуса, щоб Йому заподїяти смерть. **2** І, зв'язавши Його, повелі, та й Пóнтїю Пилату намісникові віддали. **3** Тоді Юда, що відав Його, як побачив, що Його засудили, розкався, і вернув тридцять срібняків первосвященикам і старшим, **4** та й сказав: „Я згрішив, невинну кров відавши“. Вони ж відказали: „А нам що до того? Дивись собі сам“. **5** І, кинувши в храм срібнякі, відійшов, а потому пішов, — та й повісився. **6** А первосвященики, як взяли срібнякі, то сказали: „Цього не годїться покласти до сховку церковного, —

це ж бо заплата за кров“. 7 А порадившись, купили на них поле ганчарське, щоб мандрівників ховати, 8 чому й зветься те поле „полем крові“аж до сьогодні. 9 Тоді справдилось те, що сказав був пророк Єремія, промовляючи: „І взяли вони тридцять срібняків, заплату Оціненого, що Його оцінили сини Ізраїлеві, 10 і дали їх за поле ганчарське, як Господь наказав був мені“. 11 Ісус же став перед намісником. І намісник Його запитав і сказав: „Чи Ти Цар Юдейський?“Ісус же йому відказав: „Ти кажеш“. 12 Коли ж первосвященики й старші Його винуватили, Він нічого на те не відказував. 13 Тоді каже до Нього Пилат: „Чи не чуєш, — як багато на Тебе свідкують?“ 14 А Він ні на одне слово йому не відказував, так що намісник був дуже здивований. 15 Мав же намісник звичай відпускати на свято народів в'язня одного, котрого хотіли вони. 16 Був тоді в'язень відомий, що звався Варавва. 17 І, як зібрались вони, то сказав їм Пилат: „Котрого бажаєте, щоб я вам відпустив: Варавву, чи Ісуса, що зветься Христос?“ 18 Бо він знав, що Його через заздрощі видали. 19 Коли ж він сидів на суддівім сидінні, його дружина прислала сказати йому: „Нічого не май з отим Праведником, бо сьогодні вві сні я багато терпіла з-за Нього“. 20 А первосвященики й старші поідмовляли нарід, щоб просити за Варавву, а Ісусові смерть заподіяти. 21 Намісник тоді відповів і сказав їм: „Котрого ж із двох ви бажаєте, щоб я вам відпустив?“Вони ж відказали: „Варавву“. 22 Пилат каже до них: „А щó ж маю зробити з Ісусом, що зветься

Христос?“Усі закричали: „Нехай розп'ятий буде!“

23 А намісник спитав: „Яке ж зло Він зробив?“Вони ж зачали ще сильніше кричати й казати: „Нехай розп'ятий буде!“ 24 І, як побачив Пилат, що нічого не вдіє, а неспокій ще більший стається, набрав він води, та й перед народом умив свої руки й сказав: „Я невинний у крові Його! Самі ви побачите“. 25 А весь нарід відповів і сказав: „На нас Його кров і на наших дітей!“ 26 Тоді відпустив їм Варавву, а Ісуса, збичувавши, він видав, щоб розп'ятий був. 27 Тоді то намісникові воякі, до преторія взявши Ісуса, зібрали на Нього весь відділ. 28 І, роздягнувши Його, багрянлицю наділи на Нього. 29 І, сплівши з терніни вінка, поклали Йому на голову, а тростину в правіцю Його. І, навкóлишки падаючи перед Ним, сміялися з Нього й казали: „Радій, Царю Юдейський!“ 30 І, плювавши на Нього, хапали тростину, та й по голові Його били. 31 А коли назнущалися з Нього, зняли з Нього плащ, і зодягнули в одєжу Його. І повелі Його на розп'яття. 32 А виходячи, стріли одного кірінєянина, — Сімон на ймєння, — його змусили нести для Нього хреста. 33 І, прибувши на місце, що зветься Голгóфа, цебто сказати „Черепóвище“, 34 дали Йому пити вина, із гóркою змішаного, — та, покуштувавши, Він пити не схотів. 35 А розп'явши Його, вони поділили одєжу Його, кинувши жєреба. 36 І, посадавши, стерегли Його там. 37 І напис провини Його помістили над Його головою: „Це Ісус, Цар Юдейський“. 38 Тоді розп'ято з Ним двох розбійників:

одного праворуч, а одного ліворуч. **39** А хто побіч проходив, Його лихослівили та головами своїми хитали, **40** і казали: „Ти, що храма руйнуєш та за три дні будуєш, — спаси Самого Себе! Коли Ти Божий Син, то зійди з хреста!“ **41** Так само ж і первосвященики з книжниками та старшими, насміхаючися, говорили: **42** „Він інших спасав, — а Самого Себе не може спасти! Коли Цар Він Ізраїлів, нехай зійде тепер із хреста, — і ми повіримо Йому! **43** Покладав Він надію на Бога, — нехай Той Його тепер визволить, якщо Він угодний Йому. Бо Він говорив: „Я — Син Божий“. **44** Також насміхалися з Нього й розбійники, що з Ним були розп'яті. **45** А від години шостої аж до години дев'ятої — темрява сталась по цілій землі! **46** А коло години дев'ятої скрикнув Ісус гучним голосом, кажучи: „Елі, Елі, ламá савахтáні?“цебто: „Боже Мій, Боже Мій, нащо Мене Ти покинув?“ **47** Дехто ж із тих, що стояли там, це почули й казали, що Він кличе Іллю. **48** А один із них зараз побіг і взяв губку та, оцтом її наповнивши, настромив на тростину й давав Йому пити. **49** Інші казали: „Чекай но, побáчмо, — чи прийде Ілля визволяти Його“. **50** А Ісус знову голосом гучним скрикнув, — і духа віддав. **51** І ось завіса у храмі роздерлась надвоє — від верху аж додолу, і земля потряслáся, і зачали розпадáтися скелі, **52** і повідкривались гробі, і повставало багато тіл спочилих святих, **53** а з гробів повиходивши, по Його воскресінні, до міста святого ввійшли, і багатьом з'явилися. **54** А сотник та ті, що

Ісуса з ним стерегли, як землетруса побачили, і те, що там сталося, налякалися дуже й казали: „Він був справді Син Божий!“ 55 Було там багато й жінок, що дивилися здалека, і що за Ісусом прийшли з Галілеї, і Йому прислужували. 56 Між ними була Марія Магдалина, і Марія, мати Якова й Йосипа, і мати синів Зеведеевих. 57 А коли настав вечір, то прийшов муж багатий із Ариматеї, на ім'я Йосип, що й сам був навчався в Ісуса. 58 Він прийшов до Пилата й просив тіла Ісусового. Пилат ізвелів тоді видати. 59 І взяв Йосип Ісусове тіло, обгорнув його в чисте полотно, 60 і поклав його в гробі новому своїм, що був висік у скелі. До дверей гробових привалив він великого каменя, та й відійшов. 61 Була ж там Марія Магдалина та інша Марія, що сиділи насупроти гробу. 62 А наступного дня, що за п'ятницею, до Пилата зібралися первосвященики та фарисеї, 63 і сказали: „Пригадали ми, пане, собі, що обманець отой, як живий іще був, то сказав: „По трьох днях Я воскресну“. 64 Звели ж гріб стерегти аж до третього дня, щоб учні Його не прийшли, та й не вкрали Його, і не сказали народові: Він із мертвих воскрес! І буде остання обмана гірша за першу“. 65 Відказав їм Пилат: „Сторожу ви маєте, — ідіть, забезпечте, як знаєте“. 66 І вони відійшли, і, запечатавши каменя, біля гробу сторожу поставили.

28 Як минула ж субота, на світанку дня першого в тижні, прийшла Марія Магдалина та інша Марія побачити гріб. 2 І великий ось ставсь землетрус,

бо зійшов із неба Ангол Господній, і, приступивши, відвалив від гробу ка́меня, та й сів на ньому. 3 Його ж постать бу́ла, як та бли́скавка, а шати його були білі, як сніг. 4 І від стра́ху перед ним затряслася сторо́жа, та й стала, як мертва. 5 А ангол озвався й промовив жінка́м: „Не лякайтеся, бо я знаю, що Ісуса розп'ятого це ви шукаєте. 6 Нема́ Його тут, — бо воскрес, як сказав. Підійдіть, — подивіться на місце, де знахо́дився Він. 7 Ідіть же хутко, і скажіть Його учням, що воскрес Він із мертвих, і ото випере́джує вас в Галілеї, — там Його ви побачите. Ось, вам я звістив!“ 8 І пішли вони хутко від грóбу, зо стра́хом і великою радістю, і побігли, щоб учнів Його сповістити. 9 Аж ось перестрів їх Ісус і сказав: „Ра́дїйте!“ Вони ж підійшли, обняли Його ноги і вклонились Йому до землі. 10 Промовляє тоді їм Ісус: „Не лякайтесь! Ідіть, повідóмте братів Моїх, — нехай вони йдуть у Галілею, — там побачать Мене!“ 11 Коли ж вони йшли, ось дехто зо сторожі до міста прийшли та й первосвященникам розповілі все, що́ сталось. 12 І, зібравшись зо старшими, вони врадили раду, і дали́ сторожі чимало срібняків, 13 і сказали: „Розповідайте: Його учні вночі прибу́ли, — і вкрали Його, як ми спали. 14 Як почує ж намісник про це, то його ми перекона́ємо, і від клопоту візволимо вас“. 15 І, взявши вони срібнякі, зробили, як на́вчено їх. І пронéслося слово оце між юдеями, і трима́ється аж до сьогодні. 16 Одина́дцять же учнів пішли в Галілею на го́ру, куди звелів їм Ісус. 17 І як вони Його вгледіли,

поклонились Йому до землі, а дехто вагався. **18** А Ісус підійшов і промовив до них та й сказав: „Дана Мені всяка вла́да на небі й на землі. **19** Тож ідіть, і навчіть всі наро́ди, хрестячи їх в ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа, **20** навчаючи їх зберігати все те, що Я вам заповів. І ото, Я перебуватиму з вами повсякдénно аж до кінця віку“! Амíнь. (aiōn g165)

Від Марка

1 Початок Євангелії Ісуса Христа, Сина Божого. **2** Як у пророка Ісаї написано: „Ось перед обличчя Твоє посилаю Свого посланця, який перед Тобою дорогу Твою приготує. **3** Голос того, хто кличе: У пустині готуйте дорогу для Господа, рівняйте стежки Йому!“— **4** виступив був так Іван, що в пустині христив та проповідував хрищення на покаїння — для прощення гріхів. **5** І до нього приходила вся країна Юдейська та всі єрусалимляни, і в річці Йордані від нього христились вони, і визнавали гріхи свої. **6** А Іван зодягався в одержу з верблюжого в'олосу, і мав пояс ремінний на стегнах своїх, а їв сарану та мед польовий. **7** І він проповідував, кажучи: „Услід за мною йде Потужніший від мене, що Йому я негідний, нагнувшись, розв'язати ремінця від узуття Його. **8** Я христив вас водою, а Той вас христитиме Духом Святим“. **9** І сталося тими днями, — прийшов Ісус з Назарету Галілейського, і від Івана христився в Йордані. **10** І зараз, коли Він виходив із води, то побачив Іван небо розкрите, і Духа, як голуба, що сходив на Нього. **11** І голос із неба почувся: „Ти Син Мій Улюблений, що Я вподобав Його!“ **12** І зараз повів Його Дух у пустиню. **13** І Він був сорок днів у пустині, випробований від сатані, і перебував зо звіриною. І служили Йому анголі. **14** А коли Іван віданий був, то прийшов Ісус до Галілеї, і проповідував Божу Євангелію, **15** і говорив: „Збулися часи, — і Боже Царство наблизилося. Покайтеся, і

віруйте в Єв́ангелію!“ 16 А коли Він проходив біля Галіле́йського моря, то побачив Сі́мона та Андрі́я, брата Сі́монового, що не́вода в море закида́ли, — бо рибáлки були́. 17 І сказав їм Ісус: „Ідіть услі́д за Мною, — і зроблю́, що станете ви ловця́ми людей“. 18 І зараз вони свого не́вода кинули, — та й пішли вслі́д за Ним. 19 А коли недалеко прийшов, то побачив Він Якова Зеведе́євого та брата його Івана, що й вони в чо́вні не́вода ла́годили. 20 І зараз покликав Він їх. І вони залишили батька свого Зеведе́я в чо́вні з робі́тниками, — і пішли вслі́д за Ним. 21 І приходять вони в Каперна́ум. І нега́йно в суботу ввійшов Він у синаго́гу, і навчати зачав. 22 І дивувались науці Йо́го, бо навчав Він їх, як можновла́дний, а не як ті книжники. 23 І зараз у їхній синаго́зі знайшовся один чоловік, що мав духа нечистого, і він закричав, 24 і сказав: „Що́ Тобі до нас, Ісусе Назаря́ніне? Ти прийшов погубити нас. Я знаю Тебе, хто́ Ти, — Божий Свя́тий“. 25 Ісус же йому́ наказав: „Замовчи, і вийди з нього!“ 26 І затряс дух нечистий того, і, скрикнувши голосом гучні́м, вийшов із нього. 27 І жахну́лися всі, — аж питали вони один о́дного, кажучи: „Що це таке? Нова наука із поту́гою! Навіть ду́хам нечистим наказує Він, — і вони Йо́го слухають“. 28 І чутка про Нього пішла хвилі́ тієї по всі́й Галіле́йській краї́ні. 29 І вийшли вони із синаго́ги неба́вом, і прийшли з Яковом та Іваном до дому Сі́монового й Андрі́євого. 30 А те́ща Сі́монова лежала в гаря́чці; і зараз сказали про не́ї Йо́му. 31 І Він підійшов і підві́в її, узявши

за руку, — і гарячка покинула ту, — і вона зачала прислугóвувати їм. **32** А як вечір настав, коли сонце зайшло, то стали принóсити до Нього недужих усіх та біснувáтих. **33** І все місто зібралося перед дверíма. **34** І Він уздорóвив багатьох, на різні хвороби недужих, і багатьох дéмонів повиганяв. А демонам не дозволяв Він казати, що знають Його. **35** А над ранком, як дуже ще темно булó, уставши, Він вийшов і пішов у місце самíтне, і там молився. **36** А Сíмон та ті, що були з ним, поспішили за Ним. **37** І, знайшовши Його, вони кажуть Йому: „Усі шукають Тебе“. **38** А Він промовляє до них: „Ходім в інше місце, до сіл та окóлишніх міст, щоб і там проповідувати, бо на те Я прийшов“. **39** І пішов, і проповідував в їхніх синагóгах по всій Галілеї. І демонів Він виганяв. **40** І приходить до Нього проказéний, благає Його, і на коліна впадає та й каже Йому: „Коли хочеш, — Ти можеш очістити мене!“ **41** І змилосéрдився Він, — простяг руку Свою, і доторкнувся до нього, та й каже йому: „Хóчу, — будь чистий!“ **42** І проказа зійшла з нього хвилі тієї, — і чистим він став. **43** А Він, погрозівши йому, зараз вислав його, **44** і йому́ наказав: „Гляди, — не оповідай нічóго нікóму. Але йди, покажися священикові, і принеси за своє очіщення, що Мойсей заповів, їм на свідóцтво“. **45** А він, вийшовши, став багато оповідати й говорити про подію, так що Він не міг явно ввійти вже до міста, але перебува́в віддалік по самíтних місцях. І схóдилися звідусюди до Нього.

2 Коли ж Він по кількох днях прийшов знов до Капернаїму, то чутка пішла, що Він удома. **2** І зібралось багато, аж вони не вмещалися навіть при двéрях. А Він їм виголошував слово. **3** І прийшли ось до Нього, несучи розслабленого, якого несли четверо. **4** А що через наро́д до Нього наблізитися не могли, то стелю розкрили, де Він був, і пробравши, звисили ложе, що на ньому лежав розслаблений. **5** А Ісус, віру їхню побачивши, каже розслабленому: „Відпускаються, сину, гріхи тобі!“ **6** Там же сиділи дехто з книжників, і в серцях своїх думали: **7** „Чого Він говорить отак? Зневажає Він Бога. Хто може прощати гріхи, окрім Бога Самого?“ **8** І зараз Ісус відчув Духом Своїм, що вони так міркують собі, і сказав їм: „Що́ таке ви в серцях своїх думаєте? **9** Що́ легше: сказати розслабленому: „Гріхи відпускаються тобі“, чи сказати: „Уставай, візьми ложе своє та й ходи?“ **10** Але щоб ви знали, що Син Лю́дський має вла́ду прощати гріхи на землі“, — каже розслабленому: **11** „Тобі Я наказую: Уставай, візьми ложе своє, та й іди у свій дім!“ **12** І той устав, і негайно взяв ложе, — і вийшов перед усіма́, так що всі дивувались і сла́вили Бога, й казали: „Ніко́бли такого не бачили ми!“ **13** І вийшов над море Він знов. А весь на́товп до Нього приходив, — і Він їх навчав. **14** А коли Він проходив, то побачив Леві́я Алфі́євого, що сидів на митниці, і каже йому: „Іди за Мною!“ Той устав, і пішов услід за Ним. **15** Коли ж Він сидів при столі в його домі, то багато митників і грішників сиділи з Ісусом та

з учнями Його; бо було їх багато, і вони ходили за Ним. **16** Як побачили ж книжники та фарисеї, що Він їсть із грішниками та з митниками, то сказали до учнів Його: „Чому то Він їсть із митниками та з грішниками?“ **17** А Ісус, як почув, промовляє до них: „Лікаря не потребують здорові, а слабі. Я не прийшов кликати праведних, але грішників (на покаїння).“ **18** А учні Іванові та фарисейські по́стили. І приходять вони, та й говорять до Нього: „Чому учні Іванові та фарисейські по́стять, а учні Твої не по́стять?“ **19** Ісус же промовив до них: „Хіба по́стити можуть гості весільні, поки з ними ще є молодій? Доки мають вони молодого з собою, то по́стити не можуть. **20** Але прийдуть ті дні, коли заберуть молодого від них, — то й по́стити будуть вони за тих днів. **21** І не пришиває ніхто до старої одежі латки з сукна сирового, а як ні, то край латки нової одірветься там від старого, — і дірка стане ще гірша. **22** І ніхто не вливає вина молодого в старі бурдюкі, а то попрориває вино бурдюки, — і вино й бурдюки пропадуть, а вливають вино молоде до нових бурдюків“. **23** І сталось, як Він переходив ланами в суботу, Його учні дорогою йшли, та й стали колосся зривати. **24** Фарисеї ж казали Йому: Подивись, чому роблять у суботу вони, чого не годіться?“ **25** А Він їм відказав: „Чи ж ви не читали ніколи, що зробив був Давид, як потребу він мав та сам зголоднів був і ті, що були з ним? **26** Як він увійшов був до Божого дому — за первосвященника Авіятара, — і спожив хліби показні, яких їсти не

можна бу́ло, — тільки священикам, — і дав він і тим, хто був із ним?“ 27 І сказав Він до них: „Субота постала для чоловіка, а не чоловік для суботи, 28 а тому то Син Людський Господь і суботі“.

3 І Він зно́ву до синагоги ввійшов. І був там один чоловік, який мав суху руку. 2 І, щоб обвинуватити Його, наглядали за Ним, чи Він у суботу того не вздорóвить. 3 І говорить Він до чоловіка з сухою рукою: „Стань посере́дині!“ 4 А до них промовляє: „У суботу годі́ться робити добре, чи робити лихе, життя зберегти, чи погубіти?“ Вони ж мовчали. 5 І споглянув Він із гнівом на них, засмúчений закам'яні́стю їхніх серде́ць, і сказав чоловікові: „Простягни свою руку!“ І той простяг, — і рука йому стала здорова! 6 Фарисеї ж негайно пішли та з іродіянами раду зробили на Нього, — як Його погубити. 7 А Ісус із Своїми учнями вийшов над море. І на́товп великий ішов вслі́д за Ним із Галілеї й з Юдеї, 8 і з Єрусалиму, і з Ідумеї, і з-за Йо́рдання, і з Ті́ру й Сидóну. На́товп великий, прочувши, як багато чинив Він, зібрався до Нього. 9 І сказав Він до учнів Своїх наготóвити чо́вна Йо́му, через натовп, щоб до Нього не ті́снулись. 10 Бо Він багатьох уздорóвив, так що хто тільки не́мочі мав, то ті́слись до Нього, щоб Йо́го доторкну́тись. 11 І дúхи нечисті, як тільки вбачали Йо́го, то падали ницьма перед Ним, і кричали й казали: „Ти Син Божий!“ 12 А Він їм сувóро наказував, щоб вони Йо́го не виявля́ли. 13 І Він вийшов на го́ру, і покликав, кого Сам хотів; вони ж приступили до Нього. 14 І

визначив Дванадцятьох, щоб із Ним перебували, і щоб послати на проповідь їх, 15 і щоб мали вони владу вздоровляти недуги й вигнати демонів. 16 І визначив Він оцих Дванадцятьох: Сімона, і дав йому ймення Петро, 17 і Якова Зеведеевого, і Івана, брата Якова, і дав їм імена Воанергес, цебто „сини гробові“, 18 і Андрія, і Пилипа, і Вартоломія, і Матвія, і Хому, і Якова Алфіевого, і Тадєя, і Сімона Кананіта 19 та Юду Іскаріотського, що й видав Його. 20 І приходять до дому вони. І знову зібралось наро́ду, що вони не могли навіть хліба з'їсти. 21 І коли Його ближчі почули, то вийшли, щоб узяти Його, бо говорено, ніби Він несамо́вітий. 22 А книжники, що поприходили з Єрусалиму, казали: Має Він Вельзевула, і виганяє демонів силою князя демонів. 23 І, закликавши їх, Він у притчах до них промовляв: „Як може сатана́ сатану виганяти? 24 І коли царство поділиться супроти себе, — не може встояти те царство. 25 І коли дім поділиться супроти себе, — не може встояти той дім. 26 І коли б сатана сам на себе повстав і поділився, то не зможе встояти він, але згине. 27 Ніхто бо не може вдертись у дім дужого, та й пограбувати добро його, якщо перше не зв'яже дужого, і аж тоді пограбує господа́ його. 28 Поправді кажу вам, що простягаться лю́дським синам усі про́гріхи та богозневаги, хоч би як вони богозневажали. 29 Але, хто богозневажить Духа Святого, — повіки йому не відпуститься, але гріху вічному він підпадає“. (aіḡn g165, aіḡnios g166) 30 Бож казали вони: „Він духа нечистого має“. 31 І

поприходили матери Його та брати Його, і, обсторонь ставши, послали до Нього і Його виклика́ли. **32** А наро́д кругом Нього сидів. І сказали Йому: „Ото матери Твоя, і брати Твої, і сестри Твої он про Тебе питаються обсторонь“. **33** А Він їм відповів і сказав: „Хто́ Моя матери й брати?“ **34** І поглянув на тих, що круг Нього сиділи, і промовив: „Ось матери Моя та бра́ття Мої! **35** Бо хто Бо́жу волю чинитиме, то́й Мені брат, і сестра, і матери“.

4 І знову почав Він навчати над морем. І зібралось до Нього багато наро́ду, так що Сам Він до чо́вна на морі ввійшов і сидів, а наро́д увесь був на землі покрай моря. **2** І багато навчав Він їх притчами, і в науці Сво́йї їм казав: **3** „Слухайте, — вийшов сіяч ось, щоб сіяти. **4** І як сіяв, упало зёрно одне край дороги, — і налетіли пташкі, і його́ повидзьобували. **5** Друге ж упало на ґрунт кам'яністий, де не мало багато землі, — і негайно зійшло, бо земля неглибока бу́ла; **6** а як сонце зійшло — то зів'яло, і, коріння не мавши, усохло. **7** А інше впало між те́рен, і вигнався терен, і його́ поглуші́в, — і плóду воно не далó. **8** Інше ж упало на добрую землю, — і дало плід, що посхóдив і ріс; і видало втри́дцятьо, у ші́стдесят і в сто раз“. **9** І сказав: „Хто має в́уха, щоб слухати, — нехай слухає!“ **10** І, як остався Він насамоті, Його запитали найближчі з Дванадцятьма́ про цю притчу. **11** І Він їм відповів: „Вам да́но пізнати таємні́ці Божого Царства, а тим, що за вами, усе відбувається в притчах, **12** щоб „оком дивились вони — і не бачили, в́ухом слухали

— і не зрозуміли, щоб коли вони не навернулись, і відпущені будуть гріхи їм!“ 13 І Він їх запитав: „Ви не розумієте притчі цієї? І як вам зрозуміти всі притчі! 14 Сіяч сіє слово. 15 А котрі край дороги, де сіється слово, — це ті, що як тільки почують, то зараз приходять до них сатана, і забирає слово, посіяне в них. 16 Так само й посіяні на кам'яністому ґрунті, — вони, як почують те слово, то з радістю зараз приймають його, 17 та коріння не мають у собі й непостійні; а згодом, як ұтиск або переслідування наступає за слово, вони спокушаються зараз. 18 А між терен посіяне, — це ті, що слухають слово, 19 але кло́поти цьогосві́тні й омана багатства та різні бажання ввіходять, та й заглушують слово, — і пло́ду воно не дає. (аіѠп g165) 20 А посіяне в добру землю — це ті, що слухають слово й приймають, — і родять утридцять, у шістьдесят і в сто раз “. 21 І сказав Він до них: „Чи світло приносьте на те, щоб поставити його під посудину, чи може під ліжку? А не щоб поставити на світильнику? 22 Бо немає нічого захованого, що не виявиться, і немає таємного, що не вийде наяв. 23 Хто має вуха, щоб слухати, — нехай слухає!“ 24 І сказав Він до них: „Уважайте, що чуєте: Якою мірою будете міряти, такою відміряють вам, і додадуть вам. 25 Бо хто має, то дасться йому, хто ж не має, — забереться від нього й те, що він має“. 26 І сказав Він: „Так і Боже Царство, як той чоловік, що кидає в землю насіння, 27 і чи спить, чи встає він удень та вночі, а насіння пускає паростки та росте, хоч не знає він, як. 28 Бо

родить земля сама з себе: перше врúна, потім кóлос, а тоді повне збіжжя на колосі. **29** А коли плід доспіє, зараз він „посилає серпá, бо настали жнивá“. **30** І сказав Він: „До чого прирівняємо Царство Боже? Або в якій притчі представим його? **31** Воно — як те зérно гíрчичне, яке, коли сіється в землю, найдрібніше за всі зéмні насіння. **32** Як посіяне ж буде, виростає, і стає над усі зілля́ більше, і віття пускає велике такé, що кúблितись може в тіні його птаство небесне“. **33** І такими притчами багатьомá Він їм слово звіщав, поскільки вони могли слухати. **34** І без притчі нічого Він їм не казав, а учням Своїм самотою вияснював усе. **35** І сказав Він до них того дня, коли вечір настав: „Перепліньмо на той бiк“. **36** І, лишивши нарóд, узяли із собою Його, як у чóвні Він був; і інші човні були з Ним. **37** І знялася ось буря велика, а хвилі вливалися в чóвен, аж чóвен водою вже був перепóвнився! **38** А Він спав на кормі на подушці... І вони розбудили Його та й сказали Йому: „Учителю, чи Тобі байдужé, що ми гинемо?“ **39** Тоді Він устав, і вітрові заборонив, і до моря сказав: „Мовчи, перестань!“ І стих вітер, — і тиша велика настала. **40** І сказав Він до них: „Чогó ви такі полохливі? Чому віри не маєте?“ **41** А вони налякалися страхом великим, і говорили один до одного: „Хто ж це такий, що вітер і море слухняні Йому?“

5 І на другий бiк моря вони прибулі, до землі Гадарiнської. **2** І як вийшов Він із чóвна, то зараз Його перестрів чоловік із могильних печер, що мав духа

нечистого. **3** Він мешкання мав у гробах, і ніхто й ланцюгами зв'язати не міг його, **4** бо часто кайданами та ланцюгами в'язали його, але він розривав ланцюги та кайдани торощив, — і ніхто не міг угамувати його. **5** І він повсякчас перебував день і ніч у гробах та в горах, — і кричав, і бився об каміння. **6** А коли він Ісуса побачив здалека, то прибіг, і вклонився Йому, **7** і закричав гучним голосом, кажучи: „Що до мене Тобі, Ісусе, Сину Бога Всевишнього? Богом Тебе заклинаю, — не муч Ти мене!“ **8** Бо сказав Він йому: „Вийди, душо нечистий, із людини!“ **9** І запитав Він його: „Як тобі на ім'я?“ А той відповів: „Легіон мені ймення — багато бо нас“. **10** І він Його дуже просив, щоб їх не вислав із тієї землі. **11** Пасся ж там на горі гурт великий свиней. **12** І просилися демони, кажучи: „Пошли нас у свиней, щоб у них ми увійшли“. **13** І дозволив Він їм. І повиходили духи нечисті, і в свиней увійшли. І гурт кинувся з кручі до моря, — а було зо дві тисячі їх — і вони потопилися в морі. **14** А їхні пастухи повтікали та в місті й селах звістили. І повиходили люди побачити, що сталося. **15** І прийшли до Ісуса й побачили, що той біснுவатий, що мав легіона, убраний сидів, і при умі, — і полякались вони. **16** Самовідці ж їм розповіли, що сталося з тим біснуватим, також про свиней. **17** І вони стали благати Його, щоб пішов Собі з їхнього краю. **18** А як Він сів до човна, то біснуватий став просити Його, щоб залишитися з Ним. **19** Ісус же йому не дозволив, а промовив до нього: „Іди до дому свого,

до своїх, і їм розповіж, які речі великі Господь учинив тобі, і як змилювався над тобою!“ 20 І пішов він та в Десятимісті зачав проповідувати, які речі великі Ісус учинив йому. І всі дивувались! 21 І коли переплив Ісус човном на той бік ізнов, то до Нього зібралось багато народу. І був Він над морем. 22 І приходить один із старших синагоги, на ймення Яїр, і, як побачив Його, припадає до ніг Йому, 23 і дуже благає Його та говорить: „Моя дочка кінчається. Прийди ж, поклади Свої руки на неї, щоб видужала та жила!“ 24 І пішов Він із ним. За Ним наговп великий ішов, і тиснувсь до Нього. 25 А жінка одна, що дванадцять років хворою на кровотечу була, 26 що чимало натерпілася від багатьох лікарів, і витратила все добро своє, та ніякої помочі з того не мала, а прийшла ще до гіршого, 27 як зачула вона про Ісуса, підійшла через наговп іззаду, і доторкнулась до одежі Його. 28 Бо вона говорила про себе: „Коли хоч доторкнусь до одежі Його, то одужаю“. 29 І висохло хвили тієї джерелó кровотечі її, і тілом відчула вона, що видужала від недуги! 30 І в ту мить Ісус вичув у Собі, що вийшла з Нього сила. І Він до народу звернувся й спитав: „Хто доторкнувся до Моеї одежі?“ 31 І відказали Йому Його учні: „Ти бачиш, що тисне на Тебе народ, а питаєшся: Хто доторкнувся до Мене?“ 32 А Він навкругі поглядав, щоб побачити ту, що зробила оце. 33 І жінка злякалась та затрусилась, бо знала, що сталося їй. І вона підійшла, і впала ницьма перед Ним, — і всю правду Йому розповіла. 34 А Він їй

сказав: „Твоя віра, о дóчко, спасла тебе; іди з міром, і здоровою будь від своєї недúги!“ 35 Як Він ще говорив, приходять ось від старшини синагоги та й кажуть: „Дочка́ твоя вмерла; чого ще турбуєш Учителя?“ 36 А Ісус, як почув слово сказане, промовляє до старшини синагоги: „Не лякайсь, — тільки віруй! 37 І Він не дозволив іти за Собою нікому, тільки Петрові та Якову, та Іванові, братові Якова. 38 І приходять у дiм старшини синагоги, і Він бачить метушню та людей, що плакали та голосили. 39 А ввійшовши, сказав Він до них: „Чого ви мету́шитеся та плачете? Не вмерло дівча́, але спить!“ 40 І вони насміхалися з Нього. А Він усіх віпровадив, узяв батька дівчати та матір, та тих, хто був із Ним, і ввійшов, де лежало дівча. 41 І взяв Він за руку дівча та й промовив до нього: „Таліта́, кумі“ що значить: „Дівча́тко, кажу́ тобі — встань!“ 42 І в ту мить підвелося й ходило дівча́; а ро́ків мало з дванадцять. І всі зараз жахнулися з дива великого! 43 А Він наказав їм сувóро, щоб ніхто не довідавсь про це. І дати їй їсти звелів.

6 І, вийшовши звідти, Він прийшов до Своєї ба́тьківщини, а за Ним ішли учні Його. 2 Як настала ж субота, Він навчати почав у синаго́зі. І багато-хто, чувши, дивуватися стали й питали: „Звідки в Нього оце? І що за мудрість, що да́на Йому? І що за чуда, що стаються руками Його? 3 Хіба ж Він не те́сля, син Маріїн, брат же Якову, і Йóсипу, і Юді та Сімонові? А сестри Його хіба тут не між нами?“ І вони спокуша́лися Ним. 4 А Ісус їм сказав: „Пророка нема

без пошани, — хіба тільки в вітчизні своїй, та в родині своїй, та в домі своїм“. 5 І Він тут учинити не міг чуда жодного, тільки деяких хворих, руки поклавши на них, уздоровів. 6 І Він дивувався їх невірству. І ходив Він по сéлах навкру́г та навчав. 7 І, закликавши Дванадцятьо́х, зачав їх по двох посилати, і владу їм дав над нечистими ду́хами. 8 І звелів їм нічого в дорогу не брати, крім па́лиці тільки самої: ні то́рби, ні хліба, ані мідяків у свій че́рес, 9 а ходити в сандáлях, „і двох убрань не носити“. 10 І промовив до них: „Коли ви де вві́дете в дім, залиша́йтеся там, аж поки не вийдете звідти. 11 А як місто яке вас не при́йме, і не послухають вас, то, виходячи звідти, обтрусіть порошок, що в вас під ногами, на свідчення супроти них. Поправді кажú вам, — легше бу́де Содóму й Гомóррі дня судного, аніж місту тому́!“ 12 І вийшли вони, і проповідували, щоб ка́ялися. 13 І багато вигóнили дéмонів, і оливою хворих багато нама́щували — і вздоровляли. 14 І прочув про Ісуса цар Ірод, — бо ім'я Його стало загáльно відóме, — і сказав, що то Іван Христитель із мертвих воскрес, і тому твóряться чу́да від нього. 15 Інші впевня́ли, що Ілля Він, а знов інші казали, що пророк, або як один із пророків. 16 А Ірод, прочувши, сказав: „Іван, якому я голову стяв був, — оце він воскрес!“ 17 Той бо Ірод, пославши, схопів був Івана, і в в'язниці закув його, через Іродіяду, дружину брата свого Пилипа, бо він одружився був із нею. 18 Бо Іван казав Іродові: „Не годі́ться тобі мати за дружину жінку брата свого!“ 19 А Іродійда

лю́тилась на нього, і хотіла йому смерть заподіяти, та не могла. **20** Бо Ірод боявся Івана, знаючи, що він муж праведний і святий, і беріг його. І, його слухаючи, він дуже бенте́жився, але слухав його залюбки. **21** Та настав день догідний, коли дня наро́дження Ірод справляв був бенке́та вельмо́жам своїм, і тисячникам, і галілейській старшіні, **22** і коли прийшла дочка́ тієї Іродіяди, і танцювала, і сподобалася Іродові та присутнім із ним при столі, — тоді цар промовив до дівчини: „Преси в мене, чого хочеш, — і дам я тобі!“ **23** І поклявся він їй: „Чого тільки від мене попросиш, то дам я тобі, — хоча б і півцарства мо́го!“ **24** Вона ж вийшла, і спиталася матері своєї: „Чого маю просити?“ А та відказала: „Голови Івана Христителя“. **25** І зараз квапли́во вернулась вона до царя, і просила, говорячи: „Я хочу, щоб дав ти негайно мені на полумиску голову Івана Христителя!“ **26** І засмутився цар, але через клятву й з-за тих, що з ним були́ при столі, не схотів їй відмовити. **27** І цар зараз послав вояка́, і звелів принести Іванову голову. **28** І пішов він, і стяв у в'язниці Івана, і приніс його го́лову на полумискові, і дівчаті віддав, а дівча віддало́ її своїй матері. **29** А коли його учні зачули, то прийшли, і взяли його тіло, і до гробу поклали його. **30** І посхóдилися до Ісуса апóстоли, і розповілі́ йому все, — як багато зробили вони, і як багато навчили. **31** І сказав Він до них: „Ідіть осібно самі до безлюдного місця, та трохи спочиньте“. Бо багато народу прихóдило та відбувало, аж навіть не мали

коли й поживитись. **32** І відпливли вони човном окремо до місця безлюдного. **33** І побачили їх, коли плінули, і багато-хто їх розпізнали. І пішки побігли туди з усіх міст, та й їх випередили. **34** І, як вийшов Ісус, Він побачив багато нарóду, — і змілювався над ними, бо були, „немов вівці, що не мають пастуха“. І зачав їх багато навчати. **35** І, як минуло вже часу доволі, підійшли Його учні до Нього та й кажуть: „Це місце безлюдне, а година вже пізня. **36** Відпусти їх, — нехай підуть в осáди та сéла близькі, і куплять собі чого їсти“. **37** А Він відповів і сказав їм: „Дайте їсти їм ві“. Вони ж відказали Йому: „Чи ми маємо піти та хліба купити на двісті динáріїв, і дати їм їсти?“ **38** А Він їх запитав: „Скільки маєте хліба? Ідіть, побачте!“ І розізнавши, сказали: „П'ять хлібів та дві риби“. **39** І звелів їм усіх на зеленій траві посадити один біля óдного. **40** І розсілись рядами вони, по сто та по п'ятдесят. **41** І Він узяв п'ять хлібів та дві риби, споглянув на небо, поблагословив, і поламав ті хліби, і дав учням, щоб клали перед ними, і дві риби на всіх поділив. **42** І всі їли й наїлися! **43** А з кусків позосталих та з риб назбирали дванадцять повних кошів. **44** А тих, хто хліб споживав, було тисяч із п'ять чоловіка! **45** І зараз звелів Своїм учням до човна сідати, і на тóй бік поплінути до Віфсаїди, раніше Його, поки Сам Він відпустить нарóд. **46** І Він їх відпустив, та й пішов помолитись на гóру. **47** А як вечір настав, чóвен був серед моря, а Він Сам один на землі. **48** Коли ж Він побачив, як вони веслува́нням

мордуються, — бо вітер їм був супротивний, — о четвертій сторобжі вночі підійшов Він до них, по морю йдучи, і хотів їх минути. **49** А вони, як побачили, що йде Він по морю, подумали, що то марá, та й стали кричати, **50** бо Його всі побачили та налякались. А Він зараз до них обізвася й сказав їм: „Будьте смілі, — це Я, не лякайтесь!“ **51** І ввійшов Він у човен до них, і вітер затих. А вони здивувалися дуже в собі, **52** бо не зрозуміли чуда про хлібі, бо серце їхне було затверділе. **53** Перепливши ж вони, прибулі в землю Генісарétську й причáлили. **54** І, як вони повихóдили з човна, люди зараз пізнали Його, **55** і порозбігались по всій тій околиці, і стали на ложах недужих принóсити, де тільки прочули були, що Він є. **56** І куди тільки Він прибував — до сіл, чи до міст, чи до осель, — клали недужих на майдánaх, і благали Його, щоб могли доторкнутись хоч краю одежі Його. І хто тільки до Нього дотóркувався, той був уздорóвлений!

7 І зібрались до Нього фарисеї та деякі з книжників, які прибулі із Єрусалиму, **2** і побачили, що деякі з учнів Його їли хліб руками „нечистими“, цебто невмитими. **3** Бо фарисеї й усі юдеї, зберігаючи передáння старших, не їдять, як старанно не виміють рук; **4** а вернувшись з ринку, вони не їдять, поки не вмиються. Багато є й іншого, що вони прийняли, щоб додérжувати: миття чаш, і глеків, і мідяного пóсуду. **5** І запитали Його фарисеї та книжники: „Чому учні Твої не живуть за передáнням старших,

але хліб споживають руками нечистими?“ 6 А Він їм відказав: „Добре пророкував про вас, лицемірів, Ісая, як написано: „Оці люди устами шанують Мене, серце ж їхнє далеко від Мене. 7 Та однак надарёмне шанують Мене, бо навчають наук — людських заповідей“. 8 Занеха́вши заповідь Божу, передань людських ви трима́єтеся: обмиваєте глеки та чаші, і багато такого подібного й іншого робите ви“. 9 І сказав Він до них: „Спритно відкидаєте ви заповідь Божу, аби зберегти своє передання. 10 Бо Мойсей наказав: „Шануй батька свого та матір свою“, та: „Хто злорічить на батька чи матір, нехай смертю помре“. 11 А ви кажете: „Коли скаже хто батьку чи матері: Корва́н, чи дар Богові те, чим би ти скориста́тись від мене хотів, 12 то вже вільно йому не робити нічого для батька чи матері, 13 порушуючи Боже Слово вашим переданням, що його ви самі встановили. І багато такого ви іншого робите“. 14 І Він зно́ву покликав наро́д і промовив до нього: „Послухайте Мене всі, і зрозумійте! 15 Немає нічого назóвні людіни, що, увіходячи в неї, могло б опогáнити її; що ж із неї виходить, — те людіну опогáнює. 16 Коли має хто в́уха, щоб слухати, — нехай сл́ухає!“ 17 А коли від наро́ду ввійшов Він до дому, тоді учні Його запиталися в Нього про прі́тчу. 18 І Він їм відказав: „Чи ж і ви розумі́ння не маєте? Хіба ж не розумієте ви, що все те, що входить іззо́вні в людіну, — не може опогáнити її? 19 Бо не входить до серця йому, але до животá, і виходить назóвні, очищуючи всяку їжу“. 20 А далі сказав Він:

„Що з людіни виходить, — те людіну опоганює.
21 Бо зсерєдини, із людського серця виходять лихі думкі, розпуста, крадіж, душогу́бства, 22 перєлюби, здірства, лукавства, підступ, безстидства, завидю́щеє око, богозневага, гóрдощі, бєзум. 23 Усе зле це виходить зсерєдини, — і людіну опоганює!“ 24 І встав Він, і звідти пішов у землю тїрську й сидонську. І, ввійшовши до дому, Він хотів, щоб ніхто не довідавсь, та не міг утаїтись. 25 Негаино бо жінка одна, якої дочка мала духа нечистого, прочула про Нього, і прийшла, та й припала до ніг Йому. 26 А ця жінка грекіня бу́ла, родом сирофінікіянка. Вона стала благати Його, щоб із дочки її дємона вигнав. 27 А Він їй сказав: „Дай, щоб перше наїлися діти, — не годиться бо хліб забирати в дітей, і кинути щеня́там!“ 28 А вона Йому в відповідь каже: „Так, Господи! Але навіть щеня́та їдять під столом від дитячих кришо́к“. 29 І Він їй сказав: „За слово оце йди собі, — дємон вийшов із твоєї дочки!“ 30 А коли вона в дім свій верну́лась, то знайшла, що дочка́ на постелі лежала, а демон вийшов із неї. 31 І вийшов Він знов із країв тїрських і сидонських, і подався шляхом на Сидон над море Галілейське, через окóлиці Десятимі́стя. 32 І приводять до Нього глухого немову, і благають Його, щоб руку на нього поклав. 33 І взяв Він його від наро́ду са́мого, і вклав пальці Свої йому в в́уха, і, сплюнувши, доторкнувся його язика́. 34 І, на небо споглянувши, Він зідхнув і промовив до нього: „Еффата́“; цебто: „Відкрися!“ 35 І відкрилися в́уха йому, і путо його

язика розв'язалося негайно, — і він став говорити виразно! **36** А Він їм звелів, щоб нікому цього не розповідали. Та що більше наказував їм, то ще більш розголошували. **37** І дуже всі дивувалися та говорили: „Він добре все робить: глухим дає чути, а німим — говорити!“

8 Тими днями, коли було знову багато народу, а їсти не мали чого, покликав Він учнів Своїх та й промовив до них: **2** „Жаль мені тих людей, що вже три дні зо Мною знаходяться, та їсти не мають чого. **3** А коли відпушу їх голодних до їхніх домівок, то ослабнуть у дорозі, бо деякі з них поприходили здалека“. **4** І відказали Йому Його учні: „Звідки зможе хто нагодувати їх хлібом отут у пустині? **5** А Він їх запитав: „Скільки маєте хліба?“ Вони ж повідомили: „Сéмеро“. **6** Тоді Він народу звелів на землі посідати. І, взявши сéмеро хліба, віддавши подяку, Він поламав і дав учням Своїм, щоб роздати. А вони роздавали народові, **7** І мали вони трохи рíбок; і Він їх поблагословив, і роздати звелів також їх. **8** І всі їли й наїлися, а з позосталих кусків сім кошів назбирали. **9** А їдців було тисяч з чотири! **10** І всів Він негайно до чóвна з Своїми учнями, та й прибув до землі далманутської. **11** І вийшли фарисеї, і почали сперечатися з Ним, і, Його випробовуючи, хотіли від Нього ознаки із неба. **12** А Він тяжко зідхнув у Своїм дусі й промовив: „Якої ознаки цей рід вимагає? Поправді кажú вам, що родові цьому ознака не буде дана!“ **13** І покинув Він їх, усів знову до чóвна, і на

той бік відбув. 14 І забули вони взяти хліба, і крім одного буханця, у чобві не мали з собою нічого. 15 А Він їм наказував та говорив: „Стережіться уважливо фарисейської розчїни й розчїни Іродової!“ 16 Вони ж міркували й казали один до одного, що хліба не мають вони. 17 А Ісус, знавши те, промовляє до них: „Чогó ви міркуєте, що хліба не маєте? Чи ви ще не знаєте й не розумієте? Чи ще маєте серце своє затверділим? 18 „Мавши очі — не бачите, і мавши вуха — не чуєте?“ І не пам'ятаєте, 19 коли п'ять хлібів Я ламав на п'ять тисяч, — скільки повних кошів із кусків ви зібрали?“ Вони кажуть до Нього: „Дванадцять“. 20 „А як сім на чотири тисячі, — скільки кошиків повних з кусків ви зібрали?“ І відказують: „Сім“. 21 І сказав Він до них: „Ви ще не розумієте?“ 22 І приходять вони в Віфсаїду. І приводять до Нього сліпого, і благають Його, щоб доторкнўвся до нього. 23 І взяв Він сліпого за руку, та й вивів його за село. І послїнивши очі йому, поклав руки на нього, і питався його, чи що бачить. 24 І, зиркнувши, сказав той: „Я бачу людей, які ходять, немов би дерева“. 25 Потім знов Він поклав Свої руки на очі йому, — і прозрів той, і одужав, і вирáзно став бачити все! 26 І послав Він додому його й наказав: „До села й не заходь, і нікому в селі не розповідáй!“ 27 Потому пішов Ісус й учні Його до сіл Кесарїї Пилипової, а в дорозі питав Своїх учнів, говорячи їм: „За кого Мене люди вважають?“ 28 Вони ж відповіли Йому, кажучи: „За Івана Христителя, другі — за Іллю, а інші

— за одного з пророків“. **29** І Він запитав їх: „А ви за кого Мене маєте?“ Петро Йому в відповідь каже: „Ти — Христос!“ **30** І Він заборонив їм, щоб нікому про Нього вони не казали! **31** І почав їх навчати, що Синові Людському треба багато страждати, і Його відцураються старші, і первосвященики, і книжники, і Він буде вбитий, — але третього дня Він воскресне. **32** І те слово казав Він відкрито. А Петро узяв на́бік Його, і Йому́ став перечити. **33** А Він обернувся й поглянув на учнів Своїх, та й Петру докорів і сказав: „Відступись, сатано, від Мене, бо думаєш ти не про Боже, а про людське!“ **34** І Він покликав народ із Своїми учнями, та й промовив до них: „Коли хоче хто йти вслід за Мною, хай зречеться самого себе, і хай візьме свого хреста та й за Мною йде! **35** Бо хто хоче душу свою зберегти, той погубить її, а хто згубить душу свою ради Мене та Євангелії, той її збереже. **36** Яка ж користь людині, що здобуде весь світ, але душу свою занапа́стить? **37** Або що наза́мін дасть людина за душу свою? **38** Бо хто буде Мене та Моєї науки соромитися в роді цім перелюбнім та грішнім, того посоромиться також Син Людський, як прийде у славі Свого Отця з анголами святими“.

9 І сказав Він до них: „Поправді кажú вам, що деякі з тут-о приявних не скушту́ють смерти, аж поки не ба́читимуть Царства Божого, що прийшло воно в силі“. **2** А через шість день забирає Ісус Петра, і Якова, і Івана, та й веде їх осібно на гóру високу самих. І Він переобразивсь перед ними. **3** І стала одежа Його

осяйна́, дуже біла, як сніг, якої білільник не зміг би так вибілити на землі! 4 І з'явивсь їм Ілля́ та Мойсей, і розмовляли з Ісусом. 5 І озвався Петро та й сказав до Ісуса: „Учителю, добре бути нам тут! Поставмо ж собі три шатра: для Тебе одне, і одне для Мойсея, і одне для Іллі“. 6 Бо не знав, що́ казати, бо були́ перелякані. 7 Та хмара ось їх заслоніла, і голос почувся із хмари: „Це Син Мій Улюблений, — Його слухайтеся!“ 8 І зараз, звівши очі свої, вони вже нікого з собою не бачили, крім Самого Ісуса. 9 А коли з гори сходили, Він їм наказав, щоб нікому того не казали, що́ бачили, аж поки Син Людський із мертвих воскресне. 10 І вони заховали те слово в собі, сперечаючися, що́ то є: „воскреснути з мертвих“. 11 І вони запитали Його та сказали: „Що́ це книжники кажуть, ніби треба Іллі перш прийти?“ 12 А Він відказав їм: „Тож Ілля́, коли прийде попереду, усе приготує. Та як же про Людського Сина написано, що мусить багато Він вітерпіти, і буде зневажений? 13 Але вам кажу́, що й Ілля́ був прийшов, — та зробили йому, що́ тільки хотіли, як про нього написано“. 14 А коли поверну́лись до учнів, коло них вони вгледіли безліч наро́ду та книжників, що сперечалися з ними. 15 І негайно весь на́товп, як побачив Його, сполохну́вся із дива, і назустріч побіг, і став вітати Його. 16 І запитався Він їх: „Про що́ спереча́єтесь з ними?“ 17 І Йому відповів один із на́товпу: „Учителю, привів я до Тебе ось сина свого́, що́ духа німого він має. 18 А як він де схопить його, то об землю кидає ним, — і він

пїну пускає й зубами скрегоче та сохне. Я казав Твоїм
ўчням, щоб прогнали його, — та вони не змогли“.

19 А Він їм у відповідь каже: „О, роде невірний, —
доки буду Я з вами? Доки вас Я терпітиму? Приведіть
до Мене його!“ **20** І до Нього того привелі. І як
тільки побачив Його, то дух зараз затряс ним. А той,
повалившись на землю, став качатися та заливатися
пїною. **21** І Він запитав його батька: „Як давнó йому
сталось це?“ Той сказав: „Із дитїнства. **22** І пóчасту
кидав він ним і в огонь, і до води, щоб його погубити.
Але коли можеш що Ти, то змилуйсь над нами, і нам
поможи!“ **23** Ісус же йому відказав: „Щодо того твого
„коли можеш“, — то томú, хто вірує, все можливе!“ **24**
Зараз батько хлоп'яти з слїзьми́ закричав і сказав:
„Вірую, Господи, — поможи недовірству моєму!“ **25** А
Ісус, як побачив, що нáтовп збігається, то нечистому
духові наказав, і сказав йому: „Дúше німий і глухий,
тобі Я наказую: вийди з нього, і більше у нього не
входь!“ **26** І, закричавши та мїцно затрясши, той
вийшов. І він став, немов мертвий, — аж багато-хто
стали казати, що помер він. **27** А Ісус узяв за руку його
та й підвів його, — і той устав. **28** Коли ж Він до дому
прийшов, то учні питали Його самотóю: „Чому ми не
могли його вигнати?“ **29** А Він їм сказав: „Цей рід не
виходить інакше, як тільки від молитви та пóсту“.

30 І вони вийшли звідти, і прохóдили по Галілеї.
А Він не хотів, щоб довідався хто. **31** Бо Він Своїх
учнів навчав і казав їм: „Людський Син буде віданий
лю́дям до рук, і вони Його вб'ють, але вбитий, —

воскресне Він третього дня!“ 32 Вони ж не зрозуміли цього слóва, та боялись Його запитати. 33 І прибулі вони в Каперна́ум. А як був Він у домі, то їх запитав: „Про щó міркува́ли в дорозі?“ 34 І мовчали вони, — сперечалися бо проміж себе в дорозі, хтó найбільший. 35 А як сів, то покликав Він Дванадцятьо́х, і промовив до них: „Коли хто бути першим бажає, — нехай буде найменшим із усіх і слуга всім!“ 36 І взяв Він дитину, і поставив її серед них. І, обнявши її, Він промовив до них: 37 „Коли хто в Ім'я́ Моє при́йме одне з дітей таких, той приймає Мене. Хто ж приймає Мене, — не Мене він приймає, а Того, Хто послав Мене!“ 38 Обізвався до нього Іван: „Учителю, ми бачили одного чоловіка, який з нами не ходить, що виганяє Ім'я́м Твоїм де́монів; і ми заборонили йому, бо він із нами не ходить“. 39 А Ісус відказав: „Не забороняйте йому, бо немає такого, що Ім'я́м Моїм чудо зробив би, і зміг би небáром лихослóвити Мене́. 40 Хто бо не супроти нас, — той за нас! 41 І коли хто напо́їть вас кúхлем води в Ім'я́ Моє ради того, що ви Христові, поправді кажú вам: той не згубить своєї нагоро́ди! 42 Хто ж спокúсить одного з мали́х цих, що вірять, то краще б такому було, коли б жóрно млинóве на шию йому почепити, та й кинути в море! 43 І коли рука твоя спокушає тебе, — відітни її: краще тобі ввійти до життя однору́ким, ніж з обома руками ввійти до геєнни, до огню негасімого, (Geenna g1067) 44 де „їхній червяк не вмирає, і не гасне огонь“. 45 І коли нога твоя спокушає тебе, — відітни її: краще тобі

ввійти до життя одноно́гим, ніж з обома ногами бути
вкиненому до геєнни, [до огню негасімого], (Geenna
g1067) 46 де „їхній червяк не вмирає, і не гасне огонь“.
47 І коли твоє око тебе спокушає, — вибери його:
краще тобі одно́ким ввійти в Царство Боже, ніж з
обома очима бути вкиненому до геєнни огнєнної,
(Geenna g1067) 48 де „їхній червяк не вмирає, і не гасне
огонь“! 49 Бо посóлється кожен огнем, і кожна жертва
посóлється сіллю. 50 Сіль — добра річ. Коли ж сіль
несолоною стане, — чим поправити її? Майте сіль у
собі, майте й мир між собою!“

10 І, вийшовши звідти, Він приходить у землю
Юдейську, на той бік Йорда́ну. І знову зібралися ю́рби
до Нього, і знов Він навчав їх, звича́єм Своїм. 2 І
підійшли фарисеї й спитали, Його випробóвуючи:
„Чи дозволено чоловікові дружи́ну свою відпустити?“
3 А Він відповів і сказав їм: „Що Мойсей заповів вам?“
4 Вони ж відказали: „Мойсей заповів написати листа
розводо́вого, та й відпустити“. 5 Ісус же промовив
до них: „То за ваше жорстокосéрдя він вам написав
оцю заповідь. 6 Бог же з почáтку творіння „створив
чоловіком і жінкою їх. 7 Покине то́му чоловік свого
ба́тька та матір, 8 і стануть обóє вони одним тілом“,
— тим то немає вже двох, алé одне тіло. 9 Тож,
що Бог спарува́в, — люди́на нехай не розлу́чує!“ 10
А вдома про це учні знов запитали Його. 11 І Він
їм відказав: „Хто дружи́ну відпустить свою, та й
одру́житься з іншою, той чинить перéлюб із нею.
12 І коли дружи́на покине свого чоловіка, і вийде

заміж за іншого, то чинить перелюб вона“. 13 Тоді попринóсили дїток до Нього, щоб Він доторкнувся до них, учні ж їм докоряли. 14 А коли спостеріг це Ісус, то обурився, та й промовив до них: „Пустіть дїток до Мéне прихóдити, і не бороніть їм, — бо таких Царство Боже! 15 Попрáвді кажу вам: Хто Божого Царства не прийме, немов те дитя, той у нього не ввійде“. 16 І Він їх пригорну́в, і поблагословив, на них руки поклавши. 17 І коли вирушав Він у путь, то швидко наблізивсь один, упав перед Ним на коліна, і спитався Його: „Учителю Добрий, — що робити мені, щоб вічне життя впа́дкувáти?“ (aiōnios g166) 18 Ісус же йому відказав: „Чого звеш Мене Добрим? Ніхто не є Добрий, крім Бога Самого. 19 Знаєш заповіді: „Не вбивай, не чини перелюбу, не краді, не свідкуй неправдиво“, не кривді, „шануй свого бáтька та матір“. 20 А він відказав Йому: „Учителю, — це все виконав я ще змáлку“. 21 Ісус же поглянув на нього з любов'ю, і промовив йому: „Одно́го бракує тобі: іди, розпрóдай, що маєш, та вбогим роздай, — і матимеш скарб ти на небі! Потому прихóдь та й іди вслід за Мною, узявши хреста“. 22 А він засмутився тим словом, і пішов, зажурившись, — бо великі маєтки він мав! 23 І поглянув довкóла Ісус, та й сказав Своїм учням: „Як тяжко отим, хто має багáтство, увійти в Царство Боже!“ 24 І учні жахнулись від слів Його. А Ісус знов у відповідь каже до них: „ Мої діти, як тяжко отим, хто надію кладе на багатство, увійти в Царство Боже! 25 Верблю́дові легше пройти через

гólчине вúшко, ніж багатому в Боже Царство ввійти!“

26 А вони здивувалися дуже, і казали один до одно́го: „Хто ж тоді може спастися?“ 27 Ісус же поглянув на них і промовив: „Неможливе це лю́дям, а не Богові. Бо „для Бога можливе все!“ 28 А Петро став казати Йому: „От усе ми покинули, та й пішли за Тобою слідом“. 29 Ісус відказав: „Поправді кажу вам: Немає такого, щоб дiм полишив, чи братiв, чи сестeр, або матiр, чи бaтькa, або дiти, чи полiя ради Мене та ради Євaнгелiї, 30 і не одержав би в сто раз бiльше тепер, цього чaсу, серед переслiдувань, — домiв, і братiв, і сестeр, і матерiв, і дiтей, і пiль, а в вiцi настiпному — вiчне життя. (aiōn g165, aiōnios g166) 31 І багато-хто з перших стануть останнiми, а останнi — першими“. 32 Були ж у дорозi вони, простуючи в Єрусали́м. А Ісус iшов попереду них, — аж дуже вони дивувались, а тi, що йшли вслiд за Ним, боялись. І, взявши знов Дванадцятьох, почав їм розповiдати, щó з Ним статися має: 33 „Оце в Єрусали́м ми йдемо́, і первосвященикам і книжникам вiданий буде Син Лiудський, і засудять на смерть Його, і поганам Його видадуть, 34 і насмiхатися бiдуть iз Нього, і бiдуть плювати на Нього, і будуть Його бичувати, і вб'ють, — але третього дня Він воскресне!“ 35 І пiдходять до Нього Якiв та Иван, сини Зеведееви, та й кажуть Йому: „Учителю, — ми хочемо, щоб Ти зробив нам, про що бiдемо просити Тебе“. 36 А Він їх поспитав: „Чого ж хочете, щоб Я вам зробив?“ 37 Вони ж вiдказали Йому: „Дай нам, щоб у славі Твоїй ми сидiли праворуч

від Тебе один, і лівобруч один“! **38** А Ісус відказав їм: „Не знаєте, чого просите. Чи ж можете ви пити чашу, що Я її п'ю, і христитися хрищенням, що Я ним хрищуся?“ **39** Вони відказали Йому: „Можемо“. А Ісус їм сказав: „Чашу, що Я її п'ю, ви питимете, і хрищенням, що Я ним хрищусь, ви охриститесь. **40** А сидіти правобруч Мене та лівобруч — не Мое це давати, а кому уготовано“. **41** Як почули ж це Дєсятеро, то обурились на Якова та на Івана. **42** А Ісус їх покликав, і промовив до них: „Ви знаєте, що ті, що вважають себе за князів у народів, панують над ними, а їхні вельможі їх тиснуть. **43** Не так буде між вами, але хто з вас великим бути хоче, — нехай буде він вам за слугу. **44** А хто з вас бути першим бажає, — нехай буде всім за раба. **45** Бо Син Людський прийшов не на те, щоб служили Йому, але щоб послужити, і душу Свою дати на викуп за багатьох“. **46** І приходять вони в Єрихон. А коли з Єрихону виходив Він разом із Своїми учнями й з безліччю люду, сидів і просив при дорозі сліпий Вартимей, син Тимейв. **47** І, прочувши, що то Ісус Назарянїн, почав кликати та говорити: „Сину Давидів, Ісусе, — змилуйся надо мною!“ **48** І сварились на нього багато-хто, щоб мовчав, а він іще більше кричав: „Сину Давидів, — змилуйся надо мною!“ **49** І спинився Ісус та й сказав: „Покличте його!“ І кличуть сліпого та й кажуть йому: „Будь бадьорий, устань, — Він кличе тебе“. **50** А той скинув плаща свого, і скочив із місця, — і прибіг до Ісуса. **51** А Ісус відповів і сказав йому: „Що ти хочеш, щоб

зробив Я тобі?“Сліпий же Йому відказав: „Учителю, — нехай я прозрю!“ 52 Ісус же до нього промовив: „Іди, — твоя віра спасла тебе!“І той зараз прозрів, і пішов за Ісусом дорогою.

11 І коли вони наблизились до Єрусалиму, до Вітфагії й Віфанії, на Оливній горі, тоді Він посилає двох учнів Своїх, 2 і каже до них: „Ідіть у село, яке перед вами, і, входячи в нього, ви знайдете зараз прив'язане осля, що на нього ніхто ще з людей не сідав. Відв'яжіть його, і приведіть. 3 Коли ж скаже хто вам: „Що це ви робите?“відкажіть: „Господь потребує його, — і відішле його сюди зараз“. 4 І вони відійшли, і знайшли те осля, що прив'язане коло воріт ізнадвору було при дорозі, — і відв'язали його. 5 А деякі з тих, що стояли там, сказали до них: „Що ви робите? Пóщо осля ви відв'язуєте?“ 6 Вони ж їм відказали, як звелів їм Ісус, — і відпущено їх. 7 І вони привелі до Ісуса осля, і поклали на нього плащі свої, а Він сів на нього. 8 Багато ж нарóду стелили одержу свою по дорозі, а інші стелили дорогою зéлень, натяту в полях. 9 А ті, що йшли перед Ним і позаду, викрикували: „Осáнна! Благословéнний, хто йде у Господне Ім'я! 10 Благословенне Царство, що надходить, Отця нашого Давида! Осáнна на висоті!“ 11 Потому ввійшов Він до Єрусалиму, і в храм. А оглянувши все, як година вже пізня була, Він пішов у Віфанію з Дванадцятьма. 12 А наавтра, коли вони вийшли з Віфанії, Він зголоднів. 13 І, побачивши здалека фігове дерево, вкрите листями, Він підійшов,

чи не знайде на ньому чогó. І, прийшовши до нього, не знайшов нічого, крім листя самóго, — не пора бо на фіги булá. **14** І озвався Ісус і промовив до нього: „Щоб більше ніхто твого плóду не з'їв аж повіки!“ А учні Його все те чули. **(aіōn g165)** **15** І прийшли вони в Єрусалим. А як Він у храм увійшов, то став виганяти продавців і покупців у храмі, і поперевертáв столи грошомінам та ослóни — продавцям голубів. **16** І Він не дозволяв, щоб хто річ яку носив через храм. **17** І Він їх навчав і казав їм: „Хіба не написано: „Дім Мій — бóде домом молитви в нарóдів усіх“, ви ж із нього зробили „печеру розбійників!“ **18** І почули це первосвященики й книжники, і шукали, як Його погубити, бо боялись Його, — увесь бо нарóд дивувався науці Його. **19** А як пізно ставало, вони поза місто вихóдили. **20** А прохóдячи вранці, побачили фігове дерево, усохле від кореня. **21** І, згадавши, Петро говóрить Йому: „Учителю, глянь — фігове дерево, що прокляв Ти, усохло!“ **22** А Ісус їм у відповідь каже: „Майте віру Божу! **23** Поправді кажу вам: Як хто скаже горі цій: „Порушся та й кинься до моря“, і не матиме сумніву в серці своїм, але матиме віру, що станеться так, як говóрить, — то буде йому! **24** Через це говорю вам: Усе, чого ви в молитві попросите, вірте, що одержите, і спóвниться вам. **25** І коли стоїте на молитві, то прощайте, як маєте що проти кого, щоб і Отець ваш Небесний пробачив вам прóгріхи ваші. **26** Коли ж не прощаєте ви, то й Отець ваш Небесний не простить вам прóгріхів ваших“. **27** І

знóву прийшли вони в Єрусалим. Коли ж Він у храмі ходив, поприхóдили первосвященики й книжники, і старшіни до Нього, **28** і сказали Йому: „Якою Ти влáдою все оце чиниш? І хто Тобі влáду цю дав, щоб Ти це робив? **29** А Ісус відказав їм: „Запитаю й Я вас одне слово, і відповідайте Мені, то й Я відкажé вам, якою Я влáдою це все чиню́. **30** Іванове хрищення з неба було, чи від людей? Відповідайте Мені!“ **31** Вони ж міркували собі й говорили: Коли скажемо: „Із неба“, відкаже: „Чого ж ви йому не повірили?“ **32** А як скажемо: „Від людей“, — то боялись наро́ду, бо всі вважали, що Іван був поправді пророк. **33** І сказали Ісусові в відповідь: „Не знаємо“. А Ісус їм відказує: „То й Я не скажé вам, якою Я влáдою це все чиню́“.

12 І почав Він у прітчах до них промовляти: „Насадив був один чоловік виноградника, муром обгородив, відовбав у ньому чавіло, башту поставив, — і віддав його винарјам, та й пішов. **2** А певного чáсу послав він раба до своїх винарів, щоб прийняти частину плоду з виноградника в тих винарів. **3** Та вони схопіли його та й побили, і відіслали ні з чим. **4** І знóву послав він до них раба іншого, — та й того вони зранили в голову та знева́жили. **5** Тоді вислав він іншого, — і того вони вбили. І багатьóх іще інших, — набили одні́х, а одні́х повбивали. **6** І він мав ще одно́го, — сина улю́бленого. Наостáнок послав і тогó він до них і сказав: „Посоромляться сина мого́!“ **7** А ті винарі міркували собі: „Це спадкоємець; ходім, заморду́ймо його, — і нашою спáдщина бóде!“ **8** І вони схопіли

його та й убили, і викинули його за виноградник. **9** Отож, щó пан виноградинка зробить? — Він прибуде та й вигубить тих винарів, і віддасть виноградинка іншим. **10** Чи ви не читали в Писáнні: „Камінь, що його будівнічі відкинули, — той наріжним став ка́менем! **11** Від Господа сталося це, — і дивне воно в очáх наших“. **12** І шукали Його, щóб схопіти, але побоялись на́рóду. Бо вони зрозуміли, що про них Він цю прі́тчу сказав. І, лишивши Його, відійшли. **13** І вони вислали деяких із фарисеїв та іроді́янів до Нього, щóб зловити на слові Його. **14** Ті ж прийшли та й говорять Йому: „Учителю, знаємо ми, що Ти справедливий, і не зважаєш зовсі́м ні на ко́го, бо на лю́дське обличчя не диви́шся, а наставляєш на Божу дорогу правдиво. Чи годі́ться давати податок для кесаря, чи ні? Давати нам, чи не давати?“ **15** А Ісус, знавши їх лицемі́рство, сказав їм: „Чого ви Мене випробóвуете? Принесіть Мені гріш податковий, щóб бачити“. **16** І принесли вони. А Він каже до них: „Чий це образ і напис?“ Ті ж Йому відказали: „Кесарів“. **17** Ісус тоді каже в відповідь їм: „Віддайте кесареве — кесареві, а Богові — Боже!“ І дивувалися з Нього вони. **18** І прийшли до Нього ті саддукеї, що твердять, ніби нема воскресіння, і запитали Його та сказали: **19** „Учителю, Мойсей написав нам: „Як помре кому брат, і полишить дру́жину, а дитини не лишить, то нехай його брат візьме дру́жину його́, та й відновить насіння для брата свого́“. **20** Було сім братів. І перший взяв дру́жину й умер, не лишивши дітей. **21** Другий

теж її взяв та й помер, — і він не лишів дітей. Так само і третій. 22 І всі семеро не полишили дітей. А по всіх вмерла й жінка. 23 А в воскресінні, як воскреснуть вони, то котро́му із них вона дружи́ною буде? Бо семеро мали за дружи́ну її“. 24 Ісус їм відказав: „Чи ви не тому помиляєтесь, що не знаєте ані Писа́ння, ані Божої сили? 25 Бо як із мертвих воскреснуть, то не б́удуть женитись, ані заміж вихо́дити, але будуть, немов анголі ті на небі. 26 Що ж до мертвих, що воскреснуть, чи ж ви не читали в Мойсеєвій книзі, як — при кущі — сказав йому Бог, промовляючи: „Я Бог Авраамів, і Бог Ісаків, і Бог Яковів“, 27 Бо Він є Бог не мертвих, а живих! Тим то ви помиляєтесь д́уже“. 28 А один із тих книжників, що чув, як вони сперечались, та бачив, як добре Він відповідав їм, приступив та й спитався Його: „Котра́ заповідь перша з усіх?“ 29 Ісус відповів: Перша: „Слухай, Ізраїлю: наш Господь Бог — Бог єдиний“. 30 І: „Люби Господа, Бога свого, усім серцем своїм, і всією душею своєю, і всім своїм розумом, і з цілої сили своєї!“ (Це за́повідь перша!) 31 А друга (одна́кова з нею): „Люби свого ближнього, як само́го себе!“ Нема іншої більшої заповіді над оці!“ 32 І сказав Йому книжник: „Добре, Учителю! Ти поправді сказав, що „Один Він, і нема іншого, окрім Нього“, 33 і що „Любити Його всім серцем, і всім розумом, (і всією душею), і з цілої сили“, і що „Любити свого ближнього, як само́го себе“, — це важливіше за всі цілопа́лення й жертви!“ 34 Ісус же, побачивши, що розумно той відповідь дав, промовив до нього: „Ти

недалеко від Божого Царства!“ І ніхто не насмілювався вже питати Його. **35** Потому Ісус відповів і промовив, у храмі навчаючи: „Як то книжники кажуть, що ніби Христос — син Давидів? **36** Адже той Давид Святим Духом сказав: „Промовив Господь Господеві моєму: сядь праворуч Мене, доки не покладу Я Твоїх ворогів підніжком ногам Твоїм!“ **37** Сам Давид Його Господом зве, — як же Він йому син?“ **38** Він же казав у науці Своїй: „Стережіться тих книжників, що люблять у довгих одежах прохóджуватись, і привіти на ринках, **39** і перші лавкі в синагогах, і перші місця на прийняттях, **40** що вдовіні хати поїдають, і моляться довго напоказ, — вони тяжче осóдження приймуть!“ **41** І сів Він навпроти скарбниці, і дививсь, як наро́д мідякі до скарбниці вкидає. І багато заможних укидали багато. **42** І підійшла одна вбога вдовиця, і поклала дві лéпти, цебто гріш. **43** І покликав Він учнів Своїх та й промовив до них: „Поправді кажу вам, що ця вбога вдовиця поклала найбільше за всіх, хто клав у скарбницю. **44** Бо всі клали від лишка свого, а вона поклала з убóзтва свого все, що мала, — свій прожиток увесь“.

13 І коли Він виходив із храму, говорить Йому один із учнів Його: „Подивися, Учителю — якé то каміння та щó за будівлі!“ **2** Ісус же до нього сказав: „Чи ти бачиш великі будинки оці? — Не залишиться тут навіть камінь на камені, який не зруйнується!“ **3** Коли ж Він сидів на Оливній горі, проти храму, питали Його насамоті Петро, і Яків, і Іван, і Андрій: **4** „Скажи

нам, коли станеться це? І яка буде ознака, коли все те віконатись має?“ 5 Ісус же почав промовляти до них: „Стережіться, щоб вас хто не звів. 6 Бо багато-хто прийдуть в Ім'я Моє, кажучи: „Це Я“. І зведуть багатьох. 7 І як про війни почуєте ви, і про воєнні чуткі, — не лякайтесь, бо статись належить тому “. Та це ще не кінець. 8 „Бо повстане нарід на нарід, і царство на царство“, будуть землетруси місцями, буде голод. Це початок терпінь породільних. 9 Пильуйте ж самі, бо вас на суди видаватимуть, і бичуватимуть вас у синагогах, і поведуть до правителів та до царів ради Мене, на свідчення їм. 10 Але перше Євангелія мусить бути народам усім проповідувана. 11 Коли ж видадуть вас і поведуть, — не турбуйтеся задалегідь, щό вам говорити, — а щό дане вам буде тієї години, то те говоріть: бо не ви промовлятимете, але Дух Святий. 12 І видасть на смерть брата брат, а батько — дитину. І „діти повстануть навпроти батьків“, — і їм смерть заподіють. 13 І за Ім'я Моє будуть усі вас ненавидіти. А хто витерпить аж до кінця, той буде спасений! 14 Коли ж ви побачите ту „гидоту спустошення“, — що про неї звіщав пророк Даниїл, — що вона залягла, де не слід, — хто читає, нехай розуміє, — тоді ті, хто в Юдеї, нехай в гори втікають. 15 І хто на покрівлі, нехай той не сходить, і нехай не входить узяти щось із дому свого. 16 І хто на полі, — хай назад не вертається взяти одержу свою. 17 Горе ж вагітним і тим, хто годує грудьми, у ті дні! 18 Моліться ж, щоб не трапилося це зимою! 19 Будуть бо

ті дні такою „скорб́отою, що її не було з первоп́очину світу“, що його Бог створив, „аж досі“, і не буде. **20** І коли б Госп́одь не вкоротив тих днів, — не спаслася б ніяка лю́діна; але ради ви́браних, кого вибрав, укороті́в Він ті дні. **21** Тоді ж, як хто скаже до вас: „Ото, Христос тут“, „Ото там“, — не йміть віри. **22** Бо повстануть христі́ неправдиві, і неправдиві пророки, і будуть чинити озна́ки та чу́да, щоб спокусі́ти, як можна, і ви́браних. **23** Але ви стережі́ться! Я сказав вам усе наперéд. **24** Але за тих днів, по скорб́оті отій, „сонце затьмі́ється, і місяць не дасть свого світла. **25** і зорі́ спадáтимуть з неба, і сили небесні́ пору́шаться. **26** І побачать тоді „Сина Лю́дського, що йтиме на хмарах“ із великою поту́гою й славою. **27** І тоді Він пошле Анго́лів і зберуть Йо́го ви́браних „від ві́трів чотирьóх, від кра́ю землі до крайнеба“. **28** Від дерева ж фі́гового навчі́ться при́кладу: коли ві́ття його вже розпу́кується, і кинеться листя, то знаєте, що близько лі́то. **29** Так і ви: коли тільки побачите, що діється це, то знайте, що близько, — під дверима. **30** Поправді кажу́ вам: не перéйде цей рід, аж усе оце станеться! **31** Небо й земля промину́ться, але не мину́ться слова́ Мої! **32** Про день же той чи про годину не знає ніхто: ні анго́лі на небі, ні Син, — тільки Отець. **33** Уважайте, чувáйте й молі́ться: бо не знаєте, коли час той настане! **34** Як той чоловік, що від'ї́хав, і залиши́в свій дім, і дав рабам свої́м вла́ду й кожному пра́цю свою, а воротарéві звелі́в пильнувати. **35** Тож пильнуйте, — не знаєте бо, коли

прійде пан дому: увечорі, чи опівночі, чи як півні співатимуть, чи ранком. 36 Щоб вас не застав, що спите, коли вернеться він несподівано. 37 А що вам Я кажу, те всім Я кажу: Пильнуйте!“

14 За два ж дні була Пасха й Опрісноки. А первосвященики й книжники стали шукати, як би підступом взяти Його та забити. 2 Вони говорили: „Та не в свято, щоб бувá колотнеча в народі не сталась“. 3 Коли ж Ісус був у Віфанії, у домі Сімона, на проказу слабого, і сидів при столі, підійшла одна жінка, алябастрову пляшечку маючи щирого народового дуже цінного мира. І розбила вона алябастрову пляшечку, і вилила миро на голову Йому! 4 А дехто обурювались між собою й казали: „Нащо таке марнотратство на миро? 5 Бо можна було б це миро продати більше, як за три сотні динаріїв, і вбогим роздати“. І нарікали на неї. 6 Ісус же сказав: „Залишіть її! Чого прикрість їй робите? Вона добрий учинок зробила Мені. 7 Бо вбогих ви маєте завжди з собою, і коли схочете, можете їм робити добро, — Мене ж не постійно ви маєте. 8 Що могла, те зробила вона: задалегідь намастила Мое тіло на похорон. 9 Поправді кажу вам: де тільки ця Євангелія проповідувана буде в цілому світі, — на пам'ятку їй буде сказане й те, що зробила вона!“ 10 Юда ж Іскаріотський, один із Дванадцятьох, подався до первосвящеників, щоб їм Його видати. 11 А вони, як почули, зраділи, і обіцяли йому срібняків за те дати. І він став вишукувати, як би слушного часу їм видати Його. 12 А першого дня Опрісноків,

коли пасху приношено в жертву, сказали Йому Його учні: „Куди хочеш, щоб пішли й приготували ми Тобі пасху спожити?“ **13** І посилає Він двох із Своїх учнів, і каже до них: „Підіть до міста, і стріне вас чоловік, що нестиме в глєкові воду, — то йдіть за ним. **14** І там, куди він увійде, скажіть до госпóдаря дому: „Учитель питає: „Де кімнáта Моя, в якій Я споживу́ зо Своїми учнями пасху?“ **15** І він вам покаже велику гóрницю, вiстелену та готову: там приготуйте для нас“. **16** І учні пішли, і до міста прийшли, і знайшли, як Він їм сказав, — і зачали вони пасху готувáти. **17** А коли настав вечір, Він приходить із Дванадцятьма́. **18** І як сиділи вони при столі й споживали, промовив Ісус: „Поправді кажу вам, що один з-поміж вас, „який споживає зо Мною“, видасть Менé“. **19** Вони зачали сумувати, і один по однóму питати Його: „Чи не я?“ **20** А Він їм сказав: „Один із Дванадцятьо́х, що в миску мачáє зо Мною. **21** Людський Син справді йде, як про Нього написано; та горе тому́ чоловікові, що видасть він Лю́дського Сина! Було б краще тому́ чоловікові, коли б він не родився!“ **22** Як вони ж споживали, Ісус узяв хліб, і поблагословив, поламав, і дав їм, і сказав: „Прийміть, споживайте, це — тіло Моє!“ **23** І взяв Він чашу, і, вчинивши подяку, подав їм, — і пили́ з неї всі. **24** І промовив до них: „Це — кров Моя Новóго Заповіту, що за багатьох проливається. **25** Поправді кажú вам, що віднині не пiтиму Я від плоду виноградного до того дня, як новiм буду пити його в Царствi Божiм!“ **26** А коли відспівали вони,

на гóру Оливну пішли. 27 Промовляє тоді їм Ісус: „Усі ви спокúситесь ночі цієї, як написано: „Уражú Пáстиря, — і розпорóшаться вівці!“ 28 По воскресінні ж Своїм Я вас вїпереджу в Галілеї“. 29 І відізвався до Нього Петро: „Хоч спокусяться й усі, — та не я!“ 30 Ісус же йому відказав: „Поправді кажú тобі, що сьогодні, цієї ось ночі, перше ніж заспіває півень двічі, — відречешся ти трїчі від Мене!“ 31 А він ще сильнїш запевняв: „Коли б мені й умерти з Тобою, — я не відречúся Тебе!“ Так же само сказали й усі. 32 І приходять вони до мїсцевости, на ім'я Гефсиманія, і каже Він úчням Своїм: „Посидьте ви тут, поки Я помолюся“. 33 І, взявши з Собою Петра, і Якова та Івана, Він зачав сумувати й тужїти. 34 І сказав Він до них: „Обгóрнена сумом смертєльним душа Моя! Залишїться тут і пильнуйте!“ 35 І Він відїйшов трохи далі, припав до землі, та й благав, щоб, як можна, минула Його ця година. 36 І благав Він: „Авва -Отче, — Тобі все можливе: пронеси мимо Мене цю чашу! А проте, — не чого хочу Я, але чого Ти“. 37 І вернувся, і знайшов їх, що спали, та й каже Петрові: „Симоне, спиш ти? Однїєї години не зміг попильнувати? 38 Пильнуйте й молїться, щоб не впасти в спокусу, — бадьóрий бо дух, але нємічне тїло!“ 39 І знóву пішов і молився, те саме промовивши слово. 40 А вернувшись, ізнову знайшов їх, що спали, бо зважнїли їм очі булі. І не знали вони, щó Йому відказати. 41 І вернувь Він утретє, та й каже до них: „Ви ще далі спитє й спочиваєте? Скїнчено, — надїйшла та година: у руки

грішникам ось видається Син Людський! 42 Уставайте, ходім, — ось наблізивсь Мій зрадник“. 43 І зараз, як Він ще говорив, прийшов Юда, один із Дванадцятьох, а з ним люди з мечами та кіями від первосвящеників, і книжників, і старших. 44 А зрадник Його дав був знака їм, кажучи: „Кого я поцілую, то Він, — беріть Його, і обережно ведіть“. 45 І, прийшовши, підійшов він негайно та й каже: „Учителю!“ І поцілував Його. 46 Вони ж руки свої наклали на Нього, — і схопили Його. 47 А один із тих, що стояли навколо, меча віхопив та й рубонув раба первосвященика, — і відтяв йому вухо. 48 А Ісус їм промовив у відповідь: „Немов на розбійника вийшли з мечами та кіями, щоб узяти Мене. 49 Я щодня був із вами у храмі, навчаючи, — і Мене не взяли ви. Але, щоб збулися Писання“. 50 Тоді всі полишили Його й повтікали. 51 Один же юнак, по нагому загорнений у покривало, ішов услід за Ним. І хапають його. 52 Але він, покривало покинувши, утік нагій. 53 А Ісуса вони повели до первосвященика. І зійшлися всі первосвященики й старші та книжники. 54 Петро ж здалека йшов услід за Ним до середини двору первосвященика; і сидів він із службою, і грівсь при огні. 55 А первосвященики та весь синедріон шукали посвідчення на Ісуса, щоб Йому заподіяти смерть, — і не знаходили. 56 Бо багато-хто свідчив фальшиво на Нього, але не було згідних свідчень. 57 Тоді деякі встали, і кривосвідчили супроти Нього й казали: 58 „Ми чули, як Він говорив: Я зруйную цей храм рукотворний, — і за три дні

збудую інший, нерукотворний“. 59 Але й так не було їхнє свідчення згідне. 60 Тоді встав насередіні первосвященик, та й Ісуса спитав і сказав: „Ти нічого не відповідаєш, що свідчать вони проти Тебе?“ 61 Він же мовчав, і нічого не відповідав. Первосвященик ізнову спитав Його, до Нього говорячи: „Чи Христос Ти, Син Благословенного?“ 62 А Ісус відказав: „Я! І побачите ви Сина Людського, що сидітиме по правіці сили Божої, і на хмарах небесних приходитиме!“ 63 Роздер тоді первосвященик одержу свою та й сказав: „На щоб нам ще свідки потрібні? 64 Ви чули цю богозневагу. Як вам здається?“ Вони ж усі присудили, що Він умерти повинен. 65 Тоді деякі стали плювати на Нього, і закривати обличчя Йому, і бити Його та казати Йому: „Пророкуй!“ Служба теж Його була по щобках. 66 А коли Петро був на подвір'ї надолі, приходить одна із служниць первосвященика, 67 і як Петра вона вгледіла, що грівся, подивилась на нього та й каже: „І ти був із Ісусом Назаряніном!“ 68 Він же відрікся, говорячи: „Не відаю, і не розумію, щоб кажеш“. І вийшов назовні, на нереддвір'я. І заспівав тоді півень. 69 Служниця ж, коли його вгледіла, стала знов говорити приявним: „Цей із них!“ 70 І він знову відрікся. Незабаром же знов говорили приявні Петрові: „Поправді, ти з них, — бо ти галілеянин. Та й мова твоя така сама“. 71 А він став клястись та божитись: „Не знаю Цього Чоловіка, про Якого говорите ви!“ 72 І заспівав півень хвилі тієї подруге. І згадав Петро слово, що Ісус був промовив йому:

„Перше ніж заспіває півень двічі, — відречешся ти тричі від Мене“. І кинувся він, та й плакати став.

15 А первосвященики з старшими й книжниками, та весь синедрион, зараз уранці, нараду вчинивши, зв'язали Ісуса, повелі та й Пилатові видали. **2** А Пилат запитався Його: „Чи Ти Цар Юдейський?“ А Він йому в відповідь каже: „Сам ти кажеш“. **3** А первосвященики міцно Його винуватили. **4** Тоді Пилат знову Його запитав і сказав: „Ти нічого не відповідаєш? Дивись, — як багато проти Тебе свідкують!“ **5** А Ісус більш нічого не відповідав, так що Пилат дивувався. **6** На свято ж він їм відпустив був одного із в'язнів, котрого просили вони. **7** Був же один, що звався Варавва, ув'язнений разом із повстанцями, які за повстання вчинили були душогубство. **8** Коли ж натовп зібрався, він став просити Пилата зробити, як він завжди робив їм. **9** Пилат же сказав їм у відповідь: „Хочете, — відпущу вам Царя Юдейського?“ **10** Бо він знав, що Його через заздрощі видали первосвященики. **11** А первосвященики натовп підмовили, щоб краще пустив їм Варавву. **12** Пилат же промовив знов їм у відповідь: „А що ж я чинитиму з Тим, що Його ви Юдейським Царем називаєте?“ **13** Вони ж стали кричати знов: „Розіпні Його!“ **14** Пилат же сказав їм: „Яке ж зло вчинив Він?“ А вони ще сильніше кричали: „Розіпні Його!“ **15** Пилат же хотів догодити народові, — і відпустив їм Варавву. І видав Ісуса, збичувавши, щоб розп'ятий був. **16** Вояки ж повелі Його до середини двору, цебто в преторій, і цілий

відділ скликають. 17 І вони зодягли Його в багрянiцю і, сплiвши з тернiни вiнка, поклали на Нього. 18 І вiтати Його зачали: „Радiй, Царю Юдейський!“ 19 І тростiною по голови Його били, і плювали на Нього. І навколiшки кидалися та вклонялись Йому. 20 І коли назнущалися з Нього, зняли з Нього багрянiцю, і надiли на Нього одeжу Його. І Його повели, щоб розп'ясти Його. 21 І одного перехожого, що з поля вертався, Сiмона Кирiнeянина, батька Олександра та Рiфа, змусили, щоб хреста Йому нiс. 22 І Його привели на мiсце Голгoфу, що значить „Черепoвище“. 23 І давали Йому пити вина, iз мiррою змiшаного, але Вiн не прийняв. 24 І Його розп'яли, і „подiлили одeжу Його, кинувши жeреб про неї“, хто що вiзьме. 25 Була ж третя година, як Його розп'яли. 26 І був написаний нaпис провини Його: „Цар Юдейський“. 27 Тодi розп'ято з Ним двох розбiйників, — одного праворуч, і одного лiворуч Його. 28 І збулося Писання, що каже: „До злочiнцiв Його зараховано!“ 29 А хто побiч проходив, то Його лихослoвили, „головами своїми хитали“ й казали: „Отак! Ти, що храма руйнуеш та за три днi будуеш, — 30 зiйди iз хреста, та спаси Самого Себе!“ 31 Теж і первосвященики з книжниками глузували й один до одного казали: „Вiн iнших спасав, — а Самого Себе не може спасти! 32 Христос, Цар Iзраiлiв, — нехай зiйде тепер iз хреста, щоб побачили ми та й увiрували“. Навiть тi, що разом iз Ним були розп'ятi, насмiхалися з Нього. 33 А як шоста година настала, то аж до години дев'ятої тeмрява стала по

цілій землі. **34** О годині ж дев'ятій Ісус скрикнув голосом гучнім та й вимовив: „Елої, Елої, — ламá савахтáні“, що в перекладі значить: „Боже Мій, Боже Мій, — náщо Мене Ти покинув?“ **35** Дехто ж із тих, що стояли навколо, це почули й казали: „Ось Він кличе Ілліу!“ **36** А один із них побіг, намочив губку óцтом, настромів на тростину, і давав Йому пити й казав: „Чекайте, побачим, — чи прийде Ілля Його зняти!“ **37** А Ісус скрикнув голосом гучнім, — і духа віддав! **38** І в храмі завіса роздёрлась надвóе, — від вёрху аж додолу. **39** А сотник, що насупроти Нього стояв, як побачив, що Він отак духа віддав, то промовив: „Чоловік Цей був справді Син Божий!“ **40** Були ж і жінкі, що дивились здалека, між ними Марія Магдаліна, і Марія, мати Якова Молодшого та Йосії, і Саломія, **41** що вони, як Він був у Галілеї, ходили за Ним та Йому прислугóували; і інших багато, що до Єрусалиму прийшли з Ним. **42** А коли настав вечір, — через те, що було Приготóвлення, цебто перед суботою, — **43** прийшов Йóсип із Ариматéї, радник поважний, що сам сподівався Царства Божого, і сміливо ввійшов до Пилата, — і просив тіла Ісусового. **44** А Пилáт здивувався, щоб Він міг уже вмерти. І, покликавши сотника, запитався його, чи давно вже Розп'ятий помер. **45** І, дізнавшись від сотника, він подарував тіло Йóсипові. **46** А Йóсип купив полотно, і, знявши Його, обгорнув полотном та й поклав Його в грóбі, що в скелі був вісічений. І каменя привалив

до могільних дверей. 47 Марія ж Магдаліна й Марія, мати Йосієва, дивилися, де ховали Його.

16 Як минула ж субота, Марія Магдаліна, і Марія Яковава, і Саломія накупили пахощів, щоб піти й намастити Його. 2 І на світánку дня першого в тижні, як схóдило сонце, до грóбу вони прибулі, 3 і говорили одна óдній: „Хто відвалить нам каменя від могильних дверей?“ 4 А зиркnúвши, побачили, що камінь відвáлений; був же він дуже великий. 5 І, ввійшовши до грóбу, побачили там юнака, що правóруч сидів, і був одягнений в білу одежу, — і жахнулись вони. 6 А він промовляє до них: „Не жахайтесь! Ви шукаєте Розп'ятого, Ісуса Назаряніна. Він воскрес, — нема Його тут! Ось місце, де Його поховали були. 7 Але йдіть, скажіть учням Його та Петрові: Він іде в Галілею попéреду вас, — там Його ви побачите, як Він вам говорив“. 8 А як вийшли вони, то побігли від грóбу, бо їх трéпет та страх обгорнув. І не сказали нікому нічóго, — бо боялись. 9 (note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.) Як воскрес Він уранці дня першого в тижні, то з'явився найперше Марії Магдаліні, із якої був вигнав сім демонів. 10 Пішовши вона, повідомила тих, що були з Ним, які сумували та плакали. 11 А вони, як почули, що живий Він, і вона Його бачила, не йняли́ тому віри. 12 По цьому з'явився Він двом із них у пóстаті іншій в дорозі, як ішли вони на село. 13 А вони, як вернулися, інших про те сповістили, але не повірено й їм. 14 Нарéшті, Він з'явився Одинадцятьóм,

як сиділи вони при столі, і докоряв їм за недовірство їхнє та твердосердя, що вони не йняли віри тим, хто воскреслого бачив Його. **15** І казав Він до них: „Ідіть по цілому світові, та всьому створінню Єв́ангелію проповідуйте! **16** Хто увірує й охрїститься, — буде спасєний, а хто не ввірує — засуджений буде. **17** А тих, хто ввірує, супроводити будуть ознаки такі: у Ім'я Моє дємонів будуть вигонити, говоритимуть мовами новими, **18** братимуть змій; а коли смертодїйне що вип'ють, — не буде їм шкóдити; кластимуть руки на хворих, — і добре їм буде!“ **19** Господь же Ісус, по розмові із ними, вознісся на небо, — і сів по Божій правіці. **20** І пішли вони, і скрізь проповідували. А Господь помагав їм, і ствєрджував слово ознаками, що його супроводили. Амінь.

Від Луки

1 Через те, що багато-хто брались складати оповість про справи, які стались між нами, **2** як нам ті розповіли, хто спочатку були самовідцями й слугами Слѳва, **3** тому й я, все від першої хвилі докладно розвідавши, забажав описати за порядком для тебе, високодостѳний Теѳіле, **4** щоб пізнав ти істѳту науки, якої навчився. **5** За днів царя юдейського Ірода був один священик, на ім'я Захарій, з денної черги Авія, та дружина його із дочок Ааронових, а ім'я їй Єлисавета. **6** І обѳе вони були праведні перед Богом, бездоганно сповняючи заповіді й постанови Господні. **7** А дитини не мали вони, бо Єлисавета неплідна була, — та й віку старого обѳе були. **8** І ось раз, як у порядку своєї черги він служив перед Богом, **9** за звичаєм свящѳнства, жеребком йому випало до Господнього храму ввійти й покадіти. **10** Під час же кадіння вся бѳзліч народу молилась знадѳору. **11** І з'явивсь йому ангол Господній, ставши правѳруч кадильного жѳртівника. **12** І стривѳживсь Захарій, побачивши, і ѳстрах на нього напав. **13** А ангол до нього промовив: „Не бійся, Захаріє, бо почута молитва твоя, і дружина твоя Єлисавета сина породить тобі, ти ж даси йому імѳння Іван. **14** І він буде на радість та втіху тобі, і з його народження багато-хто втішаться. **15** Бо він бѳде великий у Господа, „ні вина, ні п'янкѳго напою не питиме“, і наповниться Духом Святим ще з утрѳби своєї матері. **16** І багато синів із Ізраїля він навѳрне до їхнього Господа Бога. **17** І він сам перед Ним буде йти

в духу й силі Іллі, „щоб серця батьків приверну́ти до дітей“, і неслухняних — до мудрости праведних, щоб готових людей спорядіти для Господа“. **18** І промовив Захарій до Ангола: „Із чо́го пізнаю я це? Я ж старий, та й дружина моя вже похілого віку“. **19** А ангол прорік йому в відповідь: „Я Гавриїл, що стою перед Богом; мене по́слано, щоб говорити з тобою, і звістити тобі про цю Добру Новіну. **20** І замовкнеш ось ти, і говорити не зможеш аж до дня, коли станеться це, за те, що ти віри не йняв був словам моїм, які збудуться ча́су свого́!“ **21** А люди чекали Захарія, та й дивувались, чо́го забаривсь він у храмі. **22** Коли ж вийшов, не міг говорити до них, і вони зрозуміли, що видіння він бачив у храмі. А він тільки знакі їм давав, — і залишився німий. **23** І як дні його служби скінчілись, він вернувся до дому свого́. **24** А після тих днів зачала́ його дружина Єлисавета, і таїлась п'ять місяців, кажучи: **25** „Так для мене Господь учинив за тих днів, коли зглянувся Він, щоб зняти наругу мою між людьмі!“ **26** А шостого місяця від Бога був по́сланий ангол Гавриїл у галілейське місто, що йому на ім'я Назарет, **27** до діви, що заручена з мужем бу́ла, на ім'я йому Ї́осип, із дому Давидового, а ім'я діви — Марія. **28** І, ввійшовши до неї, промовив: „Радій, благодатная, Господь із тобою! Ти благословенна між жонами!“ **29** Вона ж затриво́жилась словом, та й стала роздумувати, що́ б то значило це привітання. **30** А ангол промовив до неї: „Не бійся, Маріє, — бо в Бога благодать ти знайшла! **31** І ось ти в утробі зачне́ш, і

Сина породиш, і даси Йому ймєння Ісус. 32 Він же буде Великий, і Сином Всеви́шнього звáний, і Господь Бог дасть Йому престола Його ба́тька Давида. 33 І повік царюватиме Він у домі Якова, і царюва́нню Його не буде кінця“. (aiōn g165) 34 А Марія озвалась до ангола: „Як же станеться це, коли мужа не знаю?“ 35 І ангол промовив у відповідь їй: „Дух Святий зліне на тебе, і Всеви́шнього сила обгóрне тебе, через те то й Святе, що народиться, буде Син Божий! 36 А ото твоя родичка Єлисавета — і вона зачала́ в своїй старості сина, і оце шостий місяць для неї, яку звуть непло́дною. 37 Бо „для Бога нема неможливої жодної речі!“ 38 А Марія промовила: „Я ж Господня раба: нехай буде мені згідно з словом твоїм!“ І відійшов а́нгол від неї. 39 Тими днями зібралась Марія й пішла, поспішаючи, у гірську око́лицю, у місто Юдине. 40 І ввійшла вона в дім Захарія, та й поздоровила Єлисавету. 41 Коли ж Єлисавета зачула Маріїн привіт, затріпотáла дитина в утрóбі її. І Єлисавета напóвнилась Духом Святим, 42 і скрикнула голосом гучним, та й прорекла́: „Благословє́нна Ти між жóнами, і благословє́нний Плід утрóби твоєї! 43 І звідкіля́ мені це, що до мене прийшла мати мого Господа? 44 Бо як тільки в вóхах моїх голос привіту твого забринів, — від ráдощів затріпотáла дитина в утрóбі моїй! 45 Блаженна ж та, що повірила, бо спóвниться прорéчене їй від Господа!“ 46 А Марія промовила: „Величає душа моя Господа, 47 і радіє мій дух у Бозі, Спасі моїм, 48 що зглянувся Він на покóру Своєї раби, бо ось від ча́су

цього всі рóди мене за блаженну вважатимуть, **49** бо велике вчинив мені Потúжний! Його ж Імéння святе, **50** і милість Його з роду в рід на тих, хто боїться Його!
51 Він показує міць Свого раméна, розпорошує тих, хто пишáється думкою серця свого! **52** Він могутніх скидає з престолів, підіймає покíрливих, **53** удовольняє голодних добром, а багатих пускає ні з чím! **54** Пригорну́в Він Ізраїля, Свого слугу, щоб мiлiсть згадати, **55** як прорiк був Він нашим отцям, — Аврааму й насiнню його аж повiки!“ (aiōn g165) **56** І залишáлась у неї Марія щось місяців зó три, та й вернулась до дому свого. **57** А Єлисаветі настав час родити, — і сина вона породила. **58** І почули сусiди й родiна її, що Господь Свою милість велику на неї послав, — та й утiшалися рáзом із нею. **59** І сталося вóсьмого дня, прийшли, щоб обрiзати дитя, і хотiли назвати його ймéнням бáтька його — Захáрiй. **60** І озвалася мати його та й сказала: „Нi, — нехай нáзваний буде Іван!“ **61** А до неї сказали: „Таж у родiні твоїй нема жодного, який нáзваний був тим ім'ям!“ **62** І кивáли до бáтька його, — як хотiв би назвати його? **63** Попросивши ж табличку, написав він словá: „Іван iмення йому“. І всі дивувались. **64** І в тiй хвилi уста та язик розв'язались йому, — і він став говорити, благословляючи Бога! **65** І страх обгорнув усiх їхнiх сусiдiв, і по всiх верховiнах юдейських пронéслася чутка про це все. **66** А всi, що почули, розважали у серцi своїм та казали: „Чим то буде дитина оця?“ І Господня рука була з нею. **67** Його ж бáтько Захáрiй напóвнився Духом Святим, та

й став пророкувати й казати: **68** „Благословénний Госпóдь, Бог Ізраїлів, що зглянувся й визволив люд Свій! **69** Він ріг спасіння підніс нам у домі Давида, Свого слуги, **70** як був заповів відвіку устами святих пророків Своїх, (**aiōn g165**) **71** що від ворогів наших визволить нас, та з руки всіх наших ненависників, **72** що вчинить Він милість нашим отцям, і буде пригадувати Свій святий заповіт, **73** що дотримає й нам ту присягу, якою Він присягавсь Авраамові, отцю нашому, **74** щоб ми, візволившись із руки ворогів, служили безстрашно Йому **75** у святості й праведності перед Ним по всі дні життя нашого. **76** Ти ж, дитино, станеш пророком Всевішнього, бо будеш ходіти перед Господом, щоб дорогу Йому приготувати, **77** щоб наро́ду Його дати пізнати спасіння у відпущенні їхніх гріхів, **78** через велике милосердя нашого Бога, що ним Схід із висоти нас відвідав, **79** щоб світити всім тим, хто перебуває в темряві й тіні смертєльній, щоб спрямувати наші ноги на дорогу спокою!“ **80** А дитина росла, і скріплялась на душі, і перебувала в пустинях до дня свого з'явлення перед Ізраїлем.

2 І трапилось тими днями, — вийшов наказ царя А́вгуста переписати всю землю. **2** Цей перепис перший відбувся тоді, коли владу над Сірією мав Квіріній. **3** І всі йшли записатися, кожен у місто своє. **4** Пішов теж і Йóсип із Галілеї, із міста Назарету, до Юдеї, до міста Давидового, що зветься Вифле́ем, бо похóдив із дому та з роду Давидового, **5** щоб йому записатись із Марією, із ним зарúченою, що була вагітна. **6** І сталось,

як були вони там, то настав їй день породити. 7 І породила вона свого П'єрвенця Сина, і Його сповила, і до ясел поклала Його, — бо в заїзді місця не стало для них. 8 А в тій стороні були пастухи, які пильнували на полі, і нічної пори вартували отару свою. 9 Аж ось а́нгол Господній з'явивсь коло них, і слава Господня осяяла їх. І вони перестрашились страхом великим, 10 Та а́нгол промовив до них: „Не лякайтесь, бо я ось благовіщу вам радість велику, що станеться лю́дям усім. 11 Бо сьогодні в Давидовім місті народився для вас Спаситель, Який є Христос Господь. 12 А ось вам ознака: Дитину сповиту ви знайдете, що в яслах лежатиме“. 13 І ось ра́птом з'явилася з а́нголом сила велика небесного війська, що Бога хвалили й казали: 14 „Слава Богу на висоті, і на землі спокій, у лю́дях добра воля!“ 15 І сталось, коли а́нголі відійшли від них в небо, пастухи зачали говорити один одному: „Ходім до Вифлеєму й побачмо, що́ сталося там, про що́ сповістив нас Господь“. 16 І прийшли, поспішаючи, і знайшли там Марію та Йо́сипа, та Дитинку, що в яслах лежала. 17 А побачивши, розповіли про все те, що́ про Цю Дитину було їм звіщено. 18 І всі, хто почув, дивувались тому, що́ їм пастухи говорили. 19 А Марія оці всі слова зберігала, розважаючи, у серці своїм. 20 Пастухи ж повернулись, прославляючи й хвалячи Бога за все, що почули й побачили, так як їм було сказано. 21 Коли ж вїповнились вісім день, щоб обрізати Його, то Ісусом назвали Його, як був а́нгол назвав, перше ніж Він в утробі зачався.

22 А коли — за Зако́ном Мойсея — минулися дні їхнього очи́щення, то до Єрусалиму принесли Його, щоб поставити Його перед Господом, 23 як у Зако́ні Господнім написано: „Кожне дитя чоловічої ста́ті, що розкриває утрóбу, має бути посв́ячене Господу“, 24 і щоб жертву скла́сти, як у Зако́ні Господньому сказано, — „пару горлича́т або двоє голубе́ня́т“. 25 І ото був в Єрусалимі один чоловік, йому ймення Семён, — людина праведна та благочесті́ва, — що поті́хи чекав для Ізраїля. І Святий Дух був на ньому. 26 І від Духа Святого йому було звіщено смерти не бачити, перше ніж побачить Христа Господнього. 27 І Дух у храм припрова́див його. І як внесли Дитину Ісуса батькі́, щоб за Нього вчинити звича́єм зако́нним, 28 тоді взяв він на руки Його, хвалу Богу віддав та й промовив: 29 „Нині відпускаєш раба Свого́, Владико, за словом Твої́м із мі́ром, 30 бо побачили очі мої́ Спа́сіння Твоє, 31 яке Ти приготува́в перед всіма наро́дами, 32 Сві́тло на просві́ту погана́м і на славу наро́ду Твого Ізраїля!“ 33 І дивувалися ба́тько Його й мати тим, що про Нього було́ розповіджене. 34 А Семен їх поблагословив та й прорі́к до Марії, Його матері: „Ось призначений Цей багачо́м на па́діння й устава́ння в Ізраїлі, і на знак спереча́ння, — 35 і меч ду́шу проши́є са́мій же тобі, — щоб відкрились думкі́ сердець багачо́х!“ 36 Була й Анна пророчи́ця, дочка́ Фануїлова з пле́мени Асі́рового, — вона дожила́ до глибоко́ї старости, живши з мужем сі́м ро́ків від свого ді́вування, 37 удова ро́ків вісімдесяти й

чотирьох, що не відлучалась від храму, служачи Богові вдень і вночі постами й молитвами. 38 І години тієї вона надійшла, Бога славила та говорила про Нього всім, хто визволення Єрусалиму чекав. 39 А як виконали за Законом Господнім усе, то вернулись вони в Галілею, до міста свого Назарету. 40 А Дитина росла та зміцнялася духом, набираючись мудрости. І благодать Божа на Ній пробувала. 41 А батькі Його щорічно ходили до Єрусалиму на свято Пасхи. 42 І коли мав Він дванадцять років, вони за звичаєм на свято пішли. 43 Як дні ж свята скінчились були, і вертались вони, молодий Ісус в Єрусалимі лишівся, а Йосип та мати Його не знали того. 44 Вони думали, що Він із подорожніми йде; пройшли день дороги, та й стали шукати Його поміж рідичами та знайомими. 45 Але, не знайшовши, вернулись в Єрусалим, та й шукали Його. 46 І сталося, що третього дня відшукали у храмі Його, як сидів серед учителів, і вислухував їх, і запитував їх. 47 Усі ж, хто слухав Його, дивувалися розумові та Його відповідям. 48 І як вони Його вгледіли, то здивувались, а мати сказала до Нього: „Дитино, — чому так Ти зробив нам? Ось Твій батько та я із журбою шукали Тебе“. 49 А Він їм відказав: „Чого ж ви шукали Мене? Хіба ви не знали, що повинно Мені бути в тому, що належить Моему Отцеві?“ 50 Та не зрозуміли вони того слова, що Він їм говорив. 51 І пішов Він із ними, і прибув у Назарет, і був їм слухняний. А мати Його зберігала оці всі

словá в своїм серці. **52** А Ісус зростав мудрістю, і віком та благодаттю, у Бога й людей.

3 У п'ятнадцятий рік панування Тиверія кесаря, коли Понтій Пилат панував над Юдеєю, коли в Галілеї тетрархом був Ірод, а Пилип, його брат, був тетрархом Ітурії й землі Трахонітської, за тетрарха Лісання в Авіліні, **2** за первосвящеників Анни й Кайяфи було Боже слово в пустині Іванові, сину Захарія. **3** І він перейшов усю землю Йорданську, проповідуючи хрищення покаїння для прощення гріхів, **4** як написано в книзі пророцтва пророка Ісаї: „Голос того, хто кличе: У пустині готуйте дорогу для Господа, рівняйте стежки Йому! **5** Нехай кожна долина наповниться, гора ж кожна та пригірок знизиться, що нерівне, нехай випростовується, а дороги вибіїсті стануть гладенькі, — **6** і кожна людина побачить Боже спасіння!“ **7** А Іван говорив до людей, хто приходив, христитися в нього: Рóде зміїний, — хто навчив вас тікати від гніву майбутнього? **8** Отож, учиніть гідний плід покаїння. І не починайте казати в собі: „Маємо батька Авраама“. Бо кажу вам, що Бог може піднести дітей Авраамові з цього каміння. **9** Бо вже он до коріння дерев і сокира прикладена: кожне ж дерево, що доброго плóду не родить, буде зрубане та до огню буде вкинене“. **10** А люди питали його й говорили: „Щó ж нам робити?“ **11** І сказав він у відповідь їм: „У кого дві сорочці, — нехай дасть немаючому; а хто має поживу, — нехай робить так само“. **12** І приходили й мїтники, щоб христитись від нього, і питали

його: „Учителю, щó ми маємо робити?“ **13** А він їм казав: „Не стягайте нічого над те, що вам звéлено“.

14 Питали ж його й воякі й говорили: „А нам що робити?“ І він їм відповів: „Нікого не кривдьте, ані не оскаржайте фальшиво, удовольняйтесь платнею своєю“.

15 Коли ж усі люди чекали, і в серцях своїх думали всі про Івана, чи то він не Христос, **16** Іван відповідав усім, кажучи: „Я хрищу вас водою, але йде ось Потужніший за мене, що Йому розв'язати ремінця від Його взуття я негідний, — Він христитиме вас Святим Духом й огнем! **17** У руці Своїй має Він віячку, — і перечистить Свій тік: пшеницю збере до засіків Своїх, а половину попálить ув огні негасімім“.

18 Тож багато навчав він і іншого, звіщаючи Добру Новіну народів.

19 А Ірод тетрарх, що Іван докоряв йому за Іродіяду, дружину брата свого, і за все зло, яке заподіяв був Ірод, **20** до всього додав іще й те, що Івана замкнув до в'язниці.

21 І сталося, як христились усі люди, і як Ісус, охрившись, молився, розкрилося небо, **22** і Дух Святий злінув на Нього в тілесному вигляді, як голуб, і голос із неба почувся, що мовив: „Ти Син Мій Улюблений, що Я вподобав Тебе!“

23 А Сам Ісус, розпочинаючи, мав років із тридцять, буди, як думано, сином Йóсипа, Ілія, **24** сина Маттатового, сина Левіїного, сина Мелхіїного, сина Яннаєвого, сина Йóсипового, **25** сина Маттатієвого, сина Амосова, сина Наумового, сина Еслієвого, сина Наггеєвого, **26** сина Маатового, сина Маттатієвого, сина Семенієвого, сина Йосихового,

сина Йо́даєвого, **27** сина Йо́ананового, сина Рисаєвого, сина Зоровавелевого, сина Салатіілового, сина Нирієвого, **28** сина Мелхієвого, сина Аддієвого, сина Косамового, сина Елмадамового, сина Ірового, **29** сина Ісуєвого, сина Еліезерового, сина Йо́римового, сина Маттатієвого, сина Левієвого, **30** сина Семенового, сина Юдиного, сина Йо́сипового, сина Йо́намового, сина Еліякимового, **31** сина Мелеаєвого, сина Меннаєвого, сина Маттатаєвого, сина Натамового, сина Давидового, **32** сина Єссеевого, сина Йо́видового, сина Воозового, сина Салаєвого, сина Наассонового, **33** сина Амінадавого, сина Адмінієвого, сина Арнієвого, сина Есромового, сина Фаресового, сина Юдиного, **34** сина Яковлевого, сина Ісакового, сина Авраамового, сина Тариного, сина Нахорового, **35** сина Серухового, сина Рагавового, сина Фалекового, сина Еверового, сина Салиного, **36** сина Каїнамового, сина Арфаксадового, сина Симового, сина Нбе́вого, сина Ламе́хового, **37** сина Матусалового, сина Ено́хового, сина Яретового, сина Малелеїлового, сина Каїнамового, **38** сина Еносового, сина Ситового, сина Ада́мового, — Сином Божим.

4 А Ісус, повний Духа Святого, вернувсь з-над Йо́рдáну, і Дух на пустиню Йо́го попровáдив. **2** Сорок день там диявол Йо́го спокуша́в, і за тих днів Він нічого не їв, а коли закінчілись вони, то вкінці зголоднів. **3** І диявол до Нього сказав: „Якщо Ти Син Божий, — скажи цьому ка́меневі, щоб хлі́бом він став!“ **4** А Ісус відповів йому: „Написано: Не

хлібом самим буде жити людина, але кожним Словом Божим!“ 5 І він вивів Його на гору високу, і за хвилину часу показав Йому всі царства на світі. 6 І диявол сказав Йому: „Я дам Тобі всю оцю владу та їхню славу, бо мені це передане, і я даю, кому хочу, її. 7 Тож коли Ти поклонишся передо мною, то все буде Твоє!“ 8 І промовив Ісус йому в відповідь: „Написано: Господеві Богові своєму вклоняйся, і служи Одному Йому!“ 9 І повів Його в Єрусалим, і на наріжнику храму поставив, та й каже Йому: „Як Ти Син Божий, — кинься звідси додолу! 10 Бо написано: „Він накаже про Тебе Своїм Ангелам, щоб Тебе берегли!“ 11 і: „Вони на руках понесуть Тебе, щоб коли не спіткнув Ти об камінь Своєї ноги!“ 12 А Ісус відказав йому в відповідь: „Сказано: Не спокушай Господа Бога свого!“ 13 І диявол, скінчивши все цеє спокушування, відійшов від Нього до часу. 14 А Ісус у силі Духа вернувся до Галілеї, і чутка про Нього рознеслась по всій тій країні. 15 І Він їх навчав по їхніх синагогах, і всі Його славили. 16 І прибув Він до Назарету, де був вихований. І звичаєм Своїм Він прийшов дня суботнього до синагоги, і встав, щоб читати. 17 І подали Йому книгу пророка Ісаї. Розгорнувши ж Він книгу, знайшов місце, де було так написано: 18 „На Мені Дух Господній, бо Мене Він помазав, щоб Добру Новину звіщати вбогим. Послав Він Мене проповідувати полоненим визволення, а незрячим прозріння, відпустити на волю помучених, 19 щоб проповідувати рік Господнього змілування“. 20 І,

книгу згорнувши, віддав службі й сів. А очі всіх у синагозі звернулись на Ньόго. **21** І почав Він до них говорити: „Сьогодні збулось Писання, яке ви почули!“ **22** І всі Йому стверджували й дивувались словам благодати, що лінули з уст Його. І казали вони: „Чи ж то Він не син Йόсипів?“ **23** Він же промовив до них: „Ви Мені конче скажете прїказку: „Лїкарю, — уздоров самого себе! Учини те й тут, у вїтчїзні Своїй, щό сталося — чули ми — у Капернаумї“. **24** І сказав Він: „Поправдї кажу вам: Жоден пророк не буває приємний у вїтчїзні своїй. **25** Та правдиво кажў вам: Багато вдовиць перебувало за днів Іллі серед Ізраїля, коли на три роки й шість місяців небо було зачинилося, так що голод великий настав був по всїй тїй землі, **26** а Ілля не до жодної з них не був посланий, тїльки в Сарепту Сидонську до овдовїлої жїнки. **27** І багато було прокажєних за Єлисєя пророка в Ізраїлі, але жоден із них не очїстився, крїм Неємана сирїянина“. **28** І всі в синагозі, почувши оце, перепόвнилися гнївом. **29** І, вставши, вони Його вигнали за мїсто, і повелї аж до краю гори, на якїй їхнє мїсто було побудоване, щоб скинути додолу Його. **30** Але Він перейшов серед них, і віддалився. **31** І прийшов Він у Капернаум, галїлейське мїсто, і там їх навчав по суботах. **32** І дивувались науцї Його, бо слово Його було владне. **33** І був чоловік у синагозі, що мав духа нечистого дємона, і він закричав гучнїм голосом: **34** „Ах, що нам до Тебе, Ісусе Назаряніне? Ти прийшов погубити нас. Я знаю Тебе, хто Ти, — Божий Святий“. **35** А Ісус

заборонів йому, кажучи: „Замовчи, і вийди з нього!“ І, кинувши дэмон того насерэдину, вийшов із нього, нічо́го йому не пошко́дивши. **36** І всіх жах обгорнув, і питали вони один о́дного, кажучи: „Що́ то за наука, що д́ухам нечистим наказує з вла́дою й силою, — і виходять вони?“ **37** І не́слася чу́тка про Нього по всіх місцях кра́ю. **38** А як вийшов Він із синагоги, увійшов у дім Сімона. Теща ж Сімонова в великій гарячці лежала. І просили за неї Його. **39** І, ставши над нею, Він заборонів тій гарячці, — і вона полишила її. І, зараз уставши, теща їм прислуго́вувала. **40** Коли ж сонце заходило, то всі, хто мав яких хворих на різні нед́уги, до Нього приво́дили їх. Він же клав Свої руки на кожного з них, — та їх уздоровля́в. **41** Із багатьох же вихо́дили й дэмони, кричачі та гово́рячи: „Ти Син Божий!“ Та Він їм забороня́в, і не давав говорити, що знали вони, що Христос Він. **42** Коли ж настав день, Він вийшов, і подавсь до самотнього місця. А люди шукали Його. І прийшовши до Нього, Його затримували, щоб від них не відхо́див. **43** Він же промовив до них: „І іншим місцям Я повинен звіщати Добру Новіну про Боже Царство, — бо на те Мене по́слано“. **44** І Він проповідував по синагогах Галілеї.

5 І стало́сь, як тіснувся на́товп до Нього, щоб почути Слово Боже, Він стояв біля озера Генісарéтського. **2** І Він побачив два чо́вни, що стояли край о́зера. А рибалки, відійшовши від них, поло́скали не́вода. **3** І Він увійшов до о́дного з човні́в, що був Сімонів, і просив, щоб він тро́хи відплив від землі. І Він сів, та й

навчав нарѳд із чѳвна. 4 А коли перестав Він навчати, промовив до Сїмона: „Попливи на глибїнь, — і закиньте на пѳлов свїй нѳвїд“. 5 А Сїмон сказав Йому в вїдповїдь: „Наставнику, — цїлу нїч ми працюв´али, і не вловили нїчѳго, — та за словом Твоїм укину нѳвода“. 6 А зробивши оце, вони бѳзлїч риби набрали — і їхнїй нѳвїд почав прорив´атись... 7 І кив´али вони до товаришїв, що були в другїм чѳвнї, щоб прийшли помогти їм. Тї прийшли, та й напѳвнили обїдва човнї, — аж стали вони потоп´ати. 8 А як Сїмон Петро це побачив, то припав до колїн Ісусових, кажучи: „Господи, — вийди вїд мене, бо я грїшна людїна!“ 9 Бо вїд пѳлову риби, що зловили вони, обгорнув жах Його та й усїх, хто з ним був, 10 також Якова й Івана, синїв Зеведєєвих, що були спїльник´ами Сїмона. І сказав Ісус Сїмоновї: „Не лякайсь, — вїд цього ч´асу ти будеш ловити людей!“ 11 І вони повитяг´али на землю човнї, покинули все, — та й пїшли вслїд за Ним. 12 А як Він перебув´ав в однѳму з мїст, ось один чоловїк, увесь укритий проказою, Ісуса побачивши, упав ницьма, та й благав Його, кажучи: „Господи, коли хочеш, — Ти можеш очїстити мене!“ 13 А Він руку простяг, доторкнувся до нього й сказав: „Хѳчу, — будь чистий!“ І зараз із нього проказа зїйшла. 14 І звелїв Він йому не казати нїкѳму про це. „Але йди, покажися священниковї, і принеси за своє очїщення, як Мойсей наказав, на свїдчення їм“. 15 А чутка про Нього ще бїльше пїшла, і багато нарѳду прихѳдило слухати та вздоровлятись вїд Нього з недѳгїв своїх.

16 Він же відходив на місце самотнє й молився. **17** І сталось одного із днів, коли Він навчав, і сиділи фарисеї й законовчителі, що посхóдилися зо всіх сіл Галілеї й Юдеї та з Єрусалиму, а сила Господня готова була вздоровляти їх, **18** і ось люди на ложі принесли чоловіка, що розслаблений був, і намагалися внести його, і перед Ним поклáсти. **19** Не знайшовши ж кудою пронести його з-за нарóду, злізли на дiм, і крізь стелю спустили із ложем його на серéдину перед Ісуса. **20** І, побачивши їхню віру, сказав Він йому: „Чоловіче, прощаються тобі гріхи твої!“ **21** А книжники та фарисеї почали міркувати й казати: „Хто ж Оцей, що богознева́гу говорить? Хто може прощати гріхи, окрім Бога Самого?“ **22** Відчувши ж Ісус думкi їхні, промовив у відповідь їм: „Щó міркуєте ви в серцях ваших? **23** Щó легше: сказати: „Прощаються тобі гріхи твої“, чи сказати: „Уставай та й ходи“? **24** Алé щоб ви знали, що Син Лjудський має владу на землі прощати гріхи“, — тож каже Він розслабленому: „Кажу́ Я тобі: Уставай, візьми ложе своє, та й іди у свій дiм!“ **25** І той зараз устав перед ними, узявши те, на чому лежав, і пішов у свій дiм, прославляючи Бога. **26** І всіх жах обгорнув, — і славили Бога вони. І перепóвнились стра́хом, говорячи: „Дивні речі сьогодні ми бачили!“ **27** Після цього ж Він вийшов, і побачив мiтника, на ймєння Левїя, що сидів на мiтницi, та й промовив йому: „Иди за Мною!“ **28** І, покинувши все, той устав, і пішов услід за Ним. **29** І справив Левїй у своїм домі велику

гостіну для Нього. І був на́товп великий мітників й інших, що сиділи з Ним при столі. **30** Фарисеї ж та книжники їхні нарікали на Нього, та учням Його говорили: „Чому́ з мітниками та із грішниками ви їсте́ та п'єте́?“ **31** А Ісус відповів і промовив до них: „Лікаря не потребу́ють здорові, а слабі. **32** Не прийшов Я, щоб праведних кликати до пока́ння, а грішних“. **33** Вони ж відказали до Нього: „ Чому́ учні Іванові часто по́стять та моля́ться, також і фарисейські, а Твої споживають та п'ють?“ **34** Ісус же промовив до них: „Чи ж ви можете змусити, щоб по́стили гості весі́льні, поки з ними ще є молоді́й? **35** Але прийдуть ті дні, коли заберуть молодого від них, — тоді й по́стити будуть тих днів“. **36** Розповів же і при́казку їм: „Ніхто ла́тки з одежі ново́ї в одєжу стару не вставляє, а то подере́ й нову́, а латка з ново́ї старі́й не надасться. **37** І ніхто не вливає вина молодого в старі бурдюкі́, а то попрорива́є вино молоде бурдюкі́, — і вино розіллється́, і бурдюкі́ пропадуть. **38** Але треба вливати вино молоде до нові́х бурдюкі́в. **39** І ніхто, старе пивши, молодого не схоче, бо каже: „Старе лі́пше!“

6 І стало́сь, як Він перехо́див лана́ми, у суботу, Його учні зривали колосса́ та їли, розтерши руками. **2** А деякі́ з фарисеї́в сказали: „Нащо робите те, чо́го не годі́ться робити в суботу?“ **3** І промовив Ісус їм у відпові́дь: „Хіба ви не читали того, що зробив був Давид, коли сам зголодні́в, також ті, хто був із ним? **4** Як він увійшов був до Божого дому, і, взявши

хлібі показні, яких їсти не можна бу́ло, тільки самим священникам, споживав, і дав тим, хто був із ним?“

5 І сказав Він до них: „Син Людський — Господь і суботі!“

6 І сталось, як в іншу суботу зайшов Він до синагоги й навчав, знаходився там чоловік, що прави́ця йому була всохла.

7 А книжники та фарисеї вважали, чи в суботу того не вздорівить, щоб знайти проти Нього оскáрження.

8 А Він знав думки їхні, і сказав чоловікові, що мав суху руку: „Підведися, і стань посере́дині!“ Той підвівся — і став.

9 Ісус же промовив до них: „Запитаю Я вас: Що годі́ться в суботу — робити добре, чи робити лихе, душу спасти́, чи згубити?“

10 І, позирну́вши на всіх них, сказав чоловікові: „Простягни свою руку!“ Той зробив, — і рука його стала здорова!

11 А вони перепóвнилились лютістю, і один з óдним змовля́лись, щó робити з Ісусом?

12 І сталось, що ча́су того Він вийшов на го́ру молитися, і перебув цілу ніч на молитві до Бога.

13 А коли настав день, покликав Він ўчнів Своїх, і обрав із них Дванадцятьóх, яких і апóстолами Він назвав:

14 Сімона, якого й Петром Він назвав, і Андрія, брата його, Якова й Івана, Пилипа й Варфоломія,

15 Матвія й Хому́, Якова Алфі́євого й Сімона, зва́ного Зило́том,

16 Юду Якового, й Юду Іскаріóтського, що й зрадником став.

17 Як зійшов Він із ними, то спинився на рівному місці, також на́товп густий Його ўчнів, і бéзліч людей з усі́єї Юдеї та з Єрусалиму, і з примóрського Тиру й Сидóну,

18 що посхóдилися, щоб послухати Його та вздорові́тися із недúгів своїх,

також ті, хто від духів нечистих страждав, — і вони
вздоровлялися. **19** Увесь же народ намагався бодай
доторкнутись до Нього, бо від Нього виходила сила,
і всіх здоровляла. **20** А Він, звівши очі на учнів
Своїх, говорив: „Блаженні убогі, — Царство Боже бо
ваше. **21** Блаженні голодні тепер, бо ви нагодовані
будете. Блаженні засмучені зараз, бо втішитесь ви. **22**
Блаженні ви будете, коли люди зненавидять вас, і
коли проженуть вас, і ганьбитимуть, і знеславлять, як
зле, ім'я ваше за Людського Сина. **23** Радійте того дня
й веселіться, нагорода бо ваша велика на небесах.
Бо так само чинили пророкам батькі їхні. **24** Горе ж
вам, багатіям, бо втіху свою ви вже маєте. **25** Горе
вам, тепер ситим, бо зазнаєте голоду ви. Горе вам, що
тепер потішаєтеся, бо будете ви сумувати та плакати.
26 Горе вам, як усі люди про вас говоритимуть добре,
бо так само чинили фальшивим пророкам батькі
їхні! **27** А вам, хто слухає, Я кажу: „Любіть своїх
ворогів, добро робіть тим, хто ненавидить вас. **28**
Благословляйте тих, хто вас проклинає, і моліться за
тих, хто кривду вам чинить. **29** Хто вдарить тебе по
щоці, підстав йому й другу, а хто хоче плаща твого
взяти, — не забороняй і сорочки. **30** І кожному, хто в
тебе просить — подай, а від того, хто твоє забирає,
— назад не жадай. **31** І як бажаєте, щоб вам люди
чинили, так само чиніть їм і ви. **32** А коли любите
тих, хто любить вас, — яка вам за те ласка? Люблять
бо й грішники тих, хто їх любить. **33** І коли добре
чините тим, хто добро чинить вам, — яка вам за

те ласка? Бо те саме і грішники роблять. **34** А коли позичаєте тим, що й від них сподіваєтесь взяти, — яка вам за те ласка? Позичають бо й грішники грішникам, щоб одержати стільки ж. **35** Тож любіть своїх ворогів, робіть добро, позичайте, не ждучи нічого назад, — і ваша за це нагорода великою буде, і синами Всевишнього станете ви, — добрий бо Він до невдячних і злих! **36** Будьте ж милосердні, як і Отець ваш милосердний! **37** Також не судіть, щоб не суджено й вас; і не осуджуйте, щоб і вас не осуджено; прощайте, то простять і вам. **38** Давайте — і дадуть вам; мірою доброю, натоптанною, струснутою й переповненою вам у поділок дадуть. Бо якою ви мірою міряєте, такою відміряють вам“. **39** Розповів також приказку їм: „Чи ж може водити сліпого сліпий? Хіба не обидва в яму впадуть? **40** Учень не більший за вчителя; але, удосконалившись, кожен буде, як учитель його. **41** Чого ж в оці брата свого ти заскалку бачиш, колоди ж у власному оці не чуєш? **42** Як ти можеш сказати до брата свого: Давай, брате, я заскалку вийму із ока твого, сам колоди, що в оці твоїм, не вбачаючи? Лицеміре, — вийми перше колоду із власного ока, а потім побачиш, як вийняти заскалку з ока брата твого! **43** Нема доброго дерева, що родило б злий плід, ані дерева злого, що родило б плід добрий. **44** Кожне ж дерево з плоду свого пізнається. Не збирають бо фіг із терніни, винограду ж на глоду не рвуть. **45** Добра людина із доброї скарбниці серця добре виносить, а лиха із лихої виносить лихе. Бо чим серце наповнене,

те говорять уста його! **46** Що зветé ви Мене: „Господи, Господи“, та не робите того, що Я говорю? **47** Скажú вам, до кóго подібний усякий, хто до Мене приходить та слів Моїх слухає, і виконує їх: **48** Той подібний тому чоловікові, що, будуючи дiм, він глiбноко вiкопав, i основу на камiнь поклав. Коли ж злiва настала, вода кинулася на той дiм, — та однак не змогла захитати його, бо збудований добре він був! **49** А хто слухає та не виконує, той подібний тому́ чоловікові, що свiй дiм збудував на землi без основи. I напérла на нього рiка, — i зараз упав він, i велика булá того дому руiна!“

7 А коли Він скiнчiв усi словá Своi до нарóду, що слухав Його, то ввiйшов у Капернаúм. **2** У одного ж сотника тяжко раб занедужав, що був дорогий йому́, i вмирати вже мав. **3** А коли про Iсуса почув, то послав він до Нього юдейських старшiх, i благав Його, щоб прийшов, i вздорóвив рабá його. **4** Вони ж прибулi до Iсуса, та й ревно благали Його й говорили: „Він достойний, щоб Ти це зробив йому. **5** Бо він любить нарóд наш, та й для нас синагогу поставив“. **6** I пішов Iсус iз ними. I коли недалéко вiд дому вже був, сотник друзiв послав, щоб сказати Йому: „Не турбуйся, о Господи, бо я недостойний, щоб зайшов Ти пiд стрiху мою. **7** Тому́ то й себе не вважав я за гiдного, щоб до Тебе прийти. Та промов тiльки слово, — i раб мiй одужає. **8** Бо й я — людина пiдвладна, i воякiв пiд собою я маю; i одному кажу: пiди, — то йде він, а тому: прийди, — i прихóдить, а своєму рабóви: зроби

теє — і зробити“ . 9 Почувши ж таке, Ісус здивувався йому, і, звернувшись до натовпу, що йшов слідом за Ним, промовив: „Кажу вам: навіть серед Ізраїля Я не знайшов був такої великої віри!“ 10 А коли посланці повернулись додому, то знайшли, що одужав той раб! 11 І сталось, — наступного дня Він відправивсь у місто, що зветься Наїн, а з Ним ішли учні Його та багато народу. 12 І ось, як до брами міської наблизився Він, винесли вмерлого, одинака в своєї матері, що вдовою була. І з нею був натовп великий із міста. 13 Як Господь же побачив її, то змилосердивсь над нею, і до неї промовив: „Не плач!“ 14 І Він підійшов, і доторкнувся до мар, носії ж зупинились. Тоді Він сказав: „Юначе, кажі тобі: встань!“ 15 І мертвий устав, і почав говорити. І його Він віддав його матері. 16 А всіх острах проиняв, і Бога хвалили вони й говорили: „Великий Пророк з'явився між нами, і зглянувся Бог над народом Своїм!“ 17 І розійшлася ця чутка про Нього по цілій Юдеї, і по всій тій країні. 18 Про все ж те сповістили Івана учні його. І покликав Іван двох із учнів своїх, 19 і послав їх до Господа з запитом: „Чи Ти Той, Хто має прийти, чи чекати нам Іншого?“ 20 А мужі, прийшовши до Нього, сказали: „Іван Христитель послав нас до Тебе, питаючи: Чи Ти Той, Хто має прийти, чи чекати нам Іншого?“ 21 А саме тоді багатьох уздоровив був Він від недугів і мук, і від духів злих, і сліпим багатьом вернув зір. 22 І промовив Ісус їм у відповідь: „Ідіть, і перекажіть Іванові, щоб ви бачили й чули: „Сліпі прозрівають“ ,

криві ходять, очищуються слабі на проказу, і чують глухі, воскресають померлі, „убогим звіщається Добра Новіна“. **23** І блаженний, хто через Мене спокўси не матиме!“ **24** А коли відійшли посланці Іванові, Він почав говорити про Івана нарóдові: „На щó ви дивитись ходили в пустиню? Чи на очерёт, що вітер гойдає його? **25** Та на щó ви дивитись ходили? Може на чоловіка, у м'які шати одягненого? Аджеж ті, хто одягається славно, і розкішно живе, — по палатах царськіх. **26** На щó ж ви ходили дивитись? На пророка? Так, кажу вам, — навіть більше, аніж на пророка. **27** Це той, що про нього написано: „Ось перед обличчя Твоє посилаю Свого посланця, який перед Тобою дорогу Твою приготує!“ **28** Кажу вам: Між нарóдженими від жінок нема більшого понад Івана. Та найменший у Божому Царстві — той більший за нього“. **29** І всі люди, що слухали, і мїтники визнали Божу волю за слушну, — і охристились Івановим хрищенням. **30** А фарисеї й закóнники відкинули Божу волю про себе, — і не христились від нього. **31** І промовив Госпóдь: „До кого ж уподóблю людей цього роду? І до кóго подібні вони? **32** Подібні вони до дітей, що на ринку сидять й один óдного кличуть та кажуть: „Ми вам грали були, а ви не танцювали, ми співали вам жáлібно, та не плакали ви“. **33** Бо прийшов Іван Христитель, що хліба не їсть і вина не п'є, а ви кажете: „Має він дéмона“. **34** Прийшов же Син Людський, що їсть і п'є, а ви кажете: „Чоловік Цей ласўн і п'яніця, Він прїятель мїтників і грїшників“. **35** І вїправдалася

мудрість усіма своїми ділами“. 36 А один із фарисеїв просив Його, щоб спожив Він із ним. І, прийшовши до дому того фарисея, Він сів при столі. 37 І ось жінка одна, що була в місті, грішниця, як дізналась, що, Він у фарисеевім домі засів при столі, алябастрову пляшечку мира принесла, 38 і, припавши до ніг Його ззаду, плачучі, почала обливати слізьми Йому ноги, і волоссям своїм витирала, ноги Йому цілувала та миром мастила. 39 Побачивши це, фарисей, що покликав Його, міркував собі, кажучи: „Коли б був Він пророк, Він би знав, хто ото й яка жінка до Нього торкається, — бож то грішниця!“ 40 І озвався Ісус та й говорить до нього: „Маю, Сімоне, дещо сказати тобі“. А той відказав: „Кажі, Учителю“. 41 І промовив Ісус: „Були два боржники в одного вірителя; один був винен п'ятсот динаріїв, а другий — п'ятдесят. 42 Як вони ж не могли заплатити, простив він обом. Скажи ж, котрій із них більше полюбить його?“ 43 Відповів Сімон, говорячи: „Думаю, — той, кому більше простив“. І сказав Він йому: „Розсудив ти правдиво“. 44 І, обернувшись до жінки, Він промовив до Сімона: „Чи ти бачиш цю жінку? Я прибув у твій дім, — ти на ноги Мої не подав і води, а вона окропила слізьми Мої ноги й обтерла волоссям своїм. 45 Поцілунку не дав ти Мені, — а вона, відкільки ввійшов Я, Мої ноги цілує невпинно. 46 Голови ти Моєї оливою не намастив, — а вона миром ноги мої намастила. 47 Ось тому говорю Я тобі: „Численні гріхи її прощені, бо багато вона полюбила. Кому ж

мало прощається, такий мало любить“. 48 А до неї промовив: „Прощаються тобі гріхи!“ 49 А ті, що сиділи з Ним при столі, почали гомоніти про себе: „Хто ж це Такий, що прощає й гріхи?“ 50 А до жінки сказав Він: „Твоя віра спасла тебе, — іди з миром собі!“

8 І сталося, що Він після того проходив містами та селами, проповідуючи та звіщаючи Добру Новину про Боже Царство. Із ним Дванадцять були, 2 та дехто з жінок, що були вздоровлені від злих духів і хвороб: Марія, Магдаліною звана, що з неї сім демонів вийшло, 3 і Іванна, дружина Худзи, урядника Іродового, і Сусанна, і інших багато, що маєтком своїм їм служили. 4 І, як зібралось багато народу, і з міста до Нього поприходили, то Він промовляти став притчею. 5 „Ось вийшов сіяч, щоб посіяти зерно своє. І, як сіяв, упало одне край дороги, — і було повитоптуване, а птахи небесні його повидзьобували. 6 Друге ж упало на ґрунт кам'янистий, — і, зійшовши, усохло, не мало бо вогкості. 7 А інше упало між терен, — і вигнався терен, і його поглишив. 8 Інше ж упало на добру землю, — і, зійшовши, уродило стократно“. Це сказавши, закликав: „Хто має вуха, щоб слухати, — нехай слухає!“ 9 Запитали ж Його Його учні, говорячи: „Що визначає ця притча?“ 10 А Він відказав: „Вам дано пізнати таємниці Божого Царства, а іншим у притчах, щоб „дивились вони — і не бачили, слухали — і не розуміли“. 11 Ось що означає ця притча: Зерно — це Боже Слово. 12 А котрі край дороги, — це ті, хто слухає, але потім приходять диявол, і

забирає слово з їхнього серця, щоб не ввірували й не спаслися вони. **13** А що на кам'яністому ґрунті, — це ті, хто тільки почує, то слово приймає з радістю; та кореня не мають вони, вірують дочасно, — і за час випробування відпадають. **14** А що впало між терен, — це ті, хто слухає слово, але, ходячи, бувають придушені клопотами, та багатством, та життєвіми розкошами, — і плóду вони не дають. **15** А те, що на добрій землі, — це оті, хто як слово почує, береже його в щирому й доброму серці, — і плід приносять вони в терпеливості. **16** А світла засвіченого ніхто не покриває посудиною, і не ставить під ліжку, але ставить його на світильник, щоб бачили світло, хто входить. **17** Немає нічого захóваного, що не виявиться, ні таємного, що воно не пізнається, і не вийде наяв. **18** Тож пильнуйте, як слухаєте! Бо хто має, то дасться йому́, хто ж не має, — забереться від нього і те, що, здається йому́, ніби має“. **19** До Нього ж прийшли були мати й брати Його, та через наро́д не могли доступітись до Нього. **20** І сповістили Йому: „Твоя мати й брати Твої он стоять óсторонь, і бажають побачити Тебе“. **21** А Він відповів і промовив до них: „Моя мати й брати Мої — це ті, хто слухає Боже Слово, і виконує!“ **22** І сталося, одного з тих днів увійшов Він до чóвна, а з Ним Його учні. І сказав Він до них: „Перепліньмо на другий бік озера“. І відчáлили. **23** А коли вони плівли, Він заснув. І знялася на озері буря велика, аж вода заливати їх стала, і були в небезпéці вони. **24** І вони підійшли, і

розбудили Його та й сказали: „Учителю, Учителю, гинемо!“ Він же встав, наказав бурі й хвилям, — і вони вщухнули, і тиша настала! **25** А до них Він сказав: „Де ж ваша віра?“ І дивувались вони, перестрашені, і говорили один до одного: „Хто ж це такий, що вітрам і воді Він наказує, а вони Його слухають?“ **26** І вони припливли до землі Гадарінської, що навпроти Галілеї. **27** І, як на землю Він вийшов, перестрів Його один чоловік із міста, що довгі роки мав він демонів, не вдягався в одержу, і мешкав не в домі, а в гробах. **28** А коли він Ісуса побачив, то закричав, повалився перед Ним, і голосом гучним закликав: „Що до мене Тобі, Ісусе, Сину Бога Всевишнього? Благаю Тебе, — не муч мене!“ **29** Бо звелів Він нечистому духові вийти з людини. Довгий час він хапав був його, — і в'язали його ланцюгами й кайданами, і стерегли його, але він розривав ланцюги, — і демон гнав по пустині його. **30** А Ісус запитався його: „Як тобі на ім'я?“ І той відказав: „Легіон“, бо багато ввійшло в нього демонів. **31** І благали Його, щоб Він їм не звелів іти в безодню. **(Abyssos g12)** **32** Пасся ж там на горі гурт великий свиней. І просилися демони ті, щоб дозволив піти їм у них. І дозволив Він їм. **33** А як демони вийшли з того чоловіка, то в свиней увійшли. І череда кинулась із кручі до озера, — і потопилась. **34** Пастухи ж, як побачили теє, що сталося, повтікали, та в місті й по селах звістили. **35** І вийшли побачити, що сталося. І прийшли до Ісуса й знайшли, що той чоловік, що демони вийшли із нього, сидів при ногах Ісусових

вд'ягнений та при умі, — і полякались. **36** Самовідці ж їм розповіли, як видужав той біснுவатий. **37** І весь народ Гадарінського краю став благати Його, щоб пішов Він від них, — великий бо страх обгорнув їх. Він же до ч'овна ввійшов і вернувся. **38** А той чоловік, що д'ємони вийшли із нього, став благати Його, щоб бути при ньому. Та Він відпустив його, кажучи: **39** „Вернися до дому свого, і розповіж, які речі великі вчинив тобі Бог!“ І той пішов, і по цілому місту звістив, які речі великі для нього Ісус учинив! **40** А коли повернувся Ісус, то люди Його прийняли, бо всі чекали Його. **41** Аж ось прийшов муж, Яір на ім'я, що був старшим синагоги. Він припав до Ісусових ніг, та й став благати Його завітати до дому його. **42** Бо він мав одиначку дочку, років десь із дванадцять, — і вмирала вона. А коли Він ішов, народ тиснув Його. **43** А жінка одна, що дванадцять років хворою на кровотечу була, що ніхто вздоровити не міг її, **44** підійшовши ззаду, доторкнулась до краю одежі Його, — і хвилі тієї спинилася їй кровотеча. **45** А Ісус запитав: „Хто доторкнувся до Мене?“ Коли ж відмовлялися всі, то Петро відказав: „Учителю, народ коло Тебе он т'овпитья й тисне“. **46** Ісус же промовив: „Доторкнувсь хтось до Мене, бо Я відчув силу, що вийшла з Мене“. **47** А жінка, побачивши, що вона не втаїлась, трясучись, підійшла та й упала перед Ним, і призналася перед усіма людми, чому доторкнулась до Нього, і як хвилі тієї одужала. **48** Він же промовив до неї: „Д'бчко, твоя віра спасла тебе; іди

з міром собі!“ 49 Як Він ще промовляв, приходить ось від старшини синагоги один та й говорить: „Дочка твоя вмерла, — не турбуй же Вчителя!“ 50 Ісус же, почувши, йому відповів: „Не лякайся, тільки віруй, — і буде спасена вона“. 51 Прийшовши ж до дому, не пустив Він нікого з Собою ввійти, крім Петра, та Івана, та Якова, та батька дівчати, та матері. 52 А всі плакали та голосили за нею. Він же промовив: „Не плачте, — не вмерла вона, але спить!“ 53 І насміхалися з Нього, бо знали, що вмерла вона. 54 А Він узяв за руку її та й скрикнув, говорячи: „Дівчатко, вставай!“ 55 І вернувся їй дух, — і хвилі тієї вона ожила. І звелів дати їй їсти. 56 І здивувались батьки її. А Він наказав їм нікому не розповідати, що сталося.

9 І скликав Він Дванадцятьох, і дав їм силу та владу над усіма дэмонами, і вздоровляти недуги. 2 І послав їх проповідувати Царство Боже та вздоровляти недужих. 3 І промовив до них: „Не беріть нічого в дорогу: ані палиці, ані торби, ні хліба, ні срібла, ані майте по двоє убрань. 4 І в який дім увійдете, — зоставайтеся там, і звідти відходьте. 5 А як хто вас не прийме, то, виходячи з міста того, обтрусіть від ніг ваших пороки на свідчення супроти них“. 6 І вийшли вони, та й ходили по селах, звіщаючи Добру Новину та всюди вздоровляючи. 7 А Ірод тетрарх прочув усе, що сталося було, і вагався, бо дехто казали, що Іван це із мертвих устав, 8 а інші, що Ілля то з'явився, а знов інші, що ожив це один із стародавніх пророків. 9 Тоді Ірод сказав: „Іванові стяв я голову; хто ж Оцей, що я

чую про Нього речі такі?“ І він намагався побачити Його. **10** А коли повернулись апостоли, вони розповіли Йому, що зробили. І Він їх узяв, та й пішов самотою на місце безлюдне, біля міста, що зветься Віфсаїда. **11** А як люди довідалися, то пішли вслід за Ним. І Він їх прийняв, і розповідав їм про Боже Царство, та тих уздоровляв, хто потребував уздоровлення. **12** А день став схилятися. І Дванадцятєро підійшли та й сказали Йому: „Відпусти вже людей, — нехай вони йдуть у довкóлишні села й оселі спочити й здобути поживи, бо ми тут у місці безлюдному!“ **13** А Він їм сказав: „Дайте їсти їм ви“. Вони ж відказали: „Немає в нас більше, як п'ятєро хліба й дві риби. Хіба підемо та купимо поживи для всього наро́ду цього“. **14** Бо було чоловіків десь тисяч із п'ять. І сказав Він до учнів Своїх: „Розсадіть їх рядами — по п'ятидесяті“. **15** І зробили отак, і всіх їх розсаділи. **16** І Він узяв п'ять хлібів та дві риби, споглянув на небо, поблагословив їх, і поламав, і дав учням, щоб клали наро́дові. **17** І всі їли й насітились! А з кусків позосталих зібрали дванадцять кошів. **18** І сталось, як насамоті Він молився, з Ним учні були. І спитав Він їх, кажучи: „За кого Мене люди вважають?“ **19** Вони ж відповіли та сказали: „За Івана Христителя, а ті за Іллю, а інші, — що воскрес один із давніх пророків“. **20** А Він запитав їх: „А ви за кого Мене маєте?“ Петро ж відповів та сказав: „За Христа Божого!“ **21** Він же їм наказав, і звелів не казати нікому про це. **22** І сказав Він: „Синові Людському треба багато страждати,

і Його відцураються старші, і первосвященики, і книжники, і буде Він убитий, — але третього дня Він воскресне!“ **23** А до всіх Він промовив: „Коли хоче хто йти вслід за Мною, хай зречётся само́го себе, і хай візьме щоденно свого́ хреста, та й за Мною йде. **24** Бо хто хоче душу свою́ зберегти, той погубить її, а хто ради Мене згубить душу свою́, той її збереже́. **25** Яка ж ко́ристь лю́дині, що здобу́де весь світ, але занапа́стить чи згубить себе? **26** Бо хто буде Мене та Моєї науки сорóмитися, того посорóмиться також Син Лю́дський, як при́йде у славі Сво́йй, і Отчій, і святих анго́лів. **27** Правдиво ж кажу́ вам, що деякі з тут-о при́явних не скушту́ють смерти, аж поки не побачать Царства Божого“. **28** І стало́сь після оцих слів днів за вісім, узяв Він Петра, і Івана, і Якова, та й пішов помолитись на го́ру. **29** І коли Він молився, то вигляд лица́ Його переобрази́вся, а одежа Його стала біла й блиску́ча. **30** І ось два му́жі з Ним розмовляли, — були то Мойсей та Ілля́, **31** що з'явилися в славі, і говорили про кінець Його, який в Єрусалимі Він мав докінчи́ти. **32** А Петро та при́явні з ним були змо́рені сном, але, пробуді́вшись, бачили славу Його й обох му́жів, що стояли при Ньому. **33** І стало́сь, як із Ним розлучали́сь вони, то промовив Петро до Ісуса: „Учителю, добре нам бути отут! Поставмо ж отут три шатра: для Тебе одне, і Мойсею одне, і одне для Іллі!“ Він не знав, що говорить... **34** А як він говорив це, насу́нула хмара та їх заслоні́ла. І вони полякали́сь, як стали ті вхо́дити в хмару. **35** І почувся ось голос із

хмари, який промовляв: „Це Син Мій Улюблений, — Його слухайтеся!“ 36 А коли оцей голос лунав, Ісус Сам позостався. А вони промовчали, і нікому нічого тих днів не казали, щó бачили. 37 А наступного дня, як спустились з гори, перестрів Його натовп великий. 38 І закричав ось один чоловік із нарóду й сказав: Учителю, благаю Тебе, — зглянься над сином моїм, бо одина́к він у мене! 39 А ото дух хапає його, і він нагло кричить, і трясе ним, аж той піну пускає. І, вимучивши він його, насилу відхóдить. 40 І учнів Твоїх я благав його вигнати, та вони не змогли“. 41 А Ісус відповів і промовив: „О, роде невірний й розбéщений, — доки бóду Я з вами, і терпíтиму вас? Приведí свого сина сюди!“ 42 А як той іще йшов, дéмон кинув його та затряс. Та Ісус наказав тому духу нечистому, — і вздорóвив дитину, і віддав її батькові її. 43 І всі дивувалися вéличі Божій! 44 „Вкладіть до вух своїх ці ось слова: Людський Син буде виданий людям до рук“. 45 Протé не зрозуміли вони цього слова, було бо закрите від них, щóб його не збагнули, та боялись Його запитáти про це слово. 46 І прийшло їм на думку: хто б найбільший з них був? 47 А Ісус, думку серця їх знавши, узяв дитину, і поставив її біля Себе. 48 І промовив до них: „Як хто прійме дитину оцю в Ім'я Моє, Мене він приймає, а як хто Мене прійме, приймає Того, Хто послав Мене. Хто бо найменший між вами всіма́, — той великий!“ 49 А Іван відповів і сказав: „Учителю, ми бачили одного чоловіка, щó Ім'ям Твоїм дéмонів виганяв, і

ми заборонили йому, бо він з нами не ходить“. 50 Ісус же йому відказав: „Не забороняйте, — бо хто не проти вас, той за вас!“ 51 І сталося, коли дні вознесіння Його наближались, Він постановив піти в Єрусалим. 52 І Він посланців вислав перед Собою. І пішли вони, та й прибули до села самарянського, щоб ночівлю Йому приготувати. 53 А ті не прийняли Його, бо йшов Він у на́прямі Єрусалиму. 54 Як побачили ж те учні Яків й Іван, то сказали: „Господи, — хочеш, то ми скажемо, „щоб огонь зійшов з неба та винищив“ їх, як і Ілля був зробив“. 55 А Він оберну́вся до них, їм докорив та й сказав: „Ви не знаєте, якого ви духа. 56 Бо Син Людський прийшов не губи́ть душі людські, а спасати!“ І пішли вони в інше село. 57 І сталося, як дорогою йшли, сказав був до Нього один: „Я підú за Тобою, хоч би куди Ти пішов“. 58 Ісус же йому відказав: „Мають нóри лисиці, а гнізда — небесні пташкі́, — Син же Людський не має нідé й голови прихиліти!“ 59 І промовив до другого Він: „Иди за Мною“. А той відказав: „Дозволь мені перше піти, і батька свого поховáти“. 60 Він же йому відказав: „Зостав мертвим ховати мерців своїх. А ти йди та звіщай Царство Боже“. 61 А інший сказав був: „Господи, я підú за Тобою, та дозво́ль мені перш попрощатись із своїми домáшніми“. 62 Ісус же промовив до нього: „Ніхто з тих, хто кладé свою руку на плуга та назад озира́ється, не надається до Божого Царства!“

10 Після того призначив Господь і інших Сімдесят, і послав їх по двох перед Себе до кожного міста та місця, куди Сам мав іти. **2** І промовив до них: „Хоч жніво велике, та робітників мало; тож благайте Господаря жніва, щоб робітників вислав на жніво Своє. **3** Ідіть! Оце посилаю Я вас, як ягнят між вовкі. **4** Не носіть ні калітки, ні торби, ні сандаль, і не вітайте в дорозі нікого. **5** Як до дому ж якого ви ввійдете, то найперше кажіть: „Мир дому цьому!“ **6** І коли син миру там буде, то спочіне на ньому ваш мир, коли ж ні — до вас вернеться. **7** Зоставайтеся ж у домі тим самим, споживайте та пийте, що є в них, — бо вартий робітник своєї заплати. Не ходіть з дому в дім. **8** А як прийдете в місто яке, і вас приймуть, — споживайте, що вам подадуть. **9** Уздорівлюйте хворих, що в нім, промовляйте до них: „Наблізилося Царство Боже до вас!“ **10** А як прийдете в місто яке, і вас не приймуть, то вийдіть на вулиці його та й кажіть: **11** „Ми обтрюшуємо вам навіть порошок, що прилип до нас із вашого міста. Та знайте оце, що наблізилося Царство Боже!“ **12** Кажу вам: того дня легше буде содómлянам, аніж місту тому!“ **13** „Горе тобі, Хоразіне, горе тобі, Віфсаїдо! Бо коли б то у Тирі й Сидоні були відбулися ті чуда, що сталися в вас, то давно б вони покаялися в волосяніці та в попелі! **14** Але на суді відрадніш буде Тиру й Сидону, як вам. **15** А ти, Капернауме, що „до неба піднісся, — аж до аду ти зійдеш!“ (Hades g86) **16** Хто слухає вас — Мене слухає, хто ж погорджує вами — погорджує Мною, хто ж

погорджує Мною — погорджує Тим, Хто послав Мене“.

17 А ті Сімдесят повернулися з радістю, кажучи: „Господи, — навіть дѣмони кóряться нам у Ім'я Твое!“

18 Він же промовив до них: „Я бачив того сатану, що з неба спадав, немов блискавка. **19** Ось Я влáду вам дав наступати на змій та скорпіонів, і на всю силу ворожу, — і ніщо вам не зашкóдить. **20** Та не тіштесь тим, що вам кóряться духи, але тіштесь, що ваші ймення записані в небі!“ **21** Того чáсу Ісус звеселився був Духом Святим і промовив: „Прославляю Тебе, Отче, Господи неба й землі, що втаїв Ти оце від премудрих і розумних, та його немовлятам відкрив. Так, Отче, бо Тобі так було до вподоби! **22** Передав Мені все Мій Отець. І не знає ніхто, хто є Син, — тільки Отець, і хто Отець — тільки Син, та кому Син захоче відкрити“. **23** І, звернувшись до учнів, наодинці їм сказав: „Блаженні ті очі, що бачать, щó бачите ви! **24** Кажу ж вам, що багато пророків і царів бажали побачити, що бачите ви — та й не бачили, і почути, щó чуєте ви — і не чули!“ **25** І підвівсь ось закóнник один, і сказав, Його випробóвуючи: „Учителю, щó робити мені, щоб вічне життя осягну́ти?“ (aĩnĩos g166)

26 Він же йому відказав: „Щó в Закóні написано, як ти читаєш?“ **27** А той відповів і сказав: „Люби Господа Бога свогó всім серцем своїм, і всією душею своєю, і всією силою своєю, і всім своїм розумом“, і свого ближнього, як самóго себе“. **28** Він же йому відказав: „Правильно ти відповів. Роби це, — і будеш жити“. **29** А той бажав сам себе виправдати, та й

сказав до Ісуса: „А хто то мій ближній?“ **30** А Ісус відповів і промовив: „Один чоловік ішов з Єрусалиму до Єрихону, і попався розбійникам, що обдерли його, і завдали йому рани, та й утекли, покинувши ледве живого його. **31** Проходив випадком тією дорогою священник один, побачив його, — і проминув. **32** Так само й Левит надійшов на те місце, поглянув, — і теж проминув. **33** Проходив же там якийсь самарянин, та й натрапив на нього, і, побачивши, змилосердився. **34** І він підійшов, і обв'язав йому рани, наливши оливи й вина. Потому його посадив на худобину власну, і приставив його до гостиниці, та й клопотався про нього. **35** А другого дня, від'їжджавши, вийняв він два динарії, та й дав їх господареві й проказав: „Заопікуйся ним, а як більше що витратиш, — заплачу тобі, як вернуса“. **36** Котрій же з цих трьох — на думку твою — був ближній тому, хто попався розбійникам?“ **37** А він відказав: „Той, хто вчинив йому милість“. Ісус же сказав йому: „Іди, — і роби так і ти!“ **38** І сталося, коли вони йшли, Він прийшов до одного села. Одна ж жінка, Марта їй на ім'я, прийняла його в дім свій. **39** Була ж в неї сестра, що звалась Марія; вона сіла в ногах у Ісуса, та й слухала слова його. **40** А Марта великою послужою клопоталась, а спинившись, сказала: „Господи, чи байдуже Тобі, що на мене саму полишила служити сестра моя? Скажи ж їй, щоб мені допомогла“. **41** Господь же промовив у відповідь їй: „Марто, Марто, — турбуєшся й журишся ти про багато

чогó, **42** а потрібне одне. Марія ж обрала найкращу частку, яка не відбереться від неї“.

11 І сталося, як молився Він у місці одніму, і коли перестав, озвався до Нього один із Його учнів: „Господи, навчи нас молитися, як і Іван навчив своїх учнів.“ **2** Він же промовив до них: „Коли молитесь, говоріть: „Отче наш, що на небі! Нехай святиться Ім'я Твоє, нехай прийде Царство Твоє, нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі. **3** Хліба нашого щоденного дай нам на кожний день. **4** І прости нам наші гріхи, бо й самі ми прощаємо кожному боржникові нашому. І не введи нас у випробування, але визволи нас від лукавого!“ **5** І сказав Він до них: „Хто з вас матиме приятеля, і піде до нього опівночі, і скаже йому: „Позич мені, друже, три хліби, **6** бо прийшов із дороги до мене мій приятель, я ж не маю, що дати йому“. **7** А той із середини в відповідь скаже: „Не роби мені клопоту, — уже замкнені двері, і мої діти зо мною на ліжкові. Не можу я встати та дати тобі“. **8** Кажу вам: коли він не встане, і не дасть ради дружби йому, то за докучання його він устане та й дасть йому, скільки той потребує. **9** І Я вам кажу: просіть, — і буде вам дано, шукайте — і знайдете, стукайте — і відчинять вам! **10** Бо кожен, хто просить — одержує, хто шукає — знаходить, а тому, хто стукає — відчинять. **11** І котрій з вас, батьків, як син хліба проситиме, подасть йому каменя? Або, як проситиме риби, замість риби подасть йому гадину? **12** Або, як яйця він проситиме, дасть йому скорпіона? **13** Отож,

коли ви, будши злі, потра́пите добрі дарі своїм дітям давати, — скільки ж більше Небесний Отець подасть Духа Святого всім тим, хто проситиме в Нього?“ **14** Раз вигóнив Він дéмона, який був німий. І коли демон вийшов, німий заговорив. А нарóд дивувався. **15** А деякі з них гомоніли: „Виганяє Він дéмонів силою Вельзеву́ла, князя дéмонів“. **16** А інші, випробовуючи, хотіли від Нього ознаки із неба. **17** Він же знав думки їхні, і промовив до них: „Кожне царство, само проти себе поділене, запустіє, і дім на дім упаде́. **18** А коли й сатана́ поділився сам супроти себе, — як стоятиме царство його? А ви кажете, що Вельзеву́лом вигóню Я демонів. **19** Коли ж Вельзеву́лом вигóню Я демонів, то чим виганяють їх ваші сини? Тому вони стануть вам сۇдьями. **20** А коли пальцем Божим вигóню Я дéмонів, то справді прийшло до вас Боже Царство. **21** Коли сильний збройно свій двір стереже, то в безпеці маєток його. **22** Коли ж дужчий від нього його нападе́ й переможе, то всю зброю йому забере́, на яку покладався був той, і роздасть свою здóбич. **23** Хто не зо Мною, той проти Мене; і хто не збирає зо Мною, той розкидає! **24** Коли дух нечистий виходить з лю́дини, то блукає місцями безвїдними, відпочинку шукаючи, але, не знаходячи, каже: „Верну́ся до хати своєї, звідки я вийшов“. **25** А як вернеться він, то хату знаходить за́метену й при́брану. **26** Тоді він іде та й приводить сімох інших духів, лютіших за себе, — і входять вони та й живуть там. І буде останнє лю́дині тій гірше за перше!“ **27** І сталось, як Він це говорив,

одна жінка з народу свій голос піднісла й сказала до Нього: „Блаженна утроба, що носила Тебе, і груди, що Ти ссав їх!“ **28** А Він відказав: „Так. Блаженні ж і ті, хто слухає Божого Слова і його береже!“ **29** А як люди збиралися, Він почав промовляти: „Рід цей — рід лукавий: він ознаки шукає, та ознаки йому не дадуть, крім ознаки пророка Йбни. **30** Бо як Йбна ознакою був для ніневітян, так буде й Син Людський для роду цього. **31** Цариця південна на суд стане з м'ужами роду цього, — і їх засудить, бо вона з кінця світу прийшла Соломонову мудрість послухати. А тут ось Хтось більший, аніж Соломон! **32** Ніневітяни стануть на суд із цим родом, — і засудять його, вони бо покаялися через Йонину проповідь. А тут ось Хтось більший, ніж Йона! **33** Засвіченого світла ніхто в сховок не ставить, ані під посудину, але на світильника, щоб бачили світло, хто входить. **34** Око твоє — то світильник для тіла; тому, як око твоє буде дуже, то й усе тіло твоє буде світле. А коли б твоє око нездатне було, то й усе тіло твоє буде темне. **35** Отож, уважай, щоб те світло, що в тобі, не сталося темрявою! **36** Бо коли твоє тіло все світле, і не має жадної темної частини, то все буде світле, неначе б світильник осявав блиском тебе“. **37** Коли Він говорив, то один фарисей став благати Його пообідати в нього. Він же прийшов та й сів при столі. **38** Фарисей же, побачивши це, здивувався, що перед обідом Він перш не обмився. **39** Господь же промовив до нього: „Тепер ви, фарисеї, он чистите зовнішність к'ухля та миски, а ваше нутро повне

здирства та кривди! **40** Нерозумні, — чи ж Той, Хто створив оте збвнішне, не створив Він і внутрішнє? **41** Тож милостиню подавайте з унутрішнього, — і ось все буде вам чисте. **42** Горе вам, фарисеям, — бо ви десятину даєте з м'яти та рути й усякого зілля, але обминаєте суд та Божу любов; це треба робити, і того не лишати! **43** Горе вам, фарисеям, що любите перші лавкі в синагогах та привіти на рінках! **44** Горе вам, — бо ви як гробі непомітні, — люди ж ходять по них і не знають того“. **45** Озався ж один із закóнників, і каже Йому: „Учителю, кажучи це, Ти і нас ображаєш!“ **46** А Він відказав: „Горе й вам, закóнникам, бо ви на людей тягарі накладаєте, які важко носити, а самі й одним пальцем своїм не дотóркуєтесь тягарів! **47** Горе вам, бо надгрóбки пророкам ви ставите, — ваші ж батькі були їх повбивали. **48** Так, — визнаєте ви й хвалите вчинки батьків своїх: бо вони їх повбивали, а ви їм надгрóбки будуєте! **49** Через те й мудрість Божа сказала: „Я пошлю їм пророків й апóстолів, — вони ж декого з них повбивають, а декого віженуть, **50** щоб на роді оцім відомстилася кров усіх пророків, що пролита від ствóрення світу, **51** від крові Авеля аж до крові Захáрія, що загинув між жéртівником і храмом!“ Так, кажу вам, — відомстїться це все на цім роді! **52** Горе вам, закóнникам, бо взяли ви ключá розуміння: самі не ввійшли, і тим, хто хотів увійти, боронїли!“ **53** А коли Він вихóдив ізвідти, стали книжники та фарисеї сильно тиснути та від Нього допитуватись про багато речей, — **54** вони

чатува́ли на Нього, щоб зловити що з уст Його (і щоб оскáржити Його́).

12 Того ча́су, як зібралися десятитисячні на́товпи наро́ду, — аж топтали вони один óдного, — Він почав промовляти перш до учнів Своїх: „Стережіться рóзчини фарисейської, що є лицемі́рство! **2** Бо немає нічо́го захо́ваного, що не відкриється, ні таємного, що не віявиться. **3** Тому все, що́ казали ви по́темки, — при світлі почувється, що́ ж шептали на вухо в коморах, — на даха́х проповідане бу́де. **4** Кажу́ ж вам, Своїм друзям: Не бійтеся тих, хто тіло вбиває, а потім більш нічого не може вчинити! **5** Але вкажу вам, кого треба боятися: Бійтеся тогó, хто має вла́ду, убивши, укинути в ге́енну. Так, кажу́ вам: Того бійтеся! (Geenna g1067) **6** Чи ж не п'ять горобців продають за два грóші? Та проте перед Богом із них ні один не забутий. **7** Але навіть волóсся вам на голові порахо́ване все. Не бійтеся: вартніші ви за багатьох горобців! **8** Кажу ж вам: Кожного, хто перед людьмі́ Мене визнає, того визнає й Син Лю́дський перед Анго́лами Божими. **9** Хто ж Мене відцурається перед людьмі́, того відцураються перед анго́лами Божими. **10** І кожному, хто скаже слово на Лю́дського Сина, йому прóститься; а хто зневажа́тиме Духа Святого, — не прóститься. **11** А коли вас водитимуть до синагог, і до уря́дів, і до влад, — не турбуйтеся, як або що́ відповідати чи що́ говорити, — **12** Дух бо Святий вас навчіть тієї години, що́ потрібно казати!“ **13** І озвався до Нього один із наро́ду: „Учителю, скажи братові моему, щоб він

спадщиною поділився зо мною“. 14 А Він відказав йому: „Чоловіче, хто поставив над вами Мене за суддю або за подільника?“ 15 І промовив до них: „Глядіть, остерігайтеся всякої зажерливости, — бо життя чоловіка не залежить від достатку маєтку його“. 16 І Він розповів їм притчу, говорячи: „В одного багача гойно нива вродила була. 17 І міркував він про себе й казав: „Що робити, що не маю куди зібрати плодів своїх?“ 18 І сказав: „Оце я зроблю, — порозв'ялюю клуні свої, і просторніші поставлю, і позбираю туди пашню свою всю та свій достаток. 19 І скажу я душі своїй: „Душе, маєш багато добра, на багато років складеного. Спочивай, їж та пий, і веселися!“ 20 Бог же до нього прорік: „Нерозумний, — нбчі цієї ось душу твою зажадають від тебе, і кому позостанеться те, що ти був наготовив?“ 21 Так буває і з тим, хто збирає для себе, та не багатіє в Бога“. 22 І промовив Він учням Своім: „Через це кажу вам: Не журіться про життя, — що ви будете їсти, і ні про тіло, — у що ви зодягнетесь. 23 Бо більше від їжі життя, а тіло від одягу. 24 Погляньте на гайвороння, що не сіють, не жнуть, нема в них комори, ні клуні, — проте Бог їх годує. Скільки ж більше за птахів ви варті! 25 Хто ж із вас, коли журиться, додати зможе до зросту свого бодай ліктя одного? 26 Тож коли ви й найменшого не подолаете, то чого ж ви про інше клопочетесь? 27 Погляньте на ті он лілї, як вони не прядуть, ані тчуть. Але говорю вам, що й сам Соломон у всій славі своїй не вдягався отак,

як одна з них! **28** І коли он траву, що сьогодні на полі, а взавтра до пєчі вкидається, Бог так зодягає, скільки ж краще зодягне Він вас, маловірні! **29** І не шукайте, щó будете їсти, чи щó будете пити, і не клопочіться. **30** Бо всього цьогó й люди світу оцьогó шукають, Отець же ваш знає, що тогó вам потрібно. **31** Шукайте отож Його Царства, а це вам додасться! **32** Не лякайся, черідко малá, бо сподóбалоя Отцю вашому дати вам Царство. **33** Продавайте достатки свої та мїлостиню подавайте. Робіть калїтки собі не старїючи, — невїчерпний скарб той у небї, куди не закрадається злодїй, і міль де не тóчить. **34** Бо де скарб ваш, там буде й серце ваше! **35** Нехай підперезанї будуть вам стéгна, а свїтла ручнї позасвїчванї! **36** І будьте подібними до людей, що очікують пана свогó, коли вёрнеться він із весїлля, щоб, як прїйде й застукає, відчинити негайно йому. **37** Блаженні раби ті, що пан, коли прїйде, то знайде, що пильнують вони! Поправдї кажú вам: підперезеться він і їх посадóвить, і, підїшовши, буде їм послугóвувати. **38** І коли прїйде о другїй чи прїйде о третїй сторóжі, та знайде так само, — блаженні вони! **39** Знайте ж це, що коли б знав госпóдар, о котрїй то годинї підкράдеться злодїй, то він пильнував би, і свого б дому не дав підкопати. **40** Тому будьте готові і ви, — бо прїйде Син Людський тієї години, коли ви не думаете!“ **41** Озвався ж Петро: „Господи, чи до нас кажеш прїтчю оцю, чи до всїх?“ **42** А Господь відказав: „Хто ж тодї вїрний і мудрий домоправїтель, що

пан настановить його над своїми челядниками, щоб давати харч визначену своєчасно? 43 Блаженний той раб, що пан його прийде та знайде, що робить він так! 44 Поправді кажі вам, що над всім маєтком своїм він поставить його. 45 А коли раб той скаже у серці своїм: „Забариться пан мій прийти“, і зачне бити слуг та служниць, їсти та пити та напиватися, 46 то прийде раба того пан за дня, якого він не сподівається, і о годині, якої не знає, — і розітне його пополювині, і визначить долю йому з невірними! 47 А раб той, що знав волю свого госпóдаря, але не приготував, ані не вчинив згідно волі його, буде тяжко побитий. 48 Хто ж не знав, а вчинив каригідне, буде мало він битий. Тож від кожного, кому дано багато, багато від нього й жадатимуть. А кому багато повірено, від того ще більше жадатимуть. 49 Я прийшов огонь кинути на землю, — і як Я прагну, щоб він уже запалав! 50 Я ж маю христитися хрищенням, — і як Я мучуся, поки те спóвниться! 51 Чи ви думаете, що прийшов Я мир дати на землю? Ні, кажу вам, але поділ! 52 Віднині бо п'ятеро в домі одному поділені будуть: троє супроти двох, і двоє супроти трьох. 53 Стане бáтько на сина, а син проти батька, мати проти дочкí, а дочкá проти матері, свекруха навпроти невістки своєї, а невістка навпроти свекрухи!“ 54 Промовив же Він і до наро́ду: „Як побачите хмару, що з за́ходу суне, то кажете за́раз: Зближається дощ“, — і так і буває. 55 А коли віє вітер півдénний, то кажете: „Буде спекóта“, — і буває. 56 Лицеміри, — лице неба й землі розпізнáти

ви вмієте, чому ж не розпізнаєте часу цього? **57** Чого ж і самі по собі ви не судите, щоб справедливе? **58** Бо коли до уряду ти йдеш зо своїм супротивником, попилънуй з ним залагодити по дорозі, щоб тебе до судді не потяг він, а суддя щоб прислужникові не віддав тебе, а прислужник щоб не посадив до в'язниці тебе. **59** Поправді кажú тобі: Не вийдеш ізвідти, поки не віддаси й останнього шеляга!“

13 Того часу прийшли були дехто, та й розповілі Йому про галілеян, що їхню кров Пилат змішав був із їхніми жертвами. **2** Ісус же сказав їм у відповідь: „Чи ви думаете, що оці галілеяни, що так постраждали, грішніші були від усіх галілеян? **3** Ні, кажú вам; та коли не покається, то загинете всі так! **4** Або ті вісімнадцять, що башта на них завалилась була в Сілоамі й побила їх, — чи думаете, що ті винні були більш за всіх, що в Єрусалимі живуть? **5** Ні, кажу вам; та коли не покається, то загинете всі так!“ **6** І Він розповів оцю притчу: „Один чоловік у своїм винограднику мав посажене фігове дерево. І прийшов він шукати на ньому плоду, але не знайшов. **7** І сказав винареві: „Оце третій рік, відколи приходжу шукати плоду на цім фіговім дереві, але не знаходжу; зрубай його, — нащо й землю марнує воно?“ **8** А той йому в відповідь каже: „Позостав його, пане, і на цей рік, аж поки його обкопаю довкола, і обкладу його гноєм, — **9** чи року наступного плóду не вродить воно. Коли ж ні, то зрубаєш його“. **10** І навчав Він в одній з синагог у суботу. **11** І ось там була одна

жінка, що вісімнадцять рóків мала духа нéмочі, і була скорчена, і не могла ніяк вíпростатись. **12** А Ісус, як побачив її, то покликав до Себе. І сказав їй: „Жінко, — звільнена ти від недúги своєї“. **13** І Він руки на неї поклав, — і вона зараз вíпросталась, — і стала слáвити Бога! **14** Озався ж старшій синагоги, обúрений, що Ісус уздорóвив у суботу, і сказав до нарóду: „Є шість день, коли працювати належить, — приходьте тоді та вздорóвлюйтеся, а не дня суботнього“. **15** А Госпóдь відповів і промовив до нього: „Лицеміре, — хібá ж не відв'язує кожен із вас у суботу свогó вола чи осла від ясел, і не веде напоїти? **16** Чи ж цю дочку Авраамову, яку сатана був зв'язав вісімнадцять ось рóків, не належить звільнити її суботнього дня від цих пут?“ **17** А як Він говорив це, — засорóмилися всі Його супротивники. І тішився весь нарóд всіма славними вчинками, які Він чинив! **18** Він же промовив: „До чо́го подібне Царство Боже, і до чо́го його прирівняю? **19** Подібне воно до гірчичного зёрна, що взяв чоловік і посіяв його в своїм сáді. І воно виросло, і деревом стало, і „кúблилось птаство небесне на вíттях його“. **20** І зно́ву сказав Він: „Із чим порівняю Я Боже Царство? **21** Подібне до рóзчини, що її бере жінка, і кладе на три мірки муки, аж поки все вкíсне“. **22** І проходив містами та сéлами Він і навчав, до Єрусалиму просту́ючи. **23** І озався до Нього один: „Господи, — хібá буде мало спасéних?“ А Він відказав їм: **24** „Силкúйтеся ввійти тісними ворíтьми, бо кажú вам, — багато-хто будуть намагáтися ввійти, — та

не зможуть! 25 Як устане Госпóдар та двері замкне́, ви зачне́те вистóювати ізнадвóру, та стукати в двері й казати: „Господи, — відчини нам!“ А Він вам у відповідь скаже: „Не знаю Я вас, звідки ви!“ 26 Тоді станете ви говорити: „Ми їли й пили перед Тобою і на вулицях наших навчав Ти“. 27 А Він вам відкаже: „Говорю́ вам, — не знаю Я, звідки ви. „Відійдіть від Мене всі, хто чинить неправду!“ 28 Буде плач там і скре́гіт зубів, як побачите ви Авраама, та Ісака та Якова, та пророків усіх в Царстві Божім, себе ж — вигнаних геть. 29 І прийдуть інші від сходу й захóду, і півночі й півдня, і при столі в Царстві Божім засядуть! 30 І ось, є останні, що стануть за перших, і є перші, що стануть останніми!“ 31 Тієї години підійшли дехто з фарисеїв, і сказали Йому: „Вийди собі, і піди звідси, — хоче бо Їрод убити Тебе“. 32 А Він відказав їм: „Ідіть і скажіть тому лісові: Ось дéмонів Я виганяю, і чиню вздорóвлення, — сьогодні та вавтра, а третього дня закінчу́. 33 Однак, Мені треба ходити сьогодні та вавтра, і часу́ найближчого, бо згинутися не може пророк поза Єрусалимом. 34 Єрусалиме, Єрусалиме, що вбиваєш пророків та каменю́єш послáних до тебе! Скільки раз Я хотів позбирати дітей твоїх, як та квочка збирає під крила курча́ток своїх, — та ви не захотіли! 35 Ось „ваш дім зостається порожній для вас!“ Говорю́ бо Я вам: Ви мене не побачите, аж поки не настане́, що скажете: „Благословéнний, Хто йде в Господне́ Ім'я!“

14 І сталося, що Він у суботу ввійшов був до дому одного з фарисейських старшин, щоб хліба спожити, а вони назирали за Ним. **2** І ото перед Ним був один чоловік, слабкий на вод'янку. **3** Ісус же озвався й сказав до законників та фарисеїв: „Чи вздоровляти в суботу годиться чи ні?“ **4** Вони ж мовчали. А Він, доторкнувшись, уздоровив його та відпустив. **5** І сказав Він до них: „Коли осел або віл котрогось із вас упаде до криниці, то хіба він не витягне зараз його дня суботнього?“ **6** І вони не могли відповісти на це. **7** А як Він спостеріг, як вони собі перші місця вибирали, то сказав до запрошених притчу: **8** „Коли хто покличе тебе на весілля, не сідай на першому місці, щоб не трапився хто поважніший за тебе з покликаних, **9** і щоб той, хто покликав тебе та його, не прийшов і тобі не сказав: „Поступіся цьому місцем!“ І тоді ти із соромом станеш займати місце останнє. **10** Але як ти будеш запрошений, то приходи, і сідай на останньому місці, щоб той, хто покликав тебе, підійшов і сказав тобі: „Пріятелю, — сідай вище!“ Тоді буде честь тобі перед покликаними з тобою. **11** Хто бо підноситься — буде впокорений, а хто впокоряється — той піднесеться“. **12** А тому, хто Його був покликав, сказав Він: „Коли ти справляєш обід чи вечерю, не клич друзів своїх, ні братів своїх, ані своїх рідичів, ні сусідів багатих, щоб так само й вони коли не запросили тебе, — і буде взаємна відплата тобі. **13** Але, як справляєш гостину, клич убогих, калік, кривих та сліпих, **14** і будеш блаженний,

бо не мають вони чим віддати тобі, — віддасться ж тобі за воскресіння праведних!“ 15 Як почув це один із отих, що сиділи з Ним при столі, то до Нього сказав: „Блаженний, хто хліб споживатиме в Божому Царстві!“ 16 Він же промовив до нього: „Один чоловік спорядив був велику вечерю, і запросив багатьох. 17 І послав він свого раба часу вечері сказати запрошеним: „Ідіть, бо вже все наготовано“. 18 І зараз усі почали відмовлятися. Перший сказав йому: „Поле купив я, і маю потребу піти та оглянути його. Прошу тебе, — вибач мені!“ 19 А другий сказав: „Я купив собі п'ять пар волів, — і йду спробувати їх. Прошу тебе, — вибач мені!“ 20 І знов інший сказав: „Одружився ось я, і через те я не можу прийти“. 21 І вернувся той раб і панові своєму про все розповів. Розгнівався господар тоді, та й сказав до свого раба: „Піди швидко на вулиці та на завулки міські, і приведи сюди вбогих, і калік, і сліпих, і кривих“. 22 І згодом раб повідомив: „Пане, сталося так, як звелів ти, та місця є ще“. 23 І сказав пан рабові: „Піди на дороги й на загороди, та й сілуй прийти, щоб наповнився дім мій. 24 Кажу бо я вам, що жоден із запрошених мужів тих не покуштує моєї вечері. Бо багато покликаних, та вибраних мало!“ 25 Ішло ж з Ним багато людей. І, звернувшись, сказав Він до них: 26 „Коли хто приходить до Мене, і не зненавидить свого батька та матері, і дружини й дітей, і братів і сестер, а до того й своєї душі, — той не може бути учнем Моїм! 27 І хто свого хреста не несе, і не йде вслід за Мною, — той не може бути

учнем Моїм! **28** Хто бо з вас, коли башту поставити хоче, перше не сяде й видатків не віражує, — чи має потрібне на виконання, **29** щоб, коли покладе він основу, але докінчити не зможе, усі, хто побачить, не стали б сміятися з нього, **30** говорячи: „Чоловік цей почав будувати, але докінчити не міг“. **31** Або який цар, ідучи на війну супроти царя іншого, перше не сяде порадитися, чи спроможен він із десятима тисячами стріти того, хто йде з двадцятьма тисячами проти нього? **32** Коли ж ні, то, як той ще даліко, шле посольство до нього та й просить про мир. **33** Так ото й кожен із вас, який не зречеться усього, що має, не може бути учнем Моїм. **34** Сіль — добра річ. Коли ж сіль несолоною стане, чим приправити її? **35** Ні на землю, ні на гній не потрібна вона, — її геть викидають. Хто має вуха, щоб слухати, — нехай слухає!“

15 Наближались до Нього всі митники й грішники, щоб послухати Його. **2** Фарисеї ж та книжники нарікали й казали: „Приймає Він грішників та з ними їсть“. **3** А Він їм розповів оцю притчу, говорячи: **4** „Котрий з вас чоловік, мавши сотню овець і загубивши одну з них, не покине в пустині тих дев'ятидесяти й дев'яти, та й не піде шукати загинулої, аж поки не знайде її? **5** А знайшовши, кладе на рамена свої та радіє. **6** І, прийшовши додому, скликає він друзів і сусідів, та й каже до них: „Радійте зо мною, бо знайшов я вівцю свою тую загублену“. **7** Говорю вам, що так само на небі радітимуть більш за

одного грішника, що кається, аніж за дев'ятдесятьох і дев'ятьох праведників, що не потребують покаєння!...

8 Або яка жінка, що має десять драхм, коли згубить драхму одну, не засвічує світла, і не мете хати, і не шукає уважно, аж поки не знайде? **9** А знайшовши, кличе приятельок та сусідок та каже: „Радійте зо мною, бо знайшла я загублену драхму!“ **10** Так само, кажу вам, радість буває в Божих анголів за одного грішника, який кається“.

11 І Він оповів: „У чоловіка одного було два сини. **12** І молодший із них сказав батькові: „Дай мені, батьку, належну частину маєтку!“ І той поділив поміж ними маєток. **13** А по небагатьох днях зібрав син молодший усе, та й подався до далекого краї, і розтратив маєток свій там, живучи марнотратно. **14** А як він усе прожив, настав голод великий у тім краї, — і він став бідувати. **15** І пішов він тоді і пристав до одного з мешканців тієї землі, а той вислав його на поля свої пасти свиней. **16** І бажав він наповнити шлунка свого хоч стручками, що їли їх свині, та ніхто не давав їх йому. **17** Тоді він спам'ятався й сказав: „Скільки в батька мого наймитів мають хліба аж надмір, а я отут з голоду гину! **18** Устану, і підую я до батька свого, та й скажу йому: „Прогрішився я, отче, против неба та супроти тебе. **19** Недостойний я вже зватись сином твоїм; прийми ж мене, як одного з своїх наймитів“. **20** І, вставши, пішов він до батька свого. А коли він далеко ще був, його батько вгледів його, — і переповнився жалем: і побіг він, і кинувсь на шию йому, і зачав цілувати

його! **21** І озвався до нього той син: „Прогрішився я, отче, против неба та супроти тебе, і недостойний вже зватися сином твоїм“. **22** А батько рабам своїм каже: „Принесіть негайно одержу найкращу, і його зодягніть, і персня подайте на руку йому, а сандали на ноги. **23** Приведіть теля відгодіване та заколіть, — будемо їсти й радіти, **24** бо цей син мій був мертвий — і ожив, був пропав — і знайшовся!“ І почали веселитись вони. **25** А син старший його був на полі. І коли він ішов й наближався до дому, почув музики та танці. **26** І покликав одного з слуг, та й спитав: „Що це таке?“ **27** А той каже йому: „То вернувся твій брат, і твій батько звелів заколоти теля відгодіване, — бож здоровим його він прийняв“. **28** І розгнівався той, — і ввійти не хотів. Тоді вийшов батько його й став просити його. **29** А той відповів і до батька сказав: „Ото, стільки років служу я тобі, і ніколи наказу твого не порушив, — ти ж ніколи мені й козеняти не дав, щоб із приятелями своїми потішився я. **30** Коли ж син твій вернувся оцей, що проїв твій маєток із блудницями, — ти для нього звелів заколоти теля відгодіване“. **31** І сказав він йому: „Ти завжди зо мною, дитино, і все моє — то твоє! **32** Веселитись та тішитись треба було, бо цей брат твій був мертвий — і ожив, був пропав — і знайшовся!“

16 Оповів же Він й учням своїм: „Один чоловік був багатий, і мав управителя, що оскаржений був перед ним, ніби він переводить маєток його. **2** І він покликав його, і до нього сказав: „Що це чую про

тебе? Дай звіт про своє управітельство, бо більше не зможеш рядити“. 3 І управітель почав міркувати собі: „Що́ я маю робити, коли пан управітельство відійме від мене? Копати не можу, просити соромлюсь. 4 Знаю, що́ я зроблю, щоб мене прийняли́ до домів своїх, коли буду я скінений із управітельства“. 5 І закликав він на́різно кожного з боржників свого пана, та її питається першого: „Скільки винен ти панові моєму?“ 6 А той відказав: „Сто кадок оливи“. І сказав він йому: „Візьми ось розписку свою, швидко сідай та й пиши: п'ятдесят“. 7 А потім питається другого: „А ти скільки винен?“ І той відказав: „Сто кірців пшениці“. І сказав він йому: „Візьми ось розписку свою й напиши: вісімдесят“. 8 І пан похвалив управітеля цього невірного, що він мудро вчинив. Бо сини цього світу в своїм поколінні мудріші, аніж сини світла. (аіѠп g165) 9 І Я вам кажу́: „Набувайте друзів собі від багатства неправедного, щоб, коли проминеться воно, прийняли вас до вічних осель. (аіѠnios g166) 10 Хто вірний в найменшому, — і в великому вірний; і хто несправедливий в найменшому, — і в великому несправедливий. 11 Отож, коли в несправедливім багатстві ви не були вірні, — хто вам правдиве довірять? 12 І коли ви в чужому не були вірні, — хто ваше вам дасть? 13 Жа́ден раб не може служіть двом панам, — бо або одного знена́видить, а другого буде любити, або буде триматись одного, а другого знéхтує. Не можете Богові й мамоні служити!“ 14 Чули все це й фарисеї, що були́ срібллюбці, та

й стали сміятися з Нього. **15** Він же промовив до них: „Ви себе видаєте за праведних перед людми́, але ваші серця знає Бог. Що бо високе в людей, те перед Богом гидо́та. **16** Зако́н і Пророки були до Івана; відтоді Царство Боже благові́ститься, і кожен силку́ється втиснутись в ньо́го. **17** Легше небо й земля проми́нється, ані́ж одна риса з Зако́ну загине. **18** Кожен, хто дружи́ну свою відпускає, і бере собі іншу, той чинить перелю́б. І хто побереться з тією, яку хто відпустив, той чинить перелю́б. **19** Один чоловік був багатий, і зодягався в порфі́ру й віссон, і щоденно розкішно бенкетува́в. **20** Був і вбогий один, на ім'я́ йому́ Ла́зар, що лежав у воріт його, стру́пами вкритий, **21** і бажав годувáтися кри́шками, що зо сто́лу багатого падали; пси ж приходили й рани лизали йому́. **22** Та ось сталось, що вбогий умер, — і на Авраамове ло́но відне́сли його анголі́. Умер же й багатий, — і його поховали. **23** І, те́рпячи муки в ад́у, звів він очі свої́, та й побачив здаля Авраама та Лазаря на лоні́ його. **(Hadēs 986)** **24** І він закричав та сказав: „Змилуйся, отче Аврааме, надо мною, і пошли мені́ Ла́заря, — нехай умочить у воду кінця свого пальця, і мого язика́ прохолóдить, бо я мучуся в по́лум'ї́ цім!“ **25** Авраам же промовив: „Згадай, сину, що ти вже прийняв за життя свого добре своє, а Лазар так само — лихе; тепер він тут ті́шиться, а ти мучишся. **26** А крім того всьогó, помі́ж нами та вами велика безо́дня поста́влена, так що ті, що хóчуть, перехóдити не можуть ізвідси до вас, ані не переходять ізвідти до

нас“. 27 А він відказав: „Отож, отче, благаю тебе, щоб його ти послав у дім ба́тька мого, 28 бо п'ятьох братів маю, — хай він їм засві́дчить, щоб і вони не прийшли на це місце стражда́ння!“ 29 Авраам же сказав: „Вони мають Мойсея й Пророків, — нехай слухають їх!“ 30 А він відказав: „Ні ж бо, отче Аврааме, — але коли при́йде хто з мертвих до них, то покаються“. 31 Йому ж він відказав: „Як Мойсея й Пророків не слухають, то коли хто й із мертвих воскресне, — не йня́тимуть віри!“

17 І сказав Він до учнів Своїх: „Неможливо, щоб спокуси не мали прийти; але горе тому́, через кого приходять вони! 2 Краще б такому бу́ло, коли б жорно млино́ве на шию йому почепити та й кинути в море, аніж щоб спокусив він одно́го з мали́х цих! 3 Уважайте на себе! Коли провини́ться твій брат, докори́ йому, а коли він покається, то вибач йому. 4 І хоча б сім раз денно він провинивсь проти тебе, і сім раз звернувся до тебе, говорячи: „Каюся“, — вибач йому́!“ 5 І сказали апосто́ли Господу: „Дода́й Ти нам віри!“ 6 А Господь відказав: „Коли б мали ви віру, хоч як зёрно гірчи́чне, і сказали шовко́виці цій: „Вірвися з коренем і посади́ся до моря“, — то й послухала б вас! 7 Хто ж із вас, мавши раба, що оре́ чи пасе, скаже йому, як він ве́рнеться з поля: „Нега́йно йди та сідай до столу“? 8 Але чи ж не скаже йому: „Приготуй що вече́ряти, і підпережись, і мені прислуго́вуй, аж поки я їстиму й питиму, а пото́му ти сам будеш їсти та пити“? 9 Чи ж він дякує

тому рабові, що наказане виконав? **10** Так і ви, коли зробите все вам наказане, то кажіть: „Ми — нікчемні раби, бо зробили лиш те, що повинні зробити були!“

11 І сталось, коли Він ішов до Єрусалиму, то проходив поміж Самарією та Галілеєю. **12** І, коли вхóдив до одного села, перестріли Його десять мужів, слабїх на проказу, що стали здалека. **13** І голос піднесли вони та й казали: „Ісусе, Наставнику, — змилуйсь над нами!“ **14** І, побачивши їх, Він промовив до них: „Підіть і покажіться священникам!“ І сталось, коли вони йшли, то очїстились. **15** Один же з них, як побачив, що видужав, то вернўвся, і почав гучнім голосом слáвити Бога. **16** І припав він обличчям до ніг Його, складаючи дяку Йому. А то самарянїн був... **17** Ісус же промовив у відповідь: „Чи не десять очїстилось, — а дев'ять же де? **18** Чомў не вернулись вони хвалў Богові віддати, крім цього чужинця?“ **19** І сказав Він йому: „Підведися й іди: твоя віра спасла тебе!“ **20** А як фарисеї спитали Його, коли Царство Боже прїйде, то Він їм відповів і сказав: „Царство Боже не прїйде помітно, **21** і не скажуть: „Ось тут“, або: „Там“. Бо Боже Царство всерéдині вас!“ **22** І сказав Він до учнів: „Прийдуть дні, коли побажаєте бачити один з днів Сина Людського, — та не побачите. **23** І скажуть до вас: „Ось тут“, чи: „Ось там“, — не йдіть, і за ним не біжіть! **24** Бо як блїскавка, блїснувши, світить із óдного крáю під небом до другого крáю під небом, так буде Свого дня й Син Людський. **25** А перше належить багато страждати Йому, і відцурається рід

цей від Нього. **26** І, як було за днів Нбєвих, то буде так само й за днів Сина Людського: **27** їли, пили, женилися, заміж виходили, аж до того дня, коли „Ной увійшов до ковчєгу“; прийшов же потоп, — і всіх вигубив. **28** Так само, як було за днів Лóтових: їли, пили, купували, продавали, садили, будували; **29** того ж дня, як Лот вийшов із Содóму, — огонь із сіркою з неба линóв, і всіх погубив. **30** Так буде й того дня, як Син Людський з'явиться! **31** Хто буде того дня на домі, а речі його будуть у домі, нехай їх забрати не злázить. Хто ж на полі, так само нехай назад не вертáється, — **32** пам'ятайте про Лóтову дружину! **33** Хто дбáтиме зберегти свою душу, — той погубить її, а коли хто погубить, — той оживить її. **34** Кажу вам: удвох будуть ночі тієї на óдному ліжкові: один візьметься, а другий полишиться. **35** Дві молóтимуть рáзом, — одна візьметься, а друга полишиться. **36** Двоє будуть на полі, — один візьметься, а другий полишиться!“ **37** І казали вони Йому в відповідь: „Де, Господи?“ А Він відказав їм: „Де труп, там зберуться й орли“.

18 І Він розповів їм і притчу про те, що треба молитися зáвжди, і не занепадáти духом, **2** говорячи: „У місті якомусь суддя був один, що Бога не боявся, і людей не сорóмився. **3** У тому ж місті вдова перебувáла, що до нього ходила й казала: „Оборони мене від мого супротівника!“ **4** Але він довгий час не хотів. А згóдом сказав сам до себе: „Хоч і Бога я не боюся, і людей не сорóмлюся, **5** але через те, що

вдовиця оця докучає мені, то візьму в оборону її, щоб вона без кінця не ходила, і не докучала мені“.

6 І промовив Господь: „Чи чуєте, що говорить суддя цей несправедний? **7** А чи ж Бог в оборону не візьме обраних Своїх, що голосять до Нього день і ніч, хоч і б'ються Він щодо них? **8** Кажу вам, що Він їм незабаром подасть оборону! Та Син Людський, як прийде, чи Він на землі знайде віру?“

9 А для деяких, що були себе певні, що вони ніби праведні, і за ніщо мали інших, Він притчу оцю розповів. **10** „Два чоловіки до храму ввійшли помолитись, — один фарисей, а другий був митник. **11** Фарисей, ставши, так молився про себе: „Дякую, Боже, Тобі, що я не такий, як інші люди: здирщики, несправедні, перелюбні, або як цей митник. **12** Я пощу два рази на тиждень, даю десятину з усього, що тільки надбаю!“

13 А митник здалека стояв, та й очей навіть звести до неба не смів, але бив себе в груди й казав: „Боже, будь милостивий до мене грішного!“

14 Говорю вам, що цей повернувся до дому свого більш виправданий, аніж той. Бо кожен, хто підноситься, — буде понижений, хто ж понижається, — той піднесеться“.

15 До Нього ж приносили й немовлят, щоб до них доторкнувся, а учні, побачивши, їм докоряли. **16** А Ісус їх покликав та й каже: „Пустіте дітей, щоб до Мене приходили, і не забороняйте їм, — бо таких Царство Боже. **17** Поправді кажу вам: Хто Божого Царства не прийме, як дитя, той у нього не ввійде!“

18 І запитався Його один із начальників, говорячи: „Учителю Добрий, що робити

мені, щоб впадувати вічне життя?“ (aiōnios g166) 19 Ісус же йому відказав: „Чого звеш Мене Добрим? Ніхто не є Добрий, — тільки Сам Бог! 20 Знаєш заповіді: „Не чини перелюбу, не вбивай, не краді, не свідкуй неправдиво, шануй свого батька та матір“. 21 А він відказав: „Усе це я виконав від юнацтва свого!“ 22 Як почув це Ісус, то промовив до нього: Одного тобі ще бракує: Розпродай усе, що ти маєш, і вбогим роздай, — і матимеш скарб свій на небі. Вертайся тоді, та й іди вслід за Мною!“ 23 А він, коли почув це, то засумував, бо був вельми багатий. 24 Як побачив Ісус, що той засумував, то промовив: „Як тяжко багатим увійти в Царство Боже! 25 Бо верблюдіві легше пройти через голчине вушко, ніж багатому в Боже Царство ввійти“. 26 Ті ж, що чули, спитали: „Хто ж тоді може спастись?“ 27 А Він відповів: „Неможливе людям — можливе для Бога!“ 28 І промовив Петро: „От усе ми покинули, — та й пішли за Тобою слідом“. 29 А Ісус відказав їм: „Поправді кажу вам: Немає такого, щоб покинув свій дім, або дружину, чи братів, чи батьків, чи дітей ради Божого Царства, 30 і не одержав би значно більш цього часу, а в віці наступнім — життя вічне“. (aiōn g165, aiōnios g166) 31 І, взявши Дванадцятьох, промовив до них: „Оце в Єрусалим ми йдемо, і все здійсниться, що писали Пророки про Людського Сина. 32 Бо Він віданий буде поганам, і буде осміяний, і покривджений, і опльований. 33 і, збичувавши, уб'ють Його, — але третього дня Він воскресне!“ 34 Та з цього нічого вони не збагнули, і ця річ перед ними закрыта

була, і сказаного вони не розуміли. **35** І сталося, як Він наближався був до Єрихону, один невидючий сидів при дорозі й просив. **36** А коли він прочув, що проходить нарід, то спитався: „Що це таке?“ **37** А йому відказали, що проходить Ісус Назарянин. **38** І став він кричати й казати: „Ісусе, Сину Давидів, — змилуйся надо мною!“ **39** А ті, що попереду йшли, сварились на нього, щоб він замовк, а він іще більше кричав: „Сину Давидів, — змилуйся надо мною!“ **40** І спинився Ісус, і привести його до Себе звелів. А коли той наблизивсь до Нього, то Він запитався його: **41** „Що ти хочеш, щоб зробив Я тобі?“ А той відповів: „Господи, — нехай стану видючим!“ **42** Ісус же до нього сказав. „Стань видючий! Твоя віра спасла тебе!“ **43** І зараз видючим той став, і пішов вслід за Ним, прославляючи Бога. А всі люди, бачивши це, віддали хвалу Богові.

19 І, ввійшовши Ісус, переходив через Єрихон. **2** І ось чоловік, що звався Закхей, — він був старший над митниками, і був багатий, — **3** бажав бачити Ісуса, хто Він, але з-за народу не міг, — бо малий був на зріст. **4** І, забігши вперед, він виліз на фігове дерево, щоб бачити Його, бо Він мав побіч нього проходити. **5** А коли на це місце Ісус підійшов, то поглянув угору до нього й промовив: „Закхейю, — зійди зараз додолу, бо сьогодні потрібно Мені бути в домі твоїм!“ **6** І той зараз додолу ізліз, і прийняв Його з радістю. **7** А всі, як побачили це, почали нарікати, і казали: „Він до грішного мужа в гостину

зайшов!“ 8 Став же Закхей та й промовив до Господа:
„Господи, половину маєтку свого я віддам ось убогим,
а коли кого скривдив був чим, — верну вчетверо“.

9 Ісус же промовив до нього: „Сьогодні на дім цей
спасіння прийшло, бо й він син Авраамів. 10 Син
бо Людський прийшов, щоб знайти та спасти, що
загибло!“ 11 Коли ж вони слухали це, розповів Він
іще одну притчу, бо Він був недалеко від Єрусалиму,
вони ж думали, що об'явиться Боже Царство тепер.

12 Отож Він сказав: „Один чоловік, роду славного,
відправлявся в далеку країну, щоб царство прийняти
й вернутись. 13 І покликав він десяткох своїх рабів,
дав їм десять мін, і сказав їм: „Торгуйте, аж поки
вернуся“. 14 Та його громадяни його ненавиділи, і
послали посланців услід за ним, кажучи: „Не хочемо,
щоб він був над нами царем“. 15 І сталось, коли він
вернувся, як царство прийняв, то звелів покликати
рабів, яким срібло роздав, щоб довідатися, хто що
набув. 16 І перший прийшов і сказав: „Пане, міна
твоя принесла десять мін“. 17 І відказав він йому:
„Гаразд, рабе добрий! Ти в малому був вірний, —
володій десятком містами“. 18 І другий прийшов і
сказав: „Пане, твоя міна п'ять мін принесла“. 19 Він
же сказав і тому: „Будь і ти над п'ятьма містами“. 20 І
ще інший прийшов і сказав: „Пане, ось міна твоя, що я
мав її сховану в хустці. 21 Я бо боявся тебе, — ти ж бо
людина жорстока: береш, чого не поклав, і жнеш, чого
не посіяв“. 22 І відказав той йому: „Устами твоїми,
злий рабе, суджу я тебе! Ти знав, що я — жорстока

люди́на, беру́, чого не поклав, і жну, чого не посіяв. **23** Чому́ ж не віддав ти мініяльникам срібла мого, — і я, повернувшись, узяв би своє із прибу́тком?“ **24** І сказав він присутнім: „Візьміть міну від нього, та дайте тому́, хто десять мін має“. **25** І відказали йому: „Пане, — він десять мін має“. **26** Говорю́ бо я вам: „Кожному, хто має, то дасться йому, хто ж не має, — забереться від нього і те, що він має. **27** А тих ворогів моїх, які не хотіли, щоб царював я над ними, приведіте сюди, — і на оча́х моїх їх повбивайте“. **28** А як це оповів, Він далі пішов, простуючи в Єрусалим. **29** І ото, як наблизився до Вітфагі́ї й Віфа́нії, на горі, що Олівною зветься, Він двох учнів послав, **30** наказуючи: „Ідіть у село, яке перед вами; увійшовши до нього, зна́йдете прив'язане осля́, що на нього ніко́ли ніхто із людей не сідав. Відв'яжіть його, і приведіть. **31** Коли ж вас хто спитає: „Нащо відв'язуєте?“, відкажіть тому так: „Госпо́дь потребу́є його“. **32** Посланці́ ж відійшли, — і знайшли, як Він їм був сказав. **33** А коли осля стали відв'язувати, хазя́ї його́ їх запитали: „Нащо осля ви відв'язуєте?“ **34** Вони ж відказали: „Госпо́дь потребу́є його“. **35** І вони привелі́ до Ісуса його, і, поклавши одержу свою на осля, посадили Ісуса. **36** Коли ж Він їхав, вони простила́ли одержу свою по дорозі. **37** А як Він наближався вже до сходу з гори Оливної, то ввесь на́товп учнів, радіючи, почав гучним голосом Бога хвалити за всі чуда, що бачили, **38** кажучи: „Благослове́нний Цар, що йде у Госпо́дне Ім'я́! Мир на небеса́х, і слава на висоті!“ **39** А деякі́ фарисеї́ з

народу сказали до Нього: „Учителю, — забороні Своїм учням!“ **40** А Він їм промовив у відповідь: „Кажу вам, що коли ці замóвкнуть, то каміння кричатиме!“ **41** І коли Він наблізився, і місто побачив, то заплакав за ним, **42** і сказав: „О, якби й ти хоч цього дня пізнало, що потрібне для миру тобі! Та тепер від очей твоїх сховане це. **43** Бо прийдуть на тебе ті дні, і твої вороги тебе вáлом отóчать, і обля́жуть тебе, і стиснуть тебе звідусюди. **44** І зрівняють з землею тебе, і поб'ють твої діти в тобі, і не позостáвлять у тобі каменя на камені, бо не зрозуміло ти чáсу відвідин твоїх“. **45** А коли Він у храм увійшов, то почав виганяти продавців, **46** до них кажучи: „Написано: „Дім Мій — дім молитви“, а ви з нього зробили „печéру розбійників“. **47** І Він кожного дня у храмі навчав. А первосвященики й книжники й найважніші з наро́ду шукали, щоб Його погубити, **48** але не знахóдили, що вчинити Йому, бо ввесь наро́д горнувся до Нього та слухав Його.

20 І сталось одно́го з тих днів, як навчав Він у храмі людей, та Добру Новіну звіщав, прийшли первосвященики й книжники з старшими, **2** та й до Нього промовили, кажучи: „Скажи нам, якою вла́дою Ти чиниш оце? Або хто Тобі вла́ду цю дав?“ **3** І промовив до них Він у відповідь: „Запитаю й Я вас одну річ, — і відповідайте Мені: **4** Іванове хрищення з неба було́, чи від людей?“ **5** Вони ж міркували собі й говорили: „Коли скажемо: „З неба“, відкаже: „Чого ж ви йому не повірили?“ **6** А як скажемо: „Від людей“, то всі люди камінням поб'ють нас, бо були

перекóнані, що Іван — то пророк“. 7 І вони відповіли, що не знають, ізвідки. 8 А Ісус відказав їм: „То й Я не скажу́ вам, якою вла́дою Я це чиню́“. 9 І Він розповідати почав людям притчу оцю. „Один чоловік насадив виноградника, і віддав його винаря́м, та й відбув на час довший. 10 А певного ча́су послав він раба до своїх винарі́в, щоб дали йому частку з плоді́в виноградника. Та побили його винарі, і відіслали ні з чим. 11 І знову послав він до них раба іншого, а вони й того збили й знева́жили, — та й відіслали ні з чим. 12 І послав він ще третього, а вони й того зранили й вигнали. 13 Сказав тоді пан виноградника: „Що маю робити? Пошлю свого сина улюбленого, — може його посорóмляться“. 14 Винарі́ ж, як його вгледіли, міркували собі та казали: „Це спадко́ємець; ходім, замордуймо його, щоб спадщина наша була́“. 15 І вони його вивели за виноградника, та й убили... Що́ ж зробіть їм пан виноградника? 16 Він прійде та й вигубить цих винарі́в, виноградника ж іншим віддасть“. Слухачі ж повілі: „Нехай цього не станеться!“ 17 А Він глянув на них та й сказав: „Що ж оце, що написане: „Камінь, що його будівничі відкинули, той нарі́жним став каменем! 18 Кожен, хто впаде́ на цей камінь — розі́б'ється, а на кого він сам упаде́, — то розчавить його́“. 19 А книжники й первосвященики руки на Нього хотіли накласти тієї години, але побоялись наро́ду. Бо вони розуміли, що про них Він цю притчу сказав. 20 І вони слідували за Ним, і підіслали підгля́дачів, які праведних із

себе вдавали, щоб зловити на слові Його, і Його видати урядові й владі намісника. **21** І вони запитали Його та сказали: „Учителю, знаємо ми, що Ти добре говориш і навчаєш, і не дивишся на обліччя, але наставляєш на Божу дорогу правдиво. **22** Чи годиться давати податок для кесаря, чи ні?“ **23** Знаючи ж їхню хитрість, сказав Він до них: „Чого ви Мене випробовуєте? **24** Покажіте динарія Мені. Чий образ і напис він має?“ Вони відказали: „Кесарів“. **25** А Він їм відказав: „Тож віддайте кесареве — кесареві, а Богові — Боже!“ **26** І не могли вони перед людьмі зловити на слові Його. І дивувались вони з Його відповіді, та й замовкли. **27** І підійшли дехто із саддукеїв, що твердять, ніби немає воскресіння, і запитали Його, **28** та сказали: „Учителю, Мойсей написав нам: „Як умре кому брат, який має дружину, а помре бездітний, — то нехай його брат візьме дружину, і відновить насіння для брата свого“. **29** Було ж сім братів. І перший, узявши дружину, бездітний умер. **30** І другий узяв був ту дружину, та й той вмер бездітний. **31** І третій узяв був її, так само й усі семеро, — і вони дітей не позоставили, та й повмирали. **32** А по всіх умерла й жінка. **33** А в воскресінні котрбому із них вона дружиною буде? Бо семеро мали за дружину її“. **34** Ісус же промовив у відповідь їм: „Женяться й заміж виходять сини цього віку. (аїѠп г165) **35** А ті, що будуть достойні того віку й воскресіння з мертвих, — не будуть ні женитись, ні заміж виходити, (аїѠп г165) **36** ні вмерти вже не можуть, бо рівні вони анголам, і

вони сини Божі, синами воскресіння будучи. **37** А що мертві встають, то й Мойсей показав — при кущі, — коли він назвав Господа „Богом Авраамовим, і Богом Ісаковим, і Богом Якововим“. **38** Бог же не є Богом мертвих, а живих, бо всі в Нього живуть.“ **39** Дехто ж із книжників відповіли та сказали: „Учителю, — Ти добре сказав!“ **40** І вже не насмілювалися питати Його ні про щó. **41** І сказав Він до них: „Як то кажуть, що Христос син Давидів? **42** Таж Давид сам говорить у книзі Псалмів: „Промовив Господь Господéві моєму: сядь правóруч Мене, **43** поки не покладу́ Я Твоїх ворогів підніжком ногам Твоїм!“ **44** Отже, Давид Його Господом зве, — як же Він йому син?“ **45** І, як увесь наро́д слухав, Він промовив до учнів Своїх: **46** „Стережіться книжників, що хочуть у довгих одежах ходити, і люблять привіти на ринках, і перші лавкі в синагогах, і перші місця на бенкéтах, **47** що вдовіні хаті поїдають, і моляться довго напо́каз, — вони тяжче осóдження приймуть!“

21 І поглянув Він угóру, і побачив заможних, що кидали дáри свої до скарбніці. **2** Побачив і вбогу вдовицю одну, що дві лёпти туди вона вкíнула. **3** І сказав Він: „Поправді кажу вам, що ця вбога вдовиця вкинула більше за всіх! **4** Бо всі клали від лишка свого в дар Богові, а вона поклáла з убозтва свого весь прожиток, що мала“. **5** Коли ж дехто казав про храм, що прикрашений дорогоцінним камінням та дарами, тоді Він прорік: **6** „Надíйдуть ті дні, коли з того, щó бачите, не зоста́неться й каменя на камені, який не

зруйнується“. 7 І запитали Його та сказали: „Учителю, коли ж оце станеться? І, яка буде ознака, коли має початися це?“ 8 Він же промовив: „Стережіться, щоб вас хто не звів. Бо багато-хто прийдуть в Ім'я Моє, кажучи: „Це Я“, і „Час наблизився“. Та за ними не йдїть! 9 І, як про війни та рózрухи почувете ви, — не лякайтесь, бо перш „статись належить тому“. Але це не кінець ще“. 10 Тоді промовляв Він до них: „Повстане нарód на нарód, і царство на царство“. 11 І будуть землетруси великі та голод, та помір місцями, і страшні та великі ознаки на небі. 12 Але перед усім тим накладуть на вас руки свої, і переслідувати будуть, і видаватимуть вас у синагоги й в'язніці, і поведуть вас до царів та правителів — через Ім'я Моє. 13 Але це стане вам на свідóцтво. 14 Отож, покладїть у серця свої — наперед не гадати, щó будете відповідати, 15 бо дам Я вам мову та мудрість, що не зможуть противитись чи суперечити їй всі противники ваші. 16 І будуть вас видавати і батьки, і брати, і рідня, і дрúзи, а декому з вас заподїють і смерть. 17 І за Ім'я Моє будуть усі вас ненавидіти. 18 Але й волосина вам із голови не загине! 19 Терпеливістю вашою дúші свої ви здобúдете. 20 А коли ви побачите Єрусалим, військом отóчений, тоді знайте, що до нього наблизилось спустóшення. 21 Тоді ті, хто в Юдеї, нехай у гóри втікають; хто ж у середині міста, нехай вийдуть; хто ж в околицях, — хай не вертаються в нього! 22 Бо то будуть дні помсти, щоб вїконалося все написане. 23 Горе ж вагітним та тим, хто годує грудьмі, у ті

дні, бо буде велика нужда на землі та гнів над цим
лю́дом! 24 І поляжуть під гострим мечем, і заберуть
до неволі поміж усі наро́ди, і погани топтатимуть
Єрусалим, аж поки не скінчиться час тих поган. 25 І
будуть ознаки на сонці, і місяці, і зорях, і тривога
людей на землі, і збенте́ження від шуму моря та
хвиль, 26 коли люди будуть мертвіти від стра́ху й
чекання того, що йде на весь світ, бо сили небесні
пору́шаться. 27 І побачать тоді „Сина Лю́дського, що
йтиме на хмарах “із сілюю й великою славою! 28 Коли
ж стане збуватися це, то віпростуйтесь, і підійміть
свої голови, — бо зближається ваше визво́лення!“ 29 І
розповів Він їм притчу: „Погляньте на фі́гове дерево,
і на всілякі дере́ва: 30 як вони вже розпу́куються, то,
бачивши це, самі знаєте, що близько вже літо. 31
Так і ви, як побачите, що діється це, то знайте, що
Боже Царство вже близько! 32 Поправді кажу вам:
Не пере́йде цей рід, аж усе оце станеться. 33 Небо й
земля промину́ться, але не минуться слова́ Мої! 34
Уважайте ж на себе, щоб ваші серця не обтяжувалися
ненаже́рством та п'янством, і життє́вими кло́потами,
і щоб день той на вас не прийшов несподівано, 35
немов сітка; бо він прийде на всіх, що живуть на
пове́рхні всієї землі. 36 Тож пильнуйте, і кожного
ча́су моліться, щоб змогли ви уні́кнути всього того,
що має відбутись, та стати перед Сином Лю́дським!“
37 За дня ж Він у храмі навчав, а на́ ніч виходив та
перебува́в на горі, що зветься Олівна. 38 А зра́нку

всі люди до Нього приходили в храм, щоб послухати Його.

22 Наближалося ж свято Опрісноків, що Пасхою зветься. **2** А первосвященики й книжники стали шукати, як би вбити Його, та боялись народу. **3** Сатана ж увійшов у Юду, званого Іскаріот, одного з Дванадцятьох. **4** І він пішов, і почав умовлятися з первосвящениками та начальниками, як він видасть Його. **5** Ті ж зраділи, і погодилися дати йому срібняків. **6** І він обіцяв, і шукав відповідного часу, щоб їм видати Його без народу. **7** І настав день Опрісноків, коли пасху принісати в жертву належало. **8** І послав Він Петра та Івана, говорячи: „Підіть, і приготуйте нам пасху, щоб її спожилі ми“. **9** А вони запитали Його: „Де Ти хочеш, щоб ми приготували?“ **10** А Він їм відказав: „Ось, як будете входити в місто, стріне вас чоловік, воду несучи у глекові, — ідіть за ним аж до дому, куди він увійде. **11** І скажіть до господаря дому: Учитель питає тебе: „Де кімната, в якій споживу зо Своїми учнями пасху?“ **12** І він вам покаже велику горищу вистелену: там приготуйте“. **13** І вони відійшли, і знайшли, як Він їм говорив, — і зачали там готувати пасху. **14** А коли настав час, сів до стóлу, і апóстоли з Ним. **15** І промовив до них: „Я дуже бажав спожити цю пасху із вами, перш ніж муки прийму. **16** Бо кажу вам, що вже споживати не буду її, поки спóвниться в Божому Царстві вона“. **17** Узявши ж чашу, і вчинивши подяку, Він промовив: „Візьміть її, і поділіть між собою. **18** Кажу ж вам, що віднині не

питиму Я від оцього плбду виноградного, доки Боже Царство не прійде“. **19** Узявши ж хліб і вчинивши подяку, поламав і дав їм, проказуючи: „Це тіло Моє, що за вас віддається. Це чиніть на спбмін про Мене!“ **20** По вечері так само ж і чашу, говорячи: „Оця чаша — Новій Заповіт у Моїй крові, що за вас проливається. **21** Та однак, — за столом ось зо Мною рука Мого зрадника. **22** Бо Син Людський іде, як призначено; але горе тому чоловікові, хто Його видає!“ **23** А вони почали між собою питати, котрій з них мав би це вчинити? **24** І сталось між ними й змагання, котрий з них уважатися має за більшого. **25** Він же промовив до них: „Царі народів панують над ними, а ті, що ними володіють, доброчінцями звуться. **26** Але не так ви: хто найбільший між вами, нехай буде, як менший, а начальник — як слуга, **27** Бо хто більший: чи той, хто сидить при столі, чи хто прислугбує? Чи не той, хто сидить при столі? А Я серед вас, як слуга. **28** Ви ж оті, що перетривали зо Мною в спокусах Моїх, **29** і Я вам заповітую Царство, як Отець Мій Мені заповів, **30** щоб ви в Царстві Моїм споживали й пили за столом Моїм, і щоб ви на престолах засіли судити дванадцять племён Ізраїлевих“. **31** І промовив Господь: „Сімоне, Сімоне, — ось сатана жадав вас, щоб вас пересіяти, мов ту пшеницю. **32** Я ж молився за тебе, щоб не змэншилась віра твоя; ти ж колись, як навёрнешся, зміцни браттю свою!“ **33** А той відказав Йому: „Господи, я з Тобою готовий іти до в'язниці й на смерть!“ **34** Він же прорік: „Говорю тобі, Петре,

— півень не заспіває сьогодні, як ти тричі зречешся, що не знаєш Мене“... 35 І Він їм сказав: „Як Я вас посилав без калітки, і без торби, і без сандаль, — чи вам бракувало чого?“ Вони ж відказали: „Нічого“. 36 „А тепер — каже їм — хто має калитку, нехай візьме, теж і торбу; хто ж не має, нехай продасть одіж свою та й купить меча. 37 Говорю бо Я вам, що виконатися на Мені має й це ось написане: „До злочинців Його зараховано“. Бо те, що про Мене, виконується“. 38 І сказали вони: „Господи, ось тут два мечі“. А Він їм відказав: „Добсить!“ 39 І Він вийшов, і пішов за звичаєм на гору Оливну. А за Ним пішли учні Його. 40 А прийшовши на місце, сказав їм: „Моліться, щоб не впасти в спокусу“. 41 А Він Сам, відійшовши від них, як докинути каменем, на коліна припав та й молився, 42 благаючи: „Отче, як волієш, — пронеси мимо Мене цю чашу! Та проте — не Моя, а Твоя нехай станеться воля!“ 43 І Ангол із неба з'явився до Нього, — і додавав Йому сили. 44 А як був у смертельній тривозі, ще пильніш Він молився. І піт Його став, немов каплі крові, що спливали на землю. 45 І, підвівшись з молитви, Він до учнів прийшов, і знайшов їх, що спали з журбі. 46 І промовив до них: „Чого ви спите? Уставайте й моліться, щоб не впасти в спокусу! 47 І, коли Він іще говорив, ось народ з'явився, і один із Дванадцятьох, що Юдою зветься, ішов перед ними. І він підійшов до Ісуса, щоб поцілувати Його. [Бо він знака їм дав був: кого я поцілую, то Він!“. 48 Ісус же промовив до нього: „Чи оце поцілунок ти, Юдо,

видаєш Сина Людського?“ 49 А ті, що були з Ним, як побачили, що має статись, сказали Йому: „Господи, — чи мечем нам не вдарити?“ 50 І, один із них рубонув раба первосвященникового, — та й відтяв праве вухо йому. 51 Та Ісус відіззався й сказав: „Лишіть, — уже дósить!“ І, доторкнувшись до вуха його, у здорóвив його. 52 А до первосвященників і влáди сторожі храму та старших, що прийшли проти Нього, промовив Ісус: „Немов на розбійника вийшли з мечáми та кіями. 53 Як щоденно Я з вами у храмі бував, не піднэсли на Мене ви рук. Та це ваша година тепер, і влада тэмряви“. 54 А схопівши Його, повелі й привелі у дім первосвященника. Петро ж здáлека йшов слідкомá. 55 Як розклали ж огонь серед двóру, і вкупі сиділи, сидів і Петро поміж ними. 56 А служниця одна його вгледіла, як сидів коло світла, і, придивившись до нього, сказала: „І цей був із Ним!“ 57 І відрікся від Нього він, твёрдячи: „Не знаю я, жінко, Його!“ 58 Незабáром же другий побачив його та й сказав: „І ти від отих“. А Петро відказав: „Ні, чоловіче!“ 59 І як чáсу минуло з годину, хтось інший твёрдив і казав: „Поправді, — і цей був із Ним, бо він галілёянин“. 60 А Петро відказав: „Чоловіче, — не відаю, про щó ти говориш“... І зараз, як іще говорив він, півень заспівав. 61 І Господь обернувся й подививсь на Петра. А Петро згадав слово Господнє, як сказав Він йому: „Перше, ніж заспіває півень, — відречешся ти тричі від Мене“. 62 І, вийшовши звідти, він гірко заплакав! 63 А люди, які ув'язніли Ісуса, знущáлися з Нього та

били. **64** І, закривши Його, вони били Його по обличчі, і питали Його, приговорюючи: „Пророкуй, хто то вдарив Тебе?“ **65** І багато інших богозневѣг говорили на Нього вони... **66** А коли настав день, то зібралися старші наро́ду, первосвященики й книжники, і повелі́ Його в синедріо́н свій, **67** і казали: „Коли Ти Христос, скажи нам“. А Він їм відповів: „Коли Я вам скажу́, — не повірите ви. **68** А коли й спитаю вас Я, — не дасте Мені відповіді. **69** Незабáром Син Людський сидітиме по праві́ці сили Божої!“ **70** Тоді всі запитали: „То Ти Божий Син?“ А Він їм відповів: „Самі кажете ви, що то Я“. **71** А вони відказали: „Нащо потрібні ще свідки для нас? Бо ми чули самі з Його уст!“

23 І зняліся всі їхні збори, і повели до Пилата Його. **2** І зачали оскаржати Його й говорити: „Ми стверді́ли, що Цей ворохобить народ наш, і забороняє податок давати кесареві, та й говорить, що Він, — Христос Цар“. **3** І Пилат запитав Його, кажучи: „Чи Ти Цар Юдейський?“ А Він відказав йому в відповідь: „Сам ти кажеш“... **4** І Пилат сказав первосвященикам та до народу: „Я не знаходжу жодної провини в Цій Людіні“. **5** А вони намагались, говорячи: „Він бунтує наро́д, навчаючи в усій Юдеї, від Галілеї почавши аж посі“. **6** А Пилат, вчувши про Галілею, спитав: „Хіба Він галілеянин?“ **7** І, дізнавшись, що Він із влади Ірода, відіслав Його Іродові, бо той в Єрусалимі також перебува́в тими днями. **8** Коли ж Ірод побачив Ісуса, то дуже зрадів, бо він від давнього часу бажав Його бачити, — багато за Нього чував, і сподівався

побачити чудо яке, що буває від Нього. 9 І багато питався Його, та нічого не відповідав Він йому. 10 І стояли тут первосвященики й книжники, та завзято Його оскаржували. 11 Тоді Ірод із військом своїм ізневажив Його й насміявся, зодягнувши Його в яснобілу одіж, і відіслав до Пилата Його. 12 І того дня стали Ірод із Пилатом за пріятелів між собою, бо давніш ворожнеча між ними була. 13 А Пилат скликав первосвящеників, і старшин, і нарód, 14 і промовив до них: „Привелі ви мені Чоловіка Цьогó, як тогó, що бунтує нарód. А ось я перед вами розвідав, — і не знаходжу в Людїні Оцій ані однієї провини такої, про що ви оскаржуєте. 15 Також Ірод, бо він відіслав Його нам. І ось нічого, що на смерть заслугóвувало б, Він не вчинив. 16 Отже я покараю Його й відпущу“. 17 Бо повинен був їм відпустити одного на свято. 18 А нарód став кричати й казати: Візьми Цьогó, — відпусти ж нам Варáвву!“ 19 А той за повстáння одне, яке сталося в місті, і за вбивство посаджений був до в'язниці. 20 І зно́ву сказав їм Пилат, хочачі відпустити Ісуса. 21 Та кричали вони й говорили: „Розіпни, розіпни Його!“ 22 Він же втретє промовив до них: „Яке ж зло вчинив Він? Я нічого, що на смерть заслугóвувало б, на Нім не знайшов. Отже я покараю Його й відпущу“. 23 А вони сильним криком свого домагáлися, та вимагали розп'ясти Його. І взяв гóру крик їхній та первосвящеників. 24 І Пилат присудив, щоб бу́ло, як просили вони: 25 відпустив їм Варáвву, поса́дженого за повстáння та вбивство

в в'язницю, за якого просили вони, а Ісуса віддав їхній волі... 26 І як Його повелі, то схопили якогось Сімона із Кірінéї, що з поля вертався, і поклали на нього хреста, щоб він ніс за Ісусом! 27 А за Ним ішов натовп великий людей і жінок, які плакали та голосили за Ним. 28 А Ісус обернувся до них та й промовив: „Дочки єрусалимські, не ридайте за Мною, — за собою ридайте й за дітьми своїми! 29 Бо ось дні настають, коли скажуть: „Блаженні неплідні, та утроби, які не родили, і груди, що не годували“. 30 Тоді стануть казати горám: „Поспадайте на нас“, а узгір'ям: „Покрийте нас!“ 31 Бо коли таке роблять зеленому дереву, то щó буде сухому?“ 32 І велі з Ним також двох злочинників інших, щоб убити. 33 А коли прибулі на те місце, що звуть „Черепóвище“, розп'ялі тут Його та злочинників, — одного правóруч, а одного лівóруч. 34 Ісус же промовив: „Отче, відпусти їм, — бо не знають, що чинять вони!“ А як Його одіж ділили, то кидали жéреба. 35 А люди стояли й дивились... Насміхалися з ними й старшіни, говорячи: „Він інших спасав, — нехай Сам Себе візволить, коли Він Христос, Божий Обрáнець!“ 36 І воякі глузували з Нього: приступаючи, óцет Йому подавали, 37 і казали: „Коли Цар Ти Юдейський, — спаси Себе Сам!“ 38 Був же й напис над Ним письмом грецьким, латинським і гебрéйським написаний: „Це — Цар Юдейський“. 39 А один із розп'ятих злочинників став зневажати Його й говорити: „Чи Ти не Христос? То спаси Себе й нас!“ 40 Обізвався ж той другий, і докоряв йому, кажучи: „Чи

не боїшся ти Бога, коли й сам на те саме засуджений?

41 Але ми справедливо засуджені, і належну за плату за вчинки свої беремо, — Цей же жодного зла не вчинив“. 42 І сказав до Ісуса: „Спогадай мене, Господи, коли прийдеш у Царство Своє!“ 43 І промовив до нього Ісус: „Поправді кажі тобі: ти будеш зо Мною сьогодні в раю!“ 44 Наближалася шоста година, — і темрява стала по цілій землі аж до години дев'ятої. 45 І сонце затьмілось, і в храмі завіса роздерлась надвоє. 46 І, скрикнувши голосом гучним, промовив Ісус: „Отче, у руки Твої віддаю Свого духа!“ І це прорікши, Він духа віддав. 47 Коли ж сотник побачив, що сталося, він Бога прославив, говорячи: „Дійсно праведний був Чоловік Цей!“ 48 І ввесь натовп, який зійшовсь на видовище це, як побачив, що сталося, — бив у груди себе та вертався. 49 Усі ж знайомі Його й ті жінки, що прийшли були з Ним із Галілеї, здалека стояли й дивились на це. 50 І ось муж, на ім'я йому Йосип, що був радником синедріону, людина шановна і праведна, — 51 не пристав він до ради та чину їх, — із Ариматей, юдейського міста, що й сам сподівався Божого Царства, — 52 цей прийшов до Пилата, і тіла Ісусового став просити. 53 І Йосип, знявши Його, обгорнув у полотно, і поклав Його в гробі, що в скелі був вісічений, і що в ньому ніколи ніхто не лежав. 54 День той був Приготування, і наставала субота. 55 А жінки, що прийшли були з Ним із Галілеї, ішли слідом, і вони бачили гроба, і як покладене тіло Його.

56 Повернувшись, вони наготували пахощів і мира, а в суботу, за заповіддю, спочивали.

24 А дня першого в тижні прийшли вони рано вранці до гробу, несучі наготовані пахощі, 2 та й застали, що камінь від гробу відвалений був. 3 А ввійшовши, вони не знайшли тіла Господа Ісуса. 4 І сталось, як безрадни були вони в цім, ось два мужі в одежах блискучих з'явилися при них. 5 А коли налякались вони й посхиляли обличчя додолу, ті сказали до них: „Чого ви шукаєте Живого між мертвими? 6 Нема Його тут, бо воскрес! Пригадайте собі, як Він вам говорив, коли ще перебував в Галілеї. 7 Він казав: „Сину Людському треба бути віданому до рук грішних людей, і розп'ятому бути, і воскреснути третього дня“. 8 І згадали вони ті слова Його! 9 А вернувшись від гробу, про все те сповістили Одинадцятьох та всіх інших. 10 То були: Марія Магдаліна, і Іванна, і Марія, мати Якова, і інші з ними, — і вони розповіли апостолам це. 11 Та слова їхні здалися їм вигадкою, — і не повірено їм. 12 Петро ж устав та до гробу побіг, і, нахилившись, бачить — лежать самі тільки покривала. І вернувсь він до себе, і дивувався, що сталось. 13 І ото, двоє з них того ж дня йшли в село, на ім'я Еммаус, що від Єрусалиму лежало на стадій із шістдесят. 14 І розмовляли вони між собою про все те, що сталося. 15 І ото, як вони розмовляли, і розпитували один одного, підійшов Сам Ісус, — і пішов разом із ними. 16 Очі ж їхні були стрімані, щоб Його не пізнали. 17 І спитався Він їх: „Що за речі

такі, що про них між собою в дорозі міркуєте, і чого ви сумні?“ 18 І озвався один, йому ймєння Клеоба, та й промовив до Нього: „Ти хіба тут у Єрусалимі єдиний захожий, що не знає, щó сталося в нїм цими днями?“ 19 І спитався Він їх: „Що таке?“ А вони розповіли Йому: „Про Ісуса Назаряніна, що Пророк був, могутній у ділі й у слові перед Богом і всім наро́дом. 20 Як первосвященики й наша старшіна Його віддали на суд смертний, — і Його розп'яли. 21 А ми сподівались були́, що Це Той, що має Ізраїля візволити. І до того, оце третій день вже сьогодні, як усе оте сталося. 22 А дехто з наших жінок, що рано були́ коло грóбу, нас здивували: 23 вони тіла Його не знайшли, та й вернулися й оповідали, що бачили й з'явлення анголів, які кажуть, що живий Він. 24 І пішли дехто з наших до грóбу, і знайшли так, як казали й жінкі; та Його не побачили“. 25 Тоді Він сказав їм: „О, безумні й запеклого серця, щоб повірити всьому, про щó сповіщали Пророки! 26 Чи ж Христові не це перетерпіти треба було, і ввійти в Свою славу?“ 27 І Він почав від Мойсея, і від Пророків усіх, і вияснїв їм зо всього Писання, щó про Нього було. 28 І наблізились вони до села, куди йшли. А Він удавав, ніби хоче йти далі. 29 А вони не пускали Його й намовляли: „Зостанься з нами, бо вже вечоріє, і кінчається день“. І Він увійшов, щоб із ними побути. 30 І ото, коли сів Він із ними до столу, то взяв хліб, поблагословив, і, ламаючи, їм подавав. 31 Тоді очі відкрилися їм, — і пізнали Йогó. Але Він став для них

невиді́мий... 32 І говорили вони один одному: „Чи не палало нам серце обом, коли промовляв Він до нас по дорозі, і коли вияснював нам Писання?“ 33 І зараз устали вони, і повернулись до Єрусалиму, і знайшли там у зборі Одинадцятьох, і тих, що з ними були, 34 які розповідали, що Господь дійсно воскрес, і з'явився був Симонові. 35 А вони розповіли, що сталося було на дорозі, і як пізнали Його в ламанні хліба. 36 І, як вони говорили оце, Сам Ісус став між ними, і промовив до них: „Мир вам!“ 37 А вони налякалися та перестрашилися, і думали, що бачать духа. 38 Він же промовив до них: „Чого ви стривожилися? І що ті думки до сердець ваших входять? 39 Погляньте на руки Мої та на ноги Мої, — це ж Я Сам! Доторкніться до Мене й дізнайтесь, — бо не має дух тіла й костей, а Я, бачите, маю“. 40 І, промовивши це, показав Він їм руки та ноги. 41 І, як ще не йняли вони віри з радощів та дивувались, Він сказав їм: „Чи не маєте тут чогось їсти?“ 42 Вони ж подали Йому куска риби печеної та стільника медового. 43 І, взявши, Він їв перед ними. 44 І промовив до них: „Це слова, що казав Я до вас, коли був іще з вами: Потрібно, щоб виконалось усе, що про Мене в Законі Мойсеевім, та в Пророків, і в Псалмах написано“. 45 Тоді розум розкрив їм, щоб вони розуміли Писання. 46 І сказав Він до них: „Так написано є, і так потрібно було постраждати Христові, і воскреснути з мертвих дня третього, 47 і щоб у Ймення Його проповідувалось пока́ння, і про́щення гріхів між наро́дів усіх, від Єрусалиму

почавши. **48** А ви свідки того́. **49** І ось Я посилаю на вас обітницю Мого Отця; а ви позостаньтеся в місті, аж поки зодягнетесь силою з висоти“. **50** І Він вивів за місто їх аж до Віфанії; і, знявши руки Свої, поблагословив їх. **51** І сталося, як Він благословляв їх, то зачав відступати від них, і на небо возно́ситись. **52** А вони поклонились Йому, і повернулись до Єрусалиму з великою радістю. **53** І постійно вони перебували в храмі, переславляючи й хвалячи Бога. Амінь.

Від Івана

1 На початку було Слово, а Слово в Бога було, і Бог було Слово. **2** Воно в Бога було на початку. **3** Усе через Нього повстало, і ніщо, що повстало, не повстало без Нього. **4** І життя було в Нім, а життя було Світлом людей. **5** А Світло у темряві світить, і темрява не обгорнула його. **6** Був один чоловік, що від Бога був посланий, — йому ймення Іван. **7** Він прийшов на свідощтво, щоб засвідчити про Світло, щоб повірили всі через нього. **8** Він тим Світлом не був, але свідчити мав він про Світло. **9** Світлом правдивим був Той, Хто просвічує кожну людину, що приходить на світ. **10** Воно в світі було, і світ через Нього повстав, але світ не пізнав Його. **11** До свого Воно прибуло, — та свої відцурались Його. **12** А всім, що Його прийняли, їм владу далі дитимі Божими стати, тим, що вірять у ймення Його, **13** що не з крові, ані з пожадливості тіла, ані з пожадливості мужа, але народились від Бога. **14** І Слово сталося тілом, і перебувало між нами, повне благодаті та правди, і ми бачили славу Його, славу як Однородженого від Отця. **15** Іван свідчить про Нього, і кликав, говорячи: „Це був Той, що про Нього казав я: Той, Хто прийде за мною, існував передо мною, бо був перше, ніж я“. **16** А з Його повноті ми одержали всі, — а то благодать на благодать. **17** Закон бо через Мойсея був даний, а благодать та правда з'явилися через Ісуса Христа. **18** Ніхто Бога ніколи не бачив, — Однороджений Син, що в лоні Отця, Той Сам виявив був. **19** А це ось свідощтво Іванове, як юдеї

послали були з Єрусалиму священників та Левитів, щоб спитали його: „Хто ти такий?“ 20 І він визнав, і не зрікся, а визнав: „Я — не Христос“. 21 І запитали його: „А хто ж? Чи Ілля?“ І відказує: „Ні!“ „Чи пророк?“ І дав відповідь: „Ні!“ 22 Сказали ж йому: „Хто ж ти такий, щоб дати відповідь тим, хто послав нас? Щоб ти кажеш про себе самого?“ 23 Відказав: „Я голос того, хто кличе: В пустині рівняйте дорогу Господню“, як Іса́я пророк заповів“. 24 Посланці ж із фарисеїв були. 25 І вони запитали його та сказали йому: „Для чого ж ти христиш, коли ти не Христос, ні Ілля, ні пророк?“ 26 Відповів їм Іван, промовляючи: „Я водою хрищу́, а між вами стоїть, що Його ви не знаєте. 27 Він Той, Хто за мною йде, Хто до мене був, Кому розв'язати ремінь від узуття Його я негідний“. 28 Це в Віфа́нії діялося, на тім боці Йорда́ну, де хрестив був Іван. 29 Наступного дня Іван бачить Ісуса, що до нього йде, та й каже: „Оце Агнець Божий, що на Се́бе гріх світу бере! 30 Це Той, що про Нього казав я: За мною йде Муж, що передо мною Він був, бо був перше, ніж я. 31 І не знав я Його; та для того прийшов я, хрестивши водою, щоб Ізраїлеві Він з'явився“. 32 І свідчив Іван, промовляючи: „Бачив я Духа, що сходив, як голуб, із неба, та зоставався на Ньому. 33 І не знав я Його, але Той, Хто хрестити водою послав мене, мені оповів: „Над Ким Духа побачиш, що сходить і зостається на Ньому, — це Той, Хто хреститиме Духом Святим“. 34 І я бачив, і засвідчив, що Він — Божий Син!“ 35 Наступного дня стояв знову Іван та двоє з учнів його.

36 І, поглянувши на Ісуса, що проходив, він сказав: „Ото Агнець Божий!“ **37** І почули два учні, як він говорив, та й пішли за Ісусом. **38** А Ісус обернувся й побачив, що вони йшли за Ним, та й каже до них: „Чого ви шукаєте?“ А вони відказали Йому: „Равві — перекладене це визначає: „Учителю“, — де Ти живеш?“ **39** Він говорить до них: „Ходіть і побачте!“ Ті пішли та й побачили, де Він жив, і в Нього той день перебулі. Було ж коло години десятої. **40** А один із тих двох, що чули від Івана та йшли вслід за Ним, був Андрій, брат Сімона Петра. **41** Він знайшов перше Сімона, брата свого, та й говорить до нього: „Знайшли ми Месію, що визначає: Христос“. **42** І привів він його до Ісуса. На нього ж споглянувши, промовив Ісус: „Ти — Сімон, син Йѳнин; будеш званий ти Кіфа, що визначає: камінь“. **43** Наступного дня захотів Він піти в Галілею. І знайшов Він Пилипа та й каже йому: „Іди за Мною!“ **44** А Пилип із Віфсаїди похѳдив, із міста Андрія й Петра. **45** Пилип Натанаїла знаходить та й каже йому: „Ми знайшли Того, що про Нього писав був Мойсей у Законі й Пророки, — Ісуса, сина Йѳсипового, із Назарѳту“. **46** І сказав йому Натанаїл: „Та хіба ж може бути з Назарѳту що добре?“ Пилип йому каже: „Прийди та побач“. **47** Ісус, угледівши Натанаїла, що до Нього йде, говорить про нього: „Ото справді ізраїльтянин, що немає в нім підступу!“ **48** Говорить Йому Натанаїл: „Звідки знаєш мене?“ Ісус відповів і до нього сказав: „Я бачив тебе ще давніш, ніж Пилип тебе кликав, як під фіговим деревом був

ти“. **49** Відповів Йому Натанаїл: „Учителю, Ти — Син Божий, Ти — Цар Ізраїлів!“ **50** Ісус відповів і до нього сказав: „Через те віриш ти, що сказав Я тобі, що під фіговим деревом бачив тебе? Більш від цього побачиш!“ **51** І Він каже йому: „Поправді, поправді кажú вам: Відтепер ви побачите небо відкрите та анголів Божих, що на Людського Сина підіймаються та спускаються“.

2 А третього дня весілля справляли в Кані Галілейській, і була там Ісусова мати. **2** На весілля запрошений був теж Ісус та учні Його. **3** Як забракло ж вина, то мати Ісусова каже до Нього: „Не мають вина!“ **4** Ісус же відказує їй: „Що тобі, жбно, до Мене? Не прийшла ще година Моя!“ **5** А мати Його до слуг каже: „Зробіть усе те, щó Він вам скаже!“ **6** Було тут шість камінних посúдин на воду, що стояли для очіщення юдейського, що відер по дві чи по три вмщали. **7** Ісус каже до слуг: „Напóвнїть водою посúдини“. І їх поналивáли вщérть. **8** І Він каже до них: „Тепер зачерпнїть, і занесїть до весільного стáрости“. І занесли. **9** Як весільний же стáроста скуштувáв воду, що сталась вином, а він не знав, звідки воно, — знали ж слúги, що води наливали, — то староста кличе тоді молодóго **10** та й каже йому: „Кожна людина подає перше добре вино, а як понапивáються, тоді гірше; а ти добре вино аж на досі зберїг“. **11** Такий почáток чудам зробив Ісус у Кані Галілейській, — і виявив славу Свою. І ввірували в Нього учні Його. **12** Після цього відправивсь Він Сам, і

мати Його, і брати Його, і Його учні до Капернауму, і там перебули небагато днів. **13** А зближалася Пасха юдейська, і до Єрусалиму подався Ісус. **14** І знайшов Він, що продавали у храмі волів, і овець, і голубів, та сиділи мініяльники. **15** І, зробивши бича з мотузків, Він вигнав із храму всіх, — вівці й воли, а мініяльникам гроші розсіпав, і поперевертав їм столи. **16** І сказав продавцям голубів: „Заберіть оце звідси, і не робіть із дому Отця Мого дому торгового! **17** Тоді учні Його згадали, що написано: „Ревність до дому Твого з'їдає Мене!“ **18** І обізвались юдеї й сказали Йому: „Яке нам знамено покажеш, що Ти можеш робити таке?“ **19** Ісус відповів і промовив до них: „Зруйнують цей храм, — і за три дні Я поставлю його!“ **20** Відказали ж юдеї: „Сорок шість літ будувався цей храм, а Ти за три дні поставиш його?“ **21** А Він говорив про храм тіла Свого. **22** Коли ж Він із мертвих воскрес, то учні Його згадали, що Він говорив це, і ввірували в Писання та в слово, що сказав був Ісус. **23** А як в Єрусалимі Він був у свято Пасхи, то багато-хто ввірували в Його Ім'ення, побачивши чуда Його, що чинив. **24** Але Сам Ісус їм не звірявся, бо Сам знав усіх, **25** і потреби не мав, щоб хто свідчив Йому про людину, — бо знав Сам, що в людині було.

3 Був один чоловік із фарисеїв Никодім на ім'я, начальник юдейський. **2** Він до Нього прийшов уночі, та й промовив Йому: „Учителю, знаємо ми, що прийшов Ти від Бога, як Учитель, — бо не може ніхто таких чуд учинити, які чиниш Ти, коли Бог із ним не

буде“. 3 Ісус відповів і до нього сказав: „Поправді, поправді кажú Я тобі: Коли хто не нарóдиться згорí, то не може побачити Божого Царства“. 4 Никодíм Йому каже: „Як може людина родитися, будши старою? Хіба може вона ввійти до утрóби своїй матерí зно́ву й родитись?“ 5 Ісус відповів: „Поправді, поправді кажú Я тобі: Коли хто не рóдиться з води й Духа, той не може ввійти в Царство Боже. 6 Що вродилося з тіла — є тіло, що ж уродилося з Духа — є Дух. 7 Не дивуйся томú, що сказав Я тобі: Вам необхідно родитись згорí. 8 Вітер віє, де хоче, і його голос ти чуєш, та не відаєш, звідкіля він приходить, і куди він іде. Так буває і з кожним, хто від Духа нарóджений“. 9 Відповів Никодíм і до Нього сказав: „Як це статися може?“ 10 Ісус відповів і до нього сказав: „Ти — учитель ізраїльський, — то чи ж цього не знаєш? 11 Поправді, поправді кажú Я тобі: Ми говоримо те, що ми знаємо, а свідчимо про те, щó ми бачили, але свідчення нашого ви не приймаєте. 12 Коли Я говорив вам про зéмне, та не вірите ви, то як же повірите ви, коли Я говоритиму вам про небесне? 13 І не схóдив на небо ніхто, тільки Той, Хто з неба зійшов, — Людський Син, що на небі. 14 І, як Мойсей підніс змíя в пустині, так мусить піднесений бути й Син Людський, 15 щоб кожен, хто вірує в Нього, мав вічне життя. (aiōnios g166) 16 Так бо Бог полюбив світ, що дав Сина Свого Однорóдженого, щоб кожен, хто вірує в Нього, не згинув, але мав життя вічне. (aiōnios g166) 17 Бо Бог не послав Свого Сина на світ, щоб Він світ засудíв, але щоб через Нього світ

спасся. **18** Хто вірує в Нього, не буде засуджений; хто ж не вірує, — той вже засуджений, що не повірив в Ім'я Однородженого Сина Божого. **19** Суд же такий, що світло на світ прибуло, люди ж темряву більш полюбили, як світло, — лихі бо були їхні вчинки! **20** Бо кожен, хто робить лихе, ненавидить світло, і не приходять до світла, щоб не зганено вчинків його. **21** А хто робить за правдою, той до світла йде, щоб діла його виявились, бо зроблені в Бозі вони“. **22** По цьому прийшов Ісус та учні Його до країни Юдейської, і з ними Він там проживав та христив. **23** А Іван теж христив в Еноні поблизу Саліму, бо було там багато води; і приходили люди й христились, **24** бо Іван до в'язниці не був ще посаджений. **25** І зчинилось змагання Іванових учнів з юдеями — про очищення. **26** І прийшли до Івана вони та й сказали йому: „Учителю, Той, Хто був із тобою по той бік Йордану, про Якого ти свідчив, — ото христить і Він, і до Нього всі йдуть“. **27** Іван відповів і сказав: „Людина нічого приймати не може, як їй з неба не дасться. **28** Ви самі мені свідчите, що я говорив: я — не Христос, але посланий я перед Ним. **29** Хто має заручену, той молодий. А дружко молодого, що стоїть і його слухає, дуже тішиться з голосу молодого. Така радість моя оце здійснилась! **30** Він має рости, я ж — маліти. **31** Хто зверху приходять, — Той над усіма. Хто походить із землі, то той земний, і говорить по-земному. Хто походить із неба, Той над усіма, **32** і що бачив і чув, те Він свідчить, — та свідчення Його не приймає

ніхто. **33** Хто ж прийняв свідощтво Його, той ствердив тим, що Бог правдивий. **34** Бо Кого Бог послав, Той Божі слова промовляє, — бо Духа дає Бог без міри. **35** Отець любить Сина, і дав усе в Його руку. **36** Хто вірує в Сина, той має вічне життя; а хто в Сина не вірує, той життя не побачить — а гнів Божий на нім перебуває“. (aiōnios g166)

4 Як Господь же довідався, що почули фарисеї, що Ісус учнів більше збирає та хрестить, як Іван, **2** хоч Ісус не хрестив Сам, а учні Його, **3** Він покинув Юдею та знову пішов у Галілею. **4** І потрібно було Самарію Йому переходити. **5** Отож, прибуває Він до самарійського міста, що зветься Сіхár, недалеко від поля, яке Яків був дав своєму синові Йóсипові. **6** Там же була Яковава криниця. І Ісус, дорогою змóрений, сів отак край криниці. Було коло години десь шостої. **7** Надхóдить ось жінка одна з Самарії набрати води. Ісус каже до неї: „Дай напитись Мені!“ **8** Бо учні Його відійшли були в місто, щоб купити поживи. **9** Тоді каже Йому самарянка: „Як же Ти, юдеянин будши, та просиш напитись від мене, самарянки?“ Бо юдеї не сходяться із самарянами. **10** Ісус відповів і промовив до неї: „Коли б знала ти Божий дар, і Хто Той, Хто говорить тобі: „Дай напитись Мені“, — ти б у Нього просила, і Він тобі дав би живої води“. **11** Каже жінка до Нього: „І черпакá в Тебе, Пане, нема, а криниця глибока, — звідки ж маєш Ти воду живу? **12** Чи Ти більший за нашого отця Якова, що нам дав цю криницю, і він сам із неї пив, і сини його, і худоба

його?“ **13** Ісус відповів і сказав їй: „Кожен, хто воду цю п'є, буде прагнути зно́ву. **14** А хто питиме воду, що Я йому дам, прагнути не буде повік, бо вода, що Я йому дам, стане в нім джерелом тієї води, що тече в життя вічне“. (**aiōn g165, aiōnios g166**) **15** Каже жінка до Нього: „Дай мені, Пане, цієї води, щоб я пити не хотіла, і сюди не приходила брати“. **16** Говорить до неї Ісус: „Иди, поклич чоловіка свого та й вертайся сюди“. **17** Жінка відповіла та й сказала: „Чоловіка не маю“. Відказав їй Ісус: „Ти добре сказала: Чоловіка не маю. **18** Бо п'ятьох чоловіків ти мала, а той, кого маєш тепер, — не муж він тобі. Це ти правду сказала“. **19** Каже жінка до Нього: „Бачу, Пане, що Пророк Ти. **20** Отці наші вклонялися Богу на цій ось горі, а ви твёрдите, що в Єрусалимі те місце, де потрібно вклонятись“. **21** Ісус промовляє до неї: „Повір, жінко, Мені, що надходить година, коли ні на горі цій, ані в Єрусалимі вклоняться Отцеві не будуть ви. **22** Ви вклоняєтесь тому, чого ви не знаєте, ми вклоняємось тому, що знаємо, бо спасіння — від юдеїв. **23** Але наступає година, і тепер вона є, коли богомільці правдиві вклоняться будуть Отцеві в дусі та в правді, бо Отець Собі прагне таких богомільців. **24** Бог є Дух, і ті, що Йому вклоняються, повинні в дусі та в правді вклонятись“. **25** Відказує жінка Йому: „Я знаю, що прийде Месія, що зветься Христос, — як Він прийде, то все розповість нам“. **26** Промовляє до неї Ісус: „Це Я, що розмовляю з тобою“. **27** І тоді надійшли Його учні, і дивувались, що з жінкою Він розмовляв. Проте

жоден із них не спитав: „Чого хочеш?“ або: „Про що з нею говориш?“ 28 Покинула жінка тоді водонóса свого, і побігла до міста, та й людям говори́ть: 29 „Ходіть но, побачте Того Чоловіка, що сказав мені все, щó я вчинила. Чи Він не Христос?“ 30 І вони повихóдили з міста, і до Нього прийшли. 31 Тим ча́сом же учні просили Його та й казали: „Учителю, їж!“ 32 А Він їм відказав: „Я маю поживу на їдження, якої не знаєте ви“. 33 Питали тоді один óдного учні: „Хіба хто приніс Йому їсти?“ 34 Ісус каже до них: „Пожива Моя — чинити волю Того, Хто послав Мене, і справу Його довершіти. 35 Чи не кажете ви: „Ще чотири от місяці, — і настануть жнивá?“ А Я вам кажу́: Підійміть свої очі, та гляньте на ніви, — як для жнив уже пополовіли вони! 36 А хто жне, той заплату бере, та збирає врожай в життя вічне, щóб хто сіє й хто жне — ráзом раділи. (aiōnios g166) 37 Бо про це поговірка правдива: „Хто інший сіє, а хто інший жне“. 38 Я вас жати послав, де ви не працюва́ли: працюва́ли інші, ви ж до їхньої праці ввійшли“. 39 З того ж міста багато-хто із самаря́н в Нього ввірували через слово жінки, що свідчила: „Він сказав мені все, що я вчинила бу́ла!“ 40 А коли самаря́ни до Нього прийшли, то благали Його, щóб у них позостався. І Він перебув там два дні. 41 Значно ж більш вони ввірували через слово Його. 42 А до жінки казали вони: „Не за слово твоє ми вже віруємо, — самі бо ми чули й пізна́ли, що справді Спасітель Він світу!“ 43 Як минуло ж два дні, Він ізвідти пішов в Галілею. 44 Сам бо свідчив Ісус,

що не має пошани пророк у вітчизні своїй. **45** А коли Він прийшов в Галілею, Його прийняли галілеяни, побачивши все, що вчинив Він в Єрусалимі на святі, бо ходили на свято й вони. **46** Тоді знову прийшов Ісус у Кану Галілейську, де перемінив був Він воду на вино. І був там один царедворець, що син його хворів у Капернаумі. **47** Він, почувши, що Ісус із Юдеї прибув в Галілею, до Нього прийшов і благав Його, щоб пішов і сина йому вздоровив, бо мав той умерти. **48** Ісус же промовив до нього: „Як знамен тих та чуд не побачите, — не віруєте!“ **49** Царедворець говорить до Нього: „Піди, Господи, поки не вмерла дитина моя!“ **50** Промовляє до нього Ісус: „Іди, — син твій живе!“ І повірив той слову, що до нього промовив Ісус, — і пішов. **51** А коли ще в дорозі він був, то раби його перестріли його й сповістили, говорячи: „Син твій живе“. **52** А він їх запитав про годину, о котрій стало легше йому. Вони ж відказали до нього: „Учора о сьомій годині гарячка покинула його“. **53** Зрозумів тоді батько, що була то година, о котрій до нього промовив Ісус: „Син твій живе“. І ввірував сам і весь його дім. **54** Це знов друге знамено Ісус учинив, як вернувся до Галілеї з Юдеї.

5 Після того юдейське Свято було, і до Єрусалиму Ісус відійшов. **2** А в Єрусалимі, біля брами Овечої, є купальня, Віфесда по-єврейському зветься, що мала п'ять ганків. **3** У них лежало багато слабих, сліпих, кривих, сухих, що чекали, щоб воду порушено. **4** Бо ангол Господній часами спускався до купальні,

і порушував воду, і хто перший ула́зив, як воду пору́шено, той здоровим ставав, хоч би яку мав хворобу. 5 А був там один чоловік, що тридцять і вісім ро́ків був недужим. 6 Як Ісус його вгледів, що лежить, та, відаючи, що багато він ча́су слабує, говорить до нього: „Хочеш бути здоровим?“ 7 Відповів йому хворий: „Пане, я не маю лю́дини, щоб вона, як порушено воду, до купа́льні всадила мене. А коли я прихо́джу, то передо мною вже інший ула́зить“. 8 Говорить до нього Ісус: „Уставай, візьми ложе своє — та й ходи!“ 9 І зараз одужав оцей чоловік, і взяв ложе своє — та й ходив. Того ж дня субота була, 10 тому́ то сказали юдеї́ вздорóвленому: „Є субота, і не годиться тобі брати ложа свого“. 11 А він відповів їм: „Хто мене вздорóвив, Той до мене сказав: Візьми ложе своє — та й ходи“. 12 А вони запитали його: „Хто Той Чоловік, що до тебе сказав: Візьми ложе своє — та й ходи?“ 13 Та не знав уздорóвлений, Хто то Він, бо Ісус ухиливсь від на́рбду, що був на тім місці. 14 Після того Ісус стрів у храмі його, та й промовив до нього: „Ось відужав ти. Не гріши ж уже більше, щоб не сталося тобі чого гіршого!“ 15 Чоловік же пішов і юдеям звістив, що Той, Хто вздорóвив його, то Ісус. 16 І тому́ зачали́ юдеї́ переслідувати Ісуса, що таке Він чинив у суботу. 17 А Ісус відповів їм: „Отець Мій працює аж досі, — працюю і Я“. 18 І тому́ то юдеї́ ще більш намагалися вбити його, що не тільки суботу пору́шував Він, але й Бога Отцем Своїм звав, тим ро́блячись Богові рівним. 19 Відповів же Ісус і сказав їм: „Поправді, поправді кажú

вам: Син нічого робити не може Сам від Себе, тільки те, що Він бачить, що робить Отець; бо що робить Він, те так само й Син робить. **20** Бо Отець любить Сина, і показує все, що Сам робить, Йому. І покаже Йому діла більші від цих, щоб ви дивувались. **21** Бо як мертвих Отець воскрешає й оживлює, так і Син, кого хоче, оживлює. **22** Бо Отець і не судить нікого, а весь суд віддав Синові, **23** щоб усі шанували і Сина, як шанують Отця. Хто не шанує Сина, — не шанує Отця, що послав Його. **24** Поправді, поправді кажу вам: Хто слухає слова Мого, і вірує в Того, Хто послав Мене, — життя вічне той має, і на суд не приходить, але перейшов він від смерти в життя. **(aiōnios g166)** **25** Поправді, поправді кажу вам: Наступає година, і тепер уже є, коли голос Божого Сина почують померлі, а ті, що почують, оживуть. **26** Бо як має Отець життя Сам у Собі, так і Синові дав життя мати в Самому Собі. **27** І Він дав Йому силу чинити і суд, бо Він — Людський Син. **28** Не дивуйтеся цьому, бо надходить година, коли всі, хто в гробах, — Його голос почують, **29** і повиходять ті, що чинили добро, на воскресення життя, а котрі зло чинили, на воскресення Суду. **30** Я нічого не можу робити Сам від Себе. Як Я чую, суджу, і Мій суд справедливий, — не шукаю бо волі Своєї, але волі Отця, що послав Мене. **31** Коли свідчу про Себе Я Сам, то свідчення Моє неправдиве. **32** Є Інший, Хто свідчить про Мене, і Я знаю, що правдиве свідчення, яким свідчить про Мене. **33** Ви послали були до Івана, і він свідчив про правду. **34** Та Я не від

людини свідцтва приймаю, але це говорю, щоб були ви спасені. **35** Він світильником був, що горів і світив, та ви тільки хвилю хотіли потішитись світлом його. **36** Але Я маю свідчення більше за Іванове, бо ті справи, що Отець Мені дав, щоб Я виконав їх, ті справи, що Я їх чиню, самі свідчать про Мене, що Отець Мене послав! **37** Та й Отець, що послав Мене, Сам засвідчив про Мене; але ви ані голосу Його не чули ніколи, ані виду Його не бачили. **38** Навіть слова Його ви не маєте, щоб у вас перебувало, бо не вірите в Того, Кого Він послав. **39** Дослідіть но Писання, бо ви думаєте, що в них маєте вічне життя, — вони ж свідчать про Мене! (aiōnios g166) **40** Та до Мене прийти ви не хочете, щоб мати життя. **41** Від людей не приймаю Я слави, **42** але вас Я пізнав, що любови до Бога в собі ви не маєте. **43** Я прийшов у Ймення Свого Отця, та Мене не приймаєте ви. Коли ж прийде інший у ймення своє, того приймете ви. **44** Як ви можете вірувати, коли славу один від одного приймаєте, а слави тієї, що від Бога Єдиного, не прагнете ви? **45** Не думайте, що Я перед Отцем буду вас винуватити, — є, хто вас винуватити буде, — Мойсей, що на нього надієтесь ви! **46** Коли б ви Мойсеєві вірили, то й Мені б ви повірили, бо про Мене писав він. **47** Якщо писанням його ви не вірите, то як віри поймете словам Моїм?“

6 Після того Ісус перейшов на той бік Галілейського чи Тіверійського моря. **2** А за Ним ішла безліч народу, бо бачили чуда Його, що чинив над недужими. **3** Ісус же на гору зійшов, і сидів там зо Своїми учнями.

4 Наближалася ж Пасха, свято юдейське. 5 А Ісус, звівши очі Свої та побачивши, яка безліч народу до Нього йде, говорить Пилипові: „Ді ми купимо хліба, щоб вони поживілись?“ 6 Він же це говорив, його випробовуючи, бо знав Сам, що Він має робити. 7 Пилип Йому відповідь дав: „І за двісті динаріїв їм хліба не стане, щоб кожен із них бодай трохи дістав“.

8 Говорить до Нього Андрій, один з учнів Його, брат Сімона Петра: 9 „Є тут хлопчина один, що має п'ять ячних хлібів та дві риби, але що то на безліч таку!“ 10 А Ісус відказав: „Скажіть людям сідати!“ А була на тім місці велика трава. І засіло чоловіка числом із п'ять тисяч. 11 А Ісус узяв хліби, і, подяку вчинивши, роздав тим, хто сидів. Так само і з риб, скільки хотіли вони.

12 І, як наїлись вони, Він говорить до учнів Своїх: „Позбирайте куски позостали, щоб ніщо не загинуло“.

13 І зібрали вони. І дванадцять повних кошів наклали кусків, що лишилися їдцям із п'яти ячних хлібів. 14 А люди, що бачили чудо, яке Ісус учинив, гомоніли: „Це Той справді Пророк, що повинен прибути на світ!“ 15 Спостерігши ж Ісус, що вони мають замір прийти та забрати Його, щоб настановити царем, знов на гору пішов Сам один. 16 А як вечір настав, то зійшли Його учні над море. 17 І, ввійшовши до човна, на другий бік моря вони попливли, до Капернауму. І темрява вже наступила була, а Ісус ще до них не приходив. 18 Від великого ж вітру, що віяв, хвилювалося море. 19 Як вони ж попливли стадій із двадцять п'ять або з тридцять, то Ісуса побачили, що йде Він по морю, і

до човна зближається, — і їх страх обгорну́в. 20 Він же каже до них: „Це Я, — не лякайтесь!“ 21 І хотіли вони взяти до човна Його; та човен зараз пристав до землі, до якої пливлі. 22 А наступного дня той наро́д, що на тім боці моря стояв, побачив, що там іншого човна, крім одного тогó, що до нього ввійшли були учні Його, не бу́ло, і що до човна не вхóдив Ісус із Своїми учнями, але відпливлі самі учні. 23 А тим ча́сом із Тівері́ди припливлі човні́ інші близько до місця того, де вони їли хліб, як Господь учинив був подяку. 24 Отож, як побачили люди, що Ісуса та учнів Його там нема, то в човні́ посідали самі й прибулі́ до Капернауму, — і шукали Ісуса. 25 І, на тім боці моря знайшовши Його, сказали Йому: „Коли Ти прибув сюди, Учителю?“ 26 Відповів їм Ісус і сказав: „Поправді, поправці кажу́ вам: Мене не тому ви шукаєте, що бачили чуда, а що їли з хлібів і насітились. 27 Пильнуйте не про поживу, що гине, але про поживу, що зостається на вічне життя, яку дасть вам Син Людський, бо запечатав Його Бог Отець“. (aiōnios g166) 28 Сказали ж до Нього вони: „Щó ми маємо почати, щоб робіти діла Божі?“ 29 Ісус відповів і сказав їм: „Оце діло Боже, — щоб у Того ви вірували, Кого Він послав“. 30 А вони відказали Йому: „Яке ж знаме́но Ти чиниш, щоб побачили ми й понялі́ Тобі віри? Що Ти робиш?“ 31 Наші отці́ їли ма́нну в пустині, як написано: „Хліб із неба їм дав на поживу“. 32 А Ісус їм сказав: „Поправді, поправді кажу́ вам: Не Мойсей хліб із неба вам дав, — Мій Отець

дає вам хліб правдивий із неба. **33** Бо хліб Божий є Той, Хто сходить із неба й дає життя світові“. **34** А вони відказали до Нього: „Давай, Господи, хліба такого нам завжди!“ **35** Ісус же сказав їм: „Я — хліб життя. Хто до Мене приходить, — не голодуватиме він, а хто вірує в Мене, — ніколи не прагнутиме. **36** Але Я вам сказав, що Мене хоч ви й бачили, та не віруєте. **37** Усе прийде до Мене, що Отець дає Мені, а того, хто до Мене приходить, Я не вижену геть. **38** Бо Я з неба зійшов не на те, щоб волю чинити Свою, але волю Того, Хто послав Мене. **39** Оце ж воля Того, Хто послав Мене, — щоб з усього, що дав Мені Він, Я нічого не стратив, але воскресів те останнього дня. **40** Оце ж воля Мого Отця, — щоб усякий, хто Сина бачить та вірує в Нього, мав вічне життя, — і того воскресу Я останнього дня“. (aiōnios g166) **41** Тоді стали юдеї ремствувати на Нього, що сказав: „Я той хліб, що з неба зійшов“. **42** І казали вони: „Хіба Він не Ісус, син Йосипів, що ми знаємо батька та матір Його? Як же Він каже: Я з неба зійшов?“ **43** А Ісус відповів і промовив до них: „Не ремствуйте ви між собою! **44** Ніхто бо не може до Мене прийти, як Отець, що послав Мене, не притягне його, — і того воскресу Я останнього дня. **45** У Пророків написано: „І всі будуть від Бога навчені.“ Кожен, хто від Бога почув і навчився, приходить до Мене. **46** Це не значить, щоб хтось Отця бачив, — тільки Той Отця бачив, Хто походить від Бога. **47** Поправді, поправді кажучи Вам: Хто вірує в Мене, — життя вічне той має. (aiōnios g166)

48 Я — хліб життя! 49 Отці ваші в пустині їли манну, — і померли. 50 То є хліб, Який сходить із неба, — щоб не вмер, хто Його споживає. 51 Я — хліб живий, що з неба зійшов: коли хто споживатиме хліб цей, той повік буде жити. А хліб, що дам Я, то є тіло Моє, яке Я за життя світу дам“. (aiōn g165) 52 Тоді між собою змагатися стали юдеї, говорячи: „Як же Він може дати нам тіла спожити?“ 53 І сказав їм Ісус: „Поправді, поправді кажу вам: Якщо ви споживати не будете тіла Сина Людського й пити не будете крові Його, то в собі ви не будете мати життя. 54 Хто тіло Моє споживає та кров Мою п'є, той має вічне життя, — і того воскресію Я останнього дня. (aiōnios g166) 55 Бо тіло Моє — то правдиво пожива, Моя ж кров — то правдиво пиття. 56 Хто тіло Моє споживає та кров Мою п'є, той в Мені перебуває, а Я в ньому. 57 Як Живий Отець послав Мене, і живу Я Отцем, так і той, хто Мене споживає, і він житиме Мною. 58 То є хліб, що з неба зійшов. Не як ваші отці їли манну й померли, — хто цей хліб споживає, той жити буде повік!“ (aiōn g165) 59 Оце Він говорив, коли в Капернаумі навчав у синагозі. 60 А багато-хто з учнів Його, як почули оце, гомоніли: „Жорстока це мова! Хто слухати може її?“ 61 А Ісус, Сам у Собі знавши це, що учні Його на те рёмствують, промовив до них: „Чи оце вас спокушує? 62 А що ж, як побачите Людського Сина, що сходить туди, де перше Він був? 63 То Дух, що оживлює, тіло ж не помагає нічого. Слова, що їх Я говорив вам, то дух і життя. 64 Але є дехто з вас, хто не вірує“. Бо Ісус знав спочатку,

хто ті, хто не вірує, і хто видасть Його. 65 І сказав Він: „Я томú й говорив вам, що до Мене прибути не може ніхто, як не буде йому від Отця да́не те “. 66 Із того ча́су відпали багато-хто з учнів Його, і не ходили вже з Ним. 67 І сказав Ісус Дванадцятьо́м: „Чи не хочете й ви відійти?“ 68 Відповів Йому Сі́мон Петро: „До ко́го ми підемо, Господи? Ти маєш слова́ життя вічного. (aἰῶnios g166) 69 Ми ж увірували та пізнали, що Ти — Христос, Син Бога Живого!“ 70 Відповів їм Ісус: „Чи не Дванадцятьо́х Я вас вибрав? Та один із вас дия́вол“. 71 Це сказав Він про Юду, сина Сі́монового, Іскаріо́та. Бо цей мав Його видати, хоч він був один із Дванадцятьо́х.

7 Після цього Ісус ходив по Галілеї, не хотів бо ходіти по Юдеї, бо юдеї шукали наго́ди, щоб убити Його. 2 А надхо́дило свято юдейське — Ку́чки. 3 І сказали до Нього брати Його: „Піди звідси, і йди до Юдеї, щоб і учні Твої побачили вчинки Твої, що Ти робиш. 4 Тайкома́ бо не робить нічо́го ніхто, але сам прагне бути відо́мий. Коли Ти таке чиниш, то з'яви́ Себе світови́“. 5 Бо не вірували в Нього навіть брати Його! 6 А Ісус промовляє до них: „Не настав ще Мій час, але за́вжди готовий час ваш. 7 Вас нена́видіти світ не може, а Мене він нена́видить, бо Я сві́дчу про нього, що діла́ його злі. 8 Ідіть на це свято, Я ж іще не підú на це свято, бо не ви́повнився ще Мій час“. 9 Це сказавши до них, Він зоставсь у Галілеї. 10 Коли ж вийшли на свято брати Його, тоді й Сам Він пішов, — не відкрито, але ніби по́тай. 11 А юдеї за свята шукали

Його та питали: „Де Він?“ **12** І поголósка велика про Нього в нарóді була. Одні говорили: „Він добрий“, а інші казали: „Ні, — Він зводить з дороги нарóд“. **13** Та відкрито про Нього ніхто не казав, — бо боялись юдеїв. **14** У половині вже свята Ісус у храм увійшов і навчав. **15** І дивувались юдеї й казали: „Як Він знає Писáння, не вчившись?“ **16** Відповів їм Ісус і сказав: „Наука Моя — не Моя, а Того, Хто послав Мене. **17** Коли хоче хто волю чинити Його, той довідається про науку, чи від Бога вона, чи від Себе Самого кажú Я. **18** Хто говорить від себе самого, той власної слави шукає, а Хто слави шукає Того, Хто послав Його, Той правдивий, — і в Ньому неправедности нема. **19** Чи ж Закóна вам дав не Мойсей? Та ніхто з вас Закóна того не виконує. Нáщо хочете вбити Мене?“ **20** Нарóд відповів: „Чи Ти дéмона маєш? Хто Тебе хоче вбити?“ **21** Ісус відповів і сказав їм: „Одне дíло зробив Я, — і всі ви дивуетесь. **22** Через це Мойсей дав обрíзання вам, — не томú, що воно від Мойсея, але від отцív, — та ви й у суботу обрiзуєте чоловіка. **23** Коли ж чоловік у суботу приймає обрiзання, щоб Закóну Мойсеєвого не порушити, чого ж рéмствуєте ви на Мене, що Я всю люди́ну в суботу вздорóвив? **24** Не судiть за обличчям, але суд справедливий чинiть!“ **25** Дехто ж з ерусали́млян казали: „Хiбá це не Той, що Його шукають убити? **26** Бо говорить відкрито ось Він, — і нічого не кажуть Йому. Чи то справді дiзналися старші, що Він дійсно Христос? **27** Та ми знаєм Цього, звiдки Він. Про Христа ж, коли прiйде,

ніхто знати не буде, звідки Він“. 28 І скликнув у храмі Ісус, навчаючи й кажучи: „І Мене знаєте ви, і знаєте, звідки Я. А Я не прийшов Сам від Себе; правдивий же Той, Хто послав Мене, що Його ви не знаєте. 29 Я знаю Його, — Я бо від Нього, і послав Мене Він!“ 30 Тож шукали вони, щоб схопити Його, та ніхто не наклав рук на Нього, — бо то ще не настала година Його. 31 А багато з народу в Нього ввірували та казали: „Коли прийде Христос, чи ж Він чуда чинитиме більші, як чинить Оцей?“ 32 Фарисеї прочули такі поголо́ски про Нього в народі. Тоді первосвященики та фарисеї послали свою службу, щоб схопити Його. 33 Ісус же сказав: „Ще недовго побуду Я з вами, та й до Того піду, Хто послав Мене. 34 Ви будете шукати Мене, — і не знайдете; а туди, де Я є, ви прибути не можете“. 35 Тоді говорили юдеї між собою: „Куди це Він хоче йти, що не знайдемо Його? Чи не хоче йти до виселенців між греки, та й греків навчати? 36 Що за слово, яке Він сказав: „Ви будете шукати Мене, — і не знайдете; а туди, де Я є, ви прибути не можете?“ 37 А останнього великого дня свята Ісус стояв і кликав, говорячи: „Коли прагне хто з вас — нехай прийде до Мене та й п'є! 38 Хто вірує в Мене, як каже Писання, то ріки живої води потечуть із утроби його“. 39 Це ж сказав Він про Духа, що мали прийняти Його, хто ввірував у Нього. Не було бо ще Духа на них, — не був бо Ісус ще прославлений. 40 А багато з народу, почувши слова ті, казали: „Він справді пророк!“ 41 Інші казали: „Він Христос“. А ще інші казали: „Хіба прийде Христос із

Галілеї? **42** Чи ж не каже Писання, що Христос прийде з роду Давидового, і з села Вифлеєму, звідкіля був Давид?“ **43** Так повстала незгода в народі з-за Нього. **44** А дєкотрі з них мали замір схопіти Його, — та ніхто не поклав рук на Нього. **45** І вернулася слўжба до первосвящеників та фарисеїв, а ті їх запитали: „Чому не привелі ви Його?“ **46** Відказала та слўжба: „Чоловік ще ніколи так не промовляв, як Оцей Чоловік“. **47** А їм відповілі фарисеї: „Чи й вас із дороги не звєдено? **48** Хіба хто з старших або з фарисеїв увірував у Нього? **49** Та проклятий народ, що не знає Закону!“ **50** Говорить до них Никодїм, що приходив до Нього вночі, і що був один із них: **51** „Хіба судить Закон наш людину, як перше її не вислухає, і не дізнається, щб вона робить?“ **52** Йому відповіли та сказали вони: „Чи й ти не з Галілеї? Досліди та побач, що не прийде Пророк із Галілеї“. **53** І до дому свого пішов кожен.

8 Ісус же на гору Олівну пішов. **2** А над ранком прийшов знов у храм, — і всі люди збігались до Нього. А Він сїв і навчав їх. **3** І ось книжники та фарисеї приводять до Нього в перєлюбї схоплену жінку, і посередині ставлять її, **4** та й говорять Йому: „Оцю жінку, Учителю, злбвлено на гарячому вчинку перєлюбї. **5** Мойсей же в Законї звелїв нам таких побивати камінням. А Ти що говориш?“ **6** Це ж казали вони, Його спокўшуючи, та щоб мати на Нього оскарження. А Ісус, нахилившись доблу, по землі писав пальцем. **7** А коли ті не переставали питати Його, Він підвівся й промовив до них: „Хто з вас без

гріха́, — нехай перший на неї той каменем кине!“

8 І Він знов нахили́вся додо́лу, і писав по землі. 9 А вони, це почувши й сумлінням доко́рені, стали один по одно́му вихо́дити, почавши з найстарших та аж до останніх. І зоставсь Сам Ісус і та жінка, що стояла всере́дині. 10 І підві́вся Ісус, і ніко́го, крім жінки, не бачивши, промовив до неї: „Де́ ж ті, жінко, що тебе оскаржа́ли? Чи ніхто тебе не засудив?“ 11 А вона відказала: „Ніхто, Господи“. І сказав їй Ісус: „Не засуджую́ й Я тебе. Іди собі, але більш не гріши!“

12 І зно́ву Ісус промовляв до них, кажучи: „Я Сві́тло для світу. Хто йде вслі́д за Мною, не бу́де ходити у те́мряві той, але́ матиме сві́тло життя“. 13 Фарисеї́ ж Йо́му відказали: „Ти Сам сві́дчиш про Себе, — тим свідо́цтво Твоє неправдиве“. 14 Відпові́в і сказав їм Ісус: „Хоч і сві́дчу про Себе Я Сам, — та правдиве свідо́цтво Моє, бо Я знаю, звідкі́ля Я прийшов і куди Я йду. Ви ж не відаєте, відкі́ля Я прихо́джу, і куди Я йду. 15 Ви за тілом судите, — Я не суджу́ ніко́го. 16 А коли Я суджу́, то правдивий Мій суд, бо не Сам Я, а Я та Отець, що послав Він Мене! 17 Та й у вашім Зако́ні написано, що сві́дчення двох чолові́ків правдиве. 18 Я Сам сві́дчу про Себе Самого, і сві́дчить про Мене Отець, що послав Він Мене“. 19 І сказали до Нього вони: „Де Отець Твій?“ Ісус відпові́в: „Не знаєте ви ні Мене, ні Мого Отця. Якби знали Мене, то й Отця Мого знали б“. 20 Ці слова́ Він казав при ска́рбниці, у храмі навчаючи. І ніхто не схо́пив Йо́го, бо то ще не настала година Йо́го. 21 І сказав Він їм зно́ву: „Я відхо́джу,

ви ж шукати Мене будете, і помрете в гріху своїм. Куди Я йду, туди ви прийти не можете“. 22 А юдеї казали: „Чи не вб'є Він Сам Себе, коли каже: Куди Я йду, туди ви прийти не можете?“ 23 І сказав Він до них: „Ви — від дóлу, Я — звисóка, і ви зо світу цього, Я не з цього світу. 24 Тому́ Я сказав вам, що помрете́ в своїх гріхах. Бо коли не ввіруєте, що то Я, то помрете́ в своїх гріхах“. 25 А вони запитали Його: „Хто Ти такий?“ І Ісус відказав їм: „ Той, Хто спочáтку, як і говорю́ Я до вас. 26 Я маю багато про вас говорити й судити; правдивий же Той, Хто послав Мене, і Я світові те говорю́, що від Нього почув“. 27 Але не зрозуміли вони, що то Він про Отця говорив їм. 28 Тож Ісус їм сказав: „Коли ви підіймете Людського Сина, тоді зрозумієте, що то Я, і що Сам Я від Себе нічого не дїю, але те говорю́, як Отець Мій Мене був навчив. 29 А Той, Хто послав Мене, перебувае́ зо Мною; Отець не зоставив Самóго Мене, бо Я за́вжди чиню́, що Йому до вподóби“. 30 Коли Він говорив це, то багато-хто в Нього увірували. 31 Тож промовив Ісус до юдеїв, що в Нього ввірували: „Як у слові Моїм позоста́нетесь, тоді справді Моїми учнями́ будете, 32 і пізна́єте правду, — а правда вас вільними зробить!“ 33 Вони відказали Йому́: „Авраамів ми рід, і нічиїми невільниками не були́ ми ніко́ли. То як же Ти кажеш: „Ви станете вільні?“ 34 Відповів їм Ісус: „Поправді, поправді кажу́ вам, що кожен, хто чинить гріх, той раб гріха́. 35 І не застається раб у домі повік, але Син застається повік. (aiōn g165) 36 Коли Син отже зробить

вас вільними, то справді ви будете вільні. **37** Знаю Я, що ви рід Авраамів, але хочете смерть заподіяти Мені, бо наука Моя не вміщається в вас. **38** Я те говорю, що Я бачив в Отця, та й ви робите те, що ви бачили в батька свого“. **39** Сказали вони Йому в відповідь: „Наш отець — Авраам“. Відказав їм Ісус: „Коли б ви Авраамові діти були, то чинили б діла Авраамові. **40** А тепер ось ви хочете вбити Мене, Чоловіка, що вам казав правду, яку чув Я від Бога. Цього Авраам не робив. **41** Ви робите діла батька свого“. Вони ж відказали Йому: „Не родилися ми від перелюбу, — одного ми маєм Отця — то Бога“. **42** А Ісус їм сказав: „Якби Бог був Отець ваш, — ви б любили Мене, бо від Бога Я вийшов і прийшов, — не від Себе ж Самого прийшов Я, а Мене Він послав. **43** Чому мови Моєї ви не розумієте? Бо не можете чути ви слова Мого. **44** Ваш батько — диявол, і пожадливісті батька свого ви виконувати хочете. Він був душогу́б споконвіку, і в правді не встояв, бо правди нема в нім. Як говорить неправду, то говорить зо свого, — бо він неправдомовець і батько неправді. **45** А Мені ви не вірите, бо Я правду кажú. **46** Хто з вас може Мені докоріти за гріх? Коли ж правду кажú, чом Мені ви не вірите? **47** Хто від Бога, той слухає Божі слова; через те ви не слухаєте, що ви не від Бога“. **48** Відізвились юдеї й сказали Йому: „Чи ж не добре ми кажемо, що Ти самарянїн і дэмона маеш?“ **49** Ісус відповів: „Не маю Я дэмона, та шаную Свого Отця, ви ж Мене зневажаєте. **50** Не шукаю ж Я власної слави, — є Такий, Хто шукає та судить. **51** Поправді,

поправді кажú вам: Хто слово Моє берегти́ме, не побачить той смерти повік! (аіѠн g165) 52 І сказали до Нього юдеї: „Тепер ми дізнались, що дéмона маєш: умер Авраам і пророки, а Ти кажеш: Хто науку Мою берегти́ме, не скуштує той смерти повік. (аіѠн g165) 53 Чи ж Ти більший, аніж отець наш Авраам, що помер? Та повмирали й пророки. Ким Ти робиш Самóго Себе?“ 54 Ісус відповів: „Як Я сла́влю Самого Себе, то ніщо Моя слава. Мене прославляє Отець Мій, про Якого ви кажете, що Він Бог ваш. 55 І ви не пізнали Його, а Я знаю Його. А коли Я скажу́, що не знаю Його, — буду неправдомóвець, подібний до вас. Та Я знаю Його, — і слово Його зберігаю. 56 Отець ваш Авраам прагнув із радістю, щоб побачити день Мій, — і він бачив, і тішився“. 57 А юдеї ж до Нього сказали: „Ти й п'ятидесяті́ рóків не маєш іще, — і Авраама Ти бачив?“ 58 Ісус їм відказав: „Поправді, поправді кажú вам: Перш, ніж був Авраам, — Я є“. 59 І схопіли каміння вони, щоб кинути на Нього. Та схова́вся Ісус, і з храму пішов.

9 А коли Він прохóдив, побачив чоловіка, що сліпим був з наро́дження. 2 І спитали Його учні Його, говорячи: „Учителю, хто згрішив: чи він сам, чи батьки його, що сліпим він родився?“ 3 Ісус відповів: „Не згрішив ані він, ні батьки його, а щоб діла Божі з'явилися на ньому. 4 Ми мусимо виконувати діла Того, Хто послав Мене, аж поки є день. Надхóдить он ніч, коли жоден нічо́го не зможе виконувати. 5 Доки Я в світі, — Я Світло для світу“. 6 Промовивши

це, Він сплюнув на землю, і з сліни грязіво зробив, і очі сліпому помазав грязівом, 7 і до нього промовив: „Піди, умийся в ставку Сілоам“ (визначає це „Посланий“). Тож пішов той і вмився, — і вернувся видющим. 8 А сусіди та ті, що бачили перше його, як був він сліпий, говорили: „Чи ж не той це, що сидів та просив?“ 9 Говорили одні, що це він, а інші казали: „Ні, — подібний до нього“. А він відказав: „Це я!“ 10 І питали його: „Як же очі відкрились тобі?“ 11 А той оповідав: „Чоловік, що Його звуть Ісусом, грязіво зробив, і очі помазав мені, і до мене сказав: „Піди в Сілоам та й умийся“. Я ж пішов та й умився, — і став бачити“. 12 І сказали до нього: „Де Він?“ Відказує той: „Я не знаю“. 13 Ведуть тоді до фарисеїв того, що був перше незрячий. 14 А була то субота, як грязіво Ісус учинив і відкрив йому очі. 15 І знов запитали його й фарисеї, як видющим він став. А він розповів їм: „Грязіво поклав Він на очі мені, а я вмився, — та й бачу“. 16 Тоді деякі з фарисеїв казали: „Не від Бога Оцей Чоловік, — бо суботи не дєржить“. А інші казали: „Як же чуда такі може грішна людина чинити?“ І незгода між ними була. 17 Тому знову говорять сліпому: „Що ти кажеш про Нього, коли очі відкрив Він тобі?“ А той відказав: „Він Пророк!“ 18 Юдеї протє йому не повірили, що незрячим він був і прозрів, аж поки не покликано батьків того прозрілого. 19 І запитали їх, кажучи: „Чи ваш оце син, про якого ви кажете, ніби родився сліпим? Як же він тепер бачить?“ 20 А батьки його

відповілі та сказали: „Ми знаємо, що цей — то наш син, і що він народився сліпим. 21 Але як тепер бачить, — не знаємо, або хто йому очі відкрив, — ми не відаємо. Поспитайте його, — він дорослий, хай сам скаже про себе“. 22 Таке говорили батьки його, бо боялись юдеїв: юдеї бо вже були змовились, — як хто за Христа Його визнає, щоб той був відлучений від синагоги. 23 Ось тому говорили батьки його: „Він дорослий, — його поспитайте“. 24 І покликали вдруге того чоловіка, що був сліпим, і сказали йому: „Віддай хвалу Богові. Ми знаємо, що грішний Отой Чоловік“. 25 Але він відповів: „Чи Він грішний — не знаю. Одне тільки знаю, що я був сліпим, а тепер бачу!“ 26 І спитали його: „Що тобі Він зробив? Як відкрив тобі очі?“ 27 Відповів він до них: „Я вже вам говорив, — та не слухали ви. Що бажаєте знову почути? Може й ви Його учнями хочете стати?“ 28 А вони його вилаяли та й сказали: „То ти Його учень, а ми учні Мойсеєві. 29 Ми знаємо, що Бог говорив до Мойсея, — звідки ж узявся Оцей, ми не відаємо“. 30 Відповів чоловік і сказав їм: „Тó ж воно й дивно, що не знаєте ви, звідки Він, — а Він мені очі відкрив! 31 Та ми знаємо, що грішників Бог не послухає; хто ж богобійний, і виконує волю Його, — того слухає Він. 32 Відвіку не чувано, щоб хто очі відкрив був сліпому з народження. (аїѠп g165) 33 Коли б не від Бога був Цей, Він нічого не міг би чинити“. 34 Вони відповілі та й сказали йому: „Ти весь у гріхах народився, — і чи тобі нас учити?“ І геть його вигнали. 35 Дізнався

Ісус, що вони того вигнали геть, і, знайшовши його, запитав: „Чи віруєш ти в Сина Божого?“ **36** Відповів той, говорячи: „Хто ж то, Пане, Такий, щоб я вірував у Нього?“ **37** Промовив до нього Ісус: „І ти бачив Його, і Той, Хто говорить з тобою — то Він!“ **38** А він відказав: „Я вірую, Господи!“ І вклонився Йому. **39** І промовив Ісус: „На суд Я прийшов у цей світ, щоб бачили темні, а видющі щоб стали незрячі“. **40** І почули це деякі з тих фарисеїв, що були з Ним, та й сказали Йому: „Чи ж і ми невидющі?“ **41** Відказав їм Ісус: „Якби ви невидющі були, то не мали б гріха; а тепер ви говорите: „Бачимо“, — то й ваш гріх застається при вас!

10 Поправді, поправді кажіть вам: Хто не входить дверима в кошару, але перелазить деінде, — той злодій і розбійник. **2** А хто входить дверима, — той вівцям пастух. **3** Воротар відчиняє йому, і його голосу слухають вівці; і свої вівці він кличе по йменню, і випроваджує їх. **4** А як вижене всі свої вівці, він іде перед ними, і вівці слідом за ним ідуть, бо знають голос його. **5** За чужим же не підуть вони, а будуть утікати від нього, — бо не знають вони чужого голосу“. **6** Оцю притчу повів їм Ісус, але не зрозуміли вони, про що їм говорив. **7** І знову промовив Ісус: „Поправді, поправді кажіть вам, що Я — двері вівцям. **8** Усі, скільки їх перше Мене приходило, — то злодії й розбійники, але вівці не слухали їх. **9** Я — двері: коли через Мене хто ввійде, спасеться, і той ввійде та вийде, і пасовисько знайде. **10** Злодій тільки на

те закрадається, щоб красти й убивати та нищити. Я прийшов, щоб ви мали життя, і подостатком щоб мали. **11** Я — Пастир Добрий! Пастир добрий кладé життя власне за вівці. **12** А наймит, і той, хто не вівчар, кому вівці не свої, коли бачить, що вовк наближається, то кίδαє вівці й тікає, а вовк їх хапає й полóшить. **13** А наймит утікає тому, що він наймит, і не дбає про вівці. **14** Я — Пастир Добрий, і знаю Своїх, і Свої Мене знають. **15** Як Отець Мене знає, так і Я Отця знаю, і власне життя Я за вівці кладу́. **16** Також маю Я інших овець, які не з цієї кошари, — Я повинен і їх припровадити. І Мій голос почують вони, — і буде отара одна й Один Пáстир! **17** Через те Отець любить Мене, що Я власне життя віддаю, щоб ізнову прийняти його. **18** Ніхто в Мене його не берé, але Я Сам від Себе кладу́ його. Маю владу віддати його, і маю владу прийняти його знову, — Я цю заповідь взяв від Свого Отця“. **19** З-за цих слів між юдеями знову незгода знялася. **20** І багато-хто з них говорили: „Він дэмона має, і несамовитий. Чого слухаєте ви Його?“ **21** Інші казали: „Ці слова не того, хто демона має. Хіба дэмон може очі сліпим відкривати?“ **22** Було тоді свято Відновлення в Єрусалимі. Стояла зима. **23** А Ісус у храмі ходив, у Соломоновім гáнку. **24** Юдеї тоді обступили Його та й казали Йому: „Доки будеш тримати в непéвності нас? Якщó Ти Христос, — то відкрито скажи нам!“ **25** Відповів їм Ісус: „Я вам був сказав, — та не вірите ви. Ті діла, що чиню́ їх у Ймéння Свого Отця, — вони свідчать про Мене. **26**

Та не вірите ви, — не з Моїх бо овець ви. 27 Мого голосу слухають вівці Мої, і знаю Я їх, і за Мною слідком вони йдуть. 28 І Я життя вічне даю їм, і вони не загинуть повік, і ніхто їх не віхопить із Моєї руки. (aiōn g165, aiōnios g166) 29 Мій Отець, що дав їх Мені, Він більший за всіх, — і віхопити ніхто їх не може Отцеві з руки. 30 Я й Отець — Ми одне!“ 31 Знов каміння схопили юдеї, щоб укаменувати Його. 32 Відповів їм Ісус: „Від Отця показав Я вам добрих учинків багато, — за котрій же з тих учинків хочете Мене каменувати?“ 33 Юдеї Йому відказали: „Не за добрий учинок хочемо Тебе вкаменувати, а за богозневагу, — бо Ти, будши людиною, за Бога Себе видаєш“. 34 Відповів їм Ісус: „Хіба не написано в вашім Законі: „Я сказав: ви боги“? 35 Коли тих Він богами назвав, що до них слово Боже було, — а Писання не може порушене бути, 36 то Тому, що Отець освятив і послав Його в світ, закидаєте ви: „Зневажаєш Ти Бога“, через те, що сказав Я: „Я — Син Божий“? 37 Коли Я не чиню діл Свого Отця, то не вірте Мені. 38 А коли Я чиню, то хоч ви Мені віри й не ймете, повірте ділам, щоб пізнали й повірили ви, що Отець у Мені, а Я — ув Отці!“ 39 Тоді знову шукали вони, щоб схопити Його, але вийшов із рук їхніх Він. 40 І Він знову на той бік Йордану пішов, на те місце, де Іван найперше христив, та й там перебував. 41 І багато до Нього приходили та говорили, що хоч жадного чуда Іван не вчинив, але все, що про Нього Іван говорив, правдиве було. 42 І багато-хто ввірували в Нього там.

11 Був же хворий один, Лазар у Віфанії, із села Марії й сестри її Марти. **2** А Марія, що брат її Лазар був хворий, була та, що помазала Господа миром, і волоссям своїм Йому ноги обтерла. **3** Тоді сестри послали до Нього, говорячи: „Ось нездужає, Господи, той, що любиш його!“ **4** Як почув же Ісус, то промовив: „Не на смерть ця недуга, а на Божу славу, — щоб Син Божий прославився нею“. **5** А Ісус любив Марту, і сестру її, і Лазаря. **6** А коли Він почув, що нездужає той, то зостався два дні на тім місці, де був. **7** Після ж того говорить до учнів: „Ходімо знову в Юдею“. **8** Йому учні сказали: „Учителю, таж допіру юдеї хотіли камінням побити Тебе, а Ти знов туди підеш?“ **9** Ісус відповів: „Хіба дня не дванадцять годин? Як хто ходить за дня, не спіткнеться, — цьогосвітне бо світло він бачить. **10** А хто ходить нічної пори, той спіткнеться, — бо немає в нім світла“. **11** Оце Він сказав, а по тому говорить до них: „Друг наш Лазар заснув, — та підү розбудити його“. **12** А учні сказали йому: „Як заснув, то він, Господи, відужає“. **13** Та про смерть його мовив Ісус, вони ж думали, що про сонний спочінок Він каже. **14** Тоді просто сказав їм Ісус: „Умер Лазар. **15** І Я тішусь за вас, що там Я не був, щоб повірили ви. Та ходімо до нього“. **16** Сказав же Хома, називаний Близнюк, до співучнів: „Ходімо й ми, щоб із Ним повмирати“. **17** Як прибув же Ісус, то знайшов, що чотири вже дні той у гробі. **18** А Віфанія поблизу Єрусалиму була, яких стадій з п'ятнадцять. **19** І багато з юдеїв до Марти й Марії

прийшли, щоб за брата розважити їх. 20 Тоді Марта, почувши, що надходить Ісус, побігла зустріти Його, Марія ж удома сиділа. 21 І Марта сказала Ісусові: „Коли б, Господи, був Ти отут, — то не вмер би мій брат. 22 Та й тепер, — знаю я, — що чого тільки в Бога попросиш, то дасть Тобі Бог!“ 23 Промовляє до неї Ісус: „Воскресне твій брат!“ 24 Відказує Марта Йому: „Знаю, що в воскресіння останнього дня він воскресне“. 25 Промовив до неї Ісус: „Я воскресіння й життя. Хто вірує в мене, — хоч і вмере, буде жити. 26 І кожен, хто живе та хто вірує в Мене, — повіки не вмере. Чи ти віруєш в це?“ (аіѠн g165) 27 Вона каже Йому: „Так, Господи! Я вірую, що Ти Христос, Син Божий, що має прийти на цей світ“. 28 І промовивши це, відійшла, та й покликкала нишком Марію, сестру свою, кажучи: „Учитель тут, і Він кличе тебе!“ 29 А та, як зачула, квапливо встала й до Нього пішла. 30 А Ісус не ввійшов був іще до села, а знаходивсь на місці, де Марта зустріла Його. 31 Юдеї тоді, що були з нею в домі й її розважали, як побачили, що Марія квапливо встала й побігла, подаліся за нею, гадаючи, що до гробу пішла вона, — плакати там. 32 Як Марія ж прийшла туди, де був Ісус, і Його вгледіла, то припала до ніг Йому та й говорила до Нього: „Коли б, Господи, був Ти отут, то не вмер би мій брат!“ 33 А Ісус, як побачив, що плаче вона, і плачуть юдеї, що з нею прийшли, то в дусі розжалобився та й зворушився Сам, 34 і сказав: „Де його ви поклали?“ Говорять Йому: „Іди, Господи, та подивися!“ 35 І заплакав Ісус. 36 А юдеї

казали: „Дивись, як любив Він його!“ 37 А з них дехто сказали: „Чи не міг же зробити Отой, Хто очі сліпому відкрив, щоб і цей не помер?“ 38 Ісус же розжалобивсь знову в Собі, і до гробу прийшов. Була ж то печера, і камінь на ній налягав. 39 Промовляє Ісус: „Відваліть цього каменя!“ Сестра вмерлого Марта говорить до Нього: „Уже, Господи, чути, — бо чотири вже дні він у гробі“. 40 Ісус каже до неї: „Чи тобі не казав Я, що як будеш ти вірувати, — славу Божу побачиш?“ 41 І зняли тоді каменя. А Ісус ізвів очі до неба й промовив: „Отче, дяку принішу Тобі, що Мене Ти почув. 42 Та Я знаю, що Ти завжди почувеш Мене, але ради народу, що довкола стоїть, Я сказав, щоб увірували, що послав Ти Мене“. 43 І, промовивши це, Він скричав гучним голосом: „Лазарю, — вийди сюди!“ 44 І вийшов померлий, по руках і ногах обв'язаний пасами, а обличчя у нього було перев'язане хусткою. Ісус каже до них: „Розв'яжіть його та й пустіть, щоб ходив“. 45 І багато з юдеїв, що посходилися до Марії, та бачили те, що Він учинив, у Нього ввірували. 46 А деякі з них пішли до фарисеїв, і їм розповіли, що Ісус учинив. 47 Тоді первосвященики та фарисеї скликали раду й казали: „Що маємо робити, бо Цей Чоловік пребагато чуд чинить? 48 Якщо так позоставимо Його, то всі в Нього ввірують, — і прийдуть римляни, та й візьмуть нам і край, і народ!“ 49 А один із них, Кайяфа, що був первосвящеником року тогo, промовив до них: „Ви нічого не знаєте, 50 і не поміркуєте, що краще для вас, щоб один чоловік прийняв смерть за людей,

аніж щоб увесь наро́д мав загинути!“ 51 А того не сказав сам від себе, але, первосвящеником будши в тім році, пророкував, що Ісус за наро́д мав умерти, 52 і не лише за наро́д, але й щоб сполучити в одне розпорóшених Божих дітей. 53 Отож, від того дня вони змóвилися, щоб убити Його. 54 І то́му не ходив більш Ісус між юдеями явно, але звiдти вдався до околиць поближче пустині, до міста, що зветься Єфрém, — і тут залишався з Своїми учнями. 55 Наближалася ж Пасха юдейська, і багато-хто з країю вдались перед Пасхою в Єрусалим, щоб очістити себе. 56 І шукали Ісуса вони, а в храмі стоявши, гомоніли один до одного: „А як вам здається? Хіба Він не прійде на свято?“ 57 А первосвященики та фарисеї на́каза дали: як дізнається хто, де Він перебува́тиме, нехай донесе, — щоб схо́піти Його.

12 Ісус же за шість день до Пасхи прибув до Віфа́нії, де жив Лазар, що його воскресив Ісус із мертвих. 2 І для Нього вечéрю там спра́вили, а Марта прислугóувала. Був же й Лазар одним із тих, що до столу з Ним сіли. 3 А Марія взяла літру мира, — з найдорóжчого на́рду пахúчого, і намасти́ла Ісусові но́ги, і волóссям своїм Йому но́ги обтерла. І пахо́щі мира наповнили дім! 4 І говорить один з Його учнів, Юда Іскаріо́тський, що мав Його видати: 5 „Чому мира о́цього за триста дина́рів не про́дано, та й не ро́здано вбогим?“ 6 А це він сказав не то́му, що про вбогих жури́вся, а то́му, що був зло́дій: він мав скриньку на гроші, — і крав те, що вкида́ли. 7 І промовив Ісус: „Позостав її ти,

— це вона на день по́хорону заховала Мені. **8** Бо вбогих ви маєте з́авжди з собою, а Мене не постійно ви маєте!“ **9** А н́атовп великий юдеїв до́відався, що Він там, та й поприхóдили не з-за Ісуса Самóго, але щоб побачити й Лазаря, що його воскресив Він із мертвих. **10** А первосвященики змóвилися, щоб і Лазареві смерть заподіяти, **11** бо багато з юдеїв з-за нього відхóдили, та в Ісуса ввірували. **12** А другого дня, коли б́езліч нарóду, що зібрався на свято, прочула, що до Єрусалиму надходить Ісус, **13** то взяли вони п́альмове в́иття, і вийшли назу́стріч Йому та й кричали: „Осáнна! Благословéнный, хто йде у Господне Ім'я! Цар Ізраїлів!“ **14** Ісус же, знайшовши осли, сів на нього, як написано: **15** „Не б́ійся, д́б́чко Сіонська! Ото Цар тв́ій іде, сидячі на ослі молодому!“ **16** А учні Його спочатку́ того не зрозуміли бу́лі, але, як прославивсь Ісус, то згадали тоді, що про Нього було так написано, і що цеє вчинили Йому́. **17** Тоді свідчив нарóд, який був із Ним, що Він викликав Лазаря з грóбу, і воскресив його з мертвих. **18** Через це й зустрів н́атовп Його, бо почув, що Він учинив таке чудо. **19** Фарисеї тоді між собою казали: „Ви бачите, що нічóго не вдієте: ось пішов увесь св́іт услід за Ним!“ **20** А між тими, що в свято прийшли поклонитись, були й деякі ѓеллени. **21** І вони підійшли до Пилипа, що з Віфса́їди Галілейської, і просили його та казали: „Ми хочемо, пане, побачити Ісуса“. **22** Іде Пилип та Андрієві каже; іде Андрій і Пилип та Ісусові розповідають. **23** Ісус же їм відповідає, говорячи:

„Надійшла година, щоб Син Людський просла́вивсь.

24 Поправді, поправді кажú вам: коли зéрно пшеничне, як у землю впаде́, не помре, то одне зостається; як умре ж, плід рясний принесе́. 25 Хто кохає душу свою, той погубить її; хто ж нена́видить душу свою на цім світі, — збереже її в вічне життя. (aiōnios g166)

26 Як хто служить Мені, хай іде той за Мною, і де Я, там буде й слуга Мій. Як хто служить Мені, того пошану́є Отець. 27 Затривожена зараз душа Моя. І що Я пові́м? Заступи Мене, Отче, від цієї години! Та на те Я й прийшов на годину оцю́... 28 Прослав, Отче, Ім'я Своє!“Залунáв тоді голос із неба: „І прославив, — і зно́ву прославлю!“ 29 А наро́д, що стояв і почув, говорив: „Загремíло!“ Інші казали: „ Це ангол Йому говорив“! 30 Ісус відповів і сказав: „Не для Мене цей голос лунáв, а для вас. 31 Тепер суд цьому світові. Князь світу цього буде ви́гнаний звідси тепер. 32 І, як буду підне́сений з землі, то до Себе Я всіх притягну́“.

33 А Він це говорив, щоб зазна́чити, якою то смертю Він має померти. 34 А наро́д відповів Йому́: „Ми чули з Закóну, що Христос перебува́є повік, то чого ж Ти говориш, що Людському Сину потрібно́ підне́сеному бути? Хто такий Цей Син Людський?“ (aiōn g165) 35 І сказав їм Ісус: „Короткий ще час сві́тло з вами. Ходіть, поки маєте сві́тло, щоб вас те́мрява не обгорну́ла. А хто в те́мряві ходить, не знає, куди він іде. 36 Аж доки ви маєте сві́тло, то віруйте в сві́тло, щоб синами сві́тла ви стали“. Промовивши це, Ісус віді́шов, і схова́вся від них. 37 І хоч Він стільки чуд перед

ними вчинив був, та в Нього вони не ввірували, **38** щоб справділось слово пророка Ісаї, який провіщав: „Хто повірив тому, що ми, Господи, чули, а Господне рамено комú об'явилось?“ **39** Тому не могли вони вірити, що знову Ісая прорік: **40** „Засліпив їхні очі, і скам'янив їхнє серце, щоб очима не бачили, ані серцем щоб не зрозуміли, і не навернулись, щоб Я їх уздоровив!“ **41** Це Ісая сказав, коли бачив славу Його, і про Нього звіщав. **42** Протé багато-хто навіть із старших у Нього ввірували, та не признавались через фарисеїв, — щоб не вигнано їх із синагоги. **43** Бо любили вони славу людську більше, аніж славу Божу. **44** А Ісус підняв голос, та й промовляв: „Хто вірує в Мене, не в Мене він вірує, але в Того, Хто послав Мене. **45** А хто бачить Мене, той бачить Того, хто послав Мене. **46** Я, Світло, на світ прийшов, щоб кожен, хто вірує в Мене, у тёмряві не заставався. **47** Коли б же хто слів Моїх слухав та не вірував, Я того не суджý, бо Я не прийшов світ судити, але щоб спасти світ. **48** Хто цурається Мене, і Моїх слів не приймає, той має для себе суддý: те слово, що Я говорив, — останнього дня воно б́де судити його! **49** Бо від Себе Я не говорив, а Отець, що послав Мене, — то Він Мені заповідь дав, щó Я маю казати та щó говорити. **50** І відаю Я, що Його ота заповідь — то вічне життя. Тож щó Я говорю́, то так говорю́, як Отець Мені розповідáв. (aĩōnios g166)

13 Перед святом же Пасхи Ісус, знавши, що настала годі́на Йомú перейти до Отця з цього світу, полюбивши Своїх, що на світі були́, до кінця полюбив

їх. **2** Під час же вечері, як диявол уже був укинув у серце синові Сімона — Юді Іскаріотському, щоб він видав Його, **3** то Ісус, знавши те, що Отець віддав все Йому в руки, і що від Бога прийшов Він, і до Бога відходить, **4** устає від вечері, і здимає одежу, бере рушникá й підперізується. **5** Потому налив Він води до вмивальниці, та й зачав обмивати ноги учням, і витирати рушникóм, що ним був підперезаний. **6** І підходить до Сімона Петра, а той каже Йому: „Ти, Господи, митимеш нóги мені?“ **7** Ісус відказав і промовив йому: „Щó Я роблю, ти не знаєш тепер, але опісля зрозумієш“. **8** Говорить до Нього Петро: „Ти повік мені ніг не обмиєш!“ Ісус відповів йому: „Коли́ Я не вмю тебе, — ти не матимеш частки зо Мною“. **(aiōn g165)** **9** До Нього проказує Сімон Петро: „Господи, — не самі мої нóги, а й руки та гóлову!“ **10** Ісус каже йому: „Хто обмитий, тільки нóги обмити потребує, бо він чистий увесь. І ви чисті, — та не всі“. **11** Бо Він знав Свого зра́дника, тому то сказав: „Ви чисті не всі“. **12** Коли ж пообмивáв їхні нóги, і одежу Свою Він надів, засів зно́ву за стіл і промовив до них: „Чи знаєте ви, щó Я зробив вам? **13** Ви Мене називаєте: Учитель і Госпóдь, — і добре ви кажете, бо Я є. **14** А коли обмив ноги вам Я, Госпóдь і Вчитель, то повинні й ви один óдному ноги вмивати. **15** Бо то Я вам при́клада дав, щоб і ви те чинили, як Я вам учинив. **16** Поправді, поправді кажú вам: Раб не більший за пана свого́, посланець же не більший від того, хто вислав його. **17** Коли знаєте це, то блаженні ви, якщо таке

чините! **18** Не про всіх вас кажú. Знаю Я, кого вибрав, але щоб збуло́ся Писáння: „Хто хліб споживає зо Мною, підняв той на Мене п'яту́ свою!“ **19** Уже тепер вам кажú, перше ніж те настане, щоб як станеться, ви ввірували, що то Я. **20** Поправді, поправді кажú вам: Хто приймає Мого посланця́, той приймає Мене; хто ж приймає Мене, той приймає Того, Хто послав Мене!“ **21** Промовивши це, затривожився духом Ісус, і освідчив, говорячи: „Поправді, поправді кажú вам, що один із вас видасть Мене!“ **22** І озиралися учні один на одного, непевними буди, про кого Він каже. **23** При столі, при Ісусовім лоні, був один з Його учнів, якого любив Ісус. **24** От цьому кивну́в Сімон Петро та й шепну́в: „Запитай, — хто б то був, що про нього Він каже?“ **25** І, пригорну́вшись до лоня Ісусового, той говорить до Нього: „Хто́ це, Господи?“ **26** Ісус же відказує: „Це той, кому, умочивши, подам Я куска́“. І, вмочивши куска́, подав синові Сімона, — Юді Іскаріотському! **27** За тим же куском тоді в нього ввійшов сатана́. А Ісус йому каже: „Що́ ти робиш — роби швидше“. **28** Але жоден із тих, хто був при столі, того не зрозумів, до чо́го сказав Він йому. **29** А тому́, що тримав Юда скриньку на гроші, то деякі думали, ніби каже до нього Ісус: „Купи, що потрібно на свято для нас“, або щоб убогим подав що. **30** А той, узявши кусок хліба, зараз вийшов. Була ж ніч. **31** Тоді, як він вийшов, промовляє Ісус: „Тепер ось просла́вивсь Син Людський, і в Ньому просла́вився Бог. **32** Коли в Ньому прославився Бог, то і Його Бог

прославіть у Собі, і зараз прославіть Його! **33** Мої дітоньки, не довго вже бути Мені з вами! Ви шукати Мене будете, але — як сказав Я юдеям: „Куди Я йду, туди ви прийти не можете“, — те й вам говорю Я тепер. **34** Нову заповідь Я вам даю: Любіть один одного! Як Я вас полюбив, так любіть один одного й ви! **35** По тому пізнають усі, що ви учні Мої, як будете мати любов між собою“. **36** А Симон Петро Йому каже: „Куди, Господи, ідеш Ти?“ Ісус відповів: „Куди Я йду, туди ти тепер іти за Мною не можеш, але потім ти підеш за Мною“. **37** Говорить до Нього Петро: „Чому, Господи, іти за Тобою тепер я не можу? За Тебе я душу свою покладу!“ **38** Ісус відповідає: За Мене покладеш ти душу свою? Поправді, поправді кажу Я тобі: Півень не заспіває, як ти тричі зречешся Мене.

14 Нехай серце вам не тривожиться! Віруйте в Бога, і в Мене віруйте! **2** Багато осель у домі Мого Отця; а коли б то не так, то сказав би Я вам, що йду приготувати місце для вас? **3** А коли відійду й приготую вам місце, Я знову прийду й заберу вас до Себе, щоб де Я — були й ви. **4** А куди Я йду — дорогу ви знаєте“. **5** Говорить до Нього Хомá: „Ми не знаємо, Господи, куди йдеш; як же можемо знати дорогу?“ **6** Промовляє до нього Ісус: „Я — дорога, і правда, і життя. До Отця не приходять ніхто, якщо не через Мене. **7** Коли б то були ви пізнали Мене, ви пізнали були б і Мого Отця. Відтепер Його знаєте ви, і Його бачили“. **8** Говорить до Нього Пилип: „Господи, покажи нам Отця, — і вистачить

нам“! **9** Промовляє до нього Ісус: „Стільки часу Я з вами, ти ж не знаєш, Пилипе, Мене? Хто бачив Мене, той бачив Отця, то як же ти кажеш: „Покажи нам Отця?“ **10** Чи не віруєш ти, що Я — в Отці, а Отець — у Мені? Слова, що Я вам говорю, говорю не від Себе, а Отець, що в Мені перебуває, Той чинить діла ті. **11** Повірте Мені, що Я — в Отці, а Отець — у Мені! Коли ж ні, то повірте за вчинки самі. **12** Поправді, поправді кажу вам: Хто вірує в Мене, той учинить діла, які чиню Я, і ще більші від них він учинить, бо Я йду до Отця. **13** І коли що просити ви будете в Ім'єння Моє, те вчиню, щоб у Сині прославивсь Отець. **14** Коли будете в Мене просити чого в Моє Ім'єння, то вчиню. **15** Якщо Ви Мене любите, — Мої заповіді зберігайте! **16** І вблагаю Отця Я, — і Втішителя іншого дасть вам, щоб із вами повік перебував, — (αἰὼν ἁμῶν) **17** Духа правди, що Його світ прийняти не може, бо не бачить Його та не знає Його. Його знаєте ви, бо при вас перебуває, і в вас буде Він. **18** Я не кину вас сиротами, — Я прибуду до вас! **19** Ще недовго, і вже світ Мене не побачить, але ви Мене бачити будете, бо живу Я — і ви жити будете! **20** Того дня пізнаєте ви, що в Своїм Я Отці, а ви в Мені, і Я в вас. **21** Хто заповіді Мої має та їх зберігає, той любить Мене. А хто любить Мене, то полюбить його Мій Отець, і Я полюблю Його, і об'явлюсь йому Сам“. **22** Запитує Юда, не Іскаріотський, Його: „Що то, Господи, що Ти нам об'явитися маєш, а не світові?“ **23** Ісус відповів і до нього сказав: „Як хто любить Мене, той слово Моє берегтиме, і Отець Мій полюбить його,

і Ми прийдемо до нього, і оселю закладемо в нього.
24 Хто не любить Мене, той не береже Моїх слів. А слово, що чуєте ви, не Моє, а Отця, що послав Мене. **25** Говорив це Я вам, будши з вами. **26** Утішитель же, Дух Святий, що Його Отець пошле в Ім'я Моє, Той навчить вас усього, і пригадає вам усе, що Я вам говорив. **27** Зоставляю вам мир, мир Свій вам даю! Я даю вам не так, як дає світ. Серце ваше нехай не тривожиться, ані не лякається! **28** Чули ви, що Я вам говорів: „Я відходжу, і вернуся до вас“. Якби ви любили Мене, то ви б тішилися, що Я йду до Отця, — бо більший за Мене Отець. **29** І тепер Я сказав вам, передніше, ніж сталося, щоб ви вірували, коли станеться. **30** Небагато вже Я говоритиму з вами, бо надходить князь світу цього, а в Мені він нічого не має, **31** та щоб світ зрозумів, що люблю Я Отця, і як Отець наказав Мені, так роблю. Уставайте, — ходім звідсіля!

15 Я правдива Виноградина, а Отець Мій — Виноградар. **2** Усяку галузку в Мене, що плоду не принісє, Він відтинє, але всяку, що плід родить, обчищє її, щоб рясніше родила. **3** Через Слово, що Я вам говорив, ви вже чисті. **4** Перебувайте в Мені, а Я в вас! Як та вітка не може вродити плоду сама з себе, коли не позостанеться на виноградині, так і ви, як в Мені перебувати не будете. **5** Я — Виноградина, ви — галуззя! Хто в Мені перебувє, а Я в ньому, той рясно зароджує, бо без Мене нічого чинити не можете ви. **6** Коли хто перебувати не буде в Мені, той буде відкинений геть, як галузка, і всохне. І громадять

їх, і кладуть на огонь, — і згорять. 7 Коли ж у Мені перебувати ви будете, а слова Мої позостануться в вас, то просить, чого хочете, — і станеться вам! 8 Отець Мій прославиться в тому, якщо рясно зародите й будете учні Мої. 9 Як Отець полюбив Мене, так і Я полюбив вас. Перебувайте в любові Моїй! 10 Якщо будете ви зберігати Мої заповіді, то в любові Моїй перебуватимете, як і Я зберіг Заповіді Свого Отця, і перебуваю в любові Його. 11 Це Я вам говорив, щоб радість Моя була в вас, і щоб повна була ваша радість! 12 Оце Моя заповідь, — щоб любили один одного ви, як Я вас полюбив! 13 Ніхто більшої любови не має над ту, як хто свою душу поклав би за друзів своїх. 14 Ви друзі Мої, якщо чините все, що Я вам заповідую. 15 Я вже більше не буду рабами вас звати, бо не відає раб, що пан його чинить. А вас назвав друзями Я, бо Я вам об'явив усе те, що почув від Мого Отця. 16 Не ви Мене вибрали, але Я вибрав вас, і вас настановив, щоб ішли ви й принесли плід, і щоб плід ваш зостався, щоб дав вам Отець, чого тільки попросите в Імення Моє. 17 Це Я вам заповідую, — щоб любили один одного ви! 18 Коли вас світ ненавидить, знайте, що Мене він зненавидів перше, як вас. 19 Коли б ви зо світу були, то своє світ любив би. А що ви не зо світу, але Я вас зо світу обрав, тому світ вас ненавидить. 20 Пригадайте те слово, яке Я вам сказав: „Раб не більший за пана свого“. Як Мене переслідували, — то й вас переслідувати будуть; як слово Моє зберігали, — берегти будуть і ваше. 21 Але все це робитимуть

вам за Ім'я Моє, бо не знають Того, хто послав Мене. 22 Коли б Я не прийшов і до них не казав, то не мали б гріха́, а тепер вимóвки не мають вони за свій гріх. 23 Хто Мене нена́видить, — і Мого Отця той нена́видить. 24 Коли б Я серед них не вчинив був тих діл, яких не чинив ніхто інший, то не мали б гріха́. Та тепер вони бачили, — і знена́виділи і Мене, і Мого Отця. 25 Та щоб спра́вдилось слово, що в їхнім Зако́ні написано: „Мене безпідставно знена́виділи!“ 26 А коли Утіші́тель прибу́де, що Йо́го від Отця Я пошлю вам, — Той Дух правди, що походить від Отця, Він засві́дчить про Мене. 27 Та засві́дчте і ви, бо ви від початку зо Мною.

16 Оце Я сказав вам, щоб ви не спокусі́лись. 2 Вас вижену́ть із синагог. Прийде наві́ть година, коли кожен, хто вам смерть заподі́є, то думатиме, ніби службу приносить він Богові! 3 А це́ вам учиня́ть, бо вони не пізнали Отця, ні Мене. 4 Але Я це сказав вам, щоб згадали про те, про що́ говорив був Я вам, як настане година. Цього вам не казав Я споча́тку, бо з вами Я був. 5 Тепер же до Того Я йду, Хто послав Мене, — і ніхто з вас Мене не питає: „Куди йдеш?“ 6 Та від того, що це Я сказав вам, серце ваше наповни́лось смутком. 7 Та Я правду кажу́ вам: Краще для вас, щоб пішов Я, бо як Я не підú, Утіші́тель не прийде до вас. А коли Я підú, то пошлю вам Йо́го. 8 А як прийде, Він світові виявить про гріх, і про праведність і про суд: 9 тож про гріх, — що не вірують у Мене; 10 а про праведність, — що Я до Отця Свого йду, і Мене

не побачите вже; **11** а про суд, — що засуджений князь цього світу. **12** Я ще маю багато сказати вам, та тепер ви не можете знести. **13** А коли прийде Він, Той Дух правди, Він вас попровідить до цілої правди, бо не буде казати Сам від Себе, а що тільки почує, — казатиме, і що має настати, — звістить вам. **14** Він прославить Мене, бо Він візьме з Мого та й вам сповістить. **15** Усе, що має Отець, то Моє; через те Я й сказав, що Він візьме з Мого та й вам сповістить. **16** Незабаром, — і Мене вже не будете бачити, і знов незабаром — і Мене ви побачите, бо Я йду до Отця“. **17** А деякі з учнів Його говорили один до одного: „Що таке, що сказав Він до нас: „Незабаром, — і Мене вже не будете бачити, і знов незабаром — і Мене ви побачите“, та: „Я йду до Отця“? **18** Гомоніли також: „Що таке, що говорить: „Незабаром“? Про що каже, не знаємо“. **19** Ісус же пізнав, що хочуть поспитати Його, і сказав їм: „Чи про це між собою міркуєте ви, що сказав Я: „Незабаром, — і вже Мене бачити не будете ви, і знов незабаром — і Мене ви побачите“? **20** Поправді, поправді кажіть вам, що ви будете плакати та голосити, а світ буде радіти. Сумувати ви будете, але сум ваш обернеться в радість! **21** Жіриється жінка, що родить, — бо настала година її. Як дитинку ж породить вона, то вже не пам'ятає терпіння з-за радощів, що людина зродилась на світ. **22** Так сумуєте й ви ось тепер, та побачу вас знову, — і серце ваше радітиме, і ніхто радості вашої вам не відіме! **23** Ні про що ж того дня ви Мене не спитаєте. Поправді,

поправді кажú вам: Чого тільки попросите ви від Отця в Моє Ймєння, — Він дасть вам. **24** Не просили ви досі нічóго в Им'я Моє. Просить — і отримаєте, щоб повна була ваша радість. **25** Оце все Я в притчах до вас говорив. Настає година, коли притчами Я вже не бúду до вас промовляти, але явно звіщú про Отця вам. **26** Того дня ви проситимете в Моє Ймення, і Я вам не кажú, що вблагаю Отця Я за вас, — **27** бо Отець любить Сам вас за те, що ви полюбили Мене та й увірували, що Я вийшов від Бога. **28** Від Отця вийшов Я, і на світ Я прийшов. І знов покидаю Я світ та й іду до Отця“. **29** Його учні відказують: „Ось тепер Ти говориш відкрито, і жодної притчі не кажеш. **30** Тепер відаємо ми, що Ти знаєш усе, і потреби не маєш, щоб Тебе хто питав. Тому віруємо, що Ти вийшов від Бога!“ **31** Ісус їм відповів: „Тепер віруєте? **32** Ото настає година, і вже настала, що ви розпорóбитесь кожен у власне своє, а Мене ви Самóго покинете. Та не Сам Я, бо зо Мною Отець! **33** Це Я вам розповів, щоб мали ви мир у Мені. Страждáння зазнаєте в світі, — але бúдьте відважні: Я світ перемиг!“

17 По мові оцій Ісус очі Свої звів до неба й промовив: „Прийшла, Отче, година, — прослав Сина Свого, щоб і Син Твій прославив Тебе, **2** бо Ти дав Йому владу над тілом усяким, щоб Він дав життя вічне всім їм, яких дав Ти Йому. (aiōnios g166) **3** Життя ж вічне — це те, щоб пізнали Тебе, єдиного Бога правдивого, та Ісуса Христа, що послав Ти Його. (aiōnios g166) **4** Я прославив Тебе на землі, — довершив Я те дїло, що Ти дав Мені

вїконати. **5** І тепер прослав, Отче, Мене Сам у Себе тією славою, яку в Тебе Я мав, поки світ не постав. **6** Я Ім'я Твоє виявив лю́дям, що Мені Ти із світу їх дав. Твоїми були вони, і Ти дав їх Мені, і вони зберегли Твоє слово. **7** Тепер пізнали вони, що все те, що Ти Мені дав, від Тебе похóдить, **8** бо слова́, що дав Ти Мені, Я їм передав, — і вони прийняли й зрозуміли правдиво, що Я вийшов від Тебе, і ввірували, що послав Ти Мене. **9** Я благаю за них. Не за світ Я благаю, а за тих, кого дав Ти Мені, — Твої бо вони! **10** Усе бо Моє — то Твоє, а Твоє — то Моє, і просла́вивсь Я в них. **11** І не на світі вже Я, а вони ще на світі, а Я йду до Тебе. Святий Отче, — заховай в Ім'я Своє їх, яких дав Ти Мені, щоб як Ми, єдине були! **12** Коли з ними на світі Я був, Я беріг їх у Йме́ння Твоє, тих, що дав Ти Мені, і зберіг, і ніхто з них не згинув, крім призначеного на загибіль, щоб збу́лося Писа́ння. **13** Тепер же до Тебе Я йду, але це говорю́ Я на світі, щоб мали вони в собі радість Мою доскона́лу. **14** Я їм дав Твоє слово, але світ їх зне́авидів, бо вони не від світу, як і Я не від світу. **15** Не благаю, щоб Ти їх зо світу забрав, але щоб зберіг їх від злого. **16** Не від світу вони, як і Я не від світу. **17** Освяти Ти їх правдою! Твоє слово — то правда. **18** Як на світ Ти послав Мене, так і Я на світ послав їх. **19** А за них Я посвячую в жертву Самого Себе, щоб освячені правдою стали й вони. **20** Та не тільки за них Я благаю, а й за тих, що ради їхнього слóва ввірують у Мене, **21** щоб були всі одно: як Ти, Отче, в Мені, а Я — у Тобі, щоб одно́ були в Нас і

вони, — щоб увірував світ, що Мене Ти послав. **22** А ту славу, що дав Ти Мені, Я їм передав, щоб єдине були, як єдине і Ми. **23** Я — у них, а Ти — у Мені, щоб були́ досконалі в одно, і щоб пізнав світ, що послав Мене Ти, і що їх полюбив Ти, як Мене полюбив. **24** Бажаю Я, Отче, щоб і ті, кого дав Ти Мені, там зо Мною були́, де знаходжуся Я, щоб бачили славу Мою, яку дав Ти Мені, — бо Ти полюбив Мене перше заклáдин світу. **25** Отче Праведний! Хочá не пізнав Тебе світ, та пізнав Тебе Я. І пізнали вони, що послав Мене Ти. **26** Я ж Ім'я Твоє́ їм об'явив й об'явля́тиму, щоб любов, що Ти нею Мене полюбив, була́ в них, а Я в них!“

18 Промовивши це, Ісус вийшов із учнями Своїми на той бік потоку Кедрóну, де був сад, до якого ввійшов Він та учні Його. **2** Але й Юда, що видав Його, знав те місце, бо там часто збирались Ісус й Його учні. **3** Отож Юда, узявши відділ вї́ська та службу від первосвящеників і фарисеїв, приходить туди із смолоскіпами, та з ліхтарями, та з зброєю. **4** А Ісус, усе відавши, щó з Ним статися має, виходить та й каже до них: „Когó ви шукаєте?“ **5** Йому відповіли: „Ісуса Назаряні́на“. Він говорить до них: „Це Я“! А стояв із ними й Юда, що видав Його. **6** І як тільки сказав їм: „Це Я“, вони подаліся назад, та й на землю попáдали. **7** І Він знов запитав їх: „Когó ви шукаєте?“ Вони ж відказали: „Ісуса Назаряні́на“. **8** Ісус відповів: „Я сказав вам, що це Я. Отож, як Мене ви шукаєте, то дайте оцим відійти “, — **9** щоб збулося те слово, що Він був сказав: „Я не втратив нікóго із тих, кого дав

Ти Мені“. **10** Тоді Сімон Петро, меча мавши, його віхопив, і рубонув раба первосвященника, — і відт'яв правé вухо йому́. А рабу́ на ім'я́ було Малх. **11** Та промовив Ісус до Петра: Всунь у піхви меча! Чи ж не мав би Я пити ту чашу, що Отець дав Мені?“ **12** Відділ же війська та тисяцький і служба юдейська схопили Ісуса, і зв'язали Його, **13** і повели Його перше до Анни, бо тестем доводивсь Кайяфі, що первосвященником був того року. **14** Це ж був той Кайяфа, що порадив юдеям, що ліпше померти людині одній за наро́д. **15** А Симон Петро й інший учень ішли за Ісусом слідом. Той же учень відомий був первосвященникові, і ввійшов у двір первосвященників із Ісусом. **16** А Петро за ворітьми стояв. Тоді вийшов той учень, що відомий був первосвященникові, і сказав воротарці, — і впровадив Петра. **17** І питає Петра воротарка служни́ця: „Ти хіба не з учнів Цього Чоловіка?“ Той відказує: „Ні!“ **18** А раби й служба, розклавши огонь, стояли та й грілися, бо був холод. І Петро стояв із ними та грівся. **19** А первосвященик спитався Ісуса про учнів Його, і про науку Його. **20** Ісус йому́ відповідь дав: „Я світові явно казав. Я постійно навчав у синагозі й у храмі, куди всі юдеї збираються, а таємно нічо́го Я не говорив. **21** Чого ти питаєш Мене? Поспитайся тих, що чули, що́ Я їм говорив. Отже, знають вони, про що Я говорив“. **22** А як Він це сказав, то один із присутньої там служби вдарив Ісуса в щокóу, говорячи: „То так відповідаєш первосвященникові?“ **23** Ісус йому́ відповідь дав: „Якщо зле Я сказав, — покажи, що то

зле; коли ж добре, — за щó Мене б'єш?“ 24 І відіслав Його Анна зв'язаним первосвященикові Кайяфі. 25 А Сїмон Петро стояв, гріючись. І сказали до нього: „Чи й ти не з учнів Його?“ Він відрікся й сказав: „Ні!“ 26 Говорить один із рабів первосвященика, родич томú, що йому Петро вухо відт'яв: „Чи тебе я не бачив у садú з Ним?“ 27 І зно́ву відрікся Петро, — і заспївав півень хвилі тієї. 28 А Ісуса ведуть від Кайяфи в претóрій. Був же ра́нок. Та вони не ввійшли до претóрія, щоб не опогáнитись, а щоб їсти пасху. 29 Тоді вийшов Пилат назóвні до них і сказав: „Яку скáргу приносите ви на Цього Чоловіка?“ 30 Вони відповіли та й сказали йому: „Коли́ б Цей злочїнцем не був, ми б Його тобі не видавали“. 31 А Пилат їм сказав: „Вїзьміть Його, та й за вашим Зако́ном судїть Його“. Юдеї сказали йому: „Нам не вільно нікого вбивати“, — 32 щоб збулося Ісусове слово, що його Він прорїк, зазначаючи, якою то смертю Він має померти. 33 Тоді зно́ву Пилат увійшов у претóрій, і покликав Ісуса, і до Нього сказав: „Чи Ти Цар Юдейський?“ 34 Ісус відповів: „Чи від себе самого питаєш ти це, чи то інші тобі говорили про Мене?“ 35 Пилат відповів: „Чи ж юде́янин я? Твій наро́д та первосвященики мені Тебе видали. Що таке Ти вчинив?“ 36 Ісус відповів: „Моє Царство не із світу цьогó. Якби із цього світу було́ Моє Царство, то служба Мо́я воювала б, щоб не віданий був Я юдеям. Та тепер Моє Царство не звідси“. 37 Сказав же до Нього Пилáт: „Так Ти Цар?“ Ісус відповів: „Сам ти кажеш, що Цар Я. Я на те народився, і на те прийшов у світ, щоб

засвідчити правду. І кожен, хто з правди, той чує Мій голос“. **38** Говорить до Нього Пилат: „Що є правда?“ І сказавши оце, до юдеїв знов вийшов, та й каже до них: „Не знаходжу Я в Ньому провини ніякої. **39** Та ви маєте звичай, щоб я випустив вам одного на Пасху. Чи хочете отже, — відпущу вам Царя Юдейського?“ **40** Та знову вони зняли крик, вимагаючи: „Не Його, а Варавву!“ А Варавва був злочинець.

19 От тоді взяв Ісуса Пилат, та й звелів збичувати Його. **2** Воякі ж, сплівши з терну вінка, Йому поклали на голову, та багрянцю наділи на Нього, **3** і приступали до Нього й казали: „Радій, Царю Юдейський!“ І били по щоках Його. **4** Тоді вийшов назовні ізнову Пилат та й говорить до них: „Ось Його я виводжу назовні до вас, щоб ви переконались, що провини ніякої в Нім не знаходжу“. **5** І вийшов назовні Ісус, у терновім вінку та в багрянім плащі. А Пилат до них каже: „Оце Чоловік!“ **6** Як zobачили ж Його первосвященики й служба, то закричали, говорячи: „Розпні, розпні!“ Пилат каже до них: „То візьміть Його ви й розпніть, — бо провини я в Нім не знаходжу!“ **7** Відказали юдеї йому: „Ми маємо Закона, а за Законом Він мусить умерти, — бо за Божого Сина Себе видавав!“ **8** Як зачув же Пилат оце слово, налякався ще більш, **9** і вернувся в преторій ізнову, і питає Ісуса: „Звідки Ти?“ Та Ісус йому відповіді не подав. **10** І каже до Нього Пилат: „Не говориш до мене? Хіба ж Ти не знаєш, що маю я владу розп'ясти Тебе, і маю владу Тебе відпустити?“ **11** Ісус відповів: „Надо

Мною ти жодної вла́ди не мав би, коли б тобі зверху не да́но було́; тому більший гріх має той, хто Мене тобі ві́дав“. 12 Після цього Пилат намагався пустити Його, та юдеї кричали, говорячи: „Якщо Його пустиш, то не кесарів прія́тель ти! Усякий, хто себе за царя видає, противиться кесареви́“. 13 Як зачув же Пилат оце слово, то вивів назóвні Ісуса, і засів на судде́ве сиді́ння, на місці, що зветься лі́тостротóн, по-гебрейському ж гавва́та. 14 Був то ж день Приготóвлення Пасхи, година була — близько шостої. І він каже юдеям: „Ось ваш Цар!“ 15 Та вони закричали: „Геть, геть із Ним! Розп'я́ти Його!“ Пилат каже до них: „Царя вашого маю розп'я́сти?“ Первосвященики відповіли: „Ми не маєм царя, окрім кесаря!“ 16 Ось тоді він їм видав Його, щоб розп'я́сти. 17 І, ніши Свого хреста, Він вийшов на місце, Черепóвищем зване, по-гебрейському Голго́фа. 18 Там Його розп'я́ли, а з Ним ра́зом двох інших, з одно́го та з друго́го боку, а Ісуса всере́дині. 19 А Пилат написав і на́писа, та й умістив на хресті. Було ж там написано: „Ісус Назаряні́н, Цар Юдейський“. 20 І багато з юдеїв читали цього написа, бо те місце, де Ісус був розп'я́тий, було близько від міста. А було по-гебрейському, по-грецькому й по-римському написано. 21 Тож сказали Пилатові юдейські первосвященики: „Не пиши: Цар Юдейський, але що Він Сам говорив: Я — Цар Юдейський. 22 Пилат відповів: „Що я написав — написав!“ 23 Розп'я́вши ж Ісуса, воякі взяли оді́ж Його, та й поділили на чотири частини, по частині для кожного вояка́, теж і хіто́на.

А хітón був не шитий, а вітканий цілий відвѣрху.

24 Тож сказали один до одного: „Не будемо дерти його, але жѣреба киньмо на нього, — кому припадѣ“. Щоб збулось Писання: „Поділили одежу Мою між собою, і метну́ли про шату Мою жеребка́“. Вояки ж це й зробили.

25 Під хрестом же Ісуса стояли — Його мати, і сестра Його матері, Марія Кле́опова, і Марія Магдалі́на.

26 Як побачив Ісус матір та учня, що стояв тут, якого любив, то каже до матері: „Оце, жоно, твій син!“

27 Потім каже до учня: „Оце мати твоя!“ І з тієї години той учень узяв її до себе.

28 Потім, знаючи Ісус, що вже все довершилось, щоб збулось Писання, проказує: „Пра́гну!“

29 Тут стояла посу́дина, повна оцту. Вояки ж, губку оцтом наповнивши, і на трості́ну її настромивши, підне́сли до уст Його.

30 А коли Ісус оцту прийняв, то промовив: „Звершилось!“ І, голову схиливши, віддав Свого духа.

31 Був же день Приго́товлення, тож юдеї, щоб тіла́ на хресті не zostалися в суботу, — був бо Великдень тієї суботи — просили Пилата зламати голінки розп'я́тим, і зняти.

32 Тож прийшли воякі й поламали голінки першому й другому, що розп'я́тий з Ним був.

33 Коли ж підійшли до Ісуса й побачили, що Він уже вмер, то голінок Йому не зламали,

34 та один з вояків списом бо́ка Йому проколов, — і зараз витекла звідти кров та вода.

35 І самовидець засвідчив, і правдиве свідо́цтво його; і він знає, що правду говорить, щоб повірили й ви.

36 Бо це сталось тому́, щоб збулось Писання: „Йому кості ламати не бу́дуть!“

37 І знов друге Писання говорить:

„Дивитися будуть на Того, Кого проколóли“. **38** Потім Йóсип із Ариматéї, що був учень Ісуса, але потайний, — бо боявся юдеїв, — став просити Пилата, щоб тіло Ісусове взяти. І дозволив Пилат. Тож прийшов він, і взяв тіло Ісусове. **39** Прибув також і Никодíм, — що давніше приходив вночі до Ісуса, — і смірну приніс, із албём помішану, щось літрів із сто. **40** Отож, узяли вони тіло Ісусове, та й обгорнули його у полотно́ із па́хощами, як є звíчай ховати в юдеїв. **41** На тім місці, де Він був розп'ятий, знаходився сад, а в саду́ новий грíб, що в ньому ніко́ли ніхто не лежав. **42** Тож отут, — з-за юдейського дня Приготóвлення — вони поклáли Ісуса, бо поблизу був грíб.

20 А дня першого в тижні, рано вранці, як ще темно бу́ло, прийшла Марія Магдаліна до грóбу, та й бачить, що камінь від грóбу відвáлений. **2** Тож біжить вона та й прибуває до Сíмона Петра, та до другого учня, що Ісус його любив, та й каже до них: „Взялі Господа з грóбу, і ми не знаємо, де поклáли Його!“ **3** Тоді вийшов Петро й другий учень, і до грóбу пішли. **4** Вони ж бігли обíдва укупі, але другий той учень попереду біг, хутчіш від Петра, і перший до грóбу прибув. **5** І, нахилівшись, бачить — лежить полотно... Але він не ввійшов. **6** Прибува́є і Сíмон Петро, що слідко́м за ним біг, і входить до грóбу, і полотно оглядає, що лежало, **7** і хустка, що була на Його голові, лежить не з плащани́цею, але óсторонь, згóрнена, в іншому місці. **8** Тоді ж увійшов й інший учень, що перший до грóбу прибув, і побачив, — і ввірував. **9** Бо ще не розуміли з

Писання вони, що Він має воскреснути з мертвих. **10** І учні вернулися знову до себе. **11** А Марія стояла при гробі назобні та й плакала. Плачучі, нахилилась до гробу. **12** І бачить два Анголі, що в білім сиділи, — один у головах, а другий у ніг, де лежало Ісусове тіло. **13** І говорять до неї вони: „Чого плачеш ти, жінко?“ Та відкажує їм: „Узялі мого Господа, і я не знаю, де Його поклали. **14** І, сказавши оце, обернула назад, і бачить Ісуса, що стояв, та вона не пізнала, що то Ісус. **15** Промовляє до неї Ісус: „Чого плачеш ти, жінко? Кого ти шукаєш?“ Вона ж, думаючи, що то садівник, говорить до Нього: „Якщо, пане, узяв ти Його, то скажи мені, де поклав ти Його, — і Його я візьму!“ **16** Ісус мовить до неї: „Маріє!“ А вона обернулася та поєврейському каже Йому: „Раббуні!“ цебто: „Учителю мій!“ **17** Говорить до неї Ісус: „Не торкайся до Мене, бо Я ще не зійшов до Отця. Але йди до братів Моїх та їм розповіж: Я йду до Свого Отця й Отця вашого, і до Бога Мого й Бога вашого!“ **18** Іде Марія Магдалина, та й учням звіщає, що бачила Господа, і Він це їй сказав. **19** Того ж дня — дня першого в тижні, — коли вечір настав, а двері, де учні зібрались були, були замкнені, — бо боялись юдеїв, — з'явився Ісус, і став посередіні, та й промовляє до них: „Мир вам!“ **20** І, сказавши оце, показав Він їм руки та боба. А учні зраділи, побачивши Господа. **21** Тоді знову сказав їм Ісус: „Мир вам! Як Отець послав Мене, і Я вас посилаю!“ **22** Сказавши оце, Він дихнув, і говорить до них: „Прийміть Духа Святого! **23** Кому

гріхи прóстите, — прóстяться їм, а кому затрїмаєте, — то затрїмаються!“ 24 А Хомá, один з Дванадцятьох, званий Близнюк, із ними не був, як приходив Ісус. 25 Інші ж учні сказали йому: „Ми бачили Господа!“ А він відказав їм: „Коли на руках Його знаку відцв'яшного я не побачу, і пальця свого не вкладу́ до відцв'яшної рани, і своєї руки не вкладу́ до боку Його, — не ввірую!“ 26 За вісім же день знов удома були Його учні, а з ними й Хомá. І, як замкнені двері були́, прийшов Ісус, і став посередині та й проказав: „Мир вам!“ 27 Потім каже Хомі: „Простягни́ свого пальця сюди, та на руки Мої подивись. Простягни й свою руку, і вкладі до бо́ку Мого. І не будь ти невіруючий, але віруючий!“ 28 А Хома відповів і сказав Йому: „Господь мій і Бог мій!“ 29 Промовляє до нього Ісус: „Тому ввірував ти, що побачив Мене? Блаженні, що не бачили й увірували!“ 30 Багато ж і інших ознак учинив був Ісус у присутності учнів Своїх, що в книзі оцій не записані. 31 Це ж написано, щоб ви ввірували, що Ісус є Христос, Божий Син, і щоб, віруючи, життя мали в Ім'я́ Його!

21 Після цього з'явивсь Ісус знов Своїм учням над морем Тіверіядським. А з'явився отак. 2 Укупі були Сімон Петро, і Хомá, званий Близнюк, і Натанаїл, із Кані Галілейської, і обідва сини Зеведееві, і двоє інших із учнів Його. 3 Говорить їм Сімон Петро: „Піду риби вловіти“. Вони кажуть до нього: „І ми підемо з тобою“. І пішли вони, і всіли до човна. Та ночі тієї нічого вони не вловіли. 4 А як ранок

настав, то Ісус став над берегом, але учні не знали, що то був Ісус. 5 Ісус тоді каже до них: „Чи не маєте, діти, якоїсь поживи?“ — „Ні“, вони відказали. 6 А Він їм сказав: „Закиньте невода праворуч від човна, то й знайдете!“ Вони кинули, — і вже не могли його витягнути із-за безлічі риби. 7 Тоді учень, якого любив був Ісус, говорить Петрові: „Це ж Господь!“ А Сімон Петро, як зачув, що Господь то, накинув на себе одяжину, — бо він був нагій, — та й кинувся в море. 8 Інші ж учні, що були недалеко від берега — якихось ліктів з двісті — припливли човником, тягнучи невода з рибою. 9 А коли вони вийшли на землю, то бачать розложений жар, а на нім рибу й хліб. 10 Ісус каже до них: „Принесіть тієї риби, що оце ви вловили!“ 11 Пішов Сімон Петро та й на землю витягнув невода, повного риби великої, — сто п'ятдесят три. І хоч стільки було її, — не продерся проте невід. 12 Ісус каже до учнів: „Ідіть, снідайте!“ А з учнів ніхто не наважився спитати Його: „Хто Ти такий?“ Бо знали вони, що Господь то. 13 Тож підходить Ісус, бере хліб і дає їм, так само ж і рибу. 14 Це вже втретє з'явився Ісус своїм учням, як із мертвих воскрес. 15 Як вони вже поснідали, то Ісус промовляє до Сімона Петра: „Сімоне, сину Йонин, — чи ти любиш мене більше цих?“ Той каже йому: „Так, Господи, — відаєш Ти, що кохаю Тебе!“ Промовляє йому: „Паси ягнята Мої!“ 16 І говорить йому Він удруге: „Сімоне, сину Йонин, — чи ти любиш Мене?“ Той каже йому: „Так, Господи, — відаєш Ти, що кохаю Тебе!“ Промовляє йому: „Паси

вівці Мої!“ 17 Утретє Він каже йому: „Сімоне, сину Йóнин, — чи кохаєш Мене?“Засмутився Петро, що спитав його втретє: „Чи кохаєш Мене?“І він каже йому: „Ти все відаєш, Господи, — відаєш Ти, що кохаю Тебе!“Промовляє до нього Ісус: „Паси вівці Мої! 18 Поправді, поправді кажú Я тобі: Коли був ти молодший, то ти сам підперізувався, і ходив, кудí ти бажав. А коли постарієш, — свої руки простягнеш, і інший тебе підперéже, і поведé, куди не захочеш“.

19 А оце Він сказав, щòб зазначити, якою то смертю той Бога прослáвить. Сказавши таке, Він говорить йому: „Йди за Мною!“ 20 Обернувся Петро, та й ось бачить, що за ним слíдкомá йде той учень, якого любив Ісус, який на вечері до лóня йому був схилився й спитав: „Хто, Господи, видасть Тебе?“ 21 Петро, як побачив того, говорить Ісусові: „Господи, — цей же що?“ 22 Промовляє до нього Ісус: „Якщо Я схотів, щòб він позостáвся, аж поки прийдú, — що до тóго тобі? Ти йди за Мною!“ 23 І це слово рознéслось булó між братáми, що той учень не вмере. Протé Ісус не сказав йому, що не вмере, а: „Якщо Я схотів, щòб він позостáвся, аж поки прийдú, — що до тóго тобі?“ 24 Це той учень, що свíдчить про це, що й оце написав. І знаємо ми, що правдиве свíдóцтво його! 25 Багато є й іншого, що Ісус учинив. Але дúмаю, що коли б написати про все те зокрéма про кожне, то й сам свíт не вмiстив би написаних книг! Амíнь.

Дії

1 Першу книгу я був написав, о Теóфіле, про все те, що Ісус від почáтку чинив та навчав, **2** аж до дня, коли через Духа Святого подав Він наkáзи апóстолам, що їх вибрав, і возні́сся. **3** А по муці Своїй Він ставав перед ними живий із засвїдченнями багатьма́, і сорок день їм з'являвся та про Боже Царство казав. **4** А зібравшись з ними, Він звелів, щоб вони не відхóдили з Єрусалиму, а чекали обітницї Отчої, „що про неї — казав — ви чули від Мене. **5** Іван бо водою христив, — ви ж охрищені будете Духом Святим через кілька тих днів!“ **6** А вони, зійшовшись, питали Його й говорили: „Чи не ча́су цього відбуду́еш Ти, Господи, царство Ізраїлеві?“ **7** А Він їм відказав: „То не ваша справа знати час та добу́, що Отець покла́в у влáді Своїй. **8** Та ви приймете силу, як Дух Святий злине на вас, і Моїми ви свідками бу́дете в Єрусалимі, і в усїй Юдеї та в Самарії, та аж до останнього кра́ю землі“. **9** І, прорікши оце, як дивились вони, Він угóру возно́ситись став, а хмара забрала́ Його сперед їхніх очей. **10** А коли вони пильно дивились на небо, як Він віддалявся, то два мужі у білій одежі ось стали при них, **11** та й сказали: „Галілейські мужі, — чого стоїте́ й задивля́єтесь на небо? Той Ісус, що возні́сся на небо від вас, прийде так, як бачили ви, як ішов Він на небо!“ **12** Тоді вони повернулись до Єрусалиму з гори, що Оливною зветься, і що знаходиться пóблизько Єрусалиму, на віддаль дороги суботнього дня. **13** А прийшовши, увійшли вони в

гóрницю, де й перебували: Петро та Іван, та Яків та Андрій, Пилип та Фома, Варфоломій та Матвій, Яків Алф́еїв та Сїмон Зилóт, та Юда Яковів. **14** Вони всі однодушно були на невинній молитві, із жінка́ми, і з Марією, матір'ю Ісусовою, та з братами Його. **15** Тими ж днями Петро став посеред братів — а на́рóду було поіменно до ста двадцяти — та й промовив: **16** „Мужі-браття! Налéжало збутись Писáнню томú, що устами Давидовими Дух Святий був прорік про Юду, який показав дорогу для тих, хто Ісуса схопів, **17** бо він був зарахований з нами, і жéреб служі́ння оцього прийняв. **18** І він поле набув за заплату злочі́нства, а впавши сторчма́, він трі́снув надво́е, і все нутро́ його вилилось. **19** І стало відóме це всім, хто замешкує в Єрусалимі, тому й поле те на́зване їхнього мовою Акелдама́, що є: Поле крові. **20** Бо написано в книзі Псалмів: „Нехай пусто́ю стане мешка́ння його, і нехай пожилы́ця в нім не бóде“, а також: „А служі́ння його забере́ нехай інший“. **21** Отже треба, щоб один із тих мужів, що схóдились з нами повсякча́с, як Господь Ісус вхóдив і вихóдив між нами, **22** зачавши від хрищення Іванового аж до дня, коли Він возні́сся від нас, щоб той ра́зом із нами був свідком Його воскресі́ння“. **23** І поставили двох: Йо́сипа, що Варса́вою зветься, і що Ю́стом був на́званий, та Матті́я. **24** А молившись, казали: „Ти, Господи, знавче всіх серде́ць, покажи з двох одно́го, котро́го Ти вибрав, **25** щоб він зайняв місце тієї служби й апóсто́льства, що Юда від нього відпав,

щоб іти в своє місце“. **26** І дали жеребки їм, — і впав жеребок на Маттія, і він зарахований був до одинадцятьох апостолів.

2 Коли ж почався день П'ятдесятниці, всі вони однодушно знаходилися вкупі. **2** І нагло зчинився шум із неба, ніби буря раптова зірвалася, і переповнила весь той дім, де сиділи вони. **3** І з'явилися їм язика поділені, немов би огненні, та й на кожному з них по одному осів. **4** Усі ж вони сповнилися Духом Святим, і почали говорити іншими мовами, як їм Дух промовляти давав. **5** Перебували ж в Єрусалимі юдеї, люди побожні, від усякого народу під небом. **6** А коли оцей гомін зчинився, зібралася безліч народу, — та й диву далися, бо кожен із них тут почув, що вони розмовляли їхньою власною мовою! **7** Усі ж побентежилися та дивувалися, та й казали один до одного: „Хіба ж не галілеяни всі ці, що говорять? **8** Як же кожен із нас чує свою власну мову, що ми в ній народились? **9** Парф'яни та мідяни та еламїти, також мешканці Месопотамії, Юдеї та Каппадокії, Понту та Азії, **10** і Фрігії та Памфїлії, Єгипту й лівійських земель край Кіреїни, і захожі римляни, **11** юдеї й нововірці, крїтяни й араби, — усі чуємо ми, що говорять вони про великі діла Божі мовами нашими!“ **12** І всі не виходили з дива, і безраді були, і говорили один до одного: „Що ж то статися має?“ **13** А інші казали глузуючи: „Вони повпивались вином молодим!“ **14** Ставши ж Петро із одинадцятьма, свій голос підніс та й промовив до них: „Мужі юдейські та мешканці

Єрусалиму! Нехай вам оце стане відоме, і послухайте слів моїх! **15** Бо не п'яні вони, як ви думаете, — бо третя година дня, **16** а це те, що пророк Йоїл передрік: **17** „І буде останніми днями, говорить Господь: Я виллю від Духа Свого на всяке тіло, — і будуть пророкувати сини ваші та ваші доньки, юнакі ж ваші бачити будуть видіння, а старим вашим сни будуть снітись. **18** І на рабів Моїх і на рабинь Моїх за тих днів Я також виллю від Духа Свого, — і пророкувати вони будуть! **19** І дам чуда на небі вгорі, а внизу на землі ці знамена: кров, і огонь, і куряву диму. **20** Переміниться сонце на темряву, а місяць на кров, перше ніж день Господній настане, великий та славний! **21** І станеться, що кожен, хто покличе Господнє Ім'я, той спасеться“.

22 Мужі ізраїльські, послухайте ви оцих слів: Ісуса Назаряніна, Мужа, що Його Бог прославив вам силою, і чудами, і тими знаменами, що Бог через Нього вчинив серед вас, як самі ви те знаєте, **23** Того, що був віданий певною волею та передбаченням Божим, ви руками беззаконників розп'ялі та забили. **24** Та Бог воскресив Його, пута смерти усунувши, — вона бо тримати Його не могла. **25** Бо каже про Нього Давид: „Мав я Господа завсіди перед очима своїми, бо Він по правиці моїй, щоб я не захитався. **26** Тому серце моє звеселилось, і зрадів мій язик, і тіло моє відпочине в надії. **27** Бо не позоставши Ти в аді моєї душі, і не даси Ти Своєму Святому побачити тління! (Hadēs 986) **28** Ти дороги життя об'явив мені, Ти мене переповниш утіхою перед обличчям Своім“! **29**

Мужі-браття! Нехай буде вільно мені сміло сказати вам про патріярха Давида, що помер і похований, і знаходиться гріб його в нас аж до цього дня. **30** А бувши ж пророком, та відаючи, що „Бог клятвою клявся йому посадити на престолі його від плоду його стéгон“, **31** у передбáченні він говорив про Христове воскресення, що „не буде zostавлений в адú“, ані тіло його „не зазнає зотління“. (Hadēs g86) **32** Бог Ісуса Цього воскресив, чого свідки всі ми! **33** А отож, як правицею Божою був Він вознéсений, і обітницю Духа Святого прийняв від Отця, то й злив Він оте, що ви бачите й чуєте. **34** Не зійшов бо на небо Давид, але сам він говорить: „Промовив Госпóдь Господéві моєму: Сядь правóруч Мене, **35** доки не покладú Я Твоїх ворогів підніжком ногам Твоїм!“ **36** Ото ж, нехай весь Ізраїлів дiм твердо знає, що і Господом, і Христом учинив Бог його, Того Ісуса, що його розп'ялі ви!“ **37** Як почули ж оце, вони серцем розжáлобулись, та й сказали Петрові та іншим апóстолам: „Що ж ми маємо робити, мужі-браття?“ **38** А Петро до них каже: „Покайтеся, і нехай же охреститься кожен із вас у Ім'я Ісуса Христа на відпúщення ваших гріхів, — і дáра Духа Святого ви приймете! **39** Бо для вас ця обітниця, і для ваших дітей, і для всіх, що „далéко знаходяться, кого б тільки покликав Госпóдь, Бог наш“. **40** І іншими багатьомá словами він засвiдчував та вмовляв їх, говорячи: „Рятуйтесь від цього лукавого роду!“ **41** Отож ті, хто прийняв його слово, охрестилися. І пристало до них того дня душ тисяч зо три! **42** І

вони перебували в науці апостольській, та в спільноті братерській, і в ламанні хліба, та в молитвах. **43** І був óстрах у кожній душі, бо багато чинили апостоли чуд та знамєн. **44** А всі віруючі були вкупі, і мали все спільним. **45** І вони продавали маєтки та дóбра, і всім їх ділили, як кому чого треба булó. **46** І кожного дня перебували вони однодушно у храмі, і, ломлячи хлїб по домах, поживу приймали із радістю та в сердечній простóті, **47** вихваляючи Бога та маючи ласку в усього народу. І щоденно до Церкви Госпóдь додавав тих, що спасалися.

3 А Петро та Іван на дев'яту годину молитви йшли рáзом у храм. **2** І нєсено там чоловіка однóго, що кривий був з утрóби своєї матері. Його садовіли щоденно в ворóтях храму, що Красними звалися, просити мїлостині від тих, хто до храму йшов. **3** Як побачив же він, що Петро та Іван хочуть у храм увійти, став просити в них милостині. **4** Петро ж із Іваном поглянув на нього й сказав: „Подивися на нас!“ **5** І той подивився на них, сподїваючися щось дїстати від них. **6** Та промовив Петро: „Срїбла й золота в мене нема, але що я маю, даю тобі: У Ім'я Ісуса Христа Назаряніна — устань та й ходи!“ **7** І, узявши його за правїцю, він підвів його. І хвилі тієї зміцнілися нóги й суглóбці його! **8** І, зїрвавшись, він устав та й ходив, і з ними у храм увійшов, ходячи та підскакуючи, і хвалячи Бога! **9** Нарóд же ввесь бачив, як ходив він та Бога хвалив. **10** І пізнали його, що це той, що при Красних ворóтях храму сидїв ради милостині. І

вони перепóвнились жа́хом та пóдивом із того, щó стало́сь йому! **11** А то́му, що трима́вся він Петра та Івана, увесь наро́д зачудований збі́гся до них на той ганок, який Соломоновим зветься. **12** І, побачивши це, промовив Петро до наро́ду: „Мужі ізраїльські! Чого ви дивуєтесь цим, та чого ви на нас позира́єте так, ніби те, що він ходить, ми зробили своєю силою чи благоче́стям? **13** „Бог Авраамів, та Ісаків, та Яковів, Бог наших батьків, Сина Свого прославив“, Ісуса, Якого ви відали, і відцуралися перед Пилатом, як він присудив був пустити Йо́го. **14** Але ви відцурáлись Святого та Праведного, і домагалися видати вам душогубця. **15** Начальника ж життя ви забили, та Йо́го воскресив Бог із мертвих, чого свідками — ми! **16** І через віру в Ім'я́ Йо́го вздорóвило Ім'я́ Йо́го того, кого бачите й знаєте. І віра, що від Нього, принéсла йому вздорóвлення це перед вами всіма́. **17** А тепер, браття, знаю, що вчинили ви це з несвідóмости, як і ваші начальники. **18** А Бог учинив так, як Він провіщав був уста́ми Своїх усіх пророків, щоб терпіти Христові. **19** Покайтеся ж та наверні́ться, щоб Він змилювався над вашими гріхами, **20** щоб часі відпочинку прийшли від обличчя Господнього, і щоб послав запові́дженого вам Ісуса Христа, **21** що Йо́го небо мусить прийняти аж до ча́су відно́влення всього, про що провіщав Бог від віку устами всіх святих пророків Своїх! (aiōn g165) **22** Бо Мойсей провіщáв: „Господь Бог вам Пророка підійме від ваших братів, як мене; у всім Йо́го слухайтеся, про що тільки Він

вам говоритиме!“ 23 „І станеться, що кожна душа, яка не послухала б того Пророка, зніщена буде з наро́ду“. 24 Так само всі пророки від Самуїла й наступних, скільки їх говорило, також провіщали ці дні. 25 Сини ви пророків і того заповіту, що Бог вашим батька́м заповів, промовляючи до Авраама: „І в насінні твоїм усі народи землі благослòвлені будуть!“ 26 Воскресивши Свого Слугу, Бог послав Його перше до вас, щоб вас поблагослови́ти, щоб кожен із вас відвернувся від злих своїх учинків!“

4 А коли промовляли вони до наро́ду оцé, до них приступили священики, і вла́да сторожі храму й саддукеї, 2 обурюючись, що навчають наро́д та звіщають в Ісусі воскресіння з мертвих. 3 І руки наклали на них, і до в'язниці всадили до ра́нку, бо вже вечір настав був. 4 І багато-хто з тих, хто слухав слово, увірували; число ж мужів таких було тисяч із п'ять. 5 І сталось, що ра́нком зібралися в Єрусалимі начальники їхні, і старші та книжники, 6 і Анна первосвященик, і Кайя́фа, і Іван, і Олександр, і скільки було їх із роду первосвященичого. 7 І, поставивши їх посере́дині, запиталися: „Якою ви силою чи яким ви ім'я́м те робили?“ 8 Тоді Петро, переповнений Духом Святим, промовив до них: „Начальники люду та старшіни Ізраїлеві! 9 Як сьогодні беруть нас на до́пит про те доброді́йство недужій люди́ні, як вона вздорòвлена, - 10 нехай буде відóмо всім вам, і всім лю́дям Ізраїлевим, що Ім'я́м Ісуса Христа Назаряні́на, що Його розп'яли ви, та Його воскресив Бог із мертвих,

— Ним поставлений він перед вами здоровий! **11** Він „камінь, що ви, будівнічі, відкинули, але каменем став Він наріжним!“ **12** І нема ні в кім іншим спасіння. Бо під небом нема іншого Ймєння, даного людям, що ним би спастіся ми мали“. **13** А бачивши смілівість Петра та Івана, і спостерігши, що то люди обідва невчені та прóсті, дивувалися, і пізнали їх, що вони з Ісусом були. **14** Та бачивши, що вздорóвлений чоловік стоїть з ними, нічого навпрóти сказати не могли. **15** І, звелівши їм вийти із синедріóну, зачали радитися між собою, **16** говорячи: „Щó робити нам із цими людьмі? Бож усім мєшканцям Єрусалиму відóмо, що вчинили вони явне чудо, і не можемо того заперечити. **17** Та щоб більш не поширювалось це в нарóді, то з погрозою заборонімо їм, щоб нікóму з людей вони не говорили про Це Ім'я“. **18** І, заклікавши їх, наказали їм не говорити, і взагалі не навчати про Ісусове Ймєння. **19** І відповілі їм Петро та Іван, та й сказали: „Розсудіть, чи це справедливе було б перед Богом, щоб слухатись вас більш, як Бога? **20** Бо не можемо ми не казати про те, щó ми бачили й чули!“ **21** А вони пригрозіли їм ще, і відпустили їх, не знайшовши нічóго, щоб їх покарати, через людей, бо всі слáвили Бога за те, що сталося. **22** Бо рóків більш сорока мав той чоловік, що на нім відбулося це чудо вздорóвлення. **23** Коли ж їх відпустили, вони до своїх прибулі й сповістили, про щó первосвященики й старші до них говорили. **24** Вони ж, вислухавши, однодушно свій голос до Бога піднєсли й промовили:

„Владико, що небо, і землю, і море, і все, що в них є, Ти створив! **25** Ти уста́ми Давида, Свого слуги́, отця нашого, сказав Духом Святим: „Чого люди бунтуються, а наро́ди задумують ма́рне? **26** Повстають царі зéмні, і збираються старші докупи на Господа та на Христа Його“. **27** Бо справді зібралися в місці оцім проти Отрока Святого Твого Ісуса, що Його намастив Ти, Ірод та Пóнтій Пилат із поганями та з наро́дом Ізраїлевим, **28** учинити оте, що рука Твоя й воля Твоя наперед встановили були, щоб збуло́ся. **29** І тепер споглянь, Господи, на їхні погрози, і дай Своїм рабам із повною сміли́вістю слово Твоє повіда́ти, **30** коли руку Свою простягатимеш Ти на вздорóвлення, і щоб знаме́на та чуда чинились Ім'я́м Твого Святого Отрока Ісуса“. **31** Як вони ж помолились, затряслося те місце, де зібрались були, і перепóвнилися всі Святим Духом, — і зачали говорі́ти Слово Боже з сміли́вістю! **32** А люди, що ввірували, мали серце одне й одну душу, і жоден із них не вважав що з маєтку свого́ за своє, але в них усе спі́льним було́. **33** І апóстоли з вели́кою силою свідчили про воскресіння Ісуса Господа, і благодáть велика на всіх них була! **34** Бо жоден із них не терпів недостачі: бо, хто мав поле чи дім, продавали, і заплату за прóдаж принóсили, **35** та й клали в ногах у апóсто́лів, — і роздавалося кожному, хто потре́бу в чім мав. **36** Так, Йо́сип, що Варна́вою — що в перекладі є „син потіхи“ — був прóзваний від апóсто́лів, Левит, родом кіпрянин, **37**

мавши поле, продав, а гроші приніс, та й поклав у ногах у апóстолів.

5 А один чоловік, на ймєння Анáній, із своєю дружиною Сапфірою, продав маєток, **2** та й з відома дружини своєї присвóїв частину з заплати, а якусь там частину приніс та й поклав у ногах у апóстолів. **3** І промовив Петро: „Анáнію, чого сатанá твоє серце напóвнив, щоб ти Духу Святому неправду сказав та присвóїв із заплати за землю? **4** Хіба те, щó ти мав, не твоє все було, а прóдане не в твоїй влáді було? Чого ж в серце своє ти цю справу поклав? Ти не лю́дям неправду сказав, але Богові!“ **5** Як Анáній зачу́в ці слова́, то впав та й умер. І обгорнув жах великий усіх, що це чули! **6** Юнакі ж повставали, обгорну́ли його, і винесли та й поховали. **7** І сталось, годин через три прийшла й дружина його, про випадок нічо́го не знавши. **8** І промовив до неї Петро: „Скажи мені, чи за стільки ви землю оту продали?“ Вона ж відказала: „Так, за стільки“. **9** До неї ж Петро: „Чому це ви змóвилися спокóшувати Господнього Духа? Он ті входять у двері, що чоловіка твого поховали, — і тебе вони винесуть“. **10** І вона зараз упала до ніг його, та й умерла. Як ввійшли ж юнакі, то знайшли її мертвою, і, виніши, біля мужа її поховали. **11** І обгорнув страх великий всю Церкву та всіх, що чули про це. **12** А руками апóстолів стались знаме́на та чуда великі в наро́ді. І були́ однодушно всі в Соломоновім ґанку. **13** А з сторонніх ніхто приставати не важивсь до них, але люд прославляв їх. **14** І все збїльшувалось тих,

хто вірує в Господа, безліч чоловіків і жінок, **15** так що хворих стали винести на вулиці, та й клали на ложа та ноші, щоб, як ітиме Петро, то хоч тінь його впала б на кого із них. **16** І безліч люду збиралась до Єрусалиму з довколишніх міст, і несли недужих та хворих від духів нечистих, — і були вони всі вздорювані! **17** А первосвященик, уставши, та й усі, хто був із ним, хто належав до саддукейської ереси, переповнилися заздрощами, **18** і руки наклали вони на апостолів, і до в'язниці громадської вкинули їх. **19** Але Ангел Господній вночі відчинив для них двері в'язничні, і, вивівши їх, проказав: **20** „Ідіть, і, ставши, говоріть до народу у храмі всі слова цього життя“. **21** Як це вчули вони, то в храм рано ввійшли і навчали. А первосвященик і ті, хто був із ним, прийшовши, скликали синедріон і всіх старших з Ізраїлевих синів. І послали в в'язницю, щоб їх привели. **22** А служба, прийшовши, не знайшла їх у в'язниці, а вернувшись, сповістила, **23** говорячи: „В'язницю знайшли ми з великою пильністю замкнену, і сторожу, що при дверях стояла; а коли відчинили, то нікого всередині ми не знайшли!“ **24** Як почули слова ці начальник сторожі храму та первосвященики, не могли зрозуміти вони, що б то сталося. **25** Та прийшовши один, сповістив їх, говорячи: „Ось ті мужі, що ви їх до в'язниці всадили були, у храмі стоять та й навчають народ“. **26** Пішов тоді старший сторожі зо службою, та й привів їх без насильства, бо боялись народу, щоб їх не побии камінням. **27**

Припровадивши ж їх, поставили перед синедріоном. І спитався їх первосвященик, говорячи: **28** „Чи ми не заборонили з погрозою вам, щоб про Те Ім'я не навчати? І ото, ви своєю наукою перепóвнили Єрусалим, і хочете кров Чоловіка Того припровáдити на нас“. **29** Відповів же Петро та сказали апóстоли: „Бога повинно слухатися більш, як людей! **30** Бог наших отців воскресив нам Ісуса, Якому ви смерть були заподіяли, повісивши на дереві. **31** Його Бог підвищив Своєю правіцею — на Начальника й Спаса, щоб дати Ізраїлеві покаїння і прóщення гріхів. **32** А тих справ Йому свідками ми й Святий Дух, що Його Бог дав тим, хто слухняний Йому“. **33** Як зачули ж оце, запалилися гнівом вони, та й рáдилися, як їм смерть заподіяти? **34** І встав у синедріоні один фарисей, Гамалііл на ймення, учитель Закóну, поважаний від усього наро́ду, та й звелів на часінку апóстолів вивести. **35** І промовив до них: „Мужі ізраїльські! Поміркуйте собі про людей цих, що́ з ними робити ви маєте. **36** Бо перед цими днями повстав був Тéвда та й казав, що великий він хтось, і до нього пристало з чотиреста люда. Він забитий, а всі ті, хто слухав його, розпорóшились та оберну́лись в ніщо́. **37** Після нього повстав, під час пéрепису, Галілеянин Юда, та й багато людей потягнув за собою. Загинув і він, а всі ті, хто слухав його, розпорóшились. **38** І тепер кажу́ вам: Відступіться від цих людей, і занеха́йте їх! Бо коли від людей оця рада чи справа ця бу́де, — розпадéться вона. **39** А коли те від Бога, то того

зруйнувати не зможете, щоб випадком не стати і вам богобóрцями!“І послухались ради його. **40** І, покликавши знов апóстолів, вибили їх, наказали їм не говорити про Ісусове Ймєння, та й їх відпустили. **41** А вони поверта́лися з синедріону, радіючи, що сподобілись прийняти знева́гу за Ймєння Го́спода Ісуса. **42** І щоденно у храмі й домах безупинно навчали, і звіщали Єва́нгелію Ісуса Христа.

6 Тими ж днями, як учнів намно́жилось, зачали́ нарікати на євреїв огрєчені, що в щоденному служі́нні їхні вдовиці занє́дбані. **2** Тоді ті Дванадцять покликали багатьо́х учнів та й сказали: „Нам не лічить покинути Боже Слово, і служити при столáх. **3** Отож, браття, віглядіть із-поміж себе сімох мужів доброї слави, повних Духа Святого та мудрости, — їх поставимо на службу оцю. **4** А ми перебува́тимемо за́вжди в молитві та в служі́нні слову“. **5** І всім лю́дям сподóбалось оце слово, і обрали Степа́на, мужа повного віри та Духа Святого, і Пилипа, і Прóхора та Никанóра, і Тімона та Парме́на, і нововірця Миколу з Антіохії, — **6** їх поставили перед апóстолів, і, помолившись, вони руки поклали на них. **7** І росло Слово Боже, і дуже мно́жилося число учнів у Єрусалимі, і дуже багато священників були слухня́ні вірі. **8** А Степан, повний віри та сили, чинив між наро́дом великі знаме́на та чуда. **9** Тому дехто повстав із синагоги, що зветься ліберті́нська, і кірине́йська, і олекса́ндрійська, та з тих, хто походить із Кілікі́ї та з Азії, і зачали́ сперечатись із Степа́ном. **10** Але всто́яти вони не

могли проти мудрости й Духа, що він Ним говорив.

11 Тоді вони підмовили людей, що казали, ніби чули, як він богозневажні слова говорив на Мойсея та Бога.

12 І людей попідбурювали, і старших та книжників, і, напавши, схопили його, і припровадили в синедріон.

13 Також свідків фальшивих поставили, які говорили: „Чоловік оцей богозневажні слова безперестань говорить на це святе місце та проти Закону. **14** Бо ми чули, як він говорив, що Ісус Назарянин зруйнує це місце та змінить звичаї, які передав нам Мойсей“. **15** Коли всі, хто в синедріоні сидів, на нього споглянули, то бачили лице його, — як лице Ангола!

7 Запитав тоді первосвященик: „Чи це так?“ **2** Степан же промовив: „Послухайте, мужі-браття й отці! Бог слави з'явивсь Авраамові, отцеві нашому, як він у Месопотамії був, перше ніж оселився в Харані, **3** і промовив до нього: „Вийди із своєї землі та від роду свого, та й піди до землі, що тобі покажучу“. **4** Тоді він вийшов із землі халдейської, та й оселився в Харані. А звідти, як умер йому батько, Він переселив його в землю оцю, що на ній ви живёте тепер. **5** Та спадщини на ній Він не дав йому навіть на крок, але обіцяв „дати її на володіння йому й його родові по нім“, хоч дитини не мав він. **6** І сказав Бог отак, що насіння його буде прихóдьком у краї чужому, і поневóлять його, і будуть гнобіти чотириста рóків. **7** „Але Я — сказав Бог — буду судити нарóд, що його поневóлить. Опісля ж вони вийдуть, і будуть служити Мені на цім місці“. **8** І дав Він йому заповіта обрізання. І породив

так Ісака, і восьмого дня він обрізав його. А Ісак породив Якова, а Яків — дванадцятьох патріархів. **9** А ті патріярхи позаздрили Йóсипові, і продали його до Єгипту. Але Бог був із ним, **10** і його визволив від усіх його ўтисків, і дав йому благодать та мудрість перед фараоном, царем єгипетським, а він настановив його за правителя над Єгиптом та всім своїм домом. **11** А як голод прийшов на всю землю єгипетську та ханаанську, та велика біда, то поживи тоді не знаходили наші батькі. **12** Коли ж Яків зачув, що в Єгипті є збіжжя, то послав батьків наших уперше. **13** А як удруге послав, то був пізнаний Йóсип братами своїми, і фараонові знаний став Йóсипів рід. **14** Тоді Йóсип послав, щоб покликати Якова, батька свого, та всю родину свою — сімдесят і п'ять душ. **15** І подався Яків в Єгипет, та й умер там він сам та наші батьки. **16** І їх перенесли в Сихем, і поклали до гробу, що Авраам був купив за ціну срібла від синів Еммора Сихемового. **17** А коли наближавсь час обітниці, що нею Бог клявсь Авраамові, розрісся народ і намножився в Єгипті, **18** аж поки настав інший цар ув Єгипті, що не знав уже Йóсипа. **19** Він хитро наш люд обманив, і силою змушував наших отців викидати дітей своїх, щоб вони не лишались живі. **20** Того часу родився Мойсей, і гárний він був перед Богом. Він годóваний був у домі батька своїого три місяці. **21** А коли він був вікинений, то дочка фараона забрала його, та й за сина собі його викохала. **22** І Мойсей був навчений всієї премудрости єгипетської,

і був міцній у словах та в ділах своїх. **23** А коли йому співнилося сорок років, йому спало на серце відвідати братів своїх, синів Ізраїлевих. **24** Як угледів же він, що одному з них діється кривда, заступився, і відомстив за окривдженого, убивши єгиптянина. **25** Він же думав, що брати розуміють, що рукою його Бог дає їм визволення, та не зрозуміли вони. **26** А наступного дня, як сварились вони, він з'явився й хотів погодити їх, кажучи: „Люди, ви — браття, чого один одного кривдите?“ **27** А той, що ближнього кривдив, його відіпхнув та сказав: „Хто наставив над нами тебе за старшого й суддю? **28** Чи хочеш убити й мене, як учора вбив ти єгиптянина?“ **29** І втік Мойсей через слово оце, і стався приходьком у землі мадіямській, де зродив двох синів. **30** А коли сорок років проминуло, то з'явивсь йому Ангол Господній у поліум'ї куща огняного в пустині Сінайської гори. **31** А Мойсей, як побачив, дивувався з видіння. А коли підійшов, щоб розглянути, був голос Господній до нього: **32** „Я Бог отців твоїх, — Бог Авраамів, і Бог Ісаків, і Бог Яковів!“ І затрусився Мойсей, і не відваживсь поглянути... **33** І промовив до нього Господь: „Скинь взуття з своїх ніг, бо те місце, на якому стоїш, то свята земля! **34** Добре бачив Я утиск народу Свого, що в Єгипті, і стогін його Я почув, і зійшов, щоб їх визволити. Тепер ось іди, — Я пошлю до Єгипту тебе“. **35** Цього Мойсея, що його відцурались вони, сказавши: „Хто наставив тебе за старшого й суддю“, цього Бог через Ангола, якому з'явився в

кущі, послав за старшого й визвільника. **36** Він їх вивів, чуда й знамена вчинивши в землі єгипетській, і на Червоному морі, і сорок років у пустині. **37** Це той Мойсей, що прорік Ізраїлевим синам: „Господь Бог вам підійме Пророка від ваших братів, як мене, — Його слухайте!“ **38** Це той, що в пустині на зборах був з Анголом, який промовляв йому на Сінайській горі, та з отцями нашими, і що прийняв він живі слова, щоб їх нам передати; **39** що його не хотіли отці наші слухати, але відіпхнули, і звернулися серцем своїм до Єгипту, **40** промовивши до Аарона: „Зроби нам богів, які йшли б перед нами, бо не знаємо, що сталося з тим Мойсеєм, який вивів нас із краю єгипетського“. **41** І зробили вони тими днями теля, — і бовванові жертви приносили та веселилися з діл своїх рук. **42** Але Бог відвернувся від них, і попустів їх вклонятися силі небесній, як написано в книзі Пророків: „Чи за́чення й жертви Мені ви приносили сорок років у пустині, о доме Ізраїлів? **43** Ви ж носили намета Молохового, і зорю вашого бога Ромфана, зображення, що їх ви зробили, щоб вклонятися їм. Через те запроваджу вас аж за Вавилон!“ **44** У наших отців на пустині була skinія свідцтва, як Той ізвелів, Хто Мойсею казав, щоб зробив її за зразком, якого він бачив. **45** Її наші отці й узяли, і внісли з Ісусом у землю народів, яких вигнав Бог з-перед обличчя наших отців, аж до часу Давида. **46** Він у Бога знайшов благодать, і просив, щоб оселю знайти для Бога Якова. **47** І Соломон збудував Йому дім. **48** Але не в

рукотворнім Всевишній живе, як говорить пророк: **49** „Мені небо — престол, а земля — то підніжок ногам Моїм! Який Мені дім ви збудуєте, — говорить Господь, — або місце яке для Мого відпочинку? **50** Хіба не рука Моя все це створила?“ **51** О ви, твердошиї, люди серця й вух необрізаних! Ви завжди противитесь Духові Святому, як ваші батьки, так і ви! **52** Котрого з пророків батьки ваші не переслідували? Вони ж тих побивали, хто звіщав прихід Праведного, Якому тепер ви сталися зрадниками та убійниками, **53** ви, що Закона одержали через зарядження Анголів, та не зберігали його!“ **54** Як зачули ж оце, вони запалилися гнівом у серцях своїх, і скреготали зубами на нього. **55** А Степан, повний Духа Святого, на небо споглянув, — і побачив Божу славу й Ісуса, що по Божій правиці стояв, **56** і промовив: „Ось я бачу відчинене небо, і Сина Людського, що по Божій правиці стоїть!“ **57** Та вони гучним голосом стали кричати та вуха собі затуляти, та й кинулися однодушно на нього!... **58** І замісто вони його вівели, і зачали побивати камінням його. А свідки плащі свої склали в ногах юнака, який звався Савлом. **59** І побивали камінням Степана, що молився й казав: „Господи Ісусе, — прийми духа мого!“ **60** Упавши ж навкóлішки, скрикнув голосом гучним: „Не залічі їм, о Господи, цього гріха!“ І, промовивши це, він спочив.

8 А Савл похваляв його вбівство. І утиск великий постав того дня проти єрусалимської Церкви, і всі, крім апóстолів, розпорóшилися по краях юдейських

та самарійських. **2** І поховали Степана м'ужі побожні, і плакали ревно за ним. **3** А Савл нищив Церкву, — вдирався в домї, витягав чоловіків і жінок та давав до в'язниці. **4** Ходили тоді розпорóшенці, та Боже Слово благовісти́ли. **5** Ось Пилип прийшов до самарійського міста, і проповідував їм про Христа. **6** А люди вважали на те, що Пилип говорив, і згідно слухали й бачили чуда, які він чинив. **7** Із багатьох бо, що мали їх, д'у́хи нечисті вихóдили з криком великим, і багато розсла́блених та кривих уздорові́лися. **8** І радість велика в тім місті бу́ла! **9** Був один чоловік, на ім'я́ йому́ Сімон, що до того в цім місті займавсь ворожб́итством та дурив самарійський наро́д, видаючи себе за якогось великого. **10** Його слухали всі, — від найменшого аж до найбільшого, кажучи: „Він — сила Бога, що зветься велика!“ **11** Його ж слухалися, бо він їх довший час дивував ворожб́итством. **12** Та коли йняли віри Пилипові, що благовістив про Боже Царство й Ім'я́ Ісуса Христа, чоловіки й жінки охристі́лися. **13** Увірував навіть сам Сімон, і, охристившись, тримався Пилипа; а бачивши чуда й знаме́на великі, він дуже дивувався. **14** Як зачули ж апóстоли, які в Єрусалимі були, що Боже Слово прийня́ла Самарія, то послали до них Петра та Івана. **15** А вони, як прийшли, помолились за них, щоб Духа Святого вони прийняли́, **16** бо ще ні на óдного з них Він не схóдив, а були вони тільки охрищені в Ім'я́ Господа Ісуса. **17** Тоді на них руки поклали, і прийняли́ вони Духа Святого! **18** Як побачив

же Сімон, що через накладання апостольських рук Святий Дух подається, то приніс він їм гроші, **19** і сказав: „Дайте й мені таку владу, щоб той, на когó покладу свої руки, одержав би Духа Святого!“ **20** Та промовив до нього Петро: „Нехай згине з тобою те срібло твоє, бо ти думав набути дар Божий за гроші! **21** У цім ділі нема тобі частки ні уділу, бо серце твоє перед Богом не слушне. **22** Тож покайся за це лихе діло своє, і проси Господа, — може прощений буде тобі замір серця твого! **23** Бо я бачу, що ти пробуваєш у жовчі гіркій та в путях неправди“. **24** А Сімон озвався й сказав: „Помоліться за мене до Господа, щоб мене не спіткало нічого з того, про що ви говорили“. **25** А вони ж, засвідчивши, і Слово Господнє звістивши, повернулись до Єрусалиму, і звіщали Євангелію в багатьох самарійських оселях. **26** А ангол Господній промовив Пилипові, кажучи: „Устань та на південь іди, на дорогу, що від Єрусалиму до Гази спускається, — порожня вона“. **27** І, вставши, пішов він. І ось муж етіопський, скопéць, вельможа Кандакі, цариці етіопської, що був над усіма її скарбами, що до Єрусалиму прибув поклонитись, **28** вертався, і, сидючи на повозі своїм, читав пророка Ісаю. **29** А Дух до Пилипа промовив: „Підійди, та й пристань до цього повозу“. **30** Пилип же підбіг і почув, що той читає пророка Ісаю, та й спитав: „Чи розумієш, щó ти читаєш?“ **31** А той відказав: „Як же мóжу, як ніхто не напúтить мене?“ І впросив він Пилипа піднятись та сісти з ним. **32** А слово Писання, що його він

читав, було це: „Як вівцю на заріз Його вéдено, і як ягня супроти стрижія́ безголосе, так Він не відкрив Своїх уст! 33 У прини́женні суд Йому віднятий був, а про рід Його хто розповість? Бо життя Його із землі забирається“. 34 Відізвався ж скопець до Пилипа й сказав: „Благаю тебе, — це про ко́го говорить пророк? Чи про себе, чи про іншого ко́го?“ 35 А Пилип відкрив уста свої, і, зачавши від цього Писання, благовістив про Ісуса йому. 36 І, як шляхо́м вони їхали, прибулі́ до якоїсь води. І озвався скопець: „Ось вода. Що мені заважає христитись?“ 37 А Пилип відказав: „Якщо віруєш із повного серця свого, то можна“. А той відповів і сказав: „Я вірую, що Ісус Христос — то Син Божий!“ 38 І звелів, щоб по́віз спинився. І обі́два — Пилип та скопець — увійшли до води, і охристив він його. 39 А коли вони вийшли з води, Дух Господній Пилипа забрав, і скопець уже більше не бачив його. І він їхав, радіючи, шляхом своїм. 40 А Пилип опинився в Азо́ті, і, переходячи, звіщав Єва́нгелію всім містам, аж поки прийшов у Кесарію.

9 А Савл, іще дишучи грізьбою й убивством на учнів Господніх, приступивши до первосвященика, 2 попросив від нього листі́ у Дамаск синагогам, щоб, коли зна́йде яких чоловіків та жінок, що тіє́ дороги вони, то зв'язати й привéсти до Єрусалиму. 3 А коли він ішов й наближа́вся до Дамаску, то ось нагло ося́яло світло із неба його, 4 а він пова́лівся на землю, і голос почув, що йому говорив: „Са́вле, Са́вле, — чому́ ти Мене переслідуєш?“ 5 А він запитав: „Хто Ти,

Пане?“А Той: „Я Ісус, що Його переслідуєш ти. Трудно тобі бити ногою колючку! “ **6** А він, затрусившись та налякавшись, каже: „Чого, Господи, хочеш, щоб я вчинив?“А до нього Господь: „Уставай, та до міста подайся, а там тобі скажуть, що маєш робити!“ **7** А люди, що йшли з ним, онімілі стояли, бо вони чули голос, та нікого не бачили. **8** Тоді Савл підвівся з землі, і хоч очі розплющені мав, нікого не бачив... І за руку його повелі й привелі до Дамаску. **9** І три дні невидючий він був, і не їв, і не пив. **10** А в Дамаску був учень один, на ймення Ананій. І Господь у видінні промовив до нього: „Ананію!“А він відказав: „Ось я, Господи!“ **11** Господь же до нього: „Устань, і піди на вулицю, що Простою зветься, і пошукай в домі Юдовім Савла на ймення, тарсянина, ось бо він молиться, **12** і мужа в видінні він бачив, на ймення Ананія, що до нього прийшов і руку на нього поклав, щоб став він видючий“. **13** Відповів же Ананій: „Чув я, Господи, від багатьох про цього чоловіка, скільки зла він учинив в Єрусалимі святим Твоїм! **14** І тут має владу від первосвящеників, щоб в'язати усіх, хто кліче Ім'я Твоє“. **15** І промовив до нього Господь: „Іди, бо для Мене — посудина вібрана він, щоб носити Ім'я Моє перед народами, і царями, і синами Ізраїля. **16** Бо Я покажу йому, скільки має він витерпіти за Ім'я Моє“. **17** І Ананій пішов, і до дому ввійшов, і руки поклавши на нього, промовив: „Савле брате, Господь Ісус, що з'явився тобі на дорозі, якою ти йшов, послав ось мене, щоб став ти видючий, і наповнився

Духа Святого!“ 18 І хвилі тієї відпала з очей йому ніби луска́, і зараз видю́щий він став... І, вставши, охристився, 19 і, прийнявши поживу, на силах зміцнів. 20 І він зараз зачав у синагогах звіщати про Ісуса, що Він — Божий Син, 21 І дивом усі дивувалися, хто чув, і говорили: „Хіба це не той, що переслідував в Єрусалимі визна́вців оцього Ім'я́, та й сюди не на те він прибув, щоб отих пов'язати й привести до первосвящеників?“ 22 А Савл іще більше зміцнявся, і непокоїв юдеїв, що в Дамаску жили, удоводнюючи, що Той — то Христос. 23 А як часу минуло доволі, юдеї змовилися його вбити, 24 та Савлові стала відома їхня змова. А вони день і ніч чатува́ли в ворота́х, щоб убити його. 25 Тому учні забрали його вночі, та й із муру спустили в коші́. 26 А коли він до Єрусалиму прибув, то силкува́вся пристати до учнів, та його всі ляка́лися, не вірячи, що він учень. 27 Варнава тоді взяв його та й привів до апостолів, і їм розповів, як дорогою той бачив Господа, і як Він йому промовляв, і як сміливо навчав у Дамаску в Ісусове Йме́ння. 28 І він із ними входив і виходив до Єрусалиму, і відважно звіщав в Ім'я́ Господа. 29 Він також розмовляв й сперечався з огреченими, а вони намагалися вбити його. 30 Тому браття, довідавшись, відвели́ його до Кесарії, і до Тарсу його відіслали. 31 А Церква по всій Юдеї, і Галілеї, і Самарії мала мир, будуючись і ходячи в стра́сі Господньому, і сповня́лася втіхою Духа Святого. 32 І сталося, як Петро всіх обходив, то прибув і до святих, що мешкали в Лідді. 33 Знайшов

же він там чоловіка одного, на ймення Еней, що на ліжку лежав вісім років, — він розслаблений був. 34 І промовив до нього Петро: „Енею, тебе вздоровляє Ісус Христос. Уставай, і постели собі сам!“ І той зараз устав. 35 І його оглядали усі, хто мешкав у Лідді й Сароні, які навернулися до Господа. 36 А в Йоппії була одна учениця, на ймення Тавіта, що в перекладі Сарною зветься. Вона повна була добрих вчинків та милостині, що чинила. 37 І трапилося тими днями, що вона занедужала й умерла. Обмили ж її й поклали в гóрниці. 38 А що Лідда лежить недалеко Йоппії, то учні, прочувши, що в ній пробуває Петро, послали до нього двох мóжів, що благали: „Не гайся прибути до нас!“ 39 І, вставши Петро, пішов із ними. А коли він прибув, то ввели його в гóрницю. І обступили його всі вдовіці, плачучи та показуючи йому сукні й плащі, що їх Сарна робила, як із ними була. 40 Петро ж із кімнати всіх випровадив, і, ставши навкóлішки, помолився, і, звернувшись до тіла, промовив: „Тавіто, вставай!“ А вона свої очі розплющила, і сіла, уздрівши Петра. 41 Він же руку подав їй, і підвів її, і закликав святих і вдовиць, та й поставив живою її. 42 А це стало відоме по цїлій Йоппії, і багато-хто в Господа ввірували. 43 І сталось, що він багато днів пробув у Йоппії, в одного гарбарника Сїмона.

10 Проживав же один чоловік у Кесарії, на ймення Корнілій, сотник пóлку, що звавсь Італійським. 2 З усім домом своїм він побожний був та богобійний, подавав людям щедрю милостиню, і зóвжди Богові

молився. **3** Явно він у видінні, десь коло години дев'ятої дня, бачив Ангола Божого, що до нього зійшов і промовив йому: „Корнілію!“ **4** Він поглянув на нього й жахнувся, й сказав: „Що, Господи?“ Той же йому відказав: „Молітви твої й твоя милостиня перед Богом згадалися. **5** Тепер же пошли до Йопії людей, та й прилич Сімона, що зветься Петром. **6** Він гостює в одного гарбарника Сімона, що дім має при морі. Він скаже тобі, що́ ти маєш робити“. **7** Коли ж Ангол, що йому говорив, відійшов, той закликав двох із своїх слуг домашніх, і вояка богобійного з тих, що служили при ньому, **8** і розповів їм усе та й послав їх в Йопію. **9** А наступного дня, як у дорозі були вони та наближались до міста, Петро вийшов на горищу, щоб помолитись, о годині десь шостій. **10** І став він голодний, і їсти схотів. Як йому ж готували, захоплення на нього найшло, **11** і бачить він небо відкрите, і якуюсь посудину, що сходила, немов простирало велике, яка, за чотири кінці прив'язана, спускалась додолу. **12** У ній же знаходились чотириногі всілякі, і земне гаддя, і небесні пташки. **13** І голос почувся до нього: „Устань, заколи, Петре, і їж!“ **14** А Петро відказав: „Жадним способом, Господи, — бо ніколи не їв я нічого огідного чи то нечистого!“ **15** І знов голос удруге до нього: „Що від Бога очіщене, не вважай за огідне того!“ **16** І це сталося тричі, і посудина знов була взята на небо. **17** Як Петро ж у собі бентежився, що́ б то значило те видіння, що бачив, то ось посланці від

Корнилія, розпитавши про Сімонів дім, спинилися перед ворітьми, **18** і спиталися, крикнучи: „Чи то тут сидить Сімон, що зветься Петро?“ **19** Як Петро ж над видінням роздумував, Дух промовив до нього: „Онде три чоловіки шукають тебе. **20** Але встань і зійди, і піди з ними без жодного сума́ннєву, бо то Я їх послав!“ **21** І зійшовши Петро до тих мўжів, промовив: „Ось я той, що його ви шукаєте. З якої причини прийшли ви?“ **22** А вони відказали: „Сотник Корнілій, муж праведний та богобійний, слави доброї в усього люду юдейського, святим а́нголом був у видінні наставлений, щоб до дому свого покликати тебе та послухати слів твоїх“. **23** Тоді він покликав й гостинно прийняв їх. А другого дня він устав та й із ними пішов; також дехто з братів із Йоппії пішли з ним. **24** І назавтра прийшли вони до Кесарії. А Корнілій чекав їх, рідню й близьких друзів покликавши. **25** А як увіходив Петро, Корнілій зустрів його, і до ніг йому впав і поклонився. **26** Та Петро його підвів, промовляючи: „Устань, бо й сам я людина!“ **27** І, розмовляючи з ним, увійшов, і знайшов багатьох, що зібралися, **28** і промовив до них: „Ви знаєте, що не вільно юдеєві приставати й прихóдити до чужани́ці. Та відкрив мені Бог, щоб я жодну людину не мав за огидну чи то за нечисту. **29** Тому я без вага́ння прибув, як покликано. Тож питаю я вас: З якої причини ви слали по мене?“ **30** А Корнілій сказав: „Четвертого дня аж до цієї години я по́стив, а о дев'ятій годині молився я в домі своїм. І ото,

перед мене став муж у блискучій одежі **31** й сказав: „Корнилію, почута молитва твоя, і твої милостині перед Богом згадалися. **32** Тож пошли до Йоппії, і приклич Сімона, що зветься Петром. Він гостює в гарбарника Сімона, у господі край моря, — він прийде й розповість тобі“. **33** Я зараз по тебе послав, — ти добре зробив, що прийшов. Тож тепер перед Богом ми всі стоїмо, щоб почути все те, що Господь наказав був тобі“. **34** А Петро відкрив уста свої та й промовив: „Пізнаю я поправді, що „не дивиться Бог на обличчя“, **35** але в кожному народі приємний Йому, хто боїться Його й чинить праведність. **36** Він слово послав для Ізраїлевих синів, благовістячи мир через Ісуса Христа, що Господь Він усім. **37** Ви знаєте справу, що по всій Юдеї була й зачалась з Галілеї, після хрищення, що Іван проповідував, **38** Ісуса, що був із Назарету, як помазав Його Святим Духом і силою Бог. І ходив Він, добро чинячи й усіх уздорблюючи, кого поневолив диявол, бо Бог був із Ним. **39** І ми свідки всьому, що Він учинив у Юдейському краї та в Єрусалимі, — та вбили Його, на дереві повісивши. **40** Але Бог воскресив Його третього дня, і дав Йому, щоб з'явився, **41** не всьому народові, але наперед Богом вибраним свідкам, нам, що з Ним їли й пили, як воскрес Він із мертвих. **42** І Він нам звелів, щоб народові ми проповідували та засвідчили, що то Він є призначений Богом Суддя для живих і для мертвих. **43** Усі пророки свідкують про Нього, що кожен, хто вірує в Нього, одержить

про́щення гріхів Його Йме́нням“. 44 Як Петро говорив ще слова́ ці, злі́нув Святий Дух на всіх, хто слухав слова́. 45 А обрі́зані віруючі, що з Петром прибу́лі, здивувалися дивом, що дар Духа Святого пролився також на пога́н! 46 Бо чули вони, що мовами різними ті розмовляли та Бога звелі́чували... Петро тоді відпові́в: 47 „Чи хто може заборонити хреститися водою оцим, що одержали Духа Святого, як і ми?“ 48 І звелі́в охреститися їм у Йме́ння Ісуса Христа. Тоді просили його позостатися в них кілька днів.

11 Почули ж апостоли й браття, що в Юдеї були, що й погани прийняли́ Слово Боже. 2 І, як Петро повернувся до Єрусалиму, з ним стали змагатися ті, хто з обрі́зання, 3 кажучи: „Чо́го ти ходив до людей необрі́заних та споживав із ними?“ 4 Петро ж розпочав і їм розпові́в за порядком, говорячи: 5 „Був я в місті йоппійські́м і молився, і бачив в захо́пленні виді́ння: якась посу́дина сходи́ла, немов простира́ло велике, яка, за чотири кінці́ прив'язана, спускалася з неба й підійшла аж до мене. 6 Зазирнувши до неї, я поглянув, і побачив там чотириногих землі, і звірів, і гаддя, і небесних пташок. 7 І голос почув я, що мені промовляв: „Устань, Петре, заколи та й їж!“ 8 А я відказав: „Жодним способом, Господи, — бо ніко́ли нічого огі́дного чи то нечистого в уста мої не вхо́дило!“ 9 І відпові́в мені голос із неба вдруге: „Що від Бога очищене, не вважай за огі́дне то́го!“ 10 І це сталося тричі, і все знов було взяте на небо. 11 І ось три чоловіки, посланці з Кесарії до мене,

перед домом, де був я, спинилися з́раз. **12** І сказав мені Дух іти з ними без жодного сумніву. Зо мною ж пішли й оці шестеро браття, і ввійшли ми до дому того чоловіка. **13** І він нам розповів, як у домі своїм бачив ангола, який став і сказав: „Пошли до Йоппії, та приклич того Сімона, що зветься Петром, **14** він слова́ тобі скаже, якими спасешся і ти, і ввесь дім твій“. **15** А як я промовляв, злінув на них Святий Дух, як споч́тку й на нас. **16** І я згадав слово Господне, як Він говорив: „Іван ось водою христив, ви ж охрищені будете Духом Святим“. **17** Отож, коли Бог дав однаковий дар їм, як і нам, що ввірували в Господа Ісуса Христа, то хт́ ж я такий, щоб міг заперечити Богові?“ **18** І, почувши таке, замовкли вони, і Бога хвалили, говорячи: „Отож, і поганам Бог дав пока́ння в життя!“ **19** А ті, хто розпорóшився від переслідування, що зняло́ся було через Степа́на, перейшли навіть до Фінікії, і Кіпру, і Антіохії, не звіщаючи слова́ нікому, крім юдеїв. **20** А між ними були мужі деякі з Кіпру та з Кірінеї, що до Антіохії прийшли, і промовляли й до греків, благовістячи про Господа Ісуса. **21** І Господня рука була з ними; і велике число їх увірвало, і навернулось до Господа! **22** І вістка про них досягла́ до вух ерусалімської Церкви, і до Антіохії послали Варнаву. **23** А він, як прийшов і благодать Божу побачив, звеселився, і всіх став просити, щоб серцем рішучим трималися Господа. **24** Бо він добрий був муж, повний Духа Святого та віри. І прилучилось багато наро́ду до Господа! **25** Після

того подався Варна́ва до Та́рсу, щоб Са́вла шукати. **26** А знайшовши, привів в Антіохію. І збирались у Церкві вони цілий рік, і навчали багато народу, і в Антіохії найперш християнами названо учнів. **27** Прибулі ж тими днями пророки від Єрусалиму до Антіохії. **28** І встав один з них, на ймєння Ага́в, і Духом прорік, що голод великий у цілому світі настане, як за Кла́вдія був. **29** Тоді учні, усякий із своєї спроможности, постановили послати допомогу братам, що в Юдеї жили. **30** Що й зробили, через руки Варнави та Са́вла, пославши до старших.

12 А Цар Ірод тоді підніс руки, щоб декого з Церкви гно́бити. **2** І мечем він стяв Якова, брата Іванового. **3** А бачивши, що подібалося це юдеям, він задумав схо́пити й Петра. Були ж дні Опрі́сноків. **4** І, схо́пивши його, посадив до в'язниці, і передав чотирьом чвіркам воякі́в, щоб його стерегли, бажаючи вивести лю́дям його по Па́сці. **5** Отож, у в'язниці Петра стерегли, а Церква ре́вно молилася Богові за нього. **6** А як Ірод хотів його вівести, Петро спав тієї ночі між двома́ вояка́ми, закутий у два ланцю́гі, і сторо́жа пильнувала в'язницю при двéрях. **7** І ось ангол Господній з'явився, і в в'язниці засяяло сві́тло. І, доторкнувшись до боку Петрового, він збудив його, кажучи: „Мерщій встава́й!“ І ланцю́гі йому з рук поспада́ли. **8** А ангол до нього промовив: „Підпереж́ися, і взуй санда́лі свої“. І він так учинив. І каже йому: „Зодягнися в плаща свого, та й за мною йди“. **9** І, вийшовши, він ішов услід за ним, і не

знав, чи то правда, що робилось від ангола, бо думав, що видіння він бачить. **10** Як сторбжу минули вони першу й другу, то прийшли до залізної брами, що до міста веде, — і вона відчинилась сама ім. І, вийшовши, пройшли одну вулицю, — і відступив ангол зараз від нього. **11** Сказав же Петро, опритомнівши: „Тепер знаю правдиво, що Господь послав Свого ангола, і видер мене із рук Іродових та від усього чекання народу юдейського“. **12** А зміркувавши, він прийшов до садіби Марії, матері Івана, званого Марком, де багато зібралось й молилося. **13** І як Петро в фіртку брами постукав, то вийшла послухати служниця, що звалася Рода, **14** та голос Петрів розпізнавши, вона з радощів не відчинила воріт, а прибігши, сказала, що Петро при ворбтях стоїть! **15** А вони їй сказали: „Чи ти навісна?“ Та вона запевняла своє, що є так. Вони ж говорили: „То ангол його!“ **16** А Петро й далі стукав. Коли ж відчинили, вони його вгледіли та й дивувалися. **17** Махнувши ж рукою до них, щоб мовчали, він їм розповів, як Господь його вивів із в'язниці. І сказав: „Сповістіть про це Якова й браттю“. І, вийшовши, він до іншого місця пішов. **18** Коли ж настав день, поміж вояками зчинилась велика тривога, щб то сталось з Петром. **19** А Ірод, пошукавши його й не знайшовши, віддав варту під суд, і звелів їх стратити. А сам із Юдеї відбув в Кесарію, і там перебував. **20** А Ірод розгніваний був на тирян та сидонян. І вони однодушно до нього прийшли, і вблагали царськбго постельника Власта, та й миру

просили, бо їхня земля годувалась з царськбї. **21** Дня ж призначеного Ірод убрався в одѣжу царську, і на підвищенні сїв та й до нїх говорив. **22** А натовп кричав: „Голос Божий, а не людський!“ **23** І ангол Господній уразив зненáцька його, бо він не віддав слави Богові. І червá його з'їла, і він умер. **24** Слово ж Боже росло та помно́жувалось. **25** А Варнава та Савл, службу виконавши, повернулись із Єрусалиму, узявши з собою Івана, що прб́званий Мáрком.

13 А в Антіохїї, у тáмошній Церкві були ці пророки та вчителі: Варнава й Семен, званий Нїгер, і кірінéянин Луцій, і Манаїл, що був вигодуваний із тетрáрхом Іродом, та ще Савл. **2** Як служили ж вони Господéві та по́стили, прорік Святий Дух: „Відділіть Варнаву та Сáвла для Мене на справу, до якої покликав Я їх!“ **3** Тоді, попóстивши та помолившись, вони руки поклали на них, і відпустили. **4** Вони ж, послані бувши від Духа Святого, прийшли в Селевкїю, а звідти до Кїпру відплїнули. **5** Як були ж в Саламїні, то звїщали вони Слово Боже по синагогах юдейських; до по́слуг же мали й Івана. **6** А коли перейшли аж до Пáфи весь óстрів, то знайшли ворожбїта одно́го, лжепророка юдéянина, йому на ім'я Варісус. **7** Він був при прокóнсулі Сергїї Пáвлі, чоловіку розумнім. Той закликав Варнаву та Сáвла, і прагнув послухати Божого Слова. **8** Але їм опирався Еліма ворожбїт той, — бо ім'я його перекладається так, — і намагавсь відвернути від віри прокóнсула. **9** Але Савл, що й Павло він, перепóвнився Духом

Святим і на нього споглянув, **10** і промовив: „О сину дияволів, повний всякого підступу та всіякої злости, ти вóрогу всякої правди! Чи не перестанеш ти плутати прóстих Господніх доріг? **11** І тепер ось на тебе Господня рука, — ти станеш сліпий, і сонця бачити не будеш до часу!“ І миттю обняв того мóрок та тёмрява, і став він ходити навпóмацки та шукати поводáтора. **12** Тоді той прокóнсул, як побачив, щó сталося, увірував, і дивувався науці Господній! **13** І, як від Пáфа Павло й ті, хто з ним був, відпливлі, то вони прибулі в Памфілійську Пергію. А Іван, відлучившись від них, повернувся до Єрусалиму. **14** А вони, пішовши з Пергії, прийшли до Пісідійської Антіохії, і дня суботнього до синагоги ввійшли й посідали. **15** А по відчитáнні Закóну й Пророків, старші синагоги послали до них, переказуючи: „Мужі-браття, якщо маєте слово потіхи для люду, промовте!“ **16** Тоді Павло встав, і давши знака рукою, промовив: „Послухайте, мужі ізраїльтяни, та ви, богобійні! **17** Бог цих Ізраїлевих людей вибрав Собі отців наших, і підвищив нарóд, як він перебува́в у єгипетськім краї, і рукою потужною вивів їх із нього, **18** і літ із сорок Він їх годував у пустині, **19** а вигубивши сім нарóдів в землі ханаанській, поділив жеребкóм їхню землю між ними, **20** майже що по чотириста й п'ятидесяти рóках. Після того аж до Самуїла пророка Він їм суддів дава́в. **21** А потім забажали царя, і Бог дав їм Сау́ла, сина Кісового, мужа з Веніямінового племені, на чотири десятки років. **22** А його віддаливши, поставив

царем їм Давіда, про якого й сказав, засвідчуючи:
„Знайшов Я Давида, сина Єссеевого, чоловіка за
серцем Своїм, що всю волю Мою він виконувати буде“.

23 За обітницею, із його насіння підняв Бог Ісуса, як
спасіння Ізраїлеві, **24** як Іван — перед самим приходом
Його — усьому народові Ізраїлевому проповідував
хрищення на покаєння. **25** А коли свою путь Іван
виконав, то він промовляв: „Я не Той, за Кого ви мене
вважаєте, але йде он за мною, що Йому розв'язати
ремінця від узуття Його я недостойний“.

26 Мужі-
браття, сини роду Авраамового, та хто богобоязний із
вас! Для вас було послане слово спасіння цього. **27**
Бо мешканці Єрусалиму та їхня старшина Його не
пізнали, а пророчі слова — які щосуботи читаються —
вони сповнили присудом, **28** і хоч жадної провини
смертельної в Ісусі вони не знайшли, все ж просили
Пилата вбити Його. **29** Коли ж усе відбулось, що
про Нього написано, то зняли Його з дерева, та й до
гробу поклали. **30** Але Бог воскресив Його з мертвих!

31 Він з'являвся багато днів тим, що були поприходили
з Ним із Галілеї до Єрусалиму, і що тепер вони
свідки Його перед людьми. **32** І ми благовістимо
вам ту обітницю, що дана була нашим отцям, **33**
що її нам, їхнім дітям, Бог виконав, воскресивши
Ісуса, як написано в другім псалмі: „Ти Мій Син,
— Я сьогодні Тебе породив!“ **34** А що Він воскресив
Його з мертвих, щоб більш не вернувся в зотління, те
так заповів: „Я дам вам ті милості, що обіцяні вірно
Давиду були!“ **35** Тому то й деінде говорить: „Не даси

Ти Своему Святому побачити тління!“ 36 Бо Давид, що часу свого послужив волі Божій, спочив, і злучився з отцями своїми, і тління побачив. 37 Але Той, що Бог воскресив Його з мертвих, тління не побачив. 38 Отже, мужі-браття, хай відомо вам буде, що прощення гріхів через Нього звіщається вам. 39 І в усім, у чому ви не могли виправдатись Законом Мойсеєвим, через Нього виправдується кожен віруючий. 40 Отож, стережіться, щоб на вас не прийшло, що в Пророків провіщене: 41 „Дивіться, погордуючі, і дивуйтеся та пощезайте, бо Я діло роблю за днів ваших, те діло, що йому не повірите ви, якби хто розповів вам!“ 42 А як стали виходити вони, то їх прошено, щоб на другу суботу до них говорили ті самі слова. 43 А коли розійшлась синагога, то багато з юдеїв та й із нововірців побожних пішли за Павлом та Варнавою, а вони промовляли до них і намовляли їх перебувати в благодаті Божій. 44 А в наступну суботу зібралось майже все місто послухати Божого Слво́ва. 45 Як юдеї ж побачили натовп, то наповнились за́здросців, і стали перечити мові Павла та богозневажати. 46 Тоді Павло та Варнава мужньо промовили: „До вас перших потрібно було говорити Слово Боже; та коли ви його відкидаєте, а себе вважаєте за недостойних вічного життя, то ось до поган ми звертаємось. (aiōnios g166) 47 Бо так заповів нам Господь: „Я світлом поставив Тебе для поган, щоб спасінням Ти був аж до краю землі!“ 48 А погани, почувши таке, раділи та Слово Господнє хвалили. І всі ті, хто призначений був в

життя вічне, увірували. (aiōnios g166) **49** І ширилось Слово Господнє по цілій країні. **50** Юдеї ж підбили побожних впливових жінок та значніших у місті, і зняли переслідування на Павла та Варнаву, та й вигнали їх із своєї землі. **51** Вони ж, обтрусивши із ніг своїх порох на них, подалися в Іконію. **52** А учні сповнілися радощів і Духа Святого.

14 І трапилось, що в Іконії вкупі ввійшли вони до синагоги юдейської, і промовили так, що безліч юдеїв й огречених увірували. **2** Невірні ж юдеї підбурили та роз'ятрили душі поган на братів. **3** Та проте довгий час пробулі вони там, промовляючи мужньо про Господа, що свідощтво давав слову благодаті Своєї і робив, щоб знамена та чуда чинились їхніми руками. **4** А в місті нарід поділився, — і пристали одні до юдеїв, а інші тримались апостолів. **5** Коли ж кинулися ті погани й юдеї з своїми старшими, щоб зневажити їх та камінням побити, **6** то, дізнавшись про це, вони повтікали до міст лікабнських, до Лістри та Дєрвії, та в околиці їхні, **7** і Єв'ангелію там звіщали. **8** А в Лістрі сидів один чоловік, безвладний на ноги, що кривий був з утроби своєї матері, і ніколи ходити не міг. **9** Він слухав, як Павло говорив, який пильно на нього споглянув, і побачив, що має він віру вздоровленим бути, **10** то голосом гучнім промовив: „Устань просто на ноги свої!“ А той скочив, і ходити почав. **11** А люди, побачивши, що Павло вчинив, піднесли свій голос, говорячи по-лікабнському: „Боги людям вподібнились, та до нас ось зійшли!“ **12** І Варнаву

вони звали Зéвсом, а Гермéсом Павла, бо він провід мав у слові. **13** А жрець Зéвса, що святиня його перед містом була, припровáдив бики та вінки до воріт, та й з нарóдом принóсити жертву хотів. **14** Та коли про це почули апóстоли Варнава й Павло, то роздерли одежі свої, та й кинулися між нарóд, кричачи **15** та говорячи: „Щó це робите, люди? Таж і ми такі самі смертéльні, подібні вам люди, і благовістимó вам, — від оцих ось марнóт навернóтись до Бога Живого, що створив небо й землю, і море, і все, що в них є. **16** За минулих родів попустив Він усім народам, щоб ходили стежкáми своїми, **17** алé не зоставив Себе Він без свідчення, добро чинячи: подавав нам із неба дощі та врожайні часі, та напóвнював їжею й радощами серця наші“. **18** І, говорячи це, залéдве спинили нарóд не приносити їм жéртов. **19** А з Антіохії та з Іконії посхóдились юдеї, і, підбуривши нáтовп, камінням побили Павла, та й за місто геть виволікли, мавши думку, що вмер він. **20** Коли ж учні його оточили, то він устав, та й вернувся до міста. А наступного дня він відбув із Варнавою в Дéрвію. **21** І, як звістили Євáнгелію тому містові, і учнів багато придбали, вони повернулися в Лістру, та в Іконію, та в Антіохію, **22** душі учнів зміцняючи, просячи перебувати в вірі, та навчáючи, що через великі ўтиски треба нам вхóдити у Боже Царство. **23** І рукопоклáли їм пресвітерів по Церквах, і помолилися з пóстом та й їх передали Господéві, в Якого ввірували. **24** Як вони ж перейшли Пісідію, прибули в Памфілію; **25** і, звістивши Господне

Слово в Пергїї, вони в Атталію ввійшли, **26** а звідти поплинули в Антіохію, звідки були благодати Божій віддані на діло, що його й закінчили. **27** А прибувши та скликавши Церкву, вони розповіли, як багато вчинив Бог із ними, і що відкрив двері віри поганам. **28** І перебували вони немалій час із учнями.

15 А дехто, що з Юдеї прийшли, навчали братів: „Якщо ви не обріжетеся за звичаєм Мойсеєвим, то спаситися не можете“. **2** Коли ж суперечка повстала й чимале змагання в Павла́ та в Варнави з ними, то постановили, щоб Павло́ та Варнава, та дехто ще інший із них, пішли в справі цій до апостолів й старших у Єрусалим. **3** Тож вони, відпроваджені Церквою, ішли через Фінікію та Самарію, розповідаючи про поганське навернення, і радість велику чинили всім браттям. **4** Коли ж в Єрусалим прибули вони, були прийняті Церквою, та апостолами, та старшими, і вони розповіли, як багато вчинив Бог із ними. **5** Але дехто, що ввірували з фарисейської партії, устали й сказали, що потрібно поганів обрізувати й наказати, щоб Закона́ Мойсеєвого берегли. **6** І зібрались апостоли й старші, щоб розглянути справу оцю. **7** Як велике ж змагання повстало, Петро встав і промовив до них: „Мужі-браття, ви знаєте, що з давнішніх днів вибрав Бог поміж нами мене́, щоб погани почули слово Євангелії через уста мої, та й увірували. **8** І засвідчив їм Бог Серцезнавець, давши їм Духа Святого, як і нам, **9** і між нами та ними різниці Він жодної не вчинив, очистивши вірою їхні

серця. **10** Отож, чого Бога тепер спокúшуєте, щоб учням на шию покласти ярмó, якого ані наші отці, ані ми не здолáли понéсти? **11** Та ми віруємо, що спасéмося благодáттю Господа Ісуса так само, як і вони“. **12** І вся громада замовкла, і слухали пильно Варнаву й Павла, що розповідали, які то знамéна та чúда вчинив через них Бог між поганями! **13** Як замовкли ж вони, то Яків озвався й промовив: „Мужі-браття, послухайте також мене. **14** Сíмон ось розповів, як зглянувся Бог від почáтку, щоб вибрати люд із поганів для Ймéння Свого. **15** І пророчі слова з цим погоджуються, як написано: **16** „Потóму вернуся, і відбудúю Давидову скíнію занепалу, і відбудую руїни її, і наново поставлю її, **17** щоб шукали Господа люди зосталі та всі нарóди, над якими Ім'я Моє кликано, — говорить Господь, що чинить це все! **18** Господéві відвіку відóмі всі вчинки Його“. (аїѠп g165) **19** Тому дúмаю я, щоб не турбувати поган, що до Бога наvertsáються, **20** але написати до них, щоб стрíмувались від занечіщення ідольського, та від блúду, і задушенíни, і від крóви. **21** Бо своїх проповідників має Мойсей по містах здавендáвна, і щосуботи читають його в синагогах“. **22** Тоді постановили апóстоли й старші з цілою Церквою вибрати мúжів із них, і послати до Антіохії з Павлóm та Варнавою Юду, що зветься Варсáвва, і Силу, мúжів проводирів між братами, **23** написавши своїми руками оцé: „Апостоли й старші брати до братів, що з поган в Антіохії, і Сírії, і Кілікії: Вітаємо вас! **24** Через те, що

ми чули, що деякі з вас, яким ми того не доручували, стурбували наукою вас, і захитали вам душі, **25** то ми постановили однодушно, зібравшись, щоб обраних мужів послати до вас із коханими нашими — Варнавою та Павлом, **26** людьми тими, що душі свої віддали за Ім'я Господа нашого Ісуса Христа. **27** Тож ми Юду та Силу послали, що вияснять усно те саме. **28** Бо зволілось Духові Святому і нам, — тягару вже ніякого не накладати на вас, окрім цього необхідного: **29** стримуватися від ідолських жертв та крові, і задушеніни, та від блуду. Оберегаючися від того, ви зробите добре. Бувайте здорові!“ **30** Посланці ж прийшли в Антіохію, і, зібравши народ, доручили листа. **31** А перечитавши, раділи з потішення того. **32** А Юда та Сила, самі будучи пророками, частим словом підбадьорували та зміцняли братів. **33** А як перебулі вони там якийсь час, то брати їх відпустили з миром до тих, хто їх вислав. **34** Але Сила схотів лишитися там, а Юда вернувся до Єрусалиму. **35** А Павло з Варнавою в Антіохії жили, навчаючи та благовістячи разом із іншими багатьом Слово Господнє. **36** А по декількох днях промовив Павло до Варнави: „Ходімо знов, і відвідаймо наших братів у кожному місті, де ми провіщали Слово Господнє, — як вони пробувають“. **37** А Варнава хотів був узяти з собою Івана, що званий був Марком. **38** Та Павло вважав за потрібне не брати з собою того, хто від них відлучився з Памфілії, та з ними на працю не йшов. **39** І повстала незгода, і розлучились вони між собою. Тож Варнава взяв

Мάρка, і поплінув до Кіпру. **40** А Павло вибрав Силу й пішов, Божій благодаті братами доручений. **41** І проходив він Сірію та Кілікію, Церкви зміцнюючи.

16 І прибув він у Дёрвію й Лістру. І ото був там один учень, на ім'я Тимофій, син навёрненої однієї юдеянки, а батько був гёллен. **2** Добре свідóцтво про нього давали брати, що були в Лістрі та в Іконії. **3** Павло захотів його взяти з собою, — і, взявши, обрізав його через юдеїв, що були в тих місцях, бо всі знали про батька його, що був гёллен. **4** Як міста ж перехóдили, то їм передавали, щоб вони берегли оті постанóви, які видали в Єрусалимі апóстоли та старші. **5** А Церкви зміцнювалися в вірі, і щоденно зростали кїлькістю. **6** А що Дух Святий їм не звелів провіщати слово в Азії, то вони перейшли через Фрігію та через країну галатську. **7** Дійшовши ж до Мізії, хотіли піти до Вітїнії, та їм не дозволив Дух Ісусів. **8** Обминувши ж Мізію, прибулі до Троади. **9** І Павлові з'явилось видіння вночі: якийсь македóнянин став перед ним і благав його, кажучи: „Прийди в Македóнію, і нам поможи!“ **10** Як побачив він це видіння, то ми зараз хотіли піти в Македóнію, зрозумівши, що Госпóдь нас покликав звіщати їм Євángелію. **11** Тож відпливши з Троади, прибулі ми навпрост у Самотракію, а другого дня до Неаполя, **12** звідтіля ж у Філіпи, що є перше місто-осада в тій частині Македонії. І пробулі ми в цім місті днів кілька. **13** Дня ж суботнього вийшли ми з міста над річку, де, за звичаєм, було місце молитви, і, посідавши, розмовляли з жінками, що посхóдились.

14 Прислухалася їй жінка одна, що звалася Лідія, купчиха кармазіном з міста Тіятір, що Бога вона шанувала. Господь же їй серце відкрив, щоб уважати на те, що Павло говорив. **15** А коли охристилась вона їй дім, то благала нас, кажучи: „Якщо ви признали, що вірна я Господеві, то прийдіть до господи моєї й живіть“. І змусила нас. **16** І сталося, як ми йшли на молитву, то нас перестріла служниця одна, що мала віщунського духа, яка ворожбитством давала великий прибуток панам своїм. **17** Вона йшла слідкомá за Павлом та за нами, і кричала, говорячи: „Оці люди — це раби Всевишнього Бога, що вам провіщають дорогу спасіння!“ **18** І багато днів вона це робила. І обурилась Павло, і, обернувшись, промовив до духа: „У Ім'я Ісуса Христа велю я тобі — вийди з неї!“ І того часу той вийшов. **19** А пани її, бачивши, що пропала надія на їхній прибуток, схопили Павла й Силу, і потягли їх на ринок до старших. **20** Коли ж їх привели до начальників, то сказали: „Ці люди, юдеї, наше місто бунтують, **21** і навчають звичаїв, яких нам, римлянам, не годиться приймати, ані виконувати“. **22** І наговп піднявся на них. А начальники здерли одержу із них, та звели їх різкими сікти. **23** І, завдавши багато їм ран, посадили в в'язницю, наказавши в'язничному дозбрцеві, щоб їх пильно стеріг. **24** Одержавши такого наказу, той їх повкидав до внутрішньої в'язниці, а їхні ноги забив у колоди. **25** А північної пори Павло й Сила молилися, і Богові співали, а ув'язнені слухали їх. **26** І ось нагло повстало велике трясіння землі, аж

основи в'язнічні були захитáлися! І повідчинялися зараз усі двері, а кайдáни з усіх поспадáли. **27** Як прокинувся ж сторож в'язничний, і побачив відчинені двері в'язниці, то витяг меча та й хотів себе вбити, мавши думку, що повтікали ув'язнені. **28** А Павло скрикнув голосом гучнім, говорячи: „Не чини собі жодного зла, бо всі ми ось тут!“ **29** Зажадавши ж той світла, ускóчив, і тремтячий припав до Павла та до Сили. **30** І вивів їх звідти й спитав: „Добрóдії! Що треба робити мені, щоб спастіся?“ **31** А вони відказали: „Віруй в Господа Ісуса, — і будеш спасéний ти сам та твій дім“. **32** І Слово Господнє звіщали йому та й усім, хто був у домі його. **33** І сторож забрав їх того ж часу вночі, їхні рани обмив, — і охристився негайно він сам та його всі домашні. **34** І він їх запровадив до дому свого, і поживу поставив, і радів із усім домом своїм, що ввірував у Бога. **35** А коли настав день, то прислали начальники слуг поліційних, наказуючи: „Відпусти тих людей!“ **36** І сказав той в'язничний дозорець слова ці Павлові: що прислали начальники, щоб вас відпустити. „Отож, вийдіть тепер та й з міром ідіть!“ **37** А Павло відказав їм: „Нас, римля́н, незасуджених, різками сікли прилю́дно, і до в'язниці всадили, а тепер нас таємно виводять? Але ні! Хай вони самі прійдуть, та й виведуть нас!“ **38** Ці ж слова поліційні слуги донéсли начальникам. А ті налякались, почувши, що римля́ни вони. **39** І прийшли, та їх перепросили, а вивівши, благали, щоб із міста пішли. **40** І, вийшовши з в'язниці, прибулі

вони до Лідії, а з братами побачившись, потішили їх та й пішли.

17 Як вони перейшли Амфіпіль й Аполлонію, то прийшли до Солуня, де була синагога юдейська. **2** І Павло, за звичаєм своїм, до них увійшов, і з ними змагавсь три суботи з Писання, **3** виказуючи та доводячи, що мусів Христос постраждати й воскреснути з мертвих, і що Христос Той — Ісус, про Якого „я вам проповідую“. **4** І ввірували дехто з них і до Павла та до Сили пристали, — безліч побожних із гелленів та немало з шляхетних жінок. **5** А невірні юдеї були запалилися заздрістю, і якихсь негідних людей назбирали на вулицях, учинили збігівисько та й бунтували те місто, а набігши на хату Ясонову, шукали апостолів, щоб до натовпу вивести їх. **6** А як їх не знайшли, потягли до начальників міста Ясона та декого з братті, кричачі: „Ті, що світ сколотили, — і сюди ось вони поприходили! **7** А Ясон їх до себе прийняв. Вони всі проти наказів кесаря чинять, гово́рячи, ніби інший є цар — Ісус“. **8** І вони зворохобили наро́д та начальників міста, що слухали це. **9** Але, узявши поруку з Ясона та з інших, вони їх відпустили. **10** А брати відіслали негайно вночі Павла й Силу до Вєрії. І, прибувши, вони пішли в синагогу юдейську. **11** Ці були шляхетніші за солунян, — і слова́ прийняли з повним за́палом, і Писання досліджували день-у-день, чи так воно є. **12** Тож багато із них тоді ввірували, і з почесних гелленських жінок та немало із му́жів. **13** Як солунські ж юдеї

довідалися, що Павло проповідує Боже Слово й у Вєрії, прибулі вони, і там баламутили та бунтували нарód. **14** Тоді браття негайно Павла відпустили, щоб до моря йшов; а Сила та Тимофій позостáлися там. **15** А ті, що Павлá відпроваджували, провели його аж до Атén, а прийнявши наkáза про Силу та Тимофія, щоб до нього вернулися якнайшвидше, відбулі. **16** Як Павло ж їх чекав у в Атéнах, у ньóму кипів його дух, як бачив це місто, повне ідолів. **17** Тож він розмовляв у синагозі з юдеями та з богобійними, і на ринку щоденно зі стрічними. **18** А дехто з філóсофів епікурéїв та стоїків сперечалися з ним. Одні говорили: „Щó то хоче сказати оцей пустомóв?“ А інші: „Здається, він проповідник чужих богів“, бо він їм звіщáв Євáнгелію про Ісуса й воскресення. **19** І, взявши його, повели в ареопáг та й казали: „Чи можемо знати, щó то є ця наука новá, яку проповідуєш ти? **20** Бо чудне щось вкладаєш до наших вух. Отже хочемо знати, щó то значити має?“ **21** А всі атéняни та захожі чужінці нічим іншим радніш не займалися, як аби щось новé говорити чи слухати. **22** Тоді Павло став посéредині ареопáгу й промовив: „Мўжі атéнські! Із усьóго я бачу, що ви дуже побожні. **23** Бо, проходячи та оглядаючи святощі ваші, я знайшов також жéртівника, що на ньóму написано: „Незнаному Богові“. Ось Того, Кого навманнá ви шануєте, Того я проповідую вам. **24** Бог, що створив світ і все, що в ньóму, будши Господом неба й землі, проживає не в храмах, рукою збудовáних, **25** і Він не вимагає служіння рук людських, ніби

в чомусь Він мав би потребу, бо Сам дає всім і життя, і дихання, і все. **26** І весь людський рід Він з одного створив, щоб замешкати всю поверхню землі, і призначив окреслені доби й границі замешкання їх, **27** щоб Бога шукали вони, чи Його не відчують і не знайдуть, хоч Він недалеко від кожного з нас. **28** Бо ми в Нім живемо́, і рухаємо́, і існуємо́, як і деякі з ваших поетів казали: „Навіть рід ми Його!“ **29** Отож, будши Божим тим родом, не повинні ми думати, що Божество́ подібне до золота, або срібла, чи до каменю, твору мистецтва чи людської вігадки. **30** Не зважаючи ж Бог на часи невідомости, ось тепер усім людям наказує, щоб скрізь каялися, **31** бо Він визначив день, коли хоче судити поправді весь світ через Мужа, що Його наперед Він поставив, і Він подав до́каза всім, із мертвих Його воскресивши“. **32** Як почули ж вони про воскресення мертвих, то одні насміхатися стали, а інші казали: „Про це будемо слухати тебе іншим разом“. **33** Так вийшов Павло з-поміж них. **34** А деякі мужі пристали до нього й увірували, серед них і Діонисій Ареопагіт, і жінка, Дамара ім'ям, та інші із ними.

18 Після цього він вийшов з Атен і прибув до Коринту. **2** І знайшов він одного юдея, на ймення Акілу, родом із Понту, що недавно прибув із Італії, та Прискіллу, його дружину, — бо Клавдій звелів усім юдеям, щоб покинули Рим. І до них він прийшов, **3** а що був він того ж ремесла́, то в них позостався та працював; ремесло́ ж їхне було — виробляти

наме́ти. 4 І він щосуботи розмову точив у синагозі, переконуючи юдеїв та гелленів. 5 А коли прибулі Сила та Тимофій з Македонії, Павло слову віддався, і він свідчив юдеям, що Ісус — то Христос. 6 Як вони ж спротивлялися та богозневажали, то він обтрусив одержу свою та промовив до них: „Ваша кров — на голову вашу! Я чистий. Відтепер я підую до поган“. 7 І, вийшовши звідти, він прибув до господи одного, на ім'я Тита Юста, що був богобійний, його ж дім межував із синагогою. 8 А Крисп, старший синагоги, увірував в Господа з усім домом своїм; і багато з коринтян, почувши, увірували й охристились. 9 Сказав же Павлові Господь у видінні вночі: „Не бійся, але говори й не мовчи, 10 бо з тобою ось Я, і на тебе ніхто не накине́ться, щоб тобі заподіяти зло, — бо Я маю в цім місті багато людей“. 11 І позостався він рік і шість місяців, навчаючи в них Сло́ва Божого. 12 А коли Галліон був в Ахаї проконсулом, то проти Павла́ однодушно повстали юдеї, і на суд привели́ його, 13 кажучи: „Цей людей намовляє, щоб Богові честь віддавали незгідно з Зако́ном!“ 14 Як Павло ж хотів уста відкрити, сказав Галліон до юдеїв: „О юдеї, якби сталася кривда яка, або злий учинок, то я б справедливо вас вислухав. 15 Та коли спір іде про слово та ймення й Зако́н ваш, то самі доглядайте, — я суддею цього бути не хочу“. 16 І прогнав їх від суду. 17 Тоді всі схопи́ли Состена, начальника над синагогою, та й перед судом його били. Галліон же на те зовсім не зважав. 18 А Павло́, перебувши доволі

ще днів, попрощався з братами, і поплинув у Сірію, і з ним Прискілла й Акіла; він у Кенхрєях обстриг собі голову, бо обітницю дав був. **19** І прибув він в Ефєс, і там їх позоставив, а сам у синагогу ввійшов і розмовляв із юдеями. **20** Як просили ж його довший час позостатися в них, то він не згодився, **21** але попрощався й сказав: „Знов вернуся до вас, коли буде на те воля Божа!“ І відплив із Ефєсу. **22** І, побувши в Кесарії, він піднявся, і, привіт склавши Церкві, відбув в Антіохію. **23** І, пробувши там деякий час, він вибрався в подорож знову, за порядком проходьючи через країну галатську та Фрігію, та всіх учнів зміцняючи. **24** Один же юдей, на ім'я Аполлос, родом з Олександрії, красномовець та сильний в Писанні, прибув до Ефєсу. **25** Він був навчений дороги Господньої, і, палаючи духом, промовляв і про Господа пильно навчав, знаючи тільки Іванове хрищення. **26** І він сміливо став промовляти в синагозі. Як Акіла й Прискілла почули його, то його прийняли, і докладніш розповіли йому про дорогу Господню. **27** А коли він схотів перейти до Ахаї, брати написали до учнів, нагадуючи, щоб його прийняли. А прибувши, помагав він багато тим, хто ввірував благодаттю, **28** бо він переконував пильно юдеїв, Писанням прилюдно доводьючи, що Ісус — то Христос.

19 І сталося, що коли Аполлос перебував у Коринті, то Павло, перейшовши горішні країни, прибув до Ефєсу, і деяких учнів знайшов, **2** та й спитав їх: „Чи ви Духа Святого одержали, як увірували?“ А вони відказали

йому: „Та ми навіть не чули, чи є Дух Святий!“ 3 І він запитав: „Тож у щó ви христились?“ Вони ж відказали: В Іванове хрищення“. 4 І промовив Павло: „Таж Іван христив хрищенням на покаїння, говорячи лю́дям, щóб вірили в Того, Хто прійде по ньому, це́рто в Ісуса“. 5 Як почули ж́, то христились вони в Ім'я Господа Ісуса. 6 А коли Павло руки на них покла́в, то зійшов на них Дух Святий, — і різними мовами стали вони промовляти та пророкувати! 7 А всіх їх бу́ло чоловіка з двана́дцять. 8 А до синагоги ввійшовши, промовляв він відважно, три місяці про Боже Царство навчаючи та переконуючи. 9 А коли опиралися дехто й не вірували, і дорогу Господню лихослóбили перед наро́дом, то він їх покинув і виділив учнів, і щодня проповідував у школі одно́го Тира́на. 10 Це ж два роки продовжувалось, так що всі, хто замешкував в Азії, юдеї та геллени, слухали слово про Господа. 11 І Бог чуда чинив надзвичайні руками Павловими, 12 так що навіть хустки й пояси́ з його тіла принóсили хворим, — і хвороби їх кидали, і дýхи лукаві вихóдили з них. 13 Дехто ж із мандрівних ворожб́итів юдейських зачали закликати Ім'я Господа Ісуса над тими, хто мав злих духів, проказуючи: Заклинаємо вас Ісусом, Якого Павло́ проповідує!“ 14 Це ж робили якісь сім синів юдейського первосвященика Скéви. 15 Відповів же злий дух і сказав їм: „Я знаю Ісуса, і знаю Павла, а ви хто такі?“ 16 І скóчив на них чоловік, що в ньому злий дух був, і, перемігши обох, подúжав їх так, що втекли вони з дому наѓі та порáнені. 17 І це стало відóме

юдеям та гелленам, усім, що в Ефесі замешкують,
— і бстрах напав на всіх їх, і славілося Ім'я Господа
Ісуса. **18** І багато-хто з тих, що ввірували, прихóдили,
визнаваючи та відкриваючи вчинки свої. **19** І багато-
хто з тих, що займалися чáрами, познóсили книги свої
та й перед усіма попалили. І злічили цінó їх, і вийшло
на срібло п'ятдесят тисяч драхм. **20** Так могуче росло
та зміцнялося Вожеє Слово! **21** А як спóвнилось це,
Павло в Дусі задумав перейти Македóнію та Ахаю, та
й удатись у Єрусалим, говорячи: „Як побóду я там,
то треба мені й Рим побачити“. **22** Тож він послав у
Македóнію двох із тих, що служили йому, Тимофíя
й Ерáста, а сам позостався якийсь час ув Азії. **23** І
рóзрух чималий був стався там чáсу того за Господню
дорогу. **24** Бо один золотáр, Дмитро на ім'я, що робив
срібляні Артемíдині храмки, та ремісникам заробíток
чималий давав, **25** згромадив він їх і ще інших
подібних робíтників, та й промовив: „Ви знаєте, мужі,
що з цього ремеслá заробíток ми маємо. **26** І ви бачите
й чуєте, що не тільки в Ефесі, але мало не в усій Азії —
цей Павло збаламúтив і відвернув багатéнно наро́ду,
говорячи, ніби то не боги, що руками порóблені. **27**
І не тільки оце нам загрожує, що прійде зайняття
в упадок, а й храм богині великої Артемíди в ніщó
зарахується, і буде зруйнована й вéлич тієї, що шанує
її ціла Азія та цілий світ“. **28** Почувши ж оце, вони
перепóвнилились гнівом, та й стали кричати, говорячи:
„Артемíда ефеська велика!“ **29** І місто напóвнилось
зáколотом. І кинулися однодушно до видóвища,

схопивши Павлових супутників — Гая та Аристарха, македонян. **30** Як Павло ж хотів у народ увійти, то учні його не пустили. **31** Також дехто з азійських начальників, що були йому приятелі, послали до нього й просили, щоб він не вдававсь на видвище. **32** І кожен що інше кричав, бо збори бурхливі були, і багатенно з них навіть не знали, чого ради зібралися. **33** А з народу взяли Олександра, бо юдеї його висували. І Олександр дав знака рукою, і хотів виправдатися перед народом. **34** А коли розпізнали, що юдеянин він, то злилися всі в один голос, і годин зо дві гукали: „Артеміда ефеська велика!“ **35** А як писар міський заспокоїв народ, то промовив: „Мужі ефеські, яка ж то людина не знає, що місто Ефес — то храмівий доглядач Артеміди великої й її образу, упалого з неба? **36** Коли ж цьому перечити не можна, то потрібно вам бути спокійними, і не робіти необачно нічого. **37** А ви ж привелі цих людей, що ані святокрадці, ані вашої богині не зневажили. **38** Отож, як Дмитро та його ремісники мають справу на кого, то суди є на ринку й проконсули, — один одного хай позивають. **39** А коли чогось іншого допоминаетесь, то те вирішиться на законнім зібранні. **40** Бо ось є небезпека, що нас за сьогоднішній рózрух оскаржити можуть, і немає жадної причини, якою могли б виправдати це зборище“. **41** І, промовивши це, розпустив він громаду.

20 А як за́колот стих, то Павло скликав учнів, і, потішивши та попрощавшись із ними, вибрався

йти в Македонію. 2 Перейшовши ж ті сторони та підбадьоривши їх довгим словом, прибув до Геллади, 3 і прожив там три місяці. А як він захотів був відплинути в Сірію, то змову на нього вчинили юдеї, тому він узяв думку вертатись через Македонію. 4 Разом із ним пішов Сопатер Піррив із Верії, Аристарх та Секунд із Солуня, і Гай дерв'янін, і Тимофій, а з азійців — Тіхик та Трохим. 5 Вони відбули наперед, і нас дожидали в Троаді. 6 А ми відпливли із Филипів по святах Опрісноків, і прибули днів за п'ять у Троаду до них, де сім день прожили. 7 А дня першого в тижні, як учні зібралися на ламання хліба, Павло мав промову до них, бо вранці збирався відбути, і зтягнув своє слово до півночі. 8 А в горниці, де зібралися ми, було багато світел. 9 Юнак же один, Євтіх на ім'я, сидів на вікні. Його обгорнув міцний сон, бо задовго Павло промовляв, і він сонний хитнувся, і додолу упав із третього поверху, — і підняли його мертвого. 10 Зійшов же Павло та до нього припав, і, обнявши його, проказав: „Заспокойтесь, бо душа його в ньому!“ 11 А вернувшись, він хліб переломив і спожив, і бесіду довго точив, — аж до досвітку, потім відбув. 12 А хлопця живим привели, — і зраділи немало. 13 А ми наперед пішли до корабля, та в Асс попливли, щоб звідти забрати Павла, — бо він так ізвелів, сам бажаючи пішки піти. 14 А коли він із нами зійшовся в Ассі, ми взяли його та прибули в Мітілену. 15 І, відплинувши звідти, ми наавтра пристали навпроти Хіосу, а другого дня припливли

до Самбсу, наступного ж ми прибулі до Мілету. **16** Бо Павло захотів поминути Ефес, щоб йому не барітися в Азії, бо він квáпився, коли буде можливе, бути в Єрусалимі на день П'ятдесятниці. **17** А з Мілету послав до Ефесу, і прикликав пресвітерів Церкви. **18** І, як до нього вони прибулі, він промовив до них: „Ви знаєте, як із першого дня, відколи прибув в Азію, я з вами ввесь час перебува́в, **19** і служив Господéві з усією покорою, і з рясніми слізьми́ та напáстями, що спіткали мене від юдейської змови, **20** як нічо́го корісного я не минув, щоб його вам звістити й навчити вас прилюдно і в дома́х. **21** І я свідчив юдеям та гелленам, щоб вони перед Богом покаялись, та ввірували в Господа нашого Ісуса Христа. **22** І ось тепер, побуджений Духом, подаю́сь я в Єрусалим, не відаючи, що там трапитись має мені, **23** тільки Дух Святий в кожному місті засвідчує, кажучи, що кайдáни та муки чекають мене. **24** Але я ні про що не турбуюсь, і свого життя не вважаю для себе цінним, аби но скінчіти дорóгу свою та служіння, яке я одéржав від Господа Ісуса, — щоб засвідчити Єва́нгелію благодáті Божої. **25** І ось я знаю тепер, що обличчя мого́ більш не будете бачити всі ви, між якими ходив я, проповідуючи Царство Боже. **26** Тому́ дня сьогоднішнього вам свідку́ю, що я чистий від крові всіх, **27** бо я не вхиливсь об'являти вам усю волю Божу! **28** Пильнуйте себе та всієї отáри, в якій Святий Дух вас поставив єпіскопами, щоб пасти́ Церкву Божу, яку власною кров'ю набув Він.

29 Бо я знаю, що як я відійду, то ввійдуть між вас вовки люті, що отари щадити не будуть. 30 Із вас самих навіть мужі постануть, що будуть казати перекручене, аби тільки учнів тягнути за собою. 31 Тому то пильуйте, пам'ятаючи, що я кожного з вас день і ніч безперестань навчав зо слізьми ось три роки. 32 А тепер доручаю вас Богові та слову благодати Його, Який має силу будувати та дати спадщину, серед усіх освячених. 33 Ні срібла, ані золота, ні одежі чиєсь я не побажав. 34 Самі знаєте, що ці руки мої послужили потребам моїм та отих, хто був зо мною. 35 Я вам усе показав, що, працюючи так, треба поміч давати слабим, та пам'ятати слова Господа Ісуса, бо Він Сам проказав: „Блаженніше давати, ніж брати!“ 36 Проказавши ж оце, він навколошки впав, та й із ними всіма помолився. 37 І знявся між усіма плач великий, і вони припадали на Пáвлову шию, і його цілували. 38 А найтяжче вони сумували з-за слова, яке він прорік, що не бачитимуть більш обличчя його. І вони провели його до корабля.

21 А як ми розлучилися з ними й відплинули, то дорогою простою в Кос прибули, а другого дня до Родосу, а звідти в Патáру. 2 І знайшли корабля, що плив у Фінікію, увійшли та й поплинули. 3 А коли показався нам Кіпр, ми лишили ліворуч його та й попливли в Сірію. І пристали ми в Тирі, бо там корабель вантажа мав скласти. 4 І, учнів знайшовши, перебули тут сім день. Вони через Духа казали Павлові, щоб до Єрусалиму не йшов. 5 І, як дні

побуту скінчилися, то ми вийшли й пішли, а всі нас пров'одили з дружинами й дітьми аж за місто. І, ставши навк'олішки, помолились на березі. 6 І, попрощавшись один із одним, ми ввійшли в корабель, а вони повернулись додому. 7 А ми, закінчивши від Тиру плавбу, пристали до Птолемаїди, і, братів привітавши, один день перебули в них. 8 А назавтра в дорогу ми вибрались, і прийшли в Кесарію. І ввійшли до госп'оди благовісника Пилипа, одного з семи, і позосталися в нього. 9 Він мав чотири панні дочкі, що пророкували. 10 І коли ми багато днів у них зоставались, то прибув із Юдеї якийсь пророк, Агав на ім'я. 11 І прийшов він до нас, і взяв пояса П'авлового, та й зв'язав свої руки та ноги й сказав: „Дух Святий так звіщає: Отак зв'яжуть в Єрусалимі юдеї того мужа, що цей пояс його, і видадуть в руки поган“... 12 Як почули ж оце, то благали ми та тамтешні Павла, щоб до Єрусалиму не йшов. 13 А Павло відповів: „Що робите ви, плачучі та серце мені розриваючи? Бо за Ім'я Господа Ісуса я готовий не тільки зв'язаним бути, а й померти в Єрусалимі!“ 14 І не могли ми його вм'овити, і замовкли, сказавши: „Нехай діється Божа воля!“ 15 А після оцих днів приготувались ми, та до Єрусалиму вірушили. 16 А з нами пішли й деякі учні із Кесарії, ведучі якогось кіпрянина Мнас'она, давнього учня, що ми в нього спинитися мали. 17 А коли ми прийшли в Єрусалим, то брати прийняли нас гостинно. 18 А другого дня Павло з нами подався до Якова. І всі старші посх'одились. 19 Поздор'овивши ж їх, розповів

він докладно, щоб Бог через служіння його вчинив між поганями. **20** Як вони ж це почули, то славіли Бога, а до нього промовили: „Бачиш, брате, скільки тисяч серед юдеїв увірувало, і всі вони — ревні оборонці Закону! **21** Вони ж чули про тебе, ніби ти всіх юдеїв, що живуть між поганями, навчаєш відступлення від Мойсея, говорячи, щоб дітей не обрізували й не тримались звичаїв. **22** Що ж почати? Люд збереться напевно, бо почують, що прибув ти. **23** Отже, зроби це, що порадимо тобі. Ми маємо чотирьох мужів, що обітницю склали на себе. **24** Візьми їх, та й із ними очисться, і видатки за них заплати, щоб пострігли їм голови. І пізнають усі, що неправда про тебе їм сказане, та й що сам ти Закона пильнуєш. **25** А про тих із поган, що ввірували, ми писали, розсудивши, щоб вони береглися від ідольських жертв та крові й задушеніни, та від блуду“. **26** Тоді взяв Павло мужів отих, і назавтра очістився з ними, і ввійшов у храм, і звістив про виконання днів очищення, так, аж за кожного з них була жертва принесена. **27** А коли ті сім день закінчitisя мали, то азійські юдеї, як побачили в храмі його, підбурили весь народ, та руки на нього наклали, **28** кричачі: „Ізраїльські мужі, рятуйте! Це людина ота, що проти народу й Закону та місця цього всіх усюди навчає! А до того у храм упровадив і гелленів, — і занечистив це місце святе!“ **29** Бо перед тим вони бачили в місті з ним разом Трохима ефесьянина, і гадали про нього, що Павло то його ввів у храм. **30** І порушилося ціле місто, і повстало

збігівисько люду. І, схопивши Павла, потягли його поза храм, а двері негайно зачинено. **31** Як хотіли ж забити його, то вістка досталась до полковобого тисяцького, що ввесь Єрусалим збунтувався! **32** І він зараз узяв вояків та сотників, і подався до них. А вони, як угледіли тисяцького й вояків, то бити Павла перестали. **33** Приступив тоді тисяцький, та й ухопів його, і двомá ланцюгами зв'язати звелів, і допитувати став: хто такий він і щó він зробив? **34** Але кожен що інше викрикував у натóвпі. І, не мігши довідатись певного через за́колот, він звелів відпровáдити його до фортеці. **35** А коли він до сходів прийшов, то трапилося, що мусіли не́сти його вояки із-за на́товпу людського, **36** бо безліч народу йшла слідкомá та кричала: „Геть із ним!“ **37** А коли Павло вхóдив до фортеці, то тисяцького поспитався: „Чи можна мені щось сказати тобі?“ А той відказав: „То ти вмієш погрецькому? **38** Чи не той ти єгíптянин, що перед цими днями призвів був до бунту, і вíпровадив до пустині чотири тисячі потаємних убійників?“ **39** А Павло відказав: „Я юде́янин із Тáрсу, громадянин відомого міста в Кілікії. Благаю тебе, — дозволь мені до наро́ду промовити!“ **40** А коли той дозволив, то Павло став на сходах, і дав знака рукою наро́дові. А як тиша велика настала, промовив єврейською мовою, ка́жучи:

22 „Мужі-браття й батьки! Послухайте ось тепер вíправда́ння мого перед вами!“ **2** Як зачули ж вони, що до них він говорить єврейською мовою, то тиша

ще більша настала. А він промовляв: **3** „Я юде́янин, що родився в кілікійському Тарсі, а віхований у цім місті, у ніг Гамаліїла докладно навчений Зако́ну отці́в; горлівець я Божий, як і всі ви сьогодні. **4** Переслідував я аж до смерти цю путь, і в'язав, і до в'язниці вкидав чоловіків і жінок, **5** як засвідчить про мене первосвященик та вся старшіна. Я від них був узяв навіть листі на братів, і пішов до Дамаску, щоб тамтешніх зв'язати й привести до Єрусалиму на кару. **6** І сталося, як у дорозі я був, і наближавсь до Дамаску опівдня, то ось мене нагло осяяло світло велике з неба! **7** І я повалився на землю, і голос почув, що мені говорив: „Савле, Савле, — чому ти Мене переслідуєш?“ **8** А я запитав: „Хто Ти, Господи?“ А Він мені відказав: „Я Ісус Назарянін, що Його переслідуєш ти“. **9** А ті, що зо мною були, правда, бачили світло, але не почули вони того голосу, що мені говорив. **10** А я запитав: „Що я, Господи, маю робити?“ Господь же до мене промовив: „Уставай та й іди до Дамаску, а там тобі скажуть про все, що тобі призначено робити“. **11** А від ясности світла того невидючим я став. І присутні зо мною за руку мене повелі, і до Дамаску прибув я. **12** А один муж Ананій, у Законі побожний, що добре свідощтво про нього дають усі юдеї в Дамаску, **13** до мене прибув, і, ставши, промовив мені: „Савле брате, — стань видючий!“ І я хвилі тієї побачив його. **14** І озвався він до мене: „Бог отців наших вибрав тебе, щоб ти волю Його зрозумів, і щоб бачив ти Праведника, і почув голос із

уст Його. **15** Бо будеш ти свідком Йому перед усіма людьмі про те, що ти бачив та чув! **16** А тепер чого гаєшся? Уставай й охрестися, і обмий гріхи свої, прикликавши Ймення Його!“ **17** І сталося, як вернувся я в Єрусалим, і молився у храмі, то в захоплення впав я, **18** і побачив Його, що до мене сказав: „Поспіши, і піди хутчій з Єрусалиму, бо не приймуть свідóцтва твого про Мене“. **19** А я відказав: „Самі вони, Господи, знають, що я до в'язниць садовів та бив по синагогах отих, хто вірував у Тебе. **20** А коли лилась кров Твого свідка Степана, то сам я стояв та вбивство його похваляв, і одержував бичування його сторожів“. **21** Але Він до мене промовив: „Иди, бо пошлю Я далеко тебе, — до поган!“ **22** І аж до слова цього його слухали. Аж ось піднесли вони голос свій, гукаючи: „Геть такого з землі, бо жити йому не годіться!“ **23** І як вони верещали, і одержу шпурляли, і кидали порох у повітря, **24** то звелів тисяцький у фортецю його відвести, і звелів бичуванням його допитати, щоб довідатися, з якої причини на нього вони так кричали. **25** І як його розтягли для ремінних бичів, то Павло сказав сотникові, що стояв: „Хіба бичувати дозволено вам громадянина римського та ще й незасудженого?“ **26** Якже сотник це почув, то подався до тисяцького, і завідомив, говорячи: „Щó хочеш робити? Бож римлянин цей чоловік!“ **27** Підійшов тоді тисяцький, та й поспитався його: „Скажи мені, чи ти римлянин?“ А він: „Так!“ відказав. **28** Відповів на те тисяцький: „За великі грóші громадянство оце

я набув“. А Павло відказав: „А я в нім і родився!“

29 І відступили негайно від нього оті, що хотіли допитувати його. І злякався тисяцький, довідавшись, що той римлянин, і що він ізв'язав був його. **30** А другого дня, бажавши довідатись правди, у чому юдеї його оскаржають, він звільнив його та звелів, щоб зібралися первосвященики та весь синедріон. І він вивів Павла, і поставив його перед ними.

23 І вп'явся очима Павло на той синедріон і промовив: „Мужі-браття, я аж по сьогоднішній день жив для Бога всім добрим сумлінням!“ **2** Але первосвященик Ананій звелів тим, що стояли при ньому, щоб били його по устах. **3** Тоді промовив до нього Павло: „Тебе битиме Бог, ти стіно побілена... Ти ж сидиш, щоб судити мене за Законом, а наказуєш бити мене проти Закону?“ **4** А присутні сказали: „То ти Божому первосвященикові лихословіш?“ **5** І промовив Павло: „Не знав я, брати, що то первосвященик. Бо написано: На начальника люду твого не лихослов“. **6** І Павло, спостерігши, що частина одна — саддукеї, а друга — фарисеї, покликнув у синедріоні: „Мужі-браття, — я фарисей, і син фарисея. За надію на воскресіння мертвих мене судять!“ **7** Якже він це промовив, колотнеча постала поміж саддукеями та фарисеями, — і розділилась юрба. **8** Саддукеї бо твёрдять, що немає воскресіння, ані а́нгола, ані духа, фарисеї ж оце визнають. **9** І галас великий зчинився. А деякі книжники, із фарисейської групи, уставши, почали сперечатися, кажучи: „У

чоловікові цьому ми жодного ліха не знаходимо! А коли промовляв Дух до нього, чи ангол, не противмося Богові“. **10** А коли колотнеча велика зчинилась, то тисяцький, боячись, щоб Павла не роздерли, звелів воякам увійти та забрати його з-поміж них, і відвести в фортецю. **11** А наступної ночі став Господь перед ним і промовив: „Будь бадьорий! Бо як в Єрусалимі про Мене ти свідчив, так треба тобі свідкувати й у Римі!“ **12** А коли настав день, то дехто з юдеїв зібрались, та клятву склали, говорячи, що ні їсти, ні пити не будуть, аж доки Павла не заб'ють! **13** А тих, що закляття таке поклали, було більш сорока. **14** І вони приступили до первосвящеників та старших і сказали: „Ми клятву склали нічого не їсти, аж поки заб'ємо Павла! **15** Отож разом із синедріоном передайте тисяцькому, щоб до вас він привів його, ніби хочете ви докладніш розізнати про нього. А ми, перше ніж він наблизиться, готові забити його“. **16** Як зачув же сестрінець Павлів про цю змову, то прибув, і ввійшов у фортецю, і Павла завідомив. **17** Павло ж зараз покликав одного з сотників, та й сказав: „Цього юнака запровадь до тисяцького, бо він має йому щось сказати“. **18** Той же взяв його, та й запровадив до тисяцького та сказав: „Павло в'язень покликав мене, і просив запровадити до тебе цього юнака, що має тобі щось сказати“. **19** І взяв тисяцький того за руку, і набік відвів і спитав: „Що ти маєш звістити мені?“ **20** А той розповів: „Змову склали юдеї, — просити тебе, щоб ти взавтра до синедріону Павла

припровáдив, ніби хочуть вони докладніш розпізнати про нього. 21 Отож, не послухайся їх, бо чигає на нього їх більш сорока чоловіка, що клятву склáли ні їсти, ні пити, аж доки його не заб'ють. І тепер он готові вони, і чекають твого приречення“. 22 Тоді тисяцький відпустив юнака, наказавши йому — „не розповідати ані óдному, що мені ти це віявив.“ 23 І він заклікав якихось двох із сотників, і наказав: „Пришикуйте на третю годину вночі дві сотні вояків, щоб іти до Кесарії, і кіннотників сімдеся́т, та дві сотні стрільців. 24 Приготуйте також в'ючаків і Павла посадіть, і здоровим його проведіть до намісника Фелікса. 25 І листа написав він такого ось змісту: 26 „Клáвдій Лісій намісникові вседостойному Феліксові — поздорóвлення! 27 Цього мужа, що його юдеї схопи́ли бу́лі та хотіли забити, урятував я, із вояка́ми прийшовши, довідавшись, що він римлянин. 28 І хотів я довідатися про причину, що за неї його оскаржа́ли, та й привів був його до їхнього синедрі́ону. 29 Я знайшов, що його винуватять у спірних речах їхнього Зако́ну, і що провини не має він жа́дної, ва́ртої смерти або ланцю́гів. 30 Як донéсли ж мені про ту змову, що юдеї вчинили на мужа цього, я зараз до тебе його відіслав, наказавши також позива́льникам, щоб перед тобою сказали, щó мають на нього. Будь здоровий!“ 31 Отож вояки, як наказано їм, забрали Павла́, і вночі попровалили в Антипатрі́ду. 32 А другого дня, полишивши кінно́тчиків, щоб ішли з ним, у форте́цю вони повернулись. 33 А ті прибу́лі в

Кесарію, і, листа передавши намісникові, поставили також Павла перед ним. **34** Намісник листа прочитав і спитав, із якого він країю. А довідавшись, що з Кілікії, промовив: **35** „Я тебе переслухаю, як прійдуть і твої позивальники“. І звелів стерегти його в Іродовому Преторії.

24 А по п'яти днях прибув первосвященик Ананій з якимись старшими, та з промовцем якимсь Тертілом, що перед намісником скаржилися на Павла. **2** Коли ж він був покликаний, то Тертил оскаржати зачав, промовляючи: „Через тебе великий мир маємо ми, і для народу цього добрі речі впроваджено через дбайливість твою, — **3** це ми завжди і скрізь визнаємо з подякою щирою, вседостойний наш Феліксе! **4** Та щоб довго тебе не турбувати, то благаю тебе, щоб ти коротко вислухав нас зо своєї ласкавости. **5** Ми переконались, що цей чоловік — то зараза, і що він колотнечу викликає між усіма юдеями в цілому світі, і що він провідник Назорейської ересі. **6** Він відважився навіть збезчестити храм, і його ми схопили були, і судити хотіли за нашим Законом. **7** Але тисяцький Лісій прибув, і з великим насильством видер його з наших рук, **8** а його винувальникам звелів йти до тебе. Ти сам зможеш від нього, розпитавши, дізнатись про все, у чому його ми винуюємо“. **9** Юдеї також прилучились до того, говорячи, що то так. **10** І як намісник дав знака йому говорити, то Павло відповів: „Я знаю, що від літ багатьох ти суддя для народу цього, — тому буду сміліш боронитись. **11** Ти

можеш довідатися, що нема більш дванадцяти день, як прийшов я до Єрусалиму вклонитися. **12** І вони ані в храмі, ані в синагогах, ні в місті мене не здибали, щоб я з ким сперечався, або колотнечу в народі здіймав. **13** І не можуть вони довести тобі того, у чому тепер оскаржують мене. **14** Але признаюсь тобі, що в дорозі оцій, яку звуть вони єрессю, я Богові отців служу так, що вірую всьому, що в Законі й у Пророків написано. **15** І маю надію я в Бозі, — чого й самі вони сподіваються, — що настане воскресіння праведних і неправедних. **16** І я пильно дбаю про те, щоб завжди мати сумління невинне, щодо Бога й людей. **17** А по довгих роках я прибув, щоб подати моєму народові милостиню та приноси. **18** Ось при цьому знайшли мене дехто з юдеїв азійських очищеного в храмі, а не з натовпом чи з колотнечею. **19** Їм належало б ось перед тебе прибути й казати, коли мають вони що на мене. **20** Або самі ці нехай скажуть, чи якусь неправду знайшли на мені, як я в синедріоні стояв, **21** крім отого єдиного виразу, що я його крикнув, стоячи серед них: „За воскресіння мертвих приймаю від вас суд сьогодні!“ **22** Але Фелікс, дуже добре дорогу цю знавши, відрочив їм справу, говорячи: „Розсуджу вашу справу, коли тисяцький Лісій прибуде“. **23** І він сотникові наказав сторожити Павла, але мати полегшу, і не боронити нікому з близьких його, щоб служили йому. **24** А по декількох днях прийшов Фелікс із дружиною своєю Друзіллою, що була юдеянка, і покликав Павла, та слухав від нього про віру в Ісуса

Христа. **25** І як розповідав він про праведність, і про здержливість, та про майбутній суд, то Фелікса страх обгорнув, і він відповів: „Тепер іди собі, відповідного ж часу покличу тебе!“ **26** Разом із тим і сподівався він, що дасть Павло грошей йому, тому й часто його прикликав і розмову з ним вів. **27** Як минуло ж два роки, то Фелікс одержав наступника, — Порція Феста. А Фелікс бажав догодити юдеям, — і в в'язниці Павла залишив.

25 А коли прибув Фест до свого намісництва, то він по трьох днях відійшов із Кесарії до Єрусалиму. **2** І поскаржилися йому на Павла первосвященики та головніші з юдеїв, і благали його, **3** і ніби милости просили для нього, щоб до Єрусалиму його припровадив, — вони змову вчинили, щоб смерть заподіяти йому по дорозі. **4** А Фест відповів, що Павла стережуть у Кесарії, і він сам незабаром туди подається. **5** „Отже, — сказав він, — хто спроможен із вас, нехай ті вирушають разом зо мною, і коли є неправда яка в чоловікові цьому, нехай оскаржають його“. **6** І, пробувши в них днів не більше як вісім чи десять, він повернувся до Кесарії. А другого дня він засів на суддевім сидінні, і звелів, щоб привести Павла. **7** Як його ж привели, то стали навколо юдеї, що поприходили з Єрусалиму, і Павлу закидали багато тяжких винувачень, що їх не могли довести, **8** бо Павло боронився: „Я не провинився ні в чім ані проти Закону юдейського, ані проти храму, ані супроти кесаря“. **9** Тоді Фест, що бажав догодити

юдеям, промовив Павлові на відповідь: „Чи ти хочеш до Єрусалиму піти, і там суд прийняти від мене про це?“ **10** Та Павло відказав: „Я стою перед судом кесаревим, де належить мені суд прийняти. Юдеїв нічим я не скривдив, як і ти дуже добре те знаєш. **11** Бо коли допустився я кривди, або гідне смерти вчинив що, то не відмовляюся вмерти. Як нема ж нічого того, у чім вони винуватять мене, то не може ніхто мене видати їм. Відкликаюсь до кесаря!“ **12** Тоді Фест, побалакавши з радістю, відповідь дав: „Ти відкликавсь до кесаря, — до кесаря підеш!“ **13** Як минуло ж днів кілька, цар Агріппа й Верніка приїхали до Кесарії, щоб Феста вітати. **14** А що там багато днів вони пробули, то Фест виклав справу Павлову цареві й промовив: „Є один чоловік — від Фелікса лишений в'язень, **15** на якого, як в Єрусалимі я був, первосвященики й старші юдейські принесли скаргу, домагаючись його о́суду. **16** Я їм відповів, що римляни не мають звичаю людину якусь видавати на згубу, поки пізваний перед собою не матиме обвинувачів, і не буде йому дано можности для оборони від закидів. **17** І як зійшлись вони тут, то я, зволікання не роблячи жодного, сів наступного дня на сидіння суддєве, і звелів привести цього мужа. **18** І винувальники стали круг нього, протє не вказали вини ані жодної з тих, яких я сподівався. **19** Та мали вони проти нього якісь суперечки про власне своє марновірство, і про якогось Ісуса померлого, про Якого Павло твердив, що живий Він. **20** І я був непевний у цьому змаганні

й спитав, чи не хоче піти він до Єрусалиму, і там суд прийняти про це? **21** Через те ж, що Павло заявив, щоб залишений був він на кесарів розсуд, я звелів сторожити його, аж поки його не відправлю до кесаря“. **22** А Агріппа промовив до Феста: „Хотів би і я цього мужа послухати!“ „Узавтра — сказав той — почувеш його“. **23** А назавтра Агріппа й Верніка прийшли з превеликою пишнотою, і на залю судову ввійшли разом з тисяцькими та значнішими мұжами міста. І як Фест наказав, то Павло був приведений. **24** І сказав до них Фест: „О царю Агріппо, та з нами присутні всі мұжі! Ви бачите того, що за нього весь люд юдейський мені докучав в Єрусалимі та тут, кричачі, що йому не повинно більш жити. **25** Я ж дізнавсь, що нічого, вартото смерти, він не вчинив; а що сам він відкликавсь до Августа, розсудив я послати його. **26** Нічого не маю я певного, що міг би про нього писати до пана. Тому я припровадив його перед вас, а найбільш перед тебе, царю Агріппо, щоб після переслухання мав що писати. **27** Бо здається мені нерозвážливим ув'язненого посилати, і не означити обвинувáчень на нього“.

26 А Агріппа сказав до Павла: „Дозволяємо тобі говорити про себе самóго“. Павло тоді простягнув руку, і промовив у своїй обороні: **2** „О царю Агріппо! Уважаю себе за щасливого, що сьогодні я перед тобою боронитися маю з усьóго, у чім мене винуватять юдеї, **3** особливо ж томú, що ти знаєш усі юдейські звичаї та суперéчки. Тому я прошú мене вислухати терпля́че.

4 А життя моє змálку, що спочáтку точилося в Єрусалимі серед нарóду мого, знають усі юдеї, 5 які відають здавна мене, аби тільки схотіли засвідчити, — що я жив фарисеєм за найдокладнішою сектою нашої віри. 6 І тепер я стою отут сúджений за надію обітницї, що Бог дав її нашим отцям, 7 а її виконáння чекають побачити наші дванадцять племен, слúжачи Богові безперестанно вдень та вночі. За цю надію, о царю, мене винуватять юдеї! 8 Чому ви вважаєте за неймовірне, що Бог воскрешає померлих? 9 Правда, думав був я, що мені належить чинити багато ворожого проти Ймення Ісуса Назаряніна, 10 що я в Єрусалимі й робив, і багато кого зо святих до в'язниць я замкнув, як отримав був влáду від первосвящеників; а як їх убивали, я голос давав проти них. 11 І часто по всіх синагогах караючи їх, до богозневаги примушував я, а лютуючи вельми на них, переслідував їх навіть по закордонних містах. 12 Коли в цих справах я йшов до Дамаску зо влáдою та припорúченням первосвящеників, 13 то опівдні, о царю, на дорозі побачив я світло із неба, ясніше від світлости сонця, що осяяло мене та тих, хто разом зо мною йшов! 14 І як ми всі повалились на землю, я голос почув, що мені говорив єврейською мовою: „Савле, Савле, — чому ти Мене переслідуєш? Трудно тобі бити ногою колю́чку!“ 15 А я запитав: „Хто Ти, Господи?“ А Він відказав: „Я Ісус, що Його переслідуєш ти. 16 Але підведі́ся, і стань на ноги свої. Бо на те Я з'явився тобі, щоб тебе вчинити слугою та свідком

того, що ти бачив та що Я відкрию тобі. 17 Визволяю тебе від твого наро́ду та від поган, до яких Я тебе посилаю, — 18 відкрити їм очі, щоб вони наверну́лись від те́мряви в світло та від сатаніної вла́ди до Бога, щоб вірою в Мене отримати їм дарува́ння гріхів і насліддя з освяченими“. 19 Через це я, о ца́рю Агріппо, не був супротивний видінню небесному, 20 але ме́шканцям перше Дамаску, потім Єрусалиму й усякого кра́ю юдейського та поганам я проповідував, щоб пока́ялися й наверну́лись до Бога, і чинили діла, гідні пока́йння. 21 Через це юдеї в святині схопи́ли мене та й хотіли роздерти. 22 Але, поміч від Бога одержавши, я стою́ аж до дня сьогоднішнього та свідкую малому́ й великому, нічого не розповідаючи, окрім того, що сказали Пророки й Мойсей, що статися має, — 23 що має Христос постраждати, що Він, як перший воскреснувши з мертвих, проповідувати буде світло народові й поганам!“ 24 Коли ж він боронився отак, то Фест проказав гучні́м голосом: „Дурієш ти, Павле! Велика наука доводить тебе до нерозуму“! 25 А Павло: „Не дурію — сказав, — о Фесте достойний, але провіщаю слова правди та щирого розуму. 26 Цар бо знає про це, — до нього з відвагою я й промовляю. Бо не гадаю я, щоб із цього щобудь схва́лось від нього, — бо не в за́кутку діялось це. 27 Чи віруєш, ца́рю Агріппо, Пророкам? Я знаю, що віруєш“. 28 Агріппа ж Павлові: „Ти мало́що не намовляєш мене, щоб я став християні́ном“. 29 А Павло: „Благав би я Бога, щоб чи мало, чи багато, — не тільки но ти, але й

усі, хто чує сьогодні мене, зробились такими, як і я, крім оцих ланцюгів“. 30 І встав цар та намісник, і Верніка та ті, хто з ними сидів. 31 І на́бік вони відійшли, і розмовляли один до одного й казали: „Нічого, ва́ртого смерти або ланцюгів, чоловік цей не робить!“ 32 Агріппа ж до Феста сказав: „Міг би бути відпущений цей чоловік, якби не відкликався був до кесаря“

27 А коли постановлено, щоб відплинули ми до Італії, то віддано Павла та ще деяких інших ув'язнених сотникові, Юлієві на ім'я, з полку Августа. 2 І посідали ми на корабля адрамітського, що пливті мав біля місць азійських, та й відчалили. Із нами був Аріста́рх македо́нець із Солу́ня. 3 А другого дня ми пристали в Сидо́ні. До Павла ж Юлій ставивсь по-лю́дському, і дозволив до друзів піти, та їхньої опіки зазнати. 4 А вірушивши звідти, припливли ми до Кіпру, бо вітри супро́твні були. 5 Коли ж переплинули море, що біля Кілікії й Памфі́лії, то ми прибули до Лікі́йської Міри. 6 І там сотник знайшов корабля олександрійського, що плів в Італію, і всадив нас на нього. 7 І днів багато помалу пливли ми, і насилу насупроти Кніду приплинули, а що вітер нас не допускав, попливли ми додолу на Кріт при Салмо́ні. 8 І коли ми насилу минули його, то припливли до одного місця, що зветься Доброю При́станню, недалеко якого знаходиться місто Ласе́я. 9 А як часу минуло багато, і була вже плавба небезпечна, бо минув уже й піст, то зачав Павло радити, 10 говорячи їм: „О мужі! Я

бачу, що буде плавба з перешкодами та з великим ущербком не лиш для вантажу й корабля, але й для наших душ“. **11** Та сотник довіряв більше стернічому та власникові корабля, ніж тому, що Павло говорив. **12** А що пристань була на зимівлю невігідна, то більшість давала пораду відплинути звідти, щоб, як можна, дістатись до Фініка, і перезимувати в пристані критській, неприступній західнім вітрам із півдня та з півночі. **13** А як вітер південний повіяв, то подумали, що бажання вони досягли, тому витягли кітви й попливли покрай Криту. **14** Але незабаром ударив на них рвучкий вітер, що зветься евроклідон. **15** А коли корабель був підхоплений, і не міг противитись вітрові, то йому віддались ми й понеслися. **16** І наїхали ми на один острівець, що Клавдою зветься, і човна насилу затримати змогли. **17** Коли ж його витягли, то засобів допоміжних добирали й корабля підв'язали. А боявшись, щоб не впасти на Сірт, попускали вітрила, і носилися так. **18** А коли зачала буря міцно нас кидати, то другого дня стали ми розвантажуватись, **19** а третього дня корабельне знаряддя ми повикидали власноруч. **20** А коли довгі дні не з'являлось ні сонце, ні зорі, і буря чимала на нас напирала, то останню надію ми втратили, щоб нам урятуватись. **21** А як довго не їли вони, то Павло став тоді серед них і промовив: „О мужі, тож треба було мене слухатися та не відпливати від Криту, — і обминули б були ці терпіння та шкоди. **22** А тепер вас благаю триматись на дусі, бо ні одна

душа з вас не згине, окрім корабля. **23** Бо ночі цієї з'явився мені Ангол Бога, Якому належу й Якому служу́, **24** та і прорік: „Не бійся, Пáвле, бо треба тобі перед кéсарем стати, і ось Бог дарував тобі всіх, хто з тобою пливе“. **25** Тому́ то тримайтесь на дусі, о мужі, бо я вірую Богові, що станеться так, як було мені сказано. **26** І ми мусимо наткнутись на óстрів якійсь“. **27** А коли надійшла чотирнадцята ніч, і ми носились по Адріатицькому морю, то десь коло півночі стали доміслюватись моряки, що наближуються до якоїсь землі. **28** І, запустивши олівницю, двадцять сяжнів знайшли. А від 'їхавши трохи, запустити олівницю знову, — і знайшли сяжнів п'ятнадцять. **29** І боявшись, щоб не натрапити нам на скелясті місця́, ми закинули чотири кїтви з кормі́, і благали, щоб настав день. **30** А коли моряки намагáлись утекти́ з корабля́, і чóвна спускали до моря, вдаючи́, ніби кїтви закинути з носа хóчуть, **31** то сказав Павло сотникові й воякам: „Як вони в кораблі не зостáнуться, то спастісь ви не зможете!“ **32** Тоді воякі перерізали мóтузи в чóвна, і дали́ йому впасти. **33** А коли розвиднятися стало, то благав Павло всіх, щоб поживу прийняти, і казав: „Чотирна́дцятий день ось сьогодні без їжі ви перебуваєте, очікуючи та нічого не ївши. **34** Тому́ то благаю вас їжу прийняти, бо це на рятунок вам буде, — бо жодному з вас не спаде з голови й волосі́на!“ **35** А промовивши це, узяв хліб та подякував Богові перед усіма́, і, поламавши, став їсти. **36** Тоді всі підне́слись на дусі, і, стали поживу приймати. **37**

А всіх душ нас було в кораблі — двісті сімдесят шість. **38** І як наїлись вони, то стали полегшувати корабля, викидаючи збіжжя до моря. **39** А коли настав день, то вони не могли розпізнати землі, одначе затόку якусь там уgliedили, що берега плáського мала, до якого й вірішили, як можна, приплисті з кораблем. **40** Підняли тоді кїтви, і повкидали до моря, і порозв'язували поворόзки в стернá, і вітрило мале за вітром поставили, — та й покерувáли до берега. **41** Та ось ми натрáпили на місце, що мало з обох сторін море, і корабель опинивсь на мїлкóму: ніс загруз й позоставсь нерухóмий, а кормá розбивалася силою хвиль. **42** Воякі ж були змовилися повбивати в'язнів, щоб котрїйсь не поплив і не втік. **43** Але сотник хотів урятувати Павла, і заборонив їхній нáмїр, і звелїв усім тим, хто плївати вмїє, щоб скакали та перші на берег вихόдили, **44** а інші — хто на дóшках, а хто на чїмбудь з корабля. І таким чином сталось, що всі врятувались на землю!

28 А коли врятувались ми, то довідалися, що óстрів той зветься Мелїта. **2** Тубїльці ж нам виявили надзвичайну лўдяність, бо вони запалили огонь, — ішов бо дощ і був холод, — і прийняли нас усіх. **3** Як Павло ж назбирав купу хмизу та й поклáв на огонь, змія вискочила через жар, — і почепилась на руку йому. **4** Як тубїльці ж уgliedили, що змія почепилась на руку йому, зачали говорїти один óдному: „Либонь цей чоловік душогуб, що йому, від моря врятованому, Пóмста жити не дозволила!“ **5** Він струснув ту

звірюку в огонь, — і ніякої шкоди не зазнав! 6 А вони сподівалися, що він спухне або впаде мертвий уміть. Коли ж довго чекали того та побачили, що ніякого лиха не сталося з ним, думку змінили й казали, що він бог. 7 Навкруги ж того місця знаходились добра начальника острова, на ім'я Публія, — він прийняв нас, і три дні ласкаво гостів. 8 І сталося, що Публіїв батько лежав, слабкий на пропасницю та на червінку. До нього Павло ввійшов і помолився, і, руки на нього поклавши, уздоровив його. 9 Якже трапилось це, то й інші на острові, що мали хвороби, приходили та вздоровлялись. 10 Вони нас вшанували й великими почестями, а як ми від'їжджали, понакладали, чого було треба. 11 А по трьох місяцях ми відпливли на олександрійському кораблі, що мав знака братів Діоскурів, і що на острові він Perezімував. 12 І, як ми допливли в Сіракузи, пробули там три дні. 13 А звідти, плывучи понад берегом, прибули ми до Регії, а що вітер південний повіяв за день, то другого дня прибули в Путаблі, 14 де знайшли ми братів, вони ж нас ублагали сім день позостатися в них. І ось так прибули ми до Риму. 15 А звідти брати, прочувши про нас, назустріч нам вийшли аж до Аппіфору та до Тритаверни. Побачивши їх, Павло дякував Богові та посмілішав. 16 А коли прибули ми до Риму, Павлові дозволено жити осібно, ураз із вояком, що його сторожив. 17 І сталося, по трьох днях Павло скликав знатніших з юдеїв. Як зійшлися ж вони, він промовив до них: „Мужі-браття! Не вчинив я нічого проти

люду чи звичаїв отцівських, та протé мене вiдано з Єрусалиму ув'язненого в руки римлян. **18** Вони мене вислухали та й хотiли пустити, бож провини смертельної нi однiєї в менi не було. **19** Та юдеї противилися, тому змушений був я вiдкликатися на суд кесарiв, але не для того, щоб нарiд свiй у чiмусь оскаржити. **20** Тож iз цiєї причини покликав я вас, щоб побачити й порозмовляти, — бо то за надiю Iзраїлеву я обкутий цими кайданами“. **21** А вони вiдказали йому: „Не одержали ми нi листiв iз Юдеї про тебе, ани жоден iз братiв не прийшов, i не звiстив, i не казав чого злого про тебе. **22** Але прагнемо ми, щоб почувти вiд тебе, яку думку ти маєш, бо вiдомо про секту цю нам, що їй скрiзь спротивляються“ **23** А коли вони визначили йому день, то дуже багато прийшло їх до нього в господу. А вiн їм вiд ранку до вечора розповiдав, та про Божее Царство свiдоцтва давав, i переконував їх про Исуса Законом Мойсея й Пророками. **24** I однi вiрили в те, про що вiн говорив, а iншi не вiрили. **25** Вони мiж собою незгiднi були й повиходили, як промовив Павло одне слово, що добре прорiк Дух Святий отцям нашим через пророка Исаю, **26** промовляючи: „Пiди до нарiду цього та й скажи: Ви вухом почувете, та розумiти не будете, дивитися будете оком, але не побачите! **27** Затовстiло бо серце людей цих, тяжко чують на вуха вони, i зажмурили очi свої, щоб якось не побачити очима, i не почувти вухами, i не зрозумiти їм серцем, i не навернутись, щоб Я їх уздоровив!“ **28** Тож нехай для вас буде

відоме, що послано Боже спасіння оце до поган, — і почують вони!“ **29** Як промовив він це, розійшлися юдеї, велику суперечку провадивши поміж собою. **30** І цілих два роки Павло пробув у найнятім домі своїм, і приймав усіх, хто приходив до нього, **31** і проповідував він Боже Царство, та з відвагою повною беззаборонно навчав про Господа Ісуса Христа!

До римлян

1 Павло, раб Ісуса Христа, покликаний апостол, вибраний для звіщання Євангелії Божої, **2** яку Він перед тим приобіцяв через Своїх пророків у святих Писаннях, **3** про Сина Свого, що тілом був із насіння Давидового, **4** і об'явився Сином Божим у силі, за Духом святости, через воскресіння з мертвих, про Ісуса Христа, Господа нашого, **5** що через Нього прийняли ми благодать і апостольство на послух віри через Ім'я Його між усіма народами, **6** між якими й ви, покликані Ісуса Христа, — **7** усім, хто знаходиться в Римі, улюбленим Божим, покликаним святим, — благодать вам та мир від Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа! **8** Отже, насамперед дякую Богові моему через Ісуса Христа за всіх вас, що віра ваша звіщається по всьому світові. **9** Бо свідок мені Бог, Якому служу духом своїм у звіщанні Євангелії Його Сина, що я безперестанно згадую про вас, **10** і в молитвах своїх завжди молюся, щоб воля Божа щасливо попровідила мене коли прийти до вас. **11** Бо прагну вас бачити, щоб подати вам якого дара духовного для зміцнення вас, **12** цебто потішитись разом між вами спільною вірою — і вашою, і моєю. **13** Не хочу ж, щоб ви не знали, браття, що багато разів мав я замір прийти до вас, але мені перешкоджувано аж досі, щоб мати який плід і в вас, як і в інших народів. **14** А гелленам і чужоземцям, розумним і немудрим — я боржник. **15** Отже, щодо мене, я готовий і вам, хто знаходиться в Римі, звіщати Євангелію. **16** Бо я не соромлюсь

Евангелії, бож вона — сила Божа на спасіння кожному, хто вірує, перше ж юдеєві, а потім гелленові. **17** Праведність бо Божа з'являється в ній з віри в віру, як написано: „А праведний житиме вірою“. **18** Бо гнів Божий з'являється з неба на всяку безбожність і неправду людей, що правду гамують неправдою, **19** тому, що те, що можна знати про Бога, явне для них, бо їм Бог об'явив. **20** Бо Його невидіме від створення світу, власне Його вічна сила й Божество, думанням про твори стає видіме. Так що нема їм виправдання, **(aīdios g126)** **21** бо, пізнавши Бога, не прославляли Його, як Бога, і не дякували, але знікчемніли своїми думками, і запаморочилось нерозумне їхнє серце. **22** Називаючи себе мудрими, вони потуманіли, **23** і славу нетлінного Бога змінили на подобу образа тлінної людини, і птахів, і чотириногих, і гадів. **24** Тому то й видав їх Бог у пожадливостях їхніх сердець на нечистість, щоб вони самі знеславляли тіла свої. **25** Вони Божу правду замінили на неправду, і честь віддавали, і служили створінню більш, як Творцеві, що благословенний навіки, амінь. **(aīōn g165)** **26** Через це Бог їх видав на пожадливість ганебну, — бо їхні жінки замінили природне єднання на протиприродне. **27** Так само й чоловіки, позоставивши природне єднання з жіночою статтю, розпалилися своєю пожадливістю один до одного, і чоловіки з чоловіками сором чинили. І вони прийняли в собі відплату, відповідну їхньому блудові. **28** А що вони не вважали за потрібне мати Бога в пізнанні, видав їх Бог

на розум перевёрнений, — щоб чинили непристойне.
29 Вони повні всякої неправедности, лукавства, зажерливости, злоби, повні заздности, убивства, суперечки, омани, лихих звичаїв, **30** обмовники, наклепники, богоненавидники, напасники, чваньки, пишні, винахідники зла, неслухняні батькам, **31** нерозумні, зрадники, нелюбовні, немилостіві. **32** Вони знають присуд Божий, що ті, хто чинить таке, варті смерти, а проте не тільки самі чинять, але й хвалять тих, хто робить таке.

2 Ось тому без виправдання ти, кожний чоловіче, що судиш, бо в чому осуджуєш іншого, сам себе осуджуєш, бо чиниш те саме й ти, що судиш. **2** А ми знаємо, що суд Божий поправді на тих, хто чинить таке. **3** Чи ти думаєш, чоловіче, судячи тих, хто чинить таке, а сам робиш таке саме, — що ти втечеш від суду Божого? **4** Або погорджуєш багатством Його добрости, лагідности та довготерпіння, не знаючи, що Божа добрість провадить тебе до покайння? **5** Та через жорстокість свою й нерозкаяність серця збираєш собі гнів на день гніву та об'явлення справедливого суду Бога, **6** що „кожному віддасть за його вчинками“: **7** тим, хто витривалістю в добрім ділі шукає слави, і чести, і нетління, — життя вічне, (aiōnios g166) **8** а сварливим та тим, хто противиться правді, але кориться неправді, — лютість та гнів. **9** Недоля та ўтиск на всяку душу людини, хто чинить зле, юдея ж перше та геллена, **10** а слава, і честь, і мир усякому, хто чинить добре, юдеєві ж перше та гелленові. **11** Бо

не дивиться Бог на обличчя! **12** Котрі бо згрішили без Закону, без Закону й загинуть, а котрі згрішили в Законі, приймуть суд за Законом. **13** Бо не слухачі Закону справедливі перед Богом, але виконавці Закону виправдані будуть. **14** Бо коли погани, що не мають Закону, з природи чинять законне, вони, не мавши Закону, самі собі Закон, **15** що виявляють діло Закону, написане в серцях своїх, як свідчить їм сумління та їхні думки, що то осуджують, то виправдують одна одну, **16** дня, коли Бог, згідно з моїм благовістям, буде судити таємні речі людей через Ісуса Христа. **17** Ось ти звешся юдеєм, і спираєшся на Закона, і хвалишся Богом, **18** і знаєш волю Його, і розумієш, що краще, навчившись із Закону, **19** і маєш певність, що ти провідник для сліпих, світло для тих, хто знаходиться в темряві, **20** виховник нерозумним, учитель дітям, що ти маєш зразок знання й правди в Законі. **21** Отож, ти, що іншого навчаєш, себе самого не вчиш! Проповідуєш не красти, а сам крадеш! **22** Наказуючи не чинити перелюбу, чиниш перелюб! Гидуючи ідолами, чиниш святокрадство! **23** Ти, що хвалишся Законом, зневажаєш Бога переступом Закону! **24** Бо „через вас зневажається Боже Ймення в поган“, як написано. **25** Обрізання корисне, коли виконуєш Закона; а коли ти переступник Закону, то обрізання твоє стало необрізанням. **26** Отож, коли необрізаний зберігає постанови Закону, то чи не порухується його необрізання за обрізання? **27** І необрізаний з природи, виконуючи Закона, чи не

осудить тебе, переступника Закону з Писанням і обрізанням? **28** Бо не той юдей, що є ним назовні, і не то обрізання, що назовні на тілі, **29** але той, що є юдей потаємно, духо́во, і обрізання — серця духом, а не за буквою; і йому похвала́ не від людей, а від Бога.

3 Отож, що́ має більшого юдей, або яка ко́ристь від обрізання? **2** Багато, на всякий спосіб, а насамперед, що їм довірені були́ Слова́ Божі. **3** Бо що ж, що не вірували деякі? Чи ж їхнє недовірство знищить вірність Божу? **4** Зовсім ні! Бож Бог правдивий, а кожна людина неправдива, як написано: „Щоб був Ти віправданий у словах Своїх, і переміг, коли будеш судитися“. **5** А коли наша несправедність виставляє праведність Божу, то що скажемо? Чи ж Бог несправедливий, коли гнів виявляє? Говорю́ по-лю́дському. **6** Зовсім ні! Бож як Бог судитиме світ? **7** Бо коли Божя правда через мою неправду збільшилась на славу Йому, пощо судити ще й мене, як грішника? **8** І чи не так, як нас лають, і як деякі говорять, ніби ми кажемо: „Робімо зле, щоб вийшло добре?“Справедливий о́суд на таких! **9** То що ж? Маємо перевагу? Анітро́хи! Бож ми перед тим довели́, що юдеї й геллени — усі під гріхом, **10** як написано: „Нема праведного ані о́дного; **11** нема, хто розумів би; немає, хто Бога шукав би, — **12** усі повідступали, разом стали непотрібні, нема доброчинця, нема ні о́дного! **13** Грїб відкритий — їхнє горло, язиком своїм кажуть неправду, отрута зміїна на їхніх губа́х, **14** уста́ їхні повні прокляття й гіркоти! **15** Швидкі їхні

ноги, щоб кров проливати, **16** руїна та злидні на їхніх дорогах, **17** а дороги миру вони не пізнали! **18** Нема страху Божого перед очима їхніми“. **19** А ми знаємо, що скільки говóрить Закóн, він говорить до тих, хто під Закóном, щоб замкнути всякі уста, і щоб став увесь світ винний Богові. **20** Бо жодне тіло ділами Закóну не ви́правдається перед Ним, — Закóном бо гріх пізнається. **21** А тепер, без Закóну, праведність Божа з'вилась, про яку свідчать Закóн і Пророки. **22** А Божа праведність через віру в Ісуса Христа в усіх і на всіх, хто вірує, бо різниці немає, **23** бо всі згрішили, і позбавлені Божої слави, **24** але дарма́ виправдуються Його благодáттю, через відкúплення, що в Ісусі Христі, **25** що Його Бог дав у жертву примірення в крові Його через віру, щоб виявити Свою праведність через відпúщення давніше вчинених гріхів, **26** за довготерпіння Божого, щоб виявити Свою праведність за теперішнього чáсу, щоб бути Йому праведним, і виправдувати того, хто вірує в Ісуса. **27** Тож де похвальба́? Виключена. Яким закóном? Законом діл? Ні, але закóном віри. **28** Отож, ми визнаємо, що людина виправдується вірою, — без діл Закóну. **29** Хіба ж Бог тільки для юдеїв, а не й для поган? Так, і для поган, **30** бо є один тільки Бог, що ви́правдає обрізання з віри й необрізання через віру. **31** Тож чи не нищимо ми Закóна вірою? Зóвсім ні, — але зміцнюємо Закóна.

4 Що ж, скажемо, знайшов Авраám, наш отець за тілом? **2** Бо коли Авраам ви́правдався ділами, то

він має похвалу, та не в Бога. **3** Що бо Писання говорить? „Увірував Авраам Богові, і це йому залічено в праведність“. **4** А заплата виконавцеві не рахується з милости, але з обов'язку. **5** А тому, хто не виконує, але вірує в Того, Хто виправдує нечестивого, віра його поррахується в праведність. **6** Як і Давид називає блаженною людину, якій рахує Бог праведність без діл: **7** „Блаженні, кому прощені беззаконня, і кому прикриті гріхи. **8** Блаженна людина, якій Господь не поррахує гріха!“ **9** Чи ж це блаженство з обрізання чи з необрізання? Бо говоримо, що „віра залічена Авраамові в праведність“. **10** Як же залічена? Як був в обрізанні, чи в необрізанні? Не в обрізанні, але в необрізанні! **11** І прийняв він ознаку обрізання, — печать праведности через віру, що її в необрізанні мав, щоб йому бути отцем усіх віруючих, хоч були необрізані, щоб і їм залічено праведність, **12** і отцем обрізаних, не тільки тих, хто з обрізання, але й тих, хто ходить по слідах віри, що її в необрізанні мав наш отець Авраам. **13** Бо обітницю Авраамові чи його насінню, що бути йому спадкоємцем світу, дано не Законом, але праведністю віри. **14** Бо коли спадкоємці ті, хто з Закону, то спорожніла віра й знівечилась обітниця. **15** Бо Закон чинить гнів; де ж немає Закону, немає й переступу. **16** Через це з віри, щоб було з милости, щоб обітниця певна була всім нащадкам, не тільки тому, хто з Закону, але й тому, хто з віри Авраама, що отець усім нам, **17** як написано: „Отцем багатьох народів Я поставив

тебе, “— перед Богом, Якому він вірив, Який оживляє мертвих і кличе неіснуюче, як існуюче. **18** Він — проти надії — увірував у надії, що стане батьком багатьох народів, за сказаним: „Таке численне буде насіння твоє!“ **19** І не знеміг він у вірі, і не вважав свого тіла за вже омертвіле, будши майже сторічним, ні утроби Сариної за змертвілу, **20** і не мав сумніву в обітницю Божу через недовірство, але зміцнівся в вірі, і віддав славу Богові, **21** і був зовсім певний, що Він має силу й виконати те, що обіцяв. **22** Тому й „залічено це йому в праведність“. **23** Та не написано за нього одного, що залічено йому, **24** а за нас, — залічиться й нам, що віруємо в Того, Хто воскресив із мертвих Ісуса, Господа нашого, **25** що був виданий за наші гріхи, і воскрес для виправдання нашого.

5 Отож, виправдавшись вірою, майте мир із Богом через Господа нашого Ісуса Христа, **2** через Якого ми вірою одержали доступ до тієї благодаті, що в ній стоїмо, і хвалимось надією слави Божої. **3** І не тільки нею, але й хвалимося в утисках, знаючи, що утиски приносять терпелівість, **4** а терпелівість — досвід, а досвід — надію, **5** а надія не засоромить, бо любов Божя вилася в наші серця Святим Духом, даним нам. **6** Бо Христос, коли ми були ще недужі, своєї пори помер за нечестивих. **7** Бо навряд чи помре хто за праведника, ще бо за доброго може хто й відважитися вмерти. **8** А Бог доводить Свою любов до нас тим, що Христос умер за нас, коли ми були ще грішниками. **9** Тож тим більше спасемося Ним від гніву тепер,

коли кров'ю Його ми віпровані. **10** Бо коли ми, будши ворогами, примирилися з Богом через смерть Сина Його, то тим більше, примирившись, спасемося життям Його. **11** І не тільки це, але й хвалімося в Бозі через Господа нашого Ісуса Христа, що через Нього одержали ми тепер примірення. **12** Тому то, як через одного чоловіка ввійшов до світу гріх, а гріхом смерть, так прийшла й смерть в усіх людей через те, що всі згрішили. **13** Гріх бо був у світі й до Закону, але гріх не ставиться в провину, коли немає Закону. **14** Та смерть панувала від Адама аж до Мойсея і над тими, хто не згрішив, подібно переступу Адама, який є образ майбутнього. **15** Але не такий дар благодаті, як переступ. Бо коли за переступ одного померло багато, то тим більш благодаті Божа й дар через благодаті однієї Людини, Ісуса Христа, щедро спливі на багатьох. **16** І дар не такий, як те, що сталося від одного, що згрішив; бо суд за один прогріх — на осуд, а дар благодаті — на віпровання від багатьох прогріхів. **17** Бо коли за переступ одного смерть панувала через одного, то тим більше ті, хто приймає рясноту благодаті й дар праведности, запанують у житті через одного Ісуса Христа. **18** Ось тому, як через переступ одного на всіх людей прийшов осуд, так і через праведність Одного прийшло віпровання для життя на всіх людей. **19** Бо як через непослух одного чоловіка багато-хто стали грішними, так і через послух Одного багато-хто стануть праведними. **20** Закон же прийшов, щоб збільшився переступ. А

де збільшився гріх, там зарясніла благодать, **21** щоб, як гріх панував через смерть, так само й благодать запанувала через праведність для життя вічного Ісусом Христом, Господом нашим. (aiōnios g166)

6 Що ж скажемо? Позостанемося в гріху, щоб благодать примножилась? Зовсім ні! **2** Ми, що вмерли для гріха, як ще будемо жити в нім? **3** Чи ви не знаєте, що ми всі, хто христився у Христа Ісуса, у смерть Його христилися? **4** Отож, ми поховані з Ним хрищенням у смерть, щоб, як воскрес Христос із мертвих славою Отця, так щоб і ми стали ходити в обновленні життя. **5** Бо коли ми з'єдналися подобою смерті Його, то з'єднаємось і подобою воскресення, **6** знаючи те, що наш давній чоловік розп'ятий із Ним, щоб зніщилось тіло гріховне, щоб не бути нам більше рабами гріха, **7** бо хто вмер, той звільнився від гріха! **8** А коли ми померли з Христом, то віруємо, що й жити з Ним будемо, **9** знаючи, що Христос, воскреснувши з мертвих, уже більш не вмирає, — смерть над Ним не панує вже більше! **10** Бо що вмер Він, то один раз умер для гріха, а що живе, то для Бога живе. **11** Так само ж і ви вважайте себе за мертвих для гріха й за живих для Бога в Христі Ісусі, Господі нашім. **12** Тож нехай не панує гріх у смертельному вашому тілі, щоб вам слухатись його пожадливоростей, **13** і не віддавайте членів своїх гріхові за зняряддя неправедности, але віддайте себе Богові, як ожилих із мертвих, а члени ваші — Богові за зняряддя праведности. **14** Бо хай гріх не панує над вами, — ви бо не під Законом, а

під благодаттю. **15** Що ж? Чи будемо грішити, бо ми не під Законом, а під благодаттю? Зовсім ні! **16** Хіба ви не знаєте, що кому віддаєте себе за рабів на по́слух, то ви й раби того, кого слухаетесь, — або гріха на смерть, або послуху на праведність? **17** Тож дяка Богові, що ви, будши рабами гріха, від серця послухались того роду науки, якому ви себе віддали. **18** А звільнівшись від гріха, стали рабами праведности. **19** Говорю я по-людському, через неміч вашого тіла. Бо як ви віддавали були члени ваші за рабів нечистості й беззаконню на беззаконня, так тепер віддайте члени ваші за рабів праведности на освячення. **20** Бо коли були ви рабами гріха, то були вільні від праведности. **21** Який же плід ви мали тоді? Такі речі, що ними соромитесь тепер, бо кінець їх — то смерть. **22** А тепер, звільнівшись від гріха й ставши рабами Богові, маєте плід ваш на освячення, а кінець — життя вічне. (αἰῶνιος g166) **23** Бо заплата за гріх — смерть, а дар Божий — вічне життя в Христі Ісусі, Господі нашім! (αἰῶνιος g166)

7 Чи ви не знаєте, браття, — бо говорю тим, хто знає Закона, — що Закон панує над людиною, поки вона живе? **2** Бо заміжня жінка, поки живе чоловік, прив'язана до нього Законом; а коли помре чоловік, вона звільняється від закону чоловіка. **3** Тому то, поки живе чоловік, вона буде вважатися перелюбницею, якщо стане дружиною іншому чоловікові; коли ж чоловік помре, вона вільна від Закону, і не буде перелюбницею, якщо стане за дружину іншому

чоловікові. 4 Так, мої браття, і ви вмерли для Закону через тіло Христове, щоб належати вам іншому, Воскреслому з мертвих, щоб принести плід Богові.

5 Бо коли ми жили за тілом, то пристрасті гріховні, що походять від Закону, діяли в наших членах, щоб принести плід смерті. 6 А тепер ми звільнилися від Закону, умерши для того, чим були зв'язані, щоб служити нам оновленням духа, а не старістю букви.

7 Що ж скажемо? Чи Закон — то гріх? Зовсім ні! Але я не пізнав гріха, як тільки через Закон, бо я не знав би пожадливого, коли б Закон не наказував: „Не пожадай“. 8 Але гріх, узявши привід від заповіді, зробив у мені всяку пожадливість, бо без Закону гріх мертвий. 9 А я колись жив без Закону, але, коли прийшла заповідь, то гріх ожив, 10 а я вмер; і сталася мені та заповідь, що для життя, на смерть, 11 бо гріх, узявши причину від заповіді, звів мене, і нею вмертвів. 12 Тому то Закон святий, і заповідь свята, і праведна, і добра. 13 Тож чи добре стало мені смертю? Зовсім ні! Але гріх, щоб стати гріхом, приніс мені смерть добром, щоб гріх став міцно грішний через заповідь. 14 Бо ми знаємо, що Закон духовний, а я тілесний, протворений під гріх. 15 Бо щось я виконую, не розумію; я бо чиню не те, що хочу, але що ненавиджу, те я роблю. 16 А коли роблю те, чого я не хочу, то згоджуюсь із Законом, що він добрий, 17 а тому вже не я це виконую, але гріх, що живе в мені. 18 Знаю бо, що не живе в мені, цебто в тілі моїм, добре; бо бажання лежить у мені, але щоб виконати добре, того

не знаходжу. **19** Бо не роблю я доброго, що хочу, але зле, чого не хочу, це чиню. **20** Коли ж я роблю те, чого не хочу, то вже не я це виконую, але гріх, що живе в мені. **21** Тож знаходжу закóна, коли хочу робити добро, — що зло лежить у мені. **22** Бо маю задовóлення в Законі Божому за внúтрішнім чоловiком, **23** та бачу iнший закóн у членах своїх, що воює проти закону мого розуму, i полóбнить мене законом гріховним, що знахóдиться в членах моїх. **24** Нещасна я людина! Хто мене вiзволить вiд тiла цієї смерти? **25** Дякую Боговi через Исуса Христа, Господа нашого. Тому́ то я сам служу́ розумом Законовi Божому, але тiлом — закону гріховному.

8 Тож немає тепер жодного óсуду тим, хто ходить у Христi Исусi не за тiлом, а за Духом, **2** бо закóн Духа життя в Христi Исусi визволив мене вiд закóну гріха й смерти. **3** Бо що було неможливе для Закону, у чо́му був вiн безсилий тiлом, — Бог послав Сина Свого в подобi гріховного тiла, i за гріх осудив гріх у тiлі, **4** щоб вiконалось вiправдання Закону на нас, що ходимо не за тiлом, а за Духом. **5** Бо тi, хто ходить за тiлом, думаютъ про тiлесне, а хто за Духом — про духовне. **6** Бо думка тiлесна — то смерть, а думка духовна — життя та мир, **7** думка бо тiлесна — ворожнеча на Бога, бо не кóриться Законовi Божому, та й не може. **8** I тi, хто хóдить за тiлом, не можуть догодити Боговi. **9** А ви не в тiлі, але в Дусi, бо Дух Божий живе в вас. А коли хто не має Христового Духа, той не Його. **10** А коли Христос у вас, то хоч тiло

мертве через гріх, але дух живий через праведність.

11 А коли живе в вас Дух Того, Хто воскресив Ісуса з мертвих, то Той, хто підняв Христа з мертвих, оживить і смертельні тіла ваші через Свого Духа, що живе в вас. **12** Тому то, браття, ми не боржники тіла, щоб жити за тілом; **13** бо коли живете за тілом, то маєте вмерти, а коли Духом умертвляєте тілесні вчинки, то будете жити. **14** Бо всі, хто водиться Духом Божим, вони сини Божі; **15** бо не взяли ви духа неволі знов на страх, але взяли ви Духа синівства, що через Нього кличемо: „Авва, Отче!“ **16** Сам Цей Дух свідчить разом із духом нашим, що ми — діти Божі. **17** А коли діти, то й спадкоємці, спадкоємці ж Божі, а співспадкоємці Христові, коли тільки разом із Ним ми терпимó, щоб разом із Ним і прославитись. **18** Бо я думаю, що страждання теперішнього часу нічого не варті супроти тієї слави, що має з'явитися в нас. **19** Бо чекання створіння очікує з'явлення синів Божих, **20** бо створіння покорилося марнóті не добровільно, але через того, хто скорів його, в надії, **21** що й саме створіння візволиться від неволі тління на волю слави синів Божих. **22** Бо знаємо, що все створіння разом зідхає й разом мучиться аж досі. **23** Але не тільки воно, але й ми самі, маючи зачаток Духа, і ми самі в собі зідхаємо, очікуючи синівства, відкуплення нашого тіла. **24** Надією бо ми спасліся. Надія ж, коли бачить, не є надія, бо хто що бачить, чому б того й надіявся? **25** А коли сподіваємось, чого не бачимо, то очікуємо того з терпеливістю. **26** Так само ж і Дух

допомагає нам у наших нѐмочах; бо ми не знаємо, про що маємо молитись, як належить, але Сам Дух заступається за нас невимѐбними зідханнями. **27** А Той, Хто досліджує серця, знає, яка думка Духа, бо з волі Божої заступається за святих. **28** І знаємо, що тим, хто любить Бога, хто покликаний Його постановою, усе допомагає на добре. **29** Бо кого Він передбачив, тих і призначив, щоб були подібні до образу Сина Його, щоб Він був перворідним поміж багатьма братами. **30** А кого Він призначив, тих і покликав, а кого покликав, тих і виправдав, а кого виправдав, тих і прославив. **31** Що ж скажем на це? Коли за нас Бог, то хто проти нас? **32** Той же, Хто Сина Свого не пожалів, але видав Його за всіх нас, — як же не дав би Він нам із Ним і всього? **33** Хто оскаржувати буде Божих вибранців? Бог Той, що виправдує. **34** Хто ж той, що засуджує? Христос Ісус є Той, що вмер, надто й воскрес, — Він праворуч Бога, і Він і заступається за нас. **35** Хто нас розлучить від любови Христової? Чи недоля, чи утиск, чи переслідування, чи голод, чи нагота, чи небезпека, чи меч? **36** Як написано: „За Тебе нас цілий день умертвляють, нас уважають за овець, приречених на заковлення“. **37** Але в цьому всьому ми перемагаємо Тим, Хто нас полюбив. **38** Бо я пересвідчився, що ні смерть, ні життя, ні анголі, ні влади, ні теперішнє, ні майбутнє, ні сили, **39** ні вишина, ні глибина, ані інше яке створіння не зможе відлучити нас від любови Божої, яка в Христі Ісусі, Господі нашім!

9 Кажу правду в Христі, не обманюю, як свідчить мені моє сумління через Духа Святого, **2** що маю велику скорботу й невпинну муку для серця свого! **3** Бо я бажав би сам бути відлучений від Христа замість братів моїх, рідних мені тілом; **4** вони ізраїльтяни, що їм належить синівство, і слава, і заповіді, і законодавство, і богослужба, і обітниця, **5** що їхні й отці, і від них же тілом Христос, що Він над усіма Бог, благословенний, навіки, амінь. (aiōn g165) **6** Не так, щоб Слово Боже не збулося. Бо не всі ті ізраїльтяни, хто від Ізраїля, **7** і не всі діти Авраамові, хто від насіння його, але: „в Ісаку буде насіння тобі“. **8** Цебто, не тілесні діти — то діти Божі, але діти обітниця признаються за насіння. **9** А слово обітниця таке: „На той час прийду, і буде син у Сарі“. **10** І не тільки це, але й Ревекка зачала дітей від одного ложа отця нашого Ісака, **11** бо коли вони ще не народились, і нічого доброго чи злого не вчинили, — щоб позосталась постанова Бога у вибранні **12** не від учинків, але від Того, Хто кличе, — сказано їй: „Більший служитиме меншому“, **13** як і написано: „Полюбив Я Якова, а Ісава зненавидів“. **14** Що ж скажемо? Може в Бога неправда? Зовсім ні! **15** Бо Він каже Мойсеєві: „Помилую, кого хочу помилувати, і змилосерджуся, над ким хочу змилосердитись“. **16** Отож, не залежить це ні від того, хто хоче, ні від того, хто біжить, але від Бога, що милує. **17** Бо Писання говорить фараонові: „Власне на те Я поставив тебе, щоб на тобі показати Свою силу, і щоб звістилось по цілій землі Моє Ймення“. **18** Отож, кого хоче — Він

милує, і кого хоче — ожорстóчує. **19** А ти скажеш мені: „Чого ж іще Він докоряє, бо хто може протівитись волі Його?“ **20** Отже, хтó ти, чоловіче, що ти сперечаєшся з Богом? Чи скаже твóриво творцéві: Пощо ти зробив мене так? **21** Чи ганчáр не має влáди над глиною, щоб із того самого місíва зробити одну посúдину на честь, а одну на нечесть? **22** Тож Бог, бажаючи показати гнів і виявити могутність Свою, щадíв із великим терпінням посúдини гніву, що готові були на погибіль, **23** і щоб виявити багатство слави Своєї на посудинах милосердя, що їх приготувáв на славу, **24** на нас, що їх і покликав не тільки від юдеїв, але й від поган. **25** Як і в Осії Він говорить: „Назву Своім наро́дом не людей Моїх, і не улюблену — улюбленою, **26** і на місці, де сказано їм: Ви не Мій наро́д, там на́звані будуть синами Бога Живого!“ **27** А Ісая взиває про Ізраїля: „Коли б число синів Ізраїлевих було, як мóрський пісок, то тільки останок спасеться, **28** бо вирок закінчений та скорочений у праведності учинить Господь на землі!“ **29** І як Ісая віщував: „Коли б Господь Саваóт не лишив нам насіння, то ми стали б, як Содóм, і подібні були б до Гомóрри!“ **30** Що ж скажемо? Що погани, які не шукали праведности, досягли праведности, тієї праведности, що від віри, **31** а Ізраїль, що шукав Закона праведности, не досяг Закону праведности. **32** Чому́? Бо шукали не з віри, але якби з учинків Закóну; вони бо спіткнулись об камінь спотикáння, **33** як написано: „Ось Я кладу́ на

Сіоні камінь спотикання та скелю спокуси, і кожен, хто вірує в Нього, не посоромиться!“

10 Браття, бажання мого серця й молитва до Бога за Ізраїля на спасіння. **2** Бо я свідчу їм, що вони мають рівність про Бога, але не за розумом. **3** Вони бо, не розуміючи праведности Божої, і силкуючись поставити власну праведність, не покорились праведності Божій. **4** Бо кінець Закону — Христос на праведність кожному, хто вірує. **5** Мойсей бо пише про праведність, що від Закону, що „людина, яка його виконує, буде ним жити“. **6** А про праведність, що від віри, говорить так: „Не кажи в своїм серці: Хто вийде на небо?“цебто звести додолу Христа, **7** або: „Хто зійде в безодню?“цебто вивести з мертвих Христа. **(Abyssos g12)** **8** Але що каже ще? „Близько тебе слово, — в устах твоїх і в серці твоїм“, цебто слово віри, що його проповідуємо. **9** Бо коли ти устами своїми визнаватимеш Ісуса за Господа, і будеш вірувати в своїм серці, що Бог воскресив Його з мертвих, то спасешся, **10** бо серцем віруємо для праведности, а устами ісповідуємо для спасіння. **11** Каже бо Писання: „Кожен, хто вірує в Нього, не буде засоромлений“. **12** Бо нема різниці поміж юдеєм та гелленом, бо той же Господь є Господом усіх, багатий для всіх, хто кличе Його. **13** Бо „кожен, хто покличе Господне Ім'я, буде спасений“. **14** Але як покличуть Того, в Кого не ввірували? А як увірують у Того, що про Нього не чули? А як почують без проповідника? **15** І як будуть проповідувати, коли

не будуть по́слані? Як написано: „Які гарні ноги благовісників миру, благовісників добра“. **16** Але не всі послухались Єв́ангелії. Бо Ісая каже: „Господи, хто повірив тому, що почув був від нас?“ **17** Тож віра від слухання, а слухання через Слово Хри́сто́ве. **18** Та кажú: Чи не чули вони? Отож: „По всій землі їхній голос пішов, і їхні слова в кінці світу!“ **19** Але кажú: Чи Ізраїль не знав? Перший Мойсей говорить: „Я викличу заздрість у вас ненаро́дом, — роздражню вас нерозумним народом“. **20** А Ісая сміливо говорить: „Знайшли Мене ті, хто Мене не шукав, відкрився Я тим, хто не питався про Мене!“ **21** А про Ізраїля каже: „Я руки Свої цілий день простягав до людей неслухня́них і суперечних!“

11 Отож я питаю: Чи ж Бог відкинув наро́да Свого́? Зовсім ні! Бо й я ізраїльтянин, із насіння Авраамового, Венямі́нового племені. **2** Не відкинув Бог наро́да Свого́, що його перше знав. Чи ви не знаєте, що говорить Писа́ння „про Іллю“, як він ска́ржитья Богові на Ізраїля, кажучи: **3** „Господи, вони повбивали пророків Твоїх, і Твої жéртівники поруйнували, і лишився я сам, і шукають моєї душі“. **4** Та що каже йому́ Божа відповідь: „Я для Себе зоставив сім тисяч мужа, що перед Ва́алом колін не схилили“. **5** Також і тепе́рішнього ча́су залиши́вся останок за ви́бором благодаті. **6** А коли за благодаттю, то не з учинків, інакше благодать не бу́ла б благодаттю. А коли з учинків, то це більше не благодать, інакше вчи́нок не є вже вчинок. **7** Що ж? Чого Ізраїль шукає, того не

одержав, та одержали вибрані, а останні затверділи, 8 як написано: „Бог дав їм духа засипання, очі, щоб не бачили, і вуха, щоб не чули, аж до сьогоднішнього дня“. 9 А Давід каже: „Нехай станеться стіл їхній за сітку й за пастку, і на спокусу, та їм на заплату; 10 нехай потемніють їхні очі, щоб не бачили, хай назавжди зігнеться хребет їхній!“ 11 Тож питаю: Чи ж спіткнулись вони, щоб упасти? Зовсім ні! Але з їхнього занепаду — спасіння поганам, щоб викликати заздрість у них. 12 А коли їхній занепад — багатство для світу, а їхнє упокорення — багатство поганам, — скільки ж більш повнота їхня? 13 Кажу бо я вам, поганам: через те, що я апостол поганів, я хвалю свою службу, 14 може як викличу заздрість у своїх за тілом, і спасу декого з них. 15 Коли ж відкинення їх — то примирення світу, то що їхнє прийняття, як не життя з мертвих? 16 А коли святий первісток, то й тісто святе; а коли святий корінь, то й віття святе. 17 Коли ж деякі з галузок відломілися, а ти, будиши дике оливне дерево, прищепівся між них і став спільником товщу олівного кореня, 18 то не вихваляйся перед галузками; а коли вихваляєшся, то знай, що не ти носиш кореня, але корінь тебе. 19 Отже скажеш: „Галузки відломілися, щоб я прищепівся“. 20 Добре. Вони відломілись невірством, а ти тримаєшся вірою; не величайся, але бійся. 21 Бо коли Бог природних галузок не пожалував, то Він і тебе не пожалує! 22 Отже, бач добрість і суворість Божу, — на відпалих суворість, а на тебе добрість Божа, коли перебунеш у

добрості, коли ж ні, то й ти будеш відтятий. **23** Та й вони, коли не зостануться в невірстві, прищепляться, бо має Бог силу їх знов прищепити. **24** Бо коли ти відтятий з оливки, дикої з природи, і проти природи защеплений до доброї оливки, то скільки ж більше ті, що природні, прищепляться до своєї власної оливки? **25** Бо не хочу я, браття, щоб ви не знали цієї таємниці, — щоб не були ви високої думки про себе, що жорстокість стала Ізраїлеві почасті, аж поки не ввійде повне число поган, **26** і так увесь Ізраїль спасеться, як написано: „Прійде з Сіону Спаситель, і відверне безбожність від Якова, **27** і це заповіт їм від Мене, коли відійму гріхи їхні!“ **28** Тож вони за Євангелією вороги ради вас, а за вибором — улюблені ради отців. **29** Бо дари й покликання Божі невідмінні. **30** Бо як і ви були колись неслухняні Богові, а тепер помилувані через їхній непослух, **31** так і вони тепер спротивились для помилування вас, щоб і самі були помилувані. **32** Бо замкнув Бог усіх у непослух, щоб помилувати всіх. **(eleēsē g1653)** **33** О глибино багатства, і премудрости, і знання Божого! Які невідомі присуди Його, і недосліджені дороги Його! **34** „Бо хто розум Господній пізнав? Або хто був дорадник Йому? **35** Або хто давніш Йому дав, і йому буде віддано?“ **36** Бо все з Нього, через Нього і для Нього! Йому слава навіки. Амїнь. **(aiōn g165)**

12 Тож благаю вас, браття, через Боже милосердя, — повіддавайте ваші тіла на жертву живу, святу, приємну Богові, як розумну службу вашу, **2** і не

стосуйте до віку цього, але перемініться відновою
вашого розуму, щоб пізнати вам, що то є воля Божа,
— добро, приємність та досконалість. (aiōn g165) **3** Через
дану мені благодать кажіть кожному з вас не думати
про себе більш, ніж належить думати, але думати
скромно, у міру віри, як кожному Бог наділів. **4**
Бо як в однім тілі маємо багато членів, а всі члени
мають не однакове діяння, **5** так багато нас є одне
тіло в Христі, а зосібна ми один одному члени. **6** І ми
маємо різні дари, згідно з благодаттю, даною нам:
коли пророцтво — то виконуй його в міру віри, **7** а
коли служіння — будь на служіння, коли вчитель —
на навчання, **8** коли втішитель — на потішання, хто
подає — у простоті, хто головує — то з пильністю, хто
милосерджує — то з привітністю! **9** Любов нехай
буде нелицемірна; ненавидьте зло та туліться до
доброго! **10** Любіть один одного братньою любов'ю;
випереджайте один одного пошаною! **11** У ревності
не лінуються, духом палайте, служіть Господеві,
12 тіштеся надією, утиски терпіть, перебувайте в
молитві, **13** беріть уділ у потребах святих, будьте
гостинні до чужинців! **14** Благословляйте тих, хто
вас переслідує; благословляйте, а не проклинайте!
15 Тіштеся з тими, хто тішиться, і плачте з отими,
хто плаче! **16** Думайте між собою однаково; не
величайтеся, але наслідуйте слухняних; „не вважайте
за мудрих себе!“ **17** Не платіть нікому злом за зло,
дбайте про добре перед усіма людьми! **18** Коли
можливо, якщо це залежить від вас — живіть у мирі

зо всіма людьми! **19** Не мститься самі, улюблені, але дайте місце гніву Божому, бо написано: „Мені помста належить, Я відплачу́, говорить Господь“. **20** Отож, як твій ворог голодний, — нагодуй його; як він прагне, — напій його, бо, роблячи це, ти згортаєш розпалене вугілля йому на голову. **21** Не будь переможений злом, але перемагай зло добром!

13 Нехай кожна людина кориться вищій владі, бо немає влади, як не від Бога, і влади існуючі встановлені від Бога. **2** Тому той, хто противиться владі, противиться Божій постанові; а ті, хто противиться, самі візьмуть óсуд на себе. **3** Бо володарі — пострах не на добрі діла, а на злі. Хочеш не боятися влади? Роби добро, і матимеш похвалу від неї, **4** бо володар — Божий слуга, тобі на добро. А як чиниш ти зле, то бійся, бо недармо він носить мечá, він бо Божий слуга, мєсник у гніві злочинцеві! **5** Тому треба коритися не тільки ради страху кари, але й ради сумління. **6** Через це ви й податки даєте, бо вони служителі Божі, саме тим завжди зайняті. **7** Тож віддайте належне усім: кому податок — податок, кому мито — мито, кому страх — страх, кому честь — честь. **8** Не будьте винні нікому нічого, крім того, щоб любити один óдного. Бо хто іншого любить, той виконав Закóна. **9** Бо заповіді: „Не чини перєлюбу“, „Не вбивай“, „Не краді“, „Не свідкуй неправдиво“, „Не пожадай“ й які інші, вони мїстяться всі в цьому слові: „Люби свого бліжнього, як самого себе!“ **10** Любов не чинить зла ближньому, тож любов —

виконання Закону. **11** І це тому, що знаєте час, що пора нам уже пробудитись від сну. Бо тепер спасіння ближче до нас, аніж тоді, коли ми ввірували. **12** Ніч минула, а день наблизився, тож відкиньмо вчинки темряви й зодягнімось у зброю світла. **13** Як удень, поступаймо добродібно, не в гульні та п'янстві, не в перелюбі та розпусті, не в сварні та заздрощах, **14** але зодягніться Господом Ісусом Христом, а догодження тілу не обертайте на пожадливість!

14 Слабого в вірі приймайте, але не для суперечок про погляди. **2** Один бо вірує, що можна їсти все, а немічний споживає ярину. **3** Хто їсть, нехай не погорджує тим, хто не їсть. А хто не їсть, нехай не осуджує того, хто їсть, — Бог бо прийняв його. **4** Ти хто такий, що судиш чужого раба? Він для пана свого стоїть або падає; але він устоїть, бо має Бог силу поставити його. **5** Один вирізняє день від дня, інший же про кожен день судить однаково. Нехай кожен за власною думкою тримається свого переконання. **6** Хто вважає на день, — для Господа вважає, а хто не вважає на день, — для Господа не вважає. Хто їсть, — для Господа їсть, бо дякує Богові. А хто не їсть, — для Господа не їсть, і дякує Богові. **7** Бо ніхто з нас не живе сам для себе, і не вмирає ніхто сам для себе. **8** Бо коли живемо — для Господа живемо, і коли вмираємо — для Господа вмираємо. І чи живемо, чи вмираємо — ми Господні! **9** Бо Христос на те й умер, і ожив, щоб панувати і над мертвими, і над живими. **10** А ти нащо осуджуєш брата свого? Чи

чого ти погóрджуєш братом своїм? Бо всі станемо перед судним престолом Божим. **11** Бо написано: „Я живу, каже Госпóдь, і схíлиться кожне коліно передо Мною, і візнає Бога кожен язик!“ **12** Тому кожен із нас сам за себе дасть відповідь Богові. **13** Отож, не будемо більше осуджувати один óдного, але краще судіть про те, щоб не давати братові спотикáння та спокуси. **14** Я знаю, і пересвідчений у Господі Ісусі, що нема нічóго нечистого в самóму собі; тільки коли хто вважає що за нечисте, томú воно нечисте. **15** Коли ж через поживу сумує твій брат, то вже не за любов'ю повóдишся ти, — не губи своєю поживою тогó, за кого Христос був умер. **16** Нехай ваше добре не зневажа́ється. **17** Бо Царство Боже не пожива й питвó, але праведність, і мир, і радість у Дусі Святім. **18** Хто цим служить Христові, той Богові милий і шанóваний поміж людьмі. **19** Отож, пильнуймо про мир, та про те, що на збудува́ння один óдного! **20** Не руйнуй діла Божого ради поживи, — усе бо чисте, але зле людіні, що їсть на спотикáння. **21** Добре не їсти м'яса, ані пити вина, ані робити такого, від чого брат твій гірші́ться, або споку́шується, або слабне. **22** Ти маєш віру? Май її сам про себе перед Богом. Блаженний той, хто не осуджує самого себе за те, про що випробóвується! **23** А хто має сумнів, коли їсть, буде осóджений, бо не робить із віри, а що не від віри, те гріх.

15 Ми, сильні, повинні не́сти слабості безсилих, а не собі догоджати. **2** Кожен із нас нехай догоджа́є

ближньому на добро для збудування. **3** Бо й Христос не Собі догоджав, але як написано: „Зневаги тих, хто Тебе зневажає, упали на Мене“. **4** А все, що давніше написано, написано нам на науку, щоб терпінням і потіхою з Писання ми мали надію. **5** А Бог терпеливості й потіхи нехай дасть вам бути одностудними між собою за Христом Ісусом, **6** щоб ви одностудно, одними устами славили Бога й Отця Господа нашого Ісуса Христа. **7** Приймайте тому один одного, як і Христос прийняв нас до Божої слави. **8** Кажу ж, що Христос для обрізаних став за службу ради Божої правди, щоб отцям потвердити обітницю, **9** а для поган — щоб славили Бога за милосердя, як написано: „Тому я хвалитиму Тебе, Господи, серед поган, і Ім'я Твоє буду виспівувати!“ **10** І ще каже: „Тіштесь, погани, з народом Його!“ **11** І ще: „Хваліть, усі погани, Господа, виславляйте Його, усі люди!“ **12** І ще каже Ісая: „Буде корінь Єссеев, що постане, щоб панувати над поганами, — погани на Нього надіяться будуть!“ **13** Бог же надії нехай вас наповнить усякою радістю й миром у вірі, щоб ви збагатились надією, силою Духа Святого! **14** І я про вас сам пересвідчений, браття мої, що й самі ви повні доброти, наповнені всяким знанням, і можете й один одного навчати. **15** А писав я вам почасти трохи сміліше, якби вам нагадуючи благодаттю, що дана мені від Бога, **16** щоб був я слугою Христа Ісуса між поганами, і виконував святу службу Євангелії Божої, щоб приношення поган стало приемне й освячене

Духом Святим. **17** Тож маю я чим похвалитись у Христі Ісусі, щодо Божих речей, **18** бо не смію казати того, чого не зробив через мене Христос на по́слух поган, словом і чином, **19** силою ознак і чудес, силою Духа Божого, так що я поши́рив Єва́нгелію Христову від Єрусалиму й околиць аж до Іллі́рика. **20** При то́му пильнував я звіщати Єва́нгелію не там, де Христове Ім'я́ було знане, щоб не будувати на основі чужій, **21** але як написано: „Кому не звіщалося про Нього, побачать, і ті, хто не чув, зрозуміють!“ **22** Тому́ часто я мав перешкоди, щоб прибути до вас. **23** А тепер, не маючи більше місця в країнах оцих, але з давніх літ мавши бажання прибути до вас, **24** коли тільки підú до Еспа́нії, прибу́ду до вас. Бо маю надію, як бу́ду прохóдити, побачити вас, і що ви проведéте мене туди, коли перше почасти матиму я задово́лення з вами побути. **25** А тепер я йду до Єрусалиму послужити святим, **26** бо Македо́нія й Аха́я візнали за добре подати деяку поміч незаможним святим, що в Єрусалимі живуть. **27** Бо візнали за добре, та й боржники́ вони їхні. Бо коли погани стали спільниками́ в їх духовнім, то повинні й у тілеснім послужити їм. **28** Як це докінчу́ та достачу їм плід цей, тоді через ваше місто я підú до Еспа́нії. **29** І знаю, що коли прийду́ до вас, то прийду́ в повноті́ Христового благословéння. **30** Благаю ж вас, браття, Господом нашим Ісусом Христом і любов'ю Духа, — помагайте мені в мо́літвах за мене до Бога, **31** щоб мені візволитися від неслухня́них в Юдеї, і щоб

служба моя в Єрусалимі була приємна святим, **32** щоб із волі Божої з радістю прийти до вас і відпочити з вами! **33** А Бог миру нехай буде зо всіма вами. Амінь.

16 Поручаю ж вам сестру нашу Фіву, службеницю Церкви в Кенхреях, **2** щоб ви прийняли її в Господі, як личить святим, і допомагайте їй, у якій речі буде вона чого потребувати від вас, бо й вона опікунка була багатьом і самому мені. **3** Вітайте Прискілли й Акілу, співробітників моїх у Христі Ісусі, — **4** що голови свої за душу мою клали, яким не я сам дякую, але й усі Церкви з поган, — і їхню домашню Церкву. **5** Вітайте улюбленого мого Епенета, — він первісток Азії для Христа. **6** Вітайте Марію, що напручалася багато для вас. **7** Вітайте Андроніка й Юнія, родичів моїх і спів'язнів моїх, що славні вони між апостолами, що й у Христі були перше мене. **8** Вітайте Амплія, мого улюбленого в Господі. **9** Вітайте Урбана, співробітника нашого в Христі, і улюбленого мого Стахія. **10** Вітайте Апеллеса, випробуваного в Христі. Вітайте Аристовулових. **11** Вітайте мого рідича Іродіона. Вітайте Наркісових, що в Господі. **12** Вітайте Трифену й Трифосу, що працюють у Господі. Вітайте улюблену Персиду, що багато попрацювала в Господі. **13** Вітайте вибраного в Господі Рұфа, і матір його та мою. **14** Вітайте Асинкрита, Флэгонта, Єрма, Патрова, Єрмія і братів, що з ними. **15** Вітайте Філолога та Юлію, Нирея й сестру його, і Олімпіяна, і всіх святих, що з ними. **16** Вітайте один одного святим поцілунком. Вітають вас усі Церкви Христові!

17 Благаю ж вас, браття, щоб ви остерігалися тих, хто чинить розділення й згіршення проти науки, якої ви навчилися, і уникайте їх, 18 бо такі не служать Господеві нашому Ісусу Христу, але власному череву; вони добрими та гарними словами зводять серця простодушних. 19 Ваша ж слухняність дійшла до всіх. І я тішусь за вас, але хочу, щоб були ви мудрі в доброму, а прости в злому. 20 А Бог миру потопче незабаром сатану під ваші ноги. Благодать Господа нашого Ісуса Христа нехай буде з вами! Амільнь. 21 Вітає вас мій співробітник Тимофій, і Лукій, і Ясон, і Сосипатр, мої родичі. 22 Вітаю вас у Господі й я, Тертій, що цього листа написав. 23 Вітає вас Гай, гостинний для мене й цілої Церкви. Вітає вас міський доморядник Ераст і брат Кварт. 25 А Тому, хто може поставити вас міцно згідно з моєю Євангелією й проповіддю Ісуса Христа, за об'явленням таємниці, що від вічних часів була замовчана, (aiōnios g166) 26 а тепер виявлена, і через пророцькі писання, з наказу вічного Бога, на послух вірі по всіх народах провіщена, — (aiōnios g166) 27 єдиному мудрому Богові, через Ісуса Христа, слава навіки! Амільнь. (aiōn g165)

1 до коринтян

1 Павло́, волею Божою покликаний за апостола Ісуса Христа, і брат Состен, **2** Божій Церкві, що в Коринті, посвяченим у Христі Ісусі, покликаним святим, зо всіма́, що на всякому місті прикликають Ім'я́ Господа нашого Ісуса Христа, їхнього і нашого, — **3** благодать вам і мир від Бога Отця нашого й Господа Ісуса Христа! **4** Я завжди дякую моему Богові за вас, через Божу благодать, що була вам дана в Христі Ісусі, **5** бо ви всім збагатілися в Ньому, — словом усяким і всяким знанням, **6** бо свідощтво Христове між вами утвердилось, **7** так що не маєте недостачі в жоднім дарі благодаті ви, що очікуєте з'явлення Господа нашого Ісуса Христа. **8** Він вас утвердить до кінця неповинними бути дня Господа нашого Ісуса Христа! **9** Вірний Бог, що ви через Нього покликані до спільноті Сина Його Ісуса Христа, Господа нашого. **10** Тож благаю вас, браття, Ім'ям Господа нашого Ісуса Христа, щоб ви всі говорили те саме, і щоб не було поміж вами поділення, але щоб були ви поєднані в однім розумінні та в думці одній! **11** Бо стало відомо мені про вас, мої браття, від Хлоїних, що між вами суперечки. **12** А кажу́ я про те, що з вас кожен говорить: я ж Павлів, а я Аполлосів, а я Кіфін, а я Христів. **13** Чи ж Христос поділився? Чи ж Павло був розп'ятий за вас? Чи в Павлове ім'я ви христились? **14** Дякую Богові, що я ані одного з вас не христив, окрім Кріспа та Га́я, **15** щоб ніхто не сказав, ніби я охристив був у ймення своє. **16** Охристив

же був я й дїм Степанів; більш не знаю, чи христив кого іншого я. 17 Бо Христос не послав мене, щоб христити, а звіщати Єв́ангелію, і то не в мудрості слова, щоб безсилим не став хрест Христа. 18 Бож слово про хреста тим, що гинуть, — то глупо́та, а для нас, що спасаємось, — Сила Божа! 19 Бо написано: „Я погублю́ мудрість премудрих, а розум розумних відкі́ну!“ 20 Де мудрий? Де книжник? Де дослідувач віку цьогó? Хіба Бог мудрість світу цьогó не змінив на глупо́ту? (аіѠп g165) 21 Через те ж, що світ мудрістю не зрозумів Бога в мудрості Божій, то Богові вгодно було спасти віруючих через дурі́сть проповіді. 22 Бо й юдеї жадають ознак, і греки пошу́кують мудрости, 23 а ми проповідуємо Христа розп'ятого, — для юдеїв згіршення, а для греків — безумство, 24 а для самих покликаних юдеїв та греків — Христа, Божу силу та Божу мудрість! 25 Бо Боже й немудре — розумніше воно від людей, а Боже немічне — сильніше воно від людей! 26 Дивіться бо, браття, на ваших покликаних, що небагато-хто мудрі за тілом, небагато-хто сильні, небагато-хто шляхетні. 27 Але Бог вибрав немудре світу, щоб засорóмити мудрих, і немічне світу Бог вибрав, щоб засоромити сильне, 28 і прóстих світу, і погорджених, і незначні́х вибрав Бог, щоб значне́ знівечити. 29 так щоб не хвалилося перед Богом жодне тіло. 30 А з Нього ви в Христі Ісусі, що став нам мудрістю від Бога, — прáведністю ж, і освя́ченням, і відку́пленням, 31 щоб було, як написано: „Хто хва́литься, нехай хва́литься Господом!“

2 А я, як прийшов до вас, браття, не прийшов вам звіщати про Боже свідѣцтво з добірною мовою або мудрістю, **2** бо я надумавсь нічого між вами не знати, крім Ісуса Христа, і Того розп'ятого. **3** І я в вас був у немочі, і в страху, і в великім тремтінні. **4** І слово мое й моя проповідь — не в словах переконливих людської мудрости, але в доказі Духа та сили, **5** щоб була віра ваша не в мудрості людській, але в силі Божій! **6** А ми говоримо про мудрість між досконалими, але мудрість не віку цього, ані володарів цього віку, що гинуть, (aiōn g165) **7** але ми говоримо Божу мудрість у таємниці, приховану, яку Бог перед віками призначив нам на славу, (aiōn g165) **8** яку ніхто з володарів цього віку не пізнав; коли б бо пізнали були, то не розп'яли б вони Господа слави! (aiōn g165) **9** Але, як написано: „Чого око не бачило й вухо не чуло, і що на серце людіні не впало, те Бог приготував був тим, хто любить Його!“ **10** А нам Бог відкрив це Своім Духом, — усе бо досліджує Дух, навіть Божі глибини. **11** Хто бо з людей знає речі людські, окрім людського духа, що в нім проживає? Так само не знає ніхто й речей Божих, окрім Духа Божого. **12** А ми прийняли духа не світу, але Духа, що з Бога, щоб знати про речі, від Бога даровані нам, **13** що й говоримо не вівченими словами людської мудрости, але вівченими від Духа Святого, порівнюючи духовне до духовного. **14** А людина тілесна не приймає речей, що від Божого Духа, бо їй це глупота, і вона зрозуміти їх не може, бо вони розуміються тільки духовно. **15** Духовна ж

людина судить усе, а її судити не може ніхто. **16**
Бо „хто розум Господній пізнав, який би його міг
навчати?“ А ми маємо розум Христів!

3 І я, браття, не міг говорити до вас, як до духовних,
але як до тілесних, як до немовлят у Христі. **2** Я вас
годував молоком, а не твердою їжею, бо ви не могли
її їсти, та й тепер ще не можете, **3** бо ви ще тілесні.
Бо коли заздрість та суперечки між вами, то чи ж
ви не тілесні, і хіба не по-людському робите? **4** Бо
коли хто каже: „Я ж Павлів“, а інший: „Я Аполлосів“,
то чи ж ви не тілесні? **5** Бо хто ж Аполлос? Або хто
то Павло? Вони тільки служителі, що ви ввірували
через них, і то скільки комусь дав Господь. **6** Я посадив,
Аполлос поливав, Бог же зростив, **7** тому ані той,
хто садить, ані хто поливає, є щось, але Бог, що
рідить! **8** І хто садить, і хто поливає — одне, і кожен
одержить свою нагороду за працею своєю! **9** Бо ми
співробітники Божі, а ви — Боже поле, Божа будівля.
10 Я за благодаттю Божою, що дана мені, як мудрий
будівничий, основу поклав, а інший будує на ній; але
нехай кожен пильнує, як він будує на ній! **11** Ніхто бо
не може покласти іншої основи, окрім покладеної, а
вона — Ісус Христос. **12** А коли хто на цій основі будує
з золота, срібла, дорогоцінного каміння, із дерева,
сіна, соломи, **13** то буде виявлене діло кожного, бо
виявить день, тому що він огнем об'являється, і огонь
діло кожного випробує, яке воно є. **14** І коли чие діло,
яке збудував хто, устоїть, то той нагороду одержить;
15 коли ж діло згорить, той матиме шкоду, та сам він

спасётся, але так, як через огонь. **16** Чи не знаєте ви, що ви — Божий храм, і Дух Божий у вас пробуває? **17** Як хто нівечить Божого храма, того знівечить Бог, бо храм Божий святий, а храм той — то ви! **18** Хай не зводить ніхто сам себе. Як кому з вас здається, що він мудрий в цім віці, нехай стане нерозумним, щоб бути премудрим. (aiōn g165) **19** Цьогосвітня бо мудрість — у Бога глупота, бо написано: „Він ловить премудрих у хитрощах їхніх!“ **20** І знову: „Знає Господь думки мудрих, що марнотні вони!“ **21** Тож нехай ніхто не хвалиться людьмі, бо все ваше: **22** чи Павло, чи Аполлос, чи Кіфа, чи світ, чи життя, чи смерть, чи теперішнє, чи майбутнє — усе ваше, **23** ви ж Христові, а Христос — Божий!

4 Нехай кожен нас так уважає, якби служителів Христових і доморядників Божих таємниць; **2** а щó ще шукається в доморядниках, — щоб кожен був знайдений вірним. **3** А для мене то найменше, щоб судили мене ви чи суд людський, бо я й сам не суджу себе. **4** Я бо проти себе нічого не знаю, але цим не виправдуюсь; Той же, Хто судить мене, то Господь. **5** Тому не судить передчасно нічого, аж поки не прийде Господь, що й вісвітлить таємниці темряви та виявить задуми сердець, і тоді кожному буде похвала від Бога. **6** Оце ж усе, браття, приклав я до себе й Аполлоса ради вас, щоб від нас ви навчилися думати „не більш, як написано“, щоб ви не чванились один за одним перед іншим. **7** Хто бо тебе вирізняє? Щó ти маєш, чого б ти не взяв? А коли ж бо ти взяв,

чого чв'янишся, ніби не взяв? **8** Ви вже нагодовані, ви вже збагатілися, без нас ви царюєте. І коли б то ви стали царювати, щоб і ми царювали з вами!

9 Бо я думую, що Бог нас, апостолів, поставив за найостанніших, мов на смерть засуджених, бо ми стали дивовищем світові, — і анголам, і людям. **10** Ми нерозумні Христа ради, а ви мудрі в Христі; ми слабкі, ви ж міцні; ви славні, а ми безчесні! **11** Ми до цього часу і голодуємо, і прагнемо, і нагі ми, і катовані, і тиняємось, **12** і трудимось, працюючи своїми руками. Коли нас лихословлять, ми благословляємо; як нас переслідують, ми терпимо; **13** як лають, ми молимося; ми стали, як сміття те для світу, аж досі ми всім, як ті відкидки! **14** Не пишу це для того, щоб вас осоромити, але остерегаю, як своїх любих дітей. **15** Бо хоч би ви мали десять тисяч наставників у Христі, та отців не багато; а я вас породив у Христі Ісусі через Євангелію. **16** Тож благаю я вас: будьте наслідувачами мене! **17** Для цього послав я до вас Тимофія, що для мене улюблений і вірний син у Господі, — він вам нагадає шляхи мої в Христі Ісусі, як навчаю я скрізь у кожній Церкві. **18** Деякі згорділи, так немов би не мав я прийти до вас. **19** Та небавом прийду до вас, як захоче Господь, і пізнаю не слово згорділих, але силу. **20** Бо Царство Боже не в слові, а в силі. **21** Чого хочете? Чи прийти до вас з києм, чи з любов'ю та з духом лагідности?

5 Всюди чути, що між вами перелюб, і то такий перелюб, який і між поганами незнаний, — що

хтось має за дружину собі дружину батькову. **2** І ви завеличалися, а не засмутились радніш, щоб був вилучений з-поміж вас, хто цей учинок зробив. **3** Отож я, відсутній тілом, та присутній духом, уже розсудив, як присутній між вами: того, хто так учинив це, **4** у Ім'я Господа Ісуса, як зберетеся ви та мій дух, із силою Господа нашого Ісуса, — **5** віддати такого сатані на погибіль тіла, щоб дух спасся Господнього дня! **6** Величання ваше не добре. Хіба ви не знаєте, що мала рózчина все тісто заквáшує? **7** Отож, очистьте стару рózчину, щоб стати вам новім тістом, бо ви прісні, бо наша Пасха, Христос, за нас у жертву принéсений. **8** Тому святкуймо не в давній рózчині, ані в рózчині злоби й лукавства, але в опрісноках чистости та правди! **9** Я писав вам у листі не єднатися з перелюбниками, — **10** але не взагалі з цьогосвітніми перелюбниками, чи з користолюбцями, чи з хижакáми, чи з ідолянами, бо ви мусіли були б відійти від світу. **11** А тепер я писав вам не єднатися з тим, хто зветься братом, та є перелюбник, чи користолюбець, чи ідолянин, чи злоріка, чи п'яніця, чи хижáк, — із такими навіть не їсти! **12** Бо що ж мені судити й чужих? Чи ви не судите своїх? **13** А чужих судить Бог. Тож вилучіть лукавого з-поміж себе саміх!

6 Чи посміє хто з вас, маючи справу до іншого, сúдитися в неправедних, а не в святих? **2** Хіба ви не знаєте, що святі світ судитимуть? Коли ж бóдете ви світ судити, то чи ж ви негідні судити незначні

справи? **3** Хіба ви не знаєте, що ми будем судити анголів, а не тільки життєве? **4** А ви, коли маєте суд за життєве, то ставите суддями тих, хто нічого не значить у Церкві. **5** Я на сором це вам говорю. Чи ж між вами немає ні одного мудрого, щоб він міг розсудити між братами своїми? **6** Та брат судиться з братом, — і то перед невірними! **7** Тож уже для вас сором зовсім, що суді між собою ви маєте. Чому краще не терпите кривди? Чому краще не маєте шкоди? **8** Але ви самі кривду чините та обдираєте, та ще братів. **9** Хіба ви не знаєте, що неправедні не впадкують Божого Царства? Не обманюйте себе: ні розпусники, ні ідоляни, ні перелюбники, ні блудодійники, ні мужоложники, **10** ні злодії, ні користолюбці, ні п'яниці, ні злоріки, ні хижаки — Царства Божого не впадкують вони! **11** І такими були дехто з вас, але ви обмились, але освятились, але виправдались Іменем Господа Ісуса Христа й Духом нашого Бога. **12** Усе мені можна, та не все на пожиток. Усе мені можна, але мною, ніщо володіти не повинно. **13** Їжа для черева, і черево для їжі, але Бог одне й друге поніщить. А тіло не для розпусти, але для Господа, і Господь для тіла. **14** Бог же й Господа воскресив, воскресить Він і нас Своєю силою! **15** Хіба ви не знаєте, що ваші тіла — то члени Христові? Отож, узявши члени Христові, зроблю їх членами розпусниці? Зовсім ні! **16** Хіба ви не знаєте, що той, хто злучується з розпусницею, стає одним тілом із нею? Бо каже: „Обідва ви будете тілом одним“. **17** А хто з Господом злучується, стає

одним духом із Ним. **18** Утікайте від розпусти. Усякий бо гріх, що його чинить людина, є поза тілом. А хто чинить розпусту, той грішить проти власного тіла. **19** Хіба ви не знаєте, що ваше тіло — то храм Духа Святого, що живе Він у вас, Якого від Бога ви маєте, і ви не свої? **20** Бо дорого кúплєні ви. Отож прославляйте Бога в тілі своєму та в дусі своєму, що Божі вони!

7 А про що ви писали мені, то добре було б чоловікові не дотикатися жінки. **2** Але щоб унікнути розпусти, нехай кожен муж має дружину свою, і кожна жінка хай має свого чоловіка. **3** Нехай віддає чоловік своїй дружині потрібну любов, так же само й чоловікові дружина. **4** Дружина не володіє над тілом своїм, але чоловік; так же само й чоловік не володіє над тілом своїм, але дружина. **5** Не вхиляйтесь одне від одного, хібащо дочасно за згодою, щоб бути в пості та молитві, та й схóдьтесь знову до купи, щоб вас сатанá не спокушував вашим нестриманням. **6** А це говорю вам як раду, а не як наказу. **7** Бо хóчу, щоб усі чоловіки були, як і я; але кожен має від Бога свій дар, — один так, інший так. **8** Говорю ж неодруженим і вдóвам: добре їм, як вони позостануться так, як і я. **9** Коли ж не втримаються, — нехай одружуються, бо краще женитися, ніж розпалýтися. **10** А тим, що побрались, наказую не я, а Госпóдь: Нехай не розлучається дружина з своїм чоловіком! **11** А коли ж і розлúчиться, хай застається незаміжня, або з чоловіком своїм хай помірється, — і не відпускати чоловікові дружини!

12 Іншим же я говорю, не Господь: коли який брат має дружину невіруючу, і згідна вона жити з ним, — нехай він не лишає її. **13** І жінка, як має чоловіка невіруючого, а той згоден жити з нею, — нехай не лишає його. **14** Чоловік бо невіруючий освячується в дружині, а дружина невіруюча освячується в чоловікові. А інакше нечисті були б ваші діти, тепер же святі. **15** А як хоче невіруючий розлучитися, хай розлучиться, — не неволиться брат чи сестра в такому разі, бо покликав нас Бог до миру. **16** Звідки знаєш ти, дружино, чи не спасеш чоловіка? Або звідки знаєш, чоловіче, чи не спасеш дружину? **17** Нехай тільки так ходить кожен, як кому Бог призначив, як Господь покликав його. І так усім Церквам я наказую. **18** Хто покликаний був в обрізанні, — нехай він того не цурається; чи покликаний хто в необрізанні, — нехай не обрізується. **19** Обрізання ніщо, і ніщо необрізання, а важливе — дотримання Божих заповідей. **20** Нехай кожен лишається в стані такому, в якому покликаний був. **21** Чи покликаний був ти рабом? Не турбуйся про те. Але коли й можеш стати вільним, то використай краще це. **22** Бо покликаний в Господі раб — визволенець Господній; так само покликаний і визволенець — він раб Христа. **23** Ви дорого куплені, — тож не ставайте рабами людей! **24** Браття, кожен із вас, в якому стані покликаний був, хай у тім перед Богом лишається! **25** Про дівчат же не маю наказу Господнього, але даю раду як той, хто одержав від Господа милість бути вірним. **26** Отож за сучасного утиску добрим

уважаю я те, що чоловікові добре лишатися так. 27
Ти зв'язаний з дружиною? Не шукай розв'язання.
Розв'язався від дружини? Не шукай дружини. 28 А
коли ти й оженишся, то не згрішив; і як дівчина заміж
підє, — вона не згрішить. Та муку тілесну такі будуть
мати, а мені шкода вас. 29 А це, браття, кажú я, бо час
позосталий короткий, щоб і ті, що мають дружін,
були, як ті, що не мають, 30 а хто плаче, — як ті, хто
не плаче, а хто тішиться, — як ті, хто не тішиться; і
хто купує, — як би не набулі, 31 а хто цьогосвітнім
корістується, — як би не корістувались, бо минає
стан світу цьогó. 32 А я хóчу, щоб ви безклопíтні
булі. Неодружений про речі Господні клопóчеться,
як догодити Господéві, 33 а одружений про речі
життéві клопóчеться, як догодити своїй дружині, 34 і
він поділений. Незаміжня ж жінка та дівчина про
речі Господні клопóчеться, щоб бути святою і тілом, і
духом. А заміжня про речі життéві клопóчеться, як
догодити чоловікові. 35 А це я кажú вам самим на
пожиток, а не щоб сильцé вам накинути, але щоб
пристойно й горліво держались ви Господа. 36 А як
дúмає хто про дівчину свою, що сóромно, як вона
переростé, і так мала б лишатись, нехай робить, що
хоче, — не згрішить: нехай заміж вихóдять. 37 А хто в
серці своїм стоїть міцно, не має конечности, владу
ж має над своєю волею, і це постановив він у серці
своєму — берегти свою дівчину, той робить добре.
38 Томú й той, хто віддає свою дівчину заміж, добре
робить, а хто не віддає — робить краще. 39 Дружина

зако́ном прив'язана, поки живе чоловік її; коли ж чоловік її вмере, вона вільна виходити заміж, за ко́го захоче, аби тільки в Господі. **40** Блаженніша вона, коли так позоста́неться за моєю порадою, бо мірку́ю, що й я маю Божого Духа.

8 А щодо ідо́льських жертв, то ми знаємо, що всі маємо знання́. Знання́ ж надимає, любов же буде! **2** Коли хто ду́має, ніби щось знає, той нічого не знає ще так, як знати повинно. **3** Коли ж любить хто Бога, той пізнаний Ним. **4** Тож про спожива́ння ідо́льських жертов ми знаємо, що ідол у світі ніщо, і що іншого Бога нема, окрім Бога Одно́го. **5** Бо хоч і існують так звані „боги“ чи на небі, чи то на землі, як існує багато богів і багато панів, **6** та для нас один Бог — Отець, що з Нього походить усе, ми ж для Нього, і один Господь — Ісус Христос, що все сталося Ним, і ми Ним. **7** Та не всі таке мають знання́, бо деякі мають призвича́ення до ідола й досі, і їдять, як ідо́льську жертву, — і їхне сумління, будши недуже, спогáнюється. **8** Їжа ж нас до Бога не збліжує: бо коли не їмо, то нічого не тратимо, а коли ми їмо, то не набуваєм нічо́го. **9** Але стережіться, щоб ця ваша воля не стала якось за спотика́ння слабім! **10** Коли бо хто бачить тебе, маю́чого знання́, як ти в ідо́льській божни́ці сидиш за столом, чи ж сумління його, будши слабé, не буде спону́кане їсти ідо́льські жертви? **11** І через знання́ твоє згине недужий твій брат, що за нього Христос був умер! **12** Грішачи так проти братів та вражаючи їхне слабе сумління, ви проти Христа грішите́. **13** Ось

тому, коли їжа спокушує брата мого, то повік я не їстиму м'яса, щоб не спокусити брата свого! (aiōn g165)

9 Хіба ж я не вільний? Чи ж я не апóstол? Хіба я не бачив Ісуса Христа, Господа нашого? Хіба ви, — то не справа моя перед Господом? **2** Коли я не апóstол для інших, то для вас я апостол, — ви бо печать мого апóstольства в Господі. **3** Оце оборона моя перед тими, хто судить мене. **4** Чи ми права не маємо їсти та пити? **5** Чи ми права не маємо водити з собою сестру, дружину, як і інші апóstоли, і Господні брати, і Кіфа? **6** Хіба я один і Варнава не маємо права, щоб не працювати? **7** Хто коштом своїм коли служить у війську? Або хто виноградинка садить, — і не їсть з його плоду? Або хто отáру пасе, — і не їсть молока від отáри? **8** Чи я тільки по-людському це говорю? Хіба ж і Закón не говорить цього? **9** Бо в Закóні Мойсеєвiм писано: „Не в'яжи рота волів, що молотить“. Хіба за волів Бог турбується? **10** Чи говорить Він зóвсім для нас? Для нас, бо написано, що з надією мусить орати орач, а молотник — молотити з надією мати частку в своїм сподівáнні. **11** Коли ми сіяли вам духовне, чи ж велика то річ, як пожнемó ми ваше тілесне? **12** Як право на вас мають інші, то тим більше ми. Але ми не вжили цього права, та все терпимо, аби перешкоди якої Христовій Євáнгелії ми не вчинили. **13** Хіба ви не знаєте, що священнослужителі від святині годуються? Що ті, хто служить вівтареві, із вівтаря мають частку? **14** Так і Госпóдь наказав проповідникам Євáнгелії жити з Євáнгелії. **15** Але з того нічого не вжив я. А

цього́ не писав я для того, щоб для мене так бу́ло. Бо мені краще вмерти, аніж щоб хто зні́вечив хвалу мою! **16** Бо коли я звіщаю Єва́нгелію, то нема чим хвалитись мені, — це бо повинність моя. І горе мені, коли я не звіщаю Єва́нгеліі! **17** Тож коли це роблю́ добровільно, я маю нагоро́ду; коли ж недобровільно, то виконую службу дору́чену. **18** Яка ж нагорода мені? — Та, що, благові́стячи, я безкорісливо проповідував Христову Єва́нгелію, не використо́вуючи особистих прав щодо благові́стя. **19** Від усіх бувши вільний, я зробився рабом для всіх, щоб найбільше придбати. **20** Для юдеї́в я був, як юдей, щоб юдеї́в придбати; для підзако́нних — був, як підзако́нний, хоч сам підзако́нним не бувши, щоб придбати підзако́нних. **21** Для тих, хто без Зако́ну, — я був беззако́нний, не бувши беззако́нний Богові, а зако́нний Христові, щоб придбати беззако́нних. **22** Для слабі́х, — як слабі́й, щоб придбати сла́бих. Для всіх я був усе, щоб спасти бода́й деяких. **23** А це я роблю́ для Єва́нгеліі, щоб стати її спі́льником. **24** Хіба ви не знаєте, що ті, хто на перегонах біжить, усі біжать, але нагороду приймає один? Біжіть так, щоб одержали ви! **25** І кожен змагу́н від усього стримується; вони ж — щоб тлі́нний прийняти вінок, але ми — щоб нетлі́нний. **26** Тож біжу́ я не так, немов на непевне, борюся не так, немов би повітря б'ючі. **27** Але вмертвляю й неволю я тіло своє, щоб, звіщаючи іншим, не стати са́мому негідним.

10 Не хóчу я, браття, щоб ви не знали, що під хмарою всі отці наші були́, — і всі перейшли через море, **2** і всі охристилися в хмарі та в морі в Мойсея, **3** і всі їли ту саму поживу духовну, **4** і пили́ всі той самий духовний напій, бо пили від духовної скелі, що йшла вслід за ними, а та скеля — був Христос! **5** Але їх багатьох не вподобав був Бог, бо „понищив Він їх у пустині“. **6** А це були приклади нам, щоб ми пожадливі на зло не були́, як були пожадливі й вони. **7** Не будьте також ідолянами, як деякі з них, як написано: „Люди сіли, щоб їсти та пити, і встали, щоб грати“. **8** Не станьмо чинити блóду, як деякі з них блудодіяли, — і полягло їх одного дня двадцять три тисячі. **9** Ані не випробóвуймо Христа, як деякі з них випробóвували, — та й від зміїв загинули. **10** Ані не нарікайте, як деякі з них нарікали, — і загинули від погубителя. **11** Усе це трапилось з ними, як приклади, а написане нам на науку, бо за нашого чáсу кінець віку прийшов. (aiōn g165) **12** Тому́ то, хто думає, ніби стоїть він, нехай стережеться, щоб не впасти! **13** Досягла́ вас спроба не інша, тільки людська; але вірний Бог, Який не попустить, щоб ви випробóвувалися більше, ніж можете, але при спробі й полéгшення дасть, щоб знéсти могли ви її. **14** Тому, мої любі, утікайте від служіння ідолам. **15** Кажу́, як розумним; судіть самі, що кажу́ я. **16** Чаша благословéння, яку благословляємо, — чи не спільнóта то крові Христової? Хліб, який ломимо, чи не спільнóта він тіла Христового? **17** Тому́ що один

хліб, тіло одне — нас багато, бо ми всі спільники хліба одного. **18** Погляньте на Ізраїля за тілом: чи ж ті, що жертви їдять, не спільники вівтаря? **19** Тож що́ я кажú? Що ідоцьська жертва є щось? Чи що ідол є щось? **20** Ні, але те, що в жертву приносять, „дémonам, а не Богові в жертву приносять“. Я ж не хóчу, щоб ви спільника́ми для дёмонів стали. **21** Бо не можете пити чаші Господньої та чаші дёмонської; не можете бути спільника́ми Господнього стóлу й столу дёмонського. **22** Чи ми дратува́тимем Господа? Хіба ми поту́жніші за Нього? **23** Усе мені можна, — та не все на пожіток. Усе мені можна, — та будúє не все! **24** Нехай не шукає ніхто свого власного, але кожен — для ближнього! **25** Їжте все, що на я́тках м'ясних продається, за сумління зовсім не турбуючись, — **26** Бо „Господня земля, і все, що на ній“! **27** Як покличе вас хтось із невіруючих, і ви захочете піти́, — їжте все, що дадуть вам, за сумління зовсім не турбуючись. **28** Коли ж скаже вам хтось: „Це ідоцьська жертва“, — не їжте тоді через того, хто сказав, та через сумління! **29** Говорю́ ж не про власне сумління, але іншого, — чого б моя воля судилась сумлінням чужим? **30** Коли я стаю спільником їжі з подякою, чому мене зневажають за те, за що́ дякую я? **31** Тож, коли ви їсте, чи коли ви п'єте, або коли інше що робите, — усе на Божу славу робіть! **32** Не робіть спокуси юдеям та гелленам, та Церкві Божій, **33** як догóджую й я всім у всьóму, не шукаючи в тому пожітку свого́, але пожітку для багатьох, щоб спаслі́ся вони.

11 Будьте наслідувачами мене, як і я Христа! **2** Похваляю ж вас, браття, що ви все моє пам'ятаєте, і захóвуете так передáння, як я вам передав. **3** Хóчу ж я, щоб ви знали, що всякому чоловікові голова — Христос, а жінці голова — чоловік, голова ж Христові — Бог. **4** Кожен чоловік, що молиться чи пророкує з головою покритою, — осоромлює він свою гóлову. **5** І кожна жінка, що молиться чи пророкує з головою відкритою, осоромлює тим свою гóлову, бо це є те саме, як булá б вона виголена. **6** Бо коли жінка не покривається, хай стриждеться вона; коли ж жінці сором стрігтися чи голитися, нехай покривається! **7** Отож, чоловік покривати голови не повинен, бо він образ і слава Бога, а жінка — чоловікові слава. **8** Бо чоловік не походить від жінки, але жінка від чоловіка, **9** не ствóрений бо чоловік ради жінки, але жінка ради чоловіка. **10** Тому жінка повина мати на голові знака влáди над нею, ради анголів. **11** Одначе в Господі ані чоловік без жінки, ані жінка без чоловіка. **12** Бо як жінка від чоловіка, так і чоловік через жінку; а все — від Бога. **13** Поміркуйте самі між собою, чи пристóйне воно, щоб жінка молилася Богові непокрита? **14** Чи ж природа сама вас не вчить, що коли чоловік запускає волóсся, то безчестя для нього? **15** Коли ж жінка кóсу запускає, — це слава для неї, бо замість покривáла дána косá їй. **16** Коли ж хто сперечатися хоче, — ми такого звичáю не маємо, ані Церкві Божі. **17** Пропонуючи це вам, я не хвалю, що збираєтесь ви не на ліпше, а на гірше. **18**

Бо найперше, я чую, що як східитесь ви на зб'їри, то між вами бувають подїлення, у що почасті я й вірю. **19** Бо мусять між вами й подїли бути, щоб відкрились між вами й досвідчені. **20** А далі, коли ви збираєтесь р'азом, то не на те, щоб їсти Господню Веч'єрю. **21** Бо кожен спішить з'їсти власну веч'єрю, і один голодує, а другий впивається. **22** Хіба ж ви не маєте хат, щоб їсти та пити? Чи ви зневажаєте Божу Церкву, і осоромлюєте немаючих? Що маю сказати вам? Чи за це похвалю вас? Не похвалю! **23** Бо прийняв я від Господа, що й вам передав, що Господь Ісус ночі тієї, як віданий був, узяв хлїб, **24** подяку віддав, і переломив, і сказав: „Прийміть, споживайте, це тіло Моє, що за вас лом'ється. Це робіть на спомин про Мене!“ **25** Так само і чашу взяв Він по Вечері й сказав: „Ця чаша — Новий Заповіт у Моїй крові. Це робіть, коли тільки б'удете пити, на спомин про Мене!“ **26** Бо кожного р'азу, як будете їсти цей хлїб та чашу цю пити, — смерть Господню зв'їщаєте, аж доки Він прийде. **27** Тому то, хто їстиме хлїб цей чи питиме чашу Господню негїдно, — буде винний супроти тіла та крові Господньої! **28** Нехай же людина випроб'ує себе, і так нехай хлїб їсть і з чаші хай п'є. **29** Бо хто їсть і п'є негїдно, не розважаючи про тіло, той суд собі їсть і п'є! **30** Через це поміж вами багато недужих та хворих, і багато-хто заснулі. **31** Бо коли б ми самі судили себе, то зас'уджені ми не були б. **32** Та зас'уджені від Господа, караємося, щоб нас не зас'уджено з світом. **33** Ось том'у, мої браття,

схóдячись на поживу, чека́йте один óдного. **34** А коли хто голодний, нехай вдома він їсть, щоб не схóдилися ви на óсуд. А про інше, як прийду́, заряджу́.

12 А щодо духовних да́рів, то не хóчу я, браття, щоб не відали ви. **2** Знаєте, що коли ви поганами були́, то ходили до німих ідолів, ніби воджено вас. **3** Тому́ то кажú вам, що ніхто, хто говорить Духом Божим, не скаже: „Нехай ана́тема буде на Ісуса“, і не може сказати ніхто: „Ісус — то Господь“, як тільки Духом Святим. **4** Є різниця між да́рами мило́сти, Дух же той Самий. **5** Є й різниця між служі́ннями, та Господь той же Самий. **6** Є різниця й між ді́ями, але Бог той же Самий, що в усіх робить усе. **7** І кожному дається ви́явлення Духа на ко́ристь. **8** О́дному бо Духом дається слово мудрости, а дру́гому слово знанн́я тим же Духом, **9** а іншому віра тим же Духом, а іншому да́ри вздорóвлення тим же Духом, **10** а іншому ро́блення чуд, а іншому пророкува́ння, а іншому розпізнава́ння ду́хів, а тому різні мови, а іншому ви́яснення мов. **11** А все оце чинить один і той Самий Дух, уділяю́чи кожному осібно, як Він хоче. **12** Бо як тіло одне, але має членів багато, усі ж члени ті́ла, хоч їх багато, то тіло одне, — так і Христос. **13** Бо ми всі одним Духом охрищені в тіло одне, — чи то юдеї, чи ге́ллени, чи раби, чи то вільні, — і всі ми на́пóбені Духом одним. **14** Бо тіло не є один член, а багато. **15** Коли скаже нога, що я не від ті́ла, бо я не рука, — то хіба через це не від ті́ла вона? **16** І коли скаже вухо, що я не від ті́ла, бо я

не око, — то хіба через це не від тіла воно? **17** Коли б оком було ціле тіло, то де був би слух? А коли б усе слух, то де був би нюх? **18** Та нині Бог розклав члени в тілі, кожного з них, як хотів. **19** Якби всі одним членом були, — то де тіло було б? **20** Отож, тепер членів багато, — та тіло одне. **21** Бо око не може сказати руці: „Ти мені непотрібна“; або голова знов ногам: „Ви мені непотрібні“. **22** Але члени тіла, що здаються слабші, значно більше потрібні. **23** А тим, що вважаємо їх за зовсім нешановані в тілі, таким честь найбільшу приносимо, і бридкі наші члени отримують пристойність найбільшу, **24** а нашим пристойним того не — потрібно. Та Бог змішав тіло, і честь більшу дав нижчому членові, **25** щоб поділення в тілі не булò, а щоб члени однаково дбали один про óдного. **26** І коли терпить один член, то всі члени з ним терплять; і коли один член пошанований, то всі члени з ним тішаться. **27** І ви — тіло Христове, а зосібна — ви члени! **28** А інших поставив Бог у Церкві поперше — апóстолами, подруге — прорóками, потрете — учителями, потім дав сили, також дари вздорóвлення, допомóги, управління, різні мови. **29** Чи ж усі апóстоли? Чи ж усі пророки? Чи ж усі вчителі? Чи ж усі сили чудодійні? **30** Чи ж усі мають дари вздорóвлення? Чи ж мовами всі розмовляють? Чи ж усі виясняють? **31** Тож дбайте ревно про ліпші дари, а я вам покажу путь іще кращу!

13 Коли я говорю мовами людськими й ангольськими, та любови не маю, — то став я як мідь

та дзвінка́ або бубон гудячий! **2** І коли маю дара пророкувати, і знаю всі таємниці й усе знання, і коли маю всю віру, щоб навіть гори переставляти, та любови не маю, — то я ніщо! **3** І коли я роздам усі маєтки свої, і коли я віддам своє тіло на спалення, та любови не маю, — то пожитку не матиму жадного! **4** Любов довготерпить, любов милосердствує, не заздрить, любов не величається, не надимається, **5** не поводиться нечемно, не шукає тільки свого, не рветься до гніву, не думає лихого, **6** не радіє з неправди, але тішиться правдою, **7** усе зносить, вірить у все, сподівається всього, усе терпить! **8** Ніколи любов не перестає! Хоч пророцтва й існують, — та припиняться, хоч мови існують, — замовкнуть, хоч існує знання, — та скасується. **9** Бо ми знаємо частинно, і пророкуємо частинно; **10** коли ж досконале настане, тоді зупиниться те, що частинне. **11** Коли я дитиною був, то я говорив, як дитина, як дитина я думав, розумів, як дитина. Коли ж мужем я став, то відкинув дитяче. **12** Отож, тепер бачимо ми ніби у дзеркалі, у загадці, але потім — обличчям в обличчя; тепер розумію частинно, а потім пізнаю, як і пізнаний я. **13** А тепер залишаються віра, надія, любов, — оці три. А найбільша між ними — любов!

14 Дбайте про любов, і про духовне пильнуйте, а найбільше — щоб пророкувати. **2** Як говорить хто чужою мовою, той не людям говорить, а Богові, бо ніхто його не розуміє, і він духом говорить таємне. **3**

А хто пророкує, той лю́дям говорить на збу́дванн̄я, і на умóвлений, і на розраду. 4 Як говорить хто чужою мовою, той буде тільки самого себе, а хто пророкує, той Церкву буде. 5 Я ж хóчу, щоб мовами говорили всі, а лі́пше — щоб пророкува́ли: більший бо той, хто пророкує, ані́ж той, хто говорить мовами, хіба́що пояснює, щоб будова́лася Церква. 6 А тепер, як прийдú я до вас, браття, і до вас говорити буду чужою мовою, то який вам пожі́ток зроблю́, коли не поясню́ вам чи то відкриття́м, чи знання́м, чи пророцтвом, чи наукою? 7 Бо навіть і речі бездушні, що звук видають, як сопілка чи лю́тня, коли б не видавали вони різних звуків, — як пізнати б тоді, що́ бринить або грає? 8 Бо коли сурма́ звук невирáзний дає, — хто до бо́ю готóвитись бу́де? 9 Так і ви, коли мовою не подасте́ зрозумілого слова, — як пізнати, що́ кажете? Ви говоритимете на вітер! 10 Як багато, напри́клад, різних мов є на світі, — і жа́дна з них не без значення! 11 І коли я не знатиму значення слів, то я буду чужинцем промовцеві, і промóвець чужинцем мені. 12 Так і ви, що пильнуєте про духовні дари, — дбайте, щоб збагачуватись через них на збу́дванн̄я Церкви! 13 Ось тому́, хто говорить чужою мовою, нехай молиться, щоб умів вияснити. 14 Бо коли я молюся чужою мовою, то молиться дух мій, а мій розум без плóду! 15 Ну, то що ж? Буду молитися духом, і буду молитися й розумом, співатиму духом, і співатиму й розумом. 16 Бо коли благословля́тимеш духом, то як той, що займає місце прóстої людини,

промовить „амінь“ на подяку твою? Не знає бо він, що́ ти кажеш. **17** Ти дякуєш добре, але не будується інший. **18** Дякую Богові моєму, — розмовляю я мовами більше всіх вас. **19** Але в Церкві волію п'ять слів зрозумілих сказати, щоб і інших навчити, аніж десять тисяч слів чужою мовою! **20** Браття, не будьте дітьмі своїм розумом, — будьте в лихому дітьмі, а в розумі доскона́лими будьте! **21** У Зако́ні написано: „Іншими мовами й іншими устами Я говоритиму лю́дям оцим, та Мене вони й так не послухають“, каже Госпо́дь. **22** Отож, мови існують на знак не для віруючих, але для невіруючих, а пророцтво — для віруючих, а не для невіруючих. **23** А як зійдеться Церква вся разом, і всі говоритимуть чужими мовами, і ввійдуть туди й сторонні чи невіруючі, — чи ж не скажуть вони, що біснуєтесь ви? **24** Коли ж усі пророкують, а ввійде якийсь невіруючий чи сторонній, то всі докоряють йому, усі судять його, **25** і так таємніці серця його виявляються, і так він падає ницьма́ і вклоняється Богові й каже: „Бог справді між вами!“ **26** То що ж, браття? Коли сходитесь ви, то кожен із вас псалом має, має науку, має мову, об'явлення має, має вияснення, — нехай буде все це на збудування! **27** Як говорить хто чужою мовою, говоріть по двох, чи найбільше по трьох, і то за черго́ю, а один нехай перекладає! **28** А коли б не було перекладача, то нехай він у Церкві мовчить, а говорить нехай собі й Богові! **29** А пророки нехай промовляють по двох чи по трьох, а інші нехай розпізнають. **30** Коли ж відкриття́ буде

іншому з тих, хто сидить, — нехай перший замовкне!
31 Бо можете пророкувати ви всі по одніму, — щоб
училися всі й усі тішилися! **32** І кóряться духи пророчі
пророкам, **33** бо Бог не є Богом бéзладу, але миру. **34**
нехай у Церкві мовчать жінки ваші! Бо їм говорити
не дозволено, — тільки корітись, як каже й Закóн. **35**
Коли ж вони хочуть навчитись чогось, нехай вдома
питають своїх чоловіків, — непристойно бо жінці
говорити в Церкві! **36** Хіба вийшло від вас Слово Боже?
Чи прийшло воно тільки до вас? **37** Коли хто вважає
себе за пророка або за духовного, нехай розуміє, щó я
пишú вам, — бо Господня це заповідь! **38** Коли б же хто
не розумів, — нехай не розуміє! **39** Отож, браття мої,
майте ревність пророкувати, та не бороніть говорити
й мовами! **40** Але все нехай буде добропристойно і
статéчно!

15 Звіщаю ж вам, браття, Євáнгелію, яку я вам
благовістів, і яку прийняли ви, в якій і стоїтé. **2**
Якою й спасаєтесь, коли пам'ятаєте, яким словом я
благовістів вам, якщо тільки ви ввірували не набóсліп.
3 Бо я передав вам найперш, щó й прийняв, - щó
Христос був умер ради наших гріхів за Писáнням,
4 і щó Він був похóваний, і щó третього дня Він
воскрес за Писáнням, **5** і щó з'явився Він Кіфі, потім
Дванадцятьóm. **6** А пóтім з'явився нараз бiльше як
п'ятистам браттям, щó бiльшiсть iз них живе й досi, а
дехто й спочiли. **7** Потóму з'явився Він Якову, опiсля
- усiм апóстолам. **8** А по всiх Він з'явився й менi, мов
якому недóродковi. **9** Я бо найменший з апóстолiв,

що негідний зватись апóstолом, бо я переслідував був Божу Церкву. **10** Та благодáттю Божою я те, що є, і благодáть Його, що в мені, не даремна булá, але я працював більше всіх їх, правда - не я, але Божа благодáть, що зо мною вона. **11** Тож чи я, чи вони, - ми так проповідуємо, і так ви ввірували. **12** Коли ж про Христа проповідується, що воскрес Він із мертвих, - як же дехто між вами говóрять, що немає воскресіння мертвих? **13** Як немає ж воскресіння мертвих, то й Христос не воскрес! **14** Коли ж бо Христос не воскрес, то проповідь наша даремна, даремна також віра ваша! **15** Ми знайшлися б тоді неправдивими свідками Божими, бо про Бога ми свідчили, що воскресів Він Христа, Якого Він не воскресив, якщо не воскресають померлі. **16** Бо як мертві не воскресають, то й Христос не воскрес! **17** Коли ж бо Христос не воскрес, тоді віра ваша даремна, - ви в своїх ще гріхах, **18** тоді то загинули й ті, що в Христі упокóбились! **19** Коли ми надіємося на Христа тільки в цьому житті, то ми найнещасніші від усіх людей! **20** Та нині Христос воскрес із мертвих, - пёрвісток серед покійних. **21** Смерть бо через людину, і через Людину воскресіння мертвих. **22** Бо так, як в Адамі вмирають усі, так само в Христі всі оживуть, **23** кожен у своєму порядку: пёрвісток Христос, пóтім ті, що Христові, під час Його пріходу. **24** А потóму кінець, коли Він передасть царство Богові й Отцеві, коли Він зруйнує всякий уряд, і владу всяку та силу. **25** Бо належить Йому царювати, аж доки Він не „покладе всіх Своїх ворогів

під ногами Своїми!“ 26 Як ворог останній - смерть зніщиться, 27 бо „під ноги Його Він усе впокорів“. Коли ж каже, що впокорено все, то ясно, що все, окрім Того, Хто впокорів Йому все. 28 А коли Йому все Він упокорить, тоді й Сам Син упокориться Тому, Хто все впокорів Йому, щоб Бог був у всьому все. 29 Бо що зроблять ті, хто христяться ради мертвих? Коли мертві не воскресають зовсім, то нащо вони ради мертвих і христяться? 30 Для чого й ми повсякчас наражаємось на небезпéки? 31 Я щодень умираю. Так свідчу, браття, вашою хвалою, що маю її в Христі Ісусі, Господі нашім. 32 Коли я зо звіра́ми боровся в Ефéсі, яка мені по-людському ко́ристь, коли мертві не воскресають? „Будем їсти та пити, бо ми взавтра вмерем!“ 33 Не дайте себе звéсти, — товари́ство лихе псує добрі звича́ї! 34 Протверезі́ться правдиво, та й не грішіть, бо деякі Бога не знають, — говорю́ вам на сором! 35 Але дехто скаже: „Як мертві воскреснуть? І в я́кім тілі прийдуть?“ 36 Нерозумний, — що́ ти сієш, те не оживе, як не вмере. 37 І коли сієш, то сієш не тіло майбутнє, але голе зéрно, яке тра́питься, — пшениці або чого іншого, 38 і Бог йому тіло дає, як захоче, і кожному зéрнятí тіло його. 39 Не кожне тіло однакове тіло, але ж інше в людéй, та інше тіло в скотини, та інше тіло в пташо́к, та інше у риб. 40 Є небесні тіла й тіла зéмні, але ж інша слава небесним, а інша зéмним. 41 Інша слава для сонця, та інша слава для місяця, та інша слава для зір, — бо зоря́ від зорі́ відрізняється славою! 42 Так само й воскресіння мертвих: сіється

в тління, — в нетління встає, **43** сіється в неславу,
— у славі встає, сіється в немочі, — у силі встає, **44**
сіється тіло звичайне, — встає тіло духовне. Є тіло
звичайне, є й тіло духовне. **45** Так і написано: „Перша
людина Адам став душею живою“, а останній Адам
— то дух оживляючий. **46** Та не перше духовне, але
звичайне, а потім духовне. **47** Перша людина — з
землі, зёмна, друга Людина — із неба Господь. **48**
Який зёмний, такі й земні, і Який небесний, такі
й небесні. **49** І, як носили ми образ зёмного, так і
образ небесного будемо носити. **50** І це скажу, браття,
що тіло й кров посісти Божого Царства не можуть,
ані тління нетління не посяде. **51** Ось кажу я вам
таємницю: не всі ми заснемо, та всі перемінимось, —
52 раптом, як оком змигнути, при останній сурмі:
бо засурміть вона — і мертві воскреснуть, а ми
перемінимось! **53** Мусить бо тлінне оце зодягнутись
в нетління, а смертне оце зодягтися в безсмертя.
54 А коли оце тлінне в нетління зодягнеться, і оце
смертне в безсмертя зодягнеться, тоді збудеться
слово написане: „Поглинута смерть перемогою“! **55**
Де, смерте, твоя перемога? Де твоє, смерте, жалó?
(Hadēs g86) **56** Жалó ж смерти — то гріх, а сила гріха
— то Закон. **57** А Богові дяка, що Він Господом
нашим Ісусом Христом перемогу нам дав. **58** Отож,
брати любі мої, будьте міцні, непохитні, збагачуйтесь
завжди в Господньому ділі, знаючи, що ваша праця не
марнотна у Господі!

16 А щодо складок на святих, то й ви робіть так, як я постановив для Церков галатійських. **2** А першого дня в тижні нехай кожен із вас відкладає собі та збирає, згідно з тим, як ведеться йому, щоб складок не робити тоді, аж коли я прийду́. **3** А коли я прийду́, тоді тих, кого виберете, тих пошлю я з листами, щоб вони ваш дар любови віднесли до Єрусалиму. **4** А коли ж і мені випадатиме йти, то зо мною підуть. **5** Я прибуду до вас, коли перейду́ Македонію, бо проходжу через Македонію. **6** А в вас, коли трапиться, я поживу́ або й перезімую, щоб мене провели́ ви, куди я піду́. **7** Не хочу я бачитись з вами тепер мимохідь, але сподіваюся деякий час перебути у вас, як дозволить Господь. **8** А в Ефесі пробуду я до П'ятдесятниці, **9** бо двері великі й широкі мені відчинилися, та багато противників. **10** Коли ж прийде до вас Тимофій, то пильуйте, щоб він був безпечний у вас, бо діло Господнє він робить, як і я. **11** Тому́ то нехай ним ніхто не погорджує, але відпровадьте його з миром, щоб прийшов він до мене, бо чекаю його з братами. **12** А щодо брата Аполлоса, то я дуже благав був його, щоб прийшов до вас з братами, та охоти не мав він прибути тепер, але прийде, як матиме час відповідний. **13** Пильуйте, стійте у вірі, будьте мужні, будьте міцні, **14** хай з любов'ю все робиться у вас! **15** Благаю ж вас, браття, — знаєте ви дім Степанів, що в Ахаї він первісток, і що службі святим присвятились вони, — **16** і ви підкоряйтесь таким, також кожному, хто помагає та працює. **17** Я тішусь

з приходу Степана, і Фортуната, і Ахаїка, бо вашу відсутність вони заступили, **18** бо вони заспокоїли духа мого й вашого. Тож шануйте таких! **19** Вітають вас азійські Церкви; Акіла й Прискілла з домашньою Церквою їхньою гаряче вітають у Господі вас. **20** Вітають вас усі брати. Вітайте один одного святим поцілунком. **21** Привітання моєю рукою Павловою. **22** Коли хто не любить Господа, нехай буде проклятий! Марана та! **23** Благодать Господа нашого Ісуса нехай буде з вами! **24** Любов моя з вами всіма у Христі Ісусі, амінь!

2 до коринтян

1 Павло, з волі Божої апостол Христа Ісуса, та брат Тимофій, до Божої Церкви в Коринті, з усіма святыми в цілій Ахаї, — **2** благодать вам і мир від Бога Отця нашого й Господа Ісуса Христа! **3** Благословенний Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, Отець милосердя й Бог потіхи всілякої, **4** що в усякій скорботі Він нас потішає, щоб змогли потішати й ми тих, що в усякій скорботі знаходяться, тією потіхою, якою потішує Бог нас самих. **5** Бо поскільки намножуються в нас терпіння Христові, — так через Христа й потішення наше множується. **6** Бо як терпимо скорботи, то на вашу потіху й спасіння; коли потішаємось, то на вашу потіху в терпінні тих самих страждань, які терпимо й ми. **7** А наша надія певна про вас, бо ми знаємо, що ви спільники як у терпіннях, так само і в потісі. **8** Бо не хочемо, браття, щоб не відали ви про нашу скорботу, що в Азії трапилась нам, бо над міру й над силу були ми обтяжені, так що ми не надіялися навіть жити. **9** Та самі ми в собі мали присуд на смерть, щоб нам не покладати надії на себе, а на Бога, що воскрешує мертвих, **10** що від смерти такої нас визволив і визволяє, і на Нього й покладаємося, що й ще визволить Він, **11** як допоможете разом і ви молитвою за нас, щоб за дар ласки, що нам виявлений багатьма, багато-хто дяку складали за нас. **12** Бо це нам хвала, — свідчення нашого сумління, що в святості й чистості Божій, не в тілесній мудрості, але в Божій благодаті жили ми на світі, особливо ж у

вас. **13** Бо іншого вам ми не пишемо, тільки те, що читаєте та розумієте, а сподіваюсь, що ви й до кінця зрозумієте, **14** як частинно нас ви й зрозуміли, що ми вам похвалá, як і ви нам, у день Господа нашого Ісуса. **15** І з певністю цією хотів я давніше прибути до вас, щоб мали ви благодáть удрúге, **16** і через вас перейти в Македонію, а з Македонії знову прибути до вас, а ви щоб в Юдею мене відпровáдили. **17** Маючи зádум такий, чи я чинів легковажно? Чи те, що задумую, за тілом задумую, щоб було в мене і „Так, так“, і „Ні, ні?“ **18** Але вірний Бог, що наше слово до вас не було „Так“ і „Ні“. **19** Бо Син Божий Ісус Христос, що ми Його вам проповідували, я й Силуán, і Тимофій, не був „Так“ і „Ні“, але в Нім було „Так“. **20** Скільки бо Божих обітниць, то в Ньому „Так“, і в Ньому „Амінь“, — Богові на славу через нас. **21** А Той, Хто нас із вами в Христа утверджує, і Хто нас намастів, — то Бог, **22** Який і запечатав нас, і в наші серця дав завдáток Духа. **23** А я кличу Бога на свідка на душу мою, що я, щадячі вас, не прийшов у Корінт дотепér, **24** не тому, ніби ми беремó влáду над вашою вірою, але вашої радості помічники ми, — бо ви встóяли вірою!

2 А я постановив у собі те, щоб до вас не прийти знов у смутку. **2** Бо коли я засмúчую вас, то хто той, хто потішить мене, як не той, кого я засмутів? **3** І це саме писав я до вас, щоб, прийшовши, я смутку не мав би від тих, що від них мені тішитися налéжало, про всіх вас бувши певний, що радість моя — то радість усіх вас! **4** Бо з великого горя та з тóги сердечної я

написав вам з рясніми слізьмі не на те, щоб були ви засмучені, але щоб пізнали любов, що в мене її пребагато до вас! **5** А як хто засмутив, не мене засмутив, а почáсти — щоб не пригнітіти — і всіх вас. **6** Дóсить такому карáння того, що від багатьох, **7** через те навпакі, — краще простити й потішити, щоб смуток великий його не пожéр. **8** Через те вас благаю: зміцніть до нього любов! **9** Бо на це я й писав, щоб пізнати ваш дóсвід, чи в усім ви слухняні. **10** А кому ви прощаєте що, тому й я; бо й я, як простив що кому, то кому я простив, зробив те через вас від Особи Христа, **11** щоб нас сатана не перехитрував, — відóмі бо нам його задуми! **12** А коли я прийшов до Троáди звіщати Христову Євáнгелію, і були двері для мене відчинені в Господі, **13** не мав я спокóю для духа свого, бо я не знайшов був свого брата Тита; але, попрощавшись з ними, я пішов в Македонію. **14** А Богові подяка, що Він постійно чинить нас переможцями в Христі, і запáшність знання про Себе через нас виявляє на всякому місці! **15** Ми бо для Бога Христова запáшність серед тих, хто спасається, і тих, які гинуть, **16** для одних бо смертельна запáшність на смерть, а для других запáшність життéва в життя. І хто здатен на це? **17** Бо ми не такі, як багато-хто, що Боже Слово фальшують, але ми провіщаємо, як із щирости, як від Бога, перед Богом, у Христі!

3 Чи нам знов зачинати дорóчувати самих себé? Чи ми потребуємо, як дехто, листів доручáльних до вас чи від вас? **2** Ви наш лист, написаний у наших

серцях, якого всі люди знають і читають! **3** Виявляєте ви, що ви — лист Христів, нами вислужений, що написаний не чорнилом, але Духом Бога Живого, не на таблицях камінних, але на тілесних таблицях серця. **4** Таку ж певність до Бога ми маємо через Христа, **5** не тому, що ми здібні поміслити щось із себе, як від себе, але наша здібність від Бога. **6** І Він нас зробив бути здатними служителями Нового Заповіту, не букви, а Духа, — бо буква вбиває, а Дух оживляє. **7** Коли ж служіння смерті, вирізане на каменях буквами, було таке славне, що Ізраїлеві сини не могли дивитись на обличчя Мойсея, через славу мину́щу обличчя його, **8** скільки ж більш буде в славі те служіння Духа! **9** Бо як служіння о́суду — слава, то служіння праведности тим більше багате на славу! **10** Не просла́вилось бо прославлене, у цій частині, ради слави, що вона переважає, **11** бо коли славне те, що минає, то багато більш у славі те, що триває! **12** Тож, мавши надію таку, ми вживаємо великої сміливости, **13** а не як Мойсей, що покривало клав на обличчя своє, щоб Ізраїлеві сини не дивилися на кінець того, що минає. **14** Але засліпилися їхні думки, бо те саме покривало аж до сьогодні лишилось незняте в читанні Старого Заповіту, бо зникає воно Христом. **15** Але аж до сьогодні, як читають Мойсея, на їхньому серці лежить покривало, **16** „коли ж вони навёрнуться до Господа, тоді покривало зди́мається“. **17** Господь же — то Дух, а де Дух Господній, — там воля. **18** Ми ж відкритим обличчям, як у дзеркало,

дивимося всі на славу Господню, і змінємося в той же образ від слави на славу, як від Духа Господнього.

4 Ось тому, мавши за милосердя Божим таке служіння, ми не тратимо відваги, **2** але ми відреклися тайного сорому, не хідючи в хитрості та не перекручуючи Божого Слова, але з'явленням правди доручуємо себе кожному сумлінню людському перед Богом. **3** Коли ж наша Євангелія й закрита, то закрита для тих, хто гине, — **4** для невіруючих, яким бог цього віку засліпив розум, щоб для них не засяяло світло Євангелії слави Христа, а Він — образ Божий. (аіоп g165) **5** Бо ми не себе самих проповідуємо, але Христа Ісуса, Господа, ми ж самі — раби ваші ради Ісуса. **6** Бо Бог, що звелів був світлу засяяти з темряви, у серцях наших засяяв, щоб просвітити нам знання слави Божої — в Особі Христовій. **7** А ми маємо скарб цей у посудинах гліняних, щоб велич сили була Божа, а не від нас. **8** У всьому нас тиснуть, та не потиснені ми; ми в важких обставинах, але не впадаємо в рбзпач. **9** Переслідують нас, але ми не полишені; ми повалені, та не погублені. **10** Ми завжди носимо в тілі мёртвість Ісусову, щоб з'явилося в нашому тілі й життя Ісусове. **11** Бо завжди нас, що живемо, віддають на смерть за Ісуса, щоб з'явилося Ісусове в нашому смертельному тілі. **12** Тому то смерть діє в нас, а життя — у вас. **13** Та мавши того ж духа віри, за написаним: „Вірував я, через те говорив“, і ми віруємо, тому то й говоримо, **14** знавши, що Той, Хто воскресив Господа Ісуса, воскресить з Ісусом і нас, і

поставить із вами. **15** Усе бо для вас, щоб благодать, розмножена через багатьох, збагатила подяку на Божу славу. **16** Через те ми відваги не тратимо, бо хоч ніщиться зовнішній наш чоловік, зате день-у-день відновляється внутрішній. **17** Бо теперішнє легке наше горе достачає для нас у безмірнім багатстві славу вічної ваги, (aiōnios g166) **18** коли ми не дивимося на видіме, а на невидіме. Бо видіме - дочасне, невидіме ж - вічне! (aiōnios g166)

5 Знаємо бо, коли зёмний мешкальний намет наш зруйнується, то маємо будівлю від Бога на небі, - дім нерукотворний та вічний. (aiōnios g166) **2** Тому́ то й зідхаємо, бажаючи приодягтіся будівлею нашою, що з неба, **3** коли б тільки й одягнені ми не знайшлися нагі! **4** Бо ми, знаходячися в цьому наметі, зідхаємо під тягарём, бо не хочемо роздягтіся, але одягтіся, щоб смертне пожёрлось життям. **5** А Той, Хто на це саме й створив нас, то Бог, що й дав нам завд́аток Духа. **6** Отож, будши відважні постійно, та знаючи, що, мавши дім у тілі, ми не перебуваємо в домі Господньому, **7** бо х́одимо вірою, а не видінням, **8** ми ж відважні, і бажаємо краще покинути дім тіла й мати дім у Господа. **9** Тому́ ми й пильнуємо, - чи застаємося в домі тіла, чи вих́одимо з дому, - бути Йому́ любими. **10** Бо мусимо всі ми з'явитися перед суд́овим престолом Христовим, щоб кожен прийняв згідно з тим, щ́о в тілі робив він, - чи добре, чи лих́е. **11** Отже, відаючи страх Господній, ми людей переконуємо, а Богові явні; але маю надію, що й у

ваших сумліннях ми явні. **12** Бо не зно́ву себе ми дору́чуємо вам, але даємо вам привід хвалі́тися нами, щоб мали ви що проти тих, що хва́ляться обличчям, а не серцем. **13** Коли бо ми з розуму сходимо, - то Богові, коли ж при здоровому розумі, - то для вас. **14** Бо Христова любов спону́кує нас, що ду́мають так, що коли вмер Один за всіх, то всі померли. **15** А вмер Він за всіх, щоб ті, хто живе, не жили вже для себе самих, а для Того, Хто за них був умер і воскрес. **16** Через те відтепе́р ми ніко́го не знаємо за тілом; коли ж і знали за тілом Христа, то тепер ми не знаємо вже! **17** Тому́ то, коли хто в Христі, той створі́ння нове́, - стародавнє минуло, ото сталось нове́! **18** Усе ж від Бога, що нас примирив із Собою Ісусом Христом і дав нам служі́ння примі́рення, **19** бо Бог у Христі примирив світ із Собою Самим, не зважа́вши на їхні провини, і поклав у нас слово примі́рення. **20** Оце ми як послі замість Христа, ніби Бог благає через нас, благаємо замість Христа: примирі́ться з Богом! **21** Бо Того́, Хто не відав гріха, Він учинив за нас гріхом, щоб стали ми Божою праведністю в Нім!

6 А ми, як співробі́тники, благаємо, щоб ви Божої благодати́ не брали надармо. **2** Бо каже: „Приємного ча́су почув Я тебе, - і поміг Я тобі в день спасі́ння!“ Ось тепер час приймний, ось тепер день спасі́ння! **3** Ні в чому ніякого спотика́ння не робимо, щоб служі́ння було бездога́нне, **4** а в усьому себе виявляємо, як служі́телів Божих, у великім терпі́нні, у скорбо́тах, у бідах, у тісно́тах, **5** у вда́рах, у в'язницях, у ро́зрухах,

у пра́цях, у недосипа́ннях, у поста́х, **6** у чі́стості,
у розу́мі, у ла́гідності, у до́брості, у Ду́сі Свя́тім,
у нелице́мірній лю́бові, **7** у сло́ві правди, у си́лі
Бо́жій, зо збро́єю праведности в прави́ці й ліві́ці,
8 через сла́ву й безчестя, через га́ньбу й хвалу́, як
обманці, але ми правдиві; **9** як незнані, та по́знані, як
умираючі, та ось ми живі; як ка́рані, та не забиті; **10**
як сумні, але за́вжди веселі; як убогі, але багачо́х
ми збага́чуємо; як ті, що нічого не маю́ть, але всім
володі́ємо. **11** Уста наші відкри́лись до вас, корінтяни,
серце наше розши́рене! **12** У нас вам не тісно, але
тісно вам у ваших серця́х! **13** Такою ж відплато́ю —
говорю́, немов дітям — розширені́ будьте й ви! **14**
До чужого ярма́ не впряга́йтесь з неві́рними; бо що
спільного між праведні́стю та беззако́нням, або яка
спільні́сть у сві́тла з те́мрявою? **15** Яка згода в Христа
з бели́яром? Або яка частка ві́рного з неві́рним?
16 Або яка згода помі́ж Бо́жим храмом та ідолами?
Бо ви храм Бо́га Живо́го, як Бог прорі́к: „Поселю́сь
серед них і ходитиму, і буду ї́м Богом, — а вони
бу́дуть наро́дом Мої́м! **17** Вийді́ть то́му з-помі́ж них
та й відлучі́ться, — ка́же Госпо́дь, — і не торка́йтесь
нечистого, — і Я вас прийму́, **18** і буду Я вам за Отця, а
ви за синів і дочо́к Мені́ бу́дете, — говори́ть Госпо́дь
Вседержі́тель!“

7 Отож, мої́ любі́, мавши ці́ обі́тниці́, очисти́мо себе
від усяко́ї не́чисти ті́ла та ду́ха, — і твори́мо святи́ню
у Бо́жим страху́! **2** Дайте місце́ для нас! Ми ніко́го не
скривдили́, ніко́го не зіпсували́, нікого́ не ошукáли!

3 Говорю не на óсуд, бо я перед тим був сказав, що ви в серцях наших, щоб нам із вами чи померти чи жити. **4** У мене велика смілівість до вас, велика мені похвалá з вас, я повний потíхи, збагачаюся радістю при всякому нашому горі. **5** Бо коли ми прийшли в Македóнію, тіло наше не мало спочинку ніякого, у всьому бідуючи: назовні — бої, страхіття — всерéдині. **6** Але Бог, що тішить приніжених, потішив нас пріходом Тита, **7** і не тільки його прибуттям, а й потішенням, що ним він потішився з вас, коли розповідав нам про вашу журбу́, про ваш смуток, про вашу горлівість до мене, так що я більше тішився. **8** Коли я й засмутив вас листом, то не каюся, хоч і каюся був, бо бачу, що той лист засмутив вас, хоч і часово. **9** Я радію тепер не тому́, що ви засмутились, а що ви засмутились на пока́ння, бо ви засмутились для Бога, щоб ні в чо́му не мати втрати від нас. **10** Бо смуток для Бога чинить каяття на спасі́ння, а про нього не жалуємо, а смуток сві́тський — чинить смерть. **11** Бо ось саме це, що ви засмутились для Бога, яку пильність велику воно вам зробило, яку оборону, яке обурення, який страх, яке бажáння, яку горлівість, яку по́мсту! Ви в усім показали, що чисті ви в справі. **12** А коли я й писав вам, то не через того, хто крївдить, і не через покрївдженого, а щоб виявилася для вас наша пильність про вас перед Богом. **13** Тому́ то потіхою вашою втїшились ми, а ще більше зраділи ми радістю Тита, що ви всі заспоко́їли духа його. **14** Бо коли я про вас йому чим похвалився,

то не осоромився; але як ми вам говорили все правду, так і наша хвала́ перед Титом правдива була! **15** І серце його прихильніше до вас, коли згадує він про покору всіх вас, як його прийняли́ ви були зо страхом і тремтінням. **16** Отож, тішуся я, що мбжу покластись у всьому на вас!

8 Повідомляємо ж вас, браття, про Божу благодать, що да́на Церквám македонським, **2** що серед великого досвіду горя вони мають радість рясну́, і глибоке їхнє убóзтво збагáтилось багатством їхньої щирости; **3** бо вони добровільні в міру сил своїх, і над силу, засвідчую, — **4** із ревним благáнням вони нас просили, щоб ми прийняли́ дар та спільність служіння святим. **5** І не так, як надіялись ми, але віддали́ себе перш Господéві та нам із волі Божої, **6** щоб ми благали Тита, щоб він, як був перше зачав, так і скінчів би в вас оце добре діло. **7** А ви, як у всім, збагачуєтесь: вірою, і словом, і розумом, і всякою пильністю, і вашою любов'ю до нас, — щоб збагачувались ви і в благодаті оцій. **8** Не кажú це, як наkáза, але пильністю інших досвідчую щирість любови й вашої. **9** Бо ви знаєте благодать Господа нашого Ісуса Христа, Який, будши багатий, збіднів ради вас, щоб ви збагатились Його убóзтвом. **10** І раду даю вам про це, бо це вам на пожіток, що не тільки чинили, але перші ви стали й бажати з минулого ро́ку. **11** А тепер закінчіть роботу, щоб ви, як горліво бажали, так і виконали б у міру можности. **12** Бо коли є охота, то приємна вона згідно з тим, щó хто має, а не з тим, чого хто не

має. **13** Хай не буде для інших полегша, а тягар для вас, але рівність для всіх. **14** Чáсу теперішнього ваш достаток нехай нестáткові їхньому допоможе, щоб і їхній достаток був на ваш нестáток, щоб рівність була, **15** як написано: „Хто мав багато, той не мав зайвині, а хто мало, — не мав недостачі“. **16** Та Богові дяка, що Він таку пильність про вас дав у Тітове серце, **17** бо благáння прийняв він, алé, будши горлівий, удався до вас добровільно. **18** А з ним рáзом послали ми брата, якого по всіх Церквáх хвалять за Євáнгелію, **19** і не тільки оце, але вибраний був від Церкóв бути товаришем нашим у дорозі для благодáті тієї, якій служимо ми на хвалу Самóго Господа, **20** остерігаючись того, щоб хто не дорікав нам цим достатком, що ним служимо ми, **21** дбáючи про добро не тільки перед Богом, але й перед людьмі. **22** А ми з ними послали були брата нашого, про пильність якого ми часто досвідчувались у речах багатьóх, який ще пильніший тепер — через велике довір'я до вас. **23** Щодо Тита, то він мій товáриш, а ваш співробітник; щождо наших братів — вони посланці від Церкóв, вони слава Христова! **24** Отож, дайте їм доказа своєї любови й нашого хваління вас перед Церквáми!

9 А про службу святим мені зайво писати до вас, **2** бо відаю вашу охоту, і нею хвалюся за вас македóнянам, що Ахáя готова з минулого року, а ваша ре́вність заохóтила багатьóх. **3** А я послав братів, щоб моя похвалá, щодо вас, не даремна була в цім випадкові, але, як казав, щоб були ви приготóвані, **4** щоб, коли

македоняни прийдуть зо мною та знайдуть, що ви неготові, щоб не осоромитись нам — не кажемо вам — у цій речі. **5** Отож, я надумався, що треба вблагати братів, щоб пішли перше до вас та приготували заздалегідь оголошений ваш щедрий дар, щоб був він приготований, як щедрий дар, а не річ примусова. **6** А до цього кажіть: Хто скупко сіє, — той скупко й жатиме, а хто сіє щедро, — той щедро й жатиме! **7** Нехай кожен дає, як серце йому призволяє, — не в смутку й не з примусу, бо Бог любить того, хто з радістю дає! **8** А Бог має силу всякою благодаттю вас збагатити, щоб ви, мавши завжди в усьому всілякий достаток, збагачувалися всяким добрим учинком, **9** як написано: „Розсіпав та вбогим роздав, — Його праведність триває навіки!“ (aiōn g165) **10** А Той, Хто насіння дає сіячіві та хліб на поживу, — нехай дасть і примножить ваше насіння, і нехай Він зростить плоди праведности вашої, **11** щоб усім ви збагачувались на всіляку щирість, яка через нас чинить Богові дяку. **12** Бо діло служіння цього не тільки виповнює недостачі святих, але й багатіє багатьма подяками Богові. **13** Досвідченням цього служіння вони хвалять Бога за послух Христовій Євангелії, що ви визнаєте її, та за щирість учасництва з ними й усіма, **14** вони за вас моляться й тужать по вас із-за дуже великої Божої благодаті на вас. **15** Дяка Богові за невимовний дар Його!

10 А я сам, Павло, благаю вас логідністю й ласкавістю Христовою; я, коли присутній — слухняний між вами,

а не бувши між вами — сміливий я супроти вас. **2** І благаю, щоб я, прибувши, не осмілився надією, що нею я думую сміливим бути проти деяких, що про нас вони гадають, ніби ми поступаємо за тілом.

3 Бо хідячи в тілі, не за тілом воюємо ми, — **4** зброя бо нашого воювання не тілесна, але міцна Богом на зруйнування твердинь, — ми руйнуємо задуми, **5** і всяке вінесення, що підіймається проти пізнання Бога, і полонимо всяке знання на послух Христові, **6** і покарати ми готові всякий непослух, коли здійсниться послух ваш. **7** Чи на обличчя ви дивитеся? Як хто певний про себе, що Христовий він, нехай думає знов по собі, що як сам він Христовий, так само Христові й ми. **8** Бо коли б я ще більш став хвалитися нашою владою, яку дав нам Господь на збудування, а не на зруйнування ваше, то не осоромлюсь. **9** Та щоб не здавалось, ніби хочу лякати вас листами. **10** „Бо листи його — кажуть — важкі та міцні, але особисто присутній — слабкий, а мова його незначна“, **11** такий нехай знає оце, що які ми на слові в листах, неприсутніми будши, такі ми й на ділі, присутніми будши. **12** Бо не сміємо вважати себе чи рівняти до інших, що самі себе хвалять, — вони нерозумно самі себе міряють собою, і рівняють з собою себе. **13** Ми ж не будем хвалитись над міру, а в міру мірила, що його Бог призначив на міру для нас, щоб і до нас досягти. **14** Бо ми не розтягуємося над міру, ніби не досягли ми до вас, бо ми досягли аж до вас із Євангелією Христовою. **15** Ми не хвалимось

над міру у чужих працях, але маємо надію, що як буде рости ваша віра, то за нашим мірілом сильно звеличимся ми між вами, **16** щоб і в дальших за вами країнах звіщати Єв́ангелію, а не хвалитись готовим, як це чужі твёрдять. **17** А „хто хва́литься, нехай хва́литься в Господі!“ **18** Бо достойний не той, хто сам себе хва́лить, але кого хвалить Господь!

11 О, коли б потерпіли ви трохи безумство моє! Але й терпите ви мене. **2** Бо пильную про вас пильністю Божою, заручив бо я вас одному чоловікові, щоб Христові привести вас чистою дівою. **3** Та боюсь я, — як змії звів був Єву лукавством своїм, щоб так не попусувалися ваші думки, і ви не вхилилися від простоти й чистоти, що в Христі. **4** Коли бо хто прийде й зачне проповідувати про Ісуса іншого, про якого ми не проповідували, або приймете іншого Духа, якого ви не прийняли, або іншу Єв́ангелію, якої ви не прийняли, — то радо терпіли б ви те! **5** Та думую я, що нічим не лишаюсь позад передніших апостолів. **6** Хоч і неук я словом, але не знанням, та всюди в усьому ми виявлені поміж вами. **7** Чи я гріх учинив, себе впокоряючи, щоб підвищити вас, бо я Божу Єв́ангелію благовістив для вас дармо? **8** Оббирав я інші Церкви, приймаючи плату для служіння вам. А коли я прийшов до вас і терпів недостачу, то нікого я не обтяжив. **9** Бо мій нестаток попóвнили брати, що прийшли з Македонії; і в усьому беріг я себе, щоб не бути для вас тягарем, і збережу́. **10** Як правда Христова в мені, так оця похвала не замóвчана

буде про мене в країнах Ахаї. **11** Для чо́го? Тому́, що я вас не люблю́? Відо́мо те Богові! **12** А що я роблю́, те й робитиму, щоб відт́яти причину для тих, хто шукає причини, щоб у то́му, чим хва́ляться, показали́сь такі, як і ми. **13** Такі бо фальшиві апóстоли, лукаві робітниківі, що підрóблюються на Христових апóстолів. **14** І не дивно, бо сам сатана́ прикидається а́нголом світла! **15** Отож, не велика це річ, якщо й слуги його прикидаються слугами праведности. Буде їхній кінець згідно з учинками їхніми! **16** Зно́ву кажú: хай ніхто не вважає мене за безумного! А як ні, то прийміть мене бодай як безумного, щоб хоч трохи й я похвалився! **17** А що я кажú, не кажú того в Господі, але ніби в безúмстві — у цій частині хвали́. **18** Через те ж, що тілом багато-хто хваляться, то й я похваляюся. **19** Бо ви те́рпите радо безумних, самі мудрими будши. **20** Бо ви терпите, коли вас хто невóлить, коли хто об'їдає, коли хто обдирає, коли хто підвищується, коли хто по щóках вас б'є. **21** На безчестя кажú, що ми ніби втратили сили. Коли хто відва́житься чим, то — скажú нерозумно — відважуюся й я. **22** Євреї вони? — То й я. Ізраїльтяни вони? — То й я. Насіння вони Авраамове? — То й я! **23** Слуги Христові вони? — Говорю́ нерозумне: більш я! Я був більш у пра́цях, у ранах над міру, частіш у в'язницях, часто при смерті. **24** Від юдеїв п'ять раз я прийняв був по сорок ударів без óдного, **25** тричі кія́ми бито мене, один раз мене каменувáли, тричі розбивсь корабель, ніч і день я пробу́в у глибині морській;

26 у мандрівках я часто бував, бував у небезпеках на річках, у небезпеках розбійничих, у небезпеках свого народу, у небезпеках поган, у небезпеках по містах, у небезпеках на пустині, у небезпеках на морі, у небезпеках між братами фальшивими, 27 у виснажуванні та в праці, часто в недосипанні, у голоді й спразі, часто в по́сті, у холоді та в наготі. 28 Окрім зовнішнього, налягають на мене денні повинності й журба про всі Церкві. 29 Хто слабує, а я не слабую? Хто спокішується, а я не палюся? 30 Коли треба хвалитись, то немічю я похвалюся. 31 Знає Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, — а Він благословенний навіки, — що я не говорю неправди. (aiōn g165) 32 У Дамаску намісник царя Арети стеріг місто Дамаск, щоб схопити мене. 33 алé по мурі мене спущено в коші віконцем, — і я з рук його втік!

12 Не корісно хвалитись мені, бо я прийду́ до видінь і об'явлень Господніх. 2 Я знаю чоловіка в Христі, що він чотирна́дцять ро́ків тому — чи в тілі, не знаю, чи без тіла, не знаю, знає Бог — був узятий до третього неба. 3 І чоловіка я знаю такого, — чи в тілі, чи без тіла, не знаю, знає Бог, — 4 що до раю́ був узятий, і чув він слова́ невимовні, що не можна людині їх висловити. 5 Отаким похвалюся, а собою хвалитись не буду, — хіба тільки своїми не́мочами. 6 Бо коли я захочу хвалитись, то безумний не́ буду, бо правду казатиму; але стримуюсь я, щоб про мене хто більш не подумав, ніж бачить у мені або чує від мене. 7 А щоб я через пребагато об'явлень не величався, то

дано мені в тіло колючку, — посланця сатани, щоб бив в обличчя мене, щоб я не величався. **8** Про нього три рази благав я Господа, щоб він відступився від мене. **9** І сказав Він мені: „Досить тобі Моєї благодаті, — бо сила Моя здійснюється в немочі“. Отож, краще я буду хвалитись своїми немочами, щоб сила Христова вселилася в мене. **10** Тому люблю мені перебувати в недугах, у прикростях, у бідах, у переслідуваннях, в утисках через Христа. Коли бо я слабій, тоді я сильній. **11** Хвалячися, я став нерозумний, — до того мене ви примусили. Бо хвалити мене мали б ви, — бо ні в чому я не залишився позад від найперших апостолів, хоч я й ніщо. **12** А ознаки апостола виявилися між вами в усякім терпінні, у знаменах і чудах та в силах. **13** Що бо є, що ним ви понізилися більше від інших Церков? Хіба те, що я сам тягарем вам не був? Даруйте мені цю провину! **14** Ось утрете готовий прийти я до вас, і не буду для вас тягарем, — не шукаю бо вашого я, тільки вас. Не діти повинні збирати маєток батькам, але дітям батькі. **15** Я ж з охотою витрачуся й себе витрачу за душі ваші, хоч що більше люблю вас, то менше я люблений. **16** Та нехай буде так, — тягара я на вас не поклав, але, будши хитрий, я лукавством від вас брав. **17** Чи я використував вас через когось із тих, когось до вас посилав? **18** Ублагав я був Тита, і з ним послав брата. Чи Тит використав вас чим? Хіба ми ходили не в одному дусі? Хіба не одніми стопами? **19** Чи ви знову не думаете, що виправдуємось перед

вами? Перед Богом, у Христі ми говоримо, а все, любі, на вашу будову! **20** Я ж боюся, щоб, прийшовши, не знайшов вас такими, якими не хóчу, і щоб мене не знайшли ви таким, якого не хочете, — хай не будуть між вами суперечка, заздрість, гніви, обмани, свáри, нáшепти, пихі, безладдя, **21** щоб знóву, коли я прийду́, не принізив мене поміж вами мій Бог, і щоб мені не оплакувати багатьох, що перше згрішили були, і не покаялися в нечїстості, і в перелюбі, і в розпусті, що ко́ли їх.

13 Оце втрете до вас я йду. „Кожна справа хай станеться віроком двох чи трьох свідків“. **2** Попереджував я й попереджю́, — як у вас був удру́ге, так тепер неприсутній, — отих, що згрішили перед тим, і всіх інших, що коли прийду знову, то я не помилую, **3** через те, що шукаєте доказу, що в мені промовляє Христос, Який не безсилий до вас, але сильний у вас. **4** Бо хоч Він був і розп'ятий в не́мочі, та живий із сили Божої. Так і ми, — хоча не́мічні в Нім, та з Ним бúdeмо жити з Божої сили у вас. **5** Випробóуйте самих себе, чи ви в вірі, пізнавайте самих себе. Хіба ви не знаєте самих себе, що Ісус Христос у вас? Хіба тільки, що ви не такі, якими мали б бути. **6** Але маю надію, що пізнаєте ви, що ми такі, якими мали б бути. **7** І ми молимо Бога, щоб ви не чинили ніякого ліха, не для то́го, щоб виявились ми досвідчені, а щоб учинили ви добре, а ми бúdeм немов негїдні. **8** Бо нічо́го не можемо ми проти правди, а за правду. **9** Ми тішимося, коли ми слабі, а ви сильні.

Про це й мо́лимось — щоб були досконалыми ви! **10**
Ось тому́ то, відсутній, пишу́ це, щоб прийшовши, не
мав я вчинити суворо за владою, якої Господь мені
дав на будувáння, а не на руйнува́ння. **11** А накінець,
браття, радійте, удосконалюйтесь, тіштеся, будьте
однодумні, майте мир, — і Бог любови та міру буде з
вами! **12** Вітайте один одного святим поцілунком! **13**
Усі святі вас вітають! **14** Благодáть Господа нашого
Ісуса Христа, і любов Бога й Отця, і спільність Святого
Духа нехай буде зо всіма́ вами! Амíнь.

До галатів

1 Апостол Павло, поставлений ні від людей, ані від чоловіка, але від Ісуса Христа й Бога Отця, що з мертвих Його воскресив, **2** і присутня зо мною вся браття, до Церкв галатійських: **3** благодать вам і мир від Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа, **4** що за наші гріхи дав Самого Себе, щоб від злого сучасного віку нас визволити, за волею Бога й Отця нашого, — (аїѠн g165) **5** Йому слава на вікі вічні, амінь! (аїѠн g165) **6** Дивуюся я, що ви так скоро відхілюєтесь від того, хто покликав Христовою благодаттю вас, на іншу Євангелю, **7** що не інша вона, але деякі є, що вас непокоять, і хочуть перевернути Христову Євангелію. **8** Але якби й ми або а́нгол із неба зачав благовістіти вам не те, що ми вам благовістіли, — нехай буде проклятий! **9** Як ми перше казали, і тепер знов кажу: коли хто вам не те благовістіть, що ви прийняли, — нехай буде проклятий! **10** Бо тепер чи я в людей шукаю признання чи в Бога? Чи лю́дям дбаю я догоджати? Бо коли б догоджав я ще лю́дям, я не був би рабо́м Христовим. **11** Звіщаю ж вам, браття, що Євангелія, яку я благовістив, — вона не від людей. **12** Бо я не прийняв, ні навчився її від лю́дини, але об'явленням Ісуса Христа. **13** Чули бо ви про моє поступовання перше в юдействі, що Божу Церкву жорстоко я переслідував та руйнував її. **14** І я перевищував в юдействі багатьох своїх ровесників роду мого, будши запеклим прихильником моїх отцівських передань. **15** Коли ж Бог, що вибрав

мене від утроби матері моєї і покликав благодаттю Своєю, уподобав **16** виявити мною Сина Свого, щоб благовістив я Його між поганями, — я не радився зараз із тілом та кров'ю, **17** і не відправився в Єрусалим до апостолів, що передо мною були, а пішов я в Арабію, і знову вернувся в Дамаск. **18** По трьох роках потому пішов я в Єрусалим побачити Кіфу, і в нього пробув днів із п'ятнадцять. **19** А іншого з апостолів я не бачив, крім Якова, брата Господнього. **20** А що вам пишу, ось кажу перед Богом, що я не обманюю! **21** Потому пішов я до сірських та кілікійських країн. **22** Церквам же Христовим в Юдеї я знаний не був особисто, — **23** тільки чули вони, що той, що колись переслідував їх, благовістить тепер віру, що колись руйнував був її. **24** І славили Бога вони через мене!

2 Потому, по чотирнадцяти роках, я знову ходив в Єрусалим із Варнавою, взявши й Тита з собою. **2** А пішов я за об'явленням. І подав їм Євангелію, що її проповідую між поганями, особливо знатнішим, чи не дарма змагаюся я чи змагався. **3** Але й Тит, що зо мною, будши греком, не був до обрізання змушений. **4** А щодо прибулих фальшивих братів, що прийшли підглядати нашу вільність, яку маємо в Христі Ісусі, щоб нас поневолити, **5** то ми їх не послушали ані на хвилю, і не піддалися були, щоб тривала в вас правда Євангелії. **6** Що ж до тих, що за щось уважають себе, та якими колись вони були, то ні в чому різниці для мене нема, — не дивиться Бог на особу людини! Бо ті, що за щось уважають себе,

нічого мені не додали, 7 але навпаки, — побачивши, що мені припоручена Євангелія для необрізаних, як Петрові для обрізаних, - 8 бо Той, хто помагав Петрові в апóstольстві між обрізаними, помагав і мені між поганями, - 9 і, пізнавши ту благодать, що дана мені, Яків, і Кифа, і Іван, що стовпáми вважаються, подали мені та Варнаві правіці спільнóти, щоб ми для поган працювали, вони ж — для обрізаних, 10 тільки щоб ми пам'ятали про вбогих, що я й пильнував був чинити таке. 11 Коли ж Кіфа прийшов був до Антіохії, то відкрито я виступив супроти нього, — заслугóвував бо він на óсуд. 12 Бо він перед тим, як прийшли були дехто від Якова, споживав із поганями. А коли прибули, став ховатися та відлучатися, боячися обрізаних. 13 А з ним лицемірили й інші юдеї, так що навіть Варнава пристав був до їхнього лицемірства. 14 А коли я побачив, що не йдуть вони рівно за євангельською правдою, то перед усіма сказав Кифі: „Коли ти, будши юдеєм, живеш по-поганському, а не по-юдейському, то нащо поган ти примушуєш жити по-юдейському“? 15 Ми юдеї природою, а не грішники з поган... 16 А коли ми дізнались, що людина не може бути виправдана ділами Закóну, але тільки вірою в Христа Ісуса, то ми ввірували в Христа Ісуса, щоб нам виправдатися вірою в Христа, а не ділами Закóну. Бо жодна людина ділами Закóну не буде виправдана! 17 Коли ж, шукаючи виправдання в Христі, ми й самі показалися грішниками, то хіба Христос слуга гріху? Зовсім ні! 18 Бо коли я будую знов те, що був

зруйнував, то самого себе роблю злочинцем. **19** Бо Законом я вмер для Закону, щоб жити для Бога. Я розп'ятий з Христом. **20** І живу вже не я, а Христос проживає в мені. А що я живу в тілі тепер, — живу вірою в Божого Сина, що мене полюбив, і видав за мене Самого Себе. **21** Божої благодаті я не відкидаю. Бо коли набувається праведність Законом, то Христос надармо умер!

3 О, ви нерозумні галати! Хто вас звів не корітися правді, вас, яким перед очима Ісус Христос переднакреслений був, як ніби між вами розп'ятий? **2** Це одне хочу знати від вас: чи ви прийняли Духа ділами Закону, чи із пророчів про віру? **3** Чи ж ви аж такі нерозумні? Духом почавши, кінчите тепер тілом? **4** Чи ви так багато терпіли надармо? Коли б тільки надармо! **5** Отже, Той, Хто вам Духа дає й чуда чинить між вами, — чи чинить ділами Закону, чи із пророчів про віру? **6** Так як Авраам „був увірував в Бога, — і це залічено за праведність йому“. **7** Тож знайте, що ті, хто від віри, — то сини Авраамові. **8** І Писання, передбачивши, що вірою Бог виправдає поган, благовістило Авраамові: „Благословляться в тобі всі народи!“ **9** Тому ті, хто від віри, будуть поблагословлені з вірним Авраамом. **10** А всі ті, хто на діла Закону покладається, — вони під прокляттям. Бо написано: „Проклятий усякий, хто не триває в усьому, що написано в книзі Закону, щоб чинити оте!“ **11** А що перед Богом Законом ніхто не виправдується, то це ясно, бо „праведний

житиме вірою“. **12** А Закон не від віри, але „хто чинитиме те, той житиме ним“. **13** Христос відкупив нас від прокляття Закону, ставши прокляттям за нас, бо написано: „Проклятий усякий, хто вісить на дереві“, **14** щоб Авраамове благословення в Ісусі Христі поширилося на поган, щоб обітницю Духа прийняти нам вірою. **15** Браття, кажú я по-людському: навіть людського затвердженого заповіту ніхто не відкидає та до нього не додає. **16** А обітниці дані були Авраамові й насінню його. Не говоритья: „і насінням“, як про багатьох, але як про одного: „і Насінню твоєму“, яке є Христос. **17** А я кажú це, що заповіту, від Бога затвердженого, Закон, що прийшов по чотириста тридцяти роках, не відкидає, щоб обітницю він зруйнував. **18** Бо коли від Закону спадщина, то вже не з обітниці; Авраамові ж Бог дарував із обітниці. **19** Що ж Закон? Він був даний з причини переступів, аж поки прийде Насіння, якому обітниця дана була; він учинений був анголами рукою посередника. **20** Але посередник не є для одного, Бог же один. **21** Отож, чи ж Закон проти Божих обітниць? Зовсім ні! Якби бо був даний Закон, щоб він міг оживляти, то праведність справді була б від Закону! **22** Та все зачинило Писання під гріх, щоб віруючим була дана обітниця з віри в Ісуса Христа. **23** Але поки прийшла віра, під Законом стерéжено нас, замкнених до приходу віри, що мала об'явитись. **24** Тому то Закон вихóвником був до Христа, щоб нам виправдатися вірою. **25** А як віра прийшла, то вже ми

не під вихóвником. **26** Бо ви всі сини Божі через віру в Христа Ісуса! **27** Бо ви всі, що в Христа охристилися, у Христа зодягну́лися! **28** Нема юдея, ні грека, нема раба, ані вільного, нема чоловічої статі, ані жіночої, — бо всі ви один у Христі Ісусі! **29** А коли ви Христові, то ви Авраамове насіння й за обітницею спадкоємці.

4 Тож кажú я: поки спадкоємець дитина, — він нічим від раба не різнітьсá, хоч він пан над усім, **2** але під опікунáми та керівникáми знаходиться він аж до чáсу, що визначив бáтько. **3** Так і ми, — поки дítьми́ були, то були поневолені стихіями світу. **4** Як настало ж вíповнення чáсу, Бог послав Свого Сина, що родився від жони, та став під Зако́ном, **5** щоб викупити підзакóнних, щоб усинóвлення ми прийняли́. **6** А що ви сині́, Бог послав у ваші серця Духа Сина Свого, що викликує: „Авва, Отче!“ **7** Тому ти вже не раб, але син. А як син, то й спадкоємець Божий через Христа. **8** Та тоді, не знаючи Бога, служили ви тим, що з істоти богáми вони не були́. **9** А тепер, як пізнали ви Бога, чи краще — як Бог вас пізнав, — як вертаєтесь знов до слабíх та вбогих стихíй, яким хочете знов, як давніше, служити? **10** Ви вважаєте пильно на дні та на місяці, і на по́ри та ро́ки. **11** Я боюся за вас, чи не дáрмо я працював коло вас?. **12** Прошú я вас, браття, — будьте, як я, бо й я такий самий, як ви. Нічим ви мене не покрíвдили! **13** І знаєте ви, що в нéмочі тіла я перше звіщав вам Євáнгелію, **14** ви ж моєю спокусою в тілі моїм не погóрдували, і мене не відкинули, але, немов áнгола

Божого, ви прийняли мене, як Христа Ісуса! **15** Тож де ваше тодішнє блаженство? Свідкую бо вам, що якби було можна, то ви вибрали б очі свої та мені віддали б! **16** Чи ж я став для вас ворогом, правду говорючи вам? **17** Недобре пильнують про вас, але вас відлучити хочуть, щоб ви пильнували про них. **18** То добре, — пильнувати про добре постійно, а не тільки тоді, як прихóджу до вас. **19** Дітки мої, — я зно́ву для вас терплю муки поро́ду, поки образ Христа не віді́б'ється в вас! **20** Я хотів би тепер бути в вас та змінити свій голос, бо маю я сýмнів за вас. **21** Скажіть мені ви, що хочете бути під Зако́ном: чи не слухаетесь ви Закóну? **22** Бо написано: „Мав Авраам двох синів, одно́го від рабині, а другого від вільної“. **23** Але той, хто був від рабині, народився за тілом, а хто був від вільної, — за обітницею. **24** Розуміти це треба інакше, бо це два заповіти: один від гори Сіна́й, що в ра́бство народжує, а він — то Ага́р. **25** Бо Ага́р — то гора Сіна́й в Ара́бії, а відповідає сучасному Єрусалимові, який у ра́бстві з своїми дітьми. **26** А ви́шній Єрусали́м — вільний, він мати всім нам! **27** Бо написано: „Звеселися, непло́дна, ти, що не родиш! Гукай та викликуй ти, що в поро́ді не мучилась, бо в полишеної значно більше дітей, ніж у тієї, що має вона чоловіка!“ **28** А ви, браття, діти обітниці за Ісаком! **29** Але як і тоді, — хто родився за тілом, переслідував тих, хто родився за духом, так само й тепер. **30** Та що каже Писа́ння? „Прожени рабиню й сина її, бо не буде спадкува́ти син рабині

разом із сином вільної“. **31** Тому, браття, не сині ми рабині, але вільної!

5 Христос для волі нас визволив. Тож стійте в ній та не піддавайтесь знову в ярмо рабства! **2** Ось я, Павло, кажу вам, що коли ви обрізуєтесь, — то нема вам тоді жодної кóристи від Христа. **3** І свідкую я знову всякому чоловікові, який обрізується, що повинен він виконати весь Закóн. **4** Ви, що Закóном виправдуєтесь, — полишилися без Христа, відпали від благодаті! **5** Бо ми в Дусі з віри чекаємо надії праведности. **6** Бо сили не має в Христі Ісусі ані обрїзання, ані необрїзання, — але віра, що чинна любов'ю. **7** Бігли ви добре. Хто заборонив вам корітися правді? **8** Таке перекóнання не від Того, Хто вас покликав. **9** Трохи рóзчини квасить усе тісто! **10** Я в Господі маю надію на вас, що нічого іншого думати не будете ви. А хто вас непокоїть, осуджений буде, хоч би він хто був! **11** Чого ж, браття, мене ще переслідують, коли я обрїзання ще проповідую? Тоді спокýса хреста в ніщо обертáється! **12** О, коли б були навіть відсїчені ті, хто підбурює вас! **13** Бо ви, браття, на волю покликані, але щоб ваша воля не стала приводом догоджати тілу, а любов'ю служіти один óдному! **14** Бо весь Закóн в однім слові містїться: „Люби свого ближнього, як самóго себе!“ **15** Коли ж ви гризетé та їсте один óдного, то глядіть, щоб не знищили ви один óдного! **16** І кажú: ходіть у Дусі, — і не вчїните пожадлиности тіла, **17** бо тіло бажає противного Духові, а Дух противного тілу,

і супротивні вони один одному, щоб ви чинили не те, чого хочете. **18** Коли ж Дух вас провадить, то ви не під Законом. **19** Учинки тіла явні, то є: перелюб, нечистість, розпуста, **20** ідолослуження, чари, ворожнечі, сварка, заздрість, гнів, суперечки, незгоди, єресі, **21** завидки, п'янство, гулянки й подібне до цього. Я про це попереджую вас, як і попереджав був, що хто чинить таке, не впадуть вони Царства Божого! **22** А плід Духа: любов, радість, мир, довготерпіння, лагідність, добрість, вірність, **23** тихість, здержливість: — Закону нема на таких! **24** А ті, що Христові Ісусові, розп'ялі вони тіло з пожадливостями та з похотями. **25** Коли Духом живемо, то й Духом ходімо! **26** Не будьмо чванливі, не дражнімо один одного, не завидуймо один одному!

6 Браття, як людина й упаде в якій проріх, то ви, духовні, виправляйте такого духом лагідности, сам себе доглядаючи, щоб не спокусився й ти! **2** Носіть тягарі один одного, і так виконаєте закона Христового. **3** Коли бо хто думає, що він щось, бувши ніщо, сам себе той обманює. **4** Нехай кожен досліджує діло своє, і тоді матиме тільки в собі похвалу, а не в іншому! **5** Бо кожен нестиме свій власний тягар! **6** А хто слова навчається, нехай ділиться всяким добром із навчаючим. **7** Не обманюйтеся, — Бог осміяний бути не може. Бо що тільки людина посіє, те саме й пожне! **8** Бо хто сіє для власного тіла свого, той від тіла тління пожне. А хто сіє для Духа, той від Духа пожне життя вічне. (aiōnios g166)

9 А роблячи добре, не знуджуймося, бо часу свого пожнемо́, коли не ослабнемо. **10** Тож тому́, поки маємо час, усім робімо добро, а найбільш одновірним!
11 Погляньте, якими великими буквами я написав вам своєю рукою! **12** Усі ті, хто бажає хвалитися тілом, змушують вас обрізуватись, щоб тільки вони не були переслідувані за хреста Христового. **13** Бо навіть і ті, хто обрізується, самі не зберігають Закона, а хочуть, щоб ви обрізувались, щоб хвалитися їм вашим тілом.
14 А щодо мене, то нехай нічим не хвалюся, хіба тільки хрестом Господа нашого Ісуса Христа, що ним розп'ятий світ для мене, а я для світу. **15** Бо сили немає ані обрізання, ані необрізання, а створіння нове. **16** А всі ті, хто піде за цим правилом, — мир та милість на них, і на Ізраїля Божого! **17** Зрештою, хай ніхто не турбує мене, бо ношу́ я Ісусові рани на тілі своїм! **18** Благодать Господа нашого Ісуса Христа нехай буде з духом вашим, браття! Амінь.

До ефесян

1 Павло, з волі Божої апостол Христа Ісуса, святим, що в Ефесі, і вірним у Христі Ісусі, — **2** нехай буде вам благодать та мир від Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа! **3** Благословенний Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, що нас у Христі поблагословив усяким благословенням духовним у небесах, **4** так як вибрав у Ньому Він нас перше заложення світу, щоб були перед Ним ми святі й непорочні, у любові, **5** признавши наперед, щоб нас усиновити для Себе Ісусом Христом, за вподобанням волі Своєї, **6** на хвалу слави благодаті Своєї, якою Він обдарував нас в Улюбленім, **7** що маємо в Ньому відкуплення кров'ю Його, прощення провин, через багатство благодаті Його, **8** яку Він намножив у нас у всякій премудрості й розважності, **9** об'явивши нам таємницю волі Своєї за Своїм уподобанням, яке постановив у Самому Собі, **10** для урядження виповнення часів, щоб усе об'єднати в Христі, — що на небі, і що на землі. **11** У Нім, що в Нім стали ми й спадкоємцями, будучи призначені наперед постановою Того, Хто все чинить за радою волі Своєї, **12** щоб на хвалу Його слави були ми, що перше надіялися на Христа. **13** У Ньому й ви, як почували були слово правди, Євангелію спасіння свого, та в Нього й увірували, запечатані стали Святим Духом обітниць, **14** Який є завдаток нашого спадку, на викуп здобутого, на хвалу Його слави! **15** Тому й я, прочувши про вашу віру в Господа Ісуса, і про любов до всіх святих, **16** не перестаю за вас дякувати,

і в молитвах своїх за вас згадую, **17** щоб Бог Господа нашого Ісуса Христа, Отець слави, дав вам Духа премудрости та об'явлення для пізнання Його, **18** просвітив очі вашого серця, щоб ви зрозуміли, до якої надії Він вас закликає, і який багатий Його славний спадок у святих, **19** і яка безмірна велич Його сили в нас, що віруємо за виявленням потужної сили Його, **20** яку виявив Він у Христі, воскресивши із мертвих Його, і посадивши на небі праворуч Себе, **21** вище від усякого уряду, і влади, і сили, і панування, і всякого ймення, що назване не тільки в цім віці, але й у майбутньому. (aiōn g165) **22** І все впокорив Він під ноги Йому, і Його дав найвище за все — за Голову Церкви, **23** а вона — Його тіло, півня Того, що все всім наповняє!

2 І вас, що мертві були через ваші провини й гріхи, **2** в яких ви колись проживали за звичаєм віку цього, за волею князя, що панує в повітрі, духа, що працює тепер у неслухняних, (aiōn g165) **3** між якими й усі ми проживали колись у пожадливостях нашого тіла, як чинили волю тіла й думок, і з природи були дітьми гніву, як і інші, - **4** Бог же, багатий на милосердя, через Свою превелику любов, що нею Він нас полюбив, **5** і нас, що мертві були через прогріхи, оживив разом із Христом, — спасені ви благодаттю, - **6** і разом із Ним воскресив, і разом із Ним посадив на небесних місцях у Христі Ісусі, **7** щоб у наступних віках показати безмірне багатство благодаті Своєї в доброті до нас у Христі Ісусі. (aiōn g165) **8** Бо спасені ви благодаттю через

віру, а це не від вас, то дар Божий, **9** не від діл, щоб ніхто не хвалився. **10** Бо ми — Його твориво, створені в Христі Ісусі на добрі діла, які Бог наперед приготував, щоб ми в них перебували. **11** Отож, пам'ятайте, що ви, колись тілом погани, що вас так звані рукотворно „обрізані“ на тілі звать „необрізаними“, **12** що ви того часу були без Христа, відлучені від громади ізраїльської, і чужі заповітам обітниць, не мавши надії й без Бога на світі. **13** А тепер у Христі Ісусі ви, що колись далекі були, стали близькі Христовою кров'ю. **14** Він бо наш мир, що вчинив із двох одне й зруйнував середінну перегороду, ворожнечу, Своім тілом, - **15** Він Своєю наукою знищив Закона заповідей, щоб з обох збудувати Собою одного нового чоловіка, мир чинивши, **16** і хрестом примирити із Богом обох в одним тілі, ворожнечу на ньому забивши. **17** І, прийшовши, „Він благовістив мир вам, далеким, і мир близьким“, **18** бо обоє Ним маємо пріступ у Дусі одним до Отця. **19** Отже, ви вже не чужі й не прихóдьки, а співгорожани святим, і домашні для Бога, **20** збудовані на основі апóстолів і пророків, де наріжним каменем є Сам Ісус Христос, **21** що на ньому вся будівля, улад побудована, росте в святий храм у Господі, **22** що на ньому і ви разом будуетесь Духом на оселю Божу.

3 Через це я, Павло, є в'язень Ісуса Христа за вас, поган, — **2** якщо ви тільки чули про за́рядження Божої благодаті, що для вас мені да́на. **3** Бо мені об'явленням дано пізнати таємницю, як писав я

вам коротко вище, **4** з чого можете ви, читаючи, пізнати моє розуміння таємниці Христової. **5** А вона за інших поколінь не була оголошена людським синам, як об'явилась тепер через Духа Його святим апостолам і пророкам, — **6** що погани співспадкоємці, і одне тіло, і співучасники Його обітниць в Христі Ісусі через Євангелію, **7** якій служителем я став через дар благодаті Божої, що дана мені чином сили Його. **8** Мені, найменшому від усіх святих, дана була оця благодать, — благовістити поганам недосліджене багатство Христове, **9** та вісвітлити, щó то є зарядження таємниці, яка від віків захована в Бозі, Який створив усе, (aiōn g165) **10** щоб тепер через Церкву була оголошена початкам та владам на небі найрізніша мудрість Божа, **11** за відвічної постанови, яку Він учинив у Христі Ісусі, Господі нашім, (aiōn g165) **12** в Якім маємо відвагу та доступ у надії через віру в Нього. **13** Тому́ то благаю я вас не занепадати духом через терпіння моє через вас, бо воно — ваша слава. **14** Для того схиляю коліна свої перед Отцем, **15** що від Нього має ймення кожен рід на небі й на землі, — **16** щоб Він дав вам за багатством слави Своєї силою зміцнитися через Духа Його в чоловікові внутрішнім, **17** щоб Христос через віру замешкав у ваших серцях, щоб ви, закорінені й основані в любові, **18** змогли зрозуміти зо всіма святими, щó то ширинá й довжинá, і глибинá й вишинá, **19** і пізнати Христову любов, яка перевищує знання, щоб були ви наповнені всякою повнотою Божою. **20** А Тому́, Хто

може зробити значно більш над усе, чого просимо або думаємо, силою, що діє в нас, **21** Тому слава в Церкві та в Христі Ісусі на всі покоління на вічні віки. Амінь. (aiōn g165)

4 Отож, благаю вас я, в'язень у Господі, щоб ви поводилися гідно покликання, що до нього покликано вас, **2** зо всякою покорою та лґгідністю, з довготерпінням, у любові терплячи один одного, **3** пильнуючи зберігати єдність Духа в союзі спокою. **4** Одне тіло, один Дух, як і були ви покликані в одній надії вашого покликання. **5** Один Господь, одна віра, одне хрищення, **6** один Бог і Отець усіх, що Він над усіма, і через усіх, і в усіх. **7** А кожному з нас дана благодать у міру дару Христового. **8** Тому й сказано: „Піднявшись на висоту, Ти полонених набрав і людям дав дари!“ **9** А те, що „піднявся був“, що то, як не те, що перше й зійшов був до найнижчих місць землі? **10** Хто зійшов був, Той саме й піднявся високо над усі небеса, щоб наповнити все. **11** І Він, отож, настановив одних за апостолів, одних за пророків, а тих за благовісників, а тих за пастирів та вчителів, **12** щоб приготувати святих на діло служби для збудування тіла Христового, **13** аж поки ми всі не досягнемо з'єднання віри й пізнання Сина Божого, Мужа досконалого, у міру зросту Христової повноти, **14** щоб більш не були ми малолітками, що хитаються й захоплюються від усякого вітру науки за людською оманю та за лукавством до хитрого блуду, **15** щоб були ми

правдомовні в любові, і в усьому зростали в Нього, а Він — Голова, Христос. **16** А з Нього все тіло, склáдене й зв'язане всяким допоміжним суглóбом, у міру чинности кожного окремого члена, чинить зріст тіла на будувáння самого себе любов'ю. **17** Отже, говорю я це й свідкую в Господі, щоб ви більш не повóдилися, як повóдяться погани в марнóті свого розуму, — **18** вони запáморочені розумом, відчужені від життя Божого за неўцтво, що в них, за стверділість їхніх сердéць, **19** вони отупіли й віддали́ся розпусті, щоб чинити всяку не́чисть із зажерливістю. **20** Але ви не так пізнали Христа, **21** якщо ви чули про Нього, і навчилися в Нім, бо правда в Ісусі, **22** щоб відкинути, за першим поступóванням, старóго чоловіка, який зотліває в зваблívих пожадливостях, **23** та відновлятися духом вашого розуму, **24** і зодягнутися в новóго чоловіка, створеного за Богом у праведності й святості правди. **25** Тому́ то, неправду відкинувши, говоріть кожен правду до свого ближнього, бо ми члени один для óдного. **26** Гнівайтесь, та не грішіть, — сонце нехай не заходить у вашому гніві, **27** і місця дияволові не давайте! **28** Хто крав, нехай більше не кра́де, а краще нехай працює та чинить руками своїми добро, щоб мати подати нуждéнному. **29** Нехай жодне слово гниле не виходить із уст ваших, але тільки таке, що добре на потрібне збудувáння, щоб воно подалó благодáть тим, хто чує. **30** І не засмúчуйте Духа Святого Божого, Яким ви запечатані на день вікупу. **31** Усяке подратувáння, і гнів, і лютість, і крик, і лайка

нехай буде взято від вас разом із усякою злобою.

32 А ви один до одного будьте ласкаві, милостіві, прощаючи один одному, як і Бог через Христа вам простив!

5 Отже, будьте наслідувачами Богові, як улюблені діти, **2** і поведіться в любові, як і Христос полюбив вас, і видав за нас Самого Себе, як дар і жертву Богові на приємні пахощі. **3** А розпуста та нечисть усяка й зажерливість нехай навіть не згадуються поміж вами, як лічить святим, **4** і гидота, і марнослівство або жарти, що непристойні вам, але краще дякування. **5** Знайте бо це, що жоден розпусник, чи нечистий, або зажерливий, що він ідолянин, не має спадку в Христовому й Божому Царстві! **6** Нехай вас не зводить ніхто словами марнотними, бо гнів Божий приходить за них на неслухняних, — **7** тож не будьте їм спільниками! **8** Ви бо були колись темрявою, тепер же ви світло в Господі, — поведіться, як діти світла, **9** бо плід світла знаходиться в кожній добрості, і праведності, і правді. **10** Допевняйтеся, що приємне для Господа, **11** і не беріть участі в неплідних ділах темряви, а краще й докоряйте. **12** Бо соромно навіть казати про те, що роблять вони потаємно! **13** Усе ж те, що світлом докоряється, стає явне, бо все, що явне стає, то світло. **14** Через це то й говорить: „Сплячий, вставай, і воскресни із мертвих, — і Христос освітлить тебе!“ **15** Отож, уважайте, щоб поводитися обережно, не як немудрі, але як мудрі, **16** використовуючи час, — дні бо лукаві! **17** Через це не будьте нерозумні, але

розумійте, що є воля Господня. **18** І не впивайтесь вином, в якому розпуста, але краще наповнюйтесь Духом, **19** розмовляючи поміж собою псалмами, і гімнами, і піснями духовними, співаючи й граючи в серці своєму для Господа, **20** дякуючи завжди за все Богові й Отцеві в Ім'я Господа нашого Ісуса Христа, **21** корячися один одному у Христовім страху. **22** Дружини, — коріться своїм чоловікам, як Господеві, — **23** бо чоловік — голова дружини, як і Христос — Голова Церкви, Сам Спаситель тіла! **24** І як коріться Церква Христові, так і дружини своїм чоловікам у всьому. **25** Чоловіки, — любіть своїх дружин, як і Христос полюбив Церкву, і віддав за неї Себе, **26** щоб її освятити, очистивши водяним купелем у слові, **27** щоб поставити її Собі славною Церквою, що не має плями чи вади, чи чогось такого, але щоб була свята й непорочна! **28** Чоловіки повинні любити дружин своїх так, як власні тіла, бо хто любить дружину свою, той любить самого себе. **29** Бо ніколи ніхто не зненавидів власного тіла, а годує та гріє його, як і Христос Церкву, **30** бо ми — члени Тіла Його від тіла Його й від костей Його! **31** „Покине тому чоловік батька й матір, і пристане до дружини своєї, — і будуть обоє вони одним тілом“. **32** Ця таємниця велика, — а я говорю про Христа та про Церкву! **33** Отже, нехай кожен зокрема із вас любить так свою дружину, як самого себе, а дружина нехай боїться свого чоловіка!

6 Діти, — слухайтеся своїх батьків у Господі, бо це справедливе! **2** „Шануй свого батька та матір“ — це перша заповідь з обітницею, — **3** „щоб добре велось тобі, і щоб ти був на землі довголітній!“ **4** А батьки, — не дратуйте дітей своїх, а виховуйте їх в напаминанні й остереженні Божому! **5** Раби, — слухайтеся тілесних панів зо страхом і тремтінням у простоті серця вашого, як Христа! **6** Не працюйте тільки про людське око, немов чоловіковгодники, а як раби Христові, чиніть від душі волю Божу, **7** служіть із зичливістю, немов Господеві, а не людям! **8** Знайте, що кожен, коли зробить що добре, те саме одержить від Господа, чи то раб, чи то вільний. **9** А пани, — чиніть їм те саме, занегайте погрози, знайте, що для вас і для них є на небі Господь, а Він на обличчя не дивиться! **10** Нарешті, мої брати, зміцняйтеся Господом та могутністю сили Його! **11** Зодягніться в повну Божу зброю, щоб могли ви стати проти хитрощів диявольських. **12** Бо ми не маємо боротьби проти крові та тіла, але проти початків, проти влади, проти світоправителів цієї темряви, проти піднебесних духів злоби. (aiōn g165) **13** Через це візьміть повну Божу зброю, щоб могли ви дати опір дня злого, і, все виконавши, витримати. **14** Отже, стійте, підперезавши стегна свої правдою, і зодягнувшись у броню праведности, **15** і взувши ноги в готовість Євангелії миру. **16** А найбільш над усе візьміть щита віри, яким зможете погасити всі огненні стріли лукавого. **17** Візьміть і шолома спасіння, і меча духовного, який є Слово

Боже. **18** Усякою молитвою й благанням кожного часу моліться у Дусі, а для того пильнуйте з повною витривалістю та молитвою за всіх святих, **19** і за мене, щоб дане було мені слово відкрити уста свої, і зо сміливістю провіщати таємницю Євангелії, **20** для якої посól я в кайданах, щоб сміливо про неї звіщати, як належить мені. **21** А щоб знали і ви щось про мене, та щó я роблю, то все вам розповість Тихік, улюблений брат і в Господі вірний служитель, **22** якого послав я до вас на це саме, щоб довідалися ви про нас, і щоб ваші серця він потішив. **23** Мир братам і любов із вірою від Бога Отця й Господа Ісуса Христа! **24** Благодать зо всіма, що незмінно люблять Господа нашого Ісуса Христа! Амíнь.

До Филипп'ян

1 Павло й Тимофій, раби Христа Ісуса, до всіх святих у Христі Ісусі, що знаходяться в Филип'ях, з єпископами та дияконами: **2** благодать вам і мир від Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа! **3** Дякую Богові своєму при кожній згадці про вас, **4** і завжди в усякій молитві своїй за всіх вас чиню я молитву з радіщами, — **5** за участь вашу в Євангелії від першого дня аж дотепер. **6** Я певний того, що той, хто в вас розпочав добре діло, виконає його аж до дня Христа Ісуса. **7** Бо то справедливо мені думати це про всіх вас, бо я маю вас у серці, а ви всі в кайданах моїх, і в обороні, і в утвердженні Євангелії — спільники мої в благодаті. **8** Бо Бог мені свідок, що тужу я за вами всіма в сердечній любові Христа Ісуса. **9** І молюсь я про те, щоб ваша любов примножалась ще більше та більше в пізнанні й усяким дослідженні, **10** щоб ви досліджували те, що краще, щоб чисті та цілі були Христового дня, **11** наповнені плодів праведности через Ісуса Христа, на славу та на хвалу Божу. **12** Бажаю ж я, браття, щоб відали ви, що те, що сталося мені, вийшло більше на успіх Євангелії, **13** бо в усій преторії та всім іншим стали відомі кайдани мої за Христа. **14** А багато братів у Господі через кайдани мої посмілили та ще більше відважилися Слово Боже звіщати безстрашно. **15** Одні, правда, і через заздрощі та колотнечу, другі ж із доброї волі Христа проповідують; **16** а інші з любови, знаючи, що я поставлений на оборону Євангелії; **17** а інші

через підступ звіщають Христа нещиро, думуючи, що додадуть тягару до кайданів моїх. **18** Але що ж? У всякому разі, чи облудно, чи щиро, Христос проповідується, а тим я радію та й буду радіти. **19** Бо знаю, що це буде мені на спасіння через вашу молитву й допомогу Духа Ісуса Христа, **20** через чекання й надію мою, що я ні в чому не буду посоромлений, але цілою сміливістю, як завжди, так і тепер Христос буде звеличений у тілі моїм, чи то життям, чи то смертю. **21** Бо для мене життя — то Христос, а смерть — то надбання. **22** А коли життя в тілі — то для мене плід діла, то не знаю, що вибрати. **23** Тягнуть мене одне й друге, хоч маю я бажання померти та бути з Христом, бо це значно ліпше. **24** А щоб полишатися в тілі, то це потрібніш ради вас. **25** І оце знаю певно, що залишусь я, і пробуватиму з вами всіма вам на користь та на радість в вірі, **26** щоб ваша хвала через мене примножилася в Христі Ісусі, коли знову прийду я до вас. **27** Тільки живіть згідно з Христовою Євангелією, щоб, — чи прийду я й побачу вас, чи й не бувши — почув я про вас, що ви стоїте в однім дусі, борючись однодушно за віру євангельську, **28** і ні в чому не боячись противників; це їм доказ загибелі, вам же спасіння. А це від Бога! **29** Бо вчинено вам за Христа добродійство, — не тільки вірувати в Нього, але і страждати за Нього, **30** маючи таку саму боротьбу, яку ви бачили в мені, а тепер чуєте про мене.

2 Отож, коли є в Христі яка заохота, коли є яка потіха любови, коли є яка спільнота духа, коли є яке серце та милосердя, **2** то доповніть радість мою: щоб думали ви одне й те, щоб мали ту саму любов, одну згоду й один розум! **3** Не робіть нічого підступом або з чванливости, але в покорі майте один одного за більшого від себе. **4** Нехай кожен дбає не про своє, але кожен і про інших. **5** Нехай у вас будуть ті самі думки, що й у Христі Ісусі! **6** Він, бувши в Божій подобі, не вважав за захват бути Богові рівним, **7** але Він умалив Самого Себе, прийнявши вигляд раба, ставши подібним до людїни; і подобою ставши, як людїна, **8** Він упокорив Себе, бувши слухняний аж до смерти, і то смерти хресної. **9** Тому й Бог повищив Його, та дав Йому Ім'я, що вище над кожне ім'я, **10** щоб перед Ісусовим Ім'ям вклонялося кожне коліно небесних, і земних, і підземних, **11** і щоб кожен язик визнавав: Ісус Христос — то Господь, на славу Бога Отця! **12** Отож, мої любі, як ви завжди слухняні були не тільки в моїй присутності, але значно більше тепер, у моїй відсутності, зо страхом і тремтінням виконуйте своє спасіння. **13** Бо то Бог викликає в вас і хотіння, і чин за доброю волею Своєю. **14** Робіть усе без нарікання та сумніву, **15** щоб були ви бездоганні та щирі, „невинні діти Божі серед лукавого та розпусного роду“, що в ньому ви сяєте, як світла в світі, **16** додержуючи слово життя на похвалу мені в день Христа, що я біг не надармо, що я працював не надармо. **17** Та хоч і стаю я жертвою при жертві і при службі вашої віри, я радію

та тішуся разом із вами всіма. **18** Тіштесь тим самим і ви, і тіштесь разом зо мною! **19** Надіюся в Господі Ісусі незабаром послати до вас Тимофія, щоб і я зміцнів духом, розізнавши про вас. **20** Бо я однодумця не маю ні одного, щоб щиріше подбав він про вас. **21** Усі бо шукають свого, а не Христового Ісусового. **22** Та ви знаєте досвід його, бо він, немов батькові син, зо мною служив для Євангелії. **23** Отже, маю надію негайно послати цього, як тільки довідаюся, що буде зо мною. **24** Але в Господі маю надію, що й сам незабаром прибуду до вас. **25** Але я вважав за потрібне послати до вас брата Епафродита, свого співробітника та співбойовника, вашого апостола й служителя в потребі моїй, **26** бо він побивався за вами всіма, і сумував через те, що ви чули, що він хворував. **27** Бо смертельно він був хворував. Але змилювався Бог над ним, і не тільки над ним, але й надо мною, щоб я смутку на смуток не мав. **28** Отож, тим швидше послав я його, щоб тішились ви, його знову побачивши, і щоб без смутку я був. **29** Тож прийміть його в Господі з повною радістю, і майте в пошані таких, **30** бо за діло Христове наблизився був аж до смерті, наражаючи на небезпеку життя, щоб доповнити ваш нестаток служіння для мене.

3 Зрештою, браття мої, радійте у Господі! Писати вам те саме не прикро мені, а для вас це навчальне. **2** Стережіться собак, — стережіться працівників лихих, стережіться обрізання! **3** Бо обрізання — то ми, що служимо Богові духом, а хвалимося Христом Ісусом,

і не кладемо надії на тіло, **4** хоч і я міг би мати надію на тіло. Як хто інший на тіло надіятись думає, то тим більше я, — **5** обрізаний восьмого дня, з роду Ізраїля, з племени Веніяминового, єврей із євреїв, фарисей за Законом. **6** Через горлівість я був переслідував Церкву, будши невинний, щодо праведности в Законі. **7** Але те, щó для мене булó за надбáння, те ради Христа я за втрату вважав. **8** Тож усе я вважаю за втрату ради переважного познáння Христа Ісуса, мого Господа, що я ради Нього відмовився всьóго, і вважаю все за сміттá, щóб придбати Христа, **9** щóб знайтися в Нім не з власною праведністю, яка від Закóну, але з тією, що з віри в Христа, праведністю від Бога за вірою, **10** щóб пізнати Його й силу Його воскресіння, та участь у мúках Його, уподóблюючись Його смерті, **11** аби досягнути я́кось воскресіння з мертвих. **12** Не томú, що я вже досягнув, або вже вдоскона́лився, але пра́гну, чи не досягну́ я того, чим і Христос Ісус досягнув був мене. **13** Браття, я себе не вважаю, що я досягну́в. Та тільки, забуваючи те, що поза́ду, і спішачі до того, що попереду, **14** я женусь до мети за нагородою високого по́клику Божого в Христі Ісусі. **15** Тож усі, хто досконалий, думаймо це; коли ж думаєте ви щось інше, то Бог вам відкриє й це. **16** Та до чо́го дійшли ми, поступаймо в тім самім далі. **17** Будьте до мене подібні, браття, і дивіться на тих, хто повóдиться так, як маєте ви за взір нас. **18** Багато бо хто, що про них я вам часто казав, а тепер говорю навіть пла́чучи, повóдяться, як вороги

хреста Христового. **19** Їхній кінець — то загибель, шлунок — їхній бог, а слава — в їхньому соромі... Вони думують тільки про зёмне! **20** Життя ж наше на небі, звідки ждемо й Спасителя, Господа Ісуса Христа, **21** Який перемінить тіло нашого поніження, щоб стало подібне до славного тіла Його, силою, якою Він може і все підкорити Собі.

4 Отож, мої браття улюблені, за якими так сильно тужу, моя радосте й вінче, — так у Господі стійте, улюблені! **2** Благаю Еводію, благаю й Синтіхію — думати однаково в Господі. **3** Так, благаю й тебе, товаришу вірний, допомагай тим, хто в боротьбі за Євангелію помагали мені та Кліментові й іншим моїм співробітникам, яких імення записані в Книзі Життя. **4** Радійте в Господі завжди, і знову кажіть: радійте! **5** Ваша лагідність хай буде відома всім людям. Господь близько! **6** Ні про що не турбуйтеся, а в усьому нехай виявляються Богові ваші бажання молитвою й проханням з подякою. **7** І мир Божий, що вищий від усякого розуму, хай береже серця ваші та ваші думки у Христі Ісусі. **8** Наостанку, браття, щоб тільки правдиве, щоб тільки чесне, що тільки праведне, щоб тільки чисте, що тільки любе, щоб тільки гідне хвали, коли яка чеснота, коли яка похвала, — думайте про це! **9** Чого ви від мене й навчилися, і прийняли, і чули та бачили, — робіть те! І Бог миру буде з вами! **10** Я вельми потішився в Господі, що справді ви вже нових сил набули піклуватись про мене; ви й давніш піклувались, та часу сприятливого ви не мали. **11** Не

за нестатком кажú, бо навчився я бути задовóленим із тóго, що маю. **12** Умію я й бути в упокóренні, умію бути й у достатку. Я привчився до всьóго й у всім: насищáтися й голод терпíти, мати достаток і бути в нестаткi. **13** Я все мóжу в Тiм, Хто мене підкрiпляє, — в Исусi Христi. **14** Тож ви добре зробили, що участь узяли в моiм горi. **15** I знаєте й ви, филип'яни, що на почáтку благовiстя, коли я з Македонiї вийшов, не прилучилась булá жóдна Церква до справи давáння й приймáння для мене, самi тiльки ви, **16** що i раз, i вдруге менi на потреби мої посилали й до Солúня. **17** Кажú це не томú, щоб шукав я давáння, — я шукаю плоду, що примно́жується на рiч вашу. **18** Та все я одержав, i маю достаток. Маю повно, прийнявши вiд Епафродiта, щó ви послали, як пáхощi запашнi, жертву приємну, Богови вгодну. **19** А мiй Бог нехай вiповнить вашу всяку потребу за Своiм багатством у Слави, у Христi Исусi. **20** А Богови й нашому Отцевi слава на вiки вiкiв. Амiнь. (аiōn g165) **21** Вiтайте кожного святого у Христi Исусi. Вiтають вас браття, присутнi зо мною. **22** Вiтають вас усi святi, а найбільше тi, хто з кéсаревого дому. **23** Благодáть Господа Исуса Христа зо всіма вами! Амiнь.

До КОЛОССЯН

1 Павло, із волі Божої апостол Христа Ісуса, і брат Тимофій **2** до святих і вірних братів у Христі, що в Колосах: благодать вам і мир від Бога, Отця нашого! **3** Ми дякуємо Богові, Отцеві Господа нашого Ісуса Христа, завжди за вас молячись, **4** прочувши про вашу віру в Христа Ісуса та про любов, яку маєте до всіх святих **5** через надію, приготівану в небі для вас, що про неї давніше ви чули в слові правди Євангелії, **6** що до вас прибула, і на цілому світі плодоносна й росте, як і в вас, з того дня, коли ви почули й пізнали благодать Божу в правді. **7** Отак ви і навчилися від Епафра, улюбленого співробітника нашого, що за вас він вірний служитель Христа, **8** що й виявив нам про вашу духовну любов. **9** Через це то й ми з того дня, як почули, не перестаємо молитись за вас та просити, щоб для пізнання волі Його були ви наповнені всякою мудрістю й розумом духовним, **10** щоб ви поводилися належно щодо Господа в усякому догодженні, в усякому доброму ділі приносячи плід і зростаючи в пізнанні Бога, **11** зміцнюючись усякою силою за могутністю слави Його для всякої витривалості й довготерпіння з радістю, **12** дякуючи Отцеві, що вчинив нас достойними участі в спадщині святих у світлі, **13** що визволив нас із влади темряви й переставив нас до Царства Свого улюбленого Сина, **14** в Якім маємо відкуплення і прощення гріхів. **15** Він є образ невидимого Бога, роджений перш усякого творива. **16** Бо то Ним створено все на небі й на землі,

видіме й невидіме, чи то престоли, чи то госпóдства, чи то влади, чи то начальства, — усе через Нього й для Нього створено! **17** А Він є перший від усього, і все в Нім стоїть. **18** І Він — Голова тіла, Церкви. Він початок, перворóджений з мертвих, щоб у всьому Він мав пёршенство. **19** Бо вгодно булó, щоб у Нім перебувала вся повнотá, **20** і щоб Ним поєднати з Собою все, примиривши кров'ю хреста Його, через Нього, чи то зёмне, чи то небесне. **21** І вас, що були́ колись відчужені й вороги думкою в злих учинках, **22** тепер же примирив смертю в людськiм тілі Його, щоб учинити вас святими, і непорочними, і неповинними перед Собою, **23** якщо тільки пробува́єте в вірі тверді та сталі, і не відпадаєте від надії Євáнгелії, що ви чули її, яка проповідана всьому створiнню під небом, якій я, Павло, став служітелем. **24** Тепер я радію в страждáннях своїх за вас, і доповнюю недостачу скорбóти Христової і тілі своїм за тіло Його, що воно — Церква; **25** якій я став служітелем за Божим за́рядженням, що для вас мені дане, щоб виконати Слово Боже, — **26** Таємницю, захóвану від віків і поколінь, а тепер виявлену Його святим, (аiōn g165) **27** що їм Бог захотів показати, яке багатство слави цієї таємниці між поганями, а вона — Христос у вас, надія слави! **28** Його ми проповідуємо, нагадуючи кожній людині й навчаючи кожну людину всякої мудрости, щоб учинити кожну людину досконалою в Христі. **29** У тóму й працюю я, борю́чися силою Його, яка сильно діє в мені.

2 Я хóчу, щоб ви знали, яку велику боротьбу я маю за вас і за тих, хто в Лаодикїї, і за всіх, хто не бачив мого тілесного обличчя. **2** Хай потішається їхні серця, у любові поєднані, для всякого багатства повного розуміння, для пізнання таємниці Бога, Христа, **3** в Якому всі скарби премудрости й пізнання заховані. **4** А це говорю, щоб ніхто вас не звів фальшивими доводами при суперечці. **5** Бо хоч тілом я й неприсутній, та духом я з вами, і з радістю бачу ваш порядок та твердість вашої віри в Христа. **6** Отже, як ви прийняли були Христа Ісуса Господа, так і в Ньому ходіть, **7** будши вкорінені й збудовані на Ньому, та зміцнені в вірі, як вас навчено, збагачуючись у ній з подякою. **8** Стережіться, щоб ніхто вас не звів філософією та марною оманною за переданням людським, за стихіями світу, а не за Христом, **9** бо в Ньому тілесно живе вся повнота Божества. **10** І ви маєте в Нім повноту, а Він — Голова всякої влади й начальства. **11** Ви в Ньому були й обрізані нерукотворним обрізанням, скинувши людське тіло гріховне в Христовім обрізанні. **12** Ви були з Ним поховані у хрищенні, у Ньому ви й разом воскресли через віру в силу Бога, що Він з мертвих Його воскресив. **13** І вас, що мертві були в гріхах та в необрізанні вашого тіла, Він оживив разом із Ним, простивши усі гріхи, **14** знищивши рукописання на нас, що наказами було проти нас, — Він із середини взяв його та й прибав його на хресті, **15** роззброївши влади й начальства, сміливо їх

вивів на посміхóвисько, — перемігши їх на хресті! **16**
Тож, хай ніхто вас не судить за їжу, чи за питвó, чи
за чергове свято, чи за новомісяччя, чи за суботи,
— **17** бо це — тінь майбúтнього, а тіло — Христове.
18 Нехай вас не зводить ніхто удаваною покорою та
службою анголám, вдаючися до того, чого не бачив,
нерозважно надимаючись своїм тілесним розумом, **19**
а не тримаючись Голови, від Якої все тіло, суглóбами
й зв'язями з'édнане й зміцнене, росте зростом Божим.
20 Отож, як ви вмерли з Христом для стихій світу,
то чого ви, немов ті, хто в світі живе, пристаєте на
постанови: **21** не дотикайся, ані їж, ані рухай, **22** бо
то все зніщиться, як уживати його, — за приказами
та наукою людською. **23** Воно ж має вид мудрости в
самовільній службі й покорі та в знесілюванні тіла,
та не має якогось знáчення, хіба щодо насічення
тіла.

3 Отож, коли ви воскресли з Христом, то шукайте
того, що вгорі, де сидить Христос по Божій правіці. **2**
Дúмайте про те, що вгорі, а не про те, що на землі. **3**
Бож ви вмерли, а життя ваше сховане в Бозі з Христом.
4 Коли з'явиться Христос, наше життя, тоді з'явитесь
з Ним у славі і ви. **5** Отож, умертвіть ваші земні члени:
розпусту, нéчисть, прістрасть, лиху пожадливість
та зажерливість, що вона ідолослúження, **6** бо гнів
Божий приходить за них на неслухняних. **7** І ви
поміж ними ходили колись, як жили поміж ними.
8 Тепер же відкиньте і ви все оте: гнів, лютість,
злобу, богозневагу, безсоромні слова з ваших уст. **9**

Не кажіть неправди один на óдного, якщо скинули з себе лю́дину старода́вню з її вчинками, **10** та зодягнулися в нову́, що відновлюється для пізнáння за образом Створителя її, **11** де нема ані гéллена, ані юдея, обр́ізання та необр́ізання, ва́рвара, скіта, раба, вільного, — але все та в усьому Христос! **12** Отож, зодягніться, як Божі вибрáнці, святі та улюблені, у щире милосердя, добротлі́вість, покору, ла́гідність, довготерпіння. **13** Терпіть один óдного, і прощайте собі, коли б мав хто на ко́го оскáрження. Як і Христос вам простив, робіть так і ви! **14** А над усім тим — зодягніться в любов, що вона — союз доскона́лості! **15** І нехай мир Божий панує у ваших серцях, до якого й були ви покликáні в одно́му тілі. І вдячними будьте! **16** Слово Христове нехай пробуває в вас рясно, у всякій премудрості. Навчайте та напоумля́йте самих себе! Вдячно співайте у ваших серцях Господе́ві псалмі́, гі́мни, духовні пісні́! **17** І все, що тільки робите словом чи ділом, — усе робіть у Ім'я́ Господа Ісуса, дякуючи через Нього Богові й Отцеві. **18** Дружіни, — слухайтеся чоловіків своїх, як лицює то в Господі! **19** Чоловіки, — любіть дру́жін своїх, і не будьте сувóрі до них! **20** Діти, — будьте слухня́ні в усьому батька́м, бо це Господе́ві приємне! **21** Батькі́, — не драту́йте дітей своїх, щоб на ду́сі не впали вони! **22** Раби, — слухайтеся в усьому тілесних панів, і не працюйте тільки про лю́дське око, немов підлэщуючись, але в простоті серця, боя́чися Бога! **23** І все, що тільки чините, робіть від душі, немов Господе́ві, а не лю́дям! **24** Знайте,

що від Господа приймете в нагороду спадщину, бо служите ви Господеві Христові. **25** А хто кривдить, той одержить за свою кривду. Бо не дивиться Бог на особу!

4 Пани, — виявляйте до рабів справедливість та рівність, і знайте, що й для вас є на небі Господь! **2** Будьте тривалі в молитві, і пильуйте з подякою в ній! **3** Моліться разом і за нас, щоб Бог нам відчинив двері слова, — звіщати таємницю Христову, що за неї я й зв'язаний, **4** щоб звістив я її, як звіщати належить мені. **5** Поводьтеся мудро з чужими, використовуючи час. **6** Слово ваше нехай буде завжди ласкаве, приправлене сіллю, щоб ви знали, як ви маєте кожному відповідати. **7** Що зо мною, то все вам розповість Тихік, улюблений брат, і вірний служитель і співробітник у Господі. **8** Я саме на те його вислав до вас, щоб довідались ви про нас, і щоб ваші серця він потішив, **9** із Онісимом, вірним та улюбленим братом, який з-поміж вас. Вони все вам розповідять, що діється тут. **10** Поздоровлює вас Аристарх, ув'язнений разом зо мною, і Марко, небіж Варнавін, — що про нього ви дістали накази; як прийде до вас, то прийміть його, — **11** теж Ісус, на прізвище Юст, — вони із обрізаних. Для Божого Царства — єдині вони співробітники, що були мені втіхою. **12** Поздоровлює вас Епафрас, що з ваших, раб Христа Ісуса. Він завжди обстоює вас у молитвах, щоб ви досконалі були та наповнені всякою Божою волею. **13** І я свідчу за нього, що він має велику горлівість

про вас та про тих, що знаходяться в Лаодикії та в Гіерапóлі. **14** Вітає вас Лукá, улюблений лікар, та Димáс. **15** Привітайте братів, що в Лаодикії, і Німфáна, і Церкву домашню його́. **16** І як буде прочитаний лист цей у вас, то зробіть, щоб прочитаний був він також у Церкві Лаодикійській, а того, що написаний з Лаодикії, прочитайте і ви. **17** Та скажіть Архіпові: „Доглядай того служіння, що прийняв його в Господі, щоб ти його віконав!“ **18** Привітання моєю рукою Павловою. Пам'ятайте про пúта мої! Благодать Божа нехай буде з вами! Амíнь.

1 ДО СОЛУНЯН

1 Павло й Силу́ан та Тимофі́й до Церкви Солу́нської в Бозі Отці й Господі Ісусі Христі: благодать вам і мир!

2 Ми дякуємо Богові завжди за всіх вас, згадуючи вас у наших молитвах. **3** Ми згадуємо безперестанку про ваше діло віри, і про працю любови, і про терпіння надії на Господа нашого Ісуса Христа, перед Богом і Отцем нашим, **4** знаючи, Богом улюблені браття, про ваше обрнання. **5** Бо наша Євангелія не була для вас тільки у слові, а й у силі, і в Дусі Святім, і з великим упевненням, як знаєте ви, які ми були поміж вами для вас. **6** І ви стали наслідувачі нам і Господеві, слово прийнявши в великому утискові з радістю Духа Святого, **7** так що ви стали взірцем для всіх віруючих у Македонії та в Ахаї. **8** Бо пронеслося Слово Господнє від вас не тільки в Македонії та в Ахаї, а й до кожного міста прийшла ваша віра в Бога, так що вам непотрібно казати чогось. **9** Вони бо звіщають про нас, який був пріхід наш до вас, і як ви навернулись до Бога від ідолів, щоб служити живому й правдивому Богові, **10** і з неба очікувати Сина Його, що Його воскресив Він із мертвих, Ісуса, що визволює нас від майбутнього гніву.

2 Самі бо ви знаєте, браття, пріхід наш до вас, що не марний він був. **2** Та хоч ми натерпілися перед тим, і дізнали зневаги в Філіпах, як знаєте, проте ми відважилися в нашім Бозі звіщати вам Божу Євангелію з великою боротьбою. **3** Бо покликання наше було не з обмани, ані з нечистости, ані від лукавства, **4**

але, як Бог визнав нас гідними, щоб нам доручити Євангелію, ми говоримо так, не лю́дям догóджуючи, але Богові, що випробóвує наші серця. **5** Ми слóва підлéсливого не вживали нікóли, як знаєте, і не винні в зажерливості. Бог свідок томó! **6** Не шукаємо ми слави в людей, ані в вас, ані в інших. **7** Хоч могли ми потóжними бути, як Христові апóстоли, але ми серед вас були тихі, немов годувáльниця та, яка доглядає дітей своїх. **8** Так бувши ласкáви до вас, хотіли ми вам передати не тільки Божу Євангелію, але й дóшi свої, бо були ви улюблені нам. **9** Бо ви пам'ятаєте, браття, наше стрóднення й утóму: день і ніч ми робили, щоб жодного з вас не обтяжити, і проповідували вам Божу Євангелію. **10** Ви свідки та Бог, як свято, і праведно, і бездогáнно повóдилися ми між вами, віруючими! **11** Бож знаєте ви, як кожного з вас, немов бáтько дітей своїх власних, **12** просили ми вас, і намóвлювали та показували, щоб ви гідно повóдилися перед Богом, що покликав вас у Своє Царство та в славу. **13** Томó то й ми дякуємо Богові безперестáнку, що, прийнявши почуте від нас Слово Боже, прийняли ви не як слово лю́дське, але — як правдиво то є — Слово Боже, що й діє в вас, віруючих. **14** Бо стали ви, брáття, наслідувачами Церквам Божим, що в Юдеї в Христі Ісусі, бо те саме і ви були вітерпіли від своїх земляків, як і ті від юдеїв, **15** що вбили вони й Господа Ісуса, і пророків Його, і вигнали нас, і Богові не догоджають, і супротивні всім лю́дям. **16** Вони забороняють нам говорити поганам, щоб

спаслися, щоб тим доповняти їм завжди провини свої. Але Божий гнів їх спіткає вкінці! **17** А ми, браття, на короткий часок розлучившись з вами лицем, а не серцем, тим із більшим бажанням силкувалися побачити ваше лице. **18** Тим то до вас ми хотіли прийти, я, Павло, раз і двічі, але сатанá перешкодив був нам. **19** Бо хто нам надія, чи радість, чи вінок похвали? Хіба ж то й не ви перед Господом нашим Ісусом в Його прихóді? **20** Бо ви наша слава та радість!

3 Тому то, не стéрпівши більше, ми схотіли зостатися в Аtéнах самі, **2** і послали Тимофíя, нашого брата й служітеля Божого в Христовій Євáнгелії, щоб упéвнити вас та потішити в вашій вірі, **3** щоб ані один не хитався в цім горі. Самі бо ви знаєте, що на те нас призначено. **4** Бо коли ми булі в вас, то казали вам наперéд, що маємо страждати, як і сталось, і знаєте ви. **5** Тому й я, не стéрпівши більше, послав довідатись про вашу віру, щоб часом споку́сник вас не спокусив, і труд наш не стався б дарéмний. **6** А тепер, як вернувся від вас Тимофій і приніс нам радісну звістку про віру та вашу любов, і що завжди ви маєте добру пам'ять про нас, і бажаєте бачити нас, як і ми вас, **7** через те ми потішились, брáття, за вас, у всякому горі та в нашій ну́жді, ради вашої віри. **8** Бо тепер ми живемó, якщо в Господі ви стоїтé! **9** Яку бо подяку ми мóжемо Богові дати за вас, за всю радість, що нею ми тішимося ради вас перед нашим Богом? **10** Ми вдень та вночі ревно мóлимося, щоб побачити ваше лице та допóвнити те, чого не вистачáє вашій

вірі. **11** Сам же Бог і Отець наш, і Господь наш Ісус нехай вірівняє нашу дорогу до вас! **12** А в вас хай примножить Господь, і нехай збагатить вашу любов один до одного, і до всіх, як і наша є до вас! **13** Нехай Він зміцнить серця ваші невинними в святості перед Богом і нашим Отцем, при приході Господа нашого Ісуса з усіма святими Його!

4 А далі, браття, просимо вас та благаємо в Господі Ісусі, щоб, як прийняли ви від нас, як належить поводитись вам та догоджувати Богові, — як ви й поведітесь, — щоб у тому ще більше зростали! **2** Бо ви знаєте, які вам накази дали ми Господом Ісусом. **3** Бо це воля Божа, — освячення ваше: щоб ви береглись від розпусти, **4** щоб кожен із вас умів тримати начиння своє в святості й честі, **5** а не в пристраській похоті, як і „погани, що Бога не знають“. **6** Щоб ніхто не кривдив і не визіскував брата свого в якійбудь справі, бо мėsник Господь за все це, як і перше казали ми вам та засвідчили. **7** Бо покликав нас Бог не на нечїстїсть, але на освячення. **8** Отож, хто оце відкидає, зневажає не людину, а Бога, що нам також дав Свого Духа Святого. **9** А про братолюбство немає потреби писати до вас, бо самі ви від Бога навчені любити один одного, **10** бо чините те всім братам у всій Македонїї. Благаємо ж, браття, ми вас, щоб у цьому ще більш ви зростали, **11** і пильно дбали жити спокійно, займатися своїми справами та заробляти своїми руками, як ми вам наказували, **12** щоб ви перед чужими пристойно поводилися, і щоб ні від кóго не залежали! **13** Не

хочу ж я, браття, щоб не відали ви про покійних, щоб ви не сумували, як і інші, що надії не мають. **14** Коли бо ми віруємо, що Ісус був умер і воскрес, так і покійних через Ісуса приведе Бог із Ним. **15** Бо це ми вам кажемо словом Господнім, що ми, хто живе, хто полишений до приходу Господнього, — ми не попередимо покійних. **16** Сам бо Господь із наказом, при голосі архангола та при Божій сурмі зійде з неба, і перше воскреснуть умерлі в Христі, **17** потім ми, що живемо й зостались, будемо схоплені разом із ними на хмарах на зустріч Господню на повітрі, і так завжди будемо з Господом. **18** Отож, потішайте один одного цими словами!

5 А про часі та про пори, брати, не потрібно писати до вас, **2** бо самі ви докладно те знаєте, що прийде день Господній так, як злодій вночі. **3** Бо коли говоритимуть: „Мир і безпечність“, тоді несподівано прийде загібіль на них, як мука тієї, що носить в утробі, — і вони не втечуть! **4** А ви, браття, не в темряві, щоб той день захопив вас, як злодій. **5** Бо ви всі сини світла й сини дня. Не належимо ми ночі, ні темряві. **6** Тож не будемо спати, як інші, а пильнуймо та будьмо тверезі! **7** Ті бо, що сплять — сплять уночі, а ті, що напиваються — вночі напиваються. **8** А ми, що належимо дневі, будьмо тверезі, зодягнувшись в броню віри й любови, та в шолом надії спасіння, **9** бо Бог нас не призначив на гнів, але щоб спасіння одержали Господом нашим Ісусом Христом, **10** що помер був за нас, щоб, чи пильнуємо ми чи спимоб,

укупі з Ним ми жили. **11** Утішайте томú один óдного, і збудóуйте один óдного, — як і чините ви! **12** Благаємо ж, брáття, ми вас, — шануйте тих, що працюють між вами, і в вас старшинúють у Господі, і навчають вас вони, **13** і в великій любові їх майте за їхню працю. Між собою заховуйте мир! **14** Благаємо ж, брáття, ми вас: напоумляйте не порядних, потішайте малодушних, підтримуйте слабíх, усім довготерпіть! **15** Глядіть, щоб ніхто нікóму не віддавав злом за зло, але зáвжди дбайте про добро один для óдного й для всіх! **16** Зáвжди радійте! **17** Безперестанку моліться! **18** Подяку складайте за все, бо така Божа воля про вас у Христі Ісусі. **19** Духа не вгашáйте! **20** Не гордúйте пророцтвами! **21** Усе досліджуючи, тримайтеся доброго! **22** Стережіться лихого в усякому вігледі! **23** А Сам Бог миру нехай освятить вас цілкóм досконáло, а непорúшений дух ваш, і душа, і тіло нехай непорочно зберéжені бúдуть на пріхід Господа нашого Ісуса Христа! **24** Вірний Той, Хто вас кличе, — Він і вчинить оте! **25** Брáття, моліться за нас! **26** Привітайте всю брáттю святим поцілунком! **27** Заклинаю вас Господом, — цього листа прочитати перед усіма братами! **28** Благодáть Господа нашого Ісуса Христа нехай буде з вами. Амíнь!

2 ДО СОЛУНЯН

1 Павло, і Силу́ан, і Тимофі́й до Солунської Церкви в нашім Бозі Отці й Господі Ісусі Христі: **2** благодать вам і мир від Бога Отця й Господа Ісуса Христа! **3** Ми завжди повинні подяку складати за вас Богові, браття, як і годиться, бо сильно росте віра ваша, і примножується любов кожного з усіх вас один до одного. **4** Так що ми самі хвалімось вами по Божих Церквах за ваші страждання та віру в усіх переслідуваннях ваших та в утисках, що їх переносите ви. **5** А це доказ праведного Божого суду, щоб стали ви гідні Божого Царства, що за нього й страждаєте ви! **6** Бо то справедливе в Бога — віддати утиском тим, хто вас утискає, **7** а вам, хто утиски терпить, відпочінок із нами, коли з'явиться з неба Господь Ісус з ангелами сили Своєї, — **8** „в огні полум'яному, що даватиме помсту на тих, хто Бога не знає, і не слухає“ Євангелії Господа нашого Ісуса. **9** Вони кару приймуть, — вічну погібіль від лиця Господнього та від слави потуги Його, (aiōnios g166) **10** як Він прийде того дня прославитися в Своїх святих, і стати дивним у всіх віруючих, бо свідчення наше знайшло віру між вами. **11** За це ми й молимося завжди за вас, щоб наш Бог учинив вас гідними покликання, і міццю наповнив усю добру волю доброти й діло віри, **12** щоб прославилося Ім'я Господа нашого Ісуса в вас, а ви в Ньому, за благодаттю Бога нашого й Господа Ісуса Христа.

2 Благаємо ж, брátтá, ми вас, щодо прихóду Господа нашого Ісуса Христа й нашого згрома́дження до Нього, **2** щоб ви не хвилювалися зараз умом та не жахалися ані через духа, ані через слово, ані через листа, що він ніби від нас, — ніби вже настав день Господній. **3** Хай ніхто жодним способом вас не зведé! Бо той день не настане, аж перше прійде відстúплення, і вíявиться беззакóнник, призначений на погибíль, **4** що противиться та несеться над усе, зване Богом чи свúтощами, так що в Божому храмі він сяде, як Бог, і за Бога себе видаватиме. **5** Чи ви не пам'ятаєте, як, ще в вас живши, я це вам говорив? **6** І тепер ви знаєте, щó саме не допускає з'явитись йому своєчасно. **7** Бо вже дíється таємни́ця беззакóння; тільки Той, Хто тримає тепер, буде тримати, аж поки не бóде усúнений Він із серéдини. **8** І тоді то з'явиться той беззаконник, що його Госпóдь Ісус заб'є Духом уст Своїх і знищить з'явленням прихóду Свого. **9** Його прихíд — за чином сатани — буде з усякою силою й зна́ками та з неправдивими чúдами, **10** і з усякою обманою неправди між тими, хто гине, бо любови правди вони не прийняли́, щоб їм спастися. **11** І за це Бог пошле їм дію обмани, щоб у неправду повірили, **12** щоб стали засúджені всі, хто не вірив у правду, але полюбив неправедність. **13** А ми зáвжди повинні дякувати Богові за вас, улóблені Господом брátтá, що Бог вибрав вас спочáтку на спасіння освúченням Духа та вірою в правду, **14** до чого покликав Він вас через нашу Євáнгелію, щоб отримати славу Господа нашого

Ісуса Христа. **15** Отже, брátтя, стійте й тримайтеся передáнь, яких ви навчились чи то словом, чи нашим послáнням. **16** Сам же Госпóдь наш Ісус Христос і Бог Отець наш, що нас полюбив і дав у благодáті вічну потіху та добру надію, — (aiōnios g166) **17** нехай ваші серця Він потішить, і нехай Він зміцнить вас у всякому доброму ділі та в слові!

3 Наостанку, моліться, брátтя, за нас, щоб шірилось Слово Господнє та слáвилось, як і в вас, **2** і щоб ми візволилися від злих та лукавих людей, бо віра — не в усіх. **3** І вірний Господь, що зміцнить вас і збереже від лукавого. **4** А про вас покладаємо надію на Господа, що й чините ви, і чинити б́удете те, що наказуємо вам. **5** Госпóдь же нехай серця ваші спрямує на Божу любов та терпеливість Христову! **6** А ми вам наказуємо, браття, Ім'ям Господа Ісуса Христа, щоб ви цурáлися кожного брата, що живе по-ледáчому, а не за передáнням, яке прийняли ви від нас. **7** Самі бо ви знаєте, як належить наслідувати нас. Бо ми поміж вами не сідні справля́ли, **8** і хліба не їли ні в ко́го даремно, але в перевто́мі й напру́женні день і ніч працювали, щоб не бути ніко́му із вас тягарém, **9** не то́му, щоб ми вла́ди не мали, але щоб себе за взірця́ дати вам, щоб нас ви наслідували. **10** Бо коли ми в вас перебува́ли, то це вам наказували, що як хто працювати не хоче, — нехай той не їсть! **11** Бо ми чуємо, що дехто між вами живуть по-ледáчому, — нічого не роблять, а тільки вдають, ніби роблять. **12** Таким ми наказуємо та благаємо Господом нашим

Ісусом Христом, щоб мовчки вони працювали та власний хліб їли. **13** А ви, браття, не втомлюйтеся, коли чините добре. **14** Коли ж хто не послухає нашого слова через цього листа, зауважте того, і не майте з ним зносин, щоб він був посоромлений. **15** Та не майте його за неприятеля, а навчайте, як брата. **16** А Сам Господь миру нехай завжди дасть вам мир усяким способом. Господь з вами всіма! **17** Привіт вам моєю рукою Павловою, — це править за знака в усякім листі. Так пишу я. **18** Благодать Господа нашого Ісуса Христа нехай буде з вами всіма! Амінь.

1 Тимофію

1 Павло, апостол Христа Ісуса, з волі Бога, Спасителя нашого й Христа Ісуса, надії нашої, **2** до Тимофія, щирого сина за вірою: благодать, милість, мир від Бога Отця і Христа Ісуса, Господа нашого! **3** Як я йшов у Македонію, я тебе вблагав був позостатися в Ефесі, щоб ти декому наказав не навчати іншої науки, **4** і не звертати уваги на вигадки й на родоводи безкраї, що викликають більше сварки, ніж збудування Боже, що в вірі воно. **5** Ціль же наказу — любов від чистого серця, і доброго сумління, і нелукавої віри. **6** Дехто в тім прогрішили були та вдалися в пустомовність, — **7** вони забажали бути вчителями Закону, — та не розуміли ні того, що говорять, ні про що запевняють. **8** А ми знаємо, що добрий Закон, коли хто законно вживає його, **9** та відає те, що Закон не покладений для праведного, але для беззаконних та для неслухняних, нечестивих і грішників, безбожних та нечистих, для зневажників батька та зневажників матері, для душоубців, **10** розпусників, мужоложників, розбійників, неправдомовців, кривоприсяжників, і для всього іншого, що противне здоровій науці, **11** за славною Євангелією блаженного Бога, яка мені звірена. **12** Я дяку складаю Тому, Хто зміцнив мене, — Христу Ісусу, Господу нашому, що мене за вірного визнав і поставив на службу, **13** мене, що давніше був богозневажник, і гнобитель, і напасник, але був помилуваний, бо я те чинив нетямучий у невірстві. **14** І багато збільшилась у мені благодать Господа

нашого з вірою та з любов'ю в Христі Ісусі. **15** Вірне це слово, і гідне всякого прийняття, що Христос Ісус прийшов у світ спасти грішних, із яких перший — то я. **16** Але я томú був помилуваний, щоб Ісус Христос на першім мені показав усе довготерпіння, для прикладу тим, що мають увірувати в Нього на вічне життя. (aĩḡnios g166) **17** А Цареві віків, нетлінному, невидімому, єдиному Богові честь і слава на вічні віки. Амінь. (aĩḡn g165) **18** Цього наказа я передаю тобі, сину мій Тимофіє, за тими пророцтвами, що про тебе давніше були, щоб ними провадив ти добру війну, **19** маючи віру та добре сумління, якого дехто відкинулися та й розбилися в вірі. **20** Серед них Гіменей та Олександр, яких я передав сатані, щоб навчилися вони не зневажати Бога.

2 Отже, перш над усе я благаю чинити молитви, благання, прохання, подяки за всіх людей, **2** за царів та за всіх, хто при владі, щоб могли ми провадити тихе й мирне життя в усякій побожності та чистості. **3** Бо це добре й приємне Спасителеві нашому Богові, **4** що хоче, щоб усі люди спаслися, і прийшли до пізнання правди. **5** Один бо є Бог, і один Посередник між Богом та людьмі, — людина Христос Ісус, **6** що дав Самого Себе на викуп за всіх. Таке було свідощтво часу свого, **7** на що я поставлений був за проповідника та за апостола, — правду кажу, не обманюю, — за вчителя поганів у вірі та в правді. **8** Отож, хочу я, щоб мужі чинили молитви на кожному місці, підіймаючи чисті руки без гніву та сумніву. **9** Так само й жінкі, —

у скромнім убранні, з соромливістю та невинністю,
— нехай прикрашають себе не плетінням волóсся, не
коштóвними шáтами, **10** але добрими вчинками, як
то лічить жінкám, що присвячуються на побожність.
11 Нехай жінка навчається мóвчки в повній покорі.
12 А жінці навчати я не дозволяю, ані панувати над
мужем, але бути в мовчáнні. **13** Адáм бо був створений
перше, а Єва потому. **14** І Адáм не був звéдений,
але, зведена будвши, жінка попала в перéступ. **15** Та
спасеться вона діторóдженням, якщо пробувáтиме в
вірі й любові, та в посвяті з розвагою.

3 Вірне це слово: коли хто епíскопства хоче,
— доброго діла він прагне. **2** А епíскоп має
бути бездогáнний, муж однієї дружíни, тверезий,
невинний, чéсний, гостинний до приходнів, здібний
навчати, **3** не п'яніця, не заводіяка, але тихий,
несварлівий, не сріблoлюбець, **4** щоб добре рядів
власним домом, що має дітей у слухн́яності з повною
чесністю, — **5** бо хто власним домом рядíти не
вміє, як він зможе пильнувáти про Божу Церкву?
— **6** не новонав́ернений, щоб він не запишався, і не
впав у ворожий óсуд. **7** Треба, щоб мав він і добре
засв́ідчення від чужíнців, щоб не впасти в догану
та в сітку диявольську. **8** Так само дияконí мають
бути поважні, не двомовці, не багато віддáні вину, не
соромнозахлáнні, **9** такі, що мають таємн́ицю віри
при чистім сумлінні. **10** Отже, і вони нехай перш
випробóвуються, а потому хай служать, якщо б́удуть
бездогáнні. **11** Так само жінкі нехай будуть поважні,

не обмовліві, тверезі та вірні в усьому. **12** Дияконі мусять бути мужі однієї дружини, що добре рядять дітьми й своїми домами. **13** Бо хто добре виконує службу, той добрий ступінь набуває собі та велику відвагу в вірі через Христа Ісуса. **14** Це пишу я тобі, і сподіваюсь до тебе прийти незабаром. **15** А коли я спізнюся, то щоб знав ти, як треба поводитися в Божому домі, що ним є Церква Бога Живого, стовп і підвалина правди. **16** Безсумнівно, велика це таємниця благочестя: Хто в тілі з'явився, Той оправданий Духом, анголом показався, проповіданий був між народами, увірувано в Нього в світі, Він у славі вознісся!

4 А Дух ясно говорить, що від віри відступляться дехто в останні часі, ті, хто слухає духів підступних і наук дэмонів, **2** хто в лицемірстві говорить неправду, і спалив сумління своє, **3** хто одружуватися забороняє, наказує стримуватися від їжі, яку Бог створив на поживу з подякою віруючим та тим, хто правду пізнав. **4** Кожне бо Боже твориво добре, і ніщо не негідне, що приймаємо з подякою, **5** воно бо освячується Божим! Словом і молитвою. **6** Як будеш оце подавати братам, то будеш ти добрий служитель Христа Ісуса, годований словами віри та доброї науки, що за нею слідом ти пішов. **7** Цурайся нечистих та бабських байок, а вправляйся в благочесті. **8** Бо вправа тілесна мало корисна, а благочестя корисне на все, бо має обітницю життя теперішнього та майбутнього. **9** Вірне це слово, і гідне всякого прийняття! **10** Бо

на це ми й працюємо і зно́симо гáньбу, що надію
кладамо на Бога Живого, Який усім лю́дям Спасі́тель,
найбільше ж для вірних. **11** Наказуй оце та навчай! **12**
Нехай молодим твоїм віком ніхто не горду́є, але будь
зразко́м для вірних у слові, у житті, у любові, у ду́сі, у
вірі, у чистості! **13** Поки прийдú я, пильнуй читáння,
нага́дування та науки! **14** Не занéдбуй благодáтного
дара в собі, що був да́ний тобі за пророцтвом із
покла́дненням рук пресвіте́рів. **15** Про це піклуйся, у
цім пробувай, щоб úспіх твій був явний для всіх! **16**
Уважай на самого себе та на науку, тримайся цього.
Бо чі́нячи так, ти спасеш і самого себе, і тих, хто тебе
слухає!

5 Старшого не докоря́й, але вмовляй, немов ба́тька,
а молодших — як братів, **2** старших жіно́к — немов
матіро́к, молодших — як сесте́р, зо всякою чистістю.
3 Шануй вді́в, уді́в правдивих. **4** А як має вдові́ця
яка дітей чи внучат, нехай учаться перше побожно
шанувати ро́дину свою, і віддячуватися батькам, бо
це Богові вгодно. **5** А вдові́ця правдива й само́тня
надію складає на Бога, та перебуває день і ніч у
молитвах і благáннях. **6** А котра́ у розко́шах живе,
— та живою померла. **7** І це наказуй, щоб були́
непорочні. **8** Коли ж хто про свої́х, особливо ж про
домáшніх не дбає, той вирі́кся віри, і він гірший від
невірного. **9** А вдову вно́сити до спі́ску не менше,
як ші́стдесятлітню, що була́ за дру́жину одно́му
чоловікові, **10** засвідчену в добрих ділах, якщо дітей
ві́ховала, якщо подорожні́х приймала, якщо но́ги

святим умивала, якщо помагала обездóленим, якщо всякий добрий учинок виконувала. **11** Але вдів молодих не приймай, бо вони, розпалившись, хóчуть, наперекі́р Христові, заміж вихóдити, **12** через що мають óсуд, бо від першої віри відкинулись. **13** А рáзом із тим неробітні вони, бо вчаться ходити по домах, і не тільки неробітні, але й лепетливі, і занадто цікаві, і говорять, чого не годі́ться. **14** Отож бо, я хочу, щоб молодші заміж вихóдили, родили дітей, домо́м рýдили, не давали противникові ані жодного пóводу для лихомовства. **15** Бо вже дехто пішли слі́дом за сатаною. **16** А коли має вдів який вірний, нехай їх утримує, а Церква нехай не обтяжується, щоб могла вона втримувати вдів правдивих. **17** А пресві́тери, які добре пильнують діла, нехай будуть наділені подвійною честю, а надто ті, хто працює у слові й науці. **18** Бо каже Писáння: „Не в'яжи рота воліві, що молотить“, та: „Вартий працівні́к своєї нагоро́ди. **19** Не приймай скарги проти пресві́тера, хі́бащо при двох чи трьох свідках. **20** А тих, хто грішить, картай перед усіма́, щоб і інші страх мали. **21** Заклинаю тебе перед Богом й Ісусом Христом та ви́браними а́нголами, щоб ти заховав це без лицемі́рства, нічого не рóблячи з уперéдженням. **22** Не рукопоклада́й скоро ніко́го, і не приставай до чужих гріхів. Бережи себе чистим! **23** Води більше не пий, але трохи вина заживай ради шлу́нка твого́ та частих недúгів твоїх. **24** У інших людей гріхи явні і йдуть перед ними на

обсуд, а за іншими йдуть слідкомá. **25** Явні так само й добрі діла, а ті, що інші, сховатись не можуть.

6 Усі раби, які під ярмом, нехай уважають панів своїх гідними всякої чести, щоб не зневажалися Боже Ім'я та наука. **2** А ті, хто має панів віруючих, не повинні недбати про них через те, що брátття вони, але нехай служать їм тим більше, що вони віруючі та улóблені, що вони добродійства Божі приймають. Оцього навчай та нагадуй! **3** А коли хто навчає інакше, і не приступає до здорових слів Господа нашого Ісуса Христа та до науки, що вона за правдивою вірою, — **4** той згордів, нічого не знає, але захвóрив на суперечки й змагáння, що від них повстають заздрість, сваркі, богозневаги, лукаві здогади, **5** постійні сварні між людьмі зіпсутого розуму й позбавлених правди, які дóмають, ніби благочéстя — то зиск. Цурайся таких! **6** Великий же зиск — то благочéстя із задоволенням. **7** Бо ми не принесли в світ нічого, то нічого не можемо й вїнести. **8** А як маєм поживу та одяг, то ми задовóлені бóдьмо з того. **9** А ті, хто хоче багатїти, упадають у спокуси та в сітку, та в числénні нерозумні й шкідливі пожадливості, що втручають людей на заглáду й загибіль. **10** Бо корень усього лихого — то грошолóбство, якому віддавшись, дехто відбились від віри й поклали на себе великі страждáння. **11** Але ти, о Божа людїно, утїкай від такого, а женися за праведністю, благочéстям, вірою, любов'ю, терпеливістю, лáгідністю! **12** Змагай добрим зма́гом віри, ухопися за вічне життя, до якого й

покликаний ти, і визнав був добре визнання перед свідками багатьма. (аїѳніос g166) **13** Наказую перед Богом, що оживлює все, і перед Христом Ісусом, Який добре визнання засвідчив за Понтія Пилата, **14** щоб додержав ти заповідь чистою та бездоганною аж до з'явлення Господа нашого Ісуса Христа, **15** що його свого часу покаже блаженний і єдиний міцний, Цар над царями та Пан над панами, **16** Єдиний, що має безсмертя, і живе в неприступному світлі, Якого не бачив ніхто із людей, ані бачити не може. Честь Йому й вічна влада, амінь! (аїѳніос g166) **17** Наказуй багатим за віку теперішнього, щоб не неслися високо, і щоб надії не клали на багатство непевне, а на Бога Живого, що щедро дає нам усе на спожиток, (аїѳн g165) **18** щоб робили добро, багатілися в добрих ділах, були щедрі та пильні, **19** щоб збирали собі скарб, як добру основу в майбутньому, щоб прийняти правдиве життя. **20** О Тимофію, бережи передання, стережися марного базікання та суперечок знання, неправдиво названого так. **21** Дехто віддався йому, та й від віри відпав. Благодать з тобою. Амінь.

2 Тимофію

1 Павло, з волі Божої апóstол Христа Ісуса, за обітницею життя, що в Христі Ісусі, **2** до Тимофія, сина улюбленого: благодать, милість, мир від Бога Отця й Христа Ісуса, Господа нашого! **3** Дякую Богові, Якому служу від предків чистим сумлінням, що тебе пам'ятаю я завжди в молитвах своїх день і ніч. **4** Я бажаю побачити тебе, пам'ятаючи сльози твої, щоб наповнитись радістю. **5** Я привожу на пам'ять собі твою нелицемірну віру, що перше була оселілася в бабі твоїй Лоїді та в твоїй матері Евнікії; певен же я, що й у тобі вона оселілась. **6** З цієї причини я нагадую тобі, щоб ти розгрівав Божого дара, який у тобі через покладання рук моїх. **7** Бо не дав нам Бог духа страху, але сили, і любови, і здорового розуму. **8** Тож, не соромся засвідчення Господа нашого, ні мене, Його в'язня, але страждай з Євангелією за силою Бога, **9** що нас спас і покликав святим покликом, — не за наші діла, але з волі Своєї та з благодаті, що нам дана в Христі Ісусі попереду вічних часів. (aiōnios g166) **10** А тепер об'явилась через з'явлення Спасителя нашого Христа Ісуса, що й смерть зруйнував, і вивів на світло життя та нетління Євангелією. **11** що для неї я був настановлений за проповідника, апостола й учителя. **12** З цієї причини й терплю я оце, але не соромлюсь, бо знаю, в Кого я вірував та впевнився, що має Він силу захвати на той день заставу мою. **13** Май же за взір здорових слів ті, які від мене почув ти у вірі й любові, що в Христі Ісусі вона. **14** Добро припоручене

стережи Святим Духом, що в нас пробуває. **15** Ти знаєш оце, що відвернулись від мене всі, хто в Азії, а між ними Фігел та Гермоген. **16** Хай Господь подасть милосердя Онисіфоровому дому, бо він часто мене підкріпляв і кайданів моїх не соромився. **17** А коли він до Риму прибув, шукав мене пильно й знайшов, — **18** хай Господь йому дасть знайти милість від Господа в день той, — скільки ж він послужив був в Ефесі мені, ти відаєш краще!

2 Отож, сину мій, зміцняйся в благодаті, що в Христі Ісусі вона! **2** А що чув ти від мене при багатьох свідках, те передай вірним людям, що будуть спроможні й інших навчити. **3** А ти терпи лихо, як добрий вояк Христа Ісуса! **4** Бо жоден вояк не в'яжеться в справі життя, аби догодити тому, хто військо збирає. **5** А як хто йде на змаги, то вінка не одержує, якщо незаконно змагається. **6** Трудящому хліборобові належить першому покуштувати з плоду. **7** Розумій, що я говорю. А Господь нехай дасть тобі розум у всьому. **8** Пам'ятай про Ісуса Христа з насіння Давідового, що воскрес із мертвих, за моєю Євангелією, **9** за яку я терплю муки аж до ув'язнення, як той злочинець. Але Слвова Божого не ув'язнити! **10** Через це перенóшу я все ради вибраних, щоб і вони доступили спасіння, що в Христі Ісусі, зо славою вічною. **(aiōnios g166)** **11** Вірне слово: коли разом із Ним ми померли, то й житимемо разом із Ним! **12** А коли терпимó, то будемо разом також царювати. А коли відцураємось, то й Він відцурається нас! **13** А коли ми невірні, зостається

Він вірним, бо не може зректися Самого Себе! **14** Нагадуй про це й закликай перед Богом, щоб не сперечались словами, бо нінащо воно, хіба слухачам на руїну. **15** Силкуйся поставити себе перед Богом гідним, працівником бездоганим, що вірно навчає науки правди. **16** Стережися ж базікань марних, бо вони ще більше провадять до безбожності, **17** а їхнє слово, як рак, буде шіритися. Від таких Гіменей і Філіт, **18** що вони погрішилися в правді, казавши, що воскресіння було вже, і віру деяких руйнують. **19** Та однак стоїть міцна Божа основа та має печатку оцю: „Господь знає тих, хто Його“, та: „Нехай від неправди відступиться всякий, хто Господнє Ім'я називає!“ **20** А в великому домі знаходиться посуд не тільки золотий та срібний, але й дерев'яний та глиняний, і одні посудини на честь, а другі на нечесть. **21** Отож, хто від цього очистить себе, буде посуд на честь, освячений, потрібний Володареві, приготований на всяке добре діло. **22** Стережися молодечих пожадливістей, тримайся праведности, віри, любови, миру з тими, хто Господа кличе від чистого серця. **23** А від нерозумних та від невчених змагань ухиляйся, знаючи, що вони родять сварки. **24** А раб Господній не повинен сваритись, але бути привітним до всіх, навчальним, до лиха терплячим, **25** що навчав би противників із лагідністю, чи Бог їм не дасть покаяння, щоб правду пізнати, **26** щоб визволитися від сітки диявола, що він уловив їх для роблення волі своєї.

3 Знай же ти це, що останніми днями настануть тяжкі часі. **2** Будуть бо люди тоді самолюбні, грошолобні, зарозумілі, горді, богозневажники, батькам неслухняні, невдячні, непобожні, **3** нелюбовні, запеклі, осудливі, нестримливі, жорстокі, ненависники добра, **4** зрадники, нахабні, бундючні, що більше люблять розкоші, аніж люблять Бога, — **5** вони мають вигляд благочестя, але сили його відреклися. Відвертайсь від таких! **6** До них бо належать і ті, хто пролазить до хат та зводить жінок, гріхами обтяжених, ведених усякими пожадливістями, **7** що вони завжди вчаться, та ніколи не можуть прийти до пізнання правди. **8** Як Янній та Ямврій протиставилися були Мойсееві, так і ці протиставляться правді, люди зіпсутого розуму, неуки щодо віри. **9** Та більше не матимуть успіху, — бо всім виявиться їхній безум, як і з тими було. **10** Ти ж пішов услід за мною наукою, поступованням, заміром, вірою, витривалістю, любов'ю, терпеливістю, **11** переслідуваннями та стражданнями, що спіткали були мене в Антіохії, в Іконії, у Лістрах, — такі переслідування переніс я, та Господь від усіх мене визволив. **12** Та й усі, хто хоче жити побожно у Христі Ісусі, — будуть переслідувані. **13** А люди лихі та дурісвіти матимуть успіх у злomu, звідячи й зведені будши. **14** А ти в тім пробувай, чого тебе навчено, і що тобі звірено, відаючи тих, від кого навчився був ти. **15** І ти знаєш з дитинства Писання святе, що може зробити тебе мудрим на спасіння вірою в Христа

Ісуса. **16** Усе Писання Богом надхнене, і корисне до навчання, до докору, до направи, до виховання в праведності, **17** щоб Божа людина була досконала, до всякого доброго діла готова.

4 Отже, я свідкую тобі перед Богом і Христом Ісусом, що Він має судити живих і мертвих за Свого приходу та за Свого Царства. **2** Проповідуй Слово, допоминайся вчасно-невчасно, докоряй, забороняй, переконуй з терпеливістю та з наукою. **3** Настане бо час, коли здорової науки не будуть триматись, але за своїми пожадливістями виберуть собі вчителів, щоб вони їхні вуха влещували. **4** Вони слух свій від правди відвернуть та до байок нахиляться. **5** Але ти будь пильний у всьому, терпи лихо, виконуй працю благовісника, сповняй свою службу. **6** Бо я вже за жертву стаю, і час відходу мого вже настав. **7** Я змагався добрим змагом, свій біг закінчив, віру зберіг. **8** Наостанку мені призначається вінок праведности, якого мені того дня дасть Господь, Суддя праведний; і не тільки мені, але й усім, хто пріхід Його полюбив. **9** Подбай незабаром прибути до мене. **10** Бо Димас мене кинув, цей вік полюбивши, і пішов до Солуня, Кріскент до Галатії, Тит до Далматії. **(aiōn g165)** **11** Зо мною сам тільки Лука. Візьми Марка, і приведи з собою, бо мені він потрібний для служби. **12** А Тихіка послав я в Ефес. **13** Як будеш іти, то плащά принеси, що його я в Троаді зоставив у Карпа, і книжкі, особливо пергаменові. **14** Котляр Олександр наків був лиха чимало мені... Нехай Господь йому

віддасть за його вчинками! **15** Стережись його й ти, бо він міцно противився нашим словам! **16** При першій моїй обороні жоден не був при мені, але всі покинули мене... Хай Господь їм того не полічить! **17** Але Господь став при мені та й мене підкріпив, щоб проповідь виконалась через мене, та щоб усі погани почули її. І я визволився з пащі лев'ячої. **18** А від усякого вчинку лихого Господь мене визволить та збереже для Свого Небесного Царства. Йому слава на віки вічні, амінь! (aīōn g165) **19** Поздоров Прискілли й Акілу та дім Онисіфора. **20** Ераст позоставси в Коринті, а Трохіма лишив я слабого в Мілеті. **21** Попильнуй прийти до зимі. Вітає тебе Еввул, і Пуд, і Лин, і Клавдія, і вся браття. **22** Господь з твоїм духом! Благодать з вами! Амінь.

До Тита

1 Павло, раб Божий, а апостол Ісуса Христа, по вірі вибраних Божих і пізнанні правди, що за благочестям, **2** в надії вічного життя, яке обіцяв був від вічних часів необманивий Бог, (aiōnios g166) **3** і часу свого з'явив Слово Своє в проповіданні, що доручене було мені з наказу Спасителя нашого Бога, — **4** до Тита, щирого сина за спільною вірою: благодать, милість та мир від Бога Отця й Христа Ісуса, Спасителя нашого! **5** Я для того тебе полишив був у Криті, щоб ти впорядкував недокінчене та пресвітерів настановив по містах, як тобі я звелів, — **6** коли хто бездоганний, муж єдиної дружини, має вірних дітей, не докорених за блуд або неслухняність. **7** Бо єпископ мусить бути бездоганний, як Божий доморядник, не самолюбний, не гнівливий, не п'яниця, не заводіяка, не корисливий, **8** але гостинний до приходнів, добролюбець, поміркований, справедливий, побожний, стриманий, **9** що тримається вірного слова згідно з наукою, щоб мав силу й навчати в здоровій науці, і переконувати противних. **10** Багато бо є неслухняних, марнослівців, зводників, особливо ж з обрізаних, — **11** їм треба устá затуляти: вони цілі доми баламуться, навчаючи, чого не належить, для зиску брудного. **12** Сказав один з них, їхній власний пророк: „Критяни завжди брехливі, люті звірі, черевані лінивці!“ **13** Це свідоцтво правдиве. Ради цієї причини докоряй їм суворо, щоб у вірі здорові були, **14** і на юдейські байки не вважали, ані на накази людей, що від правди відвертаються.

15 Для чистих все чисте, а для занечислених та для невірних не чисте ніщо, але занечістилися і розум їхній, і сумління. **16** Вони твердять, немов знають Бога, але відкидаються вчинками, будши брідкі й неслухняні, і до всякого доброго діла нездатні.

2 А ти говори, що відповідає здоровій науці. **2** Щоб старі чоловіки тверезі були, поважні, помірковані, здорові у вірі, у любові, у терпеливості. **3** Щоб старі жінки в своїм стані так само були, як належить святим, — не обмовниці, не віддані п'янству, навчали добра, **4** щоб навчали жінок молодих любити своїх чоловіків, любити дітей, **5** щоб були помірковані, чисті, господарні, добрі, слухняні своїм чоловікам, щоб не зневажалось Боже Слово. **6** Так само благай юнаків, щоб були помірковані. **7** У всім сам себе подавай за зразка добрих діл, у навчанні непорушеність, повагу, **8** слово здорове, неосудливе, щоб противник був засоромлений, не мавши нічого лихого казати про нас. **9** Раби щоб корилися панам своїм, щоб догоджали, не перечили, **10** не крали, але виявляли всяку добру вірність, щоб у всьому вони прикрашали науку Спасителя нашого Бога. **11** Бо з'явилася Божа благодать, що спасає всіх людей, **12** і навчає нас, щоб ми, відцуравшись безбожности та світських пожадливоростей, жили помірковано та праведно, і побожно в теперішнім віці, **(aiōn g165)** **13** і чекали блаженної надії та з'явлення слави великого Бога й Спаса нашого Христа Ісуса, **14** що Самого Себе дав за нас, щоб нас визволити від усякого

беззаконства та очістити Собі людей вибраних, у добрих ділах запопадливих. **15** Оце говори та нагадуй, та з усяким наказом картаї. Хай тобою ніхто не погордує!

3 Нагадуй їм, щоб слухали влади верховної та корілися їй, і до всякого доброго діла готові були, **2** щоб не зневажали нікого, щоб були не сварливі, а тихі, виявляючи повну лагідність усім лю́дям. **3** Бо колись були й ми нерозсудні, неслухняні, зведені, служили різним пожадли́востям та розкошам, жили в злобі та в за́здросках, бридкіми були, нена́виділи один о́дного. **4** А коли з'явилась благодать та лю́динолюбство Спасителя, нашого Бога, **5** Він нас спас не з діл праведности, що ми їх учинили були, а з Своєї милости через обмиття відродження й обно́влення Духом Святим, **6** Якого Він щедро вилив на нас через Христа Ісуса, Спасителя нашого, **7** щоб ми виправдались Його благодаттю, і стали спадко́ємцями за надією на вічне життя. (aiōnios g166) **8** Вірне слово, і я хочу, щоб ти і про це впевня́в, щоб ті, хто ввірував у Бога, дба́ли про добрі діла пильнувати. Для людей оце добре й корисне! **9** Вистеріга́йсь нерозумних змага́нь, і родоводів, і спорів, і суперечок про Зако́н, — бо вони некорисні й марні. **10** Лю́дини єретика, по першім та другім наставленні, відріка́йся, **11** знавши, що зіпсувся такий та грішить, і він сам себе засудив. **12** Як пришлю я до тебе Артёма або Тихі́ка, поква́пся прибути до мене в Ніко́поль, бо думаю там Perezimuvati. **13** Зако́нника Зи́ну та Аполло́са вишли

квапливо вперед, щоб для них не забракло нчого. 14

Нехай же навчаються й наші дбати про добрі дла при
конечних потребах, щоб безплідн вони не були. 15

Втають тебе вс, хто зо мною. Втай тих, хто любить
нас у вр. Благодть з вами всм! Амнь.

До Филимона

1 Павло, в'язень Христа Ісуса, та брат Тимофій, улюбленому Филимонові й співробітникові нашому, **2** і сестрі любій Апфії, і співвойовникові нашому Архіпові, і Церкві домашній твоїй: **3** благодать вам і мир від Бога Отця нашого й Господа Ісуса Христа! **4** Я завжди дякую Богові моєму, коли тебе згадую в молитвах своїх. **5** Бо я чув про любов твою й віру, яку маєш до Господа Ісуса, і до всіх святих, **6** щоб спільність віри твоєї діяльна була в пізнанні всякого добра, що в нас для Христа. **7** Бо ми маємо радість велику й потіху в любові твоїй, серця бо святих заспокоїв ти, брате. **8** Через це, хоч я маю велику відвагу в Христі подавати накази тобі про потрібне, **9** але більше з любови благаю я, як Павло, старій, тепер же ще й в'язень Христа Ісуса. **10** Благаю тебе про сина свого, про Онісіма, що його породив я в кайданах своїх. **11** Колись то для тебе він був непотрібний, тепер же для тебе й для мене він дуже потрібний. **12** Тобі я вертаю його, того, хто є неначе серце моє. **13** Я хотів був тримати його при собі, щоб він замість тебе мені послужив у кайданах за Євангелію, **14** та без волі твоєї нічого робити не хотів я, щоб твій добрий учинок не був ніби вимушений, але добровільний. **15** Бо може для того він був розлучився на час, щоб навіки прийняв ти його, (αἰώνιος γ166) **16** і вже не як раба, але вище від раба, — як брата улюбленого, особливо для мене, а тим більше для тебе, — і за тілом, і в Господі. **17** Отож, коли маєш за друга мене, то прийми

його, як мене. **18** Коли ж він чим скривдив тебе або винен тобі, — полічи це мені. **19** Я, Павло, написав це рукою своєю: „Я віддам“, щоб тобі не казати, що ти навіть самого себе мені винен. **20** Так, брате, — нехай я одержу те, що від тебе прохаю в Гóсподі. Заспокой мое серце в Христі! **21** Пересвідчений я про слухняність твою, і тобі написав оце, відаючи, що ти зробиш і більше, ніж я говорю. **22** А разом мені приготуй і помешкання, бо надіюся я, що за ваші молитви я буду дарований вам. **23** Вітає тебе Епафра́с, мій спів'язень у Христі Ісусі, **24** Ма́рко, Ариста́рх, Дима́с, Лука́, — мої співробітники. **25** Благодать Господа Ісуса Христа з вашим духом! Амінь.

До євреїв

1 Багато разів і багатьма способами в давнину промовляв Буг до отців через пророків, **2** а в останні ці дні промовляв Він до нас через Сина, що Його настановів за Наслідника всього, що Ним і вікі Він створив. (аїѠп g165) **3** Він був сяєвом слави та образом істоти Його, тримав усе словом сили Своєї, учинив Собою очіщення наших гріхів, — і засів на правіці величності на висоті. **4** Він остільки був ліпший понад анголів, оскільки славніше за них успадкував Ім'я. **5** Кому бо коли з анголів Він промовив: „Ти Мій Син, — Я сьогодні Тебе породив“! І знову: „Я буду Йому за Отця, а Він Мені буде за Сина“! **6** І коли знов Він уводить на світ Перворідного, то говорить: „І нехай Йому вклоняться всі анголи Божі“. **7** А про анголів Він говорить: „Ти чиниш духів анголами Своїми, а палючий огонь — Своїми слугами“. **8** А про Сина: „Престол Твій, о Боже, навек віку; берло Твого царювання — берло праведности. (аїѠп g165) **9** Ти полюбив праведність, а беззаконня зненавидів; через це намастив Тебе, Боже, Твій Бог оливою радости більше, ніж друзів Твоїх“. **10** І: „Ти, Господи, землю колись заклав, а небо — то чин Твоїх рук. **11** Загинуть вони, а Ти будеш стояти, — всі вони, як той одяг, постаріють. **12** Як одягу, їх зміниш, — і минуться вони, а Ти завжди Той Самий, і роки Твої не закінчатся“! **13** Кому з анголів Він промовив коли: „Сядь праворуч Мене, доки не покладу Я Твоїх ворогів підніжком ногам Твоїм“! **14** Чи не всі вони

ду́хи служебці, що їх посилають на службу для тих, хто має спасіння впадкувати?

2 Через це подобає нам більше вважати на почуте, щоб ми не відпали коли. **2** Коли бо те слово, що сказали його анголі, було певне, а всякий переступ та непослух прийняли справедливу заплату, **3** то як ми втечемо́, коли ми не дбали про таке велике спасіння? Воно проповідувалося спочатку від Гóспода, ствердилося нам через тих, хто почув, **4** коли Бог був засвідчив ознаками й чúдами, і різними силами та обдаруванням Духом Святим із волі Своєї. **5** Бо Він не піддав ангола́м світ майбутній, що про нього говоримо. **6** Але хтось десь засвідчив був, кажучи: „Що́ є чоловік, що Ти пам'ята́еш про нього, і син лю́дський, якого відвідуєш? **7** Ти його вчинив мало меншим від анголів, і честю й величністю Ти вінчаєш його, і поставив його́ над діла́ми рук Своїх, **8** усе піддав Ти під ноги йому́“! А коли Він піддав йому́ все, то не залишив нічого йому́ непідданого. А тепер ще не бачимо, щоб піддане було йому́ все. **9** Але бачимо Ісуса, мало чим уменшеним від анголів, що за перетерплення смерти Він увінчаний честю й величністю, щоб за благодаттю Божою смерть скуштувати за всіх. **10** Бо належало, щоб Той, що все ради Нього й усе від Нього, Хто до слави привів багато синів, Провідника їхнього спасіння вчинив досконалим через страждання. **11** Бо Хто освячує, і ті, хто освячується — усі від Одно́го. З цієї причини не соромиться Він звати братами їх, кажучи: **12** „Сповіщу́

про Ім'я Твоє братам Своїм, буду хвалити Тебе серед Церкви“! **13** І ще: „На Нього я буду надіятися“! І ще: „Ото Я та діти, яких Бог Мені дав“. **14** А що діти стали спільниками тіла та крові, то й Він став учасником їхнім, щоб смертю знищити того, хто має владу смерті, цебто диявола, **15** та визволити тих усіх, хто все життя страхом смерті тримався в неволі. **16** Бо приймає Він не Анголів, але Авраамове насіння. **17** Тому мусів бути Він у всьому подібний братам, щоб стати милостивим та вірним Первосвящеником у Божих справах, для вблагання за гріхи людей. **18** Бо в чому був Сам постраждав, випробовуваний, у тому Він може й випробовуваним допомогти.

3 Отож, святі брати, учасники небесного покликання, уважайте на Апостола й Первосвященика нашого ісповідання, Ісуса, **2** що вірний Тому, Хто настановив Його, як був і Мойсей у всім домі Його, **3** бо гідний Він вищої слави понад Мойсея, поскільки будівничий має більшу честь, аніж дім. **4** Усякий бо дім хтось будує, а Той, хто все збудував, — то Бог. **5** І Мойсей вірний був у всім домі Його, як слуга, на свідоцтво того, що сказати повинно було. **6** Христос же, як Син, у Його домі. А дім Його — ми, коли тільки відвагу й похвалу надії додержимо певними аж до кінця. **7** Тому то, як каже Дух Святий: „Сьогодні, як голос Його ви почуєте, **8** не робіть затверділими ваших сердець, як під час нарікань, за дня випробовування на пустині, **9** де Мене випробовували отці ваші, Мене випробовували, і бачили працю Мою сорок років.

10 Через це Я розгнівався був на той рід і сказав: Постійно вони блудять серцем, вони не пізнали доріг Моїх, **11** тому Я присягнув у гніві Своїм, що вони до Мого відпочинку не ввійдуть!“ **12** Стережіться, браті, щоб у комусь із вас не було злого серця невірства, що воно відступало б від Бога Живого! **13** Але кожного дня заохочуйте один одного, доки зветься „Сьогодні“, щоб запеклим не став котрій з вас через підступ гріха. **14** Бо ми стали учасниками Христа, коли тільки почате життя ми затримаємо певним аж до кінця, **15** аж поки говориться: „Сьогодні, як голос Його ви почуєте, не робіть затверділими ваших сердець, як під час нарікань“! **16** Котрі бо, почувши, розгнівали Бога? Чи не всі, хто з Єгипту вийшов з Мойсеєм? **17** На кого ж Він „гнівався був сорок років?“ Хіба не на тих, хто згрішив, що їхні „кості в пустині полягли?“ **18** Проти кого Він „був присягався, що не ввійдуть вони до Його відпочинку, „як не проти неслухняних? **19** І ми бачимо, що вони не змогли ввійти за невірство.

4 Отже, біймося, коли застається обітниця входу до Його відпочинку, щоб не виявилось, що хтось із вас опізнівся. **2** Бо Євангелія була звіщена нам, як і тим. Але не принесло пожитку їм слово почуте, бо воно не злучилося з вірою слухачів. **3** Бо до Його відпочинку входимо ми, що вірували, як Він провістив: „Я присяг був у гніві Своїм, що до місця Мого відпочинку не ввійдуть вони“, хоч діла Його були вчинені від закладін світу. **4** Бо колись про день сьомий сказав Він отак: „І Бог відпочив сьомого дня від усієї праці

Своєї“. 5 А ще тут: „До Мого відпочинку не ввійдуть вони“! 6 Коли ж залишається ото, що деякі ввійдуть до нього, а ті, кому Євангелія була перше звіщена, не ввійшли за непóслух, 7 то ще призначає Він деякий день, — „сьогодні“, бо через Давида говорить по таким довгим часі, як вище вже сказано: „Сьогодні, як голос Його ви почуєте, не робіть затверділими ваших сердець“! 8 Бо коли б Ісус (Навин) дав їм відпочинок, то про інший день не казав би по цьому. 9 Отож, людові Божому залишається субóтство, спочінок. 10 Хто бо ввійшов був у Його відпочинок, то й той відпочив від учинків своїх, як і Бог від Своїх. 11 Отож, попильнуймо ввійти до того відпочинку, щоб ніхто не потрапив у непóслух за прикладом тим. 12 Бо Боже Слово живе та діяльне, гостріше від усякого меча обосічного, — прохóдить воно аж до поділу душі й духа, суглóбів та мóзків, і спосібне судити думки та наміри сёрця. 13 І немає створіння, щоб сховалось перед Ним, алé все нагé та відкрите перед очима Його, — Йому дамо звіт! 14 Отож, мавши великого Первосвященика, що небо перейшов, Ісуса, Сина Божого, трима́ймося визнання нашого! 15 Бо ми маємо не такого Первосвященика, що не міг би співчувати слабостям нашим, але ви́пробуваного в усьому, подібно до нас, окрім гріха. 16 Отож, приступаймо з відвагою до престолу благодáті, щоб прийняти милість та для своєчасної допомóги знайти благодáть.

5 Кожен бо первосвященик, що з-між людей вибирається, настановляється для людей на служіння Богові, щоб принести дари та жертви за гріхи, **2** і щоб міг співчувати недосвідченим та заблудженим, бо й сам він перейнятий слабстю. **3** І тому він повинен як за людей, так само й за себе самого принести жертви за гріхи. **4** А чести цієї ніхто не бере сам собою, а покликаний Богом, як і Аарон. **5** Так і Христос, — не Сам Він прославив Себе, щоб Первосвящеником стати, а Той, що до Нього сказав: „Ти Мій Син, Я сьогодні Тебе породив“. **6** Як і на іншому місці говорить: „Ти Священик навіки за чином Мелхиседековим“. (аіѠп g165) **7** Він за днів тіла Свого з голосінням великим та слізьми приніс був благання й молитви до Того, Хто від смерти Його міг спасти, — і був вислуханий за побожність Свою. **8** І хоч Сином Він був, протé навчився по́слуху з того, що вистраждав був. **9** А вдоскона́лившись, Він для всіх, хто слухняний Йому, спричинився для вічного спасіння, (аіѠnios g166) **10** і від Бога був названий Первосвящеником за чином Мелхиседековим. **11** Про це нам би треба багато казати, та вісловити важко його, бо нездібні ви стали, щоб слухати. **12** Ви бо за віком повинні б бути вчителями, але ви потребуєте ще, щоб хтось вас навчав перших початків Божого Слѡва. І ви стали такими, яким потрібне молоко, а не страва тверда. **13** Бо хто молока вживає, той недосвідчений у слові праведности, — бо він немовля. **14** А страва тверда

— для дорослих, що мають чуття, прівчені звичкою розрізняти добро й зло.

6 Тому полишімо почátки науки Христа, та й звернімося до досконалости, і не кладімо знóву засади пока́яння від мертвих учинків та про віру в Бога, **2** Науки про хрищення, про покладáння рук, про воскресіння мертвих та вічний суд. (aiōnios g166) **3** Зробимо й це, коли Бог дозволить. **4** Не можна бо тих, що раз просвітілись були, і скуштували небесного дáру, і стали учáсниками Духа Святого, **5** і скуштували доброго Божого Слова та сили майбúтнього віку, (aiōn g165) **6** та й відпали, знов відновляти пока́янням, коли вдруге вони розпинають у собі Сина Божого та зневажають. **7** Бо земля, що п'є дощ, який падає часто на неї, і родить рослини, добрі для тих, хто їх і вирóщує, — вона благословення від Бога приймає. **8** Але та, що приносить тёрня й будя́ччя, — непотрібна вона та близька́ до прокля́ття, а кінець її — спáлення. **9** Та ми сподівáємось, любі, кращого про вас, що спасіння тримаєтеся, хоч говоримо й так. **10** Та не є Бог несправедливий, щоб забути дїло ваше та працю любови, яку показали в Ім'я́ Його ви, що святим послужили та служите. **11** Ми ж бажаємо, щоб кожен із вас виявляв таку саму завзятість на певність надії аж до кінця, **12** щоб ви не розлінились, але переймали від тих, хто обітниці впадкóвує вірою та терпеливістю. **13** Бо Бог, обітницю давши Авраамові, як не міг ніким вищим покля́стися, поклявся Сам Собою, **14** говорячи: „Поблагословити — Я кóнче

тебе поблагословлю, та розмножити — розмножу тебе!“ 15 І, терплячи довго отак, Авраам одержав обітницю. 16 Бо люди клянуться вищим, і клятва на ствердження кінчає всяку їхню суперечку. 17 Тому й Бог, хотівши переважно показати спадкоємцям обітниці незмінність волі Своєї, учинив те при помочі клятви, 18 щоб у двох тих незмінних речах, що в них не можна сказати неправди Богові, мали потіху міцну ми, хто прибіг прийняти надію, що лежить перед нами, 19 що вони для душі як котвіця, міцна та безпечна, що аж до середини входить за заслону, 20 куди, як предтеча, за нас увійшов був Ісус, ставши навіки Первосвященником за чином Мелхиседековим. (аїѠн g165)

7 Бо цей Мелхиседек, цар Саліму, священник Бога Всевишнього, що був стрів Авраама, як той вертався по поразці царів, і його поблагословив. 2 Авраам відділив йому й десятину від усього, — найперше бо він визначає „цар праведности“, а потім „цар Саліму“, цебто „цар миру“. 3 Він без батька, без матері, без родоводу, не мав ані початку днів, ані кінця життя, уподобився Божому Сину, — пробуває священником завжди. 4 Побачте ж, який він великий, що йому й десятину з добичі найліпшої дав патріярх Авраам! 5 Ті з синів Левієвих, що священство приймають, мають заповідь — брати за Законом десятину з наробу, цебто з братів своїх, хоч і вийшли вони з Авраамових стегон. 6 Але цей, що не походить з їхнього роду, десятину одержав від Авраама, і поблагословив того,

хто обітницю мав. 7 І без усякої суперечки більший меншого благословляє. 8 І тут люди смертельні беруть десятину, а там той, про якого засвідчується, що живе. 9 І, щоб сказати отак, через Авраама і Левій, що бере десятини, дав сам десятини. 10 Бо ще в батькових стéгнах він був, коли стрів його Мелхиседék. 11 Отож, коли б досконалість була через священство левітське, — бо люди Закóна одérжали з ним, — то яка ще потреба була, щоб Інший Священик повстав за чином Мелхиседéковим, а не зватися за чином Аарóновим? 12 Коли б священство змінється, то з потреби буває переміна й Закóну. 13 Бо Той, що про Нього говорить це, належав до іншого племені, з якого ніхто не ставав був до жéртівника. 14 Бож відóмо, що Госпóдь наш походить від Юди, а про це плем'я, про священство його, нічого Мойсей не сказав. 15 І ще більше відóмо, коли повстає на подобу Мелхиседéка Інший Священик, 16 що був не за закóном тілесної заповіді, але з сили незнищáльного життя. 17 Бо свідчить: „Ти Священик навіки за чином Мелхиседéковим“. (aiōn g165) 18 Поперédня бо заповідь відкладається через нéміч її та некорісність. 19 Бо не вдоскона́лив нічого Закóн. Запроваджена ж краща надія, що нею ми наближуємось до Бога. 20 І поскільки воно не без клятви, — 21 вони бо без клятви були́ священниками, Цей же з клятвою через Того, Хто говорить до Нього: „Клявся Госпóдь — і не буде Він каятися: Ти Священик навіки за чином Мелхиседéковим“, — (aiōn g165) 22 то постілки Ісус

став запорукою кращого Заповіту! **23** І багато було їх священників, бо смерть боронила лишатися їм, **24** але Цей, що навіки лишається, безперестанне Священство Він має. (aiōn g165) **25** Тому може Він завжди й спасати тих, хто через Нього до Бога приходять, бо Він завжди живий, щоб за них заступитись. **26** Отакий бо потрібний нам Первосвященик: святий, незлобівий, невинний, відлучений від грішників, що вищий над небеса́, **27** що потреби не має щодня, як ті первосвященики, перше принести жертви за власні гріхи, а потому за людські гріхи, — бо Він це раз назавжди вчинив, принісши Самого Себе. **28** Закон бо людей ставить первосвящениками, що немочі мають, але слово клятви, що воно за Законом, ставить Сина, Який досконалий навіки! (aiōn g165)

8 Головна ж річ у тому, про що я говорю: маємо Первосвященика, що засів на небеса́х, по правіці престолу величності, **2** що Він Священнослужитель святині й правдивої скинії, що її збудував був Господь, а не людина. **3** Усякий бо первосвященик настановляється, щоб принести дари та жертви, а тому було треба, щоб і Цей щось мав, що принести. **4** Бо коли б на землі перебував, то не був би Він священником, бо тут пробувають священники, що дари приносять за Законом. **5** Вони служать образіві й тіні небесного, як Мойсееві сказано, коли мав докінчити скинію: „Дивись бо, сказав, зроби все за зразком, що тобі на горі був показаний!“ **6** А тепер одержав Він краще служіння, поскільки Він посередник і кращого

заповіту, який на кращих обітницях був узаконений. 7 Бо коли б отой перший був бездоганний, не шукалося б місця для другого. 8 Бо їм докоряючи, каже: „Ото дні надхóдять, говорить Господь, коли з домом Ізраїля й з Юдиним домом Я складу́ Заповіта Новóго, 9 не за заповітом, що його Я склав був з отцями їхніми дня, коли взяв їх за руку, щоб вивести їх із землі єгипетської. А що вони не залишилися в Моїм заповіті, то й Я їх покинув, говорить Господь! 10 Оце Заповіт, що його Я складу́ по тих днях із домом Ізраїлевим, говорить Господь: Покладу Я Закóни Свої в їхні думкі, і на їхніх серцях напишу́ їх, і буду їм Богом, вони ж будуть наро́дом Моїм!“ 11 І кожен не буде навчати свого ближнього, і кожен брата свого, промовляючи: „Пізнай Господа“! Усі бо вони будуть знати Мене від малóго та аж до великого з них! 12 Буду бо Я милостівий до їхніх неправд, і їхніх гріхів не згадаю Я більш“! 13 Коли ж каже „Новій Заповіт“, то тим назвав перший старім. А щó порохнявіє й старіє, те близькé до зотління.

9 Мав же і перший заповіт постанови богослужби та земну святиню. 2 Була́ бо уряджена перша скинія, яка зветься „Святе“, а в ній був світильнік, і стіл, і жертвні хліби. 3 А за другою заслóною скинія, що зветься „Святé Святих“. 4 Мала вона золоту кадильницю й ковчéга заповіту, усюди обкúтого золотом, а в нím золота посúдина з мánною, і розцві́ле жезлó Аарóнове та таблиці заповіту. 5 А над ним херувіми слави, що затінювали престола благодаті,

про що говорити докладно тепер не потрібно. **6** При такому ж урядженні до першої скинії вхóдили зáвжди священики, прáвлячи служби Богові, **7** а до другої раз на рік сам первосвященик, не без крові, яку він принóсить за себе й за людські провини. **8** Святий Дух виявляє оцим, що ще не відкрита дорога в святиню, коли ще стоїть перша скинія. **9** Вона образ для чáсу теперішнього, за якого принóсяться дáри та жертви, що того не можуть вдосконáлити, щодо сумління того, хто служить, **10** що тільки в потравах та в напóях, та в різних обмивáннях, в уставах тілесних, — установлено їх аж до чáсу направи. **11** Алé Христос, Первосвященик майбутнього доброго, прийшов із більшою й досконалішою скинією, нерукотвóрною, цебто не цього втвóрення, **12** і не з кров'ю козлів та телят, але з власною кров'ю увійшов до святині один раз, та й набúв вічне відкúплення. (aĩōnios g166) **13** Бо коли кров козлів та телят та попíл із ялівок, як покрóпить нечистих, освячує їх на очіщення тіла, **14** скільки ж більш кров Христа, що Себе непорочного Богу приніс Вічним Духом, очистить наше сумління від мертвих учинків, щоб служити нам Богові Живому! (aĩōnios g166) **15** Тому Він — Посерéдник Новóго Заповіту, щоб через смерть, — що булá для відкúплення від перéступів, учинених за першого заповіту, — покликáні прийняли обітницю вічного спáдку. (aĩōnios g166) **16** Бо де заповіт, там має відбутися смерть заповітника, **17** заповіт бо важливий по мертвих, бо нічого не варт він, як живе заповітник. **18** Тому й перший заповіт освячений був

не без крові: **19** Коли бо Мойсей сповістив усі заповіді за Законом усьому наро́дові, він узяв кров козлів та телят із водою й червоною вовною та з ісопом, та й покropив і саму оту книгу, і людей, **20** проказуючи: „Це кров заповіту, що його наказав для вас Бог!“ **21** Так само і скінню, і ввесь по́суд служебний покropив він кров'ю. **22** І майже все за Законом кров'ю очищується, а без пролиття́ крові немає відпущення. **23** Отож, треба було́, щоб образи небесного очищалися цими, а небесне саме кращими від оцих жéртвами. **24** Бо Христос увійшов не в рукотворну святиню, що була на взір правдивої, але в саме небо, щоб з'явитись тепер перед Божим лицем за нас, **25** і не тому́, щоб часто принóсити в жертву Себе, як первосвященик входить у святиню кожнорічно з кров'ю чужою, **26** бо інакше Він мусів би часто страждати ще від заклáдин світу, а тепер Він з'явився один раз на схілку віків, щоб власною жертвою знищити гріх. (аїѠп g165) **27** І як лю́дям призначено вмерти один раз, потім же суд, **28** так і Христос один раз був у жертву принéсений, щоб „понéсти гріхи багатьох“, і не в справі гріха другий раз з'явитися тим, хто чекає Його на спасіння.

10 Бо Закон, мавши тільки тінь майбутнього добра́, а не самий óбраз речей, тими самими жертвами, що зáвжди щороку принóсяться, не може нікóли вдоскона́лити тих, хто приступає. **2** Інакше вони перестали б принóситись, бо ті, хто служить, очищені раз, уже б не мали жодної свідóмости гріхів. **3** Але в них спóмин про гріхи буває щороку, **4** бо тож

неможливе, щоб кров биків та козлів знімала гріхи!
5 Тому то, вхóдячи в світ, Він говорить: „Жертви й
принóшення Ти не схотів, але тіло Мені приготував.
6 Цілопáлення й жертви поку́тної Ти не жадав. 7
Тоді Я сказав: Ось іду́, — в звої книжки про Мене
написано, щоб волю чиніти Твою, Боже“! 8 Він вище
сказав, що „жертви й при́носу, та цілопáлення й
жертви поку́тної, — які за Закóном принóсяться, —
Ти не жадав і Собі не вподóбав“. 9 Потóму сказав:
„Ось іду, щоб волю Твою чиніти, Боже“. Відміняє Він
перше, щоб друге поставити. 10 У цій волі ми освячені
жертвопринóшенням тіла Ісуса Христа один раз. 11 І
кожен священик щоденно стоїть, слóжачи, і часто
приносить жертви ті самі, що нікóли не можуть зняти
гріхів. 12 А Він за гріхи світу приніс жертву один раз,
і наза́вжди „по Божій правиці засів“, 13 далі чекаючи,
„аж вороги Його бóдуть покладені за підніжка Його
ніг“. 14 Бо жертвопринóшенням одним вдоскона́лив
Він тих, хто освячується. 15 Свідкує ж і Дух Святий
нам, як говорить: 16 „Оце заповіт, що його по цих днях
встановляю Я з ними, говорить Господь, — Закони
Свої Я дам в їхні серця́, і в їхніх думка́х напишу́ їх.
17 А їхніх гріхів та несправедливостей їхніх Я більш
не згадаю“! 18 А де їхнє відпущення, там нема вже
жертвопринóшення за гріхи. 19 Отож, браття, ми
маємо відвагу вхóдити до святині кров'ю Ісусовою, 20
ново́ю й живо́ю дорогою, яку нам обнові́в Він через
завісу, цебто через тіло Своє, 21 маємо й Великого
Священика над домом Божим, — 22 то приступі́мо з

ширим серцем, у повноті віри, окропівши серця від сумління лукавого та обмивши тіла чистою водою! **23** Тримаймо непохитне визнання надії, вірний бо Той, Хто обіцяв. **24** І уважаймо один за одним для заохоти до любови й до добрих учинків. **25** Не кидаймо збору свого, як то звичай у деяких, але заохочуймося, і тим більше, скільки більше ви бачите, що зближається день той. **26** Бо як ми грішимó самовільно, одержавши пізнання правди, то вже за гріхи не знаходиться жертви, **27** а страшливе якесь сподівання сүду та гнів палючий, що має пожерти противників. **28** Хто відкидає Закона Мойсея, такий немилосердно вмирає „при двох чи трьох свідках“, — **29** скільки ж більшої мўки, — додумується? — заслуговує той, хто потоптав Сина Божого, і хто кров заповіту, що нею освячений, за звичайну вважав, і хто Духа благодаті зневажив! **30** Бо знаємо Того, Хто сказав: „Мені помста належить, Я відплачу́, говорить Господь“. І ще: „Господь буде судити нарóда Свого“! **31** Страшна річ — упасти в руки Бога Живого! **32** Згадайте ж про перші дні ваші, як ви просвітилися й витерпіли запеклу боротьбу страждань. **33** Ви були то видóвищем зневаги й знуцання, то були учасниками тих, що жили так. **34** Ви бо страждали й з ув'язненими, і грабунок свого майна прийняли з потіхою, відаючи, що маєте в небі для себе майно немину́ще та краще. **35** Тож не відкидайте відваги своєї, бо має велику нагорóду вона. **36** Бо вам терпеливість потрібна, щоб Божу волю вчинити й прийняти обітницю. **37** Бо ще „мало,

дуже мало, і Той, хто має прийти, прийде й баритись не буде!“ 38 А „праведний житиме вірою“. І: „Коли захищається він, то душа Моя його не вподобає“. 39 Ми ж не з тих, хто хитається на загібіль, але віруємо на спасіння душі.

11 А віра — то підстава сподіваного, доказ небаченого. 2 Бо нею засвідчені старші були. 3 Вірою ми розуміємо, що вікі Словом Божим збудовані, так що з невидимого сталося видиме. (aiōn g165) 4 Вірою Авель приніс Богові жертву кращу, як Каїн; нею засвідчений був, що він праведний, як Бог свідчив про дари його; нею, і вмерши, він ще промовляє. 5 Вірою Енох був перенесений на небо, щоб не бачити смерти; і його не знайшли, бо Бог переніс його. Бо раніш, як його перенесено, він був засвідчений, що „Богові він догодів“. 6 Догодити ж без віри не можна. І той, хто до Бога приходить, мусить вірувати, що Він є, а тим, хто шукає Його, Він дає нагороду. 7 Вірою Ной, як дістав об'явлення про те, чого ще не бачив, побоявшись, зробив ковчега, щоб дім свій спасти; нею світ засудив він, і став спадкоємцем праведности, що з віри вона. 8 Вірою Авраам, покликаний на місце, яке мав прийняти в спадщину, послухався та й пішов, не відаючи, куди йде. 9 Вірою він перебував на Землі Обіцяній, як на чужій, і проживав у наметах з Ісаком та Яковом, співспадкоємцями тієї ж обітниці, 10 бо чекав він міста, що має підвалини, що Бог його будівничий та творець. 11 Вірою й Сára сама дістала силу прийняти насіння, і породила понад час свого

віку, бо вірним вважала Того, Хто обітницю дав. **12** Тому й від одного, та ще змертвілого, народилось так багато, як зорі небесні й пісок незчислений край моря. **13** Усі вони повмирали за вірою, не одержавши обітниць, але здалека бачили їх, і повітали, і вірували в них, та визнавали, що „вони на землі чужаніці й прихóдьки“. **14** Бо ті, що говорять таке, виявляють, що шукають ба́тьківщини. **15** І коли б вони пам'ятали ту, що вийшли з неї, то мали б час повернутись. **16** Та бажають вони тепер кращої, цебто небесної, тому й Бог не соромиться їх, щоб звати Себе їхнім Богом, бо Він приготува́в їм місто. **17** Вірою Авра́ам, випробóвуваний, привів на жертву Ісака, і, мавши обітницю, приніс однорóдженого, **18** що йому було сказано: „В Ісакові буде насіння тобі“. **19** Бо він розумів, що Бог має силу й воскресити з мертвих, тому й одержав його на про́образ. **20** Вірою в майбутнє поблагословив Іса́к Якова та Іса́ва. **21** Вірою Яків, умираючи, поблагословив кожного сина Йо́сипового, і „схилився на верх свого жезла.“ **22** Вірою Йо́сип, умираючи, згадав про вихід синів Ізраїлевих та про кості свої заповів. **23** Вірою Мойсе́й, як родився, перехóвувався батьками своїми три місяці, бо вони бачили, що гарне дитя, і не злякались на́казу царéвого. **24** Вірою Мойсе́й, коли виріс, відрікся зватися сином дочкі фара́нової. **25** Він хотів краще страждати з наро́дом Божим, аніж мати дочáсну гріховну потіху. **26** Він наругу Христову вважав за більше багатство, ніж скáрби єгипетські, бо він

озирався на Божу нагороду. 27 Вірою він покинув Єгипет, не злякавшись гніву царéвого, бо він був непохитний, як той, хто Невидíмого бачить. 28 Вірою справив він Пасху й покрóплення крови, щоб їх не торкнувся той, хто погубив первороджених. 29 Вірою вони перейшли Червоне море, немов суходóлом, на що спокусившись єгíптяни, потопились. 30 Вірою впали ерихóнські мýри по семиденнім обхóдженні їх. 31 Вірою блудни́ця Раха́в не згинула з невірними, коли з миром прийняла вивíдувачів. 32 І що ще скажу́? Бо не стане ча́су мені, щоб опові́дати про Гедеона, Вара́ка, Самсо́на, Ефта́я, Дави́да й Самуї́ла та про пророків, 33 що вірою ца́рства побива́ли, правду чинили, одéржували обі́тниці, паці левам загороджували, 34 силу огне́нну гасили, утікали від ві́стря меча, зміцнялись від слабости, хоробрі були́ на війні, оберта́ли в розтіч полкі́ чужоземців; 35 жінки діставали помéрлих своїх із воскресі́ння; а інші бували скатовані, не прийнявши визво́лення, щоб отримати краще воскресі́ння; 36 а інші дізнали наруги та рани, а також кайдáни й в'язниці. 37 Камінням побиті бува́ли, допитувані, перепі́лювані, умирали, зару́бані мечéм, тинялися в овечих та ко́зяхчих шкурах, збідовані, засумовані, витерпілі. 38 Ті, що світ не вартий був їх, тинялися по пустинях та го́рах, і по печерах та прова́ллях зéмних. 39 І всі вони, одержавши засвідчення вірою, обі́тниці не прийняли́, 40 бо Бог передбачив щось краще про нас, — щоб вони не без нас досконалість одéржали.

12 Тож і ми, мавши навколо себе велику таку хмару свідків, скиньмо всякий тягáр та гріх, що обплутує нас, та й біжим з терпеливістю до боротьби, яка перед нами, **2** дивлячись на Ісуса, на Начальника й Виконавця віри, що замість радості, яка була перед Ним, перетéрпів хреста, не звертавши уваги на сором, і сів по правиці престолу Божого. **3** Тож подумайте про Того, хто перетéрпів такий перекір проти Себе від грішних, щоб ви не знемоглись, і не впали на душах своїх. **4** Ви ще не змагáлись до крові, борючись проти гріха, **5** і забули нагад, що говорить до вас, як синів: „Мій сину, — не нехтуй Господньої кари, і не знемагай, коли Він докоряє тобі. **6** Бо Господь, кого любить, того Він карає, і б'є кожного сина, якого приймає“! **7** Коли тéрпите кару, то рóбить Бог вам, як сиnam. Хіба є такий син, що бáтько його не карає? **8** А коли ви без кари, що спільна для всіх, то ви діти з перéлюбу, а не сини. **9** А до того, ми мали батьків, що карали наше тіло, — і боялися їх, то чи ж не далеко більше повинні корітисся ми Отцеві дúхів, щоб жити? **10** Ті нас за короткого чáсу карали, як їм до вподоби булó, Цей же на кóристь, щоб ми стали учасниками Його святости. **11** Усяка кара в тепéрішній час не здається потіхою, але смутком, та згодом для на́вчених нею приносить мірний плід праведности! **12** Томú то „опущені руки й коліна знемóжені віпростуйте“, **13** і „чиніть прості стежки́ ногам вашим“, щоб кульгаве не збóчило, але краще віправилось. **14** Пильнуйте про мир зо всіма, і

про святість, без якої ніхто не побачить Господа. **15** Дивіться, щоб хто не зостався без Божої благодаті, щоб „не виріс який гіркий корінь і не наробив непокою“, і щоб багато-хто не опоганились тим. **16** Щоб не був хто блудник чи безбожник, немов той Ісав, що своє перворідство віддав за поживу саму. **17** Бо знаєте ви, що й після, як схотів він успадкувати благословення, відкинутий був, — не знайшов бо був можливости до покайння, хоч його з слізьми шукав. **18** Бо ви не приступили до гори дотикальної та до палючого огню, і до хмари, і до темряви, та до бурі, **19** і до сурмівового звуку, і до голосу слів, що його ті, хто чув, просили, щоб більше не мовилось слово до них. **20** Не могли бо вони того витримати, що наказано: „Коли й звірина до гори доторкнеться, то буде камінням побита“. **21** І таке страшне те видіння було, що Мойсей проказав: „Я боюся й тремчу!“ **22** Але ви приступили до гори Сіонської, і до міста Бога Живого, до Єрусалиму небесного, і до десятків тисяч анголів, **23** і до Церкви первороджених, на небі написаних, і до Судді всіх — до Бога, і до духів удосконалених праведників, **24** і до Посередника Нового Заповіту — до Ісуса, і до покріплення крові, що краще промовляє, як Авелева. **25** Глядіть, не відвертайтеся від того, хто промовляє. Бо як не повтікали вони, що зреклися того, хто звіщав на землі, то тим більше ми, якщо зрікаємося Того, Хто з неба звіщає, **26** що голос Його захитав тоді землю, а тепер обіцяв та каже: „Ще раз захитаю не тільки землею, але й небом“. **27** А „ще раз“ визначає

заміну захитаного, як створеного, щоб zostалися ті, хто непохитний. **28** Отож ми, що приймаємо царство непохитне, нехай маємо благодать, що нею приємно служитимемо Богові з побожністю й зо страхом. **29** Бо наш Бог — то „палючий огонь“!

13 Братолюбство нехай пробуває між вами! **2** Не забувайте любови до приходнів, бо деякі нею, навіть не відаючи, гостинно прийняли анголів. **3** Пам'ятайте про в'язнів, немов із ними були б ви пов'язані, про тих, хто страждає, як такі, що й самі ви знаходитеся в тілі. **4** Нехай буде в усіх чесний шлюб та ложе непорочне, а блудників та перелюбів судитиме Бог. **5** Будьте життям не грошолюбні, задовольняйтесь тим, що маєте. Сам бо сказав: „Я тебе не покину, ані не відступлюся від тебе!“ **6** Тому то ми сміливо говоримо: „Господь — мені Помічник, і я не злякаюсь нікого: що зробить людина мені?“ **7** Спогадуйте наставників ваших, що вам говорили Слово Боже; і, дивлячися на кінець їхнього життя, переймайте їхню віру. **8** Ісус Христос учора, і сьогодні, і навіки Той Сами́й! (aiōn g165) **9** Не захоплюйтеся всілякими та чужими науками. Бо річ добра зміцнити серця благодаттю, а не стравами, що користи від них не одержали ті, хто за ними ходив. **10** Маємо жертовника, що від нього годуватися права не мають ті, хто скинії служить, — **11** бо котрих звірят кров первосвященик уносить до святині за гріхи, тих м'ясо палиться поза табором, — **12** тому то Ісус, щоб кров'ю Своєю людей освятити, постраждав поза брамою. **13** Тож

виходьмо до Нього поза табір, і наругу Його понесімо,
14 бо постійного міста не маємо тут, а шукаємо
майбутнього! **15** Отож, завжди приносимо Богові
жертву хвали, цебто плід уст, що Ім'я Його славлять.
16 Не забувайте ж і про доброчинність та спільність,
бо жертви такі вгодні Богові. **17** Слухайтеся ваших
наставників та коріться їм, — вони бо пильнують
душ ваших, як ті, хто має здати справу. Нехай вони
роблять це з радістю, а не зідхаючи, — бо це для
вас не корисне. **18** Моліться за нас, бо надіємося,
що ми маємо добре сумління, бо хочемо добре в
ушому поводитись. **19** А надто прошу це робити, щоб
швидше до вас мене вернено. **20** Бог же миру, що
з мертвих підняв великого Пастиря вівцям кров'ю
вічного заповіту, Господа нашого Ісуса, (aiōnios g166) **21**
нехай вас удосконалить у кожному доброму ділі, щоб
волю чинити Його, чинячи в вас любе перед лицем
Його через Ісуса Христа, Якому слава на віки вічні.
Амїнь. (aiōn g165) **22** Благаю ж вас, браття, прийміть
слово потіхи, бо коротко я написав вам. **23** Знайте, що
наш брат Тимофій вже випущений, і я з ним; коли
незабаром він прийде, я вас побачу. **24** Вітайте всіх
ваших наставників та всіх святих. Вітають вас ті, хто
в Італії. **25** Благодать зо всіма вами! Амїнь.

Якова

1 Яків, раб Бога й Господа Ісуса Христа, дванадцятьом племенам, які в Розпорóшенні, — вітаю я вас! **2** Майте, брáти мої, повну радість, коли впадаєте в усілякі випробóвування, **3** знаючи, що досвідчення вашої віри дає терпеливість. **4** А терпеливість нехай має чин доскона́лий, щоб ви досконалі та бездоганні бу́лі, і недостачі ні в чому не мали. **5** А якщо кому з вас не стає мудрости, нехай просить від Бога, що всім дає просто, та не докоряє, — і бу́де вона йому да́на. **6** Але нехай просить із вірою, без жодного сума́нню. Бо хто має сума́нню, той подібний до морської хвилі, яку жене й кидає вітер. **7** Нехай бо така людина не гадає, що дістане щó від Господа. **8** Двоєдушна людина непостійна на всіх дорогах своїх. **9** А понижений брат нехай хвалиться висóкістю своєю, **10** а багатий — поні́женням своїм, бо він промине, як той цвіт трав'яний, — **11** бо сонце зійшло зо спекóтою, і траву посушило, — і відпав цвіт її, і зникла красá її виду. Так само зів'яне й багатий у дорогах своїх! **12** Блаженна людина, що вітерпить пробу, бо, будши віпробувана, дістане вінця життя, якого Господь обіцяв тим, хто любить Його. **13** Віпробовуваний, хай не каже ніхто: „Я від Бога споку́шуваний“. Бо Бог злом не спокушується, і нікого Він Сам не спокушує. **14** Але кожен спокушується, як на́диться й звóдиться пожадливістю власною. **15** Пожадливість потóму, зачавши, народжує гріх, а зроблений гріх народжує смерть. **16** Не обма́нюйтесь, брати мої любі! **17** Усяке

добре давання та дар досконалий походить згори від Отця світил, що в Нього нема переміни чи тіні відміни. **18** Захотівши, Він нас породив словом правди, щоб ми стали якимсь первоплодом творів Його. **19** Отож, мої браті любі, нехай буде кожна людина швидка послухати, забарна говорити, повільна на гнів. **20** Бо гнів людський не чинить праведности Божої. **21** Тому то відкиньте всіяку нечисть та залишок злобі, і прийміть із лагідністю всяне слово, що може спасти ваші душі. **22** Будьте ж виконавцями слова, а не слухачами самими, що себе самих обманюють. **23** Бо хто слухач слова, а не виконавець, той подібний людині, що риси обличчя свого розглядає у дзеркалі, — **24** бо розгляне себе та й відійде, і зараз забуде, яка вона є. **25** А хто заглядає в закон досконалий, закон волі, і в нім пробуває, той не буде забудько слухач, але виконавець діла, — і він буде блаженний у діянні своїм! **26** Коли ж хто гадає, що він побожний, і свого язика не вгамбує, та своє серце обманює, — марна побожність тогó! **27** Чиста й непорочна побожність перед Богом і Отцем оця: зглянутися над сиротами та вдовіцями в утисках їхніх, себе берегти чистим від світу.

2 Браті мої, не зважаючи на обличчя, майте віру в нашого Господа слави, Ісуса Христа. **2** Бо коли до вашого зібрання ввійде чоловік із золотим перснем, у шаті блискучій, увійде й бідар у вбогim вбранні, **3** і ви поглянете на тогó, хто в шаті блискучій, і скажете йому: „Ти сідай вигідно отут, “а бідареві прокажете:

„Ти стань там, чи сідай собі тут на підніжку моїм“,
4 то чи не стало між вами поділення, і не стали ви злорудними судьями? 5 Послухайте, мої брати любі, — чи ж не вибрав Бог бідарів цього світу за багатих вірою й за спадкоємців Царства, яке обіцяв Він тим, хто любить Його? 6 А ви бідаря зневажили! Хіба не багаті переслідують вас, хіба не вони тягнуть вас на суді? 7 Хіба не вони зневажають те добре ім'я, що ви ним називаєтесь? 8 Коли ви Закону Царського виконуете, за Писанням: „Люби свого ближнього, як самого себе“, то ви робите добре. 9 Коли ж дивитесь на обличчя, то чините гріх, бо Закон удоводнює, що ви винуватці. 10 Бо хто всього Закону виконує, а згрішить в одному, той винним у всьому стає. 11 Бо Той, Хто сказав: „Не чини перелюбства“, також наказав: „Не вбивай“. А хоч ти перелюбства не чиниш, а вб'єш, то ти переступник Закону. 12 Отак говорять і отак чинять, як такі, що будете суджені законом волі. 13 Бо суд немилосердний на того, хто не вчинив милосердя. Милосердя бо ставиться вище за суд. 14 Яка користь, брати мої, коли хто говорить, що має віру, але діл не має? Чи може спасти його віра? 15 Коли ж брат чи сестра будуть нагі, і позбавлені денного поїлку, 16 а хтонебудь із вас до них скаже: „Ідіть з миром, грійтесь та їжте“, та не дасть їм потрібного тілу, — що ж то допоможе? 17 Так само й віра, коли діл не має, — мертва в собі! 18 Але скаже хтонебудь: „Маєш ти віру, а я маю діла; покажи мені віру свою без діл твоїх, а я покажу тобі віру свою від діл моїх“. 19 Чи

віруеш ти, що Бог один? Добре робиш! Та й дёмони вірують, — і тремтять. **20** Чи хочеш ти знати, о марна людина, що віра без діл — мертва? **21** Авраам, отець наш, — чи він не з діл виправданий був, як поклав був на жёртвника свого сина Ісаака? **22** Чи ти бачиш, що віра помогла його ділам, і вдосконáлилась віра із діл? **23** І здійснилося Писáння, що каже: „Авраам же ввірував Богові, і це йому зараховане в праведність, і був на́званий він другом Божим“. **24** Отож, чи ви бачите, що людина виправдується від діл, а не тільки від віри? **25** Чи так само і блудни́ця Раха́в не з діл виправдалась, коли прийняла посланців, і дорогою іншою випустила? **26** Бо як тіло без духа мертва, так і віра без діл — мертва!

3 Не багато-хто ставайте, брати мої, учителями, знавши, що більший óсуд при́ймемо. **2** Бо багато ми всі помиляємось. Коли хто не помиляється в слові, то це муж досконалий, спроможний приборкувати й усе тіло. **3** От і ко́ням вкладаєм уздéчки до рóта, щоб корилися нам, і ми всім їхнім тілом керуємо. **4** От і кораблі, хоч які величезні та гнані вітра́ми жорсто́кими, проте найменшим стёрном скерóвуються, куди хоче стерни́чий. **5** Так само й язик, — малий член, але хва́литься вельми! Ось маленький огонь, а запалює величезного ліса! **6** І язик — то огонь. Як світ неправости, поста́влений так поміж нашими членами, язик скверни́ть усе тіло, запалює круг життя, і сам запалюється від геєнни. (Геєнна g1067) **7** Бо всяка природа звірів і пташо́к, гадів і

мóрських потвор приборкується, і приборкана буде природою лю́дською, **8** та не може ніхто із людей язика вгамувати, — він зло безупі́нне, він повний отрути смерте́льної! **9** Ним ми благословляємо Бога й Отця, і ним проклинаєм людей, що створені на Божу подобу. **10** Із тих самих уст виходить благослове́ння й прокля́ття. Не повинно, браті́ мої, щоб так це було́! **11** Хіба з одні́го отвору виходить вода солодка й гірка? **12** Хіба може, бра́ти мої, фі́гове дерево родити оливки, або виноград — фі́ги? Солодка вода не тече з солонця́. **13** Хто мудрий і розумний між вами, нехай він покаже діла́ свої в ла́гідній мудрості добрим поведженням! **14** Коли ж гірку́ заздрість та сварку ви маєте в серці своєму, то не величайтесь та не говоріть неправди на правду, — **15** це не мудрість, що ніби зве́рху походить вона, але земна, тілесна та де́монська. **16** Бо де за́здрість та сварка, там бе́злад та всяка зла річ! **17** А мудрість, що зверху вона, насамперед чиста, а потім спокійна, ла́гідна, покі́рлива, повна милосердя та добрих плóдів, безстороння та нелукава. **18** А плід праведности сіється творцями миру.

4 Звідки війни та свари між вами? Чи не звідси, — від ваших пожадли́востей, які в ваших членах воюють? **2** Бажаєте ви — та й не маєте, убиваєте й за́здрите — та досягнути не можете, свáритесь та воюєте — та не маєте, бо не проха́єте, **3** прохаєте — та не одержуєте, бо прохаєте на зле, щоб ужити на розко́ші свої. **4** Перелю́бники та перелю́бниці, чи ж ви не знаєте, що дружба зо світом — то ворожнеча

супроти Бога? Бо хто хоче бути світові пріятеlem, той ворогом Божим стається. **5** Чи ви думаєте, що даремно Писання говорить: „Жадає аж до заздности Дух, що в нас пробуває“? **6** Та ще більшу благодать дає, через що й промовляє: „Бог противиться гордим, а смиренным дає благодать“. **7** Тож підкоріться Богові та спротивляйтесь дияволу, — то й утече він від вас. **8** Наблізьтесь до Бога, то й Бог наблізиться до вас. Очистьте руки, грішні, та серця освятить, двоєдушні! **9** Журіться, сумуйте та плачте! Хай обернеться сміх ваш у плач, а радість у сум! **10** У покоріться перед Господнім лицем, — і Він вас підійме! **11** Не обмовляйте, брати, один одного! Бо хто брата свого обмовляє або судить брата, той Закона обмовляє та судить Закона. А коли ти Закона осуджуєш, то ти не виконавець Закона, але суддя. **12** Один Законодавець і Суддя, що може спасти й погубити. А ти хто такий, що осуджуєш ближнього? **13** А ну тепер ви, що говорите: „Сьогодні чи вавтра ми підем у те чи те місто, і там рік проживемо, та будемо торгувати й заробляти“, **14** ви, що не відаєте, що трапиться вавтра, — яке ваше життя? Бо це пара, що на хвильку з'являється, а потім зникає! **15** Замість того, щоб вам говорити: „Як схоче Господь та будемо живі, то зробимо це або те“. **16** А тепер ви хвалитесь в своїх гордощах, — лиха всяка подібна хвальба! **17** Отож, хто знає, як чинити добро, та не чинить, — той має гріх!

5 А ну ж тепер ви, багачі, — плачте й ридайте над лихом своїм, що вас має спіткати: **2** ваше багатство згнило, а ваші вбрання міль поїла! **3** Золото ваше та срібло поіржавіло, а їхня іржа буде свідчити проти вас, і поїсть ваше тіло, немов той огонь! Ви скарби зібрали собі на останні дні! **4** Ось голосить заплата, що ви затримали в робітників, які жали на ваших полях, — і голосіння женців досягли вух Господа Савабта! **5** Ви розкошували на землі й насолоджувались, серця свої вигодували, немов би на день заклєння. **6** Ви Праведного засудили й убили, — Він вам не протівився! **7** Отож, браття, довготерпїть аж до прїходу Господа! Ось чекає рїльнїк дорогоцїнного плїду землї, довготерпїть за нього, аж поки одержить дощ раннїй та пїзнїй. **8** Довготерпїть же й ви, змїцнїть серця вашї, бо наблїзився прїхїд Господнїй! **9** Не нарїкайте один на одного, браття, щоб вас не засуджено, — он Суддя стоїть перед дверима! **10** Візьмїть, браття, пророкїв за прїклад страждання та довготерпїння, — вони промовляли Господнїм Ім'ям! **11** Отож, за блаженних ми маємо тих, хто витерпїв. Ви чули про Йївовє терпїння та бачили Господнїй кїнець його, що „вельми Господь милостївий та щедрий“. **12** А найперше, браття мої, не клянїться нї небом, ані землею, і нїякою іншою клятвою! Слово ж ваше хай буде: „Так, так“ та „Нї, нї“, щоб не впасти вам в їсуд. **13** Чи страждає хто з вас? Нехай молиться! Чи тїшиться хтось? Хай співає псалмї! **14** Чи хворїє хто з вас? Хай покличе пресвітерїв Церкви, і над

ним хай помоляться, намастївши його оливою в Господне Ім'я, **15** і молитва віри вздорівить недужого, і Господь його підїме, а коли він гріхи був учинив, то вони йому простяться. **16** Отже, признавайтесь один перед одним у своїх прбгріхах, і моліться один за одного, щоб вам уздорівитись. Бо дуже могутня ревна молитва праведного! **17** Ілля́ був людина, подібна до нас прїстрастями, і він помолився молитвою, щоб дощу́ не було́, — і дощу не було́ на землі аж три роки й шість місяців... **18** І він знов помолився, — і дощу́ дало́ небо, а земля вродила свій плід! **19** Браття мої, — коли хто з-поміж вас заблудить від правди, і його хто наверне, **20** хай знає, що той, хто грішника навернув від його блудної дороги, той душу його спасає від смерти та безліч гріхів покриває!

1 Петра

1 Петро, апостол Ісуса Христа, захожана́м Розпоро́шення: Пóнту, Гала́тії, Каппадокії, Азії й Віфі́нії, ви́браним **2** із передба́чення Бога Отця, посвя́ченням Духа, на по́кору й окро́плення кров'ю Ісуса Христа: нехай примно́житья вам благодать та мир! **3** Благословенний Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, що великою Своєю милістю відродив нас до живої надії через воскресення з мертвих Ісуса Христа, **4** на спадщину нетлінну й непорочну та нев'янучу, заховану в небі для вас, **5** що ви бережені силою Божою через віру на спасіння, яке готове з'явитися останнього часу. **6** Тіштеся з того, засмучені трóхи тепер, якщо треба, всілякими випробóвуваннями, **7** щоб досвідчення вашої віри було дорогоцінніше за золото, яке гине, хоч і огнем випробóвується, на похвалу́, і честь, і славу при з'явленні Ісуса Христа. **8** Ви Його любите, не бачивши, і віруєте в Нього, хоч тепер не бачите, а вірувавши, радієте невимóвною й славною радістю, **9** бо досяга́єте меті віри вашої — спасіння ду́шам. **10** Про це спасіння розвідували та допитувалися пророки, що звіщали про благодать, призначену вам. **11** Вони досліджували, на котрій чи на який час показував Дух Христів, що в них був, коли Він сповіщав про Христові страждáння та славу, що прійдуть по них. **12** Їм відкрито булó, що вони не для себе самі́х, а для вас служили тим, що тепер звіщено вам через благовісників Духом Святим, із

неба посланим, на що бажають дивитися анголи.

13 Тому́ то, підперезавши стéгна свого розуму та бувши тверезі, майте досконалу надію на благодáть, що принóситься вам в з'явленні Ісуса Христа.

14 Як слухняні, не застосовуйтеся до попередніх пожадливі́остей вашого неві́дання, **15** але за Святим, що покликав вас, будьте й самі святі в усім вашім повóдженні, **16** бо написано: „Будьте святі, — Я бо святий“!

17 І коли ви Отцем звете Того, Хто кожного, не зважаючи на особу, судить за вчинок, то в страху́ провадьте час вашого тимчасового замéшкання.

18 І знайте, що не тлінним сріблом або золотом відкуплені ви були від марно́го вашого життя, що передане вам від батьків, **19** але дорогоцінною кров'ю Христа, як непорочного й чистого Ягняти, **20** що призначений був іще перед заклáдинами світу, але був з'явлений вам за останнього ча́су. **21** Через Нього ви віруете в Бога, що з мертвих Його воскресив та дав славу Йому, щоб була ваша віра й надія на Бога. **22** Пóслухом правді очистьте душі свої через Духа на нелицемірну братерську любов, і ревно від щирого серця любіть один óдного, **23** бо народжені ви не з тлінного насіння, але з нетлінного, — Словом Божим живим та тривалим. (аіѠн g165)

24 Бо „кожне тіло — немов та трава, і всяка слава лю́дини — як цвіт трав'яній: засохне трава — то й цвіт опаде, **25** а Слово Господнє повік пробуває“! А це те Слово, яке звіщене вам у Євáнгелії. (аіѠн g165)

2 Отож, відкладіть усяку злѳбу, і всякий підступ, і лицемірство, і заздрість, і всякі обмови, **2** і, немов новонароджені немовлята, жадайте щирого духовного молока, щоб ним вирости вам на спасіння, **3** якщо ви спрѳбували, що добрий Госпѳдь. **4** Приступайте до Нього, до Каменя живого, дорогоцінного, що відкинули люди Його, але вибрав Бог. **5** І самі, немов те каміння живе, будуйтеся в дїм духовий, на священство святе, щоб принѳсити жертви духовні, приємні для Бога через Ісуса Христа. **6** Бо стоїть у Писанні: „Ось кладу Я на Сїоні Каменя вибраного, наріжного, дорогоцінного, і хто вірує в Нього, той не буде осорѳмлений“! **7** Отож бо, для вас, хто вірує, Він кошовність, а для тих, хто не вірує — „камінь, що його занедбали були будівничі, той наріжним став каменем“, **8** і „камінь спотикання, і скеля спокуси“, — і об нього вони спотикаються, не вірячи слову, на що й призначені були. **9** Але ви — вибраний рід, священство царське, нарѳд святий, люд власности Божої, щоб звіщали чеснѳти Того, Хто покликав вас із тѳмряви до дивного світла Свогѳ, **10** колись „ненарѳд“, “а тепер нарѳд Божий, колись „непомилувані“, “а тепер ви помилувані! **11** Благаю вас, любі, як прихѳдьків та подорожніх, щоб ви здѳржувались від тілесних пожадливостей, що воюють проти душі. **12** Поводьтеся поміж поганями добре, щоб за те, за щѳ вас обмовляють вони, немов би злочинців, побачивши добрі діла, славили Бога в день відвідання. **13** Отож, коріться кожному людському

творінню ради Господа, — чи то цареві, як найвищому, **14** чи то володарям, як від нього по́сланим для карáння злочинців та для похвали́ доброчинців. **15** Бо така Божа воля, щоб доброчинці гамували не́уцтво нерозумних людей, — **16** як вільні, а не як ті, що мають волю на прикриття́ лихого, але як раби Божі. **17** Шануйте всіх, брáтство любіть, Бога бійтеся, царя поважайте. **18** Раби, — коріться панам із повним стра́хом, не тільки добрим та тихим, але й прикрим. **19** Бо то вгодне, коли хто, через сумління перед Богом, тёрпить недолю, непоправді страждаючи. **20** Бо яка похвала́, коли тёрпите ви, як вас б'ють за провини? Але коли з му́кою тёрпите за добрі вчинки, то це вгодне Богові! **21** Бо на це ви покликані. Бо й Христос постраждав за нас, і залиши́в нам при́клада, щоб пішли ми сліда́ми Його. **22** „Не вчинив Він гріха, і не знайшлося в устах Його підступу!“ **23** Коли був лихосло́влений, Він не лихословив взаёмно, а коли Він страждав, не погрóжував, але передав Тому, Хто судить справедливо. **24** Він тілом Своїм Сам підніс гріхи наші на дерево, щоб ми вмерли для гріхів та для праведности жили; Його „ранами ви вздорóвилися“. **25** Ви бо були як ті вівці заблúкані, та ви повернулись до Пастиря й Опікуна ваших душ.

3 Так само дружíни, — коріться своїм чоловікам, щоб і деякі, хто не кóриться слову, були приєднані без слова повóдженням дружíн, **2** як побачать ваше повóдження чисте в страху́. **3** А окрасою їм нехай буде не зовнішне, — запліта́ння волосся та

навішання золота або вбирання одеж, **4** але захована людина серця в нетлінні лагідного й мовчазного духа, що дорогоцінне перед Богом. **5** Бо так само колись прикрашали себе й святі ті жінки, що клали надію на Бога й корились своїм чоловікам. **6** Так Сара корилась Авраамові, і паном його називала. А ви — її діти, коли добро робите та не лякаєтесь жадного страху. **7** Чоловіки, — так само живіть разом із дружинами за розумом, як зо слабішою жіночою посудиною, і виявляйте їм честь, бо й вони є співспадкоємиці благодаті життя, щоб не спинялися ваші молитви. **8** Нарешті ж, будьте всі однодумні, спочутливі, братолюбні, милосердні, покірливі. **9** Не платіть злом за зло, або лайкою за лайку, навпаки, — благословляйте, знаючи, що на це вас покликано, щоб ви впадкували благословення. **10** „Бо хто хоче любити життя та бачити добрі дні, нехай здержить свого язика від лихого та уста свої від говорення підступу. **11** Ухиляйся від злого та добре чини, шукай миру й женися за ним! **12** Бо очі Господні — до праведних, а вуха Його — до їхніх прохань, а Господне лице проти тих, хто чинить лихе!“ **13** І хто заподіє вам зле, коли будете ви оборонцями доброго? **14** А коли ви за праведність і страждаєте, то ви блаженні! „А їхнього страху не бійтеся, і не тривожтеся!“ **15** А Господа Христа освятіть у ваших серцях, і завжди готовими будьте на відповідь кожному, хто в вас запитає рахунку про надію, що в вас, із лагідністю та зо страхом. **16** Майте добре сумління, щоб тим,

за щó вас обмовляють, немов би злочинців, були посоромлені лихослóбники вашого повóдження в Христі. **17** Бо лiпше страждати за добрі дiла, — коли хоче того Божа воля, — аніж за лихі. **18** Бо й Христос один раз постраждав був за наші грiхи, щóб привести нас до Бога, Праведний за неправедних, хоч умёртвлений тiлом, але Духом оживлений, **19** Яким Він і дóхам, що в в'язниці були, зійшовши, звiщав; **20** вони колись непокрiливі були, як їх Боже довготерпіння чекало за Нóєвих днів, коли будувався ковчег, що в ньому мало, цeбто вісім душ, спаслось від води. **21** Того образ, хрищення — не тiлесної нечистоти позбуття, але обiтниця Богові доброго сумління, — спасає тепер і нас воскресінням Ісуса Христа, **22** що, зійшовши на небо, пробуває по Божій правиці, а Йому підкорилися анголи, влади та сили.

4 Отож, коли тiлом Христос постраждав за нас, то озбройтеся й ви тiєю самою думкою, бо хто тiлом постраждав, той перестав грiшити, **2** щóб решту чáсу в тiлі жити вже не для пожадлиностей людських, а для Божої волі. **3** Бо дóсить минулого чáсу, коли ви чинили волю поган, ходили в розпусті, у пожадливостях, у пияцтві, у гóлянках, у пиятиках, у безакóнних ідолослужбах. **4** Вони з того дивуються, що ви рáзом із ними не берете участі в розпусті, та зневажають. **5** Вони дадуть відповідь Тому, Хто судитиме живих та мертвих! **6** Бо на те й мертвим звiщувано Євáнгелію, щóб вони прийняли́ суд по-лю́дському тiлом, але жили́ по-Бóжому духом. **7**

Кінець же всьому наблізився. Отже, будьте мудрі й пильуйте в молитвах! **8** Найперше майте щиру любов один до одного, бо любов покриває багато гріхів! **9** Будьте гостинні один до одного без нехоті! **10** Служіть один одному, кожен тим даром, якого отримав, як доморядники всілякої Божої благодаті. **11** Коли хто говорить, говори, як Божі слова. Коли хто служить, то служи, як від сили, яку дає Бог, щоб Бог прославлявся в усьому Ісусом Христом, що Йому слава та влада на віки вічні, амінь. (аіѠп g165) **12** Улюблені, не дивуйтесь огневі, що вам посилається на випробовування, немов би чужому випадку для вас. **13** Але через те, що берете ви участь у Христових стражданнях, то тіштеся, щоб і в з'явленні слави Його раділи ви й звеселялись. **14** Коли ж вас ганьблять за Христове Ім'я, то ви блаженні, бо на вас спочиває Дух слави й Дух Божий. **15** Ніхто з вас хай не страждає, як душолюб, або злодій, або злочинець, або ворохобник, **16** а коли — як християнін, то нехай не соромиться він, але хай прославляє Бога за те. **17** Бо час уже суд розпочати від Божого дому; а коли він почнеться перше з нас, то який кінець тих, хто противиться Божій Євангелії? **18** А коли „праведний ледве спасеться, то безбожний та грішний де зможе з'явитись?“ **19** Тому й ті, хто з Божої волі страждає, нехай душі свої віддадуть в добродійстві Йому, як Створителю вірному.

5 Тож благаю між вами пресвітерів, співпресвітер та свідок Христових страждань, співучасник слави,

що повинна з'явитись: **2** пасіть стадо Боже, що у вас, наглядайте не з примусу, але добровільно по-Божому, не для брудної наживи, а ревно, **3** не пануйте над спадком Божим, але будьте для стада за взір. **4** А коли Архипастир з'явиться, то одержите ви нев'янучого вінка слави. **5** Також молоді, — коріться старшим! А всі майте покору один до одного, бо „Бог протівиться гордим, а смиренним дає благодать!“ **6** Тож покоріться під міцну Божу руку, щоб Він вас Свого часу повищив. **7** Покладіть на Нього всю вашу журбу, бо Він опікується вами! **8** Будьте тверезі, пильуйте! Ваш супротивник — диявол — ходить, ричучі, як лев, що шукає пожерти когось. **9** Противтесь йому, тверді в вірі, знаючи, що ті самі муки трапляються й вашому братству по світу. **10** А Бог усякої благодаті, що покликав вас до вічної слави Своєї в Христі, нехай Сам удосконалить вас, хто трохи потерпів, хай упевнить, зміцнить, угрунтує. (aiōnios g166) **11** Йому слава та влада на вічні віки, амінь. (aiōn g165) **12** Я коротко вам написав через Силюяна, як гадаю — вірного брата. Закликаю та свідчу, що це Божа благодать правдива, що ви в ній стоїте. **13** Вітає вас разом вібрана Церква в Вавилоні, і Марко, мій син. **14** Вітайте один одного поцілунком любови. Мир вам усім у Христі! Амінь.

2 Петра

1 Симеон Петро, раб та апостол Ісуса Христа, до тих, хто одержав із нами рівноцінну віру в праведності Бога нашого й Спасителя Ісуса Христа: **2** благодать вам та мир нехай примножиться в пізнанні Бога й Ісуса, Господа нашого! **3** Усе, що потрібне для життя та побожності, подала нам Його Божа сила пізнанням Того, Хто покликав нас славою та чеснотою. **4** Через них даровані нам цінні та великі обітниці, щоб ними ви стали учасниками Божої Істоти, утікаючи від пожадливого світового тління. **5** Тому докладіть до цього всю пильність, і покажіть у вашій вірі чесноту, а в чесноті — пізнання, **6** а в пізнанні — стримання, а в стриманні — терпеливість, а в терпеливості — благочестя, **7** а в благочесті — братерство, а в братерстві — любов. **8** Бо коли це в вас є та примножується, то воно зробить вас нелінивими, ані безплідними для пізнання Господа нашого Ісуса Христа. **9** А хто цього не має, той сліпий, короткозорий, він забув про очищення з своїх давніх гріхів. **10** Тому, браття, тим більше дбайте чинити міцним своє покликання та вибрання, бо, роблячи так, ви ніколи не спіткнетесь. **11** Бо щедро відкриється вам вхід до вічного Царства Господа нашого й Спасителя Ісуса Христа. **(aiōnios g166)** **12** Тому то ніколи я не занебудую про це вам нагадувати, хоч ви й знаєте, і впевнені в теперішній правді. **13** Бо вважаю я за справедливе, доки я в цій оселі, спонукувати вас нагадуванням, **14** знаючи, що я незабаром повинен

покинути оселю свою, як і Господь наш Ісус Христос об'явив мені. **15** А я пильнуватиму, щоб ви й по моєму відході завжди мали це в пам'яті. **16** Бо ми сповістили вам силу та прихід Господа нашого Ісуса Христа, не йдучи за хитро видуманими байками, але будучи самовідцями Його величчю. **17** Бо Він честь та славу прийняв від Бога Отця, як до Нього прийшов від величної слави голос такий: „Це Син Мій Улюблений, що Його Я вподобав!“ **18** І цей голос, що з неба зійшов, ми чули, як із Ним були на святій горі. **19** І ми маємо слово пророче певніше. І ви добре робите, що на нього вважаєте, як на світильника, що світить у темному місці, аж поки зачне розвиднятися, і світова зірниця засяє у ваших серцях, **20** бо ви знаєте перше про те, що жодне пророчтво в Писанні від власного в'яснення не залежить. **21** Бо пророчтва ніколи не було з волі людської, а звіщали його святі Божі мужі, проваджені Духом Святим.

2 А між людом були й неправдиві пророки, як і будуть між вас учителі неправдиві, що впровадять згубні ересі, відречуться від Владіки, що викупив їх, і стягнуть на себе самі скору погибіль. **2** І багато-хто підуть за пожадливістю їхньою, а через них дороба правдива зневажиться. **3** І в зажерливості вони будуть ловити вас словами облесними. Суд на них віддавна не бариться, а їхня загибіль не дремає! **4** Бо як Бог анголів, що згрішили, не помилував був, а в кайданах темряви вкинув до аду, і передав зберігати на суд; **(Tartaroō g5020)** **5** і Він не помилував першого світу, а

зберіг само восьмого Н́о́я, проповідника праведности, і навів потоп на світ безбожних; 6 і міста́ Содом і Гоморру спопелів, засудивши на знищення, і дав при́клада для майбутніх безбожників, 7 а врятував праведного Л́о́та, змученого поведженням розпусних людей, — 8 бо цей праведник, живши між ними, день-у-день мучив свою праведну душу, ба́чачи й чуючи вчинки безбожні, — 9 то вміє Господь рятувати побожних від спокуси, а неправедних берегти на день суду для кари, 10 а надто тих, хто ходить за нечистими пожадливостями тіла та погорджує вла́дою; зухвалі свавільці, що не бояться зневажати слави, 11 хоч анголі́, бувши мі́ццю та силою більші за них, не несуть до Господа знева́жливого суду на них. 12 Вони, немов звірина́ нерозумна, зроджена природою на зл́овлення та загибі́ль, зневажають те, чого не розуміють, і в тлі́нні свої́м будуть знищені, 13 і при́ймуть заплáту за лихі вчинки. Вони повсякденну розпусту вважають за ро́зкіш; самі бруд та неслава, вони насолоджуються свої́ми оманами, бенкету́ючи з вами. 14 Їхні очі наповнені перелюбом та гріхом безупинним; вони зва́блюють душі незмі́цнені; вони, діти прокляття, мають серце, привче́не до заже́рливости. 15 Вони покинули про́сту дорогу та й заблудили, і пішли слідо́м за Вала́амом Бе́оровим, що полюбив нагороду несправедливости, 16 але був докорений у свої́м беззако́нні: німа під'яре́мна ослиця проговорила лю́дським голосом, та й безум пророка спинила. 17 Вони — джерела безводні, хмари, бурю́ гнані; для них

приготований мóрок тёмряви! **18** Бо, вислóбвлюючи марнé базікання, вони звабляють пожадливістю тіла й розпустою тих, хто ледве втік від тих, хто живе в розпусті. **19** Вони волю обіцюють їм, самі будучи рабами тління. Бо хто ким переможений, той тому й раб. **20** Бо коли хто втече від нечистоти світу через пізнання Господа й Спасителя Ісуса Христа, а потóму знов заплутуються ними та перемагаються, — то останнє буває для них гірше першого. **21** Бо краще було б не пізнати їм дороги праведности, аніж, пізнавши, вернутись назад від переданої їм святої заповіді! **22** Бо їм трапилося за правдивою приказкою: „Вертається пес до своєї блювóтини“, та: „Помита свиня йде валятися в калюжу“.

3 Це вже другого листа пишу́ я до вас, улюблені. У них нагадуванням я буджу́ вашу чисту думку, **2** щоб ви пам'ятали слова́, що святі пророки давніше звістили їх вам, і заповідь Господа й Спасителя, що одержали через ваших апóстолів. **3** Насамперед знайте оце, що в останні дні прийдуть із насмішками глузії, що ходитимуть за своїми пожадливостями, **4** та й скажуть: „Де обітниця Його приходу? Бо від того часу, як позасинали наші батьки, усе залишається так від початку творіння“. **5** Бо сховане від тих, хто хоче цього, що небо було напочатку, а земля із води та водою склáдена словом Божим, **6** тому тодішній світ, водою потóплений, згинув. **7** А теперішні небо й земля заховані тим самим словом, і зберігаються для огню на день суду й загибелі безбожних людей. **8** Нехай

же одне це не буде заховане від вас, улюблені, що в Господа один день — немов тисяча років, а тисяча років — немов один день! **9** Не б́ариться Госпóдь із обітницею, як деякі вважають це барінням, але вам довготерпить, бо не хоче, щоб хто загинув, але щоб усі навернулись до каяття. **10** День же Господній прибу́де, як злодій вночі, коли з гуркотом небо мине, а стихії, розпечені, рунуть, а земля та діла, що на ній, погорять. **11** А коли все оце поруїнується, то якими мусите бути в святому житті та в побожності ви, **12** що чекаєте й прагнете скорого приходу Божого дня, в яким небо, палючися, зникне, а розпалені стихії розтопляться? **13** Але за Його обітницею ми чекаємо неба нового й нової землі, що праведність на них пробуває. **14** Тож, улюблені, чекаючи цього, попильнуйте, щоб ви знайшлися для Нього нескверні та чисті у мирі. **15** А довготерпіння Господа нашого вважайте за спасіння, як і улюблений брат наш Павло написав був до вас за даною йому мудрістю, **16** як і по всіх посланнях, що в них він говорить про це. У них є дещо тяжко зрозуміле, що не́уки та незміцнені перекручують, як і інші Писання, на власну загибель свою. **17** Тож ви, улюблені, знаючи це наперед, стережіться, щоб не були ви зведені блúдом безбожних і не відпали від свого вґрунтування, **18** але щоб зростали в благодаті й пізнанні Господа нашого й Спасителя Ісуса Христа. Йому слава і тепер, і дня вічного! Амíнь. (aiōn g165)

1 Івана

1 Що було від початку, що ми чули, що бачили власними очима, що розглядали, і чого руки наші торкалися, — про Слово життя, — **2** а життя з'явилося, і ми бачили, і свідчимо, і звіщаємо вам життя вічне, що в Отця перебувало й з'явилося нам, — (aiōnios g166) **3** що ми бачили й чули — про те ми звіщаємо вам, щоб і ви мали спільність із нами. Спільність же наша з Отцем і Сином Його Ісусом Христом. **4** А це пишемо вам, щоб повна була ваша радість! **5** А це звістка, що ми її чули від Нього і звіщаємо вам: Бог є світло, і немає в Нім жадної темряви! **6** Коли ж кажемо, що маємо спільність із Ним, а ходимо в темряві, то неправду говоримо й правди не чинимо! **7** Коли ж ходимо в світлі, як Сам Він у світлі, то маємо спільність один із одним, і кров Ісуса Христа, Його Сина, очищує нас від усякого гріха. **8** Коли ж кажемо, що не маєм гріха, то себе обманюємо, і немає в нас правди! **9** Коли ми свої гріхи визнаємо, то Він вірний та праведний, щоб гріхи нам простити, та очистити нас від неправди всілякої. **10** А як кажемо, що ми не згрішили, то чинимо з Нього неправдомовця, і слова Його нема в нас!

2 Діточки мої, — це пишу я до вас, щоб ви не грішили! А коли хто згрішить, то маємо Заступника перед Отцем, — Ісуса Христа, Праведного. **2** Він ублагання за наші гріхи, і не тільки за наші, але й за гріхи всього світу. **3** А що ми пізнали Його, пізнаємо це з того, коли заповіді Його додержуємо. **4** Хто

говорить: „Пізнав я Його“, але не додержує Його заповідів, той неправдомовець, і немає в нім правди!

5 А хто додержує Його слово, у тому Божа любов справді вдосконáлилась. Із того ми пізнаємо, що в Нім пробуваємо. **6** А хто каже, що в Нім пробуває, той повинен повóдитись так, як повóдився Він. **7** Улюблені, — не пишú я для вас новú заповідь, але заповідь давню, яку мали від почáтку: заповідь давня, — то слово, що чули його від почáтку. **8** Але новú заповідь я вам пишú, що справді вона в Нім та в вас, — що минається тёмрява, і світло правдиве вже світить. **9** Хто говорить, що він пробуває у світлі, та ненавидить брата свого, той у тёмряві досі. **10** А хто любить брата свого, той пробуває у світлі, і в ньому спотикáння немає. **11** Хто ж ненавидить брата свого, пробуває той у тёмряві й ходить у тёмряві, і не знає, куди він іде, бо тёмрява очі йому осліпила. **12** Пишú я вам, дiтоньки, що гріхи вам прощаються ради Ймéння Його. **13** Пишú вам, батьки, бо ви пізнали Того, Хто від почáтку. Пишú вам, юнакі, бо перемогли ви лукавого. **14** Пишú, діти, вам, бо ви пізнали Отця. Я писав вам, батьки, бо ви пізнали Того, Хто від почáтку. Писав я до вас, юнакі, бо міцні ви, і Слово Боже в вас пробуває, і лукавого перемогли ви. **15** Не любіть світу, ані того, щó в світі. Коли любіть хто світ, у тім немає любови Отцівської, **16** бо все, що в світі: пожадливість тілесна, і пожадливість очáм, і пихá життєва, — це не від Отця, а від світу. **17** Минається і світ, і його пожадливість, а хто Божу волю виконує,

той повік пробуває! (aiōn g165) **18** Діти, — остання година! А що чули були, що антихрист іде, — а тепер з'явилося багато антихристів, — з цього ми пізнаємо, що остання година настала! **19** Із нас вони вийшли, та до нас не належали. Коли б були належали до нас, то залишилися б з нами; але вийшли, щоб відкрилось, що не всі вони наші. **20** А ви маєте помазання від Святого, і знаєте все. **21** Я не писав вам, немов ви не знаєте правди, але що знаєте її, і що всяка лжа не від правди. **22** Хто неправдомовець, як не той, хто відкидає, що Ісус є Христос? Це антихрист, що відрікається Отця й Сина! **23** Кожен, хто відрікається Сина, не має Отця; хто визнає Сина, той має Отця. **24** Тож, що ви чули з початку, нехай в вас пробуває воно; якщо в вас пробуватиме те, що ви чули з початку, то й ви пробуватимете в Сині й Отці. **25** А оце та обітниця, яку Він Сам обіцяв нам: вічне життя. (aiōnios g166) **26** Це я написав вам про тих, хто обманює вас. **27** А помазання, яке прийняли ви від Нього, — воно в вас залишається, і ви не потребуєте, щоб вас хто навчав. А що те помазання само вас навчає про все, — воно бо правдиве и нехібне, — то як вас навчило воно, у тім пробуйте. **28** А тепер, діточки, залишайтеся в Нім, щоб, як з'явиться Він, то щоб ми мали відвагу та не були засоромлені Ним під час Його приходу. **29** Коли знаєте, що Він праведний, то знайте, що всякий, хто чинить праведність, народився від Нього.

3 Подивіться, яку любов дав нам Отець, щоб ми були дітьми Божими, і ними ми є. Світ нас не знає тому,

що Його не пізнав. **2** Улюблені, — ми тепер Божі діти, але ще не виявилось, щó ми будемо. Та знаємо, що, коли з'явиться, то будемо подібні до Нього, бо будемо бачити Його, як Він є. **3** І кожен, хто має на Нього надію оцю, очищає себе так же само, як чистий і Він. **4** Кожен, хто чинить гріх, чинить і беззаконня. Бо гріх — то беззаконня. **5** І ви знаєте, що Він був з'явився, щоб гріхи наші взяти, а гріха в Нім нема. **6** Кожен, хто в Нім пробуває, не грішить; усякий, хто грішить, не бачив Його, і не пізнав Його. **7** Діточки, хай ніхто вас не зводить! Хто чинить праведність, той праведний, як праведний Він! **8** Хто чинить гріх, той від диявола, бо диявол грішить від початку. Тому то з'явився Син Божий, щоб зніщити справи диявола. **9** Кожен, хто родився від Бога, не чинить гріха, бо в нім пробуває насіння Його. І не може грішити, бо від Бога народжений він. **10** Цим пізнаються діти Божі та діти дияволові: Кожен, хто нраведности не чинить, той не від Бога, як і той, хто брата свого не любить! **11** Бо це та звістка, яку від початку ви чули, — щоб любили один одного, **12** не так, як той Каїн, що був від лукавого, і брата свого забив. А за що він забив його? Бо лукаві були його вчинки, а брата його — праведні. **13** Не дивуйтеся, браття мої, коли світ вас ненавидить! **14** Ми знаємо, що ми перейшли від смертн в життя, бо любимо братів. А хто брата не любить, пробуває той в смерті. **15** Кожен, хто ненавидить брата свого, той душогу́б. А ви знаєте, що жоден душогу́б не має вічного життя, що в нім перебувало б. (aiōnios g166) **16**

Ми з того пізнали любов, що ду́шу Свою́ Він покла́в був за нас. І ми мусимо класти ду́ші за братів! **17** А хто має достаток на світі, і бачить брата свого в недостаті, та серце своє зачиняє від нього, то як Божа любов пробуває в такому? **18** Діточки, — любімо не словом, ані язиком, але ділом та правдою! **19** Із цього довідуємось, що ми з правди, і впокорюєм наші серця́ перед Ним, **20** бо коли винуватить нас серце, то Бог більший від нашого серця́ та відає все! **21** Улюблені, — коли не винуватить нас серце, то маємо відвагу до Бога, **22** і чогó тільки попрóсимо, одержимо від Нього, бо виконуємо Його заповіді та чинимо любе для Нього. **23** І оце Його заповідь, щоб ми вірували в Ім'я́ Сина́ Його — Ісуса Христа, і щоб любили один óдного, як Він нам заповідь дав! **24** А хто Його заповіді береже́, той у Нім пробуває, а Він у ньому. А що в нас пробуває, пізнаємо́ це з того́ Духа, що Він нам Його дав.

4 Улюблені, — не кожному́ духові вірте, але випробóуйте́ духів, чи від Бога вони, бо неправдивих пророків багато з'явилося в світ. **2** Духа Божого́ цим пізнавайте: кожен дух, який визнає́, що Ісус Христос прийшов був у тілі, той від Бога. **3** А кожен дух, який не визнає́ Ісуса, той не від Бога, але він антихристів, про якого ви чули, що йде, а тепер уже він у світі. **4** Ви від Бога, діткі́, і ви перемогли їх, — більший бо Той, Хто в вас, аніж той, хто в світі. **5** Вони від світу, тому́ то говорять від світу, а світ слухає́ їх. **6** Ми від Бога, — хто знає́ Бога, той слухає́ нас, хто не від Бога,

той не слухає нас. Цим пізнаємо Духа правди та духа обмани. **7** Улюблені, — любім один одного, бо від Бога любов, і кожен, хто любить, родився від Бога та відає Бога! **8** Хто не любить, той Бога не пізнав, бо Бог є любов! **9** Любов Божя до нас з'явилася тим, що Бог Сина Свого Однородженого послав у світ, щоб ми через Нього жили. **10** Не в тому любов, що ми полюбили Бога, а що Він полюбив нас, і послав Свого Сина вблаганням за наші гріхи. **11** Улюблені, — коли Бог полюбив нас отак, то повинні любити і ми один одного! **12** Бога не бачив ніколи ніхто. Коли один одного любимо, то Бог в нас пробуває, а любов Його в нас удосконалюється. **13** Що ми пробуваємо в Ньому, а Він у нас, пізнаємо це тим, що Він дав нам від Духа Свого. **14** І ми бачили й свідчимо, що Отець послав Сина Спасителем світу. **15** Коли хто визнає, що Ісус — то Син Божий, то в нім Бог пробуває, а він у Бозі. **16** Ми пізнали й увірували в ту любов, що Бог її має до нас. Бог є любов, і хто пробуває в любові, пробуває той в Бозі, і в нім Бог пробуває! **17** Любов удосконалюється з нами так, що ми маємо відвагу на день судний, бо який Він, такі й ми на цім світі. **18** Страху немає в любові, але досконала любов проганяє страх геть, бо страх має муку. Хто ж боїться, той не досконалий в любові. **19** Ми любимо Його, бо Він перше нас полюбив. **20** Як хто скаже: „Я Бога люблю“, та ненавидить брата свого, той неправдомовець. Бо хто не любить брата свого, якого бачить, як може він Бога любити, Якого не бачить? **21** І ми оцю заповідь

маємо від Нього, щоб, хто любить Бога, той і брата свого любив!

5 Кожен, хто вірує, що Ісус — то Христос, той родився від Бога. І кожен, хто любить Того, Хто породив, любить і Того, Хто народився від Нього. **2** Що ми любимо Божих дітей, дізнаємося з того, коли любимо Бога і Його заповіді додержуємо. **3** Бо то любов Божа, щоб ми додержували Його заповіді, Його ж заповіді не тяжкі. **4** Бо кожен, хто родився від Бога, перемагає світ. А оце перемога, що світ перемогла, — віра наша. **5** А хто світ перемагає, як не той, хто вірує, що Ісус — то Син Божий? **6** То Той, що прийшов був водою та кров'ю, — Ісус Христос. І не тільки водою, а водою та кров'ю. І Дух свідчить, бо Дух — то правда. **7** Бо трое свідкують на небі: Отець, Слово й Святий Дух, і ці Троє — Одно. **8** І трое свідкують на землі: дух, і вода, і кров, і трое — в одно. **9** Коли ми приймаємо свідчення людське, то свідчення Боже вартніше, бо це свідчення Бога, яким свідчив про Сина Свого́. **10** Хто вірує в Божого Сина, той свідчення має в собі. Хто не вірує Богові, той учинив Його неправдомовцем, бо не вірив у свідчення, яким Бог свідчив про Сина Свого́. **11** А це свідчення, що Бог життя вічне нам дав, а життя це — у Сині Його. (aiōnios g166) **12** Хто має Сина, той має життя; хто не має Сина Божого, той не має життя. **13** Оце написав я до вас, що віруєте в Ім'я Божого Сина, щоб ви знали, що ви віруючи в Ім'я Божого Сина, маєте вічне життя. (aiōnios g166) **14** І оце та відвага, що ми маємо до Нього, — що коли чого просимо згідно

волі Його, то Він слухає нас. **15** А як знаємо, що Він слухає нас, чого тільки ми просимо, то знаємо, що одержуємо те, чого просимо від Нього. **16** Коли хто бачить брата свого, що грішить гріхом не на смерть, нехай мóлиться за нього, — і Він життя йому дасть, тим, хто грішить не на смерть. Є й гріх на смерть, — не про нього кажú, щоб молився. **17** Усяка неправда — то гріх. Та є гріх не на смерть. **18** Ми знаємо, що кожен, хто народився від Бога, не грішить, — бо хто народився від Бога, той себе береже, і лукавий його не торкається. **19** Ми знаємо, що ми від Бога, і що весь світ лежить у злі. **20** Ми знаємо, що Син Божий прийшов, і розум нам дав, щоб пізнати Правдивого, і щоб бути в правдивому Сині Його, Ісусі Христі. Він — Бог правдивий і вічне життя! (aiōnios g166) **21** Дітоньки, — бережіться від ідолів! Амíнь.

2 Івана

1 Стáрець — вибраній пані та дітям її, яких я поправці люблю, і не тільки я, але й усі, хто правду пізнав, **2** за правду, що в нас пробував й повік буде з нами: (аіѠп g165) **3** нехай буде з вами благодать, милість, мир від Бога Отця та Ісуса Христá, Сина Отцевого, у правді та в любові! **4** Я дуже зрадів, що між дітьми твоїми знайшов таких, що ходять у правді, як заповідь ми прийняли від Отця. **5** І тепер я благаю тебе, пані, не так, ніби пишú тобі новú заповідь, але ту, яку маємо від почáтку, — щоб ми любили один óдного! **6** А любов ця — щоб ми жили згідно з Його заповідями. Це та заповідь, яку ви чули від почáтку, щоб ви згідно з нею жили. **7** Бо в світ увійшло багато обмáнців, які не визнають Ісуса Христа, що прийшов був у тілі. Такий — то обманець та антíхрист! **8** Пильнуйте себе, щоб ви не згубили того, над чим працювали, але щоб прийняли повну нагорóду. **9** Кожен, хто робить перéступ та не пробує в науці Христовій, той Бога не має. А хто пробує в науці Йогó, той має і Отця, і Сина. **10** Коли хто приходить до вас, але не приносить науки цієї, не приймайте до дому йогó, і не вітайте йогó! **11** Хто бо вітає йогó, той úчасть бере в лихíх учинках йогó. **12** Багато я мав написати до вас, але не схотів на папері й чорнилом. Та маю надію побути до вас, і говорити устáми до уст, щоб повна булá ваша радість! **13** Вітають тебе діти вибраної сестри твоєї. Амíнь.

3 Івана

1 Стáрець — улюбленому Гаєві, якого я напpавду люблю. **2** Улюблений, — я молюся, щоб добре велóся в усьому тобі, і щоб був ти здоровий, як добре ведéться душі твоїй. **3** Бо я дуже зрадів, як прийшли були браття, і засвídчили правду твою, як ти живеш у правді. **4** Я не маю більшої радості від цієї, щоб чути, що діти мої живуть у правді. **5** Улюблений, — вірно ти чíниш, як що робиш для братті та для чужінців, — **6** вони про любов твою свідчили Церкві; добре ти зробиш, як їх вíпроведиш, як достойно для Бога, **7** бо вийшли вони ради Ймéння Його, нічого не взявши від поган. **8** Отож, ми повинні приймати таких, щоб бути співробітниками правді. **9** Я до Церкви писав був, але Діотрэф, що любить бути першим у них, нас не приймає. **10** Тому́ то, коли я прийду́, то згадаю про вчинки його, що їх рóбить, словами лихими обмовляючи нас. І він тим не задовóльнюється, — а й сам не приймає братів, і тим, що бажають приймати, боронить, і вигóнить із Церкви. **11** Улюблений, — не робися подібним до лихóго, а до доброго: доброчинець від Бога, а злочинець Бога не бачив. **12** Про Димитрія свідчили всі й сама правда. І свідчимо й ми, а ви знаєте, що свідчення наше правдиве. **13** Багато хотів я писати, та не хочу писати до тебе чорнилом та очеретінкою, **14** але маю надію побачити тебе незабáром, і говорити уста́ми до уст. Мир тобі! Друзі вітають тебе. Привітай друзів пойменно! Амíнь.

Юда

1 Юда, раб Ісуса Христа, а брат Якова, — покликаним, улюбленим у Бозі Отці та збереженим Ісусом Христом:
2 милість вам, і мир, і любов хай примно́житься!
3 Улюблені, всяке дбанн́я чинивши писати до вас про наше спільне спасіння, я признав за потрібне писати до вас, благаючи боротись за віру, раз дану святим. **4** Бо крадькома́ повхóдили деякі люди, на цей óсуд віддавна призначені, безбожні, що благодáть нашого Бога оберта́ють у розпусту, і відкидаються єдиного Владики і Господа нашого — Ісуса Христа.
5 А я хóчу нагадати вам, що раз усе знаєте, що Госпóдь візволив людей від землі єгипетської, а згодом вигубив тих, хто не вірував. **6** І анголів, що не зберегли початкового стану свого, але кинули жі́тло своє, Він зберіг у вічних кайдáнах під тёмрявою на суд великого дня. **(aidios g126)** **7** Як Содóм і Гомóрра та міста́ коло них, що таким самим способом чинили перéлюб та ходили за іншим тілом, понéсли кару вічного огню, і поставлені в при́клад, — **(aiōnios g166)**
8 так само буде й цим снові́дам, що опоганюють тіло, погóрджують вла́дами, зневажають слави. **9** І сам архáнгол Михаїл, коли сперечався з дияволом і говорив про Мойсеєве тіло, не нава́жився винести суду зневажливого, а сказав: „Хай Госпóдь докóрить тобі!“ **10** А ці зневажають, чого не знають; а що знають із природи, як німа звірина́, то й у тому псуються. **11** Горе їм, бо пішли вони дорогою Каїновою, і попали в обману Валаáмової заплати, і загинули в бунті Корéя!

12 Вони скелі підводні на ваших вечéрях любови, бо з вами без стра́ху їдять та себе попаса́ють; хмари безводні, що носяться вітром; осінні дере́ва безплідні, двічі померлі, вікорінені; **13** люті хвилі мо́рські, що з піною викидають власний сором; зорі блудні, що для них морок те́мряви береже́ться повік. (aiōn g165)

14 Про них же звіщав був Ено́х, сьомий від Ада́ма, і казав: „Ось іде Госпо́дь зо Своїми десятками тисяч святих, **15** щоб суд учинити над усіма́, і винуватити всіх безбожних за всі вчинки безбожности їхньої, що безбожно накі́бли, та за всі жорстокі слова, що їх говорили на Нього безбожні грішники“. **16** Це ре́мствувачі, незадоволені з долі своєї, що ходять у своїх пожадливостях, а уста їхні говорять чванли́ве; вони вихваляють особи для зіску! **17** А ви, улюблені, згадуйте слова́, що їх давніше казали апосто́ли Господа нашого Ісуса Христа, **18** які вам говорили: „За останнього ча́су будуть глузі́, що ходитимуть за своїми пожадливостями та безбожністю“. **19** Це ті, хто відлу́чується від єдності, тілесні, що духа не мають. **20** А ви, улюблені, будуйте себе найсвятішою вашою вірою, моліться у Дусі Святім, **21** бережіть себе самі́х у Божій любові, і чекайте милости Господа на́шого Ісуса Христа для вічного життя. (aiōnios g166) **22** І до одних, хто вагається, будьте милості́ві, **23** спасайте і виривайте з огню, а до інших будьте милосердні зо стра́хом, і нена́видьте навіть одежу, опоганену від тіла! **24** А Тому́, Хто може вас зберегти від упадку, і поставити перед Своєю славою непорочними в

радості, **25** Єдиному премудрому Богові, Спасителеві
нашому через Ісуса Христа, Господа нашого, слава,
могутність, сила та вла́да перше всього віку, і тепер, і
на всі віки! Амíнь. (aĩōn g165)

Об'явлення

1 Об'явлення Ісуса Христа, яке дав Йому Бог, щоб показати Своїм рабам, що незабаром статися має. І Він показав, і послав Своїм а́нголом рабові Своему Іванові, **2** який свідчив про Слово Боже, і про свідчення Ісуса Христа, і про все, що він бачив. **3** Блаженний, хто читає, і ті, хто слухає слова пророцтва та додёржує написане в ньому, — час бо близький! **4** Іван до семи Церков, що в Азії: благодать вам і мир від Того, Хто є, Хто був і Хто має прийти; і від семи Ду́хів, що перед престолом Його, **5** та від Ісуса Христа, а Він „Свідок вірний, Пёрвенець з мертвих і Владі́ка зёмних царів“. Йому, що нас полюбив і кров'ю Своею обмив нас від наших гріхів, **6** що вчинив нас „царями, священиками Божові“ й Отцеві Своему, — Тому слава та сила на вічні віки! Амінь. (аіѠп g165) **7** „Ото Він із хмарами йде“, і побачить Його кожне око, і ті, що Його „прокололи були, і всі племена землі будуть плакати за Ним“. Так, амінь! **8** Я Альфа й Оме́га, говорить Господь, Бог, Той, Хто є, і Хто був, і Хто має прийти, Вседержітель! **9** Я, Іван, ваш брат і спільник у біді, і в царстві, і в терпінні в Ісусі, був на о́строві, що зветься Патмо́с, за Слово Боже і за свідчення Ісуса Христа́. **10** Я був у Дусі Господнього дня, і почув за собою голос гучний, немов сурмі́, **11** який говорив: „Що бачиш, — напиши те до книги, і пошли до сімох Церков: до Ефе́су, і до Смі́рни, і до Перга́му, і до Тіяті́рів, і до Сард, і до Філяде́льфії і до Лаодикі́ї“. **12** І я оглянувся, щоб побачити голос, що говорив зо мною. І, оглянувшись,

я побачив сім світильників золотих; **13** а посеред семи світильників „Подібного до Людського Сина, одягненого в довгу одѣжу і підперезаного“ по грудях золотим поясом. **14** А „Його голова та волосся — білі, немов біла вівна, як сніг; а очі Його — немов полум'я огняне. **15** А ноги Його подібні до міді“, розпалені, наче в печі; а „голос Його — немов шум великої води“. **16** І сім зір Він держав у правиці Своїй, а з уст Його меч обосічний виходив, а обличчя Його, немов сонце, що світить у силі своїй. **17** І коли я побачив Його, то до ніг Йому впав, немов мертвий. І поклав Він на мене правицю Свою та й промовив мені: „Не лякайся! Я Перший і Останній, **18** і Живий. І був Я мертвий, а ось Я Живий на вічні віки. І маю ключі Я від смерти й від аду. (aiōn g165, Hadēs g86) **19** Отже, напиши, що ти бачив, і що є, і що має бути по цьому! **20** Таємниця семи зір, що бачив ти їх на правиці Моїй, і семи світильників золотих: сім зір, — то анголі семи Церков, а сім світильників, що ти бачив, — то сім Церков“.

2 До ангола Церкви в Ефесі напиши: „Оце каже Той, Хто тримає сім зір у правиці Своїй, Хто ходить серед семи світильників золотих: **2** Я знаю діла твої, і працю твою, і твою терпеливість, і що не можеш терпіти лихих, і випробував тих, хто себе називає апостолами, але ними не є, і знайшов, що фальшиві вони. **3** І ти маєш терпіння, і працював для Ймення Мого, але не знемігся. **4** Але маю на тебе, що ти покинув свою першу любов. **5** Отож, пам'ятай, звідки ти впав, і покайся, і вчинки давніші роби. Коли ж ні, то до

тебе прийду́ незаба́ром, і зру́шу твого світильни́ка з його́ місця, якщо не покає́шся. **6** Але маєш оце, що нена́видиш учинки Николаї́тів, яких і Я нена́виджу. **7** Хто має вухо, хай чує, що Дух промовляє Церкв́ам: переможцеві дам їсти від дерева життя, яке в раю́ Божім“. **8** А до ангола Церкви в Смірні напиши: „Оце каже Перший й Останній, що був мертвий й ожив: **9** Я знаю діла твої, і бідú, і убо́зтво, — але ти багатий, — і зневагу тих, що говорять про себе, ніби юдеї вони, та ними не є, але вони — зборище сатани. **10** Не бійся того, що маєш страждати! Ось диявол вкидатиме декого з вас до в'язниць, щоб вас віпробувати. І будете мати бідú десять день. Будь вірний до смерти, і Я тобі дам вінця́ життя! **11** Хто має вухо, хай чує, що́ Дух промовляє Церкв́ам: переможець не буде пошко́джений від другої смерти“. **12** А до ангола Церкви в Перга́мі напиши: „Оце каже Той, що має меча́ обосі́чного: **13** Я знаю діла твої, і що де ти живеш, там престол сатани. І трима́єш ти Йме́ння Моє, і ти не відкинувся від віри Моєї́ навіть за днів, коли в вас, де живе сатана́, був убитий Анти́па, свідок Мій вірний. **14** Але трохи Я маю на тебе, бо маєш там тих, хто трима́ється науки Валаа́ма, що навчав був Бала́ка покласти спотика́ння перед синами Ізраїля, щоб їли ідо́льські жертви й розпу́сту чинили. **15** Так маєш і ти таких, що трима́ються науки Николаї́тської так само. **16** Тож покайся! Коли ж ні, то до тебе прийду́ незаба́ром, і воюватиму з ними мечем Свої́х уст. **17** Хто має вухо, хай чує, що́ Дух промовляє Церкв́ам:

переможцеві дам їсти прихóвану манну, і дам йому білого каменя, а на камені написане ймення новé, якого не знає ніхто, — тільки той, хто приймає його“.

18 І до ангола Церкви в Тіятірах напиши: „Оце каже Син Божий, що має очі Свої, як пóлум'я огнянé, а ноги Його подібні до міді: **19** Я знаю діла твої, і любов, і віру, і службу, і твою терпеливість, і останні вчинки твої, що більші за перші. **20** Але маю на тебе, що жінці Єзавéлі, яка каже, ніби вона пророкіня, ти попускаєш навчати та зводити рабів Моїх, чинити розпусту та їсти їдольські жертви. **21** І Я дав був їй чáсу, щоб покáялася, — та вона не схотіла покаятися в розпусті своїй. **22** Ось Я кину її на ложе, а тих, що чинять із нею розпусту, у велику бідy, коли тільки в учинках своїх не покаються, **23** а діти її поб'ю́ смертю. І пізнають усі Церкві, що Я Той, Хто нирки й серця вивіряє, і Я кожному з вас дам за вчинками вашими. **24** А вам, та іншим, що в Тіятірах, що не мають науки цієї, і — як кажуть — не розуміють так звáних глибін сатані, кажú: не накладú на вас іншого тягара, **25** тільки те, що ви маєте, тримáйте, аж поки прийду́. **26** А переможцеві, і томú, хто аж до кінця додérжує Мої вчинки, Я дам йому владу „над поганами, **27** і буде пасти́ їх залізним жезлом; вони, немов гліняний пóсуд, покрúшаться“, як і Я одérжав владу від Свогó Отця, **28** і дам Я йому зóрю досвітню. **29** Хто має вухо, хай чує, щó Дух промовляє Церквám!“

3 А до ангола Церкви в Сárдах напиши: „Оце каже Той, Хто має сім Божих Дúхів і сім зір: Я знаю діла

твої, що маєш ім'я, ніби живий, а ти мертвий. **2** Будь чуйний та решту зміцняй, що мають померти. Бо Я не знайшов твоїх діл закінченими перед Богом Моїм. **3** Отож, пам'ятай, як ти взяв і почув, і бережи, і покайся. А коли ти не чуйний, то на тебе прийду, немов злодій, і ти знати не будеш, якої години на тебе прийду. **4** Та ти маєш і в Сярдах кілька імен, що одежі своєї вони не опоганили, і в білій зо Мною ходитимуть, бо гідні вони. **5** Переможець зодягнеться в білу одягу, а ймення його Я не змию із книги життя, і ймення його візнаю перед Отцем Своїм і перед Його алголами. **6** Хто має вухо, хай чує, що Дух промовляє Церквам!“ **7** І до ангола Церкви в Філядэльфії напиши: „Оце каже Святий, Правдивий, що має „ключа Давидового, що Він відчиняє, — і ніхто не зачинить, що Він зачиняє, — і ніхто не відчинить“. **8** Я знаю діла твої. Ось Я перед тобою дверей не зачинив, — і їх зачинити не може ніхто. Хоч малу маєш силу, але слово Моє ти зберіг, і від Ймення Мого не відкинувся. **9** Ось Я зроблю, що декого з зборища сатани, із тих, що себе називають юдеями, та ними не є, але кажуть неправду, — ось Я зроблю, що вони „прийдуть та вклоняться перед ногами твоїми“, і пізнають, що „Я полюбив тебе“. **10** А що ти зберіг слово терпіння Мого, то й Я тебе збережу від години випробування, що має прийти на весь світ, щоб випробувати мешканців землі. **11** Я прийду незабаром. Тримай, що ти маєш, щоб твого вінця ніхто не забрав. **12** Переможця зроблю Я стовпом у храмі Бога Мого, і він вже не вийде назовні,

і на нїм напишú Ім'я́ Бога Мого й ім'я міста Бога Мого, Єрусалиму Новóго, що з неба сходить від Бога Мого, та нове Ім'я́ Своє. **13** Хто має вухо, хай чує, щó Дух промовляє Церквám!“ **14** І до ангола Церкви в Лаодикїї напиши: „Оце каже Амїнь, Свідок вірний і правдивий, почáток Божого твóрива: **15** Я знаю діла твої, що ти не холодний, ані гарячий. Якби то холодний чи гарячий ти був! **16** А що ти літеплий, і ні гарячий, ані холодний, то віплюну тебе з Своїх уст. **17** Бо ти кажеш: „Я багатий, і збагатів, і не потребу́ю нічого“. А не знаєш, що ти нуждєнний, і мізерний, і вбогий, і сліпий, і голий! **18** Раджу тобі купити в Мене золота, в огні перочищеного, щóб збагатїтись, і білу одежу, щóб зодягтись, і щóб гáньба наготї твоєї не видна була, а ма́стю на очі намасті свої очі, щóб бачити. **19** Кого Я люблю, тому докоряю й караю того. Будь же ревний і покайся! **20** Ось Я стою під дверима та стукаю: коли хто почує Мій голос і двері відчинить, Я до нього ввійдú, і буду вечєряти з ним, а він зо Мною. **21** Переможцеві сісти Я дам на Моєму престолі зо Мною, як і Я переміг був, і з Отцем Своїм сів на престолі Його. **22** Хто має вухо, хай чує, щó Дух промовляє Церквám!“

4 По цьому я поглянув, — і ось двері на небі відчинені, і перший голос, що я чув його, як сурмú, що зо мною говорив, сказав: „Іди сюди, і Я тобі покажú, щó статися має по цьому!“ **2** І зараз у Дусі я був. І ось престол стояв на небі, а на престолі Сидячий. **3** А Сидячий подібний був з вігляду до каменя я́спіса й

сардіса, а весёлка навколо престолу видом подібна була до смара́гду. **4** А навколо престолу — двадцять чотири престолы, а на престолах я бачив двадцятьох чотирьох старців, що сиділи, у шати білі одягнені, а на головах своїх мали вінці золоті. **5** А від престолу виходили блискавки, і голоси, і громи. А перед престолом горіли сім світильників огняних, а вони — сім Духів Божих. **6** І перед престолом — як море скляне, до криштáлю подібне. А серед престолу й навколо престолу четверо тварин, повні очей спéреду й зза́ду. **7** І перша тварі́на подібна до лева, а друга тварина подібна до теляти, а третя тварина мала лице, як лю́дина, а четверта тварина подібна до орла, що летить. **8** І ті чотири тварини, — кожна з них мала навколо по шість крил, а всере́дині повна очей. І спокóю не мають вони день і ніч, промовляючи: „Свят, свят, свят Господь, Бог Вседержі́тель, що Він був, і що є, і що має прийти!“ **9** І коли ті тварини складають славу, і честь, і подяку Тому, Хто сидить на престолі й живе віки вічні, (аіѠп g165) **10** тоді падають двадцять чотири старці перед Тим, Хто сидить на престолі, і вклоняються Тому, Хто живе віки вічні, і складають вінці свої перед престолом та кажуть: (аіѠп g165) **11** „Достойний Ти, Господи й Боже наш, прийняти славу, і честь, і силу, бо все Ти створив, і з волі Твоєї існує та створене все!“

5 І я бачив в правиці Того, Хто сидить на престолі, книгу, написану всере́дині й назóвні, і запечатану сімомá печатками. **2** І бачив я потужного ангола,

який гучним голосом кликав: „Хто гідний розгорнути книгу, і зламати печатки її?“ 3 І не міг ніхто ні на небі, ні на землі, ані під землею розгорнути книги, ані навіть зазирнути в неї. 4 І плакав я гірко, що не знайшовся ані один гідний розгорнути й прочитати книгу, ані навіть зазирнути в неї. 5 А один із старців промовив до мене: „Не плач! Ось Лев, що з племени Юдиного, корінь Давидів, перемиг так, що може розгорнути книгу, і зламати сім печаток її“. 6 І я глянув, — і ось серед престолу й чотирьох тварин і серед старців стоїть Агнець, як заклений, що має сім рогів і сім очей, а це — сім Божих Духів, посланих на всю землю. 7 І Він підійшов, і взяв книгу з правиці Того, Хто сидить на престолі. 8 А коли Він узяв книгу, то чотири тварини й двадцять чотири старці попадали перед Агнцем, а кожен мав гусла й золоті чаші, повні пахоців, а вони — молитви святих. 9 І нову пісню співають вони, промовляючи: „Ти достойний узяти цю книгу, і розкрити печатки її, бо Ти був заклений, і кров'ю Своєю Ти викупив людей Богові з усякого племени, і язика, і наро́ду, і люду. 10 І Ти їх зробив для нашого Бога царями, і священниками, — і вони на землі царюватимуть!“ 11 І я бачив, і чув голос багатьох анголів навколо престолу, і тварин, і старців, — і число їх було десятки тисяч раз по десять тисяч і тисячі тисяч. 12 І казали вони гучним голосом: „Достойний Агнець, що заколений, прийняти силу, і багатство, і мудрість, і міць, і честь, і славу, і благословення!“ 13 І кожне створіння, що

воно на небі, і на землі, і під землею, і на морі, і все, що в них, чув я, говорило: „Тому, Хто сидить на престолах, і Агнцеві — благословення, і честь, і слава, і сила на вічні віки!“ (aiōn g165) 14 А чотири тварини казали: „Амінь!“ І двадцять чотири старці попадали та поклонились Тому, Хто живе повік віку!

6 І я бачив, що Агнець розкрив одну з семи печаток, і почув я одну з чотирьох тих тварин, яка говорила, як голосом грому: „Підійди!“ 2 І я глянув, — і ось кінь білий, а той, хто на ньому сидів, мав лука. І вінця йому дано, і він вийшов, немов переможець, і щоб перемогти. 3 І коли другу печатку розкрив, я другу тварину почув, що казала: „Підійди!“ 4 І вийшов кінь другий, — червоний. А тому, хто на ньому сидів, було дано взяти мир із землі та щоб убивали один одного. І меч великий був даний йому. 5 І коли третю печатку розкрив, я третю тварину почув, що казала: „Підійди!“ І я глянув, — і ось кінь вороний. А той, хто на ньому сидів, мав вагу в своїй руці. 6 І я ніби голос почув посеред чотирьох тих тварин, що казав: „Ківш пшениці за динарія, і три ковші ячменю за динарія, а оливи й вина не марнуй!“ 7 А коли Він четверту печатку розкрив, я четверту тварину почув, що казала: „Підійди!“ 8 І я глянув, — і ось кінь чалий. А той, хто на ньому сидів, на ім'я йому Смерть, за ним же слідом ішов Ад. І дана їм влада була на четвертій частині землі забивати мечем, і голодом, і мором, і земніми звірми. (Hadēs g86) 9 І коли п'яту печатку розкрив, я побачив під жертовником душі побитих

за Боже Слово, і за свідчення, яке вони мали. **10** І клікнули вони гучним голосом, кажучи: „Аж доки, Владико святий та правдивий, не будеш судити, і не мститимеш тим, хто живе на землі, за кров нашу?“

11 І кожному з них дано білу одежу, і сказано їм іще трохи спочити, аж поки доповнять число їхні співслуги, і браті їхні, що будуть побиті, як і вони. **12** І коли шосту печатку розкрив, я поглянув, — і ось сталось велике трясіння землі, і сонце зчорніло, як міх волосяний, і весь місяць зробився, як кров. **13** І на землю попадали зорі небесні, як фігове дерево ронить свої недозрілі плоди, коли потрясе сильний вітер.

14 І небо сховалось, згорнувшись, немов той сувій пергамену, і кожна гора, і кожен острів порушилися з своїх місць. **15** І земні царі, і вельможі та тисячники, і багаті та сильні, і кожен раб та кожен вільний, — поховались у печери та в скелі гірські, **16** та й кажуть до гір та до скель: „Поспадайте на нас, і позакривайте ви нас від лица Того, Хто сидить на престолі, і від гніву Агнця! **17** Бо прийшов це великий день гніву Його, і хто встояти може?“

7 А по цьому я бачив чотирьох алголів, що стояли на чотирьох кутах землі та тримали чотири земні вітри, щоб вітер не віяв на землю, ані на море, ані на жодне дерево. **2** І бачив я іншого ангола, що від схід сонця виходив, і мав печатку Бога Живого. І він гучним голосом крикнув до чотирьох алголів, що їм дано пошкодити землі та морю, **3** говорячи: „Не шкодьте ані землі, ані морю, ані дереву, аж поки ми покладемо

печатки рабам Бога нашого на їхніх чоблах!“ **4** І почув я число попечатаних: сто сорок чотири тисячі попечатаних від усіх племен Ізраїлевих синів: **5** з племени Юдиного — дванадцять тисяч попечатаних, з племени Рувімового — дванадцять тисяч, з племени Гадового — дванадцять тисяч, **6** з племени Асірового — дванадцять тисяч, з племени Нефталімового — дванадцять тисяч, з племени Манасїїного — дванадцять тисяч, **7** з племени Симеонового — дванадцять тисяч, з племени Левїїного — дванадцять тисяч, з племени Іссахарового — дванадцять тисяч, **8** з племени Завулóнового — дванадцять тисяч, з племени Йóсипового — дванадцять тисяч, з племени Веніямїнового — дванадцять тисяч попечатаних. **9** Потóму я глянув, — і ось нáтовп великий, що його зрахувати не може ніхто, з усякого люду, і племén, і нарóдів, і язїків, стояв перед престолом і перед Агнцем, зодягнені в білу одежу, а в їхніх руках було пáльмове вїття. **10** І взивáли вони гучним голосом, кажучи: „Спасіння нашому Богові, що сидить на престолі, і Агнцеві!“ **11** А всі анголі стояли навкóло престолу та стáрців і чотирьох тих тварин. І вони на обличчя попадали перед престолом, і вклонилися Богові, **12** кажучи: „Амїнь! Благословénня, і слава, і мудрість, і хвалá, і честь, і сила, і мїць — нашому Богу на вічні віки! Амїнь!“ (аїѠп g165) **13** І відповів один із стáрців, і до мене сказав: „Оці, що зодягнені в білу одежу, — хто вони й звідкіля поприхóдили?“ **14** І сказав я йому: „Мій пане, ти знаєш!“ Він же мені

відказав: „Це ті, що прийшли від великого горя, і випрали одіж свою, та вибілили її в крові Агнця. **15** Тому́ то вони перед Божим престолом, і в храмі Його день і ніч Йому служать. А „Той, Хто сидить на престолі, розтягне намета над ними“. **16** „Вони голоду й спраги терпіти не будуть уже, і не буде палити їх сонце, ані спека яка“. **17** Бо Агнець, що серед престолу, „буде їх пасти, і водитиме їх до джерел вод життя. І Бог кожну сльозу́ з очей їхніх зітре!“

8 І коли сьому печатку розкрив, німа ти́ша настала на небі десь на півгодини. **2** І я бачив сімох анголів, що стояли перед Богом. І да́но було їм сім суре́м. **3** І прийшов другий ангол, та й став перед жерті́вником із золотою кадильницею. І було йому да́но багато кадила, щоб до молитов усіх святих додав на золотого жерті́вника, що перед престолом. **4** І знявся дим кадильний з мо́літвами святих від руки ангола перед Бога. **5** А ангол кадильницю взяв, і наповнив її огнем із жерті́вника, та й кинув на землю. І зчинилися гро́ми, і гурко́тнява, і бли́скавиці та трясіння землі. **6** І сім анголів, що мали сім суре́м, приготува́лися, щоб сурми́ти. **7** І засурми́в перший ангол, — і вчинилися град та огонь, перемішані з кров'ю, і впали на землю. І спалилась третина землі, і згоріла третина дерев, і всіляка зелена трава погоріла. **8** І засурми́в другий ангол, — і немов би велика гора, розпа́лена огнем, була вкинена в море. І третина мо́ря зробилася кров'ю, **9** і померла третина морського створіння, що мають життя, і загинула третина кораблів. **10** І

засурмів третій ангол, — і велика зоря спала з неба, палаючи, як смолоскіп. І спала вона на третину річок та на водні джерела. **11** А ймення зорі тій Полін. І стала третина води, як полін, і багато з людей повмирали з води, бо згїркла вона. **12** І засурмів ангол четвертий, — і вдáрено третину сонця, і третину місяця, і третину зір, щоб затьмілася їхня третина, щоб третина дня не світила, так само ж і ніч. **13** І бачив, і чув я одного орла, що летів серед неба і клікав гучним голосом: „Горе, горе, горе тим, хто живе на землі, від голосів сурмовіх позоставих трьох анголів, що мають сурміти!“

9 І засурмив п'ятий ангол, — і я бачив зорю, що спала із неба додолу. І їй даний був ключ від криниці безодньої. **(Abyssos g12)** **2** І вона відімкнула криницю безодню, — і дим повалив із криниці, мов дим із великої печі. І затьмілося сонце й повітря від криничного диму. **(Abyssos g12)** **3** А з диму на землю вийшла саранá, і дано їй міць, як мають міць скорпіони земні. **4** І наказано їй, щоб вона не шкодила земній траві, ані жáдному зіллю, ані жáдному дереву, але тільки тим людям, які на чолах не мають печатки Божої. **5** І було дано їй, щоб їх не вбивати, але мучити п'ять місяців; а мўка від неї, як мўка від скорпіона, коли вкусить людину. **6** І в ті дні люди смерти шукатимуть, — та не знайдуть її! Померти вони захотять, — та втече від них смерть! **7** А вигляд сарані був подібний до коней, на війну приготованих; а на головах у неї — немов би вінкі,

подібні на золото, а обличчя її — немов людські обличчя. **8** І мала волосся — як волосся жіноче, а її зуби були — немов лев'ячі. **9** І мала вона панцери, немов панцери залізні; а шум її крил — немов шум колесниць, коли коней багато біжить на війну. **10** І мала хвости, подібні до скорпіонових, та жала, а в неї в хвостах її влада — п'ять місяців шкодити людям. **11** І мала вона над собою царя, ангола безодні; йому по-єврейському ім'я Аваддон, а по-грецькому звався він Аполліон! (Abyssos g12) **12** Одне горе минуло! Ось за ним ще два горя надходять! **13** І засурмів шостий Ангол, — і я почув один голос із чотирьох рогів золотого жертовника, який перед Богом, **14** що казав шостому Анголові, який мав сурму: „Розв'яжи чотирьох Анголів, що пов'язані при великій річці Ефраті“. **15** І були порозв'язувані чотири Анголі, приготівані на годину, і на день, і на місяць, і на рік, щоб убили третину людей. **16** А число кінного війська — двадцять тисяч раз по десять тисяч; і я чув їхнє число. **17** І так бачив я коней в видінні, а на них верхівців, що панцери мали огняні, і гіяцінтові, і сірчані. А голови в коней — немов голови лев'ячі, а з їхнього рота виходив огонь, і дим, і сірка. **18** І побита була третина людей від цих трьох поразок, — від огню, і від диму, і від сірки, що виходили з їхніх ротів. **19** Сила бо коней була в їхнім роті та в їхніх хвостах. А хвості їхні подібні до вужів, що мають голови, і ними вони шкоду чинять. **20** А решта людей, що не вбита була цими поразками, не покаялася за діла своїх

рук, щоб не кланялись дэмонам, ані ідолам золотим, і срібним, і мідяним, і кам'яним, і дерев'яним, що не можуть вони ані бачити, ані чути, ані ходити. **21** І вони не покалися в своїх убивствах, ані в чарах своїх, ні в розпусті своїй, ні в крадіжках своїх.

10 І бачив я іншого потужного Ангола, що сходив із неба. Був одягнений в хмару, і над його головою веселка була, а обличчя його — немов сонце, а ноги його — як стовпі огняні, **2** і мав у руці своїй книжку розгórнену. І він поставив свою праву ногу на море, а ліву — на землю, **3** і закричав гучним голосом, як лев той ричить. І як він закричав, то заговоріли сім грóмів голосами своїми. **4** А як заговорили сім грóмів голосами своїми, я хотів був писати. Та я почув голос із неба, що до мене кавав: „Запечатай оте, що сім грóмів казали, і того не пиши!“ **5** А Ангол, що я бачив його, як стояв він на морі й землі, зняв до неба правіцю свою **6** та й поклявся Живучим по вічні віки, Який створив небо та те, що на ньому, і землю та те, що на ній, і море й що в нім, — що вже часу не бóде, (aiōn g165) **7** а дня голосу сьомого Ангола, коли він засóрмить, довершітьсЯ Божа таємніця, як Він благовістів був Своім рабам пророкам. **8** І голос, що я чув його з неба, став знов говорити зо мною й казати: „Піди, та візьми розгórнену книжку з руки Ангола, що стоїть на морі й землі“. **9** І пішов я до Ангола та й промовив йому, щоб дав мені книжку. А він мені каже: „Візьми, і з'їж її! І гіркість учинить вона для твого живота, та в устах твоїх буде солодка,

як мед“ . **10** І я взяв з руки Ангола книжку та й з'їв її. І бу́ла вона в устах моїх, немов мед той, солодка. Та коли її з'їв, вона гіркість зробила в моїм животі... **11** І сказали мені: „Ти мусиш зно́ву пророкувати про народи, і поган, і язїки, і про багато царів“ .

11 І да́но трості́ну мені, поді́бну до па́лиці, і сказано: „Устань, і зми́рай хра́ма Божого й же́ртівника, і тих, хто вклоняється в ньому. **2** А двір, що за храмом, лиши та не міряй його, бо він да́ний поганам, — і сорок два місяці бу́дуть топтати вони святе місто. **3** І звелю́ Я двом сві́дкам Свої́м, і бу́дуть вони пророкувати тисячу двісті й ші́стдесят де́нь, зодя́гнені в волосяні́цю. **4** Вони — дві оли́вки і два світи́льникі́, що сто́ять перед Богом землі. **5** І коли б хто схоті́в учинити ї́м кривду, то ви́йде о́гонь з їхніх уст, — і пої́сть ворогів їхніх. А коли хто захоче вчинити ї́м кривду, — той отак му́сить бу́ти забитий. **6** Вони маю́ть вла́ду небо замкнути, щоб за днів їхнього проро́цтва не йшов дощ. І маю́ть вла́ду вони над водою, — у кров оберта́ти її, і вдарити землю всілякою карою, скільки разі́в вони схочу́ть. **7** А коли вони скі́нчать свідо́цтво своє, то зві́рина́, що з безодні виходить, із ними війну поведе́, — і вона їх пере́може та їх повби́ває. (Abyssos g12) **8** І їхні трупи поли́шить на ма́йдані великого міста, що зве́ться духо́вно Со́до́м і Єгипет, де й Госпо́дь наш був розп'я́тий. **9** І багато з наро́дів, і з пле́мен, і з язї́ків, і з поган бу́дуть дивитися півчверта дні на їхні трупи, не дозволя́ть покласти в гробі́ їхніх тру́пів. **10** А ме́шканці землі бу́дуть тішитися та раді́ти над ними,

і дарунки пошлють один одному, бо мучили ці два пророки мешканців землі. **11** А по півчверта днях дух життя ввійшов у них від Бога, — і вони повставали на ноги свої. І напав жах великий на тих, хто дивився на них! **12** І почули вони гучний голос із неба, що їм говорив: „Зійдіть сюди!“ І на небо зійшли вони в хмарі, і вороги їхні дивились на них. **13** І тієї години зчинився страшній землетрус, і десята частина міста того завалилась... І в цім трусі загинуло сім тисяч людських імен, а решта обгорнена жахом була, — і вони віддали славу Богу Небесному! **14** Друге горе минуло! Ото незабаром настане за ним третє горе!“ **15** І засурмив сьомий ангел, — і на небі зчинились гучні голосі, що казали: „Перейшло панування над світом до Господа нашого та до Христа Його, — і Він зацарює на вічні вікі!“ (аїѠn g165) **16** І двадцять чотири старці, що на престолах своїх перед Богом сидять, попадали на обличчя свої, та й уклонилися Богові, **17** кажучи: „Дяку складаємо Тобі, Господи, Боже Вседержителю, що Ти є й що Ти був, що прийняв Свою силу велику та й зацарював! **18** А погани розлютилися, та гнів Твій прийшов, і час настав мертвих судити, і дати заплату рабам Твоім, пророкам і святим, і тим, хто Ймення Твого боїться малим і великим, і знищити тих, хто нищить землю“. **19** І розкрився храм Божий на небі, — і ковчег заповіту Його в Його храмі з'явився. І зчинилися блискавки, і гуркіт, і гроби, і землетрус, і великий град.

12 І з'явилась на небі велика ознака: Жінка, зодягнена в сонце, а під ногами її місяць, а на її голові вінок із дванадцяти зір. **2** І вона мала в утробі, і кричала від болю, та муки терпіла від поро́ду. **3** І з'явилася інша ознака на небі, — ось змії червоноогняній, великий, що мав сім голів та десять рогів, а на його го́ловах сім вінців. **4** Його хвіст змів третину зір із неба та й кинув додолу. І змії стояв перед жінкою, що мала вродити, щоб з'їсти дитину її, коли вродить. **5** І дитину вродила вона чоловічої стáті, що всі наро́ди має па́сти залізним жезлом. І дитина її була взята до Бога, і до престолу Його. **6** А жінка втекла́ на пустиню, де вона мала місце, від Бога для неї вготóване, щоб там годува́ли її тисячу двісті шістдесят день. **7** І сталась на небі війна: Михаїл та його анголі вчинили зо змієм війну́. І змії воював та його анголі, **8** та не втрималися, і вже не знайшлося їм місця на небі. **9** І скінений був змії великий, вуж стародавній, що зветься диявол і сатана́, що звóдить світ, і скинений був він додолу, а з ним і його анголі були скинені. **10** І я почув гучний голос на небі, який говорив: „Тепер настало спасіння, і сила, і царство нашого Бога, і вла́да Христа Його, бо скинений той, хто братів наших ска́ржив, хто перед нашим Богом оскáржував їх день і ніч! **11** І вони його перемогли кров'ю Агнця та словом свого засв́дчення, і не полюбили життя свого навіть до смерті! **12** Через це звеселі́ся ти, небо, та ті, хто на нім пробувае! Горе землі та морю, до вас бо диявол зійшов, маючи лютість велику, знаючи,

що короткий час має!“ **13** А коли змії побачив, що додолу він скінений, то став переслідувати жінку, що вродила хлоп'я. **14** І жінці дані були два крила великого орла, щоб від змія летіла в пустиню до місця свого, де будуть її годувати час, і часі, і півч'асу. **15** І пустив змії за жінкою з уст своїх воду, як річку, щоб річка схопила її. **16** Та жінці земля допомгла, — і розкрила земля свої уста, та й випила річку, яку змії пустив із своїх уст. **17** І змії розлютувався на жінку, і пішов воювати з останком насіння її, що вони бережуть Божі заповіді та мають свідощтво Ісусове.

13 І я став на морськóму піскú. І я бачив звіріну, що виходила з моря, яка мала десять рóгів та сім голів, а на рóгах її було десять вінців, а на її гóловах богознева́жні іменá. **2** А звіріна, що я її бачив, подібна до ри́ся бу́ла, а но́ги її — як ведме́жі, а паща її — немов лев'яча паща. І змії дав їй свою силу, і престола свогó, і влáду велику. **3** А одна з її голів була ніби забита на смерть, але рана смертєльна її вздорóвилась. І вся земля дивувалась, слідкуючи за звіріною! **4** І вклонилися змієві, що дав влáду звіріні. І вклонились звіріні, говорячи: „Хто до звіріни подібний, і хто воювати з нею може?“ **5** І їй дáно уста, що говорили зухвáле та богознева́жне. І їй дáно влáду дїяти сорок два місяці. **6** І відкрила вона свої уста на зневагу проти Бога, щоб богознева́жати Ім'я Його й оселю Його, та тих, хто на небі живе. **7** І їй дáно прова́дити війну зо святими, та їх перемогти. І їй дáна влáда над кожним племенем, і наро́дом, і язїком, і людом. **8** І

їй вклóняться всі, хто живе на землі, що їхні імена не написані в книгах життя Агнця, закóленого від заклáдин світу. **9** Коли має хто вухо, нехай слухає: **10** Коли хто до полóну ведé, — сам піде в полóн. Коли хто мечем убиває, — такий мусить сам бути вбитий мечém! Отут терпеливість та віра святих! **11** І бачив я іншу звіріну, що вихóдила з землі. І вона мала два роги, подібні ягн'ячим, та говорила, як змії. **12** І вона виконувала всю влáду першої звіріни перед нею, і робила, щоб земля та ті, хто живе на ній, вклонилися першій звіріні, що в неї вздорóвлена була її рана смертéльна. **13** І чинить вона великі ознаки, так що й огонь зводить з неба додолу перед людьмі. **14** І зводить вона мéшканців землі через ознаки, що їх дáно їй чинити перед звіріною, намовляючи мéшканців землі зробити óбраза звіріни, що має рану від меча, та живе. **15** І дáно їй вклáсти духа óбразові звіріни, щоб заговорив образ звірини, і зробити, щоб усі, хто не поклóниться óбразові звіріни, побиті були. **16** І зробить вона, щоб усім — малим і великим, багатим і вбогим, вільним і рабам — було дáно знамéно на їхню правіцю або на їхні чóла, **17** щоб ніхто не міг ані купити, ані продати, якщо він не має знамéна ймення звіріни, або числа ймення його. **18** Тут мудрість! Хто має розум, нехай поррахує число звірини, бо воно число лóдське. А число її — шістсот шістдесят шість.

14 І я глянув, — і ось Агнець стоїть на Сіонській горі, а з Ним сто сорок чотири тисячі, що мають Ім'я

Його й Ім'я Отця Його, написане на своїх чолах. **2**
І почув я голос із неба, немов шум великої води, і
немов гук міцного грому. І почув я голос гусярїв,
що грали на гўслах своїх, **3** і співали, як пісню нову
перед престолом і перед чотирьомá тваринами й
ста́рцями. І ніхто не міг навчитися пісні, окрім цих
ста сорока чотирьох тисяч, викуплених від землі. **4**
Це ті, хто не оскверни́вся з жінками, бо чисті вони.
Вони йдуть за Агнцем, куди Він іде. Вони викуплені
від людей, пёрвістки Богові й Агнцеві, **5** не знайшлося
бо підступу в їхніх уста́х, бо вони непорочні! **6** І
побачив я іншого ангола, що летів серед неба, і мав
благові́стити вічну Єва́нгелію мешканцям землі, і
кожному людові, і племені, і язїку, і наро́дові. (aiōnios
g166) **7** І він говорив гучним голосом: „Побійтеся Бога
та славу віддайте Йому, бо настала година суду Його,
і вклоніться Тому, Хто створів небо, і землю, і море,
і водні джерéла!“ **8** А інший, другий ангол летів
слідом і казав: „Упав, упав Вавилон, місто великий, бо
лютим вином розпусти своєї він напоїв усі наро́ди!“
9 А інший, третій а́нгол летів услід за ним, гучним
голосом кажучи: „Коли хто вклоняється зві́рині та
о́бразу її, і приймає знаме́но на чолі своїм чи на руці
своїй, **10** то той питиме з вина Божого гніву, вина
незмішаного в чаші гніву Його, і буде му́чений в огні
й сірці перед анго́лами святими та перед Агнцем. **11** А
дим їхніх мук підійматиметься вічні вікі. І не мають
спокю́ день і ніч усі ті, хто вклоняється зві́рині та
о́бразу її, і приймає знаме́но йме́ння його“ . (aiōn g165)

12 Тут терпеливість святих, що додёржують заповіді Божі та Ісусову віру! **13** І почув я голос із неба, що до мене казав: „Напиши: Блаженні ті мертві, хто з цього часу вмирає в Господі! Так, каже Дух, — вони від праць своїх заспоко́яться, бо їхні діла йдуть за ними слідом“. **14** І я глянув, — і ото біла хмара, а на хмарі сидить подібний до Лю́дського Сина. Він мав на Своїй голові золотого вінця, а в руці Його гострий серп. **15** І інший ангол вийшов із храму, і гучним голосом кликнув до Того, Хто на хмарі сидів: „Пошли серпа свого й жни, бо настала година пожати, дозріло бо жніво землі!“ **16** І Той, Хто на хмарі сидів, скинув додолу серпа свого, — і земля була вижата. **17** І інший Ангол вийшов із храму, що на небі, — і він мав гострого серпа. **18** І інший ангол, що мав владу над огнем, вийшов від жёртівника. І він гучним голосом клікнув до того, що мав гострого серпа, говорячи: „Пошли свого гострого серпа, і позбирай грóна зéмної виноградини, бо грóна її вже доспіли“. **19** І ангол кинув додóлу серпа свого, і зібрав виноград на землі, і кинув в велике чавіло Божого гніву. **20** І потóвчене було чавіло за містом, і потекла кров із чавіла аж до кінських вуздéчок, на тисячу шістсот стадій.

15 І бачив я інше знамéно на небі, велике та дивне, — сім анголів, що сім кар вони мали, бо ними кінчáвся гнів Божий. **2** І я бачив щось, ніби як море скляне, з огнем перемішане. А ті, що перемоглі звіріну та óбраза його, і знамéно його, і число його ймення, — стояли на морі склянім, та мали гúсла Божі. **3**

І співали вони пісню Мойсея, раба Божого, і пісню Агнця, говорячи: „Великі та дивні діла Твої, о Господи, Боже Вседержителю! Справедливі й правдиві дороги Твої, о Царю святих! 4 Хто Тебе, Господи, не побоїться, та Ймення Твого не прославить? Бо один Ти святий, бо нароби всі прийдуть та вклоняться перед Тобою, бо з'явилися суди Твої!“ 5 А по цьому я глянув, — і ось відчинився храм скінні свідчення в небі, 6 і сім анголів вийшли з храму, і сім кар вони мали. Вони були вдягнені в шати льняні, чисті й ясні, і підперезані довкола грудей золотими поясами. 7 І одна з чотирьох тих тварин дала сімом анголам сім чаш золотих, наповнених гніву Бога, що живе по вік віку. (аїон g165) 8 І храм переповнився димом від Божої слави, і від сили Його. Та до храму ніхто не спромігся ввійти, аж поки не скінчилися ті сім кар сімох анголів.

16 І я почув гучний голос із храму, що казав до семи анголів: „Ідіть, і вилийте на землю сім чаш гніву Божого!“ 2 І пішов перший ангол, і вилив на землю чашу свою. І шкідливі та люті болячки обсіли людей, хто мав знамено звірини й вклонявся їй образу. 3 А другий ангол вилив свою чашу до моря. І сталася кров, немов у мерця, — і кожна істота жива вмерла в морі. 4 Третій же ангол вилив чашу свою на річку та на водні джерела, — і сталася кров. 5 І почув я ангола вод, який говорив: „Ти праведний, що Ти є й що Ти був, і святий, що Ти це присудив! 6 Бо вони пролили кров святих та пророків, — і Ти дав їм напитися

крови. Вони варті того!“ 7 І я чув, як жéртівник говорив: „Так, Господи, Боже Вседержітелю! Правдиві й справедливі суди Твої!“ 8 А ангол четвертий вилив свою чашу на сонце. І да́но йому палити людей огнем. 9 І спека велика палила людей, і зневажа́ли вони Ім'я Бога, що має влáду над карами тими, — і вони не покаялися, щоб славу віддати Йому́. 10 А п'ятий ангол вилив чашу свою на престола звіріни. І затьмілося царство її, і люди від болю кусали свої язикі, 11 і Бога Небесного вони зневажа́ли від болю свого й від своїх болячо́к, — та в учинках своїх не пока́ялись! 12 Шостий же ангол вилив чашу свою на річку велику Ефра́т, — і вода її висохла, щоб пригото́вити дорогу царям, які від схід сонця. 13 І я бачив, що вихо́дили з уст змія, і з уст звіріни, і з уст неправдивого пророка три дúхи нечисті, як жа́би, — 14 це духи де́монські, що чинять озна́ки. Вони виходять до царів усього світу, щоб зібрати їх на війну того великого дня Вседержителя Бога. 15 Ось іду, немов злодій! Блаженний, хто чуйні́й, і одежу свою береже, щоб нагі́м не ходити, і щоб не бачили га́ньби його! 16 І зібрав їх на місце, яке по-єврейському зветься Армагеддо́н. 17 Сьомий же ангол вилив чашу свою на повітря. І голос гучні́й залунав від небесного храму з престолу, говорячи: „Сталося!“ 18 І сталися бли́скавки й гуркі́т та грóми, і стало́сь велике трясі́ння землі, якого не було́, відко́ли люди́на живе на землі. Великий такий землетру́с, такий міцні́й! 19 І місто велике розпа́лося на три

частини, і попадали людські міста. І великий Вавилон був згаданий перед Богом, щоб дати йому чашу вина Його лютого гніву. **20** І зник кожен острів, і не знайдено гір! **21** І великий град, як важкі тягарі, падав із неба на людей. І люди зневажали Бога за покарання градом, — бо кара Його була дуже велика!

17 І прийшов один із семи анголів, що мають сім чаш, і говорив зо мною, кажучи: „Підійди, — я покажу тобі засудження великої розпусниці, що сидить над багатьма водами. **2** З нею розпусту чинили земні царі, і вином розпусти її впивались мешканці землі“. **3** І в дусі повів він мене на пустиню. І побачив я жінку, що сиділа на червоній звірині, переповненій іменами богозневажними, яка мала сім голів і десять рогів. **4** А жінка була одягнена в порфіру й кармазін, і приоздблена золотом і дорогоцінним камінням та перлами. У руці своїй мала вона золоту чашу, повну гидоти та нечести розпусти її. **5** А на чолі її було написане ім'я, таємниця: „Великий Вавилон, — мати розпусти й гидоти землі“. **6** І бачив я жінку, п'яну від крові святих і від крові мучеників Ісусових, і, бачивши її, дивувався я дивом великим. **7** А ангол промовив до мене: „Чого ти дивуєшся? Я скажу тобі таємницю жінки й звірини, яка носить її, яка має сім голів і десять рогів. **8** Звірина, яку бачив я, була — і нема, і має вийти з безодні — і піде вона на погибіль. А мешканці землі, що їхні імена не записані в книгу життя від закладін світу, дивуватися будуть, як побачать, що звірина була — і нема, і з'явиться.

(Abyssos g12) **9** Тут розум, що має він мудрість. Сім голів — це сім гір, що на них сидить жінка. І сім царів, — **10** п'ять їх упало, один є, другий іще не прийшов, а як прийде, то мусить він трохи пробути. **11** І звіріна, що бу́ла — і нема, і вона — сама вóсьма й з сімох, і йде на погібіль. **12** А десять тих рогів, що бачив ти їх, — то десять царів, що ще не прийняли́ царства, але приймуть владу царську́ із звіріною на одну годину. **13** Вони мають одну думку, а силу та владу свою віддадуть звіріні. **14** Вони воюватимуть проти Агнця та Агнець переможе їх, бо Він — „Господь над панами та Цар над царями“. А ті, хто з Ним, покликані, і вибрані, і вірні“. **15** І говорить до мене: „Вóди, що бачив ти їх, де сидить та розпúсниця, то наро́ди та люди, і племéна та язýки. **16** А десять рогів, що ти бачив їх, та звіріна, — вони зненáвидять розпусницю, спустóшать її й обнажáть, і з'їдять її тіло, і огнем її спалять. **17** Бо Бог дав їм до серця, щоб волю чинили Його, маючи одну думку, і щоб царство своє віддали́ звіріні, аж поки не вiповняться слова́ Божі. **18** А жінка, яку ти бачив, то місто велике, що панує над царями земними“.

18 Після цього побачив я іншого ангола, що схóдив із неба, і що владу велику він мав. І земля освітилась від слави його. **2** І він гучним голосом кликнув, говорячи: „Упав, упав великий Вавилон! Став він оселею дéмонів, і схóвищем усякому дúхові нечистому, і схóвищем усіх птáхів нечистих та ненáвидних, **3** бо лютим вином розпусти своєї він напоїв всі наро́ди!“

І зéмні царі з ним розпусту чинили, а земні купці збагатіли від сили розкóші його!“ 4 І почув я інший голос із неба, який говорив: „Вийдіть із нього, люди мої, щоб не сталися ви спільникáми гріхів його, і щоб не потра́пили в карáння його. 5 Гріхи бо його досягли аж до неба, і Бог згадав про неправди його. 6 Відплатіть ви йому, як і він вам платив, і вдвоє подвойте йому за вчинки його! Удвоє налейте до чаші, що нею він вам наливав! 7 Скільки він сла́вив себе та розкошувáв, стільки мýки та смутку завдайте йому! Бо в серці своєму говóрить: „Сиджу́, як цариця, і я не вдова, і бачити смутку не б́уду!“ 8 Через це одного дня прійдуть кари його, смерть, і плач, і голод, і спáлений буде огнем, бо міцний Господь, Бог, що судить його!“ 9 І будуть плакати та голосити за ним царі земні, що з ним розпусту чинили та розкошувáли, коли побачать дим пожежі його. 10 Вони через страх його мук стоятимуть зда́лека та говоритимуть: „Горе, горе, о місто велике, Вавилоне, місто могутне, бо суд твій прийшов однієї години!“ 11 І земні купці будуть плакати та голосити за ним, бо ніхто не купує вже їхнього вантажу́, — 12 вантажу́ золота, і срібла, і каміння дорогоцінного, і пéрел, і віссóну, і порф́іри, і шовку, і кармазіну, і всякого дерева запашно́го, і всякого по́суду з слонóвої кости, і всякого по́суду з дорогоцінного дерева, і мідяного, і залізного, і мармурóвого, 13 і корі́ці, і шафра́ну, і па́хощів, і мирри, і ливáну, і вина, і оливи, і тонкóї мукі, і пшениці, і товару, і овець, і кóней, і возів, і

рабів, і душ людських. **14** І плоді пожадливості душі твоєї відійшли від тебе, і все сите та світле пропало для тебе, — і вже їх ти не знайдеш! **15** Купці цими речами, що вони збагатілися з нього, від страху мук його стануть здалека, і будуть плакати та голосити, **16** і казати: „Горе, горе, місто велике, зодягнене в віссон і порфіру та в кармазін, і прикрашене золотом і дорогоцінним камінням та перлами, **17** бо за одну годину згинуло таке велике багатство“. І кожен стернік, і кожен, хто пливає на кораблях, і моряки, і всі, хто працює на морі, — стали здалека, **18** і, бачивши дим від пожежі його, кричали й казали: „Котре до великого міста подібне?“ **19** І вони посіпали порохом голови свої, і закричали, плачучи та голосячи, і кажучи: „Горе, горе, місто велике, що в ньому з його дорогоцінностей збагатілися всі, хто має кораблі на морі, бо за одну годину воно спорожніло! **20** Радій з цього, небо, і святі апостоли та пророки, бо Бог виконав суд ваш над ним!“ **21** І один сильний ангол узяв великого каменя, як жорно, і кинув до моря, говорячи: „З таким розгоном буде кинений Вавилон, місто велике, — і вже він не знайдеться! **22** І голос гусярїв, і співаків, і сопільників, і сурмачїв уже не буде чутий в тобі! І вже не знайдеться в тобі жодного мистця й ніякого мистецтва, і шум жорен уже не буде чутий в тобі! **23** І світло свічникá вже не буде світити в тобі, і голос молодого й молодої вже не буде чутий в тобі. Бо купці твої були земні вельможі, бо твоїм ворожбитством були зведені всі народи! **24**

Бо в нім знайдена кров пророків, і святих, і побитих усіх на землі“.

19 По цьому почув я наче гучний голос великого натовпу в небі, який говорив: „Алілу́я! Спасіння, і слава, і сила Господеві нашому, **2** правдиві бо та справедливі суди́ Його, бо Він засудив ту велику розпусницю, що землю зіпсула своєю розпустою, і помстив за кров Своїх рабів з її рук!“ **3** І вдруге сказали вони: „Алілу́я! І з неї дим виступає на вічні віки!“ (аіѠп g165) **4** І попадали двадцять чотири старці й чотири тваріни, і поклонилися Богові, що сидить на престолі, говорячи: „Амінь, алілу́я!“ **5** А від престолу вийшов голос, що клікав: „Хваліть Бога нашого, усі раби Його, і всі, хто боїться Його, і малі, і великі!“ **6** І почув я ніби голос великого натовпу, і наче шум великої води, і мов голос громів гучних, що вигукували: „Алілу́я, бо запанував Господь, наш Бог Вседержитель! **7** Радіймо та тішмося, і даймо славу Йому́, бо весілля Агнца настало, і жона Його себе приготувала!“ **8** І їй дано було зодягнутися в чистий та світлий вісѠн, бо вісѠн — то праведність святих. **9** І сказав він мені: „Напиши: Блаженні покликані на весільну вечерю Агнца!“ І сказав він мені: „Це правдиві Божі слова!“ **10** І я впав до його ніг, щоб вклонитись йому. А він каже мені: „Таж ні! Я співслуга твій та братів твоїх, хто має засвідчення Ісусове, — Богові вклонися!“ Бо засвідчення Ісусове, — то дух пророцтва. **11** І побачив я небо відкрите. І ось білий кінь, а Той, Хто на ньому сидів, зветься Вірний і Правдивий, і Він праведно

судить і воює. **12** Очі Його — немов полум'я огнене, а на голові Його — багато вінців. Він ім'я мав написане, якого не знає ніхто, тільки Він Сам. **13** І зодягнений був Він у шату, покрáшену кров'ю. А Йому на ім'я: Слово Боже. **14** А військá небесні, зодягнені в білий та чистий вісón, їхали вслід за Ним на білих кóнях. **15** А з Його уст виходив гострий меч, щоб ним бити нарóди. І Він пáстиме їх залізним жезлом, і Він буде топтати чавіло вина лютого гніву Бога Вседержітеля! **16** І Він має на шаті й на стéгнах Своїх написане ймення: „Цар над царями, і Господь над панами“. **17** І бачив я одного ангола, що на сонці стояв. І він гучним голосом клікнув, кáжучи до всіх птахів, що серед неба літали: „Ходіть, — і зберіться на велику Божу вечерю, **18** щоб ви їли тіла царів, і тіла тїсячників, і тіла сильних, і тіла кóней і тих, хто сидить на них, і тіла всіх вільних і рабів, і малїх, і великих“. **19** І я побачив звіріну, і зёмних царів, і військá їхні, зібрані, щоб учинити війну з Тим, Хто сидить на коні, та з вїйськом Його. **20** І схóплена була звіріна, а з нею неправдивий пророк, що ознаки чинив перед нею, що ними звів тих, хто знамéно звіріни прийняв і поклонився був óбразові її. Обоє вони були вкинені живими до огняного озера, що сіркою горіло. (Limnē Purg3041 g4442) **21** А решта побита була мечем Того, Хто сидів на коні, що виходив із уст Його. І все птáство наїлося їхніми трупами.

20 І бачив я ангола, що схóдив із неба, що мав ключа від безодні, і кайдáни великі в руці своїй. (Abyssos g12)

2 І схопив він змія, вужа стародавнього, що диявол він і сатана́, і зв'язав його на тисячу ро́ків, — 3 та й кинув його до безодні, і замкнув його, і печатку над ним поклав, щоб наро́ди не зводив уже, аж поки не скінчиться тисяча ро́ків. А по цьому він розв'язаний буде на короткий час. (Abyssos g12) 4 І бачив я престоли та тих, хто сидів на них, — і суд їм був да́ний, — і душі стятих за свідчення про Ісуса й за Слово Боже, які не вклонились звіріні, ані образу́ві її, і не прийняли́ знаме́на на чо́ла свої та на руку свою. І вони ожи́лі, і царювали з Христом тисячу ро́ків. 5 А інші померлі не ожи́лі, аж поки не скінчиться тисяча ро́ків. Це перше воскресі́ння. 6 Блаженний і святий, хто має частку в першому воскресі́нні! Над ними друга смерть не матиме вла́ди, але вони будуть священиками Бога й Христа, і царюватимуть з Ним тисячу ро́ків. 7 Коли ж скінчиться тисяча ро́ків, сатана́ буде ви́пущений із в'язниці своєї. 8 І вийде він зводити наро́ди, що вони на чотирьох краях землі, Го́га й Маго́га, щоб зібрати їх до бо́ю, а число їхнє — як мо́рський пісок. 9 І вийшли вони на ширину́ землі, і оточіли та́бір святих та улю́блене місто. І зійшов огонь з неба, — і пожер їх. 10 А диявол, що зводив їх, був укинений в озеро огня́не та сірча́не, де звірі́на й пророк неправдивий. І мучені будуть вони день і ніч на вічні вікі́. (aiōn g165, Limnē Pyn g3041 g4442) 11 І я бачив престола великого білого, і Того, Хто на ньому сидів, що від лица́ Його втекла земля й небо, і місця для них не знайшло́ся. 12 І бачив я мертвих малих і великих, що стояли перед Богом. І

розгорну́лися книги, і розгорну́лась інша книга, — то книга життя. І с́уджено мертвих, як написано в книгах, за вчинками їхніми. **13** І далó море мертвих, що в ньому, і смерть і ад дали мертвих, що в них, — і с́уджено їх згідно з їхніми вчинками. (Hadēs g86)

14 Смерть же та ад були вкинені в озеро огняне́. Це друга смерть, — озеро огняне́. (Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442)

15 А хто не знайшовся написаний в книзі життя, той укинений буде в озеро огняне́. (Limnē Pyr g3041 g4442)

21 І бачив я небо нове й нову́ землю, перше бо небо та перша земля проминули, і моря вже не бу́ло. **2** І я, Іван, бачив місто святе, Новий Єрусали́м, що схóдив із неба від Бога, що був приготóваний, як неві́ста, прикра́шена для чоловіка свого. **3** І почув я гучний голос із престолу, який клі́кав: „Оце оселя Бога з людьмі, і Він житиме з ними! Вони б́удуть наро́дом Його, і Сам Бог буде з ними“, **4** „і Бог кожду сльозу з очей їхніх зітре“, і не буде вже смерти. Ані смутку, ані крику, ані болю вже не б́уде, бо перше минулося!“ **5** І сказав Той, Хто сидить на престолі: „Ось нове все творю!“ І говорить: „Напиши, що слова́ ці правдиві та вірні!“ **6** І сказав Він мені: „Сталося! Я Альфа й Омéга, Почáток і Кінець. Хто прагне, тому дармо Я дам від джерéла живої води. **7** Переможець наслідить усе, і Я б́уду Богом для нього, а він Мені буде за сина!“ **8** А лякливим, і невірним, і мерзкі́м, і душогубам, і розпусникам, і чарівникáм, і ідоля́нам, і всім неправдомовцям, — їхня частина в озері, що горить огнем та сіркою“, а це — друга

смерть! (Limnē Pyr g3041 g4442) 9 І прийшов до мене один із семи анголів, що мають сім чаш, наповнених сімомá останніми карами, та й промовив до мене, говорячи: „Ходи, покаж́у я тобі невісту, жону Агнця“.

10 І заніс мене духом на гóру велику й високу, і місто велике мені показав, — святий Єрусали́м, що сходив із неба від Бога. 11 Славу Божу він має. А світлість його подібна до каменя дорогоцінного, як каменя я́списа, що блищить, як криштáль. 12 Мур воно мало великий і високий, мало дванадцять брам, а на брамах дванадцять анголів та ймення написані, а вони — імення дванадцятьо́х племён синів Ізраїля.

13 Від схóду три брами, і від півночі три брами, і від півдня три брами, і від захóду три брами. 14 І міський мур мав дванадцять підвалин, а на них дванадцять імен дванадцяти апóстолів Агнця. 15 А той, хто зо мною говорив, мав міру, — золоту трості́ну, щоб зміряти місто, і брами його і його мур. 16 А місто чотирикутне, а довжинá його така, як і ширинá. І він зміряв місто трості́ною на дванадцять тисяч стадій; довжинá, і ширинá, і вишинá його рівні. 17 І зміряв він мура його на сто сорок чотири лікті міри людської, яка й міра ангола. 18 Його мур був збудований з я́спису, а місто було — щире золото, подібне до чистого скла. 19 Підвалини муру міськóго прикра́шені були всяким дорогоцінним камінням. Перша підва́лина — я́спис, друга — сапфі́р, третя — халкидóн, четверта — смара́гд, 20 п'ята — сардóнікс, шоста — сáрдій, сьома — хризолі́т, восьма — бері́л,

дев'ята — топа́з, десята — хрисопра́с, одинадцята — якінт, дванадцята — аметі́ст. 21 А дванадцять брам — то дванадцять перлі́н, і кожна брама зокре́ма бу́ла з однієї перлі́ни. А вулиці міста — щире золото, прозо́рі, як скло. 22 А храму не бачив я в ньому, бо Госпо́дь, Бог Вседержі́тель — то йому храм і Агнець. 23 І місто не має потреби ні в сонці, ні в місяці, щоб у ньому світили, — слава бо Божа його освітила, а світильник для нього — Агнець. 24 І наро́ди ходитимуть у світли його, а зёмні царі принесу́ть свою славу до нього. 25 А брами його зачиня́тись не бу́дуть удень, бо там но́чі не бу́де. 26 І принесу́ть до нього славу й честь наро́дів. 27 І не ввійде до нього ніщо нечисте, ані той, хто чинить гидо́ту й неправду, але тільки ті, хто записаний у книзі життя Агнця“.

22 І показав він мені чисту ріку живої води, ясну, мов кришта́ль, що випливала з престолу Бога й Агнця. 2 Посеред його вулиці, і по цей бік і по той бік ріки — дерево життя, що родить дванадцять раз плоди, кожного місяця прино́сячи плід свій. А листя дерев — на вздорівлення наро́дів. 3 І жодного прокля́ття більше не бу́де. І бу́де в ньому престол Бога та Агнця, а раби його будуть служити йому, 4 і побачать лице його, а ймення його — на їхніх чо́лах. 5 А но́чі вже більше не бу́де, і не бу́де потреби в світли світильника, ані в світли сонця, бо освітлює їх Госпо́дь, Бог, а вони царюватимуть вічні вікі. (аіѠн g165) 6 І сказав він до мене: „Це вірні й правдиві слова, — а Госпо́дь, Бог ду́хів пророчих, послав Свого а́нгола, щоб він

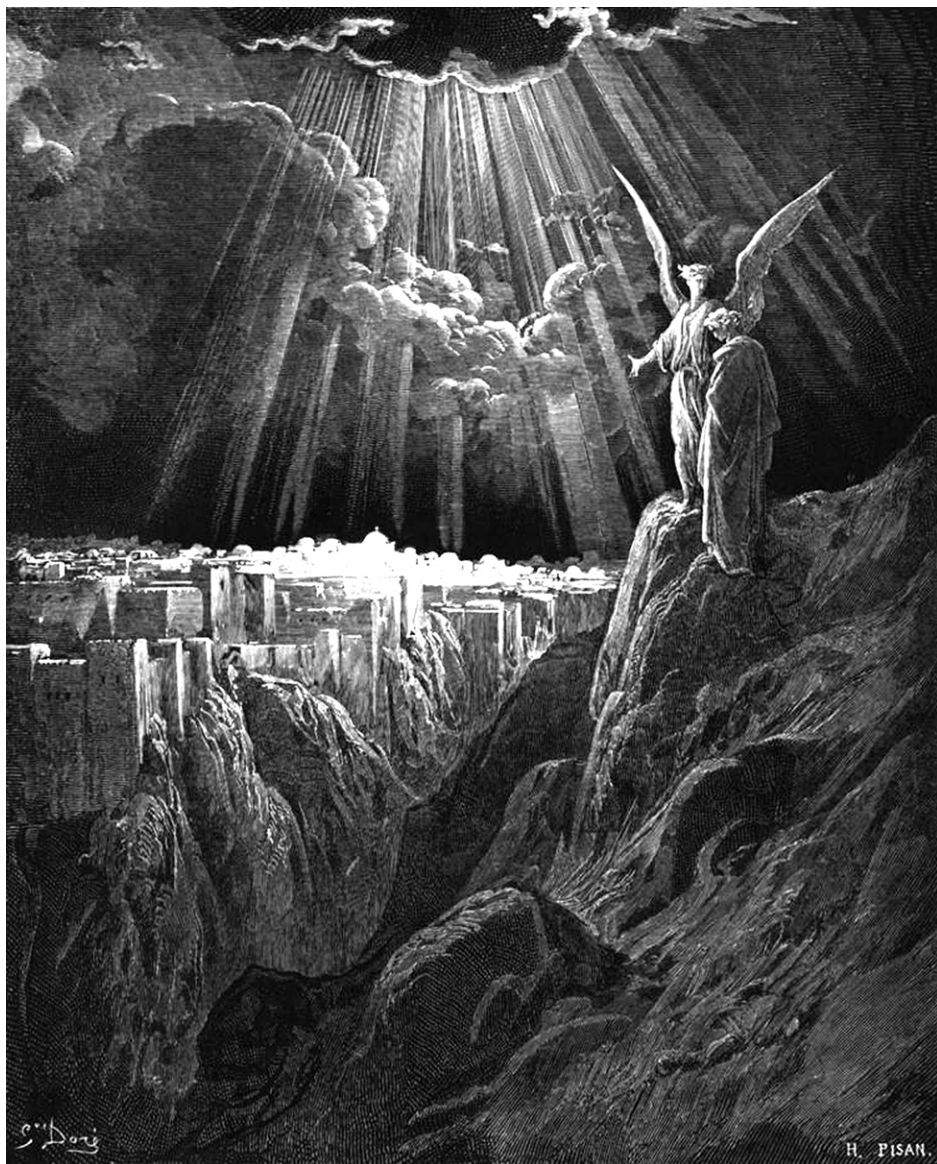

показав своїм рабам, щоб незабаром статися мусить. 7
Ото, незабаром прихóджу. Блаженний, хто зберігає
пророчі слова цієї книги!“ 8 І я, Іван, чув і бачив
оце. А коли я почув та побачив, я впав до ніг ангола,
що мені це показував, щоб вклонитись йому. 9 І
сказав він до мене: „Таж ні! Бо я співслуга твій і
братів твоїх пророків, і тих, хто зберігає слова цієї
книги. Богові вклонися!“ 10 І сказав він до мене: „Не
запеча́туй слів пророцтва цієї книги. Час бо близький!
11 Неправедний — хай чинить неправедність ще,
і поганий — хай ще опогáнюється. А праведний
— хай ще чинить праведність, а святий — нехай
ще освячується! 12 Ото, незабаром прихóджу, і зо
Мною заплата Моя, щоб кожному віддати згідно з
діла́ми його. 13 Я Альфа й Омéга, Перший і Останній,
Почáток і Кінець. 14 Блаженні, хто випере ша́ти свої,
щоб мати право на дерево життя, і ввійти бра́мами
в місто! 15 А поза ним будуть пси, і чарівникі,
і розпу́сники, і душогуби, і ідоля́ни, і кожен, хто
любить та чинить неправду. 16 Я, Ісус, послав Свого
Ангола, щоб засві́дчити вам це у Церкв́ах. Я корінь і
рід Даві́дів, зоря ясна́ і досві́тня! 17 А Дух і неві́ста
говорять: „Прийди!“ А хто чує, хай каже: „Прийди!“ І
хто пра́гне, хай прійде, і хто хоче, хай воду життя
бере да́рмо!“ 18 Сві́дкую я кожному, хто чує слова
пророцтва цієї книги: Коли хто до цього додасть
що, та накладé на нього Бог кари, що написані в
книзі оці́й. 19 А коли хто що віді́йме від слів книги
пророцтва цього, то віді́йме Бог частку його від дерева

життя, і від міста святого, що написане в книзі оцій.

20 Той, Хто свідкує, говорить оце: „Так, — незабаром прийду!“ Амінь. Прийди, Господи Ісусе! **21** Благодать Господа нашого Ісуса Христа зо всіма вами! Амінь.

*І я, Іван, бачив місто святе, Новий Єрусалім, що сходить із неба від Бога, що був
приготований, як невіста, прикрашена для чоловіка свого. І почув я гучний голос із
престолу, який клікав: „Оце оселя Бога з людьмі, і Він житиме з ними!
Вони будуть нарідом Його, і Сам Бог буде з ними“,
Об'явлення 21:2-3*

Керівництво для Читачів

Український at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *"As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him."* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *"And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned."* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *"Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth."* 2 Timothy 2:15. *"God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,"* 2 Peter 1:4-8.

Глосарій

Український at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aīdios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēse g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonymous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Глосарій +

AionianBible.org/Bibles/Ukrainian---Ukrainian-Ogienko/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Від Луки 8:31
До римлян 10:7
Об'явлення 9:1
Об'явлення 9:2
Об'явлення 9:11
Об'явлення 11:7
Об'явлення 17:8
Об'явлення 20:1
Об'явлення 20:3

aidios

До римлян 1:20
Юда 1:6

aiōn

Від Матвія 12:32
Від Матвія 13:22
Від Матвія 13:39
Від Матвія 13:40
Від Матвія 13:49
Від Матвія 21:19
Від Матвія 24:3
Від Матвія 28:20
Від Марка 3:29
Від Марка 4:19
Від Марка 10:30
Від Марка 11:14
Від Луки 1:33
Від Луки 1:55
Від Луки 1:70
Від Луки 16:8
Від Луки 18:30
Від Луки 20:34
Від Луки 20:35
Від Івана 4:14
Від Івана 6:51
Від Івана 6:58
Від Івана 8:35
Від Івана 8:51
Від Івана 8:52
Від Івана 9:32
Від Івана 10:28
Від Івана 11:26
Від Івана 12:34
Від Івана 13:8
Від Івана 14:16

Дії 3:21
Дії 15:18
До римлян 1:25
До римлян 9:5
До римлян 11:36
До римлян 12:2
До римлян 16:27
1 до коринтян 1:20
1 до коринтян 2:6
1 до коринтян 2:7
1 до коринтян 2:8
1 до коринтян 3:18
1 до коринтян 8:13
1 до коринтян 10:11
2 до коринтян 4:4
2 до коринтян 9:9
2 до коринтян 11:31
До галатів 1:4
До галатів 1:5
До ефесян 1:21
До ефесян 2:2
До ефесян 2:7
До ефесян 3:9
До ефесян 3:11
До ефесян 3:21
До ефесян 6:12
До филип'ян 4:20
До колоссян 1:26
1 Тимофію 1:17
1 Тимофію 6:17
2 Тимофію 4:10
2 Тимофію 4:18
До Тита 2:12
До євреїв 1:2
До євреїв 1:8
До євреїв 5:6
До євреїв 6:5
До євреїв 6:20
До євреїв 7:17
До євреїв 7:21
До євреїв 7:24
До євреїв 7:28
До євреїв 9:26
До євреїв 11:3
До євреїв 13:8
До євреїв 13:21
1 Петра 1:23

1 Петра 1:25
1 Петра 4:11
1 Петра 5:11
2 Петра 3:18
1 Івана 2:17
2 Івана 1:2
Юда 1:13
Юда 1:25
Об'явлення 1:6
Об'явлення 1:18
Об'явлення 4:9
Об'явлення 4:10
Об'явлення 5:13
Об'явлення 7:12
Об'явлення 10:6
Об'явлення 11:15
Об'явлення 14:11
Об'явлення 15:7
Об'явлення 19:3
Об'явлення 20:10
Об'явлення 22:5

aiōnios

Від Матвія 18:8
Від Матвія 19:16
Від Матвія 19:29
Від Матвія 25:41
Від Матвія 25:46
Від Марка 3:29
Від Марка 10:17
Від Марка 10:30
Від Луки 10:25
Від Луки 16:9
Від Луки 18:18
Від Луки 18:30
Від Івана 3:15
Від Івана 3:16
Від Івана 3:36
Від Івана 4:14
Від Івана 4:36
Від Івана 5:24
Від Івана 5:39
Від Івана 6:27
Від Івана 6:40
Від Івана 6:47
Від Івана 6:54
Від Івана 6:68

Від Івана 10:28
Від Івана 12:25
Від Івана 12:50
Від Івана 17:2
Від Івана 17:3
Дії 13:46
Дії 13:48
До римлян 2:7
До римлян 5:21
До римлян 6:22
До римлян 6:23
До римлян 16:25
До римлян 16:26
2 до коринтян 4:17
2 до коринтян 4:18
2 до коринтян 5:1
До галатів 6:8
2 до солунян 1:9
2 до солунян 2:16
1 Тимофію 1:16
1 Тимофію 6:12
1 Тимофію 6:16
2 Тимофію 1:9
2 Тимофію 2:10
До Тита 1:2
До Тита 3:7
До Филимона 1:15
До євреїв 5:9
До євреїв 6:2
До євреїв 9:12
До євреїв 9:14
До євреїв 9:15
До євреїв 13:20
1 Петра 5:10
2 Петра 1:11
1 Івана 1:2
1 Івана 2:25
1 Івана 3:15
1 Івана 5:11
1 Івана 5:13
1 Івана 5:20
Юда 1:7
Юда 1:21
Об'явлення 14:6

eleēsē

До римлян 11:32

Geenna

Від Матвія 5:22
Від Матвія 5:29
Від Матвія 5:30
Від Матвія 10:28
Від Матвія 18:9
Від Матвія 23:15
Від Матвія 23:33
Від Марка 9:43

Від Марка 9:45
Від Марка 9:47
Від Луки 12:5
Якова 3:6

Hadēs

Від Матвія 11:23
Від Матвія 16:18
Від Луки 10:15
Від Луки 16:23
Дії 2:27
Дії 2:31
1 до коринтян 15:55
Об'явлення 1:18
Об'явлення 6:8
Об'явлення 20:13
Об'явлення 20:14

Limnē Pyr

Об'явлення 19:20
Об'явлення 20:10
Об'явлення 20:14
Об'явлення 20:15
Об'явлення 21:8

Sheol

Буття 37:35
Буття 42:38
Буття 44:29
Буття 44:31
Числа 16:30
Числа 16:33
Повторення Закону 32:22
1 Самуїлова 2:6
2 Самуїлова 22:6
1 царів 2:6
1 царів 2:9
Йов 7:9
Йов 11:8
Йов 14:13
Йов 17:13
Йов 17:16
Йов 21:13
Йов 24:19
Йов 26:6

Псалми 6:5
Псалми 9:17
Псалми 16:10
Псалми 18:5
Псалми 30:3
Псалми 31:17
Псалми 49:14
Псалми 49:15
Псалми 55:15
Псалми 86:13
Псалми 88:3
Псалми 89:48

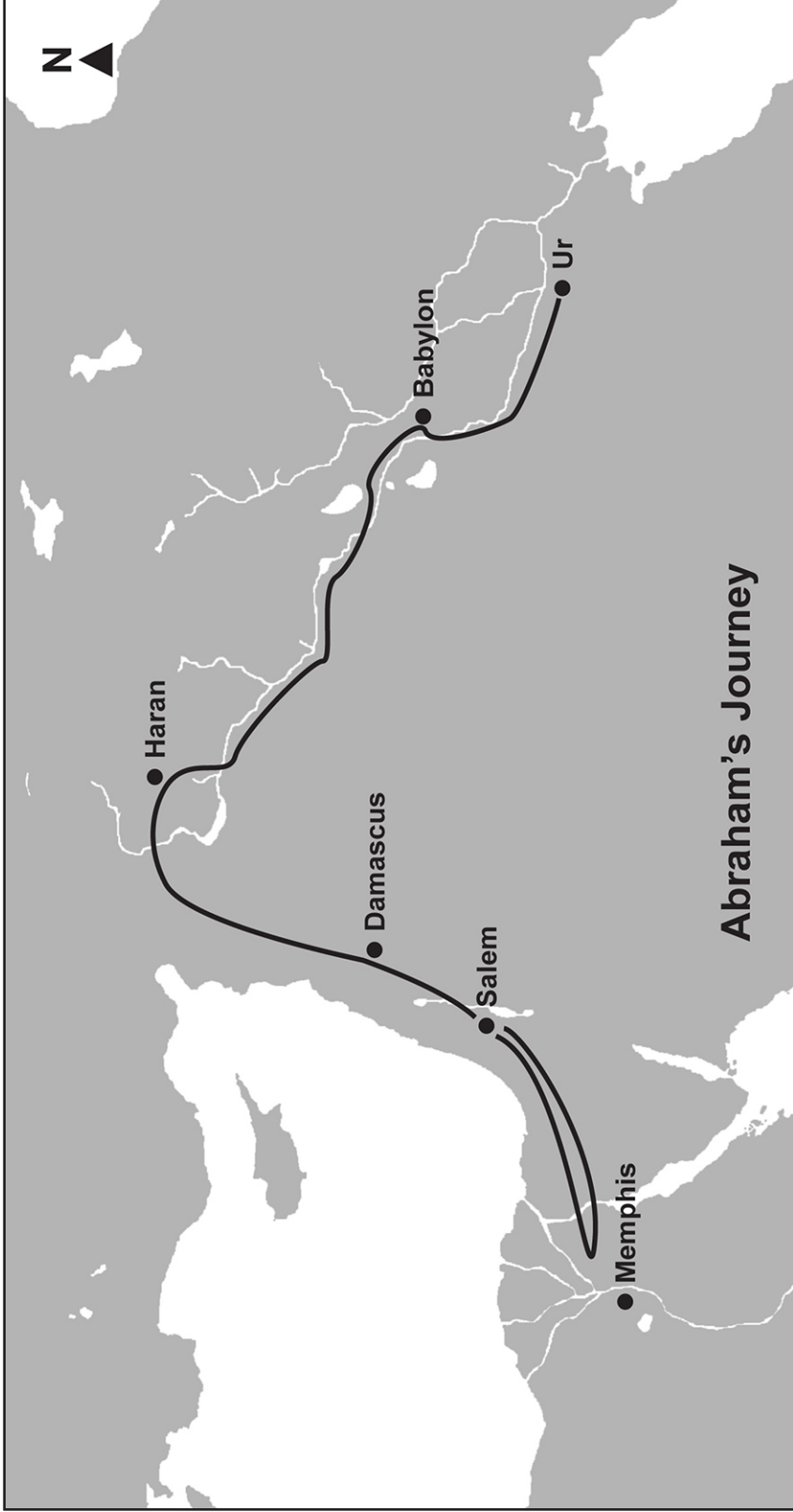
Псалми 116:3
Псалми 139:8
Псалми 141:7
Приповісті 1:12
Приповісті 5:5
Приповісті 7:27
Приповісті 9:18
Приповісті 15:11
Приповісті 15:24
Приповісті 23:14
Приповісті 27:20
Приповісті 30:16
Еклезіяст 9:10
Пісня над піснями 8:6
Ісаїя 5:14
Ісаїя 7:11
Ісаїя 14:9
Ісаїя 14:11
Ісаїя 14:15
Ісаїя 28:15
Ісаїя 28:18
Ісаїя 38:10
Ісаїя 38:18
Ісаїя 57:9
Єзекіїль 31:15
Єзекіїль 31:16
Єзекіїль 31:17
Єзекіїль 32:21
Єзекіїль 32:27
Осія 13:14
Амос 9:2
Йона 2:2
Авакум 2:5

Tartaroō

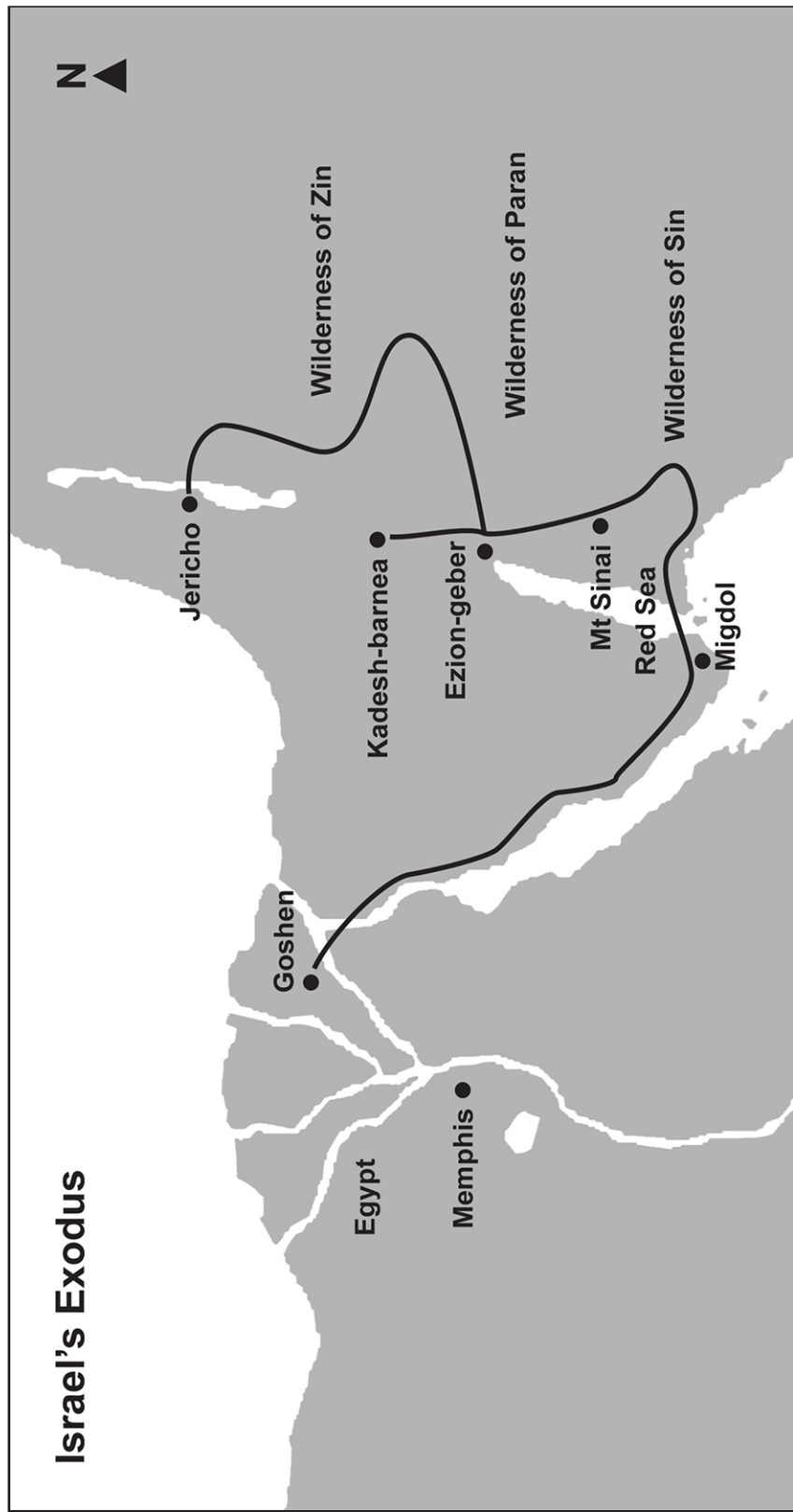
2 Петра 2:4

Questioned

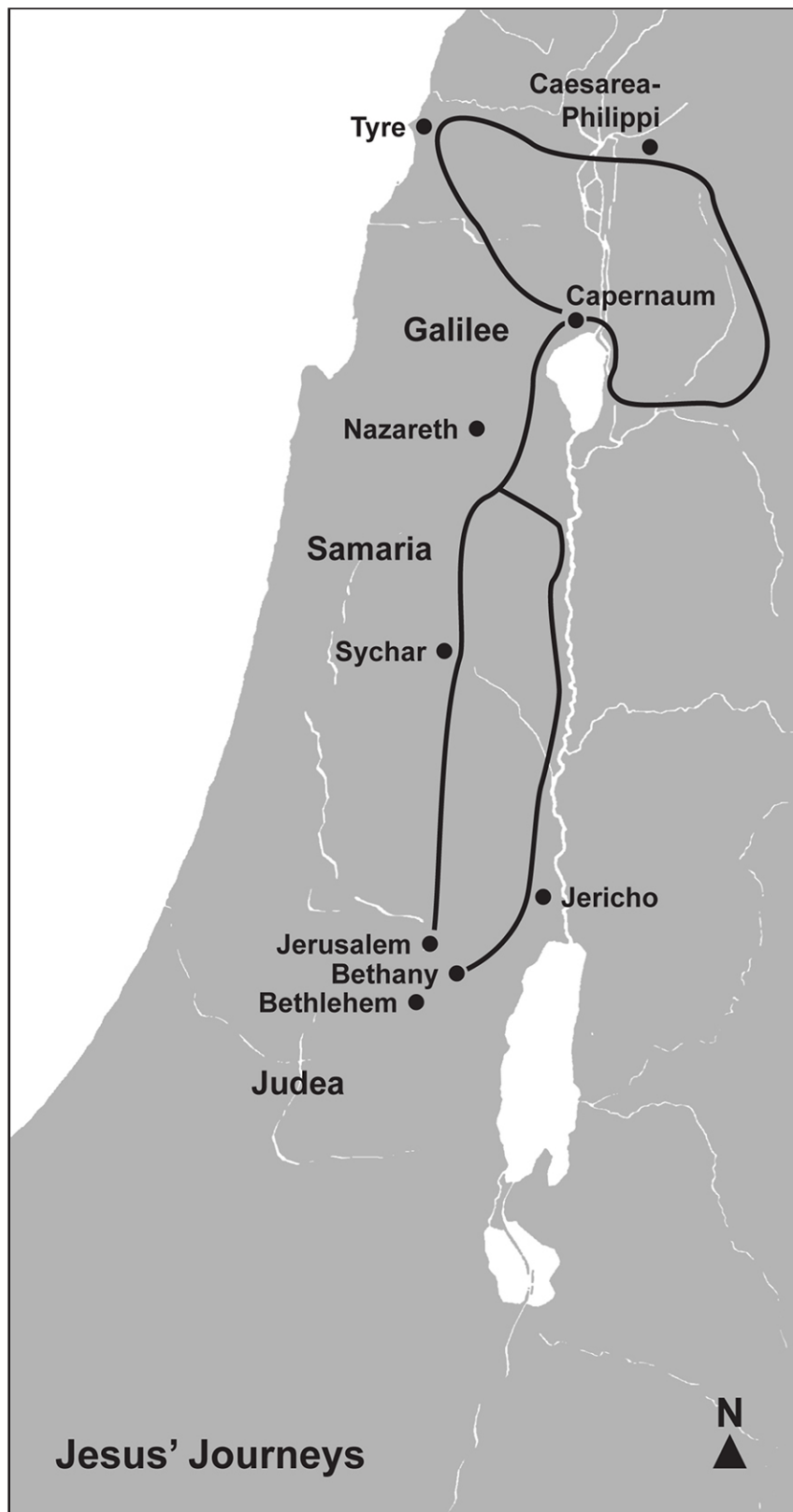
Буття 36:2
Ісус Навин 15:22
Ісус Навин 19:26
1 хроніки 7:21

Вірою Авраа́м, покликаний на місце, яке має прийняти в спадщину, послухаєся та й пішов, не відяючи, куди йде. - До євреїв 11:8

І сталося, коли фараон відпустив буну той народ, то Бог не повів їх дорогою землі филистимської, хоч була близька вона.
Бо Бог сказав: „Щоб не пожалкував той народ, коли він побачить війну, і не вернувся до Єгипту“. - Вихід 13:17

Бо Син Людський прийшов не на те, щоб служити йому, але щоб послужити, і душу свою дати на викуп за багатьох. - Від Марка 10:45

Павло, раб Ісуса Христа, покликаний апостол, вибраний для звіщання Євангелії Божої, - До римлян 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

Christ returns for his people	1956
Jim Elliot martyrdom in Ecuador	1830
John Williams reaches Polynesia	1731
Zinzendorf leads Moravian mission	1614
Japanese kill 40,000 Christians	1572
Jesuits reach Mexico	1517
Martin Luther leads Reformation	1455
Gutenberg prints first Bible	1323
Franciscans reach Sumatra	1276
Ramon Llull trains missionaries	1100
Crusades tarnish the church	1054
The Great Schism	997
Adalbert martyrdom in Prussia	864
Bulgarian Prince Boris converts	716
Boniface reaches Germany	635
Alopen reaches China	569
Longinus reaches Alodia / Sudan	432
Saint Patrick reaches Ireland	397
Carthage ratifies Bible Canon	341
Ulfilas reaches Goth / Romania	325
Niceae proclaims God is Trinity	250
Denis reaches Paris, France	197
Tertullian writes Christian literature	70
Titus destroys the Jewish Temple	61
Paul imprisoned in Rome, Italy	52
Thomas reaches Malabar, India	39
Peter reaches Gentile Cornelius	33
Holy Spirit empowers the Church	33

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ▲	Genesis 1:26 - 2:3						Mankind is created in God's image, male and female He created us					
How are we sinful? ▲	Romans 5:12-19						Sin entered the world through Adam and then death through sin					
When are we? ▼												
Where are we? ▲	Innocence			Fallen			Glory					
	Eternity Past	Creation 4004 B.C.	Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age	New Heavens and Earth					
	John 10:30	Genesis 1:31	1 Timothy 6:16	John 1:14	John 14:17	Luke 23:43	Acts 3:21					
	God's perfect fellowship	God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden	Living in unapproachable light	John 1:14 Incarnate	John 14:17 Living in believers	Paradise	Philippians 2:11					
							Revelation 20:3					
							God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City					
Who are we? ▲	Eternity Past			Genesis 1:1			Matthew 25:41			Revelation 20:10		
	John 10:30	Genesis 1:31	2 Peter 2:4, Jude 6	Imprisoned in Tartarus	Revelation 20:13	Thalaasa	Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels					
	God's perfect fellowship	God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden	Imprisoned	Imprisoned in Tartarus	Revelation 20:13	Thalaasa	Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels					
Why are we? ▲	Romans 11:25-36, Ephesian 2:7						For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all					

Доля

Український at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, "*the gates of Hades will not prevail*," Matthew 16:18. Paul asks, "*Hades where is your victory?*" 1 Corinthians 15:55. John wrote, "*Hades gives up*," Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, "*Do not be afraid*," because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to "*be afraid*" because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, "*out of the frying pan, into the fire?*" Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, "*Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'"* Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. Jesus said, "*You did not choose me, but I chose you*," John 15:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philipians 2:9-11.

World Nations

Тож ідть, і навчіть всі народи, христячи їх в ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа, - Від Матвія 28:19